DS Sabri Paşa, Eyyüb
248 Mir'at ül-haremeyn
M4S23
1884
v.2

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

181/2

13/117

LIBRARY
SEP 20 1967
UNIVERSITY OF TORONTO

مشاهیر شعرای زماندن سعادتلو کاظم پاشا حضرتلرینك اهدا بیوردقلری تقریض منظومدر §

هوالمعز

ایوب زمانه صبری پاشا * کوستردی جهانه برتماشا
یاپدی حرمین پاکه مرأت * ایتدی اثریله قدرین اثبات
انصاف ایله کل باق ای ملکخو * آیینه‌سیدر مدینه‌نك بو
تاریخ مصور و مکمل * هرصورتی بی‌نظیر واجمل
نه قصرونه بسطی مشتملدر * غایتله مفید و معتدلدر
هم ایتمده خیلی فنه خدمت * کیم کورسه ایدر محبت البت
امثالی کورلمامش کوزلدر * وصف ایتمکه پك بجا محلدر
اولمزمی محللی احترامك * مرأتی اولان ایکی مقامك
یارب نه ایکی مقام والا * محسود بهشت وعرش اعلا
اولکیسی خانهٔ الٓهدر * ثانیسی رسوله جلوه‌کهدر
تکبیر قیلر کورن جمالن * حقه ایریشور بولن وصالن
راجع کورینور چون اهل دینه * قدر شرف مکان مکینه
هر ایکیسنی کورنجه هرکاه * البته دیر آدم الله الله
میقات تجلیات حقدر * محراب جمیع ماخلقدر

ای مرد ادیب بی معادل
سر انامه نسخهٔ افاضل

آیینهٔ آفتاب دانش * شایستهٔ مدحت وستایش
مرأتکی کورسه کرسکندر * آیینه‌سنی قرردی یکسر
یاعالم ایچنده بشقه عالم * آیینهٔ دل کبی معظم

حجاجه اولور كوزل مناسك * عشاقى ايدر خدايه سالك
بوهمتكله سوز اولمز الا * ايفاى دعاى خير اوفا
مشكور اوله سعى واجتهادك
خير ايله هميشه ياد آدك

الفقير ابراهيم كاظم

ادباى شيرين كويان عصردن مكتب سلطانى فارسى معلمى عزتلو فيضى افنديك تقريض سليسلريدر §

احمد مرسل كه خرد خاك اوست * هردو جهان بستهٔ فتراك اوست
تازه ترين سنبل صحراى ناز * خاصه ترين كوهر درياى راز
اى تن تو پاكتر ازجان پاك * روح تو پروردهٔ روحى فداك
اى كهر تاج فرستادكان * تاج ده كوهر آزادكان
اى مدنى برقع ومكّى نقاب * سايه نشين چند بود آفتاب
خيز شب منتظران روزكن * طبع (نظامى) طرب افروز كن
سوى عجم ران منشين درعرب * اشهب روزاينك وشبديزشب
خاك توخود روضهٔ جان منست * روضهٔ توخان جهان منست
برسر آن روضه چون جان پاك * خيزم وچون باد نشينم بخاك
خاك تو درچشم نظامى كشم
غاشيه بردوش غلامى كشم

تفصيل وتفسيراين جواهر آبدار ولآلى شاهواركه ازدرياى كوهر خيز فكرت (حضرت نظامى) بساحل تحرير وبيان ريخته ، وهريكى مانند كوشوارهٔ نور ، ازكوش حور ، آويخته است ، همانستكه دبير عطارد قلم ،

ومنشئ مشكين رقم ، يعنی جناب ايوب صبری پاشا « زاد الله فضله وكثر الله امثاله » درين كتاب مستطاب كه اولين مجموعهٔ بدايع كونين ؛ ودومين جلد { مرأت الحرمين } است، ثبت ودرج ؛ نقدوقت عزيزرا بروخرج فرموده اند ؛ الحق اين كتاب قدسی نصاب ، ازنخلبندیٔ آن فاضل يكانه ودبير فرزانه نمونهٔ فردوس برين است ، ومشاهد انوار عليين { فيها ماتشتهيه الانفس وتلذ الاعين } درخيابان مبانی جد اول معانی روان كرده ، فوائد فواكه ببار آورده ، رياض فضل پيراسته ، حدائق حقائق آراسته ، صحن سطوررا ازكل وريحان ، وسنبل وضميران ، انباشته ، وطيور بلاغت ، برغصون عبارت ، مترنم داشته §

روضـة ماء نهرها سلسال * دوحة سجع طيرها موزون
آن پراز لالهای رنكا رنك * وين پر ازميو هاى كونا كون

ساغرلفظ ، ازبادهٔ فضل لبريزساخته ، وزدست ساقيات سطور ، دربزم كتاب مسطور ، بكردش درانداخته؛ كوئی رشحهٔ فيض قدس است كه ازمبدأ جود برعالم وجود رسيده ، ياشربت ماء معين كه ساقیٔ حورعين برخاق زمين پيموده §

* لله درّ من قال *

هرحرف اوزكنج معانيست جوهری * جزصير فی كه فرق كند نرخ كوهرش
مه نوری ازلوامع لوح مذّهبش * خورشيدعكسی ازصفحات مصوّرش
برلوح چرخ كرم همی كردد آفتاب * ازبهر مهره كردن اوراق دفترش
هر معنیٔ بديع كز ويافته ظهور * عقل ازبرای كسب هنر كرده ازبرش

درهر دوكون سعی جناب مؤلفش
مشكـور باد نزد خدا وپيمبرش

براستی ودرستی، كه فضائل اين نسخهٔ كبرا ومينوی دلارا كه باجواهر زواهر مشحونست ؛ ازحيز توصيف بيرونست . چه ، ازحالات وشـؤنات بقعهٔ

مبارکه که اولین بلدهٔ از بلاد طیبهٔ جهان وثانیّ قبله‌کاه جهانیان میباشد ، سخن میکوید ؛ اکر کتاب مبینش ! خوانی رواست ، چون از آرامکاه خاتم پیغمبران یاد میدهد ! و اکر { لایمسه الا المطهرون } ش دانی سزاست ! چون ازوقایع وکیفیات مدینهٔ منوره (علی ساکنها السلام) آکاهی میبخشد ، علاوه بر این محاسن و مزیات پارهٔ مطالب رنکین ومقالات شیرین ، از آثار دلپذیر و اشعار بینظیر و قطعات موزون و نکات فیض مشحون و قصص روحپرور وتماثیل خوشمنظر وحکایات عبرت آمیز وروایات شوق انکیز ، درآن نکاشته شده است که زبان مقال دروصف انها الالست §

پس هرفرد یرا از افراد امت مرحومهٔ احمدی وپیروان کیش محمدی (صلوات الله وسلامه علیه) خواه سنی باشد ، خواه شیعه بایدکه مطالعه و موانست این کتاب جلیل القدر را که « یاد داشت » سید العرب و العجم حضرت رسول اکرم است ؛ برذمت همت خود واجب ولازم شمرد وبهیچ وجه اهمالی و سهلنکاری را دریذباب روا نبیند ، تابدین وسیله ایمانش بان حضرت که ازروی سمع و تقلید است ، بدید و تحقیق انجامد ودر روز شمار بشفاعت آن بزرکوار نائل وفائز کردد §

امرّ علی جدار دیارلیلی * اقبّل ذالدیار وذا الجدارا
وماحب الدیار شغفن قلبی * ولیکن حبّ من سکن الدیارا

ازهرچه میرود سخن دوست خوشتراست §

فی ربیع الاول ١٣٠٤ سنه
الحاج احمد التبریزی الشهیر بفیضی معلم
فارسیء مکتب سلطانی در اسلامبول

آلتنجی دائره باش کاتبی عزتلو حافظ افندینك ارسال ایلدیکی تذکره‌در §

ایوب پاشا حضرتلرینه

دلدادهٔ التفاتکز اولان برمرد غریبك ، قرق کوندنبری بستر بیماریده زار وزبون اولدیغندن خبردار ایسه‌کز ، آیا نیچون تلطیف دله برسلام ایله اولسون عنایت بیورمدیکز ، ظن ایتمم که حافظی اونوتدیکز ؟

ذات کمالاتپروریلرینك حقیقةً دلدادهٔ علم وعرفانی اولمسه‌م ایدی ، خسته اولدیغم حالده مرآة عالمنما کره بر ایکنجی تقریض یازمق سوداسیله کریزکاه تحریسنه دوشمز ایدم §

بوکذرکاه فناده بندن برنشان لازم ایسه دامن آخر الزمانه قدر آرایش دست احترام اوله‌جق اولان « مرآة الحرمین » کبی براثر پاکیزه ایچنده ایکی تقریض دلپذیرمك صورتیاب وجود اولمسی کافیدر ! افندم §

حافظ

خلفای راشدین (رضوان الله تعالی علیهم اجمعین) افندیز حضراتنك برکاسه بال اوزرینه واقع اولان مقالهٔ عالیهٔ عارفانه‌لریدرکه عربیسی خلاصةً روح البیانده مسطوردر §

داماد عالی نژاد پیغمبر یعنی علیِّ معالی سیر حضرتلرینك مزاج مکارم امتزاجلرینه عارض اولان انحراف ، یار پروفالری ، همدم وهمغملری ، اولان صدیق اکبر یارغار شفیع المحشر ایله جناب عمر وعثمان (رضی الله عنهما ربنا الرحمن) افندیلریمزك واصل سمع تأسفلری اولمسیله عیادته شتاب بیوردیلر §

نه‌عظیم کرامتی وار ؟ اودار سعادتك که قدراً ومنزلةً هربرینك وجود

مسعودی برجهانه صغمز ایکن او درت یار شفیقی درونده اجلاس ایلدی ! عالمده قلبدن بیوك برشی اولمدیغنه بوندن بیوك دلیل اوله‌مز !

جناب مرتضی‌نك دائما الله ورسول‌الله ایله اولان کوکلی خلفای ثلاثه‌نك محبتندن بشقه برشی‌شاد ایده‌مامش‌اولمسیله خانهٔ سعادتنده محبوب ومعشوقلرینك بردنبره تماشای دیداری وجود جهانسودینك عین عافیتی اولدی !

مهمان جانبرابرلرینك اکرام واعزازی ایچون درحال فراشندن قالقه‌رق هرکوشه‌سی برباغ جنانك محسودی اولان بیتنك اطرافنی دیدهٔ تحریدن کچوررکن برطرفده « آل نبی یاعلی ! » دیمکده اولان برکاسهٔ نورانی که ایچنده برمقدار عسل مصفا موجود واوزرنده برقیل مشهودایدی ؛ کتوروب نهادهٔ سفرهٔ اشتها ایلدی §

صدیق اعظم افندیمز کاسه‌نك نورانیتیله بالك صفوت و لطافتنه و شعر صغیرك وجودینه باقه‌رق دیدی که : شو اناء انور وشهد شفا اثر ایله آنك ایچنده‌کی شعر اصغر ایچون برر مقالهٔ مناسبه ایرادندن صکره بالی تناول‌ایلمك شیرینتر اولور !

دیدیلر کیم یاصدیق ! سوز دائما بیوکلرندر ! سن ذات عظیم القدر ، بزم هرکارده اولومز وهرمکانده محترم وموقرمز ، اولدیغك ایچون حق صحبت سنکدر ! بونك اوزرینه اول بحر علم و ایمان شو وجهله موجه زن بیان اولدی‌که : دین اسلام بوکاسهٔ برّاقدن پارلاق ، ذکرالله ایچنده اولان بالدن الذ ، وراه شریعت اوزرنده‌کی قیلدن ارقدر !!!

جناب صدیقك مقال جمیل‌المآلی بومحلده تمام اولمسیله فاروق اعظم افندیمز دهان معجز بیانی کشاد ایدرك بیوردیلرکه : جنت بوکاسه‌دن اصفا ، نعم جنت بالدن احلا ، واوزرندن مرور ایده‌جکمز صراط آخرت قیلدن اینجه‌در !!!

حضرت فاروقك كلام كبارى دخى بووجهله رهين ختام اولمسى اوزرينه جامع قرأن ، مظهر فيض سبحان ، حضرتلرى سوزه آغاز ايله بيورديلركه : قرأن بوكاسه‌دن منوّر تلاوت قرأن، درونده اولان بالدن طاتلى وتفسير قرأن شو كورينان قيلدن اينجه‌در !

نوبت كلام مينزبان عالى مقامه كلنجه آنلرده بيورديلركه ، مسافرك حضورى صاحب البيت ايچون بوكاسه‌دن دها نورلى ، صحبتلرى بالدن حلاوتلى وقلبلرى قيلدن اينجه‌در ! انتهى §

راقم الحروفده ديركه : هربرى بناى عظيم ركن ركينى و هر مسلم پاك نهادك قرة العينى اولان بودرت يار كزينك برخانه ده اجتماعنك خيالى برقاچ آفتاب عالم آرانك بربرجده نشر انوار جمال ايلمسنى تصوردن عالى صحبت روحپرلرينك لذت تفكرلرى لذايذ جهانك جمله‌سنه راجح وهر كلمه‌سى برحكمته برهان اولان مقال شريفلرينك تأمل مضامينى قيلدن رقيقدر !

سعادت اوكامللره كه ، كوكللرنى بودرت يار صديقك ذات وسيرتلرينك محبت عال العالنه تخصيص ايلديلر ينه راقم الحروف ديركه ، آثار نافعه وجوده كتوران مؤلفين عظامك مشار بالبنانى اولمغه « ايوب صبرى پاشا » حضرتلرى لايق اولمشدركه ، احوال حرمين محترمينى مبين اولان كتاب مستطابى ذكرى كذار ايدن كاسهٔ پرصفايه و مندرجاتى اولان مقالات لذيذه كاسه‌نك درونده‌كى شهد مصطفايه ومقالاتنك ظرافت و نزاكتى شهد مذكورك اوزرنده بولنان شعر رقتمايه تشبيه اولنسه سزادر !!!

حافظ

٣ مقدمه

٥ وجهۀ اولى

اون صورتى شاملدر

٥ (صورت)

{ ١ }

مدينۀ متينمه بلدۀ طاهره‌سنك احوال جغرافيه‌سيله سور جديد وقديمنك طرز وهيئت وصورت وضعيت ومتانتى ذكر نده‌در

١٦ وهابيلرك مدينة الرسوله دخولى

١٨ معجزۀ جليله

٢٠ اخطار

٣٣ (صورت)

{ ٢ }

هجرتسراى عليه‌نك فصول صيف وشتاسيله سكنه‌سنك اسباب تجارت ومشوار طاعت وعبادتلرى ومسافرين حقنده مشهور ومشهود اولان احترام ورعايتلرى بياننده‌در — درجات حرارت وبرودت

٣٦ خورمانك انواعى

٤٣ بند مخصوص — اوزان واكيال

٤٤ عادات اهالى

٤٥ حجرۀ سعادته بغداى تقديمى

٤٦ حكايت

٤٩ حكايت

٥٠ مدينه اهاليسنه محبت ايدلمنك لزومى

٥٣ (صورت)

{ ٣ }

متوطنان دار السكينۀ مدينه اطفالنك قبر شريف حضرت پيغمبرى پوشيدۀ لطيفه‌سى داخلنه نه صورتله وضع والقا اولندقلرينى ذكر وبيان ايدر

٥٤ اصول رسم ولادت

٥٥ ﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

مدينهٔ طاهرهده ارتحال دار بقا ايدنلرك نه صورتله دفن اولندقلريله بقيع الغرقد مقبرهٔ فردوس منظرهسنك هيئت وضعيت واصول زيارتى تعريفندهدر

٥٩ ﴿ صورت ﴾

{ ٥ }

دار السعادهٔ مدينه اطفالى طرفندن رمضان مغفرتوسان شريف نه صورتله استقبال اولنديغنى وشهر مقدس طيبه رمضانى نه حالده بولنديغنى ذكر وبيان ايدر — استقبال رمضان شريف

٦٢ مطالعه

٦٣ تراويح نمازينك صورت اداسى — موم آلايى اجراسنك سببى

٦٤ ﴿ صورت ﴾

{ ٦ }

مسجد سعادتده بعد التراويح اجراسى معتاد اولان موم آلاينك صورت ترتيب وتشكيلنى بيان ايدر

٦٥ ﴿ صورت ﴾

{ ٧ }

رمضانلرده مدينهٔ منورهده صباح نمازلريله عيد فطر نمازلرينك اصول اداسنى تعريف ايدر

٦٧ ﴿ صورت ﴾

{ ٨ }

مسجد سعادتك هيئت حاضرهٔ مكملهسنى تعريف ايدر

٧٤ ﴿ صورت ﴾

{٩}

حجرهٔ سعادتك قپولرینی ، قندیللرینی ، شمعدانلرینی ، خدمه‌سنی واحوال سائره‌سنی ذکر ایدر

٧٦ حجرهٔ منیفه‌ده اغوات استخدامنك سبب وتاریخی

٧٧ فراشیت خدمت جلیله‌سنك مقدار وتعریفی

٨٢ حجرهٔ سعادتك اصول غسلی

٨٢ خدمه‌نك خدمت دائمه‌سی

٨٣ اغوات متهملرینك تأدیبی

٨٤ تأسف

٨٥ ذیل — ١ فائده — ٢ فائده

٨٧ اخطار

٨٨ اغواتك صورت بیتوتتلری

٩٠ مسجد سعادتك خدمهٔ دائمه وموقته‌سی

٩٥ ﴿ صورت ﴾

{١٠}

صلاة جمعه‌نك صورت اداسیله مولد النبی تلاوتی وسیدنا حمزه ﴿ رضی الله عنه ﴾ لك اصول زیارتی

٩٧ مطالعه

٩٨ استطراد

١٠١ مولد النبی

١٠٢ زیارت مشهد حمزه

١٠٣ رجبیه

١٠٤ معراجیه

١٠٥ وجهۀ ثانیه
ایکی صورتی جامعدر
١٠٦ (صورت)
{ ١ }
مدینۀ منوره‌یه شد رحل ایتمك وقبرسعادتی زیارت ایلمك حقنده وارد اولان احادیث شریفه ایله اولبابده فقهای عظامك خط حرکتلری ذکرنده‌در — نظم
١١١ مثنوی
١١٣ قطعه
١١٦ نظم
١١٧ استطراد
١١٩ قطعه
١٢٠ سؤال
١٢٥ نسب شریف امام رفاعی
١٣٢ اخطار
١٣٣ نصیحت
١٣٥ خارقه
١٣٩ مسئله — اخطار — قطعه
١٤٠ (صورت)
{ ٢ }
فضائل مسجد شریفله خصائل منبر لطیف ومسائل روضۀ منیفۀ نبوی ذکر وبیاننده‌در
١٤٢ روایت
١٤٤ مهم بر اخطار
١٤٥ مدینۀ سعادت دفینه‌نك تضاعف اجر وثواب خاصۀ جلیله‌سنی حائز
٠٠٠ اولان موقعلری

١٤٧ اخطار ــ روضهٔ مطهره
١٤٩ مصلاى نبوينك حدودى
١٥٠ واضحه
١٥٣ نظم
١٥٥ روضهٔ مطهره‌نك اشكال ثلاثه‌سى
١٥٧ وجههٔ ثالثه
اون صورتى شاملدر
١٥٧ (صورت)
{ ١ }
مدينهٔ منوره (على صاحبها افضل التحيه) بلدهٔ مسعوده‌سنك اسماء جميله والقاب جليله‌سى بيانند‌ه‌در
١٥٨ وجههٔ وجيه
١٦٦ (صورت)
{ ٢ }
مدينهٔ منوره‌نك ممالك سائره‌يه فضل ورجحانى اولديغنه دائر روايت اولنان آثار موثوقه واخبار صحيحه ذكرنده‌در
١٧٢ (صورت)
{ ٣ }
مدينهٔ طاهره‌ده اختيار اقامت واحداث بدعت ومبتدعلره نصرت ومعاونت حقنده وارد اولان احاديث شريفه ذكرنده‌در
١٧٦ استطراد
١٧٧ افادهٔ مخصوصه
١٨١ منظومه
١٨٣ (صورت)
{ ٤ }
مدينهٔ منوره‌نك طوپراق وميوه‌سى حقنده دركار اولان خواص جليله بياننده‌در

١٨٤ مخاطره
١٨٥ فائده
١٨٦ مدشونيه
١٨٩ عجوه
١٩٢ ﴿ صورت ﴾
{ ٥ }
دار السكينهٔ مدينه سكنه سنك طاعون ودجال مضرتندن امين اولدقلرينك تعريفى بياننده‌در
١٩٥ حما خسته‌لغنك خارج مدينه‌يه نقلى
١٩٧ اخطار — سؤال — جواب
٢٠٠ مهمه
٢٠١ ذيل
٢١٩ ﴿ صورت ﴾
{ ٦ }
مدينهٔ مطهره‌نك مسائل غامضهٔ تحريمى حقنده فم محسن پيغمبريدن صدور ايدن احاديث شريفه ايله حرم لطيف نبوينك حدودى ذكرنده‌در
٢٢١ لاحقه
٢٢٤ ﴿ صورت ﴾
{ ٧ }
مدينهٔ منوره حرم شريفى احكامنى تضمن ايدن آثار جليله ذكرنده‌در
٢٢٩ ﴿ صورت ﴾
{ ٨ }
مدينهٔ مطهره بلدهٔ منوره‌سنك خصائص جليله‌سى ذكرنده‌در
٢٣٤ حكمت

٢٤٠ اهل مدينه‌یه مخصوص تراويح نمازى
٢٤٣ اصول معايده
٢٥٥ ﴿ صورت ﴾
{ ٩ }
مدينهٔ منوره‌نك صورت خلقتيله وقوعات متفرقهٔ غريبه‌سى بيانده‌در
٢٤٩ وقعهٔ حره فجيعه‌سى
٢٦٠ مهمه — لعنت يزيده سبب اولان سرائر خفايا
٢٦١ يزيدك كفرى موجب اولان مساويسى
٢٦٤ حكايه
٢٦٦ ﴿ صورت ﴾
{ ١٠ }
مدينهٔ منوره اراضيسى داخلنده ظهور ايدن نار منذر حجازك صورت
وقوع وانطفاسى بيانده‌در
٢٦٩ صورت وقوع نار حجاز
٢٧٠ حكمت
٢٧٥ حكمت
٢٧٦ خاطره
٢٧٨ افادهٔ مخصوصه
٢٨٢ تصادف غريبه
٢٩٣ وجههٔ رابعه
التى صورتى شاملدر
﴿ صورت ﴾
{ ١ }
مدينهٔ منوره‌نك قبل‌الطوفان حالى وسكنهٔ قديمه‌سنك اطوار واحوالى
بيانده‌در

۲۹۹ ﴿ صورت ﴾
{ ۲ }
اوس وخزرج بن ثعلبه‌نك مدینهٔ منوره‌یه هجرت ایتدكاری وقت
یثرب زمینده موجود اولان قبائل ذكرنده‌در
۳۰۸ ﴿ صورت ﴾
{ ۳ }
اوس بن ثعلبه‌دن منتشر اولان قبائل ذكرنده‌در
۳۱۱ مالك بن عجلان وقعه‌سنك سبب وصورت وقوعی
۳۱۷ ﴿ صورت ﴾
{ ۵ }
ابنای خزرج قبائلی جماعتلرینك مدینة‌الرسول جوارنده بالتدارك
ساكن اولدقلری قرا ومنازلی تعریف وارائه ایدر
۳۲۰ ﴿ صورت ﴾
{ ٦ }
۳۲۰ دولت اسلامیه ظهورندن اول انصار كرام قبیله‌لری بیننده معركه‌ارای
۰۰۰ ظهور اولان ملاحم مشهوره‌یی ارائه وتعریف ایدر — وقعهٔ سمیر
۲۲۲ یوم الرحابه
۳۲۵ روایت
۳۲٦ یوم السراره
۳۲۷ یوم حرب حصین — یوم ربیع الظفری — یوم فارع
۳۲۸ یوم الجسر
۳۲۹ یوم الربیع
۳۳۱ یوم الحدائق — یوم مضرس
۳۳۳ یوم فجار ثانی
۳۳٤ یوم بغاث

٣٣٦ وجهۀ خامسه

اوچ صورتی شاملدر

٣٣٦ (صورت)

{ ١ }

سابقون انصارك بيعتی ومصعب بن عميرك اهل مدينه‌یی اسلامه دعوتی بيانده‌در

٣٤٤ حكمت — حضرت پيغمبرك انصاریٔ خزرجی اولمسنك سببی

٣٤٦ (صورت)

{ ٢ }

تنهارو بالا خانۀ اسری افنديزك دارالامن مدينه‌يه هجرت بيوردقلری تعريفنده‌در

٣٥١ روايت

٣٥٤ اخطار — معجزه

٣٥٩ تصادف غريبه

٣٦٨ اخطار

٣٧١ (صورت)

{ ٣ }

سنين هجرت وقايع جليله‌سنك تعريفات وتفصيلات اجماليسی

٣٧٢ وقايع سنين هجرت

٣٧٣ لازمه

٣٧٥ اذان حقنده معلومات مهمه

٣٧٦ مناره‌لرده تسبيح ايدلمك اصولی

۳۸۲ وجهۀ سادسه
اون بر صورتی حاویدر
(صورت)
{ ۱ }
مسجد سعادتك صورت طرح وتأسيسی ذكرندهدر
۳۸٤ استطراد
۳۸٥ اولاد صفی حديقهسی
۳۸٦ مطالعه — اخطار
۳۸۸ (صورت)
{ ۲ }
مسجد سعادتك توسيع ومحراب شريفنك تحويلنی بيان ايدر
۳۸۹ اخطار
۳۹۱ (صورت)
{ ۳ }
۳۹۱ امام محراب ملكوت افنديمزك تحويل قبله وقوعندن اول مسجد
... شريفده نماز قيلدقلری مواقع مسعودهيی ذكر ايدر
۳۹۳ مسجد سعادت محرابنك مؤسسی
۳۹٥ نظم
۳۹٥ (صورت)
{ ٤ }
... مسجد سعادت جزعهسيله محراب النبينك محل قديمی تعريفندهدر
۳۹٦ اخطار
۳۹۸ تنبيه
٤۰۰ نعت شريف

٤٠٦ (صورت)

{ ٥ }

منبر سعادتك صورت وسبب تاسيسيله حنين جذعى بيان ايدر

٤٠٧ مثنوى

٤٠٨ استطراد

٣١١ مثنوى

٣١٢ مثنوى — حكايه

٤٨٢ (صورت)

{ ٢ }

مسجد سعادتك دفعۀ ثالثه ده نه‌صورتله توسيع و تجديد اولنديغى ذكرنده‌در

٤٩٠ واضحه

٤٩١ معجزۀ جليله

٤٩٢ توكلك فائدۀ ظاهره‌سى

٤٩٤ شرفات — مناره‌لر

٤٩٥ مطالعه

٤٩٧ مسجد سعادتده جنازه نمازى اداسنك سبب وصورت منعى

٤٩٩ موضع جنائز

٥٠٠ لايحه

٥٠٣ استطراد

٥٠٥ موازنۀ تاريخيه خلافات متقدمه وخلافت عثمانيه

٥٢٢ (صورت)

{ ٤ }

مسجد سعادتك دفعۀ رابعه ده نه صورتله تجديد و توسيع اولنديغى تعريفنده در

٥٢٥ حجرۀ معطره وقبور ثلاثۀ منوره تعريفنده‌در
٥٣٥ معجزه
٥٣٧ حجرۀ معطره‌نك برنجى شكلى
٥٤١ قبور ثلاثه‌نك برنجى شكلى
٥٤٢ قبور ثلاثه‌نك ايكنجى شكلى
٥٤٣ قبور ثلاثه‌نك اوچنجى شكلى
٥٤٤ قبور ثلاثۀ مقدسه‌نك فوق الزمين هيئت مرئيه‌لرى
٥٤٥ شبكۀ قبر سعادت — روايت
٥٤٦ وجهۀ ثامنه
طقوز صورتى حاويدر
٥٤٦ (صورت)
{ ١ }
رأس شريف جناب رسالتپناهى جهتنك علامتى ذكرنده‌در
٥٤٧ تجديد صندل اصولى
٥٤٨ اخطار
٥٥٠ (صورت)
{ ٢ }
وجه لطيف جناب رسالتپناهى جهتى نشانه‌سى تعريفنده‌در
٥٥١ (صورت)
{ ٣ }
جبريل امين مقام ساميسنى ارائه ايدر
٥٥٢ (صورت)
{ ٤ }
حجرۀ سعادته نه صورتله مرمر تفريش اولنديغى ذكرنده‌در
٥٥٤ غريبه
٥٥٥ ذيل — حكايه

٥٥٥ ﴿ صورت ﴾

{٥}

حجرۀ معطره پوشیده‌سنی تعریف ایدر

٥٥٨ قبر سعادت پوشیده‌سنك اصول تعلیق وتجدیدی

٥٥٩ جوهر شریف — حجرۀ سعادتك تعریف مجملی

٥٦٢ ﴿ صورت ﴾

{٦}

حجرۀ سعادتك صورت تخلیفی تعریفنده‌در

٥٦٣ ﴿ صورت ﴾

{٧}

حجرۀ شریفه قندیللرینی بیان وتعریف ایدر

٥٦٦ غریبه

٥٧١ کوکب درّی

٥٧٨ ﴿ صورت ﴾

{٨}

حجرۀ معطره وسعادتخانۀ فاطمه ﴿ رضی الله عنها ﴾ یی محیط اولان شبکۀ شریفه‌یی تعریف ایدر

٥٨٣ شبکۀ سعادت شکلنك واوزرنده محرر خطوطك تعریفی

٥٨٥ قصیده

٥٨٧ قطعه

٥٨٧ ﴿ صورت ﴾

{٩}

حجرۀ سعادت قبه‌سنی ذکر ایدر

٥٨٩ ﴿ وجهۀ تاسعه ﴾

سکز صورتی شاملدر

٥٩٠ ﴿ صورت ﴾

{ ١ }

خزینهٔ نبویه‌ده الآن موجود اولان مصاحف شریفه واجزای لطیفهٔ قرانیه وکتب ادعیهٔ سبحانیه تعریفنده‌در

٦١١ اجزای شریفه

٦١٦ دلائل شریفه

٦١٧ کتب ادعیه

٦١٨ ﴿ صورت ﴾

{ ٢ }

حجرهٔ سعادت درون نورمشحوننده موجود ومحفوظ اولان اشیای متنوعهٔ نفیسه‌نك جنس ومقدار وتعریفاتنی ذکر وتفصیل ایدر

٦١٩ اشیای متنوعه

٦٢١ ﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

حجرهٔ معطرهٔ جناب رسالتپناهی داخلنده معلق اولان تبرکات عالیه‌نك جنس ومقدار واوصافی ذکرنده‌در

٦٣٥ ﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

سیم وزردن مصنوع وحجرهٔ معطرده‌ده محفوظ اولان واقتضا ایتدکجه چیقاریلوب استعمال اولنان بخور وکلاب طاقملری ذکرنده‌در

٦٤٣ ﴿ صورت ﴾

{ ٥ }

ایجاب ایتدکجه چیقاریلوب قوللانلمق ایچون حجرهٔ سعادتده محفوظ شمعدانلر ایله اشیای سائرهٔ نفیسه‌نك جنس ومقداری ذکرنده‌در

٦٥٤ ﴿ صورت ﴾

{ ٦ }

حجرهٔ سعادت خزینه‌سنده محفوظ سیمکاری ادوات نفیسهٔ متنوعه‌نك جنس ومقداری ذکرنده‌در

٦٥٨ ﴿ صورت ﴾
{ ٧ }
حجرۀ سعادتك داخل و خارجنده كائن ابواب و مقامات عاليه پوشيده‌لرينك مقدار وجنسلری ذكرنده‌در
٦٦٠ ﴿ صورت ﴾
{ ٨ }
محاريب شريفه ايله مقامات سائره ده موضوع ومعلق اولان شمعدان وآصقيلر ايله آويزه‌لرك جنس ومقدارينی تعريف ايدر
٦٦٣ خلاصه
٦٦٤ وجهۀ عاشره
برصورتی حاويدر
﴿ صورت ﴾
{ ١ }
حجرۀ سعادت سقفنك قبه يه تحويلندن و قبر سعادت مربعه‌سنك تجديدندن صكره حجرۀ معطره‌نك حاصل اولان هيئتی ذكرنده در
٦٧٣ حجرۀ سعادتك ايكنجی شكلی
٦٧٥ حجرۀ سعادتك اوچنجی شكلی
٦٧٦ حجرۀ سعادتك دردنجی شكلی
٦٧٨ حجرۀ سعادتك بشنجی شكلی
٦٧٩ حجرۀ سعادتك آلتنجی شكلی
٦٨١ حجرۀ سعادتك يدنجی شكلی
٦٨٣ حجرۀ سعادتك سكزنجی شكلی
٦٩٠ اخطار
٦٩٢ غريب برجسارت
٦٩٧ خاطره

٦٩٩ وجهۀ احدی عشر

اوچ صورتی شاملدر .

٦٩٩ (صورت)

{ ١ }

مسجد سعادتك برنجی دفعه نه وجهله یاپلمش ونه صورتله تجدید ایدلمش اولدیغنی تعریف ایدر

٧٠٦ (صورت)

{ ٢ }

مسجد سعادتك ایکنجی دفعه یاندیغنی ونه صورتله تجدید اولندیغنی تعریف ایدر

٧٠٨ استطراد

٧١٠ عبرت — ظهور سیل

٧١١ تجدید مسجد سعادت

٧١٥ ذیل

٧١٦ (صورت)

{ ٣ }

سلاطین عثمانیه‌نك حرم سعادته اولان خدمتلری تعریفنده‌در

٧٢٢ حماملر

٧٢٩ لطیف برنکته — تأسف

٧٣٩ غریبه

٧٤٣ مولد النبی جمعیتنك صورت عقدی

٧٦٠ مدیریت خزینه‌سنك سبب تشکیلی

٧٦٨ خارقه

٧٧٠ مطالعه

٧٧٥ (صورت)

{ ٤ }

حرم سعادتك دفعۀ سابعه‌ده نه صورتله تعمیر وتجدید ایدلمش اولدیغی تعریفنده‌در

٧٨٣ سقوط قبه
٧٨٥ وقوعات محليه
٧٩٠ مكتبلر
٧٩٤ مسجد سعادتك اسكی حاليله محمد رائف پاشانك ياپديرديغی موقعلر
٧٩٩ بيورلدی
٨٠٠ صورت تقرير
٨٠٤ منازعهٔ مشروحه‌نك سبب حدوثی
٨٠٩ مصلای مشايخ الحرم
٨١١ حدود سقوف عتيقه
٨١٣ مسئلهٔ نزاع
٨٢٩ مطالعه
٨٢٧ بعض تفصيلات مهمه
٨٣٠ محراب عثمانی قبه‌سی
٨٣٧ ابنيهٔ عاليه‌نك صورت اعماری حقنده شرفصادر اولان فرمان عالی
٨٤٣ عريانی زاده احمد اسعد افندی حضرتلرينك ابنيهٔ عاليه‌يه مأموريتی
... حقنده شرفريز سطور اولان فرمان عالی
٨٤٦ مقايسهٔ فكريه
٨٤٨ وجههٔ اثنی عشر
اوچ صورتی شاملدر
٨٤٩ (صورت)
{ ١ }
مسجد سعادتك بالوعه‌لريله حجراتی ذكرنده‌در — اخطار
٨٥٠ مسجد سعادت حجراتی
٨٥١ روايت
٨٥٢ موقف الائمه
٨٥٥ حنفی مذهبنك صورت وزمان ظهوری — محراب سليمانی

٨٥٧ ﴿ صورت ﴾
{ ٢ }
مسجد سعادته نه زمان ونه وجهله قوم فرش ايدلمش وقناديل تعليقى
نه وقتدن قالمش اولديغنى ذكر ايدر
٨٥٨ مسجد سعادته قنديل تعليقنك ابتداسى
٨٦٠ ﴿ صورت ﴾
{ ٣ }
مسجد شريفك تخليقى ذكرندهدر — مسجد سعادتده بخور ايقادى
٨٦١ اصول تعطير
٨٦٢ حرم سعادتك مساحه جدولى
٨٦٦ وجهۀ ثالث عشر
دورت صورتى حاويدر
﴿ صورت ﴾
{ ١ }
مسجد سعادتك ابواب عتيقه وجديدهسى ذكرندهدر
٨٧٠ روايت — غريبه
٨٨٦ ﴿ صورت ﴾
{ ٢ }
مسجد سعادتك جهات اربعهسنى محيط اولان منازل قديمه ذكرندهدر
٨٨٧ مدرسهلر .
٨٨٨ كتبخانهلر
٨٩٨ ﴿ صورت ﴾
{ ٣ }
زمان سعادتده بولنان قالديرملرايله بوقالديرملرك ايكى طرفنده بولنان
بيوت اصحابى ذكرايدر

(صورت) ٩٠١

{ ٤ }

حضرت پيغمبرك اهل مدينه‌يه ارائه بيوردقلرى چارشويى تعريف ايدر

چارشولر ٩٠٣

وجهۀ رابع عشر ٩٠٥

دورت صورتى شاملدر

(صورت) ٩٠٥

{ ١ }

سيدالزاهدين افنديزك بيرام نمازى قيلدقلرى مسجدلرله بو مسجدلرك

كذركاهنده بولنان اصحاب ذكرنده‌در

(صورت) ٩١١

{ ٢ }

مسجد قبا ذكرنده‌در

ذيل ٩٢١

مسجد ضرار ٩٢٤

(صورت) ٩٣١

{ ٣ }

موقعلرى معلوم اولان مسجد نبويه ذكرنده‌در ـــ اخطار .

روايت ٩٣٩

تأسف ٩٤١

اخطار ٩٤٣

استطراد ٩٤٤

(صورت) ٩٥٢

{ ٤ }

موقعلرى معلوم اولميان مسجد شريفلرى ذكر ايدر

وجهۀ خامس عشر ٩٣٦

دورت صورتى حاويدر

(صورت) ۹٦۳

{ ۱ }

بقيع الغرقد مزارلغى فضائلنى تعريف ايدر

(صورت) ۹٦٤

{ ۲ }

بقيع شريف مزارلغنده قبرلرى معلوم اولان اصحاب كرامله سادات اهل بيت وكبارتابعين ذكرنده‌در

۹٦۸ سانحه

۹۷۱ واضحه

۹۷۸ تأسف

۹۸۰ حكمت

۹۸٤ روايت — روايت

۹۸٦ حكمت

(صورت) ۹۹۰

{ ۳ }

مدينهٔ منوره‌ده اليوم موجود اولان تربه‌لرى ذكر ايدر

۹۹۱ اخطار

۹۹۲ مزار اوزرينه قبه ياپلمسنك سببى — تابوت ايجادى

۹۹٤ اخطار

۹۹٦ بقيع العمّات

۱۰۰۳ مشهد ستّ ملكه

۱۰۰٦ سلطان محمود حقنده كورلمش بررؤيا

۱۰۰۷ ديكر

۱۰۰۹ واضحه

۱۰۱۹ واضحه

۱۰۲۱ جبل احد — قبة الثنايا

١٠١٣ (صورت)
{ ٤ }
شهدای احد معرکه‌کاهی ذکرنده‌در
١٠٣٠ لاحقه — شهدای احد اسامیسی
١٠٣٤ اسامیٔ قتلای مشرکین
١٠٣٦ وجههٔ سادس عشر
اوچ صورتی شاملدر
١٠٣٦ (صورت)
{ ١ }
مدینه ، مواسم مشهوره‌سنك تصادف ایلدیکی کونلری ذکرایدر —
اخطار — محرم‌الحرام — ورود محمل
١٠٣٧ منقبهٔ مولدسعادت
١٠٣٨ ورودمحمل شامی — یوم‌الزینه — ورود محمل عراقی — صفرالخیر
١٠٣٩ قدوم موکب مرزوقی — ربیع‌الاول — اخطار
١٠٤٠ مولدجمعیتی عقدینك سبب وتاریخی
١٠٤٢ صورت منقبهٔ برزنجیه
١٠٤٩ منقبهٔ برزنجیه‌نك صورت قرائتی — طانطا مولدی
١٠٥١ ربیع‌الاخر
١٠٥٣ جماذی الاول — جماذی الاخر — رجب — شعبان
١٠٥٤ عادات اهل مدینه — رمضان المعظم — عادات اهل زوایا
١٠٥٥ زیارت مسجد قبا — شوال — خدمه‌نك سپورکه قطعی — اذکار
خدمه — ذی القعده
١٠٥٦ اخطار — قدوم محمل شامی — ذی الحجه — مسئله
١٠٥٧ مسئله — عید اضحی — روایت
١٠٥٨ تتمه

١٠٦٤ ﴿ صورت ﴾

{ ٢ }

منبع جويبار رسالت افنديمزه نسبتِ اولنان آبار مأثوره‌يى تعريف ايدر

١٠٦٤ بئر اريس — حكايت

١٠٦٦ معجزه

١٠٦٧ نخل متكلم

١٠٦٨ بئر الاعواف — بئر اناء

١٠٦٩ بئر انس — بئر اهاب

١٠٧٠ بئر البصه

١٠٧١ بئر البضاعه — بئر جاسوم

١٠٧٢ بئر جمل — بئر حا

١٠٧٣ بئر حلوه — بئر ذرع — بئر رومه

١٠٧٥ بئر سقيا — بئر العقبة

١٠٧٦ بئر العتبه — بئر العهن — بئر الفرس

١٠٧٧ بئر القراضه — معجزه

١٠٧٨ بئر القريصه — بئر اليسيره — نظم

١٠٨٠ اراضىٔ مزروعه

١٠٨١ ﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

سرچشمهٔ لطف و احسان افنديمزه منسوب اولان عيون ذكر نده در

٠٠٠٠ افادهٔ مخصوصه

١٠٨٢ وجيه

١٠٨٣ عين كهف خرام — عين الخيف — عين الارزق

١٠٨٤ عين النبى

١٠٨٥ مسير العين — غريبه

١٠٨٦ عين الوادى

١٠٩٠ سبيللر — آبجی صولر

١٠٩١ بلدة الرسولك جهت قبليسنده بولنان صولر — عين رايقه

١٠٩٢ صيارين عربانی — شرق جهتی صولری

١٠٩٣ شام جهتی صولری — عين الاغوات — عين السلامه — عين سيد

٠٠٠٠ هاشم — عين الصدقه — عين جديد

١٠٩٤ عين عامره — عين حازميه — عين مصرع

١٠٩٥ عين شربوقی — عين الثنايه — عين السلامه — عين غرابيه — عين سيد عبدالله

١٠٩٦ اخطار

١٠٩٩ وجهۀ سابع عشر

درت صورتی شاملدر

(صورت)
{ ١ }
حاكم حكومتخانۀ شريعت افنديزه منسوب اولان صدقاتی ذكر ايدر

١٠٠٣ واضحه

١٠٠٦ (صورت)
{ ٢ }
بين الحرمين اساسكير استقرار اولان مساجد نبويه ذكرنده در

٠٠٠٠ اخطار

١١١٥ (صورت)
{ ٣ }
عصرمزده حجاجك كيدوب كلمكده اولدقلری طريقده بولنان مساجد نبويه‌يی ذكر ايدر

١١١٨ (صورت)
{ ٤ }
امام محراب بعثت افنديزك اثنای غزوانده نماز قيلدقلری مساجدی ذكر ايدر

١١٢٢ ذيل

١١٢٤ ﴿ وجهۀ ثامن عشر ﴾

اوچ صورتی حاويدر

﴿ صورت ﴾
{ ١ }
مدينۀ منوره دره‌لرينى ذكر ايدر

٠٠٠٠ وادئ عقيق

١١٢٧ وادئ بطحان — وادئ رانوناء

١١٢٨ وادئ قناة

١١٢٩ وادئ مذينب

١١٣٠ وادئ مهزور

١١٣٢ ﴿ صورت ﴾
{ ٢ }
مدينۀ منوره قورولرى ذكرنده در

٠٠٠٠ حمى النقيع

١١٣٣ حمى الربذه

١١٣٤ حمى الشرف

١١٣٥ حمى الضريه

١١٣٨ حمى فيد

١١٣٩ ﴿ صورت ﴾
{ ٣ }
مدينۀ منوره‌نك جبال واما كنيله بعض آطام وقريه‌لرى ذكرنده‌در

١١٣٩ حرف الالف

١١٤١ لاحقه

١١٤٣ تصحيح — تصريح

١١٦٠ منظومهٔ اسامئ اجداد حضرت سيد الامجاد
١١٦٢ اخطار
١١٦٥ حرف الباء
١١٦٦ مقتلكاه بدر الكبراده طبل صداسى
١١٧٠ عجيبه
١١٧٣ مضحكه
١١٧٤ كثيرك سبب ارتحالى
١١٧٨ واضحه
١١٨٠ حرف التاء
١١٨١ حرف الثاء .
١١٨٢ زفاف صفيه
١١٨٥ حرف الجيم
١١٨٧ حرف الحاء
١١٨٩ اخطار — حكمت
١١٩٤ استطراد — غرب جهتى
١٠٢٥ شام جهتى — قپولر
١٠٢٧ قره‌غولخانه‌لر
١٢١٠ شرق جهتى
١٢١٢ قبله جهتى
١٢١٥ حرف الخاء — استطراد
١٢١٦ حاطب بن ابى بلتعه‌نك يازديغى مكتوب
١٢١٩ عصر سعادتده حفر ايديلان خندكك صورت حفريله جهاتى
١٢٢٦ حرف الدال
١٢٢٧ حرف الذال
١٢٢٨ حرف الراء — اطم دنيلان قله‌نك تعريفى
١٢٣٠ سريهٔ عاصم بن ثابت

١٢٣٤ حرف الزاء
١٢٣٦ حرف السين
١٢٣٩ استطراد
١٢٤٣ حرف الشين
١٢٤٦ حرف الصاد
١٢٤٧ حرف الضاد
١٢٤٨ حكايه
١٢٤٩ حرف الطاء
١٢٥٠ حرف الظاء — حرف العين
١٢٥٣ اخطار
١٢٥٥ حرف الغين
١٢٥٧ حرف الفاء — فدك بلده‌سنك ضبط وتسخيری
١٢٦٠ حرف القاف — قباء قریه‌سنك حدودی و قباء اسمنك وجه تسمیه‌سی
١٢٦٤ حرف الكاف
١٢٦٥ حرف اللام
١٢٦٦ حرف الميم
١٢٦٨ معجزه
١٢٧١ حرف النون
١٢٧٣ حرف الهاء
١٢٧٤ حرمين طريقی نصفنك علامتی — حرف الواو
١٢٧٥ حرف الياء
١٢٧٧ نعت شريف
١٢٧٩ مهم برذيل
١٢٨٢ تنبيه

۱۲۸۷ اخطار

۱۲۹۲ استطراد

۱۲۹۷ حضرت سيدك نسب مباركلرى

۱۲۹۹ عربى

۱۳۰۰ مهمه

۱۳۰۰ عربى

۱۳۰۵ مهمه

۱۳۰٦ امّ عبيده رواقنده پوست نشين اولان اولياء الله

۱۳۱۰ كليسلى مصطفى عشقى افندى

۱۳۱۷ قطعه — خاطره — دليل

۱۳۱۸ حكايت

۱۳۱۹ حكايت — غريبه

۱۳۲۰ لاحقه

۱۳۲۱ اهل مدينه‌نك حضور سعادتده اوقودقلرى قصيده

۱۳۲۲ استطراد

۱۳۲۷ اخطار

۱۳۲۹ مرقد سعادتك اصول زيارتى

۱۳۳۱ نعت شريف صاحب المعجزات

۱۳۳٤ اخطار — نتيجه

۱۳۳۵ قصيده

۱۳۳۸ خاتمهٔ شكران

۱۳٤۰ تحديث نعمت

۱۳٤۱ عرض معذرت — دعاى مفروض الادا

۱۳٤۲ مناجات

مرأت الحرمين

مكهٔ مكرمه ومدينهٔ منوره بلدتين مباركتينك كتب مقدسه‌ده مسطور
اولديغى و تاريخ نظرنده طانديغى كوندن زمانمزه قدر كوردكلرى انقلاباته
وجزيرة العربده متوطن اولان قبائل عربانك شمديكى احواليله اوائلده تابع
اولدقلرى قوانين ونظاماته دائر برتاريخ مخصوصدر .

DS
248
M4 S23
1884
v. 2

مؤلفى
بحريه ميرلوالرندن
ايوب صبرى

LIBRARY
SEP 20 1967
UNIVERSITY OF TORONTO

ايكنجى جلد - برنجى طبعى

قسطنطينيه

﴿ بحريه ﴾ مطبعه‌سنده طبع و تمثيل اولنمشدر .

١٣٠٤

مرآة الحرمين

مرآت مدينه

تجلّی نمای سینای وجود ولمعه فروز بینش شهود اولان انوار فیضافیض محامد ، حقیقت آرای حمد ومحمود وحامد ، وسؤال بدیع المآل ﴿ لمن الملك الیوم ﴾ ه پاسخ فرمای ﴿ لله الواحد ﴾ اولان فیّاض اقدس تعالی وتقدّس حضرتلرینه جدیر وعائددر که طابهٔ طیّبه‌یی مجلای مجلّای جمال ممتنع المثالی اولان نور ایجاد کون ومکان ﴿ علیه صلواة الله الرحمن ﴾ افندیمز حضرتلرینه جلوه‌گاه سلطنت ایدوب اجابت نمای حکم بلیغ ﴿ فاخلع نعلیك ﴾ اولان موسی پیروان هدایت واشتیاقندان دیدار حقیقته اول وادیٔ مقدسی توجهگاه مناجات وعواقب اندیشان افراد امته ملجاء فلاح ونجات بیورمشدر §

وشبنم صلاة وسلام دمبدم ، گلبن حدیقهٔ تکوین وشمیم افزای گلگشت علیین ﴿ علیه صلواة الله المعین ﴾ افندیمز حضرتلرینك رشك انداز فردوس برین وخرامگاه طاوس سدره نشین اولان روضهٔ رضیهٔ مقدّسه‌سنه طراوت رسان

اولسون که کلبوی هدایتیله دماغ نفخه جویان حقیقتی ، نشئه‌یاب فیض سرمدی وزکام آلودکان ضلالتی معطر مشام سعادت ابدی بیوردیلر §

ونسیم رحمت یزدان ، خیابان آرای کلشن صدق ویقین اولان علوی نهالان آل واصحاب کرامه وزان اولسون که هر بری سوخته دلان تف وتاب بادیهٔ کمراهی‌یه برر سایبان هدایت وسلامت اولمشلردر §

امابعد — روشننظران ارباب مطالعه‌یه خفی اولمدیغی اوزره ایکی دلبر حوری پیکره شبیه اولان حرمین محترمینك جاوه پیرای انظار اسلاف اولان وقایع عبرت آراسی مدت مدیده ردای رعنای عربی ایله خرامان ساحهٔ تماشا ومؤخراً دخی خلعت زیبای فارسی ایله نظرکاه ارباب مطالعه‌ده کرشمه نما اولدقلری حالده دیانت پروران عثمانیاندن زیّ عربانه وطور عجمانه‌یه واقف اولمیانلر اول ایکی شاهد نازنده ادایه مرحبا کوی اهلاً و سهلا وایفای رسم خوش آمدی ایله استیناس نما اوله‌میوب آشنائیٔ ازلی‌یه بدل بیکانه کارانه مهجور شرف اعتبار قالمشلر ایدی ؛ عصر مبرور معالی نشوری شاهد نازنین خرام عرفان وکمالك تجلیکاه ظهوری اولان خلیفهٔ اقدس وافخم ، متبوع مشروع معظم ، حافظ حوزتیّ الدین والدنیا ، مظهر کلمة الله العلیا ، شهنشاه بی‌مثل ومدانی الغازی ﴿ عبدالحمید ﴾ خان ثانی افندیمز حضرتلرینك دستیاریٔ توجه کرامت نمای همایونلریله اول ایکی دلبر قدسی لقانك بری بوندن اول لباس زربفت عثمانی ایله پوشش پذیر انتظام وانتساق و ﴿ مرأت مکه ﴾ نام کزینی ایله رخساره نمای اعین ارباب اشتیاق اولوب فقط دیکری کریبانکیریٔ چرخ بوقلمون رنك ایله زیّ ترکانه‌ده جلوه نمای انظار عثمانیان اوله‌مامش ایدی §

آهنك — آشنایان احوال مقدسهٔ حرمین اولان ارباب وجد ووفا ایسه « رومی قبایه کیرسون اومهپارهٔ عرب » ترانه‌سیله نغمه پرداز نیاز واخلاقّی

كرامدن برچوغی دخی بوآرزوده آنلرله هم آواز اولدقلری کبی ناقابل تفریق
اولان ایکی یار توحید شعارك بری کسوهٔ دلارای عثمانیده جلوه نمای اعتبار
اولوبده دیکرینك هیئت اصلیه‌سنده براغلمسی « یعنی مالك جوهر عشق محمدی
اولان عشاقك جبهه سایٔ روضهٔ مقدسهٔ محبوب الهی‌یه شدت اشتیاقدن
طولایی آرزومند مشاهدهٔ دیداری اولدقلری بویله بر براعت الاستهلال ادبله
هم بزم آشنایی اولمقدن محروم ایدلمسی » موافق شیمهٔ عدالت ودیانت
کوریله‌مدیکندن دستکاه اقتدارمك نقصانیله برابر اجلهٔ مورخین مدینه‌دن
امام سمهودی (علیه رحمة الهادی) حضرتلرینك بافتهٔ ماکوی قلم حریری
الرقمی اولوب (خلاصة الوفا باخبار دارالمصطفی) نامیله رواجیافتهٔ چارسوی
قبول اولان کالای بدایع نکارینك تار وپودندن لزومی مقدارینی تفریق
واستعاره وبورنکده‌کی سرمایهٔ مشهودات وتحقیقاتمی‌ده علاوه ایله اعمال
ایده‌بیلدیکم لباس ترکانه‌یی اومحبوب القلوبه اکسا وبونازنین قدسینك رخسارهٔ
معانیسی نورآور عیون ارباب دیانت اوله‌جغی ملابسه‌سیله کندوسنه
﴿ مرآت مدینه ﴾ عنوانی اعطا ایلدم §

اشبو اثر — فقدان بضاعهٔ مستمندانه‌مك استلزام ایلدیکی برچوق
خطیئاتدن طولایی دکرسزلکیله برابر مدینهٔ رحمت دفینه‌نك احوال عمومیه
وخصوصیه‌سنی متضمن اولدیغنه وشمدی‌یه قدر لسان عذب البیان عثمانی اوزره
بویولده ترجمه وتلفیق ایدلمش هیچ برکتاب بولنمدیغنه نظراً برنجیلك شرفنه
مظهر وخصوصیله نظر اکسیراثری خاك سیاهی کوهر وکوهر رخشانی همشعاع
مهر انور ایدن ظلّ ظلیل سبحانی ، خلاصهٔ دودمان عثمانی ، کهف الثقلین ، خادم
الحرمین الشریفین ، ولی نعمت بی منتمز ، السلطان ابن السلطان ، الغازی
﴿ عبدالحمید ﴾ خان افندیز حضرتلرینك عهد همایونده پذیرای حسن
تلفیق وتألیف اولمسندن طولایی حائز شرف دیکر اولدیغی حالده لطفاً وتنزلاً
نکاه حکمت اکتناه شاهانه‌سنك مشمولیتی شرفنه نائلیتله مظهراعتبار سرمدی

اولمق مقصدينه مبنى من غير حدّ پايۀ سرير خلافت مصير ظلّ اللهلرينه عرض و تقديم وبو وسيله ايله دخى « الهى ظلّ پاكك حضرت عبد الحميد خانى • جهان طوردقجه قيل آرايش تخت جهانبانى » دعاسى عرض اجابتگاه رب رحيم قلندى ؛ ومن الله التوفيق §

وجهۀ اولى

اون — صورتى حاوى اولوب مدينۀ طيّبه هجرتسراى عاليسنك احوال جغرافيه‌سيله سكنه‌سنك عادات وعباداتنى تعريف وارائه ايدر §

صورت

{١}

مدينۀ متيمنه — بلدۀ طاهره‌سنك احوال جغرافيه‌سيله سور جديد وقديمنك طرز وهيئت وصورت وضعيت ومتانتى ذكرنده‌در §

مدينۀ — منوره (على صاحبها الصلوة والتحيه) بلدۀ مشهوره‌سى حجاز قطعۀ مسعوده‌سى داخلنده واقع ممالك معموره وبلاد معروفۀ منتظمه‌نك ايكنجيسى اولوب اقطار حجازيه‌ده اول بلدۀ مباركه‌يه بكزه‌ته‌جك آقارصولرى ، متعدد باغچه‌لرى ، مزيّن ومنتظم ابنيه‌لرى ، شامل برمملكت دها يوقدر ؛ جاهليۀ عرب زمانلرنده نظر اهميته آلنمامش وحتى صدر اسلامده بيله مدت مديده خراب برحالده بولنديرلمش ايسه‌ده ادوار عالم اسلاميت ، تجدّد وترقى

ایلدکجه سلاطین عظام حضراتی طرفلرندن اعمار وتنظیم وتوسیعی اوغرنده صرف دفائن همت وبذل خزائن مساعی وقدرت ایدیله‌رك اول شهر شهیر مبارکك پادشاه انبیا ﴿ علیه وعلیهم التحایا ﴾ افندیمز حضرتلرینك هجرتسرای پیغمبریلری اولدیغی بیلدیرلمشدر §

شهر مذکور ــ غایت دوز ویوکسك ، بر وادیٔ مبارك اوزرنده « ۲۵ درجه ۲۰ دقیقه » عرض شمالی ایله « ۳۷ درجه ۳ دقیقه » طول شرقی بیننده واقع شمالاً « احد ؛ شرقاً طبری » طاغلریله محدود بر بلدهٔ طیّبهٔ مبارکه‌در §

مدینهٔ منوره ــ ده نواحی اهالیسیله برابر تخمیناً اوتوز بیك نفوس اولدیغی مروی ایسه‌ده بونلرك ایچنده اصح روایات حکمنجه انصار کرام حضراتی ذریاتندن الیوم یالکز بر ارکك ایله بر قاچ قادین موجود اولوب ماعداسنك اجدادی مجاورت صورتیله بلاد اطرافدن کلوب توطن ایلمشلردر ؛ چونکه حجاج مسلمین مبارك لسان شفاعت بیان حضرت پیغمبریدن شرفصادر اولوب جملهٔ احادیث صحیحه‌دن اولان ﴿ من زار قبری وجبت له شفاعتی ؛ مابین قبری و منبری روضة من ریاض الجنة ﴾ حدیث شریفلرینك اسرار جلیله‌سنه نائلیت ایچون کرك قبل الحج و کرك بعد الحج قبله‌کاه عاشقین وضراعتکاه عامهٔ متوسلین اولان « روضهٔ مطهره » یی زیارتله موعود اولان شفاعته نائل ورشك انداز چرخ برین اولان « حجرهٔ معطرهٔ » مسعوده‌یه داخل اوله‌رق ایچلرندن بعضیلری اول بلدهٔ مبارکه‌ده اختیار مجاورت ایدرلر ؛ کرك بونلردن و کرك حسب المحبه دار ودیارینی ترك ایدرك اولاد وعیاللریله برابر مدینة الرسولده اقامتی اختیار ایدنلردن بولنان مجاورین کرامك الیوم افراد موجوده‌سی ایکی اوچ بیك کشی‌یه بالغ اولمشدر ؛ بونلردن مدینهٔ منوره‌ده طوغوب بیویان مجاور زاده‌لر مدینهٔ طاهره

اهالیٔ کرامندن معدود اولمق جهتیله بلدهٔ طیّبه اهالیسنك اکثریسی مجاورین اسلاف ذریتندن وجوده کلمش و نسلاً بعد نسلٍ چوغالوب بیوجك برجمعیت تشکیل ایدرك بر طاقمی اولاد برّی و بر طاقمی اولاد سمهودی بر طاقلریده سائر اسملرله اشتهار ایلمشلردر §

اولاد برّی — دیه متعارف اولان ذوات موجوده‌نك اصللری غرب طرفلرندن و سمهودی زاده‌لرك اصللری خطهٔ مصریه‌دن اولوب سائر مجاورلرده برر مملکته منسوبدرلر §

اول بلدهٔ — مسعوده مکهٔ مکرمه‌نك « دورتیوز کیلومترو » طرف غربیسی جهتنده وبحر احمرك « یوزکیلو مترو » جانب شرقیسنده واقع بیوك برچول نهایتنده اوله‌رق مکهٔ معظمه‌یه منتهی اولان طریق برطاقم قوملو چوللر ، قیالو طاغلر ، ایله بعضاً زراعته قابل وادیلردن عبارتدر §

جهات اربعه‌سی قطع ناقص شکلنده کوزل برسور ایله محصور وبوسورك درت طرفی جبال متسلسله ایله محاط ومحدود اوله‌رق قره‌یل جهتنده یکپاره یالچین برقیا وبوقیانك اوزرنده « ایچ حصار » اسمیله موسوم برده اسکی وفقط متین قلعه واردر §

ذکر اولنان سورك (١٤٠٠٠ ذراع) دوری وتخمیناً یکرمی آرشون قدر ارتفاعی اولوب قالینلغی اون آرشونه یقین وطاشلری غایت سرت وچتیندر ؛ درب المصلی ؛ درب الصغیر ؛ درب الشامی ؛ درب السوارقیه ؛ درب البقیع ؛ اسملریله شهرتشعار بش عدده قپوسی واردر §

درب المصلی — یه درب سویقه ، باب السوق ، باب المصر ؛ دخی دینورکه بالای طاقنه { انه من سلیمان وانه بسم الله الرحمن الرحیم ، ان لاتعلو علیّ وأتونی مسلمین } یازلمشدر ؛ ابنیه‌سی سیاه طاشدن غایت محکم برصورتده طرح وتأسیس ایدلمش ایسه‌ده بعض یرلری منشق اولمشدر ؛ باب مذکور

سورك طرف غربيسنده و « مصلای عیدالنبی » جهتنده اولوب باب السلام
ایله آره‌سی « آلتی یوز قرق بش » آرشوندر §

درب الصغیر — حصن الامیر یاننده ودرب المصلی جهتنده‌در ؛ درب
شامی‌یه « درب کبیر » دخی دینور §

درب بقیع — سورك جهت شرقیسنده باب الجمعه نامیله متعارف اولان
بیوك قپواولوب بوقپو ایله باب جبریلك آره سنده « درتیوز اوتوز اوچ »
آرشون قدر برمسافه واردر §

اخطار — بوسورك تعریفنده حسب الایجاب ذکر ایدیلان ذراع ،
ذراع معماریدر ؛ فقط کرك حجرهٔ معطره وکرك مسجد سعادت مساحه‌سنده
ذراع آدمی اعتبار ایدلمشدر ؛ ذراع آدمی ایسه « ذراع الید » دنیلان اولچو
اولوب بو ذراعك خطهٔ مصریه وحجازیه‌ده مستعمل اولان اندازه‌دن بر ثمن
نقصان اولمسنه نظراً ایکی قارش اوزونلغنده برمقیاس اولمسی لازم کلور ، که
ذراع آدمی ایله مصر وحجاز اندازه‌سی برذراع وثلث ذراعدر ؛ انتهی §

درب البقیع — یدی یوز اللی بش سنهٔ هجریه‌سنه دکین مسدود قالمش
ایدی ؛ ملك صالح مصری سنهٔ مرقومه خلالنده باب مذکوری کشاد و او
جهتده بولنان بیوت اصحابنی دلشاد ایتدی ، فقط برمدت صکره ینه قپانمش
وکیدرك اساسی بیله محو ومندرس اوله‌رق قپو شکلندن چیقوب مدینهٔ منوره
حصاری قپولرینك عددی دورده اینمش ایدی ، والد کثیر المحامد حضرت
پادشاهی مسجد سعادتی تجدیده موفق اولدیغی اثناده ابنیهٔ سعادت انقاضنك
خارج سوره چیقارلمسی اسبابنی تسهیل ایچون باب بقیع ایله باب شامی ارده سنده
و « باب مجیدی » نامنده یکی برقپو آچیلدیغندن حصار استوار مدینه قپولرینك
عددی ینه بشه بالغ اولمشدر §

ابواب خمسهٔ — مذکوره حجاز قطعه‌سنده موجود ابنیه‌لره نسبتله هر حالده منتظم و هر بری الوان متنوعه ایله منقوش و مستحکم برر برج آلتنده تأسیس وکشاد ایدیلوب عربان بوادی هجومنه مدافعـه ضمننده بری برندن قورشون منزلی آچیق وقواعد فن استحکامه موافق اوله‌رق نصف دائره شکلنده وسورك ذیوارلری اوزرنده برطاقم قوله‌لر یاپیلمش وشهرك داخل وخارجنده لطافت آب و هوا یاردمیله عدّ واحصادن بیرون خورما باغچه‌لری یتشدیرلمشدر §

عصر سعادت — ده سور وحصاره دائر برشیٔ اولمدیغی و انصار کرام حضراتنك اجدادی اولان « اوس . خزرج » قبیـله‌لرینك خانه‌لری قرای متسلسله کبی بری برینه متصل بولندیغی سببلرله مدینهٔ طاهره شهر مکرّمنك هیئت قدیمه‌سی طولانی برجسیم بلده وضعیتنی اله‌رق براوجی « قبا » قریهٔ شوق افزاسنه قدر وارمش ایدی ؛ عصر عالیٔ پیغمبریده حاصل اولان معموریتی حرهٔ مشهوره وقعهٔ مکدره سنه دکین دوام ایدرك آندن صکره آن بان خرابه یوز طوتمش وطایع لله بن المطیع لله عباسی زماننده کرکی کبی کوچولدیکندن بادیه پیمای شـقا وطغیان اولان عربان آرالق آرالق اظهار بغی وعصیان ایله اموال واشیای اهالیی یغما وغارت ایتمکه باشلامش اولمسی اوزرینه عضد الدوله [*] ابن بویه دار السکینهٔ مدینه سـکنه‌سی اموالنی اشـقیای عربان تسلطندن قورتارمق ایچون اول شـهر مقدسی برسور متین ایچنه آلمشدر ، فی ٣٦٠ [**] سنه §

عضدّ الدوله — نك طرح وتأسیس ایلدیکی حصار ایکی یوز سنه قدر

---

[*] بوذات طایع للهك وزیری «ابوشجاع رکن الدوله» اولوب شیرازك « سوق الامیر » دنیلان بازاریله بغداد دارالشفاسی وحیدر کراراپله امام حسین ﴿ رضی الله عنهما ﴾ افندیلریمزك پیرایه بخش بقیع ونجف وکربلا اولان اتراب منیفه‌لری دخی کندی آثار خیریه‌سیدر .

[**] سور مذکورك ٣٦٣ ده طرح ایدلدیکنی روایت ایدنلرده واردر .

پایدار اولوب لکن بومدت ظرفنده محتاج تعمیر اولان یرلری اصلاح وترمیم ایدلمامش اولدیغندن قلل وباروسی خراب ورفته‌رفته دیوارلری دخی ییقیلوب محوونایاب اولوب اساسنك اثری بیله‌قالمامش وعربانی‌اذعان بینه ازعاج اهالی‌یی اعتیاد ایدنمش اولمسی جهتله رباط عجم [١] صاحبی « جمال الدین محمد بن ابی منصور » اصفهانی سور قدیمك اساس مندرسه‌سی اوزرینه یکیدن بر سور محکم بنا ایدوب عجزهٔ اهالی‌یی مضرت اشقیادن قورتارمشدر ؛ فی ٤٥٠ سنه §

جمال الدین — مرحومك تجدید ایلدیکی حصار قدیم حقنده بر چوق مختلف روایتلر نقل وحکایت ایدرلرایسه‌ده بوحصاری جمال الدین مشارالیهك تجدید ایتدیکی محققدر ؛ شهاب الدین ابن ابی‌شامه اثر خامه‌سی اولان کتابنده ابن اثیردن نقلا یراعه کذار روایت اولوب دیمشدرکه « ابن اثیر مدینهٔ منوره مسجد شریفنده جمعه نمازی قیلارکن برذاتك جمال‌الدین اصفهانی حقنده اوزون اوزادی بردعا ایتدیکنی کورمش ؛ سببنی سؤال‌ایدوب «سکنهٔ دارالسکینهٔ جمال الدین ایچون هرآن وساعت بویله اوزون دعایه مداومت ایدرلر ؛ نصل ؛ دعا ایتمسونلرکه مدینه اهالیسی ایادیٔ عربانده اسیرایدی ؛ اشقیای عربان هرآن وزمان‌هجومله حیوانات اهالی‌یی غصب وغارت ایدوب کیدرلرایدی ؛ جمال‌الدین مرحوم مدینة الرسولی شوکوردیکك سور ایچنه آلوب سکنه‌سنی‌اسائت عربان ومضرت اهل عدواندن قورتاردی ؛ بز دکل ، منبر سعادت خطیبلری بیله اثنای خطبه‌ده (اللهم صن حریمه من‌صان حریم نبیك بالسور محمد بن علی بن ابی‌منصور ، فرحمه الله ورضی‌الله عنه) دیه‌رك دعا ایدرلر » جوابنی آلمشدر ؛ ایشته ابن ابی شامه‌نك بوروایتی حصار مذکورك جمال‌الدین محمد بن‌ابی منصور طرفندن تجدید ایدلدیکنی حاکی اولان قولی تأیید وتصدیق ایدر §

ابن‌خلکان — بوسورك عضد الدوله طرفندن بنا ایدلمش اولدیغنی خبر

---

[١] بورباط — لئزمده اولدیغی اون ایکنجی وجهه‌نك برنجی صورتنده تعریف اولنشدر .

ويرن قولی جرح ايله « مدينهٔ منوره‌نك سور قديمنی ايكی يوز التمش اوچ سنه‌سی خلالنده « اسحق بن محمد الجعدی » ياپديرمش ايدی ، اسحق ابن محمدك ياپديرديغی سورك اولوقت بری بقيع الغرقد مقبره‌سنه ديكری وادی العقيقه وبری قبور شهدايه بريده غرب جهتنه آچيلور درت قپوسی وار ايدی ؛ مرور زمانله بو سور خراب اولديغندن ابن بويه تعمير ايتدی ؛ ياخود ابن بويه اسحق بن محمدك ياپديرديغی حصارك اطرافنه ديكر برسور چكدی ؛ سور قديمك ابن بويه يه نسبت ايدلمسنك سببی بودر » مقاله‌سيله حصار قديمك اسحق بن محمدك اثری اولديغنه حكم ايتمش ومورخين سائره بوروايتی دخی چوروته‌رك (حصار قديمی « معزالدوله » ياپديروب دورتيوز اللی سنه‌سی رباط عجم صاحبی جمال‌الدين اصفهانی تجديد ايتدی) ديو قطعياً ادعا ايلمش ايسه‌ده ابن بويه حقنده ويريلان خبری نقل ايدن راويلرك كافه‌سی سوزلرينه ايناتلمق لازم كلان ذواتدن اولدقلری جهتله بوروايتك روايات سائره‌يه ترجيحی اقتضا ايدر §

عضدالدوله — نك ياپديرديغی سور قديمك آثار خرابه‌سنی كورمش مورخلر بوسورك جبل‌سلعدن وادیٔ بطحانه قدر ممتد اولديغنه ذاهب اوله‌رق « زمانمزده (مسجدالنبی) ديمكله متعارف اولان مصلای عيد مصطفوی ابنيهٔ مسعوده‌سيله آنك اطرافنده بولنان بيوتك جمله‌سی داخل سورده ايدی » تعريفيله سور قديمك برحصار جسيم اولديغنی ادعا ايتمشلردر §

جمال الدين — مرحوم مدينهٔ منوره سورينی تجديد ايله اهالی‌يی يازدهٔ خيول عربان اولمق اسائتندن خلاص ايلدكدن صكره مدينة الرسول سكنه‌سی كون بكون تزايد ايتمش وبناءً عليه سورك خارجنده دخی طرح افكن بيوت اولمق لزومی درجهٔ وجوبه وارمش اولديغندن فقرای اهالی سورك خارجنده بر پارچه عرصه ايدينوب هر بری درجهٔ اقتداری نسبتنده برخانه طرح

وتأسيس ايتديلر واشــقياى خباثت انتماى عربان يينه ميــدان بولوب سورك خارجنــده ياپيلان بيوت اصحابنى مفطور اولدقلرى جبلت مقتضاسنجه تضييق وازعاجى اعتياد ايدرك فقراى سكنه‌يى « نورالدين » شهيدك مدينهٔ منوره‌يه ورود ايلديكى تاريخه دكين راحتسز ايلديلر ايدى ؛ نورالدين شهيد وقتاكه طقوزنجى وجهه‌نك برنجى صورتنده محرر رؤيا اوزرينه آكسزين مدينهٔ رحمت دفينه‌يه كيدوب ايفاى ماوجبهٔ مأموريت ايتدى ، بيوت مذكوره اصحابى طرفندن « پادشاهم ! بزم آرتق اشــقياى عربان هجومنه تحملمز قالمدى ، ايكيده برده كلوب حيوانلريزى در زنجير واولاد وعيالمزى اسير ايدرلر ! بزى بوخائنلرك شرّندن قورتارمق ايچون خانه‌لريزك برسور متين ايچنه آلنمســنى فرمان بيورمكزى رجا ايدرز » مفاد مجملنى شامل تقديم ايديلان عرضحال اوزرينه اهالينك اسعاف مسئولى ضمننده ذاتاً خرابه يوز طوتمش اولان حصار قديمى بيقديروب صكره‌دن ياپيلان محلّات داخل اولمق اوزره دائراً مادار اول شهر مقدسك اطرافنه اليوم موجود ومشهود اولان سور استوار جديدى طرح وتأسيس ايله محلّات جديده‌يى تشكيل ايدن بيوت اصحابنى دخى عربان باديه‌نك اضرار وتسلطندن خلاص ورها ايلدى ؛ فى ٥٥٨ سنه §

مورخلر — ك برفرقه‌سى نورالدين شهيدك ياپديرديغى سورك بقيع الغرقد طرفنــه آچيلان قپوسى اوزرنده « هذا ما امر بعمله العبد الفقير الى الله تعالى محمود بن زنكى بن اقسنغر غفرالله له ، سنة ثمان وخمسين وخمسمائة » عباره‌سى مسطور اولديغنى كوروب حصار مذكورك محمود بن زنكى طرفندن ياپديرلديغنه ذاهب اولمشــلردر ، حالبوكه بوعباره‌ده محمود بن زنكينك بانئ حصــار اولديغنه دائر بركونا صراحت اولمديغندن حصار مذكور نور الدين شهيدك اثر بناسى اولديغنه شبهه يوقدر §

نور الدين — شهيد « ملك منصور عمادالدين بن ابى الجواد » زنكى

اقسنغرك اوغلى « محمد ابوالقاسم » در ؛ بشيوز اللى برسنه‌سى زيور آراى مهد وجود وبشيوز آلتمش طقوز تاريخنده عازم عالم بقا وخلود اولمش وبوحسابه نظراً اللى دورت ياشلرنده وفات ايتمشدر ؛ رحمة الله عليه §

نور الدين — شهيدك اثربناسى اولان سورمتين مدينهٔ طيبه اهاليسنى يوز اللى سنه قدر تسلط عربان بى اذعاندن محافظه وتأمين ايلدى ايسه‌ده تقلبات دور وزمان كرك حصارجديدى وكرك سعد بن ثابت طرفندن قازديرلمش اولان خندق حفره‌سنى ويران ايدرك دارالهجرهٔ عليه سكنه‌سنى مهاجمات متواليهٔ اشقيا ايله بيزار ايلمش اولديغندن ملوك چراكسه‌دن « ناصر قلاون » مصرينك اوغلى ملك صالح حصار مذكورك خراب اولان يرلرينى تجديد (٧٥٥ سنه) وسلطان قايتباى دخى بالآخره مشرف خراب وانهدام اولان جهتلرينى احكام وتشييد ايلمشلردر §

سالف الذكر خندق ولاة مدينه‌دن سعد بن ثابت جمازك سوقيله سادات واعيان اهالينك على العموم اتحاد واتفاقى اوزرينه ٧٥١ سنه‌سى حفره باشلانيلوب اچه‌ده ايلريلتلمش ايسه‌ده سعد بن ثابت وفات ايلديكندن يرينه والى اولان فضل بن جمازك زمان ولايتنده رهين ختام اولمش ايدى ، حيفا كه پك آز بر مدت ظرفنده دقتسزلك اثرى اوله‌رق لبا لب طولوب مستوى برزمين وضعيتنى آلديغندن ايچنده برطاقم بوستانلر ايله باغچه‌لر يتشديرلمشدر §

ملك قايتباى — مصرى عصرندن سلطان سليمان بن سلطان سليم خان (عليهما الرحمة والغفران) عهد همايونلرينه دكين مدينهٔ منوره حصارينك هيچ برطرفى تعمير واصلاح ايدلمديكندن برج وباروى حصار طرف طرف ياريلوب ييقيله‌رق برچوق رخنه‌لر آچيلمش و بدوى يادكارلرى دخى ينه عادات مألوفهٔ قديمه‌لرى وجهله اهالينك اموال و مواشيسنه ايصال دست خساره سكنهٔ دار السكينه‌يى راحتسز براقدقلرى اهالئ كرام مدينه

طرفندن باعرض محضر درگاه فلك بارگاه سليمانی يه بيلديرلمش (٩٣٧ سنه) اولديغندن مدينهٔ منوره سور قديمنك متانت مطلوبه اوزره بالتعمير اهالیٔ كرامنك حراميلرك تسلطندن قورتارلمسی و اقتضا ايدنلرك وقت و زمان كچيرلمكسزين بوايشه تعيينی ايله هجرتسرای عالی جانب فيض جالبنه كوندرلمسی خصوصلرينك مصر ولايتی واليسنه اشعاری امر و فرمان بيورلمش و اولبابده زينت بخش صحيفهٔ صدور اولان امر عالی باب عالی جانب سامیسندن مصر واليسنه كوندرلمش اولمسی اوزرينه امرای مصريه‌دن اولوب عهده‌سنه بنا امانتی توجيه و احاله قلنان ذات تهيه وتدارك ايديلان مبالغ مخمنه ايله لوازمات بنايی استصحاباً مدينهٔ منوره طرف ذيشرف مسعودينه متوجهاً مصردن حركت ايتمش وهجرتسرای عالی‌يه وصولنده سورك ياپيله‌جق اولان يرلرينی بالمساحه برج وبار وخارج اوله‌رق دورت بيلك ذراع معماری قدر ديوارك مجدداً طرح وتأسيسی اقتضا ايده‌جكنی كشف ايتديرمشدركه بوديوارك اون يدی آرشون ارتفاعيله اون آرشون ثخنی وار ايدی ؛ بنا امينی مدينهٔ منوره‌جه دخی اقتضا ايدن عمله‌يی همان جلب واحضار و ٩٣٩ سنه‌سی اواسطنده حفر اساسه ابتدار ايدرك كمال كرمی وغيرت ايله چاليشمش وهر طرفدن تسهيلات ممكنه اجرا ايدلديكی حالده آنجق يدی سنه ظرفنده يعنی ٩٤٦ سنه‌سی اواخرنده اتمام ايدوب سور خارجی‌يه دورت و « ايچ قلعه » دنيلان سور داخلی‌يه ايكی قپو كشاد ايتمشدر §

ايچ قلعه — قپولرينك بری صورت دائمه‌ده آچيلوب قپانمق وديكری يالكز وقت حاجتده قپانوب آچيلمق ايچون كشاد ايدلمش اولديغندن كشادی زمان احتياجه حصر ايديلان قپويه « باب السر » نامی ويرلمش ايدی §

طيش قلعه ايله ايچ قلعه قپولرينك قناتلرينه آهنين لوحه‌لر چكيرلمش « وباب السر » بتون بتون تيموردن اوله‌رق اعمال ايديلوب طيش قلعه‌نك قلل وبروجی

اولكندن زياده ترفيع وخندق حفرەسى تعميق وديوارلر ممكن مرتبه تشييد واحكام اولندقدن صكره حصار اهاليسى صوسز براغلماملق ايچون « عين زرقا » مجراسندن مقدار كافى صو اجراسيله برى قاديناره ديكرى اركلكاره مخصوص اولەرق ايكيده منهل آچديرلمشدر §

مفتاح السعاده — مؤلفى « سلطان سليمان تجديد سور ايچون آلتمش (وسيد كبريت المدنى) يوز بيك آلتون صرف ايتدى و « ارز ، حنطه ، فول ، شعير » كبى اون دورت بيك اردب حبوبات ايله عدّ واحصادن خارج آلات وادوات كوندردى : بونلرك يعنى ارسال قلنان ادوات وآلات وحبوباتك كافەسى بو حسابك خارجنده ايدى » ديمشلردر ؛ حالبوكه بو اقچەنك هپسى يالكز ديوار سوره صرف اولنميوب حرم سعادتك تعميرى بحثنده تعريف وتفصيل ايدلديكى اوزره « مسجد النبى » نك ديوار غربيسيله « شكليه » منارەسى و « باب الرحمه » دخى اساسندن ييقيلوب تجديد ايدلمش اولديغندن بورالره صرف ايديلان مبالغ دخى مفتاح السعاده مؤلفيله سيد كبريتك خبر ويرديكى حسابه داخل اولملق لازم كلور ؛ هرنه ايسه شهنشاه مغفور مشاراليه (سد اسكندر كبى برقلعهٔ محكم بنا » ياپدى باقى سلطان سليمان رحمت ايتسون حق اكا) مطابقنجه دار الهجرهٔ عليه بلدهٔ مسعودەسنك قديم وخراب اولان حصارينك قسم كليسنى يكيدن طرح وتأسيس وقسم جزئيسنى على ماهو المطلوب تعمير واصلاحيله تحكيم ايلمش اولديغندن اشقياى عربان اموال ومواشىٔ اهل مدينەيه دست دراز تسلط وتعدى اولمقدن بالكليه قطع اميد ايلديلر ايدى ؛ رحمة الله عليه رحمةً واسعه §

حصار — حقنده بورايه قدر ويريلان معلوماتدن « برى غربى ، ديكرى شرقى » اولمق اوزره مدينهٔ منورەنك ايكى سورى اولديغى آكلاشيلور ؛ شهر مذكورك حدودى ذكر اولنان ايكى سورك محيطندن عبارت اولوب

احدهمانك هرهانكي برنده ساكن اولان ذواته مدينه‌لى اطلاق اولنور ؛ سور غربى وهابى وقعه‌سى اوائلنده اسكى سورك اساس مندرسه‌سى اوزرينه كرپچدن اوله‌رق اهالى طرفندن تجديد ايدلمش ايدى ؛ فقط آرتق مشرف خراب وانهدام اولوب بعض محللرى سقوط ايتمكه باشلامشدر §

وهابيلرك مدينة الرسوله دخولى

سلطان سليمان — طرفندن تجديد ايديلان حصارك رصانت ومتانتى سايه‌سنده مدينة الرسول سكنه‌سى ايكى يوز يتمش دورت سنه قدر اشقيا هجومندن راحت ايتديلر ايسه‌ده ١٢٢٢ سنه‌سى خلالنده جمله‌سى بردن وهابيلرك اسيرى اولديلر ، چونكه فرقهٔ ضالهٔ مذكوره‌نك سركرده‌سى اولان سعود بن بدبود مكهٔ مكرمه‌يى برآوردهٔ دست تسخير ايلديكى صره‌ده حوالئ مكه‌ده متوطن اولان قبائل عربانيه افرادينى كاملاً دائرهٔ اطاعت وانقياده آلدقدن صكره هجرتسراى عليه اطرافنده ساكن بولنان بدويلرى دخى كنديسنه جلب ايچون حشرات وهابيه‌دن برفرقهٔ باغيه ترتيبيله شهر شريف مدينه‌يه كوندرمش وبوفرقهٔ باغيه‌يى بداى بن بدوى ونادى ابن بدوى اسمنده ايكى برادر شريرك قومانداسنه ويرمش ايدى ؛ فرقهٔ مذكوره بلدة الرسوله تقرب ايتدكده قوماندانلرى بلدهٔ طيبه اطرافنده متمكن اولان عربان قبائل رجالنى غلبات وتضييقات متواليه سايه‌سنده يكايك دائرهٔ انقياد واطاعته ادخال وعبد الوهاب اوغلونك ديانت مخترعه‌سى احكامنى نشر واشاعه ايله بيچاره‌لرى على العموم اضلال ايدوب كيفيتى سعود بدبوده بيلديردى وسعود طرفندن وهابى مذهبنه دعوتى متضمن وارد اولان مكتوب ضلالت اسلوبى مدينهٔ دارالسكينه اهاليسنه كوندروب جواب ايستدى كه بومكتوبك صالح بن صالح نامنده بر وهابى ايله كوندرلمسى سعودك جملهٔ اشعارندن ايدى §

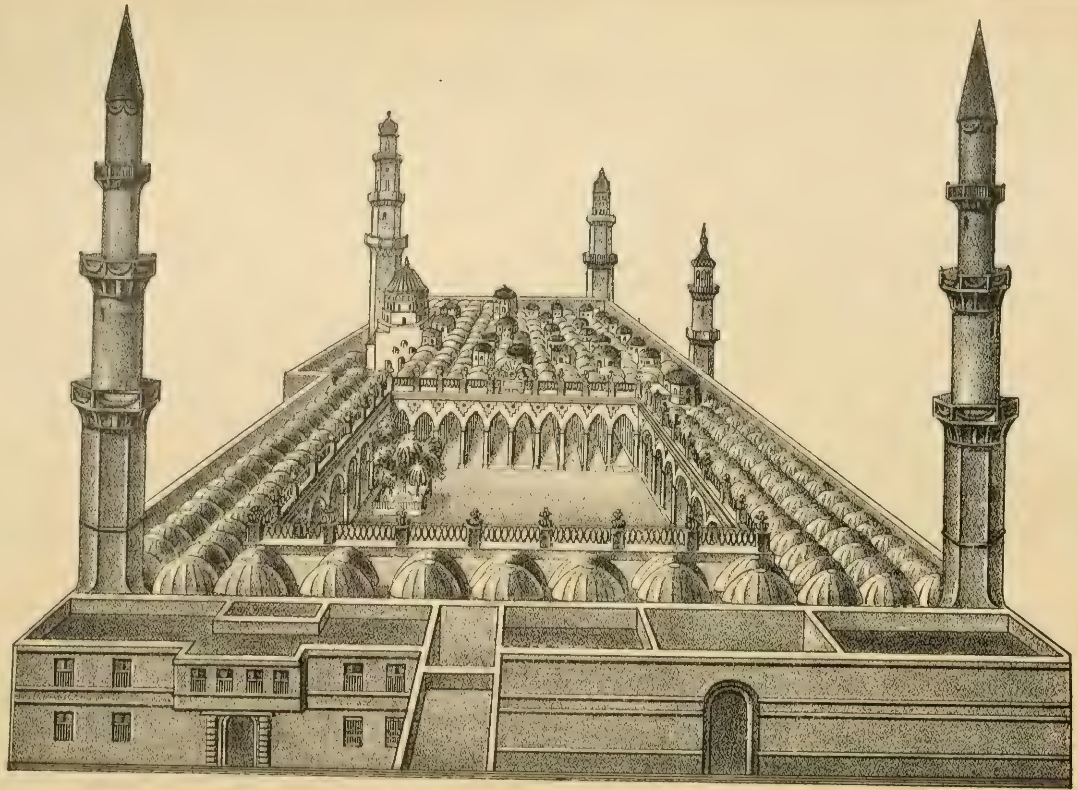

مسجد سعادتك شمال طرفندن كورونشى

بدای بن بدوی — برادری نادی ایله عربان دارالهجره‌یی سعودك دائرهٔ اطاعتنه آلمغه موفق اولدی ایسه‌ده بو موفقیتك حصولنه‌قدر یاقوب ییقدیغی کویلرك ، نهب وغارت ایلدیکی اموال واشیانك ، دیانت وهابیه‌یی قبولده تردد کوسترنلردن سیف اهانت وغدر ایله قتل واعدام ایتدیکی بیچاره‌لرك ، حدّ وحسابی یوقدر §

سعود — ك مدینه اهالیسنه خطابا یازدیغی مکتوبك صورت مترجمه‌سی بودر :

یوم دین — مالکنك اسمیله باشلایوب دنیاده سلامت ، هدایته تابع اولانلر ایچون اولدیغنی مدینه‌نك علماء و اغواتیله تجارلرینه وسائر اهالیسنه انها ایدرم ؛ ای مدینه اهالیسی ! سزی دین حقه دعوت ایدییورم ! جناب حق { ان الدین عندالله الاسلام ؛ ومن یتبع غیر الاسلام دیناً فان یقبل منه وهو فی الاخرة من الخاسرین } بیوردی ؛ سز بنم عندمده اولان احوالکزدن خبر دار اولمالیسکز ! بنم سزه ودّ ومخادنت ومحبتم واردر ، مجاورت بلدهٔ رسول نیتنده‌یم ، اکر اطاعت وانقیاد ایدرایسه‌کز سزك ایچون ضرر وتضییق یوقدر !!! حرم مسجد الحرام اهالیسنك یوم انقیادلرنده یعنی بنم مکه‌یه ولایتمده اهل حرم بندن اکرام والتفاتدن بشقه برشیئه ملاقی اولمدیلر ؛ اکر دین اسلام دعوتنه اجابت ایدر ایسه‌کز ، جمیع تعدی وظلمدن و سفك دماء ویغمای اموالدن جمله‌کز اللهك حفظ وامانده وبنم ذمت وحمایتمده اولورسکز ؛ بو مکتوبك جوابنی صالح بن صالح ایله قرارلاشدیرك ؛ بنم رأی و فکرم آنك لساندن جریان ایده‌جك سوزلردن عبارتدر ! والسلام ؛ انتهی §

صالح بن صالح — ك کتیردیکی مکتوب مدینه اهالیسنی فنا برحالده قورقوتمش وذاتاً طائف وقعهٔ مؤلمه‌سی دخی جماعات موجوده‌یه کیرچکدن بر

طورغونلق كتيرمش اولديغندن سعود بن عبد العزيزه « لا ونعم » برجواب كوندره مديلر §

سعود — ك مكتوبنه مدينه اهاليسندن جواب ويرلمديكى جهتله بداى بن بدوى ملعونى سنهٔ مرقومه اواسطنده ينبوع البحرى بعد التسخير دار السكينه حصار استوارينى محاصره ايچون مدينه اوزرينه يورويوب (باب عنبريه) طرفندن دهشتلى برهجوم كوستردى ؛ بو اثناده شام قافله‌سى اميرالحاجى عظم زاده عبدالله پاشا مدينهٔ منوره‌يه مواصلت ايتمش ايدى ؛ اهالئ كرامك تحت محاصره‌ده اولديغنى كوروب رفاقتنده بولنان عساكر وحجاجله فرقهٔ اشقيايه مقابله وايكى ساعت قدر دليرانه برصورتده اشعال كانون محاربه ومقاتله ايدرك بداى بن بدوى فرقهٔ باغيه‌سندن آتش سيف دشمن سوز ايله ايكى يوز نفر قدر وهابينك وجود بد بودينى ياقوب اشقيا جمعيتنى طاغيتدى §

عبدالله — پاشا اسقاط فريضهٔ حج وزيارت ايدنجه‌يه دكين مدينه اهاليسى وهابيلرك مهاجمه‌سندن بردرجه‌يه قدر راحت ايده بيلديلر ايسه‌ده شام قافله‌سى مدينهٔ منوره‌دن تباعد ايدر ايتمز بداى بن بدوى هجرتسراى عليه حصارينى بالمحاصره « قبا ، عوالى ، قربان » ناحيه‌لرينى اله كچيروب ايكى‌ده محكم ومتين طابيه انشاسيله مستحفظلر تعبيه ايتدكدن وذخيره ورودى ملحوظ اولان طرق ومعابرى كسدكدن صكره « عين زرقا » مجراسنى هدم وخراب وبوصورتله اهل مدينه‌يى دوچار بلاى قحط غلا وآب ايلدى §

معجزهٔ جليله — وهابيلر عين زرقا مجراسنى هدم واملا ايله مدينه ليلرى صوسزلق برزخنه دوشوردكلرى اثناده « بغچة الرسول » قويوسنك صوينه فوق التعريف برعذوبت وحلاوت كلوب نهايت محاصره‌يه قدر بتون اهاليى بلغ مابلغ اداره ايتمشدر ؛ ذكر اولنان قويو « مسجد النبى » حرم سعادتى داخلنده اولوب صويى عصر سعادتدن برى آجيلق ايله مشهور ايدى ؛ انتهى §

ايام محاصره — ايچه اوزايوب محصورين مدينه يينه شام قافلەسى كليرده وهابيلرى دفع وتنكيل ايدر اميديله هر شيئه قاتلانديلر ، حالبوكه شام محملى اميرالحاجى قطير اغاسى ابراهيم پاشا ورودنده بداى بن بدوى فرقەسنه مقابله ايدەجك عسكرى اولمديغندميدر ؟ ندر ؟ مدينه اهاليسنه « سز هجرتسراى عليه حصارينى وهابيلره تسليم ايتمليسكز !!! » ديمش واهالى ابراهيم پاشانك بداى بن بدوى ايله كوروشوب قونوشديغندن سكنۀ دارالسكينه ايچون ابن بدويدن برات عفو وامان آليويرديكى ظن وذهابنه دوشمش اولديغندن صورت مترجمەسى آتيده مسطور مكتوبى يازوب « محمد طيار ، حسن قلعى چاوش ، عبدالقادر الياس ، على الصويغ » نام مبعوثلره توديعاً سعوده كونderديلر §

صورت مترجمۀ مكتوب

اداى ما وجب علينادن صكره جناب سعوده عرض سلام اولنور ؛ الله تعالى آنى راضى اولديغى شيئه موفق ايتسون ! اى شيخ سعود ! سزه معلوم اولسون كه امير الحاج قطير اغاسى ابراهيم اغا بورايه واصل اولوب مدينه محصرى شيخ بدايەنك طرق و موارد حصارى قطع و ابناى سبيلى خصاره دخولدن منع ايلديكنى كوروب سببنى سؤال ايتمش وشيخ بدايەدن بوايشه طرفكزدن مأمور مخصوص اولديغنه دائر بر جواب مهمل آلمشدر ! بز سنك جوار رسول اللهه خيردن غيرى بر فكرده اولمديغكى !!! بيلديكمزدن محاصره كيفيتنى سزه بيلديرمك اوزره حكام واعيان مدينه بربره طوپلانوب عقد مجلس مشورت ايتدك و هيئت شورى قراريله اصحاب عفت وفطانتدن اولان « محمد طيار ، حسن قلعى چاوش ، عبد القادر الياس ، على الصويغ » ى اول طرفه كوندردك ؛ اللهدن اميد و رجا ايدرز كه مومى اليهمى بزى مسرور ومحظوظ ايدەجك برجواب ايله اعاده ايدرسين ! انتهى §

سعود — بومكتوبی آلنجه مبعوثلره خطاباً برطاقم مقالات شدت آيات ايراديله هجرتسرای عليه سكنه‌سی حقنده اولان غيظ وعداوتنی اظهار وهزار رجا ونياز ايله مردار آياقلرينه صاريلوب استدعای عفو وآمان ايدن مبعوثين مومی اليهمی « شو مكتوبك مآلندن سزك دين حقی قبول ايدوب بكا اطاعت ايتميه‌جككزی وفقط محاصره حسبيله قحط غلا وآبدن بی تاب قالوب بناءً عليه دفع مضايقه‌يه مدار اولمق ايچون علی طريق المواضعه صورت مدارا كوسترمك ايستديككزی آكلادم !!! تكليف ايده‌جكم شرائطی بالقبول مظهر عفو وامان اولمقدن بشقه چاره كز يوقدر ! اكر قبول شروط ايله برابر رأی وفكريمه مخالف برفكر وطورده بولنور ايسه‌كز سزيده طائفليلر كبی برباد ايدرم !!! » مقاله‌سنی تكرار تكرار ايراد ايله عقد معاهده‌يه مجبور ايلدی §

سعود — ك مدينه سكنه‌سی مبعوثلرينه قبول ايتديرديكی تكاليف وشروط تاريخ وهابيانده مسطوردر §

مدينه — مبعوثلری سعودك تكاليف واقعه‌سنی بالقبول اخذ امانله عودت ومحصورين اهالی دخی بالضروره موافقت ايدرك بدای بن بدوی طرفندن كونديريلان يتمش نفره سعود ايله عقد اولنان معاهده‌نك يدنجی ماده‌سی حكمنجه مدينه قلعه‌سنی تسليم ايلديلر وموادسائرهٔ معاهده‌يی دخی بر بر اجرايه باشلاديلر ؛ معاهده‌ده مندرج اولان شروطك بری تربه‌لرك قبه‌لرينی هدم ايتمك ايدی ، مع مافيه وهابيلرك ظلم وتعديلرندن قورتيله‌مدقلری جهتله يالكز مذهب رفض والحادی قبوله راضی اولديلر §

بو قبول اكرچه يكده جدّی برنيت اوزرينه دكل ايديسه‌ده حكم ظاهريسنك صكره‌لری پك چوق وخامتی كورولدی §

استانبوله يازيلان عرضلرك جوابی آلنه‌مامش وآره‌دن اوچ سنه قدر كچوب اهالیٔ مدينه بومدت ظرفندن وهابيلرك تحت اسارتنده قالمش

اولديغندن درسعادت امدادندن قطع اميد ايله سعوددن استرحام عفو وامان ايچون برعرضحال يازوب « حسين شاكر ، محمد سغايى » نامنده ايكى شخصله درعيه‌يه كوندرديلر ؛ لكن سعود مدينه‌ليلرك اقدمجه درسعادتدن استمداد ايلمش اولدقلرينى ايشتمش اولديغندن مبعوثلرى قبول ايتمدى واوچ سنه‌دنبرى جور وجفا سائقه‌سيله جانلرندن بيقمش اولان دارالسكينه اهاليسنى دها زياده تضييق ايچون جمع وتحشيد ايلديكى اشقياى بى‌عد وشمارله مدينهٔ منوره اوزرينه يورودى §

قبائل عربانيه — سعود مردودى « قطعهٔ نجديه پادشاهى » اولمق اوزره طانيمش واول سفيه بى ادب دخى مشايخ قبائله يازديغى مكتوبلره « امام الدرعية النجديه والاحكام الدعوة النجديه » امضاسنى وضع ايلمكى عادت ايدنمش ايدى §

سعود — بدبود مدينه‌يه واصل اولدقده اتراب منيفه قبه‌لرينك هدم وخراب ايدلمسى وهر تربه‌نك قبه‌سنى كندى تربدارينه ييقديرلمسى امرينى ويردى ؛ اهالى اكرچه مبعوثلرينك عقد ايلدكلرى معاهده‌نك اوچنجى ماده‌سى حكمنجه برچوق تربهٔ نفيسه قبه‌سنى ييقوب هر برينى عادى مزارلر كبى آچيقده براقديلر ايسه‌ده بعض بيوجك تربه‌لرى هدمه جسارت ايده‌مديلر ايدى §

بقاياى اتراب تربدارلرى سعودك امرى اوزرينه چار وناچار قبه‌لرى هدمه باشلاديلر ؛ حالبوكه حضرت حمزه ﴿ رضى الله عنه ﴾ ك تربدارى اختيارلغندن بحثله كنديسنه احاله قلنان قبه‌يى هدمدن عاجز اولديغنى افاده ايتديكندن سعود اخص بندكاننـدن برخائنى قبهٔ مذكوره‌يى هدم واخرابه مأمور ايتمش وبو حريف قبهٔ شريفهٔ مذكوره اوزرينه چيقمسيله دوشوب كبرمش اولديغندن حضرت حمزه‌نك تربه‌سنى ييقمقدن واز كچوب يالكز قپوسنى سوكدردى وبواهاتى اجرادن صكره مناخه ميدانده تهيه ايتديرديكى كرسى‌يه

چیقوب برنطق ایرادیله اهالینك دیانت وهابیه‌یی قبوله نیتلری اولمدیغندن علی العموم منافق اولدقلرینی یعنی شرك قدیم اوزره قالمق فکرنده مصر بولندقلرینی سویلدی ؛ متعاقباً قلعه‌ده بولنان مستحفظ اهالینك جلب ایدملرینی وبوکا مخالفت ایدن اولور ایسه طائف اهالیسی حقنده اجرا اولنان عدالت مذهبیه بونلرك حقنده دخی اجرا اولنه‌جغنی برطاقم چیرکین کلمات ایله اکلاتدی §

اهالینك مناخه میدانته طوپلانمسی منادیلر واسطه‌سیله اعلان ایدلمش وحصار قپولری دخی قپاتلمش ایدی ، بوقارغشه‌لقده خلق طائفلیلر کبی علی العموم قتل ایدیله‌جکلری ذهابنه دوشوب اولادلرینك کوزلرندن اوپه‌رك وزوجه‌لریله موادعه ایلیه‌رك مناخه میدانته طوپلاندیلر وارککلر برطرفه قادینلر دخی برطرفه چکیلوب قبهٔ خضرای پیغمبری‌یه متوجهاً بویون بوکدیلر ایدی ، مدینهٔ منوره‌ده اوکونه کلنجه‌یه دکین اویله برقره‌کون کورولمامشدر §

سعود بدبود — قلعه مستحفظلری یرینه وهابی مستحفظلری تعیین واشقیای وهابیه عندنده هروجهله معتمد بولنان مدینه‌لی حسن قلعی چاوشی مدینه‌یه والی نصب ایلدکدن صکره درعیه‌یه عودت وبورادن مکهٔ معظمه‌یه عزیمت ایدوب بعدالحج ینه مدینه‌یه کلمش ایدی ، شام قافله‌سی مدینه‌دن ایکی اوچ قوناق آچیلدقده سعود محکمه‌یه نقل رخت اقامت ایدرك حجرهٔ معطرهٔ نبویه وخزینهٔ جلیلهٔ مصطفویه‌ده نقدر زر وزیور واشیای کران قیمت وار ایسه جمله‌سنی عسکرینه یغما ایتدیردی وبوادبسزلکدن صکره دها ییقلمامش اولان قبه‌لری ییقدیردی ، حجرهٔ معطره قپوسنی دخی ییقدیرمق استدی ایسه‌ده اهالینك یالوارمسی اوزرینه خراب برحاله کتیروب براقدی ؛ بعده مدینهٔ منوره حصارینه استحکام ویرلمسی حقنده مفصل برتعلیمات ویره‌رك واهالی‌یی مسجد سعادته جمله قپولری غلق ایلیه‌رك کرسیٔ خطابته چیقوب شویله دیدی :

اى جماعت ! سزى بورايه قپامقدن مقصدم نصيحت ويرمك واعطا ايده‌جكم تعليماته موافق حركاتده بولنمكزى تنبيه ايلمكدر !!! اى مدينه اهاليسى ! بوكون دينكز تمام اولدى ! مسلمان اولوب اللهى خوشنود ايلديكز ! آرتق باباليكزك ، ده ده‌لريكزك باطل اولان دينلرينه رغبتدن وانلرى رحمتله آكمقدن چكينك ! انلرك هپسى شرك اوزره اولديلر ! سزك نه وجهله طاعت و عبادت ايتمكز اقتضا ايلديكنى علمامزه ويرديكم كتابلرده تعيين ايلدم ! ايچكزده اكر علمامزك سويليه‌جكى سوزلره مخالفت ايدن اولور ايسه كرك اموال واشياكزك وكرك اولاد وعيالكزك عسكرم ايچون مباح اولديغنى بيلك ! هپكزى زنجيره باغلايوب استدكارى كبى اذيت ايده‌جكلردر ! مواجهۀ سعادتده اولكى كبى صلاة وسلام ايتمك ايچون طوروب ابراز مراسم تعظيم ايلمك مذهبمزجه مشروع دكلدر ! بورادن بلاتوقف كچوب كيتملى وكيدركن (السلام على محمد) ديمليدر ! بو رعايت امامز محمد بن عبد الوهابك اجتهادينه كوره كفايت ايدر ؛ انتهى §

سعود بدبود — ايشته بوفقره‌لرى وبونلره شبيه دها برچوق ذكرى مستهجن سوزلرى ايراد ايلدكدن صكره مسجد سعادتك قپولرينى آچديردى واوغلى عبد اللهى مدينه‌يه والى تعيينيله چكيلوب درعيه‌يه كيتدى §

سعود — درعيه‌يه عودت ايلدكدن صكره وهابيلرك اهل مدينه‌يه ايتدكارى فنالق قالمدى ؛ نهايت مصر واليسى محمد على پاشا مرحومك اوغلى احمد طوسون پاشا برقوۀ كافيۀ مصريه ايله وهابيلرى محاصره واوزون اوزادى زمانلر مقاتله ايدرك اون درت بيك نفر وهابى اعداميله بلدۀ مباركۀ دار الهجره‌يى ضبط واسترداد ايلدى ؛ ١٢٢٧ سنه §

مصر واليسى — محمدعلى پاشا وهابيلرى اقليم مسعود حجازيه‌دن طرد وتنكيل ايتدكدن صكره كرك قباب عاليه‌يى وكرك محال سائره‌يى تعمير وتشييد

وحصارك اقتضا ايدن يرلرينى اصلاح وتسويه وتجديد ايلدى ايسه‌ده صكره‌لرى بعض يرلرى ينه تعمير واصلاحه احتياج كوسترمش اولديغندن سلطان عزيز مرحوم ١٢٨٥ سنه‌سى برچوق پاره‌لر صرفيله سورشرقينك كرك تعميره محتاج اولان برج وباروسنى وكرك اسكيلكندن ايچون خراب كبى كورينان ديوارلريله قپولرينى اصلاح وتسويه وغايت محكم ومكملى (برطوپخانه) دائره‌سيله بر (حكومت قوناغى) وبر (حبسخانه) وبرده (جبه‌خانه) علاوه ايدرك مدينهٔ منوره حصارينى صورت لايقه‌ده تشييد وتقويه ايلديكندن بدويلر دارالسكينه اهاليسنه اولكى كبى ايصال دست خسار ايده مامكده‌در ؛ انتهى §

. هجرتسراى عليه — اهالىٔ كرامى آره صره عربانك وقوعبولان هجومندن اكرچه برمدت محصور قالمق مجبوريتنده اولدقلرى وجمعيت اشقيايى تهديد وتفرقه مدار اوله‌جق بيوك چاپلى طوپدن محروم بولندقلرى اجلدن وهابى وقعهٔ اليمه‌سى مستثنا اولمق اوزره دور عزيزيه‌دن صكره دخى بعض مرتبه راحتسز اولديلر ايسه‌ده سايهٔ سطوتوايهٔ حضرت خلافتپناهيده اقتضاسى قدر طوپ كوندرلمش ومحلنده تعريف وتفصيل اولنديغى وجهله ايجاب ايدن نقاط حاكمه‌يه طابيه‌لر ، قره‌اولخانه‌لر ، طرح وتأسيس قلنمش اولديغندن فيما بعد عربانك هجوم وتعديسنه ميدان قالمامشدر §

مدينهٔ منوره — سورينك قره‌يل جهتنده برمتين قلعه اولديغى بالمناسبه يوقاريده ذكر وبيان ايدلمش ايدى ؛ بوقلعه‌نك داخلاً باب شرقيسى اتصالنده وبش آلتى بلوك مسلح عسكر استيعابنه كافى حجمده متعدد قغوشلريله برقاچ اسلحه وجبه خانه وذخائر مخزنلرى وار ايدى ؛ قلعهٔ مذكوره ابنيه‌سنك هيئت حاضره‌سى اكرچه اسلحهٔ جديده‌يه مقاومت ايده‌جك قدر متين دكل ايسه‌ده ياڭچين وصعب الصعود برقيا اوزرنده اولديغندن فن حرب نقطهٔ نظرندن باقيلديغى حالده وضعيتى يكده اهميتسز دكلدر §

اوائلده بوقلعه‌نك ایچنده بولنان طائفه یه « مستحفظلره » « قلعه‌لو » تعبیر اولنور وبونلرك جمله‌سی علی‌الدوام مسلح کزه‌رك عربان بادیه‌نك برمحله هجومنده بلاتوقف مقابله ومقاتله ایتمك مجبوریتنده بولنور ایدی ؛ اولوقتلر عربانك هجوم وعصیانی اوقدر صیق وقوعبولوردیکه هیچ برزمان « قبا » قریه‌سیله « مشهد حمزه » یه ویاخود سائر اوزاجق برمحله یالکز کیدلمك امکانی یوق ایدی ؛ بوامنیتسزلك یوز اللی سنه اول ظهور ایدوب رفته رفته آرتمشدر ؛ امنیتسزلکك ظهورندن اول ممالك شاهانه‌یی محافظه‌یه مأمور اولان اوجاقلولرك مدینهٔ منوره‌ده بولنان کتخدالری مشایخ عربانی کوزل برصورتده اداره ایده‌کلدکلرندن آنلرك زمان اداره‌لرنده عربان اهل مدینه‌یی ویاخود زوار ویا تجاردن برینی اضرار ایده‌مز ایدی ؛ اوجاقلو کتخدالرینك اولوقتکه اداره‌لری ایسه مدینه‌یه وارد اولان افراد عرباندن برینی دردستله حبس وتوقیف ایلمك طریقیله استدکاری شخصی اله کچیرمك ایدی ؛ چونکه عربان هرهانکی برقبیله‌یه منسوب اولور ایسه اولسون ، عائله‌سنك محتاج اولدیغی لوازماتك تدارك واحضاری مطلقا مدینهٔ منوره‌یه کلوب کیتمك ایله ممکن اوله‌بیله‌جکندن بهمه حال شهیر طیبه‌یه کلوب کیدرلر ایدی ؛ بناءً علیه اهالیدن یاخود زوار ویاتجاردن برینك اموال واشیاسی اشقیای عربانیه طرفندن غارت ایدلسه ویا ایچلرندن بری قتل وتلف اولنسه اوجاقلولر بواشقیانك هانکی قبیله افرادندن اولدیغنی اوکره‌نه‌رك بوقبیله‌یه منسوب افرادن برینك مدینه‌یه کلمسیله اله کچیروب قلعه‌لولره تسلیم ایدلمسنی ابواب مدینه‌یه مأمور ضابطانه تنبیه ایلر وبونلردن بری اله کچیریلوب یاحبس وتوقیف ایدلدیکی آنده کیفیتی محبوسك منسوب اولدیغی قبیله شیخنه اخبار ایدرلر ایدی ؛ شیخلر دخی افرادقبیله‌دن هرکیم اولور ایسه اولسون اوجاقلو کتخدالری « یعنی مدینهٔ منوره حکومتی » النه کچدیکنی خبرآلور ایسه کیدوب قورتارمق مجبوریتنده اولدیغندن اویله برحال وقوعنده اوجاقلو کتخدالرینی بولوب آدملرینك

سبب حبس وتوقيفنى اوكره نەرك ضايعات واقعەيى ويا قاتلى بولوب همان ميدانه چيقاررلر و بولەمدقلرى تقديرده قبيلەجـه تضمين ايدوب محبوس اولان آدملرينى قورتاريرلر ايدى §

عربان باديه — اعتقادنجه عربلرك عقللرى باشلرنده دكل ، كوزلرنده ايمش ! بو اعتقاد پك طوغريدر ؛ عربلر برشيئى كوزلريله كورمزلر ايسـه نقدر تعريف واخبار ايدلسه ايناغزلر ؛ بوقبيلدن اولەرق اوجاقلو كتخدالرى دولتمزك شوكت وسطوتندن بحثله ترك شـقاوت ايتملرى ضمننده كنديلرينه كيجەلى كوندوزلى نصايح مؤثره تبليغ ايتدكجه شيخلرى سايەسنده كنديلرينه ايصال مضرت ايدلمك امكانسز اولديغنى سويلرلر ايدى ؛ بناءً عليه بويله برطاقم قانونلر وضع ايدلمش واله كچيريلانلر تأديب ايدلمك صورتيله مدينهٔ منوره كبى برشهر معظم دورتيوز نفر اوجاقلو ايله حسـن محافظه اولنمشدر ؛ حيفا كه اولوقت وضع اولنان قوانين ونظامات صكرەلرى بعض متغلبه مداخلەسيله سوء استعمال وغدر واعتساف وارتكابه مساعد نظامات غيرمشروعه مزج وحلطيله ديـكر براصوله وضع وافراغ ايدلمش اولديغندن حكومت سـنيه ادارهٔ عادلەسنجه نظامات مذكورەنك مرعيت احكامنه خطّ بطلان چكلمشدر §

اوجاقلولرك مقدارى — اوائلده مدينهٔ منورەيى محافظەيه مأموراولان اوجاقلو طائفەسى دورت صنف اولوب هرصنفك برروه كتخداسى وار ايدى ؛ بوطائفەنك برصنفى ايكى يوز نفردن عبارت اولان « قلعه جيان » وبر صنفى كذلك ايكى يوز نفردن مركب اولان « سپاهيان » بلوكلرى وديكر ايكى صنفيده « نوبتجيان » ايله « مشدّيان » نفرلرى ايدى ؛ صنوف اربعهٔ مذكورەنك برنجى صنفى قلعەنك و ايكنجى صنفى قلعه و حصار قپولريله شهرك محافظەسنه مأمور وبونلر هرهانكى برطرفه عربان باديه هجوم وتسلط ايدر ايسه حركات مقتضيه اجراسيله مدافعەيه مجبورايدى ؛ نوبتجيان صنفى يدى ومشدّيان صنفى دخى سكز

نفر اوله‌رق مشدّیان مسجد سعادت حرم شریفی خارجنده نوبت بکلیه‌رك مسجد شریفه سوء قصد ایتمك استیانلری مدافعه‌یه ونوبتجیان دخی حجرهٔ معطره‌یی حسن وقایه ومحافظه‌یه مأمور اولوب مشیخت قوناغنك اداره سیده بو ایکی صنف افرادینه منحصر ایدی ؛ فی زماننا نوبتجیاندن [*] غیری صنوف مرقومه اصحابندن کیمسه قالمامش ایسه‌ده بونلرك موجود اولان اولاد واحفادی آره صره کندی کندیلرینه طابورلر تشکیلیله « رسم تجدید » آلایلری اجرا ونوبتجیلر دخی الآن حجرهٔ سعادتجه اولان مأموریتلرینی حسن ایفا ایدرلر ؛ جملهٔ موفقیات حضرت خلافتپناهی آثار جلیله‌سندن اولمق اوزره عصریز هرصورتله امین واشقیای عرب اولکی زمانلرده اولدیغی کبی شهرطیّبه اهالیٔ کرامنی دائمی برصورتله تضییق واضراردن نومید ایکن بیله عربان بادیه پیما علم افراز عدوان وشقا اولدقلری آوانده قبا قریه‌سیله مشهد حمزه جهتلرینه منفرداً کیده بیلمك قابل اوله‌مز ؛ عربانك آزغونلغی زمانلرده‌کی امنیتسزلك یالکز مدینهٔ منوره بلدهٔ مبارکه‌سنك قرب وجوارینه منحصر دکلدر ؛ عربان اشقیاسی جمله‌نك معلومی اولدیغی اوزره بعضاً مدینهٔ منوره شهرینی محاصره وبعضاً شهرشریف مذکوره یقین یوللری کسه‌رك اوزرلرینه کوندریلان عساکر شاهانه ودلاوران اهالی ایله مدت مدیده محاربه ومشاجره ایدرلر ؛ حج شریف موسملری یوللری قطعله قوافل حجاجه وسائر ابنای سبیله ایصال کزند خسار ومضرت ایدرلر ؛ زمان اولورکه اوچ دورت یوز مسلح آدمدن متشکل قافله‌لر بیله کلوب کچه‌مزلر ؛ عربانك مکهٔ معظمه‌یی تهدید ایله طائف اهالیسنی تحذیر ایلدکلری وهله قرای متجاوره سکنه‌سنی صیق صیق بیزار واضرار ایتدکلریده واردر ؛ بعضاً اصلسز برشیئدن طوتدیره‌رق بیوجك بر مسئله چیقاررلر وحکومتی عسکر سوقنه مجبور ایدرك خزینهٔ دولتی بووسیله ایله متضرر

[*] عسکری مزبور (دلیل) ی بولنان شیخ امین افندی دخی نوبتجیان صنفی افرادی جمله‌سندندر .

ایدرلر ؛ عربان بادیه‌یی بوکبی ادبسزلکلر ایقاعنه سوق وتشجیع ایدنلر برطاقم قبائل شیخلریدر ، بونلرك مقصدلری ایسه کندی فکرلرینی عربانه ترویج ایتدیرمکدر ؛ خطهٔ حجازیه‌ده ساکن اولان قبائل‌شیخلری اوقدر ظالم ومفسد آدملردرکه ترویج افکارلری اوغرنده کرك کندی قبیله‌لرندن وکرك اوزرلرینه سوق ایدیلان عسکردن بیکلرله انسانلر تلف اولسه ذرّه قدر متأثر ومتألم اولمازلر ودولتك بویولده صرف ایده‌جکی پاره‌یی خاطر وخیاله بیله کتیرمزلر ؛ فکرلری افراد قبائله کندیلرینی جسور بیلدیروب بیچاره‌لردن استدکلری شیلری بلا مدافعه آلمقدر ؛ دولتمزك بویولده مصرفی دائمی دکل ایسه‌ده آره‌صره وقوعبولان صرفیات نظردقت وحسابه آلنسه حجاز قطعهٔ مسعوده‌سی طرق ومواردنی عربان بادیه محاصره‌سندن تأمین مقصدیله صورت دائمه‌ده بیوك بیوك مصرفلر ایدلمکده اولدیغی تحقق ایدر §

جامع الحروف — دیرمکه بشیوز هجین دوه‌سی مکهٔ معظمه‌ده و بشیوز هجین دوه‌سی دخی مدینهٔ منوره‌ده بولندیرلمقده اولان عساکرشاهانه طابورلرینه ویرلسه‌ده ایجاب ایدن مواقعه بغتةً عسکر سوق ایدلسه حرمین‌محترمین بیننده اولان امنیتسزلکه پك آز برزمان ظرفنده نهایت ویرلمش‌اولور ؛ چونکه بویولده جزئی برمعاشله توظیف ایدلمسی لازم کلان اوچ دورت (جاسوس) عربان مشایخنك جهات توجهنی کندیلرینك قیام وحرکتلرندن اول عساکر شاهانه قوماندانلرینه اخطار ایده‌جکلری بدیهی اولدیغندن وبر هجین دوه‌سیله اوچ وهیچ اولماز ایسه ایکی نفر عسکر سوقی ممکن بولندیغندن جمعیت عربانیه آنسزین باصیلوب تربیه ایدیلور وبوتربیه اوچ دورت دفعه تکرر ایدرده دولت‌قوی الشوکهٔ عثمانیه‌نك حجازخطهٔ مسعوده سنده بیك رأس هجین دوه‌سی بسلمکده اولدیغی شیوعبولور ایسه اول قطعهٔ مبارکه‌ده شقاوته جرأت ایده‌جك آدم بولمق محال حکمنه کیرر ؛ زیرا بشیوز هجین‌ایله بیك بشیوز

یاخود بیك نفر عسکر سوق ایدلمش وبوعسکرك کافه‌سنده اسلحهٔ مکملهٔ جدیده بولندیرلمش اولورکه قطر حجازده بویله مکمل سلاحله مجهز بیك نفره مدافعه اقتدارینی حائز برعرب قبیله‌سی بولنمق مطلقاً محالدر ؛ انتهی §

مدینهٔ منوره — شهری « محلات ، داخل سور ، خارج سور » اولمق اعتباریله اوچ قسمه منقسمدر ؛ سورك داخلنده بولنان بیوت من جهة العدد خارج سورده اساسکیر استقرار اولان خانه‌لردن اقل ویا ازید اولمدیغی کبی سوقاقلرك وسعت وانتظامی درجهٔ کافیه‌در ؛ فقط ابنای سبیلی راحتسز ایده‌جك قدر طار ونظامسز جاده‌لرده واردر ؛ بعض سوقاقلر قراکلق ومطلوبه غیر موافق برحالده قالدیرمسز قالمش اولدیغندن ریاح شدیده هبوبنده برنوع سیاه توز حاصل اوله‌رق خلقی ازعاج ایدر ایسه‌ده بو انتظامسزلق شهرك هر موقعنه مخصوص اولمیوب یالکز برطاقم اُجرا واهمیتسز یوللرده کوروله‌بیلور ، بوکبی انتظامسزلق ایسه اقالیم متمدّنه شهرلرنده کورولمامش شیلردن دکلدر §

قالدیرملر — ك بعض طرفلری اکرچه اکری بوکری وحتی قارشولقلی ایکی آدم کچه‌میه‌جك درجه صیق ومغموم واطراف واکناف وادیلری دخی عمران وآبادی شرفندن بتون بتون محروم ایسه‌ده بیوت ودکاکین ابنیه‌لرینك صور طرح ومتانت ورصانتنی کورنلر هرحالده تعجب واستغراب ایدرلر §

سورك — داخل وخارجنده تقریباً اون بیك قدر خانهٔ بی بهانه موجود اولوب بونلرك همان کافه‌سی کارکیر وسکنهٔ کرامی مسافر نوازلق شیم مرغوبه‌سیله شهرتکیردر ؛ کرك داخل وکرك خارج سورده بولنان بیوتك جمله‌سی منتظم وفوقانی برطرز وهیئتده طرح وتأسیس ایدلمش وهر بری بلاد روم خانه‌لری منافذینه شبیه طارجه ، طارجه پنجره‌لری وبعضیلرنده درسعادت خانه‌لرینه بکزر کوزل ، کوزل شهنشیلری ، غایت واسع ومنتظم باغچه‌لری ،

اولدقجه سویملی منظره‌لری ، فوق التعریف مکمل ومزیّن سطوحلری شامل بولنمش اولدیغندن بلدۀ شریفۀ مذکوره‌نك كرك وضعیتی وكرك منازل وبیوتنك طرز وهیئتی اقالیم متمدّنه شهرلری انتظامنه معادلدر §

ســورك خارجنده وغرب ایله جنوب جهتلرنده واقع محلات ابنیه‌لرینی « درب الجنائز » نامنده‌كی واسع طریق میدانی وشرق طرفی خانه‌لرینی دخی « مناخه » میدانی اطلاق اولنان وادئ طولانی تفریق ایدر ؛ خارج سورده قالمش اولان خانه‌لرك مقداری اگرچه داخل سورده بولنان منازل عددندن زیاده كبی كورینور ایسه‌ده آره‌لرنده بیوجك بیوجك باغچه‌لر اولدیغی وهر برخانه یكدیگره ملاصق دیوارلرله محصور بولندیغی جهتله منازل داخلی مساكن خارجیدن آز دكلدر ؛ لكن سورك خارجنده اولان ابنیــه‌لرك چوغی باصیق وغیر منتظم برهیئتده یاپیلمش ومضرّت اشــقیادن امین اوله‌جق مواقعده بولنمامش اولدقلرندن بو خانه‌لرده ساكن اولانلرك همان جمله‌سی فقرا وزراع طاقمندندر ؛ طیش قلعه‌نك « اصل سور » باب غربیسی كه « عنبریه » دیكله متعارفدر ، مصر قاهره ابواب مشهوره‌سی طرزنده یاپیلمشدر ، فقط تماميله تطبیق ایدیله‌مامش اولدیغندن پكده مصر قپولرینه بكزه‌مز §

اخطار — مناخه ، وادیسنك تقریباً دورتیوزاللی ذراع معماری قدر عرضی اولوب بووادینك اوپ اورته‌ســنده واقع « مناخه » میدانك مصر قپوسی جهتنده غایت متین ورنكین طاشلردن معمول یكدیگرنی رسم وطرزنده بش باب جامع نور لامع وبو جوامع شریفه‌نك جهات اربعه‌ســنده برچوق بیوت ومنازل واردر ؛ مواسم حجــده وارد اولان زوار دوه‌لرینی جوامع مذكوره یانلرینه قدر كتیروب هر برحاجی دلیلنك دلالتیله استكرا ایلدیكی وكاله « خان »ه عزیمت واكثرفقرا وهله كروه مغاربه وكاله دخی طوتمیوب كندیلرینه مخصوص برنوع چادر ركزیله حركت قوافله دكین بومیدانده آرام واقامت

ایدرلر ، واقعا میدان مذکورده قالانلر مصرفسزجه برزیارت ایلمش اولورلر ایسه‌ده مناخه میدانی‌نك مسجد سعادته ایچه بعدی اولدیغی واو قدر اوزاق برمحلدن اوقات خمسه‌ده حرم سعادته کیدوب کلمك هم یورغونلغی وهمده روضهٔ مطهره‌ده نماز قیله‌جق خالی بر بوله‌مامق کبی عظیم برمحذوری داعی بولندیغی جهتلرله مناخه میدانده قالمق « یعنی بش اون غروش وکاله اجرتی اعطاسندن چکینوب داخل شهره کیرمامك » روضهٔ مطهره وحجرهٔ معطره زیارت مورث البرکتنی آرزو ایدن متمولین موحدین ایچون علایم سعادتدن صاییلمز §

مناخه میدانی‌نك برطرفنه استکرای وکاله ایدنلرك دوه‌جیلری شغدفلرینی منتظم برحالده استیف ایتدکدن وهربر قافله‌نك مقوم « قافله دوه‌جیلرینك سوزباشیسی » ی برنوبتجی دیدکدن صکره دوه‌لرینی اوتلاتمق ایچون شهرك خارجنه چیقوب قافله‌لرك زمان حرکتنه دکین وقت کچیررلر §

شهر شریف مدینه بیوتنك طرف غربیسنده واقع اولان مناخه میدان واسعی بوندن اقدم اهالیدن بعض ذواتك جملهٔ املاکندن ایدی ؛ درکار اولان لزوم واحتیاج اوزرینه حکومت سنیه طرفندن مبایعه ایدیلوب نزول زواره وقف وحصرله ابنیه انشاسی تحت ممنوعیته آلنمشدر ، دوه‌لرك بومیدانده اناخه ایتدیرلمسنك اصول اتخاذی وجه تسمیه اولوب اوائلده مناخه یالکز بومیداندن عبارت ایدی ، صکره‌لری سورك اوجهتی بوینه « مناخه » اطلاق ایدلمش وشیمدی بیوجك برمملکت شکلنی آلوب جمعه نمازی دخی قیلنمغه باشلامشدر ؛ انتهی §

صور آتیه‌ده تعریف وتفصیل اولنه‌جغی اوزره مدینهٔ منوره‌نك « اُحُد ، عَیر » اسمنده ایکی مشهور طاغی و « قَناة، بطحان ، عقیق الاکبر ، عقیق الاصغر » اطلاق اولنور دورتده وادیسی واردر ؛ زمان امطارده حصوله کلان سیول ومیاه ابتدا « بنی سُلیم » « حرّه » سنه بعده « غابه » ودها صکره « اضَم »

واديلرينه سـيلان وبورالرده برلشدكدن صكره « بئر عثمان ، بئر عروه » جهتلرينـه جريان ايدر §

مدينه — شـهر مباركنك « كُوُر ، تيما ، دومة الجنـدل ، فرع ، ذوالرمه ، وادى القرى ، قرى عرينه ، ينبع ، سيّاله ، رهاط ، الحل ، مدين ، فدك ، خيبر » ودها سائر اسملرله مشهور ومتواتر برطاقم ناحيەلرى وبحر قلزمده « جار » اسميله مشتهر برده كوزل ليمانى واردر §

جار ليمانى — جهات ثلاثەسى بحر قلزم (شاپ دكزى) ايله محاط برشبه جزيره ساحلنده واقع اوچ ميل طولنده ومراكب صغيره محافظەسنه هروجهله الويرشـلى بروضعيتده اولمق حسـبيله عرب سنبوقلريله سائر قايقلر هوالر مخالف اولدقجه دكز مخاطرەلرينى بوليمانده كچيررلر §

مدينهٔ — منوره (على صاحبها افضل التحيه) نك جوانب اربعەسنى محيط اولان طاغلرده « نخبة الدهر » مؤلفى شمس الدين ، ابوعبدالله محمد بن طالب الانصارى مرحومك نقل وروايت ايلديكنـه كوره برطاقم عجيب الشكل وغريب الخلقه حيوانلر بولنور ؛ حتى (نُخَيلٌ) دنيلان يوكارجوارنده برنوع چكركه واردركه اهل مدينه يننده بوچكركەيه (جربوع) دينور §

خالق كائنات — حضرتلرى مدينه اهاليسى يننده « جربوع » ديكله مشهور اولان چكركەنك وجودنده جبابرهٔ حيواناتدن برچوق حيوانلرك برر عضونى جمع ايلمشدر ؛ چونكه (يوزى) آت يوزينه (كوزى) فيل كوزينه (بوينو) اوكوز بويـنـونه (كوكسى) آرسلان صدرينه (قارنى) عقرب بطننه (قنادلرى) قره قوش نوعنـدن اولان كركز قوشـنك قنادلرينه (بالديرلرى) دوه بالديرلرينه (آياقلرى) دوه قوشى آياقلرينه و (قويروغى) ييلان قويروغنه شبيه ومماثل برهيئتدەدر ؛ سبحان من تحير فى صنعه العقول §

﴿ صورت ﴾

{٣}

هجرتسرای – علیه (علی صاحبها افضل التحیه) نك فصول صیف وشتاسیله سکنه‌سنك اسباب تجارت و مشوار طاعت و عبادتلری و مسافرین حقنده مشهور و مشهود اولان احترام ورعایتلری بیاننده در §

مدینهٔ رحمت دفینه – شهر مقدسنك هواسی ایام شتاده صوغوجق و یاز کونلری ارض مکه حرارتنه یقین دنیله‌جك قدر صیجاقدر ؛ قیش موسملری نزول ایدن باران وسط وادیده بریکه‌رك شهرك خارجنی نمونه نمای بحر عمّان مواج ایدر ایسه‌ده هوالر کرك قیش کونلری و کرك یاز موسملری غیر مکدّر وکیجه‌لری بلاد سائره لیالئ بدوری کبی منور و روشن تردر ؛ برحالده‌که اهالی یکدیکرینه کیجه‌لری فنارسز کیدوب کلیرلر ، اشراف وسادات کرام اوکلرنده فنار ایقاد اولنور ایسه‌ده بونك سببی فنار ایله یورومك بین‌الاهالی اصحاب رتبه وحیثیتدن اولمغه متوقف بولنمسیدر ؛ مع مافیه کیجه‌لر آیدین اولدیغندن آحاد ناس ایچون فنار مصرفنه حاجت یوقدر §

درجات حرارت و برودت – برنجی صورتده تفصیل ایدلدیکی اوزره مدینهٔ منوره شهر دلکشی برطاق جبال متسلسله بیننده و بر وادئ وسیع ولطیف وسطنده بولنمش اولدیغندن درجات حرارت و برودتی سیّان دکلدر ؛ اك صیجاق موسملردن معدود اولان « حزیران ، تموز » آیلرنده هوالرك حرارتی علی التوالی اشتداد واغستوس ابتدالرنده درجه درجه تناقصه ابتدار ایله « کانون اول » غایتنه دکین امتداد ایدر ؛ کانون ثانی اوائلنده ینه آرتمغه باشلایوب (میزان الحراره) ایام حاره حلولنده اوتوز ایکی درجه‌یه چیقار §

رؤمور ــ ك ميزان الحراره‌سنه كوره كانون اول ابتداسندن شباط غايتنه دكين هوالر كركى كبى سرنجه كيدر يعنى ميزان الحراره شهر شباطده انجق اون بش درجه قدر حرارت ارائه ايدر ايسه‌ده ماه مذكور غايه‌سنده هوانك حرارتى رفته رفته ترقى‌يه باشلايوب مارتده «درت» نيسانده «اون اوچ» مايسده «اون دورت» حزيران ايله تموزده «اون يدى» درجه آرتاركه بو حسابه كوره ميزان الحراره «مارتده اون طقوز، نيسانده يكرمى سكز؛ مايسده يكرمى طقوز، حزيرانده اوتوز ايكى» درجه‌يه چيقوب تموز نهايتنه دكين برحالده قالور §

شهر تموز كذر ايدوب حورمالر رطب حالنه كيره‌رك درانبار ايدلمك استعدادينى كسب ايلديكى اثناده هوانك حرارتى درجه درجه اكسيله‌رك ميزان الحراره شهر آغستوسده «يكرمى سكز، ايلولده يكرمى بش، تشرين اولده اوتوز ايكى تشرين ثانيده اون بر» درجه‌يه قدر تنزل وبوجهتله هوالر تبرّد ايدر؛ هله كانون اولده فوق التحمل صوغوق روزكارلر اسوب ايام شتا حكمنى اجرايه باشلار §

اهل مدينه بوموسملرده زيارت مستلزم المغفرت جناب رسالتپناهى نيت خالصه‌سيله شهر طاهره‌يه عزيمت ايدن حجاجك صوغوقدن اللرى ياريلوب قانلر جريان ايلديكنى روايت ايدرلرايدى، جامع الحروف بالذات تجربه‌ايتدم، اللرم عادتا جيلق ياره ايچنده قالدى §

صيجاق موسملرده مدينهٔ منوره خانه‌لرينك اوست وصوغوق زمانلرده دخى آلت قاتلرنده اوتوزلمق وزنكين اولانلر ايچون مواسم صيفده هوادار يرلره كيديله‌رك امرار زمان اولنمق مدينه اهاليسى بيننده عادت حكمنه كيرمش اولديغندن دار السكينه اهاليسى ياز موسملرنده على العموم خانه‌لرينك اوست قاتلرينه چيقارلر واصحاب ثروت ويسار دخى حدائق وبسايتنده كائن كوشكلره كيدرلر §

مقدارى تعيين اولنان حرارت ميزان الحرارهنك سرين اوطهلر ايچنده ارائه ايلديكى حرارت اولوب ميزان الحراره اكر آچيق يرلرده بولنديرلمش اولسه اولوقت درجات مبسوطهدن زياده حرارت بولنهجغنى اهل مدينه روايت وهر بيلك حرارتى سياق واحد اوزره اولميوب بعض سنهلر فوق التعريف صيجاقلر اولديغنى دخى نقل وحكايت ايدرلر §

آتيده كى جدول مدينۀ منوره شهرينك درجات حرارت وبرودتى تعريف وارائهيه مقياس معتدل اولديغندن بومحله درج وتسطير قلندى §

هجرتسراى نبويهنك ٢٨٣ سنهسى شهورينك درجات حرارت وبرودتى حاوى جدولدر §

اسامئ شهور	حرارت			
	درجه		درجه	
مارت	عن	١٧	الى	١٩
نيسان	عن	٢٨	الى	٢٩
مايس	عن	٢٨	الى	٢٩
حزيران	عن	٣٠	الى	٣٢
تموز	عن	٣٢	الى	٣٢
آغستوس	عن	٢٧	الى	٢٨
ايلول	عن	٢٤	الى	٢٥
تشرين اول	عن	٢١	الى	٢٣
تشرين ثانى	عن	١١	الى	١٣
كانون اول	عن	١٠	الى	١١
كانون ثانى	عن	١١	الى	١٢
شباط	عن	١٢	الى	١٥

سبزوات متنوعه — پازار یرلرنده کورولمش واهالینك اصحاب وقوف ومعلوماتندن استکناه واستفسار قلنمش اولدیغی اوزره مدینهٔ منوره‌ده «لحنه، قرین بهار، پوراصه، انکنار» دن بشقه سبزواتك هرنوعی موجود وخصوصیله «قارپوز، قاون شفتالو، انجیر، لیمون، لیم «برنوع تورنجدر» عجور، اوزوم، الما، نار، موز، خورما» نك وهله ویشنه ایله کرازدن ماعدا میوه‌های متنوعه‌نك جنس ومقداری هروقت وموسمده مبذول ونا معدود اولوب (بلدی) اطلاق اولنان خورمالرك لذت وچاشنیلری وبالخاصه حلاوت ونفاست خلقیلری بلاد سائره خورمالرینه هروجهله مرجحدر §

خورمانك انواعی — هجرتسرای حضرت پیغمبری اولان مدینهٔ منوره (علی ساکنها اجمل التحیه) نك شمال وجنوب ایله غرب طرفلرنده موجود اولان برطاقم بیوك کوچك باغلر وباغچه‌لرك اکثر واشهر محصولاتی خورمادر؛ بو بلدهٔ مبارکه‌ده یتیشن خورمانك نفاستیله برابر کثرتی اراضئ مبارکهٔ حجازیه‌نك هیچ برجهتنده بولنماز؛ بلدهٔ نفیسهٔ مذکوره‌ده عمومیتله حاصل اولان خورما قیرمزی وصاری اولمق اوزره ایکی جنسدر، بوایکی جنسك تعدادی قابل اولان طقسان قدر نوعندن بشقه اوقدر انواع مختلفه‌سی واردرکه بالفرض بونلرك هرنوعندن بررچکردك جمع ایدلمش اولسه دورت بش قیه استیعاب ایدر برقابی طولدیره‌جغی مروی وهر برنوعنك تفاصیل خواص وتعریفاتی کتب قدیمهٔ توارىخده مسطور ومحکی ایسه‌ده اکثریسنك مرور زمانله اسملری اونودلمشدر؛ زمانمزده یالکز قیرمزی جنسندن «عجوه، حلوه، عنبر [۱] ه چلبی، جبلی، حلیه، ریحان، غراب،

[۱] عنبره — خورماسنك رنکی سیاهه مائل قویو قیرمزی اولدرق حجمی چلبیدن بیوکدر.

شرقيه ، كعيق ، صباوه ، سخل[١] براطم العبيد ، بعيبع ، قند ، جاوى »
و صارى جنسندن دخى « تبرجلى ، بالطه‌جى ، اقنديه ، سكرى ، رباعى ، سبع ،
جعفرى ، سويده ، بيض ، ريق البنات ، مشوق ، برنى ، خضريه ، مجهولى ،
لبانه ، تمره ، هرمزى ، شقرى ، زهرا ، صيحانى » دنيلان خورمالر معلوم
و بين الاهالى هر برى اسم وشهرتيله متعارف وموسومدر ؛ بونلردن غيرى
هرنوع خورمايه « لون » دينور و برخورما قورو قلانوب رسيدهٔ مرتبهٔ كمال
اولنجه‌يه قدر « طلع خلال ، بلاح ، زهو ، بسره ، [٢] رطب ، تمر » اسملريله
ياد اولنور ؛ بونلردن بشقه « قلاد » اسمنده برجنس خورما دها واردركه
بو خورمانك هم صارى همده قيرمزى جنسى بولنور ، فقط صارىسى
قيرمزيسندن چوق وبين العربان مقبولدر §

قلاد — كردنلك معناسنه اولان قلاده‌نك جمعى اولوب قلاد دنيلان
خورما دها تازه ايكن طوپلانوب اوتوز قرق قدرى برايپلكه ديزيله‌رك
بازاره چيقارلمق وعربان چوجوقلرى آره‌سنده آلتون ديزيسى كبى بويونه
آصلمق عادات قديمه جمله‌سندن اولديغى جهتله بونك قورودولمشنه كردنلكه
تشبيهاً « قلاد » اسمى و يرلمشدر §

عربان — باديه‌نك اك زياده سودكلرى و حتى مواسم حجده حجاج
قافله‌لرينى تلطيف ايچون تهيه و تدارك ايلدكلرى خورما « قلاد » دنيلان
خورمادر ؛ برقافله هرهانكى بركويك يقيننده‌ن كچر ايسه اطفال عربان بشر
اونر ديزى قلاد خورماسى قاپوب قافلهٔ مذكوره‌يى استقباله مسارعت
واللرنده‌كنى صاتوب مبتهجاً عودت ايدرلر §

مدينهٔ منوره — اهاليسى خورمانك مراتب كليه‌سنه اعتبار ايتميوب

[١] سخل — دنيلان خورما چكردكسزدر .
[٢] بسره — تحفه ورطب تحف وزننده‌در .

يالكز يدى درجه‌سنى تعداد ايله اكتفا ايدرلر ايسه‌ده اصحاب وقوف نزدنده معلوم اولديغى اوزره برخورما چيچكدن قورتيلوب « تمر » هيئتنه كيرنجه‌يه دكين اون ايكى دور كچير ر ، چونكه باديه سكنه‌سى خورما چيچكينك اغاجدن سرنماى ساحهٔ وجود اولان طومروجغنه « طلع » اطلاقيله بونى خورما ايچون دور اوّل عد ايدرلركه بوطومروجقلرك هيئات خلقيهٔ اوليه‌لرى برى برينه قپاقلنمش خرده نعلين شكلنده اولوب اصل ميوه‌لرى ذكر اولنان قپاقلرك آره‌سنده كيزلى واوچلرنده سيورى سيوريدر §

بعض راويلر — طلعى تعريفده « طلع خورمادن ابتدا يتيشان ميوه‌يه دينور ، خورمانك اغاجى اكر ديشى ايسه آنك طلعى يعنى ابتداى حالده رونماى وجود اولان ميوه‌سى بويور ، شايد ديشى دكل ايسه خورما اوله‌جق ماده‌سى آلنوب ديشى خورما آغاجلرى آشيلانور » ديمشلر ايسه‌ده اكثر مورخلر « طلعك » خورما آغاجندن ابتدا ظهور ايدن چيچكك طومروجنى اولمسنه ذاهب اولمشلردر §

طلع — هيئتندن رهاياب اولان خورمايه « سبابه » دينوركه بومرتبه خورما چيچكينك انعقاده باشلاديغى يعنى طلع دنيلان طومروجغك قورورق اولمغه يوز طوتديغى دوريدر §

اوچنجى — مرتبه‌يى احرازايدن خورما « جدال ، جداله [*] » اسملريله شهرت پيرا اولوب بوحالت خورما قوروغنك يشيللنمكه كسب استعداد ايلديكى هيئتدر ، خورمانك بودورينه « سراد ، خلال » دخى دينوركه « خلال » يشيللنوب ديكيرميلشمكه باشلايان خورمانك قوروغى [**] ديمكدر §

---

[*] جدال ، جداله — خيال وخياله وزننده‌در .

[**] خورما قوروغنك بو حالنده غايت الطف واحلا برايجه‌سى اولديغندن آلنوب بعض طبيلره مزج ايديلور .

دور رابعه — واصل اولان خورمانك قوروغنه چوره وزننده « بغوه » اطلاق اولنور ؛ بوهيئت خورمانك هنوز خام وناپخته بولنديغى مرتبه اولوب بوندن صكره كى حالنه « دوزچه » وزننده « بسره » نامى ويريلور ؛ بونام خورما قوروغنك رطب حالنه كيرمامش يعنى حدّ نصابه واردى دنيله جك قدر پيشمامش اولمسنى ايهام ايچون موضوع براسمدر §

خورما — اكر دور رابعى دخى كچيرر واوزرنده چيزكيلر حصوله كلير ايسه « معظّم » وزننده اولان « محطم » مرتبه سنه نائل اولور ، و آلت طرفندن يعنى صالقمه متصل اولان جهتندن بنلنمكه باشلاديغى زمان « تذنوب » [۱] ناميله ياد اولنور ودها برمدت صكره « جمسه » وبودورى تعاقب ايدن هيئتنه دخى « ثعده » دنيلور §

جمسه — شمسه وزننده اولوب هر طرفى مطلوب درجه پيشوب فقط اكل وتناوله صالح مرتبه يومشامامش اولان تازه خورمايه و « ثعده » خورمانك قيزارمغه باشلاديغى يعنى صاريسى قيرمزيسنه قاريشوب آلاجه بولاجه برشكله كيرمش بولنديغى دورينه دينور ؛ بودرجه لرى بولان برخورما خاملق حالنى خلعله وسيدهٔ مرتبهٔ كمال واعتدال اولمق رنكنى آلمش اوله جغندن اوحالده بولنان خورمالر « خالع ، خالعه » اسملريله ياد اولنور و براز وقت مرورنده « رطب » مرتبه سنى بولور §

رطب — كركى كبى اولوب پيشمش ياخود كوزلجه پيشوب « معو ، نضج » هيئتنه كيرمش اولان يعنى اكل وتناول اولنه جق دور درجه سنه كلمش بولنان تازه خورمايه دينوركه بومرتبه يه واصل اولان خورمانك اكل وتناولى غايت الذ والطفدر §

---

[۱] تذنوب — مرغوب وزننده در .

رطب — دورنی کچیروب بتون بتون خورمای معروف شکلنه کیرمش اولان خورمایه « تمر [*] » دینورکه بودور « خورما » مراتب کلیه‌سنك نقطهٔ منتهاسی اولق حسبیله تمر مرتبه‌سنی حائز اولان خورمالر طوپلانوب دزانبار ایدیلور §

اهل مدینه — کرك خورمالرك وکرك هرنوع سبزه وفواکهك حاصل اولدیغی باغچه‌لره « عیون » باغچه‌لری تعبیر ایدرلر ؛ بوباغچه‌لر بش آلتی یوز پارچه‌دن عبارت اولوب بونلرك بولندیغی موقع مدینهٔ منوره شهرینه برساعت قدر اوزاقجه وهواسی اولدقجه لطیف ومعتدلجه اولدیغندن اهالی آره‌صره تنزه ایچون ذکر اولنان باغچه‌لره کیدوب تفرج ایدرلر ؛ هرباغچه‌نك بر ویا ایکی اوچ حوضی وار درکه بو حوضلر دولابلر دوه‌لر ؛ اوکوزلر واسطه‌سیله قویولردن چکیلان صو ایله طولدیریلور واکثر اراضی یه یونجه اوتی زرعیله حیوانلره یدیریلور §

عیون باغچه‌لرینك باسندات مصدقهٔ رسمیه بررمتصرفی وارایسه‌ده جبال متجاوره‌ده متمکن اولان « بنی محمد » اولادی عربانندن « سواعد ، سعادین ، تمیم » قبیله‌لری اشقیاسی عیون اراضیسنك ملکیتنی بالادعا هرسنه میوه موسملرنده باغچه‌لره هجوم واقتحاملریله کچیره بیلدکاری اثمار واشیانی نهب وغارت وباغچه‌لرده کائن بیوت وقصور اصحابنی تضییق وتجریم ایله اظهار جبلت ایلدکدن صکره « ثقیب الذیب » دنیلان موقعده اجتماع واحتشاد وشرق جهتندن ورود ایدن ارزاق قافله‌لرینی وبالخاصه قویون سورولرینی غصب ویغمایه جرأت ایدرلر ، [۱] §

---

[*] تمر — قوری خورما دیمکدر .

[۱] برنجی صورتده مسطور استطرادك حکمی یعنی حرمینده هجینلو عسکر بولندیرلمسی بو فنالغه دخی میدان براقمز .

ثقیب الذیب — موقعی احد طاغنك طرف غربیسی نهایتی وعیون باغچه‌لرینك حدّ غایتی اولوب شرق طرفلرندن مجر تسرای طیّبه‌یه کتیریلان قویون سورولری ایله یاغ و ارزاق و حبوبات متنوعه قافله‌لری طریق آخر اولمامق حسبیله مطلقا بوموقعدن کچیریلور §

بیوت عیون — صاحبلرینك خانه‌لری یغما ایتدیرلمامك و سکز اون کونلك یرلردن ورود ایدن شرق قافله‌لری اضرار عرباندن وقایه ایدلمك مقصدی اوزرینه کرك مأمورین حکومت وکرك سادات و اعیان مملکت طرفلرندن دفعات ایله تدابیر مؤثرهٔ مقتضیه‌یه تشبث ایدلمش و بو یولده پك چوق مساعی وغیرت کوسترلمش ایسه‌ده بوآنه قدر هیچ برچاره بولنه‌مدیغندن هیچ برسنه قیل وقال اکسیك اولماز وشرق قافله‌لری ایله بیوت عیون صاحبلری هیچ برسنه ضرر وزیان ویرمکدن قورتولماز ایدی ؛ مدینهٔ منوره‌یه تعیین واعزام قلنان محافظلر بلدهٔ طیّبه ایچون الی قیام الساعه موجب افتخار اوله‌جق بر خدمتده بولنمق وامام المسلمین حضرتلرینه دعوات خیریه استجلابی ایچون بر وسیلهٔ جمیله‌دها بولمق تصوریله کیجه کوندوز ترك راحت وحضور ایله استیصال اشقیا چاره‌سنی استحصاله حصر مساعی وغیرت ایدرلرایدی ؛ میرلوا احمد فاضل پاشاکه مدینهٔ منوره‌یه تعیین بیوریلان محافظلرك الك مقدم و غیورلرندندر ، عیون سالف الذکر باغچه‌لرینی محیط اولان طاغلری کشف ومعاینه ایدوب « ثقیب الذیب » موقعنه برقلعه ودها اوسط طرفنه بر قره اولخانه قله‌سیله باغچه‌لرك منتخب بر نقطه‌سنه مقدار کافی پیاده وسواری اقامه‌سنه قابلیتلی دیکر بر قلعه [*] انشا اولندیغی تقدیرده بیوت عیون اصحابی ایله شرق قوافلی تجارلری تسلط عرباندن قورتارلمش اوله‌جغنی اکلامش و بوکا سادات واعیان مملکت طرفندن دخی روی موافقت کوسترلمش اولدیغندن اولبابده تنظیم ایدیلان رسملرله

[*] بو قلعه ایله بوندن صکره ذکر اولنه‌جق قلعه‌لردن مراد بر ر کوچك استحکامدر .

كشف دفترلرینی دربار شوکتقراره کوندرمش و اشبو رسملر موجبنجه سالف الذکر قره اولخانه و قلعه‌لرك طرح وتأسیسنی استیذان ایلمش ایدی ؛ احمدفاضل پاشانك عرض وانهاسی رهین ساپاش وتقدیر عالی اولدیغندن ایفای مقتضاسنه تیشه‌زن مسارعت اولمسی کندوسنه جواباً یازلمش و اهل مدینه طرفلرندن کمال فخر ومساراله ذکر اولنان ابنیه‌لری طرح وتأسیسه کافی اقچه تدارکیله پاشای مشار الیه‌ه اعطا وتسلیم ایدلمش اولمسی اوزرینه « ثقیب الذیب » موقعنده انتخاب اولنان نقطهٔ حاکمه‌یه نام شوکت ارتسام حضرت پادشاهی‌یه منسوب برقلعه وآنك اوست طرفنده برده قره اولخانه بنا وعیون باغچه‌لری جوارنده اهالی طرفندن تنسیب وانتخاب ایدلمش اولان موقعه دخی کوزلجه واولدقجه رصین ومتینجه دیکر برقلعه تأسیس وانشا (۱۲۹۷ سنه) اولنه‌رق بلدهٔ طیّبه اهالیسی اشقیای عربان تسلطندن قورتاریلوب جانب سنی‌الجوانب حضرت خلافتپناهی‌یه جلب دعا ایدلمشدرکه بوآثارجلیله ذات ممدوح الصفات ملوکانه‌نك نخبهٔ افکار شهریاریلری بلدهٔ طیبه اهالیسنك آرامش وآسایشلری قضیهٔ ملتزمه‌سنه معطوف اولدیغنی اثباته برر بینهٔ عادله‌در §

حمیدیه — قلعه‌سیله مدینهٔ دار السکینه آره‌سنده وخطّ مواصله اوزرنده طرح وتأسیس اولنان « قره اولخانه » اوچ مازغاللی برطوپ ایله ایکی بلوك پیاده عسکرینی استیعاب ایدر براستحکام رصیندر ؛ بو استحکامك مصارفات انشائیه‌سنه مدار اولمق اوزره مدینهٔ منوره اهالیٔ کرامی بیننده طوپلانیلوب احمد فاضل پاشایه ویریلان اعانات اقچه‌سنك مقدار یکونی طقسان ایکی بیك دورتیوز طقسان یدی بچق غروشه بالغ اولمشدر §

ذکر اولنان استحکامك اساسی نوجهله طرح اولندیغنی واعانات واقعه کیملر طرفندن جمع واعطا قلندیغنی مدینه محافظی سالف الذکر احمد فاضل پاشانك مقام عالیٔ سرعسکری‌یه مورود تحریراتنده مفصلاً عرض وبیان اولنمش

وكيفيت جريدهٔ عسكرينك بيك اوچ يوز سكزنجى نسخه‌سنده بربند مخصوص ايله تعريف قلنمش اولديغنه وبند مذكور تنوير مدعايه برهان كافى بولنديغنه مبنى بروجه آتى عينا درج وتسطير قلندى §

بند مخصوص — مدينهٔ منوره‌ده جبل احد جوارنده عيون باغچه‌لرينك نهايتى اولان « ثقيب الذيب » نام محلده اهالىٔ كرامك اعانه‌لريله مقدما انشا اولنان حميديه قلعه‌سيله بلدهٔ طيبه‌نك آره‌سنده خط مواصله اوزرنده اوچ مازغاللى برطوپ ايله ايكى بلوك پياده عسكرى استيعاب ايدر براستحكامك دخى وجودينه لزوم كورينه‌رك هيئت اعضاى محليه ايله استحكام مذكور ايچون تعيين اولنان نقطه‌يه كيديلوب اهالىٔ كرامدن باغچه صاحبلرينك همت واعانات واقعه‌لريله اساسى حفر اولنه‌رق انشا آته مباشرت اولنديغى وشوصره‌ده تيمناً ادعيهٔ خيريهٔ حضرت پادشاهى تلاوتيله قربانلر ذبح قلنديغى مدينهٔ منوره محافظى ميرلوا سعادتلو احمد فاضل پاشا طرفندن دائرهٔ عسكريه‌يه كلان تحريرات مألندن مستبان اولمش واهالىٔ كرامك شو صورتله دخى ساحه آراى وقوع اولان هممات و اعاناتى حميت و فتوت فطريه وخلقيه‌لرى ايجابندن اوله‌رق موجب محظوظيت وشكران اولديغى كبى قلعهٔ مذكوره‌نك مصارفات انشائيه‌سيچون مدينهٔ منوره اهالىٔ كرامى ايله عيون باغچه‌لرى اصحابى طرفلرندن طقسان ايكى بيك دورت يوزطقسان يدى بچق غروش اعانه ويرلمش وذوات مشار ومومى اليهمك بوبابده ابراز بيوردقلرى فتوت حميت دينيه وغيرت جليله آثار بركزيده‌لرندن اولوب شايان تقدير كورلمشدر §

اوزان واكيال — مدينهٔ منوره اهاليسى بيننده اوزان واكيال متنوعه اولمديغندن پرنج ايله خورمايى « كيله » روغن ساده ايله ساده‌يى « كوز » حبوبات سائره‌يى « اردب » سبزه‌يى « بطمان » ايله آلوب ويره‌رك پرنجك

كيله‌سنی اوچیوز درهم ، حورمانك كيله‌سنی بر بچق قیه کوزی اون بر واون ایکی قیه ، اردبی یوزیکرمی قیه ، بطمانی ایکیوز درهم اعتبار ایدرلر §

عادات اهالی — مدینهٔ سعادت دفینه سکنه‌سنك تعیشه مدار اوله‌جق اخذ وعطالری یوقدر ؛ جمله‌سی تجلای جمال اللهه مظهر بولندقلرندن بیوکی کوچوکی مشاغل طاعات و عبادات ایله امرار زمان وشیٔ قلیـله قناعت ایله شـکر یزدان ایدرك اللرنده تسـبیح و عصا ، دیللرنده نام جلیل خدا ، اوموزلرنده سجادهٔ اتقا اولمق اوزره اوقات خمسه ده مسجد سعادته کیدرلر وایفای فرائض ایتدکدنصکره چیقوب خانه‌لرینه عودت ویکدیکری حقنده بطن واحـدن متولد قرنداش معامله‌سی ابرازینه صرف مساعی وغیرت ایدرلر §

سید المرسلین — افندیمز حضرتلری صورت مخصوصه‌سنده تعریف وتفصیل اولنـدیغی وجهله مکهٔ مکرمه‌دن هجرت وجبریل امین دلالتیله جانب جلیل مدینه‌یه بالسـعادت والاجلال تشریفه رغبت بیوردیلر ویوم مواصلت جناب رسالتپناهیلرنده (قبا) قریه‌سی سکنه‌سندن « بنات نجار » شرف انصاریته مظهر اولان سـائر ذوات کراملە وقصیدهٔ مشهورهٔ منثوره‌یی ایراد ایله وکمال شادی ومسرت ایله ایفای راسمهٔ استقبال ایلدیلر ایدی §

بو سر معزوز اول بلدهٔ طیبه اهالیسـنك خصلت ذاتیه‌لرنده مرکـوز اولمق حسبیله کافه‌سی مهماننواز واستیناس وغایتله مکرم وخاطر شناسدرلر ؛ نزاکت و درایت مفطوره‌لری دخی کمالده‌در ؛ هر فردی غنای قلبـنه مالك وصیانت ایتام وارامل مسلك مرغوبنه سالك اولدیغندن زنکینلریله فقرالری فرق اولنمز ؛ یالان سویلمزلر ؛ طریق زهد و صـلاحدن سرمو انحراف ایتمزلر ، لسانلری غایت فصیح وبشره‌لری فوق العاده بشـوش وملیحدر ؛ نه غرض وعوض بیلورلر ونه‌ده ردای مداهنـه و ظرافتـه بورونورلر ؛

هرحال وكارده اقوال وافعال نبويه‌يه توفيق طور ومشوار ايله احياى ليالى‌نعم جليله‌سنى‌استحصاله صرف يارای اقتدار وحجرۀ معطرۀ نبويه‌يه داخل اولدقجه حاجات واقعه‌لرينى برلسان ضراعت وزبان مخالصت ايله روح جليل پيغمبری‌يه عرض واخطار ايدرك نائل‌مطالب وآمال اولورلر ؛ آره‌صره حورما باغجه‌لرينى كزوب تنزه وتفرج ايتملرى دخی عادات قديمه‌لرندندر ، بوقبيلدن اوله‌رق صالى وجمعه كونلرى صلات ظهرى بعد الادا بلوك بلوك برلشه‌رك مسيره‌يه كيدرلر وبوجمعيتلره « مقيال » اطلاقيله هربرى حالنجه برر نوع اطعمه تدارك وتهيه ايدوب واردقلرى يرلرده اكل وتناوله مسارعت واحياناً يكديكره اعطای ضيافت ايدرلر ؛ ايام زندكانيلرينك هركونى عيد برنالای عيد وليالیٔ عليه‌لرى مانندۀ قدر سعيد اولديغندن كرك فقراسى وكرك اغنياسى اكدار وآلام نه‌ديمك اولديغنى بيلمزلر ؛ پادشاه انبياء (عليه وعليهم التحايا) افنديمز حضرتلرينك سايۀ سعادت پيرايه‌لرنده غبطه فرمای جهان اوله‌جق برحالده ياشارلر ؛ عيون باغجه‌لريله محال سائره‌ده حاصل اولان سبزوات وخارجدن ورود ايدن حبوبات ومأكولات اخذ وعطاسندن بشقه باشلوجه تجارتلرى يوق ايسه‌ده اك فقيرلرى بلاد سائره اغنياسى كبى كچينور ؛ هر بر ينه بلاد وممالك اسلاميه‌دن آيرى آيرى هدايا وصره‌لر كوندريلور ؛ وارد اولان هدايا وصره‌لر ايله كنديلرينى اكر اداره ايده‌مزلر ايسه برى برندن استدانه ايدوب سنه باشنده دركاه رسالت دستكاه نبويه‌دن استعطاف ايدوب بورجلرينى ويررلر §

حجرۀ سعادته بغدای تقديمی — سنه‌ده بركره حجرۀ معطره‌يه بغدای تقديميله استعطاف ايتمك بين الاهالى اسكيدن قالمه برعادتدر ؛ شايد بواصوله رعايت ايتميان اولور ايسه اول سنه تأديۀ ديون ايده‌جك قدر فتوحاته مظهر اوله‌مز ؛ بوسره مبنيدركه برسنه ظرفنده هربرى نقدر دينه كرفتار اولور ايسه اول سنه ذى القعده‌سنك اون يدنجى كيجه‌سى برمقدار بغدای تداركيله بين العشائين معدن اللطف و الكرم (صلى الله تعالى عليه وسلم) افنديمز

حضرتلرينك حضور عطا موفور نبويه‌لرينه عزيمت ايدرلر وسر آغاز نياز اولوب « يارسول الله ! بنم شوقدر بورجم واردر ؛ عطايای عليه‌كزه محتاجم، كرفتار اولديغم ديوندن بنی خلاص ورها بيورك » رجاسيله تميز بركيسه‌ايچنه قويدقلری بغدايی مواجههٔ سعادت پنجره‌سی محاذيسنده كائن منفسدن حجرهٔ معطرهٔ جناب رسالتپناهی‌يه القا وحجرهٔ معطره خدمه‌سی دخی تقديم اولنان بغدای كيسه‌لرينی آلوب مخلصين موحدينه تبركاً اعطا ايله نائل وفور عطايا اولوب شكر خدا ايدرلر §

حجرهٔ معطرديه تقديم ايديله‌جك حنطه‌نك قبل التقديم طاشنی طوپراغنی آييروب استعمال اولنمامش غايت تميز وبياض بزدن معمول بركيسه درونه وضع وتهيه ايتمك اصولدن اولمغله شهرذی‌القعده‌نك اون بشنده هرفرد كيسه و بغدای تدارك و تهيه‌سيله مشغول اولور و بومشغوليت فوق التعريف برمحظوظيت وممنونيت ايله ايفا اولنور §

بواصول محاسن شمول اسرار حكمت شعار حضرت پيغمبری جمله‌سندن اولمق حسبيله بغدای تقديم ايتمش اولانلره بورجلرينی تسويه‌يه كافی برمبلغ ظهور ايدر ، كنديلرينه مدت العمر اسملری ايشيدلمامش ذواتدن هدايای نقديه كوندريلور ، آنكچوندركه مدينه اهاليسی بورجسز قالمامغی عادت ايدينوب مديون اولميانلری تقبيح ايدرلر ؛ مديون بولنمق دار السكينه سكنه‌سی بيننده صفات ماده حكمنده‌در §

حكايت — اوائلده دار الهجره سكنه‌سندن بری هرسنه حضورعالیٔ نبويه‌ده « يارسول ! شوقدر بورجم واردر ؛ خزينهٔ لطف ومرحمتكدن تأديه بيورلمسنی رجا ايدرم » ديمكدن محجوب وشرمنده قالمش وبومحجوبيت سائقه‌سی اوزرينه برسنه اولوريله اداره ايدرك ذات اقدس سمات پيغمبری‌يی تعجيز ايتمامك خصوصنده زوجه‌سيله بالمذاكره ايشه اولوجهله قرار ويرمش

ایدی ، بوقراره توفیق حرکت ایچون دامن درمیان همت و او سنه بورج ایتمامك فکری اوزرینه اولوریله قناعت ایدوب شهر ذی القعده‌نك اون یدنجی کیجه‌سی تقدیم خنطه وعرض دیون رسم قدیمی اجراسنده بولنمدی ؛ بوذات زوجه‌سنك موافقتی اوزرینه حبهٔ واحده بورج ایتمدیکندن هرکسك خزانهٔ جلیلهٔ نبویه‌دن استعطاف ایلدیکی کیجه خانه‌سنك برکوشه‌سنه چکیلوب کندی نفسنه خطاباً « هله بوسنه اولسون صاحب سعادت افندیمزی تصدیع ایتمدم ! » دیه اظهار علایم فخر ومسار ایلدی ایسه‌ده رؤیاسنده حجرهٔ معطره داخلنده ملوکانه بر دیوان قورولدیغنی کوروب نتیجهٔ حاله نکران اولدی ؛ بودیوان تعریفك فوقنده بر دبدبه ایله تشکل ایدوب بر آرالق دارات مطنطنهٔ خسروانه ایله ذات مراحم صفات حضرت پیغمبری دخی تشریف وتهیه قلنمش اولان مزیّن برکرسی‌اوزرینه جلوس ایله نائل عزّ مثول اولان اصحاب سعادت استصحاب کرامی یکان یکان تلطیف بیوردیلر ؛ بر مدت صکره سانحه‌پیرای صدور اولان ارادهٔ سماحتعادهٔ حضرت رسالتپناهی اوزرینه جناب شاه ولایت پابرجای قیام اولوب ید فیض مؤیدنده بولنان دفتری کشاد ومدینه اهالیسندن بغدای تقدیمیله عرض دیون ایلمش‌اولان ذواتك بربرر اسملرینی ذکر و یاد ایدرك « یارسول الله ! امتکدن و قومشولرکدن فلان بن فلانك شوقدر بورجی واردر ، بونك لطفاً خزانهٔ نبویه‌کدن احسان بیورلمسنی رجا ایدییور » نهجنده هرهانکی بربغدای تقدیم ایدن ذاتك نمقدار بورجی اولدیغنی علی العموم عرض حضور ایتدی وقبل عالیٔ رسالتپناهیدن « ویرلسون ! » زمیننده صادر اولان امر وفرمانی هرکسك اسمی بالاسنه ثبت واملا ایلدی ، وقتا که عرض دیندن محجوب وشرمنده اولان ذاتك اسمنی اوقودی ، « آنك بزه احتیاجی یوقدر !!! فقط کچن سنه‌دن خنطه فروشه یوزغروش بورجی‌قالمش ایدی ، بویوزغروش ویرلسون!!! » خطاب عتاب اشرابی صادر اولدی ، مکر بوذات سال ماضیدن خنطه فروشه یوز

غروش بورجی قالدیغنی فراموش ایلمش ایمش ! مجلس ملائك انیس نبوی بوحالده یعنی علی بن ابوطالب « آنك یوزغروش بورجی ویرلسون » عبارەسنی کتب واملا ایلمکده ایکن صاحب الرؤیا غایت بردهشتله بیدار اولوب یوزونی کوزونی بیرلره سورەرك همان مسجد سعادته کیدوب « امان یارسول الله ! بن دکل کافهٔ مخلوقات سکا محتاجدر » و اویلاسیله فریاد وفغانه متبادر و خلوص قلب ایله تائب ومستغفر اولوب الی وفاته بورجسز طورمامشدر ، انتهی §

ایشته بوحکایه مدینه اهالیسی بیننده متواتر وصحتی مصدق اولدیغندن رسم مذکوری هر فرد غنی فقیر ، یرلی مسافر هرسنه ایفا وظهور ایدن فتوحاتله برسنەلك بورجنی ادا ایدر ، جامع الحروف هم مدینەده بولندیغم سنه رسم مذکوری ایفا ایتدم وهمده درسعادته عودتمده برکیسه بغدای ارسالیله عواطف جلیلهٔ رسالتپناهی یه مظهر اولدم ! بواصول محاسن شموله مدینه اهالیسنك کرك ذکور وکرك اناثی علی العموم رعایت وحتی بشیکده کی چوجقلر ایچون بیله برر کیسه بغدای تقدیمنه غیرت ایدوب مدیون اولانلرك بورجلری نسبتنده بغدای دانەسی قویمق یعنی برآدمك بیك غروش بورجی وار ایسه کیسه یه بیك عدد بغدای دانەسی وضع ایله حین تقدیمده آتی الذکر ابیاتی اوقومق لازم کله جکنه اعتقاد ایدرلر §

﴿ عربی ﴾

الیك یارسول الله یااشرف الوری
لجئت وانی ذاهل العقل خائر
ارید فکاکا من دیون تعلقت
بذمة مسکین لدیك مجاور

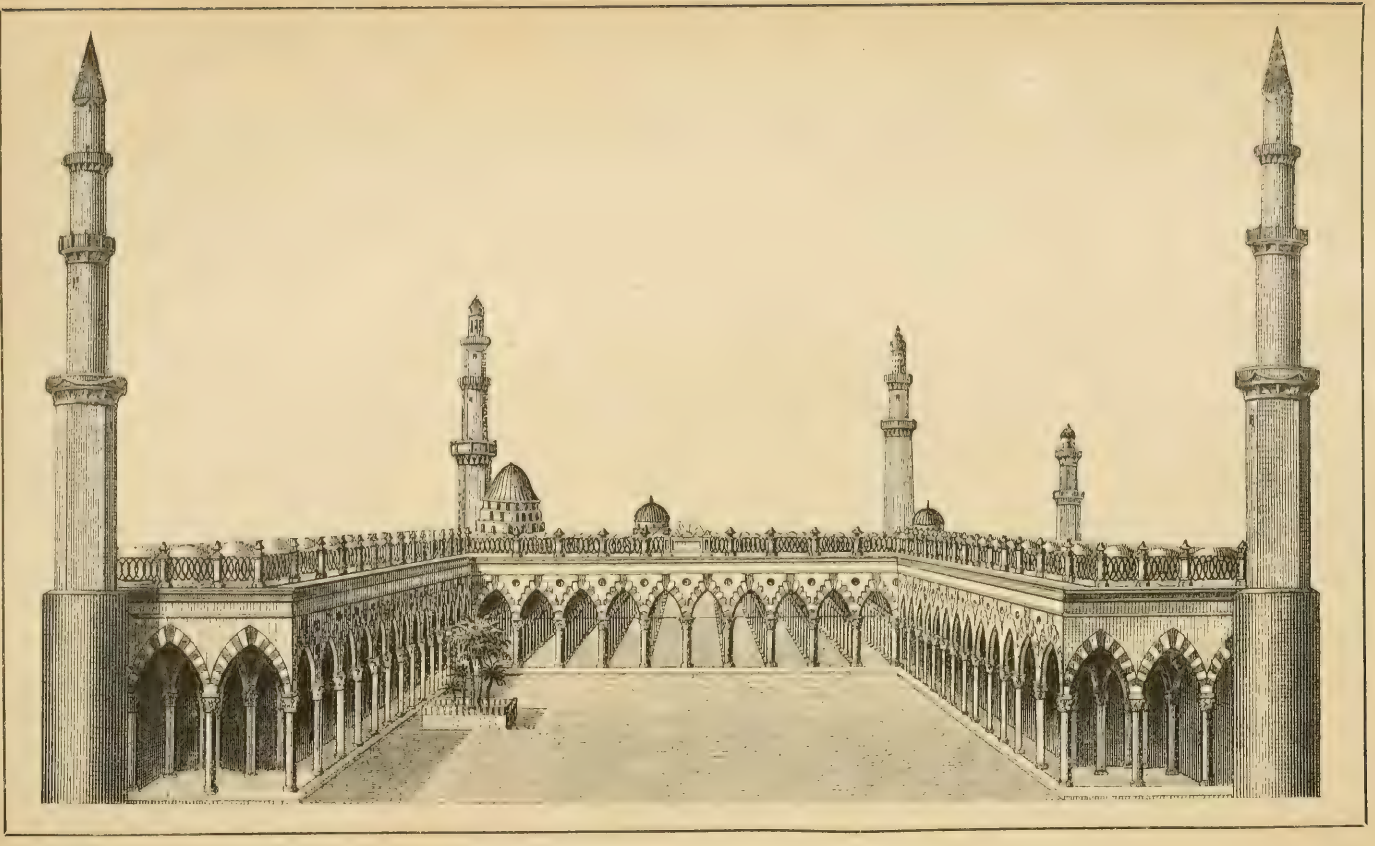

مسجد سعادتك باب مجیدی داخلندن آلنان رسمیدر

واصحاب هذا الدين للدين يطلب
ومالى من مال وعجزى ظاهر
قليل احتيال لااطيق تكسبا
ببابك مطروح لفضلك ناظر
ففك رسول الله اذمه كربتى
واقسم بالرحمن انك قادر
اغثنى اغثنى ياشفيع بنظرة
فبابك مقصودى وفضلك غامر
وانت رسول الله خيرة خلقه
وانت على الاكوان ناهٍ وآمر
عليك صلواة الله ماذكر الحمى
وماحن مشتاق اليك زائر

حكايه — ضعيف الاعتقاد اولان اشخاصدن برى « بويله بدعتدن نه حاصل اولور » ديه اهالى‌يى حضرت پيغمبره عرض ديون ايتمكدن واز كچيرمكه چاليشورايدى ، بركيجه رؤياسنده حضور پرنور سعادتده بولنوب بغداى تقديم ايدن احبابنك جمله‌سى اول مجلس كروبى انيسده اولديغنى وهر برينك برر برر اسملرى چاغريلوب صرّه‌لرى احسان بيورلديغنى رأى العين كوردى وكندى دخى عطاياى نبويه‌يه مظهر اولمق هوسيله برقاچ خطوه ايلرى كيدوب « يارسول الله ! قوللكزيده تلطيف بيورك » ديدى ايسه‌ده « سن كنديكى بزه عرض احتياجدن مستغنى كورد كدن ماعدا قومشولريڭك اعمال حسنه واعتقادات

مستحسنه‌لرینه تعرضه قدر برجرأت جاهلانه کوستردك !!! » تکدیریله حضور مهابت موفور رسالتپناهیدن طرد وتبعید ایدلدی §

صاحب رؤیا بو توبیخ الیم وتکدیر وخیم اوزرینه بر رعشهٔ اضطراب ولرزهٔ خدشه واضطراره کرفتار وفوق التعریف بر خوف وخشیت وتلاش وضجرت ایله بیدار اولوب کیفیتی هر کوردیکی آدمه عرض وافاده‌یی عادت وآرتق عادات اهل مدینه حقنده شقّ شفهٔ اعتراض ایتمامکی خلوص قلب ایله عزم ونیت ایلمشدر §

مدینه اهالیسنه محبت ایدلمنك لزومی — مدینهٔ منوره اهالیسندن بر آدم هر نقدر عاصی وکنهکار اولسه دخی آندن قومشولق شرفی زائل اولمز . حقوق جوارتی کما کان موجود وحکمی مرعیدر ، سلطان کائنات افندیمز حضرتلری { مازال جبرائیل یوصینی بالجار حتی ظننت انه سیورثه } حدیث شریفیله جبریل امینك اهل مدینه‌یه جواریت حقنی توصیه‌ده بولندیغنی تعریف ضمننده « جبریل امین قومشو حقنی محافظه ایچون بکا اولقدر الحاح ایلدیکه قومشولرمك بکا وارث اوله‌جقلری ظننه دوشدم ایدی !!! » بیوردیلر ؛ بناءً برین رسول رب العالمین افندیمز حضرتلرینك سوکیلی قومشولری حقنده کلمات ناسزا سویلمکدن قورقمليدر ؛ اهل مدینه‌دن بر آدم اسلامیت اوزره قالور وایمان ایله تسلیم روح ایلمش بولنور ایسه صاحب الشفاعه افندیمز حضرتلری اوآدمه شفاعتی التزام ایده‌جکی « سزدن برکیمسه که مدینهٔ منوره‌ده وفات ایتمکه قادر اولسه اوراده رحلت ایتسون ، زیرا بن اوراده وفات ایدنلره شفاعت ایدرم » مفادنی شامل اولوب امام ترمذی وابن ماجه ایله ابن حبّانك عبدالله بن عمر (رضی الله عنهما) دن نقلاً روایت ایلدکلری اشبو { من استطاع منکم ان یموت بالمدینة فلیمت بها فانی اشفع لمن یموت بها } حدیث شریفیله مثبتدر ، آنکچون مدینهٔ متیمنه سکنه‌سنی سومك وهرنزده

تصادف اولنسه ایفای مراسم تعظیمکاری وتکریم ایلمك موحدین عباد ایچون الزمدر ؛ اهل مدینه دار الهجره سکنه‌سی اولدقلری جهتله انلره رعایت ایدلك سلطان الانبیا (علیه افضل التحایا) افندیمز حضرتلرینی تعظیم وتوقیر ایلمك کیبدر ؛ بوسرّ جلیله مظهر اولمق ایچون « ملوك امویه ، عباسیه ، ایوبیه ، چراکسه » زمانلرنده حرمین محترمینه فوق الغایه حرمت واهالیٔ کرامنه صوك درجه‌یه قدر رعایتده بولنلمش وصور آتیه‌ده تعریف اولندیغی اوزره صحیفهٔ عالمده ایفای نامی مستلزم نیجه ، نیجه آثار خیریه براقیلمشدر ؛ دولت ابد مدت علیهٔ عثمانیه سلاطین عظامی ایسه حرمین محترمینك اهالی ومجاورلرینه مستوفی جرایه واشوان « انبارلر » محلیه‌دن تعیینات ، مالیه واوقاف خزینهٔ جلیله‌لرندن معاشات وصرر واحسانات کبی ترتیباتده وتعدیات اشقیا وعربانده محافظه‌لریله آسایش واستراحت داعه‌لری امرنده واحیای مآثر مسعوده خصوصنده ملوك سالفه‌یی حق بوکه فرسخ فرسخ تقدم ایلمشلر وهله جنتمکان سلطان عبد المجید خان طاب ثراه حضرتلری زماننده « مسجد النبی » مشرف خراب اولدیغندن صورت مخصوصه‌سنده بیان ایدلدیکی وجهله اساسندن هدمله کمال متانت وظاهراً دخی حصول زینتنه فوق الغایه دقت ایله طرح وتأسیس ایدلمسنی اراده وفرمان بیورمشلردر ، پادشاه مغفور مشار الیهك دلخواه عالیٔ همایونلری اوزره مسجد سعادتك اکمال انشا آتی اون ایکی سنه ظرفنده وجوده کلمش وشو خدمت مفتخرلری وحرمین محترمین اهالیٔ کرامی حقلرنده سزاوار بیوردقلری حرمت مخصوصهٔ شاهانه‌لری ایله شبهه یوقکه روح جلیل پیغمبری خوشنود ایدلمشدر ، رحمة الله علیه رحمةً واسعه §

دانای رموز حکم — (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلری مادامکه جیرانانه محبتی اولدیغنی بیان واهل مدینه‌یه محبتك لزومنی احادیث کثیره ایله ذکر واتیان بیوردیلر ؛ مدینهٔ منوره اهالیسنه عرض محبت ومودت ایدلملی وبوحالی امور واجبه‌دن بیلملیدر ؛ بندهلکك علامت مخصوصه‌سی

افنديسنك سوديكنى سوه‌رك سومديكندن اجتناب ونفرت ايلمكدر ؛ مع هذا سكنهٔ دار السكينه‌يه هر نقدر اظهار محبت وابراز وداد ومخادنت ايدلمش اولسه ينه آنلردن كورولان رعايت وحرمته مقابله ايدلمش اوله‌من ؛ بزم آنلره ايده بيله‌جكمز حرمت و رعايت ايسه سنه‌ده بركره صرّه اهداسندن عبارت اولوب حالبوكه اهل مدينه بزم ايچون اوقات خمسه‌ده وخصوصيله حضور قبر جليل سعادتده دعا ايدرلر ؛ زوّار حضرت پيغمبرى‌يى آشورى درجه تلطيف مقصديله كوردكارى يرده حال وخاطرلرين سؤال ايدوب خدمتلرنده بولنمق استرلر ؛ حج موسملرنده هرهانكى برينك خانه‌سنده مسافر بولنمازايسه اوذاتى «سن بختيار ومستقيم الاطوار برآدم اولسه‌ك ايدى ، زوّار كرامدن برمسافر بولوب اطعام ايدر ايدك !!! » سرزنشيله محجوب وشرمنده ايتمك ، حجاج قافله‌لرينى جرف [*] ناحيه‌سندن استقبال ايلمك ، سوقاقده چوجقلر «سيد خواجه ، يأكل دجاجه ، فى صحن سينى ، انت سليمى » شنيده‌سيله علايم حظوظ ومسرت كوسترمك ، اهل مدينه بيننده معتاد اولديغندن كرك مواسم حجده وكرك ايام سائره ده هرهانكى برزائره تصادف ايتسه‌لر بهمه حال خانه‌لرينه دعوت ايله اعطاى ضيافته مسارعت ايدرلر ؛ رجال و نسوانى تطييب قلوب مسافرين خصوصنه حصر افكار ودعوت ايتدكارى كيمسه‌لرى آغيرلامق ايچون اقتدارلرى اولمسه دخى استقراض طريقيله بالتدارك ايفاى مراسم مهمان نوازى‌يه صرف ياراى اقتدار ايدرلر ؛ زوّارك نقود وهدايا ايله اهل مدينه‌يه مقابله ايده‌جكارى بوراده خاطره كلور ايسه‌ده مدعوّين زوّارك ويردكارى اقچه كوردكارى رعايتله مقايسه وموازنه اولنديغى تقديرده ويريلان پاره كورولان رعايت وكشيده قلنان سماط ضيافتك عشر معشارى اوله‌من §

جامع الحروف — ١٢٨٩ سنه‌سى سادات علويه‌دن نقيب الاشراف زاده سيد محمد علوى باقى افنديك مصدر فيوضات اولان سعادتخانه‌لرنده

[*] جرف — مدينه‌يه ايكى ساعت اوزاقدر .

برهفته قدر قالدم ، طقوز نفرده رفيقم وار ايدى ، سيد افندى حضرتلرى كونده ايكى دفعه مكمل ايكى طابله اطعمه احضار و اثناى طعامده ارقداشلرم بو اطعمه‌نك هر طابله‌سى آنجق برآلتونه يعنى يوز اوتوز ايكى غروشه تهيه ايديله‌بيله‌جكنى حسابله بيان افكار ايدرلرايدى ، مدينه‌ده قالديغمز مدت سيد افندى حضرتلرى يانمزدن نه بردقيقه آيرلديلر ونه‌ده زيارت ايتديرمدك برمأثر شريف براقديلر ؛ والده‌لرى خانمه نقل كلام ايديلينجه هر هانكى بر خانه‌ده طبخى اقتضا ايدن اطعمه‌يى او خانه‌نك اك ياشلى قادنى كيم ايسه آنك طبخ وتهيه ايتمسى ومطبخه آبدستسز كيرلمامسى اهل مدينه قادينلرى بيننده عادات مرعيهٔ قديمه‌دن اولمق حسبيله خانم افندى حضرتلرى زمان مفارقتمزه قدر خواب و راحتى ترك ايدوب مطبخدن چيقمديلر §

بودقايقه واقف ومدينهٔ طاهره اهاليسنك سرائر احوالنه عارف اولمق مدينة الرسول سكنه‌سنك وضع وشريفله برخيلى مدت ائتلاف واختلاطه مرهون ومتوقف اولديغندن دارالهجرهٔ عليه‌ده ايكى اوچ كون اقامت ايدنلر تحقيق دقايقه موفق اوله‌مزلر §

﴿ بيت ﴾

دل اوزاتمه ، ال اوزاتمه ، اهانه اول بلده‌نك
طوزكبى بردمده محو ايلر جناب حق سنى

صورت

{ ٣ }

متوطنان — دار السكينهٔ مدينه اطفالنك قبر شريف حضرت پيغمبرى پوشيدهٔ لطيفه‌سى داخلنه نه‌صورتله وضع والقا اولندقلرنى ذكر وبيان ايدر §

مدينهٔ منوره — اهالیسی نه وجهله واجب الرعایه اولمسونلر و نه صورتله مکرم و ملتفت بولنمسونلر ، كه هر بری پیرایه بخش كهوارهٔ شهود اولدقلرینی متعاقب اصول رسم ولادت بختنده تعریف اولنديغی وجهله قبر سعادت پوشیدهٔ مزكشی آلتنده بر مدت مجاورت و التفات مكارمغایات رسالتپناهی یه مظهریتله احراز مراتب قدر ومزیت ایدرلر §

اصول رسم ولادت — هر هانكی بر چوجوق مدینهٔ سعادت دفینه شهرشهیری داخلنده قدمنهادهٔ ساحهٔ وجود اولور ایسه اوچوجوغی ولادتنك قرقنجی كونی كوزلجه غسل و تطهیر وطیب وكلابله تطییب و تعطیر ایتدكدن ولباس جدید اكساسیله وجودینی ممكن مرتبه تزیین ایلدكدن صكره بالجمله انساب واقرباسی یكی یاخود نظیف البسه‌لر اكتسا واولمولود مسعودی آلوب قبرجلیل پیغمبری پوشیده‌سی آلتنه وضع و القا ایتمك عادت بلده جملهٔ جمیله سندن اولمق ملابسه‌سیله هرفرد انجمن آرای شهود اولان چوجوغنی ولادتنك قرقنجی كونی وجه مشروح اوزره غسل واكسا واقشام نمازی عقبنده حجرهٔ سعادته كتیروب نوبتجی بولنان اغالرك برینه اعطا ایدر ، حجرهٔ معطره داخلنده (نقیب الحرم) یاخود (مستسلم الحرم) نامنده برده خدمه ضابطی بولنه‌جغندن بونلردن هرهانكیسی بولنور ایسه كمال تعظیم وتوقیر عظیم ایله صلاة وسلام ایدرك نوبتجی یه ویرلمش اولان نوزادی آلوب « دستور یارسول الله ! » استیذانیله صندوقهٔ سعادت پوشیده‌سی آلتنه براغوب اوزرینی اورتدكدن وحجرهٔ شریفه اغالری دخی بش دقیقه قدر ذات رسالتمآب حضرت پیغمبری یه قائماً عرض تحف تحایا ایلدكدن صكره سالف الذكر نقیب الحرم ویاخود مستسلم الحرم افندی « دستور یارسول الله ! » دیه چوجوغی آلوب والده‌سنه ردّ واعاده ایلر §

قبر جلیل — پوشیدهٔ جمیله‌سی داخلنه براغیلان اطفال هرنقدر یاكاز ویاراماز اولسه‌لر دخی پوشیدهٔ شریفه آلتنده بولندقلری مدت اختیار سكوت

ایدرلر وخارجه آلتون کن هر بر رلری آغزلرنده برشیء وارکبی یالانیرلر ؛ صندوقهٔ سعادت پوشیده‌سی آلتنه قونولان اطفالك اویله یالانه‌رق چیقملری ونهایت مرتبه‌لرده یاکاز ویاراماز اولانلرك بیله اوحالده سکوت ایتملری حیرت بخش عقول اوله‌جق مواد غریبه‌دن ودها طوغروسی معجزهٔ جلیلهٔ نبویه جمله‌سندن اولمغله مدینه اهالیسی پوشیدهٔ زرتار قبر نبوی داخلنه قونولان چوجوقلرك آغزلرینه قبل عالیٔ رسالتپناهیدن خورما ازیتیسی ویرلدیکنه اعتقاد ایدرلر §

دار القرار — مدینه اهالیٔ کرامنك ممالك مجاوره وبلاد سائره سکنه‌سنه ترجیح وتفضیل ایدلملرینك برسببیده ایشته بو معجزهٔ جلیله‌در §

❊ صورت ❊

{ ٤ }

مدینهٔ طاهره‌ده ارتحال دار بقا ایدنلرك نه صورتله دفن اولندقلریله بقیع الغرقد مقبرهٔ فردوس منظره‌سنك هیئت وضعیت واصول زیارتی تعریفنده‌در §

مدینه — اهالیسی مبشر بالجنه کبی اولدقلرندن وفات ایدنلر ایچون نوحه وفریاد ایتمزلر ؛ خسته اولانلره علاج یرینه صو ایچررلر ؛ اکر افاقت بولمزلر ایسه حضور سعادته کتیروب دعا ایدرلر ؛ بینه شفایاب اولمدیغی تقدیرده مریضك ارتحال ایده‌جکنی آکلایوب جنازه لوازماتی تدارك وتهیه ایدرك وفات ایدر ایسه بعد الغسل « باب الرحمه » طریقیله مسجد شریفه بالادخال حضور شفاعت موفور سید الانبیایه ایصال ایدوب باشنی مواجههٔ سعادت پنجره‌سنه چویردکدن صکره حالت قیامده استدعای شفاعت ایچون برمدت صلاة وسلامه دوام ایدرلر وبعده جنازه‌یی حضرت صدیقك آندن صکره عمر بن الخطابك قبر شریفلری حذاسنه کتیررلر که بوندن مقصدلری جنازه ایچون مشار الیهمانك نماز قیلملری اعتقاد بلدیسیدر ! جنازه‌نك مسجد سعادته ادخالی اوقات خمسه‌دن هرهانکی بروقته تصادف ایلمش ایسه جماعت اووقتك

نمازنی و بعـده صلاة جنازه‌یی قیلدقدن صکره باب جبریلدن اخراج ولاجل الدّفن توحید وتهلیل ایله بقیع شریف مقبرهٔ جنت منظره‌سنه نقل وادراج ایدرلر §

مسجدسعادتده اکر برقاچ جنازه بولنور وبونلرك جمله‌سی ارکك ویاقادین اولور ایسه جماعت واحده ایله جمله‌سنك نمازنی بردن ادا و جنازه‌یه مناسبتی اولانلر ایله مصافحه اصولنی اجرا ایدرلر ، بوعادت ایسه حضرت حسن بن علی ﴿ رضی الله عنهما ﴾ نك وفاتندن قالمش برسنتدر ؛ چونکه جناب حسن وفات ایدوب بقیع شریفه دفن ایدلدیکی زمان برادر عالیکهرلری باب بقیعده طوروب اهالی طرفندن عرض اولنان مراسم تعزیتی محترماً قبول بیوردیلر ایدی §

اجازه‌سی اولمیان امواتی غسالك غسل ایتمسی قویاً ممنوع وبواصول سنوی مدینهٔ منوره‌ده قاچ آدم وفات ایلدیکی بیلنمك ایچون موضوع اولدیغندن وفیات ایچون محکمه‌دن « اجازه » نامیله برقطعه تذکره ویریلور §

مدینهٔ طاهره — شهر معزّزنده متعدد قبرستان یوقدر ؛ وفات ایدنلر هرکیم اولور ایسـه اولسون ونقدر بیوك برخاندانه منسوب بولنور ایسـه بولنسون ، مطلقا « بقیع الغرقد » مزارستانه دفن ایدیلورلر §

بقیع الغرقد — مزارلغی اوچنجی وجهه‌نك سکزنجی صورتنده تعریف اولندیغی اوزره جمال الدین اصفهانی‌یه منسوب اولان سورك خارجنده وباب الجمعه [*] قارشوسنده اولدیغندن جنازه‌لر مسجد سعادتك « باب جبریل » نامیله متعارف اولان قپوسندن چیقاریلوب « باب الجمعه » طریقیله بقیع الغرقده کتیریلور §

بقیع الغرقد — مزارلغنك جوانب اربعه‌سی تقریباً اوچ آرشون ارتفاعنده بردیوار ایله محاط اولوب بش قپوسی ودروننده اون برتربه‌سی

[*] بوقپو — حارهٔ اطلاق اولنان یره‌در .

واردر ، مقبرهٔ شریفهٔ مذکوره غایت مقدّس ومبارك برمزارلق اولمق حسبیله منصه کزین حرم سرای علیّین وعازم قصور خلد برین اولان بنات وازواج طاهرات واصحاب هدایت آیات جناب رسالتپناهینك همان اکثریسی بوقبرستانده دفین خاك عطرناك اولمش وعصر سعادتدن بوآنه دکین مدینهٔ منوره‌ده وفات ایدنلرك جمله‌سی بورایه دفن ایدلدیکی کبی اصح روایات حکمنجه مقبرهٔ مذکوره‌یه تابعین وتبع تابعین صلحادن قطع نظر یالکز یدی بیك قدر صحابه دفن وتودیع اولندیغی درجهٔ ثبوته وارمشدر §

بقیع شریف — مزارلغنه دفن ایدلمکده اولان جنازه‌لر « قصقیه » تعبیر اولنور برنوع لحده براغیلورلرکه هرقصقیه‌نك آیروجه برقپوسی واردر ، حکمت خدا بوکون دفن اولنان جنازه‌نك قصقیه‌سی یارین آچیلوبده دیکر بر جنازه دفن ایدلمش اولسه بوحقیقته وقوف واطلاعی اولانلرك خبر ویردکلرینه کوره برکون اول دفن اولنان جنازه‌دن نه علایم عظام کوریلور ونه‌ده بوی غلیظ وتعفن ایشیدیلور ! بوکیفیت عجیبه ایسه { اهل بقیعی کل کبی ریاض جنانه سیلکسه‌لر کرکدر } حدیث شریفی مفادینی تمامیله تصدیق ایدر §

مدینهٔ منوره — ده مخصوص تابوت یوقدر ، میت ایستر رجالدن اولسون ، ایستر نسواندن بولنسون ، کفنیله دفن اولنور وبعض جنازه‌لر ایچون یاپدیریلان یکی ، یکی لحدلرك آغزلری کرپیچ ایله اورولوب اوزرلری طوپراق ایله طولدیریلور §

خبر — ده وارد اولدیغنه کوره مدینهٔ منوره‌ده ارتحال دار بقا ایدنلر ایچون فی سبیل الله شهید اولمق قدر ثواب ویریلور ؛ حضرت پیغمبر { علیه صلواة الله الاکبر } افندیمز برکون بقیع شریفده ایکن خارجدن برآدم کلوب بر مزار حفر ایدلمکده اولدیغنی کوردکده « شوقبره القا ایدیله‌جك مؤمنك یری نه فنادر ؟ » دیمش ایدی ، صلی الله علیه وسلم افندیمز حضرتلری ایسه

« سن فنا سویلدك ! » خطاب عتاب اشرابیله اوصحابه‌نك تصحیح ظن واعتقاد ایتمنی لزومنی ایهام بیوردیلر واول صحابه « افنـدم ! بن شو آدم فراشـنده وفات ایتمیوبده فی سبیل الله دشمن ایله مقاتله ایدر ایکن وفات ایتسه ایدی ! دیمك ایستدم » جوابنی ویردکده ﴿ روی زمینده بوبلده‌یه مماثل بر مملکت دها یوقدر ، بوراده وفات ایدنلر فی سبیل الله شهید اولمش کبیدر ، بنم عندمده قبرم اوله‌جق بقعه‌کبی سوکیلی بر بقعه یریوزنده بولنمز !!! ﴾ نهجیله مقبرهٔ شریفهٔ مذکوره‌نك غایت مقدّس بر موقع اولدیغنی ایضاح وتوضیح ایلدیلر §

﴿ بیت ﴾

جوار قرب احمدده وفات ایت
قالوب اول جایده کسب حیات ایت

جمعـه — کیجه‌لری یعنی پنجشنبه کونلری ایکنـدی نمازی قیلندقدن صکره بیوك کوچك ، قادین ارکك ، علی الجمـله بقیع شریفی زیارت ایتمك بین الاهالی عادت حکمنده‌در ، زوّار قبورك کافه‌سی مراقد معروفه اوزرلرینه برر دسـته « فسلکن » ویا سائر خضروات قورلر وبو اصولك سنت سـنیهٔ پیغمبری جملهٔ جمیله‌سندن اولدیغنی اعتقادله ترکندن قورقارلر §

* منظومه *

شـو متوجه بزمین بقیع * عرش برین بین مقام رفیع
هر طرفی نور دمد زان زمین * همچو نجوم ازفلك چارمین
چونکه نهی بردرو دروازه کام * ورد زبان ساز صلاة وسلام
این همه چون انجم اوآفتات * پردهٔ کل کشته بروشان نقاب

زنده‌دلان بین که زخود مرده‌اند * سر بکریبان عدم برده‌اند
کر بکشایند زعارض نقاب * تیره نمایند مه وآفتاب
بر درو دروازه‌که زین رادرست * مقبرهٔ عمهٔ پیغمبرست
کنبد عباس که خلد آشیان * قبهٔ از نور بعالم عیان

— فتوح الحرمین —

اوائلده — رجال ونسوان برلکده زیارت ایدرلر ایدی ، بواصول شیمدی ملغا اولدیغندن ارککلر پنجشنبه کونلری ایکندیدن وقادینلر جمعه کونلری صباح نمازی قیلندقدن صکره کیدوب راسمهٔ مسنونهٔ زیارتی اجرا ایدرلر §

صورت

{ ٥ }

دارالسعادهٔ مدینه اطفالی طرفندن رمضان مغفرترسان شریف نه صورتله استقبال اولندیغنی وشهر مقدس طیّبه رمضانی نه حالده بولندیغنی ذکر وبیان ایدر §

استقبال رمضان شریف — مدینهٔ طاهره چوجوقلری اوائلده هرسنه شعبان شریفنك یکرمی طقوزنجی کونی ملاعبات طفلانه‌دن اولمق اوزره برمیدانده اجتماع وایچلرندن قوهٔ ناطقه‌یه مالك اوچ کشی انتخاب ایله بونلرك برینی شیخ الحرم برینی قاضی دیکرینی امیرالحج نصب وتعیین ایتدکدن صکره علی العموم خارج سوره عزیمت واقشام اوستی رمضان شریفی آلوب عودت ایلر وبو اویونه متوطنان دار السکینه بیننده « چوجوقلرك رمضانی

استقبال آلايى » اطلاق ايدرلرايدى ؛ شعبنه ديدكلرى بو اوبونك اجراسى ايسه‌ده زمانمزده متروكدر §

مدينهٔ باهر السكينه رمضانى — رمضان شريفده اقطار عالمدن صوب صواب نماى مدينه‌يه توارد ايدن غربايى « كثرتى جهتله » آغرلامق درجهٔ استحاله‌ده اولديغندن على‌العموم مسجد شريف حرم خرّمنده افطار وافطاريه بقيه‌سيله اطعام غربايه ابتدار ايدلمسى سكنهٔ دارالسكينه عندنده اصول اتخاذايدلمش اولمسنه مبنى رمضان شريف كونلرنده ذكور اهالى افطار وقتنه يارم ساعت قاله‌رق طاقم طاقم حرم شريفه كيدرلر و سقالر مخزنلرده صوغوتدقلرى « عين الزرقا » زورقلرينى صفوف جماعت مواجهه‌سنده بولنان حالى موقعلره وضع ونهاده ايدرلر §

زورقلرك جماعت صفلرى اوكونه وضعى — جماعت صفلرى اوكونه زورق وضعى اهل‌مدينه عادات قديمه‌سى جمله‌سندندر ، ابن فرحون ديمشدركه : مسجدسعادت حرم شريفى سقالرندن شيخ محمد ابوالحسن [*] اسمنده برذات وار ايدى ؛ بوذات هرنماز وقتى حلولندن اولجه زورقلرى طولديروب باب الرحمه‌دن باب النسايه قدر جماعت موجوده صفلرى اوكارينه ديزر وچالديرمامق ايچون بو زورقلرى بوغازلرندن بر ايپ ايله برى برينه ربط و بند ايدر ايدى . لكن بوخدمتى مقابلنده وظيفهٔ مخصوصه‌سى وارميدى ؟ يوقسه آيلقسز بيلقسزمى ؟ خدمت ايدردى ؛ اوراسنى بيله‌مم واول عصرده حرم سعادتك دركار اولان منظرهٔ كريمه وابهت عظيمه‌سنى بحق تعريف ايده‌مم ! مسجد سعادته كيرلديكى زمان روضهٔ مطهره معتبران مشايخ ايله مملو اوله‌رق مشاهده اولنور ايدى ! بن اولوقتلر شيخ ابو محمد البكرى ؛ شيخ عبد الواحد جزولى ، و بونلره مقيس برچوق معتبر ذواتك روضهٔ

[*] بوذات — شيخ محمد كازرونى مرحومك والده طرفندن جديدر .

مطهره‌ده بولندقلرینی وصحن مسجدده دها برطاقم ذواتك تشكيل صفوف ایلمش اولدقلرینی كوردم كه بونلرك حائز اولدقلری جلالت ومهابت معنويه آره‌لرندن احاد ناسك مرورينه مانع اولورایدی ! حرم شریف وسطنده‌كی صفی تشكيل ايدن ذوات اعاظم مشايخ قريشيه‌دن اولوب صقاللرينك آقلغی ، يوزلرينك برّاقلغی ، صارقلرينك پارلاقلغی ، كنديلرينه اورته ياشلی جماعتی اخافه ايده‌جك برسكون ووقار ويرر ایدی وبونلری كورن جماعت مطلقا آنلرك حاللريله حاللنوب اهل وجد وعشق اولورايدی ؛ بوصفدن صكره بصريون ، حزريون وآنلرك آرقه‌لرنده معمدين و بونلرك آرقه‌لرنده فقرای متسكين و مجاورين وبونلرك آرقه‌لرنده اعجام ومغاربه وبونلرك آرقه‌لرنده دخی خدمهٔ مسجد سعادت اختيارلری اوتوررلر واعيان فرّاشين قباب شرقيه آلتنده بولنورلرايدی ؛ بونلرك كافه‌سی اهل خير و صلاحدن اولمق حسبيله هربرنده منزلت عظيمه وخفارت جسيمه وار ایدی ؛ انتهی §

حجرهٔ معطره — اطرافنده برر موقع تداركيله وقت مسعود افطار حلولنی انتظار ايچون سرفروبردهٔ حيرت اولان جماعتك كيمی ذكروتسبيحه دوام وكيميسی بكای شديدله قرآن كريم ودلائل الخيرات تلاوتنه اهتمام وخانه‌لرندن كوندريلان اوستی قپاقلو افطاريه سفره‌لرينی اوكلرينه وضعله طوپ آتيلنجه‌يه قدر عبادته دوام ايدرلر §

افطاريه‌لر — علی العموم « بورك ، پينير ، خورما ، حلوا » كبی لذائذ اطعمه‌دن عبارت اولوب هرفرد افطاريه‌سی باشنده وبحرطاعات وعبادت ايچنده بولنور §

درسعادتده — افطاريه‌نك « رچل ، پينير ، سميت » كبی شيلره حصری دارالسكينه سكنه‌سنه اتباعاً اتخاذ ايدلمش برعادت اولميدر §

جماعت — ك افطار وقتی حلولنی انتظار ايله سربجيب مراقبه بولندقلری

حین حیرت رهینده دریای موج آرای نوره شبیه اولان مسجد شریف حرم لطیفنك هرهانکی جهتنه عطف صماخ دقت اولنسه ملائك عظامك اهتزازات اجنحه‌لری ایشیدیلور §

افطار وقتی — حلول ایدوب طوپلر آتیلمغه ومناره‌لرده اذانلر اوقونمغه باشلادقده افطاریه صاحبلری یمین ویسارلرنده بولنانلره وعلی الخصوص مسافر اولانلره « بیورك ! یاهو ! » تعبیر دلپذیریله تکلیف طعام وبعد الافطار بقایای اطعمه ایله غربای زوّاری تلطیف اطعام ایدرلر وبش آلتی دقیقه صکره اقامت اولنمغله قالقوب اقشام نمازینی قیلارلر §

رمضان — شریفده اقشام نمازلری اقامتنك بش آلتی دقیقه قدر تأخیری اصول قدیمه‌دن اولمق ملابسه‌سیله حرم شریف مؤذنلری بواصول محاسن شموله رعایةً اقامتی ختام افطاره دکین عوق وتأخیر ایتمکده درلر §

مراسم — افطار وجه محرره اوزره اجرا اولنوب نمازلر ادا اولندقدن صکره هرفرد برر ایکیشر مسافر اخذیله خانه‌سنه عزیمت وبعد الطعام ینه مسجد شریفه عودت ایدرکه بواصول اوزره مسجد سعادت حرم خرّمنده هرکیجه اوچ دورت یوز قدر افطاریه سفره‌سی قورولور §

مطالعه — بعض ممالك اسلامیه‌ده وبالخاصه درسعادتده افطارك اقشام نمازندن اول ایدلمسی وطعامك نمازدن صکره اکل وتناول اولنمسی حرمین شریفینك ذکر اولنان عادتنی آکدیرر براصول اولدیغنه نظراً بونك دخی حرمین اهالیسنه اتباعاً اتخاذ ایدلمش اولدیغی آکلاشیلور §

بواصول — ده یعنی بردن بره طعام ایدلمیوبده خفیف برافطاردن صکره نماز قیلنوب بعده طعام ایدلمکده طباً دخی نفع عظیم واردر ، چونکه معده‌نك بوش ایکن دفعةً طولدیرلمسی وظیفه‌سنی اجراده عسرت ومشکلاته سوق

ایتمك اولوب بوایسه وجوهله مضر اولدیغندن ایفای وظیفه‌یه تألیف ایچون معده‌نك ابتدا اطعمهٔ خفیفه‌یه آلیشدیرلمسی البته فائده‌لیدر §

تراویح نمازینك صورت اداسی — یاتسو اذانلری اوقوندقدن وجماعت واحده ایله صلاة عشا فرضی ادا اولندقدن صکره جماعت مسلمین قرق اللی فرقه‌یه انقساماله صلاة تراویح اداسنه باشلانیلور وهر فرقه‌نك بشقه بشقه امامل‌ریله مؤذنلری واوکلرنده بیوجك بیوجك ایکیشر شمعدانلریله متعدد فنارلری بولنور ، بو فرقه‌لرك اوکونده ایقاد اولنان فنارلرك هر بری بررنکده اولوب هرفرقه برطرفه آیریله‌رق کیمی ختمله ، کیمی اوزون وکیمیده قیصه سوره‌لرله ادای صلاة ایدرلر ؛ ائمه‌نك برطاقمی قرأن کریم تلاوتنده وبرطاقمی تکبیر کتیرمکده اولدیغی وبوحال فیوضات اشتمال جالب نظر دقت وحیرت بولندیغی جهتله مسجد نور مشحون مدت مدیده تماشاکاه روحانیون اولوب ختام تراویحده موم آلایی رسمی اجرا اولنور §

موم آلایی اجراسنك سببی — رمضان شریف کیجه‌لرنده حجرهٔ سعادت فوق المطلوب برصورتده انارە اولنمق ایچون ایام عادیه لیالیسنده ایقاد اولنان ایکی عدد آلتون شمعدانلی بال موملرینه سکز عدد شمعدان دها علاوه ایدیلورکه بوشمعدانلری بعدالتراویح موم خزینه‌سنه اعاده ایتمك ایچون خارجدن خاطری صاییلور سکز ذاتك دعوت ایدلمسی دأب دیرین مستحسنه اقتضاسندن اولمق حسبیله حجرهٔ سعادته علاوه اولنان شمعدانلر بعد التراویح سالف الذکر خزینه‌یه اعاده اولنور ، بوسکز شمعدانی حجرهٔ سعادتدن آلوبده موم وضعنه مخصوص اولان مخزنه کتیرمك خدمت کونین بهاسنه نائل اولمق براز مشکلجه اولدیغنده یعنی جناب حق جمله‌مزه مقدر بیورسون ؛ خدمت مستوجب المغفرت مذکوره‌نك ایفاسی اکابر اعیان واشراف مدینه ایله مأمورین محلیه‌یه منحصر کبی بولندیغنه مبنی شیخ الفراشین

طرفندن هركيجه سكزر كيمسه‌يه تذكرهٔ مخصوصه يازيلوب موم آلاينده بولنملرى اخطار اولنور §

موم آلاينده بولنمق ايچون دعوت اولنان ذوات ايسه تراويح نمازى عقيبنده حجرهٔ معطره خدمه سيله برلكده اوله‌رق قبر جليل دائرهٔ فيوضات باهره‌سنه كيروب داخل حجره‌ده ايقادى معتاد اولان شمعدانلرى اخذله حرم شريفك شمال جهتنده واقع موم خزينه‌سنه [١] نقل وايصال ايدرلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٦ }

مسجد سعادتده بعد التراويح اجراسى معتاد اولان موم آلاينك صورت ترتيب وتشكيلنى بيان ايدر §

موم آلايى — اجرا اولنه‌جغى زمان شيخ الحرم ايله نائب الحرم [٢] افنديلر برر بول يكلى فراجه « جبّه وبنيش » كيوب بللرينى موم آلايلرنده استعماله مخصوص شاللر ايله باغلادقدن و بوشاللرك اوجلرينى اشاغى طوغرى صاليويردكدن صكره باتذكره مدعو بولنوبده كندى قيلقلرينه كيرمش بولنان ذوات كرام ايله برلكده حجرهٔ معطره‌نك باب شامى [٣] اطلاق اولنان قپوسى پيشكاهنه كيدرلر ودعوتلى بولنانلرى آياق اوزره صلاة وسلام ايتمك ايچون بومبارك قپونك طيش طرفنده براقوب كنديلرى حجرهٔ معطره‌يه كيررلر و براز مدت كذراننده شهور سائره لياليسنه مخصوص اولان ايكى قطعه زرّين ونوبتجى اغالرى‌دخى ايقادى رمضان شريف كيجه‌لرينه منحصر بولنان سكزعددعادى

[١] خزينه — اهل مدينه بينده حجره ومخزنه دينور .

[٢] بوذاتلر خبرى ديلان اغالرك ضابطلرندن اولوب حال وشانلرى طقوزنجى صورتده محرردر .

[٣] بو قپو مسجد شريفك باب جبريل اطلاق اولنان قپوسى جهتنده‌در .

شمعدانى آلوب تعظيمات لايقه وتكريمات فائقه ايله باب شامى‌يه عودت ونوبتجى اغالرى اللرنده بولنان شمعدانلرى باب مذكور خارجنده قالمش اولان مأمورين كرامه بالاعطا ترتيب صفوفه مثابرت ايدرلر ؛ مدعو بولنان ذوات ايسه كنديلرينه كوندرلمش اولان تذكره‌لرده محرر علامتلرى حاوى اولان شمعدانلرى وفراشين مسجد سعادت دخى محراب شريف ومواجههٔ سعادت اليف موملرينى آلوب برى برى آرقه‌سنه ديزلدكدن صكره حجرهٔ شريفه موملرى ايلريده وحرم لطيف موملرى آنلرك آرقه‌سنده اولديغى وصاغلرنده صوللرنده حجرهٔ معطره خدمه‌سى بولنديغى حالده صلاة وسلام ايدرك آغير آغير موم خزينه‌سى طرفنه كيدرلر ، بواثناده مؤذنلردن سسى كوزل برافندى مرقد سعادتى بالاستقبال غايت حزين ومحرق برصدا ايله نعت شريف نبوى وستايش اصحاب مصطفوى‌يى شامل قصايد ايراديله اشتغال ايدرك ختامنده پادشاه اسلام وبالجمله انام حقنده دعا ايدوب بعده « فاتحه » ديو ندا ايدر §

موم آلايى — ترتيب اولنوركن اطفال موحدين خورما باغچه‌سى [*] اوكونده اجتماعله آلاى مذكورى استقبال ومدعوين كرام اللرنده بولنان شمعدانلرى آلوب (خزينه) اطلاق اولنان اوطه‌يه نقل وايصال ايله عودت ايدرلر §

بو آلاى — والادهٔ ناقابل تعريف برذوق روحانى وشوق وشغف وجدانى حاصل اولمقده بولنديغندن سكنهٔ دار السكينه‌دن همان هرشخص موم آلايى تماشاسنده بولنمق فكرنده مصردر §

﴿ صورت ﴾
{ ٧ }

رمضانلرده مدينهٔ منوره‌ده صباح نمازلريله عيد فطر نمازلرينك اصول اداسنى تعريف ايدر §

[*] بو باغچه — مسجد سعادت قوملوغنده‌در .

صباح نمازی اداسی — موم آلایی سیرنده بولنوبده صفای قلب حاصل ایتمش اولان جماعتك كافه‌سی صباح نمازی قلنه‌جق وقتك حلولنه بر بچق ساعت قاله‌رق برر ایكیشر مسجد شریفه عودت وهر بری آیری آیری برر موم ایقادیله قرآن كریم ودلائل شریف وسائر احزاب لطیف واوراد منیف تلاوتنه مواظبت ایدرلر ؛ صدای شوق افزای قارئین وندای هوی وهای زاكرین بر درجه‌لره واررکه مسجد شریف ایكل ایكل ایكیلر ، حجرهٔ معطره وروضهٔ مطهره‌نك روایح منتشره‌سی هر كوشه‌ده اظهار موج ایدر ، هر كس سرمست شراب فیض اولوب دیوار بهت وحیرته دونر ؛ مناره‌لرده اوقونان انواع قصائد ، بین الصفوف اولنان تحف صلاة ومحامد ، سقایان اصحاب خیر طرفلرندن عطاش موحدینه سبیل ایدیلان آب لطیف بارد ایسه تمدید حیات ایدر §

بو حال ذوق اشتمال رسیدهٔ حدّ غایت وكمال اولوب مؤذنلر مناره‌لردن ایندیکی اثناده سر مؤذن افندی مواجههٔ سعادت پنجره‌سی اوكنده { الله اكبر } اشارتیله ایچ اذانی ویرمكه ابتدا وحضار كرام حلول وقتنه كسب اطلاعله قطع صدا ایدر ؛ مع مافیه جمال رسول جمیل مشتاقلرینك ایشلری‌ده بتر ؛ سرمؤذن افندینك { اشهد ان محمد رسول‌الله } ندای شعور رباسنی ایشیدن ابرار كریبان صبر وقراری چاك چاك وشافعی امامنه اقتدا ایله صباح نمازی فرضنی ادایه انهماك ایدوب بعدالاكمال حنفی وقتنه دكین وعظ ونصیحت علما ایله تشنیف مسامع اخلاصه ابتدار ایدرلر §

بیرام نمازینك صورت اداسی — ایام رمضان تعریف اولندیغی وجه اوزره كذران ایدوب بیرام نمازی [*] قیلاندقدن وراسمهٔ دعا وخطابت رسیدهٔ حدّ پایان وغایت اولدقدن صكره خلق علی العموم حجرهٔ معطردیه رخساره سای

[*] مسجد سعادتده بیرام نمازی ایكی امامله قیلنوب امامك بری حنفی دیكری شافعیدر .

نیاز وضراعت اولوب رسول اکرم صلى الله عليه وسلم افندیمز حضرتلریله معایده وهرکس دیلی دوندیکی مرتبه مافی الضمیرینی عرض وافاده ایله عودت ایدرلر ؛ درسعادت بیراملری کبی اوچ کون اوچ کیجه اجرای شهر آیین اولنمق مدینهٔ منورهجه دخی اصول قدیمه‌دندر ، اوقات خمسه حلولنده طیش قلعه‌دن طوپلر آتیلور وبومدت ظرفنده هر فرد یکدیکره کیدوب کله‌رك بری برینك النی‌اوپوب دعاسنی آلور ؛ مدینهٔ طاهره‌ده ال اوپمك یالکز اعیاده دخی منحصر دکلدر ؛ هرنماز عقبنده جماعت کرك غنی اولسون وکرك فقیر بولنسون ؛ یمین ویسارنده بولنانلرك اللرینی اوپرلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٨ }

مسجد سعادتك هیئت حاضرهٔ مکمله‌سنی تعریف ایدر §

مسجد شریف — مدینه (علی صاحبها افضل التحیه) هجرتسرای علیه شهر دلاراسنك اورته‌سنه مصادف بر نقطه اوزرنده‌در ؛ مضجع حبیب کردکاری یعنی اول شهر مقدسهٔ طیبه‌نك سبب فضل و اشتهاری اولان حجرهٔ معطره دخی معبد مقدس مذکورك « صفهٔ اصحاب صفه » اطلاق اولنان موقع شریفی قارشوسنده کائن روضهٔ مطهره‌نك اتصال شرقیسنده‌در §

مسجد شریفك عرصهٔ مقدسنی مساحه ایدن مورخلرك هربری بر قول بیان ایتمشلردر ؛ « مولانا عبد الرحمن » جامی قدس سره السامی حضرتلری دخی بو جمله‌دن اولوب « ذراع مدینه » اسملو اثر عالیسنده « مسجد النبینك قبله دیوارندن عبارت اولان دیوار جنوبیسندن دیوار شمالیسنه قدر ایکی یوز اللی اندازه طولی و دیوار شرقیسندن دیوار غربیسنه قدر یوز اللی اندازه عرضی واراایسه‌ده زمان سعادتده طول وعرضی یوزر اندازه ایدی » دیدکدن

صکره « بن روضهٔ مطهره ایله اصحاب صفه صفه‌سنی آیری آیری مساحه ایدوب موجود دیرکلری برر بررصایدم ، روضهٔ مطهره‌یی طولاً اوتوزبش ، عرضاً یکرمی اندازه وصفهٔ شریفه‌نك طولی اون ایکی ، عرضی اونا نداژه بولدم ؛ دیرکلرك عددی ایسه اوچ یوز اون ایکی ایدی » دیمش و بو اندازه‌نك اندازهٔ شرعی اولدیغنی خبر ویرمشدر §

جامع الحروف — مسجد سعادت عرصه‌سنك جنتمکان سلطان مجید عصرنده درسعادتدن کوندریلان مهندسلر طرفندن ذراع معماری ایله اولچولوب ترسیم ایدلمش اولان کشف خریطهٔ مسطحه‌سندن مساحه ایدرك طولی یوز اللی آلتی آرشون سکز پارمق وعرضی جنوباً طقسان یدی آرشون اون سکز پارمق وشمالاً سکسان طقوز آرشون آلتی پارمق بولدم ؛ فقط پادشاه مغفور مشار الیهك زمان مبرات نشان ملوکانه‌لرنده مسجد سعادتك دیوار ظاهر الانوار شرقیسی سکز آرشون قدر خارجه چکیله‌رك عرضنك جهت جنوبیسی یوز بش ذراع معماری‌یه ابلاغ ایدلدی §

مسجد شریفك « باب السلام ، باب الرحمه ، باب جبریل ، باب النساء ، باب التوسل » نامنده بش عدد قپوسی و « روزنهٔ جبریل ، روزنهٔ مواجهه »ناملریله متعارف ایکی عدد پنجره‌سی و « محراب النبی ، محراب عثمانی ، محراب سلیمانی ، محراب تهجد ، محراب النساء » اطلاق اولنور دورتده محرابی اولوب فقط « باب التوسل » سلطان مجید مرحومك دورنده آچیلمش یکی برقپودر §

محراب النبی — امام الانبیا افندیمز حضرتلرینك جماعت اصحابه نماز قیلدیردقلری محل اقدس و « محراب عثمانی » عثمان بن عفان (رضی عنه الله المنان) عصرنده اتخاذ بیوریلان محراب موقعنی و « محراب سلیمانی » سلطان سلیمان بن سلطان سلیم خان مرحومك حنفی مذهبنده بولنان ائمه‌یه مخصوص اوله‌رق تعیین ایلدیکی موقعی و « محراب تهجد » ازهد الانبیا (علیه وعلیهم التحایا)

افنديمز حضرتلرينك تهجد نمازى قيلدقلرى محل انورى تعيين و ارائه ايچون وضع ايدلمش و « محراب النساء » باب النساء داخلنك حرم سعادت مؤخرنده قادينلر ايچون يشيل قفسلرله تفريق اولنان محلى تعيين مقصديله مسجد سعادتك تجديد اخيرنده يعنى سلطان عبدالمجيد خان مرحومك عصر مبرات حصر همايونلرنده تأسيس ايدلمشدر §

مسجد سعادت — ك جهات اربعه‌سنده بش مناره‌سى وحرم شريفى داخلنده دورتيوز يكرمى اوچ ديركيله اون عددى كبير واون آلتيسى بياض وآلتمش‌دوردى اورته وقصورى‌صغير اولمق‌اوزره ايكى يوز قرق ايكى قبه‌سى و بيك يديوز طقسان بر قنديليله يكرمى بش شمعدانى و اون اوچ عدد آويزه‌سى واردر ؛ ذكر اولنان قنديللرك ايكى يوز يكرمى ايكيسى ايام عاديه كيجه‌لرنده وقصورى ليالئ احيا ايله رمضان شريفده ايقاد اولنور §

جامى حضرتلرينك زمان مساحه‌سنده ديركلرك يكرمى يديسى كاشيدن واللى يديسى مرمردن وبرازلريده عادى طاشدن معمول وقصورى آغاجدن منحوت ايدى ، تعمير اخيرده يعنى سلطان مجيد مرحوم مسجد سعادتى احيا وتجديد ايلديكى صرده بونلرك كافه‌سى سياق واحد اوزره مرمره تحويل و عدد اساطين (٣٢٧) يه تنزيل ايدلدى §

مرمردن مصنوع اولان ديركلره « اسطوانه » دينور ، كاشيلرك چوغى روضهٔ مطهره داخلنده وبرازلرى حجرهٔ سعادت خدمه‌سى اقامتنه مخصوص اولان يرلرده ، اساطين عاديه دخى مواقع سائره‌ده در §

بوديركلرك يوز آلتمش دوردى مربع ، ايكى يوز اللى طقوزيده مدوّر ايدى ، تعمير اخيرده كافه‌سى مدوّر اوله‌رق ترتيب واعمال ايديله‌رك اللى دوردى جهات اربعه ديوارلرى داخلنده ويكرمى ايكيسى حجرهٔ سعادت وبيت فاطمه ايچنده وقصورى دخى حرم سعادت قپولريله جهات سائره سنده‌در §

مناره — لرك برینه «رئیسیه» برینه «باب السلام» برینه «باب الرحمه» وبرینه «مجیدیه» دیکرینه‌ده «عزیزیه» مناره‌سی دینورکه بونلرك هر بری دیکرینه نسبتله بویسزجه اولوب اك اوزونی سرمؤذن اولان ذاته حصر ایدلمش بولنان یعنی ابتدا اذانه ابتدا اولنانه رئیسیه مناره‌سیدر ، بومناره‌نك قپوسی مواجهٔ شریفه پنجره‌سی قارشوسنده وقبله دیوارینك رکن شرقیسنده‌در §

مرقد سعادت — مسجد شریفك قبله دیوارینك طرف غربیسنه یقین بریرده وروضهٔ مطهره دخی حجرهٔ منیفه ایله منبر منیرك آره‌یرنده ومزار لامع الانوار فاطمة الزهرا (رضی الله عنها وعن ابیها) ایسه حجرهٔ معطره‌نك منتهای شمالیسنده واقعدر §

حضرت فاطمه (رضی الله عنها) نك قبر شریفلری بقیع الغرقد مقبره‌سی داخلنده بولنان عباس بن عبدالمطلبك تربهٔ نفیسه‌سی خطیره‌سنده اولدیغنی وبوقولك اقوال سائره‌دن اقوی بولندیغنی دخی روایت ایدرلرکه الیوم بقیع شریف زائرلرینك عباس بن عبدالمطلب (رضی عنه الله الغالب) حضرتلرینی زیارت ایدرلر ایکن روح لطیف مشار الیهایه فاتحه اوقومقده اولدقلری بوروایتی اثبات ایدر §

حجرهٔ سعادتك اطرافی دائراًمادار تیموردن معمول برشبکه ایله محاطدر ، منبر منیر ایله سریر سعادت افسر جناب رسالتپناهی آره‌سنه «روضهٔ مطهره» وقبر سعادتك صاغ جهتنه «مواجههٔ شریفه» وحجرهٔ شریفه خدمه‌سنك محل اقامتی اولان یره یعنی نبیّ جمیل قبر جلیلنك صول طرفنه «دکّه» و شبکهٔ لطیفه‌نك ایچ طرفنده‌کی قبر شریف مربعه‌سی داخلنه «حجرهٔ معطره» دینور §

روضهٔ مطهره ایله مواجههٔ شریفه و دکهٔ لطیفه قبر جلیل سعادت شبکه‌سنك طیش طرفنده اولوب حجرهٔ معطره شبکه‌سنك ایچ طرفنه یالکز اصحاب فراشیت وسادات کرام مدینه‌یه مناسبتلری اولان صاف طینتان

ذوی المسعدت کیره بیله‌جکی جهتله زوار سعادت آثارك چوغی شبکهٔ منوره خارجنده واقع مواجههٔ شریفه پنجره‌سی اوکونده طوروب زیارت ایدرلر §

باب السلامدن قبر جلیل شبکهٔ نور سبیکه‌سنه قدر قبله دیوارینك صول جهتی مرمر ایله مفروش واشبو مرمرلکك صاغ طرفی قبله دیواری وصول طرفی شبکهٔ لطیفه ستون شرقیسی اتصالنه دکین بر بچق ذراع معماری ارتفاعنده اخشاب برپارمقلق [*] ایله محدود اولوب محراب النبی ایله محراب سلیمانینك یمین ویسارنده روضهٔ مطهره طرف واضح الشرفه آچیلور ایکیشر قپو واردر §

سالف الذکر مرمرلك زوّارك لاجل الزیاره حجرهٔ معطره یه کیتملرینه مخصوص بریول اولوب تخمیناً بربچق ذراع معماری عرضنده‌در §

باب الرحمه ـ نك ایچ طرفندن باب السلام مرمرلکنه منتهی دیکر بر مرمرلك دها واردرکه بومرمرلك دخی باب الرحمه‌دن کیرن زوّارك حجرهٔ معطره‌یی زیارته کیتملرینه مخصوص بر طریقدر §

محراب النبی ـ مرقد سعادت شبکهٔ شریفه‌سیله منبر منیرك آره‌سنده وروضهٔ مطهره‌نك اورته‌سنده در ؛ یمین ویسارنده بولنان سالف الذکر قپولردن برینك طاقنده { ماین قبری ومنبری روضة من ریاض الجنة } ودیکرینك اوزرنده { من زارنی بعد مماتی فکانما زارنی فی حیاتی } حدیث شریفلری یازلمش ومنبر سعادتك باب السلام جهتنده کائن محراب سلیمانینك ایکی طرفنده بولنان قپولردن برینك اوزرنده { من زار قبری وجبت له شفاعتی } خبر لطیفی ودیکرینك فوقنده { وما ارسلناك الا رحمةً للعالمین } آیت جلیله‌سی

[*] بو پارمقلق یوق ایکن فراشین حرم سعادت دولابلر یله محدود ایدی ، تعمیر اخیرده یعنی سلطان عبد المجید دورنده ذکر اولنان پارمقلق پرنجدن دوکدیرلمشدر .

ومواجههٔ سعادت پنجره‌سنك [١] كمری اوزرنده { انما الاعمال بالنيات } حديث شريفی نقش وتذهيب ايدلمشدر §

حرم سعادتك شمال طرفنده واقع ميدان صاری برقوم ايله دوشنمشدر ؛ بو قوملوغك اوزری آچيق وجهات اربعه‌سی فيرطولانی قباب فلك جناب ايله قپالی اولوب جهت جنوبیٔ شرقيسنده وصفهٔ اصحاب صفه محاذيسنده « روضة الرسول » [٢] اطلاق اولنور اطرافی اخشاب پارمقلق ايله محاط ومربع الاضلاع برباغچهٔ نفيسه وبوباغچه‌نك ايچنده ايكی بيوك والتی كوچك خورما ايله برتيمور هندی وبرسدره آغاجی وكششلمه‌سی طرفنده برده ماء لذيذ قويوسی واردر ، بوقويونك صويی غايت الذ وعند الاهالی آب زمزم كبی مقبول واعزدر §

بعض راوی — لر روضة الرسولك رسول اكرم صلی الله عليه وسلم افنديمزك باغچه‌سی اولمسنه وايچنده‌كی خورما آغاجلرينك يدسعادتله غرس ايدلمش بولنمسنه ذاهب اولمشلردر ، حالبوكه روضة الرسول حضرت فاطمه (رضی الله عنها) نك باغچه‌سی اولوب داخلنده بولنان خورمالرك برطاقمنی شيخ الخدمه « عزيز الدوله » ديكمشدر ؛ ابن جبير « عزيز الدوله‌نك وقتنده اون بش » ومجدالدين لغوی « اون بشدن زياده آغاج وار ايدی » ديمشلر وابن فرحون بوخورمالرك عزيزالدوله زماننده دها اول غرس ايدلديكنی ايما ايلمشلردر §

سادات — مدينه عزيز الدوله‌نك حرم سعادت قوملوغنه خورما اغاجی ديكديكنی تصويب وتحسين ايتامك ايستديلر ايدی ، لكن خاطرينه رعايت وسوء معامله‌سندن توقی ومجانبت سائقه‌سيله بالضروره اختيار صمت وسكوت ايلمشلردر ؛ شيخ الخدمه ياقوت الرسول عصرنده هبوب ايدن ريح

[١] بوپنجره شبكهٔ سعادتك قبله جهتنده ومرقد سعادت پيغمبری مواجهه‌سنده‌در .

[٢] بوباغچه‌يه روضهٔ فاطمه دخی اطلاق ايدرلر .

عاصف بوآغاجلری قوروتدی ایدی ، فقط قورویانلری سوکوب یرلرینه یکیدن غرس ایتدیلر ، اهالی بودفعه دخی خورما آغاجی دیکیلدیکنه اعتراض ایلدیلر ایسه‌ده اسکیدن اولمیان بر شیء اختراع ایتدی دیدکلرینه مبنی حقسز چیقدیلر ، ٨٧٣ سنه‌سی شیخ طوغان بوآغاجلرك عددینی آرترمق استیوب لکن واقع اولان اعتراض ومخالفت اوزرینه موفق اوله‌مدی ؛ مع مافیه بو مسئله بین العلما دوچار اختلاف اولدیغندن اهالینك اعتراضات واقعه‌سی بیجا دکل ایدی ، چونکه مسجد سعادته آغاج غرسنی بعض علما تکریه ایتمش ایسه‌ده بعض علما مباح اولدیغنه حکم ایلمشدر ؛ زهرة البساتین مؤلفی « بوذاقلری جماعتی تعجیز ایتمز ایسه مع الکراهه غرسی جائز اولوب بنفسه غرس ایدلمش ایسه حرامدر » وابن حجر « کولکه‌سنده جماعت انتفاع ایدر » دیدیلر ، میوه‌سی حقنده دخی اختلاف اولنوب برطاقم علما « بوآغاجلردن آلنان یمشك حکمی مزارلقلرده نابت اولان اشجارك میوه‌سی کبی جمیع مسلمینه مباحدر » دیه حکم ایلدیلر ، فقط ابن حجر بوحکمه اعتراض ایدوب « غرسی جائز اولمق حسبیله مسجد سعادتك ملکی اولوب اثمارینك اکلی جائز دکلدر ، صاتوب امور مسجده صرف ایتمك لازم کلیر » دیدی §

یاقوت الرسولك غرس ایلدیکی خورما آغاجلری الآن موجود وحاصلات سنویه‌سی حرم سعادت اغالرینه مخصوصدر ، بعض زمانلر یالکز برآغاج قالور وبعض زمانلر ایکی اوچ و یا دها زیاده آغاج بولنور که حرم شریف اغالری بوآغاجلرك خورمالرینی آز چوق بالاقتطاف بلاد اسلامیه اعیان واکابرینه اهدا واتحاف ایدرلر §

مسجد النبی — هجرت نبویه (علیه اکمل التحیه) دن بوآنه کلنجه‌یه دکین یدنجی وجهه‌ده محرر اولدیغی اوزره یدی کره تجدید و تعمیر اولنمش والك صکره‌کی تعمیرلری (١١٢٧ و ١٢٧٧) سنه‌لرنده وقوعبولمشدر §

ملوك — امويه وخلفای عباسیه ایله چراکسهٔ مصریه زمانلرنده مسجد سعادت ابنیهٔ عالیه‌سنك تعمیر وتجدیدی اوغرنده صرف اولنان نقود همت وغیرت قابل انکار دکل ایسه‌ده سلاطین عثمانیه دور مصون الجورنده و علی الخصوص والد کثیر المحامد حضرت خلافتپناهی جنتمکان عبدالمجید خانك زمان سلطنتنده ویریلان اهمیت و ایثار بیوریلان دقائق مساعی ونقود ملوك وخلفای اسلافك هممات متوالیهٔ ملائك پسندانه‌لرینه قیاس قبول ایتمز درجه‌لرده عالیدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٩ }

حجرهٔ معطره‌نك — قپولریله قنادیل و شمعدانلرینی ، خدمهٔ دائمه و موقته‌سنك عنوان ومقدارینی ، فراشت شریفه نه دیمك اولدیغنی و دستور آلنمق ، اغوات حقنده ترتیب مجازات و تأدیب اولنمق ، کیجه‌لری مسجد سعادتده نوبت کذار اولمق ، صباح نمازی اداسنی تعریف ایتمك کبی برطاق اصول محاسن شمول علیه‌نك ندن عبارت بولندیغنی ذکر ایدر §

حجرهٔ معطره — نك باب فاطمه [*] باب شامی [**] باب الروضه [١] باب الوفود [٢] اسملریله مشهور دورت عدد باب معلا القابی وسکسان دورت

---

[*] بو قپونك بر اسمیده باب علیدر .

[**] بو قپونك اسم دیکری باب عایشه‌در .

[١] بو قپویه باب التوبه دخی دینور .

[٢] بو قپونك نام دیکری « باب المواجهه و باب الاجابه » ایسه‌ده بر قولده « باب الوفود » باب الروضه‌نك اسم عتیقیدر ، شدت کرب وبلا ومضایقهٔ قحط غلاده آچیلوب دعا ایدیلور وهر نه وقت هرنه ایچون دعا ایدلسه علائم قبول واجابت در آن ساعت رونما اولور ، مع مافیه اعتقاد صحیح واخلاص تام ایستر :

پارچه قنـدیل انجم تابی ایله ایکی بیوك آلتون شمعدانی واردر ، عصرمزده معلوم اولان حجرهٔ سعادت قپوسی دورت عدد ایسه‌ده « باب توسل » نامنده مسدود برقپوسی دها واردر §

باب مسدود — ك موقعی مواجههٔ سـعادتده طوروب زیارت اولنان محل مبارکدر ، حتی آزه‌جق دقت ایله باقیلسـه اول موقع متبرّكك قدیماً قپو یری اولدیغی آکلاشیلور ، حضرت صدیقك نعش مغفرت نقشی حجرهٔ معطره‌یه بوقپودن ادخال ایدلمش اولدیغنی روایت ایدرلر §

سالف الذکر قندیللر حجرهٔ منیفه‌نك محال مناسبه‌سنده وآلتون شمعدانلرك بری سر سـعادت دیکریده قدم عالی حضرت طرف ذیشرفنده ایقاد اولنور وکیجه‌لی کوندوزلی حجرهٔ شریفه حالی براقیلمامق ایچون ایکی صنف اغوات استخدامیله بونلرك برصنفی افرادینه (بطال) دیکر صنفك افرادینه (خبزی) دینورکه بونلرك امر انضباط واداره‌سی « بواب ، مفتاحدار » اسملریله بنام ومتعارف اولان ضابطلره محولدر §

بطالین — صنفنده بولنان اغالرك برر اسمیده « عجمی » در ، بو صنفك افرادی خبزیلردن وخبزیلر صنفنك افرادی « بواب » طاقمندن وبوابلر دخی « سبع الکبار » اطلاق اولنان مفتاحدارلردن من حیث المراتب کوچك اولوب جمله‌سی علی مراتبهم بری برلرینه رعایت وفوق الغایه حرمت واطاعت ایدرلر §

اغوات — دیدکلری خدمه اوائلده سـکسان نفردن عبارت اولوب عددلری نه آرتار ونه‌ده اکسـیلور ایدی ، خبزی صنفندن اولوبده وفات ایدنلرك یرلرینه بطال صنفی اغواتنك باش اسکیلری وبونلرك یرلرینه‌ده بطال صنفی ملازملری آلنور ایدی §

خبزیلر — ك اون آلتیسی بواب اولوب « نائب الحرم ، مستسلم الحرم ،

خزینه‌دار حرم ، نقیب‌الحرم » عنوانلرینی حائز اولمق اوزره ایچلرنده دورت نفر ضابطلری اولور وجمله‌سنك بیوکی اولان « شیخ الحرم » دخی مقام جلیل خلافتدن تعیین واعزام اولنورایدی [*] ؛ حجرهٔ سعادتی محافظه‌لریده بر اصول مستحسنه تحتنده اولدیغندن بوابلر مناوبهٔ دور در دور در ، حجرهٔ منیفه داخلنده بکله‌یه‌رك هر بری اثنای نوبتنده ظهور ایدن فتوحاتی اخذ وتقسیمه مسارعت و ضابطان سالف البیان قدملری اعتباریله ترفیع وقع و حیثیت ایدرلر ایدی §

بواب اربعه — دن بشقه کرك بطالین وکرك خبزی اغالرندن بهر کون یکرمی بشر اغانك دها نوبت کذ اراولمسی یعنی حجرهٔ سعادت داخلنده کل یوم یکرمی طقوز نفر نوبتچی بولنمسی اصول متخذه احکامندن ایدی ؛ داخل حجره نوبتندن چیقانلر اصحاب صفه صفهٔ مبارکه‌سی اوزرنده ایکی دیز اوستونه اوتوروب اکمال مدت ایدنجه‌یه قدر ذکر وتهلیل واحزاب شریفه واوراد مبارکه ایله اشتغال وفراشیت شریفه خدمه‌سی دخی حجرهٔ معطره داخلنه کیره‌رك مأمور اولدقلری قنادیلی ایقاد واشعال ایدرلر ایدی ؛ مؤخراً اغواتك عددینی اللی نفره تنزیل وخدمهٔ سائره مقدارینی زیرده مندرج فهرستده کوستریلان درجه‌یه ابلاغله تکثیر ایلدیلر ؛ اللی نفر اغانك بری مستلم بری نقیب الاغوات اون ایکیسی بواب اولوب اون طقوزی خبزی واون دوردی بطال اوچیده ملازم افرادندن عبارت ایدی §

حجرهٔ منیفه‌ده اغوات استخدامنك سبب وتاریخی — خیرالدین الیاس المدنی مرحوم فلاح الفلاحدن نقل و روایت ایله دیرکه « دولت اتراکیه‌نك اوائل ظهورینه دکین حجرهٔ معطره‌ده اغوات استخدامی اصولی

---

[*] شیخ الحرملك مأموریت جلیله‌سی اوائل دولت عثمانیه‌ده دارالسعاده اغالغنی احراز ایدن ذواته منحصر ایدی ؛ صکره‌لری وزراده واحیاناً عساکر شاهانه مشیرانیله فریقان ذوی‌الاحترامه دخی توجیه وتعمیم بیورلدی .

يوق ايدى ، بعض اسبابه مبنى نورالدين شهيد منتسبلرينك برطاقى حجرهٔ منيفه‌ده اغوات استخدامنده محسنات مطالعه‌سيله مراجعت ايلدكلرى امراء واسطه‌سيله كيفيتى نورالدين شهيده سويلتوب جواب موافقت آلملرى اوزرينه جمله‌سى حملهٔ قرآندن اولمق اوزره اون ايكى اغا انتخاب ايدرك مدينهٔ منوره‌يه كوندرديلر وبعدذا وفات ايدنلرك يرلرينه كوندريله‌جك اولانلرك كذلك حملهٔ قرآندن اولوب فقط حبشى اوللرى وممكن اولمديغى تقديرده اهل رومدن وبوده اوله‌مز ايسه هنديلردن انتخاب وتعيين اولنملرى شرطنى تحت قراره آلديلر ايدى ، بوشرط برمدت صكره حكمدن اسقاط ايديلوب اكثريسى هنديلردن كوندرلمش ودها براز وقت مرورنده هنديلردن كوندرلمك اصولى دخى ترك اولنوب شيمديكى اغالردن تعيين و ارسال اولنمق اصولى اتخاذ اولنمشدر ؟

صلاح الدين — ايوبى اغواتك عددينى يكرمى دورده قدرچيقاروب شيخ بدر الدين الاسدى نامنده برذاتى اوزرلرينه ضابط تعيين ايلدى وصعيد ايلندن « نقاده ، قياده » اطلاق اولنان بلده‌لرك محصولات عشريه‌سنى بونلرك اداره واعاشه‌لرينه وقف وتخصيص ايتدى ، اوزمانه قدر استخدام اولنان اغواتك وظيفه‌لرى اولميوب حسبةً لله خدمت ايدرلر واصحاب خيرات طرفندن كونديلان هدايا وعطايا ايله كچينوب كيدرلر ايدى ؛ شيخ الخدمه بدر الدين الاسدى‌يه برمدت صكره «شيخ الحرم» دنيلمكه باشلايوب بوسايه‌ده قدرى توقير ايدلدى ؛ كرك شيخ بدر الدين وكرك آندن صكره شيخ الحرم اولانلر اعيان ومامورين مدينهٔ منوره‌دن وحسب الزيارة مدينهٔ منوره‌يه كيدن وزرا وامراى اسلاميه‌دن هركيمك حضورينه چيقسه‌لر صاحب الروضه ﴿ عليه وعلى آله اكمل التحيه ﴾ حضرتلرينه تعظيماً استقبال وفوق‌الغايه تلطيف واحترام اولنور ايدى ؟

صلاح الدين — ايوبينك وضع ايلديكى ترتيب صكره‌لرى بوزولوب

سلاطين وملوك مغاربه وسودان طرفلرندن حجرهٔ معطره‌يه اغوات كوندريلوب بناءً عليه حجرهٔ منيفه اغالرينك عددى آرتوب توابع وعبيدلرى ايله برابر ايكى يوزى كچدى ومدينهٔ منوره اهاليسيله آره‌لرنده بعض مرتبه بغض وعداوت ظهور ايدوب بوحال عاقبت منتج قتال وجدال اولدى ايدى ؛ منافرت واقعه اپچه زمان ممتد اولدى ايسه‌ده صكره‌لرى اغواتك عددى بعضاً تناقص وبعضاً تزايد ايلديكندن و حجرهٔ سعادته اغا ارسالى يالكز سلاطين وملوك مغاربه وسودانه منحصر قالميوب اصحاب خيردن مراد ايدنلردخى برركوله اشتراسيله حجرهٔ منيفه خدمتنه وقف ايتديكندن اغواتك جنسى قاريشه‌رق ايچلرنده اخلاق حسنه اصحابى چوغالوب اهالى ايله آره‌لرنده تحدث ايدن عداوت متبدّل ودّ ومخادنت اولمغله اورته‌ده اولان منازعه بالكليه مندفع اولوب برى بريله قرنداش كبى معامله ايتمكه باشلاديلر §

اغواتك مسجد سعادت وحجرهٔ منيفهٔ عالى حضرتى حراست وقنديللرى ياقوب ييقامق خصوصاتنه دقت ومسجد شريف داخلنده بيتوتت ايتمك كبى برطاقم نظامات جاريه وقوانين مرعيه‌لرى وسلاطين مبرّات آيين عثمانيه طرفلرندن ارزاق معينه وهر برينك وقع وحيثيتنه كوره تخصيص ايدلمش وظائف شهريه‌لرى واردر واصحاب برّ واحسان طرفلرندن موقوف سكنالرى [*] ومحصول ويرر باغچه‌لرى وممالك اسلاميه اصحاب خيراتى طرفلرندن كوندريلور صرّه‌لرى دخى اولوب بونلرك كافه‌سى شيخلر «رئيسلر»ى معرفتيله تقسيم وتوزيع اولنور ؛ زمانمزده موجود اولان اغواتك چوغى صلاح وخير وسكون ووقار اصحابندن وحسن ظن اولنور ذواتدندرلر ؛ حسب البشريه ايچلرندن بعضيلرنده رعونت كورلسه‌دخى شريعت غرّا دائرهٔ منجيه‌سى خارجنده اولمديغى تقديرده خدمتنده

[*] اغواتك سكنالرى قرق باب خانه اولوب بونلرك كافه‌سى بر محلده كائن وتعمير وترميملرى اوقاف همايون خزينه‌سنه عائددر ؛ آزادلو وآزادسز كوله‌لرى دخى بو محلده اولورلر وبرطاقم شيخلر ونقيبلر اداره‌سنده بولنورلر ايسه‌ده بونلرك خانه‌لرى بشقه‌در .

بولندقلری پادشاه كائناته رعايت مخصوصـه اولمق اوزره مواخذه ايدلمامك لازم كلور ؛ زيرا وقارتام وادب تمام ايله ايفاى وظيفه ايلدكلری حالده آنلرك خدمتندن اشرف برخدمت تصوّری بنی بشر ايچون غير قابلدر §

خدمتلری قنديللری ياقوب سوندرمكه منحصر اولان اغوات ايكی قسم اولوب برقسمنه « سندبليس » برقسمنه « مكاده » دنيلور وحرم سعادتك هرجهتی بونلردن بر شخصه تعيين وارائه قلنمش اولديغندن اوقات معينه حلولنده هربری كندی خدمتيله مشغول اولور ، بری ديكرينه مخصوص اولان قنديلی ياقوب سوندرمك غيرجائز اولمغله هيچ بری ديكرينك خدمتنه مداخله ايده‌مز ، خدمتلرينی ايفاده مشهود اولان سرعت ايسه قابل تعريف دكلدر §

﴿ فراشيت شريفه خدمت جليله‌سنك مقدار وتعريفی ﴾

كعبهٔ معظمه — وحجرهٔ معطره خدمت كونين قيمتنه فراشيت شريفه اطلاق اولنور ، بوخدمت شريفه حجرهٔ سعادتك قناديل ومشاعل موجوده‌سی عددينه كوره وضع واعداد ايدلمشدر §

فراشيت — خدمت جليله‌سنك اصل واضعی بهری يكرمی دورت قيراط اولمق اوزره يوز قرق پارچه فراشيت ترتيب ايله بونك يكرمی دورت قيراطنی ذات عالئ خلافتپناهی‌يه واون ايكی قيراطنی اشراف مكهٔ مكرمه‌يه وآلتی قيراطنی منتسبين حجرهٔ معطره‌يه وآلتی قيراطنی نقبای فراشينه توجيه وطقسان ايكيسنك هربر قيراطنی بشر آلتيشر وسكزر اونر كيمسه‌يه تقسيم ايدوب بش آلتی بيك قدر فراشيت شريفه خدمت مسعوده‌سی حاصل اتمشدر ؛ بو اصول مشتاقين خدمت مستوجب المفخرت حضرت رسالتپناهی‌يی بهره ياب عزّ واقبال وسعادت ايتمك اميد عنايت بديدئ اوزرينه دولت ابد مدت عثمانيه عصر مبرات حصرنده وضع وتأسيس وبهر قيراطی ايچون حبوبات وافيه تخصيصيله مدينهٔ منوره ومكهٔ معظمه اهالئ كرامی تلطيف بيورلمشـدر ؛ هربر قيراطه مخصوص اولان

حبوبات اول قیراطك بابرات عالیشان صاحبی اولان کیسه طرفندن ایفای ماوجبهٔ مأموریت ایچون توکیل قلنان حرمین اهالیسنه ویرلمکده واصحاب فراشیت طرفلرندن دخی مؤکللرینه (صرّه) نامیله بهر سنه آریجه برر مقدار هدیه کوندرلمکده اولدیغندن حرمین اهالیسندن وکلای خدمت فراشیت اولانلر اوقاف همایون خزینهٔ جلیله‌سندن آلدقلری ادراراته ومؤکللرندن وارد اولان صرّه‌لره قناعت ایله امرار وقت وزمان ایدرلر §

یوقاروده ذکراولنان یوز قرق قطعه فراشیت خدمت جلیله‌سی اکرچه یدی سکز بیك پارچه اوله‌رق هر بری بابرات پادشاهی ممالك مسلمین اهالیسنه توجیه واحسان بیورلمش ایسه‌ده هر بر ربع قیراط فراشیته نائل اولانلر اول خدمت مسعوده‌نك ایفای مقتضاسی آنفاً بیان اولندیغی اوزره حرمین اهالیسندن برر ذاتی توکیل ایتمکده وبونکله برابر وکیل ایتدکاری ذواته سنوی برر مقدار صرّهٔ نقدیه کوندرمکده در : بناءً علیه برفراش اون ودها زیاده کیمسه طرفندن توکیل ایدلمش ومأموریتی برلشدیریلوب کندوسنه اون بش یکرمی کونده بردفعه اولمق اوزره بر (موم) ویا بر (قندیل) ایقادی خدمتی احاله قلنمش اولدیغندن بروات عالیه اصحابی طرفلرندن کوندریلان صرّه‌لر واوقاف همایون خزینه‌سندن اعطا بیوریلان مخصصات وکلای فراشیتی اداره ایده بیلور §

حرمین اهالیسندن پك چوق ذوات صور محرره اوزره اداره اولنمقده ومشتاقین خدمت مستوجب المفخرت پیغمبری اولوبده ربع قیراط فراشیت شریفه‌یه نائل اولانلر دخی جهت مظهریت سعادتیله مبتهج ومباهی بولنمقده اولمسی سلاطین مبرات آیین عثمانیه‌نك مرقد جلیل نبوی ایله حرم مسجد الحرام حقنده نه درجه‌لره قدر رعایت ایلدکلرینی تعیین وتوضیح ایدر §

فراشیت شریفه صاحبلرینك حجرهٔ سعادتده معین اولان خدمتلرینی ایفایه توکیل قلنمش بولنان وکیللرك رئیسلرینه « شیخ الفراشین » دینور که بوذات

وكيللرك اسملريني قيد وتسجيله مخصوص بردفتر آچمش وشيمديكي دفترده بيك قدر وكيل اسمي محرر اولديغي تحقيق ايدلمشدر §

شيخ مشار اليه مدينهٔ منورهجه عظيم القدر برذات ستوده صفات اولوب كندوسنك قناديل حجرهٔ معطره ايقاد اولنهجغي وقت شيخ الحرم ونائب الحرم وخزينهدار حرم ايله برلكده حجرهٔ منيفهيه داخل اولمسي وظائف معينهسي جملهسندندر §

قنديللري تعمير وآويزهلري اصلاح وترميم وتطهيره مأمور اولان يكرمي نفر هندلي خدمهنك ادارهسي دخي شيخ الفراشينه متفرع وظائفدندر؛ انتهى §

ابو بكر وعمر (رضى عنهما الله الاكبر) افنديلريمزك مرقد شريفلري دخي حجرهٔ معطره داخلنده وقبر سعادت پوشيدهٔ مزركشتار مصريسي آلتندهدر؛ بوايكي قبر شريف حجرهٔ مسعودهنك هرهانكي نقطهسنه تصادف ايتمش ايسه صندوقهٔ قبر جليل پوشيدهسنك او نقطهسنده صاحب قبرك نام عاليسي منسوج واسم پاك پيغمبري دخي لآلئ كرانبها ايله مزيّن ومنقوشدر §

قبر سعادت پوشيدهسنك زميني يشيل ويازيلري بياض اولوب سالف الذكر اسامئ ساميهدن غيري يرلري صلواة شريفه واسماء النبي خطوط نفيسهسيله موشحدر §

هرسنه ربيع الاولك طقوزنجي ورجب الفردك برنجي وذي القعدهنك اون سكزنجي كونلرنده برر دفعه حجرهٔ معطره داخلنك غسلي اصولدن اولمغله ايام مذكورهده حجرهٔ شريفهيي غسل وتطييب ايدرلر §

حجرهٔ سعادتك غسلي اكرچه سنهده اوچ كونه حصر ايدلمش ايسهده اول خدمت معتنابهانك بركونده على ماهو المطلوب ايفاسي ممكن اولهمديغندن ذكر اولنان كونلره برركون دها علاوهسيله ايلك كونلرده شمعدانلرله

قنديللری غسل وتطهير وايكنجی كونلرده اصول آتيه وجهله حجرهٔ منيفه‌نك داخلی وخارجنی تنظيف وتعطير ايدرلر §

حجرهٔ سعادتك صورت غسلی — حجرهٔ منيفه ييقانوب سيلينه‌جكی كونلرده خبزی وعجمی اغالرينك جمله‌سی باب شامی پيشكاهنده اوچ فرقه‌يه انقسام ايله برفرقه‌سی اللرينه حجرهٔ سعادته مخصوص راسپه‌لری ديكر فرقه‌سی جورما داللرندن معمول سپوركه‌لری واوچنجی فرقه‌سی تهيه قلنمش اولان بيوك بيوك سونكرلری آلوب ترتيب صفوف ايدرلر ، بعده باب شريف مذكوری آچوب كمال آداب و سكينتله حجرهٔ سعادت داخلنه كيروب راسپه ايتدكدن وكوزلجه كوزلجه سپوروب سونكرلرله سيلدكدن صكره آردين آردين قبر شريف شبكه‌سنك طيش طرفنه چيقوب آلدقلری مستعمل صويی مرعی الخاطر اولان سادات سكنه‌يه بالتوزيع اخذ عطايا ايدرلر §

حجرهٔ شريفه داخلنده بولنان اغوات اثنای غسلده { لا اله الا الله محمد رسول الله } ذكرينه دوام وحرم شريفه بريكمش اولان اصحاب شوق و اخلاص يكپاره صلاة وسلام ايدرلر ، برحالده كه اصحاب وجد وحالك اول اثناده مسجد سعادتی استيعاب ايدن صفای دهشت ومهابتله اساله‌ٔ سرشكك دموع ايتامسی غيرقابل واول حال ذوق اشتمالك قلم ايله تعريف وتفهيمی مشكل وبلكه مستحيل اولمغله بهمه حال رؤيته متوقفدر §

خدمه‌نك خدمت دائمه‌سی — دنياده حجرهٔ معطره خدمت مسعوده‌سنه نائل ومظهر اولمق كبی بيوك برسعادت تصوری غير ممكن اولوب اول خدمت مستوجب المغفرته نائل اولانلرك ازدل وجان ايفای ماوجبهٔ مأموريتـه بذل نقدينهٔ غيرت ايتملری امور طبيعيه‌دن بولنديغی جهتله فراشين مسجد سعادت وسائر اصحاب اخلاص ومحبت هرصباح صلواة مكتوبه اداسنی متعاقب مسجد سعادتك منتهاسنده كائن ياغ خزينه‌سی [*] اوكنده اجتماعله علی الاصول دعا

[*] بوخزينه‌يه « خزينهٔ تعمير » دخی ديرلر .

ايدرلر ودعا تمام اولدقده هر خادم سعادت دائم برر كوچك باقراجله برر دسته ياغلى فتيل آلدقدن وايچلرندن دورت كيمسه يه روغن زيتله مملو برر بريق مزين ويردكدن صكره صلاة وسلام ايدرك آغير آغير روضهٔ مطهره يه كيدرلر §

فراشلرك اوكلرنده كيدن نوبتچى اغالرينك ايادئ توقير واحتراملرنده اوچلرى چنكللى برر عصا اولديغندن هر برى تعيين قلندقلرى قنديللرى عصالريله تنزيل ويانلرنده بولنان فراشلر فتيللرينى دكيشديردكدن [*] صكره يرلرينه تعليق ايدرلر ؛ بعده اشراق نمازينى قيلوب يرلرينه كيدرلر ؛ فراشلر قنديللرى سيلوب فتيللرينى دكيشديردكدن وكناسلر حرم شريفى سوپوروب بيتيردكدن صكره باب شامى اوكونده بريكمش اولان حجرهٔ معطره خدمه سندن برى « ياكناس » نداى شعور رباسى ايله حجرهٔ معطره داخلنك سوپورلمك زمانى كلديكنى اشراب وكناسلر حجرهٔ معطره نك باب شاميسى اوكونده اجتماعه شتاب ايدرك حجرهٔ منيفه يه دخول وتوحيد وتهليل ايله سوپوروب خروج ايدرلر §

اغوات متهملرينك تأديبى — حجرهٔ لطيفه ايله مسجد شريفك اصول محرره وجهله تطهير وتنظيفنى متعاقب اغوات متهملرينك تأديب ايدلملرى اصول مرعيهٔ قديمه اقتضاسندن اولمق حسبيله هركس خدمتنى بعدالايفا خبرى وعجمى اغالرى على مراتبهم ايستادهٔ قيام اولور ونوبتچى اولان اغا متهملرى ميدانه كتيروب برطرفه چكلدكدن صكره اغوات ضابطلرندن برى اولديغى محلدن ايكى اوچ خطوه ايلرى چيقوب ميدانه كتيرلمش اولان متهمه بر مقدار نصح وپند اجراسيله دكنك كتيرلمسنى امر ايدر ؛ فقط متهمك استنطاق

[*] بو قنديللرى ايندروب تكرار آصمقده اولان سرعت حجرهٔ معطره خدمه سنه مخصوص برهنر وصنعتدر .

ومحاكمه‌سى بشقه‌محلده اجرا اولنمسى وقباحت ايلديكى تقديرده كتيريلوب ضرب ايدلمسى اغواته مخصوص قانون قديم احكامى اقتضاسندندر §

دكنكلر جلب و احضار ايدلديكى آنده قباحتلو اولان اغا ديكر ايكى اغا واسطه‌سيله حجرهٔ شريفه مقابلنده كائن موم خزينه‌سنه ادخال و آياقلرى فلقه‌يه چكيريلوب كلمهٔ شهادت ايله ضرب وتأديبه اشتغال اولنور و اغوات سائره بوصرده‌ده موم خزينه‌سى قپوسنك طيش طرفنده قيام اوزره بولنور §

فلقه‌يه اورولمش اولان متهم « الامان يارسول الله ، الامان يا نبى الله » فريادله اطرافده بولنانلردن استمداد ايدر ؛ اكر شفاعت ايدن بولنور ايسه نائل عفو اولوب فقط شفاعت ايدلمديكى تقديرده « فاتحه » دنيلنجه‌يه قدر ضرب اولنور ؛ بعدالفاتحه موم خزينه‌سى قپانه‌رق نوبتجى اولان اغالر صفهٔ اصحاب صفه‌يه چيقوب قبله‌يه متوجهاً اوتورلر و نوبتدن چيقمش اولانلر آرقه‌لرينى محراب تهجدك صاغ طرفنده كائن ستونه سوردكدن و اسكيلرينك اللرينى اوپدكدن صكره لقمه‌يه كيدرلر §

تأسف — مسجد سعادت داخلنده اغواتك ضرب و تأديب بدعتنى هانكى تاريخده اختراع ايلدكلرى تاريخ نظرنده بيلنه‌مامكده وبو اصول قانون حكمنه كيرمش اولديغندن هيچ برطرفدن ممانعت ايدلمه‌مامكده ايسه‌ده بوحركت دائرهٔ ادب خارجنده بر بدعت و مخالف احكام شريعتدر ؛ فاروق اعظم حضرتلرينه شايان ضرب وتربيه بر متهم كتيرمشلر ايدى ؛ ذات خلافتماب بلرى حرم سعادتده بولنمش اولدقلرندن طيشارويه چيقاريلوب ضرب و تأديب ايدلمسنى امرايتديلر ؛ زمانمزده اغواتك برى برينى تربيه ايتملرى دكل ، خدمهٔ مسجد سعادتدن هرهانكى برآدم حطام دنيايه متعلق برقباحت ايلمش اولسه شيخلرى مواجههٔ سعادت موقف اقدسنده بيله اولسه بى ادبانه برحالده تكدير ايدوب دوكرلر ومضروب اولانلرجان آجيسيله رعايت ادبى خاطره كتيره‌مه‌يه‌رك فرياد وفغان ايدرلر ؛ وآاسفا كه حضرت فاروقك نهى ايتمش اولديغى حركات

مقدوحه عصرمزده بدعت حسنه وبلكه عبادت و طاعت مستحسنه حكمنى آلمشدر ! §

ذيل — مسجد النبى حرم شريفى داخلنده آدم دوكمك خلاف شرائط آداب اولديغى حالده اغواتك صور محرره وجهله تأديب ايدملرى برسند موثوقه مستندميدر ؟ ديو مدينهٔ منوره اهالئ كرامندن برذاته صوردم ايدى ، اوذات شووجهله جواب ويردى : واقعا مسجد النبى داخلنده آدم دوكمك سوء ادبدر ! لكن اغوات متهملرينك داخل مسجد شريفده ضرب وتاديب ايدملرنده ايكى فائده واردر §

١ فائده — موجود جماعتدن برى كلوب قورتارمقدر !!! چونكه برمتهم طياق يرايكن زوآردن برى كلوب طياق اورولمسنى امر ايدن ذاتك النى اوپسه بوآدم خاطرينه رعايت اولنميه‌جق برشخص دخى اولسه آنك شفاعت ورجاسى قبول اولوب متهمى عفو ايتمك بين الاغوات قانون مرعى الاحكام حكمنده در §

٢ فائده — طياغك دائرهٔ انصاف داخلنده اورولمسيدر !!! زيرا اغواتك مفطور اولدقلرى رعونته نظراً متهملرى اكر خارج مسجدده ومخفى بريرده دوكسه‌لر مطلقا اولونجه‌يه قدر دوكرلر ! مضروب طياق آلتنده « بن بوقباحتى ايتمدم ؛ نى بيهوده يره دوكرسكز » ديسه ياخود حسب البشريه آغزندن مخل ادب برسوز چيقسه « واى ! سن مافوقكه اطاعتسزلق ايديورسين ! » ديه تكرار تكرار دوكرلر ؛ بويله تكرر تربيه‌نك داخل مسجدده بيله پك چوق امثالى كورولمشدر !!! شيخ الحرم شوكت پاشا « مسجد سعادت ايچنده آدم دوكمك منافئ ادبدر ! بعدزا هركيم قباحت ايدر ايسه ضابطى طرفندن ژورنال ايدلسون واغوات ضابطلرندن مركب برقوميسيون تشكيليله متهملر استنطاق ايديلوب آكا كوره حبس وتوقيف

ومناسب برموقعده ضرب وتأديب اولنسون » ديدى ومتهملرك اول صورتله مسجد سعادت ايچنده تربيه ايدملرى عادتنى قالديردى ايدى ؛ اغوات ضابطلرى شوكت پاشانك فكرينى ردّ وعدم اصابتنى بيان وايما ايچون « بطالين زمرەسى يكى وعجمى اغالردن عبارتدر ، بونلر بوقدر سربست طوتيلور ايسه مسجد سعادت وبالخاصه حجرۀ معطره محافظەسى كوچلشور ؛ امانات وتبركات موجوده ادانى النه كچر ، بونلرك بهمەحال تربيه ايدملرى ومافوقلرندن احتراز ايتملرى اقتضا ايدر » ديديلر ايسەده شوكت پاشايه مرام آكلاتامديلر ايدى ؛ وقتاكه عادل پاشا شيخ الحرم اولدى ، اغوات ضابطلرى افادات سابقۀ رسميەلرينى تكرار وبوكا مساعده ايدلمسى استرحامنه ابتدار ايلدكلرندن عادل پاشا « عادت قديمه كز نه ايسه اولوجهله عمل وحركت ايدك ! » ديدى ؛ الآن اولوجهله عمل وحركت ايدرلر ؛ انتهى §

اقشام اولوب اذان شريفه اون دقيقه قالدقده موقّتلر مؤذن محفلى آلتنده ايقاد شموعه تعيين قلنان فراشه اشارت و بوفراش صوت بلند { بسم الله } ايله حلول وقتى اعلان و اشاعت ايلر وبوصداى بلندى استماع ايدن خدمەنك كافەسى شيخ الحرم نبوى نزدينه طوپلانوب قائماً حضور فائض النور جناب رسالتپناهى يه قارشو طوررلر ، شيخ الفراشين اولان ذات ايسه على الاصول ال قالديروب دعا وموم خزينەسندن ايكى آلتون شمعدان چيقاروب برينى شيخ الحرم ديكرينى نائب الحرم افنديلره تسليمله بونلرى حجرۀ سعادته ادخال ايدر ؛ شيخ الحرم دخى آرقداشى نائب الحرم ايله سالف الذكر شمعدانلرى آلوب حجرۀ سعادته كيردكده كمال آداب وتعظيمله ايلريليوب شمعدانلرك برينى سرسعادت ديكرينى قدم عالى حضرت جهتلرينه براغوب وعتبۀ عرش مرتبۀ عالى يه يوزلر سوروب چيقدقدن صكره حجرۀ معطره قناديلنى ايقاد ايچون ايكى ذاتك النه برر اوجى اكرى شمعه وبررده باقردن معمول كلاهمسى قاپ [*] اعطاسيله حجرۀ شريفه يه اعزام ايدر §

[*] بوقاپلر اصحاب خيرات طرفندن اهدا اولنور .

سر سعادته وضع اولنان شمعدانی مطلقا شیخ الحرم اولان ذاتك وقدم شریف جهتنده ایقاد اولنان شمعدانی نائب الحرمك حجرهٔ سعادته ادخال واخراج ایتمسی وبو صره‌ده خزینه دار حرم شریفك بخوردانلق کتیروب کتورمسی وشیخ الفراشین بولنان کیمسه‌نك دعایه مشغول اولمسی عادات وقوانین قدیمه اقتضاسندندر ؛ فقط خزینه‌داره منحصر اولان بخوردانلق نقلی خدمت مستوجب المفخرتنه مدینهٔ منوره قاضیسیله حرم سعادت مدیرینك بالمناوبه اشتراکلری جائز وواقعدر §

شیخ الحرم ایله نائب الحرمك بری یمین سعادت دیکری یسار قبر عالی حضرت جهتندن کیدوب صلات وسلامله ادای خدمت ایلدکدن صکره آردین آردین عودت وسائر قندیللری ایقاده مأمور اولانلر مشارالیهما ایله ایفای ماوجبهٔ مأموریت ایدرلر : بعده اذانلر اوقونوب ادای صلاة ایچون هرکس برطرفه چکیلور §

اخطار — قندیللر یاندیغی اثناده فراشیت شریفه خدمت مسعوده‌سی اصحابندن اولوبده نبیّ جمیل قبر جلیلنی زیارت مقصد خیر مرصدیله مدینهٔ طاهره‌ده بولنمش اولان سعادتمندلر بابرات پادشاهی متصرف اولدقلری خدمتی مؤکللری دلالتیله بالذات ایفا ایده بیلورلر ؛ انتهی §

یاتسو نمازی — قیلنوب جماعت طاغیلدقدن صکره خبزی وعجمی اغالری اللرینه الوان مختلفه ایله ملون برر فنار آلوب حرم شریفی کشت وکذار وراست کلدکلری ذواتك { بسم الله } یاخود { لااله الاالله } خطابیله خارج مسجده چیقملری لزومنی بالاخطار مسجد شریف قپولرینی سد وبند ایتدکدن وحجرهٔ سعادتی استقبال ایدرك باب الرحمه اوکونده آواز بلند ایله { الصلواة والسلام علیك یارسول الله } دیدکدن صکره برآغزدن کلبانك محمدی چکرلر §

روحانیت – فیوضات آیت نبوی بوصره ده مسجد شریف سعادت ردیف تنهالغنه انضمام ایلدیکی جهتله چکیلان کلبانك وجد آهنك محمدیدن حاصل اولان مهابت و دهشت معنویه انسانك توکلرینی اورپرتوب تیر جکر اثیر کبی خارج لباسعه چیقاررکه اول صدای شـوق افزایی استماع ایدنلرك یورکلری سنك خارا بیله اولسه رعشه یاب دهشت وسینه چاك ضجرت اولوب آغلامامق ممکن اولهماز §

اغواتك صورت بیتوتتلری – کلبانك محمدی ختامنده اغالرك جملهسی حرم سعادت قوملوغنه چکیلهرك « باب النساء » پیشکاهنده کندیلرینه مخصوص بروضعیت غریبه اوزره یاتوب وحدت ایدرلر ؛ هر براغانك چادره شـبیه بر یطاقلنی واردر ؛ وحدت زمانـنـده هر بری عمامهسنی کندی یطاقلنی اوزرینه وضع ونهاده ایدرك باشلری روضهٔ مطهره آیاقلری باب النسایهطوغری اولهرق نیمهٔ وجودلری یطاقلغك ایچنده و نیمهٔ دیکرلری طیشـنده اولدیغی حالده اویورلر ؛ برهیئتدهکه خارجدن بری اعلام قباب آسا یطاقلرك فوقنه موضوع عمامهلری کورهجك اولسه حرم شریف اغواتی صاف صاف اولوب نمازه طورمش ظن ایدر §

اغالرك – مسجد سـعادت داخلنده علی المناوبه قالوب نوبت بکلمك ومؤذن باشی هرکیجه صباحه اوچ ساعت قالهرق باب النساء خارجندن { لااله الا الله } نداسیله حرم شریف اغواتنه خطاب ونوبتجی اولان اغا دخی { محمد رسول الله } مقالهٔ منجیهسیله فتح باب ایتمك دخی قوانین قدیمه احکامندندر §

باب النساء – آچیلوب اغالر یطاقلرینی محل مخصوصنه قویدقدنصکره سرمؤذن افندی رئیسـیه منارهسی اوکونده { اللهمّ صلّ وسلّم وزد وانعم وبارك علی اسعد العرب والعجم وامام طیبة والحرم ، سیدنا ومولانا محمد وعلی آل سیدنا محمد وسلم ورضی الله تعالی عن کل الصحابة اجمعین الفاتحه } صلاتیله

اخذ دستور وسالف الذكر منارەيه صعود ايدوب تهليل و تسبيحله سكنهٔ دار السكينەيى كرانخواب غفلتدن بيدار وبرصداى صفا افزاى حزين ومحرق ايله ايلك اذان شريفى اوقومغه ابتدار ايدركه بو اذانى ايشيدنلر بلا تأخير قالقوب آبدست الدقدن وخانەلرى خلقنى اوياردقدن صكره مسجد شريفه عزيمت ونماز وقتى حلولنەدكين اوراد واذكاره مواظبت ايدرلر ؛ چونكه ايلك اذاندن طلوع فجره قدر منارەلرده صلاة وسلام وبعده وقت اذانلرى اوقونەرق نماز وقتى حلول ايتديكى اثنا وايهام اولنور §

مؤذن افندى مسجد شريفه آلندقدن صكره باب النسانك ينه قپانمسى واو بر مؤذنلرك ورودنده ذكر اولنان قپو آچيلوب ينه غلق ايدلمسى بين الاغوات حكمى جارى اولان قوانين احكامندندر ، اقشام نمازندن غيرى اوقاتك اذانلريله صلاة وسلاملرى يارميشر ساعت وصباح نمازلرندن اول منارەلرده ايديلان تهليل وتسليم وتسبيحلر ايكيشر بچق ساعت امتداد ايدركه كرك اذانلرى وكرك صلاة وسلام وتهليل وتسبيحلرى مؤذن افنديلر بالمناوبه اوقورلر؛ سر مؤذنك صباحلرى رئيسيه منارەسنه طلوع فجردن برساعت اول چيقمسى وصلاة وسلامه باشلادقده اغوانك قنديللر ايله آويزەلرى ايقاد ايتمسى وجماعتك حلول وقتى انتظار ايچون پيدر پى ورود ايلمسى اهل مدينه بيننده برعادت لايتغيردر §

ايكى اذان شريف آرەسنده كذران ايدن مدت ايچنده جماعتك كيمى تلاوت قرأن ، كيميسى ذكر يزدان ايلر وكيمى كوزلرندن اشك ندامت دوكر و صداى حفاظ ايله مسجد شريفه غريب بر ايكلتى چوكوب اصحاب وجدواخلاصى بى‌عقل وشعورايلر ؛ بوحال سعادت اشتمالده مؤذنلر منارەلردن اينر و محفلده بولنانلر فاتحه ديو ندا ايدرلر ؛ علماى كرام ايسه جماعت حاضره ايله ركعات مسنونەيى ادا و عقيب اقامتده شافعى امامنه اقتدا ايدرك صباح نمازى فرضنى قيلوب دعا ايتدكدن صكره رحله پيراى وعظ ونصيحت

وحفاظ ذوی الاحترام مقابله خوان تلاوت اولور و بر ساعت قدر بو حال اوزره امرار زمان اولندقدن صکره نوبتجی اغالری { صلا } دیو ندا وخواجه‌لر درسلرینی رسانیدهٔ حدّ غایت وانتها ایدوب تکرار اقامت ومالکیلرك امامی ادای صلاة ایلدکدن صکره حنفی جماعتی طرفندن نماز قیلنمغه مثابرت اولنور ونماز قیلنوب دعا ایدلدکدن صکره باب الحجره آچیلور وشیخ الحرم ایله نائب الحرم حجرهٔ سعادته کیره‌رك قندیللری بعد الاطفا آلتون شمعدانلری اخراجله دعا ایدرلر §

مسجد سعادتك خدمهٔ دائمه وموقته‌سی — اوائلده مسجد شریفك حجرهٔ سعادت اغالرندن بشقه یوز یکرمی نفر موظف خدمه‌سی دها اولوب بونلر « بواب ، فراش ، کناس » اعتباریله اوچ قسم اوله‌رق هر قسمی برشیخك اداره‌سنده بولنور ایدی ، بونلردن بشقه هر هفته خارجدن اوتوز نفر خدمه استخدام وبوا اوتوز نفری « وکلای خدمه » نامیله بنام ایدرلر ایدی ؛ اولوقتلر مسجد شریفك یکرمی بش حنفی ، اون ایکی شافعی ، امامیله یکرمی نفرده حنفی ؛ اون نفر شافعی بر نفر مالکی وبر نفر حنبلی ، خطیبی واوتوز بش نفر مؤذنی اولوب بونلرك کافه‌سی علی المناوبه ادای خدمت ایدرلر ایدی ؛ بعض اسبابه مبنی کیدرك خدمه‌نك عددی آرتوب فهرست آتیده کوستریلان مقداره واردی §

حرم شریف حضرت نبوی خدمت باهر السعادتنده بولنان خطبا وائمه ایله خدمهٔ سائره‌نك مقدار وکمیتنی مبین فهرستدر §

خطبا وائمهٔ کرامله مراهقین وردفا

عدد نفر	
٤٦	خطبای کرام (بونلرك امامت جهتلری دخی واردر)
٣٧	ائمهٔ کرام

٣١ مراهقين
٣٤ كوچك
١ نقيب
١٤٩

رؤسای حرم شريف

عدد
١ شيخ
٣٨ رؤسا
٣٩

مكبان حرم شريف

عدد
١ شيخ
٢٥ مكب
٢٦
١٩ [*]
٧

١ مرقی
١ نقيب رؤسا
١ موقت حرم شريف
٣

[*] بونلرده رؤسالق وظيفه‌سی دخی اولديغی وعددلری رؤسا صنفنده مقيد بولنديغی جهتله بورادن تنزيل اولندی .

بوابين حرم شريف

نفر عدد	
۲	بواب باب الرحمه
۲	بواب باب السلام
۲	بواب باب النساء
۲	بواب باب التوسل
۲	بواب باب جبريل
۱	بواب پارمقاق
۱۱	

سقايان حرم شريف

عدد	
۱	شيخ
۹	سقايان
۱۰	

صبح مسا حجرهٔ معطره قپوسی کشادنده صف بسته اوله‌رق طوران مشدين

عدد	
۱	شيخ
۱	نقيب
۱۰	مشدين
٤	ملازم
۱	شياد اتراب حرم شريف
۱۷	

خدامين حرم شريف

نفر عدد	
١	شياد سجادهٔ محرابين شريفين
١	بواب مستحفظ ديار عشره
١	ساقى وآبكش باغچهٔ حرم شريف
٢	ترزىٔ حرم شريف
٢	قيومجىٔ حرم شريف
١	مهندس حرم شريف
١	نجار حرم شريف
٢	شياد علم منبر حرم شريف
١١	

كناسان حرم شريف

عدد	
١	شيخ
١	نقيب
١	كنّاس مرمرلك
٤٨	عموم كنّاسين
٥١	

آبكشان حرم سعادت

عدد	
١	باب الرحمه‌ده
١	ديار عشره‌ده

١	رباط تحمده
١	باب توسلده
١	صفهٔ مجیدیده
١	بقیع شریف سبیلنده
١	مناخه سبیلنده
٧	

اجزا خوان خسفهٔ محمود خان ثانی

عدد	
٢	شیخ
٢٩	افراد
٣١	

عدد	
١	تیمورجی
٢	حافظ کتب روضهٔ مطهره
١	صلوات خوان
٢	شفاء شریف خوان
١٠	فقهای مکاتب
١٠	خلفای مکاتب
٦٢٨	فراشین حرم شریف

حرم شریفك من حیث المجموع طقوز یوز طقسان آلتی نفر خدمهٔ موجوده سی واردر ؛ حجرهٔ معطره اغالری دخی بو حسابه ادخال قلنـدیغی تقدیرده مسجد سعادت خدمه سنك مقدار صحیحی بیك قرق آلتی نفره وارر كه بونلرك كافه سی موظف اولوب الآن اخذ معاش و بو وسیله ایله انتعاش ایدرلر

ایفای حسن خدمته اقدام ایدرلر ؛ بونلردن بشقه مسجد شریفك بیك نفرده ملازم خدمه‌سی بولنور §

اوقات خمسه نمازلری صورت دائمه اوزره محراب النبی ایله محراب سلیمانیده قیلنمق اصول مرعیه‌دن ایسه‌ده مواسم حج ولیالئ احیا و معراجده جماعت چوغالدیغی اجلدن بوموسملرك نمازلری حنفی ائمه‌سی طرفندن بالضروره محراب عثمانیده قیلنور ؛ ومحراب نبیده ادا اولنان نماز بر کون حنفی و بر کونده شافعی ائمه‌سی طرفلرندن قیلدیریلوب مالکی جماعتی محراب عثمانیده بولنور ، فقط حنفی ائمه‌سی محراب عثمانیـده ادای صلاة ایلدیکی زمانلر ائمۀ شافعیه ایله ائمۀ مالکیه مناوبه اصولنه توفیقاً محراب النبی ایله محراب سلیمانیده نماز قیلدیررلر §

﴿ صورت ﴾

{ ١٥ }

صلاة جمعه‌نك صورت اداسیله مولدالنبی تلاوتی وسیدنا حمزه (رضی الله عنه) ك اصول زیارتی تعریفنده در §

وقتا که جمعه نمازی وقتی اولوب اذانلر اوقونور وسـنت شریفلر ادا اولنور ، نوبتجی اولان خطیب افندی [*] بولندیغی محل مخصوصدن قیام وحضور فائض النور سیدالبشرده اوچ آیت [**] تلاوتیله اخذ دستوره قیام ایدر ومنبر شریف تهیه قلندقدن صکره آغیر آغیر منبر سعادته توجه ایدوب یواش یواش ایلرویه حرکت ایلر §

[*] خطیب افنـدیلرك جمعه کونلرنده صاردقلری عمامه‌لرك قلنسـوه‌لری غایت بیوك اولوب رسم قدیمی الآن تغییر ایدلمامشدر بورسمده قانونی سـلطان سلیمان عصرنده ترتیب واحداث ایدلمشدر .

[**] خطیب افندی علی قول بشی حق عالئ جناب رسالتپناهیده وایکیسی ابوبکر وعمر (رضی الله عنهما) حقلرنده نزول ایدن آیات جلیله‌دن اولمق اوزره یدی آیت تلاوت ایدر .

خطیب افندی دستور آلورکن حجرهٔ معطره خدمه سندن منبر شریف نوبتجیسی بولنان اغا منبر لطیف نبوی یانـه عزیمت وآداب تعظیم وتوقیر مراسمنه رعایت ایله منبر منیرك پرده سنی رفع ایدر وقپوسنك ایکی طرفنده کی سنجاقلری آچوب خطیب افندینك ورودینی انتظار ایلر ، بو صرده ده محفل نشین اولان مؤذن افندیلر برآغزدن صلاة وسلام ایدرلر §

خطیب افندی ذی قیمت بر شال ایله باشی اورتولو اولدیغی و اوکونده « منبر مؤذنی » اطلاق اولنور الی عصالی برده اغا [*] بولندیغی حالده منبر سعادته چیقوب اوتورر ، بعده محرق صدا ایله ایکی محلده ایچ اذانی اوقنور یعنی منبر مؤذنی خطیب افندینك قعودینی متعاقب خطیب افندی‌یی استقبال ایله { الله اکبر الله اکبر } دیه اذان ویرمکه ومحفل مؤذنلری دخی برآغزدن منبر مؤذنی تقلید ایتمکه باشلایوب بو اصول اوزره اذان شریفی اکمال ایدرلرکه بوتعریفه کوره منبر مؤذنی یالکزجه براذان ویرمش ومحفل مؤذنلری علی العموم برآغزدن اذان اوقومش اولورلر §

اذان محمدی تعریف اولنـدیغی وجهله اکمال واتمام اولندقده سرمؤذن افندی { اذا قلت لصاحبك یوم الجمعة انصت والامام یخطب فقد لغوته } حدیث شریفیله جماعتی استماع خطبه‌یه دعوت وآنك اوزرینه خطیب افندی قالقوب اجرای خطابت ایدر §

نماز قیلنورایکن مؤذنلر تکبیرلری برآغزدن آلوب بعدالسلام ینه برآغزدن { یارب اغفر ... } آیت جلیله سنی تلاوت وآیت الکرسی ایله تسبیحلری دخی جهراً وبرآغزدن قرائت ایدرك « یالطیف ، یاکافی » خاتمه سیله جمعه نمازینه نهایت ویررلر §

نماز قیلنوب دعا تمام اولدقده منبر مؤذنی منبر سعادت قپوسنی قپایوب

[*] بوذاتك النده قلنج وبوینده ردا نامیله برده شال واردر .

پردەسنى صاليورر ؛ بعده اغواتدن سنجقدار اطلاق اولنان اغا كلەرك منبر قپوسنك ايكى طرفندەكى سنجاقلرله خطيب افندى ايچون تهيه ايدلمش اولان سجادەيى ومنبر قپوسنك مزركش پردەسنى اخذ ايدرك رفاقتنده بولنان بوابله برلكده حجرهٔ سعادته بالادخال محل مخصوصنه وضع ايدر §

بو مجلس قدسى انيس عبادت اويله برېزم سراسر سعادت وبر جمعيت روحانى منقبتدركه صف نعالنده بولنان سعادتمندلر ايچون بيله غريق بحر بخودى اولمامق وحاصل اولان لذت وجد وشوق الى آخر العمر دماغ جاندن محو وزائل اولمق غير قابلدر §

مطالعه — امام صف انبياء ﴿ عليه افضل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرى قبر جليل انورلرنده حىّ معنوى ايله حى اولديغى اوچنجى وجهه صورتلرنده زيبايش بخش سطور اولان احاديث جليله ايله رهين ثبوت اولديغندن اهل مدينه هر نماز جماعتنده حضور حضرت سيد البشرى ادعا ايدرلر ؛ بو ذهاب موحّدين عباد اعتقادينه دخى موافق اولمق حسبيله صورت اداسى تعريف اولنان جمعه نمازنده طبيعى الحصول اولان ذوق روحانى وشوق وصفاى جاودانى تعريفنك بداهت تعذرى تفصيلدن مستغنيدر ؛ برنمازكه مفخر انبيا ﴿ عليه اجمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرى اونمازك زينت پيراى صفوفى اوله وبرنمازكه ﴿ ما بين قبرى ومنبرى روضة من رياض الجنه ﴾ حديث صحيحنه ماصدق اولان محل انور اقدسده اداء اولنه اونمازدن حاصل اولەجق تأثر روحانى تعريف اولنه بيلورمى ؟ بر كيمسه كه « من زار قبرى وجبت له شفاعتى » برليغ بليغيله تبشير بيوريلور ! اول كيمسەنك دنيا وآخرتى معمور وآباد اولمزمى ؟ شافع الانبيا ﴿ عليه احسن التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينك اهل ايمانه شفاعت ايدەجكلرى وزائرين مرقد سعادتك ايمانله رحلت ايليەجكلرى احاديث شريفهٔ متواتره ايله مثبتدر ؛ بو تقديرجه خالصاً لوجه الله تعالى حجرهٔ معطرەيى زيارت ايچون شدّ رحال ايدنلرك

فقیر ایسه غنی ، مدیون ایسه دیوندن خلاص ، مریض ایسه شفایاب ، اولوب
جرم وقباحتلری رهین عفو ومغفرت وامور متعسره‌ده مظهر یسر وسهولت
اوله‌جقلرینه شك وشبهه یوقدر §

استطراد — صدر اسلامده مدینهٔ منوره خطیبلری اوکونده منبر مؤذنی
بولنمزایدی ، مسجد سعادت یانوب خراب اولدقدن صکره مضرت اشقیادن
محافظه تصوریله خطیبلرك اوكارنده منبرمؤذنی نامیله برآدم بولندیرمق اصولی
وضع اولندی ، بواصولك وضع واتخاذینی اقتضا ایدن اسبابك اك بیوکی امامیه
فرقه‌سی غلاتندن برفرقه‌نك اسائتی ایدی ، طائفهٔ مرقومه قبل الحریق مدینهٔ
طاهره‌یی استیلا ایدوب رفته رفته مذاهب حقه افرادینه غلبه ومسجدسعادتله
نقدر تربهٔ شریفه ومساجد لطیفه وارایسه جمله‌سنی غصب وضبطله مآثر عالیه‌یی
مدت مدیده آیین رفض و الحاد اوزره اداره ایدرك مذاهب حقه افرادینی
مسجدسعادته دخولدن منع ایتدیلر ومسائل شرعیه‌یی کندی مذهبلری احکامنه
بعدالتطبیق دقایق کتب فقهیه‌یی ایستدکلری کبی تعدیل وتحریف ایلدیلر ، بر
آرالق زمام حکومتی دخی نزع وضبط ومذاهب حقه مفتیلکلرینی اخذ وغصب
ایله بومذهبلرده بولنان افرادك عقد نکاحلرینه وارنجه‌یه قدر مداخله وکندی
مذهبلرینه متفرع مسائل احکامی اقتضاسنجه معامله ایتدیلر ، طائفهٔ مرقومه
قضاتندن رخصت آلنمدقجه هیچ برکیمسه تأهل ایده‌مز و بونلردن بر امام
بولنمدقجه هیچ برفردك نکاحی عقد اولنه‌مز ایدی ، اهل مدینه بونلرك
مظالم طاقتکدازندن بیزار اولوب نهایة الامر برر ایکیشر ممالك اطراف وبلاد
اکنافه طاغیلدیلر ، بو اثناده مذاهب حقه علماسی افراد ملاحده اتفاقیله
دار الهجرهٔ علیه‌یه قبول اولنمدیغی وعلمای موجوده برر برر طرد و تبعید
قلندیغی جهتله مدینهٔ منوره شهر مقدسی بتون بتون طائفهٔ مرقومه النده
قالدیغندن هربری پرده برانداز ادب اولوب شرع شریف دائرهٔ منجیه‌سندن
چیقدیلر ، دورلو ، دورلو ، بدعتلر ابداع و غیرت رب عزت ظهورینی

داعی نیجه نیجه فنالقلر ایقاع ایله مسجدسعادتك احتراقنه سبب محض اولدیلر ؛ حتی بعدالحریق مسجد شریفك حریقدن سالم قالان دیوارلری اوزرینه من قبل الرجمن بعض ابیات عربیه نقش اولندیغنی کوروب بینه‌کندیلری خبر ویردیلر ، ابیات مشهوده طائفهٔ مرقومه نك اسائتنی بیاندن عبارت اولوب اون برنجی وجهه‌نك برنجی صورتنده عینیله مسطور ومحرردر §

بوطائفه‌نك ادبسزلکی مسجد سعادت یکیلندکدن صکره دخی برمدت دوام ایتدیکندن دار الملك چراکسه «مصر» طرفندن مذاهب حقه‌یه منسوب اولان موحّدین ایچون مدینهٔ منوره‌یه برمفتی تعیینی اراده‌سی استحصال ایدلمش وافاضل فقهادن برذات فقاهت سماتك عهده‌سنه شافعی مفتیلکی توجیه اولنه‌رق طیبهٔ طیبه جانب عالیسنه کوندرلمش ایدی ؛ مصردن کوندریلان مفتی افندی مدینهٔ منوره‌یه بعدالوصول اول شهر شهیرده مذاهب حقه افرادینك حکمی قالمدیغنی و مسجد سعادتك تمامیله غلاة ملاحده النه کچمش اولدیغنی کوروب برمدت حضرت صدیق اکبرك اسم شریفلرینه مضاف اولان مسجد شریفده ادای صلاته دوام وکیجه‌لی کوندوزلی اجرای وعظ ونصیحته اهتمام ایله بوجانده قالمش وآتش غیرتله جکرلری قاورولوب کباب اولمش برچوق موحد طرفدار پیدا وملاحدهٔ مرقومه‌یه غلبه چالمق خصوص معتنابهاسنه صرف یارای اقتدار واعتنا ایدرك حرکات حکیمانه‌سی سایه‌سنده داخل حلقهٔ تبعیتی اولان جمٌ غفیر ایله برکون مسجد سعادته کیروب رحله پیرای وعظ ونصیحت اولدی؛ وبووسیلهٔ اثیله ایله مذاهب حقه جماعتی کون بکون آرتوب ملحدلره غلبه‌چالمق علائمی میدانه چیقدی ؛ طائفهٔ مرقومه مذاهب حقه افرادینك عددی کون بکون تزاید ایتمکده اولدیغنی کورونجه مفتی افندینك آرقه‌سنه دوشوب صره دوشوردکجه وجود بهبودینه ایصال دست خسار ومضرّت ایتمکی وهر هانکی برمسجده کیروب وعظ ونصیحت ایده‌جك اولسه سنك انداز جور واهانت اولمنی

اعتیاد ایلدیلر ؛ مفتی افندی اعتراضات ملاحده نك هر نوعنه سینه کش صبر وتحمل اولوب جماعتنی آرتیردقجه آرتیردی وبوسایه‌ده احیاناً مسجد سعادتده بیله اجرای خطابت وایفای وعظ ونصیحت ایده بیلدی ایسه‌ده امامیه ملحدلرك جور واذیتلریده کندینك سعی وغیرتی نسبتنده تزاید ایلدیکندن مسجد شریفده اجرای خطابت ایدر وحتی اصول معتادهٔ مرعیه اوزره مواجههٔ نبویه‌ده رسالتمآب افندیمز حضرتلرندن اخذ دستور ایلر ایکن طاشلانمغه باشلامش ودها نیجه نیجه راحتسزلقلر واذیتلر کوره‌رك عادتا وجود مسعودی مهالك ومخاطره ایچنده قالمش اولدیغندن حسب البشریه جرأتی آزالوب خطابت وامامت کبی بروظیفهٔ نظیفهٔ دینیه‌یی منحصراً صدیق اکبر ﴿ رضی عنه الله الاکبر ﴾ افندیمزك نام نامیٔ سامیلرینه منسوب اولان مسجد لطیفده ایفا ایتمك ایستدی ؛ مع مافیه حضرت صدیقك مسجد شریفنده دخی راحتله اجرای وظیفه ایده‌مامش وبوحال مذاهب حقه افرادی ساداتنه آغیر کلمش اولدیغندن اولبابده انعقاد ایدن مجلس اوزرینه مفتی افندینك مسجد سعادتده اجرای خطابت ایتمسنه وطائفهٔ مرقومه یینه دست دراز تسلط اولمق جهتنی التزام ایده‌جك اولورلر ایسه کندیلری بالنسبه چوغالمش اولدقلرندن علی الاتفاق بونلره سلاحله مقابله ومقاومت ایدلمسنه قرار ویریلوب برکون علی العموم مسجد سعادته عزیمت و ادای صلاة ایله عودت ایلدیلر ؛ مردهٔ دائرهٔ رفض والحاد خطیب افندی حضرتلرینه بوجمعیت ایچنده دخی مسلط اولوب جور واذیت ایتمك خصوصنده اتحاد ایلدیلر ایسه‌ده مدینه‌لیلرك آره‌سنده جریان ایدن مذاکرات دلیرانه‌یه اولجه معلومات آلمش ومسجد سعادتده بولنان اهالینك کافه‌سی مسلح اولدیغنی اوکرنمش اولدقلرندن جسارتلری درعقب جبانته تحول ایدوب بناءً علیه مفتی افندی‌یه تسلط ایده میه‌رك یالکز زباندرازلق ایله اجرای خباثت ایلدیلر §

بو وقعه‌دن صکره مفتی افندی مسجد سعادتده صیق صیق اجرای

خطابت وايفاى وعظ ونصيحتى عادت ايتدى ايسه‌ده بو كيفيت طائفهٔ مرقومه علماسنك شدت غيظ وحدتنى جلب ودعوت ايلديكندن عقلاى اهالى جناب مفتينك وجود محاسن آلودينى سهام اهانت اشقيادن وقايه وسوء قصد ملاحده‌دن حمايه ايتمك تصوريله مفتى افندى خطابت ايده‌جكى كونلرده محل مخصوصندن قالقوبده منبر منير سعادته كيدر ايكن اوكونده برمنبر مؤذنى ايله برده نوبتجى مشدّى بولنديرلمسنى تصويب ايتديلر ؛ واقعا بوقرار اولوقته كوره غايت مصيب ومناسب ايدى §

اوچنجى وجهه‌نك اونجى صورتنده تعريف اولنديغى اوزره حال برمدت بومنوال اوزره كذران ايتدكدن صكره اهالى كروه مكروه ملاحده‌يه غلبه ايدوب مدينهٔ منوره بلدهٔ مباركه‌سندن سوروب چيقارديلر ، لكن بين الاهالى هرنه مطالعه‌يه مبنى ايسه منبر مؤذّنى خدمتنى ابقا ايتديلر ؛ اولوقتدنبرى حرمين محترمين خطباى كرامى اوكلرنده بر منبر مؤذّنى بولنديرلمق يعنى جمعه وبيرام كونلرى خطيب افندى منبره كيدر ايكن اوكونده برده منبر مؤذّنى بولنمق عادت اولوب قالمشدر ؛ الآن بواصوله رعايةً كرك مدينهٔ منوره ومكهٔ مكرمه‌ده وكرك عربستانك بعض بلده‌لرنده خطيب افنديلر اجراى خطابت ايچون منبره كيدرلر ايكن اوكلرنده برده منبر مؤذّنى بولنور §

بواصول محاسن شمولك فائده‌سى انكاراولنه‌مز ، درسعادتده دخى بويله براصول بولنمش اولسه ايدى اقسرايده‌كى والده جامع شريفى خطيبى منبر اوزرنده خطبه ايراد ايدر ايكن جريحه‌دار اولمز ايدى §

مولد النبى — مدينه اهاليسى مولد شريف كيجه‌لرينى مسجد شريف داخلنده احيا ايدرك صباحه قارشو « باب النساء » اوكونده عقد خلقهٔ اجتماعله حرم سعادت قوملوغنه مزيّن بركرسى احضار ايتدكدن وبش نفر حزين

الصدا خطيب افندی طرفندن تلاوت ایدیلان مولد شریف منظومه‌سنی استماع ایلدکدن صکره علی الاصول توزیع اولنان شربتلری ایچوب عودت ایدرلر §

منظومهٔ مذکوره هرسنه ربیع الاولك اون ایکنجی کونی طلوع شمسله برابر قرائت اولنور ، مولود خوان افندیلر مسجد سعادت ائمه‌سندن ایسه‌لرده آیروجه وظیفه‌لریده واردر ، برنجی مولود خوان افندی منقبهٔ مولد سعادت تلاوتنه مخصوص اولوب حرم شریف قوملوغنده‌کی باغچه‌نك قبله‌سی طرفنده برمحله وضع وتزیین ایدلمش اولان کرسی‌یه چیقوب بر حدیث شریف تلاوت وپادشاه عصره دعا ایدرك نزول ایدر ، بعده ایکنجیسی چیقوب ولادت باهر السعاده واوچنجیسی رضاع ودردنجیسی هجرت سنیه‌یه دائر بربحر اوقویه‌رق اینرلر وبشنجیسی دعا ایدرك اکمال وظیفه ایلر §

مولد النبی — کونی دکان آچمق ، اخذ وعطا ایتمك ، وامور سائره ایله اشتغال ایلمك اهل مدینه آره‌سنده قطعیاً ممنوعدر ؛ روز فیروز مذکورده بیوك کوچك ، غنی فقیر ، علی العموم لباس فاخر کیوب بیرام ایدرلر ؛ قلعه‌لردن طوپلر واطراف و جوانبدن فشنکلر انداختیله اعلان مسرت و بری برینه ملاقی اولدقجه « بوکون سیدکائنات (علیه افضل الصلواة) افندیمز حضرتلرینك قماط آرای وجود اولدقلری روز سعادت افروزدر ؛ جسم نیم مردهٔ کائنات بوکون تازه حیات بولدی ، مواسم مقدسهٔ سائره بوکونك حرمتنه یارادلدی ؛ قرأن مبین اول نبیّ کزین شاننده لامعه پیرای نزول اولدی ، بوکون عید اکبردر ؛ اظهار مسار بی‌شمار ایده‌لم » دیه بری برینی تبریك وتسعید ایدرلر §

زیارت مشهد حمزه — هرسنه رجب الفردك اون ایکنجی کیجه‌سی سیدنا حمزة بن عبدالمطلب (رضی عنه الله الغالب) حضرتلرینك تربهٔ شریفه‌لرینی زیارت قطعهٔ حجازیه سکنه‌سی بیننده عادت اولدیغندن مدینهٔ طاهره اهالیسی رجب شریفك اون ایکنجی کیجه‌سی حضرت حمزه‌نك مشهد شریفنی زیارته

کیدرلر وبعد الزیاره شهید مشار الیه مرقدینك اطراف وجوارینه رکز وتهیه قلنمش اولان چادرلره طاغیلوب صباحلره قدر فشنکلر آته‌رق اجرای شهر آیین ایدرلر ؛ رجبك یکرمی اوچنجی کونیـــده « رجبیون » اطلاق اولنان زوّار قافله‌سنی استقبال ایچون علی‌العموم خارج شهره چیقارلر §

رجب شریفده حجرهٔ معطره‌یی زیارت قصدیله اطراف واکنافدن واردٔ اولان زوّاره بین الاهالی « رجبیه » دینور ، بوطائفه هجر تسرای عالی‌یه هجین ســوار اوله‌رق وارد اولمقده بولنـــدقلری اجلدن « رکاب » دیمکله دخی متعارفدرلر §

رجبیه — طائفه‌سی « یمن ، مکه ، طائف » ودها سائر ممالك عرب اهالیسندن وبالخاصه دارالهجرهٔ علیه ایله همجوار اولان بلاد وقرا سکنه‌سی زوّارندن عبارتدر ، بونلرك جمله‌سی اولاد وعیاللریله برابر بر هجین دوه‌سنه بینه‌رك وهرقبیله افرادی بررده [illegible] سرقبیله‌لرینی پیشدار ایدوب کمال شوق واخلاصله حرم ســعادته داخل وعتبهٔ عرش مرتبهٔ نبویه‌یه یوز سورمك شرف عالیســنه نائل اولدقلری کون نعوت لطیفه وصلوات شریفه تلاوت وطبیعی الحصول اولان تأثر قلوب سائقه‌سیله نوحه وفریاده مداومت ایدرلر §

رجبیه — زوّاری حرم سعادته کیردکلری حین رقت رهینده بر درجه بکا ایدرلر ، برمرتبه اشك خونین تأثر دوکرلرکه کورنلرك یورکلری قره طاش قدر قتی اولســه دخی طوز کبی اریر واویله بر ازدحام و غلبه‌لك ایله ورود واقتحام ایدرلرکه مدینهٔ منوره شهر مقدسی عادتا استیعاب ایتمیه‌جك درجه‌لره واریر ؛ شهر شهیر طیّبه‌یه دخوللری ساعتدن اعتباراً اوچ کون اوچ کیجه حضور صفا موفور پیغمبریده علی‌التمادی خلقه بند خضوع وخشوع اولوب بومدت ایچنده آردینی آره‌سنی کسمیه‌رك ستایش کزیده ومدائح برکزیدهٔ

نبويه‌یی شامل غایت سوزشلی قصیده‌لر ، الحانلر انشاد وهر بربیت عقیبنده :

مرحباً بك یا محمد * مرحبا مرحبا فی مرحبا

یاهلال هلّ من وادی القباء * یا اظهر الدین و بناء

نقراتنی ایراد ایدوب هونکور هونکور آغلارلر ؛ مسجد سعادت حرم شریفی داخلنده تشکیل ایلدکاری مجالس دهشت انیس اوقدر مهابت افزا اولورکه سیر ایدن ذواتك غلبهٔ محبت مصطفویه ایله توکاری اورپرر وهر بری دنك ولال اولوب کوزلرندن دموع حیرت آقیدر §

طائفهٔ مرقومه مدینه‌یه ورودلرینك دوردنجی کونی که کیجه‌سی « معراج النبی » شب بوالعجبیدر ، ایکندی نمازینی بعد الادا باب الرحمه ساحه‌سنه مزیّن برکرسی وضع ونهاده ایدوب اوزرینه سسی کوزل برذاتی چیقاریرلر ، بوذات فوق التعریف برحزن ایله « معراجیه » منظومهٔ سوزش مآلنی تلاوت وقلوب سامعینه القای آتش وجد ومحبت ایدوب ایتر §

معراجیه ـــ جمعیت قدسی منقبتنده اعیان واشراف بلده‌نك و « رجبیه » زوّاری افرادینك کافه‌سی موجود اولدیغندن مسجد سعادتك داخل وخارجی لبالب طولوب عادتا عرفات ساحهٔ فیوضات مساحه‌سنه دونر وهرکوشه‌سی فریاد وفغان موحدین ایله غروب شمسه قدر ایکیل ایکیل ایکیلر §

بوقدر ازدحام وغلبه‌لکدن بعض مرتبه اویغونسزلقلرك ظهوریده ملحوظ ایسه‌ده حرم شریف اطرافنده لزومی قدر عسکر وضبطیه بولندیریله‌رق اوکبی شیلره میدان ویرلمز ، بوجمعیت حدیقة الرسولك طرف غربیسنده تشکل ایدر ؛ قارئی یالکز برشخصدر ، کرك معراجیه وکرك مولود شریف جمعیتلرنده مسجد سعادت خارجنده برخیمه رکزیله ایجاب ایدن شربتلر بوخیمه‌ده تهیه ایدیله‌رك داخل مسجدده بولنان جماعت زورقلرله اروا واسقا وجماعت تماماً یرلو یرینه

طاغیلمدقجه ذکر اولنان چادر اورتاده ابقا اولنور . وایکی جمعیتده مامورین واهالیدن ایکی بیك قدر شخصك خانه‌سنه شربت کوندرلمسی عادات قدیمه اقتضاسندن اولمغله چادر قالدیریله‌جغی صرده مشیخت دائره‌سیله نائب الحرم واغوات وسائر ذوات خانه‌لرینه وعساکر شاهانه ومامورین حکومت وسادات واعیان مملکته ایکیشر اوچر زورق شربت کوندریلورکه بو مصرفلر تمامیله مدیریت خزینه‌سنه عائددر §

زوّار سعادت آثار مصطفویه‌نك شب شریف معراجده دخی مسجد لطیف نبوی داخلنده بولنملری اصول مرعیهٔ قدیمه‌دن اولمق حسبیله رجبیه طائفه‌سی تاصباح مسجد النبی حرم جنت توأمنده اجرای آیین ومدینه اهالیسنی مبتلای آه وانین ایدرلر وصباح نمازنی شافعی امامنه اقتدا ایله قیلدقدن وطلوع شمسی یارم ساعت قدر کچدکدن صکره محیلرده بینه‌رك عودت وممالکتلرینه بعد الوصول اجرای مراسم تهنیت ایلرلر §

بین الاهالی رجبیه طائفه‌سنی تشییع ایتمك دخی اصول جاریه‌دن اولدیغی جهتله طائفهٔ مرقومه حرم سعادتی ترك ایده‌جکی کون اهالی علی العموم قلعه خارجنه عزیمت ونوحه وفریاد مفارقین تأثیریله مبتلای حزن وبکا اوله‌رق عودت ایدرلر وبو زیارته بین العرب [illegible] ديرلر §

— وجهۀ ثانیه —

ایکی — صورتی حاوی اولوب [illegible] سعادتلی [illegible] مدینهٔ منوره‌یه شدّ رحال ایتمك وسید الانبیایه توسل [illegible] آداب زیارت

ومجاورته دقت واعتنا ايدلمك امرنده مسجد شريفله منبر لطيف وروضهٔ منيفه فضائلنه دائر روايت اولنان احاديث نبويه‌يي ذكر وتفصيل ايدر §

﴿ صورت ﴾

{ ١ }

مدينهٔ منوره‌يه — شدّ رحل ايتمك وقبر سعادتي زيارت ايلمك حقنده وارد اولان احاديث شريفه ايله اولبابده فقهاى عظامك خطّ حركتلرى ذكرنده‌در §

بيدار نشين — خلوتخانهٔ اسرا ﴿ عليه وعلى آله اعلى التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرى ﴿ من زار قبرى وجبت له شفاعتى ﴾ فرمان وحى بيانيله قبر سعادتلرينى زيارت ايدن خلوصكاران امت اجابته شفاعت ايده‌جكلرينى وعد بيورديلر §

بوخبر لطيفى ائمهٔ رواتدن « ابن خزيمه وبزاز ايله دارقطنى و طبرانى » عبدالله بن عمر ﴿ رضى الله عنهما ﴾ طريقندن نقل وروايت ايتمش اولدقلرندن صحتنده شبهه يوقدر §

* نظم *

زائر مرقد اولان مردانه * اولمز الطاف خدا بيگانه
ايتدى تبشير شفاعت احمد * نامطهر كله اول ديوانه

زائرين پيغمبر، عبدالرحمن بن زيدطريقيله امام بزازك ابن عمر ﴿ رضى الله عنهما ﴾ دن مرفوعاً خامه پيراى روايت اولديغى ﴿ من زار قبرى حلت له شفاعتى ﴾ يرليغ بليغيله دخى مبشردر ؛ ﴿ من جائنى زائراً لاتعمده حاجة الازيارتى ، كان حقاً على ان اكون له شفيعاً يوم القيمة ﴾ مفاد لطف معتادنده

ایضاح بیورلدیغی اوزره رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) افندیمزك ذات عالیٔ رسالتپناهیلرینی زیارت مقصدیله مدینهٔ منوره ایچون شدّ رحل ایدنلره روز شعور سوز قیامتده شفاعت بیوره‌جقلری شبه‌دن بری و بو حدیث شریفی ابوبکر بن المقرّی « معجمه » سنـده مسلمة بن سالم الجهنی وجناب مسلم عبدالله ابن عمر طریقیـله مرفوعاً ابن عمر (رضی الله عنهما) دن نقل وروایت ایلمش اولدقلرندن احادیث صحیحه‌نك بریدر §

هرکیم رسول اکرم (علیه سـلام الله الاعظم) افندیمز حضرتلرینی بعدالحج زیارت ایدر ایسـه (من حج فزار قبری بعد وفاتی کان کمن زارنی فی حیاتی) خبر صحیحی حکمنجه ذات عالیٔ نبویه‌یی زمان سـعادت نشان حیاتلرنده کورمش وهله « ابن‌جوزی » یه کوره مصاحبت ایلمش قدر مأجور اولور ؛ بو خبری امام طبرانی کتاب « کبیر » و « اوسط » نده لیثك زوجه‌سی عایشه بنت یونسدن وعایشه دخی زوجی لیثدن واو دخی امام مجاهددن ودار قطنی ایله ائمهٔ سـائره دخی حفص بن ابی داود القاریدن وجناب داود لیث سالف الذکردن روایت ایتمش وابن جوزی (صحّنی) لفظ منیفنـك دخی اوحدیث شریف جملهٔ جمیله‌سـندن اولدیغی خبر ویرمش اولدیغندن فریضهٔ حجی اسقاطله قبر سعادتی زیارته موفق اولانلرك حضرت پیغمبری هم زمان هدایت نشان حیاتلرنده زیارت ایتمش وهمده مصاحبت ایلمش اوله‌جقلرنده شبهه یوقدر ، مع مافیه اسقاط فریضهٔ حج املیله مکهٔ مکرمه‌یه کیدوبده بلا عذر شرعی قبر سعادتی زیارت ایتمکسزین عودت ایدنلر ، صلی الله علیه وسلم افندیمزه جفا ایلمش اولورلرکه بو دقیقه‌یی اشعار ایچون دار قطنینك نعمان بن شبل طریقیله (من حج البیت ولم یزرنی فقد جفانی) خبر صحیحنی نقل ایلمش اولدیغنی روایت ایدرلر ، حدیث مذکوری نعمان بن شـبل امام مالکدن وامام مالك حضرت نافعـدن وامام نافع دخی مرفوعاً ابن عمر (رضی الله عنهما) دن نقل وروایت ایلمشلردر §

ذکر اولنان حدیث شریفه بعض زوارلر اعتراضله « بوقولده نعمان بن شبل یشکر قالدیغی یعنی حدیث ده کوز دیکر طریقه نقل وروایت اولندیغی جهتلرله صحتنده تردد اولنور » دیدیلر ایسه‌ده بومآلده برچوق احادیث شریفه نقل ایدلمش وهپســنك راویلری ذوات معروفه‌دن بولنمش اولمسنه نظراً حدیث سالف الذکرك صحتی قابل اعتراض دکلدر §

دار قطنینك متســلسلاً جناب نافعــدن وآنك ده مرفوعاً ابن عمر ﴿ رضی الله عنهما ﴾ دن نقل وروایت ایلدکاری ﴿ من زارنی الی المدینة کنت له شفیعاً او شهیداً ﴾ حدیث شریفی مفاد لطف اعتیادینه باقیلور یعنی حضرت مشفق امت ﴿ علیه اکمل التحیة ﴾ افندیمزك « مدینه‌ده بنی زیارت ایدنلره یوم قیامتده شفیع یاخود شهید اولورم » بیوردقلرینه عطف نظر امعان اولنور ایسه ذات عالئ نبویه‌لرینی قبل الزیاره عودت ایتمش اولان حجاجك رسالتمآب افندیمز حضرتلرینه بیلهرك جفا ایتــدکلری درجهٔ بداهته وارر : چونکه قطعهٔ مقدسهٔ حجازیه‌یه کیدوبده بلا عذر صحیح شرعی مرقد سعادتی زیارت ایتمامش اولانلر حــدیث ســالف الذکرده موعود اولان لطف ومروتی مهمسه‌مامش اولور ؛ نبئ کریم افندیمز حضرتلرینك زیارته رغبت بیورملری ایسه زوّارك نائل اجر ومثوبات اولملری نکته‌سنه محمول اولوب داود طیالیسی رحمة اللهك سوار بن میمون العبیدیدن وجناب سوارك آل عمر بن الخطابه منسوب وفقط اسمی نامعلوم بررجلدن وآنك دخی مرفوعاً ابن خطاب ﴿ رضی عنه الله الوهاب ﴾ حضرتلرندن روایت ایلدکلری ﴿ من زار قبری « وعلی قول » من زارنی کنت له شفیعاً او شهیداً ومن مات فی احد الحرمین بعثه الله من الآمنین یوم القیامة ﴾ حدیث ســعادت تحدیثنی دخی سوار بن میمون سالف الذکردن روایت وناقلی آل خطابدن اسمی نامعلوم برذات اولدیغنی سویلمشدر §

جناب سوار — بوحدیث شریفی برکره‌ده هرون بن قزعه‌دن وابن

قزعه بينه اسمی مجهول ونقط آل خطابه منسوب اولان رجل سالف البياندن روايت ايدوب فقط « من جواری » قول شريفی عقبنده « هر كيم مدينه‌ده اختيار اقامت وبلايای واقعه‌يه صبر وتحمله غيرت ايدر ايسه بن آكا يوم قيامتده شفاعت ياخود شهادت ايدرم » معناسنی متضمن اولان { ومن سكن المدينة وصبر على بلائها كنت له شهيداً او شفيعاً يوم القيمة } فقره‌لرينيده علاوه ايتمشدر §

هرون بن قزعه — نك ثقاة رواتدن بولنديغی ابن حبّان تحقيقيله مصدّق اولديغندن سوار بن ميمونك بوروايتی دخی تكذيب اولنه‌مز §

دار قطنی — من زارنی بعد موتی فكانما زارنی فی حياتی ومن مات باحد الحرمين بعث من الآمنين يوم القيمة ؛ حديث صحيحنی دخی هرون بن قزعه طريقيله اسمی مجهول اولان رجل سالف الذكردن روايت ايدوب « نبیّ محترم صلی الله عليه وسلم افنديمزی بعد ارتحاله زيارت ايدنلر زمان سعادت نشان حياتلرنده زيارت ايتمش كبی مأجور اولور وحرمينك برنده وفات ايليانلر آمنين زمره‌سيله بعث وحشر اولنور » ديديلر ؛ هرهانكی بر كيمسه اسقاط فريضهٔ حج ايلدكدن صكره مرقد سعادتی زيارت ونماز قيلمق ايچون بيت مقدسه عزيمت ايتسه وبر كرّه ده اعلای كلمة الله ايچون كفار ايله محاربه‌ده بولنسه اول كيمسه ابی الفتح آزدينك علقمه طريقيله عبدالله بن عمر (رضی الله عنهما) دن نقل وروايت ايلديكی { من حج حجة الاسلام وزار قبری وغزا غزوة وصلى فی بيت المقدس لم يسأله الله عزّ وجلّ فيما افرض عليه } حديث صحيحی حكمنجه جنته حسابسز ، عذابسز داخل اولور ؛ رسول اكرم صلی الله عليه وسلم افنديمز حضرتلری قبر سعادتلرنده حیّ معنوی ايله حیّ اولدقلرندن حجرهٔ مقدسه‌لرينی زيارت ايدنلره شفاعت ايدر وذات سعادتلرينك شفاعت ايلدكلری ذوات البته فراديس جنانه دخالت ايلر ؛ سيد المقبری { من زار قبری بعد موتی فكانما

زارنی . وانا حی . ومن زارنی کنت له شهیداً وشفیعاً یوم القیمة } حدیث شریفنی مرفوعاً ابوهریره دن وابن النجار { من زارنی میتاً فکانما زارنی حیاً . ومن زار قبری وجبت له شفاعتی یوم القیمة ، وما من احد من امتی له سعة ثم لم یزرنی فلیس له عذر } خبر لطیفنی سمعان بن المهدی طریقیله مرفوعاً انس بن مالك حضرتلرندن نقل وروایت ونبیّ انبیا (علیه افضل التحایا) افندیمز حضرتلرینی زیارت ایتمیان اصحاب ثروت ویسارك عذرلری نزد عالیٔ نبویه‌ده قرین قبول اولمیه‌جغنی دخی تعریف وحکایت ایلمشلردر §

ابو هریره — دن نقل اولنان حدیث شریف « ارتحالمدن صکره قبرمی زیارت ایدن ذات خجسته صفات جناب رسالتمآبی زیارت ایتمش کبیدر ، بن ایسه حیم ؛ هر کیم بنی زیارت ایدر ایسه یوم قیامتده اکا شفاعت ایدر یاخود حسن حالنه شهادت ایلرم » مفادنده وابن نجارك نقل وضبط ایتدیکی خبر منیف دخی « بنی ارتحالمدن صکره زیارت ایدن حیاتمده زیارت ایلمش کبیدر ، هر کیم قبرمی زیارت ایدر ایسه یوم قیامتده اکا شفاعتم ثابت اولور وامتمدن ذی قدرت اولوبده زیارت ایتمیانلرك اعذار واقعه‌لری قبول اولنمز » معناسنده‌در §

حضرت علیّ — بن ابی طالبك « قبر سعادتی زیارت ایدنلر حضرت پیغمبری حیاتنده زیارت ایلمش وزیارت ایتمیانلر رسول اللهه اذیت ایتمش اولورلر ، نبیّ محترم افندیمزی زیارته صرف یارای اقتدار واستحصال اسباب زیارت اوغرنده اتعاب افکار ایتملیدر » دیوب { من زار قبری بعد موتی فکانما زارنی فی حیاتی ومن لم یزر فقد جفانی } خبر صحت اثر جلیلنی نقل ایلدیکی دخی بودقیقه‌یی ایما ایچوندر ؛ مفخر موجودات (علیه اکمل التحیات) افندیمز حضرتلری { ما من احد یسلّم علیّ الا ردّ الله علیّ روحی ، حتی اردّ علیه السلام } بیورمشلردر ، بوحدیث شریفك راویسی حضرت اباهریره اولوب مؤدّای لطیفی « هیچ برکیمسه بنم اوزریمه سلام ویرمز ، الا حق سبحانه وتعالی

حضرتلری اول سلام ويرن كيمسه نك سلامنی ردّ ايچون بنم روحمی اعاده ايدر » ديمكدر §

* مثنوی *

جای سرست اين كه تو پای نهی
پای ندانی كه كجامی نهی
هركه درين كونه زسر پا كند
بی خبرست از بفلك جا كنند
ليك درين جا ادب آمد بكار
بی ادبا نرا نبود اعتبار

امام بيهقی — اباهريره (رضی الله عنه) دن نقل اولنان حديث شريفی سند اتخاذيله حيات انبيايه قائل اولمشدر ؛ بعض ذوات حديث شريف مذكوری « بو خطاب مخاطبك اقدار فهم وادراكنی اشراب ايدر ؛ كويا كه سرور موجود (عليه افضل الصلوة) افنديمز حضرتلری كندوسنه ويريلان سلامی بالاستماع ردّ ايلر » ديمكدر ؛ يوقسه ردّ روح تعبيری « روح منير پيغمبری ردّ اولنوب اعطای سلام ايده نك سلامنی ردّ ايلدكدن صكره ينه قبض اولنور » معناسنه دكلدر ؛ ياخود « ردّ روح ذات رسالتپناهيلرينه عرض سلام ايدنلری تلطيف ايچون شهود حق استغراقندن جانب خلقه التفاتله ردّ سلام ايتمكدن كنايه اولمليدر » تأويليله امام بيهقی يه اعتراض ايلديلر ايسه ده حديث شريف مذكور سائر پيغمبرلر كبی قبر منيفنده زنده وروح لطيفی عالم علوی وسفلی يه متعلق ووابسته اولوب بحسب القلب عرشی وباعتبار القالب فرشی اولان سلطان الانبيا (عليه افضل التحايا) افنديمز حضرتلرينك ردّ روحدن مراد

حكمت اعتياد پيغمبريلری « حق جل وعلى حضرتلری روح شريف حبيبنی سلام مسلمی ردّ ايچون استغراق ذاتندن بيدار ايدر ديمكدر » ياخود (روح لطيفلرينك « امتكدن فلان كيمسه سكا صلاة وسلام ايتدی » ديو عرض واعلام ايتمسندن) ويا « روح رسول جميل ، شهود رب جليل ايله مشغول ايكن ردّ معنوی ايله بوعالمه رد اولنمسندن » ياخود « سلام مسلمی ايصال وابلاغه مؤكلی اولان ملكدن » ويا « روح لطيف نبويلرينك بالغ اولان سلام مسلمدن رهين مسار اولهجغندن » كنايه اولمق مقصده دهايقين برتأويل اولهجنی جهتله معترضلرك امام مشار اليهه تعريضده حقلری يوقدر §

سلطان اقاليم — اصطفا (عليه اسنی التحايا) افنديز حضرتلرينك قبر سعادتارنده حی معنوی ايله حی اولوب سلام زواری استماع وردّ سلام ايلدكلرينه دائر احاديث كثيره واردر ؛ بو حديثلرك بعضيلری اگرچه ضعف اسانيد جهتيله حايهٔ تواتردن عاطل و بر طاقملرينك راويلری اتيان دلائلدن زاهل ايسه ده طرق متعددهٔ موثوقه ايله نقل وروايت ايدلمش اولديغندن احدها آخرينی تأييد وچوغنك ثبوت تحتی دخی واقع اولان مدعانی تصديق وتأكيد ايدر ؛ نتكيم ابو بكر بن ابی شيبه حضرت ابو هريره دن { من صلی علیّ عند قبری سمعته ومن صلی علیّ نائياً بلغته } و { من صلی علیّ عند قبری وكل الله تعالیٰ بها ملكاً يبلغنی وكفی امر آخرته وكنت له شهيداً وشفيعاً يوم القيمة } و { مامن عبد يسلّم علیّ عند قبری الاوكل الله بهاملكاً يبلغنی وكفی امر آخرته ودنياه وكنت له شهيداً وشفيعاً يوم القيمة } احاديث شريفه سنی نقل وروايت ايتمش وائمهٔ سته دخی بعينه قبول وتخريج ايلمشدر §

بوحديث شريفلرك برنجيسی « هر كيم حضور قبرمده بنم اوزريمه صلاة وسلام ايدر ايسه بن آنك صلاة وسلامنی من غير واسطة ايشيدرم ، هر كيم بندن بعيد اولديغی حالده بكا صلاة ايلسه ملكلر آنك صلاة وسلامنی بكا ايصال

وابلاغ ایدر » وایکنجیسی « هر کیم قبرم یاننده بنم اوزریمه صلاة ایدر ایسه حق تعالی آنك صلاتنی بکا ابلاغ ایچون برملك مأمور وتعیین ایدر وجناب حق آنك امور اخرویه سنه کفایت ایلر ؛ بنده یوم قیامتده اول مصلی یه شفاعت یاخود حسن حالنه شهادت ایدرم » واوچنجیسیده « هیچ برقول حضور قبر سعادتمده بکا سلام ویرمز ؛ الاحق سبحانه وتعالی حضرتلری آنك سلامنی بکا ایصال ایچون برملك تعیین ایلر وجناب حق دنیا وآخرتجه اکا کفایت ایلر ؛ بنده آنك حالنه شهادت ویاخود شفاعت ایدرم » دیمکدر §

* قطعه *

ایکی عالمده تصرف اهلیدر روح ولی
دیمه کیم بو مرده در بوندن نیجه درمان اوله
روح شمشیر خدادر تن غلاف اولمش اکا
داها اعلا کار ایدر بر تیغ کیم عریان اوله

روح ولیده بوقدر قوّت اولور ایسه روح نبیده دها زیاده برقوت بولنه جغی اولی بالطریقدر ؛ زیرا نبوت ولایتك فوقنده اولوب نور ولایتی جامعدر §

صاحب الاحیا – دن منقولدر ؛ دیمشدر که : پادشاه جهان آفرین بسیط غبرای زمینده نبی محترمی اوزرینه اولنان صلاة وسلامی ذات عالی رسالتپناهیلرینه ایصال ایتمك وبوخدمت ایچون اقطار عالمی سیر وسیاحت ایلمك اوزره برملك ستوده مسلك مأمور بیورمشدر ؛ محمد امتندن هرهانکی برذات ، اول حضرته عرض سلام وصلاة ایدر ایسه ، او صلاتی ذکر اولنان ملك روح لطیف پیغمبری یه ابلاغ وایصال ایدر §

﴿ بيت ﴾

روضهٔ سلطان كونينه سلام
اوله پيرای فصول هر پيام

سالف الذكر ملكك مأموريتی محال بعيده ده اولان صلاة و سلامی عليه الصلوة والسلام افنديمزه ايصال ايچوندر ؛ يوقسه قبر سعادت نزدنده اولنان صلاة و سلامی ابلاغه واسطه لازم دكلدر ؛ آنلرك سلامنی سردار اتقيا ﴿ عليه افضل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلری بالذات ايشيدوب ردّ سلام ايدر ؛ انتهی §

ايمدی بوملك ستوده مسلكك صورت مأموريتی ، دوشونيلور يعنی قبر سعادتدن اوزاق يرلرده اولانلرك صلاة وسلامنی ابلاغ ايچون مأمور بيورلديغی خاطره كتيريلور ايسه محبت زيارت الجاسيله وطن عزيز و اولاد وعيالندن آيريلوب قطع بوادی وطیّ صحاری ايدرك وانواع مشاق وتعب سفريه يه صبر وتحمل ايليه‌رك مدينهٔ منوره يه كيدوبده حضور فيض موفور جناب پيغمبريده صلاة وسلام كتيرنلرك صلاة و سلاملری بلا واسطه اخذ و ردّ اولنه‌جغی شبهه‌دن وارسته ومحبوب كبريا ﴿ عليه افضل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينك حیّ معنوی ايله حیّ اولديغی رتبهٔ صحت و تواتره پيوسته اولور ، هر هانكی بركيمسه دنياده معارفه‌سی اولان مؤمنلردن ياخود كندی برادرلرندن برينك قبرينه اوغرايوبده سلام ويرسه ، خير الناس عبدالله بن عباس حضرتلرندن مروی اولان حديث شريف حكمنجه صاحب قبر سلام ويرمش اولان ذاتی بيلوب ردّ سلام ايدر ، وهر كيمكه معارفه‌سی اولان بر ذاتك قبرندن مرور ايله اعطای سلامه همت ايتسه ، ابن ابی الديناردن نقل ايديلان خبر صحيحه كوره آنك سلامنی صاحب قبر ردّ ايدر ؛ وسلام ويرن كيم اولديغنی بيلوب

حظ ایلر ؛ صاحب قبر کیم اولدیغنی بیلنمیه‌رك سلام ویرلسه دخی آنك سلامی صاحب قبر طرفندن کمال مسار وحظ بسیار ایله ردّ اولنور ، زیرا شهدا زمره‌سندن اولانلر ومؤمن وموحد بولنانلر کندیلرینه سلام ویرنلری بیلوب ردّ سلام ایدرلر ؛ احادناس زوّار وارده ایله کسب استیناس ایدوب ردّ سلام ایلدیکی تقدیرده سید المرسلین ﴿ علیه سلام الله العالمین ﴾ افندیمز حضرتلرینك زوّاری بیلوب ردّ سلام ایده‌جکنه شبهه وارمیدر ؟ §

اعزهٔ کرام — دن برذاته « حضرت پیغمبر شرق و غرب اهالیسندن ذات عالیٔ پیغمبریلرینه صلاة وسلام ایدنلرك سلاملرینی نوجهله ردّ ایدر ؟ که برآنده نیجه بیکلرله‌موحدلرك سلام ویرمکده اولدقلری محققدر » دیه‌صورلمش وعزیز مشار الیه ابوالطیبك « عربی — کا الشمس فی وسط السماء ونورها ٭ یغشی لبلاد مشارقاً ومغارباً » بیتنی ایراد ایله سائل‌غافلی برصورت حکیمانه‌ده اسکات ایلمشدر §

ابو الطیبك اولمق اوزره روایت اولنان بیت سالف الذکرك ترجمه‌سی « کونش کیبدرکه وسط سماده بولندیغی حالده نور وضیاسی مشرق و مغربده اولان بلاد وقرایی احاطه وتنویر ایدر » دیمکدر §

مادامکه رسول اکرم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمزك مرقد سعادتلری نزدنده ویریلان سلامی حضرت نبیّ امی ﴿ علیه صلواة الله الجلی ﴾ افندیمز حضرتلرینك استماع ایده‌جکی وحضور فائض النور رسالتپناهیلرنده بولنان زائری بیلوب ردّ سلام ایلیه‌جکی محققدر ؛ اویله برلطف بی‌عدیله مظهر اولمق امت احمدیه ایچون اك بیوك برعنایت وسعادتدر ! بو سعادت و عنایته مظهر اولمق ایچون بالذات حضرت پیغمبری زیارت ایتمك یولنی بولمغه سعی موفور وغیرت بی‌قصور ایدلمك لازم کلور ! بویولده بولنانلره ایسه توفیق خدا هرحال وکارده رفیق ویاور اولور ، (ع) سن همان کیر یوله الله ولی التوفیق §

سليمان بن سحيم — مدينه‌نك « بن نبیّ ذیشان حضرتلرینی رؤیاده كوروب (یارسول‌الله ! ذات سعادتكزی زیارت ایچون قادمه جنبان اشتیاق اولوب حضور قبر سعادتكده سلام ویرنلرك سلام وكلام وماحاصل مراملری افندیمزه معلوم اولورمی ؟ دیه سؤال ایتدم ؛ اوت ! ردّ سلام ایدر وقضای مرام ایلرم !!! بیوردیلر) دیو » نقل ایلدیكی وابراهیم بن بشارك « بن بر دفعه حج ایتدكدن صكره قبر سعادتی زیارت نیت خالصه‌سیله مدینه‌یه كیتدم ایدی ؛ وقتا كه حجرهٔ معطره‌یه كیروب سلام ویردم { وعلیك السلام } دیه قبل نبویه‌دن ردّ سلام اولندیغنی ایشیتدم » دیدیكی مروی و بوذاتلر اجلهٔ صاحادن اولدقلری جهتله سوزلرینك صحتی شائبهٔ شك وریادن بریدر §

* نظم *

صقین ترك ادبدن كوی محبوب خدادر بو
نظرگاه الهیدر مقام مصطفادر بو
مراعات ادب شرطیله كیر نابی بو دركاهه
مطاف قدسیاندر بوسه‌گاه انبیادر بو

علیه الصلوة والسلام افندیمز « بنم وفاتمدن صكره اولان وقوف واطلاعم زمان حیاتمده‌كی وقوف واطلاعم كبیدر » و « انبیای كرام قبرلرنده حیّ اولوب نماز قیلارلر » دیو پیام رسای حقیقت اولملری پیغمبرلرك وبالخاصه سیدالبشر افندیمزك حیات معنویه ایله حیّ اولدقلرینه قطعیاً شبهه براقمدیغی كبی اكابر اولیاء اللهدن سید احمد بن الرفاعینك واعاظم اسلافدن دها بك چوق اهل اللهك ردّ سلام التفات عالیسنه مظهر اولدقلری وهله مولانا سید احمد بن الرفاعی (رضی عنه الباری) حضرتلرینك شرف دستبوسیٔ اشرف الوری ایله تلطیف بیورلدقلری قطعیاً محققدر §

استطراد — جهابذهٔ علمای اعلامدن جلال الدين عبد الرحمن سيوطی پير دستگير وامام شهير كبير السيد احمد بن الرفاعی حضرتلرينك يد بيضای نبويه‌يی تقبيله شرف مظهريتلری حقنـده روايت اولنان خارقه‌نك ظهوری ممكنميدر ؟ و بو كرامت باهره‌يی محكی اولان اقوال متخالفه اسايد موثوقه‌يه مستندميدر ؟ ديه وقوعبولان برسؤاله جواب اولمق اوزره « شرف المحتم » كتاب صحت نصابنی تأليف ايدرك بوأثر نفيس عالی العالده نبی محترم (صلی الله عليه وسلم) افنديمز حضرتلرينك قبر سعادتلرنده حی اولوب سلام ويرنلرك سلاملرينی اخذ ورد ايلديكنی برچوق دليل ممتنع التأويل اتيانيله ايضاح واثبات ايلمشلردر §

حيات انبيا مسئلهٔ مشكله‌سنی حل ايچون ائمهٔ حديث طرفلرندن اتيان اولنان دلائل واخبار حد تواتری كچمش اولديغندن امام سيوطی مفخر عالم (صلی الله عليه وسلم) افنديمز ايله عموم انبيانك حيات معنويه‌لرينه قطعياً قائل اولوب اثبات مدعا ايچون مستقل بركتاب يازمشلر و بو مسئلهٔ مهمه‌يه دائر روايت ايديلان اقوال و اخبارك چوغنی بو كتابه درج ايلمشلردر ، اقوال مرويه‌دن بری صادق القول المتين (عليه سلام الله المعين) افنديمز حضرتلری موسی بن عمران (علی نبينا وعليه صلواة الله الرحمان) افنديمز حضرتلرينك قبر شريفلرينه اوغرايوب ذات نبوتپناهيلرينی قائماً نمازده بولدقلريدر §

بو خبر صحيح احاديث متواتره‌دن اولوب صاحب الحليه عبدالله بن عباس (رضی الله عنهما) دن نقل وروايت ايلديلر §

اخبار معقولهٔ منقوله‌نك بريده « انبيای عظام قبرلرنده حی اولوب نماز قيلارلر » مفادينی شامل اولان حديث شريفدر §

بو خبر صحت اثر ابو يعلانك مسندنده تخريج ايلديكی احاديثدن اولديغی وانس بن مالكدن روايت اولنديغی جهتله صحتنده تردد اولنماز §

دواساز دردمندان امت ﴿ عليه اقوى التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى مرض موتلرنده ﴿ لم ازل اجد الم الطعام الذى اكلت بخيبر فهذا اوان انقطاع ابهرى من ذلك السم ﴾ بيورديلر §

حديث مذكور حبيبهٔ حبيب خدا ﴿ رضى الله عنها وعن ابيها ﴾ والده مزدن منقول اولوب مآل حزن اشتمالى ﴿ خيبرده اكل وتناول ايتديكم طعامك المله متأثر اولمقدن خالى دكل ايدم ، شيمدى او طعامك تأثير سميله « عرق الحيواة » اطلاق اولنان طمرمك منقطع اولديغى زماندر ﴾ ديمك اولوركه بوحديث شريفك حكم جليلنه امعان نظر اولنديغى تقديرده تعالى وتقدس حضرتلرينك سيد البشر افنديمزده مرتبهٔ نبوت ايله مرتبهٔ شهادتى برلشديرمش وحيات معنويهٔ نبويه‌لرينى ﴿ ولاتحسبن الذين قتلوا فى سبيل الله امواتاً بل احياء عند ربهم يرزقون ﴾ نص جليليله تعيين ايلمش اولديغى تحقق ايدر : حالبوكه انبياى عظام حياة معنويه‌يه اولياى كرامدن احق وبوسعادت ابديه‌يه قافله سالار رسل فخام افنديمز حضرتلرى سائر پيغمبرلرك كافه‌سندن انسب واليقدر §

امام سيوطى — حياة انبيايى تعريف اولنديغى وجهله اثبات ايلدكدن صكره اهل اللهك انبياى عظامى قبرلرنده حىّ اوله‌رق كورمكده اولدقلرينى وغوث اعظم سيد احمد بن الرفاعيدن صدورى مروى اولان كرامتك صحتنى تصديق جهتنه نقل كلام ايدرك ديمشلردركه : مرتبهٔ كماله واصل اولان وليلر انبياى عظامى وفات ايتمامش كبى كورورلر ، نتكيم باعث آفرينش عالم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديمز حضرت موسى ﴿ على نبينا وعليه التحايا ﴾ نى قبرسعادتلرنده ديرى اوله‌رق كورديلر ، پيغمبرلرك معجزه وعدم اتحاد شرطيله وليلرك كرامت كوسترملرى جائز اولوب بوكا اينانمامق اثر جهالتدر §

حيات انبيا حقنده علمانك ذكر واخبار ايلدكلرى ادلّه واخبار اكرچه ناقابل عدّ واحصى وتذكار ايسه‌ده بزسوزى اوزاتمامق ايچون بوقدرينى ذكر

ايتدك ؛ انديانك حياتى، سوزلرينك ايشيدلمسى، كيديلرينك رؤيتى، عند الاوليا صحيح ومثبت اولديغندن غوث اعظم حضرتلرينه نسبت ايديلان كرامتك صدورى ممكن وغير منكردر ، درجهٔ تواتره پيوسته اولان آيات معجزه غاياتك انكارى ايسه الله تعالى بزى حمايه ايتسون سوء خاتمه‌يى مؤدى اولور §

خارقه — سيد احمد بن الرفاعى حضرتلرى (٥٥٥) تاريخنده جانب غفران جالب حجازه احرامبند عزيمت اولوب بلدهٔ طيّبهٔ طاهره‌يه وصوللرنده مواجههٔ سعادت پيشگاه فيض اكتناه عاليسنده آرام و (السلام عليك ياجدى) عبارهٔ اخلاص امارهسيله عرض راسمهٔ زيارت واحترام ايدوب { وعليك السلام ياولدى } جواب نوازش ايجابيله نائل نعمت قبول اولمشلردر ؛ ردّ سلامِ التفات كونين درجانئك شرفپاش موقع ظهور اولمسى اوزرينه حاصل اولان وجد وشوق اول پير روشنضميرى يداقدس پيغمبرى‌يى تقبيل ايتمك رجاسنه قدر جبر وسوق ايتديكندن بالارتجال :

فى حالة البعد روحى كنت ارسلها

تقبل الارض عنى وهى نائبتى

وهذه نوبة الاشباح قدحضرت

فامدد يمينك كى تحظى بها شفتى

قطعه‌سنى انشاد ايتديلر ومنورساز عيون حضّار اولان يد انور محمدى‌يى بروجه استدعا تقبيل وتلثيم ايلديلر §

اوسنه قافلهٔ مباركه‌ده بولنان حجّاجك عددى طقسان بيك نفره قريب ايدى ؛ بوكرامت اعجاز نمانك حين ظهورنده غوث كيلانى شيخ عبد القادر جيلانى ايله اعاظم اوليادن شيخ حياة بن قيس الحرانى وعدى بن مسافر شامى

واكابر عصردن دها برچوق اهل‌الله مسجد سعادتده بولندقلری جهتله کرك بونلر وکرك سائر زوّار ید انور نبوی‌شرف رؤیتیله مشرف اولوب حتی‌شیخ حیاة بن قیس حرانی سید احمد بن الرفاعی حضرتلرندن اکتسای خرقهٔ طریقت ایلدیلر §

غوث گیلانی شیخ عبد القادر گیلانی حضرتلری مشایخ قادریه‌دن شیخ علی بن ادریس یعقوبی‌یه بومنقبه‌یی نقل ایتدکدن صکره « بن اوکون مسجد سعادتده ایدم » دیمش وابن ادریسك « عجبا زوّاردن بوکا حسد ایدنلر بولندیمی ؟ » یولنده وقوعبولان استفسارینه برمدت آغلادقدن صکره « ای ادریس اوغلی ! اوسعادت عظما ملاء اعلایه بیله غبطه فرما اولدی » جوابنی ویرمشدر §

عدی بن مسافر شامی ایله شیخ علی بن موهوب دخی بوقصه‌یی حکایه ایدرك « برحج ایلدیکمز سنه سید احمد بن الرفاعی حضرتلری مواجههٔ سعادتده طوروب یانده بولنانلرك ایشیده بیله جکلری برصدای خفیف ایله بعض سوزلر سویلدی وسوزینه نهایت ویردکده نور بخش موقع ظهور اولان ید اطهر پیغمبری‌یی تقبیل ایله حائز گنجینهٔ سرور وحبور اولدی » دیمشلر وهله ابن موهوب قبر سعادتدن طویل الاصابع برید منوّر چیقوب حرم سعادتی نمونه نمای دریای نور ایلدیکنی ومسجد سعادتده بولنانلرك هیبت سلطنت محمدیه ایله دنك ولال اولوب کلبانك تکبیر چکدکلرینی یمین بالله ایله نقل وتفصیل ایلمشلردر §

بوخارقهٔ فاخره‌نك وقوعی‌متواتر وراویلرك جمله‌سی موثوق الکلم ومعتبر اولدیغندن انکار ایدنلر قلبلرنده مضمر اولان شائبهٔ نفاق وضلالی اظهار ایتمش اولورلر §

سؤال — اکر بوکرامتك ثبوتی‌اجلدن حضرت غوث اعظم ایله ید کریم

پيغمبرى شرف رؤيتيله مشرف اولان حضارك اصحاب كرام عدادندن معدود اولملرى لازم كلزمى ؟ دينور ايسه « سالك جليل اصحابه منسلك اولمق حضرت پيغمبرى صدر آراى سراى حياة اولدقلرى حالده كورمكه مشروط بولنمق حسبيله كرك پيردستكير مشار اليهك وكرك اول كون مسجد سعادتده بولنانلرك صحابه‌دن عد اولنملرى لازم كلز !!! حضرت پيغمبرك شيمديكى حياتى حياة دنيويه اولميوب حياة معنويه‌در » جوابنى ويريلور §

مدّ يد خارقهٔ جليله‌سنك صورت و زمان ظهورينى ائمهٔ حديثدن حافظ تقى الدين الدين الواسطى الانصارى (ترياق) وعبد الرحمن صفورى (نزهة المجالس) وابن الحاج (ام البراهين) وشيخ ابوبكرى العيدروسى (نجم الساعى) وسلطان المحدثين عزالدين ، ابراهيم ابن عمر الفاروثى الواسطى (نفحة المسكيه) وعلان ابراهيم البرزنجى (اجابة الداعى) وعبد الرؤف مناوى (كواكب الدريه) وجلال الدين سيوطى (تنوير) و قطب شعرانى (مناقب سادات) و شيخ عبد الكريم قزوينى (سواد العينين) و محمد نيسى (لوامع الانوار) و حافظ محمد بن قاسم الواسطى (بهجة الكبرا) و شيخ العانى (قاموس العاشقين) و علامه شهاب الخفاجى (شرح الشفاء) و محمد جسوس (فوائد الجليله) اسملريله زينت بخشاى كتابخانهٔ عالم اولان كتب نفيسه و رسائل سليسه‌ده تعريف و تعيين ايلمشلر ايسه ده « صحاح الاخبار فى نسب السادة الفاطمية الاخيار » ناميله بنام وشهرتشعار اولان كتاب مستطابك مؤلفى شيخ الاسلام شيخ سراج الدين المخزوميكه « رئيس الاشراف » ديمكله متعارفدر ، امام احمد بن الرفاعى حضرتلرينك ترجمهٔ حالنى يازاركن مدينه اميرى شريف (ابوالحسن على) دن حكايه نقل ايلديكى قصهٔ پرحصه مدّ يد منقبهٔ جليله‌سنه دائر روايت ايديلان اقوال متخالفه ماييننى بردرجه‌يه قدر توفيق وتوحيد ايلمش اولور §

مدينه اميرى ابوالحسن على اصحاب استدلالى تصديق جهتنده غرقاب

دریای وله و حیرت ایدن مدّ ید کرامت باهره‌سنی تعریف ایچون اوغلی شریف محمده خطاباً دیمشدرکه : حاکم دار السکینه بولندیغم اثناده ام عبیده شهرنده برذات کزیده صفات غریب غریب طورلر ابراز وبعض کرامتلر ، خارق عاده شیلر اظهار ایتمکده وهر فعل و قولنی شریعت غرا احکامنه توفیق و تطبیق ایلمکده اولدیغی جهتله اهل عراق ولایتنه قائل اولوب صلحای علمانك کافه‌سنه ترجیح ایلمشلر ایدی ، بو خبرلر قطر حجازه پایبلدقده بن غیرته کلوب اجرای تدقیقات وتحقیقاته قالقیشدم وبوذاتك اولاد عربدن بنی رفاعه سلسله‌سنه منسوب و « احمد ابی الحسن الرفاعی » کنیه‌سیله معروف اولدیغنی اوکرندم؛ حالبوکه عقل بشر کندوسنه عطف ونسبت ایدیلان خارقه‌لری احاطه‌دن عاجز اولمق حسبیله برکون کندی نفسمه خطابله دیدم که : روایت اولنان حالات اکر مقارن حقّ وصواب ایسه اوذات عالیقدرك اولاد رسولدن اولمسی اقتضا ایدر ؛ کرچه ابراهیم بن ادهم و بایزید بسطامی کبی نیجه کیمسه‌لر واصل مراتب عالیهٔ ولایت اولمشلر ایسه‌ده بونلرك ولایتی آل بیت رسولدن برینه یابالذات خدمت ویا بالواسطه عرض انتساب وعبودیت ایله حاصل اولمشدر ؛ بوذاتك اولاد رسولدن اولدیغنه وقوف واطلاعمز اولمدیغی حالده کندوسندن صدوری خبر ویریلان کرامتلر آل بیت رسوله اختصاصی اولان خوارقدندر §

مطالعات خیالیه‌م بورادهلره وارادقده قلبمده جولان وحرکت ، قلبمده خلجان ومحبت حس ایتدم وکندوسنه برمکتوب مخصوص یازوب سیدالکونین افندیمزك زیارت مستلزم المغفرتنه دعوت ایتدم ، مقصدم کندندن صدوری مروی اولان احوالی حرکات وافعالیله موازنه ایلمك ایدی ، برمدت صکره دعوتمه اجابت ایده‌جکلرینی تحریراً بیلدیردیلر §

{ سید احمد بن الرفاعی — حضرتلری بودعوته معنوی

بر اشارت اوزرینه اجابت بیورمشلردر ، بو اشارتك حین ظهورنده ذات عالئ ولایتپناهیلری ابوالفرج عمر الفاروثی کبی برطاقم اهل الله ایله « واسط » شهرنده واقع « دقلا » موقعنده ایدیلر ، اشارت واقعه‌نك حاصل ایلدیکی هیبت الجاسیله غایت مدهش بر صیحه اوردیلر و متعاقباً « خدای متعال حضرتلری جدّ اعظمم محمد المصطفی (علیه افضل التحایا) یی زیارت ایتمك ورسالتپناه افندیمزه تودیع قلنمش اولان اماناتی اخذ ایلمك ایچون خاك عطرناك حجازه عزیمت ایتمکلکمی شیمدی امر وفرمان بیوردی ! بن حجه کیده‌جکم سز نه دیرسکز ؟ » سؤال الهام اشتمالنی ایراد ایلدیلر وحضاردن سید عبد الرزاق الحسینی « هرنه امر وفرمان بیوریلور ایسه اقتضاسنی اجرا و انفاذه حاضرز » جوابنی ویردکده ام عبیده‌یه عودت ایدوب لوازمات سفریه‌یی بعد التدارك یوله چیقه‌رق سایه بخش یمن وبرکت اولدقلری قافلهٔ مبارکه بلدهٔ طاهره‌یه تقرب ایلدکده مطیه‌سندن اینوب حرم سعادته قدر یالین آیاق یوریدیلر ایدی } §

ابن الرفاعی — حضرتلرینك بولندیغی قافله‌یه « شام ، حجاز ، یمن ، مغربزمین » و ممالك سائره حجاجی دخی التحاق ایتمش بولندیغندن اولقافلهٔ مبارکه زوّارینك عددی طقسان بیکی کچمش واعاظم اولیاء اللهدن شیخ عدی بن مسافر ، شیخ احمد الزعفرانی الواسطی ، شیخ حیاة بن قیس الحرانی ، شیخ عبد القادر جیلانی ، شیخ عبد الرزاق الواسطی ، شیخ احمد الزاهد الانصاری ، ایله صلحای عصردن دها برچوق اعزّه بوقافلهٔ مبارکه ده بولنمش ایدی ؛ مسجد سعادته کیردکلری زمان حرم شریف خینجا خینج طولمش وشیخ یعقوب ابن کراز ایله شیخ عمر ابوالفرج فاروثی وشیخ عبد السمیع الهاشمی العباسی سید مشارالیه حضرتلرینك یانی باشنده بر محله اوتورمش ایدی ، حضرت سید ایکندی نمازی اداسنی متعاقب قیام وعرض کلدستهٔ صلواة وسلام ایدوب ردّ سلام التفات عالیسنه نائل اولدی وبونشئهٔ معنویه ایله « فی حالة البعد ... »

قطعه‌سنی ایراد ایلدیکندن شرف دستبوسیٔ محمدی جائزه‌سیله تلطیف بیورلدی ، بو خارقه‌یی حرم سعادتده بولنان زوّار سیر ایتمکده و هیبت سلطنت نبویه‌دن رهین خوف وخلجان اولوب دتره‌مکده ایدی §

دهشت معنویه مسجدسعادتی اویله برصورتده استیلا ایتمش ایدیکه قیامت قوپدی ظن اولندی ، بن بالتصادف حرم سعادتك طرف غربیسنده ایدم ؛ مولانا سید احمد بن الرفاعی نزدنده بولنمدیغمه تأسفلر ایتدم ایسه‌ده اللهه قسم ایدرمکه یدیمین سعادتی کوردم ؛ نور رؤیتیله قریرالعین ابتهاج اولدیغم ید سعید محمدی صیقل یمانی کبی مجلا ایدی §

حضرت پیغمبر یدانور مبارکلری سید احمد بن الرفاعینك دست سعادت پیوست شریفلرنده ایکن « ای احمد ! منبره چیقوب وعظ و نصیحت ایله وسیاه کسوه اکتسا ایله ، جناب حق ارضین وسموات سکنه‌سنی سنك ایله نفعلاندردی ، شو بیعت سنك وقیامته قدر ذریتك ایچوندر » بیورمشلر و بو خطاب مستطابی شریف نمیلة الحسینی ایله مولانا سید احمد بن الرفاعی‌یه قریب بولنانلرك کافه‌سی استماع ایتمشلردر §

ید سعادت اطهر شریف ابو نمیله‌نك نقلنه کوره طویل الاصابع ومنور ایدی §

سید احمدبن الرفاعی — حضرتلری بعدالمبایعه مسجد سعادت قپولرندن برینك اشیکی اوزرینه اوزانمش وجسد لطیفنه باصیلوب کچلمسنی حضاردن رجا ایلمش ایدی ، عوام ناس چیکنه‌یوب کچدیلر ایسه‌ده خواص زوار ابواب سائره‌دن چیقدیلر ، ذات غوثیتپناهیلری اوحالده هم آغلر وهمده سبحانه وتعالی حضرتلرینه شکر وحمد ایدرلر ایدی §

ابو الفرج — فاروثی ایله غوث اعظم حضرتلرینه اوتوز سنه قدر خدمت ایلمش اولان عارف بالله یعقوب ابن کرازدن منقولدرکه سید احمد

بن الرفاعی حضرتلری جماعتك آرقه‌سی آلندقده اشيك اوزرندن قيام و جدّ اعظم واكرملرينه توجيه وجهۀ توقير و احترام ايدرك « ای جدّ محترمم ! بن ايفای شكر ايده‌مدم ! بو نعمت جليله‌يه مقابل رسالت محمديه‌كی اعتراف ايدن عموم اهل توحيدك بو ينومه باصملرينی آرزو ايدرم ! ! ! » ديه‌رك بابيلمشدر ؛ ابن كراز آرقه‌سنه آلوب چادرينه كتيرمش ايسه‌ده اێچه برزمان آييلمديغندن يانده بولنانلر ترك حيات مستعار ايتديكنه ذاهب‌له فوق العاده برتلاش كوسترمشلردر ، هله اقشام اذانی اوقونور ايكن آييلوب بعد الاغتسال حرم سعادته كيتمشلر و حيواة بن قيس الحرانی ايله شيخ عقيل و امرای مدينۀ منوره‌دن محمد الحسينی يه خرقۀ طريقت كيديرمشلردر §

غوث جليل مشار اليه حضرتلرينك مناقب جليله‌لری حقنده مسطر زيب تأليف و تصنيف اولان كتب معتبرۀ معتمده مفادينه نظراً ذات غوثيتپناه كريملری « اورته بويلو ، وسيع الجبهه ، آز اسمر وديكرمی يوزلو ، خفيف العارض ، طاتلی كولوشلو » اولوب اثنای مكالمه‌ده هر سوزندن بر دورلو حكمت لذتی آلنور و زمان سكون و سكوتلرنده كنديلری غايت مهيب وقورقنچ كورينور ايدی ؛ (رضی الله تعالی عنه) §

نسب شريف امام رفاعی

ائمۀ انساب قطب الاقطاب امام رفاعی حضرتلرينك نسب شريفلرينی شو وجهله بيان وتعداد ايدرلر :

{ تاج العارفين ومحی الشريعة والدين مولانا السيد احمد الكبير الرفاعی ، ابن السلطان ابی الحسن علی ، ابن السيد يحيی المغربی ، ابن السيد ثابت ، ابن السيد حازم ، ابن السيد احمد ، ابن السيد علی ، ابن السيد ابی المكارم رفاعه الحسن المكی ، ابن السيد المهدی ، ابن السيد محمد ابی القاسم ، ابن السيد الحسن ، ابن السيد الحسين الرضی ، ابن السيد احمد الاكبر ، ابن السيد

موسى الثانى ، ابن السيد الامام ابراهيم المرتضى ، ابن الامام موسى الكاظم ابن الامام جعفر الصادق ، ابن الامام محمد الباقر ، ابن الامام زين العابدين على ، ابن الامام الشهيد المظلوم الحسين السبط ، ابن الامير المؤمنين ويعسوب الموحدين وصهر النبى الامين ، رابع الخلفاء الراشدين وسيد آل رسول وزوج حضرت بتول جناب على المرتضى (رضى الله تعالى عنه وعنهم اجمعين) } §

امام رفاعى (عليه رضوان البارى) حضرتلرى شيخ الاسلام سراج الدين الرفاعى المخزومى‌يه نسبت اولنان اشبو (ولادته بشرى « ٥١٢ » لامة جده * ومدته لله « ٦٦ » اذشغله الله « ٦٦ ») بيتندن اكلاشيلمش اولديغنه كوره هجرت نبويه‌نك بشيوز اون ايكنجى سنه‌سى نوربخش قماط شهود وبشيوز يتمش سكزنجى سنه‌سى عازم خانقاه عالم خلود اولمشلر وبوحساب حكمنجه آلتمش آلتى سنه عمر سورمشلردر ؛ انتهى الاستطراد §

ابن ابى ليلى — انبياى كرامك قرق كوندن صكره قبرلرنده قالمدقلرنى وفقط نفخ صوره دكين بين يدى الله تعالى نماز قيامقده بولندقلرنى بالادعا { ان الانبياء لايتركون فى قبورهم بعد اربعين ليلة ولكن يصلون بين يدى الله حتى ينفخ الصور } حديث جليلنى اتيان ايله اثبات مدعا ايتمك ايستدى ايسه‌ده امام بيهقى بوروايتك صحتنى قبولده تردد ايدوب « خبر مذكور اكر حديث صحيح ايسه مؤداى شريفى انبياى كرامك قرق كون قدر قبر سعادتلرنده نماز قيلوب بالآخره بين يدى الله تعالى اداى صلاة ايلدكلرنى مخبر اولمليدر » ديدى ، واقعا شاه انبيا (عليه وعليهم التحايا) افنديمز حضرتلرينك « بن موسى عليه السلامك قبرندن كچديكم زمان ذات نبويه‌لرى قيام اوزره نمازده ايديلر ، سزك افضل ايامكز جمعه كونيدر ؛ ابو البشر حضرتلرى جمعه كونى خلق وجمعه كونى قبض اولندى ، مؤمنلر ايچون عيد برالاى عيد وتباشير صباح الخير سعيد اولان جمعه كونلرنده بنم اوزريمه اكثار

صلاة ایدك ، كه اول روز غرّا و شب زهراده سزك صلاتكزی بكا عرض ورسانیده ایدرلر » بیورمش واصحاب كرامك (یارسول الله ! ارتحالكزدن صكره ذات رسالتپناهیكزه بزم صلاتمز نه كیفیتله عرض اولنمق ممكن اوله بیلور ؟) دیملرینه « زمین اجساد انبیایی اكل وافنا ایتمز ؛ هرهانكی بر مؤمن كه بنم اوزریمه صلاة كثیره ، آنك صلاتنی برملك بكا كمال اعزاز وتوقیر ایله ایصال ایدر وحین تقدیمده صلاة كتورمش اولانك اسمنی یاد ایدوب (امتكدن فلان ابن فلان بوكون صلهٔ صلاة وتحف تحیاتله لب جنبان دعا وثنا اولدی) دیه ابلاغ پیام ایلر » نهج بلیغیله اعطای جواب ایلمش اولملری انبیای كرام (علیهم الصلاة والسلام) حضراتنك بعد الموت حیاتده اولدقلرینی درجهٔ ثبوته ایصال ایدر §

بو حدیث ــ شریفی ابن حبّان تخریج ایتمش وابن ماجه دخی اسناد جید ایله { اكثروا الصلوة علیّ یوم الجمعه فانه مشهود تشهده الملائكة وان احداً لن یصلی علیّ الاعرضت علیّ صلاته حین تفرغ عنها } خبرصحیحنی نقل وروایت ایلمشدر §

ابن ماجه ــ دن منقول اولان اثر لطیفك معنای شریفی « بنم اوزریمه جمعه كونی اكثار صلاة ایدك ، چونكه ملائكهٔ كرام سزك صلاتكزی مشاهده ایدرلر ، هیچ بركیمسه بنم اوزریمه صلاة ایتمز ، الا آنك صلهٔ صلاتی نهایت صلاتنده یعنی صلاتدن فارغ اولدیغی آنده بكا عرض اولنور » دیمك اولوب راویسی ابو الدرداء حضرتلریدر §

ابو الدرداء ــ حضرتلرینك « بن بو حدیث شریفی رسول اكرم (صلی الله علیه وسلم) افندیمزدن ایشتدیكم وقت (بعد الموت دخی بویله میدر ؟) دیو صورمش و { اوت ! بعد الموت دخی عرض اولنور ! چونكه جناب حق زمینه

انبیای عظام اجسادی اکلنی حرام قیلدی ! آنلر بعد الموت حیاتله مرزوقلردر ﴿ جوابنی آلمش ایدم » دیدیکنی روایت ایدرلر §

بوقاریده دخی ذکر وبیان اولندیغی اوزره حق سبحانه وتعالی حضرتلری نبیّ اکرمنه بعد ارتحاله ملائکه‌دن برمأمور تعیین بیوردیلر ، بومأمور مرقد سعادت نزدعالیسنده قائم اولوب هرکیم تصلیه ایدرایسه « یا احمد ! ﴿صلی علیه‌الله الاحد﴾ امتکدن فلان بن فلان سکاعرض صله‌ٔ تحیت ایدر » دیو اول کیمسه‌نی هم کندینك وهمده باباسـنك اسمیله عرض واخبار ایدر وجناب حق اول کیمسه‌نك بر صلاتی مقابلنده کندوسنه اون صلاة احسان ایلر §

زید بن سهل — ﴿ رضی الله عنه ﴾ حضرتلری بیوررلرکه : برکون سلطان کونین ﴿ علیه الصلواة والسلام ﴾ افندیمز حضرتلرینك مجلس سروش انیسلرینه مثول ایدوب بشرهٔ منوره‌لرنده آثارشادی وبشاشت کوردم ایدی ، اوقات سائره‌لرنده سکونت وخضوعلری غالب اولمغله بوکره اولقدر بشوش ومنبسط اوملرینك حکمتنی اکلامق ایچون « یارسول الله ! سبب شادی وبشاشتکز ندر ؟ » سؤالنی ایراده جرأت ایدوب ﴿ نصل فرحناك اولمیه یم ؟ که سزدن اول ناموس اکبر طرف و اضح الشرف کبریادن پیام بشارت آمیزله اجنحه تاب تشریف اولوب « خدای متعال حضرتلری نبی سکا ارسال بیوردی ، امت اجابتکدن فرد آفریده یوقدرکه حضرتکه صله‌ٔ صلاة برله عرض درود وتحیات ایله یه ، الا حضرت منان وسر وشانی انك صلاتنه بدل اولمق اوزره اول ذات خجسته سماته اون صلاة ایدر » دیو تبشیر ایتدی ﴾ جوابنی آلدم §

ابن مسعود — حضرتلری مرفوعاً روایت ایلدیکی حدیث صحیحك مآل لطیفی اوزره پادشاه جهان آفرین حضرتلرینك روی زمینده سیاحتله مأمور برطاقم سیّار ملکلری واردر ، بوملائکه‌نك عبادات مفروضه‌سی اقطار ارض

اوزرنده اولنان صلاة وسلامى سلطان اقليم اصطفا ﴿ عليه اكمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينه عرض ايلمكدر §

صاحب سعادت – ﴿ عليه اعظم التحية ﴾ افنديمز حضرتلرينك زمان حياتلرى من جهة المصاحبة امتلرى حقنده محض خير اولديغى كبى ذات مستجمع الكمالات رسالتپناهيلرى زمان مماتلرنده دخى عين خير اولديغندن اعمال مؤمنين بعد ارتحاله حضور ساميلرينه عرض اولنور ؛ اعمال معروضه اكرچه خير ايسه ذات رسالتپناهيلرى حمد وثنايه ابتدار وشر اولديغى تقديرده فاعلى حقنده استغفار ايدرلر §

منصور – بغدادى ديركه : نبى ذيشان ﴿ صلى عليه وعلى آله الرحمان ﴾ افنديمز حضرتلرى اقوال محققينه كوره قبر سعادتلرنده حىّ معنوى ايله حىّ اولوب امتنك طاعات وعباداتيله كسبٌ مسار وحظوظ ايدر ، بز اموات سائره نك بيله قبرلرنده ادراكات علوم وسماعلرى ثبوتنه اعتقاد ايتمكده اولديغمز اجلدن قول مذكورى تصديقه مجبورز ، اكرچه « نبى قبرمده حق سبحانه وتعالى حضرتلرى اوچ كوندن زياده براقمز » معناسنده برحديث روايت ايدرلر ايسه ده مدققين اسلاف « بو خبر مشكوكك سندى پك ضعيف اولديغندن صحيح اولمامق لازم كلير » ديديلر ، مع مافيه مهال بن عمروك « بن بركون سعيد بن المسيب ايله ام سلمه ﴿ رضى الله عنها ﴾ والده مزك حجرهٔ سعادتلرى ياننده اوتورر ايدم ، زوّار كرام مرقد سعادتى زيارته اظهار آرزو واقتحام ايله حجرهٔ معطره داخلنه كيرديلر ، ابن مسيب بونلرك حركات واقعه لرنى استعجابله بكا دونوب ديديكه : شونلرى كوررميسين ؟ نه قدر احمق آدملردر ! ظن ايدرلرمى ؟ كه جسد انور احمدى حجرهٔ معطره ده بولنسون ! هيچ اولو العزم زمره سندن اولان ذوات قبرلرنده قرق كوندن زياده قالورلرمى ؟ آنلر رفع اولنورلر ! سلطان الانبيا ﴿ عليه وعليهم التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرى قرق كوندن زياده قبرلرنده قالميوب

رفع اولنديلر ؛ بونكله برابر امتمك صلاة وسلامى اسم ورسميله ، كنيه ونسبيله
كندولرينه عرض اولنور » ديديكنى ده حكايت ايدرلركه بو روايته نظر قبول ايله
باقيلديغى تقديرده نبى ذيشان ﴿ عليه صلواة الرحمن ﴾ افنديمز حضرتلرينك
جسد اسعد مطهرلرى مرقد اقدس سعادتلرنده بولنمامق اقتضا ايدر ! حالبوكه
سعيد بن مسيبك مدينهٔ منوره حرّه وقعهٔ مكدّره سنده قبر سعادتدن اذان
اوقونوب اقامت اولنديغنى بالذات ايشيدوب نقل ايتديكى واثناى محاصره ده
ابن عفان ﴿ رضى عنه الله المنان ﴾ افنديمزك « بن دار هجرت وجوار حضرتدن
مفارقت ايده مم » ديديكى اوچنجى وجهه نك طقوزنجى صورتنده محرر و قبر
سعادتك دركار اولان علاقهٔ تامه سى غير منكر اولديغندن مهال بن عمرودن
منقول اولان روايتك دخى اصلى اولمامق ايجاب ايدر ؛ اكر مهال بن عمرونك
سعيد بن المسيبدن نقل ايتديكى روايت مقارن صحت اولسه ايدى ، حضرت
پيغمبر ﴿ عليه صلواة الله الاكبر ﴾ افنديمز بلال بن حبشى يى قبر سعادتلرينى
زيارته دعوت بيوررلرمى ايدى ؟ بلال حبشى بيت مقدس فتحندن صكره
رؤياسنده صلى الله عليه وسلم افنديمزى كورديلر وسانحه پيراى صدوره
اولان فرمان كائنات مطاع جناب رسالتپناهى اوزرينه مدينهٔ طاهره يه كيدوب
قبر سعادت زيارتيله مشغول اولديلر ؛ عمر بن عبد العزيزكه اعدل اهل سلوك
وازهد فرقهٔ ملوك بنى اميه دندر ؛ شام شريفده آرام واقامت اوزره ايكن مدينهٔ
سعادت دفينه يه مأمور مخصوص اعزام وبوصورتله قبر سعادته عرض صلاة
وسلام ايدرلر ايدى ؛ فاروق اعظم حضرتلرى ايسه بيت مقدس فتحندن
عودت ايلدكده طوغريجه حجرهٔ سعادته كيروب مرقد عالى حضرتى زيارت
ورسالتمأب افنديمزه اعطاى سلام ايله عودت ايلديلر §

يزيد بن المهرى — ديركه : « بن شام جنت مشامدن مدينة الاسلامه
عزيمت ايده جكم اثناده لاجل الوداع عزيز مصر امارت اولان عمر بن
عبد العزيزك مجلس پر معدلتنه پايهادهٔ زيارت اولمش ايدم ، حضرت اميرحين

موادعه ده بكا « اى يزيد ! قبة الاسلام اولان دار السلامه واصل ومضجع عرش زيب سلطان رسالت (عليه اجمل التحيه) يى زيارت سعادتنه نائل اولديغك زمان اسعدده مرقد سعادتك آغوش صندوقۀ مشك آساسنده دفين خاك تابناك اولان جوهر يكتاى كونين بهايه بندن عرض سلام وتحايا ايتمكى رجا ايدرم » ديديلر §

ـ عبدالله ـ ابن عمر حضرتلرى هرهانكى بر سفردن عودت ايتسهلر حجرۀ معطره يه داخل اولوب اوّلا نبىّ اكرم (صلى الله عليه وسلم) افنديمز حضرتلرينى بعده جناب صديق آندن صكره پدرلرى ابن الخطابى زيارت ايدوب سلام ويررلر ايدى ؛ بو روايت صحيحه امام نافع حضرتلرندن منقولدر ، جناب امام بيوررلر كه عبد الله بن عمر (رضى الله عنهما) حضرتلرى صدفچۀ درون منوّرنده نهان اولان درّ يتيم نبوت (عليه المع التحية) افنديمز حضرتلرى اوزرينه عرض سلام وتحايا ايدر ايدى ؛ بن ذات ساميلرينى بالكه يوز كرهدن زياده كوردمكه كلشن افروز رسالت (عليه اطيب التحية) افنديمزك حضورينه چيقوب (السلام عليك يارسول الله) ديدكدن صكره (السلام عليك يا ابابكر ، السلام عليك يا ابى) ديو زيارته مشغول اولورلر ايدى ، يعنى معرض معلاى رسالته بالمشافهه رسانيدۀ سلام ايلدكدن صكره همنشين انجمن زندكانى وهم حجرۀ آسايشكاه جاودانيلرى اولان جناب صديق اكبر وفاروق اعظم (رضى الله عنهما) يه ابلاغ لوازم تسليم ايدرك عودت بيوررلر ايدى ؛ جناب حيدر (رضى عنه الله الاكبر) حضرتلرى بر كون مسجد شريفه كيروب مرقد فاطمه (رضى الله عنهما) يى كوزدكده برچوق زمان آغلادى وبالآخره حجرۀ معطره يه انصرافله اوزون اوزادى يه آغلادقدن صكره « عليكما السلام يا اخوىّ و رحمة الله » تعبيريله ابابكر و عمر (رضى عنهما الله الاكبر) حضرتلرينه سلام ويروب عودت ايلدى ؛ انكچوندر كه حجة الاسلامه شرفمند اولان فقهاى عظام بعد الحج قبر سعادتى زيارت

قصدیله مدینهٔ منوره‌یه قادمه جنبان اهتزاز وغبطه فرمای بیت معمور اولان مسجد شریف نبویده تحریمه بند نماز اولدقدن صکره رشـك ساز روضهٔ جنان اولان روضهٔ شریفه ایله منبر منیری ، وجود کائنات سـود حضرت رسالتپناهی یه اقترانی جهتله عرش اعلادن افضل بولنان قبر منیف ونشیمنگاه انیقی ؛ یوروییوب گزندکلری مواقع اقدسی ؛ طیانوب اوتوردقلری یرلری ؛ نزول وحی ده اتکا بیوردقلری سـتون جمیلی ؛ مشاهده و زیارت ومسجد شریف عملیاتنده بالذات بولنان وتعمیر وترمیمی امرنده صرف نقود مساعی وغیرت ایلمش اولان اصحاب کرام وتابعین بنام حضراتنك محال آمد شدلرینی رؤیت ایله تبرك وتشرف ایدرلر وانلردن صکره اسـقاط فریضهٔ حج ایتمش بولنان صاحبای امت فقهای عظام مشـار الیهمك اثرینـه کیدرلر ایدی ؛ حجاجك الآن هجرت سرای علیه‌یه عزیمتلری بوکا مبنیدر §

علمای ــ اسلاف حجاج ایچون « ابتدا مدینه‌یه کیتمکمی ؟ یوقسه زیارت قبر سعادت نیتیله مکه‌دن عودت ایلمکمی ؟ » افضل اولدیغنده اختلاف ایدوب تابعین کرامدن علقمه ایله اسـود وعمرو بن میمون « ابتدا مدینه‌یه » کیتمك جهتنی التزام ایلدیلر وامام ابوحنیفه « حجاج ایچون احسـن اولان مکه‌یه کیدوب بعدالعرفه مدینـه‌یه عودت ایلمك اقتضا ایدر » دیدیلر که ابی اللیث سمرقندی فتاواسنده قول ثانی یی قول اوله ترجیح ایتمشدر ، فقط قول اولك جوازینه قائل اولان ائمه دخی چوق اولدیغندن آنکده صحتی مروی ومحققدر §

اخطار ــ زمانمزده حجاجك مدینهٔ منوره‌یه بین العیدین کیدوب کلمسی عادت حکمنی آلمشدر ، بعض حجاج عرفات دونوشندن صکره مدینه‌یه واورادن ینبع البحره ویورادن واپورلره بینوب سویش قنالی طریقیله مملکتلرینه عودت ایدرلر ، حالبوکه بعدالعرفه مرقد سعادت زیارتنی قصد ایدنلر وقتنه کوره مدینه‌ده آنجق برایکی ساعت قدر آرام واقامت ایده‌بیلوب بونکله برابر مدت

وفیرده ده ینبع البحرده واپور انتظاری کبی مشکلات شدیده یه اوغرادقلری موثوقاً خبر ویرلمکده اولدیغندن حجاج ذوی المنهاجك شقّ اول حکمی اوزره عامل اولمق ایچون اولا مکهٔ معظمه یه کیدوب بین العیدین مدینهٔ منوره یه عزیمت ایلملری اقتضا ایدر که اوغرایه جقلری مشکلاته عدم تحمل جهتیله حسب البشریه بر طاقم خواطر مهلکه دن رهایاب خلاص اولسونلر ! مدینه یه بین العیدین کیدلمسی دخی مملکتلرینه بحراً عودت ایده جك اولان حجاج ذوی الابتهاج حقنده اولوب یوقسه براً عودت ایده جکلر عرفات دونوشنده اوغرامق دها خیرلیدر ! §

نصیحت — بش اون سنه اولری بحراً حجه کیدوب کلمك هم مصرفجه فائده لی وهمده وجودجه راحتلغی مستلزم ایدی ، فقط اوچ بش سنه دنبری کیدوب کلانلرك قرانتنه مواقعنده اوغرادقلری مشکلات ، غیب ایتدکلری اوقات ، هم مصرفی همده وجودجه راحتسزلغی آرتیردیغندن بوندن صکره بحراً عودت ایتمك هم مضر وهمده مهلك عد اولنور ؛ برحاجی بحراً عودت ایتمك ایچون لااقل اوچ آی فضله مدتله اللی آلتمش یوزلك آلتون زیاده مصرفه محتاجدر ؛ چکه جکی محن ومشقتك کشف وتخمینی ایسه قابل دکلدر ؛ بوقدر فضله مصرفله بوزحمته کیرمامك وبرچوق مدت یوللرده قالمامق ایچون حجه بحراً کیدوب براً عودت ایدلمك لازم کلیر ؛ براً عودت ایدن حجاج اوقدر زحمت چکمدکدن و یوللرده اوقدر سورینوب کچیکمدکدن بشقه برچوق واجب الزیاره مأثرده زیارت شرفنه مظهر اولورلر §

ینبع البحردن مدینه یه ، ومدینه دن ینبع البحره کیدوب کلمکده اولان زوّار وتجار قافله لری دخی آز زحمت چکمزلر ، بوقافله لر دورت یوز سنه اول (جار) اسکله سی جاده سندن کیدوب کلیرلر واشقیای عربان پنجه سنه دوشمزلر ایدی ، حیفا که عصر رابع اواخرنده ینبع البحر جوارنده ساکن اولان

عربان (جار) نواحیسی عرباننه غلبه ایدرك كندی اسكه‌لرینی ممرّ قوافل ایتمكه موفق اولدیلر ، فقط مدینه‌دن (جار) اسكه‌سنه دورت كونده كیدیلور ایسه ینبع اسكه‌سنه بش كونده كیدلدكدن ماعدا برچوق زحمتلر ، قورقولر ، ده چكیلور ، جار نواحیسنده ساكن اولان عربان ینبع البحر عربانی كبی حشری وخیشین اولمیوب غایت مونس وقناعتكاردر ؛ كمیلر كافی السابق بواسكه‌یه اوغراسه‌لر ، قافله‌لر جار طریقیله كیدوب كلسه‌لر ، هم مصرلجه اهونیتی وهمده ینبع عربانی اشراسندن دفع مضرتی التزام ایلمش اولورلر ، تحویل طریقك اسباب حصولی ایسه (جار) لیمانی ساحلنه بش اون دكان ، اوچ بش مغازه ، محكم برقره اولخانه طرح وتأسیسندن عبارتدر §

جار اسكه‌سی ایچه سفینه استیعابنه كافی برنیم جزیره اولدیغندن یوقارووده افاده اولندیغی اوزره اوائلده دیار مصر وحبشدن ورود ایدن قایقلرك مأمن براسكه‌سی ایدی ، چونكه مدینه‌یه الك یقین وهر دورلو مخاطراتدن امین برمحلده واقعدر ، انتهی §

شفاء شریف — مؤلفی قاضی عیاضك قولنه وكبار علمای شافعیه‌دن امام نووی ایله اجلهٔ فقهای حنفیه‌دن ابن الهمام (علیهما الرحمة العلام) ك اتیان ایلدكاری ادله‌یه كوره مرقد سعادتك زیارتی اجماع امتله ثابت اولوب حتی بعض نحاریر اكامل وجوبنه بیله قائل اولدیلر ؛ زیارت قبور ارادهٔ صاحب شریعت ﴿ علیه اكمل التحیة ﴾ ایله سنت وقبر سعادتك سید القبور اولدیغی وجوهله معروف ومثبت بولندیغندن مرقد سعادتك زیارتی اجماعله ثبوته واردیغی آكلاشیلور ؛ مشفق امت ﴿ علیه اعظم التحیة ﴾ افندیمز حضرتلرینك اصحاب بقیع وشهدای احدی زیارت بیوردقلری ، زیارت قبورك اكرچه رجاله منحصر اولدیغنی ایما ایدر ایسه‌ده ﴿ ولو انهم اذ ظلموا انفسهم جاؤك فاستغفروا الله واستغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحیما ﴾ آیت جلیله‌سی قبر سعادت

زیارتنی آمردر ؛ بو آیت کریمه‌نك نسوانه دخی شمولی اوله‌جغی و بو مسئله‌ده نبیّ جمیل مرقد جلیلانك مستثنا بوله‌جغی درکار اولدیغندن علمای اعلام ذکر اولنان آیت کریمه‌نك، زیارت مستلزم المغفرت قبر مصطفوی اثناسنده تلاوت ایدلمسنی استحباب ایتدیلر §

خارقه — محمد بن حرب الهلالی دیرکه : باعث طینت آدم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمز حضرتلری مرقد سعادته دفن اولندقدن اوچ کون صکره حجرهٔ معطره‌یی زیارت ایدوب برکوشه‌یه اوتورمش ایدم ، بر اعرابی کلوب کندینی مرقد سعادت اوسته آتدی وقبر شریف اوزرندن برمقدار طوپراق آلوب یوزینه کوزینه صاچه‌رق « یارسول الله ! سبحانه و تعالی حضرتلری قرآن کریمنده ﴿ و لو انهم الی اخر الایه ﴾ بیورمشدر ، ایشته بن نفسمه ظلم ایدوب طلب استغفار ایچون حضور فائض النور سعادتکه کلدم » دیدی وقبر سعادت داخلندن ﴿ سکا بشارت اولسونکه کناهلرك مغفرت اولندی !!! ﴾ نه‌جیله تلطیف بیورلدیغنی ایشیدوب عودت ایلدی §

بو خبر — غرابتی جهتله بعض کیمسه‌لری تصدیقده مضطر ومتحیر ایدر ایسه‌ده راویسی امام علی ﴿ کرم الله وجهه ﴾ حضرتلری اولدیغندن قابل اعتراض دکلدر §

خالصاً لوجه الله تعالی مرقد سعادتی زیارت ایچون اوزاقدن یقیندن شدّ رحل ایله مدینهٔ منوره‌یه کیدلمسی ﴿ من زار قبری « و » من جائنی زائراً ﴾ حدیث شریفلریله مشروح اولمق تقریبیله زیارت قبورك جملهٔ قرباتدن بولندیغی شبهه‌دن بری وقربته وسیله اولدیغنه یعنی رسول اکرم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمز حضرتلرینك شهدای احدی زیارت ایچون مدینه‌دن اختیار سفر بیوردقلری اقوال صحیحه ایله رهین ثبوت بولندیغنه بناء مدینهٔ منوره‌یی زیارت املیله

وخلوص نيت ايله يوله چيقلمسى دخى وسائل قربانك برى اولوب حتى بوكا كرك علماى اسلاف وكرك مدققين اخلاف اجماع واتفاق ايلمشلردر §

استحصال بركت فضيلت ايچون ، مسجد الحرام ومسجد سيد الانام ، مسجد اقصادن غيرى مساجد ايچون شدّ رحل اولنمز معناسنده اولان ﴿ لاتشد الرّحال الا ثلاثة مساجد ﴾ حديث لطيفى مرقد سعادتى زيارت ايچون مدينهٔ منوره‌يه كيدلمك قربانه وسيله اوله‌جغنى تصديقه دليل كافى اولديغندن محبوب باركاه خدا ﴿ عليه اكمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينه عرض صلهٔ صلاة ايتميانلر ترك افضل ايلمش اوله‌جقلرى جهتله سزوار ملامت وترك واجب ايله شايان هجو ومذمت اولورلر §

بو مسئله — ده سالف الذكر مساجد ثلاثه‌دن غيرى مساجدى زيارت ايچون شدّ رحال ايدلمك خصوصنك سببنى تعيينده دخى اختلاف واردر ، ائمهٔ رواتدن بعضيلرى « بواوچ مسجددن غيرى مسجدى زيارت ايچون شد رحال ايتمك حرامدر » وبعضيلرى « اكر على طريق النذر اولور ايسه حلالدر » ديديلر ؛ فقط بوخصوصده متعازم اولان كيمسه‌نك مقصد ونيتنه نظر اولنمق اقتضا ايده‌جكندن اكر شدّ رحالدن مقصد صلهٔ رحم والدين كبى امور خيريه‌دن ايسه جائز وبلكه واجب اولوب لكن امور خيريه‌دن دكل ايسه قطعياً حرامدر §

جناب حسن — كه حضرت حسن بن على ﴿ رضى الله عنهم ﴾ ك مخدوم سعادت ملزوملريدر ، قبر سعادت قربنده مشاهده ايلديكى بر طاقم زوّارك دها ايلرى كيتملرينى نهى ايدر وامام زين العابدين شاه انبيا ﴿ عليه اعظم التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينك « قبريمى عيدكاه ، خانه‌لريكزى قبور اتخاذ ايتمه‌ين ! هانكى مكانده اولور ايسه كز ، بنم اوزريمه صلاة ايدك ، يعنى صلاة وسلامى مسجد وقبريمه حصر ايتمه‌ين ، هر نه محلده صلاة خوان اولور ايسه كز بكا ابلاغ

وايصال اولنور » بيوردیغنی درمیانله « زوّاری قبر سعادته تقرّبدن منع وتحذير ايلرایدی » دينور ايسه ، واقعا بواقوال مساجد ثلاثه ایچون شدّ رحالی آمر اولان احاديث شريفه احكامنی منافيدر ، فقط بونلر حدّ اعتدالی عدم تجاوزه حمل اولنور ، حتی امام مالك حضرتلری مرقد سعادت یاننده زیاده‌جه اوتورلمسنی بیله تكريه ايدر وامام زين العابدين حضرتلری اثنای زیارتده روضهٔ مطهره‌یه متصل اولان ستون موزون یاننده طوروب اعطای سلام ومحل مذكورك رأس شريف نبوی جهتی اولدیغنی ایهام ايلر ايدی ؛ فی الواقع زوجات مطهرات حجراتی مسجد سعادته ادخال ایدلمزدن اول اوراسی موقف زیارت اولدیغندن زائرین وارده صدر اسلامده موقف مذكورده وعلی قول حجرهٔ معطره‌نك باب فیوضات نصابی اوكونده بالتوقف عرض سلام وقبر سعادتی اولصورتله زیارته اهتمام ايدرلر ايدی §

هرون — بن موسی الهروینك جدی علقمه‌یه « حضرت پیغمبرك خانهٔ سعادت آشیانه‌لری مسجد سعادته ادخال ایدلمزدن اوّل قبر سعادتی هانكی جهتدن زیارت ايدرلرايدی ؟ » دیو سؤال ايدوب « حضرت عایشه (رضی الله عنهما) نك وفاتندن اول حجرهٔ معطره قپوسی قپادلمامش اولدیغندن مشار اليها والده‌مزك ارتحالنه دكين كنديلرينه منسوب اولان حجرهٔ لطیفه‌نك قپوسی اوكوندن زیارت ايديلور ايدی » جوابنی آلدقلری جناب هروندن منقولدر §

حافظ منذری — (لاتجعلو تبری عیداً) حديث شریفی كثرت زیارته ترغیب نكته‌سیله تأويل اولنملی ، یعنی بوندن مراد حكمت اعتیاد پیغمبری « بنم قبرمی بيرام كبی ییلده بر كره زیارته حصر ایتمیوب هروقت وساعت زیارته غيرت ايدك » دیمك اولملیدر دیدی ؛ خانه‌لریكزی نماز قیلمامقده قبرلره تشبيه ایتمه‌ین » مفادینی تضمن ایدن (لاتجعلوا بیوتكم قبوراً) جملهٔ جمیله‌سی قبرده نماز قیلمق جائز اولمدیغندن حافظ منذری مرحومك حملنی تأیید ايدر

ایسه‌ده بو حملك بعید اولمسیده ملحوظدر ؛ واضح اولان حدیث مذكور (قبر سعادتی زیارته اوقات اعیاد كبی زمان مخصوص تعیین ایتمه‌یڭ ، یهود ونصارا مراقد انبیایی زیارت ایچون جمع اولوب لهو وطربله امرار وقت ایدرلرایدی) یاخود (اثنای زیارتده عیدكاهده اكنور كبی طول مدت اظهار زینت وعقد جمعیت ایدلمامك) یعنی (بالذات مرقد سعادت زیارتنی قصد ومرام ایدنلر ، سلام ویروب دعا ایلدكدن صكره بلا توقف عودت ایلمك) معنالریله تأویل ایدلمكدر كه بو تأویل حافظ منذرینك توجیهندن دها ابلغ واحسن كبی كورینه‌رك من جهة التعظیم اقوای اقاویل عداولنه بیله‌جكندن زوّار مسلمین قبر سعادت زیارتنی افضل قربات واكدّ مستحبات بیله‌رك شدّ رحالی اكثار ومرةً بعد اخری ، مرقد سعادتی زیارته ابتدار ایتملی ، یعنی بیرامك سنه‌ده بركره اولدیغی كبی مدینۀ منوره‌یه كیتمكی دخی مدت العمر بركره‌یه حصر ایتمیه‌رك مقتدر اولدقجه كیدوب زیارت وفقط حضور حضرتده چوق اكلنمیوب عودت ایلملیدر §

امام ابو حنیفه — افضل مندوبات واكدّ مستحباتدن اولان قبر سعادتك زیارتی درجۀ وجوبه یقیندر دیدیلر §

قبر سعادتی زیارت ایچون نذر ایدنلرك « ائمۀ شافعیه عندنده ایفای نذر ایتملری لازم كلور ایسه‌ده قبور سائره‌یی زیارته نذر ایدنلرك برروایته كوره ایفای نذر ایتملری وروایت دیكر حكمنجه ایفای نذر ایتمامملری اقتضا ایدر ، مع مافیه قول اول قول ثانی‌یه مرجحدر §

مسجد حرامی یورویه‌رك زیارته نذر ایدنلرك ایفای نذر ایتملرینه سبب مسجد شریف مذكورك مصدر مناسك بولندیغیدر ، مسجد سعادت كعبۀ معظمه ایله مسجد اقصادن افضل اولان مرقد جلیل سعادتی حاوی واول مسجد لطیفه یورویه‌رك عزیمتی نذر ایلمك مطلقا زیارت قبر شریف نیت خالصه‌سنی محتوی اولدیغندن بو نذرك ایفاسی بطریق الاولی الزمدر ، كعبۀ

معظمه حقنده کی نذرك لزوم ایفاسی عندالائمه متفق ایسه‌ده مسجد سعادت ایله مسجد اقصی ایچون ایدیلان نذرك ایفاسنده اختلاف واردر ؛ بو اختلاف دخی زیارت جهتنده اولدیغندن قبر سعادتی زیارت ایچون نذر ایدنلرك بهمه حال ایفای نذر ایتملری اقتضا ایدر §

مسئله — شیخ ابو محمد بن ابی زیددن « نیابةً حج ایچون پاره آلوب حجه کیتمش و مرقد سعادت زیارتنی دخی شرط ایتمش اولدیغی حالده ایفای حج ایدوب فقط بعض اسباب حیلولتیله قبر سعادتی زیارت ایتمکسزین عودت ایدن کیمسه‌نك زیارت قبر النبی ایچون صرفی اقتضا ایدن مبلغك صاحبنه ردّ و اعاده‌سی لازم کلورمی ؟ » دیه استفتا ایدلمش و شیخ ابن زید حضرتلری مبلغ مذکورك ردّ و اعاده‌سی اقتضا ایده‌جکنه فتوی ویرمشدر §

اخطار — حضرت پیغمبری وسیله ایدنمنك صورت و فوائدی دخی تعریف ایدلمك لازم کلور ایسه‌ده کرك بو خصوص و کرك آداب زیارت و مجاورت شرائطی خاتمهٔ کتابده مسطور اولدیغندن عیب تکرردن احترازاً بوراده آنك ذکر و تفصیلنه حاجت کورلمدی §

* قطعه *

صلات ایله سلامك وقتیدر فصل ایردی پایانه
بو فصل پاکه حسن خاتمه زیرا تحیتدر ؛
کوکل ناکاه حسرتکاه وصلتله اولوب مألوف
غم و شادی آنکله همدم و همبزم صحبتدر
خدا هر دمده ایتسون اول صلاتی روضه‌که ایثار
که مقدارین آنك فهم ایلمك مخصوص حضرتدر

﴿ صورت ﴾

{ ٢ }

فضائل — مسجد شريفله خصائل منبر لطيف ومسائل روضهٔ منيف نبوى ذكر وبياننده‌در §

حق سبحانه وتعالى — حضرتلرى مسجد سعادتى « اولكى كوندن اركان تقوى اوزرينـــه بنا قلنان مسجد شريف . البته نمازه قائم اولمق ايچون مسجد ضراردن احق والیقدر . آنده رجال واردركه رضاء الله ايچـــون پاكلكى سورلر ؛ الله تعالى دخى پاك اولانلرى سور » افادهٔ سعادت استفاده‌سنى شامل اوله‌رق لامعه پيراى نزول اولان { لمسجد اسس على التقوى من اول يوم احق ان تقوم فيـــه رجال يحبون ان يتطهروا والله يحب المنطهرين } كريمهٔ جليله‌سيله توصيف واول مسجد منيف ايله جماعتنك طهارت ونظافتنى دخى بينه بوآيت كريمه‌سنده ستايش وتعريف بيورديلر ؛ بوآيت جليـــله‌نك هانكى مسجد حقنده شـــطارت افزاى نزول اولديغى بين العلماء اگرچه مختلف فيه ايســـه‌ده مفسرين اعلام مدينهٔ منوره مسجد شريفى حقنده نزول ايلديكنى اعلام واثبات مدعا ضمننده احاديث كثيره نقليله تأييد مرام ايدوب مقام دليلده ابوسعيد خدرينك «بن امام الانبيا ﴿ عليه اكمل التحايا ﴾ افنديز حضرتلرينه (اركان تقوى اوزره تأســـيس اولنان هانكى مســـجددر ؟) ديوب { بنم عبادتگاهم اولان مسجد مدينه‌در ! « لمسجد اسس على النقوى » آيت منيفه‌سى مسجد شريف مذكور حقنده نازل اولدى } جوابنى آلدم » ديديكنى نقل ايتديلر ؛ برطاقم علماء « پيشواى جماعت اصفيا ﴿ عليه اذكى التحايا ﴾ افنديز حضرتلرينـــك بوآيتى اهل قبابه خطاباً اوقويوب (جناب حق سزى ثنا ايديور) بيوردقلرينه باقيلور ايسه قول شريف مذكورك مسجد قبا حقنده

نزول ايتمش اولمسی لازم كلور » ديديلر ايســه‌ده مفسرين كرام بو ادّعانی (اولوقت اهل قبا دخی مسجد مدينه‌يه دوام ايتمكده اولدقلرندن بوروايت ابوسعيد خدرينك قولنی جرح ايتمز) جوابيله رد ايلديلر ؛ حالبوكه ابن رشيد { من اول يوم } قول جليلی ذكر اولنان آيت كريمه‌نك مسجد قبا حقنده اولديغنی تلميح ايدر ؛ سردار مجاهدين (عليه سلام الله المعين) افنديمز حضرتلری مدينهٔ منوره‌يی تشريف بيوردقلری زمان ابتدا مسجد قبايی تأسيس ايتديلر ايدی ؛ مكركه { من اول يوم } قول كريمنده اولان { يوم } لفظ منيفی ابتدا تأسيسنده اركان تقوی اوزره طرح اولندی » مؤداسنده اوله ديمشدر §

اختلافات واقعه دلائلنه چشم امعانله نظر اولنديغی تقديرده آيت مذكوره‌نك هم مسجد مدينه وهمده مسجد قبايه شمولی اوله بيلور واكر « ايكيسی دخی اركان تقوی اوزره مؤسس اولديغی جهتله دفع منافات وتعارض ايچون بو آيت كريمه هم مسجد مدينه وهمده مسجد قبا حقنده نازل اولدی » دنيلسه روايات واقعه ما بينی توفيق ايدلمش اولور ، مع مافيه { لاتشد الرحال الا لثلاثة مساجد ، مسجدی ومسجد الحرام ومسجد الاقصی } حديث صحيحی مؤداســنه يعنی « مسجد مدينه ايله مسجد الحرام ومسجد اقصادن غيری مساجدی زيارت ايچون شدّ رحال جائز اولمديغنه » كوره آيت جليلهٔ مذكوره‌نك مسجد مدينه حقنده نزول ايلمش اولديغی ثابت اولور §

ائمهٔ احاديث — خبر سالف الذكرك مفادينی مؤيد برقاچ حديث شريف دها نقل ايدرلر ، لكن بونلرك جمله‌سی من حيث الالفاظ بری برينه مخالف اولديغنه يعنی احاديث منقوله‌نك بری « اختيار مسافرت اولنمق ايچون ساهرهٔ غبرای زمينده اوچ مسجد اولوب بری كعبه ديكری بنم مســجدم وبريده مسجد اقصادر » مفادنده وبريده « سفر اولنه‌جق مساجد بنم شو مسجدم ايله بيت عتيقدر » مؤداسنده وبريده « زيارت ايچون شدّ رحال اولنه‌جق مساجد

مسجد ابراهیم ایله مسجد محمد (علیه سلام الله الاحد) در ، بن خاتم الانبیا اولدیغم کبی مسجدم دخی خاتم مساجد انبیادر ، زیارت ایچون شدّ رحاله احق اولان بنم مسجدمدر » معناسنده اولوب بونلرك بعضیسنده مسجد اقصی غیر مذکور و بعضیلری ضعف روایات ایله مشهور بولندیغنه مبنی جالب دقت اولمامق غیر قابلدر §

ارکان تقوی اوزره مؤسس اولان مسجد شریف مدینه‌ده قلنان بر نمازك ثوابی مسجد اقصاده ادا اولنان بیك نمازك فضل و ثوابندن زیاده اولدیغندن مسجد سعادت مسجد الحرامدن غیری مساجدك کافه‌سندن خیرلیدر ؛ چونکه نبیّ محترم اخر الانبیا و مسجد مدینه اخر مساجد انبیادر §

روایت — جناب ارقم (رضی الله الاعظم) حضرتلری نائل اجر و مثوبات اولمق نیتیله بیت مقدسده نماز قیلمق ایچون قدس شریفه کیتمك ایستمش و لاجل الموادعه مجلس ملائك انیس نبوی‌یه مثول ایله بیان کیفیت ایلمش ایدی ؛ دانای سرائر حکمت (علیه اکمل التحیة) افندیمز حضرتلری « تجارت ایچونمی ؟ کیده‌جکسین ؟ » استفهامیله استقصای ضمیر ایدوبده « خیر نائل اجر و مثوبات اولمق اوزره بیت مقدسده نماز قیلمغه کیده‌جکم » جوابنی آلدقده « بو مسجدده قلنان بر نماز ثواب جهتیله بیت مقدسده ادا اولنان بیك نمازدن یکدر » و علی قول « بنم مسجدمده قلنان بر نماز مسجد الحرامدن غیری مساجدروی زمینده ادا اولنان بیك نمازدن افضلدر » و علی روایة « بیت مقدسده بر نماز ایکی مسجددن غیری هر هانکی بر مسجدده قلنان بیك نماز کبیدر ؛ مدینه مسجدنده قلنان بر نماز من جهة الاجر مسجد اقصادن غیری بلاد سائره مساجدنده ادا اولنان نمازلرك بیك کره بیکندن و مسجد اقصاده قلنان بر نمازك بیکندن افضل اولوب بو نمازك قدر و مزیتنی انجق واجب تعالی حضرتلری بیلور ؛ مع مافیه مسجد الحرامده قلنان نمازه معادل اوله‌مز ! مسجد الحرامدن مراد ایسه کعبهٔ معظمه بقعهٔ مفخمه‌سیدر !!! » بیوردیلر §

بو تفصيلاته كوره بيت مقدسده قلنان برنماز مسجد الحرامله مسجد النبيدن غيری مساجدده قلنان بيك نمازه ومدينهٔ منوره‌ده ادا اولنان برنماز مساجد سائره‌ده قلنان بيك كره بيك نمازه من جهة الاجر مساويدر §

مسجد الحرام — ك سبب استثناسی كعبهٔ معظمه حرم خرّمنك اجر وثواب يوننددن مسجد شريف النبی ايله برابر اولمق ياخود مسجد الحرام مسجد مدينه‌يه نسبتله مفضول و يا فاضل بولنمق احتمالاتنه يعنی كعبهٔ معظمه ايله مسجد الرسول حرم شريفلری من جهة الفضيله يكديكره مساوی اولديغنه وياخود كعبهٔ معظمه مفضول اولمغله حرم خرّم مسجد الحرامده قلنان نماز بيكدن اشاغی ويا فاضل اولوب بيكدن يوقاری بولنديغنه مبنيدر ؛ ابن بطال بومسئله‌ده احتمال اوّلی ترجيح ايدوب « احدهمالك آخره تفضيلی دليلسز ممكن اوله‌ميه‌جغندن مسجدين شريفين حرم محترملرينك يكديكره مساوی اولديغی تبين ايدر » ديدی ، امام مالك ايسه ابن بطالی جرحله ايكنجی احتمالك صحتنه يعنی مسجد الحرامك مفضول اولمسنه ذاهب اولدی ؛ حالبوكه اصحاب كرام عمر بن الخطابك خامه‌كش روايت اولديغی سند واضح تقريبيله مكهٔ معظمه‌نك ثوابی مدينهٔ منوره ثوابندن زياده اوله‌جغنی ايهام ايلديلر ؛ چونكه ابو الدرداء حضرتلرينك « مسجد الحرامده قلنان برنماز سائر مسجدلرده ادا اولنان يوز بيك نمازه ومسجد شريف مدينه‌ده قلنان برنماز كذلك مساجد سائره‌ده قلنان بيك نمازه وبيت مقدسده قلنان برنماز مساجد سائره‌ده ادا اولنان بشيوز نمازه مساويدر » معناسنی شامل اوله‌رق نقل ايلديكی حديث كزين مسجد الحرامك مساجد سائره‌يه دركار اولان فضل ورجحاننی تعيين ومسجد النبينك مسجد اقصايه بيك درجه فضلی اولميوب بشيوز درجه اولديغی تصريح وتبيين ايدر §

ابن ماجه — رجال ثقاتدن براعه كذار نقل وروايت اولوب « انسانك خانه‌سنده قيلديغی نمازك (بر) محله مسجدنده قيلديغی نمازك (يكرمی بش)

جمعه مسجدنده قیلدیغی نمازك (بشیوز) مسجد اقصی ده قیلدیغی نمازك (بش بیك) مسـجد مدینه‌ده قیلدیغی نمازك (اللی بیك) مسجد الحرامده قیلدیغی نمازك (یوز بیك) نماز قیلمش قدر اجر ومثوباتی اولور » دیمشدرکه بو تفاضل امام نووی قولنجه هم فرائض وهمده نوافل حقنده وامام طحاوی ایله ائمـهٔ سائرهٔ مالکیه‌یه کوره یالکز فرائض حقنده‌در ؛ فقط { افضل صلاة المرء فی بیته الا المکتوبه } حدیث شریفی ایکنجی قولك حکمنی تأییـد ایده‌جکندن امام نووینك قولی اقوال ضعیفه جمله‌سندن اولمق لازم کلور ؛ امام اعظم ایله امام مالك « تضاعف ثوابك شمولی یالکز فرضه مخصوصدر » دیدیلر ، وامام شافعی اولرده قلنان نمازك افضلیتی ثوابك زیاده‌لکنه مانع اولمدیغندن مدعای واقعی منافی دکلدر ؛ فضل مفضوله نسبتله بعضاً تزیید ثوابی انتاج ایتمز ؛ بلکه مفضولده اولان ثواب فاضـلده بولنمز » جوابیله بیان دقایق ایلدیلر ؛ رحمة الله رحمة واسعه §

مهم بر اخطار — نماز حقنـده اولان تضاعف تزییـد اجر و ثوابه معطوف ایسه‌ده نماز کذشته سقوطنی اسـتلزام ایتمز ! یعنی مسجد الحرامده قلنان برنماز سائر مسـجدلرده اداسی لازم کلورکن قضایه براغلمش اولان نمازلرك یرینه قائم اولمز §

علمای — کرامك تضاعف اجر وثواب حقنـده اتفاق و اجماعی وار ایسه‌ده مساجد ثلاثهٔ مذکوره‌ده قلنان نمازلرك اجر و مثوباتی بینه مسـواك استعمال ایدرك جماعتله قلنان نمازلرك ثوابنه مساوی اوله‌مز ، مساجدمذکوره‌نك تضاعف اجر ومثوباتنی یالکز نمازه حصر ایتمامیلیدر ؛ کرك مسجد حرام ، وکرك مسجد سید الانام ، حرم محترملرنده هرنوع عبادات وطاعات ایچون تضاعف ثواب واردر ؛ امام بیهقینك جابر بن عبداللهدن خامه‌کش روایت اولدیغی { الصلاة فی مسجدی هذا افضل من الف صلاة فیما سواه الا المسجد الحرام

والجمعة فی مسجدهذا افضل من الف جمعة فيما سواه الا المسجد الحرام و شهر رمضان فی مسجدی هذا افضل من الف شهر رمضان فيما ســواه الا المسجد الحرام ﴾ خبر صحيحيله امام طبرينــك بلال بن الحرثدن منقولاً بيان ايلديكی ﴿ رمضــان بالمدينة خير من الف رمضان فيما سواها من البلدان وجمعة بالمدينة خير من الف جمعة فيما سواها من البلدان ﴾ حديث جليلی ذكر اولنان مساجد ثلاثەنك هرهانكی برنده اولنان طاعات وعبادات متنوعەنك تضـاعف اجر وثواب وفضائلنه دليل واضحدر §

مدينهٔ سعادت دفينه شهرينك تضاعف اجر وثواب خاصهٔ جليلەسنی حائز اولان موقعلری

ائمهٔ احاديثدن بعض ذوات تضاعف ثوابی امام الاذكيا ﴿ عليه اكمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينك عصر عالیٔ رسـالتپناهيلرينه وكندی حياتلرنده تأسيس بيورلمش اولان مسجد شريفك داخل حدودينه حصر وقصر ايلديلر ، فقط دليل واضح اتيانيله اثبـات مدعا ايده مدكلرندن اول شهر مقدسـك هر بر طرفنده ومســجد النبی حرم شريفك هر برنده اولنان طاعات وعبـاداتك تضاعف ثوابی مقرردر ؛ ســيد الابرار ﴿ عليه صلواة الله الســتار ﴾ افنديمز حضرتلری ﴿ لومد هذا المسجد الی باب داری ماعدوت ان اصلی فيه ﴾ و ﴿ هذا مسجدی ومازيد فيه فهومنه ولوبلغ بمسجدی صنعا كان مسجدی ﴾ بيورديلر وعمر بن الخطاب حضرتلری ﴿ فی المسجدی من شاميه لوزدنا فيه حتی تبلغ به الجيانة كان مسجد رسول الله صلی الله عليه وسلم ﴾ و ﴿ لومد مسجد رسول الله صلی الله عليه وسلم الی ذوالحليفة لكان منه ﴾ ديديلر واصحاب كرام زمان عاليلرنده مسجد نبويەيی توسيع وتفسيح ايلديلر ؛ بودلائل علی العموم اثبات مدعايی كافل اولديغندن مدينهٔ طـاهرەنك هر موقعنده تضاعف اجر وثواب دركاردر ؛ انكچوندر كه امام احمد وطبرانی رجال ثقاتله انس بن مالكدن « هر كيم بنم

مسجدمده (مدينه مسـجدنده) هيچ بروقتى افانه ايتميه‌رك قرق وقت نماز قيلار ايسه آنك ايچون نارجهنمدن آزاد اولمق وعذاب ونفاقدن قورتيلمق براتلرى يازيلور » افادهٔ عنايت استفاده‌سنى حاوى اولان { من صلى فى مسجدى اربعين صلاة « وعلى رواية لاتفوته صلاة » له براة برائة من النار وبرائة من العذاب وبرائة من النفاق } حديث شريفنى وابن ماجه دخى جناب اباهريره‌دن « خانه‌كزدن چيقوب بنم مسجدمه كيرنجه‌يه قدر كيمكزك حسنه‌سى تزييد ، كيميكزك خطيئه‌سى تنقيص ، اولنور ؛ يعنى كناهى اولانلرك كناهلرى دوكيلوب كناهى اولميانلرك ثوابى چوغالور » مؤداسـنى شامل اوله‌رق نقل وروايت ايلديكى { ان من حين يخرج احدكم من منزله الى مسجدى فرجل فكتب له حسنة ورجل تحط عنه خطيئة } خبر صحيحنى وامام يحيى ، سهل بن سـعدك « هركيم مسئلهٔ خير تعليم ويا تعلّم ايدرك بنم بومسجدمه داخل اولورايسـه مجاهدٌ فى سبيل الله كبى اولور وهركيم دنيايه متعلق سوز سويليه‌رك كيررايسه ، اول كيمسه سائر ذواتك جالب دقت اولان اشياسنى سير ايتمش كبى اولور ؛ يعنى دنيا مشغله‌سيله مسجد شريفه كيرنلرك كنديلرينه نفع وفائده‌سى اولميان امتعهٔ مزينه‌يه باقوب حيران اولان سيرجيلر كبى اولور ، كه كوردكارى اموال واشيا سائر كيمسه‌لرك ماليدر!!! » مفادنده اوله‌رق روايت ايلمش اولديغى { من دخل مسجدى هذا يتعلم فيه خيراً ويعلمه كان بمنزلة المجاهد فى سبيل الله ومن دخل بغير ذلك من احاديث الناس كان كالذى يرى مايعجبه وهو بغير } خبر حكمت اثرينى وابى سعيد المقبرى دخى اعتمادى اولان رجال ثقاتك « مأمول ايدرمكه هربريكزك خانه‌سنده برمسجد واردر ؛ اللهه يمين ايدرمكه اكر خانه‌لريكزده نماز قيلسـه‌كز ، بنم مسجديمى ترك ايلمش وبنم مسجديمى ترك ايتسه‌كز ، سنتمى ترك ايلمش وسنتمى ترك ايتسه‌كز ؛ موصل سلامت اولان يولدن چيقمش اولورسكز » مؤداى حكمت احتواسـنى شـامل اوله‌رق روايت ايلدكارى { لااخال الان لكل رجل منكم مسجداً فى بيته فوالله لوصليتم فى بيوتكم لتركتم

مسجد نبيكم ولو تركتم مسجد نبيكم لتركتم سنة ولو تركتم سنة اذا لضللتم }
حديث شريفنى درميانله « كرك بو احاديث شريفه وكرك آثار مرويهٔ سائره ،
مسجد شريف سعادتك حائز اولديغى قدر ومزيتى اثباته دليل كافيدر ؛ بناءً
عليه مسجد شريفك تضاعف اجر ومثوباتى الى قيام الساعه باقى اولمق ومرقد
سعادتى حاوى بولنان مسجد سعادتك بولنديغى بلدهٔ مقدسه‌نك هر يرنده
تضاعف اجر وثواب طاعات مزيتى بولنمق اقتضا ايدر » ديديلر §

اخطار — بويله برمسجد جليلى زيارته موفق اولانلر روضهٔ مطهره
ايله منبر منيف پيغمبرى زيارتلرينى محض غنيمت بيله‌رك فوق الغايه رعايت
ابرازيله بورالرده صلواة مكتوبه ونوافل اداسنه غيرت ومداومت ايتملرى لازم
كلور ، زيرا سپهسالاى انبياء (عليه اتم التحايا) افنديمز حضرتلرى بيت
عايشه « حجرهٔ معطره » ايله منبر منيرلرينك آره سنده بولنان موقع مسعود
روضهٔ مطهره » ك رياض جناندن برروضه اولديغنى ومنبر منيرك دخى
حوض كوثر اوزرنده بولنديغنى خبر ويرديلر §

روضهٔ مطهره — نك تعريف وتعيين حدودينى شامل اوله‌رق روايت
اولنان احاديث شريفه‌نك اگرچه بعضيلرنده { ما بين قبرى ومنبرى }
و بعضيلرنده { ما بين بيتى ومنبرى } وبعضيلرنده { ما بين بيتى الى منبرى }
واقع اولمش يعنى احاديث شريفهٔ مرويه من جهت الالفاظ احدها آخره
مباين دوشمش ايسه‌ده مرقد سعادت حضرت عايشه (رضى الله عنها) نك
حجرهٔ معطره‌لرى داخلنده اولديغى وبيت النبى ايله مرقد مصطفوينك فرقى
اولمديغى جهتله آثار مرويه‌نك كافه‌سى برمآلده در §

امام احمد — ك رجال ثقاتله سهل بن سعددن نقل وروايت ايلديكنه
كوره منبر سعادت برتُرعَهٔ شوق افزا وابى واقد الليثى قولنجه منبر منيرك
آياقلرى زمين دلنشين جنت اوزرنده اولديغندن روضهٔ مطهره ايله منبر منير

مزهره ، نقدر ستایش اولنسه بجادر ؛ اصحاب سعادت استصحاب کرامدن ابی المعلی الانصاری « بن خطیب الانبیاء (علیه افضل التحایا) افندیمز حضرتلری منبر سعادتلری اوزرنده ایکن { بنم آیاغم فرادیس جنانك زمینی یوکسك باغچەلرندن برباغچەنك اوزرنده در } معادنده اولان { ان قدمی علی ترعة [١] من ترع الجنة } حدیث سعادت تحدیثنی ایراد ایلدیکنی ایشتدم » دیمش وابی سعید الخدری « سلطان دین (علیه سلام الله المعین) افندیمز حضرتلری اثنای خطبەده ومنبر لطیفلری اوزرنده ایکن { بن بو ساعت حوض کوثرك صو ایچیلەجك یرنده طوریورم } مؤداسنی شامل اولان { انا قائم الساعة علی [٢] حوضی } حدیث شریفنی زیب زبان بیوردی » دیو نقل وروایت ایلمش وابن زبالە « نبیّ محترم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلری { انا علی الحوض [٣] الان } یعنی « بن بوآنده حوضم اوزرندەیم » دیەرك تحدیث نعمت ایلدیکنه دائر برحدیث صحیح نقل ایلمش ونافع بن جبیر { احد شفی المنبر علی عقر الحوض فمن حلف عنده علی یمین فاجرة یقطع بها حق امری مسلم فالیتبوأ مقعده من النار } خبر صحیحنی روایت ایدرك « صاحب الایات البینات (علیه افضل التحیات) افندیمز حضرتلرینك حوض کوثرك صو ایچیلەجك یرنده بولنان منبر شریفلرینك یاننده هرهانکی برمسلمانك حقنی کتم ایچون یمین ایدنلرك کندیلرینه جهنمدن برمحل تهیه ایتمش اولەجقلرینی » بیلدیرمشدر §

ابی داود وابن حبان ایله حاکم دخی { لا یحلف احد عند منبری هذا علی یمین اثمة ولو علی سواك احضر الابتداء مقعده من النار او اوجبت له }

---

[١] ترعه — قویو وعلی قول زمینی مرتفع باغچه معناسنەدر .

[٢] عقر — حوضدن صو ایچنلرك طوردقلری یره وعلی قول حوضك کیروسنه دینور که حوضك صویی بورادن سیلان ایدر .

[٣] بوحوضدن مقصد حوض کوثر اولوب [زوایاه سواء] حدیث شریفنده تعریف بیورلمش اولدیغنه کوره متساوی الاضلاع برحوض مربع الشکلدر .

وامام نسائی ﴿ من حلف عند منبری هذا يميناً كاذبة استحل بها مال امرئ مسلم فعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين لايقبل منه حرفاً ولا عدلاً ﴾ وطبرانی ﴿ منبری على ترعة من ترع الجنة ومابين المنبری وبيت عايشة روضة من رياض الجنة ﴾ احاديث شريفه‌سنی نقل وروايت ايدرك روضهٔ مطهره وحجرهٔ معطره ايله منبر لطيفك واجب الاحترام مواقعدن اولديغنی تعريف وايهام ايلديلر §

سالف الذكر احاديثدن برنجی حديثك راويسی جابر بن عبدالله الانصاری اولوب معناسی ﴿ هيچ بر كيمسه بنم شو منبريمك ياننده يالان يره يمين ايتمز ! الا جهنمده يرينی تهيئه ايدر ؛ و جهنم اكا واجب اولور ﴾ و ابی امامة بن ثعلبه‌نك روايت ايلديكی ايكنجی حديثك مفادی ﴿ هركيم بنم شومنبريمك ياننده برمسلمانك استحلال مالی مقصديله يالان يره يمين ايدر ايسه حق سبحانه وتعالی حضرتلريله جميع ملائكه وبنی بشرك لعنتی آنك اوزرينه اولور ، وآنك نه‌توبه‌سی ونه‌ده صلواة نوافل ومكتوبه‌سی قبول اولنور » وابی سعيد الحذرينك براعه كذار روايت اولديغی حديث ثالثك مؤداسی « جنتك مرتفع الزمين رياضندن بر روضه اوزرنده اولان منبرم ايله عائشه ﴿ رضی الله عنها ﴾نك سعادتخانه‌سی آره‌سی فراديس جناندن لطيف برباغچه‌در » ديمك اولور §

مصلای نبوی حدودينك تعريفی — جناب ختمی پناه ﴿ صلى الله عليه الاله ﴾ افنديز حضرتلری مصلای شريفلری حدود ميامن محدودينی تعيين ايچون « بنم حجرهٔ سعادتمله مصلای شريفمك آره‌سی » وبر روايتده (بنم مسكنمله مصلای منيفمك مابينی) و قول ديكرده (منبرمله مصلامك آره‌لغی رياض جنتدن بر روضه‌در) مؤداسنده اولان﴿ مابين حجرتی ومصلايی روضة من رياض الجنة (و) مابين بيتی ومصلايی روضة من رياض الجنة (و) مابين منبری و مصلايی روضة من رياض الجنة ﴾ بيوردقلری جهتله علمای اسلاف مصلای شريف حدودينی تعيينده اختلاف ايتديلر ؛ لكن حديث اولك راويسی طبرانی وايكنجی حديثك ناقلی ابی طاهر بن مخاص اولديغی وحديث

ثالثی دخی ابن زیاد روایت ایلمش بولندیغی اجلدن احادیث مذکوره‌نك صحتنده شبهه اولمیوب جای تردّد اولان اختلافات الفاظه عطف نظر دقت اولندیغی تقدیرده جمله‌سنك معنای واحدی شامل اولدیغی اکلاشیلور ؛ اصل اختلاف وتردّدی دعوت ایدن نقطه «مصلی» لفظنك جهت شمولی اولان موقع مبارك اولدیغندن ائمهٔ کرامك برازلری « مصلادن مراد مسجد سعادت » و برازلری « مصلای عید پیغمبری » اولملیدر دیدیلر ؛ اکر ایکنجی حدیثك راویسی ابی طاهر عقیب حدیثده باباسی یحیانك « بن ایشیتدمکه سعید بن ابی وقاص بو حدیثی طویدیغی ساعت مسجد شریفله مصلای عید آره‌سنده برخانهٔ بی بهانه بناسنه مسارعت ایتمش » دیدیکنی نقل و بیان ایلدیکنه وابن شیبه جناح نجّارك « بن عائشه بنت ابی وقاص ایله مکه‌یه کیتدم ایدی ، مدینه‌دن چیقارکن بنت ابی وقاص بکاخطاباً (ای جناح ! ساکن اولدیغك خانهٔ‌هانکی جهتده‌در ؟) دیوبده (بلاط مدینه‌ده‌در) جوابنی آلنجه (صاقین او خانه‌یی الدن چیقارمه ! بابام سعد بن ابی وقاص رسول اکرم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمز حضرتلرینك (بنم مسجدمله مصلامك آره‌سی ریاض جناندن بر روضه‌در) بیوردیغنی سویلردی » دیمش اولدیغنی حکایه ایتدیکنه باقیلور ایسه احادیث شریفه‌ده ذکر اولنان مصلادن مراد مصلای عید اولمق لازم کلور §

واضحه — بلاط ، دنیلان محل «ازواق مدینه» بحثنده تعریف اولندیغنه کوره مسجد النبیدن مصلای عیده منتهی اولان جادهٔ واسعه‌نك قالدیریمیدر ؛ مصلای عیدله مسجد سعادتك آره‌سی ریاض جنتدن برروضه اولدیغی مثبت اولمق تقریبیله مسجد سعادت حرمنك کاملاً روضهٔ مطهره اولمسی اقتضا وطاهر بن یحیا ایله جناح النجارك سالف الذکر حکایه‌لری دخی بو حکمك مقتضاسنی ایما ایدر ؛ انتهی §

بو تقدیرجه افضل الناس ﴿ علیه الصلواة مازبر علی القرطاس ﴾ افندیمز

حضرتلری « یوم قیامتده منبر سعادتلرینك سائر مخلوقات کبی عرصه کاه حشره اعاده وشیمدیکی بولندیغی محله وضع ونهاده اولنه‌جغی واول منبر فیوضات اثرك یاننده نماز قیلانلر حوض کوثر عقرنده عبادت ایلمش کبی اوله‌جغی جهتله اول جای مبارك ومحل تابناك متبرکده ادای صلاة ایچون روضهٔ مطهره‌یه دوام ایدنلر حوض کوثرك برطرفنده عبادت ایتمش وحوض کوثر نزدنده بولنانلر صویندن ایچمکه سبب اوله‌جق اعمال صالحه ایشلمش اولدیغنی » بالاده کذارش پذیر سطور اولان احادیث شریفه‌ده بیان ایتدیلر وبو اشارت واضحه ایله ضعفای امتنی منبر سعادتك یاننده عبادت ایتمکه ترغیب ایلدیلر §

منبر سعادت — ك عرصهٔ عرصاته نقل اولنه‌جغی بین العلماء متفق علیه اولوب فقط شیمدیکی منبرمی ؟ نقل اولنه‌جق ؟ یوقسه خطیب منبر لاهوت افندیمز حضرتلرینه مخصوص دیکر برمنبرمی ؟ خلق وایجاد ایدیله‌جك ؟ اولدیغنده اختلاف واردر ؛ علمادن برفرقه « شیمدیکی منبر اولدیغی کبیجه محشره نقل اولنوب حوض کوثرك عقرینه رکز ایدیله‌جك » دیدیلر وبرفرقهٔ دیکر « بشقه برمنبرك خلق وایجاد اولنه‌جغنه » قرار ویردیلر ؛ که ابن عساکر وآنك رأینه توفیق افکار ایدن اکابر قول اولی ترجیح وابن نجّار دخی قول مذکوری قبول وترویج ایلمشدر §

امام مالك — حضرتلری روضهٔ مقدسه‌یی تعریف بحثنده حدیث سالف الذکری ظاهره حمل ایله « روضهٔ مطهره ریاض جناندن بر روضهٔ نفیسه‌در ؛ بیوت سائره کبی محو وتباه اولمیوب هیئت حاضره‌سیله زمین دلنشین جنانه نقل اولنه‌جقدر » دیدی وبو رأی مصیبی اکثر علما قبول وتصدیق ایلدی ؛ حتی برهان بن فرحون ابن جوزی وسائره‌دن نقل ایله « روضهٔ مطهره‌ده ایدیلان عبادت مستلزم دخول جنتدر » یاخود « انواع سعادت حاصل واقسام رحمت نازل اوله‌جغندن روضهٔ مطهره عبادته ملازمت جهتیله ریاض جنت کبیدر ،

سلطان هردو سرا ﴿ عليه اكمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينك اول جاى مطهره‌ده على التمادى عبادت وطاعت بيوردقلرى بونكته‌يه محمولدر » ديه‌رك امام مالكك قولنى تأييد ايلدى ؛ واقعا برموقعه « مسعود ومباركدن » ديمك او موقعك طاعات وعبادات نبويه ايله اكتساب شرف وسعادت ايتمسنه موقوف ومنحصر كبى اولوب ﴿ من قال لا اله الاالله دخل الجنه ﴾ مقتضاسنجه « عبادت رب عزت هرهانكى بريرده اولسه دخول جنتى مؤدى اولور » دنيلسه احاديث صحيحه دلالتيله ثابت اولان منبر منيفله روضهٔ مطهره‌نك ازدياد شرفى حقنده‌كى اختصاصك فائده‌سى اولمامق لازم كله‌جكندن امام مالك حضرتلرينك قولى اوزره « روضهٔ مطهره جنتدن برجزؤدر » ديو ظاهرينه حكم اولنمق اولادر ؛ نتكيم « حجر الاسود احجار جناندندر » دنيلور §

ابن زباله — ديركه اسامة بن زيد بن حارثه حضرتلرى ناقل روايت اولان ابراهيمى مسجد شريفك بركوشه‌سنده نماز قيلار ايكن كورمش وبعد السلام الندن طوتوب منبر شريفه كتيره‌رك « ايشته بوراده نماز قيلمليسين ! احتمالدركه بوراسى بالنفس رياض جناندن اوله ؛ حجر اسعد احجار جنتدن اولديغى كبى ! روضهٔ مطهره يوم حشرده جنته نقل اولنه‌جقدر ؛ بومزيت صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرتلرينك علوّ منزلتلرينه وحضرت ابراهيم ﴿ على نبينا وعليه التسليم ﴾ افنديمزه دركار اولان مشابهتلرينه دلالت ايدر ؛ جناب حق حضرت ابراهيمه احجار جناندن حجر الاسودى و نبىّ محترم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديمزه رياض جناندن اولان روضهٔ مطهره‌يى احسان بيوردى » ديمشدر §

اهل ذوقه — غير خفى اولديغى اوزره اختصاصدن اختصاصه فرق كلى اوله‌جغندن امام مالك حضرتلرينك قول مختارنجه حديث سالف الذكرك ظاهرينه حكم اولنديغى تقديرده مدينهٔ سعادت دفينه‌نك ممالك سائره‌يه

رجحانیٔ فضل ومزیتی درجهٔ ثبوته پیوسته اولور ؛ نورها الله تعالی الی یوم الآخره §

* نظم *

بگذار ازین بی خودی باخود آی * کامدهٔ نزد رسول خدای
عین ادب شوز قدم تا بسر * تاکه بپایی زسک او نظر
شرط ره نیست که بی شست وشو * روی توجه نه نهی سوی او
آیینه را پاك کند از غبار * تا متأثر شوی ازروی یار
چشمهٔ زرقست که چرخ کبود * کرده روان از نم آن رود برود
نیل کرش نیست برو اختصاص * بهرچه کشتست باین اسم خاص
چونکه درآیی توز باب السلام * نعره برآور بصلاة وسلام
دور شو ازخویش لسان هوی * انك فی اقدس وادی الطوی
زانکه درآنجا ادب آید بکار * بی ادب آنجا نبود در شمار
چونکه درآیی بسوی روضه ای * ازره اخلاص بخوان این دعا
بر سر هر کنکره اش تافلك * جای کرفتست ملك بر ملك
هرکه درآن روضه زمانی نشست * تا ابد الدهر زاندوه رست
غایت آن از طرف منبرست * از طرف حجرهٔ پیغمبرست
منبر پیغمبر آخر زمان * سلمهٔ نور آمده تا آسمان
پای نهی رفته نبی بر سرست * پای بعرش آمده آن سرورست

روسوی محراب نبی درنماز * روی نه آنجا بزمین نیاز
ابروی خوبان جهان خم ازو * هست مه نور بجهان کم ازو
پایهٔ اوباش که باشد بعرش * تخت زده برسر کرسی وعرش

– فتوح الحرمين –

روضهٔ مطهره نك حدودی – جنت باغچه‌لرندن بر باغچه اولدیغی براهین مقنعه ایله رهین ثبوت اولان روضهٔ مطهره نك حدود سعادت محدودینی تعریف وتعیین ایدنلر رهِ نارفته اختلافه دوشوب برازلری « حجرهٔ معطره نك قبله و شمال جهتلرندن منبر منیرك قبله و شمال جهتلرینه اتصال ایدنجه‌یه قدر تدریجاً اکسیلور ومنبر سعادتك طولی بش قاریش اولدیغندن روضهٔ مطهره ذواربعة الاضلاع (مثلثه قریب) شکلنده کورینور » دیدیلر ؛ بوتعریفه کوره آتیده وبرنجی شکلده کوستریلان خطوط اربعه داخلی کاملاً روضهٔ مطهره اولمق لازم کلور ایسه‌ده اوحالده قبله جهتنده ومنبر شریف ایله حجرهٔ لطیفه آره‌سنده بولنان محل اقدسدن برمقدار یرك یعنی روضهٔ مطهره ده برصف جماعت طوره‌جق قدر محل انورك روضهٔ مطهره‌دن معدود اولمامسی اقتضا ایدر ؛ حالبوکه بوراسی روضهٔ مقدسه‌نك قبله جهتنده بولنان برنجی صره اساطینیله محراب‌النبی اوکونده‌کی پارمقلقك ماببنی دیمك اولدیغی وسجدکاه جناب رسالتپناهینك مطلقا روضهٔ مطهره داخلنده بولنمسی مزیت روضهٔ مطهره اسباب معظمه‌سندن بولندیغی جهتلرله قول مذکورك صحتنه حکم اولنه‌ماز §

علمادن بعض – ذوات دخی « روضهٔ مطهره‌نك جهات اربعه‌سی متساویدر ؛ شو قدر وار که بیت عایشه (رضی‌الله عنها) دن عبارت اولان حجرهٔ معطره شمال وقبله دیوارلرینك حذاسی کمال استقامت اوزره منبر سعادتك شمال وقبله‌سی طرفلرینه محاذیدر » دیدیلر ؛ ایکنجی شکلده ارائه

اولندیغی اوزره منبر شریف ایله دیوار قبلی طرفی مسجد شریفك ایکنجی دفعه یاپوب تجدید اولندیغی اثناده حجرهٔ معطره اطرافنه چکیلان دیوار ، اسکی دیواری حذاسندن ، برمقدار طیشاری (قبله طرفنه) تمدید ایدلمش اولدیغندن روضهٔ مطهره هیئتی برشکل مربع حاصل ایتمش وعلاوه ایدیلان محل عصر سعادتده مسقف اولمغله اوراسنك دخی روضهٔ مطهره‌دن اولدیغنه حکم ایدلمشدر §

علمای مورخیندن براز کیمسه‌لرده محراب النبینك برازی و علی قول هرپری روضهٔ مقدسه‌نك طیش طرفی اولمسنه ذاهب اولدیلر ؛ معمافیه بوقولی تأیید ایده‌جك قوتلیجه برروایت کورولمامش وعلمای اسلاف محراب النبینك روضهٔ مطهره خارجنده بولنمسنی تصدیقده تردد کوسترمش اولدیغندن مورخلرك اشبو ذهابنده مطلقا خطا واردر ؛ شکل ثالثه دقت ایله باقیلورایسه مصلای شریفه‌نك کاملاً حجرهٔ معطره داخلنده اولدیغی ومورخلرك ذهاب واقعه‌لری برحکم باطلدن عبارت بولندیغی وهلةً آکلاشیلور §

روضهٔ مطهره‌نك اشکال ثلاثه‌سی

شکل ۱

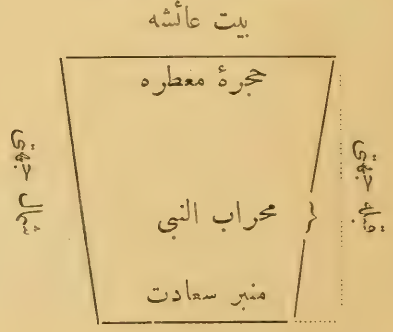

شکل ۲

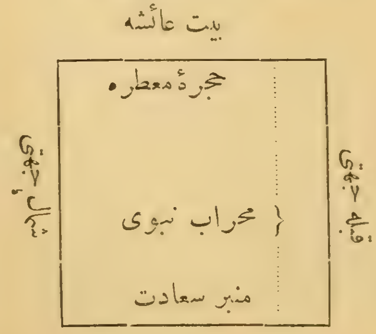

شکل ٣

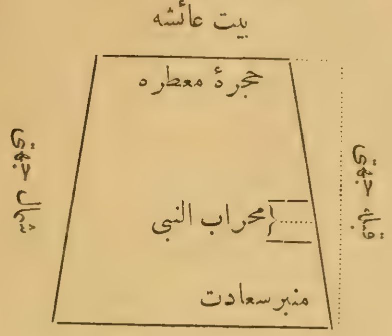

مرقدالنبی ایله منبر شریف آره‌سنك قاچ آرشوندن عبارت اولدیغنده دخی اختلاف وارایسه‌ده بواختلاف حجرهٔ سعادت دیوارینك نقدر قالینلغی اولدیغنی تعیین جهتنده در ؛ مورخلرك بر فرقه‌سی محل شریف مذکورك یعنی منبر منیر ایله مرقد سعادت آره لغنك « اللی دورت آرشون آلتی پارمق » اولمسنه وبرفرقه‌سی « اللی اوچ آرشون برقاریش » بولنمسنه ذاهب اولمشلردر ، حالبوکه اللی اوچ آرشون آلتی پارمقدر ، بوحسابه کوره برنجی فرقه طاقمی حجرهٔ شریفه‌یی دیواری داخلندن وایکنجی فرقه اصحابی خارج دیواردن اعتباراً مساحه ایتمش اولییورلر §

﴿ وجهۀ ثالثه ﴾

اون — صورتی حاوی اولوب مدينۀ طاهره‌نك اسماء جليله سنی وبلاد سائره‌يه دركار اولان رجحان فضليله خصائص فوق‌العاده‌سنی وبعض احكام حكمت ايهامنی تعريف وارائه ايدر §

﴿ صورت ﴾

{ ١ }

مدينۀ منوره — ﴿ علی صاحبها افضل التحيه ﴾ بلدۀ مسعوده‌سنك اسماء جميله والقاب جليله سی بياننده در §

علمای كرام — هجرتسرای پيغمبری اولان بلدۀ طيبه‌نك كتب مقدسه واحاديث شريفه‌دن مستخرج اوله‌رق طقسان يدی قدر اسامئ ساميه‌سنی ذكر وتعداد ايلمشلردر ؛ كثرت اسماء شرف مسمايه دلالت ايده‌جكی باهر واول شهر مفخمك دها نيجه نيجه اسماء شريفه‌سی اوله‌جغی امر بديهی وظاهر ايسه‌ده مجدالدين لغوی بونلردن عندالعلما متفق عليه اولانلری (ز) حرفيله تمييز ايتمش اولديغندن حرف مذكور ايله مميز بولنان اسماء شريفه‌سی آلتمش يدی عددی تجاوز ايتمامشدر ؛ فقط بز تصادف ايده‌بيلديكمزی تبركاً ضبط وتحرير وحرف مذكور ايله تمييز قلنمش اولانلری تفريق ايچون يينه (ز) حرفيله اشارت ايدرك بروجه زير حروف هيجا ترتيبی اوزره ثبت وتزبير ايتدك §

﴿ حرف الهمزه ﴾

١ — اثرب ، در ؛ بو كلمه همزه‌نك فتحيله اسعد وزننده‌در ، همزه‌سنی

برآرالق يايه ابدال ايله يثرب ديمشـلردركه اثرب ، نوح ﴿ عليه السلام ﴾ ك اوغلى سام اولادندن ارض مدينه‌ده ابتدا ساكن اولان شخصك اسميدر §

يثرب — لفظى معنـاى فسادى متضمن اولديغنـدن واقف خفاياى حكمت ﴿ عليـه اجمل التحية ﴾ افنـديمز حضرتلرى بواسمى استهجان ايله « طابه ، طيبه » يه تبديل وعند البعض مدينه شهرينى سلطان الانبياء افنديمز « يثرب » ناميله تبجيل بيورديلر §

توجيه وجيه — اكر « مدينه ابتدا نام قديميله ابقا وبالاخره استهجان اولنه‌رق اسكى اسـمى الغا بيورلدى » دنيلسـه توفيق بين الاقوال ايدلمش اولور ايدى §

جناب ابوعبيده عندنده يثرب ، مدينـه‌نك كافهٔ جوانبنه ، وابن عباس حضرتلرينه كوره ، يالكز برناحيه‌سنه ، دينوركه ناحيه « جرف وقناه » دنيلان موقعلرك آره‌سـنده واقع اولان محلدن عبارتدر ؛ زمانمزده (يثرب) مشهد حمزه « رضى الله عنه » جهتنده وبركة المصرك طرف شرقيسـنده كائن عين الازرق يانـنـده واقع برموضعك اسـميدر ، بوموضع (اثاب) ديمكله متعارف اولان خورما باغچه‌سى اولوب ذاتاً بنى حارثه قريه‌سـنك عرصه‌سى ايدى ، يوم الاحزابده ﴿ واذ قالت طائفة منهم يااهل يثرب ، الى آخر الآيه ﴾ كريمهٔ جليله‌سى ذكر اولنان موضعده نزول ايتمش وقريش مشركلرى ضرب خيام احتشاد ايلمش ايدى ، بو تقـديرجه « يثرب » يالكز بوقريه موضعنك يعنى سالف الذكر خورما باغچه‌سى محلنك اسمى اولمق اقتضا ايدر ايسـه‌ده نبى ذيشان ﴿ عليه صلواة الله الملك المنان ﴾ افنـديمز حضرتلرى « زباله » موقعنده الآن « يثرب » دنيلان ناحيه موقعنه « يثرب » اطلاقيله ذكر اولنان آيت كريمه‌نك منافقين مدينه حقنده نازل اولديغنى ايما بيورديلر §

٣٠٢ — ارض الله ، ارض الهجره (ز) ، در ؛ بواسم لطيف ﴿ الم

تكن ارض الله واسعة فتهاجروا فيها } آيت كريمه‌سيله مثبتدر ! چونكه مفسرلرك بعضيلرى « ارض واسعه » يى ساحهٔ وسيعهٔ مدينه اولمق اوزره تفسير ايلمشلردر §

٤ ، ٥ — اكالة البلدان (ز) اكالة القرى (ز) ، در ؛ بواسملر مدينهٔ طاهره‌نك بلدان سائره‌يه دركار اولان فضل ومزيتندن كنايه اولوب (امرت بقرية تأكل القرى) حديث شريفندن مستخرجدر §

٦ — الايمان (ز) ، در ؛ بواسم شريف اول شهر مقدسك مظهر ومصير ايمان اولديغندن كنايه اوله‌رق { والذين تبوؤا الدار والايمان } آيت جليله‌سيله تعيين بيورلمشدر ، « عثمان بن عبد الرحمن ايله عبد الله بن » جعفرك (مدينهٔ مظهر و مصير ايمان اولديغندن جناب حق « دار ، ايمان » تسميه بيوردى) ديدكلرى بونكته‌يه محمولدر §

﴿ حرف الباء ﴾

٧ ، ٨ — الباره (ز) برّه ، در ؛ بواسم شريفلر مدينة الرسولك منبع فيض وبركات اولوب عموم كائناته برّ وخير اولديغنى ايما ايدر §

٩ ، ١٠ ، ١١ — بَحرَة ، بُحَيرَة ، بَحَيرَةُ (ز) ، اسماء شريفه‌سيدر ؛ كه بونلرك اوچيده اول شهر مقدسك فضل وبركتنه دلالت ايدن اسماء جليله‌دندر §

١٢ — بلاط (ز) در ؛ بلاط ، قالديرم معناسنه اولوب مدينهٔ منوره‌ده مسجد شريف ايله چارشو آره‌سنده كائن واسع واوزون قالديرمك نام مخصوصى ايدى ، صكره‌لرى اسماء مدينه‌دن اولدى §

١٣ — بلد (ز) ، در ؛ بواسم شريف { لا اقسم بهذا البلد } قول

جليلندن مأخوذدر ؛ مفسرين كرامدن برطائفه { بلد } مكهٔ مكرمه‌نك براسمی اولدیغنی ادعا ایلدیلر ایسه‌ده برطائفهٔ دیکر « مدینهٔ منوره‌نك اسمیدر » دیدیلر §

١٤ — بيت الرسول ؛ صلى الله عليه وسلم (ز) ، در ؛ بونام سعادت ارتسام { كما اخرجك ربك من بيتك بالحق } كريمهٔ منيفه‌سيله مثبتدر ، زيرا بوآيت جليله‌ده مذكور اولان (بيت) دن مقصد مدينهٔ منوره‌در §

حرف التاء

١٥ ، ١٦ — تندد (ز) تندر (ز) ، در ؛ بواسملرك ايكيسيده جعفر وزننده مدينهٔ منوره اسماء جليله‌سندن ايسه‌ده ابن عباس ايله ابن جماعه قرائتی اوزره (نداء) اوله‌رق « نيـدر » اولمق لازم كلوركه حرف راده ذكری كله‌جكدر §

حرف الجيم

١٧ ، ١٨ ، ١٩ ، ٢٠ — جابره (ز) جابر (ز) جبار (ز)جبابره (ز) جبآره ، در ؛ بواسملر تورات شريفدن مستخرج اسمادن اولديغنی نقل ايدرلر §

٢١ — جزيرة العرب (ز) ، در؛ بواسم شريف { اخرجوا المشركين من جزيرة العرب } حديث شريفيله مثبتدر §

٢٢ — الجنّه ، در ؛ بو اسم شريف احد غزوهٔ جليله‌سنده شرفپاش صدور اولان « انا فى الجنة الحصينة » حديث لطيفندن مأخوذدر §

حرف الحاء

٢٣ — حبيبه ، در ؛ حبيب كردكارك مدينه‌يه اولان محبتی وجه تسميه‌در §

٢٤ – حرم ، در ؛ بواسم { المدينة حرم امن } حديث شريفيله مبتدر ؛ نبي اكرم (صلى الله عليه وسلم) افنديمز حضرتلرى « ابن آزرك حرمى مكهٔ مكرمه ، بنم حرمم مدينهٔ منوره‌در ، هركيم مدينه اهاليسنى اخافه وتحذير ايدر ايسه جناب حق آنى اخافه ايدر » بيورديلر §

٢٥ ، ٢٦ – حرم رسول الله (ز) حسنه ، در ؛ حسنه اسم شريفى { لنبؤنهم فى الدنيا حسنة } آيت كريمه‌سندن مأخوذدر §

﴿ حرف الخاء ﴾

٢٧ ، ٢٨ – خيّره . خيره ، بواسم لطيفلر « المدينة خير لهم » حديثيله مبتدر §

﴿ حرف الدال ﴾

٢٩ ، ٣٠ ، ٣١ ، ٣٢ ، ٣٣ ، ٣٤ ، ٣٥ ، ٣٦ ، ٣٧ – الدار (ز) دار الابرار ، دار الاخيار (ز) دار الايمان (ز) دار السلام (ز) دار السنه (ز) دار السلامه (ز) دارالفتح (ز) دار الهجره ، در ؛ بواسماء شريفه اسامئ معروفه‌دن اولوب بونلرك وجه اطلاق وتسميه‌لرى ظاهردر ، چونكه بالجمله بلاد وامصار ، مدينهٔ دار الهجره دن سوق اولنان عساكر ابرار ايله فتح وتسخير وآفتاب عالمتاب سنت سنيه افق مدينه‌دن طلوع ايدرك ممالك اقطارى اضائه وتنوير ايلديكى كبى سلطان خطهٔ نبوت (عليه اعلى التحية) افنديمز حضرتلرى مكهٔ مكرمه‌ده رأيت افراز ظهور اولدقدن صكره مدينهٔ منوره‌يه هجرت بيورمشلردر §

٣٨ – درع الحصينه (ز) ، در ؛ بواسم لطيفك وجه تسميه‌سى سلطان دين (عليه صلواة الله المعين) افنديمز حضرتلرينك « بن رؤياده كنديمى محكم بر زره ايچنده كوردم وبو زرهى مدينهٔ منوره اولاق اوزره تأويل ايتدم » بيورمش اولملريدر §

﴿ حرف الذال ﴾

٣٩ — ذات الحجر (ز) ، در ؛ مدينه شهرينك سنكستان ايچنده بولنمسى وجه تسميه در §

٤٠ — ذات الحرار (ز) ؛ اولوب شهر طيبه‌نك بر طاقم تپه‌لرله محاط بولنمسى وجه اطلاق وتسميه در §

يمن كاهنلرندن ضافير حميرى اسمنده بر كاهن « بن برجندن « دين حقى هانكى مملكتده تحرى ايده‌يم » ديو صورمش ايدم ، بوجن (دين حقى ذات الحرارده آره) ديوب » مدينه‌يى ايما ايلديكنى بالذات نقل وحكايه ايلمشدر §

٤١ — ذات النخل (ز)، در ؛ بواسمى تسميه‌يه «أرايت ذات هجرتى ذات نخل وحده » حديث شريفى بادى اولمشدر §

﴿ حرف السين ﴾

٤٢ — سلق ، در ؛ اسم مذكور تورات شريفده مسطور اولوب سَلَق ، سَلَق (٤٣) وسلق (٤٤) اولمق اوزره اوچ دورلو قرائته احتمالى واردر ، موقعنك وسيع و بر برينه بعيد جبال متجاوره‌دن عبارت اولمسى وذاتاً شديد الحر بولنمسى وجه تسميه اولديغنى و (سَلَقَه) كلمه‌سنك وسعت وحرارت معنالرينى جامع برلفظ بولنديغنى روايت ايدرلر §

٤٥ — سيدالبلاد (ز)، در ؛ ابن عمر (رضى الله عنهما) حضرتلرى رسول اكرم افنديمزك { ياطيبة ياسيدة البلدان } بيوردقلرينى مرفوعاً نقل وروايت ايلمشلردركه بوحديث شريف مدينهٔ منوره‌نك سيدالبلاد تسميه‌سنه سبب اولمشدر §

﴿ حرف الشـين ﴾

٤٦ — شافيه (ز) ، در ؛ بو اسم لطيف { ترابها شفاء ، من كل داء } حديث شريفندن مأخوذدر §

﴿ حرف الطاء ﴾

٤٧ ، ٤٨ ، ٤٩ ، ٥٠ — طابَه ، طيبه ، طَيبَه ، طائب (ز) ، در ؛ بو اسماء شريفه‌نك تورات كتاب مقدسـندن منقول اولديغنى روايت ايدرلر ، وهب بن منبه قولنجه طيب رائحه‌لى اولمسى و دنس شرك و نفاقدن مطهر بولنمسى وهجرت رسول موقرايله اكتساب طيب ايتمسى وجه تسميه اولوب ، مطيّبه (٥١) ايله طباباً (٥٢) دخى اسماء جليله‌ٔ مدينه‌دن اولمق اوزره مرويدر §

﴿ حرف الظاء ﴾

٥٣ ، ٥٤ — ظيابا (ز) ظبابا ، در ؛ بو ايكى اسم شريف ارض مقدسهٔ حجازيه‌ده مدينهٔ منوره‌نك برقطعهٔ مسعودهٔ مستطيله بولنمسى اوزرينه تسميه ايدلمشدر §

﴿ حرف العين ﴾

٥٥ — عاصمه ، در ؛ تسلط اعدادن مهاجرين كرامى زره كبى حمايه ايتمش ياخود اهاليسى طاعون ودجالدن معصوم بولنمش اولمسى وجه تسميه‌در §

٥٦ — عذراء ، در ؛ مدينهٔ منوره ، موقع جغرافيسنك رصانت ومتانت طبيعيه‌سى جهتله مهاجمات اشراى اسرادن مصون الساحه بولنمسى و برده عذراء « باكره » مفادينى شامل اولوب اول شهر شهيرك جنك وجدالمزاوله‌رق

رسول اکرم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمزه تسابم ایدلمش اولمسی وجه تسمیه‌درکه تورات شریفدن مأخوذدر §

٥٧ — عرّاء (ز) ، در ؛ اسکی ابنیه‌لرینك عدم ارتفاعی باعث اطلاقدر §

٥٨ — عروض ، در ؛ غایت مستوی برزمینده اولمسی وسیول ادویه مجراسی بولنمسی باعث اطلاقدر §

﴿ حرف الغین ﴾

٥٩ ، ٦٠ — غرّا (ز) غلبه (ز) ، در ؛ بواسملرك سبب تسمیه‌سی اوس وخزرج قبائلنك مدینه‌یه بعد النزول طوائف یهوده غلبه ایتمش وزمان اسلامده قرای سائره‌یه من جهة الشرف کلمش اولمسیدر §

﴿ حرف الفاء ﴾

٦١ — فاضحه (ز) ، در ؛ اهل بدعتی رسوای ایتمك خاصه‌سنه مالك اولمسی وجه تسمیه‌در §

﴿ حرف القاف ﴾

٦٢ — قاصمه (ز) ، در ؛ بو اسم توراتدن منقول اولوب اهالیسنه سوء قصد ایدنلرك هلاك اولملری سبب اطلاق وتسمیه‌در §

٦٣ ، ٦٤ ، ٦٥ ، ٦٦ ، ٦٧ — قریه (ز) قریة الانصار (ز) قبة الاسلام ، قریة الرسول ، قلب الایمان(ز) ، در ؛ بواسملرك وجه تسمیه‌سی ظاهر اولوب فقط قریة الرسول اسمنی دجالك اطلاق ایده جکنی ایما ایچون تسمیه ایدلمشدر ، زیرا دجال مدینه‌یه وصولنده ﴿ هذه قریة ذلك الرجل ﴾ دیه‌رك حضرت پیغمبرك هجرتسرای عالیسی اولدیغنی عونه‌سنه بیلدیره‌جکدر §

﴿ حرف المیم ﴾

٦٨ — مؤمنه (ز)، در ؛ بو اسم لطیف دخی تواریخدن مأخوذ اولوب سکنه‌سنك شر اشرای اعدا و درد و بلایای طاعون و وبا ایله دخول دجالدن مصون اولدیغنی ایما ایدر §

٦٩ ، ٧٠ ، ٧١ ، ٧٢ ، ٧٣ ، ٧٤ ، ٧٥ ، ٧٦ ، ٧٧ ، ٧٨ ، ٧٩ ، ٨٠ ، ٧١ ، ٨٢ ، ٨٣ ، ٨٤ ، ٨٥ ، ٨٦ ، ٨٧ ، ٨٨ ، ٨٩ ، ٩٠ ، ٩١ ، ٩٢ ، ٩٣ ، ٩٤ ، ٩٥ ، ٩٦ ، ٩٧ ، ٩٨ ، ٩٩ ، ١٠٠ ، ١٠١ ، ١٠٢ ، ١٠٣ — مبارکه (ز) متبوئ الحلال والحرام (ز) مبین الحلال والحرام (ز) مجبوره ، محبّه ، محببه ، محبوبه ، مجبوره ، (ز) محرمه (ز) محروسه (ز) محفوفه (ز) محفوظه (ز) ممتازه (ز) مدخل صدق (ز) مدینه ، مدینة الرسول ، مرحومه ، مرزوقه (ز) مسجدالاقصی (ز) مسکینه ، مسلمه (ز) مضجع الرسول (ز) مطیبه ، مرجیه (ز) مقدسه (ز) مقرّ (ز) مکتان (ز) مکینه (ز) مهاجر الرسول (ز) موفیه ، در ؛ که بو اسملرك وجه تسمیه‌سنی تعریفه احتیاج یوقدر §

﴿ حرف النون ﴾

١٠٤ ، ١٠٥ ، ١٠٦ — ناجیه (ز) نبلاء (ز) نجر (ز) ؛ اولوب بونلرکده سبب تسمیه‌لری ظاهردر §

﴿ حرف الهاء ﴾

١٠٧ ، ١٠٨ — هزراء (ز) هز ، در ؛ بو اسماء جلیله‌نك برطاقی تورات شریفدن و برطاقیده کتب مقدسهٔ سائره‌دن منقول ومأخوذدر §

﴿ حرف الياء ﴾

١٠٩ ، ١١٠ ، ١١١ — يثرب ، يندد (ز) يندر ، در ؛ كه بو اسماء شريفه‌نك بالاده بيان اولنديغى اوزره برچوغى توراتدن وبرطاقمى كتب سائره‌دن منقول ومأخوذ اولوب دراوردى قولنجه توراتده دارالهجرهٔ طيبه ﴿ نورهاالله تعالى الى يوم الاخره ﴾ نك قرق قدر اسمى دها وارايسه‌ده اكثريسى تخالف حركات ايله متغير ومتميز اولديغندن آنلرك ذكروتعدادندن علماى اسلاف صرف نظر ايلمشلردر §

﴿ صورت ﴾

{ ٢ }

مدينهٔ منوره‌نك ممالك سائره‌يه فضل ورجحانى اولديغنه دائر روايت اولنان آثار موثوقه واخبار صحيحه ذكرنده‌در §

اصحاب اخلاص — و مطالعه‌يه خفى دكلدر كه وجود كونين سود محمدى‌يه التصاق ايتمش اولان خاكپاك مدينه كافهٔ اماكن و بقاع محترمه‌دن وحتى بيت اعظم ايله عرش معظمدن بيله افضل ومكرم اولديغى جهتله اجلهٔ علماء مضجع جليل مقدسى زمينه اولويتى مسلم اولان آسمانه دخى تفضيل وترجيح ايدرلر ؛ مكهٔ مكرمه ايله مدينهٔ منوره‌نك بلاد سائره‌يه رجحان و اولويتنده اصلا شبهه اولميوب اصل مسئله احدهمالك آخره ترجيح وتفضيلى جهتنده‌در ، علماى اسلاف بومسئله‌ده برچوق اختلاف ايتدكدن صكره عمر بن الخطاب و اصحاب كرامدن دها نجه نجه ذوات عاليجناب ايله مدينه علماسى بلدهٔ مقدسهٔ طيبه‌يى شهر معظمهٔ مكيه‌يه و امام احمد بن حنبل « اشبو اختلاف مكهٔ مفخمه‌نك محال سائره‌سى حقنده‌در ، يوقسه بقعهٔ محترمهٔ كعبة الله مرقد

شريف رسول اللهدن افضلدر » حكميله مكهٔ مكرمه‌يى مدينهٔ منوره‌يه ترجيح وتفضيل ايلديلر ؛ امام مالك قول اولى تصويب وقبول ايدوب « مدينهٔ منوره مكهٔ مكرمه‌دن افضل ورسالتمأب افنديمز حضرتلرينك جسم اقدس مطهرلرينه ملتصق اولان تراب پاك جميع بقاع تابناكدن اشرف واجلدر » ديدى ومدعاسنك ايكنجى فقره‌سى يعنى بدن مقدس مصطفويه‌يه التصاق ايدن خاك عطرناكك بقاع سائره‌يه تفضيل ايدلمسى كافهٔ ائمه طرفندن تصديق ايدلدى §

حضرت ابراهيم واوغلى اسماعيل ﴿ عليهما صلواة الله الجليل ﴾ افنديلريمزه استناد ايله مسبوق الشرف اولان خطهٔ مقدسهٔ بطحاء گنجينهٔ جواهر برّ و افضال ﴿ عليه التحية بالغدو والاصال ﴾ افنديمز حضرتلرينك اثناى اقامتلرنده ذات اقدس رسالتپناهيلرينه اضافهٔ مجاورتله اكتساب شرف و اعتلا ايلديكى اگرچه قابل انكار دگل ايسه ده بعد الهجره مكهٔ مشرفه‌نك شرف مجاورتى زائل وبو هجرت مستلزم المفخرت ايله مدينهٔ رحمت دفينه‌يه بر مزيت صحيحهٔ فوق العاده حاصل اولدى ، اگر « بدن متيمن نبويه‌يه مجاورت ايدن البسه وسائره كبى بعض اشيا نيچون بواشرفيته نائل اوله‌مدى » دينور ايسه علت افضليت بهمه‌حال ملاصقته موقوف اولميوب جناب رسالتمأبلرندن اخص اولان برجزؤه مخصوص اولديغى و مضجع مقدس نبوتپناهى وجود كائنات سود اطهرلرينك برجزؤى بولنديغى اجلدن مدينهٔ منوره شرف مجاورتى سببيله اماكن سائره‌يه كسب رجحان و اولويت ايلدى ؛ چونكه مأمور سرشت انسانى اولان ملك ، انسانك خاك طينتنى اوچ بخشه تقسيم ايدوب برينى سقوط نطفه دمنده رحم مادره ، برينى حياتنده مدار تعيشى اوله‌جق منابت اراضى‌يه وضع ونشر ايدر ، اوچنجى قسمنى‌ده موضع دفنى اولان يره نهاده والقا ايلر ؛ شاه سرير آراى اصطفا ﴿ عليه ابلغ التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينك اعضاى مكرّم ومحترملرينه التصاق ايدن خاك عنبرناك شريف مادامكه وجود سعادتنمود تابناكلرندن آيرلمش برجزؤ لطيف اولديغندن مرقد فيض مؤيّد رسالتپناهيلرى

من حيث الشرف البته مكهٔ مكرمه‌يه مرجحدر ؛ بو سرّ جليله مبنيدركه مدينهٔ منوره‌نك بدن متيمن پيغمبری‌يه التصاق ايلمش اولان تراب عنبر بويی مكهٔ مكرمه‌نك هر برطرفندن وكعبهٔ معظمهٔ بقعهٔ مفخمه‌سی دخی مدينهٔ رحمت دفينه‌نك سائر يرلرندن ارجح وافضل اولوب بوافضليت ايسه احدهاده اولان اعمال صالحه‌نك اجر ومثوباتی آخرندن زياده اولمق حكمتندن عبارتدر ، امام مالكك پيروی اولان رواتكه بونلر مدينهٔ منوره‌يی مكهٔ مكرمه‌يه ترجيح ايتمش بولنان ذواتدر ، اثبات مدعا ضمننده ديديلركه : « كتاب الوفا » مؤلفی ابن جوزی كعب الاحباردن نقلاً دهن كشای روايت اولديغی اوزره جناب قادر مطلق حضرتلری رسالتمآب افنديمزك جوهر نور اقدسلرينی خلق وايجاد بيوره‌جغی زمان جبريل امينه عنصر لطيف محمديه ﴿ عليه افضل التحيه ﴾ نك تدارك وتهيه‌سنی امر وفرمان بيورمش و حضرت جبريل بر قبضه بياض طوپراق بولوب احضار ايلمش ايدی ، اول خاك مطهر موقع مرقد سيد البشر اولديغندن جبريل امين اول خاك تابناك مشكينی زلال جنان ايله بعد التخمير محبوب خدا ﴿ عليه اجمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينك عنصر شريفی اولديغنی بيلدی واهميت قدروجلالت ومزيت جوهر فضل وعظمتنی نظر تدقيقدن گچيروب حيران اولدی ، اولوقت عالم بالا سكنه‌سی حضرت ابو البشر ﴿ عليه سلام الله الاكبر ﴾ افنديمز حضرتلرينك دها اسمنی بيله ايشتمامشلر ايدی §

ابن جرير — هر شخصك خلق اولنديغی يره دفنی حكم الٰهيه مقتضاسندن اولديغنی اثبات ايچون ابن سيرينك « جناب حق نبیّ محترمی ايله ابابكر وعمری برجنس طوپراقدن خلق ايدوب صكره ينه اوطوپراغه ردّ ايلدی » ديه يمين ايدرسم صحيح اوله‌رق قسم ايلمش اولور وابن عباسك حديث صحيح انبانيله « اصل طين مشكين نبوی يرك كوبكی اولان كعبهٔ معظمه خاك تابناكندندر » ديدكلرينی نقل وروايت ايلدی ؛ علمای كرام ايسه « جناب حق سموات

وارضينه { ائتيا طوعاً و كرهاً } نهج حكم سنجيله خطاب ايلديكى وقت ابتداى امرده لبّيك زن اجابت اولان محل ، زميندن موقع كعبهٔ انور و كوكدن بيت اكرم موضعنه محاذى بولنان ير اولوب مع مافيه كعبهٔ مفخمه موقعنده اجابت ايدن خاك مطهر ينه عنصر شريف نبوى ومادهٔ لطيف جناب مصطفوى ايدى ؛ بعده بسيط غبراى زمين دخى كعبهٔ مكرمه خاكندن آيريلوب بسط وفرش اولندى » ديديلر ؛ بوروايته كوره باعث ايجاد ماء وطين (عليه سلام الله المعين) افنديمز حضرتلرينك كعبهٔ معظمه داخلنه دفن اولنمسى اقتضا ايدر مدينهٔ منوره خاك عطرناكنه دفن ايدلمش اولمسى يعنى ذات عالئ رسالت پناهيلرينك مكهٔ معظمه دن محل بعيد آخره افراد بيورلمسى محضا عظمت فضلنى اظهار وتابع اولوب متبوع اولمدقلرينى اشعار حكمتنه مبنيدز §

طوفان نوح موجخيز اولديغى وقت صولر زروهٔ بالاى كعبه‌ده تموّج ايدرك طينت پاك عنبرناك نبويه‌يى قوپاروب حالا رقدكاه سيدالانام اولان جاى معطره نقل ايتمش و مرقد مقدس نبوى وجود لطيف سعادتدن برجزؤ اولديغى پيوستهٔ ساحهٔ ثبوت بولنمش اولديغندن جسد لطيف انورلرى اول موقع مسعوده دفن ايدلمش يعنى آسايشكاهلرى اصل طينت طيبه‌لرى اولان مضجع اقدسلرى اولمشدر ، حضرت سليمان (على نبينا وعليه السلام) ك يثرب زميندن مرور ايلديكى اثناده مرقد سعادت محلنى زيارت واول محل پاكه شاه يثرب وبطحا (عليه افضل التحايا) افنديمز حضرتلرينك دفن اولنه‌جغنى روايت ايله بنى اسرائيل علماسندن دورتيوز قدر احبار متانت افكار براقش اولملرى ايشته بو مدّعايى اثبات ايدر §

مبداء خلقت اعتباريله حرمين محترمينك فضل ومزيتى يكسان ومساوى اولمق لازم كلور ايسه‌ده امواج دريانك مادهٔ لطيفهٔ نبويه‌يى بطن كعبه‌دن قوپاروب مضجع سعادت محل اقدسنه كتيرمش اولمسى قدر ومزيت جهتيله

مدينـهٔ منوره‌نك جسم لطيف نبويه‌يی حامل اولان مرقد سعادته جواريت حسبيله مكهٔ معظمه‌يه تفضيلنی اقتضا ايتدی ؛ اصحاب كرام ، صـاحب المقام المحمود (عليه سلام الله الودود) افنديمز حضرتلرينك حين ارتحالنده نره‌يه دفن اولنمق لازم كله‌جكی مسئله‌سـنی حلّ ايچون ادارهٔ كؤس اختـلاف ايلدكلری صره‌ده جناب حيـدر « روی زمينده نفس نفيس نبويه‌نك قبض اولنديغی محل ، هريردن اجمل وافضلدر » ديمش وحضرت صديق اكبر اومجلسده بولنوب « سيدالاخيارك (نبيلر كندی سودكلری محله دفن اولنورلر) بيورديغنی فم محسن سـعادتدن ايشـتدم » ديه نقل ايلمش اولديغنه ومشار اليهمانك رأی وافكارلری عموم اصحابك آراء وافكارينه توافق ايتمش بولنديغنه مبنی سـيد البشر افنديمز حضرتلرينی دار لطيف سـعادتلرينه دفن ايلديلر ؛ علمای كرامك مدينه‌يی مكه‌يه ترجيح وتفضيل ايتملری ايسـه بوسرّ جليله واقف اولملرندن ايلری كلمش برجرأتدر ؛ بر محليكه محرم سرا پردهٔ لاهوت (عليه الصلوة مادارت الناسوت) افـنديمز حضرتلری سومش اوله ! اول محل مسعودك نزد الهيده اماكن سائره‌دن احب اوله‌جغنه شبهه ايديلورمی ؟ حق جلّ وعلی حضرتلرينك سوديكی وجناب پيغمبرك انتخاب ايلديكی موقع مبارك ، محل آخره ترجيح اولنمزمی ؟ ومضجع منيف سعادت بوحالده كعبهٔ معظمه‌يه مرجح طوتولمزمی ؟

سـلطان هردو سرا (عليه اكمل التحايا) افنديمز حضرتلری مكه‌دن چيقارلركن « الهی ! مادامكه بنی سوديكم يردن اخراج ايلدك ! كندی سوديكك يرده اسكان ايت !!! » ديه دعا بيورديلر ايدی ، بودعادن صكره يثرب زمينك دار الهجرهٔ عليه اولديغنه يعنی سـيد الانام (عليه الصلوة والسلام) افنديمز (يارب ! كندی سوديكك مملكتده اسكان ايله) نهجيله دعا ايلدكدن صكره الی آخر العمر شهر شـهير طيبه‌ده اختيار اقامت بيورمش بولنديغنه باقيلور ايسه مدينهٔ منوره‌نك عندالله ممالك سائره‌دن احب اولديغی ميدانه چيقار ؛ بربلدهٔ

مقدسه‌كه او بلده‌يه خلاصهٔ آب و خاك ﴿ عليه سلام الله الخالق الافلاك ﴾ افنديمز حضرتلرى هجرت واول بلدهٔ مبروكه‌ده رحلت ايتمش واصحاب كرامنى اول بلدهٔ محترمه‌ده اقامته ترغيب وتحريص ايلمشدر ، آرتق اول بلدهٔ مباركه‌نك بلاد سائره‌يه مزيت رجحان وافضليتى انكار اولنه بيلورمى ؟ اكرچه ﴿ ان مكة احب بلاد الله الى الله ﴾ و ﴿ ان مكة خير بلاد الله الى الله ﴾ حديث شريفلرى دلالتيله بر طاقم علماء ، مكهٔ معظمه‌يى مدينهٔ مفخمه‌يه ترجيح ايتديلر وامام ابوحنيفه ايله امام شافعى دخى بوطريقه ذهابله علماى مشار اليهمى تصديق ايلديلر ايسه‌ده بوحديثلر مدينهٔ منوره شهر اقدسنك فضائلى ثبوت بولمزدن مقدم ناطقه زيب صدور اولديغندن ائمهٔ سائره « صاحب المعجزات ﴿ عليه ابلغ التحيات ﴾ افنديمز حضرتلرى مكهٔ مكرمه ده مقيم بولندقلرى زمان هدايت نشانده مكهٔ مكرمه‌نك اماكن سائره‌يه افضليتى انكار اولنمز ايدى ، فقط بعد الهجره مدينهٔ دار السكينه‌نك رجحان واولويتى رهين ثبوت اولدى » ديديلر §

مكهٔ مكرمه — نك تضاعف اجر ومثوباتى پيوستهٔ ثبوت وصحت ايسه‌ده تضاعف ثواب افضليت مقامى اقتضا ايتمز . مثلا عرفاته كيدنلرك منا ده بش وقت نماز قيلملرى لازم كلور ، حالبوكه مكهٔ مشرفه‌نك منادن افضل اولديغى و مكهٔ مكرمه حرمنده قلنان نمازك ثوابى منا ده ادا اولنان نمازك اجر و ثوباتندن زياده بولنديغى محقق وبومسئله جماهير علما بيننده مصدقدر . آنك ايچوندركه ابن عمر « مكه‌نك تضاعف ثوابى قرين ثبوت اوله‌جغى حالده مدينه دار السكينه‌يه ترجيح اوله‌ماز » ديوب تضاعف ثوابك افضليت مكانى اقتضا ايتميه‌جكنى و مفضولك بعض كره فاضله ترجيح ايدلديكنى بيلديردى ، بونكتهٔ رنكينه مبنى اولمليدركه امام مالك « سكا كوره حرميندن هر هانكيسنده مجاورت اولى واجبدر؟ » سؤالنى ايراد ايدنلره « بنم اعتقادمجه مدينهٔ طاهره ده مجاورت مكهٔ مقدسه‌ده اقامتدن افضل واجبدر ! » جوابنى ويرمشلردر §

دار الهجرهٔ محترمه شـهر معظمهٔ مکه‌دن نه صورتله افضل و اول بلدهٔ معظمه‌ده مجاورت نه کیفیتله احب و اجمل اولمسون ؟ که سریر آرای تختگاه اصطفا ﴿ علیه اکمل التحایا ﴾ افندیمز حضرتلری اول بلدهٔ مبارکه‌نك هر بر سـوقاغندن دفعاتله کلوب کچدیلر ، جبریل امین اکثر بقاعنه اجنحه بسط نزول اولوب ابلاغ وحی جلیل ایلدیکندن واقف خفایای حکمت ﴿ علیه بدایع التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری ﴿ المدینة خیر من مکة (و) المدینة افضل من مکة ﴾ حدیث صحیحلریله مدینهٔ منوره‌نك مکهٔ معظمه‌یه تفضیلی لازم کله جکنی خبر ویردیلر ؛ نورها الله تعالی الی یوم الاخره §

﴿ صورت ﴾
{ ٣ }

مدینـهٔ طاهره‌ده اختیار اقامت واحـداث بدعت ومتبدعلره نصرت ومعاونت ایدنلر حقنده وارد اولان احادیث شریفه ذکرنده‌در §

سلطان ـــ مصر رسالت ﴿ علیه اسنی التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری مدینهٔ منوره‌نك عظمت قدر وفضائلی تعریف ضمننده دهنکشای بیان اولوب ﴿ ناس اوزرینه برزمان کله جکدر که هرکس اولاد وعیالنی وقوم وقبیله‌سنی اوجوزلق اولان یرلره نقل ایده جکدر ! بیلان دلیکینه کیروب اعداسندن صاقندیغی کبی نور ایمان اولوقت بلاد سائره‌دن چکیلوب مدینهٔ دارالسکینه‌یه توجه ایده جکدر ! بنم نفسم ید قدرتنده اولان ذات اقدس الهی‌یه یمین ایدرمکه خیریت مدینه‌یی دانا وشکیب آور بلایای هجر تسرا اولمیانلرك یعنی مدینه‌نك خیریت وافضلیتنی اذعان ایتمیه‌رك مفارقت وبلاد سائره‌یه هجرت ایدنلرك یرلرینـه کندیلرندن خیرلو اولانلر وارد اولور ! مدینه‌دن هیچ برکیمسه اعراض ایتمز وعدم میل ایله روبراه دیار آخر اولمز ! الاحق سبحانه وتعالی حضرتلری مدینه‌ده اقامته راغب وبلا وعناسنه صابر دیکر برکیمسه‌نی مدینه‌یه ابدال واسکان ایدر ، یعنی

مفارقت ایدنلردن خیرلو اولانلری ارسال ایلر ! ضیق عنا وشدت بلایای دارالسکینه‌یه هیچ برکیمسه صبر وتحمل ایتمز ! الا بهرحال روز هول انکیز رستاخیزده ارباب طاعت وشکیبك صبر وطاعاتنه بن شهادت وکنهکاران امتمه مبالغه ایله شفاعت ایدرم ﴾ بیوردیلر §

سعید مولی المهری — حضرتلری وقعهٔ « حرّه » لیالیٔ ظلم وستم توالیسنده ابوسعید الخدری ﴿ رضی عنه الله الباری ﴾ یه کیدوب ضیق حال وکثرت عیالندن شکایت واولاد وعیالی فریخ ، نخور کچندیرمك فکریله دیکر برمملکته هجرت ایتمك ایستدیکنی نقل وحکایت ایلمش ایدی ، ابوسعید حضرتلری مقام جوابده « وای سنك حالکه ! بن سنك بو بلدهٔ مسعوده‌یی ترك وفدا ایتمکی مناسب کورەمم » دیدکدن صکره « هرکیم شدت عنا وضیق وبلایای مدینه‌یه صبر وتحمل ایدر ایسه بن آکا یوم قیامتده شهید ویاشفیع اولورم » مفاد سعادتمعتادینی شامل اولان ﴿ فی المدینة لایصبر علی لاوائها احدا الاکنت شهیداً اوشفیعاً یوم القیمة ﴾ حدیث شریفنی نقل وروایت ایتدی واول زمان فیض نشانده برشخص دیکر عبدالله بن عمر حضرتلریله ملاقات ایدوب « ای ! اباعبدالرحمن ، جور وستم زمان اشتداد ومضایقهٔ حال عباد ازدیاد ایتدی ، بناءً علیه بن اوجوزلغی مشهور برشهره کوچ ایتمك ایسترم ! » دیدکده جناب عبدالله بن عمر حدیث طویل الذیل سالف الذکری ایراد ایله « بولندیغك یردن برخطوه آیرلمه ! » جوابنی ویردی §

فرمان فرمای خطهٔ حکمت ﴿ علیه افضل التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری « بلایای مدینه‌یه صبر وتحمل ایدنلره یاشفیع یاخود شهید اولورم » بیورملری شك اوزرینه اولمیوب « مطیعلره شهادت عاصیلره شفاعت ایدرم » دیمکدر ؛ شفاعت عامدن اخص اولدیغندن حدیث شریف مذکورك مفادی « مدینه سکنه‌سنك ایمانله وفات ایتملری موعود اولدیغنه وشفاعتك اهل ایمان حقنده اوله‌جغنه دلالت ایلدیکنی ایما وایهام ایدر §

مدينهٔ منوره — ده وفات ايدنلرك مبشر اولملرى سكنهٔ دارالسكينه‌يى رهين سرور و { من مات بالمدينة كنت له شفيعاً يوم القيمة } حديث صحيحى دخى مدينهٔ منوره ده نقد جان ايثار ينه طالب اولانلرى مسرور ايده جكى شبهه‌سز اولديغندن ابن عمر حضرتلرى اثناى صحبتده « مكهٔ مكرمه ده وفات ايتمامكى جناب معطى العطايا حضرتلرندن رجا ايدرز » ديوب سيد الاخيار (عليه سلام الله الغفار) حضرتلرينك مكهٔ مكرمه ده بولندقجه اولوجهله دعا بيوردقلرينى نقل وحكايه ايلر ايدى ؛ واقعا صاحب الايات (عليه افضل التحيات) افنديمز حضرتلرى « مدينهٔ منورده ملكى اولانلرك محافظهٔ املاكه غيرت واصحاب ملك اولميانلرك تدارك املاكه صرف مساعى ومقدرت ايتملرينى » افاده واول بلدهٔ طيبه‌يه هجرت ايدنلرك هيچ اولمز ايسه بر خورما آغاجى تدارك ايلملرينى تنبيه وارادە بيوردقلرى موثوقاً مرويدر §

امام زهرى — مرفوعاً « لاتخذوا الاموال بمكة واتخذوها فى دار هجرتكم فان الرجل مع ماله » حديث شريفنى وابن عمر دخى { لاتخذوا من وراء الرق حاملاً ولاترتدّوا على اعقابكم بعد الهجرة ولاتنكحوا بناتكم طلقاء اهل مكة » خبر لطيفنى روايت ايدرك واقف خفايا (عليه افضل التحايا) افنديمز حضرتلرينك « مكهٔ مكرمه‌ده تدارك اموال ايتميوب مدينه‌ده ايدك ! زيرا هركشى مالنك يانده اولمليدر ! » بيورديغنى نقل ايدرلر ايدى §

مدينهٔ دار السكينه — كورهٔ [١] حدّاد كبى ، خلوصكاران موحدين ايله ارباب نفاقى فصل وتفريق ايدر ، كورهٔ حدّاد تيمورك خبث و وسخنى نصل آيرر ايسه مدينهٔ منوره چرك وسخ وناپاك وخبيثه شبيه اولان اهل نفاقى كنندندن ازاله واهل اخلاصى خالص وتصفيه ايلر §

اعرابينك برى عرض بيعت ايتمديكى حالده « يارسول الله ! بنم بيعتمى

[١] كوره — تيمورجى ومعدن اوجاغنه دينور .

اقاله [١] ایله » دیمش وروی مخالفت کوردیکنه کوجنه‌رك مدینه‌دن چیقوب
کیتمش اولدیغندن خیرالبرایا (علیه اکمل التحایا) افندیمز حضرتلری « مدینه
تیمورجی اوجاغی کبی خبثی ازاله ایدوب طیبی تصفیه ایدر » بیوردیلر !!!
بوحدیثدن اکلاشیلورکه مدینهٔ امینه اهل فساد وبدعتی قبول ایتمیوب طرد
وتبعید ایدر ؛ الان بوخاصه اول شهرشهیرده موجود ومشهوردر ؛ بعض
ذوات « مدینه‌نك بوخاصه‌سی عصر سعادته مخصوص ایدی » دیدیلر ایسه‌ده
{ لاتقوم الساعة حتی تنفی المدینة شرارها } قول شریفی حکمنه وعمربن عبد
العزیزك مدینه‌دن مفارقت ایدرکن « قورقارمکه مدینه‌نك طرد وتبعیدایلدیکی
کیمسه‌لردن اولمیه‌یم » دیدیکنه باقیلدیغی تقدیرده دار الهجرهٔ علیه‌نك خصهٔ
مشروحه‌سی ظهور دجاله قدر امتداد ایده‌جکدر ، فقط هجرتسرای عالیه‌نك
طرد وتبعید ایده‌جکی کیمسه‌لر ، خبث کامل اصحابی اولان اهل کفردر ، درجهٔ
کفره وارمامش اولان عاصیلر بعد ارتحالهم وسائط ملائك ایله محال مناسبه‌یه
نقل اولنورلر ؛ دیمك اولورکه اول شهر شهیر لایق شفاعت اولمین سکنه‌سنی
ازالهٔ وسخ وذنوب ایچون دیارآخره نفی واجلا ، یاخود { ان الحسنات یذهبن
السیئات } اشارت جلیله‌سی اوزره کناهلرینی تضاعف اجر و مثوبات جهتیله
امحا ایدر ، یاخود قلبلرنده آثار فساد وخباثت اولانلرك آثار فساد و خباثتنی
اظهار ایلر ؛ مدینهٔ منوره‌ده احداث بدعت ویا آنلره معاونت ایدنلره من قبل
الرحمن لعنت ایدیله‌جکی و بو مثللو کیشیلرك صلواة مکتوبه و نوافلی قبول
اولنمیه‌جغی جهتله اول بلدهٔ مبارکه‌ده ایشله‌نیلان کناه اکرچه صغائردن بیله
اولسه « حق تعالی اهل مدینه‌یه سوء قصد ایدنلری صویك طوزی اریتدیکی کبی
محو ایدر وانلری طوز وقورشون کبی جهنمده اریدر » افادهٔ عتاب اراده‌سنده
اوله‌رق صاعقه بروز صدور اولان احادیث شریفه حکمنجه مدینهٔ منوره
شهرنده ایشله‌نیلان کناه اکرچه صغائردن بیله اولسه ینه کبائردن صاییلور §

[١] اقاله — برآدمك دیدیکنی دیدك دیو ادعا ایتمکه دینور .

بوحديث شريفلرده ذكر اولنان « محو ، ازابه » لفظلرينك مداولى بحثنده اختلاف واردر ، بعضيلر « مدينه‌يه سوء قصد ايدنلرك يوم قيامتده » وبعضيلر « حال حياتلرنده مؤاخذه بيوريله‌جغنه » حكم ايتديلر ، حرّهٔ مشهوره وقعهٔ مكدره‌سنى ايقاعه جسارت ايدن مسلم نقيض الاسمك وآنى بوخدمته تعيين واعزام ايتمش اولان يزيد فضاحت بديدك بربرينى متعاقب تلف اولدقلرينه باقيلديغى تقديرده ايكنجى قولك مؤداسى حكم مصيب كبى كورينور ؛ بعض ظلمه‌نك تأخر مؤاخذه‌سى قول اوّلى دخى معقول كوستررايسه‌ده « قرامطه ، وهابيون » طوائف باغيه‌سنك نتيجهٔ احوالى دوشينلور ، ونورالدين شهيدك مرقد سعادتك اطرافنه قورشوندن ديوار چويرمسنه سبب اولان مغربيلرك ومدينهٔ منوره‌يه سوء قصد ايدن دها سائر برطاقم خزلهٔ رزيله‌نك اركج برر صورتله كرفتار مضيق بلاء وعنا اولدقلرى قضايا خاطره كتيريلورايسه بينه قول ثانينك صحتى ترجيح اولنمق اقتضا ايدر §

هجرتسراى مدينه‌يه سوء قصد ايلمش اولان جبابره‌نك دنياده هر برى امثالنه موجب عبرت وانتباه اوله‌جق برر اشكنجه‌يه كرفتار اولدقلرى رهين ثبوت اولديغنه نظراً يوم جزاده دركه نشين سجين اولوب قورشونلر كبى اريه‌جكلرينه شبهه قالمز ؛ فرد اكمل واجمل ﴿ عليه سلام الله عز وجل ﴾ افنديمز حضرتلرى « الهى ! هركيم بكا ومملكتم اولان مدينه اهاليسنه سوء قصد ايتمك ديلر ايسه ، آنك هلاكنده استعجال ايله ! وهركيم سكنهٔ مدينه‌يه ظلم ايدر ياخود اخافه ايلر ايسه آنى سنده اخافه ايله ! » نه‌جنده دعا ومدينه اهاليسنه ظلم ايدنلر ايله بونلرى اخافه ايليانلرك لعنت حق ومذمت خالقه مستحق اولدقلرندن بوكبى جبابره‌نك صلواة مكتوبه ونوافلى رهين قبول اولميه‌جغنى اثبا بيورديلر §

استطراد — اعاظم اصحاب كرامدن جابر بن عبد الله الانصارى حضرتلرينك كوزلرينه علت عما عارض اولديغى اثناده جبابرهٔ امرادن بشر بن

ارطات مدينهٔ منوره‌يه اوغرايوب ايقاع مظالم وفساد ايدرك حضرت جابرى كنـدندن تنفير ايلمش ايدى !!! بعض كيمسه‌لر جناب جابرك ابن ارطاتدن تنفرينى حريفك شدت وغلظتندن اوركديكنه حمل ايله « اكر بوآدمه رعايت ايدر ايسه‌ك ، سكا برضررى طوقونمز ! » كبى مقدمات واهيهٔ بارده ايله تسليه بخش خاطر اولمق ايستديلر ! حضرت جابر بونلرك غفلتندن متعجب ودها طوغروسى متأثر اولديغندن كنديلرينه لاونعم برجواب ويرمدى ايسه‌ده يانده بولنان اولادلرينه توجيه وجههٔ خطابله « رسـول اللهى اخافه ايدنلر هلاك اولور ! » ديديلر واوغللرينك « اى پدر ! بذركوار حضرت پيغمبر ارتحال بيورمشـدر ، قبر سـعادتلرنده نصل اخافه اولنورلر ؟ بو ممكميندر ؟ ديه سؤال ايتملرى اوزرينه بركزيدهٔ عالم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديمزك مدينه اهاليسـنى اخافه ايدنلر بنى اخافه ايتمش اولورلر » بيوردقلرينى نقل وبيان ايلديلر !!! انتهى §

افادهٔ مخصوصه — بشر بن ارطات مسـتصحبى اولان تعليماتك احكام مندرجه‌سنى اجرا ايچون اوتوز طقوزنجى سنهٔ هجريه خلالنده مدينهٔ منوره‌يه اوغرايوب بعـده مكه‌يه كيتمش ايدى ، حسب الاهانه حرمين محترمينـك حرمتنى هتك وامحايه اقدام و بلدتين شريفتين اهاليسـندن كندى مشربنه توفيق افكار ايتامش اولان بى كناهلردن برچوق ذواتى سيف خيفله تلف واعدام ايلدكدن صكره ديار يمنه كيتمش وبوراده دخى مؤمن پاك اعتقاد اولان يوزلرجه بيچاركانى سركشتهٔ شمشير غدر وظلم ايتمشدر §

ابن ارطات دار السكينهٔ مدينه‌يه كيرديكى كون مدينه واليسى « ابو ايوب الانصارى » حضرتلرى شهر شهير مدينه‌يى ترك ايلمش ايدى ، ابن ارطات اهالئ كرام مدينه‌يى بريره طوپلايوب « ابوايوب ، معاويه‌ابن ابوسفيانه بيعت ايتامك ايچون بورادن قاچدى ! حالبوكه بن آنى باى حال اله كچيروب قتل ايده‌جكم ! جمله‌كز معاويه‌نك ربقهٔ بيعتنه وضع رقبهٔ اطاعت ايتملى وجابر بن

عبد اللهى بولوب بكا كتيرمليسكز ! اى بنى سـليم ! افرادى ، اكر جابرى كتيرمز ايسه‌كز بيعتكزى قبول ايتميوب كافه‌كزى قيلنجدن كچيره‌رك ابراز سطوت وجلادت ايدرم !!! » ديدى §

ابن عبد البر — ك يراعه‌كذار تحقيق اولديغنه كوره ابن ارطات خائنى خلقى جناب معاويه بيعتنه دعوت وايجابى تقديرده ابراز شدت وغلظت ايتمك اوزره كوندرلمش ايدى ، حالبوكه حضرت جابرك افادهٔ جسارت استفاده‌سنى حسن تلقى ايتمش اولانلر « بو بيعتى بز قبـول ايده‌ميز ! جوابنى اعطا ايله كندوسندن يوز چوروب بنى سليم حرّه‌سـنه چكلديلر ، وبنى سليم افراديله اتحاد ايدوب ابن ارطاتك دست غدر و ظلمندن رهاياب اولديلر ، مع مافيه حضرت جابر ابن ابو سفيانه بيعت ايتمز ايسه ، بشرك الندن قورتيله‌ميه‌جغنى آكلاديغندن بيعت معاويه‌يى قبول ايدوب بشربن ارطات ايله كوروشدى ، چونكه بشرك اصل مقصدى جناب جابرى دردست ايتمك اولديغندن بوبولده هرّدورلو فداكارلغى كوزه آله‌رق تحرياته ابتـدار وبرچوق پاره‌لر صرفنى اختيار ايلدى ايدى ، حضرت جابر بوكا مطلع اولدقده زوجات مطهراتدن امّ سلمه ﴿ رضى الله عنها ﴾ والده‌مزى بولوب « بشرك تكليف ايتمكده اولديغى بيعت ، بيعت ضلالدر ؛ فقط قبول ايتميه‌جك اولسه‌م بنى قتل ايده‌جكى محقق اولديغندن بوبابده نه رأى و اراده بيوررسكز ؟ » طرزنده استفتا وامّ سلمه حضرتلرى « بكا قالورسه دفع آشـوب و فتنه ايچون بالذات كيدوب بيعت ايتمليسين ! اوغلوم عبـد الله بن ابو سلمه‌يى [*] دخى كوندردم ، كيدوب بيعت ايده‌جكدر » ديه عرض بيعت لزومنـه دائر اعطاى فتـوى ايلمش اولديغندن بالضروره بيعت ايدوب ياقه‌سنى بشر بن ارطاتك دست ظلمندن قورتاردى ؛ انتهى §

---

[*] ابو سلمه‌نك اوغلى عبد اللهى بالآخره يزيده بيعت ايتمديكى جهتله مسلم بن عقبه حرّه وقعه‌سنده وحرم نبوى داخلنده شهيد ايتمشدر .

اهل‌مدينه‌يه رعايت وتحذير واخافه‌دن توقى ومجانبت اولنمق افادهٔ عنايت عاده‌سندن اوله‌رق برچوق احاديث جليله اولديغنى وحتى خديو ممالك شفقت (عليه اطيب التحية) افنديمز حضرتلرينك « مدينه بنم دار هجرت و محل رحلتمـدر ! كبائردن اجتناب ايدن جيرانمه حرمت و رعايت ايتمك امتمك بورجيدر ! هركيم آنلره حرمت و رعايت ايتمز ايسه جناب حق آنلرى يوم قيامتـده عصارهٔ اهل نار ايله اروا واسـقا ايدر (و) مدينه بنم هجرتكاه ومضجعمدر ! بن آندن بعث اولنه‌جغم ! امتمه لايق اولان مدينه‌ده بنم جيرانمى محافظه و رعايت ايلمكدر ! هركيم بنم وصايامى محافظه ايدر ايسه بن اكا يوم قيامتده شهيد اولورم ! جناب حق بنم وصايامى اضاعه ايدنلرى يوم قيامتده حوض خبال [١] دن اسقا وارروا ايدر (و) پادشاه جهان آفرين حضرتلرى مدينه‌يى بكا دار هجرت و محل رحلت قيـلدى ! بن مدينه‌دن بعث و حشر اولنه‌جغم ! امتمه لايق اولان كبائردن اجتناب ايدن جيرانمى محافظه ايتمكدر ، هركيم بكا حرمت و تعظيم ايچون اهل مدينه‌يه رعايت و احترام ايلر ايسـه بن آكا قيامتده شهيد ويا شـفيع اولورم ! هركيم بنم حرمتمى اضاعه ايدر ايسه جناب حق آنى حوض خبالدن اسقا ايدر » بيورديغنى روايت ايدرلر ؛ بناءً عليه احسن المسالك امام مالك حضرتلرى كنديسندن استدعاى وصيت ايلمش اولان مهدئ عباسى يه « سكا اللهك وحدانيتنى اعتراف و سـكنهٔ مدينه‌يه ابذال لطف وعاطفت ايتمكى وصيت ايدرم ، رسول اكرم (صلى الله عليه وسلم) افنديمز حضرتلرى (مدينه بنم دار هجرتمدر ! صحراى قيامتـده بن مدينه‌دن بعث اولنه‌جغم ! قبرم مدينه‌ده در ! اهل مدينه بنم جيرانمدر ! امتمك اوزرينه لايق اولان بنم قومشولريمى محافظه قيدنده اولمقدر ! هركيم آنلرى رعايت و محافظه ايدر ايسـه بنم حقوقمى محافظـه ايلمش اولور !

---

[١] خبال — جهنم اهل عصيانى صيقدقجه از ينتيلرندن حاصل اولان ايرين و صارى صولره ديـنور كه (چركاب اهل نار) ديمكدر .

حقوقمی محافظه ایدنلره بن یوم قیامتده شفیع وشهید اولورم ! جیرانم حقنده وصیتمی محافظه ایتمیانلری جناب حق قیامتده طینت خبالدن اسقا واروا ایدر) دیه‌رك مدینه اهالیسنه رعایتی توصیه بیوردیلر » دیمشدر §

مهدی خلیفه حجرهٔ معطره یی زیارت ایچون شهر شهیر طیّبه‌یه تقرب ایلدکده امام مالك حضرتلری سادات و اشراف مملکت وبالجمله اعیان ومأمورین حکومت ایله برلکده برقاچ میل‌قدر بریردن استقبال ایلدیلرایدی ، خلیفه حضرتلری وقتاکه جناب امامی کوردیلر ، همان صاریلوب معانقه ایتدیلر ویاننده بولنان ذواتی برر برر چاغیروب برالتفات فوق الغایه ایله مصافحه ایلدیلر ، حضرت امام جناب مهدینك اهل مدینه حقنده‌کی التفات ورعایتنی کوردکده سر آغاز نصح وپند اولوب « یا امیر المؤمنین ! شیمدی سن مدینه‌یه دخالت ویمین و یسارکده بر طاقم کیمسه‌لری مشاهده ورؤیت ایده جکسین ! کوزیکه ایلیشه‌جك اولان ذواتك هر بری مهاجرین وانصار ﴿ رضی عنهم الله الستار ﴾ ك اولاد واحفادی اولدیغندن بونلرك هر برینه آیریجه اعطای سلام وبرر برر التفات ایله ابراز مراسم توقیر واحترام ایتملیسین ! روی زمینده نه آنلردن خیرلی برعشیرت واردر ! ونه‌ده آنلرك بولندقلری بلده‌دن افضل برمملکت واردر ! » دیدی وجناب خلیفه‌نك « ای ابوعبدالله ! سن بونی هانکی دلیله استناد ایله سویلرسین ؟ » دیمسنه « روی زمینده حضرت پیغمبرك مرقد مطهرندن غیری انبیادن هیچ برنبینك قبری معلوم ومعین دکلدر ! برطائفه‌که مرقد مطهرهٔ نبویه اطرافنده توطن ایتمش اوله ، اول طائفه‌نك ممالك سائره سکنه‌سنه فضل و رجحانی اوله‌جغی درکاردر » جوابنی ویردیکندن خلیفهٔ مشارالیه جناب امامك نصیحتی اوزره حرکت وسکنهٔ دار السکینه‌نك هر برینی لایق وجهله تعظیم ورعایت ایدرك جمله‌سنی عطایای کثیره ایله تلطیف وتسریر ایلدی §

حضرت امامك مهدى خليفه‌يه ويرديكى نصيحتلره باقيلور ومحبوب كبريا { عليه اعظم التحايا } افنديمز حضرتلرينك { جناب جبريل قومشولرم حقنده بكا وارث اوله‌جقلردر ، كبى برذهاب حاصل اوله‌جق قدر ابرام والحاح ايله وصيت ايلدى } بيوردقلرى نظر امعانه آلنور ايسه حسب الجواريه پيغمبريمزك مزار لامع الانوارينه مجاورتك افضليتى بداهةً آكلاشيلور ؛ مدينهٔ طاهره شهرينك مادامكه بودرجه فضل ومزيتى واردر ، سكنه‌سـنك تضاعف اجر مثوبات مزيتنى حائز اولان مكهٔ مكرمه اهاليسنه ترجيح اولنماملرى قابلميدر ؟ خدا عشقى دده افندى مرحومك روحنى شاذ ايتسون ! منظومهٔ آتيـه‌يى نه رنكين برمألده انشاد ايلمشلردر §

✻ منظومه درستايش مدينهٔ منوره ✻

مدينه شـهر پاك مصطفادر ✻ نظركاه خداى كبريادر
مدينه وحى قرآن منزليـدر ✻ دخى هم مهبط پيك خدادر
مدينه مضجع مختار احمد ✻ مطاف انس وجان اهل سمادر
حديثنده بيوردى فخر عالم ✻ كانك خاكى عليله پرشـفادر
مدينه فيض واحسان منبعيدر ✻ حقيقت مرجع حاجت روادر
مدينه فاتح بلدان اسـلام ✻ خصوصا فاتح امّ القرادر
عصاة مؤمنينه جاى غفران ✻ مدينه محو عصيان وخطادر
كل كلذار وحدت خانه‌سيدر ✻ شهود معرفت كشف غطادر
عجب عيسا نفسدر خاك پاكى ✻ ممات قلبه بوى جان عطادر
يدبيضاى موسى سرّى ظاهر ✻ دل تاريكه پرنور وضيادر

مدینه مرقد خیر البشر در * شفیع المذنبین روز جزادر
سریر سلطنت شاه نبوت * مدینه تختگاه مجتبادر
حریم محرم لولاك لولاك * مدینه جلوگاه سرّ مادر
مدینه دار انصار و مهاجر * بوجای دین وایمان وحیادر
مدینه عالمه رحمت فشاندر * خصوصاً اهلنه خیری دوتادر
گورن برداخی گورسم دیوحسرت * چکرلر شویله محبوب القادر
نیجه اکرام اولور گور زائرینه * حبیب کبریا کان سخادر
نیجه مشکللری حل ایلر اول شاه * حقیقت عالمه مشکل کشادر

اهل مکه ایچون درکار اولان تضاعف ثواب وجواریّت بلدهٔ ملك الوهاب مزیتی انکار اولنه مز ایسه‌ده مدینه سکنه‌سی قربیت حبیب ربّ عزت وجواریّت طیبب خسته دلان امت جهتی اعتباریله مكة الله اهالیسنه ترجیح وتفضیل اولنور ، ابوبکر حمادك احمد بن حنبله « ای عبدالله ! سکا گوره مکه‌ده مجاورت ایتمکمی ؟ یوقسه مدینه‌ده اسکان ایلمکمی اولی واحبدر ؟ » دیوب « بلایای مدینه‌یه صبر ایدنلر ایچون مدینه‌ده اختیار مجاورت اولی واحبدر ! » نهجنده آلدیغی جواب دخی حکم سابقی تأیید ایدر §

قول مختاره گوره رعایتسزلکدن کمال توقی ومجانبت شرطیله حرمینك هرهانکیسنده اختیار مجاورت اولنسه ، بطریق الاستحباب موجب مزیت اجر وثواب اولور ، ایسه‌ده مجاورت مدینه مداومت مکه‌دن اولی اولدیغنه ذاهب اولانلر مكهٔ معظمه مجاورتنی تکریه ایله مدینهٔ امینه‌ده اقامت اولنمسنی تلقین و تنبیه ایلدیلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

مدينهٔ منورهٔنك تراب وميوه‌سى حقنده دركار اولان خواص جليله بياننده‌در §

حجاز ـ اراضئ مقدسه‌سنده سير وسياحت ايدنلرك وخصوصيله احاديث نبويه احكام جليله‌سنه اطلاع واعتقادى اولانلرك معلوملرى اولمق لازمكله‌جكى اوزره مدينهٔ منورهٔنك غبارصحتبارى « جذام ، برص » علتلرى ايله سائر علل مخوفهٔ مزمنه‌يه شفاى محضدر ؛ اخلاص تام و اعتقاد تمام ايله استعمال ايدنلرك شفاياب اولدقلرى وحتى ممالك روم وبلاد سائره‌يه كتورنلر هرهانكى برعلت ايچون استعمال ايلديلرايسه افاقت بولدقلرى مروى ومحققدر ؛ شفا بخش مرضاى معصيت ﴿ عليه اقوى التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى { غبار المدينة شفاء من الجذام } حديث لطيفيله غبار عنبربار وتراب سعادت آثار مدينه‌نك مرض جذامه شفا اولديغنى تعريف بيورديلر ؛ مشهور بتوك غزاى غزآسى عودتنده مدينهٔ منوره‌يه كيررلر ايكن بعض اسبابه مبنى غزاى مذكورده بولنه‌مامش اولان دارالهجره سكنه‌سى اوردوى ظفر بوى همايونى استقبال ايتديلرايدى ، مستقبلين مدينه‌نك صنوف غزاته ملاقى اولدقلرى نقطه‌ده حركات اقدام جمال وخيولدن حصوله‌كلان توز حدّ اعتدالى كچه‌رك انوف غزاتى طولديروب ظاهراً نوعما راحتسزلق ويرمش وكروه ظفر انبوه اصحاب بورونلرينى طوتوب علايم اغبرار ارائه‌سنه شتاب ايلمش اولديغندن سپهسالار خيل انبيا ﴿ عليه اكمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرى (نفسم يدقدرتنده اولان ذات اجلّ واعلا حضرتلرينه قسم ايدرمكه غبارپاك مدينه هربردرده دوا و بالخاصه مرض جذامله علت برصه شفادر) بشارتيله غبار خاطر اصحابه رشاشه پاش تسليت اولديلر §

مخطره ــ «بوكبي تسليت آميز سوزلر ، اكثريا عسكري اوصاندير مامق ايچوندر ! اوردو قوماندانلري دخي كرك عسكرك اغبرار خاطريني ازاله وكرك زير اداره وقوماندەلرنده بولنانلري شوق جديد وجدانيه سوق واناله ايچون برآلاي غيرت آميز نطقلر ، شوق انكيز مقالەلر ، ترتيب وايراد ايدرلر» دنيلور ايسه «عسكر قوماندانلري نطقلرنده سرد ايتدكلري دلائل ، استناد ايلدكلري نقاط حجج ومسائل ، واقعا بردرجەيه قدر فائده بخش اولور ايسەده آنلرك كتيردكلري دلائل ، يينه احاديث شريفه ايله تبشير بيوريلان نعم الهەيي اخطاردن عبارت دكلميدر ؟ اكر « بونطقلر بعض مرتبه مواعدي شامل ايكن عسكرك غيرتيله قوماندانلرك مقاصدي حصوله كلسه ، مواعد مذكوره كأن لم يكن حكمنده قالور » دنيلير ايسه « پك طوغريدر ! اويلەدر ! لكن قوماندانلرك پادشاهلر نزدنده اولان قدر واعتبارلري حضرت پيغمبرك نزد الهيده اولان قدر واعتبارينه قياس اولنورمي ؟ هانكي قوماندان تصور اولنه بيلوركه ؟ عمرنده بركره اولسون يالان سويلەمامش اوله ! هانكي قوماندان بولنه بيلوركه ؟ عسكريني نفسنه جدّا تقديم ايلمش اولسون ! مع مافيه اثناي حربده ياخود ناموس دولتي محافظه ايچون سوق اولنان مواقعده هر بر قوماندانك شكر وشكايتني پادشاهلرك بلا تردّد قبول بيورمقده اولدقلري محققدر ؛ دكل اويله مهم نقطەلرده حال حضريده بيله قوماندانلرك شكر وشكايتلري ردّ اولنمامقدەدر ؛ بونلردن صرف نظر ، حضرت پيغمبرك فم محسنلرندن صدور ايدن سوزلرك وحي خدايه مقارنتي غير منكر اولديغندن احاديث شريفه محتوياتي هرنەيه دائر اولور ايسه اولسون ، صحيح اولمامق جهتني خاطره كتيرمامليدر ، اعاذنا الله تعالى بويله بر خاطرەيي تخيل ايدنلرك بيله تصحيح اعتقاد وتجديد ايمان ايتملري اقتضا ايدر !!! انتهى §

بركون بنو حارثه قبيلەسي افرادندن برطاقم ضعيف وناتوان خستەلر مظهر عزّ مثول اولوب علت حما تأثيريله رهين ضعف وملال اولدقلريني افاده ايلديلر

ایدی ، کاشف الغمه ﴿ علیه السلام والتحیه ﴾ افندیمز حضرتلری « صعیب دنیلان یردن براز طوپراق آلوب صویه قویدقدن وایچیکزدن بری { بسم الله تراب ارضنا ، بریق بعضنا ، شفاءُ لمریضنا ، باذن ربنا } تنفلیله اوفله‌دکدن صکره اوصویی ایچیـــك » بیوردیلر وافراد مرقومه اولوجهله عمل ایدوب خسته‌لکدن قورتولدیلر §

ایشته بوحدیث مدینه غبارینك شفای محض اولدیغنی تصدیقه کافیدر §

فائده — یقین وقتلره قدر « مدشونیه » باغچه‌سنده اسکی بر چیقور وار ایدی ، بو چیقوردن اهل مدینـه برر پارچه طوپراق آلوب حدیث شریفده تعیین بیورلدیغی اوزره « حما » علتنه طوتیلان خسته‌لره ایچیررلر ایدی ؛ ابن النجار« بن اوچیقوری کوردم ، الآن شفا امیدیله طوپراغندن آلوب بلاد اطرافه کوندررلر واستعمال ایدنلرك شـفایاب اولدقلرینی نقل وروایت ایدرلر ، بنده آلوب استعمال ایتدم » دیمش و امام سمهودی ذکر اولنان چیقورك کندی زماننده دخی موجود اولوب خلق طوپراغندن اخذله ممالك بعیـده‌یه کوندرمکده اولدیغنی و علمای اسـلاف شاکردلرینه ارائه ایلدکلرندن نیجه نیجه صلحاء استعمال ایله اکتساب شـفا ایتدیکنی کتابنده اوزون اوزادی تعریف ایلدکدن صـکره « بن بالذات تجربه ایدوب صحتنی تصدیق ایلدم ، منسوباتمدن بری بر سـنه قدر حما علتندن رهایاب خلاص اوله مامش ایدی ، بو چیقوردن براز طوپراق آلوب وجه مشروح اوزره صویه قویدم و بعد التنفیل ایچیردم ، خسته اوکون شـفایاب اولوب آیاغه قالقدی » افاده‌سیله ابن النجارك روایتنی تصدیق و تأیید ایلمشدر §

بعض کیمسه‌لر مذکور چیقوراولمق اعتقادی‌اوزرینه دفع حما نیتیله الآن بر چیقوردن اخذ تراب و بر مقـدار صویه مزجله مرضایی غسله شـتاب ایدرلرایسه‌ده اولی اولان ابتدا یوقاریده ذکراولنان روایته موافق صورتده

عمل ايدوب بعده غسل ايتمكدر ؛ تا كه حديث سالف الذكرك مفهوميله استشفا ايدلمش اولسون ! والله الشافى §

جامع الحروف — مدشونيه حفره‌سنى زيارته موفق اوله‌مدم ، لكن برطاقم كيمسه‌لرك مذكور چيقورك طوپراغنى آلوب بعد التخمير خاك صعيبه مخصوص برمهرله مهرليه‌رك حج موسملرنده حجاجه توزيع واهدا ومقابلنده اخذ عطايا ايلدكلرينى كوردم ؛ آزبياض رنكلى مبارك برطوپراقدر ؛ بويوغرلمش طوپراغى استعمال ايدنلرك شفاياب اولمقده بولنملرينه باقيلور ايسه امام سمهوديڭ تعريف ايلديكى (مدشونيه) چيقورندن مأخوذ اولديغنه حكم ايديله‌بيلور §

مدشونيه — عوالى دنيلان بوستانلردن مدينۀ منوره جهتنده واقع بربوستان دلستانڭ اسميدر ، بومفرح ودلكشا بوستانڭ ايچنده برقاچ عدد اسكى چيقورلر اولديغنى واشبو مقدس حديقه‌نڭ در وديوارى اولمديغى حالده محصولاتنه خرسزلرك ايصال دست خسار ايده‌مامكده بولنديغنى نقل وروايت ايدرلر ؛ در وديوارى محكم وايچنده بكجى اوله‌رق برر ايكيشر آدم بولنان سائر بوستانلرك حورمالرى خرسزلردن كوجحال ايله قوتاريله بيلمكده‌در ، بوتقديرجه مدشونيه بوستاننه خرسز كيرمامسى اوبوستانڭ جملهٔ خصائصندن عد اولنسه بجادر ؛ انتهى §

حضرت پيغمبره هرهانكى برمريض ويا مجروح كتيرلسه سالف الذكر دعايى تلاوت ايدرك مبارك پارمقلريله زميندن براز توز آلوب اوزرينه سوررلر ايدى ؛ بركون آياغى سقط برخسته كلوب وجع جريحه‌سندن شكايت وآرتق تحمله قدرتى قالمديغنى عرض وحكايت ايلديكندن جريحه دوز دلرينشان امت صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرتلرى اوزرينه اوتورمش اولدقلرى حصير پاره‌نڭ برطرفنى قالديروب سبابۀ [*] مباركلريله يردن برمقدار توز الديلر

[*] سبابه — شهادت پارمغنه دينور .

وریق سعادتلریله مزج ایدرك { بسم الله ریق بعضنا یشفی سقیمنا باذن ربنا } دیوب مجروحك جریحه‌سنی مس ایتدیلر ایدی ، اولکون مجلس سعادتده بولنان ذواتك نقلنه کوره مجروح مرقومك جریحه‌سی درآن ساعت پذیرای التیام وعافیت اولدیغندن همان قالقوب صاپا صاغلام اوله‌رق عودت ایلمشدر §

مدینهٔ منوره — خورمالری دخی برچوق علله نافع اولوب بلدهٔ طاهره خسته‌لری الآن یدیشر صباح یدیشر عدد عجوه خورماسی تناول ایدوب صحت بولورلر وسببی صورلسه جناب صدیقه (رضی الله عنها) نك « دوّام ودوّار [*] علتنه کرفتار اولانلره یدیشر صباح یدیشر عجوه خورماسی اکلنه دوام ایدك » دیو تنبیه ایلدیکنی و سعد بن ابی وقاصك « بن بر وقت خسته اولدم ایدی ، طبیب خسته دلان امت (علیه اکمل التحیة) افندیمز لطفاً بنده خانه‌لرینی تشریف ایله ید سعادتلرینی ایکی ممه‌مك آره‌سنه قویوب { سن یورکلی بر آدمسین } التفات جهان قیمتیله تلطیف بیوردیلر ؛ اوآرالق خذاق اطبادن « حرث » بنکده دخی ورود ایدوب یدی عدد عجوه خورماسی کتیرته‌رك ازوب صوینی آلدی ومعالجه مقامنده بکا ایچیردی » دیدیکنی نقل ایدرلر ؛ فی‌الواقع مدینهٔ منوره خورمالری خصائص عدیده‌یی جامع اولوب احادیث شریفه ایله تعیین بیوریلان وقتلرده اکل وتناول ایدنلره نه سحر وفسون تأثیر ایلر و نه‌ده سمّ قاتل و زهر هلاهل کبی مهلك شیلر ایراث مضرت ایدر ؛ چونکه رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلری { من تصبح بسبع تمرات مع العجوة لم یضره یومئذ سمّ ولا سحر } و { من اکل سبع تمرات عجوة مما بین لابتیّ [**] المدینة علی

[*] دوّام دوّار — صورت دائمه‌ده اولان باش آغریسنه دینور که لسان اطباده باش دونمسی مفادنده مستعملدر .

[**] لابتی — تپه دیمکدر .

الريق لم يضره فى يومه ذلك شيئ حتى يمسى وان اكلها حين يمسى لم يضره شيئ حتى اصبح } و { من تصبح بسبع تمرات عجوة لم يضره ذلك اليوم سمّ ولا سحر } و { ان فى عجوة العالية شفاء او انها ترياق اولبكرة } و { اعلموا ان الكماة [*] دواء العين } و { ان العجوة من فاكهة الجنة والكماة من المنّ وماؤها شفاء للعالمين والعجوة من الجنة وهو شفاء من السّم } بيورديلر كه برنجى حديث شريفك مآلى « هر كيم صباحلرى يدى عدد عجوه خورماسى بر ايسه او كون اكا زهر وسحر تأثير ايتمز » وايكنجى حديثك مفادى « هر كيم صباحلرى مدينه‌نك ايكى تپه‌سى آره‌سنده بولنان آغاجلرك خورماسندن يدى دانه تناول ايتسه اولكون اقشامه قدر آكا هيچ بر شيئك ضررى طوقونمز ، اكر اقشام اكل ايدرايسه تا بصباح برضرر وزيانه اوغرامز » وحديث ثالثك معناسى « هر كيم صباحلرى عجوه دنيلان خورمادن يديشر عدد بر ايسه او كون اكا سحر وزهر ايراث مضرت ايده‌مز » ودردنجى حديثك محصولى « مدينه عاليه‌سى جهتنده حاصل اولان عجوه خورماسى شفاء اولوب آچ قارينه يه‌يانلره ترياق اولور » وحديث خامسك ترجمه‌سى « مدينه مانتارى كوز اغريسنه دوادر ؛ عجوه خورماسى دخى فواكه جناندندر » التنجى حديثك خلاصه‌سى « مانتار من جنسندندر ، صويى كوز اغريسنه وجنت ميوه‌لرندن اولان عجوه دخى سمّ هلاهله شفادر » ديمك اولور §

برنى — دنيلان خورما دخى نزد عالئ رسالتپناهيده مرغوب اولان خورمالردن اولديغى جهتله « اى مدينه اهاليسى شهر كزده حاصل اولان خورمالرك خيرلوسى برنى اسمنده‌كى خورمادر ، بو خورما بطن آكلده اولان علل وامراضى اخراج ايدر ، كندوسى نه مضر ونه‌ده جالب عللدر » معناسنى

[*] كماة — كونش طوقونميان يرلرده حصوله كلان مانتاره دينوركه جمعى (اكماء) در .

شامل اولان { خير تمركم البرنى يخرج الداء ولا داء فيـه } حديثيله مدح وستايش بيورلمشدر §

شفاء — نك يالكز يدى عدد عجوه خورماسى اكلنه تخصيص بيورلمش اولمسنك سرّ وحكمتى بزجه معلوم دكلدر ، فقط كمال اخلاص واطمئنان ايله احاديث شريفه حكمنه اعتقاد وعجوه خورماسنك هرحالده جامع فيض وبركت اولديغنه اعتماد ايدلمليدر ، زيرا دوام ايدنلرك شفاياب اولدقلرى متواتردر §

عجوه — مدينه سكنه‌سى بيننده شـفاى محض اولمق اوزره معروف برنوع خورما اولوب حتى حضرت ابو البشرك بقيهٔ طيننده مخلوق اولديغى وبناء عليه هرنوع خصه‌يى جامع بولنديغى جهتله انسـان ايچون هرجنس ميوه‌دن انفعدر ديه نقل ايدرلر ؛ ابن اثير قولنجه بومبارك خورما « صيحانى » دنيلان جنسك بيوجكى اولوب فقط رنكى آز سياهجه‌در ؛ امام داود عجوه‌نك مدينه محصولى اولان خورمالرك اوسطى وبعض مورخلرك اعلاسى اولديغنه ذاهب اولمشلر ايسـه‌ده امام بزاز « عجوه خورماسى حضرت پيغمبرك بالذات غرس ايلديكى خورما جنسندندر » ديمش اولديغندن مدينه اهاليسى امام بزازك قولنى اقوال سائره‌يه ترجيح ايله « يهوديلر برخورمانك چكردكنى ياقوب بعده رسول اكرم (صلى الله عليه وسلم) افنديمزه ويرديلر واى ! محمد (عليه سلام الله الاحد) بوخورما چكردكنى ديكك اكرنشوونما بولورايسه سنك نبوتكى بزده تصديق ايدرز » ديديلر ايدى ، حضرت پيغمبر (عليه وعلى آله صلواة الله الاكبر) افنديمز حضرتلرى « ذكراولنان خورما چكردكنى بالذات ديكديلر ، عجوه خورماسى ايشته بواغاجدن حاصل اولوب درعقب ميوه ويردى » ديه‌رك نقل وروايت ايدرلر واثبات مدعا ضمننده عجوه خورماسنده موجود اولان رايحهٔ مخصوصه‌يى دليل كتيررلر ؛ واقعا مدينهٔ طيبه اهاليسنك بوخصوصده‌كى ادعالرى مقارن صحت اولوب عجوه خورماسى اكل وتناول اولنوركن اغدامسى

برقوقوحس اولنور ، مع مافيه بوحورما صاحب المعجزات افنديمز حضرتلرينك يدسعادتلريله غرس ايتدكارى حورمانك عينى دكلدر §

عصرمزده يداعجاز مؤيد پيغمبرى ايله ديكلمش اولان حورمانك جنسى قالمامشدر ، مدينـــه حورمالقلرنده معجزه حورماسى جنسندن يالكز براغاج اولديغنى ادعا ايدنلرده وار ايسه‌ده بوادعا ظنيات قبيلندن اولمق لازم كلور ؛ عجوه حورماسى الآن موجود ايسه‌ده بوحورما معجزه حورماسـنك عينى اوليـوب « جادى » دنيلان جنســدن آيرلمش برنوع حورمادر ، معجزه حورماسى « حليّه » ناميله متعارف اولان حورما جنسندن اولمق لازم كلور ، عجوه ايسه حليه ايله جادى بيننده برنوع حورما اولوب لونى « غراب » دنيلان حورمايه وطعمى حليه‌يه جرمى ايسه جادى‌يه شبيه اولديغندن حورما جنسنه وقوف تامه ومعلومات صحيحه‌سى اولميانلر عجوه‌نك معجزه حورماسى اولديغنى ظن وتخمين ايتمكده‌درلر ؛ حليه جنســنك اگرچه حقيقت و صحتنه واقف اولميانلر « معجزه حورماسى جنسندن قالمدى » ديه يوقاروده ذكر اولنديغى اوزره بر ادعاده بولينورلر ايسـه‌ده اهل خبره حليه خورماسـنك معجزه حورماسى جنسندن اولديغنى حورما جنسنى تعيينده عندالعموم مصدق اولان معلومات ومهارتلرى اوزرينه ادعا وبرچوق دلائل مقنعه ابرازيله اثبات مدعا ايدييورلر §

نبى اكرم — افنـديمز حضرتلرى عجوه حورماسـنه محبت ومدينه اهاليسـنك بو حورمايى اكل و تناوله دوام ايتملرينى امر و اراده واصحاب كراملرى فرمان نبويه‌لرى موجبنجه عمل ايچون عجوه حورماسنى زياده‌جه سووب جناب رسالتمآب افنديمزك تعريفلرى وجهله يرلر ايدى ؛ مدينه‌ليلر الآن بو اصـوله رعايت ايچون حورمالرينى موسمى حلولنـده طوپلايوب كوپلره طولديره‌رق ايام شتاده يرلر ولوازمات سائره‌دن زياده عجوه حورماسى تداركنه غيرت ايدرلر ؛ هيچ برمدينه‌لى يوقدركه ياز كونلرى قيش ايچون

مقدار کافی عجوه خورماسی تدارك ايتمامش اولسون ! استانبولده اودون ، کمور و ممالك سائرهٔ عثمانيه‌ده بولغور ، طارخنه ، تدارکی موسم مخصوصنه منحصر اولوب بوموسم حلولنده تدارك ايده‌ميانلرك قيش کونلری راحتسزلق چکدکلری کبی هرهانکی برسنه ايچون وقتنده عجوه خورماسنی تدارك ايده‌مامش بولنان دارالسکينه سکنه‌سی اوسنه پك راحتسزلق چکرلر ؛ بواصول مدينهٔ طيبه اهاليسی بيننده الآن جاريدر ؛ فقط عجوه ديه جمع و ادخار ايلدکلری خورما اصل مأثور اولان خورما جنسندن دکلدر ، آنلرك ادخار ايتمکده اولدقلری خورمايه (مجلات وحشيه) دينورکه اجناس مختلفه‌دن مزج ايدلمش مخلوط برنوع خورما آزيغيدر ؛ بومخلوط خورمانك فيأت جهتيله اهونيتی اولديغندن عربان بوادی وفقرای اهالی بيننده معتبر وعجوه خورماسی اولمق اوزره معروف ومعتقد ايسه ده اغنيای اهالينك تدارك ايلمکده اولدقلری قيشليق خورما « حليه ، شقری ، بيض ، حلوه » جنسلرندن اولمغله خورمای مخلوطه‌يه نظراً بونلرك فيأتلری غاليدر §

مدينه — مورخلری طيبهٔ طيبه شهری خورمالرينه برر سنبله اسم ويرلمش اولديغنی بيان ايدرلر وصيحانی خورماسنی تعريفده ديرلرکه : رسول اکرم افنديمزك نبوتنی تصديق ايچون صيحه اوردوغی ياخود ابتدا صيحانی دتيلان باغچه‌ده حاصل اولديغی جهتله بوخورمايه صيحانی دنيلدی ؛ قول اولك ناقلی جابر بن عبد الله الانصاری حضرتلريدر ، بوقول اسانيد جيده ايله مروی اولديغندن ايکنجی قوله ترجيحی اقتضا و اساس روايت اهل بيت کرامك مزيت قدر و شرفنی ايما ايدر §

حضرت جابر صيحانی خورماسنك وجه تسميه سنی تعريف ضمننده نخلبند بيان اولوب ديمشدرکه : « بن برکون پيغمبر ذيشان ﴿ عليه صلواة الله الملك المنان ﴾ افنديمز حضرتلريله خورما باغچه‌لرينه کيتمش ايدم ، جناب حيدر دخی برابر اولوب يد فيض مؤيد شريفلری دست سعادت پيوست نبويده

وايكيسيده بندن برقاچ خطوه ايلروده ايدى ؛ برحورما آغاجى يانندن كچديلركه اول نخل موزون القامه برصداى پرشوق وابتهاجله نعره زن اولوب {شوذات سيدالانبيا محمد (عليه صلواة الاحد) در ؛ يانندهكى ايسه سيدالاولياء ابوالائمة الطاهر بندر} ديدى وآكا يقين اولان آغاجلردن بريده كذلك لسانه كلوب {شوذات محمد رسول الله ويانندهكى على سيف اللهدر} ديهرك صيحه اورديلر ؛ آنك اوزرينه صلى الله عليه وسلم افنديمز {ياعلى ! ارتق بو آغاجلره صيحانى اسمى ويريلسون} بيوردقلرندن كيفيت بين الاهالى شيوع بولهرق خلق بوجنس حورمالره صيحانى ديمكه باشلاديلر ؛ انتهى §

مدينه حورمالرينك پك چوق جنس ونوعى وار ايسهده امام سمهودى « بن يوز اوتوز قدر نوعنى صايدم ! عجوه ايله برنى جنسنك لطافت خلقيه وحلاوت ذوقيهلرينه طويولمز ! » ديمشدر §

برنجى وجههنك ايكنجى صورتندده دخى تفصيل اولنديغى اوزره زمانمزدهكى حورمالرك سمهودى مرحومك بولديغى قدر نوعى قالمديغندن وجههٔ مذكورهده تعداد اولنان اسملرله مسما حورمالردن غيرى موجود حورمالرك كافهسنه « لون » اطلاقنه قرار ويرلمشدر [١] §

﴿ صورت ﴾

{ ٥ }

دار السكينهٔ مدينه ـ سكنه سنك طاعون و دجال مضرتندن امين اولدقلرينك تعريف وبيانندهدر §

سر يره دان ـ عالم (صلى الله عليه وسلم) افنديمز حضرتلرى مدينهٔ منوره حقندهكى محبت قلبيهلرينى بيلديرمك ايچون { اللهم حبب الينا المدينة كحبنا مكة

[١] بعض تاريخلرده حورمانى ابتدا شيث (عليه السلام)ك ديكديكى روايت اولنمشدر .

اواشد ﴾ نهجيله مدينهٔ منوره‌يه تكرار تكرار دعا بيورديلركه بودعاى شريفك معناى صباحت مؤداسى « الهى ! مدينه‌يى بزه مكه‌دن زياده سـودر » ديمك اولوب تكرار بيورملرينك سببى ازدياد طلب نكته‌سنى ايما ايچوندر ؛ رسول اكرم افنديمزك بوصورتله دعا بيورملرينه سبب ، بلال بن حبشينك « ياربى ! عتبة بن ربيعه ايله شـيبة بن ابى ربيعه‌يه وامية بن خلفه لعنت ايله كه آنلر بزى مملكتمزدن چيقاروب وباسى چوق بربلده‌يه هجرتمزه سـبب اولديلر » ديمش اولمسى ايدى §

بعض ائمه « پيغمبر ذيشان ﴿ عليه سلام الله الملك المنان ﴾ افنديمز حضرتلرى ذكر اولنان دعايى پك چوق دفعه‌لر تكرار بيورديلر ، حالبوكه برنجى دفعه‌سنده اثر اجابت ظاهر ونمايان اولمش ايدى ؛ بوتكراردن مقصد حكمت مرصد عاليلرى مدينه ايچون دين ودنيانك زياده لكيدر ، بوايسه دارالهجرهٔ عليه‌نك اوزان واكيالنده برامر محسوس اولوب مدينهٔ منوره‌نك بر « مد » ويابر صاعنده كى فيض وبركت بلاد سائره اكيال اوزاننده كورولمش شيلردن دكلدر » ديديلر ؛ زيرا رسالتمآب ﴿ صلى عليه الوهاب ﴾ افنديمز حضرتلرى هرهانكى برسـفردن عودت ايدوب مدينهٔ منوره‌يه شرفبخش مواصلت اولسه‌لر ، اول شهر كزينك ديوار واحجار واسواق وبازاريله اشجارينه مدنظر دقت وارخاى عنان مسرت ايدرك ﴿ يارب ! بزه مدينه‌ده قرارى مقدر ورزق حسـنه ايله تعيشى ميسر ايله !!! يارب ! مدينه‌يى مكه‌نك ايكى قات بركتيله بركتلندر ! يارب ! اهـل مدينه‌نك صاعلرينى ، كيله‌لرينى ، مدلرينى انلره مبارك قيل !!! ﴾ دعاى شريفنى عرض قبولكاه حضرت واهب الامال ايدرلرايدى ؛ اصحاب دقت عندنده معلوم اولديغى اوزره مدينهٔ منوره بلدهٔ مطهره‌سنده اليوم موجود اولان فيض وبركت اول دعوات اجابت آيانك اثريدر ؛ مدينه شهرينك برسنه‌لك اداره‌سى ممالك سائره‌نك آلتى آيلق اداره‌سيله متناسـبدر ؛ زمان اولوركه شخص واحدى اداره‌يه غيركافى كورونان آز برييه‌جك اشخاص متعدده‌يى درجهٔ شبعه ايصال

ايلدكدن صكره برازيده آرتار ؛ بودقايق كرك مدينه اهاليسى نزدنده وكرك مجاورين ومسافرين وارده عندنده معلوم اولديغى كبى مدققين زوّار اكثريا تجربه ايتمكده واول فيض وبركتى كوروب اهل مدينه‌يه عرض مراسم محبت ورعايت ايلمكده‌در ؛ بربلده‌نك اشياى محسوسه‌سنده بودرجه فيض وبركت اولورايسه اول مملكت باسعادت اهاليسنك امور دين وآخرتلرنده افضليت اوله‌جغى شبهه‌دن وارسته وبناءً عليه سكنهٔ دارالهجرهٔ عليه‌نك طاعت وعبادتلرى مستلزم تضاعف اجر ومثوبات اولديغى رتبهٔ تواتره پيوسته‌در ، عصر سعادتده مدينهٔ منوره خورمالرى كماله واصل اولدقجه بركتله دعا بيورلمق ايچون اهل مدينه حضور عالئ پيغمبرى‌يه ابتدا بر رصالقم تازه خورما تقديم ايدرلر وذات عالئ رسالتپناهى هركلن خورمايى مبارك دست بركت پيوست لطيفلرينه اخذ ايله { يارب ! بزم شهريزه ، اكيالمزه بركت احسان بيوز ! الهى ! حضرت ابراهيم سنك قولك و پيغمبرك ايدى ، بنده سنك قولك و رسولكم ، حضرت ابراهيم مكه ايچون دعا ايتدى ؛ بن آنك مكه ايچون ديله‌ديكى فيض وبركتك ايكى مثلى مدينه‌يه احسان بيورلمسنى رجا ايدرم } ديو هركسك كتيرديكى تازه خورما سببيله اهل مدينه حقنده دعا ايدرلرايدى ؛ بركون جناب حيدر ايله برلكده « حرّهٔ سقيا » دنيلان موقعده سعد بن ابى وقاصك ساكن اولديغى محلى تشريف بيورديلر ايدى ، ذات اقدس نبوى بوراده آبدست آلديلر ، بعده قبله‌يى استقبال ايدوب { اللهم ان ابراهيم كان عبدك وخليلك ودعاك لاهل مكة بالبركة وانا عبدك ورسولك ادعوك لاهل المدينة ان تبارك لهم فى مدهم وصاعهم مثل ما باركت لاهل مكة مع البركة بركتين } ديه دعا بيورديلر ؛ ابن شيبه « شاه سرير اصطفا (عليه من الصلوات اصفاها) افنديمز حضرتلرى ذكر اولنان دعانك خاتمه‌سنده تكبير دخى كتوردى » ديديلر : سرچشمهٔ ينابيع فيض وبركت (عليه اصفى التحية) افنديمز حضرتلرى بركون نواحئ مدينه‌دن « برحيا » دنيلان موقعى تشريف نيتيله روبراه اولديلر ،

ابوهريره (رضى الله عنه) دخى معيت عاليهٔ رسالتپناهيلرنده ايدى ، وقتا كه موقع مذكوره مواصلت بيورلدى ، قبله يى استقبال ايله مبارك اللرينى تحت منكبيلرنده كى بياضلق كورينورجه سنه قالديروب (يارب ! ابراهيم سنك خليلك ايدى ، اهل مكه ايچون دعا ايتدى ! بنده سنك رسولكم ، اهل مدينه ايچون استدعاى فيض و بركت ايدرم ! يارب ! مكه اهاليسنه بركت احسان و عطا بيورديغك كبى مدينه سكنه سنك مدلرينه صاعلرينه بركت احسانيله آزلارنى ، چوقلرنى ، ايكى قات ايله ! يارب ! هركيم اهل مدينه يه فنالق قصد ايدر ايسه آنى صويك طوزى اريتديكى كبى محو وازابه ايله !!! » ديديلركه بو روايت حضرت اباهريره دن منقول و متواتردر §

حما خسته لغنك خارج مدينه يه نقلى

مبادئ هجرت مستلزم الحكمت جناب رسالتپناهى بعض اصحاب علت حمايه كرفتار و عدم تحمل سائقه سيله عرض شكايته دركار اولمشلر ايدى ، شفا ساز درماندكان امت (عليه اجمل التحية) افنديمز حضرتلرى بركون منبر سعادته چيقوب (اللهم انقل عنّا الوباء) دعاسيله حكيم مطلق حضرتلرندن حماخسته لغنك جحفه وياخود محال سائره يه نقلنى رجا ايدرك ايرتسى كونى « بو كيجه بكا سيه چرده برعجوزه كوستروب (مدينه دن محال سائره يه نقلى استدعاسنده بولنديغنك حماخسته لغى ايشته بودر ، نره يه نقل ايده لم ؟) ديديلر ، بنده « خم » دنيلان موقعه نقل ايدك ، جوابنى ويردم » تعريفيله حماخسته لغنك خم موقعنه نقل ايدلديكنى خبر ويرديلر و بركون صكره مكه جهتندن كلوب مظهر شرف مثول اولان بريولجى يه « يولده كيمه راست كلدك ؟ » سؤال حكمت اشتمالنى ايرادله « صاچلرى طاغنيق سياه چرده برقوجه قاريدن بشقه برشيئه تصادف ايتمدم » جوابنى آلدقده اول داناى سرائر (عليه سلام الله القادر) افنديمز حضرتلرى « اوقوجه قارى حماخسته لغى اولوب بوندن صكره مدينه يه عودت

ایده‌مسه کرکدر » دیو نقل ماجرا ایلدیلر ، بعده « علت حما « قریضه ، عریض »
حرّه‌لری آره سنده در ، یارب ! بزه مدینه‌یی سودیر وحماسنی مهیعه [*] یه
نقل ایت ! اکر باقی قالورایسه مشعط [**] اشاغیسنده ابقا ایله ! مدینه‌دن اکر
برشیئده وبا وار ایسه (ظل مشعط) ده در » دیدیلرکه بودعادن صکره جحفه
جوارندن هرکیم برصو ایچمش ایسه ، مطلقا حمایه طوتلمش وهانکی برقوش
اوقریه جواری اوزرندن اوچدی‌ایسه ، خسته لنوب یره دوشمش اولدیغنی
روایت ایدرلر §

سیرابن‌هشام — [بوحدیث شریفلر مدینه‌ده شدتسز برنوع حماخسته‌لغی
قالمش اولدیغنی ایما ایلر که شهر طیبه‌ده الآن اویله برخسته‌لق واردر ، فقط
دعای اجابت پیرای حضرت پیغمبری اثری اوله‌رق بکده قوتلی بر شیٔ
اولمیوب [عصر] سعادتده کفارت ذنوب ایچون [رجعت ایلمش اولان خفیفجه
برخسته‌لقدن عبارتدر ، بوخسته‌لق ایسه « امّ ملدم » دنیلان حماعاتی اولوب
حضرت جابر بن عبدالله‌دن نقل اولنان روایته‌کوره حکیم الانبیا (علیه‌افضل
التحایا) افندیمز حضرتلری صور مشروحه اوزره دعا بیوردقلری آوآنده
ذکر اولنان خسته‌لغی کوروب قبا طرفنه عزیمت ایتمسنی اراده بیوردیلرایدیکه
کوردکلری حما « امّ ملدم » اسمیله مسما اولان خسته‌لق اولوب طرف واضح
الشرف پیغمبریدن آلدیغی امراوزرینه‌طوغروجه قبا قریه‌سنه کیدرك سکنه‌سنی
راحتسز [ایتمش وبوسرّ سرّبهرك حکمنی فرد آفریده فرق ودرك ایده‌مامش
ایدی ، قبا قریه‌سنده ساکن اولانلر قریه‌لرنده عارض اولان حما خسته‌لغندن
بیزار اولدیلر وکیفیتی طبیب خسته‌دلان کائنات افندیمز حضرتلرینه عرض
وبیان ایله چاره جوی اسباب اندفاعی فکرنده اولدقلرینی ذکر واتیان ایدرك

[*] مهیعه — جحفه‌نك نام دیکریدر .

[**] مشعط — مرقق وزننده اوله‌رق بنی هذیل یوردنده ومسجد بنی هذیلك طرف غربیسنده واقع « بقیع الغرقد » ه یقین برقلعه‌نك اسمی ایدی .

« حمانك رفع و ازالەسى ايچون دعا ايدلمك ممكنــدر ، لكن كفارت ذنوب مقصديله صبر وتحمل ايتسەكز دها اولى‌در » جواب صوابنى آلدقلرنده « بز كناهلريمزه كفارت امنيەسيله خستەلغه تحمل ايدرز » ديوب عودت ايلديلر §

اخطار ـ خستەلق اشياى محسوسەدن اولمديغى حالده قوجەقارى قيليغنده نصل كورينه بيلور ؟ سؤالى خاطرخراش ارباب استدلال اولورايسه « اقوال و افعال جناب رسالتپناهينك قواعد مضبوطۀ فنون و علومه توفيق وتطبيقى من‌جهة غير قابل » اولديغندن حسب الادب تحليل وتطبيق فكرينى ترك ايله حضرت پيغمبردن هرنه روايت اولنور ايســه بلا تردّد قبول وتصــديق ايدلمليدر ؛ انتهى §

محرم اسرار حكمت افنديمز حضرتلرينك « جبرائيل بكا طاعون ايله وباء وعلت حمايى كوســتروب بونلردن برينك مدينەده آليقونلمسنى تكليف ايتدى ، بن دخى حمايى آليقويوب طاعونى ردّ ايتدم ، طاعون امتم حقنده باعث شهادت ورحمت ايسەده كفارى زاجردر !!! » بيوردقلرينى دخى نقل وروايت ايدرلر ، آنك ايچون مدينۀ منورەيه نەطاعون ونەده وباء كيرەبيلور ، حما ديديكمز خستەلق وباء دكل رحمت خدادر §

ائمۀ احاديث بوخصوصه دائر بعض مرتبــه محاكمانده بولنوب حتى آتى الذكر سؤال وجوابى ترتيب ايلمشلردر §

سؤال ـــ طاعون سبب شهادت ايكن مدينەيه كيرمامسى حقنده اولان دعاى پيغمبرى صحيح اوله بيلورمى ؟ §

جواب ـــ طاعون طعن جندن عبارتدر ، حالبوكه شيطان ايله جنيلرك ايمانسزلرى مدينۀ طاهرەيه كيرەمزلر ، كيره بيلسەلربيله هيچ برشخصه ايراث ضرر ايدەمزلر ، بوايسه مدينه حقنده موجب ســتايش ومدحدر ، آنك ايچون عدم دخولى حقنده دعا بيورلدى ، ياخود « عمواس ، جارف » دنيلان

محللرده‌كی طاعونك شدتی مدينهٔ منوره‌ده اوله‌مز . مدينه‌يه طاعون كيره‌بيلسه دخی دعای نبوی ثمره‌سی اولمق اوزره اجرای حكمده اوقدر شدت اجراسنه مقتدر اوله‌مز ! §

حكم — بو جوابده واقع احتمالات ايله برابر مدينهٔ منوره‌يه طاعون دخولنی خبر ويرن بر تاريخ يوقدر ؛ ۷۴۹ سنه‌سی عربستانك هر يرنده وحتی مكهٔ مكرمه‌ده بيله اجرای حكم ايلديكی حالده بينه مدينهٔ متيمنه‌يه كيرمامشدر ؛ انتهی §

حما — اهل مدينه حقنده طاعوندن بدل بر خسته‌لق اولمق حسبيله بو خسته‌لقدن وفات ايدنلرك شهيداً ارتحال ايلمش اولاجقلرنده شبهه يوقدر ؛ حاذق الانبياء (عليه اطيب التحايا) افنديز حضرتلرينك اهل مدينه ايچون حما خسته‌لغنی اختيار بيورمش اولملرينك حكمتی نه ايدی ؟ سؤالنی خاطره كتيرمك خطادر ؛ مشركين حجازله جهاده احتياج كوروندیكی و حتی حرب وقتال ايچون آيت جليلهٔ قتال بارقه فروز صفحهٔ صدور اولديغی صره‌ده حرب وضربه قادر اولان اصحاب كرامی حما خسته‌لغی ضعيفلتمش اولديغندن حمانك جحفه‌يه نقلی ايچون دعا بيورلمش ايدی ، مركز علل وامراض اولان مدينهٔ منوره شهری اولبابده وقوعبولان دعا اوزرينه اصلاح بلاد الله اولوب فقط جهادله حائز مرتبه شهادت اولميانلره حما خسته‌لغی سببيله نائل شهادت اولمق ايچون حما خسته‌لغی اختيار بيورلدی ، طاعون دنيلان خسته‌لق مشفق امت (عليه افضل التحية) افنديز حضرتلرينك دعای شريفلرندن صكره مدينهٔ منوره‌يه كيره‌مديكندن حضرت پيغمبرك دعاسی رهين قبول واجابت اولديغی تحقق ايتدی ؛ عصريزك يتشديرديكی ساده لوحانك حرمين وباسی حقنده اولان ذهابلرينی محاكمه ايچون برقاچ سوز سويلمكه صره كلدی ايسه‌ده اومحاكمه‌يی ذيل صورتنه براقدق ! §

خبرده وارد اولديغى اوزره طاعون ودجالى ادخال ايتمامك ايچون قبل الهيه‌دن مدينۀ منوره يوللرينه برچوق ملائكه تعيين بيورلمشدر ، دجال اگرچه مدينه حصارينه قدر تقرب ايده‌جك ايسه‌ده شهرك داخلنه كيره‌ميه‌جكدر ، حرميندن غيرى هيچ برمملكت يوقدركه دخول دجالدن مصون اولسون ! حرمينده هيچ برسوقاق يوقدركه جنود ملائكه حارسلرندن خالى بولنسون ! دجال شرق طريقيله مدينۀ امينه‌يه توجه وجبل احدك آرقه طرفنه قدر تقرب ايده‌جك وبوطاغه وصولنده ملائكه‌لر آنى محل ظهورينه اعاده ايدوب هلاك ايليه‌جكلردر ؛ اولوقت مدينه‌نك يدى مدخلى اولوب دجالى ادخال ايتمامك ايچون هرمدخلده ايكيشر ملك بولنه‌جغندن منافقلر بومداخلدن چيقوب دجاله بيعت ايده‌جكلردر !!! سرور ستوده سير افنديمز حضرتلرى بركون ايكى دپه آره‌سنده بولنوب مظهر شرف معيتى اولان ذواته خطاباً « مدينه شهرى نه گوزل يردر ، دجال خروج ايلديكى روزضلالت بروزده ملائكۀ عظام مدينه‌نك سوقاقلريله اطرافنى محافظه ايدوب شهره ادخال ايتمزلر ، اومشئوم گونده دجاله بيعت ايتمدك برمنافق قالمسه وبونلرك چوغى نسوان طائفه‌سندن اولسه گركدر ! ايشته اومشئوم گونك اسمى يوم (تخليص)در ، يوم تخليصده كورۀ حداد تيمورك وسخنى نصل نفى وازاله ايدرايسه مدينه شهريده نفاق اهالى اولوجهله طرد وازاله ايدر ! اولوقت دجالك خيمه‌گاهى « مجمع السيول » دنيلان موقع اولوب يانىده يتمش بيك مسلح يهودى بولنه‌جقدر » وديگر بركونده دخى « اى اهل مدينه ! يوم خلاصى درخاطر ايدك ! » بيورديلر واصحاب كرامك « يوم خلاص هانكى گوندر ؟ » ديملرينه « دجالك مدينه‌يه توجه ايدرك مشركين ومنافقينى دائرۀ بيعتنه آلوبده مؤمنلرك يالكز قالوب خلاص اوله‌جقلرى گوندر ! ايشته بوگونه يوم خلاص دينور » جوابنى ويرديلر §.

ائمۀ كرام — دجالك مدينه‌ده هانكى موقعه نزول ايده‌جكنى تعيينده اتفاق ايده‌ميوب « امام احمدبن حنبل « جرف » دنيلان محلك ممرنده وابن ماجه

طريق احمرك ممرّ جرفه منتهى اولان يرنده وزبير بن بكار مجمع سيول موقعنده ركز خيام ايده‌جكدر » ديديلر وهر برى برر حديث ايراديله اثبات مدعا ايلديلر ؛ مع مافيه اوچيده سوزلرنده صادقدر ، اگرچه خبر ويردكلرى موقعلر مختلف كبى كورينور ايسه‌ده مواقع مذكوره‌نك كافه‌سى بر ميدان ساحه‌سنده اولديغندن روايات واقعه‌نك جمله‌سى متحدالمفاددر ؛ دجال هر هانكى يره ركز خيام ايدرايسه ايتسون ، شرق طرفندن كلوب مدينه‌يه دخول قصد ايلديكى آنده احاديث شريفه احكامى موجبنجه ملائكهٔ كرام طرفلرندن ممانعت ايديله‌جكى محقق اولديغندن مدينهٔ طاهره‌يه كيره‌ميه‌جك وحركات ارضدن رهين خلجان اولان مشركلر ايله منافقلر على العموم دجاله عرض بيعت ايله مدينه حصارى داخلنده يالكز خالص ومخلص مسلمانلر قالوب طيبهٔ طيبه‌نك نفى خبث و ازالهٔ وسخ ايلديكى ميدانه چيقاجقدر ؛ دجاله عرض تبعيت ايدنلرك چوغى ايسه نسوان وجوارى گروهندن اوله‌جغنى روايت ايدرلر §

مهمه — دجال « دجل » كلمه‌سندن سحار و كذاب معناسنه‌در ، اهل سنت اعتقادى اوزره آخر زمانده ظهور ايدوب قرق كون قدر شرق وغرب آره‌سنده كشت وكذار ويا غمور ياغديرمق ، اوت بتورمك ، مقتولى ديرلتمك ، دفينه‌لر كشف ايلمك ، كبى برچوق خوارق ارائه‌سيله دائرهٔ بيعتنه كيرمش اولانلرى كندى شخصنه عبادت وپرستشه امر ايله دعواى الوهيته ابتدار ايده‌جك اولديغندن حضرت عيسى ابن مريم (على نبينا وعليهما السلام) افنديمز قدرت قادر مطلق ايله روى زمينه اينوب دجالى جبال شامدن (لدا) دنيلان طاغك يانندە قتل وتلف ايده‌جك وعلى رواية دجال حضرت عيسى (على نبينا و عليه التحايا) افنديزى كورديكى آنده طوز كبى اريوب دائرهٔ بيعتنده بولنانلرك جمله‌سى پريشان و طعمهٔ شير شمشير خون افشان اوله‌جقدر ؛ انتهى §

ذكر اولنان اخبار صحيحه واسرار خفيه پيغمبر ذيشان ﴿ عليه وعلى آله صلواة المنان ﴾ افنديز حضرتلرينك وحى الهى ايله خبر و يرديكى غوامض شرعيه‌دن و اثر شريف نبويه‌يه پيرو اولان اولياى كرام وصلحاى ذوى الاحترامك تبليغات علميه‌سندندر ؛ اطلاعات بشريه خارجنده اولان بو كبى تبليغات شرعيه‌يه ايناغمق هرمسلم موحد ايچون ضروريات دينيه‌دن وبونلرك حسن تلقيسى اربابى عندنده معلوم اولديغى اوزره وظائف مذهبيه‌دندر §

﴿ ذيل ﴾

دار الامن — حرم اللهه احرامبند عزيمت اوله بيلمك اقتدار شرعيسنه مالك اولوبده اسقاط فريضهٔ حج خصوصنى النده سندى واركبى وقت پيرى وشيخوخته تأخير ايدنلرك برينه « سبب ندركه ؟ ايفاى حج شريف خصوصنده تردد ايدرسين ؟ » دنيلسه (دها بنم كنجلكم واردر ! حجه كيده‌جك اولسه‌م ، خطهٔ حجازيه‌نك آب وهواسيله استمزاج ايده‌مام ! على الخصوص ناسك ازدحام وغلبه‌لكى حجازده علت ساريه ايقاع ايديور ! احتمالكه بكاده سرايت ايدرده عنفوان جوانيده ارتحالمه سبب اولور ! بالفرض علت ساريه‌دن ياقه‌يى قورتاره بيلور ايسه‌م ، عودتمده كنجلك الجاسيله هوا وهوسه متابعت ايدرك هم بيهوده پاره صرف ايتمش و همده تضعيف عصيان ايلمش اولورم ، حرمينه محضاً فريضهٔ حجى اسقاط ايچون كيديله‌يور ايسه‌ده سالماً عودت ايدن حجاجك محاسن اخلاقله اتصاف ايتملرى اقتضا ايدر ! بوايسه ارتكاب معاصى و مناهيدن اجتناب و كنهكارلغى اعتياد ايدنلرله اختلاطدن احتراز ايتمك ايله اوله بيلوب بنم آرقداشلرم على العموم حظوظات نفسانيه ايله مألوف اولدقلرندن مادامكه عودتمده آنلرله اختلاط ايده‌جكم ، اعمال صالحه‌ده بولنه‌مم ؛ چونكه كنجلك بليه‌سى بنى چركاب پرهيز كاريده بولنديرمز !!!) جوابى آلنه‌جغنده شبهه يوقدر §

اهل دقت عندنده خفی اولمدیغی اوزره اشبو جواب غیر معقولده کنجلریمزك « مرادم اوتوز یاشنی کچمش اولانلردر » حجه کیتمامارینه ایکی سبب مستقل کورینورکه بوسببلرك بری بعد العوده آرزوی نفسانی یه عرض تبعیت افکارنده اولمق ! دیکری « حرمینده خسته‌لق واردر » زعم فاسدنده بولنمقدر ! §

اکرچه « بوجواب جالب دقتدر ؛ مقدرات الهیه‌یه اعتقادی اولانلر جواب مذکوری اعطادن تحاشی ومجانبت ایدرلر » دینور وبوسؤال عقائد موحدینه موافق کبی کورینور ، ایسه‌ده زمانمز کنجلرینك اکثریسی بوافکارده‌در !!!

جامع الحروف — سؤال سالف الذکری پك چوق کیمسه‌لره ایراد ایدوب دها اشد وچرکین جوابلر آلدم ودلائل مسکته اتیانیله اقناعه چالیشوب خیلیجه‌سنك تصحیح اعتقاد و افکارینه موفق اولدم ؛ شوراسیده مخفی اولمامق لازم کلورکه بو یولده و بریلان اجوبه کنجلریمزك واردات ذهنیه‌لری جمله‌سندن اولمیوب بر طاقم افکار فاسده اصحابنك اعتقادات مضره‌لری محصولی اوله‌رق ساده دلان اسلامك مزارع قلوبنه صاچیلمشدر ! حجاز مغفرتطراز خطهٔ مقدسه‌سی کویا که علل ساریه انباتنه مستعد ایمشده حجاجك ورودنده وازدحام فوق العاده وقوعنده (قولرا) کبی مخوف وساری علتلرك عدم ظهوری قابل دکل ایمش و بوحال حجه کیده‌جك کنجلرك زمان شبابیده آخرته قدر سفر ایتملرینی انتاج ایلر ایمش !!! بو اعتقاد غریب دکلمی ؟

تأسف اولنورکه حرمین شریفین خاك تابناکی من عند الله محفوظ واول اقلیم واجب التعظیمدن وباء وطاعون کبی امراض مهلکه وعلل سائرهٔ ساریه دعاء حضرت پیغمبری اثری اوله‌رق مطرود اولدیغی احادیث صحیحه ایله مثبت ایکن نشریات غرضجویان اجانب کمال صحتله حسن قبول وتلقی اولنمقده‌در !

حالبوكه عمر انسانی تعالی وتقدس حضرتلرينك تقدير بيورديغی قدردر ؛ نه بردقيقه تزايد ونه برثانيه تناقص ايدر ؛ { اذا جاء اجلهم لايستقدمون ساعةً ولايستأخرون } §

اوروپا — اطباسنك كشفيات وهميه‌دن اوله‌رق حجاز اراضیٔ مقدسه‌سنك قولرا مولّدی اولديغنه حكم ايديشلری اوائل اعصارده واقعا اوروپا اهاليسنی بردرجه‌يه قدر تصديقه مجبور ايتمش وبوتصديقك سوء تأثيريله بعض كوته بينان عواملك اعتقادينه دخی خالل تطرّق ايلمش ايسه‌ده اطبای مرقومه‌نك هيچ براساسه مستند اولميان بوكبی كشفيات مشكوكه‌لری وهم مطلق قبيلندن اولديغی دها اولوقتلر ثبوته وارمش ايدی §

اطبای مرقومه حذّاقندن حرمين شريفين خطهٔ مسعوده‌سنی سير وسياحت ايدن برذات يوقدركه حتی آنك تجاريب وكشفياتی مدارحكم طوتلمش اولسون ! فنّ طبابت عصريزده مطلوب اولان درجه‌يه قدر ايصال ايدلمش اولديغندن اوروپا اطباسی قولرانك منشاء ومولدينی بولوب اطبای اسلافی تخطئه ايتديلر وبوخصوصده تدقيقات مكمله اجراسيله مؤلفات عديده يازوب نشر حقيقت ايلديلر §

حكيم مطلق — حضرتلری اصابت فكريزی تدريجله زمانه تصـديق ايتديرمكده ايسه‌ده رياض قلوبنه تخم فساد اكيلش اولان ساده لوحان اسلام ذهاب عتيق باطاقلغنـدن هنوز چيقامديلر ؛ غريبدركه اوروپا اطبای غير مشهوره‌سنك وهم مطلق اوله‌رق « حرمين اراضيسی علل ساريه انبات ايدر » ديدكلرينه ايناميلمشده بينه اوروپا حذاق اطباسـنك (قولرا علتنك منشائی هندستان اولديغی درجهٔ ثبوته واردی) ديه‌لرينی تصديقده تردد كوستريليور !!! اطبای اسلاميه اوروپالولرك « حرمين علل ساريه انبات ايدر » ديه‌لرينی يعنی (قولرانك منشائی حجاز قطعهٔ مقدسه‌سيدر) ديو قطعياً حكم ايتملرينی تصديق

وقبولده تردد ومرض مذكورك جهات واسباب ظهورینی تحری وتفحص ایدرلر ایدی ؛ وقتاكه فرانسه دارالمعلم طبیه‌سی معلملرندن وآوروپا مشاهیر اطباسندن (چاقود) نام طبیب حذاقت اتسام متحلی اولدیغی رزانت فكریه وحصافت علمیه دلالتیله عموم عندنده مصدق اولان علمای مدرسهٔ مدنیت مؤلفاتندن بالاستنباط امراض داخلیه‌یه دائر مسطركش تألیف اولدیغی كتابنده قولرا علت مدهشه‌سنك هندستان اراضیسنده ظهور ایتمكده واسباب موجبهٔ استعدادیه‌سی دخی بیلنمكده اولدیغنی بالوجوه اثبات ایتدی ، اطبای اسلامیه بلا تردد كتاب مذكور مندرجاتنی تصدیق ایتدیلر وقولرانك منشاء ظهوری هندستان اولدیغنه قرار ویردیلر §

چاقود — ك اشبو رأی رزینی عمومی بر رغبته مظهر اولدیغندن نورسیدكان اسلامك تصحیح فكر واعتقادلرینه سبب اولور امیدیله ترجمه‌سنی وجیبه‌دن عد ایتدك §

قولرانك اسباب تولد وظهوری — چاقود دیركه : قولرا تولدینه سببیت ویرمكده اولان «سمّ هلاهل» هندستان اراضیسنده حاصل اولوب انتان وانداس ایلدیكی بدن (وجود) ده علت مخوفهٔ مذكوره ظهور ایدر ؛ بوسم اگرچه ابتدای امرده مرض بلدی‌یه شبیه برقوتده ایسه‌ده انساندن انسانه انتقال ایدر ، بوانتقال ایسه علل ساریه‌دن اولدیغنه دلیل قویدر ؛ بوسمّی محلنده حاصل ایدن اسباب ارضیه هنوز معلوم اوله‌مامشدر §

شو قدركه احكامی مرض بلدی طرزنده اجرا ایلدیكی اراضی ظاهراً باطاقاق حالنده اولوب ظهور ایلدیكی موقعك طوپراغی اگر تحلیل اولنسه وفرت اوزره موادّ نباتیه و حیوانیه مشاهده اولنور ! اراضیٔ مذكوره طوپراغنك حین انحلالنده مشاهده اولنان مواد نباتیه وحیوانیه‌نك تأثیرات طبیعیه‌لری نزول بارانده اولقدر اشتداد ایلركه برمدت قوراقلق وقوعنده

ایکی کون قدر یاغمور یاغار ایسه غایت آزالمش یاخود بتون بتون محو اولمش بولنسان قولرانی تجدید وایقاظ ایدر ؛ مع مافیه طبیعت سمّ و اسباب سائرهٔ مرض ، ینه مجهولدر ! مزارع حالنده بولنان اراضیده جمّ غفیر وجمع کثیرله اقامت ونظافت دائمه‌دن توقی ومجانبت ایتمك دخی قولرا علتنی تولیده خیلوجه مدخلی واردر §

قولرا — علتی باشلوجه (غنج) نهری منصبنده و (جمنه) اطلاق اولنان موقعده [*] اجتماع ایدن زوار ایچنده حاصل وبونك ظهورینه جماعات متحشده‌نك طهارت ونظافت امرنده مجبول اولدقلری دقتسزلك ومأکولات و مشروبات حقنده کوستردکلری اعتدالسزلق بلیه‌سنه انضمام ایدن تأثیرات اقلیمیه باعث اولمقده‌در !!! بونکله برابر مرض ساریهٔ مذکوره طبیعت ارضیه‌یه مربوط ومزارع حالنده بولنان اراضیده هر وقت وآن موجود اولدیغنه نظراً اسباب عدیدهٔ سالف الذکره « مولّد مرض » حکمی ویرلمك جائز دکلدر ! زیرا زوّارك اظهار ازدحام ایتمدیکی اراضیٔ هندیه‌ده قولرانك مرض بلدی حالنده اوله‌رق موجودیتی صورت صحیحه‌ده تحقق ایتمشدر !!! §

غنج نهری منصبیله جمنه موقعنده اجتماع ایدن زوّاره هندیلر (حجاج) اطلاق ایدرلر ، بونلرك ایچنده قولرانك ظهوری درجهٔ ثبوته واردیغی جهتله « حجاجده قولرا ظهور ایدر » تعبیری ایشته بوندن نشأت ایتمش وحجاج قرینه‌سیله قطعهٔ مبارکهٔ حجازیه‌یه (مولّد قولرا) اطلاق ایدلمشدر §

غنج نهری ایله حجاز قطعه‌سی بیننده اولان مسافه‌نك بعدیتنی تخاطر ایدنلرك یعنی نهر مذکورك جمنه نهری ایله التقا ایتدیکی (الله آباد) شهرینك (جده) اسکله‌سنه بیك یوز اللی میل جغرافی بعید برمحلده اولدیغنی بیلانلرك اوروپا اطباسنك ادعای سابقه‌لری وهم مطلق اولدیغنه حکم ایتملری قابل اوله‌میه‌جغندن نهر مذکوره دائر برنبذه معلومات اعطاسی لازم کلدی §

[*] بورالری رطوبت مجرا سببیله دائما باطاقلق برحالده بولنور .

اربابی عندنده تعریفدن مستغنی اولدیغی اوزره کنج وزننده اولان « غنج » صورت دائمه‌ده قار ایله مستور همالایه جبال مرتفعه‌سندن انفجار ایله (بنکاله) کورفزینه انصباب ایتمکده اولان غایت بیوك برنهرك اسمیدر ؛ بونلرك منبعی سطح بحردن ١٣٨٠٠ قدم یوکسك اولوب کرك تجارت وکرك وسعت جهتیله انهار هندیه‌نك برنجیسیدر ؛ سائر دره‌لر کبی منبعی بشقه منصبی بشقه برقطعه‌ده اولمدیغی یعنی غنج نهرینك هم منصبی وهمده منبعی هندستان داخلنده بولندیغی حیثیت ایله من جهة المزیه انهار سائره‌یه مرجحدر ! نهر مذکورك مجراسی عمومیت اوزره شرق وشمال جهتنده واقع پنجابدن بنکاله‌یه طوغریدر ؛ اطراف واکنافنده حاصل اولان میاه جاریهٔ متکاثره اوراق اشجار عروقی کبی یکدیکریله برلشوب نهایت جمله‌سی بردن غنج نهرینه التقا ایدرك منظره‌لری یاپراق طرزنده برهیئت غریبه تشکیل ایلر §

غنج نهرینك مجراسی — منبعندن مستوی براووایه اینجه‌یه قدر غایت مائل وبو اوروانك مبدائی نهرك منصبی اولان بنکاله کورفزینه ١٣٠٠ میلدر ؛ بودره ذکر اولنان دوزلکه وصولده محلی قایقلرینك ودها ١٠٠ میل اشاغیسنده بیوجك صالاپوریا کبی تکنه‌لرك سیرینه مساعد برحالده بولنور ؛ منصبندن دورت یوز یتمش میل ایچروده و (الله آباد) شهری اوزرنده « زمرد » وزننده اولان (جمنه) نهریله برلشه‌رك برمیل قدر وسعت پیدا ایدر ایسه‌ده اشاغیسنك عرض وعمقی درجه درجه تبادل ایدر §

بربریله قاریشوب کسب جسامت ایدن اشبو ایکی نهر کبیرك منصبندن ٢٨٠ میل ایچروده صاغ طرفندن تشعب ایدن اوفق تفك صولر (قالکوته) شهری اوزرنده واقع (هولی) صوینی حاصل ایدوب فقط مجرای قدیمی قالکوته‌نك اشاغیسنده بولنان (براهمه پوتره) صوبی ایله برلشه‌رك بحره تقرب ایتدکجه شعبات متعدده‌یه انقسام وتقریباً یکرمی آغزله دکزه انصباب ایلدیکندن

بوآغزلرك آره‌سنده حاصل اولان اطه‌لرك كافه‌سى هرموسمده باطاقلق وجيادت هوايى اخلال ايله مهلك واقامته مضر ونا موافق برحالده بولنور §

الله آباد [*] شهرى غنج وجمنه نهرلرينك برلشدكلرى نقطه‌ده بولنديغى وبونقطه هندولرك اعتقادنجه غايت مسعود ومقدس برموقع اولديغى جهتله (الله آباد) شهرينه كيدوب كلان زوّارك مقدارينى تعيين ايتمك مستحيل كيبدر ؛ هندولر نهرين مذكورينك نقطهٔ التقاسنى زيارت ايدنلره (حجاج) اطلاق ايدرلر وبراهمه مذهبنده اولانلر « براهمه پوتره » صوينى زيارت ايدنلر اعزهٔ ناسدندر ديرلر ؛ بواعتقادده اولان هندولر وعلى الخصوص براهمه مذهبنده بولنانلر ذكر اولنان نهرلره اول قدر اعتبار ايدرلر والله آباد شهريله براهمه پوتره صوينى اول درجه تقديس ايلرلر كه عادتا معبود مطلق كبى طاپارلر وجنازه‌لرينى آغر شيلره باغلايوب ذكر اولان نهرلره صاليويررلر §

مطالعه — آوروپا اطباسنك (حجاج) ديدكلرى هندولرك الله آباده بولنان زوّاردن عبارت اولوب بونلرك ذاتاً طبيعتلرى ناپاكلكه ميال وزيارت ايتدكلرى محللر ، دائما باطاقلق حالنده اولديغندن بويله يرلرده خسته‌لق وقوع بوله‌جغى وارستهٔ قيد استدلالدر ؛ اصل دقت اولنه‌جق نقطه شورا سيدر كه غنج نهرى منصبنده وجمنه اراضيسنده مجتمع اولان زوّار عودتلرنده مرض بلدى يى وطن اصليلرينه ايصال ايدرلر ؛ بعضيلريده آلوب حجاز قطعهٔ مسعوده سنه قدر كتوررلر §

زوّارك عودتنده مرض بلدينك حكمى متحول اولمسى يعنى زوّار موجود ايكن علت ساريه‌نك اظهار شدت ايتمسى بهر سنه كوريلان فرق وسرايتله آكلاشلمقده‌در §

---

[*] الله آباد شهرى قالكوته بلده‌سنك (٤٧٠) ميل قره‌يل كرته باطى جهتنده اولوب (٢٨) درجه طول شرقى ايله (٢٥) درجه (٤٥) دقيقه عرض شماليده واقعدر .

قولرايي توليد ايدن سمك انتاني بعضاً تدنيسني متعاقب « بولاشدقدن برقاچ ساعت صكره » ظهور ايدر ايسه‌ده تفريخي « تدريجاً ميدانه چيقوب مرض هائل حكمنه كيرمسي » اوچ كوندن بش كونه قدر امتداد ايلديكندن قولرايه طوتلمش يعني علت مذكوره‌يي توليد ايدن سم ايله زهرلنمش اولان آدم مدت انفراخ ظرفنده خسته‌لغي محل ظهورندن آلوب كيده‌جكي يره نقل ايدر وبومدت انقضاسنده قولرايه طوتلمش اولديغي علتنك كندنده ظهور ايتمسيله تبين ايلر ؛ بعض دفعه‌لر حالت انتان مريضي درعقب حركت ايده‌ميه‌جك درجه متأثر ايتميوب حركت حياتيه‌يه غالب برحالده براقير ايسه‌ده برطاقم عوارضات ارائه ايلركه بوايكي حالت مضره خسته‌لق اولان دياردن سالماً عودت ايلديكنه ذاهب اولان كاروان خلقنك علل ساريه‌يي محل آخره نقل وايصال ايتملرينه يعني خسته‌لغي موقع ظهورندن آلوب ممالك سائره‌يه كتورملرينه سبب اولمقده‌در ؛ قولرانك وجه محرره اوزره انتشاري يعني اسباب مشروحه وسائطيله اوته‌يه بريه انتقالي علت مذكوره‌يي توليد ايدن سمك صورت انتانه منبع جديد اولمغله خسته‌لق بولنان موقعدن حركت ايدن كاروانله برابر علت ساريه دخي هجرت ايدر، كاروان خلقي اكرچه قولرايي اولديغي موقعده براقدقلرينه ذاهب اولورلر ايسه‌ده اوغرادقلري يرلره ادخال علت ايتدكلري امثالي دلالتيله مبرهندر ؛ مرض مذكوري توليد ايدن سم قولرا خسته‌لغنه كرفتار اولان مرضانك تغوطاتنده دخي واردر ؛ آنك ايچون حفظ الصحه قاعدهٔ مضبوطه‌سنك ذكر اولنان علتك منع سرايتي ضمننده مرضاي مذكوره تغوطاتي حقنده تحديد ايلديكي تدابير صحيه اقتضاسنك اجراسيله پك چوق فائده‌لر كورلمشدر ؛ انتهى §

چاقودك علت ساريه‌يه دائر ويرديكي معلومات مفصله‌يه كوره قولرا خسته‌لغنك جهت ظهوري هندستان اراضيسنده واقع باطاقلقلر اولوب اسباب

عادیهٔ استعدادیه‌سی ایسه مأکولات ومشروبات خصوصنده اعتدالسزلق وطهارت مقتضیه‌ده کوستریلان مبالاتسزلقدن عبارت اوله‌رق ساری باذن الله بولندیغی آکلاشیلور §

فرانسز برطبیب قولرانك هندستانده ظهور ایدرك ممالك سائره‌یه انتشار ایتدیکنی بالادعا اثبات مدعا ایچون دلائل واضحه دخی ایراد واثبات ایلدیکی تقدیرده بوفرانسز ایله « قولرا خسته‌لغی حجاز اراضیسنده حاصل اولور » دیمکی اعتیاد ایتمش اولان مسلمانك آره‌سنده نقدر فرق ومباینت اولدیغنی حس وتشخیص ایتمك ایسه ذهنلری یوراجق قدر بیوك برشی دکلدر ؛ چاقودك دیدیکی کبی مکهٔ معظمه‌یه عزیمت ایدن حجاج هندیه‌ده قولرا خسته‌لغی ظهور ایتدیکی مروی اولوب فقط خارجدن کتورلمش اولان هرنوع خسته‌لغی محو ایتمك حجاز قطعهٔ مسعوده‌سی خواص مخصوصندن اولمق حسبیله حجازده ظاهر اولان مهلك "خسته‌لقلر ، مدت مدیده حکم سوردمز ، "مع مافیه کرك مکهٔ مکرمه‌ده" وکرك مدینهٔ متیمنه‌ده قولرا ظهور ایتمش اولدیغنی خبر ویرر برتاریخ کورلمش دکلدر §

« مکه ، خارجدن کتوریلان خسته‌لغی محو ایتدیکی تقدیرده مناده نیچون تلفات کثیره وقوعبولور ؟ سبب ندرکه حرمین خسته‌لغی بعضاً بلاد سائره‌یه دخی سرایت ایلمش بولنور ؟ » سؤاللری وارد خاطر اولورایسه بوکا « منی صحرای صفا افزاسنده بولنان عربانك وعلی الخصوص هند ، سند ، جاوی و ممالك غربیه حجاجنك طهارت و نظافته دقت ایتاملری و ذبح اولنان قوربانلری قیرغین طاشلر اوزرینه یایوب تعفن ایتدیرملری و اکل وشربده حدّ اعتدالی تجاوز ایلملری کبی اسباب معلومه‌دن متحصل بعضاً برنوع خسته‌لق وقوعبولور ایسه‌ده بودخی علل ساریه‌دن دکلدر ، فقط موسم حج ختامنده ظهور ایتدیکندن مناده خسته‌لنمش اولانلر اثنای طریقده ارتحال وبونلرك تعفناتنده تحصل ایدن سمومك انتان ایلدیکی ذوات مبتلا اولدقلری

عالى زمان تفريخده ممالك سائره يه ايصال ايدرلر » جوابنى ويريلوركه بو جواب قابل اعتراض دكلدر §

اسباب مجبرهٔ معروضه ايله مناده ظهورى روايت اولنان خستهلق دخى اوللرى هندستان حجاجنك زمان كثرتنده وعرفات دونوشنده ظهور ايدرايدى ؛ سايهٔ حكمتوايهٔ حضرت خلافتپناهيده حفظ الصحه قاعدهسى خلافنده حالاتك منع وقوعى ضمننده مكهٔ مكرمه يه كوندريلان مأمورين صحيه منى صحراسنده كسيلان قوربانلره مذبح اولمق اوزره درين درين حفرهلر قازديرمقده ولحوم قراپينى حرارت آفتابله قيزمش طاشلر اوزرينه ياپديرمامقده اولديغندن حمداً ثم حمداً عصريمزده اومثللو خستهلقلر دخى اندر وقوعبولمقدهدر ؛ فقير نامق الحروف ايكيوز سكسان طقوز سنهسى حجنده بولندم ، حج اكبر سنهسى اولمق حسبيله عرفاتده تخميناً اوچيوز بيكه يقين حاجى بولنمش ومنى صحراى فرح فزاسى غايت ضيق برمحل مقدس اولديغى حالده دورت كون ظرفنده بالكز اختيار وضعيف برهندى وفات ايتمشدر ، وفات ايدن هندى دخى برطاقم طاشلر آرهسنه اختفا ايدرك اصول عتيقه وجهله لحوم مذبوحهيى طاشلر اوزرينه ديزديكندن حاصل اولان تعفندن متأثر اولوب ترك صحراى حيات ايلديكى كبى موسم حجدن عبارت اولان دورت آيده آنجق يوز اللى حاجى وفات ايلمشدر §

خستهلغك وقوعى ملحوظ ومروى اولان شودرت كون ظرفندن لاجل الحج عرفاتده بولنان موحدينك كافهسى منى صحراسنده اجتماع ايله براوردو تشكيل ايدرلر ؛ منايه طوپلانمش اولان خلق اكر اصول عسكرى اوزره آلايلره ، طابورلره تقسيم اولنسه اوچ بش قول اوردونك برنقطهده اجتماع ايتمش اولمسنه حكم ايدلمامك قابل اولهبيلورمى ؟ آلتمش بيك نفردن مرتب براوردوشايد برمحله سوق اولنسه هر برآلاى وطابورك سايهٔ شاهانهده حكيم واجزاجيسيله جراحى وادوات صحيه واكليهسى بلغ مابلغ موجود اولديغى

ومتعدد سيار خستــه خانه‌لری دخی بولندیغی حالده بينه وفياتك عدم وقوعنه چاره بولنه‌مز ؛ دیمك اولوركه برموقعده عدد نفوس نقدر تزايد ايدر ايسه وفياتك عددی او نسبتده ترقی ايدر §

بوقاعده‌یه كوره كرك عرفانده كركسه مزدلفه ومنى مواقع مسعوده‌سنده يومى الليشر ، التميشر ، كيشينك وفاتى لازمكلوركه حكم خفيهٔ الهيه اثرى اوله‌رق اوچيوز بيك نفر حاجيدن دورت كونده فقط بر نفر هنــدى وفات ايتمش واودخی سكسان ياشنی متجاوز غايت ضعيف واختيار برآدم بولنمش اولمسی خطهٔ مباركهٔ حجازیه‌نك ماهيت فضل و مزيتنی اثباته دليل كافی دكلميدر ؟

سرآمدان اطبا ، ميلاد نفوسه نسبت تجربهٔ صحيحه‌ســيله وفياتك مقدار سنويسنی تعيين ايتمش يعنی مولودك ولادتی اعتباريله وفيات محدوده‌یی صورت آتيه اوزره بولمش اولدقلرندن مدعامزك قانون طبه توفيقی دخی ممكندر §

جماهير اطبا طرفندن بيك نفر اوزرينه مرتب وفيات جدوليدر				
بهر بيك نفرده وفات ايدنلرك	بهر بيك نفرده برحيات قالانلر	عن سن	الى	سن
٤٦٦	٥٣٤	١	...	١٠
٥١٥	٤٨٥	١٠	...	٢٠
٥٧٦	٤٢٤	٢٠	...	٣٠
٦٣٠	٣٧٠	٣٠	...	٤٠
٦٩٣	٣٠٧	٤٠	...	٥٠
٧٢١	٢٢٩	٥٠	...	٦٠
٨٦٧	١٣٣	٦٠	...	٧٠
٩٥٦	٤٤	٧٠	...	٨٠
٩٩٨	٢	٨٠	...	١٠٠

بو حساب هر سنه ولادت اعتباریله هر بیك نفرده وقوعبولان وفياتك مقدارینی ايما واشراب ايدر ايسه‌ده كثرت نفوسه نسبت اولنديغی وبو نسبتله جدول آتی نظر تدقيقه آلنديغی تقدیرده اون بش مليون نفوس ايچنده اوتوز یاشنده اولانلرك سنوی یوزده قرق دزدی واوتوزدن آلتمشه قدر وارمش بولنانلرك یوزده اللی بشی ویتمش یاشنده‌کیلرك یوزده اوتوز ايكيسی وسكسان یاشنه كيرمش بولنانلرك یوزده اون بری وطقسان یاشنه واصل اولانلرك یوزده بربچغی وسلم سنين عمرك یوزنجی پایه‌سنه آیاق باصانلرك یكرمی آلتی بیك اوچ یوزده آنجق اوچی صاغ قاله بیلور §

جدول وفيات

نفوس مفروضه (۱۵،۰۰۰،۰۰۰)					
وفات ايدنلر	برحيات قالانلر	عن سنه	الی سنه		
۸۱۲۷۹۰۹	٦۸۷۲۰۹۱	۱	۰۰	۳۰	هر یوزده قرق درت
۳۰٦٦۳۳٦	۳۸۰۵۷۵۵	۳۰	۰۰	٦۰	هر یوزده اللی بش
۱۵٤٦۱۵۰	۲۲۵۹٦۰۵	٦۰	۰۰	۷۰	هر یوزده اوتوز ايكی
۱٤۷۳٤٤۳	۰۰۷۸۱٦۲	۷۰	۰۰	۸۰	هر یوزده اون بر
۰٦۹۸۲۸۸	۰۰۸۷۸۷۳	۸۰	۰۰	۹۰	هر یوزده بربچق
۰۸٦۱۱۵۷	۰۰۰۱۷۵٦	۹۰	۰۰	۱۰۰	هر (۲٦۳۰۰) ده اوچ

الك صحيح ومعتمد خلاصه جدولاری مندرجاتنه كوره نفوس عموميه اعتباریله برسنه‌ده اوتوز یاشندن آشاغی بولنان هر یوز نفرده ايكی یاخود اوچ نفر وفات ايدركه بو حساب هيچ بر وقت شاشماز ، یعنی اوتوز بش یاشندن اشاغيسنده بولنان یوز نفرك وفياتی ايكيدن اشاغی دوشمديكی كبی اوچدن یوقارو دخی چيقماز ايسه‌ده سنلری اوتوزی كچنلرك وفياتی یوزده درده قدر ترقی ايدر §

فرانسه ممالکنده اون سنه‌دنبری وقوع بولان تدقیقات اطبایه نظراً بهر بیکده یکرمی اوچ ایله یکرمی دورت کیمسه وفات ایتدیکی یعنی بهر بیك نفرك مقدار وفیاتی یکرمی دردی نه تجاوز ونه تناقص ایلدیکی اکلاشلمشدر ؛ فوائد حیاتیه‌سی جزؤیاتدن معدود اولان تدابیر صحیه‌نك وفیاته تأثیرات کلیه‌سی واردر ؛ وفیات واقعه نه‌ولادت نسبتیله تعیین ایدر ونه‌ده « جنسیت ، اقالیم ، زمان ، نسل ، عرق » ایله تخلف ایلر ؛ وفیاتك فرق وتفاوتی « ثروت ؛ یسار ، صنایع ، حرفت فکریه و معنویه ، قوانین ملکیه ، اعتیادات بدیه‌ده وارزاق ایله بوکا مماثل اشیانك » تبادل فیئاتنده ، شرائط سماویه و ارضیه‌دن اولان اعوام وشهور ونهار ولیالیٔ دیجورك عدم اطرادنده تدقیق ایتملیدرکه بونلرده کوزه چارپاجق تخالفك سن وجنسیته توفیقی قابل اوله‌مز ؛ اسباب مذکوره‌دن بر ینك حال وسطیسی بالترقی تبدل ایتسه وفیاتك مقداری دخی آنك اهمیت تبادلی نسبتنده ترقی ایدر ؛ مثلا ایکی بلده اهالیسی یاخود ایکی قبیله افرادی بیننده وقوعبولان وفیاتك تعیین تفاوتی مراد ایتسه‌ك ، هر ایکی طرفك ولادت اعتباریله سنلرینه دقت ایتملیز ، بالفرض فرانسه مستملکاتندن اولان جزایر اراضیسنده ساکن اسپانیوللر ایله ینه جزایرده متوطن ایتالیانلرك وفیات سنویه‌لری بیکده اوتوز نسبتنده اولدیغی حالده اسپانیوللرك مولدی سنوی بیکده قرق یدی وایتالیانلرك اوتوز طقوز بولنور ، اسپانیوللرك تولداتی اکرچه ایتالیانلردن زیاده‌جه کورینور ایسه‌ده سنئه ولادتده‌کی وفیات واقعه‌لری بیکده ایکیوزه قریب اولدیغی وبودخی وفیات عمومیه مقدار مقرره‌سی فوقنده بولندیغی درکاردر ؛ اکر اسپانیوللر تولداتنك مقداز وفیاتی نسبت عمومیه اوزره اولسه ایدی ، وفیات عمومیه‌نك بیکده اوتوزی تجاوز ایتامسی لازم کلوردی که بونك تفاصیلی یعنی وفیاتك ولادته نسبت اوزرینه تعیین مقداری سالف الذکر جدوللرده صرح اولدیغندن سنین حیاتی قرقی تجاوز ایدنلرك عمرلری صورت دائمه‌ده انحطاط اوزره بولندیغی تصدیق اولنور §

اسقاط فريضه نيتيله حجه كيدنلرك اوچ قسمدن ايكى قسمنك ياشلرى قرق ايله سكسان بيننده اولوب بنا برين حجاجدن ايكى قسمك حساب متوسط تعيينيله يوزده آلتمش سكزينك ارتحالى لازم كلوركه بوتعيين برسنه مدت اوزرينه مفروض اولمغله موسم حج دورت آى اعتبار اولنديغنه كوره نفوس موجودۀ حجاج ثلثانك بهر يوزده يكرمى ايكى ياخود يكرمى اوچ نفرى وفات ايتملى ايدى §

سكسان طقوز سنه‌سى حجنده اوچ يوز بيك نفوس موجود اولديغنى يوقاروده ذكر و اثبات ايتمش و اقل قليل عد اولنه‌جق درجه وفيات وقوعبولديغنى نقل و بيان ايلمش ايدك §

اوروپاليلرك ذهابى اوزره ياشلرى قرق ايله سكسان آره‌سنده بولنمسى فرض اولنان اوچ يوز بيك حاجينك ثلثانى ديمك اولان ايكى يوز بيك نفردن بهر يوزده يكرمى اوچ نفر اعتباريله دورت بيك آلتى يوز و اوتوز ياشنده اولمق اقتضا ايدن برثلثنك دخى يوزده اوچ حسابيله ٦٦٦ نفرك كه جمعاً بش بيك ايكى يوز آلتمش آلتى نفوسك وفات ايتمسى تجاريب واقعه اقتضاسندن ايكن ايام تشريقده اوچ يوز بيك نفردن فقط بر نفرك ودورت ماه ظرفنده صحته اقرب برتخمين اوزرينه يوز التى نفرك وفات ايلمش اولمسى قطعۀ مسعودۀ حجازيه‌نك اقدسيتنه برهان قوى عد اولنمزمى ؟ بومقدمات مفصله اراضئ حجازيه‌نك علل مخوفه و امراض مهلكه‌ء سارية مولدى اولمديغنى و بعض سنه‌لرده تلفاتى موجب اولان خسته‌لقلرك خارجدن كتورلمش بولنديغنى تأييد ايدر §

وقت غزته‌سنك فى ٧ شباط سنه ١٢٩٢ تاريخلو و ٤٧١ نومرولى نسخه‌سنده مشهود باصرۀ يقين اولان مقاله دخى حجازك مولد علل اولمديغنه دلالت ايلديكى جهتله عيناً بورايه درجى مناسب كورلدى §

وقت غزته‌سنك حجازدن آلوب نشر ایلدیکی معلومات

بوسنهٔ مبارکه‌ده دخی حفظ صحت عمومیهٔ حجاج ایچون تدابیر مقتضیهٔ معتادیه‌یه ابتدار اولنه‌رق لله‌الحمد والمنه ایکیوز بیك راده‌سنده بولنان حجاج مسلمینك کمال عافیت وراحتله ایفای فریضهٔ حج ایتمش اولدقلری وجبل مبجل عرفاتده تلاوتی معتاد اولان ادعیهٔ مأثوره ومسنونه ایله اثنای تلبیه‌ده عموم حجاج طرفلرندن دوام ایام عمر وشوکت ولی نعمت ونصرت دولت وملت ایچون دعوات خالصانه‌نك رفع بارگاه کبریا اولندیغی اشعارات واقعه‌دن آکلاشلمش وبوصورت هرکسجه باعث ممنونیت ومحظوظیت اوله‌جغی درکار بولنمشدر §

محرر حقیره دخی حجازدن وارد اولان محرراتك مفادی بومرکزده‌در ؛ حتی مکهٔ مکرمه غربا خسته‌خانه‌سی طبیب وکیلی بیکباشی [*] بکر افندیدن الك صکره‌کی آلدیغم تحریرات مفصله‌ده « بحمدالله تعالی بوسنهٔ مبارکه‌ده دخی هیچ برشخصك بورنی قنامقسزین عرفات ومنادن عودت اولندی » فقرهٔ مبشره‌سی محرر ایدی §

حجاز وفیاتی « بطلانی رهین ثبوت اولان » ضعف اعتقاد اصحابنك ذهابی درجه‌ده اولمدیغی مرآت مکه‌نك یدنجی وجهه‌سنك برنجی صورتنده مندرج مکهٔ مکرمه غربا خسته‌خانه‌سی خلاصه جدولی مطالعه‌سیله دخی اثبات اولنه‌بیلور ، مذکور خسته‌خانه‌ده سکسان آلتی سنه‌سی ربیع‌الاولندن طقسان سنه‌سی ذی‌القعده‌سی غایتنه دکین حجاج واهالیدن ٤٨٨٢٨ نفر خسته تداوی اولنمش وبونلرك ٧١٨ نفری وفات ایدرك قصوری افاقت بولمشدر §

[*] بوذات مؤخراً قائمقام اولنشدر .

بو حسابه کوره سنوی ۱۲۲۰۷ نفر یوزنده « سوریجه چیقاروب ونزله‌سی اولوب خسته‌خانه‌دن یاتی ودها سائر بوکا مماثل ادویه آلانلر دخی داخلدر » خسته‌لنوب بونلرك یوز یتمش طقوزی وفات ایتمش وباقیسی کسب صحت ایلمشدر ؛ اویله ایسه « خسته‌لغه طوتیلورم » اندیشهٔ شعور فرساسیله حجه کیدلمامك کبی اعتقادسزلق اهل ایمان ایچون لایق دکلدر §

حجازك خسته‌لغی محو ایتمکده اولمسندن قطع نظر حرمین محترمین قطعهٔ مبارکه‌سی اویله برمحل مسعود ومتبرکدرکه زنجیر بند جنت اولانلر کتورلسه بیله تصحیح عقل وشعور ایدرلر ، آداب اسلامیه‌یی تزییف ، مسائل شرعیه‌یی تحقیر وتخفیف ایدن کنجلردن بری تجنن ایتمش ایدی ؛ قائد توفیق بو ذاتی برآرالق اسقاط فریضه نیتیله حجاز قطعهٔ مبارکه‌سنه سوق ایلمش اولدیغندن دلی اوله‌رق کیدوب عقللی اوله‌رق عودت ایلدیکنی بالذات کوردم ! شیمدیلك اعتقادی دخی عقلی نسبتنده‌در [*] آرتق حجاز قطعهٔ مسعوده‌سنك خواص جلیله‌سی ملاحظه بیورلسون ! §

فریضهٔ حج شریف ایفاسنی وقت پیری وشیخوختنه تأخیر ایچون سبب کوسترلمکده اولان ایکنجی علت که بعد العوده هوا وهوسه تبعیت داعیهٔ موهومه‌سیدر ؛ عند البعض بردرجه‌یه قدر علل مجبره‌دن عد ایدلمش ایسه‌ده حجه کیدن آدم نفس پلیدی آیاغی آلتنه آلمش ودنیای ادانی پرووه نفرت ایله زاد آخرت تدارکی قیدینه دوشمش اوله‌جغندن سبب مذکور دخی قابل قبول وتصدیق دکلدر §

نفس وهوایه تابع اولمامق اوزره مکلف اولان یالکز حجاج ذوی المنهاج اولمیوب شریعت غرا حجازه کیتامش اولانلرك دخی آرزوی نفسانیه‌یه مخالفت ایتملرینی امر ایدر ؛ کنجلکك بوخصوصه دخلی وارکبی کوریلور ایسه‌ده

[*] بالاخره وفات ایتمشدر .

حجاج کرام حقنده موعود اولان الطاف مالا نهایهٔ الٓهیه دلالت باهره سیله حجه کیتمش اولانلر تحویل افکار و دنیای دونه قاپیلمیه‌رق ذخر آخرت اکتسابنه صرف یارای اقتدار ایتملری مأمولدر ؛ انتهی §

بلدهٔ طاهره — ایله جوانب اربعه‌سنك آب وهواسی سیان اولمدیغندن بعض جهتلرنده اوفق تفك حما خسته‌لقلری اکسیك دکل ایسه‌ده بوخسته‌لقلر نه‌ساری ونه‌ده مهلکدر ، قبا قریه‌سیله قربان وعوالی قریه‌لری شهر مقدسه اراضیسنك اك مرتفع نقطه‌لرنده بولندیغندن یاز کونلری بورالرینك هوالری لطیف وسرین اولور ، فقط قیش موسملرنده وهله یاغمورلی کونلرده هوالر بردن بره دکیشه‌رك کسب وخامت ایله حمّایه شبیه خسته‌لقلرك اسباب حصولنی تهیه وایقاع ایدر ، بویله هوالرده « عریضی » جهتی لطیف اولور ، بوجهتك اراضیسنده متعدد « حرّه‌لر ، دفع احتیاجه کافی قویولر ، لطیف المنظر مزرعه‌لر » اولمغله قیش موسملرنده بوراسنك هواسی عوالی جهتك یاز کونلرینه مخصوص اولان هواسندن دها لطیف ، دها صاغلامدر ، مع مافیه فصل ربیع موسمنده عریضی حوالیسنك هواسی دخی تبدل ایدر ، سایه بخش اوله‌جق اشجار کبیره اولمدیغی و حرّه‌لرك شدت حرارتندن مزرعه‌لر قورودیغی جهتله هواسی کوندن کونه فنالشور §

بلدهٔ مبارکه — نك طرف شامیسنده بولنان اراضی دخی موسم صیفده بلاد بارده اهالیسی ایچون وخیمدر ، حورمالر در انبار ایدیله‌جکی صره ده سیوری سینك چوغالور ایسه‌ده قیش موسملری عریضی ناحیه‌سنك هوالری کسب جیادت و صفوت ایدر ، بناءً علیه سکنهٔ داز السکینه موسم صیفی عوالی وموسم شتایی عیون جهتلرنده امرار ایله راحت راحت ، یشارلر ، غرب جهتندن عبارت اولان « سیح ، عنابس ، جرف ، وادی العقیق » طرفلری حرّه‌لرینك هوالری جید ولطیف ، صولری طاتلی ، معتدل

منظره‌لری نشـوه بخش و بیعدیل اولدیغی حالده اواخر فصل ربیعده حما
خسته‌لغی ظهور وسـكنه‌یی بیحضور ایلدیكندن حرارتك حكمفرما اولدیغی
زمانلر بلاد بارده اهالیسی ایچون بو نواحیـده اقامته امكان یوقدر ، هله
فصل ربیع اواخرنده بو ناحیـه‌لرك و بالخاصه عقیق وادیسی اراضیسـنك
یایلانلری ، چیانلری ، چوغالوب آچیقدن آچیغه میدانده كزرلر §

حاصل كلام اوائل فصل ربیعدن خورمالرك آغاجلر اوزرنده صاراروب
قیزیل قیزیل ، نقطه‌لر پیدا ایلدیكی زمانه قدر مدینهٔ منوره جهات اربعه‌سی
هوالرنده وخامت ، وجود اهالیده رخاوت ، حاصل اولوب هیچ بركیمسه‌نك
بدننده قوت ، دماغنده نشـئه ولذت ، قالماز ؛ وقتا كه خورمالرده قزیللق
رونما اولوب سام روزكارلری وزان ایدر ؛ سطوحلر اوزرنده اویقو اویومق
اسـتعدادی حاصل اولور ، وجودلره ساعت بساعت نشـئه‌كلور ؛ بو حال
دخی فصل خریفه قدر دوام ایدرك فصل مذكورك حلولنده پیدرپی هوالر
سرینلشوب صولر تبرّد ایدر ، بوموسمده یعنی ایام خریفده بلدهٔ طاهره‌نك
اك كوزل مواقعی عالیه و سافله طرفلری ایسه‌ده یازك شـدتلی زمانلرنده
كوندوزلری شهر مقدسه داخلی نواحیدن وكیجه‌لری نواحی طرفلری شهر
شریف طیبه داخلندن صوغوق اولوب قریه‌لرده تاتارجق دنیلان حیوان
دخی چوقجه اولدیغندن یازك شدتلی كونلرنده شـهرك خارجنده اقامت محلّ
صحت وراحتدر §

آبار علی ایله علاوه وبریعه سـكنه‌سی ایله قبا وقربان وعوالی اهالیسی
واطراف اربعهٔ سـورده كائن حدائق منتظمه صاحبلری تبدیل هوا ایچون
هیچ برمحله كیتمیوب یاز قیش اولدقلری یرلرده اقامت ایدرلر ، بعض كبارلر
قیشـین مدینه‌ده‌كی خانه‌لرنده ، یاز كونلری صفه‌لرنده ساكن اولوب شاید
اشـقیا یاز كونلری عصیان ایدر ایسـه اوحالده حدائق اصحابی صفه‌لرینه
محافظلر براقوب كندیلری داخل شهرده بولنورلر §

﴿ صورت ﴾
{ ٦ }

مدينۀ مطهره — نك مسائل غامضۀ تحريمى حقنده فم محسن پيغمبريدن صدور ايدن احاديث شريفه ايله حرم لطيف نبوينك حدودى ذكرندهدر §

مدينۀ طاهره — يى هجرت نبويه شرفيله بلاد سائرهيه بالتفضيل جهات رجحان وفضلنى تعيين ايتمك اقتضا ايلديكندن حضرت پيغمبر اول شهر صفا بخشك حدود ميامن محدودينى تحديد ، فضل وبركتنى تحريم قطع اشجار ونباتاتيله تأكيد ايتمك وبلاد سائرهيه ترجيح اولنهجق برتجلاى الهيهيه مظهر اولديغنى بيلديرمك ايچون { حضرت ابراهيم حدود مكهيى تحريم ايدوب سكنهسى حقنده دعا ايتدى ايدى ، بنده مدينهنك مأزمى آرهسنده بولنان يرى حرام قيلدم ؛ اول شهر مقدسك ايكى تپهسى بيننده بولنان محلك ايچنده سفك دماء ايچون سلاح ايله كزلمسون و اشجار ونباتاتى حيوانلره علف ايدلمكدن بشقه برشى ايچون قطع ايدلمسون } ارادهسيله مدينۀ منورهنك حرم سعادت توأمى حدودينى بيان ايلديلر وبوحدود ايچنده قطع اشجار ونباتات ايدلمسنى حرام قيلديلر §

مأزمى — « عير ، ثور » اسمنده ايكى جبل معلوم اولوب حرام قلنان محلّ لطيف بو ايكى طاغك آرهسنده واقع اولان صحراى شوق افزادر §

مدينۀ طاهره — نك حضرت عليدن نقل ايديلان روايت سالف الذكره نظراً جبل عيره قدر حرام قلنديغى آكلاشيلور ايسهده روايات سائره « حرام قلنان محل جبل عيرله جبل مبجل احدك آرهسى اولديغنى ومدينهنك جهات اربعهسندن اون ايكيشر ميل قدر مسافهنك قورولق اولمق اوزره تحديد بيورلديغنى » تصريح ايدر ؛ قول اخيره كوره مدينۀ منوره حرمنك قرق

ایکی بیك آرشون مساحهٔ سطحیه‌سی اولمق لازم کلورکه بوزالرده صید شکار وقطع نباتات واشجار ایدلمك ، مقاتله افکاریله حدودمذکوره داخلنده مسلح کزلمك ، قطعیاً حرامدر ؛ لکن جناب حیدردن منقول اولان روایتك حدیث شریف تحریرنده کوستریلان عیروثور حدودینی جامع اولمسی جهتله بوروایتك روایات سائره‌یه مرجح اولمسی ایجاب ایدر ؛ روایات سائره ناقللری ایسه مدینهٔ منوره‌ده جبل ثور نامنده برطاغ اولمدیغنی ادعا ایدنلر اولوب دعوالری عدم عرفانلرینی اثبات ایدر ؛ حالبوکه ثورجبل مبجل احد آرقه‌سنده واقع کوچك برطاغجغزك اسمیدر ؛ بوتقدیرجه جبل احدك حدیث صحیحله تحدید بیورلمش اولان مدینهٔ منوره داخلنده اولمسی لازم کلور §

* شعر *

حرم المدينة فيما حلوا * عير وثور قبلة وشمالا
واللابتان لحدّه ياذالنهى * شرقاً وغرباً فاعتمده مقالا

مورخلر — ثور طاغی حقنده برچوق اختلافاته بولنمشلر واصحاب توهمدن اولان برفرقه « جبل ثور مکهٔ مکرمه طاغلرندن برجبلك اسمیدر ؛ مدینهٔ منوره‌ده ثور نامیله متعارف برطاغ یوقدر » نتیجه‌سیله { جبل ثور احد طاغنك آرقه‌سنده و جبل احدك حرم شریف مدینه داخلنده } اولدیغنی اخبار ایدن حدیث شریفه مطلع اولمدقلرینی میدانه قویمشلردرکه بوفرقه تمرّد بلاسیله توهمده قالوب اسمای اماکنی یا تغیّر یاخود فراموش جهتیله حفظ ایده مامشلردر §

اهل مکه — دن وادیٔ محسرك حدودی سؤال اولنسه بووادی‌یی بیلمك افعال نسك حجدن اولدیغی حالده قسم اعظمی اعطای جوابده تردّد ایدرلر ؛ ربع مسکون سکنهٔ اسلامیه‌سنك اسقاط فریضه ایچون بهرسنه مرور

وعبور ايده‌جكى برموقع معلوم ومشهور لايقيله خبر ويريله‌مديكى حالده اما كن مبهمه هرشخصك معلومى اوله‌بيلورمى ؟ §

عبد القاسم — بن سلام فقهاى مدينه‌دن (فدك) قريۀ معروفه‌سنى سؤال ايدوب « بلده مزده فدك اسميله مشهور برموضع يوقدر » جوابنى اخذ ايلمشدر §

حالبوكه فدك قريه‌سى دست اشرافده اولوب انقراض سلطنتلرينه دكين خلفاى عباسيه تصرف ايدرلر ايدى ؛ مدينه اهاليسى بودرجه معروف اولان برموضعدن خبر ويره‌مدكارى تقديرده كوچك برطاغك اسمنى بيله‌مامك عيميدر ؟ پيغمبر ذيشان (عليه صلواة المنان) افنديمز حضرتلرينك (لابتى) تعبير بيوردقلرى مواقعلر مدينۀ منورۀ شهر محترمنك طرف غربى وشرقيسنده ايكى تپه‌دن عبارتدر ، اهل مدينه بوتپه‌لرك برينه (حرۀ شرقى) ديكرينه (حرۀ غربى) ديرلر ؛ مدينة الرسول بوايكى تپه ماييننده اولوب جوانب اربعه‌سى « عير ، ثنية المحدث ، اشراف محيض ، ثنية الحقبا ، مضرب القبه ، ذات الجيش » مواقع مشهوره‌سيله محدود وبومواقعك آره‌سنده بولنان آغاجلرك كسيلمسى ، اوتلرك يولونمسى ، ولاجل المقاتله سلاحله كزلمسى ، صيد شكار ايدلمسى ، قطعياً ممنوعدر §

لاحقه — عير ، جبال‌مدينه‌دن ذوالخليفه‌يه يقين قبله جهتنده برطاغك اسميدر ، بوطاغ جبل ثورك جهت شرقيسنده اولوب ثوردن بيوجك ، احددن كوچوجكدر ؛ جبل مذكورك اوستنده ينه « عير » اسميله متعارف كوچك برطاغجغز دها واردركه بين الاهالى بيوكنه (عير عابر) وبونك اوزرنده بولنان كوچكنه (عير صادر) دنيلوب احدهما آخرندن فرق وتميز اولنور ؛ انتهى §

ثنية المحدث — مشهور برقويونك و (اشراف محيض) شامدن وارد

اولانلرك صاغ طرفلرنده قالور بر موضعك اسملريدر ؛ برقولده مدينهٔ منوره ايله شام بيننده كى طريق اوزرنده مجراى سيل اولان يولك اوغراديغى جبل ايله واديلره اشراف محيض دينـور ، فقط مورخ مطرى طريق مذكورده واقع « قادم » دنيلان محلك صاغ طرفى اولمسـنه ذاهب اولمشدر ، قوافل حجاج يولنـده بولنان « بركه » محيض طاغندن اينن سـيل صويله طولاركه زمانمزده بو بركه‌نك بولنديغى موقعه (عيون حمزه) اطلاق ايدرلر §

ثنية الحقبا ـ مدينه‌يه آلتى ميل بعدى اولان « غابه » واديسنده برموقعك اسميدر ، غابه واديسى ايسه مدينه‌نك طرف يسارنده اولوب (حقبا) ثنيه‌سى غابه‌نك آرقه طرفنده وغايت يقيننده واقع كوچك برطاغجغزدر §

مضرب القبه ـ مدينه‌نك آلتى ميل شام طرفنده ذات الجيش ايله محيض آره‌سنده واقع شام واديلرندن برواديك اسميدر §

ذات الجيش ـ حرمين بيننده واقع «ثنيهٔ حفيره» يولنده مرتفع برتپه‌نك اسمى اولوب مكهٔ مكرمه يولجيلرينك حفيره موقعنه يعنى ابوكبير واديسـنده اساسكير استقرار اولان مسجد معرسـك اوست طرفنه وصوللرنده صاغ طرفلرينه دوشر برنقطه‌در §

امام مطرى ـ بونقطه‌نك (بيدا) دنيلان واديك اورته‌سنده اولمسنه و (بيدا) ذوالحليفه (يعنى بئرعلى) دن ذوى الابتهاجه كيديله‌جك جاده‌نك غرب جهتنه صعود ايديلان يرك اسمى بولنمسنه حكم ايتمش وامام ياقوت مطرينك بوحكمنى تعريف ديكرله تأييد ايلامشدر ؛ امام ياقوتك رأينه كوره ذات الجيش مدينه‌ده عقيق واديسـنده برموضع اولوب فقط مدينه‌يه يقينجه‌در ؛ واقعا مدينه اوديه‌سى سيلابى ذات الجيشدن سـيلان ايدر ، عقيق هرنه قدر ذات الجيشه بعيد ايسه‌ده عقيقه دخى « ذات الجيش » دينور §

ابو عبدالله — محمد بن احمدالاسدینك حرمین آره‌سنده‌کی طریقی تعریف مقصدیله مسطرکش تألیف اولدیغی رساله‌سندن نقلاً امام سمهودی مرحوم دیرلرکه : ذو الحلیفه‌دن حفیره‌یه آلتی میلدر ، حفیره اطلاق اولنان محلده بر « برکه » ایله بر « قویو » وبر طاقم بیوت ومنازل اولوب قویونك حافری عمر بن عبدالعزیز حضرتلریدر ، بوتقدیرجه ثنیة‌الحفیره بیدانك اورته‌سنده دکل اوته‌سنده اولمق اقتضا ایدر ، شیمدی ثنیة الحفیره موقعنه « مفرح » اطلاق اولنور وقبهٔ خضرای‌سعادت موقع مذکوردن پرتونمای ظهوراولور ، بوموقعده تریان وادیسندن اقدم « سهمات » نامنده بروادی اولمغله ذات الجیشك ذوالحلیفه ایله تریان وادیسی آره‌سنده اولدیغنی روایت ایدنلرك اقوالی مجروحدر ؛ ذات الجیش هجرتسرای‌علیه‌یه بر برید اولوب شهسوارانبیا (علیه و علیهم التحایا) افندیمز حضرتلری صدیقه (رضی‌الله عنها) نك سینه بندینی تحری ایتمك اوزره اوردوی ظفر بوی اصحابی بو موقع مبارکده توقیف بیورمش واوصره‌ده آیت جلیلهٔ تیمم لامعه بخش نزول اولمشدر §

حدود — مذکورك آره‌سی نه‌حکمته مبنی تحریم قلندیغی ، پکده معلوم دکل ایسه‌ده بعض علما « نبی آخر الزمان افندیمز حضرتلری مدینهٔ منوره‌یه سایه بخش اجلال اولدقلری زمان بارقهٔ وجه سعادتلری حدود سالف‌الذکرك منتهاسنه قدر نشر ضیا ایلدیکی جهتله بو حدودك داخلی حرام قلندی » دیدیلر ؛ فقط دلیل واضح اتیانیله اثبات مدعا ایده‌مدیلر ؛ اصحاب ذوق وارباب شهود ایسه (بز بوحدود داخلنی صورت دائمه‌ده منور کورمکده‌یز) دیه‌رك بر درجه‌یه قدر علمای مشار الیهمی تصدیق ایتدیلر ؛ بز بومسئلهٔ مهمه‌نك حلنی ینه اصحاب شهودك کشف ورأینه حواله ایله برابر (نار مندز حجازك داخل حدوده شراره نثار خسار اوله‌مامسی و حضرت انسك « رسول الله مدینه‌یه هجرت بیوردقلری زمان وجه سعادتلری حرم شریفك منتهای حدودینه قدر ضیا انداز اولدی » دیمسی وملائکهٔ کرامك طاعون

ودجالی حدود مدینه‌دن طرد و تبعید ایده جکی احادیث شریفه ایله مروی بولنمسی اسباب موجبهٔ تحریمدندر ؛ فقط بورالری عقول قاصرهٔ بشرك دائرهٔ فهم وادرا کندن خارج اولدیغندن « مدینهٔ طاهره نك اطراف اربعه‌سی لسان معجز بیان پیغمبری ایله تحدید وداخل حدودده بولنان مواقعك اشجار و نباتاتی تحریم قلنـدی » دیه‌رك سکوت ایدلمك اقتضا ایده جکنی بالتوصیه) ختم کلام ایلرز §

* قطعه *

قدومکله مدینـه افضل ارض وسما اولدی
مکرّم هم مشرّف هم منوّر پرضیا اولدی
نکاه التفاتك دوش اولالدن خاك پاکینه
حقیقت کعبهٔ عشاق اولوب قبله نما اولدی

﴿ صورت ﴾

{ ٧ }

مدینهٔ منوره — ﴿ علی صاحبها افضل التحیه ﴾ حرم شریفی احکامنی تضمن ایدن آثار جلیله ذکرنده‌در §

أئمهٔ ثلاثه — مدینهٔ منوره حرم خرّمنك مسجدالحرام حرم محترمی کبی تحریم قلندیغنی ادعا وصور سابقه‌ده محرر احادیث شریفه‌ایله اثبات مدعا ایلدیلر وامام اعظم رضی‌الله‌عنه مدینهٔ منوره حرمی مسجدالحرام حرمی کبی حرام قلنمش اولسه ایدی . بلبل صیدی دخی ممنوع اولورایدی ، احادیث مذکوره‌ده واقع اولان تحریم کلمه‌سی تکریم وتعظیم مفادینی متضمن اولان احترام معناسـنه در ؛

بوقسه حرام مطلق ديمك دكلدر » توجيهيله ائمهٔ مشار اليهمى تصديقده تردد كوستردیلر ؛ امام نووى دخى « واقعا حرم شريف مدينه داخلنده ارتكاب جنايت ايدنلرك جزالرى حرم لطيف مكه جنايانته تطبيق قبول ايتمز ، حالبوكه ائمهٔ كرام برر حديث صحيح اتيانيله اثبات مدعايه اهتمام ايلديلر » حكميله قول اولك صحتنه امضا نويس تصديق اولديلر ، بو خصوصده كرك امام اعظمك وكرك ائمهٔ ثلاثه‌نك اجتهادلرى پك طوغرى ومصيب اولديغندن مسئله اكر استكناه اولنسه ائمهٔ مشار اليهمك ذهابى بردرجه‌يه‌قدر يكديكرينى تأييد ايدر ، زيرا ﴿كما حرم ابراهيم﴾ دليلنه نظراً حرمیندن أحدهمايى تفريق ايچون ابراز ايده‌جك حجت بولنمق غير ممكندر §

دليل — سعد ابى‌وقاص وادئ عقيقده كائن قصرينه كيدركن بر كوله‌نك قطع شجر ايتمكده اولديغنى كوروب البسه‌سنى اخذ ايتدى وبو البسه‌نك ردينى دعوا ايدنلره « قطع شجر ايدنك ثيابى سلب ايدلمليدر » حكمنى تضمن ايدن حديث شريفى اوقویوب آلديغى اشيايى ويرمدى ؛ بو وقعه‌نك راويسى مفضل جندى اولوب بوكاشبيه اولان روايتلرك بعضيسنده قاطع اشجار اولان (عصبهٔ) سليميه‌نك جاريه‌سى اولديغنى وبعضيسنده حضرت سعدك سلب ايلديكى ثوب غلام صيادك ثيابى بولنديغنى حاكيدر ، چونكه سعد بن ابى وقاص مدينهٔ منوره حرمى داخلنده صيد شكار ايتمش اولان غلامك شكار ولباسنى اخذ ايتمش واسترداد ثياب رجاسنده بولنان صياد سالف الذكرك ولیلرينه « رسول الله بوحرم شريفى تحريمله داخلنده (هر كيم صيد شكار ايدركن كوريلور ايسه البسه‌سى سلب اولنور) بيوردى ، بن عطاياى نبويه‌يى رد واعاده ايده‌مم ، اكر استرايسه‌كز اثمان بالغه‌سنى ويره‌يم » ديمشدر §

زيد بن ثابت — دخى شرحبيل بن سعيدك مدينه زقاقلرنده برقوش طوتديغنى كوردكده « سن بيلميورميسنكه ؟ رسول اكرم لابتى‌مدينه آره‌سنى

تحريم بيوردي » تكديريله صيد ايلديكي شكاري آلوب صاليويرمش وعبدالله بن‌عباد الزرقى « بن كندى ملكم اولان بئر اهاب نزدنده عصافير صيد ايدر ايدم ، عبادة بن الصامت حضرتلرى كوروب (اى اوغلم ! رسول اكرم مدينه‌نك لابتى آره‌سنى حرام قيلدى) ديدكدن صكره طوتمش اولديغم سرچه قوشونى آلوب صاليويردى » ديمش وابراهيم بن عبدالرحمن ابن عوف دخى « بن فتيله موقعنده برقوش طوتدم ايدى ، بابام ابن‌عوف قولاغمى چكدكدن والمدن آلوب اوچوردقدن صكره (رسول الله لابتى مدينه آره‌سنى حرام قيلدى) ديه » حكايه ايلمشدر §

بو روايتلرك — جمله‌سى صحيح اولديغى حالده علماى اسلاف حل مسئله‌ده ادارهٔ اقداح اختلاف ايدوب (مدينهٔ منوره حرم شريفى مكهٔ مكرمه حرم منيفى كبى دكلدر ؛ مكهٔ معظمه حرم خرّمى داخلنده صيد شكار وقطع علف واشجاره جواز يوقدر ؛ مدينهٔ منوره حرم بهشت توأمى داخلنده بلبل كبى قوشلرك صيدى وحيواناته كفايت مرتبه اوت ويا آغاج يپراغى قطعى جائزدر) ديديلر ؛ امام طحاوى «رحمه الله» بو مسئله‌يه دائر روايت اولنان اقوال متخالفه ماييننى توفيق ايچون (من قبل الرحمن درت طرفى آغاجلر ، اوتلر ، چيچكلر ايله تزيين ايدلمش اولان مدينهٔ طاهره حرم مطهرنده قطع اشجار وصيد شكار ايدلمامسى اول شهر مقدسك مدينة الرسول ودار الحجرات اولديغندن ومهاجرت آرزوسنده اولانلرك نظر دقتنى جلب ايده‌جك درجه آغاجاق ايچنده بولنان برمملكته هجرت ايتملرى امور طبيعيه‌دن اولمغله اثناى هجرتده بويله برموقعك اشجار وازهارينى كسوب اهل هجرتك نفرتنى موجب برحاله كتيرلمسى موافق حال ومصلحت اولمديغندن ايچوندر ؛ كرچه بو ملاحظهٔ عاليه‌يه مبنى هجرتسراى عالى حرم محترمنك داخل حدودى تحريم قلندى ، يعنى مدينهٔ منوره حرم شريفى حدودى ايچنده « اغاج كسيلمك ، اوت يولنمق ، آو آولانمق » خصوصلرى منع ايدلدى ايسه ده ، انقضاى مدت هجرت ، قطع اشجار ، صيد شكار ،

حقنده کی ممنوعیت موقته‌یی رفعله هر کسی رأی و حرکتنده سربست براقدی » حکم معقولیله امام ابوحنیفه رحمه اللهك رأی وقرارینی تأیید ایتمشدر §

امام طحاوی — اجلهٔ علمای حنفیه‌دن اولمق حسبیله امام همام اعظم حضرتلرینك رأینی تصدیق ایچون وجه محرره اوزره تاویل و توجیه ایلدی ایسه‌ده ائمهٔ ثلاثه بالاتفاق حرم شریف جدودی ایچنده صید شکار وقطع اشجار ایدلمسنك قطعیاً حرام اولدیغنه قرار ویردیلر ؛ مع هذا ارتکاب جنایت ایدنلرك تحدید جزالری خصوصنده دخی اختلاف ایتدیلر ؛ امام احمد بن حنبل (جزا واجبدر) وامام شافعی (جانینك البسه‌سی یکی ایسه جزا اقتضا ایتمز ، اکر اسکی ایسه جزا لازمکلور) وامام مالك (هیچ بر صورتده جزا واجب اولمز) وابن المنذر ایله ائمهٔ مالکیه‌دن امام نافع (هرحالده جزا لازمکلور) وامام مالك برقولنده (جزا اقتضا ایدر ، حتی جزانك ثبوت وجوبنده مکهٔ مکرمه حرم شریفی جزاسی احکامی اوزره جانینك سلب ثیابنه حکم ایدیلور) دیه‌رك هر بری آیریجه آیریجه بیان رأی وافکار ایلدیلر ؛ بعض علما دخی (ثیاب مسلوبه سالبك حقی اولمق لازمکلور) دیوب مقام دلیلده سعد بن ابی وقاصك قصهٔ سالف الذکرینی ایرادایلدیلر ؛ برطاقملری‌ده (مسلوب اولان اشیا محتاجین مدینه‌یه ویرلمك ومع هذا جانینك ستر عورت ایده‌جك قدر البسه‌سی کندینه ترك ایدلمك اقتضا) ایده‌جکنی ادعا ایلدیلر ؛ ائمهٔ احادیثك برفرقه‌سیده (مرتکب جنایت اولان شخص عبد مملوك ایسه ویاخود اجرت ویا عاریت طریقیله شخص دیکردن آلنمش ایسه سلبی غیر جائزدر) دیدیلر ایسه‌ده هیچ برسی واهمهٔ اختلافی رفع ودفع ایده‌مدیلر §

حکم — بومسئله‌ده سعد بن ابی وقاصك قصهٔ سالف الذکری مدار حکم اولوب اصل دقت اولنه‌جق نقطه مملوکك مالکی طرفندن قطع اشجار ویا صید شکاره مأذون اولوب اولمدیغی جهتدر ؛ جناب سعدك عملی عبدك ماذون بولنمسنه

محولدر ؛ جانينك داخل حرمدن يولديغى اوت اكر خدايى نابت ايسه آنك اخذى دخى جائزدر ؛ بعض ائمهٔ « مدينهٔ مطهره حرم محترمنده عالف دواب قطعنه وبلبل كبى طيور صيدينه مساعده واردر ؛ مكهٔ مشرفه حرمنده بونلر قطعياً حرامدر » حكميله حرم مدينهٔ منوره ايله مكهٔ معظمه حرم محترمى بيننى تفريق وتمييز ايتديلر ؛ مع مافيه بومسئله دخى جاى ملاحظه ومحاكمه‌در ؛ چونكه سعد بن ابى وقاص وادئ عقيقده قصرينه كيدركن قطع شجر ايتمكده ياخود آغاجلره دكنك اوروب يپراقلرينى سيلكمكده اولان برغلامك ثيابنى ساب ايتمش ورجاى استرداد ايدنلره (بن حضرت پيغمبرك غنيمت اولمق اوزره باغشلاديغى شيئ اعاده خصوصنده جناب حقه استعاذه ايدرم) جوابنى ويرمش ايدى §

جناب سعد ديكر بر دفعه قورولوقده اوت يولاركن كورديكى جاريه‌يى دوكوب شمله [*] سيله طرپانى آلديغندن جاريه‌نك مالكه‌سى حضرت فاروقه بالاشتكا ثياب مسلوبه‌نك كندوسنه اعاده ايدلمسنى دعوى ايلمش ايدى §

حضرت فاروق — جاريه‌يى حقلو ظنيله سعد بن ابى وقاصه آلديغى اشيانك اعاده‌سنى رأى وامر ايتدى ايسه‌ده جناب سعد « رسول اكرمك مباح قيلديغى غنيمتى رد واعاده ايدمم ، سنده بيلورسنكه حضرت پيغمبر (مدينه قورولوغنك اوتلرينى قطع ايدنلرى اورك وثوبنى دخى آلك) بيوردیلر ايدى » جوابيله رد سلب ايتمامش وحتى آلديغى طرپانى آلت زراعت يابديروب الى وفاته قوللانمشدر §

مقدمهٔ صورتده مسطور ومحرر اولديغى اوزره جناب سعد بن وقاص صيادك دخى ثيابنى سلب ايتمش واستردادى حقنده وقوعبولان كفتكويى « بكا

---

[*] شمله — اورتو ديمكدركه زمانزده قادينلرك فراجه مقامنده استعمال ايتدكلرى چارشب اولمجقدر .

بونى رسول‌الله ويردى ، آنك ايچون رد ايده‌مم ، اكر استر ايسه‌كز بهاسنى ويرديم » دليليله اسكات ايلمش ايدى §

بو مقدمه‌دن سعدك عملى رهين صحت اولوب دار السكينهٔ مدينه حرم مطهرينك مكهٔ مفخمه حرم معظمى كبى تحريم بيورلمش اولديغى آكلاشيلور ؛ احد حرمينده وفات ايدن مشركلرك حدود حرم خارجنه چيقاريلوب بعده دفن ايدلمسى ايشته بوحكمدن استنتاج ايدلمش بر مسئلهٔ فقهيه‌در §

بعض ائمه — « مكهٔ مشرفه ده وفات ايدن اهل شركك خارج حرمه چيقارلمسى اقتضا ايدر ايسه‌ده مدينهٔ طيبه‌يه دفن ايديلان مشركلرك مزارلرى نبش ايدلمك لازم كلمز ، مكهٔ معظمه مشركلرى ذات عالئ نبويه‌يى جور و جفاى فوق العاده ابرازيله ازعاج وعاقبت حرم شريف مسجد الحرامدن اخراج ايتدكلرى جهتله مكهٔ مفخمه‌يه دفن اولنان مشركلرى حدود حرم كعبة الله خارجنه چيقارمق يعنى مشركين مكهٔ مكرمه‌يه بووجهله مقابله اولنمق لازم كلور » ديديلر ايسه‌ده عقل بشر « حقيقت حالى جناب عالم السرّ والخفايادن غيرى بيلان يوقدر » ديمكدن ايلرى تجاوزده مضطردر ؛ والسلام §

﴿صورت﴾

{ ۸ }

مدينهٔ مطهره — بلدهٔ منوره‌سنك خصائص جليله‌سى ذكرنده در §

مورخلر — مدينهٔ منوره بلدهٔ مسعوده‌سنه احسان بيورلمش اولان خصائص لاتحصاى الهيه‌دن آنجق يوز قدرينى تعداد وتعيين ايده بيلمشلر وبونلردن بعضيلرينك مكهٔ مكرمه‌يه شمولى اولديغنى دخى خبر ويرمشلردر ؛ واقعا « اعشاب واشجارك عدم قطعى ، مقاتله ايچون نقل سلاح ايدلمامسى ،

بلاد آخره نقل ترابك غير جائز بولنمسى ، قبور مشركينك نبشيله مدفون اولانلرك خارج حرمه نقلى » كبى خواص جليله‌يه مكهٔ مفخمه‌نك اشتراكى واردر §

علماى كرام — ك نقل وروايت ومورخين بنامك بيان وحكايت ايلمش اولدقلرينه كوره جناب خلاق كريم لسان وحى بيان حبيبى ايله دارالهجرهٔ مسعوده حرم محترمنى تحريم بيورمشدر ، ثياب جانبنك « ساب » ى (١) و خاك تابنا كنك اميد شـفا ايله بلاد سـائره‌يه « جلب » ى (٢) جملهٔ خصائصندندر ؛ افضل مخلوقات (عليه اكمل التحيات) افنديمز حضرتلريله (٣) افاضل آل (٤) واصحاب (٥) واكامل تابعين (٦) واعاظم خير قرون (٧) دين حضراتنك چوغى اول شهر مقدسده مدفوندر ؛ عنصر پاك نبوى (٨) اول بلدهٔ شريفه اجزاى لطيفه‌سـندندر ؛ جناب پيغمبر اوراده بعث وحشر (٩) اولنه‌جقدر ؛ اوخاك سعادت اشتمال اجساد شهدا ايله مالا مال (١٠) در ؛ اعاظم شهدا (١١) وافاضل علما (١٢) اوتراب پاكده بذل وجود ايله اعلاى كلمة الله ايلديلر ، اوبلدهٔ طيبه دار نصرت (١٣) وسراى ظفر پيراى هجرتدر ؛ بلاد مؤمنين (١٤) على العموم مركز دائرهٔ ايمان اولان خاك يثربدن سوق اولنان مجاهدين سايه‌سـنده فتح وتسخير ايدلدى ؛ مدينهٔ منوره مظهر دين ومكهٔ مكرمه فتح اولنمزدن اول هجرت واجب اولمق جهتيله دارالسكينهٔ مهاجرين (١٥) اولوب مكهٔ معظمه فتحندن مقدم هجرت ايدنلرك عودتى (١٦) منع اولندى ؛ بو حكمته مبنيدركه بعدالفتح اسقاط فريضهٔ حج نيتيله مكهٔ معظمه‌يه كيدنلرك نسك حجى اكمالدن صكره اوچ كوندن زياده اقامت ايتماملرى توصيه بيوريلور ايدى §

مدينهٔ مطهره — ده تدارك سـكنى (١٧) واختيار مجاورت واجب (١٨) واول خاك مغفرت ناكده وفات ايلمك ايچـون دعا ايدلمك (١٩) مستحبدر ؛ حضرت پيغمبر اصحاب كرامنى اول شهر مقدسده انتقاله ترغيب

(٢٠) واهل مدينه‌نك بلاد سائره‌يه هجرت اتمامليرني تنبيه (٢١) ايتديلر ؛ مدينهٔ طاهره حقنده استدعاى فيض و بركت (٢٢) ايله بلايا سنه صبر وتحمل ايدنلر ايچون وعد شفاعت (٢٣) وشهادت ايلديلر §

سيدالابرار — ﴿ عليه سلام الله الغفار ﴾ افنديمز حضرتلرى هرهانكى برسفردن عودت بيورسه‌لر ، مدينهٔ طيبه خانه‌لريني كوردكلرى آنده تحريك دوابه (٢٤) غيرت ورداى مقدسلرين چيقاروب اشراب ودّومحبت (٢٥) ايدرلر ايدى §

مدينهٔ مطهره — نك اسملرى طيب (٢٦) وبوكاشبيه وكوزل اسملردن عبارتدر ، هواسى شوق انكيز (٢٧) ورايحه‌سى اولدرجه طيب ودلاويز (٢٨) دركه انسان كاملى اوزاقدن بيخود وبيهوش (٢٩) ايدر ؛ بوى رياحين وازهارى بلاد سائره شكوفه‌لرندن احسن (٣٠) ونسيم جان بخش حيات افزاسى اصحاب شهود وذوقه معلوم اولديغى اوزره آلام وكدورت شكن (٣١) در §

ابن بطال — وائمهٔ احاديثدن دها برچوق رجال ديمشلردركه « مدينهٔ طاهره‌ده ساكن اولان اهل دقت اول شهر مسعودك طوپراغندن ومساجد وجوامعنك ديوارلرندن اويله دلاويز قوقولر استشمام ايدرلركه بوكوزل قوقولرى مدينهٔ باهرالسكينه شهر اقدسندن غيرى ممالكده بولنق احتمالى يوقدر §

كتاب معالى — نصاب توراتده هجرتسراى عليه { مؤمنه } (٣٢) ناميله تسميه و { محبوبه (٣٣) مرحومه (٣٤) كبى اوصاف جميله ايله توصيه بيورلديغى كبى { الم تكن ارض الله واسعة } آيت جليله سنده جناب حقه (٣٥) و { كما اخرجك ربك من بيتك بالحق } كريمهٔ منيفه سنده حضرت

پیغمبره (٣٦) اضافه بیورلمش و { لااقسم بهذا البلد } قول شریفیله اوبلدهٔ مقدسه یمین (٣٧) و { رب ادخلنی مدخل صدق واخرجنی مخرج صدق } آیت شریفه‌سنده « مدخل » لفظ شریفی « مخرج » لفظ منیفنه تقدیم (٣٨) ایدلمشدر ؛ جناب پیغمبر مدینهٔ دار السرور ایچون پك چوق دعالر (٣٩) ایتمش وفواکه ومکیال واوزانی وهله اهالیسی ایله فیض وبرکتی حقنده اولان دعالری هدف اجابته اصابت ایلدیکی شك وشبهه‌دن وارسته بولنمشدر ؛ اول شهر مقدس ازالهٔ ذنوب (٤٠) ونفی خبث (٤١) ایدر ؛ هرکیم مدینهٔ دارالسکینه‌یی ترك ایدوب بلاد سائره‌یه کیدر ایسه حق تعالی آنك یرینه آندن خیرلوسنی کوندرر ؛ (٤٢) هرکیم مدینهٔ مطهره‌یه ویاخود سکنهٔ اکرمنه سوء قصد ایتمك مراد ایدر ایسه صو ایچنده‌کی طوز کبی محو (٤٣) اولور ؛ مدینهٔ منوره اهالئ مبارکه‌سنی توقیر واحترام ایتمیانلر ، وعید شدید (٤٤) ایله اخافه اولنمشدر ؛ مدینهٔ منوره دارالسلام (٤٥) ودارالسکینهٔ سیدالانام (٤٦) اولوب مملکت ایمان (٤٧) وحیا (٤٨) نام وعنواننه مظهر وحراست ملائکه (٤٩) ایله موقردر ؛ بلاد اسلامیه‌نك کافه‌سندن صکره خراب اوله‌جغی کبی (٥٠) دخول طاعون ودجالدن معصوم (٥١) واول خطهٔ مقدسه‌دن علت وبا (٥٢) ومرض حما (٥٣) دعای نبی الانبیاء ایله محلّ آخره منقولدر ؛ تراب تابناك (٥٤) واثمار (٥٥) باکنده شفاء عاجل واردر ، هرمسلم ذی قدرتك { حق علی کل مسلم زیارتها } خبر صحیحی حکمنجه کیدوب زیارت ایتمسی (٥٦) اقتضا ایدر ؛ مرقد سعادتی زیارت ایدنلره شفاعت نبویه (٥٧) موعود ومرقد سعادت یاننده اولنان صلاتی رسول اکرمك استماع ایلدیکی (٥٨) خبر صحیحله منقولدر ؛ اسلام ایچون ابتدا تأسیس واتخاذ اولنان (مسجد شریف) مدینهٔ منوره‌ده اساسکیر استقرار اولان مسجد لطیف اولوب (٥٩) مسجد شریف مذکوری بانئ بنیان شریعت { علیه اکمل التحیة } افندیمز حضرتلری بالذات تأسیس بیوردیلر ، واساس عدیم الاندراس بناسنی مبارك یدسعادت

مؤید جناب رسالتپناهیلریله بالاعمال او ایشـده خیر الامه اولان مهاجرین وانصاردین حضراتنی اشغال (٦٠) ایلدیلر؛ { لمسجد اسس علی التقوی } آیت کریمه‌سی (٦١) اول مسجد شریف حقنده نازل اولمغله مساجد انبیانك آخری (٦٢) وشد رحال اولنه‌جق مساجد جلیله‌نك بریدر ؛ (٦٣) رجال ونسانك زیارتنه مساغ شرعی اولان « مسجد نبوی » اوممکت پر برکت مقدسده (٦٤) وحرم شریفنده قرق وقت نماز قیلانلره عذاب قبر (٦٥) وآتش جهنمدن (٦٦) وآتش فتنه ونفاقدن (٦٧) برات آزادی ارزانی بیوریلان « مسجد لطیف » بینه اول شـهر شهیر انفسده در ؛ روضهٔ جنت اولمق اوزره خبر ویریلان « روضهٔ مطهره » (٦٩) مدینهٔ منورده وحضرت پیغمبرك مرقد سـعادتلری (٧٠) ایله منبر شریفلری و (٧١) و « مصلای » لطیفلری (٧٢) وجبال جناندن اولان جبل مبجل احد (٧٣) واودیهٔ جناندن بولنان وادیٔ بطحان (٧٤) ومبارك اولان « وادیٔ عقیق » (٧٥) واثمارفرادیسدن اولان « عجوه » (٧٦) خورماسی وآبار جناندن بولنان بئر غرس (٧٧) اول بلدهٔ مکرمده در ؛ رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلری عالم رؤیاده کندولرینی آبار جنتدن بربئر لطیف اوزرنده کوردیلر واویانوب بئر غرس اوزرنده بولندیلر ایدی : انبیای کرام (علی نبینا وعلیهم الصلاة والسلام) افندیمزلرك رؤیالری خصوصیله رؤیای حضرت پیغمبری صحیح اولدیغنه شـبهه یوقدر ؛ مزید ادب وحفظ صوت وتأکیـد تعلیم وتعلّم (٧٨) و « عدم جواز خروج » (٧٩) و « صارمسـاق ییانلر ایچون عدم دخول » (٨٠) وایچنده « یالان یره یمین ایتمامك » (٨١) و « تضاعف مثوبات اعمال » (٨٢) خصائص جلیله‌سـنی حائز اولان مسجد شریف مدینهٔ منوره ده در ؛ اهل مدینه‌یه بلاد سائره سکنه‌سندن زیاده شـفاعت اولنه‌جق (٨٢) ومدینه‌دن بعث اولنان ذوات آمنین زمره‌سندن اوله‌جقدر ، (٨٣) « مقبرهٔ بقیع (٨٤) ایله بنوسلمه قبرستانی » (٨٥) مقابر مدینه‌دندر ؛ بقیع شریفدن یوزلری بدر

قره شبیه یتمش بیك (۸٦) کیمسه بعث اولنوب بغیرحساب جنته داخل اوله‌جق ومقبرهٔ بنوسلمه اصحابی دخی جنته حساب اولنمقسزین (۷۷) کیره‌جکدر ؛ مقبرهٔ بقیعده ملائکه‌دن مأمورلر واردر ؛ قبرستان طولدقجه نعوش مسلمینی ارض جنانه نقل ایدرلر (۸۸) §

نقل نعوش — حقنده روایت اولنان خبر صحیح عقل معاش اصحابنه بعیدکبی کورینور ایسه‌ده اصحاب ذوق وشهود عندنده مصدّق بولندیغی وحقنده احادیث متواترهٔ متعدده نقل اولندیغی جهتله اهل غفلتك تردّد ایتمامسنی توصیه ایده‌رز §

حکمت — بقیع الغرقد مقبرهٔ جلیله‌سنك سطح داخلیسی نهایت اون بیك ذراع معماری مربعندن عبارت اولوب عصر سعادتدن بری ایچه جنازه دفن ایدلمکده بولنمشدر ؛ مع مافیه محل مذکورك تخمیناً یدی بیك آرشون قدر یری اصحاب کرامله کبار سادات ورجال واشراف واعیانه منحصر اولدیغندن بعض مزارلرك اوزرلرینه تربه‌لر و برازلرینك اطرافنه دیوارلر یاپیله‌رق اشرافك غیری اهالی ومجاورین بلده ایله اموات مسافرین وحجاجه انجق (اوچ بیك) آرشون قدر برمحل براغلمشدر ؛ شو اختصاصه باقیلور ایسه وقوعبولان وفیات ایچون دفن اولنه‌جق مزار یری بولنمامق لازم کلور ؛ اگر (برمزاره اموات متعدده دفن اولنمق جائزدر) دنیلور ایسه بوراسی صحیحدر ، فقط هیچ اولماز ایسه برقاچ سنه مرور ایتمدکجه آچیلان برمزاره دیکر جنازه دفنی اویه‌میه‌جغندن هر بر قبرك علی التمادی آچیلوب یکی جنازه دفننه مساغ شرعی یوقدر ؛ وقت اولورکه [*] بقیع شریف مقبره‌سنه عدّ واحصادن یعنی مقبرهٔ مذکوره تحملندن زیاده جنازه دفن اولنور وبوکون دفن اولنان جنازه‌نك مزاری یارین آچیلوب کمیکلرینك دخی محو وناپیدا اولدیغی کوریلور ؛ اهل دقت نظرینی جلب

[*] مواسم حجده خسته‌لق اولدیغی زمان دیمکدر .

ایده‌جك نقطه شورا سیدرکه برقاچ کون اول دفن اولنان جنازه‌لرك مزارلری آچیلدیغی صره‌ده قوهٔ شامه‌یه مدت العمر شم ایدلمامش غایت کوزل بر رایحه واصل اولور ؛ حالبوکه تازه بر مزارلق کشف ونبشنده قاعدةً رایحهٔ کریهه ظهور ایتمك اقتضا ایدر §

مقبرهٔ مذکوره مزارلرینك چوغی مصر قاهره قبرستانی کبی منقوب یعنی صنعی بر مغاره شکلنده محفور اولمق حسبیله اقتضاسنه کوره بر لحده بش اون جنازه بردن دفن ایدیلور وحسب الایجاب ایرتسی کونی ینه آچیلوب دیکرلری وضع اولنور ؛ بو مقدس مزارلق اکر حدیث شریفله مثبت اولدیغی خصه‌یی حائز اولمامش اولسه ایدی ؛ شدت تعفندن داخل مقابره کیرملك ممکن اولمز ایدی ؛ بناءً علیه بو مبحثده اختیار سکوت ایدوب آثار جلیلهٔ نبویه احکامنه کمال اخلاصله اعتقاد و مقبرهٔ مذکوره‌نك اشبو خصهٔ جلیله‌یه مظهر دوشمش اولدیغنه اعتماد اولنملیدر §

بقیع الغرقد — مزارلغنك اطرافی ١١٠٨ سنه‌سنه دکین آچیق قالمش اولدیغندن کلاب وسائر حیوانات ودواب، ایچنده کزر وقبور کبار وسائره‌یی نبش وتلویث ایدرلر ایدی ؛ سنهٔ مرقومه خلالنده شیخ الحرم (بکراغا) بو فنالغك اوکنی آلمق یعنی قبور شریفهٔ کباری محافظه‌یه برچاره بولمق مطالعهٔ دیندارانه‌سیله اعیان بلده وعلمای دار السکینهٔ مدینه‌یی جلب ایدرك کیفیتی بالتذکر اجرای ایجابنی مستدعی یازیلان محضر عمومی‌یی درسعادته کوندرمش وکندوسی دخی باعریضهٔ مخصوصه مذکور مقبره‌نك حال حاضریسنی تعریف وتفهیم ایلمش ایدی ، رسالتمآب (صلی علیه الوهاب) افندیمز حضرتلرینك اولاد وازواج کراملرینك مدفون بولندقلری بر مقبره‌نك تعریف اولندیغی حالده ابقاسی پادشاه زمان سلطان مصطفی ابن سلطان محمد خان (علیهما الرحمة والغفران) نزد عالیسنده غیر جائز اولدیغی جهتله بقیع شریف قبرستاننك دائراً مادار برسور استوار ایچنه آلنمسی خصوصنه ارادهٔ مبرات عادهٔ حضرت ملوکانه شرفتعلق

ایدرك کیفیت آغای مشار الیه بیان و اشعار قلنمش واقتضا ایدن مبلغ دخی بالتهیه مأمور مخصوص ایله کوندرلمش اولدیغندن آغای مشار الیه فرمان عالیٔ پادشاهی ورودنده بلا توقف بقع الغرقد مقبرهٔ جنت منظره سنك اطراف اربعه سنی حضرله کوزلجه بردیوار چکوب مقابر کباری محافظه ایتمش وباب بقیعك طاق معالی نطاقنه آتی الذکر تاریخ مصنعی حك ایله پادشاه مشار الیه ایچون جلب دعوات ایلمشدر §

﴿ عربی ﴾

عمر البقیع وشاد منه بنائه
وابعاد رونقه وزاده بهائه

یمین الاماجد فخرهم من لم یزل
یتلو لسان المکرمات ثنائه

فخر الاغوات العظام رئیس اهل الا
حتشام ومن ردم بقائه

بکیر آغا شیخ الحرم الذی
قد شرف المختار فنائه

ذو العلم والفضل الشهیر
وصاحب التدبیر من حمد الوری ارائه

وعن احمد جامعاً مابین فضل
السیف والقلم المقیم لوائه

لایخشی فی الله لومة لائم
ينال عفو الله ثم رضائه
فقد قیل ارّخ تسویر البقیع
فقلت بیتاً قد ست بنائه
متضمناً ذو النقط تاریخاً
وذو الاهمال تاریخاً یبین سنائه
ابناء الیك بیت شعر کامل
اضحی القصور ازاره ورادئه
معجم عمرّه الحاج باکیر آغا مهمل
۱۱۰۸ یرجو من المولی العلیم جزائه ۱۱۰۸

سنه ۱۱۰۸

بکر اغا — طرفندن چکیلان دیوار استوار وهابی وقعه سنه دکین قبرستانی وعلی الخصوص اتراب شریفه قبه‌لرینی محافظه‌یه مدار اولدی ایسه‌ده کلاب وهابیون ایجاد واجتهاد ایلدکلری مذهب باطل الجاسیله بقیع شریفده هرقاچ عدد تربهٔ شریفه وار ایسه علی العموم هدم وخراب و مقابر اصحاب وکباری مقرّ دواب وکلاب ایلدیلر ایدی ؛ سلطان محمود خان عدلی مرحوم درعیه فتحندن صکره عدوّ احصادن بیرون آلتون صرفیله هم سور مقبره‌یی تجدید صورتیله تعمیر وهمده اتراب منیفه ابنیه وقبابنی بنا ایتدیلرو هر تربه‌نك قپوسی طاقنه برقطعهٔ منظومه ثبت وتزبیر ایلدیلر که قطعات مذکوره اتراب منیفه بختنده و هر تربه نك تعریفی عقبنده محرر ومسطوردر §

اتراب منيفه ـــ وهابى وقعه‌سندن اول دخى موجودايديسه‌ده قپولرى اوزرنده تاريخ اولمديغندن زوّار وارده زيارت ايده‌جكلرى تربه‌لرده مدفون اولان ذواتك اسم شريفلرينى سؤاله مجبور اولورلر ايدى ، شيمدى بو مجبوريت رفع اولدى ؛ اوقويوب يازمسى اولانلر حين زيارتده كيمك تربه‌سنى زيارت ايده جكلرينى تربهٔ شريفه‌يه كيرمزدن اقدم اوقويوب كسب وقوف ومعلومات ايدرلر §

بقيع شريف مزارلغى قپوسنده محرر اولان تاريخ شودر :

﴿ تاريخ ﴾

ياپوب قباب بقيعى خليفهٔ معبود
رسولك ايلدى اولاد وآلنى خشنود
او شاهى حق ايده دائم بحقّ ابراهيم
كاو در بومهدجهان ايچره اشرف مولود
اوشه كه بنده‌سيدر خاندان ذيشانك
نوله ايدرسم آنى اهل بيتله معدود
كوكللر اولدى خرابىٔ غمدن آسوده
جهانه ايتدى سرايت بوخير عالمسود
شفيع اوله سكا عزّت بقاده بو تاريخ
بقيعى ايتدى معلّى بناى شه محمود

سنه ١٢٢٣

١٢٢٣ سنه‌سى تجديد ايدلمش اولان ديوار اعلا خرجله غايت صاغلام

ومكمل برصورتده اعمال ايدلمش اولديغنـدن الآن موجود اولوب بوكون طرح وتأسيس قلنمش كبي متين برحالده‌در §

ديوار مذكورك اوچى « غرب » ايكيسى « شام » طرفنده اولق اوزره (بش) قپوسى اولوب غرب طرفنـده اولان ابواب ثلاثه‌نك برى آل بيت رسـول قبه‌سنك طرف غربيسـنده در §

حرم سعادتده نمازى قيلنميان اموات نخاوله جنازه‌لرى بوقپودن ادخال اولنور ، ايكنجيسى سورك « باب الجمعه » دنيلان قپوسى قارشوسنده اولوب اهالى ومجاورين وحجاج وزائرين جنازه‌لرى بو قپـودن كچيريلور كه بوراسى صورت دائمه‌ده آچيقدر §

غرب جهتى قپولرينك اوچنجيسى مراقد شهدا يانده‌كى بيوك لحدلره يقين بريرده اولوب اموات « ذريع [*] » وقوعنده آچيلور §

ابواب شاميه‌نك برى كذلك بيوك لحدلرك برطرفنده وديكرى مالك بن انس تربه‌سنك قارشوسنده‌در ، فقط بونلر يالكز بايراملرده زوارك دخول وخروجنه منحصر اوله‌رق آچيلوب ينه قپانور ؛ انتهى §

مدينـهٔ طاهره — بلاد اسلاميه‌نك جمله‌سندن صكره خراب اوله‌جق (٨٩) وحضرت پيغمبر اهالئ مدينه ايله بلاد سائره اهاليسـندن اوّل بعث اولنه‌جقدر ، (٩٠) ذات عالئ نبويه‌لرينه منسوب اولان مآثر ومساجدشريفه على الخصوص « اسطوانهٔ مخلق » ، « منبر شريف » ، « زاويهٔ دار عقيل » ، « مسجد فتح » وسائر اماكن مسعوده عندنده اولنان دعا رهين اجابت اولديغى (٩١) ومواقع مذكوره مدينـهٔ منوره داخلنده بولنديغى جهتله تراب پاك مدينه‌يى تعييب وتحقير ايدنلرك شرعاً تعذير وتكديرى لازمكلور (٩٢) ؛ كه امام

[*] ذريع — كثرت وفياته دينور .

مالك (اومثللو آدملره اوتوز دكنك اوريلوب حبس ايدلملیدر) ديو فتوا ويرديلر §

مدينهٔ منوره — يه برطريقدن كيريلوب ديكر طريقدن چيقيلور واثناى دخولده غسل ايله تطهير وجود ايديلور ؛ عند البعض (مدينهٔ منوره مكهٔ مكرمه‌دن مقدم زيارت واثناى دخولده اصول مسنونهٔ اغتساله مسارعت ايدلملی) و (برطريقدن كيروب ديكر طريقدن) چيقمليدر ؛ جناب علقمه ايله اسود وعمرو بن ميمون اولوجهله حركت ايدرلر ايدی ؛ امام عبدی كه ائمهٔ كرام مالكيه‌دندر ، (رسول اللهی زيارت نيتيله پياده اوله‌رق مدينهٔ طاهره‌يه كيتمك مكهٔ معظمه‌يه ماشياً كيتمكدن افضلدر) ديمش و (مدينه‌يی زيارت ايچون نذر ايدنلرك ايفای نذر ايتملری لازم كله‌جكنه) (٩٣) علی الاتفاق قرار ويرلمشدر ؛ محال آخری زيارت ايچون ايديلان نذرده اختلاف اولنوب برروايتده (نذرك ايفاسی) وروايت ديكرده (عدم ايفاسی) اقتضا ايدر ؛ مدينهٔ منوره سكنه‌سنك تسهيل حوايجی نيتيله خارجدن ارزاق كتوروب فروخت ايدنلر ، اعلای كلمة الله ايچون كفار خاكسارايله حرب ايتمش (٩٤) ومرتكب ذل احتكاراولان مطره بازلر اختيار الحاد ودنائت ايلمش (٩٥) كبی اولورلر ؛ آتش جهانسوز حجاز حرم شريف حدودينه وصولده رهين انخماد و انطفا اولدی (٩٦) ؛ مدينهٔ طاهره علماسی بلاد سائره فضلاسندن اعلمدر ؛ (٩٧) واقعا مدينهٔ منوره علماسی مهبط وحی خداده ساكن وناسخ ومنسوخ اولان آيات بيناته تماميله واقف اولدقلرندن بونلرك اجتماعی { يوشك الناس ان يضربوا اكباد الابل فلا يجدونه عالماً اعلم من عالم المدينة } خبرنده مصرح اولديغی اوزره خبر واحده تقدم ايدركه حديث مذكورده‌كی عالمدن مراد امام مالك حضرتلری اولمق احتمالی واردر §

اهل مدينه‌يه مخصوص تراويح نمازی — مدينه اهاليسی اوائلده

رمضان كيجه‌لرى اوتوز التيشر ركعت تراويح نمازى قيلارلرايدى كه بوحسابه كوره رمضان كيجه‌لرينه منحصر اولان تراويح نمازلرى صلاة وتر ايله برابر اوتوز طقوزر ركعت اولور §

امام شافعى « بن مدينه اهاليسنك صلاة وتر ايله برابر رمضان كيجه‌لرنده اوتوز طقوزر ركعت نماز قيلدقلرينى كوردم » ديو نقل ايتمشدر §

اخطار — مدينه اهاليسنك رمضان كيجه‌لرنده اوتوز طقوزر ركعت نماز قيلمقدن مرادلرى طوافله تراويح نمازى قيلان مكهٔ معظمه اهاليسنه ادعاى مساوات ايدى ؛ چونكه اولوقت مكهٔ مشرفه صلحاسندن بعض ذوات تراويح نمازى قيلاركن هرسلام آره‌سنده بيت مكرمى برر دفعه طواف ايدرلر وهرايكى دورهٔ طواف بيننده ايكيشر ركعت صلاة تراويح قيلارلر ايدى ؛ بوعادت مدينه اهاليسنه باعث غبطه وغيرت اولديغندن اهل مدينه تراويح نمازينك هردرت ركعتى آره‌سنده « ايكيسى مكه‌ليلرك طوافلرينه وايكيسى دخى طواف نمازلرينه معادل اولمق فكريله » دوردر ركعت نافله نمازى علاوه ايتديلر ؛ بويولده علاوه قيلنان نماز اون آلتى و تراويح ايله برابر اوتوز آلتى ركعته بالغ اولوب بوكا اوچ ركعتده وتر نمازى ضم ايديلور ايسه اولوقت مدينه اهاليسنك رمضان كيجه‌لرنده قيلدقلرى تراويح نمازلرينك جملهٔ ركعاتى اوتوز طقوزه وارر ؛ فقط بو اصولى محافظه ايتمك يعنى رمضان كيجه‌لرنده تعريف اولنديغى وجهله اوتوز طقوزر ركعت نماز قيله‌رق مكهٔ مفخمه اهاليسنه روى رقابت كوسترمك مدينهٔ دار السكينه سكنه‌سيله اولبلدهٔ مباركه‌ده بولنان مسافرين و مجاورين ايچون مجاز ايسه‌ده بلاد سائره اهاليسى حقنده جائز دكلدر ؛ جناب حق مدينه اهاليسنى بلاد سائره سكنه‌سنه هر وجهله تفضيل بيورمش اولديغندن وجه مشروح اوزره تراويح نمازى قيلمق يالكز آنلره منحصردر §

مدینه اهالیسی ذکر اولنان اوتوز طقوز رکعتك یکرمی رکعتنی یاتسو نمازی وقتنده واون طقوز رکعتنی دخی اخر اللیلده قیلارلر وفقط بونمازك جملەسنده امام واحده اتباع ایتمیوب سلام ویردکجه برامام دکیشدیرمك ایچون هر برسلام آرەسنده تجدید امام مجبوریتنده بولنورلرایدی ایسەده بواصول غیر معقول کندیلرینك اکثر لیالده صلاة وتری فوت ایتملرینی منتج اولور ایدی ؛ چونکه صلاة وترك اداسی یاتسو نمازینی قیلدیرمش اولان امامه اقتدا ایله ادا اولنمغله منحصر ایدی ، آنکچون بعض کیمسەلر آخر لیالده قیلنان نماز جماعتنده بولنەمزلرایدی §

امام سمهودی ــ بواصولك صلاة وتری ترکه سبب اولدیغنی فضلای دار السکینه‌یه بیان وصلاة وترك اداسی اوّل لیالده قیلنان جماعت امامنه قصر وحصردن صرف نظر ایدیلوب ائمەدن هرهانکی بر امام اولور ایسه اولسون آنك قیلدیرمسنه حواله ایدلمسی دها مناسب اولدیغنی ذکر واتیان ایتمش وفضلای اهالی امام سمهودینك مطالعات مشروحەسنی حسن تلقی وقبول ایله اصول مذکورەیی ترك ایدرك اوتوز طقوز رکعتك جملەسنی بردن ادایه قرار ویرمشدر §

امام سمهودی ــ زماننده مکه اهالیسنه ادّعای مساوات ایدن شافعیلر یاتسو نمازی اداسنی متعاقب صلاة وتر ایله برابر اوتوز طقوزر رکعت تراویح نمازی قیلارلرایدی ؛ زمانمزده قیلنان تراویح نمازینك صورت اداسی ایسه برنجی وجهەنك بشنجی صورتنده مسطوردر ؛ فقط هر فرقه جماعتنك اوکارینه موضوع فنوسلردن ، شمعدانلردن بشقه قوملوقدەکی حورما آغاجی قندیللری وباغچهٔ الرسول پارمقلغنه دیزیلان قندیللر ایله منارەلرده وابواب مسجد سعادتده ودها مناسب اولان موقعلردەکی شموع وقنادیل وفوانیس تاباصباح سوندیرلمز ، بونلرك کافەسی حرم سعادته مخصوص قنادیل وشموعدن

اولوب هیچ کیمسه کندی طرفندن فنار یاقه‌مز ، اطرافده متفرق اوله‌رق قیلنان تراویح نمازی جماعتلرنده ختمله ادای تراویح ایدنلر دخی بولنور ایسه‌ده محاریب ثلاثه ائمه‌سنك تراویح نمازلرینی مطلقا ختمله قیلملری عادت بلده جمله‌سندندر §

یاتسو نمازی فرضنی ساعت اوچه چاریك قاله‌رق قیلمق دخی قوانین مرعیه‌دن اولوب بو نمازی اك اول حنفی امامی قیلدیرر که حرم سعادتده رمضانلرده قیلنان یاتسو نمازلرینك جماعت کبراسی حنفی امامیله قلنان یاتسو نمازیدر §

حنفی امامی سلام ویردکده مالکی امامی وبو دخی سلام ویردکده شافعی امامی قالقوب یاتسو نمازی فرضنی قیلدیرر که ائمهٔ ثلاثه یاتسو نمازی فرضنی اتمام ایتمدکجه هیچ بر طرفدن تراویح اداسنه باشلانلمز ؛ مالکی امامی تراویح نمازی ختمنی رمضانك یکرمی بشنجی و شافعی امامی یکرمی یدنجی وحنفی امامی یکرمی طقوزنجی کیجه‌سی اکمال ایدوب دعا ایدرلر ، بو ختملرك دعاسی جمعیتنده حاصل اولان نفحات قدسیه و تجلیات الٰهیه مدینهٔ منوره حرم سعادتنه مخصوص برحالت عجیبه اولوب بونك قلماً تعریفی امور ممکنه‌دن دکلدر ؛ حرم سعادت قپولری صباحلره قدر آچیقدر ، مؤذنلر صباحه برساعت قالینجه‌یه قدر مناره‌لرده تهلیل و تسلیمه مداومت وجماعت مسلمین برر کوشه‌ده ذکر وعبادت ایدرلر §

اصول معایده — مدینهٔ منوره اهالیسی اصول معایده‌یی عید فطرده بشقه وعید اضحاده بشقه دورلو اجرا ایدرلر §

عید فطر معایده سی — رمضان بیرامی نمازی ادا وحجرهٔ سعادتك راسمهٔ زیارتی اجرا اولندقده جماعت علی العموم باب جبریلدن چیقوب بقیع شریف مقبره‌سنه کیدرلر وهربری برر دسته فسلکن وخضروات سائره

كتيروب اقربا وتعلقاتلرینی واتراب شریفه ایله مراقد کباری بعدالزیاره عودت ایدرلر ؛ بیرامك ایلك کونی مأمورین حکومت واکابر مملکت ایله ذوی الارحام وایکنجی کونی ایکندی یه قدر ساحه محله‌سنده ساکن اولان اهالی ایله واوچنجی کونی مناخه وباب المصریدن مقعد بنی حسین محله‌سنه قدر داخل بلدهٔ مقدسه‌ده بولنان سکنه ایله دوردنجی کونی دخی اغوات محله‌سنده کائن دکه هیئتیله معایده ایدلمك اصول قدیمه‌دن اولمغله هر بیرام بووجهله معایده اولنور §

اغوات بیرامك دردنجی کونی محله‌لرنده‌کی « دکهٔ رسمیه » دیرکلریله دیوارلرینی حجرهٔ سعادت شبکه‌سنك ایچ یوزینه مخصوص اولان یشیل ستاره‌لرله تزیین ایلیه‌رك بیوکلری کوچکلری فوق العاده مزین البیسه کیرلر وظهر وقتی حلولنه دکین بودکه‌ده اوتوروب کوله‌لرینی عربانه مخصوص ملاعباتله اوینادوب سیر ایدرلر ، اهالی علی العموم بودکه‌یی سیر وتماشایه هجوم ایدوب بعد الظهر اغوات محله‌سی سکنه‌سیله حرم شریفه جوار اولان زروان ، دیار عشره ، و مدیریت دائره‌سی طرفنده بولنان حناکیه ، زقاق البدور ، دارالضیافه ، سقیفهٔ رصاص ، زرندی ، زقاقلری اهالیسیله معایده‌یه کیدرلر که یوم مذکور محلات مذکوره‌نك یوم معایده‌سی وعید فطرك نهایتیدر §

عید اضحی — قوربان بیرامنده اهالینك برطاقمی عرفاتده بولندیغندن مدینه‌ده بولنانلر صلاة عیدی بعدالادا حجرهٔ نبویه زیارتی اصولنی اجرا ایدرك وباب جبریلدن چیقوب بقیع شریفه کیدرك بوراسنی زیارت ایلدکدن ومأمورین حکومت و اکابر مملکت ایله معایده رسمنی اجرا ایتدکدن صکره ذبح قرابین ایچون هرکس خانه‌سنه کیدر §

عید اضحا معایده‌سی حجاجك مکه‌دن عودت ایلدکاری کون اجرا اولنور ، شویله‌که : یوم مذکورده اهالینك چوغی باب السلامدن مواجههٔ سعادته قدر

دیزیلوب حجرهٔ سعادتی زیارت ایچون مسجد سعادته ورود ایدن قافله اهالیسنی استقبال وغنی فقیر ، بری برینك خاطرینی سـؤال ایدوب اجرای مراسمهٔ تهنیت وبعد الزیاره اهل قافله‌نك آیری آیری خانه‌لرینه کیدوب اجرای مراسم خوش آمدی ومحبت ایدرلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٩ }

مدینهٔ منوره ــ نك صورت خلقتیله وقوعات متفرقهٔ غریبـه‌سی بیاننده در §

خالق زمین ــ وافلاك ﴿ تعالی شانه عن الفهم والادراك ﴾ حضرتلری اوّلا مکه‌یی بعده مدینه‌یی خلق وایجاد ایتمشدر ، بونلردن صکره بیت مقدسی وبیك سنه مرورنده دفعةً واحده اماکن سائره‌یی یاراتمشـدر ؛ هجرتسرای علیه‌ده باران متوالیه اولمامق حسبیله اگرچه اهالیسنی اداره‌یه کافی حاصلات ارضیه‌سی یوق ایسـه‌ده حوایج بشریه‌یه عائد لوازماتك کافه‌سی شـام و یمن طرفلرندن کتیریلوب صاتیلمق معتاد اولدیغندن اول شهر مقدس سکنه‌سنك جمله‌سی بلاد سـائره اهالیسی کبی بلغ مابلغ اداره اولنورلر ؛ بوحکمته مبنی اولملیدرکه نبیّ ذیشان ﴿ علیه صلواة المنان ﴾ افندیمز حضرتلری (بن یاغموری ممالك سائره‌دن آز بر مملکتده ساکن اولدم ، او مملکت ایکی چشمه آره‌سنده بولنمش اولمق حسـبیله تکثیر زراعته صالحدر) بیوردیلر و جناب عایشـه ﴿ رضی الله عنها ﴾ یه مدینهٔ منـوره‌نك نفوس کثیره‌یی اداره واسـتیعاب ایده جکنی بیلدیرمك ایچون (ممالك اطراف سـکنه‌سی نار دانه‌لری کبی مدینه‌یی املا ایتدکاری وقت ای ! عایشه سنك حالك نیه منجر اوله‌جقدر ؟) دیدیلر و مشار الیهانك (یا آنلر مدینه‌ده نه صورتله تعیش ایده بیلورلر ؟)

دیمسنه (حق سبحانه و تعالی حضرتلری آنلری زمین و آسمان و فرادیس جنان خاصلا تیله اعاشـه ایدر !) جوابنی و یردیلر ایدی ؛ بر دفعه دخی (یا اباذر ! مدینهٔ متیمنه شهری ذو الحلیفه‌ده کائن آغاجك یاننه قدر توسـع ایتمدکجه قیامت قائم اولمز ، یا اباذر ! بیوت مدینه جبل سـلعه نوقت اتصال ایدر ایسه سن طورمیوب شامه رحلت ایتملیسین !) بیورمش وجناب ابوذر (مدینهٔ منوره بیوتی رسـول اکرمك خبر و یردیکی موقعه اتصال ایلدیکی آنده بنـده شامه رحلت ایتدم) دیو نقل و روایت ایلمشـدر ؛ حضرت اباذرك جسـامت مدینه دورنده سواد شـامه نقل ایلدیکنی مورخلر خبر ویرمشلردر §

واقعا هجرتسرای پیغمبری رسالتماب ﴿ صلی علیه الوهاب ﴾ افـدیمز حضرتلرینك وقوع رحلتندن صکره اکتساب جسامت ایله غایت بیوك بربلده هیئتنه کیروب حدیث سالف الذکرده تحدید بیـوریلان موقعه قدر اتسـاع ایلمشدر، حتی اهالیسی راحتسز اولمغه باشلادیغندن برر برر بلاد اطرافه هجرت ایدوب داخل شهرده فرد آفریده قالمامش وموثوقاً نقل اولندیغنه کوره وحوش وسباع بیابانی مسجد النبی حرم لطیفنه قدر کیروب اسطوانات مأثوره‌یی تلویث ایتمشدر ، بوکا سبب ایسه اول شهر مسعودك اتساع ایتمسیله برطاقم فنالقلرك فرجه نمای ظهور اولمسی ایدی ؛ چونکه شهرك خانه‌لری چوغالدقجه چوغالمش وآتش آشوب وفتنه بتون اهالینك راحت وحضورینی سلب وازاله ایلمش اولدیغندن سکنهٔ دار السکینه برر برر ترك دار ودیار واجلای وطن ایله هربری برطرفه فرار ایدرك شرارهٔ آشوب وفتنه انطفا پذیر اولدیغی آنده وحوش وسـباع بیابانی‌یی طاغلره قاچیروب ینه هرفرد یرلو یرینه عودت ایلدیلر ؛ بوخبری نقل وروایت ایدن مورخ مشهور ابن فرحوندر ، تفصیلات وقعه‌یی اطرافیله تعریف ایلدکدن صـکره (مدینهٔ منوره‌نك برکره‌ده آخر زمانده خالی عن الاهالی قاله‌جغنی سندات موثوقه اتیانیله خبر ویرمشدر §

امام نووی « بووقعه آخر زمانده اولسه کرکدر » ادعاسيله ابن فرحون طرفنـدن نقل وروايت ايديلان هجرتك وقوعنی تكذيب ايتمك ايستەمش ايسەده (سكنهٔ مدينه دار وديارينی برنجی دفعه اولەرق ترك ايدوب برمدت صكره عودت ايدەجكلر ودفعهٔ ثانيەده اجلای وطن ايدوب آرتق بردهاعودت ايتميەجكلر در) مفادينی تضمن ايدن حديث صحيح حكمنه كوره امام نووی مرحومك مرادی « ايكنجی تركك قيامتده اولەجغنی ايمادن » عبارت بولنمش و ابن فرحونك نقل ايلديكی هجرت وقوعه كلمش اولمق اقتضا ايدر ؛ اوت ! قيامت تقرب ايتديكی زمانلر اثرده وارد اولديغی اوزره مدينه اهاليسـنك اخلاق وآدابی بوزولوب فسق وفجور ظاهر و هر فرد اظهار فساد و دنائته متبادر اولەرق چارپالر ايله اختـلاط ايديلەجك ومأثر نبويەيه علی الخصوص مسجد شريف مدينەيه حرمت ورعايت اولنميوب شريعت غرّا خارجنده ؛ آداب انسانيه خلافنده برطاقم حركات ايقاعيله اول شهر مقدسده سلّمه السلام [كزەجكدر ؛ اولوقت اصحاب ديانت برر برر ممالك اطرافه نقـل و هجرت ايدەجكی جهتله مدينـهٔ منوره ساعت قيامته دكين بر درجه خالی قالەجقدر كه جبال و صحارايده بولنـان قوردلر ، كوپكلر ، و دها سائر حيوانلر ، علی العموم مسجد شريفه كيروب اسطوانات شريفه ومنـبر منير و سائر مبارك ومسعود و متبرّك اولان يرلرده كزەجك وارباب نفاق صلوات مكتوبه اداسـنی تركله حيوانات مذكوره بی مسجد سـعادته دخولدن منع ايتميەجكدر وبراز وقت مرورنده اصحاب نفاق دخی وحوش وسـباع بيابانی استيلاسـنه تحملدن اظهار عجزله هر بری بلاد وممالك اطرافه طاغيلەجغندن مدينهٔ منوره بتون بتون بوش قالوب مقرّ وحوش وسباع اولەجقدر §

هجرتسرای عليّەنك تنهالغی بو درجەيه رسـيده اولدقده (جهينه) و (مزينه) قبيلەلری افرادندن بر آدم لمصلحة مدينەيه كيدەرك هيچ برشخصه ملاقی اولەميەجق وبوحالدن رهين خوف وتلاش اولوب شاشقين ،

شاشقين ، اطرافه نكران اولدقلرى حالده مأمورين ملائكه بونلرى دخى اهالينك اولديغى محله سوق و الحاق ايلدكدن صكره ساعت قيامت قائم اولوب حضرت پيغمبرك (مدينه سكنه‌سى اجلاى وطن ايتدكلرى اثناده « مزينه » و « جهينه » قبيله‌لرينه منسوب ايكى كيمسه مدينه‌يه كيدوب شهرك بنى بشردن خالى اولديغنى كورونجه ايكيسى بردن رهين حيرت اوله‌رق « اهالئ بلده عجبا نره‌يه كيتمشدر ؟ بو وحوش وسباع بيابانى سبب ندركه ؟ بوجاى مقدسى مقر ايدنمشدر » ديو سويلشورلرايكن نزول ايدن مأمور آسمانى بونلرى خلائق محشره الحاق ايده‌جك ومرقوملر مدينه‌ده تيلكيدن غيرى ذى روح كوره‌ميه‌جكدركه بنم مسجدمه قورت ، كوپك دخول ايتمدكجه ساعت قيامت قائم اولميه‌جقدر) بيوردقلرينك سرّى ظاهره چيقوب هركس ايتديكنى بوله جقدر §

واقف سرائر — حكمت ﴿ عليه اقوى التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى بركون « مدينهٔ طاهره‌ده (حالقه) ملحمهٔ كبراسى اوله‌جقدر ؛ حالقه ، تعبير ايديشمدن باشلرى تراش ايديجى معناسى آكلاشلمسون ! حالقه‌دن مرادم ، دين ومذهب تراش ايديجى ديمكدر ؛ نعوذ بالله تعالى اولكون مدينه‌ده بولنان امتم هيچ اولمزايسه مدينه‌دن برقوناق مسافه‌يه قدر قاچمليدر » نهجيله (حرّه) وقعهٔ مكدره‌سنه اشارت بيورديلر ؛ وبردفعه دخى سفره كيدرلركن « حرهٔ زهره » دنيلان تپه يانننده طوروب استرجاع [*] ايتديلر ايدى ؛ حضرت پيغمبرك استرجاعى معيت معالى منقبت رسالتپناهيلرنده بولنان (غالبا بوسفرده برفنالق اوله جقدر) انديشه‌سنه دوشورمش وبنابرين عمر بن الخطاب ﴿ رضى عنه الله الوهاب ﴾ حضرتلرى (نه كورديكز ؟ يارسول الله !) سؤالنى ايراده جرأت كوسترمش اولديغندن (بو تپه‌ده اصحابمدن صكره خيار امتمدن پك چوق كيمسه‌لر قتل ايديله جكدر !) جوابنى ويرديلر وبركره‌ده

[*] بركدر وبلايه آوغرانيلديغى زمان [انا لله وانا اليه راجعون] كريمه‌سنى ذكر ايله اظهار توكل ايدلمكه استرجاع دينور .

بنی عبدالاشهل قریه‌سـنه مشرف اوله‌رق وید سـعادتلریله حرّهٔ زهره‌یی کوستره‌رك (بوتپه‌ده خیار امتم قتل وتلف ایدیله‌جکدر) دیدیلر ؛ حضرت ابوهریره بواحادیث شریفه‌یی بیلدیکندن (الهی! بنی هجرتك التمشنجی‌سنه‌سنه وچوجوقلرك اجرای امارت ایده‌جکلری کونه قدر معمر ایتمه) دیودعا یعنی حضرت پیغمبرك خبر ویردیکی حرّهٔ زهره وقعهٔ متألمه‌سـنه دکین برحیات اولمامقلغی جناب معطی العطایا حضرتلرندن رجا ایدر ایدی ؛ حرّهٔ زهره وقعهٔ مکدره‌سی ایسه اشاغیده تعریف اولندیغی اوزره یزید فضاحت مزیدك زمان ملعنت بنیـان حکومتنده ظهور ایدوب مدینهٔ متیمنه ده ذکری مسـتهجن برچوق فناقـلر وقوعبولمش وقاضی عیاض مرحوم (معجزهٔ نبوی اثریله امرخلافتك ممالك شـام وعراقه انتقالندن صکره مدینهٔ منوره دین ودنیـا جهتیله احسن برحالده ایکن ترك اولندی) دیمشدر §

جناب عیاضك بوفقره‌یی اتیاندن مقصدی (مدینهٔ منوره ترك اولندیغی زمان، علماسیله فضلاسی چوق واثمار وفواکه جهتیله عالم فناده اول‌شهر مقدسه شبیه برمملکت دها یوق ایدی) دیمکدر ؛ واقعا مدینهٔ دارالسکینه قاضی عیاض مرحومك خـبر ویردیکی حال وهیئتده ایکن دهشـتنمای ظهور اولان قارغشه‌لقده آنفاً بیان اولندیغی اوزره اهالی اورکوب بلاد اطرافه طاغیلدیلر ومدینه‌دن غیری هیچ برمملکته مخصوص اولمیـان اشجار واثماری وحوش بیابانی‌یه براقدیلر ؛ برمدت صکره ینه عودت ایتدیلر ایسه‌ده اول شهر مطهر خیلوجه زمان اهالیدن خالی برجزیره حکمنده قالدی ایدی §

وقعهٔ حرّه — وقعهٔ حرّه ، دن مقصد مدینه‌ده «حرّهٔ زهره» دنیلان تپه‌نك واقع اطلاق اولنان محلنـده که (مسجد شریف نبوی یه برمیل قدر اوزاق بریرده واقعدر) مسلم بن‌عقبة المزنی طرفندن ایقاع ایدیلان فاجعه‌در ؛ بووقعه‌نك سببی یزیدعنیدك مدینهٔ منوره‌یه عثمان بن محمدبن ابی سفیانی امیر

نصبیله سکنهٔ دارالسکینهٔ مدینه‌یی کندوسندن تنفیرایتمش اولمسی ایدی ؛ چونکه یزید فضاحت بدید طرفندن مدینة الرسوله والی نصب ایدلمش اولان عثمان بن محمد بن ابی سفیان مدینهٔ منوره یه دار الهجرهٔ علیه اهالیسنك حضرت حسین (رضی الله عنه) ك وقوع شهادتندن طولایی کانون درونلرنده آتش اندوه واضطراب شعله فروز التهاب اوله‌رق یزید فاجر بیعتندن کردن کش امتناع اولمغه قرار ویردکاری بر زمانده واصل اولوب یزید عنید طرفندن آلمش اولدیغی تعلیمات اوزرینه اهل مدینه‌دن برقاچ متدین ذاتی یزیده بیعت ایتدیرمك سودای خامیله سواد شامه کوندرمش ایدی ؛ عثمان بن محمدك بالانتخاب یوله چیقاردیغی ذوات سواد معظمهٔ شامه مواصلت ویزید پلیدك عطایای کثیره وجوائز وفیره‌سنی آلوب عودت ایلدیلر ایسه‌ده یزید فاسق زمایم اخلاقله موصوف وشرب خمرایله مألوف برسك دنی مسلك بولندیغی جهتله کندوسندن تنفر ایدوب دها شامده ایکن بیعتنی خلعه قرار ویرمشلر ایدی ؛ وقتاکه مدینه‌یه مواصلت ایتدیلر ، دار الهجرهٔ علیه اهالیسنی مسجدسعادته دعوت ایدوب (ای ! مسلمانلر ! بز بر آدمك یانندن کلیورزکه نه‌دینی ونه‌ده ایمانی واردر ؛ شراب ایچر ، چالغی دیکلر ، کوپکلرله اویون اوینار ، اقوال وافعالی ، حرکات وسکناتی ، دائرهٔ شریعتك خارجنده‌در ؛ ای اهل مدینه ! بیلك وآکاه اولك که بز آنك بیعتنی خلع ایتدك ! حالبوکه آنك عطایای وفیره وجوائز کثیره سی بزم اوزریمزده در !!! سزی آنك بیعتنه تشویق ایچون بزه پك چوق احسانلر ایتدی ، خیلوجه هدایا دخی ویردی ایسه‌ده موافق شریعت برحرکتی مشهودیمز اولمدیغی یعنی جملهٔ منهیاتی مرتکب برفاسق مجاهر و فاجر فضاحت ظاهر اولدیغی جهتله آنك تحت تبعیتنده بولنمق بزجه مناسب دکلدر) مألنده هربری بر رخطبهٔ مؤثره ایراد ایلدیلر ، عبدالله بن حنظله حضرتلری کندیلرینه بیعت ایدلمسی اوزرینه وجوه واعیان انصاره خطاباً دیکر برخطبهٔ بلیغه ایرادیله بوکا (یزید اکر

آسماندن باشمزه طاش نزولنه سببیت ویره‌جك درجه قبایح اجراسنه قیام ایتمامش اولسه ایدی ، آندن خلع بیعت ایتمز ایدك ، آنك حركاتی سببیله قورقاروزكه باشمزه طاش یاغمسون !!!) مآلنده برطاقم فقرات علاوه ایلمش اولدیغندن اهالی بالاتفاق منبر منیر نبوی یاننده بیعت یزیدی خلع ایله « عبدالله بن حنظلة الغسیل » و « عبد الله بن مطیع » حضراتنه عرض بیعت ایدرك « ابن حنظله » یی قبائل انصار و « ابن مطیعی » افراد مطیعهٔ قریشیه امیری نصب ایله یزید شقاوت بدید طرفندن امیر اولمق اوزره منصوب اولان عثمان بن محمد بن ابی سفیانی بلدهٔ طیبه‌دن چیقاروب شامه كوندردیلر §

عثمان بن محمد — بن ابی سفیان فوق العاده بر حقارتله مدینه‌دن چیقوب جانب شامه ارخای عنان و بعد الوصول یزید پلیدی كوروب مدینه مبعوثلرینك شامدن عودت ایلدكلری اثناده حرم خرّم نبوی داخلنده خلع بیعت ایله « عبدالله بن حنظلة الغسیل » و « عبدالله بن مطیع » حضرتلرینه بیعت ومؤثر نطقلر ایرادیله سكنهٔ دارالهجره‌یی شام حكومتندن تنفیره غیرت ایلدكلرینی نقیر و قطمیر تعریف و تقریر ایتدی ؛ یزید مبعوثین مدینه‌نك حركات واقعه‌سنه تعریف اولنمز درجه اظهارغضب و « مسلم بن عقبة المزنی » یادكارینك جلب واحضارینی امر وطلب ایدرك ورودنده كندوسنی شامیلردن برجمّ غفیر وجمع كثیره سردار نصبیله مدینهٔ طاهره اهالیسنی تربیه وتأدیبه كوندردی و « ابن عقبة المزنی » یزید شناعت بدیدك امریله قوماندهسنه ویرلمش اولان خونیلری [*] بالاستصحاب مدینهٔ منوره‌یه توجیه مطیهٔ شتاب ایلدی ، لكن « ابن عقبه‌نك » شامدن حركت ایلدیكی ، عسكرك وصولندن اون بش كون اول دارالسكینهٔ علیه سكنه‌سی طرفندن خبر آلنمش اولدیغندن مدینة الرسول قدماسی اولبابده نه صورتله حركت ایدلمك لازم كله‌جكنی بالمذاكره احزاب مشركین وقعه‌سنده طرف ذیشرف پیغمبریدن حفر ایدلمش

[*] مسلمك رفاقتنه ویریلان شامیلر اون بیك نفردن مركب برفرقهٔ باغیه ایدی .

اولان خندق چیقورینی حفر وتعمیق ایله جیوش یزیده داخل خندقدن مقابله
ایدلمسنه قرار ویردیلر و اون بش کون قدر تعمیق خندقله امرار لیالی و ایام
ایدرك کوچوکی بیوکی سلاحلنوب اشعال نائرهٔ وغایه تهیهٔ ادوات حرب وضرب
ایتدکدن صکره داخل مدینه‌ده بولنان « مروان بن حکم » ایله بنی امیه امراسنه
مناسبتلری اولان کیمسه‌لری داخلی بر فنالق چیقارمامق ملاحظه‌سیله خندق
خارجنه چیقاردیلر ، فقط بیوجك بر خطاده بولندیلر ، زیرا اویله برزمانده
خندق خارجنه آدم چیقارمق معلومات داخلیه‌یی دشمنه خبر ویرمك اسبابنی
تهیه ایتمکدر ، حیفا که اهل مدینه بودقیقه‌یی تخطر ایده‌مدیلر §

مسلم بن عقبة — المزنی که یزیدك ریاست عسکره تعیین ایلدیکی دنیٔ
جهنمی در ، مدینه‌یه بعدالوصول شهرك طرف قبلیسنده کائن « جرف » نام
محله رکز خیامله برطاق وصایای مزوره ابلاغیچون داخل شهره برسفیر شقاوت
سمیر کوندردی ایسه‌ده سفیر مرسول خندق ایچنده صف بستهٔ بسالت
وصولت اولان شجعاندن اورکوب مدینهٔ منوره‌یه کیره‌جك یول بوله‌مامش
ودرآن ساعت عودت ایله مشهوداتی حرهٔ واقمه نقل خیام ایلمش اولان
سردار ضلالت شعاره بالاطراف تعریف ایله ایلری کیدلمکدن واز کچلمسنی
(یعنی قولایلقله داخل شهره کیرلمك ممکن اوله‌میه‌جغنی) بیان وافاده‌یه مسارعت
ایتمشدر ، سفیرك بوفکری « مسلم بن عقبه‌یی » مستغرق دریای حیرت واندیشه
ایلدیکندن نتیجهٔ حاله برچاره بولمق امنیه‌سیله حرهٔ واقمدن استحکامات متینهٔ
مدینه‌یه عطف بصر وبومشکل ایشه نه‌صورتله موفق اوله‌بیله‌جکنی تعیین
وتخمین ایچون شام عسکرینی معاینه‌یه حصر نظر ایدرك درین درین دوشونمکه
باشلدی ؛ ناکاه مدینه لیلرك خطای محض اوله‌رق خارج خندقه چیقارمش
اولدقلری مروان بن حکم کلوب مسلمی بحر اندیشه یه طالمش یعنی مدینه یه
دخول ایچون برچاره بولمق تصوریله دریاچه حیرت ایچنده قالمش اولدیغنی
کوردیکندن کندوسیله خصوص مذکوره دائر برمدت ادارهٔ کؤس مذاکره

ایتدکدن صکره بنی حارثه قبیله‌سی افرادندن برقلاغوز دعوتنه قرار ویردیلر وپاره قوتیله برحریفی جلب ایدوب برچوق شیلر وعد ایلدکدن صکره (شیمدی سکا ویره‌جکمز پاره برشیٔ دکلدر ! بزی اکر مدینه‌یه ادخاله برچاره بوله‌بیلور ایسه‌ك ، کیفیتی یزیده اشعار ومدت العمر خاندانکی اداره واعاشه‌یه کافی عطایا جلب واحضارینه صرف یارای اقتدار ایده‌جکز) دیه اقناع واطماعه موفق اوله‌رق اول‌سك دنی مشربك طلبی ومسلمك موافقتی اوزرینه کندوسنه مقدار کافی شام عسکری ویردکدن وکندیلری دخی حریف مجلوبك توصیه‌سی وجهله حرهٔ واقم طرفندن خطّ حرب تشکیلیله برمدت مقاتله ایلدکدن صکره مدینه اهالیسنه غلبه چالوب تکبیر کتیره‌رك شهرك ایچنه کیردیلر ؛ اسباب غلبه‌نك باشلوجه‌سی اهل مدینه‌یی آوازهٔ تکبیرك شاشیرتمش اولمسی ایدی ، چونکه مجلوب مروان اولان شخص دنی سیرت منسوب اولدیغی بنی حارثه رجالی آره‌سنده بولنان شامیلری بنی‌عبدالاشهل منازلی آره‌سندن کچیره‌رك شهرك ایچنه قدر صوقمش وشامیلر دال قلنج اوله‌رق اوکارینه کلان رجال ونسوانی تکبیر کتیره‌رك قتل واعدام ایتمك دنائتنی ارتکاب ایلمش اولدیغندن خندق جهتندن عودت ایدن اهالی شامیلردن ایکی خونریز فرقهٔ باغیه بیننده قالوب نیه اوغرادقلارینی بیله‌مدیلر ومحافظهٔ اولاد و عیال قیدیله هائم وحائر خانه‌لرینه کیروب قپاندیلر ؛ چونکه آوازهٔ تکبیر هجرتسرای علیه‌نك هرجهتندن ایشیدلمش ودلاوران اهالی بویله زمانسز تکبیره غائلهٔ هائلهٔ حرب وصواشك برطرف اولدیغنه علامت اولمق معناسنی) ویروب هربری تعیین قلندیغی نقطه‌یی ترك ایله عودت ایلمش ایدی §

بوفجیعه آلتمش ایکنجی سال هجرت ذی‌الحجه‌سنك یکرمی ایکنجی چهارشنبه کونی وقوعه کلمش و مسلم بی‌عار دار الهجرهٔ طیبه‌یی یوم مذکورده برآوردهٔ دست تسخیر ایلمش اولدیغندن اول کوندن اعتباراً اشاعهٔ انواع مظالم وشناعت ایچون مدینهٔ منوره داخلنده اوچ کون قدر علی‌الاستمرار اقامت

مظلهٔ سبي وغارت وبومدت ظرفنده اهالينك عرض ومالنى اباحه‌يه قدر جرأت ايتدكدن ماعدا نسوان وصبيان حسابدن خارج اولمق اوزره اون بر بيك يدى يوز كيمسه‌يى قنطرهٔ تيغ بيدريغدن كچيرمشدر §

حائز مراتب عال العال شهادت اولانلر عبدالله بن حنظلة الغسيل [١] ايله عبد الله بن يزيد [٢] ومعقل بن سنان [٣] اشجعى و فضل بن عباس [٤] وربيعة بن الحارث بن عبد المطلب ايله برابر بيك يدى‌يوز نفرى انصار و مهاجرين واخيار تابعيندن اولوب قصورى تبع تابعيندن وهله يدى يوزى حملهٔ قرأن كريم اولان صلحادن ايدى §

عبدالله — بن حنظله حضرتلرى برچوق زمان شاميلرله مبارزه ومقاتله ايدوب طاقت بشريه خارجندن بردلاورلك كوسترمش واثناى شهادتده شهادت پارمغنى قالديروب كلمهٔ منجيهٔ شهادتى اوقومش ايدى ؛ مروان بن حكم عبد الله بن غسيلك صورت شهادتنى كورونجه (اى عبدالله ! واللهى حيات ومماتكده انكشت شهادتك دينك كبى قائم ومستقيمدر) ديه دوشمش وبونى ايشيدن شاميلر (اويله ايسه بزاهل جنت ايله مقاتله ايدييورز) ديدكلرندن مروان كمال شرم وحجابندن مرقوملرى اسكات ايده‌جك برجواب بوله‌ميوب يانلرندن صاوشمشدر §

مسلم بوموفقيتى عقبنده دلاللر چيقاروب مدينهٔ طيبه سكنه‌سى بقية السيوفك ايسترايسه آزاد ايتمك ايسترايسه اسيركبى فروخت ايلمك شرطيله يزيد فضاحت بديده بيعت ايتملرى لزومنى اعلان ايتدى ويزيد بن عبدالله بن

---

[١] عبدالله بن حنظله‌نك پدرى احد وقعه‌سنده شهيد اولدرق جنازه‌سى ملكلر طرفندن غسل ايدلمش وكندوسيله سكز نفر اولادى اشبو حرّه ملحمه‌سنده اعدام اولنمشدر .

[٢] عبدالله بن يزيد — حضرت پيغمبرك بريق وضولرينى نقله مأمور ايدى .

[٣] معقل بن سنان — فتح مكه روز نصرت پروزنده حاضراولان دلاوران اصحابدندر .

[٤] جناب فضل — حضرت پيغمبرى غسل ايدن اعزهٔ اصحاب كرامدندر .

زمعه‌يى (حكم قرآن وشريعت رسول رحمان اوزرينه بيعت ايدرز) ديديكى اجلدن قتل واعدام ايلدى ؛ خلق عموميتله يزيده بيعت ايتمامك تصورنده بولنديلر وبوفكر وتصورده برخيلى وقت ثبات كوستردیلرايسه‌ده مسلم نقيض الاسمى سوزندن دوندرمك قابل اولمديغنى كوروب خواه وناخواه اولوجهله بيعت ايلدكلرندن اول خائن بى‌دين چوجوقلريله براراهالئ كرام مدينه‌يى على الجمله اسير وارككلرينى در زنجير ايدوب كمال ذلت وحقارت ايله شهرك خارجنه چيقاردى ؛ اول روز غم افروزده سعيد ابن المسـيبدن غيرى مدينة الرسول داخلنده فرد آفريده قالمامش اولديغندن كلاب صحارى وسباع جبال وبيابانى سوقاقلره دوكولمش و بوقارغشه‌لقده بيك قدر قادين شاميلردن كبه قالمش ايدى §

شاميلر — مسجد سعادتده هاتفدن صلوات مكتوبه اذانلرى اوقونديغنى ايشيدر ومسجد سعادتده هيچ كيمسه اولمديغنى كوروب طورر ايكن بينه مقاتلهٔ خونريزانه‌يه دوام ايدرلر ايدى §

سعيد بن المسيب حضرتلرى شاميلرك ادبسزلكلرينى تعريف صدديله ديمشدركه : (بن وقعهٔ مؤلمهٔ حرّه كيجه‌لرنده مسجد سعادتده يالكزجه قالمش ايدم ؛ شاميلر فوج فوج كلوب كيرديلر ، بنى كورنلرى « هله شومجنون اختياره باقك ، حالا بوراده اوتوروب طورويور » ديه يكديكره ارائه ايدرلر ايدى ، هرهانكى نمازك وقتى حلول ايتسه قبر سعادتده اذان سسى طويوب اووقتك نمازينى قيلاردم ، مسجد سعادت ايچنده ايسه بندن غيرى كيمسه يوق ايدى ، شاميلر پى‌درپى حيوانلرى برابر اوله‌رق كلوب مسجد شريفه دخول ايدرلر وروضهٔ مطهره‌يى كزرلرايدى ، حرم سعادت نجاست خيول ايله آخورلر كبى تعفن ايتمكه باشلادى) §

شاميلر — سـكنهٔ دار السكينه‌دن صاغ قالانلره اوقدر جفا واذا

ایتـدیلر وحقلرنده اوقدر تهدیدات وتضییقات اجرا ایلدیلرکه تعریفی قابل دکلدر ؛ اهالینك اموال ونسوانی اباحه قیلندیغی کونلرده بیوت اصحابه کیروب دورلو دورلو اشکنجه‌لرله اموال واشـیا ایسترلر واصحاب بیوتیماللرینك ، آقچه‌لرینك ، نره‌لرده اولدیغنی سو یلتمك ایچون وحشیانه معامله‌لرله ضرب وتکدیر ایدرلرایدی ؛ اجلهٔ اصحاب کرامدن ابوسعید الخذری کبی نیجه ذواتك برر برر صقاللرینی یولدیلر وذکری مستهجن برچوق فناقلرله ابراز اسائت ودنائت ایلدیلر ؛ ابن فرحون برتأسف فوق العاده ایله دیمشدرکه : ابوسعید الخذری حضرتلرینك صقالی اولمدیغندن کندیلرینی مطروش ظن ایدردم ، برکون (افندم آرتق صقال صالیویرسکز ! » دیدم ، بیوردیلرکه : (بن اولجه صقاللی ایدم ! حرّهٔ معلومه وقعه‌سنده شاملیلر خانه‌می غارت ویغما وبکا فوق الغایه جفا ایتدیلر ! ابتدا کلانلر اشـیای موجوده‌می آلوب کیتدیلر ایدی ، صکره دن کلانلر بر شی بوله‌مدقلرندن بنی پك آشـوری درجه‌لرده تضییق و توبیخ ایلدیلر و « آرتق اشـیا قالمدی ، سزدن اوّل کلان ارقداشلریکز آلدیلر » دیدکجه تهدیدات وتحزیراتی آرتیروب نهایت صقالمك قیللرینی برر برر یوله‌رق بنی بوحاله قویدیلر) جواب تأثر ایجابنی اخذله دلخون اولدم §

مسلم مسجد سعادتده عرض بیعت ایلمك ایسـتیانلردن دخی برچوق ذواتی شهیدایدوب سینه‌سنده ذره قدر انصاف ومرحمت اثری اولمدیغنی اعلان ایتمشدر ؛ زوجات عالیات طاهراتدن « امّ سلمه » (رضی الله عنها) والده‌مزك اوغلی « عبدالله بن ابوسلمه » حضرتلری اول کون مسـجد سعادتده عرض بیعت ایتمك ایستیانلردن بری اولوب (کتاب وسنت رسول عالی جناب احکامنجه بیعت ایدرم) دیمش ایدی ، مسلم بی عار (یوق یوق ! یزید هرنوقت اموال واولادیکی تصرف ایتمك ایستسه منعه مقتدر اوله‌مامق شرطیله بیعت ایتملیسین) دیمسی اوزرینه (اویله ایسـه بن بویله بیعتی قبول ایده‌مم) جواب صوابنی ویردیکندن شهید ایدلمشدر ؛ بوذاتك شهادتندن صکره « ابوالجهم بن حذیفة

العدوی » حضرتلری چاغریلوب (یزید سـکا شامده وافر عطایا وجوائز ویرمش ایدی ، سن عودتکده آنك مساوی ومعایبنی ذکر وتعداد ایله مدینه خلقنی کندوسندن تنفیر ایلدك) کبی برطاقم سوزلرله برچوق معاتبه ایدرك نهایت شـهید ومتعاقباً سنان بن معقل الاشجعی حضرتلری کتیرتیلوب مشار الیهه ترفیق ایدلدی ؛ مسلم روسیاه بوخباثتی اجرادن صکره عمر بن عثمان بن عفان (رضی عنهم الله المنان) حضرتلرینی بالاحضار چکه سنده برقیل قالمایجه یه قدر یولمق صورتیله جور وازایه اجتسار ایتدی وبالآخره شـهید ایلمك ایسـتدی ، فقط عبدالملك بن مروان بسط جناح صحابت ایلدیکندن اجرای مافی الضمیره موفق اوله مدی §

مسـلم بن عقبة المزنی بو قدر اهانتی اجرادن صـکره زین العابدین حضرتلرینك جاب واحضار ایدلمسی امرینی ویردی وجناب امامك تشریفنده آیاغه قالقوب مشار الیه حضرتلرینی کندی یرینه اجلاسله (سکا یزیدك سلامی واردر !) دیدی ، لکن جنـاب امام ردّ سلام ایتمیوب (انی کنت مافعل هذه المدینه) دیدکدن صکره عودت ایچون قیام ایلدیکندن وقار و عظمت جهتیله مدینه شهر واسعنه صیغامامقده اولان قوجه ابن عقبه هرنه فکر وذهابه مبنی ایسه سیوری سینك قدر کوچولوب وبردن بره یرندن صچرایوب کمال تعظیم ونهایت توقیر وتفخیمله حضرت امامك رکاب اسب صبارفتارینی طوته‌رق ایجه برمسافه‌یه قدر راسمهٔ تشییع سایسکاری اجراسنده بولندی !!! §

مسلم نقیض الاسمك یاننده هرنوقت علی بن حسین بن حیدر حضرتلرینك اسم شریفلری آکلسه ، اظهار کمال غیظ وحدت ایدر واول ذات سعادت سماتك شهادتنه بریول بولمق ایچون همیشه اعمال فکر وذهن ایلر ایدی ، وقتا که ملاقات وقوعبولدی ، حضرت امامك چاره جوی شـهادتی اولان حریف شقاوت الیف مشهودی اولان مهابت عجیبهٔ خالقیه به تحمل ایده مدیکندن همان

تحويل لسان ايله مافی الضميری خلافنده بر طاقم سوزلر سويليه‌رك بيوك برتلاش ايله (ياعلی ! بن سكا نه كبی خدمتده بولنه‌يم ؟) ديوب تتره‌مكه باشلادی وحضرت امام (بنم سندن هيچ برامیدم يوقدر !) جواب صلابت اشرابنی ويردكده ديلی طوتولمشجه‌سنه اختيار سكوت ايلدی ايدی ؛ بوكيفيت مسلمك عونه‌سی بيننده موجب استغراب اولديغندن (ای مسلم ! سن بوچوجوغه علی الخصوص آنك خاندان كرامنه لعن وسبّ ايدردك ! حالبوكه اثنای ملاقاتده فوق‌الغايه حرمت ورعايت كوستردك ! بونك سببی ندر ؟) ديديلر وابن‌عقبه دخی (اوذاتی كورديكم ساعت كاشانهٔ قلبم رعب وهراسله طولديغندن اولوجهله معامله ايتمكه مجبور اولدم !!!) جوابنی اعطا ايلديلر §

ابن عقبه — علی بن حسين ايله ملاقاتدن صكره مدينه‌دن قيام وحركت ايدرك اوچ كون صكره « قديد » وعلی قول «هرشی» دنيلان يرده كه بردی ، يزيد عنيد دخی اوچ آی مرورنده « ذات الجنب » علتنه طوتيلوب متأثراً وفات ايلدی ، عليهما اللعنة والخسران §

مسلم مدينه‌يه كيروب اجرای خباثت ايلديكی زمان عبدالملك مدينهٔ منوره ده اولمغله مسلمك جرأتنه تعجب ايدر ايدی ؛ بركون ينه بويرلردن بحثله يزيدك بووضعنی ومدينه‌يه عسكر كوندرمكده اولان خطاسنی ذكرله بعض سوزلر سويلدی ، بواثناده مجلسنده يهودی ايكن مسلمان اولمش برآدم وار ايديكه بوآدمك اسمی « يوسف » اولوب عبد الملكك احباسندن ايدی ، الی عبدالملكك اوموزينه قويوب (سنك سوق ايده‌جكك عسكر يزيدك سوق ايلديكی عسكردن دها اشد ودها اوفروازيد اولسه كركدر) ديمش اولديغی مرويدر §

يحيای غسانيكه مسلم بن عقبه ايله مدينهٔ منوره‌يه كوندريلان اشرای عسكردن بريدر ؛ بالذات نقل وروايت ايدوب ديمشدركه : مسلم بن عقبه مدينه‌يه كيرديكی اثناده بن مسجد سعادته كيروب عبد الملكك يانه اوتوردم

ایدی ، بکانوجیه وجهۀ خطابله (سنده شام عسکرندنمیسین ؟) دیوب (اوت ! آنلردنم !) جوابنی آلدقده (بوندن صکره نره‌یه کیده‌جککزی بیلورمیسیکز ؟ اسلامده الك اول ولادت ایدن وحواریٔ رسول الثقلینك اوغلی اولان ابن الزبیر اوزرینه کیدیورسکز ! ابن الزبیرك والده‌سی ذات النطاقین حضرتلریدر ، یمین ایدرمکه ابن زبیر کیجه‌لری قائم کوندوزلری صائمدر ، اکر جمله خلق آنك قتلنده اتفاق ایتسه‌لر ، الله تعالی جمله‌سنی جهنمه القا ایدر) دیدی §

حکمت — یحیای غسانی یه بویله دیمش اولان عبد الملك کندوسی جلوس ایتدکده یحیایی حجاج لجاجه ترفیق ایدرك ابن زبیری خرسز کبی حرم شریف داخلنده قتل وصلب ایلمك اوزره مکه‌یه کوندردی §

غریبه — یزیدك بیعتنی قبول ایلمدیکندن ایچون ابنای قریشیه‌دن برچوجق دخی شهید ایدلمش ایدی ، بوچوجوغك والده‌سی اوغلونك وقوع شهادتندن متأثر اولوب (الله فرصت ویردیکی تقدیرده کرك حیاً وکرك میتاً مسلمی آتشده یاقمغه نذر ایلمش ایدی ، مسلمك جانی زبانیلره تسلیم اولندیغنی طویدیغی آنده ایفای نذر ایتمك اوزره کوله‌لرینی آلوب « قدید » موقعنه عزیمت ومسلمك مزار مردارینی حفر ونبشه مسارعت ایتدی ، کوله‌لر ابتدا مزارك باش طرفنی آچوب کوردیلرکه بیوك برحیّه مسلمك کردن اخبثنه صاریلوب خبیث مرقومی تعذیب ایتمکده‌در ، اوراسنی براغوب آیاقلری جهتنی آچدیلر ، فقط بوراده دخی دیکر برحیّه‌نك آیاقلرینه صاریلوب تعذیب ایلمکده اولدیغنی بالمشاهده (یاستی ! بوحریفی جناب حق عذاب ایدیور ! اکر مساعده ایدرایسه‌ك ، خالی اوزره ترك ایده‌لم) دیه خانملرینه کوردکلری حالی سویلدیلر ، قادین ایسه اولاد آجیسیله مسلمك لاشه‌سنی احراق ایتمك ایستردی ، کوله‌لرك بوافاده‌سی اوزرینه قالقوب ایکی رکعت نماز قیلدی والل‌رینی قالدیروب (یارب ! سن بیلورسن که بن مسلم حقنده غضبنا کم ! نذرم دخی واردر ؛ ایفای نذره

مساعده بيور !!!) ديدى ودعاسنى تمام ايتدكدن صكره مسلمك مزارنى بتون بتون آچديروب بردكنك ايله حيدلره طوقندى وپيالنلر برطرفه چكيلوب كيتدكارندن خبيثك لاشهٔ مردارنى ياقوب ايفاى نذر ايلدى §

ـ ولله در ماقال ـ

نار دنيايه خدا ياقمغه ويردى رخصت
آخرتده نه‌چكر بيلمم عجب اول لعنت

مهمه ـ حرّهٔ واقم ملحمه‌سنده شهيد اولانلرك على العموم معذور ومظلوم اولدقلرينه وبونلرك جمله‌سى اجر عظيمه نائل اولمش بولندقلرينه شبهه يوقدر ، بوخصوص كتب سماويه‌ده دخى مذكور وحتى كعب بن احبارك (بن توراتده كوردم كه حرّهٔ واقم وقعه‌سنده حائز رتبهٔ شهادت اوله‌جق ذواتك انوار وجوهى عرصهٔ قيامتى تنوير ايده‌جكدر) ديدكارى مشهوردر ؛ رحمة الله تعالى عليهم اجمعين §

لعنت يزيده سبب اولان سرائر وخفايا ـ يوقاريدن برى تفصيل اولنان حرّهٔ واقم وقعهٔ دلخراشنى ايقاعه سبب اولان يزيد فضاحت بديدكه التمشنجى سنهٔ هجريه محرم الحرامنك اوننجى كونى نخل دلكش خرام باغ ولايت اولان امام همام حسين بن على ﴿ رضى عنهما الله العلام ﴾ حضرتلرينك ايكى جكر پاره‌سى والتى برادرى ويتمش قدر اقربا وتعلقاتيله سروسر آزاد آسا سراسر افتادهٔ خاك سياه اولملرينه سبب مطلق اولان لعين دوزخ نشيندر ، قدماى اسلاف اول خبيث تيره بخت حقنده احتياط اوزره حركتى اختيار ايله (يزيده لعنت ايتمكدن ايسه سكوت ايتمك اولى در) ديديلر ، يعنى حضرت حمزه ﴿ رضى الله عنه ﴾ ك قاتلى وحشينك بعد بعد اظهار ندامتله تائب ومستغفر اولديغى كبى حضرت امامى شهيد ايتديرمش اولان يزيد شناعت بديدك دخى

امام مشار اليهك شهادتی ایچون ويرديكی امره نادم وپشيمان اولوب توبه واستغفار ايلمش اولمق احتمال محالنی درخاطر ايدرك يزيده لعنت ايديلوب ايدلمامك مسئله سنده اختلاف ايلديلر §

قصيدهٔ امالی صاحبی علی بن عثمان الاوشی « عليه الرحمة ماس الغداة وكر العشی » حضرتلری قدمای اسلافك قرار واتفاقی اوزرينه ﴿عربی﴾

ولم يلعن يزيداً بعد موت * سوی المكثار فی الاغراء غالی *

بيت فصاحت ثبتيله مبحث مذكورده سكوت ايدلمك اقتضا ايده جكنی ايما وتنبيه ايلمشلردر §

بيت مذكورك معناسی (سلفدن يزيد بن معاويه حقنده هيچ بركيمسه لعن ايتمدی ، آنجق حدّی تجاوز ايدن خوارج و رفاوض كبی برطاقم آدملر لعن وطعن ايلديلر) ديمكدر §

مع مافيه يزيدك جانی جهنمه واصل اولونجه‌يه قدر خاندان نبويه‌يه انواع اهانت وتعدّيدن كفّ يد ايتميوب نهايت «حرّهٔ واقم» وقعهٔ متألمه‌سنی ظهوره كتورديكنه باقيلور وائمهٔ اهل بيت كرام حقنده متجاسر اولديغی ظلم وحقارت خاطره كتوريلورايسه يزيدك قبل الوفات توبه ايتمامش اولديغی رهين ثبوت اولور ، ولوسلم توبه ايتمش اولسه بيله ، مادامكه كفری ثابتدر ، حالت احتضارده اولان ايمان وتوبه‌سی شايان قبول اولورمی ؟

يزيدك كفری موجب اولان مساويسی — يزيد بركون مصحف شريفدن تفأل و ﴿ واستفتحوا وخاب كل جبّار عنيد ﴾ كريمهٔ جليله‌سی ظهور ايتديكنه ابراز غضب وتهور ايدرك اول رقّ كريمی پاره پاره ايدوب انداخت بيابان ايلدكدن صكره قطع اوله‌جق لسانيله ﴿ عربی ﴾ تخوّفنی بجبّار عنيد * فها انا ذاك جبار عنيد * اذا ماجئت ربك يوم حشر *

فقل يارب مزّقني يزيد * ؛ قطعهٔ بی اعتبارینی کشـیدهٔ سلك نظم مختل النظام ایتدی ایدی ؛ منظومهٔ مذکوره‌نك [*] مفاد هذیانباشی ﴿ شعر ﴾ بنی جبار عنیـد ایله ایدرسن تخویف * بیلمش اولکم بنم عالمده اوجبار عنیـد * روزمحشرده ملاقی اولیجق ربکه سن * آکا سویله که بنی ایلدی صدپاره یزید * ؛ دیمکدن عبارتدر §

﴿ عربی ﴾ اذا حرمت یوماً علی دین احمد * فخذها علی دین مسیح بن مریم * ؛ بیتنـك قائلی دخی یزید رزالت بدید اولدیغنی حکایه ایدرلرکه بو بیتك خلاصهٔ مآل دنائت اشرابنـدن نجس مطلق اولان شرابك حرمتنی انکار وتکذیب ایچون یزیدك نصرانیتی دخی قبـول ایتمش اولدیغنی آکلاشـیلور ؛ بوتقدیرجه یزیده لعنت ایدلمامك قابلمیدر ؟

سـعد الدین تفتازانی — « حضرت پیغمبرك اهل قبله‌یه لعنتی نهی ایتدیکی مثبت اولدیغندن کرك یزیده وکرك حجاج پلیده لعنت اولنماز ؛ اهل قبله‌دن بعضلری حقنده لعن نبوی صدوری دخی مروی ایسه‌ده ذات عالیٔ نبوی حقایق احواله واقف ومطلع اولدیغی جهتله کندیلرندن لعنك صدوری نهی لعن حقنده‌کی ارادهٔ سنیه‌لرینه معارض دکلدر » نصیحتیله یزیدك کفرینی احتیاطاً ستر واخفا ایتمك ایسته‌دیلر وبعض راویلر دخی سعد الدینك بوسوزیله تنویر مدعا ایدرك یزیده لعنت ایدلمامك لازم کله‌جکنی ادعایه قالقیشدیلر ایسه‌ده یزید عنید حضرت امام مظلومك قتلی امرینی ویردیکی آنده اختیار کفر ایتمش وهله بیت سالف الذکرك ناقلی طرفندن اولنان تدقیقه کوره شرابك حرمتنی

---

[*] بو منظومه‌یی ولید بن یزید انشاد ایتدی ، دینلر دخی وار ایسه‌ده بیت مذکورك یزید بن معاویه‌یه نسبتی تحقیقه مقرون کورینور .

انکاراچون تنصر ایتدیکی کندی قوللیه مرتبهٔ ثبوته وارمش اولدیغندن علمای اعلام (حضرت امامك قتلنی امرایدن وبالفعل قتل ایدن و بو ماده‌یه رضا کوسترن) اسافل کائناتك جمله‌سنه لعن ایتمك جائز اولدیغنه اتفاق ایلدیلر §

حضرت امامك قتلی حقنـــده یزیدك اعطای امر ایلدیکی مجهول اولمق احتمالی واردر ، دینه‌جك اولور ایسه « کبار ائمه‌دن بر ذات فضائل سمات یزیدك تحصول قریحهٔ کریهه‌سی اولان اشــبو ﴿ عربی ﴾ سهم اصاب ورامیه بذی سلم * من بالعراق لقد ابعدت مرماکا * : بیتیله حضرت امامك قتلنی امرایلدیکنی اثبات ایتمش و خصوصیله حکایهٔ آتیه مطالعه‌سندن آکلاشیله‌جغی اوزره یزید پلید بو فضاحتده بولندیغنی الآن اعتراف ایلمکده بولنمشدر » جوابی ویریلور §

جناب امامك شهادتنه یزیدك رضا واســتبشاری وخاندان نبویه حقنده تجویز اهانت واضراری ، پیوستهٔ ثبوت اولدیغنه بناءً هیچ توقف ایدلمیه‌رك هم کندینه وهمده بو خصوصده‌کی اعوان وانصارینه لعنت اولنملیدر ! انصاف بیورلســون ، یزید حضرت پیغمبرك سبط کزیننی ایکی جکر پاره‌سی برابر اولدیغی حالده قتل و اتلافله حق عالیٔ نبویده تجویز جفا و حقارت ایدرك ﴿ ان الذین یؤذون الله ورســوله لعنهم الله فی الدنیا والاخره ﴾ فحوای منیفی حکمنه مستحق لعنت ونفرت اولمشدر !!! بویله برخریفه لعنت ایدلمزمی ؟

یزیده لعنتك وجوبی میدانده ایسه‌ده امام غزالی حضرتلری (شــیطانه لعنت واجب ایکن لعنته بدل استغفار وصلوات شریفه ایله جلب مثوبات اولنمق دها مناسبدر ، یزید خاندان نبویه‌یه درکار اولان اهانتنده اصرار اوزره هلاك اولدی ایسه بوآنه‌قدر معذب اولوب بوندن صکره دخی معذب اوله‌جغی بدیهی وآنك دعواجیسی حضرت پیغمبرایله جناب فاطمه وعلیدر ؛ یوق اکر توبه

ایتمش ایسه لعنتدن نه حاصل اوله بیلور ؛ مع هذا انوار حبّ خاندانله روشنضمیر اولانلرك لعن ونفرتی ضروریدر) دیدیلر ؛ حقّا که برطریق ممدوح واسلم کوستردیلر §

﴿ یازیجی زاده ﴾

یزیده لعنت اولمزدی زمان اوّل ایچنده
ولی صکره کلان ایتدی ایده رز ایتمه استبعاد

حکایهٔ آتیه امام غزالی حضرتلرینك مسئلهٔ مبحوثه حقنده سویلدیکی فقرهٔ موضحه یه تمامیله مطابق واول خائن شقاوت آیین دوزخ نشین ومستحق لعن و نفرین اولان یزید پلیدك الیوم معذب بولندیغنی معرّف ومصدّق اولدیغندن تنویر مدعا ضمننده بوراده ذکر وایرادینی استصواب و اول تیره بخت کائناتك نام بد فرجامنی یادله تلویث لسان ایدلمامك یعنی لعن و نفرینی موقع مناسبه یه انحصار ایلمك نصایح علمادن ایدوکنی عرض واخطاره شتاب اولندی §

حکایه — یرکوکی قصبه سی مقابرنده مدفون و « یرکوکی قطبی » دیمکله معلوم اهل درون اولان شیخ (محمد عریانی) حضرتلرینك احبابندن وروسجق سا کنلرنده مراد بك زاده مصطفی بك دیرلر اختیار برغازی سپاهی وارایدی ؛ بوذات یرکوکی قطبی شیخ محمد عریانی حضرتلرندن بالذات نقل ایدردیکه قطب مشار الیه بیورمشلر : بن زمان ریاضتم اثناسنده برعالمه داخل اولدم ، پیش نظرمده برفضای بی پایان نمایان اولدی ، زمینی سراسر سبزه زار ، سبزه سی بالجمله شکوفه زار ، اورته سنده برنهرجاری سلسال جنتدن نمودار ، برمقدار سیر ایتدکده کوردم جویباراوزره بردارقورولمش ، جوبه لری ساحل نهرده استوار قلنمش ، میاننده برشخص پایندن آصامش ، بروجهله که فرق سری سطح آبه مماس اولمش ،

« العطش العطش » ديو آتش آهى زبانه كش اولور ؛ بنى كوردكده نيازايدوب (لطفله بكا چاره‌ساز اول ، جهنمدن برمق باقى قالدى ؛ بايى بندن خلاص ايتمكه زمان استر ، عجالة كفجهٔ كفكله دهانمه بر ايكى قطره آب ويروب دفع سوز و تاب ايله !!!) ديدى ؛ نظر ايتدكده حالنه ترحم ايدوب كف دستمله آب ويرمكه شتاب ايتدم ؛ ناكاه كوشمه « ال چك ديو » برصوت هائل واصل اولدى ؛ اطرافه نظر ايدوب كيمسه كورمدم ، تنهالقدن حاصل اولمش وهمدر . ديو مقيد اولميوب تكرار عزيمت ايلدم ؛ اوّل صداى بلندى اولكيدن مهيب صفتله بينه استماع ايلدم و بالجمله اوچ دفعه مبتلايى اسقا مراد ايلدم ، هرقصدايلدكجه ممنوع اولدم . بالآخره كمال اضطرابله مزبوره خطاب ايدوب ايتدم (بهى دردمند ! سن نه‌مقوله بدبخت سيه روزكارسين ؟ كه بوبله تنها يرده سكا خضر ايريشمش ايكن فريادرس اولمق ممكن اولميه ؛ بهرحال سنده برشامت وعندالله عفوى جائز دكل بر جنايت واردر ! البتده بندن نهان ايلمه سركذشتكى بيان ايله !) بنم كلامم ايشتدكده آه وزارى ايله ايكى چشمنى ايكى عين جارى ايدوب جواب ويرديكه « مكر شيطانله بندن برمرتبه عصيان صادر اولمشدركه كافهٔ ثقلين صحراى پهناى عمر بيكرانده رخش سركش نفس وهوايه ارخاى عنان ايليه‌لر ، بنم مستحق اولديغم عقوبتك عشر عشيرينه استحقاق كسب ايده مزلر !!! بن اول تيره بخت نااميد يزيد پليدك سرى يمكه سبط رشيد حضرت محمدمصطفى ﴿عليه من الصلوات اعلاها وازكاها﴾ ونورديدهٔ على مرتضى وسرورسينهٔ فاطمهٔ زهرا حسين شهيد ﴿عليه وعلى ابويه شرائف التكريم والرضا﴾ حضرتلرينى داعيهٔ دولت ناپايدار دنيا ايچون لب تشنهٔ صحراى كربلا ايدوب اول حال ايله مظلوماً شهادتنه رضا ويرمشمدر ! عرضه كاه عرصهٔ پرتاب محشره دك بو حال ايله معذّب اولسهم كركدر ! قلم تقدير تغيير پذير اولمز ! بيهوده زحمت اختيار ايتمه وشآمتم سرايتندن حذرايله » ديو كريهٔ هاى وهوى كلو سوزايله قالدى ؛ بن استغفار كنان ولاحول كويان كذار ايتدم ؛ انتهى ، ذيل شقائق نعمانيه §

﴿ صورت ﴾

{ ١٥ }

مدينهٔ منوره — اراضيسى داخلنده ظهور ايدن نارمنذر حجازك صورت وقوع وانطفاسى بياننده‌در §

مخبر صادق (عليه صلوات الله الخالق) افنديمز حضرتلرى { لاتقوم الساعة حتى تظهر نار الحجاز } و { تخرج نارمن ارض الحجاز تضيء اعناق الابل ببصرا } و { لاتقوم الساعة حتى يسيل و ادمن اودية الحجاز بالنار تضيء له الاعناق الابل ببصرا } احاديث شريفه‌سيله مدينهٔ منوره خاك تابناكنده برآتش جيالسوزك اشعه نماى بروز اوله‌جغنى وبوآتش ظاهر اولمدقجه ساعت قيامت قائم اولميه‌جغنى اصحاب سعادت استصحاب كرام حضراتنه خبر ويرديلر وبو آتشك موقع ظهور وانطفاسنى دخى تعيين وارائه بيورديلر ايدى §

ائمهٔ اعلام ذكر اولنان احاديث شريفه‌يى اسانيد معتبره ودلائل متواتره‌يه مستند اوله‌رق نقل وبيان ومورخين عرب دخى اول آتشك شراره نثار ظهور اولديغى تاريخ وجهتى ذكر واتيان ايدرك اولوقت سكنهٔ دار السكينهٔ مدينه طرفندن كوستريلان مسكنت وتذللى اوزون اوزادى مقالات ايله توضيح واعلام ايتمشلر وحكمت ظهورينى‌ده موقع بحث ومطالعه‌يه قويوب اعتراض اولنميه‌جق برنتيجهٔ مسكته ويرمشلردر §

صورتلرى بالاده يازيلان احاديث شريفه‌دن برى زينت بخش صحايف صحيحين اولان احاديث جليله‌دن اولوب معناى منيفى (ساعت قيامت قائم اولمز ، نار حجاز ظاهراولمدقجه) وكتاب صحت نصاب بخاريدن منقول اولان ايكنجى حديثك مؤداسى (حجاز اراضيسنده برآتش ظاهر اولوب شعلهٔ ضياسيله بصراى شامده دوه‌لرك كردنلرى كورينور) ومسند فردوسيده

محرر بولنان حديث جليل ثالثك مفادى دخى (ساعت قيامت قائم اولمز، تاكيم اوديهٔ حجازيه‌دن بر واديسنك آتشله سيلان ايدوب ضياسيله بصراى شامده دوه‌لرك كردنلرى مشاهده اولونمينجه) ديمكدر §

عاصم — بن عدى الانصارى ﴿ رضى عنه البارى ﴾ حضرتلرندن مرويدر، ديمشلردركه : نبى محترم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديمز حضرتلرى بندن حُبَس وسيلك نره ده اولديغنى سؤال ايدوب « بيلمم » جوابنى آلمش ايدى ، براز مدت صكره بنى سليم رجالندن برينه راست كلدم و اثناى مصاحبتده حبس وسيل يوردنده ساكن اولديغنى آكلايوب كندوسنى فى‌الحال حضور رسول متعاله ايصال ايله حبس وسيل ديارى‌سكنه‌سندن اولديغنى عرض ايلدم ؛ داناى سرائر حكم ﴿ عليه صلوات الله الاعظم ﴾ افنديمز حضرتلرى اوذاته توجيه وجههٔ خطابله (حبس وسيلده بولنان اولاد وعيالكى آخر برمحله نقل واسكان ايتمليسين ! اومحلده برآتش جهانسوز ظهور ايده‌جكدركه بوآتشك انعكاس ضيا وشعله‌سيله بصراى شامده دوه‌لرك كردنلرى كورينه‌جكدر !) بيورديلر §

رافع بن بشرى السلمى ﴿ يوشك نار يخرج من حبس وسيل تسير سير مطية الابل، تسير النهار وتقيم الليل ﴾ حديث شريفنى مرفوعاً باباسندن نقل وروايت ايلديكى وبوحديث شريفى امام « احمد » ايله « ابويعلى » دخى تخريج ايتديكى رهين ثبوت اولوب مفاد منيفى (حبس وسيلدن برآتش ظهور ايدرك مطيهٔ ابل كبى يورويه‌جك وكيجه‌لرى قائم اولوب كوندوزلرى سير ايده‌جك) ديمكدر [*] §

روايت اولنان احاديث شريفه‌نك الفاظى يكديكره متخالف كبى كورينور

[*] حانك ضميله « حبس وسيل » حرهٔ بنى سليم ايله سوارقيه آره‌سنده كائن برموقعك آديدر .

ایســه‌ده معانئ شریفه‌سی متحد اولوب نار منذر حجازك قبل القیامه ظهور ایده‌جکنی اخبار وبووقعه‌نك وقوعندن ٦٥٥ سنه مقدم خبر ویرلمش اولمسی دخی معجزهٔ کبرای نبوی جمله‌سندن اولدیغنی ایما واشعار ایدر §

آتش مذکور مدینهٔ منوره بلده‌ســنك جهت قبلیسنده ظهور وطرف شرقیسنده قبائل بنی ســلیم افرادینك ساکن اولدقلری منازله منتهی اولان « سوارقیه » طریقی طرفنه طوغری مرور ایلدی §

بعض مورخلر علامهٔ اسلافدن « بدر » بن فرحونك (مدینهٔ طاهره‌نك قبله طرفنده ظاهر اولوب « احیلین » وادیسنه قدر سیلان ایتدی) دیدیکی قولی درمیانله قول اولی جرح ایتمك ایســتدیلر ایسه‌ده ابن فرحونك خبر ویرمش اولدیغی محل مدینهٔ منوره‌نك جهت شرقیسنده کائن « سوارقیه » یه منتهی اولان طریق اوزرنده بولندیغندن قول اولك صحتنی تأیید ایدر §

قطب قسطلانی — که اولوقت مکهٔ مکرمه‌ده ساکن ایدی (نارحجاز ، مدینهٔ منوره‌نك برمرحلهٔ متوسطه طرف شرقیسنده واقع « قاع الهیلاء [*] » موقعنده ظهور ایدوب آز برمدت صکره بومحلك طرف شرقیســنده بولنان و « احیلین » دنیلان یره یقین اولان محله طوغری یوریدی) دیمشدر §

امام سمهودی — دیرکه : بزه قالور ایســه بوآتش ابتدا احادیث شریفه‌ده اسمی تصریح بیوریلان حبس وسیله دهشتنمای ظهور اولوب فقط آتیده تعریف اولنه‌جغی اوزره برچوق قورقونج زلزله‌لرایله شراره ریز بروز اولدیغی واو آزالق اطراف واکنافی قره بردومان قاپلامش بولندیغی اجلدن ابتدای امرده جهت ظهوری آکلاشیله‌مامش یعنی مورخین اســلافك خبر ویردکاری طرفده سیلان ایتدکدن صکره کورلمش اولملیدر §

---

[*] قاع الهیلاء — بنی قریظه قبائلی مسکنلرینه یقین اولوب « احیلین » ایله « مساکن بنی قریظه » آره‌سنده واقع بر موقعك اسمیدر .

تعريف اولنان آتشك صورت ظهور واشتعالنه باقيلورايسه امام سمهودى مرحومك اشبو ملاحظه‌سى پك يولنده در §

صورت وقوع نار حجاز — ٦٥٤ سنهٔ هجريه‌سى جماذى الاخرينك برنجى بازار كونى حركت ارض وقوعيله چهارشنبه كيجه‌سى ثلث اخيرينه قدر دوام ايتدى وبو حركت ارض آره صره غايت خفيف وبلورسز برحالده وقوعبولديغندن سكنهٔ دار الهجره‌نك قسم اعظمى زلزله‌نك وقوعنه اكتساب وقوف ومعلومات ايده‌مدى ايدى ؛ وقتاكه چهارشنبه كيجه‌سنك ثلث اخيرى اولدى ، حركت ارض غايت شديد وقورقونج صدالر اظهاريله صباحه قدر استمرار واهالى‌بى اويقودن اوياندیروب بى‌خواب وقرار ايتدى ؛ بوحال دهشت اشتمال جمعه كونى اقشامنه قدر سوردیكندن جبال متسلسلهٔ اطرافده وخصوصيله مسجد شريف نبوى سقفلرى آرالقلرنده رعود وصواعق كورولتيسى كبى مهيب آوازه‌لرحاصل اولوب جدران بيوت، يمين ويساره متمايلاً حركت ايدر وكرهٔ ارضك شدت فوق العاده ايله ايرغلانمسندن سقوف منازل بردنبره سقوط ايده‌جك علايم ارائه ايلر ايدى §

مدينهٔ — باهر السكينه اهاليسى اول حال دهشت اشتمالدن رعشه‌كير خوف وهراس وخشيت اولوب نه ياپاجقلرنى بيله مديلر وعلى العموم سوقاقلره دوكولديلر ، آخر الامر مسجد شريف حرمنه طوپلانوب كمال تذلل وانكسار ايله فرياد وحجرهٔ معطرهٔ جناب رسالتپناهى شبكه‌سى پرمقاقلرينه صاريلوب روح لطيف پيغمبريدن استمداد ايلديلر ؛ زلزله آردى آره‌سى كسيلميه‌رك جمعه كونى اقشامنه قدر دوام ايتدى ايدى ؛ خلق جمعه كونى دخى اقشام ايلديلر ايسه‌ده كرهٔ ارض اشبو جمعه كونى تمام اون‌سكز كرّه تعريفى غير ممكن برشدتله حركت وساهرهٔ غبراى زمين آلت اوست اوله‌جق علايم وخيمه ابرازيله خلق عالمى رهين خوف وخاجان وحيرت ايدوب بعد الزوال قبله طرفنده حرهٔ « بنى

سليم » وشرق طرفنده « سوارقيه » نام موقعلرك آره سندن سياه بر دومان ظاهر وغايان اولدى وتدريجاً بوموقعلرك اطرافنه ودها صكره جه مدينة الرسول اوزرينه يايلوب كوز كوزى كورمز وزمين وآسمان فرق وتمييز اولنمز ، برظلمت حصوله كتوردى ؛ اوكون اقشامه قدر استطلاع حقيقت اولنه مديغندن هركس برر دورلو انديشهٔ خاطر خراشه دوشوت نتيجهٔ حاله نكران اولمش ايدى ؛ شمس غروب ايده جكى حين حيرت رهينده مدينهٔ رحمت دفينه نك طرف شرقيسنده وغايت بيوك بر بلده شكلنده خدايى بر آتش جهانسوز ، برق افروز بروز اولوب شعلهٔ ضياسيله هر طرفى كوندوزه دوندردى ؛ بر حالده كه مدت امتدادى ظرفنده نه كوكب شمس و قمرك نورى كورونور ونه ده كيجه ايله كوندوز فرق اولنور ايدى §

حكمت — علماى كرام « بو آتشك جمعه كونى ظهور ايتمش ارض امت محمديه ايچون نقمت صورتنده نعمت اولديغنى اشراب حكمته مبنى ايدى » ديديلر ؛ انتهى §

آتش مذكور اقوال سائره حكمنجه چهارشنبه كونى شراره نماى ظهور اولوب فقط كرهٔ ارضك حركات شديده سندن ودرت طرفى قره بر دومان احاطه ايلمش اولسندن ايچون نه اولديغى آكلاشيله مامش ايدى ؛ اطرافه يايلان دومان اوچ كون استمرارله قلوب خلايقه القاى دهشت وخلجان ايتدكدن صكره مقدمهٔ ظهور آتش اولديغى آكلاشيلدى ؛ يعنى چهارشنبه كونى باشلايان حركت ارض جمعه كونى ضحوهٔ كبرى وقتى حلولنده كسب سكونت وجمعه ايرتسى كيجه سى قبله طرفنده برآتش عظيم مخوف اشتعاله سرعت ايدوب نار منتظر حجازك اشعه پاش ظهور اولديغنى بيلديردى §

آتشك اطرافنده حاصل اولان دخان غايت جسيم برشهرى احاطه ايتمش سور مستحكم قديم رسمنده نمايان اولوب آره سنده برچوق آدملر وسائطيله

ایلرویه سوق ایدلمکده اولدیغی وسور مذکور مشهودك متعدد برجلریله شرفه‌لری بولندیغی کورینور ایدی ؛ کیدرك بر شهر کبیر احمر شکلنه کیروب اوکونه تصادف ایدن جبال وتلال واشجار واحجاری اریته‌رك قیزغین قزغانلر ایچنده‌کی صولر کبی غلیانله مانند سیل دریا خروش مدینة الرسولك طرف شرقیسنده کائن جبل مبجل احد جهتنه طوغری آقار کیدر واوکونده قیزیله دبوبانت ... رنکلر ارائه‌سیله رعود وصواعق صداسنه بکزر کورولتیلر اسماع یوکجیلر کالو... طلمنما کبی آتشین موجلر اظهار ایلر ایدی ؛ بش کون قدر هوایه قدر مستو... ب بعده وادی « شظاة » طرفنه سیلان وشدت حرارتیله اوجوار بصرا... یان ونالان ایلدی §

اوزاق برت آتشدن بلاد اطراف سکنه‌سنك چکدیکی مشاق وتعب طاقت مد... قابل تعریف وانها اولدیغی حالده حسب الحکمه آتشه اك یقین بولنان ایچون برقا... مدینه حدودی ایچنده غایت سرین وصوغوق روزکارلر اسدیکندن کاوب خبر... ه اهالیسی سیّد البشر ﴿ علیه صلواة الله الاکبر ﴾ افندیمز حضرتلرینك آتشه یقین پیرانهٔ پیغمبریلرنده بویوزدن دخی راحتسز اولمدیلر §

تعریف اولنان آتشك شرقیٔ قبلیسی طرفی جباله وشرقیٔ شامیسی طرفی احد طاغنك شرق طرفنده بولنان جبل « عیر » اوکونه یعنی حضرت حمزه ﴿ رضی الله عنه ﴾ ك مزار لامع الانوارلری بولندیغی وادی جهتنه سیلان ایتمکده ایدی ؛ نهایت مدینهٔ منوره‌یی محو و ناپیدا ایده‌جك بر دهشتله شراره ریز هجوم اولوب طرف شمالیسی جبل « عیر » اوکونده اوچ آی قدر اشتعال وحرم شریف حدودنده « قرین الارنب » دنیلان محله اتصال ایتدی وبوراده بردن بره سونوب انجماده سوندیکی موقعی یانق طاشلرله برسدّ سدید جسیم شکلنه قویدی §

قرین الارنب — زمانمزده « حبس » اطلاق اولنان موقع مشهورك اسمی اولوب جبل احد اوکونده وادینك طرف غربیسنده و اطرافنده

آتشدن چیقمش کبی برچوق یانق طاشلر بولنمغله عادتا برخندق متین حکمنده در §

نار منذر حجاز صورت محرره اوزره سونوب محو اولدیغی ضمنده اهالی سور عظیم شکلنده کورینان موقعی مساحه ایدوب طولاً درت فرسخ عرضا درت میل عمقاً بربچق قامت بولمشلردر §

علاوه — بو آتشك جبل احد دامنده کائن حمزة بن عبد المطلب (رضی الله عنه) ك مزار سعادت مدارلری بولندیغی وادینك جهانسوز ، وجبل «عیر» ك قارشوسنده رهین انطفا و انخماد اولدیغی منقولدر ؛ ومحل مذکوری طاغلر کبی برطاقم قره ویانق طاشلرله طولدیرلمش کورینور اولدیغنه باقیلور ایسه اوراسنك «علی العرضی» ابن امام جعفر صادق (رضی الله عنهما الخالق) حضرتلرینك تربهٔ منوره‌سیله حضرت حمزة ابن عبد المطلب (رضی الله عنه) ك مشهد مشهوری بولنان وادینك آره‌سنده‌کی سیاه طاش بیغنی اولمسی لازم کلور و بو طاشلرك هیئت مرئیه‌لری نارك انطفاسنده حاصل اولان قیرلر اولدیغنی اثباته دلیل کافی اوله بیلور. نار حجازك انخماد ایلدیکی نقطه ایدوکنی «علی العرضی» حضرتلرینك تربهٔ شریفه‌سنی زیارت ایدنلرك تصدیق ایده‌جکلرینه شبهه یوقدر ؛ انتهی §

ذکر اولنان آتش اولقدر علو کش اولوب هوایه قالقمش و اطراف و اکنافه اول مرتبه شرارهٔ شعاع و ضیا صاچمش ایدی که شمس وقمر رهین کسوف و خسوف اولمش کبی غایت صاری بر رنکده کورینور و جبال راسیات اوزرنده کزینان حیوانات و حشیه‌نك جنس و لونی بللو اولور ایدی ، بو آتشك نور شعاعی مکه ایله ینبع و بصرای شام و تیما ممالك بعیده‌سنه قدر منعکس اولدیغندن بلاد مذکوره سکنه‌سی کیجه‌لری آتش مذکورك شعله‌سندن استفاده وحله بصرای شام وتیما اهالیسی قرانلق کیجه‌لرده دوه‌لرینك کردنلرینه وارنجه‌یه قدر تشخیص ومعاینه ایدرلر ایدی §

ابو شامه — دير كه : نار حجازى كورنلردن كنديسنه اعتمادم اولان برذات « نار حجازك شعله وضياسى ارض تيما اهاليسنى كيجه‌لرى قنديل ياقميه‌جق درجه‌يه كتيردى ، اولوقت شمس وقمر صارى بر رنكده طوغردى ، شعاع آتش دمشقده جدران بيوته انعكاسله جمله‌مزى خوف وهراسه دوشوردى وبونك سببى مدت مديده بيلنه‌ميوب خيرتده قالندى ايدى ؛ عاقبت مدينه‌دن يولجيلر كلوب كيفيتى خبر ويرديلر » ديو نار حجاز شعله‌سنك ارض تيما ودمشقه قدر مستولى اولديغنى سويلدى §

بصراى شام مدينه‌يه نقدر اوزاق ايسه تيما دخى بصراى شامه اوقدر اوزاق بر يرده واقعدر §

مدينه اميرى [*] عزالدين منيف ابن شيحه آتشك حقيقتنى آكلامق ايچون برقاچ آدم كوندرمش وبوآدملره (آلديغكز معلوماتى زمان كچيرمكسزين كلوب خبر ويرمليسكز) امرينى ويرمش ايدى ، مرقوملر سوارى ايديلر ، آتشه يقين بر يرده آتلرندن اينوب ايلرويه وارمق ايستديلر ، كورديلر كه طاغلر بيوكلوكنده شراره‌لر بر برينى متعاقب يانلرينه دوشمكده ودها ايلرويه صوقولمق ممكن اولميه‌جغى بيلديرلمكده‌در . استطلاع حال ايده‌ميوب عودت ايلديلر §

عزالدين كوندرديكى آدملرك بلا معلومات رجوع ايلدكلرينه حدتلنوب مفطور اولديغى غيرت وحميت وطن پرورى سائقه‌سيله بالذات آتشك اولديغى محله عزيمت وحتى بر اوق آتمى قدر مقارنت ايتمش واول آتش علوكش جبال راسيات حجمنده قيغيلجملر صاچوب اميرك درت طرفنى احاطه ايلمشدر ، هر بر شراره غايت بيوك ومرتفع طاغلر كبى برر آتشپاره اولوب ايكى طرفلرى سيورى وكسكين ايدى §

---

[*] اولوقت ولاة مدينه‌يه امير دينور ايدى .

عزالدين شدت حرارته تاب آور تحمل اوله‌مدیغی ودها ایلرو کیده‌جك اولسه مشرف هلاك اوله‌جغنی آکلادیغی جهتله بالضروره رجعت ایلدی §

بعض مورخلر ضعیف برقول ایرادیله بوروایتلری رد ایدرك دیدیلر که: مدینه امیرینك استطلاع حقیقت ایچون کوندردیکی آدملرك بری کندی موظف خدمه‌سندن دیکری طائفهٔ عربان کروهندن ایدی، حدود دهشت نمود آتشه واردقلری آنده آتلرندن اینوب آتشك طاغلری طاشلری اریته‌رك کندی اوزرلرینه طوغری کلمکده اولدیغنی وفقط حرارت وسخونتی اولمدیغنی آکلادیلر ولاجل التجربه بر اوق صوقوب آتشك ذره قدر اوقه تأثیر ایتمدیکنی کوروب کیرویه دوندیلر، مرقوملر آتشك طاغی طاشی اریته‌رك سیل روان کبی سیلان ایلدیکنی دخی سویلدیلر ایسه‌ده (آغاجلره ایراث زیان وخسار ایتمز ایدی) دیدیلر، بو قولی تصدیق وروایت ایدن مورخلرك دیدکلری کبی نار حجازك آغاجلری یاقمدیغی اکر صحیح ایسه نار منذر حجازك دخی ارادهٔ وحی عادهٔ نبویه‌یه مطاوعت ایتمش اولدیغی آکلاشیلور، چونکه رسول کردکار (علیه سلام الله الستار) افندیمز حضرتلری حدود حرم الله داخلنده بولنان اشجارك قطع وحرق ایدلمسنی تحریم بیورمش واوامر نبویه‌یه اظهار مطاوعت کافهٔ مخلوقاته واجب بولنمش اولدیغی وارستهٔ قید تذکاردر §

دریای مواج کبی کوپوروب اطرافنه احجار آتشین صاچمقده اولان نار حجاز «درت میل عرضنده ودرت بچق آرشون ارتفاعنده» بر وادیٔ احمر اولوب کمال سرعت وحرارتله سیلان وراست کلدیکی احجار واشجاری اریدوب محو وبی نشان ایتمکده ایکن جبل عیره توجهه آغاز ایدوب وادیٔ شظاتی بالاحاطه حرم محترم شریف حدودینه وصولنده بردنبره منطفی وهمان محو ونابدید اولدی، حتی نقطهٔ انطفاسنه تصادف ایدن صخرهٔ کبیره‌نك که (نصفی حرم شریفك داخل حدودنده ونصف دیکری خارجنده بولنمش ایدی)

خارجده اولان جهتنى ياقوب اريتديكى حالده داخلده قالان طرفنه ذره قدر بيله تأثير ايده مامشدر § ،

﴿ بيت ﴾

حدّى وارميكه حدود حرمه قصد ايده نار
آنى تحريم ايدوبن حفظ ايديجيدر ستار

آتش مذكور سونديكى موقعى سدّ متين سنكين هيئتنه قويه‌رق سيل صولرينك مرورينه مانع اولديغندن وارد اولان سيلاب اوديه سدمذكور اوكونده بيريكوب بر بحيرهٔ كبيره تشكيل وشظاة واديسى معابرينى تبديل وتحويل ايلديكندن سيل صولرى اوتوز آلتى‌سنه قدر شظاة واديسنده بيريكوب قالمش ايدى ؛ ٦٩٠ سنه‌سى مدت مديده ياغمور ياغوب ايركيندى صولر چوغالدقجه چوغالمش وبناءً عليه بحيرهٔ مذكوره بردكز حالنه كيرمش اولديغندن سيول وارده نار حجازك نقطهٔ انطفاسنده حاصل اولان طاغجغزك آلتندن بريول بولوب ايكى سنه قدر نهركبى آقدى طوردى ؛ صكرهلرى ينه قپانوب جريانندن قالدى ايدى ، يدى يوزسنه‌سى ينه بريول بولوب برسنه قدر جريان ايتدى ويدى يوز اوتوز درت سنه سى مدت مديده نزول ايدن باران متكاثره سيلابيله برلشه‌رك مذكور طاغجغزك اوزرندن آشوب مدينه شهرينى غرقاب ايده‌جك قدر بردهشت كوستردى §

حكمت — صورت بروزى تعريف اولنان آتشك مدينهٔ منوره خاك تابنا كنده شعله نماى ظهور اولوب برچوق زمانلر ممتد واشتعالى اوچ آى قدر متزايد ومشتد اولمسى كائنات عالمى وخصوصيله ملاحدهٔ مدينه‌يى تحذير وايلام وخواص وعوامه توبه واستغفاره مواظبت ونار منذرى درخاطرله عرض تذلل واستعاذه‌يه مداومت ايدلمسى لزومنى اشعاروايهام حكم خفيه سنه

مبنى اولمق حسبيله نقمت صورتنده برنعمت مستلزم المغفرت ايدى ؛ انتهى §

نارحجازك مطلقا ساحه بروز وممالك بعيده‌يه انعكاسله شعله فروز اوله‌جغى صور شريفه‌لرى فاتحهٔ صورتده مسطور اولان احاديث صحيحه ايله مثبت اولديغندن آتش مذكور آنفاً كذار شپذير بيان اولديغى وجهله ظهور ايدرك سكنهٔ دار السكينهٔ مدينه‌يه القاى خوف و هراس ايتمش و اشراط ساعاتدن اولان نار اولمق احتمالنى دخى خاطرلره كتيرمش اولمق ملابسه‌سيله هركس ابطال مظالم و مكس خصوصنه انهماك و اصحاب ثروت ويسار اعتاق جوارى و مماليكه ابتدار ايتدى ؛ امير مدينه نقدر كوله و جاريه‌سى وار ايسه عتق وآذاد ايدرك جناب حقه عرض عبوديت ايلدى ؛ مدينه اهاليسنك ارككى قادينى ، كوچكى بيوكى ، على العموم مسجد سعادت دائرهٔ فيوضات باهره‌سنه طوپلانوب صباحلره قدر آغلاديلر ، صبرلاديلر وكمال مسكنت وافتقارله روح لطيف نبىّ الرحمه‌يه توسل ايدرك جمعه وجمعه ايرتسى كيجه‌لرنى مسجد سعادت حرمنده كچيرديلر ؛ قراى متجاوره سكنه‌سى دخى برابر ايدى ؛ اهالينك نالهٔ فلك اثير ونوحهٔ جهانكيرى عاقبة جالب مرحمت الهى اولوب نار منذر حجاز انطفا پذير اولمغه آغاز ايدرك بالاده بيان اولنديغى اوزره شظاة واديسنده منطفى اولدى §

خاطره — مدينه اهاليسى نه‌صورتله فرياد ايتمسونلر ؟ ونوحه‌له باغروب چاغرمسونلر ؟ ايديكه زلزله اشتداده باشلاديغى اثناده كرهٔ زمين ايكيل ايكيل ؛ ايكيلر ويريوزى زير زمينه كچه‌جك كبى حالات مخوفه اظهار يله اوزرنده يورومكده بولنان ذوى الارواحى رعشه ياب ايلر ايدى ؛ بو حال دهشت افزا آنفاً تعريف اولنديغى اوزره جمعه كونى اقشاميسى بردنبره كسيلوب هركس اوزون و مهلك برخسته‌لقدن قورتولمش مريض كبى دنيايه يكى كلمشه دوندى ايسه‌ده اطرافى كوز كوزى كورميه‌جك برقرانلق

احاطه ایتـدی ، رونق خورشـید تمامیله محو اولوب صحرای آسمان مغرب استتاره کیردی ایدی ؛ ظلمت بر درجه‌یه واردیکه آغر آغر یر یوزینك هرجهتنی قاپلادی ، جبال راسیات واودیه‌یی جیوش بهت وحیرت استیلا ایدوب فرد آفریدهٔ بشرده امید حیات قالمدی ؛ امتداد ظلمت قلوب خلایقه اولقدر القای مهابت ایلدی که هر فرد او قرانلق کیجه‌نك صباحنی فردای قیامت ظنیله سینه کوپ افسوسی و روی منبر آفتابی کورمکدن نومید و مأیوس اولدیلر ! و نهایت خوف و خلجان و نعرهٔ یارب ! یامستعان ! ایله مسجد شریف حرم لطیفنه طوپلانوب (الامان یارسـول الله الامان !) دیو کمال سـوز و کدازله فریاد ایتدیلر ؛ برده اطرافی احاطه و استیعاب ایتمش اولان قرانلقك قبـله جهتنده کونش افقدن چیقار کبی غایت صاری بر ضیا پیـدا اولوب یاییلمغه ومایع برحال کسـبیله جوانب اربعه‌سنی یاقمغه باشلادی ؛ کیدرك برجوهر سیّال اولوب میدانه چیقدی وآتش اولدیغنی بیـلدیرمك ایچون اوغرادیغی یرلری شعشعهٔ اشـتعالیله چاتر چاتر یاقدی ، برحالده‌که کوروندیکی دقیقه‌ده طاغلری طاشلری آتش ایچنده براقدی ؛ طاغلرده‌کی قیالر برر حجارهٔ سـیمین ، دوز یرلرده‌کی آغاجلر برر شجرهٔ آتشین ، کسیله‌رك مدینهٔ منوره صحرای فرح فزاسی نمونه نمای قیامت اولدی ؛ وحوش بیابان شواهق جباله چکیلوب دونه دونه یانمقده ، طیور اودیه‌سوراخ اضطرابه صوقولوب خاکستر ممات ایچنده یووارلانمقده ایدی ؛ آتشك شدتی بر راده‌یه وارمشـیدیکه انسان نفس آلدقچه بدننده مرغ روحی قاورولور ، درجات حیاتی آزر آزر اکسـیلور ، کبی برحال حس ایدر ایدی ؛ کویاکه انقراض ذوی الارواحه ارادهٔ الٓهیه سـنوح ایتمش وجناب قابض الارواح هرشخصك وجودینه پنجهٔ سطوتنی اوزاتمش ایدی §

حیرات پیغمبر ذیشان نوبت احتراق ، مدینه ورودینه نکران و مرقد سعادت شبکه‌سـنه صاریلوب « مدد یاسیدی وسندی وشفیعی آنا فی‌ارضك »

توسلیله رجامند مرحمت رب منان ایکن اول آتش شعله فشان حرم شریف نبوی حدودینه کلوب محو وبی نشان اولدی §

بو آتش اکرچه قرب مدینهٔ منوره‌ده ظهور ایتمیوبده دیکر بر مملکت جوارنده شراره نمای بروز اولسه ایدی ، معاذ الله تعالی ممالك روی زمین کاملاً محترق و خراب اولور ایدی ؛ لکن هجرتسرای علیه قربنده اشعه یاب ظهور اولدیغی و بلدة النذیر اهالیسی نبیّ مبعوث بالرحمه حضرتلرینه توسل ایلمش بولندیغی جهتله حرم النبی حدود سعادت محدودینه وصولیله برابر نابدید اولوب سیلان ایتدیکی صحاری واودیه آزوقت مرورنده بینه برر قصبهٔ کدر سوز اولدی ؛ ممالك روی زمین سکنه‌سی وخامت عاقبتندن قورتیلوب تربهٔ منیفهٔ جناب رسالتپناهینك اهالیٔ ربع مسکون ایچون برکت محض اولدیغی میدانه چیقدی §

افادهٔ مخصوصه — تاریخلرده بوکا دائر تفصیلات مکمله اولمدیغندن اصحاب مطالعه‌دن بعض ذوات نار منذر حجازك وقوعنی تصدیقده تردد ایتمك ایسترلرایسه‌ده نار مذکورك وقوعی کرك اجنبی وکرك عربی وترکی لسانلری اوزرینه یازلمش برچوق تاریخلرله مصدقدر ، بز رسیدهٔ نظر مطالعه‌مز اولان تواریخك اول بابده‌کی افاده‌لرینی عینیله نقل ایده‌لمده تنویر مدعا ایدلمش اولسون !

هجرتك ٦٥٤ نجی سنه‌سنده مدینه قربنده برآتش ظهور ایدوب برماهدن زیاده ممتد اولمش ایدی § (احمد حلمی افندینك تاریخ عمومیسی)

بو تاریخ فرنکی العباره براثردن مترجم اولدیغنه نظراً نارمنذرحجازك وقوعی اجنبی مورخلرنجه دخی تصدیق ایدلمش دیمکدر §

٦٥٤ — ده نارحجاز ظاهر اولوب شامده بصرای شام دنیلان محلده

دوه‌لرك بويونلرى كورنمشدر ؛ بو آتش اوچ آى قدر ممتـد اولوب درت فرسخ محلى استيعاب ايدرك ياقديغى طاشـلر ايله بردره‌نك آغزينى طيقايوب اهل باديه عربلرينك مدينـه‌يى غارت ايچون فرجه ياب دخول اوله‌مامالرينه نتيجه ويرمشدر § (تاريخ هزار فن)

٦٥٤ — ده مدينۀ منوره جوارنده وادى‌الحرّه دنيلان محلده برآتش ظهور ايدوب اوچ آى محترق اولدى § (نقدالتواريخ)

نقدالتواريخ مؤلفى آتشك ظهورينى تصديقدن صكره (بوآتشك حركت ارضدن صكره ظهور ايتديكى وطاغلردن دره‌لردن آقوب طاشلرى اريتديكى حكايه اولنديغنه باقيلو ايسـه « وولقان » اولمسى محتملدر) تعريفيله نار منذر حجازك وولقان اولديغنه حكم ايتمك بيله ايسـتمشدر §

لكن اوغرايوب كچديكى يرلرى كورنلرك بلا تردد تصديق ايده‌جكلرينه كوره مذكور آتشك محل ظهورندن نقطۀ انطفاسـنه دكين نه بر طاش يانمش ونه‌ده برآغاج محترق اولوب يالكز منطفى اولديغى محلده بيغيلوب قالان قيالرى قرارتوب سيمسـياه ايتمشدر ؛ بو تقديرجه بو آتشـه وولقان اطلاقى دخى طوغرى اوله‌ماز ، آتش مذكور مطلقا بشيوز بو قدر سـنه اول ظهورى قبل جليل پيغمبريدن خبر ويريلان نار منذر حجازدر §

٦٥٥ — ياخود دها اولجه مدينة النبى (صلى الله عليه وسلم) ده واقع حرّه‌ده برآتش علوكش ظاهراولوب شعله‌سى كيجه‌لرى اوزاق اوزاق يرلردن كورندى ؛ آتش مذكور حضرت پيغمبرك علامات مخصوصه‌دن اولمق‌اوزره ظهورينى خبر ويردكلرى نار منذر حجاز ايدى ، برچوق زمان دوام ايدوب حين ظهورنده شـعراى زمان سـتايش نبويه‌يى متضمن بر چوق قصيده سويلديلر ؛ بوقبيلدن اوله‌رق سويلنيلان قصائدك برى سيف‌الدين عمر بن قزل نام ذاته نسبت ايديلان قصيدۀ طويلى الذيلدر § (تاريخ ابن الوردى)

تاريخ مذكور عربى العباره اولوب سيف الدينه نسبت ايلديكى قصيده‌نك بعض ابياتى شونلردر :

* نظم *

ولما نفى عن الكرا خير النبى * اضائت باحد ثم رضوى ويذبل
ولاح سناها من جبال قريضة * لسكان تيما فاللوى فالعقيقل
واخبرت عنها زمانك منذراً * بيوم عبوس قمطرير مطول
ستظهر نار الحجاز مضيئة * لاعناق عبس نحو بصرى لمجتال
فكانت كما قد قلت حقاً بلامرا * صدقت وكم كذبت كل معطل
لها شرر كالبرق لكن شهيقها * فكالرعد عند السامع المتأمل
واصبح وجه الشمس كالليل كاسفاً * وبدر الدجى فى ظلمة ليس ينجلى
وابدت من الآيات كل عجيبة * وزلزلت الارضون اى تزلزل
جزعت فقام الناس حولى واقبلوا * يقولون لا تهلك آسى وتحمل

طفى النار من ضريحك ساطع
فعادت سلاماً لا تضر بمصطلى

« حسن المحاضره فى اخبار مصر القاهره » نام تاريخ عربى مؤلفى دخى نار مذكورك وقوعنى عريض وعميق تعريف ايتدكدن صكره اولوقت تنظيم قلنان قصيده‌لردن برينى بالانتخاب درج صحيفهٔ اثر ايتمشدر §

تاريخ مذكورده محرر اولان قصيده شودر :

* نظم *

الاسلمى عنى على خير مرسل * ومن فضله كالسيل ينحط من علّ
واشرف من شدة اليه رحالنا * لنور دهيم الشوق اعذب منهل
تحملن كل اشعث اغبر * فيا عجبا من دخلها المنحمل
الى سيدجات يقالى محله * ومجزة اى الكتات المنزل
نبىّ هدانا للهدى بادلّة * فهمنا معانيها بحسن التناول
محمد المبعوث والنى مظام * فاصبح وجه الرشد مثل السجنجل
وقولا له انى اليك لشيق * عسى الله يدنى من محلك محمل
فتخمدا شوقى وتسكت لوعتى * واصبح عن كل الغرام بمعزل
ولما نفى عنى الكريم خبرا التى * اضات باذن ثم رضوى ويذبل
ولاح سناها من جبال قريظة * لسكان تيماً فاللوى فالعقنقل
واخبرت عنها فى زمانك منذرا * بيوم عبوس قمطرير مطول
فقلت كلاماً لايدين لقايل * سواك ولا سطعيه رب مقول
ستظهر نار بالحجاز مضيئه * لاعناق عبس نحو بصرى لمخيل
فكانت كما قد قلت حقاً بالامر * صدقت وكم كذبت كل معطل
لها سجر كالبرق لكن شهيقاً * فكالرعد عند السامع المتأمل
واصبح وجه الشمس كالليل كاسفاً * وبدر الدجا فى ظلمة ليس يتجلى
وغابت نجوم الجوّ قبل غروبها * وكدّرها دور الدخان المسلسل

وهبت سموم كالحميم فاذبلت * من الباسقات السم كل مذلل
وابدت من الآيات كل عجيبة * وزلزلت الارضون اى تزلزل
وايقن كل الناس ان عذابهم * يعجل فى الدنيا بغير تمهل
وأعولت الأطفال مع امهاتها * فيا نفس جودى يامدامع اهملى
جزعت فنام الناس حولى واقبلوا * يقولون لاتهلك اسى وتحمل
لعل الاله الخلق يرحم ضعفهم * وما اظهروه من عظيم التذلل
وتاب الورى واستغفروا لذنوبهم * ولاذوا بنوال الكريم المبجل
شفعت لهم عند الاله فاصبحوا * من النار فى امن وبر معجل
اغاثهم الرحمن منك بنفحة * الذ وانتهى من الجن ومعسل
طفى النار نور من ضريحك ساطع * فعادت سلاما لاتضر بمصطل
وعاش رجا الناس بعد مماته * فيالك من يوم اعز محجل
فيا راحلا عن طيبة ان طيبة * هى الغاية القصوى لكل مؤمل
قفاتبك ذكراها فان الذى بها * اجل حبيب وهى اشرف منزل
دخلت اليها محرما وملبيا * واخربت عن سقط الدخول القرنفل
فياخير مبعوث واكرم شافع * وانجح امول وافضل مؤمل
عليك سلام الله بعد صلاته
كما شفع المسك العبيق بمندل

تصادف غريبه — نار مندز حجازك عقيب انطفاسنده برنجى دفعه اولمق

اوزره مسجد شريف نبوى دخى يانوب اهل اتيانى دخلون ايتمشدر §

نار مندز حجازك ظهورينى منتج اولمق اوزره مورخين اسلافك بالتحرى ميدانه قويدقلرى اسباب ظاهره‌نك الك بيوكى شودر :

مدينهٔ منوره — مورخلرى «كرك نارحجازك ظهورينه وكرك مسجد سعادتك احتراقنه الك بيوك سبب ملاحده طائفه‌سنك حركات غيرلايقه‌لريدر» ديه‌رك طائفهٔ مرقومه مزمتنى حاوى برچوق مقالات يازمشلردر §

برنجى وجهه‌نك اوتجى صورتنده دخى برنبذه بيان اولنديغى اوزره بشيوز اللى سنهٔ هجريه‌سى حدودنده «اماميه» طائفهٔ باغيه‌سى مدينهٔ منوره‌يه القاى رخت وجود وسبكمغزان عرباندن برچوق كيمسه‌لرى مذهب باطللرى دائره‌سنه ادخاله بذل مجهود ايدرك پك آز بر مدت ظرفنده چوغالديلر و «حسين» نامنده برده قاضى تدارك ايتديلر ايدى §

اماميه — غلاة شيعه‌دن ايكى‌يه منقسم برفرقهٔ ضاله اولوب بوفرقهٔ منخوثه افرادى امامتى حضرت حيدره حضرتلرى حقلرنده نص جليل اولديغنى ادعا واصحاب سائره حقنده لايقسز سوزلر تفوهنه جرأت ايدرلركه ايرانليلرك «بابى» اطلاق ايتدكلرى زنادقه طائفه‌سى بو فرقهٔ رزيله برزونتيسى اولوب فقط بابيلر حضرت حيدرك اولوهيتنى قائللردر §

طائفهٔ مرقومه شوكت سراى نبويه‌يه تاريخ مذكوردن اول دخى كلوب كيدرلر وفقط طول مدت مجاورت ايتميوب راسمهٔ زيارتى بعد الاجرا عودت ايدرلر ايدى ؛ عبيديين زمانده (٤١١ سنه‌سنده) برامام وبرخطيب كتيروب مجاورتى قرارلاشديرديلر ؛ اولوقت مذاهب حقه‌يه منسوب اهالينك دخى يالكز برامامى اولديغندن هرايكى طائفه مسجد سعادتده اجراى آيين طاعت وعبادته سعى وورزش ايدرلرايدى ؛ حال برمدت بومنوال

اوزره كذاران ايدوب بالاخره عبيديين يادكارلرى نعش سعادت نقش پيغمبرى يى مصره نقل ايتمك درجه‌لرنده اهل مدينه‌يه اجراى حقارت و اماميه طائفه‌سى افرادينى مذاهب حقه افرادى ساداتنه تقديم و ترجيح صورتيله افراد ملاحده‌يه فوق الغايه حرمت ورعايت كوستردكلرندن ملحدلر مأمورين مصريه نزدنده يوزه چيقوب مدينهٔ طيبه سكنه‌سنى ناقابل تعريف برحالده راحتسز ايتديلر §

صلاح الدين — ايوبى حكومت مصريه رجالنك بوحالنه كسب وقوف واطلاعله مصرده بولنان ملاحده طرفدارلرينى عزل ايدرك مدينة الرسول وقايع مؤلمه‌سنه نهايت ويرمك ايستدى ايسه‌ده كثرت جهاد سببيله ارض حجازه عسكر سوقنه وقت بوله‌مديغندن مدينهٔ طاهره ملحدلرى مذاهب حقه افرادينى تحقير وتكديرده ايستدكلرى كبى عهده كار اولديلر ؛ بناءً عليه اهالئ دارالسكينه ضعف عظيمه دوچار اولوب هر برى بر كوشه‌يه اختفا ودشمنلرى اولان ملاحده ايلرى كلانلرى دعواى تغلب ايله اجراى مافى الضمير مفسدته اجترا ايلديلر ؛ مذاهب حقه افرادينك مغلوبيتى بردرجه‌يه واردى‌كه نه برفرد ميدانده كزر ونه‌ده مسجد سعادته كيدوب اداى صلات ايدر ايدى ؛ ملاحده كبارى امر دين ومذهبده اوقدر بدعتلر اختراعنه جرأت واهالئ كرامه اولقدر جور واذيت ايلمشلر ايديكه استماعى موجب حزن وكدردر ؛ بوطائفه‌نك ابتداى غلبه‌سى آوانده مذاهب حقه افرادينه اجراى امامت ايدن ذوات حرم شريف امامى شيخ مجد الدين سلاله‌سندن اولوب فقط بيچاره‌لر اجراى وظيفه‌دن من كل الوجوه عاجز قالمشلر ايدى §

مدينهٔ منوره — مورخلرندن بدر بن فرحون ديمشدركه : ملاحده طائفه‌سى مدينه‌يى استيلا ايتدكلرى تاريخده مذاهب حقه‌يه منسوب برچوق علماء موجود ايدى ، بن امام الحرم مجد الدين احفادندن مدينه اهاليسنه

امامت ايدنلرك بعضيلريني كوردم ، اشراف حرمين عندنده عظيم قدرلري واهالينك كنديلرينه پك چوق محبتلري اولديغندن دار الهجرهٔ نبويه‌ده املاك جسيمه‌يه مالك اولمشلر ايدى ؛ شيخ « عبد المنعم » اولوقتك افاضل علماسندن و « شهابيه » مدرسه‌سى مدرسلرندن اولوب اثناى وعظ و نصيحتده مسلح بولنور ايدى ؛ مذهب مالكى افرادينك شيخ الوقتى دخى شيخ « ابو اسحاق » ايدى ؛ بوذات متبحرين علما و متـأخرين صلحادن صالح ، عابد ومصنف كامل ، زاهد اولوب علوم عربيه‌ده ضوابط كليه‌سى و مدرسه‌سـنده كندى خطيله مسطور وموقوف برچوق كتب نفيسه‌سى واراايدى ، احفادى الآن موجود اولان شيخ « نظام الدين » كذلك عصر مذكور علماسـندندر ؛ شيخ نظام الدينك املاك وعقارى علماى سائره‌دن ازيد وكنديلرى اولوقتك كبارى نزدنده فوق الغايه مقبول ومعتبر ايدى ، فى زماننا « نظاميه » اطلاق اولنان موقع شيخ نظام الدين احفادينه و « اماميه » دنيلان موضع دخى اولوقت مسجد سـعادتده امامت ايتمش اولان مجد الدين افندى اولادينه منسوبدر ؛ بوذاتلر كرك اشراف واعيان وكرك اغنيا وفقراى اهالى نزدنده اولقدر موقّر ومعتبر اولدقلرى حالده اجراى وظيفه‌يه مقتدر اوله‌ميوب ملاحده رؤساسندن مكهٔ معظمه‌يه كوندرملرينى رجا ايتديلر ؛ فقط « اموال واشيا كز مصادره اولنه‌جقدر » جوابنى آلدقلرى يعنى ائمهٔ مذاهب حقه‌يه اول صورتله دخى اهانت ايدلمك زنادقه علماسنجه متصور اولديغنى آكلادقلرى جهتله اولاد وعياللرينى آلوب شهر شهير مدينه‌يى ومتصرف اولدقلرى كافهٔ املاك وعقارى ترك وفدا ايلديلر ؛ افراد ملاحده بالاخره اشراف مدينه واسطه‌سيله اجلاى وطن ايدن ائمه‌نك عودتلرينى رجا ايتديلر ايسه‌ده مشار اليهم اسـباب معلومه‌دن طولايى عودتى آرزو ايتمديلر §

زنديقلرك غلبه‌سى بوراده‌يه واردیغى آوانده كرك مجاورلر وكرك اهالى قرآن كريم تلاوتنه مقتدر اوله‌مدقلرى كبى احاديث نبويه تعلمندن احتراز ايدرلر ايدى §

ابن جبیر — ٥٨١ سنه‌سی مدینهٔ منورده بولنمش ایدی ، رحله‌سنده دیرکه بن ٥٨١ سنه‌سی ورود ایدن ملحدلرك حاللرینی سیر وتماشا ایتدم ؛ سنهٔ مرقومه محرمنك یدنجی جمعه کونی مدینه زندیقلرندن برخطیب منبر سعادته چیقوب غایت آچیق سوزلرله ذکری مستهجن فقراتی شامل برخطبهٔ شنیعه ایراد ایتدی وبرنجی خطبه عقبنده اوتوروب خارجدن کلان زندیقلری کوزدن کچیردی ایدی ، بوصره‌ده زواردن اولان ملاحده علی العموم آیاغه قالقوب بربرینی چیکنه‌یه چیکنه‌یه منبر سعادته هجوم ایلدیلر ، کیمی جبه‌سنی ، کیمی اوزرنده بولنان اشیای نفیسه‌سنی ، برطاقمی صارقلرینی ، برازلریده خرقه‌لرینی چیقاروب خطیب معهوده تقدیمله اظهار علایم خوشنودی ایتدیلر ، عدو احصادن بیرون پاره‌لر ویردیلر ، الك فقیری برایکی دینار اعطا ایلر وهله قادینلری آیاقلرندن خالخاللرین ، اللرندن یوزکلرین وسائر تزیینات نسوانیه‌لرین چیقاروب عرض واعطا ایدرلر ایدی ؛ بوقارغشه‌لق اوقدر اوزادی واعطای هدایا زمانی اول مرتبه امتداد ایلدی که جمعه نمازی وقتی کچدی ؛ مذاهب حقه اصحابندن اولان زوّار واهالی بوحالدن دلخون ومغلوبیت واقعه‌دن مأیوس ومحزون اولوب حیچقره ، حیچقره آغلارلر و بعض اهل وجد وحال ایسه صیحه اورورلر ایدی ، عاقبت محرابه دیکر برخطیب کچوب نمازی قیلدیردی ؛ نه فائده‌کی جمعه نمازی وقتی کذران ایلمش ایدی §

زندیقلر — ك بوادبسزلکلری افاضل مجاورین مدینه‌دن « صاحب بن حنا » دیکله متعارف اولان زین الدین احمد المصری رحمه اللهك مدینهٔ منوره مذاهب حقه افرادی خطابتنه تعیین قیلندیغی زمانه (٧٠١ سنه‌سنه) دکین دوام ایدوب فقط آنك ورودندن صکره بردرجه‌یه قدر کسب اعتدال وخفت ایلدی §

زین الدین — حضرتلری سنهٔ مرقومه خلالنده ورود ایدوب ثروت وسامانی سایه‌سنده برچوق طرفدار تدارکیله زندیقلردن خیلوجه کیمسه‌یی

مذاهب حقه دائرهٔ منجیه‌سنه ادخال ایتمش وتألیف قلوب ایچون مصردن حبوبات کثیره کتیرتوب فقرای اهالی یه مجاناً توزیع وتقسیم ایلمش اولدیغندن اخذ ذخائر ایدن مجاورین واهالی بعدزا ملاحده ائمه‌سنه تبعیت ایتمامکی تعهد ایله آرقداشلرینی رفض والحادی ترکه ترغیب ایدرلر ایدی ؛ آل سنان وقیاشین که رؤسای امامیه‌دن وامرای مصریه نزدنده مرعی الخاطر اولانلردن ایدیلر ، نهایت سلطان مصره زین الدین حضرتلری حقنده سعایت ایدوب مذاهب حقه خطابتندن عزل ایتدیردیلر وبوذاته عرض تبعیت ایله اخذعطایا ایدنلرك جمله‌سی زین الدینك مصره عودتنده زندیقلرك مذهبنه رجعت ایلدیلر ، فقط آز بر مدت صکره علی العموم مضمحل وپریشان اولدیلر §

ابن جبیر — ك نقل وتعریف ایتدیکی خطبه‌دن یتمش اوچ سنه صکره (٦٥٤ ده) نارمنذر حجاز شراره نمای اشتعال و ٢٨ سنه مرورنده (٦٨٢ ده) مسجد سعادتك خدمت جلیلهٔ خطابت وامامتی ینه مذاهب حقه علماسنه انتقال ایدوب دار الهجرهٔ نبویه حکومتی امامیه طائفه‌سی الندن چیقدی §

خدمت خطابت وامامتك مذاهب حقه علماسنه انتقالنی تعریف وحکایه ایدن مورخلر دیمشلردرکه :

ملوك مصریه — دن سیف الدین قلاون زماننده (٦٥٨ ده) مصر علماسندن شیخ ... سراج الدین عمر ... بن احمد خضرمی الانصاری مذاهب حقه افرادینه امامت وخطابت ایلمك مأموریتنه تعیین ایدیلوب مدینهٔ منوره‌یه کوندرلمش ایدی ، سراج الدین افندی حضرتلری غایت افقه واعلم اولمق حسبیله آز برمدت اجرای خطابت وامامته تحمل ایده بیلدی ایسه‌ده کندینه کلنجه‌یه دکین مصردن کوندریلان خطیبلرك اعتقادنده اولمدیغندن امامیه زندیقلرینك جور واذاسنه تحمل قابل امکان اولمدیغنی وبناءً علیه ایلریده بیوك بر فنالق چیقاره‌جغنی آکلایوب مأموریتندن بالاستعفا مصره عودت ایلدی ایدی §

جناب سراج — ك مدينه‌يه مأمور و اعزام بيورلديغى اثناده « شمس الدين » سنانى اماميه طائفه‌سى افرادينه قاضيلق ايدر ومصردن مأموراً كوندريلان خطبا آل سنانه منسوب طاقمدن اولمق حسبيله قاضى شمس الدينى تطيب وارضايه حصر افكار ايلر ايدى §

حكومت — مصريه شيخ سراج الدينك استعفاسى اوزرينه مذاهب حقه افرادينه خطابت ايدنلرك مدت مأموريتلرينى تنصيف ايدوب برى « رجبيه » ديكرى « موسم حج » قافله‌لريله سنوى ايكى خطيب كوندرملك اصولنى وضع ايتديلر وشيخ سراجدن صكره شيخ شمس الدين حلبى وآنك انقضاى مدتنده شيخ شرف الدين سخاوى يى كوندرديلر ايدى؛ فقط كرك مشار اليهما وكرك انلردن صكره تعيين واعزام قلنان خطبا بحق ايفاى مأموريته وطائفهٔ اماميه رؤساسنك معاملات طاقتكدازينى تحمله قادر اوله‌مدقلرندن كيدوب كلانلرك كافه‌سى اظهار عجز ايدر ايدى ، كيدرك بردرجه‌يه وارديكه علماى مصريه‌دن مدينهٔ منوره خطابتنى آرزو ودرعهده ايدن قالمدى ، سراج الدين افندى حضرتلرى كورديكه حرمين محترمين بتون بتون زنادقه النده قاله جقدر نفسنى هردورلو مهلكه ومخاطره‌يه القا ايله ٦٧٦ سنه‌سى ايكنجى دفعه اوله‌رق مدينهٔ دارالسكينه خطابتنى قبول ايدوب قرق سنه‌يه قريب دنياده اولمدق معاملات غيرلايقه‌يه سينه كش صبر وتحمل اولدى ؛ صباحلرى قالقوب ساكن اولديغى خانه‌نك قپولرينى خارجدن ربط وبند ايدلمش وهرطرفنه قازورات سورولمش بولور ايدى ؛ مع مافيه خطابتك طائفهٔ مرقومه علماسنه حصر وانتقالنه سببيت ويرمامك ايچون متجاسر جور وازدرا اولانلره بسط بساط اعتذار ايله « اكر حكومت مصريه‌دن تأديب ايدلمك ملاحظه‌سى اولمسه ايدى ، بن بينه استعفا ايدردم » ديه‌رك كظم غيظ ايدر ايدى §

ابن فرحون — ديشدركه : سراج الدين افندى زماننده زنادقه حاكمى

عبد الوهاب قیشانی ایدی ، بعده اوغلی شمس الدین سنانی اولدی ، مدینه
شیوخی اشرافندن سلطان بن نجاددن ایشتدمکه قاضی شمس الدین سنانی ،
جمعه کونلری منبر سعادتده خطبه اوقورکن اصحاب کرامی ذکر وترضیه ایدر
ونکبتخانه‌سنه عودتده مشار الیهمی تکفیر ایله ترضیه ایلدیکنه اظهار ندامت
واستغفارله قوربان کسوب تصدق ایلر ایدی ؛ بو ملحدك و بوکا معادل
حریفلرك تعلیم وتشویقیله افراد زنادقه سراج الدین افندی حضرتلرینه
فوق العاده حقارت ایدرلر ، منبره چیقارکن آرقه‌سندن ایری ایری چاقل
طاشلری آتارلر ، سوکوب ، صایه‌رق اوزرینه هجوم کوسترلر وذات شریف
صلابت الیفلری کمال احتیاط وسکینت ایله بو احواله هضماً لنفسه تحمل ایدوب
سس چیقارمدقجه حدت و شدتی آرتیره‌رق منبردن ایندیرمکه چالیشوب
فقط منبر سعادت قپوسنده حضرت سراجك خدمه وخویشاوندی نوبتکذار
اولدیغندن ایصال کزند خسار ایده‌مزلر ایدی §

منبر سعادت — اوکونه شیمدی برمنبر مؤذنی وآنك آرقه‌سنده برده
حجرۀ معطره خدمه‌سی بولندیرلمق اولوقتدن قالمش برعادتدر §

زندیقلر — ك ادبسزلکی دائرۀ تحملدن چیقینجه جناب سراج قیشانی
نامنده برزندیقك قیزینی تزوّج ایتدی ؛ بو حریف اباحت الیف امامیه طائفۀ
خبیثه‌سنك فقیهی و رؤسای زنادقه‌نك اك زنکین وخشینی اولدیغندن فقرای
اهالی‌یه توزیع عطایا ایدوب صدقه اخذینه کلانلره کندی مذهبنك فوائد
ومحسناتندن بحث ایدرك بودسیسه وشیطنت ایله مدینۀ منوره‌ده امامیه مذهبنی
نشر وتعمیمه سبب اولمش ایدی ، زیرا اهل مدینه بو حریفك ورودندن اول
مذهب امامیه نه‌دیدك اولدیغنی بیلمزلر ایدی §

سراج الدین افندی — قیشانی‌یه داماد اولدقده یواش یواش اجرای
امامت وخطابته ابتدار وسربست ، سربست کزدرك مذاهب حقه افرادینی

پس كليم خفادن چيقارمغه اتعاب ذهن وافكار ايدوب بر درجه‌يه قدر موفق دخی اولدی ايسه‌ده عقد نكاح ايتمك ، فصل دعاوی ايلمك ، كبی امور مهمه بينه خطبای زنادقه‌يه منحصر اولديغنـدن مذاهب حقه افرادندن هر هانكی بر كيمسه تأهل ايده‌جك وياخود برشخصك عليهنده اقامهٔ دعوی ايليـه‌جك اولسه علی بن سنانيدن تذكره كتيرمدكجه سراج‌الدين افندی مداخله ايدمزدی ؛ علی بن سنانی ايسه كنديسـنه مراجعت ايدنلردن اصول متخذی دائره‌سنده آلاجغنی آلوب « يا ابا عبدالله ! فلان بن فلانك نكاحنی عقد ايدك ويا فلانك دعواسنی فصل ايله‌يك » مآلنده بر تذكره ويرر ايدی §

هجرتسرای عليه — حكومتنك زمام اداره‌سنی شيخ الحرم نبوی حريری مرحومك زمان مشيختنه دكين بتون بتون آل سـنان النده قالمش ايسه‌ده حريری مرحوم (٦٨٠ سـنه‌سی) مجاورين مدينه‌نك چوغالديغندن بحثله مذاهب حقه افرادیچون بر قاضی كوندرلسنی مصر ملكی ناصر بن محمد بن قلاوندن استرحام ايتمش وايكی سنه صكره (٦٨٢ سنه‌سی) حكومت مصريه طرفندن مدينهٔ منوره خطيبی شيخ سراج الدينه بيك درهم عطيه ايله برخلعت وبرده فرمان ارساليله عهده‌سـنه مدينهٔ متيمنه حاكملكی توجيه ايدلمش اولديغنـدن حضرت سراج اولوقت مدينه اميری بولنان منصور بن جمازه باتذكره كيفيتی بيلديروب خصوص مذكورك موقع اجرايه وضعی امرنده كندوسـندن معاونت طلب ايلدی ايدی ، امير منصور ايسه بالذات شيخ سراج الدين حضرتلرينی كوروب « بوخصوصدن بنده ممنـون اولدم وسكا هروجهله معاونت ايچون تهيهٔ اسباب ايتدم ، احكام شرعيه‌يی تماميله ايفادن چكنمه » ديه كنـدوسنی تأمين ايلديكندن حضرت شيخ رؤسای اماميه ايله ملاقات ايدرك اوكوندن اعتباراً ايفای مأموريته بسمله‌كش مبادرت اولدی ؛ حالبـوكه محكوم اولانلری حبس وتسجيل وايجاب ايدنلری ضرب وتحقير

ايتمك خصوصلرى يينه آل سـنانه منحصر !!! اولوب سراج الدين افندى حضرتلرى مواد مذكوره‌يه مداخله ايده‌مز ايدى §

سراج الدين — افندى حضرتلرى ايكنجى مأموريتنك اوتوز سكزنجى سنه‌سى فنا برخسته‌لغه مبتلا اولوب تداوى اولنمق اوزره مصره عودت (۷۲۰) وفقط سويشه وصولنده مدينهٔ بقايه رحلت ايلدى ؛ رحمة الله رحمة واسعه §

مدينهٔ منوره — حاكملكى سراج الدين افنديننك ارتحالندن شيخ سعد بن ثابت زمانه دكين آل سنانله مشتركاً اداره اولندى ايسـه‌ده سعدبن ثابت افندى مذاهب حقه افرادينهٔ حاكم تعيين قلندقده آل سنانى احكام شرعيه‌يه تعرضدن منع ايتدى وكيفيتى مصر ملكى ناصر الدين سلطان حسن بن محمد ناصر الدين ابن سـيف الدين قلاونه تقرير وقطمير عرض وتقرير ايدوب حكومت شرعيه‌نك كاملاً مذاهب حقه افرادى علماسنه انحصار امرينى استحصال ايله يدى يوز اللى سنه‌سى ذى‌الحجه‌سـنك يكرمى سكزنجى كونى سوقاقلره دلاللر چيقاروب « بوندن صكره مدينهٔ طاهره‌ده افراد ملاحده‌نك حكمى قالمدى ، امر جليل خطابت وامامت ايله امور ادارهٔ حكومت كاملاً مذاهب حقه افرادى النه كچدى !!! » ديه كيفيتى اعلان واشاعه ايتديرمش اولديغندن مذاهب حقه افرادى ميدانه چيقوب اهالينك كافه‌سى متفق الكلم اولدى ؛ بوحسابه كوره مدينهٔ طيبه حرم سعادتى ايكيوز سنه قدر زنديقلر النده قالمش وبومدت ظرفنده دنياده نقدر فنالق وار ايسـه دار الهجرهٔ عليه‌ده سربست ، سربست اجرا ايدلمشدر §

الحمد لله تعالى — ادراكيـله مفتخر اولديغمز عصر معدلت نشر حضرت خلافتپناهيده عموم خلق بطن واحددن متولد قرنداشلر كبى امرار زمان ايتمكده وهر مملكتك زوار وحجاجى يكديكره عرض مراسم وداد ومحبت ايدرك كيدوب كلمكده در §

تكمله — شو تمهيد مفصلدن آكلاشيلمش اوله‌جغنه كوره مدينهٔ منوره (على صاحبها افضل التحيه) زنديقلرينك مذاهب حقه افرادينه تماميله غلبه‌لرى ملوك فاطميه‌دن عزيز باللهك زمان حكومتنه تصادف ايتمشدر §

عزيز بالله — معز لدين الله ابن منصور بالله اسماعيلك اوغلى اولوب اوچيوز آلتمش درت سنه‌سى باباسى معز لدين اللهك جانشينى اولمش ايدى ؛ معز لدين الله اگرچه «عالم ، فاضل ، حسن السيره ، رعيت پرور» ايديسه ده غلاة شيعه دن اولوب احكام نجوميه‌يه معتقد ايدى ؛ مصرك قاضيلرى معز لدين اللهك زمان حكومتندن بدأ ايله بشيوز آلتمش طقوز تاريخنه يعنى ملك صلاح الدين يوسف عصرينه قدر ، كه ايكيوز سنه‌يى متجاوز بر زماندر ، غلاة شيعه دن ايدى ؛ ملك صلاح الدين سنهٔ مرقومه خلالنده مصر قاهره قاضيلغنى زنادقه علماسندن رفعله مذهب شافعى علماسنه نقل ايتدى §

مدينهٔ طاهره خطيبى سراج الدين افنديك تعيينى — صفت عدل وديانتله موصوف ومعروف اولان سيف الدين قلاون مصرينك سال جلوسنده يعنى هجرتك آلتيوز يتمش آلتنجى سنه سنده ايدى ؛ سراج الدين افنديك مأموريتندن يتمش درت سنه صكره (فى ۷٥۰ سنه) مدينه نك امر خطابت و حكومتى بتون بتون مذاهب حقه اصحابنه انتقال ايدوب اول شهر مقدسده زنديقلرك حكمى قالمدى ؛ كه بوموفقيت جليله مدينهٔ طيبه حكامندن سعد بن ثابتك زماننده و سلطان حسن ناصر الدين ابن الملك المنصور سيف الدين قلاون مصرينك عهد سلطنتنده حصوله كلمشدر §

سلطان حسن ناصر الدين — (۷٤۸ ده) جالس تحت حكمرانى اولوب اوچ سنه مرورنده خلع ايدلمش و (۷٥٤) اوائلنده تكرار جلوس ايدوب (۷٦۲ ده) رحلت ايلمشدر §

سلطان حسن ناصر الدينك مدينهٔ باهر السكينه يی ايادئ اعاديدن قورتارمسنك اسباب موجبه‌سی ايسه زمان سلطنتنك مشايخ كرام وعلمای ذوی الاحترام دورينه تصادف ايلمش اولمسيدركه هدايه شارحلرندن صاحب العنايه شيخ اكمل الدين وغاية البيان مصنفی شيخ قوام الدين (عليهما الرحمة) حضراتی كبی برچوق اجلهٔ اعلام سلطان مشار اليهك عصری رجالندندر §

وجهٔ رابعه

آتی — صورتی شامل اولوب مدينهٔ منوره‌نك اوائل حاليله سكنهٔ قديمه‌سنی و « اوس بن ثعلبه » سلاله‌سندن منتشر اولان قبائلی وبونلرك مسكن ومأوالرينی وقبل الاسلام انصار قبيله‌لری آره‌سنده وقوعه كلان محاربه‌لری تفصيل ايدر §

صورت

{ ١ }

مدينهٔ منوره — نك اوائل حالی وسكنهٔ قديمه‌سنك اطوار واحوالی ذكرنده در §

قبل الطوفان يثرب زمين وادئ سعادت مباديسنده اسكان ايتمش اولان اقوامك حال وشانی تاريخ نظرنده معلوم اولمديغندن مورخلر يالكز بعدالطوفان مدينهٔ منوره ده ساكن اولان قبائلی خبر ويره‌بيلديلر §

حضرت نوح — ﴿ عليه السلام ﴾ ك احفادى چوغالوب يتمش ايكى فرقه‌يه انقسامله هر برفرقه انتخاب ايتديكى موقعه چكلديكى زمان عربى لسانيله تكلم ايدن فرقه‌دن « يثرب بن عبيل بن عوص بن سام » ياخود « يثرب بن قائنة بن مهلائيل بن ارم بن عبيل بن عوص بن سام » وعلى رواية « عملاق بن ارفخشد بن سام » اسمنده برشخص عائله‌سيله برابر يثرب زمينه هجرت وبراز مدت اكلندكدن صكره مدينهٔ منوره مضافاتندن « جحفه » دنيلان يره رحلت ايلمش ايدى §

حجفه — اولوقته‌قدر اسمسز برموقع ايدى ؛ يثرب بن‌عبيلك ورودينى متعاقب باران متواليه نزول وبيوجك برسيل ظهوريله بنى يثربى اجحاف ايتمش اولديغندن موقع مذكور « جحفه » ناميله مشهور اولدى §

مورخلر — بو هجرتك نمارده بنى حامدن كنعان بن حامك زمان حكومتنه تصادف ايلديكنى دخى اخبار ايلمشلر ايسه‌ده منجم باشى مرحوم طوفانك ٦٧٩ نجى سنه‌سنده و فالع ابن شالح بن ارفخشد بن سام بن نوح ﴿ عليه السلام ﴾ ك عهد امارتنده وقوع بولديغنه ذاهب اولمشدر §

اوچنجى رواتى قبول ايدن يعنى يثرب زمينه ابتدا عملاق بن ارفخشد بن سامك هجرت ايلديكنى نقل وروايت ايليان مورخلرك تدقيقات واقعه‌لرينه كوره ضخامت وجودله مشتهر اولان عملاق بن ارفخشدك اولاد واحفادى چوغالدقده هر برى اظهار كبر وغرور و نخوت ايدرك اوته‌ده بريده بيوت شدادى بنالر انشاسيله يثرب بلده‌سنى تأسيس واعمار واطراف ونواحيسنى تزيين ايچون راست كلدكلرى محله غرس اشجار ايتديلر وفنّ زراعت وفلاحته واقف آدملر يتشديردكلرى كوندن اعتباراً توسيع حدود افكار استيلاكارانه‌سيله بلاد حجاز وشام وممالك بحرين وعمانه قدر كتيبه‌ران استيلا ودهشت اوله‌رق

حوزهٔ تصرفلرینه کچن قرا وامصار اهالیسنه ارائهٔ صولت و برصورت وحشیانه وظالمانه‌ده اجرای حکومت ایلدیلر §

مورخلر — ضخامت وجودله مشتهر اولان بنی عملاقدن چوغنك درتیوز سنه قدر معمر اولدیغنی وهله بر طاقملرینك خانهٔ چشمانلرنده آهولرك یاورو بیوتدیکنی اساطیر تاریخیه‌دن اولمق اوزره روایت ایدرلر §

مرور زمانله عملاق بن ارفخشد احفادینك ظلم وتعدیلری بر درجه‌یه واردیکه بین القبائل « جبابرهٔ عمالقه » نامیله اشتهار وبلاد اطراف سکنه‌سنی بازدهٔ خیول زیان وخسارایتدیلر ؛ جوروآذیتلری رفته رفته چوغالمغه وتلویث کهوارهٔ وجود ایدن چوچوقلری ایسه دها بشیکده ایکن آزمغه باشلادی ؛ او آرالق ساحه نمای ظهور و ممالك اطرافه شراره ریز آتش شر وشور اولان « سقل وفالح » نام جابرلره منسوب اولان قبائل وحشیه افرادی بیننده ایسه کفر وشقاوت فوق‌العاده اشتداد وتجاوزات طاقت گداز خونریزانه‌لریله محو ومضمحل اولمق درجه‌سنده بولنان ضعفای اهالی جناب داود (علیه سلام‌الله الودود) افندیمز حضرتلرینه مبعوثلر ارسالیله استمداد ایلدکلرندن نبیّ مشارالیه حضرتلری قبائل مذکوره مخاذیلی اوزرینه سوق کتایب صولت واکثر رجالنی قتل واعدامله نسوان واطفالنی زنجیربند اسارت ایتدی §

قبائل مذکوره افرادندن تلال جباله چکیلان ظامه‌نك برطاقمی حضرت « داود » ك کوندردیکی دلاور لردن یاقه‌یی قورتاره بیلدیلر ایسه‌ده برازمدت صکره بونلر دخی « جرف » ناحیه‌سنه عودت وسابق وجهله اجرای شقاوته جرأت ایتملری اوزرینه حسب الحکمه بویونلرنده برقورتجغز حاصل اولوب بوواسطه ایله « زهره » نامنده بر خاتوندن غیریسی عازم دار البوار وجرف ناحیه‌سی جبلی دامننده غدای مور و مار اولدیلر ؛ الآن جبل مذکور

دامننده موجود ونمايان اولان مزارلغك اشقياى مرقومه قبرستانى اولديغنى روايت ايدرلر §

بو حريفلرك اوغرادقلرى داهيهٔ دهيادن تخليص كريبان حيات ايتمش اولان « زهره » دخى برمدتدن صكره منسوب اولديغى قومنى هلاك ايدن قورت خستەلغنه طوتيلوب تلف اولمشدر ؛ بوقومك محو وانقراضندن برمدت صكره يثرب زمينده ديكر برشخص دها توطن ايتمش ايدى ، بونكده اولاد واحفادى چوغالوب بلاد متجاوره يه انتشار و حجاز قطعهٔ مسعودەسنى بالاستيلا جناب كليم ﴿ عليه سلام الله العليم ﴾ افنديز حضرتلرينك بحر قلزمده فراعنهٔ مصرى غرق ايلديكى تاريخده دكين انواع كفر و شقاوت واقسام ظلم ودنائت ايقاعيله ممالك اطراف اهاليسنى اضرار وازعاجه اجتسار ايلدكارى اجلدن جبابرهٔ مصر و شام اضمحلالنى متعاقب جناب موسى ﴿ على نبينا و عليه التحايا ﴾ افنديز حضرتلرى جبابرهٔ حجازى دخى تأديب و تنكيله مأمور اولديغندن يثرب زمينه مقدار كافى عسكر سوقيله « جبابرهٔ عمالقه افرادندن حدّ بلوغه واصل اولانلرك قتل وتدمير وطوائف اطفال ونسوانك اخذ واسير ايدلمسنى » متضمن عساكر مرقومه قوماندانلغنه تعليمات مخصوصه ويرمش و بو عسكرى تشييعدن صكره ذات نبويه لرى اقليم بقايه سفر ايلمش ايدى §

حضرت موسانك سوق وتشييع ايتديكى قوهٔ عسكريه بعدزمان ساحهٔ فيض مساحهٔ يثربه واروب اشعال نائرهٔ قتال ايتديلر وعون وعنايت خالق العبادله مشركين عمالقه يه غلبه چالوب الەكچيردكارى اطفال واناثى تعليمات مستصحبه لرى موجنبجه درزنجير وابطال ذكورى علف شير شمشير ايلديلر §

طوتيلان اسيرلرك ايچنده حجاز حكمدارى « ارقم ابن ارقمك » اوغلى دخى وارايدى ، فقط غايت حسن وجماله مالك بريكيت اولديغندن كيفيتى دركاه

فلك بارگاه كليم اللهه عرض ايتمك وبعده صادر اوله جق فرمان قضا جريان پيغمبرى مقتضاى عاليسى وجهله حركت ايلمك اوزره « ابن ارقمى » حياً شامه كتورمكه قرار ويرديلر ايدى §

وقتاكه مدينه‌دن قالقوب شامه وارديلر، اهالئ مملكت بونلرى كمال توقير واحترامله قارشولاديلر وحضرت موسانك ارتحالنى بعد الاخبار (اى غزاة دين ! خدمتكزدن ممنون ومتشكر اولمدق ديسه‌ك ، يالان سويلمش اولورز ! لكن ابن ارقمك قتلنى تأخير جهتيله ارادهٔ وحى عادهٔ پيغمبرى خلافنده حركت ودها طوغريسى الله و رسولنه عصيان ومخالفت ايدرك كنهكار اولديغكز ايچون سزك كبى عصاتى مملكتمزه ادخالدن قورقارز !!! من بعد ايستديككز محله كيدك ؛ حجاز قطعهٔ مبروكه‌سى افضل قطعات ارضين اولديغندن بزه قالورايسه يثرب زمينه عودت والى آخر العمر اولجاى معززده آرام واقامت ايتمليسكز) ديديلر §

عساكر مرقومه « ابن ارقم » حقنده اولان قرارى درميانله شاميلرى اقناعه چالشديلر ايسه‌ده موفق اوله مدقلرندن بالضروره يثرب زمينه عودت ايدرك بعد زمان « زهره » دنيلان موقعه واصل وبراز مدت كذرانده مدينهٔ منوره شهرينه نازل اولوب « زغابه » [*] قربنده برمحله ركز خيام اقامت ايلديلر §

رشتهٔ نسبلرى هرون (عليه السلام) افنديمز حضرتلرينه مربوط اولان بنوقريظه ايله « قرنداشلرى بنوهذال وعمرو وصريخ ونضير بن التحام بن الخزرج بن الصريحك » اوغوللرى دخى عساكر مرقومه داخلنده ايدى ؛ بونلر « مذينب » و « مهزول » اطلاق اولنان موقعلرك اوست طرفلرينه نازل اولديلر §

---

[*] زغابه — حرهٔ زهره ايله سافله آره‌سنده « القف » دنيلان موقعدر ؛ زمانمزده بوموقعه « مجمع السيول » دينور .

بو روايته اعتبار اولنديغى تقديرده عمالقه‌دن صكره يثرب زمينده ساكن اولان اقوام بنى اسرائيل ، حضرت موسانك رحلتنى متعاقب شامليلرك قبول ايتمدكلرى عساكر اولمق لازم كلور ، حالبوكه جناب ابوهريره‌دن نقل اولنان روايت بوقولى جرح وتكذيب ايدر ؛ مشار اليه حضرتلرى بيورمشلركه : علماى بنى اسرائيل سردار اصفيا ﴿ عليه اجمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينك حورماليغى چوق برقريه‌يه نقـل وهجرت بيوره‌جقلرينى وقريهٔ مذكوره‌نك اسمى « يثرب » اوله‌جغنى صحايف توارتده كورمش وذهنلرنده بلدهٔ مذكوره‌يى بولوب اقامت ايتمكى قورمش اولدقلرندن (بخت النصر) وقعه‌سـندن صكره شامدن چيقوب يمن ايله شام آره‌سنده واقع شهور وقصباتى برر برر كزديلر ومدينهٔ منوره شـهر دلاراسـنك حورمالق ايچنده اولديغنى ويثرب ناميله موسـوم بولنديغنى كوروب نبى الانبيا ﴿ على نبينا وعليهم التحايا ﴾ افنـديمز حضرتلرينك زمان هجرتنى انتظار امليله اول بلدهٔ طيبه‌ده قالديلر ؛ ايچلرنده هرون ﴿ عليه السـلام ﴾ افنديمزك احفادندن دخى برقاچ آدم وار ايدى ؛ علماى مشار اليهمك عصر سـعادتى ادراكه عمرلرى وفا ايتمديكندن هر برى حالت احتضارده اولاد واحفادينى چاغروب (اكر آخر زمان پيغمبرينك ظهورينى ادراك ايدر ايسه‌كز تصديق نبوتنه مسارعت واوغور پيغمبريلرنده فداى جانى جانه منت بيله‌رك خدمت ايدك) ديو وصيت ايدرلرايدى ؛ حيفاكه بونلرك وقت سعادتى ادراكه موفق اولانلرى سابقون انصاره حسد ايدوب شقاوت ابديه‌ده قالديلر §

﴿ بورالرك تفصيلاتنه كسب وقوف ايتمك ايستيانلرك ۲۸۸ سـنه‌سى طبع و نشر اولنان « محمود السير » ك ۸۳ نجى صحيفه‌سـنه مراجعت بيورملرينى توصيه ايدرز ﴾

بعض مورخلر — بنى اسرائيلك مدينهٔ يثربده عمالقه‌دن اول بولندقلرينه

ذهابله (جناب كليم (على نبينا وعليه التسليم) افنديز حضرتلرى بعد الحج يثرب زمينه اوغرامش ومعيت معالى منقبت ساميلرنده بولنان علمانك برطاقمى يثرب زمينك منظرهٔ طبيعيه‌سنى توراتده « مدينة المصطفا » ناميله مذكور اولان دار الهجرهٔ نبويه اوصاف مسعوده‌سنه موافق بولمش اولدقلرى اجلدن مدينهٔ مذكوره‌نك هجرتسراى جناب رسالتپناهى اوله جغنى بالاستدلال اول بلدهٔ مقدسه‌ده قالمق ايچون حضرت موسادن استحصال رخصت و اجازت ايدوب « بنى قعيقان » دنيلان يرده ساكن اولديلر وكيده‌رك قراى متجاوره سكنه‌سندن اولان طوائف عربى دخى دين موسايه ادخال ايتديلر » مقاله‌سيله تنوير مدعا ايلديلرايسه‌ده ابن شيبه‌نك مرفوعاً حضرت جابردن نقل وروايت ايلديكى حديث شريف حكمنه نظراً طوائف عمالقه‌نك مدينهٔ مزبوره‌ده اقامتلرى بنى اسرائيلدن اقدم اولمق اقتضا ايدر ؛ چونكه حضرت « موسى » برادرى « هرون » (عليه السلام) ايله يثرب زمينه اوغراديغى زمان هجوم عمالقه‌دن امين اولمق ايچون جبل احد شاهقه‌سنده برمحله كيزلنمش ايدى كه بوخبر سديد عمالقه‌طائفه‌سنك بنى اسرائيلدن اول يثرب زميننده توطن ايتمش اولدقلرينى حكايت ايدن اقوالى تأييد وتأكيد ايدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

اوس وخزرج بن ثعلبه‌نك مدينهٔ منوره‌يه هجرت ايتدكلرى وقت يثرب زمينده موجود اولان قبائل ذكرنده در §

اوس وخزرج [١] بن ثعلبه مدينهٔ منوره‌يه هجرت ايلدكلرى اثناده يثرب زمين اهاليسى بنو اُنَيف [٢] ، (بنومزيد ، بنومعاوية بن الحرث بن بهثة بن سليم ،

[١] قبائل انصارك كافه‌سى بوايكى ذاتك اثر سلاله‌سيدر .

[٢] بوقبيله افرادى اقوام عمالقه بقيه‌سندن ايدى .

بنو الجذماء [۱] ، بنو قريظه ، بنو قصيص ، بنو ناعضه ، بنو هذال ، بنو عمرو ، بنو نفير ، بنو زعورا ، بنو ثعلبه ، اهل زهره ، اهل جوانيه ، بنو ماسكه ، بنو محمم ، بنو زيد ، بنو قينقاع ، بنو حجر ، بنو عكوه ، بنو مزايه ، بنو شـوط ، بنو واج ، بنو زباله ، [۲] قبائلى افرادندن عبارت اولوب بونلردن بنو انيفـله ، بنو ناعضه [۳] وبنو قصيص « قبا قريه‌سنده » و بنو قريظه ايله هذال و بنو عمرو مسجد قريظه‌نك اساس افكن اولديغى « قريظه قريه‌سنده » وبنو نضير [٤] « نواعم موقعنده » وبنو محمم « حنافه يعنى محمم دنيلان يرده » و بنو زعورا « ام ابراهيم سبيلى قريه‌سنده » وبنو زيد [٥] « لات دنيلان يرده » وبنو قينقاع « جسر بطحانك عاليه طرفنده واقع » و بنو زهره ايله بنو ثعلبه [٦] « زهره » وبنو جوانيه دخى « جوانيه قريه‌لرنده » وبنوجذماء [۷] « بنو اشهل مقبره‌سيله ابن عراك قصرى بيننده »

---

[۱] بونلر اهل يمندن ايدى .

[۲] بونلر طوائف يهوددن ايدى .

[۳] بوقبيله يمن اهاليسندن برطائفه اولوب خلافت حضرت فاروقه قدر شعب بنى حرام منازلنده ساكن اولديلر ايدى ، ابن خطاب زمان خلافتنده منازل مذكوره‌دن قالديروب مساجد فتح محله‌سنده اسكان ايتدى .

[٤] مشاهير يهوددن كعب الاشراف صناديد بنو النضيردن اولوب « فاضجه » ناميله بنام اولان باغچه‌سنده آرام ايدر ايدى ، بنو النضير قبيله‌سى منازلى على رواية « عهن » ناحيه‌سنده‌در ، بوقبيله‌دن منشعب اولان بنو مزيد منازلى « بنو حاطمه » وبنو ناعمه بن هيم بن هشامله بنو معاويه منازليده « بنى اميد بن مزيد موقعنده » وبنو ماسكه دخى آنلرك يانندە ايدى ، شيمدى « ضيات » دنيلان موقعك جهت غربيسنده كائن « قفر » قريه‌سنده موجود و مرئى اولان خرابه‌لر قبائل مذكوره حصارلرى بقيه‌سندن اولديغنى روايت ايدرلر .

[٥] ابن زباله قولنجه بوايكى قبيله اهاليسنك رشتهٔ نسبلرى عبدالله بن سلام رضى الله عنه الاعلام اجدادندن حضرت يوسفه منتهى برجماعته مربوطدر .

[٦] عرائس اهل مدينه‌نك ازالهٔ بكرينى معتاد ايدنمش اولان فيطون دون بنو ثعلبه قبائلى افرادينك صندلىٔ نشين رياستى ايدى .

[۷] بوقبيله افرادى عسكرلرى « راتج » نام موقعه نقل ايدلمشدر .

وبنو عكوه ايله بنو حارثه و بنو مزايه « ناسى » وبنو زباله « عين فاطمه قريه‌لرنده » ساكن اولوب همجوارلرى بولنان قبائل عربانله عقد روابط اتفاق واتحاد ايدوب اوزمانلر يتمش قدر قبيله [١] يه بالغ اوله‌رق هر بر قبيله جماعتى حائز اولدقلرى ثروت ويسار نسبتنده بر ز ايكيشر منتظم ومحكم قله ايدينه‌رك بونلرك جهات اربعه‌سنده بيوت منتظمه ومنازل مستحكمه تأسيس ايله اولوقته كوره بيوجك برجميعت تشكيل ايتمشلر ايدى §

يهوديلرك ٥٩ قدر قريه‌سى واونسبتده كثرت نفوسلرى اولديغى جهتيله سيل عرم وقعهٔ مشهوره‌سى ظهورينه دكين قبائل سائره افرادينه غالب اولوب فقط وقعهٔ مذكوره ظهوروندن صكره قوهٔ شوكت وسامانلرى رهين زوال وهله شجعان بنو ثعلبه زماننده بتون بتون منقرض و پايمال اولمشدر §

سيل عرم — مدت مديده پاعمور نزولندن وعلى قول سد مأرب سقوطندن حصوله كلمش وثعلبه‌نك پدرى عمرو مزيقيا سدك خراب اوله‌جغنى آكلايوب قبل السقوط آشاغيده تعريف اولنديغى وجهله ترك وطن ايلمش ايدى §

عمرو مزيقيا — (عامر ماء السماء بن حارثة بن امرء القيس بن ثعلبة بن مازن بن الازد) ك ياخود (اسد بن الغوث ابن نبت بن مالك بن زيد بن كهلان بن سبأ بن يشجب بن يعرب بن قحطانك) اكبر اولادى وبلاد يمن اهاليسنك هر برامرده نقطهٔ استنادى اولوب مهرهٔ كهنه‌سه دن « ظريفة الحميريه » نام زوجه‌سندن متولد اون اوچ نفر اولادى [٢] وار

---

[١] قبائل مذكوره‌نك يكرميسى بقاياى عمالقه ويهوددن وقصورى قبائل عربانندن اولوب فقط يهود طائفه‌سى اقوام سائره‌يه نسبتله جمعيتلوجه ايدى .

[٢] بونلرك اون نفرى يعنى « ثعلبه ١ ، حارثه ٢ ، جفنه ٣ ، وداعه ٤ ، ابا حارثه ٥ ، حرث ٦ ، عوف ٧ ، كعب ٨ ، مالك ٩ ، عمران ١٠ » پدرلرى عمروك صاغلغنده برحيات اولوب « اوس وخزرج » ثعلبه‌نك و « خزاعه » حارثه‌نك و « غسان » جفنه‌نك اثر صلبى يعنى عمرو مزيقيانك حفيدلريدر .

وكندوسى غناى مفرطه اصحابندن اولديغى جهتله كوزل برحالده يشار ايدى §

عمرو مزيقيانك يمن قبائلى افرادينك منتهاى نسبى اولديغنده شبهه يوق ايسه‌ده مورخين اسلاف قحطانى تعريفده اختلاف ايدوب برازلرى قحطانك عامر شالح بن ارفخشد بن سام بن نوح (عليه السلام) اولديغنه قائل اولديلر؛ وبر طاقمى بالذات هود (عليه السلام) در ديديلر §

عمرو مزيقيا — نك برادرى عمران ، كه نعم جليلهٔ تناسلدن محروم ومهارت كهانتى عند العموم معلوم ايدى ؛ بركون سدّ مأربك خراب وبلاد سبأنك محو ونا ياب اوله‌جغنى استخراجله برادرى عمرو مزيقيايه نقل وحكايه ايتمش وظريفة الحميرى دخى « اكر سدّك اطرافـده فاره‌لر كورينور ايسه انهدام سدّه علامتدر » نه‌جنده بعض مقالات مسجعه ايراديله « عمران » ك افاده سـنى تصديق ايلمش اولديغنه و براز وقت صكره سدّه قريب يرلرده ظهور ايدن بر طاقم فاره‌لرك اللى التمش آدمك تحريك و تقليب ايده‌ميه‌جكى حجمده بيوك ، بيوك طاشـلرى حرق وتقليب ايلدكارى استخبار اولنديغنه مبنى عمرو مزيقيا برادرى عمرانك سوزلرينى بالتصديق « بواقتـدارى حائز اولان فاره‌لر سدّ مأربى هرنه زمان ايسـته‌سه‌لر هدم وخراب ايده‌بيلورلر ، بوسدّك بقاسى اولمديغى كركى كبى آكلاشيلدى » ديه‌رك رهين يأس وحرمان اولوب بوانديشـهٔ دورا دوره‌له مدت مديده وقت كچيردكدن و نهاية الامر كيفيتى اهل سـبأدن كتمله اموال واشياسنى صاتوب ترك وطن ايتمكى ذهننده قرارلشـديردقدن صكره عموم اهالى يه بر ضيافت ويردى واثناى طعامده وقوعبولان منازعه‌يى مدار انفعال عدّيله « بوخصوص بنم ناموس شخصيه‌مه انتقال ايلديكنـدن آرتق بو مملكتده طوره‌مم » ديه‌رك اموال واشـياسنى صاتوب بنو آزد قبيله‌سندن كندوسنه عرض تبعيت ايدن اشخاص قليله ايله ارض سـبأدن چيقوب كيتدى §

مورخلر — عمرو مزيقيانك بلاد سبادن سبب هجرتنى شوصورتله دخى نقل ايدرلر :

عمرو مزيقيا برادرى كاهن مشهور عمران ايله زوجه‌سى ظريفهٔ كاهنه‌نك كوروب نقل ايتدكارى مدهش رؤيالردن ومقتضاى كهانت اوله‌رق استخراج ايلدكارى علامات مخوفه‌دن وبالذات كورديكى قاريشيق وقورقونج دوشلردن بلاد سبأنك مظهر اسم جليل ﴿ قهّار ﴾ اوله‌جغنى تيقن ايلديكنـه مبنى هرنه‌يه مالك ايسـه تماميله صاتوب صاووب اولاد وعيال و احفاد وتوابعيله ديكر بر مملكته هجرت و ارتحال ايتمك هوسـنه دوشمش و شـو فكرنى خلقدن كتم واخفا ايله هجرتى انتاج ايده‌جك برسبب آرامغه باشلامش ايدى ؛ بو فكر اوزرينه بركون وجوه بلده واعيان مملكته بيوجك برضيافت ويروب بونده احاد اهاليدن دخى برچوق كيمسه‌لرى بولندردى ؛ مدعوّين ميانده برآدم وار ايديكه بو آدم حال صباوتنده يتيم قالديغندن عمروك آغوش حمايت و دائرهٔ صحابت و تربيتنده بولنه‌رق پك آز بر زمان ايچنـده مأرب اهاليسى زنكينلرينك برنجيـلرندن اولمش و عمروك سـوق وتصويبيله نا‌ٔهل ايدرك بين الاهالى اعتبار قزانمش ايدى §

عمرو مزيقيا شخص مرقومى ضيافت كشيده‌سندن مقدم خفياً چاغروب « بن سكا اثناى طعامده بعض امرلر ويره‌جكم ! هرنه امر ايدر ايسه‌م ، آنك خلافنه حركت وهرسوزيمه تماميله مخالفت ايتملى وشايد تكدير ايده‌جك اولور ايسه‌م مقابلهٔ بالمثل ايله بكا قولاً وفعلاً اظهار مخاصمه ايدوب ايجاب ايدر ايسه برقاچ سلّه دخى اورمليسين !!! » ديه تنبيه ايلمش وشخص مرقوم بويله بر ادبسزلكه جسارت ايده‌ميه جكنى سويلدكجه بوفعل كرك كنديسنك وكرك عمروك حقنده محض خير اوله‌جغندن تبليغات واقعه‌سنى بهمه‌حال قبول واجرايه موافقت ايلمسنى رجا ايتمش ايدى ؛ وقتاكه يوم ضيافت حلول ايدوب مدعوّين

اهالی بلوك ، بلوك ورود ایله اكل طعامه مشغول اولدیلر و ییوب ایچوب
یكدیكریله مصاحبت و موانسته باشلادیلر ؛ عمرو مزیقیا مقاولهٔ واقعه وجهله
سالف الذكر شخصی جلب واحضار و لوازمات مجلسه دائر بعض اشیانك تهیه
و احضارایدلمسی امرینی اعطایه ابتدارایدوب فقط معاملهٔ غیر لایقه ایله مقابله
كوردیكندن اظهارعلایم حدت والنده بولنان عصا ایله ضرب وتهدیده مبادرت
ایلدی ! حالبوكه حریف معهود رئیس بلده اولان عمروك عصاسنی الندن آلوب
یوزینه برده طوقات اوردیغندن احوال مجلس دیكر كون و بناءً علیه اهل
ضیافتدن بعضیلری محزون و بعضیلریده ممنون اولدی ؛ عمرو مزیقیا ایسه
شخص معهودك بووضعندن متأثر واولاد واحفاد واعوانك یاردم ایتاملرندن
دخی دلكیر اولهرق بلاد سبادن نقل و ارتحال ایتمكه یمین ایتدی وما ملكی
نه دن عبارت ایسه صاتوب دیار آخره هجرت ایده جكنی همان اومجلسده اعلان
واشاعه ایلدی §

متنفذان اهالیدن برطاقملری ریاست بلدهیه نائل اولمق املیله و برطاقملریده
اموال و اشیای عمروی اوجوز بها ایله آلوب بردن بره زنكین اولمق هوسیله
عمروك هجرتندن اظهار مسار وحظوظ ایدوب املاك واشیاسنی اخذ واشترایه
قویولدیلر ؛ عمرو دخی اولاد واحفادیله ازواجنی وكندینه متابعت ایدن
تعلقات وتوابعنی آلوب بلاد سبا حدودندن چیقدی §

بعض اقواله كوره عمرو مزیقیا « سیل عرم » ظهورندن مقدم وفات ایتمش
و اوغلی ثعلبه سدمأرب انهدامنه كسب وقوف له ارض سبادن نقل و هجرت
ایلمشدر ؛ ظریفهٔ كاهنه ایسه ثعلبه نك والدهسی اولمیوب زوجهسیدر §

بواقوالی ترجیح ایدنلرك ذهابنه نظراً ثعلبه نك باباسی عمرو مزیقیا وفات
ایلدكده برادری عامرعاقر سرقبیله اولوب بناءبرین اهالیٔ سبایه عظیم برضیافت
كشیده ایتمش واثنای طعامده هر نصلسه برادر زادهسی حارثه یه برسله عشق

ایتدیکندن حارثه کندوسنه ملاء ناسده اولنان حقارته تاب آور تحمل اوله میوب ترك وطن ایتمکی قورمش ایدی ؛ عامر عاقر اگرچه درعقب اظهار پشیمانی و ندامت و (ای حارثه ! بن سنی دوکدم ایسه سنده بنی ضرب ایت !) رجاسیله یالوارمغه مسارعت ایدرك حارثه نك تحویل افکارینه قالقشدی ایسه ده حارثه عموجه سنی ضرب وتحقیر ایتمکی وجداننه قبول ایتدیره مدیکی ومع مافیه غیظ وحدتنی بر دورلو کظم ایده مدیکی جهتله ارض سبأدن چیقوب کیتمشدر §

عمرو مزیقیانك ارض سبأدن هجرتی بین الاعیان قیل وقالی مؤدی اولوب هرکس یکدیکری علیهنه دوشمش ایدی ؛ بو اثناده باران متوالیه نزول وسدّ منافذ سدّه باقیله مدیغندن « سیل عرم » وقعهٔ مدهشه سی ظهور ایله سدّ مشهور مأرب منهدم واهالیسنك جمله سی غرق وتلف ومنعدم اوله رق اول دیار خجسته آثار بردن بره محو وخراب وبرقاچ بیك سنه لك خرابه زار آسا آشیانهٔ بوم وغراب اولمشدر [١] §

عمرو مزیقیا — ارض سبأدن (بنو آزد ، آل وداعة بن عامر ، بنو خزاعه ، اوس وخزرج ، آل جنفه ، آل غسان ، آل سدیر ، آل خزیمه) قبائلی برابر اولدیغی حالده هجرت ایلمش ایدی ؛ که بونلردن بنو آزد « بلاد عمان » وآل وداعه « ارض همدان » وبنوخزاعه « بطن مکه » واوس وخزرج « یثرب زمین » وآل جنفه ، آل غسان « بصره » وآل سدیر « ممالك شام » و آل خزیمه « دیار عراق » طرفلرینه منتشر اولدیلر و اورالرده هر بری کندیلرینی اداره یه کافی املاك و اراضی تدارکیله توطن ایتدیلر §

آزد قبیله سنك برازلری غسان دنیلان صویك کنارنده قالمش و بین

[١] سیل عرمك صورت ظهوری مرآت جزیره (١ وجهد ٣ صورت) ده استطرادی اولدرق محرردر .

القبائل « لحى » لقبيله معروف اولان ربيعة بن حارثه ايسه عمرو مزيقيادن آيريلوب مكهٔ مكرمه يه عزيمت ومرور زمانله ارض حجاز حكمرانى اولان عامر جرهمينك قيزينى آلديغندن بك آز بر زمان ايچنده استحصال ثرمايهٔ ثروت وعظمت ايلمش ايدى ، كه دين جليل ابراهيمى تبديل وعبادت خالق العبادى پوت پرستلكه تحويل ايدن « عمرو بن لحى » ايشته بو ربيعة بن عمروك بنت عامر جرهميدن حاصل ايتديكى ولد مادر بخطادر §

عمرو مزيقيا — ارض سبادن هجرت ايلديكى زمان ، رفاقتنده كى قبائلى كوزلجه برر موقعه يرلشديرمك تصور عاليجنابانه سيله واسع المرعى ، كثير الماء ، جيد الهوا ، بر بلدهٔ صفا افزا بولمق ايچون مدت مديده سياحت واوغراديغى بلاد اهاليسنى ادخال حوزهٔ اطاعت ايدرك حدود ميامن محدود كعبة اللهه واصل ومناسب بر موقعه نازل اولوب اوغلى ثعلبه يى مكهٔ معظمه يه اعزامله اهل مكه يه « ساحهٔ سعادت مساحهٔ حرم اللهده براز وقت اوتورمق افكارنده اولديغنى » افهام ايتدى ؛ و ثعلبه مكه اهاليسنك تليين افكارى ضمننده « ولايتمز اولان بلاد سبادن بورايه كلنجه يه قدر هر هانكى بر بلده يه اوغرادق ايسه او بلده اهاليسنك رأى ورضاسيله كنديمزه مناسب بر محل بولنجه يه قدر ساكن و بو صورتله بورايه دكين واصل اولدق ؛ مملكتكزده بر مدت آرام واقامته مساعده ايدك ، ابناى قومز بورايه كلدككده ايلرويه طوغرى بر قاچ آدم ارساليله مناسب بر مملكت تحرى ايده جكلر واو آدملك ورودنده بورادن فك رابطهٔ اقامت ايليه جكلردر ، هر حالده مساعده كزى رجا ايدرز ! » يولونده مكه ليلرك رضالرينى استحصاله صرف مساعئ روتمندانه ايلدى ايسه ده طوائف متغلبه وقبائل جراهمهٔ عاصيه دن عبارت اولان مكه اهاليسى حجابت كعبه وحكومت مكه يى ايادئ بنو اسماعيلدن نزع وغصب ايتمش و استمدكارى قبائلى ارض مكه يه آياق باصديرمامق كبى بر معاملهٔ غير لايقه يى اعتياد ايلمش اولدقلرندن ثعلبه يى جواب ردله اعاده ايلديلر ايدى §

عمرو مزیقیا — مکیلرك فکر جبارانه‌لرینه مطلع اولدقده « بن بهمه حال مکهٔ معظمه شهر مقدسی داخلنه کیرمك و بر نفر قالنجه‌یه قدر جرهمیلرله دوکوشمك ایچون تهیهٔ اسباب کارزار ایلدم !!! » خبر تهدیدانه‌سیله اوغلی ثعلبه‌یی تکرار مکه‌یه کوندردی و ثعلبه ایکنجی دفعه اوله‌رق اعیان و صنادید جراهمه‌یه ملاقی اولوب یندری عمرو مزیقیانك متمنی حرب وجدال اولدیغنی فاتحهٔ کلام ایدرك « بز مطلقا مکهٔ مفخمه بلدهٔ معظمه‌سنده اقامت ایده‌جکز ! موافقت کوستر ایسه‌کز سزه عرض مراسم شکر کذاری و محمدت ایدرز ؛ اکر روی مخالفت وخصومت ارائه ایده‌جك اولور ایسه‌کز ، زور بازوی شجاعتمز سایه‌سنده مرعالریکزی ، قویولریکزی ، کاملاً ضبط و حکومت جلیلهٔ مکه‌یی الیکزدن اخذ ونزع ایدرك افراد قبیله‌کزه برایچم صو بیله ویرمه‌یز ! مکر که حیواناتمزدن فضله قالمش اولانلره وچامورلی صولره قناعت ایده‌سکز ! شاید مقابلهٔ بالمثل اجراسنه قالقیشور ایسه‌کز ، اولوقت اشعال کانون وغا و مقاتله ایدرك ابطال رجالکزی قهر وتدمیر واطفال ونسوانکزی درزنجیر ایلرز !!! » دیدی ایدی ؛ جراهمه طائفه‌سی کثرت نفوس وشوکت نفوذلرینه استناداً ثعلبه‌یه بینه جواب ردّ اعطاسیله سلاحه صاریله‌رق اوچ کون اوچ کیجه قدر مشغول کارزار ونهایة الامر مغلوبیت غیر مأموله ایله بوزولوب تارومار اولدیلر §

عمرو مزیقیا — جرهمیلرك بو مغلوبیتی اوزرینه افراد قبیله‌سنی استصحابله ارض حرم اللهه داخل ومدت مدیده آرام و اقامت شرفنه نائل اولدیغندن یانده بولنان قبائل مکه‌یه یرلشوب برمدت امرار وقت وزمان ایلدیلر ایدی ؛ فقط عسکرلری رفاقتنده اولان قبائل جماعتی عارض اولان حمای محرقه علتنه تاب آور تحمل اوله‌میوب هر بری بر بلده‌یه هجرت وبوقارغشه‌لقده طائفهٔ جراهمه‌یه اجرای سفارت ایتمش اولان ثعلبه دخی خاك تابناك حجاز داخلنده کائن « ثعلبه » نام موقع مشهورده آرام ایله توسیع دائرهٔ نفوذ وقوت ایلدی ایدی §

ربيعة بن حارثة بن عامر كه «لحى» دنيلان حريف شقاوت اليفدر ، علت حمايه صبر وتحمل ايدرك مكهٔ معظمه شهرنده اقامتی اختیار ایدنلر طرفندن مكهٔ معظمه ولايتى واليلكنــه انتخاب ايدلمش ايدى ؛ بالآخره حكمداران جراهمه‌دن عامر جرهمی‌یه داماد اولوب آنفاً بیان ایدلدیکی اوزره دين حنيف ابراهيمى تبديل وعبادت خالق العبادى پرستش اصنامه تحويل ايدن عمرولك تلويث مهد شهود اولمسنه سببيت ويرمشدر §

اوس و خزرج ، كه ثعلبة بن عمرو مزيقيانك اوغوللريدر ، پدرلرى سايه‌سنده نائل شوكت و فر وكيده‌رك ثعلبيه واديسنى استيعاب ايده ميه‌جك قدر اولاد و احفاده مظهر اولدقلرندن بالضروره يثرب زمينه هجرت و فقط يهودى كويلرنده [*] يرلشه‌جك حالى اراضى بولنمديغندن دارالسكينهٔ مدينه‌نك خارج وداخلنده برر سـكنا تداركنه تشميرساق غيرت ورفته رفته طوائف بنى اسرائيل ايله برلشه‌جك برسجيه تهيه‌سـيله بين اليهود ابناء « قيله » ناميله اكتساب شهرت ايلديلر §

يهوديلرك ثعلبة بن عمروه « ابناء قيله » ديه‌لرينك سـببى ، اشهر اقوال حكمنجه قبائل حميريه‌يه منتهى اولان بنات قضاعيــه‌دن (قيله بنت عمرو بن جفنه) و على قول (قيلة بنت الارقم بن عمرو بن جفنــة بن عمرو مزيقيا) وياخود (قيلة بنت كاهل بن عذرة بن قضاعه) نك ثعلبة بن عمرو مزيقيانك زوجه‌سى وسالف الذكر اوس وخزرجك والده‌سى اولديغيدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

اوس بن ثعلبه‌دن منتشر اولان قبائل ذكرنده در §

---

[*] بو كويلر « قريظه ، نضير ، خيبر ، تيما وادى القرى » قريه‌لرى اولوب سـكنه‌سى على العموم يهودى ايدى .

ثعلبه — نك حفيدى اولان اوس بن حارثه‌نك « مالك » اسمنده بر اوغلى وار ايدى كه اوس بن ثعلبه‌دن آيريلان قبيله‌لرك افرادى نسباً بو آدمه منتهى اولور §

اوس بن حارثه ، وقت احتضارنده اولاد واحفادينى على العموم جلبله « اى بنم اولاد واحفادم ! قرائن حالدن آكلاشيلديغنه كوره بنم زمان ارتحالم تقرب ايتمشدر ! سزه حالت شبابيده تأهل ايتمكزى وبرادرم خزرجى قرنداش بيلمكزى ، وصيت ايدرم » ديدكدن و (ليس لك غير مالك ٭ فقال لن يهلك هالك ٭ ترك مثل مالك ٭ ان الذى يخرج النار من الزندة قادر ٭ على ان يجعل لمالك ٭ نسلاً ورجالاً بسلاً ٭ وكل الى الموت) مسجعاتنى ايراد ايله اوغلى مالكه « اى بنى المنية ولاالدنية » نكته‌سيله خطاب ايلدكدن صكره آتيده محرر منظومه‌يى انشادله عازم عالم خلد اولدى §

﴿ عربى ﴾

فقعل الذى اودى ثموداً وجرهما ٭ سيعقب لى نسلاً على آخر الدهر

تقربهم من آل عمرو بن عامر ٭ عيون لدى الداعى الى طلب الوتر

الم يأت قومى ان لله دعوة ٭ يفوز بها اهل السعادة والبرّ

اذا بعث الموت من آل غالب ٭ بمكة فيما بين زمزم والحجر

هنالك فابغوا نصره ببلادكم

بنى عامر ان السعادة فى النصر

مالك بن اوسك « عمرو ، عوف ، مره » اسمنده اوچ وعموجه‌سى خزرج بن حارثك دخى « عمرو ، عوف ، جشم ، كعب ، حرث » نامنده بش اوغلى

وار ایدی ؛ بونلر بطون وفیره و قبائل کثیره‌یه انقساملە ایچلرندن « عامر بن عمرو » بن مالك بن اوسك احفادیله عوف بن خزرجك حفیدی « سائب بن قصی » بن عوفك اولاد لری بلاد عمانه و ابنای حرث بن خزرجك برازلری دخی دیار سائره‌یه نقل و هجرت ایدرك انصار جلیل الاعتبار زمرهٔ سعادت ثمره‌سنه التحاق ایده مدیلر وجفنة بن عمرو بن مزیقیا اولادینك برازلری ایسه مدینه‌ده قالوب سلسلة الذهب انصار داخلنده بولندیلر §

ایکی برادر زاده‌لردن یعنی اوس وخزرج اولادلرندن برطاقم کیمسه‌لر ، بنی اسرائیل کویلرنده و برطاقلریده آثار آبادی وعمراندن خالی یرلرده توطن ایدرك یهودیلرك طور ومشوارلرینه توفیق افکار وحرکت ایدوب بونلرله مدت مدیده خوش کچندیلر ایسه‌ده صکره‌لری تکثیر نفوس واموال ایتدیلر وشجعان زمانه‌دن بولندقلری جهتله رفته رفته طوائف یهودی قورقوتمغه باشلادیلر §

لکن بنی اسرائیل قبائلی ایچنده « بنی النضیر ، بنی قریظه » یهودیلری دیکرلرینه نسبتله اصحاب ثروت ویسار وبو ایکی قبیله‌نك هرفردی صاحب نفوذ واعتبار اولدیغندن عموم یثرب زمین سکنه‌سنی تحت تابعیته آلمق ایسترلر ایدی ؛ بوفکر ظالمانه الجاسیله اسرائیلیلری بردرجه‌یه قدر کندیلرینه تابع قیلدیلر و اوس و خزرج احفادینك ایلریده عموم یثرب زمین اهالیسنه غلبه ایده‌جکلرینی حس وادراك ایله ایش دها او درجه‌یی بولمدن کندیلرندن اخذ کینه و انتقام آلمق تصور ینه دوشه‌رك ایجابی تقدیرده تحصن ایتمك ایچون برچوق مستحکم بنالر یاپدیردیلر ایسه‌ده قبیلتین مذکورتین شجعانه یالکز کندی قبیله‌لری افرادیله غلبه ممکن اوله‌میه‌جغنی قویاً آکلادقلرندن بالجمله یهود قبائلنی دائرهٔ اتفاقه آلوب بعده بنو حارثه ایله اوغراشمق تصور ینه دوشدیلر ایدی §

بو فکری ترویج ایله ایام کذار اولان « بنی النضیر ، بنی قریظه » ایلری

کلانلری برکون عقد انجمن مشاوره ایدوب همدینلری اولان اقوام اسرائیلیه رؤساسنی دعوت ایتدیلر ایدی ، اوکون خطابتده ید طولاسی اولانلردن بری مهر آغاز کلام اولوب « بنو حارثة بن ثعلبه‌نك بزه غلبه ایده‌جکلری علایم کورنمکه باشلادی ؛ اکر تخمین ایدلمکده اولدیغی کبی غلبه ایده‌جك اولورلر ایسه اولاد وعیالمزی اسیر ، رجال وابطالمزی کشتهٔ تیغ قهر و تدمیر ایده‌جکلرینه شبهه ایدلمسین ! قیامته قدر نفرتله یاد اولنه‌جق برمسئله ایقاعنه سببیت ویرمکدن ایسه جمله‌مز ال اله ویروب بنو حارثه رجالنه ابراز سطوت ایده‌لم!!! » دیدی وسوزینی تمام ایدرایتمز میدانه دیکر بریهودی آتیلوب اودخی سوزشلی بر نطق ایرادیله حضاری اوس و خزرج احفادی علیهنه تحریك ایلدی و بونی متعاقب بربرینك فکر وذهابنی تأیید وتأکید ایدن خطیبلرك سوق و اغراسیله حضارك جمله‌سی متأثر اولوب بنو قریظه و نضیر ایله اتفاقه قرار ویردیلر ودرعقب کیفیتی منسوب اولدقلری قبائل افرادینه بیلدیردیلر §

یهودیلر بواتفاق اوزرینه بنو حارثه‌دن قطع رشتهٔ داد وستاد وبنو قریظه ونضیر شیخلری دخی دائرهٔ اتفاقلرینه کیرمش اولان ابنای اسرائیلیه افرادینه استناد ایله اوس وخزرج قبیله‌لرینه اظهار غیظ وخصومت و «ابن عجلان » وقعه‌سنه‌دکین هرایکی طرف افرادی یکدیکرندن سلب اعتماد وامنیت ایلدیلر ایدی ؛ بنو حارثه افرادی بومدت ظرفنده طوائف یهوده مغلوب اولدیلر ایسه‌ده مالك بن عجلان وقعه‌سنی متعاقب یثرب زمین اهالیسنك زمام اداره وحکومتی ایادیٔ ابنای اوس وخزرجه کچوب قضیه منعکس اولدی §

مالك بن عجلان وقعه‌سنك سبب وصورت ظهوری —

فیطون [۱] الثعلبی ، که مدینه یهودیلرینك حاکمی ایدی ؛ اواخرعهد حکومتنده اقوام یهود افرادندن تأهل ایده‌جکلرك آله جقلری قیزلر کندی فراش

---

[۱] فیطونك اسمی برقواده فطیون ارلمق اوزره مرویدر ·

فضاحت باشنه داخل اولمدقجه نا كحلرى طرفندن استفراش ايدلمامسنى اصول اتخاذ ايتمش و بو اصول اباحت شمولى كيدەرك اوس و خزرج قبائلى حقنده دخى تعميم ايلمك ايستمش ايدى ، بنى خزرج قبيله‌سندن همشيره‌سنى اره ويرمك استين مالك بن عجلان السالمى فيطون دونك دائرهٔ مشروعه دكل ، طبيعت بشريه خارجنده اولان تكليف مالا يطاقنى تكريه ايله همشيره‌سنى بر مدت اره ويرمامك جهتنى الترام ايتدى ايدى ؛ نهاية قاديئلرك الحاح وابراملرينه غلبه ايده مديكندن بالضروره زى نسايه كيروب همشيره‌سنى بيت الزفاف فيطونه ايصال ايتدكدن واول عرض دشمننى بر تقريب اله كچيروب قتل وتلف ايلدكدن صكره بنى سالم خزرجيدن « رمق بن زيد » ى آلوب خطهٔ شامه عزيمت ايله اوراده ابوجبيله‌يى بولوب مظالم يهود يثربى شكايت وفيطونى نه‌صورتله قتل وتلف ايلديكنى تعريف وحكايت ايلدكدن صكره « بن آرتق مدينه‌يه عودت ايتمكدن احتراز ايدرم » ديدى §

بعض مورخلر — «مالك بن عجلان شامده ابوجبيله‌يه دكل ، بنى‌سالمدن عبيد بن سالم بن مالك بن‌سالمه ملاقى اولوب عرض مافى‌الضمير ايلدى » ديديلر. ايسه‌ده بوقول قول اوله نظراً صحيح دكلدر ؛ ابو جبيله [١] چشم بن الخزرج اولادندندر ، بعض اسبابه مبنى شامه نقل ايتمش وهيئت حكومته اكتساب مناسبتله خاطرنى صايديرمش‌ايدى ؛ ماجراى واقعه‌يى ملك شامه جرا ماجرا بيان وايقاع مظالمله بلاد حجاز سكنه‌سنى راحتسز ايتمكده اولان يهود يثرب زمينك زمان تأديب و تربيه‌لرى حلول ايلديكنى ذكر و اتيان ايدرك « اكر خطهٔ يثربه عسكر سوق ايدلمسى اقتضا ايدر ايسه حكومت شاميه‌يه عاجزانه برخدمتده بولنمق اوزره بالذات كيتمكى آرزو ايدرم ! » زمينده بيان افكار

[١] بعض مورخلرك قولنجه « ابو جبيله » جفنة بن عمرو بن مزيقيا احفادندندر . اوس وخزرج يثرب زمينه هجرت ايلدكارى وقت اودخى شامه كيتمش وبالاخره شام ملكى اولمشدر .

ايلدى ؛ مدينه يهوديلرندن شامليلر دخى مغبرايدى ؛ فيطونك حركات وحشيانهٔ باغيانه‌سى درجهٔ ثبوته واردقده هيئت حكومت ابوجبيله‌نك افاده‌سى اوزرينه بر قول اوردو سوقيله اقوام يهودى تأديب و تجهيز ايچون تهيه قلنه جق عسكرك قوماندانلغنى معلومات سابقه‌سنه بناءً ابوجبيله‌يه توجيهله يثرب زمينه سوق وتسريب ايدلمسنى تصويب ايدرك مقدار كافى عسكر تجهيز وادارهٔ سنى برموجب قرار ابوجبيله‌يه تفويض ايلدكلرندن ابو جبيله ترتيب وتهيه قلنان عسكرى استصحاب و بلا توقف خطهٔ يثربه طوغرى عنانتاب اولدى ؛ فقط يهوديلرى خبرسزجه باصمق يعنى اوزون اوزادى يه مقاتله ايله شاميلرى قيردیرمامق ايچون يمن طرفندن عزيمتى اختيار ايلدى ايدى §

بو عسكرك يمن طريقيله يوله چيقارلمسى خلقى « يمنه عسكر كوندرلدى » ذهابنه دوشورمك فكر مصيبى اوزرينه مبتنى اولمق حسبيله ابوجبيله برقاچ كون بوجهته كيتدكدن صكره تحويل طريق ايدوب بعد مدة يثرب زمينه مواصلت و « ذى حرض » ناميله خريطه زيب تعيين اولان موقعده ركز خيامله اعيان يهودى دعوت ايدوب اجابت ايدنلرك جمله‌سنى قنطرهٔ تيغ انتقامدن كچوردى وصندلى نشين حكومت اوله‌جق رؤسانك رشتهٔ مظالم بستهٔ عرق ونسبلرينى كسدى ، بناءً عليه خزرجيلرله اوسيلر خطهٔ مقدسهٔ مدينه‌ده بولنان طوائف بنى اسرائيله غالب وهر برى املاك واراضىٔ مستوفى يه مالك وصاحب اولوب اجراى حكومته باشلاديلر §

بعض مورخلر — « فيطونى قتل ايدن مالك بن عجلان يمن پادشاهى تبع اصغردن استمداد ايتمش وملك مشار اليه يثرب زمينه عسكر سوقيله اشراف يهودى قتل و تلف ايتدكدن و بيت اعظمه اكساى كسوه ايلدكدن صكره عودت ايلمشدر » ديديلر [*] §

[*] بو وقعه‌نك تفصيلاتى (مرآت مكه) دوردنجى وجهه‌سنك اوچنجى صورتنده مسطوردر .

مدينهٔ منوره — نك اكثر محلنده تبع حميرى نامنه منسوب برطاقم مواقعلر اولديغنه وبيت محترمه كسوه اكساسى دخى رهين ثبوت بولنديغنه باقيلور ايسه بو روايتك مقارن صحت اولمسى وياخود هم ابوجبيله نك وهمده تبع اصغرك مدينه يهوديلرينى تأديب ايتمش بولنمسى اقتضا ايدر §

﴿ صورت ﴾
{٤}

بنى اوس قبائلى افرادينك مدينهٔ منوره حواليسنده تأسيس ايتمش اولدقلرى قرا ومحلاتك ذكر وبيانندەدر §

ثعلبـه — نك اوغلى اوس و برادرى خزرجك احفادى سلالەسـندن تشعب ايدن قبائل افرادى ابوجبيلەنك قوتيله طوائف يهوده غلبه چالدقلرى اثناده هر برقبيله برقريه تدارك ايتمك ايچون يثرب زمين ناحيەلرينه طاغلديلر وهربطندن بر ر ايكيشر جماعت برلشەرك بكندكارى يرلرده خانەلر انشاسـيله عائلەلرينى يرلشديرديلر ايدى §

بوقبيلەلردن بنو عبدالاشهل ابن جشم بن الحرثله حارثة بن الحرث ابن الخزرج الاصغر ابن عمرو بن مالك بن اوس « دار عبدالدار » دنيلان كويده يعنى (مدينهٔ منورەنك طرف شرقيسنده واقع حرهٔ شـاميه ناميله بنام اولان تپەده) اقامتى اختيار و هر برى حالنه كوره برخانه طرح و تأسيسنه ابتدارله بيوجك برناحيه تشـكيل وايجابنده مهاجمات اعدادن مصون الساحه اولمق ايچون « واقم » ناميله كنكره پيراى اوج اشتهار اولان قلعهٔ مستحكمهٔ منتظمەيى تأسيس ايلديلركه كرك بوقلعەنك وكرك تحصنى قرارلاشديرلمش اولان افرادك امر اداره ومحافظەسى بنو عبد الاشـهل مشايخندن « حصين » بن سماك عهدەسنه محول ايدى §

بنو عبد الاشهل قبیله‌سی دار عبد الدار قریه‌سنده برمدت اقامتدن صکره بنو ظفر افرادیله بالاتفاق همقریه‌لری اولان عمی زاده‌لری بنو حارثه علیهنه قیام و بوقبیله افرادینی کویلرندن چیقارمق تصوریله استعمال سیف خصام ایلدیلر ؛ لکن بنو حارثه طاقمی اصحاب بصیرتدن اولدقلری جهتله بنو عبد الاشهله غلبه چالوب رئیسلری اولان سماك بن رافعی قتل ایله کرك سماك مقتولك خاندانی وکرك قبیله‌سی رجالنی واقم قله‌سندن اخراج واوکلرینه قاتوب بنی سلیم یوردینه قدر تعقیب و انهاج ایتدیلر ایدی ؛ بالاخره سماك مقتولك اوغلی خون پدرینی دعوا و بنو سلیم قبائلی اتفاقیله بنو عبد الاشهل ناحیه‌سنی تضییق ومحاصره‌یه اعتنا ایدوب برچوق وقت مقاتله‌دن صکره بنو عبد الاشهلی قرای خیبره دکین قاچیردی ایدی ؛ بومقاتله‌دن برسنه صکره سماکك اوغلی دعواسندن واز کچه‌رك بنی‌حارثه‌نك یثرب زمینه عودت ایتملرینه روی رضا کوستردی ایسه‌ده بنی عبد الاشهل افرادی دار عبدالدار ناحیه‌سنه نزولی تشأم ایلدکلرندن « حرهٔ شرقیه » نك جهت شامیسنده واقع شیخان قریه‌سنه نازل اولدیلر §

کعب بن الخزرج الاصغر بن عمرو بن مالك اوسك احفادی ، اولان بنو ظفر جماعتی بقیع الغرقد مقبره‌سنك طرف شرقیسنده واقع « مسجد البغله » اطرافنده یعنی بنی عبد الاشهل قریه‌لری جوارنده برر قریه و کعب سالف الذکرك برادری زعور ایله عوف بن مالك بن اوسك منسوباتیده « قبا » ناحیه‌سنده بررخانه تأسیسنه اهتمام ایله بعدزمان جماعات عدیده وبطون کثیره‌یه انقسام ایتدیلر §

قبا ناحیه‌سنه نازل اولان قبائل جماعتی اون دورت قدر متین وسنکین قله طرح ایتمشلردرکه بوقله‌لرك بری مسجد قبانك جهت شرقیسنده کائن « مسکبه » و دیکری بئر غرس جوارنده « مستظل » نامیله بنام اولان ایکی

بیوك و مشــهور قله اولوب بونلر قلل سائره یه نظراً غایت متانت و نهایت رصانت اوزره طرح ایدلمش ایدی §

امرئ القیس بن مالك بن الاوسك اولاد واحفادی ، بنو واقف و بنو سلیم جماعتیله برلشه‌رك مسجد الفتحك قبله جهتنه نزول ایتمش و فقط براز وقت صکره بنو سلیم افرادی بنو واقف جماعتندن آیریلوب ابن عوف قریه‌لرینه نقل ورحلت ایلمشدر [١] §

زید بن قیس بن عامر بن مرة بن مالك بن اوسه منسوب اولان بنووائل « بنووائل » مسجدی یاننده بولنان کویلره و برادر زاده‌لری بنو امیه بن زید « بنو امیه نواحیسنه » و بنو عطیة بن زید دخی « بنی حبلی » منازلی اوستونده واقع « صقفه » ناحیه‌لرینه یرلشــه‌رك هر بری بر منزل متین و برطاقم قلل رصین یاپدیلر که بو جماعات افرادینه یعنی « بنو وائل ، بنو امیه ، بنو عطیه » قبائلنه اول تاریخده « جعادره » دینور ایدی §

بنو امیه بن زید قریه‌لری بر دره کنارینه تصادف ایتمش اولدیغنــدن بونلرك ترلالری غایت منبت ومحصولدار وقرای سائره اراضیسندن وجوهله دکرلی و قیمتدار اولدیغی کبی بنو عطیه افرادینك دخی مسجد قبانك قبــله دیواری آره‌ســنده کائن « شاشی » نامنده بر قلهٔ استوارلری وار ایدی §

بنو ســعد بن مرة بن مالك بن الاوس « راتج » دنیلان ناحیه‌ده و بنو حطمة بن جشم بن مالك بن الاوس دخی « ماجشونیه » جوارنده یعنی بنو حرث قریه‌لری اطرافنده واقع « غرس » نام محلده بولنان خانه‌لرده ســاکن اولدیلر ؛ والحاصل مالك بن اوس سلاله‌سندن آیرلمش اولان بطون که ابتدای صورتدن بورایه دکین ذکر اولنان فروع قبائلدن عبارتدر ؛ بونلرك کافه‌سی

---

[١] بنو سلیم سلاله‌سی ١٩٩ سنه قدر خیمه نشین خطهٔ حیات اولمشدر ، بو سلاله ایام جاهلیه‌ده ظهور ایدن محاربانده بیك نفر قدر مبارز سوق ایدر ایدی .

يثرب زمينك آلت طرفلرنده واقع مواقع سالف البيانده آرام واقامت ايدرلر ايدى §

﴿ صورت ﴾

{ ٥ }

ابنای خزرج قبائلی جماعتلرینك مدينة الرسول جوارنده بالتدارك ساكن اولدقلری قرا ومنازلی تعريف وارائه ايدر §

خزرج — بن ثعلبه‌نك اوغلی حرثك اولاد واحفادی ، ابتدا وادئ بطحانك شرق جهتنده توطن ايتديلر ايدی ؛ بونلردن چشم ايله زيد بن حارثه صكره‌لری بابالرندن آیریلوب « سخ » موقعنده اساسكير استقرار اولان « ناحيه » قله‌سنه كيتديلر ؛ بوقله مسجد شريف سعادتك برميل اوزاغنده اولديغندن مسجد شريفه اوجهتده بولنان قريه‌لردن اك يقين برقريه اچنده ايدی §

خدارة بن عوف دخی دده‌سی حرثدن مفارقتله « حرار سعد » اطلاق اولان تپه‌لرك طرف شاميسنده و برادر زاده‌لريده « بصه » دنيلان موقعه يقين بريرده ساكن اولديلر ؛ سالم بن عوف ايله برادری غنم بن عوف بن عمرو بن خزرج الاكبرك اولاد واحفادی‌ايسه حرهٔ غربيه‌ده واقع « مسجد الجمعه » اطرافنه يايیلوب منازل بنی سالمده قالديلر §

بنی خداره‌نك « بئر البصه » نامنده و بنو سالمك دخی « قوافل » اسمنده متين برر قله‌سی وارايدی كه « بئرالبصه » قله‌سنك ابی سعيدَ الخدری ﴿ رضی عنه الباری ﴾ حضرتلرينك جدّی طرفندن طرح وتأسيس اولنديغنی روايت ايدرلر §

بنی سالم رؤساسندن بنو عصيه « قبا » ناحيه‌سنه قريب « بنو عصيه » مسجدی يانده ومالك بن سالم بن غنم بن عوف احفادندن عبارت اولان

بنو حبلی جماعتی دخی بنی النجارله بنی ساعده منازلی آره‌سنده بولنان قریه‌لره یرلشـدیلر ایدی ؛ بو ایکی قبیله جماعتنك « بیوت عبدالله بن ابی » دنیلان خانه‌لرك آرقه‌سنده و « مزاحم » نامنده غایت کوزل ومتین برقله‌سی وارایدی §

بنوسلمة بن سعد بن علی بن اسد بن شاردة بن زید بن جشم بن الخزرج الاکبر جماعتی « بنی حرام » ناحیه‌سی قله‌سیله مسجد القبلتین بیننده واقع « حره » ده و بنو سواد بن غنم بن کعب بن سلمه ، طائفه‌سیده مسجد سالف الذکرك ابن عبیدالدیناری منازلی جهتنده ساکن اولوب مسجدقبلتینی بنیاد ایتدیلر §

بنوعبید بن عدی بن غنم بن کعب بن سلمه ، افرادی ایسه مسجدالحزبه‌یه قریب اولان طاغلر اوزرینه یرلشوب مسجد (حزبه) یی انشا وبو مسجدك قبله طرفنده برده قلهٔ مستحکمه بنا ایلدیلر ایدی §

بنو حرام ابن کعب بن غنم بن کعب بن سلمه ، جماعتی بنی‌سلمه مقبره‌سنك « حصار مزاد » جهتنده یعنی (قاع) دنیلان یرده کائن مسجد صغیر یاننده توطن ایلدیلر و جابر بن عتیکك قویوسی [١] یاننده برده منتظم قله تأسیس ایتدیلر §

بنو سلمه افرادی کاملاً قرای سالف الذکرده اقامت وامیة بن حرامه عرض تبعیت ایدرك قرنداشجه‌سنه کچنمش اولدقلری وجمله‌سی یکدل ویکجهت بولندقلری جهتله قبائل سائره افرادی کبی بربری علیهنه قیام ایتمدیلر وبوسایه‌ده متفق الکلم اولوب مدت مدیده آرالرنده آثار نفاق وشقاق ظهور ایتمدیکندن اقویای قبائل یثرب زمیندن اولدیلر §

بنو بیاضه وزریق بن عامر بن زریق بن عبد حارثة بن مالك بن عضب بن جشم بن الخزرج الاکبر ایله بنو جیب بن عبد حارثة بن مالك بن عضب

[١] حضرت معاویه مؤخراً بو قویونك یاننده دیکر بر قویو حفر ایتدیرمشدر .

و بنو عذاره [١] و بنو اجدع [٢] افرادی علی الاتفاق بنو مازن منازلنك جهت قبليسنده بولنان بنی سالم قريه‌لرينك جانب شاميسنده‌كی دار بنی بياضه [٣] قريه‌سنده اقامت و يكرمی قدر قلل بی بدل طرح و تأسيسه مسارعت ايتديلر §

بنوساعدة بن كعب بن خزرج الاكبرك اوغوللريده برقاچ قريه‌يه انتشارله بابالرندن آيرلديلر، يعنی بنو ثعلبة بن الخزرج بن ساعده ايله حرث بن خزرج بن ساعده‌نك اوغوللری مدينهٔ منوره چارشوسنك جهت شرقيسنده واقع « بنی ساعده » قريه‌سنه و بنو وقش ايله بنوعنان بن ثعلبة بن طريف بن الخزرج بن ساعده « مسجد رايه » جوارينه و بنو مالك بن النجار دخی « بنی النجار » منازلنه يرلشديلر §

منازل بنو النجار اولوقت مسجد شريفك باب الرحمه‌سی طرفنده ايدی‌كه بو تعريفه كوره بنو معاوية بن عمرو بن مالك بن النجارك خانه‌لری مسجد شريفك باب الرحمه اطلاق اولنان باب معلا جنابی جاده‌سنك صول طرفنده و بنو مقاله‌نك بيوتی دخی ذكر اولنان جاده‌نك صاغ جهتنده اولوب بنو مبذول بن عامر بن مالك بن النجار بقيع الغرقدك شرق و بنوغنم دخی قبله جهتلرنده ساكن اولورلر ايدی §

بنو عدی بن النجار منازلی مسجد شريفك جهت غربيسنده و بنو مازن بن النجارك خانه‌لری منازل زريقك طرف شرقيسنده اولوب ابنای عدی بن النجارك « دار نابغه » ده‌كی مسجد ساحه‌سنده « زهرابه » نامنده متين بر قلعه‌لری وار ايدی §

---

[١] بونلر بنو كعب بن مازنكدر .

[٢] بونلر بنو معاوية بن مالك بن عضبدر .

[٣] بورا‌سی بطحانه منتهی اولان حرهٔ غربيه‌دن .

بنی النجار خانه‌لرینك بولندیغی مواقعه باقیلور و اوس وخزرج قریه‌لری منازلی چشم امعاندن کچیریلور ایسه بنو النجار خانه‌لرینك غایت مهم بر نقطه‌ده بولندقلری بداهة آکلاشیلور که { خیر دور الانصار بنو النجار ثم بنو عبد الاشهل ثم بنو الحرث الخزرج ثم بنو ساعده وفی کل دور الانصار خیر } حدیث شریفی بو دقیقه‌یی ایما واشعار ایدر §

﴾ صورت ﴿

{ ٦ }

دولت اسلامیه ظهورندن اول انصار کرام قبیله‌لری بیننده معرکه آرای ظهور اولان ملاحم مشهوره‌یی ارایه وتعریف ایدر §

اوس وخزرج ابن حارثة بن ثعلبة العنقا بن عمرو مزیقیا سلاله‌سندن تشعب ایتمش اولان بطون انصار مالك بن عجلان وقعه‌سندن صکره یهود یثرب زمینه غالب اولدیلر وآنفاً کشیدهٔ سلك سطور اولدیغی وجهله هر بطن برقریه انتخابیله بربرینی اعمار ملك واراضی‌یه سوق وترغیب ایدرك مدت مدیده قرنداشجه‌سنه یشادیلر ایدی ، صکره‌لری ایچلرنده ظهور ایدن آثار نفاق وشرور هرقبیله جماعتنی دیکر قبیله افرادی علیهنده استعمال سیف وسنانه مجبور ایلدیکندن عصر سعادته یوز یکرمی سنه قالنجه‌یه دکین آرالرنده وقوعبولان حرب وضرب شعور اهل عقولی سلب ایده‌جك درجه‌لره وارمشدر که مورخلر آتی الذکر محاربه‌لرك قبائل مذکوره‌نك الك مشهور مقاتله‌لرندن اولدیغنی روایت ایدرلر §

وقعهٔ سمیر — وقعهٔ سمیر ، قبائل انصار محاربه‌لرندن الك اول واقع اولان ملحمهٔ مکدره‌در ، بووقعه‌نك حدوثنه قبائل اوسیه‌دن سمیر نامنده

بر آدم سببب اولديغندن محاربۀ مذكوره « وقعۀ سمير » ناميله معركه پيراى اشتهار اولمشدر §

اصل وقعه سميرك بنو ثعلبه اشرارندن مجهول الاسم بر آدمله برلشوب مالك بن عجلان خزرجى حمايتنه كيرمش اولان كعب نامنده بر شخصى قتل وتلف ايتمش اولمسيدركه اشبو كعب مقدما كندى قبيله‌سى اولان بنو ذبيان آره‌سنده بر فساد ايقاع ايلديكندن ياقه‌يى اله ويرمامك ايچون مالك بن عجلانه عرض دخالت ايلمش ايدى §

جناح حمايتنه التجا ودخالت ايلمش اولان برشخصك قتل وتلف اولنمسى بين القبيله مالك بن عجلانك ناموس وقع وحيثيته انتقال ايده‌جك بر مصيبت عد اولنمغله ابن عجلان كعبك قاتلندن تام دين طلبنه قيام ومخالفت اولنديغى تقديرده بنو ثعلبه اشرارينك مقاتله‌يه حاضر اولملرينى اعلام ايتدى §

اولوقت « حليف » مقتول ايچون « نسيب » مقتوله مخصوص اولان ديتك نصفى ويرلمك بين العرب عادت مرعيه‌دن ايدى ؛ بناءً عليه سميرك منسوب اولديغى قبائل اوسيه رجالى « حليف [١] ايچون نسيب [٢] ديتى اعطاسى قانون عربه مخالفدر ! ويرلمز برشى دكل ايسه‌ده بعد زا عادت اولوب قالور ؛ بناءً عليه دفع احتمال ايچون حليف ديتى ويره‌لم » ديديلر ايسه‌ده مالك بن عجلان ادعاسنده اصرار وقبائل اوسيه رئيسى اصيحة بن الجلاح عادت قديمه احكامنى محافظه نيتيله مالكى اقناعه صرف افكار ايتدى وبو اصرار ومدافعه اوزادقجه اوزايوب جريان ايدن محاوره منتج جدال ومشاجره اولدى ايدى ؛ هر ايكى طرف جماعتى سلاحلانوب احدهما آخرى ضرب وشتمه ابتدارله سكز اون ساعت قدر دوكوشديلر ، نهايت اوسيلر خزرجيلره غلبه ايدوب دعوالرينى فصل ورؤيت ايچون حسان بن ثابت ﴿ رضى الله عنه ﴾ لك جدى

---

[١] حليف ، بر برينه ياردم ايتمك ايچون عهد ويمين ايتمش اولانلره دينور .

[٢] نسيب ، صوى صوب صاحبى ديمكدر .

منذر بن حرام النجاری الخزرجینك حکم تعیین ایدلمسنی مالك بن عجلانه اخطار واو دخی ابن حرامك ویره جکی رأی وحکمه قائل اوله جغنی بیان و اخبار ایتدکدن ومنـذر بن حرام دخی اعطا ایده جکی حکمه ایکی طرف محاربین افرادینك موافقت ایلیه جکلرینه دائر طرفیندن تأمینات قویه آلدقدن صکره اوسیلره خطاباً دهنکشای کلام اولوب « بو دفعه‌لق اولمق اوزره کعب مقتول ایچون نسیب دیتی ویرلملیدر ! » دیدی ، اوسـیلر هرنقدر بورأیه موافقت ایدوب اقتضای حالی اجرا ایلدیلر ؛ یعنی بو محاربه‌یی منذرك حکمیله فصل ایتدیلر ایسه‌ده هر ایکی طرف بربرینه کرکی کبی کوجنوب نهایة الامر « یوم الرحابه » ملحمه‌سنی وجوده کتیردیلر §

یوم الرحابه — وقعه‌سی اوس قبیله‌لرندن « بنی جحجبا » ایله خزرج اقوامندن « بنو مازن » جماعتلری آره‌سنده ظهور ایتمش وبوملحمه مؤلمه‌نك وقوعنه مازن بن النجار عشیرتندن کعب بن عمرو المازنینك بنو جحجبا طرفندن قتل وتلف ایدلمسـنه سببیت ویرمشدر ؛ چونکه کعب بن عمرو المازنی بنو جحجبا نسـواننددن آلفته برقادین ایله آره صره بولوشور ایدی ، وقتاکه بنو جحجبا کعبك بو ادبسزلکنه واقف اولدیلر ، برکون کندوسـنی مرقومه آشفته‌نك خانه‌سنده قیصدیروب اولدیردیلر ؛ عاصم بن عمرو که کعبك برادری ایدی ، کعبك مطالبهٔ خونبهاسی امرنده بنومازن دلاورلریله برلشوب اعلان مخاصمه‌یه ابتدار وبنو جحجبا رجالی دخی تهیهٔ اسباب کارزار ایلمش اولملری اوزرینه طرفین ارلری « رحابه » موقعنده بولوشه‌رق مقاتله‌یه باشلادیلر §

اوسیلر ایجه طیاندیلر ومیدان معرکه‌ده خیلوجه یارارلق دخی کوستردیلر ایسه‌ده خزرجیلرك مهاجمات دلیرانه‌لرینه تاب آور تحمل اوله‌مدقلرندن عاقبت بوزولوب فرار ایتدیلر ؛ اوسـیلرك سر قبیله‌سی اولان اصیحة بن الجلاح فراریلردن آیریلوب توابعیله برابر « ضحیان » اسمیله مشـهور اولان حصار

استواره قپانمش ایدی ؛ کعب مقتولك قرنداشی عاصم بن عمرو که . هرنه صورتله اولور ایسه اولسون اصیحة بن الجلاحدن برادری کعبك اوجونی آلمق ایستر ایدی « تمام زمان انتقامدر ! » دیه‌رك کیجه‌لری حصار مذکور جوارنده طولاشمغه و اصیحه‌یی بو صورتله اله کچیروب اولدورمنك یولنی آرامغه باشلادی و بر کیجه که اول کیجه اصیحه استراق حوادث ایچون حصاری اوتونه چیقوب اطراف . و اکنافه کوپکلر صالمش و « عجبا دشمن هانکی یولدن کله بیلور ! » دیو دورت یاننه ایصال جاسوس نظر ایلمش ایدی ، برازقوری حورما تدارکیله حصارنشیان اوزرینه طوغری یوریدی و کوپکلرك اورمسنی کسمك ایچون هر راست کلدیکی کاپه بر ایکیشر حورمه آته‌رق حصاره ایچه یاقلاشدی ؛ لکن اصیحه کوپکلرك ابتدا سدسلنوب صکره صوصمالرندن خوف وتلاشه دوشه‌رك حصارینه کیرمش وعاصم بن عمرو اصیحه‌نك حصاره کیرمك ایستدیکنی کوروب آرقه‌سندن براوق آته‌رق فقط اوقك باب حصاره چارپدیغنی حس ایله اصیحه‌یه اصابت ایتدیره‌مدیکنی آکلامش اولدیغندن یاقه‌یی اوسیلرك الینه ویرمامك ایچون همان دونوب قاچدی ایدی §

اصیحه حصارقپوسنه اصابت ایدن اوقك کندی علیهنده آتلمش وحصارینه بوقدر تقرب ایتمکه عاصمدن بشقه برکیمسه‌نك جسارت ایده میه‌جکنه واقف بولنمش اولدیغندن قبیله‌سی یکیتلرینی طوپلایوب عاصمك آرقه‌سندن صالدیردی ایسه‌ده رجال قبیله بریره کلوب حرکت ایدنجه‌یه قدر خیلوجه وقت کچمش ومدت مذکوره ظرفنده عاصم بن عمرو منسوب اولدیغی خزرج قبیله‌سی مقرکاهنه وارمش اولمق ملابسه‌سیله اوسیلر عاصمی دردست ایده‌میوب عودت ایلدیلر §

اصیحه قبیله‌سی افرادینك کندی آیاغیله کلمش اولان برآوی طوزاغه دوشوره‌میه‌رك مأیوساً عودت ایلدکلرینه یعنی « رحابه » معرکه‌سنده قرنداشنی قتل وتلف ایدن عمروك اوغلی کبی بیوجك بردشمنی قاچیردیغنه اظهارغیظ

وحدت وقبیله‌سی دلاورلرینك رأی وتصویبی اوزرینه خزرجیلری برکیجه آکسزین باصوب اخذ انتقامه عزم ونیت ایلدی ؛ فقط زوجه‌سی « سلمی بنت عمرو » النجاری کیفیتی ابنای قبیله‌سی اولان خزرجیلره بیلدیرمش یعنی اوسیلرك مضمر مضرّه‌لرینی میدانه قویوب خزرجیلری خواب غفلتدن اویاندیرمش اولدیغندن نائل مقصد اوله‌مدی وبوحدت سائقه‌سیله « سلمی » کبی صاحبة الجمال برقادینی اطلاق ایدرك زعمنجه تشفیٔ صدر ایتدی ایسه‌ده آنك بوحدتی آشاغیده تفصیل اولنه‌جغی اوزره سلسلة الذهب نبویه‌نك بنو النجارله کسب ارتباط ایتمسنه سبب ظاهر اولدی ؛ چونکه هاشم بن عبد مناف که جد ثانیٔ نبیّ ستودهٔ اوصافدر ، برمدت صکره اصیحه‌نك مطلقه‌سی « سلمی بنت عمروی » تزوج ایتمش و مشار الیها هاشمدن حامله اولوب جد ثانیٔ خاتم الانبیا اولان عبد المطلبی طوغورمش اولدی §

سلمی — نك « متدلیه » نامیله اشتهارینه دخی بو ماده بادی اولمشدر ؛ شویله‌که : سلمای خزرجیه اوسیلرك قبائل خزرجیه‌یی باصه‌جقلری کیجه‌یی تدارکات واقعه امارەسیله آکلامش و کندوسنی برقوی ایپه ربط ایله حصار ضحیاندن آشاغی صارقیدوب قومنی وقعهٔ واقعه‌دن خبردار ایلمش ایدی ؛ ایشته بوکیفیت هم زوجی اصیحه‌دن آیرلمسنی و همده « متدلیّه » نامیله یاد اولنمسنی انتاج ایلدی که بو سرّ سر بمهرك ضمننده بری نور نبوت محمدیه (علیه افضل التحیه) نك نسوان اجانبه انتقال ایتامسی وبریده قبائل خزرجیه‌نك سلسلهٔ نبویه ایله کسب ارتباط سائقه‌سیله انصار کرامك صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلرینه عرض نصرت وانقیاد ایدرك وقعهٔ هجرتی تسهیله مدار اولمسی کبی ایکی حکمت خفیه‌ٔ مندرج اولدیغی آکلاشیلدی §

اصیحه — سلمی‌یی تطلیق ایلدیکی اثناده هاشم بن عبد مناف قطر حجازده غایت حسن وملاحتله شهرتشعار وصباح الخیر عالم نجابت اولان غرّهٔ غرّای

میمنت احتواسندن خورشید نور پاش سیدالابرار لامع ونمودار اولدیغندن کتب سماویه مخاویسنه واقف اولان علمای موسویه وعیسویه ذات ساميلرينه هر نره‌ده راست کلسه‌لر ، دست بستهٔ سلام اولوب ایکی النی بردن اوپرلر ولاجل التزوج قیزلرینی عرض وتقدیم ایدرلر ایدی §

علمای عصرك جناب هاشمه تعظیمات فوق العاده ابرازیله هر بری اریکه نشین نهانخانهٔ ملاحت اولان قیزلرینی عرض وتقدیم ایتمکده وکندیسنك سید عالم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلرینك ایکنجی جدّی اولدیغنی صحایف سماویه دلالتیله بیلمکده اولدقلری چارجهت اقطاره منتشر اولمشیدی §

روایت – بوشایعه اول عصرده ملك ممالك روم اولان قیصرك سامعه پیرای اطلاعی اولدقده افراط حسن عالمسوزله مشتهر اولان ایکی قیزینك برینی بووسیله ایله جدّات عالیات نبویه سلکنه ادخال ایچون هاشم بن عبد منافی کندینه داماد ایتمك مقصد دور اندیشانه سیله جناب هاشمه « بنم بوآنه قدر هیچ برآنا طوغورمدی دینه‌جك قدر حسنه مالك ایکی قیزم واردر ! بونلری حسب ظاهر ونسب طاهر ایله متعارف اولان برذاته تزویج ایتمك آرزوسنده ایدم ؛ ذات عالیکزك بين الاقوام اصالت حسب وطهارت نسبی مثبت اولدیغندن قیزلریمك ایکیسنی دخی سزه کوندردم ! بونلردن برینی اکرچه قباله بند نکاح ایدر ایسه‌ك هم بنی محظوظ ایتمش وهمده خاندان سلطنتمله کسب صهریت ایدوب اعلای قدر ومزیت ایلمش اولورسین !!! » خبرینی ایصال ومتعاقباً قیزلرینك ایکیسنی بردن اول محبوب شهر آشوب جهانه ارسال ایتدی §

ملك رومك بوندن مرادی آنفاً بیان اولندیغی اوزره هاشم بن عبد منافه قائن پدر اولوب قیزلرندن برینه جدات نبویه‌دن اولمق شرف کونین بهاسنی قزاندیرمق ایدی §

قیصر رومك قیزلری وقتا که مکهٔ معظمه‌یه واصل اولدی ، هاشم بن

عبد مناف ايكيسنك دخی محرم شبستان وصالی اولمق جهتنه متمایل اولوب عادت جاهليت اوزره اوّلا جبل ثبيرده ، بعده حضور كعبهٔ معظمه ده خدای بی انبازه عرض پرستش وعبوديت ايدرك على الاصول داخل بيت الزفاف اولدی ايسه ده حضرت جبريل قبل الدخول اجنحه بسط نزول اولوب ظهر هاشمدن نور نبوتی رفعله حضرت خاتم الانبيا (عليه افضل التحايا) نك جوهر كرانمايهٔ ذاتی درّة الوشاح صدور روميات اولمق احتمالی اولمديغنی بيلديردی ، حتی هاشم بن عبد مناف بوقيزلری هرنوقت استفراش ايدر ايسه جبريل امين درّ تابدار سيد الابراری مشكواة نورسيد الانبيا اولان طاق محراب ابروسندن نزع ايدر ايدی §

بو حال حكمت اشتمال مدت مديده امتداد ايلمش ايدی ؛ بر كيجه رؤياسنده (ای هاشم ! كرايم كبار نجاّريه دن سلمى بنت عمرو بن شريد بن خداش بن عامر بن غنم بن عدی بن النجار تيمّ بن ثعلبة عمرو بن الخزرجی يی حباله بند نكاح ايتمليسين !) ديديلر وذات ملاحت سمات لری اول اثناده تجارت نيتيله سواد معظمهٔ شامه متهیٔ حركت اولديغندن بالمجبوريه مدينهٔ طيبه يه اوغرايوب رؤياسنده امر اولنديغی اوزره سلمى بنت عمرو النجاريه يی آغوش نكاحه آلوب كلعزاران مليح الجمال عربی باديه پيمای وادیٔ وصالی اولمق طمع خامندن قورتاردی ؛ انتهى §

سلمى وفور عقل وحلم وافراط حسن وعلم جهتيله عصرينك خديجة الكبراسی ايدی ؛ والده سنك اسمی عمره بنت صخر بن الحارث بن ثعلبة بن مازن بن النجاريه وجدّه سنك اسمی سلمى بنت عبد الاشهل النجاريه در §

يوم السراره — خزرجيلر « يوم الرحابه مغلوبيتنی چكه مدكلرندن ديكر بر وقعه حدوثنی انتظار وعاقبت الامر « يوم السراره » ملحمه سنی ايقاعله مظهر نصر وظفر اولەرق اوس قبائلی افرادينه عرض مباهات وافتخار

ایلدیلر ؛ بومحاربهٔ مشهوره بنوعوف بن اوس ایله بنوحارثهٔ خزرجی بیننده ظهور ایدوب محاربین بنی عوفه « خضیر بن سماك » وبنو حارثه افرادینه « عبدالله » بن ابی بن سلول ابوالحباب قوماندارلق ایتمش ایدی ؛ ایکی قبیله افرادی « سراره » نام موضعده یکدیکره تلاقی ایدرك درت کون قدر علی التمادی محاربه ونهایة الامر خزرجیلر اوسیلره غلبه ایدوب طاغیلدیلر وبراز وقت مرورنده « یوم حصین » جدالنی وقوعه کتوردیلر §

یوم حرب حصین — ملحمهٔ عظیمه‌سی قبائل اوسیه‌دن بنو وائل ایله قبائل خزرجیه‌دن بنومازن بن النجار جماعتی آره سنده وقوعبولوب هر ایکی محارب قبائل افرادی بلا نقصان میدان معرکه‌ده بولندیلر وهر ایکی طرف رجالی دیکر طرفك تلفات واقعه‌سنی خارج ازعد وحساب دنیله‌جك درجه‌یه واردیردیلر §

یوم ربیع الظفری — حرب حصین وقعه سندن برمدت صکره بنوظفر اوسی ایله بنو مالك بن النجار خزرجی میاننده « یوم ربیع الظفری » جنکی وقوعبولدی ؛ بومحاربه‌ده بنو النجار ارلری پریشان ومنهدم اولدقلرندن « یوم فارع » ده برلشوب یکدیکری ضرب وشتمله اشعال کانون کارزار واحدهما آخره غالب کلمك ایچون صرف یارای اقتدار ایلدیلر §

یوم فارع — وقعه‌سنده قبائل اوسیه قوماندانی انصار کرامدن جناب سعد پدری معاذ بن نعمان بن امرالقیسی الاشهلی وقبائل خزرجیه سرداری عامر بن الاطنابه ایدی ، معاذ بن نعمان حمایتنده بولنان غلام قضاعی یه ابن النجار طرفندن قتل اولنان برادر زاده‌سنك دیت مقطوعه‌سی تأدیه اولنمدقجه ترك کار زار اولنمامشدر ؛ بوقبیله‌لر برچوق زمان آره‌صره یکدیکری علیهنه قیامله اوغراشوب وفقط هیچ بر طرف دیکر طرفه صورت مطلوبه‌ده غلبه ایده‌مدیکندن یوم فارع وقعه‌سندن صکره آرادن نزاع ومخاصمتی قالدیروب

يهوديلره قارشو عقد روابط دوستى واتحادله ترك عداوت واوزون برمدت احدهما آخره عرض مخادنت ومودت ايدرك خيلوجه زمان قرنداشجه‌سنه كچنديلر ايسه‌ده القاآت غرضكاران الجاسيله برآرالق بينه بوزوشوب حرب سمير وقعه‌سندن يوز سنه صكره « يوم الجسر [*] » ملحمه‌سنى ايقاع ايتديلر §

يوم الجسر — يوم الجسر وقعه‌سنك سبب حدوثى حاطب بن قيسك يزيد بن الحارث خزرجى حمايه‌سنده بولنان بر يهودى‌يى قتل وتلف ايتمش اولمسيدر §

حاطب بن قيس قبائل اوسيه سرآمدن اعيانندن اولوب خارجدن توارد ايدن مسافرلرى آغرلر وغربای بلده حوائجنى تسويه ايلر ايدى ؛ بركون بنوذبيان قبيله‌سنه منسوب برمسافرى كلوب چارشويه چيقمش ويزيد بن الحارثك ابرام والحاحى اوزرينه يهودينك برى مسافرك ورا سنه طوقونوب استهزا ايلمش ايدى ؛ حاطبك مسافرى يهودينك بو حقارتنه طيانامیوب صداى بلند ايله « اى حاطب ! سن اصحاب نفوذ واعتباردن اولديغك رهين ثبوت ايكن چارشو يهوديلرى سكا عرض التجا وحمايت ايدن مسافرلرك دبرينه طوقونه‌رق اظهار علايم حقارت وتمسخر ايديورلر ! سن مسافرلرينه بودرجه حقارت ايدلمسنه تحمل ايده بيلورميسين ! » ديه‌رك اظهار حيف واسف وحاطب بن قيس بومقاله‌دن متأثر اولوب يهودى‌يى قتل وتلف ايتدى §

حاطبك اولدورديكى يهودى يزيد بن حارثك اوغرينه كيتمش وابن حارث كمال حدت وتلاشله حاطبك آرقه‌سنه دوشوب فقط دردست ايده مديكندن اوآرالق اوكنه چيقان بيكناهى كه « بنو معاويه‌يه منسوب اولوب يهودينك ماده‌ٔ قتلنده ذره قدر دخل ومعلوماتى يوق ايدى » قتل وتلف ايدرك زعمنجه اخذ انتقام ايتمش اولديغندن آتش جنك وجدال ذكر اولنان ايكى قبيله بيننده

[*] بو وقعه‌يه ' حرب حاطب ' دخى دينور .

اشتعال ایتدی وخزرجیلرله اوسیلردن برطاقم بیکیتلر « ردم بنوالحارث » جسرنده برلشه‌رك بیوك و خونریز بر مقاتله‌یه ابتدار ایلدی ؛ بو محاربهٔ عظیمه ده اوسیلرك قوماندارى خضیر بن سماك الاشهلی و خزرجیلرك سرداری عمرو بن نعمان البیاضی اولوب خزرجیلر اوسیلره غلبه ایتمشدر §

یوم الربیع — ردم بنو الحارث جسری معرکه‌سندن براز وقت مرورنده خزرجیلرله اوسیلردن برچوق رجال « سفح » ناحیه‌سنده « ربیع » نامیله متعارف اولان دیوارعتیق اوکونه طوپلانوب مقاتله‌یه باشلادیلر واول قدر دوکوشدیلرکه مدت مقاتله اکر براز دها اوزامش اولایدی هر ایکی فرقه ده فرد متنفس قالمق احتمالی یوق ایدی ؛ اوسیلر فرقه‌لرنده‌کی تلفاتك دشمن فرقه‌لری و فیاتندن زیاده اولدیغنه واقف اولدقلرندن حسب الاصول خزرجیلر تعقیب ایتمزلر امیدیله ترك کارزار وبالاتفاق دونوب فرار ایلدیلر §

محاربیندن هر هانکی بر فرقه بوزولوب فرار ایتمش و هیچ برطرفه باقمیه‌رق مسکن ومأوالرینه کیرمش اولسه ، فرقهٔ غالبه‌نك ترك تعقیب وتعرّض ایتمسی اصول مرعیهٔ عربدن ایکن خزرجیلر ترك تعقیب اصولنی خاطره بیله کتیرمدیلر و اوسیلری اول‌قدر قوغالادیلرکه قریه‌لری داخلنه دکین کیردیلر ؛ اوسیلر کوردیلرکه دشمنلری ترك تعرض ایتمیوب آرقه‌لرندن تعقیب ایتمکده وحتی قریه‌لری داخلنه بیله کیرمکده‌در ، تکلیف مصالحه ایتدیلر و تکلیفلری رهین اسعاف و قبول اولمدیغی جهتله اطفال ونسوانی قلعه‌لره صوقوب « العار ولا النار » قاعده‌سنه توفیق حرکتله یکپاره دشمنلرینه ارائهٔ سیف سطوت وصولت ایدرك شدتلی وقانلی برمحاربه‌یه باشلادیلر ؛ خزرجیلر رهین خوف وخشیت اولوب ترك تعرض ایتمك ایستدیلر ایسه‌ده اولجه نقض اصول وعادت ایتمش اولدقلرندن اوسیلر مقاتله‌یه دواملە خزرجیلری بقیع الغرقده قدر

يوسكورتوب محاربه‌يی قزانديلر وآز برمدت صكره وقوعبولان « يوم الفرس » وقعه‌سنده دخی خزرجيلره غلبه چالديلر §

مورخين — عرب « يوم الفرس » وقعه‌سندن صكره مدينه جوارنده حدوث ايدن محاربه‌لری « حروب فجار » ديه ياد ايدرلر ، بونك سببی، اوسيلر « خضير الكتائب » نام قوماندارك رأيی خلافنده حركت ايتمش اولملريدر ، بوذات ابن سماك الاشهلينك اوغلی وانصار كرامدن جناب اسيدك باباسی اولوب « يوم الفرس » وقعه‌سنده اوسيلرك قومانداری ايدی ؛ محاربه ختامنده خزرجيلره برسفير ارساليله « هرهانكی طرفك تلفاتی زياده ايسه فضله اولان وفياتك ديتی ويرلمك شرطيله عقد مصالحه‌يه حاضر اولديغنی » بيلديرمش و خزرجيلر خضير الكتائبك تكليفنی قبول ايدوب اوسيلرك خزرجيلردن فضله اوچ نفر مقتولی اولديغی تبين ايتمسی اوزرينه بو اوچ نفرك ديتی تأديه اولننجه‌يه قدر اوسيلره اوچ نفر رهن ويرمش ايدی ؛ اوسيلر برآرالق نقض عهدايله آلدقلری رهنلردن برينی قتل وتلف ايتمش اولدقلری جهتله يوم الفرس محاربه‌سندن صكره دهشتنمای ساحهٔ ظهور اولان محارباته « حرب الفجار » تسميه ايلديلر ؛ لكن مدينه‌ده وقوعبولان حروب فجار بنی كنانه ايله بنی قيس آره‌سنده وقوعبولان حروب فجاردن معدود دكلدر ، زيرا بنی كنانه ايله بنی قيس بيننده دورت دفعه حرب الفجار واقع اولوب بری ولادت سنهٔ نبويه‌نك اونجی ديكری اون ايكنجی واوبری اون دوردنجی بريده يكرمنجی ييللرنده دهشتنمای حدوث اولوب زمان وقوعلری « رجب ، ذی الحجه ، محرم ، صفر » دن عبارت اولان اشهر حرامه تصادف ايتمش ومقاتلين عرب ايشه كسب وقوف ايدرك « فجرنا » ديو اظهار حيف ايلمش اولدقلرندن ذكر اولنان محاربه‌لره « حروب فجار » اطلاق ايدلمشدر §

يوم الحدائق — مدينه حروب فجاريىنك ابتداسى يوم الفرس وقعه‌سنى متعاقب ظهور ايدن « يوم الحدائق » ماحمه‌سيدر ؛ بومحاربه‌نك سببى ، يوم الفرسده و يريلان رهنلردن برينك قتل ايدلمش اولمسيدر ؛ اوسيلرك اقدمجه نقض عهد ايتمش يعنى رهنلردن برينى قتل ايلمش اولملرى اوزرينه خزرجيلر على العموم جنكه قيام وقوماندارلرى عبد الله بن ابى بن سلولك ترتيب وتنظيم ايلمش اولديغى دسايس الحيل ايله اوسيلرى مدينه حورمالغى آره‌سنده قيصديروب اشعال نائرهٔ و غايه صرف مساعى و اهتمام ايدرك جمله‌سنى تار ومار ايدوب قبائل اوسيه سردارى ابو قيس برقاچ يرندن جريحه‌دار ايتديلر §

يوم معبس ومضرس — يوم الحدائق وقعه‌سندن برمدت صكره « يوم معبس و مضرس » معركه‌سى وقوعبولمشدر ؛ بوغوغا ايكى ديوار آرقه‌سنده ظهوره كلمش ايدى ؛ يوم الحدائقدن رهاياب خلاص اولان اوسيلر « معبس » ناميله مشهور اولان ديوارك آرقه‌سنده وخزرجيلر دخى « مضرس » اسمنده بولنان ديكر بر ديوار وراسنده تحشد ايدوب هفته‌لرجه جنك و صواش ايدرك ونهاية الامر اوسيلر دوچار هزيمت وپريشانى اولوب اول عصرده حصاردن معدود اولان قله‌لره قپانديلر و بومحاربه‌يه « يوم معبس ومضرس » نامنى ويرديلر ؛ براز وقت كذراننده قبائل اوسيه‌دن بنو عوف جماعتى خزرجيلرله مصالحه‌يه راغب اولديلر ايسه‌ده بنو عبد الاشهل و بنو ظفر وبوايكى طائفه‌يه توفيق رأى وافكار ايدن برطاقم ازلر « بز خزرجيلردن اخذ انتقام ايتمدكجه عقد مصالحه‌يه طالب اوله‌مىز » ديدكلرندن خزرجيلر ايكيده برده اوسيلرى تضييق وازعاج ومسكن ومأوالرندن طرد واخراج ايدرلر ايدى ؛ حتى بنو سلمه جماعتى بنو عبد الاشهل قريه‌سنى باصوب اموال واشيالرينى اخذ وغارت وسعد بن معاذ الاشهلى يى ياره‌ليوب دوچار الم ومحنت ايتديلر ايدى §

اوسيلرك ايلري كلانلري بنو عبد الاشهل قريه‌سي غارت اولندقدن صكره زيارت بيت اكرم نيتيله مكهٔ معظمه‌يه عزيمت و صناديد قريشله خزرجيلر عليهنده عقد رابطهٔ اتفاقه غيرت ايدرك اپجه طرفدار بولديلر ؛ حالبوكه ابوجهل لئيم اوسيلرك قريشيلرله عقد اتفاق ايتدكلرينه اخذ معلومات واولبابده اوسيلره سوز ويرمش اولان اعيان قبائله « دار الندوه » دائره‌سنده ملاقات ايدرك (غالبا سز « ويل من اهل النازل » ضرب مثلی مؤداسندن غافل سكز ! اوسيلر ذی قدرت و اصحاب نفوذ وثروت اولدقلری اجلدن سزی بركون مكه‌دن طرد وتبعيد ايدرلر ؛ هرهانكی برقوم قوم ديكر بلده‌سنه قونمش ايسه اول قومی منازل ومأوالرندن طرد و اخراج ايلدكلری وقايع اسلافه وقوف و معلوماتی اولانلره خفی دكلدر !!!) نطق جكرخراشنی ايرادايله معاهده‌نك لزوم نقضنی ايهام ايتدی ؛ ابوجهلك بوسوزلری قريشيلری اوسيلره ويردكلری اقراره نادم وپشيمان ايتدی ايسه‌ده سوزلرينی كری آلمق دنائتنی دخی ارتكاب ايده‌مدكلرندن « بز اوسيلرله بركره عهد وپيمان ايتمش بولندق ؛ نقض عهده نوجهله جرأت ايده بيلورز ؟ بين العرب بوندن بيوك دنائت اولورمی ؟ » مقابله‌سيله ابوجهلی اسكات والزام ايتمك ايستديلرايسه‌ده ابوجهل « سزاوراسنی بكا حواله ايدك » كلاميله دار الندوه‌دن خروجله اوسيلری بولوب « ای قبائل اوس اعيانی ! قريشيلرله عقد پيوند عهد وميثاق ايتمش سكز ، بن او مجلسده بولنه‌مديغمه تأسف ايدرم ، اكر بنده بولنمش اولايدم ، اولبابده سزه سوز ويرر واقتضای حالده ابطال قريشيه ايله امداديكزه كليردم ! قبول ايدرايسه‌كز تجديد قبالهٔ معاهده ايچون سزكله يكيدن بر مقاوله عقد ايدلم ! كرايم ونسوانمزی يكديكريمزدن اسيركه‌ميز ! جاريه‌لريمزك اسواق وبازارده كزوب رجال ايله ملاطفه ايتملرينه مساعده ايدرز ! بو حركاته توفيق افكار ايدر يعنی كرايم و جواريكزله ملاعبه و ملاطفه ايتمكلكمزه ارائهٔ روی رضا و موافقت ايلر ايسه‌كز ، بزده سزه امداد ايدرز ! اكر بزمله هم افكار اوله‌ميه‌جق

ایسه‌کز بزدن امید معاونت ایتمکز پك عبثدر !!! » خطابیله مدینه اهالیسنك احتراز ایتمکده اولدقلری اباحت نسوان مسئله‌سنی میدانه قویدی ؛ چونکه اوسیلرك بو مسئلهٔ غیر مشروعه‌دن مجتنب و متنفر اولدقلرینی پك اعلا بیلور ایدی §

اوسیلر ابوجهلك افکار مضره‌سنی آکلادقدن صکره قریشیلرك یاردمندن صرف نظرله یثرب زمینه عودت وقبائل یهود ایله عقد اتفاقه غیرت ایدوب « ایکنجی یوم فجار » ملحمهٔ کبراسنی ایقاع ایتدیلر §

یوم فجار ثانی — یوم فجار ثانی وقعه‌سی اوسیلرك مدینه‌یه عودتلرینی متعاقب ظهور ایتمشدر ، زیرا خزرجیلر اوسیلرك « بنی قریظه ، بنی النضیر » یهودلریله رشتهٔ بند اتفاق اولدقلرینی خبر آلوب قبائل مذکوره یهودیلرینه بر آدم ارسالیله حربه دعوت ایتدیلر ایدی ؛ یهودیلر بیهوده یره قان دوکلمامك ایچون « بز اوسیلرله نه اتفاق ایتدك ونه آنلرله همدست وفاق اولمق خصوصنی خاطره کتوردك ! » جوابنی ویردیلر ، وبویولده خزرجیلری تأمین ایچون علی طریق الرهن قرق نفرده یهودی کوندردیلر ایسه‌ده بونلرك ساکن اولدقلری کویلر بنی خزرج کویلرینه نسبتله منتظم وموقع جهتیله طبیعی برحالده مستحکم اولدیغنه وخزرجیلر یهودیلرك کویلرینه کوز دیکمش بولندقلرینه مبنی دیکر برآدم ارسال و « بوکوندن اعتباراً بولندیغکز مواقعی براغوب دیکر محله هجرت ایدك ! اکر تأخیر ایده‌جك اولور ایسه‌کز رهن ویرمش بولندیغکز کیمسه‌لری تلف ایدرز » پیامنی ایصال ایدوب « بز اجلای وطن ایده‌جك برمجبوریت کوره میورز ! اکر تجویز اهانت ایدر ایسه‌کز ، رهنلریزی قتل ایدك !!! » جوابنی آلدیلر وبو جوابه اظهار حدت وتهور ایدرك عمرو بن النعمانك ید حفظنده بولنان یهودی [١] یی قتل و تلف ایتدیلر ایدی ؛ یهودیلر خزرجیلردن بو انسانیتسزلکی کورونجه اوسیلرله

[١] بو یهودی یی بالذات عمرو بن النعمان قتل ایتمشدر .

برلشوب خزرج قبيله‌لری اوزرینه هجومله بیوجك برمقاتله وجوده کتیردیلرکه ایکنجی یوم فجار مقاتله‌سی ایشته بو محاربه‌در §

عمرو بن النعمان — رهنی تلف ایدوب ابراز اهانت ایلدیکی وقت عبدالله ابن ابی بن سلول قاتل مرقومه « سن غدارلق ایتدك » خطابنی ایراد ایله دائرهٔ اتفاقدن چیقمش وابن سلوله تابع اولان اوسیلر دخی رهنلرینی اطلاق [١] ایله قریه‌لرینه کوندرمشدر §

یوم بغاث — یوم بغاث ملحمهٔ عظیمه‌سی ، یوم فجار ثانی وقعه‌سندن صکره دهشت آرای میدان ظهور اولمش وبو محاربه‌دن صکره قبائل اوس وخزرج آره‌سنده هیچ برمقاتله وقوعبولمامشدر §

یوم بغاث وقعه‌سنك سببی یوم فجار ثانی ملحمه‌سنك وقوعیدر ؛ چونکه بنو قریظه وبنو النضیر قبائلی اوسیلرله اویوشوب یهودیلرك حلیفلری بولنان مزینه قبائلی رجالنی جلب وجمع ایتمش وخزرجیلر دخی کندی حلیفلری اولان بنو اشجع وجهینه بطونی اهالیسنی دائرهٔ اتفاقه ادخال ایلمش اولدیغندن هر ایکی طرف یوم فجار ثانی وقعه‌سندن صکره قرق کون قدر تهیهٔ مهمات کار زار وتجهیز جیوش بی شمار ایله نهایة « بغاث » اطلاق اولنان موضعده برلشه‌رك قانلی برمحاربه ایتدیلر ؛ بومحاربه غایت خونریز ودهشتلی برصورتده وقوعبولمشدر §

خضیرالکتائب — اوسیلرك وعمرو بن النعمان البیاضی قبائل خزرجیه فرقه‌لرینك قوماندانی ایدی ؛ فقط عبد الله بن ابی بن سلول خزرجی ایله بوکا تابع اولانلر و بنو حارثهٔ اوسی اداره‌سنده بولنانلر بیطرف ایدیلر ؛ ایکی طرف دلاورلری میدان معرکه‌ده ابراز دلیری و شجاعت و هر بری

[١] اصحاب کرامدن محمد بن کعبك جدی سلیم ابن اسد اطلاق اولنان یهودیلرك بریدر .

ديكرينى اهلاك و اتلافه صرف مساعى وغيرت ايتـديلر ، مدت مقاتله ايچه اوزايوب نهاية اوسيون فرقه‌لرى بوزوله‌رق قاچمغه باشلادى §

خضير بن سماك كه اوسيلرك رئيسى ايدى ، تحت قومانداسـنده بولنان افرادك مقاتله‌دن يوز چوروب فراره قرار ويردكلرينى ومظفريت قطعيه‌نك خزرجيلر طرفنه تمايل ايتديكنى كورونجه قاعدهٔ قديمهٔ عرب اوزره مزراغيله آياغنى سيكرليوب مانـنـد جمل ييره چوكدى و « بن قتل و تلف اولنمدقجه بورادن دونمم ، اكر شوحالمله بنى دشمن الينه براقيرايسه‌كز براقك ! » نطقيله واو زمينده برطاقم رقت آميز شعرلر ايراديله ابناى قبيله‌سنى تشجيع ايتدى ؛ اوسيلر خضيرك مجروح ايكن بيله وطن غيرتنده بولنديغنى كوروب آجيدېلر و اوحال ايله دشمنلرى الينه ويرمامك ايچون بالضروره ميـدان كارزارده ابراز ثبات وخزرجيلرك قوماندارى عمرو بن النعمان [۱] البياضى‌يى قتل ايله فطرى اولان شـجاعتلرينى اثبات ايدرك دشمنلرينى فنا برحالده بوزدقدن صكره آرقه‌لرينه دونوب تعقيبه باشلاديلر ايدى ؛ بوصرده ده (اى‌معشر اوس ! قرنداشـلريكزه اوقدر قيمق لايق دكلدر ! آنلرله مجاورت ايتمك ، دلكولر « يهوديلر » ايله قومشو اولمقدن اولادر) صداى هاتفيسنى ايشـيده‌رك ترك كارزار ايدوب كنديلرينى تشجيع ايدن خضيرى كمال تعظيم واحترامله قالديروب خانه‌سنه كتورديلر §

خضير بن سماك — اوسيلرك خزرجيلره صورت مطلوبه اوزره غلبه چالدقلرينى كورونجه آشـورى درجه‌لرده مسرور و فرحناك اولدى ايسه‌ده آلديغى ياره التيامپذير اولمديغندن پك آز بروقت مرورنده وفات ايتدى §

خزرجيـلرك بوزغونلغى يهوديلرك آرايوب بوله‌مديغى برشى ايدى ؛ آنك ايچون اله كچوره بيلدكلرى خزرجى‌يى صويوب صوغانه دونديرديلر ،

---

[۱] بو حريف يوم الفجار ثانى وقعه‌سـندن اولجه الندە كى رهن اولان يهودى‌يى قتل وتلف ايدن غدار بى عاردر .

اولرینی بارقلرینی و مادة الحياتلری اولان حورمالقلرینی بیقوب یاقوب ابراز دنائت ایلدیلر ؛ اله کچیردکاری ثابت بن قیس بن شماس خزرجینك آلتندن نشانهٔ آزادی اولمق اوزره جریحه‌دار و بنو سلمه حورمالقلرینی قطع واحراقه ابتدار ایلدیلر ؛ هله سعد بن معاذ الاشهلی یتیشوب حورمالقلرینی قورتاردی §

یوم بغاث — وقعهٔ مدهشه‌سنی متعاقب خورشید عالمتاب فلك نبوت افق مدینهٔ منوره‌ده اشعه‌نمای طلعت اولدیغی و نور دعوت محمّدی خاك یثرب وبطحایی تنویر ایتمکه باشلادیغی جهتله سلطان نوظهور جهان اوس وخزرج قبیله‌لری آره‌سنده‌کی پردهٔ ظلام خصومت وعداوتی قالدیروب بی نشان ایلدیکندن ثعلبة بن عمرو مزیقایه منتهی اولان قبائل افرادینك کافه‌سی برلشوب نصرات دین احمدی خصوصنده متفق الکلم اولدیلر §

وجهۀ خامسه

اوچ — صورتی شامل اولوب مصعب بن عمیرك موحدین اهل مدینه‌یه اجرای امامت ایچون یثرب زمینه کوندرلدیکنی وهجرت مستلزم المفخرت نبویه وقایعنی بیان ایدر §

صورت
{ ۱ }

سابقون انصارك بیعتی ومصعب بن عمیرك اهل مدینه‌یی اسلامه دعوتی ذکرنده‌در §

اوس وخزرج قبيله‌لری بربرلريله اوغراشـدقلری زمان بحرانده ، خوانسالار نعم پروردکار ﴿ عليه وعلى آله صلوات الله الستار ﴾ افنديمز حضرتلری اقطار عالمدن مکهٔ معظمه‌يه ورود ايدن حجاجی بولوب مائدهٔ کثير الفائدهٔ اسلامه دعوت ايله تبليغ احکام شريعت ايدرلر ايدی ؛ ولادت باهر السـعادت نبويه‌لرينك اللی برنجی سنه‌سی دخی وارد اولان حجاجه کنديلرينی بيلديرمك ايچون عادت عليه‌لری اوزره « منی » صحرای صفا افزاسنی تشريف ايله جبل « ثبير » دامننده کروه هدايت انبوه خزرجيه‌دن بر طاقم ذواته راست کلديلر وخزرج قبائلنه منسوب اولدقلرينی آکلادقدن صکره براز قونوشمق ايچون برکوشـه‌يه چکه‌رك خزرجيلرك رجای واقعه‌لری اوزرينه دين حنيف مبينی تعريف ايدوب برقاچده آيت جليـله تلاوت بيورديلر ؛ خزرجيلر که من القديم حصار استوار اسلامه داخل اولمق آرزوسـنده ايديلر ، مدينـه يهوديلرينك نور ظهوری انتظارنده اولدقلری پيغمبر آخر الزمان موهبت نشان اولمليدر ! تصديقيله يهود يثربه مسابقت ايچون بلاتردد مسلمان اوله‌رق مدينه‌يه عودت ايتديلر و نام سعادت ارتسام نبويه‌يی ذکر و ياد ايله هرخانه وکاشانه‌يی اسعاد ايلديلر §

سابقون انصار دنيلان « يعنی اهل مدينـه‌دن ال اول مسلمان اولان » ذوات سـعادت آثار ايشـته بونلردن عبارت ايسه ده عددلرنده اختلاف ايدلمشدر ، اشهر رواياته کوره سـعد بن زراره ايله آلتی نفر هدايت رهبر اولوب فقط عند البعض بشی خزرجی ايکيسی اوسی اولمق اوزره يدی ذات سـعادت سماتدر ، يهوديلردن اول مسلمان اولمق آرزوسـنده بولنملرينك سببی ايسـه يهوديلرك « بز آخر زمان پيغمبرينه سزدن اول بيعت ايدرز » ديملريدر ؛ زيرا يثرب زمين يهوديلری هر هانکی بر ماده ده قبائل اوس وخزرجله معارضه ايدوب مغلوب اولسه‌لر « سـيد البشر ﴿ عليه صلوات الله الاکبر ﴾ افنـديمزك زمان ظهوری تقرب ايتدی ، مشاراليه حضرتلرينه

عرض بيعتله جمله كزی علف شـير شمشير ايده‌جكز » سـوز يله اخذ كين و انتقامی نور نبوّت محمّد (علیـه صلواة الله الاحد) ی ظهورينه تعليق ايدرلر ايدی §

شاه نو تسخير خطهٔ رسالت (عليه اكمل التحية) افنديمز حضرتلری ايرتسی سنه، كه ولادت ظاهر السعادت همايونلرينك اللی ايكنجی سنه‌سی ايدی ، ينه قبائل وارده‌نی اسلامه دعوت وطريق فيض رفيق مستقيمه هدايت ايچون رسم قديم پيغمبريلری اوزره « منی » صحرای صفا پيراسنی بالتشريف حجاج قبائله التفات ومستعد قبول ايمان اولانلره تلاوت آيات بينات بيورديلر ، بو دفعه مدينه قافله‌سندن اون ايكی كيمسه نزد عقبه‌ده بركزيدهٔ انام (عليه الصلواة والسلام) افنديمز حضرتلرينه ملاقی اولوب « جناب حقه شرك ايتمامك ، سرقت وقتل اولاد وزنا ايلمامك ، حال واستقبالده بركيمسه‌يه بهتان وافترا واوامر حضرت شارعه عصيان ايتميه‌رك عسر ويسرده ومنشط ومكرهده فرمان واجب المطاع نبويه‌يه امتثال وحضرت پيغمبری كندی نفسلرينه تقديمله اجلال ايتمك ، هيچ برشيئده نزاع ايتمامك ، هر حال و كارده طوغری سويليوب امر حق اظهارده لوم لائمدن چكنمامك » شروطيله عرض بيعت ايدوب اسلام اولديلر §

سيد الخلايق — (عليه سلام الخالق) افنديمز حضرتلری اشبو بيعت عقبنده دهنكشای نصيحت اولوب (اكر بوعهده وفا ايچون سوزيكزده ثبات ايدر ايسه‌كز ، اهل جنت اولورسكز ! فقط بونلردن برينی ترك ايليه‌جك اولور ايسه‌كز ، اوحالده جناب حق ايسـتر عفو ايلر ايستر ايسه عذاب و عقوبت ايدر) بيورديلر §

اسـلاميتی شروط محرره وجهله قبول ايتمش اولان ذوات كرام عليه الصلوة والسلام افنديمز حضرتلريله بعد الموادعه عودت ومدينهٔ منوره‌يه حين مواصلتده اظهار شـعار اسلاميت ايدوب اوته‌ده بريده نماز قيلمغه مبادرت

ایتدیلر ؛ مسلمانلره « نماز قیلدیرمق ، شریعت غرّا احکام جلیله‌سنی تعلیم ایتمك ، قرائت اوزره قرآن کریم اوقوتمق ایچون » سابقون انصارك نیاز واسترحام واقعلری اوزرینه مصعب [١] بن عمیر حضرتلری دخی کندیلریله برلکده کوندرلمش وایچلرندن اسعد بن زراره‌نك جمعه نمازی قیلدیرمسی امر وتنبیه بیورلمش ایدی §

مصعب بن عمیر ، اسعد بن زراره‌نك ساکن اولدیغی خانه‌یه نازل ومشار الیهك سوق وترغیبیله دیانت اسلامیه‌یی قبول ایدن انصار کرامه جمعه نمازی [٢] قیلدیرمق شرف جهانبهاسنه نائل اولمشدر §

اسعد بن زراره مصعب بن عمیری برنجی دفعه قیلدیردیغی جمعه نمازی عقیبنده بنو عبد الاشهل قریه‌سنده کائن بیوت انصاره و اورادن دخی قریهٔ مذکوره اتصالنده بولنان بنو ظفر قریه‌سنه کتیرمش و کندیسی بر کوشه‌یه اوتوروب جناب مصعبدن قریتین مذکورتین اهالیسنك خوان عمیم النوال اسلامه دعوت ایدلمسنی رجا ایلمش ایدی ؛ خلق اسعد بن زراره‌نك غیرت ومعاونتیله مسلمان اولمق داعیه‌سنه دوشدیلر و حضرت مصعبك باشنه طوپلانوب قرآن کریم دیکلمکه انهماك کوستردیلر ایسه‌ده فقط بنو عبد الاشهل اشرافندن سعد بن معاذ و اسید بن خضیر ذکر اولنان قریه‌لر اهالیسنك دعوت مستوجب المغفرت مصعبه اجابت و برر برر دائرهٔ فیوضات باهرهٔ ایمانه دخالت ایتملرینی چکه‌میوب اسعد بن زراره ایله مصعب بن عمیر ﴿ رضی الله عنهما ﴾ لك سالف الذکر قریه‌لردن چیقارلمسی اسبابنی دوشونمکه باشلادیلر §

سعد بن معاذ — که اسعد بن زراره نك تیزه زاده سی ایدی ،

---

[١] حضرت مصعب بن عمیر « مقرّی » تسمیه بیوریلان اصحاب کرامك برنجیسیدر .

[٢] ابتدا قیلنان جمعه نمازی جناب مصعبه اقتداء مدینهٔ منوره‌ده ادا اولنان نمازدر .

برمدت سر بجيب ملاحظه و تفكر اولدقدن صكره باشنى قالديروب « اى اسيد ! سن بين القبائل شريف وكشى زاده برآدمسين ! كوره يورسين كه مصعب بن عمير ايله اسعد بن زراره (رضى الله عنهما) صورت حقدن كورينه رك قريه مزك ساده لوحانى اغفال ايدييورلر ! شونلرى زجر و ازعاج وقريه مزك حدودى خارجنه قدر طرد واخراج ايتمليسين ! اسعد بن زراره آرتق بزدن دكلدر » مقاله سيله رفيقى اولان اسيد بن خضيرى تشجيع ايتدى و اسيد بن خضير همان حربه سنى آلوب كمال حدّت و سورت ايله حضرت مصعبك شرفبخش آرام و اقامت اولديغى محله توجه ايلدى ؛ اسعد بن زراره ايسه سعد بن معاذك نه حركتده بولنه جغنى آكلامق ايچون كوزلرينى اطراف واكنافدن كلانلره ديكمش ايدى ، اسيدك وجهة توجهنى بكنه مديكندن « شو قارشودن اوزريمزه طوغريلوب كلمكده اولان آدم بو قريه نك سيد القوميدر ! جناب حق اكر آنك قلبنه اسلاميت محبتنى القا ايدر ايسه ، مأموريتمز قولايلشور !!! » ديه رك اسيد بن خضيرى جناب مصعبه كوستردى ؛ براز وقت مرورنده اسيد بن خضير دخى ورود وفوق التعريف برغضب اظهاريله « اى اسعد بن زراره ! مصعب بن عميرى قريه مزه كتيرمكدن وضعفاى قوممزى اغفال واضلال ايتمكدن مرادك ندر ؟ اكر نفسكزه عائد برحاجتكز وار ايسه ؟ بيان ايدك ، فالا بوزادن قالقوب كيدك ! » طرزنده جناب اسعد بن زراره يى تكدير ايتمك ايستدى ايسه ده حضرت مصعبك (اى اسيد ! هله براز اوتورده سويلديكم سوزلرى ديكله ، معقول كورر ايسه ك قبول ايدر وكريه كورديكك حالده اباء ايلرسين !) ديمسنه « واقعا بو سوزك حقدر ! » جوابنى ويروب برطرفه اوتوردى ، برحالده كه بشره سنده مشهود اولان آثار بشاشت ومسرّت كنديسنك اسلاميتى قبول ايده جكنه قطعياً دلالت ايدر ايدى §

ابن عمير — اسيد بن خضيرك قعودينى كوردكده برقاچ آيت كريمه تلاوتيله مشاراليهى خوان عميم النوال اسلامه دعوت ايتدى واسيد بن خضيرك

قلبنده آثار محبت و قبول رونمای ظهور اولوب « بونلر نه کوزل سوزلردر ! بو طریق نقدر آچیق و طوغری یولدر ! عجبا بو دین کزینه داخل اولمق ایستیانلره نه کبی تکالیف شرعیه اتیان اولنور ؟ » دیدکده جناب مصعب (مسلمان اولمق ایستیانلر ابتدا غسل ایدوب تطهیر لباس ایتملی ، بعده جناب حقك واحد مطلق اولدیغنی اعترافله نماز قیلملیدر) جوابنی ویردی §

اسید بن خضیر — مصعب بن عمیرك ویردیکی جواب صوابدن فوق الغایه متأثر اوله‌رق حضرت مصعبك تعلیمی وجهله تجدید لباسه ابتدار و خلوص قلب ایله وحدت خالق العبادی اقرار ایتدکدن وارکان صلاتی تعلم ایلدکدن صکره « قبائل خزرج ایچنده شریف برکمسنه واردر ! اکر آنی دائرهٔ منجیهٔ اسلامیته ادخال ایده بیلور ایسه‌کز ؟ خزرجیلرك علی العموم اسلام اوله‌جقلرندن امین اولوك ! هله بن کیدوب آنی سزه کوندره‌یم ، که اول ذات هدایت صفات سعد بن معاذدر ! » دیدی و قالقوب کیتدی §

سعد بن معاذ — اسیدك یوزی کوله‌رك عودت ایتمکده وبشره‌سنده نور ایمان لمعان ایلمکده اولدیغنی کورونجه آنك دخی نبوت محمدیه‌یی تصدیق ایلمش اولدیغنی حس و ادراکه یاننده بولنان اشرافه « شوکلان کیمسه اسید بن خضیره بکزر ، بن آنك بوکلیشندن پکده ممنون دکلم ! ظن ایتمم که مصعب بن عمیره عرض بیعت ایتامش بولنسون !!! الله ویره‌ده ورودنده بزدن کتم واخفا ایتمسه ، هله بقالم یاغزه کلسون » دیدی و سوزینی بتورر بتورمز حضرت اسید ورود ایلدیکندن (ای اسید ! نه ایشلدك ؟ و اول ایکی شخصه نوجهله معامله‌ده بولندك ؟ سن بورادن کیده‌لی بن پك راحتسز اولدم) نهجیله استجواب و جناب اسیددن « بن آنلرك سوزلرندن بوی فساد وغرض استشمام ایده‌مدم ، یمین ایدرمکه ایکیسنك دخی سوزلری وحدت وجود حقی تعریف وصدق نبوت محمدیه‌یی بیان وتوصیفدن عبارتدر !!! »

طرزنده اخذ جواب ایتمسی اوزرینه حدتندن برآتشپارهٔ جهانسوز ! کسیله‌رك یرندن صچرادی وحربه‌سنی قاپوب نزد عالئ مشار الیهمایه توجه ایلدی §

اسعد بن زراره — سعد بن معاذك اطرافه شرارهٔ دهشت صاچه‌رق کلمکده اولمسندن رعشه‌یاب اضطراب اولوب کندیسنی جناب مصعبه بالارائه « سعد بن معاذ الاشهلی دنیلان کیمسه ایشته شوآدمدرکه فوق العاده برحدتله کلییور ! اکر بو دخی دین حقی قبول ایدر وحضرت پیغمبرك نبوتنی تصدیق ایلر ایسه ، اسید بن خضیرك دیدیکی کبی قبائل خزرجیه‌نك کاملاً اسلام اوله‌جقلرینه شبهه یوقدر ! » دیدی و متعاقباً سعد بن معاذ دخی قامتنمای ورود اولوب (ای اسعد بن زراره ! بزم سومیوب نفرت ایتدیکمز امر مستکرهی قریه‌مزه کتوردیکنه اولقدر حدّتلندمکه ، اکر قرابت نسبیه‌مز اولمسه ایدی ، سنی شوحربهٔ زهرناك ایله‌رهین حفرهٔ دمار وهلاك ایدردم) دیدکدن صکره مصعب بن عمیری بعض مناسبتسز سوزلرله تکدیر ایلدی ؛ حضرت مصعب ایسه هیچ تنکنی بوزمیه‌رق « ای سعد ! برمقدار اوتوروب تلاوت ایده‌جکم آیاتی دکله‌دکدن صکره ردّ وجرح ایتمکز لازم کلور ایدی ! سن ، نه سویلیه‌جکمی بیلمدیکك حالده علی العمیا اقاویل شرعیه‌یی جرح وتقبیح و بنی تعذیر و تکدیر ایتدك ، بیلمدیکك شیئه (حق دکلدر ، بز اوامردن استکراه ایدرز) دیدك ؛ ظن ایدرمکه بوحال قانون مناظره احکامنی منافیدر » دیدیکندن سعد بن معاذ الاشهلی رهین شرمساری وخجالت اولوب (فی الواقع اویله اولمق کرك ایدی ! بن اوراسنی مطالعه ایده‌میوب دائرهٔ ادبك خارجنه چیقدم ، عفویکزی رجا ایدرم) معذرتیله برطرفه اوتوردی ؛ برحالده که بشره‌سنده نور ایمان تلألؤ و لمعان ایتمکده و روش حالندن آنکده اسلام اولمق املنده بولندیغی استدلال ایدلمکده ایدی ؛ مصعب بن عمیر سعد بن معاذك حرکات ملایمانه‌سندن ممنون اولوب موقعه مناسب برایکی آیت کریمه

تلاوت وكندوسنى دارالضيافهٔ اسلامه دعوت ايله تطهير وجود وثياب ايدرك طريق مستقيمه كيرمسنى تكليف ايتديكندن سعد بن معاذ درعقب البسه‌سنى دكيشديروب صورت مسنونه اوزره غسل ايتدكدن و حصار متين اسلامه كيردكدن صكره ابناى قبيله‌سنى جلب و جمعله «اى بنى عبد الاشهل ! بن دين مبين اسلامك حق اولديغنى آكلايوب قبول ايتدم ! بوندن صكره جمله‌كزك مسلمان اولمسى اقتضا ايدر !!! » نهجيله بنو عبد الاشهلى مسلمان اولمغه ترغيب ايتمش وسعد بن معاذك بويولده واقع اولان تشويقات متواليه‌سى اوزرينه بنو عبد الاشهل جماعتنك رجال ونسانى دائرهٔ منجيهٔ اسلامه كيرمش اولديغندن مصعب بن عمير (رضى الله عنه) ذكر اولنان قريه‌لردن قيام واسعد بن زراره (رضى الله عنه)ك خانهٔ هدايت آشيانه‌سنه نقل ايله قبائل انصارك جمله‌سى اسلام اولنجه‌يه قدر مكث وآرام ايلدى §

بنو عبدالاشهل جماعتى دائرهٔ منجيهٔ اسلاميه داخل اولديغى اثناده بنى النجار افرادى بركيجه اسعد بن زراره (رضى الله عنه)ك سعادتخانه‌سنى باصوب مصعب بن عميرى اخراج وزعملرنجه اوقدرجق برفنالق ابرازيله مشار اليهى سرزنش وازعاج ايتديلر ؛ فقط سعد بن معاذ الاشهلى كندى حمايه‌سنه آلديغندن حضرت مصعب ، عمرو بن الجموح كبى صناديد قبائل اسلام اولوب پوتلرينى شكست وترذيل ايتدكارى روز هدايت فروز بروزينه دكين سعد بن معاذ (رضى الله عنه) ك سايهٔ حمايتنده متكا پيراى راحت و مستعدان قبائل ايچون مشعل فروز طريق نجاة وسلامت اولمش وبومدت ايچنده انصار كرامك جمله‌سى حصار متين ايمانه عرض دخالتله هجرت نبوى انتظارينه دوشمشدر §

هجرت — پر بركت جناب پيغمبرى وقوعندن اول اسلام اولان قبائل انصارك كافه‌سى كسر اصنام و يهوديلره نسبتله چوغالوب اخلاق و عادات

ومدنیتجه دخی اکتساب شرف وانتظام ایدرك علی العموم یثرب زمین اهالیسنك اعیان واشرافندن معدود اولدیلر ؛ یالکز « ابو قیس بن حیف بن الاسلش » اسمیله بنام اولان شاعرك زیر اداره سنده بولنان « بنی امیه بن زید ، بنی حاطمه ، بنی وائل ، بنی واقف » قبیله‌لری دین مبین اسلامی قبولده تردد ایدوب « بدر ، خندق ، احد » وقایع معظمه‌سی ظهورینه دکین دین قدیملرنده قالدیلر ؛ بونك سببیده شاعر مرقومك دین حنیف احمدیه یی ذم و تقبیح ومسلمان اولمق ایستیانلری لوم وتوبیخ ایتمکدن خالی اولمامسی ایدی §

حکمت — خزرجیلرك اوسیلردن مقدم اسلام اولملری مفخر کائنات ﴿ علیه اکمل التحیاة ﴾ افندیمز حضرتلرینك جدهٔ ثانیه‌لری سلمی بنت عمرو بن زید بن لبید بن خداش بن عامر بن غنم بن عدی بن تیم النجار بن ثعلبة بن عمروك شعبهٔ بنی خزرج اولان بنی النجاردن بولنمش اولمسی حکمتنه مبنیدرکه علت قرابت موجب مسابقت بیعت اولمشدر §

حضرت پیغمبرك انصاری خزرجی اولمسنك سببی — قبائل خزرجیه‌نك رسول جمیل ﴿ علیه وعلی آله صلوة الجلیل ﴾ افندیمز حضرتلرینه اولان اسباب قرابتنی نقل و بیان ایدن مورخلرك تعریفنه کوره جمال بینظریله خاطر پذیر عالم اولان هاشم بن عبد مناف که علو جناب صاحبی اولدیغندن ایچون « عمر والعلی » نامیله متعارف ایدی ، دوردنجی وجهه‌نك آلتنجی صورتنده بیان اولنان رؤیای حکمت احتوی اوزرینه سلمی بنت عمرو النجاری یی تزوج ایلمك نیتیله علی طریق التجاره شامه کیدر ایکن یثرب زمینه اوغرامش ایدی ، بالتصادف جناب سلمی یی مشاهده وروی سنبل بوی جهانسوزینه دلداده اولوب کندوسنی قباله بند نکاح ایتمك فکرنده بولندیغنی سویلدی ، جناب سلمی ایسه هاشم بن عبد منافك جمال مه سیماسندن وهله جبین مبین عالم آراسنده لمعان ایدن نور سید البشری کوروب کندوسنك

اجداد عالی نژاد نبویه‌دن اولدیغنی حسّ و ادراك ایتدیكندن در كرانبهای وصلتنك نصیب صدفچهٔ رحمی اولمق كندنجه موجب فخر ومباهات اوله‌جغنی عرض وایما ایلدی ، بناءً علیه طرفینك حصول رضاسی اوزرینه «اكر حملی ظهور ایدر ایسه اقربالری نزدنده وضع حمل ایلمك» شرطیله عقدلری اجرا اولندی §

آنفاً كذار شپذیر تفصیل اولدیغی اوزره سلمی زوج سابقی اصیحة بن الجلاحك كندیسنی تطلیق ایده‌جكنی علم الیقین بیلوركن اوسیلرك خزرجیلری باصه‌جقلری كیجه‌یی خبر ویرمش اولمسی قبیله‌سی بیننده موجب مسار وخوشنودی اولدیغندن مكافاة مخصوصه اولمق اوزره هركیمه ایستر ایسه واره بیلمك ایچون تخییر قلنمش ایدی، كه بومساعده بین القبائل خلاف اصول وقاعده اولدیغندن ابكار كبار عربدن هیچ بر جمیلهٔ عقیله حقنده وقوع بولمامشدر §

ابن عبد مناف دستور مسطور اوزره عقد نكاحه موفق اولوب فقط قبل الدخول شامه عزیمت وبعد مدة عودت ایدوب محرم شبستان زفاف اولدقدن صكره مشار الیهایی آلوب مكهٔ مكرمه‌یه كتورمش و عبدالمطلبی طوغوره‌جغی اثناده حسب المقاوله هجرتسرای عالی‌یه اعاده ایدرك كندوسی لاجل التجاره شامه عزیمت و «غزّه» بلدهٔ مشهوره‌سنده دیار عقبایه رحلت ایلمش ایدی ؛ برمدت صكره جناب سلمی خاتم الانبیا (علیه افضل التحایا) افندیمز حضرتلرینك ایكنجی جدّی اولان عبدالمطلبی طوغورمش اولدیغندن سلطان الانبیا افندیمز حضرتلری جدّهٔ عالیه‌سی سلمی طرفندن انصاریّ خزرجی وپدر عالیكهرلری عبدالله بن عبدالمطلب طرفندن قریشی هاشمی مهاجری اولمشدر §

بوتقدیرجه جناب سلمی جدّات عالیات نبویه‌نك ایكنجیسی وزوج سابقی

فراشـندن متحصل اولان عبدالمطلبك لام قرنداشی عمرو بن اصیحه دخی پیغمبر عالیجناب ﴿ علیه وعلی آله صلواة الوهاب ﴾ افندیمز حضرتلرینك پدری عبداللهك اوکی عموجه‌سیدر §

﴿ صورت ﴾ ٥

{ ٢ }

تنهارو بالا خانهٔ اسری ﴿ علیـه تحیة الوری ﴾ افنـدیمز حضرتلرینك دار الامن مدینه‌یه هجرت بیوردقلری تعریفنده‌در §

حضرت مصعب — اولکی صورتده ذکر اولنان قبائل انصارك کافه‌سنی مسلمان ایتدکدن صکره یتمش بش نفر مدینه‌لی ایله ولادت باهر السـعادت نبویه‌نك اللی اوچنجی سنه‌سی مکهٔ مکرمه‌یه کیدوب سنهٔ مرقومه ایام تشریقنك ایکنجی کونی شعب عقبه‌ده سلطان نوظهور ﴿ علیه صلواةالله الغور ﴾ افندیمز حضرتلریله ملاقات ایدرك رفاقتنده بولنان ذواتی فوق العاده برصورتله تقدیمه مسارعت ورفیقلرینك تکلیفلری اوزرینه پادشاه انبیاء ﴿ علیه وعلیهم التحایا ﴾ افنـدیمز حضرتلری مدینهٔ طاهره‌یه پرتو انداز تشریف واجلال اولدقلری زمان «ملوك عرب وعجمله محاربه ایتسه‌لر ، بیله اجرای معاونتده صرف یارای اقتدار واولاد وعیاللرینی اسیر کدکلری حادثات کونیه‌دن ذات کریم الصفات نبویه‌یی دخی حفظ وحمایه‌یه ابتدار ایدلمك » شرائط مخصوصه‌سیله عقد بیعت ایلدی §

بیعت مشروحه عقبنده حضرت پیغمبر دست اعجاز پیوست نبویه‌لرینی بسط ایتمش اولدیغندن « ابو امامه اسعد بن زراره » وعلی قول « ابو الهیثم بن التیهان » ودیکر روایتـده « براء بن مغرور » حضرتلری جمله‌دن اوّل النی اوزادوب عقد بیعت وسائر ارقداشلری دخی برر برر عرض موافقت وتبعیت ایلدیلر ، اشبو بیعتده بولنان ذوات یتمش یاخود یتمش اوچ مرد سعادت مند ایله

ایکی زن پاك دامن اوله‌رق ارلرك اون بری قبائل اوسیه‌دن ، آلتمش ایکیسی خلفای اربعهٔ خزرجیه‌دن وقادینلرك بری بنو مازن سلاله‌سندن اولوب « ام عماره » بنت کعب ودیکری نسبی بنو سلمه‌یه منتهی بولنان « اسماء » بنت عمرو بن عدی ایدی §

نبی اکرم — افندیز حضرتلری نهایت بیعتده اوچی اوس قبائلندن وطقوزی جماعات خزرج ایلری کلانلرندن اولمق اوزره اون ایکی کیمسه آییروب { حضرت عیسانك حواریلری منسوب اولدقلری اقوامه کفالت ایتدکلری وجهله سزده قبیله‌لریکز افرادینه کفیل اوللیسکز ! } دیدی وهر برندن کفالتی متضمن برر زمینده اخذ جوابله مجلس بیعتی طاغیتدی ؛ بیعت مذکوره کیجه قرانلغنده عقد ایدلمش اولدیغندن قریشیلردن مخفی طوتولمش ایدی ایسه‌ده « ابن ازب العقبه » اسمنده بر شیطان « ای معشر قریش ! معلومکز اولسونکه مدینه حجاجی ابوطالبك برادر زاده‌سی { محمد } بن عبدالله بن عبدالمطلبه عرض بیعته شتاب وسزکله اشعال کانون کارزار ایچون تهیهٔ اسباب ایلدیلر » نداسیله کیفیتی مشرکین مکه‌یه اعلان وصنادید قریشیه‌یی رعشه‌یاب خوف وخاجان ایلدیکندن برطاقم قریشیلر علی‌الصباح مدینه‌قافله‌سی چادرلرینه کیدوب « ای ! اوس و خزرج جماعتنك ایلری کلانلری ، بوکونه کلنجه‌یه قدر آرامزده اثر خصومت و عداوت اولمدیغی محقق اولدیغی حالده شو آرالق بزمله مقاتله ایتمك ایچون محمد (صلی الله علیه وسلم) بن عبداللهه عرض بیعت ایلمش اولدیغکزه دائر بر شایعه چیقدی ! بو حوادث اکر مقارن صحت ایسه بز سزکله جنك وجداله هروقت وآن حاضر وآماده‌یز ! » زمینیله استیضاح حاله مسارعت و عقد اولنان بیعتدن هنوز خبر آلمامش اولان مشرکین مدینه‌دن او یله بر مقاوله‌نك عدم وقوعنه دائر اخذ جوابله عودت ایلدیلر §

مکیلرك ایستدیکی زمینده اعطای جوابه تصدی ایدن مدینه‌لیلرك بری

« عبدالله بن ابى » اولوب « اى معاشر قريش ! سزك سويلديككز سوزك صحتى بيوجك برقوته محتاج اولوب بوكا بزم عدم اقتـدارمز دركار در ؛ نه اويله بر بيعتده بولندق ونه ده بيعت وقوعندن خبر آلدق ! اكر بزم بو ايشـده معلوماتمز وار ايسه لات وعزى آتشنه يانهلم !!! » ديمش ايدى ؛ انصار كرام دفعهٔ ثانيهده مظهر مثول سيد الانام اولوب رسول اكرم افنديمز حضرتلرينك مدينهٔ منورهيى تشريف بيورملرينى رجا و اسـترحام ايلديلر ؛ لكن سـيد الابرار افنـديمز حضرتلرى هجرته هنـوز مأذون اولمديغى جهتله (بن دها هجرت حقنـده ارادهٔ الهيه آلمدم ، شيمديلك يالكز مهاجرت اصحابه مساعده ايدهبيلورم) نهجنده كنديلرينك هجرتى ظهور و حيه وابسته اولديغنى افاده وفقط اصحاب كرامك مدينهٔ منورهيه هجرت ايتملرينه مساعده بيورديلر ؛ آنك اوزرينه ايستك ايدن اصحاب سـنهٔ مرقومه عرفاتى دونوشندن اعتباراً يثرب زمينه هجرته شتاب ايلديلر §

مدينهٔ منوره — يه هجرت ايدن اصحاب كرامك برنجيسى امّ سـلمه (رضى الله عنها) نك زوجى « ابوسلمة بن عبدالله الاسد » مخزومى ايدى ؛ بوذات بيعت عقبهدن برسـنه مقدم حبشه ممالكنه هجرت و سابقون انصارك اسـلاميتنه كسب وقوفله عودت ايدوب فقط مكه مشركلرى راحتسزلق و يردكلرندن ارزان بيوريلان مساعده اوزرينه مدينة الرسـوله هجرت ايتمشدر ؛ ابوسلمهدن صكره « عامر بن ربيعه » وزوجهسى « ليلى » و « عبدالله بن محسن » و بعده « عمر بن خطاب » و برادرى « زيد » ومتعاقباً « طلحه » و « صهيب » و « حمزة بن عبد المطلب » و « زيد بن حارثه » و « عبد الرحمن بن عوف » و « زبير بن العوام » و « عثمان بن عفان » (رضى الله عنهم) حضراتى مكهٔ مكرمهيى تركله مدينهٔ منوره قريهلرينه هجرت وهر برى برموقعه ضرب خيامله آرام واقامت ايتديلر §

مشركين مكهدن كتم واخفا ايدلمك توصيهسيله بالذات هجرت بيوريلهجنى

وعد عاليسنی آلمش اولان اصحاب سائره دخی اللی دوردنجی سال ولادت جناب رسالتپناهی حلولنه دکین متوالیاً مدینهٔ منورهیه عزیمتی اختیار ایلدیلر؛ اصحاب کرام هجرته اول قدر انهماك کوستردیلرکه سنهٔ مذکوره ابتدالرنده صدیق اکبر وجناب حیدر (رضی الله عنهما) دن غیری مکهٔ مکرمهده هیچ بر صحابه قالمدی §

اصحاب کرامك مکهٔ مکرمهیی ترك ایدیشلرندن حاصل اولان شبهه ایله مشرکین مکه بی صبر و قرار و زنکبار درون مکروهلری پایمال سنابك الخیل اندوه و اضطرار اولوب خوف و تلاشه دوشدیلر، نهایت عقد انجمن مفسدت ایدرك «اکر محمد (علیه سلام الله الاحد) بن عبدالله دخی هجرت و اهل یثربله اتفاقه مثابرت ایدر ایسه نتیجهسی حقمزده پکده ایو اولمز!» مطالعهٔ طاقت فرساسنی درمیانله دار الندوهیه قپانوب اول امرعسیر خطیره برچاره بولمق خصوصنی مذاکره ایتدیلر §

تهامیون — که جانبداریٔ حضرت سید الابرار ایدی؛ اول مجلس شیاطین انیسه قبول ایدلمامش و ابلیس لعین عند المشرکین معروف اولان «ابو مرّه» نامندهکی شیخ نجدی صورتنه کیرهرك دار الندوه دائرهسنه کیرمش ایدی؛ برچوق مباحثه ومذاکرهدن صکره ابو جهلك رأیی و شیخ نجدینك تصدیق وتنسیبی ایله اول کلبن باغ افضالی بریده منشار زوال «حاشا» ایتمکه قرار ویردیلر و برطاقم ملاعین بدآیین جلیله سعادتخانهٔ نبویهنك دورت طرفنی قوشادوب سید الابرار (علیه صلوات الله الستار) افندیمز حضرتلرینك برکیجه اویورکن صد پاره ایدلمسنی تصویب ایتدیلر ایدی، بوقرارك اعطاسنی متعاقب جبریل امین اجنحه بسط نزول اولوب رسول اکرم افندیمز حضرتلرینه دار الندوه هیئتنك نتیجهٔ قرارینی عرض واعلام ودار السکینهٔ مدینهیه هجرت بیورلمق زمانی حلول ایتمش اولدیغنی بیان وافهام بیورمش اولدیغندن نبیّ جمیل (علیه سلام الله الجلیل) افندیمز حضرتلری نزد عالیلرنده بولنان امانتلری

اصحابنه بعد التسليم هجرت ايلمك اوزره جناب حيدر كرارى فراش سعادت باش ساميلرنده جانشين ومكايد اعداى ديندن تأمين بيورديلر واول شيردلير خداخريدار نفس نفيس جناب مصطفى ﴿ عليه اصفى التحايا ﴾ اولوب برموجب ارادهٔ عليهٔ جناب پيغمبرى اجراى قاعدهٔ جانسپارى ضمننده جامه خواب رسول اللهه كيره‌رك وبردهٔ خضراى سعادته بورونه‌رك بلا فتور اويوديلركه اوغوز ميامن موفور نبويده مراسم فداكارى بى بحقٌ ايفا ايدن اصحاب ذوى الاحترامك برنجيسى حضرت حيدر اولوب مشار اليهك قطعهٔ آتيه‌سى بونكتهٔ لطيفه‌يى متضمندر §

﴿ عربى ﴾

وقيت بنفسى خير من وطئ الحصا
و من طاف بالبيت العتيق و بالحجر
رسول الخلق اذ مكروا به
فنجاه ذوالطول الكريم من المكر
وبت اراعيهم متى ينشرونى
وقد وطنت نفسى على القتل والاسر
و بات رسول الله فى الغار آمناً
موقى وفى حفظ الآله و فى ستر

﴿ ترجمهٔ منظومه‌سى ﴾

وقايه ايلدم نفسم ايله خير الانامى
كه اودور زوار بيتك افضلى محبوب غفار

رسول حقه مکر ایتدکلرنده یعنی کفاّر
نجات احسان ایدوب حفظ وحمایت ایتدی ستاّر
فراشنده یاتوب اولدم وفاته منتظر هم
نتیجه راضی اولدی سبی وقتله نفس ناجار
اوکیجه غار ایچنده یاتدی یعنی فخر عالم
خدانك حفظ وستری ایله محفوظ اولدی هربار

روایت — حضرت حیدرك بو فداکارلغنی ملائکه‌لر دخی تحسین ایتمشلردر ! امام غزالی احیای علومده دیرکه « جناب حیدر فراش پیغمبریده یاتدیغی کیجه حق تعالی جبرائل ایله میکائل (علیهم السلام) ه وحی ایدوب ﴿سزی بری بریکزه قرنداش ایدوب فقط بریکزك عمرینی اوزون ایتسه‌م هانکیکز عمرینك اوزون اولدیغنی ایستردی ؟﴾ بیوردیلر وهرایکیسندن کندی عمرینك اوزون اولمسنه دائر برر جواب آلوب ﴿ بن آدمدن علی بی حبیبمه قرنداش ایتدم ، علی بوکیجه عمرینی برادرینه فدا ایدرك کندی موتنی آنك حیاتنه تقدیم ایلدی ، سز نیچون آنك کبی برادرلك طورنده ابراز کمال ایتمدیکز ؟ مادامکه آنك بوفضیلتی سزدن زیاده در ، بوکیجه کیدوب آنی دشمنلرندن حفظ وحمایه ایدك ﴾ امرینی ویردیلر ! بناءً علیه جبریل باشی ومیکائل آیاغی اوجنده قائم اولوب حضرت حیدرك محافظه‌سنه مشغول اولدیلر ، حتی جبریل (علیه السلام) « ذهی سعادت ای ابوطالبك اوغلی که الله تعالی حضرتلری سنکله ملکلرینه فخر ایتدی » دیه‌رك جناب حیدرك بو فداکارلغنی تبریك ایدر ایدی ؛ انتهی §

دار الندوه — هیئتی طرفندن « ابوجهل ، ابولهب ، ابی بن حلف ، بنیه ، منیه ابن حجاج ، نضر بن الحارث ، عقبة بن ابی معیط ، حکم بن العاص ،

طلحة بن عدی » واقوام سائرهٔ عربدن دها برطاقم ملاعین مادر بخطانك زیر اداره‌سنده اوله‌رق « حاشا » اعدام حبیب علام خیال محالنه تعیین قلنان ملاعین مشرکین وخزلهٔ خزلان قرین قریش اولکون اقشام اولوب هوالر قراردقده واسعجه برمحله طوپلانوب اجرای مافی‌الضمیر خباثته قیام ایچون شوکتسرای سلطان الانبیایه طوغری تحریك مطایای اقدام ایلدیلر و حبیب کبریا (علیه افضل التحایا) نی الدن چیقارمامق ایچون دائرهٔ سعادت باهرهٔ جناب رسالتپناهی اطرافنی قوشادوب صباحلره قدر نوبت بکلدیلر ، بو ایشك صباحه تأخیر اولنمسی شجعان بنی هاشمله بهادران بنی عبدالمطلبه اقوام عرب اتفاقنی بیلدیرمك مقصدی اوزرینه ابولهب طرفندن ترتیب وتنسیب ایدلمش بردسیسه ایدی ، حالبوکه شهریار کشور رسالت (علیه اقوی التحیة) افندیمز حضرتلری اطرافی ملاعین مشرکین ایله صارلمش اولدیغی حالده فرط اجلال وعظمتله سعادتخانه‌لری قپوسنی آچوب چیقدیلر ، ویردن برآووج طوپراق آلوب اوزرینه « یس » سورهٔ جلیله‌سنی بعدالقرائه خزلهٔ متحشدهٔ مرقومه اوزرلرینه سرپه‌رك آرالرندن روح روان کبی چکوب دار مسعدت مدار صدیق اکبره کیتدیلر §

دائرهٔ فیوضات باهرهٔ پیغمبری اطرافنده بولنان کفار خاکسار اوزرینه صاچیلان طوپراق بحکمة الله تعالی جمله‌سنك کوزلرینی کور ایتمش اولدیغندن شهسوار لامکان پیما (علیه الطف التحایا) افندیمز حضرتلرینك مرور ایلدیکنی کوره‌مدیلر واشبو طوپراقدن هر هانکیسنك سرفلاکت اثرینه اصابت ایتدی ایسه بدر الکبرا وقعهٔ جلیله‌سنده جمله‌سی بردن انداختهٔ سجین اولدیلر §

صدیق اکبر — حضرتلری که چوقدنبری هجرت انتظارنده ایدی، طویله بند تملکی اولان ایکی رأس دوه‌نك برینی ۸۰۰ درهم قیمت ایله قافله سالار

اصفيا ﴿ عليه اقوى التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينه عرض وتقديم ايتدكدن وقلاغوزلق ايچون « دول » قبيله‌سى رجالندن « عبد الله بن اريط » ياخود « عبدالله بن اريقد » اسمنده برشخصه اوچ كون صكره جبل ثورده بولنمسنى تعريف وتنبيه ايلدكدن صكره بالرفاقه يوله‌چيقوب بيعت اخيرۀ انصارك بشنجى بازار ايرتسى كونى غار ثوره كيرديلر §

قائد جيش انبيا ﴿ عليه سلام الله الاعلا ﴾ افنديمز حضرتلرى غار ثورده اوچ كون قالدقدن صكره شهر ربيع الاولك برنجى بازار ايرتسى [*] كونى مدينۀ منوره‌يه توجه ايدرك اثناى طريقده برچوق معجزات جليله كوستر ديلر وطريق مشهوردن انحرافله مدت مديده ارض عسفان ساحلندن كيدرك بالاخره قديد واديسى جهتنه توجيه مطيه ايدوب براز مسافه قطعندن صكره وادئ مذكورده مركوز اولان « امّ معبد » خزاعيه‌نك خيمه‌سنه اوغراديلر §

رسول اكرم — افنديمزك امّ معبده مسافر اولديغنى اهل مكه‌يه جن طائفه‌سى اخبار ايلمشلرايدى ، اسماء بنت ابو بكر بن قحافه ﴿ رضى الله عنهما ﴾ دن مرويدر ، ديمشدركه : حضرت پيغمبر ﴿ عليه سلام الله الاكبر ﴾ افنديمز مكه‌دن چيقوب كيتديكى زمان نره‌يه متراهى اولديغنه مطلع اوله‌مدق ايدى ، كنديلرينى آرامقـده اولان مشركاردن برقاچ آدم ابوجهل ايله برابر ساكن اولديغمز خانه‌يه كلوب بكا خطاباً « پدرك نره‌ده‌در ؟ » ديديلر وبندن « والله نره‌ده اولديغنى بر دخى اوكرنه‌مدك » جوابنى آلدقده ابو جهل لئيمى يوزيمه برشامار اوردى ايدى ، خبيثك ضربه‌سى اوقدر شدتلى ايدى كه قولاغمدن كوپه‌لرم يره دوشدى ؛ صكره برآدم : ﴿ عربى ﴾ جزى الله رب الناس خير جزائه * رفيقين قالا خيمتى امّ معبد * بيتنى اوقودى كه تركجه‌سى « ناسك ربيسى خيرلو جزا ايله جزالنديرسين ، اول ايكى يولداشى كه

[*] پنجشنبه كونى ديانلرده واردر .

امّ معبدك خيمه‌سنه قوندیلر » دیمکدر ، بیت مذکور قائلنك سسی ایشیدیلوب
فقط شخصی کورونمز اولدیغندن قائل مرقومك جن طائفه‌سندن اولدیغنی
و اوقودقلری بیتك مألندن رسول اکرم افندیمزك امّ معبدك خیمه‌سنه
اوغرادیغنی آکلادق .§

اخطار — صاحب معجزات (علیه افضل التحیات) افندیمز حضرتلرندن
امّ معبدك خیمه‌سنده ظهور ایدن عجایبات وخوارق عادات تعریف وتفصیلدن
بری وبونلرك اکثریسی کتب سیرده محکی اولمق حسبیله بوراده تذکاره حاجت
یوق ایسه‌ده هند بنت الجوندن منقول اولان آتی الذکر معجزه ترکجه یازلمش
اولان سیر کتابلرنده اولمدیغندن بومعجزه‌نك ذکر وایرادینه لزوم کوردك §

معجزه — هند بنت الجون دیمشدر که : رسول اکرم (صلی الله علیه
وسلم) افندیمز حضرتلری خالتم امّ معبدك خیمه‌سنده دست اعجاز پیوست
شریفلرینی ییقایوب تمضمض ایتدیلر ومبارك اغزلرینه آلدقلری صویی خارج
خیمه ده واقع عوسجه [*] آغاجنك دیبنه پوسکوردیلر ایدی ؛ ذات عالئ
رسالتپناهیلری چادردن چیقوب کیتدکدن واقشام وقتی حلول ایتدکدن صکره
علی الاصول یاتوب اویودق ، وقتاکه صباح اولدی ، عوسجه‌یی کوردك که
بیوك ومثمر برآغاج اولوب « ورس » رنکنده ، بال طاتلیلغنده عنبر کبی غایت
خوش رایحه‌لی برمیوۀ خوشکوار ویرمشدر ؛ بوآغاجك میوه‌سندن اکل وتناول
ایدنلرك آج ایسه‌لر صورت کافیه‌ده طویدقلری ، صوصامش ایسه‌لر ازالۀ
آتش عطش ایتدکاری ، خسته ایسه‌لر شفا بولدقلری ، یاپراغندن اکل ایدن
دیشی دوه‌لرك ، قیونلرك سوتلری آرتدیغی بالتجربه مرتبۀ ثبوته واردیغندن
ذکر اولنان آغاجه (مبارکه) نامنی ویردك ؛ بومعجزۀ جلیله بادیه نشین اولان

---

[*] عوسجه سنجان و دوس آغاجی دنیلان دیکنلی آغاجك اسمی اولوب یاپراغنی تناول
ایدن دوه‌لر خسته‌لنور .

عربان آره‌سنده شایع اولدیغندن هرهانکی برقبیله‌ده علل مزمنه اصحابی وارایسه
کلوب عوسجه‌یی زیارت و میوه‌سنی اکل و تناول ایدرك افاقت بولورلر
ایدی ؛ بش اون سنه صکره آغاجك میوه‌لری کاملاً ساقط اولوب یاپراقلری
صارارِدی و متعاقباً ارتحال نبوی خبر سوزش اثری آلندی ؛ برمدت صکره
ینه نشو ونما بولوب اوتوز سنه قدر دوام ایتدی ایدی ، برصباح کوردك که
ینه میوه‌لری سقوط ایدوب آشاغیدن یوقاری برتیکن آغاجی اولمش ونضارتی
کیدوب صاپصاری کسیلمشدر ؛ مکر علی بن ابی طالب (رضی الله عنه
وکرم الله وجهه) حضرتلری ایدلمش ایمش ؛ عوسجه بووقعه‌دن صکره آرتق
میوه و یرمدی ایسه‌ده یاپراقلریله انتفاع ایدردك ، برزمان مرورنده ینه
بر کیجه کوردك که عوسجه‌نك بوداقلرندن بر دم غلیظ نبعانه باشلادی
ویاپراقلری صاراروب کاملاً دوکولدی ، « بوده بر فنالغه علامتدر » دیه
استطلاع احواله حصر سامعهٔ دقت ایدرك برمدت صکره جناب حسین بن
علی (رضی الله عنهما) نك خبر جکر خراش شهادتنی آلدق ، که عوسجه
بوندن صکره آرتق فلاح بولمدی واول شجرهٔ عظیمه کوکندن قورویوب
محو اولدی § (ربیع الابرار زمخشری)

امّ معبد — اصحاب کرامدن خالد الخزاعی حضرتلرینك کریمه‌سی وابو
معبد الخزاعینك زوجه سی اولان « عاتکة الخزاعیهٔ صحابیه » در ؛ حضرت
پیغمبرك نهضتنی متعاقب عاتکه‌نك زوجی ابو معبد که‌رك چادرك ایچنده
من غیر مأمول بر چوق سوت کوروب کمال حیرتندن « ای امّ معبد !
قویونلریمز اوزاق برمرعاده وهپسی حملدن آزاده اولدیغی و الیمزده صاغیلور
برحیوان بولنمدیغی حالده بوسوت چوقلوغنك سببی ندر ؟ » دیدی وامّ معبد
وقوعحالی و شمائل برکزیدهٔ رسول متعالی غایت بلیغ و فصیح تعبیراتله تفصیل
وتعریف ایلدیکندن ابو معبد بالغیابه عاشق محبوب صمداولوب برازمدت صکره
زوجه‌سیله برابر اسلامیتی قبول وصحابه‌لك شرفنی احرازایلدی ؛ رضی الله عنهما §

مشركين مكه — حضرت پيغمبرى آرايوب بولەميىنجه رهين يأس وحرمان اولوب نه ياپاجقلرينى شاشرديلر ايدى ، بو صره ده هاتف غيبى جبل ابو قبيسدن (فان يسلم السعدان يصبح محمد ٭ من الامن لايخشى خلاف المخالف !) بيتنى انشاد ايتمش واستماع ايدوبده « آه بز او سعدك كيم اولديغنى بيلسەك ايدى » جوابنى اعطا ايدن مشركين مكەيه ابيات آتيەيى بالايراد پادشاه خطهٔ رسالت ﴿ عليه اكمل التحية ﴾ افنديمز حضرتلرينك مدينهٔ منورەيى تشريف بيوردقلرينى آ كلاتمشدر §

﴿ عربى ﴾

ايا سعد سعد الاوس كن انت مانعا ٭ ويا سعد سعد الخزرجين الغطارف

اجيبا الى داعى الهدى وتمنّيا ٭ من الله فى الفردوس زلفة عارف

مكه — اهاليسندن طلحه ياخود زبير بن العوام ﴿ رضى الله عنهما ﴾ كه اوآرالق شامدن عودت ايدرلر ايدى ، پيشواى كروه اصفيا ﴿ عليه سلام الله الاعلى ﴾ افنديمز حضرتلرينه بين الحرمين برمحلده تصادف ايدوب علامت خلوص ومخادنت اولمق اوزره ايكى عدد بياض شام خرقەسى عرض و اهدا و لطفاً قبول بيورلمسنى رجا ايتديلر §

سيد الاتقيا — ﴿ عليه اذكى التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرى دخى مشار اليهى تلطيف نيتيله تقديم اولنان خرقەلرى بعد القبول برينى بالذات اكتسا وديكرينى جناب صديقه اكسا ايدوب يوله روان اولديلر §

ديباجهٔ جريدهٔ ايجاد ﴿ صلى الله عليه وعلى آله الامجاد ﴾ افنديمز حضرتلرينك مدينهٔ منورەيى تشريف نيت عاليسيله مكهٔ مكرمەدن قيام وحركت بيوردقلرى خبر صفا كستر مدينهٔ منورەيه واصل اولديغى زمان مهاجرين وانصار مستغرق

بحر شادی ومسار اولەرق وضیع و شریف حائز قصب السبق استقبال اولمق اوزره هرصباح اول قبلهٔ اقباله متوجهاً « حرّهٔ واقم » دنیلان محله قدر کیدرلر وفقط زوال وقتنــده حرارت تاب آفتابه تاب آور تحمل اوله میوب عودت ایدرلر ایدی ؛ برنجی سـنهٔ هجریه ربیع الاولنك برنجی و علی قول « اون ایکنجی بازار ایرتسی »[*] کونی دخی اجرای مراسم اسـتقبال ایچون سالف الذکر حرّه‌یه کیدوب وقت زوال حلولنده عودت ایتمشلرایدی ؛ مدینهٔ منوره خارجنده بولنان یهودینك بری ناکاه موکب نبی کریمی کوروب « یا معشر الکرام ! مدت مدیده ورود سعادتمودینه وقف بصر ایلدیکیکز ذات شریف قامتنمای عزّ تشریف اولدی » دیه‌جك یرده علی طریق التعظیم « هذا جدّکم » دیه دوشــدی ؛ یعنی حسب التصادف اولکون مدینهٔ طاهره خارجنده قالمش اولان سالف الذکر یهودی اطراف واکنافه ارسـال جاسوس نظر ایدرکن برده مکه طریقنده بیاض البسـه‌لی برطاقم ذواتك نور بخش ظهور اولدیغنی کوروب تشریف معالی ردیف پیغمبری اولدیغنی درك ایدنجه رشـتهٔ صبر وتملکی الدن کیدرك « یابنی قیله هذا جدّکم » دیه فریاد ایتدی §

اوس وخزرج قبائلی افرادندن عبارت اولان اخیار انصار ، ذکر اولنان یهودینك کمال تلاشله نشر و اشاعه ایتمش اولدیغی خبر صفا کستردن اشکریز مسار اولوب جمله‌سی بردن سلاحلاندیلر ورکاب قمر تاب محمدی‌یه جبهه فرسای خلوص اولمق نیت خالصه‌سیله علی جناح الاستعجال مهمیز زن مطایای استقبال اوله‌رق سالف الذکر حرّه‌یه قدر کیتــدیلر وهر بری مظهر عزّ قدمبوسیٔ حبیب رب عزّت اولدقدن صکره پی‌درپی آرقه‌لرندن ورود ایدن مدینه‌لیلری مناسب نطقلر ایرادیله تقدیم ایلدیلر ؛ مستعد قبول ایمان اولانلر ابراز حظوظ ومسار وخزلهٔ معتنــدین یهود ومشرکین اظهار نفرت واغبرار ایله ســید کائنات (علیه المع الصلوات) افندیمز حضرتلرینی استقبال ایچون خارج شهره

[*] پنجشنبه کونی دیبانلرده واردر .

چیقمش اولدقلرندن اول روز فیروزده حجرتسرای علیه داخلی بتون بتون بوشالمش ایدی §

بررهٔ انصار خاکپای عالئ سید الکونینه جبهه فرسای عبودیت اولوب عرض ریاحین اخلاص ومطاوعت ایلدکاری اثناده هر بری بر طرز وهیئتده صورتنمای سرور اولدیلر ؛ ایچلرنده شاعر آتش زبان اولانلر وعلی الخصوص خوشنوایان مقام آشنا بولنانلر ستایش برگزیدهٔ نبویه‌یی متضمن قصائد انشادیله نغمه پیرای حظوظ و حبور اوله‌رق وجود کونین سود پیغمبری یی خرام و حرکته کتورمش و بو حال صفا اشتمالی کورن موحدین یثرب زمین عمومیتله پرده بر انداز ادب اولوب نه‌یاپدقلرینی بیله‌میه‌جك درجه‌یه وارمش اولدقلرندن هر بری بر دورلو حرکت لاابالیانه ده بولنديلر ، واقعا اول ساعت سعادت بخت اهل مدینه ایچون اویله بر زمان مسرّت نشان ایدی که ملاء اعلا سکنه‌سی بیله سیر و تماشایه چیقمش وآفتاب جهانتاب تماشا بیان یثرب زمین اوزرینه اشعهٔ انبساط و مباهات صالمش ایدی ؛ موکب همایون وقتا که حرّه موقعندن حرکت ایتدی ، اوس وخزرج دلاورلری اوکونه دوشوب اجرای راسمهٔ دلالت ایلدیلر ، ذات عالئ رسالتپناهیلری بر مدت صکره منازل بنو عمرو بن عوفه واصل و بر خورما آغاجی سایه‌سنه نازل اولدیلر واورادن قالقوب متعینان عربدن « کلثوم » بن هدمك وعلی قول بئر غرس نزدنده کائن « طاهر » بن یحیانك خانهٔ سعادت آشیانه‌سنه سایهٔ اجلال صالدیلر ، اثنای مشیده کندی منزلنه شرفبخش نزول اولمسنی استرحام ایدن اصحاب کرامه { بن جدّم عبد المطلبك دایيلرینی تلطیف ایچون بنو نجّاره مسافرت ایده‌جکم } دیرلرایدی ؛ اول روز سعادت افروز شهر ربیع الاولك واسکندرغلبه‌سنك ۹۳۳ نجی سنه‌سی ایلولنك اون ایکنجی بازار ایرتسی[*] کونی صباغك مشتد اولدیغی اویلن وقتی اولوب غار « ثور » دن خروجلریله

[*] پنجشنبه کونی دیالرده واردر .

« قبا » قريه‌سنه مواصلت و دخوللری آره‌سنده اون ایکی کون کذران ایتمش ایدی ؛ بو تقدیرجه مکهٔ مکرمه‌دن چیقدقلرینك اون بشنجی کونی مدینهٔ منوره‌یه مواصلت بیورمش اولورلر ، چونکه غار ثوره بازار ایرتسی کونی دخول واوچ کون صکره خروج ایدوب اون ایکی کونده یولده بولندیلر ؛ بو روایت سرور موجودات ﴿ علیه افضل التحیات ﴾ افندیمز حضرتلرینك شهر مدینه داخلنه سایه بخش اجلال اولدقلری تاریخ اعتباریله‌در ؛ غار ثور ایله مدینهٔ منوره بیننده اولان مسافه‌یی طقوز کونده قطع ایتدیلر ، یعنی مدینه‌یه نقلدن اوچ کون اول قبا قریه‌سنه مواصلت بیوردیلر ایدی ، بو حسابه کوره « قبا » قریه‌سنده اوچ کون اقامت بیورمش اولورلر ، مع مافیه بعض مورخلر « اون بر کون ویاخود یکرمی بر کون قالدی » دیدیلر وابن مالك اون درت کون قالدی دیدی که حضرت انسك قولی اقاویل سائره‌یه مرجحدر §

تصادف غریبه — اعلم الانبیا ﴿ علیه اجمل التحایا ﴾ افندیمز حضرتلرینه « بازار ایرتسی کونی اوروج طوتمغه دوام عالیکز نه حکمته مبنیدر ؟ » دیه سؤال ایدلمش ایدی ، رسالتمآب افندیمز حضرتلری ﴿ بن بازار ایرتسی طوغدم ، بازار ایرتسی پیغمبر اولدم ! » جوابیله یوم مذکورك ایام مبارکه‌دن اولدیغنی بیلدیردیلر ؛ واقعا یوم مذکور برروز فیروز سعادت فروزدر ؛ باعث ایجاد عالم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمز حضرتلری بازار ایرتسی کونی طوغدیلر ، قبای زیبای رسالتی بازار ایرتسی کونی کیدیلر ، قریشیلر کعبهٔ مفخمه‌یی تجدید ایدرلر ایکن حجر الاسودی یوم مذکورده یرینه قویوب نزاع قبائلی بر طرف ایلدیلر ، مکهٔ معظمه‌یی فتحه بازار ایرتسی کونی موفق اولدیلر ، عالم عقبایی بازار ایرتسی کونی تشریف بیوردیلر ، سورة المائده بازار ایرتسی کونی لامعه بخش نزول اولدی §

مسئله — بازار ایرتسی ایام شریفهٔ مبارکه‌دن اولدیغنه شبهه یوق ایسه‌ده

عند العلما دنيا كونلرينك اك مبارك وافضلى عشر ذى الحجه ايام مباركه‌سيدر ، امهات طاعات و عبادات ذكر اولنان كونلرده جمع اولمش و حتى سبحانه وتعالى حضرتلرى { وليال عشر } قول جليليله ايام مذكوره كيجه‌لرينه قسم بيورمشدر ؛ امام قسطلانى مرحوم ، عشر ذى الحجه‌يى عشر اخير رمضانه بيله تقديم ايلمشلردر §

علماى كرام — دنيا كونلرينك افضلى اولديغى كبى آخرت كونلرينك دخى افضلى اولديغنى روايت و آخرت كونلرينك اك مبارك و افضـلى خالق كائنات (تعالى شانه عن الرؤية والادراك) حضرتلرينك اهل جنته نيتهلكسز تجلّى بيوره جقلرى يوم سـعيد ايدوكنى نقل و حكايت ايلديلر ؛ رزقنا الله بلطفه و فضله §

ائمهٔ دين ، افاضل ايامه مقابل افاضل ليالده واردر ديديلر ؛ ائمهٔ شافعيه‌دن بعضيلرى افاضل ليالى « رسول اكرم افنـديمزك دنيايى تشريف بيوردقلرى كونك كيجه‌سى ، بعـده ليلهٔ قدر ، صكره ليلهٔ اسرا ، بعده ليلهٔ عرفه ، آندن صكره ليلهٔ جمعه ، بعده ليلهٔ نصف شـعبان ، بوندن صكره ده بيرام كيجه‌سى » اولمق اوزره تعداد ايتديلر و « كتاب النهر » مؤلفى ايله سائر ائمه ، « مزدلفه » كيجه‌سنى ليلهٔ قدره ترجيح ايلديلر ؛ والله اعلم بالصواب ؛ انتهى §

سـلطان دين — (عليه سلام الله المعين) افنديمز حضرتلرى خورما آغاجى كولكه‌سنده اوتوررلر ايكن اختيار سكوت بيورمشلر ايدى ، بناءً عليه ذات ساميلرينى اقدمجه كورمامش بولنان انصار كرام حضرت صديقك نبىّ آخر زمان اولديغنـه ذاهب اولورلر ايدى ؛ چونكه صديق اكبر ذات سامئ سيدالبشر ايله هم سن اولدقدن بشقه كاوب كيدن انصارايله مكالمه ايدر ايدى ، وقتاكه خورما آغاجنك كولكه‌سى زائل وخورشيد جهانكيرده تحمل اولنمز درجه حرارت حاصل اولدى ، صديق اعظم (رضى عنـه الله الاكرم)

مربعهٔ قبر سعادت كسوهٔ شريفه‌سنك قبله طرفندن كورونوشى

حضرتلری اثنـای راهده زبیر بن عوامك اهـدا ایتمش اولدیغی خرقه‌یی چیقاروب ذات عالئ نبویه ایچون بر كولـكه‌لك یاپدی ، اهل‌مدینه سید الانامی بواشارت ایله بیلوب تعظیم واحترامه باشلادیلر ؛ خزرجیلر رسالتمآب افندیمز حضرتلرینك بیوت بنو اوسه و اوســیلر دخی منازل بنی خزرجه نزولنی ایسترلر ایدی ، بونك ســببی ایسه آنفاً تعریف اولندیغی اوزره ابنای اوس وخزرج آره‌سنده عداوت مستمره بولنمسی واسعد بن زراره‌نك یوم « بغاث » وقعه‌ســنده نبیل بن الحرثی قتل ایلمش اولمسی ایدی ، حالبوكه قدوم میامن موسوم نبوی بركتیله اشــبو قدیم عداوت درآن ساعت مبدل ودّ ومحبت اولدی §

رسول اكرم — (علیه سلام الله الاعظم) افندیمز حضرتلری ١٤ كیجه قدر [١] منازل بنی عوفده قالدیلر وبو مدت ایچنده مسجد قبایی تأسیس ایله درونده اصحاب سعادت استصحاب كرامیله علناً اداى صلاته باشلادیلر §

دولت ابد مدت اسلامیه‌ده الك اول تأسیس ایدیلان « مسجد منیف » قبا قریه‌ســنده طرح اولنان معبد لطیف اولدیغی كبی ایچنده الك اول علنی‌اوله‌رق نماز قلنان معبد شریف دخی ذكر اولنان مسجد اقدسدر §

سلطان‌الانبیا (علیه افضل التحایا) افندیمز حضرتلری مسجد قبایی اتمام ایتدكدن صكره ناقهٔ مخصوصه‌لرینه راكب اولدیلر ومدینهٔ منوره شــهرینی تشریف ایچون ابنای بنوالنجاری آلوب یوله چیقدیلر ، اولكون یوم جمعه ایدی ، بنو سالم بن عوف قریه‌سنه واصل اولدقلری صره‌ده جمعه نمازی وقتی حلول ایتمكله ركاب مستطاب همایونلرنده بولنان یوز نفر اصحاب عزّ وعلا ایله « رانونا » دره‌سی داخلنده كائن « ذی‌صلب » وادیســنه اینوب صلاة جمعه‌یی بو وادئ سعادت مبادیده ادا ایلدیلر §

---

[١] بوروایت انس بن‌مالكدن منقولدر ، ابن زباله « ذات عالئ رسالتپناهی منازل بنی عوفده ٢١ وعروه‌ده ١١ كون قلمشدر » دیدیلر .

مدينهٔ منوره — ده جمعه نمازی الك اول بو موقعده قلندیغی جهتله صكره‌لری موقع مذكورك اطرافنه دائراً مادار قصیرالقامه بر دیوار چویریله‌رك « مسجدالجمعه » نامی ویرلدی §

بو مسجد شریفك براسمیده « عُبَیب » اولوب قبایه كیدنلرك صاغ طرفنده قالور §

سیدالزاهدین — (علیه سلام‌الله المعین) افندیمز حضرتلری جمعه نمازینی بعدالادا ناقه سوار عزّ وعلا اولوب یوله دوام ایتدیلر وبراز وقت مرورنده شهر شهیر مدینه‌یه كیروب اشراف انصار خانه‌لری او كوندن كذار ورجای نزول ایله اعیان مدینه‌یی بیقرار بیوردیلر ؛ بوائناده حائز كنجینهٔ مهمانداری اولمق هوسیله یعنی مسافرت سعادتلرینی نیاز واسترحام مقصدیله زمام قصوایه مدّ ید ایدنلری (دوه‌مك زمامی دست تقدیره مسلمدر ، مأمور اولدیغی محلدن برخطوه ایلری كیده‌مز ، كندوكزی استدعای مسافرتمله دوچار تعب و مشاق ایتمیوب زمام ناقه‌یی براقك !) كلام حكمت ایهامیله رهین یأس و حرمان ایدرلر ایدی ؛ بنو سالم محله‌سی سكنه‌سندن و مدینه منوره اغنیاسی ایلرو كلانلرندن « عتبان » بن مالك و « نوفل » بن عبدالله بن مالك بن عجلان و « عبادة » بن صامت بن نضله دخی ناقهٔ خیرالوری زمامنه یاپیشوب « یارسول الله ! بزم بطون سائره‌یه نسبتله كثرت نفوسمز و ثروت و یسار جهتیله ذات سعادتكزی محافظه‌یه قدرتمز واردر !!! » رجاسیله استدعای نزول ایتدیلر ایسه ده (ترك تعرض ایدك ، ثم ناقه‌م من عندالله مأمور اولدیغندن نزول ایده‌جك یری بیلور) جوابنی آلدیلر §

خطیب منبر رسالت (علیه اكمل التحیة) افندیمز حضرتلری وقتاكه مسجد بنو سالمه مواصلت ایتدیلر ، ركاب قمر تاب همایونلرنده بولنان اصحاب ذوی الاحترامه برخطبهٔ بلاغت ادا ایرادیله راحله پیرای احتشام اولوب طریق یمینه

تحويل زمام ايتديلر ؛ خطبهٔ مسيحا پسند بليغه‌لرى اوقدر فصيح ايدى كه عالم بالا سكنه‌سى بيله كابانك تحسين چكديلر ! بنى‌حبلى خانه‌لرى خذاسنه تقرب ايتدكلرى صره‌ده ذات اقدس سمات پيغمبرى « عبدالله » بن ابى خانه‌سنه نزول ايتمك ايستديلر ايسه‌ده صاحب خانه بولنمديغندن ارخاى عنان ايدوب براز ايلريده « سعد » بن عباده‌يه و بنى ساعده محلاتنه وصولده « منذر » بن عمرو ايله « ابو دجانه » يه ودها ايلروده « سعد بن الربيع » ايله « عبدالله » بن رواحه و « بشر » بن سعده و بنى بياضه محله‌سنده « زياد » بن وليد ايله « فروة » بن عمرو ، و « عدى » [١] بن النجاره تصادف ايتديلر ؛ اكرچه بونلر دخى مسافرت سعادتلرينى استدعا ايلديلر ايسه‌ده آنلر دخى جواب سابقى آلديلر §

جمهور مورخين مسافرت جناب رسالتپناهى‌يى الك ابتدا بنو بياضه ، بعده بنو سالم ، و آنى متعاقب بنو عدى بن النجار ، رجالنك رجا و استرحام ايلدكلرينى اخبار ايله اثبات مدعايه چاليشمشلر ايسه‌ده ابن اسحق « ابتدا بنو سالم بعده بنو بياضه آندن صكره‌ده بنو الحارث و بالاخره بنى النجار ارلرى استدعاى نزوله دركار اولديلر » ديمشدر §

سيد براقسوار — ﴿ عليه صلوات الله الستار ﴾ افنديز حضرتلرى مسافرت نبوت پناهيلرينى استرحام ايدنلره جواب سالف الذكرى اعطا بيوردقجه سوار اولدقلرى ناقهٔ كريم الاطوار نظره انداز يمين ويسار اولور ايدى ، نهاية الامر بئر جمل [٢] اوكونده چوكديكندن بنوالنجار دلاورلرى اطرافنى آلوب جمال محبوب كردكارى زيارتنه قويولديلر §

ناقهٔ عريق‌الاصل نبوى « بئر جمل » اوكونده براز اكلندكدن صكره

---

[١] سلطان دين افنديمز حضرتلرينك جدهٔ ثانيه‌لرى سلمى بنت عمرو ، بنومالك بن النجارك قرنداشلرى اولمق حسبيله بنى عدى بن النجار افنديمزك داييلرى ايدى .

[٢] بوراسى اولوقت سوقاق الجيشده واقع مالك بن النجار دولتخانه‌سنك پيشكاهى اولوب شيمدى مسجد النبينك باب سعادت مداريدر .

قالقوب ابو ايوب انصاری ﴿ رضی عنه الباری ﴾ سعادتخانه‌سنك ابن عائذ وسعید
بن منصور خانه‌لری اتصالنده بولنان قپوسی او کونه چو کدی و بر قاچ دقیقه
صکره اورادن قالقوب مسجدسعادتك شیمدیکی منبری محلنه چوکه‌رك دوه‌لره
مخصوص برصدا اظهاریله بوینونی اوزاتدیغندن رسول مکارم مشمول افندیمز
حضرتلری ﴿ هذا المنزل ان شاء الله ﴾ فریده‌سیله دوه‌دن ایندی و شایان
بیوریلان مساعده اوزرینه ابو ایوب انصاری ، جناب زید بن حارثه‌نك
یاردمیله اثواب واشیای سید الاخیاری آلوب کندی خانه‌سنه کتیردی ، ناقهٔ
ستوده اطوار نبوی سعادتخانهٔ ابا ایوب انصاری قپوسی اوکونده چوکدیکی
وقت بنو النجار جاریه‌لری کمال‌شادی وابتهاجله یوللره دوکولوب ﴿ عربی ﴾
نحن جوار من بنی النجار * یاحبذا محمد من جار ؛ نقاره‌سیله دفلر
چاله‌رق [١] عرض مسار ایتدیلر واول محبوب عالم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾
افندیمز حضرتلری ﴿ بنی سورمیسکز ؟ ﴾ بیورملرینه « اوت ! مسرتمزی
اینشته بو وجهله اشاعه ایدییورز » جوابنی ویروب اوچ دفعه ﴿ یمین ایدرمکه
بنده سزی سورم ! ﴾ وعلی روایة ﴿ الله بیلورکه بنده سزی سورم ! ﴾ التفات
کونین بهاسنه مظهر اولوب تزیید علایم حظوظ و شادمانی ایلدیلر §

دار الهجرهٔ علیه — اهالیٔ کرامنك فرح و شادیلری بر درجه‌یه
وارمش ایدی که ، دارالقرار مدینه اوکون بیوك بردوکون اوینه دوندیکندن
مخدّرات خواتین ﴿ عربی ﴾ طلع البدر علینا * من ثنیات الوداع *
وجب الشکر علینا * مادعی الله داع * ایها المبعوث فینا * جئت
بالامر المطاع * جئت غشی هینا * مرحبا یاخیر داع ؛ نغمات

[١] بحر فرعونی چکدکاری وقت حاصل اولان سروری اعلان ایچون حضرت موسانك همشیره‌سی « کلثوم » دخی دف چالمش اولدیغنی روایت ایدرلر .

عربانه‌سیله پرده بر انداز غیرت اولوب سوقاقلره دوکولدیلر وبعضیلریده «اشرق البدر علینا * واختفت منه البدور * مثل منك مارأینا * قطّ یا وجه الزور » دیه‌رك ابراز علایم شادمانی ومسار ایلدیلر §

اول روز فیروزده سکنهٔ دارالسکینه‌نك علی العموم رشتهٔ تمالك واختیارلری منقطع اولمغله هر بری بردورلو ملاعبه و ملاطفه ایلر وهله چوجوقلر «جاء محمد جاء رسول الله » مژده‌سیله بر برینی تبریك وتهنیه ایدرلر ایدی ؛ حسب الازدحام رسالتمآب (صلی علیه الله الوهاب) افندیمز حضرتلرینك جمال باکمال نبویه‌لرینی کوره‌مامش اولانلر دخی سطوح بیوت اوزرلرینه چیقوب «محمد بومیدر ؟ رسول الله بومیدر ؟ » دیه بربرندن سؤال و استفسار ایدرلر ایدی §

ثنیة الوداع — مدینهٔ منوره‌نك طرف شامیسنده واقع برمحل اولمق ملابسه‌سیله مورخلردن بعض کیمسه‌لر، حضرت پیغمبرك مدینه‌یی شام طرفندن تشریف بیورقلرینه ذاهب اولمشلردر ، فقط بوذهابده خطالری واردر ؛ ثنیة الوداع ، واقعا شام جهتنده ایسه‌ده هر موادعه ایدیلان ثنیه‌یه «ثنیة الوداع» دنیله کلدیکندن مدینه‌ده متعدد ثنیة الوداعلر واردر ، مع مافیه پادشاه انبیا افندیمز حضرتلرینك مکه طریقندن تشریف بخش اقبال اولدقلرنده شبهه واختلاف یوقدر ؛ حتی { من ثنیات الوداع } مصرعی مدینهٔ منوره‌نك برقاچ جهتنده ثنیة الوداع اولدیغنی ایما ایدر §

ابو ایوب انصاری — (رضی عنه الباری) حضرتلرینك خانهٔ سعادتلری مرآت مکه دردنجی وجهه‌سنك اوچنجی صورتنده مسطور اولدیغی اوزره هجرت مستلزم المنفعت نبوی وقوعندن یدی یوزسنه اول ملك تبع حمیری طرفندن شاه عالم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلریچون یاپدیرلمش برسرای دلکشا

اولوب ﴿ع﴾ رفت ومنزل بدیگری پرداخت ؛ مداوله‌سیله الدن اله انتقال ایدرك عاقبت خالد بن زیدك ید تصرفنه کچمش و بو تقدیرجه سید العرب والعجم افندیمز حضرتلری ذات سعادت آیت نبویه‌لرینه مخصوص اوله‌رق یدی یوز سنه مقدم طرح وتأسیس قلنمش اولان منزل بیعدیله شرفبخش اجلال اولمشدر §

بنو النجار خانه‌لری اول عصرده بیوت انصاره نسبتله غایت متین وناقهٔ سعادتك چوکوب اظهار صدا ایتدیکی محل دلنشین مؤخراً اوزرینه مسجد شریف نبوی تأسیس بیوریلان عرصهٔ لطافت قرین ایدی §

مسجد سعادت — عرصه‌سی یوزر آرشون طول وعرضنده حورما قوروتمغه مخصوص خالی برمحل اولوب بنوالنجارقبیله‌سی افرادندن وعبدالمطلب بن هاشمك اوز دایيلرندن معاذ بن عفرانك وعلی قول سعد بن زرارەنك حجرهٔ تربیتنده پرورده اولان رافع بن عمرو بن عائذ بن ثعلبة بن غنم بن مالك بن النجارك اوغوللری «سهل ، سهیل» نامنده ایکی یتیم ضداقت وسیمك مالی ایدی ، زیرا اولوقت مدینه اهالیسندن هرفردك حالنه کوره حورما قوروتمق ایچون خالی برر محللی بولنور ایدی ؛ حضرت پیغمبر بوعرصه‌یی اون آلتون بدل مقابلنده اشترا ایدوب محلنده تعریف اولندیغی اوزره الآن موجود اولان مسجد شریف مدینه‌یی طرح وتأسیس بیوردیلر §

ابو ایوب انصاری — ﴿ رضی عنه الله الباری ﴾ حضرتلرینك سالف الذکر خانه‌سنی صکره‌لری کندی کوله‌سی ابن افلح تملك ایدوب بعد مدة بیك آلتونه مغیرة بن عبد الرحمن بن الحارث بن هشامه صاتمش ایدی ؛ برزمان صکره ملك مظفر (شهاب الدین) غازی ابن الملك العادل سیف الدین ابو بکر بن ایوب بن شادی اخذ واشترا وبعد الهدم مذاهب اربعه علماسنه مخصوص مکمل برمدرسه ودرونده برکتبخانه طرح وتأسیس ایله برچوق

كتب نفيسهٔ متنوعه وقف ايتمش و مدينهٔ منوره ده بر طاقم بساتين ، شامده متعدد عقار ، كندى مملكتنده خيلوجه دكاكين و اراضى اشتراسيله ذكر اولنان مدرسه وكتبخانه يه مشروطاً وقف ايلمش ايدى ؛ وا اسفا كه ! انقلابات زمان كرك ملك مظفرك وقف ايتديكى كتب نفيسه نك وكرك تعمير وترميم مدرسه شرطيله تدارك ايلديكى عقار واملاكك جمله سنى محو وبى نشان ايلمشدر §

بو مدرسه اقدملرى غايت معمور و بين الاهالى « شهابيه » ناميله متعارف ومشهور ايديسه ده برقاچ يوز سنه اول خراب اولمشدر ، مورخلر شهابيه مدرسه سنك ايچنده كى ميدانجغزك طرف غربىٔ قبليسنده برمحراب اولديغنى و بو محرابك عرصه سى ناقهٔ نبوى مستناخى بولنديغنى روايت وكيدوب كلان حجاجك محراب مذكور زيارتيله تبرك ايلدكارينى نقل وحكايت ايدرلر ؛ محراب شريف مذكور صكره لرى كوچك بر قوليه داخلنه آلنوب محافظه سنه چاليشلمش ايسه ده شهابيه مدرسه سى آز برمدت مرورنده مدرسه لكدن چيقاريلوب زاويه هيئتنه قونلمش و بالاخره زاويهٔ مذكوره هيئتى دخى خراب اولوب موقع اعتباردن ساقط و مستناخ ناقهٔ نبوى مأثر شريفى زيارتندن محروم قالان اصحاب اخلاص اشبو مأثر لطيفك موقعى براز زمان دها كچر ايسه محو وغائب اوله جغنه ذاهب اولمش ايدى ؛ ١٢٥٩ سنه سى كرامت افزاى سنوح اولان ارادهٔ حضرت پادشاهى اوزرينه خضير افندى اسمنده بر شخصك عهده سنه بنا اماتى توجيه بيورلديغندن زاويهٔ مرقومه هدم ايديلوب صورت مكمله ده تجديد و ٢٦١ سنه سى ربيع الاوّلى اوآخرنده تكميل ايدلمشدر ؛ يكى ياپيلان ابنيه نك اورته سنه واسع بربادكير منفذى وجادّه جهتنه برده بيوجك پنجره آچيله رق « شهابيه » زاويه سى دلكشا بر تكّه هيئتنه وضع ايدلمش اولديغندن اصحاب اشتياق كيدوب زيارت ايتمكده در ؛ بو مدرسه زمانمز ده « زاويهٔ جنيديه » ناميله متعارفدر ؛ سنين وفيره دنبرى زيارتدن معطل قالمش اولان اويله برمأثر لطيفك احياسنه موفقيت

فی الحقیقه رسالتمآب افندیمز حضرتلرینه یکانه برخدمت ایسه‌ده خضیر افندینك اخلاص واعتقادنده اثر ضعف اولدیغندن مأثر شریف نبوی نقطهٔ مسعوده‌سنی اضاعه ایتمشدر ؛ چونکه مستناخ ناقه نقطهٔ مسعوده سنی محیط اولان قولبه‌یی طولاً اون ذراع اوچ ربع عرضاً بش ذراع بر ربع قدر توسیع ایتمش ونقطهٔ شریفهٔ مستناخی ایما ایده‌جك بر علامت مخصوصه وضع ایتمامش اولدیغندن اصل مأثر شریف موقع لطیفی غائب اولمشدر §

سلطان مجید — مرحومك « شهابیه » مدرسه‌سنی احیا ایتمکدن مقصد همایونلری مستناخ ناقهٔ نبوی محل شریفنی محافظه ایلمك ایدی ؛ حالبوکه خضیر افندی یادکاری ابنیه‌نك یالکز نظام وانتظام ووسعت جهتلرینی کوزه ته‌رك اظهار اسائت ودنائت ایلدی ، تجاوز الله عن سیأته §

اخطار — اصحاب خیرات ، خضیر افندی کبی مأثرجلیله‌یی محو ایتمیوب هر برنده الی قیام الساعه عبادت اولنمق فکر خالصه ونیت صحیحه‌سیله مأثوریتی « ولو بر قول ضعیفله اولسون » رهین ثبوت اولان مواقع شریفه‌یه برر ابنیه طرحیله زاویه اتخاذ ایلمش اولدقلرندن شهر شهیر طیبه‌ده الیوم برچوق زوایا واردر ؛ فقط الك مشهورلری شونلردر :

١ — سمّان زاویه‌سی ، بوزاویه مسجد سعادتك « باب النساء » دنیلان قپوسی قارشوسنده در ؛ حضرت صدیقك جنازه‌سی بو زاویه‌ده غسل ایدلمش ومحل غسل اولان موقع شریف الآن معلوم اولوب زیارت ایدلمکده بولنمشدر §

٢ — سید عبدالقادر جیلانی زاویه‌سیدرکه « سقیفة الامیر » دنیلان محلده واقعدر §

٣ — سید بدوی زاویه‌سی اوله‌رق « باب الرحمه‌یه » مقابل برمحلده‌در §

٤ — مناخه‌نك عنبريه دنيلان موقعنده واقع شيخ سانوسى زاويه‌سيدر §

٥ — قشاشى زاويه‌سيدركه زقاق القشاشيده در §

٦ — ديار عشره حاره‌سنده و دار ابا ايوب الانصارى داخلنده‌كى مبرك الناقه محلندن عبارت اولان شيخ جنيد زاويه‌سيدر §

٧ — زرواندە واقع ابن علوان زاويه‌سيدر §

٨ — حارة الاغواتده شيخ مظهر نقشبندى زقاغنده كائن شيخ صاوى زاويه‌سيدر §

٩ — ساحه محله‌سنده كائن سعديه زاويه‌سيدر §

١٠ — ساحه محله‌سنده كائن شيخ المولوى زاويه‌سيدر §

١١ — بدور زقاغنده رفاعى زاويه‌سيدر §

اشبو زاويه ، جدّامجد كريملرى پير دستكير مولانا السيد احمدالرفاعى الكبير حضرتلرى طرفندن « بندن صكره آرسلانلر بو احمدى زيارت ايدرلر » اشارتيله علوّ منزلت وسموّ مقام ومكانتى ايما وتلميح بيورلمش وبو اشارت پربشارتك حين ظهورنده دورت ياشلرنده بولنمش اولان عارف بالله السيد عزالدين احمد الصياد بن الامام السيد عبدالرحيم الرفاعى الحسينى ﴿ رضى الله عنهما ﴾نك بنا كرده‌سيدر §

عزالدين مشاراليه حضرتلرى خارقات غريبه وكرامات عجيبه اصحابندن اولوب مصردن دمشق شامه هجرت بيوره‌جقلرى اثناده اوغلى (ابوالشباك) السيدعلى حضرتلرينك حائز مرتبهٔ ولايت اوله‌جغنى دها آناسنك قارننده ايكن كشف ايدرك زوجهٔ محترمه‌لرى « دريه » خاتونه مجوهر بريوزك اعطاسيله « الله تعالى حضرتلرى سكا احسان ايده‌جكى اولاد قيز اولورايسه بو يوزكى بوينته وشايد

اركك طوغر ايسه قولنه باغله ، اكر اركك اولوبده بیوروبنی كورمك فكر وآرزوسنده بولنور ايسه ، بنم شيمدی چیقوب كيده‌جكم شو پنجره‌يی الیله اورسون ، بن اولوقت هر نرده ده بولنسه‌م ، اللهك ازنیله كندوسنی كوروروم ، اوده بنی مشاهده ايدر ! » ديمش و كوستردیكی پنجره دن چیقوب بلاد شاميه‌يه كيتمش ايدی §

درّيه خاتون ، سيد علی حضرتلرینی طوغوردقدن برمدت صكره خسته‌لنوب وفات ايلديسه‌ده مشار اليه سيد علی حضرتلری جدّه‌سنك حجر تربيتنده بالغ مراتب رجال اولدی و بركون باباسنی كوره‌جكی كلديكنی جدّه‌سنه سويلدی ايدی ، بناءً عليه جدّه‌سی يوزك حكايه‌سنی اخطار ايله يوزكی محفوظ اولان محلدن چيقاروب قولنه باغلامش وابوالشباك حضرتلری پدرعاليقدرينك تعليماتی وجهله جده‌سنك كوستردیكی پنجره‌يی اوردقده پدرينك غيوبتندن بری قپالی اولان پنجره درعقب آچيلديغندن ايچروسنه كيره‌رك كنديسنی پدر بذركواری السيد عز الدين احمد الصياد حضرتلرينك ساكن اولديغی قريه‌ده بولوب همان تلقیٔ اصول طريق وتناول رحيق تحقيق ايدرك و احراز مراتب كمال ايليه‌رك ينه پدر جليل القدری طرفندن ويريلان امره امتثالاً كلديكی يولدن عودت ايلمشدر §

سيد احمد الصياد حضرتلری ٦٢٠ سنه‌سی خلالنده عراقدن حجازه عزيمت وبعد اسقاط الفريضه طقوز سنه قدر مدينهٔ منوره ده مجاورت ايدوب ايشته بومدت ظرفنده ذكر اولنان زاويه‌يی طرح وتأسيسه موفق اولمشلردر ، مصرده ، شامده ، حمصده ، حلبده ، دمشقده دخی تكيه‌لری ، زاويه‌لری واردر ، كنديلری غايت فقيه ومتورّع اولديغندن مدت العمر آسمانه احالهٔ جاسوس نظر ايتمامشلردر ، خضوع وخشوعلری فوق العاده وحزن وبكالری ايسه پك زياده ايدی ؛ قدس الله روحه ونفعنا به آمين §

۱۲ — شیخ دسوقی زاویه‌سیدرکه زقاق الطارده واقعدر §

رجال شاذلیه وسائره‌یه عائد برچوق زاویه‌لر دها وار ایسه‌ده موقعلری کوچك اولدیغندن آیری آیری ذکرلرندن صرف نظر اولنـدی که بونلرك هرهانکیسنده مولد ویا مقابله جمعیتی اولمقده ایسه زمان وکیفیتلری « مواسم » بحثنده ذکر اولنه‌جقدر §

﴿ صورت ﴾

{۳}

سنین هجرت وقایع جلیله‌سنك تعریفات وتفصیلات اجمالیه‌سی بیاننده‌در §

سید العالمین — ﴿ علیه سـلام الله المعین ﴾ افندیمز حضرتلری مدینهٔ طیّبه‌یه تشریف بخش اقبال اولدقلری آوان فیض اقترانده سنین وقایع داخلنده کوستردیکی وجهله زید بن حارثه ایله ابورافعی مکهٔ مکرمه‌یه کوندردیلر ایدی؛ عبد الله بن ابی بکر دخی برابر کیدوب جناب فاطمه وامّ کلثوم ایله سوده واسامة بن زید وامّ ایمنی وصـدیق اعظمك اولاد وعیالنی ﴿ رضی الله عنهم ﴾ آلوب کلدیلر؛ ذات اقدس پیغمبری مهاجرین وانصاری یکدیکریله قرنداش ایدوب طوائف یهودله عقد معاهده ایلدیلر، مدینه شهرنده علی الاجماع اون سنه قدر صدر نشین صفهٔ حیات اولوب اون برنجی سال هجرتلری شهر ربیع الاولنك اونجی بازار ایرتسی کونی عازم دار القرار اولدیلر؛ ابوخاتم قوننجه سـنهٔ مزبوره صفرینك عشر اخیرنده خسته‌لنوب ربیع الاولده ارتحال بیوردیلر؛ نمازلری امامسز اوله‌رق برروایتده حجرهٔ معطره ودیکر روایتده روضهٔ مطهره داخلنده قلندی §

اصحاب کرام — رحلت پیغمبری یی بر دورلو آکلایه‌مدیلر ایدی، اسماء بنت عمیس حضرتلری ظهر سـعادتلرینه ال اوزاتوب خاتم نبوتك

رفع اولنـديغنى آكلاديغندن روح لطيفلرينك قبض اولنديغنه حكم ايتمش واواثناده مبارك طيرناقلرنده ثبوت موت علايم صحيحهسندن اولان برنوع مورلق روئما اولمسى يعنى اظفار مسعودهلرى لوناً تغيّر ايتمكه باشلامش بولنمسى اوزرينه عموم اصحاب طرفندن رسالتمآب افنديزك رحلت بيورديغنه حكم ايديلوب نعش سعادت نقش مقدسلرينى يوم ارتحاللرينك دردنجى وعلى قول اوچنجى كيجهسى ياخود دردنجى ويااوچنجى كونى روح لطيفلرينك قبض اولنديغى موقع مقدسه دفن ايلديلر §

حضرت پيغمبرك هانكى محله دفن اولنمق لازم كلهجكنى تعيين مسئلهٔ مهمهسنده اوزون اوزادى قيل وقال ايديلوب اصحاب كرامك برازلرى « بقيع شريفه » وبرازلرى « مسجد لطيفه » دفن ايدلملى ديمشلر ايدى ، بالاخره حجرهٔ معطرهلرى داخلنه دفن ايتمكه قرار ويرديلر وبرموجب قرار قبض اولندقلرى موقع انوره دفن ايلديلر ، كه بوقرار كيملرك رأى ومطالعهلرى اوزرينه قبول اولنديغى وجههٔ ثالثهنك ايكنجى صورتنده مسطوردر §

وقايع سنين هجرت

١ ــ سنه ، بناء مسجد قبا ، « بومسجد شريف ، { لمسجد اسس على التقوى } كريمهٔ جليلهسنك موردى اولان عبادتكاه فلك اشتباه اولوب اساس مصون الاندراس محرابى بالذات معمار كارخانهٔ دين حضرتلرى طرفندن طرح اولنمشدر » تأسيس مسجد مدينه ، ورود فاطمه وامّ كلثوم ، وعايشهٔ صديقه ، و امّ ايمن [*] واسامة بن زيد (رضى الله عنهم) ، « امّ ايمن زيد بن

[*] رسول اكرم افنديمزك دايهسى وجناب اسامهنك والدهسى اولان ام ايمنك اسمى « بركة » بنت ثعلبهدر ، ذاتاً عبدالله بن عبد المطلبك مملوكهسى برجاريهٔ حبشيه اولوب عبيدالحبشى نامنده بركيمسهنك تحت نكاحنده وحضرت پيغمبرك حضانتى خدمتنده ايدى ، ابن عبيد الحبشى صابندن متولد مخدومى اولمغله آكا اضافتله شهرت بولمشدر ، عبد الحبشيدن صكره رسول اكرم افنديمز جناب خديجهنك هبه ايتديكى زيد بن حارثهيه تزويج ايتديلر وجناب اسامه ، ابن حارثهدن حاصل اولديلر .

حارثه‌نك زوجه‌سى وحضرت اسامه‌نك والده‌سيدر » زفاف عايشه رضى الله عنها « حضرت عايشه آلتى ياشلرنده ومكهٔ مكرمه‌ده اولدقلرى حالده عقد اولنوب سنهٔ اولاى هجريه‌ده بالا نشين غرفهٔ اتصال اولديلر ». فرضيت ركعات « فرض اولان نماز ايكى ركعت ايكن درت ركعت اولمشدر » مواخات انصار « مهاجرين وانصاردن قرق بش كيمسه يكديكره تعاون وتناصر ايتمك اوزره عقد روابط برادرى ايتمشلردر » معاهدهٔ يهود « بو يهوددن مراد اولوقت مدينهٔ طاهره حواليسنده طرح اساس اقامت ايتمش بولنان بنى قريضه، بنى النضير، بنى قينقاع، قبائلى اولوب اعداى موحدينه معاونت واودّداى مسلمينه اهانت ايتمامك شرطيله عهد ميثاق ايدرك بر قطعه صلحنامه تنظيم ايتديلر ايدى » نقل وبا و طاعون، نزول آيت قتال، بعث سرايا وعقد رايت غزا « بوسنهٔ مباركه‌ده مخاذيل مشركينه سل سيف دين ايدلمك خصوصنه ارادهٔ الهيه بارقه فروز نزول اولديغى جهتله ذات فائض البركات نبويه ﴿ عليه اقوى التحيه ﴾ افنديمز حضرتلرى عقد رايت غزا وبعث سرايا بيورديلر؛ بالذات زينت بخش قلب سپاه اولدقلرى غزوات جليله (١٩) ياخود (٢١) وبر قولده (٢٤) غزاى جميله اولوب بونلرك يالكز طقوزنده محاربه وقوعبولمشدر؛ بر قوماندار اداره‌سنه توديعاً بعث واسرا بيوردقلرى سرايا دخى (٤٧) ياخود (٥٦) اولمق اوزره » مرويدر §

لازمه — كتيبه‌ران انبياء ﴿ عليه وعليهم التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرى بالذات بولنديغى محاربه‌لره اهل سير اصطلاحنده « غزوه » واصحابدن برينك رياستيله سوق ايلمش اولديغى عسكره « سريّه » دينور؛ على قول كوندوزلرى اختفا ايدرك كيجه‌لرى يوروين عسكره « سريّه » وكوندوزلرى سير ايدن عسكره « ساريه » اطلاق اولنور كه بوكلمه‌لرك (سرّ) لفظندن مأخوذ اولملرى وجه تسميه‌در؛ اهل سير، عسكرك مقدار وكميتنه كوره محاربه‌يه سوق اولنان عسكرى فرقه‌لرينى « جزيره ، سريه ، بعث ، منسر ، مقنب ، كتيبه ، جيش ، فريق ،

جحفل ، خميس ، جيش عظيم » اسملريله تلقيب ايدرلك جهاد ايچون اوچ نفردن آز اولمق اوزره كوندريلان غزاة ؛ اكر سوارى ايسه‌لر « جزيره » وبومقدارك جمله‌سى پياده اولور ايسه « بعث » واوتوز نفردن قرقه وعلى قول قرقدن آلتميشه وياخود يوزدن ايكى يوزه قدر صرف سوارى اولان فرقه‌يه « منسر » ويوز ايله درت يوز آره‌سنده بولنان سوارى آلاينه « مقنب » واكر سوارى بش يوزه بالغ اولور ايسه « سريه » ومع پياده بيك نفر اولان عسكره « كتيبه » ودرت بيكدن مركب بولنان فرقه‌يه « جيش ، فريق ، جحفل » واون ايكى بيكدن مرتب اولان قول اوردويه « خميس » وبوندن زياده‌سنه « جيش عظيم » ديمشلردر ؛ انتهى §

ولادت عبدالله — بن زبير ، عقد لواء حمزة بن عبد المطلب « دولت ابد مدت اسلاميه‌ده الك اوّل تجهيز بيوريلان عساكر نصرت مآثر حمزة بن عبد المطلبك اشبو سريه‌سيدركه ۳۰ مهاجر دلير ايله ۳۰۰ نفردن عبارت اولان وابو جهل قومانداسنده بولنان قريش كاروانه تصادف ايديله‌رك فقط مجدى بن عمرو الجهنى وساطتيله مقاتله‌دن صرف نظر بيورلمشدر » عقد لواء عبيدة بن الحرث » دفعهٔ ثانيه ده بعث ايديلان عساكر عبيدة بن الحرث قومانداسيله كوندرلمش اولان جيوش ظفر پيكردر ؛ ٦۰ مهاجر اولدقلرى حالده بطن رابعده واقع (ودان) موقعنده ابو سفيان وعلى رأى (عكرمة بن ابى جهل) ك تحت قومانداسنده بولنان يوز نفر قريشيلرى تارومار ايدوب عودت ايتديلر ، بوسريه‌نك دفعهٔ اولاده وقوعبولديغى دخى مرويدر » عقد لواء سعد بن ابى وقاص « جناب سعد دفعهٔ ثالثه ده ارسال بيوريلان سريه‌نك قوماندانيدر ؛ ۲۰ نفر مهاجر ايله عزيمت واعداى دينه تصادف ايده ميوب عودت ايتمشدر » وفات ابوامامه ، وفات امّ كلثوم بنت هدم ، هلاكئ وليد بن مغيره ، هلاكئ عاص بن وائل ، اسلام سلمان ، اسلام عبدالله بن سلام ، اجراى عداوت يهود درحق محبوب رب ودود « بوحريفلر حق عالئ نبويه‌ده اظهار

عداوت ایدن احبار یهوددن حیّ بن احطب ، ابو رافع الاعور ، کعب بن الاشرف الیهود ، عبـد الله بن صوریا ، زبیر بن باطا ، ولید بن اعصم ؛ کبی برطاقم فسدهٔ بدبود اولوب امهات کتب سیرده مسطو اولدیغی اوزره انجام کار هر بری بر صورتله عازم دار البوار اولدیلر » التجای منافقین « ابی بن سلول وسائر کروه مخذول کبی بر طاقم کیمسه‌لر منافقت اوزره عرض اسـلامیت ایلمشلردر » سـنیت اذان محمدی §

اذان حقنده معلومات مهمه — بو سنه‌یه قدر اذان مقامنده (الصلواة جامعة) دیو ندا اولنـور یعنی نماز وقتـلرینك حلولی اول صورتله اعلان ایدیلور ایدی ؛ سنهٔ مرقومه خلالنده عبدالله بن زید حضرتلرینه رؤیاسنده اذان محمدی تعلیم اولندیغنـدن اولوجهله اذان اوقومسی سنت اولدی ؛ فقط بعض کتب سیرده وقعهٔ مذکوره سـنهٔ ثانیهٔ هجریه ده صورتمای منار وقوع اولدیغی مسطوردر §

مدینهٔ منوره — ده الك اوّل اذان اوقویان ذات « بلال حبشی » ومکهٔ مکرمه‌ده جمله‌دن اوّل اذان اوقویان صحابه « حبیب » بن عبد الرحمن (رضی الله عنهما) در ؛ جمعه نمازینك ایلك اذانی عباد بن صامت و بر قولده ابو یعلی اوقومشدر ؛ مصرده ومناره اوزرنده ابتدا اذان اوقویان ذات ایسه شرجیل بن عامر المرادی الصحابی حضرتلریدر §

جمعه کونلری ایلك اوقونان اذان حضرت عثمان (رضی الله عنه) ك سنتی اولوب عهد سامیلرنده جماعت تزاید ایلدیکی جهتله هر کس ایشنی براغوب مسجد شریفه کلملریچون نمازدن اوّلجه براذان اوقومسنی اصول اتخاذ بیوردیلر وبو خدمتی ایفا ایچون مخصـوص مأمورلر توظیف وتعیـین ایلدیلر ایدی ؛ بو اذان ابان بن عثمان دورینه قدر ایکنجی اذان کبی مقصوره ده یعنی محفلده اوقنور ایدی ، ابان بن عثمان حضرتلری مناره‌لرده اوقومق اصـولنی وبنو

امیه امراسی دخی ایکی اوچ کیشینك برآغزدن اذان اوقوملری عادتنی وضع ایلدی ، که بواصول عربستانده الآن جاریدر §

٧٠٠ — سنهٔ هجریه‌سی خلالنده ملك الناصر الدین محمد بن المنصور سیف الدین قلاون محتسب نجم الدین طبندینك سوق وتصویبیله جمعه اذانندن اوّلجه مناره‌لرده صلاة وسلام اوقونمسی اصولنی وضع ایلدی ، مقصدی جمعه نمازی وقتی متقرب الحلول اولدیغنی خلقه اسماع ایدی ؛ لکن { الصلواة والسلام علی رسول الله } دینور ایدی ٦٧ سنه صکره ملك منصور محمد بن مظفر بن ناصر الدین محمد بن قلاون محتسب صلاح الدین برلسینك عرض وترتیبی اوزرینه { الصلواة والسلام علیك یارسول الله } دنیلمسنه و٢٤ سنه مرورنده یعنی ملك صالح بن اشرف شعبان بن حسین بن ناصر الدین محمد بن قلاون دورنده جمعه کونلرندن ماعدا اوقات خمسه اذانلری عقبنده دخی { الصلواة } اوقونمسنه قرار ویرلدی ؛ ٧٩١ سنه §

مناره‌لرده تسبیح ایدلمك اصولی — حضرت موسی (علی نبینا وعلیه السلام) افندیمز صباح نمازلری اذانلرندن اوّل اولان اوقات مباکه‌ده صوت بلند ایله سبحانه و تعالی حضرتلرینی تسبیح ایدرلر ایدی ، حضرت داود بو اصولی محافظه ایچون مأمورین مخصوصه تعیین و بیت المقدس اطرافنده تعالی وتقدس حضرتلرینی ثلث اخیرلیلدن طلوع فجره دکین تسبیح ایتدیرمش و ترتیب مذکور حضرت یحیا (علیه السلام) ك ارتحالنه قدر دوام ایتمش ایدی ، یهودیلر نبیّ مشارالیهك وقوع شهادتی اوزرینه حضرت عیسی علیهنه قیام ایدرك شرایع بنی اسرائیل احکامیله برابر اصول تسبیحك ترك وابطالنه سبب اولدیلر §

اصول تسبیح دور اسلامده الك اوّل مصرده ومسلمة بن مخلد بن صامت بن بتاز بن الانصاری الصحابینك دوزامارتنده « فی ٥٨ سنه » اجرا ایدلمشدر ،

چونكه حضرت مسلمه ، عمرو بن العاصك جامعنه برمناره [*] ياپديروب بعضاً بوجامع شريفده معتكف اولمغى اعتياد ايلمش ايدى ، اثناى اعتكافنده مؤذن شرجيل بن عامره « اى شرجيل ! بن صباحلرى چاك سسلرندن بحضور اولمقده يم ! بوكا بر چاره بولمق امكانى وارميدر ؟ » ديمش و جناب شرجيل « اوت ! نصف الليلده اذان اوقومغه باشلايوب طلوع فجره قدر اوزاديرم » جوابنى اعطا ايله مسلمة بن مخلد حضرتلرينى ممنون ايدرك كيجه يارسندن اعتباراً اذان اوقومق اصولنى وضع ايلمشدركه بو اصول بر درجه يه قدر جناب مسلمة بن مخلدك حضور قلبنى محافظه يه مدار اولمش ايدى ؛ احمد بن طولون ملك مصر اولدقده (٢٥٤ سنه) بويله اوزون اوزادى اذان اوقومق اصولنى قالديروب متعدد مؤذنلر ترتيب وهربرينى معاشلر ، تعيينلر تخصيصيله صباحه يقين برزمانده مناره لره چيقوب تكبير وتسبيح ايتملرى وزهد وعشقه دائر قصائد واشعار اوقوملرى اصولنى وضع و تعيين ايلدى ؛ صلاح الدين يوسف بن ايوب دخى « ٥٦٨ » ده ذكر و تسبيح يرينه عقائد اشعريه يى شامل قصيده لر ، الهيلر ، اوقونمسنى تحت قراره آلدى ، مصروشام جامعلرنده بواصولك حكمى آلان جاريدر § (محاضرة الاوائل)

٢ — سنه، حضرت فاطمه (رضى الله عنها) نك دوكونى ، غزوهٔ ابوا : « بوغزوهٔ عليا ، سردار مجاهدين افنديمز حضرتلرينك بالذات بولندقلرى غزوات جليله نك سرنامه سى اولان غزاى غرادر ، ودّان ناحيه سنه آلتى ميل برمحلده ساحهٔ پيراى وقوع اولديغندن (غزوهٔ ودّان) ناميله شهرت بولمش و بعض كتب مغازيره سراپاى سالف الذكردن اوّلجه جلوه كر منصهٔ ظهور اولديغى روايت اولنمشدر » غزوهٔ بواط ، « سنهٔ مرقومه خلالنده صورتنماى مرآت وقوع اولان غزواتك ايكنجيسيدر ، فقط كاروان قريشه تصادف اولنه مديغندن عودت بيورلمش وينبعه قريب (بواط) نام محلده

[*] مساجد وجوامعده ائ اول بنا اولنان مناره بودر .

ضرب خيام آرام بيورلديغي جهتله محل مذكور ناميله بنام اولمشدر »
غزوة العشيره ، « سنهٔ مرقومه غزواتنك اوچنجيسيدر ، ابوسفيان اداره‌سنده
اوله‌رق شامدن عودت ايدن قافله‌يي دست زدهٔ غارت بيورمق اوزره ينبع
ناحيه‌سنده (بني مدلج) قبيله‌سنك يوردي اولان « عشيره » منزلنه عزيمت
وكاربانك مروري خبر آلنديغندن برقاچ كون صكره عودت اولندي ؛
وحضرت مرتضي اشبو غزاي غرّاده { ابوتراب } كنيه‌سيله تلقيب بيورلدي »
كرز بن فهرك مدينه‌يه هجومي ، سعد بن ابي وقاصك ايكنجي سريه‌سي ، سريهٔ
عبدالله بن جحش ، « جناب عبدالله ٨ وعلي رأي ١٢ نفرمهاجرله بطن نخله‌ده
قريش كاربانته سلّ سيف خونريز و بنياد حرب وستيز ايدرك عمرو بن
علاء الحضرمي‌يي قهر وتدمير وعثمان بن عبدالله ايله حكم بن كيساني در زنجير
ايدوب كارباني ضبط ايتمشدر كه عصر سعادتده قتل اعدا واخذ اسرا و اغتنام
اشيا ، ابتدا بوسريه‌ده وقوعبولمشدر » فرضيت صيام ، تحويل قبله ، وقعهٔ بدر
اولي ، غزوهٔ بدركبرا ، وجوبِ صدقهٔ فطر ، اداي صلاة عيد درمصلاي عيد ،
غزوهٔ بني قينقاع « بني قينقاع يهوديلري سنهٔ اولاي هجريه‌ده نكاشتهٔ بيان
اولديغي اوزره مصالحه ايدن قبائل يهوددن اولوب سنهٔ ثانيه شوالنه دكين
آسوده نشين سايبان امان اولمشلر ايدي ؛ شهر شوالده وشهر مدينه پازارنده
براسلام قتل ايدرك نقض عهد ايلمش اولدقلرندن حصارلري محاصره
واون بش كون قدر تضييق ومشاجره اولندي ؛ واملاك واشيالري ضبط
ومصادره اولنه‌رق كندولري ديار شامه نفي و اجلا قلندي » غزوهٔ سويق ،
غزوهٔ قرقرة الكدر ، « بوغزاي غرانك سنهٔ ثالثه‌ده وقوعبولديغني دخي
روايت ايدرلر » قتل عمير بن عدي العصما ، قتل سالم بن عمير ابا غفل ، ارتحال
رقيه بنت النبي عليه السلام ، §

٣ — سنه ، غزوهٔ انمار ، سريهٔ قرده ، « بووقعه‌ده زيد بن حارثه رئيس
سريه ايدي ، قرده نام موقعده قريش كارباني متاعني ادخال حوزهٔ غارت

ايتمش و ٢٥٠٠٠ درهم خمس اخراج ايلمشدر » قتل كعب بن اشرف اليهود ، « بوحريف بنی عمرو بن عوف قبيله‌سـنك رئيسی اولوب حضرت پيغمبره اذيت ايدر ايدی » زفاف عثمان بن عفان بامّ كلثوم بنت رسول منان ، صلی الله عليه وسلم «جناب عثمان بن عفان مقدما رقيه ومؤخراً (امّ كلثوم) ﴿ رضی الله عنهما ﴾ يی آغوش آرای نكاح ايتمش اولديغندن ذی‌النورين لقب جليليله تلقب ايدلديلر » زفاف حفصه بنت عمر بن الخطاب وزينب بنت خزيمه ﴿ رضی الله عنهما ﴾ ، « جناب زينب ايكی آی مروزنده وفات ايتـديلر » ولادت سبط مكرم حضرت حسن ﴿ رضی عنه الله الاعظم ﴾ ، وقعهٔ مؤلمهٔ احد « بو غزوهٔ مكدره نك سنهٔ رابعه‌ده وقوعنی ادعا ايدنلرده واردر » غزوهٔ حمراء الاسد ، شـهادت حمزه ، شهادت عمرو بن الجموح ، شـهادت انس بن النضير ، شهادت سعد بن الربيع ﴿ رضی الله عنهم ﴾ ، حرميت خمر §

شرابك سـنهٔ رابعه ده حرام قلنديغنه ذاهب اولانلرده دخی واردر §

٤ — سنه ، وقعهٔ بئر معونه ، غزوهٔ بنی النضير ، ولادت باسعادت امام حسين رضی الله عنـه ، غزوهٔ رجيع ، بدر الموعود ، زفاف امّ سـلمه ، وزينب بنت جحش رضی‌الله عنهما ، غزوهٔ ذات الرقاع « بوغزانك سنهٔ خامسه وقوعاتندن اولديغنی دخی روايت ايدرلر » شهادت عامر بن فهر ، شهادت عاصم بن ثابت ، وفات عبدالله بن عثمان §

٥ — سنه ، غزوهٔ دومة الجندل « بو غزانك سـنهٔ سادسه‌ده وقوعی دخی مرويدر » غزوهٔ بنی مصطلق « بوغزانك دخی سنهٔ سادسه وقوعاتندن اولديغنه ذاهب اولانلر واردر » رخصت تيمم ، عتق وآزادیٔ سلمان فارسی ، كسوف قمر ، ادای صلاة كسوف ، وفد بلال بن‌الحرث المزنی ، قدوم ضمام بن ثعلبه ، غزوهٔ مريسيع ، قصهٔ ملال افزای افك عايشه رضی‌الله عنها ، غزوهٔ خندق ، غزوهٔ بنی قريضه ، شهادت سعد بن معاذ ، شهادت خلاد بن سويد ،

هلاك امية بن الصلت ، مبارزهٔ على ، ضيافت جابر بن عبد الله درغزای خندق ، حكم سعد بن معاذ على بنى قريظه ، وفات ام سعد بن عباده ، سريهٔ عبد الله بن انيس ، وقعهٔ عرنه ، اسلاميت عمرو بن العاص وخالد بن سنان §

٦ — سنه ، اسارت ثمامة بن اثال ، كسوف شمس ، نزول حكم ظهار ، سريهٔ محمد بن مسلمه ، غزوهٔ بنى لحيان ، فرضيت حج على الاصح « حجك قبل الهجره ويا سنهٔ ثامنه ويا سابعهده فرض اولنديغنى دخى ادعا ايدنلر » سريهٔ زيد بن حارثه ، سريهٔ حيدر ، سريهٔ عبد الرحمن بن عوف ، صلح حديبيه « بو صلحك سال هشتمده وقوعى دخى مرويدر » غزوهٔ ذى قرده ، « بوكا غارت عيينة بن حصين الفزارى دخى اطلاق اولنور » سريهٔ عكاشه ، سريهٔ ابو عبيده ، سريهٔ خالد بن وليد ، سريهٔ زيد بن حارثه ، سريهٔ كرز بن جابر ، استسقاء عليه السلام ، وفات ام رومان ، وفات عتبة بن اسد ، ورود ابى نصير واصحابه ، زفاف جويريه بنت الحرث ، ارسال محررات الى الملوك §

بو خصوصى سنهٔ سابعه وقايعندن عد ايدنلر دخى واردر §

٧ — سنه ، قدوم مهاجرين حبشه ، وقعهٔ فتح خيبر ، زفاف صفيه بنت حيّ بن احطب ، معجزهٔ ردّ شمس ، زفاف ام حبيبه بنت ابو سفيان ، عمرة القضا ، زفاف ميمونة بنت هلاليه ، وورود ماريهٔ قبطيه ، سريهٔ بشير بن سعد ، عزيمت عمر بنت الخطاب درمقر قبائل هوازن ، سريهٔ غالب بن عبدالله ، وفات بشير البراء ، وفات ثويبهٔ مرضعه ، وفات وليد بن الوليد ، وفات يسار الحبشى ، غزوهٔ ابن ابى العوجا ، تسميم الرسول ، محاصرهٔ وادئ القرى §

٨ — سنه ، سريهٔ غالب بن عبدالله ، سريهٔ شجاع بن وهب ، اتخاذ المنبر ، سريهٔ نوبه ، غزوهٔ ذات السلاسل ، سريهٔ الخبط ، سريهٔ ابى قتاده ، فتح مكهٔ مكرمه ، غزوهٔ بنى خزيمه ، غزوهٔ حنين ، غزوهٔ طائف ، قدوم وفد

هوازن ، ولادت ابراهيم بن الرسول ، قدوم عروة بن مسعود ، شهادت جعفر بن ابي طالب ، شهادت زيد بن حارثه ، شهادت عبد الله بن رواحه ، غزوهٔ مؤته ، غلبهٔ خالد بن وليد ، كشف احوال قتلاى مؤته ، زفاف زينب بنت الرسول §

٩ — سنه ، اسلام كعب بن زهير ، غزوهٔ تبوك ، « بوغزاى عالى خاتمهٔ غزوات جناب رسالتپناهيدر » سريهٔ قتيبه ، سريهٔ ضحاك ، سريهٔ علقمة بن محرز ، سريهٔ على ابن ابى طالب ، سريهٔ عكاشه ، هجرت النبي عن الزوجات ، قدوم وفد ثقيف ، قدوم وفد اسد ، قدوم وفد الداريين ، قدوم وفد تميم ، ورود كتب ملوك ، قدوم وفد بهرا و وفد بنى البكا و وفد بنى فرازه ، وفات النجاشى ، صلاة النبي على النجاشى ، وقعهٔ ايلاء و قضيهٔ لعان ، وفاة امّ كلثوم بنت النبي ، قدوم اسعد بن تميم ، حج ابابكر ، وفات سهل بن البيضا ، رجم غامديه ، تأسيس و تخريب نفاقخانهٔ ضرار ، هلاك رئيس المنافقين عبد الله بن ابى بن سلول §

١٠ — سنه ، وفد نجران ووفد عامر ، قدوم الجارود ووفد بنى حنيفه ، قدوم زيد الخيل ، قدوم عدى بن الحاتم ، قدوم فروة بن سيل ، قدوم بنى هرب ، قدوم الاشعث ، قدوم وفد عره ، بعث الامرا على الصدقات ، « بو كيفيتك سنهٔ ثانيه خلالنده وقوعبولديغنى دخى روايت ايدرلر » وفد بنى اسد ، حجة الوداع ، وفد بنى غسان ، سريهٔ شير خدا على اليمن §

١١ — سنه ، تجهيز سريهٔ امامة بن زيد ، وفد النخع ، ظهور مسيلمة الكذاب ، ظهور اسود العنسى ، مرض النبي صلى الله عليه وسلم ، رحلت النبي عليه السلام §

وجهۀ سادسه

اون بر — صورتی شامل اولوب مسجد شریفله سعادتخانۀ فاطمه (رضی الله عنها) نك صورت توسیع وتجدیدی ومحراب النبینك محل قدیمیله اساطین شریفه وصفۀ اصحاب صفه ومحال مباركۀ سائره‌یی مفصلاً تعریف ایدر §

صورت
{ ١ }

مسجد سعادت — (علی صاحبها افضل التحیه) نك صورت طرح وتأسیسی ذكرندهدر §

مؤسس بنیان — رصین الاركان دین (علیه سلام الله المعین) افندیمز حضرتلری ابوایوب الانصاری (رضی عنه الباری) نك متصرف اولدیغی سعادتخانه‌ده یدی آی قدر سجاده نشین آرام واقامت اولدقدن صكره ناقۀ ستوده اطوار قصوانك اوّلجه چوكمش اولدیغی عرصۀ خالیه‌نك صاحبلرینی جلب ودعوت ایدرك « اكر بو خطیره‌یی صاته‌جق اولسه‌كز مسجد یاپمق اوزره اشترا ایدر ایدم » كلام براعت انسجامیله مذكور عرصه‌یی صاتون آلمق فكرنده اولدیغنی ایما بیوردیلر ؛ رافع بن ابی عمرو بن عائذ بن ثعلبة بن غنم بن مالك النجارك اوغوللری « سهل وسهیل » كه سالف الذكر عرصه‌نك متصرفلریدر ، ذكر اولنان عرصه‌نك بلاثمن قبول بیورلمسنی عرض وتكلیف ایلدیلر وبو خصوصده رسالتمآب افندیمزه برچوق رجالر دخی ایتدیلر ایسه‌ده كندیلری چوجوق اولدقلری ایچون نبیّ محمود الخصال افندیمز حضرتلری عرصۀ مذكوره‌یی بلاثمن آلوب اوزرینه مسجد شریف طرح وتأسیس ایتمسنی تصویب بیورمدقلرندن معاذبن عفرائی وقول دیكره كوره اسعد بن زراره‌یی

جلب ايله مشار اليهمايه ويرلمك اوزره اون آلتون [*] اعطا ايلديلر §

بو عرصــهٔ حاليه جاهليهٔ عرب زماننده قبرســتان ايدى ، صكره‌لرى صاتيلوب الدن اله كچه‌رك نهاية الامر رافع بن عمروك اوغوللرينه انتقال ايتمش وبولنديغى موقع مستوى اولمديغندن ياغمور ايركينتيسيله اوزرنده كولومسى برطاقم صولر پيدا اولمش ايدى ، ذات عالئ نبوتپناهى بوعرصه‌نك هرجهتنى صورت مكمله‌ده تسطيح وتسويه واقتضا ايدن ابنيه لوازماتنى تدارك وتهيــه ايتديردكدن صكره وضع اساسه مسارعت وايكنجى سنهٔ هجريه صفرالخيرنده رسـانيدهٔ حدّ اكمال وغايت ايدوب اوزرينى حورما دالّلريله اورديلر §

معمار ديوانخانهٔ شريعت — (عليه افضل التحية) افنديمز حضرتلرينك اولوقت تأسيس بيوريلان مسجد شريف سعادت اليفك برمحراب فيوضات نصابى ايله اوچ عدد باب معلا القابى وارايدى ، محراب شريف مذكور بيت المقدس جهتنده يعنى زمانمزده « باب توسل » اطلاق اولنان دروازهٔ مشهوره‌نك يرنده اولوب قپولرك برى شيمديكى محراب شريفك بولنــديغى موقعده وبرى باب جبريلك ديكريده باب الرحمه‌نك اساس افكن استقرار اولديغى محللرده ايدى ، محراب شريف يرنده اولان باب فلك جناب « جمله قپوسى » ناميله شهرتياب اوله‌رق جماعتك كيروب چيقمسنه وديكر قپولرده سلطان كائنات ﴿ عليه اكمل التحيات ﴾ افنديمز حضرتلرينك حجرات علياتى تشريف بيورملرينه مخصوص ايدى ؛ ذات اقدس پيغمبريلرينك دخول وخروجنه منحصر اولان قپولرك برى عصر سعادت حصر نبويده « باب عثمان » وديكرى « باب عاتكه » اسملريله موسوم ومسجد شريف ديوارلرينك قالينلغى اوچ آرشــون اولوب تمل حفره‌سنك عمقى دخى اوچ آرشونه قريب ايدى ، ديوارلرك اساسى خارج زمينه

---

[*] بو اون آلتون سالف الذكر عرصــه‌نك قيمتى اولوب صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرتلرى طرفندن اولمق اوزره صديق اكبر حضرتلرى تأديه ايتديلر .

قدر طاشدن واوست طرفی کرپجدن اعمال ایدلمش وسقف مسجد اوچی منبر منبرك صاغ و اوچی صول طرفنده اولەرق بری بری خذاسنه مرکوز آلتی عدد ستون موزون اوزرینه آلنمش اولدیغندن « روضهٔ مطهره » منبر سعادت ایله حجرهٔ منیفه آرەسنده قالمش ایدی §

مسجد شریف ـــ مذکور حرم جنت توأمنك طول وعرضی برروایته کوره یوزر آرشون اولوب فقط بعض اقواله نظراً یوزر آرشوندن آزنقصانجه ایدی ایسەده مورخلرك برفرقەسی مسجد سعادت عرصەسنك یتمش آرشون طولی وآلتمش آرشون عرضی اولدیغنه ذاهب اولمشلردر ؛ کرك دیوارلره صرف اولنمق وکرك کرپیچ اعمال ایدلمك ایچون اقتضا ایدن چامور « بقیع الغرقد » لك صول طرفنـــده وخالد بن زیدك قویوسی اتصالنده کائن « بقیع خبخبه » حفیرەسنده اعمال اولنمش ایدی §

استطراد ـــ خبخبه سالف الذکر قویونك اوکونده خدایی نابت بر آغاجك اسمیدر ؛ بوآغاج بقیع الغرقد مقبرەسی داخلنده وحضرت ابراهیم ﴿ علیه وعلی ابیه التسـلیم ﴾ افندیمزك تربهٔ مزهرەسی یانـنـده ایدی ؛ بوراسی شیمدی بقیع شریف مزارلغنه کیدنلرك صاغ طرفلرنده قالور §

خالد بن زیدك قویوسـندن عبارت اولمق لازم کلان خبخبه حفیرهٔ مشهورەسـنك اسم وسمتی مرور زمانله اونودیلوب نرەده اولدیغنی دخی بیلن قالمامش ایکن مجاورین اخلاص قرین مدینـهٔ منورەدن مصطفی عشقی افندی مرحوم (١٢٦٠) سنەسی هزار تحرّی و تجسس وروحانیت شریفهٔ پیغمبری‌یه توسل ایدرك بولوب میدانه چیقارمشدر ؛ ذکر اولنان قویو یحیی ابن طلحة بن عبد اللهك مسجدی یانـنـده وبو مسجد شریف « اولاد صفی حدیقەسی » دنیلان حورما باغچەسی ایچندەدر §

اولاد صفی حدیقه‌سی — مدینهٔ منوره حصارینك بقیع شریف قپوسندن چیقوب مشهد حمزه‌یه منتهی یولدن ربع میل قدر برمسافه قطع ایتدکدن صکره ظهور ایدن بیوك بوستانك صاغ طرفنه آیریلور برسوقاق وبو سوقاغك ایکی جهتنده بر طاقم بوستانلر وار وبونلرك ایچنده حرم سعادت آغالرینه وقف ایدلمش اولان بوستان (اولاد صفی حدیقه‌سی) دیمکله شهرتشعاردر ، حدیقهٔ مذکوره‌نك ایچنده نردبان ایله اینیلور برقویو وبوقویونك قبله طرفی جهتنده وسکز آرشون طول وعرضنده ومنزل هیئتنده برمسجد لطیف اولوب ایشته بومسجد (یحیی بن طلحه) نك مسجدی وآنك یاننده‌کی بئر دخی ابو ایوب انصارینك « خبخبه » نامیله متعارف اولان قویوسیدر ؛ انتهی §

حضرت پیغمبر — مسجد مدینه‌یی بعد الاکمال زوجات مطهراته مخصوص اولمق ومسجد سعادتك یمین ویسارنده بولنمق اوزره طقوز باب حجرات شریفه تأسیسیله بونلر دن مسجد شریفه اك یقین اولان حجرهٔ منوره‌یی ، که ذات سامیلرینك مدفون اولدقلری محل اقدسدر ؛ حضرت عایشه ﴿ رضی الله عنها ﴾ یه وآنك اتصالنده‌کنی‌ده جناب سوده [*] ﴿ رضی الله عنها ﴾ یه تخصیص بیوردیلر وسعادتخانهٔ صدیقه‌دن مسجد شریفه منتهی برده یول آچدیلر §

مورخلر — مسجد شریفك مساحه‌سی حقنده درت روایت اولدیغنی واولوقتك ذراعی ایکی قاریشه قریب براولچودن عبارت بولندیغنی خبر ویره‌یورلرکه روایت اولایه کوره مسجد سعادتك طولی یتمش وعرضی آلتمش آرشون اولمق یاخود دها زیاده جه بولنمقدر ، ایکنجی روایته نظراً طول وعرضنك یوزر آرشون اولمسی وروایت ثالثه حکمنجه یوزر ذراعدن براز

[*] حضرت سوده نك حجرهٔ لطیفه‌سی عثمان بن عفان سعادتخانه‌سنك آرقه طرفنه دوشمش ایدی .

نقصان بولنمسی ودردنجی روایت مفادی اوزره ابتدای بناده یوز آرشوندن آشاغی اولوب تحویل قبله وقوعنده یوز آرشونه ابلاغ ایدلمش بولنمسیدر §

مطالعه — مسجد سعادتك ابتدای طرح وتأسیسنده‌کی طول شرقیسی حجرهٔ شریفه نهایتنـده و عرضی دخی حجرهٔ معطره دیوار یله جدار غربی اتصالنده ایدی ، بو محل شریف عند المساحه یتمش آرشونی تجاوز ایتمیه‌جکنه نظراً تحویل قبـله وقوعنده توسیع ایدیلوب طول و عرضی یوز ذراعه ابلاغ قلنمش اولدیغی آکلاشیلور §

مسجد سعادت — ابنیهٔ شریفه‌سنك دیوارلری ابتدا « سمیط » بعده « سعیده » اصولی اوزوه اوردیریلوب بلا سقف براقلمش ایدی ؛ اصحاب کرام بر آرالق حرارت شمسه تحمل ایدیله‌میه‌جکنی عرض واعلام ایلدکلرندن صادر اولان فرمان پیغمبری یه امتثالاً اوزرنی حورما داللریله قپادیلر ویاغموردن وقایه ایچون سطح سقفه آغاج یاپراقلری وضع ایدرك اوزرینه‌طوپراق دوکوب احکام وتشید ایلدیلر §

اخطار — « سمیط » برکرپیچی دیکری اوستنه قویه‌رق اورمکه « وسعیده » کرپیچك ایکیسنی عرضاً برنی طولاً وایکی عرضانی کرپیچ اوزرینه مناصفة قویمغه دینور §

مسجد سـعادت — ابنیهٔسـنه صرف اولنمق ایچون اقتضا ایدن کرپیچلری حضر موتلی بر ذات اعمال ایتمشـدر ، بوذاتك کرپیچ اعمالنده مهارت فوق العادهٔسی اولمق حسبیله قبل عالیٔ پیغمبریدن او خدمتـه تعیین بیورلمش ایدی ؛ انتهی §

بانیٔ شوکتسرای اسلام ﴿ علیه الصلوٰة و السلام ﴾ افندیمز حضرتلری حجرات علیاتی بعد الاتمام مسکن مساکین اولمق اوزره مسجد سعادتك محراب

فيوضات نصابى آرقه‌سنده و « صفهٔ اصحاب صفه » نامنده بر كولكه‌لك اعماليله غربای وارده‌یی بو كولكه‌لكده ايوا واسكان ايتديلر §

كولكه‌لك — ديه تعريف اولنان موقع مبارك حورما آغاجى داللرندن معمول عادتا برچارطاق اولوب مهمان نوازعالم (صلى الله عليه وسلم) افنديمز حضرتلرى ورود ايدن غريب و بينوالرى بوراده ايوا ايلر و اقسام اولدقجه بر مقدارينى اطعام و برازلرينى ده آييروب بيوت انصاره اعزام ايدرلر ايدى §

سيد العالمين — افنديمز حضرتلرى مسجد شريف ايله حجرات بيوت لطيفه‌یی اكمال ايتدكده يعنى ايكنجى سنهٔ هجريه‌نك صفر الخيرى خلالنده بالعزّ و الاقبال خانهٔ ابا ايوب انصاريدن كنديلر يچون ياپيلان سراى دلارايه نقل وارتحال بيورديلر §

خالد — بن زيدك سعادتخانه‌سنده بولندقلرى مدت انصار كرام اجراى مراسم مهماندارى يه فوق الغايه سعى وغيرت ابرازيله مناوبة تقديم اطعمه‌يه اهتمام واول خدمت مستلزم المفخرتده يكديكرى تسابقه غيرت ايله « بوكيجه نوبت بنمدر » ديه ملاطفه ايدرلر واوچى بشى بردن اطعمه‌لرين آلوب نزد عالئ جناب رسالتپناهى يه كيدرلرايدى ؛ مدت مرقومه ظرفنده هيچ بركيجه كذران ايتمش دكلدركه باب عالى جناب پيغمبريده سفره برسر اصحاب كرامدن اوچ بش سرور بولنمسون ! هركسدن مقدم عرض طعام ايدن (هديده) نامنده بر قادين ايدى ، هديده نائل عزّ حضور اولديغى اثناده باشنده بر سفره وسفره‌نك اوزرنده براز تازه اكمك ايله يوغورت وساده ياغ وار ايدى ، سفره‌یی باشندن ايندیروب « يارسول الله ! بونلرى والده‌م جاريه‌كز كوندرديلر » ديدى و حضرت پيغمبر هم اطعمهٔ موروده‌يه و همده كتيرن وكوندرن عفيفه‌لره خير و بركتله دعا ايتدكدن صكره تنزلاً تناول بيوردى §

مرة ثانيه‌ده سعد بن عباده‌نك سفره‌سى تقديم اولندى ؛ بو سفرده‌ده تازه پيشمش تريد طعامى اولمغله آندن دخى اكل وتناول بيورديلر ؛ آندن صكره هر كيجه باب معلا جناب ابا ايوبده باشنده بر سفره اوله‌رق اوچ بش صحابه بولنور ايدى ، ابو ايوب انصارينك والده‌سى هند بنت سعيد بن عمرو بن امرئ القيس بن مالك بن ثعلبة بن كعب بن الخزرج بن الحارث بن الخزرج والده‌مز طبخ ايلديكى يمكلره صارمساق ، صوغان ، قويمامقده يعنى افكار معالى آثار جناب رسالتپناهى‌يه خدمت ايلمكده اولديغندن سلطان نوظهور (عليه صلواة الله الغفور) افنديمز حضرتلرى مشار اليهانك پيشيرديكى اطعمه‌يى سورلر ايدى §

مسجد — شريفك طرح اساسنه نيت بيورلديغى وقت حضرت جبريل اجنحه بسط نزول اولوب ابنيهٔ سعادت ديوارلرينك يديشر آرشون [*] ارتفاعنده اولمسنى وهيچ برجهتنك تنقيش وتزيين ايدلمامسنى يعنى اقتضا ايدن خرجك چاموردن عبارت بولنمسنى توصيه ايلمش اولمارينه مبنى صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرتلرى زميندن برطاش آلوب طرح اساسه بسمله‌كش شروع اولديلر وجناب صديقك بعده عمر بن الخطابك وصكره حضرت عثمان بن عفانك وآنى متعاقب حيدر كرارك بر برينه متصلاً بررطاش وضع ايتملرينى امر ايتديلر وبو حالك حكمتندن سؤال ايدنلره « مشار اليهمك ترتيب خلافتلرينه اشارتدر » جوابنى ويرديلر §

﴿ صورت ﴾

{ ۲ }

مسجد سعادتك توسيع ومحراب شريفنك تحويلنى بيان ايدر §

---

[*] بش آرشون اولمق لازم كلدجكى توصيه‌سنده بولنديغنى دخى روايت ايتشلردر .

بانئ مبانئ ـــ شريعت ﴿ عليه اقوى التحية ﴾ افنديمز حضرتلرينك برنجى سال هجرت خلالنده طرح وتأسيس بيوردقلرى مسجد شريفك ابنيهٔ مسعوده‌سى ايكنجى سنهٔ هجريه رجب‌الفرد [١] ى حلولنه دكين هيئت اصليه‌سى اوزره قالمش ايدى ، بدرالكبرا غزوهٔ جليله‌سندن ايكى آى اولجه كعبة اللهك يرينه قبله اتخاذ ايدلمسى وحى اولنديغندن سيدالزاهدين افنديمز حضرتلرى مسجد شريف مذكورك مكهٔ مكرمه‌يه ناظر اولان قپوسنى قپاتديروب قارشوسنه يعنى مسجد سعادتك ديوار شاميسنه ديكر برقپو [٢] آچديرديلر وبو حسابه كوره مدينهٔ منوره‌ده اون‌التى [٣] آى قدر بيت‌المقدسه متوجهاً نماز قيلمش اولديلر §

اخطار ـــ امام‌الانبيا افنديمز حضرتلرى مكهٔ معظمه‌ده نماز قيلارلر ايكن كعبة اللهى استقبال ايدرلر ايدى ، هجرت مستلزم المنفعت جناب رسالتپناهيلرندن آز بر مدت اوّلجه قلوب يهودى تأليف ايچون قبلة الانبيا اولان صخرة اللهه متوجه اولمق امرينى آلدقلرندن بيت‌المقدسى قبله ايدنديلر ، حالبوكه هرنوقت نمازه طوره جق اولسه‌لر بيت معظمى استدبار ايتمامك مقصديله ركنين يمانين آره‌سنى استقبال ايدرلر ايدى ، كه بوايكى ركن رکين شريفك آره‌سى بيت المقدسك جهت جنوبيه‌سنه محاذيدر ، بعد الهجره دخى موقع شريف مذكورى استقبال ايتمك ايستديلر ايسه‌ده تخالف جهت جهتيله ممكن اولمديغندن بالضروره كعبة اللهى استدبار ايتديلر ، فقط قلب شريفلرى بوامكانسزلقدن صورت دائمه‌ده محزون ومنكسر ايدى ، وقتاكه ﴿ فول وجهك ﴾ آيت جليله‌سى نزول ايتدى ، يعنى مسجد الحرامك يرينه قبلة الانام اتخاذى اراده بيورلدى ،

---

[١] ابن حبيب ـــ مسجد شريفك ايكنجى سال هجرت شعبان شريفنك اون بشنجى صالى كوننه دكين اسكى حالنده قالديغنى روايت ايلمشدر .

[٢] شيمدى بوقپونك اسمى باب التوسلدر .

[٣] مورخلرك برفرقه‌سى بومدتك اون يدى وبرفرقه‌سى اون سكز آى ارلمسنه ذاهب اولمشلردر .

بيت عزتك ميزاب الرحمه جهتنى استقباله باشلاديلر ، زيرا مدينهٔ منوره‌دن كعبهٔ معظمه‌يى اســتقبال ايدنلر اول بقعهٔ مشرّفه‌نك « حجر اسماعيل » طرفنه توجه ايلمش اولورلر ؛ انتهى §

صاحب القبلتين — افنديمز حضرتلرى نمازده بيت اللهى استقباله مأمور بيورلدقلرى زمان بنوسلمه محله‌سى مسجدنده وصخرة اللهه متوجهاً صلاة ظهرك اوچنجى ركعتنده ايديلر ، نمازى بوزميه‌رق ميزاب كعبة اللهه دونديلر ، آنك ايچون مسجد شريف مذكوره « مسجد القبلتين » دنيلمشدر ، بومسجد مباركك الآن برى كعبهٔ معظمه‌يه ديكرى بيت المقدسه طوغرى اوله‌رق بربرينه مقابل ايكى محرابى واردر §

معمار سراى — دين (عليه ســلام الله المعين) افنديمز حضرتلرى مسجد القبلتينده ظهر نمازينى اكمال ايتدكدن صكره مسجد سعادتى تشريف بيورديلر وذات رسالتپناهيلرينى متعاقب جبريل امين دخى اجنحه بسط نزول اولوب (يارسول‌الله! بن حرمين آره‌سنده‌كى اشجار واحجارى قالديردم، مسجد شريفكزك محراب فيوضات نصابنى بيت اللهه باقه‌رق وضع وتعيين ايدك) ديديلر ؛ بيناى حقايق اشيا افنديمز حضرتلرى دخى بيت محترمى رأى العين كوروب محراب شريف موقعنى تعيين ايلديلر وبوصره ده ديدهٔ حق ديدهٔ نبويه‌لرينــه بين الحرمين حائل اوله‌جق برشئ قالمامش اولديغندن محراب شريف موقعنك ميزاب الرحمه‌يه مقابل بر نقطه‌يه تصادف ايلديكنى خبر ويرديلر §

بووقعهٔ جميله بدر الكبرا ماحمهٔ جليله‌ســندن ايكى آى اوّل حيزّ آراى وقوع اولمشدر §

مورخلر — ك برطاقمى « مسجد سعادت قبل الهجره سقفسز اوله‌رق دورت ديواردن عبارت برمسجد اولوب محرابى بيت المقدس جهتنده بولنان ديوارنده ايدى ، بوديوارلر ايســه ايچنده اصحابيله برابر نماز قيلمق وجمعه

کونلری اطرافدن کلان مؤمنلره موقع اجتماع اولمق ایچون اسعد بن زراره طرفندن طرح وتأسیس اولنمش ایدی » دیدیلر ایسه‌ده ذهابلرنده یاکلیشلق واردر ، مقصدلری مسجد قبا اولسه بیله مسجد مذکور بحثنده‌کی تفصیلاته نظراً ینه طوغری دکلدر §

﴿ صورت ﴾

{۳}

امام محراب ملکوت افنـدیز حضرتلرینک تحویل قبله وقوعندن مقدم مسجد شریفده نماز قیلدقلری مواقع مسعوده‌یی ذکر ایدر §

کرک عصر سـعادتده وکرک خلفای راشدین حضراتی زمانلرنده محراب مخصوص اولمدیغندن سـید الزاهدین افندیز حضرتلری قبله کعبهٔ معظمه‌یه تحویل ایدلمزدن اول « اسطوانهٔ مخلق» دنیلان دیرکک یرنده یعنی حرم شریف امام‌لرینک الآن نماز قیلدیردقلری محل انورک طرف شامیسنده واقع برنقطه اوزرنده ادای صلاة ایدرلرایدی ؛ بومحل شریف محراب النبینک صول طرفنده وروضهٔ مطهره‌نک اورته یرنده کائن « اسطوانهٔ عایشه » نامیله بنام اولان نقطهٔ مشهوره‌در ؛ امام صفّ انبیا ﴿علیه اجمل التحایا﴾ افندیز حضرتلری تحویل قبله وقوعندن صکره اون کون قدر دها بوراده تحریمه بند نماز اولدقلرندن حضرت عایشه ﴿ رضی الله عنها﴾یه منسوب اولان اسطوانه‌یه « اسطوانة النبی » دخی اطلاق ایدلمشدر §

امام المتقین — افنـدیز حضرتلری بالاخره « محراب النبی » نامیله خریطه زیب تعین اولان محراب شریف یرنده ایفای امامت ایتمکه دوام بیوردیلر ؛ بوراسی منبر منیرایله حجرهٔ لطیفه‌نک اورته‌سی اولوب فقط برمقدار منبر سـعادت جهتنه متمایلدر §

خلفای راشدین – وائمهٔ کزین حضراتی ایسه مصلای شریف
مذکوری ترك ایتمیه‌رك صلواة مکتوبه‌یی محراب سالف الذکرده ادایه دوام
وآنلری تعقیب ایدن صلحای امت دخی مشار الیهمك اثرنده کیتمکه اهتمام
ایتدیلر ومرور زمانله مصلای نبوی موقع مقدسی اونودلمامق ایچون براسطوانه
دیکوب اولوقتلر حجاج ظالم طرفندن کوندرلمش اولان مصحف شریفی
برصندوق ایچنده اولدیغی حالده بودیرکك صاغ طرفنه وضع ونهاده ایلدیلر §

ابن النجار امام مالکدن نقلاً روایت ایدرکه حجاج ابن یوسف الثقفی
امهات قرایه برمصحف شریف کوندرمش ایدی ، مدینهٔ منوره‌یه کوندردیکی
مصحف لطیف غایت بیوك برصندوق ایچنده اولدیغندن بوصندیغی مصلای
نبوی علامتی اولمق اوزره محراب سعادتك طرف قبلیسنه رکز اولنان اسطوانه‌نك
صاغ طرفنه قویدیلر؛ اولوقتلر حضرت پیغمبرك مصلاسنی بیله‌رك زیارت ایتمك
ایستیانلر، مصحف شریف مذکور صندیغنك نشانهٔ موقف النبی اولمق اوزره
دیکلمش اولان اسطوانه عندنده نماز قیلوب دعا ایدرلر ایدی §

یزید بن عبیدك « بن سلمة بن اکوعله مسجد سعادتده بولنوب ، سن دائما
نمازی بو اسطوانه یاننده قیلیورسین ! بونك سببی ندر ؟ » نهجیله موقف صلواة
نبوی اولمق اوزره مؤخراً رکز اولنان اسطوانه اوکونده نماز قیلمقدن مرادی
نه اولدیغنی استعلام ایدوب « بن رسول اکرمك دائما بوجای مبارکده ادای
صلاة ایلدکارینی کوردیکم جهتله تبرکاً بوراده نماز قیلمغی عادت ایدندم » جوابنی
آلدم ، دیدیکی دخی بونکته‌یی ایما ایدر ؛ بوتعریفه کوره مخلق اسطوانه‌سی
یا قبلة النبینك ویاخود محراب النبینك غایت یقیننده واقع برنقطه اوزرنده اولمق
لازم کلورکه اقوای اقواله کوره قول ثانی مرجح کبی کورینور ، چونکه آنفاً
بیان اولندیغی اوزره کرك عصر سعادتده وکرك خلفای راشدین زمانلرنده
محراب مجف یوق ایدی §

مسجد سعادت محرابنك مؤسسى — مسجد سعادت محرابنى عمر بن عبد العزيز وضع ايتمشدر ؛ وليد بن عبد الملكك عهد امارتنده صنادید مهاجرين وكبار انصارى جلب وجمع ايدوب «عمر بن عبدالعزيز» رسول اكرمك نماز قيلديغى محل اقدسه برمحراب مجف وضعيله محرابمزى تغيير ايتدى ، ديه‌يكز ، قبله‌كز ايشته بودر ! » ديدى وبو محرابى مسجد سعادت ديوارينه الصاق ايچون اسكى ديوارك بر طاشنى رفع وآنك يرينه ديكرينى وضع ايله اكمال ايتدى ، عمر بن عبد العزيزك ياپديرديغى محراب مجف مصلاى نبوى حذاسنده بولنان ديوار فيوضات مدارده در ؛ مشار اليه حضرتلرى اكرچه محراب مذكورى وضع وتأسيس ايتمامش اولسه ايدى ، شيمدى محراب النبى موقعنى بولمق پك مشكل وبلكه مستحيل اولور ايدى §

عمر بن عبدالعزيزك مصلاى نبويه‌يه وضع ونهاده ايتمش اولديغى محراب شريفده نماز قلنديغى زمان منبر سعادت پايه‌سى مصلينك منكب ايمنى حذاسنده قاله‌جغندن نه موقف نبوى تغيّر ايتمش ونه ده منبر منير موقع قديمندن دكيشديرلمش اولور كه آنفاً تعريف اولنان مصحف شريف صنديغى محراب نبوى ايله اسطوانات مسجد سعادت آره‌سنده « برستره » اولمق ايچون وضع ونهاده ايدلمشدر §

مورخين — مدينه‌دن اقشهرى مرحوم « مصحف شريف صنديغى مصلاى نبوى يرنده (يعنى ائمهٔ عصرك نماز قيلديردقلرى موقع لطيف اوكونده) اولمق حسبيله شيمدى محراب سعادت امامليرينك نماز قيلديرمقده اولدقلرى محل ، مصلاى نبويه‌نك آرقه طرفنه دوشر » تعريفيله محراب النبى موقعنى تعيين ايلمك ايسته‌مش ايسه‌ده مومى اليهك قول وذهابى اقوال موثوقهٔ سائره‌يه نظراً خطادن سالم دكلدر ؛ واقعا محراب سعادت ايله قبله (يعنى محراب عثمانى) ديوارى بيننده يكرمى آرشون آلتى پارمق عرضنده برفاصله اولديغى انكار

اولنه‌مز ایسه ده بوفاصله سید البشر افندیمز حضرتلرینك ارتحالندن صكره علاوه ایدلمشدر ؛ اكر فاصلهٔ مذكوره‌یه عطف نظر دقت اولنسه ، محراب سعادتك یینه محل قدیمنده اولدیغنه حكم ایدیله بیلور ؛ زیرا مصحف شریف سالف الذكرك صندیغی اسكی قبله دیواری محلنده ایدی كه بودیوارك هدمندن مقدم مسجد شریفك عرضی ذكر اولنان دیوارك خارجندن اعتباراً یكرمی بر آرشون اون سكز پارمقدن بر خط نقصان ایدی ، حتی اسكی دیوارك كرپیچلرینی كوروب زیارت ایتمش اولان امام سمهودی اثر خامه‌سی اولان مدینه تاریخنده « مسجد شریفك دیوار قبلیسیله مصلای لطیف آره‌سندن عبارت اولان دیوار قدیمك قالینلغی بربچق آرشوندن زیاده ایدی ، دیوار مذكور ییقلدقدن صكره مسجد شریفك عرضی یكرمی آرشون آلتی پارمق قالدی و مصحف شریفك صندیغی بو دیوارك تملی اوزرینه قالدیرلدی » افاده‌سیله عصر سعادتده یاپیلمش اولان دیوارك قالینلغنی و بودیوار ییقلدیغی اثناده مسجد سعادتك نقدر عرضی قالدیغنی تعریف ایتمشدركه یكرمی آرشون آلتی پارمق عرضه بربچق آرشون دیوار سخنی علاوه ایدلدیكی تقدیرده تمام یكرمی بر آرشون اون سكز پارمق اولور §

امام سمهودینك شوتعریفی منبر منیر قپوسنی صاغ اوموزی حذاسنه آلوب محراب سعادتی استقبال ایدن شخصك دیوار قدیم محلیله كندی آره‌سنده قالان فاصله‌نك امام محراب دین ﴿ علیه سلام الله المعین ﴾ افندیمز حضرتلرینك ادای صلاة بیوردقلری موقع منیف اولدیغنی تعیین ایدر ؛ بوراده ذكر و یاد ایدیلان منبر شریف منبر سعادتك اسكیسیدر ؛ بومنبرله حفرهٔ اساس طاشدن معمول حوضمسی برریختم اولوب بوریختمك یمین ویسارنده بر ركدیكی و بوكدیكلرك اوزرنده قورشون اثرلری وار ایدی كه مذكور كدیكلر منبر منیر قدیم عمودلرینك محل التقاسی ایدی §

* نظم *

روسوی محراب نبی درنماز * روی نه آنجا بزمین نیاز
ابروی خوبان جهان خم ازو * هست مه نو بجهان کم ازو
پایهٔ اوباش که باشد بعرش * تخت زده برسر کرسی وعرش
آن دمت ازکریه نبندد زبان * لب بکشاو زسرشوق این بخوان

{ السلام علیك یاخیر خلق الله ، السلام علیك یاخاتم الانبیاء والمرسلین ، السلام علیك یاسید الخلائق اجمعین ، السلام علیك یارسول رب العالمین ، السلام علیك یامن دلی فتدلی وکان منزله قاب قوسین او ادنی ، السلام علیك یامن ذی الذی مازاغ البصر وماطغی ، السلام علیك یامن اوحی الی ربه ماأوحی ، السلام علیك یااحمد الجدیدان و اختلف الملوان و معافت القطران واستقبل الفرقدان ، وصلی الله علی خیر خلقه محمد وآله وصحبه اجمعین الطیبین الطاهرین § (فتوح الحرمین)

* صورت *

{ ٤ }

مسجد سعادت جزعه‌سیله محراب النبینك محل قدیمی تعریفنده‌در §

مسجد نبوی — یانمزدن مقدم مصحف شریف صندیغنك طرف قبلیسنده و « جزعه » اسمنده آغاجدن معمول بیوك برلوحه [١] وارایدی كه اولوقت بولوحه‌یه « خرزهٔ [٢] فاطمة الزهرا » دینور ورجال ونسوان مذكور

[١] بولوحه‌دنك طرف شامیسنده بولنانلر آرقه‌سنده اولانلری كورەمز ایدی .
[٢] خرزه یاقوت ، زمرد ، الماس كبی مجوهراته یمانی بونجقلره دینور .

لوحه‌نك آرقه‌سنه طوپلاشغی اعتیاد ایلمش اوللرندن ایچون بعض اویغونسز
حالات ایقاع اولنور ایدی §

٧٠١ — سنه‌سی خلالنده برقادین مذکور لوحه‌یه طیانورکن دوشوب
عورت یری آچیلمش اولدیغندن افاضل مجاورین کرامدن زین‌الدین احمد بن
المصری که «ابن حنا» دیمکله معروف ایدی ، بولوحه‌یی قالدیردوب ذکراولنان
اویغونسزلقلرك اوکنی آلدی ؛ اولوقت محراب سعادت دیوارنده غایت قالین
وثابت برلوحهٔ سیمین و بولوحه‌نك اورته‌سنه موضوع مربع برده مرآت
دانشین اولدیغنی و بو آیینه نك حضرت عایشه ﴿ رضی الله عنها ﴾ والده مزك
مالی بولندیغنی دخی نقل وروایت ایدرلر ؛ مذکور لوحه‌نك فوقنده ومثمن
شکلنده بررخام مذهب وبورخامك برطرفنده چوجوق باشی کبی بر یومرو [١]
وبونك آلتنده بررخام تراشیده وآنك قاعده‌سنده برده وتدسدیده وارایدی که
امام محراب شریعت ﴿ علیه اعظم التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری نماز قیلدقدن
صکره مذکور وتده اتکا ایدرلر ایدی ؛ ایکنجی حریقدن صکره محراب قدیم
محلنی توسیع وتغییر وسید الازکیا افندیمزحضرتلرینك ادای صلاة بیوردقلری
موقع مقدس اوکونده‌کی مصحف شریف صندیغنك برینی تبدیل ایدوب
مرمردن تراشیده برمحراب مرتفعهٔ نادیده رکز ایتدیلر ؛ ٨٨٨ فی سنه §

بوموقعلرك تعظیماً حال اصلیلرنده ابقالری اقتضا ایدرکن شمس بن زمن [٢]
یادکاری اکثر مأثری تبدیل وتغییرله محراب جدیدی وضع وتأزیر ایتدی §

اخطار — محراب قدیم برینی یعنی امام محراب ملکوت افندیمز حضرتلرینك
موقف شریف انورلری محلنی بولوب تبرکاً زیارت و ادای دو رکعت تحیت

---

[١] جزعه ، دیدکاری بو یومرو طاش اوله‌جقدرکه « عین الهر » اطلاق اولنان
آقلو قره‌لو کوز بونجغندن عبارتدرکه یمن وچین دیارلرنده ظهور ایدر .

[٢] قایتبای مصری دورنده عهده‌رندمسجدسعادت بنا امانتی توجیه ایدلمش اولان آدمدر .

ایلمك ایستیانلر شیمدیکی محراب النبینك صاغ طرفنده طوروب صول اوموزلرینی محراب شریفك صاغ طرفی محاذیسنه کتورملری اقتضا ایدر ؛ زیرا محراب سعادت ابنیه‌سی برمقدار منبر منیر نبوی جهتنه چکلمسی لازم کاورکن قبر سعادت طرفنه چکیله‌رك بنا ایدلمش وبوخطایه دخی حریق ثانیدن صکره مسجد سعادت بنا اماتنده بولنان سالف الذکر شمس بن زمنك تعند جاهلانه‌سی سبب اولمشدر §

محراب جدید ایله منبر قدیم آره‌سی اون درت آرشون برقاریش وکذلك اسطوانهٔ توبه‌نك طرف شرقیسیله شیمدیکی منبر سعادتك آره‌سی اون درت آرشون برقاریش اولدیغی جهتله تعریف سابق اوزره نماز قیلمغه موفق اولانلرك موقف نبویده ادای صلاة ایتمش اوله‌جقلرنده شبهه یوقدر ؛ چونکه حجرهٔ معطره ایله مصلای نبوی آره‌سنك تمام ۳۸ ذراع ومصلای شریفدن منبر سعادته اون درت آرشون بر قاریش اولمسی آنفاً ذکر اولنان محل مقدسك مصلای نبوی اولدیغنی اثبات ایدرکه بو تقدیرجه مغایرت یالکز شرق طرفنده قالمش اولور §

بوتعریفه کوره قبر سعادت ایله منبر منیرك آره‌سی اللی ایکی آرشون بر قاریش اولمق لازم کلوب منبر سعادت قاعده‌سنك سخنی اولان ایکی آرشون اون سکز پارمغك علاوه‌سی تقدیرده قبر جلیل ایله منبر رسول جمیل مابینی اللی بش آرشونه وارر ؛ حریق ثانیدن اول قبله دیوارینه یقین برعمود پاره وار ایدی ، دفعاتله ذکری سبق ایدن مصحف شریف صندیغی ایشته بوعمود پاره‌نك آرقه طرفنده اولدیغندن زوّار قبر سعادت بوآغاج پارچه‌سنك فراق محبوب خلاقله فریاد و فغان ایتمش اولان (جذع النخل [١]) بقیه‌سی

[١] کسرجیمله (جذع) حورما آغاجنه دینور ایسده بوراده رسول اکرم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمزك ایراد خطبه ایدرکن مسجد سعادت ستونلرندن اتکا بیوردقلری ستونك اسم مخصوصیدر .

اولديغنه ذهابله اولنخلپاره يى آروجه زيارت و مسح و تقبيله صرف مساعى وغيرت ايدرلرايدى ؛ زوارك بوذهابى خطا اولديغنى ادعا ايدنلرده وارايسه‌ده بونلرى تخطئه ايتمش اولانلرك خطاسى واردر ؛ چونكه حريق ثانيده سقوط ايدن اساطين شريفه داخلنده رصاص مجعول ايله يرلشديرلمش برنخلپاره ظهور ايتمش وبونخلپاره زمان سعادتده فرياد وفغان ايدن حورما آغاجى پارچه‌لرندن اولديغى جهتله تبركاً جوف اسطينه وضع وتثبيت ايدلمش ايدى §

مجدالدين — لغوى اگرچه « زوّارك زيارت ايتدكلرى نخلپاره ، ظن اولنان حورما آغاجى پارچه‌لرندن دكل ، مصلاى نبوى علامتى اولمق اوزره ركز ايدلمش عادى برآغاج پارچه‌سيدر ، آنك ايچون (عز) بن جماعه ۷۵۵ سنه‌سى قلع ايتديردى » ادعاسيله ذهاب زوّارى تخطئه ايتمك ايستمش ايسه‌ده (عز) بن جماعه مذكور نخلپاره‌يى قلع وازاله ايلديكى عصرده بولنان مدينه علماسى ذهاب زوّارى تصديقله « بوعمود پاره عصر سعادتده فرياد ايدن حورما آغاجى پارچه‌لرندندر » ديديلر ومسجد سعادت تجديد اولنوركن ظهور ايدن برقطعه كرپيچك دخى حيات نبويه‌ده ياپيلان ابنيهٔ سعادت بقيه‌سندن اولديغنى اثبات ايلديلر §

تنبيه — سيد العالمين افنديمز حضرتلرينك نماز قيلدقلرى محل شريفله عصر سعادتده ياپيلان قبله ديوارينك آره‌سى برقويون لكه بيله‌جك قدر آچيق ايدى كه بوفاصله سجده اثناسنده قالان آچيقلق اولوب بوتعريفه كوره امام محراب دين ﴿ عليه صلواة الله المعين ﴾ افنديمز حضرتلرى قيامده اولدقلرى وقت مذكور فاصله اوچ آرشون مقدارى توسع ايدر ايدى ؛ شيمدى تبركاً محراب النبيده تعريف سابق وجهله اداى صلاة ايتمك ايشتيانلرك تماميله مصلاى شريف نبويده نماز قيلمق ايچون كندى باشلريله محراب سعادت ديوارى آره‌سنده سجده ايده‌بيله‌جك قدر برفاصله براقملرى اقتضا ايدر §

محراب النبيك صاغ طرفنـده واويمه‌لی برمرمر طاش اوزرنده { هذه مصلی رسول الله صلی الله عليه وسـلم } عباره‌سی وبو عباره‌نك فوقنده يعنی محراب شريفك بالای طاقنده خارجاً طرف وسطندن بدأ ايله كمر اوزرندن طولاشـه‌رق صول طرف وسطنه دكين { بسم الله الرحمن الرحيم ؛ قدنری تقلب وجهك فی السماء فلنولينّك قبلة ترضاها فول وجهك شطر المسجد الحرام وحيث ما كنتم فولّوا وجوهكم شطره ؛ صدق الله ؛ ان الله وملائكته يصلون علی النبّی يا ايها الذين آمنوا صلّوا عليه وسلّموا تسـليما } آيات شريفه‌سی واول محراب مقدّسك وسط داخليسـنده { التائبون العابدون الحامدون السائحون الراكعون الساجدون الآمرون بالمعروف والنّاهون عن المنكر والحافظون لحدود الله وبشر المؤمنين } كريمهٔ منيفه‌سی قديم برخطّ جلی ايله مسطور ومذهب واشبو { التائبون الحامدون } آيت كريمه‌سی دخی صاغدن بدأ ايله صول طرفه طوغری اوله‌رق محكوك ومرتبدر §

محراب شريف مذكورك بالای طاقنده ايسه قالين برخط نفيس ايله { كلما دخل عليها زكريا المحراب } آيت جليله‌سی وصول طرفنده { قال النبیّ عليه الصلوة والسـلام ؛ الصلاة عماد الدين } حديث شريفی وبو حديثك اتصالنده { لا اله الا الله محمد رسول الله } عبارهٔ منجيه‌سی واول محراب مسعوده متصل اولان اسطوانهٔ مخلقه اوزرنده (هذه اسطوانة المخلقة) تركيبی ومحرابك حرم سعادتك ديوار لامع الانوار قبليسنه قارشو اولان يرنده « بسم الله الرحمن الرحيم ؛ وصلی الله علی سيدنا محمد ؛ امر بعمارة هذه المحراب الشريف النبوی العبد الفقير المعروف بالتقصير مولانا السلطان ملك الاشرف ابو النصر قايتبای ، خلد الله ملكه بتاريخ شهر ذی الحجة الحرام سنة ثمان وثمانين وثمانمأة من الهجرة النبوية » عباره‌سی يازلمشدر §

محراب شريف مذكورك صاغ طرفندن روضهٔ مطهره‌يه آچيلان برنج شبكه قپونك اوزرنده خطّ جلی ايله { قال النبی عليه الصلواة والسلام ، ان الايمان

ليأرز الى المدينة كما تأرز الحية الى جحرها ﴾ و بو قپونك قبله جهتنده واقع محراب شريف عثمانی‌یه ناظر اولان طرف جنوبیسنده ﴿ قال النبی علیه السلام ؛ من زار قبری وجبت له شفاعتی ﴾ حدیث شریفلری مسطور اولوب صول طرفی اتصالنده کذلك روضهٔ مطهره‌یه ناظر برنج شبکه قپوجغزده دخی ﴿ قال النبی علیه السلام ؛ مابین بیتی ومنبری روضة من ریاض الجنة ﴾ و بو قپونك قبله دیوارنده مرکوز محراب عثمانی‌یه ناظر اولان طرف جنوبیسنده ﴿ قال النبی علیه الصلوة والسلام ؛ من زارنی بعد مماتی فكأنما زارنی فی حیاتی ﴾ خبر صحیح لطیفلری غایت كوزل وجالب نظر دقت اوله‌جق درجه اجمل ، خطوط نفیسه وشیوهٔ مقبولهٔ مرغوبه ایله محرر ومرتب وخطوط مذكوره‌نك كافه‌سی ذهب خالص العیارله مطلا ومذهبدر §

اجلهٔ شعرای عصردن ابراهیم كاظم پاشا حضرتلرینك حق جلیل جناب رسالتپناهیده انشاد ایلدكلری قصائد نعتیه‌دن بری مسجد سعادتك مأثر مسعوده ومحاسن محموده‌سی مدایح وستایشنی محتوی بولنمش و برنسخه‌سیده اله كچیرلمش اولدیغندن بوصورته تذییلیله تبرك ایلدی §

نعت شریف

بارك الله ای معظم معبد عرش آستان
لوحش الله ای مكرم روضهٔ فخر جهان

مسجد امّا قبله‌گاه كعبه‌در كیم بابنك
حلقه‌سی محسود مهر وطاقی رشك آسمان

روضه امّا خاردر نسبتله برك و بارینه
شعلهٔ نخل تجلّا ورد باغ لامكان

بر ریاض فیض باریدر كه خاك اقدسی
فخر ایدر عرشه وجودیله وجود خاكدان

غنچهٔ نکهت فشانی ، لالهٔ داغ درون
جدول آب روانی ، سیل اشك عاشقان

شمع نور افشاننه ، پروانه روح جبرئیل
صورت ایوانه ، دیوانه صنف قدسیان

ریزه ریزه جوهر جان خلایقدر بتون
ساحه‌سنده ، پایمال ناس اولان ریك روان

جامع حکمتکه طاق کوشهٔ محرابنه
چیفته قالبدر دوقوس ابروان دلبران

ارتفاع منبرین قطع ایده‌من روح امین
پایه پایه قیاسه افلاك و عقولی نردبان

صان درخت طوردر هر بر منار زر کمر
کیم ویرر عشق اهلنه نار تجلادن نشان

قبهٔ خضرا دکل نو غنچهٔ لاهوتدر
کابن قدرتدن ایتمش عرض نور مستعان

نوله دیرسم محشر ارواح قدسی کیم اولور
هر مبارك بقعه‌سنده معتکف بیك انس وجان

فرقی محشرله بودر وار ایسه جمع و انتشار
آنده بر کون بونده بش دفعه‌اولور هر کون عیان

رونما روزنلرنده جام بللوری دکل
مردم چشم ملائکدر سراپا دیده بان

هر مؤذن آنده برنو بلبل نالنده در
کوش ایدن آوازه‌سین (الله) اکبر دیر همان

سینه چاك و دل پریشان اولدیلر چار و بنه
رشکدن کوکلم کبی کیسوی حورای جنان

فوق سقفنده منوّر قبه‌لرمیدر ، یاخود
لجهٔ انوار قـدرتده حباب بیکران
دود آهی زرکلاهندن رهین عرش اولور
صانکه روح مولویدر هر فروزان شمعدان

یادکل شمع فروزان داغ بردل لاله‌در
دست بیضای کلیم اللهدن اولمش عیان
طبع بیماره هواسی ، مغز انفاس مسیح
علت عشـقه لقاسی ، مایهٔ روح روان

چاهنك یکدلوهٔ ناچیزی اولمز آفتاب
ایاسـه نار شعاعن کردنده ریسمان
صوت دلجوی حمامی غبطهٔ آوآز حور
لوح رنکین رخامی زشك کلزار جنان

خاکنك هر ذره‌سی جاندن عزیز اولسه نوله
آنده ساکندر جناب سـید کون و مکان

اول شهنشاه سریر عالم تفرید ، کیم
روح موسادر ، عصا برکف درنده پاسبان
اول خداوند عظیم الخلق ، کیم وصّافیدر
ذات والا شاننك ذات خداوند جهان

اول حبیب الله اکرم کیم ، وجود پاکیدر
ثانئ حق اوّل خالق و پناه انس وجان
بویله ضبط ایتمش کوروب اوصاف عالیشانی
لوح محفوظ خداده خامهٔ معجز بیان

پادشـاه لی مع الله ، افسرو سلطان دین
شهریار ماسوا چاکر ، رسول کامران

نیرّ اوج هدایت ، مشرق نور ظهور
علت خلقت مرایای جمال مستعان

سید افخم ، نبی محترم ، فخر امم
مبدأ عالم ، رسول اکرم آخر زمان

احمد مرسل ملاذ انبیا کیم ذاتیدر
وجه پاك حقه هم آینه هم آینه دان

قبضه دار قاب قوسین او ادنا ، کیم طوتار
ربّ عزت ناوك ابصارینه وجهن نشان

برحقیقتدر که آب جوهر ماهیتی
قیلدی آ نکله تعین پادشاه لامکان

نعل پاکی ، خیمهٔ عرش مجیده ماهچه
نقش پایی ، چشم جان قدسیانه سرمه دان

ناره تأثیر ایتسه آب فیض لطف مشربی
هر شرار نار اولور تخم حیات جاودان

دوشسه اما شعله‌سی آبه شرار قهرینك
هر حبابندن چیقار بیك کورهٔ آتش فشان

اولسه اقلیم عدم پیرا سحاب مکنتی
هر بیابانی اولور کلزار جنت داستان

التفاتی پشهٔ ناچیزه ویرسه تقویت
روزکاره حکمنی ایلر سلیمان وش روان

ایلسه عطف نظر بر بلبل زاره اولور
صور اسرافیله فریادی خطاب امتحان

ظن ایدر خطّ رخ ومژکان وابروسین کورن
سرّ حکمت درکمین و تیر قدرت درکمان

جمع اضدادی مراد ایلرسه حکم نافذی
برلشوریك دیگرین تعقیب ایدن دور وزمان

شویله‌در تأثیری تاب آفتاب عدلنك
قنغی ملکه شعله‌سی دوشسه اولوردی بیکمان

بلبله حصن ، حمایت نوك خار جانفکار
شمعه فانوس حراست ، صدمهٔ بادوزان

دشت جوّ ناتناهیدن آثاردی خارجه
اورسه دست قدرتی کوی سپهره صولجان

کساسه چرخ اطلسك بیك مثلنی حیاط صنع
اشهب اجلالنه چیقمز کمینه کستوان

یارسول الله جمال باکمالکدر سنك
آفتاب بی زوال و نو بهار بیخزان

سن سین اول پیغمبر آخر زمان کیم ذات حق
رحمةً للعالمین ایتمش سنی بی امتنان

نور دیدارك چراغ بزم خاص کبریا
زلف و رخسارك فروغ سورهٔ نور ودخان

خاك کویك چکسه بر چشم علیله روزکار
برق اورر آیینه‌سنده صورت راز نهان

حسرت برك لبکله اولسه چشمم کریه‌ناك
لعلدن تشکیل ایدر اشك روانم بحروکان

یوق ادای نعتکه مکنت دل و اندیشه‌ده
بر غزل طرح ایده‌یم باری برای خرزجان

صانمه کون قوس قزح ابرازایدرشب کهکشان
بوینی باغلو بر قولکدر پادشاهم آسمان

ماه نودر یافلك رفع ایلیوب انکشتنی
کوسترر خلقه هلال ابرولرکدن بر نشان

داغدن سینه‌م کورنمز اوقلرکدن داغلر
بیك دهان آچمش وجودم هر دهنده بیك زبان

ای خوش اول صهباپرست عشق کیم بیلمز هنوز
خون اشك دیده‌دن بشقه شراب ارغوان

یاره استردم نهانی رازم ابراز ایلمك
نیلیم جان چیقسه دلدن چیقمیور راز نهان

باغلیدر فتراك زلفنده هزاران جبرئیل
اولمشم بریوسف حسنك اسیری مسلمان

حشره دك من بعد (کاظم) کورمز آثار زوال
آفتاب اول ماه ایله برکره قیلسه اقتران

یا رسول الله مدد قیل زورق افکارمه
چار موج اضطراب اولمقده‌در هرحین وآن

فکر هول روز محشر محنت دنیای دون
اعتساف تنکدستی طالع نامهربان

حاصلی چیقمز یکونی جمله‌ٔ اندوهمك
ضرب اولنسه قطرهٔ بارانه ذرّات جهان

بر نکاه شفقت ایت جان و دل ویرانمه
انتظام حالم اولسون رشك کلزار جنان

سوز تمام اولدی یتر شکوا دعا هنکامیدر
ایله دامان نیاز و التجایی درمیان

تا ریاض هفت طاق خانهٔ بالای چرخ
لالهٔ سیراب مهری ایلیه هرکون عیان

نور ذاتيله منوّر ايليوب حق روضه‌سين
مسجد پاكن قيله دائم مطاف قدسيان

مظهر غفران ايدوب هم امت مرحومه‌سين
ذوق وصلتله قيله ذاتن فريح و كامران

﴿ صورت ﴾

{ ٥ }

مسجد النبى منبرينك سبب و صورت تأسيسيله حنين جذعى يعنى خورما آغاجنك جزع وفريادينى بيان وارائه ايدر §

مسجد شريف — مدينه‌نك خطبه ايرادينه مخصوص منبرى اولمديغندن مؤسس بنيان دين ﴿ عليه سلام الله المعين ﴾ افنديز حضرتلرى اوزون اوزادى آياق اوزره قالوب زحمت چكرلر ايدى ؛ اصحاب كرام بو حالدن متأثر اولوب برخورما آغاجى بوله‌رق خطيب منبر رسالت ﴿ عليه اسنى التحية ﴾ افنديز حضرتلرينك خطبه خوان اولدقلرى محل اقدسده ركزله اثناى خطابتده بوآغاجه اتكا بيورلمسنى رجا ايتديلر ؛ برمدت صكره مدينهٔ منوره نجارلرندن وجناب سعيد بن العاصك كوله‌لرندن (باقوم) رومى‌معارفه‌سى اولان اصحابدن تميم دارى‌يه « اكر رسالتمآب افنديزدن‌مساعده استحصالى ممكن اولسه ايدى ! رهين ساپاش اوله‌جق برمنبر اختراع ايدر ايدم ! » زمينيله مسجد سعادت ايچون برمنبر مخصوص اعمال ايتمك تصورنده بولنديغنى ايما ايتمش وتميم دارى حضرتلرى كيفيتى رسالتمآب افنديزه عرضله اويله برشيئك اعمال ايدلمسى وفقط ياپيله‌جق منبرك اوچ ويا درت آياقلى بركرسيدن عبارت اولمسى ، ارادهٔ حكمتعاده‌سنى استحصال ايلمش اولديغندن بعد الاعمال عرض حضور ايتديلر وذات عالئ پيغمبرى ياپيلان منبرى بكنوب ايراد خطبه ايچون صعود ايلديلر ايدى §

نبی جمیل – افندیمز حضرتلری وقتاکه منبر مذکوره چیقوب خطبه ایرادینه ابتدار ایتدیلر، سنین وفیره دنبری کندوسنه اتکا بیورلمش اولان حورما آغاجی یاوروسنی یتورمش ناقه کبی فریاد و جزع ایتدی و بر مدت ایکله دکدن صکره یره دوشوب هزار پاره اوله یازدی §

شفیق کائنات – علیه افضل التحیاة، افندیمز حضرتلری آغاجک بو حالنی کورونجه منبر نو ایجاد اوزرندن اینوب سالف الذکر حورما آغاجنی دعوت ایتدیلر وجذع مدعو ارادهٔ نبویه‌یه زمینی چاك چاك ایدرك اجابت ایلدیکندن ید اعجاز مؤید سعادتلریله مس ایدرك جای قدیمنه رجوع ایچون ویردکلری امر اوزرینه جذعك قرارکاه سابقنه عودت ایدوب ایستادهٔ مقام تعظیم اولدیغنی بالمشاهده { ای نخلپاره ! قطع اولندیغك باغچه‌یه‌می ؟ یوقسه ریاض فردوسه‌می ؟ غرس اولنمق ایسترسین ؟ سنی بو ایکی امردن برینی اختیارده مخیّر قیلدم ؛ اکر اسکی یریکی ایسترایسه‌ك، اورایه ارجاع ایده‌یم ! کما فی السابق نشو ونما بولوب میوه ویره‌سین، شاید ریاض جنانی اختیار ایدر ایسه‌ك، فردوس نعیمه غرس ایده‌یم، تاکه انهار جنان تأثیریله هردم تازه وبار آور اولوب اولیاء اللهی مغتنم ایده‌سین ! } بیوردیلر وکوله‌رك { نعم قدفعلت } دیدکدن صکره منبر جدیدك آلتنه وعلی رأی صول طرفنده بر محله ویاخود آرقه طرفنه ویا اولدن مرکوز اولدیغی یره دفن ایتدیردیلر §

❊ مثنوی ❊

کفت پیغمبر چه خواهی ای ستون ❊ کفت جانم از فراقت کشت خون
مسندت من بودم ازمن تاختی ❊ برسر منبر تومسند ساختی
کفت خواهیکه ترانخلی کنند ❊ مشرقی، غربی، زتو میوه چینند
یادران عالم حقت سروی کند ❊ تاز و تازه بمانی تا ابد

کفت آن خواهم که دائم شد بقاش * بشنو ای غافل کم از چوبی مباش
آن ستونرا دفن کرد اندر زمین * تاچو مردم حشر کردد یوم دین

بو قصهٔ پر حصه‌نك راویسی حسن بصری حضرتلریدر ، نقل وروایت ایدرلرکه اصحاب کرام حسب التعجب رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلرینك { نعم قدفعلت } بیوردقلرینك وجهنی سؤال ایدوب (اول خشب خشك جنتی اختیار ایتدی ! بنده اسعاف مسئولنی وعدایتدم !) جوابنی آلدیلر ؛ « ای اللهك عقل وشعور ایله مفطور اولان قوللری ! لقای سعادت التقای نبوی مفارقتیله قوری آغاجلر صیحه اوردقلری حالده بزکه آنك امتندن بولندق لایقمیدر ؟ که پردهٔ غفلته بورونوب قاله‌لم !!! » مقاله‌سنی زیور زبان ایدوب آغلارایدی ؛ نخلپارهٔ مذکوره محراب النبینك صاغ طرفنده اوله‌رق قبله دیوارینه الصاق ایدلمش ایدی ، زمانمزده موجود اولان محراب سعادت ائمه‌سنك صاغ طرفلرنده موضوع موم اسکمله‌سی جذع مذکورك یرنده‌در ؛ بو اسکمله‌نك اکرچه قبله طرفنده‌کی اسطوانه‌نك نخلپارهٔ مذکوره موقعنده اولدیغنی روایت ایدرلر ایسه‌ده بو روایت صحیح دکلدر §

محدثین کرام — بو وقعه‌یی « جذع حنین » دیه تعریف ایدرلرکه « جذع » آغاجك کوکندن بوداقلرینه وارنجه‌یه قدر اولان کووده‌سنه و « حنین » دخی کمال شوقدن ایکلیوب ناله ایتمکه دینور ، بو وقعه‌نك حدوثنی « ابی ابن کعب ، جابر ابن عبدالله ، انس بن مالك ، عبدالله بن عمر ، عبدالله بن عباس ، سهل بن سعد ، ابو سعید الخدری ، امّ سلمه ، مطلب بن ابی وداعه » کبی طقوز قدر صحابه روایت ایتمش یعنی وقعهٔ مذکوره متواتراً نقل وحکایه ایدلمش اولدیغندن صحتنده هیچ شبهه یوقدر §

استطراد — ستون حنان، قصه‌سنك صورت وقوعی امام بخاری ، امام

نسائی ایله امام ابو داود ﴿ علیهم رحمة الله الودود ﴾ حضراتنك جناب جابر ﴿ رضی عنه الله القادر ﴾ دن نقـلاً خامه‌کش روایت اولدقلری ﴿ کان النبی صلی الله علیه وسلم، اذا خطب استند الی جذع نخلة من سواری المسجد، فلما صنع المنبر فاستوی علیه، صاحت النخلة التی کان یخطب عندها حتی کادت ان ینشق فنزل علیه السلام حتی اخذها فضمها الیه، تأن انین الصبی الذی یسکت حتی استقرت، قال النبی علیه السلام بکت علی ماکان تسمع من الذکر ﴾ حدیث شریفیله دخی تصدیق اولنمشدر؛ یعنی حضرت جابر قصهٔ مبسوطه‌یی تعریف ضمننده دیمشلردرکه: خواجهٔ عالم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمز حضرتلری اثنای خطابتده مسجد سعادت اسـطوانه‌لرندن بر حورما آغاجنه طیانوب اوامر ونواهیٔ شرعیه احکامنی مسامع اسـلامیانه رسانیده بیوررلرایدی، وقتاکه خورشید درخشندهٔ ایمان رسیدهٔ اوج کمال ودریای حقایق حکمت پیوستهٔ موج اجلال اولوب قبائل اعراب واعجام ﴿ یدخلون فی دین الله افواجا ﴾ سرّ جلیلی اوزره فوج فوج شعاراسلامیت اظهارینه اقتحام ایدوب فرقهٔ ناجیهٔ مؤمنین، قطره ایکن بحر، ذرّه ایکن مهر. اوله‌رق چوغالدقجه چوغالدی ومسجدشریف نبوی نهایتلرنده قالان بررهٔ کرام حسب الازدحام مشاهدهٔ جمال عالم آرا واستماع صدای روح افزای سید البشره مظهر اوله‌مدقلری جهتله کلمات قدسیهٔ رسالتپناه و الفاظ انسیهٔ حبیب اله فوائدی فرائدندن مهجوراولدی. علی الاتفاق اول رسول خلاق ایچون برمنبر نو ایجاد یاپدیردیلر وذات قدسی صفات نبوی منبر مذکوره صعودایله قعود بیوردیلر؛ ستون سالف الذکر « استن حنان ازهجر رسول * ناله میزد همچو ارباب عقول » لامعه‌سنجه بردرجه صیحه وحنـین وبرمرتبه ناله وانین ایلدی که‌شدت ناله وصیحه‌دن ایکی پارچه‌اوله‌یازدی ومسامع اهل مجلس ستون حنانك نالهٔ دردناکنی سمع حس ایله ایشتدی جناب پیغمبر ﴿ علیه صلوات الله الاکبر ﴾ افندیمز حضرتلری ایسه اول ستون موزونك بوحال سوزش مآلنه مرحمتهً منبر شریفلرندن اینوب کمال نوازشله اخذومعانقه وسینهٔ

بیکینهٔ مبارکلرینه وضع وضم ایلدکلرندن حنان دیره‌کی ماننده صبی زاری وانینه باشلایوب آخر الامر پدر ومادرینك تسلیتیله ساکن اولان طفل رضیع کبی رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلرینك تسلیت جان بخشندن ساکت اولوب آه وانین وصیحه وحنین ایتمکدن واز کچدی ؛ آنك اوزرینه رسول ملك علام (علیه الصلواة والسلام) افندیمز حضرتلری اصحاب سعادت استصحاب کرامه توجیه وجههٔ خطاب ایله { ای بنم امت واصحابم ! بودیرك اوصاف الهیه‌یه دائر استماع ایلدیکی ذکر وتسبیحك تأثیر مفارقت ومباعدتیله بکا وانین ایتدی } بیوردیلر ؛ انتهی §

بومعجزهٔ جلیله بین الائمه مشهور ومصدق اولان مسائل مشهوره‌دندر §

مناقب شافعیه — مؤلفی ابن ابی حاتم باباسندن اودخی عمرو بن سواددن وجناب عمر وامام شافعیدن نقلاً خامه پیرای روایت اولوب امام شافعینك « حضرت منان نبیّ اکرم افندیمزه هیچ برپیغمبره ویرمدیکی معجزه‌یی احسان بیوردی » دیدیکنی صورت مفصله‌ده حکایه ایتمشدر §

عمرو بن سواد دیرکه : بن « جناب عیسایه احیای اموات معجزه‌سی ویرلدی » دیمش ایدم ، جناب امام « نبیّ محترم افندیمزه جذع حنین معجزهٔ جلیله‌سی احسان بیورلدی ، حتی جذعك صداسی ایشیدلدی ، بوایسه احیای امواتدن دها بیوك برمعجزه‌در » دیدیلر §

ستون حنانك فرقت شعور سوز محمدی ایله فریاد وفغان ایلدیکنی کرك مور خلر وکرك ائمهٔ احادیثدن اخبار نبویه نقل واخراجیله امرار وقت ایدن عزیزلر روایت ایتمشلر. یعنی قصهٔ مشروحه‌نك یوم وقوعنده حاضر بولنان اصحاب کرام (رضی الله عنهم) حضراتی ستون مذکورك بیاغی بنی بشر کبی نطق ظاهری ایله نبیّ الانبیا (علیه وعلیهم التحایا) افندیمز حضرتلرینه عرض حال ایلدیکنی ظاهر قولاغیله ایشیدوب بینهٔ عادله اقامه ایدرك خبر ویرمشلر ایکن

معتزله وفلاسفه زمره‌سی احجار واشجارك وحبوبات ونباتاتك تكلم وكفتارلرینی مجازه حمل ایله ستون حنان معجزهٔ باهره‌سنی تأویله قدر جسارت آلوب (جذع نخله‌نك حنین وانینی رسول امین واصحاب كزین حضراتنه سماع باطن وملكوتی ایله اسماع اولندی) دیدیلر ؛ حالبوكه قول صحیح ، ستون مذكورك ناله وفریادی ظاهر قولاغیله ایشیدلمش اولمسیدر ؛ بوقولی تأویل وتوجیه كبی مقالات غیر مشروعه ایله اوغراشان بعض ظاهر بین عالملر ، دخی معتزله وفلاسفه كبی « جمادات و نباتات و حیواناتك » الله ورسولندن آكاه اولوب حق سبحانه و تعالی حضرتلرینه حقیقةً تسبیح ایتمكده اولدقلرینی مصرانه انكار ایدنلردر ؛ چونكه معتزله و فلاسفه مذهبنی اختیار ایدن علمای اهل كلامك اكثری « خورما دیره كندن ظهور ایدن صوت ایچون ستون حنانده شعور یوق ایدی ، بلكه جناب حق معجزهٔ رسول ایله اولوقت خلق واظهار ایلمشدر ، زیرا نطق وكلام وتقدیس وتسبیح وخوف وخشیت ایچون ، عقل ، حیات وعقل حیات ، ایچون دخی اعتدال مزاج ونطق وكلامه مستعد جوارح لازمدر ؛ { وان من شئ الا یسبح بحمده } قول كریمنده واقع اولان تسبیح ، لسان حال ایله‌در ، { ثم قست قلوبكم من بعد ذلك فهی كالحجارة اواشد قسوة وان من الحجارة لما یتفجر منه الانهار وان منها لما یشقق فیخرج منه الماء وان منها لما یهبط من خشیة الله } آیت جلیله‌سنده‌كی خشیت ایسه ، { الخشیة مجاز عن الانقیاد } فحواسنجه انقیاد واطاعت معناسنه‌در » دیه‌رك ستون حناندن ظهور ایدن صیحه ومكالمه‌یی قطعیاً مجازه حمل ایتدیلر §

﴿ مثنوی ﴾

كر نبندی واقفان امر كن * درجهان رد كشته بودی این سخن
صد هزاران اهل تقلید ونشان * افكند شان نیم وهمی در كمان

مع مافيه ارباب مشاهده و مشايخ صوفيه ، معالم التنزيل و ابو الليث ، تفسير شريفلرنده و فصوص ابن عربينك « فص نوحه » سنده بيان اولنديغى وجهله كروه فلاسـفه و معتزله‌نك بو يولده‌كى تأويلات واقاويلنى ردّ قوى ايله ردّ وابطال ايدرك حقيقة حالى ميدانه قويديلر §

﴿ مثنوى ﴾

درميان مجلس وعظ آنچنان * كز وى آ كه كشت هم پير وجوان

در تحير ماند اصحاب رسول * كز چه مى نالد ستون با عرض وطول

كاشف اسرار قيومى جناب مولاناى رومى حضرتلرى ، كه كبار اهل مكاشـفه ومشاهده دندر ؛ جمادات و نباتات و حيواناتك حيات و نطق ايله اولان تسبيحات وتهليلاتنى مثنوىٔ شريفلرينك محال عديده سـنده تعريف وتحقيق بيورمشلردر §

﴿ مثنوى ﴾

تا بدانى هركه را ايزد بخواند * از همه كار جهان بيكار ماند

هركه را باشد ز يزدان كار و بار * يافت يار آنجا و بيرون شد زكار

حكايه — كبار مشايخدن برذات شريف اخوانى طرفندن عرض اولنان محبتك درجه‌سـنى كنديلرينك درجهٔ ادراك وعرفانلريله يينه كنديلريلرينه بيلديرمك و حقيقتده محبت نه‌ديمك اولديغنى تلميح ايله جمله‌سنى بردن ارشاد وآكاه ايلمك ايچون « اكر بنى سور ايسه‌كز ؟ شو صحرايه چيقوب محبتكزك درجه‌سنى ايهام ايده‌جك قدر قيش چيچكى كتورك » ديمش و شيخ افنـدى حضرتلرينك كوكلنى آلمق تصوّر خالصه‌سيله صحرايه چيقمش اولان درويش

دلریشلرك هر بری وسعی مرتبه چیچك طوپلایوب كتیرمش ایدی ، بو درویشلرك ایچنده الك غریب وفقط جمله سندن عاشق ، دیدهٔ قلبی آچیق آتش محبتله بغری یانق اولان ابدال ایسه یالکز بر عدد قوری ورایحه‌سی محو ونابدید اولمش اوتجغز كتوروب عرض ایتدی وحضرت شیخك « سن نی بوقدرمی سورسین ؟ باقسكا ! اخوانكك هر بری دمت دمت چیچكلر كتیردی » دیمسنه « افندم ! حقیریكز افندیمزی اخوانك بلكه جمله سندن زیاده سورم ، لكن هرهانكی بر چیچكی قوپارمق ایچون حاضرلاندم ایسه ، اوچیچكك حق سبحانه وتعالی حضرتلرینی ذکر وتسبیح ایلدیكنی چشم ظاهر وسمع حس ایله كوروب ایشتدیكمدن ذکر وتسبیحلرینه مانع اولمقدن احترازاً هیچ برینی قوپاروب كتورمكه جسارت ایده‌مدم ! عرض وتقدیمه جرأت ایلدیكم شو اوتجغز تسبیح وتهلیلدن فراغت وبناءً علیه كسب صفرت ایدوب قورویا قالمش اولدیغندن آنی آلوب كلدم !!! » دیه نباتاتك هر آن وساعت جناب حقی حیات ونطقله تسبیح وتهلیله غیرت ایتمكده اولدقلرینی بیان وتفصیل ایلدی ؛ انتهی §

نتیجهٔ كلام انسان وجودینی موانع معنویه وحجبات بشریه ایله هوش معاش وپنبهٔ هشیاری كوش جاندن رفع وازاله ایتملی وبصر بصیرتی عمای غفلت وغطای بطالت وغشاوهٔ كسالتدن تجرید وتفرید ایلملیدركه جمادات ونباتاتك حقیقهٔ نطق وكفتارلرینی سماع ظاهری ایله سمع ایده بیلمك ممكن اولسون ! یوقسه كوش هوشلری پنبهٔ غفلتله طیقانق اولانلرك اول سرّ جلیلی مجازه حمل ایله انكار ایده‌جكلری طبیعیدر ؛ انتهی الاستطراد §

مورخلر — منبر سعادتی اعمال ایدن شخصك كیم اولدیغنی تعیینده اختلاف ایدوب برطاقملری (كعبهٔ معظمه معماری «باقوم» اعمال ایتدی) دیدیلر وبرطاقملری « میمونه » اسمنده برنجارك وبرازلریده حضرت عباسك كوله‌سی

« صباح » ك سنهٔ ثامنهٔ هجرتده اختراع ايلمش وعلى قول تميم دارى [١] ﴿ رضى عنه الله البارى ﴾ حضرتلرينك ايجاد ايتمش بولنديغنى ادعا ايلديلر §

باقوم — ك اسمنى « باقول » اولمق اوزره روايت و حضرت عباسك كولەسى صباحك بر اسمى « مينا » و ديكر بر قوله كوره « كلاب » اولديغنى و بو كولەنك خواتين انصاردن برقادينك غلام مشتراسى بولنديغنى نقل وحكايت ايدنلرده وار ايسـه ده بو روايتلرك كافەسى حليهٔ صحتدن عاطل اولوب الك طوغروسى يوقاريده بيان اولنديغى اوزره باقومك سعيد بن العاصك كولەسى اولمقدر §

منبر شريف مذكورك « مستراح » دنيلان كرسيسنك آرقه سـنده اتكا اولنمق ايچون اوچ عدد آغاج ستونى وار ايدى ، بوآغاجلرك برى (١٩٠) سنەسى خلالنده قيرلمش ايسەده درعقب تجديد ايدلمشدر §

باقوم — ك اعمال ايتديكى روايت اولنان منبر سعادتك ايكى وبرروايتده اوچ ياخود درت درجه (قدمه) سيله بر مجلسى [٢] اولديغندن خطيب منبر رسالت ﴿ عليه اكمل التحية ﴾ افنـديمز حضرتلرى درجهٔ ثالثەيه اوطوروب مبارك دوپاى لامكان پيمالرينى درجهٔ ثانيه اوزرينه اوزاديرلر ايدى §

* نظم *

منبر پيغمبر آخر زمان * سـلمهٔ نور آمده تا آسمان
پاى نهى رفته نبى برسر است * پاى بعرش آمده آن سر وراست

— فتوح الحرمين —

صديق اكبر — حضرتلرى زمان خلافتلرنده ايكنجى وجناب فاروق

---

[١] محاضرة الاوائل مؤلفى بوقوله ذاهب اولمشدر .

[٢] مجلس عربستانده (صفه) مقامنده مستعمل اولوب منبرك مجلسى قبەسنك آلتى ديمكدر .

اعظم برنجی قدمه‌یه قعود ایله ابراز راسمهٔ تعظیم ایتدیلر و حضرت عثمان بن عفان (رضی الله عنهم) دخی آلتی سنه قدر فاروق اعظم کبی برنجی قدمه‌یه اوتوروب آیاقلرینی زمین مسجده وضعله لازمهٔ تکریمی یرینه کتوردیلر ایدی ، فقط حضرت عثمانك سنهٔ سادسهٔ خلافتلرنده عدد اسلام چوغالمش وجماعت وارده برنجی قدمه‌ده بولنان خطیب منبر چهارپای خلافت حضرتلرینك وجه منیرلرینی کوره‌مامکه باشلامش اولدقلرندن جناب عثمان (رضی الله عنه) بالضروره سلطان انبیا افندیمز حضرتلرینك قعود بیوردقلری درجهٔ ثالثه‌یه چیقوب اوتوردیلر ومنبر سعادت قپوسنه برده پرده تعلیق ایلدیلر §

حضرت عثمان اکر درجهٔ ثالثه‌یه چیقوب اجرای خطابت ایتمامش اولسه‌لر ایدی ، اخلاف کراملرینی بیوك برزحمت اختیارینه اجبار ایتمش اوله‌جقلر ایدی ؛ رضی الله عنه §

مطالعه — بعض راویلر « منبر سعادت قپوسنه اك اول پرده آصدیرن ذات حضرت معاویه اولوب تعلیق ایلدیکی پرده عادی برقماشدن اعمال ایدلمش ایدی ، شیمدی کمال بهجت ونفاست اوزره مصرده اعمال ایتدیریله‌رك کوندرلمکده ومصلای نبوی ایله حجرهٔ معطره پرده‌لری دخی کذلك مصردن ارسال ایدلمکده در » دیدیلر ایسه‌ده قول اوّل بوخصوصه‌دائر روایت اولنان اقوالك جمله‌سندن ارجح واصح اولدیغندن راویلرك بوذهابلری صحیح دکلدر §

حکایه — بغداد بهشت آباد خلفاسندن منصور عباسی برکون بعض سبکمغزانك حضرت عثمان بن عفان علیهنده بولنملری اسبابنی درمیان ایله « خلقك حضرت عثمان علیهنه قیام ایتملری اسبابنك بریده مشار الیهك اجرای خطابت خصوصنده شیخین مکرمین حضراتنه مخالفت ایتمش یعنی منبر سعادتك ذات سامیٔ نبوی‌یه مخصوص اولان درجهٔ ثالثه‌سنه چیقوب اوتورمش اولمسیدر » دیمش ایدی ، حضاردن برمرد سعادت مند ، که ظرفای ندمادن ایدی ،

سر آغاز مقابله اولوب « عثمان بن عفان حضرتلرینك ذات خلافت سمات همایونلرینی بر زحمت فوق العاده کلفتنی اختیاردن رها بیوردقلری جهتیله اوزریکزده پك چوق حقلری واردر ! اکر حضرت عثمان خطیب منبر اسلام (علیه الصلاة و السلام) افندیز حضرتلرینه مخصوص اولان منبر سعادتك اوچنجی قدمه‌سنه چیقمامش اولسه ایدی ، ذات شاهانه‌کزك شیمدی چاه جلولا قعرنده یعنی « زیر زمینده » اجرای خطابت ایتمسی لازم کلور ایدی !!! » جوابیله عثمان بن عفان (رضی عنه الله المنان) حضرتلرینك حق عالیلرنده زبان آلای طعن اولمق غیر لایق بولندیغنی ایما و تلمیح ایلمشلردر ؛ رحمة الله علیه رحمةً واسعه §

﴿ صورت ﴾

{ ٦ }

منبر سعادتك قاچ دفعه تجدید وقاچ کره تعمیر وتأیید ایدلمش اولدیغی ذکرنده‌در §

منبر شریف — نبوی ابن ابوسفیان حکومتنه دکین باقوم سالف الذکرك یاپدیغی هیئتده قالمشیدی §

جناب معاویه — مکه‌دن عودت ایتدیکی اثناده ایکی قدمه دها علاوه ایله شامه کتورمك ایستدی ایسه‌ده موفق اوله‌مدی ، عدم موفقیتی اسبابنك بری وبلکه سبب مستقلی کسوف شمس وقوعیدر ؛ چونکه منبر سعادتی سوکدیرمکه باشلادیغی زمان غایت دهشتلی برکسوف وقوعبولوب نجوم آسمان نهاراً نمایان و مدینة الرسول بلدهٔ مسعوده سی قرالنلق بر زندان اولدیغندن دار الهجرهٔ علیه اهالیسی رعشه‌یاب تلاش اوله‌رق ابن ابوسفیان علیهنده اطلاق لسان ایتدیلر §

ابن ابوسفيان كوردى كه سكنهٔ دارالسكينه بتون بتون عليهنه قيام ايده جك و منبر سعادتك شامه نقلى انكسار قلوبى انتاجه بيوجك بر فنالق ظهوره كله جكدر ، درعقب تحويل افكار و بر مقدمهٔ مناسبه تمهيديله « بنم مرادم منبر سعادتى شامه كتورمك دكلدر ! بعض يرلرينك مرور زمانله چوروددوكنى كورمش ايدم ، سقوطندن احتراز ايتديكم جهتله آلتنى بعدالتطهير مائل سقوط وانهدام اولان يرلرينى اصلاح وتعمير ايتمك ايستدم !!! » زمينده بسط بساط اعتذار ايله حدّت وهيجان اهاليى تسكين وعلماى مدينه يى اولوجهله تأمين ايدوب شامه عودت ايتدى ؛ فى سنه ٤٩ §

ابن اثير ، قولنجه جناب معاويه نك منبرسعادتك شامه نقلنى تصور ايتمكدن مرادى حضرت عثمان بن عفانك قتلى حقنده ابراز بى قيدى و تغافل ايتديلر ديو اهل مدينه يه اظهار جفا واهانت ايلمك ايدى ؛ حتى سعد القرظى نزدنده محفوظ اولان عصاى شريف پيغمبرى يى دخى آلمق ايستدى ايدى ، كندوسنه ابو هريره ايله جابر بن عبدالله (رضى الله عنهما) « رسول اكرمك وضع ايلديكى منبرك يرندن چيقارلمسى جائز دكلدر » ديديلر ايسه ده بونلرك سوزينه قولاق اصمادى ايدى ، فقط آفتاب عالمتابك انفاً تعريف اولنديغى وجهله منكسف ونجوم زاهره ظاهر ومنكشف اولمسى اوزرينه ترك تعرض ايدرك اجراى مافى الضميره مظهر اوله مديغندن فكرينك غير مصيب بولنديغنى يعنى اجتهادنده خطاسى اولديغنى آكلادى §

بعض مورخلر منبر سعادتك يرندن قلعيله شامه كوندرلمسنى تصوّر ايدن شيخصك مروان بن حكم اولديغنه ذهابله ديديلر كه : ابن ابوسفيان منبر شريفك مسجد مدينه دن چيقاريلوب شامه كوندرلمسنى تحريرات مخصوصه ايله مدينهٔ منوره واليسى مروان بن حكمه امر واشعار ايتمش ايدى ؛ مروان بن حكم جناب معاويه نك تحريراتنى فتح وقرائت وكيمسه يه معلومات ويرمكسزين

منبر سعادتی سوکوب شامه کوندرمك ایچون مسجد سعادته برطاقم دولکرلر ارسالنه جسارت ایتدی ایسه‌ده هوا بردنبره قراروب کوز کوزی کورمز اولدیغی وبرده دهشتلی فورتنه چیقوب اهالی‌یی قورقوتدیغی اجلدن مستغرق دریای هم وغم اولوب خریطهٔ افکارینی بردن بره تبدیل ودولکرلره ویردیکی امری تعدیل وتحویل ایدرك منبر قدیم سعادته اوچ وعلی قول آلتی قدمه علاوه‌سیله درجات منبری طقوز عدده ابلاغ ایلدی §

مورخلر — ك چوغی ابن حکمدن اول منبر سعادتك قدمه‌لرینی هیچ برکیمسه آرتیرمامش وآندن صکره دخی اویله برامر مستکره‌ه جرات ایدلمامش اولدیغنی دلائل مقنعه ایرادیله اثبات ایتمشلردر ؛ مهدیٔ عباسی اکرچه « بن منبر سعادتی حال سابقنه ارجاع ایتمك ایسترم ! » استیذانیله مروان بن حکم طرفندن اولنان علاوه‌یی یيقوب منبر سعادتی عصر عالیٔ جناب رسالتپناهیده اولدیغی یعنی باقوم نجّارك یاپدیغی هیئته اعاده ایتمسنی بالتصور کیفیتی امام مالك حضرتلرینه بیان وافاده ایلدی ایسه‌ده حضرت امامك (منبر شریف ، ذاتا ایلغین آغاجندن یاپیلمش ومروانك علاوه‌سی آنك اوزرینه میخلانمشدر ؛ بو علاوه‌یی سوکه‌جك اولور ایسه‌ك ، منبر قدیمی هدم وخراب ایلمش اولورسین) جواب صوابیله منبر سعادتك بولندیغی هیئتده براغلمسی محسناتدن خالی اولمدیغنی بیلدیرمسی اوزرینــه او فکردن کچمشدر ، بو روایته نظراً ایکنجی روایتك تصدیقی یعنی منبر سعادتك شامه نقلنه مروان بن حکم طرفندن تشبث ایدلدیکنك قبولی اقتضا ایدر §

ابن اثیر ، مروانك اوغلی عبد الملکك وآنك اوغلی ولیــدك دخی منبر شریفك شامه نقلی تشــبثنده بولنوب فقط موفق اوله‌مدقلرینی بیان ایچون دیمشدرکه : مروانك اوغلی عبدالملك خطهٔ شامیه‌یه مالك اولدقده منبر سعادتك شامه نقلنه قالقیشمش ایدی ، فقط قبیصة بن ذؤیب حضرتلری « ای عبد الملك ! زمان معاویه‌ده‌کی وقعه‌یی تفکّر ایله » دیمش ومنبر شریف حقنده‌کی حدیثی

اوقومش اولديغندن عبد الملك اوفكردن كچدى ايدى ؛ اوغلى وليـد دخى اثناى تجديده باباسنك فكرينى اجرايه قيام ايلدى ايسه‌ده اوده موفق اوله‌مدى §

باقومك اختراعكرده‌سى اولان منبر سعادتك قاعده‌سى برذراع مربع ، وارتفاعى ايكى آرشون ومجلسيله برابر اوچ قدمه‌سى اولوب هر قدمه‌سى بربرندن بر قارش فاصله‌لى وايكيشر قارش وسعتلى ايدى ؛ مروان بن حكم صكره‌دن قدمه‌لرينـه زمين جهتندن آلتى قدمه و ارتفاعنه دورت آرشون دها علاوه ايدوب ارتفاعنى قاعده‌سى اعتباريله يدى‌يه وقدمه‌لرينى طقوز عدده ابلاغ ايتدى ؛ بوحسابه كوره مروانك علاوه‌سـيله برابر منبر منيرك قدمه‌لرى مجلسيله برابر طقوز عدد و ارتفاعى آلتى آرشون اولمق لازم كلور ؛ فقط منبر قديمك برآرشونده تملى اولديغـندن ارتفاعى يدى وسـطحنك طولى آلتى آرشوندر §

منبر قديم — سـعادت قپوسنك عرضى يعنى ايكى عمود مركوزدسنك آره‌سى بش قارش ايدى ؛ مروان بن حكم قعود سعادتخلود حضرت پيغمبرى‌يه مخصوص اولان اوچنجى قدمه‌سندن غيرى قدمه‌لرينك جهات اربعه‌سنه غايت اينجه آبنوس تخته‌سى قاپلاتمش واوچنجى قدمه‌سنى قعود اجانبدن حفظ وحمايه ايچون يكپاره آبنوسدن پرداخته برلوحه وضع ونهاده ايله اوزرينه برده قبه ياپديرمشدر §

شيمدى جوامع شريفه منبرلرى اوزرينه ياپديرلقده اولان قبهٔ زيبنده ، رسالتمآب افنديمزك قعودينه مخصوص اولان قدمه‌يى اىا ايچون اولمليدر §

امام بخارى (عليه رحمة البارى) حضرتلرى مروان بن حكمك ارتفاعنى توسيع وقدمه‌لرينى تعمير ايتديكى منبر قديمى بالذات زيارت و احبابلرينه منبر شريفك آبنوس تخته‌سيله محفوظ بولنديغنى تعريف وحكايت ايلمشدر ؛ اولوقتك زيارتجيلرى اوچنجى قدمه اوزرينه كچيرلمش اولان لوحه‌يى مسلّه تبرّكه غيرت

واقتحام ایدرلر ایدی ؛ بو غیرت واقتحام ایسه منبر قدیمك آبنوس تخته‌لریله محافظه ایدلمش اولدیغنی ایما وایهام ایدر ؛ والحاصل مورخلرك تحقیقاتی وامام بخارینك مروی اولان تعریفنی منبر قدیم سعادتك مروان بن حکم عصرنده یاپیلان منبر جدید فوقنه آلندیغنی اثبات ایدر ؛ فقط مروان بن حکم زماننده یاپدیریلان منبر مرور زمانله مشرف خراب ومتمایل سقوط وانهدام اولمغله ٥٧٨ سنه‌سی تازمین ییقیلوب مجدداً یاپیلمش واستعماله غیر صالح کورینان چوروك آغاجلردن برچوق طراقلر اعمالیله لاجل التبرّك اشراف ممالکه توزیع وارسال قلنمشدر §

تجدید اولنان منبر شریفك مستراح نبی تخته‌سی اوزرینه دیکر بر تخته چاقیلمش وخلقك تبرّك ایتمسی ایچون بر مقدار آرالق براقلمش اولدیغندن مستراح مبارك ایله تبرّك اولنمق ایچون جمعه کونلری قپوسی آچیق براغیلوب ایام سائره‌ده کیلدلنیر ایدی ؛ ٦٥٤ سنه‌سی حریقنده مستراحیله برابر یانوب مسجد سعادت منبرسز قالمش اولدیغندن ایکی سنه صکره ٦٥٦ یمن حاکمی سلطان (مظفر) کوزل بر منبر اعمال وارسال ایتدی §

ملك مظفر — ك کوندردیکی منبرك صندل آغاجندن منحوت ایکی عمودی اولوب غایت مطبوع بر هیئتده یاپیلمش ایدی ، اهالی اسکی منبرك یرینه وضعیله اوزرنده اون سنه قدر اجرای خطابت ایتدیلر و ٦٦٦ سنه‌سی بو منبری قالدیروب یرینه (ظاهر رکن الدین) بیبرس بند قداری طرفندن اهدا وارسال قلنان منبری وضع ایلدیلر [*] §

رکن الدین — بند قدارینك کوندردیکی منبرك دورت آرشون ارتفاعی ویدی آرشونی متجاوز طولی ایله ٩ عدد قدمه‌سی وار وبو منبر سائرلرینه

[*] ظاهر رکن الدین مصرده حکومت ایدن غلامان اتراکك دوردنجیسی ومصرده دورت مذهب ایچون برر مفتی تعیین ایدن ملوکك برنجیسیدر .

نسبتله بالوجوه تقدير وستايشه سزاوار ايدی كه بومنبرك ايكی قنادلی برقپوسی وبوقپونك هر قنادنده سيمين برده رمّانه‌سی اولديغندن مسجدسعادت ايچنده محبوب سيمين تن كبی رونمود وصول قنادينك رمانه‌سی اوزرنده صانعنك اسم وشهرتی محرر ومسطور ايدی ؛ منبر مذكوری يرينـه ركز واقعاد ايلمك ايچون صلحای مصريه‌دن ابوبكر بن النجّار نامنده بردولتلو دخی برلكده كوندرلمش ايدی ، بوذات كتيرديكی منبری يرينه قويدقدن صكره مملكتنه عودتی تكريه ايدرك الی آخر العمر مدينهٔ منوره ده قالديلر §

ركن الدين — بند قدارينك تبركاً كوندرديكی منبر متين يرينه وضع ايله اقتضا ايدن يرلری تشييد وترصين قلندی ايسه‌ده ٧٩٧ سنه‌سی زمينه ملاصق اولان يرلری چورومكه باشلاديغی وبناءً عليه (ظاهر برقوق) مصری [١] طرفندن غايت مزيّن ومرصّع بر منبر ارسال قلنديغی جهتله سـنهٔ مرقومه اواخرنده (ركن الدين) بند قدارينك منبری چيقاريلوب (ظاهر بر قوق) مصری طرفندن وارد اولان منبر جديد وضع اولنمش وبوحسابه كوره ركن الدين بند قدارينك اوكوزل منبری ١٣١ سنه‌دن زياده استعمال اولنه‌مامشدر §

ظاهر برقوق — مصرينك منبری محلنه وضع ايدلدكدن ٢٣ سـنه صكره ٨٢٠ (شيخ مؤيد) مصری [٢] طرفندن لطيف المنظر بر منـبر ديكر تقديم واهدا ايدلمش اولديغندن برقوق ظاهرك منبری قالديريلوب يرينه شيخ مؤيدك منبری قونيلدی §

شيخ مؤيد — طرفندن كوندريلان منبربی بدل غايت مصنع وهر وجهله مزين واسكيسندن اجمل واحسـن برحالده اعمال ايدلمش ايديسه‌ده حيفا كه

---

[١] بوذات مصرده حكومت ايدن ملوك چراكسه‌نك برنجيسيدر .

[٢] شيخ مؤيد ملوك چراكسـه‌نك دوردنجيسی اولوب « الملك المؤيد شيخ المحمودی الظاهری » ديمكله متعارف ايدی .

يرينه وضعندن ٦٠ سنه مرورنده (٨٨٠ سنه‌سی حريقنده) مسجد شريفله برابر يانوب محو ونابديد اولمشدر §

منبر لطيف سالف‌الذكرك ٦ آرشون ٨ پارمق ارتفاعی و ٨ آرشون ١٢ پارمق طول سطحيسيله ٩ قدمه‌سی وهر قدمه‌سنك بر بچق ذراع فاصله‌سی اولوب روضهٔ مطهره‌نك طرف قبليسنده واقع پارمقلغك يعنی عصر سعادتده ياپيلمش اولان قبله ديوارينك (٣) ذراع طيش طرفنه موضوع ايدی §

سكز يوز سكسان سنه‌سی حريقندن صكره مسجد مدينه آلتی سنه قدر منبرسز قالديغی حالده مدت مذكوره ظرفنده ملوك اسلاميه طرفندن مسجد شريف مدينه‌يه وضع ونهاده اولنمق ايچون بر منبر كوندرلمامش اولديغندن سكنهٔ دارالسكينه بالاتفاق منبر قديم سعادتك يری اولمق ظنيله لا علی التعيين بر محله كرپيجدن بر منبر بنا ايدرك خارج وداخلنی صيوادپلر « ٨٨٦ سنه » وحرم سعادت خطيبلری بو منبر اوزرنده اجرای خطابته باشلاديلر ايدی ؛ ايكی سنه صكره بو منبر هدم وقلع ويرينه (قايتبای [*] مصری) طرفندن كونديريلان منبر ركز ووضع ايدلمش اولديغندن منبر قديمك يعنی عصر سعادتده ياپديريلان منبر شريفك يری دكشديرلمش اولدی ؛ زيرا سلطان قايتبای مصری ٨٨٨ سنه‌سی بر منبر سنكين اعمال وارسال ايلمش ايدی ، مدينه اهاليسی كندی طرفلرندن ياپيلان منبری هدمله يرينه منبر مورودی وضع ايتمكه قرار ويره‌رك سنهٔ مرقومه رجب الفردی خلالنده ذكر اولنان طوپراق منبری ييقوب يكی كلان منبری وضع ايچون تملنی حفر ايتديلر وبوراده منبر سعادتك اساس قديمی بوله‌مدقلرندن اوراسنی براغوب ديكر بر محلی قازديلر ايدی ؛ ايكنجی دفعه‌ده

---

[*] قايتبای — مصری ملوك چراكسه‌نك اون يدنجيسی وجمله‌سنك اعدل ورعيتپروری اولوب حرمينده ومصر وشام ايله جده وقدس شريف وغزه‌ده برچوق مساجد ومدارس ايله تكيه‌لر ، رباطلر ، كوپريلر ياپديرمشدر .

حفر ایدیلان یرك جهت شرقیسنده منبر قدیم سعادتك بقیهٔ اساسی ظهور ایتدی ایسه‌ده ابنیه مأمورلری بوراسنك اسکی تمل اثری اولدیغنه اعتماد ایده مدکلرندن اوراسنی دخی براغوب دیکر بر تمل چیقوری آچدیردیلر ، فقط اساس قدیم علایمی بوراده دخی بولنه‌مدیغندن بنا امینی شمس‌الدین بن زمنك اصرار وتعندی اوزرینه برنجی دفعه حفر ایدیلان محله یعنی مدینه اهالیسنك ایکی سنه اوّل کرپیچدن اعمال ایتمش اولدقلری منبرك یرینه وضع اساس ایتدیلر ، حالبوکه مدینه‌لیلر اولوقت منبر قدیمك تمانی بولوبده یکی منبری بو تملك اوزرینه بنا ایتمکی دکل ، منبر قدیم اساسنی تحری ایلمکی بیله خاطره کتیرمامشلر ایدی §

امام سمهودی دفعهٔ ثانیه‌ده قازیلان یعنی اساس قدیم بقیه‌سی بولنان حفره‌نك باقوم نجارك عصر سعادتده بالاعمال رکز ایتمش اولدیغی منبر قدیم سعادتك تملی اولدیغنی دلائل واضحه اتیانیله سلطان (قایتبای مصری) طرفندن مورود منبر جدیدك تملی مذکور حفره‌یه وضع وطرح ایدلمسی اقتضا ایده‌جکنی بیان ایتدی وبوخصوصده علمادن برچوق طرفدار دخی پیدا ایلدی ایسه‌ده (شمس الدین) بن زمن فکر سابقنده اصرار وکندی‌سوزنی یوروتمك افکار جاهلانه‌سیله « اهل مدینه‌نك ۸۸٦ سنه‌سی علی التخمین یاپدقلری منبرك تملی منبر سعادتك اساس قدیمی اوزرینه تصادف ایتمشدر ، بن بهمه حال بومنبری اوتمل اوزرینه وضع ونهاده ایده‌جکم ! » ادعاسیله اجرای امله ابتدار ایله امام سمهودینك ارائه ایتدیکی حفره‌یی طولدیروب منبر جدیدی برنجی دفعه حفر ایدیلوب مؤخراً واقع اولان‌شبهه اوزرینه ترك اولنان یره رکز ایتدیرمشدر ، آنك ایچون منبر جدید منبر قدیم سعادت تملنك ۲۳ پارمق قدر قبله جهتنه قونلمش یعنی شمس الدین بن زمنك اصراری اوزرینه منبر جدید ۲۳ پارمق مقداری روضهٔ مطهره داخلنه آلنه‌رق روضهٔ مطهره ساحهٔ فیض مساحهٔ اصلیسندن ۲۳ پارمق‌قدرطارالمش اولدی ! والحاصل منبرجدید منبر قدیمدن

بش پارمق قدر مسجد شریفك جهت شرقیسنه آلنمش ویکی منبرك طول سطحیسی منبر عتیق محترمدن ١٨ پارمق اوزونجه یاپدیرلمش اولدیغندن روضهٔ مطهره ٢٣ پارمق مقداری کوچلمشدر §

سلطان قایتبای مصرینك شمس الدین بن زمن نظارتیله وضع ونهاده ایتدیکی منبر جدید ١١٢ سنه قدر استعمال ایدلمش یعنی مدت مذکوره ظرفنده دیکر برمنبر اعمال وارسال ایدن بولنمامش ایسه‌ده سلاطین مبرات آیین عثمانیه‌دن جنتمکان سلطان مراد خان (علیه الرحمة والغفران) حضرتلری خطیب منبر لاهوت افندیمز حضرتلرینه برخدمت مخصوصهٔ مبروره ده بولنمق تصوّر خالصه‌سیله مدینهٔ منوره‌یه غایت مزیّن ومکلف برمنبر لطافت کستر وچند نفر متفنن معمار ودولکر ارسال ایدرك بومنبرك سلطان قایتبای مصری منبرینك یرینه قونلمسنی وبونکله برابر مسجد سعادتدن اقتضا ایدن یرلرك تعمیر وتجدید ایدلمسنی امر واراده بیوردیلر ایدی ؛ مدینه اهالیسی مسجد سعادتك تجدید واصلاح وتأییده احتیاجی اولمدیغنی وانفاذ امر وارادهٔ حضرت پادشاهیلری هرفرد ایچون واجبهٔ ذمت ایسه‌ده بوخصوصده مساغ شرعی اولمدیغنی عرض واعلام ایلدیلر ایسه‌ده نزد عالیٔ پادشاهیده اهالینك یالکز تجدید مسجد حقنده‌کی فکرلری قبول بیوریلوب کوندریلان منبرك بهمه حال یرینه قونلمسنه مسارعت وتعمیره احتیاجی اولان مواقع ومأثر سائره‌نك اصلاح وتأییدینه مبادرت ایدلمسی امر فرمان بیورلدیغندن اهالی ٩٩٨ سنه‌سی منبر قدیمی قلعله یرینه درسعادتدن ورود ایدن منبر جدیدی وضع ایتدیلر §

سلطان مراد — طرفندن کوندریلان منبرك طقوزی قپوسنك ایچ طرفنده و اوچی طیش طرفنده اولمق اوزره اون ایکی قدمه‌سی اولوب زمین مسجددن منبر مذکورك قپوسنه اوچ بصه‌مق ایله چیقیلور و اشبو منبرك کلاهی یالدیزلی وعلمی کوموشدن اولدیغی کبی اورتوسی قیرمزی چوقه‌دن وقپوسنك پرده‌سی یشیل اطلسدن معمول ایدی §

درسعادتدن كوندريلان منبرى يرينه وضع ايتدكدن صكره اشرف قايتباى مصرينك منبرينى مسجد قبايه نقل ايتديلر وآنك اكمال واتمامنى متعاقب محتاج تعمير واصلاح اولان مساجد ومآثر شريفه ومدارس لطيفه‌يى وبونلره مقيس اولان سائر مواقع مقدسه‌يى تعمير واصلاح ايلديلر ؛ شيمدى موجود اولان منبر سعادت سلطان مراد خان (عليه الرحمة والغفران) ك درسعادتدن كوندرمش اولديغى منبر لطيف اولوب الآن بوكون اعمال ايدلمش كبى يكيدر §

مروان بن حكم — ك تجديد ايتديكى منبر سعادت (٥٧٨ سنه‌سى) يكيلنمش اولديغى حالده اوچيوز يتمش برسنه ظرفنده سكز دفعه تبديل وتجديد ايدلمشدر ؛ سلطان مراد طرفندن كوندريلان منبرك بوندن (٣٠٣ سنه) اول اعمال و ارسال ايدلمش و اليوم طاشجيلرك اللرندن يكى چيقمش كبى صپا صاغلم قالمش اولديغنه باقيلور ايسه بو منبرك نقدر متين و رصين بر منبر اولديغى آكلاشيلور §

درسعادتده بالاعمال كمال تعظيم وتوقير ايله مسجد سعادت ساحهٔ فيوضات مساحه‌سنه ركز ايدلمك اوزره مدينهٔ منوره‌يه ارسال بيوريلان منبر لطيف ، مجلا مرمردن مصنوع اولوب بالاى طاقنده اشبو تاريخ سليس محكوك ايدى §

﴿ عربى ﴾

ارسل السلطان مراد بن السليم * مستريدا خير زاد للمعاد
دام فى اوج العلا سلطاننا * امنا فى ظله خير البلاد
نحو رضى المصطفى صلى الله عليه * ربنا الهادى به كل العباد
منبر اقد اسست اركانه * بالهدى واليمن من صدق الفؤاد

منبر يعلى الهدى اعلاؤه * دام منصوراً لاصحاب الرشاد

قال سعد ملهما تاريخه

منبرا عمر سلطان مراد.

سنه ٩٩٨

سلطان مراد — ك منبرى محل مخصوصنه وضع وقايتباى مصرينك منبرى قلع ايله مسجد قبايه نقل اولندقدن و مسجد قبا مقابلنده بر و صديق اكبرك مسجدى قربنده ديكر بر مدرسه و برده رباط ياپديريلوب حجره نشين اولهجقلره معاشات وادر آرات كافيه تخصيص و تعيين قلندقدن صكره رؤيت اولنان محاسبهده درسعادتدن كونديريلان مبالغ و مرمرلردن بر چوق پاره ومرمر قالديغى تحقق ايلديكندن بو آقچه ايله مرمرلرى تماميله صرف و استعمال ايدوب حرمِ درسعادت مؤذنلرينه مخصوص اولمق اوزره غايت مطبوع و مستحسن برمكبريه «مؤذن محفلى» بنا ايتديلر ؛ فى سنه ٩٩٨ §

سلطان مراد خانك محفلى صرف مرمر دن مصنوع اولديغى و بو آنه كلنجهيه قدر مسجد سعادته برمؤذن محفلى ياپديرلمامش بولنديغى جهتله محفل مذكورك ياپلمسندن عموم اهالى ممنون ومسرور اولوب پادشاه مشار اليه فاتحه خوان دعا اولديلر ايدى كه ، والد كثير المحامد حضرت پادشاهى سلطان عبد المجيد خان حضرتلرى سلطان مراد خان مرحومك ياپديرمش اولديغى محفل سالف الذكرى دها كوزل بر هيئتده تجديد ايتدكدن صكره برده اخشاب «مكبريه» تأسيس ايلديلر ؛ سنه ١٢٦٧ §

مرمردن مصنوع اولان محفل روضهٔ مطهره داخلنده و اخشاب مكبريه حرم شريف مؤخرندهدر . مرمرمكبريه آيام عاديهيه اخشاب مكبريه دخى ايام

اعياد و مواسم تحجه مخصوص ايسه‌ده اعياد و مواسم كونلرنده جماعته اسماع صدا ايچون هر ايكى محفلده مؤذنلك ايدرلر §

اخطار — مسجد سعادتك اصحاب صفّه ، صفه‌سندن سليمانيه مناره‌سنه وبورادن مجيديه مناره‌سنه ومجيديه مناره‌سندن باب الرحمه‌يه قدر اولان مواقع شريفه‌سنه « مؤخر حرم » دينوركه ، بو مواقع شريفه‌نك هر جهتى قبه آلتى اولوب بو قبه‌لرك پنجره لرندن بعضيلرينك اطرافى ياغمور و توز ، طوپراق كيرمامك ايچون ملوّن جاملرله تزيين ايدلمش و بعضيلرينك اطرافى آيدينلق اولمق اوزره آچيق براقيلوب فقط غايت متين ومحكم بر حالده اعمال اولنمشدر §

خلفاى عباسيه منبر سعادت قپوسنه تعليق ايديلان پرده‌نك رنكنى تحويل وسياه حريردن منسوج بر پرده ترتيب ايدرك سياه رنكلى پرده تعليقينى اصول اتخاذ ايلديلر وبو پرده‌نك كيجه‌لى كوندوزلى منبر شريف قپوسنده بولنمسنى تصويب ايله اجراى اقتضاسنى شيخ الخدمه‌يه امر ايتديلر ايدى ، برمدت صكره عبد الله بن زبير عصرنده‌كى وقعه‌يى تخاطر ايلدكلرندن يينه بويله بر وقعه ظهور ايدر خوفيله سالف الذكر پرده‌نك يالكز جمعه كونلرى تعليق ايدلمسنه قرار ويرديلر ؛ چونكه عبد الله بن زبيرك عصرنده بر قادين منبر شريف پرده‌سنى چالمش وبالآخره كيفيت ميدانه چيقديغندن مرقومه‌نك اللى قطع ايله حكم جليل شريعت اجرا ايدلمشدر §

بغداديلر منبر سعادت پرده‌سنك سنه‌ده بركره تجديدينى عادت ايدينه‌رك هرسنه بر پرده كوندرلر ايدى ؛ كيدرك خزانهٔ نبويه‌ده منبر سعادت پرده‌سى چوغالديغندن ١٣٨ سنه‌سى خلالنده ومدينه اميرى عبدالله الحارثينك زمان مأموريتنده بهر آلتى سنه‌ده بر پرده كوندرلمسنه قرار ويرديلر ايدى ؛ صكره‌لرى يدى ودها صكره‌لرى اون سنه‌ده بركره كوندرلمكه باشلادى ايسه‌ده زمانزده

جلوسدن جلوسه ارسالی معتاد کیدر ، مع مافیه سلطان محمود بن عبد الحمید خان ایله سلطان عبد المجید خان مرحوملر ایکیشر دفعه کوندردیلر §

بو پرده ملوك مصریه‌دن اسماعیل بن محمد ناصر صالحی دورینه قدر غیر مطرّد براصولده کوندریلور ایدی ، بوذات کعبهٔ معظمه کسوه‌سنی اعمال ایچون مصر حکومتی بیت المالندن برقریه آلوب وقف ایتمش وبوقریه‌کارخانه‌سنده منبر سعادت ایله حجرهٔ شریفه ایچون دخی بر کسوه اعمال وارسال ایدلمسنی اصول اتخاذ ایلمش اولدیغندن هر بش و علی قول هر آلتی سنه‌ده برکره بوستارهٔ شریفه‌لر دکیشور ایدی ، فقط زمانمزده ستاره دکل بر پرده کوندریلور وبو پرده‌لر یالکز جمعه کونلری صلاة جمعه ادا اولننجه‌یه قدر تعلیق ایدیلوب بعده مامورین مخصوصه واسطه‌سیله قالدیریله‌رق باب جبریل یاننده کائن مخزنه وضع وحفظ اولنور ؛ قبولرك ، محرابلرك ، وحجرهٔ سعادت شبکه‌لرینه آصیلان ستاره‌لرك دخی سالف الذکر مخزنده حفظی اصولدن ایسه‌ده بونلر منبر شریف پرده‌سی کبی جمعه کونلری چیقاریلوب تعلیق اولنمز ؛ بونلرك تعلیقی مواسم حجه منحصر اولدیغندن زوارك مدینهٔ منوره‌یه ورود ایلدکلری زمان تعلیق اولنورکه ، بوستاره‌لرك کافه‌سی یشیل اطلس اوزرینه خالص العیار صرمه ایله نسج وتزیین ایدلمش کالای کرانبهادن معمول اولوب هر هانکی موقعه مخصوصاً نسج اولنمش ایسه اوزرنده او موقع مقدسك اسمی وکوشه‌لرنده خلفای راشدین افندیلریزك اسملری منقوشدر §

شیخ الحرم — حافظ محمد پاشا مرحومك زمان مشیختنه دکین شبکهٔ سعادته ستاره تعلیق اولنمق اصولی اولمدیغندن مسجد سعادت سپورلدکجه حجرهٔ شریفه داخلی غبارآلود اولور ایدی ؛ حافظ پاشا مرحوم کیفیتی دربار شوکت قراره بیلدیروب شبکهٔ سعادت اطرافنه برستاره تعلیقی لزومنی عرض ایتمش واعمالی ایجاب ایدن ستاره‌لرك طول وعرض وارتفاعی اولچوسنی دخی

کوندرمش اولدیغندن سانحه پیرای صدور اولان فرمان اصابت بیان حضرت پادشاهی موجبنجه یشیل اطلسدن غایت مصنع ومزیّن برر ستاره اعمالیله ۱۲۸۲ سنه‌سی مدینهٔ منوره‌یه ارسال ایتدیلر §

بو ستاره‌لر شبکهٔ سعادتك جهات اربعه‌سنه مخصوص دزت قطعه‌دن وهرقطعه‌سی آیری آیری ایکیشر پارچه‌دن عبارت اولوب فقط مدینهٔ طیبه‌یه واصل اولدیغی صره‌ده حافظ پاشا مرحوم وفات ایتمش ایدی ؛ قبهٔ سعادتی یعنی « قبهٔ خضرا تحتنده بولنان کوچك قبهٔ زینده‌یی » حامل کمرلره ایجابی قدر چیوی قاقیلوب ستارهٔ مزینهٔ مورودهٔ بو چیویلره تعلیق ایدلدی ؛ فی سنه ۱۲۸۲ §

﴿ صورت ﴾

{۷}

عصر عالئ پیغمبریده مسجد سعادته رکز ایدلمش اولان اساطین شریفه بیاننده در §

مسجد سعادت — ك اساطین اصلیه‌سی سکز عدد ستون موزوندن عبارت ایدی ، مؤخراً هم مسجد شریف تجدید وتوسیع وهمده اساطین منیفه تکثیر وتزیید ایدلدی ایسه‌ده بزبوراده یالکز عصر سعادتده بولنان اساطین شریفه یی ذکر ایدوب فی زماننا موجود اولان دیرکلرك عددینی استطرادی اوله‌رق ذیل صورتده خبر ویره‌جکز §

۱ اسطوانهٔ مخلقه — در ؛ عصر فیوضات حصر نبویده موجود اولان اساطین شریفه‌نك برنجیسی مصلای پیغمبری علامتی اولان دیرك یعنی مخلق نامیله سرکشیدهٔ اوج اشتهار اولان ستون مبارك اولوب طیبله تخلیق ایدلمش اولمسی وجه تسمیه‌در §

سلطان الانبيا — ﴿ عليه اجمل التحايا ﴾ افنـديمز حضرتلرى اثناى خطبه ده استناد بيوردقلرى حورما آغاجى بو اسطوانه يه متصل ايدى ؛ بوندن اولكى صورتده تعريف اولنديغى اوزره محراب النبيده واقف اولان امامك صاغ طرفنده قالان شمعدان اسكمله سى سالف الذكر حورما آغاجنك يرنده ايدى ؛ ابن سلمة بن الاكوع حضرتلرى دائما بو محل لطيفده نماز قيلارلر وسببندن سؤال اولنسه « بن رسول اكرم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديمزى بوراده نماز قيلديغنى كوردم » جوابنى اعطا ايلر ايدى ؛ امام مالك بن انس حضرتلرينك « مسجد سـعادتده نافله نمازى قيلنه جق محلك اك اقدسى اسـطوانهٔ مخلقه نك بولنديغى يردر ، فقط فرائضك صف اولده ادا اولنمسى لازم كلور » ديديكنى روايت ايدرلر ، بو ديركك اوزرنده ﴿ هـذه الاسطوانة المخلقة ﴾ عباره سى مسطور اولمغله اساطين شريفه نك هانكيسى اسطوانهٔ مخلقه اولديغى بو يازيدن بيلنوركه بو اسطوانه نك بعض محلى محراب النبى ديوارى التصاقنده در §

٢ اسطوانهٔ عايشه — در ؛ بوستون موزونك « اسطوانة القرعه ، اسطوانة المهاجرين ، اسطوانة المخلق » اولمق اوزره اوچده نام ديكرى واردر ، اوزرينـه خط نفيس جلى ايله ﴿ هذه اسطوانة العايشـه رضى الله عنها ﴾ عباره سى حك ايديلوب كوزل برحالده تذهيب وتزيين قلنديغنه باقيلور ايسه اصل اسمى اسطوانهٔ عايشه اولمق لازم كلور §

بو مبارك ديرك روضهٔ مطهره نك اورته سنده اولديغندن مسجد شريف توسيع اولنمزدن مقدم منبر سعادتدن اوچنجى وقبر عالى حضرتدن اوچنجى وقبله ديواردن اوچنجى وشام طرفندن دخى اوچنجى ديرك ايدى §

فخر عالم — ﴿ صلى الله عليه وسـلم ﴾ افنديمز حضرتلرى تحويل قبله وقوعندن صكره اون كون قدر بو محل اقدسده اداى صلاة وبو ديره كه طيانوب

اصحاب کرامه التفات ایدرلر ایدی ، بالاخره محراب قدیم سعادت محلنه نقل ایتدیلر §

جناب صدیق ایله فاروق اعظم وعبدالله زبیر بن عوام وعامر بن عبدالله بن زبیر (رضی عنهم) حضراتی بودیرکك یانـنـده ادای صـلاتی اعتیاد ایتمش ومهاجرین کرام بوراده دائره پیرای اجتماع اولوب مداولهٔ افکار ایتمکی عادت ایدنمش اولدقلری وخدیو ممالك رحمت (علیه اجمل التحیة) افنـدیمز حضرتلرینك اسطوانهٔ مذکوره حقنده (بنم مسجدمده بربقعه واردرکه اکر اول بقعهنك قدر و مزیتنی بیلسـهلر ، اوراده تحریه بند نماز اولمق ایچون طرح قرعه ایدرلر ایدی) بیوردقلری بومبارك دیرکك اسطوانهٔ مهاجرین واسطوانهٔ قرعه ناملریله شهرت بولمسنه سبب اولمشدر §

همخوابهٔ رسول خدا جناب عایشهٔ (رضی الله عنها) والدهمز ذکر اولنان حدیث شریفی نقل وروایت ایتدکلری اثناده نزد سامیهلرنده بولنان اصحاب کرام چوجوقلری محل مذکوری استکشافه شتاب ایتدیلر وپك چوق چالیشوب موقع مذکورك مسجد شریفك نرهسنده اولدیغنی بولهمدیلر ایدی ؛ مکر عبدالله بن زبیر حضرت عایشـهنك تعریف ایتمك ایسـتدیکی موقع مبارکك نرهده اولدیغنی آکلامق ایچون سعادتخانهٔ مشار الیهاده قالمش ایمش ؛ ابنای اصحاب « حضرت عایشه احتمالدرکه اول بقعهٔ مقدسهیی ابن زبیره تعریف ایتمش اولسون ! » استشارهسیله حضرت عبداللهك سعادتخانهٔ عایشه (رضی الله عنها) دن چیقدقدن صکره نماز قیلهجنی یری کورمك ایچون کیزلی برمحله اوتوردیلر ؛ براز مدت صکره ابن زبیر مسجد سعادته دخالت ایله اسطوانهٔ مهاجرنی استقبال ایتمش وعلی رأی ذکر اولنان اسـطوانهنك صاغ طرفنه کچوب نماز قیلمش اولدیغندن حدیث سالف البیانده ذکر اولنان محلّ مبارك اسطوانة المهاجرینك مرکوز اولدیغی موقع متبرّك اولدیغنی آکلایوب مادام الحیات اوراده نماز قیلمغی عادت ایدندیلر §

بعض راویلر حدیث سالف الذکرده تعریف بیوریلان مبارك بقعه‌نك قبر سعادتله منبر شریفك مرکز وسطی اولدیغنه ذاهبله « بورادە اولنان دعا شبهه یوقدرکه هدفرس اجابت وقبول درکاه کبریا اولور » دیدیلر §

٣ استوانۀ توبه — در، بوستون شریفه اسطوانۀ ابالبابه [*] دخی دینور ؛ ابولبابه بن عبدالمنذر (رضی الله عنهك) ستون مذکوره کندینی ربط ایتمش اولمسی وجه تسمیه اولوب چونکه جناب ابالبابه زمان جاهلیتده بنی قریضه یهودیلریله صیقجه کوروشور ایدی ، وقتاکه بنی قریضه غزوه‌سنده یهودیلر سپهسالار کتیبۀ عزّ وعلا (علیه اعظم التحایا) افندیمز حضرتلرینه مقابله‌دن عاجز قالدیلر ، استعلام طریق سلامت ونجاة ایچون طرف باهرالشرف حضرت پیغمبریدن جناب ابولبابه‌نك حصار بنوقریضه‌یه کوندرلمسنی نیازمند اولدیلر ؛ رجالری قبول بیوریلوب ابولبابه بنوقریضه حصارینه کوندرلدیکندن مشار الیه حضرتلرینی بالاستقبال یایغرۀ یهودانه وکریۀ مدام رزیلانه ایله کندیلرینی بی مجال ایدوب یردن یره چالدیلر وناخن حیرت وندامتله برمدت یوزلرینی طرمالدقدن صکره « ای ابو لبابه حقوق سابقی اضاعه ایتمامك ایچون طوغری سویله ، بوخصوصده سنك رأیك نه مرکزده‌در ، حکم عالیٔ محمدی اوزره حصارمزدن خروج ایده‌لمی ؟ یوقسه مقابله‌ده ثبات می ایده‌لم ؟ سفینۀ حیاتمز هانکی روزکاره باش ویرمکله ساحل سلامت اوله بیلور ؟ و بوطوفان سامانربادن هانکی جهته کیتمکله قورتیلمق ممکن اوله بیلور ؟ » دیوب اتکلرینه صارلدیلر وبرچوق زمان یالواروب یقاردیلر §

یهودیلرك تعبیرات رقت خیز وکلمات مرحمت انکیزلری ضمیرشفقت سمیر ابولبابه‌یه تأثیر ایتدیکندن « ای قوم شوم ! رسالتمآب افندیمزك حکم عالیلری اوزره خارج حصاره چیقمقدن یعنی فرمان کائنات مطاع پیغمبری‌یه تسلیم اولمقدن بشقه طریق سلامت یوقدر ! » جوابنی بعدالاعطا الیله کندی بوغازینه

[*] ابو لبابه بنی عمرو بن عوف بن اوسینك برادریدر .

اشارت ایدرك صحرای تسلیمیته نزول ایچون خارج حصاره چیقدقلری حالده بیله طعمهٔ تیغ بیدریغ اوله‌جقلرینی تلمیح وایما ایتدی‌که بوندن‌مقصدی حال ملالت اشتمال یهوده آجیمق ایدی ؛ بالآخره کندوسندن سهواً ظهور ایدن خطایه واقف اولدقده نیه اوغرادیغنی بیلوب «ایواه ! بن ، الله ورسـولنه خیانتده بولندم ! » ندامتیله رسـول اکرمه کورونمه‌رك مدینـهٔ منوره‌یه عودت ایدوب کندوسنی سالف الذکر اسطوانه‌یه باغلاتدی وتوبه‌سی رهین قبـول اولمدقچه چوزدرمامك و من بعد بنو قریضه یهودیلرینك اولدیغی یره آیاق باصمامق خصوصلرینه ذهننده قرار و یردی ، حتی نماز وقتـلری حلولنده زوجهٔ عفیفه‌سی کلوب حلّ پیوند ایدر و نمازی قیلدقدن صکره ینه ربط وبند ایدوب کیدر ایدی ؛ بوحال اون کیجه‌دن زیاده امتداد ایتـدی و زخم زنجیر ایله قولاقلری صاغرلاشوب کوزلری کورمز اولدی ، کیفیتی سالار جنود انبیا (علیه افضل التحایا) افنـدیمز حضرتلرینه عرض ایدوب { توّاب مستعان درکاهندن رجای عفو ایچون بزدن رجامند استغفار اولسه ایدی ، عفو خطاسی حقنده اسـتغفار ایدردك ، بوندن صکره آنك عفو واطلاقی فرمان ربّانی صدورینه موقوفدر ! } جوابنی آلدیلر ؛ علی اختلاف الروایات ٦ یاخود ١٥ کیجه مربوط قالدقدن صکره توبه‌سی مظهر عزّ قبول وکیفیت آیت منزلهٔ مخصوصه دلالتیله معلوم رسول عنایت مشمول اولدیغندن نبیّ کریم (علیه تسلیم التعظیم) افندیمز حضرتلری بالذات دست اعجاز پیوست مبارکلریله مشار الیهك زنجیرلرینی چوزدیلر ، حتی اصحاب کرامدن بعضیلری جناب ابولبابه‌یه حقنده آیت مخصوصه نزول ایتمش اولدیغنی اخطارله زنجیرینه کشایش ویرمك ایستدکلرنده « خیر ، خیر ! بالذات جناب پیغمبر چوزملیدر ، آخرینه چوزدیرمم !!! » دیو یمین ایتمش واول‌معدن رحم وشفقت حضرتلری لطفاً و تنزلاً جناب ابولبابه‌نك زنجیرینی چوزوب اطلاق ایلمشدر ، ایشته بوو‌قعه‌دن صکره مذکور دیرکه (اسطوانهٔ ابا لبابة بن المنذر) دیدیلر §

مورخلرك برطاقملری « بو وقعه‌نك حدوثنـه يعنی ابو لبابه‌نك كندی كندينی اسطوانهٔ توبه‌یه ربط وبند ايديشنه سبب تبوك وقعه‌سندن كيرو قالمش اولمسيدر ، زيرا حضرت پيغمبر تبوك وقعه‌سـندن عودت بيوردیغی وقت ابولبابه‌یه { بوغزادن نيچون تخلف ايتدك ؟ } ديمش ايدی ؛ ابولبابه بوسؤالدن مضطرب اولوب كندوسنی امّ سلمه (رضی الله عنها) نك حجرهٔ سعادتلری قپوسی اوكنده بولنان اسطوانهٔ سابق الذكره باغلادوب يدی كون قدر اسـتغفار وتجرّع زهرابهٔ صبر وتحمله ابتدار ايتدی ، انجامكار توبه‌سی زهين قبول اولديغی مفاد عنايت معتادينی شامل اولان آيت كريمه نزول ايلديكندن جناب امّ سلمه واسطه‌سـيله زنجيری حل ايدلمشدر » ديديلر و برازلريده « ثمامة » بن اثال الحنفينك دخی اسطوانهٔ مذكوره‌يه ربط اولنديغنی روايت ايلديلر §

امام صف انبيا (عليه لوايح التحايا) افنديمز حضرتلری صلوات نوافلی اسطوانهٔ توبه نزدنده ادا وهرصباح نمازی عقيبنده اول سـتون موزونه اتكا بيوروب اصحاب كرام حضراتنه التفات ايدرلر ايدی §

ضعفای مساكن ومرضای مدينه ومسافرين ومؤلفة القلوب موحدين ايله بلامأوا ومسكن اولان مسلمين هرصباح نمازی قيلدقدن صكره ذكر اولنان اسطوانه اطرافنده اوتوررلر وبناء برين طبيب خسته دلان امت (عليه اطيب التحية) افنديمز حضرتلری جمعيت مشار اليهمی تشريفله اسطوانهٔ سالف الذكره طيانوب اوكيجه نازل اولان آيات جليله‌نی قرائت ورؤيا كوروب عرض ايدنلرك رؤيالرينی تعبير ايچون طلوع شمسه قدر محل مذكورده اقامت بيوررلر ايدی ، جمعيت مذكوره كيدرك برمرتبه آرتدی و ازدحام ناس اول درجه‌لره قدر واردی كه نفس آلنمق ممكن اولمز و اوتوروله‌جق يردخی بولنمز ايدی ، بركون اشراف مدينه كثرت ازدحامدن صيقيلوب نفسلری طارالدی وبعض

كيمسه‌لر ابراز ملال واضطراب ايتمكه باشلادى ، آنك اوزرينه { واصبر نفسك مع الذين يدعون ربهم بالغــدات والعشى } آيت كريمه‌سى موقع آراى نزول واظهار ملال ايدنلر ندامت فوق العاده ايله عرض واستغفاره مشغول اولدى §

سيد المعتكفين — افنديز حضرتلرى بو اسطوانه نزدنده اعتكافه كيررلر وفراش سـعادت پاش نبويه‌لرينى اسطوانهٔ ابو لبابه آرقه‌سنه موضوع سرير سـعادتمصيرلرى اوزرينه يايديررلر ايدى ؛ برروايتده سرير عرش مسـير همايونلرى مذكور اسـطوانه‌نك قبله جهتنه ياييلور وسـلطان الانبيا افنديز حضرتلرى ايام اعتكافده سرير مذكوره طيانور ايدى §

اسطوانهٔ توبه ايله قبر جليل سعادت آراسنده براسطوانه دها واردر ؛ عبدالله بن عمر قولنجه ابو لبابه اسطوانهٔ هدايت نشانه‌سى مرقد سـعادتدن اعتباراً ايكنجى ومنبر شريفدن دردنجى وقوملق طرفندن اوچنجى ستون فيض نمون اولوب مضجع منيفه تمام يكرمى آرشون اوزاقدر ، ابولبابه اسطوانه‌سى اسطوانهٔ عايشه ايله حجرهٔ معطره شبكه‌سنه ملاصق اولان ستون مقدس آره‌سنده اولوب زمانمزده منبر منير پيغمبرى طرفندن دردنجى وقبر جليل نبوى جهتندن ايكنجى وقبله طرفندن اوچنجى وقوملق جهتندن بشنجى ديركدر ، حريق ثانيدن اوّل ابولبابه اسطوانه‌سى يانندە « ستون توبه » علامتى اولمق اوزره برمحراب اولديغنى روايت ايدرلر ايسه‌ده محراب مذكور حريق ثانيده يانوب بردها ياپيلمامشدر ، علامهٔ مورخيندن بدر بن فرحون ، اسطوانهٔ توبه علامتى اولان محرابك حجرهٔ سعادت شبكه‌سنه ملاصق اولديغنه ، ذاهب اولمش ايسه‌ده مورخين اسلاف ابن فرحونك رأينى جرحله « محراب مذكور ابو لبابه اسـطوانه‌سى يانندە ايدى » ديدكلرى وبودعوايى تصديقه مدار اوله‌جق دلائل مقنعه ايراد واتيان ايلدكلرى جهتله ابن فرحونك قولى جاى تردد در §

اشبو اسطوانه‌نك اوزرنده خطّ جلىٔ نفيس ايله « هذه اسطوانة ابو لبابه وتعرف بالتوبه » عباره‌سى محكوك وذهب خالص العيارله مذهب ومنقوشدر §

٤ اسطوانهٔ سریر — در؛ سید البشر افندیمز حضرتلرینك خورما آغاجندن معمول اولان سریر سعادتمصیرلری اکثریت اوزره دوردنجی اسطوانهٔ اعجاز نشانه یاننده بولندیغندن بو دیرکك اسمی « اسطوانهٔ سریر » قالمش وحتی اوزرینه خط جلیٔ نفیسله « هذه اسطوانة السریر » عبارهسی حك وتذهیب قلنمشدر §

ستون مذکور قبر شریفله روضهٔ منیف قندیللری آرهسنده اولوب امام سمهودی تعریفنجه ستون توبهنك شرق طرفنده شبکهٔ سعادته ملاصق اولان دیرکدر §

سریر سعادتمصیر نبوی مسجد شریف توسیع اولنمزدن مقدم صورت دائمه اوزره اسطوانهٔ توبه یاننده قالمش ومعمار بنیان دین (علیه سلام الله المبین) افندیمز حضرتلری مسجد سعادتلرینك شرق جهتنی توسیع بیوردقدن صکره اسطوانهٔ سریر یاننه نقل ایدلمشدر ؛ بو اسطوانهدن اول تعریف ایدیلان اوچ اسطوانه منبر شریف جهتندن قبر سعادت طرفنه طوغری برصرهیه رکز اولنمشدر ، بو مبارك دیرکلرك آرهسنده شبکهٔ شریفهیه ملاصق اولان یارم دیرکدن « یعنی تعریفی صددنده اولدیغمز اسطوانهٔ سریردن » بشقه بر دیرك یوقدر ، بو یارم دیرك اگرچه اشرف قایتبای مصرینك حجرهٔ سعادت اوزرینه یاپدیردیغی قبهٔ جسیمه تأسیس اولندیغی صرهده رکز ایدلدیکی محقق ایسهده حجرهٔ سعادته مجاورتی جهتله « هذه اسطوانة السریر » عبارهسی بونك اوزرینه یازلمشدر §

٥ اسطوانهٔ محرّس — در؛ بو دیرك اسطوانهٔ توبهنك طرف شمالیسنده اولوب سعادتخانهٔ عایشه (رضی الله عنها) دن روضهٔ مطهرهیه وارد اولانلرك قارشوسنه گلور واوائلده سادات مدینه نماز قیلمق ایچون ستون مذکور نزدینه جمع اولورلر ایدی §

جناب حیدر — اسطوانهٔ محرّس عندنده ادای صلاته دوام وکیجه‌لری خلاصهٔ اصفیا افندیمز حضرتلرینی مکاید اعدادن حفظ وحراسته اهتمام ایلدکلرندن ستون مذکورك براسمیده « اسطوانهٔ علی بن ابوطالب » دیمکله متعارف ایسه‌ده خطّ جلیٔ نفیسله « هذه اسطوانة الحرس » عباره‌سی حك وتذهیب ایدلمشدر §

٦ اسطوانهٔ وفود [*] — در ؛ بودیرك ستون محرّسك من جهة الشمال آرقه‌سنده یعنی لاجل التوسیع مسجد شریفه علاوه اولنان موقعك قارشوسنده ومربعهٔ قبر جلیل ایله حجرهٔ معطره آره‌سنده‌کی شبکه‌نك اتصالنده اولوب سلطان المرسلین (علیه سلام الله المعین) افندیمز حضرتلری وفود عربی یعنی قبائل عرب طرفندن وارد اولان ایلچیلری بوستون لطیف نزدنده قبول بیوررلر ایدی؛ افاضل اصحاب کرامك بواسطوانه نزدنده مجتمع اولملری بر آرالق اسطوانة الوفودك « مجلس قلاده » نامیله اشتهار ایتمسنه دخی سببیت ویرمش ایسه‌ده بودیرکك نام قدیمی « اسطوانهٔ وفود » اولدیغندن اوزرینه خطّ جلیٔ بیعدیل ایله « هذه اسطوانة الوفود » عباره‌سی حك وتذهیب ایدلمش وبواسطوانه ایله اسطوانهٔ محرّس آره‌سنده بولنان شبکه قپوسنه « باب الوفود » نامی ویرلمشدر §

اخطار — نزهة الناظرین فی مسجد سید اولین والآخرین ، نام تاریخك مؤلفی که مدینه مورخلرینك اك مؤخری ومسقط رأسی هجرتسرای نبویدر ؛ اساطین مأثوره حقنده مورخین قدیمه‌یی تخطئه ایله دیرکه ، اوزرلرنده اسملری یازلمش اولان وفود ومحرس اسطوانه‌لرینی تعیین ایدنلر « یعنی بودیرکلر وفود ومحرس اسطوانه‌سیدر » دیواوزرلرینه یازی یازدیرانلر « ابن زباله ، ابن النجار ، مطری ، سمهودی » کبی مورخین قدیمه‌نك وآنلردن صکره هجرتك بیکنجی سنه دکین کلان مورخلرك کتابلرینی مطالعه ایتمکسزین یازدیردقلری جهتله

---

[*] اسطوانة الوفودك بر اسمیده « مجلس قلاده » در .

بیوجك برخطاده بولنمشلردر ! بو ایکی اسطوانه که اوزرلرنده اسملری محرردر ، اساطین مأثوره دن اولان وفود ، ومحرس اسطوانه لری دکللردر ! بن کتب متقدمین ورسائل متأخریندن برچوق کتابلره مراجعت ایدوب عریض وعمیق مطالعه ایتدم ومطری ایله امام سمهودینك تاریخلرینی وعلامه ابن الحجرك « جوهر المنظم » نی وابن علانك ایضاح نووی اوزرینه یازدیغی « شرحی » وعلامه علی القارینك « درهٔ مضیئه » سنی وعلامه محمد بن سلیمان الکردی المدنینك « ذخر النافع » نی ودها اثر ذواتك آثار نفیسه سنی دخی بر بر کوزدن کچیردم ؛ که بونلرك کافه سی علمای اعلام حنفیه وشافعیه ومالکیه طرفلرندن تألیف ایدلمش کتب نادره در ؛ هپسی بنم فکرمی مصدقدر ، علامه قایلوبی اکر سالف الذکر دیرکلرك یعنی اوزرلرنده اسملری محرر اولان وفود ومحرس ستونلرینك صحیح اولدیغنی کتابنده ادّعا ایدییوراسه ده ذهابنده خطا واردر ، بو ذات مدینه یی زیارته کلوب ذکر اولنان دیرکلرك اوزرنده کی یازیلری کوردکده « بالتحقیق یازلمشدر » ظنیله بلا تدقیق قبول ایدرك کتابنه عینیله نقل ایتمشدر ؛ حالبوکه بو یازیلر مائه عشره خلالنده سلطان سلیم مرحوم طرفندن مسجد سعادت اسطوانه لرینك تعمیر وبالذات تنظیم ایلدیکی قصیده نك بو اساطین اوزرینه تسطیر ایدلمسی حقنده شرفسانح اولان فرمان عالی اوزرینه ذکر اولنان قصیده ایله برابر یازلمشدر ؛ ابن الحجر مکی ٩٥٦ سنه سی مدینه یی زیارته کلوب جوهر المنظمی تألیف ایتمش ومار الذکر اسطوانه لری برچوق تدقیقات اجرا سیله بولوب کتابنه آندن صکره یازمش اولدیغندن نه کندی ونه ده کندندن اوّل ظهور ایدن فحول علماء بو دیرکلرك اوزرنده کی یازیلرك صحتنه قائل اولمامشلردر ؛ علامه ابن سلیمان دخی اثر خامه سی اولان ذخر النافعی ١١٥٨ سنه سی مدینه ده قلمه آلدیغی جهتله سالف الذکر اسطوانه لری بزم تحقیقمز کبی قید ایلمشدر ، ابن سلیمانك ذکر اولنان کتابنده بو اسطوانه لرك یالکز اوزرلرنده اولان یازیلری بیان ایدوب جهتلرینی تعریف ایتمامشدر ، دیمشدر که « توبه ،

اسطوانه‌سنك طرف شمالیسی آرقه‌سنده اولان اسطوانهٔ محرس اوزرنده « هذه اسطوانة العلی رضی الله » وبو اسطوانه‌نك آرقه‌سنده اولان اسطوانهٔ وفود اوزرنده « هذه اسطوانة الوفود » دیه یازلمشدر ؛ که ابن سلمانك بو تعریفنه نظراً ذکر اولنان اسطوانه‌لرك موقعلری تبدیل ویازیلری خطاءً تغییر ایدلمش اولدیغی آکلاشیلور ، زیرا اسطوانهٔ سریرك شمال جهتی آرقه‌سنده واقع اولان اسطوانه اوزرینه « هذه اسطوانة الحرس » و بونك طرف شمالیسی آرقه‌سنده بولنان دیرکك اوزرینه دخی « هذه اسطوانة الوفود » عباره‌لری یازلمشدر ؛ بو یازیلرك سالف الذکر دیرکاره نقل ایدلمش اولمق خطاسی ابن فرحونك شبکه‌یه ملاصق اسطوانه‌نك توبه اسطوانه‌سی اولدیغنه حاصل ایلدیکی ذهابدن ایلری کلمشدر ، چونکه بو یازیلری یازدیرانلر وفود و حرس اسطوانه‌لری توبه اسطوانه‌سنك طرف شمالیسی آرقه‌سنده اولدیغی ظننه دوشوب شبکه آرقه‌سنده‌کی ایکی ملاصق دیرکك اوزرینه ذکر اولنان یازیلری یازدیرمشلردر ، بوایسه ابن فرحونك ذهابنی تصدیق وتأیید ایدر ، حالبوکه ، شبکه‌یه ملاصق اولان ستون اسطوانهٔ سریردر ؛ ۱۲۸۷ سنه‌سی بن بو یازیلرك توبه اسطوانه‌سی آرقه‌سنده بولنان اسطوانه‌لره نقل ایتدیرمك اوزره افاضل علمای اهل مدینه ایله بعد الاستشاره شیخ الحرم امین پاشایه مراجعت ایتمش ایدم ، فکرمی کرك امین پاشا و کرك مدینه قاضیسی محمد توفیق افندی تصویب ایتدیلر و فرقهٔ مخالفه سعایتنه قولاق ویرمدیلر ایسه ده امین پاشا مشیختدن انفصال ایلدیکی جهتله حصول مقصد میسر اولمدی §

۷ اسطوانه مربعهٔ قبر – در ؛ مربعهٔ قبر جلیل اسطوانهٔ جمیلی « مقام جبریل » اطلاق اولنان محل مقدسده « یعنی حجرهٔ معطره شبکه‌سنك انحراف غرب شمالیسی اتصالنده » واقع برستون موزوندر ، لکن اسطوانهٔ وفود ایله مربعهٔ قبر شریف ، اسطوانه‌سی آره‌سنده وکذلك حجرهٔ معطره شبکه‌سی اتصالنده دیکر بردیرك دها اولدیغندن « اسطوانهٔ وفود » برنجی واسطوانهٔ « مربعهٔ

قبر » اوچنجی و بو ایکیسنك آره‌سنده بولنان اسطوانۀ دیکر ایکیسنده ایکنجیسیدر §

حضرت فاطمه (رضی الله عنها) نك باب معلاالقاب سعادتخانه‌سی مربعۀ قبر جلیل اسطوانه‌سی یاننده اولدیغندن نبیّ اکرم (صلی الله علیه و سلم) افندیمز حضرتلری صباحلری سعادتخانۀ مشار الیها قپوسنی آچوب { السلام علیکم اهل البیت انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً } آیت جلیله‌سنی ایراد ایدرك و برقوله کوره { الصلاة الصلاة } دیه‌رك کریمۀ محترمه‌لرینی تلطیف وحسنین افندیلریمزك نمازه قالدیرلملری لزومنی تلمیح بیوررلر ایدی §

علامه ابن سلیمان « بوراده نماز قیلوب دعا ایتمکی خاطردن چیقارمامليدر ؛ حضرت فاطمه‌نك سعادتخانه‌سی قپوسی بورده ایدی ، دیه مسلم بکا سویلدی ایدی » دیمشدر §

مربعۀ قبر جلیل اسطوانه‌سیله اسمسز اولان ستون سالف الذکر بالآخره حجرۀ معطره داخلنه آلنمش اولدیغندن شیمدی زوّار کرام کرك بونلرك وکرك محراب فاطمه‌نك و بو محرابی حامل اولان اسطوانۀ لطیفه‌نك نعم زیارتلریله مغتنم اوله‌مامقده و محل شریف مذکور قبر سعادته محاذی اولدیغی جهتله بوراده نماز دخی قیله‌مامقده درلر §

علمای اسلاف حجرۀ سعادتی محیط اولان شبکه‌نك احداثنه و لاسیما بوشبکه‌یه کشاد ایدیلان قپولرك غلق و سد ایدلملرینه دها احداث و کشاد ایدلدکاری صره ده اعتراض ایلمشلر ایسه‌ده فائده ویرمامشدر §

٨ اسطوانۀ تهجد — در ؛ امام المتهجدین افندیمز حضرتلری بواسطوانه یاننده تهجد نمازی اداسنی معتاد بیوردقلری مناسبتله ستون مذکور « اسطوانۀ تهجد » نامیله مشهور اولمشدر §

اصحاب کرام یاتسو نمازی قلندقدن صکره سعادتخانه‌لرینه عودت و سید الابرار افندیمز حضرتلری اسطوانهٔ تهجد نزدینه برحصیر پاره فرشیله صلاة لیل اداسنه مداومت ایدرلر وعشر آخیر رمضانده بوموقع مبارکه حصیردن برچادر رکزیله ایچنده اعتکافه کیررلر ایدی ؛ مدققین اصحاب بعد مدة بوحاله کسب وقوف واطلاع ایلدکلرندن امام الانبیا افندیمز حضرتلرینه اتباعاً صلاة لیل قیامغه وبونلری کورنلر دخی صلاة لیل جماعتنده بولندیغندن کیده کیده صلاة لیل جماعتی چوغالمغه باشلادیغی جهتله واقف اسرار حکمت افندیمز حضرتلری برکیجه حصیر پارهٔ مذکوری قالدیروب حجرهٔ سعادتلرینه کیردیلر واظهار یأسله استقصای کیفیت ایدن اصحاب کرامه (صلاة لیلك سزه فرض اولمسندن احتراز ایتدم ! زیرا سز صلاة لیلی ادایه غیر مقتدرسکز !!!) جوابیله بیان مافی‌الضمیر بیوردیلر §

اسطوانهٔ تهجد — حضرت فاطمه (رضی الله عنها) یه منسوب اولان سعادتخانه‌نك طرف شمالیسی آرقه‌سنده اولوب مؤخراً تهجدگاه نبویه‌یی ایما ایچون محل مذکوره برمحراب فیض اشراب بنا ایدلمشدر ، محراب مذکوری استقبال ایدنلر باب جبریلی « صول » وباب الرحمه‌یی « صاغ » طرفلرینه آلمش اولورلر §

ذیل — مورخلر صحتنی تأمین ایله رسالتمآب افندیمزك تهجد نمازی قیلدقلری موقع انوره مؤخراً برمحراب وضع ایدلدیکنی وبو محرابه « محراب تهجد » نامی ویرلدیکنی خبرویره‌یورلر ؛ محراب مذکور موقف منبرنده شرق طرفنه متوجهاً واقف اولانلرك باب جبریل صول طرفلرنده قالمق لازم کلور ایسه ده شیمدی اول مقام فیوضات اتسام شبکهٔ سعادت داخلنده و خارج شبکه‌ده مرئی اولان محراب تهجدك آرقه طرفنده اولوب طاقنه موضوع مرمر طاش اوزرینه { هذا متهجد النبی صلی الله علیه وسلم } عباره‌سی یازلمشدر §

بو محراب شريف امام سمهودى عصرنده تجديد اولنوب سالف الذكر مرمرك فوقنده ديكر برمرمر وضعيله بومرمره (برز الامر بتجديد اعمادة الحجرة الشريفة من السلطان الاشرف قايتباى اعز الله انصاره وان ذلك على بن الخواجة الجناب الشمس بن زمن) عبارهسى وبوعبارهنك فوقنه دخى تاريخ تعميرى يازلمش ايدى ، فقط ٨٨٦ حريقى خطوط منقوشهٔ اعمدهيى محو وازاله ايلمش اولديغندن حجرهٔ سعادتك اساطين قديمهسنى تبديل ومحراب قديم تهجد يرينه يكى برمحراب تأسيس ايتديلر §

محراب جديد حضرت فاطمة الزهرا (رضى الله عنها وعن ابيها) افنديمزك مرقد عليهلرى صندوقهسنك قدم شريفلرى جهتنه ملاصق اولوب ايكى آرشوندن مرتفعجه ونماز قيلهجق محلى براز چيقورجه اولهرق بالاسى عمودى وشكل وهيئتى مربعدر §

باب الجنائز — بو محراب شريفدهٔ قبلهيه متوجه اولانلرك صول طرفلرنده قالور ايسهده شبكهٔ سعادت داخلنده قالمش بولنديغى جهتله بوراسنك زيارتى متعسردر ؛ فقط محراب شريفك اوزرى مستور وبناءٔ عليه شبكهٔ سعادتك او جهتى قرانلق اولديغندن خدمهٔ مسجد قنديللرك فتيللى وياغلرينى قويدقلرى زمانلر حجرهٔ سعادت قپوسنى فتح وكشاده مجبور اولورلر ؛ محراب شريف مذكورك زيارتيله مستسعد اولمق ايستيانلر حجرهٔ لطيفه قپوسنك صورت محرره وجهله آچيلمسنى كوزهديرلر ايسه بلكه زيارته موفق اوله بيلورلر . يوقسه اوقات سائرهده زيارتك امكان واحتمالى يوقدر ؛ مكركه جوائز وفيره ويا وسائط مجبرهٔ سائره ايله بريول بولنمش اوله ؛ بو محراب مقدسك حذاسنده وشبكهٔ سعادت خارجنده برمحراب صغير دها واردركه بوقاروده « محراب تهجد » ديو تعريف اولنان محراب لطيف ايشته بو محراب شريف اولوب بونك جناح يمين ويسارينه

(امر العمارة هذه المهتجد الشريف عبـد الفقير المعروف بالتقصير مولانا السلطان الملك الاشرف ابو النصر قايتباى نصره ۸۸۸ سنه) عباره‌سى وبالاى طاق معلا نطاقنه دخى جلى برخطله (بسم الله الرحمن الرحيم و صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم ، قال الله تعالى ومن الليل فتهجد به نافلة لك عسى ان يبعثك ربك مقاماً محموداً) آيت جليله‌سى يازيلوب تذهيب ايدلمش و بوخطك فوقنه‌ده سلطان محمود خان عدلى ابن السلطان عبدالحميد خان مرحومك خطّ دست شاهانه‌لرى اولان (حسبنا الله ونعم الوكيل) لوحهٔ مزينه‌سى تعليق اولنمشدر §

زمانمز زوارينك محراب تهجد ديو زيارتيله تبرّك ايتمكده اولدقلرى محراب شريف ايشته مهماامكان تعريف ايدلمش اولان محراب لطيف اولوب مورخلرك ادلهٔ مقنعه اتيانيله خبر ويردكلرى مأثر مقدس داخل شبكه‌ده قالان اسطوانهٔ مسعود وانفسدركه عصر عالئ مجيد خانيده تجديد اولنوب اوزرينه آيت تهجد يازلمشدر ؛ مع مافيه مسجد سعادتك هر بر موقع ومحلنك فضل وشرفى قابل اعتراض اولمديغندن هر نره‌سى زيارت اولنسه اجر ومكافات معنويه حصولى مأمولدر §

مسجد شريفك عصر سـعادتده موجود اولان ستونلرى ذكرايلديكمز سكز عدد ديركدن عبارت اولوب صكره‌لرى ديركلرك عددى اوچيوز يكرمى يدى يه بالغ اولمش يعنى لزوم شرعى اوزرينـه مسجد شريف توسيع وتجديد اولنمغله عدد اساطين آرتمشـدر ؛ فقط كرك مهاجرين وكـرك انصاردن اولان اصحاب كرامك اعاظمى على العموم بوسكز ديره‌كك اطرافنده نماز قيلوب عبادت ايتمش اولدقلرندن حجرهٔ سـعادت زيارتنى قصد ايدن ذواتك اساطين مذكوره نزدنده آيروجه آيروجه تحريمه بندنماز اولوب دعا ايتملرى اقتضا ايلر §

اساطين مشروحه‌دن بعضيلرى داخل اولمق و هر صره‌سى دردر ستون

موزوندن عبارت بولنمق اوزره روضهٔ مطهرهٔ حضرت پیغمبریده اوچ صره اسطوانهٔ بی بهانه واردر §

سلطان سلیم — خان ثالث عصرنده اشبو مبارك دیركلرك درت عددی اوزرینه دردر و یدی عـددی اوزرینه ایكیشر و برینه‌ده یالكز بربیت بدیع الترکیب تحریر وتذهیب ایدلمشدرکه ابیات خلوص آیات مرقومه جنتمکان سلطان سـلیم خان ثالث بن سـلطان مصطفی خان ثالث (علیهم الرحمة و الغفران) حضرتلرینك طبع درربارلری آثار دیانت شعارندندر §

برنجی صره اساطین اربعه‌سنده مسطور اولان ابیات بونلردر :

﴿ ۱ اسطوانه [*] ﴾

السـلام ای مهبط وحی امین * جانله عاشق سـكا روح الامین
آسمانه فخر ایدر یردن كوكه * جای جسم پاكك اولمغله زمین
طاق گردون عماد شوكتك * اولدی معنیده زهی رکن رکین
دستگیری اول سلیم خانك مدد * كیم قویم اوله قیام ملك ودین

﴿ ۲ اسطوانه [**] ﴾

ای کرم ملکنه سلطان کریم * قوللغك فخر بیلور شاه سـلیم
پاپشوب قائمهٔ عرش كبی * شرعك اركانه ایلر تعظیم
بندهٔ خاصدر احسان ایله * دوجهانده بكا ای لطف عمیم
روضهٔ پاككه یوز بیك صلوات * هر بری باشنه یوز بیك تسلیم

---

[*] بو دیرك منبر سعادتدن اعتباراً برنجی اسطوانه‌در .

[**] بودخی كذلك منبر سعادتدن اعتباراً ایكنجی اسطوانه‌در .

﴿ ٣ اسطوانه [١] ﴾

ای کل روضهٔ دین اسلام * سکا هردمده هزاران سلام
نیجه رشك آور یاقوت اولمز * قصریکه اولدی ستون سنك رخام
حبذا شاه سليم ثالث * قیلدی رفعتله بوخدمتده قیام
کرم ایله آکا ای اکرم خلق * لطفدر بنده‌لره دأب کرام

﴿ ٤ اسطوانه [٢] ﴾

معلی روضهٔ فخر رسالت * آنك تحتنده‌در کلزار جنت
ستون رفعتن طوبی کوریدی * اولوردی جبهه فرسای فراغت
سليم خان ابن سلطان مصطفی یه * زهی دولت نصیب اولدی بوخدمت
آکا دنیاده همت آخرتده * شفاعت یارسول الله شفاعت

آتی الذکر اساطین اربعهٔ مبارکه محراب النبی اوکونده اولوب منبرسعادتدن حجرهٔ معطره شبکهٔ عالیسنه قدر برصره اوزرنده مرکوزدر •

﴿ ٥ اسطوانه [٣] ﴾

نوله فخر ایتسه یازارکن خامه نعتی خدمتن
اول رسول کبریانك وصف ذات دولتك

---

[١] بودیرك منبر سعادتدن اعتباراً اوچنجی اسطوانه‌در .
[٢] بودخی منبر سعادتدن اعتباراً دردنجی اسطوانه‌در .
[٣] کذلك منبر سعادتدن اعتباراً بشنجی اسطوانه‌در .

حبذا محبوب حقدر کورمامش مثلن فلك
نوردن بر سروه بكزتمش كورنلرك قامتك

﴿ ٦ اسطوانه [١] ﴾

خلقت دنيايه باعث ذات پاكيدر آنك
عرش اعلا ايله نسبت قيلمه قدر ورفعتك
حمد اوله حقه بزى چون امتندن ايلدى
نيجه ممكندر ادا ايتمك بوشكرك نعمتك

﴿ ٧ اسطوانه [٢] ﴾

دعوئ كفر وجهالت ايليان بدمشربان
كلديلر ايمانه كوردكده ظهور شوكتك
جوهر خاك قدومى توتيادر چشممه
خاك راهى روشن ايلر روز حشرك ظلمتك

﴿ ٨ اسطوانه [٣] ﴾

ايكى عالم آفتابى سنسين اى فخر رسل
پرتو مهركله بولدى دين ودنيا زينتن

---

[١] بو ديرك منبر سعادتدن اعتباراً التنجى اسطوانه‌در .
[٢] بودخى منبر سعادتدن اعتباراً يدنجى اسطوانه در .
[٣] كذلك منبر سعادتدن اعتباراً سكزنجى اسطوانه‌در .

ایلمزسین بر قولکدن لطف احسانك دریغ
ای شهنشاه جهان لطف ایت روا قیل حاجتن

اشبو اساطین اربعهٔ مبارکه دخی سالف الذکر برنجی صره ده بولنان اسطوانه‌لرك آرقه‌سنده اولوب كذلك منبر سعادتدن اعتباراً صاییلور ٭

﴿ ۹ اسطوانه [۱] ﴾

ملهم اولدم یازمغه بن نسخهٔ اوصافنی
ایلدم بهر شفاعت نعت پاکی خدمتن
شانه لایق نیجه اوصافه اولسون قدرتم
لایقنجه حق ایدر تعظیم خلق عزتن

﴿ ۱۰ اسطوانه [۲] ﴾

ای کرم کانی ظلام غمدن آزاد ایت بنی
شاهلر چونکیم دریغ ایتمز قولندن رأفتن
شمع شوقك پرتوی هردم درونمده ینار
سینهٔ پرسوزك افزون ایلدی گرمیتن

﴿ ۱۱ اسطوانه [۳] ﴾

نه فلکلرده ملکلر انس وجن هپ بنده‌در
خدمتنده پادشاهلر بولدی شان وشهرتن

[۱] بودیرك منبر سعادتدن اعتباراً طقوزنجی اسطوانه‌در .
[۲] بودخی منبر سعادتدن اعتباراً اوننجی اسطوانه‌در .
[۳] كذلك منبر سعادتدن اعتباراً اون برنجی اسطوانه‌در .

دائما ذکر صلاتی اوله اورادم بنم
بخش ایدرسه اول شه تخت رسالت همتن

﴿ ١٢ اسطوانه [١] ﴾

بیك صلات ایله سلام اولسون روان پاکنه
ایلر الهامی رجا نقد شفاعت رخصتن

اشبو درت ستون مبارك دخی اوچنجی صره‌ده بولنان اساطین متبرك اولوب اون ایکنجی اسطوانهٔ مسعوده‌یه مؤذن محفلنه التصاقی اجلدن (اسطوانة المکبریه) دخی دینور §

استطراد — فی زماننا ذکر اولنان اساطین مبارکه داخل اولدیغی حالده مسجد سعادتك ٢٢٩ اسطوانه‌سی واردر ، بونلرك یکرمی بشی روضهٔ مطهره‌نك داخلیه حولنده قصوری مسجد شریفك جهات سائره‌سنده در ، فقط دیوارلرك آره‌سنده قالمش اولان کمر آیاقلری بوحسابه داخل دکلدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٨ }

بین المحدثین — (صفه) اطلاق اولنان مقام واجب الاحترام مسجد سعادتك نره‌سنده اولدیغی واصحاب صفه دنیلان ذوات کرام کیملردن عبارت بولندیغی ذکر وبیاننده‌در §

اصحاب صفه — نك محل اقامتی اولان صفهٔ شریفه قاضی عیاض

[١] بودیرك منبر سعادتدن اعتباراً اون ایکنجی اسطواندر .

مرحومك تحقیق ایدوب خبر ویردیكنه كوره مدینهٔ منوره مسجد سعادتنك منتهای شمالیسنده ایدی ، هجرتسرای نبویه‌یه توارد ایدن فقرای اصحاب مذكور صفهٔ شریفه‌ده اقامت ایله سبحانه وتعالی حضرتلرینه كیجه‌لی كوندوزلی عبادت ایدرلرایدی ؛ نماز ، بیت مقدسه طوغری قیلنوركن مسجد شریفك محرابی ذكر اولنان صفهٔ مسعوده‌نك یرنده ایدی ، قبله‌نك مكهٔ معظمه‌یه تحویلندن صكره اول محل مبارك غربای مهاجرین اقامه‌سنه حصر ایدلدی ؛ چونكه تحویل قبله وقوعندن اوّل صفهٔ مذكوره محلنده محراب مخصوص اولمدیغندن قبله‌نك تحویلنی متعاقب غربای اصحاب اقامه‌سیچون مخصوص بر كولكه‌لك یاپدیرلمش وبناءً علیه سكنی ومأواسی وعیال واولادی اولمیانلر بوكولكه‌لكده اوتورمغی اعتیاد ایلمشدر §

آلتنجی وجهه‌نك برنجی صورتنده دخی برنبذه‌جك بیان اولندیغی اوزره خاطر نواز امت (علیه وعلی آله افضل التحیة) افندیمز حضرتلری مهاجرین كرام چوغالدیغی زمانلر مدینه اهالیسیله معارفه‌لری اولمیان ضعفانی بو محل مباركده ایوا وهر آن وزمان التفات جهاندرجات نبویه‌لریله سرفلاكت افسرلرینی موازیٔ فلك اعلا بیوررلر ایدی ؛ مدینهٔ دار الضیافه‌یه هجرت و اول صفهٔ مباركه‌ده اختیار آرام واقامت ایدن غربا حقنده ساعت بساعت متزاید اولان حسن توجهات پیغمبری مدینه اهالیسیله اغنیای مهاجرینی دخی اصحاب (صفه) دن اولمق آرزوی وجدانیسنه دوشوردیكندن التفات غفران آیات عالیه‌یه حصه دار اولمق ایچون اهل مدینه فقراسی ده صفهٔ مذكوره‌ده اقامته دوامله اصحاب (صفه) دن معدود اولدیلر ؛ بناءً برین رسالتمآب افندیمزك آزاد بیورمش اولدقلری كوله‌لردن ذات اقدس نبوی خدمت مستلزم المفخرتنده بولنانلرك اكثریسیله اثر نبویه‌دن آیرلماق تصور خالصانه‌سنده اولان اقربای سلطان دین وسادات انصار و مهاجریندن برچوق ذوات صفهٔ شریفهٔ مذكوره‌ده اوتوروب اصحاب صفه ایله همحال اولمغی اقدم آمال

ایدندیلر وبوسایه‌ده آنلر دخی اصحاب (صفه) کروه سعادت انبوهی صابینه ادخال ایدلدیلر §

اصحاب صفه — نك فقر واحتیاجلری تعریف ایدیله‌میه‌جك بر درجه‌ده ایدی ؛ ابوهریره حضرتلرندن روایت اولندیغنه کوره ایچلرنده برطاقم ذوات کرام وار ایدی که حسب الاحتیاج بتون بتون چپلاق قالوب هزار تعب ومشاقله آنجق عورت محللرینی ستر واخفا ایده‌جك قدر برر بزٔ پارچه‌سی تدارك ایده‌بیلمشلر ایدی ؛ بزٔ ، پارچه‌سی تعبیر ایتدیکمز لباسپاره‌لر دخی برسیاقده اولیوب بعضیلری نسبتاً اوزونجه وبعضیلری قیصه‌جه اولدیغندن بونلرله بللرندن آشاغیلرینی صارارلرایدی ؛ فقط بزلری قیصه‌جه اولانلر آنجق دیزلرینی ودها اوزونجه اولانلری نهایت بالدیرلرینی احاطه‌یه کافی برحجمده ایدی ، بوحال ایله نماز قیلمق آداب شرعیه خارجنده اولدیغندن اثنای نمازده عورت یرلرینی محافظه ایچون ازارٔ مقامنده استعمال ایتدکاری بزلری طورطوپ ایدوب آیش آره‌لرینه آلمق صورتیله نمازلرینی کراهتدن قورتارورلر ونمازی بعد الاکمال او بز پارچه‌لرینی ینه بللرینه صاروب اوتوررلر ایدی §

اصحاب صفه — نك اقوات یومیه‌سی دخی خورما کبی بعض اشیای خسیسه‌دن عبارت ایدی ؛ فقط هرنه وقت برمحاربه اولسه علی العموم موقع حربه کیدرلر وفرق مخالفه ایله غایت شجیعانه برصورتده مقاتله ایدرلرایدی ؛ فضلای اصحابدن فضالة بن عبد الله حضرتلری بیوررلرکه : برکون مسجد سعادتك زوایای شمالیه‌سندن برکوشه‌ده نماز قیلاردم ، ناکاه اصحاب صفه بردنبره آیاغه قالقوب برسکوت فوق العاده ایله استادهٔ موقع تعظیم واحترام اولدیلر ؛ مکر سلطان تختکاه دین (علیه صلواة الله المعین) افندیمز حضرتلری تشریف بیوررلر ایمش ، یکانهٔ عالم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز اصحاب (صفه) صفنه تقرب

ایلدکلری اثناده { اکر نزد الهیده نقدر محبوب اولدیغکزه واقف اولسه کز ایدی، فقر واحتیاجکزك آرتمسنی تمنا ایدردیکز ! } بیوردیلر §

اصحاب صفه — غایت فقیر وکافه‌سی محتاج نیم لقمهٔ فطیر اولدقلرندن جوهرکان سخا (علیه وعلی آله اصفی التحایا) افندیمز حضرتلری صباح اقشام کندیلرینی اطعام ایدرلرایدی ؛ اغنیای اصحاب دخی فرمان جهان مطاع نبویه‌یه امتثالاً هر بری درجهٔ ثروتلرینه کوره ایکیشر اوچر فقرا آلوب خانه‌لرینه کتوررلر ایدی §

جناب فضاله‌نك شو روایتی اصحاب صفه نك نه درجه فقیر اولدقلرینی وشدّت جوع واحتیاجه نه مرتبه متحمل بولندقلرینی ایضاحه کافی ایسه‌ده ابو هریره حضرتلری مشار الیهمك حال و شانلرینی اوکره نوب رسالتمآب افندیمزه عرض و اخطاره تعیین بیورلمش اولمق ملابسه‌سیله اول سعادتمندلرك احوالنی اصحاب سائره‌دن دها ایجه بیلورلر ایدی §

حضرت ابو هریره — بیوررلرکه : رفیقلرمدن یتمش قدر کیمسه کوردمکه بیچاره‌لرك سترعورت ایده‌جك برر (ازار) ویا (ردا) لری اولمدیغندن چیر چیلاق ایدیلر ؛ بونلرك بر طاقمی کرچه برر اسکی بز پارچه‌لری بولوب عورت یرلرینی ستر ایده بیلمشلر ایدیسه‌ده اکثریسی اسکی بز پارچه‌سی دخی تدارك ایده مدکلرندن اللرینی اوکلرینه قپایوب ستر عورت ایدرلر ایدی ؛ قادر بیچون { تعالی شانه عما یقولون } حضرتلرینه یمین ایله سویلرمکه : برکون بنم دخی آچلغه تحمل قالمامش ومدار صبر وتحمل اولور تصوری اوزرینه قارنمی بیره طیامش ایدم ؛ کیدرك آچلغم ممتد واضطراب وجودم مشتد اولمغله یردن برطاش آلوب بطنمه باصدیردم؛ مرادم آچلغه برچاره بولمق ایدی ، حالم بردرجه‌یه واردی که حیاتمدن نا امید اولوب براهل مروّت مروریه مدّ نظر ایچون رهکذاره چیقدم، براز وقت صکره صدیق اکبر ومتعاقباً واقف اسرار

بشر حضرتلری ظهور ایتدیلر و برتبسم حیات بخشله طرف خالصانمه احالهٔ جاسوس نظر ایدوب « تعال یا اباهریره » دیدیلر . آرقه‌لرندن کیدرك بالاستیذان سعادتخانه‌لرینه کیردم ، برقدح سوت بولوب بوسوتی کیمك کتوردیکنی سؤال بیوردیلر وحرمسرای همایونلرندن « فلان کیمسه عرض واهدا ایتدی » جوابنی اخذله (ای ابو هریره ! بوسوت اصحاب صفه‌نك حقیدر ! کیدوب آرقداشلریکك جمله‌سنی بورایه کتور ؛ سزلر مسلمانلرك عزیز و محترم مسافرلریسکز ؛ سزك نه‌اهل وعیال ونه‌اموال واشیا وخانه ومأواکز واردر !) بیوردیلر ؛ بنم آچلغم حدّوتعریفی کچمش وقدحك سوتی کوزیمه آزجه کورونمش اولدیغندن « یارسول الله ! بو برقدح سوت آنلری نوجهله اشباع ایده‌بیلورکه تمام یتمش کیمسه‌درلر » افاده‌سیله سوتك درجهٔ کفایه ده اولمدیغنی اشراب ایتمك ایستدم ایسه‌ده « سن آنلری کتور ! جناب حق سوتك برکتنی احسان ایدر ! » جواب معجزه ایجابنی آلدیغم جهتله اصحاب صفه‌یی آرقه طاقوب خاکپای عالیلرینه یوز سوردم ؛ قارنمز طویحه‌یه قدر مذکور قدحی الدن اله کزدیروب بر بر ایچدك ؛ قدحك سوتی برقطره قدر بیله تناقص ایتمدی ، مع مافیه بزده آرتق ایچه‌جك قدرت قالمدی ؛ اولدرجه طویمش و حرص کرسنکی ایله اول قدر سوت ایچمش ایدك که نفس آلمقده زحمت چکردك ! §

ابو هریره — حضرتلرینك شو تعریفندن دخی آکلاشیلورکه اصحاب صفه‌نك فقر و احتیاجلری نزد عالئ پیغمبریده مانع قدر واعتبار اولمیوب فقری تزاید ایدن هرهانکی برذاتك مزیت اعتباری اونسبتده آرتاردی ؛ حامئ دین اسلام (علیه الصلاة والسلام) افندیمز حضرتلری هرنه وقت مسجد سعادتی تشریف بیورسه‌لر مشار الیهمی التفات جهاندرجات مخصوصه ایله تلطیف ایدرلر وعقیب صلواتده هر برینی مجلس ملائك انیس سعادتلرینه آیری آیری جلب واحضارله استفسار خاطر ایلرلر ایدی §

قبائل اطراف عرض اسلامیت ایلمك اوزره الچیلر کوندرمکه باشلادیغی

واسلامیتی قبول ایدوب اتمامك بیننده متحیر قالان قریشیلر مدینهٔ دارالسکینه‌ده چوغالدیغنی آوآنده اشراف قریش اصحاب صفه حققنــده روز افزون اولان توجهات اکسیر آیات حضرت رسالتپناهی‌یه حسد ایدرك مشارالیهمك مجلس پیغمبریدن طرد وابعاد ایدملری طریقنی جستجویه قویولدیلر ؛ حتی برکون « اقرع » بن حابس تمیمی ایله عیینه بن حصین فزاری ودها بر طاقم کیمسه‌لر نائل عزّ حضور واصحاب بدردن اوتوز قدر فقرای مهاجرینك بدر البدور آسمان رسالت وفخر الوجود فلك نبوت ﴿ علیــه وعلی آله المع التحیة ﴾ افندیزی هاله کبی احاطه ایلمش بولندقلرینی کورملریله کمال کبر وغرور وعظمتلرندن بی‌عقل وشعوراولوب « یارسول الله ! فقرای‌اصحابدن ابن مسعود ایله بلال حبشی ومقداد بن الاسود وسلمان فارسی ایله صهیب السنان الربعی ودها بونلره مماثل بعض غربایی مجلس عالیکزدن دور ایدرایسه‌کز ! بزکه اعاظم اقوام‌قریشیه ایچنده واجب الرعایه اولولردنز، ذات عالیٔ رسالتپناهیلریله همبزم صحبت اولوب دین اسلامه دائر مکالمات ایدر واستماع احادیث وقرأن ایلرز ؛ وفود عرب کثرت اوزره کلوب کیتمکده و بزلری اسافل ناس آره ســنده کورمکده‌درلر ؛ بوحال‌ایسه بزم شانمزه ایراث شین ایدر ، بزم بین‌الناس قدر واعتباریز واردر !!! ، اکر بزم ایچون آیروجه بر محل مخصوص عالی ارائه بیوریلور ایسه اقوام عرب الچیلری فقرا اوزرینه درکار اولان فضل ومزیت ورجحانمزی تصدیق ایدرلر ! » دیه مباهات فروشلق ایلدیلر ایدی §

سرورانام — افندیز حضرتلری ﴿ بن مؤمنلری مجلسمدن طرد وابعاد ایده‌مم ﴾ جوابنی ویردیلر ایسه ده « فقرا ایله مجالست بزم ایچون موجب عار وخجالتدر ؛ هیچ اولماز ایسه بزکلدکجه حضور پرنوریکزده بولنان فقرابرشی بهانه‌سیله مجلسدن قالقوب کیتسونلر ؛ بواصوله رعایت اولنور ایسه بزده سکا عرض انقیاد ومطاوعت ایدرز ! ﴾ نهجیله استحصال رضا واویولده برقطعه عهدنامهٔ همایون احسان بیورلمسنی رجا ایلدکلرندن معدن حلم وکرم ﴿ صلی الله

عليه وسلم ﴾ افنديمز حضرتلری مرقوملرك ایستدكلری وجهله بر عهدنامه یازدیرمق ایچون حیدر كراری جلب واحضار ایتدیلر ، فقط متعاقباً ﴿ مریداً لوجه الله تعالی صباح اقشام ربلرینك ذكرینی ایدنلری مجلسكدن طرد ایتمه ؛ آنلرك اعمالی حسناتندن سكا برشی یوقدر ؛ طرد ایدر ایسه‌ك ظلم ایلمش اولورسین ؛ امور دنیاده ناسك اختلافی كبی امور دینده دخی بعضیسنی بعضنسیله تجربه ایدوب فقرایی سبق ایتاملری سببیله اشراف قریشه ترجیح ایلدك ؛ تا اول اشراف دیه‌لر كه بزم بینمزده بونلرمیدر ؟ كه الله تعالی آنلره ایمانی احسان ایلدی ؛ الله عظیم الشان نعمت اسلامه شكر ایدنلری اعلم دكلیدر ؟﴾ افادهٔ حكمت استفاده‌سنی شامل اولان ﴿ ولا تطرد الذین یدعون ربهم ؛ الی آخر الآیه ﴾ كریمهٔ جلیله‌سی رونق فروز مجلس نزول اولدیغندن صدر آرای بزم انبیا ﴿ علیه وعلی آله صنوف التحایا ﴾ افندیمز حضرتلری تسطیر عهدنامه‌دن صرف افكار و اصحاب صفه ﴿ رضی الله عنهم ﴾ حضراتنی جلب و احضار ایله حقلرنده لامعه بخش نزول اولان آیت جلیله‌یی تلاوت بیوردیلر §

استطراد — اولوقتلر قبائل عرب ایچنده وبالخاصه طوائف قریشیه‌دن بنو امیه ایله بنو مخزوم قبیله‌لری شعبه‌لرنده كبر و تعظم علت مهلكه‌سنه مبتلا برچوق بدلا وار ایدی ؛ بونلردن بر طاقمنك نخوت وغروری اول راده‌یه وارمش ایدی كه قوسقوجا دنیا ایچنده كندیلریله مصاحبته صالح برآدم كوره میوب « بزمله فرقدان آسماندن بشقه‌سی منادمه ایده‌مز » دیرلر ایدی وكبرك موجب غضب حق ومستوجب نفرت خلق اولوب برآدمدن همجنسی نفرت ایلدیكی حالده آنك حال تعیشی درست اوله‌میه‌جغنی یعنی متكبر اولان شخصه ﴿ الكبر علی المتكبر صدقة ﴾ وفقنجه هركس نظر حقارت ایله باقوب بناءً علیه مغضوب حق ومنفور خلق اوله‌جغنی بیلمزلر ایدی §

اشرف الانبیا — افندیمز حضرتلری « وائل » بن حجره مقطوعاً

برموقع احسانيله ملكنامه‌سنى بالتسطير كيدوب اول موقعك حدودينى ارائه وتعيين ايچون حضرت معاويه‌يى مأمور بيورمشلرايدى ؛ وائل، زيبايش بخش، قرطاس سطور اولان ملكنامۀ حكم علامه‌يى آلدقدن صكره دوه‌سنه بنوب حضرت معاويه ايله يوله چيقدى و ايجه مسافه قطع ايلدى ، معاويه دوه‌سى اولمديغندن ماشياً كيتمكده و حرارت شمس كيتدكجه كسب اشتداد ايله فوق التحمل بر درجه‌يه كلمكده اولديغندن ابن حجرك رديف مطيه‌سى اولمق يعنى قاعدۀ عرب اوزره مرقومك راكب اولديغى دوه‌نك قيچ طرفنه بنمك ايچون وائل بن حجردن مساعده ايستدى ايدى ؛ بوتكليف ابن حجرك كبر وعظمتنه طوقونمش اولمليدركه « اى معاويه ! سن اشراف واعاظم عربك هيچ برينه رديف مطيه اولمغه لايق كيمسه‌لردن دكلسين !!! » ديدى وجناب معاويه « اويله ايسه سنك آياغكده‌كى نعلين بنم آياغمده‌كى نعليندن صاغلامدر ، بارى آنى ويرده آياغم آزرده اولمسون » ديدكده « اى ابو سفيان اوغلى ! بنده بخل يوقدر ، لكن ملوك اطراف نعلينمى كيديككه واقف اولورلرايسه ، كبريمه طوقونور ! بكا قالورايسه دوه‌مك كولكه‌سنده يورويه‌رك كيتمك شرفى سنك ايچون كافيدر !!! » جوابيله اعطاى نعلينه دخى تنزل ايده‌ميه‌جكنى سويلدى ايدى ؛ برمدت صكره وائل بن حجرك خطۀ عظمتنه لشكر فقر واحتياج مستولى وحضرت معاويه سواد معظمۀ شامه والى اولديغندن ابن حجر معمورۀ شامه عزيمت وتقلبات دور پرجوردن عرض شكايت ايچون ابن ابو سفيانله بالضروره ملاقات ايلمش اولمسنه بناءً حضرت معاويه برحرمت فوق العاده ابرازيله وائلى سرير مخصوصنه بالاقعاد عطاياى كثيره وجوائز وفيره ايله دلشاد ايتديلر وماجراى سابقه‌يى خاطره بيله كتورميه‌رك ابن حجرى كركى كبى محجوب وشرمسار واخلاق محمدى ايله تخلق ايدنلرك نه‌كبى برمزيته مظهر اولدقلرينى ايما واشعار ايلدى !!! §

جناب معاويه‌نك ابن حجره وقوعبولان مقابلۀ جميله‌سى محكمۀ وجدانده

محاكمه ایدیله‌جك اولور ایسه قبائل عرب اشرافی اخلاقنك زمان سعادتده بردنبره تحول ایلمش اولدیغنه حکم ایدیلور §

عصر عالئ پیغمبریده صفت کبر وعظمت موجب غضب ربّ عزت اولدیغنی طوائف عرب متکبرلری آکلایوب اصلاح اخلاق ایتدکلرینه شبهه یوق ایسه‌ده مرویات آتیه زمان سعادت تباعد ایتدکجه عرب متکبرلرینك حال وشانلرنده ینه بیوك بر تحولات وقوعه کلدیکنی اثبات ایدر §

مثال — خلفای عباسیه دورنده بنی عبد الداردن بر متکبره « سن ملاقات ایچون نزد خلیفه‌یه نیچون عزیمت و قبیله‌مز حقنده حسن توجهلرینی جلب واستحصاله همت ایتمزسین ؟ » دنیلدکده « قورقارمکه اوزرندن کچه‌جکم کوپری یاخود راکب اوله‌جغم دوه بار شرف ومزیتمه تحمل ایده‌مز ! » رمز واشارتیله « خلیفه اکر بنم قدر وعظمتمه متناسب رعایتده بولنمز ایسه کبریمه طوقنور » دیمك ایستمشدر §

حجاج ابن ارطات — متکبرین قدیمهٔ عربدن حجاج بن ارطات ایسه جماعت ایله نماز قیلمقدن اجتناب و « سن جماعتله نماز قیلمق اوزره مسجده نیچون کلمزسین ؟ » دیانلره « اصناف مقوله‌سی کیمسه‌لرك ایکی طرفمه طوروب نماز قیلملرندن اوتانیرم ! » نه‌جنده اعطای جواب ایلر ایدی §

ابن ثوابه — ابن ثوابه‌نك کبری ایسه متکبرین عربك هپسندن زیاده وعظمت و نخوتی حجاج بن ارطات کبیلرك کبر و غرورندن دها اشنع و اقبح بردرجه‌ده ایدی ، کبار عربدن اولان بواحمق حریف حسب الایجاب ذراعدن بریله مکالمه ایتسه بعد المکالمه صو کتیرتوب آغزینی ییقار ایدی §

لمؤلفه الفقیر ﴿ متکبر ضرر کبرینی فرق ایتسه اکر * روز شب سینه‌سنی مشت ندامتله دوکر ﴾ انتهی §

ایشــته بو صفتلرله متصف اولان متعظمین قبائل ، اصحاب صفّه‌نك مجلس کروبی جلیس سعادتده بولنملرینی کندی حقلرنده حقارت عدّیله مشارالیهمكُ حضور عالئ پیغمبریدن طرد و ابعاد ایدلملریچون دورلو دورلو تشبثات شیطنتکاری‌یه قیام ایتدیلر ونهایة النهایه رسالتمآب افندیمزه رسمی برصورتده بیان مافی الضمیر ایدوب اوُ یولده بر قطعه عهدنامه دخی ایستدیلر ، لکن اولکروه پر شکوه کرك دنیادن و کرك دنیانك کار وکسبندن کلیت اوزره اعراض ایدوب ملازم مسجد سعادت ومداوم عبادت ربّ العزت بولندقلرندن ترویج افکاره موفق اوله‌مدیلر ؛ صدق وصفالری { ولا تطرد الذین .... } آیت جلیله‌سیله مصدّق اولان اصحاب صفّه‌نك عددینی دوزتیوزه وبرروایتده التیوزه قدر تعداد ایدرلرایسه‌ده « حلیة الاولیاء » مؤلفی (ابونعیم اصفهانی) تدقیقنجه اسامئ شریفه‌لرنده درکار اولان اختلافاتدن قطع نظر بر طاقملری تأهل ایدوب صفهٔ مسعودهٔ شریفه‌ده اقامتی ترك ایتمش وبر طاقملریده سیاحته چیقوب بالضروره اول مقام عالیــده دائمی صورتله اثبات وجود ایده‌مامش اولدقلرندن عددلرینك صحیحاً تعیینی ممکن دکلدر ؛ فقط کرك سیاحتده اولانلر وکرك تأهل ایتمش بولنانلر من جهة الحقیقه صفهٔ مسجدده موجود و حسب المزیّه درجهٔ واحده‌ده معــدود ایدیلر ؛ ایچلرنده ذی نفوذ و خاطرلری صاییلور کیمسه‌لر دخی بولنور ویوقاروده ایما واشارت ایدلدیکی وجهله حضرت « ابوهریره » جمله‌سنك رئیسی ونقیبی عد اولنور ایدی ؛ حتی جناب ابوهریره قبل عالئ پیغمبریدن صادر اولان امر و اراده موجب عالیسنجه جمله‌ســنك حال وشانلرینی تفقّد و استــفسار ایله سدهٔ سنیهٔ جناب رسالتپناهی‌یه عرض واخطار ایلر وسانحه پیرای ظهور اولان فرمان شریف اوزره عمل وحرکت ایدر ایدی §

ابو نعیم اصفهانی مرحومك اسامئ جمیله ومناقب جلیله‌لرینی ذکر وبیان بیوردیغی اصحاب صفه حضراتی بونلردر :

اسامئ سامئ اصحاب صفه

اوس بن اوس الثقفی ، اسماء ابن حارثة الاسلمی ، ابو عبدالله ثوبان بن بجدد ، ابوسعد ثابت بن وديعة الاوسی ، ابو ذرجندب بن جنادة الغفاری ، ابو عبدالرحمن جرهد اسلمی ، ابو سريحه حذيفة بن سيدالغفاری ، ابو عبدالله حارثة بن النعمان الانصاری ، ابو عبدالله سلمان الفارسی ، ابو عبدالرحمن سفينه ، ابو كبشه سليم الفارسی ، ابوهريره عبدالرحمن الدوسی ، ابو رزين ابو فراس الاسلمی ، ابن خصاصيه ، بشير بن يزيد ، ابو عبيده عامر بن عبدالله الجراح ، ابو مويهبه ، ابو ريحانه شمعون الازدی ، ابو برزة نضله عبيد الاسلمی ، ابو عسيب احمر ، ابو عيسى بن عريم بن سالم ، ابو اليقظان عمار بن ياسر ، بلال بن رباح الحبشی ، ثابت بن الضحاك الاشهلی ، جرهم ابو ثعلبة الخشنی ، جعيل بن شراقة الضميری الغفاری ، جازبة بن جميل الاشجعی ، حبيب بن زيد الانصاری ، حازم بن حرملة الاسلمی ، حنظلة بن ابو عامر فاسق ، حجاج بن عمرو المازنی ، حكم بن عمرو الشمالی ، حرملة بن اياس ، حبيب بن ايساق الخزرجی ، حسين بن علی بن ابوطالب ، حجاج بن عمرو الاسلمی ، جناب رب الارث التميمی ، خنيس بن خذافة السهمی ، خالد بن زيد الخزرجی ، خريم ابن اوس الطائی ، دكين بن سعيد الخثعمی ، رفاعة بن عبدالمنذر اوسی ، زيد بن الخطاب العدوی ، سعد بن مالك ابو وقاص الزهری ، سعيد بن عامر الحجمی ، سعد بن مالك الخزرجی ، سالم بن عبد الفارس ، سالم بن عمر الانصاری ، سائب خلاو ، سالم بن الحذيفة اليمانی ، شداد بن اسيد السلمی ، صالح شقران الحبشی ، صفوان بن وهب الفهری ، صهيب بن السنان الربعی ، طخفة بن قيس الغفاری ، طلحة بن عمرو النضيری ، طغاوی الدوسی ، عبدالله بن ذو البجادين مزنی ، عبدالله بن مسعود الهذلی ، عبدالله بن عبد الاسد مخزومی ، عبد الله بن عمرو بن حرام السلمی ، عبد

الله بن زيد الجهنى ، عبدالله بن انيس الجهنى ، عبدالله بن حارث الزبيدى ، عبدالله بن عمر الخطاب ، عبدالرحمن بن قرط الازدى الشمالى ، عبدالرحمن بن جبير حارثى ، عتبة بن غزوان ، عقبة بن عامر الجهنى ، عباد بن خالد الغفارى ، عمرو بن الخوف المزنى ، عمرو بن تغلب العنبرى ، عويم بن ساعدة الاوسى ، عويمر بن عامر الخزرجى ، عبيد بن سليم ، عكاشة بن محصن الاسدى ، عرباض بن سارية السلمى ، عبدالله بن حبيش الخثعمى ، عتبة بن عبد السلمى ، عتبة بن الندر السلمى ، عمرو بن عبسة السلمى ، عباد بن قرط الليثى ، عياض بن حماد المجاشعى ، عبدالله بن طهفة الغفارى ، عبدالله بن جعفر بن ابو طالب ، عبد الله بن منذر الجهنى ، فضالة بن عبد الاوس العمرى ، فرات بن حبان البكرى العجلى ، كعب بن عمرو الخزرجى ، كعب بن عمر السلمى ، كناز بن حصين الغنوى ، كنانة بن حصين العدوى ابو المدينة ، مصعب بن عمير العبدرى ، مقداد بن الاسود ، مسطح بن اثاثة القرشى ، مسعود بن ربيع الهوتى ، معاذ بن الحارث النجارى ، معاوية بن حكم السلمى ، مسعود بن ربيع القارى ، واثلة بن اسقع الليثى ، وابصة بن معبد الاسدى ، هلال بن مولى المغيره ، هند بن حارثة بن هند ، هبيب بن يسار ؛ رضى عنهم الله الستار §

اصحاب صفه‌نك صورت اعاشه‌سى

اوآخر سعادتده حورما آغاجلرينه برنوع خسته‌لق عارض اولوب حسب الحكمه خسته‌لنان آغاجلر قوروق دوكه‌جكلرى اثناده چيچكلرينك يوزده طقسان بشى چورويوب يره دوشر واصحاب املاكك سرمايهٔ سامان وثروتلرى بوصورتله محو وتباه اولوب كيدر ايدى ؛ ذرّاع اهالى ، بيك دورلو تشبثات ايله بو علتك چارهٔ سريعه‌سنى بولمغه قالقيشديلر و بو اوغورده خيلوجه فداكارلقلرده دخى بولنديلر ايسه ده سعى و غيرتلرى هب بوشه كيتمش وبوحالك دوامى تقدير ده مدينه باغچه‌لرندن حورما محصولى آنجق احتمالى

قالمه‌جغی کرکی کبی آکلاشیلمش اولدیغندن طبیب کائنات (علیه اسبغ التحیات) افندیمز حضرتلرینه مراجعت و استدعای داروی لطف ومرحمت ایتدیلر واول واقف اسرار حکمت حضرتلرندن اصحاب صفّه‌یه صدقهٔ خالصه اولمق نیت صحیحه‌سیله باغچه‌لری آفتزده اولانلرك برر صالقم خورما قوپاروب مسجد سعادته کتورملرینه دائر برامر مخصوص آلدیلر ایدی ؛ سادات اصحابدن معاذ بن جبل حضرتلری فرمان واجب المطاع پیغمبری‌یه هرکسدن اوّل متابعت یعنی باغچه‌سندن برصالقم تازه خورما قوپاروب مسجد سعادته ایصاله مسارعت ایتمش و جناب معاذك شو وضعیله باغچه‌سنده اولان خورما خسته‌لغی بالکلیه زائل اولدیغی شهنشاه خطهٔ رسالت افندیمز حضرتلرینه عرض وافاده قلنمش اولدیغندن هر باغچه صاحبنك مسجد سعادته برر صالقم خورما کتوروب اصحاب صفه‌یه توزیع ایتمسی بارادهٔ نبویه ذرّاع اهالی‌یه اعلان واشاعه ایدلمشدر؛ بناءً علیه باغچه صاحبلری مسجد سعادته برر صالقم تازه خورما کتیروب اصحاب صفه‌یه توزیع ایتمدکجه باغچه‌لرندن اولاد وعیاللرینه خورما یدیرمامکی عادت و خورما خسته‌لغی اندفاعندن صکره دخی اصحاب یسار وثروت اصحاب صفه صدقه‌سی اولمق اوزره مسجد سعادته تبرکاً خورما تقدیمی اصولنه رعایت وبو تبرّکی نفعی عام اولمق حسبیله ایفاده یکدیکری تسابقه غیرت ایلدیلر ؛ حضرت معاذ ایسه تقدیم ایدیلان خورمالری بالمحافظه اصحاب صفه حضراتنی اوقات مخصوصهٔ معینه‌ده جلب ومقاسمه ایدر ایدی ، اکابر اصحابدن محمد بن سلمه حضرتلری که سماحت فوق العاده سجیهٔ عالیه‌سنه مالك برفاضل احسن المسالك ایدی ، تازه خورما موسملرنده هر زه‌دن اولور ایسه اولسون، الینه کچن خورما صالقملرینی مسجد سعادته کتوروب ایکی دیرك آره‌سنه قویمغی وذات سامیلرینی کورنلرده برر ایکیشر صالقم تازه خورما تدارکیله مشار الیهك خورمالری یاننه براقمغی اصول اتخاذ ایلدیلر ؛ بو اصول محاسن شمول اصحاب صفه اعاشه‌سنی تسهیله مدار محض اولدیغندن خورما تقدیمی

تبركى تعميم ايدوب كيدرك قانون بلده حكمنى آلمغله ذرّاع مملكت بو قانون فوائد نمون احكامى مقتضاسنى ايفايه على العموم دوام و عصر سعادتده اصحاب صفه حضراتنى اولوجهله اطعام ايتديلر §

مسجد سعادت — ده خورما چوغالمغه باشلادقده معاذ بن جبل حضرتلرى آره لرينه خورما ييغيلان اسطوانه لره برر ايپ ربطيله خورما صالقملرينى بو ايپلره تعليق ايدر واصحاب كرام جناب معاذك آصديغى خورما صالقملرينى عصالريله سيلكه رك اصحاب صفه يى اطعام ايچون جلب و دعوت ومشار اليهم بعد التناول مسجد سعادتك منتهاى شماليسنده كنديلرينه مخصوصاً ياپديرلمش اولان سالف الذكر چار طاقه كيروب سبحانه و تعالى حضرتلرينه طاعت وعبادت ايدرلر ايدى §

خورمانك بو صورتله توزيعى خلفاى راشدين زمانلرينه قدر دوام ايتدى ، فقط صكره لرى مدينه ده خورمالقلر چوغالمش و غرباى وارده اصحاب صفه يه مخصوص اولان صفۀ شريفه استيعاب ايده ميه جك قدر تكثر ايتمكه باشلامش اولديغندن مدينۀ منوره واليلرى ذرّاع اهالى طرفندن ويريلان تبرك خورمالرينى اخذله برازينى صاتوب برطاقم صوقرباليله پاپوش ولوازمات سائره اشترا ايدرك مواسم حجده ورود ايدن فقراى زوّارى مدت اقامتلرنده اصول سابقه وجهله اطعام وعودتلرنده هر برينى بررصو قرباسى ومقدار كافى خورما اعطاسيله بكام ايدر اولديلر ؛ ولاة متأخرين ايسه صكره دن اتخاذ ايديلان اصولى دخى قالديروب فقراى زوارك اداره سنى دار الضيافۀ نبويه يه حواله ايتديلر ، شيمدى نه مسجد سعادته خورما تقديم ايدن ذرّاع ونه دد اطعام فقرا خصوص معتناسنى دوشونان صاحب اقتدار قالمش اولديغندن مدينۀ منوره ده پاره لرى ويپوب ايچه جكلرى قالميان فقرا بالذات صاحب رسالت ﴿ عليه اكمل التحية ﴾ افنديمز حضرتلرينه عرض احتياج ايله خاتمۀ كتاب ، مقاله سنده تفصيل اولنديغى وجهله مظهر مطالب ومقاصد اولورلر §

صور مشهوره وجهله اعاشه قلنان اصحاب صفه ایچون عصر سعادتده یاپدیرلمش اولان کولکه لکك موقع مسعودی محراب تهجدك شمال جهتنده کائن صفهٔ صفا افزادر، که بوصفهٔ مسعوده ایله محراب شریف تهجد آره‌سندن باب جبریله مرورایدلسه محراب تهجد مقصوره‌سی « صاغ » وصفهٔ اصحاب صفه مقصورهٔ مبارکه‌سی « صول » طرفده قالور §

اسلاف کرام — صفهٔ شریفهٔ مذکوره‌نك موقع مسعودینی الی قیام الساعه محافظه ایتمك تصوّر مصیبیله مسجد شریف سطحندن برآرشون قدر یوکسلتوب اطرافنی یارم آرشون ارتفاعنده اخشاب پارمقلق احاطه ایدرك حجرهٔ سعادت آغالری اقامتنه حصر ایلمشلردر ؛ افاضل زوّار ایله شیخ الحرم وسائر ذوات محترم، صلوات مفروضه‌یی بومقصورهٔ شریفه ایچنده ادا ایچون هربار صفهٔ اصحاب صفه ، مقصوره سنده اقامت وحجرهٔ معطره نوبتجی آغالری دخی بو محل اجملده نوبتکذاراوله‌رق اورادمخصوصه تلاوتیله امرار وقت وساعت ایدرلر ؛ غایت لطیف وروحانیتلی وفوق التعریف مبارك و دهشتلی برموقع متبرکدر : بوصفهٔ مسعوده اوزرنده قیلنان نمازك اشرفیت محل جهتیله اهمیتی انکار اولنه‌مز ایسه‌ده روضهٔ مطهره‌ده خالی محل بولنمق ممکن اولدقجه نمازلرك روضهٔ مطهره‌ده اداسی اولادر ؛ مکرکه ازدحام ناس روضهٔ لطیفهٔ نبویه‌ده خالی محل بولنمسنه حیلولت ایده ، اوحالده اصحاب صفه مقصوره‌سنده نماز قلنور واصحاب صفه‌نك تراجم احوال ومناقب فضائل اشتماللری خاطره کتوریلور ایسه مقصورهٔ مذکوره‌نك اهمیت موقعیه‌سی البته قابل تقدیر دکلدر !!! §

اول موقع بی‌مدانی توجهله صفا بخش وجدانی اولمسونکه ؟ محراب تهجد قارشوسنده وسعادتخانهٔ فاطمة الزهرا (رضی الله عنها) محراب تهجدك آرقه‌سنده اولوب روضهٔ مطهره جهت شرقیٔ قبلیسنده وحجرهٔ معطرهٔ جناب رسالتپناهی دخی روضهٔ مقدسه‌نك التقای غربیسنده‌در §

﴿ صورت ﴾

{ ٩ }

حجرهٔ معطرهٔ حضرت پيغمبری تعريفنده در §

بانئ اساس – عديم الاندراس شريعت ﴿ عليه اكمل التحية ﴾ افنديمز حضرتلری مسجد مدينه‌يی تأسيس بيوردقلری اثناده زوجات مطهرات والده‌لريمز ايچون برر حجرهٔ عليه ياپديرمق اوزره مسجد سعادتك برجهتنی خالی براقشلر ومسجد شريف ابنيه‌سنی بعد الاكمال جناب « سوده » ايله حضرت عايشه [*] ﴿ رضی الله عنهما ﴾ يه مخصوصاً ايكی باب خانهٔ بی بهانه تأسيسنه ابتدار بيورمشلر ايدی ؛ كرك بو ايكی خانهٔ چرخ آستانه‌نك وكرك زوجات مطهرات سائره حجرات علياتنك عرصه‌لری كاملاً حارثه بن نعمانك مالی ايدی ؛ جناب حارثه ذكر اولنان عرصه‌لری سلطان دين ﴿ عليه صلواة الله المعين ﴾ افنديمز حضرتلرينه بالتقديم كنديلری ديكر محله چكيله‌رك داور سرير آرای علیين افنديمز حضرتلريله مدت مديده قومشولق ايتمك شرف عالمبهاسنه مظهر اولديلر §

حارثه بن نعمان ابتدا سالف الذكر ايكی باب سعادتخانه عرصه‌سنی ويروب كندوسی اشبو عرصه‌لرك اتصالنده بولنان خانه‌سنه چكلمش و اقتضا ايتدكجه برر حجره‌لك عرصه اعطاسيله كندوسی تقديم ايلديكی عرصه‌نك اتصالنده كی سكنايه نقلی اعتياد ايلمش ايدی ، كه بو طريقله حجرات عليات ختامنده اوجوارده متصرف اولديغی املاكك كافه‌سنی بالا نشين كرمخانهٔ ايجاد حضرتلرينه عرض واهدا ايلمش اولدی §

---

[*] مسجد سعادت بنا اولنديغی تاريخده زوجات مطهرات نبويه مشار اليهمادن عبارت ايدی .

مخدوم الثقلين — افنديمز حضرتلرينك زوجات مطهراتلريچون طرح وتأسيس بيوردقلرى طقوز باب حجرۀ سعادتك برطاقى طاشله كرپچدن وبرازلريده خورما كراستەسندن اعمال ايديلوب اوزرلرى چامورله صيوانمش وسقفلرى كاملاً خورما دالندن ياپيدرلمش ايدى ؛ ديوارلرى على العموم اوچر آرشون ارتفاعنده وحضرت عايشه (رضى الله عنها) نك خانۀ سعادتلريله باب الرحمه آرەسنده يعنى حجرات علياتك جملەسى مسجد شريفك قبله وشرق جهتلريله شمال طرفنده اولوب قرة العين جهانيان افنديمز حضرتلرينك الك سوديكى ودروننده كثرت اوزره آرام واقامت ايلديكى خانۀ سعادت ، جناب عايشه (رضى الله عنها) يه مخصوص اولەرق ياپيلان حجرۀ كونين قيمت اولوب اول خانۀ بى بهانەنك باب معلا القابى حرم شريف قوملوغنه آچيلمش ويكپاره اولمق اوزره «عرعر» وعلى قول «ساج» آغاجندن برقناد كچيرلمش ايدى ؛ اصحاب كرام وتابعين بنام حضراتى بعد ارتحال النبى حجرات علياته دخالت واداى ركعات تحيتله محاسن نبويەيى يادوسينه كوب يأس وماتم اولەرق فرياد ايلر ومشتاقين جمال محمدى اولانلر دخى صلاة جمعەيى حجرات شريفه داخلنده ادا ايدرلرايدى ، كه شوحال اصحاب كرامك نبىّ محترم افنديمز حضرتلرينه اولان محبتلرينك درجەسنى اشعار و تعيينه كافيدر §

حكايه — بر كون رسول مكرم افنديمز حضرتلرى حضور پرنورلرنده بولنان ثوبان (رضى الله عنه) ك غايت محزون وغمناك اولديغنى كوروب « اى ثوبان ! نه اولدى كه بوقدر محزون وغمناك طورورسين ؟ » بيورديلر ايدى ؛ حضرت ثوبان متصدئ جواب اولوب « يارسول الله ! آخرتده سن انبياى كرامله مقامات عاليەده بولنەجقسين ! اوحالده بن سنك جمال پركمالكى كورەمز ايسەم حالم نيه منجر اولەجغنى دوشونديكمدن ايچون غمناكم » ديمسى اوزرينه {ومن يطع الله والرسول فاولئك الذين انعم الله عليهم} كريمۀ جليلەسى لامعۀ بخش نزول اولدى ؛ فقط بوقضيەيى زيد بن عبدربه حقنده دخى روايت ايدرلر §

جناب زيد فخر عالم افنديمزى اول قدر سورلردى كه جمال باكمالِ سعادتلرينى خيالخانۀ محبتلرندن برثانيه بيله چيقارمزلر ايدى ؛ رحلت نبويه وقوعنده باغچه‌لرنده مشغول ايديلر ، اوغلى كلوب طولاييسيله اول خبر سوزش اثرى ايصال ايندكده همان اللرينى قالديروب « يارب ! كوزلرمك نورينى ازاله ايت !!! تا كيم بوندن صكره كيمسه‌نك يوزينى كورمسونلر ! » ديدى وتيردعاسى هدفرساى قبول اوله‌رق كوزلرى اودقيقه‌ده كورمز اولدى ؛ رضى الله عنه §

ديكر — زيد بن الدثنه حضرتلرى دخى رسول اكرم افنديمزى پك آشورى سونلردندر ، ذات عاليلرى مشركين مكه الينه دوشوب اعدام ايدلمك ايچون حدود حرمدن طيشارى چيقارلديغى وقت ابوسفيان كلوب « اى زيد ! شيمدى سنك يركده محمد اولسه وسنك يريكه آنك بوينى اورولسه‌ده سن اهل وعيالكه اعاده ايدلسه‌ك !!! حظ ايدرميدك ؟ الله ايچون طوغرى سويله » ديوب « اى ابو سفيان ! رسول اكرم حضرتلرينه شيمدى اوتورديغى يرده برديكن باتسه وبنده اولاد وعيالم يانده بولنسه‌م ، واللهى راحتسز اولورم ! » جوابنى آلديغندن « بن محمدك اصحابى محمدى سودكلرى قدر آدم اوغلانندن هيچ بركيمسه‌يى كورمدمكه برينى سومش اولسون ! » جمله‌سيله اظهار تعجب ايلمشدر ؛ انتهى §

جماعت اسلام مسجد شريف حرمى استيعاب ايده‌جك درجه‌لره واردقده حجرات علياتك كافه‌سنى ييقوب عرصه‌لرينى مسجد سعادته علاوه ايتديلر ؛ بوحجرات علياتك هر برى ازواج مطهرات حضراتندن برينك عهده‌سنده ايدى ايسه‌ده زينب (رضى الله عنها) نك خانۀ بى بهانه‌سى ارتحالندن صكره امّ سلمه (رضى الله عنها) يه وجناب سوده (رضى الله عنها) نك خانۀ سعادت آشيانه‌سى عايشه (رضى الله عنها) يه وصفيه (رضى الله عنها) نك منزل بيعديل اقدسلرى دخى برمدت كذرانده وليلرى طرفندن حضرت معاويه‌يه

فراغ ایدلمش وحضرت عایشه جناب سوده‌دن [illegible]
اوتوز دقیقه اوتورمش عبدالله بن زبیر [illegible]

[illegible]
وصیت [illegible]
سعادتخانه‌ [illegible] عثمان بیك [illegible]

[illegible] دن بعضیلری حضرت [illegible] سعادتخانه [illegible] (رضی
الله عنها) [illegible] بر روایتده یوز [illegible] بیك و دیكر بر روایتده یالكز سكسان
بیك درهمه صاتون آلدیغنی و حضرت حفصه (رضی [illegible]) [illegible]
شهرلری عبیدالله بن عمر [illegible] حجاج ظالم عبدالله بن عمر
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
عبدالله [illegible]
[illegible]

﴿ صورت ﴾

﴿ ١٠ ﴾

سعادتخانهٔ فاطمه [illegible]

حضرت فا[illegible]
بخشش اقامت اولان [illegible]
السلام [illegible]

[illegible] دخى [illegible] حجرهٔ معطره جهتنه مائل اولديغندن [illegible] [illegible] حضرتلرى [illegible] [illegible] بونلره لر جناب فاطمه‌نك [illegible] استماع ايدرلر ايدى ؛ بركيجه حضرت عايشه [illegible] جناب فاطمه رضى الله عنهما [illegible] بعض مرتبه كفتكو [illegible] حضرت فاطمه عايشه رضى [illegible] كوجنه‌رك وفرمانفرماى [illegible] چك [illegible] قاپلمسنى رجا [illegible] حضرتلرى باب مذكورى [illegible]

حضرت فاطمه‌نك خانهٔ [illegible] حجرهٔ [illegible] طرفنده واقع محراب تهجد [illegible] جهت قبليسنده [illegible] دخى قبر جليل [illegible] قارشو بر پرده ايدى ؛ فخرالنساء [illegible] ذكر اولنان خانهٔ سعادت آشيانه داخلنده خجله [illegible] لاجل التعظيم [illegible] پارمقلق چكيلوب برمدت [illegible] وباب مذكوره شبكهٔ سعادت داخلنه آلنمشدر §

مسجد سعادت [illegible] هيئت حاضره‌سنه نظراً حضرت [illegible] حجرهٔ آستانه‌سى قبر جليل [illegible] محراب تهجد اسطوانه‌سى [illegible] ذات ساميه‌لرى محراب تهجد اسطوانه‌سى يانده كلين [illegible] بولنديقلرى [illegible] مذكوره‌نك و جهله [illegible] تعطيل [illegible] واقع [illegible] [illegible] خانهٔ سعادت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حجرات [illegible] بدلرلرى §

بو روایتلرك كافه‌سی اجلهٔ تابعین کرامدن اولان حسن بصری حضرتلرندن مرویدر ، ذات سامیلری حجرات نبویه‌دن هر نوقت بحث ایده‌جك اولسه‌لر « بن قبل البلوغ زوجات مطهرات حجرات علیاتنی زیارت ایتدم ، صغیر السن بولندیغم حالده بیله الیمی اوزادوب سقوف بیوتی مس ایدر ایدم ! » تعریفیله حجرات علیاتك نقدر باصق برحالده طرح وتأسیس ایدلمش اولدقلرینی ذکر واتیان ایدرلر ایدی ؛ رحمة الله علیه §

﴿ صورت ﴾

{ ١١ }

عصر سعادتده مسجد النبی یه ناظر اولان قپولرك توجهله قپادلدقلری تعریفنده در §

عصر سعادت حصر حضرت پیغمبریده مسجد شریف اطوافنی محیط اولان خانه‌لرك برری مسجد سعادته دیكرلری جهات سائره یه ناظر اوله‌رق ایکیشر قپولری اولدیغندن بیوت مذکوره اصحابی هر نوقت ایسترلر ایسه مسجد شریف داخلنی سیر وتماشا ایده‌بیلورلر ایدی ؛ خطیب منبر اسلام افندیمز حضرتلری دار بقایه رحلتلرندن بش کون مقدم منبر منیر سعادتلرینه چیقوب { حق سبحانه وتعالی حضرتلری بر بنده‌سنی ذات احدیتیله دنیایی اختیارده مخیّر قیلدی واول بنده افندیسنی اختیار ایتدی ، ذات اجلّ واعلادن غیری خلیل اتخاذ ایده جك اولسه‌م ایدی ، افراد امتمدن مال و صحبت جهتیله بنی ممتنداراتیمش اولان صدیق اکبری دوست ایدینور ایدم ، مع مافیه آره‌مزده اخوّت ومودّت اسلامیه واردر ، آنك قپوسندن بشقه مسجدمه ناظر بولنان قپولرك كافه‌سنی سدّ وبند ایتمکزی امر وتوصیه ایدرم ! } مآل سوزش اشتمالنی متضمن غایت بلیغ برخطبهٔ مؤثره ایرادیله مسجد سعادته ناظر اولان قپولرك قپادلمسنی امر و فرمان بیوردیلر واشبو خطبهٔ بلاغه اوزرینه بین الاصحاب

بعض مرتبه گفتگو ایلدیکنی استماعله ینه برکون اصحاب کرامی جلب ایله {ابوبکرك قپوسندن غیری کافهٔ ابوابك انسدادی امرنده کچن کون ایرادٔ ایتدیکم خطبه‌نك مؤدیٔ قیل وقال اولدیغنی ایشتدم ! آنك قپوسنده مشهود باصرهٔ یقینم اولان نور ، سائر اصحاب قپولرنده رؤیت ومشاهده اولنمقدن دوردر} دیدیلر ؛ برنجی خطبه‌ده ذکر اولنان « بنده » لفظندن بالذات نفس نفیس پیغمبریلری مراد بیورلمش ایدی ، جناب صدیق کیفیتی ادراك ایلیه‌رك ومبدأ خطبه‌ده جناب رسالتمآب افندیمز آخرتی تشریفلری زمانی حلول ایلدیکنه اشارت بیوردقلرینه تأسفلر ایدرك اولقدر آغلایوب صیزلادیلر که مسجد سعادتده بولنانلری حیرتده براقدیلر وایکنجی خطبه ایراد بیورلمسیله برابر مسجدسعادت اطرافده بولنان خانه‌لرك اصحابی مسجدشریفه ناظر اولان قپولرینی درآن ساعت سدّ وبند ایلدیلر ؛ بعض راویلر « خطبهٔ نبویه‌ده استثنا بیوریلان قپو ، حضرت حیدرك باب معلا جناب سعادتخانه‌سی ایدی ، چونکه مشار الیهك خانهٔ بی بهانه‌سی مسجدسعادتك یانی باشنده اولوب دیکر قپوسی یوق ایدی » دیدیلر وسدّ ابواب حقنده یکدیکره مباین برچوق احادیث شریفه نقل و بیان ایلدیلر ایسه ده احادیث منقوله‌نك برازلرنده حضرت صدیقك و برازلرنده جناب کرارك قپوسی استثنا بیورلمش اولدیغندن « سد ابواب ارادهٔ حکمت عاده‌سی ایکی دفعه شرفصادر اولوب برنده حضرت علیدن دیکرنده حضرت ابو بکردن غیری کافهٔ بیوت اصحابنك مسجد سعادته ناظر قپولرینك قپادلمسی امر و اراده بیورلدی » دنیلسه احادیث مرویه‌میانی توفیق ایدلمش اولور ایدی ؛ بو قپولرك انسدادینه سبب ایسه انقلابات زمان ملاحظهٔ حکمت لحاظه‌سی ایدی ، چونکه مسجد سعادت اطرافده بولنان خانه‌لرك کافه‌سنه مسجد شریفه ناظر برر قپو آچیلمش ایدی ، بوقپولر اکر قپادلمامش اولایدی ، زفته رفته عارض اولان رقابت توسیع بیوته سببیت ویره‌رك بوجهتله اولرك صاچاقلری مسجد سعادت دیوارلرینه التصاقله ظهور

[illegible] ايدي [illegible] بوغاز [illegible]

بالذات [illegible] اولوز ايدي، بونلردن [illegible] حضرت [illegible]

كاور ايدى؛ بوحالده حضرت [illegible] لانمق

اقتضا ايدر ايكن سبب ندر كه آنلرك [illegible]

جناب حيدرك خانهٔ بى بهانه سى مسجد شريفه متصل اولوب [illegible]

قپوسى [illegible] و دخول وخروج ايچون هر خانه [illegible]

اولديغى [illegible] باب [illegible] جناب سعادتخانه [illegible]

ويريلور §

اصحاب كرام انسداد ابوابدن ابراز تأثر واظهار [illegible]

اوفق بر پنجره كشادينه رخصت عالى استحصال [illegible]

[illegible] ايدوب اوفق بر پنجره آچديلر [illegible]

حضرتلرى قبل الارتحال [illegible] وفقط [illegible]

حضرت صديقك [illegible] و بواشارت خفيه ايله

جناب صديقه بيعت يعنى [illegible] خلافت [illegible]

ايما وتلميح بيورديلر §

[illegible] نبوینك [illegible] سابقه

مسجد سعادتك صورتی جامع اولوب مسجد سعادتك قاچ كره و كیملر طرفندن توجهاً توسیع وتجدید ایدلدیكنی وقبور ثلاثه‌نك اشكال حاضره‌سنی بیان وارائه ایدر §

صورت

{ ١ }

مسجد سعادتك برنجی دفعه توسیع اولندیغی ذكرنده در §

حضرت صدیق — زمان خلافتنده فتنه‌لرای ظهور اولان ارتداد عربان مسئلهٔ مهمه‌سیله اوغراشدقلرندن مسجد سعادتك توسیع وتجدیدینه باقه‌میوب یالكز بعض یرلرینی اصلاح وتعمیر ایلمشلر ایدی ؛ صكره‌لری جماعت مسلمین مسجد سعادت استیعاب ایتمیه‌جك درجه چوغالدیغندن فاروق اعظم حضرتلری سنهٔ هجرتك اون یدنجی سنه‌سی كبار مهاجرین وانصاری جلبله « بن فخر محسن پیغمبریدن { مسجد شریفی توسیع ایتملیدر } سوزینی ایشتمش وبحمده تعالی شو آرالق جماعت اسلامیه‌نك چوغالدیغنی چشم افتخار ومباهاتله مشاهده ایلمش اولدیغمدن مسجد شریف حرم نبوی‌یی توسیع ایتمك ایسترم ! » دیمش وبو رأیی عند العموم حسن تلقی ایله آلقشلانمش اولمسی اوزرینه حجرات عالیات جهتنه طوقونمیه‌رق یالكز قبله دیواری [illegible] ییقوب اون آرشون قدر [illegible] چكدی ومسجد سعادتی كندی زمانی جماعتنی استیعاب ایده‌جك درجه توسیع ایله دیوارلرینی [illegible] ایدی واوزرینی [illegible] چاطیسنده بر قولده ایكی ودیكر قولده [illegible] اوچ [illegible] قالدیردی. بریسی باب السلام وایكیسی باب جبریل جهتلرنده ودیكری [illegible] باب الرحمه [illegible] قسمنده اولمق اوزره آلتی عدد [illegible] مسجد [illegible] ایكی آرشون قالقنجه‌یه

قدر احجار منحوته ایله اوردور دی ؛ بناءً علیـه مسجد سعادت اول وقت فوق العاده دینه جك بر درجه ده کسب انتظام وشهرت ایتمش وسطح داخلیسنك طولی (١٤٠) وعمقی (١٢٠) آرشونه وارمش ایدی که بو عمارتده توسیع ایچون قبله وشام طرفلرندن اوتوز آرشون قدر یر علاوه ایدلمش اولدی §

بعض راویلر — مسجد النبینك اولوقت قبله جهتی اون بر قولاج وقبله طرفندن دیوار شامی یه دکین قرق آرشون ایدی ؛ دیدیلرکه بو حسابه کوره حضرت فاروق عرضاً یکرمی ذراع علاوه ایلمش اولور ؛ مسجد شریف عملیاتی رهین ختام وانجام اولوب تعمیر وتجدیده محتاج بر یری قالمدقده حضرت فاروق باب النساء جهتنه قوم فرشیله اوراسنی دخی مسجد الحرام حرم محترمی قوملوغنه تطبیق ایتدی ؛ مسجد سعادتك اوزمانکی قوملوغی خالد بن ولید حضرتلرینه منسوب اولان رباطه متصل اولوب اصحاب کرام بو موقع اقدسه طوپلانوب انشاد شعر ایدرلر ایدی ؛ بو عادت نبیّ محمود الخصال افندیز حضرتلرینك جناب حسان بن ثابت ایچون مسجد شریفه کرسیٔ مخصوص نصبیله مذمت کفاری متضمن قصائد اوقوتمش اولمسی جهتله غیر مزموم ایسه ده صکره لری سوء استعمال ایدلمش یعنی مسجد شریفك هر یرنده انشاد شعر اولنه رق دائرهٔ توقیر واحترامدن چیقامق کبی احوال غیر لایقه کوسترلمش ایدی ، جناب فاروق بو حالدن متأثر اوله رق مسجد سعادت حرم جنت توأمنده انشاد شعر ایدلمك عادتنی قالدیردی واو آرالق « سائب » بن زیدك مسجد شریفك بر کوشه سنده اوزانوب اویویا قالدیغنی کوروب کمال حدت وغضبله اویاندیردقدن صکره « سن اکر طائف اهالیسندن یعنی مکهٔ معظمه قبائلندن اولمسه ك ایدی ، عبرت عالم اولمق ایچون سنی دوکردم ! » سرزنشیله تکدیر و مسجد شریفك منتهای شامیسنه قوم دوشه یه رك اوراسنی انشاد شعر ایدنلرك اقامتلرینه حصرله حرم شریفدن تفریق ایلدی ؛ بو عمارتده حضرت فاروقك یاپدیردیغی دیوار و دیکدیردیکی اساطین استوارك هر جهتی مطبوع

ومستحسن اولوب آشاغیلری اشجار منحوته‌دن ، یوقاریلریده کرپیچدن ایدی ؛ روضهٔ مطهره‌نك قبله طرفنده واقع پارمقلغك خارجنده‌کی برنجی صرهٔ دیرکلری الآن عمر بن الخطابك علاوه ایتدیکی اساطیندن اولوب بعدالحریق سابق وجهله تجدید ومرحوم سلطان عبدالمجید خان جانب سامیسندن مرمره تحویل ایله فوق الغایه تأیید ایدلمشدر §

حضرت فاروق — توسیع مسجده تیشه‌زن شروع اوله‌جغی زمان عباس بن عبد المطلبی دعوت ایدوب « ای عباس ! حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك لطف واحسانیله عدد اسلام چوغالدی ؛ بوجهتله مسجد شریفی توسیعه لزوم شرعی کورندی ، مسجد سعادتك اطرافنده بولنان بیوت عرصه‌لرینی ساحهٔ فیض مساحهٔ مسجده ادخال ایتمك ایچون کاملاً اشترا ایدوب پاره‌لرینی ویردم ، یالکز امهات مؤمنین حجرات علیاتیله ذات عالیکزك خانه‌سی قالدی ، منازل ثریا عدیل امهاتی اشترادن حیا ایدرم ، فقط سعادتخانه‌کزی آلمق املنده‌یم ، اکر بیع ایدر ایسه‌کز طالب اولدیغکز یردن بدلنی اعطا ایدر وتبرّع بیوریلور ایسه عرض شکرانی ومحمدت ایلرم » مقدمه‌سیله سعادتخانهٔ مشار الیهی طلب ایدرك « بوخانه‌نك عرصه‌سنی بکا رسول اکرم حضرتلری احسان بیوردیلر وامور بناسنه تنزلاً معاونت ایلدیلر ایدی ؛ بوراسنی بیلور ایکن بندن خانه مطالبه‌سنه حقکز وارمیدر ؟ » جوابنی آلوب برمدت ادارهٔ کؤس محاوره‌دن صکره فصل دعوایی افاضل اصحابدن ابی بن کعب حضرتلرینك رأی و حکمنه حواله ایلدیلر ایدی ؛ ابی بن کعب حضرتلری ایسه معمار کارخانهٔ دین افندیمز حضرتلرندن نقلاً سرآغاز کلام اولوب (جناب واهب متعال تعالی شانه عن الشبیه والمثال حضرتلری داود ﴿ علیه السلام ﴾ ك بر مسجد بنا ایتمسنی اراده وجناب داود بیت مقدس عرصه‌سی اطرافنه دائراً مادار بر خطّ مربع الاضلاع کشیده سیله بو عرصه‌یی جامع اتخاذ ایده‌جکندن چیزدیکی دائره داخلنده بولنان خانه‌لری اشترا ایتمك املنده

بولنديغنى اصحاب بيوته بيان وافاده ايتمش ايدى ؛ چيزيلان دائره داخلنده بولنان بيوت اصحابنك كافه‌سى حضرت داودك امر و افاده‌سنى حسن تلقى وقبول ايدوب خانه‌لرينى ويردكارى حالده ايچلرندن بريسى جناب داود ﴿ عليه سلام الله الودود ﴾ حضرتلرينه مخالفتله خانه‌سنى ويرمامك ايسته‌مش و مشار اليه حضرتلرى اول خانه‌يه بر قيمت تقديريله تخمين قلنان مبلغى ويروب جبراً آله‌جغنى بيان ايلمش اولديغندن ﴿ يا داود ! بنم ايچون تأسيس ايده‌جكك خانه‌يه مال مغصوب ادخال ايتمك صددنده‌سين ، حالبوكه بنم ايچون ياپيله‌جق خانه‌ده مال مغصوب بولنديرلمسى لايق دكلدر ﴾ خطاب عتاب اشراب الهيسى صدور ونبى مشار اليه حضرتلرينى بحضور ايتدى) ديه‌رك جناب عباسى حقلى چيقاردى وعباس بن عبد المطلب حضرتلرى دخى ابى بن كعبك حكايهٔ بيطرفانه‌سندن محظوظ اوله‌رق سعادتخانه‌سنى بلا بدل مسجد سعادته ترك وتبرك ايتدى ؛ منبر منير شريفدن اعتباراً باب السلامه منتهى برنجى صره ستونلرندن بشنجى ديركك يرى اولوقت حضرت عباسك مسجد سعادته قاتيلان عرصه‌سى وآنك قارشوسيده مروان بن حكمك خانه‌سى ايدى §

عند البعض اخذ واشتراسنده منازعه ايديلان خانهٔ بى بهانه بانئ بنيان شريعت ﴿ عليه افضل التحية ﴾ افنديمز حضرتلرينك ديارحبشه‌ده بولنان جعفر بن ابو طالب ايچون تفريق بيوردقلرى عرصه ايدى ؛ بوعرصه‌نك جناب فاروق نصفنى وحضرت عثمان بن عفان دخى نصف ديكرينى اخذ واشترا ايدوب مسجد سعادته علاوه ايلديلركه ابن خطابك عرصهٔ مذكوره‌نك يالكز نصفى ايچون بيك يوز درهم بدل ويرديكنى روايت ايدرلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٢ }

مسجد سعادتك ايكنجى دفعه نوجهله توسيع وتجديد اولنديغى ذكر وتفصيلنده در §

مسجد سعادت — اون اوچ وعلى رأى اون سكز سنه قدر فاروق اعظمك ياپديغى هيئتده قالوب فقط عدد اسلام رفته رفته چوغاله‌رق حرم شريفك آله‌ميه‌جق درجه‌يه وارديغندن ابن عفان حضرتلرى يكرمى، طقوزنجى وياخود اوتوزنجى و على رواية اوتوز برنجى و ياخود خاتمهٔ سال، خلافتلرى اولان اوتوز بشنجى سنهٔ هجريه ربيع الاخرى خلالنده مسجد سعادت ابنيه‌سنى بتون بتون ييقوب غايت كوزل ومنتظم برهيئتده توسيع و تجديد و ذات ساميلرينه مخصوص اولمق اوزره برده مقصوره طرح و تأسيس ايله عمليات بنايى تمام اون آى ظرفنده رسانيدهٔ حدّ اتمام وغايت ايتديلر كه بو عمارت، مسجد سعادت ايچون ايكنجى دفعه‌كى توسيعدن عبارتدر §

مورخلر — مسجد سعادتك هدم و تجديدينه بك چوق سببلر بيان ايدرلر، بو اسبابك برى وبلكه برنجيسى مدينه اهاليسندن بعض ذواتك مظهر عزّ مثول اوله‌رق « جمعه كونلرى جماعت خارجده قالوب نماز قيله‌مامقده‌در؛ مسجدسعادت برازدها توسيع ايدلسه، كلان جماعتى كاملاً استيعاب ايدرايدى » ديملرى ايدى؛ چونكه جناب عثمان ﴿ رضى عنه الله المنان ﴾ افنديمز مسجد سعادتك لزوم توسيعنى عرض ايدنلرك افادات واقعه‌لرينى تحسين و اصحاب شورى ايله استشاره ايدرك مسجد شريفك ييقيلوب جماعت مسلمينى استيعابه كافى برحالده توسيع ايدلمسنه قرار ويردى وبركون صلاة ظهرى بعدالادا منبر سعادته صعودله « اى اصحاب رسول الله! بن مسجد شريفى ييقوب توسيع وتجديد ايده‌جكم، بوخصوصده اصحاب شورى ايله مذاكره ايتدم، جمله‌سى رأيمى تصويب و ترويجله حرم سعادتك محتاج توسيع و تجديد اولديغنى اعتراف ايتديلر » مألنده برخطبهٔ بليغه ايراد ايدوب اولبابده قامتماى اعتراض ومخالفت [*] اولانلره « بن، مؤسس بناى سعادت مبناى شريعت ﴿ عليه

---

[*] اعتراض ايدنلرك مرادى مسجد سعادتك بلا زينت تجديد ايدلمسى جهتنده ايدى؛ يوقسه حرم شريفك توسيع وتجديدى عموم طرفندن آرزو اولنور ايدى.

اقوى التحية ﴾ افندمیز حضرتلرندن ایشتدمکه ، ﴿ الله ایچون طرح مسجد ایدنلره حق سبحانه و تعالى حضرتلرى جنتده دنیاده یاپدیردقلرى مساجدك عینى احسان بیورەجقدر ﴾ سلفم بوخصوصده بنى سبقت ایتدى ، بنده آکا تقلید و اتباع ایده جکم » جواب صوابنى ویردى ایدى ؛ حضرت عثمانك ایراد بیوردقلرى خطبه بعض مرتبه قیل وقالى مؤدى اولدى ایسەده مؤخراً انعقاد ایدن مجلس عمومیده اتحاد آرا حاصل اولوب هر فرد مسجد سعادتك برصورت مطبوعه ومطلوبەده توسیع وتجدیدى لزومنى تصدیق ایتمش اولدیغندن حضرت خلیفه ایجابى قدر عمله جلب و احضار و صائم اولدیغى حالده بالذات هدم بنایه ابتدار ایدوب شرق طرفنى هیئت قدیمەسى اوزره ترك وقبله دیوارینى کاملاً هدمله بوجهتى توسیع ایتدى وجهات اربعه دیوارلرینى حجارهٔ منقوشه ایله تجدید ایدوب غرب (یعنى باب السلام) طرفنه قاعدەسى مربع بر دیرك دیکدى ، بو دیرك منبر سعادتدن باشلانیلوب باب السلامه طوغرى صاییلسه یدنجى ستون مبارك اولوب حضرت عثمانك منتهاى توسیعى و عبد الملكك اوغلى ولیدك مبداء تجدیدى اولدیغنى بیلنمك ایچون قاعدەسى مربع یاپدیرلمشدر ؛ بوعمارت جلیلەده مسجد شریفك طولى (١٦٠) یاخود (١٧٠) وعرضى (١٥٠) آرشونه ابلاغ ایدلمش یعنى حضرت عثمان مسجد سعادتى عرضاً اوتوز، طولاً یکرمى آرشون قدر توسیع ایدوب ابواب قدیمەسنى کاملاً ابقا ایلمشدر §

مسجد شریف — ك جهت شامیسنده « ابى سبرة بن رهمله عمار بن یاسر وطلحة بن عبد اللهك » وزوجات عالیاتدن «حفصه بنت عمر بن الخطابك » وطرف قبلیسنده « عباس بن عبد المطلبك » خانەلرى وار وبیوت مذکورەنك جملەسى رصانت ومتانت فوق العاده ایله شهرتشعار ایدى ؛ حضرت عثمان بیوت مذکوره نك کافەسنى اخذ و اشترا وصاحبلرینى برر صورتله تطییب وارضا ایدوب مسجد سعادت ساحهٔ فیض مساحەسنه علاوه ایتمش وهمخوابهٔ

سيدالبشر جناب حفصه بنت عمر ﴿ رضى الله عنهما ﴾ نك « بنم خانه‌مى مسجد شريفه ادخال ايلديككز تقديرده بن هانكى خانه‌ده اقامت ايدرم ؟ » ديسنه « ذات ساميه‌كزه واسعجه بر خانه بولوب مسجد سعادته منتهى بر ده يول آچارز » جوابنى ويرديلر وعبد الله بن عمرك خانه‌سنى ويروب بورادن مسجد شريفه منتهى واسع بر طريق كشاديله حضرت حفصه والده‌مزى تطييب وارضا ايلديلر §

حضرت عثمان — ك عمارتى اخشاب اعمده‌يى كرپيچه وكرپيچدن معمول بولنانلرى حجاره‌يه و سقفى ساج آغاجنه تحويلدن و قبله طرفنى حجرهٔ معطره شبكه‌سنه قدر توسيعدن عبارت اولوب (محراب عثمانى) ناميله اوج آراى اشتهار اولان محراب مقدس اولوقت تأسيس وعلاوه بيوريلان آثار جليله‌دن اوله‌رق محراب شريف مذكور طاقنك صاغ طرفنده شيمدى اسم جلال و صول طرفنده اسم پاك نبى متعال وبوايكى نام شريف مباركك اورته‌سنده دخى ديكر براسم جلال محرردر §

محراب عثمانى —- حرم شريف سعادتك ديوار قبليسى وسطنده اولوب صاغ طرفنده خطّ نفيس جلى ايله مسطور درت صره يازى واردر كه بو يازيلرك برنجى صره‌سنده ﴿ ان الله و ملائكته يصلون على النبى يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليماً ﴾ وايكنجى صره‌سنده ﴿ قدنرى تقلب وجهك فى السماء ﴾ واوچنجى صره‌سنده ﴿ فول وجهك شطر المسجد الحرام ﴾ آيات جليله‌سى دردنجى صره‌سنده ﴿ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ، ان سركم ان تقبل صلوتكم فليؤمكم علماؤكم فانهم وفدكم فيما بينكم وبين ربكم «وفى رواية» فليؤمكم خياركم ﴾ حديث لطيفى محرر اوله‌رق بويازيلرك كافه‌سى يالديزلانمش و دردنجى صره‌ده مسطور اولان حديث شريف درت كوشه واوچ سطر اوزرينه ترتيب ايدلمشدر ؛ صول طرفنده دخى صاغ طرفى كبى درت صره

اوزرینه محرر اولان خطوطك برنجی صره سنده { لقدجائكم رسول } الی قوله { وهو رب العرش العظیم } و ایكنجی صره سنده { فلنولینك قبلة ترضیها } واوچنجی صره سنده { وحیث ما كنتم فولوا وجوهكم شطره } آیات جلیله‌لری وردنجی صره سنده { قال رسول‌الله صلی الله تعالی علیه وسلم { اقیموا صفوفكم فانما تصفون الملائكة و حاذوا بین المناكب و لنبوا بایدی اخوانكم و سدوا الخلل ولا تجعلوا فرجة للشیطان فمن وصل صفا وصله الله و من قطع صفا قطعه الله عزّ وجل } حدیث لطیفی محرر اولوب بو یازیلرك برنجی صره‌لری خط كوفی ایله مرتب وعلی العموم آلتون یالدیز ایله مطلا ومذهبدر §

محراب اقدس مذكورك بولندیغی دیوارساطع الانوارك اتصالنده یعنی حرم سعادتك باب السلامدن رئیسیه مناره‌سنه ملاصق اولان دیوار شرقی یه قدر اولان یرنده بولنان قباب معلا القابك ایكی اوك صره سنده‌كی قبه‌لرك ایچ یوزلرینه فیرطولانی قصیدهٔ بلیغهٔ (بُردَه) یازلمش واشبو قصیدهٔ بدیعه باب السلام طرفندن باشلانیلوب مواجههٔ سعادتك دیوارشرقیسی اتصالنده اتمام ایدلدیكندن قباب متباقیه‌نك بعضیلرینه سورهٔ (یس) وسورهٔ (ملك) وبرطاقمنه‌ده موقعه مناسب بعض آیات قرآنیه كتب و املا اولنمشدر §

١١٩٨ — سنه‌سی محراب عثمانی دیوارلرنده علایم سقوط و انهدام كورلمش ودرعقب عرض واستیذان اولندیغندن سلطان عبد الحمید خان بن سلطان احمد خان طاب ثراه حضرتلری طرفندن مكمل بر صورتده تجدید وتزیینی خصوصی امر وفرمان بیورلمسی اوزرینه عهده‌سنه بنا اماتنی توجیه واحسان بیوریلان ذات بلا تأخیر مدینهٔ منوره‌یه كوندرلمش ایدی ؛ بوذات ، سادات واشراف مملكت و متحیرین مأمورین حكومت ایله محراب شریف مذكوری بالكشف ویریلان قرار موجبنجه محراب مذكورك ایكی طرفلرنده ومرمر طاشلر اوزرنده بولنان قایتبای مصری تاریخنی بوزمقسزین

يرلرندن ايندیروب قبله دیوارلرینك لازم کلان یرلرینی بعد التجديد ملك قايتباى تاريخنى ايكى سطر اوزرينه ترتیب ایله یینه اسکی یرینه وضع و تشيید ایلدکدن صکره تاریخ مذكور سطرلرينك آره لرینه بعد البسمله { الضحى } سورۀ كريمه سى وخاتمه سنه { صدق الله العظيم وصدق رسوله الكريم صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم ورضى الله عن سادات اصحاب رسول الله اجمعين } عباره سى وبو تاريخك برنجى سطرى اوزرينه { بنور رسول الله اشرفت الدنيا * ففى نوره كل يحيى و يذهب } قصيدۀ بليغه سى وبو قصیده سطورى فوقنه ده بعد البسمله { واركع السجود } قول جليلنه دكين { واذا يتلى ابراهيم } كريمۀ جليله سى { و انت السميع العليم } قول شريفنه قدر دخى { واذ قال ابراهيم } كريمۀ منيفه سى وبونك نهايتنه (وضعتها انثى) قول شريفنه دكين { سلام قولاً من رب الرحيم، ربنا واجعلنا مسلمين لك من ذريتنا امة مسلمة لك وارنا مناسكنا وتب علينا انك انت التواب الرحيم ، اذ قالت امرأة عمران } آيات بيناتى وبونلرك ذيلنه { سلام عليكم ادخلوا الجنة بما كنتم تعملون } كريمۀ منيفه سى وبونك ذيلنه { هنالك دعا ذكريا } قول شريفندن بدأ ايله { الى قول عاقر } وبعده { سلام عليكم بما صبرتم فنعم عقبى الدار } قول جليله لرى و دها صكره { واركعوا مع الراكعين } قولنه قدر { قال كذلك يفعل } آيت منيفه سى يازلمش واشبو آيات جليله برسطر اوزرينه مرتب ومحرر اولوب سطر طويل مذكور { صدق الله العظيم كتبه الفقير نقشى الاسكدارى غفر ذنوبه ١١٩٨ سنه } خاتمه سيله نهايت بولمش ايدى كه ، محراب شريف مذكورك طاق معلا نطاقى فوقنه بعد البسمله { ما كان محمد ابا احد } كريمۀ جليله سى { وكفى بالله وكيلاً } قول شريفنه دكين ومع البسمله { انما يعمر المساجد } آيت كريمه سى { من المهتدين } قول جليلنه قدر يازلمش وبونك ذيلنده { اللهم شفع هذا النبى فى مجدده السلطان عبد الحميد خان نصره الله } جملۀ دعائيه سى و محراب شريفك صاغ طرفنده بعد البسمله { قد نرى تقلب وجهك فى السماء } آيتى وبونك نهايتنده ايكى سطر

اوزرینه { قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان سركم ان تقبل صلوتكم فليؤمكم }
الى آخره حديث شريفى و بو حديثك طرفيننده اسماء النبي و محراب شريف
مذكورك صول طرفنده دخى { قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اقيموا
صفوفكم } الى آخر الحديث خبرلطيفى وبو حديث شريف سطرلرينك اطرافى
دخى اسماء شريفهٔ نبوى ايله توشيخ وسطور مذكورهنك زير وبالاسى ايله
ديوار قبلينك هر برطرفى احجار منقوشهٔ چينى ايله تزيين ايدلمش ايدى §

بوزولمقسزين ايندريلوب ختام تعميرده يينه محل قديمنه وضع ايدلمش
اولان قايتباى مصرى تاريخى شودر :

بعد البسمله { انما يعمر مساجد الله } الى قول جليل { عنده اجر عظيم }
صدق الله العظيم وصدق رسوله الكريم امر بعمارة الحرم الشريف نبوى
بعد احراقه فى ليلة صباحها عند ثالث عشر رمضان المعظم قدره جرى سنه ثمان
مأة وثمانين، سيدنا ومولانا العبد الفقير المعترف بالتقصير الراجى عفو ربه القدير
خادم الحرمين الشريفين الملك الاشرف ابو النصر قايتباى عزّ ونصره وذلك
بنظارة عبد الفقير محمد بن زمن وانشاد العمارة بالحرمين الامير سنقر الجمالى
وذلك فى الايام الامير شيخ الحرم الشريف غفر الله لهم { بسم الله الرحمن
الرحيم ، ان الذين ينفقون اموالهم } الى قول شريف { واسع عليم } صدق الله
العظيم وصدق رسوله الكريم ورضى الله عن الصحابة اجمعين، امر بعمارة هذه
الحرم الشريف النبوى المعظم من فضل الله تعالى الفقير الملك المعترف بالتقصير
الراجى عفو ربه القدير قايتباى وناظر العمارة محمد بن الزمن بمباشرة قاسم الفقير
شيخ الحرم وامير السادات الجمالى سنقر غفر الله لهم وكان الفراغ هذه الحرم
الشريف فى شهر رمضان سنه ثمان مأة وثمانين §

مسجد سعادت مقصورهسى

مقصوره — جوامع شريفه ومحرابلرى حذالرنده پادشاهلره مخصوص

اوله‌رق ياپيلان محفلره دينور ؛ جوامع شريفه قپولرينك داخلاً يمين ويسارلرنده دخی برر مقصوره بولنور ايسه‌ده بونلر عصريزدن بك آزوقت اولجه احداث ايدلمشدر §

مورخلر – مسجد سعادت مقصوره‌سنی اوّلا عثمان بن عفان ﴿ رضی الله عنه الرحمن ﴾ افنديمزك انشا ايتديرديكنه ذاهب اولوب « حضرت عثمان مسجد شريفی تجديد ايلديكی زمان ذات عالئ خلافتپناهيلرينه مخصوص اولمق وجناب فاروق اعظمه اهانت ايدن خائنلرك سوء قصدندن قورتلمق اوزره مسجد سعادتك قبله ديواری اوكونه زمين مسجددن ايكی آرشون قدر يوكسك واطرافی مشبك برمقصوره طرحيله بومقصوره‌نك ايچنده اجرای امامت ايتمكه باشلاديلر ايدی » ديديلر ؛ حالبوكه بومقصوره‌يی مروان بن حكمك ياپديرمش اولديغنی دخی روايت ايدرلر وبوكاده « دبّ » تهامينك كندی عليهنه قيام ايلمش اولمسنی سبب كوسترلر ؛ چونكه مروان بن حكم ، تهامه بلادينه برمأمور جابر كوندرمش وبو مأمور تهامه اهاليسندن « دُبّ » [*] اسمنده برينه فوق التحمل ظلم وستم تحميليله حريفی جاندن اوصاندرمش ايدی ؛ ايشته « بودب » نه‌ياپاجغنی شاشيروب نهايت مروانی قتل واعدام ايچون مدينه‌يه كيتمش وفقط موفق اوله‌ميه‌رق مسجد شريف داخلنده ياقه‌يی اله ويرمش ايدی ؛ مروان كندوسنه سوء قصد ايتمش اولان دبّی نيچون سوء قصد قمل وخيمنده بولاندك ؟ » سؤاليله استنطاق ايدوب « سن تهامه‌يه ظالم برعامل كوندرمش ايدك ! بوحريف ورودیله برابر بتم زاد وذخيره‌مي غصب والمده هرنه بولدی ايسه اخذ وضبط ايدوب اولاد وعيالمی آچ و بيعلاج براقدی ! بنده عاملی مأمور وارسال ايدن آمری قتل وتلف ايتمكی يمين ايتمش بولندم !!! سبب جرأتم ايشته بودر » جوابنی اخذله حريفی حبس وتسجين وقورقوستدن

[*] بعض راويلرك تحقيقنه كوره دبك اسمی « ذباب » ايمش .

مقدار كافی حجارهٔ منقوشه تدارکیله برمقصوره یاپدیروب اطرافنی تشبیك وترصین ایلدی ؛ بو مقصورهنك خارجیلردن « برك بن عبدالله » التمیمی غدرندن کندوسنی حفظ وحمایه مقصدیله حضرت معاویه طرفندن یاپدیرلمش اولدیغنی وبالآخره عمر بن عبد العزیزك مسجد سعادت ایچنده مقصورهنك وجودنی استهجانله ییقدیرمش بولندیغنی دخی روایت ایدرلر ایسهده مورخلرك برفرقهسی « ابن ابو سفیانك یاپدیرمش اولدیغی مقصوره شبکهسنی خلفای عباسیهدن ابو جعفر منصورك اوغلی (محمد مهدی بالله) ساج آغاجندن اولمق اوزره تجدید ایلدی ایدی » دیدیلر ؛ بوروایت اگر صحیح ایسه عمر بن عبد العزیزك حضرت معاویهنك یاپدیرمش اولدیغی مقصورهیی ییقدیرمامش اولدیغی آکلاشیلور ؛ شیمدی « مقصوره » پادشاهلرك نماز قیلملرینه مخصوص اولهرق تفریقی عادت حکمنده بولنان یعنی « محفل همایون » اطلاق ایدیلان محلّ توقیر وتعظیم اولوب بیوجك جامعلرك کافهسنده واردر که قبله دیوارینه ملاصق اولهرق محرابلرك بعضاً صاغ و بعضاً صول جهتلرنده بولنور §

﴿ صورت ﴾
{٣}

§ مسجدسعادتك دفعهٔ ثالثهده نهصورتله توسیع وتجدیداولندیغی ذکرندهدر

مسجد نبویه — یی دفعهٔ ثالثهده ولید بن عبد الملك تجدید و توسیع ایتدی ؛ مسجد شریف مدینه عبد الملك شامی زماننه دکین حضرت عثمان بن عفانك یاپدیردیغی هیئت مطبوعه اوزره قالمش وحال حاضرسی دها برچوق سنهلر تعمیره حاجت مس ایتمیهجك درجه واسع ومستحکم بولنمش ایدی ؛ عبد الملكك اوغلی ولید مسجد سعادتك دها منتظم ودها مزیّن برطرز ورسمده توسیع و تجدید ایدلمسنی آرزو ایدوب استانبول حکمداری (فیلپوس) ه

نامهٔ مخصوصه يازوب مقدار كافى متفنن عمله ايله ايجابى قدر فسيفساء جمله
كوندرلمسنى رجا ايتمش اولديغندن (فيلپوس) نصفى « قبطى » ونصف ديكرى
« رومى » اولمق اوزره سكسان نفر استاد شهرتشعار وقرق بيك دينار
قيمتنده برده آويزهٔ ناديده آثار كوندرمش ايدى §

وليد بن عبد الملك استانبولدن كوندرلمش اولان آويزه ايله عمله‌نك
ورودندن ممنون اولوب كرك بونلرى وكرك تجديد مسجد سعادت ايچون
كندى طرفندن تهيه وتدارك ايديلان مبالغ ولوازماتى برادر زاده‌سى عمر بن
عبد العزيزه [*] كوندردى ومع ذلك « طرف عاليكزه مسجد سعادت ابنيهٔ
مقدسه‌سنى توسيع وتجديد ايده جك قدر اقچه ولوازمات ايله برطاقم عمله
كوندردم ، وصولنده ابتدا زوجات مطهراتك بعده سائر خاطرى صاييلور
ذواتك خانه‌لرينى بالاشترا آكا كوره تجديد مسجده ابتدا وآلنان خانه‌لرك تقدير
اولنان بدلاتنى اعطا ايدك ، شايد اعطاى بيوته مخالفت ايدن بولنورايسه ،
قوهٔ جبريه ارائه‌سيله بومثللو ذواتك بيوت ومنازلنى هدم وخراب ومبالغ
مقدّره‌يى آلمدقلرى تقديرده تخمين ايديلان نقودى فقراى اهالى يه توزيع
وتصدّقه شتاب ايله‌يك !!! » مفادنده برده مكتوب تعدّى اسلوب يازوب
اشياى مذكوره‌يى ايصاله مأمور ايديلان شخصه ويردى ايدى ؛ مأمور
مرقوم شامدن قالقوب مدينهٔ منوره‌يه مواصلت وعمر بن عبدالعزيز حضرتلريله
ملاقات ايدوب وليدك مكتوبنى ويردكده عمر بن عبد العزيز ورود ايدن
لوازمات واشيايى برموجب دفتر اخذ وتسلمه ابتدار وسادات عظام ايله

[*] عمر بن عبدالعزيز اولوقت حجاز واليسى اولوب مدينهٔ منوره‌ده اقامت ايدرايدى ؛
مشار اليهك ده ده‌سى مروان بن الحكم ووالده‌سنك اسمى ليلى بنت عاصم بن عمر بن الخطاب
اولوب ذات ساميلرى امام جليل وبرشه عادل وجميل اولوب خامس الخلفادر ؛ ايكى سنه
بش آى سجاده نشين امارت وقرق ياشنده ايكن ارض حمصدن ديرسمعان دنيلان يرده عازم
تختگاه آخرت اولديلر .

اشراف ذوى الاحترام مدينه‌يى جلب و احضار ايدرك وليد بن عبد الملكك
كوندرديكى مكتوبى كوستروب اجراى اقتضاسنه موافقت ايدلمسنى بيان وتوصيه
ايتدكدن صكره « اكر بو مكتوبك مندرجاتى بعض آغر و غير لايق موادك
اجراى ايجابنى امر و اراده دن عبارت ايسه‌ده بونلره سكوتله ايشك صاحب
شريعت افنديمزه حواله ايدلمسى اقتضا ايدر ، زيرا (حرّه) وقعهٔ مكدره‌سى
هنوز خاطرلردن چيقاجق قدر وقت مرور ايتمدى » ديدى ؛ وليدك مكتوبى
سادات كرامى رهين خلجان ايتمش وهله حجرات علياتك هدمى حقنده اولان
فكر مضرّى جمله‌سنك ذهنلرينه طوقونمش اولديغندن بلا تأخير برمجلس
عمومى تشكيليله مدت مديده ادارهٔ كؤس مذاكره ومداولهٔ اقداح محاوره
ايتديلر ، هرفرد رأى و فكرينى سربستجه بيان و افاده ايدوب حجراتك هدم
ايتديرلمامك جهتنى التزامله رأى وفكرلرنده اصرار ايلديلر ، لكن ايچلرندن
بعض دور انديشلر « عمر بن عبد العزيزك ارائه بيورديغى طريق ، عقل وحكمته
هرحالده موافقدر ؛ اكر آنك رأى مصيبى خلافنه كيدر ايسه‌ك حرّهٔ مدينه
وقعهٔ متألمه‌سندن هنوز متنبه اولمديغمزى ميدانه قويمش اولورز ، روضهٔ
مطهره‌يى اقدام نافرجام شاميانه تكرار تلويث ايتديرمكدن ايسه وليدك امرينه
موافقت ايلمك اولادر » ديه هيئت شوراييى اقناعه صرف مساعى وغيرت
ايلدكلرندن اوزون اوزادى‌يه برسكوتدن صكره (واقعا اكر مخالفت ايده‌جك
اولور ايسه‌ك ، هم روضهٔ مطهره‌يى تلويث ايتديرمش و همده اولاد وعيالمزى
كندى اليمزله ايادئ اعادى‌يه تسليم ايلمش اولورز) فقراتيله يعنى برحرّه
وقعه‌سى دها ظهوره كتورمامك ملاحظه‌سيله على العموم مسجد سعادتك
اول صورتله توسيع ايدلمسنه قرار ويروب عبد الملك اوغلندن كلان مكتوبى
محله بمحله كزديره‌رك قرار واقعى اعلان واشاعه ايلديلر §

مدينه — اهاليسى سلطان تختكاه اسلام (عليه الصلاة والسلام) افنديمز
حضرتلرينك دنياده نه وجهله يشادقلرى آكلاشلمق يعنى اخلاف موحدينه

موجب عبرت اوله‌جق بيوك بر بركذار براغامق ايچون حجرات علياتك هدم ايدلمسنى ايسته‌مزلرايدى ؛ وليدك بودقايقى خاطره كتورميه‌رك « حجرات زوجاتى پيقوب مسجد شريفه ادخال ايده‌سين » فقرهٔ مستكرهه‌سيله عمر بن عبد العزيزه خطاب ايديشى بادئ يأس عموم وجالب حزن وغموم اولديغندن عمر بن عبد العزيزدن بيوت مباركه نك حاللرى اوزره ترك ايدلملرينى يعنى زوّار وحجاج آنلرك حالنى كوروب زخارف دنيويه‌دن اعراض ايتسونلرايچون بيوت مقدسهٔ زوجاتك پيقلمامسنه مساعده استحصال اولنمسنى رجا ايتديلر وعمر بن عبدالعزيز فقهاى مدينه‌نك اجماع واتفاقنى وليده عرض واشعار ايلديلر ايسه‌ده وليد فكرندن دونميوب « بهمه حال هدم ايدلمليدر ! » امرينى كونديركندن عمر بن عبد العزيز ناچار وليدك اراده‌سنى انفاذ واجرا وفقط حضرت فاطمه (رضى الله عنها) نك سعادتخانه‌سنى ترك و ابقا ايلدى §

وليدك مكتوب بى ادبانه اسلوبى سكنهٔ دارالسكينه‌يه نشر واشاعه ايدلديكى كون مدينهٔ منوره اهاليسى بيننده حاصل اولان هيجانى تعريف ايتمك غيرقابلدر ؛ حجرات مسعدت آيات نبويه‌نك هدم ايديله‌جكنى استماع ايدنلر جماداتى بيله رقته كتوره‌جك برحالده فرياد وفغان ايلديلر ؛ هر برى برطرفه چكيلوب حزين حزين آغلايه‌رق عالم بالا سكنه‌سنى مستغرق بحر اندوه و خلجان ايتديلر ايدى ؛ وليد بن عبد الملك بوخصوصده اولقدر رعايتسزلك و اول مرتبه حرمتسزلك ايتمشدركه حجرات علياتك عدم هدمى حقنده وقوعبولان قيل وقالى ايشتديكى آنده بالذات اول خدمت مكدّرده‌ده بولنمق ايچون نيت مجله مكهٔ مكرمه‌يه احرامبند عزيمت اولدى و بعد الحج مدينه‌يه اوغرايوب حجرات مطهراتك جبراً وكاملاً هدم ايديلوبده حضرت فاطمه (رضى الله عنها) والده‌مزك سعادتخانه‌سنك حالى اوزره ترك وابقا قلنديغنى كورونجه كمال غيظ وحدّتندن منبر سعادته چيقوب برخطبهٔ شنيعه ايراد ايتدى §

حضرت فاطمه — نك دارسعادت مدارى اولوقت (محسن) ابن حسن

بن علی بن ابی طالب (رضی الله عنهم) ك يد تصرفنده اولديغندن جناب محسن روزنهٔ خانه سنده اوتوروب وليدك خطبه‌سنی ديكلر ايدی ، محسن بن حسن حضرتلرينك بو وضعی وليدك تشديد خصومت وحدّتنی موجب اولمغله منبر سعادتدن اينوب برادر زاده‌سی عمر بن عبد العزيزی جلبله « بيوت زوجات كاملاً ييقلديغی تقديرده منزل فاطمه (رضی الله عنها) نك ابقاسی غير مناسب !!! اوله‌جغندن آنی دخی هدم ايتمكزی امر ايدرم ! » ديدی وعلی قول منبر سعادتدن اينوب سعادتخانهٔ مشار اليهانك ييقلمسنی امر ايتدكدن وجناب محسن بن حسنك (بن بو خانه‌دن چيقمامكه حتی هدم ايده سين !) ديسنه « چيقماز ايسه‌ك بنده سنك باشيكه ييقارم ! » جوابنی ويردكدن صكره مقدار كافی عمله جلبيله ييقديرمغه باشلادی ؛ اهالی كورديلركه وليد عنادنده اصرار ايتمكده و حضرت محسن اظهار صبر و ثباتله اول خانهٔ چرخ آستانه دن چيقمامق نيتنده‌در ؛ موحدين ايچون الی قيام الساعه اونودلميه‌جق براويغونسزلق دها وقوعه كتورلمامك ايچون اجرای نصح و پند ايله حضرت محسنی ارضا وحرمسرايی خلقيله برابر چيقاروب اول تاريخده « دار علی » اطلاق اولنان خانهٔ بی بهانه‌يه نقل وايوا ايتديلر §

بعض مورخلر — بو وقعه‌يی ديكر وجهله نقل ايدرلر ؛ ديرلركه « وليد بن عبد الملك » شامده ايكن حضرت فاطمه‌نك سعادتخانه‌سی ييقلمديغنه اخذ معلومات وآنك دخی بلا تأخير هدميله بيوت سائره كبی مسجد شريف حرمنه ادخالی حقنده حجاز واليسی عمر بن عبد العزيزه ارسال تعليمات ايتمش ايدی ، عمر بن عبد العزيز « جناب محسن » بن حسن بن علی ايله فاطمه بنت حسين بن علی بن ابو طالبه سكز بيك دينار ويردی ومشار اليهما حضراتی بوكا راضی اولمدقلرندن حسب الادب اختيار سكوت ايدوب « حضرت فاطمه (رضی الله عنها) نك خانهٔ سعادت آشيانه‌لری ايچون متصرفلری اولان جناب محسن بن حسن ايله بنت عمی فاطمه بنت حسين (رضی الله عنهم) ه سكز بيك دينار اعطا ايتدم ايسه‌ده

قبول ایتمدیلر ؛ ذات امارتپناهیلر ینه دخی معلوم اولدیغی اوزره مشار الیهما اعاظم سادات بتولدندرلر ، حقلرنده دها ایلری کیدلمك یعنی آنلره دخی آحاد ناس معامله‌سی ایدلنك لایق دکلدر » زمیننده ولیدك مکتوبنه اعطای جواب ایله اول خانهٔ بی بهانه‌یی حالی اوزره ترك و ابقا ایلمك مناسب اوله‌جغنی ضمناً ایما و اشراب ایتدی ؛ عمر بن عبد العزیز ، بو مکتوب اوزرینه ولیدك سکوت ایده‌جکنی مأمول ایدرایدی ، حالبوکه ولید عنید عمر بن عبد العزیزك مکتوب وفااسلوبنی آلنجه جناب محسن بن حسنه فوق‌العاده حدت ایتمش وعمر بن عبد العزیزه (بهمه حال آنلر دخی ارضا ایدلملی وشاید راضی اولمزلرایسه قوهٔ جبریه کوستریله‌رك خانه‌لری آلنوب ییقلملیدر !!!) نهج مستهجننده دیکر برمکتوب کوندرمش اولدیغندن عمر بن عبد العزیز بالضروره مشارالیهمایی جلب وارضا و حرّهٔ شرقیه قربنـده اساس افکن اسـتقرار اولان (دار علی یه) نقل وایوا ایلدی §

عمر بن عبد العزیز — کرك بوسـعادتخانه‌نك و کرك زوجات سائره حجراتنك اثنای هدمنده صاغلامجه اولان کرپچلرنی مسجد سعادت دیواری کرپچلریله برلشدیره‌رك یعنی حجرات علیات ایله مسجد شریف انقاضنی بریره جمعله (حرّه) دنیالان موقعه نقل ایدرك تبرکاً کندینه مخصوص برخانه طرح و تأسیس ایتمشدر §

امام سمهودی آلدیغی معلومات موثوقه‌یه استناداله دیرکه : ولیدك مسجد سعادتی تجدید وسعادتخانهٔ فاطمه (رضی‌الله عنها) یی هدم وتخریب امرنده کوستردیکی جرأت برجاسوسك «مدینه‌ده ملیح المنظر برذات ملك‌پیکر واردر ؛ بوذات بولندیغی نقطه‌ده ساکن اولدقجه سـنك اهل مدینه اوزرینه حکمك جاری اوله‌مز » دیمش اولمسندن ایلرو کلمشدر ؛ چونکه ولید اهالیسنك اطوار ومشوارینی اوکرنمك ایچون مدینهٔ متیمنه‌یه هرسنه برجاسوس کوندررایدی ؛ کیدوب کلان جاسوسلردن برحریف « ای ولید ! بن مدینه‌ده برشیئه مطلع

اولدم، كه اوشى اوراده باقى قالدقجه سنك حكمك مدينه اهاليسى اوزرينه جارى اولميه جقدر ! » ديمش ووليدك استيضاحى اوزرينه « بركون مسجد سعادتده بولندم ، مسجد شريفك طرف غربيسى اتصالنده مستور برمكان اولوب نماز وقتلرى بوموقعك پوشيده سى قالديريلوب داخلنده اولانلر امامه اقتداءً نماز قيلارلر ، بعده ينه پوشيده يى اينديررلر ؛ بن بونى مراق ايدرك بعد اداى صلات اول جاى فردوس آسايه عطف نظرله ايچنده ملك پيكر برمحبوب ستوده سير كوردم ، برالنده سرمه دان ديكر النده آينه وار ايدى ، كيمك نه سى اولديغنى سؤال ايتدم ، محسن بن حسن بن على بن ابوطالبدر ، ديديلر وساكن اولديغى موقع انورك والده سندن منتقل خانه سى اولديغنى بيانله حقنده اظهار مراسم احترامكارى ايلديلر ؛ ايشته بوذات مسجدسعادت ايچنده بولندقجه واول خانهٔ سعادت آشيانه حال حاضريله داخل مسجدده قالدقجه مدينهٔ دارالميمنه ده سنك حكمك جارى اوله جغنى اميد ايده مم » جوابنى ويرمش وابن عبد الملكك « بوكاتدبير ندر ؟ » سؤالنه مسجدسعادتك تجديدى وبووسيله ايله سعادتخانهٔ فاطمه نك ساحهٔ مسجده الحاقى يولنى ارائه ايلديكندن وليد اجراى اقتضاسنى همان عمر بن عبدالعزيزه امر واشعار ايلمشدر [*] ؛ بووقعه يه قدر حفصه بنت عمر بن الخطاب (رضى عنهما الله الوهاب) ك منزل بيعديلى دخى آلنمامش ايدى ؛ « عمر بن عبد العزيز » عصمتسراى فاطمه (رضى الله عنها) يى آلوب ساحهٔ فيوضات مساحهٔ مسجده قاتدقدن صكره عمر بن الخطاب خاندانى جلب واحضار وسرآغاز خطاب اولوب « وليد بن عبد الملك » آل عمره مخصوص كوچك قپونك صاغ طرفنده بولنان حفصه (رضى الله عنها) منزل بيعديلنك دخى مسجد سعادته ادخال ايدلمسنى اشعار ايتديلر ؛ بيلورسيكزكه ابناى سبيل سعادتخانهٔ مشار اليها ايله عايشه (رضى الله عنها) نك حجرهٔ شريفه سى آره سنده واقع نبى جميل مرقدى آره لغندن كچوب

[*] وليدى بوقدر جرأتلنديرمش اولان اسباب موجبه اشبو صورتك خاتمه سنده استطرادى اوله رق ايضاح ايدلمشدر .

رعايتسزلك ايدييورلر ؛ بوايسه غير لايق و قاعدهٔ آداب وتعظيمه ناموافقدر ؛ كويا كه دهلیز قبرجليل ممركاه ابناى سبيلدر ؛ بو رعايتسزلكك اوكونى آلمق ايچون ممركاه اتخاذ ايدلمش اولان محلى آلوب مسجد سعادته الحاق ايتدم ؛ بوتقديرجه حفصه (رضى الله عنها) خانه‌سنك دخى مسجد شريفه الحاق وعلاوه‌سى اقتضا ايدر » مقدماتيله حضرت « حفصه‌نك » حجرهٔ عليه‌سنى طلب ايتدى وآل عمرك « بز بيت حفصه‌يى پاره ايله صاتمقدن توقى ودها طوغريسى احتراز وتحاشى ايدرز » ديه‌لرينه « بن آنك عرصه‌سنى مسجد سعادته الحاق ايتمك ايسترم » جوابنى ويروب « اوراسى سنك بيله‌جكك شى اولوب فقط بزه بريول ارائه ايدلمليدر » رأينى آلديغندن خانهٔ بى‌بهانهٔ مشار اليهانى ييقديروب مسجد سعادته ادخال وآل عمر ايچون برطريق آچوب آل عمر بن الخطابى رهين حظوظ ومسار ايلدى §

آل عمرك طريق قديملرى كوچ حال ايله برآدمك نچه بيله‌جكى درجه طارايدى ؛ مشاراليه فوق المطلوب كنيش بريول آچديرديغى جهتله بين الاهالى موجب تقدير وستايش اولدى §

عند البعض — حضرت حفصه‌نك منزل ثرياعديلنى عبد الله بن عبدالله بن عمردن حجاج بن يوسف الثقفى آلمق ايستدى و ابن عبد اللهك « بن ثمن قليله طمع ايدوب رسول اكرم حضرتلرينك حجرهٔ سعادتنى فروخت ايده‌مم ! » ديمسنه « بن آنى البتده هدم وخراب ايده‌جكم ! » يولنده مقابله ايدرك « سن آنى ييقامازسين ، الّا بنم باشيمه هدم ايدرسين يعنى بن خانه‌مدن چيقمامكه حتى حالى بولوبده ييقاسين » جوابنى اخذله درعقب عمله كتوردوب ابن عبد الله خانه‌سنده اولديغى حالده سعادتخانهٔ حفصه (رضى الله عنها) يى ييقمغه باشلادى ايدى ؛ عبدالله بن عبد الله ينه چيقمامق ايستدى ايسه‌ده بنو عدى افرادى آره‌يه كيروب « يا عبدالله ! هنوز باباك مرحومك آتش مفارقتيله دلخونز ، ذات ساميكزك آتش فجيعه‌سنه نصل صبر ايده‌لم ؟ » ديه‌رك مشاراليهى

چیقاردیلر ؛ حجاج بیعار ، بوحرکتنی یعنی جناب عبداللهی خانه‌سندن اخراج ایتدیکنی بیوجك بر موفقیت عدّیله ولید بن عبدالملکه عرض واشعار ایتمش وابن عبدالملك بیت حفصه ایچون تقدیر اولنان آقچه‌نك عبدالله بن عبداللهه ویرلمسنه وآلمدیغی تقدیرده مسجد شریف امورینه صرف ایدلمسنه جواباً امر مخصوص آلمش ایسه‌ده عمر بن عبدالعزیز سعادتخانهٔ مشار الیهانك مسجد سعادته ادخال ایدلمامش اولان طرفنی ابن عبدالله بن عمره ویروب مسجد سعادته منتهی برطریق آچدی و مشار الیهك خانه‌سندن طریق مذکوره برده دروازه کشادیله حضرت عبداللهی تطییب ایلدی §

واضحه — بوروایتلردن حجراتی ولیدك اخذ واشترا ایلدیکی آ کلاشیلور ایسه‌ده زین المراغی « بوخانه‌لرك عبدالملك بن مروان زماننده اشترا ایدیلوب مسجد سعادته ادخال اولنمش و فقط تبرّکاً هدم ایدلمامش اولدیغنی امام سهیلیدن نقل و حکایت ایتمشدر ؛ بوتقدیرجه عبدالملکك حجرات شریفه‌یه مسلمانلرك کیروب نماز قیلملرینه مساعده ایتدیکی و اوغلی ولیدك جمله‌سنی ییقوب عرصه‌لرینی مسجد سعادته علاوه ایلدیکی تحقق ایدرکه جمعه کونلری خلقك حجرات زوجاته کیروب نماز قیلدقلری عند المورخین مصدقدر §

اعطای بیوت منازعه‌سی صور مشروحه وجهله برطرف اولدقدن صکره عمر بن عبدالعزیز اخذ و اشترا ایدیلان منازلی ییقوب عرصه‌لرینی تسطیح ومسجد سعادته علاوه ایله حرم شریفی توسیع ایدرك بنای مقدسه‌یه تملنی آچدیرمغه تیشه‌زن ابتدار اولوب قبله دیوارینی شیمدیکی یره و باب السلام طرفی دیوارینی اسطوانهٔ مربعه‌یه وشام جهتی دیوارینی مربعهٔ قبر جلیل اسطوانه‌سندن اوتنجی دیره که « بو دیرك دیوار شامیدن صاییلور ایسه دردنجیدر » دکین چکدی و غرب طرفنه ایکی اسطوانه [*] علاوه‌سیله

[*] بو ایکی اسطوانه‌نك یری حجرات علیه‌ایله عبد الرحمن بن عوفك « قبائی » دیلان اوچ باب خانه‌سنك عرصه‌لری ایدی .

مسجدسعادتك طولى (١٦٧) وعرضنى (١٣٥) آرشونه ابلاغ ایتدى §

عند البعض مسجد شريف سعادتك طولى (٢٠٠) وعرضنك طرف شاميسى (١٨٠) وطرف قبليسى (٢٠٠) ذراعه ايصال ايديلهرك قبر جليل نبوى ايله شيخين مكرمين افنديلريمزك مزار لامع الانوارلرى مسجد نبوى داخلنه آلنمش وقبرين شريفين مذكورينك داخل مسجده آلنمش اولمسى كويا كه ذكر اولنان قبرلرك مسجد اتخاذ اولنديغنى ايما ايدهجكى وبوكا ايسه شرعاً مساعده ايديلهميهجكى جهتله اولوقت سعيد بن مسيب طرفندن خيلوجه اعتراض اولنمش ايسهده هيچ برطرفدن قولاق آصيلمامشدر §

اشبو عمارتده ياپيلان ديوارلر احجار منحوته وديركلر طونج وتيمورلرله طوتديريلوب استانبول حكمدارى (فيلپوس)ك كوندرديكى آويزهٔ نفيسه مناسب برطرفه آصيلمش وديوارلرك داخل وخارجى رخام مجلّا وذهب وفسيفساء وكذلك ديركلرك نقاط فوقانى وتحتانيلريله قبولرك اشيكلرى رنكارنك آلتونلرله تزيين وتذهيب ايدلمشدر §

معجزهٔ جليله — فيلپوسك استانبولدن كوندرديكى روم عملهسندن برى آرقداشلرينه « بن اسلام عندنده غايت معزّز ومحترم اولان محمد ﴿ عليه صلوات الله الاحد ﴾ ك قبرى اوزرينه تبوّل ايدهجكم ! » ديهرك قوشاغنى چوزمكه باشلامشى وفقط آرقداشلرى مانع اولوب ايفاى مافى الضمير ايتديرمامش ايدى ؛ بومحاورهٔ بى ادبانه وقوعندن ايكى دقيقهصكره ذكر اولنان حريف سخيف الافكار باش آشاغى دوشوب عازم دار البوار وبناءً برين آرقداشلرينك كافهسى مسلمان اولمشدر §

عمر بن عبد العزيز — مسجد شريفك ديوار شرقيسى منتهاسنده بولنان حورما آغاجلرينى دخى قطع وقلع ومسجد سعادت داخلنده جنازه نمازى

قیلنمق اصولنی [١] لغو ورفع ایدرك طقسان بر [٢] سنه‌سی خلالنده مسجد سعادت ابنیهٔ مسعوده‌سنی رسانیدهٔ حدّ اتمام وکیفیتی ولید بن عبدالملکه عرض واعلام ایتمش ایدی ، ولید بن عبدالملك نیت حجله مکهٔ معظمه جانب عالیسنه احرامبند عزیمت اولوب بعد الحج مدینهٔ منوره یه اوغرادقده حرم سعادته احالهٔ جاسوس نظر ایدوب مسجد سعادت سقوفنك کاملاً ییقیلوب مقصوره‌نك سقفی کبی یاپیلمسنی امر ایتدی وعمرو بن عبد العزیز « سنك بکنمدیکك محل تمام قرق بش بیك دینار صرفیله اعمال ایدلمش و مبالغ مذکوره کاملاً بیت المالدن ویرلمش اولدیغندن خزینهٔ مسلمین سنك خاطرك ایچون بر اوقدر پاره دها ویره‌مز ! » جوابنی ویرمش ایدی ؛ بوجواب صوابدن ولید بن عبد الملك متغیر اولوب « بو نقدر خستدر ؟ کویا که کندی کیسه‌کدن صرف ایتدك ! » سرزنشیله اظهار اغبرار ویاننده بولنان (ابان) بن عثمانه خطاباً « مسجدك شوجالیله هیئت قدیمه‌سنی نصل کوروسین ؟ » دیو خطاب ایتمش وابن‌عثماندن « اولکی حالی مسجده بکزر ایدی ، شیمدی کلیسایه دونمش ! » زمیننده اخذ جواب ایلمش اولمسی اوزرینه برادر زاده‌سی عمر بن عبدالعزیزی حجاز ولایتی والیلکندن عزل ایله تشفیٔ صدر ایلدی §

توکلك فائدهٔ ظاهره‌سی — ولید ، حجدن عودت ایلدیکی صره‌ده عمر بن عبدالعزیز وجوه بلده ایله استقبال وطوغریجه مسجد سعادته ادخال ایلمش اولدیغندن مسجد شریفك جهات اربعه‌سنی دور وزیارت وبعض محلنده ادای صلواة تحیت ایتدی ؛ ولیدك یالکزجه زیارت ایده بیلمسی امرنده مسجد سعادتی اولجه تخلیه ایلدیلر ایسه‌ده سعید بن مسیب اوزرنده غایت اسکی بر البسه اولدیغی حالده برکوشه‌ده قالمش ایدی §

[١] اواوقت دیوار شرقی منتهاسنده ایکی خورما آغاجی اولوب جنازه نمازلری بو آغاجلرك یاننده قیلنور ایدی .

[٢] مسجد شریف تجدیدینه ٨٨ سنه‌سی باشلانیلوب ٩١ سنه‌سی اکمال ایدلدی .

عمر بن عبد العزیز — سعید بن مسیبی ولیده کوسترمامك ایچون اولدیغی محله کیتمامك اوزره ایکیده برده تحویل طریق ایدر ایدیسه‌ده جناب سعید برآرالق ولیدك کوزینه ایلیشدیکندن «بو شخص کیمدر ؟ یوقسه سعید بن مسیبمیدر ؟» دیدی وعمر بن عبد العزیزك «اکر ذات امارتپناهیلرینی بیلسه‌لر قیامله ایستادهٔ موقع سلام اولورلر ایدی ، حالبوکه ضعف بصرلری اولدیغندن افندیمزك کیم اولدیغنی بیله‌مدیلر !!!» طرزنده ویردیکی جواب اوزرینه «بن آنك بزه عداوتی اولمدیغنی بیلورم ، آنك علم واتقاسی واردر ، کیدوب زیارت ایده‌لم !» دیه‌رك سعید بن مسیبك اولدیغی موقعه کیدوب سلام ویردی و حال و خاطرین صوروب موادعه ایتدی ، بعده «بوآدم افقه ناسدر» فقره‌سیله ثنا وستایشنده بولندی وقبرسعادته برپوشیدهٔ لطیفه اورتدردی ، که اوآنه دکین مرقد سعادتك پوشیده‌سی یوق ایدی §

عمر بن عبد العزیز — ٨٦ سنهٔ هجریه‌سنده ولید بن عبدالملك طرفندن عزل اولنان هشام بن اسماعیلك یرینه مدینه والیسی تعیین ایدلمش و ٩٣ سنه‌سی اواسطنده آشاغیده ذکر اولنه‌جغی وجهله عزل اولنمشدرکه بوحسابه کوره مدت مأموریتی یدی سنه قدر امتداد ایدوب بومدت ظرفنده اهالیٔ کرام دارالهجره مشار الیهك سایهٔ حمایتنده غنودهٔ خواب حضور وآسایش اولمشلردر ؛ چونکه عمر بن عبدالعزیزحضرتلری مدینه‌یه ورودنده دارمروانه اینوب مراسم خوش آمدی اجراسنه ورودایدنلری بوخانه‌ده قبول بیوردیلر وظهر وقتی حلولنده نمازی قیلوب فقهای مدینه‌دن «عروة بن الزبیر ، ابابکر بن سلیمان بن ابی خیثمه ، عبیدالله بن عبد الله بن عتبة بن مسعود ، ابابکر بن عبدالرحمن بن الحرث ، سلیمان بن یسار ، قاسم بن محمد ، سالم بن عبد الله بن عمرو ، عبدالله بن عبید الله بن عمر ، عبدالله بن عامر بن ربیعه ، خارجة بن زید»ی دعوت ایدوب «بن سزی امر حکومتده بکا معاونت ایتمکزی رجا

ایچون دعوت ایلدم ؛ عمومکزك و یاخود بعضکزك رأیی منضم اولمدقجه هیچ بر شیئه قرار و یرمیه‌جکم ! بناءً علیه حدود شرعیه خارجنده هر نه استماع ایدر ایسه‌کز ، بالتحقیق اجرای ایجابنه مسارعت اولنمق اوزره الله ایچون بکا اخطار ایدك !!! » دیدیلر وفی الواقع کافهٔ خصوصات واموردە فقهای مشار الیهمله مشاوره ومذاکره‌یی ترك ایتمدیلر ؛ رضی‌الله عنه §

بو تاریخه دکین مسجد سعادتك نه محرابی و نه‌ده شرفاتی وار ایدی ؛ عمر بن عبد العزیز ابنیهٔ شریفه دیوارلرینی دائراً مادار شرفاتله احاطه و میزابیله صچاقلرینی قورشون وقلعی ایله طوکدیروب کوزلجه بر حالده ترصین وتسویه ایلدلکدن صکره غایت مزیّن بر محراب رحمت نصاب وضع ایتدی §

شرفات — مسجد سعادته الك ابتدا محراب یاپدیرمش اولان ذاتك عمر بن عبد العزیز اولدیغی جمهور مورخین عندنده مصدّق ایسه‌ده شرفاتك موجد ومخترعنده اختلاف واردر ، بعض مورخلر مسجد سعادت شرفه‌لرینی « یوز درت سنهٔ هجریه‌سنده مدینه والیسی عبد الواحد بن عبد الله النصری یاپدیردی ایدی ؛ حریق اولده محترق اولمق حسبیله (٧٦٧) سنه‌سی ولاة مدینه‌دن اشرف شعبان بن حسین بن محمد تجدید ایلدی » دیدیلر ، مع مافیه مدینه مورخلرینك الك چوغی و هله هر سوزینی دلائل موثوقه ایله اثبات ایدنلرك شهرتلیلری بو روایتی تصدیقده تردد ایدرك مسجد سعادت شرفه‌لرینك دخی عمر بن عبد العزیزك اثری اولدیغنه قرار ویردیلر §

مناره‌لر — عمر بن عبد العزیز دورینه قدر مسجد سعادتده مناره یوق ایدی ؛ مشار الیه مسجد شریفك قبله دیواری زاویه‌لرنده بولنانلری دیوار شامی کوشه‌لرنده بولنانلردن برمقدار یوکسه‌جك اولمق نسبتی اوزرینه حرم سعادتك زوایای اربعه‌سنه برر ده مناره یاپدیروب مسجد سعادت مناره‌لرینك مؤسسی اولمش ایدی ؛ برمدت صکره « یعنی ٩١ سنهٔ هجریه‌سی خلالنده » سلیمان بن

عبدالملك « مؤذنلر بنم دائره‌م خلقنی سیر ایدرلر » سفسطه‌سیله باب السلام منارهسنی ییقدیرمش و بناءً برین مسجد سعادت آلتیوز اون بش سنه قدر برمدت اوچ مناره ایله قالمشدر §

مطالعه — سلیمان بن عبدالملکك باب السلام منارهسنی ییقدیرمسی مذکور منارهنك مروان بن حکمك دائرهسی اتصالنه تصادف ایتمش اولمسندن ایچون ایدی ؛ کندی دائره‌لرینی نظر اجانبدن بو درجه محافظه مجبور یتنده بولنان خاندان اسائت عنوانك زوجات مطهرات حجرات علیاتنی هدمه قدر رعایتسزلك کبی بر ادبسزلکده بولنملرینه تأسف ایتمامك قابل اوله بیلورمی ؟ انتهی §

منارات مذکورهنك اوچی آلتمیشر آرشون ارتفاعنده وهر برینك قاعده‌لری آلتمش دردر ذراع مربع سطحنده وزاویهٔ غربیه‌ده بولنان «حبشیه» منارهسی دخی اللی آرشون ارتفاعنده ایدی ؛ عند البعض دیوار شامی زاویه‌لرنده بولنانلر قیصه‌جق قوله طرزنده ودیوار قبلیده بولنان ایکی مناره دخی عصر حاضر منارهلری کبی اوزونجه بر هیئتده ایدی §

بعض مورخلر — (بو منارهلرك ریختملرندن علملری اعتباریله مساحه اولندیغی تقدیرده رئیسیه منارهسی (١٢٠) شرقیه « یعنی سنجاریه » منارهسی (٧٩) غربیه « یعنی حبشیه » منارهسی دخی (٧٢) آرشون ایدی) دیدیلر §

مسجد سعادت — سلیمان بن عبد الملکك باب السلام منارهسنی ییقدیرمسی اوزرینه اگرچه (٦١٥) سنه قدر اوچ مناره ایله قالدی ایسه‌ده ملوك مصریه‌دن ناصر محمد بن قلاون عصرنده « شبل الدوله » دیمکله متعارف اولان شیخ الخدمه (کافور) المظفریٔ حریری [١] نظارتی تحتنده اولهرق ابن عبد الملکك ییقدیردیغی منارهیی (٧٠٦) سنهسی تجدید ایلدیکندن مسجد سعادت ینه دورت منارهلی اولمشدر §

[١] بوذات شیخ الخدمه عزیز الدولهنك ارتحالنده شیخ الخدمه تعیین قلنمشدر .

باب السلام – منارەسنك تملی حفر اولنور کن دار مروانه آچیلور کوچك بر قپو ظهور ایتمش وبو قپو مسجد شریف سطحندن بر آدم بویی آشاغیده اولەرق ساج آغاجندن معمول اولان قنادی دها چورومامش ایدی ؛ تملی حفرەسنی براز دها تعمیق ایدرك منتهاسی نامعلوم برده صو یولی بولدیلر، که بومجرا حرم شریفك اسکی قوملوغی اوزرندن کچیرلمش وبوزاده مفروش اولان قومك رنکی غایت سیاه اولدیغی جهتله « جبل سلعدن » کتیرلدیکی آکلاشیلمشدر §

تجدید اولنان باب السلام منارەسی منارات سائرەنك جملەسندن یوکسك دوشمش ، یعنی بومنارەیه طقسان بش آرشون ارتفاع ویرلمش ایسەده حریق ثانیده تجدید اولنان « رئیسیه » منارەسنك ارتفاعی یوز ذراعه ابلاغ ایدلدیکندن مذکور مناره باب السلام منارەسندن دها مرتفعجه ایدی §

سلطان قایتبای مصری رئیسیه منارەسنی (٨٩٠) سنەسی کوزلجه بر صورتده تعمیر وارتفاعنی یکرمی ذراع دها ترفیع ایلدیکندن بومنارەنك بویی (١٢٠) ذراعی کچمش وصکرەدن باب الرحمه یاننه بر مناره [٢] دها یاپیلوب مسجد سعادت منارەلری بش عدده ابلاغ ایدلمشدر §

سلطان عبدالمجید خان مرحومك زمان مبرات نشان شهنشاهیلرنده مسجد سعادتك منارەلری علی العموم تعمیر وتأیید ایدلمش اولدیغندن منارات مذکوره زمانمزده « رئیسیه ؛ باب السلام ؛ باب الرحمه ؛ مجیدیه ؛ عزیزیه » اسملریله یاد اولنمقده ورمضان شریفلرده امساك وقتنك حلولی رئیسیه منارەسی قندیللری واسطەسیله اعلان ایدلمکدەدر ؛ چونکه رئیسیه منارەسی علمنه مربوط بر طاقم مقرەلر واردر که مؤذن باشی رمضان کیجەلری منارەدن ایندکده ذکر اولنان مقرەلر واسطەسیله منارۀ مذکورەنك کلاهی زروەسنه امساك وقتی

[١] بومنارەنك بانیسی قایتبای مصریدر .

حلوانی اشعار ایچون اوچ عدد قندیل چکیلور ومتعاقباً امساك طوپلری آتیلور §

اوائلده عزیزیه منارەسنه « حبشیه » ومجیدیه منارەسنه « سنجاریه » ودها صکرەلری شکلیەدینورایدی ؛ سلطان مجید مرحوم سنجاریه منارەسنی یکیدن یاپیلمش بر حالده تجدیده موفق اولدقلرندن سنجاریه منارەسی نام شوکت ارتسام شاهانەلریله بنام اولدی ؛ یعنی بو منارەیه « مجیدیه » منارەسی دینلدی ؛ « حبشیه » منارەسنه (٩٤٠) سنەسندن (١٢٧٧) سنەسنه کلنجەیه قدر « سلیمانیه » منارەسی دینور ایدی ؛ اوتجی وجهەنك اوچنجی صورتنده نکاشتهٔ بیان اولدیغی اوزره بومناره عبدالعزیزخان مرحومك اوائل سلطنتنده وغایت مکمل برصورتده تعمیر اولندیغندن « عزیزیه » اطلاق اولندی عصر سعادتده وخلفای راشدین زمانلرنده مناره اولمدیغندن حضرت بلال منازل بنی‌النجاردن مسجد شریفه یقین برمنزل سطحنه چیقوب اذان اوقورایدی ؛ منزل مذکورغایت یوکسك برخانهٔ مبارك اولوب متصرفەسی بنات بنوالنجاردن برقادین‌ایدی ؛ بعض مورخلر (حضرت بلال مؤخراً عبدالله بن عمرك یدتصرفنه کیرمش اولان خانهٔ چرخ آستانه حوالیسنده کائن اسطوانهٔ مرتفعه اوزرینه چیقوب اذان ویرردی) دیدیلر ؛ بو ادعاده بولنان مورخلرك خبر ویردکلری اسطوانه مربع الشکل بردیرك اولوب صکرەلری « دار عبدالله بن عبیدالله » دیمکله متعارف اولان یعنی زمانمزده « دارالعشره » دنیلان منزل بیعدیله انتقال ایدرك « اسطوانهٔ مطمار » نامیله مشهور اولمشدر §

مسجدسعادتده جنازه نمازی اداسنك سبب وصورت منعی — عمر بن عبد العزیز مسجد سعادت ابنیەسنی بعد الاکمال حرم شریفی نظافت دائمه اوزره بولندیرمق ایچون بر بکجی توظیف وبو بکجی‌یه داخل مسجده جنازه ادخال ایدلمامەسنی امر و تنبیه ایتدیکندن اولوقت جنازه نمازلری خارج مسجدده قلنورایدی ؛ بوممنوعیته مخالفت ایدنلر بولندی ایسەده زورله جنازه ادخالنه جرأت ایدنلرك جنازەلری خارجه چیقاریلور و « بن‌اجنازەمی خارجه

چیقارمام » دیانلر ضرب و تکدیر ایدیلور ایدی ؛ بو اصول ، ولید بن عبد الملك زماننده ظهور ایتمش اولدیغندن یعنی اوتاریخه کلنجه‌یه قدر وقوعبولان اموات نمازلری مسجد شریف داخلنده وعصر سعادتده ارتحال ایدنلردن بعض ذواتك نمازلریده حجرهٔ نبویه عندنده قیلندیغندن ممنوعیت واقعه اهل مدینه‌یه پکده خوش کلمز ایدی ؛ چونکه عمر الفاروق حضرتلری جناب صدیقك وجناب صهیب حضرت فاروقك نمازلرینی منبر منیر سعادت اوکونده قیلدیرمشلر ودها بعض صحابه جنازه‌لری، نمازلری قیلنمق ایچون مسجد سعادته ادخال ایدلمشلر ایدی ؛ اکرچه مسجد سعادته جنازه ادخالنه اولوقتلر دخی مساعده ایدلمامك جهتنی التزام ایتدیلر و حتی اصحاب کرامدن بعضیلری همخوابهٔ رسول کبریا عایشه (رضی الله عنها) نك (سعد بن ابی وقاصك نمازی مسجدشریف داخلنده ادا ایدلمیدر) دیمسنه ناخن زن اعتراض اولمق ایستدیلر ایسه‌ده مشارالیها حضرتلری (عجایب ! رسول اکرم خضرتلری سهل بن بیضانك و متعاقباً برادرینك نمازلرینی مسجد شریف داخلنده قیلدیلر ایدی ؛ بونلری نه‌یك چابوق اونوتدیکز ؟) سرزنشیله بلا ملاحظه سوز سویلیانلری محجوب ایتدیلر ، اهل مدینه بودقایقه لایقی وجهله واقف اولدقلرندن عمر بن عبد العزیز وقتنده جنازه نمازی ایچون وضع اولنان قانون ممنوعیتی خوش کورمدیلر ، لکن کیدرك بوممنوعیتك حکمی قالمدیغندن سادات علویه و اشراف کرام مدینه جنائزی روضهٔ مطهره داخلنه وعوام ناس جنازه‌لری مسجد شریفك دیوار شرقیسی آرقه‌سنه وخواص اهالی‌یه منسوب افرادك میتلری دخی حرم سعادت ایچنه آلنوب نمازلری اول صورتله ادا ایدلمکه باشلادی و براز مدت کذرانندە طوائف خوارج [*] امواتندن غیری جنائز نمازلرینك ده روضهٔ مقدسه داخلنده قیلدیرلمسنه قرار ویرلدی ؛ بواصول محاسن‌شمول الآن باقیدر ، مدینهٔ منورده وفات ایدنلرك جنازه‌لری

[*] خوارج جنازه‌لرینك مسجد شریفه ادخالنی (ظاهر چقمق) مصری منع ایتمشدر .

« اكر خوارج طائفه‌سندن دكل ايسه » روضهٔ مطهره داخلنه آلنوب نمازلری ادا اولنور؛ اصول‌مبسوطه كرچه سنت سنیه‌یه اتباع ايچون اتخاذ قلنمش برعادت ايسه‌ده روضهٔ مطهرده‌ده نمازی ادا اولنان امواتك آیاقلری رأس شريف نبوی جهتنه تصادف ايده‌جكندن ادبی منافيدر ؛ بوتصوره مبنی مدينهٔ منوره علماسندن برطاقم ذوات جنازه‌لرينك « موضع الجنائز » ده ادا ايدلمسنی وصيت ايدرلر ايدی ؛ عمر بن عبد العزيزك داخل مسجدده جنازه نمازی اداسنی تحت ممنوعيته آلمسنك سببيده بو اولوب مرادی نعش عالیٔ نبوی يه رعايت ايدلمسنی تنبيه ايدی ؛ عصر سعادتده ابتدالری جنازه نمازی اداسنه مخصوص برمحل اولمديغندن حضرت پيغمبر حالت احتضارده بولنانلری زيارت وبعد وفاتهم مسجد سعادته عودت بيوروب بالاخره كيدوب نمازلرينی ادا ايدر ايدی ؛ صكره‌لری اصحاب كرام بوخصوصك ذات عالیٔ نبوی حقنده موجب زحمت اولديغنی درخاطر ايدرك بعد الاستيذان وفات ايدنلرك نمازلری موضع الجنائزده ادا ايدلمك اصولنی وضع ايتديلر §

موضع جنائز — درسعادتده « مصلا » دنيلان يره اطلاق اولنور ؛ عصر سعادتده‌كی موضع جنائز ، مسجد سعادتك جانب شرقيسنده كائن ايكی خورما آغاجی آره‌سنده ايدی ، عمر بن عبد العزيز اموات اهالينك نمازلری روضهٔ مطهره ده اداسيله حضرت پيغمبره رعايتسزلك كوستر لديكنی كوردكده ذكر اولنان موضعی صاحبندن اخذ واشترا وخورما آغاجلرينی قطعله فيما بعد جنازه نمازلرينك بوراده ادا ايدلمك اقتضا ايده‌جكنی ايما ايدرك قبول ايتميانلری بالاده تعريف اولنديغی اوزره زجر وتكدير وضرب وتهديد ايدر ايدی §

امام — محراب دين ﴿ عليه صلواة الله المعين ﴾ افنديمز حضرتلری بوموضع شريفده پك چوق جنازه نمازی قيلمش وسعد بن ابی وقاصك وفاتنه دكين ذكر اولنان موضعده جنازه نمازی قيلنمق بين الاصحاب عادت حكمنی

آلمش ايدی ، حضرت صديقه‌نك اخطار واقعی اوزرينه صلی الله عليه وسلم
افنديمزك نادراً مسجدسعادت داخلنده دخی جنازه نمازی قيلدقلری درجهٔ ثبوته
وارديغندن ابن حجرك تدقيقنه كوره مذاهب ثلاثه ائمه‌سی مسجدسعادت داخلنده
جنازه نمازی اداسنی تجويز ايلديلر ؛ ائمهٔ حنفيه بو مسئله‌يه اعتراض ايدرلر
ايسه ده يالكز حرمينده قيلنمق ايچون ائمهٔ ثلاثه‌يی تقليده جواز ويررلر ؛
بناءً عليه زمانمزده جنازه‌لر مسجد سعادته كتيريلوب نمازلری محراب عثمانيده
ادا وروضهٔ مطهره داخلندن كچيريله‌رك بقيع شريفده تهيه ايديلان قبره القا
ايدلمكده‌در ؛ اموات غربا ايسه « شار شوره » دنيلان محلده غسل وتجهيز
وتكفين اولنوب نمازلری خارج مسجدده وباب جبريل جهتنده قلنه‌رق بقيعه
ايصال ايديلور ؛ لكن خوارج جنازه‌لری نه مسجد ونه‌ده مصلايه كتيرلميوب
خارج مدينه‌ده كنديلرينه مخصوص اولان موقعده كندی جماعتلری
واسطه‌سيله نمازلری قلنمقده ويانلرنده كنديلرندن غيری فرد واحد
بولنديرلمامقده اولديغندن خوارج جنائزينك كيفيت صلاة وتكفين ودفنلری
خصوصنه كنديلرندن غيری مطلع يوقدر §

لايحه — آنفاً بيان اولنديغی اوزره مذهب حنفيه علماسی { مسجد، صلوات
خمسه اداسيچون مؤسس اولديغندن جنازه نمازينك خارج مسجدده قيلنمسی
لازم كلور } ديمشلر وفقط ائمهٔ شافعيه (داخل مسجدده ادا ايتمكی) اولی
كورمشلردر ؛ امام يوسف ايسه (حرمين شريفين اهاليسنه اقتداء جنازه
نمازی داخل مسجدده قيلنمق اولادر) ديمش وفتوا دخی مشار اليهك قولی
اوزرينه ويرلمشدر ؛ احد حرمينده قيلنان جنازه نمازلرنده هم زياده جماعت
بولنه‌جغی وهم ده نمازی قيلنان ميت ايچون بادئ شرف اوله‌جغی اجلدن
حرمين اهاليسنك جنازه نمازی اداسی حقنده اولان اصول وعادتلری قابل
اعتراض دكلدر ؛ روضهٔ مطهره‌يه ادخال ايديلان جنائز دنياده جنته كيرمش
اوله‌جقلری وجنته كيرنلرك بر داها چيقميه‌جقلری جهتله الطاف الهيه‌دن

امید اولنور ، که نمازی احد حرمینده قیلنان اصحاب سعادت نعم جنانله مغتنم اولوب مظهر شـفاعت حبیب رب عزت اوله ؛ جناب حق جامع الحروفی دخی بوکروه سعادت انبوهدن قیلسون ؛ آمین بحرمة سید المرسلین §

مورخلر — بو خصوص اوزرینـه پك چوق قوللر روایت ایدرلر ؛ ابن النجار کتابنده « موضع الجنائز ده میت اوزرینـه نماز قیلنمق اصولی حرمینده الآن باقیدر ؛ یالکز علویلرله اعیاندن ومرعی الخاطر اولانلردن ایستك ایدنلرك جنازه لری مسجد سعادت ایچنده و بونلردن غیری عموم اهالینك جنازه نمازلری مسجد سعادت دیوار شرقیسنك آرقه‌سـنده قیلنور وصلی الله علیه وسلم افندیمزك قبر سـعادتلری نمازی قیلدیرن امامك صاغ طرفنـده قالور » دیمش وامام سمهودی « ابن النجارك خبر ویردیکی مسئله حکمدن ساقطدر ؛ شیمدی علی العموم جنازه‌لر مسجد سـعادته ادخال ایله نمازلری ادا اولنور ؛ فقط رعایت مخصوصه اولمق اوزره اعیان اهالی جنازه‌لری روضهٔ مطهره داخلنه ومنبر سعادت ایله قبر عالیحضرت آره‌سنه آلنوب نمازلری بوراده واموات سائره نمازلری روضهٔ مطهره‌نك اوکونده ادا اولنور ایدی ؛ ٨٤٢ سـنه‌سی ملك چاقمق طرفندن وارد اولان امر وتنبیه اوزرینه خوارج جنازه‌لری مسجد سعادته ادخالدن منع اولندی ، اکر بونلرك ایچنده علویلردن اولوبده ارتحال ایدن بولنورایسه بونلرك نمازلری داخل مسجدده قلنور » دیه تعریف ایلامشدر ؛ ملك چاقمقك وضع ایلدیکی عادت الآن باقی اولوب مذاهب حقه افرادی جنازه‌لری علی العموم مسجده ادخال اولنه‌رق یالکز اموات فقرا وغربا نمازلری سالف الذکر موضعده قیلنور §

اهل مدینه — خانه‌لری بشقه جهتده اولسه دخی جنازه‌لرینی مسجد سـعادته باب الرحمه دن ادخال ایدرلر ، مقصدلری تیمن ورحمت الهیه‌یی تمنی وتفألدر ، جنازه باب الرحمه‌دن کچیریلوب مواجههٔ سعادته کتوریلور وبوراده

استشفاع اولندقدن صکره حضرت صدیقك مواجهه‌سنه بعده مواجهۀ فاروقه
﴿ رضی الله عنهما ﴾ وآندن صکره محراب عثمانی اوکونه ایصال ایدیلوب نمازی
قیلنور وبالآخره روضۀ مطهره ایچندن کچیریله‌رك باب جبریلدن چیقاریلوب
« بقیع الغرقد » مقبره‌سنه ادخال اولنور ونمازی محراب عثمانیده قیلنان جنازه‌نك
آیاقلری امام افندینك صول طرفنه کتیریلور ، اکر روضۀ مطهره داخلنـده
جنازه نمازی قیلارلر ایسه جنازه‌نك باشی قبر سـعادت جهتنده بولنمق ایچون
آیاقلرینی امام افندینك صاغ طرفنه کتیررلر ، بو اصول شافعیلره مخصوص اولوب
کرك روضۀ مطهره داخلنده وکرك محراب عثمانی اوکونده جنازه نمازی قیلارلر
ایسه جنازه‌لری ذکر اولنان وضعیتده بولندیررلر ؛ فقط نمازی روضۀ مطهره
داخلنـده قیلنان قادین جنازه‌سـنك وضعیتی ارککلرك وضعیتنده دکلدر ،
صاحب شریعت افندیمزه رعایةً آنلرك باشلرینی امامك صول طرفنه کتیررلر ؛
زیرا آیاقلرك قبر سعادت جهتنه اوزادلمسی اسائت ادبدر §

امام سمهودی — زروة الوفاء ، نام کتابنده ومسجد سعادتدن ازاله‌سی
واجب اولان اموری ذکر و بیان ایلدیکی محلده « روضـۀ مطهره‌ده جنازه
نمازی قیلمق بدعت دکلسه دخی محل شریف مذکورده نمازی قیلنان جنازه‌نك
آیاقلری قبر سعادت جهتنه اوزادلمامق اقتضا ایدر » دیمشدر §

مواجهۀ سعادتده — الك اوّل طوردیریلوب استشفاع اولنان جنازه
سبط النبّی حسن بن علی ﴿ رضی الله عنهما ﴾ نك جنازه‌سی ایدی ، چونکه
« اکر بنم جنازه‌می حجرۀ سعادته دفن ایتدیرمزلر ایسه مواجهۀ سعادته کتیروب
برمقدار طوردیردقدن صکره بقیعده والده‌مك یاننه دفن ایتملیسـین ! » دیه
برادری حسین بن علی ﴿ رضی الله عنهما ﴾ یه وصیت ایلمش ایدی ، حضرت
حسـین برادر اکرمنك وصیتنی ایفا ایلدیکندن مواجهۀ سعـادته جنازه
کتیروب رسول اکرم ﴿ صلی الله علیـه وسلم ﴾ افنـدیمزدن شفاعت دیله‌مك
بین الاهالی عادت اولوب قالمشدر §

استطراد — بنی امیه‌نك سادات كرام حضراتنه كوستردكلری عداوت جناب حیدر (كرم الله وجهه) نك عصر عالیٔ خلافتلرنده جلوه‌كر منصهٔ ظهور اولان وقوعات مؤسفه‌دن بدأ ایدر ؛ بو یادكارلر ، عبد مناف بن قصی احفادی فروعندن اولدقلرینه مبنی عبد المطلب بن هاشم اولادلرینك فضل وشرف وسیادتلری امیة بن عبد شمس اوغوللرندن زیاده اولمامق لازم كله‌جكنی زعم و اعتقاد ایدرلر وفقط « امیة » بن عبد شمس بن عبد منافك (هاشم) بن عبد منافه و « حرب » بن امیه‌نك (عبد المطلب) بن هاشمه و « ابوسفیان صخر » بن حربك (ابوطالب) بن عبد المطلبه و « عبد الملك » بن مروانك (ابنای) سبطین عظامه معادل اولمدیغنی كندیلری دخی بیلدكلری حالده حضرت حیدرك فضائل جلیله ومناقب جمیله‌سنی كتم و اخفایه چالیشیرلر ایدی §

بو بولده‌كی زعم وتصورلرینك ذهاب صواب اولدیغنی تصدیق ایتدیرمك ایچون پك چوق حیل وسائس اعمال ایتدیلر ایسه‌ده نور حقیقتی سوندرمك قابل اولمدیغنی آكلادقلرندن ابن‌عمّ رسول وزوج طاهرهٔ بتول حضرتلرینه ذكری مستهجن برطاقم معایب ومثالیب عزو ، واسناد ومنابر مساجدو جوامعده اسم شریفلرینی عمر بن عبد العزیزك زمان عدالت نشان عالیلرینه دكین لعن وتشنیع ایله ذكر و یاد ایلدیلر §

حكومت بنی امیه ، خاندان رصین الاركان رسالتپناهی‌یه نسبت و محبتی اولانلری تضییق وازعاجله خصائل باهر الدلائل مرتضایی اونوتدیرمق فكر محالی اوزرینه مؤسس اولدیغندن مدت حكومتلرنده فارس المشارق والمغارب ابی الحسنین علی بن ابو طالب حضرتلرینك نام كریملرینی هیچ بر یرده هیچ بر كیمسه‌یه آكدرمدیلر و محافل و مجالسده محاسن اهل بیته دائر سوز سویلتمدیلر §

سبطین مكرمین افندیلریمزك برر صورت جنایتكاریده شهید وجانبداریٔ

حیدری اولانلرك و اهل بیتی ثنا وستایشده بولنانلرك حبس مدید ایدلمسی ، محسن بن حسن ایله فاطمه بنت حسین (رضی الله عنهم) ك ساكن بولندقلری حجرهٔ مباركه‌دن حقارت فوق العاده ایله چیقارلمسی ، حضرت فاطمه (رضی الله عنها) یه منسوب اولان سعادتخانه‌نك متصرفلری ارضاً و تطییب ایدلیه‌رك ییقدیرلمسی ، مدینهٔ منوره بلدهٔ طیبه‌سنك شاملیلره یغما ایتدیرلمسی ، وبونلره شبیه دها بر چوق فناقلرك وقوعنه میدان ویرلمسی هپ ، او دعوای باطلدن ایلری كلمش احوال مؤلمه‌در §

مسجد سعادتی تجدید و (امیّه) جامع مشهورینی طرح وتأسیس ایدن ولید بن عبد الملك وآكا پیرو اولانلرك مقاصد اصلیه‌لری دخی حضرت حیدره موهوب من عند الله اولان خصائص جلیه ، نور جهان فروغنی ستر واخفا وبو وسیله ایله سلطنت سریع الزوال دنیویه‌یی امویلرده اقرار و ابقایه سعی وورزشدن عبارت ایدی ، حالبوكه كرك ولیدك وكرك آندن اول وصكره صندلی نشین حكومت اولانلرك مساعیٔ مصروفه‌لری خاندان اهل بیت حقنده موجب تزاید شرف و اعتبار ومستوجب تعالیٔ فضل وغلبه و اشتهار اولمق حسبیله كیفیت بنو امیه ایچون مستلزم وفور وقاحت وفضاحت اولمشدر §

علویلری تحقیر وازعاجده عباسیلر دخی امویلردن آشاغی قالمامشلردر ؛ زمام خلافتی الدن چیقارمامق خیال محالیله بقایای ائمهٔ كرامه زهر هلاهل ایچیرمك ، اولاد واحفادلرینی خیال وخاطره كلمز ، اشكنجه‌لرله شهید ایتمك ، كبی احوال غیر لایقه بنو عباس دوری حركات وحشیانه‌سندندر §

وارث علوم نبوی جناب امام علی (كرم الله وجهه و رضی الله عنه) حضرتلرینك مناقب جلیله‌سی هر حالده عقول بشر احاطه‌سندن بیرون وعلوّ قدر ومنزلتنی شامل اوله‌رق زیبایش بخش سطور صدور اولان آثار صریحهٔ نبویه و اخبار صحیحهٔ مصطفویه عدّ و احصادن افزون ایسه ده تاریخك

هر هانکی صحیفه‌سنه امرار نظر امعان و دقت اولنسه سلاطین عثمانیه عصر مصون الجور همایونلرینه کلنجه‌یه قدر سادات عظامك علی الاکثر منفور ملوك ومغضوب سلاطین غفلت سلوك اسلامیه اولدقلری کوریلورکه مقالهٔ آتیه بومسئله ایچون واضح برموازنه‌در §

موازنهٔ تاریخیه

خلافات متقدمه وخلافت عثمانیه — مکهٔ مکرمه ومدینهٔ منوره ایله بو ایکی بلدهٔ مسعوده‌نك مابه القدسی اولان خاندان نبوت حقلرنده « امویه و عباسیه وفاطمیه » کبی خلافات متقدمه ایله برده خلافت عثمانیه‌نك نه یولده معامله ایلدکلرینی موازنه ایتمك « خادم الحرمین الشریفین » عنوانیله شان جلیل خلافته هانکی طرفدن دها زیاده رعایت ایدلدیکنی اثباته مدار اعظم اولور ، بو موازنه بعض مورخین قدیمه‌نك روایتلرنده نه قدر اساس اوله بیله‌جکنی دخی میدانه چیقارر ، زیرا تاریخ دنیلان شیئك حکمی یالکز روایت اولمق صورتندن تحصل ایده میوب تاریخده سویلنان سوزلری و ایدیلان مدحلری وستایشلری مطلقا آثار فعلیه تأیید ایتملیدر ، بویله آثار فعلیه ایله مؤید اولمیان سوزلر یالکز لاف بی معنی حکمنده قالورلر §

ملوك امویه زمانلرنده ابن ارطات و حجاج ظالم و مسلم بن عقبه کبی سردارلرك مکه و مدینه اوزرینه وقوعبولان مأموریت تخریبیه‌لری عنعنه‌سیله تواتر درجه‌سنه وارمش اولدقلرندن بوراده آنلرك تفصیلنی عادتا معلومی اعلام حکمنده عد ایدرز ، ذاتاً حجاج ظالم و ابن ارطات و مسلم نقیض الاسم کبی سردارلردن حرمین شریفین ایله سادات و شرفای اهالیسی حقلرنده حسن معامله کورلمش اولسه ، بونك موجب استغراب اولمسی اقتضا ایدوب

يوقسه حجاج ظالم وابن ارطات و مسلم اسملرينك ياد ايدلمسنى متعاقب مطلقا
بو نام صاحبلرندن محال واهالئ مباركهٔ مذكوره ايچون ايپلك اميد
اولنەميەجغنى عقول قاصره اصحابى بيله فرق وتمييز ايدرلر §

عبد الملك بن مروان امويەنك (ابن‌زبير) حضرتلرينى شهيدايتمك ايچون
كعبهٔ مكرمه‌يه قارشو ارتكاب ايلديكى تعدّى بيت معظمك زمان جاهليتده بيله
رعايت ايدلمش اولان سلامتنى اخلال درجه‌سنه وارمشدر ، موقعك امتيازى
خلافنه اولەرق اوراده چكلمش اولان شمشير جور وتعدّى يالكز (ابن زبير)
حضرتلرينى دكل ؛ دها بيكلرجه ذوات كرام قدسيت آسامى غلطيدهٔ خون
شهادت ايليه‌رك انسانلر عليهنده اولان شدتى ابنيهٔ مقدسه عليهنه قدر بالتعميم
تخريب ايتمدك مساجد جليله و مآثر شريفه براقلمامش ايدى §

سليمان بن عبدالملك ملوك امويه‌نك اهونى‌اولديغنى «باب السلام مناره‌سى
مجرّد كندى دائرهٔ فاخره‌سنه پك يقين بوانه‌رق ثقلت بخش اولديغى بهانه‌سيله»
هدم ايتديرمك صورتنده كوسترمشدر §

امويلردن بالخاصه وليد بن عبد الملك خاندان نبوت عليهنده‌كى اعتسافاتى
ايله اشتهار ايلمش اولوب بردفعه حوالئ حجازه حوالهٔ قوت تخريب ايلدكده
سادات كرام حضراتى حقلرنده برر غم بد انديشانه اولمق اوزره زوجات
جناب رسالتپناهى سعادت خانه‌لرينى خاندان نبوتك سر آمدانندن اولان
متصرفلرى درونلرنده اولدقلرى حالده باشلرينه ييقديرمشدر ، اول خانه
خرابك بو معامله‌سى شان اسلاميت ومحب خاندان نبوت ايله نصل توفيق
قبول ايده‌بيلور ؟ آنجق وليدك بوحركتى خاندان امويه طرفندن ايقاع
ايديلان ظلم يكانه عد اولنه‌مز ، درخاطر ايتمليدركه يزيد بن معاويه‌نك
دار الهجرهٔ مدينه‌يه سوق ايلديكى عساكر فاجره اون بر بيك يديوز نفوس
مدينه‌لى قليچدن كچيرديكى صحتى پيوستهٔ مرتبهٔ ثبوت اولان روايات

متواترەدندر ؛ بونلرك ایچنده برچوق اصحاب رسول بولندیغی کبی بر چوغی تابعین کرامدن وباقیسی ینه اولادو احفاد اصحابدن اولوب ایچلرنده یالکز حافظ قرآن عظیم الشان اولمق اوزره یدی یوز اسامی مقیددر ؛ مدینهٔ منورەنك بوندن ماعدا اهالیسنی اللری آیاقلری زنجیر جور ایله مقید اولدقلری حالده خارج مدینه‌یه چیقارتەرق تا امویه پادشاهنك کیفی نه ایستر ایسه اوکیفه اتباع ایدەجکلرینــه دائر وعد ویمین آلمینجه بویونلرندن بوقاغیلری و قوللرندن کلپچەلری چیقارمدی ، هله بوظلم اثناســنده اصحاب کرامك صقاللرینی یولدیرمق صورتیله ایدیلان اشکنجەلری ومخدّرات اسـلامیه‌نك عرضلرینی عسکره مباح ایتدیرمك درجه‌سنده ارتکاب اولنان ملعنتلری بحق تفصیلدن اقلام محررین حیا ایتمش اولسه سزادر §

واقعا ملل اسلامیه « همان علی العموم کبی بر صورتله » خاندان امویه‌دن خشنودسزلق کوستردکارندن آنلرك ممالك واهالئ مبارکه حقلرندەکی بومثللو معاملاتی دخی اول قدر اســتغراب اولنه مامق لازم کلدیکی حالده خلافت عباسیه‌نك بویولده‌کی فناقلری قبول ایتمسی البته دها زیاده موجب استغراب اولمق ضروریدر ، ســفاحك مجرد کندی سطوت پادشـاهانه‌سنی جمله‌یه کوستروب آندن اولکی حال عجز وناتوانیسنك موجب اوله بیله‌جکی استخفاف عمومی بی تعدیل ایتمسی ایچون بیکارجه آدملره اشکنجه‌لر و قتل درجه‌لرنده ازیتــلر ایلدیکی صره ده اهالئ مبارکه‌یه دخی عینی معامله‌یی روا کورمسی مظالم عباســیه‌نك ابتداسی اولمشدر ، منصور زماننده دخی سادات کرامدن (علی العرضی) نام خلافکیرك دردستی ایچون مدینه‌یه سوق عسکر اولندقده علی العرضی حضرتلری چولوغی چوجوغی و حتی اصحاب و یارانی ایله برابر طوتوب برر برر قتل و شــهید ایلدکدن ماعدا سائر اهالئ مدینه‌دن دخی برچوق ذواتك قانلرینه کیرلمش اولدیغی محبین اهالئ حرمینه قانلر آغلاته‌جق احوال صره‌سنه داخل اولمشدر §

منصوردن صكره دخی آل عباس سادات كرام حضراتی ایله رقابتدن كیرو طورمامشلردر؛ آره‌لرنده کی رقابتك اصل سببی سالف البیان استطرادده اشارت اولندیغی اوزره شرف نسب اولوب سادات كرام حضراتنك طوغریدن طوغری‌یه اولاد نبیدن عد اولنملرینی بر درلو چكه‌میان و نسبجه بهمه حال آنلره تفوق داعیه‌سنده بولنان خلفای عباسیه فرصت بولدقجه سادات كرامی یا تسمیماً یا اخناقاً اعدام وشهید ایتدیرمكی عادتا كندیلرینه ایش كوج ایدنمشلر ایدی . بو یولده شهادتله احراز نیكنام ایدن سادات نوادردن اولمدیغی كبی بونلرك علیهلرنده ایقاع ایلدكلری مظالمله بد نام اولان عباسیلر ده هیچ نوادر درجه‌سنده قالمامشلردر §

عباسیلرك خاندان نبوت منسوبلرینه برسبب اهانتلری دخی مكهٔ مكرمه ومدینهٔ منوره‌ایله حوالیسنده بونلرك متصرف اولدقلری املاك واراضی‌یی كندی ید اغتصابلرینه كچورمك قضیه‌سی ایدی ، بناءً علیه سادات كرامدن هانكیسی ایادیٔ عباسیانه دوچار غدر اولورسه بتون املاكی غدارینك النه دوشه‌رك بوصورتله سادات كرامك حاللری كوندن كونه بدتر اولور ایدی §

عباسیلردن هارون الرشید الك زیاده شوكت واقبال ایله شهرتكیر برپادشاه اولدیغی حالده اوبیله مشكاة نور اسلامیت حقنده‌كی لوث تحقیر وظلمدن عاری قالمامشدر ، ازجمله امام « موسی الكاظم » حضرتلرینی مسجد سعادتدن كیجه حالیله وكمال عنف وشدتله قالدیرتوب اللرینی آیاقلرینی باغلاتدقدن و بوینونه زنجیرلر اوردقدن صكره بصره‌یه كوندرمش واوزمان بصرده والی بولنان عیسی بن جعفر بن منصوره اعطای امر ایله حضرت امامی حبسه آتدیروب برآرالق تسمیمنه قدرده وارمشدر §

ابوجعفر منصور عباسی، كندی عموجه‌سی عیسی بن موسی قوماندهسیله مدینه‌یه دورت بیك نفردن عبارت برفرقه عسكر سوق ایدرك اولاد عالی نژاد

حيدريه‌دن « نفس الزكى » محمد بن عبدالله بن الحسن بن الحسين حضرتلريله
مشاراليهمه طرفدار بولنان اوجيوز قدر اشراف وسادات حرمينى برر برر تيغ
غدر ايله شـهيد ايتديرمش وبوجوره برده موتا اوزرينه حقارت ظلمنى ضم
ايچون نعوش شهداى مشار اليهمى اسـلام مقابرينه دفن ايتديرميوب يهود
مزارلغنه كومدرمشـدر ، كويا بوحركتى مدار افتخار برحركت ايمش كبى
رؤس مباركهٔ شهدايى بغداده قدر كتورته‌رك قازيقلره صاپلانوب تشهير دخى
ايلمسى حميت اسلاميه اربابنه قان قوصديره‌جق مظالم ملعونه‌دندر ، بوفاجعه‌يه
علاوةً شونى‌ده اخطار ايده‌لم كه ، ينه بوصرده ده سادات واشرافدن برطاقمى
وازجمله نفس زكينك پدرى عبدالله حضرتلرى مدينه‌ده شهيد ايدلمكدن ايسه
بغدادده شهيد ايدلمك وبو صورتله عراق اهاليسـنه برشان كوسترلمك جهتى
ترجيح ايدلمش اولديغندن بوبيچاره‌لر بغدادده مجرمينك بيله لايق كورلميه‌جكلرى
اليم آزيتلر وعظيم اشكنجه‌لر ايچنده شهيداً اعدام اولنمشلردر §

حرمين شريفين ايله اهالى و اشرافنك امويه و عباسـيه حكمدارلرندن
كورمش اولدقلرى معاملهٔ جوريه و تحقيريه‌يه دائر يالكز شو مثاللرى اخطار
ايله اكتفا ايده‌جكز ، اصل مقصدمز سلاطين آل عثمان حضراتنك قبله‌كاه مسلمين
اولان اول محل مبارك ايله سـادات كرام و اشراف عالى مقام حضراتى
حقلرنده‌كى معاملهٔ جميله و جليله‌لرينى كوسترمك اولديغى ايچون سـوزى
اوواديه تحويل خصوصنده استعجال كوستره‌جكز ، مع هذا ايديلان حقارتلر
يالكز بونلردن عبارت قالمشدر ظن اولنمسون ؛ برقسمى تمزيق قرأن كريم ايله
اغترار وبر قسمى دخى مخلوقيت قرأن مسئله‌سيله افتخار ايتمكه چاليشان امويه
وعباسيه‌نك آل پيغمبر ايله دائما رقابتده بولنملرى وآنلرك شانى (حاشا)
اخلال ايچون الك كوچك وسيله‌لردن بيله استفاده ايتملرى برر طور دائميلرى
اولديغنى نظر دقته آله‌رق ايچلرنده هيچ برفنالق ايتمامش اولانلرى وار ايسه
آنلرك دخى همان هيچ برايپلكده بولنمامش اولملرينى نظر عبرته آلميدر ؛ حقيقت

عباسیلرك یالکز بر قاچندن ماعداسی حرمین شریفین ایچون اوقدر بیوك خدمتده بولنمامشلردر ، بو خدمتلرك الك مهمی دخی ست « سیده » زبیده حضرتلرینك كندی نامرینه منسوب قالان عینی تعمیردن عبارت اولوب یوقسه بغداد دن مکه یه قدر چول اوزرندن اعمالرك بیله كیده بیله جكلری صورتده یول یاپدیرمق بزم طاغلق محللرك شوسه لرینه قیاس اولنه میه جق قدر ساده ایشلردن عد اولنور §

خلافت جلیلهٔ اسلامیه ، عباسیلردن عثمانیلره انتقالدن مقدم بر آره لق مصرده کی فاطمیلر اغتصاب عنوان خلافتله مکه ومدینه اوزرنده حکم یوروتمشلر ایدیسه ده بونلر هم کندیلرینی « نه درجه یه قدر حقلی اولدقلری بیلنه مامك شرطیله » اولاد نبیدن عد ایلدکلری حالده همده حوالیٔ حجازیه ده ایتمدك فساد براقامشلردر ؛ مقام امارتده بولنان شرفای کرام حضراتی بونلرك انتریقه لرینه واسطه اوله رق بر شریفك دیکرینی تبعید ایچون هر نوع انصافسزلغی کوزه آلدیرمسی ویاخود بعض کره ایکی شریفك بردن مقام امارتده بولنمسی کبی احوال دخی فاطمیلر یوزندن کورلمشدر §

خاندان عالی عنوان عثمانیه کلنجه : اولاد ارطغرل ، دها جنتمکان سلطان سلیم خان حضرتلرینك اخذ وتسلم عصای خلافت بیورملرندن اول دخی حرمین شریفینه ارسال صرّه ایله ایفای لوازم محبت واسلامیت ایتمکی اعتیاد بیورمشلر ایدی ؛ مصرك فتحیله عنوان خلافتك دخی احرازی او یله ملوك سائره ده کورولدیکی وجهله مجرد اهالیٔ مبارکه یه حشمت صاته رق دولت محمدیه ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ سایه سنده نائل اولدقلری شوکت و استقلال حکومتی سوء استعمال وبوصورتله شریعت غرّای احمدیه یه قارشو عرض مأثر نانکوری کبی اغراض دنیویه ایچون دکل ، بالعکس حقیله خدمت حرمین شریفینی ادا وایفا ایچون اولدیغی قیود تاریخیه ایله مثبتدر ؛ حتی برروایته کوره سلطان

سليم خان حضرتلری بيت معظم داخلنی سوپورمكه مخصوص اولان سوپورکه‌لردن بریسی حضورینه کتورلدکده کمال توقیر واحترام ایله مذکور سوپورکه‌یی تاج باابتهاجلرینه تعلیق ایدرجه‌سنه قالدیروب خادم حرمین المحترمین اولمق شانی بواولدیغنی کوسترمشلردرکه بوحرکت حقیقةً اجداد امجادلرینك حرمت حرمین خصوصنده‌کی افراط غیرتلرینه متناسب برحرمت پادشاهانه اولدیغی کبی کندیلرندن صکره اولاد واحفاد عالی نژادلری دخی بونمونه‌یه موافقتده دوام ایلمشلردر §

خاندان قدسی عنوان سلطنت سنیه‌دن کرك حرمین محترمینه وکرك اهالیٔ کرامنه ولوکه ذرّه قدر جور و جفا ایتمش هیچ بر احد مسموع اولمامش اولمسنه مقابل بالعکس کافهٔ آل عثمانك آز چوق حسن خدمت ایتمش اولملری محال مبارکه تاریخنك صحایف شکرانی تزیین ایلمکده‌در §

بز بونلردن بعضیلرینی اخطار ایتمك ایچون دیرزکه : جنت مکان سلطان سلیمان خان حضرتلری زماننده عین عرفات همان کلیاً قپانمش وماء لذیذدن دفع عطش ایتمکه آلیشان مکه اهالیسی کربلا مبتلالری کبی صوسزلقدن پریشان اولمغه تقرب ایتمش ایکن اول شهریار خیر آثار حضرتلری مصارف کلیه اختیاریله عین عرفاتی تطهیراً و توسیعاً مکهٔ مکرمه‌یه آقیتمشلردر ؛ اوزماندن بوزمانه قدر مکهٔ مکرمه‌یی بوعین لطیف اروا واسقا ایتمکده اولوب اخیراً یوللری یینه بوزولمش اولدیغی حالده مجدد صورتیله تعمیر وحال اصلیسندن دها زیاده توسیع خدمت جلیله‌سی دخی حالا اریکه آرای شوکت واقبال اولان شوکتلو عنایتلو پادشاهمز سلطان ﴿ عبد الحميد ﴾ خان افندیمز حضرتلرینه نصیب اولمشدر ، مشاهده ایدنلرك شهادت ایده‌جکاری اوزره عین مذکور مکه‌یی یالکز اروا و اسقا دکل ، عادتا غریق زلال ماء الحیات ایده‌جك مرتبه‌لره کتورمشدر §

عين عرفات مكهٔ مكرمه ايچون نه حكمده ايسه ، عين « زرقا » دخى مدينهٔ منوره ايچون او حكمده اولوب والد ماجد كثير المحامد جناب شهر يارى جنت مكان سلطان عبد المجيد خان غازى حضرتلرى زماننده بو عين دخى قپانمق درجه‌سنى بولدقده مجراسى هم تطهير وهمده بر قاتدها توسيع اولنمشدر §

احياى حرمين شريفينه خدمتلرى اصلا منكر اوله‌ميان خاندان جليل الشان عثمانينك يالڭز شو ايكى خدمتلرى دول اسلاميه‌دن هيچ برينه نصيب اولمامش موفقياتدن بولنديغى حالده ١٠٤٢ سنهٔ هجريه‌سنده بيت اعظم ابنيهٔ عاليه‌سى مشرف خراب اولمق حسبيله تاتملرينه قدر مجدداً بناسى يينه سلاطين عثمانيه‌نك جملهٔ خدمات مقدسه‌سى صره‌سنه چكمشدر كه ايشته بو خدمت جداً وحقيقةً دول اسلاميه‌دن هيچ برينه نصيب وميسر اولميوب مجرد آل عثمانك شان اسلاميتنى اعلاى علنه چيقارمق ايچون بزم ولى نعمتمز اولان دولتمزه نصيب اولمشدر §

تاريخه وقوفى اولانلرك معلوملرى اولمق لازم كلديكى اوزره نجد طرفلرنده وهابيلر ظهور ايلدكارى زمان هيچ برحميت اسلاميه وغيرت محمديه اربابنك تحسين ايده‌ميه‌جكى برتعصب اثريله مكهٔ مكرمه ومدينهٔ منوره‌ده بولنان مآثر قديمه‌نك كافه‌سنى هدم و خراب ايتمشلر ايدى ، برصورتده‌كى حجاج ظالملر ، ابن ارطاتلر ، مسلم نقيض الاسملر مزارلرندن قالقو بده بو اثر خرابى يى كورمش اولسه‌لرايدى ، كنديلرينك جهان برانداز لقده بو درجه‌يه واره‌مامش اولملرينه باكه‌ده حيفلانورلر ايدى ، ايدى بونجه خراب اولان مآثر مباركهٔ بلدتينى كاملاً تعمير خدمتى جدّ امجد حضرت خلافتپناهى سلطان جنت مقر غازى خان محمود عدلى حضرتلرينه ميسر اولمشدر ، كه خرابلغك كثرتنه نظراً تعميرلرى خصوصنده صرف اولنان اقدام كرچكدن وله بخشاى

عقول انام اولور ، بزم بوراده مقصـدمز يالكز خلافات متقدمه ايله برده خلافت جليلهٔ اسـلاميه‌نك خدمت جليـلهٔ حرمين خصوصنده‌كى موازنهٔ شانلرندن عبارت اولوب يوقسـه اصل تفصيل كيفيت مرأت الحرمينك مرأت مدينه قسمنك طقوزنجى وجهه‌نك اوچنجى صورتنه درج ايدلمشدركه سلاطين عثمانيه‌نك رسالتپناه افنديز حضرتلرينه اولان خلوص محبت ووفرت عبوديتلرينك نه درجه‌لره واردیغنى كورمك ايسـتيانلر وجههٔ مذكوره‌يه مراجعت ايدرلر ، مع هذا سلطان محمود خان حضرتلرينك ١٢٣٥ سنه‌سى حجرهٔ معطره‌يه اهدا بيوردقلرى برشمعدان مناسبتيله عتبهٔ علياى رسالتپناهى‌يه تقديم ايلدكلرى عرضحال دخى خلوص و محبت شـهرياريلرينه دال اولمغله يالكز عرضحال مذكورك بومحله درجنى مناسب عد ايلدك §

شـمعدان ايلدم اهدايه جرأت يارسول الله
مرادم دركه علیایه خدمت يارسول الله

دكلدر روضه‌يه شايسـته دسـتاويز ناچيزم
قبولكله قيل احسان وعنايت يارسول الله

كيمم وار حضرتكدن غيرى حالم ايليه‌م اعلام
جنابكدندر احسـان ومروت يارسول الله

دخيلك الامان صد الامان دركاهكه دوشدم
ترحم قيـل بكا ايله شـفاعت يارسول الله

دوعالمده قيل استصحاب خان محمود عدلى‌نى
سنكدر اوّل وآخرده دولت يارسول الله

سلطان محمود خان حضرتلرینك اشبو عرضحال منظوملرنده کوسترمش اولدقلری تضرّع مسـلمانانه وتذلل محبانه مجرد شـان جلیل خاندان عثمانی مقتضیاتنـدن اولوب یوقسه ملوك سائره‌نك دائما متکبّرانه وفخریانه حرکاتیله قیاس ایدیله بیلمسی حدّ امکانك بالکلیه خارجنده در §

الك بیوك اهمیتله تلقی اولنه‌جق شی وهابیلر حرمینی واهالیسنی کلیاً نابود ایتمك درجه‌سنده برشدتله ظهور ایتمش اولدقلری حالده خان محمود عدلینك اشقیای مرقومه‌یی ازاله ایچون سـنه‌لرجه مدت امر مجاهده ده بتون دولت علیه‌نك اقتدارنی صرفدن کیرو طورمامش اولدیغی کبی آنلرك خراب ایتمش اولدقلری مساجدایله مقابر وسائر آثار مقدسه‌نك دخی سریعاً وعاجلاً تکراری انشالریله قبله‌کاه اسلامیتی یکیدن وجوده کتورمش اولملری نقطه‌سنه حصر دقت ایدیله‌جك اولورسـه فرزند بلندلری جنت مکان غازی عبدالمجید خان افندیمز حضرتلرینك بواثرده پدر جنت مقرلرینه تمامیٔ اتباعلری دخی حمیت عثمانیه اربابنی جداً ممنون براقه‌جق احوالدندر ؛ زیرا سلطان محمود خان حضرتلرینك اجراسنه موفق بیورلدقلری تعمیرات یالکز بر « تعمیر » اولوب شان حرمینه لایق اولمق درجه‌سنده‌کی « تزیین » ایچون مشاغل کثیرهٔ شاهانه‌لری میدان براقمامش ایدی ؛ همده « مشاغل » دیدیکمز شیلرك نه دن عبارت اولدقلرینی نظر دقت واهمیته آلملیدر ، بومشاغل اویله الفاظ سـاده‌دن عبارت اولمیوب مصر و یانیه وموره کبی ولایت شاهانه‌نك حال عصیانی و یکی چرینك الغاسی و روسیه‌نك هجماتی کبی بری دیکرینی تعقیب ایدن احوال ایدیلرکه ؛ یالکز بردانه‌سی برقاچ پادشاه معظمی عاجز براقمغه کافی ایدیلر ؛ ایشته بوکبی مشاغل آره‌سنده سـلطان محمود حضرتلرینك وجوده کتورمش اولدقلری تعمیرات مکه ومدینه‌یی ظهور وهابیاندن اولکی حاللرندن دها کوزل برحاله کتورمکه کفایت درجه‌سنده اولدیغی حالده عبدالمجید خان حضرتلری بونکله‌ده اکتفا

بیورمیه‌رق یکیدن تعمیر و تزیین واکمال ایچون کیسـهٔ حمیت و سماحتلرینی آچمشلردر §

جنت مکان مشار بالبنان حضرتلرینك بوصره ده هانکی مساجد مبارکه‌یی تزیین بیورمش اولدقلرینی تعداده شو مقالهٔ مختصره‌نك تحملی کافی دکلدر ؛ عمومی ایچون برسوز سویلمش اولمق اوزره دیرزکه ؛ مسجد سعادتدن بشقه اوطرفلرده نه‌قدر جوامع شریفه ومساجد مبارکه وارایسه جمله‌سی عبد المجید خان حضرتلرینك موفق بیورلدقلری تزییناتدن حصه‌مند اولمشلردر §

اشبو تزیینات جلیله وجمیله اثناسـنده سلطان عبد المجید خان حضرتلری دخی پدرلرینك کوستردکاری افتقاردن دها بیوکنی کوسترمك جهتیله خان محمود عدلینك خیر الخلفی اولدقلرینی اثبات بیورمشلردر §

حجرهٔ منیفهٔ نبویه‌یه فرش اولنه‌جق کاشی طوغله‌لر آلتنه کنـدی خط دسـتلریله نام نامیٔ پادشاهیلرینی غایت ذلیلانه تعبیرات و توصیفاتله یازوب بوصورتله بالواسطه او طوپراغه یوزلر سورمش اولدیلر ، هله باب السـلام طاقنه تعلیق اولنمق ایچون تنظیم اولنان برقطعهٔ تاریخیه‌ده اوصاف شاهانه‌لرندن اولان تعبـیرات خسروانه‌یی قبول بیورمیه‌رق دو جهانده سـلطنت ذات رسالت سمات حضرت محمدی یه (صلی الله علیه وسلم) مخصوص اولدیغندن صفت سـلطنتله حضور پیغمبری یه عرض خدمتدن حیا بیورمشـلردرکه تعظیمك بودرجه‌سی عثمانلی پادشـاهلرندن ماعدا هیچ برپادشاهده کورلمش شـیلردن دکلدر §

شان خلافت مستلزم خدمت وحمایت اوله‌جغنه کوره خلافت متقدمه ایله خلافت عثمانیه‌نك بوشانه درجهٔ رعایتلری بورایه قدر ایتمش اولدیغمز موازنه‌دن کمال بداهتله البته میدانه چیقمشـدر ، آنجق قرة العین عثمانیان ومعظم الیه

اسلامیان اولان شهریار کرمکارمز ، شهنشاه خیر آثارمز ، غازیٔ بی مدانی سلطان ﴿ عبد الحمید ﴾ خان ثانی ، افندیز حضرتلرینك حرمین شریفین ایله بونلرك صاحب شفاعت جالی حقنده کی آثار حرمت وتعظیمی بحق اسلاف کرام شاهانه‌لرینه دخی تفوق ایلمشدر §

ولی نعمتمزك حرمین معظمین محترمین حقنده کی خدماتی عرضدن مقدم اهالیٔ مبارکه‌لری حقنده کی رعایتنی اخطار ایده‌لم که یالکز طوغریدن طوغری‌یه آل پیغمبر ﴿ علیه صلوات الله الاکبر ﴾ حقلرنده دکل ، اهالیٔ مبارکهٔ حرمیندن کافهٔ ارباب لیاقت حقلرنده لطف ومروت شاهانه‌لری مرتبهٔ قصوایه واره‌رق بونلردن بر طاقملرینی صورت مخصوصه‌ده درسعادتلرینه دعوت وجلبله جوار شاهانه‌لرنده اقامه و اسکان ومستوفی معاشلر تخصیص و احسان بیوره‌رق جمله‌سنی منتدار لطف و شاهانه‌لری بیورمق مزیتی اول شهریار فاروق آثارده کورلمشدر §

تعمیرات وتزیینات بحثنه کلنجه : مسجد الحرامك کوزلری قماشدیره‌جق درجه‌ده کی تعمیر وتزیینی آثار حمیدهٔ شهریاریدن اولوب بوندن ماعدا تربهٔ خدیجة الکبرانی و مولد النبی ایله مولد فاطمه ﴿ رضی الله عنها ﴾ یی تزیینلری اولکی حاللریله مقایسه ایدنلری وله وحیرتده براقدی ، عین عرفاتی مکهٔ مکرمه‌یه اجرالری بوندن اول دخی ذکر اولنمشیدی ، هله (منا) ده بر صهریج و اون التی موصلقلی برده چشمه بنا بیوردیلر که اهالیدن ماعدا هرسنه یوز بیکلرله حجاجی دخی بو اثرلری احیا ایتمش اولدی §

بوتعداد ایلدیکمز شیلر هربری بر پادشاه ایچون شایان افتخار اولان تعمیرات وتزیینات اولوب یوقسه پدرلری کبی شوکتلو افندیز حضرتلرینك دخی غیرت عمران پروری وحمیت دیانت کستریلری مأثر جلیلهٔ حرمینك کافه‌سنه شامل اولدقدن ماعدا مقام واجب الاحترام یحیی ﴿ علیه السلام ﴾ ایله سید بلال

حضرتلرینك تربهٔ شریفه‌سنی و سائر اتراب انبیا و مقامات اولیایی ده تعمیر و تزیین بیورملری برخدمت کل اولدیغنه شبهه ایدیله‌مز ، هله بونلر میاننده سید احمد الرفاعی حضرتلرینك تربهٔ شریفه‌لرینك مکمل صورتده مجدداً احیاسی و بشیوز سنه‌دنبری خراب اولان تکه‌لرینه بدل برزاویهٔ بیبدل طرح و انشاسی و انهار بعیده‌دن تامرقد پیر جلیل القدره قدر یکیدن یوللر حفریله ماء لذیذ اجراسی اعاظم خیرات حمیدیه‌دن عد اولنمغه بالوجوه وبحق احرادر §

حضرت پیر سید احمد الرفاعی بشیوز اللی سنهٔ هجریه‌سنده شمدی زاویه‌لری طرف شاهانه‌دن برسرعت ممکنه ایله احیاسنه فرمان بیوریلان یرده برتکهٔ شریفه وجوده کتورمشلر ایسه‌ده مرور زمانله خانقاه لطیف مذکور یرله یکسان اولمشیدی ، بومقام حقنده امام تقی الدین عبد الرحمن ابو الفرج واسطینك «تریاق المحبین فی ذکر طبقات المشایخ العارفین» نام اثر نفیسنده ویردیکی معلوماته کوره تکهٔ رفاعیه یکدیکری داخلنده درت دائره ایمش که درتبیك کمر اوزرینه بنا ایدلمش ایمش ، هرسنه شعبانك اون بشنده یوز بیك قدر زوّار اوراده اجتماع ایدرك تکه بونلرك جمله‌سنی استیعاب ایده بیلدیکی کبی حضرت پیر جلیلك سماحتی دخی بونجه مسافرینی اطعامه کفایت ایلر ایمش ، جمعیت مذکوره‌دن ماعدا کل یوم خانقاه شریفده یکرمی بیك مریدان دخی اطعام اولنور ایمش ، اشبو قضیهٔ اطعام اورته‌ده بر ثروت عظیمه‌نك وجودینی اعلام ایدر ایسه‌ده کرك حضرت پیر و کرك اولاد واخلاف کرامی او ثروتدن بالذات استفاده ایتمك شویله طورسون کندیلری مریداندن فرق اولنه‌میه‌جق درجه‌لرده ساده حال بولنورلر ایمش که بو حالده ثروت موجوده مجرد رزق فقرا اولدیغنه وکندیلری دخی اورزقك مفتقری بولندیغنه شبهه قالمز §

بو ایضاحاتدن مقصد احیا کردهٔ حضرت پادشاهی اولان زاویهٔ رفاعیه‌نك اهمیتنی عرض انظار اهمیت اولدیغنه کوره ایضاحاتده برآز دها دواماه قید ایده‌لم که : حضرت پیر دستکیر (٥٤٠) سنهٔ هجریه‌سنده سجاده نشین ارشاد اولدقلری حالده یدی سنه صکره داخل اربعین اولان مریدانندن کندیلرینه وارد اولان مکتوبلرك عددی یدیبوز بیکه واصل اولمش ؛ شو درجه‌لرده کثرت ارشادلری ذات عالیلرنده موهوب اولان فیوضات الٓهیه نك موازنه‌سنه مدار اولور ، تکیه‌نی بنالری دخی جمعیتك بو توسعی اوزرینه وقوعه کله‌رك واسط وبطایح قرا وقصباتی اهالیسندن بوتکیه‌یه اعانه ایتمامش برفرد آفریده قالمدیغی دخی تواریخده مقیددر §

خانقاه شریفك سبب انقراضی سکز یوز سنهٔ هجریه‌سی خلالنده ظهوره کلان وبا اولمش ایدی ، وبای مذکور واسط وبطایح طرفلرنده کوی وخانه بیله براقمامق درجه‌سنده هلاك عمومی‌یه سبب اولدیغندن خانقاه رفاعی دخی بالطبع خراب اولمغله اوزماندن بوزمانه قدر بردها تعمیرینه هیچ کیمسه موفق اوله‌مدیغی حالده ایشته بوموفقیت عظیمه دخی پادشاهمز غازی ﴿ عبد الحمید ﴾ خان ثانی افندیمز حضرتلرینه میسر اولمشدر §

مقام جلیل مشار الیهك اهمیت روحانیه‌سندن ماعدا برده سیاسی اهمیتی واردرکه بونی تقدیر ایچون تفصیلات آتیه‌یه‌ده احتیاج مس ایدر §

واسط بلده‌سی « بطایح ، فم الصلح ، نهر دقلی ، حدادیه ؛ نعمانیه ، ملجا ، رقه ، داوردان ، برقة الجوز ، هرث ، شحینه ، حارزه ، همامیه ، اونیّه ، بدوره ، جعرا ، فاروث » شهور مشهوره ونواحیٔ معموره‌سنی شامل ایدی ، ملوك فاطمیه‌نك سکزنجیسی اولان مستنصر بالله معد بن حاکم بامر الله منصورك بغداد طرفلرینه سوق کتیبهٔ استیلا ایلدیکی اثناده واسط سکنه‌سی حسب الجهاله

فرط ضلالتده قالمش وهله اذان محمديده « حى على الفلاح » جملهسى يرينه (حى على خير العمل » دنيلمك بدعتنى اختراعه جرأت ايدن بساسيرك تحت قومانداسنده بولنان مصريلرك واسط و بصرا جوارينى چالقالاديغى زمانلر على العموم دائرهٔ رفض و الحاده كيرمش اولدقلرندن او قوجه قطعهٔ وسيعه دار الخلافهٔ بغداد ادارهسندن چيقمق رادهلرينه كلمش ايدى §

خلفاى عباسيهنك يكرمى يدنجيسى اولان قائم بامرالله عبد الله درت يوز اللى برسنهٔ هجريهسى سالف الذكر بساسيرك دردست وقتلنه ومستنصر باللّه علوينك كسر شوكت وقوتنه موفق اولهرق سلالهٔ طاهرهٔ نبويهدن برسنه اول بصره يه هجرت ايلمش اولان السيد « يحيى المكى المغربى الحسينى » حضرتلرينى كه بو ذات عاليقدر سادات حسينيهدن بصره يى تشريف ايدنلرك برنجيسى و پير دستكير السيد احمد الرفاعى الكبير حضرتلرينك جد امجديدر ، زهد و صلاح و اثر كزين پيغمبرى يه اقتدا و اتباعله مشتهر اولديغندن واسط وبغداد اطرافنه يايلمش اولان آتش رفض و الحادى ماء الحياة شريعت غرّا ايله اطفا ايتمك ايچون بصره نقيب الاشرافى نصب ايتديلر وبرده فرمان اعطاسيله خط حركتنى تعيين ايلديلر §

سيد يحيى المكى حضرتلرى واسطهسيله حصوله كلان موفقيت يالكز حوالئ مذكورهدن رفض و الحادك كلياً اندفاعندن عبارت دكلدر ، بلكه خانقاه رفاعينك ثمرهٔ ارشادى اولهرق اوراسى بالآخره برمنبع علماء ومنشأ اوليا كسيلمشدركه يوزلرجه ظهور ايدن ذوات كرام ميانندده « شيخ الكل حافظ امام تقى الدين الواسطى و شيخ الطوائف امام الطرائق تاج العارفين ابى محمد طلحة الشنبكى الانصارى الحدادى الحسينى واستاذ كبير شيخ القوم ، امام الاجل ابى بكر بن هواز البطايحى و فقيه الصوفى ابو محمد الداوردانى وشاعر شهير ابو الغنايم نجم الدين الهرثى الواسطى وشيخ البقرى الصوفى

الجارزوى و شيخ حسين بن الحليم المحدث الجليل و حافظ قاسم بن محمد الشافعى الواسطى و حافظ قاسم بن الحجاج الواسطى و شيخ الكبير ابو بكر الهمامانى و حافظ شيخ الاسلام جمال الدين ابى محمد الخطيب الاونيوى الفقيه و شيخ الكبير ثابت بن الصالح الحدادى الصوفى و امام الحافظ المفسر وحجة المحدث عز الدين احمد بن محيي الدين ابراهيم بن الشيخ عمر ابى الفرج الفاروثى الواسطى وعلامه ابن سعدوية الواسطى وابو الفتح محمد بن احمد بن بختيار الواسطى و تقى الدين ابراهيم بن على الواسطى و حافظ امام الكبير تقى الدين عبد الرحمن الانصارى الواسطى و شيخ القرا الامام المحدث ابو العز محمد بن الحسين الواسطى وعلامه مجدالدين يحيي بن الربيع الواسطى و حافظ بن محمد الواسطى و امام مهذب الدوله سيد على بن عثمان الرفاعى الواسطى وبرادرى سيد عبد الرحيم « قدس الله اسرارهم » حضراتى كبى برچوق اعاظم صلحا و افاخم علما و اوليا ظاهر اولمشدر ؛ مورخ ذهبى ، برزابى ، ابن كثير ، ابن خلكان ، عينى ، ابن جوزى ، ابن شحنه ، صفدرى ، ابن حماد ، ابن المهذب ، ومورخين سائره ذكر اولنان ذواتك ترجمهٔ حاللريله تزيين صحايف آثار ايلمشلردر §

ايشته خانقاه رفاعى بوقدر مهم بر موقع عالى ايكن يوزلرجه سنه‌لردنبرى يرله يكسان حالنده بولنمسى حميت دينيه وغيرت اسلاميهٔ پادشاهى‌يى تحريك ايدرك بو دفعه غايت كوزل برصورتده احياسنه عنايت و احسان بيورلمشدر كه شو حال موقع مقدس مذكوره يينه اولكى اهميتنى اعاده ايتديره‌جكى دركاردر §

پادشاه حكمتپناه افنديمز حضرتلرى پير جليل مشار اليهه اولان رعايت وحرمتلرينى بر قاتدها ايضاح واعظام ايچون سيد احمدالرفاعى سلالهٔ طاهره‌سندن اولان سادات كرام اولادلرينك فيما بعدعسكره آلنمامسنى ومرقد

مبارکلری حوالیسنك اسکان اهالی صورتیله اعمار ایدلمسنی دخی فرمان بیورمشلردر ؛ بوموفقیت فوق‌العاده خطهٔ عراقیه‌ده ساکن اولان قبائل و عشائرك همان کافه‌سیچون موجب کمال خوشنودی و استفاده اولدیغندن بصره ده رفاعی تکه‌سی پوست نشینی وبصره ولایت شاهانه‌سی نقیب‌الاشرافی سید سعید افندی ایله اوراده بولنان اکابر سادات رفاعیه‌دن یکرمی قدر ذوات کرام طرفندن مقام جلیل خلافته با تلغراف عرض مراسم شکر گذاری و محمدت ایدلمشدر ؛ فی‌الواقع بولطف بیعدیل واسط وبطایح جوارینك تاریخ نظرنده مثبت اولان اسکی معموریتنك سایهٔ شاهانه‌ده ینه عودت ایده‌جکنه واضح بر دلیلدر ؛ زیرا « حلب ، شام ، مصر ، طرابلس » بلاد جسیمه‌سی اهالیسنك وهله شام و حلب اطرافنده ساکن اولان جماعات اسلامیه‌نك همان کافه‌سی طریقت علیهٔ رفاعیه‌یه منسوب اولدقلرندن پادشاهمز افندیمز حضرتلرینك بو یولده کی امر و ارادهٔ سنیه‌لرینی دخی انفاذ و اجرا ایچون حضرت پیر دستگیرك مرقد شریفلری جوار مبارکنی اعماره دورت ال ایله چالیشه‌جقلرنده شبهه یوقدر §

مدّ الید خارقهٔ فاخره‌سنی درخاطر ایدن ارباب وقوف شوکتپناه افندیمز حضرتلرینك پادشاه انبیا (علیه و علیهم التحایا) حضرتلرینك عالم خلدی تشریفلرندن بشیوز اللی بش سنه صکره او زمانه قدر اعاظم اولیاء اللهدن هیچ بر ولینك مظهر اوله‌مدیغی بر صورت یکانه‌ده تلطیف بیوردقلری سید احمد الرفاعی حضرتلرینه محیر عقول بشر دنیله‌جك درجه‌لرده رعایت وحرمت ایفاسنه موفق اولملری ذات خلافتسمات پادشاهیلرینك هر امر وتدبیرلرنده مؤید من عندالله اولوب روحانیت شوکت غایت پیغمبرینك هر آن وزمان ظهیر ودستگیری بولندیغنی تسلیم واعتراف ایدرلر §

شهریار عالی العال افندیمز حضرتلرینك بونجه انشاآت همایونلری میاننده

مكه‌ده غيرتيه و حميديه نامليرينه منسوباً انشاسنه موفق بيورلدقلری ایکی
پیاده قشله‌سیله بر طوپچی قشله‌سنی و بر حکومت قوناغنی و بر بیوك
قره غولخانه‌یی دخی تذکار ایلرزکه سائر دول اسلامیه زماننده مكهٔ مکرمه
دفعاتله هجمات اشقیا وظلمه‌یه دوچار اولمش بولندیغی حالده شوانشا آت
سیاسیه و عسکریه نکده بر قاندها تأمین ایتمش اوله‌جقلری اوزره بوندن
صکره شهر مبارك مذکور هجوم اشرادن دخی الی الابد مصون قالمش
دیمکدر §

ایمدی خادم حرمین شریفین اولمق شانی ایشته بویله خدمات مهمه
و حمایهٔ جلیله‌یی اقتضا ایتدیردیکی حالده منبع زلال اسلامیتك احیاسنه
دولت علیهٔ عثمانیه قدر هیچ بر دولتك خدمتی سبق ایتمامش اولدیغی کبی
سلاطین عثمانیه میاننده دخی بوغیرت اسلامیه‌جه پادشاهمز افندیز حضرتلری
اسلاف کرامنه بحق تفوق بیورمش اولدقلرندن دولت علیه و ذات شاهانه
حقلرنده یالکز بز عثمانلیلرك دکل ، بلکه روی ارض اوزرنده ساکن کافهٔ
مسلمینك آکا کوره دعای خیرده بولنملری جملهٔ عهدهٔ شکرگذاریسنه مترتب
برمقدس بورجدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

مسجد سعادتك دفعهٔ رابعه ده نه صورتله تجدید و توسیع اولندیغی
تعریفنده در §

مسجد شریف مدینه‌یی دردنجی دفعه‌ده خلفای بغدادیه دن مهدی بالله
ابن ابو جعفر منصور توسیع ایتمشدر §

ولید بن عبد الملك تجدیدندن اللی بش سنه صکره حسن بن زید
حضرتلری ابو جعفر منصور دانقی «خلفای عباسیه‌نك ایکنجیسیدر » یه

بر مكتوب يازوب مسجد سعادتك بعض يرلرى محتاج تعمير و ترميم اولديغنى بيلديرمش وشرق طرفندن براز محلك علاوه‌سى تقديرده قبر جليل سعادتك وسط مسجده مصادف بر نقطه‌ده قاله‌جغنى ذكر و اتيان ايلمش ايدى ؛ ابوجعفر مسجد سعادتك غايت مطبوع برصورتده توسيع وتجديد ايدلمسنى آرزو ايدرك حسن بن زيده بنا اماتى توجيهيله ايستديكى كبى توسيع وتزيين ايتمك امرينى ويردى وفقط متعاقباً وفات ايدوب حسن بن زيد اجراى عملياته ابتدار ايده‌مديكندن ابوجعفرك اوغلى مهدى نيت حجله مكهٔ مفخمه‌يه احرامبند عزيمت اولوب بعد الحج مدينه واليلكنى جعفر بن سليمانه توجيه ومسجد سعادتى توسيع ضمننده عهده‌لرينه بنا اماتى احاله قلنان عبدالله بن عاصم بن عمر بن عبد العزيز ايله عبد الملك بن حبيب الغسانى‌يه معاونت ماديه ومعنويه‌ده بولنمسنى امر وتنبيه ايدرك دار الخلافهٔ بغداده عودت ايلدى ؛ فى ١٦٠ سنه §

عبد الله بن عاصم مؤخراً وفات ايتدى ايسه‌ده عبد الله بن موسى الحمصى متوفاى مومى اليهك يرينه تعيين ايدلمش اولديغندن مشار اليهما ايفاى مأموريته تيشه‌زن شروع اولوب مربعهٔ قبر سعادتك جهت شاميسندن باب النسايه طوغرى اون بشنجى اولان ديركدن بدأ ايله اون بش ديرك علاوه ايدوب مهدينك مبدأ زياده‌سنه علامت اولمق اوزره اسكيدن موجود اولان اون بشنجى ديره‌كك قاعده‌سنى دورت كوشه‌لى ياپديلر وحرم سعادتك جهات ثلاثه‌سى طولنى « ٣٠٠ » آرشونه وعرضنى يوز سكسان ذراعه ابلاغ ايتديلر §

اخطار — كرك بوآنه قدر ذكر اولنان وكرك بوندن صكره ذكرى ايجاب ايدن آرشون «عربستانده (ذراع آدمى) دنيلان آرشوندر» كه بوآرشون خطهٔ مصريه ايله بلاد حجازيه‌ده الآن مستعمل اولان تيمور اندازه‌نك سكزه انقسامنده يدى جزؤينه مساوى اولوب تقريباً برقارشدر ؛ بونك ايكى مثلنه يعنى درت قاريش طولى اولان آرشونه ايسه « ذراع معمارى » دنيلور ؛ انتهى §

علاوه ایدیلان محل خادم عاقبت محمود عبد الله بن مسعود ایله عبدالرحمن ابن عوفك و شرجیل ابن حسنه ایله سور بن محزمه نك خانه‌لری اولوب اولوقت ابن مسعودك خانه‌سنه « دار قری » وابن عوفك منزلنه « دار ملیكه » دینور ایدی §

بو عمارته ١٦١ سنه‌سی خلالنده باشلانیلوب ١٦٥ سنه‌سی اتمام ایدلمش وعمر بن عبد العزیزك سعادتخانهٔ حفصه (رضی الله عنها) یه ناظر اولمق اوزره آچدیغی آل عمر بن الخطاب قپوسی سد وبند ایدیلوب حضرت عثمان بن عفانك یاخود مروان بن حکمك یاپدیردیغی مقصوره دخی صورت مطلوبه‌ده تجدید وتزیین اولنمشدر §

مهدینك علاوه‌سی مقدار محرره‌دن عبارت ایسه‌ده تجدید اولنان یرلر فوق التعریف مزیّن ومستحكم اولوب هر جهتك صیوالری صورت عجیبه‌ده تذهیب وتنقیش وهر بر موقعی برطرز بهین ونوین اوزره تزیین وتفریش ایدلمش ایدی ؛ حیفا كه حریق ثانیده یانوب اثری بیله قالمامشدر §

بعض مورخلر « مسجد شریفی ٢٠٢ سنه‌سی مأمون خلیفه دخی توسیع وتزیین ایتدی ایدی » دیدیلر ایسه‌ده مأمون خلیفه مسجد سعادته برشی علاوه ایتمیوب یالکز بعض یرلرینی تجدید ومحتاج تعمیر اولان طرفلرینی اصلاح وترمیم ایله اکتفا ایتمشدر §

مأمونك تعمیرات واقعه‌سندن صكره حكومت بغدادیه مدینه والیلرینه اوامر اكیده ومبالغ كافیه كوندروب مسجد سعادتك محتاج تعمیر اولان یرلرینی اصلاح وتسویه ایتدیررلر ایدی ؛ ناصر لدین الله وقتا كه خلیفه اولدی ، هر سنه بیك آلتون ایله مقدار كافی متفنن عمله ارسالنی عادت ایدندی وآندن صكره‌كی خلفا ناصرلدین اللهك اثرینه كیتدی ، كوندریلان عمله‌نك یومیه‌سی ذكر اولنان بیك آلتونك خارجنده اولوب بونلر مدینه حكومتندن تأدیه اولنور ومسجد سعادت ایله مآثر مسعوده ابنیه‌لرندن هرهانكی برینك تعمیری

اقتضا ایدر ایسه بلا استیذان اصلاح وترمیم ایتدیریلور ایدی ؛ خلفای عباسیه انقراضندن صکره تعمیرات حرمینی ملوك مصریه درعهده ایدوب بویولده عظیم همتلر، بیوك بیوك خدمتلرده بولندیلر ؛ بونلرك ایچنده حرمینه اك زیاده خدمتی سبق ایدن ملك اشرف قایتبایدر ؛ ملوك مصریه منقرض اولدقده خدمت مستلزم المغفرت حرمین سلاطین عثمانیه ابد الله تعالی الی یوم الاخره یه انتقال ایتمش وسلاطین مشارالیهم آشاغیده بیان اولندیغی اوزره ملوك اسلاف ارواحنی خجیل وشرمنده ایده جك خدمتلرده بولنمشدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٥ }

حجرهٔ معطره وقبور ثلاثهٔ منوره تعریفنده در §

حجرهٔ معطره — اطلاق اولنان موقع شریف (بهشتك قطعه سیدر جای کاه رحمت آمیزك ٭ شرفبخشای عرش وفرش وهم لوح وقلم اولدی) بیت شوق افزاسنك ماصدقی اولان مزار ظاهرالانوار سعادت جبهٔ حبیب خدا جناب عایشهٔ صدیقه ﴿ رضی الله عنها وعن ابیها ﴾ والده مزه مخصوص اولان حجرهٔ علیه نك عرصهٔ مبارکه سیدرکه حیات عالیٔ جناب رسالتپناهیده سکزر آرشون ارتفاعنده والتیشر آرشوندن آز زیاده عرضنده ایکی باب رحمت مأبی وار ایدی §

حجرهٔ لطیفهٔ مذکوره کرپیچ ایله حورما کراسته سندن بنا ایدلمش و عمر الفاروق حضرتلرینك زمان خلافتلرینه دکین عصر سعادتده یاپیلدیغی هیئت اوزره قالمش ایدی ؛ جناب عمر ابراز مراسم توقیر وتعظیم ایچون اطرافنه قصیر القامه بردیوارجکز چکدی وبو دیواریده عبد الله بن زبیر حضرتلری درکار اولان لزوم واحتیاج اوزرینه یبقوب تجدید ایلدی §

حضرت فاروقك مرقد سعادت اطرافنه چكديكی وصكره‌دن عبد الله بن
زبيرك تجديد ايلديكی ديوارك اوزری آچيق اولوب صلی الله عليه وسلم افنديمزك
قبر جليل سعادتلرينی زيارت ايتمكه كيرملك ايچون طرف شاميسنده برده
قپوسی وارايدی ؛ ريحانهٔ نبی جناب حسن بن علی (رضی الله عنه) افنديمز حالت
احتضارلرنده جنازه‌لرينك مربعهٔ قبر سعادت داخلنه كتيريلوب عرض حضور
اولنمسنی برادری حسين بن حيدر (رضی الله عنهما) يه وصيت ايتمش ايدی ؛
حضرت حسين بو وجهه‌نك اوچنجی صورتی ذيلنده خبر ويريلان وصيت
اوزرينه برادر اكرملرينك نعش مغفرت نقش مباركلرينی مرقد سعادت
مربعه‌سی داخلنه كتيروب ايفای وصيت ايتمك ايستدكده بعض اسافل حضرت
حسينك برادر مكرمنی حجرهٔ سعادت داخلنه دفن ايده‌جكنه ذاهب اوله‌رق
بوكا يعنی جنازه‌نك داخل مربعه‌يه ادخال ايدلمسنه صورتمای مخالفت وممانعت
اولديلر و مدت مديده مجادله ايله يوق يره حصوله كلمش اولان منازعه‌يی
مقاتله اسمی ويريله‌جك درجه‌لره قدر ايلريلتديلر ، نهايت آره‌يه كيرن بعض
ذواتك اثر همتلری اولرق اوزره ايشه حسن نتيجه ويريلوب حضرت حسن
بقيع الغرقد مقبره‌سنه دفن ايدلدی ايسه‌ده برده بويله برمنازعه وقوعنه
محل قالمامق ايچون مربعهٔ قبر سعادت قپوسنی سد وبند ايلديلر §

بو وقعهٔ مؤسفه وليدك خاطر نشانی اولديغندن اثنای امارتنده مرقد
سعادتی محيط اولان مربعهٔ قبر سعادت ديواری ارتفاعنی برمقدار يوكسه‌لته‌رك
اوزرينی اورتوب قبور شريفه‌يی عيون خلايقدن ستر واخفا ايتدی ؛ مرادی
بو قاريده سويلنديكی اوزره فيما بعد ايقاع فساد وفتنه‌يه محل براقمامق ايدی ؛ واقعا
ديوار مذكور يوكسلتيلوب اوزری تسقيف اولندقده قپوسی ذاتاً وقعهٔ مؤسفهٔ
سالفة الذكرده اوردورلمش اولديغندن هر كسك قلبندن قبر سعادت مربعه‌سی
داخلنه كيرمك يعنی حضرت نبی انس وجنی قبر سعادتی اطرافنه چكيلان
ديوارك ايچ طرفندن زيارت ايلمك امنيه‌سی چيقدی §

حجرهٔ مسعوده — يعنى جناب عايشه (رضى الله عنها) يه منسوب اولان خانهٔ مقدسه غايت كوچك برخانه‌جكزدن عبارت اولوب سقف شريفى انسان اليله مس وتبرّك ايده‌ميه‌جك قدر يوكسك دكل ايدى ؛ حتى كرك بوحجرهٔ لطيفه وكرك حجرات سائرهٔ نبويه حقنده حسن بصرى حضرتلرينك « بن چوجقلغمده زوجات مطهرات حجرات علياتنه كيرردم واللريمى قالديروب سقوف بيوتى طوتاردم، منازل نبويه‌نك كافه‌سى برر حجرهٔ معطرهٔ صغيره ايدى » ديدكلرينى موثوقاً روايت وهر برحجرهٔ مسعوده كرپچدن وحورما كراسته‌سندن معمول اولوب قپولرى اوزرنده معلق غايت كهنه چولدن برر پرده بولنديغنى نقل وحكايت ايدركه حجرهٔ معطره قپولرينك برى « غرب » ديكرى « شام » جهتلرينه قارشو اوله‌رق قنادلرى يكپاره « ساج » ياخود « عرعر » اغاجندن معمول ايدى ؛ حالا باب « محرس » دنيلان باب معلى القاب عصر سعادتده بولنان ابواب فلك جناب جمله‌سندندر §

حضرت صديقه — (رضى الله عنها) نك سالف الذكر سعادتخانه‌سيله حفصه (رضى الله عنها) نك خانهٔ بى بهانه‌سى آرالغنده [*] بر يول اولديغندن مشار اليهما والده‌لريمز يكديكره تصادف ايتدكجه مكالمه ايدرلر ايدى §

حضرت حفصه — (رضى الله عنها) نك ذكر اولنان خانهٔ فيض آشيانه‌سى يوقاروده ذكر اولنان آل عمر پنجره‌سنك صاغ جهتى اولوب اول خانهٔ سعادت آستانه‌نك عرصهٔ مسعوده‌سى زمانمز زائرلرينك كرك داخل شبكه‌ده وكرك خارج شبكه‌ده طوروب زيارت ايتدكلرى موقف شريف مباركدر §

اهل مدينه حضرت پيغمبرك وقوع ارتحالنى متعاقب مدفن سعادتك خاك عنبر ناكندن برر مقدار طوپراق آلوب استشفا ايتمكه يعنى نبىّ جميل قبر جليلنى دليك دشيك ايلمكه باشلاديلر ايدى ؛ بوحال مخلّ ادب وتعظيم اولديغندن جناب

[*] شيمدى بوراسى قبر جليل سعادت موقع جيليدر .

صديقه (رضی الله عنها) والده‌مز مضجع سعادتی محافظه ایچون اطرافنه دیوار چکدی ایدی ، اصحاب اخلاص بودیواری دخی دلدیلر ایسه‌ده جناب صدیقه بودلیکیده سد وبند ایلدیکندن چکیلان دیوارك برجهتنده قبر سعادت و بر جهتنده ذات سامیه‌لری قالمش یعنی حجرهٔ معطرهٔ سعادت ایکی پارچه‌یه بولنمش اولدی ؛ مع مافیه مشار الیها والده‌مز قبر سعادتی زیارت ایدر وسپوروب تمیزلر ایکن تستر ایتمیوب آچیق صاچیق کزرلر ایدی ؛ پدرلری وفات ایدوب نزد نبویه‌یه دفن اولندقدن صکره دخی اولکی کبی اورتوسز کیروب چیقدیلر ایسه‌ده فاروق اعظمك ارتحالنی متعاقب هرحالده بر زمان قبر سعادت جهتنه چکدیلر ایسه جناب فاروق نامحرم اولمق ملابسه‌سیله تستر ایتدیلر ، یعنی حضرت عمر وفات ایدوب حجرهٔ معطره‌یه دفن اولندقدن صکره مرقد سعادتی آچیق صاچیق زیارت ایتمدیلر §

مرقد سعادت مربعه‌سی عمر بن عبدالعزیزك مسجد شریفی توسیع ایتدیکی عصره قدر عبدالله بن زبیرك تجدید ایلدیکی هیئتده یعنی قپوسیله اوزری آچیق برحالده قالمش ایدی ؛ بالاده کذارش پذیر بیان اولدیغی اوزره عمر بن عبدالعزیز مرقد سعادتی محیط اولان دیوار قدیمك یعنی عمر بن خطاب عصرنده چکیلان قیصاجق دیوارك اطرافنه دائراً مادار بر دیوار استوار چکدی ؛ فقط کعبهٔ معظمه‌یه شبیه اولمامق ایچون بودیواری شبه مثلث شکلنده یاپدیردی §

عمر بن عبد العزیز ـــ ك چکدیکی دیوار غایت مرتفع واوزری سقفلی اولدیغندن خارجدن قبور شریفه‌یی کورمك امکانسز ایدی ؛ دیوار مذکورك برجهتی عروة بن زبیرك رأی واجتهادی اوزرینه شبه مثلث شکلنده یاپدیرلمشدر ، چونکه ولید بن عبدالملك اسافل ناسك حسن بن علی (رضی الله عنهما) نك جنازه‌سی حقنده برادر عالی کهرلری حسین بن حیدر (رضی الله عنهما) یه ایتدکلری حقارت غیر لایقه‌یی تخاطر ایتمکله مرقد سعادت مربعه‌سنی بر دیوار قوی الاساس ایچنه آلوب قبور ثلاثه‌یی خلقك نظرندن ستر واخفا ایتمك فکر

مصيبنه دوشمش و كيفيتي مدينهٔ منوره اميري عمر بن عبدالعزيزه يازمش ايدى ؛ عمر بن عبد العزيز وليـد بن عبد الملكك مدفن سـعادتك اطرافنه ديوار چكلمسى حقنده يازديغى تحريراتى آلدقده بويله بر امر نابجانك انفاذ واجراسنى استهجان ايله برابر « بن بوامر خطيرى اجرادن احتراز ايدييورم ؛ حالبوكه وليد اصرار ايتمكده‌در ، بوخصوصده سنك رأيك ندر ؟ » سؤاليله عروة بن زبيرك رأينه مراجعت ايتمش وجناب عروه « مادمكه وليد اصرار ايتمكده وافنديمز طرفندن مع كراهة آنك امرينى انفاذه آرزو كوسترلمكده در ؛ چكيله‌جك ديوارك شبه مثلث شكلنده اولمسنى وبو شكلك سيورى طرفى حضرت فاطمه‌نك سعادتخانه‌سى جهتنده بولنمسنى امر ايتمليسين » ديمش ايدى §

وليد ، عمر بن عبد العزيزه يازديغى امرنامه‌ده حجرات علياتك هدميله عرصه‌لرينك مسجد سعادته علاوه ايدلمسنى دخى امر ايلمش ايدى ؛ عمر بن عبدالعزيز بوخصوصـده اوزون اوزادى دوشـوندكدن صكره بركون كمال حيرت واضطراب ايله مناسب برمحله اوتوروب حجرات علياتك ييقيلمق امرينى ويردى ومدينه سكنه‌سى فرياد وفغان ايله حجرات علياتى هدم وبى نشان ايدرك عمر بن عبدالعزيزك رأى وتعريفى وجهله وضع اساسه باشلادى §

حجرهٔ سعادتك مدفن اقدس طرفى ييقيلديغى صره‌ده عبدالله بن زبيرك تجديد ايلديكى ديوارك جهت شاميسى قضاءً ييقلمش وآنك صدمه‌سيله حضرت صديقه طرفندن چكلمش اولان ديوار قديمك دخى برمقدار محلى سقوط ايلمش ايدى ؛ سقوط ايدن محلّ شريفدن قبر سـعادت مربعه‌سى ايچنده اوزرلرينـه قوم دوشنمش اوچ عدد قبر منيف ظاهر ونمايان اولمغله عمر بن عبدالعزيز « بوقبرلر مظهر حيات ابدى اولان رسول اكرم ايله ابوبكر وعمر حضراتنك قبرلريدر ؛ اى مزاحم ! [١] بوراسنى بالذات تسويه ايتمليسين ! » ديدى وبالآخره اظهار

[١] مزاحم عمر بن عبد العزيزك بركوله‌سيدر .

علايم ندامت و پشیمانی ایله « یوق یوق بن کندم تسویه ایده جکم ! » دیه رك بالذات تسویه ایتدی ، فقط او آرالق قبور ثلاثه دن برینك جهت شرقیسی چوكوب دارالسکینه صوقاقلرینه کوزل بررایحه یاییلدیغندن اوراسنی برقماش سعادت پاش ایله اورتوب ایرتسی کون لایق وجهله تجدید ایلدی §

عبد الله — بن محمد دیمشدرکه : « ده دم عقیل ثلث اخیر لیالده مسجد سعادته کیدر و نبیّ جلیله سلام ویروب حرم شریفه کیرر ایدی ، بر کیجه معتاد سابقی اوزره خانه سندن چیقوب مسجد سعادته توجه ایتمش و مغیرة بن شعبه نك خانه سی اوکونده مدت العمر استشمام ایتمدیکی دلاویز بررایحهٔ شوق انکیزه تصادف ایدوب سرمست و بیخود اولمشدر ؛ مکر او کیجه حضرت عایشه (رضی الله عنها) نك حجرهٔ سعادتی ییقیلوب قبور نور محصور ثلاثه نك سعادتنمای ظهور اولدیغی شب بوالعجب ایمش ! ده دم بو ذوق و نشئه ایله مرقد سعادته تقرب ایدوب قبر جلیل مربعه سنك دیوار شامیسی سقوط ایتدیکنی و عمر بن عبد العزیزك داخل مربعهٔ قبرده سقوط ایدن طرفه پرده تعلیق ایتمکده اولدیغنی کوروب مجرتسرای مدینه یی استیعاب ایدن رایحه نك مرقد سعادتدن ظهور ایتدیکنه کسب اطلاعله عودت و بزی باشنه طوپلایوب کیفیتی نقل وحکایت ایلدی §

مربعهٔ قبر سعادت دیواری چوکدیکی کیجه نك صباحیسی عمر بن عبد العزیز ابن وردانی [١] جلب واحضارله قبر سعادت مربعه سی داخلنه کیروب سقوط ایدن دیواری کشف ومعاینه ایتمسنی اراده وابن وردان معاونت ایچون برشخصك دها ادخالی لازم کله جکنی عرض وافاده ایتدیکندن عمر بن عبد العزیز بالذات قوللرینی صوایوب کیرمك استدی ، لکن قاسم بن محمد ایله سالم بن عبد الله دخی حاضر لندقلرینی کورونجه « سز نیه حاضر لانیورسکز ؟ » دیوب « ابن وردانه

[١] بوذات اولوقت ابنیهٔ مقدسه سر معماری ایدی .

ياردم ايتمك استرز ! » جوابنى آلدقده « بن كثرت ازدحامله اهل قبورى راحتسز ايتمكدن احترازايدرم ؛ اى مزاحم ! سن يالكزجه كيروب ابن وردانه معاونت ايله » مقالهسيله بالذات دخولدن فراغت وبووضعله آرزوى دخالت ايدن سالف الذكر ذواتك مربعهٔ قبرسعادت داخلنه كيرملرى غيرجائز اولديغنى ايما واشارت ايلدى §

ابن وردان ، ساقط اولان ديوارك اساسنى بولوب اجراى اقتضاسنه دوام ايدر ايكن سقوط ايدن ديوارك صدمهسيله چوكمش اولان قبر شريف سالف الذكرك ايچنده ايكى قدم سعادت توأم كوروب برطرفه چكلدى وكمال خوف وهراسندن ديترهيهرك فوق الغايه تلاش وبر اضطراب خاطر خراش كوستردى §

عمر بن عبدالعزيز — ابن وردانك تلاش وخلجانى كورونجه تحقيق حال ايچون براز ايلرى كيدوب مربعهٔ قبر سعادت ديوارينك تملى اتصالنده اقدمجه ييقلمش اولان قبر شريف ايچنده ظهور ايدن قدمين شريفينى رؤيت وبر دهشت فوق العاده ايله عودت ايدوب بى شعور اولدى §

عبدالله — بن عبيدالله كه حضرت عمر الخطابك مزار لامع الانوارى جهتنى بيلورايدى ؛ ابن وردانك قورقوب عمر بن عبدالعزيزى رهين خوف خلجان ايلمش اولديغى شيئه واقف اولهرق « اى عمر ! قورقمه ! كورديكك قدمين شريفين ، جدّك عمر بن الخطابك آياقلرى اولوب حجرهٔ منيفه ديوارينك تملى ايچنده قالمشدر » نهجيله دفع اشكال ايلديكندن عمر بن عبدالعزيز « اى ابن وردان ! كورديكك شيئ (يعنى قدمين ابن خطابى) سترو اخفا ايله » سوزيله اظهار مسرت ايتدى ؛ زيرا كورمش اولديغى آياقلرى حضرت پيغمبرك مبارك قدملرى ظن ايدرك رهين حيرت اولمش ايدى §

ابن وردان سقوط ايدن ديوارى اوردكدن واسكى ديوارك جهات اربعهسنه

بشقه‌جه وفقط قديم ديواردن براز آچيقجه ومرتفعجه اولمق اوزره يكى بر ديوارچكوب سابقى وجهله قبرسعادت مربعه‌سنى تسقيف ايتدكدن صكره حضرت حسن بن علينك جنازه‌سى عليهنه وقوعبولان قيام عقبنده سد ايدلمش اولان زيارت قپوسنى محكمجه اورديروب اوزرينى صيواتدى ، زيرا مربعهٔ شريفه‌نك عبدالله بن زبير عصرنده تجديد ايدلمش اولان ديوارلرى ذاتاً سياه طاشلر ايله اعمال ايديلوب اوزرى كوزلجه صيوانمش وقبله جهتى او بر طرفلرندن مرتفعجه اولديغى كبى شام طرفنده واقع باب رحمتمأبى قپادلمش ايدى §

عمر بن عبدالعزيزك چكديكى ديوارله ديوار قديم آره‌سنده قالان فاصله‌نك جهات اربعه‌سى مساوى اوليوب شرق طرفى ايكى ، غرب طرفى بر ، ذراع و قبله طرفى بر ، قارش اولوب شام جهتى غايت واسع ايدى ؛ عمر بن عبد العزيز حجرهٔ سعادتك جهات اربعه‌سى ديوارلرينى كوزل بر حالده صيواتديغى و باب مسدودى فرق وتميز اولنميه‌جق برحاله قويديغى جهتله آندن صكره باب شريف مذكور تشخيص ومعاينه اولنه‌مامشدر §

مورخلر — ابو غسانك « مسجد سعادتك سقفى ١٩٣ سنه‌سى تعمير اولندى ، بز اووقت باب مسدودى تشخيص ايتدك ايدى » ديديكنى روايت ايدرلر ايسه‌ده امام سمهودى « بزم زمانمزده مسجد شريف وحجرهٔ لطيف تعمير و تجديد ايدلدى ، فقط حجرهٔ منيفه قپوسنك موقعى دكل ، جهتى بيله تشخيص اولنه‌مدى ! » ديمش وشو افاده قول اوّلى تأييد وتأكيد ايلمشدر ؛ امام سمهودينك مرادى اكرچه باب مسدودك مرور زمانله نامعلوم اولديغنى اثبات ايتمك اولديغنده شبهه يوق ايسه‌ده احتمالدركه ١٩٣ سنه‌سى دخى معاينه ايدلمش وبناءً عليه ابو غسانك روايتى مقارن صحت بولنمش اولسون ! §

ابى غسان — عمر بن عبدالعزيزك چكديكى ديوارله حجرهٔ معطره‌نك ديوار قديمى آره‌سنده‌كى فاصله‌نك ١٩٣ سنه‌سى دخى مساحه اولنديغنى

خبر ويرمك صدديله « بزم زمانمزده حجرهٔ مقدسه ديوارلرى آره‌سنده اولان فاصله‌يى مساحه ايدوب مشرق طرفنى (٣) مغرب طرفنى (١) ذراع؛ بولديلر؛ اولوقت قبله طرفنك جهت شرقيسى دخى بر ذراع كلدى؛ حالبوكه بو جهتك هر يرى مساوى اولميوب وجه سعادته يقين اولان محلّ اقدسى برقارش ودها آشاغيسى برسره اولوب جدار شرقى نهايتى مرور ايدلميه‌جك درجه طار ايدى » ديمشدر §

تقريباً بشيوز يتمش [١] ياخود ٦١٣ ويا ٦٤٠ سنه‌سى دخى حجرهٔ شريفه ديوار قديمنك براز يرى سقوط ايتمش ومركز خلافتدن بالاستيذان درعقب تعمير واصلاح ايدلمشدر؛ زيرا ٥٢٠ سنه‌سى خلالنده قبر جليل مربعه‌سى ايچندن ديوار ييقيلور ايكن برسدس ايشيدوب فقط اهل مدينه نبىّ كريم افنديمزه رعايت مخصوصه اولمق اوزره كيفيتى قرق سنه قدر هيچ بركيمسه‌يه اخباره جسارت ايده‌مديلر ايدى؛ نهايت ٥٧٠ سنه‌سى مستضىٔ بالله عباسى يه عرض واعلام ايلديلر؛ جناب مستضىٔ بالله كندى رياستى تحتنده آكابر علما و افاضل فقهادن عبارت اولمق اوزره انعقاد ايدن مجلس كبيرده ويريلان قرار اوزرينه حرم نبوى خدمه‌سندن فاضل ومتبحر برذاتك لاجل التفحص حجرهٔ سعادته ادخال ايدلمسنى مدينه واليسنه امر واشعار ايتمش واول خدمت مفتخره‌يه بنو العباسدن بدرالدين [٢] نامنده برذات زهادت سماتك مأمور ايدلمسنه بين الاهالى اتحاد آرا حصوله كلمش اولديغندن بدر الدين حضرتلرى شرق جهتنده آچيلان دريچه‌دن حجرهٔ شريفه‌يه اينوب عمر بن عبد العزيز عصرنده ياپيلان ديوارك ايچ طرفنده واقع ديوار

[١] بوقول اقواى اقوالدن اولوب عند المورخين روايات سائره‌يه مرجحدر .

[٢] بوذاتك كيجه‌لرى قائم ، كوندوزلرى صائم ، اوله‌رق امرار وقت ايلديكنى وبناء عليه وجود شريفلرينه ضعف كلّى عارض اولوب بين الخلق « بدر الدين الضعيف » ناميله كسب اشتهار ايتديكنى (مفتاح السعاده) مؤلفى روايت ايدر .

قدیمك جهت غربیسنده براز یرك ییقلدیغنی کوردیکندن مسجد سعادت طوپراغندن ایجابی قدر کرپیچ اعمالیله دیوارك منهدم اولان یرینی تعمیرایتدی وسقوط ایدن دیوارك کنارنده بولدیغی آغاج چناغی برابر چیقاروب بغداده کتوردی ؛ بوچناق عبد الله بن زبیر عصرنده تجدید ایدلمش اولان دیوارك ایچنده قالمش ایمش ، دیوارك حین سقوطنده بر طرفی قیریلوب دیوار ایچنده قالدیغندن بدرالدین الضعیف تبرك قصدیله یالکز سقوط ایدن پارچه‌سی ایله ییقلان دیوارك جوهر خاکندن بر مقدار طوپراق آلوب کیتمش و کیفیت مدینه والیسی طرفندن دخی مقام جلیل خلافته عرض وتفصیل قلنمش ایدی §

بدرالدین الضعیف حضرتلرینك بغداده کیردیکی روز سعید ، اهل بغداد ایچون عید بربالای عید ، اولدیغندن هرکس ترك داد وستاد ایتدیلر وجناب بدری بالاستقبال فوق العاده تعظیم وتوقیر ارائه‌سیله دار السلام بغداده ایصال ایلدیلر §

٥٤٨ — سنه‌سی دخی حجرهٔ معطرهٔ شریفه داخلنده سقوط دیوار صداسی ایشیدیلوب مدینه امیری قاسم بن مهنی الحسینی‌یه خبر ویرلمش ایدی ؛ قاسم بن مهنی زیور زهد و صلاحله پیراسته وحلیهٔ عفت واستقامت ودیانت ایله آراسته برذاتك لاجل المعاینه قبر جلیله ایندیرلمسنی امر ایتمش وبورأی رزین رهین قبول اولوب علی الاتفاق مشایخ صوفیه وافاضل مجاورین مدینه‌دن صفات مادحهٔ دیانت وکمال اتقا و زهادتله معروف اولان موصلی عمر النسائی حضرتلرینك خدمت مقدسهٔ مذکوره‌یه تعیینی تنسیب ایدیلوب کیفیت فاضل مشار الیهه بیان وافاده ایدلمش ایدی [*] §

عمر النسائی — حضرتلری « سلس البول » علتنه مبتلا بولندیغندن لاجل

---

[*] بعض راویلر عمر النسائینك یاننده هارون مشائی ایله دیکر برشخصك ویرلدیکنی دخی روایت ایدرلر .

الرياضه برمدت يسيره استمهال وقبر سعادته كيروب چيقاجق قدر اقتدار بدنيه استحصال ايتدكدن صكره بلينه برايپ باغلايوب شمعه وادوات مقتضيهٔ سائره اخذيله مربعهٔ قبرسعادت پوشيده سيله حجرهٔ سعادت ديوارى آره سنده كى فاصله يه واورادن دخى (قبة الحجره) دن يعنى حجرهٔ منوره سقفنده كى منفسدن مربعهٔ قبر شريف داخلنــه كيرديلر و شمعه يى اوياندير وب قبور نور محصور شريفه اطرافنى كوزدن كچيره رك سقف حجره دن براز طوپراق دوشمش اولديغنى كوروب مبارك لحيه لر يله مذكور طوپراغى ســپوردكدن صكره كيردكارى يردن چيقديلر §

معجزه — عمر النسائى حضرتلرى حجرهٔ سعادتدن چيقدقدن صكره «سلس البول» علتندن قورتيلوب الى آخر العمر راحت يشامشدر §

ابن نجّار «قاسم بن مهنى الحسينى ٥٥٤ سنه سى ربيع الاخرنده حجرهٔ معطره داخلنده متعفن برراىحه استشمام ايدرك حجرهٔ شريفه خدمه سندن بيان الاسود ايله مسجد شريف متوليسى صفىٔ موصلى يى و افاضل زماندن شيخ هرون الشادى يى حجرهٔ منيفه داخلنه اينــديرمش و ذوات مشار اليهم حجرهٔ معطره ديوارلرى بيننده اولان فاصله ساحه ســنده قوقمش بر كدى لاشه سى بولوب چيقارمشدر ؛ مشار اليهمك حجرهٔ ســعادت داخلنه كيروب چيقدقلرى سنهٔ مرقومه ربيع الاخرينك اون برنجى جمعه كونى ايدى ، آندن صكره بزم زمانمزه دكين قبر سعادته هيچ بر كيمسه كيروب چيقمدى» ديمش وبوايضاحات ايله عمر النسائى حقنده روايت اولنان قولى اعتباردن دوشــورمك ايستمش ايسه ده عمر النسائى حقنده نقل اولنان حكايه ابن النجّارك روايت ايتديكى قضيه نك عينى اولوب آيروجه آيروجه روايت ايدلمش اولمسى دخى بعيد الاحتمال دكلدر §

حجرهٔ معطره — ابنيهٔ قديمه سى مربع ايديسه ده مخمس اولديغنى ادعا ايدنلر دخى واردر؛ حالبوكه امام سمهودى اوذهابده بولنانلرك ادّعالرينى جرح وردّ ايله ديركه : حجرهٔ معطرهٔ مقدسه ابنيهٔ قديمه سى مربعدر ؛ مخمس اولمق ادعاسنده بولنانلر خطا ايتمشلردر ؛ بن بالذات حجرهٔ شريفه داخلنه كيروب حتى مساحه

ایتدم ، بنم حسابمه كوره حجرهٔ سعادت داخلنك شام جهتی اون بر اندازه اوچ ربع وعرض شرقی وغربیسی یدیشر اندازه بشر ربع اولوب بوحساب هرحالده ابن شـیبه و یحیی مساحه‌لرینه مقارنتی اشراب ایدر ؛ دیوار قدیم داخلنك تجدید اولنان جهت شرقیسندن غیری اوچ جهتنك عرضی « بربچق اندازه ایکی کراه » در ؛ تجدید اولنان دیوار شرقی دخی « بر اندازه بش ربع » در ؛ دیوارلرك ارتفاعی « اون اوچر اندازه اوچر ربع » ایسه‌ده بعض محللری برر مقدار یوکسه‌جك اورولمش ویوقاروسندن یارم آرشون قدر یری طوغله‌دن معمول اولمق ملابسه‌سیله بوراسنك مؤخراً علاوه ایدلدیکی آكلاشلمشدر §

حجرهٔ سـعادتك اطرافنده‌كی پار مقلق — « جمال‌الدین اصفهانی عصرینه قدر حجرهٔ سـعادتك دیوار خارجیسی اطرافنده برشی یوق ایدی ؛ جمال‌الدین اصفهانی عمر بن‌عبدالعزیزك حجرهٔ معطره اطرافنه یاپدیردیغی دیواری صندل وآبنوس آغاجلرندن معمول برپارمقلق ایچنه آلمش واشبو پارمقلغك ارتفاعنی مسجدشریفك سقفنه‌قدر الصاق ایتمش‌ایدی ؛ فقط حریق اوّلده یانوب محو اولدیغندن سـکزنجی وجهه‌نك سكزنجی صورتنده محرر اولدیغی اوزره ٦٦٨ سـنه‌سی تجدید اولنه‌رق مقصوره نامی ویرلمش وآندن صکره دفعاتله تجدید وتعمیر ایدلمشدر ؛ انتهی §

حجرهٔ معطره — ابنیهٔ قدیمه‌سنك دیوارلری عمر بن‌عبدالعزیزك چكدیکی خطیره دیوارلرندن « اون بش آرشون‌قدر » یوكسكدر ؛ مع مافیه یکی‌دیوارك زمینی دیوار قدیم زمینی سطحندن مرتفع اولدیغـدن ظاهراً ایکی دیوارك ارتفاعی بركبی کورینور كه بوایکی دیوارك آره سـنده ارجح روایات اوزره بربچق آرشون قدر بر فاصله واردر §

شكل آتیده كوستردیکی اوزره عمر بن عبد العزیزك چكدیکی خطیره‌نك طرف شمالیسی مثلث برشكل تشكیل ایدركه بوراسی دیوارقدیمله دیوارجدیدك آره‌سی اولوب سالف الذكر شكلك طرف شمالیسی زاویه‌سندن دیوار قدیمه قدر امتداد ایدن فاصله سكز آرشوندر §

شكل ١

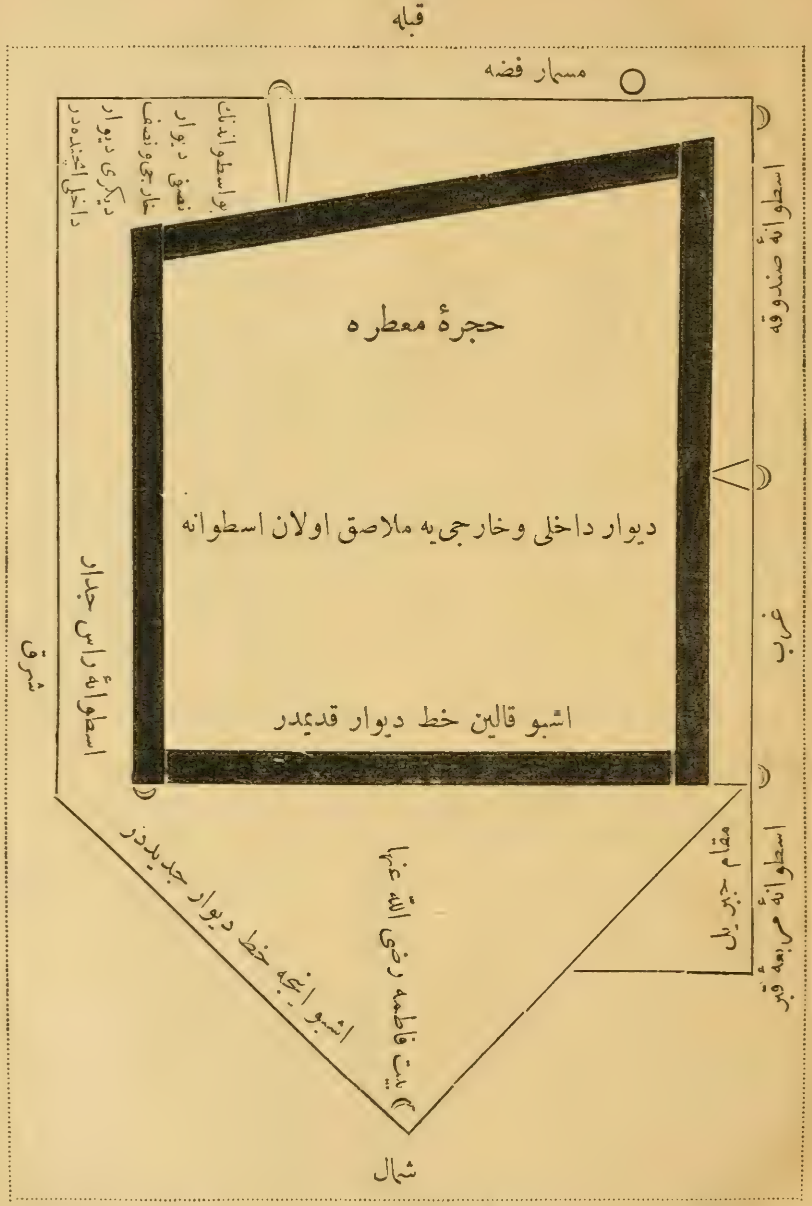

اشبو خط موهوم خارجی جمال الدين اصفهانی طرفندن ياپديريلان شبكهٔ شريفه‌در

حجرهٔ معطره — نك سقف لطيفى اوزرنده خيمه قيلقلو مشمع بر پوشيده اولوب بو اورتونك فوقى مسجد سعادتك سقفى ايدى كه بوسقفك اوزرنده « يعنى مسجد شريف سقفنده » اقتضاسنه كوره آچيلور بر دريچه [*] وسالف الذكر مشمع پوشيده ايله سقف مسجد آره‌سنده ايكى آرشون قدر برده فاصله وارايدى §

تعريف اولنان هيئت حريق اوّلدن مقدمكى وضعيت اولوب بعد الحريق مسجد شريف سقفيله حجرهٔ معطره پوشيده‌سى آراسنى برطاقم لوحه‌لره كچيرلمش مشمعلرله قپاديلر وحجرهٔ سعادت سقفى وسطنه (قبة النور [**]) اسمنده برده پنجره آچوب بو پنجره‌يى كليدلديلر §

مؤرخلرك برازلرى « حجرهٔ سعادت سقفنه آچيلان دريچه دن ديوار قديمله ديوار جديد آره‌سنده‌كى فاصله‌يه كيريلور ايدى » ديديلر ايسه‌ده بوذهابلرى مصيب وصحته قريب دكلدر §

ابن ارشد ، قبر جليلك سقفى اولمديغنى ادعا و « قبر شريف اوزرنده اقدملرى مسجد سعادت سقفندن غيرى سقف يوق ايدى » دعواسيله اقوال مشهوره‌يى ردّ ايتمك ايستمش ايسه‌ده كنديسنك ٥٢٠ سنه‌سى وفات ايتديكى مثبت اولديغندن ادّعاى واقعه‌سى مسجد شريفك قبل الحريق اولان هيئتنى ايما ايدر ؛ مع هذا امام مالك « عليه الرحمه » نك كسوهٔ شريفه حقنده اولان روايتى حجرهٔ معطره‌نك برنجى حريقدن مقدم دخى مسقف اولديغنى مؤيددر ؛ حتى اشرف قايتباى مصرى عصرنده مسجد شريف تجديد اولنور ايكن سقف عتيق اولوغى بقيه‌سنى بولديلر وبوعلامت معتبره ايله حجرهٔ سعادتك صدر اوّلده دخى مسقف اولديغنه وميزاب عتيقك ساج آغاجندن معمول بولنديغنه حكم ايتديلر §

---

[*] بوقاروده (قبة الحجره) توسيم ايدلمش اولان منفس ايشته بو دريچه‌دن عبارتدر .

[**] قبل الحريق بو پنجره‌يه (قبة الحجره) دينور ايدى .

صحيح دارميده ابی جوزادن منقولدرکه : همخوابهٔ سید الوری عایشهٔ صدیقه (رضی الله عنها) والده‌مزك زمان حیاتنده وقوعبولان قحط وغلادن ذات سامیه‌لرینه عرض اشتکا وبوکا برچاره بولنمسی رجا ایدلمش ایدی ؛ حضرت عایشه « قبر سعادت فوقنده بر پنجره آچیك ! بر حالده که نبیّ آخر الزمان مرقد شریفیله آسمان آرالغنده حیلولت ایده‌جك نسنه قالمسون ! » تعریفیله قبر جلیل سقفی اوزرندن بر دریچه کشاد ایدلمسنی امر وفرمان بیوردقلرندن اهل مدینه مشار الیها والده‌مزك رأی و تنسیبی وجهله مرقد سعادت سقفی فوقندن کوچك بر منفذ آچمغه قرار ویردیلرکه بالآخره بودریچه‌یه (قبة النور ، قبة الحجره) اطلاق ایدلمشدر §

مدینه — سکنه‌سی حضرت صدیقه‌نك تعریفی اوزره قبر سعادت فوقنده‌کی دریچه‌یی آچدقلری زمان کوك یوزنده علایم باران ظاهر ونمایان اولوب یاغمور یاغمغه وساهرهٔ غبرای زمین صویه غرق اوله‌رق واودیه وصحاریده اوتلر بیته‌رك چارپالر رعی اولنمغه باشلادی ایدی ، هجرتسرای مدینه سکنه سی بو حالدن ممنون قالوب سنهٔ مرقومه‌یه (عام الفتق) نامنی ویردیلر ؛ آندن صکره هرنه وقت بر شیئده مضطر قالورلر ویاخود یاغموره محتاج اولورلر ایسه قبر سعادت فوقنده‌کی دریچه‌یی کشاد ایدرلر ایدی ، بواصول حریق ثانی یه دکین دوام ایدوب حتی حریق اوّلدن صکره طاشدن یاپیلان قبهٔ خضرایه دخی اولوجهله برمنفذ آچدیلر ایدی ، صکره‌لری هرنه سبب اوزرینه ایسه بو اصولی ترکله حجرهٔ معطره اطرافنده بولنان مقصورهٔ نور محصوره نك وجه شریف حضرت پیغمبری جهتنه مقابل اولان باب رحمت نصابنی آچوب دعا ایدر اولدیلر ؛ بواصول شاهین جمالی دورینه یعنی حریق ثانی وقوعنه قدر دوام أیتدی ایسه‌ده شاهین جمالی مسجد سعادت سقفنه بر قبهٔ سنکین ، بنیاد وزرودسنه برده دریچه کشاد ایدوب آچیلان دریچه اوزرینه آهنین برقفس طاقدیرمش وحجرهٔ شریفه اوستونه یاپیلان سقف لطیف دریچه‌سنه

دخی دیکر برقفس وآنك اورته‌سنه برده منفس مقفل کچیرتمش اولدیغندن سکنۀ دار السکینه هرنوقت برداهیۀ هائله‌یه اوغراسه‌لر ، منفس مذکوری آچدیروب دعا وقحط غلاسنه‌لری دخی ذکر اولنان منفس یاننده استسقا ایدرلر ایدی §

قبة النور — دن عبارت اولان قبۀ سعادت پنجره‌سی الیوم موجود ایسه‌ده عصریمزده دعا ایچون بوپنجره‌یی آچمق اصولی یوقدر ؛ شیمدی حجرۀ سعادتك روضـۀ مطهره جهتنده اسطوانۀ وفوده ناظر اولوب (باب الوفود) اطلاق اولنان باب معلا جنابی آچوب دعا ایدرلر ؛ کرك اهل مدینـه اختیارلرینك وکرك اصحاب وقوف وحالك خبر و یردکارینه کوره هر نوقت باب شریف مذکور آچیلوب دعا ایدلدی ایسه اثر اجابت درآن ساعت ظهور ایتمشدر §

مراقد ثلاثه — مورخین اسلاف حجرۀ معطره داخلنده دفین خاك تابناك اولانلرك تعیین مراقدی خصوصنده برچوق اختلاف ایدرك نتیجۀ قیل وقالده یدی روایتك تصدیقی اقتضا ایده‌جکنی بیان ایتدیلر وهرفرقه کندی راویلری روایاتنـك صحتنی ادعا ایلدیلر ، فقط بز بو روایاتك دوردنده شایان قبول برحجت کوره‌مدیکمزدن بونلری ترك ایدوب اقوای اقوال ایله تعریف اولنان صور ثلاثۀ آتیه‌یی ذکر ایتدك §

صورت اول — قبر اقدس پیغمبری ، حضرت صدیق ایله عمر بن الخطاب مزار پرانوارلرینك بر مقدار ایلروسنده یعنی صدیق اکبر ﴿ رضی عنه الله الاکبر ﴾ ك سر صداقت افسر شریفلری ، رسول اکرم افندیمزك منکبی لطیفلری محاذیسنده ورأس عالیٔ فاروق اعظم ﴿ رضی عنه الله الاکرم ﴾ دخی یارغار شفیق ، جناب صدیق اکبرك اوموزلری حذاسنده اولمقدرکه بوصورت صور سائره‌دن معتبر اولمغله اکثر علما صحتی خصوصنه امضا نویس تصدیق اولمشلردر §

وليد بن عبد الملك — مسجد سعادتى تجديد ايتديكى صره‌ده صورت متانت ورصانتنى كورمك وفاطمه (رضى الله عنها) سعادتخانه‌سنك مسجد انور ساحه‌سنه الحاق ايديلوب ايدلمديكنى رأى العين مشاهده ايلمك اوزره مدينهٔ منوره‌يه كيتمش ايدى ؛ اثناى معاينه‌ده عمر بن عبد العزيزك الندن طوتوب حجرهٔ سعادته اشارت ايدرك « ابوبكر وعمر ، حضرت سيد البشر ايله بوحجره‌ده ميدر ؟ » سؤالنى ايراد ايتدى و (اوت) جواب صوابنى آلوب « عثمان ابن عفان نره‌ده در ؟ بو ايكى ذاتى دخى حجرهٔ معطره‌دن چيقاروب ديكر محله نقل ايتمينجه بورادن كيتمم !!! » ديدى واجراى مافى الضميرايچون ايچه بر مدت آياق ديلدى ايسه‌ده عمر بن عبدالعزيز « حضرت عثمانك شهادتى وقوعبولديغى اثناده خلق ، اطفاى نار آشوب وفتنه ايله مشغول ايدى ، اكر زمان آسايش اولسه ايدى ، البته آنى دخى حجرهٔ سعادته دفن ايدرلرايدى » مقاله‌سيله وليدك فكرى صواب اولمديغنى ايما و اشراب ايلديكندن وليد برمدت سكوت ايلدكدن‌صكره ايفاى مافى الضميردن واز كچدى §

شكل ١

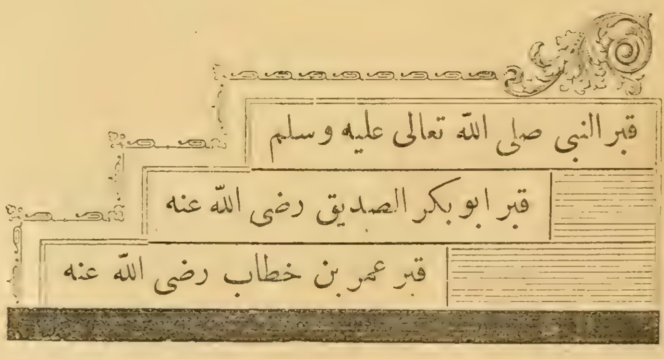

صورت ثانيه — شكل آتيده كوسترلديكى اوزره حضرت ابابكر الصديقك رأس شريف مباركلرى صلى الله عليه وسلم افنديمزك ايكى اوموزلرى،

حذاسنده وعمر بن الخطابك سر عالئ فاروقيلری دخی قدمين انورين جناب رسالتپناهی صره‌سنده اولمقدر §

ابوداود ايله حاكم ، بوصورتی تصديق ايدوب صور آخره ترجيح ايتمش اولديغندن بعض ذوات صورت ثانيه‌يی صورت اولايه ترجيح ايتمك ايستمشلردر ؛ فقط قاسم بن محمد بن ابوبكر الصديق بعض اخص احباسنه « بن قبر جليل سعادتی زيارت ايدرايكن جدم ابوبكرك باشی حضرت پيغمبرك كتفينی آرقه‌سنده وآياقلرينی جناب فاروق اعظمك رأس شريفلری حذاسنده كورر ايدم » ديمشدر ؛ جناب قاسمك شو افاده‌سی صورت اولك صورت ثانيه‌يه مرجح اولمق لازم كله‌جكی روايتك حكمنی تأييد ايدر ؛ زيرا جناب قاسم بن محمد بدرينك همشيره سی عايشهٔ صديقه (رضی الله عنها) نك سعادتخانه‌سنه كيدوب « ای ام المؤمنين ! مساعده بيورر ايسه‌كز قبور ثلاثهٔ مباركه‌يی زيارت ايده‌جكم ! » ديمش ومشار اليها والدهٔ من مدفن سعادت قپوسنی آچوب برادر زاده‌سی قاسم بن محمدك زيارتنه رخصت ويرمش ايدی §

قاسم بن محمدك روايتنه كوره قبور ثلاثهٔ مقدسه برر پارچه يكديكرندن منفصل اولوب اوزرلرينه وادئ حمرادن منقول ايريجه طاشلی قزيل قوم دوشنمشدر §

شكل ـ ٢

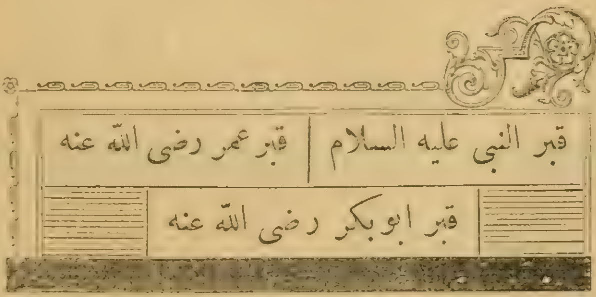

صورت ثالثه — شكل آتيده ارائه اولنديغى اوزره حضرت صديقك مبارك باشلرى سلطان تختگاه اسلام (عليه الصلاة والسلام) افنديمز حضرتلرينك دوپاى لامكان پيالرى حذاسنده وعمر بن الخطابك مزار لامع الانوارلرى دخى قبر عالئ حضرت پيغمبرى آرقه‌سنده اولديغنى حضرت عايشه (رضى الله عنها) والده‌مزدن روايت وفقط راويلرك تهمت نسيانله مطعون بولنديغنى بيان وحكايت ايدرلر §

شكل ٣

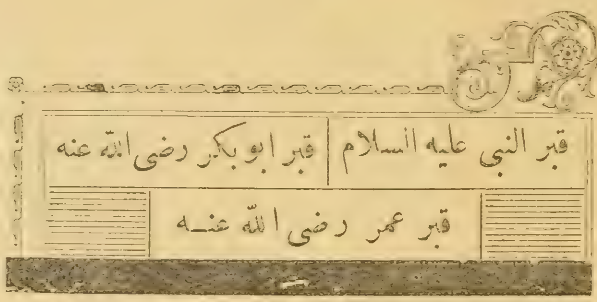

بوشكل عمر بن عبد العزيز دورنده ييقلان ديوارك تملى ايچنده عمر بن خطابك مبارك آياقلرى كورونمش اولديغنه دائر روايت ايديلان قولى جرح وتكذيب ايدر ؛ زيرا اولوقت سقوط ايدن ديوار ، ديوار شرقى ايدى ؛ بوروايت اكر فى الواقع حضرت عايشه (رضى الله عنها) دن نقل وحكايت ايدلمش ايسه سقوط ديوار زماننده رؤيت و مشاهده اولنان ايكى قدم سعادت توأم جناب صديقك مبارك آياقلرى اولمق اقتضا ايدر ايسه‌ده بوصورت جالب شك وشبهه اولديغندن ابوداود وحاكم صورت اولى وثانيه‌يى تصديق ايدوب اوچنجى صورتك صحتنده تردد كوستردليلر §

عمر — بن خطابك مزارلامع الانوارى قبور ثلاثه‌نك هانكيسى اولديغنه معلومات صحيحه‌سى اولان عبدالله بن عبيدالله‌ك عمر بن عبدالعزيزه « ياعمر !

قورقه ؛ کوردیکك قدمین شریفین جدك عمر بن الخطابك آیاقلری اولوب حجرهٔ منیفه دیوارینك تملی ایچنده قالمشدر » دیدیکی اگرچه ایکنجی صورتك صحتنی تصدیق وبو روایت اوچنجی صورتك مقارن صحت وقبول اولدیغنی تصریح وتلمیح ایدرایسه‌ده دیوارشرقینك سقوط ایدن محلی رکن شامی جهتنده اولدیغندن صورت اولی‌نك صور سائره‌یه ترجیحی لابددر §

قبور ثلاثهٔ مقدسه‌نك فوق الزمین هیئت مرئیه‌لری

مورخلر — قبر جلیل سعادتك « مسنم [*] » یاخود « مستوی » برهیئتده اولدیغنی تعیننده دخی ایکی فرقه‌یه آیریلوب برفرقه‌سی « قبر سعادت مسنم اوله‌رق عادی بیلدیکمز مزارلر کبی زمیندن یوکسکجه واوزری سیوریجه‌در » ودیکر فرقه‌سی « مسنم دکل مستویدر » دیدیلر ، مع مافیه هرایکی فرقه اصحابنك سوزلری طوغری اولوب دوز اولدیغنی ادعا ایدنلر هیئت قدیمه‌سنی و « مسنمدر » دیانلر طرز جدید اخیرینی کورنلردر ؛ چونکه عمر بن عبد العزیز عصرینه دکین مرقد شریف سعادت دوز قالمش ایدی ؛ عمر بن عبد العزیزك عصرنده حجرهٔ سعادتك دیوار شرقیسی ییقلوب قبر جلیل منیفی تسنیم ایتمشدر ؛ حتی شیخین مکرمین مزارلری دخی دیوار شرقی سقوطنه دکین دوز اولوب دیوار مذکورك سقوطی آنلرك قبرلرینیده مسنم هیئتنه قویمشدر §

اشبو صور ثلاثه‌نك هرهانکیسی کوزدن کچیرلسه حجرهٔ سعادت داخلنده برجنازه دها دفن ایدیله‌جك قدر خالی برموقع کورولورکه بوراسنك مدفن عیسی ابن مریم اوله‌جغنی روایت ایدرلر ؛ عبد الرحمن بن عوف ایله جناب حسن بن علی (رضی الله عنهم) حضراتی ذکر اولنان حالی محله دفن

[*] مسنم بالق صرتی دیمکدر .

ایدملری ایچون حضرت عایشه (رضی الله عنها) دن استحصال مساعده ایتمشلر ایسه‌ده حین وفاتلرنده بنی امیه امراسی مخالفت ایلدکارندن جنازه‌لرینی بقیع الغرقده دفن ایتدیلر ، بو مخالفت ایسه اوراسنك مدفن عیسی اولدیغنی تأییده کافی برحکمتدر §

شبکهٔ قبر سعادت

حجرهٔ سعادت — یوقاروده تعریف اولندیغی طرز و هیئتده اولوب اوزرینك بیوك قبه‌سی ایله دائراً مادار اطرافنده بولنان پارمقلغك رنکی یشیلدر ؛ مرقد سعادتی محیط اولان یشیل قفس چلیکدن معمول ایسه‌ده مواجههٔ شریفه جهتی‌که زوارك طوروب زیارت ایلدکاری محلدن عبارتدر ؛ اوفاجق برقپو شکلنده اوله‌رق کوموشدن معمول وطاقنده (لا اله الا الله محمد رسول الله) ترکیب منجیه‌سی مسطور ومنقوشدر ؛ زوار کرام بوقفسك طیش طرفندن زیارت ایدرلر وبوقفسه (شبکهٔ قبر سعادت) تعبیر ایلرلر §

تعریف اولنان قفس ایله مرقد سعادتك آره‌سنده کیجه‌لری ایقاد اولنان شمعدانلره مخصوص براز خالی محل وار ایسه‌ده بومحلك مرقد سعادت جهتی صندوقهٔ شریف کسوهٔ زربفتیله اورتولمش اولدیغندن پوشیدهٔ شریفه داخلنی فرد آفریده کوره‌من §

مرقد سعادت — فوقنده بولنان پوشیدهٔ مزرکشتار ، غایة الغایه مصنع بروضعیتله نسج واعمال ایدلمش برقوماش نادیده آثار اولوب اوزرنده نسیجاً (الله محمد ، لا اله الا الله محمد رسول الله ، لا اله الا الله الملك الحق المبین ، محمد رسول الله صادق الوعد الامین) عبارات بدیعه‌سیله بعض اسماء النبی مسطوردر §

روایت — کعب الاخبار دن روایت اولنور ، دیمشدرکه : قبر جلیل

سعادتده عرض كليسته صلاة وسلام ايتمك اوزره صباح حشره دكين يتمش
بيك فرشته بولنه جغى جهتله هركون آسماندن يتمش بيك ملائكه نازل اولوب
غروب شمسه قدر صلاة وسلام وغروب شمسده بونلر عروج ايدوب يرلرينه
بر اوقدرى هبوطله تابصباح عرض تحف صلواته دوام ايدرلر §

وجهۀ ثامنه

طقوز — صورتى حاوى اولوب وجه لطيف ورأس شريف حضرت
پيغمبرى علاماتيله جبريل امين مقام ساميسى تعريفاتنى وحجرۀ معطره نك
نوجهله تأزير وتخليق وهداياى وارده نه صورتله حفظ وتعليق وقبۀ خضراى
سعادتله مقصورۀ آهنين قبر عاليحضرت هانكى عصر وتاريخده طرح وتأسيس
اولندیغى تفصيلاتنى شاملدر §

صورت

{ ١ }

رأس شريف جناب رسالتپناهى جهتنك علامتى ذكرنده در §

صدر اولده رأس شريف نبوى علامت فارقه سى كوموش لوحه لره قاپلو
برصندوقچه ايدى ؛ بوصندوقچه قبر سعادت ديوارينه ملاصق اولان ستون
لطافت نمون نزدنده اولوب ستون مذكور حجرۀ معطره ديوار فيوضات

آثارينك غرب طرفى منتهاسنده واسطوانهٔ (توبه) ايله اسطوانهٔ (سرير) محاذيسنده ايدى ؛ صندوقچهٔ مذكوره‌نك زمان وضعى تاريخ نظرنده مجهول كبى ايسه‌ده بشيوز سكسان سنه‌سى حريقندن مقدم وضع ونهاده قلنديغنى قوتليجه روايت ايدرلركه بوروايتك صحتنده شبهه يوقدر §

رأس سعادت — طرفنده مركوز اسطوانه يى محاط اولمق اوزره سالف الذكر صندوقچه‌نك فوقنده برده يالديزلى آغاج وار ايدى ؛ بو آغاج حريق ثانيده صندوقچه ايله برابر يانمش اولديغندن بونك يرينه قائم اولمق ايچون مرمر بر ديرك ديكوب اوزرينه نفيس بر خطله بسملهٔ شريفه و صلواة منيفه يازديلر وبوديركك ياننه برده صندوقچغز قويديلر ؛ شيمدى رأس شريف پيغمبرى علامتى ايشته بوديركدر §

تعريف اولنان صندوقچغز الآن موجود اولوب پوشيدهٔ قبر سعادت آلتنده‌در ؛ هرسنه ايچنه صندل هندى وضع اولنوب اسكيسى آلنوركه بوعادت عمر بن الخطاب زماننده‌ن قالمشدر ، مشار اليه تبخير مسجد ايچون ورود ايدن عود ، عنبر ، صندل ودها بوكبى شيلرى سالف الذكر صندوقچغزه وضع وحفظ ايتمش وآندن صكره كلان خلفا وملوك بيننده صندوق مذكوره اشياى مبسوطه وضعى عادت حكمينى آلمش ايدى ، فقط مسجد سعادت توسّع واشياى وارده تكثّر ايتدكده تبخير مسجده منحصر اولان شيلرك ديكر محللره وضعنى تصويب ايله رأس شريف پيغمبرى علامتى اولان صنديغه ، يالكز صندل هندى قونلمسنى اصول اتخاذ ايلديلر §

تجديد صندل اصولى — اغوات حرم سعادت بيننده هرسنه ذكر اولنان صنديغه وضع اولنان صندلك صورت تجديدينه مخصوص كوزل براصول واردركه بواصول الى يومنا هذا جاريدر ، وقت معينى حلولنده شيخ الحرم وياخود نائب الحرم دائره‌سنده اغوات ايله بعض اهل مدينه حرملرينه

ضيافت ويريلور ، فقط نقدر قادين مدعو ايسه قبل الطعام تهيه ايدلمش اولان صندلی صلاة و سلام ايدرك وفقرات مسجعه ايراد ايليه‌رك كوزلجه دوكوب رائحه‌سی جوانب اربعه‌يه انتشار ايدنجه‌يه دكين كلاب وسائر عطريات ايله خلط ومزج ايدرلر وختامنده صاحبخانه طرفندن تدارك ايديلان اطعمه‌يی اكل وتناول ايدوب تهيه ايلدكلری صندلی پوشيدهٔ قبر سعادت آلتنده‌كی صنديغه وضع اولنمق ايچون حجرهٔ معطره آغالرينه كوندررلر ، اغوات دخی تهليل وتكبير و صلاة سلام ايدرك صندوق مذكوره تعبيه ايدوب اسكيسنی اخذ ايله لاجل التبرّك احبابلرينه اهدا وارسال ايدرلر §

دقّ صندل جمعيت مستلزم المفخرتنده بولنان قادينلرك اول اثناده ايراد ايلدكلری فقرات مسجعه شونلردر :

يامابدينا * على النبی صلينا * العاده ياساده

تجديدصندل اصولنك وقت معينی ، هرسنه ذی‌القعده‌سنك اون‌طقوزنجی كيجه‌سيدر ؛ تهيه قلنان‌صندل ، ادوات مزيّنه ايله دقّ اولندقدن وكوموش قالبورلرله قالبورلندقدن صكره « كلاب ، عنبر ، كل ياغی » ايله مزج ايديلوب حمور كبی يوغريلور ؛ بعده آلتون وكوموشدن معمول تپسيلره قونيله‌رق حجرهٔ سعادت يبقانيلوب ايرتسی كونی آلای مخصوصله شبكهٔ سعادته ادخال اولنوركه بوآلايده « شيخ‌الحرم ، نائب الحرم ، خزينه‌دار حرم » دن غيری حجرهٔ سعادته هيچ كيمسه كيره‌مز §

صندلی وضع ايتدكلری صندوق ، عمر بن عبدالعزيز عصرنده طرح وتأسيس ايدلمش اولان ديوارك كمری آلتنده وپوشيدهٔ زربفت سعادت دخی بوكمرك اوزرنده اولمغله تجديد اولنان صندل مرقد جليل پيغمبری‌يی محيط اولان قبه‌نك رأس شريف نبوی جهتندن وضع اولنور §

اخطار — صندل قونيلان صندوق مصحف شريف وضعنه مخصوص

اولان صندوق اولميوب داخل مقصورده ده اسطوانهٔ سرير يانينه قونلمش اولان
بشـقه برصندوقدر ، بعض راويلر مصحف شريف وضعنه مخصوص اولان
صندوغه قونيلان مصحفك حضرت عثمانك شهيد ايدلديكي زمان النده بولنان
مصحف مبارك اولديغني روايت ايدرلر ايسه ده بوروايت صحيح دكلدر ؛ الك
اول مدينه تاريخي يازمش اولان ابن النجارك قولنه كوره بومصحف شريف
حجاجك شامدن كوندرديكي مصحف منيف اولوب اوده مصـلاى شريف
اوكونده كي صندوغه وضع اولنمش ايدى ؛ مصحف شريف عثمانى شهيد مشار
اليهك اوغلى خالده انتقال ايدرك آنك اولادى يدنده قالمشدر ؛ ابن قتيبه‌يه مشايخ
شامدن بعض ذوات ذكر اولنان مصحفك بر آزالق ارض طوسه نقل ايدلديكنى
سـويلمش وامام مالك دخى مصحف شريف مذكورك بولنديغى مملكتك
مجهول ايدوكنى ادعا ايلمشدر ، حالبوكه ابن سلام « بن بعض امرا خزينه‌لرنده
امام مالكك ديديكى مصحفى كوردم ، حتى بعض يرلرنده اثر دم وار ايدى »
ديمش اولديغندن ابوجعفر نحّاس امام مالكك روايت وادعاسـنى ردّ ايتمك
ايستمش ايسه‌ده مصحف منيف مذكور حضرت امامك ارتحالندن صكره الله
لچوب مدينه‌يه كوندرلمش اولمسى بعيد الاحتمال اولمديغندن حضرت امامك
روايتنى جرحده نظر واردر ؛ فى زماننا كرك مدينه ومكه‌ده وكرك مصرده
﴿ فسيكفيكهم الله و هو السميع العليم ﴾ آيت جليـله‌سى قانلانمش اوله‌رق برر
مصحف وار ايسه‌ده بونلر حضرت عثمانك اثناى شهادتنده قانلانمش اولان
مصحف شريف دكل ، اومصحفه تقليداً يازديريلوب آيت جليلهٔ مذكوره قان
رنكنده بوياذلمش برر مصحفدر ، زيرا اولوقت حضرت عثمانك دودست تعظيم
وتوقيرنده يالكز برمصحف شريف وار ايدى ، بناءً عليه كرك مدينه ومكه‌ده
وكرك مصرده كى مصحف عثمانى دنيلان مصاحف شريفه حجاجك ممالك اطرافه
كوندرديكى مصحفلر جمله‌سندندر ؛ بونلردن بشقه مسجد سعادتده خطوط
نفيسه ايله محرر وفوق العاده زينت وكلفت ايله مذهب اوله‌رق ملوك وسلاطين

واصحاب خیرات طرفلرندن کوندرلمش دها برچوق مصاحف شریفه واجزای لطیفه موجود اولوب بوجملهدن اولمق اوزره ۱۲۵۰ سنهسی خلالنده ملوك هندیه طرفلرندن اهدا قلنمش اولان مصاحف شریفهدن غایت بیوك حجم وقطعهده برمصحف شریف واردر که اهدا ایدلدیکی صردده زیارت اولنمق ایچون باب السلام یاننده برکرسیٔ مخصوصهیه وضع اولنمش و اوزری قپادیلوب کلیدلنمش ایدیسه ده عمارت آخیرهده کرسیسیله برابر باب مذکور نزدنده کائن مخزنه نقل ایدلمشدر ؛ کرك بومصحف شریفك وکرك مصاحف سائرهنك عدد وتعریفاتیله مهدیلرینك اسملری ونوقت یازیلوب هانکی تاریخلرده اهدا ایدلدکلری وجههٔ مخصوصهسنده محرردر §

﴿ صورت ﴾

{٢}

وجه لطیف جناب رسالتپناهی جهتی نشانهسنی تعریف وارائه ایدر §

حجرهٔ سعادتی محیط اولان شبکهٔ شریفهنك جهت قبلیسنده کوموشدن معمول برمسمار ساطع الانوار اولوب وجه لطیف نبوی جهتنك علامتی ایشته بومسماردر ، که زاویهٔ غربیه ایله مسمار مذکورك آرهسنده بش آرشون قدر بعدیت وارایدی؛ علمای اسلاف «هرکیم مواجههٔ سعادتده بولنان قندیل آلتنده طوروبده قبر سعادتدهکی مرمر دیرهکی استقبال ایدر ایسه وجه لطیف نبوی‌یه توجه ایلمش اولور » تعریفیله مواجههٔ سعادت مقام سامیسنی ارائه ایتمشلردر ، فقط بوتعریف حجرهٔ سعادتك قبل الحریق اولان وضعیتنه کوره اولوب اولوقت وجه سعادت حذاسنده معلق یالکز بر قندیل وار ایدی ، صکرهلری قندیللرك عددی چوغالدیغندن قنادیل معلقهدن هانکیسنك آلتنده طورولمق لازم کلهجکی معلوم اولهمزایدی ؛ شیمدی مواجههٔ سعادتده بولنمق

آرزوسنده اولانلرك مسمار فضه حذاسنده واقع قرمزی مرمردن مصنوع ستونی استقبال ایتملری اقتضا ایلرکه بو مسمار لطیف علامت وجه شریفدر ؛ مسمار مذکور (۷۱۰) سنه‌سی سقوط ایدوب یری بر مدت خالی قالمش واون سنه صکره (۷۲۰) ینه محلنه وضع ونهاده قلنمشدر §

حجرهٔ معطره — داخلی دوشمه‌سنك مرمرلری تفریش اولندیغی زمان (۲۳۲)مسمار مذکوری چیقاروب دوشمه‌نك ختام تسویه‌سنده بری قبله دیوارینه ایکیسی غرب دیوارینه اولمق اوزره کوموشدن معمول اوچ عدد مسمار دها علاوه ایله دردینی بردن یرلرینه قویدیلر ایدی ، حیفا که حریق ثانیده مسمار جدیدك اوچی بردن یانوب یالکز مسمار عتیق قالمش وبنا امینی بولنان ذات مقصوره قپوسنه قبا یاپیلی غایت حانطال بر قفس چکیرمش اولدیغی جهتله نه‌مسمار عتیقی کورمك ونه‌ده مواجههٔ سعادت نره‌سی اولدیغنی فرق وتشخیص ایلمك ممکن اولور ایدی ؛ اولوقتك زائرلری قبله طرفنده طوروب قبر سعادتی استقبال ایدرلر و حکم وجدانله « بوراسی مواجههٔ سعادت اوملیدر » دیو بر برینه مسمار عتیق جهتنی کوستررلر ایدی ؛ شاهین الجمالیٔ شجاعی که سلطان قایتبای مصری زماننده ابنیهٔ مقدسه امینی نصب ایدلمش ایدی ؛ مقصورهٔ مذکوره قفسنی نحاسه بالتحویل مسمار مذکوری ظاهره اخراجله مرقد سعادت زائرلرینی رهین سرور وابتهاج ایلدی ؛ رحمة الله علیه §

﴿ صورت ﴾

{ ۳ }

جبریل امین مقام سامیسنی تعریف وارائه ایدر §

جبریل امین — مقام سامیسی اوائلده قبر شریف مربعه‌سی یاننده

وبو مقام شريفى ارائه ايچون علامت مخصوصه اوله‌رق وضع و نهاده ايدلمش اولان مسمار سيمين دخى حجرۂ شريفه مربعه‌سنك زاويۂ ديوار شماليسى انحرافنده ايدى ؛ مسمارمذكور بالآخره هرنصلسه سقوط ايدوب بردخى اعاده ايدلمديكندن شيمدى بوراسى مستور اولوب مقام جبريله مخصوص برعلامت يوقدر ؛ بومحل شريف مبارك ابن جبيرك نقل وروايتى اوزره حجرۂ معطرۂ نبويه‌دن معدود اولوب اوزرينه اورتولمش اولان پوشيده‌يه « مهبط جبريل عليه السلام » دينور ، يعنى جبريل امينك اكثريت اوزره اومحلّ مقدسه اجنحه بسط نزول اولديغى ادعا اولنور §

مورخلر — بومحل شريفك وجه تسميه‌سنده اختلاف ايدرك برطاقملرى « حضرت جبريلك بنى قريظه غزوه‌سنده بوراده كورونمش » وبرطاقملرى « باب جبريله مقارنتى بولنمش » اولمسيدر ؛ ديديلر ايسه‌ده احتمالدركه باب جبريل اوائلده بومقام شريف اتصالنده اولوب بالآخره شيمديكى محلنه آلنمش اولسون ! §

﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

حجرۂ سعادته نه‌صورتله مرمر تفريش اولنديغنى ذكر ايدر §

اقدملرى قبر جليل مربعه‌سى قربنده ديواره الصاق ايدلمش بر طاش وار ايدى ؛ روايت اولنديغنه كوره سيد الابرار افنديمز حضرتلرى سعادتخانۂ فاطمه ﴿ رضى الله عنها ﴾ يى تشريف بيوردقجه حجر معالى كوهر مذكور ياننده اداى صلاة ايدر وعلى قول جناب فاطمه ﴿ رضى الله عنها ﴾ والده‌من صلوات مكتوبه‌يى ذكر اولنان طاش نزدنده ايفا ايلر ايدى §

اولموقع لطيف ، سبطين محترمين افنديلريمزك كهواره زيب وجود اولدقلرى

محل منيف اولمق اوزره دخی مروی اولديغندن حسين بن عبدالله حضرتلری
هرهانكی بر وقت خسته‌لنسه وجودنده نره‌سی آغریر ایسه كيدوب اوراسنی
سابق الذكر طاشه سورر ودرعقب اكتساب برء وشفا و عافيت ايلر ايدی ؛
حيفا كه حجرهٔ معطره داخلنه مرمر دوشنديكی وقت سنك مذكورغائب اولوب
بردخی بولنه‌مدی ؛ اوللری حجرهٔ سعادتك داخل وخارجنده مرمر يوق
ايدی ؛ ۲۳۲ سنه‌سی خلالنده و « متوكل بالله » عباسی دورنده اوعصرك
مشهور معمارلرندن « اسحق بن سلمه » حجرهٔ سعادتك داخل وخارجنه مرمر
دوشه‌مش و ٥٨٤ سنه‌سی دخی وزرای زنكيه‌دن جمال‌الدين اصفهانی مذكور
مرمرلری تبركاً تجديد ايلمش اولديغندن حريق اوّله دكين حجرهٔ سعادت غايت
مزيّن ومستحكم برحالده ايدی §

جمال الدين — مشاراليه حجرهٔ مقدسه‌نك قبرطولانی اطرافنه برآدم بويی
ارتفاعنده برده مرمر ديوار چكمش وآندن صكره حريق اوّله قدر هيچ
برطرفنه طوقونلميوب فقط ٨٨١ [*] و ٨٨٧ [**] سنه‌لری برردفعه صورت
مطلوبه‌ده تجديد ايدلمشدر §

كرك حجرهٔ سعادتك داخل وخارجنده وكرك مسجد شريفك سائر
محلنده نقدر مرمر دوشمه وار ايسه بونلرك جمله‌سی حريق ثانيدن صكره
دوشنمشدر ؛ حريق مذكوره كلنجه‌يه قدر محراب عثمانی محلندن وآنك يمين
ويسارنده كائن مرمرلكدن غيری يرده مرمر دوشمه يوق ايدی §

ظاهر چقمق — وسلطان قايتبای مصری زمانلرنده ركن شرقی وغربی
مناره‌لرينك آره‌سی وباب السلام ايله منبر منيف وحجرهٔ لطيف اطرافنده
ومؤذن محفلی آلتنده‌كی ستونلرك جمله‌سی مرمره تحويل اولندی §

---

[*] حريق ثانيدن اول ايدی .

[**] حريق ثانی وقوعندن صكره اولوب اشرف قايتبای مصری طرفندن تأريز ايدلمشدر .

قايتباى مصرى — دورنده حجرهٔ معطره داخلى اكرچه مرمر ايله تفريش ايدلمش ايسه‌ده سلطان مراد رابع اومرمرلرى كاملاً كاشى‌يه تبديل ايتمش وجنتمكان سلطان عبدالمجيد خان حضرتلرى سلطان مراد خان رابع حضرتلرى طرفندن تفريش ايديلان كاشيلرى فوق‌العاده بر زينتله تجديد ايلمشدر §

غريبه — حرم شريف نبوى مأمورلرندن وعمارت اخيره‌ده بالذات بولنان ذواتك برندن منقولدركه : سلطان عبدالمجيد خان مرحوم حجرهٔ سعادته دوشه‌نيله‌جك كاشيلرى كاملاً درسعادتدن كوندرمش و بونلرك اهالينك حسن توجه وخوشنوديسنى قزانمش اولان ذوات زهادت سمات طرفلرندن تفريش ايدلسنى امروفرمان بيورمش اولديغندن صلابت دينيه‌لرى اولان ذوات فضائل سمات مدينه‌دن مناوبةً ايكيشر اوچر كيمسه كيروب دوشه‌مشلردر ؛ راوىٔ غريبه ديركه :

بن دخى بوحذمت مقدسه‌ده بولندم ، بركون طوغله‌نك برينى يرينه قويامدم ايدى ، برشمعه جليله معاينه ايتدم ، كوردم كه طوغله غايت مزيّن ومجلّا اولوب « شوراسيده قصورليدر » ديه‌جك بريرى يوقدر ، آلتنى چويردم ، اوراسيده اوستى كبى مجلّا ومصيقل اولوب اورته يرنده خط ثلث ايله (كنهكار عبد المجيد) عباره‌سى مسطور ايدى ، ديكرينه باقدم ، بودخى اوبر كوزدن كچيردكلرم كبى ايدى §

جناب حق شهنشاه مشار اليهى حبيب اكرمى شفاعتنه ناائل بيورسون ؛ ملوك عثمانيه‌نك وبالخاصه جنتمكان عبد المجيد خانك سلطان الانبيا (عليه افضل التحايا) افنديز حضرتلرينه نه‌درجه‌لره قدر اخلاص ومحبت ابراز ايتمش وايتمكده بولنمش اولدقلرى راوىٔ سالف الذكرك « اكر صحيح ايسه » اشبو حكايه‌سندن آكلاشيلور §

ذيل — حكايهٔ آتيه ذكر اولنان غريبه‌نك صحتنى تأمينه كافى كبى كورنديكندن تنوير مدعا ايچون بورايه درج ايتدك §

حكايه — اسبق مابين همايون باش كاتبى فريد افنديدن بالذات ايشتمش اولانلردن برى والدكثيرالمحامد حضرت پادشاهى ستايشى اثناسنده ديمشدركه :

جنتمكان سلطان مجيد خان حضرتلرى مرض موتلرنده باب عاليدن كوندريلان معروضاتى يطاق اوطه‌سنه كتيردوب كنديلرى يطاقده اولدقلرى حالده فريد افندى مرحومه اوقوتديروب ارادات شاهانه‌لرينى ضبط ايتديرمكى اعتياد بيورمشلر ايدى ؛ بركون معروضات آره‌سنده مدينهٔ منوره‌يه عائد بعض اوراق ظهور ايلديكندن يطاقدن قيامه اقتدارلرى اولمديغى حالده ايكى طرفلرينه برر ياصدق قويديروب ايكى ديزلرى اوزره اوتورديلر والارينى اوكلرينه كتيرتوب اديبانه بر وضعيت آلدقدن صكره اوراق مذكوره‌يى بطاللرينه وارنجه‌يه قدر قرائت ايتديروب اقتضاى حالك همان اجراسنى امر واراده ودرحال وضعيتلرينى دكيشديروب سر شوكت افسر ملوكانه‌لرينى وساده‌يه اعاده بيورديلر ؛ رحمة الله عليه رحمةً واسعه §

صورت

{ ٥ }

حجرهٔ معطره پوشيده‌سنى تعريف ايدر §

يدنجى وجهه‌نك بشنجى صورتنده بيان اولنديغى اوزره جمال الدين اصفهانى حجرهٔ سعادتك اطرافنه صندل وآبنوس آغاجندن برشبكهٔ مخصوصه ياپديرمش ايدى ، بوشبكه برمدت دوام ايتدى ايسه‌ده ٥٦٦ سنه‌سى ملوك مصريه وزراسندن صالح الوزيرك دامادى حسين بن ابى الهيجاء ديباى بيضادن برپوشيدهٔ مزركش ترتيب وتبركاً حجرهٔ سعادته تعليق اولنمق نيت خالصه‌سيله

مدينهٔ منوره‌یه سوق وتسریب ایلمش اولدیغندن مدینهٔ منوره امیری قاسم بن مهنی مستضیٔ بامرالله عباسیدن بعد الاستیذان ذکر اولنان پوشیده‌یی تعلیق ایلدی §

ستارهٔ بیضاء مذکوره « قیرمزی وصاری ابریشیمدن منسوج وآلاجه بونجق ایله مزیّن و برطاقم ذیقیمت اینجولر ایله مطرّز » اولوب حریردن معمول قوشاغی اوزرنده قیرمزی ابریشیمدن منسوج { یس } سورهٔ شریفه‌سی مسطور ومنقوش ایدی ؛ لکن ایکی سنه صکره دارالخلافهٔ بغداددن مور ابریشم ایله صرمه‌دن منسوج دیکر برستارهٔ نفیسه کوندرلمش اولدیغندن حسن بن ابی الهیجاء طرفندن اهدا قلنمش اولان پوشیده‌یی ایندیروب یکی کلان اورتوبی کچیردیلر و عتیق ستاره‌یی حضرت کرارك مشهد عالیسنه کوندردیلر ؛ بغداددن کوندریلان پوشیده‌نك اوزرنده (مستضیٔ بامرالله) عباره‌سی یازلمش ایدی ؛ بو ستارهٔ نفیسه منکشه رنکنده اولوب اطرافنده اینجو دیزلمش پروازلری وبو پروازلرك اطرافنده چهار یار کزین افندیلریمز حضراتنك اسملری وار ایدی §

ناصر لدین الله ایسه زمان خلافتنده سیاه ابریشیمدن منسوج برستاره ارسال ومتعاقباً والده‌سی دخی دیکر بر پوشیدهٔ جمیله اهدا واسبال ایتمش و بو ستاره‌لر یکدیکری اوزره حجرهٔ سعادته تعلیق ایدلمش اولدیغندن مرقد سعادت اوزرنده اوچ قات پوشیده بریکمش وحجرهٔ سعادت هرون الرشید عصرینه قدر مستضیٔ بامرالله ایله ناصر لدین الله طرفلرندن عرض واهدا قلنان پوشیده‌لر ایله قالمش ایدی ؛ هرون الرشید والده‌سی حزران ایله برلکده قبر جلیل نبوی‌یی زیارت وحجرهٔ شریفه‌یه حریرکاری برستارهٔ نفیسه تعلیقیله ابراز مراسم توقیر ورعایت ایلدی ؛ ۱۷۰ سنه §

۷٦۰ — سنه‌سی ملك صالح بن النصر محمد مصری ایسه قرای معمورهٔ

مصریه‌دن اوچ قریه اخذ واشترا ایدوب حجرهٔ معطره ایله کعبهٔ معظمه‌یه بر بر کسوه اعمال وارسال ایدلمك وبو ستاره‌نك رنکی سیاه اولوب بیاض ابریشمله ایشلنه‌رك آلتون ایله مذهب سیمدن پرواز چورلمك وطول وعرضی حجرهٔ سعادتی احاطه ایلمك شرطیله وقف ایلدی ، اندن‌صکره هر بش سنه‌ده برکره بر کسوهٔ شریفه اعمال وارسال ایدرلرایدی §

مورخیندن تقی‌الدین فاسی ایله زین المراغی « حجرهٔ شریفه ایچون هرآلتی سنه‌ده برکره سیاه قوماشدن بر پوشیده کوندریلور و اشبو پوشیده‌لرك اوزرینه بیاض حریردن بعض آیات شریفه یازیلوب پوسکوللری صوم صرمه‌دن اعمال اولنور و کسوهٔ عتیقه‌نك حکمی بیت اعظمك اسکی کسوه‌سی حکمنده اولمق‌حسبیله بین الخدمه تقسیم ایدیلور [*] ایدی ؛ فقط منبر سعادته مخصوص اولان پردهٔ شریفه‌نك بیاض اولمسی دخی مشروط ایدی » دیدیلر §

صکره‌لری یشیل رنکلی پوشیده ارسالی عادت حکمنه کیرمش ایسه‌ده بشقه رنکده پوشیده‌لر دخی کوندرلمش وحتی ۱۲۹۷ سنه‌سی درسعادتدن شام محملیله قوشاغی قیرمزی اطلسدن مرتب وهرطرفی فوق الغایه مطرّز ومزیّن بر پوشیده ارسال واهدا ایدلمشدر ؛ درسعادتدن کوندریلان مزرکش پوشیده‌نك اوزرنده قیرمزی اطلسدن معمول بعض قطعات مزیّنه اولوب هر پارچه‌ده اسماء نبیدن بر اسم شریفله عبدالمجید خان مرحومك اسمی محرر ایدی ؛ هر نقدرَ عصر عالئ عبدالعزیز خانیده ارسال و اهدا بیورلمش ایدیسه‌ده زمان مبرّات نشان عبدالمجید خانیده اعمال ایتدیرلمش ایدی ؛ شیمدی مربعهٔ قبر سعادت پوشیده‌سندن ماعدا تابوت فاطمه ایله محاریب ثلاثه وقبله دیواری و رئیسه مناره‌سی قپوسیله مقام جبریل وابواب خمسه

[*] تقسیم کسوه حکمی بحثنك دقایق تفصیلاتی مرآت مکه‌نك « دربیان جواز تقسیم کسوه » صورتنده مسطور اولمغله اصحاب مراقك کتاب مذکوری مطالعه بیورملری توصیه اولنور .

ایچون عمومی برشکل وهیئتده اوله‌رق آیری آیری پوشیده‌لر کوندریلور
و بونلره بین الاهالی « ستاره » دنیلدیکی کبی اشبو ستاره‌لر یالکز هر سنه
رجبنك ابتداسندن نهایتنه وذی القعده‌نك یکرمیسندن شهر محرّم الحرامك
یکرمیسنه قدر موقعلرنده براغیلوب بومواسمك غیری زمانلر حجرهٔ سعادت
دولابلرنده حفظ اولنور §

حجرهٔ معطره ــ شبکه‌سنك هر جهتنده و بالخاصه قپولرنده ومنبر منیر
نبویده دخی برر پوشیده اولوب بونلرکده تعلیقی ذکر اولنان ایامه
مخصوصدرکه بونلرك کافه‌سی یشیل اطلسدن برر زربفت پوشیده اولوب
اوزرلرنده غایت مصنع و مزیّن یازیلرله چیچکلر واردر §

قبر سعادت پوشیده سنك اصول تعلیق وتجدیدی ــ ستارهٔ
سعادتك اوتوز قرق ییلده بر دفعه دکیشدیرلمسی اصولدن اولمغله ستارهٔ
جدیده تعلیق اولنه‌جغی زمان ستارهٔ عتیقه‌یی ایندیرمك ایچون اسکی کسوه‌نك
آلتنده عمر بن عبد العزیزك یاپدیردیغی دیوار لامع الانوار دیرکارینه ملاصق
نردباندن مربعهٔ قبر سعادت دیوار پر انواری فوقنه صعود ایله یکی ستاره‌نك
ایپلرینی ستاره تعلیقنه مخصوص اولان حلقه‌لره ربط ایدرلر و اسکی ستاره‌نك
ایپلرینی چوزوب یکیسنی محلّ مخصوصنه بعدالتعلیق اسکیسنی تنزیل ایدرلر §

اسکی ستاره آشاغی آلنه‌جغی زمان یکی ستاره‌نك ایپلرینی ربط ایچون
دیوار شریف اوزرینه هرکیم صعود ایلمش ایسه زمین حجره‌یه اینوب شبکهٔ
سعادتك طرف شامیسنده بولنور واسکی ستاره بوذاتك بولندیغی موقعدن
یواش یواش آشاغی آلنور §

ستارهٔ جدیده ایپلرینی ربط ایچون اسکی ستاره آلتنده قبر سعادت
مربعه‌سی دیوارینه صعود ایدن ذات ایله اسکی ستاره‌یی آشاغی ایندیرمك

ایچون دیوار شریف اوزرینه چیقاریلان ذاته معاونت ایدن ذاتك حجرهٔ سعادت آغالرندن الك مسن وصالح بر آغا اوملری عادات قدیمهٔ مرعیه‌دندر ؛ بوایکی ذات ستارهٔ عتیقه ایله قبر سعادت دیواری آره‌سنده سنین مدیده دنبرو بریکوب قالمش اولان توزی سوپورمینجه چیقمازلر §

جوهر شریف — بین الاهالی « جوهر شریف » اطلاق اولنان جوهر نفیس قبر سعادت ایله اسکی ستاره آره‌سندن سو پوریلوب چیقاریلان تراب لطیف اولوب مربعهٔ قبر سعادته اوتوز قرق سنه قدر مجاورتی جهتله شایان توقیر وتقدیسدر §

اغوات حرمدن بو خدمت موجب المفخرته هرکیم مظهر اولور ایسه لاجل التشکر اوچ دورت کوله آلوب آزاد ایدر ، دها زیاده آزاد ایدنلرده وارایسه‌ده کوله آزادینه مقتدر اوله‌میانلر اوچ بش قوربان کسوب تصدّق ایدرلر §

حجرهٔ سعادتك تعریف مجملی — حجرهٔ معطره وجههٔ مخصوصه‌سنده مفصلاً تعریف اولندی ایسه‌ده بوتفصیلات متسلسلاً ویرلمیوب هرجهتی صره کلدکجه یازلمش وبویله متفرق یرلرده بر ماده اوزرینه تشریح اولنان مسئله‌دن حقیقت ماده‌یی حقیقتیله آکلایوب وضوح تامله میدانه چیقارمق استعدادی آنجق خواص اهل مطالعه‌یه مخصوص اولوب بو تقدیرجه مرآت مدینه صحیفه‌لرینه امرار نظر مطالعه ایدن هرهانکی برذاتك حجرهٔ سعادت نه‌دیمك اولدیغنی آکلایه بیلملری مستحیل بولنمش اولدیغندن حجرهٔ معطره‌یی هرفردك آکلایه بیله‌جکی برطرز وافاده ایله تعریف ایتمك لزومنی تخاطر ایدرك (حجرهٔ سعادتك تعریف مجملی) سرلوحه‌سیله بورایه بربند مخصوص علاوه‌سنی استصواب ایتدك §

حجرهٔ معطره — حضرت عایشه (رضی الله عنها) والده مزك

سعادتخانه سيدر ؛ پيغمبر ذيشان افنديمز بو سعادتخانه ايچنده ارتحال بيوردقلرندن روح شريفلرينك قبض اولنديغى محلّ اقدسده دفن اولنديلر ايدى ، عمر الفاروق حضرتلرى بو سعادتخانه‌يى هيئت اصليه‌سنده محافظه ايچون اطرافنه بر ديوار چويرديلر و عمر بن عبد العزيز حضرت عمر بن الخطابك ياپديرديغى ديوارك طيش طرفندن برديوار دها چويردوب فقط كعبهٔ معظمه كبى درت كوشه‌لى اولماق ايچون مسجد سعادتك قوملغى طرفنه كلان جهتنى مثلث شكلنده سيوريتديلر ؛ سقفى اوزرينه دخى غايت اوفق برده قبه ياپديرديلركه بوقبه‌يه (قبة الحجره ، قبة النور) وبوقبه‌نك اوزرينه كلان مسجد سعادتك بيوك قبه‌سنه (قبة الخضرا) اسملرى ويرلمشدر §

قبر سعادته مخصوص اوله‌رق پادشاهلر طرفندن كوندريلان كسوهٔ شريفه ذكر اولنان كوچك قبه‌نك اوزرينه اورتيلور §

حجرهٔ سعادت — ك اطرافنه صكره‌دن فيرطولايى برده قفس چكلمش ايدى ؛ بوقفسه « شبكهٔ سعادت » دينور ؛ شبكهٔ سعادتك ايچ طرفنده يشيل و طيش طرفنده صرمه صاچاقلى غايت كوزل و مزيّن پرده‌لرى واردركه بوپرده‌لره (ستاره) دنيلور و طيش طرفده‌كى پرده‌لر قبهٔ خضرايى حامل اولان كمرلردن آصيلور §

شبكهٔ سعادت عادى تيموردن اولوب يشيله بويانمش وشبكه ايله حضرت عايشه‌نك خانه‌سندن عبارت اولان قبر سعادت مربعه‌سنك « يعنى دورت ديوارينك » آره‌لغنه زمانمزده « حجرهٔ معطره » نامى ويرلمشدر ؛ لكن اصل حجره حضرت عايشه سعادتخانه‌سنك داخلندن عبارتدر §

شبكهٔ سعادتك قبله طرفنه « مواجههٔ شريف » وغرب طرفنه « قدم سعادت » و شرق طرفنه « روضهٔ مطهره » شام طرفنه « سعادتخانهٔ فاطمه » دينور §

مواجهه شبكه‌سی اوزرینه صاری تل ایله برطاقم اوفق اوفق شبكه‌لر اورولمش وبواوفق شبكه‌لرك هر برینه { لا اله الا الله الملك الحق المبين ، سيدنا محمد رسول‌الله الصادق الوعد الامين } عباره‌سی یازلمشدر §

حجرهٔ سعادت — شبكه‌سنك شرق ، غرب ، شام طرفلرنده بولنان قپولرینه « ابواب حجره » دینورکه بوقپولرك آناختارلری کوموشدندر §

حجرهٔ سعادت — ه حرم شریف آغالرندن بشقه برکیمسه کیره‌من ایسه‌ده علیه السلام افندیمزی داخل شبكه‌دن زیارت ایتمك ایستیانلر اقشام نمازندن یکرمی دقیقه اول قندیللری یاقمق ایچون کیرن آغالر ایله برلکده کیره بیلورلر §

کسوهٔ شریف — ه ایله عمر بن عبد العزیزك چكدیرمش اولدیغی دیوارك آره‌سنی نه‌حرم شریف آغالری ونه‌ده غیر برشخص بیله‌من ؛ چونکه بو دیوار ایله یوقاروده تعریف ایدلدیکی اوزره مرقد سعادتی محیط اولان دیوارك اوزرنده سالف الذکر کوچك قبه‌دن بشقه برقپو ویا پنجره یوقدر ، یالکز مذکور قبه‌یه قبر سعادتك حذاسی اوزرنده اوله‌رق اوفق بر دلیك آچیلمش واوزرینه کوکرجین وحیوانات سائره سقوطنی منع ومدافعه ایچون تل ایله اورولمش بر قفس چكیلمشدر §

بعض روایته کوره قبة النور بودلیكك ایچیدر ؛ بودلیکی آچمقدن مقصد مرقد سعادت ایله آسمان آره‌سنده برحائل براقمامق فکری اولوب حتی بومقصدی تأمین ایچون مذکور دلیكك حذاسنده اوله‌رق قبهٔ خضرایه دخی اوفق بر منفذ آچمش اولدقلرندن شمس منیر وسط النهارده بولندیغی زمانلر قبهٔ خضرا منفذندن قبة الحجره منفذینه و بورادن قبر سعادت اوزرینه نشر ضیا ایله مربعهٔ قبر سعادت داخلنی مستنیر ایدر ، یاغمور ایسه هرنه وقت نزول ایتسه مطلقا قبر سعادت اوزرینه اینر §

شبكهٔ سعادت — ایله حضرت فاطمه‌نك خانه‌سی آره‌لغنده اولان موقع مرمرله دوشنمش وبوآرالغك طرف اعلاسی تبركات نفیسه تعلیقنه حصر ایدلمشدر §

حجرهٔ سعادت — ایله حضرت فاطمه نك خانه‌سی آره‌سنده تیمور برشبكه وبوشبكه‌ده كوچك برقپو واردركه اقشاملری حجرهٔ سعادته ادخالی اصول اتخاذ قلنمش اولان آلتون شمعدانلر بوقپودن ادخال اولنور §

حجرهٔ سعادت — ك آلتون وكوموش زنجیرلی یوز ومرقد فاطمه اطرافنده كذلك آلتون و كوموش زنجیرلی قرق عدد قندیل واردركه بونلر هركیجه ایقاد اولنور ؛ حضرت فاطمه‌نك مرقد شریفـلری اوزرنده كی « كسوه » حجرهٔ سعادت كسوه‌سـنك عینی اولوب مزار شریف مذكورك طرفیننده مركوز علملر مجوهرات متنوعه ایله ترصیع وتزیین اولنمش وبو علملر جنتمكان سلطان عبدالعزیز خان مرحومك والده‌لری طرفندن اهدا ایدلمشدر §

❊ صورت ❊

{٦}

حجرهٔ سعادتك صورت تخلیقی [*] تعریفنده در §

خلفای عباسـیه‌دن هرون الرشیدك والده‌سی حزیران خانم (۱۷۰) سنهٔ هجریه‌سـنده اسقاط فریضهٔ حج نیتیله حجاز مغفرت طراز جانب عالیسنه احرامبند عزیمت اولوب مدینهٔ منوره‌یه عودتنده مسجد شریفك تخلیقنی امر ایتمش وایفای مقتضاسنه نظارت ایلمك اوزره جواریٔ حرمسرایندن (مونسه)

[*] زعفرانله مسـك وصندل كبی برطاقم كوزل قوقولی شیلری تركیبه خلوق و بونلری استعماله تخلیق دینور .

نامنده برقادینی براقمش ایدی ، مونسهٔ مومی الیها حزیراندن آلدیغی تعلیمات وجهله قبر سعادتی واسطوانهٔ توبه ایله مصلای نبوی علامت مخصوصه‌سنی تخلیق وبو اصولك دوامی حقنده بعض شیلر ترتیب ایلمشدر §

صلحای عصردن ابراهیم بن فضل ، مونسهٔ مومی الیهایه «سن بوآنه دکین کورولمامش بر اصول احداث وابداع ایتدك ! بوایسه قبول اولنه‌جق شی دکلدر !!! » مقابله‌سیله اصول تخلیقك دوام ایتدیرلمامك جهتنی ادعا ایتدی ایسه‌ده مومی الیها « بو ایش بنم رأیم دکلدر ! مادم‌که خلیفه‌نك والده‌سی آرزو ایدییور ! البته دوام ایده‌جکدر ! » جوابیله ابراهیم بن فضلك تکلیفنی ردّ ایتدی ؛ مع مافیه برمدت کذرانده ذکر اولنان اصول ترك ایدلدی §

﴿ صورت ﴾
{٧}

حجرهٔ شریفه قندیللرینی بیان وتعریف ایدر §

مسجد سعادت — ایله حجرهٔ معطره‌یه الك اوّل تعلیق اولنان آلتون وکوموش قندیللر کیملرك طرفندن هانکی عصر وتاریخده اهدا وتعلیق قلندیغی معلوم دکلدر ؛ ابن نجّار ، بوخصوصده تدقیقات مکمله اجراسندن صکره ذکر اولنان قندیللرك مقدار وانواعنی ونره‌لرده معلق بولندیغنی بیان وتعریف ضمننده دیمشدرکه :

صدر اسلامده حجرهٔ منیفه شبکه‌سیله مسجد شریفك دیوار قبلیسی آره‌سنده [*] مسجد شریف سقفنه آصیلمش قرقدن متجاوز قندیل وارایدی ؛ بونلرك کیمی آلتوندن کیمی کوموشدن مصنوع اولوب بر طاقمی بیوك

[*] بوراسی مواجههٔ سعادت جهتی اولوب زوارك قبر جلیل سعادتی زیارت ایچون طوردقلری موقع شریفدر .

و برطاقمیده کوچك حجمده اوله‌رق حکمداران اطراف وخلوصکاران صداقت اتصاف طرفلرندن عرض واتحاف قلنمش ایدی ؛ بوقندیللرك بری بللوردن دیکری آلتوندن تصنیع ایدلمش غایت مزیّن ایکی آویزه اولوب اولعصرده امثالی کورولمامش درجه‌ده مرغوب ایدی ؛ صکره‌لری اهل ایمانده حجرهٔ معطره‌یه قندیل اهداسی هوسلری آرتدی وتوارد ایدن قندیللرك عددی اول قدر چوغالدی که حجرهٔ نبویه داخلنده قندیل آصیله‌جق یر بولنمز اولدی ، سادات مملکت ومامورین حکومت کوردیلرکه پی درپی هدایا ورود ایتمکده وحجرهٔ سعادتده قندیل تعلیق اولنه‌جق یر قالمامقده‌در ، هدایای قدیمه‌یی تنزیل ایله یکی کلان قنادیلی تعلیق ایدوب حجرهٔ سعادتدن چیقاردقلرینی مسجد شریف قبه‌سنه آصمغه باشلادیلر و (٨١٠) سنه‌سی خلالنه دکین کوندریلان قندیللر ایچلرندن بری چالنسه فرق اولنه‌میه‌جق راده‌لرده چوغالمش یعنی هدایای وارده خارج ازعد واحصا دنیله‌جك درجه‌لره وارمش اولدیغندن سنهٔ مرقومه اصحاب آراسی بوقندیللری مواسم حجده توارد ایدن عربان بادیه زوّارینه چالدیرمامق واحیا کیجه‌لری مناوبةً چیقاروب ایقاد اولنمق فکر مصیبیله تهیه ایدیلان صندقلره قویوب محافظه ایتمکه قرار ویردیلر ، حالبوکه قرار مذکور موقع اجرایه وضع اولنه‌جغی اثناده مصر ملکی ناصر فرج طرفندن حجاز امارتنه تعیین قیلنان شریف حسن بن عجلان الحسینی بعض اسباب الجاسیله مدینهٔ منوره والیسی جماز بن هبة الجماز بن منصور الحسینی‌یی عزل ایله یرینه ثابت بن نضیر المنصوری نصب وتعیین ایتمش وثابت بن نضیر مدینهٔ منوره‌یه قبل الوصول وفات ایلمش اولدیغندن جماز بن هبة الجماز ، ثابت بن نضیرك وفات ایلدیکنه وآنك یرینه دیکر برذاتك تعیینیله کندیسنك ینه عزل ایدیله‌جکنه کسب وقوف واطلاعله اظهار عصیان ایدرك سبکمغزان عرباندن برطاقم جهله‌یی حاقهٔ تبعیتنه بالادخال ناموس اسلامیتی پایمال ایتدی ودائرهٔ شقاوت باهرهٔ عصیانه کیرمش اولان کلاب قبائلك عوعوهٔ اغرا و اعانه‌سیله سادات واعیان مدینه

بيوتى نهب وغارت ايتدكدن صكره مسجد سعادت داخلنده هنوز تهيه قلنان صندقلره وضع و حفظ ايدلمامش اولان آلتون و كوموش قنديللرك جملەسنى اخذ وغصبله ابراز بغى وشقا وعداوت ايلدى §

جماز بن هبه اساءتك بو قدرينه قناعت ايتديمى ؟ خير ! بوادبسزلكدن صكره حجرۀ معطره داخلندەكى قناديل معلقۀ مزينه ايله مرقد سعادت ستارۀ نفيسەسنى ايندىرمك ايچون نردبان مخصوص جلب واحضار وفقط بوكا موفق اوله مديغندن خزينۀ نبويەده اولان حجرۀ معطره ابوابى پردەلرينى آلوب مدينۀ منورەدن فرار ايتمش ايدى ؛ فى ٨١١ سنه §

حكومت مصريه — اكرچه جماز بن هبۀ بيعارى ايكى سنه صكره دردستله قتل وتلف ايتدى ايسەده اول خائن بى انصاف كرك اثناى استنطاقنده وكرك زمان عصياننده اشياى منهوبەنك نرەيه دفن واخفا ايدلديكنى سويلەمامش اولديغندن هيچ برشيئى ظاهره چيقاريلەمامشدر §

جماز بن هبة الجمازك مسجدسعادتدن آلوب قاچيرديغى اشياى نفيسه ايسه ايكى آلتون صندق ايله آلتون مملو ايكى چكمجه واون يدى قنطار «٧٤٨ قيه» كوموش قنديلدن عبارت ايدى §

بووقعۀ مؤلمەدن (٨٢٤) سنۀ هجريه سنه دكين كذران ايدن اون اوچ سنه مدت ظرفنده حجرۀ سعادت خزينەسنده دها برچوق هديەلر بريكمش وفقط سنۀ مرقومه خلالنده مدينه واليسى بولنان عزيز بن هبازع بن هبة الحسينى الجمازى. « بونلر على طريق الامانه ! بنده طورسون ! » ديه كرك حجرۀ مقدسەدە وكرك خزينۀ نبويەده نقدر قيمتدار اشياى تابدار وار ايسه بيوك ، كوچك ، جملەسنى اخذ وضبط ايتمش ايدى ؛ ساداتدن بعض ذواتك وقوعبولان عرض واشعارى اوزرينه عزيز بن هبازع تحت الحفظ قاهرۀ مصره جلب واحضار ايدلمش واثناى استنطاق واشكنجەدە

ذكر اولنان اشیای نفیسه‌یی آلدیغی مرتبهٔ ثبوته وارمش ایسه‌ده کندوسندن هیچ برشیٔ آلنه‌مامش وبناءً علیه وفات ایدنجه‌یه‌قدر زنداندن چیقارلمامشدر §

٨٢٤ — سنه‌سندن ٨٦٠ سنه‌سنه دکین حجرهٔ سعادته عرض واهدا اولنان آلتون وکوموش قندیللره هیچ برکیمسه طرفندن دست دراز خسار وتسلط اولنمامش ایدی ، سنهٔ مرقومه خلالنده برغوث بن ثبیر بن جریس الحسینی ایله دبوس بن سعد الحسینی الطفیلی نامنده ایکی حریف زیارت مرقد جلیل نیتیله مدینهٔ منوره‌یه القای حصیر پارهٔ وجود ایلمشلر ایدی ؛ بوایکی خبیث حجرهٔ سعادتده معلق اولان اولان کوموش قندیللره کوز دیکه‌رك ٨٦٠ سنه‌سی ذی الحجه‌سنك یکرمی یدنجیسی کیجه‌سی « دار شباك [*] » دنیلان خانه‌یه دخول واورادن مسجد سعادت دیوارینه عروج ایدوب صاچاق آلتندن مسجد شریفك داخل سقفنه کیروب هرایکی قندیلك آره‌سندن برر قندیل آلمق شرطیله خیلوجه ذیقیمت قندیل چالدیلر ؛ قندیللرك چوقلوغی وغایت صیق وبربرینه ملاصق تعلیق ایدلمش بولندیغی جهتله برچوق زمان مسجد سعادتدن قندیل چالندیغی حس اولنمامش ایسه‌ده آخر الامر ایشی آکلادیلر وحریفلری دردست ایدوب اللرنده بولنان قندیللری اخذله کندیلرینی قتل وتلف ایلدیلر §

غریبه — برغوث منحوس مسجد سعادت قندیللرینی چالدیغی وقت ینبوع البحره قاچمش وکیفیت خبر آلنوب ینبوع البحر مدیریتنه یازلدیغندن مرقوم طوتیلوب ینبوع البحر محبسنه القا ایدلمش ایدی §

بوحریف شقاوت الیف برکیجه ینبوع البحر حبسخانه‌سندن قاچوب مدینهٔ منوره‌یه عودت وکیزلی بریرده اختفایه غیرت ایلدی ایسه‌ده محلّ

---

[*] باب الرحمه اتصالنده کائن مدرسهٔ شرقیه سبیلنك عرصه‌سی دار شباك خانه‌سنك یری اولوب اولوقت بوخانه مسجد سعادت سقفی اتصالنده غیر مسکون بردائره ایدی .

اختفاسى حكومته اخبار ايدلديكندن عاقبت دردست و احضار والنده بولنان قنديللر آلندقدن صكره دار البواره اعزام وازبار اولندى §

سارق مرقوم استنطاق اولنمق ايچون مدينه محبسنه القا اولنديغى اثناده محبوسلردن برى « آبرغوث ! ينبع البحر حبسخانه‌سندن قاچوب قورتولمش ايكن مدينه‌يه كلوب اختفا ايتمك سببى ندر ؟ مدينه‌دن بشقه كيده جك محل بوله‌مدكمى ؟ » ديوب « واقعا بوراسى جاى سؤالدر ، حالبوكه بن ينبع البحر محبسندن قاچوب طاغلره التجا ايلديكم وقت ، هرهانكى جهته كيتمك ايستدم ايسه رهكذارمه بر سدّ سـديد آهنين چكيله‌رك كويا كه مدينه جهتنه عزيمتم ايچون تشويقات مجبرهٔ متواليه اجرا اولنور و مدينه‌يه توجه ايتدكجه قلبمده بر انشراح فوق العاده حاصـل اولور ايدى ! بن بورايه مدينـه ديه كلمدم وهيچ بر وقت مدينه طريقنه توجه ايتمدم ، حيفا كه كزه كزه كنديمى مدينه حصارى ايچنده بولديغمدن بر طرفده كيزلنمكه مجبور اولدم ، بو خصوصده بنده متحيرم !!! » جوابنى آلمشدر ؛ انتهى §

حريق ثانيدن اوّل بنا اماتى مأموريت عليه‌سيله مصردن مدينهٔ منوره‌يه كوندرلمش اولان شمس الدين بن زمن مسجد سـعادتده آلتون و كوموش قنديللرك چوغالمش وسارقلرصره بولدقچه چالمقده بولنمش اولديغندن بحثله حجرهٔ معطره‌ده بو آنه قدر بريكمش اولان قنديللرك قدر حاجه‌دن فضله‌سنى قاهرهٔ مصره نقل ايله اريتيلوب مسجد سعادت ابنيهٔ عاليه‌سنه صرف اولنمق اوزره سكه ضرب ايدلمسنى سلطان قايتباى مصرى‌يه عرض واشعار ايتمش وكيفيت حكومت مصريه‌جه دخى رهين قبول وساپاش اوله‌رق اجراى اقتضاسى صورت مخصوصه‌ده مدينهٔ منوره واليلكنه يازلمش اولديغندن اولوقته قدر ملوك اطرافدن حجرهٔ سعادته عرض واهدا ايدلمش اولان معاليق غاليهانك ضريح سـعادت ديوارنده معلق وانواع جواهرله مزيّن ومرصع اولان لوحه‌دن غيريسـنى طوپلايوب كاملاً مصر خزينه‌سـنه كوندرديلر ؛ (٨٨٤ سنه) وبونلردن

حاصل اولان مسکوکاتی بینه ابنیهٔ سعادت تعمیراتنه صرف ایلدیلر ، فقط شریعت غرّا احکامنی منافی حرکتده بولندیلر ؛ زیرا امام سبکی « تنزیل السکینه علی قنادیل المدینه » نامنده کی کتابنده (حجرهٔ سعادته ذیقیمت قنادیل اهدا وتعلیق جائز ایسه‌ده بونلرك حکومت طرفندن آلنوب بینه مسجد سعادته صرفی جائز دکلدر) دیمشدر §

بعض مورخلر – منابع موثوقه‌دن آلدقلری روایات ادله‌سیله ذکر اولنان معالیق مصره کوندرلمك ایچون حجرهٔ سعادت خزینه‌سندن چیقارلدیغی وقت حرم شریف نبوی مشایخندن مرعی الخاطر ذواتدن برینك معالیق مذکوره‌نك برازنی آلیقویوب وجوه برّ وخیره صرف ایلدیکنی ادعا ایدرلر §

سمش الدین — بن زمن دورندن صکره ملوك زمان بینه حجرهٔ سعادته قنادیل مزیّنه اهداسنی عادت ایتمش و بو قبیلدن اولمق اوزره ناصر بن محمد بن قلاون مصری زمان سلطنتنده غایت مصنع و مزیّن برقندیل اعمال ایتدیروب حجرهٔ سعادت قبه‌سی وسطنه تعلیق ایدلمك ایچون مدینهٔ منوره‌یه کوندرمش ایدی §

قندیل مذکور ملك مشار الیهك رأی وتصویبی وجهله حجرهٔ شریفهٔ مسعوده قبه‌سنه آصیلمش ایکن شیخ الحرم شاهین جمالینك برمدت صکره وقوعبولان عرض واستیذانی اوزرینه محل شریف مذکوردن ایندیریلوب محراب النبی قارشوسنده بر نقطه‌یه تعلیق اولندی §

قندیل بیعدیل مذکورفولاد مذهبه‌دن مصنوع اوله‌رق فوق الغایه‌مزیّن ومصیقل برهیئتده اختراع ایدلمش واطرافنه فیرطولایی (بوقندیلی ناصر بن محمد بن قلاون کتیروب آصمشدر) عباره‌سی حك اولنمش ایدی ؛ هرنوقت ایقاد ایدلسه صیقل ذاتیه‌سی مانندهٔ جوهر شبچراغ برشعشعهٔ عجیبهٔ تابدار اظهاریله حرم سعادت داخلنی نمونه نمای دریای انوار ایلر ایدی §

ناصر بن قلاون — مصریدن صکره تقدیم اولنان معالیق مزینه کیملر طرفندن هانکی تاریخلرده تقدیم ایدلمش اولدیغی معلوم دکل ایسه‌ده امام سمهودی دورنده حجرهٔ معطره خزینه‌سنك اوتوز قطعه‌سی آلتون قصوری کوموش اولمق اوزره اوچیوز یتمش بش عدد موجود قندیلی اولوب آلتون قندیللرك ثقلتی اوچ بیك ایکی یوز اوتوز بش وکوموش قندیللرك ثقلتی قرق آلتی بیك درتیوز اوتوز درهم ایدی ؛ بو موجود اوزرینه ٨٦٧ سنه‌سی (١١٥٥) درهم ثقلتنده آلتون و (٨٨٥) درهم آغرلغنده کوموش قندیل ورود ایتمش و (٨٦٢) دن (٨٦٩) سنه‌سنه قدر (٢٢٥) درهم آغرلغنده برطاقم آلتون قندیللرله و (١٢٧٥) درهم ثقلتنده کوموش قنادیل تقدیم اولنوب سکز یوز سکسان بر سنه‌سی دخی (٤٢) درهم آغرلغنده آلتون و (٩٥٠) درهم وزننده کوموش و بر سنه صکره (١١٥٥) درهم ثقلتنده کوموش وسکز یوز سکسان اوچ سنه‌سی (٢٠) درهم آلتون ایله (١١١٣) درهم کوموش ثقلتنده و سکز یوز سکسان درت سنه‌سنده دخی (٧٤٥) درهم آغرلغنده کوموش قندیل و بومدت ظرفنده (١٣٠٠٠) عدد آلتون سکه کوندرلمش وفقط تاریخ نظرنده بونلرك دخی مهدیلری مجهول قالمشدر §

حیفا که (٩٠١) سنه‌سی مدینه امیری حسن بن زبیر بن المنصور، شریف مکه محمد بن برکات علیهنه قیام ایله برطاقم مساح جانیلر تدارك وتهیه ایدرك سنهٔ مرقومه ربیع الاولیسنك آلتنجی کونی ظهر وقتنده قازمه کورك ایله حرم شریفه کیروب خزینهٔ سعادت قپوسنی شکسته اشیای نفیسهٔ مذکوره‌نك کافه‌سنی ومسجد سعادت لوازمنه صرف ایدلمك اوزره خزینهٔ نبویه‌ده محفوظ اولان اون اوچ بیك آلتونی کیسه‌لریله برابر غصب و غارت ایدوب « حصن الامیر » دنیلان قلعه ایچنده واقع نکبتخانه‌سنه کتیرمش و چارشودن قیومجی اصنافنی جلب واحضارله زر و سیمدن مصنوع اولان قندیللرك جمله‌سنی اذابه ایتدیرمشدر §

حسن — بن زبيرك غصب ايتديكي قناديلى خزينهٔ نبويه‌يى صويمق ايچون
حرم سعادته ادخال ايتمش اولديغى خزلهٔ جمّ غفيره تحميل ايتدكدن ماعدا
ايكى باركير ايله برده استر كتيردوب يوكلتمش وبونلردن بشقه طقوز چووال
كوموش دها قالديغندن آنلريده چارشو حمالّرينى جلبله قالديرمش اولديغنى
روايت ايدرلر ؛ بووقعهٔ دلخراشدن صكره ينه حجرهٔ سعادتده عدّ واحصادن
خارج اشياى نفيسه بريكديرلمش ايسه‌ده بونلرك برچوغى (١٠٩٩) فتنه‌سنده
يغما ايدلمشدر ؛ بونك سببى ده اولوقت جدّه محافظى بولنان ابو شوراب محمد
بكك اسائتيدر ؛ چونكه سلطان احمد خان ثانى ابن سلطان ابراهيم خان عصرنده
نائل مسند جليل امارت اولان شريف احمد بن زيد (١٠٩٩) سنه‌سى
خسته‌لنوب قبل الوفات اشراف مكه‌يى جلبله سلطنت سنيه دن امر عالىٔ
ورودينه دكين اشراف كرامك اتفاقيله برقائمقام نصب ايديلوب حوالىٔ
حجازيه‌نك حفظ وحراستنه صرف همت اولنمسنى وصيت ايلمش ايدى ؛
جدّه محافظى ابو شوراب ايسه درسعادتدن امارت اراده‌سى ورودينى
انتظار ايتميه‌رك اشرافك اتفاقى وشريف احمد بن زيد مرحومك وصيتى ايله
قائمقام نصب اولنه‌رق حسن‌حالندن بحثله اصالت فرمان عاليسنك كوندرلمسى
حقنده درسعادته اهالى طرفندن برده عرض محضر كوندرلمش اولان شريفدن
دكل ؛ بونك عليهنده بولنان شريف احمد بن غالبدن آلديغى آلتونلرك
برمقدارينى اعيان مصره تقديمله امارت امر عاليسنك شريف احمد بن غالب
اسمنه كوندرلمسنى استدعا ايتمش وبين الشرفا كيفيت خبر آلنمامق ايچون ساخته
برفرمان ترتيب وابرازيله قائمقام بولنان شريفى ينه قدر قاچرمش اولديغندن
شريف احمد بن غالب امر عالى ورودندن اول مكهٔ مكرمه امارتنى اله كچيره‌رك
اموال اهالى‌يه دست دراز وكمال حرص وآز ايله دهن كشاى حقهٔ راز اولوب
مكهٔ مكرمه‌ده ساكن بالجمله تجارلرله مجاورلرك اشيا و اموالنى اغتصاب وقتل
نفوس كثيرله سكنهٔ حرم الٰهى‌اخافه واغضاب ايلدكدن ومدينهٔ منوره‌يه آدملر

كوندروب قرض ! طريقيله حجرۀ معطره خزينۀ نبويه‌سندن دخی برچوق نقود
ومجوهرات اخذ وغصب ايتدكدن صكره سطوت قاهرۀ پادشاهيدن قورتولمق
ايچون بلاد يمانيه‌يه فرار ايلمشدر §

شريف احمد — بن غالب بووقعه‌ده خزينۀ نبويه‌ده بريكديرلمش اولان
اشـياى نفيسه ومعاليق غاليهانك كافه‌سنى اخذ وغصب ايدوب يالكز ١٠١٢
سنه‌سنى سلطان احمد خان ثالث بن سلطان محمد خان رابع حضرتلرى طرفندن
بالتنظيم تقديم ايدلمش اولان « كوكب درّى » لوحۀ مرصعه‌ـسنه دست دراز
تسلط اوله‌مامشدر §

كوكب درى — ناميله رهين اشـتهار اولان جوهر شـبتاب ، سنين
كثيره‌دنبرى ضريح سعادت ديوار لامع الانوارينك وجه كريم نبوى جهتنده
مكث وقرار ايلمش اولديغندن پادشاه مغفور مشاراليه على وجه التبرّك خزائۀ
شاهانه‌لرينه جلب واحضارله يرينه ديكر برجوهر تابدار لوحه‌سى كوندرديلر
ايدى §

سـلطان احمد — خان ثالث حضرتلرى كوكب درى يه بدل اولمق اوزره
حجرۀ معطره يه ارسال بيوردقلرى لوحۀ مرصعه‌يه غايت بيوك بر الماسـپاره
دخى علاوه ايتديرمشلر ايدى ؛ بو الماسپاره ، كه ليالئ مظلمه‌ده شدّت برق
ولمعانى در و ديوارى پر ضيا ايلديكندن (شبچراغ) عنوانيله معنون ايدى ؛
پدر والا كهرلرى ابو الجهاد سلطان محمد خان ثالث عصرنده اللى بيك دينار
خالص العياره اخذ واشـترا قيلنان جوهر كرانبها ، اولوب ذات همايونلرى
{ زينت زائلهٔ دنيا اولمقـدن يعنى يوزك ياپديروب پارمقـلرنده طوتمقدن
ايسـه ذاد آخرت وذخيرۀ عافيت اولمق اولا و احرادر } ديه‌رك اول كوهر
ناديده‌يى آلتون بر لوحه اوزرينه قويديروب اطرافنى ٢٢٧ قطعه ذيقيمت
الماسـپاره ايله تزيين ايتدكدن صكره « كوكب درّى » اطلاق اولنان

لوحه‌نك معلق اولديغی موقع شريفه تعليق ايدلمك اراده‌سيله ميزاب الرحمه واشياء سائرهٔ بيت اللهی ايصاله مأمور بيوردقلری حسن پاشا ايله كوندرديلر ايدی §

حسن پاشا — مكهٔ معظمه‌جه اولان مأموريتنی بعد الاكمال اول لوحهٔ مرصعهٔ نادرة الامثالی دار الهجرهٔ پيغمبری‌يه ايصال ايدوب مرقد منورهٔ نبوی ديوار ساطع الانوارينه وضع ونيجه سنه‌لردنبری اول موقع عاليده بولنديغی جهتله كسب شرف ايلديكندن قطع نظر قيمت يوزندن بوكا مدانی اولميان كوكب دری جوهر برآقنی قلع ايله درسعادته كتيردی §

كوكب مذكور حقنده مورخين اسلافك هر بری بر فكر و طريق نقل وروايت ايتمشلر ايسه‌ده الك طوغروسی « نزهة الناظرين » مؤلفنك روايتيدر ، بوذات شويله ديمشدر :

كوكب دری — بر الماسپارهٔ فاخره اولوب كوكرجين يومورطه‌سندن آز كوچوركدر ؛ آلتنده ديكر بر الماس دها واردر كه بو الماس اوزرنده‌كی جوهردن بيوكدر ؛ بيوكنه سكسان بيك آلتون قيمت تقدير ايدرلر ؛ علامه شيخ مرعی بن يوسف الحنبلی كندی كتابنده ديمشدر كه : كوكب دری يی مسمار فضه يرينه يعنی مواجههٔ سعادت حذاسنه قويديلر ايدی ؛ مسمار مذكور آلتون يالديزلو اولوب قيرمزی بر مرمر اوزرنده اولديغندن بو مرمره دخی كوكب دری دينور ايدی‌كه بو مرمر ايله حجرهٔ سعادتك مبدأ غربيسی آره‌سی بش آرشوندر ؛ هركيم بو كوكبی استقبال ايدر ايسه وجه سعادته دونمش اولور ؛ رسول اكرم افنديمزه عرض كدستهٔ صلواة ايچون بو محل مباركده بولنمق ايستيانلر كوكب مذكوری قارشولرينه آلمليدر ؛ زيرا بوراسنك وجه سعادته محاذی اولديغنی هيچ بر مورخ انكار ايتمامشدر ؛ فقط حجرهٔ شريفه اطرافنه چكيلان شبكه موقع مذكوری رؤيته مانع

اولمشــدر ، شیمدی شبکه‌نك « باب توبه » دنیلان قپوســنك صاغ قنادینك اوکونده طورولور ایسه وجه سعادته محاذی بر پرده بولینلمش اولور ؛ بیك قرق سنه‌سی سلطان مراد بن ســلطان احمد خان سلحدار مصطفی پاشا ایله برلوحهٔ مزیّنه کوندرمش ایدی ، بولوحه جواهر متنوعه ایله مرصع اولدیغندن کوکب درینك آلت طرفنه یعنی ضریح ســعادت دیوارینه تعلیق ایتدیلر ؛ ۱۱۵٤ سنه‌سی دخی بلغراد اردوسی مشــیری علی بن عبدی پاشا شام محملی امیرالحاجی اولوب مدینه‌یه کلمش‌ایدی ؛ بوذات دخی بلغراد غنائمی جمله‌سندن اولمق اوزره حجرهٔ ســعادته برقاچ پارچه جواهر مرصعه تقدیم ایلدیکندن بونلریده ۱۰٤۰ تاریخنده وارد اولان لوحه‌نك آلتنــه تعلیق ایتــدیلر ؛ بوجوهرلر موضوع اولدیغی لوحه ده صلی الله علیه و ســلم افندیمز ایله کریمهٔ محترمه‌لری فاطمة الزهرا (رضی الله عنها) نك وچهار یار کزینك اســامئ شریفه‌لری محرر ایدی ؛ رضی الله عنهم §

سید الانبیاء — (علیه المع التحایا) افنــدیمز حضرتلرینك حجرهٔ معطره‌لری علویت حقیقیه جهتیله احتشامات اضافیه اسبابندن یعنی حضرت پیغمبرك مرقد سعادتلری دائرهٔ نور باهره‌سی زر وزیور مقوله‌سی اموال ایله تزیین ایدلمك احتیاجندن مستغنی اولدیغی اکرچه شبهه کتوررر موادن دکل ایسه ده سلطان احمد خان مرحومك مراد اخلاص اعتیاد شاهانه‌لری جناب حق محتاج ایتمسون حرمین ابنیهٔ عالیه‌لرینی تعمیر و تجدیده کفایت ایده جك قیمتی حائز براثری لوجه‌الله تعالی حجرهٔ معطره‌یه وقف ایلمك ایدی ؛ انتهی §

شریف احمد — بن غالب وقعه‌سندن صکره بینه ملوك وسلاطین عثمانیه طرفلرندن حجرهٔ ســعادته خیلوجه هدایا عرض و تقــدیم قلنمش و حتی ۱۱٦۲ ده سلطان محمود خان اول ابن سلطان مصطفی خان ثانی طرفندن ایکی قطعه زر اندود سفره ایله ایکی عدد زرین شمعدان وشکل وهیئتی اون برنجی

وجهه‌نك اوچنجی صورتنـده مسطور برده آویزهٔ نادیده و دها صکره‌لری
دخی سلاطین سائره جانبلرندن نیجه نیجه تحف نفیسهٔ ندیده ایله برچوق آلتون
زنجیرلی مرصع آویزه‌لر ومجوهرلی شمعدانلر، مزیّن ومرصع آویزه آصقیلری
تقدیم ایدیله‌رك كرك ضریح سـعادت وكرك خزینهٔ حرم رسالت فوق العاده
تزیین ایدلمش اولدیغنـدن حجرهٔ منوره دائرهٔ فیوضات باهره‌سـنده اعصار
سابقه‌دن زیاده اشیای نفیسه بریكمش ایدی ؛ وا اسفا كه رؤسای وهابیه‌دن
حجاز اراضیسنده علم افراز شقاوت وحرمین شریفین حدود میامن محدودی
داخلنه القای رخت كثافت ایتمش اولان سـعود بن عبـد العزیز بد بود
١٢٢٢ سـنه‌سی خلالنده دارالسكینهٔ مدینه‌یی ضبط واستیلا و حجرهٔ معطره
خزینه‌سنده كوره بیلدیكی اشیای نفیسهٔ متراكمه‌یی غارت ویغما ایتدی §

سلطان محمود — خان ثانی حضرتلری ، اول خاك عطرناك مسعودی
وهابیلرك لوث وجودندن تطهیر وتنظیف ایدرك سعود اهانت نمود استیلاسنده
آیادیٔ اشقیایه دوشورلمامك ایچون حجرهٔ سـعادت خدمه‌سی ضابطلرندن
مستسـلم اطلاق اولنان ذاتك كه خزینهٔ نبوی اداره‌سـنه مأموردر ، كوز
اوكوندن قالدیره بیلدیكی اشیای نفیسه‌دن سقطانمش اولان ایكی قطعه زمرد
ومجوهر آویزه ایله حجرهٔ معطره باب عالیجنابنك كلید سعادت بدیدینی مأمور
مخصوص ارسالیله اسـتانبوله كتیردوب بعد التعمیر اولموقع محترمه ارسـال
وبونلرله برابر جانب معالی مناقب شاهانه‌لرندن اولمق اوزره اوچ قطعه آویزهٔ
نفیسهٔ جدیده دخی اهدا واسبال ایتدیلر §

سلطان محمود — ك مجدداً یاپدیروب كوندردیكی آویزه‌لرك بری مائی
وپنبه مینا اوزرینه روزه الماسیله مرصع طغرا ایله مزین آلتون زنجیرلی وانجو
پوسكوللی دوه قوشی یومورطه‌سی شكلنده دیكری آلتون اوزرینه الماس دیزلمش
مجوهر واوچ عدد غایت بیوك زمردلی وانجو پوسكوللی وآلتون زنجیرلی

و اوزرینــه آصیلمق اوزره تپه‌سی الماس و یاقوت ایله مرصع قوطی قپاغی طرزنده یکپاره زمرددن مصنوع تاج آصقیلی و بریده لاجوردی مینا اوزرینه مصنوع مجلا روزه طاشلرندن مرتب آلتون زنجیرلی و اینجو پوسکوللی کذلك دوه قوشی یومورطه‌سی رسمنده ایدی §

ذکر اولنان آویزه‌لر غایة الغایه نفیس وقیمتدار اولدیغندن مدینة الرسوله وصولنده استقبال اولنه‌رق کمال تعظیم ونهایت تفخیم واجلال ایله مناسب موقعلره تعلیق اولندی ، بالآخره سلطان عبدالمجید خان حضرتلری مرصع اوله‌رق آلتــوندن و ذات ملکسمات حضرت خلافتپناهی دخی کوموشــدن معمول بر چفت شمعدان اهدا بیوردیلر §

کرك قنادیل وآویزه‌لرك و کرك سلطان مراد رابع وسلطان احمد خان (علیهم الرحمة و الغفران) جانب سامیلرندن کوندریله‌رك ســعود مردودك دست تســلط و اغتصابندن قورتاریله بیلان بر طاقم آلتون قنــدیللر ایله شمعدانلرك و ســلطان عبد المجید خان مرحومله ذات ستوده سمات حضرت پادشاهی طرف ذیشرف همایونلرندن اهدا بیوریلان مجوهرله مرصــع زرین وسیمین شمعدانلرك وسائر ذیقیمت اشیالرك جمله‌سی شیمدی خزینهٔ نبویه‌ده موجود اولوب علی طریق المناوبه حجرهٔ معطرهٔ جناب رسالتپناهیــده ایقاد ایدلمکده در که ، بونلرك علی العموم مقدار وکمیت و جنســلری طقوزنجی وجهه صورتارنده آیریجه آیریجه یازلمشدر §

نزهة المناظر ــ مؤلفی سعود بد بودك کوکب دری‌یی دخی آلوب شاه عجمه اهدا ومشار الیهك بعد زمان ینه حجرهٔ ســعادته ارسال واسرا ایلدیکنی دخی ذکر وروایت ایلمش ایسه‌ده بوروایتك اصلی یوقدر ، سعود ، کوکب دری‌یی اخذ وغصبه موفق اوله‌مامشــدر ؛ فی زماننا حجرهٔ معطره داخلندن بشقه اوله‌رق مسجد سعادتك قبه‌لری آلتنده آلتی یوز یکرمی قندیل واردرکه

بونلردن قبله دیواری طرفنده معلق اولانلرك زنجیرلری صرف كوموش اولوب جهات سائره‌ده معلق اولانلرك سلسله‌لری پرنجدر ؛ حجرهٔ سعادت شبكه‌سی داخلنده واقع دیركلرك آره‌سنده دخی یوز آلتی عدد قندیل اولوب مواجههٔ شریفده اولان اوتوز برعددی مرصع و بعضاً صرف آلتون و قصوری كوموشدن زنجیرلرله آصیلمشدر ؛ حضرت فاطمه (رضی الله عنها) نك یمین ویسارنده معلق اولان كوموش سلسله‌لی قندیللر دخی بوصره‌یه داخلدر §

والد كثیر المحامد حضرت خلافتپناهی طرفندن ١٢٧٤ سنه‌سی اهدا بیوریلان آلتون شمعدانلر هركیجه اقشام نمازی قیلنمزدن اوّل حجرهٔ سعادته ادخال ایدیلوب اوراده مناوبةً شیخ الحرم و نائب الحرم ایله مدیر خزینه طرفلرندن یاقیلور ؛ جمعه كیجه‌لری ایسه منحصراً مدینه قاضیلری ایقاد ایدرلر ؛ مذكور شمعدانلر ایسه تابصباح مواجههٔ شریفده یانوب علی السحر خدمه معرفتیله چیقاریلوب دكة الاغوات اتصالنده‌كی مخزنه وضع اولنور ؛ بوقندیللردن ماعدا برچوق آویزه‌لر دخی اولوب كرك بونلرك وكرك قنادیل مزیّنه‌نك برطاقمی حرم سعادتده معلق وبرطاقمیده مخزنلرده محفوظدر §

اهل مدینه اصطلاحنجه معلق اولان آویزه‌لرله سوسلی و مزیّن قندیللره « زینت الحرم » اطلاق اولنوركه بو جمله‌دن اولمق اوزره باب السلامدن مواجههٔ سعادته قدر هرقاچ قبه وار ایسه اورته‌لرینه برر آویزه تعلیق ایدلمش وهرآویزه‌دن كیجه‌لری بشر موم ویاخود قندیل ایقادی اصول اتخاذ اولنمشدر §

محراب عثمانی — قبه‌سنده قرق موملقلی كوموش برآویزه وبونك آلت طرفنده اوتوز موملقلی ومواجههٔ شریفه حذاسیله حوالیسنده وقدم سعادت جهتنده دخی كذلك كوموشدن اولمق اوزره متعدد آویزه‌لرله فانوسلر وباب

فاطمه ايله دكة الاغوات آره‌لغنده و روضهٔ مطهره‌ده وخصوصيله محراب النبى طرفنده كوموش و باب السلامدن باب الرحمه‌يه قدر بر چوق مصنع بللور آويزه‌لر ، فانوسلر ، آصيله‌رق مسجد سعادت صورت مكمله‌ده تزيين اولنمشدر ؛ بو آويزه‌لرك كافه‌سى موملقلى اولوب بعضيسى بعضيسندن بيوك ايسه‌ده حضرت فاطمه (رضى الله عنها) نك مزار لامع الانوار ينه قريب بر نقطه‌يه تصادف ايتمش اولان آويزه عموم آويزه‌لرك اعظم واكبرى اولمغله يتمش موملغى واردر ؛ ايكى مذهب و بيوك آويزه دها وار ايسه‌ده بونلرك ايقاد وتسريجى ليالئ احيا واعياده منحصردر §

باب السلام ـ دن رئيسيه مناره‌سنه وبورادن مجيديه واورادن عزيزيه مناره‌لريله بو مناره‌لردن باب السلامه قدر اولان قبه‌لره معلق برده كوموش زنجيرلى وقيرطولايى قوملوغه متصل اولان كمرلرك هر برنده برر پرنج زنجيرلى قنديل واردركه بونلرك كافه‌سى هركيجه ايقاد اولنور ، پرنج زنجيرلى قنديللرك زنجيرلرى بوندن اقدم جمله‌سى كوموش ايديسه‌ده برآره‌لق حرم سعادت مؤخرى طرفندن بعض زنجيرلر چالنمش اولمسى اوزرينه كمرلره معلق اولان كوموش زنجيرلر خزينهٔ نبويه‌يه نقل ايديلوب يرلرينه پرنج زنجيرلر تعليق اولندى §

حرم شريفك كرك ذكر اولنان مواقعنده وكرك قپولرينك خارج وداخلنده ياقيلان قنديللرك عددى آلتى يوزقرقه بالغ اولوب اوچيوزنده موم قصورنده روغن زيت ياقيلور ، فقط اصل حرم سعادت حدودينى ارائه ايچون ركز ايدلمش اولان پارمقلقده‌كى فانوسلر ايله محاريب شريفه موملرى وروضهٔ مطهره‌ده اجزاء شريفه قرائتنه مخصوص اولان موملر و حجرهٔ معطره قنديللرى وليالئ رمضان واحياده ايقاد اولنان قنديللر و محمللرك مدينه‌يه ورودى كيجه‌لرده تاباصباح مناره‌لرده ياقيلان سكز يوز قنديل بو حسابك خارجنده‌در §

﴿ صورت ﴾
{٨}

حجرۀ معطره وسعادتخانۀ فاطمه (رضى الله عنها) يى محيط اولان شبكۀ شريفه‌يى تعريف ايدر §

٦٦٧ — سنه‌سى اسقاط فريضۀ حج ايتمش اولان سلطان « ظاهر ركن الدين بيبرس » مصرى داخلنده اداى صلواة اولنمق شرطيله حجرۀ شريفۀ معطره‌نك اخشاب برپارمقلق داخلنه آلنمسنى تصور ايتمش وقاهرۀ مصره عودتنده افكارينه موافق بر پارمقلق اعماليله ٦٦٨ سنه‌سى مدينۀ منوره‌يه ارسال ايلمش اولديغندن حجرۀ سعادتى دائراً مادار آدم بويى ارتفاعنده اخشاب بر شبكه ايچنه آلديلر و بوشبكه‌يه « مقصوره » نامى و يرديلر ايدى ؛ روضۀ مطهره‌نك پارمقلق تصادف ايدن يرلرنده نماز قلنه‌ميه جغندن بو پارمقلغك وضعندن صرف افكار ايدلمسى حقنده علماى كرام خيلوجه تبليغات وتعريضاتده بولنديلر واهالى يى دخى آياغه قالديرمق ايستديلر ايسه‌ده تبليغات وتعريضات واقعه‌يه هيچ برطرفدن قولاق ويرلمدى §

مقصوره نامى ويريلان شبكه‌نك اوچ قپوسى اولوب برى شرق ديكرى غرب بريده قبله طرفلرينه آچيلور ايدى ؛ يكرمى آلتى سنه صكره « زين الدين كتبغاى عادل » ظاهر ركن الدين طرفندن كوندريلان شبكه‌يى سقف مسجده قدر يوكسلتدى و يديوز يكرمى طقوز سنه‌سى برقپو دخى شام طرفنه آچديريلوب ٨٥٣ سنه‌سنده يعنى ظاهر چقمق مصرى دورنده مؤخراً كشاد ايدلمش اولان باب شامى اوكنه آتى آرشون عرضنده برسقف لطيف اعمال ايديلوب بوسقفك سطح زمينى رخام مجلا ايله تفريش اولندى ايدى ؛ ٨٨٦ حريقنده بونلرك كافه‌سى يانمش اولديغندن قبله طرفى نحاسدن وجهات ثلاثه‌سى تيموردن اولمق

اوزره مسجد شریف سقفنه ملاصق برشبکه یاپدیریلوب اوزرینه باقر تلدن معمول برده قفس کچیرلدی §

تعریف مشروح اوزره اعمال ایدلمش اولان شبکه‌نك قبله جهتنده‌کی قپوسی ساج آغاجندن و ابواب سائره‌سی تیمور لوحه‌لردن معمول ایدی ؛ مؤخراً شبکهٔ شریفه قپولرینك قنادلری علی العموم باقردن معمول قفسه تبدیل ایدلدی ومقصوره‌نك جهت شامیسنه دیگر بر شبکه دها یاپدیرلدی ؛ صکره‌دن اعمال ایدیلان شبکه ایله حجرهٔ سعادتك آره‌سی منفصل اولوب بوشبکه‌نك بری حجرهٔ شریفه مثلثك صاغنده وبریده صولنده اولمق اوزره ایکی قپوسی وار ایدی ؛ چونکه حجرهٔ سعادتك بر مقدار یری صکره‌دن یاپیلان شبکه داخلنده قالمش اولدیغندن حجرهٔ شریفه شبکه‌سنه مثلث مذکور شبکه‌سندن کیریلور و سعادتخانهٔ فاطمه ﴿ رضی الله عنها ﴾ بوصورتله محافظه ایدیلور ایدی §

بعض مورخلر — روضهٔ مطهره‌نك بعض یرنده شبکهٔ مذکوره عارضه‌سیله نماز قلنه‌مامق مسئولیتنی ظاهر رکن الدینه عطف ایتمامك ایچون مقصوره نامی ویریلان شبکه‌یی ظاهر رکن الدینك حجرهٔ شریفه‌یی تعظیم ایچون عمر بن عبدالعزیزك اثرینه اقتفاءً یاپدیرمش اولدیغنه ذهابله برطاقم حجج وادله سرد واتیان وبودلائل وبراهنك ناقابل اعتراض اولدیغنی ذکر وبیان ایلمشلر ایسه‌ده عمر بن عبدالعزیزك مدفن سعادتی بیت اعظمه مشابهت محذورندن محافظه ایچون حجرهٔ سعادتك اطرافنه بردیوار چکدیکی واشبو دیوارك قپولرینی خلقك نمازینه مانع اولمامق تصوریله مواسم حجدن غیری وقتلرده آچیق براقدیردیغی غیر منکر اولدیغندن بو ذهابده بولنانلرك خطاسی درکاردر §

ظاهر رکن الدین — طرفندن کوندریلان شبکه‌نك قپولری «برسبای» مصری دورنده اصحاب جاه ورتبه‌دن وارباب یسار وثروتدن اولمیانلر ایچون

مسدود و بناءً علیه زیارت قصدیله حجرهٔ معطره داخلنه کیره بیلانلر معدود اولوب بونلرده کیجه‌لری خفیاً زیارت ایده بیلورلر ایدی ؛ اکرچه بو مثللو غیرمشروع بدعتك رفعی برچوق عرضحاللرله نیاز واستدعا اولنمش ایدیسه‌ده ویریلان عرضحاللرله استرحامنامه‌لره جواب سکوتله مقابله ایدیلوب مستدعیلرك مسئوللری اسعاف اولنمز ایدی ؛ زوارك حجرهٔ معطره‌یه ادخال ایدلمامك بدعت سیئه‌سنك ظهور و حدوثنه سبب ، اوعصرك قادینلری ایدی ؛ هرهانکی برقادین چوجغنی آلوب وقتلی وقتسز مقصورهٔ مذکوره ایچنه کیرمکه قاعدةً مأذون اولدیغندن چوجقلر ، چوجقلق سائقه‌سیله داخل مقصوره‌ده ملاعبه ایلر واللرنده بولنان شیلری پارەلیه‌رك حجرهٔ معطره‌نك سوپروندی ایله املا ایدرلر ایدی ؛ بنا برین بوحرکت غیر لایقه‌یه نهایت ویرلمك یعنی داخل مقصوره نظافت مکملەده بولندیرلمق فکری اوزرینه حجرهٔ سعادته زوارادخالی ممنوعیت قویه تحته آلنمق بدعت سیئه‌سی احداث وابداع اولندی ، اصحاب اخلاص (مادمکه مقصورهٔ شریفه داخلی نظافت دائمه اوزره بولندیرلمق قطعیاً مطلوبدر ؛ مقصوره پارمقلغنی رفع وازاله ایدك !) رجاسیله عرض رقعهٔ نیاز ایلدیلر ایسه‌ده رهین قبول اولمدیغندن پارمقلغك رفعی ممکن اوله‌میه‌جغنی آکلایوب قپولرینك اولسون آچیق براغیلمسی تمناسنه دوشدیلر ، واقعا بو مقصوره‌نك انشاسی برچوق فنالغی منع ایلمش ایدی §

مورخ — ابن فرحون مقصوره شبکه‌سی اعمال ایدلدکدن صکره ظهوره کلان فنالقلری، وقپولرینك آچیلدیغی زمانی تعریف صددیله دیمشدرکه :

حجرهٔ سعادت — ك طرف غربیسی جهتنده احداث ایدلمش اولان مقصوره‌نك شرّی عام ایدی ؛ امامیه طائفه‌سی بومقصوره داخلنه طوپلانوب نماز قیلمغی اعتیاد ایتمش اولدقلرندن (مقصوره کندیلرینه منحصراً یاپیلمش برموقعدر) افکاریله اوقات صلواتده صفوف جماعتی یارارق و نماز قیلانلرك

اوكلرندن كچەرك رعايتسزلك كوسترترلر ايدى ؛ مقصوره نك موجدى
اكرچه بو حالاتى كوروب اظهار ندامت ايتدى ايسه ده ايش ايشدن
كچديكى جهتله سكوت ايدر ايدى ؛ داخل مقصوره يى كنديلرى جماعتلرينه
حصر ايلمش اولان طائفۀ رزيله مقصوره ايچنده يوكسك سسلر ايله اذان
اوقويوب « حى على الصلاة » يرينه « حى على خير العمل » ديرلر ومدرسلرى
حلقه بند وعظ اولوب مذهب رفض واباحتى نشر وتعميمه چاليشورلر ايدى ؛
طائفۀ مرقومه نك نفوذى وقتا كه كسر اولوب اعتبارلرى قالمدى ؛ مقصورۀ
مذكوره نك قپولرى آچيلوب بعض يرلرى حجرۀ سعادته ادخال ايدلدى ؛
ركن الدين بيبرس بو مقصوره يى حجرۀ سعادته عرض مراسم تعظيم وتوقير
نيت خالصه سى اوزرينه احداث ايلدى ايسه ده قضيه منعكس اولدى ، يعنى
ركن الدين مقصوره شبكه سنى اماميه طائفه سنه برنقطۀ مجمع ياپمش بولندى §

مقصوره شبكه سى احداثندن آلتمش درت سنه صكره يعنى سنين هجريه نك
٧٣٢ نجى سنه سنده ملك ناصر دخى حجه كيدوب بعد العوده مدينۀ منوره يه
اوغرامش واسلافى اثرينه اتباعاً حجرۀ معطره ابوابنك غلق ايدلمسنى امر
ايلمش اولديغندن آنك دخى دور سلطنتنده تعمير قناديل زمانلرندن بشقه
وقتلرده حجرۀ سعادته كيرلمامك بدعت سيئه سى ظهور ايتدى ؛ حضرت فاطمه
﴿ رضى الله عنها ﴾ نك سعادتخانه سيله مقام جبريل دخى حجرۀ سعادت شبكه سى
داخلنده قالمش اولديغندن زوار بونلركده زيارتلرندن محروم قالديلر ، بوحاله يعنى
زوارك حضرت فاطمه ﴿ رضى الله عنها ﴾ نك سعادتخانه سيله مقام جبريل
زيارتندن محروم قالملرينه سبب ايسه شام قاضيسى نجم الدين افندى ايدى ؛
چونكه نجم الدين افندى ، شام قافله سيله حجه كله رك ناسك حجرۀ سعادته اقتحام
وازدحاملرينى كوروب غلق ابوابه فتوا ويردى ؛ كرچه آز برمدت صكره
ولى الدين العراقى فتح ابوابه ديكر برفتوا اعطاسيله ابواب شريفۀ حجره يى
آچديردى ايسه ده نجم الدين افندى ٨٢٨ سنه سى بينه برفتوا ويروب حجرۀ

شريفه قپولرينى قپاتديردى ؛ بوصرەدە امام سمهودى حجرۀ شريفه قپولرينك زيارت انام ايچون مفتوح بولنمسنى تصويب ايتدى ومدينۀ متيمنه علماسندن برچوق كيمسەلر شام قاضيسى نجم الدين افندى طرفندن ويريلان فتوانك عليهنده وعراقى ولى الدين افندى فتواسنك لهنده بولنەرق امام سمهودى يى تصديق ايلديلر ايسەدە حكومت مأمورلرينە سوز آڭلادامدقلرندن حجرۀ معطره ابواب شريفەسى مسدود قالدى §

امام سمهودى — احباسندن برينه حجرۀ سعادت قپولرينك آچديرلمسى حقندە اولان فكرينى بيلديرمك ايچون شويله ديمشدر : برادر ! حجرۀ سعادتك مغلوق الابواب بولنمسى اول محل اقدسك تعظيمنه بادى اولوب بنا برين خلق استسعاد نيتيله اوتەيى برى يى لمس ايدرلر ، شبكۀ سعادته آرقه ويررلر ، بوايسه غيرلايق ورأى عاجزانمجه حرام ارتكابندن خلقى منع ايچون حجرۀ سعادت قپولرينى آچوب دفع مكروه ايدلمك حكم شرعى يه موافقدر ؛ ٨٨٠ سنەسى زيارت ايچون مدينەيه ورود ايتمش اولان ملك اشرف قايتبايدن حجرۀ معطره قپولرينك آچديرلمسى ايچون براراده استحصالنه برچاره آرار ايدم ، سلطان قايتباى حجرۀ سعادته داخل اولمق دكل ، باب السلامه يقين بريردن ايفاى راسمۀ زيارت ايتدى ؛ بالاخره مشار اليهه تقرب ايدوب تمهيد مقدمات مناسبه ايله (حجرۀ معطره يه داخل اولسەكز ايدى ، برچوق فوائد دينيه ودنيويه حصوله كتيرمش اولورديكز !) نەجيله مشار اليهك حجرۀ سعادته لزوم دخولنى ايما ايتدم ايسەدە (رسالتمأب افنديمزك زيارتى اكر بوندن دها ابعد برموقعدن ممكن اولايدى ، بوقدر تقربە جسارت ايدەمز ايدم !) ديديلر ؛ قايتباى مصريەلك بو جوابنى ايشيدنجه بالطبع سكوته مجبور ؛ اولدم اكر (غلق ابواب بدعتنك رفعنى فرمان بيورسەكز ديسەم ، جواب رد آلەجغم !) مطالعۀ عميقه يه محتاج دكل ايدى ؛ انتهى §

امام سمهودی — نك شو فكری پك خالص ، پك طوغریدر ، فقط ذات فقاهت سمات فاضلانه‌لری اكر حجرهٔ سعادت قپولرینك كیجه كوندوز مسدود و مسجد سعادتك قات اندر قات زیاده خدمه‌سی موجود اولدیغی حالده حرم سعادتك تطهیر وتنظیفنه اعتنا ایدلمامكده وحجرهٔ سعادتك اطرافنده یر یر حلقه بند اجتماع اولوب ازواق وپازار ده اوتورركبی اوته‌كینك بریكینك علیهنده زباندرازلق ایدلمكده وبو بدعت سیئه مأمورین شرعیه وسیاسیه طرفلرندن سكوت ایله كچیشدیرلمكده اولان عصرلری ادراك بیورمش اولسه‌لر ایدی ، قاضی نجم الدین مرحومك فتواسی مصیب اولدیغنه حكم ایده‌جكلرنده شبهه یوق ایدی §

ظاهر ركن الدین — ك یاپدیردیغی شبكه‌یه اولوقتلر « مقصوره » نامنی ویردیلر ایسه‌ده صكره‌لری بونامی تركله مقصورهٔ مذكوره‌یه « شبكه » وبونك داخلنه « حجرهٔ معطره » وابواب مقصوره‌یه « ابواب حجره » وبوشبكه داخلنده معلق اولان قنادیله « قنادیل حجرهٔ معطره » دنیلمكه باشلادیلر [*] §

سلطان احمد — خان اوّل ابن سلطان محمد خان حضرتلری آلتونله محلا برطاقم مجلّا كوموش شبكه‌لر ارسالیله اسكیلری درسعادته كتیرتوب تبركاً كندی تربه‌لرینه قویدرمش اولدیغندن اهل مدینه ذكر اولنان كوموش شبكه‌لری حجرهٔ سعادتك مواجههٔ شریفه جهتنه وضع ونهاده ایلدیلر ایدی ، فقط ١٢٢٦ سنهٔ هجریه‌سنده سعود بدبود وهابی حجرهٔ معطره‌نك تبرّكات ومعلقات سائره‌سیله برابر كوموش شبكه‌لرینی دخی سوكوب نهب وغارت ایتدی §

شبكهٔ سعادت شكاكنك واوزرنده محرر خطوطك تعریفی

حجرهٔ معطره — نك درت كوشه‌لی اولمق اوزره دائراً مادار، جهات

[*] حالا بو اسملرله متعارفدر .

خارجيسنى محيط اولان شبكهٔ شريفه غايت مصنع و مكلف بر هيئتده اعمال ايدلمشدر ، كه طرف شرقيسيله جهت غربيسى آلتيشر پارچه دن وطرف جنوبيسيله جهت شماليسى اوچر پارچهدن يعنى عموماً اون سكز قطعه شبكهدن عبارت اولوب هر كوشهسنده برباب فيوضات مآبى واردر؛ ظاهر ركن الدين، زماننده مقصوره ايچون آچيلان ابواب ثلاثهدن شرق جهتنه ناظر اولان يعنى شبكهٔ شريفهنك طرف شرقيسنده بولنان قپويه « باب الفاطمه » اطلاق اولنوركه بومبارك باب معلّا القاب بقيع لطيف جهتنه آچيلور وحضرت فاطمه (رضى الله عنها وعن ابيها) والدهمزك مزار ساطع الانوار شريفلرى ايشته بوقپونك ايچ طرفنده واقع اولديغى روايت اولنور §

حجرهٔ معطره — نك طرف غربيسنده بولنان قپويه « باب الوفود ، باب التوبه » دينور §

باب الوفود اسميله متعارف اشبو قپو ، روضهٔ مطهره داخلنه ناظر اولوب عصر عالئ پيغمبريده وارد اولان وفود عرب ومساكن قبائل بوراده قبول بيوريلوب اطعام واكرام ايدلمش اولمسى وجه تسميهدر §

حجرهٔ شريفه — نك طرف جنوبيسنده واقع اولان باب لطيفك اسمى « باب المواجهه » و طرف شماليسنده بولنان قپونك نامى « باب التوسّل [*] » در §

باب مواجهه — قبله ديوارينه و ٢٩ سنهسى محراب تهجد جهتنه كشاد ايدلمش اولان باب توسّل دخى شام يعنى مؤخر حرم سعادت جهتنه ناظر اولوب باب توسّلك يمين و يسارنده سلطان قايتباى مصرى دورنده تعليق قلنمش بر لوحه واردر ، كه بولوحهنك اوزرنده { لا اله الا الله الملك الحق المبين ، محمد رسول الله صادق الوعد الامين } جمل مباركهسى محكوك ومذهبدر §

[*] بوقپويه (باب شامى) دخى دينور .

جهتلری شرح و تفصيل ايديلان اون سکز قطعه شبکه نك جهات فوقانيلری اوزرينه خط قديم جلی ايله دائراً مادار قصيدهٔ بليغهٔ آتيه يازلمش واشبو قصيدهٔ ثنا نضيده سلطان عبد الحميد خان بن سلطان احمد خانك ١١٩١ سنه‌سی تسطيره موفق اولدقلری آثار جزيله‌دن اولوب حجرهٔ سعادت شبكه‌سی طرف خارجيسنك مواجههٔ شريف جهتندن يعنی قبله ديوارينه ناظر اولان طرفندن بدأ ايله تحرير ايدلمشدر §

﴿ قصيده ﴾

ياسيدی يارسول الله خذ بيدی * مالی سواك ولا الوری الی احد
فانت نور الهدی فی كل كائنة * وانت سر الندی ياخير معتمد
وانت حقاً غياث الخلق اجمعهم * وانت هادی الوری لله ذی السدد
يامن يقوم مقام الحمد منفرداً * للواحد الفرد لم يولد ولم يلد
يامن تفجرت الانهار نابعة * من اصبعيه فاروی الجيش بالمدد
انی اذا مسنی ضيم يروّعنی * اقول ياسيد السادات ياسندی
كن لی شفيعاً الی الرحمن من زللی * وامنن علیّ بما لا كان فی خلدی
وانظر بعين الرضی لی دائما ابداً * واستر بفضلك تقصيری مدی الامد
واعطف علیّ بعفو منك يشملنی * فاننی عنك يامولای لم احد
انی توسلت بالمختار اشرف من * رقی السموات سر الواحد الاحد
رب الجمال تعالی الله خالقه * فمثله فی جميع الخلق لم اجد
خير الخلائق اعلا المرسلين ذری * ذخر الانام وهاديهم الی الرشد

به التجأت لعـل الله يغفرلى * هذا الذى هو فى ظنى ومعتقدى
فمدحه لم يزل دأبى مدى عمرى * وحبه عند رب العرش مستندى
عليـه ازكى صلوة لم تزل ابداً * مع السـلام بلا حصر ولا عدد
والآل والصحب اهل المجد قاطبة
بحر السماح واهل الجود والمدد

حجرهٔ سعادت ـ ك طرف قبليسنده يعنى « مواجههٔ سعادت » دنيلان طرف شريفنـده پرنجدن مصنوع اوچ قطعه شبكهٔ نور سـبيكه واردر كه بوشبكه‌لرك هربرى ايكيشرقنادلى ودوردر صره قفس طرزنده اويمه‌لى اولوب بواويمه‌لرك اوزرنده { لا اله الا الله الملك الحق المبين ، محمد رسول الله صادق الوعد الامين } عبارهٔ منجيه‌سى محكوك وكذلك ايكنجى شبكه‌نك وسطنده كائن « باب مواجههٔ صغير » دنيلان مواجههٔ سعادت قپوسى اوستونده دخى عبارهٔ مبسوطهٔ سالف الذكر ايكى سطر اولمق اوزره مسطوردر §

محراب تهجد ـ حجرهٔ سعادتك طرف شماليسـنده واقع اوچ پارچه شـبكه‌نك وسطنده در ؛ محراب شريف مذكورك معقر يله بالاى طاق زر نطاقنده خطّ جلى ايله { فتهجد به نافلةً لك عسى ان يبعثك ربك مقاماً محموداً } وصاغ طرفنده دخى خطّ كوفى ايله { نصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين يامحمد } وصول جهتنـده كذلك خطّ كوفى ايله { ان الله وملائكته يصلون على النبى ياايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليماً } آيات كريمه‌لرى مسطور و ذهب خالص العيارله مذهب ومنقوش اولوب اشـبو اوچ شبكه‌دن برنجى شبكه‌ده يعنى « باب توسل » ويا « باب شامى » دنيلان قپونك صاغ طرفنـده بينه خطّ كوفى ايله { نصر من الله و فتح قريب و بشر المؤمنين يامحمد } آيت جليله‌سى واوچنجى شـبكه‌يه متصل اولان ديوار اوزرنده دخى كذلك كوفى

خط ايله { ان الله وملائكته يصلون على النبى يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليماً } كريمهٔ منيفه‌سى محرردر §

حجرهٔ سعادت — ك طرف غربيسنده واقع برنجى شبكه‌يه متصل اولان ديوار اوزرنده { اللهم صل على سيدنا محمد الذى اخبر فى صحيح الخبر ، ان حول العرش ستين الف عالم يستغفرون لمحب ابى بكر و عمر و يلعنون مبغض ابى بكر وعمر } حديث شريفى و بو حديثك ذيلنده دخى قال النبى عليه الصلواة والسلام { مابين بيتى ومنبرى ، روضة من رياض الجنة } و { منبرى على ترعة من ترع الجنة } خبر صحيح لطيفلرى مسطور اولوب حجرهٔ مقدسه ايله محراب النبى آره‌سنده بولنان اسطوانهٔ مسعوده‌يه قطعهٔ بديعهٔ آتيه‌يى حاوى برلوحهٔ مذهبهٔ مزيّنه تعليق ايدلمشدر §

﴿ قطعه ﴾

اول رسول مجتبا هم رحمةً للعالمين
روضه‌سين ايدوب زيارت ديدى جبريل امين
بنده مدفوندر ديو افلاكه فخر ايلر زمين
هذه جنات عدن فادخلوها خالدين

﴿ صورت ﴾

{ ٩ }

حجرهٔ سعادت قبه‌سنى ذكر ايدر §

مدينهٔ دار السكينه — مسجد شريفى يانمزدن مقدم حجرهٔ معطره اوزرنده آيروجه برقبه اولمديغندن حجرهٔ منيفه‌يه علامت اولمق ومدفن سعادت

موقع مقدسی مسافهٔ بعیده‌دن تشخیص ومشاهده اولنمق ایچون مسجدسعادتك سقفی اوستونه بر بچق ذراع یوکسکلکنده کرپیچدن بر دیوار اورولمش ایدی §

سلطان صالح ـ قلاون مصری (٦٧٨) سنه‌سی قاعده‌سی مربع سطحی مثمن اولمق اوزره برقبهٔ زیبنده ادا بنا ایدوب اوزرینی قورشون ایله قاپلاتدی وحجرهٔ منیفه علامتی اولان دیوار سالف الذکرك یرینی ارائه ایچون مذکور قبه‌نك اطرافنه اخشاب بر پارمقلق وسقف مسجد ایله یکی یاپیلان قبه‌نك آره‌سنه کذلك اخشاب برشبکه چویردیکه قبهٔ مذکوره نك کمرلری اسطوانهٔ صندوقه صره‌سنده بولنان حجرهٔ معطره دیرکلری اوزرینه عقد وتأسیس ایدلمشدر §

بوقبه‌نك تأسیسی نظارتنده بولنان « احمد کمال » بن هارون عبد القوی الربعی ایله ولاة مدینه بیننده بعض کفتکویه سبب اوله‌جق منافرت وقوعبولمش ومدینه والیسی « علم الدین » شجاعی مومی الیه احمد کمالك اموال موجوده‌سنی مصادره وخانه‌سنی هدم واخرا به کندی امرینی انفاذ ایتمیانلرك جزاسی ویرلمك ولاة مدینه بیننده عادت مرعیه‌دن اولدیغنی اشراب ایدرك ییقدیغی خانه‌نك طاشلرینی بیله سوکدیروب « منصوریه » مدرسه‌سنی یاپدیرمش ایدی §

احمد کمال ، بن هارونك بوخدمتدن مرادی حکومت مصریه طرفندن آلدیغی امر اوزرینه رسالتمآب افندیمزه بر خدمت خالصه عرض ایتمك اولدیغنه شبهه یوق ایدیسه‌ده نجارلرك مرقد سعادت فوقنده بی ادبانه حرکتلرینه نظر مسامحه ایله باقش بولنمسی تعریف اولندیغی وجهله کرفتار پنجهٔ عقوبت اولمسنی اقتضا ایتمشدر §

سلطان صالح ـ قلاونك یاپدیردیغی حجرهٔ معطره قبه‌سی ملك ناصر حسن بن محمد بن قلاون عصرینه دکین هیئت اصلیه‌سی اوزره قالوب بومدت

ظرفنده هیچ بر یری اصلاح وتعمیر ایدلمامش وحتی اوزرینك قورشونلری
بیله بوزیلوب نزول باراننده آقغه باشلامش اولدیغندن ملك ناصر برنجی دفعه
اوله‌رق ٧٥٥ سالنده وشعبان حسین بن محمد دخی ٧٦٥ سنه‌سی خلالنده
بر کره تجدید ایتدیلر وبالآخره ملك ظاهر چاقمق مصری «امیر برد بك»
نظارتیله بعض یرلرینی غایت متین بر حالده اصلاح و تعمیر ایلدیلر ایدی ؛
حریق ثانیده یانوب خراب اولدیغندن سلطان قایتبای مصری دیوارلرینی
سیاه ودیرکلرینی بیاض ومنحوت طاشلردن اوردیرمك شرطیله فوق المطلوب
برمتانتده تجدید ایتدی ؛ فی سنه ٨٨٧ §

بو تقدیرجه صدراوّلده حجرهٔ معطره قبهٔ شریفه‌سی اخشاب اولوب قایتبای
مصری طرفندن کارکیره تحویل اولندیغی آکلاشیلور که امام سمهودی کارکیره
تحویل ایدیلان قبه‌نك علمی اعتباریله اون سکز آرشون آلتی پارمق ارتفاعی
اولدیغنی وبناءً علیه مرقد سعادت پوشیدهٔ شریفه‌سنی مشاهده‌یه حیلولت
ایلمش بولندیغنی نقل وروایت ایتمشدر §

وجههٔ تاسعه

سکز — صورتی حاوی اولوب حرم شریف و حجرهٔ لطیفهٔ مصطفوی
درون بهشت نمونه‌نه تعلیق قلنمش و ایجابی تقدیرده استعمال اولنمق ایچون
محال مخصوصهٔ محفوظه‌یه وضع وتعیین ایدلمش اولان تبرکات نفیسهٔ متنوعه‌نك
بعض اوصاف وتعریفاتیله اسملری معلوم اولان واقفلرك نام وشهرتلرینی
ذکر و تفصیل ایدر §

﴿ صورت ﴾
{ ١ }

خزينهٔ نبويه ده الآن موجود اولان مصاحف شريفه واجزای لطيفهٔ قرآنيه وكتب ادعيهٔ سبحانيه تعريفنده‌در §

١ مصحف شريف — خطى كوفى، قطعه‌سى كبيردر ؛ غايت مكمل بر حالده مذهب وبر ستارهٔ زربفت مزهره ايچنده محفوظ اولوب جامع القرآن حضرت عثمان بن عفان افنديمزك اثر خامهٔ معجز علامه‌لريدر §

٢ مصحف شريف — مجموعه طرزنده يعنى طولانى برهيئتده اولوب كوكز رنكلى قطيفه‌دن معمول بر كيسه‌ٔ احترام ايچنده محفوظدر ؛ فاتحهٔ شريفه‌سيله سورهٔ بقره‌سنك برنجى صحيفه‌سى خط جلئ كوفى ايله محرر وفوق الغايه زينتله مذهب اولوب قطعه‌سى بيوجكدر ؛ فقط كتبه‌سز اولمق ملابسه‌سيله نه‌كاتبى ونه‌ده واقفى معلومدر §

٣ مصحف شريف — حجمى بيوجك وصورت تذهيبى نظر دقتى جلب ايدرجه‌سنه مزين و كوچكدر ؛ كتبه سى يوق ايسه ده انيس مولوى ونورى افنديلرك شهادتلريله « ابن الشيخ » ديمكله معروف اولان شيخ حمدالله حضرتلرينك خطى اولديغنه قرار و يرلمشدر §

٤ مصحف شريف — قطعه‌سى كبير اولوب «شيخ احمد بن صالح بن عبدالله بن على بن عثمان » حيدر آبادينك وقفى و ميرزا احمد تبريزينك خطيدر §

١١٢١ سنه‌سى اسمى نامعلوم برذات طرفندن عرض واهدا قلنمش وتجليد وتذهيبى، خصوصنده پك آشورى درجه همت و تكلف ايدلمشدر §

٥ مصحف شريف — قطعه‌سی بیوك وشیوهٔ خطی لاهوریدر ؛ صورت تذهیب وتزیینی فوق‌العاده مطبوع وکاتبنك اسم وشهرتی مجهول اولوب شاهان هندیه‌دن « محمد اورنك » شاهك وقفیدر §

٦ مصحف شريف — حجمی کبیر ، خطی لاهوری وتذهیب وتزیینی فوق الغایه صنعتلی اولوب واقف وکاتبی نامعلومدر §

٧ مصحف شريف — قطعه‌سی بیوك اولوب سرلوحه‌سی مذهب وغایة الغایه مزیّن ومکلفدر §

فاتحهٔ شریفه‌سی برنجی و ایکنجی صحیفه‌لرنده خط ثلث و بیاض آلتونله محرردر ؛ صحایف سائره‌سنك کاه ایکی سطری لاجورد و برسطری آلتون وکاه ایکی سـطری آلتون وبرسطری سرخ مرکب وکذلك خط ثلثله وسطور سائره‌سی دخی عادی مرکب واسکی عجم خطیله مسطور وکتبه‌سز اولدیغندن کاتبنك اسمی مجهولدر ؛ ذاتاً جامع شریف امویه‌ده روضهٔ یحیی (علی نبینا وعلیه السلام) ده تلاوت اولنمق ایچون وقف اولنمش و ١٢١٥ سنه‌سنده احمد بن محمد بن زروق ملکندن آلنوب اوزون حاجی مصطفی آغا طرفندن حجرهٔ معطرهٔ جناب رسالتپناهی‌یه عرض واهدا ایدلمشدر §

٨ مصحف شريف — کبیر حجملی ولاهوری خطلی اولوب سطرلرینك آره‌سی قیرمزی وسیاه مرکبله جلی یازیلیدر ؛ صحیفه‌لرینك کافه‌سی آلتیشر سطردن مرتب وهرجهتی کوزل بر صورتله مذهبدر ؛ واقفی نواب هندیه‌دن زوراق خان بن شیرخان ایسه‌ده کتبه‌سی یوقدر §

٩ مصحف شريف — برسطری آلتون دیکری لاجورد مرکب ایله یازلمش ومذهب اولان یرلری غایت صنعتلی بریولده ترسیم وتزیین ایدلمشدر ؛

خطنك شـيوه‌سی عجمی وحاجی محمد رضانك وقفی اولوب كاتبی نامعـلوم ، قطعه‌سی ایسه ، غایت بیوك ومطبوعدر §

١٠ مصحف شریف — نه كاتبی ونه ده واقفی معلوم اولوب كتابهٔ صحایفی قیرمزی وقطعه‌سنك حجمی كبیردر §

١١ مصحف شریف — قطعه‌سی كبیر وصحیفه‌لرینـك كتابه‌لری قیرمزی وكاتب وواقفی مجهول اولوب اوّل وآخرندن برمقدار یری ناقص وناتمامدر §

١٢ مصحف شریف — خطی نفیس وزینت ذهبیه‌سی فوق التعریف هنرلی وقطعه‌سنك حجمی بیوك ولطیف اولوب دار السعاده آغالرندن مرحوم بشیر آغانك وقفی وخواجه زاده محمد افندینك اثر خامه‌سیدر §

١٤ مصحف شریف — سطرلرینك آره‌سـنده هرآیت كریمه‌نك لسان عذب البیان فارسی ایله مترجم تفسیری اولوب قطعه‌سنك حجمی بیوكدر ؛ كاتبنك اسمی نامعلوم ایسه‌ده واقفی عبدالله بن عبدالله اسمنده ذاتك بریدر §

١٥ مصحف شریف — قطعه‌سی كبیر وبعض سـطوری جلی ودلپذیر اوله‌رق واقفی نامعلوم وصحیفه‌لری غیر مذهب برائر لطافت مرسوم اولوب شیخ محمد سزیدینك اثر خامه‌سیدر §

١٦ مصحف شریف — محمد علی خانك وقفی اولوب خطی جلی وقطعه‌سی كبیر وكاتبی نامعلومدر §

١٧ مصحف شریف — بربر زاده حاجی ابراهیم بن محمد افندینك خطیدر ؛ هرصحیفه‌سنك اوچرسطری سیاه ولاجورد وقیرمزی مركبدن خط

ثلثله ونصفی شکر رنك ونصف دیکری پنبه کاغد اوزرینه محرر اولان سطور سائره‌سی دخی خط نسخله یازلمشدر ؛ پك کوزل ومصنع بریولده مذهب ومزین وقطعه‌سی کبیرالحجم ومستحسن اولوب واقفی سلطان عبدالحمید خان اول مرحومك باش قادینلری (روحشاه قادین) افندیدر §

۱۸ مصحف شریف — طوبقچه نسخ خطیله محرر ومذهب وقطعه‌سنك حجمی بیوجك وبلا کتبه اولوب واقفی دارالسعاده آغالرندن مرحوم عباس آغادر §

۱۹ مصحف شریف — طوبقچه و دوزکونجه نسخ خطیله محرر وکوزل برصورتله مزین ومذهب اولوب قطعه‌سنك حجمی کبیر وکاتبی مصطفی بن مجدی بن حاجی یوسف افندیدر §

۲۰ مصحف شریف — خطی لاهوری وصورت زیب وزینتی صنعتلی اولوب ایپکه شبیه برنوع الوان کاغد اوزرینه یازلمش ومحمد نظم الدوله نامنده برذات طرفندن وقف واهدا ایدلمش کبیرالحجم برنسخهٔ لطیفه‌در ؛ لکن کتبه‌سی اولمدیغی جهتله کاتبی معلوم دکلدر §

۲۱ مصحف شریف — شیوهٔ خطی جلی ونفیس ورسوم تذهیب وترتیبی شوق انکیز اولوب درکاه عالی قپوجی باشیلرندن صدراعظم محمد پاشانك مخدومی سلیم آغا طرفندن تقدیم ایدلمشدر ؛ قطعه‌سی بیوك ایسه ده کتبه‌سی اولمدیغندن کیمك خطی اولدیغی معلوم دکلدر §

۲۲ مصحف شریف — یازیلری جلی وطوراق یرلری مذهب وکتابه‌لری لعلی وخاتمه‌سی کتبه‌سز وحجمی بیوك اولوب واقفی ملوك مصریه‌دن سلطان قایتبایدر §

٢٣ مصحف شريف — قطعه‌سنك حجمی كبير وطوراق يرلريله صحيفه كنارلرنده‌كی مقره‌لری مذهب وشكر رنكی كاغد اوزرينه محرر اولوب امير لوا تبعه‌سندن مرجان آغا مرحومك وقفيدر §

٢٤ مصحف شريف — قطعه‌سی بيوجك وآبادی كاغدی اوزرينه يازلمش زينت عارضيدن عاری ساده كوزل اولوب سمرقندی خواجه شاكر افنديك وقفيدر §

٢٥ مصحف شريف — سطرلرينك آره‌لری فارسی‌العباره تفسيرلی ساده كوزل وقطعه‌سنك حجمی كبير واجمل اولوب منلا كول محمد افنديك وقفيدر §

٢٦ مصحف شريف — ١٢٩٢ سنه‌سی بيقم قدسی طرفندن اهدا ايدلمش بيوجك قطعه‌لی برنسخهٔ مباركه اولوب سرلوحه‌سی لاجورد ايله مطلا ومذهب اولان جهاتی پك مزين وزيبادر ؛ صحيفه‌لری اون ايكيشر سطرلی وكتابه‌لری ايكيسی لاجوردی بری قيرمزی اولمق اوزره اوچ جدولليدر §

٢٧ مصحف شريف — صحيفه‌لرينك كتابه‌لری ايكيسی اكليل بری لاجورد اوله‌رق اوچ خطله مزين و سرلوحه‌سی اولدقجه مكلف و مذهب وقطعه‌سنك حجمی كبير واحسن اولوب خطنك شيوه‌سی عجمی واعلا وكنار صحايفی بعض اصول قرائت تعريفاتيله محشی‌در ؛ كتبه‌سی وديكر براشارت وعلامتی اولمديغندن واقف وكاتبی نامعلومدر §

٢٨ مصحف شريف — خط نفيس نسخله كوزل برروشده يازيلوب سطرلرينك ايكيشر لاجورد و ايكيشری سرخ مركب ايله مسطور وهر ايكی سطرينك آره‌سی لاجوردی رنكله مزين ومنقوش اولوب واقفی « جلاه بن عودلهٔ مغربی » وقطعه‌سنك حجمی كبيردر §

٢٩ مصحف شريف — ابنيۀ سعادت سرمهندسی حاجی صالح [١] بن ابراهيم افنـدينك ١٢٧٩ سـنه‌سی عرض واهدا ايلديكی اثر مسعود اولوب قطعه‌سی بيوجك وشيوۀ خطی عربی وكنار صحايفی قيرمزيدر §

٣٠ مصحف شريف — اورفه متصرفی اسبق شبلی پاشا غلاملرندن « محمد سـفيد » آغانك وقفی ومنلا محمد بغدادينك خطيدر ؛ قطعه‌سی بيوك و سرلوحه‌سی مذهب و صحيفه‌لرينك اوچر سطری خط ثلث و باقيسی خط نسخله محرر اولوب ثلث خطوطی آلتون ايله يازلمشدر §

٣١ مصحف شريف — واقف وكاتبی نامعلوم وقطعه‌سنك حجمی كبير ومطبوع اولوب سرلوحه‌سی مذهبدر ؛ صحيفه‌لری اون سطرلی وهرايكی سطرينك آره‌سی ايكيشر قيرمزی خطلی وابتداسيله خاتمه‌سی طرفلرنده بر جزؤلك بوش وبياض كاغد اولوب اشبو كاغدلر بخاراكاری حريردن معمول وجلدی مطبوعدر §

٣٢ مصحف شريف — قطعه‌سـنك حجمی نه‌بيوك ونه‌ده كوچك اولوب سرلوحه‌سـنده مسطور اولان سورۀ شريفۀ فاتحه‌نك ابتداسـندن { رب العالمين } ه‌كلنجه‌يه قدر نقصـاندر ؛ ايكنجی و اوچنجی صحيفه‌لريده بر برينه يابشمش اولوب خطی ثلثه شـبيه بر شيوه ده اوله‌رق بش سطرلی و جزؤ ثانيسی خط نسخله اوچر سطرلی عجيب بر طرزده يازلمشدر ؛ واقفی حاجی عطا ديمكله معروف محمد بن محمود بن عبد الله شـيرازی اولديغی جزؤ رابعنك بر صحيفه‌سی كنارنده مسطور و خاتمه‌سی { ما يفعل الله بعذابكم } كريمۀ جليله‌سيله مختومدر §

٣٣ مصحف شريف — سورۀ يونسه دكين خط نسخله مسطور

[١] مومى‌اليه مكتب حربيۀ شاهانه فارسی وتاريخ خواجه‌سی قائممقام صالح بك افنديدر.

و قطعه‌سنك حجمی كبير اولوب برنجی صحيفه‌سی مذهب و ديكر صحيفه‌لرينك كتابه‌لری بری سرخ ديكری لاجورداوله‌رق ايكی خطلی جدول ايله مرتبدر ، كتبه‌سی وسائر برعلامتی اولمديغندن واقف وكاتبنك اسمی معلوم دكلدر §

٣٤ مصحف شريف — كتابه‌لری ايكی چيز كيسی سرخ و بری لاجورد اوله‌رق اوچ خطـدن مرتب و صحيفه‌لرينك كتابه‌لری خارجنـده خواص قرأنه دائر بعض روايات موثوقه مقيـد اولوب قطعه‌سی بيوجكدر ؛ اكثر محلنده « محمد خالون خان بن محمد علی بن الله داد » طرفنـدن ١٢٩١ سنه‌سی وقف ايدلديكی مسطور وشيوهٔ خطی قاعدهٔ نسخ اوزره محرر اولمسنه نظراً سالف الذكر محمد خالون خان بن محمد علی خان بن محمدعلی بن الله دادك وقفی ومنلا احسن‌الله خوش‌نويس محمدهاشمك خطی‌اولديغی آكلاشلمشدر §

٣٥ مصحف شريف — قطعه‌سی بيـوجك اولوب صحيفه‌لرينك هرجهتی لاجورد وصاری‌ايله يشيل‌آلتوندن مذهب ومزين وهر برسطرينك ذيلی فارسی العباره تراجم آياتله محشی اولدقدن بشقه اطرافنه تفسير حسينی يازلمشدر §

٣٦ مصحف شريف — بودخی سالف الذكر محمد خالونك وقفی و حافظ محمد يوسف ابن محمد ساكن كون عيسی خانك اثر خامه‌سی اوله‌رق قطعه‌سی بيوجكدر ؛ برنجی وايكنجی‌صحيفه‌لری قاعدهٔ هنـديه اوزره مذهب وهرصحيفه‌سـنك مابين سطوری برر قلم ، اكليل سرخله منقش وكتابه‌لری خارجنده بعض فوائد وخواص قرأنيه محرر ومقيددر §

٣٧ مصحف شريف — { وتلك القرا اهلكناهم } آيت جليله‌سنه قدر يازلمشـدر ؛ اصول كتابت وتذهيبی غاية الغايه مصنع وسرلوحه‌سی هند اصولی اوزره مزين و مكلف اولوب نقدر نقطهٔ شريفه‌سی وار ايسه جمله‌سی

آلتـون ايله محرر و قطعه‌سی اكبردر ؛ صحيفه‌لرينك كافه‌سی طقوزر سطرلی و خط ثلثله يازيليدر ؛ هر بر صحيفه‌سنك اطرافنه يدی قلم خط زرين چكلمش وكتبه‌سيله واقفنی مشعر علامتی اولمديغندن واقف وكاتبی بيلنه‌مامشدر §

٣٨ مصحف شريف — قطعه‌سنك حجمی كبيردر ؛ يازيلری ثلث وجلی برقلمله محرر وسر لوحه‌سيله خاتمه‌سی مزين ومكلف برطرزده مذهب اولوب فاتحهٔ شريفه‌سی برنجی وايكنجی صحيفه‌لری اوزرينه رسم ايدلمش اولان آلتون كونش اوستونه بياض خطله مرقم وسائر صحيفه‌لری اون برر سطردن مرتب اوله‌رق هر ايكی سطرينك آره‌سی مذهب و اطرافلری كاه ايكی و كاه برمقره ايله ملوّن ومزيندر؛ كتبه‌سی ومهديسنی ايما ايدر برعلامتی اولمديغندن نه واقفی و نه‌ده كاتبی معلومدر §

٣٩ مصحف شريف — ١٢٨٧ تاريخنده شيخ شموئل طاغستانی طرفندن عرض واهدا ايدلمشدر ؛ كاتبی علاء الدين تبريزی وكاغدلری قالين وآبادی و قطعه‌سی بيوك اولوب سر لوحه‌سی مصنع بر صـورتده مذهب و مزيندر ؛ { اياك نعبد واياك نستعين } ايله { ويقيمون الصلوة ومما } الفاظ شريفه‌سی وسائر صحيفه‌لرينك اوچر سطری آلتون اوله‌رق خط ثلثله وسطور سائره‌سی دخی عادی سياه مركبدن خط نسخله محرردر §

٤٠ مصحف شريف — مجموعه طرزنده ويشيل قطيفه‌دن معمول بركيسه ايچنده‌در ؛ خطی كوفی و قطعه‌سی اورته‌جه و هيئتی مزنجه اولوب اسـبق ترجمان ديوان همايون نجّال افـندی مرحومك وقفی و كندی خط دستيدر §

٤١ مصحف شريف — قطعه‌سـنك حجمی غايت اوفق و جلدی روغنی ومستحسن اولوب صحايفی مطلوب وجهله مزين ومذهب ومحفظه‌سيله

بومحفظه‌یه مربوط زنجیرلری سیم خالصدن مصنوع ومرتبدر ؛ شعبان بن محمد افندینك اثرخامه‌سی اولوب ١٠٤١ تاریخنده مدینهٔ منوره تعمیرات مدیری خورشید افندی مرحوم طرفندن وقف ایدلمشدر §

٤٣ مصحف شریف — طولندن آچیلور سیم کنارلی بر کوموش محفظه ایچنـده محفوظ اوفق و مطبوع قطعه‌لی اوله‌رق میر محمد بن محمد بن تبریزینك ٩٨٣ سنه‌سی یازدیغی مصحف شریف اولوب قطعه‌سی یوسفیدر ؛ فاتحه و بقره ســورهٔ جلیله‌لری صحایفی مذهب و سطرلرینك آره‌لری سرخ و لاجوردله مزین و مطرز اولدیغی کبی اشبو ایکی ســورهٔ شریفه‌نك جامع اولدیغی آیات بیناتك کافه‌سی قویو آلتوندن مرتب زمین اوزرینه آچیق رنکلی آلتون ایله یازلمش وهر صحیفه‌سنك خارج کتابه‌سنده منقوش مقره‌لری داخلنه خط کوفی ایله (عشر) کلمه‌سی کتب واملا ایدلمشدر §

٤٣ مصحف شریف — احمد عطاء الله افندینك وقفی و ســید مصطفی خلوصی افندینك خطی اولوب اورته قطعه‌لی واکلیل کتابه‌لیدر §

٤٤ مصحف شریف — بودخی احمد عطاء الله افندینـك اثری اولوب قطعه‌سی اورته‌جه وکتابهٔ صحایفی اکلیلدر §

٤٥ مصحف شریف — مذهب واورته‌قطعه‌لی ونسخ خطلی اولوب عبد القادر پاشا لمعتوقلرندن مرحوم عبدی آغانك وقفیدر §

٤٦ مصحف شریف — سرخ کتابه‌لی ، نسخ خطلی قطعه‌سی اوفق وغیر مذهب اولوب صالح بن محمد افندینك وقفیدر §

٤٧ مصحف شریف — قطعه‌سی اورته ، خطی عربی وغیر مذهب اولوب حلبلی درویش محمد افندینك وقفیدر §

٤٨ مصحف شريف — قطعه‌سى اورته ، خطى عربى وغير مذهب اولوب حاجى برهان بن الحاج على افنديننك هديه‌سيدر ؛ سرخ كتابه‌لى اولوب فقط واقف وكاتبى نا معلومدر §

٤٩ مصحف شريف — فاتحۀ شريفه‌سيله سورۀ بقره‌سننك برنجى صحيفه‌سى آلتون ايله محرر ولاجورد وسيماله مذهب اولوب هر صحيفه‌سننك كنارنده ايچلرى لاجوردى رنكله منقوش مقره‌لرى واردر ؛ غايت اينجه قلم ايله عجم شيوه‌سنده يازلمش اون درت سطرلى ويك اوفق قطعه‌لى براثر مبارك اولوب دار السعاده آغالرندن مرحوم محمد آغاننك هديه‌سيدر §

٥٠ مصحف شريف — شيخ الحرم اسبق مرحوم طيفور بن عبد الغفور آغاننك وقفى ورئيس الخطاطين شيخ حمدالله افنديننك اثر خامه‌سيدر ؛ صحيفه‌لرى اون بشر سطردن مرتب وهرجهتى مزين ومذهب اولوب قطعه‌سى نه كبير ونه‌ده صغيردر §

٥١ مصحف شريف — حافظ محمد شكرى افنديننك خطى اولوب يازيلرى طوغچه ومذهب وصحيفه‌لرى اون بشر سطردن مرتبدر ؛ سرلوحه‌سى هندكارى مزين وهر صحيفه‌سننك مابين سطورى صارى وسياه رنكله ملون وجمى غايت مطبوع ومستحسندر §

٥٢ مصحف شريف — عادى خطلى قبا و اورته قطعه‌لى مذهب اولوب بخارالى محمد فيضئ نهريننك وقفيدر §

٥٣ مصحف شريف — محمد نقئ شوشرينك خطى و اورته‌جه قطعه‌لى مذهب الاوراق اولوب آولندن اوچ صحيفه‌سى نقصان وكاتب و واقفى نا معلومدر §

٥٤ مصحف شريف – سيد حاجی محمد امين بن صالح بن حسين افنـدينك وقفی ومصطفی ده ده ابن الشيخ حمد الله المشهورك خطی اولوب مذهب واورته قطعه‌ليدر §

٥٥ مصحف شريف – مصرلی محمد علی پاشا تبعه‌سندن قلعه‌وی مرجان آغانك وقفی وقالطاقجی حسن فوزی افنـدينك اثر خامه‌سی اولوب قطعه‌سی اوفق ومذهبدر §

٥٦ مصحف شريف – كذلك مصرلی محمد علی پاشـا مرحومك برنجی حرمی تبعه‌سـندن محبوب آغانك وقفی و اسحق نوری بن مصطفی افنديك خطی اولوب مذهب اوفق قطعه‌لی وصحايفی يكرمی برسطرليدر §

٥٧ مصحف شريف – خديجـه بنت شيخ درويش انس آل عبد السلام خاتونك وقفی و شيخ عبد الشكور مولوينك خطی اولوب اوفق قطعه‌لی ساده و فقط فوق العاده كوزلدر §

٥٨ مصحف شريف – باقی زاده حاجی ابراهيم بن حاجی عثمان افنديك وقفی وابراهيم شوقی افنديك خطيدر ؛ قطعه‌سی اوفق اولوب اوراقی مذهب وصحيفه‌لری آيت بركنار اولمق اوزره مرتبدر §

٥٩ مصحف شريف – خطی لاهوری ، قطعه‌سی صغير يعنی يوسفی اولوب رجب بن حسين هنـدينك وقفيدر ؛ برنجی وايكنجی صحيفه‌لری ايله خاتمه‌سی غايت مزين و سطرلرينك آره‌لری مذهب ومستحسندر §

٦٠ مصحف شريف – قطعه‌سی اورته‌جه اولوب كاتبی صالح افندی ايسه‌ده واقفی نامعلوم وصحيفه‌لری مذهبدر §

٦١ مصحف شريف ــ شيوهٔ خطی رسم عثمانی واوراق صحايفی مذهب براثر شريف بی مدانی اولوب نائب الحرم بسيم آغا مرحومك وقفی وغلطه‌لی سيد علی شكری افنديك اثر خامه‌سيدر §

٦٢ مصحف شريف ــ نافذ پاشا مرحومك خليله‌سی زيبا خانمك وقفيدر ؛ خط نفيس نسخله محرر وزر وزيور كونا كون ايله منقش وملوّن وكنارلرنده قرائت سبعه اصولی مسطور ومقيد اولوب فقط كتبه‌سزدر §

٦٣ مصحف شريف ــ خط قديم قاعده‌لی ، اورته قطعه‌لی، سزح جدوللی وهداية الله بن عبد الرحمن افنديك خطی اولوب واقفی نامعلومدر §

٦٤ مصحف شريف ــ عادی خط عربله مسطور اورته قطعه‌لی وحامد بن علی افنديك وقفی اولوب كتبه‌سی يوقدر §

٦٥ مصحف شريف ــ قپودان دريا اسبق محمد علی پاشا مرحومك وقفی وايوبلی مصطفی ابن عمر افنديك خطی اولوب اون بشر سطرلی مذهب واوفق قطعه اوزرينه مرتب بر اثر نفيسدر §

٦٦ مصحف شريف ــ مصر قاعده‌سی اوزره يازلمش كتبه‌سز وغير مذهب اولوب مالكی المذهب مبروك المرئينك وقفيدر §

٦٧ مصحف شريف ــ احمد بن علی بن سليمان آرنبودك وقفيدر ؛ قطعه‌سی وزيری واوقوناقلی نسخ خطلی وكتبه‌سز اولوب ١٢٥٤ صفر الخيرينك دردنجی كونی وقف اولنمشدر §

٦٨ مصحف شريف ــ عاتكه بنت الشيخ عبد اللطيف خاتونك وقفی اولوب غايت اسكی يازيلی وصحيفه‌لری اون بشر سطرلی واكليل كتابه‌لی ايسه‌ده كتبه‌سی يوقدر §

٦٩ مصحف شريف — محمد خالون بن محمد علی خان بن محمد علی بن لله دادك وقفی و محمد عارف بن حاجی محمد فاضل بن شیخ عیسی‌نك خطی اولوب ١٢٩١ سنه‌سی وقف ایدلمشدر §

٧٠ مصحف شريف — انغروی محمد افندینك وقفی و درمه چاتمه اسكی یزیلی وبلا كتبه اولوب برنجی صحیفه‌سیله ایكنجی واوچنجی صحیفه‌لری كاغد یاپشدیریلوب تعمیر ایدلمشدر §

٧١ مصحف شريف — خطنك شیوه‌سی مغربی ، كاغدی فستقی ، حركه‌لری قیرمزی وفقط بلا كتبه اولوب ١٢٨٦ سنه‌سی صفر الخیرینك اون سكزنجی كونی اسمی نامعلوم برذات طرفندن وقف ایدلمشدر §

٧٢ مصحف شريف — برنجی ایكنجی و اوچنجی و اكثر صحایفی اطرافنه كاغد یاپشدیرلمش و ١٢٩٢ سنه‌سی بیغم قدسی طرفندن وقف ایدلمش اولوب صحیفه‌لری كتابه‌سز واون برر سطرلی وبلا كتبه‌در §

٧٣ مصحف شريف — برنجی وایكنجی صحیفه‌لرینك كنارلرینه وسورهٔ بقره بسملهٔ شریفه‌سندن بدأ ایله { ولا یؤمنون بالغیب } آیت جلیله‌سنه قدر سطور اوزرینه كاغد یاپشدیرلمش وصحیفه‌لری اون بشر سطر اولمق اوزره یازلمش اولوب واقف وكاتبی معلوم دكلدر §

٧٤ مصحف شريف — عمر بن صالح بن فهیرك وقفی وصحیفه‌لری اون برر سطرلی وهرایكی سطرینك آره‌سی ایكیشر قلم قیرمزی خطلی وبلا كتبه اولوب برنجی وایكنجی صحیفه‌لری مذهبدر §

٧٥ مصحف شريف — حسین الخیاطك وقفی و درویش حسن الجركسینك خطی اولوب صحیفه‌لری اون بشر سطردن مرتب و اكلیل ایله مذهبدر §

٧٦ مصحف شريف — پراكنده خطلى بر نسخهٔ شريفه اولوب واقف وكاتبى معلوم دكلدر §

٧٧ مصحف شريف — دمشقى سيد حسن كوسه‌نك وقفى وحاجى حسين افنديك خطى اولوب يازيلرى شام شيوه‌سى اوزره محرر وصحيفه‌لرينك اطرافى ايكيشر قلم سرخله واون بشر سطرله مرتبدر §

٧٨ مصحف شريف — بغدادى زاده حاجى شعبان بن الحاج صالح افنديك وقفى ومحمد قاسم بن الحاج محمد تبريزينك خطى اولوب اون ايكيشر سطرلى ضعيف برقلمله مذهب وسرلوحه‌سى هند اصولى اوزره مرتبدر §

٧٩ مصحف شريف — شيخ شموئيل طاغستانى مرحومك زوجه‌سى زاهده خانمك وقفى ومحمد الكاظمينك خطى اولوب صحيفه‌لرى اون دوردر سطر اوزرينه مرتب واطرافى غير مذهب اوله‌رق ١٢٨٨ سنه‌سى عرض واهدا ايدلمشدر §

٨٠ مصحف شريف — حفيظه بنت عبد المتعال رشيدى ، خاتونك وقفى وعبد الله وصفى افنديك خطى اولوب صحيفه‌لرى اون بشر سطردن مرتب واطرافى اكليل ايله مذهبدر §

٨١ مصحف شريف — حميد الدين خان ، بهادر طلبيله محمد حامد افنديك خطيدر ؛ شيوهٔ قلمى لاهورى وصحيفه‌لرى اون بشر سطرلى اولوب درون صحايفى آلتون ايله مطلا وكنارلرى مقطوع وواقفى نامعلومدر §

٨٢ مصحف شريف — شيخ عبد الله غروينك وقفى وخطى مغربى اولوب قطعه‌سى كبير وسورهٔ فاتحه‌سى مفقود وكتبه‌سزدر §

٨٣ مصحف شريف — سورهٔ فاتحه‌سى صكره‌دن يازلمش وواقفنك

اسمی اونودلمشدر ؛ صحیفه‌لری اون برر سطرلی وکتابه‌لری ایکیسی سرخ بری
مائی خطلی اولوب { لقد جئت شیئاً نفراً } آیت جلیله سندن آشاغیسی یوقدر §

٨٤ مصحف شریف — خواجه ابو نوازك وقفی و فقیر مینونك
خطی اولوب اون ایکی سطرلی واکایل کتابه‌لی اوله‌رق ٥٠٦ سنه‌سی یازلمشدر §

٨٥ مصحف شریف — خطی لاهوری وجلیدر ؛ سورهٔ انبیادن
اخلاص شریفه قدر اولان سور شریفه‌سندن غیریسی مفقود وکاتب وواقفی
مجهول اولوب صحیفه‌لری اون برر سطردن مرتب وکنارلری بعض اصول
قرائت تعریفاتیله محشی وغیر مذهب وپك بیوك قطعه‌لیدر §

٨٦ مصحف شریف — واقف وکاتبی حسن علی خان الحیدری
الابادی ابن المرحوم علی یاورخان اصفهانیدر ؛ خطی جلی وریحانی شیوه‌لی
وقطعه‌سنك حجمی بیوجك وصحیفه‌لری اون بشر سطردن مرتب وغیر مذهب
اولوب فاتحهٔ شریفه‌سنك ظهرنده ختم شریف دعاسی مسطوردر §

٨٧ مصحف شریف — صحیفه‌لری اونر سطردن مرتب کوچك
قطعه‌لی وعجم خطلی وکاتب وواقفی نامعلوم اولوب ١٢١١ سنه‌سی کتب واملا
وخاتمه‌سی « استفتاب هذا الکلام » جمله‌سیله اکمال ایدلمشدر §

٨٨ مصحف شریف — حاجی احمد شعبان بن الحاج حسین
سعیدینك وقفی وکتبه‌سز اولوب خطی مغربی تقلیدی وقطعه‌سی وزیریدر §

٨٩ مصحف شریف — اون آلتنجی جزؤندن یوقاروسی نقصان
وواقفی نامعلوم اولوب کتبه‌سی خط تعلیق ایله وخاتمه‌سی نهایتنده محرر ختم
شریف دعاسنك نهایتنده مسطوردر ؛ کاتبی محمد جعفر بن شیخ غلام حسین
وشیوهٔ خطی قالنجه نسخ وکتابه‌لرینك ایکی خطی آل برخطی لاجوردر §

٩٠ مصحف شريف — خديجه بنت مختارخاتونك وقفى و «حاجى بابا بن ميكائيل بن آغا جاى » افنديـنك خطى و رسـوم ذهبيه‌سى طاغستان اصوليدر ؛ داخل صحايفى اكليل و كتابه‌لرينك ايكى جهتى لعـل جدوللى اولوب اشـبو جدولك ايكى پارمق آچيغنه ديكر برقيرمزى چيزكى چكلمش و ١٢٨٢ سنه‌سى يازلمشدر §

٩١ مصحف شريف — حاجى حبيبك وقفى وشيوهٔ خطى لاهورى وكتبه‌سزدر ؛ برنجى و ايكنجى صحيفه‌لرى و صحيفتين مذكورتينـك مابين سطورى اكليل ايله مزين وصحايف سائره‌سنك كتابه‌لرى برلاجورد و ايكى سرخ جدول ايله منقش اولوب ابتـدا و انتهاسى « وقف » لفظى محكوك برخاتم ايله مختوم كبير الحجم برنسخهٔ مطبوعه‌در §

٩٢ مصحف شريف — ١١١٤ سنه‌سنده ماردينى زاده «سيد محمد رشيد » افنديـنك متوليه‌سى خديجه بنت شيخ موسى چلبى خاتون يديله وقف ايدلمش و كتبه يازلمامشـدر ؛ شيوهٔ خطى ريحانى اولوب برنجى و ايكنجى صحيفه‌لرى زياده جه زده‌لنمش و اك نهايتنده‌كى صحيفه‌سى تجديد اولنمش كبير الحجم براثر لطيفدر §

٩٣ مصحف شريف — كتابه‌لرى وهرصحيفه‌سنك مابين سطورى چيفته قيرمزى جدوللى وكاغدلرى ايلاقى رنكلى يشيل وباصمه جلدلى اولوب كاتب وواقفى نامعلومدر §

٩٤ مصحف شريف — كتابهٔ صحايفى ايكيشر قيرمزى جـدوللى و « ايمان خان ابن ككران » خانك وقفى اولوب كتبه‌سى يوقدر §

٩٥ مصحف شريف — صحيفه‌لرينك كنارلرينه ايكيسى قيرمزى

بری لاجورد رنکلی اوچ خط وبو خطوطك ایکی پارمق خارجنه کذلك لاجوردی برخط چکلمش وخاتمه‌سی ذیلنه بر شطرنج شکلی ترسیم ایدلمش اورته قطعه‌لی برکلام قدیم اولوب کاتبی معلوم دکلدر §

٩٦ مصحف شریف — عبدالله بن عبدالله نامنده بر ذاتك وقفی وصحایفنك جمله‌سی سرخ زهلیدر ؛ قطعه‌سی کبیر و بلا کتبه اولوب ١٢٨٥ سنه‌سی وقف ایدلمش وخطی مصر قاعده‌سنه تقلیداً یازلمش برکلام قدیمدر §

٩٧ مصحف شریف — فاطمه بنت عبدالله خاتونك وقفی وبلا کتبه اولوب ابتدا وانتهاسندن بعض اوراقی تجدید و تعمیر ایدلمشدر §

٩٨ مصحف شریف — صحیفه‌لری اون‌سطرلی وحاجی عبدالرزاق کونی الحنبلینك وقفی اولوب جزؤ اوّل وثانیسی ناقص وقطعه‌سنك حجمی کبیر اوله‌رق کتبه‌سزدر §

٩٩ مصحف شریف — خط و اوراقی متنوع اولوب ١٢٧٣ سنه‌سی عبدالوهاب بن سلیمان طرفندن وقف ایدلمش کتبه‌سز براثر لطیفدر §

١٠٠ مصحف شریف — { ارضی الله بها کثیراً } آیت جلیله‌سندن اوّلی ناموجود وکاتبی ایله واقفی مجهول اولوب خطی مصر قاعده‌سی وصحیفه‌لری اون بشر سطرلی اوله‌رق یازلمشدر §

١٠١ مصحف شریف — صحیفه‌لری اون بشر سطرلی ومصر خطلی وکتبه‌سز اولوب ١٢٨٦ سنه‌سی « محمد جار » طرفندن اهدا ایدلمشدر §

١٠٢ مصحف شریف — خطی لاهوری و قطعه‌سی وزیریدر ، برنجی وایکنجی صحیفه‌لرینك آره‌لری مذهب واولدقجه مزیّن اولوب صحایف

سائره‌سنك هرایكی سطری آره‌سنده فارسی العباره تراجم وكتابه‌لری كنارنده اسباب نزول آیات كبی بعض فوائد یازلمش والك نهایتنده كی صحیفه‌سنك ظهرنده (قرأن مجید تحریر نموده شد ، در سایهٔ پادشاهی فرسیر سنهٔ جلوس) عباره‌سی ثبت و املا ایدیلوب واقف وكاتبی كوسترلمامشدر §

١٠٣ مصحف شریف — خطی هندی و كتابه‌لری ایكی قیرمزی خطلی و صحیفه‌لری اون ایكیشر سطرلیدر ؛ واقفی بیغم قدسی وكاتبی نا معلوم اولوب ١٢٩٢ سنه‌سنده عرض واهدا ایدلمش و نهایتنده برقاچ صحیفه‌سی فرسوده‌لندیكی جهتله عارضی كاغد ایله تعمیر ایدلمشدر §

١٠٤ مصحف شریف — صحیفه‌لری اون دوردر سطرلی ، برنجی وایكنجی صحیفه‌لری هندكاری مذهب وبیاض یازیلیدر ؛ بعض محللرینه كاغد یاپشدیریلوب كتابه‌لرینك اطرافنه خط تعلیق ایله اسباب نزول وبعض فوائد قرأنیه یازلمش وشیوهٔ خطوطی عجمی وسر لوحه‌سنك ظهری « انطالب محمد خان » عباره‌سی محكوك خاتم ایله مهرلی و كتبه‌سز اولوب ١١١٥ تاریخنده وقف و اهدا ایدلمشدر §

١٠٥ مصحف شریف — اونبر سطرلی اولوب واقف وكاتبنه دائر براشارتی یوقدر ؛ زیاده‌جه فرسوده اولدیغی جهتله تجلید ایدیله‌رك كنارلری بتون بتون كسیلمشدر §

١٠٦ مصحف شریف — بز قاپلی و اوقونمز درجه‌ده فرسوده اولمغله مجلد واسطه‌سیله بقیع شریفه دفن ایدلمشدر §

١٠٧ مصحف شریف — اوّل وآخرنده بعض صحیفه‌لری اكسیكمش وسعدیه بنت العنبره خاتون طرفندن وقف ایدلمش كتبه‌سز وصغیرالحجمدر §

١٠٨ مصحف شريف — بيغم قدسينك وقفى اولوب كتبه‌سى يوقدر؛ صحيفه‌لرى اون ايكيشر سطرلى؛ كتابه‌لرى ايكيسى سرخ برى لاجورد اولمق اوزره اوچر جدوللى اولوب طولانى مجموعه شكلنده يازلمش وشيوهٔ خطوطى قاعدهٔ هنديه‌يه تقليد ايدلمشدر §

١٠٩ مصحف شريف — احمد بن شيخ عبدالقادرك وقفى وصحيفه‌لرى اون دوردر سطرلى وكتبه‌سز صغير حجملى اولوب اوّل وآخرندن بر مقدار ناقصدر §

١١٠ مصحف شريف — حاجى رجب بن حاجى صالح بكك وقفى وعبدالرحمن بن عثمان الشطارى افندينك خطيدر؛ اوللرى اكليل ولاجورد ويشيل الوانله منقش وصحيفه‌لرى اون بشر سطردن مرتب اولوب ١٢٦٥ سنه‌سى وقف ايدلمشدر §

١١١ مصحف شريف — واقفى ريحان آغاى ديرنى وكتابه‌لرى ايكى زهلى وكتبه‌سز اولوب ١٢٨٤ سنه‌سى وقف ايدلمش وبعض اوراقى ناموجود اولمغله تجديد اولنمشدر §

١١٢ مصحف شريف — ازميرلى قيزى عايشـه خاتونك وقفى وصحيفه‌لرى طقوزر سطرلى وكتبه‌سز اولوب ﴿هنالك الولاية لله الحق﴾ آيت كريمه‌سندن يوقارو‌سى نقصاندر §

١١٣ مصحف شريف — اوّل وآخرنده بر مقدار يرى نقصان وكتبه‌سز اولوب بعض صحايفى تعمير ايدلمش ونام واقفى اونودلمشدر §

١١٤ مصحف شريف — مغربى خطلى وصحيفه‌لرى اونبرر سطرلى وكتابه‌لرى ايكيشرى سرخ برى لاجورد اولمق اوزره اوچر زهلى وزيرى وفقط قباجه قطعه‌لى وكتبه‌سز اولوب واقفى نا معلومدر §

١١٥ مصحف شريف — اون يديشر سطرلى و « على بن شيخ احمد عصفور » افنديننك خطى اولوب واقفى نا معلومدر §

١١٦ مصحف شريف — كاتبى مجهول و « سورة الكهفدن » يوقاروسى ناموجود اولوب بلال آغانك وقفيدر §

١١٧ مصحف شريف — اون بشر سطرلى و كوچوك قطعه لى اولوب واقف وكاتبى معلوم دكلدر §

١١٨ مصحف شريف — حاجى احمد الفخر ، كريمه‌سنك وقفى وصحيفه‌لرى اون بشر سطرلى ومصر خطلى اولوب كاتبى نامعلومدر §

١١٩ مصحف شريف — صحيفه‌لرى اون يديشر سطرلى وشيخ بلالك وقفى اولوب بلا كتبه‌در §

١٢٠ مصحف شريف — صحيفه‌لرى سكزر سطرلى وكتابه‌لرى برر خط آلتون واوچر خط سياه جدوللى وبلا كتبه اولوب بعض يرلرنده « هذا الوقف الروضة فاقرؤا » عباره‌سى مسطور وفقط واقفى مجهولدر §

١٢١ مصحف شريف — اون بش سطرلى واكليل كتابه‌لى و كتبه‌سز اولوب حاجه بنت حواى مصريه‌نك وقفيدر §

١٢٢ مصحف شريف — اون اوچر سطرلى ولاجورد كتابه‌لى ، سرلوحه‌سى هندكارى مذهب اولوب واقف وكاتبى معلوم دكلدر §

١٢٣ مصحف شريف — نعمت خانمك خطى وصحيفه‌لرى اون اوچر سطرلى وكتابه‌لرى ايكيشر جدوللى اولوب آولندن براز يرى نقصان ونام واقفى غير معلومدر §

١٢٤ مصحف شريف — اون ايكيشر سطرلى و هر ايكى سطرك آره‌سى چيفته جدوللى وقطعه‌سنك حجمى كبيراولوب واقف وكاتبى معلوم دكلدر §

١٢٥ مصحف شريف — سرلوحه‌سى هندكارى مزيّن وكتابه‌لرينك اطرافى خط تعليق ايله بعض شروح يازيلى وسطرلرينك ذيلى ترجمه‌لى وبعض سوره باشلرى ايشلمه‌لى و صحيفه‌لرى اونبرر سطرلى اولوب واقف و نامقى معلوم دكلدر §

١٢٦ مصحف شريف — جلدى هندكارى و برنجى صحيفه‌سى لاجورد مركبله ايشلمه‌لى وصحيفه‌لرى اون بشر سطرلى وكتابه‌لرينك اطرافى فارسى ترجمه‌لى كبيرجه قطعه‌لى وسيد فيض الله ابن سيد جعفر افنديننك خطى اولوب واقفى نامعلومدر §

١٢٧ مصحف شريف — شريف رمضان خانك وقفى وصحيفه‌لرى طقوزر سطرلى وكتبه‌سز اولوب سورة فاتحه‌سى نقصاندر §

١٢٨ مصحف شريف — صحيفه‌لرى اون ايكيشر سطرلى و مصر خطلى ، واقف وكاتبى نامعلوم اولوب اكثرى صحايفنك الطوتيله‌جق يرلرينك كاغدلرى تعمير ايدلمشدر §

١٢٩ مصحف شريف — مسعده بنت مبارك بن احمد زكوانك خطى واون اوچر سطرلى ؛ واقفى نامعلوم اولوب نصفى نقصاندر §

١٣٠ مصحف شريف — ست المصونه‌نك وقفى و احمد بن محمد افنديننك خطى اولوب صحيفه‌لرى اون ايكيشر سطرليدر §

١٣١ مصحف شريف — سورهٔ فاتحه‌سيله سورهٔ بقره‌سنك برنجى صحيفه‌سى ومعوذتين يازلمش اولان صحيفه‌لرى آلتون ولاجوردى مركبله مطرز

اولوب صحایف سائره‌سنك اطرافی یارم پارمق قالینلغنده صو ایشلمه‌لی و هر صحیفه‌سی اونبرر سطرلی وبلا کتبه اوله‌رق ذیلی «کنج شاه، نورخان فیروز معز الدوله، معین بهادر عباسی» عباره‌سیله ممهور و «عبد الغنی‌خان عباسی» اسمیله ممضیدر §

۱۳۲ مصحف شریف — میرزا نشار هندی وعبد الباقی افندیلرك اثر خامه‌لری وشیوه سی عجمی ومذهب اولوب اوتوز بر ورقه‌لی وصحیفه‌لری قرق بررسطرلی وشکر رنك کاغدلی وکتابه‌لرینك کنارلری‌هوائی مائی رنکلی اولوب واقفی معلوم دکلدر §

۱۳۳ مصحف شریف — سید عفداد بن سید عدل افغانی، مطبعه‌سنده باصلمش وزیری قطعه‌لی و ذیل سطوری فارسی تفسیرلی اولوب واقف ونامقی معلوم دکلدر §

اجزای شریفه

عدد

۳۰ جزؤ — کبیر، اوسط، صغیر، قطعه‌لی کتبه‌سز نسخ خطیله مطبوع اولوب واقفلری معلوم دکلدر §

۳۰ جزؤ — امیر الحاج قاز طاغلی عبد الرحمن کتخدانك وقفی وکتبه‌سز اولوب کنارلرنده قرائت سبعه اصولی محرردر §

۳۰ جزؤ — کذا قاز طاغلی عبد الرحمن کتخدانك وقفی و بغدادی علی افندینك خطی اولوب کنارلری بیضاوی تفسیرلی وقرائت سبعه اشارتلی غایت مزین ومذهبدر §

۳۰ جزؤ — صحیفه‌لری طقوزرسطرلی وعادی یازیلی قیرمزی کتابه‌لی کتبه‌سز اولوب عبد الله معصرانینك وقفیدر §

٣٠ جزؤ — صحيفه‌لری اون بشر سطرلی صغیر قطعه‌لی غایت نفیس تذهیبلی وکتبه‌سز اولوب اسبق حرم شریف نبوی مدیری سعدی افندینك وقفیدر §

٣٠ جزؤ — خزینه وکیلی عبدالغنی آغانك وقفی وعلی شکری افندینك خطی اولوب صحیفه‌لری اونبر سطرلی ، کتابه‌لری قیرمزی وطوراق یرلری اکلیل ایله مذهب وقطعه‌سی کوچوکدر §

٣٠ جزؤ — وسطجه قطعه‌لی ، کهنه و سزح جدوللی و کتبه‌سز اولوب مرحوم سنان پاشانك وقفیدر §

٣٠ جزؤ — میر الامرا ابراهیم کتخدانك وقفی ورضوان زاده علی افندینك اثر خامه‌سی اولوب مذهبدر §

٣٠ جزؤ — سور شریفه باشلری هندکاری مذهب وهر آیتك زیری لسان فارسی ایله مفسر وصحیفه‌لری یدیشر سطردن مرتب و بلا کتبه اولوب « محمونه خالون خان بن محمد علی خان بن لله داد » خانك وقفیدر §

١ جزؤ — { وقال الذین لا یرجون لقائنا } جزؤی وبلا کتبه اولوب « کنج موسی بن محمد الترشیال بهجت ملیار » نام ذاتك وقفیدر §

٤ جزؤ — حاجی « احمد بن الحاج عربی الاکشی » نك وقفی ومحمد بن احمد افندینك وقفی اولوب صحیفه‌لری اون التیشر سطرلی وشیوهٔ خطی مغربیدر §

٣٠ جزؤ — سید محمد بن سید عبد الرزاق شیخ البزوری طرفندن ١٢٨٧ تاریخنده وقف ایدلمشدر ؛ کاتبی نامعلوم وصحیفه‌لری اونبر سطر اولمق اوزره محرر ومرسومدر §

٣٠ جزؤ — عربستان اردوی همایونی برنجی سواری آلای میرالایی « محمد نوری » بك طرفندن ١٢٦٤ سنه‌سی وقف واهدا اولنمشدر ؛ کاتبی نامعلوم وصحیفه‌لری اونبرر سطر اوله‌رق مکتوب ومرسومدر §

١٧ جزؤ — قاز طاغلی حسین آغا تبعه‌سندن اسبق باش چاوش امیر احمدك وقفی ونسخ یازیلی وصحیفه‌لری طقوزر سطرلی اولوب کتبه‌سی یوقدر §

٦ جزؤ — خزینه‌دار « خدیجه نورسته » قادینك وقفی وصحیفه‌لری طقوزر سطرلی واکلیل کتابه‌لی اولوب نامقی معلوم دکلدر §

٢٩ جزؤ — حاجی عبد الصمد بن علی شبلی دمشقینك وقفی وخطی مصری قاعده‌لی وصحیفه‌لری اون اوچر سطرلی اولوب کاتبی نامعلومدر §

٣٦ جزؤ — ١١٢٠ سنه‌سی شیخ الحرم احمد آغانك اهدا ایلدیکی اجزای شریفه اولوب صغیر قطعه‌لی واون بشر سطرلی وکتبه‌سزدر §

٤١ جزؤ — محمد بن محمد سعید مصطفی‌نك وقفی وصحیفه‌لری اون بشر سطرلی واوفق قطعه‌لی اولوب کتبه‌سی یوقدر §

٢٩ جزؤ — خطی مصری وصحیفه‌لری اون بشر سطرلی اولوب بعض یرلرنده « هذا الوقف الی مدینة الطیبه فاقرؤا فی المسجد » عباره‌سی مسطور وکاتب و واقفنك اسمی مجهولدر §

١٤ جزؤ — حاصر ابی عبد النبی‌نك وقفی اولوب نامقی نامعلومدر §

١ جزؤ — صحیفه‌لری طقوزر سطرلی وبعض یرلرنده (وقف لله تعالی) عباره‌سی یازیلی اولوب واقف وکاتبی معلوم دکلدر §

١ جزؤ — بعض يرلرنده (وقف لحرم النبوى) عبارەسى مسطور وشيوۂ خطى مصر قاعدەسنه تقليداً مكتوب اولوب واقف وكاتبى نامعلومدر §

١ جزؤ — حاجى محمود بن عبد المجيدك وقفى وصحيفەلرى يديشر سطرلى اولوب نامقى معلوم دكلدر §

٧ جزؤ — عساكر مصريه ميرلوالرندن احمد افنديك وقفى وصحيفەلرى طقوزر سطرلى اولوب كاتبى نامعلومدر §

١ جزؤ — حاجى محمود بن احمدك وقفى وصحيفەلرينك اوچر سطرى ثلث وقصورى خط نسخله يازيلى اولوب نامقى معلوم دكلدر §

١ جزؤ — قاز طاغلى محمدك وقفى وصحيفەلرى يديشر سطرلى وكنارلرنده سرخله اصول قرائت يازيلى اولوب كاتبى نا معلومدر §

١٢ جزؤ — خديجه بنت عبد الحقك وقفى وصحيفەلرى يديشر سطرلى اولوب كتبەسى يوقدر §

٣٠١ جزؤ — واقف وكاتبى نا معلومدر §

٣١ جزؤ — كنارلرنده بعض ادعيه محرر اولوب واقف وكاتبى معلوم دكلدر §

١٠ جزؤ — حاجى عبدالله آغانك اغوات اربعينه وقف ايلديكى سورۂ احقاف اولوب نامقى معلوم دكلدر §

١ جزؤ — قازطاغلى امير عثمان كتخدانك (ست شيوه كارالبيضا) نامنه اولان وقفى وصحيفەلرى طقوزر سطرلى وكنارلرنده سرخ ويشيل خطله اصول قرائت يازيلى اولوب كاتبى معلوم دكلدر §

٤ جزؤ — { نحن غالبون } دن و { اليه راجعون } آيت كريمه‌سنه وسورهٔ { يوسف } دن { والذين محسنون }ه و{ سورهٔ اسرائيل} دن { فسوف لزاما } آيت جليله‌سنه و سورهٔ { قاف } دن آخرينه دكين محرر وكتبه‌سز اولوب صحيفه‌لری بشر سطرلی وكتابه‌لری اكليل خطليدر §

٢ جزؤ — { التوراة والانجيل واخلق لكم من الطين } آيتندن { فی طغيانهم يعمهون } آيتنه و { لن تنالوا البر } آيتندن { ولو اعجبتكم كثرتكم شيئا وضاقت } آيتنه دكين آلتون مركبله وثلث خطيله محرر وصحيفه‌لری بشر سطردن مرتب وغاية الغايه مصنع و مذهب اولوب خاتمه‌سی « زكريا ابن عبدالله بن محمد بن محمود بدر الهمدانی » كتبه‌سيله مرسوم وعرض واهدا ايدن ذاتك اسمی نامعلومدر §

٣٠ جزؤ — اونبر سطرلی وايكی خط سرخ كتابه‌لی مرجان آغانك وقفی اولوب كتبه‌سی يوقدر §

٣٠ جزؤ — سرلوحه‌لری مذهب وصحيفه‌لری طقوز سطردن مرتب كوزلجه برخط نسخله يازلمش اولوب واقف ونامقی معلوم دكلدر §

٢٢ جزؤ — شيخ الحرم حاجی احمد آغانك وقفی وكوزلجه نسخ خطيله يازيلی وكتابه‌لری اكليل جدوللی اولوب كتبه‌سی يوقدر §

٢٧ جزؤ — مطبوع وصحيفه‌لری اون اوچر سطر اوزرينه محرر اولوب واقف وكاتبی مجهولدر §

٢٠ جزؤ — صحيفه‌لری طقوزر سطرلی وخطی مصر قاعده‌لی وبلا كتبه اولوب واقفی سنان پاشا مرحومدر §

٩ جزؤ — صحیفه‌لری اونبرر سطرلی ونسخ یازیلی وقصاب باشی عثمان آغانك وقفی اولوب کتبه‌سی یوقدر §

١٤ جزؤ — صحیفه‌لری طقوزر سطرلی واکلیل کتابه‌لی ومستحفظان باشی یحیی افندینك وقفی اولوب کتبه‌سی یوقدر §

٢٥ جزؤ — اسبق حرم شریف خزینه داری مصطفی آغانك وقفی وصحیفه‌لری اونر سطرلی اولوب کاتبی نامعلومدر §

٥ جزؤ — حسین بن احمد ام الخضرینك ١٢٣٠ سنه‌سی وقف ایلدیکی اجزای شریفه اولوب مصر خطلی وصحیفه‌لری اون اوچر سطرلی وکتبه‌سزدر §

١٣ جزؤ — واقف وکاتبی نامعلومدر §

اجزای شریفهٔ محرره‌نك یکونی ٧٩٥ عدد در §

دلائل شریفه

عدد

١ دلائل — محمد مختار بن مالك بن احمد افندینك خطی ومغربی قاعده‌لی اولوب واقفی معلوم دکلدر §

١٦ دلائل — واقف وناسخی نامعلوم اولوب یازیلری مطبوعدر §

١ دلائل — احصای بن محمد القبینك وقفی ومغربی خطلی اولوب کاتبی نامعلومدر §

١ دلائل — اوّل وآخرندن نقصان اولوب واقف وکاتبی معلوم دکلدر §

١ دلائل — واقف وكاتبی نامعلوم اولوب مغربی الخطدر §

دلائل شریفه یکونی ٣٠ عدد در §

کتب ادعیه

عدد

١ اوراد فتحیه — سید ابراهیم‌شاه بن زرآور شاهك وقفی وتعلیق خطلی ، فارسی عباره‌لی اولوب صحیفه‌لری اون یدیشر سطرلی ، بالا کتبه‌در §

١ قندیل الحرم الشریف — خلاصهٔ دودمان بنی عدنان ، مدار دائرهٔ زمین و آسمان ، علیه وعلی آله الصلواة فی کل حین و زمان ، افندیمز حضرتلرینك ستایش برگزیده ومدایح نفیسهٔ نادیده وناشنیده‌لرینی شامل بر کتاب بی مماثل اولوب « نواب محمد کلب علی خان » ك خط و تألیف وهدیه‌سیدر §

٤ مجموعه — تعلیم طریقت صوفیه ، شجرهٔ پیران طرق نقشیه و جشتیه و کشتیه ، رسالهٔ کشاف العوالم ، سید جعفر صادق بن عبد روسینك نسبت طریقی ایله تجویده متعلق بر رسالهٔ جلیله‌یی حاوی مجموعهٔ نفیسه‌در ؛ انتهی §

کتب متنوعهٔ مبسوطه دن بشقه حجاج کرام و زوار ذوی الاحترام طرفلرندن بهر سنه بالذات و بالواسطه کثیر یلوب وقف و اهدا ایدلمکده اولان برچوق مطبوع وغیر مطبوع مصاحف شریفه ، دلائل الخیرات دخی واردرکه بونلرك تعریف و تعدادی غیر ممکن اولوب کافه‌سی روضهٔ مطهره حافظ کتبلری اداره‌لرنده بولندیغی جهتله اصحاب عشق واشتیاق کیجه وکوندوز روضهٔ مطهره داخلنده تلاوت و اصحاب خیراته اتحاف کلدستهٔ دعا وتحیت ایتمکده‌درلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٢ }

حجرهٔ سعادت ، درون نور مشحوننده موجود ومحفوظ اولان اشـیای متنوعهٔ نفیسه‌نك جنس ومقدار وتعریفاتنی ذکر وتفصیل ایدر §

عدد

١ تسبیح — سیدنا فاطمه (رضی الله عنها وعن ابیها) حضرتلرینك رأس سعادتلری جهتنده‌در ؛ قطعه‌سی کبیرجه جوهری مرجان ، امامه‌سی آلتون ، بشیوز حبه‌لی برتسبیح نفیس اولوب واقف وعاملی نامعلومدر §

١ تسبیح — امامه‌سز ، کبیرقطعه‌لی ٣٩٥ حبه‌لی ، مرجان جوهرلی ، واقف و صانعی نامعلوم برتسبیح اولوب سـیدهٔ مشار الیها حضرتلرینك رأس سعادتلری جهتنده محفوظدر §

١ تسبیح — اورته قطعه‌لی ٩٣ حبه‌لی ، امامه‌سز مرجان جوهرلی ، برتسبیح ظریف اولوب واقف وصانعی نامعلوم وسیدهٔ مشارالیها حضرتلرینك رأس سعادتلری جهتنده محفوظدر §

١ تسبیح — امامه‌سیله نشانه‌لری ، اوفق اینجودن معمول پوسکوللی ، بعضاً زمرد دانه‌لی اورته قطعه‌ده ١٠٠ عدد اینجو حبه‌لی ، برتسبیح بینظیر اولوب واقفی نا معلوم وکذلك سیدهٔ مشار الیها حضرتلرینك رأس سعادتلری جهتنده محفوظدر §

١ تسبیح — اوجلری سیم پوللی ، قیلابدان پوسکوللی ، کبیر قطعه‌لی ١٠٠ حبه‌لی اسمی نامعلوم هندی برتاجر طرفندن وقف واهدا ایدلمش عنبر برتسبیح اولوب کذلك سیدهٔ مشار الیهانك سر سـعادت سینه‌لری جهتنده محفوظدر ؛ انتهی §

اشیای متنوعه

عدد

١ کلام قديم قابى — فيروزه ، ياقوت ، لعل ، جواهريله مرصع ، آلتون قاپلامه‌لى اولوب واقفى نامعلوم ومستحكم برصندوق درونده محفوظدر §

١ کلام قديم قابى — فيروزه ، ياقوت ، زمرد ، جواهرندن مرصع ، آلتون قاپلامه‌لى اولوب واقفى نامعلوم وكذلك برصندوق ايچنده محفوظدر §

١ کلام قديم قابى — كذلك فيروزه ، ياقوت ، اينجو ، دن مصنع آلتون قاپلامه‌لى اولوب واقفى نا معلوم وبرصندوق ايچنده محفوظدر §

١ کلام قديم قابى — كذلك فيروزه ، ياقوت ، اينجو ، جواهريله مزين وغايت مصنع قلمكارى آلتون قاپلامه‌لى اولوب واقفى نامعلوم ومتين برصندوق درونده موضوعدر §

١ رحله — يكپاره سيم قاپلامه‌ليدر ؛ باش چوقه‌دار عمر آغا طرفندن ١٢٣١ سنه‌سى تقديم قلنمش وياالديزلى برمحفظه‌داخلنه وضع وحفظ ايدلمشدر §

١ رحله — واقفى نا معلوم كوكز قديفه قاپلى وكنارلريله بعض يرلرى سيمله معمول وغاية الغايه مزين وآلايشليدر §

١ يلپازه — واقفى نا معلوم اولوب اوفق قطعه‌ده ياقوت ، زمرد ، جواهريله مرصع آلتون قاپلى برسنكلكدر §

٢ يلپازه — صاپلرى سيم قاپلامه‌لى اولوب واقفلرى معلوم دكلدر §

٣ يلپازه — واقفلرى نامعلومدر ؛ صاپلرى هندكارى قلم ايشلنمش برينك يلپازه‌سى طاوس قويروغندن ديكرينك قيلدن معمول اولوب فقط زمانمزده برى ناموجوددر §

١ سيف — قبضه‌سی زر کردان ، تیموری طبان ، اولوب واقف ودونانمه‌سی نامعلومدر §

١ سيف — قبضه‌سی سیم ، تیموری اوزری آلتون یازیلی طبان ، ودونانمه‌سی شرق کاری اولوب واقفی معلوم دکلدر §

١ چکمجه — صدفدن معمول آلتی کوشه‌لی و رسوم ونقوشی چین کاری وهند اصولیدر §

الماس — خرده اولدیغی جهتله جنس ومقداری معلوم دکلدر §

آلتون — خرده اولمغله مقدار و عیاری نا معلومدر §

١ شمعدان تپه‌سی — مینا اوزرینه اعمال ایدلمش قلمکاریدر §

٢ بیلازك — واقفی نا معلوم اوله‌رق اناطولی اهالیسنه مخصوص برطرز اوزره اعمال ایدلمشدر §

١ یوزك — کذلك واقفی نا معلوم اولوب بوزلی اوله‌رق اعمال ایدلمشدر §

١ مرجان — واقفی مجهول و لطیف المنظر اولوب اوچ دالدن عبارتدر §

١ کوپه — کوموشدن معمول اولوب اناطولی کاریدر §

١ کوپه — آلتوندن مصنع اولوب اناطولی معمولاتندندر §

١ بیلازك [*] — قطعه‌سی غایت اوفق اولوب واقفی نا معلومدر §

٣ حلقه [*] — اینجه سیم تلدن معمول اولوب واقفی معلوم دکلدر §

[*] اشبو بیلازك ایله حلقه‌نك اوزرلرنده بشر ربعیه آلتونیله اوچر عدد سلطان محمود آلتونی معلقدر .

٢ كوپه — بونلره بين العرب « ريشى » تعبيراولنوركه صورت اعمالى پك تحفدر [١] §

٢ يافته — بادمىّ الشــكل بر طرزده اولوب اورته‌سنده بر يكرميلك واطرافنده اونبرر عدد زنجيرى واردر §

٣ آلتون — اصابت عيندن وقايه ايچون چوجوقلرك باشلرينه طاقيلان تزيينات صبيانيه‌دن اولوب اوزرلرى يازيلى برى بيوك ديكرى اورته وبريده كوچك قطعه‌ده اوله‌رق واقفلرى شاملى ابراهيم وعمر اوسته‌لردر §

١ كردانلق — اوچ مثقال آلتوندن معمول و ٦٨ عدد آريه رسمنده حبّه‌دن مرتب ، طقوز بچق درهم ثقلتنده اولوب اسمى نا معلوم لازقيــه مفتسينك كذلك اسمى مجهول كريمه‌سى طرفندن عرض و اهدا ايدلمشدر §

ذكر اولنان اشـيای متنوعه نحاسدن معمول برصندوق ايچنده اوله‌رق حجرهٔ معطره داخلنده محفوظدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

حجرهٔ معطرهٔ جناب رســالتپناهى داخل بهشت عديلنده معلق بولنان تبركات عاليه‌نك جنس ومقدار واوصافى ذكر وبياننده در §

١ كوكب درى — آلتون اوزرينه موضوع درت كوشه‌لى ، غايت بيوك قطعه‌لى ، براماسپاره اولوب مواجههٔ شريفهٔ نبوى جهتنده ضريح سعادته متصل اولان موقع انورده در §

[١] اشبو كوپه‌لر اورمه اولوب قولاغه طاقيله‌جق يرلرى فيروزه طاشلريله مزيندر .

جوهر مذكورك اوزرنده « سلطان احمد بن محمد [*] عبارەسی » مسطور وآلتنده یارم یمورطه رسمنده اطرافی یاقوتله مزیّن ، دیکر بر الماسپارۀ کبیر وبو الماسك زیرنده بیاض آلتون اوزرینه اوتوردلمش برالماس وبونك آلتنده دخی سلحدار مصطفی پاشا طرفندن عرض واهدا قلنمش وبیاض آلتون اوستونه وضع اولنمش بشقه‌جه برجوهر دها اولوب بونلرك هیئت مجموعه‌سی کثرت برق ولمعاندن ناشی « کوکب درّی » دیمکله مشهوردر §

اثمار التواریخ — مؤلفی شمعی افندینك تحقیقنه کوره کوکب دری دنیلان الماسپارۀ کبیر اللی بیك آلتونه آلنوب ۲۲۷ قطعه ذیقیمت جوهردن مرتب لوحۀ زرّین وسطنه اوتوردلمشدر §

۹ آلتون لوحه — سلطان محمود خان ثانی بن سلطان عبد الحمید خان اول حضرتلرینك کریمۀ محترمه‌لری واسبق قپودان دریا محمدعلی پاشا مرحومك خلیلۀ علیه‌لری صاحبة البرّ والاحسان (عادله) سلطان علیة الشان حضرتلری طرفندن عرض واهدا ایدلمشدرکه مواجهۀ سعادتده معلق اولوب ایکی اوجلری مرصع قورده‌له ایله مرتب واورته‌سی دخی ینه مرصع بر چیچك ایله مزیّن واورته‌سنده آلتون اوزرینه پرلانطه ایله کلمۀ جلیلۀ توحید منقوش ومحرردر §

۱۰ آلتون آصقی — سلطان محمود خان ثانی بن سلطان عبدالحمید خان اول حضرتلرینك هدیه‌سی اولوب لیلاقی ولاجورد مینا اوزرینه قلمنك طاشلریله مزیّن و اوچ قطعه طغرای غرّای شهنشاهی ایله مرصع آلتون

---

[*] ۱۰۱۸ سنه‌سی بناسنه باشلانیلوب ۱۰۲۶ سنه‌سی اکمال ایدلمش اولان جامع شریف صاحبی سلطان غازی احمد بن سلطان محمد خان ثالث حضرتلریدر .

زنجيرلى ، قرق بش ديزى طارطى [١] اينجو پوسكوللى ، دوه قوشى يومورطه‌سى هيئتنده در §

١ آلتون آصقى — سلطان سليم خان ثالث بن سلطان مصطفى خان ثانى حضرتلرينك هديه‌سيدر ؛ لاجورد ويشيل مينا اوزرينه قلمنك طاشلريله مزيّن واوچ قطعه طغراى شوق افزاى پادشاهى ايله مرصع آلتون زنجيرلى ، واللى ديزى طارطى اينجو پوسكوللى ، اولوب كذلك دوه قوشى يومورطه‌سى رسمنده در ؛ حيفا كه وهابى خائنلرى قارغشه‌لغنده بش طاشلى بر پارچه‌سى ضايع اولمشدر §

١ كبير زمرد آصقى — سلطان مصطفى خان ثانى بن سلطان احمد خان ثالث حضرتلرينك هديه‌سى اولوب آلتى كوشه‌ليدر ؛ كوشه‌لرينك ايكيسنده مرصع آلتون عقده‌لر اولوب هرعقده‌نك فوقى قبه طرزنده الماس ايله مزيّن وآلتون زنجيرلرله مربوط وبوزنجيرلرك اوزرلريده ياقوت دوكمه‌لرله معقوددر ؛ اصل آصقينك مرصع باشى ذكراولنان دوكمه‌لرك آلتنده اولوب زير وبالاسنده اللى بر ديزى طارطى اينجودن مرتب برر پوسكول واردر §

١ كبير زمرد آصقى — سلطان احمد خان اوّل بن سلطان محمد خان ثالث حضرتلرينك هديه‌سى وآلتى كوشه‌لى ، ايكى دوكمه‌لى اولوب اوزرى قبه رسمنده الماس وياقوت ايله مزين وقبه‌سنك فوقى آلتون سلسله‌ايله كبيرجه برقلمنك طاشنه مربوطدر ؛ سلسله‌سى ايكى كوشه‌لى وايكى صره الماسپاره ديزيلى ، آياغى آلتى عدد اورته قطعه‌لى اينجودن مصنوع وبوآياغك وسطنده (سلطان احمد خان اوّل بن سلطان محمد خان ثانى ١٠٦٥ سنه) عباره‌سى ودوكمه‌لرينك آره‌سنده (٦٠٠٠ آلتون قيمتنده‌در) جمله‌سى مسطوردر §

[١] برطارطى — بر ديزى وقرق بش ديزى برمثقال ديمكدر ، فقط مثقالك ديزيسى نقدر آز اولورسه قيمتى اولقدر زياده اولور .

١ مجوهر آصقى — سلطان عبد الحميد خان اوّل بن سلطان احمد خان ثالث حضرتلرينك آلتون قاپلامه‌لى هديهٔ بر گزيده‌لريدر ؛ قاپلامه‌سنك اوزرنده بعض ابيات مسطور وبوابياتك اوزرنده « روزه » طاشلريله مزيّن ومرصع برده آصقى تپه‌سى ، موضوعدركه تعريف اولنان آصقى تپه‌سنك اوزرنده تخميناً يكرمى بش قيراط وزننده يووارلق زمرددن برحبّه ، وبو حبّه‌نك فوقنده برآلتون تپسى ، وآنك اوزرنده كبيرجه قطعه‌لى آز يصيّجه بر زمرد طاش ، و بو طاشك اوستونده تپه‌سى مرصع و طراقلى بيوجك ديكر بر سقط زمرد ، آنك اتصالنده اطرافى روزه طاشلريله مرتب قادرى تاجى رسمنده مرصع ديكر بر آصقى تپه‌سى ، وبوايكى جناحك فوقنده كبير واوسط اوله‌رق ١٤ عدد اينجو و برى اون يدى ديزى طارطى اينجولى ديكرى آلتمش اوچ عدد كبير اينجو ايله يوز يكرمى طقوز ديزى طارطى اينجولى ايكى عدد پوسكول ، وهر پوسكولك باشنده برر تك بيوجك زمرد ، واوچر قارش طولنده سيم زنجير ، وقرق بش حبّه‌لى برده اينجو تسبيح اولوب تعداد اولنان زمرد حبّه‌لردن برى مسقوط وفقط محل مخصوصنده محفوظ وموجوددر §

١ مرصع آصقى — واقفى نامعلوم ايسه‌ده رسم وشكلنه وايشنك اهميت ونفاستنه نظراً سلاطين عثمانيه‌دن برشهريار بختيارك هديه‌سى اولمق لازمكلور ، كه آلتى عدد زمرد ومرصع دوكمه‌لى ، قرق سكز ديزى طارطى اينجو پوسكوللى ، آلتى قطعه‌لى [*] الماس ايله مزين وبلازنجير اولوب دوكمه‌لرينك اوچى آلتيشر كوشه‌لى كبير ، برى دوز ، ايكيسى كمرى يعنى (مقوس) وفقط قطعه‌جه كوشه‌ليلردن صغيردر §

---

[*] فلنك طاشنك آشاغيسنه (آلتى قطعه‌لى) واورته‌سنه (اون ايكى قطعه‌لى) واعلاسنه دخى (اون سكز) قطعه‌لى تعبير اولنوب آلتى قطعه‌ليسى « آشاغى » اون ايكى قطعه‌ليسى « يارم » واون سكز قطعه‌ليسى « بتون » فلنك ديمكله متعارفدر .

١ مرصع آصتی — واقفی نامعلوم سنجق علمی شـكلنده اولوب برطرفی آلتون دیكرطرفی كوموش قاپلو یاقوت وزمرد ایله فیروزه وانجودن مزین واورته‌سی روقوقونجق [١] ه شبیه برجوهر نفیسله مرصع نجف طاشلی وایكی عدد نجف حبه‌لی وكوموش زنجیرلیدر §

١ مرصع آصتی — بالغه شبیه برنوع چیچك طرزنده آلتون قاپلو اولوب واقفی نامعلومدر §

١ مرصع آصتی — هیئت مرئیه‌سـنه نظراً هندكاری اولدیغی آكلاشیلوب اورته‌سنده سیلان [٢] دنیلان طاشه بكزر برنوع بیوجك جوهر وبو جوهرك فوقنده دخی سـیلان رنكنده ذكر اولنان طاشدن آز كوچك دیكر برطاش وجوهر كبیرك تحتنده ینه اوجنسدن آنك خمسی حجمنده برطاش وجوهر كبیرك اطرافنـده بری كمری دیكری دوز اوله‌رق یاقوت جنسندن كیری [٣] اطلاق اولنور ایكی عدد جوهرله ایكی عدد آچیق رنكلی زمرد وبعض خرده یاقوت وتحتنده زبرجد وزمرده شبیه بش قطعه جوهرله برقطعه فیروزه وبونلرك اطرافنده كذلك سیلان لونـنه یقین درت عدد آچیق رنكلی یاقوت وآصقینك آلتنده برقطعه كبیرجه زمرد وینه سـیلان رنكنه مماثل برجوهرایله اون ایكی زمرددن یالكز ایكی عدد حبه وبونلرك اطرافنده برطاقم خرده زبرجد ایله ایكی عدد پرلانطـه جواهر موضوع اولوب قویروغی علی التخمین بش قیراط ثقلتنده صاف وشفاف بر زمرد دوكمه ، وبودوكمه‌نك فوقی اوچ عدد روزه وكاملاً زبرجد وفیروزه وتپه‌سی یاقوت وبونك اوزری

[١] روقوقونجق ، مور رنكلی برطاش اولوب قویوجیلر بوطاشه « جبرتوقوم » تعبیر ایدرلر .

[٢] من جهة القیمه نجفدن اعلا اولوب قویو قیرمزی رنكلی برجوهردر .

[٣] یاقوت فاملیاسندن كذلك قویو قیرمزی رنكلی برجوهردر .

زمرد وياقوت ، واجزای هیئتنی یکدیکره ربط والصاق ایتمش اولان طقوز پارچه سیم سلسله‌سی دخی خرده زبرجدلر ایله مزیّندر §

۱ مرصع آصقی — واقفی نامعلوم واسکی ساعت کوستکی طرزنده معمول ومصنوع اولوب اورته‌سیله اوج وباش طرفلری اوفق ، اوفق اینجو وزمرد دانه‌لریله مزیّندر §

۱ مرصع آصقی — نافذ پاشا مرحومك زوجه‌سی نورس قادینك وقفی اولوب مشبك وییلدزلی یشیل مینا اوزرینه مرصع فلمنك طاشلی ، اوچ کللی وآلتی بادم چیچکلی وبرعدد کول یوزك دوکمه‌لی وبونلرك کافه‌سی فلمنك طاشیله ایشلمه‌لی وکوموش زنجیرلیدر §

۱ مرصع آصقی — نافذ پاشا مرحومك کریمه‌سی فاطمه خانمك وقفی اولوب مشبك وییلدزلی یشیل مینا اوزرینه مرصع فلمنك طاشلی وکوموش زنجیرلیدر ؛ مع مافیه اوچ عدد کول وآلتی عددی بادم چیچکی رسمنده وکل یوزك طرزنده بردوکمه‌سی اولوب بونلر دخی فلمنك طاشیله مزیّندر §

۱ مرصع آصقی — مرحوم سلطان محمد خان ثانی بن سلطان عبدالحمید خان اوّل حضرتلرینك بر برکذار نادر الآثاری اولوب فلمنك طاشیله مزیّن کبیر و صغیر اوتوز سکز عدد کللی و مع مافیه یالدیزلی دوکمه‌لی واون اوچ دیزی طارطی اینجو پوسکوللی ، آلتون زنجیرلیدر §

۱ مرصع آصقی — مرحوم سلطان سلیم خان ثالث ابن سلطان مصطفی خان ثالث حضرتلرینك والدهٔ محترمه‌لری مهر شاه سلطانك هدیهٔ علیه‌سی اولوب بللور قندیل رسمنده اوزری و آلتون زنجیری آلتی فسطه‌لی فلمنك و روزه طاشلریله مزیّن وبتون بتون آلتون ایله مرصعدر §

١ مرصع آصتى — واقفى نامعلوم ، مشبك وبتون بتون آلتون اولوب آره‌لرى آلتى قسطه‌لى الماسپاره وزمرد وياقوتله مرصع ، دوكمه‌سى اوفق زمردله مزيّن وآلتون زنجيرليدر §

١ مرصع آصتى — كذلك واقفى مجهول وقپاغيله برابر آلتوندن معمول اولوب اوچ جهتى الماسپاره وزمرد وياقوتدن مصنوع ظريف برصولى و قپاغنك اوزرى اللى درت عدد ديزيدن مرتب آلتى ديزى طارطى انجو پوسكولليدر §

١ مرصع آصتى — كذلك واقفى مجهول وزنجيريله برابر آلتوندن معمول اولوب ايكى اوجلرنده برر عدد كبير واورته‌سنده اوچ عدد صغير زمردلى ويارم آى رسمنده‌در §

١ مرصع آصتى — بونك دخى واقفى معلوم دكلدر ؛ صورت اعمالى مشبك ودوكمه‌سى مرصع اولوب اوتوز آلتى عدد وايكى ديزى طارطى انجولى واون ايكى قسطه‌لى قلمنك الماسپاره‌سيله مزيّن وآلتون زنجيرليدر §

١ مرصع آصتى — كذلك واقفى مجهول وسيمدن معمول اولوب اورته‌سنده بر ، وزيرنده ايكى صره الماسپاره ايله مزيّن واطرافنده معلق آى رسمنده كى پوسكولارينك اوجلرى اوچر طاشلى ودوكمه محلى قورده‌له رسملى مشبك ويالديزليدر §

١ مرصع آصتى — كذلك واقفى مجهول ومشبك سيمدن معمول اولوب اورته‌سنده اون بش پارچه كل يوزك رسملى وآلتى قسطه‌لى قلمنك طاشيله مزيّن ويالديزليدر §

١ مرصع آصتى — سلطان احمد خان ثالث بن سلطان محمد خان

رابع حضرتلرينك هديه‌سى اولوب بعض برلرى زمرد وياقوتله وآغزانى سيم واورته‌سنده‌كى چنبريله اوتوره‌جق محلى آلتـــون وياقوت وزمرد ايله مزين صراحى رسمنده برنجفدر §

١ مرصع آصقى — واقفى نامعلوم وآشاغيسى مشـــبك اولوب اطرافنده ويارم آى رسمنده معلق قبارتمه چيچكلى وآلتون زنجيرلى وزنجيرينك آره‌سى اوچ ديزى آلتون دوكمه‌ليدر §

١ مرصع آصقى — مرحومه ريحانه سلطانك ١٢٢٨ ســـنه‌سى تقديم ايلدكلرى هديۀ عليه اولوب آلتون اوزرينـــه آچيق ليلاقى ولاجورد مينالى وآلتون قپاق وزنجيرليدر §

١ مرصع آصقى — سلطان احمد خان ثالث حضرتلرينك هديه‌سى اولوب بوغازى ياپراق طرزنده اوفق بر زمرد واورته‌سى ياقوت ايله مزين آلتون چنبرلى وسيم زنجيرلى صراحى رسمنده مكسور برنجفدر §

١ مرصع آصقى — سلطان عبدالحميد خان اوّل بن سلطان احمد خان ثالث حضرتلرينك كريمه‌سى قپودان دريا كوچك حسين پاشانك حليله‌سى مرحومه اسماء سلطانك هديه‌سى اولوب آلتـــون يالديزلى مشبك آلتى قوللى آويزه رسمنده اورته قطعه‌ليدر §

١ مرصع آصقى — سلطان محمود خان ثانى حضرتلرينك باش قادينلرى نوفدان قادين افنديك وقفى اولوب مشبك آغزى يارم كونش رسمنده سيم پوسكوللى ومولفلى وسيمدن مصنوعدر §

١ مرصع آصقى — كذلك نوفدان قادين افنـــدينك هديه‌لرى اولوب سيمدن معمول ساقسى رسمنده قنديل برى مشـــبك وزير وبالاسى

قبارتمه قلملی واورته‌سی قلمکاری پرده باغیله معقود کوموش پوسکوللی و سیم زنجیرلیدر §

١ مرصع آصقی — سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك حرم همایونلرندن ایکنجی قمرفر قادین افندی طرفندن عرض وتقدیم قلنمش اولوب سطل رسمنده مشبك وپلامود دوکمه‌لی وسیمدن معمولدر §

١ مرصع آصقی — سلطان عبد الحمید خان اوّل ابن سلطان احمد خان ثالث مرحومك کریمهٔ محترمه‌لری سالفة الذکر اسماء سلطان علیة الشانك هدیهٔ علیه‌لری اولوب مشبك و قبارتمه چیچکلی وآغزی لحنه یاپراقلی ویاپراق زنجیرلی وپوسکول محلی چیچك دوکمه‌لی سیمدن معمول وکبیر قطعه‌لیدر §

١ مرصع آصقی — سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك کریمه‌سی وسر عسکر اسبق خلیل رفعت پاشا مرحومك خلیله‌سی صالحه سلطان علیة الشانك والده‌سی عشق بجان قادین افندینك هدیه‌سی اولوب سیمدن معمول وسطل رسمنده پلامود دوکمه‌لی وقلمکاریدر §

١ مرصع آصقی — والد کثیر المحامد حضرت خلافتپناهی جنتمکان سلطان عبد المجید خانك والدهٔ محترمه‌لری طرفندن تقدیم ایدلمش اولوب سیمدن مصنوع اوچر قندیللی وزنجیرلری آلتون یالدیزلی اورته قطعه‌لی وحضرت فاطمه (رضی الله عنها وعن ابیها) والدمزك سر علیه‌لری جهتنده آصیلیدر §

٢ قندیل آصقی — واقفی مجهول وسیمدن معمول مشبك وقباقلی ویصیجه بری اورته ، دیکری صغیرجه اولوب صغیری استعمال اولنمز درجه مکسوردر §

١ سیم آصقی — اسبق قبریس محصلی شاملی حاجی محمود آغا زاده

صدور عظامدن تحسين بكك مخدومى مصطفى بك طرفندن وقف وعرض ايدلمش آلتى موملقلى واوزرى قپاقلى وزنجيرليدر §

٣ سيم آصقى — واقفلرى مجهول وسيمدن معمول وكار قديم اولوب سيم زنجيرلى ، آرمودى وقلمكارى اورته قطعه‌ليدر §

٣ نحاس آصقى — واقفلرى مجهول ونحاسدن معمول اولوب برى عادى كره هيئتنده ساده كوزل ، ديكرى يوز درت عدد عتيق طاشله مزين عربستان كارى قوانوس رسمنده‌در §

١ سيم آصقى — هند اهاليسندن حيدر آبادى « غلام عباسى و امين » طرفلرندن تقديم ايدلمش اولوب هندكارى وآشاغيسى كوموشدن معمول وفقط اسكيدر §

١ سيم قنديل آصقيسى — وزراى محمود خان ثانيدن خسرو پاشا مرحومك وقفى اولوب اوچ موملقلى ومشبك آلتون يالديزلى وبيوجك قطعه‌ليدر §

٢ مع كلابدن قهوه آصقيسى — محمد طيفور آغانك وقفى اولوب طومباقدن معمولدر §

١ سيم آصقى — واقفى مراد ميرزا اولوب فاطمة الزهرا (رضى الله عنها وعن ابيها) والده‌مزك صندوقهٔ شريفه‌لرنده معلق وچيچك رسمنده مرتبدركه قرق آلتى درهمدن مصنوع واوزرنده (ازتبعهٔ ايران سر كارنواب عاليه ، نواب اشرف و الاحترام سلطنت سلطان مراد ميرزا) عباره‌سى محكوكدر §

١ جام فنار — سوولرى سيم اولوب واقفى يدكجى زاده شهرى حاجى على افنديدر §

١ چلنك — آلتون قاپلامه‌لی وقرق عدد یاقوت و یکرمی بش زمرد وایکی دیزی طارطی اینجو ایله مزین وواقفی مجهول اولوب اورته‌سنده اولان زمردی بیوجك ، حجمی صغیر وکار قدیمدر §

١ آلتون قندیل آصقیسی — واقفی مجهول ومشبك آلتوندن معمول اولوب طقوز دیزی اینجو پوسکوللیدر §

١ آلتون قندیل آصقیسی — کذلك واقفی نا معلوم وآلتوندن معمول اولوب صغیر الحجمدر §

١ سیم قندیل آصقیسی — کذلك واقفی مجهول وسیمدن معمول زنجیرلی وآلتون یالدیزلیدر §

١ سیم قندیل آصقیسی — درکاه عالی قپوجی باشیلرندن ینبع البحر محافظی ابراهیم آغانك وقفی اولوب آویزه رسمنده اوچ موملقلی و زنجیرینك اوستی قپاقلیدر §

٦ سیم قندیل — واقفی مجهول وشیشه قندیل طرزنده معمول اولوب زنجیرلریله برابر عادی سیمدن مرتبدر §

٦ سیم قندیل — بری فاطمه سلطان ، دیکری کوچك زینب خانم واوچنجیسی خوشیار قادین دردنجیسی دل سزا قادین بشنجیسی باوره قالفه وآلتنجیسی تغافل قالفه طرفلرندن عرض واهدا ایدلمش اولوب مشبك وسیمدن معمول قدیم ایشلی اوفق واورته قطعه‌لیدر §

٩ سیم قندیل — واقفلری مجهول وسیمدن معمولدر ؛ برازلری مشبك وبرازلریده قلمکاری ، برینك دوکمه‌سی اوزرنده برعدد غازی آلتونی آصیلی اولوب علی الجمله قدیم طرزده اوفق واورته قطعه‌ده‌در §

٥٩٧ سيم سلاسل — خلد آشيان سلطان محمود خان ثانی بن سلطان عبدالحميد خان اوّل حضرتلرينك هدايا سندن اولوب محفظه‌لرينك برر طرفنده « خادم حرمين الشريفين ٢٥٣ » عباره‌سی وديكر طرفلرنده « محمود عدلی » طغرای غراسی يازلمش واوچيوز اوتوز اوچ عددی حرم شريف درونده آصيلوب ايكيوز آلتمش درت عددی صندقلر اچنده اوله‌رق حجرهٔ سعادت خزينه‌سنه وضع اولنمشدر §

٣٩ سيم سلاسل — سلطان مصطفی خان ثانی بن سلطان احمد خان ثالث حضرتلرينك كريمه‌سی خديجه سلطانك هديه‌سی اولوب اوزرلرنده مشار اليهانك اسمی محرردر §

١٥ سيم سلاسل — شيخ الحرم اسبق حافظ عيسی آغا طرفندن عرض ايدلمشدر §

٢٩ سيم سلاسل — شيخ الحرم اسبق عنبر آغانك وقفيدر §

١١ سيم سلاسل — خزينه وكيلی ابرملی علی جوهری آغا تقديم ايتمشدر §

٥ سيم سلاسل — مصطفی بن رجب آغا طرفندن عرض اولنمشدر §

٧١ سيم سلاسل — واقفلری نامعلومدر §

٧٥ آلتون زنجير — حجرهٔ سعادتده معلق قنديلره مخصوص اولمق اوزره سلطان محمود خان ثانی طرفندن كوندرلمشدر §

٤ شبكه باباسی — مرحوم عبد العزيز خان حضرتلرينك والدهٔ عزيزه‌لری پرتو پياله سلطانك هديه‌سی اولوب اوزرلری يارم آی رسملی

واوجلری پرلانطه ایله مزین طغرالی ، سیم خالص العیاردن معمول وحضرت فاطمه (رضی الله عنها وعن ابیها) والده‌مزك صندوقهٔ سعادتلری کوشه‌لرینه موضوعدر §

۲ سنجق علمی باباسی — هند حکمدارلرندن بیغم قدسینك وقفی وسیم خالص اولوب طپوز رسمنده و یوز طقسان درهم ثقلتنده‌در §

۱ سنجق علمی — کذلك بیغم قدسینك وقفی وسیم اولوب پنچه رسمنده وایکیوز یکرمی درت بچق درهم وزننده‌در §

۱ کل یوزك — واقفی نامعلوم اولوب یدی عدد روزه وایکی عدد فلمنك طاشندن مرتب واورته‌سی بش قیراطلق برپرلانطه وبونك اطرافی طقوز عدد اوفق واورته پرلانطه الماسپاره‌سیله مزیندر §

۱ مجوهراکنه — واقفی مصر والیسی اسبق محمد علی پاشا مرحومك خلیله‌سی زیبا خانمدر ؛ تخمیناً یکرمی قیراط قراوانه [*] پرلانطه ایله مرصع واوچ یاپراقلی کبیر الحجم برچیچك طرزنده مرتب اولوب سیدتنا فاطمه (رضی الله عنها وعن ابیها) والده‌مزك قدم شریفه‌لری جهتنده معلقدر §

۱ مجوهر اکنه — سلطان محمود خان ثانی مرحومك حرم همایونلرندن ایکنجی خوشیار قادین افندینك هدیه‌سی اولوب اوتوز بش قیراط درت عدد پرلانطه ایله مرصع واورته‌سی ایکی بچق قیراطلق برطاشله مزین چیچك رسمنده‌در §

۱ مجوهر اکنه — مهندسخانهٔ برئ همایون قول آغالرندن عبد العزیز بکك حرمی فاطمه خانمك هدیهٔ ناچیزه‌سی اولوب ایکی بچق قیراط روزه طاشیله مزین ییلدیز رسمنده‌در §

[*] جواهرجیلر بیننده پرلانطه‌نك برنجی جنسنه « لوندیره یعنی انکلتره » و ایکنجی جنسنه « قراوانه » دینور .

١ مجوهر اكنه — ماليه ناظری اسبق نافذ پاشا مرحومك زوجه‌سی نورس قادینك وقفی اولوب اون سکز قیراط ثقلتنده روزه طاشـیله مزین وکوموشدن معمول طقوز دالدن مرتب چیچك رسمنده‌در §

١ مجوهر اكنه — مصر والیسی اسـبق عباس پاشا مرحومك والده‌سی پنبه خانم افندی طرفندن معروض اولوب کوموش اوزرینه پرلانطه اوتوردلمش چیچك رسمنده‌در §

١ الماس چیچك — هند حکمدارلرندن بیغم قدسی طرفندن مرسول اولوب اون اوچ دیزی اینجو پوسکوللی وانجولرك آره‌لریله اوجلری برر زمرد وباش طرفلری برر اوفق یاقوت طاشلی ولوحه‌سی یشیل مینا اوزرینه هند الماسیله ایشلمه‌لی وکوبکی ایکی بچق قیراط وزننده لوندیره پرلانطه‌سیله مزین وزمرد یاپراقلر اوزرینه موضوع تحف وبدیع المنظردر §

١ مجوهرلی بوروش — حضرت فاطمه (رضی الله عنها وعن ابیها) والده مزك صندوقهٔ سـعادتلرینه تعلیق اولنمق ایچون کوندرلمش خزینه‌دار شمسی قالفه‌نك برکذار نادر الآثاری اولوب اورته‌سی کبیر الحجم برزمرد طاشلی وبوطاشك اطرافی درت کوچك وبش بیوك یاپراقلی چیچك وبوچیچکك صاغ طرفی برکبیر وبرده اورته حجمده وبالاسی کل غنچه‌سی طرزنده یاپراقلی وآلتوندن اوچ چتال اوزرینه لوندیره پرلانطه‌سـیله مزین مرصع صاپلی قطعه‌سی مطبوع وبیوجکدر §

١ مجوهر اكنه — کذلك مشار الیها والده مزك صنـدوقهٔ شریفه‌لرینه تعلیق اولنمق نیازیله تبعهٔ ایرانیه‌دن « سرکار نواب عالیه اشرف والاحترام سلطنت سـلطان مراد میرزا » طرفندن مرسـول اولوب تخمیناً ایکیشر بچق قیراط ثقلتنده ٦٨ عدد روزه طاشلریله مزیندر §

۱ مجوهر لوحه – جنتمكان سلطان محمود خان ثانى حضرتلرينك كريمهٔ محترمه‌سى وقپودان دريا اسبق محمد على پاشا مرحومك خليلهٔ جليله‌سى صاحبهٔ البرّ والاحسان، عادله سلطان عليةالشان حضرتلرينك هديهٔ عليه‌لريدر §

تعليق اولنه‌جق زنجيرى سيمدن مصنوع و درت كوشه‌سنده پرلانطه ايله مزيّن برر چيچك موضوع اولوب سرلوحه‌سنده مدينهٔ منوره جبل احمرنده ظهور ايدن نجف اشرف معدننده منحوت طاش اوزرينه خط نفيسله اسم {جلال} لفظ كريمى يازلمش وبوطاشك اطرافى اون ايكى عدد قيرمزى ياقوت وآنلرك اطرافيده برچوق الماس پاره ايله وذيلى پرلانطه جواهرندن مرتب (مدد يامحمد) و بعض ابيات مرثيه و دها اشاغيسى (على) اسميله تزيين و ترصيع ايدلمشدر §

۱ حليهٔ شريفه لوحه سى – سلطان محمود خان ثانى مرحومك حرم همايونلرندن خواجه نوفدان قادين افندى طرفندن عرض واهدا ايدلمش اولوب اطرافى يالديزلنمش سيم پروازلى و داخلى يشيل قديفه اوزرينه صرمه واينجو ايشلمه‌لى وظهرى سيمدن معمول يالديزلى، كبير الحجم كونش رسملى وجهات اربعه‌سى سيم چبوقلى وبالاسنده لونديره پرلانطه‌سيله مزين نام سعادت ارتسام حضرت پيغمبرى يازيليدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

سيم وزردن مصنوع و حجرهٔ معطرهٔ حضرت پيغمبريده محفوظ اولان واقتضا ايتدكجه چيقاريلوب استعمال اولنان بخور وكلاب طاقملرينى ذكر و تعريف ايدر §

عدد
۳ مجوهر بخور طاقمى – واقفى مجهول ومجارا آلتونندن معمولدر،

تپه‌لریله کلابدانلغك تحتنده اولان یاپراقلری ، یکرمی بش قیراط وزننده قراوانه پرلانطه‌سیله مزیّن و ۳۹۵ درهم آلتوندن مرتب اولوب بری کلابدان دیکری مجمره و بریده تپسیدر §

۱ آلتون کلابدان — سلطان محمود خان ثانی مرحومك حرم همایونلرندن خوشیار قادین افندینك وقفی اولوب اورته‌سی پرلانطه دن پرده باغلی و تپه‌سنك آلت یاپراغی برتك پرلانطه دوکمه‌لی و مجموعی سکسان درت درهم آلتوندن معمول و سیاه چیچکله منقوش قلمکاریدر §

۱ آلتون مبخره — بودخی مشار الیهانك هدیه‌سی اولوب درت آیاقلی ، اطرافی بیلان قاوی قره قلملی ، آلتون تپسی اوزرینه موضوع و ۳۰۲ درهم آلتوندن مصنوع و دوکمه‌سنك یاپراغی قراوانه پارلانطه‌سیله مزیّن عجیب المنظر وغایت یاقیشقلیدر §

۱ مجوهرلی بخور قوطوسی — سلطان محمود خان ثانی مرحومك حرم همایونلرندن خوشیار قادین افندینك اوتوز طقوز درهم آلتوندن اصاغه ایدلمش بربرکذاری اولوب اوزری بهری برر بچق بغدای وزننده اون ایکی عدد واطرافی اون اوچ قیراط ثقلتنده برچوق طوپاجه [۱] شبیه رنکلی بر پرلانطه ایله مزیّن و قپاغنك داخلی لطیف رنکلی برمینا وخارجی سرای برونی موقعی رسمیله منقش پنبه زمینلیدر §

٥ — مع تپسی بخور طاقمی

آلتون	عدد		
۷۰۷	۱	طولانی تپسی	سهپالرك آیاقلری ساج ومینالیدر .
۲۸۶	۱	مع سهپا کلابدان	
٤۱۷	۲	بخوردان مع سهپا	
۷٦	۱	بخورلق مع ساج آیاق	
۱٤۸٦	٥		

[۱] طوپاج : نجف جنسنه شبیه برجوهر اولوب رنکی بیاضدر .

اشبو اشیای نفیسه آلتون اوزرینه مصنوع یشیل ولاجورد مینالی وارمه چیچکلی اولوب قبا مائی مینا ایله مزیّن طولانی برآلتون تپسی اوزرنده اوله‌رق مصر والیسی اسبق عباس پاشا زاده مرحوم الهامی پاشانك والده‌سی کلزار خانم افندی طرفندن عرض واهدا ایدلمشدر §

٤ – آلتون مبخره وکلابدان

آلتون	عدد		
٣٧٠	١	مبخره مع آلچی	اشیای نفیسهٔ مذکوره سلطان مصطفی خان ثانی مرحومك کریمه‌لری خدیجه سلطان علیة الشان طرفندن عرض واهدا ایدلمشدر .
١١٢	١	ساده کوزل کلابدان	
١١٠	١	قلمکاری کلابدان	
٣٧٦	١	مبخره مع آلچی	
٩٦٨	٤		

٢ آلتون کلابدن ومبخره – مصر والیسی اسبق عباس پاشا مرحومك هدیه‌سی اولوب آلتون آیاقلی وپنبه زمینلی مینا برطبله اوزرینه موضوع ، تپه‌لری آلتون یاپراقلی مینا وآلتلری کذلك آلتون اوزرینه یشیل زمینلی مینادر §

٤ – سیم کلابدان ومبخره

٢	یاپراقلی وآیاقلی کلابدان	اشیای نفیسهٔ مذکوره سلطان عبدالمجید خان مرحومك حرم همایونلرندن دوردنجی پرستو قادین افندینك ١٢٧٤ سنه‌سی تقدیم ایلدیکی هدیه اولوب سیم خالص العیاردن معمول وجمله‌لری کبیردر .
٢	طابله‌لی مبخره	
٤		

٤ – سیم کلابدان ومبخره

٢	یاپراقلی وآیاقلی کلابدان	اشیای مذکوره سلطان عبد العزیز خان مرحومك والده‌لری طرفندن ١٢٧٤ سنه‌سی تقدیم ایدلمش اولوب سیم خالص العیاردن مصنوعدر .
٢	طابله‌لی مبخره	
٤		

٢ — سيم كلابدان ومبخره

١ يابراقلى وآياقلى كلابدان
١ طابله‌لى مبخره
٢

سلطان عبد المجيد خان مرحومك اوچنجى اقباللرى شايسته خانم افنديك هديه‌سى اولوب سيم ويالديزلى وكبير الحجمدر .

٤ — سيم كلابدان ومبخره

٢ كلابدان
٢ طابله‌لى مبخره
٤

سلطان محمود خان ثانى مرحومك حرم همايونلرندن خوشيار قادين افنديك هديه‌سيدر .

٤ — سيم كلابدان ومبخره

١ سيم تپسى
١ طابله‌لى وششخانه‌لى كبير مبخره
٢ طابله‌لى وششخانه‌لى صغير مبخره
٣

سلطان سليم خان ثالث مرحومك حرم همايونلرندن رأفت قادين افنديك تبركات نفيسه‌سيدر .

١٠ — سيم كلابدان ومبخره

٤ كبير مبخره } قپاقلرى كلليدر .
٢ كلابدان }
٤ صغيرجه بخور شمعدانى
١٠

سلطان محمود خان ثانى مرحومك كريمهٔ محترمه‌لرى صاحبهٔ البر والاحسان عادله سلطان عليهٔ الشانك ١٢٧٤ سنه‌سى روضهٔ مطهره‌يه عرض واهدا بيوردقلرى هديهٔ جليله اولوب مبخره‌لر يالديزلى وآلتلرى چلنك آلتلى وقپاقلرى ياپراقليدر .

٢ — سيم كلابدان ومبخره

١ كلابدان } بيوجكدر .
١ مبخره }
٢

چاشنى كير لابه اوسته‌نك ١٢٤٠ تاريخنده تقديم ايلديكى هديه اولوب كارقديم وقلمكاريدر .

٢ — سيم كلابدان ومبخره

١ كلابدان
١ مبخره
٢

معدن امينى حافظ مصطفى پاشانك زوجه‌سى خواجه امينه خانم طرفندن تقديم ايديلان هديه اولوب كار قديمدر .

٢ — سیم کلابدان ومبخره

١ کلابدان
١ مبخره
٢

واقفی نامعلوم برهدیه اولوب فستق رسمنده عادی بر شیئدر .

٤ — سیم کلابدان ومبخره

٢ کلابدان
٢ مبخره
٤

فاطمه قادینك وقفی اولوب صغیر الحجمدر .

٣ — سیم کلابدان ومبخره

٢ کلابدان
١ مبخره
٣

مصاحب بسیم آغانك وقفی اولوب صغیر الحجمدر .

٢ — سیم کلابدان ومبخره

١ کلابدان
١ مبخره
٢

هبة الله سلطانك باش آغاری سنبل آغانك وقفی اولوب کار قدیمدر .

٢ — سیم کلابدان ومبخره

١ کلابدان
١ مبخره
٢

واقفی نامعلوم اولوب هندکاری کبیر واوزونجه وآشاغی کوموشدن معمولدر .

١ — سیم مبخره

١ کبیر مبخره

١٢٣٥ سنه‌سی بربر باشی علی آغا طرفندن اهدا قلنمش اولوب کار قدیم بر طرزده معمولدر .

١ — سیم مبخره

١ کبیر مبخره

واقفی نامعلوم اولوب کار قدیمدر .

۱ — سیم مبخره

۱ صغیر مبخره	کذلك واقفی نامعلوم اولوب کار قدیمدر .

۱ — سیم مبخره

۱ مبخره	کلقرین قالفه طرفندن تقدیم ایدلمش اولوب کار قدیم وصغیر الحجمدر .

۱ — سیم مبخره

۱ مبخره	واقفی نامعلوم اولوب کار قدیم وقپاقسزدر .

۱ — آلتون مبخره

۱ مبخره	مشبك آلتوندن معمول اولوب اسبق مصر والیسی محمد علی پاشا مرحومك کتخداسی لاز اوغلی محمد بکك وقفیدر .

٤ — سیم مبخره وکلابدان

۳ مبخره ۱ کلابدان ٤	دارالسعاده آغاسی محمد طیفور آغانك ۱۲٦۰ سنه‌سی تقدیم ایلدیکی هدایا اولوب صغیر وآلتون یالدیزلیدر .

۱ — سیم مبخره

۱ مبخره	واقفی نامعلوم وکار قدیمدر .

۱ — سیم بخور قوطوسی

۱ بخور قوطوسی	واقفی نامعلوم اولوب سیم ویالدیزلیدر .

۱ آلتون بخور شمعدانی — سلطان مراد خان رابع بن سلطان احمدخان اول حضرتلرینك هدیه‌سی اولوب آلتوندن معمول اوچ آیاقلی طبله اوزرینه موضوع وطقسان مثقال آلتوندن معمول یدی عدد بخوردانلقدر §

١ سيم بخور آصقيسى – واقفى نا معـلوم اولوب آلتون يالديزلى وكوموش زنجيرليدر §

١ سيم بخور آصقيسى – ١٢٤٠ سنه‌سى اسمى نامعلوم خزينه دار اوسـته طرفندن مرسول اولوب مشبك كار قديم آلتون يالديزلى وكوموش زنجيرليدر §

١ سيم بخور آصقيسى – ١٢٤٠ سنه‌سى اسمى نا معلوم خزينه‌دار اوسته طرفندن مرسول اولوب مشبك كار قديم آلتون يالديزلى وكوموش زنجيرليدر §

١ سيم بخور آصقيسى – سـلطان عبد الحميد خان اول طرفندن ١١٩١ سنه‌سى مرسول اولوب سيم زنجيرلى وآلتون يالديزلى وضربخانهٔ عامره كاريدر §

٤ – سيم مبخره وطبله‌لرى

٢ مبخره ٢ طبله ٤	١٢٧١ سنه‌سى هندى حبيك عرض ايلديكى هديه اولوب هندكارى مشبك قپاقلى وقوللى ودرونى آتشلكلى وفوق العاده صنعتليدر .

١ سيم مبخره – واقفى نا معلوم اولوب شمعدان هيئتنده در §

١ آلتون مبخره آصقيسى – كذلك واقفى مجهـول و آلتوندن معمول اوچ عدد زنجيرلى اولوب ٦٨٤ درهم ثقلتنده و قهوه آصقيسى طرز وهيئتنده در §

١ سيم مبخره – كذلك واقفى مجهول و اوتورتمه فانوس رسمنده مشبك وسيمدن معمول اولوب تپه‌سى (على) اسمى طرزنده نجف واوزرى بعض خرده الماسپاره ايله مزين و غايت تحفدر §

١ سيم عود آغاجی قوطوسی — نقش فلك خانمك هديه‌سی اولوب ایکی قولپلی وقلمکاریدر §

١ بخور قوطوسی — واقفی مجهول وعادی تخته‌دن معمول اولوب اوزری سیم قاپلامه‌لیدر §

١ سیم بخور طباغی — سلطان عبد المجيد خان مرحومك حرم همایونلرندن پرستو قادين افنديك ١٢٧٤ سنه‌سی عرض واهدا ايلديكی هديه اولوب صغير الحجمدر §

١ سیم بخور تپسیسی — شيخ الحرم اسبق طوسون پاشا مرحومك زوجه‌سی فاطمه خانم افندی طرفندن تقديم اولنمش اورته قطعه‌ليدر §

٤ سیم بخور تپسیسی — سلطان محمود خان ثانی حضرتلرينك كريمهٔ عفيفه‌لری كثير البر والاحسان عادله سلطان علية الشان حضرتلرينك ١٢٧٤ سنه‌سی عرض وارسال بيوردقلری هدايادن اولوب ايكيسی صغير وديكر ايكيسی اوسطدر §

١ سیم بخور تپسیسی — سلطان عبد المجيد خان مرحومك حرم همایونلرندن شايسته قادين افنديك هديه‌سی اولوب طولانيدر §

١ سیم بخور تپسیسی — سلطان عبد العزيز خان مرحومك والده‌لری پرتو پياله سلطانك هديه‌سی اولوب مربع وطولانيدر §

١ سیم بخور تپسیسی — سلطان عبد المجيد خان مرحومك حرم همایونلرندن پرستو قادين افنديك هديه‌سی اولوب بياض وايكی قولپليدر §

١ بخور ایچون سیم آتش كوركی — سلطان عبد المجيد خان

مرحومك حرم همايونلرندن برينك هديه‌سی اولوب بری بتون وبرينك يالكز آغزی مشبك ومذهب وديكری صاپسز ومكسوردر §

﴿ صورت ﴾

{ ٥ }

ايجاب ايتدكجه چيقاريلوب قوللانلمق ايچون حجرهٔ سعادت درون فيوضات مشحوننده محفوظ اولان شمعدانلر ايله واشيای سائرهٔ نفيسه‌نك جنس ومقدارينی ذكر وتفصيل ايدر §

عدد
٢ — آلتون شمعدان

عدد
١ مع موملق شمعدان
١ شمعدان سفره‌سی
٢

سلطان محمود خان ثانی مرحومك والده‌سی قادين افنديك هديه‌سی اولوب اورته قطعه‌لی وسفره‌سيله برابر آلتوندن معمولدر .

٢ آلتون شمعدان — اوسط قطعه ده ايكی عدد آلتون محراب شمعدانی اولوب مصر واليسی اسبق محمدعلی پاشا طرفندن مرسول وآلتوندن معمول موملغنك برينك نره‌ده اولديغی مجهولدر §

١٢ — مجوهرلی آلتون شمعدان ايله آغزلق وطابله وموملق

٢ شمعدان { ١ كبير، ١ وسط }
٢ موملق ٢
٤ اطرافی اويمه‌لی تپسی رسمنده شمعدان آغزلغی طابله‌سی
٢ شمعدان آغزلغی
١٠
٢ تپسی رسمنده سيمدن معمول يالديزلی شمعدان آغزلغی اولوب خزينه‌دار شوق نهال اوسته‌نك هديه‌سيدر .
١٢

شوق نهال اوسته‌نك علاوه‌سنه مأذون اولدیغی ایکی آغرلقدن غیری اون پارچه شمعدان طاقمی کاملاً والدکثیر المحامد حضرت خلافتپناهی جنتمکان عبدالمجید خان طرف واضح الشرف همایونلرندن ارسال بیورلمشدرکه شمعدانلر ١٦٢٨٢ عدد پرلانطه طاشیله مزیّن و کوزل برطرز وهیئتده مرتب و مرصع اولوب شمعدانلرك بهر عددی یوز اللی بیك یوزلك مجیدی آلتونه وجوده کلمش ومدینه اهالیسنك بیان وافاده‌لرینه نظراً حجرهٔ معطره‌یه اوآنه دکین بوقدر آغر قیمتده برشمعدان کوندرلمامشدر §

بو شمعدانلر ١٢٧٤ سنه‌سی خلالنده مدینهٔ منوره‌یه ایصال وعموم مأمورین حکومت و اکابر مملکت طرفندن برصورت فوق العاده ایله استقبال اولنه‌رق بری رأس سعادت و دیکری قدمین عالیحضرت جناب رسالتپناهی محاذیسنده برر نقطه‌یه وضع ونهاده ایدلمشدر §

ذکر اولنان شمعدانلری مابین همایون خدمه‌سندن میر آلای ابراهیم بك کتورمشیدی ، استانبولدن حرکت ایده‌جکی صره‌ده سلطان مجید مرحوم مومی الیه ابراهیم بکی جلبله (ابراهیم بك ! حجرهٔ معطره‌یه واصل اولدیغك زمان « یارسول الله ! بونلر امتکدن کنهکار عبد المجیدك هدیه‌سی اولوب لطفاً قبول بیورمکزی رجا ایدر » دیملیسین) امرینی ویرمش اولدیغنی میر مومی الیه بالذات حکایه ایتمشدر §

٨ — مع طاقم آلتون شمعدان

٢	شمعدان	آلتون
٢	وسط قطعه‌ده طبله	آلتون
٢	کبیر قطعه‌ده طبله	سیم
٢	کبیرقطعه‌ده مشین طبله	سیم قبارا لیدر .
٨		

اشبو سکز پارچه هدیه سلطان محمود خان ثانی طرفندن مرسول

وشمعدانلر اورته قطعه‌ده اوله‌رق صرف آلتوندن معمول محراب شمعدانی اولوب اخشاملری شیخ الحرم و نائب الحرم واسطه‌لریله بری سر سعادت دیکری قدم عالیحضرت جناب رسالتپناهی‌یه وضع و ایقاد اولنوب صباحلری ینه مشار الیهما وساطتیله قالدیرلمقده در §

٤ — سیم شمعدان ورحله

٢	شمعدان	مصر والیسی اسبق سعید پاشا مرحومك حرمی انجو خانم طرفندن عرض و اهدا اولنمش والآن روضهٔ مطهره‌نك حجرهٔ معطره‌یه قریب جهتنده ایقاد اولنمقده بولنمشدر .
٢	رحله	
٤		

٤ — مع طاقم سیم شمعدان

٢	شمعدان	طابله‌سیله موملغی ششخانه‌لیدر .	سلطان محمود خان ثانی مرحومك حرم همایونلرندن نوفدان قادین افندینك ١٢٥٨ سنه‌سی عرض ایلدیکی هدیهٔ علیه اولوب اورته قطعه‌لیدر .
٢	طابله		
٤			

٥٥ — سیم ونحاس شمعدان وطابله

سیم		نحاس		
٢٨	بخور شمعدانی	١٠	شمعدان	قبارالری نحاسدر .
٧	سیم طابله	١٠	مشین طابله	
٣٥		٢٠		

سلطان احمد خان اول مرحومك وقفی اولوب كار قدیم و یالدیزلی وبرطوغرای غرا اوزرنده « وقف حضرت سلطان احمد خان درمدینه » عباره‌سی یازیلیدر §

١ — سیم آصقیلی بخوردان

عدد		
١	آصقیلی بخوردان	سلطان عبدالمجید خان مرحومك وقفی اولوب یالدیزلی ودرت عدد سیم زنجیرلیدر .
٧٥٢		

١ – سيم بخوردانلق

عدد	
١	بخوردانلق
ض	
٢١٠	

سلطان عبدالمجيد مرحومك حرم همايونلرندن ايكنجى اطفيار قادين افنديتك ١٢٨٤ سنه‌سى اهدا ايتديكى بركذار اولوب كنارلرى قلم ايشله‌لى و اورته‌سى قبه‌لى مدور آلتى دليكلى وكوشه‌لرى تمغالى وطابله‌سنك اوستونده واقفه‌سنك اسمى يازيليدر .

٢ – سيم مبخره

عدد	
٢	مبخره
ص	
٩٦٠	

سلطان محمود خان ثانى حضرتلرينك حرم همايونلرندن شوق افزا قادين افنديتك هديه‌سى اولوب سيم يالديزلى و طابله‌سنك اطرافى شبيكه‌لى واوچ ياپراق آياقلى انكناروارى وبر نجف دوكمه‌ليدر .

٦ – سيم مبخره وكلابدان

ص	د	عدد
٢٤٠~	٥	٤ كبير مبخره
٣٨٣	١	٢ كبير كلابدان
٢٢٣~	٦	٦

سلطان محمود خان ثانى مرحومك كريمهٔ محترمه‌لرى كثير البر و الاحسان عادله سلطان عليهٔ الشان حضرتلرينك وقفى اولوب اوزرلرنده «مرحومه خيريه سلطانك خيراتيدر» عباره‌سى مسطوردر .

٢ – مع طابله سيم شمعدان

٢ مع طابله شمعدان

حجرهٔ معطرهٔ جناب پيغمبرى درونند ه اقشام و صباح مناوبةً ايقاد اولنمق اوزره ذات شوكتسمات حضرت خلافتپناهى طرف واضح الشرف همايونلرندن ١٢٩٤ سنه‌سى نائب الحرم معرفتيله اهدا وارسال بيورلمشدر .

٢ — سيم شمعدان

٢	اورته قطعه‌لى شمعدان	طابله‌سز اولوب اوزرلرنده « محمد على پاشا مرحومك خيراتيدر ١٢٨١ سنه » عباره‌سى محكوكدر .

اگرچه اشارت مخصوصه‌سى يوق ايسه‌ده پاشاى مشار اليه اسبق قپودان دريا اولوب اشبو هدايا خليلهٔ جليله‌لرى طرفندن ارسال بيورلمش اولمسى مأمولدر §

٢ — سيم شمعدان

٢	كبيرجه محراب شمعدانى	مصر واليسى محمد على پاشانك هديه‌سى اولوب اوزرلرنده « العبد المذنب محمدعلى والئ مصر ١٢٢٨ سنه » عباره‌سى محكوكدر .

٧ — سيم شمعدان

٧	بيوجك وموملقلى شمعدان	مصر واليسى اسبق عباس پاشا مرحومك هديه‌سى اولوب ١٢٦٨ سنه‌سى عرض واهدا ايدلمشدر .

٧ — سيم شمعدان طابله سى

٧	شمعدان طابله‌سى	سلطان عبدالمجيدخان مرحومك هديه‌سى وآلتلرى تحته قالى اولوب عباس پاشا طرفندن تقديم قلنمش اولان سالف الذكر يدى قطعه شمعدانه مخصوصاً اعمال وارسال بيورلمشدر .

١ — سيم شمعدان

١	اورته قطعه‌لى شمعدان	مصر واليسى اسبق محمد على پاشا مرحومك زوجه‌سى امينه خانمك هديه‌سى اولوب كار قديم وموملقلرينك آلتلرى طابله‌ليدر .

٦ — سيم شمعدان وپرنج قباره‌لى طابله

٤	اورته قطعه‌ده شمعدان	واقفلرى نامعلوم وسيمدن معمول اولوب ايكيسى طابله‌سز قلمكارى وموملقلى وديكر ايكيسى مع طابله ششخانه‌لى وكذلك موملقليدر .
٢	پرنج قباره‌لى طابله	
٦		

١ سيم شمعدان — سلطان محمود خان ثانى مرحومك حرم همايونلرندن خوشيار قادين افنديننك بركذارى اولوب اوچ موملقلى وطابله‌سى كنديسندن واولوقلى سيم واورته قطعه‌ليدر §

١ سيم شمعدان — طربزون واليسى خزينه‌دار زاده عثمان پاشا مرحومك زوجه‌سى رقيه خانمك ١٢٤٣ سنه‌سى اهدا ايلديكى بركذار اولوب اتكارى سيم وديركارى طونجدر §

١ سيم شمعدان — واقفى نامعلوم اولوب اورته قطعه‌لى كار قديم وموملقليدر §

٢ بخور شمعدانى — بربرباشى على آغانك ١٢٣٥ تاريخنده تقديم ايلديكى هديه‌در §

١ سيم شمعدان — كلكشلى صابره خانمك ١٢٤٧ سنه‌سى عرض ايلديكى تبركدر §

٣ سيم شمعدان — سيمدن معمول كار قديم اولوب واقفلرى مجهولدر §

١ سيم شمعدان — واقفى نامعلوم اولوب صغير وكار قديمدر §

٢ — سيم شمعدان

١	اورته قطعه‌لى شمعدان	مصر واليسى اسبق محمد على پاشا مرحومك بركذارى اولوب ايكى پارچه قباره‌سى نقصاندر .
١	سيم قباره‌لى كارقديم طابله	
٢		

١ سيم شمعدان — واقفى مجهول وسيمدن معمول اولوب مومـلقلى و آلتون يالديزليدر §

١ طومباق شمعدان — واقفى مجهول وطومباقدن معمولدر §

٢ سيم موم مقراصى — مصر واليسى اسبق محمدعلى پاشا مرحومك زوجه‌سى امينه خانمك هديه‌سى اولوب سيم خالصدن معمولدر §

١ سيم موم مقراصى — واقفى مجهول وقوش رسمنده معمولدر §

٢ — سيم موم مقراصى

١	مقراص	سيم قاپلامه‌لى اولوب واقفلرى معلوم دكلدر .
١	طابله	
٢		

٢٧ سيم قنديل شباندیره‌سى — واقفلرى مجهول و اوچر آياقلى اوله‌رق سيمدن معمولدر §

٣ ياغدانلق — ١٢٧١ سنه‌سى « حاجى اسماعيل سيد بن الحاج حبيب سيد» طرفندن اهدا ايدلمش اولوب مشبك وطولانى مربع وخزينه‌سنك اطرافى درت عدد ياپراق ايله مرصع سورمه‌دان شكلنده ، ميللى و فندق حجمنده طوپارلق آياقلرله مرتبدر §

٣ سيم بخور شمعدانى — واقفى نا معلوم واوچ يوزلو اوله‌رق مرسومدر §

٢ — سيم مبخره وكلابدان

عدد	ص		
١	١٦٥	مبخره	سرايلى نوفدان خانمك هديه‌سى اولوب ١٢٨٤ سنه‌سى تقديم ايدلمشدر .
١	١٠٤	كلابدان	
٢	٢٦٩		

۲ مجوهرلی كلابدان — سيف الدوله علی حسين خان ، يديله هند حاكملرندن (نواب اسكندر بيغم) طرفندن مرسول ، يشيل ولاجورد وقيرمزی هندكاری مينا اوزرينه الماس وياقوت هندی ايله مزين ومعمول اولوب تپه‌سنده آلتونله مرصع يدی عدد اوفق زمرد وياقوت واردر §

۱ آلتون ومجوهرلی عطردان — كذلك مشاراليه طرفندن مرسول وخاص آلتوندن معمول اولوب طبله‌سی تيرشه وقيرمزی هندكاری مينا اوزرينه قيرمزی ويشيل مينا چيچكلی وكناری يشيل مينا اوزرينه الماس ايشلمه‌لی وآره‌لرنده ايجو وياقوت آصيلی واوجلری الماسلی ، اوتوز ايكی عدد مرصع ياپراقلی وعطر قونه‌جق يری لاجوردی مينا اوزرينه هند الماسيله ايشلمه‌لی برشجرهٔ كبيره رسمنده در §

۲ — سيم كلابدان ومبخره

عدد ۱ كلابدان ۱ بخوردان ۲ ـــــ ۳٤۷	مع قپاق	اسبق مابين همايون باش كاتبی امين بكك زوجه‌سی خانك هديه‌سی اولوب بادامی ششخانه‌لی وطابله‌سنك كنارلری اويمه‌لی وقپاقلرينك اوزری چيچكلی وقولپلی وبعض يرلری يالديزليدر .

۱ آلتون ياغدانلق — شهامتلو عبدالواسع خانك هديه‌سيدر ؛ قلمكاری طابله اوزرينه ويده‌لی وقپاغی زنجيرلی اولوب ٦۳ مثقال آلتوندن معمولدر §

۲ سيم بخوردان — اسبق ديوان محاكات اعضاسندن تحسين بكك خليله‌سی شريفه زبيده خانم طرفندن مرسول و ٥١٦ درهم سيم خالصدن معمول اولوب طابله‌لی وطابله‌لرينك اطرافی قلم ايشلمه‌لی واوزرنده عود آغاجی قونيله‌جق بخوردانلق اوچ آياقلی وآرمودی وتپه‌لرينك فوقی اوفق ياپراقلی وياپراقلری اوفاجق فستق دوكمه‌لی وبعض يرلری يالديزليدر §

٢ سيم كلابدان — بودخي كذلك زبيده خانم طرفندن مرسول و ~٣٢٩~ درهم سيم خالص العيار دن معمول اولوب آرمودى رسمنده اوزرلرى ايشلمه‌لى وتپه‌لريله اورته يرلرى وآلتلرى يالديزليدر §

١ سيم بخوردان — سلطان عبد العزيز خان مرحومك دائرهٔ همايونلرندن شب آهنك قادين افندى طرفندن مرسول و ٣٣٢ درهم سيمدن معمول اولوب اوچ آياقلى كوموش طابله اوزرنده و يده‌لى و طابله‌سنك اطرافى ياپراق قفسلى ساقسى هيئتنده‌در ؛ منغالى دخى كوموشدندر §

١ سيم بخوردان — كذلك مشاراليهانك هديه‌سى اولوب آياقلى ساقسى طرزنده و ١٥٥ درهم وزننده عود آغاجى ايقادينه منحصردر §

٤ — سيم مبخره وكلابدان

صـ	عدد		
٧٩٥	٢	كلابدان	تريال خانك وقفى اولوب اوزرلرى يالدزلى
٥٩٦	٢	مبخره	وغايت مصنع ششخانه‌لى وآغزلرى ويده‌ليدر .
١٣٩١	٤		

٣ سيم بخور قوطوسى — سلطان محمود خان ثانى مرحومك حرم همايونلرندن پرتو نياله والده سلطانك باش قپو غلامى محمد كامل آغانك وقفى اولوب ١٣٠ درهم سيمدن معمولدر §

٣ آلتون مبخره — هند حاكملرندن رانپور نوابى كلب على خان طرفندن مرسول ودرتيوز قرق درهم آلتوندن معمول اولوب هند كاريدر §

٤ — آلتون موم مقراصى

٢	كبير	واقفلرى نامعلوم اولوب برينك ايچى حديد قابلى وبرينك صابى مكسوردر .
١	وسط	
١	صغير	
٤		

١ سيم شمعدان — پاره كوموشندن معمول صغيرجه قطعه‌لى اولوب واقفى نامعلومدر §

٣ — سيم شمعدان وطابله

غرش	عدد		
١٧٥٠	١	شمعدان كبير	مصر واليسى اسبق محمد على پاشانك كريمه‌سى نازلى خانمك هديه‌سى اولوب بيوك قطعه‌لى وششخانه‌ليدر .
٠٠٠٠	٢	سيم قبارته‌لى طابله	
١٧٥٠	٣		

٣ شمعدان — يالديزلى طومباقدر §

٢ شمعدان — اسكى شهر طاشندن معمول برموملقليدر §

١ شمعدان سيمدن معمول صواتليدر §

٤ شمعدان — كهنه وطومباقدر §

١ شمعدان — هندكارى وسيمدن معمولدر §

٣ بخور شمعدانى — نحاسدن معمولدر §

٣ مع شيشه شمعدان — دوكمه طومباقدر §

(هپسنك واقفلرى معلوم دكلدر)

١ پرنج بخور شمعدانى — موسى اوغلى على آغانك يادكاريدر §

٣ كذلك — ادرنه‌لى سليم آغانك بركذاريدر §

١ پرنج بخور شمعدانى — طوپجى باشى اسعد آغانك هديه‌سيدر §

١ كذلك — واقفى نامعلومدر §

١١ موم مقراصى — كبير وصغير اولوب واقفلرى وجنسلرى معلوم دكلدر §

١ آصمه قنديل — متوفا درويش پاشانك مخدومى اسكندر بكك خليله‌سى بسيمه خانمك هديه‌سى اولوب آشاغى كوموشدن معمول ٢١ درهم وزننده چنبرلى وصارى تلدن اورولمش زنجيرلى بللوردر §

٢ بللور آويزه — ماليه ناظرى اسبق نافذ پاشا مرحومك زوجه‌سى خواجه نورس قدينك هديه‌سى اولوب پنبه رنكلى بللور اوزرينه صارى قلم چيچك ايشلمه‌لى اوچ بوغم وزنجيرلى وبوزنجيرلرك اوزرلرى قپاقلى وقپاقلرك اطرافلريله ذكر اولنان بوغملرك اطرافنده معلق برر پازمق طولنده آويزه‌لى اوله‌رق ساقسى رسمنده‌در §

٢ — مع مقراص سيم شمعدان

عدد		
١	شمعدان	محمد عادل وحاجى حسين‌هنديك وقفى اولوب روضهٔ مطهره‌ده ايقاد اولنمق اوزره روضهٔ منيفهٔ حضرت پيغمبرى حافظ كتبلرى اداره‌سنده در .
١	مقراص	
٢		
٢٤٠٠ درهم		

شمعدان طومباق	١	وسط قطعه‌ده رسم محمودى اوله‌رق مومفلرى اوچ ياالديزليدر .	واقفلرى نامعلومدر
كلابدان	٥	طومباقدن معمول وياالديزليدر .	
	٦		

٢ — عود آغاجى وكل ياغى قوطولرى

١	عود آغاجى قوطوسى	چاوش باشى زاده عاصم بك افنديك وقفى اولوب صرچه طاشلريله مزيندر .
١	كل ياغى قوطوسى	
٢		

٤ — سيم بريق ومقراص وصراحى

عدد	درهم	
١	٣٨٠	شهامتلو عبد انواسع خان هنديك هديه‌لرى اولوب صراحينك قپاغى كوزل برهيئته اضاعه ايدلمش هندكاريدر .
٢	٦٥	
١	٨٥	
٤	٥٣٠	

﴿ صورت ﴾

{٦}

حجرهٔ معطره خزینهٔ جلیله‌سنده موجود ومحفوظ بولنان سیمکاری ادوات نفیسهٔ متنوعه‌نك جنس ومقدارینی تعریف ایدر §

٢ — سیم لکن، بریق

١	بریق	طوسون پاشا مرحومك خلیله‌سی فاطمه خانم طرفندن ١٢٦٥ سنه‌سی مرسول اولوب قلمکاری آثار نفیسه‌دندر .
١	مع قپاق لکن	
٢		

٢ — سیم لکن، بریق

١	بریق	ابو البرکات هندینك هدیه‌سی اولوب هندکاری تبرکات مرغوبه‌دندر .
١	مع قپاق لکن	
٢		

٩ — سیم بریق وسطل

٣	زیتون یاغی ابریکی	سلطان مصطفی خان ثالث مرحومك کریمه‌لری خدیجه سلطانك ١٢٣٢ سنه‌سی ارسال بیوردقلری آثار مبروکه‌دندر .
٦	سطل	
٩		

١ سیم زیتون یاغی ابریکی — فاطمه دلپذیر خانمك ١٢٣٢ تاریخنده اهدا ایتمش اولدیغی وقفدر §

١ سیم فراش — سلطان محمود خان ثانی مرحومك خزینه‌داری جوری اوسته‌نك ١٢٣٠ سنه‌سی ارسال ایتدیکی هدیه اولوب قلمکاریدر §

١ سیم فراش — عباس پاشا مرحومك والده‌سی بنبه خانمك هدیهٔ بهیه‌سیدر §

٢ سیم مسکیه — اوچیوز درهم وزننده اولوب عادله سلطان علیة الشان حضرتلرینک باش آغالری بسیم آغانک وقفیدر §

٦ سیم مسکیه — ١٢٣٤ سنه‌سی حاجی مصطفی رشید افندی طرفندن عرض واهدا ایدلمشدر §

١ سیم دوات — سلطان مصطفی خان ثالثک کریمهٔ محترمه‌لری خدیجه سلطانک هدیه‌سیدر §

٢ سیم علم باباسی — مصر والیسی اسبق سعید پاشا مرحومک برکذاریدر §

١ پرنج علم — واقفی نا معلوم اولوب یالدیزلیدر §

	عدد	
١٠ سیم صندق باباسی	٤	سکز ششخانه‌لی آرمودی رسمنده اولوب خدیجه اوسته‌نک وقفیدر .
	٦	داماد ابراهیم پاشانک کریمه‌سی خدیجه خانمک ١١٦٣ سنه‌سی تقدیم ایتمش اولدیغی هدیه‌در .
	١٠	

١ سیم آتش کورکی — خواجه حسن آغانک وقفیدر §

٣ سیم آصمه کلید — سلطان احمد خان اولک وقفی اولوب اوزرلرنده نام مشار الیه مسطوردر §

١ سیم آصمه کلید — ١٢٢٩ سنه‌سی سلطان محمود خان ثانی مرحومک کوندردیکی کبیر وسیم وکار قدیمدر §

١ پولاد آصمه کلید — واقفی نامعلوم اولوب کار قدیم پولاددن معمول وغایت مصنع اوله‌رق اوزرنده آلتون یالدیزی واردر §

٨ مفتاح — بر محفظه داخلنده وكار قديم اولوب واقفى نامعلومدر §

٢ سيم علم — ١٢٣٢ سنه‌سى سلطان محمود خان ثانى مرحوم طرفندن كوندرلمش سنجق علميدر §

٥ سيم الك

درهم	عدد	
٥٢٠	١	صندال شريف الله مكه مخصوص اولوب پرتو نياله والده سلطانك هديه‌لريدر .
٥٧٢	١	
٥٧٠	١	
٤٧٥	١	
٥٩٥	١	
٢٧٣٢	٥	

٤ سيم الك

درهم	عدد		
١٠٠	١	كبيرجه	حجرهٔ سعادتده صندال الله مكه منحصر اولوب پرتو نياله والده سلطانك هديه‌لريدر .
٩٥٠	١	ديكر	
١٣٥٠	٢	صغير	
٣٤٠٠	٤		

١٠ سيم تپسى مع قپاق

٥	تپسى	بودخى مشار اليهانك وقفيدر .
٥	قلمكارى وقفسلى قپاق	
١٠		

٤ يالديزلى نحاس لكن مع قپاق

٢	كبير لكن	بودخى كذلك مشار اليها طرفندن كوندرلمشدر .
٢	يالڭز صرتى قوليلى قپاق	
٤		

١٠ سيم تپسى مع قپاق

٥	صندال شريف تپسيسى	١٢٧٤ سنه‌سى سلطان عبد المجيد خان مرحومك حرم همايونلرندن پرستو قادين افندى طرفندن عرض واهدا ايدلمشدر .
٥	قلمكارى قفسلى قپاق	
١٠		

٣ سيم علم — سلطان عبـد المجيد خان مرحوم طرفندن مرسول وسيم خالصدن معمول ، يالديزلى سنجق علمى اولوب سنجاقلرى ايله برابر جمعه كونلرنده منبر سعادت قپوسنك ايكى طرفنه وضع اولنور §

١٤ سيم محاط — حجرهٔ سعادت داخلى قنديللرينى تعليقه مخصوص اولوب باشلرى واوجلرى سيملى محاطدركه واقفلرى نامعلومدر §

٤ سيم لكن مع مشربه

٢ لكن ٢ مشربه ٤	اوسط	قناديل غسلنه مخصوص اولوب ١٢٧٣ سنه‌سى سلطان سليم خان ثالث مرحومك دردنجى قادينلرى اهدا ايتمشدر .

١ سيم سپوركه — اوچيوز اللى درهم كوموشدن معمول اولوب پرتو نياله والده سلطانك هديه‌سيدر §

١ سيم سپوركه — صاپى سيم اولوب ١٢٦٦ سنه‌سى مصر واليسى اسبق عباس پاشا مرحومك والده‌سى پنبه خانم افندى تقديم ايتمشدر §

٢ سيم تنجره

١ تنجره ١ تنجره ٢	حجرهٔ سعادتده ايقاد اولنان موملرك فتيللرينى سوندرمكه مخصوص قولپلى وقپاقلى اولوب برى سلطان عبدالمجيدخان مرحوم ديكرى ابروفتان قادين افندى طرفندن اهدا بيورلمشدر .

٧ سيم طاس ونحاس آتشدانلق

١ آشاغى كوموشدن طاس ٦ نحاس آتشدانلق ٧	واقفلرى نامعلومدر .

١ سيم صراحى — واقفى نامعلوم اولوب فقط فيل رسمنده مصور اولديغندن خزينه‌دار حرم نبوى سالم آغانك خانه‌سنده محفوظدر §

٥ نحاس بابا
١ نحاس كبير زمزمه } واقفلری نامعلومدر .
١ یالدیزلی وطونج بریق
١ نحاس بقراج

٣ آتشدانلق — نحاسدن معمول اولوب بری صاپسزدر . } كذلك واقفلری نامعلومدر .
١٨ تجره — هندكاری نحاسدن معمول قوغه طرزندهدر .

﴿ صورت ﴾

{ ٧ }

حجرهٔ سعادتك درون و بیرونندە كائن ابواب شریفه و مقامات سائرهٔ منیفەده بولنان ستارەلرله پوشیده و پردەلرك مقدار وجنسلرینی تعریف وتفصیل ایدر §

١١ ستاره — حجرهٔ نبوی آبواب شریفەسنه مخصوص عتیق كسوه وپردەلرله ستارەلر اولوب آغر صرمه ایله یشیل اطلاس اوستونه ایشلنمشدر §

٢ سنجاق — منبر سعادته مخصوص اولوب كذلك آغر یشیل اطلاس اوزرینه ایشلنمشدر §

١ پرده — حجرهٔ سعادتك عتیق ایچ پردهٔ شریفەسی اولوب یشیل اطلاس اوزرینه الوان جانفس ایله محراب و یازی ایشلمەلی و اطرافی ایپك صچاقلی ویشیل اطلاس استارلیدر §

٢ سنجاق — مصر والیسی مرحوم سعید پاشا طرفندن مرسول صغیر منبر شریف سنجاغی اولوب یشیل قطیفه اوزرینه آغر صرمه ایشلمەلی ویشیل اطلاس استارلیدر §

١٢ پرده ــ كذلك پاشاى مشار اليهك تبركاتندن حجرۀ سعادتك
عتيق ايچ پردەسى اولوب يشـيل اوزرينه اطلاس ايله كونش ايشـلمەلى
واطرافى جانفس صايوانليدر §

٤٥ ــ پرده

قطعه

٣	محراب ثلاثه پردەلرى
٥	ابواب شريفه پردەلرى
١	منبر شريف نبوى پردەلرى
١	رئيسيه منارەسنك پردەسى
٢٨	حجرۀ سعادت شبيكەلرينك پردەلرى
٤	قدم سعادت پنجرەلرينك پردەلرى
١	حجرۀ سـعادت داخلنده محراب
٠	تهجد پردەسى
٢	منبر شريف سنجاغى
٤٥	

محاريب وابواب شريفه ايله حجرۀ معطره وشبكۀ منوره و منبر منير مزهرەيه مخصوص اولەرق ١٢٧٧ تاريخنده جنتمكان سلطان عبدالمجيد خان عليه الرحمة والغفران حضرتلرى جانبندن كونديريلان تبركات نفيسه اولوب على العموم يشـيل اطلس اوزرينه آغر صرمه ايشلمەليدر §

١ ستاره ــ حضرت فاطمه ﴿ رضى الله عنها وعن ابيها ﴾ والدەمزك
صندوقۀ سـعادتلرينه مخصوص وكذلك شهنشاه مغفور مشار اليه طرفنـدن
مرسول اولوب تنتنه رسمنده معلق صرمه ايشلمەليدر §

١١ پردۀ كبير ــ حجرۀ سعادت شبكەلرينك طيش پردەلرى وكذلك
پادشاه مغفور مشار اليهك هديەلرى اولوب يشـيل اطلاس قوماشلى اطرافى
سيم قلابدان صچاقليدر §

ذكر اولنان پرده وستارۀ شريفەلرله كسوه هاى نفيسه تبركات جليلەسى
اقدمجه سلطان محمود خان ثانى جانب سنى المناقب عاليسـندن عرض وتقديم

بیورلمش ایدی ؛ سلطان عبد المجید خان مرحوم یکیدن برطاقم تبرکات اهدا وارسال بیوردیغندن اسکی کسوه لری حجرهٔ سعادت خزینه سنه وضع وحفظ ایدرك شرفسانح اولان ارادهٔ سنیه موجب عالیسنجه بش قطعه سنی لاجل التبرك کسوهٔ جدیده یی ایصاله مأمور بیوریلان یحیی بك معرفتیله درسعادته کوندردیلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٨ }

محاریب شریفه ایله مواجههٔ سعادت وروضهٔ لطیفهٔ عالیحضرتده موضوع ومعلق بولنان شمعدان وآصقیلرله آویزه لرك جنس ومقدارینی وعرض واهدا ایدنلرك اسم وشهرتلرینی بیان ایدر §

عدد
٤ — پرنج شمعدان

عدد
٢ کبیر قطعه لی
٢ صغیر قطعه لی
٤
} محراب نبویده موضوع دوکه وششخانه لی پرنج محراب شمعدانی اولوب سلطان محمود ثانی حضرتلرینك وقفیدر .

٤ — پرنج شمعدان

٢ کبیر قطعه لی
٢ صغیر قطعه لی
٤
} کذلك پرنجدن دوکه وششخانه لی محراب شمعدانی و شهنشاه مغفور مشار الیهك وقفی اولوب محراب سلیمانیه ده در .

٨ پرنج شمعدان — کذلك پادشاه مغفور مشار الیهك وقفی وبرر مومقلی اطرافی جاملی اولوب روضهٔ مطهره ده در §

٢ سیم آصقی — سلطان عبد المجید خان مرحومك والده لری بزم عالم والده سلطانك وقفی و دوردر مومقلی ، زنجیرلری یالدیزلی واورته قطعه لی اولوب مواجههٔ سعادتده معلقدر §

١ — سيم آويزه	اوتوز آلتى مو ملقلى و فانوسلى كبير قطعه‌لى اولوب محراب عثمانيده معلقدر .
١ — سيم آويزه	اوتوز مو ملقلى فانوسسز كبير قطعه‌لى اولوب مواجهۀ سعادت جهتنده معلقدر .
١ — بللور آويزه	يكرمى درت مو ملقلى فانوسسز كبير قطعه‌لى اولوب قدم سعادت جهتنده معلقدر .
١ — بللور آويزه	قرق يدى مو ملقلى و فانوسلى كبير قطعه‌لى اولوب روضۀ مطهره داخلنده معلقدر .

اشبو آويزه‌لر مصر واليسى اسبق عباس پاشا طرفندن عرض واهدا ايدلمش اولديغندن مو ملرى ١٢٧٠ سنه‌سنه قدر مصردن كوندريلور ايدى ، صكره‌لرى كوندرلمديكى جهتله شيمدى‌درسعادتدن بالترتيب ارسال ايدلمكده‌در §

١ بللور آويزه — هندى تاجر ابراهيمك وقفى وفانوسلى سكز مو ملقلى اولوب روضۀ مطهره داخلنده معلقدر §

١ بللور شمعدان — مصر واليسى اسبق عباس پاشانك وقفى وشجره رسملى ، اوتوزايكى مو ملقلى كبيرقطعه‌لى اولوب روضۀ مطهره داخلنده معلقدر §

١ بللور شمعدان — كذلك پاشاى مشارالیهك و قفى ، يكرمى سكز مو ملقلى وشجره رسملى اولوب روضۀ مطهره داخلنده معلقدر §

١ بللور شمعدان — كذلك پاشاى مشار اليهك وقفى ، شجره رسمنده يكرمى سكز مو ملقلى وكبير قطعه‌لى اولوب حرم شريفده معلقدر §

١ معدن شمعدان — تاجر هندى خواجه اسماعيلك وقفى و بش مو ملقلى واوچ آياقلى اسكمله اوزرنده معدندن معمول وفانوسلى اولوب حرم شريفده موضوعدر §

١ بللور آويزه — اسبق مدينۀ منوره محافظى عبد الله افندى مرحومك وقفى وآلتى مو ملقلى ، فانوسلى اولوب « باب الوفود » اوكونده معلقدر §

١ بللور آصقی آویزه — بیروت تجارلرندن عبد الفتاح افندینك وقفی وبر مومقلی اولوب روضهٔ مطهره داخلنده معلقدر §

١ بللور آویزه — تاجر هندی خواجه اسماعیلك وقفی واون ایکی مومقلی وفانوسلی اولوب دکة الاغوات پیشکاهنده معلقدر §

١ بللور آویزه — کذلك خواجهٔ مومی الیهك وقفی و اون ایکی مومقلی وفانوسلی اولوب قبر شریف فاطمه (رضی الله عنها وعن ابیها) شبکهٔ نور سبیکه‌سی قپوسنده معلقدر §

١ بللور آویزه — کذلك خواجهٔ مومی الیهك وقفی وسکز مومقلی اولوب رئیسیه مناره‌سی قپوسنده معلقدر §

١ بللور آویزه — کذلك خواجهٔ مومی الیهك وقفی ویدی مومقلی وفانوسلی اولوب محراب عثمانی جهتنده معلقدر §

٢ بللور آویزه — کذلك خواجهٔ مومی الیهك وقفی وبری سکز دیکری یدی مومقلی وفانوسلی اولوب باب السلامده معلقدر §

١٦ بللور آویزه — کذلك خواجهٔ مومی الیهك وقفی وسکسان آلتی بللور قندیللی اولوب حرم شریفك جهات متعدده‌سنده معلقدر §

٢ بللور آویزه — بری مومقلی دیکری بللور قندیللی اولوب آخر حرم سعادتده معلقدر ، واقفی نا معلومدر §

١ سیم آصقی — اسماء خانمك وقفی وآلتی قوللی و هربر قولنك تپه‌سی صارقتمه زنجیرلی واورته قطعه‌لی اولوب مواجههٔ سعادتده معلقدر §

١ سیم آویزه — هندستانده واقع بسیله حکمداری میرخان طرفندن

مرسول وبش بيك يوز اللى يدى درهم يعنى اون ايكى قيه اوچيوز اللى يدى درهم سيم خالصدن معمول اون آلتى شمعدانلى باب الوفود پيشكاهنده معلقدر §

١ كبير ساعت — سلطان عبد العزيز خان مرحومك هديه‌سى اولوب دكة الاغواتده مركوزدر §

١ كبير ساعت — شهنشاه مغفور مشار اليهك والده‌لرى پرتونياله والده سلطانك هديه‌سى اولوب دكة الاغوات مقابلنده واقع محراب اتصالنده موضوعدر §

خلاصه — مسجد سعادتده هر كيجه ايقاد اولنان قنديللر ايله شمعدان وآويزه‌لرك عددى سكز يوز اللى آلتيسى قارپوزى قنديل ويوز دوردى پرنج شمعدان ويكرمى برى كبير وكوموش شمعدان وسكسان اوچى بيوك آلتون شمعدان وايكيسى مجوهر شمعدان اولمق اوزره ١٠٦٦ يه بالغ اولور ، فقط ليالئ احيا ورمضانده اشعال اولنان قناديل وشمعدانلرله آويزه‌لر وحتى ايام عاديه كيجه‌لرى مسجد سعادتك جوانب اربعه‌سى خارجنده ايقاد ايديلان قنديللر بوعددك خارجنده در §

وجهۀ عاشره

برصورتی حاوی اولوب حجرۀ سعادت سقفنك قبه‌یه تحویلی وقبر مبارك مربعه‌سنك تجدیدی تعریفاتیله حجرۀ سعادتك اشکال خمسه‌سنی وقبر جلیل نبوی اطرافنه قورشون دیوار چکلدیکنی وعبیدیلر زماننده نعوش ثلاثۀ مقدسه‌نك قاهرۀ مصره نقل اولنمق کبی برجنایته جسارت اولندیغنی ذکر وتفصیل ایدر §

صورت

{ ١ }

حجرۀ شریفه سقفنك قبه‌یه تحویلندن وقبر سعادت مربعه‌سنك تعمیر وتجدیدندن صکره حجرۀ معطرۀ جناب رسالتپناهینك حاصل اولان هیئتی تعریفنده‌در §

حریق ثانی وقوعندن آز اوّلجه مسجد سعادتك وبالخاصه صندوقۀ شریفه اسطوانه‌سنك تعمیره احتیاجی اولدیغنی سلطان قایتبای مصری‌یه بیلدیردیلر ومشار الیه شمس الدین بن زمن اسمنده برذاتی بنا امینی تعیینیله منشق اولان صندوقۀ شریفه اسطوانه‌سنی بعد الاصلاح حجرۀ معطره مرمرلرینك تسویه وتجدید ایدلمسی مأموریتیله اقتضاسی قدر پاره ویروب مدینۀ منوره‌یه سوق واسرا ایلدیلر ایدی ؛ فی ٨٨١ سنه §

شمس الدین بن زمن — آلدیغی تعلیمات موجبنجه حرم سعادتی بعد المعاینه مسجد « قبا » دیرکلرندن برینك انقاضیله صندوقۀ شریفه اسطوانه‌سنی تعمیر ایدوب عمر بن عبد العزیزك یاپدیردیغی دیوارك زاویۀ

شمالیسندن زاویهٔ شرقیسنه قدر حجرهٔ معطره زمین دلنشینی مرمرلرینی قالدیردی وکسوهٔ سعادتی ایندیرر ایکن دیوار سالف الذکرده کرپیچ ایله قپادیلوب اوزری کیرچلی خرجله صیوانمش بر (کدیك) کورهرك ایکی دیوار آرهلغنی کشف ومعاینه فکریله بوکدیکی آچدیردی و بورادن ایچروسنی یعنی عمر بن عبد العزیزك قبور شریفه اطرافنه چکدیرمش اولدیغی دیوار قدیمی کوزدن کچیرهرك بو دیوارده دخی مدور دیکر بر کدیك اولدیغنی کوروب آنیده آچدیردی ؛ بو دلیك قبر جلیل مربعهسی دیوار قدیمنك شرق و شمال زاویهلری التقاسنده ال صیغاجق قدر کوچك بر کدیك ایدیسهده شمس بن زمن هر نه ملاحظهیه مبنی ایسه بودلیکی بالتوسیع مربعهٔ قبرك جهت داخلیسنی کشف و معاینه ایلدی ایدی ؛ بالآخره دیوار قدیمدهکی دلیکی عجبا نصل قپایهجغم ؟ مطالعهسی اوزرینه حاصل اولان حیرت واضطرابدن نه یپاجغنی شاشیروب عملیاتی ترکله اولبابده نه وجهله عمل اولنمق اقتضا ایدهجکنی تعیین ایچون سکز یوز سکسان برسنهسی شعباننك اون اوچنجی کونی مقصورهٔ شریفه « حجرهٔ معطره » داخلنده برمجلس مخصوص عقد ایلدی ایدی §

مقصورهٔ شریفه داخلنده انعقاد ایدن هیئت شوری عمر بن عبد العزیزك اقدمجه یاپدیرمش اولدیغی دیوارك تجدید ایدلمسنه قرار ویرهرك شمس بن زمنك رأی و رضاسیله سنهٔ مرقومه شعباننك اون دوردنجی کونی دیوار مذکوری سطح زمینه دورت آرشون قالنجهیه قدر ییقوب ییره آلدیلر وبو دیواری هدم ایدر ایکن حریق اول بقیهسندن اولهرق برر اوجی یانق برطاقم کراسته ظهور ایلدیکندن کرك بو یانق آغاجلری و کرك دها سائر کوزه چارپاجق دیوار ییقندیلرینی خارجه چیقاروب دیوار قدیم ایله دیوار جدید آرهسندهکی فاصلهنك قیزیل قومله دوشنمش اولان سطحنی بولدیلر §

عمر بن عبدالعزیز ـــ ك دیواریله دیوار قدیمك زمیندن یوقاری دوردر

آرشون قدر يرلرى طاشله اورولمش و ديوار قديمك جهت شاميسى داخلنده واقع اسطوانه‌نك نصفى خارج ديوارده و نصف ديكرى ديوار مذكورك ايچنده قالمش ايدى ؛ مع مافيه قبر شريف مربعه‌سى داخلنه كيريله‌جك برقپو يوق ايدى §

ابن زمن — عمر بن عبد العزيزك ديواريله برابر قبر سعادت مربعه‌سى ديوار قديمنك شام جهتنى ييقوب يكيدن اعمال وسقفنى قبه‌يه ابدال ايتمكى تنسيب و مجلس مقصوره دخى بو رأى سخيفى تصديق و تصويب ايله رعايت ادب فكرنى خيال وخاطره كتيرميه‌رك ديوارشريف قديمى ييقمغه باشلاديلر ايدى ؛ امام سمهودى اولوقت صفه نشين قصر حيات ايدى ؛ شمس بن زمنك جسارت جاهلانه‌سنى ايشتدكده كيدوب « بوحركت منافئ قانون ادب و رعايتدر ؛ حجرۀ معطره ابنيه‌سنده ممكن مرتبه اختصار لازمدر ! » رأييله ديوار قديمى ييقديرمامق جهتنى التزام ايتدى ايسه‌ده امام سمهودينك اعتراضنه قولاق آصيلميوب حجرۀ سعادت مربعه‌سى ديوار قديمنك شرق وشام جهتلرنى تابزمين وقبله جهتيله غرب طرفلرينك دخى دوردر آرشون قدر محللرنى ييقديلر ؛ قبله وغرب طرفى ديوارلرنى دخى زمينله برابر ييقوب يكيدن ياپمق ايستديلر ايسه‌ده قبله ديوارينك زميندن برآرشون يوقاروسى ايچنده كرپچدن ياپيلمش وتبركاً ديوار مذكور داخلنده ابقا ايدلمش برآرشوندن زياده طولنده ويارم آرشون عرضنده كرپچدن معمول برديوارچۀ قديم اولديغى وغرب طرفنده دخى اويله بربناى قديم اثرى بولنديغى اجلدن بوايكى جهت ديوارلرنى بتون بتون ييقمغه جسارت ايده‌مديلر §

حجرۀ سعادت — ديوارلرى ييقلديغى كون قبر شريف مربعه‌سنك ايچ طرفى ييقيلان ديوارك دوكونديسيله طولمش ايدى ؛ برچوق كيمسه‌لر مربعۀ قبر لطيف ايچنه كيروب ييقنديدن حاصل اولان خاك و ترابى خارجه

اخراجله حجرهٔ سعادت داخلنی تمیزلدیلر ؛ بوجمعیت عالی یه امام سمهودی دخی دعوت اولندی ایسه‌ده سوء ادب اولور خوفیله اجابت ایتمدیلر ایدی ؛ بالآخره بنا امینی شمس بن زمن مخصوص برآدم ارسالیله تشریف عالیلرینی رجا ایتمش وکندیلرینه دخی حجرهٔ سعادت داخلنی زیارت اشتیاقی غلبه ایلمش اولدیغندن ایکنجی دعوته بلا تردد اجابت ایتدیلر وکمال خضوع وخشوعله روحانیت سعادت غایت جناب رسالتپناهیدن بالاستیذان ایچری کیردیلر §

امام سمهودی — مرحوم قبر سعادت مربعه‌سنه نه‌صورتله کیروب چیقدیغنی احباسندن برینه شوصورتله تعریف ایتمشدر : قبر سعادت حجره‌سنه داخل اولدیغم وقت ، دماغم عمرمده قوهٔ شامه‌نك استشمام ایتمدیکی بر رایحهٔ دلاویز تأثیریله متأثر اولدی ؛ مراسم صلاة وسلام ادا وشفاعت عظمای نبوی رجا اولندقدن صکره ، کوزلریمی آچوب حجرهٔ معطره‌نك ساحهٔ سعادت مساحهٔ مبارکه‌سنه باقدم ؛ حجرهٔ شریفه سطحنده مزاره بکزر برشی یوق ایدی ، بنمله برابر بولنانلرك برازلری حجرهٔ منیفه‌نك اورته یرنده مزار کبی سطح زمیندن مرتفعجه بر محل کوروب بوراسنك قبر جلیل اولدیغنه ذاهب اولدیلر ولاجل التبرك برمقدار طوپراق اخذیله صاقلامغه باشلادیلر ؛ حالبوکه ذهابلری خطادن سالم دکل ایدی ، زیرا قبر سعادت حجرهٔ معطره مربعه‌سنك قبله جهتی دیواری یقیننده وحتی لحد شریفك برمقداری دیوار قدیمك تملی تحتنده‌در ، جابر بن عبد الله الانصاریدن نقلاً روایت ایدرلر که حضرت پیغمبرك جسد شریف مبارکلری دفن اولندیغی وقت بلال بن ابی رباح مزار لامع الانوار مسعودلری اوزرینه صو سپدیلر وسر سعادت طرفندن باشلایوب مبارك آیاقلری جهتنده اتمام ایتدیلر ، قبر شریفله دیوار قدیم آره‌سندن کچلمك ممکن اوله‌مدیغی یعنی قبر منیف ایله حجرهٔ سعادتك دیوار قبلیسی آره‌سنده‌کی فاصله آنجق ایکی پارمق قدر اولدیغی جهتله حضرت

بلال قبر جليل سعادتك بوجهتنى حجرهٔ معطره‌نك قبله طرفنده بولنان ديوارى اوزرندن صولاديلر ايدى ؛ انتهى §

طبقات ابن‌سعد مؤلفى ، محمد بن‌عبد الرحماندن نقلاً بيان ايتمش يعنى محمد بن عبد الرحمن ديمشدركه « بنم بابام عمر بن عبد العزيز زماننده ساقط اولان مربعهٔ قبر سعادت ديوارينك حين سقوطنده موجود ايدى ؛ ديرلرايديكه قبر سعادت مربعه‌سـنك ديوارى ييقلديغى وقت ، بن حجرهٔ سعادت ياننده ايدم ، سقوط ايدن محلدن قبر جليل مربعه‌سى داخلنه باقدم ، مرقدسعادت ايله حضرت عايشه ﴿ رضى الله عنها ﴾ نك حجرهٔ منوره‌سى ماببنى آنجق برقارش قدر ايدى ، نعش سعادت نقش نبوينك لحد شريفه قبله جهتندن القا ايدلمش اولديغنى حاكى اولان رواتى بنده تصديق ايدرم » رسول اكرم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديز حضرتلرينك روح لطيف منيرلرى محل مذكورده قبض اولنديغى واشرف بقاع ذات عالئ پيغمبرينك ارتحال بيورديغى موقع مقدس بولنـديغى جهتله همان اورايه دفن ايدلمشدر ؛ انتهى §

حجرهٔ سـعادت — سطحى سـپورلدكدن و سقوط ايدن ديوار ييقنديلرى خارجه چيقارلدقدن صكره شمس بن زمن هدم ايديلان يرلرى اعماله بسمله‌كش شروع اولوب ديوار شرقى عرضنى اساس اصليسى عرضنده يعنى اوچ آرشون ثخننده وديوار غربى عرضنى دخى كذلك اسكى تملى طرزنده يعنى ايكى بچق آرشون قالينلغنده اورردى و ديوار شـامى يه ملاصق اولان ديركى ديوار مذكورك ايچنـه آلدى ، بوسببله مربعهٔ قبر سـعادتك ديوار شاميسى جدران سائره‌دن براز قالين وبنا برين هر برجهت ديوار ينك ثخنى جهت ديكر ديوارى ثخننه مباين دوشدى ؛ عملياته مثابرت اولنديغى كون سنهٔ مرقومه شعبانـنك اون يدنجى كونى ايدى §

حجرهٔ معطره — نك طرف غربى وشرقيسى ماببنى طولانى بر وضعيتده

اولمق حسبيله اوزرينه قبه بنيادی قابل دکل ايديسه‌ده قبر جليل مربعه‌سی اوزرينه قبه انشاسی قرار قطعی اقتضاسندن اولمسنه و بوقرارك خارجنده حركت غير ممكن بولنمسنه مبنی شمس بن زمن معمارلرك تصويب وارائه‌سی اوزره حجرهٔ معطره‌نك قدم سعادت جهتندن اون ايكی آرشون ارتفاعنده برقپو كشاديله حجرهٔ سعادت ابنيه‌سنی تربيع ايتدی ، يعنی يكی آچيلان قپو ايله ايكی ديوار آره‌سنك اوزونلغنی قيصالدوب حجرهٔ سعادت داخلنی مربع برطرزه قويدقدن وديوارشامی يی احجار منحوته ايله اوردكدن صكره اوزرينه زميندن اعتباراً اون سكز ذراع ادمی ارتفاعنده بر قبهٔ زيبنده ادا بنياد وديوار شامی وسطنه برده كوچك قپو كشاد ايدوب بعده قبور نور محصور ثلاثه اوزرينی تسويه ايچون برادر زاده‌سی ايله داماديني حجرهٔ شريفه ايچنه ايندبردی ؛ قبر سعادت مربعه‌سی داخلنه ايندريلان آدملر قبور ساطع النور ثلاثه‌يی ممالك روم مزارلری كبی بالق صرتی اوله‌رق بالتصوير اوزرلرينه قوم دوشه‌ديلر وبرچوق عود وعنبر ايقاديله مرقد سعادتی تبخير ايلديلركه تصوير ايديلان قبور ثلاثه قبله ديواری يانده ايدی §

قبورسعادت — محصور شريفه تصوير و تبخير اولنور ايكن حضور شفاعت موفور جناب رسالتپناهی يه برچوق عرضحاللر يازيلوب عرض وتقديم قلندی و ديوار شامی وسطنه آچيلان باب صغير سدّ وبند اولنوب يكی ياپيلان قبهٔ سما سيما اوزرينه نحاسدن معمول وذهب خالص ايله مطلا برده علم دكز ايدلدی §

شمس بن زمن — بوقبه‌يی اساطين موجوده آره‌سنه لزومی قدر ديركلر وبوديركلرك اوزرينه كمرلر عقديله غايت متين بر وضعيتده طرح وتأسيس ايتديرديسه‌ده بالاخره معلوم اولميان برسبب اوزرينه تپه‌سی ياريلوب بعض يرلری سقوط ايتديكندن حكومت مصريه طرفندن وارد اولان امر

اوزرینه شیخ الحرم شاهین شجاعی بعد الکشف ایجاب ایدن یرلرینی ییقوب یکیدن یاپدیردی ؛ فی ۸۹۲ سنه §

شاهین شجاعی — قبر سعادته رعایت ایچون هدمی لازم کلان یرلری ییقمزدن اوّل حجرهٔ شریفه داخلنه سو پرندی دوکولمامك تصوریله عارضی بر سقف یاپدیرمش و ختام ابنیـه‌یه دکین عمله‌یی غایت سـسسز بر حالده چالیشدیرمشدر §

حجرهٔ سـعادت — ك شو صورتله تجدید وتشییدی قرق بش سنه قدر بلا تعمیر دوام ایدوب فقط ۹۳۷ سـنه‌سی اواخرنده حجرهٔ مذکوره دیوار غربیسـنده علایم سقوط وخلل کوریله‌رك خاکپای مبرات احتوای سلیمانی یه بیلدیرلمش وشرفصادر اولان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی اوزرینه دیوار شریف مذکوری تعمیر وتشـیید ایچون ایجابی قدر مأمور ومهندس تعیین واعزام قلنمش ایدی ؛ کوندریلان مأمورلر ۹۳۸ ده مدینهٔ منوره‌یه واصل اولوب کمال آداب وتعظیمله دیوار ظاهر الانوار مذکوری کما هو المطلوب احکام وتشیید ایلدکدن صکره حجرهٔ معطره‌نك داخل وخارجنی مجلّا مرمرلرله تفریش وسائر جهتـلرینی یالدیزلایوب نظر دقتی جالب بر صورتده تزیین ایتدیلر وقبهٔ خضرایی قورشـون لوحه‌لرله قاپلایوب مرکز قبه‌ده موضوع علمك باشـنی خالص آلتوندن وسائر محلنی کوموشدن اعمال ایدرك مسافهٔ بعیده‌یی تنویر واضائه ایده‌جك برهیئتده قویدیلر وبو تعمیرده استعمال اولنان عمله‌یی اولقدر تعظیم وتفخیم ایله چالشدیردیلر که حجرهٔ سـعادتده دیوارجی ویانجّار چالیشمقده اولدیغی حس اولنمز ایدی §

تجدید ایدیلان دیوار غربی ۹٤۰ سنه‌سی رهین ختام اولدیغندن اوزرینه ﴿ الا یارسول الله یاخیر رافع * واکرم مبعوثه الی خیر امته * وافضل من یحمی التنزیل بجاهه * ومن هو للمهول اعظم شافع ﴾ قصیده‌سی

وبونك ذیلنه‌ده بسمله وتصلیه‌دن صکره { جدد هذا المکان الشریف السلطان الملك المظفر سلیمان خان بن السلطان سلیم خان بن بایزید خان فخر آل عثمان خلد الله ملکه بمحمد وآله وصحبه وسلم ؛ تاریخ اتمامه شهر جماذی الاخر ؛ فی سنه ۹٤۰ } عباره‌سی یازدیرلمشدر §

تاریخ مذکورك فوقنده و برلوحهٔ مزینه اوزرنده خط تعلیق ایله قطعهٔ آتیه‌دخی محرر ایدیسه‌ده بوقطعه کیمك اولدیغنه ونه‌وقت تعلیق اولندیغنه دائر براشارت کوریله‌مدیکندن مذکور لوحه‌نك واقفی نا معلومدر §

﴿ قطعه ﴾

سریر آرای عمرك زیور دیهم ارسلناك
خدیو لامکان فرمانروای خطهٔ لولاك
نوله کلمیخ باب اقدسك تاج اولسه شاهانه
که سنسین پادشهلر پادشاهی ای شه لولاك

سلطان سلیمان — مرحومك تعمیرات واقعه سندن ۲۹۳ سنه صکره مسجد سعادت قبه‌سنك فوقی منشق اولدیغی باب عالی جانب سامیسنه بیلدیرلمش وتعمیر وتشییدی حقنده صادر اولان فرمان اصابت بیان پادشاهی مدینهٔ منوره طرف اشرفنه امر وتبلیغ ایدلمش اولدیغندن یعقوب اوزرنی فوق الغایه برمتانت ورصانتده تحدیدایتدیلر ، بوعملیاتده دخی حجرهٔ سعادت قبه‌سی اوزرینه طوز طوپراق دوکولمامك ایچون اولا ایکی قبه آره‌سنه عارضی برسقف اعمال ایدلمش وعمله فوق الغایه براداب داخلنده جالیشدیرلمشدر ؛ بو خدمتده اهل مدینه دن برچوق کیمسه‌لر تبرکاً چالیشدیلر ایدی ، کیفیت دربار شوکتقراره عرض وانها ایدلمش اولدیغندن ختام عملیاتده سلطان محمود خان عدلی حضرتلری تبرکاً چالیشان ذواته تقسیم ایدلمك ایچون جیب

همايونلرندن عطايای سنيه كوندرمش وبالحساب بهر ينه ايكيوز اللیشر غروش اصابت ايتمشدر ؛ فی ١٢٣٣ سنه §

مسجد سعادت — بيوك قبه‌سی ١٢٥٣ سنه‌سی خلالنه دكين قورشون رنكنده ايدی ؛ و « قبهٔ بيضا ، قبهٔ زرقاء ، قبهٔ فيحاء » اسملريله ياد اولنور ايدی ؛ پادشاه مشار اليه حضرتلری طرفندن وارد اولان فرمان اوزرينه يشيله بويادیلر ؛ آندن صكره « قبهٔ خضرا » دنيلمش و ١٢٨٩ سنه‌سی قبهٔ شريفهٔ مذكوره‌نك بوياسی سلطان عبد العزيز خان مرحومك امر وفرمانلريله دخی تجديد ايدلمشدر §

باب قبه — قبهٔ خضرانك تپه‌سنده وقبله طرفنده حجرهٔ شريفه قپوسی محاذيسنده اوفق بر قپوجغز وار ايدی ، اولوقتلر بو قپويه قبهٔ بيضاء قپوسی دينور ايدی‌كه ذكر اولنان قپوجغز حضرت عايشه ﴿ رضی الله عنها ﴾ زماننده مشار اليهانك رأيله كشاد ايدلمش اولان پنجره دن عبارتدر ؛ شاهين شجاعی قبور ثلاثه بحثنده ذكر اولنديغی اوزره قبهٔ بيضاء قپوسنی بر تيمور قفس ايله اورتوب آنك آلت طرفنه وحجرهٔ معطره قبه‌سی فوقنده اولان پنجره محاذيسنه ديكر بر پنجره آچوب بوكاده قفس كچيردی ؛ فقط بو پنجره‌يه برده قناد تعليق ايتديكندن اقتضا ايتدكجه بو قنادی آچوب دعا ايدرلر ايدی ؛ زمانمزده باب توبه‌يی آچارلر §

شكل آتی سلطان قايتبای مصری عصرنده « سنه ٨٨١ » شمس بن زمن نظارتيله تجديد اولنان حجرهٔ سعادتك حاصل ايتديكی هيئت اولوب حريق ثانيدن سالم قالديغی جهتله الآن موجود وباقيدر §

بو شكلك خارجنده كورولان اينجه خط عمر بن عبد العزيز دورنده ياپيلان ديوار جديده وداخلاً چيزيلان قالين خط مربعهٔ قبر سعادت ايچون اقدمجه ياپديرلمش اولان ديوار قديمه و بو خطلرك شرق وشمال جهتلرنده تشكيل ايتمش اولدقلری ايكی واسع فاصله دخی بوراسنك حجرهٔ معطرهٔ نبوی داخلندن

اولمديغنه علامتدر ، شمال جهتنده خط موهومله ارائه قلنان موقع مبارك ايسه حضرت فاطمه (رضى الله عنها) والدەمزه مخصوص اولان دولتخانه اولوب مشار اليهانك مرقد منورلرى ذكر اولنان خانه‌نك عرصهٔ مسعودەسندەدركه شكلك اوزرنده موضوع رقملر زير شكلده كوسترلديكى وجهله شكل مذكورك حاوى اولديغى مواقعى ايضاح ايچون بر اشارتدر §

شكل ــ ٢

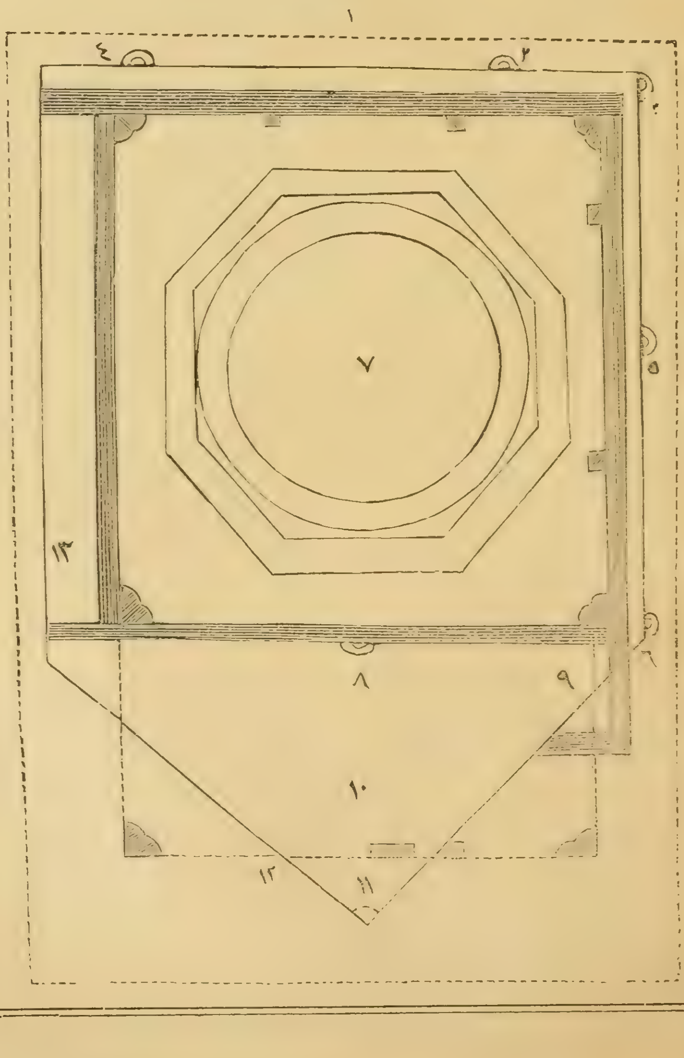

اشارات مخصوصه

نومرو

١ قبله جهتی .

٢ مسمار فضه .

٣ اسطوانهٔ صندوقه .

٤ نصفی داخل ونصف دیکری خارج دیوارده اولان اسطوانه در .

٥ بو اسطوانه ایکی دیواره متصلدر .

٦ بو اسطوانه مربعهٔ قبر سعادت اسطوانه‌سیدر .

٧ حجرهٔ شریفه قبه‌سیدر .

٨ بواسطوانه دیوار ایچنده قالمشدر .

٩ مقام جبریل علیه السلامدر .

١٠ فاطمه (رضی الله عنها) نك سعادتخانه‌سیدر .

١١ اسطوانهٔ شمالیدر .

١٢ اشبو اینجه خط دیوار جدیده اشارتدر .

١٣ بو قالین خط دیوار قدیمه اشارت و شکلك جهات اربعه‌سنی محیط اولان خط موهوم ایسه حجرهٔ معطره شبکه‌سنه علامتدر .

اشبو شکل شمس بن زمن نظارتیله یاپیلوب الآن موجود اولان حجرهٔ جناب رسالتپناهی وضعیتنده اولدیغی شك وشبهه‌دن بری ایسه ده مورخین اسلاف حجرهٔ سعادت خریطه‌سنك صورت تنظیم وترسیمنده اختلاف ایتدیلر واولبابده بش فرقه‌یه انقسامله هر فرقه بر رخریطه چیزوب کندی خریطه‌لرینك صحیح اولدیغنی ایهام ایلدیلر §

فرق مذکوره خریطه‌لرینك هر هانکیسه امرار نظر اولنسه مورخین متأخرین طرفلرندن صحتی تصدیق اولنان سالف الذکر خریطه‌نك قبولی طبیعی وخرائط خمسه‌نك دردنجیسی دخی دیکرلرینه نسبتاً شکل سابقه موافقتی بدیهی

ایسه‌ده بونلرك بشی دخی حجرهٔ سعادت خریطه‌سی اولدیغندن بوراده جمله‌سنك ارائه‌سنی وظائف مبروکه‌دن عد ایلدك §

شكل ـــ ٣

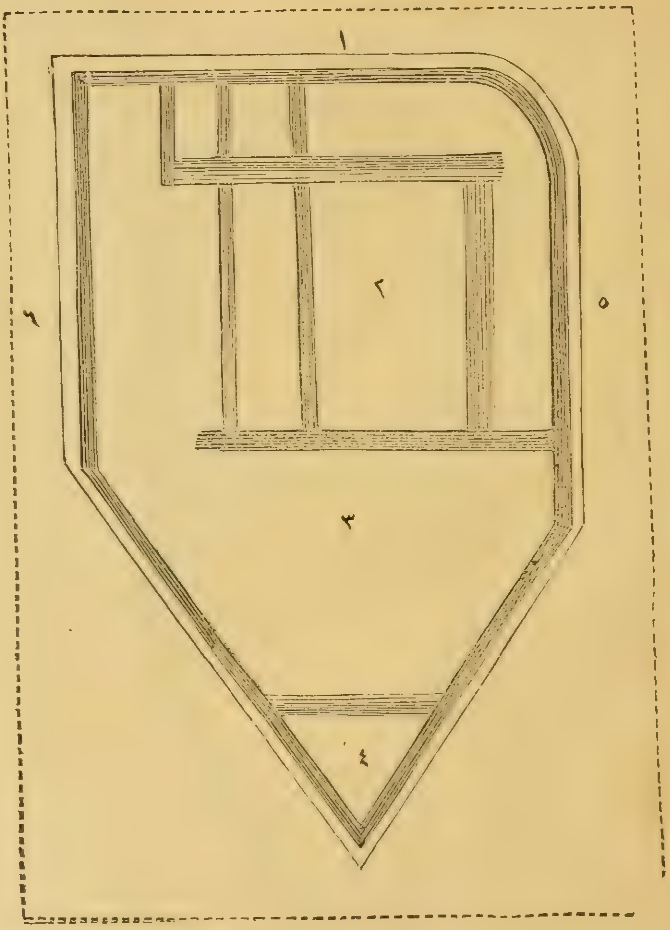

اشارات مخصوصه

نومرو

١ قبله جهتیدر .

٢ حجرهٔ معطره‌در .

٣ قالین خط دیوار قدیمه و کنارنده کی اینجه خط دخی دیوار جدیده علامتدر .

٤ شمال جهتیدر . ٥ غرب جهتیدر .

٦ شرق جهتی اولوب شکلك جهات اربعه‌سنی محیط اولان خط موهوم شبکهٔ

• مبارکه‌یه علامتدر . شکل ٤

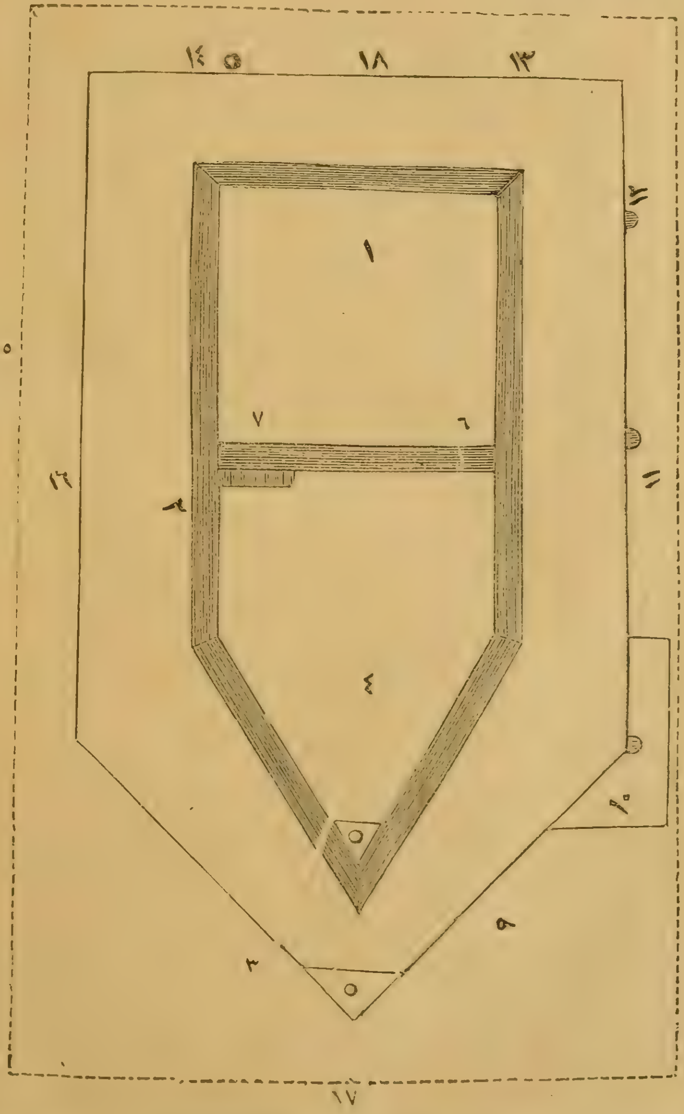

اشارات مخصوصه

نومرو

١ حجرۀ سعادتدر .

٢ ديوار قديم علامتيدر .

٣ مستقبل شرقدر ، باب النبي ايله باب علي بو جهتده ايدى ، مؤخراً

• هدم اولنوب عرصه‌لرى مسجد سعادته قاتيلدى .

٤ حضرت عائشه سعادتخانه‌سنك شام جهتنه ناظر اولان قپوسى بوراده ايدى .

٥ بيت فاطمه‌در .

٥ « «

٦ حضرت عائشه‌نك چكديكى ديوارك علامتى اولوب حجرۀ معطره‌يى

• بو ديوار ايله تفريق ايلديلر .

٧ عمر بن عبد العزيز عصرنده ييقيلان ديواردر .

٩ مستقبل غربدر .

١٠ اسطوانۀ مقام جبريلدر .

١١ مربعۀ قبر شريف اسطوانه‌سيدر .

١٢ جهت رأس النبي علامتيدر .

١٣ مسمار فضه‌در .

١٤ اسطوانه‌در .

١٥ شبكۀ سعادتدر .

١٦ ديوار جديد علامتيدر .

١٧ شمال جهتيدر .

١٨ قبله جهتى اولوب زوجات مطهرات حجره‌لرى بوراده ايدى .

شکل ٥

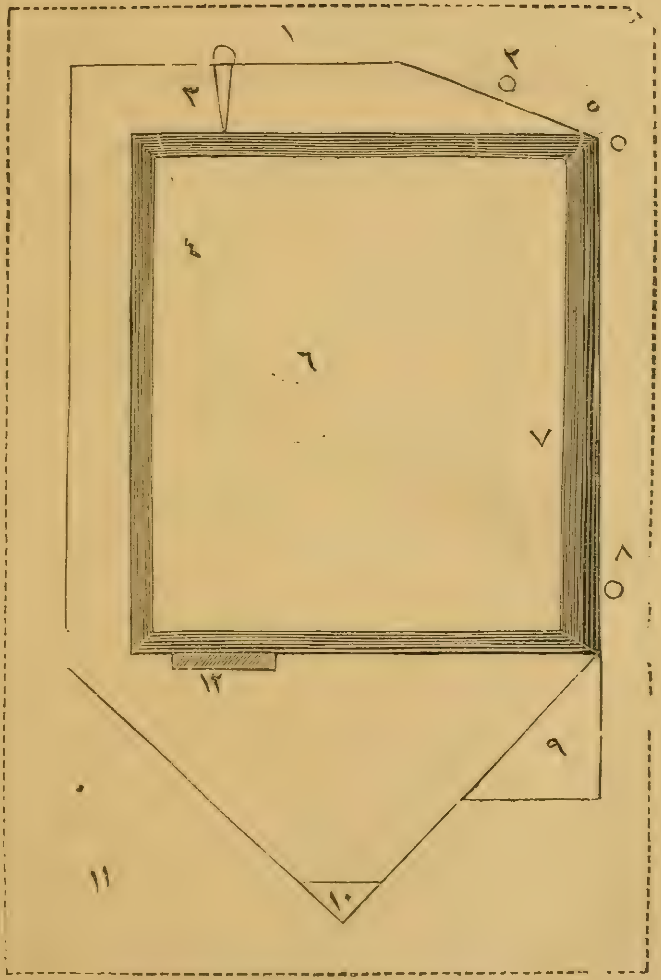

شكل ٦

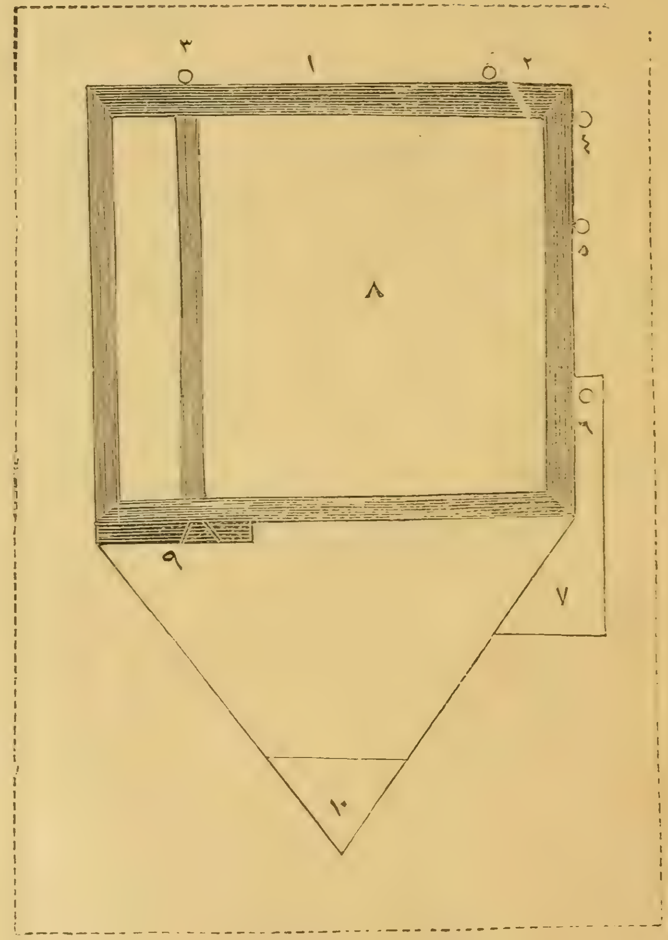

اشارات مخصوصه

نومرو

١ قبله جهتیدر .

٢ مسمار فضه‌در .

٣ نصفی داخل و نصف دیکری خارج دیوارده اولان اسطوانه‌در.

٤ حضرت فاروقك مبارك آیاقلری بورادن کورولمشدر .

٥ اسطوانۀ صندوقه‌در .

٦ حجرۀ سعادتدر .

٧ بر برینه ملاصق اولان ایکی دیواردر .

٨ مربعۀ قبر جلیل اسطوانه‌سی اولوب هیئت خارجیه‌سی مثمندر.

٩ مقام جبریلدر .

١٠ بیت فاطمه‌در .

١١ سقوط ایدن دیوار بوراده ایدی .

١٢ بوراسی شمس بن زمن زماننده منشق اولان محل شریفدر .

بشنجی شکله مخصوصدر .

اشارات مخصوصه

نومرو

١ قبله جهتیدر .

٢ مسمار فضه‌در .

٣ نصفی داخل و نصف دیکری خارجده بولنان اسطوانه‌در .

٤ اسطوانۀ صندوقه‌در .

٥ اسطوانه‌در .

٦ مربعۀ قبر شریف .

٧ مقام جبریلدر .

٨ حجرۀ سعادتدر .

٩ دیوار ایچنده قالمش اولان اسطوانه‌در .

١٠ بیت فاطمه‌در .

آلتنجی شکله مخصوصدر .

شكل ٧

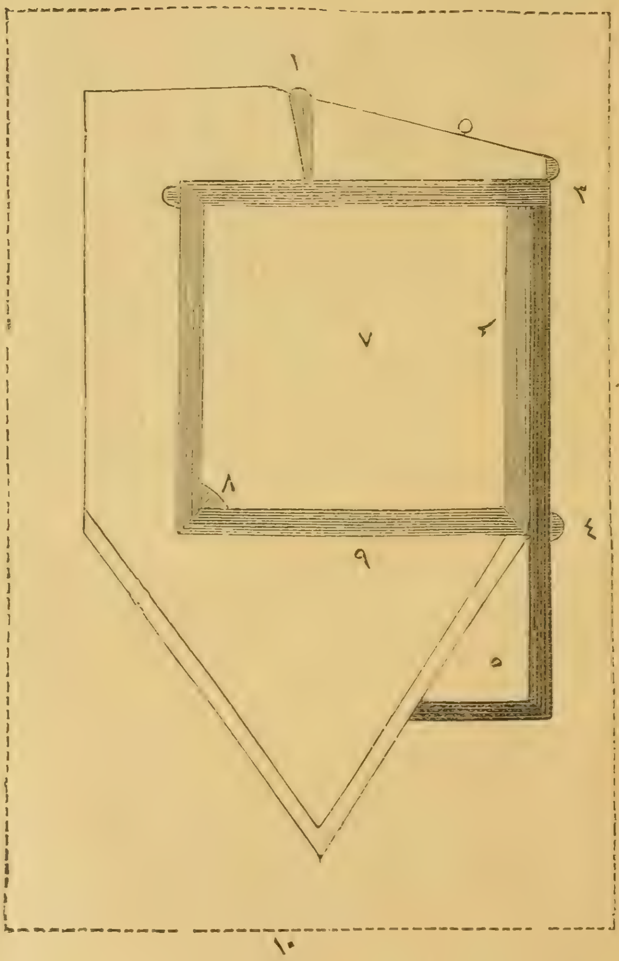

اشارات مخصوصه

نومرو

٢ حضرت فاروقك مواجهه‌سنده اولان اسطوانه‌در .

٣ اسطوانهٔ صندوقه‌در .

٦ ایکی دیوارك ملاصق اولان یریدر .

٤ مربعهٔ قبر شریف اسطوانه‌سیدر .

٥ مقام جبریلدر .

٧ حجرهٔ سعادتدر .

٨ عمر بن عبد العزیز دورنده یپیلان دیواردر .

٩ اشبو قالین خط دیوار قدیمه وانجه خط دخی دیوار جدیده علامتدر .

١٠ شبکهٔ سعادتدر .

بز بوخریطه‌لری « وفاء الوفاء » نام تاریخ عتیق معتبردن بالانتخاب نقل ایتدکدن صکره هانکیسنک صحته مقارن اولدیغنی آکلامق ایچون سلطان عبد المجید خان مرحومك خرقهٔ سعادت جامع شریفنه وضع اولنمق اوزره بالمساحه تصنیع ایتدیرمش وتعمیر آخرده آلنان خریطه‌یه تطبیقاً طرف عاجزیدن اعمال ایتدیریله‌رك حضور عالیٔ حضرت خلافتپناهی یه عرض ایدلمش اولان « مودل » ه مراجعته مجبور اولدق ، که ذکر اولنان مودللردن آلنان حرم سعادت خریطهٔ مسطحه‌سی شکل آتیدن عبارت اولوب بوشکله نظراً امام سمهودینك چیزدیکی یعنی برنجی شکلده کوستردیکی خریطه‌نك صحیح اولدیغنه حکم ایدلسه خطا ایدلمش اولماز §

شكل ٨

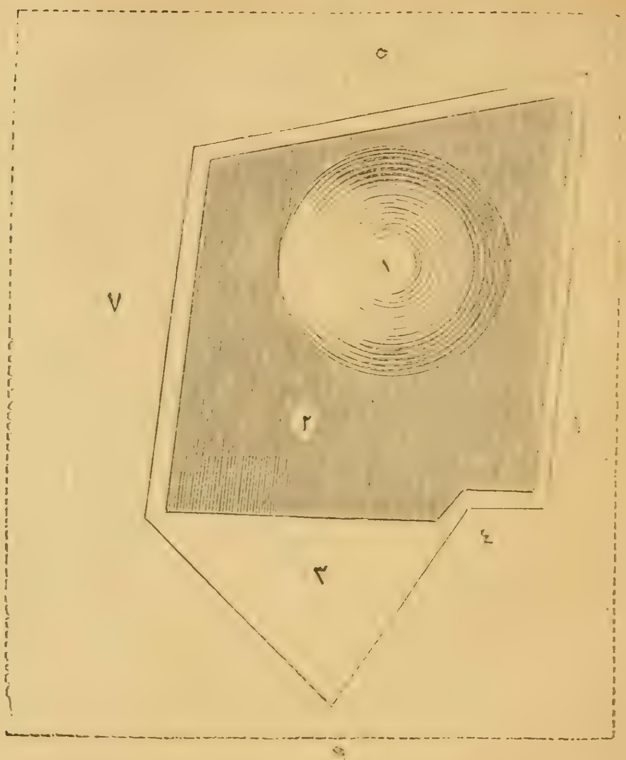

اشارات مخصوصه

نومرو

١ حجرۂ سعادتدر .

٢ خط داخلى ، ديوار قديمه وخط خارجى ، ديوار جديده علامتدر .

٣ بيت شريف فاطمه‌در .

٤ مقام جبريلدر .

٥ قبله جهتيدر .

٧ شرق جهتيدر .

٨ غرب جهتيدر .

٩ شمال جهتيدر .

حجرهٔ سعادتك قورشون ديوار داخلنه آلنديغى — صلحاى ملوكدن ملك عادل « نورالدين شهيد » محمود بن زنكى اقسنقر ، كيجه‌لرى تهجد نمازى قيلار وهر تهجد نمازى عقبنده اوراد مخصوصه قرائت ايدر ايدى ، بركيجه معتادى اوزره تهجد نمازينى بعدالادا وردينى اوقيوب اويقويه ياتدقده رؤياسنده اوچ دفعه كنجور خزانهٔ اعجاز افنديمز حضرتلرينى كورمش وهر دفعه‌سنده اول صاحب الآيات الباهره ﴿ عليه التحية الزاهره ﴾ افنديمز حضرتلرى قيرمزى يوزلى ايكى بد چهره كيمسه ارائه‌سيله (اى نورالدين ! بنى بونلردن قورتار !!!) ديمش اولديغندن اويقودن اويانديغى آنده وزيرى جمال الدين موصلى‌يى كه صلحاى امتدن ايدى ، جلب واحضار وآنك رأى وتدبيرى اوزرينه يكرمى سپاهى استصحابيله فرد آفريده‌يه معلومات ويرمكسزين صوب صوابنماى مدينه‌يه طوغرى ايلغار ايدوب مصردن وعلى قول شامدن قيامنك اون آلتنجى كونى دارالسكينهٔ طيبه‌يه مواصلت ايلدى وبعدالزياره اهل مدينه اساميسنى ثبت دفتر وعلى‌العموم برر بررجلبله توزيع سيم وزر ايتدى §

نور الدين — شهيدك توزيع عطايادن مقصدى ظرف ذيشرف پيغمبريدن قيليقلرى كوسترىلان خائنلرى بولوب جزاى سزالرينى ترتيب ايتمك اولديغندن اخذ صدقه ايچون حضورعاليسنه ورود ايدن ذواتك جمله‌سنى خريطهٔ حافظه‌سنده مرتسم اولان سالف الذكر بد چهره دينسزلرله مقايسه ايدر وبوحريف ملعنت اليفلرى تشخيص ايده مديكنه اظهار تلهف وتأسف ايلر ايدى ؛ وقتا كه اهل مدينه تمام اولوب صدقه اخذينه كلنلرك آردى كسيلدى ، (دها صدقه آلمدق آدم قالمشدر ، آنلريده چاغرك كه صدقه‌لرينى آلسونلر !) ديوب « آرتق كله‌جك كيمسه يوقدر ! اكرچه ايكى نفس نفيس زهادت انيس دها وار ايسه‌ده آنلر مغرب زمين اهاليسندن كمال صدق وعفتله معروف وصفت فقر وديانتله موصوف ايكى عزيز اولدقلرندن اخذ صدقاته تنزل ايتمزلر » جوابنى آلديغندن « يوق يوق ! بهمه حال آنلر دخى

كتيرلمليدر !!! » ارادۀ اصابت افاده سيله اول ايكى پليد ملعنت بديدك دخى احضارينى امر ايتدى ؛ متوطنان دارالسكينه كورديلركه نورالدين حضرتلرى سوزنده مصردر ، چار وناچار اول ديوهيئتلرى احضار ايتديلر ؛ بوحريفلر حضرت پيغمبرك رؤياسنده جناب نورالدينه كوستردیكى خنزيرلره تماميله مشابه اولدقلرندن نورالدين بونلرى آلوب حجرۀ سعادت قربنده كائن اوطه [*] لرينه عزيمت وبو اوطه‌نك اطراف اربعه‌سنه احالۀ جاسوس دقت ايدوب برطاقم كتب نفيسه وبرچوق اشياى غالى بها كوردى ويانده بولنانلرك حسن شهادتلرينه قولاق ويرميه‌رك اوطه‌نك حصيرينى رفعله عميق برلغم ! بولدى كه بولغم تحت التراب حجرۀ سعادته منتهى ككيشجه بريول ايدى !!! ؛ سادات مدينه‌كه اول ايكى پليد شناعت بديدك حسن احوالنه شهادتله مدح وستايش ايدرلر ايدى ، بوحالك وقوعندن محجوب وشرمنده اولديلر وباشلرينى آشاغى اكوب سويليه‌جك سوز بوله‌مديلر ؛ جناب نور الدين اول ايكى خبيث بدآيينى بالذات استنطاق ولغمك سبب حفرينى استفساره تشمير ساق ايدوب فقط حريفلر مصرّانه انكار ايتدكلرندن كنديلرينى تهديد وحقيقت ماده‌ينى باى‌حال اخبار ايتملريچون ضرب شديد ايله اشكنجه ايدلملرينى امر واراده ايلدى ؛ مغربيلر آكلاديلركه طوغريسنى سويلمينجه منكنۀ شكنجه‌دن قورتولوش يوقدر ، سر آغاز كلام اولوب « بز مغرب زمين مشركلرندنز ! الآن اسلام دكلز ! اسقاط فريضۀ حج وزيارت مرقد صاحب المعراج حيله‌سيله مدينۀ منوره‌يه كلوب بوحجره‌ده اقامتى اختيار ايتدك ، مقصديمز نعش سعادت نقش محمدى‌ينى چالوب مغرب زمينه كتورمكدر !!! بو اوغورده نقدر پاره صرف واستهلاك ايلدك ايسه مغربيلر مع زيادة كوندرديلر ! كوردك كه مال صرفيله اهل مدينه‌يى اغفال ممكن دكلدر ؛ صدق ووفا قيافتنده كورونمك ايچون ازار ذهادت كيوب پردۀ ملعنته بوروندك وبوصورتله اهالى‌يى اغفاله موفق اولوب

[*] « رباط العجم » ابنيه‌سى بو اوطه‌نك عرصه‌سى اوزرنده ايدى .

ایشـیمزی کورمکه باشـلادق ! کیجه‌لری حفر لغمله امرار وقت ایدر ، کوندوزلری لیالاً قازدیغمز طوپراغی طوبره‌لره طولدیره‌رق زیارت صنیعه‌سیله بقیع الغرقد مقبره‌سنه کیدوب دوکردك ! قبر سعادته تقرب ایتدیکمز کیجه آسمانده رعود وصواعق صدالری ظهور وبزی بی راحت وشـعور ایدرك فنا حالده قورقوتدی ! صباحیسی دخی تشریف همایونکز خبری آلنـدی !!! حقیقت حال ایشته بوندن عبارتدر » دیدیلر §

نور الدین — حضرتلری بوسوزلری کوش حیرت واضطرابله دیکله‌یوب ختامنده اساله دموع رقت ومغربیلرك قتل واعداملرینی امر واشارت ایتمکله حریفلری بلا توقیف شبّاك شریفه آلتنده اعدام و حجرهٔ سـعادته سوء قصد ایدنلرك جزای اعدامه مستحق اولدقلرینی ایهام ایلدیلر §

علاوه — محرر الحروف بعض ذواتدن ایشتدمکه نور الدین شهید اول وقت بر فنار ایقادیله داخل لغمه اینوب منتهای حفره‌یه قدر کیتمش و حتی بوراده براز طوپراق ییقیلوب ید سـعادت مد اولندیغندن بعدالتقبیل عودت ایلمشدر ؛ زهی سـعادت ابدی ! زهی عنایت سرمدی ! §

نور الدین — حضرتلری اول بدبختلری بعد الاعدام مطاف کرو بیون اولان حجرهٔ شریفه اطرافندن سطح آبه دکین ترابی ازاله وطوپراغی چیقاریلان محل درین برخندق اولدیغندن بوخندق عمیقه رصاص مذاب اساله ایتمش یعنی مرقد سعادت اطرافنه صوظهور ایدنجه‌یه قدر قیرطولانی برخندق قازدیروب بوخندکك ایچنی اریتمش قورشون ایله طولدیروب حجرهٔ سعادتی سور رصاص داخلنه آلمشدر ؛ فی ٥٥٧ سنه §

بوقصه‌یی مورخ جمال الدین مطری دخی صورت دیکرله نقل ایدوب فقط مرقد سعادت اطرافنه چکیلان قورشون دیواری ذکر ایتمامشدر ؛ جمال الدین مطرینك نقلنه کوره بشیوز اللی یدی سنه‌سی سلطان نور الدین

محمود بن زنكى بن اقسنغر بيك آتلو ايله بغتةً مدينهٔ طاهره‌يه دخول ايدرك آنفاً تعريف اولنديغى وجهله توزيع عطايا ايدوب فقط رؤياسنده كوستريلان ديو هيئتلره مشابه بركيمسه كوره‌مديكندن (دها صدقه آلمدق كيمسه وارميدر ؟) ديمش وسادات مدينهٔ منوره‌دن « ديار عشره داخلنده يعنى حجرهٔ شريفه‌نك جهت قبليسنه مصادف اولان دارآل عمر منزلنده ساكن ايكى مجاور وار ايسه‌ده بونلر صدقه آلمامقله معروف وصفت زهدوصلاحله موصوف اولدقلرندن بورايه كلمزلر » جوابنى آلديغندن مرقوملرى جبراً احضارايله اجراى شكنجه‌يه ابتدار ايدرك نعش سعادت نقش جناب رسالتپناهى‌يى كندى ديارلرينه نقل وايصاله برچاره بولمق مأموريت مخصوصه‌سيله مشركين مغاربه متعصبلرى طرفندن كوندرلمش اولدقلرينى آكلايوب مسجد شريفك ديوار شرقيسى اوكونده بويونلرينى اورمش و بعده حريفلرك ديار عشره داخلنده كائن دار آل عمر منزلنده برقويو حفريله قازدقلرى لغمك طوپراغنى بوقويويه طولديردقلرينى دخى ظاهره چيقارمشدر §

مطرينك بو روايتى دخى نور الدين شهيدك مدينه‌يه وصولنى اشعار ايدر ايسه‌ده مغربيلرك ساكن اولدقلرى رباط [*] اليوم رباط عجم ديمكله متعارف اولديغنه باقيلور ايسه اولكى روايت صحتجه دها اقربدر §

مدينه اهاليسندن بعض اصحاب وقوف (نور الدين شهيد توزيع عطايا ايچون اهل مدينه‌يى جلب و احضار ايتديكى وقت شيمدى « باب الضيافه » اطلاق اولنان حصار قپوسى اوكونده كائن ميدانه ركز خيامله برده ضيافت ويرمش ايدى ، مؤخراً بورايه « دار الضيافه » تسميه ايدلدى) تعريفيله مشاراليهك مدينه‌يه ورودينى بالاده تفصيل اولنديغى وجهله حكايت ايدييورلر ايسه‌ده نور الدين شهيدك ضيافت اعطاسى ومحل مذكوره « دارالضيافه »

[*] مشيخت دائره‌سى يعنى شيخ الحرم قوناغى بورباطك عرصه‌سى اوزرنده در .

اطلاقی صحیح دکلدر ؛ عزیزیه منارەسنك جهت شامیسنده « دار الضیافه » اطلاق اولنور بر محل مشهور وار ایسەده بوراسی نور الدین شهیدك اعطای ضیافت ایلدیکی محل اولمیوب عبد الرحمن بن عوف حضرتلرینك متصرف اولدیغی سعادتخانه عرصەسیدرکه مهماننواز امت (علیه افضل التحیة) افندیمز حضرتلری مسافرین وارده‌یی بوخانهٔ شریفده اطعام بیوردقلری اجلدن اودار سعادت مدار عرصەسنك اسمی « دار الضیافه » قالمش وبو محلدن مرور ایدن جاده مدینهٔ متیمنه حصارینك او جهتده بولنان قپوسنه منتهی بولنمش اولدیغندن مذکور قپویه دخی « باب الضیافه » نامی ویرلمشدر §

ابن النجار — مسطر پیرای صحایف اخبار اولدیغی بغداد بهشت آباد تاریخنده نور الدین شهید وقعەسنه شبیه برحکایه نقل ایدوب دیرکه : زنادقهٔ شناعت ، افکار عبیدیین زماننده مصر ملکنی اضلال ایچون ترتیب دسایس واحتیاله ابتدار ایله برکون « پادشاهم ! اکر برچاره بولونوبده حضرت پیغمبرك وابوبکر وعمر (رضی الله عنهما) نك اجساد شریفەلری مصر ذات الاهرامه نقل ایدلمش اولسه ! کبار ممالك اطراف و اشراف بلاد اکناف ؛ آرزوی زیارت الجاسیله بو طرفه کلور و سواد معظمهٔ قاهره بو جهتله تکیه‌کاه انام واستنادکاه اسلام اولورایدی !!! » دیدیلر ؛ ملك بلاهت بدیدایسه القاآت زنادقه‌یی حسن تلقی وقبول ایدوب داخل مصرده برتربهٔ مزینهٔ نفیسه تأسیس وجسد شریف پیغمبرینك بومزین تربه‌یه نقل ودفن ایدلمسنی تصویب ایدرك اخص بندکانندن ابو الفتوحی مدینهٔ منوره‌یه ارسال و بای حال نعوش ثلاثهٔ محترمه‌یی آلوب مصره کتورمسنی امر و استعجال ایلمش ایدی ؛ ابو الفتوح مدینه‌یه مواصلت ایتدیکی وقت سادات اهالی‌یه مافی الضمیرینی اثنا ایدر سوزلرله مقتضای مأموریتنی ایفایه چالیشەجغنی بیان وتلمیح ایدوب مدینه‌یه ورودینك سببی ندن عبارت اولدیغنی بیلدیردی ایسەده دوراندیشان اهل مدینه ایشی بردن بره میدانه چیقارمامق وفقط اهالی‌یی ضمناً ابو الفتوحك

مأموريتندن آكاه وخبردار ايتمك ايچون مشاهير قرادن « زلبانى » مرحومى جلبله برعشر شريف تلاوت ايتمسنى رجا ايتديلر وزلبانى مرحوم دخى (اكر عقدعهد ايتدكدن صكره عهدلرينى بوزوب دينكزه طعن واحكام اسلامى تعييب ايدرلرايسه اول اهل كفرك رؤساسنى قتل ايدك كه آنلرك عهدوپيمانده ثباتلرى يوقدر ، شايدكه آنلرك شرك وطعندن رجوعى اوله ، شـول قوم ايله قتال ايتمزميسكز ؟ كه عقد صلحى نقضله بنوبكره اعانت ايتديلرودار الندوه‌ده جمعيت واتفاقله پيغمبر عليه السلامى مكه‌دن اخراجه قرار ويرديلر ، ياخود يهوديلر مدينه‌دن اخراجه سعى ايتديلر ، حالبوكه آنلر اولكى كره نقض عهد ومقاتله‌يه بدأ ايتديلر ، آيا سز آنلرله محاربه‌دن قورقارميسكز ؟ الله تعالينك عقابندن قورقمق دها احق واليقدر ! ايمدى سز مؤمنلر ايسـه‌كز قتال امرينى ترك ايتمك) مفاد جليلنى شامل اولان ﴿ وان نكثوا ايمانهم من بعد عهدهم وطعنوا فى دينكم فقاتلوا ائمة الكفر انهم لا ايمان لهم لعلهم ينتهون الا تقاتلون قوماً نكثوا ايمانهم وهموا باخراج الرسول وهم بدؤكم اول مرة اتخشونهم فالله احق ان تخشوه ان كنتم مؤمنين ﴾ كريمهٔ منيفه‌سنى قرائت ايلديلر ايدى §

حضار « زلبانى » مرحومك اوقودينى عشر شريف مفادندن ابو الفتوحك سبب ورودينه كسب اطلاعله برچوق قيل وقال ايتديلر ومدت مديده منازعه ومناقشه‌دن صكره ابو الفتوحك قتلنه قرار ويرديلر ؛ فقط برطاقم ذوات دور انديشلك ايده‌رك « حجاز قطعهٔ مقدسه‌سى حكومت مصريه اداره‌سـنده‌در ؛ اكر ابو الفتوحى قتل ايدرايسه‌ك ، ملك مصرك غيظ وحدتنى وسكنهٔ دار السكينه‌ينى تربيه ايچون عساكر مورشمار سوق ايتمسنى دعوت ايتمش اولورز ! بزه قالور ايسه ابو الفتوحى صفر اليد اعاده ايلمك اولادر) ديدكلرندن جماعت ابو الفتوحك قتلندن صرف افكارله طاغيلديلر وهر برى برطرفه چكيلوب اوته‌ده بريده اوبك اوبك جمعيتلر عقديله اولبابده نه ياپيلمق اقتضا ايده‌جكنى استشاره‌يه مبادرت ايلديلر ايدى §

ابو الفتوح ، بو حالی کورونجه عقلی باشنه طوپلایوب « اللهدن قورقمق البته قوللرندن احتراز ایلمکدن ایودر ؛ بوندن صکره ملك مصرك بو کیفیت شنیعه ایچون نی تلف ایده‌جکنی دخی بیلسم ، اجرای مأموریته جرأت ایده‌میه‌جکم!!! » دیدی واولقدر اظهار خاجان واضطراب ایلدی که مجلسدن نه صورتله چیقوب کیتدیکنی بیله‌مدی ؛ مع مافیه میدانده ملك مصرك تسکین غیظ وحدتنه سبب اوله‌جق برحکمت ظهورینی اضطراب فوق العاده ایله آرزو ایدر ایدی ؛ جمعیت اهالی طاغیلدقدن ایکی ساعت صکره ، عظیم ومدهش ، برفورتنه ظهوریله یثرب زمین اهالیسنی بی عقل وشعور ایتمش وحتی کرهٔ زمین حرکت ایدرك طاغلرده ، چوللرده یورویوب کزمکده اولان حیوانلری بربرینه چارپوب برچوغنی هلاك ایلمش اولدیغندن کیفیت ابو الفتوحه باعث انشراح وتسلیت اولوب « ملك مصره بو وقعهٔ مدهشه‌یی عرض وتعریفله بیان معذرت ایدرم » دیوب بلا تأخیر عودت ایلدی §

اخطار — حجرهٔ معطره‌یه هرنه وقت سوء قصد ایدلمش ایسه مدینهٔ منوره‌ده مدهش زلزله‌لر ، مخوف فورتنه‌لر ، ظهور ایتمشدر ؛ واقعا نار منذر حجاز وقوعندن صکره حجرهٔ سعادته سوء قصد وقوعبولمدقجه اویله احتراز اولنه‌جق فورتنه ، حرکت ارض ، وسائر مخوف برحالك ، وقوعی تاریخجه مثبت دکل ایسه‌ده هرنه وقت حجرهٔ شریفه‌یه سوء قصد اولنمش ویاخود حضور سعادتده مخل ادب برحال وقوعبولمش ایسه ، یابیوك برزلزله وقوعبولمش ، یاخود مدینه اهالیسنی ایقاظ ایچون قورقونج فورتنه‌لر ظهور ایتمشدر ؛ اك صکره واقع اولان زلزله ۱۲۹۶ سنهٔ هجریه‌سی محرمنده برکونده اوچ کره شدتلیجه وقوعبولوب اهالی‌یی فوق الغایه تلاش واضطرابه دوشورمشدر ؛ بونك سببیده حجرهٔ معطره نائب الحرمی تحسین آغانك حجاز ولایت جلیله‌سی والیسی اولوب سنهٔ مرقومه‌ده لاجل الزیاره مدینهٔ منوره‌یه کیتمش اولان حالت پاشا مرحومه عرض خلوص ایچون حضور عالیٔ پیغمبریده

بیوك بر كستاخلغه جرأت ایتمش اولمسیدر ؛ چونكه حالت پاشانك توجه فوق العاده سنه مظهر اولدیغی فكر خامیله « پاشا حضرتلری ! دائرهٔ دولتلری خلقی علی العموم مخلص ومعتقد كورنیورلر ، حرم آصفانه‌لری حقنده آلنان معلومات دخی بوم‌كرده در ؛ بویله برفرصت هروقت اله كچمز ، مساعده بیوریلور ایسه حرم عصمت توأم كریمانه‌لری خلقنی دخی حجرهٔ معطره‌یه ادخال وزیارت مستلزم المغفرت پیغمبری شرفیله مبتهج البال ایده‌لم » دیمش وحالت پاشانك « قادینلر حرمت ورعایت امر معتناسنده قصور ایدرلر ، خارجدن زیارت آنلر ایچون دها خیرلودر » طرزنده ادارهٔ لسان ایتمسنه « یوق یوق ، بوراجه عادتدر ، قادینلر آبدست آلوب كلیرلر وداخل حجره‌یه كیروب زیارت ایدرلر ، اصول بلده‌یه موافقت بیورسه‌كز فنا ایتامش اولورسكز » جوابیله استحصال موافقت ایلمش اولدیغندن سنهٔ مرقومه محرم الحرامی اوائلنده بركیجه ساعت درتده حالت پاشانك حرم دائره‌سنده نقدر قادین وار ایسه جلب ایدوب حجرهٔ معطره‌یه ادخال ایله برر برر زیارت ایتدیردی ؛ مكر بوقادینلرك ایچنده حائض دخی وار ایمش ، تحسین آغانك مقصدی اگرچه قادینلری شرف زیارته مظهر ایتمك ایدیسه‌ده حجرهٔ سعادته حائض قادین ادخالی غیر جائز اولدیغنی بیله‌مدیكندن زیارت مقصدیله حجرهٔ معطره‌یه ادخال ایده‌جكی قادینلرك ایچنده حائض قادین اولمامق لازم كله‌جكنی اخطار ایتمدی ، آنك ایچون زیارتك ایرتسی كونی علی الصباح یكدیكری متعاقب اوچ دفعه قوتلیجه برزلزله اولوب اهالی بربرینه دوشدی ؛ بالاخره كیفیت میدانه چیقمش اولمغله حالت پاشا محقر برصورتله مدینه‌دن چیقاریلوب مكه‌یه كوندرلدی !!! ایش بوقدر قالسه ، ینه خفیف بر تأدیب دنیله بیلور ایدی ! بو زیارتدن حالت پاشایه او قدر پریشانلق توجه ایتدی كه وفاتی متعاقب دائره‌سی خلقی بتون بتون محو ومضمحل اولوب هر بری برطرفه طاغیلدی !!! §

اوت ! حضور سعادتده بی ادبلك ایدنلر درعقب محو وپریشان اولورلر !
حالت پاشانك اضمحلالنه سبب اولدیغی ایچون تحسین آغانك محاکمه‌سی ایسه
حکیم الانبیاء حضور عالیسنده اجرا اولنسه کرکدر ! §

غریب جسارت — حرم سعادت شیخ الخدمه‌سی شمس الدین زماننده
بر طاقم حلبلیلر ابوبکر الصدیق ایله عمر بن الخطاب ﴿ رضی الله عنهما ﴾ نك
نعش مغفرت نقشلرینی چیقاروب مملکتلرینه کتیرمك اوزره برکیجه اشاغیده
تعریف اولنه‌جغی وجهله مسجد سعادته کیرمشلر وفقط هپسی بردن یره
باتوب محو ونابدید اولمشلردر §

ریاض النضر — مؤلفی محب طبری ، هرون بن شیخ عمر بن زعنیدن نقلاً
براعه کذار روایت اولوب دیرکه : حرم نبوی شیخ الخدمه‌سی شمس الدین
صواب اللمطی بالذات دیمشدرکه « مدینهٔ منوره والیسی خواصندن بر دوستم
وارایدی ، حکومتجه اولان ایشلرینی بوذاتك عهدهٔ حمیتنه حواله ایدردم ؛
برکون حجرهٔ فقیرانه‌می تشریفله (بوکون حلبدن برطاقم حریفلر کلوب
شیخین مکرمین ﴿ رضی الله عنهما ﴾ حضراتنك جسد لطیفلرینی چیقاروب
حلبه کتورملرینه مساعده اولنمسنی رجا وبویولده امیر مدینه‌یه ایستدیکندن
زیاده پاره اعطاسیله اخذ رخصت ایلدیلر) دیدی وسوزینی بتوردر بتورمز
والی طرفندن بر مباشر کلوب « بیورك سزی امیر مدینه ایسترلر » افاده‌سیله
بنی آلوب نزد والی یه کتیردی ؛ وقتا که حکومت دائره‌سنه کیردك ، والی
بنی کوردی وکمال تأکید ایله « ای صواب ! بوکیجه مسجد سعادت قپوسنی
بر طاقم کیمسه‌لر چاله‌جقلردر ، هرنه‌وقت قپو چالینور ایسه آچوب دق باب
ایدنلری ایچری آلملی و هرنه یاپارلر ایسه اعتراض ایتمیوب سکوت ایتملیسین »
امرینی ویردی ؛ بن اوکیجه حجرهٔ سعادتك برطرفنه اوتوروب کمال حزن وغم
ایله آغلر وبوایشه برچاره بولمق تصور شعور فرساسیله دریای فکر وحیرتده

سباحت ايلرايدم ؛ ياتسو نمازى عقبنده اصول جاريه وجهله غلق ابواب ايتدكدن
صكره حجرهٔ سعادتك برطرفنه اوتوروب آغلامغه باشلادم ؛ كيجه يارسى والى
قوناغى محاذيسنده بولنان باب السلام چالندى ، آلديغم امراوزرينه قپويى آچوب
قنادى آرقه‌سنه طوردم ، برطاقم حريفلر ايچرى كيروب قپويى قپاديلر ، برر برر
صايدم ، تمام قرق كيمسه اولوب آرقه‌لرنده آلات حفريه ايله مملو برر ايكيشر
زنبيل وار ايدى ؛ طوغريجه حجرهٔ سعادته توجه ايتديلر ، وقتاكه باب السلام
مناره‌سى حذاسنى كچوب منبر سليمانى پيشكاهنه تقرب ايتديلر ، زمين مسجد
ياريلوب حريفلرك جمله‌سنى آلات وادواتلريله برابر بلع ونابديد ايلدى ،
ياريلان موقع تكرار برلشديكى زمان يره باطان حريفلردن برينك البسه‌سنك
نصفى زمينك خارجنده ونصف ديكرى داخلنده قالديغندن اوراسنك محل
انشقاق زمين اولديغنه من قبل الحق اشارت ايلدى [١] ؛ مدت مديده كذرانندن
صكره والى بنى جلب واحضارله « سكا برطاقم كيمسه‌لر كوندردم ايدى كلديلرمى ؟ »
سؤاليله استكشاف حال ايتمسنه « اوت ! كلديلر ، فقط يرياريلوب جمله‌سنى
يوتدى !!! » ديديكم وقضيه‌يى بالاطراف نقل وحكايه ايلديكم جهتله همان
صچرايوب مسجد سعادته كيتدى وخارج زمينده قالان لباسپاره‌يى رؤيت
ومشاهده ايله ماجراى واقعه‌يى آكلايوب « اكر بوكا دائر برسوز ايشيديلور
ايسه سنى اعدام ايدرم » تهديديله كيفيتك كتم واخفا ايدلمسنى توصيه ايلدى §

بوحكايه‌يى ابومحمد بن عبدالله بن مرجانى دخى اثر خامه‌سى اولان مدينه
تاريخنده يازوب مسجد شريفك بلع ايتديكى حريفلرك اون بش ياخود يكرمى
كيمسه اولدقلرينى درميانله « بن بابام عبدالله بن ابى محمد المرجانيدن ايشتدم ،
او دخى باباسى محمد المرجانيدن ، محمد المرجانيده حجرهٔ شريفه خادملرندن
ايشتمش ايدى ، بالآخره ناقلندن بنده بالذات استماع ايلدم » روايتيله حكايهٔ
سالفه‌يى تماميله نقل وبيان ايلمشدر §

[١] مدينه اهاليسندن بعض ارباب وقوف اوكيجه بوكيفيتك هاتفدن برصدا ايله خلقه
دخى بيلديرلديكنى خبر ويريورلر .

ابو محمدك نقلی عدد رجال جهتیله اگرچه محب طبری روایتنه مباین کورینور
ایسه‌ده قول اول بالذات شمس الدین صواب اللمطیدن منقول بولندیغنه مبنی قول
ثانی‌یه مرجحدر §

طریقت محمدی مؤلفی ، جناب صوابك افاده‌سـنی محب طبری روایتیله
کتابنده نقل وحکایه ایتدکدن صکره مدینه والیسنك نه‌صورتله وفات ایتمش
وجناب صوابه دها نره‌لردن مهاجمه ایدلمش اولدیغنیده غایت واضح برصورتده
خبر ویرییور ؛ مؤلف مومی الیهك تحقیقنه کوره مدینه والیسی بو وقعه‌یی
متعاقب جذام علتنه کرفتار و اعضای وجودی پاره پاره اولدیغی حالده عازم
دار البوار اولمشدر §

مسجد سعادت — داخلنده ییره باتوب نابدید اولان حریفلری حلبدن
ارسال ایتمش اولان ظاهمهٔ زنادقه بو وقعه‌یه واقف اولدقده جناب صوابی اتلاف
ایچون برطاقم خونیلر کوندرمشلر ایدی ؛ بو حریفلر جناب صوابی نهایتجه
برمجلسه دعوت ومبارك لسانی قطعه قـدر جرأت ایله برمدت ابراز علایم
فرح ایتدیلر ایسه‌ده حضرت پیغمبر رؤیاسـنده صوابك لسانی مسح ایتمش
وصوابك دیلی معجزهٔ نبوی اثری اوله‌رق ینه اولکی حالنـه رجعت ایله
لاقیردی ایتمکه باشـلامش اولدیغندن مشار الیهك لسانی قطع ایدنلرك فرح
ومساری مبدل غم واندوه اولمشدر §

فرقهٔ زنادقه — متجاسر اولدقلری اهانتی ممالك اطراف اهالیسندن
ستر واخفا ایچون حضرت صوابك وجود مسعودینی خریطهٔ حیاتدن قالدیرمق
افکاریله مشار الیهی ینه بردوزاغه دوشوروب محبسه آتدیلر وجسم مبارکنی
قابل التیام اولمیه‌جق جریحه‌لرله خورد وخاش ایلدیلر ایدی ؛ حالبوکه طبیب
دردمندان امت ﴿ علیه افضل التحیه ﴾ افندیز حضرتلری جناب صوابی هم

محبسدن چیقارمش، همده وجودنده ضرب وجریحه اثری براقامش اولدیغندن وقعهٔ جاریه‌نك ستر واخفاسی ممكن اوله‌مامشدر !!! §

مدینه والیسی دخی صوابك کوستردیکی لباسپاره‌یی کسه‌رك خلقدن کیزلمك ایستدی ایسه‌ده کندیسی درکه نشین دوزخ اولدیغی صره‌ده حضرت صواب زمینك یارلدیغی موقعی بلدهٔ مبارکه اهالیسنه ارائه و کیفیتی بیان و تعریف ایلدیکندن خلق اوموقعه برطاش وضع ایتدیلر وقبر سعادت زیارتنه کلان زواره دخی اوراسنك محل انشقاق اولدیغنی بیلدیردیلر ؛ کیدرك ذکراولنان طاش دکشدیرلمش ونهایت وهلةً کوزه چارپمق یعنی سائر مرمرلردن فرق اولنمق ایچون صاری یه مائل سماکی برمرمر وضع ایدلمشدر §

بومرمر زمانمزده دخی موجود اولوب اهل مدینه‌دن هانکیسنه سؤال اولنسه بلا تفکر کوستریر ایسه‌ده حرم سعادت مرمرلکنده آ کا بکزر دیکر برطاش اولمدیغی جهتله زید وعمرودن سؤاله بیله حاجت یوقدر ؛ طاشی کورمك ایستیان زوارك باب السلامدن کیروب مواجههٔ سعادته کیدن مرمرلکده وباب السلام مناره‌سیله منبر سلیمانی ما بیننده آره‌مسی اقتضا ایدر §

روضة الابرار مؤلفی بلقای شام نواحیسندن (کرك) اسمیله موسوم اولان قلعه حاکملرندن (ارطاط) اسمنده‌کی لعینك دخی جسد مطهر نبوی یی سرقت زعم محالیله مدینهٔ منوره‌یه برچوق ملاعین کوندردیکنی نقل ایدرکه ، کرك سوریه ولایتی داخلنده بلقا سنجاغنه ملحق آلتی بیکی مسلمان ایکی بیکی خرستیان اولمق اوزره سکز بیك نفوسی شامل برقصبه‌در ؛ بوقصبه‌نك مرکزی بلقانك جنوب جهتنده نابلسه بش آلتی قوناق مسافه‌ده کائن کرك قریه‌سیدر ؛ اراضیسی محصولدار ومنبت ایسه‌ده اهالیسی عشایر غیرمتمدنه‌دن اولمق حسبیله احوال عمومیه‌سی مضبوط اولمیوب اهالینك اداره‌سی قائممقام نامی ویرلمش اولان شیخه محولدر ؛ بوقریه مصر وحجاز قافله‌لرینك ممرنده

وطبیعی مستحکم برموقعده بولندیغندن اوائلده مرکز تجارت ایدی ؛ صلیبیون ، برچوق استحکاملر ایله تحکیم وایوبیلر بونلری اعمار وترصین ایدرك فوق العاده معمور بر حاله کتیرمشلر ایدی که بومعموریتك اثری اولمق اوزره مملکتك بعض قلعه‌لری الآن موجود در §

ارطاط ، ٥٧٨ سنه‌سی مرقد نور مؤید حضرت سید البشری نبشله نقل جسد مطهر هوس خامنه دوشه‌رك زیر حکمنده اولان (کرك) قلعه‌سنده برطاقم مراکب صغیره اعمال وبراً یوروته‌رك بحر قلزمه ایصال ایتدی وبومراکبده بالاستخدام ایجابنده مدینة الرسوله اعزام اولنمق ایچون اوچیوز اللی نفرده شقیٔ بدکردار کوندردی ؛ مقصدی جسد مطهرهٔ جناب رسالتپناهی‌یی ینبعه واوردان کندی مملکتنه ایصال ایتمك ایدی ؛ مراکب مذکوره ینبع لیمانه واصل وبوافکاره موافقت ایتمش اولان اشقیای عربانیه ایله برجمعیت عظیمه حاصل اولدقده مراکب مشروحه‌یی لیمانده اداره‌یه کافی نوبت کذار قالوب قصوری برر برر مدینهٔ باهر السکینه طرفنه عزیمت ایتدیلر وکیدرك برنقطه‌ده اجتماعله ایلرولمکه باشلادیلر ؛ بوخبر دهشت اثر اهل مدینه ساداتی مسامعنه واصل اولدقده کیفیتی حرّانده ساکن اولان ملك صلاح الدینه عرض واشعار وسریعاً بوکا برچاره بولمق اهم اموردن اولدیغنی بیان وتذکار ایتدیلر ؛ صلاح الدین بو وقعه‌دن متأثر اولوب مقتضاسنك ایفاسی خصوصنه تشمیر ساق اهتمام اولنمسی امرنده مصر نائبی حسام الدین سیف الدوله‌یه فرماننامهٔ مخصوصه ارسال وسیف الدوله حسام الدین دخی لؤلوی حاجب قوماندا سیله تهیه وتجهیز ایتدیکی شیردلانی صوب صواتمای مدینه‌یه سوق وتسریبه استعجال ایتمکله لؤلوی حاجب مدینهٔ باهر السکینه‌نك برمرحله خارجنده جمعیت اشقیایه بالتصادف ترتیب صف عدو شکار وتندباد هیبتیله معندین عربی پریشان وتارومار ایلدیکندن مخاذیل اشقیا تاب آور مقاومت ومقابله اوله‌میه‌جقلرینی فهم وادراکله صعب المرتقا برجباله صعود وارتقا ایتدیلر ؛ لؤلوی حاجب ایسه

معجزهٔ باقيهٔ محمدى اثرى اولمق اوزره اون نفر دلاور ايله زروهٔ جبله چيقوب
اوراده اختفا ايتمش اولان ملاعين خاسرينى تحريك دست وپايه اقتـدارسز
برحالده بولدى وجملەسنى بردن در زنجير ايدوب نصرة للنبى الامين ايچلرندن
ايكى متعين لعينى « منى » مذبحنده كشتهٔ تيغ غيرت وقصورينى دست وپابسته
اولەرق قات اوك ايدوب مصر قاهرەيه عودت ايلدى ؛ بوكيفيت بين الموحدين
اولقدر سرور وحظوظى موجب اولدى كه علماى مصريه نائل اجر ومثوبات
اولمق اميدى اوزرينه اول قردهٔ خزلەنك جملەسنى بردن غداى شير شمشير
آتشبار ايلديلر §

ملك صلاح الدين ارطاطك بوجرأتنه حدت ايدوب اكر حياً اله كچيرر
ايسه بالذات قتل ايتمكى نيت ايلمش ايدى ؛ بش سنه صكره طبريه وقعەسنده
اوتوز بيك عسكرينى اتلاف وكندوسنى الەكچيرەرك نذر مسبوقى اوزره بالذات
قتل واهلاك ايلدى §

خاطره — حالات مشروحەيى تصديقده اصحاب استدلال براز زحمت
چكرلر وفن وعادته تطبيق ايله اعتراض ايتمك ايسـترلر ايسه ده بيهوده
اعتقادسزلق كوسترمش اولور ؛ زيرا نقطهٔ مردمك چشم بينش ومايهٔ خمير
فطرت آفرينش عليه الصلوة والسـلام افنديز حضرتلرينك حق عاليلرنده
روايت ايديلان وقوعاتك نقدر غرابتى اولسه دخى بلا تردّد تصديق ايتمليدر ؛
نسبت شريفهٔ احمديه وسنت سـنيهٔ محمديه سايه سـنده حائز مقام عبوديت
اولان نيجه اولياى كرام واردركه كنـديلرندن صادر اولان خوارق عادات
اهل اسـتدلالى صحيحاً مستغرق بحر حيرت وتردّد ايدر ؛ امام نووى
حضرتلرى كه (شيخ محيى الدين) ديمكله بين المشايخ مشهور ومتعارفدر ،
شامده بولندقلرى زمان شام واليسى جامع شريف اموى كتبخانەسى كتب
نفيسەسنى بشـقه دياره كوندرمكى تصور ايتمش ايدى ؛ امام نووى كيفيته

واقف اولدقده کیدوب ابتدا کلام لیّن ایله نصیحت و ترك افکار ایتدیرمکه غیرت ایلدی وکارکر تأثیر اولمدیغنی کورونجــه تحویل کلام ایدوب برطاقم فقرات بارده ایرادیله تهدید ایلدی ایدی ؛ والیٔ بلده حضرت امامی احاد ناسدن ظنیله حبس و توقیفه امر واشارت ویانده بولنانلر کیدوب قالدیرمغه مبادرت ایلدیلر ، حالبوکه بولندقلری اوطهده مفروش اولان ارســلان ، قپلان کبی یبرتیجی حیوان دریلری دیری کبی کــورونه‌رك والینك وعلی الخصوص حضرت امامه مستولی اولانلرك قلبلرینه رعشه بخش خوف ودهشت اولوب جملهســنی بردن قاچیردیلر ؛ آنك اوزرینه والینك عقلی باشنه کلوب ایتدیکنه نادم و پشــیمان اوله‌رق حضرت امامك کوکلنی آلدی والنی آیاغنی اوپوب اول ورطهٔ هوناك جان خراشندن قورتولدی §

پیغمبر عالیشانه منسوبیتله مباهی اولان امام نووی وســائره کبی ذواتدن بویله خارقه‌لر ظهور ایتدیکی حالده پادشاه کروبی سـپاه ﴿ صلی علیه وعلی آله الاله ﴾ افندیمز حضرتلرندن روایت ایدیلان خوارقك تصدیقنده تردد ایدلمك نصل جائز اوله‌بیلور ؟ که اول مدار دائرهٔ زمین وزمانی خلاق عالم ﴿ جلّ شانه ﴾ حضرتلری محبوب ایدینوب ﴿ لولاك لولاك لما خلقت الافلاك ﴾ التفاتیله ابراز کمال ودّ ومحبت بیورمشدر ؛ (ع) باخدا دیوانه باش وباپیمبر باادب §

وجهۀ احادی عشر

اوچ — صورتی شامل اولوب مسجد سعادت نه وقت ، نه صورتله یانوب کیملر طرفندن تجدید اولدیغنی ذکر وبیان ایدر §

صورت

(۱)

مسجد سعادتك برنجی دفعه نه‌وجهله یانمش ونه‌صورتله تجدید ایدلمش اولدیغنی تعریف ایدر §

٦٥٤ — سنۀ هجریه [۱] سی رمضان شریفنك برنجی جمعه کیجه‌سی فراشین مسجد نبویدن ابوبکر بن اوحد [۲] نامنده برذات مناره‌لرك قندیللرینی چیقارمق ایچون غرب جهتی دیوارینك زاویۀ شمالیسنده کائن قندیل مخزننه کیروب النده‌کی چراغی برقندیل قفسی اوزرینه قویمش وفقط طالغینلق سائقه‌سیله چراغی قفس اوزرینه براقدیغنی اونوتدیغندن ذکراولنان قفس قابل احتراق اولدیغی جهتله بردنبره طوتوشوب قنادیل سائره قفسلرینه واورادن حصیر مخزنیله مسجد شریف سقفلرینه سرایت ایدرك مسجد سعادتی درآن ساعت برآتش جهانسوز ایچنده براقمش ایدی ؛ آتش اگرچه اطرافه سرایت ایتمکسزین جانب حکومته خبر ویرلمش و مدینۀ منوره اهالیسی باجمله سادات ومأمورین حکومت ایله برلشه‌رك اطفای حریقه بالاتفاق غیرت واقدام ایلمش ایسه‌ده تشبثات واقعه برشیئی مفید اولمدیغندن حرم شریف کاملاً یانوب ایچندن برنسنه چیقاریله‌مامشدر §

---

[۱] بعض راویلر بو حریقك ٦٥٥ سنه‌سی شعبان غرّه‌سنده وقوع اولدیغنی ادعا ایدرلر ایسه‌ده صحیحی ٦٥٤ سنه‌سی وقوعبولمش اولمسیدر .

[۲] بو ذاتك قیزلغی دخی وار ایدی .

آتش يالكز مسجد سعادتی یاقمغه قالمدی ؛ اولتاريخده مرقد عالیٔ جناب رسالتپناهی صندوقهٔ شريفه‌سی اوستونده يكديكری اوزرينه اورتولمش اون بر قطعه ستارهٔ نفيسه وار ايدی ، كرك بونلرك وكرك حجرهٔ سعادت داخلنده محفوظ اولان مصاحف شريفه وكتب نفيسه ايله زر وزيورك جمله‌سی يانوب انوار عظمت الهيه شعله نمای ظهور اولمشدر §

بو حريق نار منذر حجاز وقوعندن صكره شراره انداز بروز اولوب اوچنجی وجهه‌نك اونجی وبرنجی وجهه‌نك كذلك اونجی صورتلرنده حال وشانلری تعريف اولنان خوارجك اسائتنی ومدينة الرسول داخلنده خارج از اداب شريعت حركت ايدنلرك وخامت عاقبتنی ارائه ايتمشيدی ، زيرا نار منذر حجازی متعاقب مدينهٔ طاهره‌ده برآلای زنديقلر بريكه‌رك ذكر اولنان صورتلرده تفصيل اولنديغی اوزره دائرهٔ مشروعهٔ ادب خارجنده برچوق بدعتلر ابداعيله ابراز اسائت ايدرك پرده بر انداز شريعت اولمشلر ايدی ، حتی اهل مدينه ابيات آتيه‌نك بعد الحريق مسجد سعادت ديوارلرنده مسطور اولديغنی كوروب رهين خوف وخلجان وخشيت اولديلر §

﴿ عربی ﴾

لم يحترق حرم النبی لحادث * يخشی عليه وما به من عار
لكنما ايدی الروافض لامست * تلك الرسوم فطهرت بالنار

مسجد سعادت — ديوارلرنده بعد الحريق كورولوب تاريخلره قيد ايدلمش اولان سالف الذكر ايكی بيتك مألی حريقك وقوعنه رفضيلرك احوالی سببيت ويرمش اولديغنی ذكر وبياندن عبارت ايسه ده منظومهٔ آتيه حريق مذكورك وقوعندن ٦٥٠ سنه صكره سويلنمش اولديغی حالده حريقك

اسباب وقوعنی دها واضح برصورتده تعیین ایتمش وبوآتشك كروه روافضه ایراث ضرر ایتمسی اقتضا ایدر ایكن آنلره بدل مسجد سعادتی یاقدیغنك حكمتنی غایت لطیف برنكته ایله بیلدیرمشدركه منظومهٔ مذكورهنك قائلی صدرنشین ایوان ادبا وپیرایه بخش بزم بلغا محمد ابو الهدی افندی حضرتلریدر §

﴿ عربی ﴾

تجاوز فی المقام حدود شرع * اناس غافلون عن الاشاره
اراد الحق اعظاما لطه * عقابهم فارسل عز ناره
فقال بقبره رب اهد قومی * فرد النار عنهم للحجاره

حريق مذكورده مسجد سعادت لوازمنی حفظ ایچون ناصر لدین اللهك یاپدیردیغی قبه [١] دن غیری بریر قالمدیغندن قبهٔ مذكوره خارجنده موجود مخزنلر ایله مسجد سعادتك جهات سائرهسنده بولنان صندقلرك جملهسی یانمش ایدی §

ناصر لدین اللهك یاپدیردیغی قبه مسجد النبینك اورتهسنده و مصحف شریف عثمانی ایله هجرتك اوچیوزنجی سنهسی اعمال ایدلمش اولان برطاقم بیوك بیوك صندقلر دخی قبهٔ مذكوره ایچنده اولوب كرك بو قبه وكرك درونندهء محفوظ بولنان صندقلر ، حضرت عثمانك اثر خامهسی اولان مصحف شریف حرمتنه آتشدن قورتولمشدر ؛ آتش تماميله سوندكدن صكره مسجد سعادتك بعض ستونلری خورما آغاجلری كبی میدانده قالوب ریاح شدیده اسدكجه ایكی طرفه تمایل واهتزاز ایدر وآتشدن حصوله كلمش اولان حرارتك

[١] بو قبه ٥٧٦ سنهسی تعمیر ایدیلوب (قبة الشمع) نامی ویرلمش ایدی ، سلطان مجید مرحوم یقدیروب عرصهسنی حرم سعادت قوملوغنه علاوه ایتدی ، فی ١٢٧٧ سنه .

شدّت تأثيرندن برازلرينك قورشونلرى ارييه‌رك برر برر يره دوشر ايدى ؛ بو ديركلرك ايچنده قورشـونلرى اريتامش ديركلر دخى وار ايدى ، فقط سقوط ايدن ديركلرك تصادميله آنلرده برر برر دوشـه‌رك مسجد شريف سقفنى طوته‌جق بر سـتون قالمديغندن مسجد شريفك سقفى حجرۀ معطره اوزرينه وحجرۀ معطره‌نك سقفى دخى مرقد جليل پيغمبرى اوستونه دوشدى ؛ حريقك ايكنجى كونى مسجد سعادت عرصۀ محترقه‌سنك صلاة جمعه جماعتنى اسـتيعاب ايده‌جك قدر يرينى تنظيف وتطهير ايدوب كيفيتى مستعصم بالله ؛ بن المنتصر بالله ، بغداديه عرض ايلديلر ومقتضاسنك اجراسى رجاسنى شامل اهالى طرفندن يازيلان محضر عمومى يى دخى لفاً كوندرديلر ايدى §

مستعصم ــ طرفندن لوازمات مقتضيه‌نك بغداد حجاجى قافله‌سـيله دار الخلافۀ بغداددن ازبار و بلا تأخير تجديد بنايه مسارعت اولنمسى امر واشعار قلنمش اولديغندن همان اجراى عملياته باشلايوب ابتداى امرده حجرۀ سعادت تجديدينى تصوير وقبور شريفه اوزرينه سقوط ايدن سقف شريف يقنديلرينى رفعله حجرۀ معطره داخلنى ممكن مرتبه تطهير ايتمك ايسـتديلر ؛ واقعا بو احتياج دركار ايدى ، چونكه حجرۀ معطره سقف لطيفى يانوب طاش طوپراق وسائره كبى شيلر قبور شريفه اوزرينه دوشمش ايدى ؛ لكن قبور جليـله مهابتى اجراى عملياته حيلولت ايلديكنـدن بوكا جسارت ايدمديلر ومدينـه واليسى منيف بن شيحة بن هاشم بن قاسم بن مهنى الحسينى رياستى تحتنده انعقاد ايدن انجمن مشورتده سكنۀ دار السكينه اكابرينك رأى وتنسيبيله كيفيتى باركاه خلافته بيلديرمك وظهور ايده‌جك امره كوره حركت ايلمك ايچون مفصل برعريضه يازوب حكومت بغداديه‌نك تاتار بدكردار استيلاسيله بيقرار اولديغى اثناده دار السلام بغداده كوندروب فقط اخذ جوابه موفق اوله‌مدقلرندن مسجد سعادتى اوحالده براقديلر ايدى §

بعض مورخلر — بلدۀ مسعوده اهاليسى بو حريقده حجرۀ معطره‌يى حال خرابيده براقديلر و سقف مسجد ايله برابر مرقد عاليحضرتى محيط اولان شبكه اطرافنه ديوارفلان چكمديلر ، يعنى حجرۀ سعادته مخصوص ديكر برسقف ياپلمدى ديمك ايستديلر ايسه‌ده اشبو وجهه‌نك ايكنجى صورتنده محرر اولديغى اوزره حريق ثانيده حجرۀ شريفه‌نك سقف ديكر آلتنده اولديغى رؤيت ومشاهده ايلدكى رهين ثبوت اولمسنه باقيلورايسه بوذهابده بولنان مورخلرك وذهابلرى ياكلشدر §

مسجد سعادت — ك تعريف ايلدكى حال خرابيده براغلمسنى هيچ بروجدان قبول ايده ميه‌جكى وقطعياً تعمير ويا تجديدى حقنده دار الخلافۀ بغداددن انتظار اولنان مأذونيت اراده‌سى مدّت مديده ورود ايتمديكى جهتله سادات علما واعيان اهالى بالاتحاد حجرۀ معطره‌نك جهات ثلاثه‌سنى يعنى طرف شاميسندن غيرى يرلرينى ممكن مرتبه تعمير و ترميم ايتديلر و ٦٥٦ سنه‌سى محرم الحرامنده بغدادك تاتار بد كردار طرفندن محاصره و تضييق اولنديغنى ايشيدهرك آرتق حكومت بغداديه مأمورلرينك مسجد سعادت تعميرينه باقه‌ميه‌جقلرينى آكلايوب ملوك اطرافه مراجعت ايلديلر ايدى ؛ اهالينك تعميرات واقعه‌سى حجرۀ سعادتك اوزرينى قپامقدن عبارت اولوب بو تعميره ٦٥٥ سنه‌سى باشلايوب « محابس يمانيه » دنيلان قوماشدن برستاره اعماليله قبور شريفه فوقنه اورتديلركه بوستاره‌نك استارى كوك بر قوماشدن معمول ايدى ؛ ستارۀ مذكوره درت پارچه اولوب هر پارچه‌سى بر قپو شكلنده اولديغندن بونارى برى برينه اكله‌ديلر وهند ساجى دنيلان تخته‌دن معمول بر لوحه‌يه الصاق ايلديلركه بولوحه‌لرده نقش وزينت اولميوب يالكز عاملنك اسمى محكوك ايدى §

اهالينك تجديد مسجد شريف رجاسنده كى مراجعتلرى الك اوّل صاحب

مصر « منصور نور الدين على بن الملك المعز عز الدين ايبك الصالحى » طرفندن
حسن تلقى وقبول ايديلوب ايجاب ايدن لوازمات كوندرلمش ومتعاقباً صاحب
اليمن « ملك المظفر شمس الدين يوسف بن المنصور بن عمر بن رسـول »
جانبندن ارسال قلنان لوازمات دخى وارد ساحهٔ وصول اولمغله مسجد سعادتك
يكيدن بنا ايدلمسـنه قرار ويريلوب صاحب مصر منصور نور الدينك امر
واشعارى وجهله ايشه باشلانلمش ايدى ؛ قبله جهتى باب السلامه قدر ياپيلدقده
منصور نور الدين على مظفر بن الملك عز الدين ايبك الصالحينك يرينه سلطان
جلال الدين خوارزم شاهك همشيره زاده‌سى محمود بن ممدودك كوله‌سى « مظفر
سيف الدين محمود بن ممدود قطر المعزى » نقل (٦٥٧ سنه) ايدلديكندن ابنيهٔ
سعادت براز وقت سكتهٔ تعطيله اوغرادى ؛ بالآخره تشويقات متواليه ثمره‌سى
اولمق اوزره سيف الدين المعزى دخى مسجد سعادتى اعماره چاليشدى وشرق
جهتنى باب السلامدن باب الرحمه‌يه وغرب جهتنى‌ده باب جبريلدن باب النسايه
قدر مكمل بر صورتده ياپديردى ايسه ده سـنهٔ مرقومه اواخرنده مقتولاً
وفات ايلديكندن حرم سعادت ابنيه‌سى ايكنجى بر تعطيله اوغرادى §

سيف الدين — مقتولدن صكره « ظاهر ركن الدين بيبرس صالحى البند
قدارى » حكمفرماى مصر وشام اولوب كندوسى ذاتاً مسجد سعادت ابنيهٔ
مقدسه‌سنى اكماله آرزوكش بولنديغندن صندلى نشين حكومت اولديغى آنده
رجال مصريه‌دن جمال الدين محسن الصالحى عهده‌سنه ابنيهٔ عاليه اماتى توجيه
ورفاقتنه ٣٥٠ نفر متفنن عمله ترفيق ايله مدينهٔ منوره‌يه كوندرمش ولوازمات
سائره ايله ايجابى قدر اقچه دخى تهيه وتدارك ايدرك بلاتأخير جمال الدين محسنه
ايصال ايتمش ايدى §

جمال الدين — دار الهجرهٔ عالى‌يه واصـل اولدقده مسجد شريفى
ايكنجى دفعه اوله‌رق باب الرحمه‌دن باب النسايه قدر اعمال وغرب ، شرق ،

قبله طرفلرینی ایکی [*] سقف لطیف آلتنه آلوب ابنیهٔ سعادتی اسکی هیئتنه
ارجاع ایلدی ، فی ٦٦٢ سنه §

مسجد سعادت — ٤٩ سنه یعنی ملك ناصر محمد بن قلاون الصالحینك
اوائل حکومتنه قدر ملك ظاهر رکن الدینك یاپدیردیغی هیئتده قالمش ایدی ؛
محمد بن قلاون الصالحی ٧٠٥ و ٧٠٦ سنه‌لری حرم شریف قوملوغنك
صاغ و صول طرفلرنده بولنان سقفلری ییقدیروب شمال طرفی کبی سقف
واحد اوله‌رق تجدید و ٢٣ سنه صکره دخی قبله طرفنه ایکی کمر علاوه‌سیله
مسجد شریفی برمقدار توسیع و تعمیر و ترمیمه محتاج اولان جهتلرینی فوق الغایه
برحالده اصلاح و تأیید ایلدی ؛ فی ٧٢٩ سنه §

محمد بن قلاونك علاوه ایتمش اولدیغی کمرلر کیدرك قابل استعمال
اولمیه‌جق درجه ده چورومش و بونلرك آکسزین دوشوب تلف نفوسی
موجب اوله‌جغی واهمه ، هرکسی بحضورایلمش اولدیغی ملك اشرف برسبای
طرفندن استخبار اولنمغله قبرس جزیره‌سی جوالیسندن مقدارکافی اقچه
اعطاسیله بنا امینی مقبل القائدی کوندروب هم ذکر اولنان کمرلری وهمده
سقف شمالیده اقتضا ایدن سائر یرلری تجدید ایتدیردی ؛ فی ٨٣٧ سنه §

بوتعمیردن ٢٢ سنه صکره ینه بعض یرلرك تعمیری لازم کلمش اولدیغندن
« ظاهر چقمق » مصری ٨٥٣ سنه‌سی معمار امیر برد بك الناجی نظارتیله
روضهٔ مطهره و محال سائرهٔ مبارکه سقوفنك و اشرف قایتبای مصری دخی
٨٧٩ سنه‌سی شمس بن زمن معرفتیله سقف شریف شرقینك بعض یرلرینی
هدمله منارهٔ شرقیه وارنجه‌یه قدر تجدید ایلدیلر §

شمس بن زمن — ایکی سنه صکره قبله جهتی سقفنی دخی تجدید وحجرهٔ

[*] قبل الحریق مسجد سعادتك شمال جهتیله جهات سائره‌سی ایکی سقف اوزرینه یاپلمش
ایدی .

معطرهٔ جناب رسالتپناهی سقفنی قبهٔ سنگینه [*] تحويل ايله حجرهٔ سعادتی ترصين ايتمش و فقط مسجد سعادتك طرف شرقيسی زياده جه طارلاشديغندن بو جهته خارجدن ايكی آرشون بر ربع قدر محل علاوه سيله حرم سعادتی توسيع ايلمشدر كه عمارت اخيره ده يعنی عصر عالئ عبد المجيد خانيده بو موقع لطيفك ديواری بش آرشون قدر دها خارجه چكلمشدر ؛ بو آنه قدر حجرهٔ معطره اوزرنده قبه اولميوب عمر بن عبد العزيزك بناسی مسجد سعادت سقفنه متصل اوله‌رق اوزری سقف طرزنده مستوی ياپيلمش ومسجدشريف سقفندن آيرلسون ايچون ايكی آرشون ارتفاعنده اطرافنه طوغله ايله اوروله‌رق كوزل برخطيره بنا ايدلمش ايدی ، ملك مظفر بوخطيره‌يی فوقی مثمن ، اسفلی مربع ، اوله‌رق اخشابدن بر قبه‌يه تحويل ايتمش و اوزرينه تخته و بوتخته‌لرك اوزرينه ده قورشون لوحه‌لر قاپلايه‌رق بونك اوستونه مشمعدن برده ستاره اورتمش ايدی §

٧٥٦ — سنه‌سی ملك « ناصر حسن بن محمد قلاون » ذكر اولنان قبه‌يی تجديد ايتمش واون ايكی سنه صكره تكرار يكيله‌مش ايسه‌ده ٨٨٦ سنه‌سی اشرف قايتبای مصری طرفندن كاركيره تبديل ايدلمشدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

مسجد سعادتك ايكنجی دفعه ياندیغنی و نه صورتله تجديد اولنديغنی تعريف ايدر §

٨٨٦ — رمضان شريفنك اوچنجی وعلی رواية اون اوچنجی كيجه‌سی

[*] بو قبه زمانده او وقت بين الاهالى زرقا تعبير اولنديغندن (قبهٔ زرقا) نامیله تلقيب ايدلمشدر .

ثلث اخيرنده سرمؤذن « شمس الدين بن خطيب » رئيسيه منارهسنه وسائر مؤذنلر دخی دیکر منارهلره چیقوب تهلیل وتذکیر وترحیم ایدهجکلری اثناده ناکاه كوك يوزنده قورقونج وسياه بولوتلر و طوپ آوازهسی کبی مدهش صدالر ظاهر اولوب دار العزّ مدينه نواحئ متجاورهسنی بر آتش علوكش ایچنده براقدی ورعود وصواعق کورولتیلری رفته رفته چوغالوب برآرالق رئيسيه منارهسنه برده صاعقهٔ جهانسوز اصابت ایتمکله شرفهسندن یوقاروسنی ومسجد شريفك جهت شرقیسنی ییقوب خراب وشمس الدين بن خطیب ایله خدمه و جماعتدن اون نفر اهل ایمانی مدینهٔ بقایه قدر سوق واسراب ایتدی ایدی که نائب خازن الحرم دخی بو اون نفر داخلنده ایدی §

رئيسيه منارهسنی ییقوب خراب ایدن صاعقهٔ بلا بارك آتش زبانه کش علوی مسجد سعادت سقفنی سوزان وایچین ، ایچین حرم شریف داخلنه دخی سریان ایتمش اولدیغندن مسجد شريف بردنبره آتش ایچنده قالدیغی کورلدی ؛ اکرچه حجرهٔ معطره آغالری حرم شریف قپولرینی آچوب کیفیتی اهالی یه اعلان واشاعه ایتدیلر وایشیدوب کلانلر ال برلکیله اطفای حریقه فوق العاده برصورتده اقدام وغیرت ایلدیلرایسهده اول آتش علوکش ، مسجد سعادتك جهات اربعهسنی صارارق ایچنه کیرنلری یاقوب کوسکوتوك ایدهجك برحالت ارائه ایتمش اولدیغندن هر تهلکهیی کوزه آلدرق داخل مسجده کیرمش اولانلر دخی جانلرینی اولسون قورتارمق ایچون بر یول بولوب طیشارویه آتیلمش وآتش کتدکجه بیویهرك سوندیرلك ممکن اولمیهجق برراده یه وارمش اولمق حسبیله اهالی کیری یه چکیلوب سیرجی اولدیلر §

مسجد سعادت — چاتر چاتر یانارایکن مدینه اهالیسی هول جانله خارج شهره نقل اشیا واحتراق مسجدی نظر حیرت ودهشتله سیر وتماشا ایدرلر ایدی ؛ حریقك ابتدای ظهورنده چیقاریله بیان برطاقم مصاحف شریفهدن

غیری درون فیض مشحون مسجد ده بولنان کتب نادرهٔ نادیده واشـیاء موجودهٔ نفیسه‌نك جمله‌سی وبونلردن قطع نظر حجرهٔ معطره‌یه ملوك اطراف وسلاطین اسلاف طرفلرندن عرض واهدا قلنمش اولان زر وزیورك کافه‌سی یانوب یالکز حرم شریفك اورته یرنده‌کی « قبه » قورتیله بیلدی ونقل اشیاء تصوریله داخل مسجده کیرنلردن اون قدر آدمجکز یانوب متأثراً وفات ایلدی §

استطراد — ذکر اولنان قبه‌نك اسمی « قبة الشمع » اولوب آنفاً بیان اولندیغی اوزره ناصرلدین الله خلیفه‌نك حرم سعادت لوازماتنی وضع ومحافظه ایچون یاپدیرمش اولدیغی مخزندر ، اوچیوز سـنه‌دنبری ورود ایدن اشـیا وحتی مصحف شریف عثمان بن عفان بوقبه داخلنده محافظه ایدیلور ایدی ؛ مرور زمانله فنالاشـوب خراب اولدیغندن سلطان سـلیمان بن سلطان سلیم خان حضرتلری ۹۷٤ تاریخنـده یر ایله برابر ییقوب یکیـدن یاپدیردی ودیوار قبلیسی خارجنه موضوع مرمراوزرینه خط جلیٔ مذهبه ایله (لمولینا السلطان الملك المظفر ، مالك البرین والبحرین ، سلطان سلیمان اعزالله نصره) عباره‌سنی یازدیردی ایدی ؛ ۱۲۷٤ سنه‌سی جنتمکان سلطان عبد المجید خان طرفندن حرم سـعادت بنا امانتنه تعیین بیوریلان محمد رائف پاشا مذکور قبه‌نك حرم سعادت داخلنده ابقاسنی ابنیه حقنده مضر کوردیکندن اشـبو وجهه‌نك اوچنجی صورتنده تعریف اولنـدیغی اوزره قبهٔ مذکوره‌یی حرم سـعادت قوملوغندن قالدیروب دیوار شامی خارجنه آلمش وفی‌الواقع کوزل برتدبیرده بولنمشدر ؛ انتهی §

حریق مذکور بردرجه جسامت کسب ایتـدی وبرمرتبه شراره نثار اشتداد واشتعال اولدی که اون دقیقه ظرفنده مسجدسعادت دریای آتشین کبی تلاطم نمای علو و دهشت اولوب بیوت اطرافه شرارهٔ آتشـین صاچدی ؛ وهرکس محلات مدینـه بیوتی کاملاً یانه‌جق خوفیله اوزاق یرلره قاچدی ایدی ؛ هله خارج مسجده سرایت ایتمدی §

معجزهٔ باهره – صلحای زمانه‌دنبری رؤیاسنده برطاقم چکرکه‌لرك اطرافه طاغیلدیغنی ومتعاقباً عظیم برآتشك شراره نثار ظهوراولدیغنی وظهیر درماندکان افندیمز حضرتلرینك { بن بو آتشی منع ایدرم } رشاسه‌سیله آتش مذکوری اطرافه سرایت ایتدیرمامش بولندیغنی کوروب نقل وبیان ایتمش و اثنای حریقده عدّ واحصادن خارج بیاض قوشلر ظهوریله اول آتش جهانسوزك خارج مسجده شراره ریز سرایت اولمسنه اجنحه‌کش ممانعت اولدقلری کورلمشدر §

ذکر اولنان رؤیا رمضان شریفك ایکنجی وقول دیکر صحیح حکمنجه اون ایکنجی کیجه‌سی کورولوب مدینهٔ منوره امیری سید شریف زین الدینه نقل ایدلمش ورؤیانی کورن ذاتك صلحای عربدن هرکسك حسن ظنی قزانان برآدم اولدیغنی زین الدین مشار الیه بالذات حکایه وبیان ایلمشدر §

﴿ عربی ﴾

حرم النبی محمد فیما مضی * مسته من اثر الصواعق نار
ماتلك صاعقة و لكن لمعة * نورية قدحت بها الانوار
و سری زفير المذنبين ملامساً * لحبالها فبدت لها الآثار

بوقطعهٔ بدیعه یی دخی مفخر العلماء وسند الفضلاء سماحتلو ابوالهدی افندی حضرتلرینك حرم سعادتك دفعهٔ ثانیهٔ احتراقی حقنده بالبداهه ایراد بیوردقلری اشعار تابداردن اولوب شعرده بوقدر جمیته پك آز تصادف اولنور دنیاسه دواوین اسلافی تتبع ایدنلره قارشو تواتر ایدلمامش اولور §

انطفای حریقدن برکون صکره هجرتسرای علیه اهالیسی قبهٔ خضرا اوزرنده قالان آتشی سوندیروب کوردیلرکه ، قبة النوردن عبارت اولان

قبهٔ زیننده ادا یعنی قبل‌الحریق حجرهٔ معطره اوستونه یاپیلان قبهٔ سماسیما محترق اولیوب یالکز بوقبه‌نك فوقنده‌كی مسجدسعادتك بیوك قبه‌سی « قبهٔ خضرا » یانوب قورشونلری بتون بتون اری‌یه‌رك ایچین ایچین قبهٔ سعادت اوزرینه آقمش وفقط حجرهٔ معطره داخلنده بولنان اشیایه ایراث خسار و زیان ایده‌مامشدر §

عبرت — غرابت شوراسنده درکه قبهٔ سعادتی محیط اولان بیوك قبه ایله روضهٔ مطهره ومسجد سعادت داخلنده‌كی مخزنلر ومصاحف شریفه و ۱۲۰ قدر اساتین سنكین لطیفه ومرقدسعادت مقصوره‌سیله منبر منیر نبوی ومصلای سعادت صندوقه‌سی کاملاً یانوب محو اولدیغی حالده حجرهٔ لطیفهٔ مسعوده اتصالنده‌كی ستونلرك جمله‌سی قورتولمشدر §

بعدالحریق حجرهٔمعطره‌نك قبله‌جهتنده اولوب بررطرفی آتشدن‌قورتولمش اولان آغاجلری وسائر بقایای حریقی مسجد شریفك دیوار شامیسی جهتنه قالدیروب کیفیتی سلطان قایتبای‌مصری‌یه یازدیلر ومتعاقباً مکه‌دن ورود ایدن قوافل زوار اظهار آثار حزن واکدار ایلدیلر §

ظهورسیل وخامت انجام درجوار مسجدالحرام — مسجد سعادت احتراقی آتشیله جکر کباب اولان زوّار ، مکهٔ معظمه‌یه عودتلرنده دیکر برداهیهٔ دهیایه مصادفتله بی صبر وقرار اولدیلر؛ شویله که : شهر ذی‌القعده ایچنده برسیل دریا مثیل دهشتنمای‌ظهور اولوب صحاری واودیه‌یی و بالآخره کعبهٔ معظمه حرمنی طولدیروب بر چوق بیوت و دکاکینی هدم وخراب ایتمشدر ؛ بو داهیه‌ده کرك اهالی و کرك حجاجك اوغرادیغی ضرر وزیان قابل حساب و تخمین اولمدیغی کبی سكسان وعلی روایة یوزی متجاوز آدم غرقاب سیلاب عدم اولوب سیلك انقطاعنده جنازه‌لری بولنمش وبویله

برسيل عظيمك ظهوری زمان جاهليه‌دن صكره وقوع‌بولمديغی نقل و روايت ايدلمشدر §

تجديد مسجد سعادت وتعمير عزتسرای احديت — سلطان قايتبای مصری حريق مسجدی متعاقب خلوتكدهٔ رحمت آباد وحدت اولان كعبهٔ عليای والا منزلت ، حرم محترم شريفنك دخی هجوم سيل ايله خراب وهر كوشه‌سی لانهٔ بوم وغراب اولديغنه كسب اطلاع ايتدكده سيفیٔ سنغر الجمالی يی مكهٔ معظمه و شمس بن زمنی مدينهٔ متيمنه ابنيهٔ عاليه‌لری بنا امانتنه نصب وتعيين ايله يوله چيقاردی و بونلر دها مصرده ايكن قاهرهٔ مصردن ارسالی لابد اولان لوازمات ابنيه‌نك جبل الطور وينبع البحر طريقلريله كوندرلمسنی وسنغر الجمالی ايله شمس بن زمن معيتلرينه درتيوز متفنن عمله ايله اقتضاسی قدر دواب نقليه ويرلمسنی امر ايلدی §

سنغر جمالی ايله شمس بن زمن ٨٨٦ سنه‌سی ربيع الاولی خلالنده متوجه قبلهٔ مرام اولديلر ايدی ؛ يولده هر نره‌يه ايندیلر وهر هانكی بر موقعده كيجه‌لديلر ايسه حرمين ابنيه‌لری لوازماتی سوقنه مأمور برچوق ذواته تصادف ايتديلر و قرار سابق موجبنجه مصردن مدينهٔ منوره جوارنده كراسته قطعنه ناقابل احصا مأمورلر كوندرلمش وهجرتسرای عليه ناحيه‌لری اطرافدن ورود ايدن كراسته ولوازمات سائره ييغينلريله جبال راسياته دونمش اولديغندن طرق بحر وبرك عمارت مقدسه مالزمه‌سيله طولمش وهر بلده اهاليسی وضيع وشريفنك مهمات بنا نقليله مشغول بولنمش اولديغنی كورديلر §

شمس بن زمن — دار العزّ مدينه‌يه واصل اولدقده ، بلا توقف رئيسيه مناره‌سندن بدأ ايله قبله جهتنی باب السلامه وشرق طرفنی دخی باب جبريله قدر ييقديروب شرق جهتنی بر بچق آرشون طيشارويه آلدی ومحراب شريف عثمانی يی توسيعله كوزل ومطبوع برصورتده تجديد ايله

اوزرينه برده قبهٔ زيبنده طرح وتأسيس ايدرك ديركارك بويلرينى برر مقدار قيصاجق ياپوب اوزرلرينـــه كرپيجدن كمرلر وبوكمرلره آغاجلر ركزيله منتظم ومكمل سقفلر اعمال ايتدى ؛ محراب عثمانى يانندهكى ديركار ايله حجرهٔ سعادتى محيط اولان اسطوانهلرك اوزرلرينه دخى عالى ومتين قبهلر اعمال وحجرهٔ معطره مقصورهسى ستونلرينى كوزل برهيئته وضع وابدال ايلدى §

حجرهٔ سعادت — اوزرينه ياپيلان قبه قباب معلا جناب سائرهدن بيوكجه اولديغندن عمارت مسعوده مهندسـلرى بوقبهنك اطرافنده وديوار شمالى ايله ديوار شرقينك جوانب اربعهسـنده بولنان اساطين اوزرينه محكم كمرلر اعماليله طاقات مذكوره اوستونه درت عدد قبهٔ متانت ادا بنا ايدوب رئيسيه منارهسـيله سالف الذكر كمرلرك آرهسـنه جريان هوا ايچون برده منفس آچديلر §

يكيدن ياپيلان قبهلرك كمرلرى چورلديكى صرهده حجرهٔ سعادت مثانتك جهت شاميسـنه بر اسطوانه علاوه ايدلمش ايدى ، بواسطوانهنك تملى حفر اولنورايكن برمزار علامتى ظاهراولديغندن بنا امينى شمس بن زمن بومرقدك حضرت فاطمه (رضى الله عنها) والدهمزك مزار لامع الانوارى اولمسـنه حكمله ظاهر اولان قبرى علامت مخصوصه داخلنه آلدى ؛ آندن صكره يعنى بوعلامتك وضعندن صكره زوّار سـيد الابرار اوراسنك دخى زيارتنى معتاد ايدنديلر §

رئيسيه منارهسنك قپوسى قبل الحريق غرب طرفنده « شمديكى اولديغى برده » ايدى ؛ شمس بن زمن باب مذكورى شام جهتنه چويروب جمعه كونلرى خطبا اقامتنه مخصوص اولمق اوزره ذكر اولنان منارهنك يكى آچيلان قپوسىاوكنه دورت قدمهلى برصفه تأسيس ايتدىايسهده شاهين جمالى، رئيسيه منارهسنى تجديدايلديكى زمان « ٧٩٨ سنه » صفهٔ مذكورهيى يىقوب منارهنك

قپوسنی اسکی جهتی اولان غرب طرفنه اعاده ایلدی ؛ شیمدی مسجد سعادت خطیبلری قبل الخطبه بوقپونك اوکونده اوتوررلر §

شمس بن زمن — سالف الذکر مواقع عملیاتنی اکمال ایتدکدن صکره باب السلامی رنکلی مرمر طاشلریله تزیین وایچ طرفنه ایکی قبهٔ رصین اعمالیله باب عالی جناب مذکوری ترصین وترزین ایتدی ؛ بعده روضهٔ مطهره‌نك اطراف اربعه‌سنی قازدیروب زمین دلنشین مسجدی بالتسطیح تنظیم ومصلای نبوی علامتی اولان صندوق محلنه بردیرك رکزیله اوزرینه رسالتمآب افندیمزه منسوب اولان محراب فیوضات نصاب شریفی حجارهٔ ملوّنه ایله طرح وتأسیس وحجرهٔ معطره اطرافنی هیئت قدیمه‌سی وجهله ترخیم ایلدی؛ بالآخره مقصوره ایله منبر سعادت و محفل عالیحضرت عملیاتنی اکمال و بونلری متعاقب باب السلامدن مسجد شریف منتهاسنه قدر اولان محل شریفه برده صفه‌جك اعمال ایتدیردی ؛ فقط شمال جهتنده‌کی صفه شمس بن زمنك یاپدیردیغی صفه‌دن دها مرتفعجه ایدی §

محال مشروحه عملیاتی تمام اولدقده باب السلام جهتنده کائن « حصن عتیق » رباطنی وآنی اکمالدن صکره « دارشباك » ایله « جوبانیه » مدرسه‌سنی ییقدیروب بونلرك عرصه‌لری اوزرینه سلطان قایتبای مصری نامنه برمدرسهٔ نفیسه وبرده رباط سعادت ارتباط یاپدردی که بومدرسه ایله رباط ابنیه‌سی اوتوز عدد کمر اوستونه قورولمش اوچ قاتلی بربنای جسیم اولوب اوچ عدد قپوسی وارایدی؛ اسبق مهاجرین وافضل اصحاب دین جناب (ابوبکر الصدیق) حضرتلرینه منسوب اولان پنجره ذکر اولنان ابنیهٔ جسیمه قپولرندن بری اولوب انسداد ابواب حقنده سانحه زیب صدور اولان ارادهٔ حکمتعادهٔ حضرت پیغمبریده استثنا بیورلمش اولان قپو ایشته بوپنجره‌دردر §

شمس بن زمن — سلطان قایتبای مصری نامنه یاپدیردیغی رباط ایله

مدرسه‌یی حرم شریف سعادتك قبله جهتنه یاپدیرمق تصوریله ابتدا مسجد النبینك قبله دیوارینه برچوق كمرلر یاپدیردی ایدی ؛ مؤخراً تحویل افكار ایله قبله جهتنه یاپیلان كمرلرك محراب عثمانی یه محاذی اولاندن غیریسنی كاملاً سد وبند ایتمك ایچون هر برینی رنكارنك جاملرله تزیین وطیش طرفلرینی نحاس تللرله تشبیك ایتدی ، بعده سالف الذكر رباطله مدرسه [*] یی طرح وتاسیسه تیشه‌زن شروع اولوب مدرسه‌نك باب الرحمه طرفنه بر مناره وباب السلام قربنده كی آبخانه یرینه برده رباط وبو رباطك قارشوسنه بر حمام ایله برعمارت و برسبیل وبردكرمن [۱] ایله برفرون وبردشیشه [۲] مطبخی و بر وكاله یاپدیروب بونلری ٨٨٨ سنه‌سی بالا كمال كیفیتی مصره عرض واعلام ایله عودت ایلدی ایسه‌ده سلطان قایتبای مسجد سعادتك تزیینات وتزهیبات داخلیه‌سنك غیر مطبوع بر طرزده اولدیغنی استخبار و ٨٨٩ سنه‌سی برطاقم قلمكار نقاش اوسته‌لریله مقدار كافی لوازمات متنوعه ازباریله حرم خرّم شریفی صورت فوق‌الغایه‌ده تزیین ومحترق اولان مصاحف شریفه و رسائل نفیسه مقامنه قائم اولمق اوزره مصردن نسخ شریفهٔ متعدده وكتب نادرهٔ نادیده ارسالیله وظائف عبودیتی تكمیل ایتدی ، وآز برزمان صكره سالف الذكر رباط ایچون اون عدد قزغان كبیر ایله هرنوع لوازمات وادوات طبخیه كوندروب ابطال مكوس حقنده اوامر شدیده اسطار ومكوسه بدل اولمق اوزره مدینه والیلرینه سنوی بیك اردب بغدای كه ذكر اولنان بیك اردب بغدایك بهر سنه ینبع طریقیله كوندریله‌جكنی دخی یازمش ایدی §

مكوس — مكسك جمعیدر ؛ چارشوده بازارده صاتیلان و طرق

---

[*] شیمدی بو مدرسه‌یه محمودیه مدرسه‌سی دینور .

[۱] بوتاریخه قدر مدینه‌ده نه حمام ونه دكرمن وار ایدی .

[۲] حرمینده ال دكرمانیله اوكودیلن یعنی ایریجه بولغوركبی قیریلان بغدایدن پشوریلان چورباه « دشیشه » دینور .

و معابردن امرار ایدلمك ایستنیلان اشیادن باج و خراج آلنمق و برشیئی دکرندن آشاغی آلمق معناسنده مستعمل اولوب نمرودك جملهٔ مخترعاتندن اولدیغنی وآندن اوّل بوکبی شیلر اولمدیغنی روایت ایدرلر §

سلطان قایتبای خیرات معالی آیات مشروحه‌یی بعد الاکمال مجرتسرای علیه اهالیسنه دارالعزّ مدینه‌ده مثلی کورولمامش برضیافت ویردی ، بعده سادات اهالی یدنده بولنان « عباسا » نام منازلی وبونلرك اطرافنده واقع بیوت ومساکنی اخذ واشترا ایدوب یرلرینه سالف الذکر رباطله وکاله‌یی یاپدیردی وسکنهٔ دار السکینه ایچون سنوی یدی بیك بشیوز اردب حنطه ولوازمات سائرهٔ مقتضیه وقف ایله اهالئ مدینه‌نك هربر نفرینه آیده یدی مصر اردب « بش مدینه مدی‌دیمکدر »ی ومجاورین ایچون یومیه ایکیشر اکمك ایله مقدار کافی دشیشه اطعمه‌سی تعیین وغنی، فقیرحالنه کوره هرکسه معینات وافیه بخش وتخصیص ایدوب بونلرك بهرسنه اعطاسنی اصول اتخاذ ایتدی §

امام سمهودی — سلطان قایتبای مصرینك یالکز لوازمات وادوات ایله اجرت دواب ایچون ابنیهٔ مقدسه تجدیدی اوغورنده یوز یکرمی بیك دینار و روضة الابرار مؤلفی ایکیوز بیك زرناب خالص العیار صرفیله باب نبوت مآب پیغمبری‌یه انتسابه سعی واقدام و ابنیهٔ عالیه عملیاتنی ایکی سنه‌یی متجاوز برمدتده اتمام ایلمش اولدیغنی بالتدقیق خبر ویرمشلردر §

ذیل — بالاده کذارشپذیر بیان اولان عمارات و اوقافك وجوده کتورلمسنده قایتبای مصرینك مسبوق اولان همتی اکرچه اولتار نحه قدر دار العزّ مدینه‌ده کورولمامش بر فداکارلق اولدیغی قابل انکار دکلسه ده تواریخ مدونهٔ روزکار شهادتیله تسلیمکردهٔ اولی الابصار اولدیغی اوزره خلافت کبرای اسلامیه و سلطنت عظمای عثمانیه سریر عدالت مصیرینه رونق بخشای شان واجلال وشوکت اولان سلاطین مبرات آیین زمانلرنده

مرتبات حجازيه اولقــدر ترقی و تزايد ايتمش و سكنهٔ باهر الســكينهٔ حرمين اولمرتبه مظهر رعايت و احترام اولمشــدر كه اكر قايتبای مرحوم برحيات اولوبده اخذ معلومات ايتسه ايدی ، بلا تردد رهين شرمساری و خجالت اولور ايدی §

وجهۂ اولانك سكزنجی صورتنده تفصيل اولنديغی اوزره برآرالق توزيع صدقانده تقصير و رخاوت وقوعبولديغی و مخصصات اهالی يالكز درت آی ويريلوب سكز آی تداخلده براغلديغی ايشيديلوب اســباب مجبره‌سی كما يليق تحری وتدقيق اولنمق اوزره مأمورين مخصوصه كوندرلمش وكمال عدل وحقانيتله متصف برده شــيخ الحرم تعيينيله مخصصات و معينات اهالی آی بآی اعطا ايتديريلوب سكنهٔ دار السكينه دعوات خيريهٔ پادشاهی‌يه مجبور ايدلمشدر §

سلطان قايتبای مصری ٨٩١ ســنه‌سی شاهين جمالی‌يی شــيخ الخدام ومتولیٔ سماط طعام نصب وتعيين وتهيه ايتديكی لوازمات وادواتی توديع ايله مشرف خراب وانهدام اولان قبهٔ سعادت ايله رئيسيه مناره‌سنی تعمير وتشييد ايچون دار العز مدينه‌يه كوندرمش ايدی ؛ شاهين جمالی ، رئيسيه مناره‌سيله حجرهٔ سعادت قپوسنی هدم ايدوب ايكيسنی دخی احجار منحوته ايله غايت متين و كوزل بر هيئتده تجديد وترصين ايتدی ايدی ، آلتی ســنه صكره صاعقه اصابتيله خراب وآشيانهٔ بوم وغراب اولديغندن بعدالاستيذان تازمين يقوب غايت مطبوع بروضعيتده يكيله‌دی ؛ فی ٨٩٧ سنه §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

ســلاطين عثمانيه زمانلرنده حرم ســعادت دائرهٔ فاخره‌سنك نره‌لری نه صورتلرله تعمير وتشــييد ايدلمش و پادشاه انبيا ﴿ عليه وعليهم التحايا ﴾

حضرتلرينه سلاطين مشار اليهم طرفلرندن نه مرتبه‌لره قدر عرض خدمت وعبوديت قلنمش اولديغى بيانده در §

سلطان سليمان — بن سلطان سليم عصرنده مسجد سعادتك بعض ديوارلريله حجرهٔ سعادت قبه‌سى ومسجد قبا ابنيه‌سى بردنبره ييقيله‌جق درجه‌لره وارمش وعادتا مائل انهدام وسقوط اولوب حرم شريف نبوى داخلنده نماز قيلنمق داعئ مخاطره برحاله كيرمش اولديغندن كيفيت دربارشوكتقراره عرض وبيان وحرم سعادتك بتون بتون هدم وتجديدينه مساغ شرعى يوق ايسه‌ده يالكز سقوطندن قورقيلان مواقع شريفه‌نك تعمير وتشييدينه مساعده بيورلمسى ذكر واتيان قلنمش ايدى §

خصوصات معروضه‌يى مستدعى مدينهٔ باهر السكينه شهر شريفنك سادات واعيانى طرفندن ورود ايدن عرض محضر عمومى مجر تسراى عليه سورينك زمان تعميرينه تصادف ايلمش اولديغندن سور مذكور تعميرينه تعيين قلنمش اولان مأموره كيفيتك اشعار واقتضا ايدن لوازماتله مبالغ وعمله اوستادلرينك سريعاً تدارك وازبار ايدلمسنك مصر واليسنه بيلديرلمسى حقنده سانحه پيرأى صدور اولان فرمان اصابت بيان حضرت پادشاهى اوزرينه ديوان همايون قلمندن يازيلان امر عالى مصر واليسنه كوندرلمش وارادات الهام غايات ملوكانه دخى قائمهٔ مخصوصهٔ صدارتپناهى ايله والئ مشار اليهه تفهيم وتعريف ايدلمش اولمقدنناشى مصر واليسى اقتضا ايدن مهندس ومعمارلر ايله استاد وبنّالرى تدارك ومبالغ كافيه ايله لوازمات سائره‌يى دخى بلغ مابلغ تهيه ايله براً وبحراً ارسال وكمال تعظيم واحترامله ايفاى حسن مأموريت ايدلمسنى متضمن بنا امانتنه خطاباً تعليمات مخصوصه تحرير واسبال ايلمش ايدى §

مصر واليسى طرفندن ورود ايدن لوازمات و تنبيهات اوزرينه بنا امينى بولنان ذات كافهٔ مواقفى سادات واعيان مدينه ايله برلكده كشف

ومعاينه ايدوب حجرهٔ سعادت بحثنده تعريف اولنديغى اوزره حجرهٔ معطرهنك درون و بيرونى تحكيم وتشييد ايلدكدن صكره مسجد سعادتك «باب السلام» ناميله بنام اولان باب معلا القانى ييقوب يرينه اعلا و مجلّا مرمردن اولمق اوزره نظر دقتى جالب هيئتده برقپو ياپديردى ؛ ٩٤١ سنه §

بو عمارتدن آلتى سنه صكره «باب رحمت» اطلاق اولنان قپودن «شكليه» منارهسنه دكين مناره ايله برابر غرب طرفنده واقع ديوارى يرله برابر ييقوب غايت كوزل و محكم برصورتده تجديد ايتـدى (٩٤٧ سـنه) و بو ديوار شريف كماهو المطلوب تجديد ايدلدكدن صكره باب النسادن آخر حرم سعادته قدر ممتد اولان ديوار شرقيى دخى منارهسيله برابر اساسندن هدمله يكيلهدى و «قبة الشمعى» تشييد ايدوب اوزرينه بريوكسك خلوت و «شكليه» منارهسى اتصالنه دخى ديكر برخلوت تأسيسـيله منارهٔ مذكورهيى روم ايلى منارهلرينه مطابق اولهرق يكيدن ياپديردى ؛ فى ٩٤٨ سنه §

بو منارهنك شـكلى دكيشدكدن صكره اهالى شكليه منارهسنى «سليمانيه مناره» سى ناميله ياد ايتمكه باشلاديلر [*] §

عمارت مذكورهدن يكرمى آلتى سنه صكره ديوار ظاهرالانوارغربيهنك بعض يرلرى خراب اولمغه باشلامش ايدى ؛ سلطان سليمان (عليه رحمة المنان) حضرتلرى باب الرحمهدن آخر حرم سـعادته قدر اولان ديوارى ييقديروب بوراسنى دخى مكملاً تجديد ايدرك محراب نبى و منـبر منير نبوى ايله شعائر دين مصطفويهدن اولان منارهلرك علملرينى دكيشـديردى وحجرهٔ معطره ايله روضهٔ مطهرهيه برچوق قناديل و شمعدان علاوهسـيله مسجد سعادتى قلوب موحدين كـبى تنوير واضائه ايتدى ؛ بعـده «ديار عشره» بيوت مشهورهسنى اشترا ايدوب فقرا وغربايه مخصوص كوزل بررباط طرح وتأسيس

[*] شمدى بومنارهيه (عزيزيه) منارهسى دينور .

ایتدی و بو رباطدن بشقه یکرمی قدر رباط دها یاپدیردی ایسه‌ده بونلرك کافه‌سی محو ومندرس اولمشدر ، دیار عشره رباطی ایسه عمارت هیئتندن چیقاریلوب درونه لوازمات مسجد سعادت وضعنه مخصوص برقاچ خلوت ایله شیخ الحرم اداره سنه منحصر اعلا بردائره وبر سبیل ایله برده منتظم باغچه یاپیلمشدر §

دیار عشره رباطنك مشرف خراب اولمسی آجنمیه‌جق احوالدن دکل ایسه‌ده شمدیکی هیئتی مسجد سعادت حقنده اسکی حالندن دها نافعدر؛ چونکه مسجد شریفك قبله دیوارندن مواجهۀ شریفه پنجره‌سنه محاذی بیوك برپنجره آچیلمش اولدیغندن حرم سعادته بشقه برلطافت کلمشدر ؛ مسجد سعادتك هرطرفی اکرچه باغچه اتخاذ ایدلمش اولسه ایدی ، نه تعفندن اثرقالور ونه‌ده مسیرۀ کائناتده اولقدر مفرّح ومنشرح برموقع بولنور ایدی §

باب الرحمه تجدید اولندیغی وقت یمین ویسارینه بعد البسمله { ومارسلناك الارحمةً للعالمین، امر بتجدید هذا الباب الشریف سیدنا ومولانا سلطان الملك المظفر ، سلطان سلیمان ، بن سلطان سلیم ، بن سلطان بایزید خان ، بن سلطان محمد خان ، بن سلطان مراد خان ، بن سلطان محمد خان ، بن سلطان بایزید خان ، بن سلطان مراد خان ، بن سلطان اورخان خان ، بن سلطان عثمان خان ، خلد الله ملکه واعزّ نصره ، بحمده وآله وذلك فی شهر رمضان المعظم ، سنه سبعة و اربعین وتسعه مائة } ومجدداً یاپیلان باب السلامك یمین ویسارینه دخی بعد البسمله { ما کان محمد ابا احد من رجالکم و لکن رسول الله و خاتم النبیین وکان الله علیماً حکیماً ، اللهم ادم و العزة و التمکین و النصر و الفتح المبین بقاء عبدك مولانا سلطان سلیمان شاه ، بن سلطان سلیم خان ، بن بایزید خان ، بن سلطان محمد ، بن سلطان مراد ، بن سلطان محمد ، بن سلطان بایزید ، بن سلطان مراد ، بن سلطان اورخان ، بن سلطان عثمان خان ، اعز الله انصاره وخلد الله ملکه وختمه بالصالحات اعماله ، بحمده وآله وصحبه وسلم ،

وذلك مع تاريخ سـنة احدى و اربعين وتسعه مائة فى شهر صفر } تاريخلرى يازلمش و بوتاريخلرك صاغ جهتنه (مولينا السلطان الملك المظفر سليمان شاه ، بن السلطان سليم، بن سلطان بايزيد خان ، الملك البرين والبحرين ، خادم الحرمين الشريفين، خلدالله ملكه) ﴿ شعر ﴾ رسول الله انى متحير بجاهك ٭ والزمان له اعتقدا ٭ وجاهك يارسـول الله جاه ٭ رفيع بالرفعة بلا انتهاء ﴾ قطعه‌سى يازيلوب بونلرك رواق خارجيسـنه { سلام عليكم بما صبرتم فنعم عقبى الدار ، ان الله وملائكته يصلون على النبى } كريمهٔ جليله‌سى يازلدقدن صكره { وظنى فيك ياطه جميل ، ومنـك الجود والعهد والسخاء ، وحاشا ان اراضيا وذللا ، ولى نسب مدحك و انما ، وكم لك يارسـول الله فضل ، ثقيف الارض والسماء ، وعم لك معجزات ظاهرات ، كضوء الشمس ليس له خفا } نعت شريفى و بونلرك فوقنه يعنى ذكر اولنان رواقك طاقنه‌ده { من زارنى بعد موتى فكأنما زارنى فى حياتى ، صدق رسـول الله صلى الله تعالى عليه وعلى آله واصحابه الطاهرين } حديث لطيفى كتب واملا اولنمشدر §

محمد پاشا [*] كه سلطان سليمان بن سلطان سليم وزراسندندر ٩٨٠ سنه‌سى (عين زرقا) مجراسنى تطهير ايلمك ايچون مدينهٔ منوره نقيب الاشرافى سيد احمد بن سعد الحسينى يى وكيل ايدوب مواقع مناسـبه‌نك تعمير و احياسنى رجا ايلمش ايدى ؛ سـيد احمد افندى محمد پاشا نامنه اولمق اوزره (قبا) ناحيه‌سنده مشهور « عينيه » بوسـتانى ومتعاقباً « بئر الخاتمى » آلوب بونلرك صوينى « عين زرقا » مجراسنه اجرا وبو صوينى چوغالتمق ايچون برقاچ قويى دها تداركيله عين مذكور مجراسـنى باب الرحمه‌يه قدر تطهير و توسيع ايله باب الرحمه قربنده بر سـبيل و بورادن اغوات محله‌سنه قدر بر يول آچه‌رق ذكر اولنان محله‌ده نردبانله انيلور بر منهل بنا و بو منهله كنـورديكى صوينى

[*] مكه‌ده محمد پاشا حمامى دنيلان حمامك بانيسى بوذاتدر .

مجرای مخصوص حفر یله « حوش مغاربه » محله‌سنه دخی اجرا ایدوب « دیار عشره » و « مغاربه » رباطلری داخلنه بر سبیل وقلعه جوارینه‌ده برحمام یاپدیرمش وبالآخره بئر علی یی تطهیر و تعمیق ایتدیرمش ایدی §

سید احمد افندی — بوعملیاتك آرقه‌سنی آلدقده قبا قریه‌سی مسجد شریفی قارشوسنه برسبیل وبرده آبدسخانه یاپدیروب بعده بربوستان آلوب حمامه وقف ایتدی ؛ آندن صکره بئر خاتم اتصالنه برخانه یاپدیروب بوخانه‌یه قریب برده حوض حفر ایتدیردی و ذکر اولنان خانه‌یه شرفبخش اتصال اولان خانه‌یی دخی اشترا ایدرك بر طرفنه محراب مخصوص وضعیله مسجد هیئتنه قویدی و مسجد مذکورك صاحب قدیمنه رعايةً بئر خاتم اتصالنده کندینه مخصوص اولمق اوزره یاپدیردیغی منزل بیعدیلی فقرا و غربا اقامه‌سنه مشروطا وقف ایلدی (٩٩٢ سنه) ؛ زیرا خانهٔ مذکوره صدیق اکبر افندیمزك ساکن اولدقلری سعادتخانه ایدی §

حیفا که حرم شریف مدیری شریف بك ٢٦٢ سنه صکره عینیه بوستانی ایچنده محمد پاشا نامنه منسوباً احیا اولنان عینیه مسجدینی و سید احمد افندی نامنه طرح اولنوب بعده وقف ایدلمش اولان خانه‌یی بالتجدید کندی دائره‌سی خلقنه حصرله فقرای مجاورینی آچیقده براقمش و صدیق اکبر افندیمزك مأثر شریفی عرصه‌سنه برحمام ایله بر طاقم آبدسخانه‌لر انشاسیله اظهار دنائت ایلمشدر ؛ فی ١٢٥٤ سنه §

سید احمد افندی — محمدپاشا حمامنك قارشوسنده واقع بوستانی دخی آلوب قارشوسنه « عین الزرقا » صوییله املا اولنور بیوجك برحوض یاپدیرمش وبوحوضك فضله صوینی ذکر اولنان بوستانی اسقایه حصرله کرك بوستانی وکرك حوضی محمد پاشا حمامنه وقف ایلمش ایدی §

محمد پاشا — نك حمام بوستانی قارشوسنه حفر ایدیلان حوض غایت بیوك اولدیغی و مصر و شام محمللرینك چادر قوروب اوتوردقلری ساحهٔ وسیعه كنارنده بولندیغی جهتله قوافل وارده خلقی الآن بوصودن اداره اولنمقده‌در §

حماملر — محمد پاشا حمامی شیمدی نه اولدیغی معلوم اولمیوب فقط مدینهٔ منوره شهرمقدسنده فی زماننا یالكز ایكی حمام واردر كه بری الیوم حرم نبوی مدیریت دائره‌سی ترجمانلغنده مستخدم اولان احمد نظیف افندینك مناخه‌ده كائن حمامی اولوب عساكر نظامیهٔ شاهانه ایچون خسته‌خانه اتخاذ ایدلمش اولان (خصكیه) بو حمامك قارشوسنده واقعدر ؛ ذكر اولنان حماملرك بریده مسجد سعادتك طرف قبلیسنده و سور داخلی‌یه ملاصق اولان « حارة الزروان » محله‌سنده نورالدین شهیده منسوب اولان حمامدر ؛ انتهی §

سید احمد افندی — محمد پاشا نامنه و دار السكینه غرباسنی تداوی‌یه مخصوص اوله‌رق مكمل برده خسته‌خانه یاپدیروب اقتضا ایدن اطبا وخدمه‌سنی ترتیب وتوظیف وبوكا قارشولق اولمق اوزره مقدار كافی عقار و املاك دخی اخذ و وقف ایتمش ایدی ؛ مرور زمانله بوخسته خانه نك اكثر یرلری ییقیلوب خراب اولمش ایدی ، مابنیه‌سی تعمیر ایدلمدیسه‌ده مرضای وارده‌یه مخصوص اولمق اوزره ۱۲۵۵ سنه‌سی برمقدار نان عزیز باغلانمش اولدیغندن احتیاج وامتداد علت جهتیله جانندن اوصانان غربا بوخسته خانه‌یه كیروب تسلیم روح ایدنجه‌یه قدر یاتیرلر ایدی ؛ والد كثیر المحامد حضرت پادشاهی ذكر اولنان خسته خانه‌نك خراب اولان یرلرینی تجدید صورتیله تعمیر ایتدیروب براجزاخانه و برده اجزا انباری علاوه‌سیله عموم اهالی وحجاجی اداره‌یه كافی اجزای طبیه و لوازمات سائرهٔ جراحیه تخصیص و لزومی قدر طبیب ، جراح ، اجزاجی ، خدمه ، تعیین وتوظیف ایدرك دار السكینه اهالیسنی بویوزدن دخی احیا بیوردیلر §

سلطان مراد — خان ثالث بن سلطان سلیم خان ثانی حضرتلری ینبع البحر شونه‌سنی هجوم عرباندن محافظه ایچون داخل سوره آلوب « صدقات مرادیه » حبوباتنی وضعه مخصوص دیکر برانبار تأسیس ایلمش ایدی ، فی ۹۸٤ سنه ؛ ایکی سـنه صکره ینبعده‌کی سلطان سلیمان جامع شریفنك خراب اولان قبله دیوارنی محرابیله برابر تجدید و سائر دیوارلرینی غایت متین ومحکم برحالده اصلاح و تشدید ایدرك اسکی هیئتنه ارجاع ایتمش وساحل بحرده ییقلمغه یوز طوتمش اولان ٥۳ آرشون عرضنده و ۲٤ آرشون طولنده‌کی اسکله‌یی دخی تعمیر و احکام ایدوب بورالرینك ختامنـده اونبر بیك دیناری اهل مکه‌یه باقیسی سکنهٔ دار السکینهٔ مدینه‌یه اولمق اوزره سنوی قرق درت بیك آلتون صرهٔ همایون تخصیص وایکی سـنه صکره دخی جیران رسول اللهه درت بیك وینبوعده منقطع الطریق اولان حجاجه بشـیوز اردب حنطه تعیین ایلدیلر «فی ۹۸٦ سنه» که بوذخیره هرسنه مصردن ینبوعه واورادن مدینهٔ منوره‌یه کوندریلوب محتاجین اهالی‌یه توزیع و تقسیم اولنور ایدی §

پادشاه مشارالیه حضرتلری ۹۸۸ سنه‌سی مدینهٔ منوره داخلنده‌کی دشیشه « بولغوردن عبارت برنوع چوربا اسمیدر » مطبخنی [*] تعمیر ایتـدیروب خدمه‌سنی یومیه بر آلتون وآشجیلرینی بر آلتوندن بشقه سنوی بر اردب بغدای وظیفه ایله تسریر بیوردیلر ؛ فی ۹۸۸ سـنه §

بو اثناده محلات مدینـه اهالیسی صوسزلقدن مضطرب قالمش ایدی ؛ کیفیت سامعهٔ همایونلرینه ایصال قلنمغله باب المصر قربنده برسـبیل طرحیله خدمه وناظرینه یومی آلتمیشر آقچه تخصیص وسـنوی اللیشر اردب حنطه تعیین ایتدیلر وبو سبیلك بهر کون سقالر واسطه‌سیله بالاملاء عطاش مسلمینك اسقا واروا ایدلمسی فرمان بیوردیلر ؛ فی ۹۹۰ سنه وبر سـنه صکره حرم

[*] بومطبخه اولوقت « دشیشة الرسول » دینور ایدی .

شریف آغالرینه یومیه برر (حب الجرایه) و (عبید عین الزرقا) یه کذلك یومی برر (حب الجرایه [*]) تخصیص و فقرای مجاورین ایله صلحای علمایه سنوی بیك اردب حنطه تعیین ایلدیلر « فی ۹۹۱ سنه » که اولوقت حرم شریف آغالری التی یدی وعبید عین الزرقا اون یدی نفردن عبارت ایدی ؛

صدیق اعظم — و علی بن ابوطالب (رضی الله عنهما) یه منسوب اولان مسجد شریفلر مشرف خراب اولمش وبناء علیه زوار کرام بومأثرلرك شرف زیارتندن محروم قالمقده بولنمش ایدی . کیفیت سامعه خراش همایونلری اولمغله بوایکی مسجد شریفی وبونلرك جوارنده کائن قدیم و خراب رباطلری تعمیر وترمیم ایله علی العموم خدمه‌سنی معاشات کافیه تخصیصیله تلطیف ایلدیلر ؛ فی ۹۹٤ سنه ؛ سنهٔ مرقومه خلالنده حرم سعادتك باب النسا جهتی دیواری مائل رکوع و سجود اولوب تجدیدی درجهٔ وجوبه وارمش و اجرای اقتضاسنه مساعده بیورلمسی درکاه شوکتقرار ملوکانه‌دن نیاز و استرحام قلنمش ایدی ، صادر اولان ارادهٔ الهام عادهٔ پادشاهی موجب عالیسی اوزره اقتضا ایدن مأمورلر ترتیب و لوازمات مقتضیه‌سی مصر قاهره طریقیله سوق وتسریب ایلدیکندن بنا امینی مدینهٔ طاهره‌یه وصولنده آرای سادات واهالی ایله مسجد سعادتی بالکشف دیوار شرقینك باب النسادن آخر حرم سعادته قدر هدم و تجدیدینه قرار ویرمش و کیفیت بین العلماء تصویب و تصدیق ایدلمسی اوزرینه محل مذکوری اساسندن ییقوب یکیدن تأسیس ایتمك لازم کلدیکنی باب عالی جانب سامیسنه بیلدیرمش وبو قرار موافق پادشاه عالیتبار حضرتلرینك رأی وافکارینه دخی مطابق کلمش اولمق حسبیله موقع شریف مذکورك اهالیٔ کرامك خریطهٔ افکارینه توفیقاً تجدیدینه کمال کرمی ورعایتله ابتدار ایدلمسی امانت مومی الیهایه جواباً بیان ومرمر اوزرینه محکوك برقطعه

[*] مصردن مرتب حبوباتدن حاصل اولان اکمکلره « حب الجرایه » دیرلر ایدی .

تاريخ دخی كوندريلوب بوتاريخك مناسب برموقعه وضع والصاقی امروفرمان پادشاهی مقتضای جليلندن اولديغی ذكر و اتيان قلنمش ايدی §

بنا امينی تعليمات عالی موجبنجه ايفای مأموريته تيشه‌زن شروع اولوب ختام عملياتده درسعادتدن ورود ايدن تاريخ طاشنی تجديد ايديلان ديوارك بركوشه‌سنه وضع ونهاده وكيفيتی مركزسلطنته عرض وافاده ايلمش اولديغندن كرك بنا امانتنه وكرك سائر مأمورين واعيان بلده‌يه خلع فاخره وعطايای كثيره كوندرلمشدر ؛ فی ۹۹۵ سنه §

تجديد اولنان ديوار ۹۵ آرشون طولنده و ۱۷ آرشون ارتفاعنده اولوب بو ديواره الصاق ايچون درسعادتدن كوندريلان تاريخ شودر :

{ اللهم خلد ملك من جدد هذا الجدار المحترم وهو مولينا السلطان الاعظم والخاقان الاكرم ، سلطان القبلتين وخادم الحرمين الشريفين ، السلطان مراد خان ، تاريخه جدد جداراً بالمسجد النبوی ، السلطان مراد لوجه الله ، سنه خمس و تسعين و تسعمأة } فی ۹۹۵ سنه §

طقوز يوز طقسان بش سنه‌سی تجديد ايديلان ديوارشرقی عملياتی ختامندن برقاچ سنه صكره حريق ورعود اصابتيله حرم سعادتك مؤخرنده واقع اوچ صره سقفك اكثر يرلری قضازده اوله‌رق چركين ومخوف برمنظره كسبيله اوجهتلرده نماز قيلمق درجهٔ استحاله‌يه وارمش وسقوف مذكوره‌نك بتون بتون سقوطنه دكين حرم سعادتك حال حضرنده ابقاسی ايلروده حجرهٔ سعادتك دخی هدم وخرابی انتاج ايده‌جكندن غير جائز بولنمش اولديغی باعرض محضر باب عالی‌يه بيلديرلمش ايدی ؛ كيفيت باب عاليجه اوزون اوزادی مذاكره وبو ايشك آتيده توليد ايده‌جكی ضرر و زيانك درجه‌سی تخمين و مطالعه اولندقدن صكره خاكپای شاهانه‌يه عرض ايدلمسی اوزرينه كرامت افزای سنوح اولان ارادهٔ ملهميتعادهٔ حضرت خلافتپناهی موجب عاليسيله صاحای امرادن

برينك بوايشه تعييني واقتضا ايدن لوازمات ومهمات ايله برابر سريعاً دارالعزّ مدينه‌يه سوق واعزامى مصر واليسنه اشعار واولبابده صحيفه پيراى صدور اولان فرمان عالى دخى ارسال و ازبار قلنمش اولديغندن بر موجب اراده تعيين قلنان بنا امينى ترتيب وتهيه ايديلان مهمات واستادلرى استصحاباً جانب سنى المناقب دار السكينه‌يه كوندرلمش ايدى §

مصردن بالترتيب كونديريلان مأمورلرمدينهٔ منوره‌يه بعدالوصول مأمورين حكومت و سادات مملكت اتفاقيله حرم سعادتك محتاج تعمير و ترميم اولان يرلرينى كشف ومعاينه ايدوب ارادهٔ پادشاهى و آراى علما و اهالى اوزره هدمى اقتضا ايدن اوچ صره سقفى ييقوب يرلرينه سقفه بدل اوچ صره قبه بنا وبو قبه‌لره ملاصق اولان اوچ صره اخشاب قبه‌لرى كاركير اولمق صورتيله بالتجديدْ { بناء الشريف الروضة النبى * بنى النصر خير العباد * فقلنا على الفور تاريخه * فقام بتجديده سلطان مراد ؛ فى ٩٩٩ سنه} تاريخنى قوملق طرفنده بولنان جدار شامى اوزرينه كتب واملا ايتمش وكيفيتى مصر واليسى واسطه‌سيله دربار مبرات قراره عرض و اشعار ايلمش اولدقلرندن كرك مأمورلر وكرك سائر واجب التلطيف اولانلرعطاياى سلطانى وخلع فاخرهٔ بيمدانى ايله تلطيف ايدلديلر ؛ فى ٩٩٩ سنه §

يكيدن ياپيلان اوچ صره قبه‌نك هرصره‌سى طقوزر قبه‌دن عبارت اولوب برنجى صره قبه‌لرى حذاسنه وحجرهٔ سعادت سطحى التقاسنه ايام صيفده حرم سعادتى تبريد وتفريح ايچون ايكى عدد بادكير كشاد اولنمش وبو ايكى بادكيرايله مسجد سعادته بشقه‌جه بر زينت كلمش ايدى §

قباب مذكوره عملياتى رهين ختام اولمزدن اوّل نام معالى‌ارتسام حضرت پادشاهى‌يه مخصوص بر عمارت تأسيس ايدلمك اوزره غايت كنيش وواسع بر عرصه اشتراسى حقنده ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى شرفوارد اولمسى اوزرينه

مسجد سعادت عملياتنى بعد الاكمال مدينهٔ منوره خارجنده تدارك ايدرك فوق العاده بيوك ومنتظم برعمارت وكوزل برسبيل ياپديرديلر وقبا قريه‌سنده فقرايه مخصوص بر رباط طرح وتأسيسيله ايجابى قدر مأمورلر توظيف ايلديلر « فى ٩٩٨ سنه » كه اولكونه كلنجه‌يه قدر حرمين اهاليسى نه‌اويله برعمارت كورمش ونه‌ده ايشتمش ايدى §

* نظم *

ياپيلدى بر عمارت خوب وحرم * كه آنده خرج اولور محصول عالم
آنك بركونده پيش خوانينه حقا * نمك اولسه يتشمز ايدى دريا
صناسين دار دنيادركيم آنده * نهايتسزدر آينده ، رونده

بو عمارت اهالينك مقصد وآرزوسى وجهله ياپيلوب خدمه‌سنى اسكان ايچون اون درت باب خانه دخى انشا ايدلمش اولديغندن مدينهٔ باهر السكينه اهاليسى محظوظيت وجدانيه‌لرينى فعلاً ابراز ايچون مذكور عمارته (مراديه تكه‌سى) نامنى ويرديلر §

تكه ، قرينه‌سيله ايچنده ذكر وفكر اولنان يعنى « خانقاه » دنيلان تكه‌لردن اولديغى آكلاشلمسون !!! بوتكه بزم بيلديكمز تكه‌لردن دكل ، عادتا عموم اهالى‌يه مخصوص برعمارت ايدى §

اسكان خدمه ايچون ياپديرلمش اولان اون درت باب خانه‌نك سكزى متأهل وآلتيسى بيكار اولان خدمه اقامتنه مشروط ايدى §

تعريف اولنان تكه‌نك موقعى باب المصر جهتنده وسورك طيش طرفنده غايت بيوك برانبارى ، برمطبخى ، متعدد مخزنلرى وداخلنده دكرمانلرى ، برقاچ كوز فرونلرى ، لوازمات سائره وضعنه مخصوص اوطه‌لرى دخى وار ايدى ، كل يوم اكمك وفقط جمعه واثنين كيجه‌لرى معتادندن زياده حلوا ،

پلاو ، زرده ، طبخ ایدیلوب فقرایه توزیع اولنور و بو عمارت دیار عربده مثلی نامشهود بر خیرات اولدیغندن مدینه مجاورلرینك وخصوصیله فقرای اهالینك مابه الحیاتی صاییلور ایدی §

مرادیه تکه‌سنده طبخ وتوزیعی معتاد اولان اطعمه اوقدر انفس ، اوقدر مبذول ، ایدی که غربا و فقرادن صرف نظر جمعه واثنین کیجه‌لری مدینه اهالیسنه کاملاً توزیع اولنور وموثوقاً روایت اولندیغنه کوره فقرای اهالی آلدقلری پلاولری خانه‌لرنده سوزه‌رك حاصل اولان روغن ساده ایله اوچ کون قدر کچینور ومصرده بر چوق قرا و ضیاع اخذ و اشترا ایدیلوب بونلرك حاصلاتی کاملاً مذکور عمارته حصراً وقف ایدلمش اولدیغی جهتله مصردن سنوی یکرمی بش بیك آلتون حاصلات کوندریلور ایدی §

مصر مورخلرندن — « لطائف الاخبار » مؤلفنك ویردیکی معلوماته کوره مرادیه تکه‌سیچون مصرده بالاشترا وقف ایدیلان قریه‌لر اشبو « لفلا ، ظاهریه [۱] ، سبك الاحد ، شبرازنجی [۲] ، طنان ، کفر زریق ، طوخ الملقه ، سد طنان ، سهرا [۳] ، سندوب ، منیهٔ سمانود ، ابو الحسن [٤] ، کوم برا ، تهیا ، [٥] ، بلقیا ، دندیل ، حکامنه ، دیشنا ، ضوابط ، اهناس الخضرا » قرای معموره‌سی اولوب حکومت مصریه هرسنه بوکویلرك محصولندن ۲۱۰۰ اردب حبوبات تدارکیله بندرسویشه واورادن سنبوقلر ایله ینبوعه واورادن دخی دوه‌لرایله مدینهٔ منوره‌یه سوق ایدرایدی که بو حبوبات ، مرادیه تکه‌سنك دشیشه وقفی ایدی §

---

[۱] بو ایکی قریه بحیره ناحیه‌سنه تابع ایدی .
[۲] بونلر منوفیه ناحیه‌سی توابعندن ایدی .
[۳] بو قریه‌لر قلو بیه ناحیه‌سنه مربوط ایدی .
[٤] بونلر دهقلیه ناحیه‌سندن ایدی .
[٥] بو قریه‌لرده بهنساویه ایله وجه القبلی ناحیه‌لری داخلنده ایدی .

بو تاریخه ذکین مدینهٔ منوره‌ده اویله بر خیرات جلیل اولمدیغی ومدینه اهالیسی بویله بر تکیه‌یه بحق محتاج اولدیغی اجلدن اهل مدینه الی هذا الآن پادشاه مغفور مشارالیهك روحنه اتحاف کلدستهٔ اخلاص وفاتحه ایدرلر §

لطیف بر نکته — مرادیه عمارتنك ایچنده‌کی دکرمنده قوللانیله‌جق ایکی استرك هر بریچون یومی ایکی اردب آرپه تخصیص بیورلمش ایدی ، یومیه بر حیوانه ایکی اردب آرپه‌نك پك چوق اولدیغی و بو مقدارك تعیینی ارادهٔ سنیهٔ پادشاهی اقتضای عالیسندن بولندیغی جهتله رجال دولت طرفندن « ایکی اردب آرپه بر کونده قرق سکز حیوانی اداره ایده جکی نزد شاهانه‌کزده معلوم ایکن بو دکرمنك هر حیوانیچون یومی ایکیشر اردب آرپه تخصیصنك حکمتی ندر ؟ » دیه وقوعبولان سؤاله (بر کون اولور که بو ایکی اردب آرپه‌دن بیچاره استرلره بر آوج بیله ویرلمز !) جواب الهام ایجاب عالیسی ویرلمش وفی الواقع اویله اولمشدر §

تأسف — ذکر اولنان قوجه عمارتك زمانمزده یالکز خرابه‌سی قالوب مأکولات ومشروبات دکل ، خزانهٔ سبیلنده بر قطره آب بیله یوقدر ، بوندن اقدم بر کوشه‌سی مکتب اتخاذ اولنوب اوچ بش چوجق اوقودلمقده ایدی ، شیمدی سواری ونجیب سوار اولان عقیل عساکر شاهانه‌سی اقامه ایدلمشدر §

سلطان مراد — مرحوم مرادیه تکه‌سی قربنده برده مکتب تأسیسیله سنوی اللی چوجق تدریسنه مشروطاً وقف ایتمش ایدی که بو چوجقلردن حافظ اولوب مکتبدن چیقانلرك یرلرینه دیکرلری آلنور ومکتبك خواجه‌سیله طلبه‌سنك اداره واعاشه‌لرینه کافی تخصیص قلنان معینات والبسه‌نك هر نوعی میعادلری حلولنده توزیع واعطا اولنور ایدی §

مکتب مذکورك عملیاتی ختامنده بر باب زاویه دخی بنا ودروننه بر شیخانه

صوفيوندن اون عزيز ايوا ايدوب سالف الذكر عمارت موجودندن تسويه اولنمق اوزره معينات كافيه تخصيص و بالاخره هر برينه بر عدد اتمك علاوه‌سيله حاللری ترفيه ايدلمش اولديغندن زاويهٔ مذكوره‌ده صبح ومسا ذكر خدا ايديلور ايدی §

زاويهٔ مذكوره ابنيه‌سی ختامنده صلحادن قرق نفس نفيس دخی توظيف وهر برينه سنوی اون ايكيشر دينار تخصيص بيورلمش ايدی، كه بوذاتلر هركون روضهٔ مطهره داخلنده اجتماع ايدرك سورة الانعام قرائتيله توغل وحاصل اولان اجر ومثوباتی روح لطيف محمدی‌يه بعد الاتحاف نصرت جنود مسلمين رجاسيله روحانيت نبويه‌يه توسل ايدرلر ايدی ؛ بالاخره اوتوز نفر فقيه دخی سنوی ايكيشر آلتونله توظيف وبهركون روضهٔ مطهره‌ده قرآن كريم تلاوتنه تعيين بيورلدی ؛ بونلر دخی بعد القرائه رفع دودست دعا وحاصل اولان اجر ومثوباتی پادشاهان اسلام ارواحنه اهدا ايدرلر ايدی §

روضهٔ مطهره — داخلنده هركون برختم شريف ايندیرلمك شرطيله اوتوز نفر اجزاء خوان دخی ترتيب وبونلرك بهری اوچر بچق دينار سنويه ايله توظيف قلنمش وسنوی اونرآلتون ويرلمك اوزره ميقاتده احرامه كيرمك، عرفاته چيقوب حج ايلمك ، ايچون يوز كيمسه دها تعيين ايدلمش اولديغندن جزؤ خوانلر ترتيب مشروح اوزره هركون روضهٔ مطهره‌ده برختم شريف قرائت وايفای حج ايچون توظيف ايديلانلرده هرسنه ميقات مدينه‌ده احرامه كيروب مكهٔ مكرمه‌يه عزيمتله اثنای وقفه ده ترقیٔ سعادت دولت وتزايد شوكت ملت عثمانيه دعاسنه مواظبت ايدرلر ايدی §

سلطان مراد — مرحوم مذاهب اربعه‌دن بش مدرس دخی ادرارات كافيه ايله توظيف بيورمشلر ايدی ؛ بو مدرسلرك بری خطبای شافعيه‌دن اولمسی مشروط اولوب هر برينك سنوی قرقر آقچه وظيفه‌لری وار ايدی §

مراد رابع — حضرتلرينك بلدهٔ مسعودهٔ پيغمبری‌يه اولان خدمتلری بوندن عبارت دكلدر ! ذات شاهانه‌لری دركار اولان لزوم اوزرينه حرم شريف نبوی سطحنی كاملاً ترميم و روضهٔ مقدسه طوغله‌لرينی تجديد ايتديلر ؛ مسجد سعادت حرم بهشت توأمنك ديوار ار بعه‌سی صيوالرينی دكيشديروب اولوقت موجود اولان اوچيوز عدد ستونك هر برينی بررنكده اولمق اوزره بوياتديلر ؛ بوديركاری بويامق خدمتنده استخدام اولنان قلمكارلر، اساطين مذكورەنك هر برينه يكديكرينه غير مشابه برر ايكيشر كونش ويلديز رسملری رسم ونقش ايتمش و اولدرجه مهارت ابراز ايلمش ايديلركه مسجد سعادت حرم خرّمنه كيرنلر رعشه‌ياب دهشت تعجب اولوب ديوار بهت حيرته دونرلر ايدی §

پادشاه مغفور مشار اليه مسجد سعادت تعميراتی ختامنده (عين زرقا) صو يولجيلرينی ايوا واسكان ايچون يدی باب خانه انشا ومتعاقباً بری متأهلين فقرايه ، ديكری غربای رجاله مخصوص اولمق اوزره ايكی رباط بنا ايدلمسنی امروفرمان بيورمشلرايدی ، بناءً عليه ذكراولنان يدی باب خانه ايله متأهلينه مخصوص اون حجره‌لی وذكور غربا ايچون اوتوز حجره‌لی ايكی رباط انشاواحيا اولنوب بونلرك ختام عملياتنده ينه‌شهنشاه مشاراليه نامنه اوله‌رق مسجدقبانك مشرف خراب اولان اللی آرشون ديواری تجديد ودكيشديرلمسی اقتضا ايدن اساتين واخشاب تبديل وتأييد ايله اكمال عبوديت ايدلمشدر ؛ رحمة الله عليه رحمةً واسعه §

وا اسفا كه پادشاه مشار اليهك بوقدر پاره‌لر صرفيله وجوده كتورديكی خيراتدن اليوم عين زرقا صو يولجيلرينه مخصوصاً ياپديرلمش اولان خانه‌لر ايله رباطلردن غيری هيچ بر ابنيه قالمامشدر ؛ قبا قريه‌سنده‌كی زاويه موجود ايسه‌ده اوقافی مندرس اولديغندن غيرمسكوندر ؛ عرفانه آدم كوندرلمك ، حرم

سعادتده ختم ایدلمك ، اجزاء شریفه اوقونمق ، اصولی ایسه بتون بتون لغو اولنمش وحتی سلطان مرادك اوکبی خیراتی اولدیغنی مدینه اهالیسندن بیلان بیله قالمامشدر §

سلطان محمد خان — ثالث بن سلطان مرادخان ثالث حضرتلری دخی رسالت مآب افندیمزه فوق الغایه محبت ایدن سلاطین عدل آیین جمله سندندر §

پادشاه مشار الیهك سنت سنیهٔ محمدیه یه اولقدر رعایتی و ذات عالیٔ نبوتپناهی یه اولدرجه محبتی وار ایدی که مجالس همایونلرنده هرنوقت نام نامیٔ پیغمبری ذکر وياد اولنسه حسب التعظیم قیام ایدرلر ایدی ؛ بو محبتك اثری اولمق اوزره حاصلات سنویه سی سویش و ینبع طریقیله مدینه فقراسنه کوندرلمك ایچون مصرده برچوق قریه لر وقف ایلمشلردر ؛ قرای مذکوره نك حاصلات سنویه سی اون ایکی بیك اردب حبوبات ایله مقدار کافی آقچه دن عبارت اولوب بو حاصلاتك کافه سی فقرای حرمین ومجاورین بلدتین محترمینه منحصر ایدی §

لطائف الاخبار — مؤلفنك بالتدقیق اخبار ایلدیکنه کوره سلطان محمد خان مرحومك حاصلاتی فقرای حرمینه وقف ایلدیکی قرای مصریه شونلردر : « تبنون ، ملیح ، شنوان [١] هیاتم ، منية العجيل ، بهوت [٢] صنافیر ، مجول البیضا ، [٣] شنشاحون [٤] نقیطا ، صهرجة المش [٥] نقلیفه بفیتمن [٦] نویره ، سلاو ، باها ، قای ، زربیه ، بهداد ، بلوصره ، سفط الحمارة ، اهناس المدینه ، کفرحیدره ، قیس ، انسوح ، ریده » §

[١] بونلر منوفیه ناحیه سنده ایدی .
[٢] بوقریه غربیه ناحیه سنه تابع ایدی .
[٣] بوقریه شرقیه ناحیه سندن ایدی .
[٤] بوایکی کوی دقهلیه ناحیه سنه تابع کویلردن ایدی .
[٥] بونلر فیوم ناحیه سی قراسندن ایدی .
[٦] بوکویلر بهنساویه ایله وجه القبلی ناحیه لرینه مربوط ایدی .

سلطان محمد خان — حضرتلری قرای مصریه یی وقف ایلدکدن صکره حرمینك صره سیله مرتبات سنویه سنی دوتا ایتدیلر ؛ بعده روضهٔ مطهره یه ابریشیمدن منسوج بر قالیچهٔ بیهمتا و محراب النبی یه فرش اولنمق اوزره برده سجادهٔ غالیها ارسال واهدا ومرقد سعادته غایت منتظم بر کسوهٔ زربفت محترم اکسا بیوردیلر ؛ فی ۱۰۰۳ سنه §

مسجد سعادت — ه عرض واهدا بیوردقلری کسوهٔ شریفه اوزرنده کلمهٔ منجیهٔ شهادت ایله صلاة و سلام واسماء شریفهٔ اصحاب کرام منسوج و ذیلنده نام شوکت ارتسام شاهانه لری مرسوم ایدی §

سلطان احمد خان — بن سلطان محمد خان ثالث حضرتلری حرمین اهالیسنی یکیدن تلطیف بیورمق تصور عالی جنابانه سیله ۱۰۱۳ سنه سی دشیشة الحرمین اداره لرینی برلشدیروب نظارتنی « داود » آغا نامنده برذاته وبونلره تعلق ایدن امورك حسن تسویه وتمشیتنی دخی مصر محافظی ابراهیم پاشایه احاله بیوردیلر ایدی ؛ بونك سبب وحکمتی ایسه مدینة الرسول سکنه سی حقوقنك اضاعه ایدلمکده بولنمسی ایدی ؛ چونکه مصر محافظلرینك اهتمامسزلقلری دشیشه ناظرلریله مشایخ عربانیه نك حرص وآز وطمع سائقه سیله وقوعبولان حرمتسزلکلری جهتله حرمین شریفین اهالئ کرامنه قدیم الایامدنبری ارسالی معتاد اولان « بیوك دشیشه ، مرادیه ، محمدیه ، خاصکیه » و اوقاف سائره دشیشه لرینك جرایه وصدقات بغدایلری وقت و زمانیله کوندرلمدکدن بشقه ارسال ایدیلان مرتبات فوق الغایه نقصان واویغونسز برحالده کوندرلمسیله حرمین سکنه سی مضایقهٔ شاقه یه دوچار ایدلمش ایدی ؛ بو اویغونسزلق سامعه خراش همایون اولدقده پادشاه جهان پناه حضرتلری غیرته کله رك اشبو فنالقلرك اوکی آلنمق یعنی بلدتین طیبتین اهالیسی بلای قحط وغلادن خلاص ورها بیورلمق نیت خالصه سیله ذکر اولنان دشیشه

نظارتلرينك كافه‌سنى رفعله صورتى آتيده مندرج امر عاليده تعريف بيورلديغى
اوزره بالذات بيك اردب بغداى تخصيص ايدرك جمله‌سنك نظارت واحده تحتنه
آلنمسنى اراده بيورديلر ؛ بو حال ، اقدس بقاع ارض وتلطيف سكانى خاص
وعامه وبالخاصه ملوك عظامه عين فرض اولان حرمين شريفين حقنده سلاطين
مبرات آيين عثمانيه‌نك نه درجه‌لره قدر ابراز حرمت و رعايت بيورمش
اولدقلرينه الحق بر دليل واضحدر §

مصرده واقع دشيشه نظارتى حقنده محافظ ابراهيم پاشايه خطاباً شرفريز سطور اولان امر شريفك صورت عاليسيدر

مصر محافظه‌سنده اولان وزيرم ابراهيم پاشايه حكم كه مكهٔ عليا ، و بكهٔ
بطحا وادئ غير ذى زرع اولمغله حرمين شريفين سكانك معاش وانتعاشلرى
ديار مصريه‌دن ارسال اولنه‌كلان جرايه و حبوباتك بالتمام وصولنه منحصر
اولمغله قديم الايامدن حرمين شريفين طرفلرينه ارسالى معتاد اولان « بيوك
دشيشه ، محمديه ، خاصكيه » اوقافنك دشيشه‌لرى جرايه وصدقات بغدايلرى
مرحوم ومغفورله بابام خداوندكار طاب ثراه زماننده بكلر بكيلرك عدم اهتمامى
ونظار ومشايخ عربك كثرت طمع و قلت ديانتلرى سببى ايله وقت و زمانيله
كوندرلمديكندن غيرى نقصان كوندرلمكله حرمين شريفين فقراسى وخدام
ومجاورينك قحط وغلادن حاللرى زياده مكدر اولوب كلى مضايقه چكدكارى
مسامع عليهٔ پادشاهانه‌مه القا اولندى ؛ بونك سببى تفحص اولندقده هر بر
دشيشه‌نك بشقه برناظرى ومباشرى اولمغله ناظرلر وامير حاجلر دشيشه
وصدقات بغدايلرين نقل ايدن عربان دوه‌لريله بغدايى وقت و زمانيله نقل
ايتديرميوب جمله‌دن مقدم كندولرك بيع ايده‌جك غله‌لرك نقل ايتمك، وعربان
دوه‌لرنى خارجدن بعض كيمسه طوتوب غله‌لرين نقل ايتديرمكله زمان تنك

اولوب دشيشه بغدايلرى تمام نقل ايدلمامك ونظار ومشايخ عربان آره‌سنده اكل وبلع اولنمق خصوصى ايمش! (بونك چاره‌سى تداركى ذكر اولنان بيوك دشيشه ومراديه ومحمديه وخاصكيه دشيشه‌لرينك وسائر صدقات وجرايه بغدايلرينك نظارتلرى رفع اولنوب جمله‌سنى برنظارت اولمق اوزره بر معتمد و مستقيم وديندار وبى‌طمع كيمسه‌يه ويريلنجه رسومى وعوايد معتاده‌سى كندويه كفايت ايدوب حق فقرايه طمع وتجاوز ايلمز و مشايخ عربان دخى ناظرك عدم طمعك كورونجه آنلر دخى خيانت ايتميوب اعتدالدن خروج ايده‌مز ؛ و دشيشه وجرايه وصدقات بغدايلرين وقت وزمانيله تمام نقل و محلنه ايصال ايلمك ميسر اولور) ديو اوجانبك بعض اهل خيرات وصاحب وقوفلرى اعلام وانها ايلمشلردر §

ايمدى حرمين شريفين اشرف و اقدس بقاع ارض و سكاننك رعايت ومساعده‌سى جمله خاص وعامه خصوصاً سلاطين عظامه فرض اولوب ملوك اسلام پناه ايچنده اجداد اسلاف بهشت ايتلافمزه خادم الحرمين الشريفين اطلاقى واول القاب سعادت مآبه استحقاقى حرمين شريفين سكاننك رعايت واحترامى وتوسيع معاش ونفقاتله حاللرينك انتظامى وبوخاندان عظيم الشان ودودمان فائض الاحسانك ثبات ودوامى اول طائفه‌نك فراغ بال ورفاه حال ايله دعاى اجابت انتمايه اشتغال واهتمامى ايله ميسر اولديغنه اعتقاد همايونم جازم اولمغله ذكر اولنان دشيشه‌لر وصدقات وجرايه بغدايلرى زمان سلطنت ميمنت اقترانمده بالتمام ارسال وايصال اولنمق اقصاى مراد ومبتغاى فؤادم اولمغين مذكور دشيشه‌لرك نظارتلرى رفع اولنوب جمله‌سى برنظارت اولمق اوزره سابقا حرم محترمم خدامندن اولوب حالا محميهٔ مصرده متقاعد اولان قدوة الخواص والمقربين ، معتمد الملوك و السلاطين « داود » آغانك وفور ديانت امانت وفرط استقامتنه اعتماد همايونم اولديغى اجلدن جمله دشيشه‌لره مشار اليه ناظر تعيين اولنمق وشروط واقف حكمنجه نظارتى جناب جلالت مآبه ونيابت طريقيله

سکامشروط اولان ملك قايتبای دشيشه‌سنك نظارتی دخی سنك رأيكله مشار اليه
« داود » آغانك نظارتنه ضم اولنوب جمله‌سنك مشار اليه ناظر واحدی اولمق
بابنده فرمان عاليشانم صادر اولوب دخی من بعد حرمين شريفين دشيشه‌لرينی
نقل ايده‌جك عربان دوه‌لريله دشيشه وصدقات وجرايه بغدايلری مشايخ عربان
دوه‌لرينه تحملرينه كوره تقسيم وتوزيع اولنوب جمله‌سی بالتمام سويش بندرينه
نقل ايتديرلمينجه امير حاج وغيريدن برفرد مشايخ عربانك بر مهاره دوه‌سنه
تعرض وتجاوز ايتديرلمامك ومذكور دشيشه‌لردن ماعدا جناب جلالت مأبم
طرفندن دخی مصر شونه‌لرندن بيك اردب صدقه بغدايی تعيين ايدوب جمله
دشيشه‌لردن مقدم على الاستمرار حرمين شريفينه نقل ايتديروب سائر
دشيشه‌لری على الترتيب عقبنجه ارسال ايلمك بابنده خط همايون سعادتمقرونمله
فرمان عاليشانم صادر اولمشدر §

بيوردمكه فرمان جليل القدرم موجبنجه ذكر اولنان بيوك دشيشه واشرفيه
ومراديه ومحمديه وخاصكيه دشيشه‌لرينك وسائر صدقات وجرايه‌لرك جمله‌سنك
نظارتنی مشار اليه ضبط وتصرف ايتديروب وتعيين اولنان دشيشه بغدايلرينی
مشايخ عربانه توزيع وتقسيم ووقت وزمانيله بالتمام سويش بندرينه نقل
ايتديروب دشيشه بغدايلری تمام نقل ايتديرلمينجه عربان دوه‌لرينه امير حاج
وسائر كيمسه طرفندن برمهاردوه‌يه تعرض وتجاوز ايتديرميه‌سين وجمله‌دن اول
جناب جلالت مأبم طرفندن مجدداً تعيين اولنان بيك اردب بغدايی مصر
شونه‌لرندن نقل وارسال ايتديروب آنك عقبنجه سائر دشيشه‌لری وصدقات
وجرايه بغدايلرين نقل ايتديروب بر قدح بغدای ناقص كوندرلمامك بابنده
دقت واهتمام ايليه‌سين وبالجمله‌سنك ديانت وامانتكه وكفايت واستقامتكه وحسن
فراست ومزيد كياستكه اعتماد و اعتقاد همايونم درجهٔ اعلاده‌در §

بوخصوصده بر وجهله تقيد واهتمام ايتمك كرك سنكه اكر دشيشه‌لر واكر
جرايه‌در واكر صدقات بغدايلريدر ، جمله‌سنی بالتمام والكمال وقت وزمانيله

وارمغله حرمين شريفين فقراسى قحط وغلادن خلاص اولوب رخص وسعته واصل اولمغله خلوص بال وفراغ حال اوزره بالغـدوّ والاصال دعاء دولتمه مداومت واشتغال ايده‌لر §

بوامر همايونمدن صكره حرم محترمم آغالرندن مصر امراسـندن وغيرى كيمسه دشيشه‌لرندن بريننك نظارت وكتابتنه ديوان همايونم وماليـه طرفندن امر وبروات ابراز ايدرلر ايسـه اصلا التفات ايتميوب امر وبراتلرين آلوب كيسه‌ليوب سدهٔ سعادتمه كوندره‌سين ودشيشه‌لرك عوق وتأخيرينه باعث وعربان دوه‌لرينه دخل و تعرض ايدنلرى منع و دفع ايدوب ممنـوع اولميانلرى اسم ورسميله يازوب عرض ايليه‌سين وبوحكم همايونمى من بعد دستور العمل بيلوب تغيير و تبـديلدن مصون طوتوب مضمونته مخالف كيمسه‌يه عنـاد و تعلل ايتديرميه‌سين ، تحريراً فى سنة ثلث عشرة والف ؛ انتهى §

سلطان احمد خان — حضرتلرى سال ميامن فال جلوسلرنده محاريب حرم سعادت سجاده لرنى وكعبهٔ معظمه وحجرهٔ معطره سـتارهٔ مزركشلريله حضرت فاطمه (رضى الله عنها وعن ابيها) والده‌مزك مرقد لطيفلرى اوزرنده اولان كسوهٔ شريفه‌يى وحنّان ، منّان [١] ديركلرى پوشيده‌لرينى [٢] تجديد ايتديلر وحرمين اهالئ كرامنه توزيع اولنمق اوزره بش بيك دينار صدقهٔ شاهانه ارسال ايلديلر وضريح سـعادته « كوكب درى » برينه تعليق اولنمق اوزره مقالهٔ مخصوصه‌سنده تعريف اولنان ٢٢٧ پارچه الماسپارهٔ كرانمايه‌دن مرتب برلوحهٔ نفيسه دخى كوندرديلر ايدى ؛ فى ١٠١٢ سـنه §

محبت فوق الغايهٔ نبويه ذات شاهانه‌لرينى كوكب درى لوحهٔ مزينه‌سنى نشانهٔ وجه كريم پيغمبرى اولمق اوزره مزار ظاهر الانوار سـعادته تعليق

---

[١] بو ديركلر كعبة الله ايچنده‌در .

[٢] اشبو پوشيده ١٨١٥١ مثقال صرمه‌دن نسج واعمال ايدلمش ايدى .

ایتدکدن اون درت سنه صکره حجرهٔ سعادته دیکر بر هدیه دها عرض و تقدیمه سوق واغرا ایلمش اولمسنه بناء (توبه قپوسی) اطلاق اولنان باب فلك جناب اوزرینه تعلیق اولنمق ارادهسیله سیم خالص العیاردن مصنوع وغایة الغایه مزین و مطبوع برلوحه کوندردیلر ؛ فی ۱۰۲۶ سنه §

بو لوحهنك ایکی آرشون طولی و بر آرشون عرضی اولوب اوزرنده ﴿ عربی ﴾ ﴿ لوح بسیم خالص الهمت تاریخه * لوح السلطان احمدا هداه حبا خالصاً ﴾ تاریخله ﴿ وقفنا علی اعتابك یاسیدی * لتقبیل ترب حب تلك من ترب * وقمنا نجاه الوجه نرجو شفاعة * الی الله فی محو الاساٴة والذنب ﴾ قطعهسی مسطور و اشبو لوحه باب التوبهنك طاق خارجیسنه آصیلمش اولدیغندن روضهٔ مطهره داخلندن منظور ایدی §

سلطان احمد خان — حضرتلری حرمین صرهسنه دخی سنوی بیك آلتون ضم وعلاوه ایتدیلر و سادات واشراف ایتامنه عدّ و احصادن افزون عطایا احسان و رجال دولتنك دخی اثر شاهانهلرینه تبعیت ایتملرینی امر و فرمان بیوردیلر ایدی ، بو اراده اوزرینه حاصل اولان اعانهٔ کافیه ایله سادات کرام کریمهلری لایق وجهله تجهیز وکفولری بولنهرق تزویج ایلدی ؛ بالآخره نام شوکت ارتسام شاهانهلرینه منسوب اولهرق باب الرحمه قربنده بر سبیل وحنبلی مذهبنده بولنان طلبه اقامهسنه منحصر برده مدرسه بنا ایتدیلر ومحمل مصری بولنده حجاجی اسقا واروا ایچون بیوك بر حوض ایله برده برکه یاپدیروب بونلرك تعمیری امرنده بر چوق مسقفات تخصیص ایلدیلر ، ذکر اولنان برکه وحوض ایله باب الرحمه قربنده کی سبیل بیعدیل الآن موجود اولوب ابنای سبیل انتفاع ایتمکده ایسهده حنبلی مذهبنده بولنان طلبه ایچون

تأسیس بیوریلان مدرسه مرور زمانله خراب اولوب بر دها تعمیر ایدلمامشدر §

سلطان مراد — رابع عصرنده سالف الذکر (کوکب دری) ذیلنه تعلیق اولنمق رجاسیله ومصر قاضیسی شعبان افندی واسطه‌سیله سلحدار مصطفی پاشا مرحوم طرفندن اطراف اربعه‌سی احجار ملونه ایله مزین غایت بیوك برالماس پاره لوحه‌سی کوندرلمش ایدی ، شعبان افندی مرحوم مدینهٔ منوره‌یه وصولنده کندیسنه تودیع قلنان لوحهٔ مزینه‌یی سلطان احمدك هدیه‌سی اولان (کوکب دری) لوحه‌سنك آلت طرفنه وضع وتعلیق ایلدی ، فی ١٠٤٧ سنه §

سلطان محمد خان — بن سلطان ابراهیم خان حضرتلری عصر همایونلرنده باب السلام مناره‌سیله حرم سعادتك بعض یرلری مشرف خراب وانهدام اولمش ایدی ؛ کیفیت مدینهٔ منوره اهالیسی طرفندن کمال سوز وکدازله دربار شوکتقراره عرض وبیان اولنمسی اوزرینه اقتضای حالك همان اجراسی ضمننده ایجاب ایدنلرك دارالهجرهٔ عالی‌یه ارسال ومبالغ مقتضیهٔ کافیه‌یی بالتدارك لوازمات ایله برابر اول سوی جنت بویه پیدر پی سوق واسبال ایدلمسی مصر والیسی احمد پاشایه امر واشعار بیورلمش اولدیغندن پاشای مشار الیه بر موجب امر واشعار اقتضا ایدن اشیا ومأمورلری دارالسکینهٔ عالی‌یه اسبال وآردینی آرقه‌سنی کسمیه‌رك لوازمات ابنیه ارسالیله اشتغال ایدرك باب السلام مناره‌سنی اساسندن ییقدیروب غایت کوزل بر طرزده تجدید وروضهٔ مطهره اطرافنده اولوقته دکین قوملق اولان یرلری مجلا مرمرلر ایله تفریش ایتدیردی ، فی ١٠٦٠ سنه §

غریبه — روضهٔ مطهره اطرافنده‌کی قوملوغه مرمر تفریشنه موفق اولان سالف الذکر احمد پاشا دیار بکر مصر بکلر بکیلکنده حج شریفه نیت وبعد العزل مکهٔ مکرمه‌یه عزیمت ایلمش ایدی §

مدینهٔ منوره — یه کیدرلر ایکن مکه قاضیسی اسماعیل افندی زاده محمد افندی دخی برلکده اولدیغندن احمد پاشا برکون محمد افندی‌یه خطاباً « افندی حضرتلری ! آستانهٔ فیوضات آشیانهٔ پیغمبری‌یه برخدمت عرض ایلمك ایسترم ، بواملمك حصولی ایسه مصر والیسی اولمقلغمه توقف ایدر ، حجرهٔ معطره‌یه جبین سای عبودیت اولمق مقدر اولور ایسه بوعبد عاجز و مجرم و عاصی ایچون رسالتماب افندیمز حضرتلرندن استدعای شفاعت ایتمکزی واجرای مافی الضمیره موفقیتم ایچون اول پادشاه انبیا (علیه وعلیهم التحایا) افندیمز حضرتلرندن مصر ایالتنك عهدهٔ عبیدانه‌مه توجیه بیورملرنی آروجه نیاز واسترحام ایلمکزی سزدن بالخاصه رجا ایدرم » دیمش ایدی ، وقتا که مدینهٔ منوره‌یه واصل اولوب حجرهٔ سعادتی زیارته باشلادیلر ؛ اسماعیل افندی زاده محمد افندی احمد پاشا مرحومك رجاسنی درخاطر ایدوب (یارسول‌الله ! امتکدن حضور پرنور سعادتکده دست بستهٔ تعظیم اولان مذنب و روسیه احمد قولك روز محشرده مظهر شفاعت اولمق وعتبهٔ عرش مرتبهٔ نبویه‌کزه برخدمت خالصه عرض ایلمك نیتیله عهده‌سنه مصر ایالتی توجیهنه مساعده بیورلمق خصوصنی تمنی ایدیپورلر !!!) دیه اوزون ومحرق بردعا ایتدی ؛ محمد افندی دعایی دها تمام ایتمامش ایدی که احمد پاشای خالص الفؤاده برحال کلەرك « افندی ! آرتق یتر یتر ، ایتدیکك دعا هدف رسای قبولکاه کبریا اولدی !!! » دیه خطاب ایتدی ومحمد افندی مراق ایدوب « نه اولدی ؟ » سؤالنی ایراد ایتدکده « عجایب ! قارشومزده ظاهر اولان هیاکل نورانیه‌یی کورمدیکزمی ؟ له الحمد والمنه بن کوردم ! سز دعا ایدرایکن آنلر آمین دیرلر ایدی !!! » تعریفیله بیان حاله اعتنا وخاتمهٔ کلامنده موجود اولان زواری برحالت غریبه استیلا ایلدی ؛ { والله علی کل شیٔ قدیر } (انتهی) §

احمد پاشا — بوغریبه وقوعندن پك آز بر مدت مروروندە حسب القدر

مصر واليسى اولوب سلطان محمد خان طرفندن باب السلام مناره‌سنى هدم وتجديده مأمور بيورلديغندن عهده‌سنه احاله قلنان مأموريتى بحق ايفا ايتدكدن بشقه مصر حكومتنده بولنديغى مدت غلال وصرهٔ حرمينه ذره قدر طمع ايتميوب وقت و زمانيله ارسال وآخر الامر صدر اعظم اولوب مقتولاً ارتحال ايلديلر ؛ { رحمة الله عليه } §

بيك يتمش يدى سنه‌سى خلالنده مدينه سورى ديوارلرينك كلى برتعميره محتاج اولديغى وهله بقيع شريفه آچيلان قپوسى پك فنا برحاله كله‌رك آچيلوب قپانمز اولديغى مقام علياى خلافته بيلديرلمش اولمسى اوزرينه حرم سعادت مديرى ابراهيم آغايه كرك باب مذكورك و كرك ييقلمغه يوز طوتمش اولان جدران سورك لايقى وجهله تعميرى امر و اشعار ومقدار كافى آقچه و مهمات دخى سوق وازبار قلنمش اولديغندن ابراهيم آغا سورك تعميره محتاج اولان يرلرينى كوزلجه برحالده ترميمله تشييد وباب بقيعى بعدالتجديد يمور لوحه‌لرله احكام وتأييد ايلدكدن صكره قپونك كمرى اوزرينه { جدده السلطان غازى محمد خان بن ابراهيم خان ، سنة ثمان وسبعون والف } تاريخنى يازوب وقوعحالى مركز سلطنت سنيه‌يه عرض وانبا ايلدى ؛ فى ١٠٧٨ سنه §

برمدت صكره مسجد سعادت حرمى مؤخريله اغوات دكه‌سى فوقنده بولنان سقوف خراب اولوب بغتةً دوشه‌جك حاله كلديكى درسعادته متعدد عرض محضرلر ومكتوبلرله عرض واخطار ايدلمش ومواقع مقدسهٔ مذكوره‌نك هيئت حاليه‌لرنده ابقاسى ايلروده هم دها بيوك برمصرف قپوسى آچه‌جغى وهمده بردنبره دوشوب نفوس كثيره تلفنى موجب اوله‌جغى اولبابده انعقاد ايدن مجالس مخصوصهٔ عاليه‌جه قلمه آلنوب تقديم قلنان مضبطه مفادندن اكلاشيلمش اولديغندن صادر اولان فرمان پادشاهى اوزرينه سابق الذكر حرم سعادت مديرى ابراهيم آغايه بنا اماتنى توجيهيله اقتضا ايدن مواقعك تحكيم

وتعميری امر واشعار اولنوب برمعمار متفنن ايله مبالغ مقتضيه ولوازمات
ابنيه كوندرلمش ايدی ؛ ابراهيم آغا اهالينك رأی وقراريله لازم كلان سقوفی
هدم وتجديد وبرطاقنی تعمير صورتيله تأييد وتشييد ايتدكدن وحرم سعادت
مؤخری سقفنه « جدد الحرم الشريف من فضل الله تعالى وعونه وجزيل
عطائه العميم السلطان محمود خان بن السلطان ابراهيم خان كان الله له ناظر
ابراهيم آغا وكان الفراغ ؛ فی سنة الف وثلاثين وتسعين » تاريخيله مقامه
مناسب برقصيده كتب واملا ايتدكدن صكره شيخ الحرم عثمان آغا واسطه‌سيله
مركز سلطنته عرض و اشعار ايلدی وكيفيت محظوظيت شاهانه‌يی موجب
اولديغندن سادات مملكت ومأمورين حكومتدن برچوق ذوات تلطيف وقائعهٔ
مخصوصه ايله آغای مشاراليهك سعی وغيرتی تقديرايدلدی ؛ فی ١٠٣٩ سنه §

ابراهيم آغا — مرحوم سلطان محمد خان نام شوكت ارتسامنه منسوباً
دها برچوق مآثر جليله احياسنه موفق اولدی ايسه‌ده انقلابات دور و زمان
بونلرك كافه‌سنی خراب وويران ايلمش اولديغندن شيمدی بومآثرك خرابه‌لری
آثارينی دخی بيان آدم قالمامشدر ، فقط اولوقت ابراهيم آغا جانب سنی‌المناقب
پادشاهيدن آلديغی امر اوزرينه جبل سلعك آرقه‌سنده واقع مساجد اربعه
جهتنده بيوك برصهرنج ، غايت واسع و عميق برحوض ، ياپديرمش وبو
صهرنجك اوزرينه برده مرتفع قصرفرحفزا طرح وتأسيس ايلمش ايدی ، كه
بوقصرك جهات اربعه‌سی كوز آله‌بيلديكی قدر بيوت وجبالدن خالی برصحرای
خضرا ايله محدود ايدی ؛ مؤخراً بوصهرنجك قربنده بيوك بربوستان آلوب
پيشكاهنه برده سبيل بيعديل انشاسيله مسجد اربعه زوارلريله ابنای سبيله
وقف ايلمشدر §

ابراهيم آغا — نك ياپديرديغی صهرنج الآن موجود وكلوب كچنلرك
انتفاع ايتمكده اولدقلری مشهود ايسه ده آرتق مشرف خراب وانهدام

اولديغندن اكر برآرالق تعميرينه همت اولنمز ايسه يقيناً استعمالدن ساقط اوله جغنه شبهه يوقدر §

سلطان مصطفى خان — ثانى بن سلطان محمد خان رابع مرحوم دخى حرمين اهاليسنه رعايت ومسجد سعادت ابنيۀ عاليه سنه خيلى خدمت ايتمشدر ؛ مشار اليه حضرتلرينك عصر شاهانه لرينه قدر مدينۀ منوره ده تبريك ولادت پيغمبرى جمعيتى عقد اولنمزدى ؛ زمان سلطنتلرنده سنه ده بركره عقد جمعيت ومولد النبى منظومه سى تلاوت ايدلمسنى بالتصويب مصر خزينه سندن بهر سنه ٣٣٠٠ غروش ارسالنى امر وترتيب بيورمشلردر ؛ فى ١١١٣ سنه §

بوجمعيت يقين وقتلره قدر هرسنه ربيع اولى سنك اون ايكنجى كونى بعد الاشراق عقد اولنور ايدى ، زمانمزده ولادت باهر الميمنت جناب پيغمبرى كيجه لرى عقد ايدلمكده در §

مولد النبى جمعيت پرميمنتنك صورت عقدى — مولد شريف تلاوت ايديله جكى كيجه دن بركون اول حرم سعادت مديرى شرط واقفى ايفا ايچون شربتلر تداركيله حرم سعادت زورقلرينى املا و اعيان مملكت ايله مأمورين حكومتدن مرعى الخاطر اولان ذواتك خانه لرينه على مراتبهم اوچر بشر زورق شربت ارساليله حرم سعادتده مولد شريف جمعيتى عقد ايديله جكنى ايما ايتدكدن صكره مسجد النبى ساحه سنى عادت واصول بلده يه توفيقاً شيلته لر، پوشيده لر ، سجاده لر ، فرشيله وكرسيلر تدارك و تهيه سيله تزيين ايلر ؛ بوشربتلردن هركيمه كوندرلمش ايسه بونلر مولد النبى جمعيتنه دعوت ايدلمش اولديغندن مدعوين كرام ايرتسى كونى اقشامه يقين فوجاً فوج مسجد سعادته عزيمت ايدرك وبونلرى كورن جماعت دخى اول مجلس ملائك انيسده بولنمق ايچون ايشلرينى كوجلرينى ترك و تعطيل ايله حرم سعادته كيدرك مفروش اولان پوشيده لى شيلته لر وسجاده لر اوزرينه اوتوررلر §

مسجد سعادت — ساحه‌سنه بیاض پوشیده [١] لی بر کرسی قونیلمش واغوات دکه‌سنه یقین موقعلرده‌کی شیلته‌لر، قیرمزی احراملرله اورتولمش اولدیغندن «شیخ الحرم، مدیر حرم، نائب الحرم، مفاتی، قضاة، اغوات، اعاظم سادات، مامورین حکومت» بو شیلته‌لره اوتوروب اوکارینه قونیلان آلتون، کوموش بخوردانلقلرده عود وعنبر ایقاد ایدر وبوصرده‌ده حاصل اولان دهشت معنویه استیلاسیله عموم جماعت دریای سکوت وحیرته طالر؛ بوسکوت طبیعی برمدت دوام ایتدکدن صکره خطبای حزین الصدای حرمدن درت کیمسه کرسیٔ سالف الذکره صعود وراسمهٔ صلاة وسلامی بعد الایفا قعود ایله مولد النبی منظومه‌سنی تلاوته بسمله‌کش شروع اولوب حمدله وصلوله‌دن صکره مؤسس جمعیت اولان پادشاه ومقصوره نشین مسجد حیات بولنان شهنشاه ایچون غایت مؤثر وموقعه مناسب بردعا ایدرك کرسیدن اینرلر §

بو درت خطیب کرسیدن ایندکدن صکره دیکر برخطیب چیقوب تعریف سابق اوزره دعا ایدرك اینر؛ بوندن صکره بری بری آردینجه ایکی خطیب دها چیقوب مولد النبی جمعیتنه مخصوص ادعیه‌یی بعد الاکمال اودخی نزول ایدر؛ آندن صکره بشقه برخطیب چیقوب منقبهٔ ولادت سید العالمینی تلاوت وعقیب دعاده فوق الغایه سوزشلی برقصیدهٔ بلیغه [٢] ایرادیله قلوب حضاره القای فرح شادی ومسرت ایلر §

مولد شریف — منظومه‌سی تلاوت اولنور ایکن سقالر [٣] شکر شربتلریله تشنکان جماعتی اسقا وخاتمهٔ جمعیتده تلطیفی شرط واقف اقتضاسندن اولنلر خلع فاخره اکتسا ایدرلر؛ اشبو جمعیتده عرض وتفصیلی غیرقابل درجه‌لرده شوق

[١] اشبو کرسینك پوشیدهٔ مزینه‌سی سلطان احمد بن سلطان محمد خان عصرنده کوندرلمشدر، بوندن اقدم مولد شریف کرسیسی پوشیده‌سز ایدی .

[٢] بوقصیده‌نك قرائتی زمانمزده ترك اولنمشدر .

[٣] زمانمزده شربتی نوبتجی آغالری توزیع ایدرلر .

وشفف روحانی وهله قبه‌لی عمامه‌لر ، جادر كبی فراجه‌لر ، له كرسی نشـين اولان خطيب افنديلرك هيئت مرثيه‌لرندن بردهشت فوق‌العادهٔ وجدانی حاصل اولوب جماعتی بی عقل وهوش ايدر §

بويله برجمعيتك برعينيده مصارفی ينه سلطان مصطفی خان‌مشاراليه وقفندن ويرلمك وهر سنه رمضان شريفنك يكرمی يدنجی كيجه‌سی عقد ايدلمك اوزره مكهٔ مكرمه‌ده اجرا ايديلور §

مكهٔ معظمه — ده اجرا اولنان جمعيت مستلزم المغفرت مسجد الحرام ساحهٔ فيوضات مساحه‌سنك محكمه جهتنده عقداولنور وبوجمعيتده مكهٔ معظمه اميريله حجاز واليسی ومذاهب اربعه مفتيلريله مكه قاضيسی وخطبا وائمهٔ وعلماء وصلحانك جمله‌سی موجود بولنور §

جمعيت مذكوره‌ده زورقلرله شربت توزيعی اصولدن دكل ايسه‌ده حرم شريفك تفريش وتهيه‌سی عادت اولديغنـدن نائب الحرم اولان ذات جمعيت عقد اولنه‌جغی كون حرم شريفك محكمه جهتنه مقدار كافی سجاده وشيلته فرشيله اقتضاسی قدر شربت وسائر لوازماتی بعد التدارك كيفيتی معتاد الحضور اولان ذواته بيان وافاده ايدر ؛ نائب الحرم طرفنـدن ويريلان معلومات اوزرينه كرك ذكر اولنان ذاتلر وكرك امارت وحكومت دائره‌لرنده بولنان مأمورلر علی العموم البسـهٔ رسميه‌لرينی لابس اولدقلری حالده حرم شريفه بالعزيمه تهيه قلنمش اولان سجاده‌لره علی مراتبهم قعود ايدرلر وبراز وقت مرورندن صكره عود وعنـبر ايقاد ايديلان مزين مجمره‌لری اللرينه آلوب غايت مكلف ومدبدب برآلای ايله مسقط رأس شريف محمد (صلی الله عليه وسلم) ی اولان خانهٔ فلك آشـيانه‌يه كيدرلر ؛ بوخانهٔ بی بهانه « مولد النبی » ناميله رهين اشتهار اولان دائرهٔ فاخره اولوب مولد شريف منظومهٔ لطيفه‌سی اول جای بهشت آساده تلاوت وحسب الاصول تلطيفی ايجاب ايدنلره الباس

خلعت اولندقدن صكره هيئت جمعيت مسجد الحرامه عودت و ادعيهٔ مأثوره تلاوتنه مسارعت ايدرك نائب الحرم واسطه‌سيله ترتيب و تهيه ايدلمش اولان شربتلری ايچوب مجلسه نهايت ويررلر §

سلطان عبد العزيز — مرحومك اواسط سلطنتلرنده بو جمعيته برده شكر علاوه ايدلمش وبو شكرك درسعادتدن ترتيب وارسالی اصول اتخاذ قلنمشدر ؛ هرسنه شام محمليله شكرلر كوندريلور وجمعيت مولد عقدنده حضاره طبق طبق توزيع اولنور ؛ انتهى §

١١٠٧ — سنه‌سی مسجد سعادت سقوفندن بعض يرلرك سقطلانديغی وبرطاقم ديركلرك مشرف خراب وانهدام اولديغی شيخ الحرم بكر آغا طرفندن دربار شوكتقراره عرض واخطار ايدلمش ايدی ، شرفتعلق ايدن ارادهٔ سنيه اوزرينه معمار سليمان بك لازم كلان مواقع مقدسه‌نك تجديد وتعميری مأموريتيله مدينهٔ منوره‌يه اعزام وازبار ومبالغ مقتضيه ايله لوازمات ابنيه‌نك بالتهيه ارسالی مصر واليسنه امر واشعار بيورلمش اولديغندن سليمان بك مصردن ترتيب اولنان مهمات و مبالغی استصحاباً قاهرهٔ مصردن حركت و دار الهجرهٔ پيغمبری‌يه مواصلت ايدوب ١١٠٨ سنه‌سی خلالنده وجوه مملكت ومأمورين حكومتك رأی وقراريله ايشه مبادرت ايدرك سقط اولان سقوف شريفه‌يی اون ايكی عدد عمود فيوضات نموديله برابر تجديد وحجرهٔ سعادت سطح شريفنك مرمرلرينی ومسجد سعادتك محتاج اصلاح اولان سائر يرلرينی احكام و تشييد ايتدكدن وحرم سعادتك هرجهتنی انواع نقوش و رسوم ايله تزيين و توشيح ايلدكدن صكره « مسجد قبا ، مصلای نبوی ، مسجد علی » مآثر شريفلرينی اساسلرندن ييقوب كاركير وقبه‌لی اوله‌رق تجديد وحضرت حيدرك مسجدی يانته نام شوكت ارتسام پادشاهی‌يه منسوب برمكتب ايله بركتبخانه وبرده سبيل بی‌بهانه تأسيس وبونلری بعدالاكمال محللرنده تفصيل ايلديكی وجهله مشهد حمزه (رضی الله عنها) نی

تجديد و « عين زرقا » مجراسيله « بئر على » يى تطهير ايله اتمام مأموريت ايدرك درسعادته عودت ايتمش ومير مومى اليهك اشبو خدمت مشكوره‌سى محظوظيت شاهانه‌يى موجب اولمغله عهده‌سنه مير ميرانلق رتبه‌سى توجيه واحسان بيورلمشدر §

سليمان بكك حسب المأموريه احيايه موفق اولديغى مواقعى معرّف اوله‌رق اولوقت مدينهٔ منوره شعراسندن برذاتك بالتنظيم ويرمش اولديغى تاريخ بعد الاستيذان برمرمره كتب وحك ايديلوب باب الوفود يانده برعموده الصاق قلنمش ايدى §

تاريخ مذكور الآن موجود اولوب صورتى شودر :

﴿ عربى ﴾

حمداً من آل عثمان الملوك المصطفين
حيث جاداً كالمتير على من اعلى القلم
وقضوا للخير نسلاً بعد نسل فانتهى
دور احسان الى من كان ينبوع الكرم
حضرت سلطان ثانى مصطفى اولهم
صب اموالا لتجديد الخير المحتشم
ثم احيا مسجد التقوا المؤسس فى قبا
والذى يدعى مصلاى جيب المحترم
مشهد الحمزة الذى عمّ نبى المصطفا
جدد والحمدلله على وجه الاتم

نظف فى ذا الحليفة داخل بئر على
احلى فى ظاهر منتها الذى كان الاهم
ثم جرى عين زرقا من ام القبة
بعد تنظيف لها من طين مجرى منقسم
طول مجراها من الام الى ارض الجرف
طال مالم ينفق تطهيرها من القدم
ثم اجرى من ايدى سليمان الامير
جاء مقبول العرب من عون انظار العجم
فارق الله تعالى بالقبول والرضا
صانه صاخر اليوم تلتفيه لاجرم
ثم ان حاولت تاريخاً لتجديد ذكر
فاستمع من حق مايتلى عليك من رقم
عد مفصولات الفات فذلك التاريخ
جدد السلطان الاعظم مصطفا هذا الحرم

فى ١١١١ سنه

سليمان پاشا — نك درسعادته عودتندن برقاچ آى صكره حرم سعادت مؤخرى سقوفندن برى صاعقه اصابتيله خراب اولمش ايدى ، وقوعبولان عرض واسترحام اوزرينه پاشاى مشاراليه اوچ طوغ ايله جدّه ولايتى توجيه وخراب اولان حرم سعادت سقفنى لايق وجهله تعمير ايتمسى امر وتنبيه

بيورلمش اولديغندن سليمان پاشا مدينهٔ منوره يه بالوصول موقع شريف مذكوری علی ماهو المطلوب تعمير ويكيلهديكی سقفك بر كوشهسنه « جدد هذه سقف الشريف ، ملك البرين والبحرين ، خادم الحرمين الشريفين ، السلطان الغازی مصطفی خان ، خلدالله ملكه وذلك بالنظر ، العبدالفقير المعترف بالتقصير ، الحاج سليمان پاشا ، المحافظ جدهٔ معموره المشرف بخدمة رسول الله صلی الله عليه وسلم » عبارهسنی تحرير وتسطير ايلدی ؛ فی ١١١٢ سنه §

سلطان احمد خان – ثالث بن سلطان محمد خان رابع حضرتلرينك دخی حرم سعادته خدمت مشكورهسی واردر ؛ ١١٣٢ سنهسی حرم سعادتك ديوار غربيسی جهتندە قوملوغه متصل اولان ديركاردن اون ايكی عمودك مشرف خراب اولديغی اعيان بلدهٔ منوره ومأمورين دارالسكينهٔ عليه طرفندن بيلديرلمش وسريعاً برمأمور كوندرلمسيله تجديد وتعميری خصوصنه ارادهٔ پادشاهی شرفسنوح ايتمش اولديغندن « حاجی موسی » آغا نامنده برذاتك عهدهسنه بنا اماتی توجيهيله مدينهٔ منورهيه كوندرلدی §

حاجی موسی آغا دارالهجرهٔ عاليه يه بالوصول اصحاب وقوف دلالتيله اقتضا ايدن مواقع شريفهيی بعد الكشف سالف الذكر اون ايكی عموده حرم سعادتك جهات سائرهسنیمكمل برصورتده تجديد (فی١١٣٣ سنه) ايدوب يكی ديكيلان ديركاردن برينك اوزرينه « اللهم ايد وانصر دولة من جدد هذه المنامتين الشريفين ، ملك البرين و البحرين ، خادم الحرمين الشريفين ، السلطان بن السلطان الغازی احمد خان ، بن الغازی محمد خان ، خلد الله ملكه و ذلك بمباشرت العبد الضعيف ، الحاج موسی و وافق تجديد تاريخ المنامتين بالمسجد ، سنة الف وماة وثلاثة ثلاثين » تاريخنی يازديرمش و اعمدهٔ مذكورهيی بعدالاكمال حرم سعادت مؤخری سقفندن براز يرلرك دها خراب اولهجغنی بالمعاينه آكلامش اولمسی اوزرينه درحال اورالرينی دخی يعقوب

احكام وتشـيید ايله اتمام مأموريت ايلديكندن درسـعادته عودتنده مكافات مخصوصهٔ پادشاهی اولمق اوزره عهدهسـنه مير ميرانلق رتبهٔ رفيعهسی توجيه بيورلدی §

سلطان محمود خان — اول بن سلطان مصطفى خان مرحومك حرمينه اولان خدمتی فوق العاده دنيلهجك قدر چوقدر ، ١١٤٧ سـنهسی حرم سعادت سقفنده علايم سقوط و انهدام كورولوب باب عالی يه اشـعار وبيان وكيفيت شهر يار مشار اليهك خاكپای شاهانهلرينه عرض واستيذان قلنمش اولمسی اوزرينـه معتمد برذاتك كوندريلوب سقف شريف مذكورك تعمير ايتديرلمسی جدّه واليسی احمد پاشايه احاله بيورلمش و پاشای مشار اليه دخی اخص توابعندن حاجی محمد آغايی كوندرمش ايدی ؛ حاجی محمد آغا مدينهٔ منورهيه بالوصول ايفای لازمهٔ مأموريت وتجديد ايلديكی سقفك اطرافنه « امر بعمارة هذه الرواق الشريف ، ملك البرين و البحرين ، خادم الحرمين الشريفين ، مولينا السلطان الغازی محمود خان ، بن المرحوم سلطان مصطفى خان ، عز نصره وذلك بمعرفة الحاج احمد پاشا محافظ بندر الجدّة المعموره و بمباشرة تابعه الحاج محمد آغا » تركيبنی يازوب عودت ايلمشدر ؛ فی ١١٤٩ سنه §

پادشاه مشار اليه حضرتلری حجرهٔ معطرهيه تعليق اولنمق اوزره برمجوهر آويزه ومرقد سعادت ايله مزار پر انوار فاطمة الزهرا ايچون مكمل برپوشيد و روضهٔ مطهرهيه ٨٨ قطعه قاليچه و مع سفره ايكی عدد آلتـون شمعدان كوندرمشلر ايدی ؛ اشيای نفيسهٔ مذكوره ١١٦٢ سنهسی دار السعاده آغاسی عثمان آغايه توديعاً كوندرلمش وبونلرك هربری اوسـنهيه قدر حجرهٔ معطرهيه عرض واهدا ايدلمش اولان هدايانك كافهسندن انفس واعلا برر تقدمهٔ غالی بها اولديغی مورخلرك كمال اهميتله تعريف وتوصيف ايتملريله درجهٔ ثبوته وارمش اولديغندن اشيای نفيسهٔ مرقومهنك صورت اعمال و ارساللرينی بيان ايچون كميت خامهيه بوراده آزاجق ميدان جولان ويرمك اقتضا ايتدی §

دار السعاده آغاسی عثمان آغانك مدينهٔ منوره‌يه ايصال ايلديكی اشيانك بری يوقاروده افاده اولنديغی اوزره برقطعه آويزهٔ ناديده ايدی ؛ بو آويزه آب وتاب لطافتده ازاهير سبزين چمنی يه همرنك وصفوت لمعان جهتندن سهيل يمانيه ايله همسنك ٧٢٥ قيراط وزننده بر قطعه مثلث الشكل زمرد شبتابله مزين اولوب برطرفنده عين خورشيد كبی نور بخش ديدهٔ آدميان وخيره ساز نظاره كيان ٧٦٨ قيراط وزننده ديكر بر زمرد و او برطرفنده دخی نجوم صبحاله پاداش انوار وچار جهت آفاقه لمعه پاش اشتهار يعنی حيرت افزای عقول جوهريان روزكار ٢٥٧ قيراط وزننده بر زمرد تابدار دها وار ايدی ، كه بونلرك مجموعی ٢٢٧٢ قيراطه بالغ اولور ايدی §

اسكی‌معدن ناميله شهرتكير اوج اثير اولان اشبو اوچ قطعه زمرد بينظيرك دائراً مادار اطراف وبالاسنی همشكل بروج آسمانی احاطه ايله شعشعه بار اولان ١٢ قطعه كبير مهر تنوير و ٤٠ قطعه وسط و ٦٢ قطعه ده قريب وسط كه كبيره نظراً صغير بولنان ١١٤ پارچه الماس عديم الاجناس ايله مرصع ومانند آفتاب پرتو انداز نه‌قباب اولان طوق لمعه‌تابی حروف مقطعه كبی يكپاره الماس محير الحواس ايله ملمع ايدی §

اجرام چرخ باهر الفرحنده محاكی الوان قوس و قزح اولان طوق سالف الذكرك چنبر معتبری ١٩ عدد الماس كوناكون ايله مزين وهالهٔ بدر منير ماننددی رشتهٔ نور باصره‌يی كرهكير حيرت ايدن حلقهٔ معلقه‌سی دخی دورت قطعه الماس نور التباسله معنون اولوب ٣٥٢ حبهٔ قيمت شكن دريتيم اولان اينجون تنظيم ايدلمش ١٣ صره پوسكللر اوجلرينه تعليق قلنان ١٣ دانه زمرد حبه‌لر آويزهٔ عذرای حورا اولمغه سزا ايدی §

بونلردن بشقه جايكاه نظر اولان يرلرنده عد وشماردن بيشتر ، درر غرر وجواهر معتبره‌دن سفته نجه صور غريبه‌يی جامع ومشبك خانه‌لری بحق تعريفدن مستغنی ايدی §

روی الواحنده منقش اولان نقش نکار سحر آثاری قطعات یاقوت آسا سراپا قلمکاری اولمغله خامهٔ مشاطهٔ زمان کویا که اول عروس دورانی حجله کاه انظارده پیرایه نما ایلمش اولدیغندن { مالا عین رأت ولا اذن سمعت } قبیلندن بر اثر نفیس معتبر ایدی §

تعریف اولنان آویزهٔ بهیه بر وجه الیق واحرا موقع مخصوصنده تهیه قلندقدن صکره مشهد منور قدسی حرم وروضهٔ مطهرهٔ ملائك خدم ، ایچون نسجی فرمان بیوریلان پوشیدهٔ شریفه‌لرایله سجاده‌لر، نسج واعمال ایتدیرلدی ؛ جدار مرقد پرانوار پوشیده‌سی اولان کسوهٔ عالی مقداری دائراً مادار احاطه ودراغوش ایلمك اوزره اختراع متقدمیندن اولان نطاق عظمت تمکینك زمین دلنشینی ٦٠ ذراع کوکز و آستاری دخی یشیل آطلاسدن اولوب بوقوماش صفاپاش اوزرینه ٧٠٠٠ مثقاله بالغ زر اندود صرمه صرفیله سورهٔ شریفهٔ {فتح} تحریر وسطرلرك آره‌لری جداول زیب وزینت ایله پیرایه وتنویر قلنمش اولدیغندن اول پوشیدهٔ تابدار ، جلوه‌کاه ملاحتده بیهمتا بردلبر یکتا یاخود کمرافق اولان شفق شعشعه بارکبی ساحهٔ اغیارده تجسم ایدرك آشکار اولمش ورضوان جنت ذیل مبارکنه رخسوده اولمغه اظهار آرزو ایلمش ایدی §

پوشیدهٔ شریفهٔ مذکوره میانی بندایچون بهری اون دوردر ذراع اولمق اوزره ٥٧ طوپ آطلس پرند سبز رنك اوستونه رسوم قدیمه متابعة بعض آیات بینات وکلمهٔ مبارکهٔ شهادت ایله شرایف صلواة ترسیم وسائر ادوات ولوزماتیله بروجه تعظیم اکمال وتمیم ایدلدی ؛ بعده کل کازار نبوت ، ثمرهٔ سدرة المنتهای رسالت ، بانو حرم سرای عفت ، زیور بیت الشرف سعادت ، درهٔ دراریٔ آسمان سیادت ، لولؤی لالای عصمت ، سیدة النساء ، جکرکوشهٔ حبیب خدا ، حضرت فاطمه الزهرا (رضی الله عنها وعن ابیها) والده‌مزك قامت دیوار تربهٔ مستثنا وبالای مضجع نور آثارلرینك دخی پوشیدهٔ مبارکه‌لرندن ماعدا نطاق رحمت پیرالری زمین بهرینی کوکز واستار زمینی یشیل اولمق

اوزره (١١٠) طوپ اعلا آطلس اوستونه خالص صرمه ایله بروجه رسم
دیرین بعض احادیث شریفهٔ اعجاز رهین ، یراعهٔ سوزن استاد خرده بین ایله
بالتحریر تزیین ولوازمات سائره‌سی بروجه اکمال رسیدهٔ حدّ ختام اولدیغی
تأمین قلندیغی متعاقب ساحهٔ بهشت مساحهٔ مسجد نبوی وحرم جنت توأم
معبد مصطفوی‌یه فرش ایدلمك ایچون مانند دیبای زیبا ، انواع نقوش ازاهیر
واقسام رسوم بی‌نظیر ایله مزیّن ٨٨ عدد قالیچهٔ بهیجه ، تدارك و تهیه
ایدیلوب دارالهجرهٔ مدینه‌یه ارسال بیورلمشدر ؛ بوقالیچه‌لر ، بحساب تربیعی
٣٠٨١ ذراع قوماش صفاپاشدن عبارت ایدی ؛ { بین قبری ومنبری روضة
من ریاض الجنة } حدیث شریفیله مبشر وطاق محراب رحمت مأبی آثار اجنحهٔ
روحانیان ایله باهرالعبر اولان موقع انورده شعشعه انداز اطراف ولمعه پرداز
اکناف اولمق نیت خالصه‌سیله کوندرلمش اولان کبیر شمعدانلر دخی همشکل
نیرّین وهم کوکبهٔ فرقدین ، مرصع وانواع رسوم بدایع مرسومی مشتمل
ایکی عدد سفرهٔ زر اندودایله برابر ایکی قطعه کبیر آلتون شمعدان ایدی ، که
اول مهبط کروبیانده ایستادهٔ مقام خدمت اولمق ایچون فروزندهٔ چراغ خاص
بیورلمشدر §

ذکراولنان شمعدانلرایله قالیچه‌لر ، بحراً ، وپوشیده‌لرایله مجوهر آویزه ،
صره امانتنه تودیعیله براً ، ارسال بیورلمش اولدیغندن براً کیدن اشیا ١١٦٢
ذی‌القعده‌سنك یکرمی‌بشنجی پنجشنبه کونی مدینهٔ منوره‌یه واصل اولوب سطور
آرای قرطاس اعزاز اولان امر جهان مطاع پادشاهی موجب عالیسنجه امیر
الحاج پاشا ایله شیخ الحرم نبوی حاجی عبد الرحمن آغا ومدینه قاضیسی وصره
امینی وکافهٔ علما وخطبا وائمه واشراف بلدهٔ طیبه واعیان حجاج محضرنده سالف
الذکر آویزه ، محفظهٔ مخصوصندن چیقاریلوب هرکسك منظوری اولدقدن
صکره مراسم آداب و لوازم خشوع وحجابله تلاوت درود وتحیته مبادرت
وحجرهٔ معطرهٔ سید الوری (علیه افضل التحیا) ده مناسب برمحله تعلیق

ایله ایفای مأموریت اولندی ؛ متعاقباً رسوم دأب قدیم ولزوم تعظیم وتفخیمله پوشیدهٔ مرقد نبوی دخی چیقاریلوب مشهد شریف مصطفوی دیوار رحمت مدارینه علاقه بند استیناس وبعده مضجع مسعود سلطان دوسرایه اکسا والباس ونار شعشعه بار آفتاب کبی لمعه‌ساز آفاق اولان نطاق لطیف دخی بالاتفاق کسوهٔ مسعدت التباس مشروح اوستونه حین وضعده وجوه توقیر واجلالده سعی بیقیاس اولندقدن صکره پوشیده ونطاق مرقد زهرا ، رضی‌الله عنها وعن ابیها ، ومضجع شریف مشار الیهایه الباس ایدلدی ؛ برمدت صکره بحراً کوندریلان ۸۸ عدد قالیچهٔ بدیع الانتقاش ایله شمعدانلر دخی ورود ایلمش اولدیغندن قالیچه‌لر حرم شریف نبویه وساحهٔ روضهٔ مطهرهٔ مصطفویه‌یه بسط وشمعدانلر سفره‌لریله برابر محراب النبینک یمین ویسارینه وضع اولندی §

سلطان محمود خان — اوّل حضرتلری بوندن اقدم دیکر بر آویزه دها کوندردیلر ایسه‌ده اودخی تعریف ایدیلان آویزه‌نك عینی اولدیغی جهتله آنك تعریف شکل وهیئتندن صرف نظر ایدلدی §

سلطان غازی عثمان خان — حرم سعادته خدمت ایدن پادشاهلرك بریده سلطان غازی عثمان خان ثالث بن سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلریدر ؛ ۱۱٦۹ سنه‌سی وقوعبولان عرض واستیذان اوزرینه حرم سعادت آخرنده مشرف خراب اولان سقوفی کشف وتعمیر ایچون سابق صره امینی ابراهیم آغا مأمور واعزام ایدلمش ولوازمات مقتضیه‌سنك سریعاً ایصالی دخی مصر والیسنه امر واشعار بیورلمش ایدی ؛ فی ۱۱۷۰ سنه §

ابراهیم آغا — مدینهٔ منوره‌یه واصل اولدیغی صره‌ده مصردن مرتب اولان لوازمات بنایی ورود ایتمش بولدیغندن حرم سعادتك مشرف خراب اولان سقوفیله محتاج اصلاح اولان یرلرینی علی وجه التجدید تعمیر وسقف

جديد بالاسـنه اشبو : « امر بعمارة الحرم الشريف ، السلطان الاعظم ، سلطان عثمان خان ، بن السلطان مصطفى خان ، خلد الله ملكه و ذلك بمباشرة الحاج المعتمد الامين ابراهيم آغا ، امين صرة الحرمين الشريفين ، بالسابق وامين بناء مسجد النبوى بتوفيقه من الله ؛ سنة الف ومأة وسبعين » عبارەسنى تحرير ايتمشدر §

سلطان مصطفى خان — ثالث بن سلطان احمد خان ثالث مرحوم ايسه عيون حرمينى احيا ايدن پادشاهلرك بريدر ؛ زمان سلطنتلرنده عيون حرمين يوللرينك تطهير واصلاحى لازم كلمش ايدى ، وقوعبولان استيذان اوزرينه تعيين واعزام قلنان ميراخور حضرت پادشاهى مصطفى آغا معرفتيله كرك عين زرقا وكرك عين عرفات وحنين مجرالرى تطهير و تنظيف ايتديرلدى ؛ فى ١١٨١ سنه §

سلطان عبدالحميد — خان اوّل بن سلطان احمد خان ثالث حضرتلرى دخى اغور نبويەدە جان سپارانه فداكارلق ايدن سلاطين عثمانيەدندر ؛ عهد همايونلرنده حرم سعادت سقوف شريفەسنك بعض يرلرنده علايم سقوط ظاهر ونمايان اولديغى دركاه معالى اكتناه حضرت گيتى ستانيلرينه عرض وبيان قلنمش اولديغندن سانحه پيراى صدور اولان ارادۀ سنيۀ پادشاهى مقتضاى عاليسنجه اقتضا ايدن محال مقدسـەنك على وجه المطلوب احكام وتشـييدى ضمننده عهدەسنه بنا اماتى توجيه بيوريلان محمد امين بن فيض الله آغا رفاقتيله ماهر استادلر ، مقتدر معمارلر ، كوندرلمش ايدى §

محمد امين آغا — دار السكينۀ عليەيه بالوصول مامورين حكومت واعيان مملكتك قرار واتفاقيله سـقف شريفك خرابه مشرف اولان يرلرينى بعد الاصلاح مضجع سعادتك يمين و يسارينه مصادف اولان ديوار پرانوارى احجار ملونۀ كونا كون ايله اعمار وحرم بهشت توأم نبويەنك هرجهتنى بالتزيين

« خورشیدی نه‌حاجت ایده‌م نور ایله تعریف - آثاری نماینده‌ٔ ارباب نظردر »
مدیحه‌سنه سزاوار ایتدکدن صکره تجدید ایدلمش اولان سقفك بالاسنه
« امر بعمارة هذه الحرم الشریفین ، السلطان عبد الحمید خان ، بن السلطان
احمد خان ، خلدالله ملکه مدی الزمان وذلك بمباشرة مفتقر الی الله ، عبده
محمد امین بن فیض الله ؛ سنة الف ماة واحد والتسعین » تاریخنی ومواجههٔ
سعادت دیوارینك یمین ویسارینه تعلیق قلنان لوحه‌لرده « تاریخ المقام المصطفا ،
قف به منکس الرأس ماترید ، و تنل احد لله فوق الذی ، نرجوه مما علیه
مزید ، وادع لم فاق الملوك اولا ولی ، قدخدموا هذا المکان السعید ، سلطاننا
عبد الحمید الذی ، فی ملکه اذا.مسی نظام جدید ، و سل لامین بناء محمد ،
شفاعته انه بها قصید ، مسجد طه اوجه الانبیاء ، جددوه الخان عبد الحمید »
منظومه‌سنی وبومنظومه لوحه‌لری معلق اولان موقع شریفك یمین و یسارنده
کائن ایکی عمود مربعه مرمرلرینه‌ده (یاخیر من دفنت فی القاع اعظمه ، فطاب
من طیب القاع والاکم ، نفسی الفداء القبر انت ساکنه ، فیه العفاف وفیه
الجود والکرم) قطعه‌سنی و شبکهٔ سعادتك دائراً مادار اطرافنه دخی
« یاسیدی ! یارسول الله ! خذ بیدی » قصیدهٔ بلیغه‌سنی کوزل برخط ایله
یازدیروب تذهیب ایتدیردی ؛ فی ١١٩١ سنه §

سلطان عبد الحمید خان — حضرتلری بوتعمیردن اون‌سنه صکره
سلاحشور شهریاریلری حاجی محمد آغا نظارتیله روضهٔ مطهره اسطوانه‌لرینی
ومحراب النبینك صول طرفنده کائن اخشاب قپویی کوزل برطرزده تعمیر
ایتدیروب باب شریف مذکورك قبله دیوارینه ناظر اولان یرینه { شفاعتی
لاهل الکبائر من امتی } حدیثیله { لا اله الا الله ، الملك الحق المبین } جملهٔ
منجیه‌سنی وبونلرك ذیلنه‌ده (عمره السلطان عبد الحمید خان ؛ ١٢٠١)
عباره‌سنی یازدیردیلر ایدی ؛ برسنه صکره اون یدی حجره‌یی شامل برمدرسهٔ
بی‌معادل ایله بردرسخانه وبرده کتبخانه بنا ایدرك کرك حجره نشین اولانلره

و كرك مدرس ايله حافظ كتب بولنانلره مقـدار كافى وظائف تعيين ايلديلر
واشبو مدرسه قربنده غايت كوزل برحورما باغچه‌سيله برقطعه سبزه بوستانى ،
اشتراسـيله بونلرك محصولات سنويه‌لرينى حجره نشين اولان موحدينه وقف
ايتديلر ؛ ١٢٠٢ سنه §

سلطان سليم خان – ثالث بن سلطان مصطفى خان ثالث حضرتلرى دخى
حرمين محترمينى كماليله تفخيم واهالئ كرامنى بحق تعظيم ايتمش اولان سلاطين
عثمانيه‌دن بريدر ؛ عصر شـاهانه‌لرنده وقوعبولان استيذان اوزرينه مسجد
نبوى حرم ملائك خدم شريفى ديوارلرينك وبالخاصه مآثر نبويه‌دن اوله‌رق
روضهٔ مطهره داخلنده بولنان اسـاطين مسعوده‌نك احكام واصلاحنى فرمان
بيورديلر وذكر اولنان اساطين شريفه‌يى زميندن ايكى آرشون قدر الوان
مرمرلرله قاپلادوب اشبو مرمرلرك اوزرينه حك اولنمق اوزره بالذات بر
قصيدهٔ معجز ادا تنظيميله حرم سعادت بنا امانتنه كوندرديلركه اشبو قصيدهٔ
رنكين اساطين مذكوره بجثنده محرردر ؛ فى ١٢٠٨ سنه §

بوتعميردن دورت سنه صكره دخى شام واليسى عبدالله پاشا نظارتيله باب
جبريلك يمين ويسارى ديوارلرينى زميندن ايكى آرشـون قدر ومحراب تهجد
جدار پر انوارينى كاملاً چينى ايله تزيين وتعمير وعين زرقا مجراسـنى تطهير
وتنظيف ايتديرديلر §

سلطان غازى محمود خان – ثانى بن سـلطان عبد الحميد خان اوّل
حضرتلرى دخى حرمينه پك چوق پاره‌لر صرفيله سلطان دين عليه صلواة الله
المعين افنديمز حضرتلرينه ابراز راسمهٔ ودادومحبت ايتمشدر ؛ عصرشاهانه‌لرنده
حرمين محترمين اهاليسـنه مخصوص اولمق اوزره سلطنت سنيهٔ عثمانيه جانب
ساميسـندن مرتب حبوبات ، مأمورلرك سوء اداره‌لرى واغنياى سـكنه‌نك
طمع خاملرى ، اثرى‌اوله‌رق آليم صاتيم ايدلمش وبنابرين مرتبات حجازيه‌نك

همان كافه‌سی ايادیٔ اغنيا وتجّاره كچه‌رك فقرا وضعفا آج وبی‌علاج قالمه‌درجه‌لرينه وارمش اولديغندن حرمين فقراسی فوق التعريف ضرورت چكرلر ايدی ؛ مصر واليسی اسبق محمد علی پاشا مرحوم وهابی اشقياسنی حرمين خطهٔ پاك تابناكندن طرد وتبعيده موفق اولدقدن صكره بوايشه كسب وقوف واطلاعله خاكپای شاهانه‌لرينه عرض وبيان ايتمش و مرتباتك يكيدن توزيع و تقسيمی ايچون تحرير نفوس ايدلمك ارادهٔ سنيه‌سنی استحصال ايلمش اولديغندن اوآرالق مدينهٔ منوره‌ده بولنان جده واليسی ابراهيم پاشايی مدينهٔ منوره ومكه محافظی خليل پاشايی دخی مكهٔ معظمه اهاليسی نفوسلرينی تحريره تعيين بيورديلر §

شرفصادر اولان ارادهٔ پادشاهی موجبنجه ابراهيم پاشا مدينهٔ منوره ده وخليل پاشا دخی مكهٔ مكرمه‌ده ساكن اولان اهالی نفوسنی باسرهم تحرير وايكی دفتری برلشديروب تمهير ايلدكدن صكره مصر واليسی محمد علی پاشا مرحومه ارسال و پاشای مشار اليه اشبو دفترلری صورتی آتيده محرر قائمه‌يه ملفوفاً باب عالی‌يه اسبال ايلديلر ايدی ؛ حرمين اهاليسندن بعضيلری تحرير نفوس خصوصنه اهاليدن عسكر آلنه‌جق معناسنی ويروب كتم نفوس ايتدكاری جهتله بر چوق كيمسه‌لر داخل دفتر اولمامش ايدی ؛ بونلرك جر بزه لی اولانلری بالآخره ايشه كسب وقوفله برر طرف بولوب ادارهٔ مصريه مأمورلری واسطه‌سيله ذيل دفتره اسملرينی يازديرديلر ايسه‌ده كيمسه‌سز اولانلر بالطبع آچيقده قالديلر §

محمد علی پاشا طرفندن صدارتعظما مقام ساميسنه يازيلان قائمه‌نك صورتيدر — سنين سابقه ده اهالیٔ حرمين شريفين ايچون مصردن مرتب غلال ، مرور اعوامله نظامندن چيقمش و ابدال جهتيله بينلرنده بيع وشرا اولنه‌رق اغنيا اللرينه كچمش اولمغله فقراسی ادارهٔ اقوات يوميه ده مضطر اولدقلرينه و طوعاً نظام تحتنه ادخالی ايسه عديم الامكان

بولندیغنه بناءً ، شوکتلو مهابتلو پادشاه اسلام پناه ، سایهٔ فضل اله ، ولی النعم ، کافهٔ امم ، افندیمز حضرتلرینك جملهٔ آثار خیریه‌لرندن معدود اولمق نیت خالصه‌سیله حرمین شریفین اهالیسی ایچون مجدد انبار مصریه‌دن مقدار الکفایه غلال ، ترتیب وبهر سنه مراکبه تحمیلاً تسبیل و دوام شوکت شاهانه ایچون اهالئ حرمیندن بر قاتدها دعوات خیریه استجلاب قلنمسی ایچون مخدوم بنده‌کی سعادتلو ابراهیم پاشا بنده‌لری درعلیه‌دن مدینهٔ منوره‌یه عودتنده عطوفتلو شیخ الحرم آغا حضرتلرینك انضمام رأیی و مدینهٔ منوره قاضی و مفتیلری فضیلتلو افندیلر و علما و سائر وجوه بلده داعیلری معرفتلریله مدینهٔ منوره اهالیسنك اسامیلری ایله ممضی برقطعه دفتر و متعاقباً مکهٔ مکرمه‌ده محافظ سعادتلو خلیل پاشا وسعادتلو شریف یحیی حضرتلرینك انضمام رأیی ومکهٔ مکرمه قاضی ومفتیلری فضیلتلو افندیلر و علما و سائره‌نك معرفتلریله تحریر اولنان دیکر دفتر بالورود خاکپای دولتلرینه تقدیم قلندیغی وبو مثوبات خیریه‌نك علت غائیه‌سی جانب همایون خسروانه‌یه دعوات خیریه استجلابندن عبارت بولندیغی وحرمینك غلال سنویه‌سی ١٦ بیك اردبه بالغ اولوب بوندن بویله الی ماشاالله تعالی بهرسال اولمقدار حنطه ترتیب و ارسال اولنه‌جغی وموسم دریا کذار ایتمکسزین اریشدیرمك ایچون بوسنهٔ مبارکه ترتیبی براوجدن کوندرلمکده ایدوکی بیانی باعث عرض عبودیتم اولمشدر ؛ اولبابده ، انتهی §

دفاتر مذکوره مؤداسی قرین اطلاع حضرت پادشاهی اولدقده اقتضاسنك اجراسی اراده بیورلمش واولوجهله غلال حرمین کوندرلمکه باشلامش ایسه ده بالاده افاده اولندیغی اوزره دفتر مذکوره اسملرینی ادخال ایتدیرمش اولان بعض مساکین الطاف مالانهایهٔ پادشاهیدن محروم قالدقلرندن برایکی سنه‌صکره وجوه بلدهٔ طیبه طرفلرندن وقوعبولان عرض واسترحام اوزرینه بیك اردب حنطه دها احسان بیوریله‌رق مرتبات حجازیه اون یدی بیك اردب حنطه یه

ابلاغ ایدلمشدر ، که مرتبات مذکوره الآن ارسال ایدلمکده‌در §

مدیریت خزینه‌سنك سبب تشکیلی — مرتبات حجازیه اون‌یدی

بیك اردبه ابلاغ اولندیغی زمانه کلنجه‌یه قدر صرّه امینلری مدینهٔ امینه‌یه وصوللرینك ایکنجی کونی حرم سعادته سرکی فرشیله دار السکینه اهالیسنه ویرلمك اوزره درسعادتدن کندولرینه تسلیم اولنان مبالغی اوقاف و مالیه خزینهٔ جلیله‌لرندن اعطا قلنمش اولان دفترلرده اسملری محرر اولانلری جلب و احضار ایله اشراف مملکت و مامورین حکومت مواجهه‌سنده مخصصاتلرینی بالذات توزیع ایدرلر ایدی ؛ اولوقت مدیریت خزینه‌سی وخزینهٔ مذکوره‌یه متفرع اقلام اولمدیغندن هر فردك برسنه‌لکی قاچ آقچه ایسه صرّه امینی دفعةً ویرر ایدی ؛ فقط دفعةً آلنان آقچه‌نك آز بر زمان ایچنده صرف و استهلاکی طبیعت مصلحت الجا أت مبرمه‌سندن اولمق حسبیله دار السکینه سکنه‌سی مخصصات سنویه‌لرینی برقاچ آی ظرفنده بول‌بول خرج ایدرك یدی سکز آی قدر زحمت چکرلر ایدی ؛ سلطان محمود مرحوم بوحاله کسب وقوف ومعلومات ایتدکده بواصولی لغو ایله هرفردك تخصیصات سنویه‌سنی اون ایکی آیه تقسیمله اهالی‌یی اوزحمتدن قورتارمق ایچون آی بآی اعطا ایدلمك اصول فوائد شمولنی وضع ایلدی ؛ وبو شهریه‌لرك صورت منتظمه‌ده توزیع و اعطاسی وظیفه‌سنی ایفا ایچون مدینهٔ منوره مدیریت خزینه‌سنی تشکیل وایجابی قدر مأمورلر تعیین ایله هر برینه برر خدمت ارائه وآکا کوره توظیف ایتدی ؛ شیمدی صره امینلری کتیردکلری اماناتی برموجب دفترمدیریت خزینه‌سنه تسلیم وخزینهٔ مذکوره مأمورلری آی بآی اصحاب مطلوبه توزیع وتقسیم ایدرلر ؛ مدیریت خزینه‌سی غایت منتظم براداره اولوب مضبوط و مکمل دفترلری ، اساسلی و اطرافلی قیدلری ، مدقق ومحقق مأمورلری ، واردر ؛ معاملات واقعه اصول متخذه دائره‌سنده جریان

ایدرك سایهٔ معدلت پیرایهٔ حضرت خلافتپناهیده هیچ بر فردك حقی ضایع اولماز، و« بنم حقم کتم واضاعه ایدلدی » دیه‌جك آدم بولنماز ؛ فی۱۲۳۳سنه؛ انتهی §

وهابی اشقیاسی مدینهٔ منوره یی ضبط واستیلا ایتدکاری صره‌ده مذهب باطلهٔ مخترعه‌لری ایجابی اوله‌رق کافهٔ قباب اتراب و مساجد و مأثری هــدم و خراب ایتدکلری وحتی مسجد النبی حرم ســعادتنی تعمیره محتاج بر حاله قویدقلری مصر والیسی محمد علی پاشامرحوم طرفندن مرکز سلطنته بیلدیرلمش ومناسب برذاتك بنا امینی نصبیله حرم سعادتك کما هوالمطلوب تعمیرایتدیرلمسی جواباً مشار الیهایه اشعار قلنمش اولدیغندن صلحای رجال مصر یه‌دن دیوان مصریه کاتبی طاهر افندی ابنیهٔ سعادت بنا امانتیله تلطیف اولنوب مدینهٔمنوره طرف واضح الشرف عالیسنه کوندرلدی §

طاهر افندی دارالهجرهٔ مدینه‌یه بالوصول دارالسکینه اهالیسی وجوهنك آراء واتفاقیله حرم سعادتی بالکشف حجرهٔ سعادت قبه‌سنك احکام و تشییدینه قرار ویروب عمر بن عبدالعزیز دورنده یاپیلان دیوارك اطرافنه دائراً مادار بردیوار استوار چکدیردکدن صکره کمال تعظیم وتوقیر ایله قبهٔ خضرای شریفی لایقی وجهله تأیید واحکام وقاضیٔ بلده ایله شیخ الحرم نبوی و بالجمله اعیان مملکت ومتحیزین حکومت ، لابس لباس فاخر اولدقلری حالده ایفای حسن خدمته اهتمام ایدرك حجرهٔ معطره یی مکملاً تعمیر ودرســعادتدن کوندرلمش اولان نقاشلره صوادوب دیوار پر انورلرینی رســوم کونا کونله بعد التزیین محراب النبینك مرقد سعادت طرفنده واقع اخشاب قپونك بالای طاقنه { قال رســول الله صلی الله علیه وسلم ، من زارنی بعدمماتی فکانما زارنی فی حیاتی ، ومن زرانی وجبت له شفاعتی ، صدق رسول الله } حدیث شریفلرینی و باب مذکورك آرقه‌سنه { لااله الاالله محمدرسول‌الله ، کتبه‌الفقیرقوناقجی زاده‌ابراهیم النقشی ، ۱۲۲۸ سنه } عباره‌سنی وباب جبریلك جهت یمین داخلیسنه ومدور برمرمراوزرینه { عمرالسلطان‌الغازی محمود خان نصره الله تعالی ۱۲۲۸ سنه }

و جهت یسار داخلیسنه دخی { عمر الحرم الشریف امین البناء کاتب الدیوان المصری ، محمدطاهر ١٢٢٨ سنه } جمله‌لرینی یازدیروب تذهیب ایتدیرمشدر §

سلطان محمود خان — عدلی حضرتلری بومأثری احیایه درعیه فتحندن مقدم موفق اولوب اشقیای وهابیه نك خراب ایلمش اولدقلری اتراب و مساجد ایله مأثر سائره تعمیرینی درعیه فتحندن صکره‌یه براقمش ایدی ؛ واقعا درعیه وحوالیسی ابن سعود بدبودك تحت استیلاسنده اولدقچه مدینهٔ منوره مخاطره‌ده بولنه‌جغندن تکثیر جمعیت و توسیع دائرهٔ شقاوته زمان براقمامق اوزره ابن سعودك اله کچورلمسیله اوغراشلمق ایچون برمدت قلیله احیای مأثرك تأخیری خیرلی ایدی ؛ درعیه فتح اولنوب ابن سعود کلاب توابعیله اله کچیریله‌رك درسعادتده جزای سزالری ویرلدکدن وخطهٔ پاك حجازیه‌دن وهابیلرك کوکی کسیلدکدن صکره مصر والیسی محمد علی پاشا خراب ایدلمش اولان مساجد ومأثرك اعمار واحیاسنه ترخیص بیورلمغله کیفیتی جدّه والیسی و مدینهٔ منوره محافظی بولنان نجل نجیلی ابراهیم پاشایه اسطار واقتضا ایدن مبالغ و لوازمات ابنیه‌یی بلغ مابلغ ارسال و ازبار ایلدیلر ایدی ؛ ابراهیم پاشا شام طرفندن چنیلر ودرسعادتله مصردن ابنیه‌جه اینجه ایشاره واقف مأمورلر ، جلب واحضار واحیای مأثره کمال کرمی ایله ابتدار ایدوب اولا قبّهٔ خضرانك و حرم مسجد حبیب کبریانك داخل و خارجنی بعده بقیع شریف اتراب منیفه‌سیله بالجمله مساجد ومشاهد شریفه ابنیه‌لرینی برصورت لایقه‌ده تجدید وتعمیر ایدرك درسعادتدن موروده مرمر طاشلرینی مأثر واتراب شریفه ابوابی کمرلری اوزرینه وضع والصاقله هر برمسجد ومأثری برر محبوب جهان آشوب کبی تزیین وتربه‌لرده کیملر اولدیغنی طاقات ابوابده محررابیاتله بالتعیین زوّار ایچون « بو تربهٔ شریفه ویا مأثرلطیف کیمك تربه‌سی ؛ ویا نصل مأثردر ؟ » سؤالنه حاجت براقمدی ؛ چونکه درسعادتدن

كوندريلوب تربەلرك ، مآثرلرك ، قپولرى اوزرينـه وضع والصاق ايدلمش
اولان مرمرلرك اوزرنده اوراسى كيمك تربەسى ويا نصل مأثر اولديغى بعضاً
برر قطعهٔ گزيده ادا و بعضاً برر بيت بلاغت پيرا ايله ايما و تصريح قلنمش
وابيات مرقومه سلطان محمود خان عدلى عصر عاليسى مشاهير شعراسندن كيچەجى
زاده « عزت منلا » مرحومك زادهٔ طبع اديبانەلرى اولوب درسعادتده
حك وتذهيب ايدلمش ايدى ؛ ابيات مرقومه الآن هرمأثر وتربه قپوسى
اوزرنده مسطور وبرر صورتى دخى مأثر شريفه واتراب منيفه تعريفلرى
بحثلرنده مقيد ومذكوردر §

ابراهيم پاشا — مرحوم حرم سعادت تعميراتنى اتمام و اكمال ايتدكده
باب السلام خارجنده واقع قبله ديوارى اوزرينه سكز بيتى شامل تنظيم قلنان
عربى العباره برمديحهٔ [*] بديعەيى و بو مديحەنك صاغ طرفنه بياض برخطله
كونش رسمنده « قدكان الوكيل بالعمارة الحرم الشريف النبوى والئ مصر
محمد على پاشا ادام الله اجلاله آمين » جملەسنى وبو رسمك تحتنه دخى ينه
كونش رسمى هيئتنده بياض خطله « هو الحبيب الذى ترجى شفاعته ٭ لكل
هول من الاهوال مقتحم » بيت شريفنى و بونك فوقنه ينه كونش رسمنده
اولەرق « ماشا الله كان هذا باب كليم الله ١٢٣٣ سنه » فقرهٔ جميلەسنى
وباب مذكورك طاق فلك نطاقى اوستونده ينه كونش هيئتنده « هذا
العمارة حرم الشريف النبوى فى ايام ابراهيم پاشا والئ جدّه و محافظ مدينهٔ
منوره ١٢٣٣ سنه » تركيب مجملەسنى و بوتركيبك ذيلنـه كذلك كونش
رسمنده « فاق النبيين فى خلق و فى خلق ٭ ولم يدانوه فى علم ولا كرم » بيت
بليغنى و بونك فوقنه ده مذهب وكونش رسمنده مرتب اولەرق { وقل

[*] اشبو مديحه اليوم ديوار مذكور اوزرنده موجود ايسەده اكثر يرلرى بوزولمش
وهله بعض مصرعلرى بتون بتون اوقونمز درجه زدەلنمش اولديغندن بورايه عيناً نقلى قابل
اولمدى .

رب ادخلنى مدخل صدق واخرجنى مخرج صدق واجعلنى من لدنك سلطاناً
نصيراً ، صدق الله العظيم و بلغ رسوله الكريم ﴾ كريمهٔ منيفه‌سنى وبونك دخى
فوقنه بينه كونش رسمى هيئتنده « ماشا الله كان هذا باب كليم الله » جملهٔ
مفيده‌سنى واشبو خطوطك فيرطولانى اطرافنه دخى سلطان قايتباى عصرندن
قالمش اولان تاريخ قديمى يازديرمشدر §

ابراهيم پاشا — مرحوم مسجد سعادت حرم بهشت توأمى تعميراتنى
بعد الاكمال مسجد قبانى دخى احيايه دامن درميان مسارعت اولوب مسجد
شريف مذكور حرم شريفنى كوزل برصورتده احكام وتشييد و « مبرك
الناقه » ايله « منزل الايه ، مسجد على ، مسجد فاطمه ، مسجد عمره ،
مسجد بئر خاتم ، بئر شريف خاتم » وبو جوارده بولنان « سبيل » ايله مدينهٔ
منوره داخلنده وبقيع شريف مقبره‌سى ديوارى اتصالنده كائن سلطان احمد
« سبيلى (ايله) بغله » مسجدنى ومسجد بنى ظفرى وبقيع شريف قبرستانى
ايچنده بولنان « مسجد ابىّ بن كعبى » ومناخه ميداننده واقع « مصلاى عيد
مصطفوى » مسجديله مسجد « صديق » اكبرى ، كه بونلرك كافه‌سنى وهابيلر
يكسان خاك برابر ايتمشلر ايدى ؛ مجدداً بنا وفوق الغايه برر طرز وهيئتده
احيا وتجديد ايتدكدنصكره نام شوكت اتسام حضرت پادشاهى‌يه منسوباً باب
السلام قربنده بر مدرسهٔ جميله بنا وعبد الحميد خان مرحومك مدرسه‌سنى
دخى غايت كوزل ومتين اوله‌رق تعمير و احيا ايدرك جانب سنى الجوانب
ملوكانه‌يه جلب دعا ايلديلر §

١٢٣٤ — سنه‌سى دهشتنماى ظهور اولان سيل دريا مثالك خراب
ايلمش اولديغى عين زرقا مجراسنى دخى شهنشاه مشاراليه حضرتلرى قبة البئره
قدر بعد التطهير قضازده اولان محتاجه توزيع ايدلمك اوزره اوچيوز كيسه
آقچه ايله فقرايه تقسيم اولنمق ايچون ٣٠٠ طاقم البسه وروضهٔ مطهره‌يه
فرش ايدلمك ايچون برچوق حصير منيف وقاليچهٔ لطيف وحجرهٔ سعادته تعليق

اولنمق اوزره يمش بش عدد آلتون ودورتيوز يكرمى عدد كوموش قنديل سلسلەسى ومحراب النبى ايله محراب سليمانينك يمين ويسارينه ركز ايدلمك وروضۀ مطهرەده ايقاد اولنمق اوزره برطاقم شمعدانلر ارساليله حجاج وفقراى اهالئ ذوى الابتهاجى تلطيف و حرم سعادتك درون جنت نموننى اضائه وتنوير ايتديلر ؛ فى ١٢٣٥ سنه §

آلتون سلسلەلرك بهرى ايكيشر يوز وكوموش سلسلەلرك هر برى يوز قرقر درهم اولوب شمعدانلر ايله برابر صورتى آتيده محرر بردە منظوم عرضحال پادشاهى وار ايدى §

* نظم *

شمعدان ايلدم اهدايه جرأت يارسول الله
مرادم دركه عليايه خدمت يارسول الله

دكلدر روضەكه شايسته دست آويز ناچيزم
قبولكله قيل احسان وعنايت يارسول الله

كيمم وار حضرتكدن غيرى حالم ايليم اعلام
جنابكدندر احسان ومروّت يارسول الله

دخيلك الامان صد الامان دركاهكه دوشدم
ترحم قيل بكا ايله شفاعت يارسول الله

دوعالمده قيل استصحاب خان محمود عدلى يى
سنكدر اوّل و آخرده دولت يارسول الله

هدایای مشروحه کوندرلدکدن صکره روضهٔ مطهره ایله قبله دیواری آره‌سنده‌کی مرمرلرك فنا پذیر اولدیغنه قبل عالئ شهر یاریدن اخذ معلومات ایدلمش اولدیغندن صادر اولان فرمان پادشاهی اوزرینه محل شریف مذکورك مواجههٔ سعادتدن باب السلامه قدر مرمرلری اصلاح وتجدید وباب السلامدن باب الرحمه‌یه قدر طوپراق اولمغله بوراسنی وقوملق ساحه‌سنده واقع دیرکلرك حذاسنی مجلا مرمرلرایله تفریش ایتـدیلر وسقوف شریفه خطوطنی دخی بالتعمیر تذهیب ایلدکدن صکره وهابی محاربانده لغم ایله برهوا ایدلمش اولان «محمدعلی» پاشاحمامنی تعمیر و (قبا) قریه‌سنده برمکتب دلنشین تأسیس ایدوب مشهدشریف حمزه قربنه برحوض ایله بربئر واسع حفر ایتدیردیلر ؛ بونلردن ماعدا باب السلام قربنده برطرفی مکتب اولمق ودیکر طرفنده موقت اوطه‌لری بولنمق اوزره کوزل برموقتخانه دخی بنا وبو موقتخانه پیشکاهنه برده سبیل رعنا طرحیله اهالئ مدینه‌یی احیا ایتدیلر §

موقتخانهٔ مذکوره داخلنه وضع ونهاده اولنمق وابنیه‌سنك بالای طاقنه حك ایتدیرلمك اوزره درسعادتدن بیوك برساعت ایله صورتی آتیده محرر اولان تاریخ کوندرلمش اولدیغندن وارد اولان ساعت محلّ مخصوصنه وتاریخ منظوم دخی موقتخانه قپوسنك کمری اوزرینه حك وتذهیب ایتدیرلمشیدی §

موقتخانه تاریخنك صورتی بودر

تاریخ

شهنشـاه زمان خاقان محمود الاثر قیـلدی
مدینـه حصـنی ایچره بو موقتخانه‌یی بنیـاد
بولالدن ارتفاعن مهر شوکت اول شهنشهله
جهانه پرتوین ساعت بساعت ایلدی مزداد

قورولسون ساعت آسا دهره مفتاح شريعتله
اوشاهه ايلسون روح پيمبر هر زمان امداد
بوشوق ايله مجوهر اولدى زيور محور تاريخ
موقتخانه يى سلطان محمود ايلدى ايجاد
فى ١٢٥٣ سنه

موقتخانهٔ مذكوره يى احيادن بربچق سنه صكره مدينهٔ منوره كتبخانه‌لرنده موجود كتب متنوعه‌يى تعمير وتذهيب ايلمك اوزره درسعادتدن بيك بشر يوز غروش معاشله بش نفر مجلد كوندرمشلرايدى ؛ كيدن مجلدلر، مأمورين محليه معرفتيله على العموم كتبخانه‌لرى معاينــه ايدرك يدى بيك جلد كتاب تعمير و تذهيب ايتمش اولدقلرى درســعادته بيلديرلمش و حرم ســعادت خدمه‌سى اصولنك اصلاحى دخى درجهٔ وجوبه واردينى عرض وبيان ايدلمش اولديغنــدن صادر اولان ارادهٔ ســنيه موجب عاليسنجه مسجد ســعادت خدمه‌سى ثبت دفتر ايديلوب اون قدر شيخه اوتوز فراش ترفيق ايله شيخلره قرقر و فراشلره يكرمى بشر غروش هفتــه لك تخضيصيله جمله‌سى تلطيف بيورلمشدر ؛ فى ١٢٥٥ سنه §

بو اصول الى هذا الآن مرعى الاجرا اولوب هر شيخ رفيقلريله برابر برهفته ايفاى خدمت وجمعه كونلرى هفته‌لكلرينى آلوب عودت ايتمكده اولدقلرندن خدمتنه دوام ايتميان اولور ايسه برموجب دفتر يوميه‌لرى قطع اولنور §

شــهنشاه مشار اليه حضرتلرى حرم سعادته برر قطعه بخارى وشــفاء شريف نسخهٔ نفيسه‌لريله كلام قديمدن اوتوزر ودلائل الخيراتدن دخى اوتوزر طاقم اجزاء شريفه ارساليله هر برينك تلاوتنى برذاته احاله واولذاتى مقداركافى

معاشله صفای باله اناله بیوردیلر ؛ کرك اجزاء لطیفه وکرك بخاری وشفاء شریف نسخ مسعوده سی الیوم موجود اولوب صباح اقشام محراب تهجد پیشگاهنده اوقونه رق حاصل اولان اجر ومثوبات روح واقفه اتحاف ایدلمکده در §

سلطان محمود خان — ثانی حضرتلری حرمینه یالکز عرض وبیان اولندیغی قدر خدمت ایتمدیلر ، صور آتیه ده تعریف اولندیغی اوزره مسجد قبا ایله سائر مساجد ومآثر علیایی وخوارج طوائف رذیله سندن یعنی اشقیای خباثت انتمای وهابیون طرفلرندن هدم و خراب ایدلمش اولان بقیع الغرقد مقبره سی اتراب منیفه سیله مشهد حمزه ومقبرۂ شهدایی ودها سائر مشاهد ومآثر مسعوده یی علی العموم تعمیر صورتیله تجدید ایلدیلر وهر بر مسجد ومآثرك بالای طاقنه برده منظومه یاز دیردیلر §

خارقه — سلطان محمود خان عدلی مرحوم مرقد سعادتك پوشیدۂ زربفتنی ایکنجی دفعه اوله رق تجدید ایلدیلر ایدی ؛ دفعۂ ثانیه ده کوندردکاری پوشیده ، حجرۂ معطره یه ایصال اولنوب مرقد سعادته اورتیله جکی وقت ، اقدمجه اورتیلان ستاره یی چیقارمق اقتضا ایتدیکندن مرقد محبوب کبریایی برقاچ سنه قدر دراغوش وشراب وصلت تأثیریله مست و مدهوش بولنان اسکی پوشیده اول موقع انور واقدسدن چیقاریلور ایکن هاتفدن لسان فصیح حزین ایله { وا حسرتا وا فرقتا ! } دیه رك رسالتمآب افندیمزه عرض مراسم حسرت وفرقت ایدلمش وبو صدای شوق افزایی حجرۂ سعادت داخلنده بولنانلرك جمله سی ایشیدوب بیعقل و هوش اولمشدر !!! §

شو خارقه نك تصدیقی اهل استدلال ایچون ممکناتدن دکل ایسه ده ، منبر سعادت اختراع اولندیغی وقت جذع شریفك کندینی بردنبره یره چارپوب پاره پاره اولنجه یه قدر آه وانین ایلمش اولدیغنه اعتقاد ایدنلر ، مرقد سعادت

پوشیدهٔ شریفه‌سی چیقاریلور ایکن هاتفدن دخی بویله برغریبه‌نك ظهورینی استبعاد ایتمزلر §

سلطان غازی عبد المجید خان — ابن السلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك حرم سعادته اولان خدمتلرینه ایسه، ملوك اسلافدن هیچ بر پادشاه موفق اوله‌مامشدر؛ ذات شاهانه‌لری کرك مسجد سعادتك وکرك حجرهٔ معطره نك تجدید و تحکیم ایتمدك هیچ برنقطه‌سنی براقمدیلر؛ شیمدیکی قوملوغك قبله جهتنده کائن اولوب سلطان مراد رابع طرفندن یاپدیرلمش اولان سقف عتیق اوزرینه خریطه‌سنده کوستردیکی وجهله ۲۹ عدد جدید قبه بنا وقباب سائره‌یی تجدید وتأیید ایچون صرف مبالغ لا تحصا وموجود اولان قبه‌لرك سطحلرینی جدید و مجلا مرمر طوغه‌لر، تفریشیله تزیینه اعتنا ایلدیلر ومسجد سعادتك خارج وداخلنده واقع خطوط متنوعهٔ قدیمه‌یی یکیله‌دکدن صکره حجرهٔ معطره طوغه‌لرینی وحرم سعادتك عموم مرمرلرینی تبدیل ایدوب مسجد شریف نبوی ابنیهٔ مسعوده‌سنی یکیدن تأسیس ایتمش کبی بیوك برخدمتده بولندیلر و باب توسل فوقنده تحتانی وفوقانی اوله‌رق متعددمکاتب ومخازن دخی طرح وتأسیس ایله حرم لطیف سعادتك بانئ اخیری اولدیلر؛ رحمة الله علیه رحمةً واسعه §

سلطان مجیدك حجرهٔ سعادته دخولی — مدینه اهالیسی اصحاب وقوفیله قبهٔ سعادت تجدیدی عملیاتنده استخدام اولنان درسعادت طاشجی اوسته‌لری، مرحوم مشار الیه حقنده ایکی غریب وفقط عبرت آمیز فقره نقلیله بوفقره‌لرك قابل تکذیب اولمدیغنی ادعا ایدرلر §

۱ — فقره — عبدالمجید مرحومك ابنیهٔ عالیه‌یی تعمیر وتجدید ایلدیکنه علامت واضحه اولمق ایچون استانبولدن کوندریلان طغرای بهین مجلا برمرمر اوزرینه حك وتذهیب اولنه‌رق ابنیهٔ مقدسه تفرعاتی ختامنده مناسب قپولردن

بربنك كمرى اوزرينه قونلمق ايچون اوزرى اورتيلوب برطرفه براغلمش وآرادن براز وقت دخى كذران ايلمش ايدى ؛ بركون عمرنده هيچ برفرد ايله لاقيردى ايتديكى كورلمامش اولان مجذوبلردن برى كلوب طغراى مذكورك پوشيده‌سنى كشفله محلنه وضع اولنمسنى اشارت ايتدى و كيفيت مأمورين بنا وحكومته خبر ويريلوب طغراى مذكور باب السلام طاقنه الصاق ايدلمدكجه الحاح و ابرامدان كيرو طورمدى ، مكر اول كون سلطان عبد المجيد خان عازم ساحلسراى جنان اولوب برادرى عبدالعزيز خان حضرتلرى جلوس ايتمش ايمش ! كه كيفيته يكرمى بش كون صكره معلومات آلندى §

مطالعه — بز بوفقره يى تصديق ايتمك دكل ، اويله بروقعه‌يه وجودبيله ويرمك ايسته‌مديكمزدن كيفيتى ابنيهٔ عاليهٔ مذكوره مأموريتنده بولنان بعض ذواتدن بالاستيضاح حقيقت حالك وجه آتى اوزره اولديغنى خبر آلدق ؛ شويله كه :

باب السلام طاقنه قونيله‌جق طغراى غرّا مرمر اوزرينه حك وتذهيب اولنديغى تاريخده حرم سعادتك انشا آت جليله‌سى كاملاً رهين ختام اولوب يالكز بعض طرفلرك يازيلرى قالمش اولديغندن سنك مذكور خطوط منقوشهٔ مذكوره نواقصى اكمال ايدلدكدن صكره يرينه قونيلمق ايچون اوزرى اورتيلوب محفوظ برمحله براغيلمش ايمش ؛ خيلى برزمان صكره‌كى اولوقت طغرا ايله تاريخ طاشلرينك يرلرينه قالديرلمرندن بشقه حرم شريفده اعمال ايديله‌جك بشقه برمحل قالمامش ايدى ، مكهٔ مفخمه جانب ساميسندن برطاقم بولجيلر كلوب من غير رسم جنتمكان سلطان عبد المجيد خانك وقوع ارتحالى خبرينى كتورديلر ، لكن بوخبر مسموعات قبيلندن اوله‌رق شايان وثوق واعتماد اولمديغندن خطباى مدينه جمعه خطبه‌سنده سلطان عبد المجيد مرحومك نام شوكت ارتسام شاهانه‌سنى ذكر وياد و« بوروايت اكر صحيح اولايدى باىّ حال امارت مكه جانب هاشمانه‌سندن اخبار وجمعه نمازى خطبه‌سنك نام نامىٔ

عبد العزيز خانی یه اوقونمق لزوم شرعیسی امر و اشعار بیوریلوب جلوس همایون فرمان عالیسی کوندریلور ایدی » مقالهٔ معقولهسنی ایراد ایتدیلر ؛ ذاتاً حرم سعادت ابنیهٔ مسعودهسی عملیاتی رهین ختام اولوب « شوراسیده ناقصدر » دیهجك بر یری قالمامش اولدیغندن روایت اولنان تواترك صحته مقارنتی تقدیرده ابنیهٔ عالیهیه برمدت دهاناقص نظریله باقیلوب بالآخره طغرانك پادشاه نوجاه نام عالیسنه تبدیلی لازم کلهجکی وبودخی خلاف واقعه حکم ایدلمش حرکات مقدوحهدن اولهجغی اجلدن بناء مقدسه مأموری اقدمجه تهیه قلنان طغرای غرّا طاشنی باب السلام اوزرنده یاپیلان محلّ مخصوصه وضعله مسجد شریف جناب رساهتپناهی عمارت اخیرهسنك سلطان عبد المجیدخان غازی حضرتلرینك زمان مبرات نشان حیاتلرنده رسانیدهٔ انجام اولدیغنی وبوجرأت سروش پسندانه دلالتیله کندیسنك صفت ممدوحهٔ استقامت وراستکویی ایله متصف بولندیغنی بیلدیردی ؛ بووضع بجا کرچه بعض طرفدن سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینه نابجا بر صورتده کوستریلوب اغبرار خاطر همایونلرینه سببیت ویرلمش ایسهده خصوص مقدوح مذکوری عرض و غمزه واسطه اولان مداهنلر طریق مذموم ریاکاریده پك بیوك بر حقسزلق کوسترمش اولدیلر ؛ زیرا حرم سعادت عمارت جایلهسی ۱۲۷۷ ذی‌الحجهسنك برنجی کونی رهین ختام اولوب طغرای غرّای عبد المجید خانی باب السلام طاق معالی نطاقنه وضع اولنمش وسلطان عبدالعزیز خان مرحوم سنهٔ مرقومه ذی الحجهسنك اون یدنجی صالی کونی جلوس ایتمش ایدی ، که آراده اون آلتی کون قدر بر تفاوت واردر ؛ ابنیهٔ سعادت مأموری اکرچه مکهٔ مکرمه یولجیلرینك روایت واقعهلری اوزرینه طغرا طاشنی باب السلام طاقنه قویدیرمیو بده سلطان عبد العزیز خانك نام عالیسنه تبدیلنی عرض واستیذان ایتمش اولسه ایدی ، آراده اولان مداهن و ریاکار یادکارلرك قولنجه محظوظیت سنیهیی موجب اولهرق حقنده التفات مکارم غایات حضرت پادشاهی وقوعنی مؤدی

وبالخاصه مراتب دنیویه ترقیسنی باعث وبادی اولەجغنه شبهەیوق ایدی‌ایسەده مراتب دنیویه استحصالیچون اختیار کذب ودروغ ایتمش اولەجغندن نواهیٔ الٓهیەدن عدم اجتنابنه مبنی عنـد الله مسئول ومغضوب اولور ایدی ؛ کذب ودروغ ، حیل و دسایسیله عرض خلوص وعبودیت ایسه جنتمکان سلطان عبـد العزیز خان حضرتلری نزدنده دخی رهین تقـدیر و شاباش اولمدیغی شك وشبهەدن وارسـتەدر ! فرض ایدلمکه حرم سعادتك برمقدار جزؤی محلی عبدالعزیز خان مرحومك زمان سـلطنتنده یاپیلوب ابنیهٔ عالیه تعمیرات جلیلەسی پادشاه مشار الیهك عصر عزیز القدرنده اکمال ایدلمش بولنسون ! سـلطان عبد المجید خانك اون ایکی سـنەلك همت وخدمت شاهانەلری قال وقلمه آلنمیەرق مسجد شریف نبویەنك دور عبدالعزیزخانیده تجدیدایدلمش اولدیغنه حکم ایدلمسی قاعدهٔ عدل و انصافه منافی و رضای حقانیت ارتضای عبد العزیز خانی یه مغایر دکلیدر ؟ §

٢ ـ فقره ـ سـلطان عبد المجید خان مرحومك ارتحالی خبری ورودندن بر آی مقدم ، مدینهٔ منوره سـکنەسی مظنهٔ کرامنـدن بر ذات زهادت سمات رؤیاسنده روضهٔ مطهره داخلنده بولنوب برذات جلیل القدرك ملوکانه احتشامله باب السـلامدن کیروب طوغریجه باب الوفود اوکونده طوردیغنی وبر مدت صکره باب فلك جناب وفود آچیلوب اول ذات نورانی سمانك حجرهٔ سعادت داخلنه آلندیغنی ، رؤیت ومشاهده ایتمشدر ؛ صاحب رؤیا برچوق زمان روضهٔ مطهرەده قالمش ایسەده حجرهٔ معطرەیه آلنان ذات عالیقدرك آرتق خارجه چیقدیغنی کورمامش واوحالده اویانوب برمدت صکره سـلطان عبدالمجید خانك وفاتی خبرینی آلوب لدی الحساب مرحوم ومغفور حضرتلرینـك یوم ارتحالی رؤیایی کوردیکی کیجەیه تصادف ایلدیکنه مطلع اولەرق رؤیاسنی پادشاه مشارالیهك حرم سعادت حقنده درکار اولان خدمتنك نزد عالیٔ جناب رسالتپناهیده رهین قبول اولدیغنه یورمشدر ؛ بوتعبـیر پك طوغری وجدیر اولوب عین واقعدر §

اشبو رؤیایی کورمش اولان ذات شریفدن روایت اولندیغنه کوره حجرهٔ معطره‌یه قبول بیوریلان ذاتك البسه‌سی باشدن آشاغی بیاض اولوب آرقه‌سنده برده قلنجلی ذات وار ایمش ، که « بو ذات سلطان عبد العزیز خان مرحوم اوله‌جقدر » سلطان عبدالمجید خان مرحومك حجرهٔ سعادته دخولندن براز وقت صکره کمال وقار وسکینت اوزره عودت ایتمش وبش اون دقیقه مرورنده حرم سعادته خارجدن سیاه پوطورلی ، یشیل صارقلی ، برقاچ نفر عساکر شاهانه دخی کیرمشدر §

صاحب رؤیا بو نفرلرك قیلقلری مدینهٔ منوره‌یه جلوس عبد العزیز خانی فرمان عالیسنی کتورمش اولان حاجی وسیم پاشانك رفاقتنده‌کی چاوشلره تماميله مشابه اولدیغنی پاشای مشار الیهك مدینه‌یه ورودنده خبر ویرمشدر §

سلطان عبد المجید خان — مرحومك پادشاه انبیا (علیه اعظم التحایا) افندیمز حضرتلرینه رهین مرتبهٔ بداهت اولان محبت وعبودیتنك درجه‌سنه وقوف و معلوماتی اولانلرك بو رؤیانك صورت تعبیرینی تصویب وتصدیق ایده‌جکلرینه شبهه یوقدر ؛ انتهی §

حرمین — تواریخ قدیمه‌سنده مسطور و هجرتسرای عالی سکنه‌سی السنه‌سنده مذکور اولدیغنه کوره مسجد سعادتك تجدید وتزیینی اوغرنده سلطان عبد المجید خان مرحوم قدر صرف نقدینهٔ غیرت وبذل دفینهٔ همت ایتمش دیکر برپادشاه دها پیرایه بخش تختگاه وجود اولمامشدر ؛ مشار الیه حضرتلری افکار علویت شعار ملوکانه‌لرینی سلطان انبیاء افندیمز حضرتلرینه هر آن و ساعت بر خدمت مخصوصهٔ خالصه و عبودیت صحیحهٔ مخلصه عرض ایلمك جهتنه حصر ایلمش اولدیغندن ذات شاهانه‌لرنده بر طاقم کشفیات وکراماتك دخی روینمای ظهور اولدیغنی روایت ایدرلر §

مدينهٔ منوره — مجاورلری افاضلندن کليسلی « مصطفى عشقى » بن عمر افندی مرحوم علت قلب مرض مزمننه کرفتار وبناءً عليه اولاد وعيالنى اداره واعاشه خصوصنده تعريفى ناقابل برمضايقه‌يه دوچار اولديغندن برمدت مدينهٔ منوره‌يى ترکله بعض ممالکى سير و سياحت ايتمکى قورمش و حجرهٔ معطره‌دن بالاستيذان ظهور ايدن امر و فرمان اوزرينه ۱۲۵۷ سنه‌سى دار الامان اسلام اولان استانبوله کلمش ايدى §

بوسياحتى اختياره سبب اولان حالات مجبره‌نك وحين استخاره‌ده قبل عالئ پيغمبريدن شرف صدور ايدن ارادهٔ عليه‌نك تفصيلاتى خاتمهٔ کتابده مسطوردر §

عشقى افندى اوآنه دکين استانبولى کورمامش وپادشاه عصرك رؤيت ومشاهدهٔ ديدار شاهانه‌سنه مشتاق ذواتدن بولنمش اولمسيله درسعادته ورودنده بشکطاش مولويخانه‌سنه کيدرك برکوشه‌يه اوتورمش واوکون مقابله کونى اولمق حسبيله سلطان عبد المجيد خان مرحوم دخى خانقاه مذکورى تشريف بيورمش ايدى ؛ نظر دقت شاهانه ، عشقى افنديه اصابت ايتديکندن مأمور مخصوص ارساليله اسملرينى ، نره‌دن کلدکلرينى ، کيمده مسافر بولندقلرينى ، سؤال ايتديرديلر ؛ عشقى افندى بو سؤالى ايراد ايدن مأمور کيم اولديغنى وکيمك طرفندن کلديکنى بيله‌مامش وحتى پادشاهك تکه‌ده اولديغنه بيله معلومات آله‌مامش اولديغى وجمعه کونى بکلربکى جامع نور لامعنه سلاملق اوله‌جغنى اوکرنمش بولنديغى جهتله يوم مذکورده بکلر بکنه کيدرك ممرکاه پادشاهيده ايستادهٔ موقع تعظيم اولديلر . مقصدلرى جمال آيينه مثال پادشاهى‌يى کورمك ايدى ؛ سلطان عبدالمجيد مرحوم عشقى افنديك حذاسنه کلدکده توقف بيوروب سرکاتبى مصطفى پاشايى جلبله « پاشا ! شو ذاته بندن سلام کتور ، استانبولى يکى تشريف بيوردقلرندن استدکارى قدر اوتوروب درسعادتك هريرينى سير وتماشا ايتسون ، اولادوعيالنى هيچ دوشونمسون ،

بن آنك اولاد و عيالنى ، آنك طرفندن دوشـنورم ، كنديلرينه اوچيوز غروش معاش تخصيص ايتـدم ، برحيات اولدقجه صفاى خاطر ايله كچينوب دولتمزك ، ملتمزك ، شوكت وبقاسنه دعاده بولنسون !!! » بيورديلر §

برپادشاه ايچون بوندن بيوك كرامت اولورمى ؟ ديمك اولوركه عبدالمجيد خان مرحوم، هم نزد عالئ پيغمبريده موقع عالءالعال قبوله مظهراولمش وهمده اوامر نبويه‌يى انفاذ واجرايه مأمور بيولمشـدر ؛ زيرا عشقى افندى لاجل التلطيف جانب سنى المناقب پيغمبريدن كوندرلمش ايدى ، انتهى §

﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

حرم سـعادتك دفعهٔ سابعه‌ده نه‌صورتله تعمير وتجديد ايدلمش اولديغى تعريفنده‌در §

مالشكاه جباه موحدين اولان حرم ملائك خدم سـيد المرسلين ، ابنيهٔ عاليه‌سنى تعمير صورتنده أولمق وزره يدنجى دفعه‌ده ، سـلطان علين مكان غازى عبدالمجيد خان بن سـلطان الغازى محمود خان عدلى حضرتلرى تجديد بيورديلر §

حريق ثانيدن اللى درت ويوز سكز ويوز اون اوچ سنه صكره‌لرى يعنى ٩٤٠ [*] سـنه‌سيله ٩٩٤ و ٩٩٩ سنه‌لرى حرم سعادت ابنيهٔ عاليه‌سنك بعض موقعلرى برر پارچه تعمير وتحكيم ايدلمش ايديسه‌ده تقريباً اوچيوز يتمش درت سـنه قدر تجديد صورتيله تعمير ايدلمامش اولديغندن ذكر اولنان تاريخلرده

[*] سلطان سليمان بن سلطان سليم خان غازى زمانيدر ؛ اولوقت باب الرحمه‌دن ركن شامى‌يه قدر اولان جدار شريف اساسندن يقيلوب تجديد وباب مذكور داخلى بياض مرمرلر تفريشيله تزيين ايدلدكدن‌صكره هدم اولنال غربيه مناره‌سى اوچ شرفه‌لى اوله‌رق درسعادت مناره‌لرى كبى مجدداً ياپيلمش وبناءً عليه مذكورمناره‌نك اسمى « سليمانيه مناره‌سى » قالمشدر .

يکيلنمش اولان يرلری مرور زمانله سقطلانوب بعض طرفلری دوشه‌جك رادده‌لره کلمش وهله ١٢٦٠ سنه‌سی خلالنده بتون بتون فنالشمش و ١٢٦٣ سنه‌سی آرتق سقوف وجدران وقباب سعادت بنيانی يربر يارپلوب بردنبره سقوط ايده‌جك برحالت مخوفه کوسترمش اولمسی اوزرينه مأمورين حکومت ولا سيما اهالئ مملکت ابنيۀ مقدسه خرابيتندن داغ بردل حيرت اولوب مدت مديده مجالس عديده عقديله دربار شوکتقراره عرض کيفيت امرنده ادارۀ کؤس افکار ايلر و مع مافيه مساغ شرعی مسائلی درميان ايله نتيجه قرار اوله‌رق حرم سعادت ابنيۀ مبارکه‌سنك براز وقت دها حال حاضرنده براغيلمسی لازم کله‌جکنه حکم ايدرلر ايدی ؛ داود پاشا مرحومك شيخ الحرملکی اثناده بر درجه‌يه وارديکه ، جماعت کرام بعض جهتلرينه تقربدن اجتنابله اجرای اقتضاسی خصوصنك قلب الهام جاب پادشاهی‌يه اشارت بيورلمق رجاسنده روحانيت عالئ نبويه‌يه توسله اهتمام ايدرلر ايدی ؛ نهاية الامر اعيان مدينه وسادات دار السکينه اتفاقيله کيفيتك باب عالی‌يه عرض واشعار ايدلمسی حرم نبوی ابنيۀ مبروکه‌سنك مرتبۀ نهايه‌ده خراب قالديغنه اظهار خزن واسفله اسباب تجديدی چاره‌سنه باقلمق لزومنی هرکورديکنه ايهام ايتمکده اولان داود پاشايه افاده اولنديغی جهتله پاشای مشاراليه احضار دوات وقرطاس ايدرك مشرف خراب اولان حرم بهشت توأم شاه الانبياء (علی نبينا و عليهم التحايا) ابنيۀ شريفه‌سنك بعض يرلری مائل انهدام و سقوط اولديغنه دائر مقام صدارتعظمايه خطاباً صورت مفصله ومؤثره ده برعريضه تحرير و املا و بونك شيمديدن چاره‌سنه باقيلمز ايسه ايلروده جهات مذکوره‌نك بغتةً ييقيلوب تلف نفوسی مؤدی اوله‌جغنی ذکر وانبا ايتدی ؛ فی ١٢٦٣ سنه §

داود پاشا — نك تحريرات مفصله‌سی وقتاکه درسعادته واصل ومواد مندرجه‌سندن اوليای امورحضرا تيچون حرم سعادت ابنيۀ مسعوده‌سی احوالنه

وقوف ومعلومات كافيه حاصل اولدى ، خصوص مذكورى مذاكره ايچون بالدفعات باب والاى فتوا پناهيده تشكل ايدن انجمن خصوصئ وكلاده تحريرات مذكوره مفادى اوزون اوزادى يه تعميق ومسائل شرعيه درميانيله اجراى اقتضاسى تذكر ومطالعه اولنه‌رق اولا كشف ابتدائيسى اجرا اولنمق ايچون اصحاب وقوفدن برمهندس ارساليله ياپيله‌جق خريطه‌يه كوره مداولهٔ افكار وبعده ايفاى مقتضاسنه ابتدار ايدلمكه قرار ويريلوب بعد الاستيذان صادر اولان ارادهٔ اصابتعادهٔ حضرت خلافتپناهى موجبنجه رجال دولت عليه‌دن رمزى افندى رفاقتيله طوبخانهٔ عامره دائره‌سى اركانندن ميرآلاى توكسز عثمان بك جلب واحضار و تفهيم كيفيتله مدينهٔ منوره جانب اقدسنه اعزام وازبار قلندى ؛ فى ١٢٦٥ سنه §

رمزى افندى عثمان بك ايله هجرتسراى عليه‌يه مواصلت وقرار عالى وجهله مسجد شريف نبويه‌يى بعدالكشف عودت ايدوب تنظيم ايديلان كشف خريطه‌سنى عرض وارائه وكندى مطالعات ومشهوداتلرينى بيان وافاده ايلمش اولدقلرندن مجلس خاص وكلا باب والاى فتوا پناهيده انعقاد ايدرك مذكور خريطه‌يى نظر تدقيق و معاينه‌دن كچيردى و مسجد شريف مذكورك تعمير صورتيله تجديدينه قرار ويروب شرفسانح اولان ارادهٔ سنيه اوزرينه رجال دولت عليه‌دن ابنيهٔ خاصه مديرى كوچك حليم افندى ابنيهٔ عاليه مأموريت مفتخره‌سيله مدينة الرسوله كوندرلدى ؛ فى ١٢٦٦ سنه §

مهندس وطاشجى اوسته‌لريله عمله و اشياى متنوعهٔ مرتبه درسعادت [*]

---

[*] درسعادتدن مرتب اولان عمله ايله اشيا وقت وزمانيله كوندرلمك وكيده‌جك اصناف وسائره‌نك خانه‌لرينه براقه‌جقلرى سپارش معاشاتى نظامى دائره‌سنده جريان ايتديرلمك ايچون رتبهٔ ثانيه اصحابندن ابنيه معاونى حسين شوقى افندى مرحوم سوق مأمورى تعيين قلنمش ايدى ، حسين شوقى افندى حزم سعادته متفرع اولان مأمور يتنى امور سائره سنه بالترجيح ايفاى حسن خدمت ايتمش و مساعئ مشهودهٔ مبروره‌سى تقدير عالى يه مظهر اولمغله خدمات واقعه‌سنه دنياجه دخى بر مكافات اولمق اوزره ختام مأمور يتنده (١٢٧٩) بر قطعه مجيدى نشان ذيشانى احسان بيورلمشدر .

ومصر قاهره طريقلريله پيدرپی سوق وايصال وبالتدارك تهيه قلنان مبالغ مقتضيه دخی جسته جسته ازبار وارسال ايدلمكه باشلاديغندن استخدام اولنه جق عمله نك حسن صورتله بالاداره اشـياى مرسوله نك تلف و سرقدن وقايه وانشا آت خصوصنده شرع شريف احمدی يه توفيق معامله ايدلمسی واثنای عملياتده كمال تعظيم و حرمت ايله چاليشوب كرك عمله وكرك مأمورين و سائره طرفلرندن رفع اصواته شـبيه اوضاع نامرضيه ومخلّ آداب ، حركات غير لايقه وقوعه كتورلمامسـيله برابر صلواة مكتوبه نك كما فی السابق جماعتـله قيلنمسی ، خصوصلرينه فوق الغايه دقت واعتنا ايدلمك اوزره مشاهير سـادات و علماء مدينه دن مركب برمجلس مخصوص تشكيليله اجرای عملياته بسمله كش شروع و مبادرت اولنمق تبليغات جليـله سی شيخ الحرم نبوی ايله قاضیء مدينـهٔ مصطفوی طرفلرينه آيروجه آيروجه امر و اشـعار اولندی ؛ ذات بايزيد خصال پادشاهی مسجد سـعادت عمارت مستلزم المغفرت مسعوده سـنه نقدر چوق مصرف كيتسه دخی مبالغ مقتضيه نك طيب مطلق اوله رق تدارك وتهيه ايدلمسنی امل بيورمش وماليه خزينهٔ جليله سنی واردات مخلوطه سـنك وقت وزمان الجاسيله شـبهه دن قورتارلمسی غير ممكن بر حالده بولمش اولدقلرندن تعميرات عاليه يه محسوبا مدينة الرسوله هر نوقت آقچه كوندرلمك اقتضا ايتسه خزانهٔ شـاهانه لرنده تهيه ايديلان مبالغی حسن ظن ملوكانه لری اولان ذواتله بطريق الاستقراض مبادله يعنی شريعت غرّا احكام جليله سـنه توفيق معامله ايدرك كوندررلر ايدی §

حرمين شريفين — ابنيهٔ مقدسه لری هرهانكی برزمان تجديد ويا تعمير ايدلمش ايسه مبالغ مقتضيه سی طيب وحلال اولديغی عند العلماء مصدق اولان « حواله » اموالندن صرف ايدلديكی تواريخ قديمه ده مقيد ومسطور اولوب بناء عليه سلطان عبدالمجيد خان مرحوم ابنيهٔ عاليهٔ مذكورديه خرج وصرف ايچون

ارسال بیوردقلری مبالغی وجه مشروح اوزره سوق وتسییر ایدرلر ایدی ؛ رحمة الله علیه رحمةً واسعه §

عهدهٔ کفایتنه بناء سعادت اماتنی توجیه واحاله بیوریلان کوچك حلیم افندی ینبعه وصولنده برطاش معدنی بولمق فکریله رفاقتنده بولنان طاشجی باشی ابراهیم آغانی برقاچ نفر طاشجی اوسته‌سیله نواحیٔ دار الهجره‌یی کشفه کوندروب کندوسی مدینهٔ منوره‌یه توجیه وجههٔ عزیمت و ١٢٦٦ رجب الفردی اوائلنده مواصلت ایدوب کندندن مقدم وصول بولمش اولان لوازمات بنائی کوزدن کچیردکدن وتشکیلی ارادهٔ سنیه اقتضاسندن اولان مجلس علمائی جمع وترتیب ایلدکدن صکره آرای اتفاقله ایفای مأموریته باشلامق ایستدی ؛ لکن اول امرده لزومی درکار اولان احجارك تدارك وتهیه‌سی تسریع وتسهیل عملیاتی موجب اوله‌جغندن ینبعدن معدن کشفنه کوندردیکی طاشجی باشی ابراهیم آغانك عودتنی انتظاره مجبور اولدی ایدی ؛ ابراهیم آغا برایکی کون صکره مأیوساً عودت واویله برمعدنه تصادف ایده‌مدیکنی بیانله نفس مدینه طاشجیلرندن برقاچ ذاتك رفاقتیله دیکر محلی تحری‌یه کوندرلمسنی افاده ایلدیکندن اولبابده تشکل ایتمش اولان مجلس معرفتیله کندوسنه ارباب وقوفدن برقاچ طاشجی ترفیق ومعدن بولنمق احتمالی اولان طاغلر تعریف ایدلدی ؛ ابراهیم آغا بودفعه مدینة الرسول شهر شهیر مبارکنك جوانب اربعه‌سی جبالنی تحری ایدرك دار الهجرهٔ علیه‌نك تخميناً ایکی ساعته قریب مکهٔ معظمه جهتنده وعقیق دنیلان وادیٔ معروفك « بیار علی » اطلاق اولنان طرفنده مطلوبه موافق بر بیوك وزنکین طاش معدنی بوله‌رق عودت وتبشیر کیفیته مسارعت ایتدی ؛ بومعدن جبل احمر دیدکلری طاغجغزده اولوب چیقاریلان طاشلرك هیئات مرئیه‌لری غایت لطیف ورنك ولونی توز پنبه‌سنه قریب اولدیغندن کرك افراد هیئت وکرك اهالیٔ مملکت ممنون اولوب « بومعدنك ظهوری مطلقا موفقیت حضرت پادشاهی جملهٔ جمیله‌سندندر » دیدیلر ؛

واقعا اویله‌در ، مدینهٔ منوره وقایع تاریخیه‌سنه وقوف واطلاعی اولانلره خفی اولمدیغی اوزره هجرتسرای علیه (علی صاحبها افضل التحیه) بلدهٔ مسعوده‌سنك مآثر جلیله‌سنی تعمیر و تجدیده صرف خزائن مساعی و همت ایدن ملوك وسلاطین اسلافك همان کافه‌سی اویله برمعدن کشفنه موفق اوله‌مدقلری جهتله اقتضا ایدن طاشلری مصردن و جهات بعیدهٔ سائره‌دن جلب و تدارکه مجبور اولمشلردر ؛ بومعدن لطیف ایسه قدری حدیث مخصوصله تبجیل بیوریلان عقیق وادیٔ مبارکنده ظهور ایتمشدر §

عقیق — محلنده تعریف اولندیغی اوزره مبارك بر وادیدر ، نام قدیمی سلیل ایدی ، تبع حمیری «هذا عقیق الارض» دیدیکندن عقیق دیمکله متعارف اولدی ، فقط قومنك قیرمزیلغی وجه تسمیه اولمق احتمالیده واردر §

غریبه — ابراهیم آغا مدینه‌ از باب وقوفیله طاغلرده طاش معدنی آرار ایکن اعرابی قیافتنده برذات ظهورایدوب « ابراهیم آغا ! بن بورالرده برمعدن بیلیرم ، کلك سزه ارائه ایده‌یم ، بلکه ایشیکزه کلیر ! » دیه‌رك اوکارینه دوشوب جبل احمره کتیرمش وبوراده سالف الذکرمعدنی بولوب کندیلرینه کوسترمشدر ؛ ابراهیم آغا اعرابینك بووضعندن محظوظ اولوب کندوسنه عطیه ویرمك ایستدی ایسه ده اعرابی درآن ساعت کوزدن غائب ونهان اولمشدر §

ایشته بواشارت والد کثیر المحامد حضرت پادشاهینك بویولده‌کی خدمتی نزد عالئ رسالتپناهیده قرین حسن قبول اولدیغنه برعلامت شامل البشارتدر ؛ رحمة الله علیه رحمةً واسعه §

حلیم افندی — ابراهیم آغانك عودتنده جبل مذکوره چادرلر قوردی ، آلات وادوات مقتضیه ایله نجّار وحجّارلر ، کوندروب شاهقهٔ جبلدن براوجاق آچدیروب اوزرنده‌کی قیالری رفعله بیوك بیوك طاشلر چیقارتوب استعماله

صالح بر درجه‌یه کثیرنجه‌یه قدر یونتدردی ؛ زیرا چیقان طاشلری دودلره حمل دکل ، برطرفدن دیکرطرفه نقل بیله غیر قابل ایدی ؛ بالآخره جبل مذکور ایله مدینهٔ منوره آره‌سنده‌کی یوللری اصلاح وتسویه وطاشجیلره مخصوص بر محل واسع تهیه ایدرك وبرمدت صکره مدینه محافظی ازمیری محمد رشیدافندی‌یی توکیل وکندی منسوباتندن شریف افندی‌یی عمله سرمعتمدلکنه تعیین ایلیه‌رك اسقاط فریضهٔ حج شریف نیتیله مکهٔ معظمه‌یه کیدوب مناده انفاس معدوده‌سنی اکمال ودار السرور بقایه ارتحال ایتدی ؛ حلیم افندینك درسعادتدن کلان آدمی اشرف افندی دخی مشارالیهك ارتحالندن ایکی کون صکره کذلك مناده وفات ایتمشدر ؛ بوذات اولا حلیم افندی طرفندن درسعادته کوندرلمش وکندوسنه تودیع بیوریلان یکرمی بش بیك یوزلك مجیدی آلتونی افندیسنه تسلیم ایتمك اوزره مکه‌یه کیتمش ایدی ، وقوع وفاتی اوزرینه بوآلتونلر حکومت معرفتیله آلنوب بناء مقدسه هیئت شوراسنه کوندرلدی §

حلیم افندی — مرحوم بش التی آی قدر بناء مقدسه مأموریت جمیله‌سنده بولنوب جداً ایفای حسن وخدمته چالشدی‌ایسه‌ده مدت مذکوره ظرفنده آنجق معدن سالف الذکری بولوب اخراج اولنه‌جق طاشلرك مدینهٔ منوره‌یه جلب ونقلنده درکار اولان صعوبتی تسهیل ضمننده بالاده کذارشپذیر بیان اولدیغی وجهله جبل احمر طریقنی تسطیح وتسویه وقوللانیله‌جق احجارك نحت واعمالی ایچون « دار الضیافه » تعبیر اولنان موقعده برمحل مخصوص ایله آلات وادوات مقتضیه‌یی تدارك وتهیه ایده بیلمش اولدیغندن مسجد سعادت عملیاتی بالطبع ایلرولیه‌مدی §

حلیم افندی — نك وقوع ارتحالی متعاقب باب عالیجه درایت و اهلیتی مصدق برذاتك مسجد شریف مدینه ابنیهٔ مسعوده‌سنی کشف ومعاینه ایچون دارالسکینهٔ عالی جانب سامیسنه کوندرلمسی وبوامر جلیل مهمك

اسقاط فريضهٔ حج شريف نيتيله سنهٔ مرقومه‌ده حجاز مغفرتطراز طرف باهر الشرفنه تصميم عزيمت ايتمش اولان اجلهٔ متبحرين علمادن وصدور عظام فضائل اتسامدن « دريكتا » مؤلفى محمد اسعد [١] افندى مرحومه تفويض واحاله ايدلمسى مجلس خاص وكلاده قرارلاشديريلوب بالاستيذان اصابت فرماى سنوح اولان ارادهٔ سنيهٔ پادشاهى محمد اسعد افندى‌يه بيان واشبو كشف ثانيده حجاز واليسى آكاه پاشانك دخى موجود اولوب اولمقام سامينك نه صورتله كشف ومعاينه ايديله‌جكى حقنده انجمن وكلانك قرار واقعى بشقه‌جه تعريف واتيان بيورلمش اولديغندن افندئ مشار اليه بعد الحج آكاه پاشا ايله برلكده مدينهٔ منوره‌يه عزيمت ومراسم لازمهٔ زيارتى اجرادن صكره شيخ الحرم نبوى داود پاشا ايله ملاقات ايدرك مأموريتنى بالاخطار ابنيهٔ مذكوره‌نك كشف ومعاينه‌سنده اهاليدن كيملرك بولنمسى اقتضا ايده‌جكنى على طريق الاستمزاج سؤال واستفسار ايتدى ايدى ؛ داود پاشا محمد اسعد افنديك مأموريتندن اظهارمساره اصحاب وقوفى على الاسامى بيان واخبارايدرك كرك سادات مملكت ومأمورين حكومتى وكرك كشف بنايه وقوف ومعلوماتى اولمق حسبيله لازم الحضور بولنان ذواتى جلبله برموقت كشف مجلسى عقد وتشكيلنه مسارعت ايلدى ؛ هيئت متشكله حرم سعادتك داخل وخارجنى كشف ومعاينه ايدرك ديوارلرك منشق‌اولان وسقوف وقبابك چورويه‌رك مائل‌سقوط وانهدام بولنان يرلرنى بولوب بربرر كوستردكدن صكره « افندى حضرتلرى ! حرم محترم شريفك تعميرى درجهٔ استحاله‌يه واردیغنه كسب وقوف ايتديكز ، بوسنه‌لك برچوق آقچه صرفيله بعض يرلرى احكام واصلاح ايدلمش‌اولسه ، سنهٔ آتيه‌ده ديكر مواقعك تعمير وتسويه‌سنه احتياج حقيقى كورينه‌جكى بديهيدر ؛ مهما امكان اصلاح وتعميرى جهتى التزام بيورلديغى تقديرده خزينهٔ جليله‌يه

---

[*] مشار اليه محمد اسعد افندى امام زاده ديكله متعارف اولوب اولتاريخده مجلس والا اعضاسندن ايدى .

هر سنه ایچون کلیّ برمصرف قپوسی آچیلمش اولور » دیدیلر ؛ فقط محمد اسعد افندی ابنیۀ عالیه تعمیراتنه صرف اولنه‌جق مبالغك طیب مطلق اولمق اقتضا ایده‌جکی ملاحظه‌سیله حرم سعادتك کاملاً تجدید ایدلمسی طرفنده بولنمیوب مسجد شریف نبوی هیئت حاضره‌سنك تعمیر صورتیله احکامی ممکن اوله‌بیله‌جکنی ایهام ایدرك « بوصورت خزینۀ جلیله‌یه وجوهله مضردر » دیانلره جواب سکوت اعطاسیله اصابت رأینه حکم ایتدی ؛ محمد اسعد افندینك رأی وحرکتندن شیخ الحرم داود پاشا [*] فوق العاده متأثر وسادات اهالی علی العموم متغیر اولدیلر ایسه‌ده دلائل مقنعه ایرادیله کندوسنی اقناعه چالیشمق جهتنی التزام ایتمیه‌رك بالاتفاق پادشاه انبیا (علی نبینا وعلیهم التحایا) افندیمز حضرتلرینه متوجهاً حجرۀ معطره جانب عالیسنه عطف بصر وقبل عالئ جناب رسالتپناهیدن اشارت معنویه ظهورینه حصر نظر ایدوب سوزی کسدیلر ؛ اسعد افندی کرك داود پاشانك وکرك اعاظم سادات وعلمای مدینه‌نك اغبرارینی کوروب انکسار قلوبی مؤدی اوله‌جق بررأیده بولندیغنه نادم اولدی ایسه‌ده دائرۀ مأموریتی خارجنه چیقه‌میه‌جغنی تفهیمله عرض معذرت ایتدی ؛ فی الواقع باب عالیدن ویریلان تعلیماتك خلافنده حرکت ایتمك صلاحیتنی حائز اولمدیغندن رأینده اصراره بردرجه‌یه قدر حقلی ایدی §

سقوط قبه — محمد اسعد افندینك هیئت متشکلۀ کشفیه ایله مسجد سعادتی کشف ومعاینه‌سی برکون صباح نمازی قیلندیغنی متعاقب ایدی ؛ عقیب قرارده ناکاه حرم سعادت مقدمی (قبله جهتی) قبه‌لرندن برطاقم صیوا پارچه‌لری ساقط اولوب لسان حال ایله مسجد شریف ابنیۀ مقدسه‌سنك تجدیدی لازم کلدیکنی اخطار وبوحال حکمت اشتمالك وقوعی امام زاده مرحومی اقناعه اجبار ایلدی ؛ سقوط ایدن قبه بیقندیلری مواجهه پنجره‌سی اوکونده

[*] مدینۀ منوره اهالیسی ، حجاز قطعه‌سنك ایادئ سلاطین عثمانیه‌یه کچدیکی کوندن بوکونه کلنجه‌یه دکین داود پاشا کبی برشیخ الحرم کورمامشدر .

وعمر بن خطاب (رضی عنه الله الوهاب) افندیمزی زیارت ایدنلرك طوره‌جقلری نقطه‌ده مشغول زیارت اولان شیخ محمد الاسکندرینك ترك دغدغهٔ حیات ایتمسندن بشقه بر فنالغی انتاج ایتمدی ؛ هیئت کشفیه اکر مذکور ییقندیلرك دوشدیکی جهتده بولنسه‌لر ایدی ، دها زیاده سقطلق وقوعه کله‌جك ایدی ؛ بیچاره محمد افندی باشندن آلدیغی یاره اوزرینه ساکن اولدیغی محله کتیریلنجه‌یه قدر وفات ایتمشدر . کندوسی اسکندریه‌لی اولوب علامه شیخ صاوینك اجلهٔ تلامذه‌سندن فطین وغایت مخلص بر آدمجکز ایمش ؛ جناب حق غریق دریای رحمت ایده ، بووقعهٔ هائله‌یی متعاقب مسجد سعادتك طرف شامیسی سقفلرندن دخی برسقفك برطرفی ییقیلدی ، فقط آلتنده آدم بولنمدیغندن نفوسجه بر تلفات اولمدی §

ذکر اولنان معجزهٔ جلیله ساحه نمای ظهور اولدقده ، امام زاده مرحوم کرانخواب غفلتدن بیدار وسقامت رأینی درك واذعانله توبه واستغفاره درکار اولوب کشف مجلسنك قرار واقعنی کمال سرعتله تصدیق ایتدی و ایدیلان شکایت اوزرینه مدینه محافظی سالف الذکر محمد رشید افندی‌یی عزل وبرینه خزینهٔ نبویه مدیری عبد اللطیف افندی‌یی نقل ایله کتبه‌دن بدری افندی‌یی ابنیهٔ سعادت مصرف کتابتنه تعیین ایتدکدن ومسجد شریفك طرف شامیسنده واقع دار الضیافه‌یی آچدیروب کتبه وعمله‌یی اقامه‌یه مخصوص یرلر وامور بناده قوللانیلان حیوانلر ایچون متعدد آخورلر تعیین وترتیب ایلدکدن صکره درسعادته عودت ایدوب مشهودات واقعه ومطالعات ذاتیه‌سنی تقریر وقطمیر بیان وتقریر ایلدی §

محمد اسعد — افندینك افادات واقعه‌سی وجهله باب عالیجه بالتنظیم عرض وتقدیم قلنان مضبطه اوزرینه مقتضای حالك سرعت اجراسی حقنده صادر اولان ارادهٔ اصابتعادهٔ جناب خلافتپناهی موجب عالیسنجه مهندسخانهٔ بریٔ همایون ارکانندن وابنیهٔ عالیه مأموریت مستلزم المغفرتنی ایفایه اقتداری

عند الوكلا مصدق اولان سابق طرابلس غرب متصرفى ميرميران كرامدن شيخ المهندسين چهارشنبه‌لى محمد رائف [*] پاشانك عهدهٔ كفايتنه ابنيهٔ عاليه مأموريت مفتخره‌سى توجيه و احاله بيوريلوب مدينهٔ منوره جانب ساميسنه كوندرلدى §

محمد رائف پاشا — ١٢٦٧ سنه‌سى ربيع الاولنده درسعادتدن چيقوب سنهٔ مرقومه شعبانينك يكرمى ايكنجى كونى مدينهٔ منوره‌يه پانهادهٔ وصول وسلفى كوچك حليم افندينك زمان حياتنده تسويه ايتديرمش اولديغى جبل احمر يولنك اكمال نواقصيله مشغول اوله‌رق جبل احمرده چاليشان عمله وآلات وادواتى عربان باديه وحيوانات وحشيه‌دن محافظه ايچون چادرلرى سوكوب يرلرينه ايجابى قدر خانه ياپديردى وبو خانه‌لرك اون آرشون اوزاغنده واللى آرشون درينلكنده برده قويو قازديردى §

وقوعات محليه — محمد رائف پاشا جبل احمرده حفر ايتديرديكى قويو عملياتى رهين ختام اولوب عمله بوقويونك صوييله استفاده‌يه باشلاديغى صره‌ده عربان باديه عصيان ايدوب قوافل حجاجله ابناى سبيله تسلط ايلديلر ، مدينهٔ منوره‌يى محاصره ايدوب عمله‌يى ، يولجيلرى ، جيران سيد المرسلينى ، تضييق ايچون طرق وموارديى ، كسديلر ، ابنيهٔ سعادته جبل احمردن طاش نقلنى وسالف الذكر قويودن عمله‌يه صو كتيرلمسنى تحت ممنوعيته آلديلر وجبل احمرده چاليشان عمله‌يى شبيخون ايدوب حيوانات اميريه‌يى غارت و يغما و راست كلدكلرى اهالى‌يى اتلاف و اعدامه اعتنا ايلدكلرندن جبل مذكور عمله‌سى سلاحلنوب كنديلرينى محافظه امرنده متريسلر ، برجلر ، انشاسيله تحصن ايلديلر ؛ حالبوكه عربان ، جبل مذكورك جوانب اربعه‌سنى صاروب محصرينه ايصال كزند خسار وزيان ايدر وعسكر كوندرلدكجه قاچوب عسكرك

[*] محمد رائف پاشا استحكامات حربيه امورنده ووالِيلك خدماتنده قوللانلمش اولديغندن بين الكبار مجرب الاطوار ايدى .

عودتنده يينه كلوب عمله ايله اوغراشـيرلر ايدى ؛ بوقارغشه‌لق ايجه مدت
دوام ايدوب نهايت درسعادتدن فريق حاجى خالد پاشا كوندريله‌رك جمعيتلرى
پريشان ايدلمشدر ؛ فى ٢٧٤ سنه §

محمد رائف پاشا — عربانك بوعصيانى آره‌سـنده ايفاى ماوجبـهٔ
ماموريته سعى واقدام وجبل احمر طريقنى محافظه‌يه اهتمام ايلر وبونكله برابر
حرم سـعادت مؤخرينك حال اسف اشتمالنى كوردكجه اظهار اضطراب ايدر
ايدى ؛ زيرا حليم افندينك يوم ارتحاليله كنديسنك مدينة الرسوله تاريخ وصولى
آره‌سنده كذران ايدن مدت ايچنده ابنيهٔ عاليه‌عملياتنه باقيله‌مديغندن حرم‌سعادت
مؤخرينك بعض جهاتى آكسزين دوشـه‌جك درجه فنالشمش وبناءً عليه
اعوجاج ايدن ديركاره متعدد دستكلر اوريلوب مخاطرات آتيه‌دن برمدتجك
قورتارلمش ايدى ؛ محمد رائف پاشا ، جهت مذكوره دستكلرنى بعدالاحكام
كمال دقت واعتنا ايله حرم سعادتى كشف ومعاينه ايدرك اعوجاج ايدن ديركار
چيقاريلوب يرلرينه اساتين رصينهٔ جديده ركز ايدلمينجه مسجد شريف نبوى
مؤخرى سقفنك مخاطره‌دن سالم اوله‌ميه‌جغنى وقوملق ساحه‌سـنده كائن
قبة الشمعك ديوار شامى خارجنه نقليله حرم شريفه كيرلمك ايچون بوجهتدن
دخى بر قپـو آچيلمينجه قوملق ساحهٔ فيوضات مساحه سـنك طارلقدن
قورتاريله‌ميه‌جغنى آكلايوب اويولده مكمل برخريطه تنظيميله ايجاب ايدنلره
ارائه ايدوب آچيله‌جق قپويه « باب مجيدى »نامى ويرلمك وصبيان اهالى‌يى تدريس
ايچون باب مذكورك ايكى جهتنه فوقانى وتحتانى مكتبلر انشاسيله بونلره «مكاتب
مجيدى » دينلمك لازم كله‌جكنى سويلدى وبو خريطه‌نك برنسخه‌سنى منظور
عالئ پادشاهى بيورلمق اوزره باب عالى‌يه كوندروب تصويب بيورلديغى حالده
حرم‌سعادت مؤخرنى بوخريطه‌يه تطبيقاً تجديد ايده‌جكنى عرض ايلدى ايدى §

قبة الشمعك — ديوار شامى خارجنه آلنمسى وصبيان ايچون مكاتب
مخصوصه ياپديرلمسى مسجدشريف نبوى‌يه رعايت وحرمت يوننددن بيوجك

برخدمت مقبوله اولمغله محمد رائف پاشانك تدبیر واقعی من کل الوجوه بجا وحتی شایان ستایش وثنا ایدی ؛ زیرا سکنهٔ مدینه اطفالی علوم ابتدائیه‌یی حرم سعادت مؤخری قبه‌لری آلتنده و متفرق برحالده استحصال وحسب الصباوه ادبی مخل حرکات غیرلایقه ایقاع ایدرلرایدی ؛ بوحال ابن ماجه‌نك واثلة بن الاسقفدن نقلاً روایت ایتمش اولدیغی اشبو ﴿ مسجدلردن اطفال ومجاذیبکزی وبیع وشرا ایله خصومات واقامهٔ حدود ورفع اصوات وسلّ سیوفکزی رفع ایدك وبومثللو حالاتدن اجتناب ایله‌یك وجمعه کونلری تجخیر مساجده مداومت ایدك ﴾ حدیث شریفی حکم عالیسنه مخالف اولوب اولوقت مسجد سعادت حرمنده اوندن زیاده صبیان مکتبی اولمغله حرم شریف سجّاده‌لری تمیز بولندیریله‌مز ایدی ؛ مجذوب نامی طاقیلمش اولان برآلای بودالا ودنسزلرك ادبسزلکندن ، جماعت موحدینده شعور و حضور قالمدیغی کبی مزور [*] واغواتك مواجههٔ سعادتده اولان کفتکولرندن حرم سعادتده سر بجیب تفکر و مراقبه اولمق درجهٔ استحاله‌یه وارمش ایدی ؛ قبة الشمعك قوملق ساحه‌سنده بولنمسی وروغن زیت نقل ایدن دوه‌لرك باب الرحمه مدخلندن قبهٔ مذکوره حوضی کنارینه دکین ادخال ایدلمسی ایسه ، حرم شریف حقنده آرانیلان تعظیم ورعایتی بتون بتون اخلال ایدر ایدی §

درسعادته کوندریلان خریطه مظهر تقدیر وقبول عالی اولوب حرم سعادت مؤخرینك اولوجهله تجدید اولنمسنه وفقط باب مجیدی نامنك « باب توسّل » اسمنه تحویلیله تغییر وتبدیل ایدیله‌جك یرلرك اجرای اقتضالری خصوصنده دار الهجرهٔ علیه اهالئ کرامنك دخی آرا ورضالری تحصیل ایدلمسنه ارادهٔ سنیهٔ پادشاهی شرفصدور ایتمش وکیفیت پاشای مشار الیه جواباً بیلدیریلمش اولدیغندن محمد رائف پاشا وارد اولان تحریرات سامیه‌یی اقتضا ایدنلره بالارائه ارادهٔ سنیه موجب عالیسنجه عمل وحرکت ایده‌جکنی بیان وافاده

[*] حجاجی زیارت ایتدیرنلرك علم مخصوصلری اولوب مکه‌ده بونلره (دلیل) دینور .

ایتدی ؛ اگرچه اهالیدن بعضیلری تبدیل اساتین قضیه‌سنه مخالفت گوستروب
« تبدیل اساتینه لزوم یوقدر ، حرم سعادت مؤخرنده مدت مدیده بولنوب
حجرۂ معطره یه مجاورت ایتمش اولان ستونلری تبدیل ایدر ایسه‌ك نوعما
رعایتسزلك ایلمش اولورز ، بونلرك جمله‌سنی هیئت قدیمه‌لری وجهله بولندقلری
نقطه‌لرده ابقا ایچون دستكارله تشدید و اوزرلرنده بولنان قبه‌لرك اولصورتله
اصلاح وتأیید ایدلمسی اقتضا ایدر » اعتراضیله حرم سعادت مؤخرینك هیچ
برطرفنی تبدیل وتغییر ایدلمکسزین تعمیر واصلاح ایدلمك جهتنی التزام ایلدیلر
ایسه‌ده محمد رائف پاشا « بودیرکلر هم غایت صیق وهمده علی العموم سقط
و چوروکدر ، بونلری سوکوب برطاقم قالین ومتین دیرکلر دیکه‌رك اساتین
موجوده‌نك مقدارینی تقلیل و یرلرینی تبدیل وتحویل ایدر ایسه‌ك هم موقع
صلاتی توسیع ایتمش و همده یاپیله‌جق قباب شریفه‌یی مخاطرات آتیه‌دن
قورتارمش اولورز ؛ اساتین قدیمه‌نك کافه‌سی بر عادی طاش اوزرینه مرکوز
و احجار مذکوره خاك زمین اوستونه موضوع ومنصوب اولدیغندن ثقلت
قباب تضییقیله شکست اوله‌رق اوجارنده‌کی تیمور میللر طوپراقده قالمشدر ؛
بودیرکلر تبدیلاً دکشدیرلدکجه تجدیدی مقرر اولان قبه‌لر ، نقدر خفیف
دخی یاپیلسه هم ابقاسی ادعا اولنان دیرکلری شکست ایدر ، همده آز بروقت
مرورنده دوشوب آلتنده بولنانلری تلف ایلر ؛ مخاطرات معروضه اگر
خاطره کتیرلمیوبده موجود اولان ستونلر دستکلنه‌رك اوزرلرینه اعمال قباب
ایدلسه ، نهایت ایکی سنه صکره تجدید قبابه لزوم شرعی کورینه‌جکندن ،
بیله‌رك تبذیر اموال ایتمش اوله‌جغمز ، جهتله شریعت غرا خلافنده برحرکت
نامعقوله ده بولنمش اولورز که وجدان موحدین بوکا بروجهله قائل اولمز ؛
کارکیره تحویلی ارادۂ سنیه اقتضاسندن اولان قبه‌لرك اخشاب یاپیلمسی
استرخاص اولنسه دخی ، یاپه‌جغمز قبابه اساتین موجوده بینه تحمل ایده‌مز ؛
رضا کوستریلور ایسه تجربه ایچون بودیرکلرك الك زیاده صاغلم اولانلرندن

برينى سوكوب معاينه ايده‌م ، تعريفات عاجزانه‌مه موافق دكل ايسه هيئات اصليه‌لريله ابقا ايدر وفقط ديديكم كبى ظهور ايتديكى تقديرده اولوقت عمومك رأى وفكرينه مراجعت ايدوب اهالينك رأى وقرارى وجهله حركت ايلرز » جواب مسكتيله هم اعتراض ايدنلرى وهمده اهاليدن ايلرو كلنلرى موجود ستونلردن برينك سوكولوب معاينه ايدلمسنه ارضا ايدوب هيئت مرئيه‌لرينه نظراً صاپه صاغلم چيقاجغنه حكم ايديلان ديركى سوكوب جلب و احضار قلنان مدينه‌لى دولكرلره معاينه ايتديردى ؛ مكر اساتين مذكوره زمان قايتباييده ريختمسز اوله‌رق قورى طوپراق اوزرينه موضوع برر مدوّر چوروك قره‌طاش اوستونه ديكلمش واحجار مذكوره ثقلت قباب وصدمات ادوار پرانقلاب تأثيريله پارچه پارچه اولوب ديركلرك اعوجاجنه واوجلرنده‌كى تيمور ميللرك طوپراغه تماسله مركزلرندن انحرافنه سببيت ويرمش ايمش §

سوكولوب اهالي‌يه كوستريلان ديرك يكديكرى داخلنده اوچ درت عدد مجف ستوندن عبارت ايدى ؛ بونك سببى ايسه حرم سعادت تعمير ايدلدكجه ديركلرك هيئات واشكال اصليه‌لرنده ابقالرى مسئله‌سنه رعايت ايچون هر بر ستونك يالكز برر كرّه صيوانمش اولمسيدر ، كه بوصيوالر مرور زمانله تحجّر ايدرك مجف برر استوانه هيئتنه كيرمشدر §

مدينه سكنه‌سنك بر قسمى ، سوكولان ديركك تعريف اولنان هيئتده بولنديغنه تعجب ايدوب همان تبديل اساتين رأينى اعطايه ابتدار وقسم آخرى اسكى ديركلرك چيقاريلوب قباب سعادت نصابك اكرلتيلره آلنه‌جغنه وبالاّخره اساتين عتيقه‌نك عددينى تقليل ايچون ايكيشر اوچر پارچه رخام مجلاّدن مركب متين و قالين مرمر ستونلر ركزيله مواقع اساتين تبديل ايديله‌جكنه مطلع اولوب « بوآدم سوز ديكله‌مز وابنيهٔ عاليه‌نك هيئت قديمه‌سنه رعايت ايتمك ايسته‌مز ، بوقدر سنه‌لردنبرى طرز ورسمنه طوقونولمامش اولان ديركلرى

كاملاً تبديل واكثريسنك يرلرني تحويل ايله عدد اساتيني تقليل ايتمك ايستر !!! »
يوللو مقالات مضره نشريله اذهان عوامى تشويشــه اتعاب افكار ايلديلر ؛
لكن محمد رائف پاشا اعتراضات واقعه يه قولاق آصميوب اقدمجه تنظيم ايتديكى
خريطه يه توفيق عمليات ايچون حرم شريف مؤخرى قبه لرينى اكرلتى يه آلوب
اوجهتده كى ديركلرك كافه سنى سوكديردى ونسبت واحده اوزره ركز ايده جكى
ستونلرك قاعده لرينى ريختيم ايله بعد التحكيم حاصل اولان تراب وانقاضى «باب
شامى» ايله «باب الضيافه» آره سنده ومدينهٔ منوره سورى خارجنده قازديرديغى
بئره طولديردقدن صكره حرم سعادتك ديوارشاميسنى هدم وتجديده باشلايوب
خريطه ده تعيين ايلديكى اوزره ديوار مذكور وسطندن آچديغى باب توسلك
طرفينه درت باب مكاتب مجيدى وروغن زيتله لوازمات سائرهٔ مقتضيه وضعنه
منحصر درت باب مخزن وبر عدد روغن زيت حوضى طرح وتأسيس ايدرك
قبة الشمعى ديوار شامى خارجنه نقل ايله قوملق ساحه سنى ايچه توسيع ايتدى §

مكتبلر — بوكون محمد رائف پاشـانك جملهٔ تأسـيساتندن اولان
سالف الذكر مجيديه مكتبلرندن ماعدا شهر شهير طيبه داخلنده وآتى الذكر
مواقعده اون بر باب مكتب دها واردر §

١ — عنبريه ده ، كائن دارالسعاده آغاسى حافظ بهرام آغا مسجدينك
دكرمن جهتنده كى رباط ايچنده در §

٢ — بومكتب سيل ابوجيده كوپريسى اوزرنده كائن سبيلده در §

٣ — خراب اولان مراديه تكه سنده در §

٤ — ميرى فورونى يانده اولوب سلطان مجيد مرحومك سرقرنالرندن
سليم افندى مرحومك مكتبيدر §

٥ — حوش ناجورى مكتبيدر §

٦ — مناخه ، قارشوسنده بيت الخليفى [*] مكتبيدر §

٧ — عشاقى زاويه‌سى مكتبيدر §

٨ — زقاق نخاوله مكتبيدر §

٩ — باب السلام ، موقتخانه‌سى داخلنده واقع سلطان محمود خان اول مكتبيدر §

١٠ — قبهٔ سيدنا مالك ﴿ رضى الله عنه ﴾ مكتبيدر §

١١ — زقاق قفا ، مكتبيدر §

بومكتبلرك كافه‌سى اطفال ذكوره مخصوص اولوب اناثه منحصر برچوق مكتبلر دها وار ايسه‌ده آنلرك ذكرينه حاجت يوقدر ؛ انتهى §

محمد رائف پاشا — نك مسجدسعادتك تراب وانقاضنى دفن ايچون حفرى لازم كلان بئرى خارج سورده قازديرمسى اهاليلك واقعاولان استرحامى اوزرينه ايدى ؛ چونكه جبل احمردن حرم سعادت ايچون نقل ايديلان كبير الحجم طاشلر ، مملكت داخلنده بعض بيوته چارپه‌رق اهالى‌يى ازعاج ايدرايدى ، خلق على العموم بوكا برچاره بولنمسنى مومى اليه محمد رائف پاشادن رجا ايلدكلرى جهتله مدينه سورينك دار الضيافه‌يه محاذى اولان ديواردن برقپو آچمش وبعد الاستيذان بو قپويه (باب مجيدى) نامنى ويرمشدر §

بين الاهالى (قبة الشمع) اطلاق اولنان ابنيه حرم سعادت قنديللريچون مواقع معلومه‌دن مرتب روغن زيتى وضع ومحافظه ايچون مخصوصاً حفر ايدلمش اولان زيتون ياغى حوضى اوزرنده‌كى ابنيه‌دن عبارت اولديغندن روغن زيت تحميل اولنان دوه‌لرك آنفاً افاده اولنديغى اوزره باب الرحمه مدخلندن

[*] خلفاى عباسيه‌يه ادعاى منسوبيت ايلمش اولان برجماعت رئيسى ايدى .

بالامرار حوض مذكور ابنيه‌سى داخلنه ايصال ايدلمسى، دوه‌جيلر بيننده عادت حكمنه كيرمش ايدى ؛ محمد رائف پاشا ، قبهٔ مذكوره ابنيه‌سنى ديوار شامى خارجنه آله‌رق قوملق ساحه‌سنى تسطيحله هم حرم سعادت وسطنى توسيع ايتدى ، همده دوه‌لرى مسجد شريف نبوى درون فيض مشحوننه ادخال ايتمامك كبى براصول محاسن شمول وضعيله حجرهٔ معطره‌يه عرض مراسم تفخيم وتعظيم ايدلمك خدمت مشكوره‌سنه موفق اولدى ؛ باب الرحمه ايله مجيديه [*] مناره‌سى آره‌سنده كائن ديوار غربى ايله بوديوارك جهت داخليسنده واقع قباب و اساتينى و باب جبريل ايله رئيسيه مناره‌سى بيننده اولان ديوارى دخى هدم و تجديد ايتدى ؛ مع مافيه باب جبريل جهتنده‌كى ديوارى تجديد ايلديكندن طولايى بعض مرتبه اعتراضه اوغرادى ؛ حالبوكه بواعتراضلر هپ حقسز ايدى ؛ زيرا باب جبريل ايله رئيسيه مناره‌سى آره‌سنده بيقيلوب ياپيلان محل شريف ابنيهٔ عاليه‌نك شرق جهتنده وقدم سعادت طرف ذيشرفى حذاسنده اولوب فقط حجرهٔ معطره شبكه‌سيله ديوار منهدمه بيننده اولان فاصله ، غايت طار بر موقع باهر الانوار اولديغندن زوّارك مرور وعبورينه حيلولت ايدر و بالضروره آداب زيارتى مخل بعض مرتبه رعايتسزلك ظهور ايلرايدى ؛ محمد رائف پاشا ، مشهود اولان رعايتسزلكى رفع وازاله وزوّار كرامى برحضور مفرطه‌يه ناله مقصديله موقع شريف مذكورى امكانك مساعده‌سى قدر توسيع ايچون باب جبريل جهتى ديوارينى تخميناً بش آرشون مقدارى خارجه چكه‌رك تجديد واساتين قديمه عددينى تقليل ايچون هرديركك بولنديغى نقطه‌يى بالتحويله بهر اوچ اسطوانه‌يه بدل ، يكى بر ستون موزون ركزيله جهت مذكوره اساتين وقبابنى طرز جديد اوزره فوق التعريف بر هيئتده اعمال وتشييد ايدرك ياپيلان مواقعك تناسب ورصانتنى هركسه بكنديردى ؛ لكن حرم شريف مؤخرى طرفنك متفرعات و مشتملات

[*] بومناره‌يه قبل التجديد (شكليه) مناره‌سى دينور ايدى .

سائره‌سنی نظر اهمیته آلمیوب خراب برحالده براقمش وخصوصیله قدم سعادت
طرف واضح الشرف عالیسی دیوارنی هیچ برکیمسه‌نك رأی ورضاسـنه
مراجعت ایتمکسزین برمنوال محرر بش آرشون قدر خارجه آلمش اولمسی
بین الاهالی چرکین کورینه‌رك قیل وقالی مؤدی وحقنده بعض مرتبه کفتکو
وقوعنی بادی اولدیغندن بعض خواص ، حرم سعادت مؤخرینك دخی نظر
دقت واعتنایه آلنمسنی ایستدیلر ومعترضین عوامك « بز بوآدمك رعایتسزلکنی
اکلادامادق ایدی !!! حرم شریف انقاض متبرکه‌سنی خارج سورده حفر
ایتدیردیکی بئره دفن ایتمسیله دخی بیوجك حرمتسزلك کوستردی ! بوکاده
سکوت ایدر ایسه‌ك ایو ایتمش اولمایز ! بو رعایتسزلکك بیوجك مسئولیتی
اولوب اوده بزه عائددر !!! » کبی القاآت واقعه‌سنه قاپیلوب دربار شوکت
قراره عرض کیفیت وبرطاقم مقالات عجیبه درمیانیله محمد رائف پاشادن
شکایت ایدوب یرینه دیکر برینك تعیین واعزام بیورلمسنی نیاز واسترحام
ایتدیلر §

حرم سـعادت — ابنیهٔ عالیه‌سی هر هانکی بر تاریخده تجدید ویا تعمیر
ایدلمش ایسـه حاصل اولان انقاض وتراب جبل (احد) دامننده بر موقع
مخصوصه دفن ایتدیریلوب جهات اربعه‌سی دیوار ایچنه آلنمش اولدیغـندن
اهالینـك یالکز بوخصوصده حقلری وار ایدی ، حتی موقع مذکور الیوم
معلوم وزیارتکاه عموم اولدیغندن زوّار کرام کیدوب زیارت ولاجل التبرك
ادای دو رکعت تحیت ایدرلر ؛ محمد رائف پاشا ، تصرف خزینه قاعده‌سـنه
رعایةً انقاض وتراب متحصله‌یی بئر سالف الذکره طولدیرتوب اهالینك «محمد
رائف پاشا رعایتسزلك ایدییور ! » دیملرینه سبب اولدی §

اهالینك بئر مذکور حقنده‌کی شکایتلری یولنده اولدیغنی بزدخی تصدیق

ایدر ایسه کده قدم سعادت جهتنده‌کی دیوارك کیرویه آلنمسنده درکار اولان محسناتك انکاری قابل اولمدیغندن معترضلرك بو جهت حقنده‌کی ادعالری پك واهی ایدی ؛ زیرا توسیع اولنان موقع انور حرم سعادت دائرهٔ فاخره‌سنده غایت طار بریر اولدیغی جهتله زائرین حجرهٔ معطره تعریف قبول ایتمز درجه‌ده زحمت چکرلر ایدی §

محمد رائف پاشا — علیهنه قیام ایدنلرك ادعا واعتراضلری نه درجه‌لره قدر نابجا اولدیغنی بیلدیرمك ایچون مسجد سعادتك اسکی حالیله محمد پاشانك بالهندسه یاپدیردیغی مواقعی یکان یکان تعریف وبیان ایده‌لمده پاشای مومی الیهه اهل مطالعه طرفندن دخی حقسزلق ویرلمسون §

مسجد سعادتك اسکی حالیله محمد رائف پاشانك یاپدیردیغی موقعلر — مسجد شریفك اکثر یرلری برطاقم اخشاب کمرلر وقره‌طاشدن اوروامش دیرکلر اوزرنده واقع سقوفدن عبارت اولوب بودیرکلری تشکیل ایدن طاشلر بربری اوزرینه تك تك قونولوب یکدیکری تیمور کیندلر ایله طوتدیریله‌رق هر ایکی طاشك آره‌سنده‌کی کیند اریدلمش قورشون ایله برکیدلمش ایدی ؛ محمد پاشا بوسقفلری شام طرفندن بدأ ایله «سنجاریه» مناره‌سنه قدر ییقدیردی §

سنجاریه — مناره‌سی ایله شکلیه ، حشبیه ، دنیلان مناره آره‌سنده‌کی دیواری سنجاریه مناره‌سیله برابر سلطان سلیمان اواخر سلطنتلرنده ییقوب تجدید ایتدیردیکی جهتله منارهٔ مذکوره‌نك اسمی «سلیمانیه مناره‌سی» قالمش ایدی ، شام طرفنده ییقدیریلان سقفلری حامل اولان دیرکلر درت صره اولوب فقط بربرینه ملاصق دنیله‌جك قدر یقین اولدقلرندن محمد پاشا بونلری ایکی صره اوزرینه ترتیب وکمرلرینی جبل احمر طاشلرندن اوردیره‌رك تحته‌دن

معمول اولان اسکی وچوروك قبه‌لری قباب سنکینه تبدیل ایتدی وسلیمانیه مناره‌سنی ولی ایدن محله بیوك بر قپو کشادیله « باب توسل » نامنی ویردی §

باب توسل — « حمید بن عبد الرحمن بن عوف رضی الله عنه » ك خانه‌سنه مقابل بر محلده اولمق ایجاب ایدر که ولید بن عبد الملك ذکر اولنان خانه‌یی مسجد سعادت داخلنه آلمش ایدی ، ذکر اولنان خانه حمید بن عبد الرحمانه جدّ عالیسندن میراث قالمش و رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندیمز بوراده مسافرلرینه ضیافت اعطاسنی معتاد ایدنمش اولدیغندن عصر سعادتده (دارالضیافه) نامیله متعارف ایدی §

دار حمید — شکلیه و سنجاریه ، مناره‌لری آره‌سنده ومسجد سعادتك دیوار شامیسی خارجنه متصل بر نقطه‌ده اولوب بونك طرف شامیسنده برفرون ایله برطاقم خانه‌لر ، مخزنلر ، وبونلره داخل مسجددن آچیلور برده قپو وارایدی که حرم سعادتك قندیللریله قنادیله متعلق لوازماتی وضع اولنور ایدی ؛ قپوسی داخل مسجده آچیلان میضاة [*] الاغوات دخی بو مخزنلره متصل بریرده ایدی ؛ محمد رائف پاشا ذکر اولنان خانه‌لرایله فرونی اصحابندن بشیوز یکرمی یدی آلتون بدل اعطاسیله اشترا ایدوب کرك بونلری وکرك میضاة الاغوات ایله اتصالنده‌کی مخزنلری وتا بزمین یارلمش اولان شکلیه مناره‌سنی وبومناره‌یه متصل اولان سقوف غربیه‌یی ییقدیروب سالف الذکر باب توسلك یمین ویسارینه فوقانی بر مکتب وبو مکتبك کرك خارج و کرك داخل مسجده آچیلان پنجره‌لرینه تیمور قفسلر کچیردوب باب توسلك صول طرفنه مصادف اوطه‌لرك آرقه‌لرینه اوزون بر حنفیه « یعنی شادروان » یاپدیردی وبوحنفیه‌نك زقاق شامی دنیلان جهتنه ده میضاة الاغواته بدل اولمق اوزره آلتلی اوستلی برمیضاة واوسط قانده‌کی میضاتك برجهتنه حجرهٔ سعادت خدمه‌سنه مخصوص اعلا برحمام طرح و تأسیس ایتدی §

---

[*] بو میضاتی ناصرلدین الله خلیفه‌نك والده‌سی طرح و تأسیس ایتمش ایدی .

ميضاة الاغوات ، حمامنك داخل مسجده آچيلور برقپوسی اولدیغندن ایجابی تقدیرده بو قپودن نردبانله چیقیلور ومیضاته دخی ذکر اولنان حنفیه اوزرنده کی کمردن انیلور ؛ محمد رائف پاشا میضاة الاغوات عملیاتنی اتمام ایتدکده بو میضاتك طرف غربیسنه که سالف الذکر مخزنلرك عرصه‌لری دیمکدر ، درت عدد مخزن یاپدیرمشدر ؛ بو مخزنلرك غایت ککیش واوستی آچیق برمیدانی اولوب مسجد سعادت قندیللرینك زیتون یاغلریله لوازمات سائره‌سی بو مخزنلرده حفظ اولنور ؛ ذکر اولنان مخزنلردن لوازمات مخروقیه ادخالیچون خارج مسجده بیوك بردروازه آچیلمش وداخل مسجده کشاده اولان اسکی قپو دخی حرم سعادت قندیللری تعمیر اولنه‌جق زمانلر فتح اولنمق ایچون اولکی نقطه‌سنده ترك وابقا ایدلمش ومیضاة الاغواتك عرصه‌سی اوزرینه‌ده ادوات مسجد شریف وضعنه مخصوص بشقه برمخزن یاپدیرلمشدرکه بو مخزنك مناره قپوسی نزدنده وداخل مسجد شریفده غرب طرفنده واقع زقاغه آچیلور بر مشبك قپوسی واردر §

محمد رائف پاشا — بو مخزنی اتمامدن صکره شکلیه مناره‌سی جهتنده کائن مخزنی لزومسزلغی جهتله اورادن رفع وازاله ومسجد سعادتك طرف قبلیسنده واقع یوکسکلکی دوزلتمك ایچون بوراسنی بر آرشون قدر حفر و تسطیح و تسویه ایتدکدن واوته‌یه بریه طرح ایدلمش اولان دکه‌لری هدم ایلدکدن صکره حرم شریفك اورته یرنده کی قبه‌نی ییقدیردی ؛ بوقبه ییقیلوب عرصه‌سی قوم فرش ایدلمك ایچون تسویه اولنور ایکن بصه‌مق ایله اینیلور زیر زمینده بر برکه « حوض » ظاهر اولدی که بو حوض ابن النجارك نقل و تعریف ایتدیکی برکه اولمق لازم کلیر ؛ ابن النجار بو حوضی « مسجد سعادتك اورته‌سنده و حورما آغاجلرینك طرف غربیسنده بر قاچ بصه‌مقلی نردبان ایله اینیلور کرمیت ایله کیرج وکراسته‌دن مصنوع بربرکه اولوب صوینی اورته‌سنده کی فسقیه‌دن فوران ایدر ایدی ؛ بوصوعین زرقا صویندن اولوب

موسم حجه مخصوص اولمق حسبيله ايام عاديه‌ده صو بولنمق احتمالى يوق ايدى » ديه تعريف ايتمش وبونك شام امراسندن « شامه » ديمكله متعارف اولان ذاتك اثرى اولديغنه ذاهب اولمشدر ، فقط بو ذهابى خطادن سالم دكلدر ؛ چونكه مورخ مطرى بو حوضى امير سيف الدين الحسين ابن ابى الهيجايه نسبت ايدوب « امير سيف الدين الحسين ابن ابى الهيجاء بشيوز آلتمش تاريخنده عين الزرقادن باب السلامه قدر برمجرا حفريله باب مذكور نزدنده واقع ميدانه مقدار كافى صو اجرا ايلدى ايدى ، مؤخراً بوصونك برازنى مسجد سعادت قوملغنه ادخال وبوراده برده منهل اعمال ايدوب اوزرينه بركمر وبوكمرك آلتنه برفسقيه ياپديردى ؛ خلق بوراده تجديد وضوء ايدرلر ايدى ، صكره‌لرى حرم سعادت حرمتنى هتك ايده‌جك حركتلر ايقاع ايدلمكه باشلادى » ديمشدر ؛ محمد رائف پاشا ، قبة الشمعى حرم شريف قوملوغندن رفع وازاله ايتدكدن صكره مسجد سعادت ديوار شرقيسنك رئيسيه مناره‌سيله باب جبريل آره‌سنى ييقوب بش آرشون بر ربع قدر خارجه چكدى و بو جهتله رئيسيه مناره‌سيله ديوار جديد كوشه‌سى آره‌سنده حاصل اولان ميدانجغه آلتلى اوستلى كوچك برخلوت ياپديردى وحجرهٔ سعادتك جهات اربعه‌سنده‌كى ديركارله پاينداره ايليشميوب فقط تجديد ايتديكى ديوارك ديركارنى قباب جديده كمرلرنى تحكيم ايچون حجرهٔ سعادتك پاينده يه آلنمش اولان ديركارى حذاسنه ركزله باب جبريلى اسكى يرنده ابقا ورئيسيه مناره‌سى قپوسنى احجار منحوتهٔ حمرا ايله تزيين وترصينه اعتنا ايدوب بو قپويه دورت بسه‌ماقلى نردبان انشاسيله باب عتيق محلنى خطيب افنديلره ترك ايلدى ؛ يكى ديوارك تملى حفر ايديلور ايكن قالديرم اوزرنده و فقط مسجد سعادتك طيش طرفنده برلغم ظهور ايتمش ايدى كه بو لغم قرائن حاله نظراً بالوعه صولرينك مركز اجتماعى اوله‌جقدر ؛ مذكور لغم اكرچه حجرهٔ سعادته موقعاً اوزاقى ايديسه ده حسب التعظيم اورادن قالديريلوب دها اوزاق برمحله نقل ايتديرلدى ؛ حرم سعادتك

عملياتی بو نقطه‌یه واصل اولوب فقط قباب شرقیه کمرلری دها چورلمامش اولدیغی حالده باب عالی معترضین اهالی طرفندن کوندریلان شکایتنامه‌لری بالاطراف مطالعه ایدرك درکار اولان اختلاف و نزاعك اوکنی آلمق اوزره محمد رائف پاشایی عزل ایله یرینه مهندسخانهٔ بریٔ همایون ناظری فریق ابوبکر پاشایی نقل ایدوب مدینهٔ منوره جانب سامیسنه کوندردی §

ابوبکر پاشا — رفاقتنه ویریلان مهندسخانهٔ مذکوره رسم خواجه‌لرندن قول اغاسی حاجی محمود [۱] افندی و شیخ الحرم تعیین قلنان عثمان پاشا ایله برلکده درسعادتدن حرکت و ۱۲۶۹ سنهٔ هجریه‌سی شعبان معظمنك اون برنجی کونی مدینهٔ باهر السکینه‌یه مواصلت ایدوب کرك کوچك حلیم افندی زماننده و کرك محمد رائف پاشانك مدت مأموریتنده یاپیلان طریق جبل و مواقع حرم مبجلی کشف و معاینه ایتدکدن و کندی افکارنجه دیکر بر خریطه تنظیم ایله مسجد سعادتك هر جهتنی غایت رصانت و نهایت متانت اوزره تجدید ایتمك اوزره او دخی سلفلری کبی حرم سعادتك مؤخری طرفندن اجرای عملیاته شروعی تصمیم ایدوب فقط رئیسیه مناره‌سیله باب جبریل آره‌سنده‌کی قبه‌لرك جهات سائره‌دن اوّل اعمالی لازم کلدیکندن قباب مذکوره‌یی بعد الاکمال شکایه مناره‌سی تمامی حفر و تعمیقه تیشه‌زن مسارعت اولدی ؛ بو حفره قازیلوب تعمیق اولندقچه ظهور ایدن صو بر آدم بویی قدر چوغالمش اولدیغندن قازقلر رکزیله متین بر ریختیم یاپدیروب مناره‌نك تمامی بو ریختیم اوزرینه وضع ایتدی و کرسیسنه قدر مناره‌یی اوروب بعده اسکیدن هدم ایدلمش اولان یرلری یاپدیره‌رق مسجد سعادتك غرب جهتنه کچدی ، فقط بو جهتك دیواری محکم اولدیغندن دیواره ایلیشمیوب یالکز قبه‌لری حامل اولان دیرکلرك آره‌لرینی و سقفك برینی توسیع ایتدی ؛ زیرا بوراسی درت صره دیرك اوزرینه مبنی درت عدد سقفدن

[۱] حاجی محمود افندی الآن مکتب حربیهٔ شاهانه رسم خواجه‌لکی مأموریتنده و قائمقام رتبه‌سنده‌در .

عبارت ایدی ؛ دیرکلرك بر صره‌سیله سقفك برینی لغو وازاله ایدوب بوجهتی
اوچ صره دیرك ایله اوچ سقف اوزرینه ترتیب و کمرلری طوتدیرمق ایچون
بر صره دیرکده دیواره تلصیق ایلدی ؛ دیواره الصاق اولنان دیرکلر ذاتاً
یوق ایدیسه ده ابو بکر پاشا لزومنی حس و کشفله بر منوال محرر دیواره
ملاصق اوله‌رق دیکدیروب قبه‌لرك کمرلرینی بو دیرکلرك اوزرینه عقد
ایتدیردی وبوندن صکره شرق جهتنه کچوب سلیمانیه مناره‌سیله باب النساء
آره‌سنده‌کی دیواری ییقوب بعض دیرکلر رکزیله ییقدیغی دیواری سیاه طاش
ایله اورمکه باشلادی و قبل الاکمال یرینه رجال دولت علیه‌دن عبد اللطیف
افندی‌یی بالتوکیل اسقاط فریضهٔ حج ایچون مکهٔ معظمه‌یه عزیمت وبعد
الحج عودت ایدرك حرم سعادت مؤخرینك جهت شرقیسی عملیاتنی اتمامه
سعی وغیرت ایدوب فقط جهت مذکوره عملیاتی رهین ختام اولمقسزین وفات
ایلدیکندن ۱۲۷۱ سنه‌سی جمادی الاولی سنك اون طقوزنجی کونی بقیع
شریفده تهیه قلنان قبره القا اولندی ؛ رحمة الله علیه §

ابو بکر پاشا — حجه کیده‌جکی صیره‌ده شیخ الحرم نبوی عثمان پاشایه
عبداللطیف افندینك وکیل تعیین ایدلمسی حقنده بر تقریر یازوب اولبابده پاشای
مشارالیهدن جواب اولمق اوزره صورتی آتیده محرر بیورلدی‌یی آلمش ایدی §

بیورلدی — ابنیهٔ عالیه مأموری سعادتلو پاشا حضرتلری ، اشبو
تقریر عالیلری منظور ومآلی معلوم عاجزی اولمشدر ، آنجق نظارت شاوری
امر لفظی دیمك اولدیغندن وابنیهٔ مسعودهٔ مذکوره مواد جسیمه وامور
عظیمه‌دن بولندیغی جهتله مأمور مستقلی اولدقلرندن خدانکرده بالاخره
نیك وبدی ونفع وضرری طرف والالرینه عائد اوله‌جغندن تعطیل وتأخیر
مثللو برکونه حالات نامرضیه وقوعه‌کتورمامك وکافهٔ مقبوضات ومصروفاتنه
نصب عین دقتله تصرفات ممکنه امر اهمنه بذل مقدرت ایلمك اوزره برذاتك

وكيل انتخابی رأی سامیلرینه منوط ووابسته ومدیر مومی الیهك وكالتی سبقت ایلدیكی حسبیله برمنوال مشروح دلخواه اوزره حسن اداره بیوره جقلری كلفهٔ اشعاردن وارسته اولمغله تنسیب بیورلدیغی وجهله مومی الیهك یریكزه وكیل نصب اولنمسنه همت بیورلمق دیو ؛ فی ٢١ ذی القعده ١٢٧٠ سنه §

اشبو بیورلدی ابوبكر پاشانك سالف الذكر تقریری بالاسنه كتب واملا ایدلمش ایدی كه تقریر مذكورك صورت مستخرجه‌سی شودر :

صورت تقریر — معلوم عالیلری بیورلدیغی اوزره ادای فریضهٔ حج شریف نیت خالصه‌سیله بوكونلرده مكهٔ مكرمه جانب اشرفنه عزیمت عاجزی مقرّر بولنمش وبمنه تعالی كیدوب كلنجه‌یه دكین مأموریت بندكانه‌مك نظارت دستوریلری وبربنده‌لرینك وكالتیله اداره‌سی لازم كلمش اولمسیله با ارادهٔ سنیه جملهٔ مأمورین ابنیهٔ عالیه‌دن بولندیغی ومقدما دخی وكالتی سبقت ایلدیكی جهتله حرم شریف مدیری عزتلو لطیف افندی بنده‌لریمی اولور ؟ ویاخود بشقه‌سیمی تنسیب بیوریلور ؟ نوجهله موافق امر وارادهٔ داوریلری بیوریلورایسه انتخاب واختیار بیوریله‌جق بنده‌لرینك وكالت عاجزانه‌مه مأموریتنی مبین بیاض اوزرینه لازم كلان بیورلدیٔ عالیلك تسطیری بابنده امر وفرمان حضرت من‌له الامركدر ؛ فی ١٩ ذی القعده ٢٧٠ سنه §

ابوبكر — پاشانك وفاتی دلاور پاشانك شیخ الحرملكی زماننه تصادف ایتمش ایدی ؛ مدینه محافظی وابنیهٔ سعادت هیئت شوراسی طرفندن واقع اولان تكلیف اوزرینه مشارالیه دلاور پاشا عملیات بنایه سكته عارض اولمامق ایچون ابنیهٔ عالیه بنا اماتی وكالتنی درعهده ایدوك غرب جهتنده باب الرحمه طرفنی ییقدیروب مجدداً اعمال وشرق طرفنده ناتمام قالمش اولان یرلری شام وغرب سقفلری وسعتنده ایكی واسع سقف اوزرینه بالترتیب اكمال ایتدی و « موضع الجنائز » دنیلان بیوك وكنیش قالدیرمك قبله طرفی دیواری اوكونه وباب

جبریلدن چیقانلرك صول طرفنه یعنی ذکر اولنان قالدیرمك جهت شامیسنه بر
مشبك ومسقف محل یاپدیروب بوایکی محلك آره‌سنه مرمر دوشتدیردی ؛ ایام
صیفده برچوق فقرا وغربا اصحاب صفه کبی بوموقع شریفده بیتوتت ایدرلر
وحجاج وزوّارك ورودی آوانده بوموقعه طوپلانوب نماز قیلارلر §

ابوبکر پاشا — نك وفات ایدوب بنا اماتی وکالتی شیخ‌الحرم دلاور
پاشایه احاله قلندیغی باب عالی‌یه عرض واشعار قلنمش ایدی ؛ مجلس خاص
وکلاجه بالانتخاب وقوعبولان عرض واستیذان وشرفسانح اولان امر وفرمان
اوزرینه ۱۲۷۱ سنه‌سی اواخرنده اسبق مکتب بحریه ناظری میر میران
کرامدن ادهم پاشایه ابنیهٔ عالیه اماتی توجیهیله مدینهٔ منوره طرف واضح‌الشرف
عالیسنه سوق واسراب اولندی ؛ فی ۱۲۷۱ سنه §

ادهم پاشا — ۱۲۷۲ سنه‌سی صفر الخیرینك اون بشنجی کونی
دارالعزّ مدینه‌یه مواصلت وایفای ماوجبهٔ مأموریته مثابرت ایدوب ایکی سنه‌یه
قریب برمدتده باب النساء ایله عزیزیه مناره‌سی آره‌سنده واقع اساطین وقبابی
وجهت مذکوره دیوارفیوضات آثارنی غایت مکمل ومنتظم برصورتده اعمال
ایتدیردی §

عزیزیه — منارهٔ جمیله‌سی برنجی وجهه‌نك سکزنجی صورتنده تعریف
اولندیغی اوزره ۹۴۰ سنه‌سی سلطان سلیمان خان غازی تجدید ایدوب درسعادت
منارەلری کبی اوچ شرفه‌لی یاپدیرمش اولدیغندن اولوقت سلیمانیه مناره‌سی نامی
ویرلمش ایدی ؛ منارهٔ مذکوره سلطان عبدالمجید مرحومك تجدیدینه موفق
اولدیغی « شکلیه » منارهٔ لطیفه‌سنه محاذی اولوب مسجد سعادتك زمان
تعمیرنده آنك دخی احکام واصلاحی اقتضا ایتمش اولدیغندن ابنیهٔ عالیه
مأمورلرندن محمد راشد افندی اشبوایکی مناره‌یه ایپلر ربطیله استانبول جوامعی
کبی « محیا » قورلمسی مدینهٔ متیمنه شهر شهیرینه بشقه بر زینت ویره‌جکنی

درميا نله ذكر اولنان سليمانيه مناره سنك تعميرينى و بعد التعمير رمضان كيجه‌لرى محيا [١] قورلمسنى استيذان ايتدى §

شفيع المذنبين — افنديز حضرتلرينه فرط عبوديت ومحبت ابرازيله متخلق اولان ذات جنيدى صفات پادشاهى هجرتسراى عاليده احداث بدعت امر مستكرهندن مجتنب اولمق حسبيله نزد عالئ شهريارلرنده محمد راشد افنديك مطالعه‌سى تقبيح وبناءً عليه منارهٔ مذكورەنك تعميرى تأخير بيورلمش ايدى ، لكن لوازمات تعميريه‌سى كاملاً تهيه وتدارك ايدلمش بولنديغندن محيا قورلمامق شرطيله دورعالئ عبدالعزيز خانيده قرق بش بيك غروشه بالكشف تعمير و « عزيزيه » ناميله تلقيب ايدلدى §

ادهم پاشا — باب الرحمه جهتنى اعمال ايله مشغول اولديغى اثناده دار شوراى عسكرى اعضاسندن محمد راشد افنديك مدينهٔ منوره‌يه ارسالى خصوصنه ارادهٔ سنيه شرفصادر اولدى . چونكه حرم شريف مقدمى قباب عاليه‌سيله ديركارينك دخى آخر حرم سعادت اساتين وقبابى كبى تبديل وتغيير ايدلمسى اقدمجه محمد رائف پاشا طرفندن التزام وبونده حرم سعادت ايچون بعض مرتبه محسنات حاصل اوله‌جغى ايما وايهام ايدلمش ايدى ؛ لكن بوصورتك اجراى مقتضاسى بيوجك بر منازعه ايقاعنى انتاج ايدوب اول وقت مدينه اهاليسى طرفندن يوقاريده تفصيل اونديغى اوزره برطاقم اوراق ومضابطله كيفيت دربار شوكتقراره عرض واعلام وحرم سعادت داخلنك افكار وآمال اهالى وجهله اعمال واعمار ايدلمسى نياز واسترحام قلنمش اولديغندن منازعهٔ واقعه منشأ ئى تحقيق وابنيهٔ عاليه تعميراتنك صور اعماليه وحسابيه‌سنى كشف

[١] چيفته مناره‌لى جامعلره محيا قورلمسى سلطان احمد خان ثالث دورنده اون ايكى سنه قدر صدر اعظملق ايتمش اولان ابراهيم پاشانك ١١٣٢ سنه‌سنده احداث ايلديكى بدعت سيئه آثارندندر .

وتحقیق ایچون مشار الیه محمد راشد افندینك تعیین و اعزامی خصوصنه قرار ویرلمشدی §

محمد راشد افندی — ۱۲۷۲ سنه‌سی خلالنده دار السکینهٔ مدینه‌یه واصل اولوب حرم سعادت مؤخرنده یاپیلمش و داخل حرم شریفده منازع فیه بولنمش اولان یرلری کشف ومعاینه ایدرك بعد العوده مطالعات ذاتیه‌سنه دائر قلمه آلدیغی لایحه ایله افراد اهالی ومأمورین بنای عالی طرفلرندن ویریلان مضابط وخریطه ایله اوراق سائره‌یی باب عالی‌یه ویرمش اولدیغندن ایجاب حالك بالاجرا کیفیتك خاکپای معالی احتوای شاهانه‌یه عرض وانبا اولنمسی حقنده شرفسنوح وتعلق ایدن فرمان جهان مطاع همایون موجبنجه خصوص مذکور مجلس خاص وکلاده بعد التذکر فضلای علمای کرام وقدمای وکلای ذوی الاحترامدن مرکب باب والای فتوا پناهیده انعقاد ایدن مجلس خصوصیده ایشك ایجابات شرعیه‌سی ملاحظه وتفکر اولنوب حرم شریف داخلنده تعمیری لازم کلان یوز قرق اوچ عدد دیرکدن مأثر جلیلهٔ نبویه‌دن اولان سکز عدد اسطوانهٔ بی بهانه ایله حضرت عمر و عثمان ﴿ رضی عنهم الله المنان ﴾ افندیلریمزك آوان خلافتلرنده توسیع موقع صلاة ایچون آرای اصحاب ایله علاوه بیورلمسنه بناء مأثور حکمنه کیرمش اولان اساطین شریفه‌نك تغییر محال و اشکالی غیر جائز اولدیغنه وسلطان مراد خان رابع زمانیله سلطان قایتبای مصری دورلرنده علاوه قلنان قباب وستونلرك هیأت ونقاطی اول وقت دخی تغییر ایدلمامش بولندیغنه نظراً نام شوکت اتسام پادشاهی‌یه منسوباً بوکره قبابه تحویلی قرارلاشدیرلمش اولان سقف شریفی حامل دیرکلرك هیأت حاضره‌لری طرزنده وکارکیر قبه‌یه تحمل ایده بیله‌جك هیئتده اصلاح و تسویه وتعمیر ایدیلوب آنجق اساتین موجوده قره طاشدن معمول اولدقلری جهتله بونلردن تعمیری اقتضا ایدنلرك اسکیلرینه تطبیق ایچون ینه قره طاشدن اعمال ومرمر قاپلانمش اولوبده تعمیری لازم کلانلرك دخی مرمرلری اسکی هیئتلری وجهله

بالابقا « دكّة » الاغواتدن باب الرحمه‌یه قدر یاپیلمسنه قرار ویریلان قبه‌لرك کشف سابق وجهله وقبله دیوارینك باب السلامدن رئیسیه مناره‌سنه دکین صاغلم یری بولونجه‌یه قدر هدمله یاپدیرلمق وانقاض زائده‌نك نا مناسب محللره براغلمامق وحجرهٔ معطره شبکه‌سیله مربعهٔ مرقد سعادت آره‌سنده مفروش طاشلرك جمله‌سی احکام وتشیید اولنمق اقتضا ایده‌جکنه قرار ویریلوب کیفیت خاکپای شاهانه‌یه با مضبطه عرض و تلخیص قلنمش و مواقع مسعودهٔ مشروحه‌نك اول وجهله تعمیر وتجدیدی حقنده شرفریز سطور اولان فرمان [*] عالی اولبابده قلمه آلنان نظامنامهٔ مخصوصه ایله برابر شیخ الحرم نبوی طوسون پاشایه کوندرلمشدر §

طوسون پاشایه کوندریلان لایحه‌نك مضمون ومندرجاتی مجلس خاص وکلاده قرارکیر اولان خصوصات معروضه‌نك صور اجرائیه‌سنه دقت وابنیهٔ عالیه‌یه صرف اولنه‌جق اشیانك تلف وسرقدن وقایه‌سنه وچالیشه‌جق عمله‌نك حسن استخدام واداره‌سنه نظارت ایلمك اوزره مأمورین محلیه ومهندسین ابنیهٔ عالیه ایله طاشجی اوسته‌لرندن مرکب بر مجلس موقت تشکیلی تعریفندن واشبو مجلسك وظائف اساسیه‌سنی تعیینندن عبارت اولوب ذیلی مجلس والا هیئتنی تشکیل ایدن ذوات فخام طرفندن تمهیر ایدیلوب مقام صدارتعظمادن برده صح چکلمش ایدی §

منازعهٔ مشروحه‌نك سبب حدوثی — محمد رائف پاشانك داخل حرم شریفی آخر حرم سعادته قیاسله کشف وتعمیر ایتمك تصورنده بولنمسی ایدی ، حالبوکه حرم سعادت تعمیراتی ایکی درجه‌یه منقسم اوله‌رق برنجیسی صورتی ذیل مقاله‌ده مندرج امرعالیده بیان بیورلدیغی وجهله آخرحرم سعادت ایله متفرعاتی وایکنجیسی داخل حرم شریفله مشتملاتی اولوب حرم سعادت مؤخرینك آقدمجه رسم وتنظیم وباب عالی‌یه عرض وتقدیم قلنان خریطه

[*] اشبو فرمان عالینك صورت شریفه‌سی (١) رقیله ذیل صورتده درج اولنمشدر .

موجبنجه تجدید وتعمیری ارادهٔ سنیه مقتضاسندن اولمغله اجرای عملیاته اولصورتله باشلانیلوب حدّ اختتامه ایصال اولندیغی ومشتملاتیله باب الرحمه حذاسندن آخر حرم شریفه ملاصق اولان آثار قایتبابینک هدمیله یرلرینه طرز جدید اوزره قباب عالیه انشاسنه علی الاتفاق قرار ویرلمش بولندیغی اجلدن بوجهتده نزاع وصداعی موجب برمسئله یوق ایدی ، فقط داخل حرم سعادتده تعمیری درجهٔ وجوبه وارمش اولان سقوف وقبابی حامل ستونلرك جملهسی اوفق تفك طاشلردن اعمال ایدلمش ومرور زمانله بونلردن برطاقمنك طاغیلوب سقوط سقوف وقبابه سبب محض اولهجغی آکلاشیلمسی اوزرینه تیمورلرله کیندلنمش و بر طاقمده اکری بوکری اولمق حسبیله مطلقا تعمیر وتجدید ایدلملری لازم کلهرك اهالینك آرا واتفاقیله بونلرك علی العموم اصلاح وتعمیرینه رضا کوسترلمش اولدیغندن محمد رائف پاشا اساتین قدیمهٔ حاضرهنك تحویل هیئت وتقلیل عدد ومقدار یله طرز بهین جدید اوزره یاپیلمش اولان آخر حرم سعادت ستونلرینه بالتطبیق موقع صلاتی توسیعله برابر حرم شریف ابنیهسنی فوق المطلوب تزیین وذکری سبق ایدن سکز عدد اسطوانهٔ مبارکهیی اسکی هیئتلرنده ابقا ایله اساتین مذکورهنك مآثر مسعودهٔ نبویهدن اولدیغنی تعیین ایتمك ایستدی که ، مسجد شریف مدینه اکرچه اولوجهله تعمیر وتجدید ایدلمش اولسه ایدی محمد رائف پاشانك قولنجه هم حرم سعادت توسّع ایدوب زینت بنا درجهٔ کماله واصل وهمده ابنیهٔ عالیهنك هرجهتنجه تطابق وتناسب ، قضیهٔ فنیهسی حاصل اولور ایدی §

فن هندسهیه تطبیق اولندیغی حالده محمد رائف پاشانك مطالعات واقعهسی بولنده وایراد ایتدیکی ادّله زینت بنا جهتیله نظامنده کبی کورینور ایسهده حرم سعادت داخلی مآثر مبروکهٔ قدیمهدن وبوطرف واضح الشرفده بولنان دیرکلرك کافهسی هیأت قدیمهلری ایله تشرّف اولنان اساتین عتیقهدن اولوب بناءً علیه توسیع موقع ومحل ، مطالعهٔ فنیهسیله اساتین مذکورهنك تغییر

وتحويل محل وهيئتلری غير لايق اولهجغی اجلدن خواص دار السكينهٔ مدينه
پاشای مومی اليهك مطالعات فنيه وملاحظات ذاتيه‌سنی ردّ وجرح ايدرك
« حرم شريف داخلنده تعميره محتاج اولان اساتين معلومه‌نك مقداری يوز
قرق اوچ عدد اولوب بونلرك سكز عددی كه مآثر جليلهٔ نبويه‌دندر ، تغيير
اشكال ومحالی هيچ بر وجهله جائز اوله‌مز ، حضرت عمر وعثمان (رضی
عنهما الله المستعان) افنديلريمزك اجماع اصحابله علاوه بيوردقلری اساتين
ايسه ، توسيع موقع صلاة نيتنه مبنی ايدی ؛ بو ديركار مادامكه اصحاب كزين
اتفاق واجماعيله ركز وعلاوه بيورلمش وبو آنه كلنجه‌يه دكين تغيير طرز
وهيئتلرينه جرأت اولنمامشدر ، آنلره دخی مأثور نظريله باقلمق لازم
كله‌جكندن يالكز حصول تناسب مقصد فنيه‌سيله تبديل طرز وهيئت وتقليل
مقدار وكميتلری تجويز اولنه‌مز ، بونلردن غيريسنك تبديل وتحويلنده
بأس يوقدر ، فقط سلطان مراد رابع طاب ثراه حضرتلريله سلطان قايتبای
مصرينك انشا وعلاوه ايلمش اولدقلری ستونلرك تبديل محلّ وتقليل عدد
ومقداريله تناسب مطلوبه حاصل اوله‌ميه‌جغندن ومع مافيه سلطان مراد خان
رابع زماننده ياپيلان قبه‌لر دخی اولوقت اساتين موجوده اوزرينه تأسيس
ايدلمش وبوكره ياپيله‌جق قبه‌لرك كمرلرينه تصادف ايده‌جك ستونلر دخی
قابل تعمير وترميم بولنمش اولديغندن مائل انحراف وسقوط اولان اساتينك
هيأت حاضره‌لری وجهله تعميرلری تقديرده ، آثار قديمه‌يه نوعما رعايت
كوسترلمش اوله‌جغی جهتله بونلركده تغيير رسم وهيئتلری تصوّرندن
وآزكچلبه و تعميرينه قرار ويريله‌جك ديركارك سائرلرينه مشابهتی ايچون
قره طاشدن اعمال ايدلسه فنا ، اولمز ظن ايدرز » ديديلر ، فقط محمد رائف
پاشانی اقناع ايده‌مدكلرندن مسئله‌يی بالاعظام دربار معدلتقراره عرض واعلام
ايدوب برصورتی ذيل مقاله‌ده مسطور اولان فرمان جهان مطاع شريفك
زيبايش بخش سطور اولمسنه سبب اولديلر §

مدينه — اهالیسنك بو خصوصده کی ادعالری فی‌الواقع شایان قبول و تصدیق اولوب حرم سعادتك داخلی ، مؤخرینه قیاس قبول ایتمیه‌جکندن وبو جهتك آلنان خریطه موجبنجه تعمیر وتجدیدینه مساغ صریح شرعی اوله‌رق اولوجهله ایجابی اجرا قلنوب فقط بوآنه دکین حصول تناسب تصوریله ابنیهٔ عالیه‌نك جهت شریف داخلیسنده هیچ برطرفك تغییر رسم ومحلنه تصدی اولنمدیغی دلائل واضحه ایله مثبت ایدوکندن تناسب تعمیرات وتواسع موقع صلاة مطالعهٔ سطحیه‌سی اوزرینه طرز وهیئت ونقطهٔ اصلیه‌لریله تشرف ایدلمکده اولان مآثر قدیمه‌نك تحویل نقاط حاضری وتقلیل عدد و مقداری یولنه کیدلمك حسب الاخلاص تجویز اولنه‌مز ؛ ولید بن عبد الملكك زوجات مطهرات نبوی حجرات علیاتنی هدم و تخریب ایتمسی ، ملوك بنی امیه‌نك انقراض و اضمحلالندن بشقه نه‌یه یارادی ! اکرچه زمان سعادتده رکز ایدلمش اولان سکز عدد اسطوانهٔ بی بهانه ایله اصحاب کزین آوآن میامن اقترانده تأسیس قلنان اساتین مأثوره‌نك هیئت قدیمه‌لری اوزره تعمیر و تحکیم ایدیلوب سلطان مراد خان رابع حضرتلریله سلطان قایتبای مصری زمانلرنده علاوه اولنان قباب عالیه دیرکارینك که مساغ شرعی بولندیغی جهتله بونلرك تغییر اشکال وتبدیل نقاط ومواقعنه اتفاق عمومی حاصل اولمش ایدی ، عددلری تقلیل و موقع و محللری تعدیل و تحویل اولنه‌رق طرزجدید اوزره یاپیلسه ونام نامیٔ عبدالمجید خانی‌یه منسوباً اعمال ایدیله‌جك قبابك هیئت مطبوعهٔ مطلوبه رسمنده تجدید وتعمیر اولنمق یولنه کیدلسه ، مسجد شریف نبویده آرانیلان تواسع وتناسب فیه حاصل اوله‌میوب حرم سعادت داخلنك براز یرلری ترتیب جدید وجهله تجدید واعمار ایدلمش اوله‌جغندن مرور زمان ومجاورت حجرهٔ معطرهٔ حبیب یزدان اعتباریله مأثور حکمنده عد اولنمق استئیلان آثار قدیمه‌نك هیأت ومواقعی بیهوده یره تبدیل و تغییر ایدلمش اولور ایدی ؛ حرم سعادت داخلیله متفرعات ومشتملاتی

ایچنده « تجدید اولنه‌جق قدر فنالاشمش اساتین یوق ایدی » دنیله‌مزایسه‌ده برمقدار انحراف واعوجاجه یوز طوتمش وجزؤی برتعمیرله احکام وتشییدی امور ممکنه‌دن بولنمش اولان ستونلرك کاملاً تجدید و تحویل طرز ومواقعیله بیهوده یره تبذیر اموال ایدیله‌جکنه ، تجدیده محتاج اولان دیرکاری اشکال اصلیه‌لری وجهله بولندقلری مواقعده بالا بقاکارکیر قبه‌یه طیانه‌جق بر هیئتده تعمیر واصلاح وقره طاشـدن معمول بولنان صاغلم دیرکاره مشابهت ایچون بونلرك دخی قره طاشـدن اعمالیله مرمر قاپلانمش بولنـانلرندن تعمیری اقتضا ایدنلرك مرمرلری ینه اوزرلرینه قاپلانلسـه ، هم اسراف اموال ایدلمامش و همده هیأت واشـکال اصلیه‌لرینه طوقونلمامش اولور ایدی ، علی الخصوص آثار مبرورهٔ مراد خانیدن اولان قباب عالیه‌نك برچوغی صاغلم اولوب بونلری حامل اولان سـتونلرك آنجق سکز اون عددی تعمیره محتاج ایدی ؛ ابنیهٔ عالیه‌یی مخاطرات ملحوظه‌دن وقایه مقصدیله تجدیدی شرعاً مجاز اولان سقفلرك یرینه کارکیر قبه‌لر یاپیلمسی ایسه . قرار عمومی اقتضاسـندن اولمسنه بناءً بورالرجه‌دخی نزاعی مؤدی برسبب اولمیوب منازعهٔ واقعه‌نك اصل سبب ومنشائی حرم سعادت داخلی مشتملاتی دیرکارینك تبدیل طرز و تقلیل عددلری مسئله‌سنده اولدیغندن اهالئ مدینه موقع شریف مذکورستونلرینك اشکال وهیأت حاضره‌لری اوزره تجدید ایدلمك شـقنی محمد رائف پاشانك بالتصویب میدانه قویدیغی تحویل شکل وتقلیل مقدار اساتین شـقنه ترجیح ایدوب کیفیتی باب عالی‌یه عرض واعلام ایله حرم سعادت داخلنك اولوجهله تعمیرینـه مساعده بیورلمسنی نیاز و اسـترحام ایتدیلر ایدی ؛ باب والای فتوا پناهیده مسئله‌نك ایکی شقی دخی عریض وعمیق مطالعه وتدقیق اولنه‌رق مدینهٔ طاهره اهالئ کرامنك مطالعات معروضه‌لری مقتضیات شرع شریفه موافق بولندیغی جهتله بعد العرض موجبنجه عمل وحرکت اولنمسی امرنده صحیفه پیرای صـدور اولان فرمان اصابت بیان پادشاهی مدینـهٔ منوره

جانب مباركه سنه كوندريلوب ابنيۀ عاليه‌نك تغيير شكل وهيئتى جائز اوله‌میه‌جغندن فرمان عاليده امر و اراده بيورلديغى وجهله اقتضاى حالك اجراسنه دامن درميان غيرت اولنمق وصاياى جليله‌سنى شامل ابنيۀ مسعودۀ مذكوره مأمورى ادهم پاشايه برده تحريرات ساميۀ مخصوصه اسطار وازبار قلندى ايدى §

ادهم پاشا — دكّة الاغواتى غايت كوزل يونتلمش قيرمزى طاشلرله تجديد واطرافى اربعه‌سنه‌ظريف پارمقاق اعماليله بودكه‌نك ذيلنه ديكر بردكه طرح وتأسيس ايتديردى كه بوايكى دكه‌نك آره سندن باب جبريله كيديلور §

محراب تهجد — دكّة الاغواتك قارشوسنه ياپيلان دكه « محفل »نك وسطنده وشبكۀ سعادت جهت شاميه‌سنه مصادف اولان طرفنده اولمغله آنى دخى تجديد ايدوب دكه‌نك اطرافنه پرنجدن مصبوغ پارمقاق چكيرديلر ايدى ؛ محراب تهجد دكه‌سى نزدنده ايكى مخزن وارايدى ، آنلرى دخى ييقوب درت كوزلى اوله‌رق تجديد ايلديلر ودكّة الاغواتك آرقه‌سيله صول جهتنه برسقف عالى وبوسقفلرك آلتنه برمحراب ايله حجرۀ معطره خدمه‌سنه مخصوص برقاچ حجرۀ متعالى ياپديرديلر كه يكى ياپيلان سقفلره باب النساء ايله دكّة الاغوات آره سندن كيديلور §

مصلاى مشايخ الحرم — حرم نبوى مشايخى اوّللرى اوقات خمسه نمازلرنى محراب سالف الذكرك بولنديغى نقطه‌ده ادا ايدرلر ايدى ، صكره‌لرى دكّة الاغواتده قيامغه باشلاديلر ، الآن شيخ الحرم اولان ذوات نمازلرى بوراده ادا ايدرلر ، بعضاً دكّة الاغواتك قارشوسنده كائن محراب تهجد دكه‌سنده قيلدقلرى دخى واردر ؛ فقط تراويح نمازلرنى هرحالده محراب سالف الذكر ياننده ادا ايدرلر §

ادهم پاشا — باب النسانك طیش طرفنه وباب مذکورك باب جبریل جهتنه برده حنفیه یاپدیرمش و ١٢٥٠ سنه‌سی احداث ایدیلان اخشاب‌قفسی تجدید وتمدید ایلمشدر ؛ بوقفس، باب النسادن مسجد سعادتك مؤخرینه قدر هر اوچ اسطوانه آراسنده واقع اولوب قادینلر بوقفسك داخلنده ادای صلاة ایدرلر ؛ ١٢٨٠ سنه‌سی خلالنده شیخ الحرم حافظ محمد پاشا علمای‌مدینه ایله بعد الاستشاره سالف الذکر قفسی سلیمانیه مناره‌سی‌حذاسنه دکین اوزاتدی ؛ زیرا قادین جماعتی چوغالدیغی زمانلر قفس داخلی استیعاب ایتمدیکندن برطاقم قادینلر حورما آغاجلری آرقه‌سنده ادای صلاة ایدرلر وباب التوسلدن کیرن ارککلر ایلریده خالی یر بوله‌مدقلری جهتله بالضروره قادینلرك آرقه طرفلرنده نماز قیلمق مجبوریتنده بولنورلر ایدی §

مدینه اهالیسی بوقفسه « قفس‌الحرم » دیرلر ، قفس یشیل رنکده اولوب دخول وخروج ایچون بینه قفسدن معمول قپولری واردر ، قادینلر جمعه کیجه‌لری کلوب جماعتله ادای صلاة ایدرلر ؛ یکی طوغان چوجوقلریده حجرهٔ سعادت شبکه‌سنه ادخال ایچون ولادتلرینك قرقنجی کونی والده‌لری ، اقربالری ، بوقفسه کتیروب بورادن اغوات مأمورلرینه تسلیم ایدرلر ؛ اهل مدینه بوکبی چوجوقلره یعنی حجرهٔ سعادتده مربعهٔ قبر شریف پوشیده‌سی آلتنه براقیلان اطفاله « ولد الحجره » تعبیر ایدرلرکه خواص اهل مدینه بونلردن عبارت اولمق لازم کلور §

ادهم پاشا — ذکر اولنان قفسلری اکمالدن آز برمدت مرورنده یعنی ١٢٧٣ سنه‌سی شعبان المعظمی اواخرنده وفات ایلدیکندن ابنیهٔ سعادت اماتی معاونی صالح افندی مأمورین حکومت و اعاظم سادات وعلمای مملکت اتفاقیله بناء سعادت اماتی وکالتنه انتخاب وکیفیت ادهم پاشانك وفاتیله برابر دربار شوکتقراره عرض واشعار قلندی §

ادهم پاشا — نك وفاتی قبله طرفی سقفیله آنی ولی ایدن جهت غربینك باب السلامدن باب الرحمه یه ممتد اولان محلانك سقفی اتمام ایدلمزدن اقدم اولوب فقط كرك بورالری وكرك حرم سعادت قوملوغنه متصلاً انشاسی ارادهٔ سنیه اقتضاسندن اولان قباب جدیده یی ودكة الاغوات دائره سنی فرمودهٔ الهامنمودهٔ حضرت پادشاهی یه موافق وافكار وآمال اهالی یه هر وجهله مطابق اوله رق تجدید ایلمش ایدی §

حدود سقوف عتیقه — زمان سعادتده مسجد سعادتك قبله جهتنده اوچ رواق وار ایدی ؛ عمر بن خطابله عثمان بن ﴿ عفان رضی الله عنهما ﴾ افندیلریز كندی زمانلرنده قبله جهتنه برر رواق علاوه ایلدیلر وملك ناصر محمد بن قلاون الصالحی شام طرفنه ایكی وسلطان مراد خان رابع دخی كذلك شام طرفنه اوچ رواق علاوه ایلدیلر ایدی ؛ فقط شام جهتی هنوز نهایته رسیده اولمدیغندن بورایه دها برقاچ رواق علاوه سنه احتیاج وار ایدی ، ادهم پاشانك وقوع وفاتی متعاقب بنا امانتی وكالتنه انتخاب اولنان صالح افندی بو جهته ایكی رواق علاوه سنی ابنیهٔ سعادت مجلسی هیئتنك انضمام رأی وقراریله تصویب ایدوب ایشه او طرفدن باشلادی وقبله جهتی اسطوانه لرینك آره لرنی دیكر اوچ جهتك ركز ایدلمش اولان دیركلرینه تطبیق ایتمك فكریله بو جهتدن بعض دیركلرك رفع وازاله سنه لزوم كوروب كیفیتی شیخ الحرم نبوی ریاستی تحتنده انعقاد ایدن مجلس هیئت عمومیسنه عرض ایتدی ؛ چونكه بوراسنك اولدیغی هیئتده توسیع واصلاحی قابل دكل ایدی ؛ بعض ذوات بوكاده اعتراضه قالقیشدیلر ایسه ده هیئت مجلس [*] صالح افندینك رأی وفكرینی اكثریتله تصویب وتحسین ایدرك آفرین خوان اولدیلر وكروه مخالفه‌یی اصولاً الزام واسكات ایچون توسیع مسجد نیت خالصه سیله بعض دیركلرك قالدیرلمسی جوازینی شامل فتوالر یازدیلر §

[*] سادات ومتنفذان اهالی ایله اكابر علما ومتقیلرك كافه سی بو مجلسده موجود ایدی .

معترضلر — علماطرفندن ويريلان فتوالرى حكمدن اسقاط ايچون امام سمهودى مرحومك بخاريدن وابن النجاردن نقل ايله « مسجد سعادتك هرجهتنده نماز قلنمليدر ، كبار صحابه بومسجد شريفك هركوشه‌سنده نماز قيلمشلردر » ديديكنى ميدانه قويوب اساطين مأثورةنك رفع وازاله‌سندكى عدم جوازى دليل كتيرديلر ايسه‌ده هيئت مجلس بونلره جواب موافق اعطاسيله مسئله‌يى بويولتوب جدال و نزاعه قدر كتيردكارندن كيفيتى ايكى طرفدن تحرير وتمهير ايديلان ايكى قطعه مضبطه ايله باب عالى‌يه بيلديروب كله‌جك جوابه قدر ترك عملياته قرار ويرديلر ؛ وقتاكه مضبطه‌لر درسعادته واصل ومفاد ومآللرينه اطلاع وكلا حاصل اولدى ؛ اكثريتك رأى وقرارى تصديق وبناى عاليه اماتى اولجه نزاع معلومه مسئله‌سنى تحقيق وتفتيش مأموريتيله مدينهٔ منوره‌يه كيدوب كلمش اولان محمد راشد افندى‌يه احاله وتوجيه ايديله‌رك مشار اليهك جاب واحضاريله همان عزيمت ايتمسى امرو تنبيه بيورلدى §

محمد راشد افندى — حرم سعادت مؤخرى بقيه‌سندن باشلايوب بر سنه ظرفنده باب الرحمه ايله باب السلام بيننده واقع اساتينى وبعض قباب كمرلريله قبله ديوارينك باب السلام جهتندن تخميناً اون بش آرشون قدر يرنى بالاكمال حرم شريف تعميرات جليله‌سنى { روضة من رياض الجنه } حديث شريفنك مادقى بولنان روضهٔ مطهره حدود ميامن محدودينه تقريب ايتديكى صره‌ده منازعهٔ مندفعهٔ معلومه منشائيله مسئلهٔ مرقومه حقنده شرفريز سطور اولان فرمان عالئ پادشاهى مندرجات عاليسنه تماميله واقف ومطلع اولديغى حالده محمد رائف پاشانك حصول تناسب مطالعه‌سى اوزرينه ميدانه چيقارمش اولديغى افكارى اجراده اصرار يعنى حرم سعادتك محموديه مدرسهٔ نفيسه‌سى طرفنده اولوب حضرت عمر بن الخطاب (رضى عنه الله الوهاب) افنديزك

علاوه كرده‌سى اولان موقع مقدس اساتين شريفه‌سى مواضعنى تغييره ابتدار ايدرك اهالى‌يى تكرار آياقلانديرمش ومع ذلك باب عالى‌يه بعض نا بجا شيلر عرض واشعارينه دخى باشلامش اولديغنه وحقنده معترضين اهالى طرفندن كونديريلان برچوق شكايت محضرلرينك ورودى باب عالى‌يى شبهه‌يه دوشورمش بولنديغنه مبنى عزل ايديلوب يرينه قدماى رجالدن عمر جمال الدين افندى كوندرلدى ، فقط عمر جمال الدين افندى مكهٔ معظمه‌يه وصولنده (١٢٧٥) اجل موعوديله وفات ايلديكندن ابنيهٔ مقدسه تعميرات جليله‌سى بينه برخيلى مدت سكتهٔ تعطيله اوغرادى §

مدينهٔ منوره — فرقهٔ معترضه‌سى محمد راشد افندى‌يى عزل ايتديردكلرى جهتله دخى خزينهٔ جليله‌يى اضراره سبب اولديلر ، بوذات غايت مقدم وغيور اولديغندن ابنيهٔ سعادت عملياتنه مقتضى اشيانك همان چوغنى واساطينى اداره‌يه كافى احجار منحوته وسائره‌يى بالتدارك تهيه ايتمش ايديسه‌ده بيچاره‌نك اويولده‌كى سعى وغيرت واهتمامى، عليهنه قيام ايدلمك نتيجه‌سنى احضار ايلمشدر ؛ زيرا فرقهٔ مخالفه افرادى ابنيهٔ سعادت عملياتنه مداخله‌ده غير منكر اولان منافع شخصيه‌لرينى محافظه فكريله عملياتك اوزايوب سورونجمه‌ده قالمسنى ايسترلر ايدى ، محمد راشد افندى عزل ايديلوب يرينه تعيين قلنان عمر جمال الدين افنديك وفاتندن احمد اسعد افندى حضرتلرينك ورودينه دكين ابنيهٔ سعادت امورنده مستخدم مأمورين وكتبه ايله عمله‌يه برچوق بيهوده يوميه‌لر، معاشلر ويرلدى‌كه بومدت يدى آيه قريب برزماندر ، چونكه عمر جمال الدين افندى وفات ايدوب كيفيت باب عالى‌يه عرض واشعار اولنديغى زمان احمد اسعد افندى حضرتلرى مكهٔ مكرمه قاضيسى اولوب مدينهٔ منوره‌يه ورودى بيك ايكيوز يتمش آلتى سنه‌سى جماذى الاولىسى اوائلنده ايدى §

مسئلهٔ نزاع — فرقهٔ معترضه بعض ديركارك يرلرى دكيشديرلمش

اولمسندن بحثله محمد راشد افندینك علیهنه قیام ایلدیلر ایدی ، لكن بوقیام
اولكی قیاملر كبی دخی اولمیوب غایت حقسز ومناسبتسز برقیام ایدی ، زیرا
محمد راشد افندی قبله طرفنه علاوه ایدلمش اولان سقفی ولی ایدن سقفلرك
كندندن اول هدم ایدیلان یرلرینی یاپدیردقدن صكره صالح افندی زماننده ركز
اولنان دیركاری تعمیرات جزؤیه اجراسیله سائر دیركارك حذالرینه كتیرمش
وبو دیركارك اسكی یرلرینه ركز ایدلمسنه چالیشمش ایدی ، فقط قبله طرفنی
ولی ایدن اوچ سقفك دیركاریله یكی دیكیلان دیركارك آره‌سنده اوچ آرشون
قدر برتخلف حاصل اولمش ومحمد راشد افندی بوتخالفه یكی ركز ایلدیكی دیركارك
عملیاتی رهین ختام اولوب قبله طرفی سقفیله بوسقفی ولی ایدن سالف الذكر
اوچ سقفك آره‌سنی تفریق ایدن فاصله‌یی هدم ایدركن واقف اوله‌بیلمشدر ، كه
بوتخلف مسجد سعادتك ركن شرقیسی جهتنده كی قوملق اتصالنده واقع درت
صره اساطینك دردنجی دیركارنده ظاهر اولوب صفوف سائره اسطوانه‌لرنده
یوقدر ، اگرچه قوملوغك ركن غربی جهتی دیركارنده دخی جزؤی برتخالف
وار ایسه‌ده دقت اولنمدقجه تشخیص ومعاینه‌سی قابل اولمدیغندن واقع اولان
تخلف فن معماری قواعد كلیه‌سنه تطبیق اولنور ایسه معایبدن عد اولنمز ؛
یك نظرده تخلفی آگلاشیلان سالف الذكر درت صره‌یی تشكیل ایدن
اون آلتی دیركدر كه بونلرك یالكز درت دیركی محمد راشد افندی زماننده
ركز ایدیلوب اون ایكیسی اسلافی طرفندن ركز ایتدیرلمشدر ؛ فرقهٔ معترضه
بودقائقه واقف اولمدقلرندن بوتخلفك كاملاً محمد راشد افندی زماننده واقع
اولمشدر ، ذهاب باطلیله خلقی اغفال ومحمد راشد افندی علیهنه قیامه سوق
واغرا ایتدیلر ؛ انتهی §

محمد راشد افندی — مسجد سعادتك زمین داخلیسنی تزیینه دخی
خدمت ایتمشدر ، دیوار غربی جهتی حدود قدیمه‌یه علامت اولمق اوزره جهات
سائره‌دن یوكسكجه براغیلمش وبوارتفاع سطح مسجده برحسنسزلك كتیرمش

ايدى ، محمد راشد افندى بو يوكسلكى قالديروب حدود قديمه علامتى اولمق ايچون او صره ديركلرنده كى (هذا حدّ مسجد النبى) جملهٔ محكوكه‌سنى ابقا ايتـدى ؛ فقط بو عبارهٔيى (هذا حدّ مسجد الاصلى) ديه تصحيح ايتمش اولسه ايدى ، دها ايى اولور ايدى ، زيرا (هذا حدّ مسجدالنبى) عباره‌سى بوحدودك خارجى مسجدالنبى جمله‌سندن اولمامق لازم كله‌جكنى اشعار ايدر ، مع هذا اويله دكلدر §

محمد راشد افندى — زمين مسجدى تسطيح وتسـويه‌دن صكره مسجد اصلى حدّقبليسى انتهاسنده قديماً موجود اولان پارمقلق ايله اوفق تفك مخزنلرى ييقوب حجرهٔ معطره شبكه‌ســندن باب السـلامك ديوار غربيسى طرفنده‌كى ديركلرك منتهاسنه قدر قصير القامه برديوارجكز انشاسيله اوزرينه پرنجـدن معمول غايت ظريف ومزيّن بر پارمقلق چكديردى وروضـهٔ مطهره‌دن قبـهٔ عثمانى جهتنه چيقلمق ايچون اوچ عددده قپـو آچديردى ، و مسجد سعادتك قبله جهتى سقوفى قوملق حذاسـنه رسيده اولدقده حجر احمردن مزيّن برتاريخ طاشى تهيه‌سيله اولبابده ادباى مدينه طرفندن تنظيم قلنان تاريخلرى هانكيسى انتخاب بيوريلور ايســه ذكر اولنان طاشـه حك ايتديرلمك اوزره اعاده‌سى استدعاسيله درسعادته كوندردى ، حالبوكه پادشاه بايزيد خصال حضرتلرى اومقام مقدسـه تاريخ يازديرمسنى عدم تصويبله بين المورخين تقسيم اولنمق اوزره اون ايكى بيك غروش ويرلمسنى امر واراده و تهيه قلنان تاريخ طاشـنه نه يازلمق لازم كله‌جكنى تحت قراره آلمق ايچون دائرهٔ جليلهٔ مشيختده منعقد مجلس علمايه حواله بيورديلر ايدى ، هيئت مجلس ، فتوى امينى محمد رفيق [١] افندى طرفنـدن درميان اولنان { صلاة فى مسجدى هذا افضل من الف صلاة فيما سواه ، الا المسجد الحرام } حديث شريفنـك يازلمسى اقتضا ايده‌جكنى قرارلاشـديروب كيفيتى حضور عالىٔ

[١] بوذات شيخ الاسلام اولان رفيق افندى مرحومدر .

خلافتپناهی یه عرض ایلدکلرندن اقتضای حالك اجراسی عمر جمال الدين افنديدن صكره ابنيهٔ سعادت امانتنه تعيين بيوريلان وحالا زيور بخش مقام والای مشيخت اولان عريانی زاده احمد اسعد افندی حضرتلرينه امر واشعار اولندی §

آتی الذکر تاريخلر محمد راشد افندی طرفندن بالانتخاب منظور عالیٔ پادشاهی اولمق اوزره باب عالی یه کوندرلمش اولان تواريخ جمله‌سندندر §

﴿ عربی [١] ﴾

بشری مليك الوری عبد المجيد بما * قد فاز من فخر دنياه وعقباه
توجهت لعظيم الاجر همته * وکی ينال من المختار زلفاه
فجددت مسجداً تهوی ملائكة * لو اصبحت فيه من عمال مبناه
ولكن بذاك الله الحق خصصه * يافوز من خصه بالخير مولاه
وانه اثر ماحازه ملك * من قبله بل ولا من بعد يحظاه
بطالع اليمن والاقبال آخره * على اساس التقى مذتم منشاه
قالت الملائكة البشری مورخه
على قواعد يمن عز اخراه
١٢٧٥

﴿ دیکر [٢] ﴾

الله اکبر فاز سلطان الوری * عبد المجيد باعظم الاحسان

---

[١] بوتاريخ فاضل يكانه اسكوبی حسن افنديتكدر .

[٢] بوتاريخ اديب اريب عمر افنديتكدر .

طوبى له قدشاد ارفع مسجد * يسموا على الافلاك بالعدنان
حرم زهى بالروضة الفيحا التى * جلت واضحت من رياض جنان
ويميز الهادى سما وبحجرة * هى مهبط الاملاك والغفران
بشرى لقد حاز الثواب مليكنا * وحوى عظيم الاجر من رحمان
برفيع همتـه اجاد بناؤه * فى غاية الاحكام والاتقان
حرم على تاريخه حقا زهى
تم البناء بهمة السلطان
١٢٧٥

مجيديه منارەسى عملياتى دخى ناتمام قالمش ايدى ، محمد راشد افندى ممالك روم منارەلرى طرز وهيئتنده وغايت مطبوع وظريف برصورتده ياپديروب شرفەلرى اطرافنه تيمور پارمقلق چكيردى §

تاريخ آتى الذكر اديب كامل عبدالجليل براده افندينك [*] مجيديه منارەسى حقنده سويلديكى تاريخدر §

﴿ عربى ﴾

سلطاننا الملك الغازى المجيد بنا * فى مسجدى الهاشمى المصطفاطه
منارة لم تطاول رفعة وبها * يحق للدهر فخرا لوبها باها
فريدة ان يدى شكل يماثلها * فانما ذاك حقاً عكس مراها

[*] بوذات مديريت روزنامچەسى باش كاتبيدر .

وودّت نجوم السماء لو انها انتظمت * فى جيدها لبة تزهو ثرياها

بغاية الابتهاج الفكر ارخـها

منارة بالبهاء تمّ مبناها .

۱۲۷۵

محمد راشد افنديننك يرينه مامور واعزام قلنان عمر جمال الدين افنديننك اسقاط فريضهٔ حج امل مشروعيله مكهٔ معظمه‌ده بولنديغى آوانده وفات ايتديكى وبناء برين ابنيهٔ عاليه مأموريتنه ديكر بر ذاتك تعيين وارسالى اقتضا ايلديكى مكهٔ معظمه اميرى شريف عبدالله پاشا طرفندن باب عالى‌يه اشعار وبيان وكيفيت صدر اعظم قبريسلى محمد پاشا ايله شيخ الاسلام سعد الدين افندى طرفلرندن ذات كروبى صفات پادشاهى‌يه عرضله مناسب برذاتك تعيين وارسالى استيذان ايدلدى ؛ پادشاه دل آكاه حضرتلرى برمدت سر بجيب سكوت وملاحظه اولدقدن صكره سر آغاز جواب اولوب (بونده برحكمت خفيه اولسه كركدر ! رجال دولت عليه‌مزدن باب عاليمزك مصدقى بولنان كوچك حليم افندى ومحمد راشد افندى وعمر جمال الدين افنديلرى كوندردك ، اكمال خدمت ايده‌مديلر ! امراى عسكريه‌مزدن فن هندسه‌ده يد طولى اصحابندن اولان محمد رائف وابو بكر وادهم پاشالرى تعيين واعزام ايتدك ، بونلرده اتمام حسن مأموريته موفق اوله‌مديلر ! تجربه ايچون طريق علمى رجالندن دخى مقتدر برذاتى مأمور ايده‌لم ؛ سعدالدين افندى ! صدق وروينله معروف وصفات اتقا وديانتله موصوف برذات بولوب اول خدمت موجب المفخرتى اكمال ايچون مدينهٔ سعادت دفينه جانب ساميسنه ارسال ايدك !) بيوردقلرى وسعدالدين افنديننك « فرمان افنديمزكدر ، دعا كويان دولت ابد مدت شهنشاهيلرندن افكار عالئ ملكداريلرينه موافق صفات جميله ايله تزين ذات ايتمش بر داعئ مستقيم الاطوار بولوب خاكپاى ملوكانه‌لرينه عرض واستيذان ايدرم » ديمسنه (يوق يوق ! بورادن مأمور

مخصوص تعيين وارسالنه لزوم يوقدر ، بناء مقدسه تعميراتنه برمدت دها سكتهٔ تعطيل عارض اولماق ايچون ابنيه عاليه مأموريتنى مدينهٔ منوره (على صاحبها اكمل التحيه) قاضيسى اولوب اليوم مكهٔ مكرمه‌ده بولنان عريانى زاده احمد اسعد افنديك [۱] عهدهٔ كفايتنه تفويض واحاله ايتدم ؛ احمد اسعد افندى ، اباعن جدّ دولت عليه‌مزك رجال نامدار و دعا كويان استقامت شعارلرندن اولمغله سبق ايدن تجربه دلالتيله كندوسنه حسن ظنم واردر ، ان شاء الله تعالى اكمال حسن مأموريته موفق اولورلر) جواب الهام اشراب ملوكانه‌سنى ويرمش اولدقلرى اجلدن احمد اسعد افندى حضرتلرينك صورت مأموريتنى متضمن زيب آراى سطور اولان فرمان عالى ۱۲۷۵ سنه‌سى مدينهٔ منوره جانب ساميسنه ازبار وتوجهات مكارمغايات جناب شهريارى دخى افندئ مشار اليهه آيروجه تبليغ واشعار بيوريلوب همان ايشه مبادرت و برآن اقدم اكمال واتمام مأموريته صرف مساعى وغيرت ايدلمسى اخطارات مهمهٔ سائره ايله برابر توصيه ايدلدى وايشك نزاكت واهميت فوق العاده‌سندن بحثله احمد اسعد افندى حضرتلرى طرفندن لزوم صحيح كوسترلديكى يعنى نزاع اهالى مسئلهٔ مندفعه بينه ميدانه چيقارلديغى تقديرده بالذات مدينهٔ منوره‌يه عزيمت بيورلمسى خصوصى مكهٔ مكرمه امارت جليله‌سنه دخى بيان و انبا قلندى ايدى §

احمد اسعد افندى — وقتاكه عمارت مستلزم المغفرت مسجد نبوى مأموريت مفتخره‌سى فرمان [۲] عاليسنى اخذ ايتدى ؛ معلومات سابقه‌سى اولمقسزين او يله بر خدمت مسعودهٔ مشكوره‌يه مظهر يتندن طولايى اشكبار سرور و سجده كذار ، ربّ غفور اوله‌رق همان مكهٔ معظمه‌دن حركت و ۱۲۷۶ سنه‌سى جماذى الاولاسى اوائلنده دار الهجرهٔ عاليه‌يه مواصلات ايله

[۱] افندئ مشار اليه حضرتلرى ۲۹۵ سنه‌سى ذى الحجه‌سنك سكزنجى كونى لابس لباس زربفت فتوا اولديلر .

[۲] اشبو فرمان عاليك صورت منيفه‌سى (۲) رقيله ذيل صورتده مندرجدر .

حجرۀ معطرۀ جناب رسالتپناهی یی زیارت و حبیب کبریا ﴿ علیه اعظم التحایا ﴾ افندیمز حضرتلرینه کمال تذلل وافتقار ایله عرض کالای عجز وقصور ومسکنت ایدرك امور مأمورۀ واقعه‌سنده قوة الظهر درماندکان امت ﴿ علیه اقوی التحیة ﴾ افندیمز حضرتلرینك نصیر ودستکیر اولمسنی بالاسترحام ایفای ماوجبۀ مأموریته بسمله‌کش شروع و اهتمام اولوب اول امر جلیل مشکلی شریف عبد الله پاشایی بیله دعوته لزوم واحتیاج کوسترمکسزین ۱۲۷۷ سنه‌سی ذی الحجه‌سنك برنجی کونی رسانیدۀ حدّ انجام و اسلاف کرامنك یدی سکز سنه‌ده اکمال ایده مدکاری انشاآت مسعوده امور جلیله‌سنی آشاغیده تعریف اولنه‌جغی وجهله ایکی بچق سنه ظرفنده بالاتمام باب عالی یه عرض و اعلام ایلدی §

مطالعه — مسجد سعادت ابنیۀ عالیه‌سنك مدینۀ منوره قاضیسی عریانی زاده احمد اسعد ابن محمد سعید افندی حضرتلرینك زمان مأموریتنده رسیدۀ حسن غایت واتمام اولدیغنه باقیلور ، ایسه کرك مدینۀ منوره حرم بهشت توأم عالیسنك وکرك مسجد الحرام حرم ملائك خدم سامیسنك تجدید وتعمیرلری مأمورین شرعیه معرفتلریله ختام رسید اولدیغی آکلاشیلوب بوخصوصده آزاجق تعمیق افکار ایدنلرك کیفیتی غرائب اتفاقیۀ عصریه ولطائف غیبیۀ حکمیه‌دن عد ایده‌جکاری بدیهیدر ؛ نصل غرائب اتفاقیه‌دن معدود اولمزکه ، سلطان مراد خان رابع عصرنده تجدید ایدلمش اولان کعبۀ معظمه ابنیۀ مفخمه‌سنك عملیاتی اولوقت مکۀ مکرمه قاضیسی اولوب ۱۰۹۷ سنه‌سی مشیخت اسلامیه مقام سامیسنه شرف بخش اولان صاحب الفتوی انغروی سید محمد افندی نظارتیله وسلطان سلیمان ابن سلطان سلیم خان غازی دورنده باشلانیلوب غازی سلطان سلیم لازم التکریم ثانی زماننده اتمام قلنان عین عرفات مجراسی دخی مکۀ مشرفه شافعی مفتیسی حسین بن ابو بکر الحسینی افندی معرفتیله رهین ختام اولمش وهله عین عرفات مجراسنك تطهیری اون یدی سنه

قدر امتداد و بومدت ظرفنده تطهير مجرا عملياتى نظارتنده بولنانلر يكديكرى
آردنجه وفات ايتدكارى حالده مشار اليه حسين بن ابوبكر افندى اسلافنك
اون يدى سنه‌ده اتمام ايده‌مدكارى خدمت مشكورهٔ مذكوره‌يى بش آى
ظرفنده وهركسك آرزو ايلديكى طرز و هيئتده اتمام واكمال ايلمشدر §

مسجد الحرام — ك ٩٨٤ سنه‌سى وقوعبولان تعميرات مكمله‌سى دخى
مفتئ مشار اليهك تحت نظارتنده بولنديرلمش اولديغندن درت سنه ايچنده
رهين ختام اولمش ايدى ؛ انتهى §

احمد اسعد افندى — حضرتلرى كرامت افزاى سنوح وصدوراولان
ارادهٔ سنيه موجبنجه { وشاورهم فى الامر } نص جميلى حكم جليلنه توفيق
معامله ايچون حرم سعادت داخلنده‌كى منازعه‌لى جهتك نه صورتله تجديد
وتعمير اولنمق اقتضا ايده‌جكنى تدقيق مقصد مشروعيله بنفسه عمارت جليله
اموريله مشغول اولمق ايچون افاضل علماى مدينه‌دن سيد محمد افندى‌يى محكمهٔ
شرعيه نيابتنه بالتعيين سادات كرام وعلماى بنام مدينه ايله مأمورين ذوالاحترام
دار السكينه‌يى جلب و دعوت ايدوب مسجد النبينك طرف قبليسنده واقع
« ديارعشره » اطلاق اولنان دائرهٔ جليلهٔ مباركه‌ده عقدانجمن مذاكره و ايشك
هر جهتنى درميان واستشاره ايدرك اسلافى طرفلرندن تنظيم ايدلمش اولان
خريطه‌لرى پيش نظر مطالعه‌يه آلدقدن ويكيله‌نه‌جك جهاتدن برطرفى ييقوب
بعده تجديد واو طرفك ختامنده طرف ديكرى هدمله اعمال وتشييد ايتمك
قاعده‌سنى قرارلاشدردقدن صكره حرم شريفك ابتدا مؤخرندن يعنى محمد
راشد افندينك داخل حرم سعادت مبدائنه تقريب ايتديكى نقطه‌دن باشلايوب
رسم مضبوط مسطحنده كوسترلديكى وجهله باب السلامدن رئيسيه منارهسنه
دكين قباب وكمرلرى وبقيهٔ ديوار قبلى ايله قبهٔ جسيمهٔ عثمانى‌يى وروضهٔ مطهره
ايله مواجههٔ سعادتده بولنان جلا قبه‌لرينى وقباب سائرهٔ عاليه‌يى وباب السلام

كمرلريله قنادلرینی والحاصل مسجد شریف نبویه‌نك كافهٔ اساسنی و اساتین وطاقات بهینی ایله قباب رنكین موجوده‌سنی غایت الغایه برزینت ومتانتله تجدید وحجرهٔ معطرهٔ جناب رسالتپناهی ایله رئیسیه وباب السلام وباب الرحمه مناره‌لرینی وهر فكر وحركتنی فرمان حكمت بیان عالی احكام جلیله‌سنه ومجلس استشاره قرارینه تطبیقاً تعمیر وتأیید ایدرك حرم سعادتك هرطرفنی آتیده تعریف اولندیغی وجهله حدّ غایت واتمامه ایصال واحشاب قبه‌لرك كافه‌سنی كاركیراولمق اوزره حسن انشا و اكمال ایدوب حرمین شریفین اهالیٔ محترمه‌سنك مظهر ساباش وثنالری اولمشدر ؛ شكرالله سعیه §

احمد اسعد افندی — حضرتلرینك زمان مأموریتنده شیخ الحرم نبوی شیخ الوزرا مرحوم اشقودره‌لی مصطفی پاشا ایدی ؛ بو ذاتك فن معماریده دركار اولان مهارتیله ابنیهٔ مقدسه‌نك استكمال اسباب انشا آتی خصوصنده‌كی همم وغیرتی ودار الهجرهٔ علیه محافظی قدمای فریقان ذو الاحترام كرامدن مرحوم حاجی خالدپاشانك مساعیٔ جمیله ومعاونتی وابنیهٔ عالیه سریوقلمه‌جیسی بدرالدین [*] وسر مهندس حاجی محمود افندیلر كبی مأمورین موجوده‌نك اقدام واستقامتی حصول مطلبی تسریع وتسهیله وحرم سعادت انشا آت جلیله‌سنی برآن اقدم تكمیله سبب مستقل اولمشدر §

باب السلام طاق فیوضات نطاق عالیسنه موضوع تاریخ منظومه‌سی حك وتذهیب ایدلمك اوزره حرم سعادت مؤخرنده یعنی قوملق ساحه‌سی طرفنده واقع قباب عالیهٔ مجیدی وسطنده تهیه قلنان محل مخصوص فوقنه برده طغرای غرّا یاپدیرلمش ومشاهیر شعرای عصردن سابق مدینه قاضیسی یعقوب عاصم افندی طرفندن بالتنظیم خاكپای شاهانه‌یه عرض اولنمق مقصدیله تقدیم قلنان

[*] بدری افندی صكره‌لری جده كمرك امینی اولمش وبالاخره درسعادت رسومات دائره‌سنه نقل مأموریت ایتمشدر .

تاریخ منظومه‌سی احمد اسعد افندی حضرتلری واسطه‌سیله شیخ الاسلام سعد الدین افندی‌یه کوندریلوب مظهر قبول اولدیغی حالده اعاده بیورلمسی رجا ایدلمش ایدی ؛ تاریخ مذکور منظور عالئ حضرت پادشاهی اولمق اوزره عرض وتقدیم ایدلدی و طبع مکارم نبع همایونه توافق ایتدی ایسه‌ده قصیده سنده صنایع شعریه‌یی متضمن بعض تعبیرات عالیه استعمال ایدلمش اولدیغندن ، هر بر امور و خصوصات حکمدار یلرنده روح لطیف محمد (علیه صلواة الاحد) ی‌یه متوسل اولان ذات ملکسمات شهریاری ، مسجد شریف نبوی داخلنه وضع وتعلیق اولنه‌جق تاریخی خیالات شاعرانه‌دن آزاده بر سلیقهٔ اخلاص افاده اوزره بولندیرمق مقصد اخلاص مرصد ممدوحه‌سیله (بن کیممکه سلطان الانبیا (علیه اعظم التحایا) افندیمز حضرتلرینك بالذات تأسیس بیورمش اولدقلری بناء مقدسه داخلنه طغرای سلطنت تعلیقنه جرأت ایده‌یم ! تاریخ و طغرا ایچون تهیه قلنان محلّ مسعود مبارکه ، اول مقام واجب الاحترامه متناسب بر حدیث جلیل تمیق وبو تاریخك تصحیحیله حرم سعادت قپولرندن برینك بالای طاقنه تعلیق ایدلمسی دها مناسبدر ؛ زیور [*] افندی ، بو تاریخی تصحیح ایتدکدن صکره مدینهٔ منوره طرف باهر الشرف سامیسنه کوندرلسون) بیوردقلرندن تاریخ مذکور دردست تصحیح واسبال اولوب وصولنده ابواب معالی نصاب حرم سعادتدن برقپونك طاقنه تعلیق ایدلمسی و حرم شریف داخلنده آقدمجه محمد راشد افندینك تصویب وتنسیبی اوزرینه تهیه ایدیلوب نزد الهاموفد حضرت پادشاهیده رهین قبول اولمیان تاریخ طاشنه (صلاة فی مسجدی هذا خیر من الف صلاة فیما سواه ، الا المسجد الحرام) خبر صحیحی و طغرا محلنه دخی (قال النبي علیه السلام) عباره‌سنك یازدیرلمسی کرامت افزای سنوح اولان فرمان الهام نشان

[*] برچوق زمانلر اوقاف نظارتنده بولنوب بالآخره شیخ الحرم تعیین بیورلمش اولان مشاهیر شعرادن مرحوم زیور پاشا حضرتلریدر .

حضرت پادشاهی ابنیۂ عالیه امانتنه جواباً امر واشعار بیورلمسی اوزرینه اول مقام واجب الاحترامك شایان توقیر وتفخیم اولدیغی تعیین وطغرای غرّای عبد المجید خانی دروازۂ باب السلام طاق معالی نطاقنه وضع و تذهیب ایله باب فیوضات نصاب مذکور تزیین ایدلمشدر §

حرم سعادت — ك كرك مقدم ومؤخرنده وكرك نواحی وداخلنده نقدر قباب عالیه واساتین شریفه وار ایسه بونلر آنفاً تعریف اولندیغی اصول اوزره تعمیر وتجدید واصلاح وتسویه وتشیید اولندقدن صکره حجرۂ معطره فوقنده‌کی قبۂ مرتفعۂ خضرانك اساسنی تحکیم ایچون شبکۂ سعادت اطرافنی محیط اولان دیوار آیاقلرك التصاق خارجیلرینه محکم بردیوار چکدیلر وبو دیوارك اوزرینه برطاقم کمرلر انشاسیله قبۂ شریفۂ خضرانی صورت مطلوبه ومتینه‌ده محافظه ایتدیلر §

قبۂ لطیفۂ مذکوره سلطان محمود خان ثانی زماننده وهابی وقعۂ مؤلمه‌سنی متعاقب تعمیر ایدلمش ایدیسه‌ده قباب جدیده کمرلرینك برر جهتی قبۂ خضرا دیوارلری اوزرینه تأسیس قیلنه‌جغندن و بو دیوارلرك یاپیله‌جق اولان کمرلره طیانه بیله‌جك قدر متانتی اولمدیغی لدی‌الکشف آکلاشیلدیغندن دیوار عتیقك تحکیم قواعدی خصوصنه قرار ویرلمش ایدی ؛ برموجب قرار شبکۂ شریفه اطرافنه آلتی آرشون عمقنده دائراً مادار برتل حفره‌سی قازدیریلوب عصر عالیٔ محمود خانیده یاپدیرلمش اولان دیوار سعادت آثارك اساس متینی بولدیریلوب دیوار جدیدك تلی بواساس عدیم الاندارسه تطبیقاً طرح وتأسیس اولندی §

سلطان محمود خان عدلی — دورنده تعمیر ایدیلان قبۂ لطیفه‌نك حفرۂ قواعدی صاغلم طوپراق ظهورینه دکین قازلمش و اساس اولمق اوزره آتیلان تل طاشلری غایت صاب ومحکم اولدقدن بشقه تیمور کیندلر واریدلمش

قورشونلرله بری برینه ربط والصاق ایدلمش اولدیغی حین معاینه‌ده کورلدی ایسه‌ده تجدیدی اقتضا ایدن قبهٔ عالیه کمرلری وضع اولنمق وقبهٔ شریفهٔ خضرانك جوانب اربعه‌سی برقاندها ترصین وتحکیم قلنمق ایچون عصر عالیٔ محمود خانیده حجرهٔ معطره اطرافنه چکلمش اولان دیواری بالابقا بونك جوانب اربعه‌سی اطرافنه یکی بر جدار متانت آثار طرح ایدیلوب مسجد سعادتك قباب جدیده‌سی کمرلری ذکر اولنان دیوار محدث اوزرینه اوتورتدیرلدی وبناءً علیه کرك قبهٔ لطیفهٔ خضرا وکرك سائر قباب معلا فوق المطلوب برهیئتده ترصین قلنمش اولدی ؛ بوتعریفه کوره ذکر اولنان ایکی دیوار محدثك خارجاً کورنملری اقتضا ایده‌جك ایسه‌ده شبکهٔ سعادت عارضه‌سی هم عصر محمود خانیده وهمده دور عالیٔ عبدالمجید خانیده یاپیلان دیوارلری محیط اولدیغی یعنی حجرهٔ معطره شبکهٔ لطیفه‌سی تعریف اولنان ایکی قات دیوارك قبهٔ خضرایی تشیید مقصدیله اعمال ایدیلان آیاقلرك آره‌سنده قالدیغی اجلدن بودیوارلرك خارجاً رؤیتی قابل اوله‌مز §

شوتعریف مفصلدن آکلاشیلمش اوله‌جغی وجهله مسجد شریف خارجنده رؤیت ومشاهده ایدلمکده اولان یعنی قبهٔ خضرا اطلاق اولنان بیوك ویشیل قبه ، قبر سعادت مربعه‌سی اوزرنده واقع قبة الحجره فوقنده برقبهٔ زیبنده اولوب آشاغیده بیان اولنه‌جغی اوزره مربعهٔ مقدسه اوزرنده تلدن مصنوع اولان قفسك آلتنده دخی اوفاجق برقبه‌جکز واردرکه بوقبه، مرقد سعادت اوزرنده اولدیغندن « قبة الحجره » دیمکله متعارفدر §

مربعهٔ قبر شریف دنیلان ویکدیکره متصل اولان دورت دیوارك داخلی ذاتاً حضرت عایشه (رضی الله عنها) والده‌مزك سعادتخانه‌لری ایدی ؛ صاحب شریعت (علیه اکمل التحیة) افندیمز حضرتلری ایله جناب ابوبکر الصدیق وعمر الفاروق (رضی الله عنهما) نك نعش شریف مسعودلری بومحل مسعود ایچنده مدفوندر §

مربعهٔ شريفه‌نك دورت طرفی حجرهٔ معطره‌یه مخصوصاً سلاطين عثمانيه طرفلرندن اعمال وارسال ايديلان پوشيدهٔ زربفت ايله تزيين ايدلمش اولديغندن قبر سعادت مربعه‌سنك اوزرينی يقين زمانلرده كورنلر يوق ايسه‌ده بو محل مقدسك تلدن مصنوع برقفس ايله مستور اولديغنی روايت ايدرلر ؛ بوقفسك اوزری ذكر وتعريف اولنان قبة الخضرانك ايچ طرفی اولوب بو قبهٔ لطيفه‌نك قبله جهتنده واقع (قبة النور) پنجره‌سندن دخول ايدن كونشك ضياسی كرك مربعهٔ قبر شريفك داخلنی وكرك مربعهٔ شريف ديوار باهرالانواريله شبكهٔ سعادت اطلاق اولنان قفسك ماييننی تنوير واضائه ايدر §

زمانمزده مربعهٔ قبر سعادت ايچنی يعنی قبور نور محصور ثلاثه اطرافنی محيط اولان دورت ديوارك ايچ طرفنی كورمش برآدم يوقدر ؛ اكرچه مربعهٔ مقدسه‌نك مواجههٔ سعادت طرف واضح الشرفنده اوفق برپنجره‌سی وار وبو پنجره‌دن باقانلرك مربعهٔ قبر شريف داخلنی كوره بيله‌جكلری امر واضح وآشكار ايسه‌ده رعايت شرط ادب داخل مربعه‌یه باقامغه سبب اولمق حسيله داخل مربعه‌یه احالهٔ نظر دقت ايديله‌مامكده‌در ؛ مدينه اهاليسی برنجی وجهه‌نك اوچنجی صورتنده تعريف اولنان رسم ولادتی ، چوجوقلری مولدی بو پنجره داخلنه القا ايله اجرا ايدرلر §

٥٥٤ — سنه‌سی خلالنده مربعهٔ قبر سعادت داخلندن متعفن بركدی لاشه‌سی چيقارلمش ايدی ؛ قوياً ظن ايدلديكنه كوره چيقاريلان كدی ، ذكر اولنان پنجره‌دن كيروب بردها چيقامديغندن تلف اولوب تعفن ايلمشدر ، كدينك متعفن لاشه‌سی چيقارلديغی زمان اثر تعفنی ازاله ايچون سالف الذكر پنجره‌دن مربعهٔ قبر شريف داخلنه كل ياغيله تربيه ايدلمش صندال طالاشی براغيلديغی بين الاهالی صحته قريب برسند ايله نقل وروايت ايدلمكده وحتی بو وقعه‌دن صكره حجرهٔ معطره‌نك اولوجهله تخليق عادت حكمنه كيرديكی سويلنمكده‌در §

زمانمزده محل مخصوصنده تعريف اولنديغى اوزره مقدار كافى صندال طالاشـنى كل ياغيله تربيه وتعطير ايدرك يوم مخصوص معيننده ذكر اولنان پنجره دن مربعهٔ قبر سـعادت داخلنه القا ايدرلر وبر سـنه صكره يكيسنى وضعله اسكيسنى آلوب تبركاً تقسيم ايدرلر ؛ مع مافيه صندال طالاشنى كرك وضع وكرك اخذ ايدرلر ايكن حجرهٔ سـعادتك ايچنه تأدباً عطف نظر دقت ايتمزلر §

ايشته بوشبكه‌يه يعنى تعريف اولنان قبرسعادت مربعه‌سنك جهات اربعه‌سنى محيط اولان تيمورقفسه « شبكهٔ سعادت » وبوشبكه‌نك ايچ يوزينه « حجرهٔ معطره » دينوركه زوار كرام قبر سعادتى شبكهٔ سـعادتك خارجنده [*] زيارتله نائل مرام اولورلر §

بعض تفصيلات مهمه — روضهٔ مطهره قبه‌لرينى اعماله صره كلديكى زمان طوز ، طوپراق ، سقوطيله عدم رعايت وحرمتى مؤدى حالات وقوعنى موجب اولمامق ايچون حجرهٔ معطره ايله روضهٔ مطهره حدودى داخلنده بولنان ديركلرك اوزرينه سقف عارضى كبى بر تحته پرده چكديريلوب بوراده چاليشان عمله‌يه ، هتك پردهٔ حرمتى مؤدى حالاته تصدى ايتديرلمامشدر ، چكيلان پرده‌نك اوزرنده عمله كمال وقار وسـكونتله چاليشور وخلق روضهٔ مطهره داخلنده يعنى ذكر اولنان سقف عارضى آلتنده طاعات وعبادات ايله مشغول اولوب چاتيردى ، پاطيردى ، دكل فيسيلدى بيله ايشيدلمديكندن پرده اوزرنده عمله يوق ظن اولنورايدى ؛ مسجد النبى حدود اصليسنك شام جهتنده اوچنجى صره ديركلرندن اسطوانهٔ وفود ، وغرب جهتنده منبر منيرسعادتدن ايكنجى اسطوانه وجنوب جهتنده واقع ايكى اسطوانه آره‌سى اعتباريله قبله ديوارندن

[*] زوارك جسارتليجه‌لرى بالواسطه حجرهٔ سـعادت داخلنه كيره‌رك زيارت ايدرلر ايسده تأدباً خارجدن زيارت ايدلسى اولادر .

مواجهۀ شریف بیننده بولنان اساطین شریفه یاری یرلرینه قدر بیاض وقیرمزی
طاشدن مرتب وذهب خالصله مجلا ومذهب ایدی ، بونلر غازی سلطان سلیم
بن سلطان عبدالحمید خان مرحومك آثار مبرورهسندن اولمغله کما کان ابقا
اولنوب یالکز یالدیزلری دکیشدیرلدی ، اساطین مذکورهدن بر قاچ عددینك
بعض مرمرلری قابل اصلاح وتعمیر اولمیهجق درجهده پارهلنمش اولدیغندن
بورالری دخی کوزلجه صیواتیلوب قدیماً دیکرلری کبی مرخم اولدقلری بیلدیرلمك
ایچون اوزرلرینه بویا ایله قیرمزی و بیاض مرمر شکلی یاپیلوب سائرلرینه
بکزدلدی ؛ حجرۀ منیفه شبکهسنه ملاصق اولان اسطوانهلرك شرق جهتنده
واسطوانۀ وفود ایله منبر سعادت آرهسنده ومنبر شریف مذکورك آلتنده
وبونلرك آرهسیله روضۀ مطهره او کونده بولنان سقفلره قدر قاچ عدد دیرك
وار ایسه کافهسنك مرمرلری تجدید ایدیلوب فقط مواجهۀ سعادت ایله حجرۀ
لطیفه اطرافندهکی دیرکلرك مرمرلری « روضۀ مطهرهنك شمال جهتی
حدودینی ارائهیه علامت اولمق اوزره » دکیشدیریلوب یالکز بعض یرلری
تعمیر واصلاح ایدیلهرك { ما بین بیتی ومنبری روضة ، من ریاض الجنة } حدیث
جلیلنك حکمی محافظه اولنمشدر ؛ سلطان سلیم بن عبدالحمید خان اول
مرحومك اساطین بحثنده مسطور اولنان قصیدهسی محرر اولان اسطوانهلردخی
ذکر اولنان دیرکلر داخلنده اولوب بونلرك کافهسی اسکی حاللریله ابقا ایدیلهرك
یالکز یالدیزلری وبعضیسنك درزلری دکیشدیرلمشدر ؛ رأس سعادت محاذیسنده
بولنان اسطوانۀ سریر ایله اسطوانۀ توبه اساسلری حفر اولنور ایکن غایت
الطف والذ بر صو ظهور ایلمش ایدی ، بومبارك صونك دلاویز بر رایحهسی
دخی اولدیغندن اکثر اهالی اخذ وتبرك ایدرك درسعادت وبلاد سائره اهالیسنه
کوندردیلر ؛ خلق قاب قاچ تدارکیله صو آلمق خصوصنه اوقدر انهماك
کوستردیلر که حاصل اولان کورولتی پردۀ ادب ورعایتی هتك ایدهجك
درجهیه واردیغندن درعقب تمل آتیلوب حرمت مسجد محافظه ایدلدی ، کرك

بو اسطوانه‌لرك وكرك حجرهٔ معطره‌نك جهات اربعه‌سنده واقع سائر دیركلرك تملی حفره‌لری آچیلور ایكن مواضع اساطین نقطه‌لرینی تعطیر وتبخیر ایچون بخورلر ، قرصلر ، یاقیلوب كلابلر ، ودها سائر طیبلر ، صاچیلدی ؛ مواجههٔ شریفه‌یه مصادف دیركك تملی حفر اولنور ایكن حجرهٔ معطره‌یی محیط اولان شبكه‌نك غربیٔ قبلیسی كوشه‌سنده واقع دیركك یاننده هر باصاماغنك عرض وارتفاعی برر قاریش اولمق اوزره طقوز باصامقلی نردبان ایله انیلور برقویو ، ظهور ایتدی كه بو قویو ، ولید بن عبد الملك حضرت حفصه بنت عمر بن الخطاب ﴿ رضی الله عنهما ﴾ ایچون عبدالله بن عمر ﴿ رضی الله عنهما ﴾ خانه‌سنه آچدیروب ٨٨٤ تاریخنده نسوانی رجال ایله اختلاطدن منع مقصدی اوزرینه سلطان قایتبای مأمورلرینك قپاتدقلری طریقك مخرجی اولمق لازم كلور ؛ محلنده تعریف ایدلدیكی اوزره عمر بن عبدالعزیز ولیدبن عبدالملك امریله ام المؤمنین حفصه بنت عمر بن الخطاب ﴿ رضی الله عنهما ﴾ نك حضرت عایشه ﴿ رضی الله عنها ﴾ سعادتخانه‌لرینك جهت قبلیسنده واقع دارسعادت مدارینی آلوب مقابلنده صكره‌لری « دار عمر بن عبدالله [١] » اطلاق اولنان خانه‌یی ویرمش وبوخانه‌یه مسجد النبی‌یه منتهی اولمق اوزره برده یول آچدیرمش ایدی ، طریق مذكور ، مهدی خلیفه‌نك مدینهٔ منوره‌یی زیارت ایتدكاری زمانه قدر آچیق قالوب فقط مأمورین حكومت مهدینك بویولدن مسجد سعادته عزیمتنی بعض اسباب خفیه اوزرینه تجویز ایتمدكارندن مسجد شریفه اولان قپوسنی سدّ ایدرك مهدینك اهالی كورمكسزین مقصوره داخلنه كیرمسی چون دار عبدالله بن عمردن شبكهٔ سعادته قدر زیر زمیندن تعریفی صددنده اولدیغمز یولی آچدیلر ، مورخلر اولوقت آچیلان یولك مخرجنده اوچ باصامقی اولدیغنه

[١] بوخانه‌یه ' دار عبدالله بن عمر ' اطلاق ایدلمسنك وجه تسمیه‌سی حضرت حفصه‌دن صكره عبدالله بن عمره انتقال ایلش اولمسیدركه ' زمانمزده « دیار عشره » دیمكله متعارف اولان دائرهٔ مسعوده دار مذكورك عرصه‌سی اوزرنده در .

ذهابله اوزون اوزادی تعریفلرده بولنمشلر ایسه‌ده برمنوال محرر ظهور ایدن قدمه‌لرك عددی طقوز اولدیغنه نظراً مورخلرك ذهابلرنده کی یاکلیشلق مرتبهٔ ثبوته وارمشدر ، حتی ظهور ایدن مخرج طریقك بربچق آرشون قدر محلی‌ده مملوایدی ، بوراده دخی اوچ دورت قدمه اولمق وبناءً علیه طریق مذکورك مخرجی اون اوچ قدمه‌لی بولنمق اقتضا ایدر ؛ مهدی خلیفه زیارتندن برقاچ عصر صکره حجرهٔ سعادت داخلنك بوطریق ایله زیارتی عادت حکمنی آلمش ودها صکره‌لری احوال منکره ایقاعیله حرمت وادبه رعایت اولنمدیغندن ٨٨٤ سنه‌سی شبکهٔ سعادت داخلنده کی مخرجنك قپوسی سدّ ایدیله‌رك وقوعی روایت اولنان احوال منکره‌یه نهایت ویرلمشدر §

محراب عثمانی قبه‌سی — قبله دیواری پنجره‌لری اسکی حاللرنده تجدید اولنور ایکن محراب عثمانی‌یی تحکیم ایچون بربیوك کمر علاوه ایله قبه‌یی حامل دیرکلری قیرمزی طاشدن تجدید وقبه‌نك اوسط جهتنی توسیع واطرافنه بری دیکری آلتنده اوله‌رق ایکی صره پنجره کشاد ایله اوزرلرینی مقوّس برطرزده ترتیب ایدرك غایت حسن ونظام اوزرینه اعمال ایتدیلر ومواجههٔ سعادت اوزرنده کی قبه‌یی تشیید واحکام ایچون حجرهٔ معطره اطرافنده اولان دیرکلر کبی قبهٔ عثمانینك جهت شرقیسنه حجر احمردن معمول ایکی بیوك اسطوانه رکز ایلدیلر ؛ قبهٔ زیبندهٔ عثمانی قبهٔ کبیرهٔ خضرادن یعنی حجرهٔ معطره قبهٔ صغیره‌سی فوقنده کی یشیل رنکلی بیوك قبه‌دن غیری مسجد سعادت قبه‌لرینك کافه‌سندن واسع ومزیّن اولوب اصلی حریق ثانی‌یی متعاقب سلطان قایتبای عصرنده طرح وتأسیس قلنمش ایدی ؛ سلطان محمد بن ابراهیم خان (علیهما الرحمة والغفران) زماننده بعض جهتلری اکرچه تعمیر واصلاح ایدلمش ایسه‌ده ١١٤٧ سنه‌سی سقوط ایتدیکندن سلطان محمد بن مصطفی بن سلطان محمد خان عصرنده ١١٤٨ جماعتك برنجی صفندن بورایی محروم ایتمامك فکر مصیبی اوزرینه قبله دیواری جهتنه دیرك رکز ایدلمیه‌رك دیوار مذکور اوزرینه آتیلان کمرلرله

اکتفا اولنمق شرطیله تجدید اولندی ؛ سالف الذکر محمد راشد افندی باب السلام یاننده کندی طرفندن علاوةً دورت دیرك دکزیله افکار وآمال اهالی‌یه مخالفت ایدوب بودیرکلرك نقاط مبارکه‌سنی نماز قیلنمق شرفندن محروم ایلدیکی جهتله بونلرك رفع وازاله‌سی استنلدی ایسه‌ده بونلرك رفع وازاله‌سی برچوق پاره‌یه محتاج اولوب بوایسه خزینهٔ جلیله‌یی بلاموجب اضراره سببیت ویره‌جکی ومع مافیه ابقالری تقدیرده ابنیهٔ عالیه‌نك زینت ورزانتنه برکونا عیب وعار دخی ترتب ایتمیه‌جکی جهتله بونلره ایلیشمدیلر ورئیسیه مناره‌سنه صعود ایده‌جکلرك صول طرفلرینه کله‌جك اسطوانه اساطین قدیمه جمله‌سندن اولمق حسبیله شورای ابنیه هیئتی آنی دخی ابقا ایتمدیلر ، حالبوکه بودیرکك قالدیرلمسی یرنده براقیلمسندن اولا ایدی ؛ انتهی §

ابنیهٔ عالیه‌نك کافهٔ مشتملات ومتفرعاتی رهین ختام اولدقده قباب معالی نصاب درونلریله قبله دیوار باهرالانوارینك ایچ یوزی صیوالرینه محل مخصوصلرنده بیان اولندیغی اوزره قبل التعمیر هرنه یازی وار ایسه تمامیله وعینیله کتب وتحریر واولمقام عالی اولصورتله دخی تزیین وتنویر قلندی ؛ خطوط منقوشهٔ مذکوره اصحاب سعادت استصحاب حضرت پیغمبریدن تمیم الداری (رضی عنه الله الباری) سلالهٔ طاهره‌سندن ورئیس العلماء الحاج مصطفی عزت افندی مرحومك مشاهیر تلامذه‌سندن عبدالله زهدی افندینك اثر خامه‌سی [*] اولوب امثالی نامشهود آثار نفیسه‌دندر §

غازی سلطان عبدالمجید خان مرحوم مسجد النبی هیئت قدیمه‌سنك تمثال بیمثالی تبرکاً خرقهٔ سعادت جامع شریفنده بولندیرمق ایچون ابنیهٔ عالیه تجدیدینی اراده بیوردقلری زمان مجسم برتمثال محترم اعمال ایدلمسنی دخی امر وفرمان بیورمشلر ایدی ؛ بوامر واجب الامتثالك اجرای اقتضاسی ١٢٦٧ سنه‌سی

[*] زهدی افندی بویازیلری اوچ سنه‌ده تمام ایده‌بلشدر .

مهندسخانه برّئ همايون اركاننده بيكباشى رسام حاجى عزت [۱] افندى‌يه حواله وعهدهٔ اقتدار ينه ابنيهٔ عاليه مهندسلكى دخى توجيه واحاله ايديله‌رك مدينهٔ منوره جانب عاليسنه كوندرلمش ايدى §

عزت افندى — دارالسكينهٔ مدينه‌يه وصولنده كرك حرم سعادتك وكرك حجرهٔ معطره‌نك ضريح منوره ديوارينه وارنجه‌يه قدر هر جهتنى داخلاً وخارجاً غايت دقيق صورتده مساحه ايدوب پارچه پارچه رسملر وبورسملرك مقياسيله متناسب قالپلر ، باپدقدن صكره بر قطعه اخشاب مودل بى بدل تصنيع واعمال و ۲۶۸ سنه‌سى درسعادته سوق وارسال ايتدى ؛ تمثال مذكور مظهر نظر قبول وتقدير عالى اولوب سانحه پيراى صدور اولان ارادهٔ سنيهٔ پادشاهى اوزرينه اسكى على پاشا جامع نور لامعى جوارنده اساسگير استقرار اولان خرقهٔ سعادت معبد لطيفنك مؤذن محفلى دائره‌سنه وضع ايديلوب جامكان محفظه داخلنه آلندى §

معبد شريف — مذكور دخى شهنشاه مغفور مشار اليهك خيرات جليله‌لرى جمله‌سندندر ؛ ذكر اولنان مودل ، حرم ملائك خدم جناب نبوى هيئت قديمه‌سنك عينى ومساحهٔ طوليسنك «اللى اوچ جزؤنده برجزؤى [۲]» اولوب اويمه‌لرى ۶۷ سنه‌سى حجاز مغفرتطراز قطعهٔ مقدسه‌سنده بولنمش اولان حافظ حاجى على [۳] افندى نامنده هزار فن بر ذاته اويديرلديغى مرويدر ؛

[۱] عزت افندى مكتب بحريهٔ شاهانه رسم خواجه‌سى قائممقام شكرى بكك برادريدر .

[۲] اشبو جزؤ ، ذراع معمارى مقياسنده اولمغله مودلك برآرشونى مسجد شريف نبوى حرم لطيفى سطحنك اللى اوچ آرشونه مساويدر .

[۳] بوذات سلطان محمود خان ثانى خدمهٔ شاهانه‌سندن اولوب اختيارلغى جهتيله برآرالق تقاعداً چراغ بيورلمش وبعد زمان شهر امينى قربنده يايلاق محله‌سنه مضافه ابراهيم چاوش جامع شريفى يانده كائن قاشقجى كاتبى مصطفى افندى مرحومك احيا كرده‌سى اولان صبيان مكتبى خواجه‌لكنه تعيين اولنمشدر ، الآن برحيات اولوب اويمه‌جيلق صنعت باريكنده فخرئ ثانى واماثلى بيننده بيدانيدر .

اصلنه كمال مشابهتی جهتله بو مودل بی بدلك سير وتماشاسی مسجد شريف
مدينه‌يی زيارته شبيه اوله‌جغنی اصحاب اخلاص ومحبته اخطار وتوصيه‌ايدرز ؛
بو مودلده تعداد اولنديغنه وتواريخ قديمه ده مسطور ومقيد بولنديغنه كوره
(٣٠) عددی غرب (٢٢) عددی شمال (٦٨) عددی شرق (٣٤) عددی
جنوب طرفلرنده و (٥٩) عددی دخی حجرهٔ معطره طرف واضح الشرفنك
غرب قبليسنده اولمق اوزره مسجد سعادتك قبل التجديد (٢١٣) عدد قبهٔ
زيبنده‌سی وار ايدی ؛ قباب مذكوره‌نك (١٨٣) عددی ٨٦٨ سنه‌سی سلطان
قايتبای مصری طرفندن ياپديريلوب (٤٩) عدديده سلطان مراد خان رابع
عصرنده اعمال ايدلمشدر ؛ سلطان قايتبای مسجد شريف نبوی ابنيهٔ عاليه‌سنك
جهات اربعه‌سنی فيرلاطونی قباب فلك تابله تزيين ايدرك حجرهٔ معطره‌نك طرف
شاميسنی تسقيف وقباب سالف الذكره ملاصق اولان سقف ايله حرم سعادت
مؤخری قبه‌لرينك آره‌سنی هيئت قديمهٔ اصليه‌سنه رعايةً مكشوف براقوب
قيرمزی قومله تفريش ايتمش ايدی ؛ سلطان مراد خان ، رابع طاب ثراه
دورنده سلطان قايتبايك ياپديرديغی سقف تعميره محتاج اولديغندن محلنده
بيان ايدلديكی اوزره مشار اليه بوسقفی ييقوب سائر جهتلری كبی قبه‌يه تحويلنی
تصويب ايلمش ايدی ، كيفيت مدينهٔ منوره علماسندن مركب اوله‌رق تشكيلی
اراده بيوريلان انجمنده موقع مذاكره‌يه قونيلوب سقف مذكور نصف
شاميسنك هيئت حاضره‌سی وجهله تجديدنده وفقط نصف ديكر قبليسنك قبابه
تحويلنده محسنات عديده اوله‌جغنه قرار ويريله‌رك مذاكرات واقعه مقام جليل
خلافته عرض واشعار وبو حال موافق افكار همايون اولمغله مقتضاسنك سرعت
اجراسی ضمننده مأمور مخصوصه ترفيقاً مدينهٔ منوره‌يه برطاقم استادلرسوق
وازبار قلنديغندن ذكر اولنان سقف ييقلوب قرار معروض موجبنجه نصف
قبليسنه اوتوز عدد قبهٔ سما ، سما ونصف ديكر شاميسنه‌كه قوملق طرف
باهرالشرفيدر ، برسقف جديد لطافت نما ، بنا اولنمشدر §

سلطان مراد رابع — رابع زماننده یاپیلان سقف لطیف ١٩٥ وسلطان قایتبای مصری دورنده مکشوف براغیلان قوملق ساحهٔ فیوضات مساحه‌سی دخی (٣٨٢٥) ذراع معماری مربعنده ایدی ؛ بوحسابه کوره ١٢٧٧ سنه‌سنه دکین حرم سعادتك (٤٠٢٠) ذراع معماری محلنك غیری کاملاً قباب وسقوف آلتنده بولندیرلمش اولدیغی اکلاشیلور §

سلطان عبد المجید خان — حضرتلری حرم سعادتك تجدید و هیئت قدیمه‌سی خریطه‌سنده عصر عالیٔ مراد خانیده یاپدیرلدیغی کوستریلان سقفلك قباب سنکینه وموجود قبه‌لرك کاملاً کارکیره تحویل وتبدیلی ایله ابنیهٔ عالیه‌نك صورت لایقه‌ده احکام وتشیید ایدلمسنی امر وفرمان بیوردقلری وخریطه‌سنی دخی اول صورتله آلدیرمش بولندقلری جهتله سقف سالف البیانی بعد الهدم یرینه بری بیاض اوله‌رق بیوجك ویکرمی سکزی مدور وآز کوچورك اولمق اوزره یکرمی طقوز عدد قبهٔ لطیفه بنا وقباب سائره‌نك کافه‌سنی کارکیره بالتحویل حرم سعادت ابنیهٔ مسعوده‌سنی فوق المطلوب تشیید واحکامه صرف مساعی واعتنا ایدوب مسجد شریف نبوی قبابی عددینی (٢٤٢) یه وآخر حرم سعادت دیرکلریله برابر اساتین شریفه مقدارینی (٤٢٣) عدده ابلاغ ایتمشدر ؛ چونکه حرم سعادتك داخل وخارجنده (٤٢٣) عدد دیرك اولوب بونلردن (٣١٣) عددی قابل استعمال وقصوی محتاج هدم و اعمار ایدی ؛ یوز اون عددی هدم وتجدید و (٣١٣) عددی دخی تعمیر و تشیید اولنه‌رق کرك اساتین شریفه‌نك وکرك قباب عالیه‌نك جمله‌سی وجدران اربعه‌نك هرجهتی احجار منحوته ایله ترصین ایدیلوب کافهٔ متفرعات ومشتملاتی تطرّق خطا وخللدن تأمین قلندی §

جناب خیر الحافظین افات سماویه وارضیه‌دن محافظه بیورسون ، برقاچ عصرلر هیچ برطرفی تعمیر وتجدید ایدلمسه بیله مخاطرات ملحوظه‌دن هر وجهله

مصون قالهجنى شبههسز اولديغندن فرقهٔ منجيهٔ اسلاميهٔ موحدين ، ايشلرينى كوجلرينى تركله عمرلرينى عرض مراسم شكر كذارى ومحمدته حصر ايتسهلر دخى ، جنتمكان سلطان عبد المجيد خان مرحومك اشبو همت كونين قيمت همايونلرينه مقابله ايتمش اولهمزلر ؛ ذات شاهانهلرى مسجد شريف جناب رسالتپناهىيه اولقدر خدمت ايتمشلر ، ابنيهٔ عاليه تعميرات جليلهسنه اولمرتبه صرف نقود غيرت وهمت ايلمشلر ، درگه ملوك « بنى اميه » دورندن بوآنه كلنجهيه دكين اولقدر بيوك همت و خدمته موفق اولمش برپادشاهك دها كوسترلمسى ممكن دكلدر §

۱۲۷۷ — سنهسى ربيع الاولى اواخرنده عمليات ابنيهٔ سعادت رهين ختام وغايت اولوب يالكز باب السلام جهتنده بعض اوفق تفك يرلر قالديغى صرهده احمد اسعد افندى حضرتلرى لاجل التشكر اهالىيه جبل احمرده بيوك بر ضيافت ويردى ؛ بوضيافتده مأمورين حكومت و اكابر مملكت ايله عموم علماء ومفاتى و مجاورين وعدّ و احصادن افزون فقرا و مساكين بولنوب منقبهٔ مولد سعادت تلاوت ايدلمش وطاش معدنى اولان موقعه « حرم سعادتى تجديد ايچون اقتضا ايدن طاشلر بورادن چيقارلمشدر » عبارهسنى شامل برلوحهٔ محكوكه تعليق اولنمشدر §

ابنيهٔ عاليه تعميرات جليله و انشاأت جميلهسنه بهرى يوز غروش اعتباريله يدى يوز بيك مجيديه [*] آلتونى « يوز قرق بيك كيسه آقچه » صرف اولنديغى رسيدهٔ نظر مطالعه اولان مصرف دفاترى اجمالنده كوسترلمش ودرسعادتدن كوندريلان كراسته ، تيمور ، قورشون ، تونج ، واشياى ثقيلهٔ سائره بوحسابك خارجنده اولوب مأمورين وكتبه ومهندسين ومباشريندن بشقه يوميه اوچيوز اللىشر عمله چاليشديرلمشدر ؛ بوموفقيت خارق العاده والدكثير المحامد حضرت

[*] برآلتون ، اولوقت مدينهده يوز اوتوز غروشه آلنوب ويريلور ايدى .

خلافتپناهی غازی عبد المجید خان حضرتلرینك آثار مشکورهٔ جمیله‌لرندن اولمغله حوالئ مبارکهٔ حجازیه اهالیسی هرآن وساعت روح لطیف مشار الیهی تقدیسله عرض مراسم شکرگذاری ومحمدت ایتمکده وتسریع انشاأتی خصوصنده غیرت فوق العاده‌سی مشهود اولان عریانی زاده احمد اسعد افندی حضرتلری حقنده دخی تزیین زبان ستایش ایلمکده‌درلر §

سلطان عبد المجید خان — یالکز حرم سعادتی احیایه موفق اولمقله قناعت بیورمامشلردر ؛ دارالسکینهٔ منوره‌ده بشیر آغا مرحومك مشرف خراب اولان مدرسه‌سنی دخی اساسندن ییقدیروب تجدید ایتدیلر ومسجد الاجابه نزدنده واقع بئری تطهیر وتعمیق ایدرك برده حوض جدید قازدیردیلر وابنای سبیله مخصوص مکمل بر مطبخ یاپدیردیلر ؛ فی ١٢٦١ سنه §

برسنه صکره دخی حرم سعادت اطرافنده کائن لغملری دائراً مادار تطهیر وقالدیرملری اصلاح وتنظیف ایتدیره‌رك مسجد شریفك اطراف اربعه‌سنی تعفندن قورتاردیلر ، حرم سعادتی تفریش وتنویر ایچون مقدار کافی قالیچهٔ نفیسه ایله ٢ کبیر و ١٢ صغیر شمعدان ارسالیله « محراب عثمانی » طرفینه شمعدانلر قویدیروب اول محل اقدسی دخی حرم خرّم سعادتك جهات سائره‌سی کبی اضائه بیوردیلر ؛ اول وقته قدر محراب عثمانی طرفینده شمعدان اولمدیغندن جماعت مسلمین قرانلقده ادای صلاة ایدرلر ایدی ؛ ١٢٦٢ سنه §

مرأت مکه — وجهه‌لرنده دخی محرر اولدیغی اوزره سلطان عبد المجید خان حضرتلری معلا مقبره‌سی سورینی ومسجد الحرام دائرهٔ فیوضات فاخره‌سنده مشرف خراب اولان اساتینی وحطیم شریف دیوارینی ومسجد الخیفله طائف مسجدینی وطاهر ابن رسول ومحمد حنفی ابن حیدر وعبد الله بن عباس (رضی الله عنهم) مراقد شریفه‌لرینی و مولد صدیق اکبر ایله مولد جناب حیدری ومولد النبی دائرهٔ مسعوده‌سیله دار حزیرانی ومولد حمزه‌یی وبرکهٔ

يمانى ايله مرقد شيخ محمود ومقبرهٔ شهدا قبا بنى ومذبح اسماعيل وتربهٔ شريفهٔ ميمونه (رضى الله عنها) يى بروجه اكمل تعمير وتجديد ايلديلر §

{١}

ابنيهٔ عاليه‌نك صورت اعمار ينى متضمن صحيفه پيراى سنوح وصدور اولان امر عالينك صورت شريفه‌سيدر — دستورمكرم، مشير مفخم، نظام العالم، مدبر الامور الجمهور بالكفر الثاقب، مهام الانام بالرأى الصائب، ممهد بنيان الدولة والاقبال، مشير اركان العادة والاجلال، المحفوف بصنوف عواطف الملك الاعلى، عساكر نظاميهٔ شاهانه‌م مشيرانندن شيخ الحرم حضرت نبوى اولوب مجيديه نشان ذيشان همايونمك برنجى رتبه‌سنى حائز وحامل اولان وزيرم طوسون پاشا ادام الله تعالى اجلاله وافتخار الاعالى والاعاظم، مستجمع جميع المعالى والمفاخم، المختص بمزيد عناية الملك الدائم، متحيزان رجال دولت عليه‌مدن مدينهٔ منوره مديرى ونشان مذكور ايكنجى رتبه‌سنك حائز وحاملى كنعان دام علوه، وفخر الامراء الكرام، معتمد الكبراء الفخام، ذوالقدر والاحترام، صاحب العز والاحتشام، المختص بمزيد عنايت الملك الاعلى، مير ميران كرامم‌دن ابنيهٔ عاليه مأمورى ادهم پاشا، دام اقباله، واقضى، قضاة المسلمين اولى، ولاة الموحدين، معدن الفضل واليقين، رافع الاعلام الشريفة والدين، وارث علوم الانبياء والمرسلين، المختص بمزيد عناية الملك المعين، مولانا مدينهٔ منوره قاضيسى زيدت فضائله، توقيع رفيع همايونم واصل اوليجق معلوم اوله كه، مالشكاه جباه موحدين اولان حرم شريف حضرت رسالتپناهى ابنيهٔ عاليه‌سى تعميراتنك تحقيق وتفتيشى ضمننده مأموراً اول جانب عالى يه كوندرلمش اولان رجال دولت عليه‌مدن و دار شوراى عسكرى اعضاسندن افتخار الاعالى والاعاظم، الحاج محمد راشد دام علوه‌نك كتورمش اولديغى معلومات جديده ومطالعات محليه ومضابط وخريطه و اوراق سائره

اوزرينه ايجاب حالك بالاطراف مطالعه و مذاكره اولنمسى متعلق وشرف
صدور اولان امر وفرمان ملوكانهم مقتضاسندن اوله‌رق موجبنجه كيفيت
مجلس خاص وكلاى فخامده درميان و تذكر اولنوب چونكه اشبو تعميرات
جليله ايكى درجه‌يه منقسم اوله‌رق برى آخر حرم شريفله متفرعاتى وايكنجيسى
داخل حرم سعادت مشتملاتنك تعميراتى اولوب آخر حرم سعادتك كيفيت
تجديد وتعميرى مقرر اولديغندن حتى اكثريسى رسيدۀ حسن ختام اولمش
وبعض مشتملات ومتفرعاتى دخى دردست اكمال بولنمش اولديغى مثللو بينه
داخل حرم شريفده باب الرحمه حذاسندن دردست انشا بولنان قباب جديده‌يه
قدر آخر حرم شريفه ملاصق اولان آثار قايتباينك هيئت جديده اوزره
انشاسنه محلنده اتفاق عمومى اوزرينه قرار ويرلمش اولمسيله شيمدى موضوع
بحث اولان مسئله درجۀ ثانيه‌كه اصل داخل حرم شريفده محتاج تعمير اولان
قباب و سقوفله تحتنده بولنان اسطوانه‌لرك صورت تجديد و تعميرى قضيه‌سى
اوله‌رق اجرا قلنان كشفنه و اولنان تدقيقاته نظراً سقوف مذكوره اخشاب
اولوب تحتنده بولنان اسطوانه‌لر ايسه پارچه پارچه طاشلردن ياپيلمش واكثريسى
مرور زمانله طاغامه درجه‌سنه كله‌رك تيمور كيند ايله ربط اولنمش وبرازى
دخى مائل انحراف اولمش بولنمسيله بونلرك لزوم تجديد وتعميرنده دخى محلنجه
اتفاق آرا حاصل اولمش و بويله ايجاب قوى اوزرينه اجراى تعمير و تجديده
مساغ شرعى دخى بولنمش اولوب فقط بو بحثك الك زياده جالب دقت و اعتنا
اولان طرفى ومحلنجه اختلاف آرايه باعث اولان جهتى هيئت قديمه وموجوده‌سنك
تغيير اولنوب اولنمامسى شقلرى اوله‌رق بو مادۀ مهمه‌نك اول امرده جهت
شرعيه‌سى بيلنمك وايكى طرفدن سرد وبيان اولنان دلائل نقليه وعقليه ايجاب
شرع شريفه واهميت مصلحته كوره تدقيق وموازنه اولنمق اوزره درسعادتده
بولنان فحول علماى كرامله بعض وكلاى فخامدن مركب اوله‌رق باب فتوا
پناهيده عقد وتشكيل اولنان مجلس مخصوصده بو مادۀ مهمه درميان وتذكر

واوراق ومضابط وارده وخریطه معاینه و دلائل مسروده تدقیق و تفکر
اولندقده داخل حرم شریفده محتاج تعمیر بولنان اسطوانه‌لردن آثار متبرکهٔ
حضرت نبوی اولان سکز عددینك ابقاسیله موقع صلاة توسع ایتمك وتناسب
حاصل اولمق اوزره سائر اسطوانه‌لرك مقداری تقلیل ومحللری تحویل وتعدیل
اولنه‌رق هیئت جدیده اوزره انشا اولنمسی حقنده ایراد اولنمش اولان دلائل
هرنقدر بجا اوله‌رق داخل حرم شریف بعض مرتبه توسع ایدر و هیئت
جدیده اوزره یاپیلان آخر حرم سعادته تناسب حاصل اولور ایسه‌ده اشبو آخر،
حرم شریفده یاپیلان محللر مساغ صریح شرعی اوزرینه اجرا اولنوب حالبوکه
داخل حرم سعادت بروجهاله آکا قیاس قبول ایتمیه‌جکندن و آثار قایتباینك
تعمیری دخی اتفاق عمومی اوزرینه اجرا قلنمش شیئی اوله‌رق اصل داخل
حرم سعادت ایسه مآثر قدیمه وجلیله‌دن اولوب آنك هیئت قدیمه‌سیله تشرف
اولندیغندن اویله توسیع وتناسب مطالعه‌سی تحویل رسم و هیئتنه سبب کافی
اوله‌میه‌جغی مثللو داخل حرم شریفده محتاج تعمیر وتجدید اولان اسطوانه‌لر
یوز قرق بوقدر عدده بالغ اوله‌رق بونلردن سکز عددی برمنوال محرر مأثور
اولمسیله تغییر وتبدیلی قطعاً جائز اولمدیغی کبی ینه داخل حرم مقدسده حضرت
عمر وحضرت عثمان (رضی الله عنهما) افندیلریمزك زمان عالیلرنده اجماع
اصحاب کراملە مسجد شریفی توسیع ایچون وضع وعلاوه اولنمش اسطوانه‌لر
دخی مأثور حکمنده اوله‌رق بویله اجماع اصحاب کزین ایله تأسیس قلنمش
وبو آنه قدر هیچ برطرفدن طوقونلمامش اولان آثار جلیله ومتبرکه‌نك دخی
مجرد توسیع وتناسب مطالعه‌سیله تغییر هیئت ومحلی جائز اولمیه‌جغی مسلماتدن
اولمسنه نظراً شو حالده طرز جدید اوزره یاپیله‌جق وتقلیل وتعدیل وتحویل
اولنه‌جق اسطوانه‌لر جنتمکان سلطان مراد خان طاب ثراهله سلطان قایتباینك
علاوه وانشا ایتدکاری دیرکلر اولمق اقتضا ایدوب انجق دیکرلری ابقا ایله
بونلرك تغییر وتحویلنده بروجه محرر ملاحظه اولنان تناسب حاصل اوله‌میه‌رق

بونكله برابر جنتمكان مشار اليهك آثاری اولان قبه‌لر قدیمدن موجود اولان
اسطوانه‌لر اوزرینه وضع وتأسیس اولنه‌رق اولزمان دخی اشبو اسطوانه‌لرك
تغییر رسم ومحلنه تصدی اولنمامش وارزو اولنان توسیع ایسه الحالة هذه نام شاهانه‌یه
منسوب اوله‌رق تأسیسیله دردست انشا بولنان مواقع وقباب جدیده ایله حاصل
اولمش اولوب معلومات وافادات موثوقه‌یه کوره مذکور اسطوانه‌لردن تجدیده
محتاج اولانلری وار ایسه‌ده مثلا بعض مائل انحراف اولان و جزؤی تعمیره
محتاج بولنان دیرکلرك تجدیدی اقتضا ایتمیوب اومثللولر محللرنده هیئت
موجوده‌سی اوزره وکارکیر قبه‌لره طیانه‌جق صورتده تسویه واصلاح اولنمق
ایجاب ایده‌جکی کبی موجود اسطوانه‌لر قره طاشدن مصنوع اولمسیله دیکرلرینه
مشابه اولمق ایچون بونلر دخی ینه قره طاشدن یاپیلوب بعض مرمر قاپلانمش
اولانلرك تعمیری حالنده دخی ینه مرمرلرینك ابقاسی لازم کله‌جکنه ومشار
الیه سلطان مراد خانك آثار مبروره‌سندن اولان قبه‌لرك اکثری صاغلم اولوب
تحتنده بولنان دیرکلردن محتاج تعمیر اولانلری ایسه سکز اون عدددن عبارت
بولندیغی وبرده مسجد شریف حضرت نبوی سقوف شریفه‌سنك بعض محلی
کارکیر قبه واکثریسی اخشاب سقف ایسه‌ده تجدیدی لازم کلان اخشاب
سقوف دخی کارکیر قبه اوله‌رق یاپیله‌جغندن بوخصوصده حریق وسائر درلو
مخاطره محذوری دخی برطرف اوله‌جغنه مبنی آرتق اشبو اسطوانه‌لرك تحویل
محلی وتقلیل مقداری ایله تغییر آثار متبرکه‌یه هیچ برسبب ومساغ اوله‌میه‌جغندن
تفصیلات مشروحه اقتضاسنجه داخل حرم سعادت تعمیرات عالیه‌سنك هیئات
واشکال موجوده‌سیله تجدید وتعمیری شقی هرجهتله مرجح کورنمش اولمغله
اولوجهله اجرای اقتضاسی واشعارات واقعه‌دن مستبان اولدیغی اوزره باب
الرحمه ایله باب السلامك آره‌سی وبینه باب السلامدن منارهٔ رئیسه مابینی
ومحراب عثمانی وسقفلری اولجه کشف اولنمش اولدیغندن بونلردن قبهٔ
عثمانیه‌نك اول باول تجدیدی رتبهٔ اهمیتده اولدیغی کبی دکة الاغواتدن باب

الرحمه‌يه قدر انشاسی بر وجه محرر مساغ شرعی اوزرینه مقرر اولان قباب
جدیده هم ابنیهٔ عالیه‌یی تشـیید واحکام ایدرك همده مدار وسعت اوله‌جغی
جهتله محسناتی موجب ایدوکندن تملری دخی وضع اولنمش اولدیغندن اشبو
محل مبارکه‌نك دخی کشفلرینه تطبیقاً اکمال انشاسی ومنارهٔ رئیسیه دن باب
الســلامه منتهی اولان دیوار کبیر کرکی کبی منحرف اولدیغی ایراد اولنمسیله
آنك دخی صاغلم محلنه قدر ایندیریلوب تجدید وتعمیر اولنمسی واشبو تعمیراتدن
حاصل اوله‌جق انقاض زائده وخصوصیله داخل حرم سعادتده تجدید وتعمیر
اوله‌جق اسطوانه‌لرك احجار مکسوره سی نامناسب محلره قونلمق قطعاً جائز
اولمه‌یه‌جغندن بونلرك بینه محل عالیسنده مناسب ومحل حرمت اولمیان دیوار
وسائر اومثللو یرلره صرف ایدلمسی وحجرهٔ معطره یعنی شبکهٔ سعادتله ستارهٔ
سعادت اره‌سنده اولان محل عالینك مفروش طاشـلرندن بعضیسی اوینامش
اولمسیله اومثللو اوینامش اولان احجارك هیچ برجزؤی تغییر وتبدیل اولنمقسزین
کمال تعظیم وحرمت ایله محلرینه یرلشدیریلوب احکام اولنمسی وبالدفعات تنبیه
واشعار اولندیغی اوزره بو تعمیرات جلیله اثناسنده هیچ کیمسنه طرفندن رفع
اصوات مثللو مخل اداب اولان حرکات غیر لایقه واوضاع نامرضیه وقوعه
کتورلمیوب نهایت مرتبه وسـع بشرده اولان تعظیمات واحترامات کامله‌نك
اجراسنه هر طرفدن زیاده‌سیله دقت واهتمام قلنمسی خصوصلری مجلس مخصوص
مذکوردن بامضبطه افاده اولنمش اولوب بو خصوص واجب التعظیم حقنده
اجرا اولنمش اولان تدقیقات شرعیهٔ مشروحه پك اطرافلی اوله‌رق هم هیئت
قدیمه وموجوده‌نك تغیر ایتامسنی وهمده متانت ورصانت قضیه‌سنك حصوله
کلسنی موجب اوله‌جغنه بناء برمنوال مشروح ایجابنك اجراسی وابنیهٔ عالیه‌یه
صرف اولنه‌جق اشیانك تلفات وسرفاندن وقایه‌سی وایشلیه‌جك عمله‌نك حسن
صورتله استخدامی خصوصلرینه وامر انشایه دقت ونظارت ایتمك ایچون مأمورین
موجوده‌دن ومهندس وطاشجی اوسـته‌لرندن مرکب اولمق اوزره برمجلس

مخصوص وموقت تشكيل قلنمش اولديغندن اشبو مجلسك وظائف مرتبه‌سنه
دائر تنظيم وترقيم اولنان نظامنامه لايحه‌سی موجبنجه حركت اولنمسی
خصوصلری مجلس خاص وكلاده تنسيب اولنوب طرف همايون شاهانه‌مه
عرضله لدی الاستيذان برمنوال مشروح اجراسی مناسب وبولنده اولمسيله
طبق تذكر اولنديغی وجهله اقتضاسنه باقيلمسی خصوصنه ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه‌م
تعلقيله امر همايون شاهانه‌م سنوح وصدور ايلمش اولمغين اعلاماً وتنبيهاً وتقييداً
واقداماً ديوان همايونمدن اشبو امر جليل القدرم اصدار وذكر اولنان نظام
نامه لايحه‌سی مجلس والا طرفندن تمهير قلنه‌رق وصدارتدن صح كشيده
اولنه‌رق لفاً تسيار اولنمشدر ؛ ايدی سزكه شيخ الحرم ومدير ومأمور مشار
ومولانای موما اليهمسز معلوم رؤيت ملزومكز اولديغی وجهله اول وآخر عمدهٔ
آمال ونخبهٔ افكار شاهانه‌م اول محل عالينك حصول متانت ورصانت ووسعتی
ايله برابر اشبو امر واجب الاعتنانك خوشنودیٔ روح معلای حضرت پيغمبر
عالی‌يی مستلزم اوله‌جق صورتله اكمال واتمامی قضيهٔ مفروضه‌سی اوله‌رق بودخی
برمنوال محرر تسويه‌سيله حاصل اوله‌جغندن وخصوصيله داخل حرم سعادتك
هيئات واشكال شريفهٔ قديمه‌سيله تشرف اولنه‌كلديكندن ذكر اولنان اسطوانه‌لرك
تبديل هيئت وتحويل وتعديل محلی خصوصنه قطعاً جواز كوسترلميه‌رك هرحالده
حصول خوشنودیٔ روح معلای حضرت پيغمبری‌يی مستلزم اوله‌جق صورتده
ونهايت مرتبه‌ده وسع بشرده اولان تعظيمات واحترامات كامله‌نك صرف
واجراسيله برابر بالاده بيان اولنان صورت وقراره كوره اجرای تعميرات
جليله‌يه ولايحهٔ مرقومه موجبنجه حركته فوق الغايه اقدام وغيرت وخلاف
قرار ومغاير نظامنامه وضع وحالت وقوعه كتورلمكدن بغايت اتقا ومباعدت
قيلنمسی وبوبابده خلاف رضای باری ومغاير خوشنودیٔ روح معلای جناب
رسالتپناهی بركونه وضع وقوعی دنيا وآخرتده موجب مسئوليت وندامت
اوله‌جغندن وبالوجوه رضای شاهانه‌مه دخی مخالف بولنديغندن بوخصوص

خيريه‌ده ذرتما تكاســل ورخاوت ظهوره كتورلمامسى ، ارادۀ قاطعۀ ملوكانه‌م مقتضاسندن اولمغله آكاكوره طورانيلوب بركون اوّل تعميرات جليله‌نك اتمام واكمالنه ســعى واقدام وبذل وسع قدرت ايليه‌سز ؛ شويله بيله‌سز ، علامت شريفــه‌مه اعتماد قيله‌سز ؛ تحريراً فى‌اوائل ذى الحجة الشريفة ســنة ثلاث وسبعين ومائتين والف ؛ ١٢٧٣ سنه §

{ ٢ }

عريانى زاده احمد اسعد ابن محمدسعيد افندى حضرتلرينك ابنيۀ عاليه‌يه‌مأموريتى حقنده شرفريز سطور اولان فرمان عالينك صورت

منيفه‌سيدر — دستور مكرم ، مشير مفخم ، نظام العالم ، مدبر الامور الجمهور بالفكر الثاقب ، متمم مهام الانام بالرأى الصائب ، ممهد بنيان دولت والاقبال ، مشيد اركان الســعادة والجلال ، المحفوف بصنوف عواطف الملك الاعلى ، مجيديه نشان همايونمك برنجى رتبه‌سنى حائز وحامل حالا شيخ الحرم حضرت نبوى وزيرمحبتسميرم مصطفى [*] پاشا ادام الله تعالى اجلاله ، واقضى قضاة المســلمين ، اولى ولاة الموحدين معدن الفضل واليقين ، رافع اعلام الشريفة والدين ، وارث علوم الانبياء والمرسلين ، المختص بمزيد عناية الملك المعين ، حالامدينۀ منوره قاضيسى‌اولوب بودفعه ابنيۀ عاليه مأموريت‌مفتخره‌سى دخى عهده‌سنه احاله قلنان مولانا اسعد زيدت فضائله ، توقيع رفيع همايونم واصل اوليجق معلوم اوله‌كه ، حرم بهشت توأم حضرت نبوى ابنيۀ عاليه‌سى مأمورى بولنان عمر جمالك وقوع وفاتى جهتيله يرينه آخر اهل ومناســبك نصب وتعيينى لازم كلديكنه وسنكه مولاناى مومى اليه‌سين ، عفت واستقامت وحميت ورؤيتله متصف بولنمك حسبيله ذكر اولنان ابنيۀ مباركه‌يه مأموريتك

[*] بوذات اشقودره‌لى دېكله متعارف اولوب ابنيۀ عاليه‌يه فوق العاده خدمتى‌سبقت ايتمشدر .

مناسب کورندیکنه مبنی حقکده درکار اولان وثوق واعتماد ایجابنجه مدت
مولویتك دخی تمام اولدقدن صکره ختام ابنیه‌یه قدر اوراده قالمق اوزره
بوخدمت جلیله ومعتنابهه مأموریتك خصوصنه بالاستیذان امر همایون اصابت
مقرون شاهانه‌م شرف سنوح اوله‌رق موجبنجه اقتضاسی اجرا قلنمش وابنیهٔ
شریفهٔ مذکوره‌نك خوشنودیٔ روح معلای حضرت پیغمبری جالب اوله‌جق
صورتله حسن ختامه ایصالی نزد پادشاهانه‌مده بغایت مطلوب وملتزم بولنمش
اولمغله بوبابده جانب نظارت مالیه‌دن طرفکزه یازیلان تحریرات موجبنجه
شیمدی‌یه قدر کرك مأمور مستقللری وکرك قائممقام ووکیللری زمانلرنده
وقوعبولان مصارفات وبوکا قارشولق اولان مأخوذاتك بشقه بشقه حسابنی
رؤیت ایله دفاتر لازمه وموضحه‌سنك سرعت ارسالنه ومصارف انشائیه‌نك
تلف وسرفدن محافظه سیله برابر مأمورین وعملهٔ مستخدمه‌نك حسن
استقداملری ومعاشلرینك وقت وزمانیله اعطاسی وهرحالده خضوع وخشوع
وفرط آداب وتعظیم ایله ایشلیوب وقت ظهر وعصرده جماعتله ادای صلاة ایلیوب
خلاف مرضی حال وحرکتده بولنماسی ولزومی اولان اشیانك تأخیر مصلحتی
موجب اولمامق ایچون پیدرپی انهاسی خصوصلرینه متصف اولدیغك آثار
کارآکاهی ورؤیت اقتضاسی اوزره صرف مساعی وغیرت وشیخ الحرم مشار
الیه ومجالس مخصوص مأمورلری وسائر لازم کلانلر ایله بالتذکر والاتفاق ایفای
وظیفهٔ مأموریته مزید اعتنا ودقتله سندن مأمول ومنتظر ملوکانه‌م اولان
مآثر مهام شناسی وفطانتی ابراز واظهارده بذل ماحصل قدرت وسنکه شیخ
الحرم مشار الیه‌سین ، مضمون امر شریفم مجزومك اولدقده سن دخی انفاذ
ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه‌مه بالاتحاد صرف جل مکنت ایلملری فرمانم اولمغین
مومی الیهك مأموریتنی حاوی اشبو امر جلیل القدر اصدار وارسال قلندی ؛
وصولنده بر منوال مشروح عمل وحرکته متفقانه ومتحدانه ابذال غیرت
ایلیه‌سز ،شویله بیله‌سز ، علامت شریفه‌مه اعتمادقیله‌سز ؛ حرر فی الیوم الخامس

عشر من شهر صفر الخیر ، سنة ست وسبعین ومأتین والف ؛ فی ۱۲٦۷ سنه §

مقایسهٔ فکریه — بوراده ملوك اسلافله سلاطین عثمانیه طرفلرندن حرمین محترمینه ایدیلان خدمات مشکوره دلالتیله مشار الیهمك اعمال ونیاتنی مقایسه ایتمك استرز ؛ حرمین شریفینه کلیتله خدمت ایدنلر تاریخ نظرنده مثبت اولدیغی اوزره ، بنی امیه ، امراسیله بغداد خلفاسی وملوك چراکسه‌در ، بونلرك خدمتلری سلاطین مبرات آیین عثمانیه خدمات مشکوره‌سیله قابل قیاس دکل ، ایسه‌ده اکر بر غرض نفسانی‌یه مستند اولمسه ایدی ، آنلرنده خدمتلری شایان ستایش وتشکر ایدی ، نچاره‌که ایتدکاری ایلك اوركوتدکاری قوربغه‌یه دیکمدی ؛ بنی امیه‌دن مأثر جلیلهٔ حرمینه‌اك زیاده خدمت ایدن ولید بن عبدالملك ایدی ، لکن فکری مصیب ، نیتی خالص اولمدیغندن بو اوغورده کی صرف واستهلاك ایلدیکی پاره‌لر ، احفاد مصطفویه واولاد مرتضویه حقنده اجرای خبائث حقارت غرض مضمری امرنده ایدی ، بناءً علیه زوجات حضرت پیغمبری حجرات علیاتنی هدم وخراب ایتدی ، احفاد اولاد سبطین مکرمینی دشمنلر حقنده روا کورولمیه‌جك حقارتلرله سعادتخانه‌لرندن چیقاروب سادات واعیان اهل مدینه‌یه قانلر یوتدیردی ؛ عمر بن عبدالعزیز کبی بر عابد وزاهد عادلی دخی مأموریتندن عزل ایتمك صورتیله تحقیر ایلدی §

عباسیلر — دن بلدتین مذکورتینه خدمت ایدنلرك برنجیسی منصور ایدی ، کندوسنه کلام حق استماع ایدن سفیان بن ثوری حضرتلرینی ﴿ ومن دخله کان آمناً ﴾ دائرهٔ امینهٔ منجیه‌سی داخلنده برمصلب تهیه ایدلمك امرینی ویردی ایدی ، فقط قوردیغی دوزاغه کندی دوشوب تلف اولدی ؛ مدینه‌دن برچوق ذریات محمدیه‌یی مقیداً بغداده جلب واحضار وهر برینی بر صورت شنیعهٔ ملعنتکاریده اعدام واتلافه اجتسار ایلدی ، اخلافی ده علی الاکثر آنك اثرینه

تبعيت وآل باكمال پيغمبرى حقلرنده مضـمر اولان عداوت قديمهٔ قلبيه‌لرينى صورت علنيه‌ده اعلان واشاعت ايلديلر §

ملوك چراكسه‌نك اعقل واعلمى قايتباى مصرى اولوب بونك حرمينه اولان خدمتى اسلاف واخلافندن پك زياده‌در ، فقط بوده آشاغيده تعريف اولنه‌جغى وجهله « شمس بن زمن » متمرّدينك سوزينه اويه‌رق فضلاى حرمينى تحقير ايچون « منبرالنبى » موقع انورينى تبديل ايله اثبات دنائت ايلدى ، مسعاى شريف جاده‌سندن اوچ بش آرشون قدر برعرصه غصبيله فقرايه مخصوص بر رباط طرح ايدرك كويا كه خيرلى برايشده بولندى ؛ طوغرى سويليانلرى مأموريتلرندن عزل ايدوب يرلرينه اختيار كذب ودروغ ايدنلرى نصب وتعيين ايلدى ؛ قطبى مرحوم اثر خامه‌سى اولان مكه تاريخنده بو قصه‌يى نقل وحكايت ايدوب دير كه : ملك اشرف قايتباى مصرى صندلى نشين حكومت اولمازدن مقدم ، خواجه شمس الدين محمد بن عمر الزمن اسمنده بر شخصى مصاحب اتخاذ ايلمش ايدى ، وقتا كه مصر امارتى كنديسنه تفويض اولندى ، شمس بن زمنى مسجد الحرام حرم شريفنى تعمير وكندى نامنه منسوب بعض خيرات ابنيـه‌لر طرح وتأسيس ايچون مكهٔ مكرمه‌يه كوندرمش ايدى ، شـمس بن زمن مسعاى شريف جاده‌سـنده وميلين اخضرين آره سـنده اساسكير استقرار اولان « ميضاة » ابنيه‌سنى اخذ واشترا ايدوب تا بزمين ييقديردى ، بو ميضاة ملك اشرف شـعبان ابن الناظر حسن ابن قلاونه منسوب اولوب باب عالى قارشوسـنده ايدى كه شرق طرفى بيوت اهالى يه و غرب طرفى مسعاى شريفه وجنوب جهتى سوق الليله وشمال طرفى دار عباس بن عبدالمطلبه متصل ايدى ، شمس بن زمن ميضاة مذكورك يرينه اسكان غربايه مخصوص برر باط ياپمق اوزره حفر اساس ايدوب فقط توسيع بنا فكريله اوچ آرشون قدر مسعاى شريف جاده‌سنه چيقدى ، بوخصوص بين الاهالى موجب كفتكو اولديغندن مكه قاضيسى برهان‌الدين ابراهيم بن على بن ظهيرة الشافعى مسعادن

اغتصاب اولنان عرصه‌نك تركى ايچون شمس بن زمنه رجا وبوراده ابنيه تأسيسنه مساغ شرعى اولمديغنى تلميح وايما ايلدى ايسه‌ده شمس بن زمن جواب ردّ ويرديكندن مذاهب اربعه علماسنك سوق واغراسيله برشوراى علمى تشكيل ايتديلر وشمس بن زمنى جلبله مواجهۀ فقهاده « افندى حضرتلرى ! مسعاى شريفك عرضى ذاتاً ٣٥ آرشون ايدى ؛ شيمدى سزك ياپديرمق ايستديككز رباطك تمل حفره‌سندن مساحه ايتدك ، يكرمى يدى آرشون قالمش » ديديلر ومسعاى شريفك اوتوز بش آرشون اولديغنى تاريخ فاكهينك مساحه‌سنى نقل وبيان ايله دخى اثبات ايتمك ايستديلر ايسه‌ده شمس بن زمن « سزهرنه سويلر ايسه‌كز سويلين ، بن سزك سوزيكزى ديكليوب فكرمدن فراغت ايتمم ، سزده بنى بوايشدن منعه مقتدر دكلسكز » ديدى ؛ علما سوزى اوزاتديلر ، اهالى دخى شمس بن زمنه مخالفت كوستروب ترك عمليات ايتديره‌رك اولبابده برده محضر عمومى يازوب افاضل علمايه توديعاً مصره كوندرديلر ، شمس بن زمن دخى آيروجه بر مكتوب يازوب قايتباى مصرى يه كوندردى ؛ قايتباى نه‌ياپسه بيكه‌نيرسكز ؟ مكه قاضيسنى عزل ايدوب يرينه شمس بن زمنك انتخابنده اولانلردن برينى تعيين ايدوب محضرى تقديم ايدن افاضل علمايى مأيوساً اعاده ايتدى و اوسنه امير الحج اولان شخصى جلبله « مكه يه وصولكده شمس بن زمنك رأيى اوزره رباطك اساسنى حفر ايتديرملى وبالذات اوراده بولنوب عمله‌يى چاليشدرمليسين » امرينى ويرديكندن امير الحج ٨٧٥ سنه‌سى موكب حجى مكۀ مكرمه‌يه ايصال ايدرك وهمان عمله جلبيله اساس رباطى ليالاً قازديروب عمله‌يى صباحه قدر چاليشديره‌رق قايتبايك امرينى يرينه كتوردى ؛ بوكا دقت ايدلمليدر ، قايتبايك كعبة اللهه عرض ايتمك ايستديكى خدمت ضمننده نصل بر فكر خود پسندانۀ غرضكارى اولديغى آپ آشكاره ميدانه چيقمشدر ! شمس بن زمن اولدقجه عالم و خيرات وحسناتده بولنمغه ساعى اولديغى حالده مساغ شرعى اولمين برفكرى اجرايه نهايت درجه‌يه قدر

اوغراشدی ! قایتبای ، ملوك چراکسه‌نك اعقل وازهدی ایکن بوخصوصده بیوك بر تعصب کوستردی وشمس بن زمنك اغفالی اوزرینه سوزنده اصرار ایدوب مسعای شریفدن اوچ آرشون قدر برمحالك اغتصابنه مساعده ایتدی ؛ کندینی فعل منکردن نهی ایتمك استیان مکه قاضیسنی عزل ایتدی ! دیمك اولورکه مقصدی حرمینه خدمت دکل ، حرمینه خدمت صورتنده اهالی‌یه ارائهٔ سطوت شوکت و اجلال ایمش !!! §

سلاطین عثمانیـــه حضراتی اغراض نفسانی و عداوات ابرازندن تحاشی بیوردقدن بشقه صورت شریفه‌لری بالاده محرر اولان فرمان عالیلرده بیان اولندیغی اوزره اهالی علی الاکثر حقسز بر دعواده بولنـــدقلری وبودعوا ایله ابنیهٔ سعادت عملیاتی سورونجمه ده براقدیروب او واسطه ایله پاره قازانمق مقصدنده،مصر اولدقلری مرتبهٔ ثبوته پیوسته اولمش ایکن جنتمکان سلطان عبدالمجید خان مرحوم اهالینك آراء وافکارینه توفیق معامله ایدلمسنی فرمان بیورمشلر ومحمد رائف پاشا ، محمدراشد افندی ، کبی اصدقانی عزل ویرلرینه دیکرلرینی نقل صورتیله حرمینه اولان خدمت همایونلری، خوشنودیٔ روح معلای محمدیدن اوزکه برغرض وعوض نفسانی تحتنده اولمدیغنی یار واغیاره قارشو میدانه قویمشـــلردر ؛ رحمة الله رحمةً واسعه ؛ انتهی §

وجههٔ اثنی عشر

اوچ — صورت ایله برجدولی حاوی اولوب مسجد سعادتك حجرات وبالوعه‌لریله تخلیق وتحصینی وتعلیق قنادیل ومساحات حرم سعادت ایله موقف الائمه‌یی ذکر وبیان ایدر §

﴿ صورت ﴾

{ ١ }

مسجد سعادتك بالوعه‌لریله مجراتی ذکرنده‌در §

اخطار — میدانلرده بیریکوب قالمامق ایچون یاغمور صولرینی آقتمغه مخصوصاً حفر ایتدیریلان آغزی طار، ایچی گنکیش، قویولرك اوزرینه موضوع دلیکلی طاشلره، عربستانده «بالوعه» تسمیه ایدرلر؛ بین العوام «بلاعه» دنیلان حوضلر، تعریفی صددنده اولدیغمز بالوعه‌لردن عبارت اولوب کرك بو حوضلرك و کرك ذکر اولنان قویولرك ایچی، طوز ایله قاریشدیرلمش طوپراق طولدیریلور و بویله بر ترتیب ایله املا اولنان حفره‌لر، نقدر چوق اولسه دخی دوکیلان صویی بلع ایده‌جکندن بونلره «بالوعه» یاخود «بلاعه» تعبیر اولنور §

اوائلده مسجد سعادتك (٦٤) بالوعه‌سی و بونلرك اوزرلرنده اسقای طیور ایچون برده مدوّر معقر طاشلری وار ایدی؛ انقلابات زمان، اشبو بالوعه‌لرك جمله‌سنی محو ایدوب یالکز برعددینی براقمش و خراب اولان بالوعه‌لره بدل اوله‌رق صکره‌دن اون طقوز عدد سقایه تدارك ایدلمشدر؛ بو سقایه‌لرك فائده‌سی اولمدیغی آکلاشلمش اولملیدر، موخراً مدینهٔ منوره اهالیسنك تنسیب واتفاقیله قاضی شرف‌الدین الامیوطی وشیخ ظهیرالدین کبی عاقبت بین اولان اعیان بلده ذکراولنان سقایه‌لرك جمله‌سنی قالدیرمش و برمدت صکره امرای شامیه‌دن «شامه» اسمنده بری مسجد سعادت حرم محترمنك اورته یرینه فسقیه‌لی برحوض انشا و «عین زرقا» صوییله املا ایدوب جماعت مسلینی آبدست آلمق خصوصنده احیا ایلمشدر §

شاملی شامه، طرفندن یاپدیریلان حوض صکره‌لری سوء استعمال ایدیله‌رك حرم سعادتك حرمت مخصوصه‌سی اضاعه قلندیغی و برآرالق حوض

مذكور خاك و ترابله طولوب آبدست آله‌جق يرى قالمديغى جهتله ناصر لدين الله خليفه‌نك والده‌سى مسجد سعادتك ديوار شاميسى آرقه‌سنه بيوك برسقايه ومتعدد خلالر بنياد وداخل سقايه‌دن مسجد شريفه كيرلمك ايچون برده قپو كشاد ايتمش ايدى ؛ مرور زمانله بونلرك جمله‌سى محو وبى نشان اولديغندن والد كثير المحامد حضرت خلافتپناهى جنتمكان سلطان عبد المجيد خان حضرتلرى باب توسلك طاق معالى نطاقى اوزرينه فوقانى مكتبلر و بونلرك آرقه‌لرينه‌ده بر چوق آبدستخانه‌لر و مكمل خلالر طرحيله احتياجات اهالى يى بوصورتله دخى تسهيل ايتديلر §

مسجد سعادت حجراتى — مسجد شريف مدينه داخلنده حجرهٔ معطرهٔ لطيفه‌دن بشقه اولمق وهر مناره اوكونده برر ايكيشر عدد بولنمق اوزره (خزينه) ناميله بنام سكز باب حجرهٔ حكمت ايهام اولوب مؤذن افنديلر بو حجره‌لردن مرور ايله مناره‌لره صعود ايدرلر وبعضيلرينه مالزمه قورلر ؛ بوحجره‌لرك برى منارهٔ غربيه‌نك طرف شماليسنده‌در ؛ بومناره‌يه اسكى وقتلرده خشبيه مناره‌سى دينوب مسجد سعادت خدمه‌سى بومناره اتصالنده اولان مخزنه « حجره‌يه » بعض اشيا وضع ايدرلر و بعض ذوات كيروب ايچنده اعتكافه كيررلر ايدى ، ذكر اولنان حجره لرك بريده سالف الذكر مناره يانند‌ه‌كى حجره‌نك اتصالنده و برى باب سعادت نصاب جبريل ايله باب النساء ماببننده ، برى دخى اشبو ايكى باب رحمت مآب آره‌سنده واقع حجرهٔ شريفه جنبنده‌در ، باب النساء ايله باب جبريل آره‌سنده بولنان حجره‌نك جنبنده‌كى حجرهٔ لطيفه حجرهٔ معطره خدمت جليله‌سنده بولنان آغالرك اقامتلرينه مخصوص اولان « صفهٔ اصحاب صفه » مقصوره‌سنك طرف شماليسنده اولوب حجرهٔ معطره دن چيقاريلان قنديللرك ياغلريله بقاياى شموعى بو حجرهٔ لطيفه‌يه وضع وحفظ ايدرلر ؛ ديوار غربى اتصالنده وصديق اكبر سعادتخانه‌سنك كوچك قپوسى حذاسنده برحجره دها واردر ، كه حضرت صديق اكبره منسوب

اولان « خوخه » قپوجغزی ، بوحجره‌نك مسجد سعادت داخلنه کشاد ایدلمش اولان اوج عدد قپونك باب السلام طرفندن صاییلدیغی تقدیرده اوچنجیسیدر §

باب النساء — ایله باب جبریل بیننده‌کی حجره ، خدمه اشیاسی وضعنه مخصوص اولوب بونك اتصالنده براوطه‌جق وار ایدی ، که مسجد سعادتی بکله‌مك ایچون نوبتجی اولان ایکی شخص بواوطه‌ده بیتوتت ایدرلر ایدی وبواوطه‌نك یاننده برده صندق اولوب هر کیجه قندیللره وضع وایقادی لازم کلان روغن زیت بوصندقده بولندیریلور ایدی ؛ ابنیهٔ سعادت مأمورلرندن فریق ادهم پاشا ١٢٧٢ سنه‌سی خلالنده نوبت اوطه‌سنی بالتجدید روغن زیت وضعنه مخصوص اولان صندیغی ودها سائر لوازمات مسجد سعادتی وضع وحفظ ایتدیرمك اوزره بو اوطه‌نك فوقنه برده شروان یاپدیروب اطرافنی اخشاب قفسلرله قپاتدی که ، بورایه نوبت اوطه‌سی داخلنده‌کی نردباندن چیقیلور وحجرهٔ سعادت شمعدانلریله قنادیل تعلیقنه مخصوص اولان دکنکلر وخدمه‌نك یاتسو نمازندن صکره یاقوب مسجد شریف داخلنی معاینه ایتدکلری فنارلر ، کوندوزلری بوشروان اوزرینه وضع وحفظ اولنور §

روایت — اوائلده یاتسو نمازلری قیلندقدن صکره خدمه بر قاچ مشعله یاقوب مسجد سعادت داخلنی کزه‌رك جماعت متباقیه‌یی طیشاری چیقاروب قپولری قپارلر ایدی ؛ بوعادت حضرت عمر بن الخطاب زماننده قالمش بر سنت اولوب فقط صکره‌دن مشعله ایقادینك مضرتی تحقق ایتدیکدن مشعله‌یی ترك ایله فنار ایقادی اصولنی وضع ایتدیلر ؛ احمد بن یحیی البلادری ، دیرکه ؛ « جناب فاروق هر کیجه یاتسو نمازنی قیلدقدن صکره مسجد سعادتك هرجهتنی کزر وکوردیکی ذواتی قات اوك ایدوب طیشاری‌یه سورر ایدی ؛ فقط نماز قیلانلره ایلشمز ایدی ؛ برکیجه برطاقم ذواته راست کلدی که ابی بن کعب دخی بونلرك آره‌سنده اولوب حضرت فاروقك (بونلر کیملردر ؟) دیمسنه « اصحابدن بعض

كيمسه‌لردر » و (بوندن صكره نه يا په جقسكز ؟) طرزنده‌كي سؤالنه دخي « اوتوروب لاينام حضرتلرني ذكر ايده‌جكز » جوابني ويرديكندن حضرت فاروق اوتوروب آنلر ايله برابر ذكر اللهه مشغول اولدي وختام ذكرده آغلايا آغلايا بردعا ايدوب آسمان اهاليسني بيله رقته كتيردي وختام دعاده هركسك عودت ايدوب ابواب مسجدك قپادلمسي امرني ويردي ؛ ايشته بوتاريخدن صكره مشعله‌لر ايله مسجد سعادتي طولاشوب قپولري قپامق عادت اولدي ؛ شبل الدوله ، كافور المظفري الحريري ، شيخ الخدمه اولدقده مشعله ايله طولاشمق عادتني قالديروب التي عدد فنار تداركيله بونلري ياقديره‌رق مسجد سعادت داخلنده قالمش اولان موحدني خارجه سوق و حرم سعادت قپولرني غلق ايتمك واحيا كيجه‌لري حرم سعادت قوملوغنده دورت عدد مشعله ايقاديله مسجد شريفي اضائه وتنوير ايلمك ، اصولني وضع ايلدي ، اولوقت مسجد شريفده برچوق سلاسل معلقه دخي اولديغندن احيا كيجه‌لري بونلره قناديل آصيلوب ايقاد اولنور ايدي ؛ ابن فرحون ديركه : « شبل الدوله ، شيخ الخدمه اولديغي زمان خدمه‌نك كيجه‌لري مسجد سعادت داخلني دورايله باب النسايه كلدكده اللرنده‌كي مشعله‌لري سونديروب خارج بابه براقمق معتادايدي ، فقط بومشعله‌لرك حاصل اولان دومانيله مسجد سعادتك خارج وداخلي ديوارلري قرارمقده اولديغندن شبل الدوله ، مشعله ايقادي اصولني قالديروب مسجد سعادت داخلنك فنارلر ايله كزيلوب موجود جماعتك خارجه چيقارلمسي عادتني وضع ايلدي‌كه ، بوعادت الآن باقي اولوب فقط غايت منتظم برصورتده اجرا ايدلمكده در §

موقف الائمه — اوقات خمسه نمازلري ٨٦٠ سنه‌سنه دكين محراب النبيده شافعي ائمه‌سنه اقتداء قيلنور ومواسم حج ائمه‌سي محراب (عثماني) يه نقل اولنور ايدي ؛ حنفي جماعتي رفته رفته آرته‌رق مذاهب سائره افرادي عددينه تقرب ايلدكده مسجد سعادتده برده حنفي امامي بولنديرلمسني رجا

ایتدیلر ؛ حنفیلرك استدعالری رهین مساعفه و قبول اولوب ٨٦٠ ده حنفیلره نماز قیلدیرمق ایچون بر امام تعیین وتوظیف قلندی ، فقط مذاهب ثلاثه افرادینك چوغی اهل مدینه‌دن واصحاب نفوذ واعتباردن اولدیغی جهتله حنفی امامی « محراب النبی » یه کچمیوب اوقات مفروضه نمازلرینی بردیرك آرقه‌سنده قیلدیررایدی ؛ حنفیلر ، جماعتله ادای صلاة ایچون کندیلرینه امام تعیین ایدلمش و برده محراب محلی کوسترلمش اولدیغنه سوینديلر و بو کیفیتی بیوك برموفقیت عدّیله هر بری مجموعه‌لرینه وبعضیلری لوحه اولمق اوزره خانه‌لری دیوارلرینه « بوسنه حنفیون ایچون محراب وضع اولندی ! » دیه یازدیلر ومحرابك واضع ومؤسسی اولان رئیس الخدمه شیخ طوغان (علیه رحمة المنان) ی دعای خیر ایله یادایلدیلر §

شیخ طوغان ، مرحوم ، ملك اشرف اینال عصرنده دخی حنفیون ایچون برمحراب وضعنی استرحام ایدرك خیلی برمدت اوغراشدی ایسه‌ده موفق اوله‌مدی ایدی ؛ عدم موفقیتنك سببی ، امرای مصریه‌دن جمال الدین یوسف نامنده بریادکارك مدینه متغلبه‌سنی التزام ایلمش اولمسی ایدی ؛ بو یادکار ٨٦٠ ده وفات ایلدیکندن شیخ طوغان نائل مطلب اولوب حنفیلره برمحراب ارائه ایتدی ، مع مافیه بومحراب مسجد سعادت ایچنده عادی برمحراب اولمیوب یوقاریده افاده اولندیغی اوزره بردیرك آرقه‌سنده جماعتله نماز قیلمقدن عبارت ایدی ؛ زیرا حکومت مصریه ، یالکز بر امام تعیین و بوامامك حنفیون جماعتنه اساتین شریفه‌دن براسطوانه آرقه‌سنده نماز قیلدیرمسنی تصویب ایلمش ایدی ، بنابرین شیخ طوغان ؛ شافعی امامی محراب النبیده ادای صلاة ایلدکدن صکره حنفی امامنك تعیین وارائه قیلنان اسطوانه آره‌لغنده نماز قیلدیرمسی وفقط رمضان کونلرنده هر ایکی امامك بردن ادای صلاة ایلمسی اصولنی وضعه موفق اوله‌بیلدی §

شیخ طوغانك حنفی جماعتنه آیروجه امام تعیین ایتدیرمسنك سببی ، مدینهٔ

منوره اراضیٔ مسعوده‌سنی استیلا ایلمش اولان زنادقه طائفه‌سنك اهل سنته غلبه‌ایتملری ایدی ؛ طائفهٔ مرقومه ائمه‌سی ، اولوقت محراب النبیده ادای صلاتی اعتیاد ایلمش اولدقلارندن حنفیون جماعتنك هر بری اوته‌ده بریده منفرداً نماز قیلوب جماعت ایله ادای صلاة ایتمك فضائل باهره‌سنه محرومیتلرندن طولایی اظهارعلایم حزن واسف ایدرلرایدی ؛ سلطان‌سلیمان‌خان‌ابن‌سلطان سلیم خان ابن سلطان بایزید خان (علیهم الرحمة والغفران) زمان عالیسنده ، حنفیون جماعتی چوغالدقجه چوغالمش وبونلرایچون دخی برمحراب مخصوص کوسترلمسنه فرمان‌اصابت بیان‌حضرت پادشاهی شرفصدورایلمش اولدیغندن دربارشوکت قراردن مخصوص نجّار ومعمار واقتضاسی قدر لوازمات واحجارکوندریله‌رك منبر سعادتك صاغ طرفنه الوان مرمردن اولمق اوزره حنفیون جماعتنه مخصوص برمحراب عالی‌نصاب وضع وتأسیس (٩٥٨ جماذی الاول) اولنوب ائمهٔ حنفیه‌نك دائمی صورتله بومحراب شریفده اجرای امامت ایتملرینه قرار ویرلمش ایدی ؛ حنفی امامی ایکی‌سنه قدر یالکز محراب سلیمانیه‌ده نماز قیلدیردی ایسه‌ده مؤخراً محراب النبیده برکون شافعی ائمه‌سنك نماز قیلدیرمسی خصوصنه ارادهٔ سنیه‌کرامت افزای سنوح وصدور اولدیغندن (٦٦٠) دن صکره حنفی وشافعی امامملری محراب النبیده مناوبةً نماز قیلدیرمغه باشلادیلر ؛ بواصول اکرچه ١٢٢٩ سنه‌سنه قدر دوام ایتمش یعنی ٢٦٩ سنه قدر حنفی وشافعی ائمه‌سی علی‌طریق المناوبه محراب النبیده نماز قیلدیرمق شرفنه مظهر اولمش ایسه‌ده مصر والیسی محمدعلی پاشا وهابی وقعه‌سندن (١٢٢٩) صکره حجرهٔ معطره‌یی زیارت‌قصدیله مدینهٔ منوره‌یه کیدوب هر ایکی‌مذهب امامنك هرکون محراب النبیده نماز قیلدیرملری اصولنی وضع ایلمشدر ، بواصول الآن‌جاری اولوب صباح نمازلرینی شافعی امامی‌حنفی امامندن اوّل واوقات اربعه نمازلرینده حنفی امامی شافعی امامندن اول‌قیلدیرر ، فقط مواسم‌حج ایامنده حنفی امامی محراب‌عثمانیه‌ده وشافعی‌امامی‌حنفیلرك نمازی تمام اولدقدن‌صکره محراب النبیده

ادای صلاة ایدرکه بو اصول یالکز ایام مواسمه مخصوصدر ، تراویح نمازلرینی
ایکی مذهبك امامی برابر اولەرق قیلدیررلر §

حنفی مذهبنك صورت وزمان ظهوری — ابن فرحون بومسئلەده
بر چوق سوزلر نقل وروایت ایتدکدن صکره ، دیمشدر که : « مدینهٔ منوره
سکنەسی شمس الدین عجمی عصرینه دکین علی العموم مالکی وشافعی مذهبنده
ایدیلر ، شمس الدین افندی حضرتلری وقتا که مدینەیه هجرت ایتدی ، شافعی
علماسندن بعض ذواتی مذهب ابوحنیفه مسائلیله اشتغال ایتمکه تشویق وبوذاتلر
مسائل مذکوره نتایج اساسیەسنی تدقیق ایلمشلر ایدی ، بوسایەده مذهب
مذکور علماسی تکثر واکثریسی تفقه ایدوب زمانلرینك ائمەسی اولدقلرندن
خلق بونلرك علمندن استفتا واستفاده‌یه باشلایوب اوتاریخدن اعتباراً مدینهٔ
منورەده حنفی مذهبی منتشر اولدی ؛ فی ٧٢٣ سنه §

محراب سلیمانی — مدینهٔ منوره مورخلرندن « جواهر الثمینه »
مؤلفی سید کبرینك تعریفنه کوره محراب النبینك صاغ ومنبر سعادتك صول
طرفنده ومنبر منیر شریفدن اعتباراً اوچنجی دیرکك یاننده عمر بن الخطاب
زیادەسنك طرف غربیسی نهایتنده در؛ محراب مذکوری آنفاً بیان اولندیغی
اوزره ٩٥٨ سنەسی سلطان سلیمان بن سلطان سلیم مرحوم وضع وتأسیس
ایله ائمهٔ حنفیه و مالکیه‌یه حصر ایتمش اولدیغندن « محراب سلیمانی » دیمکله
متعارف اولمشدر §

حنفی اماملری ٨٥٨ تاریخنه دکین مسجد سعادتده نماز قیلدیرمزلر ایدی ،
او وقته قدر نماز قیلدیرمق ، قاضیلق ایتمك ، مملکت مفتیسی اولمق ، مالکی
علماسنه منحصر ایدی §

٨٦٠ — ده ملوك مصریه طرفندن وقوعبولان تبلیغات مؤثره اوزرینه
شافعیلرك صباح نمازلرینی مالکیلردن اوّل واوقات سائره نمازلرینی جماعت کبرای

مالكيه‌دن صكره قيلديرملری اصولی وضع اولندی ؛ محراب سليمانی وضعندن صكره ايسه بوقاريده تفصيل قلنديغی وجهله « جماعت كبری » حنفی امامليرينه اقتدا قيلنان نمازلر اولوب حنفيلردن صكره شافعيلر ، بعده مالكيلر ادای صلاة ايتمكه باشلاديلر ، يالكز صباحلری ابتدا شافعيلر ، صكره مالكيلر ، و بونلری متعاقب حنفيلر قيلار ايدی ؛ الآن بو اصول باقيدر §

محراب مذكورك بالای طاقنه غايت قالين بر قامله ﴿ كلما دخل عليها ذكريا المحراب﴾ آيت جليله‌سی يازلمش واشبو آيت كريمه مدوّر برشكلده ترتيب وتذهيب ايدلمشدر ؛ بو محرابك صاغ طرفی وسطندن بدأ ايله خارجاً بالای طاقندن طولاشه‌رق صول طرفی وسطنه منتهی اولان نقطه‌يه قدر دخی ﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ، قدنری تقلب وجهك فی السماء فلنولينك قبلةً ترضيها فول وجهك شطر المسجد الحرام وحيث ما كنتم فولوا وجوهكم شطره ﴾ صدق الله العظيم و ﴿ ان الله وملائكته يصلون علی النبی ياايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما ﴾ كريمهٔ منيفه‌لری وكذلك صاغ طرف داخليسندن صول طرف داخليسی نقطهٔ منتهاسنه دكين ﴿ التائبون العابدون الحامدون السائحون العاكفون ؛ « الی قول » وبشر المؤمنين ﴾ آيات جليله‌سی جلی وقديم برخط ايله محرردر §

اشبو محراب معلا القابك صاغ وصول طرفلرينه آچيلور برده شبكه قپو اولوب صاغ طرفنده‌كی قپونك اوزرنده ﴿ لا اله الا الله ، الملك الحق المبين ﴾ عبارهٔ منجيه‌سی وبونك فوقنده ومدوّر برطرز وهيئتده ﴿ الله ﴾ اسم جليلی وصول طرفنده‌كی قپونك دخی فوقنده ﴿ محمد الرسول الله ، صادق الوعد الامين ﴾ جملهٔ مباركه‌سی وبونك اوزرنده ﴿ محمد ﴾ اسم پاك مقدسی كذلك خط جلی ايله مسطور ومذهب اولوب فقط خطوط مذكوره ذكر اولنان قپولرك طرف شاميلرنده يعنی حرم سعادتك مؤخری جهتنده‌در §

بو قپولرك جهت جنوبيلرينه يعنی قبله‌يه كلان طرفلرينه كلنجه ، محراب

شريفك صاغ طرفنده بولنان باب معلا القابك اوزرنده { قال النبي عليه الصلوة والسلام ؛ شفاعتي يوم القيمة ، حق فمن لم يؤمن بها لم يكن من اهلها } وكذلك محراب مذكورك صول طرفنده واقع قپونك اوزرنده { قال النبي عليه السلام ؛ شفاعتي لاهل الكبائر من امتي } حديث شريفلري خط جلئ نفيسله مسطور ومحراب سليمانينك قبله ديوارينه قارشو اولان ظهرنده دخي « انشأ هذا المحراب المبارك ، الملك المظفر السلطان سليمان شاه ابن السلطان سليم خان ابن السلطان سليم خان ابن السلطان بايزيد خان ، اعز الله انصاره بمحمد وآله وسلم ، تاريخه شهر جماذي الاول سنة ثمان و خمسين وتسعمائة من هجرت النبويه » عباره‌سی محكوك و مذهبدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٢ }

مسجد سعادته نه زمان ونه وجهله قوم فرش ايدلمش وقناديل تعليق نه وقتدن قالمش اولديغي ذكرنده‌در §

زياده‌جه ياغمور ياغديغي كيجه‌لرك برنده اوته‌ده بريده بريكن صولر جريان ايدرك مسجد سعادت ايچنه قدر كيرمش وصباح نمازيني ادا ايچون ورود ايدن بر صحابه نماز قيله‌جق قورو برمحل بوله‌مديغندن خارجدن مقدار كافي قوم كتيره‌رك نماز قيله‌جغي موقعه فرشله اوزرينه اوتوروب جماعته منتظر اولمش ايدي ، وقتا كه اقامت وامام محراب دين افنديمز حضرتلرينه اقتداء نيت اولنوب صباح نمازي فرضني قيلديلر ، مقتداى صفّ انبيا ﴿ عليه افضل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلري سلام ويروب قوم اوزرنده نماز قيلان صحابه‌نك تدبير واقعني { قوم اوستونده نماز قيلمق نه كوزل شيئدر ! } التفاتيله تحسين بيورديلر وبو التفاتي كورنلر برر مقدار قوم احضاريله مسجد سعادت داخلنه يايديلر ايدي §

طوتەرق « مسجد شريفه قوم فرشى ، عصر سعادتدن قالمش برعادتدر » ديديلر و برازلرى مسجد سعادتك ابن خطاب زماننده تحصيب اولنديغنى بالادعا « عمر بن خطاب ، مسجد سعادتى توسيع بيورديغى زمان سطح داخليسنه فرش ايدەجك برشئ دوشونديلر كه نفعى عام اولسون ، بعض اصحاب حصير فرشنى عرض وتنسيب ايلديلر و جناب فاروق « يوق يوق ! نبىّ محترم حضرتلرندن وادئ عقيقك مبارك بر دره اولديغنى ايشتدم ايدى ، مذكور وادينك قوميله فرش ايتسەك كوزل اولور ! » ديوب عقيق درەسندن ايجابى قدر قوم جلبيله مسجد شريف حرم خرّمنى تحصيب ايتديلر ؛ بوندن صكره مسجد سعادتك تحصيبى عادت حكمنه كيردى ، اقتضاى حاله كوره حرم شريفه قوم دوشرلر ، لكن عقيق درەسنده قيرمزى قوم اولمديغندن مسيل واديدن كتيريرلر و قالبوردن كچيروب فرش ايدرلر » زمننده بيان مدعا ايلديلر ، بواصول الآن جارى اولوب حرم شريفك باب توسّل جهتى كه بورايه « مؤخر حرم » و « طرف شامى » دينور ، قومله مفروشدر §

مسجد سعادت قوملوغنك طرف غربيسنده ايكيشر وطرف شرقيسنده اوچر صره قبه واردر ؛ غرب جهتنده واقع قبەلرك آلتى نماز قيلمق ايچون قادينلره تحصيص وقوملوغه ملاصق اولان طرفى يشيل بويالى قفسله تشبيك ايدلمش وبوعلامت ايله اوراسى نسوانك اداى صلاة ايتملرينه مخصوص برمحل اولديغى بيلديرلمشدر ؛ نتكيم محلنده تعريف اولندى §

مسجد سعادت قناديلنك ابتداى تعليقى — بعض مورخلر « عصر سعادتده مسجد شريفه قناديل ويا آويزه تعليق ايدلمامش ايدى ؛ ابن الخطاب حضرتلرى زمان خلافتنده تراويح نمازينك امام واحد ايله ادا ايدلمسنى تصور ايتمش وبودخى مسجد سعادتك آيدنلق اولمسنه منوط و متوقف بولنمش اولديغندن برقاچ قنديل تهيەسيله تعليق ايتدى » ديديلر ؛ لكن امام قرطبى اثرخامەسى اولان تفسير مشهورده بوروايتى چورودوب « زمان سعادت نشان

پيغمبريده مسجد شريفده معلق قنديللر وار ايدى كه بوقنديللرى تميم دارى حضرتلرى شامدن كتيروب آصمش ايدى» تعريفيله براعه‌كذار تحقيق وبيان اولمشدر §

امام قرطبينك بوروايتى قابل تكذيب دكلدر ، چونكه جناب تميم شامه كيتديكى سنه برچوق قنديل ايله خيلوجه زيتون ياغى مبايعه ايتمش وبو قنديللرى آصمق ايچون برازده ايپ آلوب عودت ايلمش ايدى ، مدينهٔ باهرالسكينه‌يه وصولنده كتورديكى قنديللرى خدمتجيسى «ابو البراء» ايله مسجد سعادته كوندرمش وبالاخره كندوسى دخى كيدرك هر برينى برمحله تعليق وياتسو نمازندن اوٍلجه ايقاد ايدرك «جمعيت اسلاميه‌يى تنويرايلدك» التفات عاليسنه مظهر اولمشدر ؛ ضعيف برقوله كوره دخى مسجد سعادتى الك اوّل قنديل تعليقيله اضائه ايلمش اولان ذات حضرت معاويه‌در ؛ بوقول هر نقدر ضعيف ايسه‌ده يالان دكل ياكلشدر ؛ زيرا مسجد سعادتى الك اوّل تنوير ايدن ذاتك تميم دارى اولديغنده هيچ شبهه واختلاف يوقدر ، مورخلر بيننده اولان اختلاف مسجده قنديل كتيرن دكل ، قنـديل تعليق ايدن ذاتك كيم اولديغنى تعيـين جهتنده در ؛ الك قوتلى روايت ايسه حضرت تميمك جمله‌دن اوّل مسجد سـعادته قنديل كتيروب برطرفنـه تعليق وايقاد ايتمش وجناب معاويه‌نك برچوق زمان صكره برطاقم قنـديللر كتيروب مناسب اولان يرلره آصمش اولمسـيدر ؛ تعليق ايديلان قنديللر ايچون بيت المالدن تسـويه اولنمق اوزره مقدار كافى روغن زيت اعطاسى اصولنك وضعنى وكعبهٔ معظمه‌نك خلوق ومجمرله تطييب ايدلمسـنى وكـعبهٔ مفخمه اوزرنده وقت جاهليه‌دن قالمش سـتاره‌لرك ايندرلمسنى دخى حضرت معاويه امر ايتمشـدر ؛ برطاقم مورخلرده كسوهٔ جاهليه‌يى كعبه‌دن ايندرمش اولان ذاتك حضرت عثمان طرفندن يمن عاملى بولنان يعلى بن منبه اولديغنه ذاهب اولمشـلردر ، بوتقديرجه كعبه اوزرندن كسوهٔ جاهليه‌يى حضرت عثمان ايندرمش اولور ، كه منبر منير نبويه‌يى ابتدا اكسا ايدن دخى حضرت عثمان بن عفاندر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

مسجد شريفى كوزل قوقولى شيلرله تخليق ايدنلرك ذكرنده‌در §

خطيب منبر رسالت — (عليه اطيب التحية) افنديمز حضرتلرى بركون خطابت ايدرلر ايدى ، قبله ديوارى اوكونده برازمحلك سريعاً تطهير وتنظيفنى امر واراده بيورديلر وخلق اوراسنى ييقايوب كوزلجه سيلدكدن صكره مقدار كافى زعفران سورديلر ايدى ؛ عثمان ابن عفان حضرتلرى جالس سجادهٔ خلافت اولدقده مسجد سعادتك هرطرفنى تخليق و بوخصوصه دوام اولنمق ايچون برطاقم مؤذنلر توظيف بيورديلر ، عمر بن عبد العزيز تاريخ جلوسنده يالكز قبله ديوارينى وهرون الرشيد دخى ١٧٠ سنهٔ هجريه‌سنده هم حجرهٔ شريفه‌نك وهمده مسجد سعادت داخلنك جهات اربعه‌سنى تخليق ايلديلر §

مسجد سعادتده بخور ايقادى — عصر پيغمبر وخلافت صديق اكبرده بخور ايقادى اصول مرعيه‌دن دكل ايدى ، فاروق اعظم حضرتلرينك عهد عالئ خلافتنده عادت اولدى ، بونك سببيده جناب خلافتمأبلرينه اهدا ايدلمش اولان برمقدار عودك مسجد سعادت داخلنده ايقاد ايدلمش اولمسيدركه اهدا قلنان عودقابل انقسام دكل ايدى ، جناب خليفه بوهديه‌نك ورودى اثناده يانلرنده بولنان ذواته خطاباً (بو عود آغاجنى بينمزده تقسيم ايتسه‌ك ، آزلغى جهتله بعضيكز مستفيد و بعضيكز نوميد اوله‌جقدر ، اويله اولمقدن ايسه مسجد سعادت ايچنده ايقاد ايده‌لمده هم بوراده بولنان وهمده مجلسمز خارجنده اولانلرك كافه‌سى حصه‌ياب اولسون) ديه‌رك هديه كلان عودى مسجد سعادت داخلنده ايقاد اولنمق اوزره سر مؤذن افندى‌يه ويرديلر ايدى ، سر مؤذن جناب خليفه‌دن آلديغى عودى صادر اولان امر اوزرينه مسجد سعادته

كثيروب جماعت موجوداولديغى حالده برمجمره‌يه وضعله ياقدى وآندن صكره بين الاصحاب مسجد سعادتده عود آغاجى ياقمق اصول مستحسنه‌سى عادت حكمنه كيردى ، حتى عمر بن الخطاب حضرتلرى شامدن عودت بيوردقلرى زمان برمجمرهٔ سيمين كتيروب اولوقت مسجد النبى سرمؤذنى بولنان « سعد » رضى الله عنه ويرديلر وجمعه كيجه‌لريله ليالئ احياده وبالخاصه جمعه كونلرنده مسجد سعادتك تبخير ايدلمسنى اراده بيورديلر ؛ جناب سعدكه « جدّ امجد مؤذنيندر » آلديغى امر اوزرينه حضرت فاروق ، اريكه پيراى حيات اولدقچه ، جمعه كونلرى سابق الذكر مجمره‌يى ياقوب نزد عالئ فاروقيلرينه براغيرلرايدى ، عبدالله بن عمر (رضى عنه الله الاكبر) دخى بواصول محاسن شموله رعايت يعنى جمعه كونلرى واحيا كيجه‌لرى عود وبخور ايقاديني عادت ايدوب الى وفاته ترك ايتمديلر §

جمعيت اسلاميه ايچنده بخور وعود آغاجى ايقادى اصولى الآن مرعيدر ، كرك حرمين شريفينده وكرك ممالك سائره مساجد شريفه‌سنده اجرا اولنور ؛ مولد شريف قرائتى وختم شريف جمعيتى كبى جمعيات علميه‌ده بخور وعود آغاجى ايقادى ايسه هيچ بروقت ترك ايدلمدى ؛ ايام مباركه وليالئ احياى متبركه‌ده صرف وايقاد اولنمق اوزره حرمين محترمين شريفين جانب عاليلرينه بخور وعنبر ايله عطريات متنوعه ارسالى دأب ديرين وعادت بهين اسلاميه‌دن اولمق حسبيله هرسنه مرأت مكه اوچنجى وجهه سنك دردنجى صورتنده كوسترلديكى مقدار عود وعنبر وبخور كوندرلمكده اولديغندن ليالئ احيا ايله جمعه كونلرى منبر منير ومحراب عالئ جناب نبوى يانلرنده وباب معلا القاب كعبة الله ومقام ابرهيم ومآثر سائرهٔ مسعوده نزدنده ايقاد اولنور §

اصول تعطير — اهل مدينه حجرهٔ سعادتى تعطير و تبخيره اصول تعطير تعبير ايدرلر ، اصول تعطيرك صورت اجراسى جمعه كونلرينه مخصوص

اولديغنـدن هر جمعه ايچون مقنن اولان كل ياغيـله كلابى مأمورلرى آلوب اقشام نمازينى بعد الادا عود وعنبر مبخره‌لرى برابرلرنده اوله‌رق حجرهٔ سعادتى وستارهٔ قبر سعادتى هرجهتندن تعطير وتبخير ايدوب چيقارلر §

تعطير اصولى بوندن عبارت ايسـه ده تبخير اصولى هر كيجه ايله جمعه كونلرينه مخصوص اولمق ملابسه‌سـيله مأمورلر هر كيجه ياتسو نمازندن اوّلجه محراب النبينك ايكى طرفنه برر مجمره عود وهر جمعه كونى كذلك نمازدن اوّل بر مجمره (ندّ) قورلر ٠ بونلر نماز تمام اولنجه‌يه قدر ياتوب عقيب صـلاتده نمازى قيلديرن امام افنديلر مجمره‌ده‌كى عود وندّى سونديروب بقيه‌سنى آلوب كيدرلر §

ندّ — ياقيلديغى زمان عنبره شـبيه رايحه ويرر برطيب مستقل اولوب اهل حجاز عندنده غايت مقبول ومعتبردر ، فقط ندرتى اولوب عيناً تداركى قابل اولمديغندن زمانمزده بياغى قورص اجزاسـيله اعمال ايدلمكده اولان طولانى بخورلره (ندّ) اطلاق وندّ يرينه بونلرى استعمال ايدرلر §

حرم سعادتك مساحه جدوليدر

پارمق	ذراع		
١٢	١٤٧	رئيسيه مناره‌سى قپوسندن باب السلام مناره‌سنك ديوار شرقيسنه	عرضى
١٢	١٥٩	باب جبريل ديوار شرقيسندن باب السلام عتبه‌سنه	
٠٠	٢٣٠	محراب عثمانى بولنان قبله ديوارندن منتهاى مسجد سعادت اولان ديوار شامى يه	طولى
١٨	١٦	محراب عثمانى ديوار ظاهر الانوارندن حجرهٔ سعادت شبكه‌سنه	
٠٠	١٤	ديوار شرقيدن قدم سعادت شبكهٔ نور سبيكه‌سنه	

پارمق	ذراع		
۱۲	٦٦	رئيسيه منارەسندن اغوات دكەسنه متصل اولان خزينه [*] عتبەسنه	
٦	۸	باب الجنائزدن باب مرقد فاطمه رضى الله عنهايه	بوراسى براز واسعجەدر .
۰	۷	مصطبەنك طولى	مصطبه آرالق واوتورەجق يره دينورايسەده بورادەكى مصطبه لوازمات حجرەسندن عبارت اولان سالف الذكر خلوته متصل وشيخ الحرم اقامتنه مخصوص كوچورك برحجرەدر ؛ شيخ الحرم اقشاملرى ايقاد قناديل وقتنه دكين بوحجرەده اوتورر وايجابى تقديرده صرف اولنمق ايچون خزينەدن افراز ايديلان پاره دخى بوحجرەده حفظ اولنور .
۱۸	۲	كذلك مصطبەنك عرضى	
۱۸	۱۵	محراب تهجد داخلندن باب الجنائزە منتهى اولان طريقك طولى	بوراسى فاطمة الزهرا (رضى الله عنها) والدەمزه منسوب اولان مرقد منورك جدار شاميسى جهتيدر ، زميندن برذراعى متجاوز يوكسكجه اولوب مرمر طاشلر ايله مفروش واولدقجه مزين ومنقوشدر ؛ سلطان عبد الحميد خان اول طرفندن وقف ايدلمش اولان اجزاى شريفه ودلائل خيرات، صاحب جهتلرى صباح واقشام بورادە برلشوب ايفاى وظائف ايدرلر .
۱۲	٦	طريق مذكورك عرضى	
۰۰	٤	اغوات دكەسندن باب الجنائزه مرور ايدن يولك عرضى	

[*] اغوات دكەسنه متصل اولان خزينه (مخزنه) يه « خلوت » دينوركه بوخلوتك قپوسى قبله جهتنه آچيلوب بعض لوازمات وضعيچون آغواته مخصوصدر ؛ صو زورقلرى وسائر خفيف شيلر دخى بوخلوته قونيلوب اقشامه يارم ساعت قالدقده شيخ الحرم نبوى ايله مدير واغوات و فراشلر بوخلوتك قپوسى اوكونده جمع اولوب شيخ الفراشين حضورنده دعا ايدرلر ؛ بعده شيخ الحرم رأس سعادت ونائب الحرم قدم سعادت وفراشلر دخى حجرۀ لطيفەنك محال سائرەسنده بولنان شمعدانلرى آلوب كمال آداب وتعظيمله ايقاد ويرلرينه قويوب عودت ايدرلر .

پارمق	ذراع		
٠٠	١٥	اغوات دكه‌سنك طولى	بو دكه اصحاب صفه حضراتنه مخصوص اولان صفه دن عبارت اولوب اطرافى اخشاب پارمقلق ايله محاط اوله‌رق زميندن ايكى ذراعه قريب يوكسكجه‌در .
٠٠	١١	مذكور دكه‌نك عرضى	
١٢	٢	بطالين دكه‌سنك عرضى	بو دكه اصحاب صفهٔ صفه‌سنك قارشوسنده اولوب حجرهٔ سعادتك بطال اطلاق اولنان اغواتى اقامتلرينه منحصردر .
٦	١٢٩	حرم سعادت مؤخرى جدار شرقيسندن جدار غربى يه	حرم سعادتك عرضيدر .
١٢	١٢	منبر منير نبويدن محراب شريف سعادته	
٠٠	٣٨	منبر سعادتدن حجرهٔ معطره‌يه كه روضهٔ مطهره داخلى ديمكدر	روضهٔ سعادتك براز محلى حجرهٔ سعادت شبكه‌سى داخلنده در .
٠٠	١١٧	باب الوفوددن حرم سعادتك ديوار غربيسنه قدر عرضى	
١٢	١٤٣	باب الرحمه‌دن باب النسايه قدر عرضى	
٠٠	٠٢١	باب النساء طرفنده واقع سقف شريفدن آخر حرم شريفه قدر عرضى	
٠٠	٠٣٤	آخر حرم سعادته قدر عرضى	[*]
٠٠	٠٣٥	حرم سعادت مؤخرى سقفنك عرضى	
٠٠	١٠١	حرم سعادت قوملوغنك طولى	
٠٠	٠٤٩	حرم سعادت قوملوغنك عرضى	

[*] قوملق جبهتنده برعمود واردر كه بوعمود رسالتمآب افنديمز حضرتلرينك دفعهٔ ثانيه‌ده توسيع بيوردقلرى محله اشارت اولوب بواشارتدن محراب سليمانى‌يه (٨٦) ومحراب عثمانى‌يه (١٠٤) ذراع (٦) پارمقدر .

پارمق	ذراع	
٠٠	٧٩	باب الجنائزدن قوملوغه قدر قباب آلتنك عرضى
٠٠	٤٥	شبكهٔ سعادتك فاطمة الزهرا شبكه‌سى نهايتنه قدر طولى
١٢	٢٦	شبكهٔ شامينك عرضى
١٢	٤٠	شبكه‌نك ديوار غربى جهتى
٠٠	٣٠	شبكه‌نك مواجههٔ شريف جهتى
٠٠	٠٣	باغچهٔ رسول ديوارينك ارتفاعى
٠٠	٢٣	باغچهٔ رسولك طولى
٠٠	١٦	باغچهٔ رسولك عرضى

حرم سعادت — ساحهٔ فيوضات مساحه‌سنده واقع قوملق كرك طولاً و كرك عرضاً براز دها واسعجه ايدى ، سلطان محمود خان عدلى مسجد سعادتك شيمدى مرمرلك دنيلان موقعنى مرمر طاشلرله تزيين بيورديغى وقت ايچه مرمر آرتمش اولديغندن مأمورين حكومت بو مرمرلرى قوملوغك جهت اربعه‌سنه فرشله قوملق ساحهٔ فسيحه‌سنى برمقدار طارلاتديلر ، يعنى قوملوغك قبله جهتندن (١٦) ذراع غرب جهتندن (٥) ذراع (٦) پارمق شام جهتندن (٤) ذراع (٦) پارمق قدر يرينه مرمر دوشه‌ديلر ، قبله طرفندن ايسه طولاً باب الرحمه‌دن باب النسايه و غرباً قبله جهتندن آخر عموده و شام طرفنك شرق و غرب عمودلرينه وشرق طرفى دخى آخرم سعادته قدر مجلا مرمر تفريش ايلديلر §

باغچة الرسول — ده بيوك كوچوك اون يدى قدر حورما و تيمور هندى آغاجيله برده قويو واردر ، اقدملرى بو قويونك صويى غايت آجى ايدى ، وهابى محاصره‌سنده اهالى فوق الغايه صيقلمش وملاحدهٔ اشقيا (عين الزرقا) مجراسنى طولديرمش اولدقلرندن معجزهٔ جليله جملهٔ جميله‌سندن اولمق اوزره مذكور بئرك صوينه برعذوبت وحلاوت فوق العاده كلوب اهل مدينه‌يى اداره

ایتدی ، بوعذوبت وحلاوت الآن موجود اولدیغندن بئرمذکور اهل مدینه عندنده آب زمزم کبی مقبول و مکرمدر §

وجهۂ ثالث عشر

دورت — صورتی شامل اولوب مسجد سعادتك ابواب عتیقه وجدیده ومنازل قدیمه ایله اسکی قالدیرملرینك وبوقالدیرملرك ایکی جهتنده واقع اصحاب کرام بیوتنك وزمان سعادتده اتخاذ بیوریلان چارشونك حال وشاننی ذکر وتفصیل ایدر §

﴿ صورت ﴾

{ ١ }

مسجد سعادتك ابواب عتیقه وجدیده‌سی تعریفنده‌در §

اوائلده مسجد شریفك سکزی غرب ، سکزی شرق ، دردی شام ، جهتلرنده اولمق اوزره یکرمی عدد قاپوسی وار ایدی ، خواص اهالینك دخول و خروجنه مخصوص اولمق اوزره قبله طرفنه آچیلور دورت قپوسی دهااولدیغنی وبوقپولرك مروان بن حکم طرفندن آچدیرلدیغنی روایت ایدرلر ، قول اخیر حکمنجه اشبو یکرمی دورت قپو خلفای بغدادیه‌دن محمد مهدی

بالله ابن ابوجعفر منصور ، زمانه دکين موجود اولوب فقط مشار اليهك دور خلافتلرنده يکرميسی قپاديلوب يالکز دردی ابقا ايدلمش وعصر عالئ مجيد خانيده برقپو دها آچيلوب حرم سعادت قپولرينك عددی بشه ابلاغ اولنمشدر §

١ — باب عثمانی ، حرم سعادت قپولرينك بری حجرهٔ معطرهٔ نبويه‌نك الك يقيننده بولنان « باب عثمانی » آشاغيده تعريف اولنه‌جغی اوزره عبدالمجيد خان مرحومك عصر مبرات حصر شاهانه‌لرنده علی ماهو المطلوب تجديد ايدلمشدر §

باب رحمت نصاب مذکور ابن عفان ﴿ رضی عنه الله المنان ﴾ افنديزك سعادتخانه‌لری قارشوسنده بولنمش اولمسی وجه تسميه‌در ؛ نبی الانبيا ﴿ عليه افضل التحايا ﴾ افنديز حضرتلری عثمان بن عفان افنديزك شهابيه مدرسه‌سنك طرف شاميسنده واقع بقيع الغرقد مقبره‌سی يولنده بولنان دار فيوضات مدار مقدسه‌لرينی بوقپودن تشريفی معتاد ايدنمش بولندقلری جهتله باب عثمانی‌يه « باب النبی » دخی دينور ايدی ؛ شيمدی بوقپويه « باب جبريل » دينور ، وجه تسميه‌سی حضرت جبريلك اوراده افنديزه منتظر اولمسيدر ، چونکه بنی قريضه غزوهٔ جليله‌سنده حضرت جبريل زرهپوش واسب سوار اوله‌رق تشريف معالی رديف پيغمبری‌يه بوقپو موقعنده ديده دوز انتظار اولمش ايدی §

باب جبريل ابنيه‌سی قايتبای مصری عمارت عاليه‌سندن ايسه‌ده (١٢٠١)ده وقوعبولان احتياج اوزرينه سلطان عبدالحميدخان اول طرف واضح الشرفندن فوق الغايه بر متانتده تعمير و جوانب اربعه‌سنه مجلا مرمرلر تفريشيله پيشکاه ملائك پناهی حس و خاشاك و کرد و غبار وخاکدن پاك وتطهير وهرجهتی خطوط نفيسهٔ متنوعه ايله تزيين ايدلمش ايدی ، باب فلك جناب

مذكورك اطرافنه يازيلان يازيلر فوق الغايه نفيس ومصنع برصورتده ترتيب قلنمش اولديغندن نقوش خطوط جهتيله باب عثمانی سائرقپولرك جملهسندن مزين ايدی ، خطوط مبسوطهنك مرتبی اولان ذات قپونك طاق شريفی اوزرينه بعد البسمله [وانه لتنزيل رب العالمين نزل به الروح الامين على قلبك لتكون من المنذرين] واول طاق معالی نطاقك صاغ جهتندن بدأ ايله صـول جهتی نهايتنه قدر دخی مع البسمله [قل من كان عدواً لجبريل فانه نزله على قلبك باذن الله مصدقاً لمابين يديه وهدى وبشرى للمؤمنين] و [قل نزله به روح القدس من ربك] آيات جليلهسنی وبوسطرك ذيلنه خط جلیٔ ايله بعد البسمله [جنات عدن مفتحة لهم الابواب] كريمهٔ منيفهسـيله (وخط فی بابنا ماشئت من ثقل ٭ وكل شئ يری صعبا يهون بنا) بيتنی وبونك نهايتنه [سلام عليكم طبتم فادخلوها خالدين] آيت كريمهسنی يازمش وقپونك صاغ طرف ديواری اوستونه « امر بعمارة هذا الحرم الشريف النبوی حضرت مولينا السلطان عبد الحميد خان بنظر المعتمد الحاج محمد سـلاحشوری ؛ ١٢٠١ » تاريخنی كتب واملا ايلمش ايدی §

باب شريف عثمانی ــ حرم سعادت طرف شرقيسنده واقع قپولرك قبله طرفندن برنجيسيدر ، عمارت اخيردده يعنی سلطان عبد المجيد خان مرحومك زمان سلطنتلرنده بتون بتون تجديد ورسوم قديمهسـنك بعض جهتلری تغيير وتأييدقلندی ، شيمدی طاق معلا نطاق خارجيسی اوزرنده خط جلیٔ نفيس ايله [قال الله العليم الخبير فی كتابه العزيز ؛ فان الله هو موليه وجبريل وصالح المؤمنـين والملائكة بعد ذلك ظهير ، صـدق الله خالقنا رب العالمين] آيت جليلهسی وطاق داخليسی بالاسنده دخی ايكی سطر اولهرق كذلك خط جلی ايله (وخط فی بابنا ماشئت من ثقل ٭ فكل شئ يری صعبا يهون بنا) بيت بلاغت ثبتی محرر ومذهب اولوب صاغ وصول قنادلری اوزرنده خط جلی ايله [جنات عدن مفتحة لهم الابواب] آيت كريمهسی وبوآيتـك ذيلنده

« عمره السلطان عبدالمجيد » عبارەسی واشبو قنادلرك صاغ وصول حلقه‌لرنده { لااله الاالله ، محمد رسول الله } جملهٔ منجیه‌لری محرر ومذهبدر §

باب جبریلدن چیقوب اوچ آرشون برقاریش قدر بقیع شریفه طوغری کیدلدکده مسجد شریف دیوارینك زمیندن برقاریش یوکسکلکنده بیوك برطاش واردر ؛ بوطاشك عصر سعادتده جبریل امین (علیه سلام الله المعین) حضرتلرینك طورمش اولدیغی موقع مقدسی ارائه ایچون موضوع اولدیغنی روایت ایدرلر ، لکن قول صحیحه نظراً حضرت جبریلك طوردیغی نقطه‌یی ارائه ایچون رکز ایدلمش اولان طاش مسجد شریف داخلنك صاغ طرفنده اولان سنك مشهور اولمق لازم کلور، حتی باب مذکورك جهت قبلیسنده واقع ایکنجی پنجره‌یه « پنجرهٔ جبریل » دنیلمسنك اصل سببی بودقیقه‌یی اشعار وایما ایچوندر ؛ پنجرهٔ جبریل دنیلان پنجره‌نك اوزرینه [بسم الله الرحمن الرحیم، ان الله وملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما] آیت کریمه‌سی یازیلوب کوزل برحالده تذهیب ایدلمشدر ، باب جبریلك قبله جهتنده یعنی عصر عالیٔ عبدالمجید خانیده تأسیس ایدلمش اولان قدم سعادت دیوارنده فوقانیلری مدور بش عدد پنجره واردرکه کمرلرینك داخل وخارجیلری وسطنده ومدور بزهیئتده اسماء شریفهٔ کرو بیون یازلمش یعنی برنجی پنجره‌ده (جبرائیل علیه السلام) ایکنجی پنجره‌ده (میکائیل علیه السلام) اوچنجی پنجره‌ده (اسرافیل علیه السلام) دردنجی پنجره‌ده (عزرائیل علیه السلام) بشنجی پنجره‌ده (رضوان علیه السلام) اسامیٔ شریفه‌لری تحریر وتذهیب اولنمشدر ؛ وزرای بنی زنکیه‌دن جمال الدین محمد بن ابی المنصور اصفهانینك احیا بیوردقلری رباط عجم ایشته قپونك قارشو طرفنده‌در ، جمال الدین مرحوم بوعمارت جلیله‌یی فقرای اعجام ایواسنه [۱] وقف ایتمش وداخلنده کندی ایچون برده مزار قازدیرمش ایدی §

---

[۱] رباط مذکوره رباط عجم دنلسنك سببی بودر .

جمال الدين — اصفهانينك يابديرديغى رباط ، فوقانى و تحتانى اوتوز حجره‌يى شامل اولوب ديوار خارجيسيله حجرهٔ معطره شبكه‌سنك آره‌سى قرق اوچ ذراع معماريدر §

روايت — جمال الدين مشار اليه صلاح الدين بن ايوبك عموجه‌سى اسد الدين شيركوهك برادر زاده‌سيدر ، اسد الدين بر كون برادر زاده‌سنه خطاباً « هر هانكيمز اول وفات ايدر ايسه صاغ قالانمز وفات ايلمش اولانى مدينهٔ منوره‌يه كتيروب دفن ايتسون » ديمش وجمال الدين عموجه‌سى اسد الدين شيركوهك تكليف واقعنى قبول ايدوب فقط برمدت مرورنده وفات [*] ايلمش ايدى ، اسد الدين برادر زاده‌سى جمال الدينك نعشنى حسب المقاوله مدينهٔ منوره‌يه كوندرمكه قيام ايدرك برچوق مبلغ اعطاسيله ايفاى مقتضاسنى شيخ ابو القاسم صوفى يه حواله ايلمش وشيخ ابو القاسم متوفاى مشار اليهك نعش مغفرت نقشنى مكهٔ مكرمه‌يه كتوروب كعبهٔ معظمه‌يى بعد الطواف نمازينى ادا ايلدكدن صكره مدينة الرسوله ايصال ايله حياتنده تهيه ايلديكى مرقد مخصوصه دفن ايلمشدر §

غريبه — شيخ ابو القاسم صوفى اسد الدين شيركوهك رأيله متوفاى مشار اليهك جنازه‌سنى بالاستصحاب حدود كعبة الله‌ه واصل اولدقده نمازينى قيله‌جغندن بحثله جماعتك حاضرلنملرينى اعلان ايتدى ايدى ، جنازه‌يه نماز قيلنه‌جغى صره‌ده يوكسك بريرده كيم اولديغى معلوم اولميان بردلى قانلى ظهور ايدوب صوت بلند ايله قطعهٔ آتيه‌يى ايراد ايلدى §

﴿ شعر عربى ﴾

سرى نعشه فوق الرقاب وطالما * سرى وجوده فوق الركاب ونائله
يمرّ على الوادى فتثنى رماله * عليه وبالنادى فتثنى ارامله

[*] مورخلر جمال الدين محمد بن ابى منصورك ٥٧٦ سنه‌سى خلالنده مسجوناً وفات ايلديكنى روايت ايدرلر .

بو غريبه‌يى نقل ايدن صاحب الطبقات ابن سعد ، طبقاتنده اظهار كمال تعجب وحيرت ايتدكدن صكره شويله ديمشدر :

سرى نعشه — قطعه‌سى استماع اولنديغى كون ، جمال الدين اصفهانى مرحومك نمازنده اولقدر بكا اولندى واولمرتبه فرياد وفغان ايدلدى كه تفصيلى قابل امكان دكلدر ، بو قطعه ايشيدلديكى صره ده توقف ايتميه‌رك جنازه نك بولنديغى موقعده نمازنى ادا ايتديلر ، بعده جنازه‌يى مسجد الحرامه ايصال ايدوب برنمازده بوراده قيلديلر و كعبة اللهى دور وطواف ايتديردكدن ومدينهٔ طاهره‌يه كتيروب برنماز دها قيلدقدن صكره بالذات قازديرديغى مزاره دفن ايلديلر §

مورخلر — جمال الدين مشار اليهك مدفون اولديغى مزارك رباط عجم داخلنده اولديغنى نقل وروايت ايدرلر ، لكن شيمدى رباط مذكورك ايچنده اويله برقبر اولمديغندن رباطك اتصال خارجيسنده بولنان تربه‌نك مرقد جمال الدين اولمسى لازم كلور و بوتربه‌نك رباط عجم داخلنده ايكن هرنصلسه بالافراز خارجه براغيلديغى آكلاشيلور ؛ متوفاى مشار اليه وزراى بنى زنكيه‌دندر ، معاصرى بولنان مورخ ابن اثيرك روايتنه كوره مكهٔ مكرمه‌ده حطيم شريف ديواريله بيت اعظمك اطراف اربعه‌سنى فوق العاده بر صورتده تزيين وتفريش و مسجد خيفى تعمير وتجديد و جبل عرفانه حوضلر حفر وترتيب ايدرك منقطع اولان صوينى كتيرتمش و جبل الرحمه‌يه چيقلمق ايچون بش اون قدمه‌لى برده نردبان اعماليله زوّارى كوجلك ايله اينوب چيقمق مشقتندن قورتارمشدر ؛ وجههٔ اولاده كذارشپذير بيان اولديغى اوزره مدينة الرسول حصار استوارى دخى محمد جمال‌الدين اصفهانينك اثر خيريدر ، والحاصل مرحوم‌مشاراليه اصحاب برّ وخيراتدن اولوب كرك حرمينده وكرك بلاد سائره‌ده عدّ واحصادن خارج آثار خيريه‌سى واردر ؛ رحمة الله عليه §

٢ — باب ربطه ، مسجد سعادتك ایکنجی قپوسی ابی العباس سفاحك كريمه‌سی ربطه‌نك خانه‌سی قارشوسنده بولندیغی جهتله « باب ربطه » نامیله متعارفدر §

ربطه ابنة ابی العباس سفاح منزلنك عرصه‌سی امرای شامیه‌دن باز كوشك حنفیون علماسنه مخصوصاً یاپدیردیغی مدرسهٔ نفیسه‌نك عرصه‌سی ایدی ؛ باز كوش بومدرسه‌یی طرح و تأسیسه صرف نقدینهٔ همت وحین وفاتنده كندیسنك داخل مدرسه خطیره‌سنه دفن ایدلمسنی وصیت ایلمش اولدیغندن بعد وفاته وصیتی موجبنجه مدرسه‌سی داخلنه دفن ایتدیلر ، بر مدت صكره باز كوش مدرسه‌سنك اسمی اونیدیلوب « شیخ عبد القادر جیلانی زاویه‌سی » دیمكله متعارف اولدی ، شیمدی ایسه « زاویة السمان » اطلاق ایدلمكده‌در §

سمان — بیت السمانه منسوب وكمال زهد وصلاح ایله موصوف طریق قادریه رجالندن بر ذاتك اسمی اولوب ذكر اولنان زاویه بو ذاتك اولاد واحفادینه موقوفدر كه الآن برحیات اولان (محمد ابوالحسن) افندی سمان سالف الذكرك اك كوچك اوغلی اولوب بوندن بشقه اولادی قالمامشدر §

صدیق اعظم — حضرتلری بومدرسه‌نك جانب شرقیسنده واقع اولان منزل بیعدیلنده رحلت ایلمش ایدی ، جناب فاروق رسول اكرم ونبی محترم حضرتلری « بن بوقپویی نسوان طائفه‌سنه ترك ایتدم » بیوردقلرینی استماع ایلدیكندن زمان خلافتلرنده باب « ربطه » یی دخول وخروج نسوانه تخصیص بیوردیلر و عبد الله بن عمر حضرتلری دخی صفه نشین قصر حیات اولدقلری مدت پدر عالیكهرلرینك اثر شریفلرینه اقتفاءً باب ربطه‌دن كیروب چیقمادیلر ایدی ، باب ربطه الیوم موجود اولوب فقط « باب النساء » دیمكله متعارفدر §

باب النساء — حرم سعادتك جهت شرقيسنده واقع ابواب رحمت نصابك قبله طرفندن ايكنجى قپوسى اولوب جهت خارجيسى ايكى اسطوانه ايله برمقدار حرم شريف ديوارى حذاسندن تفريق ايدلمشدر ؛ خارجه چيقارلمش اولان جهتنك سالف الذكر ايكى اسطوانه اوزرينه چورلمش اولان ديوار كمرك اوزرنده خط جلى مذهب ايله [الله ولى التوفيق ، قال الله تعالى وتبارك جل وتقدس واقمن الصلاة وآتين الزكواة واطعن الله ورسوله انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت ويطهركم تطهيراً } آيت كريمه‌سى واصل قپونك حرم شريف ديوارى حذاسنده بولنان طاق زر نطاق خارجيسى اوزرنده دخى كذلك خط نفيس جلى ايله [بسم الله الرحمن الرحيم ، انه من سليمان وانه بسم الله الرحمن الرحيم ، واذكرن مايتلى فى بيوتكن من آيات الله و الحكمة ان الله كان لطيفاً خبيراً] كريمۀ جليله‌سى وباب شريف مذكور اتصالنده واقع پنجره‌نك طاق خارجيسنده { النجاة فى الصدق صدق رسول الله } حديث صحيحى مسطور ومحرر وباب مذكورك طاق داخليسنده [ومن يقنت منكن لله ورسوله وتعمل صالحا نؤتها اجرها مرتين واعتدنا لها رزقا كريما] آيت جليله‌سى وبو آيت كريمه‌نك فوقنده يعنى باب شريف مذكورك كمرى اوزرنده بولنان موقع لطيفنده دخى [للرجال نصيب مما كتسبوا وللنساء نصيب مما كتسبن واسئلوا الله من فضله ان الله كان بكل شئ عليما] كريمۀ منيفه‌سى منقوش ومرقمدر §

٣ — باب عاتكه ، حرم شريف نبوى قپولرينك اوچنجيسى عاتكه بنت عبدالله بن يزيد بن معاويه‌نك خانه‌سى [*] قارشوسنده و « باب الرحمه » نامنده اولان باب رحمت نصاب اولوب مومى اليهانك زمان حياتنده « باب عاتكه » ناميله بنام ايدى §

اوائلده مدينۀ متيمنه بازارى باب عاتكه قارشوسنده بولنديغى جهتله باب

[*] بو خانه ، صاحبه‌سنك وفاتندن صكره يحيى ابن خالده انتقال ايتمشدر .

مذكور برمدت « باب السوق » ناميله متعارف ومشهور ايدى ؛ فقط برجمعه كونى خطيب منبر لاهوت افنديمز حضرتلرى اجراى خطابت ايدرلر ايكن « دار القضاء » جهتندن برشخص كلوب « يا نبى الله ! صوسزلقدن حيوانلريمز خراب و اولاد و عيالمز بى طاقت و بى تاب اولدى ، بزم ايچون جناب معطى العطايا حضرتلرندن ياغمور رجا بيورمكزى نياز واسترحام ايدرز » ديمش واول غيث عنبربار رسالت ﴿ عليه اكمل التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى مبارك اللرينى قالديروب دعا بيورملريله برابر جبل سلع اوزرنده علايم رحمت ظاهر ونمايان اولەرق مدينة الرسول ونواحيسنى كاملاً اسقا وارواء ايلمش اولديغندن باب عاتكەيه « باب الرحمه » اطلاق ايدلدى §

آنفاً ذكر اولنان دار القضاء باب الرحمەدن باب السلامه قدر ممتد و غايت واسع برخانه اولوب عمر بن الخطابك مالى ايدى ؛ ارتحالنده صاتيلوب دينينك قضاء ايدلمسنى وصيت ايتمش وحين وفاتنده معاويه ابن ابوسفيانه فروخت ايديلەرك بورجلرى ويرلمش اولديغندن بوناريخدن صكره « دار القضاء » ناميله متعارف اولمشدر ؛ فقط بعض راويلر بوخانەيى عبدالرحمن بن عوفه نسبت ومشاراليهك حضرت عثمانه بيعت ايديلنجيه قدر بو خانه ده اختيار انزوا ايلديكنى روايت ايدرلر §

سفاح عباسينك دائيسى زياد بن عبدالله مدينه واليسى بولنديغى آوانده يعنى (۱۳۸) سنەسى خلالنده ذكر اولنان خانەيى صاتون آلوب مسجد سعادت حرمنه علاوه ايتمش ايدى ، صكرەلرى مسجد شريفدن بالتفريق حكومت قوناغى اولمق اوزره برداره ياپديلر كه « حصن عتيق » ديدكارى دائره ايشته اولوقت طرح و تاسيس قلنمش اولان ابنيۀ جسيمەدر ؛ ۸۱٤ سنەسى بنجاله حاكمى سلطان غياث الدين بو دائرەيى صاتون آلوب بعد الهدم يرينه بر كوزل بنا طرح وتأسيس ايلدى §

٧٢٤ — سنه‌سی عساکر متغلبه اتابکارندن امیرچوبانك طرح ایلدیکی مدرسه بورباطك طرف قبليسنده ایدی . امیر چوبان بومدرسه‌یه کندینه مخصوص برده تربه تهیه ایتدیرمش ایسه‌ده بوتربه‌یه دفن اولنمق شرفنه مظهر اوله‌مامشدر §

شیخ الخدمه حریری مرحومه منسوب اولان « دار شباك » دخی باب الرحمه جهتنده ایدی ، ٨٨٨ سنه‌سی بونلرك کافه‌سی ملك اشرف قایتبای طرفندن اخذ وهدم ایدیلوب عرصه‌لرینه ملك مشار الیهه منسوب مدرسه ایله رباط یاپدیرلمشدرکه بورباطه صکره‌لری « رباط سلطان » ومدرسه‌یه « محکمه » نامی ویرلدی ؛ مدینهٔ منوره قاضیلری یقین زمانه قدر مدرسهٔ مذکوره‌ده ساکن اولورلر ایدی ، صکره‌لری محکمه دیکر برموقعه نقل اولنمش ومدرسه دخی مشرف خراب اولمش ایدوکندن ١٢٣٧ سنه‌سی سلطان محمود خان عدلی طرفندن مدرسهٔ مذکوره صورت مکمله‌ده تجدید و برده کتبخانه وباب الرحمه ایله مدرسه آره‌سنه مدرسهٔ مذکوره مدرسی اقامتنه مشروط برده خانه تأسیس ایتمش ومدینه‌ده بولنمیان کتب نادره ووسائل نفیسه ایله ذکر اولنان کتبخانه‌یی تزیین ایلمش ایدی ، اللی سنه مرورنده کرك مدرسه وکرك خانهٔ مذکوره مشرف خراب اولدیغندن نجل جلیلی جنتمکان سلطان عبد العزیز خان طرفندن تجدید اولنوب شیخ الحرم امین پاشا مرحومك نظارتنده اوله‌رق مدرسه‌نك آلت قاتیله اوست قاتنه حجرات متعدده علاوه ایدلمش و مدرسه‌یه مخصوص مشروطه بتون بتون هدم ایدیلوب یکیدن یاپدیرلمشدر ؛ فی ١٢٨٨ سنه §

٨٩٣ — سنه‌سی ابو بکر بن مزهر [*] اسمنده برذات باب الرحمه‌نك کمری اتصالنه اوزری قبه‌لی بر فسقیه یاپدیرمش ایدی که بو فسقیه الیوم

[*] ابوبکر بن مزهر ، حکومت مصریه‌نك دیوان الانشائیه رئیسی اولوب « مقر الزینی » دیمکله متعارفدر ، بوذاتك باب الرحمه جهتنده برده مکمل مدرسه‌سی وار ایدی .

موجوددر ؛ مسجد سعادته بوقپودن كيرنلرك صاغ طرفلرينه كاير برده حنفيه واردر كه بو حنفيه‌يى سلطان مجيد مرحوم مسجد شريفى تجديد ايتمزدن اقدم طرح وتأسيس ايتديرمش ايدى ، سلطان احمد خانه منسوب اولان سبيل ايله ميضاة « يعنى شادروان » بوحنفيه‌نك قارشوسنده‌در ؛ اوائلده مسجد سعادتك جهت غربيسنده باب الرحمه‌دن غيرى قپوسى يوق ايدى ، باب مذكور عصريمزده حرم شريفك ديوار غربيسنده واقع قپولرك ايكنجيسيدر ، بومبارك قپونك طاق رحمت نطاق خارجيسى اوزرنده [بسم الله الرحمن الرحيم ، قال الله تعالى فى كلامه القديم ؛ قل ياعبادى الذين اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله يغفر الذنوب جميعا انه هو الغفور الرحيم ، صدق الله ربنا العظيم] آيت جليله‌سى واشبو طاق زر نطاقك ايچ طرفنده دخى [واذجاءك الذين يؤمنون باياتنا فقل سلام عليكم كتب ربكم على نفسه الرحمه] كريمهٔ جميله‌سى مسطور و صاغ قنادى اوزرنده غايت نفيس وجلى بر خطله چفته { يامفتح الابواب } وصول قنادى اوزرنده دخى كذلك چفته { افتح لنا خير الباب } وهر ايكى قنادك حلقه‌لرنده { لااله الا الله محمد رسول الله } عبارات نفيسهٔ منجيه‌سى منقوش اولوب ذكر اولنان بسملهٔ شريفه طغراى غرّا مقامنده اوله‌رق مصنع برصورتده ترتيب وتذهيب ايدلمشدر §

٤ — باب السلام ، مسجد سعادت ابواب اربعهٔ موجوده‌سنك دردنجيسى « باب السلام » ناميله بنام اولان باب رحمت نصابدر ؛ باب مذكور مروان بن حكمك خانه‌سنه ملاصق اولديغى جهتله مروان بن حكمك صاغلغنده « باب مروان » ديمكله متعارف ايدى §

ملوك مصريه‌دن سيف الدين قلاون ٨٨٦ ده ابن حكمك باب شريف مذكور اتصالنده اولان خانه‌سنى هدمله يرينه « دار ميضاة » ى ياپدقدن صكره باب السلام « باب الخشوع » ناميله بنام اولدى §

اخطار — دار میضانك عرصه‌سی اوزرینه بالاخره بشیر آغا مدرسهٔ مشهوره‌سی طرح وتأسیس ایدلمش ومدرسه یاپیلور ایکن بومیضاة مسجد سعادتك طرف غربیسنه نقل اولنمشدر ؛ شیمدی « زرندی » دیمکله متعارف اولان زقاق ، میضاتك قارشوسنده قالور که بو زقاق باب المصری یه کیدنلرك صاغ طرفنه دوشر §

باب السلام — حرم سعادتك غرب جهتنده بولنان قپولرینك قبله طرفندن برنجیسی ومسجد النبی ابواب خمسه‌سنك اك بیوك وزینتلیسیدر ؛ صیوالری تیرشه وبعضاً بیاض بویالی اولدیغندن بونلرك اوزرینه یازلمش اولان یازیلر باب السلامك اوآرالغنی غایت رنکین بر باغچه‌یه دوندرمشدر ؛ منظره‌سنی تعریف ایتمك ایستدیکم یازیلر ، قپونك حرم شریفه کیریلور ایکن صاغ طرفنه کلان دیوارندن بدأ ایله صول طرف دیواری نهایتنه طوغری یازلمش وغایت مطبوع بر اصولده ترتیب وتذهیب ایدلمشدر ؛ بویازیلرك برنجی صره‌سنده [قال الله تعالی ، ومن اصدق من الله حدیثاً وقل رب ادخلنی مدخل صدق (الی قوله) کان یؤساً] آیت جلیله‌سی وایکنجی صره‌سنده [بسم الله الرحمن الرحیم ، لقد کان لکم فی رسول الله اسوة حسنة (الی قوله) وکان الله قویاً عزیزاً] کریمهٔ منیفه‌سی واوچنجی صره‌سنده { فداك ابی وامی یارسول الله ٭ رسول الله انی مستجیر ٭ بجاهك والزمان له اعتداء ٭ وجاهك یارسول‌الله جاه ٭ رفیع مالرفعته انتهاء ٭ وظنی فیك یاطه جمیل ٭ ومنك الجود بعهد والسخاء ٭ وحاشا ان اری ضیما وذلا ٭ ولی نسب بمدحك وانما ٭ رجوتك یاابن امنة لانی ٭ محب والمحب له رجاء ٭ عسی بك تجلی عنی کروبی ٭ ولم کرب له‌منك انجلاء ٭ وکم لك یارسول الله فضل ٭ تضیق الارض عنه والسماء ٭ وکم لك معجزات ظاهرات ٭ کضوء الشمس له ضیاء ٭ وانت لنا علی خاق عظیم ٭ ونحن علی العموم لك الفداء } قصیدهٔ بلیغه‌سی ودردنجی صره‌سنده دخی (اللهم اید بالنصر والعز مولانا السلطان عبد العزیز خان ،

السلطان عبد المجيد خان ، السلطان محمود خان ، السلطان مصطفى خان ، السلطان سليم خان ، السلطان عبد الحميد خان ، السلطان مصطفى خان ، السلطان عثمان خان ، السلطان محمود خان ، السلطان احمد خان ، السلطان مصطفى خان ، السلطان احمد خان ، السلطان سليمان خان ، السلطان محمد خان ، السلطان ابراهيم خان ، السلطان مراد خان ، السلطان مصطفى خان ، السلطان عثمان خان ، السلطان مصطفى خان ، السلطان احمد خان ، السلطان محمد خان ، السلطان مراد خان ، السلطان سليم خان ، السلطان سليمان خان ، السلطان سليم خان ، السلطان بايزيد خان ، السلطان محمد خان ، السلطان مراد خان ، السلطان محمد خان ، السلطان يلديرم بايزيد خان ، السلطان مراد خان ، السلطان اورخان خان ، السلطان عثمان خان ، ابن ارطغرل خان ، ابن سليمان شاه ، ايدالله ملكهم الى آخر الزمان ونهاية الدوران) عبارات بديعه‌سى وباب فلك جناب مذكورك صاغ قنادى اوزرنده [ان المتقين فى جنات وعيون] وصول قنادى اوزرنده [ادخلوها بسلام آمنين] آيتلرى وصول ديوارينك جهت داخليسنده واقع « خلوت » ك قپوسى اوزرنده يعنى عصر سعادتده حرم شريفه ناظر اولان قپولرك انسدادى ايچون صادر اولان ارادۀ نبويه‌ده استثنا بيوريلان سعادتخانه قپوسنك طاق زرين نطاقى فوقنده { هذه خوخة سيدنا ابى بكر الصديق رضى الله عنه } جمله‌سى مسطور ومحرردر §

طاقنده « هذه خوخة .... » جمله‌سى مسطور اولان خوخه ، قپوسى باب السلامك صول طرفندن اوچنجى قپودر ؛ ذاتاً باب السلام ايله باب الرحمه آره‌سنده « خوخۀ ابوبكر » ديمكله متعارف اولان «خوخه» محل مذكورده واقع بر حاصله‌نك محاذيسنده ايدى ، وليد بن عبدالملك زماننده حاصلۀ « مخزن » مذكوره خوخۀ شريفه ايله برابر مسجد سعادته قاتيلوب حضرت صديقه منسوب اولان خوخه‌نك حذاسنده خوخۀ صديقه بدل بر خوخه « حجره » ياپديلر ايدى كه اشرفيه مدرسه‌سنى بنا ايدرلر ايكن مدرسۀ مذكوره بانيسى مؤخراً

مسجد سعادتك بو جهتنه يعنى باب السلام ايله باب الرحمه آره‌سنه اوچ قپو آچديرمش ايدى ؛ ايشته « هذه خوخة » عباره‌سى بو قپولردن اوچنجى قپونك اوزرنده‌در §

باب السلام — دن داخل مسجد شريفه دخول ايدنلرك صاغ طرفلرينه تصادف ايدن يرده يعنى مسجد النبينك جهت داخلىٔ جنوبيسنده‌كه، بوراسى حرم سعادت قبله ديوارينك ايچ يوزى ديمكدر ؛ طاش اوزرينه محكوك اوله‌رق درت صره خطوط نفيسه واردر كه بو ياز يلرك كافه‌سى جليدر ؛ خطوط مذكوره‌نك برنجى صره‌سى [يريدالله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر (الى قوله) يرشدون ، قال الله تعالى فى كتابه العزيز ، لا يأتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه تنزيل من حكيم حميد قالوا اتعجبين من امر الله (الى قوله) انه حميد مجيد ؛ بسم الله الرحمن الرحيم ، واذا يتلى ابراهيم ربه بكلمات (الى قوله) انك انت العزيز الحكيم ، بسم الله الرحمن الرحيم ، قالت امرأت عمران ربى انى نذرت لك (الى قوله) وما كنت لديهم اذ يختصمون ؛ بسم الله الرحمن الرحيم ، ماكان على النبى من حرج (الى قوله) وكفى بالله وكيلاً ، اللهم صلى على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين ؛ بسم الله الرحمن الرحيم ، وما ارسلناك من رسول الا ليطاع باذن الله (الى قوله) ويسلموا تسليما ؛ قوله تعالى ، وما اتيكم الرسول فخذوه وما نهيكم عنه فانتهوا] وايكنجى صره‌سى [قوله تعالى ، وما تفعلوا من خير يعلمه الله وتزودوا فان خير الزاد التقوى واتقون يا اولى الالباب ؛ صدق الله ربنا العظيم ، قال الله سبحانه وتعالى ، اولئك يسارعون فى الخيرات وهم لها سارعون ؛ بسم الله الرحمن الرحيم ، انما يعمر مساجد الله من آمن بالله واليوم الاخر (الى قوله) والله لايهدى القوم الفاسقين ؛ صدق الله العظيم وصدق رسوله الكريم وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم ورضى الله تعالى عنهم اجمعين ؛ بسم الله الرحمن الرحيم ، مثل الذين ينفقون اموالهم فى سبيل الله (الى قوله) والله غنى حليم ، صدق الله العظيم ؛ بسم الله الرحمن الرحيم ، ان الله وملائكته (الى قوله)

وسلموا تسليما ، صدق الله العظيم ؛ بسم الله الرحمن الرحيم ، هو الذى ارسل رسوله (الى قوله) من اثر السجود] واوچنجى صره‌سى [بسم الله الرحمن الرحيم ، فى بيوت اذن الله ان ترفع (الى قوله) ويزيدهم من فضله ؛ قال الله تبارك وتعالى فى كتابه الكريم ، فاذا قرأت القرأن فاستعذ بالله من الشيطان الرجيم (الى قوله) وعلى ربهم يتوكلون ؛ بسم الله الرحمن الرحيم ؛ انا فتحنا لك فتحاً مبيناً (الى آخر السوره وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه الطاهرين اجمعين] آيات جليله‌سندن ودوردنجى صره‌سيده { هذه اسماء النبى صلى الله عليه وسلم ، محمد صلى الله عليه وسلم } « الى آخر الاسماء » اسماء جليله‌ٔ جميله‌سندن عبارتدر ؛ اسماء شريفهٔ نبويه كه ايكيوز بر عدددر ، كاملاً دوردنجى صره يه يازيلوب هر برى مربع وتصليه‌لرى مدوّر برهيئتده ترتيب وتحرير اولنمش وحرم سعادتك ديوار ظاهر الانوار قبليسى زاويه‌سنده واقع باب السلام كوشه‌سى اتصالندن باشلانيلوب مواجههٔ شريفه قارشوسنده اكمال واتمام ايدلمشدر §

بورايه دكين ذكر وتفصيل اولنان دورت قپو ، سائر قپولرك جمله‌سندن بيوكدر ؛ ابواب اربعهٔ مبسوطه عمر بن عبد العزيزك مدينه واليسى اولديغى زمانه دكين كوندوزلرى اقشاملره قدر آچيق براغيلمسى معتاد اولديغندن اوقات حاليه ده بعض حيوانات مسجد سعادته كيررلر ايدى ؛ عمر بن عبد العزيز هر برينك داخل و خارجنه برر اخشاب پارمقلق ياپديروب دخول بهائمى منع ايتدى ايسه‌ده صكره‌لرى زوّار چوغالوب قپولردن ازدحامله كيريلوب چيقلمغه و بعضاً حضور سعادتده وقوعى غير جائز اولان پاپوش معارضه‌لرى ظهور ينه قدر جرأت كوسترلمكه باشلانيلديغندن رونماى ظهور اولان بوكبى فنالقلرك اوكى آلنمق تصوريله قپولردن عمر بن عبد العزيزك ياپديرديغى پارمقلقلرى قالديروب برر زنجير چكديلر ، لكن برمدت صكره بو زنجيرلر دخى چيقاريلوب ابواب اربعهٔ مذكوره ينه اسكيسى كبى مكشوف براغيلديغى جهتله آره صره پاپوش منازعه‌سى وقوعه كلور ايدى §

زمانمزده موجود اولان قپولرك زنجیرلری ، پارمقلقلری اولمدیغی حالده اقشاملره قدر آچیقدر ، فقط هرقپویه برر پاپوشلق یاپدیرلمش ومتعدد مأمورلر تعیین ایدلمش اولدیغندن پاپوش منازعه‌سی وقوعبولمامقــده در ؛ جماعت درســعادت جوامع شریفه‌سی کبی حرم سعادته کیررلر ایکن پاپوشــلرینی چیقاروب پاپوشجیلره تسلیم وچیقارلر ایکن صدقه نوعندن اولمق اوزره بش اون پاره اعطاســیله مومی الیهمی تطییب ایتمکده وفقرای سکنه‌دن اوچ بش کیشیده بویوزدن کچینمکده در §

٥ — باب توسل ؛ حرم شریف نبوی قپولرینك بشنجیسی مسجد سعادتك جهت شامیسنده بولنان باب توسلدر ؛ بوقپو عصر مبرات حصر عبد المجیدخانیده (۱۲٦٧ سنه) کشاد ایدلمش اولدیغندن براسمنه‌ده « باب مجیدی » دینور ، حالبوکه « باب مجیدی » ایله « باب توســل » بشقه بشقه برر قپو اولدیغندن خالقك بوظنی یاکلیشدر ؛ چونکه باب توسل داخلی وخارجی اولمق اوزره ایکی قپودن عبارتدر ، بوایکی قپونك آره‌سنده تحتانی وفوقانی طقوز باب مکاتب مجیدی واردرکه بومکتبلرك بری لسان فارسی وقصوری لسان عذب البیان عربی تدریسنه مشروطدر ؛ بوایکی قپونك بری بومکتبلرك خارج مسجد شریف جهتنده وبریده مسجد سعادت طرفنده اولمق حسبیله حرم سعادته آچیلان قپویه حجرهٔ معطره‌نك طرف شمالیسنده واقع باب التوسله ناظر اولمق علاقه‌سیله قریحهٔ الهام صبیحهٔ عبدالمجید خانی سوقیله « باب توسل » نامی ویرلمش وخارج حرمه آچیلان قپوده « باب مجیدی » اسمیله توسیم ایدلمشدر §

باب مجیدینك یعنی تعریف اولنان باب توسلك خارجه آچیلان قنادلرینك طاق خارجیسی اوزرنده [قال الله تعالی ، یاایها الذین آمنوا اتقوا الله وابتغوا الیه الوسیلة وجاهدوا فی سبیله لعلکم تفلحون ؛ صدق الله ربنا المعین] آیت جلیله‌سی واشبو بش باب معلا القابك هرهانکیسندن حرم ســعادته کیرلسه تصادف اولنه‌جق برنجی ستونده { نویت سنة الاعتکاف } عباره‌سی محرر ومسطوردر §

مسجد سعادت – ك عمارت اخيره‌سى بحثنده دخى برنبذه تعريف اولنديغى اوزره باب توسل ، حميدبن‌عبدالرحمن بن عوفك خانه‌سى قارشوسنده اولوب قديماً دخى بوراده برقپو وارايدى ، مسجد شريفك بوجهتى ديوارى تجديد اولنديغى صره ده هرنه اسبابه مبنى ايسه باب قديم مذكور قپادلمشدر ، بوقپودن چيقيلورايكن صول‌طرفنده برحنفيه وآنك قارشوسنده بيوت خلايى شامل برميضاة جسيمه ابنيه‌سى كورولوركه بونلرك كافه‌سى والد كثير المحامد حضرت خلافتپناهى آثار مبروره سنندندر §

بورايه قدر تعريف اولنان درت عدد دروازهٔ كبيره ايله سلطان عبدالمجيد خان مرحومك آچديرديغى باب توسل الآن موجود ونمايان ايسه‌ده آتى الذكر كوچك قپولرك كافه‌سى مسدود وحتى نره‌لرده اولدقلرى بيله مجهول وغير معلومدر §

١ – باب مروان ، ابواب مسدودهٔ مجهوله‌نك بريدر ؛ بوقپو امراى اسلافك دخول وخروجنه مخصوص ومسجد سعادت مقصوره‌سنه مفتوح اولوب « باب مروان » ديمكله معروف ايدى §

٢ – باب بيت زيت القناديل ، ابواب مسدوده‌نك بريده مسدود اولان باب مروانك صاغ طرفنده و « باب بيت زيت القناديل » نامنده ايدى ؛ تاريخلرك روايتنه كوره مروان بن حكم بوقپويى كندى ناميله اشتهار ايدن خانه‌يى طرح وتأسيس ايدر ايكن آچديرمش ايدى ؛ من جهة مضر وعدميله وجودى مساوى اولديغندن باب السلام مناره‌سى تجديد اولنديغى اثناده قپادلمشدر §

٣ – باب المقصوره ، قپادلمش اولان قپولرك بريده باب مروانك صول طرفنده و « باب مقصوره » نامنده اولان كوچك قپودر §

٤ — باب خوخهٔ آل عمر ، ابواب مسدوده‌نك دردنجیسی « دیار عشره » زقاغی طرفنده و « خوخهٔ آل عمر بن الخطاب » نامنده اولان قپودر؛ باب مذكور اوائلده زوار ایچون آچیلور و برنفر بواب اداره‌سنده بولندیریلور ایدی ؛ صكره‌لری سوء استعمال اولندیغی یعنی اركك قادین مجمعی اولدیغی جهتله سلطان قایتبای مصری دورنده (٨٨٨) قپادیلوب بوابنه وظیفهٔ كافیه تخصیص ایدلدی §

٥ — باب علی ، ابواب مسدوده‌نك بشنجیسی دیوار شرقیده اساسكیر استقرار اولان « باب علی » اولوب حضرت حیدرك حجرهٔ سعادت اتصالنده بولنان سعادتخانه‌سنه قارشو اولدیغندن « باب علی » نامیله متعارف ایدی ؛ دیوار شرقی تجدید اولندیغی صره ده قپادیلوب فقط خارجدن زیارت اولنمق اوزره برطرفنه اوفق برقفس كچیردیلر ، حتی آزاجق دقت ایدنلر حجرهٔ سعادت داخلنی كورورلر ایدی ؛ صكره‌دن قفس چیقاریلوب طاش ایله اوردیرلدی §

٦ — باب النبی ، ابواب مسدوده‌نك بریده « باب النبی » نامیله شهرتیاب اولان باب سعادت نصاب اولوب همخوابهٔ حضرت سیدالوری عایشهٔ صدیقه ﴿ رضی الله عنها ﴾ والده‌مزك سعادتخانه‌لری قارشوسنده بولنمسی وجه تسمیه‌در ؛ دیوار شرقی یكیلندیكی وقت بوقپو دخی سد اولنوب یرینه حجرهٔ سعادت شبكه‌سی وضع ونهاده اولندی ایدی ؛ شیمدی زوار كرام باب مسدود مذكور عرصه‌سی اوزرنده طوروب سلطان الانبیا ﴿ علیه اجمل التحایا ﴾ افندیمز حضرتلرینه عرض صلاة وسلام ایدرلر §

٧ — باب اسماء ، قپادیلان قپولرك یدنجیسی باب اسمادر ؛ اسماء بنت حسین بن عبدالله بن عبیده ابن عباس بن عبدالمطلبك منزلی قارشوسنده بولنمسی جهتله باب اسماء دینور ایدی ؛ ٥٨٩ سنه‌سی یعنی منارهٔ شرقیهٔ شمالیه

تجديد اولندیغی وقت سد اولندی ؛ اسماء بنت حسين بن عبد اللهك سالف الذكر خانه‌سی ییقیلوب عرصه‌سی اوزرینه نسوانه مخصوص بر رباط یاپدیرلمشدر §

٨ — باب خالدبن الوليد ، بریده خالد بن ولید (رضی عنه الله المجيد) منزلی قارشوسنده بولنان قپودر ؛ خالد بن ولیدك سعادتخانه‌سی اوکونده بولنمسی وجه تسمیه‌در ؛ جناب خالدك ذكر اولنان خانه‌سی بالاخره هدم اولنوب عرصه‌سی اوزرینه رباط سبیل یاپدیرلمشدرکه عمرو بن عاصك خانه‌سی بو رباطك طرف شمالیسنده ایدی §

٩ — باب زقاق دار المناصع ، دارالمناصع سوقاغنه مقابل اولان « باب زقاق دارالمناصع » در بوقپو عمرو بن عاصك خانه‌سی ایله بیوت صوفیه آره‌سنده وحسن بن علی العسکرینك « حوش الحسن » نامیله بنام اولان خانه‌سی بوقپونك قارشوسنده اولوب سد ، ایدلمزدن مقدم نسوان طائفه‌سی بوقپودن کیروب چیقارلر ایدی §

١٠ — باب ابيات الصوافى ، ابواب مسدوده‌نك اوتجیسی مسجد شریفك دیوار شرقیسی منتهاسنده ودار موسى ابن ابراهيم المخزومى دنیلان خانه‌نك قارشو طرفنده بولنان « باب ابيات الصوافى » دنیلان قپو اولوب مؤخراً دیوار ایچنده قالمشدر ؛ ابيات الصوافی‌یی بالآخره شیخ صفی الدين سلامی آلوب اولا اقرباسنه بعده فقرا ایواسنه وقف ایلمش ایدی ؛ ابيات مذکوره‌نك جهت شامیسنده شیخ صفیء مشارالیهك « رباط النخله » نامیله متعارف اولان عمارتنه کیریلور برقپوسی دها وار ایدی ، صکره‌لری بوقپو دخی سد اولندی §

١١ — باب دار الضيافه ، ابواب مسدوده‌نك بریده مسجد سعادتك طرف شامیسنده وحميد بن عبد الرحمن ابن عوفك سعادتخانه‌سی

اوكونده اولديغى وجناب عبدالرحمن ، مسافرين نبويه‌يى ذكر اولنان خانهٔ بى بهانه‌ده اطعامى عادت ايدنمش بولنديغى جهتله « باب دار الضيافه » اسميله مسما ايدى ؛ حميد بن عبدالرحمن بن عوفك خانه‌سنى ٦٢٧ ده ابن جعفر المستنصر اشترا وكوزل برخسته خانه انشاسيله مرضاى غربايه مسكن ومأوا ايلدى §

١٢ — باب دار الحميد ، بوقپو ، دارالحميد بن عبدالرحمن بن عوف خانه‌سنك ديكر جهتنه مقابل اولديغندن « باب دارالحميد » ناميله شهرتكير اولمش وصكره‌لرى ابواب سائره‌كبى بودخى سد اولنمش ايدى ؛ شيمدى دارحميد عرصه‌سنك بوجهتى رباط ظاهريه وشرشوريه عرصه‌لريدر §

١٣ — باب ابيات خالصه ، ابواب مسدوده‌نك اون اوچنجيسى دار الحميد قارشوسنده واقع ابيات خالصه مقابلنده و « باب ابيات خالصه » اسمنده اولان قپودر ؛ شيخ شمس الدين تسترينك احيايه موفق اولديغى رباط بوقپونك يانى باشنده ايدى §

١٤ — باب بقيهٔ ابيات خالصه ، ابواب مسدوده‌نك بريده باب بقيهٔ ابيات خالصه‌در ، باب مذكور ابواب شامى نهايتنده وابيات خالصه‌نك اوبرجهتنده بولنديغندن « باب بقيهٔ ابيات خالصه » اطلاق اولنور ايدى §

١٥ — باب دار المنيره ، ابواب مسدوده‌نك بريده دارمنيره دنيلان قپودر ؛ باب‌دارمنيره دنيلان قپو ابواب‌غربيه‌نك برنجيسى اولوب امّ موسانك جاريه‌سى منيره قلفه‌نك خانه‌سى اتصالنده اولمغله « باب دار منيره » ناميله‌متعارف ايدى ؛ منيره قالفه‌نك‌خانه‌سى بيوت عبدالرحمن بن‌عوف جمله‌سندن اولوب الدن اله كچه‌رك عبدالله بن جعفر بن ابى طالبه وآندن امّ موسانك جاريه‌سى منيره قالفه‌يه انتقال ايتديكى كبى قياشين زقاغنه مصادف اولان بيوت ابن عوف

عرصه‌سی دخی برآرالق حرمین قاضیسی مشهور سید محیی الدین حنبلینك دست تصرفنه کچمش ایدی ؛ محیی الدین حنبلی بو عرصه اوزرینه غایت مکمل و مزین برخانه طرح وتأسیس ایتمش و بو خانهٔ بی بهانه برمدت صکره قضاة حنابله اقامتنه مشروطاً وقف ایدلمشدر ؛ عصریمزده حنبلی مفتیلری ایشته بو خانه‌ده آرام واقامت ایدرلر §

۱۶ – باب بقیهٔ دار منیره ، ابواب مسدوده‌نك اون آلتنجیسی سالف الذکر منیره قالفه خانه‌سنك دیکر جهتی قارشوسنده و « باب بقیهٔ دار منیره » نامنده ایدی ؛ منیره قالفه منزلنك بوجهتی صکره‌لری مسجد سعادت خدمه‌سی اقامتلرینه حصراً وقف ایدیلوب باب مذکور قپادلدی ایسه‌ده بو قپونك یری یقین وقتلره قدر خارج مسجددن فرق وتشخیص ایدیلور ایدی §

﴿ صورت ﴾

{ ۲ }

مسجد سعادتك جهات اربعه‌سنی محیط اولان منازل قدیمه ذکرنده‌در §

مسجد سعادت دیوار قبلیسنك جانب شرقیسنده عبدالله بن عمر بن الخطابك سعادتخانه‌سی واقع اولوب بو منزل شریف ذاتاً شبچراغ کنجینهٔ عصمت حضرت حفصه ﴿ رضی الله عنها ﴾ والده‌مزك منزل بی عدیللری ایدی ؛ ذکر اولنان خانهٔ بی بهانه‌نك عرصه‌سنی فی الاصل حورما قوروتمغه مخصوص بریر ایکن عثمان بن عفان حضرتلری مسجد سعادتی توسیع ایلدیکی صره‌ده صاحبندن بالاشترا مشار الیها والده‌مزه تقدیم واعطا ایتدیلر ومسجد شریفه برده یول آچیویردیلر ایدی ؛ بو یول آچیلدقدن صکره سالف الذکر خانه‌نك عرصه‌سی « دار آل عمر » نامیله رهین اشتهار اولوب بالآخره عبدالله بن عمر

بن خطابه انتقال ايتدى ؛ دار آل عمرك طرف غربيسنده «مروان» بن حكمك خانه‌سى وار ايدى ؛ بوخانه عرصه‌سنك برازيرى حضرت عباسك سعادتخانه‌سى عرصه‌سندن قالمشدر ، زيرا حضرت عمر مسجد سعادتك دفعهٔ اولاى توسيعنده نصفنى مسجد سعادته قاتديغى جهتله نصف ديكرى عرصهٔ حاليه اوله‌رق قالمش وبناءً عليه بوراسى برميدانجغز اولمش ايدى ؛ مروان بن حكم صكره‌لرى بوميدانجغى اشترا ايدوب ذكر اولنان خانه‌يى ياپديرمشدر §

منصور قلاون مصرى ٦٨٦ سنه‌سى دار مروان عرصه‌سى اوزرينه مكمل برآبدستخانه ياپديرمش ايسه‌ده مسجد سعادت قربنده آبدستخانه بولنمسى غير جائز بولنمش وذاتاً بوآبدستخانه‌لرده حاصل اولان تعفن حرم سعادت داخلنده طوريله‌جق درجه‌لره وارمش اولديغندن سلطان محمود خان اوّل ابن سلطان مصطفى خان دورنده شيخ الحرم نبوى بشير آغا سالف الذكر خلالرى ييقديروب نام شوكت ارتسام حضرت پادشاهى‌يه منسوب مكمل برمدرسه ياپديرمشدر §

مدرسه‌لر — بلدهٔ طاهرده‌ده سالف الذكر محموديه مدرسه‌سندن بشقه ، ١ حميديه مدرسه‌سى ، ٢ بشير آغا مدرسه‌سى ، ٣ آزبك مدرسه‌سى ، ٤ كيل ناظرى مدرسه‌سى ، ٥ شيخ مظهر مدرسه‌سى ، ٦ حسين افندى مدرسه‌سى ، ٧ ساقزلى مدرسه‌سى ، ٨ ثروت افندى مدرسه‌سى ، ٩ ارنبود مصطفى افندى مدرسه‌سى ، ١٠ قره باش مدرسه‌سى ، ١١ شفا مدرسه‌سى ، ١٢ فنايرجى مدرسه‌سى ، اولمق اوزره اون ايكى باب مدرسه دها وار ايسه‌ده محموديه مدرسه‌سى بونلرك جمله‌سندن مشهور ومنتظمدر ، بونك سببى محموديه مدرسه‌سنك باب السلام ايله باب الرحمه آره‌سنده اوله‌رق مسجد سعادته متصل بولنمش اولمسيدر ، واقعا بوشرف مدرسهٔ مذكوره ايچون كافى اولديغندن سائر مدرسه‌لره ترجيحى امرنده بشقه برسبب آره‌مق كافته احتياج يوقدر ،

محموديه مدرسه‌سنك طلبه اقامتنه مخصوص قرق قدر حجره‌سی واورته‌سنده برباغچه‌سی وغرب طرفنده برشادروانی واردر ، انتظام جهتیله بلدهٔ طاهره مدرسه‌لرینك برنجیسی اولوب سلطان محمود خان عدلی مرحوم ١٢٣٧ ده مدرسهٔ مذکوره‌یی غایت مطبوع ومکمل برصورتده تجدید ایلمشلردر §

محموديه — مدرسه‌سنك اعلا برکتبخانه‌سیله منتظم حجره‌لری وحجره نشینلرك مصردن مرتب وظائف کافیه‌سی واردر ، کتبخانه‌سنده ایسه هرحالده برکتاب آرانیلسه بولنور §

کتبخانه‌لر — بلدهٔ طاهره‌ده محموديه کتبخانه‌سندن غیری الیوم مشهور ومتعارف اولان کتبخانه‌لر شونلردر :

١ — شیخ السلام اسبق عارف حکمت بك کتبخانه‌سی ، بوکتبخانه دیار عشره‌ده واقع نائب الحرم نبوی دائره‌سی مواجهه‌سنده واقعدر §

٢ — شیخ الحرم امین پاشا کتبخانه‌سی ، بوکتبخانه شرشوره‌یه یقین بریرده ومدیریت زقاغی اوزرنده‌در §

٣ — بشیر آغا کتبخانه‌سی ، دار السعادة الشریفه آغاسی اسبق بشیر آغا کتبخانه‌سی ، باب السلامه ملاصق اولان بشیر آغا مدرسه‌سی ایچنده‌در §

٤ — حمیدیه کتبخانه‌سی ؛ بوکتبخانه ساحه محله‌سنده واقع قالدیرمك نهایتنه « حارة الحزاره » دنیلان موقعده کائن حمیدیه مدرسه‌سی داخلنده‌در §

٥ — جمل اللیل کتبخانه‌سی ، بوکتبخانه مرحوم سید جمل اللیلك خانه‌سنده‌در §

٦ — بساطی کتبخانه‌سی ، مدینهٔ منوره اهالیسندن وحرم شریف ائمه وخطباسندن احمد بساطی افندی مرحومك کتبخانه‌سیدر §

٧ — رباط سيدنا عثمان كتبخانه‌سى ، رباط مذكوره كتبخانه‌سى حضرت ذى النورينه منسوب اولان رباط ايچنده‌در §

٨ — شيخ الاسلام اسبق فيض الله افندى مرحومك كتبخانه‌سى ، اولوب شفا مدرسه‌سى داخلنده‌در §

٩ — قره باش عمر افندى كتبخانه‌سى ، موالئ كرامدن قره باش عمر افندى‌يه منسوب اولان مدرسه ايچنده‌در §

١٠ — ساقزلى مصطفى افندى كتبخانه‌سى ، موالئ كرامدن مصطفى افندى نامنه منسوب اولان مدرسه‌ده در §

١١ — آرنبود كتبخانه‌سى ، مجاوريندن مصطفى افنديناك اثرى اولوب « احسانيه » ديمكله متعارفدر §

١٢ — شيخ الغفور افندى كتبخانه‌سى ، مجاوريندن بخارالى عبدالغفور افنديناك وقفى اولوب نامنه منسوب اولان تكه‌ده‌در §

١٣ — مظهر افندى كتبخانه‌سى ، امام ربانى مجدد الف ثانى شيخ احمد الفاروقى السرهندى اولادلرندن شيخ مظهر افنديناك اثرى اولوب كندى نامنه منسوب اولان تكه‌ده‌در §

١٤ — حسين آغا كتبخانه‌سى ، مصر تكيه‌سى ناظرئ اسبق حسين آغانك وقفى اولوب نامنه منسوب اولان مدرسه‌ده‌در §

١٥ — فنارجى كتبخانه‌سى ، مجاوريندن امين افندى مرحومه منسوب اولوب كندى نامنه منسوب مدرسه ايچنده‌در §

١٦ — ثروت افندى كتبخانه‌سى ، قدماى مجاوريندن اليوم برحيات اولان محمد ثروت افنديناك وقفيدر §

١٧ کیلی کتبخانه‌سی ، مجاورینك کیلی ناظرینك اثری اولوب اسمنه منسوب مدرسه ایچنده‌در §

١٨ — سلیم بك کتبخانه‌سی ، سلطان عبدالمجید خان مرحومك سرقرنالرندن سلیم بك افندی مرحومك وقفیدر §

ذکر اولنان کتبخانه‌لرده من حیث المجموع موجود اولان مصاحف شریفه و کتب نفیسه‌نك مقداری :

عدد	
١٨٠١	صورت مخصوصه‌سنده تعریف اولنان مصاحف شریفه داخل اولمق
٠٠٠٠	اوزره روضهٔ مطهره‌ده بولنان مصاحف شریفه .
٥٤٠٤	عارف حکمت کتبخانه‌سنك موجودی .
١٥٨	حاجی امین پاشا » »
٢٠٦٣	بشیر آغا » »
١٦٥٩	حمیدیه » »
٠٠٠٠	جمل اللیل کتبخانه‌سی تحقیق اولنه‌مدی .
١٠٥٠	بساطی افندی کتبخانه‌سی موجودی .
٠٠٠٠	رباط سیدنا عثمان کتبخانه‌سی تحقیق اولنه‌مدی .
١٢٤٦	فیض‌الله افندی کتبخانه‌سی موجودی .
١٢٦٩	قره باش » »
٥٩٣	ساقزلی » »
٤٦١	آرنبود » »
١٢٩	شیخ عبد الغفور » »
١١٠٠	مظهر » »
١٠٠	حسین آغا » »
١٧٠٣٣	یکون

۱۷۰۳۳	نقل یکون		
۱۵۰	قنارجی کتبخانه‌سی موجودی .		
۲۰۶	ثروت افندی	»	»
۱۵۷	اکیلی	»	»
۵۰۰	سلیم بك	»	»
٤٥٦٩	محمودیه	»	»
۲۲٦۱۵			

ذکر اولنان کتبخانه‌لردن ماعدا هر مدرسه‌ده بر کتبخانه واردر ، فقط بونلرده اولان کتابلر اشبو کتبخانه‌لرده‌کی کتابلره نسبتاً اقل قلیل دینه‌جك قدر آز اولدیغندن آنلرك ذکرندن صرف نظر اولندی ؛ انتهی §

مروان بن حکم منزلنك طرف غربیسنده وآل ابی سفیان منزلی برنده دخی « یزید » بن عبدالملك خانه‌سی وار ایدی ؛ یزید بن عبدالملك خانه‌سی طرح اولندیغی تاریخده مدینهٔ متیمنه خانه‌لرینك جمله‌سندن مزین ایدی ، مؤخراً هدم ایدیلوب یرینه برسبیل ایله برده وکاله یاپدیرلمشدر ؛ ذکر اولنان خانه عرصه‌نك طرف غربیٔ قبلیسی التصاقنه سلطان قایتبای مصری طرفندن غایت مکمل برعمارت بنا وفقرای اهالی ومجاورین احیا ایدلمش ایدی ، مؤخراً سلاطین عثمانیه‌دن خصکی سلطان ایله سلطان مراد رابعك احیا بیوردقلری عمارتلر قایتبای مصری عمارتنك شهرت شایعه‌سنی محو ایتمشدر §

خصکی سلطان جنتمکان سلطان سلیمان بن سلطان سلیم خان مرحومك حرم همایونلرندن بریدر ؛ مدینهٔ منوره‌ده یاپدیردقلری عمارت ، شهرك سوری خارجنده واقع مصلای نبوی قربنده فوقانی برابنیهٔ بیمدانی ایدی ، بوعمارتك اورته‌سنده بر مناره‌لی برمسجدی وبومسجدك برچوق موظف ائمه وخدمه‌سی ولدیغندن مسجد سعادته دوام ایده‌میان حارشو اهالیسی مسجد مذکورده

ادای صلات ایدرلر ایدی ، عمارتك هر کون دشیشه چورباسیله غایت خاص واعلا اکمکی چیقوب فقرا وضعفای اهالی ایله مسکین غربایه توزیع واعطا اولنور ایدی ؛ حیفا که بو عمارت عالی منقبت مرور زمانله مدینه محافظلرینك ایادیٔ اغتصابلرینه کچمش وبعد بعد حکومت دائرهسی اتخاذ ایدلمش اولدیغندن اوست قات اوطهلرنده محافظلرك ایلرو کلان آغالری اوطورمقده وآلت قات اوطهلرینه دخی متهملر حبس ایدلمکدهدر ؛ مسجدینك منارهسی الآن موجود ایسهده خراب اولمق درجهلرینه وارمشدر ؛ سلاطین عثمانیه اجداد عظامنك عبادتگاه دیه بنا بیوردقلری مواقعك بو حاله کتورلمسی لایق اولمیوب هیچ اولمز ایسه فقرا اسکاننه حصر ایدلسه ، بلکه بر منفعت اخرویه حصوله کلور ایدی §

خصکی سلطانك مکهٔ مکرمهده مسجد الحرام دائرهٔ فاخرهسنه غایت یقین بر یرده تأسیس بیوردقلری مدرسه دخی متغلبهٔ اهل مکه طرفندن استملاك اولنمش والآن حجاج مسلمینه ایجار ایدلمکده بولنمشدر ؛ مدینهدهکی عمارتك تعریف اولنان حالی تحسین ایدلمك ممکن دکل ایسهده مکهدهکی مدرسهنك الآن موجود اولوب حجاجه ایجار ایدلمکده بولنمسنه نظراً عمارتك هیئت حاضرهسی اهون نجه کورینور ، هیچ اولمز ایسه عمارت دائرهسنده حکومت مأمورلری اقامت وایجار جهتیله خزینهٔ جلیلهیه بر نوع خدمت « اکر خزینهیه ایراد قید ایدیلور ایسه » ایدییورلر ، مدرسهدن ایسه متغلبهٔ زمان استفادهسندن بشقه برشئی حصوله کلیور ؛ انتهی §

یزید بن عبدالملکك خانهسی قارشوسنده شهریار خطهٔ رسالت (علیه اجمل التحیة) افندیمز حضرتلرینك « مطیع » بن اسودە اقطاع بیوردقلری خانه وار ایدی ، بو خانهیه « دارا بن مطیع » دخی دیرلر واولوقتك میوه فروشلری منزل مذکورقپوسی اوکونده اخذ وعطا ایدرلر ایدی ؛ بو خانه مؤخراً اولدن

بن سعد بن ابی سرحك الينه كچدی ؛ عبدالباسط زينی ٨٤٠ سنه‌سی خلالنده ابن سرحك الينه كچمش اولان خانه‌يی بالاشترا يره براير يعقوب عرصه‌سنه « اشرفيه » دنيلان مدرسه‌نك قارشوسنده‌كی « باسطيه » مدرسه‌سنی بنا ايتدی §

مسجد شريفك ديوار غربيسی طرفنده « ابن مكمل » ك خانه‌سی وار ايدی ، بو خانه شآمتله شهرت بولمش اولديغندن ضكرلری يعقوب يرينه « جوبانيه » مدرسه‌سنی ياپديلر ؛ دار « ابن مكمل » ك طرف شاميسنده « تخام عدوی » نك خانه‌سی اولوب بو ايكی خانه‌نك آره‌سنده و آلتی آرشون عرضنده بر طريق وار ايدی ؛ تخام عدوی منزلی باب الرحمه‌نك قارشو ياقه‌سنده اولوب « دار القضا » حاولوسنك زاويه‌سی جهتنه آچيلور برده قپوسی وار ايدی ، كه شيمدی « مزهريه » دنيلان مدرسه‌نك سبيلی منزل مذكورك عرصه‌سی اوزرنده‌در ؛ تخام العدوی خانه‌سنك يانی باشنده « جعفر بن يحيا » ی برمكينك منزلی وار ايدی ؛ « عاتكه » بنت يزيدك خانهٔ بيهانه‌سی ايله « حسان » بن ثابتك « فارغ » دنيلان قوله‌سی ايشته بو منزلك ايچنده ايدی ، بر آرالق خراب اولوب يقلديغی جهتله يرينه « مزهريه » مدرسه‌سنی ياپديلر §

جعفر بن يحيا خانه‌سنك طرف شاميسنده « كلبركيه » رباطی ايله ست سكينه [*] رضی الله عنها حضرتلرينك آرام و اقامتلرينه مخصوص اولان « دار النصير » منزلی وار ايدی ؛ دار النصيری ال نهايت امام سمهودی آلوب متعلقاتی اقامتنه منحصراً وقف ايلديلر §

---

[*] ست سكينه حضرتلری حسين بن علی « رضی الله عنهما » افنديمز حضرتلرينك صلبی كريمه‌لری اولوب اصل اسملری « امينه » در ؛ عصرينك متحيران علما و ادباسی بيننده ظرافت طبيعت و فضيلت علم و معرفتله مشهوره ايدی ؛ شام شريفده مدفون اولديغی روايت ايدرلر ايسه‌ده « زينب الكبری » بنت فاطمة الزهرا و سائر بعض اهل بيت نبوت ايله مصر قاهره‌ده دفين خاك احترام و تربهٔ مشهورهٔ نفيسه‌لری زيارتگاه انامدر ؛ رضی الله عنها و عنهن اجمعين .

دار النصير ، اوكونده « دارطلحة » بن عبد اللهه منتهى آلتى آرشون عرضنده بريول اولوب بوطريقك جهت شاميسنده « طلحة » بن عبداللهك وآنك غربيسنده « زبير » بن العوامك اوغللرى « عروه » ايله « عمرو » ك خانه‌لرى وآنلرك اتصالنده دخى « عبدالله بن جعفر » بن ابى طالبه انتقال ايتمش اولان امّ موسانك جاريه‌سى « منيره » نك منزلى وار ايدى §

دار منيره — نك جهت شاميسى اتصالنده يعنى او جوارده كائن فرونه منعطف اولان سوقاغك كوشه‌سنده « آل يحيا » ابن طلحه‌نك كوچك بر قپوسى وبو قپونك التصاقنده « نزيل كرام » اسميله بنام اولان خانه وبونك بتيشيكنده « طلحة بن ابى طلحة » الانصارينك اوى اولوب بو اوك برى طرفنده وبش آرشون عرضنده بر يول وار ايدى ؛ بويولك اوبر جهتنده « هاله » اسمنده برجاريه‌نك خانه‌سى وبو اوك طرف شرقيسنده مستنصر باللهك خسته خانه‌سى وآنك جنبنده دخى « ابى غيث ابن المغيره » بن حميد بن عبد الرحمن بن عوفه منسوب اولان « دار الحميد » وارايدى ؛ عبد الرحمن بن عوف ﴿ رضى الله عنه ﴾ ك حضرت پيغمبرى زيارته كلان مسافرلرك اقامت وآراملرينه تخصيص ايلديكى خانهٔ چرخ آستانه « دار الحميد » دنيلان دار لامع الانوار اولوب اشبو دار سعادت مدارى بانئ بنيان شريعت ﴿ عليه افضل التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى بالذات ياپديرمشلر ايدى ؛ بو سعادتخانه‌نك عرصهٔ مسعوده‌سى شيمدى « رباط ظاهريه » نك اساس افكن اولديغى محلدر §

دار الحميد — ك جنبنده واليوم « دار الضيافه » ناميله بنام اولان « دار المضيف » اتصالنده ابن مسعودك « دار القرار » اسميله موسوم اولان خانه‌سى وار ايدى ؛ دار القرارك براز محلى وليد بن عبد الملك وبراز بريده مهدى ابن هرون الرشيد ، زمانلرنده آلنوب مسجد سعادته الحاق ايدلدى ؛ اكرچه شرقيه » مناره‌سنك جهت شاميسنه ودار مضيفك طرف شرقيسنه اصابت ايدن

دار القرارك براز يرى خارجده قالمش ايدى » ديه ، مورخلر برقول روايت ايدرلر ايسه‌ده بوروايت حليهٔ صحتدن عاطلدر §

مسجد سعادت — ك ديوار شرقيسى جهتنــده موسى بن ابراهيم المخزومينك دار الضيافه‌يه مقابل اولان خانه‌سى وآنك جهت شرقيسنـده « ميضاة » معطله ايله سر مؤذنك خانه‌سى وبو ايكى دار صفا آثارك آره‌سنده دخى « خرق الجمل » دنيلان طريق وار ايدى ؛ بوطريق دارالهجره‌نك اسكى حصارينه منتهى اولمق علا قه‌ســيله صكره‌لرى « زقاقا لجمل » ناميله مشهور اولدى ؛ الآن بوناملة متعارفدر §

مدينه — سورينك جهت شاميسنده « انس بن مالك » سعادتخانه‌سى وبومنزل بيعديل ايله « زقاق الجمل » ك آره‌ســنده « فاطمه بنت قيس » ك خانه‌سى وآنك اتصالنــده ابيات قهطيمدن « دار موسى » اطلاق اولنان خانه‌نك عرصه‌سى وار ايدى ؛ بوخانه‌لرى وبونلرك اتصالنده بولنان « دار رسام » عرصه‌سنى بعد زمان قاضى فاضل اخذ واشترا ايدرك اوزرلرينه بر رباط مفخرت ارتباط ياپديردى ، حوش حسن محله‌سنه منتهى اولان طريق ايشته بورباطك اتصالنده ايدى ؛ حوش حسن محله‌سنه كيدن طريق سالف الذكرك رباط سبيل [*] منتهاسى جهتنده « عمرو بن عاص السهمينك » خانه‌سى وبونك جنبنده دخى « خالد بن وليــد » ك خانه‌سى وار ايدى ؛ خالد بن وليدك اولادى منقطع اولدقده بوخانهٔ سعادت آشيانه برادرى « عبد الله » بن وليد اولادلرينه انتقال ايتدى §

جناب خالد — ايشته بواوك طارلغى جهتله اولاد وعيالى استيعابه غير كافى اولديغنى معرض معلاى رسالتپناهى‌يه عرض وبيان ايدوب (اكر ايستر ايسه‌ك آسمانه طوغرى توسيع ايدر يعنى اوزرينه بر قاچ اوطه علاوه

[*] بورباطك مقدمى خالد بن وليده منسوب اولان خانه‌نك عرصه‌سيدر .

ایلرسـین) جوانبی آلدیلر ایدی ؛ خالد بن ولیدك خانه‌سی یاننده « جبلة بن عمرو الساعدینك » خانه‌سی وبونك یانی باشنده ربطه بنت ابی العباسك منزلی وار ایدی ، جبلة بن عمرو الساعدك خانه‌سی صدیق اعظم (رضی عنه الله الاکرم) ك دار فیوضات مدارلری عرصه‌سی اوزرینه یاپیلمش وبر آرالق « اسما بنت الحسین عباسیه » یه انتقال ایلمش ایدی ؛ بالاخره ییقیلوب یرینه « رباط النساء » بنا ایدلدی §

صدیق اکبر — ك جبلة بن عمرو الساعدی یه انتقال ایتمش اولان سعادتخانه‌سی بقیع الغرقد جاده‌سـنده واقع عثمان بن عفان (رضی عنه الله الرحمن) ك دار صغیره‌لری اوکونده وبو دار صغیر دخی حضرت عثمانك دار کبیری آرقه‌سنده ایدی ؛ بوحجرهٔ مبارکه الآن موجود و « مشهد عثمان » دیمکله معروفدر ؛ دار صغیر مذکورك اوکونده وبش آرشون عرضنده برده یول واردر که بویول بقیع الغرقد قبرستاننه قدر ممتددر §

حضرت عثمان — ه منسوب اولان دار کبیر « شهابیه » مدرسه‌سیله قارشو قارشویه اولوب آره‌لرینی بش آرشون عرضنده بریول تفریق ایدر ؛ دار کبیر مذکورك عرصه‌سی اوزرینه شیخ الحرم اولانلره مخصوص اولمق اوزره غایت بیوك برمشیخت دائره‌سی طرح وتأسیس ایدلمش ایدی ؛ شریف پاشا که جنتمکان سلطان عبد المجید خان عصرنده شیخ الحرم نبوی ایدی ، اسکی مشیخت دائره‌سنی استصغار ویکیدن بردائره یاپیلمق ارادهٔ سنیه‌سنی استحصال ایدرك قرق بش اوطه‌یی شامل وقبهٔ خضرای نبویه‌دن مرتفع اوله‌رق غایت بیوك بردائره یاپدیردی ایدی ؛ بودائرهٔ وسیعه حجرهٔ سعادتك اون بش ذراع قدر طرف شرقیسنده اولدیغی حالده باب جبریله مقابل ایکی قصر بیعدیل یاپدیرلمش وبوآنه قدرمدینهٔ منوره داخلنده اوقدر مرتفع ، اوقدر واسع ومزین ، بنانیه تأسیسنه تأدباً هیچ برکیمسه‌طرفندن جسارت ایدلمامش

اولديغندن بعض دور اندیشلر دائرهٔ مذكوره ديوارلرينه ليلاً « هر كه را خوابكى اخرى مشتى خاكيست * كوچه حاجت كه برافلاك كشد ايوانرا » بيتنى يازمشلر وشريف پاشانك اشبو دائرهٔ فاخره‌ده اقامت ايده‌ميه‌جكنى محافل اعالى واسافلده سويلمكه باشلامشلر ايدى ، واقعا ديدكلرى كبى اولدى ، مشيخت دائره‌سى دها تمام اولمامش ايدى كه شريف پاشايه (جدّه) واليلكى توجيه بيورلدى وبومناسبتله اندازهٔ افكارينه توفيقاً ياپديرمش اولديغى دائرهٔ شدادى بنـاده برساعت بيـله اوتوروب اجراى احكام ايده‌مدى ؛ لسان الخلق اقلام الحق §

شهابيه — مدرسه‌سـنك عرصه‌سى يعنى حضرت عثمان بن عفّانك دار فيوضات مداركبيرينك قارشوسى ابا ايوب انصارى (رضى عنه الله البارى) نك خوانوادهٔ آفرينش افنـديمز حضرتلرينى مسافر ايتمش اولدقلرى خانهٔ عرش آستانه‌نك عرصهٔ مسعوده‌سـيدر ؛ منزل بيعديل مذكور الدن اله كچمش ونهايت سلطان نورالدين شهيدك برادرى مظفر شهاب الدين غازى اخذ واشترا ايدرك يرينه مذاهب اربعه علماسنه مخصوص اولمق اوزره « شهابيه » مدرسه‌سنى بنا ايتمشدر ؛ ابا ايوب انصارينك خانه‌سى إتصالنده « امام همام جعفر الصادق » ابن امام محمد الباقر ابن الامام على ابن الامام زين العابدين ابن الامام حسين ابن الامام على ابن ابى طالب (رضى الله عنهم) ك چرخ آستانه‌سى وار ايدى §

مدينهٔ منوره — ده امام جعفر حضرتلرى اوقافنه منسـوب اولان سبيل ايله مسجد شريف ايشته بودار صفا آثارك ايچنده ايدى ، دار مذكور مؤخراً خارثة بن نعمانك النه كچمش وابن نعمان دخى شاهين الجمالئ شجاعيه فراغ ايتمش ايدى ، شاهين الجمالى كنديسنه مخصوص برخانه بنا وامام جعفرك مسجدينى برصورت فوق العاده اوزره تجديد واحيا ايتديلر §

امام حسن — بن زید بن حسن بن علی بن ابی طالبك دار سعادتمداری دخی امام جعفر منزل بی مماثلنك مقابلهٔ غربیسنده و « قویرع » نامیله اشتهار یافتهٔ تعیین اولان حصار استوارك عرصه‌سی اوزرنده اولوب نهایت کرك امام حسن بن زیدك منزلی وکرك امام جعفرك خانه‌سی حرمین امیری سید شریف محمد بن برکاتك عهدهٔ تصرفنه کچدی §

فرج الحصینك خانه‌سی حسن بن زیدك سعادتخانه‌سی قارشوسنده یعنی شهابیه مدرسه‌سی مقابلنده وعامر بن عبد الله بن الزبیر بن العوامك منزلی دخی دار فرج الحصین جنبنده ودار آل عمر اطلاق اولنان عبد الله بن عمر بن الخطابك سعادتخانه‌سی عامر بن عبد الله بن الزبیر بن العوامك منزلی اتصالنده ایدی ؛ شیمدی « مراغه » دیمکله متعارف اولان رباط ، دار فرج الحصینك عرصه‌سی اوزرنده در §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

زمان سعادتده مسجد شریف اطرافنی محیط اولان قالدیرملر ایله بونلرك ایکی جهتنده اساسکیر استقرار اولان بیوت اصحاب ﴿ رضی عنهم الله الوهاب ﴾ ذکرندهدر §

مورخین اسلاف — مسجد سعادتك جهات اربعه‌سنده بولنان قالدیرملرك نوقت یاپلدیغنه اختلاف ایدوب برازلری « مدینهٔ منوره قالدیرملری جناب معاویه عهدنده احداث ایدلمشدر » دیدیلر وبرازلریده « حضرت جابرك رسول الله ایله مسجد سعادته داخل اولوب « دوه‌می قالدیرمده براقدم » دیمسنه وایکی یهودینك قالدیرم اوزرنده رجم ایدلدیکی روایت مشهوره‌سیله حضرت عثمان قالدیرم اوزرنده آبدست آلدیغی نقل ایدلمسنه باقیلور ایسه بوقالدیرم

عصر سعادتده دخی موجود اولوب حضرت معاویه زماننده یاپیلان قالدیرم مسجد سعادتك جهت شرقیسنده بولنان موضع جنائز قالدیریدر » تعریفله قول سابق رد ایلدیلر ؛ بزدخی « قول ثانی مدار حکم اوله‌جق سندات قویه ایله مروی اولدیغنه مبنی قول اوّله ترجیح اولنمق اقتضا ایده‌جکنه حکم » ایدرز §

صف آرایان کتیبهٔ تحقیق اولان ثقهٔ رواة اخباری اوزره اوائلده مسجد سعادت ابوابنه متصل برقاچ قالدیرم وار ایدی §

١ — بوقالدیرملرك برنجیسی « باب الرحمه‌دن بدأ ایله قویومجیلر وعطارلر چارشوسندن مرور ایدوب مالك بن سنان (علیه رحمة الرضوان) تربه‌سنه واورادن بر مقدار باب السلام جهتنه انعطافله دونوب باب الرحمه او کونده کسب اتصال » ایدر ایدی §

٢ — عصر سعادتده موجود اولان قالدیرملرك ایکنجیسی باب السلامدن بدأ ایدرك هیچ برطرفه انعطاف وانحراف ایتمکسزین باب سویقه اطلاق اولنان دروازهٔ حصاره اتصال ایتدکدن صکره مصلای عیده دونوب ابن هشام منزلنده نهایتانور ایدی ؛ بوقالدیرم شرق طرفی طریقیله بقیع الغرقد جاده‌سندن مغیرة بن شعبه‌نك خانه‌سنه وشام جانبندن مسجد سعادت نهایتنه قدر امتداد ایدرك بر طرفی باب الرحمه قالدیرمنه التصاقله اورادن دونوب حضرت ذی النورینه منسوب اولان دار کبیرده منقطع اولور ایدی ؛ چونکه مسجد سعادتك قبله دیواری طرفنده بولنان خانه‌لر ابنیهٔ مقدسه‌یه ملاصق یاپیلمش اولدیغندن اوجهتده قالدیرم یوق ایدی ؛ بو تعریفه کوره مصلای عیده منتهی اولان قالدیرم سائر قالدیرملرك بیوکی اولوب هر ایکی جهتی بیوت عالیه ایله مزیّن ایدی . حتی مصلای نبویه‌دن مسجد سعادته توجه ایدنلرك صول طرفلرینه ابراهیم بن هشامك وصاغ طرفلرینك غربه مائل جهتنه سعد بن ابی وقاصك خانه‌سی تصادف ایدر وبو ایکی خانه‌نك آره‌سنی بیوجك بریول

تفریق ایلر ایدی ؛ سعد بن وقاص منزلنك صاغ طرفی سعد بن وقاصك امام ابو رافعدن آلدیغی منزل وصول طرفی دخی بینه مشار الیهه منسوب دیکر بر خانهٔ بیعادل اولوب بو ایکی منزلك ده بینی اون آرشون عرضنده بریول تفریق ایلر ایدی که حضرت سعد صاغلغنده منازل مذکوره‌نك جمله‌سنی وقف ایلمشلر ایدی §

جناب سعدك ایکنجی خانه‌سنك طرف شامیسی اتصالنده بنی عامر بن لویدن آل خراشه منسوب و « دار نوفل بن مساحق العامری » دیمکله معروف اولان خانه و بونك آرقه طرفنده دخی بنی زریق مسجدینه متصل اولان « مکتب العروه » وار ایدی ؛ منازل آل خراشك صاغ جهتی اتصالنده (منزل الحفصه) اطلاق اولنان « دار ربیع » وبو دارك قبله طرفنده دار عمار بن یاسر و آنك طرف شرقیسنده دار عبد الرحمن بن حرث وبو منازلك طرف قبلیسنده مسجد « بنی زریق » وطرف شرقیسنده « دار عبد الرحمن بن حرث » سوقاغی بولنور ایدی ؛ ابو هریره ﴿ رضی الله عنه ﴾ ك خانهٔ فیض آشیانه‌سی دخی بو صره‌ده‌در ، فقط دار مذکور سلطان الانبیا افندیمزك بیرام نمازندن عودتی معتاد بیوردقلری طریقده ذکر اولنه‌جقدر ؛ شیمدی مدینه قپوسندن داخل شهره کیروب مسجد سعادته توجه اولنسه ، ابتدا تصادف ایدیله‌جك زقاق دار عبد الرحمن بن حرثك عرصه‌سیدر ؛ اکر بورادن مدینه حصارینه دونیلور ایسه اولوقت عرصهٔ مذکوره صاغ طرفده قالور که بو وضعیتده بولنانلرك صاغ جهتلری قبله‌سنه بنی زریق مسجدی تصادف ایدر ؛ باب مدینه‌دن داخل شهره کیرنلرك طرف یسار شاملرنده (دار آل خراش و دار الربیع و دار نافع بن عتبة بن ابی وقاص) وصول طرفلرنده (دار حویطب ابن عبد العزی و دار آمنة بنت سعد بن ابی وقاص) و بونك یانی باشنده « دار عمرو بن ابی وقاص » وبونك اتصالنده « زقاق عبد الرحمن ابن حرث » وبو سوقاغك صاغ طرفنده « دار عبد الرحمن بن عوف » و آنك

صاغنده « زقاق ابی امیة ابن المغیره » و بونك اوكونده كی سوقاغك صاغ طرفنده « دار خالد » بن سعد « بوكا منزل ابن عتبه » دخی دینور وآنك قارشوسنده « دار ابوالجهم مالك » بن ابی عامر و آنك جنبنده « دار نوفل بن عدی » اولوب بونلرك جمله‌سی اولعصرك بیوت منتظمه ومنازل مشهوره‌سندن ایدی §

موسی ابن عقبه « بنی قریظه یهودیلرینی دار ابوالجهم عندنده كائن قالدیرم اوزرنده قتل واعدام ایتدیلر ، حتی قانلری زیتون یاغی صاتیلان محل طاشلرینه [*] قدر جریان ایتدی ایدی ، » دیمش ایسه‌ده بو روایت ائمهٔ سیرك « رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری مدینه چارشوسنده خندق مخصوص حفر ایتدیروب بنی قریظه یهودیلرینی قنطرهٔ سیفدن كچیردی » دیدكلرینه مخالف اولدیغندن موسی ابن عقبه‌نك قولی قابل قبول وتأویل دكلدر §

صورت

{ ٤ }

حضرت پیغمبر (علیه صلواة الله الاكبر) ك اهل مدینه‌یه ارائه بیوردقلری چارشونك جهاتی تعریفنده‌در §

رهنمای ثقلین — افندیمز حضرتلری اصحاب كرامه اخذ وعطا ایچون مدینهٔ منوره‌ده بر بازار یری تخصیص وارائه بیورمق اوزره ابتدا « بنی قینقاع » چارشوسنی بعده « مدینه » چارشوسنی تشریفله پای لامكان پیمای مباركلرینی یره اوروب { بوراسی بازار یریكزدر ، اخذ وعطاده بربریكزی تضییق ایتمه‌ین ! باج وخراج آلمه‌ین ! } بیوردیلر ؛ ابن زباله قولنجه مسند طراز چاربالش علیین ، افندیمز حضرتلری بازار یری انتخابیچون بنی ساعده محله‌سنی بالتشریف

[*] بو طاشلر مالك بن سنان مشهدینك یاننده وعمر بن الخطابك عباس بن عبد المطلبه اقطاع ایلدیكی اوك اوكونده در ؛ عصریمزده بورایه « یاغ قپانی » دینور .

افراد بنی ساعده‌یه خطاباً { بن سزدن بر حاجت دیله‌مك ایچون کلدم ! بکا مقبره‌کزی ویرك و اوراسنی بالتسطیح چارشو اتخاذ ایدك ! } بیوردیلر و بنی ساعده جماعتی راضی اولوب مزارلقلرینی ویردکلری جهتله { ایشته بازار قوروجق چارشوکز بوراسیدر ! } اراده‌سیله قدم سعادت توأملرینی زمین مقبره‌یه اوروب حدود اربعه‌سنی کوستردیلر ، آنك اوزرینه بنی ساعده مقبره‌سی تسطیح اولنوب بازار قورولمغه باشلادی ؛ بنی ساعده مقبره‌سی دار ابوذئبك طرف شرقیسنده ایدی §

دانندهٔ سرائر ملکوت افندیمز حضرتلرینك ارائه بیوردقلری چارشونك بر جهتی « مصلای عید » و بر جهتی « سعد بن عباده سبیلنك آره‌لغی » و بر جهتی « سعد بن عباده سبیلی » و بر جهتی « ثنیة الوداع » حدودی اولوب اولوقت « بقیع الخیل » حدود اربعه‌سی تعریف اولنان چارشو داخلنده ایدی §

اهل مدینه — عبد الملك بن مروان عصرینه دکین ذکر اولنان چارشوده اخذ وعطا ایتدیلر ایدی ؛ ابراهیم بن عبدالملك ، برادری هشام بن عبدالملك زمان حکومتنده ۱۰۶ محل مذکوری صاتون آلوب چارشویه ناظر اولان خانه‌لرك پنجره‌لریله ابوابنی وهر خانه‌نك طریق ومعبرنی سدّ وبند وبرچوق بیوت ومنازل تأسیس وطرح ایدرك ایجاره ویردی ومنازل مذکوره‌یی استکرا ایده‌جکلرك مرور وعبورینه منحصر اولمق اوزره یاپدیردیغی خانه‌لرك طرف شامیسنده واقع عمر بن عبد العزیزك منزلی کوشه‌سنه ومصلای عید قالدیریمنك نهایتنه یعنی مالك بن سنانك تربهٔ نفیسه‌سی قربنده کی « زوراء » دیمکله متعارف اولان دار عباسك یاننه برر قپو آچوب دار عباسله « زوراء » طرفنده کائن منازل منظره‌لرینی قپاتدی ، فقط ابراهیم بن عبد الملك یاپدیردیغی کیرا اولری هشام بن عبدالملکك وفاتنده سکینهٔ دارالسکینه طرفندن

بيقيلوب حال سابقنه ارجاع ايدلدى ؛ (فى ١٢٥ سنه) بوچارشو ايچه مدت اوحالده قالدى ايسه‌ده عصر سعادت تباعدايتدكجه بلدهٔ طاهره توسع ايدوب ديكر محللرده دخى برر بازار قورولمسى احتياجى تحقق ايلديكندن لزومنه كوره برطاقم مواقعده بازارقورولمق اصولى اتخاذ اولنمش وفى زماننا تمام اون برمحلده بازار قورولمقده بولنمشدركه اهل مدينه بونلرك هر برينى برر اسمله ياد ايدرلر ، مع مافيه بونلرك كافه‌سى عادتا منتظم ودكاكين ايله مزين چارشولردن اولميوب درسعادت وممالك سائره‌ده اولديغى كبى بعضيلرى صالاشدن وبعضيلرى سهپالر اوزرينه تعليق امتعه واشيا ايدن موقت دكانلردن وبرطاقميده عادى چارشولركبى دكانلرى شامل موقعلردن عبارت اولوب بربرلرينه مسافه جهتيله يقين يقين يرلرده واقع اولدقلرندن همان هپسى مناخه ميدانـنده كيدر ، بعض محله آردلرنده دخى عطار وبوكامقيس اوفق تفك دكانلرده بولنور §

اهل مدينه ــ نك اسامئ مخصوصه ايله ياد ايلدكارى چارشولر ايسه شونلردر :

سوق الحبابه ــ سوق الحبابه دنيلان چارشومدينهٔ طاهره چارشولرينك اك بيوك ومنتظمى اولوب دكانلرى ايكى‌كچه‌لى صالاشدن عبارتدر ، وجه تسميه حيوانات متنوعه فروختى بوچارشويه منحصر اولمسيدر §

سوق التماره ــ بوچارشو ايكنجى درجه‌ده وحبابه چارشوسنك طرف قبليسـنده در ؛ خورما آلوب صاتمق بوچارشويه مخصوص اولوب دكانلرى برطاقم صالاشدن عبارتدر §

سوق السمانه ــ ياغجيلر چارشوسى وسوق الرّواسه پاچاجيلر چارشوسى اولوب بونلر يكديكره متصل اولديغندن اهالى نظرنده ايكيسى برچارشو عد اولنوركه سـوق التماره‌نك طرف قبليسنده‌در ، بونلرده صالاش وچار طاق دكانلردن عبارتدر §

سوق الفلتيه — اوبر چارشولر کبی برقاچ صالاش دکانلری شاملدر ؛ بوچارشونك دکانلرنده (اوت ، سختیان ، ایپ ، کومور ، اودون) وبونلره مشابه اولان لوازمات بوراده صاتیلور §

سوق الخضریه — سالف الذکر چارشولرك طرف شرقیسنده واقع سبزه پازاریدر ؛ سبزه جیلرك دکانلریده صالاشدر §

سوق الجزاره — سبزه پازارینك طرف قبلیسنده قورولمقده اولان لحم فروش پازاری اولوب بونلر بوراده اخذ وعطا ایدن قصابلر اغنام مذبوحه‌یی سهپالر اوزرینه تعلیق ایله فروخت ایدرلر §

سوق العطاره — بوراسی قصابلر پازارینك قارشـو طرفنده نخاوله زقاغنه قدر ممتد برپازار اولوب نهایتی باب المصرك طرف قبلیسنده کی قوه‌نك طرف شامیسیدر ، اجزای عطاریه ایله امتعهٔ آقمشه وتوتون ، تنباکو ، کبی شیلرك آلنوب ویرلمسی بوچارشویه مخصوصدر ، برطرفنده ایکیده قهوه خانه واردر §

سوق البیاطره — سالف الذکر حبابه چارشوسنك طرف شامیسنده واقع آت پازارندن عبارت ایسه‌ده باقر اخذ وعطاسی دخی بوچارشویه مخصوصدر §

سوق البرسیم — یونجه اوتی فروختنه منحصر اولان پازاریدر §

سوق الفطارین — فطرجی « بورکجی » لر ایله آشجیلرك بولندیغی پازار یری اولوب پازارجیلرك بعضیلری صالاشدن دکانلر ایچنده وبعضیلریده آچیقده اوله‌رق آلیش وریش ایدرلر §

سوق الدلال والخردجیه ـ استانبولده بات پازاری ، دنیلان اسکیجیلر پازاری اولوب سوق داخلینك طرف غربیسنده وباب المصر یانندهکی « سبیل فاطمه » نك شرق جهتندهدر §

کرك بوچارشوده وکرك سائر چارشولرده اهل سوقك تنفسنه مخصوص برچوق قهوه خانهلر واردر §

وجهۀ رابع عشر

درت ـ صورتی جاوی اولوب مصلای عید نبوی اولان مساجد شریفه ایله بومسجدلرك کذرکاهنده بولنان بیوتی ومسجد قبا ایله نفاقخانۀ ضراری وجهاتی معلوم وغیر معلوم بولنان معابد نبویهیی ذکر وتفصیل ایدر §

صورت

{ ۱ }

سید الزاهدین ـ افندیمز حضرتلرینك بیرام نمازی قیلدقلری مسجدلر ایله بونلرك کذرکاهلرندهکائن بیوت صحابه ذکرندهدر §

امام الانبیاء ـ (علیه اعظم التحایا) افندیمز حضرتلرینك مدینۀ منورهده برنجی دفعه اولهرق ادا بیوردقلری بیرام نمازی هجرت مستلزم المسرت جناب رسالتپناهیلرینك ایکنجی سنهسی عید الفطر ایله عید الاضحی نمازلریدر §

امام واقدی — قولنجه بوایکی بیرام نمازنی حکیم بن العدی بن بکر بن هوازنك اصحاب محامل یانده اساکیر استقرار اولان خانه‌سی آرقه‌سنده واقع میدانده قیلدیلر وملك نجاشینك زبیر بن العوامه اهدا ایتمش اولدیغی حربه‌یی دخی برابر کتیردیلر ایدی ، ائمهٔ مدینه ، الیوم بیرام نمازینه کیدرلر ایکن مذکور حربه‌یی برابر کتیررلر ؛ میدان مذکور ، آشاغیده تعریف اولنان مصلای مشهورك جهت غربیسنده « وعربضیه » باغچه‌سنك طرف شمالیسی اتصالنده ایدی ، بالآخره اطراف اربعه‌سنه دیوار چکیلوب مسجد اتخاذ ایدلمشدر §

فراعنهٔ مصریه — حضرت عثمان بن عفانی تضییق ومحاصره ایتدکاری اثناده جناب حیدر مسجد مذکورده اجرای امامت ایلدیکندن اسمی « مسجد علی » قالدی دیو برروایت نقل ایدرلر ایسه‌ده حضرت علی امام قبلهٔ دین افندیمز حضرتلرینك نماز قیلمامش اولدقلری یرده ادای صلاة ایتمیه‌جکلری قویاً مجزوم اولدیغندن بوروایتك اصلی اولمامق لازم کلیر §

بعض مورخلر — مسجد مذکورك ابنیه‌سی مرور زمانله مندرس وحفرهٔ اساسی محو وبی نشان اولدیغی وقوافل حجاج وقوعبولان جنازه‌لرینی مسجد مذکور خرابه‌سنه دفن ایتمکی اعتیاد ایلمش بولندیغی اجلدن ٨٨١ سنه‌سی مدینهٔ منوره والیسی زین الدین الضغیم المنصوری خرابه‌سنی بولوب تطهیر والیوم موجود اولان ابنیه‌یی طرح وتأسیس ایلدیکنی روایت ایتمشلر ایسه‌ده بوروایت ابراهیم بن امیه‌نك براءه‌کذار حکایت اولدیغی قوله مخالفدر §

ابراهیم بن امیه — بر پیر روشن ضمیردن نقلاً خامه پیرای نقل وروایت اولوب دیرکه :

خطیب الانبیا افندیمز حضرتلری مدینهٔ متیمنه‌ده برنجی بیرام نمازنی « دوسی » محله‌سنده کائن ابن ابی الجنوبك منزلی یانده ، ایکنجی بیرام نمازنی

حکیم بن العدینك دارجفره یانندهکی منزلنك آرقه‌سنده ، اوچنجی بیرام نمازینی دار معاویه ایله دار کثیر بن الصلت آره‌سنده کائن عبدالله درة المزنینك خانه‌سی نزدنده ، دردنجی بیرام نمازینیده مصلای مشهوره یقیننده بولنان قره طاشلرك آرالغنده ، بشنجی بیرام نمازینی محمد بن عبد الله بن کثیر بن صـلتك خانه‌سی ایچنده ، آلتنجی بیرام نمازینی مصلای مشهوره یرنده ادا ایتدیلر §

ابن ابی الجنوبك خانه‌سی « بطحا » وادیسنك جانب غربیسنده ودار حکم جفرهٔ سالف الذکرك منزلی داخلنده وابن درة [*] المزنینك خانه‌سی مصلای معروفك جانب غربیسنده وکثیر بن صـلتك منزلی مصلای مذکورك قبله طرفنده وقره طاشلق قیدیله اشارت اولنان محل شریف دخی مصلای عیده قریب « عریضیه » باغچه‌سی داخلنده‌در ، اولوقت « عریضیه » نامیله متعارف اولان باغچه‌نك یرنده ، شیمدی حضرت صدیق اعظمه منسوب اولان مسجد شریف واردر ؛ صدیق اکبر افندیمز خلیفه بولندقلری آوانده بیرام نمازلرینی مسجد مذکور عرصـه‌سی اوزرنده قیلدیردقلری جهتله بومسـجد شریفه « مسجد ابوبکر » تسمیه ایدلمشدر §

خطیب — معبد علیین افندیمز حضرتلرینك برنجی بیرام نمازینی دارشفا قربنده وایکنجی بیرام نمازینی دوسی محله‌سنده و اوچنجی بیرام نمازینی مصلای عید دنیلان موقع انورده قیلوب آرتق مصلای مذکوری ترك ایتمدکلری یعنی اوچنجی بیرام نمازندن صکره سنین هجریه بیرام نمازلرینی کاملاً مصلای عید اطلاق اولنان نمازکاهده قیلدقلری دخی مرویدرکه بوروایت امام واقدی ایله ابراهیم بن موسانك تدقیقنه ترجیح اولنسه بجادر §

ابن شیبه — کندی شیخی وامام مالکك مصاحبی اولان اباغاندن روایةً نقل ایدرکه : باب مرواندن یعنی باب‌السلام دیمکله معروف اولان قپودن اعتباراً

[*] دره — مزینه جماعتندن منشعب برقبیله اسمیدر .

مسجد سعادتله مصلای عید (یعنی خواجهٔ شهرستان یقین افندیمز حضرتلرینك
بیرام نمازی قیلدقلری نمازکاهك) آره‌سی بیك آرشون اولوب مدینهٔ منوره‌ده
مسجد سعادتدن صکره مصلای شریف طریقندن دها مقدس برمحل یوقدر §

جناح النجار — دن منقولدر ، دیمشدرکه : بن سعد بن ابی وقاصك
کریمه‌سی عایشه ایله مکه‌یه کیتدم ایدی ؛ اثنای طریقده مشار الیها (ای جناح !
هانکی منزلده اقامت ایدرسین ؟) دیوب (باب السلام قالدیریمی طرفینده اساس
آرای استقرار اولان خانه‌لرك برنده ساکن اوله‌یورم) جوابنی آلدقده (اویله
ایسه بولندیغك منزلی الدن چیقارمه ، بابام واقف سرائر دوجهان افندیمز
حضرتلرینك ﴿ بنم مسجدمله بیرام نمازی قیلدیغم محلك آره‌سی ریاض جناندن
برروضه‌در ﴾ بیورمشلردر) تعریفله مسجد سعادتدن مصلای عیده منتهی
اولان یولك اشرفیتنی توصیف ایتدکارینی نقل ایدر ایدی §

کتیبه‌ران انبیاء ﴿علیه اقوی التحایا﴾ افندیمز حضرتلری هرهانکی برسفردن
عودت ومصلای عیده مواصلت بیورسه‌لر ، قبله‌یی استقبال ایله دعا ایدرلر
وبیرام نمازی اداسیچون مصلای عیده برطریقدن کیدوب دیکر طریقدن
دونرلر ، یعنی باب السلام جاده‌سندن عزیمت وعمار بن یاسرك دولتخانه‌سی
اوکوندن مرور ایدن یولدن عودت ایدرلر ایدی ؛ ابوهریرهٔ صحابینك « بنم
خانه‌مك کوشه‌سی بکا هرشیئدن احب واجملدر ، نصل احب اولمزکه ؟ نخل
بوالعجب روشن سلطان عرب بیرام کونلری برکوشه‌سندن مصلای عیده
کیدر ودیکر کوشه‌سندن عودت ایدردی » مباهاتیله عرض افتخار
ایتدکارینك وجهی ایشته بودقیقه‌در §

مصلای نبوی نمازکاهی صکره‌لری خراب اولمش و ۷٤۸ سنه‌سی خلالنده
سلطان ناصر الدین حسن بن قلاون طرفندن تجدید ایدلمشدر ، الآن بالای
طاقنده « حرم نبوی شیخی عزالدین سلطان ، ناصر حسن بن محمد بن قلاون

مصرينك رأى و اراده‌سيله ۷۴۸ سـنه‌سى تجديد ايتدى » عباره‌سى محكوك بر طاش واردر §

مسجد مذكور « عريضيه » باغچه‌سنك صول طرفنده اولوب ۷۶۲ سنه‌سى دخى تجديد ايدلمشدر ؛ مصلاى النبى مسجدى ، عريضيه باغچه‌سنك مدخلنده اولديغندن برآرالق عريضيه باغچه‌سنه بومسجدشريف داخلندن كيريلور وادخال واخراج قلنان حيوانات ايله مسجد شريف النبى ساحه‌سى تلويث اولنور ايدى ؛ عريضيه باغچه‌سنه كيروب چيقان حيوانلر مسجد النبى داخلنى اول قدر تلويث ايلمشلر ايدى كه جماعت ايچون نماز قيلنه‌جق محل بولنمز ايدى ؛ امير « انبال » باغچه‌نك صاحبنى جلبله رأينى آلوب حديقه ايچون آيروجه بر قپو ياپديردى ومسجدشريفه علاوةً سقف مخصوص اعماليله غرب جهتى ديوارنده‌كى شبكه‌يه بر قپو كشاد ايدرك دخول دوابه مخصوصاً بر دهليز پيـدا ايتدى ايدى ، آندن صكره مسجد النبى حرم حرّمنه حيـوان كيره مديكندن حرم شريف مذكور دائمى صورتده نظافت اوزره قالدى ؛ فى ۸۶۱ سـنه ؛ ذاتاً مصلاى عيد ، قپوسنك قنادى اولمديغندن ديوار شاميسـنه و محراب مقابلنه برقپو آچديلر و بو اسكى قپوسـنه برده قناد طاقديلر ايدى ؛ صكره‌دن آچيلان قپـونك خارج يميندن نردبانله چيقيلور بر موقع وار ايدى ؛ اشرف انبال دورنده معمار (۸۶۱ ده) امير برد بك نظارتيـله موقع لطيف مذكورك صفه‌سى تعمير ايدلدى ؛ اقدملرى بيرام وجمعه نمازلرينى قيلديران اماملر ايله خطيبلر بوصفه‌ده اوتوررلر ايدى ؛ معمار امير برد بك صفه‌يى تعميرايدر ايكن صفه‌نك طيش طرفنه برسقف عالى ترتيب وائمه ايله خطبانك بوسقفك آلتنده اقامت ايتملرينى تنسـيب وتصويب ايتديكندن اعيان اهل سنت جمعه وبيرام كونلرى ائمه وخطبا ايله برابر بوراده اوتوروب نماز قيلنه‌جغى وقت داخل مسجده كيرمكى عادت ايتديلر §

ذات شريف ٦٨٢ سنه‌سی « منصور قلاون » صالحی طرفندن بالتعيين مدينهٔ منوره‌يه كوندرلمش اولان علامه سراج الدين بن احمد (رحمه الله الاحد) حضرتلريدر ؛ سراج الدين افنديدن اوّلكی قضاة وخطبانك كافه‌سی طوائف زنادقه‌دن اولدقلری جهتله اوچنجی وجهه‌نك اونجی و برنجی وجهه‌نك اونجی صورتلرنده تعريف اولنديغی اوزره علامه سراج الدين افندی‌يه افراد زنادقه پك چوق حقارت ايتديلر §

ابن فوحون — زنادقه افرادينك مدينهٔ دار السكينه اهاليسنه غلبه ايتدكلری دوری ادارك ايدن مورخلردندر ، تاريخنده شويله ديمشدر كه :

بن ملاحده طائفه‌سنك اهل سنت ائمه‌سنه روا كوردكلری اهانتی رأی العين مشاهده ايتدم ؛ منبرده خطابت ومحرابده امامت ايدن مذاهب حقه ائمه‌سنی طاشلارلر ايدی ؛ بوخصوصده‌كی جرأتلرنی بردرجه‌يه وارديرمشلر ايدی كه بيرام نمازلرنده امامت ايدن ذوات مصلای عيد نبوی مسجدينه كيردكلری جمله قپوسندن چيقاميوب صكره‌دن آچيلان قپودن چيقارلر وجماعته مقابل اجرای خطابت ايده‌مدكلرندن اشرف اينال دورنده تعمير اولنان صفه نردباننده چيقوب بوصفه اوزرنده قبله‌يی عادت خطبا وجهله استدبار ايدرك خطبه اوقورلر ايدی ، بوايسه خطبه‌يی جماعتك آرقه طرفنده و سنت نبويه‌يه مخالف بر وضعيتده ادا ايتمكدر ؛ لكن جماعتك خطيبه توجهی طبيعی اولمق حسبيله هركس قبله‌يی استدباره باشلادی ؛ مع مافيه صكره‌دن ياپيلان يعنی معمار امير بردبك نظارتيله اعمال ايتديريلان سقيفه خطيبك يوزينی كورمكه حائل ايدی ؛ تعريف اولنان وضعيتده خطبه ايرادی سنن شريفهٔ نبويه‌يه مخالف ايسه‌ده خطبانك اولوجهله خطابت ايتملری ذكر اولنان صفه‌نك اساسكير اولديغی نقطهٔ متيمنه‌ده خطيب منبر رسالت (عليه اصفی التحية) افنديمز حضرتلرينك اجرای خطابت ايلمش اولدقلرينه دائر بين الاهالی حاصل اولان ظن واحتمال اوزرينه ايدی ؛ ملاحده طائفهٔ رزيله‌سی مغلوب

اولدقدن صكره وضعيت معروضه‌يى بوسبتون تركله عادت مسنونه اوزره خطابت ايدلمكه باشلانيلدى ؛ يوقاريدن برى تعريف اولنان معبد لطيف الآن موجود ومعمور اولوب « مسجد النبى » ديمكله مشهور ومتعارفدر §

﴿ صورت ﴾

{٢}

مسجد شريف قبايى ذكر وتعريف ايدر §

سال حكمت اشتمال هجرت ، بخشنده كذارشپذير بيان اولديغى اوزره خطۀ يثرت زمين خاكپاى عنبرساى سيد المرسلين ايله غاليه بيز اولديغى زمان سعادت نشانده ، رسالتمآب افنديمز حضرتلرى « قبا » قريه‌سنه اقبالبخش نزول اولديلر واون كوندن زياده‌جه « بنى عمر بن عوف » محله‌سنده ساكن اولوب مسجد قبا معبد مسعودينى طرح وتأسيس بيورديلر ايدى ؛ بو روايت ائمۀ سيردن منقولدر ، فقط مورخلردن برفرقه روايت مذكوره‌يى رد ايتمك ايسترلر ، بوفرقه‌نك ادّعاسنه باقيلور ايسه خورشيد جهانكير رسالت ﴿ عليه المع التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى اوچ كيجه قدر بنى عمر بن عوف محله‌سنده نشر ضياى سعادت وبعده هجرتسراى رفيع الاركان مدينه‌يه نقل وهجرت بيورديلرايدى ، بنى عمر بن عوف محله‌سى اهاليسى امام الانبيا افنديمزك مدينه‌يى تشريفلرندن صكره بريره طوپلانوب نماز قيلمق ايچون كلثوم بن هدمك مربد « خورما قورتمغه مخصوص اولان عرصه ديمكدر » ى اوزرينده مسجد شريف قبايى طرح وتأسيس ايدوب ايچنده نماز قيلمغه باشلاديلركه سلطان نوظهور ﴿ عليه صلوات الله الغيور ﴾ افنديمز حضرتلرى بنى عمر بن عوف محله‌سنده بولنديغى مدتك نمازلرينى بومسجد شريف عرصه‌سنده قيلمشلر ايدى §

مورخلر — ك ديكر برفرقه‌سيده مسجد قبانك قبل الهجره اسعد بن

زراره طرفندن طرح وتأسيس اولنديغنه ذهابله ديمشلردر ، كه مسجد قبانك عرصهٔ مسعوده‌سى كلثوم بن هدمك مربدى ايدى ، اسعد بن زراره حضرت پيغمبردن اوّل ، هجرت ايدن اصحاب كراملة برلكده نماز قيلمق وجمعه كونلرى جوار قريه‌لردن كله‌جك مسلمانلرك اجتماعنه مخصوص بر محل اولمق ايچون اطراف اربعه‌سنه ديوار چكمش ايدى ، بعد الهجره نبى محترم صلى الله عليه وسلم افنديمز ايچنده نماز قيلوب اهل قبانك بورايى مسجد اتخاذ ايتملرينى فرمان بيورديلر §

بز بو فرقه‌نك ذهابنى بتون بتون ياكليش اولمق اوزره تلقى ايدوب برنجى فرقه‌نك ادعاسنى صحته قريب كوردك ، چونكه عليه الصلوة والسلام افنديمزك بنى عمر بن عوف محله‌سنده بولندقلرى مدت مسجد قبا عرصه‌سى اوزرنده نماز قيلدقلرى محققدر ؛ برنجى فرقه‌يى تشكيل ايدن مورخلرك دعوالرى اقوال موثوقه‌يه مستند اولديغى حالده جابر بن سمره ، مسجد شريف قبانك رسول محترم صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرتلرينك دار العزّ مدينه‌يى تشريفلرندن صكره طرح وتأسيس اولنديغنى ادعا ايدوب ديمشدركه : يكتا چراغ دودمان آفرينش صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرتلرى مركز امان ، مدينه‌دن قالقوب قبا قريه‌سنى تشريف بيورديلر واستقبال ايدن اهل قبايه « اى قبا سكنه‌سى ! شو تپه‌دن براز طاش كتيرك » خطابيله برطاغه اشارت ايتديلر ايدى ، قبا سكنه‌سى مقدار كافى طاش تهيه ايتدكدن صكره حربهٔ آهنينلريله مسجد شريف مذكورك حدود ميامن محدودينى چيزوب تمل حفره‌سنى قازديرديلر و بالذات بر طاش آلوب محراب اوله‌جق نقطه‌يه قويدقدن صكره جناب صديقه خطاباً « يا ابابكر ! سنده بر طاش آلوب بنم طاشمك اوزرينه وياعمر سن دخى برطاش كتيروب ابو بكرك قويديغى طاشك وياعثمان سنده كتيرديكك طاشى عمر بن الخطابك قويديغى طاشك يانته براقك ، اى جماعت ! سز ده ايستديككز يره وضع احجار ايله ديوارلرى اورك »

تعريفيله مسجد مقدس قبانك طرح و تأسيس ايدلمسنى امر و فرمان بيورديلر ؛ انتهى §

جابر بن سمره (رضى الله عنه) ك شو افادهسندن معمار بنيان شريعت افنديمزك مسجد شريف مذكورك تملى طرح اولنديغى كون موجود بولنمش واهل قبا مسجد مذكورك ديوارلريله سقفنى سلطان دين (عليه صلواة الله المعين) افنديمزك مدينهٔ منورهيى تشريفلرندن صكره انشا واكمال ايلمش اولدقلرى آكلاشيلوركه بوحالده هم اهل سيرك وهمده مورخلرك صحت ادعالرينه حكم ايدلمك اقتضا ايدر §

مسجد شريف قبانك تملى وضع اولنديغى يعنى مؤسس بنيان شريعت افنديمز حضرتلرى بر طاش آلوب محراب اتخاذ ايديلهجك موقعه قويديغى اثناده « شموس » بنت نعمان اوراده ايمش ، مشاراليها مسجد شريف مذكورك نهصورتله طرح وتأسيس ايدلديكنى تعريف ايتدكجه ديرلر ايمش كه : بن مسجد قبانك حين تأسيسنده اصحاب كرامى برر برر كوزدن كچيردم ، مهندس كارخانهٔ دين افنديمز حضرتلرى حجمى غايت بيوك برطاش قوجاقلاديلر ايدى ، بر حالده كه طاشك آغرلغندن ايكى قات اولوب كيدر وطاشك آغرلغى مبارك كوبكنه ير ايدرايدى ؛ اصحاب كرامدن برى (يارسول الله ! آنام بابام سكا فدا اولسون ، شوطاشى براقده بن كتورهيم !) ديه عرض معاونت ايدوب (يوق يوق ! هر بريكز بويله برر بيوك طاش كتيروب اساس مسجدى اكمال ايدك ؛ زيرا حضرت جبريل بكا كعبهٔ معظمهيى ارائه ايتمكدهدر) جوابنى آلديلر ، بوندن بيلورمكه قبله اولمق جهتندن مسجد قبا مساجد سائرهدن اقدم و اقوادر §

شموس بنت نعمانك بوروايتى يعنى (مسجد قبا قبله اولمق جهتيله مساجد سائرهدن اقدمدر) ديديكى صحيحدر ، لكن بناى مذكور تحويل قبله وقوعندن اقدم ايدى ، برسنه صكره قبله تحويل اولنديغى جهتله شيمدى ، مسجد قبا ابنيهسنك اولوقتكى محرابى موجود دكلدر §

ائمهٔ كرام [لمسجد اسس على التقوى من اول يوم] آيت جليله‌سنك « قبا قريه‌سی مسجد شريفی حقنده‌می ؟ يوخسه مدينة الرسول مسجد شريفی حقنده‌می ؟ نزول ايتديكنی » تعيننده اختلاف ايدوب برطاقملری « مسجد قبا حقنده نازل اولدی » ديديلر . وبرازلريده « مسجد شريف مدينه حقنده » لامعه پيرای نزول اولديغنی ادعا ايلديلر ، قول اولك سندی [فيه رجال يحبون ان يطهروا] آيت جليله‌سی اولديغندن قول ثانی‌يه مرجحدر ، فقط قول ثانی‌يی دخی ترجيح ايدنلر بولنديغندن مدققين علماء آيت كريمهٔ مذكوره‌يی « هم مسجد قبا وهمده مسجد مدينه حقنده نازل اولدی » توجيهيله اقوال متخالفه ماييننی توفيق ايلديلركه بو بحثك دقايق تفصيلاتی ايكنجی وجهه‌نك اوچنجی صورتنده مسطوردر §

واقف اسرار حكمت (عليه اسنى التحية) افنديمز حضرتلری مدينهٔ منوره‌ده بولندقلری مدت بعضاً پياده وبعضاً اسب سوار اوله‌رق هرجمعه ايرتسی كونی مسجد قبايی زيارت واداى دو ركعت تحيت ايدرلر ايدی ، بازار ايرتسی كونلرنده ورمضان شريفك اون يدنجی كونلری صباحلرنده عزيمت بيوردقلری دخی مرويدر §

حضرت عمر بن خطاب زمان خلافتلرنده هر بازارايرتسی وپرشنبه كونلری كيدوب زيارت ايتمكی عادت وبو سنتك تركندن كمال درجه توقی ومجانبت ايتديلر ، حتی بركون مسجد قبايه كيدوب جماعت بوله‌مدقلرينه اظهار حدتله « بنم نفس نفيسم يد قدرتنده بولنان حق سبحانه وتعالى حضرتلرينه قسم ايدرمكه بو مسجد شريف تأسيس اولنوركن حضرت پيغمبر وصديق اكبر غايت آغير طاشلر كتيروب بالذات وضع تمل ايلدكلرينی كوردم ، بر حالده كه جبريل امين حضرت پيغمبره بيت معظمی ارائه ايدر ايدی ، يمين ايدرمكه اكر بومسجد شريف ممالك اطرافدن بر مملكتده بولنمش اولسه

ایدی فوجاً فوج کیدوب زیارت ایدرلر ایدی ؛ بکا بیوجك بر سپور که کتیرك » دیدیلر وسپور که کتیرلدکده بالذات صویونوب مسجد شریفك اوروجکلرینی آلدقدن صکره سپورمکه باشلادیلر و « بو خدمتی بزه براقك » دیانلره « سز بنم خدمتمی ایفا ایدەمزسکز ! » جوابنی ویردیلر §

زید بن اسلم — حضرتلرینك « جناب حقه تشکرلر ایدرمکه مسجد قبا شهرمزدەدر ، اکر اوزاق بر محلده اولسه ایدی ، دوەلره بنوب زیارته کیتمك لازم کلورایدی » وعایشه بنت سعد بن ابی وقاصك « بابام دیرلر ایدیکه مسجد قباده ایکی رکعت نماز قیلمق ایکی دفعه مسجد اقصانی کیدوب زیارت ایتمکدن اولادر ، اکر مسجد قباده اولان فیوضات مالا نهایهٔ الهیه بیلنمش اولسه ایدی ، اطراف واکنافدن کلوب زیارت ایدرلرایدی » دیدکلری ایسه اسانید قویه ایله منقولدر ؛ واقعا مسجد قباده نماز قیلمق ، بیت المقدسده نماز قیلمقدن اجمل ومسجد شریف مذکورده ایکی وعلی قول درت رکعت نماز قیلمق برعمره ثوابنه بدل اولدیغی احادیث صحیحه ایله مثبت ومدللدر §

عبدالله بن عمر بن خطاب برکون مسجد قبانی زیارته کیدرلر ایکن یولده تصادف ایدوب « نره‌یه کیدییورسین ؟ » دیانلره « بنی عمرو بن عوف منازلنده کائن مسجد شریف قباده نماز قیلمغه کیدییورم ، چونکه رسول اللهك { هرکیم مسجد قباده ادای صلاة ایدر ایسه آنك نمازی عمره مقامندەدر ! } بیوردقلرینی بالذات ایشتدم » جوابنی ویردیلر §

سعید بن الرقیش الاسدی بیوررلرکه : انس بن مالك حضرتلری برکون مسجدقبایه کلوب ایکی رکعت نماز قیلدیلر وبعدالسلام برطرفه اوتوردیلر ؛ بنده برمدت صکره قالقوب یاننه کیتدم ، اوتوردیغم صرەدە بکا خطابله « ای سعید ! بو مسجدك قدری اولقدر عالیدرکه ، اکر ایکی آیلق برمسافەدە بولنسه ایدی ، کیدوب زیارت ایتمك اقتضا ایدرایدی ! هرکیم مسجد مذکورده درت رکعت

نماز قیلمق نیت خالصه‌سیله خانه‌سندن چیقوب کیدر ایسه ، جناب حق آکا بر عمره ثوابی ویرر » بیوردیلر §

مسجد قباده امام الاصفیاء افندیمز حضرتلرینك ادای صلاة بیوردقلری محل مقدسی بیلمك ایستیانلرك مسجد شریف مذکور قپوسندن اعتباراً اوچنجی دیره‌کی زیارت وآنك یاننده ادای دو رکعت تحیت ایتملری لازم کلورکه ، بوراسی تعیین مورخین اوزره ساحهٔ فیوضات مساحهٔ مسجد شریفه یعنی اوزری آچیق اولان میدانجغه یقین بولنان دیرکدر ؛ بو دیرکك جانب شرقیسنه مؤخراً بر محراب سعادت نصاب بنا وبوعلامت ایله اوراسنك مصلای شریف نبوی اولدیغی ایما ایدلمشدر ؛ صکره‌دن یاپیلان محرابك تحویل قبله وقوعندن مقدم حضرت پیغمبرك نماز قیلدقلری موقع لطیفی ارائه ایده‌جکنده شبهه یوق ایسه‌ده صلی الله علیه وسلم افندیمز حضرتلری قبله تحویل اولندقدن صکره مسجد مذکور قوملوغندن اعتباراً اوچنجی دیرك [*]ك طرف شرقیسنده نماز قیلارلرایدی ؛ بوزوایتك صحیح اولدیغنه شبهه یوقدر ، فقط مسجدقبا صکره‌لری توسیع ایدلمش اولدیغندن (مخلق) اسطوانه‌سنك یری دکشمشدر ، شیمدی انسانین موجوده مورخلرك تعریف وتعیینلری اوزره تعداد اولنسه ، مصلای نبوی موقع مقدسنی ارائه ایدن ستونی بولنق مشکل ودها طوغریسی مستحیلدر ، علی الخصوص اولوقت مسجد شریف مذکورك قپوسی سعد بن خیثمه منزلنك ارقه‌سنده ایدی ، زمانمزده بوقپو مسدود وموقعی مجهولدر . آنکچون مصلای نبویه‌یی بیلدیرمك اوزره آیروجه بردیرك رکز یله بودیرده‌کی علامت مخصوصه وضع ایتمشلردر ؛ بوتقدیرجه دیرکلرك صایلمسی لازم کلیوب مصلای نبوی علامتی اولان دیره‌کی آرامق اقتضا ایدر ؛ اکرچه قوملوغه متصل اولان دیرکلرك برینه برمحراب وضعیله طاقه

[*] بو دیرکك نام سعادت ارتسامی « اسطوانهٔ مخلق » اولوب بونك طرف قبلیسنده بشقه بردیرك یوقدر .

{ لمسجد اسس على التقوى } آيت كريمه‌سى يازيلوب مصلاى نبوى اولديغى تعريف واشارت ايدلمشدر، لكن بوراسى مصلاى نبوى اولميوب ذكر اولنان آيت جليله‌نك محل نزوليدر ؛ طاقنده آيت جليلهٔ مذكوره مسطور اولان محراب شريفك قارشوسنده اخشابدن معمول برخطيره وخطيرهٔ مذكوره اوزرنده قورشون قاپلو برقبه واردر ؛ ابن جبير « بوخطيره صاحب البراق افنديمز حضرتلرينك مبرك ناقه‌سى يعنى دوه‌سنك چوكديكى محل اولديغنى » خبر ويرمشدر ، فقط مورخين سائره ابن جبيرك بو روايتنى تصديقده تردد ايتديلر §

مسجد قبانك عصر سعادتده تجديد اولنان حدودى كرك طولاً وكرك عرضاً التمش آلتيشر آرشون وساحهٔ سعادت مساحه‌سى طولاً اللیشر عرضاً يكرمى آلتيشر آرشون ايدى ، ديوار قبليسنى [*] مؤخراً حضرت عثمان بن عفان علاوه ايتمش وعند البعض بورالرى وليد بن عبد الملك دورنده علاوه ايدلمشدر §

عمر بن عبد العزيز — مدينه واليلكى هنكامنده مسجد قبانى توسيع وديوارلريله سقوفنى انواع فسيفاء ونقوش ايله تزيين ايدوب برمناره ومتعدد كمرلر علاوه ايتدى وسقفنى ساج آغاجندن ياپديروب اورته‌سنده‌كى ميدانى اوستى آچيق براقدى‌ايدى ؛ مرور زمانله عمر بن عبدالعزيزك ياپديرديغى يرلر مشرف خراب و انهدام اولديغندن ٥٥٥ سنه‌سى ومحراب سالف الذكر اسطوانه‌سى دخى ٦٧١ سنه‌سى تجديد و ٧٣٣ سنه‌سى سقفنك بعض طرفلرى و ٨٤٠ سنه‌سيده سقف مذكورك ديكر محللرى تعمير و تأييد ايدلمش ايدى ؛ ٥٥٥ سنه‌سى جمال الدين اصفهانى و ٧٣٣ سنه‌سى ناصر قلاون مصرى و ٨٤٠ سنه‌سى اشرف برسباى مصرى طرفلرندن ممكن مرتبه

[*] مسجد شريف مذكورك مناره‌سى بوديوارده در .

اصلاح و تسويه ايدلمش ايدى ، فقط مرور زمانله سقف شريفله مناره‌سى
مائل ركوع اولديغندن ٩٥٠ سنه‌سى اهالى طرفندن وقوعبولان عرض
واسترحام اوزرينه سلطان سليمان طاب ثراه حضرتلرى مأمورين مخصوصه
ارساليله هم مناره‌سنى وهمده سقف شريفنك خراب اولان يرلرينى ييقوب
يكيدن ياپديرتدى و موظف خطيبلر ، امامل ، مؤذنلر ، تعيين ايدرك
درسعادتدن كوندريلان قناديل ثريا عديل ايله مسجد شريف مذكورك
داخل و خارجنى تزيين و تنوير ايلدى ؛ بوعمارت ١٦٠ سنه قدر دوام
ايدوب لكن بومدت ظرفنده هيچ برطرفدن تعمير وترميم ايدلمامش وبناء
عليه كرك ديوارلرى وكرك مناره‌سى ييقلمق درجه‌لرينه واردیغندن عشاق
نبوى مسجد مذكورى زيارتدن محروم قالمش اولديغى اهالئ دار السكينه
ومأمورين مدينهٔ منوره طرفندن مركز سلطنته عرض وافاده قلنمسى واجراى
مقتضاسى خصوصنه ارادهٔ كرامتعادهٔ حضرت پادشاهى شرفتعلق ايتمش بولنمسى
اوزرينه كيفيت سلطان مصطفى خان بن سلطان محمد خان طرفندن مسجد
سعادت تعميرينه كوندرلمش اولان معمار سليمان بكه بيلديريلوب اقتضاسنك
اجراسى امر وتنبيه بيورلمش اولديغندن سليمان بك حرم سعادتك تعميرينى
بعد الاتمام مسجد قبابى تجديده قيام ايله كرك مناره‌سنى وكرك ديوارلرينى
ييقوب يكيدن بنا ايتدى و « مبرك الناقه » اوزرينه درت ديركلى برقبهٔ
بى بدل ياپدقدن صكره خارج مسجدده برسبيل ايله برطاقم قدمخانه‌لر تأسيس
ايدرك بونلره صو ويرلمك ايچون مسجد شريف قوملوغنه برده عميق قويو
حفريله ايفاى حسن مأموريت ايلدى ؛ فى ١١١١ سنه §

بوتعمير ، ١٣٣ سنه قدر دوام ايدوب آنجق انقلابات زمانله ينه برمدت
مسجد شريف مذكور ابنيه‌سنه باقيله‌مامش ومأمورين مدينه‌نك مساحات
واقعه‌لرى اوزرينه ابنيهٔ مذكوره بتون بتون فالشوب بغتةً سقوط ايده‌جك
حاله واردیغى ١٢٤٤ سنه‌سى بامحضر عمومى دركاه معلا باركاه محمود خانى يه

عرض وبيان ايدلمش اولديغندن جنتمكان سلطان محمود خان عدلى حضرتلرى مسجد مقدسڭ جناب قبانك مشتملاتيله برابر ييقيلوب يكيدن ياپيلمسنى امر و فرمان بيوردیلر ، بناءً عليه باب عالى جانب سامیسندن بالانتخاب تعيين ايديلان مهندس « عزت » خليفه ايله بنا امينى «وحيد افندى » مدينهٔ منورهيه عزيمت وايفاى مأموريته مثابرت ايدوب مسجد قبا قبه‌لريله ديوارلرينى كاملاً ييقدقدن صكره محكم بر صورتده تجديد ايتديلر ؛ مسجد شريف مذكور ستونلرينك دخى بر چوغى استعماله غير صالح بر حاله كلمش ايدى ، وحيد افندى آنلريده ييقديروب يكيلتدى و « محراب قديم (محراب النبى) ايله منزل الآيه محرابنى ، مبرك الناقه قبه‌سنى ، محمد پاشا سبيلنى » دخى هدمله طرز ديكر اوزره تجديد ايلدى واشبو مأثر شريفه‌نك طاقلرى اوزرينه درسعادتدن كوندرلمش اولان ابياتى كتب وحك ايتديردى ؛ مأثر شريفهٔ مذكوره كمرلرى اوزرينه يازلمش اولان ابيات شونلردر :

محراب الكشف طاقنده محرر اولان بيت بينظير :

طاقة الكشف نبى اولدى بومحرابه علم
حضرته منكشف اولدى بورادن ارض حرم

مبرك الناقه محرابنده مسطور اولان بيت دلنشين :

مبرك الناقه در اسمى بومحل پاكك
اولدى جولانكه قصواسى شه لولاكك

منزل الآيه محراب كزيننده محرر اولان بيت لطيف :

اسدس آيتى ديرلر بوراده ايتدى نزول
قائم اول بونده كل اى مقتدئ اثر رسول

محراب جديده مرقم اولان حديث شريفدر :

قال النبي صلى الله عليه وسلم ، من طهر في بيته ثم اتى مسجد قبا فصلى فيه صلاة كان كاجر عمرة §

مسجد شريف قبانك طاق معلا نطاق بابنده محكوك اولان تاريخدر :

﴿ تاريخ ﴾

امام المسلمين شاه جهان سلطان محمود خان
خلافت ذاتنه مختص كرامت طبعنه معتاد
ايشيدوب اشبو اقدس مسجدك ويرانلغين درحال
بيوردى حسن اعماريله اهل طيبه‌يي دلشاد
بو مسجد حقنه نازل دنيلدى آيت تأسيس
بوني تجديد ايدن شاهك اولنسون قدرى استشهاد
بو معبد سجده كاه اولدقجه يارب اهل حاجاته
وجوديله قيام دين ودولت بولسون استبداد
يازوب تاريخ تامن سجدهٔ شكر ايلدم (پرتو)
بو مسجد اولدى ويران ايلدى محمود خان آباد

سنه ١٢٤٥

علي وحيد افندى مسجد قبايي بعد الاكمال جوارنده بولنان مسجد علي ايله مسجد فاطمه ومسجد عمره وبئر خاتم ومسجد النبي يي دخي ارادهٔ كرامتعادهٔ

حضرت پادشاهی موجبنجه تجدید ایدوب مسجد علی محرابنك كمری اوزرینه

مقام حضرت حیدر علی المرتضادر بو
زیارتگاه ارواح عموم اولیادر بو

بیتنی ومسجد منبر فاطمه محرابی طاقنه :

مقام حضرت بنت رسول فاطمه‌یی
زیارت ایله بولورسین حیات دائمه‌یی

بیتنی ومسجد عمره‌نك طاق محرابنه :

مقام عمرهٔ سلطان الانبیادر بو
مطاف قافلهٔ كعبهٔ هدادر بو

بیتنی وبئر خاتم مسجد شریفنك محرابی اوزرینه‌ده :

روز شب قیلسه عجبمیدر زیارت انس وجان
بئر ختم خاتم پیغمبراندر بومكان

بیتنی تحریر وتذهیبله اكمال مأموریت ایلمشدر ؛ فی ١٢٤٥ سنه §

ذیل — ابن امّ كلثوم بن الهدمله ابوبكر الصدیق (رضی الله عنهما) نك سعادتخانه‌لری دخی مسجد قبا جهتنده‌در ؛ ذات النطاقین اسماء ، كه حضرت زبیرك حرم عفت توأملریدر ، جناب عبد الله بن زبیری ذكر اولنان خانه‌ده یعنی پدر بزرگوارلری ابوبكر الصدیقك قباده كائن اولان سعادتخانه‌سنده دنیایه كتیرمشدر §

دار سعادت ــ مدار مذكور « محمد پاشا بوستانی » ديمكله معروف اولان خورمالق ايچنده ومسجد هيئتنده اولديغندن اصحابِ خلوص كيدوب زيارت ومحرابى اوكونده اداى دو ركعت تحيت ايدرلر ايدى ، ١٢٥٢ سنه‌سى مدينهٔ منوره حرمِ شريفى مديرى شريف بك مذكور بوستانى بالاستملاك خضر افندى نامنده برحريف شقاوت اليفك سوق ونظارتيله برطرفنه كنديسى ايچون بر قصر دلارا بنا ايتديردى ؛ خضر افندى رفضى المذهب بردنئ بد مشرب اولديغندن مسجد شريف سالف الذكرى هدمله مدير بك افندى حضرتلرى ايچون ياپديرديغى قصرك حمام وآبدستخانه سنى بو مسجد لطيفك عرصهٔ مسعوده‌سى اوستونه كتيروب جبلت اصليسنى ميدانه قويمشدر ، مجراى چركابى مسجد شريف سالف الذكرك عرصه‌سى اوزرنده اولوب بوكا الآن هيچ بركيمسه طرفندن مداخله ايدلمامكده‌در §

مسجد قبانك سلطان سليمان طاب ثراه طرفندن مرتب وموظف ائمه و خطباسى و متعدد مؤذنلرى اولديغى حالده طقوز يوز طقسان طقوز سال هجريسنه‌كلنجه‌يه قدر مسجد مذكورده جماعتله نماز قيلنمق اصولدن دكل ايدى ، شكراً لله تعالى ٩٩٩ سنه‌سندنبرى يعنى ٣٠٦ سنه‌دنبرى هر وقتك نمازى جماعتله ادا وهرآن وزمان ذكر وتسبيحه دقت و اعتنا اولنمقده‌در §

سلطان رفرفسوار ــ ﴿ عليه صلوات الله الستار ﴾ افنديمز حضرتلرى هرنه وقت مسجد قبايى تشريف بيورديلر ايسه بر طريقدن كيدوب ديكر طريقدن عودت بيورديلر ، كيدرلر ايكن مصلاى عيدك جهت قبليسنده واقع معاويه و كثير بن الصلتك خانه‌لرينى مرور ايله وادى بطحانه عبور ايتمك وعودت ايدرلر ايكن سقيفهٔ « محرق » نزدنده كائن صفوان بن سلمه‌نك منزلى اوكوندن مسجد بنى زريق و مكتب عروه طريقيله باب السلام قالديريى

جاده سنه [*] چيقمق و هرنوقت مسجد قبايى تشريف بيورسه لر عبادة بن الصامتك زوجه سى ام حرامك سعادتخانه [١] سنه اوغرامق عادت مستلزم الحكمت نبويه لرى جمله سندن ايدى §

شهنشاه دين — ﴿ عليه سلام الله المعين ﴾ افنديمز حضرتلرى « قبا » قريه سنده كائن سعدبن خيثمه ﴿ رضى الله عنه ﴾ ك سعادتخانه سنى دخى تشريف معالى رديف پيغمبريلريله رشك فرماى چرخ برين بيوردقلرى مرويدر ؛ حضرت سعدك خانۀ بى بهانه سى اولوقت مسجد قبا ديوار قبليسنك ركن غربيسنده ايدى ، زمانمزده « مسجد على » اطلاق اولنان مسجد شريفك موقع مقدسى ايشته اول منزل بيعديلك عرصه سيدر ، سعد بن خيثمه حضرتلرى مدت العمر محل انور مذكورده اداى صلاة ايلديلر ؛ ابن شيبه قولنجه سلطان الانبياء افنديمز حضرتلرى جناب سعدك دار سعادت آثارنده هم اضطجاعله استراحت وهمده تجديد وضويى عادت بيورمش اولدقلرندن سعدبن خيثمه حضرتلرى الى وفاته حضرت پيغمبرك اضطجاع بيوردقلرى محل مقدسده نماز قيلمسنى اعتياد ايلمشدر §

كلثوم بن هدمك سراى دلارالرى دخى مسجد قبانك قبله ديوارى آرقه سنده ايدى ، رسول اكرم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديمز حضرتلرى ابتداى هجرتده كلثوم بن هدمك دار فيوضات آثارينى تشريف بيودقلرى وجناب ابوبكر الصديق دخى برابر كتيروب اول منزل ثريا عديلده مسافر ايتمش بولندقلرى جهتله منزل لطيف مذكور مأثر متبركه ومنازل مقدسۀ

---

[*] زمانمزده بوطريق سعادت رفيق مدينه حصارينك طرف قبليسنده واقع سويقه دنيلان محلك قارشوسنده اولمق كركدر .

[١] اشبو منزل بى عديل مسجد جمعه ناميله خريطه زيب تعين اولان عبادتخانه نك طرف غربيسنده كائن بنى سالم خانه لرى داخلنده اولديغندن سلطان دين افنديمز حضرتلرى مسجد قبايى تشريف بيوردقجه مسجد جمعه طرفندن كچدكلرى رهين ثبوت اولور .

مبارکه‌دندر ، بو مبارك خانه بالاخره مسجد اتخاذ اولنمش ایدی که زمانمزده «مسجد فاطمه» نامیله متعارف اولان مسجد لطیف ابن‌هدمه منسوب اولان خانه‌نك عرصه‌سی اوزرنده در §

مسجد ضرار — عصر سعادتده قبا قریه‌سی ساکنلرندن ومنافقین انصار زمره‌سندن بنو غنم طائفه‌سنه منتهی بنی عبید بن ندید قبیله‌سندن (خرام بن خالد وبنی امیة بن زید بن ثعلب بن خاطب بن ضبیعة بن زید بن معتب بن قشیر وابوجبیه بن العاصی وابن عامرك اوغوللری مجمع وزید ایله جاریه‌سی وتبتل بن الحارث وتجرج وبجاد بن عثمان وبنی بن عمروایله بن عوفدن عباد بن حنیف وبنی امیه‌دن ودیعة بن ثابت) ابن ابی بن سلول مخذولك خاله زاده‌سی ابو عامر فاسقك سوق وتحریکیله مسجد نامنه برنفاقخانه بنا ایدوب قدوم معالی لزوم حضرت پیغمبری‌یی رجا ایتدیلر ایدی §

ابوعامر خزرج قبیله‌سی افرادندندر ، علوم تورات وانجیله درکار اولان ممارسه ومهارتی جهتله طریقهٔ زهد وعبادته سالك وریاست علمیه استحصالنه منهمك اوله‌رق قبل البعثه آیین نصرانیتی اختیار واسکی پوسکی لباسلر اکتساسیله اظهار شعار تلبس ایدرك راهب لقبنی احراز ایلمش اولدیغندن شهنشاه انبیا ﴿علیه اجمل التحایا﴾ افندیمز حضرتلرینك اوصاف مبانی اتصاف علیه‌لرینی طوائف انس وجن علماسندن اسماعیله قبل الهجره یثرب زمین اهالیسنه وصف [illegible] متابعتی [illegible] کلا اولان منافع دنیویه واخرویه‌یی تعداد [illegible] محمد [illegible] صدیقه ترغیب وتشویق ایدر ایدی §

مدینهٔ منوره — زمین دلنشینی قدوم میامن موسوم جناب رسالتپناهی ایله غبطه فرمای زمین وآسمان اولدقده داخل مدینه و نواحیٔ متیمنه‌ده بولنانلرك نبوتمآب افندیمز حضرتلرینه ابراز ایلدکاری علایم میل ورکون ابوعامرك قلب قاسیه‌سنی محزون ایتمش اولدیغندن «بنم مقدما سزه توصیف

وشمائل مباركه‌سنى بيان وتعريف ايتديكم نبى آخر الزمان بلده‌مزه كلوب ادعاى نبوت ايتمكده اولان آدم دكلدر ، واقعا بعض علايم ظاهره‌سى وار ايسه‌ده آنك زمان بعثتى هنوز حلول ايتمدى ، اول ذات هدايت سماتك وقت ظهورينه ايچه وقت دها واردر » ترهاتيله اهل ايمانى متابعت باعث المغفرت پيغمبريدن منع وتبريده چاليشديغى واشبو (وقتا كه آنلره حق تعالى طرفندن كندى توراتلرينى توحيد ونبوت وحشرده تصديق ايديجى (قرآن كريم) كلدكده قبول ايتمديلر ، مع هذا مقدم مشركان عرب يهوديلره قصد ايدوب مضطر اولدقلرنده « توراتده مصرح آخر زمان پيغمبرى كلوب بو مشركلر اوزرينه بزه ياردم ايديدى ! » ديو استدعا ايدرلر ايدى ، وقتا كه اول نعتنى توراتده كوروب ايستدكلرى كلدكده « بو نبى اسرائيلدن دكل بنو اسماعيلدندر » ديو انكار ايتديلر ! ايمدى الله عظيم الشانك لعنتى اول كورلره جليله‌سنى شامل اولان { ولما جاءهم كتاب من عند الله مصدق لما معهم وكانوا من قبل يستفتحون على الذين كفروا فلما جاءهم ما عرفوا كفروا به فلعنة الله على الكافرين } آيت كريمه‌سنده اشارت بيورلديغى اوزره هم افكارى اولان منافقين ايله برابر اسلاميتى قبولده تردد وغزاى بدر كبراده ميسر اولان نصرت الهيه‌يه حسد ايدرك مكهٔ مكرمه‌يه بالعزيمه قريشيلرى اسلامله جنكه تحريض ايلديكى واحد وقعهٔ مكدره‌سنده هر كسدن اول صنف اسلامه اوق آتمغه جرأت ايتديكى اجلدن نبى صادق القول افنديمز حضرتلرى كنديسنى « ابو عامر فاسق لقب » مناسبيله تلقيب ايلديلر ايدى §

اثنٔه سيرك بر طاقمى ديديلر كه هجرت نبويه شرفوقوعبولديغى اثناده ابو عامر فاسق مظهر مثول اولوب « يا محمد ! (عليه الصلات و السلام) قبل الهيه‌دن كتوردم ديديكك نه كبى شيلردر ؟ » ديوب « دين حنيف ابراهيمدر » جوابنى آلدقده « بنده دين حنيف شريعتنه تابع وآنك احكاميله عاملم » تفوهاتيله قبل البعثه دين خليل رب جليل ايله تدين ايتمش اولديغنى عرض ايتمك ايستدى ،

لكن « بن دين حنيف ابراهيمی بیضهٔ نقیه اولمق اوزره کتیردم ، سنك
ظن وتخمين ايلديككك كبی دكلدر ! » نهج شريفيله تكذيب بيورلديغنه
كوجنوب « حق تعالی يلانجی يه وحيد و طريد اولمق جزاسيله مجازات
بيورسون » ديه‌رك اظهار غيظ وكين ايتدی و بر تقريب مقتلكاه احددن
تخليص جان ايدوب بلاد شامه هجرت و طولايسيله قسطنطنيه حكمداری
هرقله انتساب ايدرك مسلمانلر عليهنده تجهيز عساكر ايتمكه غيرت ايدوب
فقط املنی ترويج واجرايه موفق اوله‌مديغندن تبوك وقعه‌سندن برمدت
اولجه مدينه‌يه عودتنده نشر علومله مشغول اولمق و بو صورتله ايفای
مافی‌الضمير فساده يول بولمق اوزره قوم واجب‌اللومی اولان بنوغنم منافقلرينه
« بن قيصر رومدن مقدار كافی عساكر استصحابيله مدينهٔ منوره‌يه عودت
ايده‌جكم ، سزده ممكن مرتبه ادوات پيكار و اسلحه تداركيله قدوممی انتظار
و بنم ايچون مسجد قبا قارشوسنده واصحاب نفاق محله‌سنده رصين‌الجدار بر
مسجد متين واستوار انشاسنه بذل اقتدار ايدك » مفاد نفاق اعتيادينی متضمن
بر مكتوب ملعنت اسلوب كوندردی §

بنوغنم منافقلرندن اسملری بالاده محرر اولان خذلهٔ رزيله وقتاكه ابو
عامرك مكتوبنی آلديلر ، تبوك وقعه‌سی ظهورندن مقدم قبا قريه‌سنده برابنيهٔ
استوار بنا واوردوی ظفر پوی نبويه‌نك تبوكه توجهی اثناده شاه سروش
سپاه ﴿ صلی عليه وعلی آله الا له ﴾ افنديمز حضرتلرينك خاكپای عنبر سالرينه
رومال اولوب « يارسول‌الله ! قيش وياغيش كيجه‌لرنده اختيار واصحاب علل
واعذار اولانلرك عبادت ايتملرينه مخصوص اولمق اوزره قريه‌مزده بر مسجد
بنا ايتدك ، لطفاً قدم رنجيدهٔ تشريف و ايكی ركعت نماز اداسيله جمله‌مزی
تلطيف بيورمكزی نياز ايدرز » زمين ملعنت آيينی اوزره امام محراب دين
﴿ عليه سلام الله المعين ﴾ افنديمز حضرتلرينك مسجد معهودده ادای صلات
ايتملرينی رجا ايدرك « شيمدی غزا نيتيله مدينه‌دن چيقدق ، عودت ميسر اولور

ایسه اولوقت بر شیٔ دنیلور » جواب صوابنی آلوب عودت ایلدیلر ایدی ؛ کتیبه‌ران انبیاء ﴿ علیه اکمل التحایا ﴾ افنـدیمز حضرتلری وقتا که تبوکدن عودت ومدینهٔ منوره‌نك بر ساعت تبوك جهتنده کائن « ذی اوان » دنیلان منزلده اختیار جلسـهٔ راحت بیوردیلر ، بنو غنم منافقلری جهره فرسای مذات ومسکنت اولوب مسجد ضرارك تشریف بیورلمسنی رجا ایلدیلر ، لکن « شول منافقلر که مؤمنلره ضرر ومضرکفرلرینه تقویه ومؤمنلرك بیننی تفرقه ایچون الله تعالی ورسولیله محاربه ایدن راهب بنو عامره انتظارله بر مسجد بنا ایلدیلر ویمین ایتدیلر که « بز بو مسـجدی ایولك ایچون بنا ایتدك که مصلیلره وسعت کلوب نماز قیلنه وذکر اولنه دیدیلر » الله تعالی شهادت ایدر که یمینلرنده کاذبلردر ، اول مسجد ضرارده ابدی قائم اولمه » مفاد کریمنی شامل اولان ﴿ والذین اتخذوا مسجداً ضراراً وکفراً وتفریقاً بین المؤمنین وارصاداً لمن حارب الله و رسوله من قبل ولیحلفن ان اردنا الا الحسنی والله یشهد انهم لکاذبون، لاتقم فیه ابداً ﴾ آیت جلیله‌سی لامعه پیرای نزول اولوب افکار بنو غنمی ظاهره چیقاردیغندن هادم بنیاد کفر وضلال ﴿ علیه صلوات الله الملك المتعال ﴾ افندیمز حضرتلری مالك بن الدخشمی وسعد بن عدی و برادری عامر (یاخود) عاصم بن عدی‌یی مسجد ضراری هدم واخراب ایچون قبا قریه‌سـنه کوندردیلر ومأمورین مشار الیهم کیـدوب ابتدا ییقدقدن وبعده خورما دالی جابیله یاقدقدن صکره عرصه‌سنی اهل قریه‌یه سوپرندیلك تعیینیله عودت ایلدیلر §

خزیمة بن ثابت دیرکه : ابو عامر راهب قبـل البعثه نبی اکرم افندیمز حضرتلرینك اقوال وافعالنی تعریف وهر آن وزمان مدح وستایش وتوصیف ایدر و بالذات شرك و کفردن توقی ومجانبت ودین حنیف ابراهیمه رغبتله توحید حقه غیرت ایلرایدی ؛ یهود ونصارانك مشاهیر علماسیله کوروشوب دین ابراهیمی تدقیق ایچون پك چوق سیاحت ایتدی ودین حنیف مذکورك

مبعث رسول اکرمده ظهور ایده‌جکنی واول نبیٔ محترمك شمائل کائنات مائل
مقدسه لرینی اوکرندی ایدی ؛ بر کون اعیان اوس و خزرج مجلسنده
بولنوب نام سعادت ارتسام نبویه‌یی ذکر و اتیان و مکهٔ مکرمه‌ده رونمای
ظهور اولوب مدینهٔ طاهره‌یه هجرت ایده‌جکنی نقل و بیان ایتمش اولدیغندن
مجلس مذکورده بولنان ابن الهیثم [*] بن التیهان قضاعی که اولوقت دین
حنیفه آرزوی دخالت ایدنلردن ایدی « یا ابا عامر ! اکر بن آنك زمان
بعثتنی ادراك ایده بیلور ایسه‌م نه حرکتده بولنه‌یم ؟ » دیدی وابو عامرك
« یمین ایدرمکه بکا آنی انس وجن وصف و بیان ایتدیلر » جوابنی ویرمسنه
« وسکا وصف ایدن نبی بشر آنك وصفنی کتاب اللهده‌می کورمشلر ؟ در ،
یوقسه جنلردنمی؟ ایشتمشلردر ؟ که بوندن بزم خبرمز یوقدر » دیوب « بکا
آنی یمنده بر کاهن خبر ویرمش ایدی ، کاهن مرقوم اخبار عجیبه اخبارنده
غایت مشهور ایدی ، بن یالکز اولدیغم حالده شهر رجبده ومهتاب برکیجه‌ده
کاهن مرقوم ایله ملاقات ایچون یوله چیقمش ایدم ، کیدر ایکن قلبم اویومش
وآرادن ایجه وقت کچمش ایدی ، اویقودن اویانوب حیوانمك یولدن صاپدیغنی
ونره‌یه کیده‌جکی بیلنمز برمحله کیرمش اولدیغنی کوردم ، اظهار حزن ایله
دتره‌مکه وخوف وخشیتله اطرافمه احالهٔ جاسوس نظر ایتمکه باشلادم
وایلروده برآتش کوروب اول جهته توجه ایتدم ، حالبوکه قلاغوزم یوق
ایدی ، آتشك یانه واردقده اطرافنده طولاشه طولاشه ایصندم ایسه‌ده
بوآتش انسان وحیوانه مشابه اولمدیغی و اطراف واکنافنده بیوت وخیامه
بکزر برشیٔ اولمامق حسبیله آتش اطلاقنه غیر شایان بولندیغی اجلدن رعشهٔ
خوف وهراسه کرفتار اولدم ، توکلرم اورپروب هر بری دیکن کبی اولدی ،
ودوه‌مك آیاقلرینه‌ده برلرزه عارض اولدیغندن کمال سرعت وشدت ایله یورمکه

---

[*] ابو الهیثم ، صحابهٔ کرامدن عبد الاشهل عمرو بن مالك بن عوف بن حارثه بطننده
برینك حلیفیدر .

باشلدی ؛ آتشدر ظنیله اوزرینه واردیغم اشعهٔ خیال ، برآرالق درت نفر دیو مخوف الاشکال قیلیغنه تمثل ایدوب برشدت فوق‌العاده‌ایله‌اوزریمه هجوم ایتدیلر ؛ آواز بلند ایله فریاد و رئیسلرندن استمداد ایتدم ؛ حریفلرك برده کوپکلری اولوب بکا مهاجمه ایدنلری منع ایدرایدی ؛ یانمه کلوب بعدالسلام اوتوردیلر ، چهره‌لری غایت قورقونج وقبیح ومنظره‌لری استکراه اولنه‌جق درجه مستقبح وکریه ایدی ؛ ایچلرندن بری سر آغاز خطاب اولوب « سن کیمسین ؟ » دیدی و « بنی قیله [*] قبیله‌سنه منتهی بنی غساندن برآدمم » دیه ویردیکم جوابه « نره‌یه کیدر ونه شیء مراد ایلرسین ؟ » سؤالیله مقابله ایلدکده « دین حنیف احکامنی خبر ویره‌جك برکاهن بولمق ایچون یوله چیقدم وکیده‌جکم یولی غیب ایلدیکمدن بورایه دوشدم ! » زمینیله مافی الضمیریمی آکلاتدقدن صکره خاتمهٔ مقال اوله‌رق « بزمعاشر بشردنز ، سزدن اخذ اخبار وبزلره نشر واخبار ایدن کهنه‌یه اعتماد ایدرز ، بن سزه اتباع ایتمش اولانلره راغب وآنلره ملاقات ایچون سیر بلادده طالب برمردغریبم ، اکر کتمله تنبیه اولنمسه‌م اجرا ایدرم ! » دیه‌رك استکشاف خفایای حکمت ایتدم ؛ اوچی بردن دردنجلرینه اشارت وبوحریف « سنك اسمك ندر ؟ » سوزیله افتتاح کلامه مبادرت ایلدی و « بنم اسمم ابوعامردر » دیدکده « ای ابوعامر ! دیده‌لر روشن اولسون ، سنی‌سودیکم امیدن اختیار کذب ایتمیه‌جکمی تأمین ایدرم ، یا اباعامر ! قسم ایدرمکه هاشم بن عبد مناف سلاله‌سندن بر نبی کریم ظهور ایتدی ؛ واول غیث عمیر بار سایه‌سنده خرابه زار عالم کسب خضارت ایلدی ؛ یوزی آفتاب جهانتاب کبی ضیادار اولوب سینه‌سی واسعدر ، قامتی اوزون وبودور دنیله‌جك قدر قیصه ونا موزون دکلدر ؛ برشیئه لزومندن زیاده باقمز وباقارایکن کوزلرینی قیپمز ؛ دیدهٔ حکمت دیده‌لری قدرتدن سورمه‌لی وغایت وسعتلی وشاهانه‌در ، کوزلرنده برمقدار حمرت وایکی کتفینی آره‌سنده خاتم نبوت واردر ، کندی امی‌در ، اوقویوب

[*] قیله ، اوس وخزرجك والده سیدر .

یازمق بیلمز ، دین حنیفله مبعوثدر ، جمله خلق آکا تابع اولوب اثرینه کیتسه و ذات کریملری ملائك ذوی الاجنحه ایله مکالمه ایتسه کرکدر » مآلنده برمقاله ایراد ایتدی وسوزینی بتوردکده یانمدن چکیلوب ایلرو کیتدی ، بعده رفقاسی دخی آکا تبعیت ایلدی ، بنده صباح اولدیغنی آکلادم ویولی بولوب عودت ایلدم §

حزیمه‌نك شو حکایه‌سندن آکلاشیلورکه، اخبث خلایق ابوعامر فاسق، قبل البعثه نبوت محمدیه‌دن اخذمعلومات ایدرك کندوسنی دین جلیل خلیل ایله تدین ایتمش برقیافتده کوستردی وبین الاهالی اکتساب شرف وحیثیت ایلمك نیتیله ترهب ایدوب چوللره کیردی « یعنی اسکی پوسکی البسه اکتساسیله پردهٔ نفاقه بورونوب اورته‌لغی قاندیرمق ایستدی، مع مافیه رسالت محمدیه‌یی انکار ایلدیکندن مظهر خذلان وخسران اولدی ؛ چونکه بعد الهجره « یامحمد ! ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ سن هانکی دین ایله بعث اولندك ؟ » دیمش و « برمدتدنبری سنك آرادیغك دین حنیفله بعث اولندم ! » جواب صوابنی آلمش اولدیغندن « سن بودینه بدعت قارشدیردك ! » هذیانیله زبان آلای جسارت اولوب « بن آنی بیضهٔ نقیه اوله‌رق کتیردم » جوابنی آلدیغنه اظهار حدت ایدرك مجلس ملائك انیس پیغمبریدن قالقوب کیتدی ، حتی « ای ابو عامر ! سن بنم قدوممی انتظار ایتمزمیدك ؟ و علمای یهود و نصارادن اوکرندیکك اوصافی ابنای اوس و خزرجه نقل وحکایه ایلمزمیدك ؟ » استفهام عالیسنه « سن یهود ونصارانك وصف ایتدکلری ذات (شریف) دکلسین ! آنك زمان بعثتی هنوز حلول ایتمدی » جوابنی ویرمش و نبی الانبیا افندیمزك « جناب حق یالان سویلیانی طرید ووحید اولمك جزاسنه مستحق بیورسون ! » دعاسنه (آمین) دیمش ایدی ؛ صکردلری خطهٔ شامه وبالاخره استانبوله قاچوب دعای اجابت پیرای نبوی اثری اولمق اوزره وحید وطرید اوله‌رق کبردی §

دین حنیف محمدیه‌یی قبولدن امتناع ایله استانبولده کفر وعناد اوزره

هلاك اولان ابوعامر فاسقك اوغلى (حنظله) احد وقعه‌سنده شداد بن اسود
و على قول ابو سفيان طرفندن شهيد ايدلمش اولديغندن (غسيل الملائكه)
حديثيله مبشر اولمشدر §

مسجد ضرار خرابه‌سنك جهتى عصريزده مجهولدر ، « قبا » قريه‌سى
مسجد مقدسنك اساسكير استقرار اولديغى محل مبارك ذاتاً (لينه) نامنده
برمخلصه قادينك چارپالرينه مخصوص ايدى ؛ بنوغنم منافقلرى « بزلينه‌نك
ربط دواب ايلديكى عرصه اوزرنده اداى صلاتى غير مناسب كورديكمزدن
ابوعامرك تعيين ايتديكى محلده برمسجد عالى بنا وتأسيس ايدوب اوراده
عبادت ايده‌جكز » فخريه‌سيله غايت رصين ويوكسك وفوق العاده مزيّن
وكوكچك برطرز وهيئتده اولمق اوزره مسجدقباجوارنده برمسجد (ضرار)
بنا ايتدكارى محققدر ، فقط جهتنى وهيئت بناسنى محكى اولان رواياتك كافه‌سى
اقوال ضعيفه‌دن اولديغى جهتله خرابه‌سنك موقعى تعيين ايديله‌مز ، شوقدركه
قبا قريه‌سى داخلنده ومسجد قبايه يقين بريرده اولديغى عند العموم معلوم
وتفريق جمعيت مسلمين ايچون تاسيس ايدلمش اولمسنه نظراً بردرجه‌يه قدر محكم
ومتين بولنديغى مجزوم اولوب عصر سعادتده عرصهٔ مردارندن عجايب بردخان
ظهور ايتديكى وبودخانك بركره ده ابوجعفر المنصور زماننده رؤيت
ومشاهده ايدلديكى روايات موثوقه‌دندر §

صورت

{ ۳ }

مواقعى اليوم معلوم وزيارتكاه عموم اولان مساجد نبويه‌يى ذكر وارائه ايدر §

اخطار — علماى كرام عليه الصلوة والسلام افنديز حضرتلرينك
نماز قيلدقلرى يرلرده تبركاً نماز قيلمقلغى استحباب ايله بومواقع شريفه‌يه طرح

اولنان مساجدك اسملری کرك معلوم اولسون وکرك معلوم اولمسون بورالرده نمازقیلمغه اهتمام اولنمق لازم کلهجکنی بیان و اعلام ایلدیلرکه بومساجد شریفه علی العموم عمر بن عبدالعزیزك مدینه والیلکنده تأسیس قلنمش وصوکرهلری هرهانکی محللری محتاج تعمیر اولمش ایسه ملوك زمان طرفلرندن تجدید اولنمشدر §

١ — مسجد الجمعه در ؛ بومعبد مبارك مدینهٔ طاهره شهریله قبا قریهسی آرهسنده واقع « ذی صلب » وعلی روایته « ذی رانونا » وادیسی داخلنده وبو ایکی وادی صولری مجرالرینك نقطهٔ التقالری یاننهدر §

بو مسجد لطیف هجرت نبویه شرفوقوعنده امام الانبیا افندیمز حضرتلرینك ابتدا جمعه نمازی قیلدقلری معبد شریف اولوب وادیٔ « ذی صلب » میداننده واطرافی آچیق برحالده ایدی ، « عبدالصمد » نامنده اهل خیرك بری تبرکاً اطرافنه برآرشون یوکسکلنده بردیوارجکز چکوب مسجد هیئتنه قویدی ؛ عبد الصمدك چکدیکی دیوار قره طاشدن معمول قوری بردیوارجکز اولدیغندن برمدت صکره منهدم وخرابهسی رفته رفته مندرس ومنعدم اولمق حسبیله اعجامدن بری مسجد هیئتنده تجدید ومرور زمانله مائل انهدام وسقوط اولان سقفنی دخی خواجه شهاب الدین قلاون اصلاح وتأیید ایلدی ؛ زمانمزده مسجد شریف مذکورك بردیرك اوزرنده ایکی طاق ودوز برسقفی اولوب یکرمی آرشون طولیله اون آلتی آرشون عرضی واوزری آچیق برده قوملوغی واردر §

عتبان بن مالکك مسجد اتخاذ ایتدیکی حصاردخی مسجد مذکورك [طرف شمالیسنده] اولوب آثارخرابهسی الآن موجود ونمایاندر ؛ نقل اولندیغنه کوره جناب عتبان (رضی عنهالله الرحمان) حضرتلری استحصال ایتدیکی

مساعدهٔ نبويه اوزرينه ياغمورلى كونلرده قبيله‌سى جماعتنى طوپلايوب ذكر اولنان حصارده نماز قيلديرر ايدى §

حضرت پيغمبر مدينه‌يه هجرت بيوردقلرى حين شرفرهينده قباقريه‌سندن قالقوب « ذى‌صلب » و « ذى رانونا » صولرى مجرالرينك ملتقاسنه مواصلت بيوردقلرى اثناده جمعه نمازى وقتى حلول ايتمش اولديغندن راكب اولدقلرى ناقه‌دن اينه‌رك جمعه نمازينى قيلوب بعده مدينه‌يه توجه ايتديلر ؛ اولوقت سالم بن عوفك خانه‌لرى مسجد مذكور اطرافنده ايدى ؛ بو مسجد شريفه « مسجد عاتكه » دخى دينور §

٢ — مسجد فضيح در ؛ بو مسجد شريف قباقريه سى مسجد مقدسنك طرف شرقيسنده واقع دره كنارنده برمعبد صغير مربع الشكلدر ؛ مسجد فضيحك جهات اربعه‌سى اون بش آرشون اولوب اطرافنه سياه طاشدن معمول قورى برديوار چكلمشدر ؛ بنى النضير محاربه‌سندن مقدم ابوايوب الانصارى حضرتلرى برقاچ آرقداشيله مسجد فضيح يرنده عشرت ايدرلر ايدى ، ناكاه شرابك حرميتى خبرينى ايشيدوب اللرنده موجود اولان فضيحى دوكديلر وآندن صكره محل مذكوره فضيح نامنى ويرديلر ؛ فضيحك « شرابك » بو محله دوكولمسى اوراسى مسجد اتخاذ ايدلمزدن وشرابك نجس مطلق اولديغنه معلومات شرعيه آلنمزدن اول ايدى ؛ بنى النضير غزاسنده سپهسالار انبيا افنديمز حضرتلرى اصحاب كرامك چادرلرينى مسجد فضيح عرصه‌سنه يقين بريره قوردورمش وابو ايوب الانصارينك آرقداشلرى ايله عشرت ايلدكلرى يرى نمازكاه اتخاذ ايدوب آلتى كيجه قدر نماز قيلمشدر §

مسجد فضيحه « مسجد الشمس » ديانلر دخى وار ، لكن ردّ شمس قصهٔ صحيحهٔ مشهوره‌سى صحراى خيبرده وقوع بولديغنك صحيح اولديغنه باقيلور ايسه بو ذهابك خطاسى دركاردر ؛ مسجد فضيح عصر اخيرده اعتباردن ساقط

وبناءً عليه ابنيه‌سی خراب وهله آثار اساسی بتون بتون بیقیلوب محو ونایاب اولدیغندن خریطهٔ خاطردن عرصه‌سی بیله سیلنمش ایدی ؛ ١٢٦٦ سنه‌سی مجاورین مدینه‌دن مصطفی عشقی افندی بولوب احیایه موفق اولمش ومؤخراً سلطان مجید مرحوم صورت لایقه‌ده تجدید وتأیید بیورمشدر ؛ ابنیه‌سنك طول وعرضی اونبر آرشوندر ؛ مسجد مذکورك قبله دیواری آرقه‌سنده اشرفیه وسایور اسملریله مشهور ایکی بوستان معمور وبونلرك یاننده برقریه ایله برحصار وبرده خرمن عظیم استوار خرابه‌سی واردر.§

٣ — مسجد بنی قریظه در ؛ بنی قریظه مسجد لطیفی بنی قریظه قریه‌سی تپه‌سنك طرف شرقیسنده واقع « حاجزه » نامیله متعارف اولان جورما باغچه سنك قپوسی اوکونده‌در ؛ جهات اربعه‌سی قرق درر آرشون اولوب اطرافنده بیوت بنی قریظه خرابه‌لری آثاری واردر §

مسجد شریف مذکوری ولید بن عبدالملك بنا ایتمش ونسوان بنی خضردن برقادینك اوتوردیغی خانه عرصه‌سنی دخی علاوه ایتمشدر ؛ چونکه رسول اکرم افندیمز حضرتلری ذکراولنان سعادتخانه‌ده نماز قیلمشلرایدی ، بوخانه‌نك عرصه‌سی مسجد مذکورك شمدیکی مناره‌سی یاننده‌در ؛ انصار کرام بنی قریظه غزوه‌سنده سعد بن معاذ حضرتلرینی مذکور مسجد عرصه‌سنده استقبال ایتدیلر ، یعنی یهود بنی قریظه‌نك جزای مایلیقی سعد بن معاذك سیف صارم حکمنه احاله بیورلدیغی اثناده اوس قبیله‌لری افرادی حضرت سعدی بورادن قارشولایوب « یاسعد ! سلطان چاکر نواز حضرتلری بنی قریظه یهودیلرینك تحدید جزاسی خصوص معتناسنی سزك رأیکزه حواله بیوردیلر ، بوقبیله افرادیله حقوقمز ومعارفهٔ قدیمه‌مز اولدیغندن بوحقوق ومعارفه‌نك اضاعه ایدلمامسنی رجا ایدرز » دیدیلر . اقدملری بنی قریظه مسجدینك ١٦ دیره‌کی ومسجد قبا کبی برده مناره‌سی وارایدی ، صکره‌لری مناره‌سیله دیرکلری واطرافنك دیوارلری

ییقیلوب مندرس اولمش وفقط خرابه‌سنك ركن غربیٔ شمالیسنده اولان مناره‌سنك یالکز قاعده‌سی قالمش اولدیغندن ٧٢٠ سنه‌سی اطرافنه بر دیوار چکدیلر ایدی ، دیوار مذکوری شاهین شجاعی ٨٩٣ سنه‌سی خلالنده بالتجدید مناره‌سنك قاعده‌سی اوزرینه مکمل برصفه تأسیسیله بینه اسکی هیئتنه اعاده ایتدی ؛ بنی قریظه مسجدینك طول وعرضی قرق دردر آرشون وفقط سقفی اولمدیغی جهتله درونندە نماز قیلانلر حرارت شمسدن غیر مصوندر §

٤ — مسجد مشربهٔ [١] امّ ابراهیم در ؛ مشربهٔ امّ ابراهیم معبد لطیفی بنی قریظه مسجدینك شرق طرفنه مصادف تپه‌نك یاننده واشراف [٢] قواسم باغچه‌لری آره‌سنده‌در ، اساسکیر استقرار اولدیغی یره « دشت » اطلاق اولنور §

ام ابراهیم مشربه‌سی حضرت پیغمبره مخیریق یهوددن انتقال ایتمش اولان صدقاتندر ، اولاری اورته‌سنده ماریهٔ قبطیه اقامتنه مخصوص اولمق اوزره موقعی غایت لطیف بر کوشك وار وحضرت ابراهیم ابن النبی (علیهما التعظیم) ك محل ولادتی اولدیغی جهتله « مشربهٔ امّ ابراهیم » نامیله شهرتشعار ایدی ؛ مشار الیها والدهمز حضرت ابراهیمی تولید بیوردقلری اثناده بر آغاجه اتکا ایتمش وبو آغاجك الآن موجود بولنمش اولدیغنی روایت ایدرلر §

سیدالعابدین — افندیمز حضرتلرینك مشربهٔ امّ ابراهیمده نماز قیلدقلری رهین ثبوت اولدیغندن قصر سالف الذکرك عرصه‌سنی مؤخراً مسجد اتخاذ ایتدیلر ؛ بومسجد شریفك طولی اون دردر عرضی طقوزر آرشوندر ، ابنیه‌سی ییقیلوب دیوار واساسی مندس اولمش ایدی ، بالاخره

[١] مشربه ، چارطاق دیمکدر .

[٢] اشراف قواسمدن مراد ، قاسم بن ادریس بن جعفرك اوغوللری اولوب جناب جعفر حسن العسکری حضرتلرینك برادر عالیکهرلریدر .

اطرافنه قصير القامه بر ديوار چكيلوب مسجد شريف نبوى عرصه‌سى اولديغى كوسترلمشدر §

امّ ابراهيم مشربه‌سى مسجدينك شمال جهتنده خراب بر خانه عرصه‌سى واردر ، خلق بوخانه‌يى حضرت ابراهيم بن رسولك سود والده‌سنه منسوب برخانه اولمق اوزره زيارت ايدرلر ، فقط بوخانه بنى مازن النجّارك منزلى اولديغندن خلقك ظنى خطادر ؛ قورى برظن اوزرينه زيارت ايدلمكده اولان سالف الذكر خانه‌نك اون‌بر آرشون طولى واون درت آرشون عرضى اولوب جهت شرقيسنده برسقف لطيف وآكا قريب نخل زبيرى اسمنده برحورمالق واردركه بوحورمالق زبير بن عوام حضرتلرينك وقف ايلمش اولديغى حورما باغچه سيدر §

٥ — مسجد بنى ظفر در ؛ بنو ظفر ، اوس قبيله‌لرندن برجماعتك احفادى اولوب بقيع الغرقدك جهت شرقيسنده كائن حرۀ غربيه يانده بولنان معبدلرينه « مسجد بغله » دخى دينور §

امام الانبياء — افنديز حضرتلرى بومحل مقدسده نماز قيلدقدن صكره جنبنده واقع صخره اوزرينه اوتورديلر ، آندن صكره صخرۀ مذكوره اوزرينه هرهانكى برعقيمه قادين اوتورسه بأى حال حامله اولور ايدى ؛ زياد بن عبيد آنفاً ذكر اولنان صخره‌يى بورادن سوكوب ديكر محله نقل ايتمك ايستدى ، لكن علماى عصرى مخالفت ايتدكلرندن جسارت ايده مدى ؛ زمانمزده اويله برطاش يوقدر ، فقط مسجد بغله قپوسنك صول طرفنده مشهود وموجود اولان طاشك صخرۀ مشروحه اولمسى بعيد الاحتمال دكلدر §

اديب مكتبخانۀ ازل ﴿ عليه سلام الله عزوجل ﴾ افنديز حضرتلرى بركون ذكر اولنان صخره اوستونه اوتوروب برعشر شريف تلاوت ايدلمسنى اراده بيورديلر ، خادم عاقبت محمود عبدالله بن مسعود ايله معاذ بن جبل ودها برطاقم

ذوات اكمل دخی برابر ایدی ، صحابه‌دن بری بسمله‌خوان تلاوت اولوب { هر امتدن پیغمبرلرنی شاهد کتوردیکمز زمان کفره‌نك حالی نیجه اولور ؟ یامحمد ! سنی‌اول امتلری‌اوزره شهادت‌ایدن‌پیغمبرلرك‌صدقنه‌شاهدکتوریرز ، اولکونده آنلرکه کافر اولدیلر ورســوله عصیان ایتدیلر ایدی ، تمنی ایده‌لرکه نولایدی موتا کبی دفن اولنوب اوزرلرینه طپراق اورتولیدی ، یاخود خلق اولنمیوب تراب قالالر ایدی ، آنلر الله تعالیدن بر کلامی کتمه قدرتلری اولمز که جمله اعضالری‌دخی آنلرك اعمالنه شهادت ایدر » مفهوم کریمنی‌شامل اولان { فکیف اذا جئنا من کل امة بشهید وجئنا بك علی‌هؤلاء شهیداً یومئذ یودالذین کفروا وعصوا الرسول لوتسوی بهم‌الارض ولا یکتمون‌الله حدیثا } آیت جلیله‌سنه کلدکده قدوة‌الانبیاء افندیمز حضرتلری متأثر اولوب بر درجه آغلادیلرکه لحیهٔ سعادتلری اصلاندی §

مسجد « بنو ظفر » ك سقف وعمودی اولمیوب یالکز برمحرابی واردر ، جهات اربعه‌سی یکرمی برر آرشــوندر ، ابنیه‌سی خراب اولمش ایدی ، ابو جعفرالمنصور المستنصر بالله ٦٣٠ ســنه‌سی خلالنده تعمیر وباب رحمت نصابی طاقنه (خلدالله الملك الامام ابوجعفرالمنصور المستنصر بالله امیر المؤمنین عمره سنة ثلاثین وستمائة) عباره‌ســنی تحریر ایتدیرمشدر ؛ صکره‌لری بینه مائل سقوط وانهدام اولدیغندن شیخ الحرم مصطفی مظلوم آغا تجدید ویاننده ایکی مسجد دها طرح وتأسیس ایتدی ، فی ١٠٣٢ سنه ؛ یکی یاپیلان مسجدلرك برینه « مسجد بغله » دیکرینــه‌ده « مسجد مائده » دینور ومسجد بغله‌ده بعض طرنق آثاری اولدیغندن بو موقعك « مبرك ناقهٔ » نبوی اولدیغی‌موثوقاً روایت اولنور §

مسجد « بغله » نك خارجنده بر طاش وبو طاشده بر طاقم طرنق بره‌لری واردر ، اهل‌مدینه بو طرنق بره‌لری استر نبوی طرنقلرینك اثری اولدیغی

و بو طاشك جانب غربيسنده واقع دیکر بر طاش اوزرنده کی حفره‌نك سلطان دین افندیمزك دیرسکلرینك واو طاشك یاننده کائن دیکر بر طاشده کی چوقورومسی یرلرك دخی اصابع نبویه‌نك یرلری بولندیغنی موثوقاً روایت ایدرلر §

٦ — مسجد الاجابه در ؛ مسجدالاجابه معبدلطیفی بقیع الغرقد مقبرهٔ مسعوده‌سنك شمال طرفنده و (عریضی) دنیلان محله کیدنلرك صول طرفنده اولوب طولی یکرمی بش عرضی یکرمی آرشوندر ، بومسجد شریفك اساس افکن استقرار اولدیغی موقع ، بنومعاویه بن مالك بن عوف اوسی قریه‌سی وسطنده‌در ، حتی اطرافنده موجود اولان خرابه‌زارك قریهٔ مذکوره بیوتنك بقیه‌لری اولدیغنی روایت ایدرلر §

امام محراب دین — ﴿ علیه سلام الله المعین ﴾ افندیمز حضرتلری اصحابدن بعض ذواته عالیه طریقندن مسجد الاجابه‌یه عزیمت ایدوب ایکی رکعت نماز قیلدیلر و بعد السلام اوزون بردعا ایدرك دعانی بتیردکدن صکره (بودعای طوبلده جناب معطی العطایا حضرتلرندن اوچ شی دیله‌دم ، بری ردّ اولنوب ایکیسی قبول بیورلدی ، رهین قبول اولنلر امتمك قحط وغرقله هلاك اولمامسی وردّ اولنان اهل ایمان آره‌سنده اختلاف ومباینت قالمامسی ایدی) دیدیلر §

عبدالله بن جابر بن عتیکدن نقلاً روایت ایدرلرکه جناب عبد الله شویله دیمشدر : بن بنی معاویه قریه‌سنده ایکن عبدالله بن عمر بن الخطاب کلوب (یا عبدالله ! رسول اکرمك مسجد اجابه‌ده نماز قیلدیغی یری واونماز عقبنده حق تعالی حضرتلرندن نیاز ایلدیکی اوچ شیئی بیلورمیسین؟) دیدی ، اوت بیلورم ، جوابنی ویردم وحضرت پیغمبرك نماز قیلدیغی محل مقدسی کوستردکدن صکره « اولکون ذات عالیٔ رسالتپناهینك دعاسی امتنك قحط وغلا ایله هلاك

اولمامسی وبین الاسلام اختلاف ومقاتله وقوعبولمامسی اولوب قحط وغرق ماددلری قبول ورفع اختلاف فقره سی ردّ اولندی » دیو تفصیل ماهوالوقوع ایتدم؛ جناب خلیفه « اوت امت محمدیه بیننده الی قیام الساعه مقاتله وقوعبولسه گرکدر ! » مقابله‌سیله بنی تصدیق وحدیث مذکوره معلوماتی اولدیغنی تصریح ایلدیلر §

سید العالمین — افندیمز حضرتلری مسجد اجابه محرابنك ایکی آرشون صاغ طرفنده نمازقیلدیلرایدی ، بوکیفیته واقف اولان زوار ، شیمدی مسجد الاجابه‌یی زیارت ایدرایکن ، محراب شریفنك ایکی آرشون صاغ طرفنده ادای صلاته حصر افکار ایدرلر §

روایت — مدینهٔ منوره اهالیسی مسجد الاجابه‌یی « مجمع الاقطاب » اولمق اوزره روایت واکثر اوقاتده مدینه ده کورولمامش ذواتك بومعبد شریف داخلنده حلقه پیرای عبادت اولدقلری کورلمکده اولدیغنی نقل وحکایت ایدرلر §

حج موسملرنده بولنان زوارِ مدینهٔ باهر السکینه‌ده کورولمامش ذوات اطلاق ایدلدیکندن مسجد شریف مذکورده افراد حجاجك بولندیغنی یعنی ذکر اولنان مسجدك جمعیتی یالکز مواسم حجه منحصر اولدیغنی آکلاشیلمامليدر ، یالکز حج موسملرنده دکل ، هر جمعه وبازارایرتسی کیجه‌لرنده دخی « مسجد الاجابه » ایچنده برطاقم ذوات کرامك دائره بند ذکر و توحید اولدقلری وبونلرك دارالسکینه‌ سکنه‌سندن ونواحیٔ قریبه اهالیسندن اولدقلری مرویدر §

مسجد الاجابه — نك مآثر مقدسه دن اولدیغنی مرویات اهالی ایله اثباته حاجت یوقدر ؛ بومسجدلطیفی زیارت ایدنلره معلوم اولدیغی اوزره ابنیهٔ لطیفه‌سی هرنوقت کورولسه مهابت متحصلهٔ روحانیون ایله انسانك وجودی

دتره‌دیکی، کبی باب سعادت نصابی کیجه‌لی کوندوزلی ، آچیق اولدیغی ومع مافیه بوّاب یاخود خدمه ومبصرلری اولمدیغانی‌لده ایچنه حیوان کیرمامکده اولمسی اثبات مدعایه دلیل کافیدر §

حضرت خضرك بهر کون اشراق نمازینی مسـجد الاجابه‌ده ادا ایلدیکی موثوقاً مرویدر ، مع هذا عصر سلطان محمود خان ثانی اوائل سلطنتنده برقاچ اسطوانه‌سیله کوزل برمحرابی وار ایدی ، صکره‌لری کرك ابنیه‌سی وکرك ذکر اولنان محراب ایله اسطوانه‌لری یره برابر ییقیلدیغندن سلطان محمود خان ثانی دورینه دکین خرابه زار برحالده قالمش وهله وهابی خنزیرلری درودیوارینی هدم ایدوب مربط فرس وحمار ایلمش ایدی ، جنتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرتلری حرمینی فتحدن صکره فوق الغایه برصورتده اعمار واحیا بیوردیلر وسلطان عبد المجید خان مرحوم دخی صورت مطلوبه‌ده ترمیم وتعمیر ایلدیلر ، شیمدی سائر مسجدلر کبی معمور وبین الاهالی معلوم ومشهوردر §

٧ — مسجد الفتح در ؛ بومعبد منیف جبل سلعك جهت غربیسنده وکوچك برتپه‌جکز اوزرنده اولوب شرق وشمال جهتلرندن نردبانله چیقیلور ؛ مسجد الاحزاب ومسجد الاعلی دخی بومسجد لطیفك نام دیکرلریدر §

مسجد شریف مذکورك طرف قبلیسنده اساسکیر استقرار اولان دیکر ایکی مسجد لطیفه دخی « مسجد فتح » دینور ، فقط اصل مسجد فتح جبل سالف الذکرك حذاسنده وبو ایکی مسجد منیفك ایلروسنده بولنان مسـجد لطیفدر §

سالار کتیبهٔ انبیاء افندیمز حضرتلری احزاب وقعهٔ جلیله‌سنده مسجدفتح عرصه‌سی اوزرنده انهزام اعدا ایچون بازار ایرتسندن چهاشنبه کونه قـدر دعا بیوردقلری وجه تسمیه اولوب حتی دعای اجابت پیرای نبوی چهارشنبه

كون بين الصلاتين قرين اجابت واحزاب مشركين در آن ساعت رهين انهزام وخيبت اولمشدر §

مسجد الفتحده اولنان دعا اخلاصه مقارن اولور ايسه بهمه‌حال ساحه رساى قبولكاه كبريا اولور ؛ بناءً عليه حضرت جابرك « بن هرهانكى برحاجت ايچون مسجد الفتحده دعا ايتدم ايسه نائل امل اولدم » ديديكنى روايت ايدرلر §

فاتح خطهٔ رسالت ﴿ عليه افضل التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى احزاب وقعه‌سى ابتدالرنده « جرف » اطلاق اولنان موقعده ايدى ؛ مؤخراً « مسجد فتح » محل مقدسه‌سنه عزيمت وغالبيت اصحاب كرام دعاسنه مواظبت بيورديلر ؛ خداى متعال حضرتلرينه بوخصوصده اولقدر يالوارديلركه دعالرى صباحدن اقشامه قدر دوام ايتديلر ، حتى او يكلين ايله ايكندى و اقشام نمازلرينى قيله‌مديلر ايدى ، بعد المغرب قالقوب اوچ وقتك نمازينى بردن مسجد فتح عرصه‌سنده قيلديلر ؛ ذات عالئ نبويه‌لرينك اولوقت اداى صلات بيوردقلرى محل مبارك مسجد شريف مذكورك شيمديكى قوملوغنده ومحراب سعادت نصابنه مقابل اولان يرنده‌دركه وضعيت حاضره‌سنه نظراً ايكنجى ستونك مركوز اولديغى موقع لطيف ديمك اولور ، چونكه مسجد فتحك برحذاده اوچ ديره‌كى واردر §

تأسف — اسكى مورخلرك تعريفلرينه كوره اشبو ايكنجى ستونك مركوز اولديغى نقطه عليه السلام افنديمزك نماز قيلدقلرى موقع مبارك اولديغى حالده مسجد مذكورك سلطان عبد المجيد خان طرفندن تجديد اولنديغى اثناده (١٢٧٠) ابنيه مأمورلرى حسب الجهاله اشبو ايكنجى ديره‌كى اسكى يرندن چيقاروب بشقه يره ديكديلر ؛ شيمدى اومأثر سعادت نقطه‌سى غير معلومدر §

مساجد ثلاثه — مسجد الفتحك قبله طرفنده « مسجد سلمان » وآنك

آرقه‌سنده « مسجد علی » و بونك آرقه‌سنده دخی « مسجد ابوبكر » اسملرنده اوج مسجد فیضی مؤید دها واردر §

ملوك عبیدین مصریه وزراسندن امیرسیف الدین الحسین بن ابی الهیجاء ٥٧٥ سنه‌سی مسجد الفتحی و ٥٧٩ ده دخی مسجد شریف سلمانی و ٨٧٦ سنه‌سی مدینه والیلرندن زین الدین ضیغم بن خشرم المنصوری دخی « مسجد علی » بن ابی طالبی یعقوب غایت مطبوع ومنتظم بررهیئتده تأسیس وتأیید ایتدیلر؛ ویكرمی آلتی سنه صكره یعنی ٩٠٢ سنه‌سی خلالنده اهل سنتدن بریده مسجد شریف ابوبكری بالتجدید مساجد سائره‌یه بكزتدیلر §

مسجد فتحك طولی (٢٠) عرضی (١٧) ومسجدسلمانك طولی(١٧) عرضی (١٤) ومسجدعلینك طولی (١٦) عرضی (١٣) ذراعدر ؛ صلحای اسلاف مسجد شریف فتحی دعای آتیه ایله زیارت ایدرلر ایدی §

دعای مسجد الفتح — لا اله الا الله العظیم الحلیم ، لا اله الا الله رب العرش العظیم ، لا اله الا الله رب السموات و رب الارضین و رب العرش الكریم ، اللهم لك الحمد هدیتنی من الضلالة ، فلا مكرم لمن اهنت ، ولامهین لمن اكرمت ، ولا معز لمن اذللت ، ولا مذل لمن اعززت ، ولا ناصر لمن خزلت ، ولا خاذل لمن نصرت ، ولا معطی لما منعت ، ولا مانع لما اعطیت ، ولارازق لما حرمت ، ولاحارم لما رزقت ، ولا رافع لمن حفضت ، ولاحافض لمن رفعت ، ولاخارق لما سترت ، ولاساتر لمن خرقت ، ولامقرب لما باعدت ، ولا معین لما قربت ، اللهم انت عضدی ونصیری بك احول وبك اصول وبك اقاتل ، اللهم یاصریخ المستصرخین والمكروبین و یا غیاث المستغثین ویا مفرج كرب المكروبین و یا مجیب دعوة المضطرین صلی علی سیدناء محمد وآله وصحبه وسلم واكشف عنی كربی وغمی وخزنی وهمی كما كشفت عن حبیبك ورسولك صلی الله علیه وسلم كربه وخزبه ونحمه فی هذا المقام وانا استشفع الیك صلی الله علیه وسلم فی ذلك فقد تری حالی وتعلم عجزی وضعفی یاحنان یامنان یاذالجود

والاحسان اسئلك من خير ما سألك منه عبدك و حبيبك سيدنا محمد (صلى الله عليه وسلم) واستعيذ بك من شر ما استعاذ منه عبدك وحبيبك سيدنا محمد (صلى الله عليه وسلم) انتهى §

اخطار — زوّارك بودعايى بعدالاكمال هرنه‌لسان ايله اولورايسه اولسون، عرض مافى الضميره مبادرت ايلملرى اقتضا ايدر ؛ مساجد فتحدن اوچنجى مسجدك يعنى مسجد ابو بكرك طرف غربيسنه يقين بر يرده مكمل برصهرنج وبو صهرنجك اوزرنده برده اوطه واردر ، بوصهرنج « ابو جبيده » سيلندن طولديريلور واوزرنده‌كى اوطه صهرنجك بانيسى ابراهيم آغايه منسوب اوقافدن اولديغى روايت اولنور ؛ مذكور صهرنجك جهت غربيسنده برده بيوك بوستان واردر ؛ بو حديقه موقعنك هواسى غايت جيد و منظره‌سى لطيف اولديغى جهتله مناسب بريرينه ١٤٨ تاريخنده اعلا برسبيل بنا ايدلمش ومارين وعابرين بو سبيلك يانده اوتوروب صاحب الوقفه خير ايله دعا ايتمكده بولنمشدر ؛ انتهى §

يوقاريده تعريف اولنان مساجد ثلاثه جبل سلع جهتنده اولمق وشام حجاجى قافله‌لرينك بوجبلك اطرافنه نزولى عادت مرعيه‌دن بولنمق حسبيله ذكر اولنان جبلك غرب طرفنده برچوق مزرعه‌لر وبوستانلر يتشديرلمشدر ؛ شام قافله‌لرى بومزرعه وبوستانلرك طرف شرقيسنه نزول ايدوب لزومى قدرمدت اقامت ايدرلركه وزير مصطفى پاشايه منسوب اولان (مكاريه ، سنانيه ، حماميه ، فيروز) بساتين مشهوره‌سى شام قافله‌لرينك اينوب اقامت ايلدكلرى محلده‌در §

كهف سلع — بومغارهٔ شريفه‌يه (كهف بنى خرام) دينوركه مدينهٔ طاهره شهرندن مساجد فتحه متوجه اولانلرك صاغ طرفلرنده قالان (نقيبه) باغچه‌سنك قارشوسنده واقع بنى خرام يوقوشنده‌در ، بوتقديرجه نقيبه باغچه‌سى كهف مقدس مذكوره عزيمت ايدنلرك صول طرفنده قالور §

بنی خرام یوقوشی — بنی خرام قبیله‌سی افرادینك قدیماً ساكن اولدقلری موقع اولوب اولوقت تأسیس ایدلمش اولان خانه‌لرك خرابه‌لری الیوم كورنمكده‌در §

نقیبه — باغچه‌سی جبل سلعك وادیٔ بطحانه جریان ایدن سیلاب مجراسنده و « كهف بنی خرام » دخی بو مجرانك طرف شرقیسی ایلروسنك صاغ طرفنده در ؛ اكرچه بوراده دیكر بر مغاره دها وار ایسه‌ده تعریفی صددنده اولدیغمز كهف شریف سالف الذكر بنی خرام یوقوشنك صاغ طرفنده بولنان غار سعادت آثار اولوب سردار مجاهدین افندیمز حضرتلری حفر خندق كیجه‌لری غار مذكور داخلنده بیتوتت و جناب خالق العباده حضرتلرینه عبادت ایدرلر ایدی §

٨ — مسجد القبلتین در ؛ قبلتین مسجد شریفی جبل سلعك بئر عثمان جهتنده اولوب بری بیت مقدسه دیكری كعبهٔ معظمه‌یه ناظر ایكی محرابی واردر ؛ بعض مورخلر ، « تحویل قبله ، حالی برصخراده بولنان بنی خرام مسجدنده وقوعبولدی » دیدیلر ایسه‌ده ادعالرنده خطالری واردر ؛ چونكه مسجد قبلتین ، بنی سلمه قریه‌سنده اولوب اولوقت « بنی‌سلمه مسجدی » دیمكله معروف ایدی ؛ امام محراب دین افندیمز حضرتلری مسجد بنی سلمه‌ده بیت مقدسی استقبال ایله اویكله نمازینی ادا ایدر ایكن میزاب كعبه‌یه توجه بیوردیلر ایدی ؛ معبد مذكورك مسجد القبلتین نامیله رهین اشتهار اولمسنه سبب ایشته بوكیفیت اولمشدر §

استطراد — سید البشر افندیمز حضرتلری ایكنجی سنهٔ هجریه رجب الفردی اواخرنده بر بازارایرتسی كونی بنی‌سلمه محله‌سی ساكنه‌لرندن « مقلمه » ام بشر بن البراء بن مغرور (رضی الله عنها) یی زیارت و بعد الطعام اویكله وقتی حلول ایتدیكندن محلهٔ مذكوره مسجدینه عزیمت بیوردیلر ایدی ؛ نمازه

طوروب فرضك ایكنجی ركعتنی قیلارلر ایكن ﴿ یامحمد سنك وجهكك جهت آسمانه تردّدینی بز كورورز ، بو اجلدن بز سنی راضی اولدیغك قبله‌یه تحویل ایدرز، ایمدی یوزیكی مسجدالحرام سمتنه صرف ایله وبحر وبر شرق وغرب هرنه طرفده اولورایسه كز، یوزیكزی اول مسجد جانبنه چویرك ، تحقیق اول كندولره كتاب ویریلان كیمسه‌لر بوتحویل ، ربلری طرفندن حق اولدیغنی بیلورلر وآنلرك بوتحویلی انكارلری تحملرندن الله تعالی غافل دكلدر ﴾ مفاد كریمنی شامل اولان ﴿ قدنری تقلب وجهك فی السماء فلنولینك قبلة ترضیها فول وجهك شطرالمسجد الحرام وحیث ما كنتم فولوا وجوهكم شطره و ان الذین اوتوا الكتاب لیعلمون انه الحق من ربهم و ماالله بغافل عما یعملون ﴾ آیت جلیله‌سی ساحه پیرای نزول اولمش وامام القبلتین افندیمز حضرتلری نماز ایچنده اولدقلری حالده بیت الحرامی استقبال بیورمش اولدیغندن جماعت حاضره حضرت پیغمبره اتباعله نمازی كعبهٔ معظمه‌یی استقبالاً اتمام و«مسجد بنی سلمه»یی ﴿ مسجد القبلتین ﴾ نامیله بنام ایلدیلر §

امام المتقین — افندیمز حضرتلری بیت علیایی استدبارله قدس شریفه توجه ایتمك و یهود طائفه‌سنك « محمد ﴿ علیه السلام ﴾ هم بزم قبله‌مزی استقبال وهمده دینمزی استحقار ایدر » دیه‌لرینی ایشتمك كبی ستملردن محزون بولندقلری جهتله تحویل قبله وقوعندن فوق التعریف ممنون اولدیلر §

مسجد القبلتین — ابنیه‌سی مرور زمان و انقلابات آوان جهتلریله برآرالق خراب اولدی ایدی ، شاهین شجاعی ۸۹۳ سنه‌سی یالكز سقفنی تجدید ایله اطرافنه بردیوارجكز چكوب قوملوغنی محافظه ایتدی ؛ مسجد مقدس مذكورك سطحی زمین وادیدن تخمیناً ایكی آرشون قدر یوكسكدر ، قپوسنده قناد اولمدیغی واطرفنك دیواری مشرف خراب وانشقاق اولدیغی روایة ایشیدلمش و ۲۸۹ سنه‌سی بالذات كورلمشدر ؛ سایهٔ شاهانه‌ده حرمینك

كافهٔ مآثری تعمیر و ترمیم ایدلمکده اولدیغندن بومسجد شریفك دخی مطلوب عالی وجهله تعمیر و ترمیم اولنه‌جغی شبهه سزدر §

٩ — مسجد السقیا در ؛ مسجد السقیا معبد لطیفی ، مکه جهتنده و « مدرج » یولنك آزاجق طرف غربیسنده‌در ؛ صفدر آسمان مقر افندیمز حضرتلری بدر کبرا ملحمه‌سی غازیلرینی بوراده تفریق ایتدیلر و مدینهٔ طیبه‌نك اوزان واکیالنه خیر وبرکتله دعا ایلدیلر ایدی §

مرور زمانله مسجدمذکورخراب واساس خرابه‌سی بتون بتون مندرس ونایاب اولمش ایدی ، الله راضی اولسون ، امام سمهودی مرحوم مدت مدیده چالیشوب خرابه‌سنی وحتی محرابی یرینی بولوب عرصه‌سنی میدانه چیقارمشدر ؛ اگرچه تملنك دیوارلری یارم آرشون قدر طوپراق داخلنده قالمش ایدی ایسه‌ده امام مشار الیه بوطوپراغی قالدیروب جهات اربعه‌سی دیوارلرینی اوردیره‌رك حدّ کفایه‌یه ابلاغ وهیئت مسجدی شکل سابقنه ارجاع ایتدی ، شیمدی اضلاع اربعه‌سی یدیشر آرشوندر ؛ امام سمهودینك یاپدیغی ابنیه بر آرالق ینه خراب اولمش ایدی ، دور عثمانیده عسکری امراسندن قاسم آغا نامنده اهل خیرك بری هم مسجد شریفی تعمیر وهمده یاننده بولنان بئر « سقیا » یی تطهیر وتعمیق ایلمشدر ، شیمدی بئر سقیانك « قاسم آغا سبیلی » دیمکله متعارف ومشهور اولمسنك سببی بودر §

١٠ — مسجد ذبابه در ؛ اهل مدینه مسجد ذبابه‌یه (مسجد رأیه) دخی دیرلر ، بومسجد لطیف شامدن وارد اولوب مدینه‌یه کیدنلرك صول طرفلرنده واقع کوچك برطاغ اوزرنده وثنیهٔ وداعه یقین بریرده‌در ؛ شهریار کشور شفاعت ﴿ علیه اکمل التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری مسجد مذکور عرصه‌سنه رکز خیامله ادای صلاة بیوردقلری موثوقاً مرویدر §

مروان بن حكم (ذباب) اسمنده برينى قتل ايله (ذباب) اطلاق اولنان محله كه تعريف اولنان مسجد مقدس عرصه‌سندن عبارتدر ، صلب وتشهير ايلمش ايدى ، صديقهٔ سيدالمرسلين والده‌مز حضرتلرى « رسول اكرم ، اول محل مباركده اداى صلات ايدرلر ايدى ، سن حضرت پيغمبرك نمازكاهنى مصلب اتخاذينه جرأت ايتديكك جهتله مظهر خذلان اولدك » خبريله تكدير بيوردیلر §

مقتول مرقوم يمنلى برآدم ايدى ، مروان طرفندن يمن عاملى بولنان شخص ، مرقومك براوكوزينى اخذ وغصب ايلمش اولديغنه وانفصالنده ذباب دخى آرقه‌سنده دوشه‌رك مدينه‌يه كلوب حريفى قتل ايلمش بولنديغنه بناءً مروان طرفندن طوتديريلوب صلب ايدلمشدر ؛ ذبابك قتلندن صكره بوراده آدم صلب ايدلمسى عادت امرا حكمنه كيردى ، فقط هشام بن عروه ! ولاة مدينه‌دن زياد بن عبدالله الحارثى‌يه « ايواء خيمهٔ سعادت موقعى مصلب اتخاذ ايدلدى ! آرتق امرحكومت خلاف آداب اوزره حركت ايلمكدن عبارت اولدى ! » ديديكندن اوراده آدم صلب ايدلمك عادتى ترك اولندى ؛ اصحاب كرام خندق وقعه‌سنده « مسجد ذبابه » دن ثنيهٔ وداعه قدريكديكرى آرقه‌سنده صفبسته اولوب مهياى حرب اولدقلرى صره‌ده حضرت پيغمبرك چادرينى جبل « ذبابه » قورديلر ايدى ؛ خيمهٔ زرّين طناب نبويه‌نك خندق وقعهٔ جليله‌سى ظهورنده مسجدالفتح عرصه‌سنده مركوز اولديغنى ادعا ايدنلر وار وبوادعانك صحتى دخى دركار ايسه‌ده رسالتمآب افنديمز حضرتلرى يالكز مسجد فتحده بولنميوب مسجد « ذبابه » ده دخى بولنديلر ، آنجق دعاى شريفلرى مسجد الفتح عرصه‌سنده رهين قبول اولديغندن عرصهٔ مذكوره اوزرينه ياپيلان معبد مقدسه « مسجدالفتح » نامنى ويرديلر ؛ مسجد شريف ذبابه‌نك ابنيه‌سى كلياً خراب واثر اساسى محو ونايات اولمش ايدى ، ٨٤٥ ويا ٨٤٦ سنه‌لرى فيروزى « امين مرجان » نامنده براهل خير اعمار واحيا ايتدى ؛ رحمة الله عليه §

١١ — مسجد جبل احد در ؛ احد مسجد شريفى احدجبل مبجّلنه ملاصق برموقعده اولديغنــدن طاغ آره‌سى يوليله « مهراس » ه كيـدنلرك صاغ طرفنده قالور؛ جبل احد ، مسجد لطيفنك ابنيه‌سى غايت اوفق واسكيلكى جهتله ييقيلوب خراب اولديغندن ١٢٦٩ سنه سنه قدر « مسجد الفتح » ناميله متعارف ايدى ، سنهٔ مرقومه‌ده مدينه مجاورلرندن مصطفى عشقى افندى بالاحيا عرصه‌سنى مقرّ دواب اولمقدن رها ايتدى ، مسجد مذكورك اون سكز آرشون طولى و ١٢ آرشون عرضى واردر §

امام الاصفيا — افنديز حضرتلرى احد غزوهٔ جليله سى ختامنــده « ظهر وعصر » نمازلرنى بومسجد شريف عرصه‌سنده ادا ايتمش واشـبو { اى مؤمنلر ! سزه نماز وذكر وتلاوت مجلسلرنده يرويرك ، دنيلسه يرويرك كه الله تعالى قبرده وجنتده يريكزه وقلبلريكزه وسعت ويره وامور دينيه ايچون قيام ايدك ، دنيلسه انقياد ايدوب قالقك ، الله تعالى سزدن ايمان وطاعتــده اولانك جنتده درجه‌سنى رفع ايدر وخصة علميله عامل اولان علماى مؤمنينك درجه‌لرنى آنلردن بلند منزله رفع ايدر ، الله تعالى سزك اعمالكزه خبيردر } مفاد جليلنى شامل اولان { ياايها الذين آمنوا اذا قيل لكم تفسحوا فى المجالس فافسحوا يفسح الله لكم واذا قيل انشزوا فانشزوا يرفع الله الذين آمنوا منكم والذين اوتوا العلم درجات والله بما تعملون خبيرا } آيت جليله مسجد مذكور عرصهٔ مسعوده‌سى اوزرنده ساحه آراى نزول اولمشدر §

١٢ — مسجد ركن جبل عينيه در ؛ بومسجد شريف حمزه بن عبد المطلب (رضى الله عنه) لك مشهد مقدسى قارشوسنده واقع طاغك طرف شرقيسنده‌كى تپه اوزرنده اولوب ١٢٦٧ سنه‌سنه قدر ابنيه‌سى خراب واساس خرابه‌سى مجهول وناياب ايدى ، سـنهٔ مرقومه خلالنده مجاورين مدينه‌دن عشقى افندى مرحوم بولوب احيا ايتدى ؛ « مسجدصرعه » اطلاق ايدلمكده

اولان مسجد ، بومعبد اولوب طولاً وعرضاً اون سكز آرشون مساحهٔ سطحیه‌سی واردر ، احد وقعه‌سنده اللی نفر تیر انداز عبد الله بن جبیر رفاقتنده اوله‌رق مسجد مذکور عرصه‌سنه مأمور قلنمش وحضرت حمزه اوراده اورولوب رتبهٔ عالیهٔ شهادته ایرمشدر ؛ عصر سعادتده محل مذکوره یقین قدیم بر کوپری اولدیغنی و سردار از کیا افندیمز حضرتلرینك احد وقعه‌سنده مسلح اوله‌رق جسر مذکور یاننده نماز قیلدیغنی دخی روایت ایدرلر ، فقط زمانمزده ذکر اولنان کوپرینك اثر خرابه‌سی بیله یوقدر §

۱۳ — مسجد الوادی در ؛ مسجد الوادی ، معبد مقدسی عینین طاغنك طرف شامیسنده ومسجد رکن جبل عینیه‌یه یقین بریره‌در ؛ ابنیهٔ قدیمه‌سی احجار منقشه دن غایت متانت وزینت اوزره تأسیس ایدلمش ایدی ، مؤخراً مشرف خراب وانهدام اولدیغندن ٥٠٨ سنه‌سی خلالنده حسین بن ابی الهیجاء مصری تجدید وطاق در وازه سنه « هذا مصرع حمزة بن عبد المطلب ومصلی رسول الله صلی الله علیه وسلم ، عمرّه حسین بن ابی الهیجاء سنة ثمان وخمس مائه » عباره‌سی مسطور برلوحه تعلیق ایتمشدر ، حضرت حمزه ، رکن جبل مسجد یرنده اورولوب مسجد وادی عرصه‌سی اوزرنده دوشدیلر ایدی ، حضرت پیغمبر وادی « تعریف اولنان مسجد شریف یرینه » یه کتیرتوب نمازینی قیلدیلر وعلی روایة اوکون صباح نمازینی دخی بوراده ادا ایتدیلر ، مسجد وادی ایله مشهد حمزه آره‌سنده ومسجد مذکورك طرف غربیسنده « قبة الثنایا » نامیله متعارف قبه‌لی برابنیه واردرکه قبة الثنایا ابنیه‌سی سلطان عبدالمجید خان مرحومك سرقرناى شهریاریلرندن سلیم بك مرحومك اثریدر ؛ سید الغزاة افندیمز حضرتلرینك مبارك دیشلری بوقبه‌نك آلتنه تصادف ایدن موقعده شهید اولمشدر §

بو موقع مبارککه احد وقعهٔ متألمه‌سنك مرکز وقوعی اولدیغی حالده شیمدی مسیره حکمنده در ، برچوق دکانلر ، اولر یاپیلمش و اهالی وقت

وقت کیدوب کلمکی اعتیاد ایدنمشدر ، حج موسملرنده کرك کیجه‌لری و کرك کوندوزلری پك آشوری غلبه‌لك اولور ؛ هله رجبیون طائفه‌سنك ورودنده اهل مدینـه بر قاچ کون اوراده کائن بیوتده اقامت وزوّار وارده‌یی زیارت ایتدیرمکه بذل مساعی وهمت ایدرلر ؛ لکن بورانك شنلکی ومأثرلرینك زیارتی عربان بادیه‌نك اطاعتیله حاصل اوله بیلور ، عربان اگر طغیان اوزره بولنور ایسه زوّارك کیدوب کلمسی وخصوصیله اهالینك بیوت مذکوره‌ده آرام واقامت ایتمسی ممکن اوله‌ماز ، اویله زمانلرده زوّار عدد جهتیله حرامیلره مدافعه ایده‌جك مقداره رسیده اولنجه‌یه قدر چوغالوب سلاحلی اولدقلری حالده کیدرلر ، ایجابنه کوره مقاتله دخی ایدوب عربانی قاچیررلر §

اهل مدینه — احد شهداسنی زیارته کیدنلرك مسلح بولنملرینی وبو موقعه مسلح کیدلمسی سنت شریفه‌دن اولدیغنی اخطار ایدرلر ، زیرا سلطان دین (علیه سلام الله المعین) افندیمز حضرتلری احد شهداسنی زیارت بیوردقلری زمان مسلح بولنورلر ایدی §

١٤ — مسجد السافله در ؛ بو معبد لطیف حضرت حمزه‌نك مزار لامع الانوارلرینه کیدیلورکن صاغ طرفده قالورکه « بجیر دنیلان » مشهور خورما باغچه سنه یقین بقیع الاسـواقك جبل عینین طرفنده وسکز آرشون طولنده برمسجد اولوب (مسجد ابوذر الغفار) دینکله معروفدر §

عبد الرحمن بن عوفك « بن مسجد سافله قوملوغنده ایکن اشرف المرسلین افندیمز حضرتلرینی کوردم ، مقبره طرفنده اولان قپودن چیقدیلر ، اسواقده بر باغچه‌یه کیروب آبدست آلدقدن و ایکی رکعت نماز قیلدقدن صکره سجده‌یه واردیلر وبرمدت صکره مبارك سر سعادت افسر نبویه‌لرینی رفعله (حضرت جبریل بوکون اجنحه بسط نزول اولوب { یا محمد ! (صلی الله علیه وسلم) هر کیم سکا صلات ایدر ایسه الله تعالی اکا صلات ایدر وهر کیم سکا

سلام ايدر ايسه جناب حق دخی اكا سلام ايدر) تعريفيله الطاف مالا نهايهٔ الهيه‌يی خبر ويردی » بيورديلر) ديو بالذات حكايه ايتديكنی روايت ايدرلر §

بوراده برده مسجد ثنيه واردر كه ١٢٥٥ سنه‌سنه دكين بومسجدك اسم وموقعی معلوم دكل ايدی ، سنهٔ مرقومه خلالنده مدينهٔ منوره مجاورلرندن عشقی افنـدی مرحوم موقعنی بولوب احيا ايتديلر ؛ بومعبد لطيف مسجد حمزه‌دن مسجد فتحه متـوجه اولانلرك صاغ جهتلرنده قالور كوچك برمسجدجكز اولوب طول وعرضی اون بشر آرشوندر ؛ اهل‌مدينه بوموقعده زواره ايكی موقع دها زيارت ايتديررلر ، بونلرك بری جبل احده ملاصق بر صخرهٔ عظيمه اولوب بو صخره‌نك باش كيره‌جك قدر بركديكی واردر ، زوار بوراسنك اثر رأس سعادت اولديغنه اعتقاد ايدرلر ؛ بريده بوصخره‌دن براز ايلروده واقع برغاردر ؛ رسول اكرم افنديمزك بوغاره دخول ايلمش اولديغنی سـويلرلر ايسه ده بو روايتلرك ايكيسی دخی ظن و همدن عبارت اولمليـدر ، اكر روايات صحيحه‌دن اولسه ايدی مورخين قديم مدينـه ، كتابلرنده تعريف واخبار ايدرلر ايدی §

١٥ ــ مسجد البقيع در ؛ مسجد البقيع معبد شريفی « جنته البقيع » اطلاق اولنان مقبرهٔ مشهوره قپوسـندن چيقانلرك صاغ طرفلرنده قالور ، حضرت عقيل وامهات مؤمنين تربهٔ نفيسـه‌لرينك طرف غربيسنده اولوب بنای قديمندن قالمش برستون اولديغنی موثوقاً روايت ايدرلر ؛ صدر اولده بومسجد مسعودك حجارهٔ منقشه‌دن معمول ايكی كمری وار وبوكمرلرك بقيه‌سی ٧٢٠ سنه‌سـنه دكين موجود وبديدار ايدی ، سنهٔ مرقومه‌ده شاهين جمالی تجديد ايتمش اولديغندن ذكر اولنان كمرلرك بقيه‌سی شمدی ناموجوددر §

مسجد البقيع ــ ابی بن كعبك خانه‌سی اتصالنده اولديغندن نام قديمی « مسجد ابی بن كعب » ايدی ؛ برآرالق « مسجد جديله » ناميله دخی اشتهار

ایتدی ؛ امام محراب بعثت افنــدیمز حضرتلری مسجد البقیعده دفعاتله نماز قیلوب حتی (اکرخلقك میل وتوجهندن احتراز ایتمسه‌یدم ، بوراده دها زیاده نماز قیلاردم) بیوردیلر §

مسجد البقیع — صکره‌لری بتون بتون خراب اولوب قالمشــیدی ، ١٢٦٥ ده مدینهٔ منوره محافظی شمس الدین افنــدی اطرافنه اوچ آرشون ارتفاعنده بردیوار چکدیروب حیوانات قازوراتندن قورتارمشدر ؛ مسجد مذکورك طرف شرقیسنده کبار اســلافدن برچوق ذواتك مزاری اولوب صاحب الطریقه محمد سمان المدنی مرحوم ایله اولاد وانسابنك مراقدی دخی بومزارلرك ایچنده‌در §

﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

جهاتی معلوم وفقط دواقعی مجهول اولان مساجد نبویه‌یی ذکر وارائه ایدر §

١ — مسجد جدیله در ؛ بومسجد شریفك ابی بن کعبه منسوب اولان مسجد البقیع اولمسی مظنون اولوب جهتی مسجد مذکور ذکرنده تعریف اولنمشدر §

٢ — مسجد بنی حرام در ؛ مساجد الفتحك جانب غربیسنده واقع وادی بطحانده وجبل بنی عبید ایله بئر معاویه بیننده اولوب اشرف الخلایق افنــدیمز حضرتلرینك بومسجد شریفــده نماز قیلدقلری حضرت جابردن مرویدر ؛ بنی حرام محله‌سی مسجد مذکورك اولدیغی یرده ایدی ، خرابه‌لری الآن موجود ایســه‌ده مسجد شریف خراب و ویران واساس ابنیه‌سی غیر مرئی ونمایاندر §

٣ — مسجد الحزبه — در ؛ مسجد الحزبه بنى سلمه قبيله‌سنه منتهى اولان بنى عبيد بطنى افرادينك بنى خرام قريه‌سنك جهت غربيسنده واقع جبل بنى عبيد يانده‌كى «جبل الدويخل» اوزرنده اقامت ايتمش اولدقلرينه نظراً مسجد الحزبه‌نك جبل بنى عبيد اوزرنده اولمسى لازم كلور §

ازاده نخل خوش خرام رسالت (عليه اكمل التحية) افنديمز حضرتلرى بنى خرام قريه‌سى اهاليسندن «ام البراء» بن مغرورك خانهٔ عليه‌لرينه سعادت بخش تشريف اولوب جابر بن عبد اللهك «قراضه» ناميله مشتهر اولان حورماسنك آرقه‌سنده كائن موقع مقدسده دفعاتله نماز قيلدقلرى محقق اولمق جهتيله بوراسنك «مسجد الحزبه» عرصه‌سى اولديغنه شبهه يوقدر §

٤ — مسجد جهينه در ؛ مسجد جهينه ثنيهٔ عثعث ايله جبل سلع بيننده واقع جهينه قبيله‌سنه منسوب اولان قريه داخلنده ايدى ، يلى قبيله‌سندن جهينه جماعتى قريه‌سنه هجرت ايتمش اولان بعض ذوات بومسجد شريفك اطرافنده ركز خيام ايله مدت مديده اقامت و آرام ايلدكلرى مناسبتله مسجد مذكورك براسميده «مسجد يلى» قالدى ؛ آفتاب مشرق اعجاز افنديمز حضرتلرى «ابا مريم» جهينى طرفندن اولنان دعوت اوزرينه جهينه قريه‌سنى بالتشريف جهتى تعريف ايديلان مسجدك عرصه‌سى اطرافنه برخط چكوب داخلنده نماز قيلنمسنى اراده بيورديلر وبوايكى قبيله جماعتى چيزيلان يرك اوزرينه درعقب برمسجد انشاسيله مدت مديده نماز قيلديلر ايدى ؛ جهينه مسجد شريفى صكرەلرى خراب اولوب بردها تجديد ايدلمامش اولديغندن زمانمزده نه‌موقعنى ونه‌ده خرابه‌سنى بيلان واردر §

٥ — مسجد بيوت المطر در ؛ بيوت المطر ، مسجد شريفى ثنيهٔ عثعثك جهت قبليسنه مصادف اولان‌سوقاغك غرب طرفنده اولوب ، بنى غفار قبيله‌سى جماعتى ، نمازلرنى بومسجد سعادت عرصه‌سنده قيلارلرايدى ؛ امام

صف انبياء (علیـه لوایح التحایا) افنـدیمز خضرتلرینك بومسجد لطیفده اداى صلات بیوردقلرى مثبت ایسه‌ده مرور زمانله ابنیه‌سى ییقیلوب بردخی یاپیلمامش اولدیغندن زمانمزده اساس خرابه‌سنی بیله بیله‌جك آدم قالمامشدر §

٦ — مسجد بنى زريق در ؛ بنى زريق ، خزرج بن ثعلبه‌یه منتهی برقبیله‌نك اسمی اولوب بوقبیله جماعتنه منسوب اولان مسجد ، سور مدینـه قپوسـنه بر میل اوزاق اولان ثنیة الوداعده ایدی ؛ زمانمزده موقعنی قطعیاً تعیین ایده‌جك آدم یوقدر ، مورخلر ٨٥٠ سـنه‌سی شمس الدین محمد بن احمد السـلاوی طرفنـدن یاپدیریله‌رق الآن موجود اولان ایکی مسجد شریفـدن برینك « مسجد بنى زريق » اولدیغنی روایت ایتمشـلر ایسه‌ده آنلرده بوایکی مسجدك هانکیسی بنى زريق مسجدى اولدیغنی تعیینده تردد کوسترمشلردرلر §

رافع بن مالك الزرقى جبل « ثبیر مکه » عقبه‌سـنده شفیع عالم (صلى الله علیه وسلم) افنـدیمز حضرتلریله ملاقات ایدوب برقاچ آیت کریمه اوکرنمش ومدینهٔ طاهره‌یه عودتنده قومنی « مسجد بنى زريقه » عرصه‌سی اوزرینـه طوپلایوب شاه نوتسـخیر خطهٔ رسالت (علیه افضل التحیه) افنـدیمز حضرتلرندن اخذ والتقاط ایلدیکی آیات بیناتی تلاوت ایلمش اولدیغندن قرآن کریم ، مدینـه منوره‌یه نشر انوار ایلدیکی زمان ابتـدا بومسجد شریفده اوقونمش اولدی §

احمد مختار (صلى الله علیه وعلى آله الاخیار) افندیمز حضرتلری بومسجد شریفده نماز قیلمدیلر ایسـه‌ده عرصه‌سی اوزرنده آبدست آلوب برمقـدار اوتوردیلر . غایت مقدس ومبارك برموقع لطیف متبرك اولوب مدینه حصارینه داخل اولانلرك صاغ طرفلرنده قالور §

٧ — مسجد بنى ساعده در ؛ بنى ساعده مسجد شریفی ، غایت مقدس

برمعبد اولوب مدینهٔ منوره داخلنده واقع بنی‌ساعده محله [١] سی ایچنده و بنی ساعده سقیفه[٢] سی دخی بومسجد لطیفك یاننده ایدی §

منبع ذلال رسالت افندیمز حضرتلری برکون ذکر اولنان سقیفه‌ده اوتوروب سهل بن سعددن صو ایستدیلر وجناب سهلك کتیردیکی صویی ایچوب بر دها کتیرمسنی امر ایله آنی دخی ایچدکدن صکره « ای سهل ! بوصو اولکندن کوزلدر » دیه‌رك سهل بن سعدی تلطیف ایلدیلر §

٨ — مسجد بنی ساعدهٔ دیکر در ؛ بومسجد شریف ، جبل ذبابه‌یه یقین بریرده اولوب امام المتقین ﴿ علیه صلواة الله المعین ﴾ افندیمز حضرتلرینك بوراده دخی نماز قیلدقلرینی روایت ایدرلر §

٩ — مسجد بنی خذاره در ؛ بنی خذاره ، مسجد لطیفی آنفاً ذکر اولنان بنی ساعده مسجدی یاننده اولوب نبی الانبیا افندیمز حضرتلری بوراده هم نماز قیلدیلر وهمده تراش اولدیلر ؛ بومسجد شریفك منسوب اولدیغی بنی خذاره طائفه‌سی سعد بن عباده‌نك سبیلی یاننده یعنی مدینه حصاری طرفنده کائن محله‌ده ساکن اولورلر ایدی §

١٠ — مسجد راتج در ؛ راتج جبل ذبابك طرف شرقیسنده واقع اولان حصار مشهورك اسمیدر ؛ مسجد راتج ایشته بوحصارك یاننده ابی الهیثم بن التیهانك جاسم نامیله متعارف اولان قویوسی نزدنده اولوب آب روی انبیا

[١] مدینهٔ منوره چارشوسنك جهت شمالیسنده ایدی ؛ اون ایکنجی وجهه‌نك دردنجی صورتنده مسطور اولدیغی اوزره بوچارشو ذاتاً بنی ساعده مزارلغی ایدی ؛ اعظم الانبیا افندیمز حضرتلری بوراسنی بنی ساعده افرادندن آلوب اهل مدینه‌یه چارشو اتخاذ بیوردیلر .

[٢] بو سقیفه حضرت پیغمبرك ارتحالنی متعاقب صدیق اعظم افندیمزه بیعت اولنان موقعدر .

افنـدیمز حضرتلری موقع مقدسده نماز قیلوب بئر جاسمدن صو ایچمشلر ایدی §

١١ — مسجد بنی عبد الأشـهل در ؛ بنی عبد الاشهل ، مسجد مقدسی حرهٔ واقمده کائن و بنی ظفرله بنی‌حارثه محله‌لری آره‌سنده اولوب نسبا اوس قبیله‌سنه منتهی‌اولان بنی عبد الاشهل جماعتی بوراده نماز قیلارلر ایدی ، بومسجد شریفه « مسجد واقم » دخی دینور ؛ امام‌قبلهٔ دین افندیمز حضرتلری عبد الاشهل محله‌سنی تشریف بیوردقجه ، اقشـام نمازینی مسجد واقمده ادا ایدرلر وبرچوق وقت تسبیحله مشغول اولوب « بوکا صلاة بیوت دنیلور » دیرلر ایدی §

سعد بن معاذ الاشهلینك صاغلغنده صیقجه صیقجه محلهٔ مذکوره‌یه سعادت بخش اقبال اولمق عادت حکمت آیت نبویه اقتضاسـندن ایدی ، هرنه زمان تشریف بیوردیلر ایسه ایکندی واقشام نمازلرینی مسجد مذکورده قیلمدقجه عودت بیورمدیلر §

١٢ — مسجد القرصه در ؛ بو مسجد لطیف ، بنی عبد الاشـهل محله‌سنك طرف شمالیسـنده واقع حرهٔ شرقیه‌ده اولوب موقعنی قطعیاً بیلان یوق ایدی ، امام سمهودی مرحوم بئر قرصه نزدنده واقع خرابه‌نك مسجد قرصه خرابه‌سی اولدیغنه حکم ایلمش اولدیغندن بوخرابه‌نك مسجد مذکور عرصه‌سی اولدیغنه بین الاهالی براعتقاد حاصل اولمشدر §

١٣ — مسجد بنی حارثه در ؛ بنی حارثه مسجد لطیفنك ، بنی‌حارثه قریه‌سنده اولدیغی محقق ایسـه‌ده قریهٔ مذکوره‌نك هانکی جهتنده اولدیغنی بیلان قالمدیغندن زمانمزده عرصهٔ مقدسه‌سی مجهولدر §

١٤ — مسجدالشیخین در ؛ شیخین مسجد شریفنه طریق شرقیدن کیدیلور ایسه جبل احد ایله مدینهٔ منوره آره‌سنده قالور ؛ سالار جیوش انبیا

افندیمز حضرتلری احد وقعه‌سی حدوث ایلدیکی زمان، بوراده یانوب صباحیسی مقتلگاهه کیتدیلر وایکندی ایله یاتسو وصباح نمازلرینی بوموقع مقدسـده ادا ایلدیلر ایدی ؛ بو مسجد لطیفه « مسجد البـدایع » دخی دینور که عصر سـعادتده بدایع دنیلان یرده شیخان دیمکله متعارف ایکی مشـهور حصار استوار وار ایدی §

١٥ — مسجد بنی دینار در ؛ بنی دینار، جماعتنک مسجدی، خزرج بن ثعلبه‌یه منتهی اولان « دینار بن النجار » احفادینه مخصوص بر مسجد لطیف اولوب مغسـله [*] اطلاق اولنان موقع یقیننده یعنی وادیٔ بطحانک آرقه طرفنده ایدی ؛ مسجد بنی دینارک عرصه‌سی معلوم دکلدر ، فقط « مغسله » حورمالغنک صاحبی اوزرنده خط کوفی ایله « هذا مسجد رسول الله » عباره‌سی محکوک بر طاش بولدیغندن بوطاشك بولندیغی یره کوزلجه بر مسجد تأسیس وحجر مذکوری طاق دروازه‌سـنه تلصیق ایلمش ایدی ؛ بنا برین بوراسنك مسجد بنی دینار اولمسی احتمالدن بعید دکلدر ؛ امام محراب ملکوت افنـدیمز حضرتلرینك بومسجد لطیفده پك چوق کره‌لر نماز قیلدیغنی روایت ایدرلر §

١٦ — مسجد بنی عدی بن النجار در ؛ بو مسجد شریف، بنی عدی النجار محله‌سـنده ایدی، اشرف الوری افندیمز حضرتلری بوراده غسل ایتدیلر §

١٧ — مسجد دار نابغه در ؛ بومسجد لطیف دخی محلهٔ مذکورده اولوب امام الانبیا افندیمز حضرتلری بوراده نماز قیلدیلر ؛ برروایتده بنی عدی مسجدنده دخی نماز قیلدیلر ؛ دارنابغه معبد لطیفنی که سید البشر افندیمزك پدر بزرکوارلری عبدالله بن عبد المطلبك مدفون اولدقلری تربه‌دن عبارت اولمق

[*] مغسله، مدینه‌یه غایت یقین بر حورماباغچه‌سیدر، اوائلده جنازه‌لری بوحورمالقده غسل ایدرلر ایدی .

لازم كلور ؛ سلطان محمود خان عدلی مرحوم ٢٤١ سنه‌سی اتصالنده بولنان دار نخل عرصه‌سندن یکرمی ذراع قدر محل اشتراسیله بالتوسیع تجدید ایلمشلردر ؛ دارنابغه عبدالله بن عبدالمطلبك مدفون بولندیغی یرده ودار بنی عدی دخی بنی جدیله مسجدینك طرف شامیسنده ایدی §

۱۸ — مسجد بنی مازن بن النجار در ؛ بنی مازن مسجد لطیفی ، بنی زریق محله‌سنك شرقیٔ قبلیسی طرفنده والیوم « ناحیهٔ ابی مازن » دنیلان یرده‌در ؛ اریکه نشین عز وناز افندیمز حضرتلری بومسجد تملنی بالذات حفر ایتدیردیلر ، وامّ بردهٔ مازنینك ساکنه اولدیغی خانه‌ده نماز قیلدیردیلر ؛ امّ بردهٔ مازنی ابراهیم ابن الرسول علیهما السلام حضرتلرینك مرضعه‌سی اولدیغندن حالت احتضارلرنده صاحب سعادت افندیمز حضرتلری یانلرنده بولنمشدر §

۱۹ — مسجد بنی عمر بن مبذول بن مالك بن النجار در ؛ بنی عمرو بن مبذول مسجدی بقیع الزبیر یاننده اولدیغی و حضرت پیغمبرك بوراده دخی نماز قیلدیغی مرویدر ، لکن عرصهٔ مقدسه‌سی معلوم دکلدر §

۲۰ — مسجد بقیع الزبیر در ؛ بقیع الزبیر ، مسجدلطیفی بنی رزیق محله‌سی بقالنك طرف شرقیسنده کائن بنی غنم محله‌سی جوارنده ایدی ، ظن اولندیغنه کوره « بقیع الغرقد » طریقنده کائن مسجد قدیمك یریدر ، امام صف انبیا افندیمز حضرتلرینك بوجای مقدسده سکز رکعت صلاتِ ضحا قیلدقلرینی روایت ایدرلر §

۲۱ — مسجد صدقة الزبیر در ؛ بو مسجد مقدس ، امّ ابراهیم مشربه‌سنك جهت غربیسنده کائن « زبیریات » اطلاق اولنان بنی محمم محله‌سنده ایدی ، مسجد لطیف مذکورك طرف قبلیسی صدقات نبویه‌دن « حنافه ، اعواف » باغچه‌لرینه یقیندر ، بانیسی زبیر بن العوام اولوب اعلم الانبیاء حضرتلری بوراده دخی نماز قیلدیلر §

۲۲ – مسجد بنی خذرة الخزرجی در ؛ مسجد بنی خذره ، بنی خذره قریه‌سی داخلنده کائن « بیت الحیه » قارشوسنده کوچك بر مسجد اولوب بناسی زکوی بن الصالحك اثریدر §

۲۳ – مسجد بنی الحرث بن الخزرج ومسجد السخ در ؛ بنی حرث مسجدی « تربة الحرث » دنیلان یرده یعنی وادیٔ بطحانده کائن بنی حرث محله‌سنده و « مسجد السخ » دخی حجرهٔ معطره‌نك برمیل قدر بعیدنده بولنان جشم وزید بن بنی الحرث محله‌سنده ایدی ؛ زمانمزده بوایکی مسجد شریفك عرصه‌سی نامعلوم ایسه‌ده مسجد السخك عرصهٔ مقدسه‌سی حضرت صدیقك زوجه‌سی بنت حارثه‌نك سعادتخانه‌سی اولدیغنی روایت ایدرلر §

۲٤ – مسجد بنی الحبلی رهط ابی بن سلول خزرجی در ؛ بنی حبلی مسجد شریفی بطحان موقعنك طرف شرقیسنده کائن بنی حبلی محله‌سنده یعنی مدینهٔ منوره ایله قبا قریه‌سی آره‌سنده بریرده ایدی §

۲٥ – مسجد بنی بیاضهٔ خزرجی در ؛ بنی بیاضه مسجد لطیفی ، بطحان وادیسنده کائن بنی مازن محله‌سی اتصالنده بولنان بنی سالم محله‌سنده ایدی §

۲٦ – مسجد بنی حاطمه ومسجد العجوز اوس در ؛ بو ایکی مسجد لطیف مدینهٔ طاهره‌نك جهت عوالیسنده واقع مسجد شریف شمسك طرف شرقیسنده وبیعت عقبه‌ده بولنمش اولان سابقون انصاردن قبل الهجره دار بقایه رحلت ایتمش اولان براء ابن مغرورك مزاری یاننده‌در §

۲۷ – مسجد بنی امیه بن زید الاوس در ؛ بو مسجد لطیف عرش ونواعم قریه‌لری آره‌سنده ایدی ؛ مرور زمانله ابنیه‌سی سقوط ایتمش اولدیغندن اوزرینه قوم وطوپراق بریکه بریکه یرنده برتپه‌جکز پیدا اولمشدر §

٣٨ — مسجد بنی وائل الاوس در ؛ بنی وائل ، مسجد مقدسی قبا قریه‌سنده وعلی رأی مسجد شمسك جهت شرقیسنده اولوب حضرت پیغمبرك نماز قیلدیغی یری ارائه ایچون ایکی دیرك آره سنه بر قازق رکز ایدلمشدر ، ابن شیبه روایتی اوزره و تد مذکور محرابه بش آرشون بعیدجه در §

٣٩ — مسجد بنی واقف در ، مسجد لطیف مذکور ، بنی واقف محله‌سنده ایدی ؛ جهتی مشکوکدر ، فقط بعض مدققلر مسجد فضیحك قبله طرفنده اولمق احتمالنی روایت ایدرلر §

٣٠ — مسجد بنی اینف در ؛ بنی اینف ، خلفای اوسدن بلی جماعتنه منتهی بر قبیله اولوب مسجدلری مسجد قبانك جهت قبلیٔ غربیسنده واقع بئر عذق یاننده بولنان بنی اینف قریه‌سی داخلنده ایدی §

٣١ — مسجد دار سعد بن خیثمه در ؛ دار سعد مسجدی ، قبا قریه‌سنده مسجد مشهور قبانك قبله‌سی جهتنده ایدی ؛ هجرت نبوی وقوعنده حضرت صدیق اکبر ایله جناب عایشهٔ صدیقه و جناب فاطمة الزهرا واسما بنت صدیق وام رومان وحضرت سوده وجناب حیدر بو سعادتخانه‌یه بسط سجادهٔ مسافرت ایتدیلر §

٣٢ — مسجد التوبه در ، بومسجد شریف ، مسجد قبانك طرف غربیسنده ایدیسه‌ده شیمدی موقع مقدسنی بیلان قالمامشدر §

مسجدشریف مذکور بنی عمرو بن عوف اوسی‌یه منتهی بنی جحجباقبیله‌سی جماعتنك معبدی اولوب قبیلهٔ مذکوره افرادی مجم دنیلان حصارك یاننده بولنان عصبه موضعنده اقامت ایدرلرایدی، که بوراده برده قویو وار ایدی ؛ عصبه موقعنده الآن برطاقم مزرعه‌لر وقویولر وار ایسه‌ده مسجد التوبه عرصه‌سی بوقیولردن هانکیسنك یاننده اولدیغی معلوم دکلدر §

٣٣ — مسجد النور در ؛ مسجد نور، بعض قوله كوره قبا قريه سنده وبعض اقواله كوره دخى مدينهٔ طاهره داخلنده در ؛ ١٢٧١ سنه سنه دكين موقعيله وعرصه سنك سبب تسميه سى معلوم دكل ايدى ، مجاوريندن مصطفى عشقى افندى مرحوم مدينهٔ منوره اهالئ كرامى اختيارلرينك تعريف واشارتى وتواريخ قديمه دلالتيله بولوب احيا ايتدى ، مكر قبا قريه سنك « بوستان قايم » دنيلان حورمالنى جهتنده ايمش ، عشقى افندى كوستريلان موقعى حفر ايدركن اساس قديم ديوارى ظهور ايتمش وبواساسك مسجد نور ابنيه سنك خرابه سى اولديغنى قبا قريه سى سالخورده لرى على العموم تصديق ايدرك عشقى افندى مرحومه خير ايله دعا ايلمشدر §

مسجد شريف مذكور حضرت صديقك خانه سى اولوب عشقى افنديتك تعريف وتدقيقنه كوره عصر سعادتده بركيجه رسالتمآب افنديمز حضرتلرى صديق اكبرك سعادتخانه سنى تشريف بيورمشلر ونزد ساميلرينه جناب فاروقى دخى آلمشلر ايدى ؛ عودت عاليلرنده حضرت صديق مراسم تشييعى اجرا وعصاى شريفله بولندقلرى طريقى تنوير واضائه بيورديلر ايدى ، بناءً عليه مشار اليهك سعادتخانه سنه مسجد نور اطلاق ايدلدى §

٣٤ — مسجد عتبان بن مالك در ؛ مسجد عتبان ، بنى سليم خزرجى محله سنده عتبان بن مالكك قوله سى داخلنده وبو قوله دخى مسجد الجمعه نك كون طوغيشى طرفنده ايدى ؛ سلطان موحدين افنديمز حضرتلرى عتبان بن مالكك قوله سنده نماز قيلدقلرى جهتله جناب عتبان اوراسنى مسجد اتخاذيله ياغمورلى هوالرده افراد قبيله سنه نماز قيلديرر ايدى §

٣٥ — مسجد مثيب در ؛ مثيب ، صدقات جناب پيغمبرى جمله سندن اولوب برقه وسائر امواله يقين بريرده ايدى ، مرور زمانله ابنيه سى ييقيلوب خرابه سى مندرس اولمشدر §

٣٦ — مسجد المنارتين در ؛ عقيق كبير ، اطلاق اولنان جبل احمر طريقنده‌در ، مرور زمانله ابنيه‌سی ييقيلوب بردها تجديد واحيا ايدلمامش ايسه‌ده خرابه‌زاری موجوددر §

٣٧ — مسجد فيفاء الجنار در ؛ ذات الجيش ، دنيلان طاغك طرف غربيسنده واقع جماء خالدك آرقه‌سنده ايدی ، شيمدی موقعی نامعلومدر ؛ قافله سالار موحدين افنديمز حضرتلری عشيره غزوهٔ جليله‌سنده بنی دينار نقبنه طوغری ايلروله‌يه‌رك فيفاء الجنارده اينديلر وابن ازهر بطحاسنده كائن شجرهٔ ذات الساق [*] آلتنده نماز قيلدقدن صكره طعام ايدوب مشرب صويندن ايچديلر ، مشرب ذات الساق اطلاق اولنان آغاجك ياننده واقع بر پكارك اسميدر §

٣٨ — مسجد بنی جشجاثه وبئر شداد در ، مسجد بنی جشجاثه ، بقيع الغرقد مقبره‌سی قارشوسنده كائن عقيق طرفنده وثنية الشريد ايله خليفه آره‌سنده‌در ، امام الاصفيا افنديمز حضرتلری بوموقعده ادای صلات وبرازده اوتوروب استراحت بيورمش اولدقلرندن عبدالله بن سعد حضرتلری بالاشترا تبركاً برمسجد عالی بنا ايلديلر ايدی §

[*] بيوجك برآغاجك اسميدر .

وجهۀ خامس عشر

دورت — صورتی شامل اولوب بقیع شریف مقبره‌سنک فضائل مثبته‌سیله داخلنده مدفون اولانلری وشهدای احد افرادینی ذکر وتعریف ایدر §

صورت

{ ١ }

بقیع الغرقد مزارلغنك فضائل باهره سنی تعریف وارائه ایدر §

بقیع — هر نوع آغاجلرله اورمانلانمش ، موضع معناسنده اولوب « بقیع الغرقد » فی الاصل (غرقد) اطلاق اولنان آغاجلرك اوجاغی اولمق ملابسه‌سیله آکا اضافه ایدلمشدر ؛ بقیع الغرقد ، مزارلغی مدینۀ منوره حصارینك باب الجمعه‌سی خارجنده اولوب طرف غربیسنده حورما باغچه‌لری وطرف شرقیسنده مدینۀ متیمنه حصاری واردر ؛ مدینۀ طاهره وادیلرینك سیللری مقبرۀ مذکوره نك ایکی طرفندن مرور ایدر وشدتلی یاغمور یاغار ایسه سیلاب وارده دیوارلرینی ییقوب خراب ایلر ؛ نبی نبیل فندیز حضرتلری { بزم شو « بقیع الغرقد » مقبره‌مزه هر کیم دفن اولنور ایسه بز آکا یوم قیامتده شفاعت یاخود شهادت ایدرز ! } بیوردیلر ؛ تورات شریف بقیع الغرقدی « کفته » نامیله توصیف وایکی تپه آره‌سنده اولدیغنی تعریف ایتمشدر ؛ واقعا برطرفنده « حرۀ شرقی » دیکرطرفنده « حرۀ غربی » واردر §

خبرده وارد اولدیغنه کوره بقیع الغرقد مقبره سندن یوم قیامتده یوزلری بدر قمر کبی منور یتمش بیك کیمسه حشر اولنه‌رق بغیرحساب داخل جنان

اوله جق و بونلرك شعشعهٔ انوار ناصیه‌لری زمین و سموات آره‌سنی طولدیره جقدر؛
بو روایتـك توراتده مسطور اولدیغنی دخی نقل ایدرلر ، مصعب بن زبیر
بر کون رأس الجالوتك اوغلی ایله بقیع الغرقد طریقندن دار العزّ مدینـه‌یه
کیدر ایدی ، بقیع شریف حدودینه کیروب اولمقبرهٔ سعادت حفره‌نك ایکی
تپه آراسنده اولدیغنی کوردکاری اثناده رأس الجالوتك اوغلی متصدئ کلام
اولوب « ای مصعب ! بن توراتده « بر مزارلق وار درکه ، شرق طرفی
بیوت ، غرب طرفی حورمالقـدر ؛ جناب حق اشـبو مقبره‌دن یوزلری
بدر قمر کبی منور یتمش بیك اربعث وحشر ایدر » مآلنـده بر آیت کوردم
و بو مزارلغك هانکی قبرسـتان اولدیغنی آکلامق ایچون پك چوق مقابری
معاینه ایدرك تورات شریفده موصوف اولان مزارلغی بوله‌مدم‌ایدی ، شیمدی
شو مقبره (بقیع الغرقد) آرادیغم قبرستان شریف اولدیغنه یعنی تورات شریفده
تعریف بیوریلان مقبرهٔ لطیفه بو مزارلق اوله‌جغنه ذرّه قدر شبهه‌م قالمدی »
دیدیکنی و جناب کعب الاخبارك « بن توراتده ایکی آیت کوردم ، برینـك
معنای مجملی « مدینـهٔ منوره‌نك طرف غربیسـنده بر مزارلق واردرکه ،
روز قیامتده او مقبره‌دن یتمش بیك کیمسه حشر اولنه‌جق و بونلرك هیچ برینه
سؤال وحساب اولمیه‌جقدر » او برینك مفادیده « بر مزارلق واردرکه اطرافی
حورمالق ایله محاط اولوب اسـمی (کفته) در ، بو مزازلغك ملائکه‌دن
برچوق مأمورلری واردر ، مقبره طولدقچه اطرافنـدن آلوب جنته ادخال
ایدرلر !!! » افادهٔ عنایت استفاده‌سنده در » دیو نقل وحکایه ایلدیکنی اقوای
اقوال ایله روایت و تورات شریفك دیکر بر صحیفه‌سـنده « ایکی حرّه بیننده
اشجار حورما ایله محاط و « کفته » نامیـله بنام بر مقبره واردر ، آندن قمر
صورتنده یتمش بیك کیمسه بعث وحشر اولنسه کرکدر ، که مقبرهٔ مذکوره
بقیع الغرقد مزارلغیدر » مآلنـده دیکر بر آیت جلیله دخی اولدیغنی نقل
وحکایت ایدرلر §

* نظم *

روز قيامت كه بود نفخ صور * اين همه خيزند در استار نور
سرچو برآرند زجيب غبار * ديده كشايند بديدار يار

شهنشاه اقليم رسالت (عليه اكمل التحية) افنديمز حضرتلرى عقيل بن ابى طالبك متصرف اولديغى سعادتخانه « بقيع شريف مقبره‌سى داخلنده ايدى » زاويه‌سنده طوروب { السلام عليكم دار قوم مؤمنين واتاكم ماتوعدون غداً مؤجلون وانا انشا الله بكم لاحقون ، اللهم اغفر لاهل بقيع الغرقد } وعلى قول { السلام عليكم اهل الديار من المؤمنين والمسلمين ، يرحم الله المستقدمين والمستأخرين } وعلى رواية { اللهم لاتحرمنا اجرهم ولاتفتنا بعدهم } وعلى قول { السلام عليكم يااهل القبور ويغفر الله لنا ولكم انتم لنا سلف ونحن بالاثر } ديه‌رك دعا ايدرلرايدى ، بركيجه جامه خواب سعادتلرندن قالقوب ابوموهبه نام غلام سعادت انجاملرى برابر اولديغى حالده بقيع شريفى بالتشريف { السلام عليكم يااهل المقابر ليهن لكم ما اصبحتم فيه مما اصبح الناس فيه اقبلت الفتن كقطع الليل المظلم يتبع آخرها اولها الاخرة شر من الاولى } زمينلنده دعا ايتديلركه اولوقت مرض موتله خسته‌لنمش ايديلر §

دار عقيل — زاويه‌سى موقف رسول‌الله اولديغى اجلدن زوّار كرامك بوراده طوروب دعا ايتملرى اقتضا ايدر ؛ كرك بوراسى و كرك حضرت پيغمبره نسبت اولنان اماكن سائره‌نك جمله‌سى دعا قبول اولنه‌جق محال مقدسه‌دن اولمغله هر برنده دعا ايدلمك مستحبدر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

بقيع الغرقد — مقبره‌سنده مدفون اولوب مزار ساطع الانوارلرى اليوم

معلوم اولان اصحاب كرام و سادات اهل بيت عظام و كبار تابعين بنام ذكرنده‌در §

بقيع الغرقد — مزارلغنده مطموره كزين ممات اولان اصحاب كرامك عددى اون بيكى متجاوزدر ، فقط بونلرك برطاقمى عصر سعادتده و برازلريده خلفاى راشدين وملوك بنى اميه زمانلرنده وفات ايتمش واوائل اسلامده مزارلر اوزرينه قبه ياپديروب طاش ديكديرلمك اصولنه رعايت ايدلمامش اولديغندن اسامئ ساميلرى آتيده محرر اولانلردن ماعداسنك مزار لامع الانوار شريفلرينك جهات ومواقعى مجهول قالمشدر §

ابراهيم ابن الرسول صلى الله عليه وعلى ابيه — ابراهيم ابن الرسول حضرتلرى نبى محترم (صلى الله عليه وسلم) افنديز حضرتلرينك سود قرنداشى عثمان بن مظعون (رضى الله عنه) ك تربهٔ شريفه‌سى يانده و ذات ساميلرينه مخصوص اولان تربهٔ منوره داخلنده مدفوندر §

* نظم *

نيست مجال در قدم اجنبى * خفته درآن كوهر صلب نبى
كرده درآن مخزن عنبر سرشت * جاى بهر كوشه طيور بهشت

عندالبعض عبدالرحمن بن عوف ايله ابو هريره (رضى الله عنهما) دخى بو تربهٔ مزهره يانده بر محله دفن ايدلمشلردر ؛ فقط ابن عوفك مزارى نظر تاريخده معين اولوب آتيده تعريف اولنه‌جقدر ؛ بوايكى مزارك طرف شرقيسنده وبقيع شريف مزارلغنك وسطنه مصادف بر نقطه‌سنده يعنى مقبره‌نك باب شاميسى جوارنده شهداى احددن بعض ذواتك مزارلرى واردر ، بو مزارلرده مدفون اولان ذوات ، شهدانك محل شهادتلرنده دفن اولنملرينه

ارادهٔ وحی عادهٔ نبوی صادر اولمزدن اول بورایه نقل ودفن ایدلمشلر ایدی ، ذکر اولنان مزارلرك یاننده بیوك بیوك بر طاقم قسقیه [*] لر اولوب اهالینك روایتلرینه نظراً سنین ماضیه و بالرنده ارتحال ایدن غربا و زوار بوفسقیه‌لره دفن ایدلمشدر §

حضرت ابراهیمك مادر پاکیزه کهرلری صاحب الاسکندر مقوقسك افندیزه تقدیم و اهدا ایلدیکی ماریهٔ قبطیه‌دن هجرتك سکزنجی سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنده زیور مهد وجود اولوب (١٨) وعلی قول (١٦) آی مرورنده وفات ایتمشلردر ؛ جنازه‌سنی فضل بن عباس ییقایوب اسامة بن زید ، معاونتیله قبرینه ایندیرمش ورسول اکرم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیز بعد الدفن مزار شریفلری اوزرینه بالذات صو دوکدیکندن آندن صکره مزار اوزرینه صو دوکولمك سنت اولمشدر ؛ ارتحال بیوردقلری وقت اصحاب کرام نره‌یه دفن اولنمق اقتضا ایده‌جکنی حضرت پیغمبردن سؤال ایدرك « عثمان بن مظعونك مزاری یاننه دفن ایدلمك اوزره بر مزار حفر و تهیه ایدك » جوابنی اخذ ایلدیلر و محل مذکورده بر مزار قازوب دفن ایلدیلر . اولوقت تدارك وتهیه ایدیلان مزار ساطع الانوار عقیل بن ابو طالب خانه‌سی کوشه‌سنك جهت یمانیسنده ایدی §

حضرت ابراهیمك وفاتنه دکین بقیع الغرقد مقبره‌سی حورمالق ایدی ، جناب ابراهیم تعریف اولنان محله دفن اولندقدن صکره هرکس جنازه‌سنی بقیع شریفه دفن ایتمکه رغبت ایتدیلر وهرقبیله مزارلق اتخاذی ضمننده بر طرفنی اختیار ایله اوراسنك آغاجلرینی کسوب دوزلتدیلر §

عثمان بن مظعون ﴿ رضی الله عنه ﴾ — عثمان بن مظعون حضرتلری

---

[*] قسقیه — اموات غربا دفننه مخصوص مستطیل الشکل لحدلره دینورکه بونلرك اوزری کمرلیدر ، مصر قسقیه‌لری علی العموم بوطرزده یاپیلور .

حبيب بن وهب ابن خذافة بن جمح بن عمرو بن هصيص بن كعب بن لؤى بن غالب القرشى الجمحينك ابو السائب كنيه سيله مكنى بولنان اوغلى اولوب والده سنك اسمى مستحيلة بنت العنبس بن اهبان بن خذافة بن جمحدر ، ذات عاليلرى سابقون اسلامك عدد جهتيله اون دردنجيسيدر ، اوغلى سائب وسائر برطاقم ذواتله ابتدا ديارحبشه يه بعده مدينهٔ دارالسكينه يه هجرت ايتمشدر ، صائم النهار وقائم الليال برذات فضائل اشتمال ايدى ؛ وقعهٔ بدردن يكرمى ايكى آى مرورنده حضرت ابراهيم (عليه وعلى ابيه التعظيم) دن اوتوزجه وفات ايدوب بقيع شريفده «زوراء» ياخود «روحاء» اطلاق اولنان محله وابن النبينك جهت شريف شرقيسنه دفن ايدلمشدر ، بقيع شريفه الك ابتدا دفن ايديلان «ابن مظعون» حضرتلريدر ، جناب پيغمبر (عليه صلوات الله الاكبر) افنديز حضرتلرى علامت مخصوصه اولمق اوزره مزار شريفلرينك باش طرفنه برطاش ديكديلر ايدى ، صكره لرى مروان بن حكم مدينه واليسى اولوب حجر مذكورى اورادن اخراجله انداختهٔ بيابان ايتمش وعلى رواية عثمان بن عفان حضرتلرينك مزار ساطع الانوارلرينه نقل ايلمشدر §

سانحه — مزارلره طاش ديكلمك صكره دن محدث برشيدر ، اوائلده علم وصلاحله شهرت بولانلرك مزارلرينه ركز ايدرلر ايدى ، صكره لرى تعمم ايتدى ، مع مافيه شيخ ابو صالح تركمانى رحمه الله مزارلره طاش ديكلمك بدعتنى خوش كورمديكندن كندى مزارينه طاش ديكلمامسنى آرزو ايتمش وحتى اولبابده اولان احفادينه برده وصيتنامه يازوب براقمشدر §

وهابيلر دخى ابوالصالح رحمه الالهك اثرنده بولنديلر وحرمين تربه لرينى ييقه رق مزار طاشلرينى ييرلره دوبروب قيرديلر ؛ لكن صاحب شريعت (عليه اعظم التحية) افنديز حضرتلرينك عثمان بن مظعونك قبرينه بالذات طاش ديكمش اولدقلرينه خبير اولندقلرينى ميدانه قويه رق افعال نبويه يه مغاير حركتده بولنديلر ، انتهى §

رقية بنت النبى ﴿ رضى الله عنها ﴾ — رقية بنت النبى ﴿رضى الله عنها ﴾ حضرتلرى رسـول اكرم افنـديمزك كريمهٔ محترمه‌لريدر ، مزار پرانوارلرى همشيره‌لرى امّ كلثوم ﴿ رضى الله عنها ﴾ نك يانده وعثمان بن مظعونك تربه‌سى جنبنده‌در §

واقف اسرار حكمت حضرتلرى ابن مظعونك باشى اوجنه سالف الذكر طاشى ديكديكى وقت « بوطاش سود قرنداشم عثمان بن مظعونك قبرينه علامت اولسون واهل بيتمدن وفات ايدنلر بورايه دفن اولنسون» بيورمش اولدقلرندن حضرت رقيه حالت احتضارنده « بنى عثمان بن مظعونك يانـنـه دفن ايدك » ديديلر وحضرت شفيق كائنات ، جناب فاطمه ﴿ رضى الله عنها ﴾ نك سيلاب چشمنى اشبو قبرمنيف يانده سيلديلر؛ زيرا حضرت فاطمه همشيرهٔ ساميه‌لرينك وفاتندن متأثره اولوب مزار لامع الانوارلرنده آغلرلر ايدى §

حضرت رقيـه ، عثمان بن عفان ﴿ رضى عنـه الله المنان ﴾ ك شرف ازدواجلريله كامران اولديغى ايكى نور ملاحتك برنجيسيدر؛ ذات ساميه‌لرينى ، پدر عاليكهرلرى مكهٔ مكرمه‌ده ايكن جناب عثمانه تزويج بيورمش اولديغنـدن هجرت اولى اولمق اوزره زوج مكرميله برابر ديار حبشه‌يه وبعدالعوده هجرت ثانيه اوله‌رق مدينهٔ منوره‌يه مهاجرت ايلمشلردر ؛ سنهٔ ثانيهٔ هجرتده خسته‌لنمش وبنابرين حكمت افزاى سنوح اولان ارادهٔ وحى عادهٔ نبوى اوزرينه حضرت عثمان غزاى بدره كيده‌ميوب زوجهٔ محترمه‌لرى يانده قالمشدر §

اوردوى نبويه‌نك خبر مظفريتى مدينهٔ منوره‌يه واصـل اولديغى كونى آخرتى تشريف بيوردقلرندن جناب عثمان كوچك همشيره‌لرى امّ كلثوم ﴿ رضى الله عنها ﴾ نى آغوش نكاحه چكوب كامران اولديلر ؛ مشار اليهانك حبشستانده ايكن عبدالله بن عثمان اسمنده براوغلى اولوب بش آلتى سنه قدر ياشادقدن صكره ابن اثيرك تدقيقنه كوره كوزنى خروس غاغالامش اولديغندن

بچاره معصومك يوزى شيشه‌رك سنين هجرتك دوردنجى جماذى الاولاسى خلالنده متأثراً وفات ايتمشدر §

كرك حضرت رقيه وكرك همشيره‌سى جناب امّ كلثوم ﴿ رضى الله عنهما ﴾ ابتدا ابولهبك اوغوللرى عتبه ايله عتيبه‌يه عقداولنمشلر يعنى جناب رقيه‌عتبه‌يه وامّ كلثوم عتيبه‌يه نكاح بيورلمشلرايدى ، ابولهب وزوجه‌سى امّ جميل « تبت » سورهٔ جليله‌سى نزولندن شرمنده وخجيل اولدقلرندن مشارالهمايى قبل الزفاف ترك ايتديرديلر ، حالبوكه كيفيت مشار اليهما حق عاليلرنده لطف و احسان وعتبه وعتيبه ايچون باعث ذلّ وخسران و هوان اولمشدر §

فاطمه بنت اسد ﴿ رضى الله عنها ﴾ — فاطمه ﴿ رضى الله عنها ﴾ والده‌مز اسد بن هاشم بن عبد مناف قريشينك كريمه‌سى وجناب حيدركرار بن ابو طالبك والدهٔ مشفقه‌سى اولوب روحاده كائن ابى قطيفه‌نك حمامى [*] قارشوسنده وعند البعض عباس بن عبدالمطلبك تربهٔ نفيسه‌سى قربنده بولنان اتراب بنى هاشمك برنجيسى اولان دار عقيله دفن اولنمشدر §

✻ قطعه ✻

جوهرسلك لاٌل شرف عصمتدر ✻ فاطمه بنت اسد والدهٔ شير خدا

ذات ذيشانى‌ده ايلمش الله سنيح ✻ جدهٔ جملهٔ سادات جميع شرفا

اكرچه بقيع شريف مقبره‌سى منتهاسنده اساسكير استقرار اولان تربهٔ مشهوره‌يى فاطمه بنت اسده نسبت ايدرلر ، فقط ارجح اقواله كوره مشار اليهانك بو تربه‌يه دكل ، سالف الذكر تربه‌يه دفن ايدلمش اولمسى اقتضا ايدر ؛ زيرا پيغمبر عاليشان ﴿ صلى عليه المنان ﴾ افنديمز حضرتلرينك جناب فاطمه‌يى

[*] بو حمام عادى حمام اولميوب حضرت ابراهيم ﴿ عليه وعلى ابيه التعظيم ﴾ افنديمزك تربهٔ شريفه‌لرينك جهت شاميسنده ريشه‌كير اشتهار اولان حورما اغاجنك اسمى ايدى .

بك آشورى، سودكارى رهين ثبوت اولديغى وزمان سعادتلرنده و فات ايتمش بولنديغى جهتله بقيع شريف خارجنه دفن ايتديرمش اولملرى محال و بواحتمال ابن مظعونك باشى اوجنه طاش ديكرلرايكن « بوطاش بنم سـود قرنداشمك مزارينه علامت اولسون واهل بيتمدن وفات ايدنلر بورايه دفن اولنسون » ارادهٔ حكمت عادهسيله دخى قابل اسـتدلال اولديغندن مشار اليها والدهمزك (روحا) ده ياخود (دارعقيل) ه دفن ايدلمش اولديغنه شبهه يوقدر ؛ دستكير امم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنـديمز حضرتلرى فاطمه بنت اسـدى قميص سـعادتلرينه تكفين ايتديلر وبالذات قبرلرينه ايندیروب اوزرينـه طوپراق چكلدكدن صكره برچوق آغلاديلر §

واضحه ــ سـلطان الانبيا افنديمز حضرتلرى « خديجة الكبرا » ايله عبدالله المزنى ، ابن الخديج ، امّ رومان ، فاطمه بنت اسد ﴿ رضى الله عنهم ﴾ ك قبرلرندن ماعدا هيچ برقبره اينوب القاى جنازه ايتمديلر ؛ لكن اسـملرينى صايديغمز ذوات عاليهيى مزارلرينه ايندیروب حقلرنده دعاى مايليق ايلديلر ؛ حتى فاطمه بنت اسدى بعد الدفن باشى اوجلرينه اوتورديلر و بر بكاى شديد و مديد ايله ﴿ الله الذى يحيي ويميت وهو حى لايموت ، اللهم اغفر لامى فاطمة بنت اسد ووسع عليها مدخلها بحق نبيك والانبياء الذين من قبلى فانك ارحم الراحمين ﴾ نهج شريفله دعا بيورديلر §

عبدالرحمن بن عوف ﴿ رضى الله عنه ﴾ ــ عبد الرحمن ابن عوف حضرتلرى دار عقيل زاويهسـنك جهت شرقيسنده كائن عثمان بن مظعونك تربهسى يانندہ مدفوندر §

عايشهٔ صديقه ﴿ رضى الله عنها ﴾ والدهمز عبدالرحمن بن عوفك حالت احتضارنده برآدم ارساليله « اكر ايسترايسهكز ، قبرسعادت يانندہ سزك ايچون برمدفن تهيه ايدهيم ! » خبرينى ايصال ايلديلر ايدى ، ابن عوف حضرتلرى

« بن سنك يريكى طارلاشديردمم ، هرهانكيمز صكره وفات ايدر ايسه ابتدا ارتحال ايدەنك يانىنه دفن ايدلمك اوزره عثمان بن مظعونله معاهده ايتمش ايدك ، بنى آنك يانىنه دفن ايتديرمليسين ! » جوابنى ويرديكى جهتله بعد ارتحاله جنازه‌سنى كتيرتوب نمازينى قيلدقدن صكره دار عقيله دفن ايتديردى §

عبد الرحمن — بن عوف حضرتلرى مبشر بالجنه اولان اصحاب عشره‌دنك بريدر ، پدرى عوف بن عبد عوف ابن عبد الحارث بن زهره ابن كلاب بن مره و مادرى شفاء بنت عوف بن عبد الحارث بن زهره‌در ، عام الفيلدن اون سنه صكره طوغمش وسابقون اسلامك « دار ارقمه » اختفالرندن اول صديق اكبرك دلالتيله اسلام اولمشدر ، اولا حبشه ديارينه و بعد العوده « مدينهٔ منوره » يه هجرت و سعد بن الربيع ايله ربط پيوند اخوت ايدرك غزوات جليلهٔ نبويه‌نك جمله‌سنده بولنديلر ، سنين هجرتك اوتوز برنجى سالنده يتمش وعلى قول يتمش بش ياشنده اولديغى حالده رحلت ومالندن اللى بيك دينارك فى سبيل الله انفاق ايدلمسنى ومع مافيه بقيهٔ اصحاب بدره دوردر يوز آلتون عطيه ويرلمسنى وصيت ايلمشدر [*] وفات ايتدكلرى زمان يوز رأس آت ايله (٣٠٠٠) قويون و (١٠٠٠) دوه‌سى قالمش ودرت نفر زوجه‌سنه سكسانر بيك دينار حصهٔ ارثيه اصابت ايتمشدر ؛ مدينهٔ منوره‌يه ، هجرت ايتدكلرى اثناده سالف الذكر سعد بن الربيع ايله عقد رابطهٔ مواخات ايدوب اخذ وعطا وتجارته باشلاديلر ايدى ، خواجهٔ عالم (صلى الله عليه وسلم) افنديمز حضرتلرينك اثر دعالرى اوله‌رق جناب حق اموال بسيار و نقود بى شمار احسان بيورديغندن دنيا معيشتنه پك قولايلقله مظهر اولديلر ؛ تركه‌لرنده ظهور ايدن سبايك ذهب وفضه خزينه

[*] عبد الرحمن بن عوفك وفاتنده غزاة بدردن واصحاب سعادت استصحاب صفه‌دن يوز نفر صحابه صفه نشين قصر حيات ايدى .

حفره سندن قازمه كورك ايله چيقارلمش واشبو حفيره نك حافرى تمامئ سبايكى چيقارنجه يه قدر چاليشديغى جهتله اللرى جريحه دار اولمش ايدى ، اصحاب بدره اعطا وتوزيع ايچون وصيت ايلديكى نقوددن بشـقه امهات مؤمنين حضراتنه برحورما باغچه سى ويرلمسنى دخى وصيت ايلديلر ايدى ، كه مشار اليهمه ويرلك اوزره اسمنى تعيين ايتدكارى باغچه درت يوز بيك آلتونه صاتيلوب برحيات بولنـان امهات مؤمنينه عرض اولندى ؛ ابن عوفك سـخا وكرملرى دخى فوق العاده ايدى ، حتى وفاتلرندن اولجه بركونده اوتوز نفر كوله يى ربقـهٔ رقيتدن آزاد ايتديلر واولكون انواع امتعه و آرزاقله تجارتدن وارد اولان يدييوز دوه يى يوكاريله برابر لوجه الله تعالى تصدق ايلديلر ؛ مشاراليهك فضل وكمالى دخى درجهٔ مطلوبه ده اولمق حسبيله تبوك محاربه سنده امام الانبيا ﴿ عليه وعلى آله التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينه امامت ايدوب « امين هذه الامه » لقبيله ملقب اولمق شرف كونين بهاسنى احراز ايلديلر ، رضى الله عنه §

سعد بن ابى وقاص ﴿ رضى الله عنه ﴾ — سـعد بن ابى وقاص حضرتلرى عقيل بن ابوطالبه منسوب اولان منزلك شرقئ شاميسنده بالذات ارائه ايتمش اولديغى محلده مدفوندر ؛ ذات ساميلرى وفاتنـدن اولجه برقاچ عدد سـيورى اوجلى قازق آلوب « ابو دهقان » صحابى ايله بقيـع الغرقد مزارلغنه كيدرك النـده كى قازقلرى منزل سالف الذكرك شرقئ شاميسى كوشه سـنه مصادف بر يره ركز ايله « اى ابو دهقان ! بن وفات ايتـديكم وقت بوراسنى حفرله دفن ايدك ! » ديمش وحين ارتحالنده ابودهقان متوفاى مشار اليهـك اوغلونى بولوب كيفيتى حكايه و بقيع الغرقد ه كتـيروب محل مذكورى ارائه ايلمش اولديغندن ابن سعد قازقلرى چيقاروب جنازه يى اورايه دفن ايله باباسى سعدك وصيتنى يرينه كتيردى §

جناب سعد « ابا اسحاق » كنيه سيله مكنى اولوب باباسى وهيب ياخود اهيب

بن‌عبد مناف بن زهره بن‌کلاب بن‌مرة بن کعب بن‌لؤی غالبك اوغلی ابو وقاص مالك واناسی دخی سفیان « یاخود ابوسفیان » بن امیة بن عبد شمسك قیزی حمنه‌در ؛ اون یدی یاشنده اسلام اولوب غزوات نبویه‌نك کافه‌سنده بولندیلر وبوسایه‌ده سابقون اسلامك بشنجیسی وعلی روایة یدنجیسی وعشرهٔ مبشره واصحاب ستهٔ شورانك بری اولدیلر §

واقدی قولنجه اللی بش وابونعیم الفضله کوره اللی‌سکز وزبیر بن عمروك تدقیق وتحقیقنه نظراً اللی درت سال هجریده وعقیق وادیسنك مدینه‌یه یدی میل اوزاق بریرنده وفات ایتمش ونعش شریفلری بقیع‌الغرقده کتیریلوب ذکر و تعریف ایدیلان موقعه دفن ایدلمشدر ؛ ذات سامیلری مدینهٔ منوره‌ده ارتحال داربقا ایدن مهاجرین کرامك خاتمه‌سیدر ، حالت احتضارلرنده مبارك آرقه‌لرنده بولنان صوف جبه‌یی چیقاردیلر و « بنی بونکله تکفین ایدك ، مشرکین بدره ملاقی‌اولدیغم زمان بوجبه اکنمده ایدی ! » دیه وصیت ایتدیلر ایدی ، رضی الله عنه §

عبد الله بن مسعود { رضی الله عنه } — عبدالله‌بن‌مسعود حضرتلری سنین هجرتك اوتوز ایکنجی سنه‌سی آلتمش یاشنی متجاوز اولدیغی حالده وفات ایدوب عثمان بن مظعونك تربهٔ شریفه‌سنه یقین بریره دفن ایدلمشدر ، چونکه احتضارندن اولجه بالذات بقیع شریفه کیدرك اورایه دفن ایدلمسنی وصیت ایلمش ایدی ؛ ذات عالیلری فضلای ذهادت انتمای اصحابدن اولوب پدرلری غافل بن حبیب بن شمنح بن قار بن مخزوم بن صاهلة بن‌کاهل بن الحارث بن تمیم بن سعد بن هذیل بن مدرکة بن الیاس بن مضر ووالده‌لری امّ عبد بنت عبدود بن سواء هذیلیه‌در §

عثمان بن عفان حضرتلری ابن مسعودك حالت احتضارنده خلیفهٔ زمان ایدی ، مشار الیهی عیادته کیتدیلر وعودت ایده‌جکی صره‌ده « اکر راضی

اولور ايسك ، قيزلريكه برمقدار عطيه ويرمك ايسترم ! » استفساريله ابن مسعودك كريمه‌لرينى تلطيف ايتمك ايستديلر ايدى ، حالبوكه ابن مسعود حضرتلرى « بن قيزلريمك كرفتار پنجۀ ضرورت اولملرندن قورقمام ، هر برينك هر كيجه برر دفعه سورة الواقعه اوقوملرينى وبو اصوله مدت العمر دوام ايتملرينى اكيداً تنبيه ايتدم ، چونكه رسالتمآب افنديمز حضرتلرينك { هركيم كيجه‌لرى سورة الواقعه‌يى تلاوته دوام ايدر ايسه اوآدمه هيچ بر وقت فقرو واحتياج مسلط اوله‌مز } بيورديغنى ايشتمش ايدم ! » جوابيله قيزلرينه عطايا ويرلمامك جهتنى التزام ايلديلر ؛ رضى الله تعالى عنه §

حنيس بن خذافة السهمى { رضى الله عنه } — حنيس بن خذافة بن قيس بن عدى بن سعد بن سهم بن عمرو بن هصيص بن كعب بن لؤى القرشى السهمى حضرتلرى ازواج مطهرات جناب پيغمبريدن « حفصه » بنت عمر بن الخطابك زوج اولى ومهاجرين حبشيه‌نك بريدر ، احد غزوۀ جليله‌سنده جريحه دار وملحمۀ بدر كبرادن يكرمى بش آى صكره عازم دارالقرار اولوب عثمان بن مظعونك تربۀ شريفه‌لرى يقيننده برمحله دفن اولنديلر §

سعد بن زراره { رضى الله عنه } — سعد بن زراره ، ابو امامه ابن زراره بن عدى بن عبيد بن ثعلبة بن غنم بن مالك بن تيم النجار بن ثعلبة بن عمرو بن الخزرج الانصارى حضرتلريدر ، سابقون انصار كرامك برنجيسى و منسوب اولديغى بنى ساعده قبيله‌سنك طرف واضح الشرف رسالتپناهيدن منصوب نقيبى ايدى ، برنجى وايكنجى واوچنجى عقبه بيعتلرنده بولنوب جمله دن اول عرض بيعت ايتديلر و برنجى سال هجرى شوالى خلالنده عازم دار القرار اولوب عثمان بن مظعونك قبر شريفلرى ياننده بريره دفن اولنديلر ؛ مزار لامع الانوارى بقيع شريف مقبره‌سنك اورته‌سنده وابن

الرسول عليهما السلامك تربۂ منيفه‌سی نزدنده ايسه‌ده علامت مخصوصه‌سی يوقدر، حضرت ابراهيم ﴿ عليه التعظيم ﴾ افنديمزك تربۂ منوره‌سی زيارت اولنور ايكن مشار اليهك دخی نام سعادت ارتسامنی ياد ايله فاتحه خوان اخلاص اولميدر §

فاطمه بنت رسول الله ﴿ عليهما الصلوة والسلام ﴾ — فاطمة الزهرا ﴿ رضی الله عنها ﴾ والده من نور مجسم ﴿ عليه صلوات الله الاتم ﴾ افنديمز حضرتلرندن يتمش كون صكره ارتحال ايدوب قول ارجح اوزره بقيع الغرقد مقبرۂ شريفه‌سی داخلنده واقع عقيل بن ابو طالب منزلنك زاويۂ يمانيه‌يه دفن اولنمشدر §

* قطعه *

جناب فاطمه بر نوردر شمس رسالتدن
غبار آستان عصمتن قيل توتيا عينه
توسلله‌در اجلالنه يوز سورمدن اوّل
نه‌ممكن داخل اولمق خدمت سلطان كونينه

قوياً روايت اولنديغنه كوره ذات ساميه‌لری قبل الاحتضار اغتسال ايدوب يكی البسه اكتسابيله ﴿ بن آرتق دعوت ارجعی‌يه اجابت ايده‌جكم ! فقط غسل وكفنه احتياجم يوقدر !!! ﴾ ديدكدن صكره تسليم روح ايلمش اولديغندن دار سالف الذكره دفن ايدلمشدر §

* نظم *

ميوۂ دل قرۂ عين رسول * زهرۂ كردون نبوت بتول
سيدۂ جمله زنان بهشت * مانده در پای نبی سر بخشت

عمر بن علی بن حسین بن علی بن ابو طالبك (حضرت فاطمه سعادتخانهٔ عقیلك زاویهٔ یمانیه‌سی اتصالنده کائن زقاغك قارشوسنده ودار عقیله اون بش وعلی قول یکرمی اوچ آرشــون قدر اوزاقجه بریرده مدفوندر) وعبدالله بن رافعك دخی (فخر النسا حضرتلری دار عقیل بن ابو طالب ایله دار ابی بیننده واقع طریق مخرجنه دفن ایدلدی) دیدکاری اشهر روایات جمله سندن اولمق حسبیله مورخلر حضرت فاطمه (رضی الله عنها) والده مزك بقیع الغرقد مقبرهٔ شریفه‌سنه دفن ایدلمش اولدیغنه قرار ویردیلر ایسه‌ده بعض راویلر بوقرارك حکمنی ردّ وجرح ایله مشار الیهانك مزاری مرقد سعادت شبکه‌سنك « اصحاب صفه » صفه‌سی طرفنده اولدیغنی ادعا ایتدیلر وبوادعایی قوتلندیرمك ایچون عمر بن عبدالعزیزك « حضرت فاطمه کندی سعادتخانه‌سنك اسماء بنت عبد الله مزنی جهتنه یعنی حجرهٔ معطره‌نك طرف شامیسنه دفن اولندی » دیه روایت اولانی چوروتمش اولدیغنی مقام دلیلده اتیان ایلدیلر ، لکن ریحانهٔ نبی حســن بن علی بن ابی طالب حضرتلرینك حین احتضارده (نبی بقیعده والده‌مك یاننه دفن ایدك) دیه وصیت ایتمسی اوزرینه بعد ارتحاله بقیع شریفه دفن ایدلمش اولمسنه باقیلور و ٣٣٢ سنه‌سی بقیع الغرقد مقبره‌سنده اوزرنده { هذا قبر فاطمه بنت رســول الله صلی الله علیه وسلم ســیدة النساء العالمین وقبر الحسن بن علی وعلی بن الحسین بن علی وقبر محمد بن علی وجعفر بن محمد رضی الله عنهم } مقاله‌سی مسطور برمرمر پارچه‌سی بولندیغنه دقت اولنور ایسه حضرت فاطمه (رضی الله عنها) نك بقیع شریفه دفن ایدلمش اولدیغنی تصدیق ایتمك اقتضا ایدر §

شیخ ابو العباس — مرسی حضرتلری که مشاهیر اولیاء اللهدن برذات ظاهر الکرامات ایدی ، حضرت فاطمه (رضی الله عنها) والده‌مزك بقیع الغرقد مقبره‌ســنده اولدیغنی کشــفله هر بار عباس بن عبــد المطلبك تربهٔ منیفه‌سی داخلنك وقبله طرفنده طوروب روح لطیف مشار الیهایه فاتحه خوان

اخلاص اولمغى مدت العمر عادت ايلمشــدر ؛ اهل مدينه « جناب فاطمه (رضى الله عنها) حجرهٔ سعادت داخلنده در » ديرلر والآن مسجد شريف نبوى ايچنده مشهور اولان سعادتخانه لرينى زيارت ايدرلر ايسه‌ده (پيغمبريمز افنديمز حضرتلرينك عموجه‌سى عباس (رضى الله عنه) ى زيارت ايدرلركن شيخ ابوالعباس مرسينك موقف زيارتنده طوروب فاطمة الزهرا حضرتلرينك روح لطيفلرى ايچون دخى فاتحهٔ شريفه اوقورلر ، زيرا شبكهٔ سـعادت ايچنده مدفونه اولديغنى حاكى اولان روايت ، يالكز شمس الدين بن زمن يادكارندن نقل ايدلمش اولمق حسبيله بوروايت مدينهٔ منوره علماسى بيننده دخى اوقدر معتبر دكلدر §

تأسف — فاطمه (رضى الله عنها) والده‌مزك شمش بن زمن طرفندن مسجدسعادت داخلنده تعيين ايدلمش اولان مدفن سامبه‌لرى مزركش ستاره‌لرله تزيين ايدلمش واطراف اربعه‌سى صرمه صچاقلى پرده‌لرله اورتولمش اولديغى حالده اقواى اقوال ايله رهين ثبوت اولان مدفنلرى يعنى بقيع شـريف داخلنده‌كى تربهٔ عليه‌لرى صندوقه‌سى غايت اسكى وقدرسز برپوشيدهٔ خضراى عاديه ايله قالمشدركه بونى كورنلرك متأسف اولمالرى قابل دكلدر §

پوشـيده‌نك قدر و قيمتى اكرچه صاحبهٔ قبرك فضل ومزيتنى آرتورمز ايســه‌ده حضرت فاطمه (رضى الله عنها) والده‌مزه نقدر رعايت ونه‌مرتبه توقير واحترام وحرمت كوسترلسه روح لطيف نبوينك اوقدر خوشنوديتنى موجب اوله‌جغى و اهل ايمانك دركاه رسالت دستكاه پيغمبرى يه محبتى مشار اليهايه ايديلان رعايت ايله متناسب اولمق لازم كله‌جكى جهتله بقيع الغرقده‌كى تربهٔ منيفه‌سنك دخى جالب دقت و خوشنودى اوله‌جق بر انتظامده بولنمسى اقتضا ايدر §

تعالى و تقـدس حضرتلرى والدكثير المحامد حضرت خلافتپناهيدن خوشنود اولسونكه مشار اليها والده‌مزك قبر شريفلرينى دائراً مادار پرنجدن

معمول بر پارمقلق ایله تحدید وار ، ایدوب صلی الله علیه وسلم افندیمزه ادعای محبت ایدن عاشقلرك قلبلرینی استیلا ایدن جیش اسفی بر درجه‌یه قدر دفع وامحا ایلدیلر §

سیدة النساء — حضرتلری بدر عالیکهرلری ارتحالندن صکره بقیع شریفده واقع مدفن علیه‌لری محلنده اقامت وفریاد ونوحه‌یه مداومت بیورمش اولدقلرندن محل شریف مذکوره « دار الحزن » و « مسجد فاطمه » دخی اطلاق اولنور ، اول موقع مقدس اهل بیت قبه سندن عبارت اولان عباس بن عبد المطلب تربه سنك قبله دیواری جهتنده در ؛ وهابی وقعه سندن صکره (۱۲۳۳) سلطان محمود خان ثانی مجدداً احیا ایدوب طاق بابی اوزرینه قطعهٔ آتیه‌یی یازدیرمشلردر §

﴿ قطعه ﴾

داور دهره بویله لطف خدا * کلمسون خاطره نه ندر بو

آغلایوب قیل اوشاهه خیر دعا * یاپدیغی مسجد الحزن در بو

حسن بن علی بن ابوطالب ﴿ رضی الله عنهم ﴾ — حسن بن علی المرتضا حضرتلری ، عباس بن عبد المطلبك تربه‌سی داخلنده کائن والدهٔ سعیده‌لری فاطمه ﴿ رضی الله عنها ﴾ نك مزار ساطع الانوارلری جنبنده در ؛ ارتحال ایده جكلرینه یقین حضرت عایشه ﴿ رضی الله عنها ﴾ والده‌مزه بر آدم ارساليله کندوسنك حجرهٔ سعادته دفن ایتدیرلمسنی رجا ایدوب « واقعا حجرهٔ سعادتده بر مزارلق خالی محل واردر ، بن اوراسنی کندم ایچون تهیه ایتمش ایدم ، مادامکه ذات سامیلری مدفن سعادته دفن اولنمق ایستیورلر ، کندیمه حاضرلادیغم یری آنلره تقدیم ایتدم ، بنده کندم ایچون دیکر محلده بر مزار تدارك ایدرم » زمیننده برجواب آلدیلر ایدی ؛ بنی امیه امراسی « بز بویولده

بنی هاشمله مقاتله‌یه قدر جرأت وهرحالده امام حسنك حصول مقصدینه مخالفت ایده‌جکز ، احتمالی یوقدرکه حسن بن علی (رضی الله عنه) مدفن سعادته دفن ایدیله بیلسون » ترهاتیله اوته‌ده بریده ادارهٔ اقداح قیل وقال وبوکفتکوینی حضرت حسنك سامعهٔ شریفلرینه قدر ایصال ایتمش اولدقلرندن ریحانهٔ نبی ، جناب حسن بن علی حضرتلری بنو امیه امراسنه اظهار انفعال ایله برادری حسین شهید حضرتلرینه خطاباً « بن آرتق مدفن سعادته دفن اولنمق آرزوسندن کچدم ، بنی بقیعده والده‌مك یاننه دفن ایدك ، فقط جنازه‌می ابتدا مواجههٔ سعادته کتیروب استشفاع ایلدکجه بقیعه کتیرمیك ! » دیه وصیت ایلمش ایدی ؛ وقتاکه ارتحال بیوردیلر ، حضرت حسین حجرهٔ سعادته دفن ایتمك ایستدی ، لکن معتدین بنی امیه « بزم بوکا موافقتمز ایچون امکان یوقدر » دیدکلرندن بقیع الغرقدده والده‌لری فاطمه (رضی الله عنها) نك مزار باهر الانوارلری جنبنده برمرقد تهیه ایدوب بعده لاجل الاستشفاع جنازه‌سنی مواجههٔ سعادته کتیردی وبورادن قالدیروب تهیه ایتدیردیکی قبرشریفه دفن ایله ایفای وصیت ایلدی ؛ رضی الله عنهما ؛ اولوقت مدینه والیسی بولنان سعید بن العاص حضرت حسنك حجرهٔ معطره‌یه دفن ایدلمسنه ممانعت ایتمدی ایسه‌ده مروان بن حکم بنی امیه طاقمیله اعوانی جمع ایدوب حضرت حسینه مخالفت وجناب امامدن مدافعهٔ قویه اماره‌سی حس ایلملری اوزرینه « سنك برادرك (فتنه ظهوری ملحوظ ایسه ، بنی بقیعه دفن ایدك) دیمش ایدی » جوابنی اعطایه مسارعت ایلدکلرندن حضرت حسین سکوت بیوردیلر ایدی ، حسن بن علی (رضی الله عنه) ك نمازینی سعید بن العاصك قیلدیرمش وبرادری امام حسین افندیمزك « اکر سنت اولمسه ایدی ، بونمازی سزه قیلدیرمز ایدم ! » دیمش اولدیغنی روایت ایدرلر §

حکمت — بنی امیه امراسنك بودنائتلرینك یعنی کرك حسن بن علی وکرك عثمان بن عفان (رضی الله عنهما) نك حجرهٔ سعادت داخلنده کائن خالی

يره دفن ايدلملرينه ممانعت ايتمش اولملرينك سببى اومحل مباركك مدفن عيسى ابن مريم اوله‌جغى حكمتنه مبنيدر ، چونكه حضرت پيغمبر (عليه صلواة الله الاكبر) افنديز « مسيح بن مريم نازل اولوب تزوج ايده‌جك واولادلرى اولوب يريوزنده قرق بش سنه قدر قالدقدن صكره وفات ايدوب بنم قبرمك يانته دفن ايديله‌جكدر ، بن وعيسى بن مريم ابوبكر وعمرك آره‌سنده قيام ايده‌جكز » بيورديلر ايدى §

امام زين العابدين واوغلى امام محمد الباقر وامام محمد الباقرك اوغلى امام جعفر الصادق حضراتى دخى امام حسن بن على بن ابوطالب (رضى الله عنهم) ك مزار ظاهر الانوارى يانده وامام حسين بن على بن ابوطالب (رضى الله عنهما) نك سر سعادت افسر شريفلريده مشار اليهمك يانى باشنده‌در ، زيرا يزيد شقاوت بديد ، رأس مقطوع سيد الشهداىى مدينه واليسى عمرو بن سعيد بن العاصه كوندرمش وابن سعيد دخى تكفين وتجهيز ايدرك بقيع الغرقد مقبره‌سنده مدفون اولان والده‌سى فاطمه (رضى الله عنها) نك تربه‌سى يانته دفن ايلمش ايدى ؛ شيمدى زوار كرام عباس بن عبد المطلبك تربهٔ لطيفه‌سنى زيارت ايدرلر ايكن ائمهٔ مشار اليهمك اسملرينى ياد ايله عرض تحف تحيت وسلام ايدرلر ؛ حسين بن علينك رأس سعادتلرى بقيعه دفن ايدلمامش اولديغنى ادعا ايدنلر دخى واردر ؛ حتى بو ادعايى تصديق ايدنلرى تصديق ايچون شهيد مشار اليهى زيارت ايتديرمزلر ، لكن علامه ابن سليمان « ذخر نافع » اسملو كتابنده حضرت حسينك مبارك رأس شريفلرى بقيعده مدفون اولديغنى وزبير بن بكار دخى على بن ابى طالبك جنازه‌سى بالآخره بقيع شريفه نقل اولنديغنى سندات موثوقه اتيانيله ذكر وبيان ايلمش اولدقلرندن اثناى زيارتده تبركا مشار اليهمانك اسملرينى ذكر ايله هم بونلرى وهمده اهل بيتى ياد ايدرك زيارت ايدلمك حالى عن الفائدة دكلدر §

عباس بن عبد المطلب { رضى الله عنه } ـ عباس بن عبد المطلب حضرتلرى على بن ابوطالبك والدهسى فاطمه بنت اسد (رضى الله عنها) يه منسوب اولان مزار شريفك يانده مدفون وتربۀ منيفه‌سى بنى‌هاشم مزارلرينك برنجيسى اوله‌رق دارعقيله يقين برمرقد فيوضات نموندر ، جناب عباسك مزار لامع الانورينى شامل اولان قبه‌يه « قبۀ اهل بيت » دينوركه شامى وغربى اوله‌رق ايكى قپوسى اولوب كركك تربدارلق وكرك بوابلق وظيفه‌سى بابزات عالى مدينۀ منوره شافعى مفتيسى سيد جعفر بن سليمان بن برزنجى سلسله‌سنه منحصردر §

صفية بنت عبد المطلب { رضى الله عنها } ـ صفيه والده‌مزك مزار لامع الانوارلرى باب بقيعدن خارجه چيقيله‌جنى يرده يعنى مغيرة بن شعبه‌نك خانه‌سى اتصالنده‌در ؛ زمانمزده بوراسنى زيارت ايتميوب باب بقيعك خارجنده وسور مدينه اتصالنده بولنان تربۀ مشهوره‌يى زيارت ايدرلر وبو « تربه صفيه بنت عبد المطلبك مزاريدر » ديرلر ايسه‌ده مغيرة بن شعبه‌نك خانه‌سى طرح وتأسيس اولنوركن اوغلى زبير بن العوامك « اى مغيره ! خانه‌كك طاملاغنى والده‌مك قبرى اوزرندن قالدير » ديمسى وجناب مغيرة بن شعبه‌نك خانه‌سنك اوجهتنده اولان آقنديسنى جهت آخره تحويل ايتمش اولمسى قول اولك صحتنى تأييد وتأكيد ايدر §

سفيان بن الحرث بن عبد المطلب { رضى الله عنه } ـ سفيان ابن الحرث ، عقيل بن ابى طالبك خانه‌سى داخلنده مدفوندر ؛ جناب سفيان اوتنجى وعلى قول يكرمى ايكنجى سال هجريده حج شريفه كيدوب كلديكى اثناده بركون بقيع الغرقد مزارلغى آره‌سنده كزرايدى ، ذات عاليلرينه عقيل بن ابو طالب راست‌كلوب « اى عموجه زاده‌م ! بوراده نه كزرسين ؟ » ديدى وسفيان « كندم ايچون برقبريرى تهيه ايتمك ايسترم ! » ديدكدن صكره عقيل بن ابوطالبك خانه‌سنه كيردى ، بعده « شوراده بنم ايچون برمزار حفر ايت » ديه‌رك

برساعت قدر اوتوروب عقیل بن ابی طالبه مزارینی قازدیردی وایکی کون صکره وفات ایدوب جناب عقیله قازدیردیغی مزاره دفن ایدلدی ؛ دیکر بر روایته کوره مزارینی بالذات قازوب اوچ کون صکره وفات ایلدیکندن کندی الیله حفر ایتدیکی مزاره دفن ایدلدی §

سفیان بن الحرثك عقیل بن ابو طالبه منسوب اولان تربهٔ نفیسه‌ده مدفون اولدیغنه شبهه یوقدر ، فقط بو تربهٔ مزهره خطیره‌سنده مدفون اولان ذات عقیل بن ابوطالب دکل، عقیل بن الجاردر؛ زیرا عقیل بن ابی طالب شامده وفات ایتدی §

سفیان بن الحرثك والده‌سی « غزنه بنت قیس بن طریف بن فهر بن مالك » ویدرینك باباسی « عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف قرشی » اولدیغندن سید کائنات افندیزك عموجه‌سی وحلیمة بنت ابی ذؤیب العدویه‌دن سود امدیکی جهتله سود قرنداشیدر ، اسلام اولمزدن اول علیه الصلواة والسلام افندیزك علیهنده بولنمش وسویلدیکی هجویه‌لرایله خاطر عالیٔ نبویه‌یه طوقونمش ایدی ، اسلام اولدقدن صکره اینجه خدمت ایدوب کوزه کیرمشدر §

عبد الله بن جعفر طیار — عبد الله بن جعفر الطیار بن ابوطالب دخی دار عقیل خطیره‌سنده مدفوندر ؛ جناب عبد الله اجود عرب اولدیغی جهتله « جواد » لقبیله متعارف ایدی ، بعض مورخلر « عبد الله جواد ۹۰ سنهٔ هجریه‌سی خلالنده وفات ایدوب ابوابه دفن اولندی » دیدیلر ، لکن قول اول روایت ثانیه‌دن اکمل کبی کورینور §

ازواج طاهرات { رضی الله عنهن اجمعین } — همسر نبیّ امجد ، خدیجه بنت خویلد (رضی الله عنها) والده‌مز مکهٔ معظمه‌ده واقع جنة المعلاده و جناب میمونه (رضی الله عنها) والده‌مز دخی وادیٔ فاطمه ایله وادیٔ تنعیم آره‌سنده کائن « سرف » نام محلده ذات سامیه‌لرینه منسوب اولان

تربۀ نفیسه‌لرده‌دفن اولنمشلردر ؛ بونلردن‌غیری ازواج مطهراتك کافه‌سی بقیع الغرقد مقبره‌سی‌داخلنده وعقیل بن ابوطالب خانه‌سنك جانب شرقیسندۀ بولنان زوجات مطهرات تربۀ علیه‌سنه دفن ایدلمشلردر §

روایت — حبیبۀ حبیب خدا جناب عایشه (رضی الله عنها) والده‌من مرض موته مشرف اولدقلری زمان عبدالله بن زبیری جلبله « بنی بقیع الغرقد داخلنده بولنان صاحبه‌لریمك یاننه دفن ایده‌سین !» دیو وصیت ایتمش وبعد ارتحالها وصیتی یرینه کتیرلمشدر §

روایت — عقیل بن ابوطالب حضرتلری بقیعده بولنان خانه‌سنده برقویو قازدیلر وحین حفرده برحجر محکوك بولدقلری جهتله بئر محفوری طولدیروب اوزرینه برخانۀ نبی‌بهانه بنا ایتدیلر ایدی؛ که‌حجرمذ کورده « فیه قبرامّ حبیبة بنت صخر بن حرب ای امّ المؤمنین » مقاله‌سی مسطور ایدی ؛ اولوقت ابن السائب حضرتلری عقیلك طرح ایتدیکی ابنیه داخلنه کیروب ظهور ایدن امّ حبیبه (رضی الله عنها) نك مرقد شریفه‌سنی زیارت ایلدیکنی ومحمد بن زید بن علی دخی‌حضرت فاطمه (رضی الله عنها) نك قبرسعادتلرینه سکز آرشون آچیق برمحلی حفر ایله اوزرنده « ان قبر امّ سلمه زوج رسول الله صلی الله علیه وسلم » عباره‌سی محکوك بر طاش بولدیغنی بالذات روایت ایتدیلر ، بوطاشلرك ظهوری اول محل مقدسك تربة الازواج اولدیغنه دلالت ایدر ، حضرت عایشه (رضی الله عنها) نك « بنی صاحبه‌لریمك یاننه دفن ایده‌سین ! » دیو بقیع شریفی تعریف بیورملری دخی ازواج مطهراتك بقیع شریفه دفن ایدلمش اولدقلرینی حاکی اولان روایتلری تأیید ایلر §

ازواج طاهرات حضرت (خدیجه ، عایشه، سوده ، حفصه ، امّ حبیبه ، امّ سلمه ، زینب بنت جحش ، زینب الهلالیه ، جویریه، میمونه ، صفیه(رضی الله تعالی عنهن اجمعین) والده‌لریمزدن عبارت اولوب مجموعی اونبرخاتون عصمت

مقرون اوله‌رق بونلرك طقوزی تعریفی سبق ایدن تربهٔ منوره خطیرهٔ فردوس مسیره‌سنه دفن ایدلمشلردر §

عثمان بن عفان { رضی عنه الله المنان } — عثمان بن عفان حضرتلری اوتوز بشنجی سنهٔ هجریه ذی الحجه‌سنك اون یدنجی وعلی قول اون سکزنجی جمعه کونی حائز مرتبهٔ شهادت اولوب « بقیع الغرقد » مزارلغی منتهاسنده واقع « حش کوکب » دنیلان بوستانك عرصه‌سنه دفن ایدلمشدر §

شهید مشار الیه صاغلغنده مدفن سعادته یعنی حجرهٔ معطره داخلنه دفن ایدلمسیچون جناب عایشه ﴿ رضی الله عنها ﴾ والده‌مزدن استحصال رخصت ایلمش ایدیسه‌ده شهادتنه جرأت ایدن فراعنهٔ مصریه مدفنِ سعادته دفن ایدلمسنه ممانعتله برابر « بز ابن عفانك جنازه‌سنی مدفن سعادته کومدرمك دکل ، نمازینی بیله قیلدیرمیه‌جغز » کبی ادبسزلکلر ایله ابراز کمال دنائت ایتدیلر وبو یولده ذکری مستهجن بر طاقم سوزلر دخی سویلدیلرکه مصریلرك بو کفتکوی بی ادبانه‌لری مسجد سعادت حرم بهشت توأمی داخلنده ایدی ؛ مصریلرك قیل وقالی ایجه بر زمان اوزامش اولدیغندن زوجات مطهرات پیغمبریدن امّ حبیبه ﴿ رضی الله عنها ﴾ والده‌مز مسجد شریف قپوسنه کیدوب « عثمانك جنازه‌سنی دفن ایدلمك ایچون بکا ویرك ، اکرویرمامك جهتنی التزام ایده‌جك اولورایسه‌کز ، مرقد سعادت ستارهٔ شریفه‌سنی قالدیروب رسول اکرم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ حضرتلرینه سزدن شکایت ایدرم !!! » دیدیلر وفراعنهٔ مصریه جنازه‌یی براغوب برطرفه چکلدکلرندن جبیر بن مطعم ایله حکم ابن حرام وعبدالله بن زبیر وحویطب ابن عبد العزی ودها برچوق احلّا جناب عثمانك نعش مبارکنی آلوب بقیع شریفه کتیردیلر ایدی ؛ بوراده دخی مخالفت کوردکلری یعنی ابن بحرهٔ ودیکر برقوله کوره ابن نجدهٔ ساعدی

بقیع شریفده کومدرمك ایستمدکاری اجلدن بقیع شریفدن «حش کوکب» دنیلان بوستانه نقل ایله برمزار قازوب دفن ایلدیلر §

حضرت عثمان — ﴿ رضی الله عنه ﴾ ك روز جکر سوز شهادتندن بدأ ایله «جن» طائفه‌سی اوچ کون اوچ کیجه مسجد سعادت اوزرنده آغلایوب فریاد ایتمشلردر §

حکمت — شهید مشار الیه حضرتلرینك بقیع شریف مقبره‌سنه دفن ایتدیرلمامسنك یعنی جناب عثمانك حضرت پیغمبردن آیری برمحله کومدیرلمسنه ظاهراً فراعنهٔ مصریه‌نك مخالفت واقعه‌لری سبب اولمش ایسه‌ده بونك سبب معنویسی اون آلتنجی وجهه‌نك برنجی صورتنده وبئر «اریس» بحثنده بیان اولندیغی اوزره جناب عثمانك جنت ومصیبتله مبشر اولدیغی کون رسول محترم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمزك نزد سعادتلرنده حالی یر بوله‌میه‌رق آیریجه برمحله اوتورمش اولمسیدر §

امام مالك — حضرتلرندن مرویدرکه : قاتللر حضرت عثمانك دفن ایدلمسنه وقعهٔ مؤسفهٔ شهادتلرینك اوچنجی کونی مساعده ایتمشلردر ، بونك سببی یوم مذکورده هاتفدن «عثمانك جنازه‌سی نمازنی قیلوب نعشنی دفن ایدك ؛ الله تعالی آکا رحمت ایتدی !!! » آوازینك ایشیدلمش اولمسیدر §

جناب امام — دیرکه : بکا واصل اولان خبره‌وره قاتللر سالف الذکر آوازی طویدقلرنده رهین حیرت اولدیلر و برتلاش فوق العاده ایله نعش شریف مشار الیهی مسجد سعادتده براغوب طاغیلدیلر ؛ جنازه تك وتنها براغیلدیغی کونك کیجه‌سی جدّم ایله برابر اون برکیمسه برلشدیلر وجنازه‌نی مسجد سعادتدن آلوب مقبره‌یه کتیرمك ایچون یوله چیقدیلر ایدی ؛ وقتاکه مسجد سعادتك جوار شریفندن آیرلدیلر ، بنی مازن قبیله‌سی کلابندن برطاقم حریفلر راست کلوب «بوجنازه‌نی اکر بقیعه دفن ایده‌جك اولورایسه‌کزه یارین خبر

ويروب چيقارتيرز » ديدكلرندن بر ايكنجى فاجعه‌يه دها ميدان ويرلمامك اوزره « خش كوكب » بوستاننه كتيروب كومديلر ؛ اول شب بو العجبده حضرت عثمانك كريمهٔ محترمه‌لرى تابوت اوكونده قنديل طوطه‌رق كيدر وجنازه‌لرينك باشى تختهٔ تابوته اوروب طيق طيق ايدر ايدى ، براز كيدلدكده آرقه‌لرنده برخيشيرتى ظاهر اولوب تابوتى حامل اولان ذواته خوف وخشيت ويردى وبو كورولتى كيدرك يايیلوب دورت طرفلرينى احاطه ايلدكدن صكره « قورقماين ! جناب خليفه‌نك نمازنده بولنمق ايچون كلدك ! » ديديلر ، مكر بو خيشيرتى حضرت عثمانك جنازه‌سى نمازنده بولنمق ايچون نزول ايتمش اولان ملائكه‌نك قنادلرى اهتزازندن حصوله كلمش برخيشيرتى ايمش !!! ؛ جنازه نمازينى كيمك قيلديرمش اولديغنده اختلاف واردر ، بر قولده « جبير بن مطعم » وديكر قولده « حكم بن خزام » ويا « مروان بن حكم » قيلديروب سالف الذكر بوستانده تهيه قلنان قبره دفن ايتمشلر واثناى دفنده زبير بن عوام ايله حسن بن على وابو جهم بن حذيفه ومروان بن حكم دخى بولنمشلردر §

بنى اميه — امراسى بعد زمان « حش كوكب » بوستانى بقيع شريف مقبره‌سنه علاوه والحاق ايدوب « بقيع الغرقد » مزارلغنى توسيع ايلمش اولدقلرندن آرتق هركس جنازه‌لرينى اورايه دفن ايتمكى عادت ايلديلر ؛ اوائلده مدينه اهاليسى « حش كوكب » بوستاننه دفن اموات ايتمكدن چكنيرلر ايدى ، حضرت عثمان وقعهٔ مؤلمهٔ شهادتلرندن اولجه « صلحاى امتدن برى يقينده بورايه دفن اولنسه وآنى كورنلر جنازه‌لرينك اورايه دفن اولنمسى هوسنه دوشسه كركدر » رمزيله ذات خلافتپناهيلرينك حش كوكب بوستاننه دفن ايديله‌جكنه وآندن صكره حش كوكبك بقيع الغرقد مقبره‌سنه ادخال اولنه‌جغنه اشارت بيورديلر . وقتا كه بالذات حش كوكبه دفن اولنديلر ، اهالئ مدينه آرتق جوار سعادتلرينه دفن اموات ايله بوستان مذكورى مقبرهٔ بقيعه الحاق ايلديلر §

حضرت عثمان — ی شهید ایدنلر ایله بوفجیعه‌یی ایقاع وتسهیله سبب
اولانلرك کافه‌سی برر برر علت جنـونه مبتلا اوله‌رق هر بری برر دورلو
فضاحت ایله هلاك اولمشلردر ؛ قاتللر ایتدکلرینه نادم وپشیمان اولوب مسجد
سعادته التجا ایله عرض ندامت ایتمکله وحجرهٔ معطره دن بر مصحف شریف
چیقاروب کمال سـوز وگداز ایله اوقویوب آغلامغه باشلادیلر ایسه ده کوك
یوزندن انسان شکلنده بر شخص ظهور ایدرك حریفلره خطاباً { الم تعلموا
ان محمداً قدبری ممن فرق دینه وکانوا شـیعاً } آیت جلیله‌سنی اوقودی §

سعد بن معاذ الاشهلی { رضی الله عنه } — سعدبن‌معاذحضرتلری
مقبرهٔ بقیع انتهاسنده فاطمه بنت اسد بن هاشم { رضی الله عنها } یه منسوب
اولان تربهٔ منیفه‌ده مدفوندر ، خلق بوتربه‌ده فاطمه بنت اسـد { رضی الله
عنها } نك مدفون اولدیغنه ذاهب اولمشلر ایسه‌ده مشار الیهانك مدفنی بحثنده
دخی تفصیل اولندیغی اوزره کندیلرینك بوتربه‌یه دفن اولنمدقلری محققدر ؛
حضرت سعد ابو عمرو کنیه سیله معروف ایدی ، پدرلری معاذ بن النعمان
بن امرئ القیس بن زید بن عبد الاشهل بن جشم بن الحارث بن الخزرج بن
عمرو بن مالك بن الاوس الانصاری الاشهلی ومادری کبشة بنت رافعدر ؛
ذات سامیلری خندق ملحمهٔ عظیمه‌سـنده آغیرجه بر یاره آلوب فقط بنی
قریظه یهودیلرینك عواقب احوالنی کوره‌نجه‌یه قدر برحیات قالمسنه دعا ایتدی
وتیر دعاسی هدف فرس اجابت اوله‌رق دم جریحه‌سی کسیلدی ایدی ، وقتاکه
بنی قریظه یهودیلرینك تحدید جزالری کندی رأیلرینه حواله بیورلدی ؛
مفصلات کتب سیرده مسطور اولدیغی وجهله یهود بنی قریظه‌نك عموماً قتل
ایدلملرینـه حکم ایتمش وبوصرده جریحه‌سی انفجار ایدوب متأثراً ارتحال
ایلمش اولدیغندن حضرت پیغمبر { علیه سلام الله الاکبر } افندیمز نمازینی
قیلوب اقصای مقبرهٔ بقیعده ومقداد بن اسودك ابن افلح نامیله مسمی اولان
خانه‌سی یاننده حفر ایدیلان قبره دفن ایتدیردی §

اشرف اولادم آدم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديمز حضرتلرى جناب سعد بن معاذك حين ارتحالنده يانده بولنديلر وروح لطيفلرينك دولتسراى عليينه ايصال بيورلمسى ايچون دعا بيورديلر ايدى ، دعاى شريفلرى رهين اجابت اولمغله تابوت شريفلرنده بولنمق اوزره قبل الآنهدن روى زمينه يتمش بيك ملائكه انزال ومرغ روح شريفلرى كمال اعزاز واكرامله رياض جنانه ايصال بيورلدى §

ابو سعيد الخدرى ﴿ رضى الله عنه ﴾ — ابو سعيد الخدرى حضرتلرى مالك بن سنان بن ثعلبة بن عبيد ابن الابجر خدرة بن عوف بن الحارث بن الخزرج الانصارى الخدرينك اوغلى اولوب اسمى زيددر ، سنين هجريه‌نك يتمش دردنجى سنه‌سى وفات ايدوب بقيع شريف منتهاسنده بالذات ارائه ايتديكى يره دفن اولندى ، اوغلى عبد الرحمان ديمشدركه : بابام ابو سعيد ارتحالندن اوچ كون اول « اوغلوم بن آرتق اختيار وتحريك اقدامدن بيزار اولدم ؛ امثال واقرانم على العموم وفات ايتديلر ؛ اليمدن طوتده بقيع شريفه كيدهلم » ديدى و بنى آلوب بقيع الغرقد مقبره‌سنه كتيردى ، بر مدت مزارلق آره‌سنده كزدك ، نهايت اقصاى مقبره‌ده هنوز جنازه دفن ايدلمامش بر محل بولوب بن وفات ايتديكم وقت ايشته بورايه دفن ايده‌سين » ديو وصيت ايلدى §

ابو سعيد الخدرينك قبر شريفلرى اوزرينه ياپيلان تربهٔ نفيسه وهابى وقعه‌سنده خراب ايدلمش اولديغندن سلطان محمود خان ثانى مرحوم بالاحيا قبوه‌سى اوزرينه قطعهٔ بديعهٔ آتيه‌يى املا ايتديرديلر ؛ فى ١٢٣٣ سنه §

﴿ قطعه ﴾

قبهٔ سعيد الخدريده ياپيلوب * اولدى رشك حرم چرخ نهم
هر برى ياور اوله پادشهه * رضى الله تعالى عنهم

ابو سعيد الخدرى — حضرتلرينك تربهٔ شريفه‌سى نزدنده حليمهٔ سعديه حضرتلرينه منسوب برقبر شريف وار ايدى §

﴿ قطعه ﴾

اولمش شرفله مرضعهٔ سيد رسل
فخر النساء حليمهٔ سعديه حضرتى
يوز سور سنيح خاكنه صدق وخلوص ايله
غايت عظيمدر بركات زيارتى

سلطان محمود خان ثانى مرحوم مغفور موجودات (عليه اتم التحيات) افنديز حضرتلرينه برخدمت مقبوله عرض ايلمك قصديله قبر مذكورى دخى برقبهٔ زيبنده آلتنه آلوب قبوسنك طاقى اوزرينه اشبو قطعهٔ لطيفه‌يى يازديرمشدر ؛ فى ١٢٣٣ سنه §

﴿ قطعه ﴾

ياپيلدى مرضعهٔ فخر عالمه قبه
حليمه حضرتنه قيلدى پادشاه حرمت
كه ذاتيدر شرف دودمان سعديه
بودره‌حمده اوّل ييكندير ن خدمت

﴿ صورت ﴾

(٣)

اليوم مدينهٔ منوره‌ده موجود اولان اتراب منيفه‌نك ذكر وارائه ايدر §

اخطار — اتراب شريفهٔ موجوده‌نك بعضيلری بوندن اولکی صورتده ذکر واتيان قلندی ايسه‌ده يالکز بولندقلری جهتلر تعريف ايدلمش ايدی ، بو صورتده مدينهٔ باهر الميمنه داخلنــده اليوم موجود ومشهود اولان تربهٔ شريفه‌لرده کيملرك مدفون بولندقلری نقل وبيان اولنه‌جقدر ؛ انتهی §

مشهد [*] عباس بن عبد المطلب { رضی الله عنه } — عباس بن عبدالمطلب حضرتلرينك مشهدمقدسلری ، بقيع شريف داخلنده وامام حسن بن علی زين العابدين ومحمد بن باقر وجعفر الصادق (رضی الله عنهم) دخی بو تربهٔ نفيسه خطيره‌سنده اولمغله بومشهد مبارکك براسميده « تربهٔ اهل بيت کرام » در؛ ابن النجارقولنجه مشهد مذکورك قبه‌سی ناصر احمد بن المستضی باللهك اثريدر ؛ بو تربه‌نك ايچنده اوزرلری صندوقه وپوشـيده‌لی ايکی عدد قبر معلوم اولوب بوصندوقه‌لر ٥١٩ ســنه‌سی مستر شد بالله طرفندن وساج آغاجندن اوله‌رق ياپديرلمش ايسه‌ده تربه‌نك قبه‌سيله ابنيه‌سی دها اولجه اعمال ايدلمشدر §

وهابی وقعه‌سنده (١٢٢٧) مشهد شريف مذکورك کرك ابنيه‌سی وکرك قبه‌سی خاکه‌برابر هدم وتخريب ايدلمش ايدی ؛ ١٢٣٣ سنه‌سی سلطان محمود خان ثانی حضرتلری مکملاً تجديد وطاق بابی اوزرينه قطعهٔ آتيه‌يی يازديروب حضرت عباسك تربه‌سی اولديغنی تعيين ايتديلر §

﴿ قطعه ﴾

ياپيلوب قبهٔ پاك عمّ نبی * اهل بيت ايله قيلدی استيناس

پادشاه جهانه ياور اوله * سيد الناس حضرت عباس

[*] مدينهٔ منوره ده تربه‌يه « مشهد » دينور .

تربهٔ منیفهٔ مذکوره ابنیه‌سنك جانب غربیسنده عبیدیین وزراسندن « ابن ابی الهیجا » نك وآنك یانی باشنده « ابن النضر » ك تربه‌لری وطرف شرقیسنده « چوبانیه » مدرسهٔ مشهوره‌سنك بانیسی « امیر چوبان » ایله مدینهٔ منوره اعیانندن بعض کیمسه‌لرك قبه‌لری واردر §

مشهد امهات المؤمنین { رضی الله عنهن } — امهات المؤمنین حضراتنك تربهٔ علیه‌لری مشهد عقیلك قبله‌سی جهتنده معروف قبه‌لی بر تربه ایسه ده ایچی قوم دوشه‌لی ومسطح مستوی اولدیغندن قبره بکزر بر علامت یوقدر ؛ ابن النجار (مشهد امهات داخلنده درت قبر شریف واردر ، فقط کیملرك قبوری اولدیغنی بیله‌مم) دیمش ایدی ، شمدی ابن النجارك کوروب خبر ویردیکی درت عدد مزار ساطع الانوارك دخی یرلری بللو دکلدر §

مزار اوزرینه قبه یاپیلمسنك سببی — اسلامده اك اوّل یاپیلان قبه ، قبور شریفهٔ امهات اوزرینه تأسیس ایدلمش اولان قبهٔ شریفه‌در ، بوقبه‌نك یاپیلمسنه سبب ایسه امّ المؤمنین زینب بنت جحش (رضی الله عنها) والده‌مزك غایت صیجاق بر کونده وفات ایلمش اولمسیدر ، حضرت فاروق جماعتك حرارت شمسدن محافظه ایدلمسی فکری اوزرینه مشار الیهانك قبری حفر ایدیلور ایکن اوزرینه برچادر قورمش ایدی ، بوچادر برچوق مدت قبر شریف مشار الیها اوزرنده قالمش وبالاخره خاطری صاییلان اموات قبرلری اوزرینه بر چارطاق وکیدرك اطرافی دیوارلی بر سقف یاپیلمغه باشلایوب نهایت الامر شیمدیکی تربه‌لر کبی مکمل ابنیه‌لر یاپدیرلمغه قرار ویرلمشدر §

تابوت ایجادی — اسلامده اك اول یاپیلان تابوت دخی مشار الیها والده‌مز ایچون اعمال اولنان تابوتدر ، وفات ایلدکلری زمان حضرت فاروق مشار الیهانك جنازه‌سی بولندیغی محله محرملرندن غیری کیمسه‌نك کیتمسنه مساعده ایتمامش واصحاب کرام بوندن منکسر اولمش ایدی ؛ آنك اوزرینه

اسماء بنت عميس حضرتلری « حبشه دیارنده برتابوت کوردم ، جنازه‌لر وضع اولنوب اوستی اورتیلور » دیدی و تعریف واقعیله برتابوت یاپیلوب مشار الیهانك جنازه‌سی وضع ایدیله‌رك عموم اصحابله برلکده دفن ایدلدی ؛ انتهی §

ازواج مطهراتك قبور شریفه‌سنی ساتر اولان تربهٔ مزهره برآرالق ییقلوب قالمش وسکز یوز اللی سنه‌سنه قدر اطرافی طاشله چورلمش برخطیره شکلنده براغیلمش ایدی ، سنهٔ مرقومه ده « معمار امیر برد بك » نظارتیله اطرافنه دیوار چکیلوب اوزرینه کوزل برقبه یاپدیرلمش ومرور زمانله بوقبه‌نك بعض یرلری چاتلادیغی اجلدن ٨٩٥ سنه‌سی شاهین جمالی طرفندن غایت مطبوع برهیئتده تعمیر ایتدیرلمش ایدی ؛ ١٢٢٧ سنه‌سی وهابیلر ییقوب خراب ایلدکلرندن التی سنه صکره سلطان محمود خان ثانی حضرتلری مجدداً احیا وطاق بابنه قطعهٔ آتیه‌یی کتب واملا ایتدی §

﴿ قطعه ﴾

عرش ایندی روی ارضه کیروب قبه شکلنه
بولدی حرم سرایی ازواج طاهرات
محمود خان که ایله‌یه حق خدمتن قبول
اولسون شفیعی عایشه تاج محصنات

مشهد عقیل بن ابوطالب ﴿ رضی الله عنه ﴾ — عقیل بن ابو طالبه منسوب مشهد ، حضرت عباسك تربهٔ منیفه‌سی یاننده نفیس برتربهٔ شریفه‌در ؛ آنفاً تعریف و بیان اولندیغی اوزره بوتربه‌نك خطیره‌سنه سفیان بن الحرثله عقیل بن ابوطالبك برادر زاده‌لری عبدالله جواد بن جعفر طیار ﴿ رضی عنهم الله الغفار ﴾ حضراتی مدفوندر §

سلطان محمود خان ثانی حضرتلری وهابی وقعه‌سنی متعاقب مشهد مذکوری یکیدن بنا ایدوب قپوسنك كمری اوزرینه آتی الذکر منظومه‌یی یازدیرمشدر؛ فی ١٢٣٣ سنه §

﴿ قطعه ﴾

قبهٔ حضرت عقیلی کورن * صاحب انتباه ودها
انتخابن تعقل ایتدکده * ایدر البتده پادشاهه دعا

اخطار — دار عقیل زاویه‌سی دنیلان محل شریف صاحب المقام المحمود ﴿ علیه الصلواة المعبود ﴾ افندیمز حضرتلرینك مرض موتلرنده اهل بقیع ایچون دعا واستغفار بیوردقلری موقع لطیف اولدیغی جهتله محل اجابتدر §

مشهد بنات رسول ﴿رضی الله عنهن﴾ — مشار الیهم حضراتنك تربهٔ شریفه‌لری عقیل بن ابوطالبك ذکر اولنان تربه‌سیله زوجات مطهرات نبویه تربه‌لری آره‌سنده‌در ؛ بوتربهٔ لطیفه‌ده کرایم سنیهٔ نبویه‌دن اوچ نفس نفیس مدفون اولدیغی حالده ابنیهٔ قدیمه‌سی منهدم وآثار خرابه‌سی مندرس ومنعدم اولوب قبور شریفه مواقعی بلورسز اولمش ایدی ، مع مافیه اهل مدینه بو محله اوغرادقجه کرایم نبویه حضراتنك اسامئ سامیه‌سنی یاد ایله دعا ایدرلر ایدی §

جنتمکان سلطان سلیمان حضرتلری کیفیته کسب وقوفله قبور مشارالیهمی برقبهٔ زیبنده التنه آلدیلر ٩٤٧ وهابیلر اکرچه دور سلیمانیده تأسیس ایدلمش اولان قبه‌یی ١٢٢٧ سنه‌سی مشتملاتیله برابر ییقوب خراب ایتدیلر ایسه‌ده سلطان محمود خان ثانی ١٢٣٣ سنه‌سی مکمل صورتده بنا وقطعهٔ آتیه‌یی قپوسی طاقنه کتب واملا ایلدیلر §

* قطعه *

اولدی پروین کبی بنات نبی * زینت قبهٔ فلك فرسا
ایده بانیسنك بجاه رسول * عمر واقبالنی فزون مولا

مشهد سيدنا ابراهيم (عليه وعلى ابيه التسليم) — ابراهيم (عليه شرائف التكريم) حضرتلرى ، نور ديدهٔ كائنات (عليه افضل التحيات) افنديمزك مخدوم مكارم ملزوم جناب رسالتپناهيلرى اولوب تربهٔ لطيفه‌لرى حضرت عباس بن عبدالمطلبك تربه‌سنه متصلدر §

بو تربهٔ مقدسه دخی وهابی وقعه‌سندن صكره ۱۲۳۳ سلطان محمود خان ثانی طرف عالیسندن تجدید وقپوسی اوزرینه قطعهٔ آتیه تحریر ایدلمشدر §

* قطعه *

شهزادهٔ سلطان رسل ابراهیم * قیلدی بوبهین قبری سرای رحلت
خاقان جهانه بونه دولتدر کیم * مخدومنه پیغمبرك ایتدی خدمت

تربهٔ منيفهٔ مذكوره‌نك جهت شاميسنده ايكى قبر مشهور دها واردر ، بو قبرلرك صاحبلرى تاريخ نظرنده معلوم دكل ايسه‌ده ايكنجى صورتده بيان اولنديغى اوزره بونلرك شهداى احدجمله‌سندن اولملرى احتمالدن بعيدكلدر §

مشهد صفيه بنت عبد المطلب (رضى الله عنها) — جناب صفيه ، والده‌مز واسطهٔ فيض وجود افنديمز حضرتلرينك خاله‌سى وزبير بن العوام (رضى عنه الله العلام) ك والده‌سيدر ؛ تربهٔ لطيفه‌لرى بقيع شريف قپوسندن چيقانلرك صول طرفنده قالور ، لكن بوقپودن مراد بقيع شريف مقبره‌سنك قپوسى

اولیوب مدینه حصاری قپوسنك بقیعه ناظر اولان قپوسیدرکه « باب الجمعه » دیمکله متعارفدر §

بوندن اولکی صورتده تفصیل اولندیغی اوزره حضرت صفیه‌نك بوتربه‌ده مدفون اولدیغنی حکایه ایدن راوینك نقلی جای دقت ونظر وعندالاکثر مجروح وغیر معتبردر ، اك قوتلی روایتلره نظراً جناب صفیه‌نك بقیع شریف داخلنده مدفون اولمسی لازم کلیر §

بقیع العمات — حضرت صفیه‌نك مدفنی اولان محل دخی بقیع الغرقد مقبره‌سندندر ، بو تقدیرجه امام سمهودی مرحومك نقل ایتدیکی روایت طوغری‌اولمق ایجاب ایدر ، بقیع غرقد بقیع العماتك قارشوسنده اولوب ایکی بقیعك آره‌سنی « مسجد الاجابه » طریق‌مشهوری تفریق ایدرکه بوطریق باب الجمعه‌دن بدأ ایله مسجدالاجابه وحرهٔ شرقیه شاهقه‌سنده زری هیتمه وبورادن عریضی‌خرابه‌سیله بوخرابه اطرافنده بولنان‌مزارع وحدائقه وطریق‌شرقی ایله حنا کیه جاده‌سنه قدر امتداد وحنا کیه یولندن استنیلان موقعه اقتران واتصال ایدر ؛ بقیع العمات، پارچه‌سی بقیع الغرقد، مقبره‌سی‌داخلنده ایدیسه‌ده سلطان سلیمان بن سلطان سلیم یدی یوز اللی سنه‌سی سور داخلی‌نی تأسیس ایدوب مقبرهٔ مذکوره‌نك خیلوجه محلنی داخل سوره آلمش وبومحلده بولنان قبوری نبش وظهور ایدن کمیکلری بقیع شریفه نقل ایله اوراسنی برمحله هیئتنه قویمش ایدی ؛ شیمدی « حارة الاغوات » دنیلان محله اولوقت بقیع عرصه‌سی اوزرنده تأسس ایدن محله برنده در ؛ بقیعدن تفریق ایدیلان موقعك بر پارچه‌سیده خارج سورده قالمش ایدی ؛ پادشاه مشارالیه بوپارچه‌نك اطرافنه متین بردیوار چویرتوب برده قپو آچدیرمش ایدی ، بقیع العمات دنیلان مزارلق ایشته بوپارچه اولوب فقط بورایه نه‌جنازه دفن ایدرلر ونه‌ده قپوسنی آچارلر ، مع مافیه مواسم حجده قپوسی مفتوحدر ، انتهی §

حضرت صفیه مشهدینك قبه‌سی سلطان سلیمان عصرنده و ٩٤٧ سنه‌سی

خلالنده تجديد اولنمش ايســه‌ده ابتدا كيمك ياپديرديغى مجهولدر ، وهابى اشقياسى بتون بتون ييقوب خراب ايلمش اولدقلرندن ســلطان محمود خان ثانى حضرتلرى ١٢٣٣ سنه‌ســنده يكيله‌توب قپوسى اوزرينــه قطعهٔ آتيه‌يى يازديرمشدر §

* قطعه *

عمات نبى اكرم اولدى * آســودهٔ قبهٔ زبرجد
خوشنود اوله پادشاهمزدن * دنيـا وبقاده آل احمـد

صــاحبة الترجمه عبد المطلب بن عبــد منافك قيزى وحضرت پيغمبرك پدر والا گهرلرى جناب عبد اللهك قيز قرنداشــيدر ؛ والده‌سى هالة بنت وهيب بن عبد مناف بن زهره ايدى ، همشيره‌لرى كبى آلودهٔ چركاب جهالت قالميوب اظهار شــعار اسلاميت وهجرت نبويه‌نك يكرمنجى سنه‌سى خلافت عالئ فاروقيده دار القراره رحلت ايلمشلردر §

اسدالغابه ، مؤلفنك تحقيق وتدقيقنه‌كوره زوج اوّلى ابوسفيانك برادرى حارث بن حربك وفاتنــده عوام بن خويلده [*] واروب جناب زبير ايله برادرى‌سائبى طوغورمشلردر ، ذات‌ساميه‌لرى محاربه‌ده بولنوب ابراز بسالت وجسارت ايدن نسوان مسلمينك برنجيلريدر ، غزوة الاحزاب اطلاق اولنان خندق وقعهٔ جليله‌سنده ابن اثير قولنجه كنديلرى نسوان وصبيان اهل مدينه ايله حسان بن ثابت (رضى الله عنه) ك حصارنده بولنمشلر وجناب حسان دخى قورقاقلغى جهتله يانلرنده قالمشلر ايدى ، محاربه‌نك قيزغينلغى اثنــاده بنى قريظه افرادندن بريهودى حصــارك يانبه كلوب اطرافنى طولاشــمغه باشلاديغندن جناب صفيه « اى‌حسان ! دلاوران‌اسلام دشمن قارشوسنده وبو خائن يهودى حصارمزك اطرافنى‌طولاشمقده‌در ، بوندن اركك‌لريز معلومات

[*] خويلد ، خديجة الكبرى (رضى‌الله عنها) والده‌مز برادرليدر .

الهمز ، چيق شودشمن دينى اولدوركيم قومنه يول كوستروب غزاة دين اوزرينه سوق ايتمسون ! » ديدى وحساندن « اى عبد المطلبك قيزى ! بن بوايشك رجلى اولمديغمى سن دخى بيلورسين !!!» جوابنى آلدقده الينه برصوپا اخذ ايله چيقوب يهودى يى اولدوردى وحسانك رجليتندن تأدباً مقتولك استسلابنى خصوصنى مشاراليها حواله ايدوب فقط جناب حسان بوكادخى جسارت ايده مديكندن مقتولى حالى اوزره براقوب عودت ايلدى ايدى ؛ رضى الله عنها §

مشهد امير المؤمنين عثمان بن عفان (رضى عنه الله المنان) — عثمان بن عفان حضرتلرينك تربۀ شريفه لرنى برروايته كوره ٦٠١ سنه سى « صلاح الدين » بن ايوب امراسندن « اسامة » بن سنان اسمنده برذات ياپديرمش وديكر روايته نظراً « اسامة » بن سنان دكل ، بوتربه نك خطيره سنده مدفون اولان « عز » بن سلمه بنا ايتمشدر ؛ قبۀ عاليه سى مرور ايام ايله خللپذير اولديغى وزير اعظم كوپريلى محمد پاشايه بيان وافاده اولندقده كفايت مقدارى مبلغ اعطاسيله مستقلاً برمأمور كوندروب مجدداً بر قبۀ رنكين وبر آستانۀ فردوس آيين بنا ايتديرديلر ؛ فى ١٠٦٩ سنه §

بوتربۀ شريفه نك يانى باشنده ايكى محدث خطيره دها وار ايسه ده بوخطيره لرده كيملرك مدفون اولديغنى بيلان يوقدر ، سلطان محمود خان ثانى مرحوم وهابى اشقياسى وقعه سندن صكره بو تربۀ شريفه يى دخى بالتجديد قپوسنك اوزرينه آتى الذكر قطعۀ بليغه يى تحرير ايتديردى §

* قطعه *

ياپيلدى قبۀ پرنورى ذى النورين ذيشانك
جناب جامع القرأن عثمان ابن عفانك

مرادى آنجق اصحاب رسول اللهه خدمتدر
الهى دستكير اولسون ارنلر شاه دورانك

مشهد فاطمه بنت اسد { رضى الله عنها } — فاطمه بنت اسده منسوب اولمق اوزره بقيع شريف مزارستانك نانهايتنده برتربهٔ نفيسه وار ايسه‌ده سالف الذكر صورتده كذارشپذير اولديغى اوزره جناب فاطمه بو تربهٔ رفيعه داخلنده دكلدر ؛ ١٢٣٣ ده سلطان محمود خان ثانى حضرتلرى بوقبهٔ شريفه‌يى دخى بالاحيا قپوسنك طاق فلك نطاقنه قطعهٔ آتيه‌يى كتب واملا ايتديلر §

* قطعه *

يايدى بوقبهٔ پرنورى شهنشاه جهان
دست عدوانله اولمشدى مقدم ويران
نجل ذيشانى ياور ايده اول پادشهه
فاطمه بنت اسد مادر شير يزدان

مشهد امام مالك بن انس الاصبحى — امام مالك (رحمه الله) ك تربهٔ لطيفه‌سى باب بقيعدن كيرنلرك مواجهه‌لرينه تصادف ايدر كوچك برقبه‌لى تربه‌در ؛ عصر محمود خان عدليده (١٢٣٣) بوتربهٔ رفيعه دخى تجديد اولنوب قپوسى اوزرينه اشبو قطعهٔ دلارا كتب واملا ايدلمشدر §

* قطعه *

نوله اولسه امام اهل سنت مالك دنيا
كه ايتدى قبهٔ پاك امام مالكى احيا

ایدر سیفندن البت احتراز اعدای بی دین کیم
صحیح الاعتقاد بر پادشاهدر اوملك آرا

بو تربۀ منیفه‌نك جانب شرقیٔ شامیسنده کوچك ولطیف بر تربه دها واردر ، مورخلر اگرچه بوكا دائر معلومات کافیه ویرمامش ایسه‌لرده اهل مدینه شیخ القرا امام نافع حضرتلرینك تربۀ مذکوره خطیره‌سنده مدفون اولدیغنه ذهابله زیارت ایدرلر ، ابن جبیر قولنجه امام مالکك تربه‌سیله ابراهیم بن رسول حضرتینك تربه‌سی آره‌سنده ابی شحمه ابن عمر بن الخطابك مزاری اوله‌جقدر ؛ بو روایت اگر صحته مقارن ایسه « امام نافع » دیو زیارت اولنان تربۀ لطیفه خطیره‌سنده ابوشحمۀ مشار الیهك مدفون اولمسی اقتضا ایدر ؛ ابوشحمه فاروق اعظم حضرتلرینك حدّ شرعی اوردیغی زمان خسته‌لنوب متأثراً وفات ایتمش اولان مخدوملریدر ، قول اوّل اصح ومعتبر اولدیغندن ١٢٣٣ ده سلطان محمود خان ثانی حضرتلری بو تربۀ شریفه‌یی دخی تجدید ایدوب باب لطیفی کمرینه اشبو قطعه‌یی یازدیردی §

* قطعه *

یاپدی بو قبه‌یی سلطان زمان * باعث خیر منافعدر بو
سعی ایدك منفعت دنیایه * قبۀ حضرت نافعدر بو

مشهد اسماعیل بن جعفر الصادق { رضی الله عنهما } — اسماعیل بن جعفرك تربه‌سی حضرت عباس تربۀ لطیفه‌سنك جانب غربیسنده ومدینۀ منوره حصاری گوشه‌سنده اساسکیر استقرار اولان بیوك قبه‌لی تربۀ نفیسه اولوب قپوسی مدینۀ منوره حصارینك ایچ طرفنده‌در §

مشهد اسماعیل تربۀ نفیسه‌سنی ٥٤٦ سنه‌سی عبیدیین وزراسندن حسین بن ابی الهیجاء قبه‌سز اولمق اوزره بنا وطرف غربیسنده برده خورما باغچه‌سی

اشترا ايله تربهٔ مذكوره‌يه وقف ايتمش و كيفيتی صورت واضحه‌ده اوله‌رق بر مرمره يازديروب تربه‌نك اورته قپوسيله باب اخيری آره‌سنده واقع ديواره الصاق ايلمشدر ؛ اومرمر الآن موجود اولوب خارجدن تربهٔ شريفه‌يه كيريلور ايكن سالف الذكر ايكی قپونك آره‌سنده و داخل اولان كيمسه‌نك صاغ طرفنده قالور §

حسين بن ابی الهيجانك مشهد اسماعيل ايچون طرح و تأسيس ايتديكی ابنيه، درتيوز درت سنه قدر قبه‌سز قالمش ايدی ، سلطان سليمان بن سلطان سليم خان حضرتلری ٩٥٠ سنه‌سنده اوزرينه بر قبهٔ سما سما بنا و قبهٔ مذكوره‌يی ١٢٦٩ ده سلطان عبد المجيد خان مرحوم دخی تجديد و احيا بيورديلر ، لكن سلطان عبدالمجيد زماننده بنا امانتنه تعيين قلنان كيمسه جاهل بر حريف اولديغندن تجديد ايلديكی مشهد داخلنده‌كی مآثر شريف موقعنی تغيير ايله ابراز اهانت ايلمشدر §

حسين بن ابی الهيجانك وقف ايتمش اولديغی باغچه ايله اسماعيل بن جعفرك مشهدی آره‌سنده مسجد « زين العابدين » ناميله متعارف بر مسجد شريف دها واردر كه اسماعيل بن جعفره منسوب اولان تربهٔ شريفه‌نك عرصهٔ مسعوده‌سی امام زين العابدين حضرتلرينك سعادتخانه‌سی ايدی ؛ اسماعيل بن جعفرك مدفون اولديغی تربه قپوسنك طيش طرفنده بر ميدان واردر كه بو ميدانك اطرافی ديوار ايله محصور اولديغندن مشار اليهك تربه‌سنه ايكی قپودن كچه‌رك كيريلور ، ميدان مذكورك بری خارجه ديكری تربهٔ شريفه داخلنه آچيلور ايكی قپوسی اولمق حسبيله برنجی قپودن ميدانه و ايكنجی قپودن تربهٔ شريفه دائره‌سنه كيريلور ، برنجی قپو ايله تربهٔ شريفه آره‌سنده امام باقر بن زين العابدين حضرتلرينه منسوب بر قويو واردر ؛ خلق بو قويودن تبرك و استشفاء ايدرلر ايسه‌ده تربهٔ شريفه دائره‌سنده ايكی قويو اولديغی يعنی بری تربه‌نك برنجی قپوسندن كيرن كيمسه‌نك صاغ طرفنده ديكری ايكنجی قپودن داخل اولانك صول جهتنده اوله‌رق ايكی بيوك قويو موجود بولنديغی جهتله

مأثر اولان قویو هر شخصك معلومی دکلدر ؛ حضرت امامه نسبت ایدیلان قویو برنجی قپو ایله مسجد شریف آره‌سنده یعنی برنجی قپودن کیرنلرك صاغ طرفنده قالان قویو اولمق حسبیله حین زیارتده بورالره دقت ایدلمسنی اخطار ایدرز §

امام زین العابدین حضرتلرینك اوغلی زیدك سعادتخانه‌سی دخی ذکر اولنان تربهٔ شریفه اتصالنده ایدی ، فقط ابنیه‌سی ییقیلوب آثار خرابه‌سی مندرس اولدیغندن زمانمزده عرصه‌سنی بیلان قالمامشدر ؛ امام زین العابدین حضرتلری بر کون نماز قیلارلر ایکن مخدوم سامیلری امام باقر چوجوقلق سائقه‌سیله قویویه دوشمش ایدی ، زین العابدین نمازده بولنمق حسبیله نمازی بوزوب چوجغی چیقارمق ایچون اوغراشمدیلر ایسه‌ده جناب حق امام باقری محافظه بیوردیلر ؛ حضرت امامك دوشدیکی قویو شیمدی خلقك امام باقر بن زین العابدین حضرتلرینه نسبت ایله زیارت ایلمکده اولدقلری بئر سالف الذکردر ، سبب زیارت دخی حضرت باقرك برطفل اندك سال ایکن اویله عمیق بر قویودن یالکزجه چیقوب قورتولمش اولملریدر §

مشهد مالك بن سنان { رضی عنه المنان } — مالك بن سنان الاصبحی { رضی الله عنه } حضرتلری ابو سعید الخدری (رضی عنه الباری) نك پدر عالیکهرلری اولوب تربهٔ منیفه‌لری مدینهٔ منوره حصارینك دیوار غربیسنه ملاصق یعنی مسجد نبویدن مناخه میداننه کیدر ایکن باب المصری‌یه واصل اولانلرك صاغ طرفلرنده قالان « سوق العبا » صوقاغنده واقعدر ، تربهٔ مذکوره ابنیه‌سی آثار قدیمه‌دن اولوب بر قبه‌سی ایله برده محرابی واردر ؛ مالك بن سنان حضرتلرینك کرامات عالیه‌لری مشهور و بعض حاللری بین الاهالی مذکوردر ؛ تربهٔ مسعوده‌لری قپوسنك اناختاری هرهانکی برسویلمز ویاخود رکیك اللسان چوجوغه یالاتدیرلسه اوچوجغك باذن الله تعالی عقدهٔ لسانی چوزولور وهرهانکی برآدم مرقد شریفلری یاننده خلاف بیره

يين ايتسه اول آدم البتده سلامت بوله‌مز ، هركيم اخلاص صحيحله برمقصد حصوليچون زيارت ايتسه نائل امل اولور §

اهل مدينه — هرسنه شوالك اون بشنجی كيجه‌سی « حول » دنيلان آيين خوش اسلوبی اجرا ايچون مالك بن سنان تربهٔ سعادتنك داخل وخارجنی قناديل وشموعله تزيين ايدرك قرأن كريم تلاوت وحق ساميلرنده سادات علويه‌دن قطب زمان سيد محمد الجفری قدس سره حضرتلری طرفندن تأليف ايدلمش اولان مناقب كزيده‌يی قرائت ايدرلر ؛ بوتربهٔ منوره اوچيوز اللی برسنه اول قبه‌سز ايدی ؛ سلطان سليمان بن سلطان سليم خان عصرنده (۹۵۰) برقبهٔ زيبنده بنا ايدلمش ايدی ؛ وهابيلر عصر سلطان محمود خان ثانيده (۱۲۳۳) قبهٔ مذكوره‌يی هدم وخراب ايتديلر ايسه‌ده شهنشاه مشار اليه حضرتلری بالتجديد قپوسی اوزرينه قطعهٔ آتيه‌يی يازديرمشلردر ، فی ۱۲۳۳ سنه §

* قطعه *

ياپدی بوقبه‌يی عدوسندن * انتقام آلدی سايهٔ باری
شه ملك جهانه نصرت ايده * مالك بن سنان الانصاری

ذكر اولنان تربهٔ شريفه ايله بوندن صكره ذكر اولنه‌جق اتراب منيفه بقيع الغرقد مقبره‌سی خارجنده اولديغندن بونلر اتراب بقيعدن معدود دكلدر §

مشهد ست ملكه — فاطمه ملكه ، حضرتلرينك مزار شريفلری ديار عشره اطلاق اولنان محل مباركده‌در ؛ مشار اليها مدينه اهاليسی بيننده سيد احمد الرفاعی كريمه‌سی اولمق اوزره مشهور ومتعارف ايسه‌ده امام احمد بن زبرجدی تدقيقنه كوره احمد الرفاعی حضرتلرينك كريمه‌لری دكل ، سيد احمد الصياد

ابن الرفاعی (قدس الله سره العزیز) حضرتلرینك همشیره‌لریدر ، کندیلری صالحات وعارفاتدن عالمه وعابده بروليه اولوب ٦٤٣ سنه‌سی برادر اکرملری سید عزالدین احمد الصیاد حضرتلریله اسقاط فریضهٔ حج ایچون مکهٔ مکرمه‌یه عزیمت وبعد الحج سید الانبیا (علی نبینا و علیهم التحایا) افندیمزی زیارت ایلدیلر ایدی ؛ اثنای زیارتده « یارب ! زیارتمی اکر قبول ایتدك ایسه ، بلدهٔ طیبه‌ده وعلیه الصلواة و السلام افندیمزك مدفن سعادتلرینه یقین بریرده دفن ایدلمکلکمی مقدر ایله ! » مفادینی شامل اولان اشبو (یارب ان قبلت لدیك زیارتی * فاجعل بطیبة قرب طـه مدفنی) بیتنی انشاد ایتمش و او آرالق کندیلرینه بر بایغینلق کله‌رك علامت قبول اثری رونما اولدیغندن ساکن بولندقلری محله کتیریلوب همان اول کون ارتحال ایتمکله آرزو بیوردقلری وجهله مرقد سعادته قریب اولان دیار عشره‌ده برمحل اقدسه دفن اولنمشدر ؛ قبر سعادتلری الآن معروف ومعلوم وزیارتکاه عمومدر ؛ رضی الله عنها §

ست ملکه‌نك والده‌لری سیده « زینب » وپدرلری قطب اعظم سید «عبد الرحیم الرفاعی الحسینی » اولمسنه نظراً غوث اکبر ، سیدالاولیا ، السید احمد الرفاعی حضرتلرینك کریمه‌لری دکل ، حفیدهٔ محترمه‌لری اولمق لازم کلیر §

{ مناقب سادة الاحمدیه }

مناقب سادة الاحمدیه مؤلفی شیخ ابو بکر الانصارینك سیده ملکه حقنده روایت ایلدیکی خارقه مشار الیهانك علوّ منزلتنی ایضاحه علامت و جدّ اعظملری سید احمد الرفاعی حضرتلرینك سید الاولیاء اولدقلرینه اشارتدر ؛ سید مشارالیه حضرتلری خرقهٔ طریقتی رجال عصرینك علامه‌سی ابن القاری ، علی بن فضل بن محمد بن ابی بکر ابن عبد الرحمن ابن احمد ابن علی ابن حسن القرشی الواسطی حضرتلرندن اکتساء ایلدیلر ایدی ؛ ابن القاری سید احمد الرفاعی حضرتلرینه اجازت ویردکدن صکره بشقه‌لرینه خلافت ویرمدیلر وحتی جناب پیرکبیرك علوّ شان وسموّ منزلتنی بیله‌میوبده

اصحاب استحقاقه خلافت و یرمامسنه یعنی طریقی خلافتنی احمد الرفاعی حضرتلرینه قصر وحصر ایلمش اولمسنه اعتراض ایدنلره « سید الرفاعی کبی بر خلیفه‌یه موفق اولانلر ایچون شخص دیکره خلافت و یرمامك وجائب امورندندر » جوابنی اعطا ایلدیلر ، بواثناده ابن القاری حضرتلرینك اصحاب احوالدن اولمق اوزره مرتبهٔ جلیلهٔ عرفان وکماله واصل اولمش قرق بیك قدر مریدی وار ایدی ، بونلرك هرهانکیسنده اثر استعداد وقابلیت کورسه اوذاتك سید احمد الرفاعی حذمتنده بولنمسنی وبلا تردد تجدید بیعت ایلمسنی امرواراده ایدوب « عجایب ! سن آنك شیخی ومرشدی دکلمیسین ؟ » سؤالنی ایراد ایدنلره « بز اشیاخ جسومدنز ! سید احمد الرفاعی حضرتلری شیخ الارواحدر » جوابنی و یرزلر و بعضاً دخی « اکر آنلرك ظاهراً تربیه‌لرینه مأمور بیورلمامش اولسه‌م ایدی ، بنده کندیلرندن اخذ بیعت واکتسای خرقهٔ طریقت ایدوب شرف ملازمتلریله تشرف ایدردم ! سید احمد الرفاعی حضرتلری کنوز الهیه‌دن مطاسم برکنزدر ، الله تعالی حضرتلری اسرار قرأنیه‌یی آنك مبارك قلبنه تودیع ایله جدّ بزرکوارلری نیابتنی احسان بیورمشدر » دیرلر ایدی §

ابن القاری حضرتلری برکون سید احمد الرفاعی حضرتلرینی زیارت ایچون حجره‌لرنی تشریف بیوردیلر ، حالبوکه پیردستکیر حضرتلری تکه‌نك برکوشه‌سنده ازار شریفلرینه بورونه‌رك اویومش وفقط مبارك باشلرینی قورو طوپراق اوزرینه قویمش ایدی ؛ ابن القاری حضرتلری تکه‌ده حجره نشین اولان فقرایی چاغیردیلر و درویشلر حجره‌لرندن چیقوب « برامریکزمی واردر ؟ » دیدکلرنده (کلك ! کلك ! سید احمد الرفاعی‌یه احالهٔ جاسوس نظر ایدك ! آنك بولندیغی حال ایله کندی احوالکزی مقایسه وموازنه ایدك ! عبرت آلك ! طوائف غیوبك بوذات عالیقدره سایه بخش اجلال اولدقلرینی عیناً مشاهده ایتمکده‌یم !!! اوزرینه حضرت پیغمبرك سنجقلری اورتولمشدر ؛

باشی اوجنه برعلم وآیاغی اوجنه دخی دیکر برعلم محترم رکز ایدلمشدر [١] که بوعلملرك هلال نور مثاللری قبهٔ آسمانه متصلدر ! بن حسب البشریه بوعظمت شان وجلالت علوی نشاندن غیرته کلدم ایدی ؛ فقط هاتف آسمانیدن «کندیکه کل ! کندیکه ! دائرهٔ منجیهٔ ادب خارجنه چیقمه ! بوذات سنك ومریدلریکك وسندن صکره کله‌جك اولیاء اللهك شیخی ودامن قیامته قدر مبسوط اولان بساط احمدینك صاحبیدر [٢] ! » دنیلدیکی جهتله متنبه اولدم) دیه بیان ماهوالو قوع ایلدیلر ؛ قدس الله اسرارهم العلیه § { وظائف الاحمدیه }

وهابیلر « سیده ملکه » تربه‌سنی دخی خراب ایتمشلر ایدی ، سلطان محمود خان عدلی مرحوم اتراب سائره‌یی تجدید وتعمیر ایتدیردکلری زمان (١٢٣٣ سنه) بوتربهٔ شریفه‌یی دخی غایت مطبوع برصورتده تجدید واحیایه موفق واتراب شریفهٔ حرمینی احیا وسیلهٔ جمیله‌سیله مظهر غفران رب الفلق اولمشلردر ؛ آتی الذکر رؤیالر پادشاه مشارالیه حضرتلرینك نزد جلیل پیغمبریده نائل عزّ قبول اولدقلرینه دلالت ایده‌جك علامات باهره‌دن اولمق حسبیله بورایه درجنی استصواب ایتدك §

سلطان محمود خان عدلی مرحوم حقنده کورولمش بر رؤیای لطیف

لطیف — سلطان محمود خان عدلی وفات ایتدکلری کیجه شریف عبد المطلب ابن شریف غالب افندی مرحوم برختم شریف ایندیروب حاصل اولان اجر ومثوباتی پادشاه مشار الیهك روحنه بخش واهدا ایلمشلر ایدی ، اوکیجه

[١] پیر دستکیر حضرتلرینه ابوالعلمین اطلاقنك اسباب عدیده‌سی واردر ، اواسبابك بریده ابن القاری حضرتلرینك بووقعه‌ده کوروب خبر ویردیکی علملردر .

[٢] شیخ عبد الوهاب کبیر وشیخ عبد الوهاب صغیر وابن علوان وشیخ علی البدری ومخدوملری سید احمد البدوی وتاج الدین احمدی کبی اکابر اولیاء اللهك حسب الطریق سلسلهٔ خرقهٔ شریفه جهتیله حضرت پیر دستکیر سید احمد الرفاعی الکبیر افندیمزه منسوب بولنمسی وهربری ایچون مدینهٔ منوره وبلاد سائره‌ده تکایا وزوایا طرح وتأسیس ایدلمش اولمسی هاتف غیبك ابن القاری حضرتلرینه سویلدیکی سوزلری تصدیقه سند کافیدر .

شريف مشاراليه حضرتلرينك برادرى اولوب آقسرايده اقامت ايتمكده اولان
شريف على بن غالب حضرتلرى رؤياسنده سلطان محمود مرحومى كوروب
« عبد المطلب افندى حضرتلرينك كوندردكلرى هديه بنم ايچون اسباب
مغفرتدن اولدى ، فمابعد خاطردن چيقارمازلر ايسه ممنون اولورم ، على الصباح
كيدوب كندوسنه سويله » امرينى آلمش اولديغندن كونش طوغمسيله شريف
عبدالمطاب افنديئك شمسى پاشاده اقامت ايتمكده اولدقلرى يالى يه عزيمت وشريف
حضرتلرينى كورمك آرزوسنده اولديغندن همان خبر ويرلمسنى اصراره مبادرت
ايلديلر ، كيفيت شريف عبدالمطاب افندى حضرتلرينه اخطار اولنمش ومشاراليه
فوق العاده برتلاش ايله طيشارى يه چيقمش اولديغندن « برادر ! بن بوكيجه
سلطان محمود مرحومى رؤياده كوردم ، شريف عبدالمطلب افندى حضرتلرينه
سلام سويله ، كوندرديكى هديه مغفرت اولنمقلغمى مستلزم اسبابدن برى اولدى ،
بعدزا ، بنى خاطردن چيقارمسون ! » بيورديلر ، اويله برهديه كوندرديكزمى ؟ »
ديمشلر وشريف عبدالمطاب افندى حضرتلرى بكا ايدرك كيفيتى بيان وحكايه
ايلمشلردر ، رحمة الله عليهما §

ديكر — شريف عبد المطاب افندى حضرتلرى سلطان محمود خانك
وفاتندن اوچ آى صكره حاكم الانبيا ﴿ عليه وعليهم التحايا ﴾ افنديز حضرتلرينى
برموقع عالىالعالده مشغول كوردك ، دقت ايدرلركه سلطان محمود خان دخى
حضورلرنده ومعرض محاكمه ده اولوب قبل نبويه دن ايراد اولنان اسئله يه جواب
ويرمكده در ، ذاتاً سلطان محموده توجه و محبت قلبيه سى اولديغندن نتيجهٔ
محاكمه يى آكلامق ايچون برطرفه چكيلور ؛ بوصره ده سلطان الانبيا افنديز
سلطان محمود مرحومه خطاباً « زمان سلطنتكده برچوق اجرا آتده بولندك ، كه
بونلرك هربرى سنك ايچون موجب سؤالدر ! بوقدر جرأتكه سبب نه ايدى ؟ »
بيورديلر وسلطان محمود « بواجرا آتك كافه سى مأمورين فتاوا طرفلرندن
تسطير واعطا قلنان برر فتواى شريفه مستنداً اجرا ايدلمشدر ، ذات عالئ

رسالتپناهیلرینه خفی اولمدیغی اوزره هیچ بر ماده یوقدر که علمای امتکدن فتوا آلمدقجه آنك اجراسنه روی موافقت کوسترمش اوله‌یم ! فلان مسئله ایچون آلدیغم فتوانك صورتی بودر ، فلان و فلان ماده‌لر ایچون باب فتوادن ویریلان فتوالرك صورتلریده شونلردر » دیه زمان سلطنتلرنده هرهانکی ماده‌لر ایچون نقدر فتوا ویرلمش ایسه هپسنك برر صورتنی عرض وارائه ایتدیکندن صاحب الشفاعه افندیز حضرتلری ﴿ سلطان محمود مغفور ومعفودر ، کتبیرك تهیه ایدلمش اولان مقام عالی‌یه تودیع ایدلك ﴾ امرینی ویردیلر ، رحمة الله علیه §

مشهد لطیف نفس الزکیه — نفس الزکیه محمد بن عبد الله بن الحسن بن الحسین بن علی بن ابو طالب ﴿ رضی عنهم الله الغالب ﴾ جبل سلعك جانب شرقیسنده واقع مسجد کبیر جوفنده مدفون اولوب فقط اوزرنده قبهٔ مخصوصه‌سی یوقدر ؛ عین الازرق ، منهلی مسجد شریف مذکورك قبله دیواری آرقه‌سنده وسقایان مدینه ذکر اولنان منهلدن صو آلوب بیوت محلاته کتیرمکده در ، مشار الیهك مالك بن سنانك تربهٔ منیفه‌سی نزدنده کائن احجار زیت موقعنه یعنی شهید اولدیغی یره دفن ایدلدیکنی دخی روایت ایدرلر ، فقط بو روایت اهل مدینه عندنده مجروح اولدیغندن قول اولك رجحانیتی طبیعیدر §

نفس الزکیه حضرتلری خلفای عباسیه‌دن ابو جعفر المنصور زماننده شهید ایدلمشدر ، سبب شهادتی ایسه مدینهٔ طاهره اهالیسنك ابو جعفر المنصوردن نفرت ومشار الیهه عرض بیعت وتبعیت ایلمش اولملریدر ؛ مدینهٔ طیبه اهالیٔ مبارکه‌سنك عموماً ابوجعفردن نفرت ایتمش اولملرینك سببیده ینه منصورك غدر واهانتی ایدی ، چونکه منصور مختل الشعور شهید سعید مشار الیهك پدریله متعلقاتنك کافه‌سنی مدت مدیده حبس ایتمش و بوحال ناسزا اهالیٔ مدینه‌نك اغبرار قلوبنی انتاج ایلمش اولدیغندن مدینهٔ باهرة السکینه سکنه‌سندن برجم غفیر جناب نفس الزکیه‌یه عرض بیعت وابو جعفره ابراز

علايم خروج ومخالفت ايلديلر ؛ منصور بو وقعهٔ نا كهظهورى ايشـيدنجه ، بيشعور اولوب ايشـلك او كونى آلمق اوزره عموجه‌سى عيسى ابن موسى يى درت بيك عسكرله مدينهٔ طاهره‌يه كوندرمش ايدى ؛ عيسى ابن موسى جناب نفس الزكيه حضرتلرينى احجار زيت دنيلان يرده اله كچيره‌رك شهيد وامام مالك حضرتلرينى ضرب شـديد وحضرت حيدردن على طريق التوارث جناب نفس الزكيه حضرتلرينه انتقال ايتمش اولان ذوالفقار على يى اغتنامله ابوجعفره عرض وتقديم ايتدى §

واضحه — ابوجعفر ١٤٤ تاريخنـده نيت حجله مكهٔ مكرمه‌يه كيدوب بعد العرفه مدينـهٔ منوره‌يه اوغرامش ومدينـهٔ متيمنه اشراف وساداتى على العموم اسـتقبال ايدوب حتى اعاظم علويوندن « عبد الله بن حسن بن حسين بن على » بن ابوطالب دخى مستقبلين مدينه ايله برلكده بولنمش ايدى ؛ منصور ، عبد اللهك استقباله تنزلندن ممنون اوله‌رق اقشام طعامنده بولنمسنى اخطار و طعـام ايدرلركن « مخدومكز ابراهيم ايله محمدك اسـتقباله تنزل ايتمدكلرينه سبب ندر ؟ » سؤال نابجاسنى بالايراد جناب عبد اللهك « بن آنلرك نره‌ده اولدقلرينى بيلمم كه حتى نه افكاره مبنى استقبال ايتامش اولدقلرينـه معلوماتم اولسون ! » ديديكنه وبويولده يمين دخى ايتديكنه قولاق ويرميوب سؤال سابقنى تكرار ايلديكندن حضرت عبد الله منصورك وضع ناهنجارندن منفعل اوله‌رق « اى منصور ! آنلرك نرده اولدقلرينه معلوماتم يوقدر ديدم ايناندمك ! يمين ايتـدم بينه قولاق آصمدك ، بوندن صكره مشار اليهمانك بولندقلرى موقعى اوكرنسم بيله سكاخبر ويرمم !!! » ديدى واول غدار بى حيا حضرت عبدالاهك اموال واشياسنى وبالجمله املاكنى غصب ومصادره واون نفر اولاد كراميله برابر محبسه القا ايلدكدن صكره الى الابد محبسدن چيقارلمامق امرينى ويردى ؛ بعض مورخلر بو روايتى ردله « جناب عبداللهى منصورك

وارد اولان تحريراتى اوزرينه مدينهٔ منوره واليسى رباح بن عثمان حبس وتوقيف ايلدى ايدى » ديديلر §

منصورك جناب عبد اللهى حبس ايتمسنك واوغوللرى ابراهيم ايله محمدى سؤال وطلب ايلمسنك سببى ، ايسه اواخر دولت مروانيه‌ده حجاز اهاليسندن برطاقم ذواتك نفس الزكيه محمد بن عبد الله‌ه بيعت ايلمش اولملريدر ، حالبوكه اولوقت نفس الزكيه حضرتلرينه بيعت ايدنلرك بريده ابو جعفر المنصور ايدى ، فقط برمدت صكره خورشيد بارقه فروز خلافت مفارق آل عباسه اشعه‌نثار نوبت اولديغى وآزبرزمان مرورنده زمام حكومت يد منصوره تسليم اولنديغى اجلدن « بن اقدمجه محمد بن عبد الله‌ه عرض بيعت ايلمش ايدم ؛ شميدى محمد بن عبدالله ايله برادرى ابراهيمى قتل ايتمز ايسه‌م اجراى خلافت ايده‌مم ! » واهمه‌سنه دوشه‌رك مشار اليهمانك اسباب شهادتنى آرامغه باشلادى ، آنلر دخى اوهام مضرهٔ منصوره كسب اطلاع ومعلومات ايدرك ابتدا يمنه بعده هندستانه كيدوب برمدت سير وسياحت ومؤخراً عودت ايله مدينهٔ منوره شهرى داخلنده اختيار كوشهٔ انزوا و عزلت ايلديلر ؛ لكن بو اثناده غرضكارلر طرفندن « محمد بن عبد الله ايله برادرى ابراهيم دعواى خلافتله مدينهٔ منوره يه عودت و بر محله كيزلنوب اهل مدينه‌يه تكليف بيعته مثابرت ايتديلر » زميننده برمكتوب يازيلوب ابو جعفر منصوره كوندرلمش ايدى ؛ منصور بوخبر سامعه خراشدن بيشعور اولوب وجود مسعود مشار اليهمانى ساحهٔ حياتدن قالديرمق يولنى دوشوندكه و بو اوغورده عدّ و احصادن بيرون مبالغ صرف و استهلاك ايتمكه قرار و برديكندن ايكيده برده مدينه واليلرينى عزل وتبديل ايدر وهر كوندرديكى والى‌يه بيان مافى الضمير ايلر ومشار اليهما ابو جعفرك فكرينه واقف اولدقلرندن مواسم حجده مكهٔ مكرمه‌يه عزيمت و بعد العرفه مدينهٔ منوره‌يه عودت ايدوب برر محلده كيزلنورلر ايدى §

منصور مدینه‌یه تعیین واعزام ایلدیکی والیلره تعریف وافهام ایتدیکی خدمتك وجوده کله‌میه‌جکنی یعنی اویله بر ایشك کوکسنده ایمانی اولانلرك الندن کلمك احتمالی اولمدیغنی آکلاینجه غایت خونخوار وغدّار برشخص بی‌عار تحریسنه ابتدار وانجام کار رباح بن‌عثمانك عدم مرحمتله موصوف وفلس احمره احتیاجله معروف اولدقدن بشقه کوزی پك برکوپك اوغلی کوپك اولدیغنی آکلادی وبرکیجه نهانیجه چاغیروب عهده‌سنه مدینهٔ منوره ولایتی والیلکنی بعد التوجیه « ای‌عثمان ! برسرعت فوق العاده ایله مدینه بلده‌سنه کیتملی وبلا تأخیر محمد بن عبد الله ایله برادری ابراهیمك هرنصلسه چاره‌سنی بولوب قتل واعدام ایتملیسین !!! » هذیانیله مشار الیهمانك قتل واعدام ایدملرینی امر وتنبیه ودارات ودبدبه‌سنی کندی طرفندن ترتیب وتهیه ایله اول دنیٔ خانه خرابی بردنبره ترفیه ایدوب یوله چیقاردی ؛ رباح بن عثمان ، که آدنای ادانیٔ زمان و قتل انبیاء ، هدم بیت علیا ، کبی تکالف نامرضیه‌یی بنیله قبوله مستعد برفرومایهٔ دوران اولوب مدینهٔ دار السکینه‌یه وصولنده اهالی‌یه صورت حقدن کورینه‌رك اول سنه اسقاط فریضهٔ حج نیتیله مکهٔ مکرمه‌یه عزیمت و بعد العوده منصورك آل حسن بن علی (رضی عنهم الله الجلی) یی رنجیده ایلمك تصوریله بالذات حبس و توقیف ایلدیکی سادات عظامی مدینه محبسندن چیقاروب جمله‌سنك آیاقلرینه تیمور بوقاغولر والارینه آهنین کلبچکلر کچیرلمش وهر بری زنجیر مسلسل ایله دیکرینه ربط و بند ایدلمش اولدیغی حالده دار الخلافهٔ بغداده کوندرمك دنائتنی ارتکابه جرأت ایلدی §

عبد الله ، کنیه‌سیله معروف و کمال حسن و ملاحتدن ناشی « دیباج » لقبیله موصوف اولان « ابو عبدالله محمد بن عبدالله بن عثمان بن عفان » دخی محبوسین مشار الیهم ایله برابر سلسله بند حقارت ایدی §

ابوعبد الله محمد بن عبد الله دیباج — عبدالله‌بن‌حسنك لام برادری

وفاطمه بنت حسين بن ابوطالبك جكر پارەسی اولوب كريمەسی « رقيه » برادر زادەسی ابراهيم بن عبداللهك تحت نكاحنده وبنابرين شاميلرك نظر رعايت ومحبتنده اولديغندن رباح بن عثمان ابوجعفره يازديغی مكتوبه « شاميلر ابوعبد اللهه تعريف اولنمز درجه رعايت و هربر سوزينه احالهٔ سامعهٔ قبول و موافقت ايتمكده اولدقلرندن ايلروده بونك دخی ادّعای خلافت ايتمسندن قورقيلور » فقرهٔ مضرەسنی درج ايتمش وبومجبوريت مشوقه اوزرينه منصور اهانت مجبور ابوعبد الله ديباجك دخی آل حسن بن علی ﴿ رضی الله عنهم ﴾ حضراتيله برابر مؤاخذه ايدلمسنی جواباً رباح بن عثمانه امر واشعار ايلمش ايدی §

رباح بن عثمانك سلسله بند ملعنتی اولان محبوسلر بغداده واصل اولدقده ابوجعفر جملەسنی بردن احضار « وابو عبد الله » ديباجك چير چپلاق ايديلوب سيم مجلايه شبيه اولان وجود نازنين لطيفنه بوز اللی قيرباج اورولمق امرينی اعطايه اجتسار ايتدی ، اورولان قيرباجلرك بری جناب ابوعبد اللهك كوزينه اصابت ايدوب نور چشمنی آقيتمش وآنك اوزرينـه اللی تازيانەده مبارك باشلرينه اورولمش اولديغندن وجود نور آلود سعادتلری تأثير ضرباتله جسم زنجيان كبی سيمسياه اولديغی حالده مسجون اولان برادری عبد اللهك يانته براقلمشدر §

عبد الله — بن حسن بو حال مستهجنی كورونجه رفع صوتله « ای اباجعفر! بزملحمهٔ مشرك سوز بدرده سزدن آلديغمز اسرايه بودورلو معاملهٔ حقارت آميزدەمی بولندق ايدی ؟ » ديمش ومنصور غدّار بوكلام توريه ايهامدن متهور وشرمسار اولمغله مشار اليهك « هاشميه » دنيلان محلده حبس وتوقيف ايدلملری امرينی ويرمش اولمغله جملەسنی بردن تهيه ايديلان محبسه القا ايتديلر §

هاشميه — محبسی اويله برزندان بلا ايدی، كه داخلندن نه اذان صداسی ايشيديلور ونەده اوقات صلات حلولنه معلومات آلنه بيلور ايدی §

ملاحت حسن وآنی ایما ایچون دیباج الاصغر تسمیه ایدلمش اولان محمد بن ابرهیم ابن الحسن دخی زنجیر بنـد حبس وتوقیف اولان ذوات کرامله برلکده مسجون اولدیغی جهتله اهل عراق‌سوری سوری کیدوب مشار الیهی سیر وزیارت ایدرلر ایدی ؛ منصور بر آرالق اهل تماشانك تلاش واذ دحامندن اورکوب ایلروده میدانه برده تصاحب دعواسی چیقاریلور خوفی اوزرینه دیباج الاصغر حضرتلرینی جلب واحضار ایله « سنی براولوم‌ایله اولدیره‌یم که هنـوز مثلی کورولمامش اولسون ! » دیدکدن صکره ایکی دیرك آره‌سـنه قیصدیروب اشـکنجهٔ فوق العاده ایله سرای بقایه اعزام وعلی قول دیواره الصاقله قتـل واعدام ایتدی ومحبوسین مشارالیهمك اکثریسـنی ده هاشمیه محبسنده برر وجه غیر لایقه ایله شهید ایتدیردی §

خراسان اهالیسی « محمد الامویئك » عفو واطلاق ایدلمسنی نیاز واسترحام ایتمشـلر ایدی ، ابوجعفر بی‌حیاء اهالیٔ مرقومه‌یه حدّتلنوب درآن ساعت مشارالیهك باشنی کسدی وخراسان بلده‌سنه ارسال ایله هم خراسانیلری وهمده محب خاندان اولانلری رهین‌حزن وملال ایتدی ، عبدالله بن‌حسن بوحالی یعنی خرسانیلرك استدعای عفو واطلاقی اوزرینه محمد بن عبد الله الامویئك شهید ایدلدیکنی کورونجه « { انا لله وانا الیه راجعون ؛ بز عصر امویه ده محمد بن عبداللهك قراتبی‌سایه‌سنده هرشیئدن امین ایدك ، سلطنتك بزم طرفه توجهنده محمد بن عبد الله مغدور تیغ غدر اولدی ؛ بوکا تعجب ایتمامك قابلمیدر ؟ » دیدی §

منصورك ظلم واهانت وتعدیسی بودرجه‌لره واردقده احسن المسالك جناب انس بن مالك حضرتلری ابوجعفرك متغلبه‌دن اولدیغنه حکم ایتمش وحتی مدینهٔ منوره داخلنده « ای سکنهٔ دار السکینه ! ابوجعفر منصوره سزك عرض بیعت ایدیشـکز طبیعی دکلدر ، منصور متغلبه‌دن اولدیغی تحقق‌ایتدی ، آرتق آنی

خلافتدن خلعله محمد بن عبد اللهه بيعت ايلمك جائزدر ! » ديوب خلوتخانهٔ مخصوصنه چكلمشدر ؛ محمد بن عبد الله بن حسن بن حسين بن على بن ابو طالب كه « نفس زكيه » لقب جليله‌سيله متعارف ايدى ، حضرت امامك ذكر اولنان افاده‌سى اوزرينه اهالئ كرام مدينه‌دن ايكى يوز اللى كيمسه‌نك تشويق ومعاونتيله ١٤٥ سنه‌سى خلالنده ومدينهٔ منوره داخلنده خروج ايله حكومت دائره‌سنى باصوب رباح بن عثمانى محبسه القا و بعده منبر سعادته چيقوب حق صريحى اولان خلافتى دعوا ايله بوندن مقصدى آسايش بلاد وآرامش قلوب عباد اولديغنى ذكر وانبا ايدرك اكثر اهالى‌يى دائرهٔ اطاعت وانقيادينه آلدى §

منصورك عموجه‌سى عيسا ابن موسانك امام مالك حضرتلرينى شديداً دوكوب اشكنجه ايتمسى خلقى محمد بن عبد اللهك بيعتنه سوق وترغيب ايچون مساغ شرعى كوسترمش اولمسنه مبنيدر ، يوقسه امام مشار اليه حضرتلرى نه ابوجعفره اطلاق لسان ايتمش ونه‌ده عيسى ابن موسا ايله مقاتله ايلمشدر §

محمد — بن عبد الله مدينه اهاليسنى دائرهٔ بيعته ادخال ايلدكدن صكره مكهٔ معظمه ايله بلاد يمنى استيلا وسواد معظمهٔ شامى استيصال ايچون مقدار كافى عسكر دخى سوق واسرا ايدوب ابوجعفر طرفندن يازيلان تهديد آميز محرراتك هيچ برينه قولاق آصمدى ايدى ، اكرچه خطهٔ شامى اله كچيره‌مدى ايسه‌ده منصور محمد بن عبد اللهك خروجندن راحتسز اوله‌رق بونك دخى چارهٔ سريعه‌سى اسبابنى بولمغه حصر افكار ومرحمتسزلك ايله متعارف اولان كوفه واليسى عيسا [*] ابن موسى يى درتبيك عسكر ايله مدينهٔ دار السكينه‌يه سوق وازبار ايدرك محمد بن عبد الله ايله آنك دائرهٔ تبعيتنده بولنانلرك برر برر قنطرهٔ تيغ غدردن كچيرلمك امر قطعيسنى ويردى §

[*] عيسا ابن موسى ابوجعفر منصورك هم ولى عهدى وهمده عموجه زاده‌سى ايدى .

محمد — بن عبد الملك دار العزّ مدينه اهاليسيله عيسى ابن موسايه مقاومت ايده بيلمسى ممكن ايدى ، نه چاره كه ابن موسى مجبر تسراى عليه اهاليسنى مكاتيب مزوره ايله تهديد ايتمش وذاتاً « حرهٔ واقم » وقعهٔ مدهشهٔ مكدرهسى دار السكينه سكنهسنك هنوز خاطرلرندن چيقمامش اولديغى جهتله محمد بن عبد الملك يانندن بر بر چكلديلر واول ذات عالى قدرى اوچيوز قدر مرد نبردآزما ايله درت بيك خونىٔ بغدادى اوكونه سورديلر §

محمد — بن عبد الله دائرهٔ تابعيتنده قالانلرك هر برى بر طرفه صاوشمقده وقوهٔ موجودهسنك يواش يواش آزالمقده اولديغنى كورونجه حاصل اولان وله وحيرت الجاسيله مدينهٔ باهر السكينه اطرافنه درين درين خندقلر حفر ايدر وكمال يأس و فتورندن « هر كيم منصورله حرب ايتمامك ايستر ايسه يانمدن كيتسون ! » مقالهسنى ايراد ايلر ايدى ، كيدرك عسكرى اولدرجهلره قدر تنزل ايتدى كه يانندهء آنجق اوچيوز قدر فدايى قالدى ؛ كوفه واليسى ابن موسا كه بر ظالم بيعار و دشمن خاندان نبوى صفت مقدوحهسيله شهره تشعار ايدى ، مجبر تسراى رفيع الاركان مدينه خارجنه ركز خيام ايتدكده محمد بن عبد الملك دعواى خلافتدن وازكچهرك ابو جعفره عرض انقياد واطاعت ايتمسنى ورفاقتنده ثابت قدم اولانلرك مشاراليهى تك وتنها براغوب برطرفه چكلمسنى اخطار وبوسودادن صرف افكار ايتميانلرك نهايت الامر سينهزن ندامت وپشيمانى اولهجقلرينى اشعار واخبار ايلدى ومحمد بن عبد الملك تحويل افكار وباشنده بولنان فداييلر مشاراليهى براغوب فرار ايتمدكارينه اظهار غيظ و حدت وزير قوماندهسنده بولنان خونيلرى مدينة الرسول داخلنه سوق و ادخاله قدر جرأت ايدرك محمد بن عبد الله بن حسن بن حسين بن على بن ابوطالب حضرتلرينه آواز بلند ايله سوكوب صايهرق جنك وصواش ايتمكه باشلادى §

محمد — بن عبد الله اگرچه دشمنك كثرتنه باقيوب كندى اوغرينه فداى جان ايچون حاضرلانمش اولان اوچيوز دلير شجاعت سمير ايله حمله‌لر ايدرك اشعال كانون وغايه اقدام وخاندان رسالتعنوان حضرت پيغمبرى دشمنلرينك برچوغنى قتل واعدام ايتدى ايسه‌ده عاقبة الامر « احجار زيت » اطلاق اولنان يرده اورولوب شهيد اولدى ؛ بوحال اسف اشتمال سنهٔ مرقومه رمضان شريفنك اون دردنجى كونى بعد العصر وقوعبولمش ومحمد بن عبد الله متقلد اولديغى ذو الفقار حيدرى ايله تمام يتمش نفر خونى بغدادى يى قتل وتلف ايدوب هم دوستلرينك همده دشمنلرينك تحسين وساباشنه مظهر اولمشدر ؛ رضى الله عنه §

محمد — بن عبد اللهك النده بولنان ذو الفقارى بعد المقاتله عيسى ابن موسى آلوب منصور غداره كوندرمش اولديغندن بوقلنجى خلفاى عباسيه مدت مديده توارث ايتديلر ، بالآخره بنو عباسدن برشخص تجربه قصديله بركلبه اورمش وكلبك ضربى مستلزم برحركتى اولمديغندن سيف مذكور حسب الحكمه قيريلوب استعمالدن ساقط اولمشدر §

عيسى ابن موساى خونخوار ، محمد بن عبد اللهك سر مقطوعنى بغداده وجسد مسعودينى دفن ايدلمك اوزره مشهد سالف الذكره كوندردكدن ودائرهٔ بيعت وتبعيتنده بولنان مدينهٔ باهر السكينه سادات واشرافنى بولوب كتورمكه مأمورين متعدده تعيين وارسال ايتدكدن صكره اول روز دلسوزده بغداديلر طرفندن قتل ايديلان فدايلرك جسدلرينى مدينهٔ منوره خارجنده بريره چيقارتوب ايكى صف اوله‌رق صلب ايتديردى واوچكون صكره يهوديلر مقبره‌سنده برخندق حفريله جمله‌سنى بردن القا ايدوب اوزرلرينى سنك وخاكله طولدردقدن ودار العزّ مدينه واهاليلكنى كثير بن حصينه « چونكه محمد بن عبد اللهك شهادتى صره‌ده محبسخانه آچيلوب رباح بن عثمان قتل ايدلمش ايدى » توجيه ايتدكدن صكره رمضانك اون طقوزنجى كونى دار الخلافهٔ بغداده عودت ايلدى §

محمد بن عبد الله — لك سر مقطوعی بغداده واردقده منصور بیشعور رهین حظوظ وسرور اولوب لاجل التشهیر قضا بقضا گزدیرلمسنی امر ایتدی وشهید سعید مشار الیهه عرض تبعیت ایتمش اولان سادات مدینه اشرافنك دخی برر برر طوتیلوب بغداده گوندرلمسی ضمننده کثیر بن حصینی عزل ایله عبد الله بن الربیعی مدینه والیلکنه نصب ونقل ایلدی ؛ علویون کراملە عباسیون آره‌سنده سنهٔ مرقومه‌یه دکین هیچ برگونا عداوت و یکدیگری تنفیره سببیت ویره‌جك برکیفیت یوق ایدی ، منصورك سلوك ایتدیکی مسلك نابجا ایکی برادر اولادلری آره‌سنه اویله برعداوت ابدیه القا ایلدی‌که خاندان نبویه حقنده روا گوریلان وقایع خاطرخراش جگرکاه اسلامیه‌ده صباح حشره دکین قابل التیام اولمیه‌جق بریاره آچدی ؛ چونکه منصور بیشعور سنهٔ مرقومه‌ده محمد بن عبد الله ایله برادری ابراهیمی ویتمش یاشنده بولنان پدر عالیگهرلری عبد الله بن حسن المثنی بن حسن بن علی بن ابو طالبی وجناب عبد اللهك برادری حسن بن الحسنی ولام برادری اولان محمد بن عبد الله بن عمر بن عثمان بن عفانی مغدوراً شهید ایتدی ؛ فی ١٤٥ سنه §

عبدالله — بن حسن بن حسن بن علی حضرتلری اعاظم علمای مدینه‌دن حلیهٔ ذهد وصلاحله موصوف برذات فقاهت معروف اولدیغی جهتله ملوك امویه ، حق‌ساميلرنده فوق الغایه رعایت واحترام ایدرلر ایدی ، سفاح بن عباس دخی برملیون درهم عطیه ارسالیله اظهار مراسم توقیر واجلال ایتدی ایسه‌ده حیفا که خلفی اولان منصور سلطنت مغرور ، قدر جلیل مشار الیهی اضاعه ایله برابر ابراز دنائت ایلدی §

عبدالله بن حسن حضرتلرینك نمازینی برادری حسن بن حسن وآنك نمازینی دخی لام برادری محمد بن عمر بن عثمان بن عفان حضرتلری قیلدیلر ؛ رضی الله تعالی عنهم اجمعین §

مشهد سيد الشهدا حمزة بن عبد المطلب ﴿ رضى الله عنه ﴾ — اسد الله الغالب حمزة بن عبد المطلب حضرتلرينك تربهٔ شريفه‌لرى جبل احد ايله مدينهٔ منوره بيننده‌كى واديه‌در ؛ تربهٔ مذكوره ابنيه‌سى ناصر لدين الله ابو العباس احمد بن المستضى خليفه‌نك والده‌سى ٥٩٠ سنه‌سى تعمير ايله اوزرينه برقبهٔ زيبنده ادا بنا ايتمش ايدى ؛ سلطان قايتباى مصرى ٣٠٣ سنه صكره غرب طرفنى توسيع وبرطاقم خلالر وصوندورمالر طرح وتأسيس ايله مشهد شريف خارجنه برده قويو قازديردى ، فى ٨٩٣ سنه §

مرور زمانله مشهد شريف مذكورك كرك قبه‌سى وكرك مشتملات سائرهٔ ابنيه سى خراب ومتمايل سقوط وانهدام اولديغندن سلطان سليمان بن سلطان سليم خان مرحوم هم ناصر لدين الله عصرنده تأسيس ايديلان ابنيه وقبه‌يى وهمده قايتباى مرحومك علاوه ايتمش اولديغى دوائرى بتون بتون ييقوب كاركيره تحويل ايله شهيد مشار اليه افنديمزه بيوجك برخدمتده بولندى؛ يلر فى ٩٥٠ سنه §

مؤخراً وزرادن يمن سردارى سنان پاشا مرحوم بعد الحج زيارت مرقد نبوى قصديله دار السكينهٔ مدينه يه عزيمت ايدوب حضرت حمزه ﴿ رضى الله عنه ﴾ ك مزار فيض بارلرى قربنه برصهريج وبوصهريجك اوزرينه برده قبه‌لى مسجد ياپديرديلر ، صهريج مذكورك فوقنده صو آلنمق اوزره بربالازكى وار ايسه‌ده صو تناقص ايتدكجه زحمت چكلمامك ايچون سطح زمينه ملاصق برده موصلق وضع اولنمش ايدى §

حضرت حمزه ﴿ رضى الله عنه ﴾ ى زيارت قصديله ، (١) ليلهٔ شهادتى ، (١) رجب شريفك اون ايكنجى ، (١) آيت الفسخ نزولى كونلرى اولمق اوزره سنه‌ده اوچ كره زوّار كثيره ورودى وبيوجك بيوجك جمعيتلر عقدى اصولدن اولديغى جهتيله بوزمانلرده صو ايچون فوق العاده مضايقه چكيلور

ایدی ؛ اگرچه زنگینلر مدینهٔ منوره‌دن صو جلبیله زحمت چکمزلرایدیسه‌ده فقرای زوّارك مدینه‌دن صو جلبنه اقتدارلری اولمدیغندن بالضروره آجی صو ایچمکه مجبور اولورلر ایدی ، سنان پاشا مرحومك احیاسنه موفق اولدقلری سابق الذکر صهریج غایت بیوك اولوب برکره طولدیریلورایسه زوّاری برقاچ سنه اداره ایده‌جکندن سنین سابقه‌ده چکیلان صو مضایقه‌سی بتون بتون رفع و ازاله اولدی ؛ پاشای مشار الیه قلت امطارده صهریج مذکوری طولدیرمق ایچون برده ماء لذیذ قویوسی حفر ایتدیروب موظف مأمورلر ترتیب ایلمشدر ، حیفا که بوقویو مشرف خراب اولوب عصرمزده استعمال ایدیله مامکده‌در §

واضحه — سنان پاشا مرحوم قوافل زوّاری اسقا ایچون جبل مفرح‌ده دخی بیوك برقویو حفر ایتدیرمشلردر ؛ بیت اللهك اطرافنده ومطاف شریفی محیط اولان قنادیل دیرکلرینك خارجنده‌کی قالدیرم دخی سنان پاشانك جملهٔ خیراتندندر ، بومحل مبارك اقدملری قوم ایله مفروش ایدی ، سنان پاشا حج ایلدیکنی سنه حجر صنوان فرشیله حجاجه بیوك برخدمت ومسجد الحرامك اوموقع لطیفنی فوق الغایه تزیینه همت ایلدیلر ؛ مسجد عمره سبیلنی تعمیر و اوزاق یرلرده قویولر حفریله قنواة مجرالر ترتیب ایدرك معتمرین حجاجی صو مضایقه‌سندن قورتاردیلر ، مکهٔ مکرمه ایله مدینهٔ منوره‌ده هرکون برر ختم شریف اینديرلمك اوزره اوتوز نفر حافظ ترتیب وهر حافظ ایله اجزای شریفه حافظ کتبلرینی و ختم دعاسنی اوقویه‌جق افندیلری سنوی طقوزر دینار وظیفه ایله توظیف ایتمش و بونلرك نظارتنی آل النبی صلی الله علیه وسلمدن اولوب مسجد الحرام حرم شریفی ناظری سید قاضی حسین الحسنی‌یه توجیهٔ واحاله ایدرك بووظائفك تسویه‌سی ایچون محروسهٔ مصرده عقارات وافیه وقف ایلمشدر ، رحمة الله علیه ، انتهی §

١١١١ — سنه‌سی سلطان مصطفی ابن سلطان محمود خان طرفندن حرم

سعادت تعميرينه كوندرلمش اولان معمار سليمان بك شرفسانح اولان فرمان پادشاهى موجبنجه مشهد حمزه‌نك مشرف خراب اولان قبه‌سنى تجديد ايدوب مسجد مذكورك آرقه‌طرفنه خدمه ايچون برمطبخ ايله برقاچ باب اوطه ومشهد شريف داخلنه ايكى بيوجك خلوت وبر تربه‌دار اوطه‌سى تأسيس وعلاوه ايتدى §

حضرت حمزه‌نك كرك سرسعادتلرى طرفنده وكركسه تربهٔ منيفه‌لرى دائره‌سى صحننده برطاقم مزارلر دها واردر ، فقط بومزارلر شهداى احد قبورندن اولميوب امراى مدينه مزارلرندن اولديغنى وحتى باشى اوجنده بولنان صاحب الحجاز شريف حسن بن ابونمى بن بركات اولادندن سيد عقيلك وتربهٔ شريفه صحننده اولان دخى حضرت حمزه‌نك مشهد منيفلرى متوليسى سنقر تركينك مزارى بولنديغنى روايت ايدرلر ؛ مع‌مافيه‌زيارت اثناسنده بونلره دخى فاتحه اوقونمق دأب قديم اسلاميه‌دندر ، حضرت حمزه‌نك همشيره زاده‌سى عبد الله بن جحش ايله مصعب بن عميرك قبر واحدده مدفون بولندقلرى اقوال صحيحه‌ايله مثبت اولديغندن زوار كرام حضرت حمزه‌يى زيارت ايدرلركن بونلره دخى اتحاف سلام ودعا ايدرلر §

حضرت حمزه (رضى الله عنه)ك صندوقه‌سى غايت مكمل واوزرنده‌كى پوشيده فوق الغايه مزيّن و اجمل اولوب اوزرينه خالص صرمه ايله { قال صلى الله عليه وسلم ، جائنى جبريل فأخبرنى انحمزة مكتوب فى اهل السموات السبع ، حمزة بن عبد المطلب اسد الله واسد رسوله ، روى ان رسول الله صلى الله عليه وسلم لما وقف على جنازة حمزة (رضى الله تعالى عنه) فى احد ، كان يبكى ويقول ياعم رسول الله واسد الله واسد رسوله ، ياحمزة يافاعل الخيرات ، ياحمزة ياكاشف الكربات ، ياحمزة ياذأب عن وجه رسول الله صلى الله عليه وسلم } حديث شريفلرى نسج ايدلمشدر §

﴿ نظم ﴾

حمزه كه قربان شده در راه دوست * سيد هرجا كه شهيد است اوست
لاله زخونش شده خونين كفن * داغ نهاده بدل خويشتن
سرخى كوه احد ازخون اوست * ريك بريكش همه تسبيح اوست

جبل احد ، بلدة الرسولك طرف شاميسنده وحضرت حمزه‌نك تعريف ايديلان تربه‌سى جبل مذكورك اتكنده « سيل حمزه » دينيلان قناة وشظا واديلرى سيلابنك مجراسى كنارنده در ؛ تربهٔ شريفهٔ مذكوره‌نك طرف شاميسنده مدينه مقتوللرى مقبره‌سى نامنده بر مزارلق واردركه بومزارلقده مدفون اولانلر قرن عاشرده عوالى سكنه‌سندن بنى‌على قبيله‌سيله رجبيه زوّارى آره‌سنده دهشتنماى وقوع اولان مقاتله مقتوللرندندر ؛ اشبو مقبره يانىنده « عين السلامه » منهلى واردر ، حضرت حمزه‌يى زيارت قصدنده اولانلر بو منهلده آبدست آلورلر ، بعضيلريده غسل ايدرلر ، عين السلامه ، منهلنك طرف شاميسنده و قبة الثنايا ابنيه‌سى جوارنده ديكر بر منهل دها اولوب بوكا « طيار مدنى عينى » دنيلور §

قبة الثنايا — احد وقعه‌سنده سيد الغزاة افنديمزك مبارك ديشلرينك ساقط اولديغى نقطه اوزرينه ١٢٦٦ سنه‌سى جنتمكان سلطان مجيد خان سرقرنالرندن سليم بك افندى مرحومك طرح و تأسيس ايلديكى قبهٔ زيبنده اولوب ابنيه‌سى مشرف خراب اولمش ايدى ، ١٢٨٦ سنه‌سى حاجى رامز پاشا مكمل بر صورتده تجديد و احيا ايتديلر ؛ قبة الثنايانك طرف شاميسنده محل نزول آيت اولمق اوزره اوستى آچيق بر مسجد لطيف وبو مسجدايله تربة الحمزه‌نك طرف قبليسنده جبل عينين دنيلان جبل الرمات وبوطاغك اتكنده مسجد النبوى اطلاق اولنان معبد شريف واردر ؛ سيد الغزاة افنديمز

حضرتلری احد غزاسی نیتیله مدینـهٔ منورهدن چیقدقلری کون معبد معتبر مذکور عرصهسنده کیجهلیوب صباحیسی حربه باشلادیلر ایدی ، که سیدنا حمزه (رضی الله عنه) ك شهید دوشــدکاری نقطه ، ذکر اولنان مسجدك طرف شرقیسنده اولوب عرصهسی اوزرینه یاپیلمش اولان قبه « قبة المصرع » دیمکله متعارفدر ؛ قبة المصرع ، دخی سالف الذکر سایم بك افندی مرحومك جملهٔ آثارندن اولوب مشرف خراب اولمسی اوزرینه مار الذکر رامز پاشا ١٢٨٦ سنهسی صورت مکملهده تجدید ایلمشلردر §

قبة المصرعك اوزرنده بر اوطه و قپــوسی اوکونده کوچك برحدیقه واردر ، بوحدیقهنك باشلوجه بر صویی اولمدیغندن ایام مطرده سیلابله وایام سائرهده قویوصوییلهسقی اولنور ؛ جبل رمات اوزرنده برازی منتظم وبرازی غیر منتظم اولمق اوزره برچوق خانهلر، کوشکلر، دیوانلر ، طرح وتأسیسیله بیوجك برمحله تشکیل ایدلمشــدر ، مدینه اهالیسی کوز موسملری بومحلهده اســکان ایله تبدیل هوا ایدرلر ، رجبیه موسمنده دخی زیارت قصــدیله عزیمت وبر مدت بو محله خانهلرنده آرام و اقامت ایله وقت کچررلر ، مسجد حمزه ایله بلدهٔ مطهره بیننده واقع سالمیه حدیقهسی یاننده کی تپــه اوزرنده مسجدالشیخین یاننــده برمبــارك مسجد واردر ، اهل مدینــهبومسجدی « مسجدالدرع » نامیله یاد ایدرلرکه مسجد شریف مذکورك اوزری آچیق اولوب مسجد حمزهدن مدینــهٔ منورهیه متوجه اولانلرك صول طرفلرینــه دوشر ؛ مسجدالدرعك طرف شامیسنده وحرهٔ شرقیهنك طرف غربیسنده وفقط حرهدن آیری اولهرق یول اوزرنده کذلك اوستی آچیق برمسجد دها واردرکه بومسجد لطیف مدینهیه متوجه اولانلرك صاغ طرفلرنده ، ومسجد «المسرّح» نامندهدر ؛ صدقه موقعی جهتنده وعین صدقه مجراسی قیسنده ابوذر غفاری یه منسوب کوچك واوستی آچیق بر مسجدجکز دها واردر §

﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

جبل احد وشهدای معرکه‌گاه احد ذکرنده‌در §

جبل مبجل احد ، جوارنده اولان طاغلردن آیریجه یرادلمش اولمسی ، جبل احد اطلاقنه وجه تسمیه وحضرت هارون علیه السلامك بو طاغده مدفون بولنمسی دخی جبل مذکورك سائر طاغلردن ممتاز اولمسنه وسیله اولمشدر §

شاهنشه سپه آرای رسالت ﴿ علیه اکمل التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری هرهانکی برزمان جبل احده نظره انداز التفات اولسه‌لر { بوطاغ بزی سور بزده آنی سورز ! } بیوررلر ایدی ؛ بردفعه { جبل احد ابواب جناندن برقپو اوزرنده‌در ، بزی سور بز دخی آکا محبت ایدرز وشوطاغ « یعنی جبل عیر » بزه بغض ایدر بزده آکا بغض ایدرز ! چونکه ابواب جهنمدن برقپو اوستونده‌در } ودفعهٔ دیکرده { احد ارکان جنتدن برکن اوزرنده ، عیر دخی ارکا جهنمدن برکن اوزرنده در } وبردفعه‌ده { درت جبل ، جبال جناندن ودرت دره ، انهار جناندن ودرت ملحمه ملاحم جناندندر ، جبال اربعه‌نك بری احد اولوب بزی سور بزده آنی سورز ! بریده ورقان دیکری طور ، واو بریده لبناندر } بیوردیلر §

غزوهٔ احد ، ملحمهٔ مکدره‌سی ذکر اولنان احادیث شریفه ایله موصوف اولان طاغ ایله هجرتسرای علیه بیننده واقع وادینك جهت شامیسنده وقوعبولوب مراتب عال العال شهادتی احراز ایدنلرك بعد المحاربه موقع مقاتله‌ده مناسب برمحله دفن ایدلملری اراده بیورلمش اولدیغندن جمله‌سی بریکدیریلوب ایکیشر اوچر برر قبره کومولمشدر ، بعض جنازه‌لر ذکر اولنان ارادهٔ نبویه سنوحندن اولجه منسوباتلری طرفلرندن قالدیرلمش ایدی ، بونلری قالدیرانلر

كنديلرينه ارادهٔ حكمت عادهٔ نبوى هر نرهلرده تبليغ اولندى ايسه هر برينى البسه‌لرى اوزرنده اولمق اوزره اوراره دفن ايلديلر ، چونكه يوم احدده شاه سروش سپاه افنديمز حضرتلرى { بن اشبو شهداى احدك جميع محاسن احواللر ينه واقف اولديغم اجلدن يوم قيامتده آنلرك حسن حال اوزره شهادتلرينه شاهدم ، همان البسه‌لر ينه صاروب دفن ايدك ، واخذ قرآن جهتيله هانكيسى اكثر ايسه ، آنى لحدده آخرك اوزرينه تقديم ايله قبر واحده ايكيشر اوچر قويوك } بيورديلر ؛ بومساعده‌يه يعنى برقبره ايكى اوچ شهيدك دفننه مساعده بيورلمسنه سبب ، امام زهريدن نقل وروايت قيلنديغى اوزره انصار كرامك هر برشهيد ايچون آيرى آيرى برقبر حفرى كوججه اولديغنى درميان ايله عرض شكايت ايتمش اولملريدر ، واقعا يوم مذكورده قوم انصاره جراحات عديده ومشقت شديده اصابت ايتمش وبناء برين ارحم الانبيا (عليه وعليهم التحايا) افنديمز حضرتلر ينه هرشهيد ايچون بر قبر مخصوص حفرى صعوبتندن عرض اشتكا ايدلمش ايدى ، اشفق موجودات افنديمز حضرتلرى احوال پرملال مشار اليهمه رحم و شفقت ايدوب « عمقوا واوسعوا واد فنوا الاثنين والثلثه » ارادهٔ حكمت عاده‌سيله لحودك واسع وعميق اوله‌رق حفر ايديلوب بهرلحده ايكيشر اوچر شهيدك دفن ايدلمسنى فرمان بيورديلر §

احد ، واديسنه ايكيشراوچر اوله‌رق دفن ايدلمش اولان شهداى كرامك قبور ظاهر الانورلرى معلوم وفقط اوكجه ميدان محاربه‌دن قالديرلمش اولانلرك هم مواقع شهادتلرى وهمده مدافن سعادتلرى ١٢٦٨ سنه‌سنه دكين مجهول ايدى؛ مجاورين كرامدن مصطفى عشقى افندى مرحوم هزار تحرى وتجسس ايله مدفن شهداىى بولوب اطرافنه برديوار چكديرمش (١٢٦٨) وحتى بوديوارك تملنى حفر ايدركن برقبر ظاهر اولوب ايچنده خواب نازه وارمش كبى بر نعش شريف اولديغى اوراده بولنان ايشجيلرك عمومى طرفندن كورلمشدر §

عشقى افنـديلك چكديرديكى ديوار ۱۲۷۵ سـنه‌سى تجديد و تعمير
ايديلوب قپوسى اوزرينه قطعهٔ آتيه يازلمشدر §

﴿ قطعه ﴾

شـهداى احدى ايله زيارت بونده
اوقو بر فاتحه ارواحنه بخش ايله همان
حسبةً راشد ايدوب مقبره‌سين تعمير
روز محشرده شفيع ايله‌يه حىّ سبحان

فخر عالم — ﴿ عليه سلام الله الاتم ﴾ افنديمز حضرتلرى هر سنه قبور
شهداىى زيارت ايدر و « حرهٔ واقم » ده ، كه بورادن قبور شهدا كورينوردى ؛
﴿ سلام عليكم بما صبرتم فنعم عقبى الدار ﴾ ديرلردى ، وقتا كه سكزنجى سنهٔ هجريه
زيارتنه كيتديلر ، هر برينه آيريجه آيريجه ﴿ سـلام عليكم بما صبرتم فنعم عقبى
الدار ﴾ ديدكدن صكره بر بر وداعخوان اولديلر ، كويا كه ، مشار اليهم
حضراتى بر حيات ايديلر §

فاطمه — ﴿ رضى الله عنها ﴾ حضرتلرى جنـاب حمزه ﴿ رضى الله
عنه ﴾ لك مزار لامع الانوارينى هر ايكى كونده برزيارت وقبر جليل شريفى
اونوتلمامق ايچون علامت مخصوصـه ركزينه همت ايدر وهرجمعه كيجه‌سى
كيدوب مدت مديده نماز قيلدقدن و برچوق وقت آغلادقدن صكره عودت
ايلر ايدى ، وفات ايدنجه‌يه قدر بو اصوله رعايت ايتديلر ؛ خير البرايا افنديمز
حضرتلرى شـهداى احد مقبره‌سنى زيارت ايتدكجه ﴿ بن شهادت ايدرمكه
اشبو طائفهٔ عليه شهدا زمره‌سندن اولوب زيارت ايدنلرى بيلورلر واعطاى

سلام ایدنلرك سلاملرینی ایشیدوب ردّ سلام ایدرلر ﴾ دیو بیوررلر ایدی ؛ بوحدیث جلیلی مصدق برچوق حکایه‌لر اولوب حتی عطاف بن خالدك خاله‌سی (بن شهدای احدی زیارت ایتدم ، سلامی ردّ ایدرك « بز سزی بیلورز ، نتکیم سز بر بریکزی بیلورسکز ! » زمیننده هاتفی بر سس ایشیدوب حیرتمدن بی شعور اولدم) دیدیکنی سند جید ایله روایت وفاطمهٔ خزیعه‌نك (همشیره م ایله احد معرکه‌گاهندن مرور ایدردك ، کونش غروب ایتمش ایدی ، همشیره‌می آلوب لاجل الزیاره مشهد حمزه ﴿ رضی الله عنه ﴾ ه توجه ایتدم وبعد المواصله ﴿ السلام علیك یاعمّ رسول الله صلی الله علیه وسلم ﴾ دیوب ﴿ وعلیکم السلام ورحمة الله ﴾ مقاله‌سیله ردّ سلام ایدلدیکنی ایشتدم) دیه نقل ماهو الوقوع ایلمش اولدیغنی حکایت ایدرلر §

امام بیهقی‌نك هشام بن محمد العمریدن تحریك سلسلهٔ روایت ایلدیکنه کوره ابن عمر بالذات دیرلر ایدیکه : برجمعه کونی هنوز کونش طوغمامش ایدیکه بابام ایله براکده قبور شهدایی زیارت ایچون چیقدق ! وقتاکه قبرستانه کیردك ، پدرم صدای بلندله ﴿ سلام علیکم بما صبرتم فنعم عقبی الدار ﴾ دیدی وعقبنده ﴿ وعلیك السلام یاابا عبد الله ﴾ صداسنی ایشیده‌رك « بکا سنمی جواب ویره‌یورسین ؟ » دیوبده « خیر ! صاحب قبر اعادهٔ سلام ایتدیلر ! » جوابنی آلدقده بنی صاغ طرفنه چکیروب هربرینه آیروجه آیروجه سلام ویردی ، هربر صاحب قبر اوچر دفعه ردّ سلام ایتدیلر ، بابام بوحال حیرت اشتمال غریبدن متعجب اولوب همان سجده‌یه قپاندی و جناب حقه عرض مراسم شکرانی ومحمدت ایلدی §

ائمهٔ سیر تحقیقی اوزره احد ملحمهٔ کبراسنده یتمش نفس نفیس شهید اولوب اکثریسی معرکه‌گاه احده وبرازلری بقیع الغرقد ایله مدینهٔ منوره حصاری داخلنه دفن اولندیلر ؛ حضرت حمزه همشیره زاده‌سی عبد الله بن جحش

ومصعب [*] بن عمير حضراتيله اليوم « مشهد حمزه » ناميله متعارف اولان تربهٔ منوره خطيره سنده وقبر واحد ايچنده مدفوندر §

جناب حمزه احد طاغنك كوچك وقزيل برتپه سى اوكونده « بورايه بطن وادى دنيلور » شهيد اولوب اوروولديغى يرده قالديلر [**] ايدى ، شهنشاه سرير لطف وكرم افنديمز حضرتلرى قبر مقدسلرى محانه كتيردوب بردهٔ سعادتلريله تكفين ايتديلر ومصعب بن عميرى دخى بولديروب ايكيسنى برقبره كومديرديلر ؛ بعض قوله كوره مشار اليهمانك دفن اولندقلرى ير عبدالله بن جحشك شهيد اولديغى محل انور اولديغندن اوچنى بردن برقبره دفن ايتديلر : مورخلرك برطاقمى بوروايتلرك ايكيسنى دخى جرحله « حضرت حمزه يالكزجه برقبره وجناب مصعبله عبد الله بن جحش قبر واحده دفن اولندى » ديديلر ايسه ده اهل زيارت اصول محاسن شمول قديمه اوزره اثناى زيارتده اوچونه بردن سلام ويروب قاعدهٔ لازمهٔ احتياطه رعايت ايدرلر §

سهل بن قيس (رضى الله عنه) — سهل بن قيس حضرتلرى بنى سلمه افرادن سعادت اقتدارندن اولوب حمزه بن عبدالمطلبك مزار لامع الانوارى ايله جبل احدك آره سنده يعنى حضرت حمزه نك طرف شاميسنه مصادف بريرده مدفوندر §

عمرو بن الجموح (رضى الله عنه) — عمرو بن جموح حضرتلرى عبدالله بن عمرو بن خرامله برابر مجراى سيل كنارنده قبر واحده دفن اولنديلر ايدى ، برمدت صكره سيل وادى مزار لامع الانوار مشار اليهمايى اوئمش اولديغندن

[*] مصعب بن عمير حضرتلرى قبل الهجره سابقون انصاره تعليم مسائل ديانت واجراى امامت وخطابت ايچون مدينهٔ منوره يه كوندرلمش اولديغندن انصار كرامدن چوغى انلك حسن بيانله موفق اسلام اولمشدر .

[**] شهيدى بوراسى برقبه نقوش اتمش اولوب (مصرع حمزه) ناميله ياد اولنور .

احد ماجمه‌سندن قرق آلتی سنه صکره جسد لطیف مبارکلری چیقاریلوب دیکر محله نقل ودفن ایدلدی ، نعش شریفلری کویا که هنوز وفات ایتمش کبی تروتازه اولوب بشرهٔ منورهلری ذرّه قدر تغیرایتمامش اولمق حسبیله زیارتلرینه مظهر اولانلر مشار الیهمایی تبسم ایدییور ظن ایلدیلر §

عبدالله بن عمرو بن خرامك ید سعادت مؤیدی یاره‌سی اوزرنده قالمش ایدی ، لاجل التجربه یانی باشنه‌کتیردیلر ؛ چونکه وجود نورآلود مبارکلری اموات سائره کبی طوکمش اولمدیغندن هرنه طرفه تحریك ایدلسه ، قولایلقله تحرّك ایدر ایدی ، مشار الیهك ید عالیلرینی یانی باشـنه چکدکلری اثناده دم جریحه سی جریانه باشـلامش وبرمدت جریحهٔ جدیده کبی آقوب قالمش اولدیغندن بوایشه جسـارت ایدنلر تلاش ایتدیلر و چالیشوب چابالیوم قانی کسمکه چاره بوله مدقلرندن نهایة الامر مبارك قولنی ینه یاره‌سی اوزرینـه کتیروب براقدیلر وبوصورتله انقطاعٔدمه موفق اولدیلر §

خارجة بن زید {رضی الله عنه} — خارجـة بن زید حضرتلری سعد بن الربیع ونعمان بن مالك وعبد الله بن حسحاس حضراتیله برابر قبر واحده دفن اولندیلر ، مشار الیهمك مرقد سامیلری حضرت حمزه رضی‌الله عنهك مزار ساطع الانوارلرینك بشیوز آرشون قدر غرب جهتنده یعنی مجرای سیلك جهت غربیسنده‌کی تپه‌جکزك اوزرنده اولدیغندن مجرای سیل‌اول قبر جلیلك جهت قبلیسنده قالور §

عمرو — بن جموحك اوغلی « خلاد » وکوله سی « ابو ایمن » دخی مذکور تپه اوزرنده اولدیغندن اثنای زیارتده بوسکز نفر شهید سعیده سلام ویره‌رك زیارت ایدرلر ، یعنی محل‌مقدس سالف الذکرده { عمرو بن جموح ، عبد الله بن عمرو بن خرام ، خارجة بن زید ، سـعید بن الربیع ، نعمان بن مالك ، عبـد الله بن الحسحاس ، ابو ایمن ، خلاد بن الجموح ؛ رضی الله

عنهم ﷺ لك اسامئ ساميلرينى ياد ايله آيروجه آيروجه سلام ويررلر ؛ مشار اليهمدن غيرى احد ملحمه‌سنده شهيداولان اصحاب سعادت استصحاب كرامك مزارلرى مجهولدر، اكرچه جبل احدله حضرت حمزه‌نك تربهٔ مسعوده‌سى آره‌سنده اطرافى ديوار ايله چورلمش برمزارلق وار ايسه‌ده بونلر قبور شهدادن دكلدر ؛ بومزارلق قبور شهدا جوارنده تسأل ايتمش اولان اعراب مقبره‌سى اولوب سئلهٔ مرقومه هشام بن عبد الملك زمان حكومتنده مدينهٔ منوره‌يه هجرت ايدرك الى وفاتهم قبور شهدا نزدنده قالمش وحين ارتحاللرنده بومزارلغه دفن ايدلمشلردر ، يوقسه خلقك ظن واعتقادلرى كبى قبور شهدادن دكلدر ؛ زيرا شهداى كرام احد قبورينى حاكى اولان رواياتك حاصل مفادى جمع وتلفيق اولنسه مشار اليهمك قبور ظاهر الانوارلرى مجراى سيلك طرف قبليسنده اولمق لازم كلور ؛ خلقك بوظن واعتقادينه سبب ايسه شاهين شجاعينك مقبرهٔ اعرابى قبور شهدادن عد ايدرك اطرافنه ديوار چويرمش اولمسيدر ، بوظن وقياس كيدرك شهداى احدك مقبرهٔ مذكورده مدفون اولدقلرى اعتقادينى حصوله كتيرمش وديوار مذكور خراب اولوب ييقلدقجه اصحاب خيرات طرفندن تعمير وتجديد ايدلمشدر §

بالاده دخى ذكر وتعريف اولنديغى اوزره سيد الغزاة افنديمز حضرتلرى شهداى احدك ميدان محاربه‌ده برموقع مناسبه جمع ودفن ايدلمسنى وقالديرلمش اولانلرك سانحه پيراى صدور اولان ارادهٔ نبويه‌يى آلدقلرى يره كومولمسنى فرمان بيورديلر و قبل الاراده قالديرلمش اولان اجساد شهدايى حامللرى ارادهٔ نبويه‌يى هرنره‌ده طويديلر ايسه بلا تأخير اورايه دفن ايلديلر ايدى ، حتى مالك بن سنان رضى عنه المنانك جنازه‌سى عباجيلر ايچنده «احجار زيت» دنيلان يره و برطاقلريده بنى سليم و بنى زريق وقباء مقبره‌لرينه دفن ايدلدى ، چونكه صادر اولان ارادهٔ حكمت افادهٔ پيغمبرى‌يى بورالرده ايشتديلر ايدى §

بنى سليم قبرستاننه دفن اولنانلر كيملر اولديغنى حاكى بر روايته دسترس اولەمدق ايسەده رجال ثقاة تحقيقنه كوره رافع بن مالك الزرقينك بنى زريق و « عبدالله بن سلمه » ايله « مجدر » بن زيادك محلهٔ قبا قبرستاننده مدفون بولندقلرى درجهٔ ثبوته وارمشدر §

لاحقه — مالك بن سنان حضرتلرينك ميدان محاربەده يارە لانديغى وقت حياتندن قطع اميد ايدرك والدەسيله بركره دها ملاقات ايچون دار العز مدينەيه عودت واليوم معلوم اولان تربەسى موقعنه وصولده دوشوب رحلت ايتمش اولديغى بعض مناسككلرده كورلمش وهله بين الانام بو روايت ايناتيلور درجەده شهرت بولمش ايسەده امام سمهودى قول مذكورى قاله بيله آلمامش وكندوسى هم مدينەلى وهمده مدينهٔ منوره مورخى بولنمش اولديغنه باقيلور ايسه ذكر اولنان روايتك اصلى اولمامق لازم كلور ؛ انتهى §

مورخلر احد معركەسنده شهيد اولان ذواتك عددينى تعيينده اختلاف ايدوب برازلرى « (٦٣) » وبرازلريده (٧٠) وبرطاقمى دردى مهاجرين وآلتمش آلتيسى انصار ديندن اولمق اوزره يتمش بش » نفر سعد اختر ايدى ديديلر ، قول ثانى عند الأكثر مصدق اولديغندن بونلرك اسامئ ساميلرينى لأجل التبرك بو محله درج وتسطيرلرى وجيبەدن عد ايلدك §

شهداى احدك اسامئ ساميلرى — ١ حمزة بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف [١] ٢ عبدالله بن جحش [٢] ٣ مصعب بن عمير [٣]

[١] جناب حمزه هاشم بن عبد مناف بطنندن اولوب جبير بن مطعمك غلامى وحشينك مقتول تيغ بيدريغى اولمشدر .

[٢] بنى امية بن عبد شمس بطنئ خليفندندر .

[٣] بنى عبد الداره منتمى بنى اسد بن خزيمه بطنندن اولوب قاتلى عبدالله بن قميئة الليثدر .

٤ شماس بن عثمان [٤] ٥ عمرو بن معاذ بن نعمان ، ٦ حارث بن انس بن رافع ، ٧ عمارة بن زیاد بن السكن ، ٨ سلمة بن ثابت بن وقش ، ٩ عمرو بن ثابت بن وقش ؛ ١٠ ثابت وقش ، ١١ رفاعه وعلى قول رباعـة بن وقش ، ١٢ حبل بن جابر [٥] ١٣ حبنی بن قیظی بن عمرو ، ١٤ جناب بن قیظی ، ١٥ عباد بن سهل ، ١٦ حارث بن اوس بن معاذ [٦] ١٧ ایاس بن عتیك الاشهلی ، ١٨ عبید وعلى رأی عتیك بن التیهان ، ١٩ حبیب بن زید بن تمیم [٧] ٢٠ زید بن خطب بن امیة بن رافع [٨] ٢١ ابو سفیان بن الحارث بن قیس بن زید ، ٢٢ حنظلة الغسیل ابن ابی عامر صیفی بن نعمان [٩] ٢٣ انیس بن قتاده [١٠] ٢٤ ابو حبه ابن عمرو بن ثابت [١١] ٢٥ عبد الله بن جبیر بن نعمان [١٢] ٢٦ خیثمه ابو سعید بن خیثمه [١٣] ٢٧ عبدالله بن سلمة [١٤] ٢٨ و سبیع بن خطب و على رأی سبیع بن خطب بن الحارث بن قیس بن

[٤] بنی مخزوم بن یقظه بطننددركه اشبو درت نفر جنت مقر مهاجرین كرام زمرهٔ علیه‌سندن اولوب بوندن صكره ذكر اولنه‌جق آلتمش آلتی ذات شریف انصار كرام قبائل جلیله‌سندندر .

[٥] بوذات ابو حذیفهٔ یمانی حضرتلری اولوب یاكلشلق ایله اصحاب كرام طرفندن شهید ایدلمش ومشار الیه دیتی تصدیق ایلمشدر .

[٦] اشبو اون ایكی ذات شریف بنی عبد الاشهل قبیله‌سندندر .

[٧] اشبو اوچ نفر سعادت اختر اهل راتجدندر .

[٨] مشار الیه بنی ظفر قبیله‌سی افرادندندر .

[٩] بنی عمرو بن عوف وبنی ضبیعة بن زید قبیله‌لرندن اولوب جناب حنظله‌یی شداد بن الاسود بن شعوب اللیث شهید ایلشدر .

[١٠] مشار الیه عبید بن زید بطننددر .

[١١] مشار الیه سعد بن خیثمه‌نك لام قرنداشیدر .

[١٢] مشار الیه جبل عینیده بولنان تیراندازلرك رئیسی اولوب ابو حبه ایله برابر بنی ثعلبة بن عمرو بن عوف قبیله‌سی افرادندندر .

[١٣] مشار الیه بنی سلیم بن امری القیس بن مالك بن اوس قبیله‌سندندر .

[١٤] بنی عجلان طائفه‌سندن اولوب بنی ثعلبة بن عمرو بن عوف خلیفی ایدی .

هيشـه [١٥] ٢٩ عمرو بن قيس بن زيد ، ٣٠ قيس بن عمرو بن قيس بن زيد ، ٣١ ثابت بن عمرو بن زيد ، ٣٢ عامر بن مخلد [١٦] ٣٣ ابو هبيرة بن الحارث بن علقمه بن عمرو بن ثقف بن مالك بن مبذول ، ٣٤ عمرو بن مطرف بن علقمه [١٧] ٣٥ علقمة بن عمرو بن ثقيف بن مالك بن مبذول، ٣٦ اوس بن ثابت المنـذر [١٨] ٣٧ انس بن نضر بن ضمضم بن زيد النجار [١٩] ٣٨ قيس بن مخلد ، ٣٩ كيسان [٢٠] ٤٠ سليم بن الحارث ، ٤١ نعمان بن عبد عمرو [٢١] ٤٢ خارجة ابن زيد ابن ابى زهير ، ٤٣ سعد بن الربيع بن عمرو بن ابى زهير [٢٢] ٤٤ اوس بن الارقم بن زيد بن قيس [٢٣] ٤٥ ابوسعيد الخذرينك پدرى مالك بن سنان بن عبد بن الجبر، ٤٦ سعد بن سويد بن قيس بن عامر بن عباد بن الابجر ، ٤٧ عتبة بن الرافع بن معاويه [٢٤] ٤٨ ثعلبة بن سعد بن مالك الساعدى ، ٤٩ ثقيف ابن فروة بن اليدى [٢٥] ٥٠ عبدالله بن عمرو بن وهب ابن ثعلبه ، ٥١ بن ضحرة بن الجهنى [٢٦] ٥٢ نوفل بن عبد الله ، ٥٣ عامر بن عبـادة بن نضلة بن مالك بن عجـلان ، ٥٤ نعمان بن مالك بن ثعلبـة بن فهر ، ٥٥ مجدر بن

[١٥] بوذات بنى معاوية بن مالك قبيلهسندندر .
[١٦] بوذات بنى سواد بن مالك بن غنمه منتهى بن النجار بطنندندر .
[١٧] بو ايكى ذات بنى مبذول بطنندندر .
[١٨] مشار اليه حسان بن ثابتك برادرى اولوب بن عمرو بن مالك قبيلهسندندر .
[١٩] مشار اليه بنى عدى النجار بطنندندر .
[٢٠] قيس بن مخلدك كولهسى اولوب افنديسيله برابر بنى مازن بن النجارطائفهسندندر .
[٢١] بونلر دخى بنى مازن بن النجار بطنندندر .
[٢١] بو ايكى ذات قبر واحدده مدفوندر .
[٢٣] بو اوچ ذات بنى حارث بن الخزرج قبيلهسندندر .
[٢٤] بو اوچ ذات بنى خدره دن عبارت اولان بنى الابجر بطنندندر .
[٢٥] بونلر بنى ساعدة بن كعب الخزرجندندر .
[٢٦] مشار اليه بنى طريف خليفى اولوب عبدالله بن عمرو ايله بنى طريف بطنندندر .

زياد [٢٧] ٥٦ عبادة بن الحسحاس [٢٨] ٥٧ رفاعة بن عمرو [٢٩] ٥٨ عبدالله بن عمرو بن الجموح ، ٥٩ عمرو بن الجموح بن زيد بن حرام [٣٠] ٦٠ خلاد بن عمرو بن الجموح ، ٦١ ابو ايمن [٣١] ٦٢ سليم بن حديده ، ٦٢ سليم بن عمرو بن حديده ، ٦٣ مشار اليهك كوله‌سی عنتره ، ٦٤ سهل بن قيس ، بن ابی ابن كعب بن القين [٣٢] ، ٦٥ ذكوان بن عبد قيس ، ٦٦ عبيد بن المعلى [٣٣] ٦٧ مالك بن نميله [٣٤] ٦٨ حارث بن عدی بن حرشة بن اميه بن عامر بن خطمه [٣٥] ٦٩ مالك بن اياس بن عدی [٣٦] ٧٠ عمرو بن اياس [٣٧] §

بو معركهٔ جكر خراشده اسامیٔ شريفه‌لری ذكر اولنان ذوات كرام رتبهٔ عال العال شهادته نيل ايله حائز قصب السبق مرام و قدمای قبائل مشركيندن ١٢ و علی قول يكرمی اوچ ساك جهنمی دخی مقتول تيغ مسلول اسلام اولمشدر §

آشاغيده بيان اولنديغی اوزره اول روز دلسوزده قتل اولنان مشركينك اون ايكی نفر سقر مقری بنی عبد الدار بن قصی يه منتهی اولان قريش

[٢٧] سنان بن مالكك حليفيدر .

[٢٨] بو بش ذات شريف بنی سالم ، بعده بنی مالك بن عجلانه منتهی بنی عمرو بن عوف بن الخزرجدن اولوب نعمان بن مالك ايله مجدر وعباده برقبرده مدفوندر .

[٢٩] بنی عبد الحبلی قبيله‌سندندر .

[٣٠] مشار اليهما قبر واحده دفن اولنمشدر .

[٣١] بودرت ذات بنی خزامه منسوب بنی سلمه بطننندندر .

[٣٢] بونلر بنی سواد بن غنم طائفه‌سندندر .

[٣٣] بونلر بنی زريق بن عامر قبيله‌سندندر .

[٣٤] بنی معاوية بن مالك بطنی حليفيدر .

[٣٥] خطمه مزينه قبيله‌سندن اولوب اسمی عبد الله بن جشمه بن مالك بن اوسدر .

[٣٦] بنی سواد بن مالك بطننندندر .

[٣٧] بوذات بنی سالم بن عوف بطننندندر .

بطنندن وایکیسی بنی اسد بن عبد العزی بن قصی بطنندن دردی بنی مخزوم بن یقظه بطنندن وایکیسی بنی جمج بن عمرو بطنندن ودیکر ایکیسی بنی عامر بن لؤی بطنندن اولوب بنی عبدالدار بطنندن هلاك اولانلرك كافه‌سی علمدار جیوش کفار ایدی §

اسامیٔ قتلای مشرکین — ١ طلحة بن ابی طلحه [١] ٢ عثمان بن ابی طاحه [٢] ٣ ابوسعید بن ابی‌طلحه [٣] ٤ مسافع بن طلحه، ٥ جلاس بن طلحه [٤] ٦ کلاب بن طلحه ، ٧ حارث بن طلحه [٥] ٨ ارطاة بن شرحبیل بن عبد مناف بن عبد الدار [٦] ٩ ابو یزید بن عمیر بن هاشم بن عبد مناف بن عبـد الدار [٧] ١٠ شریح بن قارض [٨] ١١ صـواب [٩] ١٢ قاسط بن شریح بن هاشم بن عبد مناف بن عبد الدار [١٠] ١٣ عبد الله

[١] ابوطلحه‌نك اسمی عبدالله بن عبد العزی بن عبد الدار اولوب اوغلی طلحه تیغ بیدریغ حیدری ایله قتل اولنمشدر .

[٢] طلحهٔ سالف الذکرك برادری اولوب حضرت حمزه‌نك سیف مسلولیله قتل ایدلمشدر .

[٣] بودخی طلحهٔ سالف الذکرك قرنداشی اولوب بر روایتده حضرت حیدر وقول دیکره کوره جناب سعد بن وقاص طرفندن هلاك اولنمشدر .

[٤] بونلر طلحـهٔ مقتولك اوغوللری اولوب حضرت عاصم بن ثابت بن ابی الاقلك قنطرهٔ تیغندن کچمشلردر .

[٥] بونلر دخی طلحهٔ مقتولك اوغوللری اولوب بنی ظفر حلیفی قزمانك قلیجندن وعلی قول یالکز کلاب عبد الرحمن بن عوفك سیفندن کچدکلری مرویدر .

[٦] بونك قاتلی حمزة بن عبد المطلبدر .

[٧] قزمان سالف البیانك مقتولیدر .

[٨] بونی قتل ایدنك اسمی معلوم دکلدر .

[٩] شریحك حبش برغلامی اولوب بو دخی تیغ قزماندن کچمش وعلی قول علی بن ابی طالب یاخود سعد بن ابی وقاص ویا ابو دجانه قتل ایلمشدر .

[١٠] بونکده قاتلی قزمان اولوب اشبو اون ایکی مشرك بنی عبـد الداره منتهی بطوندن قریشدن اولوب قریشیلرك علمداری طلحه‌یه ابوطلحه‌نك هلاکنی متعاقب علی الترتیب هربری علم طلحه‌یی آلوب برر برر هلاك اولدیلر .

بن حميد بن زهير بن الحارث بن اسد [١١] ١٤ سباع بن عبد العزى بن نضلة الخزاعى [١٢] ١٥ هشام بن ابى امية بن المغيره ، ١٦ وليد بن العاص بن هشام ابن المغيره [١٣] ١٧ عمرو بن عبدالله بن عمير بن وهب بن خذافة بن جمج [١٤] ١٨ ابى بن خالف بن وهيب بن خذافة بن جمج [١٥] ١٩ عبيدة بن جابر ، ٢٠ شيبة بن مالك بن المضرب [١٦] §

ابن اسحق بو اسملرى تصريحله يوم احدده قتل و تلف ايدلدكلرينى روايت ايتمش وامام قسطلانى بوجملهيه اوچ نفر دها علاوه ايدرك قتلاى مشركينى يكرمى اوچه ابلاغ ايدوب فقط اسمنى تعيين ايتامشدر §

[١١] قاتلى حضرت حيدردر .

[١٢] بو حريف بنى اسد حليفى اولوب حضرت حمزة بن عبد المطلب طرفندن قتل ايدلمشدركه عبد الله بن حميد ايله برابر بنى اسد بن عبد العزى بن قصى بطننددر .

[١٣] بونلر ايله برابر اسملرى نامعلوم ايكى پليد دها اولوب دوردى دخى بنى مخزوم بن يقظه بطنندن اولدرق جملهسنك قاتلى قزماندر

[١٤] بو حريف ابوعزه دنيلان شاعر ناقص العيددر .

[١٥] بونلرك ايكيسى دخى بنى جمح بن عمرو بطنندن اولوب تيغ بيدريغ نبويدن يكديلر .

[١٦] بونلر بنى عامر بن لؤى بطنندن اولوب قزمان طرفندن قتل ايدلمش و على قول عبيدة بن جارى عبدالله بن مسعود هلاك ايلمشدر .

وجهۀ سادس عشر

اوچ — صورتی جامع اولوب مدینۀ منوره مواسمیله محاسن اهالیسنی وحضرت پیغمبره منسوب اولان آبار وعیون شریفه‌یی ارائه وتعداد ایدر §

صورت

{ ١ }

مدینه اهالیسنك مواسم مشهوره‌سی ، برسنه‌دن عبارت اولان اون ایکی هانکی آیك کونلرینه تصادف ایتدیکنی وبعض محاسن سکنۀ دار السکینه‌یی ذکرو تعداد ایدر §

اخطار — موسم ، عرب بازارکاهی ، وحاجیلر بازاری ، دیمکدر ؛ بزم دیارمزده بوکبی ایام مشهوره‌یه پنایر دینور ؛ انتهی §

محرم الحرام — سنۀ قمریه‌نك برنجی آیی شهر محرم اولوب مدینه اهالیسندن مرکب اولان حجاج قافله‌سی عرفات دونوشنده شهر مذکورك برنجی ویاخود ایکنجی کونی مدینۀ منوره‌یه کیررلر ؛ بوقافله‌نك یوم ورودی بین الاهالی ایام سائره ومواسم مشهوره‌دندر ؛ اهل مدینه ممالك سائره اهالیسی کبی اهل قافله‌یی استقبال وکوروشوب دعالرینی رجا واستحصال ایدرلر ، بعده خانه‌لرینه کتیروب متعاقباً برر برر زیارتلرینه کیدرلر §

ورود محمل مصری — مدینه قافله‌سندن صکره محمل مصری موکبی ورود ایدوب موقع مخصوصنده رکز خیام واوچ دورت کون قدر اقامت وآرام ایدر ؛ هدایای سلطانیه وعطایای خاقانیه ایله مرتبات مصریه‌نك مصر

محملى ورودنده مأمورين مملكته دور وتسليم وآكابر مدينه مواجهه سنده اهالى يه توزيع وتقسيم ايدلمسى اصول متخذه ايجابندن اولديغى جهتله خلق ، مصر محملنك ورودندن محظوظ اولوب يوم مذكورى مواسم مخصوصه دن عد ايدرلر §

مورخين مكه دن قطب الدين حنفى مرحوم ، تاريخ مشهورنده « حرمين اهاليسى دولت عثمانيه زمانينه كلنجه يه دكين بوقدر اكرام كورمامشلردر ، بناء عليه شيمدى محامل شريفه ورودنده اعلان مسرت ودولت ابد مدت عثمانيه نك دوام وبقاسى دعاى اجابت پيراسنه مسارعت ايدرلر » ديمشدر ؛ قطب مكينك افاده سى پك طوغريدر ؛ واقعا بنى اميه امراسيله منصور ومهدئ بغدادى وهارون الرشيد وخلفاى سائره وبونلردن صكره كلان ملوك اسلاف حرمين اهاليسنه قاره وبوزه وارنجه يه قدر اكرام ايتديلر ، يوزلرله خفتا كيديرديلر ، بيكلرله آلتونلر وعطيه لر ، ويروب ابراز مآثر سماحت وجوانمردى ايلديلر ؛ آنجق بنى اميه نك هدايا وعطاياسى اعيان اهالى يه وخلفا وملوكك اكراملرى دخى بالذات حج ايتدكلرى سنه لره منحصر اولوب اولوقت حرمين اهاليسى نفوسنه نسبتله چوق كورينور ايدى ؛ شيمدى نفوس اهالى اوزمانلرده كى موجودك بش آلتى مثلى آرتمش وصره لر ايله مرتبات حجازيه هرسنه يه حصر ايدلمش اولديغندن كرك امراى بنى اميه وخلفاى عباسيه وكرك ملوك سالفه وامراى سائره طرفلرندن سكنهٔ حرمينه اولنان اكراملر ، رعايتلر ، ملوك عدالت سلوك عثمانيه طرفلرندن ايديلان اكراملرك ، رعايتلرك عشر معشارى اولەمز §

منقبهٔ مولد سعادت — مصر محملى ورودينك ايكنجى كيجه سى نام شوكت ارتسام حضرت پادشاهى يه مخصوص اولمق اوزره مسجد سعادت صحننده منقبهٔ ولادت پيغمبرى تلاوت اولنور ؛ بوجمعيت پرميمنتده محمل مصريه امير الحاجى ايله مأمورين واعيان مدينه نك واهالينك على العموم موجود

بولنملری اصول موضوعه اقتضاسندندر ؛ برچوق موملر ، انواع بخورلر ، ایقاد ایدیلوب حضاره شکرلر ، شربتلر ، طاغیلور وایکی کون صکره یعنی محمل مذکورك مدینهٔ منورهیه وصولنك اوچنجی وبعضاً دردنجی کونی موکب مصری مدینهٔ منورهدن چیقوب کمال اقبال واحتفال ایله مصر ذات الاهرامه متوجه اولور §

ورود محمل شامی — محمل مصری حرکتنی متعاقب شام محملی کلوب مناخه میداننده وجبل سلعك طرف شامیسنده برمحله نزول ایدرك اون کون قدر استراحت ومآثر مسعودهیی زیارت ایدر §

یوم الزینه — اهل مدینه محرمك اون ایکنجی کوننه « یوم الزینه (و) میقات الدیون » اطلاق ایدرلر ، که مرتبات وهدایا اصحابنك اوکونلرده تسویهٔ دیونه موفق اولملری وجه تسمیهدر §

ورود محمل عراقی — عراق قافلهسی دخی شهر محرمده کلوب مدینهٔ منورهنك طرف شرقیسنده واقع « مراحه » موقعنه قونارلر وبیوك برپازار کشادیله مدینهده قالد قلری مدت اخذ وعطایه قویولورلر ؛ مدینه اهالیسیچون بوقافلهنك ورودی دخی ایام معدوده ومواسم مشهورهدندر §

صفر الخیر — حجرهٔ معطره خدمهسی صفرالخیر اوائلنده مسجدسعادت قالیچهلرینی تفریش ایدوب حجرهٔ معطره دولابلرنده محفوظ اولان کتب واجزای شریفهیی روضهٔ مطهرهیه اخراج وعلمای ذوی الاحترام تدریس علومه ابتدار ایدرلر ؛ مدینهٔ منوره سکنهسنك جملهٔ محاسنلرندندر که طلبهٔ کرام یالکز علوم دینیه استحصالنه اهتمام ایدوب « فلسفه ، کلام ، ریاضی » کبی علملره اعتبار ایتمزلر ودیرلر که « علوم (رئیسه ، نفیسه ، خسیسه) اولمق اوزره اوچ نوعدر ؛ رئیسه ، فقه ، حدیث ، کبی علوم دینیهدن ونفیسه ،

قواعد عربيه‌دن وخسيسه فلسفات حكميه‌دن عبارت اولوب نوع اولك استحصالی بزم ايچون كافيدر §

قدوم موكب مرزوقی — صفرك اونجی كونی مرزوقی قافله‌سی كلور؛ بوقافله يمن تجارلرندن متركب اولوب فقط اهالی بونلرك اخذ وعطاسندن كركی كبی مستفيد اولدقلرندن مرزوقی قافله‌سنك ورودی دخی مدينه سكنه‌سيچون مستلزم سرور وحبور اولور §

شهر ربيع الاول — ربيع اولك برنجی جمعه كيجه‌سی قطب صمدی سيد احمد البدوی حضرتلرينك مولدی واون ايكنجی كيجه‌سی مولد النبی جمعيتلری عقد واجرا اولنور §

اخطار — مولد ، عربستانده زوايا وتكايده عقد ايديلان ذكر وتوحيد مجالس شريفه‌سنه اطلاق اولنور؛ هرهانكی برتكه ويازاويه‌ده مولد جمعيتی عقد اولنور ايسه اوجمعيتك يوم مخصوصی اولديغنه ويوم مزبور بلاد متجاوره اهاليسنجه دخی معلوم ومتعارف بولنديغنه بناء اصحاب شوق وذوق اوزاق اوزاق يرلردن كلوب بيوك بر جمعيت عقديله ذكر وعبارت ايدرلر؛ طريق بدوی پير جليلی شيخ احمد البدوی حضرتلری نامنه اولمق اوزره ربيع الاولك برنجی جمعه كيجه‌سی شهر شهير مدينه‌ده عقد اولنان مولد جمعيتی بوقبيل جمعيات مباركه‌دن اولمغله فوق التعريف احتفال ايله اجرا وتابصباح ذكر وعبادته دوام واعتنا اولنور §

جناب امام بدوی ، اجلهٔ اقطاب كرامدن اولوب خرقهٔ طريقتی قطب مكرم شيخ البريدن وشيخ البری قطب معظم علی بن نعيم بغداديدن ونعيم بغدادی دخی امام دستكير شيخ احمد الكبير الرفاعی حضرتلرندن اكتسا ايلمشدر §

• مولد جميعتی عقد ایدلمسنك سبب وتاریخی — هجرتك بشیوز قرق برنجی سنه‌سنه دكین تكایا وزوایاده مولد جمعیتی عقدی اصولدن دكل ایدی ؛ وقتاكه كبریت احمر وعارف جلیل واكبر سید احمد الرفاعی الحسینی حضرتلرینك جلالت شان وشهرتی آفاق عالمه منتشر وعلو منزلت ومنقبتی نقل وحكایه ایدیلان مجالس ومحافلده بولنانلر متلذذ ومتأثر اولمغه باشلدی ، مخلصین اخوان ، خلفای رفاعیه‌دن بعض ذواتی زیارت وپیر دستكیر مشار الیهك مناقب جلیلهٔ غوثیتپناهیلرینی درمیان ایله صحبت ایدرك روحانیت علیه‌لرندن استمداد واستفاضه ایدر اولدیلر ؛ بوحالت عموم خلفا ایچون موجب شوق غیرت اولوب حضرت پیر كبیرك احوال عجیبه واطوار غریبه‌سنی استماع ایدنلرك اخلاص ومحبتلری تزاید وترقی ایلدیكندن خلفای كرام واصل سامعهٔ اطلاعلری اولان مناقب شریفهٔ غوث اعظمی ضبط وقید ایله كندیلرینی استماع مناقب نیتیله زیارت ایدن اخوان حضورنده قرائتی اصول اتخاذ ایلدیلر ؛ واسط خلفاسی اول پیر روشنضمیر بی‌نظیرك سیر جلیله ومناقب جمیله‌سندن ضبط وترتیب ایلدكاری منقبه‌لری كندی بولندقلری محللرده یعنی پیشوی اقطاب جهان حضرتلرینك غیاب عالیلرنده اوله‌رق تبركاً جمعیت مخصوصه ایله تلاوته اهتمام وبو اصول سادات احمدیه بیننده اوتوز یدی سنه قدر دوام ایدوب ٥٧٨ سنه‌سی جناب پیرمظهر وصلت رب قدیر اولدیغندن سنهٔ مرقومه خلالنده عموم اخوان وخلفاء امّ عبیده تكه‌سنده اجتماع ایله عظیم برجمعیت تشكیل ومناقب پیردستكیری جامع اولان مجموعه‌لری بالترتیل كمال عشق وشوقله ذكر وتهلیل ایدرك روح جلیل سید الاولیادن استمداد وجمعیت مذكوره‌یی (مولد الرفاعی) نامیله یاد ایلدیلر ؛ بوجمعیت سنهٔ مرقومه شعبان المعظمك اون بشنجی كوننه مصادف اولدیغندن « امّ عبیده » تكه‌سی پوست نشینلری سكز یوز سنه‌سنه دكین هرسنه شعبان المعظمك اون بشنجی كونندن یكرمی ایكنجی كوننه دكین مولد جمعیتی اجرا ایدرلر ایدی §

محققين مورخيندن عيني وابن جوزي وسائره ايله عارف بالله عبد الوهاب شعراني مولد رفاعينك صورت وقوعني تحقيق واخبار وهر جمعيتده « امّ عبيده » يه يوز بيكدن زياده زوّارك كلوب كيتديكني تعريف واخطار ايتدكدن صكره « بوجمعيتده بولنمق اوزره ورود ايدن زوار قافله‌لري امّ عبيده‌نك اطراف واكنافنه ركز خيام وختام جمعيته‌قدر اقامت وآرام ايدرلر ومنقبهٔ شريفه ايله ذكر وتوحيد حلقه‌لرنده بولنمق ايچون چادرلرندن طاقم طاقم كلوب كيدرلر ايدي ، اطراف وجوانبدن كلان اصحاب سوق وتجارت دخي يرير پازارلر قوروب اخذ وعطاده بولنور ايدي ؛ بناءً عليه مولد مذكور جمعيتي زماننه (موسم) تعبير ايدلدي » ديمشلردر §

مورخلرك خبر ويردكاري موسم مذكور ، سكز يوز سنه‌سنه‌قدر كمال احتفال ايله دوام ايتدي ودنيانك هرطرفندن زيارتجيلر كلوب كيتدي ايسه‌ده حكيم مطاق حضرتلري ممالك اسلاميه‌يي محافظه بيورسون ، سنهٔ مرقومه‌ده دهشتلي بروبا خسته‌لغي اولوب واسط دياري نفوسني محو ومنقرض ايتمش ولهذا امّ عبيده تكه‌سي مشرف خراب اوله‌رق « مولد الرفاعي » جمعيتنه خطّ خاتمه چكلمشدر ؛ شيمدي رفاعي تكه‌لرنده عقد ايدلمكده اولان مولد جمعيتلري جمعيات عاديه قبيلندندر ، هرهانكي بر بلده ومملكتده عقد واجرا اولنور ايسه اومملكت اهاليسندن بشقه زوّار بولنمز كيدر §

امّ عبيده تكه‌سنده عقدي مقرر اولان « مولد الرفاعي » جمعيتنك تاريخ انقراضندن صكره بلاد اسلاميه‌نك هربرنده طرق عليه مشايخي مواسم مخصوصه تعيينيله هرسنه كبار اهل الله اسملرينه اوله‌رق بر مولد جمعيتي عقديني اصول اتخاذ ايتديلر ؛ استانبول وآناطولي ممالكي تكه‌لرنده عقد ايدلمكده اولان جمعيات مباركه دخي بواساسه مستنددر ؛ فقط بوجمعيتلرده مناقب اولياء اوقونميوب منقبهٔ ولادت پيغمبري منظومه‌سي تلاوت وبعد الدعاء ذكر وتوحيده مثابرت

اولنور ؛ يالكز طريق رفاعى يه منسوب اولان تكايا وزواياده الآن منقبهٔ رفاعيه اوقنور ، حالبوكه مناقب رفاعيه متعدد وهربرى ترتيب وتلفيق مناقب وسير جهتيله ديكرينك ترتيب وتلفيقنه مباين براصوله مستند اولديغندن برديارده اوقونان منقبهٔ شريفه ديكر دياردده اوقونان منقبهٔ شريفه نك لفظاً عينى دكلدر §

اقطار حجازيه ومصريه تكايا وزواياسنده اليوم متداول اولان منقبهٔ شريفهٔ رفاعيه سادات حسينيه دن مظهر تجليات ربّ المنجى ، علامه سيد ابى القاسم ابن السيد ابراهيم المدنى البرزنجى مرحومك ترتيب وتأليف ايلديكى منقبهٔ لطيفه اولوب بونك برنسخه سى اله كچيرلمش اولديغندن لاجل التبرك بورايه قيد اولندى §

صورت منقبهٔ برزنجيه

بسم الله الرحمن الرحيم

سبحان من زيّن قلوب اوليائه بانوار المحبة الساطعة الانوار ورفع قدر اصفيائه فعلا ذكرهم فى الاقطار وسقى بشراب التوفيق رياض نفوسهم فهامت طربا وخلعت العذار فسبحانه من اله حجب هممهم عن الركون الى الدار العاجلة وشرح صدورهم لايثار الآجلة فاصبحت رقابهم خاضعة لجلال عظمته ذاهلة وربك يخلق مايشاء ويختار ؛ فلورأيتهم وقد هبت عليهم نسائم الاسحار وقد تجلى عليهم الحليم الكريم الغفار (احمده) على ان اظهر فى سماء افكارهم رقائق لطائفه وانار قلوبهم بحقائق معارفه واطلع فى افلاك مصافاتهم شموس الهداية والاسرار واشهد ان لااله الاالله وحده لاشريك له اله اودع لطائف اسراره فى اهل محاضرته فهجر والذيذ المنام واوقفهم على اقدام الخدمة فقاموا جنح الظلام وعفروا الخدود خوفا من الصدود وسطوة الجبار واشهد ان سيدنا محمدا عبده ورسوله الذى نور الله وجهه بتجليات الجمال ، فتلألأ نورا وكشف له عن سبحات الكمال وآدم لم يكن شيأ مذكورا فهو كنز الوجود ومفتاح خزائن الجود وصاحب لواء الحمد مابين المصطفين الاخيار صلى الله عليه وعلى آله الذين رفعت لهم اعلام الحقيقة وتفجرت من تيار بحر معرفتهم عيون ارباب الطريقة فشموا ازهار الحبيب من نسمات الاسحار واصحابه الفائزين بصحبته المتفضلين بمحبته الجانين من شجر الايمان اهنأ ثمار مااقتطفت انامل الخواص ازهار الاخلاص من افنان الاختصاص بالعشى والابكار (اما بعد) فيقول المفتقر الى ربه القريب المجيب ابوالقاسم ابن السيد ابراهيم البرزنجى ، هذه بارقة رحمانية ولامعة عرفانية موسومة باجابة الداعى

فى بعض مناقب القطب الكامل العارف الشريف سيدنا السيد احمد الرفاعى ملتقطا ازاهيرها من طبقات الامام سيدى عبد الوهاب الشعرانى وكتاب العقد المذهب للامام ابى حفص عمر بن الملقن الانصارى وغيرهما فاقول هوالعارف الاكبر والكبريت الاحمر خريدة المعارف ومرجع كل عارف قطب دائرة الجمال وفلك سمة الكمال مربى السالكين وامام العارفين مظهر الانوار الالهية وسر المحبة الذاتية كاشف نقاب وحدة الوجود وحامل راية اصحاب الشهود الفانى بنيران المجاهدة المتلذذ بلذة المشاهدة الغارق فى بحر المحبة القيومية المظهر لاسرار الوحدة الشهودية سيدنا الشيخ الواصل المحقق وسيدنا الكامل المكمل المدقق فخر العارفين قرة العين الواجدين انسان عين المحققين نتيجة مقدمة العاشقين ابو العباس احمد بن ابى الحسن على بن يحيى بن ثابت بن حازم بن احمد بن على بن رفاعة الرفاعى الحسينى البطائحى المغربى اصلا الشافعى مذهبا ، قال الفاروثى فى النفحة المسكية والامام احمد بن جلال فى جلاء الصدا والامام القدوة ابراهيم الكازرونى فى الترياق وغيرهم ، ان رفاعة هذا اسمه الحسن ولقبه رفاعة هاجر من مكة الى المغرب سنة سبع وعشرة وثلثمائة ، وهى السنة التى قتل فيها القرامطة لعنهم الله امير مكة ابن محارب واصحابه وفعلوا مافعلوا فى بيت الله من الهدم والنهب و القتل والتحق رفاعة رضى الله عنه بقبيلة من قبائل العرب من اشبيلية وعظمه ملوك المغرب وانقاد اليه اعيانها وبقى نسله فى المغرب الى عهد السيد يحيى جد سيدنا السيد احمد قال فى الترياق ولهم بقية فى المغرب والى رفاعة هذا ينتمى بطن بنى رفاعة هؤلاء ورفاعة الحسن المكى هذا ابن المهدى ابن ابى القاسم محمد بن الحسن بن الحسين احمد بن موسى الثانى ابن ابراهيم المرتضى ابن سيدنا الامام موسى الكاظم ابن سيدنا الامام جعفر الصادق ابن سيدنا الامام محمد الباقر ابن سيدنا الامام زين العابدين على الاصغر ابن الامام المظلوم الشهيد السعيد سيدنا الحسين السبط ابن سيدنا ومولانا الامام الغالب على بن ابى طالب ﴿ كرم الله وجهه ﴾ رزقه من زوجته الطاهرة سيدة النساء فاطمة بنت سيدنا ونبينا وشفيعنا الرسول المصطفى صلى الله عليه وعلى آله وصحبه اجمعين ولنرجع لذكر سيدنا السيد احمد فنقول قدم ابو من بلاد المغرب فسكن البطائح بقرية يقال لها ام عبيدة والبطائح قرى مجتمعة فى وسط الماء بين واسط والبصرة وبها تزوج ابوه بفاطمة بنت الشيخ العارف سيدى يحيى النجار ورزق منهم اولادا منهم سيدى احمد المذكور قدس الله سره ولد رضى الله عنه فى محرم سنة خمسمائة وكان منذ ترعرع رابضا لنفسه مجانبا لابناء جنسه ملازما للذكر محافظا للسر عارفا بمجاهدة النفس وتخلصها عن مضايق القيود الجزئية مبادر الايصالها الى مبدئها واتصافها بنعت الاطلاق بالكلية وكان رضى الله عنه قد انتهت اليه الرياسة فى علوم الطريق وشرح احوال القوم وكشف مشكلات منازلاتهم وبه عرف الامر بتربية المريدين وطريق السالكين وتخرج بصحبته الجمع الكثير وتلمذ له الجم الغفير واثنى عليه

العارفون وقدمه السالكون وهو احد من قهر احواله وملك اسراره وكان رضى الله له كلام على لسان اهل الحقائق دال عليه قوله وقد سئل عن الرجل المتمكن الصادق فقال هو الذى لو نصب له سنان فى الارض وهبت الرياح الشمال ماغيرته ولو كان على شاهق وكان رضى الله عنه يقول الزهد اساس الأحوال المرضية والمراتب السنية وهو اول قدم القاصدين الى الله عزوجل والمنقطعين اليه والراضين عنه والمتوكلين عليه فن لم يحكم اساسه فى الزهد لم يصح له شئ مما بعده وكان رضى الله عنه يقول الفقراء اشرف الناس لان الفقر لباس المرسلين وجلباب الصالحين وتاج المتقين وغنيمة العارفين ومنه المريدين ورضا رب العالمين وكرامة لاهل ولايته الاكياس وكان رضى الله عنه يقول الانس بالله لايكون الا لعبد قد كملت طهارة قلبه وصفا ذهنه واستوحش من كل مايشغله عن الله تعالى فعند ذلك يأنس بربه وكان رضى الله عنه يقول لسان الورع يدعو الى ترك الآفات ولسان التعبد يدعو الى دوام الاجتهاد ولسان المحبة يدعو الى الذوبان والهيمان ولسان المعرفة يدعو الى الفناء والمحو ولسان التوحيد يدعو الى الاثبات والحضور ومن اعرض عن الاغراض ادبا فهو الحكيم المتأدب

(ضوع اللهم ضريحه المقدس بنوافح الصلوات الزكية)
(و عمم مقامه المنيف بهو اطل التسليمات الشذية)

وكان رضى الله عنه يقول مررت وانا صغير بالشيخ العارف بالله سيدى عبدالملك الخرنوبى رضى الله عنه فأوصانى وقال لى يا احمد احفظ ما اقول لك فقلت نعم فقال لى ملتفت لايصل ومتسلل لايفلح ومن لم يعرف من نفسه النقصان فكل اوقاته نقصان فخرجت من عنده وجعلت اكررها سنة ثم رجعت اليه فقلت اوصنى فقال ما اقبح الجهل بالالباء والعلة بالاطباء والجفاء بالاحباء ثم خرجت وجعلت ارددها سنة فانتفعت بموعظته ومن الطاف الله به وعنايته اذا تجلى له الحق بالتعظيم يذوب حتى يكون بقعة ماء ثم يتداركه باللطف فيجمد شيأ فشيأ حتى يرده الى جسمه المعتاد ويقول لولا لطف الله تعالى بى لما رجعت اليكم ومع تواضعه وخموله رضى الله عنه صح انه قال له شخص من تلامذته ياسيدى انت القطب فقال نزه شيخك عن القطبية فقال له فأنت الغوث فقال نزه شيخك عن الغوثية قال العارف الشعرانى رحمه الله تعالى وهذا دليل على انه تعدى المقامات والاطوار لان القطبية والغوثية مقام معلوم ومن كان مع الله وبالله فلايعلم له مقام معلوم وان كان له فى كل مقام مقام والله تعالى اعلم (ومن كراماته رضى الله عنه واشماله) خلقنا الله بأخلاقه انه كان يقول اكره للفقراء دخول الحمام واحب لجميع اصحابى الجوع والعرى والفقر والذل والسكينة وافرح لهم اذا نزل بهم ذلك وكان رضى الله عنه يقول الشفقة على الاخوان مما يقرب العبد الى الرحمن وكان رضى الله

عنه يقول اذا جئتم ولم تجدوا عندى مايأكله ذوكبد فاسئلونى الدعاء ادع لكم فانى حينئذ لى اسوة برسول الله صلى الله عليه وسلم وكان رضى الله عنه يقول الصدقة افضل من العبادات البدنية النوافل وكان رضى الله عنه يقول اخوك الذى يحل لك اكل ماله بغير اذنه هوالذى تسكن نفسك اليه ويستريح قلبك فيه وكان رضى الله عنه اذا رأى على فقير جبة صوف يقول له ياولدى انظر بزى من تزيت به وانى من قد انتسبت قد لبست لباس الانبياء وتحليت بحلية الاصفياء هذازى العارفين فاسلك مسالك المقربين والا فنزعه وكان رضى الله عنه يقول اذا تعلم احدكم شيأ فيعلمه الناس يتم له الخير

(ضوع اللهم ضريحه المقدس بنوافح الصلوات الزكية)
(وعمم مقامه المنيف بهو اطل التسليمات الشذية)

وكان رضى الله عنه يقول طريقتنا مبنية على ثلاثة اشياء لانسأل ولا نرد ولاندخر وكان رضى الله عنه يقول الفقير ان غضب لنفسه تعب وان سلم الامر لمولاه نصره من غير عشيرة ولا اهل وكان رضى الله عنه يقول والله مالى لخيرة الا الوحدة فياليتنى لم اعرف احدا ولم يعرفنى وكان رضى الله عنه يقول من شرط الفقير ان لايكون له نظر فى عيوب الناس وكان رضى الله عنه يقول ان العبد اذا تمكن من الاحوال بلغ محل القرب من الله عزوجل وصارت همته خادمة السموات وصارت الارضون كالخلخال برجله وصارت صفته من صفات الحق جل وعلا لايعجزه شئ وصار الحق سبحانه وتعالى يرضى لرضاه ويسخط لسخطه وقال رضى الله عنه ويدل على ماقلته ماورد فى بعض الكتب المنزلة يقول الله تعالى يا بنى آدم اطيعونى اطعكم واختارونى آختركم وارضوا عنى ارض عنكم واحبونى احبكم وراقبونى اراقبكم واجعلكم تقولون للشئ كن فيكون يابنى آدم من حصلت له حصل له كل شئ ومن فته فاته كل شئ (قوله وصارت صفته من صفات الحق) يريد التخلق والاتصاف بصفاته تعالى من الحلم والصفح والكرم لانه لا يصح لاحد ان يكون عين صفات الحق تبارك وتعالى فهو كقوله فى الحديث القدسى فبى يرى وبى يسمع وبى ينطق وما اشبه ذلك

(ضوع اللهم ضريحه المقدس بنوافح الصلوات الزكية)
(وعمم مقامه المنيف بهوا طل التسليمات الشذية)

وكان رضى الله عنه اذا صعد الكرسى لايقوم قائما وانما يتحدث قاعدا وكان يسمع حديثه البعيد مثل القريب حتى ان اهل القرى التى حوالى ام عبيدة كانوا يجلسون على اسطحتهم يسمعون صوته ويعرفون جميع مايقول حتى الاطرش والاصم (قلت) وهذا يشبه ما وقع لابراهيم على نبينا وعليه افضل الصلاة والسلام عند بناء البيت حين قال له ربه ناد الخلائق

قال يارب وكيف اسمع جميع الخلق قال يا ابراهيم عليك النداء وعلينا البلاغ فنادى ابراهيم عليه السلام بالحج فاجابوه فى الاصلاب من سائر الاقطار وكان رضى الله عنه يقول وعدنى ربى ان لا اعبر عليه وعلى شئ من لحم الدنيا قال يعقوب خادمه رضى الله عنه ففنى لحمه باجمعه قبل خروجه من الدنيا وكان رضى الله عنه اذا جلست على جسمه بعوضة لايطيرها ولايمكن احدا يطيرها ويقول دعوها تشرب من هذا الدم الذى قسمه الحق لها وكان اذا جلس على ثوبه جراد وهو مار فى الشمس يجلس على محل الظل ويمكث لها حتى تطير ويقول انه استظل بنا ووجد يوما كلبا اجرب اخرجه اهل ام عبيدة فخرج معه الى البرية وضرب عليه مظلة وصار يطلبه بالدهن ويطعمه ويسقيه ويحك الجرب عنه بخرقة فلما برئ حمل معه ماء مسخنا فغسله وكان الله تبارك وتعالى كلفه بالنظر فى امر الدواب والحيوانات

(ضوع اللهم ضريحه المقدس بنوافح الصلوات الزكية)
(وعمم مقامه المنيف بهواطل التسليمات الشذية)

وكان رضى الله عنه يمشى الى المجذومين والزمنى و يغسل ثيابهم ويفلى رؤسهم و لحاهم ويحمل اليهم الطعام ويأكل معهم و يجالسهم ويسألهم الدعاء وكان يقول الزيارة لمثل هؤلاء واجبة ومر يوما على صبيان يلعبون فهربوا منه هيبة له فتبعهم وصار يقول لهم اجعلونى فى حل فقدر وعتكم ارجعوا الى ما كنتم عليه ومر يوما على صبيان يتخاصمون فخلص بينهم وقال لواحد منهم ابن من انت فقال له واى شئ فضولك فصار يرددها ويقول ادبتنى ياولدى جزاك الله خيرا وكان يبدأ من لقيه بالسلام حتى الانعام والكلاب وكان اذا رأى خنزيرا يقول له انعم صباحك فقيل له فى ذلك فقال اعود نفسى الجميل وكان اذا سمع بمريض فى قرية ولو على بعد يمشى اليه يعوده ويرجع بعد يوم او يومين وكان رضى الله عنه يخرج الى الطريق ينتظر العميان حتى اذا جاؤا يأخذ بايديهم ويقودهم وكان اذا رأى شيخا كبيرا يذهب الى اهل حارته ويوصيهم عليه ويقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من اكرم ذا شيبة يعنى مسلما سخر الله له من يكرمه عند شيبته وكان رضى الله عنه لايجازى بالسيئة بل يعفو و يصفح وكان رضى الله عنه يقول لايحصل للعبد صفاء الصدر حتى لايبقى فيه شئ من الخبث لا لعدو ولا لصديق ولا لاحد من خلق الله تعالى فهناك تأنس به الوحوش فى غياضها والطيور فى اوكارها ولا تنفر منه ويتضح له سر الحاء والميم وعند ما اشرقت شمس الحقيقة المحمدية من فلك سماء قلبه ولاحت انوار الذات الاحدية من خزانة لبه ظهر عليه الشوق الكامن فى الفؤاد وهاجت نار الوجد المحرقة للرقاد فبادر الى انتشاق زهر روضته المعطار و اقتطاف ورده المخجل بعرفه سائر الازهار وارتشاف سلسبيل المحبة التى هى عين الحياة الابدية والتمل بتراب طيبة الطيبة مترددا امام فضل مبعوث لاشرف البرية فعند وصوله الى الروضة الشريفة والمواجهة المنيفة اخذه الحال فانشد وقال

في حالة البعد روحي كنت ارسلها * تقبل الارض عني و هي نائبتي
و هذه دولة الاشباح قد حضرت * فامدد يمينك كي تحظى بها شفتي

فمدت له يد النبي صلى الله عليه وسلم فقبلها والناس ينظرون فيا لهامن يدعمت الوجود نورا و كسته مهابة وحبورا ورفعت لطالبها رايات العز والتمكين وخضعت لها قادات الكون وقالوا اتينا طائعين قال يعقوب خادمه لما مرض سيدى احمد رضى الله عنه مرض الموت قلت له تجلى العروس فى هـذه المرة قال نعم فقلت له لماذا قال رضى الله عنه جرت امور اشـتريناها بالارواح وذلك انه اقبل على الخلق بلا عظيم فتحملته عنهم و اشتريته بما بقى من عمرى فباعنى وكان رضى الله عنه يمرغ وجهه وشيبته على التراب و يقول العفو و يبكى ويقول اللهم اجعلنى سقف البلاء على هؤلاء الخلق وكان مرضه بالبطن وسبب ذلك انه سمع قائلا ينشد هذه الابيات فاضطرب وانزعج وهاجت بطنه رضى الله عنه وهى

اذاجن ليلى هام قلبى بذكركم * انوح كما ناح الحمام المطوّق
وفوقى سحاب يمطر الهم والاسى * و تحتى بحار بالجفا تتـدفق
سلوا ام عمرو كيف بات اسيرها * تحل الاسارى دونه وهو موثق
فلاهو مقتول ففى القتل راحة * ولاهو ممنون عليه فيعـتق

ومكث بالمرض شهرا وكان يخرج منه كل يوم ماشاء الله فقيل له من اين يخرج هـذا ولك عشرون يومالاتاً كل شيأ ولاتشرب فقال رضى الله عنه هذا اللحم يندفع ويخرج و لكن قد ذهب اللحم وما بقى الا المخ اليوم يخرج وغدا نعبر على الله عز وجل فخرج منه شئ ابيض مرتين اوثلاثا وانقطع وكانت وفاته دامت بركاته يوم الخميس ثانى عشر جمادى الاول سنة خمسمائة وثمانية وسبعين عن ثمان وسبعين وكان يوما مشهودا وكان آخر كلامه اشهد انلا اله الا الله واشهد ان سيدنا محمداً عبده ورسوله وكان رضى الله عنه لايتكلم الا يسيرا ويقول امرت بالسكوت ولم يتصدر فى مجلس قط ولاجلس على سجادة ولاوسادة بل خالف مألوفه وخالف سهاده وتذكر عهدالست بربكم نحن وتفكر فى حاله فان ولسان حاله يقول

سرى نسيم الصبا من حاجر فصبا * وبات يشكو الى انفاسه الوصبا
ذوصبوة لم يشم برق الشام و لا * دعا ابن ورقاء الاصاح و احربا
مايبرح البارق النجدى يذكره * نجدا و يطربه وجـدا اذا التهبا
يودلوان ايام الحمى رجعت * وكيف يرجع عيش بعد ماذهبا

وحيث انتهى ما اردناه وتم ما تهممنا به وقصدناه — فلنرفع الى الله تعالى اكف الابتهال فنقول (دعاى شريف) اللهم انا نسألك برحمتك التى ابتدأت بها لطائعين وبقيوميتك التى اوجدت بها العالمين وبالسر السارى فى عالم الصور والمجردات والجنس العالى لحقائق البسائط والمركبات صاحب الفهوانية فى مقام قاب قوسين او ادنى وامام الاصفيا فى الموقف العام والمشهد الاسنى وباله الذين هم مظاهر كمالاته الكلية والجزئية واصحابه المحققين بثمرات تبعيته الجميلة الجليلة والخفية وبمن تليت آثاره ولاحت على الحاضرين انواره المجتلى غرائس التوحيد على منصات الوضوح والظهور ان تلطف بنا فى القدور والمشيد بيت الوحدة على قواعد الشرع لكل قلب منهفق بالنور صاحب الصحو فى المحو والجمع فى الفرق والبقاء فى الفناء شيخ الابدال والافراد والامناء مالك ازمة التصريف بتأثير الهمة الفعالة فى الاكوان ورب سطوات الجلال المحكمة بالسلب والجذب فى الاعيان ان توفقنا فى الاقوال والافعال لاخلاص النية وتدنى لنا من ثمار المعرفة بك قطوفها الدانية الشذية اللهم كن لنا عوضا عنا وعن كل فانت ولا تجعلنا من المحبين لكل صامت وتول كل امر تضيفه الينا بنفسك ولا تحجبنا فى كل ماتقيمنا فيه عن حضرات قدسك وحلاوة شهودك وانسك وول وجهة خطابنا الى كعبة اسمائك وصفاتك واجعل قبلة ثنائنا معالم اياتك ومحاسن كمالاتك حكم اللهم عدلك المطلق على صورة عدلك المعلوم ثم حكم فضلك الاوسع على مطلق عدلك المكتوم وقد علمنا ان فى سعة عطاياك الذاتية والاسمائية مايقتضى التخصيص وفى اطلاق جمعك الاحاطى ماوجب العناية الشاملة من غير تقسيط وتخصيص وانا لنرجوك عند نزول الشدائد وتخلى الولد والوالد وانغلاق باب التوبة المفتوح وانكشاف هياكل الاعمال ومنازل الروح اللهم واقل بفضلك عثارنا واجبر انكسارنا واهد حيرتنا وفرج غمتنا واقبل اعتذارنا وامح اوزارنا وتقبل اعمالنا واصلح احوالنا وعم جمعنا هذا برحمة منك ورضوان وهب مقصرنا لعاملنا باذا الجود والاحسان واصلح اللهم رعاتنا ورعايانا والف ذات بيننا ووفق الكل لما يرضيك عنا وارخص اللهم اسعارنا اللهم عاملنا بالفضل لا بالمحن واصلح منا ما ظهر وما بطن واطفئ عنا نيران الفتن وانصر اللهم سلطاننا واهلك الكفرة اعداءك واعداءنا وامناقى اوطاننا واشمل برحمتك من غاب اوحضر وكن عونا لمن تسبب فى جمع هذا المحضر اكراما لمن نحن فى جيرته ومن اجتمعنا ههنا لحضرته وصل وسلم على سيدنا محمد سادن خزائن الاسماء والمسميات وعلى آله واصحابه ذوى المعارف الالهية والايات البينات ماتليت مناقب لكمل الاعلام وفازرا كب جواد المبدا بحسن الختام سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين؛ انتهى .

منقبهٔ برزنجیه‌نك صورت تلاوتی — برزنجی مرحومك منقبه‌سی تلاوت اولنه‌جنی كون زوارك اجتماع ایده‌جكی تكه ویازاویه حسب العاده تزیین اولندقدن وزوار جمع اولدقدن صكره تهیه ایدیلان كرسیٔ مزینه اوزرینه صداسی محرق برذات چیقوب «سبحان من زین قلوب اولیائه» فاتحه‌سیله تلاوته بسمله‌كش شروع اوله‌رق «فهوالحكیم المتأدب» فقرهٔ بدیعه‌سنه كلدكده سكوت ایدر ؛ آنك اوزرینه حضّار یوكسك برصدا ایله «ضوع اللهم ضریحه المقدس بنوافح الصلوات الزكیة وعمم مقامه المنیف بهواطل التسلیمات الشذیة» تركیبنی قرائته ابتدار ایلر ، بعده كرسی نشین اولان ذات (وكان رضی الله عنه) دیه‌رك منقبهٔ شریفه‌نی آخرینه دكین تلاوت وفقط تركیب مذكوره كلدكجه جماعت ینه برآغزدن اوتركیب مباركی انشاده مبادرت ایدر ؛ ایشته بوترتیب اوزره منقبهٔ شریفه تمام اولدقده منقبه خوان افندی اللرینی قالدیروب صورت شریفه‌سی خاتمهٔ منقبه‌ده محرر اولان دعایی عرض باركاه ملك العلام وحضّار كرام (آمین) خوان اولوب آیین رفاعیه اوزره ذكر وتوحیده اهتمام ایدرلر §

طانطا مولدی — قطب الاقطاب سید احمد الرفاعی قدس سره العالی ارتحالندن یوز التمش ایكی وقطب ربانی سید احمد البدوی قدس سره الجلی وفاتندن آلتمش بش سنه صكره مشار الیه امام جلیل صمدی سید احمد البدوی نامنه اوله‌رق طانطاده دخی برمولد جمعیتی تشكیلی اصول اتخاذ اولنمشدر ، (فی ٧٤٠ سنه) بومولد شریف جمعیتنده دخی ام عبیده مولدینه یقین برازدحام اولوب ممالك اسلامیه‌نك هرطرفندن زیارتجیلر كله‌رك نهایت جمعیته [*] قدر طانطا شهرنده اقامت وحضرت پیرك تربه‌سنی محیط اولان جامع شریف داخلنده اصول بدویه اوزره ذكر وتوحیده مداومت ایدرلر ، جمعیت مذكوره‌ده برطاقم قادینلرك دخی بولنملرینه مساعده ایدلدیكندن بوكا اكثر طرفلردن اعتراض اولنمقده‌در ؛ فقط بواعتراضلر نابجا اولوب معترضلرك سوء خاتمه‌لرندن

[*] بوجمعیت دخی یدی كون دوام ایدر .

قورقيلور ؛ اكرچه جمعيت موسملرنده احوالى مجهول وبين اهالى منفور اولان
برطاقم كيمسه‌لرك بولنديغنى روايت ودورلو دولو ادبسزلكلرك وقوعنى حكايت
ايدرلر ايسه‌ده اصحاب عشق وشوقك بوكبى فنالقلرى بررحكمته حمل ايتملرى
اقتضا ايدر ، فقط بواعتراضلر بولنديغمز زمانه منحصر اولميوب موسم مذكورك
ابتداى اتخاذندن برى وقوعبولمقده ومع ذلك اكثر اولياءالله جمعيت مذكوره‌ده
بولنمقده‌در ؛ برجميت كه اهل‌الله على الاغلب اوجمعيتك جملهٔ افرادندندر ،
اوجمعيته اعتراض ايدلمك مطلقا خطادر ، طبقات شعرانى مؤلفى شيخ عبد الوهاب
حضرتلرى ديرلركه : بن غوث ربانى سيد احمد البدوينك مولدنده بولنمغه مأمور
اولديغمدن هرسنه كيدوب بولنوردم ، شيخم عارف بالله محمد شناوى سيد احمد
البدوينك مرقد شريفلرى يانده بندن اخذ عهد ايله سيد مشار اليه تقديم
ايتمش ومرقد شريفدن برال چيقارق بنم المى طوتوب هاتفى برسس ايله « نعم
نعم » جوابنى ويرمش ايدى ، بوسسى بن كندى قولاغم ايله ايشتدم ، بالآخره
بركيجه حضرت سيدى مصرده كوردم ، سيد عبد العال دخى يانلرنده ايدى ،
بكاخطاباً « طانطايه كلوب بنى زيارت ايدرايسه‌ك ، سكا ملوخيه ضيافتى ايدرم »
بيورديلر ، بناءً عليه اوسنه موسمنده بولندم ، طانطاده قالديغم مدت ، هركيمه
دعوت اولندم ايسه ملوخيه اطعمه‌سى يديرديلر ؛ ٩٤٨ سنه‌سى مولدنده
بولنه‌مدم ايدى ؛ اثناى جمعيتده سيد حضرتلرينك صندوقهٔ شريفه‌لرنده‌كى
پوشيده آچيلوب « عبد الوهاب بوسنه بزى زيارتده اهمال ايتدى » صداسى ظهور
ايتمشدر ؛ بوصدايى استماع ايدن اولياى كبار مصره عودتلرنده كيفيتى بكا نقل
واخبار ايتديلر ؛ ديكر برسنه دخى طانطا مولدى موسمنده بولنمق ايستمدم
ايدى ، بركيجه سيد احمد البدوى حضرتلرينى رؤياده كوردم ، يشيل برحورما
داليله اقطار سائره اهاليسنى مولدى جمعيتنه دعوت ايدرلردى ، مصره كلوب
« سن مولده كيتميه‌جكميسين ؟ » ديوبده « وجع واردر » جوابنى آلدقده « محبه
وجع مانع اولماز » بيورديلر ؛ عقبنده احياواموات اوليادن بعض ذوات كلوب

نی زیارت ییره تشویق ایلدیلر ، بونلرك ایچنده ممالك افرنجیه‌دن كلمش ، اللری
آیاقلری باغلو ، برطاقم اسیرلر وار ایدی كه مقعدلری اوزرینه سورینه سورینه
طانطایه كیدرلر ایدی ؛ سید احمد البدوی حضرتلری بكا دونوب « شونلری
كورییورمیسین ؟ بوحاللریله برابر بنی زیارته كلمشلردر ! » دیدیكندن بالمجبوریه
قالقوب طانطایه كیتدم ؛ مشاهیر اهل اللهدن محمد السروی حضرتلری دخی
بر سنه مولد مذكور جمعیتنه كیتمامش ایدی ؛ رؤیاسنده سید احمد البدوی
حضرتلری « رسول ملك العلامله بالجمله انبیای عظام (علیه وعلیهم الصلوة
والسلام) حضراتنك وعموم اصحاب كرام و اولیای ذوی الاحترامك
بولندقلری جمعیته كیتمكدن احترازمی ایدرسین ؟ » دیو معاتبه ایتدیكندن
علی الصباح طانطایه متوجهاً حركت ایلمش ایدی ، فقط جمعیت تمام اولوب
زوّار طاغلمش اولدیغندن مایوساً عودت وتصادف ایلدیكی زوّارك البسه‌لرینی
مس ایدرك و یوزنی كوزنی آیاقلرینك ایزلرینه سوره‌رك عرض مذلت
ایلدی ؛ بن بر سنه مصرده ابو العباس حریثی ایله اون نفر هندی فقراسنه
راست كلدم ایدی ، زمان تصادفمز جمعه ایرتسی كونی سحر وقتی ایدی ؛
بزی مسافر ایدك غریب الدیارز ، دیدیلر ؛ براز فطیر ایله بال تهیه واحضار
ایدرك بعد الاكل نره‌لی اولدقلرینی و مصره نه زمان ونه خدمت ایچون
كلدكلرینی صوردم « هند اهالیسندنز ، سید احمد البدوی مولدنده بولنمق
ایچون كلدك ، مملكتمزدن یكن صالی كونی چیقوب چهارشنبه كیجه‌سی مدینهٔ
منوره‌ده سیدالبشر افندیمز حضرتلرینه وپنجشنبه كیجه‌سی بغدادده قطب جیلانی
سید عبد القادر كیلانی‌یه مسافر اولدق ودون كیجه یعنی جمعه كیجه‌سی طانطاده
سید احمدالبدوینك مولدی جمعیتنده بولنوب بوصباح مصره كلدك » دیدیلر
وبنم تعجب ایلدیكمی و « سزهندلی اولدیغكز حالده سید احمد البدوی مولدی
جمعیتنی نه كیفیتله بیله‌بیلورسیكز ؟ » دیدیكمی استعجاب ایدوب « اولیاء اللهه
كوره دنیا برخطوه‌در ! هندك چوجقلری بیله عارف بیدانی وامام صمدانی

سيد احمد البدوى حضرتلرينك بركت فيضيله مستفيد ومستفيض اولمقده‌در ؛ آنى بيلمدك برشخص واميـدركه ماوراء بحر محيط وساير بلاد وجبال اولياء اللهى هر سـنه طانطا مولدنده بولنوب استفاضه ايتمكده‌در » فقرانيله ختم مقال ايدوب وداعخوان اولديلر ؛ اهل الله مولدلرنده وبالخاصه سـيد احمد البـدوى حضرتلرى نامنه اوله‌رق طانطاده اجرا قلنان مولد مشهور جمعيتنده اكثر اولياء الله موجود وحاضر بولندقلرى حالده اصحاب اعتراض جمعيات منعقده‌يه اعتراضدن بينه خالى اولمازلر ؛ محمد شـنّاوى حضرتلرى ديمشدركه : برشخص طانطاده اجرا ايديلان مولد جمعيتنه اعتراض ايلمش ايدى ، بيچاره‌نك ايمانى سلب اولنديغنـدن احمد البـدوى حضرتلرينك روحانيتندن اسـتغاثه ايدوب بردخى اعتراض ايتمامك شرطيـله ايمانى اعاده ايدلدى ورؤياسـنده « اعتراضكه سبب ندر ؟ » ديه واقع سـؤاله « رجال ونسوانك برنقطه‌ده اجتماعيدر » جوابنى ويرمسى اوزرينه حضرت سـيد « بواجتماع اثناى طوافده دخى واقع اوليور ، لكن هيچ بركيمسه طرفنـدن منع واعتراض وقوعبولمامقده‌در ، اللهه يمين ايله سويلرمكه ، بنم مولدم جمعيتنده هركيم عصيان ايتسه ، عاقبت توبه وانابه‌يه موفق اولور ؛ بن اكر وحوش وبيابان ايله دكزلرك بالقلرينى رعى ايتمك ايچون بريره جمع ايتسه‌م ، هربرينى ديكرينك كيد وشرّندن حمايه ايدر ايدم ، بوحالده واجب تعالى حضرتلرى بنى مولدم جمعيتنده حاضر اولانلرى حمايه‌دن عاجز ايدرمى ؟ » جواب صوابنى ويردى ؛ واقعا طانطا مولدنده بولنان برچوق عصاتك آخر الامر اظهار ندامت وپشيمانى ايلدكلرنى وتائب ومستغفر اولوب عمرلرى نهايت بولنجه‌يه دكين دائرهٔ منجيهٔ شريعت خارجنه چيقمدقلرنى متواتراً روايت ايدرلر ؛ رضى الله عنه وعن اولياء الله اجمعين ؛ انتهى §

شهر ربيع الثـانى — ربيع ثانى شهرينك اون ايكنجى كيجه‌سى سيده فاطمة الزهرا (رضى الله عنها) نام عليه‌سنه واون ايكنجى كونى دخى پير جليل

جلانی شیخ عبدالقادر گیلانی حضرتلرینك نام كرامت ارتسام شریفنه اوله‌رق بر مكمل ومطنطن مولد جمعیتی عقد واجرا اولنور §

شهر جماذی الاول — جماذی الاول اوائلنده شیخ احمد بن علوان الرفاعی ویكرمی برنجی كوننده محیی الدین عربی قدس الله اسرارهما نام علیه‌لرینه اوله‌رق بر مولد جمعیتی اجرا ایدرلر §

شهر جماذی الاخر — جماذی الاخرك اون ایكنجی كونی پیر دستگیر شیخ احمد الكبیر الرفاعی قدس سره‌نك مولد مخصوصی وصوك پنجشنبه كونی دخی حضرت حمزه رضی الله عنهك راسمهٔ زیارتی اجرا اولنور وبین الاهالی شهر مذكورك صوك پنجشنبه كوننه «خمس الفتح» دینور §

شهر رجب الاحب — رجبك ایلك جمعه كوننده منهل حاره‌نك طرف شرقیسنده ومدرسهٔ رستمیه‌نك قارشوسنده واقع زاویه‌ده شیخ بدر الدین عادلك مولدی اجرا ویوم مذكور كیجه‌سنده صلاة رغائب اداسنه اعتنا اولنور؛ اون ایكنجی كیجه‌سی دخی مشهد حمزه زیارتنه كیدیلور؛ بو زیارت جماذی الاخرك صوك پنجشنبه كوننده‌كی زیارت كبی دكلدر، بونده خلق قناة وادیسنه چیقوب یر یر چادرلر قورارلر، لطیف برچارشو آچارلر، حضرت حمزه رضی الله عنهك مزار شریفی اطرافنده صباحلره قدر قرآن كریم تلاوت ومتعدد محللرده مولد النبی منقبه‌سی قرائت ایدر واون آلتنجی كونی علی بن ابوطالب (رضی الله عنه) ك مسجدینه كیدوب مولد شریف ویكرمی بشنجی كونی رجبیون قافله‌سی كلوب یكرمی یدنجی كیجه‌سی مسجد سعادتده معراجیه منظومه‌سی اوقورلر §

شهر شعبان المعظم — شعبانك برنجی كونی اهل مكه وجوار اهالیسندن تشكل ایدن زوار قافله‌سی مكه‌دن حركت واون ایكنجی كیجه‌سی مساجد فتحده عقد جمعیت وتا بصباح قرآن كریم ومولد النبی تلاوت ایدرك اون بشنجی كیجه‌نی

مسجد سعادتده منقبهٔ ولادت پیغمبری تلاوتیله وتکایا وزوایاده دخی ذکر وفکر وانواع طاعات وعبادت ایله احیا ایدرلر §

عادات — مدینه اهالیسی شعبانك اون بشنجی کیجه‌سنه « لیلة الحلوی » اطلاقیله خانه‌لرنده حاللرینه کوره طاتلولر پیشیروب یرلر و یدیررلر ، شهر شعبان المعظمه « شهر الکرامه (و) شهر القصیر » دیرلر ؛ بواسملرك وجه تسمیه‌سی ، قیرلره ، بوستانلره چیقوب کتیردکاری اطعمه وارزاق تمام اولنجه‌یه قدر تنزه وتفرّجی عادت ایدنمش اولملریدر §

رمضان المعظم — رمضان شریفده مسجد سعادت هرکون معمور الجوانب بولنور ، اهالی وزوّار کیجه کوندوز ، جهرا وخفیّا تلاوت قرآندن حالی اولمزلر ، شمائل ، مصابیح ، مشارق ، صحیح البخاری کبی کتب شریفهٔ احادیث مطالعه وتدریس ایدرلر ، کیجه‌لری یوزلرلهٔ قندیللر ، موملر ، فنارلر یاقوب تراویح نمازی قیلارلر §

عادات اهل زوایا — تراویح نمازلری قیلندقدن صکره زاویه‌لرده قندیللر ، موملر ، یاقیلوب قارشولقلی قصائد اوقنور ؛ ابتدا صاغ طرف ناشدلری بین اهالیسنه مخصوص برقاعده ایله (ترویه) منظومه‌سنی انشاد ایدرلر ؛ بومنظومه حروف معجم اوزره مرتب ومخمس برقصیدهٔ نعتیه اولوب حضّار زوایا هر بربیتك عقبنده غایت مؤثر بسته‌لرله برآغزدن صلواة شریفه اوقورلر ، بعده صول طرف ناشدلری « طرائفیه ، قصیده‌سندن بربیت انشاد ایدرلر ؛ حضّار بو ابیات عقبنده دخی برآغزدن صلواة شریفه اوقورلر ؛ طرائفیه قصیده‌سی ترویه قصیده‌سنه نظیره اوله‌رق تنظیم ایدلمش بعض ابیات بدیعه اولوب ابتدالری غزل طرزنده‌در ؛ اهل زوایا ایشته بووجهله صباح ایدرك فجر اوّل طلوعنده ازکار ثمانیه‌یه دوام ومجلس ذکری ختم قرآن ایله اتمام ایدوب صباح نمازنی قیلمق ایچون مسجد سعادته کیدرلر ؛ سامعین منفردین ، زوایا اهالیسنك

بو احوالندن دنك ولال اولوب آه و انين ايدرلركه منفردين ديديكمز ذوات زاويه نشين اولان غربادن عبارتدر §

زيارت مسجد قبا — مدينهٔ منوره مجاورلرى رمضانك اون يدنجى كونى على العموم مسجد قبايى زيارت وبوزيارتى سنن نبويه‌دن عد ايله تركندن مجانبت ايدرلر كه بوزيارتده برچوقده يرلى بولنور §

شهرشوال المبارك — شـوالك ايلك كونى عيد الفطر اولمق حسبيله اهالى مسجد سعادتده بيرام نمازينى بعدالادا بقيع الغرقد مقبره‌سنى زيارت ايله خانه‌لرينـه عودت ايدوب اوچنجى كونى اقشامنه قدر اجراى رسم معايده ضمننده بربرلرينه كيدوب كليرلر §

خدمه‌نك سپوركه قطعى — مسجد سعادت خدمه‌سى شـوالك اون ايكنجى كونى مسجد قبايى زيارت وبوستانلردن « قلوب النخل » قطعيله عودت ايدرلر ، كيدوب كليشلرى شايان سيروتماشا برآلاى صورتنده اولمغله خلق وادى بطحانه چيقوب هم نوعما تفرج ايدرلر وهمده عزيمت وعودت خدمه جمعيتنى سير وتماشا ايلرلر §

اذكار خدمه — مسجد سـعادت خدمه‌سـنك اون سكز كون قدر كنديلرينه مخصوص برنوع ذكرلرى واردر ، شـوالك يكرمى ايكنجى كونى مسجد سـعادتده كنديلرينه منحصر اولان صفه‌يه طوپلانوب اوراد يمانيه وموشـحات اوقورلر ، قصائد جميله انشاد ايدرلر ، ملازملر دخى صفه‌نك اطرافده سـپوركه اعمال ايدوب آره صره حضّاره كلاب سرپرلركه بو اصول ذى القعده‌نك اونجى كوننه دكين دوام ايدر §

شهر ذى القعدة الحرام — ذى القعده‌نك اون يدنجى كونى مسجد سعادتك سپورلمسى اصولدن اولديغى ويوم مذكور بين الاهالى ايام مشهورهٔ

سارّه‌دن بولندیغی جهتله خلق علی العموم مسجد النبی صحننه جمع اولور ، بعده
شیخ الحرم ایله قاضیٔ مدینه وعموم خدمه سطح شریفه چیقوب سپوررلر
وصحن مسجدده بولنان اطفال وغربایه خورما آتارلر ، بونلرده « العاده
یاساده » دیه باغریشورلر ، سطح شریفك امر تنظیفی تمام اولدقده آشاغی
اینوب روضهٔ مطهره‌ده بولنان کتب شریفه‌یی حجرهٔ معطره‌یه وقالیچه‌لری دخی
مخزنلره نقل ایدوب بعده لاجل التنزه بوستانلره کیدرلر §

اخطار — مدینه اهالیسنك بوحالنه بعض اصحاب اغراض اعتراض
ایتمشلر ایسه‌ده بوعادت یکی برشیٔ اولمدیغی وبوآنه‌قدر هیچ برطرفدن اعتراض
ایدلمامش اولدیغی جهتله ﴿ ماراه المؤمنون حسناً فهو عندالله حسن ﴾ حکمنه
قیاساً بواعتراض هرحالده خطادر §

قدوم محمل شامی — موکب شامی مدینهٔ منوره‌یه ذی القعده‌نك
یکرمی یدنجی کونی داخل اولور ، محملك یوم وصولی اهل مدینه ایچون یوم
معدود وموسم مشهور اولدیغندن اولکون مدینه‌ده محظوظ اولمدق برفرد
قالماز ؛ صره امینی امانات رومیه ایله مسجد سعادته کلوب اهالی‌یه توزیع
اولنمق اوزره مدیریت خزینه‌سنه تسلیم وتودیع ایدر §

شهر ذی الحجة الحرام — مدینه اهالیسندن حجه کیدنلر ، ذی الحجه‌نك
برنجی کونی هجین سوار اوله‌رق مدینه‌دن حرکت ویدنجی بعضاً سکزنجی کونی
مکهٔ معظمه‌یه مواصلت ایدوب عرفاته چیقارلر §

مسئله — وقفهٔ عرفه جمعه کوننه تصادف ایدر ایسه یتمش حجه بدل
اولدیغنه دائر لسان عوامده برسوز وار ایسه ابن قیم الجوزیه « بن بوسوزك
اصلی یوقدر دیرم ، اویله برنقله تصادف ایتمدم ، فقط ایام سائره حجندن جمعه
حجنك افضل اولمسنده شبهه یوقدر ، زیرا یوم جمعه ایام سائره‌دن افضلدر » دیمش
وابن زید المالکی دخی مناسکنده بوقراری تصدیق ایدوب علی القاری جمعه

وقفه‌سی مزیتنك ایام سائره وقفه‌سی مزیتندن یتمش درجه زیاده اولدیغنه حکم ایلمشدر §

مسئله — امت محمدیه دن اول کلان امتلره حج واجب اولدیمی ؟ دیه صورولورایسه ، بونده اختلاف واردر ، ابن الخلیله کوره واجب اولمامشدر ، مع مافیه دور آدمدن بری مشروعیتی مستمر اولوب ملائکه و انبیاء حج ایلدیلر ، مناسکلرك جمله‌سنده بویله یازلمشدر §

مدینه اهالیسی ذی الحجه‌نك طقوزنجی کونی مسجد سعادته طوپلانوب نفحات الهیه انتظارنده بولنورلر ، زیرا علیه الصلواة والسلام افندیمز یوم مذکورده عرفات دنیلان موقعی تشریفله واقف اولورلر ایدی §

عید اضحی — ذی الحجه‌نك اوننجی کونی عید اکبر اولدیغندن اهل مدینه عید فطرکبی ایفای مراسم زیارت ومعایده ایدرلر §

روایت — بعض فضلاء تعلیقاتلرنده یازمشلردرکه : هرکیمك برحاجتی اولوبده ذی الحجه‌نك اوننجی کونی سیدنا اسماعیل بن جعفر الصادق [١] حضرتلرینك قبر شریفنی زیارت وایکی رکعت نماز اداسنه مسارعت ایتسه بفضل الله تعالی حاجتی قضا اولور ، بوایکی رکعتك هرنده بعد الفاتحه یوزر کره سورة الاخلاص اوقومق وسلام ویردکدن صکره یوز کرده صلاة سلام کتیروب بعده قضای حاجتی ایچون واجب الوجود حضرتلرینه توسل اولنمق ایجاب ایدر §

اهل مدینه ذی الحجه‌نك اونندن یکرمنجی کوننه دکین مکهٔ مکرمه‌دن انتظار اخبار وبوفکر وانتظار ایله برخیلوجه راحتسزلق اختیار ایدرلر ایسه‌ده ذی الحجه‌نك یکرمنجی کونی حجاج قافله‌لرینك بعضیلری وارد اولوب آندن صکره آرتق زوارك آرقه‌سی کسلمز §

[١] مشار الیهك قبر شریفلری مدینه حصاری داخلنده وباب الجمعه طرفنده در .

تتمه ـ سلطان الانبيا (عليه اكمل التحايا) افنديمز حضرتلرينك مرقد شريفلرينه شرف جواريت وذات قدسى صفات رسالتپناهيلرينه صدق توسل و انتماى خصوصيت جهتلريله مدينهٔ منوره اهالئ كرامنك اسعد امت اولدقلرينه شبهه يوقدر ؛ آنلرك ايچنده « اوصاف الاشراف اشرف الاوصاف » حكمى اوزره بر صنف اهالى بولنوركه هر فردينك علويت مزيت و قدرى مانندهٔ لآلى عالى ومنظومهٔ آتيه هر برينك خلاصهٔ اوصاف احواليدر §

* نظم *

قوم هم فى الدجاء للناس اقمار * وهم لمن هجروا الاوطان اوطار
واين حلوا يحل الخصب حومتهم * كانهم مثل ماقد قيل امطار
هم العيون فان تبصر هدى فبهم * وفى الهدى ليس بعد العين آثار
سل هم وسلم عنهم ان كنت ذاوطر * فعندهم لذوى الحاجات ايثار
وحل حلنهم تسعد فهم عربُ * تحمى النزيل ولا يؤذى لهم جار
وانعم اذا كنت تهواهم بعيشهم
واصحبهم ان نأت يوما بك الدار

وبرصنف آخر واردركه آفت شهرتدن احتراز ومستغرق انواع فقر وضرورت اولدقلرى حالده علايم يسار وسامان ابراز ايدرلر ، كونلرله آچ قالسه‌لر دخى كنديلرينى طوق كوسترلر ، وحدتى كثرته وضرورت ومضايقه‌يى وسعت وثروته ترجيح ايدوب آتى الذكر منظومه‌يى حسب حال ايدينيرلر §

* نظم *

اذا قنعت بقوت * ولبس ثوب مرقع

ولم يكن لى عيال * نفسى لهم تتفجع

ولا بنون صغار * قلبى بهم يتقطع

ولا صديق صدوق * فراقه اتوقع

وكان لله نسكى

فما بى الدهر يصنع

بونلرك برصنف عاليسيده كرفتار پنجۀ سخت مضايقه واحتياج اولدقلرى حالده بيله اللرينده بولنان پاره يى ﴿ عربى ﴾ ليس العطاء من الفضول سماحة * حتى تجود ومالديك قليل * حكمنه توفيقاً كنديلرندن دها احتياجلى اولانلره احسان وايثار ايدرلر §

* عربى *

قوم مضوا كانت الدنيا بهم * والدهر كالعيد والاوقات اقوات

ماتوا فماشوا وعشنا بعد موتهم * ونحن فى صور الاحياء اموات

برصنف دها كوريلوركه اقشاملره قدر چاليشه رق چباليه رق آنجق اولاد وعياللرينى اداره يه كافى برشئ اكتساب وبرفقر وفاقۀ فوق العاده ايچنده بوواراولوب تحمل بار احتياج واضطراب ايدرلر ، مع ذلك حاللرندن شكايت وتهيئۀ اسباب اقبال واستقبال فكرينه صرف مساعى وغيرت ايتمزلر ، فرج احوالى رفيع الدرجات ودرج كمال وآمالى ميسر المرادات اولان خداى متعال

حضرتلرندن استدعا وانتظار و « سعف النخيل خير من اسعاف الخليل » مثل مشهورینی ضربله ابراز كمال توكل واصطبار ایدرلر §

* عربی *

لاتظهرن لعاذل اوغادر * حاليك فى السرّاء والضرّاء
فلرحمته المتوجعين حرارة * فى القلب مثل شماتة الاعداء

واقعا انسان ایچون اك زیاده اعتنا ایده‌جك برشیٔ وار ایسه ، اوده ذلّ احتیاجدن قورتیلمق ودواهیٔ دنیویه‌دن سلامت بولمق فكر خالصیله برصنعته سلوك ایدوب اولاد وعیالنی اعاشه ایتمكدر ؛ حضرت آدم صفى اللهك چفتجیلك ایتدیكی ویتمش قدر نبیّ ذیشانك آج اوله‌رق ارتحال ایلدیكی اصح نقول ایله محكی وحضرت على كرم الله وجهه افندیمزك « اللهم صن وجهى باليسار ولاتشن جاهى بالاقتار ، فاسترزق طالبى رزقك واستعطف شرار خلقك ، فامتحن بحمد من اعطانى ، وافتتن بذم من منعنى ، و انت من وراء ذلك كله ولى الاعطاء والمنع انك على كل شیٔ قدير ، يانعم المولى ويانعم النصير » دیه دعا بیوردقلرى مرویدر §

* عربی *

يارب لاتحيني الى زمن * اكون فيه كلاعلى احد
خذبيدى قبل ان اقول لمن * اراه عند القيام خذبيدى

مدینه اهالیسنده برصنف دها بولنورکه بوصنفك هرفردی مالك ثروت ویسار وصاحب نفوذ واقتدار اولدقلرندن هم كندیلری فوق العاده بر حشمت ودبدبه ایله امرار ازمان واعمار ایدرلر وهمده فقرای اهالى وضعفای

مجاورین وزوّاری کوروب کوزدرلر که « جامع بین الحسنتین » دنیلان صنف جلیل بونلردر §

اهل مدینه علی الاغلب تنزّه وتفرّجی سورلر ، قیرلرده ، مسیره‌لرده ، کافتسزجه کزوب تنشیط قلوب و ییه‌جك ایچه‌جك خصوصنده ماحضرله اکتفا مسلك مرغوبنه سلوك ایدرلر ؛ بعضیلریده تزیید ثروت و غنا ایچون سیاحت بلدان وممالکی اختیار وبعضیلری ترك دار ودیار خجسته آثار ایدرلر وبرطاقمی دخی بشـقه فکرلره تبعیت ایلرلر ، عمومنك فکر وذهابی متحد اولمیوب ایچلرنده سالك مسالك هوا وهوس اولانلرده بولنـور ؛ مورخین قدیمه‌دن ابن فرحون دیر که : اوائلده مدینهٔ منـوره مجاورلری علی الاکثر صلاحادن واهل حال ذواتدن اولدقلری جهتله رؤسای اهالی کندیلریله کرم الفت اولوب خدمتلرنده بولنورلر ، حوایج ضروریه‌لرینی قضا ایدرلر ، تقدیم تحف هدایا ایله خاطرلرینی آلوب کوکارینه کیررلر ، حقلرنده حسن اعتقاد ایدوب کندیلرندن التماس دعا وهمت ایدرلرایدی ؛ بزم زمانمزده امر بالعکس اولمشدر ، اکثر مجاورینده عفت و استقامت قالمدیغی کبی حرمین اهالیسـنه اقبال و حرمت و مآثر مسعوده یه اخلاص ورعایت ایدلمیور ، تغییر الشـکل لاجل الاکل ، خواستجه جلب قلوب مقصدی اوزرینه البسه‌لر تبدل ، فکرلر تحول ، ایتمشـدر ، هر یرده هتك پردهٔ حرمت ورعایت و هرطور و فعلده اظهار شعائر اسائت ودنائت ایدرلر ، حرم شریف داخلنده آغزلرینه کلانی سویلیوب وجودی منصوص اولان پرهیز کارلغی خاطر وخیاله کتیرمزلر ، لایقسز ایشلرده بولنورلر ، مع مافیه ایچلرنده اصحاب عفت واستقامت وارباب صلاح وتقوی ودیانت دخی واردر §

حرمین اهالیٔ کرامی غربای وارده‌یه مظاهرت ومعاونت ایدرلر ، فقط بعضاً اظهار افراط ایله حدّی تجاوز ایدرلر که مظاهرتك بو درجه‌سی یکده ابی دکلدر ، حتی علامه شیخ ابراهیم ابن ابی الحرم مدنی مرحوم دیمشدر که :

بو دیار مبارکه اهالیسی کلوب کیدن زوّاره ایجاب واقتضاسندن زیاده تعظیم
ورعایت ایتمامیلیدر ، حدّندن زیاده اولان رعایت زوّار ایچون موجب اسائت
و مستوجب سربستی و جسارت اولور ، پرده بر انداز ادب اولوب مآثر
مبارکه یی زیارت و ابراز ذلّ و افتقار ومسکنت خصوصنده قصور ایدرلر ؛
بن بوخصوصی بعض ذواته بیلدیرمك ایچون آتی الذکر قطعه یی تنظیم ایتمش
ولسان حال ایله برده جواب ترتیب ایلمش ایدم §

* قطعه *

یا اهل طیبة لازالت شمائلکم * بلطفها فی الوری مأمونة العتب
لکن رعایتکم للغرب تحملهم * علی تجاوزهم للحدّ فی الأدب

* جواب *

مولای ان صروف الدهر قد حکمت * واعوزت ان یذل الرأس للذنب
کم من مقبل کف لوتمکن من * تقطیعها کان ممن فاز بالارب

سکنهٔ دارالسکینه اهالیٔ کرامی حقلرنده (جارالدار احق بدارالجار « و »
جارالدار احق من غیره) بیورلمش وآنلر تجاوز وسماح وفوز ونجاة ونجاح
امرنده ممالك سائره اهالیسندن اقرب والیق بولنمش اولدیغندن مدینهٔ منورده ده
اختیار مجاورت و اقامت ایدن ذوات کرام لیّن الاعطاف ، هین الانعطاف ،
اولوب اولبلدهٔ مبارکه نك هرموقعنه حرمت وسکنه سنك هر فردینه رعایت
ایدرك ﴿ عربی ﴾ یشارکهم فی اندیتهم لافی اغدیتهم * ویزاحمهم
فی اوقاتهم لافی اقواتهم * ویکتسب من اخلاقهم لامن ارزاقهم *

ويقتبس من برّهم لا من برّهم * مفادينه توفيق معامله ضمننده اهاليسنك اخلاقيله متخلق اولمق ايچون كنديلريله صيق صيق كوروشملى ومحاسن احوال وعاداتلرينه مشاركت ايدوب فقط غدالرينه وارزاق واقواتلرينه كوز ديكوب اللرندن خارجنه چاليشماملیدر ، حبّ وموالاتلرينه رغبت ايتملى اما « وازهد ماعند الناس » حكمى اوزره حبوبات واطعمه‌لرينه طمع ايتماملیدر ، فقراءسنى « سكنالرينى ضبطله وصدقاتلرينه اطالهٔ دست حرص ايله » تضييق وازعاج معروفلرينى منع وابطال ايتمك سعى وغيرتنده بولنماملیدر ؛ نتكم دنيلمشدر §

* شعر *

لاتقطعن يد المعروف عن احد * مادام يمكن فالامكان تارات
واشكر فضيلة لطف الله اذ جعلت * اليك لا لك عند الناس حاجات

اصحاب اعتراض اهل مدينه حقلرنده هرنه ديرلرايسه ديسونلر وكنديلرينه هرنه كبى شيلر عزو ، واسناد ايدرلرايسه ايتسونلر ، آنلره محبت واكرام وتعظيم واحترام ايتمك هرمؤمن وموحد ايچون واجبدر ، زيرا آنلره رعايت وحرمت حقيقتده رسالتمأب افنديمزه رعايت وحرمت ايتمكدر ، اهل مدينه مفخر موجودات افنديمزك قومشولريدر ؛ مازال جبريل يوصينى بالجار ، حكم جليلى اوزره آنلرك حق جوارىتلرى هرحالده ثابت ونقدر بيوك اسائتده بولنسه‌لر ، قومشولق شرفندن محروم اوليه‌جقلرى متحققدر ، هر هانكى بر مدينه‌لينك ترك اتباع وبعض اويغونسز عادتلر اختراع وابتداع ايتديكى كورولسه ، آنك حقنده ترك اكرام وقطع حرمت واحترام ايدلماملیدر ، بو حاللر شرف جوارىتى اسقاط ايتمز ، آنك ايچون دخى حسن خاتمه مأمولدر ؛ آنلرك هرفردينه نظر تعظيم وبصر اكرام وتفخيم ايله باقوب احوال ظاهره وافعال باطنه‌لرينى

تفتيش وتجسس ايتامليدر ؛ شر كدن ماعدا ذنوبك كافه‌سى تحت مشيتده اولديغندن الله تعالى حضرتلرى فاعلنى ايسترايسه عذاب ايدر ايستر ايسه عفو واطلاق ايلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

منبع جويبار رسالت (عليه الطف التحية) افنديز حضرتلرينه منسوب اولان قويولرك تعريف وتفصيلنده اولوب آبار مذكوره حروف هيجاء اوزره مرتبدر §

١ — بئر اريس ، اريس جليس وزننده چيفتجى معناسنده اوله‌رق طوائف يهوددن برينك اسميدر §

چشمهٔ خورشيد صفا (عليه اسنى التحايا) افنديز حضرتلرينه نسبت اولنان آبار مباركه‌نك برى « اريس » دنيلان قويودركه مسجدقبانك طرف غربيسنده اولوب يانده واوچ آرشون ارتفاعنده برطاش واردر §

حكايت — ابو موسى الاشعرى (رضى عنه البارى) حضرتلرى براعه كذار روايت اولوب ديركه : بركون فقيرخانه‌مده آبدست آلوب مسجد سعادته كيتمش ايدم ؛ چراغ نور پاش رسالت افنديز حضرتلرى « شوطرفه كيتديلر » تعريفيله نبى محترم حضرتلرينك سالك اولدقلرى طريقى كوستر ديلر ، اوكون خدمت كونين قيمت سعادتده بولنمق نيت خالصه‌سيله يوله چيقمش اولديغمدن اثر شريفلرندن كيتدم وهر كورد يكمدن تشريف عالى جهتنى اوكره نه‌رك بئر اريس ابنيه‌سى داخلنه كيروب خورما آغاجندن مصنوع اولان قپوسى اوكونه اوتوردم ، سر يره‌دان عالم (صلى الله عليه وسلم) افنديز حضرتلرى برآرالق قضاى حاجت ايچون طيشارويه چيقديلر وبعد العوده آبدست آلوب قويونك

اطرافنده بولنان آغاجدن بيلازيكلك اوستونه اوتوروب مبارك آياقلريني داخل
بئره صارقيتديلر ، حضور پرنورلرينه چيقوب سلام ويردم وينه دونوب اسكى
يريمه اوتوردم ، افكار عاجزانهم اولكون سلطان تختگاه خلق عظيم افنديمز
حضرتلرينك قپوجيلغى خدمت مستلزم المفخرتنده بولنمق ايدى . برازوقت
مرورنده حضرت ابوبكر دقّ باب ايتدى ، كيم ايدوكنى سؤال ايتدم وجناب
صديق اولديغنى آكلايوب « يارسول‌الله ! ابوبكر الصديق شرفياب مثول اولمق
اوزره دقّ باب ايتديلر » نهجيله بيان حال ايتدم ، مايهٔ رحمت عالميان افنديمز
حضرتلرى { مبشر بالجنه اولديغنى افاده ايدرك ايچرى آل } بيوردقلرندن
باب بئرى آچوب « بيورك مقبول دركاه احديت افنديمز حضرتلرى سزى
جنتله تبشير بيورديلر » ديدكدن صكره باب بئرى قپايوب ينه اسكى يريمه
اوتوردم ، جناب صديق سانحه پيراى صدور اولان اراده اوزرينه مظهر
مظاهر اسرار افنديمز حضرتلرينك صاغ طرفنه اوتوروب باجاقلريني داخل
بئره صارقيتديلر ، براز وقت صكره ينه قپو چالندى ، سن كيمسين ؟ ديدم
« عمر بن الخطابم اگر مساعده بيوريلور ايسه مردم ديدهٔ كائنات حضرتلريني
كورمك ايسترم » جوابنى ويرديلر ؛ نزدعاليلرينه كيدوب « جنابِ عمر بن الخطاب
عزّ مثول نبويه‌لريله شرفياب اولمق ايسترلر » زمينده استيذان ايتدم ، مالك
ملك خلق عظيم (عليه اعظم التسليم) افنديمز حضرتلرى { كلسون آنيده
جنتله تبشير ايله } ديديلر ، قپويى آچوب « بيورك ياعمر ! سيد عاليجاه (صلى
عليه الاله) افنديمز حضرتلرى سزى جنتله تبشير بيورديلر » ديدم ؛ ايچرى
كيرديلر ومسند آراى ديوان نبوت طرف واضح الشرفندن ويريلان امره
امتثالاً محبوب باركاه مقدس افنديمز حضرتلرينك صول طرفنه اوتوروب
آياقلريني قويويه صارقيتديلر ، بن ينه عودت ايدوب محل قديمده اوتوردم ،
آز بروقت مرورنده حضرت عثمان ورود ايتدى ، قالقوب « يارسول الله !
عثمان بن عفان حضور شريفكزه دخالتله كامران اولمق اوزره استدعاى رخصت

ایدرلر » دیه‌رك مشار الیهك خارج باب بئرده منتظر فرمان دخول اولدیغنی عرض ایلدم ، واقف سرائر دوجهان افندیمز حضرتلری { کلسون آنی جنت وبلوای مصیبتله تبشیر ایت ! } بیوردیلر ، باب بئری فتحله مشار الیهی ایچرو آلوب « یا عثمان ! کنجور خزانهٔ اعجاز افندیمز حضرتلری سزی جنت و آفت مصیبتله تبشیر بیوردیلر » دیدم ، جناب عثمان مظهر شرف مثول اولوب صاحب المعجزات افندیمز حضرتلرینك یمین وشمالنده اوتوره‌جق یر قالمامش اولدیغندن اشارت سراسر سعادت نبویه ایله قارشولرینه اوتوردیلر که بو اشارت پرحکمت حضرت عثمانك حجرهٔ مطهره‌یه دفن ایدلمامسنه سببیت ویردی یعنی خواجهٔ کائنات افندیمز حضرتلرینك یمین ویسارنده خالی برمحل بوله‌مینجه صادر اولان اشارت اوزرینه کندیلرندن آیریجه برمحله اوتورمش اولمسی حجرهٔ معطره‌دن آیری برموقعه دفن ایدلمسنی اقتضا ایلدی !!! یوقسه مشار الیهك « حش کوکب » بوستاننه دفن ایدلمسی فرقهٔ مخالفه‌نك ظاهراً واقع اولان مخالفتلرندن دکلدر ، انتهی §

خلاصهٔ موجودات ﴿ علیه اکمل التحیات ﴾ افندیمز حضرتلری مسجد قبانی هر نوقت تشریف بیورسه‌لر بئر اریسه کیدرلر وجمعه ایرتسی کونلری قبا قریه‌سنه کیدرك « مسجد عمره » ده ایکی رکعت نماز قیلدقدن صکره بئر اریسدن صو ایچنلرك برعمره ثوابنه نائل اوله‌جقلرینی سویلرلر ایدی ؛ ذات عالئ رسالتپناهیلری غایت صیجاق برکونده تسکین حرارت ایچون چهاریار حضراتیله برابر بئر مذکوری بالتشریف برقوغه صو چکدیروب دست اعجاز پیوست مبارکلرینی قوغه‌نك ایچنه وضع ونهاده بیوردیلر §

١

معجزه — منبع ذلال رحمت ﴿ علیه اطیب التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری ذکر اولنان قوغه‌یه ساق عرش مساق نبویه‌لرینی القا بیوردقلری وقت خاتم سعادتلری قعر بئره سقوط ایتدی و او صره‌ده قویونك صویو بوکسه‌لوب

خاتم عاليحضرتی عرض واهدا ایلدی ؛ خاتم شریف مذکور بالاخره جناب ابوبکره وبعده حضرت فاروقه آندن صکره دخی عثمان بن عفانه انتقال ایتمش وجناب عثمانه آلتنجی سال خلافتنده بینه بئر اریسه دوشوروب فقط چیقاراما مشدر §

بئر اریسك ـ ١٩ ـ ذراع عمقی و ٤ ذراع قدر صویی اولوب اوائلده یوکسك برابنیه آلتنده بولندیغنی روایت ایدرلر ، فقط انقلابات زمان ابنیه سنك قبله جهتنی خراب وویران ایلمش اولدیغندن شاهین شجاعی بالتعمیر اطرافنده کی طاشی اوچ آرشون قدر یوکسلدوب برده قدمه وضع ونهاده ایلمشدر ، شیمدی اکرچه آچیقده دکلسه ده مورخارك خبر ویردکاری قدر یوکسك ورصین برابنیه آلتنده دخی دکلدر ، مع مافیه کونشدن حفظ اولنه جق درجه برابنیه سی ومسجد قباجهتنده برده نمازکاهی اولوب بونمازکاهك طاق محرابنده « روزشب قبلـه عجبمیدر زیارت انس وجان ٭ بئر ختم خاتم پیغمبراندر بومکان » بیت دلنشینی یازلمشدر §

نخل متکلم — بئر اریسك طرف غربیسنده واقع حورما باغچه سنده « نخل متکلم » دیمکله معروف برایکی حورما آغاجی واردر ، بو آغاجلر شکلنده کوریله جکی اوزره کمی قومانه سی کبی قانغال قانغال بوکولوب یالکز میوه ویره جك اولان داللری ارتفاع ایدر ؛ بونلرك اصلی عصر سعادتده غایت مرتفع برآغاج اولدیغندن آلتنده اقتطاف ثمره ایدلمسی ممکن دکل ایدی ؛ برکون باغبان بوستان شفاعت ﴿ علیه افضل التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری ذکر اولنان حورمایه یقین بریردن مرور ایدرکن حورمای مذکورك یره دوشه نه رك « یارسول الله ! بنم حورمالرم دخی شایان اکل وتناولدر ، برقاچ عدد تناول ایله وجود بجانمی بین الاماثل سر افراز بیورمکزی رجا ایدرم ! » دیوب اول هیئتـده قالدیغنی روایت ایدرلر §

مکرم مهمان بالاخانهٔ علیین حضرتلرینـه عرض میوه ایچون یره یاتمش

اولان حورما آغاجنك جنسی الی یومنا هذا باقی اولوب اطرافنده نشـو ونما بولان فدانلری سنه بسنه حلقه‌اشوب محو اولنجه‌یه قدر اوحالده قالور ، مع هذا فدانی چیقاریلوب بشـقه بریره دیکلسه یاخود آشیسی آلنوب دیکر باغچه‌ده بر حورمایه اورولسه طوتنز ، طوتسه دخی اویله قانغال قانغال اولیوب عادی حورما آغاجلری کبی ارتفاع ایدر §

٢ — بئر الاعواف ؛ آبار مبارکه‌نك بریده صدقات نبویه‌دن اولان بئر « اعواف » در ؛ منبع جویبار اعجاز افندیمز حضرتلری بوقویونك کنارنده آبدست آلدیلر ایدی ، اول وقت دوکیلان صو سیلانله داخل بئره جریان ایتمش واول ماء مستعملك طوقوندیغی یرلر ، در آن ساعت کسب خضرت ونضرت ایلمش اولدیغندن الآن اول هیئت اوزره مرئی ونمایاندر §

عصر سعادتده بوقویونك یاننده بر طاش وار ایدی ، بوطاش مؤسس اساس دین افندیمز حضرتلرندن فرار ایدن برخرسزی نکب وضبط ایلدیکی جهتله مشکل کشای عالم حضرتلری اورادن قلع واعواف ایله « شطبیه » آره‌سنده بریره وضع ایدرك دست اعجاز پیوست اقدسلریله مسّ وتلطیف بیوردیلر §

بومعجزهٔ جلیله وقوعندن صکره اهل مدینه حجر مذکوری زیارته باشلادیلر ، حیفا که زمانمزده سالف الذکر طاشك نره‌ده اولدیغنی بیلان قالمامشدر ، واقعا عصریمزده اعواف دنیلان یرده برموقع واردرکه بونك طرف قبلیسی « مربوعه » وطرف شامیسی « خنافه »ناملریله متعارف اولان مواقع ایله محدود وبو ایکی محلك آره‌سنده بولنان قویولر نا معدود اولوب فقط « شطبیه » نره‌سی اولدیغنی بیلان یوقدر ؛ احتمالدرکه « خنافه » اطلاق اولنان موقعك طرف شرقیسنده بولنان « عتبی » نام محل مشهور شطبیهٔ مذکور اولسون §

٣ — بئر اناء ؛ آبار مقدسه‌نك اوچنجیسی بئر « آناء » در ، بوقویونك

اسمی بر روایتده همزه‌نك ضمی ونونك فتحیله « اناء » ودیکر روایتده همزه‌نك فتحی ونونك تشدیدیله « اناء » اولوب بنی قریظه ناحیه‌سنده‌در §

بنی قریظه حصاری محاصره بیورلدیغی وقت اوتاغ نبوی بئر مذکور کنارینه قورولمش اولدیغندن سردار مجاهدین افندیمز حضرتلری خیمهٔ مذکوره ایچنده اوتوروب بئر انادن صو ایچدیلر ودابه‌لرینی مریم بنت عثمانك خانه‌سنده بولنان سدره آغاجنه باغلاتوب بنی قریظه مسجدی عرصه‌سنده نماز قیلدیلر ، لکن شیمدی مسجد مذکورك عرصه‌سی معلوم دکلدر §

٤ — بئر انس بن مالك بن النضر ؛ رسول کبریایه منسوب اولان قویولرك دردنجیسی بئر انس بن مالکدر ، بومبارك قویو انس بن مالك بن نضیرك « جدیله » محله‌سنده کی سعادتخانه‌سی داخلنده ایدی ؛ زمانمزده « رباط الیمن » ه وقف ایدلمش اولان رباطیه قویوسی بئر مذکور اولمق لازم کلور ، که « دار نخل [*] » قربنده « رومیه » دنیلان باغچه‌نك طرف شامیسنده یعنی والدماجد حضرت پیغمبری سیدنا عبد الله بن عبد المطلبك تربه‌سی قربنده‌در ؛ ذاتاً جناب انسك پدری مالك بن النضیرك مالی اولوب بئر سقیا بحثنده تفصیل اولندیغی اوزره جاهلیهٔ عرب زماننده « برور » نامیله متعارف ایدی ؛ منبع زلال رسالت ﴿ علیه اصفی التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری بئر مذکوره بزاق مبارکلرینی القا بیورمش اولدقلرندن صویی اولقدر طاتلولق پیدا ایتمشدرکه مدینهٔ منوره قویولری صولرینك جمله‌سندن الذواخفدر §

٥ — بئر اهاب ؛ آثار محترمه‌نك بشنجیسی « اهاب » اسمیله شهرتیاب اولان بئر شریف اولوب حرهٔ غربیه‌نك طرف قبلیسنده کائن حورما باغچه‌لری

[*] دار نخل ، برسکنای قدیم اولوب الیوم اولاد برادهٔ مسقفاتندندرکه بوکون درونده روزنامچهٔ مدیریت نبوی باش کاتبی عبد الجلیل افندینك عمی زاده‌لری اقامت ایدرلر ، باغچه‌سنده میوه ویرمز بر (نخل) حورما اغاجی اولدیغندن بو اغاجه نسبت ایدلمشدر .

ایچنده اساسکیر استقرار اولان اسماعیل بن ولیدك قصری داخلنده ایدی ، فاطمه بنت الحسین بن علی بن ابوطالبی ، جدهٔ سامیه‌لری فاطمة الزهرا (رضی الله عنها) نك خانهٔ چرخ آستانه‌سندن اخراج ایتدکلری وقت کندیلرینه قصر مذکوری ویردیلرکه بوقصر بالاخره ابن هشامه انتقال ایتمشدر §

بئر اهاب ذاتاً حضرت عباده‌نك پدری سعد بن عثمانك قویوسی ایدی ، محرم سراپردهٔ لاهوت افندیز حضرتلری « مدینه‌نك معمورانی یقین وقتده بئر اهابه قدر اتصال ایتسه کرکدر » بیوردیغندن اهل مدینه اوته‌دنبری بوقویویه « بئر زمزم » اطلاقیله صوینی تبرکاً ممالك اطرافه ارسال ایدرلر ؛ بئر مذکوری سالفة الذکر فاطمه بنت حسین بن علی حفر ایتـدیردیکی عند العموم معلوم ایکن بوکا (بئر فاطمه) دییو بده « بئر اهاب » و « بئرزمزم » دنیلمسنه تعجب اولنور ! §

٦ — بئر البصه ؛ معزّز قویولرك آلتنجی (حبّه) وزننده اولان بصـّه قویوسی اولوب قباقریه‌سی یولنده بقیع الغرقدمقبره‌سنه یقین برحورما آغاجی یاننده‌در ؛ بوقویونك صوینی یشیلیمسیدر ، اطرافندن مرور ایدن سیلاب هرجهتنی ییقوب خراب ایتمش وفقط مؤخراً کوزل برهیئتده تعمیر ایدلمشدر ، آغزینك عرضی یدی آرشون قطرنده در ؛ بوقویونك یاننده وآلتی آرشون عرضنده برقویو دها اولدیغندن مورخین اسلاف بئر البصه بونلرك هانکیسی اولدیغنی تعیین وتعریفده اختلاف ایتمشلردر ؛ کوچك اولان قویو ابوسعید الخدرینك پدری مالك بن سنانك قوله‌سی قارشوسنده اولدیغی وبوقویونك « بئر البصه » اولمسی احتمالدن غیر بعید بولندیغی جهتله زکوی ابن صالح ، مالك بن سنانك قوله‌سی عرصه‌سنی اخذله برمنزل عالی بنا ایدوب بئر صغیر مذکوره برده نردبان یاپمش وشـیخ الخدمه عزیز الدوله ریحان البدری الشهابی دخی ابن صالحك یاپدیردیغی منزلك یاننده‌کی حورمالغی بالاشترا کاوب کچن فقرا اکلنه حصراً وقف ایلمشدر §

برجمعه كونى حضرت پيغمبر ﴿ عليه صلواة الله الاكبر ﴾ افنديمز حضرتلرى ابوسعيد الخدرينك خانهٔ بى بهانه‌لرينى تشريفله برمقدار « سدر » ايستديلر وسدر مذكور ايله بئر البصه يانته كيدرك رأس سعادتلرينى ييقايوب ماء مستعملى داخل بئره دوكديلر ايدى §

۷ — بئر البُضاعَه ؛ آبار مقدسه‌نك يدنجيسى بئر (حا) نك غرب طرفنده شماله مائل ايكى باغچه آره‌سنده اولان (بضاعه) قويوسيدر ، شاهين جمالى اشبو ايكى باغچه‌يى بالاشترا برلشديرمش وبئر البضاعه يانته برحوض ايله برده مسجد ياپديروب آلديغى باغچه‌لرى مسجد مذكور ايله حوضك وسالف الذكر قويونك اعمارينه وقف ايلمشدر §

ايام جاهليه‌ده بئر بضاعه‌نك صويى قدرسز اولديغندن حائض قادينلر قانلى بزلرينى واطراف واكناف سكنه‌سى دخى لاشه وسوپرنديلرينى بئر مذكوره آتارلر ايدى ، وقتاكه رسول اكرم ﴿ صلى الله عليه وسلم ﴾ افنديمز حضرتلرى صويندن آبدست آلوب ايچديلر وبزاق مباركلرينى قاتوب صوينك خسته‌لره شفا اولديغنى خبر ويرديلر ، بئر مذكورك صويى كمال رغبت واشتياقله آلنوب ايچيلمكه وآبار سائره صولرينه ترجيح وتقديم ايدلمكه باشلادى §

عصر سعادتده تمارض ايدنلره جانب عالئ پيغمبريدن بئر بضاعه صويله ييقانملرى تعريف بيوريلور وبوقويونك آب پاكيله غسل ايدنلر درآن ساعت افاقت بولور ايدى §

۸ — بئر جاسوم ؛ ذات سامئ نبويه‌يه نسبت اولنان قويولرك سكزنجيسى ابى الهيثم بن التيهانك « راتج » دنيلان موقعده واقع « جاسوم » اسمنده‌كى قويوسيدر ؛ امام المتقين افنديمز حضرتلرى بئر مذكور صويندن ايچديلر ويانده‌كى باغچه‌ده نماز قيلديلر ؛ حيفا كه زمانمزده نه بئر جاسوم ونه‌ده جاسوم اسميله موسوم برمحل معلوم واردر §

٩ — بئر جمل ، مقدس قویولرك طقوزنجیسی «جرف» ناحیه‌سنده وعقیق وادیسی منتهاسنده کائن بئرالجملدر ، برروایتده بئر مذکور بقیع الغرقدك طرف شامیسنده بریرده‌در ، بوقویونك حافری اولان شخصك اسمی جمل اولمسی یاخود مذکور قویونك یاننده بردوه لاشه‌سی بولنمسی باعث تسمیه اولوب نبیّ محترم افندیمز حضرتلری بوقویودن آبدست آلدقلری جهتله مزیتی انکار اولنه‌مز §

١٠ — بئر حاء ؛ آبار مکرمه‌نك اوننجیسی مسجد شریف مدینه‌سورینك باب مجیدی پیشگاهنده بولنان بئر «حاء» در، نبیّ اکرم ﴿ صلی الله علیه وسلم ﴾ افندیمز حضرتلری اکثریت اوزره بوقویونك بولندیغی حورمالغی تشریفله صویندن ایچرلر وحورما آغاجلرینك کولکه‌لرنده اوتوروب برمدت استراحت ایدلرایدی ، بئرمذکورذاتاً ابوطلحه‌نك حورمالغی ایچنده اولدیغندن جناب ابوطلحه بوحورمالغی ابی بن کعبله حسان بن ثابت کبی ذوی القربایه تصدق ایتمش وجناب حسان بالآخره حصه‌سنی ابن ابوسفیانه صاتمش اولمسنه مبنی حضرت معاویه «قصر بنی جدیله» نامیله کنکره زیب اشتهار اولان صیفیه‌سنی بوحورمالق داخلنه یاپدیروب بناءً برین «بئر حاء» جدیله قصری کنارنده قالمشدر ، قصر مذکورك ایکی قپوسی اولوب بری جاده‌یه ودیکری محمد بن طلحة التیمینك خانه‌سنه قارشو آچیلور ایدی ، زمانمزده بنی جدیله قصری خراب ومندرس اولوب بئر حاء کوچك برحورمالق ایچنده قالمش وصویی غایت لذیذ اولدیغندن بالاخره «نوریه» قادینلری آلوب باغچه‌سیله برابر ابنای سبیله وقف ایلمش اولدقلرندن زمانمزده سالف الذکر حورمالغه (نوریه) باغچه‌سی دینور §

بئر مذکورك طرف قبلیسنده برده کوچك مسجد جکز اولوب بومسجد شریف مدینهٔ منوره حصارینه یقین بریرده‌در §

۱۱ — بئر حلوه ؛ آبار مقدسه‌نك اون برنجیسی باب السلام قالدیریمنك صول طرفنده واقع آمنه بنت سعدك خانه‌سنه یقین بر یرده بولنان حلوه قویوسیدر ، فقط بو قیونك بولندیغی محلی زمانمزده بیلان یوقدر §

عصر سعادتده بئر مذکور یاننده اراك جنسندن برآغاج وار ایدی که مملکت آرای مکارم اخلاق افندیمز حضرتلرینك شجر مذکور سایه‌سنده قوشلق اویقوسی اویودیغنی روایت ایدرلر §

۱۲ — بئر ذرع ؛ خلاصة الکونین افندیمز حضرتلرینه منسوب اولان آبارك اون ایکنجیسی عوالی مسجدینك طرف شرقیسنده واقع بنی حطمه قریه‌سنده‌کی بئر ذرعدر ؛ هادیٔ راه هدی افندیمز حضرتلری بنی حطمه قریه‌سنی تشریفله اختیار برقادینك خانه‌سنده ادای صلاة ایتدیلرو بعده آبدست آلوب بزّاق لطیفلرین داخل بئره القا ایلدیلر ؛ بئر ذرع اولوقت بنی حطمه مسجدینك آرقه‌سنده ایدی که قریهٔ مذکوره موقعی شیمدی « ماجشونیه » دنیلان وخرابه زار بیوتی الآن مرئی ونمایان اولان محلك یاننده در §

۱۳ — بئر رومه ؛ محترم قویولرك اون اوچنجیسی عقیق وادیسی منتهاسنده وسیلاب اودیه‌نك برلشدیکی یرده اولوب زمانمزده « بئر عثمان » نامیله متعارفدر ؛ بئر مذکور قبلتین مسجد شریفنه یقین برمحلده اولوب مدینه قویولرینك اك اسکیسیدر ؛ صاحب وحافری نا معلوم ایسه‌ده وقت جاهلیه‌دن قالمش غایت قدیم اولدیغنی وحتی هجرت جناب رسالتپناهیدن یدی یوز سنه اول مدینهٔ منوره‌یه اوغرامش اولان تبع حمیری آب لطیف خفیفندن ایچوب بیکنمش بولندیغنی موثوقاً روایت ایدرلر §

هجرت نبویه ابتدالرنده اصحاب کرام بئر مذکور صویندن بشقه ایچه‌جك بر صو بوله‌مدقلری وبنا برین بئر رومه‌نك اولوقتکی صاحبی اولان یهودیدن آغر بها ایله صاتون آلوب ایچمکه مجبور اولدقلری جهتله حضرت پیغمبر ﴿ علیه

صلواة الله الاكبر ﴾ افنديز « مزنی (يعنی) رومه قويوسی نه كوزل قويودر (ديكر برروايته كوره) « نه اعلا حفيره در ، مزنی حفيره‌سی » بيوردیلر وصاحبنی بالاحضار « بوقويوبی بزه برجنت قويوسنه بدل اولمق اوزره فروخت ايتمليسين » نهجيله بئر رومه‌نك تصدق ايدلمسنی اخطار ايدرك « يارسول الله ! بنم بوندن غيری مدار تعيشم يوقدر » جوابنی آلديلر ايدی ، عثمان بن عفان حضرتلری يهودينك بئر مذكوری ظهير امم ﴿ صلی الله عليه و سلم ﴾ افنديز حضرتلرينه ويرمامك اوزره بيان معذرت ايلديكنی طويجه مرقومی يكرمی وعلی قول اوتوز بش بيك درهمه بالارضاء ابتدا نصفنی بعده نصف ديكرينی اخذ واشـترا ايدوب وقف ايلدی ؛ مشار اليهك ابتدا نصفنی بالاخره نصف ديكرينی آلمسنك سببی ايسه صاحبنك بوصورتله فروخت ايده‌بيله‌جكنی ادعا ايتمش اولمسندن نشأت ايلمش ايدی ، چونكه قويونك صاحبی « بن بوقويوبی بتون بتون صاتامم ، اكرايستر ايسه‌ك نصفنی فروخت ايده‌يم ، بركون سنك اولسون بركون بنم اولسون ، سنك اولديغی كونلرده بن صـو آلمم ، بنم اولديغی ايامده دخی سن صو آلمزسين !!! » ديمش وحضرت عثمان اون ايكی بيك درهم اعطاسـيله قويونك نصفنی اخذ ووقف ايلمش ايدی ؛ يهودی كورديكه مسلمانلر صوچكمك نوبتی حضرت عثمانده ايكن قرق درت ساعت اداره‌يه كافی صو آلوب يهودينك نوبتی اولدقجه صو مبايعه ايتمامكه باشلاديلر ، حضرت عثماندن سكز وايكنجی قوله كوره يكرمی اوچ بيك درهم دها اخذ ايله نصف ديكرينی‌ده صاتوب قويودن بتون بتون النی چكدی §

بئر مذكور پك چوق وقتلر معمور وصوينك عذوبت ولطافتی جهتله بين الاهالی مرغوب ومشهور اولوب متوطنان دارالسكينهٔ مدينه‌يی اسقا واروا ايتمش ايدی ؛ برآرالق ابنيه‌سی خراب وصـوينی چكيلوب محو ونابات اولديغندن مكهٔ مكرمه قاضيسی احمد شهاب ابن محمد المحب الطبری ٧٥٠ سـنه‌سی خلالنده بالتطهير ديوارلرينی تجديدله ابنيه‌سنی كوزلجه برهيئتده اصلاح وتعمير ايتدی

وایکیوز طقسان سنه صکره یعنی بیك قرق تاریخنده حرم نبوی شیخی بولنان ذات فوق العاده برصورتده احیا ایله اطرافنه غرس اشجار و برده مسجد بناسنه صرف یارای اقتدار ایدوب وقف ایلدی ایدی ؛ شیمدی مارین وعابرین فقرا اوغرایوب زیارت و بعضاً اوراده کیجه‌لیوب تابصباح عبادت ایدرلر ، صکره‌دن یاپیلان مسجد شریفك جهت شامیسی آچیقدر §

١٤ — بئر سقیا ؛ آبار مکرمه‌نك اون دردنجیسی زمان جاهلیه‌ده « قناد » اطلاق ایدلمش اولان قریه داخلنده واقع « سقیا » نامنده‌کی بئر صفا افزادر ؛ « قناد » قریه‌سی بئر علی‌یه کیدنلرك صول طرفنده قالور اویولمش برطاش ایچنده ایدی §

بئر سقیا مرور زمانله خراب اولوب قالمش ویدی یوز یتمش سکز سنه‌سی طوائف اعجامدن اهل خیرك بری تجدید واحیا ایلمش اولدیغندن زمانمزده « بئر اعجام » نامیله متعارفدر ؛ بوقویونك طرف شامیسنده برابنیه اولمغله حجاج کرام بومحلده رکز خیام آرام ایتمکده‌در ؛ همخوابهٔ سید الوری عایشه ﴿ رضی الله عنها ﴾ والده‌مز هرآن وزمان بئر سقیا صویندن جلب واحضار ایدر وفرمان فرمای خافقین افندیمز حضرتلری مذکور قویونك صویندن ایچرلر ایدی §

١٥ — بئر العقبه ؛ آب روی انبیا افندیمز حضرتلرینه منسوب اولان آبار مقدسه‌نك اون بشنجیسی « بئر العقبه » در ؛ بعض مورخلر « سرحلقهٔ سلسلهٔ موجودات افندیمز حضرتلری بوقویونك بلازکی اوزرینه اوتوروب مبارك آیاقلرینی داخل بئره صارقتمش وابوبکر وعمر ﴿ رضی الله عنهما ﴾ یی طرفینه اقعادله حضرت عثمانی قارشوسنه آلمشدر » دیدیلر ؛ لکن ناقل وقعه که اولکون بواب نبوی ایدی ، اول قصهٔ پرحصه‌نك وقوعنی بئر اریسه نسبت ایتمش اولدیغندن مورخلرك بوقولی مجروح اولمق اقتضا ایدر ، مع مافیه بئر العقبه بئر اریسك نام دیکری اولمق یاخود قصهٔ مشروحه هم بئر اریسده همده بئر العقبه‌ده وقوعه کلمش بولنمق احتمالی دخی خاطره کلور §

١٦ — بئر عتبه ؛ آبار مكرمه‌نك اون آلتنجيسى دارالعزّ مدينه‌نك بر ميل مكه جهتنده واقع بئر سقيا حرّه‌سى اوزرنده بولنان « بئر عتبه » در ؛ سپهسالار جنود انبيا افنديمز حضرتلرى بدر الكبرى غازيلرينى بوقويو نزدنده ترتيب و ايچلرنده‌كى چوجقلرى آييروب مدينهٔ منوره‌يه اعاده وتسريب بيورديلر ؛ بعض مورخلر « غزاة بدر اثناى عزيمتده بئر سقيايه وحين عودتده بئر ابى عتبه ساحه‌سنه قوندى » ديديلر ؛ بوقويونك صويى بولنديغى وادى قويولرى صولرينك جمله‌سندن الطف واعذب اولمغله بئر مذكور بين الانام « بئر الوادى » ناميله متعارفدر §

١٧ — بئر العهن ؛ آبار مقدسه‌نك اون يدنجيسى بنى اميهٔ انصارى قريه‌سنده ومدينهٔ منوره‌نك اك يوكسك جهتنده بولنان « عهن » قويوسيدر ؛ اوائلده بوقويونك ياننده « سدره » ناميله متعارف بيوك بر آغاج وار ايدى ، بالآخره شجرهٔ مذكوره قطع واطرافى تسطيح اولنه‌رق تارلا حكمنه قونلدى ، بئر مذكور دامن جبلده اولوب صويى غايت طاتلى ايديسه‌ده زمانمزده موقعى نامعلوم اولديغندن آتى الذكر « يسيره » قويوسى اولمسنه حكم ايديورلر §

١٨ — بئر غرس ؛ مبارك قويولرك اون سكزنجى مسجد قبانك بر ياخود يارم ميل قدر جانب شرقىٔ شماليسنده كائن « غرس » قويوسيدر ؛ خديو يثرب سرير افنديمز حضرتلريچون جلب ايديلان صو بركون بئر غرسدن بر كون بئر سقيادن آلنورايدى ، نعش مغفرت نقش نبويه دخى بئر غرس صوييله غسل اولندى ، چونكه { حين ارتحالمده بنى بئر غرسدن يدى قربا صو جابيله غسل ايدك } فرمانيله وصيت بيورلمش ايدى §

بئر مذكورك مقدس اون آرشون عرضى واردر ؛ آغزينك طولى عرضندن ازيد وصويى غايت الطف وابرد اولوب آبار سائره‌يه رجحانىٔ افضليتى

حدیث مشـهور صحیحله مبرهندر ، زیرا علهٔ غائیـهٔ ترکیب کائنات افندیمز
حضرتلری { بن بوکیجه رؤیاده آبار جناندن برقویو باشـنده صباحلایاجغمی
کوردم ایدی ، وقتا که صباح اولدی ، بئر غرسده بولندم ! } دیو بئر غرسك
فضل ومزیتنی تعریف بیوردیلر واولکون آبدست آلوب بزّاق مبارکلرنی
داخل بئره القا ایدرك ذات نبویه‌لرینـه اهدا ایدلمش اولان عسل مصفایی بئر
مذکوره دوکدیلر §

بئر غرس برآرالق خراب اولوب استعمالدن قالدی ایدی ، یدییوزسنه‌سی
خلالنده تجدید ایدلمش اولدیغندن یوز سکسان ایکی سنه صکره خواجه حسین
بن الشهاب احمد القاوانی اطراف بئرده‌کی تارلالری اخذله اطرافنه بردیوار
چکوب خورما باغچه‌لکی یاپدقدن وداخل بئره اینلمك ایچون برنردبان وبرده
مسجد انشاسیله خارجدن دخول ایچون واسع بر طریق آچـدقدن صکره
مارین وعابرینه وقف ایلمشدر ، ذکر اولنان باغچه یوز اون سکز سنه قدر
معمور برحالده قالدی ومارین وعابرین انتفاع ایدرك روح واقفی تقدیس
ایتدی ایسه‌ده واأسفا که مؤخراً طریق خارجیسی سدّ وبند ایدیله‌رك حسین
بن شهابك وقفی ابطال اولنمشدر §

۱۹ — بئرالقراضه ؛ آبار محـترمه‌نك اون طقوزنجیسی « بئر
القراضه » در ؛ بوقویو مساجد فتحك جانب غربیسنده واقع حضرت جابرك
پدری عبد اللهك باغچه‌سی داخلنده ایدی ، علهٔ غائیهٔ خلقت عالم افندیمز حضرتلری
بوقویونك صویندن آبدست آلوب « مسجد الحزبه » عرصه‌سنده نماز قیلدیلر §

معجزه — حضرت جابرك پدری عبد الله وفات ایتدیکی وقت برچوق
بورج براقمش وبودیونك امر تسویه‌سنی جناب جابره سپارش ایلمش اولدیغندن
مشار الیه بئر القراضه خورمالغنی محصولیله برابر پدرندن آلاجقی اولانلره
ویرمك ایستدی ایسه‌ده اصحاب مطلوبی اویولده ارضاء ایده‌مدیکندن کیفیتی ذات

افدس سمات جناب رسالتپناهی یه مع التأسف حكايت وجالب مرحمت بر زمینده
بســط بساط شکایت ایدوب یالواردیغندن شــهریار کشور مرحمت افندیمز
حضرتلری بئر القراضه باغچه‌ســنی تشریفله بزّاق مبارکارینی داخل بئره القا
وجناب جابری تلطیف ایچون پدری عبدالملك بورجدن رهایاب خلاص اولمسنه
دعا ایتمش اولدقلرندن سنه‌دن سنه‌یه باغچه‌نك محصولی آرتوب حضرت جابرك
تسویهٔ دیون ایتمسنه‌سبب اولدی ایدی ، نه‌چاره‌که مذکور باغچه مرور زمانله
الدن اله کچوب اعتباردن ساقط اولمش وهله زمانمزده موقعنی بیــلان دخی
قالمامشدر §

٢٠ — بئرالقريصه ؛ آبار جلیلهٔ مکــرمه‌نك یکرمنجیسی « بئر
القريصه » در ؛ بوقویونك نره‌ده اولدیغنی بیلن قالمامش ایسه‌ده بئرالقرصه
قربنــده (قريصه) نامیله متعارف اولان قویو اولمق احتمالی واردر ؛ یاخود
قريصه قراصه‌نك تصغیری اولوب بوحالده ایکیسی برقویودن عبارتدرکه خاتم
سعادتك بوقویویه سقوط ایتدیکنی دخی روایت ایدرلر §

٢١ — بئراليسيره ؛ بهترین نقش کارنامهٔ کائنات افندیمز حضرتلرینه
نسبت ایدیلان معتبرقویولرك یکرمی برنجیسی « بئراليسيره » در ؛ یسیره قولایلق
معناسنه اولوب برکون محرم سرّنهان افندیمز حضرتلری بنی امیه بن زیدقریه‌سی
محله‌سنده کائن بئرك اوزرینه اوتوروب اسمنی سؤال بیوردقاری و «إعسيره ، در»
جوابی ویریلنجه « یوق یوق یسیره‌در ! » نهجیله بالتصحیح بزّاق سعادتارین القا
وفیض وبرکتله دعا ایلدکدن صکره آبدست آلوب عودت ایتمش اولدقلری
وجه تسمیه در § (لفاضل العشقی)

* نظم *

خامه چکسون سلك نظمه‌درّ کوهر بارنی
یك بیك تعداد قیلسون مصطفی آبارنی

بئر اعواف همزه‌نك ضميله هم بئر أنا
نوش قيل بئر انسدن فخر عالم يارنى
هم اهاب وبصه وبئر بضاعه پرشفا
بئر جاسوم وجمل ذكر ايلدم اسرارنى
بئر حا وبئر حلوه بئر ذرع وروميه‌در
بئر سقياده دعا ايت ديكلدك اخبارنى
بئر عهن وعقبه وهمداخى بئر عنبسه
بئر غرسك كوش قيلدك فضلنى آثارنى
هم قراصه هم قريصه بئر يسر ايله تمام
ايلدم هيچ كورمدم اهل يسر انكارنى

آبار مقدسهٔ مأثوره مكرراتدن بشقه اون طقوز عدد بئر شريف اولديغى رهين ثبوت اولوب فقط مرور زمانله بونلردن اون ايكيسنك موقعلرينى بيلان قالمامش اولديغندن اهل مدينه آبار مأثوره‌يى يدى عدده حصر ايلديلر كه اشبو يدى قويونك اسملرى نظم آتيده محرردر § (لمؤلفه الحقير)

* نظم *

مدينه ايچره اى مخلص يدى بئر مبارك وار
نبىّ اكرم ايتدى هر برينه ريقنى ايثار
برى غرس وبرى رومه بضاعه‌در ، برى آنك
عهندر بيرى بصه ديكرى ايچمز صوين اشرار

اريس وبئر حادر ایکیسنك اسم مشهوری
بولوب اهل مدینه بونلری تعریف ایدر هر بار

عصر سعادت تباعد ایلدکجه اهالی مدینه نفوسی آرتمش وبناءً علیه احتیاجات بشریه‌دن اولان مزروعاتك ترقیسی اقتضا ایتمش اولدیغندن اسلاف اهالی شهرك جوانب اربعه‌سنده برچوق قویولر حفریله زراعته صالح اراضی یی اعمار ایدرك احتیاجلرینی دفعه کافی برچوق مزرعه یتشدرمشلردر ؛ بومزرعه‌لرك بری برینه نسبتله قوتلیسی ، قوتسزی ، اولدیغی کبی قویولرك دخی طاتلیسی طوزلیسی واردر ؛ الیوم مشهور اولان آبار « بئر قویم ، بئر العباسیه ، بئر صفیه ، بئر البویره ، بئر العصبه ، بئر العسیلیه ، بئر المبعوث ، بئر رومه ، بئر قطعه ، بئر مغیسیله ، بئر فاطمه ، بئر عروه » دیمکله متعارف اولان قویولردر §

بئر قویم ایله بئر عباسیه وبئر صفیه وبئر البویره ، قویولری قباقریه‌سنده اولوب صولری بری برینه نسبتله یکدیکرندن طاتلیدر ؛ عسیلیه قویوسی عوالی قریه‌سی آبارندندر ، بوقریه‌ده عسیلیه قویوسندن طاتلی برصو دها یوقدر ؛ بئر مبعوث عریضی ناحیه‌سنك قبله‌سنده وسیل مهزور مجراسی وسطنده اولدیغندن حرهٔ شرقیه قویولرینك علی الاطلاق اعذب واعظمی وآبار قدیمه‌دن اولان بئر رومه دخی حضرت عثمانك وقفیدر §

بئر فاطمه ، عموم قویولرك وبئر عروه ، قویولردن بشقه میاه جاریه‌نك بیله الطفیدر ، ذاتاً عقیق مجراسنده اولنغله اهالی قدیمه بوقویونك صوینی دلولك قدیمه‌یه اهدا واصحاب مذاق « عین زرقا » صویندن الذ واحلی اولدیغنی ادعا ایدرلر ایدی §

اراضی مزروعه — بلدهٔ طاهره مزارعی شهرك طرف قبلیسنده در ؛ اکرچه جهات سائره‌سنده دخی مزروع اراضی وار ایسه‌ده قبله جهتنك هر

طرفی زراعته صالحمدر ؛ موقعنك حرّه یه اتصالی‌نمیدر ؟ یوقسه بشقه برسبیدنمیدر ؟ ندر ؟ زمینی چوراق وطوپراغی آق اولدیغندن اگر برمقدار گوبره دخی مزج ایدیلور ایسه محصولی اعلا وصمانی انقح اولور §

غرب یعنی « وادیٔ عقیق » طرفنده جرفدن عیونه قدر ممتد اولان اراضی قومسال وفقط بعض یرلری ارض عیونك طرف شامیسی کبی خفیفجه بالچق ویومشاق اولدیغندن بویله یرلرك محصولاتی فوق العاده اولور ، آفات سماویه‌دن مصون قالدیغی سنه‌لرده مزروعاتك بره اوتوز ویردیکنی روایت ایدرلر §

شرق ، جهتنك یعنی عریضی ناحیه‌سیله اطرافنده‌کی اراضینك محصولاتی صوواریلوب گوبره ده ویریلور ایسه صمانسز اولور ، مع مافیه کولکه‌یه تصادف ایدن مزارعدن یالکز صمان آلنور ، صمان آلنه‌مدیغی زمانلر دخی اولور §

❁ صورت ❁

{٣}

سرچشمهٔ لطف واحسان افندیمز حضرتلرینه نسبت ایدلمکده اولان عیون صفوتمون ذکرنده در §

افادهٔ مخصوصه — مدینه‌ا هالیسی قیولردن تحت الارض اجرا ایدیلان صویه « عین » وجمعنه « عیون » اطلاق ایدرلر §

صوسز خورما آغاجی یتشدیرمك امکانسز اولوب دار السکینه سکنه‌سنك مابه الحیاتی ایسه خورما محصولی اولدیغنه وبلدهٔ طیبه‌یی محیط اولان یقین طاغلرده دوز یرلره کتیریله‌جك آقر صولر اولمدیغنه بناء اسلاف اهالی اوزاق ویوکسك طاغلر اوزرنده قویولر حفریله بلدهٔ طاهره اطرافنه برچوق صولر اجرا ایدرك متعدد حدیقه‌لر یتشدیرمشلر ایدی ، نفوس اهالی تکثر ایتدکجه

صويه اولان احتياج دخی تزايد ايدرك مياه جاريه جدوللری مملكتك وسعت ومعموريتی نسبتنده ، آرتدقجه آرتمش وحالا آرتمقده بولنمشدر ؛ شيمدی هر هانكی بر موقع ايچون صو جلبنه لزوم واحتياج كورينور ايسه زمينی غايت مرتفع محللردن برنقطه انتخابيله بونقطه‌يه بر قويو حفر ايدرلر وبو قويونك صوينی بولدقده دها آشاغيده برقويو وايكی قويو آره‌سنه قعر زميندن برمجرا حفر ايله برنجی قويونك صوينی ايكنجی قويويه آقيدوب وبو اصول اوزره هر قرق خطوه‌ده برر قويو حفر ايدوب صولرينی متسلسلاً يكديكره اجرا طريقيله مستوی محله كتيررلر وبوراده سطح زميندن مجرالر آچوب استنبلان محللری صواريرلر ؛ حديقه‌لر ايچون بويولده صو تدارك ايدلمسی بين الاهالی عادت اولديغندن عيون مدينه هپ بوصورتله وجوده كتيرلمشدر §

وجبه — صورت محرره اوزره اوزاق اوزاق طاغلردن عين اجراسی بيوك برسرمايه‌يه وبوده فوق العاده ثروت وغنايه متوقف اولوب بوكا شخص واحد مقتدر اوله‌ميه‌جغندن هرهانكی جهته صو جلبنه احتياج كورينور ايسه اوجهتده بولنان اراضی اصحابندن مركب برشركت تشكيل وشركت مذكوره هيئتی تحت تصرفلرنده بولنان خورماقلری يكرمی دورت حصه‌يه وهر حصه‌يی متعدد پارچه‌لره تفريق ايله فروخت ايدرلر ، فقط خارجه حصه فروختی ممكن اولمديغندن بوحصه‌لری شركت هيئتی ينه كنديلری اخذ واشترا ايله اقتضا ايدن سرمايه‌يی تدارك ايتدكدن واجرای عملياتله صوينی سطح زمينه چيقاروب بيوك برمجرا حفر ايلدكدن صكره اصحاب حصه اراضيسنه مخصوص برده جدول كشاديله برحصه هر قاچ پارچه‌دن عبارت ايسه بوپارچه‌لرك مجموعنی « برساعت » اعتبار وبوصورتله اعتبار اولنان ساعته دخی « وجبه » اطلاق ايدرلر §

اصحاب اراضيدن هرهانكی برشخص شركت متشكله معرفتيله صاتيلان حصه‌لردن هرقاچ وجبه « حصه » يه مالك ايسه شركتك كتيرديكی صودن يكرمی

دورت ساعت ظرفنده اوقدر صوآله بيلور ، مع مافيه بعض وجبه اوچ درت
پارچه اولمق وبوپارچه‌لرك هربری آيری آيری برر شخصده بولنمق اصولی
دخی جاری اولديغندن شو تقسيمه نظراً بعض حورمالق صاحبلرينك يكرمی
دورت ساعت ظرفنده برچاريك ساعتدن زياده صو آله‌مامەلری اقتضا ايدركه
بوكبی حورمالقـلر برر كوچك پارچه‌دن عبارت اوله‌جغی جهتله اولمقدار
صو ايله دخی سقی وارروا اولنه‌بيلور ؛ انتهی §

١ — عين كهف حرام ؛ بوصو ، جبل سلعك جانب غربيسنده واقع
بنی حرام مغاره سـنده ايدی ، شيمدی مصلای عيد « يعنی مسجد النبی »
اوكونده اولوب اوزرنده كوزل ومكمل برقبهٔ بی بدل واردر ؛ خندق[١] غزوهٔ
جليله‌سی وقوعنده مدينهٔ دارالسكينه اطرافنه خندق حفر ايديلور ايكن پيرايهٔ
دو دمان عبـد مناف « عليه من الله تعالی شرائف الالطاف » حضرتلری
كيجه‌لری عين كهف بنی حرامدن اخذ وضوء ايدرك مغارهٔ بنی حرامه كيروب
بيتوتت ايدرلر ايدی §

٢ — عين الخيف ؛ بو صو « ناحية السيح » واديسنده اولوب عوالیٔ
مدينه‌دن وارد اولور ايدی ؛ ابن النجار قولنجه برقبا آلتندن انفجار ايدرك
مساجد فتح جوارنده كائن « ناحية السيح » مزارعنی سقی ايدر ايدی ، مؤخراً
منقطع اولوب اصحاب مزارعی دلخون ايتـدی ، اكرچه شمس بن زمن قبا
قريه‌سی جهتنده واقع منبعنه دكين يوللرنی حفر و تطهير ايلدی ايسه‌ده منبعی
دخی قورومش اولديغندن اجرايه موفق اوله‌مدی §

٣ — عين الازرق ؛ بوصو ، مصلای عيد يعنی « مسجد النبی » اوكونده
وبيوك برقبـه آلتنده‌در ؛ اصل منبعی قبا قريه‌سی مسجد شريفنـك طرف
غربيسنده كائن « جعفريه » باغچه‌سی داخلنده كی بيوك قويودر ؛ بوعينك صويی

[١] سمهودی زماننده وار ايديسه‌ده شيمدی صويی دخی منقطعدر .

مدينه اهالئ كرامنك مابه الحياتى اولديغندن مروان بن حكم دار العزّ مدينه يه كتيرتەرك مصلاى حضرت پيغمبرى پيشگاهنده برمقسم معظم تأسيس و بوواسطه ايله محلات مدينه يه تقسيم ايلمش اولمق حسبيله مقسم مذكوردن آقەرق ابتدا شرق بعده شمال وسائر جهات بيوتنى سقى ايدر §

٤ — عين النبى ؛ بو صو ، ابن النجار قولنجه بنى حرام مغارەسى جوارنده بريكار ايدى ؛ مرور زمانله مجراسى مندرس اولوب صويى كسيلمش اولديغنى خبر ويريورلر ايسەده روايات متخالفه مفادى توفيق اولنديغى تقديرده مصلاى شريف يانندەكى « عين النبى » نك صواد مقسمى اولمق اقتضا ايدر ؛ بوصوادك « عين الازرق » مقسمى ناميله متعارف اولمسى منهل مار الذكرك عين النبى صوادى اولمق جهتنى خاطره كتوررايسەده عين الازرق چشمەسنك صويى قبا قريەسندن دار العزّ مدينه يه كتيرلديكى وقت منقطع اولان عين النبى صويى دخى بولنوب برلشديرلمش اولمسيده بعيد الاحتمال دكلدر §

امير سيف الدين — حسين بن ابى الهيجاء ٥٦٠ سنەسى خلالنده عين الازرق مقسمندن مدينه حصارينك « باب المصلى (و) باب مصر » اطلاق اولنان دروازەسنه قدر برمجرا آچمش و بومجرايى باب السلامه دكين ايصال ايله « زمنيّه » مدرسەسى قارشوسنه كوچك برمقسم بنا و بوجهتده واقع بيوت ومنازله تفريق ايديلان صونك فضلەسنى يرآلتندن نقب وحفر ايتديرديكى مجرى واسطەسيله سوق العطارين [١] اطرافنده بولنان محلات چشمەلرينه اجرا ايدوب بعده مجراى مذكورى شهرك آرقەسندن شرق وشمال طرفلرينه طولاشديردقدن و مسجد سعادت قوملوغنه ياپديرديغى فسقيەيى اداره يه كافى اولەجق قدر

[١] سوق العطارين — دنيلانْ جاده سوق الحزاين ايله بورايى ولى ايدن منازل اشرافه منتهى اولور ، بمنازل اشراف ايسه اليوم «ساحه» وحصن الامير دخى «باب شامى» يانندە بولنان قلعەدن عبارتدر .

بر صو آقيردقدن صكره برده مقسم ياپوب اوزرينـــه بر كمر اعماليله بويولده
عدّو احصادن خارج مبلغ صرف ايلمشدر §

ه ــ مسيرالعين ؛ بو عين « عيون الحمزه » اطلاق اولنان حوضــه جريان ايدر برصو ايدى ، بوصو دخى عين الازرق مقسمندن آيريلوب شمال طرفى مجراســيله سور مدينه‌يه دكين كيدر و بورادن مدينه اميرينك ساكن اولديغى حصن الامير قوملوغنك طرف شرقيسنه واورادن خارج ســورده بولنان صواده وبورادن نفس الزكيه مشهد شريفى يانده‌كى مقسمه جريان وبعده عيون سائره مجراريله برلشوب شام حجاجنك ركز خيام آرام ايتدكلرى محلده واقع حوضه سيلان ايدر ؛ بين الاهالى بوصو « عيون الحمزه » اطلاق وحضرت معاويه‌طرفندن اجرا ايدلمش اولديغنه اعتقاد اولنمقده ايسه‌ده حضرت معاويه‌نك احيا كرده‌سى اولان صويك مجراسى خراب و صويى محو ونايات اولمشدر ؛ مع مافيه آنك كتيرديكى «صو» جبل سلعك طرف شاميسندن كچه‌رك مسجدرايه قربنده كائن مقسمه آقر واورادن چيقوب مساجد فتحك طرف غربيسندن مرور ايله منهل امرايه كيــدر ايدى ؛ بوتقديرجه اهالينك بويولده‌كى ذهاب واعتقادلرى واهى ايمش : فقط شيمدى بوذهاب محو اولوب حقيقت حال تعين ايتمشدر §

غريبه ــ جابر بن عبد الله الانصاريدن نقل اولنوركه حضرت معاويه كندوســنه منسوب اولان صويك سرعت اجراسى خصوصنى مدينه عاملنه امر واشــعار ايلديكى وقت « بوصونك مجراسى قبور شــهدادن كچيرلمدكجه اجراسى ممكن دكلدر » جوابنى آلوب قبــور مشار اليهمك نبشــيله اجساد شــهدانك محل آخره نقلنى امر ايلمش اولديغندن مدينه عاملى شهداى احد مزارلرينى آچديروب اجساد مشار اليهمى على العموم نقل ايتمش وحتى حضرت حمزه (رضى الله عنه) نك قدم شرفلرينه برقازمه اصابت ايدرك قناتمشدر §

٦ — عين الوادى ، بوعين حضرت حمزه (رضى الله عنه) ك تربهٔ لطيفه‌سى جوارنده اولوب فقط مرور زمانله صويى منقطع اولمشدر ؛ بدر بن فرحون قولنجه بوصويى ابتدا نور الدين شهيد احيا و بعد الخراب امير ودى تعمير واجرا ايتمشدر ؛ حضرت معاويه‌نك كتيرديكى صو دخى بووادى داخلنده ايسه‌ده مرور زمانله قوم آلتنده قالمش وهرايكيسنك قنوات ومجراسى بوزولوب نام ونشانى قالمامشدر ، خرابه‌لرى الآن مرئى و نمايا ندر §

بورايه دكين ذكر اولنان صولرك منابع و اساميسى اوائلده بشقه بشقه ايدى ، صكره‌لرى هپسى برلشديريلوب مروان بن حكمك ياپديرديغى مقسمه كتيرلمش وبورادن حجرتسراى عليه محلاتى چشمه‌لرينه تقسيم ايدلمش اولديغندن شيمدى جمله‌سنك اسمى « عين الزرقا » اولوب حجرتسراى رفيع الاركان مدينه داخلنده عين الزرقادن بشقه برصو يوقدر ؛ عين الزرقانك اسم قديمى عين الازرق ايدى ، چونكه ماء مذكورى دار العزّ مدينه‌يه كتورمش اولان مروان بن حكم ازرق العين « مائى كوزلى » اولديغى وبوصويك ابتداى ظهورى آنك زمان ولايتنه تصادف ايلمش بولنديغى جهتله ذكر اولنان صويه « عين الازرق » ديديلركه معناسى « تسمية الشئ باسم موجده » قبيلندن اوله‌رق تركيب توصيفى اعتباريله بينه درست اوله‌جغى تعريفه محتاج دكلدر §

عيون مدينه برلشوب على العموم عين زرقا ناميله بنام اولدقدن صكره مدينه سكنه‌سى صو مضايقه‌سندن رها اولديلر ايديسه‌ده صكره‌لرى بر چوق زمان عين مذكور يوللرى تعمير ايدلمديكندن وارد اولان سيلاب مجراى آبى قومله طولديروب خراب ايلديكندن اهالى يينه صوسز قالمش وبناءً برين مدينه سكنه‌سى عادتا وادئ عقيقدن صو كتيرمك ايچون بيوك بيوك فداكارلقلره محتاج اولمش ايدى ؛ كيفيت درگاه معلا باركاه سليمانى‌يه عرض وبيان ايدلمش وحرمين اهاليسنك هرصورتله اراحه‌سى نزدعالئ پادشاهيده ملتزم بولنمش اولديغندن

اصابت افزای سنوح وصدور اولان فرمان جهان مطاع ملوکانه اوزرینه عین زرقا یوللری لایق وجهله تعمیر ومجرای قدیمی تعمیق وتطهیر ایدیله‌رك مدینه سکنه‌سی صومضایقه‌سندن قورتارلدی (٩٣٢) ایسه‌ده حرمین اهالیسنی غریق بحر اضطراب ایدن سیلاب آره صره دهشتنمای ظهور اوله‌رق ینه عین زرقا مجراسنی خراب ایلدیکندن ٩٩٠ سنه‌سی سلطان مراد خان حضرتلری عین زرقای قدیمك اون مثلی اولان بئر غربالی مبایعه و علاوه ایله و ١١١١ سنه‌سی سلطان مصطفی بن سلطان محمد خان طرفندن مسجد سعادت تعمیرینه مأمور قلنمش اولان معمار سلیمان بك دخی سانحه پیرای صدور اولان ارادهٔ پادشاهی موجبنجه بئر عقدی مبایعه وعلاوه صورتیله عین مذکور مجراسنی « بئر القبه » دن بدأ ایله وادیٔ جرفه قدر تطهیر وسلطان مصطفی بن سلطان احمد خان عصرنده یعنی ١١٨١ سنه‌سنده کوندریلان میرآخور مصطفی آغا عموم صو یوللرینی بر صورت منتظمه ده تعمیر ایتمش و سلطان سلیم خان ثالث حضرتلری دخی ١٢١٢ سنه‌سی مجرای سالف الذکری بتون بتون تجدید واحیا ایلمش ایسه‌ده سلطان محمود اول عصرنده علمکشای ظهور اولوب سلطان محمود خان ثانی زماننده توسیع دائرهٔ شر و شور ایتمش اولان عبدالوهاب ملعوننه تابع اولان حشرات مضره مدینهٔ منوره استیلاسنده اهل مدینه‌یی تضییق ایله حصار دارالسکینه‌یی اله کچیرمك ایچون عین زرقا یوللرینی سدوبند ایتمشلر و بعض یرلرینی ده آچوب صویی اضاعه ایلمشلر ایدی ؛ سلطان محمودخان ثانی حضرتلری وهابیلری حجاز قطعهٔ مقدسندن طرد وتبعید ایلدکدن صکره مجرای آبك خراب اولان یرلرینی تطهیر ایتدیردی ایسه‌ده صویك قسم اعظمی اضاعه ایدلمش اولدیغندن اهالیٔ مدینه ینه صو مضایقه‌سی چکمکه و هله مواسم حجده اوزاق وادیلردن صو کتیرمکه باشلادی ایدی ؛ مدینه اهالیسنك بو مضایقه‌یه تاب آور تحمل اوله‌میه‌جغنی بر آرالق سلطان عبدالمجید خان مرحومه عرض وبیان ایدلمش وذاتاً پادشاه مغفور مشارالیهك

نخبهٔ آمال وافكارى حرمين سكنه‌سنه هيچ بروجهله مضايقه‌چكديرلمامك جهتنه معطوف بولنمش اولديغندن مجراى مذكورك صورت مكمله‌ده تطهيرينى وكروه شقاوت انبوه وهابيون طرفندن اضاعه قلنان صويك كمافى الاول مجراى قديمه اجرا واعاده ايدلمسنى امروفرمان وبوخصوص ايچون مبالغ وفيره ايله مأمورين مخصوصه دخى تعيين واعزام بيورديلر ايدى ، مأمورين مومى اليهم مدينهٔ منوره يه وصوللرنده سادات و اعيان اهالى ايله برلكده عين مجرايى كشف ومعاينه ايدرك « بئر خاتم » طرفندن تطهير و تعميق ايدلمسنه قرار ويرديلر ، فقط مجرانك بوجهتنده اون بش قدر حورما باغچه‌سى اولوب اكر سادات و اعيان مدينه‌نك رأى و قرارلرى اوزره مجرانك بو جهتى آچيلوب تطهير ايدلسه هم يوز قدر قديم و محصولدار حورما آغاجنك قطعيله ذكر اولنان باغچه‌لرك خرابنى وهمده موجود صويك آلتى آى قدر انقطاعنى انتاج وبواسطه اهالى يى هر وجهله اضرار و ازعاج ايده‌جكندن مأمورلر بورأيه اعتراضله مرحوم اوزون على آغانك « بئر آم » دنيلان قويوسنك منبع اتخاذيله هيچ برشخصى اضرار ايتميه‌جك يكى برمجرا حفرينى تصويب ايتديلر وبورأيى عموم اهالى يه بكنديروب اولوجهله حفر مجرايه قرار و يرديلر ، كه اوزون على آغانك تعريف اولنان قويوسى عين زرقانك منبع جديدى اولوب « غدق » اسميله بنام اولان بوستان ايچنده وبرقبهٔ مخصوصه داخلنده ايدى §

قرار مشروح اوزره عثمان آغا مرحومك قويوسندن ١٢٦٢ سنه‌سى ربيع الاولنك آلتنجى جمعه ايرتسى كونى حفر مجرايه تيشه‌زن شروع اولوب آچدقلرى مجرايى محمد پاشا بوستاننده بولنان بئر خاتم ومسجد قبا قارشوسنده واقع رباط داخلنده‌كى بئر الغربال و بئر اهل القامه صولريله برلشديروب غايت واسع و عميق بريول آچديلر ؛ آچيلان مجرانك استقامتنده دخى بعض حورما آغاجلرى موجودايدى ؛ فقط بومجرايه تصادف ايدن حورما آغاجلرى قطع واخراج ايدلميوب بونلرك آلتندن برلغم حفريله متين ورصين كمرلر

اورولمش و غایت طار اولان مجرای قدیم ایکی اوچ آدمك یان یانه مرور ایده‌جکی درجه وسعت وفوق الغایه برمتانت اوزره یاپیلوب ایشه فرد آفریده اضرار ایدلمیه‌رك نتیجه و یرلمش اولدیغندن بتون سکنهٔ دار السکینه والد کثیر المحامد حضرت خلافتپناهی دعوات خیریه‌سیله رطب اللسان اولمشدر ؛ اسکی مجراده صو یولجیلرك دخول و خروجنه مخصوص اولان منفذلر لزومندن آز اولمسی وبوایسه اسباب مخربهٔ مجرادن اولدیغی درجهٔ ثبوته وارمش بولنمسی اوزرینه مأمورین مومی الیهم اوزون علی آغانك بئرندن «برکه» یه قدر اون منفذ دها علاوه سیله عدد منافذی «که بین الاهالی بو منفذلره (قصیه) اطلاق ایدرلر» ایکی یوز اون بره ابلاغ ایدوب وارد اولان سیلاب مجرایی قومله املا ایتاملك ایچون هرمنفذه برر معمار آرشونی ارتفاعنده وقویو بلازکی طرزنده برر دیوار چویرتدیلر §

مدینه‌ده عین زرقادن بشقه‌اسقای بساتین‌ایچون برده «آجی‌صو» مجراسی اولوب بومجرا دخی صورت مطلوبه اوزره تطهیر وتعمیق وتعمیر ایدلمش اولدیغندن علی آغا بئرندن باب قلعه‌یه قدر آچیلان آب لذیذ مجراسنك ۵۰۵ وباب قلعه‌دن مشرع برکه‌یه دکین ۵۸۵۷ وآجی صو مجراسنکده ۵۸۵۷ ذراع معماری طولی اولوب برکه‌دن اغوات محله‌سنی اسقا ایدن ماء لذیذ مجراسی ۹۳۳ وآجی صو مجراسی ۹۳۳ ومناخه‌دن باب السلامه قدر اولان مجرای آب لذیذ ۵۹۰ ومجرای ماء تلخ ۷۰۰ ومشرع برکه‌دن منبع قدیمه اولان مجرای مستقیم ۷۲۲۹ وتقسیم میاه ایچون مسیله دکین عمارتدن خالی بولنان مقنطرات ۶۰۰ وآچیلان مجرانك علی العموم ۲۳۱۲۳ ذراع طولی اولوب بومجرای طویلك ۷۹۲ ذراعی مساجد ومآثر شریفه ایله مدارس منیفه‌یی اسقا ایچون محفوردر §

طولی تعریف اولنان مجرانك اوتوز آلتی‌عدد برکه ایله چشمه وسبیلی اولوب بونلرك اون عددی اغوات محله‌سی مجراسنده ، دردی باب السلام

مجراسنده ، ایکیسی مناخه مجراسنده ؛ ایکیسی قلعه مجراسنده ، اوچیده سیدنا علی العرضی طریقی مجراسنده وقصوری مشرع برکه قربنده‌در §

قلعه‌ده اولان چشمه‌لر ایله مناخه‌ده بولنان چشمه‌لرك بری نسوانه منحصر اولوب بوچشمه‌لردن فضله قالان صولر حورما باغچه‌لرینی اسقا ایتمك اوزره جرف وادیسنه قدر آقوب کیدر §

سبیللر — عین زرقا منهللرندن [١] ماعدا اصحاب برّ و خیرات طرفلرندن بلدهٔ طاهره محلاتنه اون سکز عدد سبیل دخی یاپدیرلمشدر که ذکر اولنان سبیللرك موقعلری شونلردر :

١ مناخه‌ده عنبریه جاده‌سنده ٢ میرآلای احمد بکك خانه‌سی یاننده ٣ سید جعفرك خانه‌سی یاننده ٤ مسجد مصلی [*] یاننده ٥ مسجد مصلی امام مشروطه‌سی یاننده ٦ خالدیه قره اوللخانه‌سی یاننده ٧ باب المصری یاننده ٨ باب الصغیر قره اوللخانه‌سی یاننده ٩ ذی النون آغانك خانه‌سی یاننده ١٠ بیت الخلیفی یاننده ١١ شریف شدقی وکاله‌سی یاننده ١٢ باب الشامی [٢] یاننده ١٣ حارهٔ حرازیده ١٤ باب السلام موقتخانه‌سی آلتنده ١٥ دیار عشره‌ده ١٦ رباط عجم [٣] یاننده ١٧ زاویهٔ سمان جوارنده ١٨ باب الرحمه یاننده ١٩ باب الجمعه یاننده‌در §

آجی صولر — آجی صویه بین الاهالی عین سلطانی دینور ، بوصو قبا قریه‌سندن وعین زرقا مجراسی آلتندن بلدهٔ طاهره‌یه کلوب چرکاب لغملریله حرم سعادت اطرافنده‌کی بالاعه‌لری تطهیر ایلدکدن صکره عین زرقا صوینك فضله‌سیله برلشه‌رك حدیقه‌لره طوغری جریان ایدر ؛ عین سلطانینك جبل ذباب

[١] سلطان مجید مرحومك سر قرنالرندن سلیم افندی مرحومك وقفیدر .

[٢] عادله سلطان علیة الشان حضرتلرینك وقفیدر .

[٣] نور الدین شهید مرحومك اوقافندندر .

يانده و « قرين التحتانى » دنيلان مسجد رايه عرصه‌سى قربنده برده منهلى اولوب بومنهلك مجراسى ، قبله طرفنده « ابوجيده » مجراسيله اتصال ايلديكى نقطه‌ده اوچ جدوله آيريلوركه بوجدوللرك برى « سيد علوى سقاف » شركتنك متصرف اولديغى « صدقه » حديقه‌سنى وبرى « سيد هاشم جمل الليل » شركتنك ملكى اولان اراضى يى و اوچنجيسى ذباب واديسنك جهت شاميسنده‌كى بوستانلرى سقى ايدر §

بوصولر ، بلدهٔ طاهره اهاليسى احتياجنى دفعه كافى ايسه‌ده خارج سورده يتشديرلمش اولان حديقه‌لرى تماميله اسقا ايده مديكى وبرطرفدن اعمار ايدلمكده اولان اراضىٔ غير مزروعه ايله حديقه‌لرك عددى كون بكون متزايد اولان نفوس اهالى نسبتنده آرتقده ايدوكى جهتلرله آتى الذكر صولر تدارك ايديلوب خارج شهره كتيرلمش و الآن كتيرلمكده بولنمشدر ؛ بناءً عليه شهر شهير طيبه‌نك هرطرفى صو احتياجندن وارسته‌در §

بلدة الرسولك جهت قبليسنده اولان صولر :

عين زايقه — بوعين جارى برصو اولوب نام ديكرى عين كبيردر §

عين كبيرك منبعى نره‌ده اولديغى معلوم دكل ايسه‌ده مجراسنك مبدئى مرجابن دنيلان حديقه‌نك يانى باشنده‌در ، مرجابن حديقه‌سى بطحا ناحيه‌سنك طرف غربيسنده وقبا قريه‌سندن جريان ايدن رانونه واديسى سيلنك طرف شرقيسنه مصادف اولان تپه‌نك اورته‌سنده در ؛ حجر تسراى پيغمبر ينك طرف قبليسنده كى اراضينك برچوق محلى طاشلق وقيالق ومستوى اولان موقعلريده بتون حورمالق اولديغنه و بويله طاشلق وقيالقلرى نقب وثقب ايله حورمالقلر آره‌سندن جدول آچيله‌رق صوجلبى قابل اوله‌مديغنه بناءً بوجهتده عين كبيردن بشقه ماء جارى يوقدر ؛ ياز موسملرى بوطرفك حديقه‌لريله بوستانلرينى اسقا ايچون قبا وقربان قويولرينه مراجعت ايدرلر

ایسه‌ده قیش کونلری صولرچوغالوب ذکر اولنان قویولره احتیاج قالماز ، بو جهت اراضیسنده یتشدیرلمش و برطرفدن یتشدیرلمکده بولنمش اولان باغچه‌لرك ، بوستانلرك کافه‌سی « اوزوم ، لیم ، نار ، اکشی و طاتلی لیمون ، موز ، شفتالی ، کباد ، آغاج قاونی ، فرنك انجیری » کبی نوعا نوع اشجار و « کل ، فل ، فسلکن » وسائر ازهار ایله مزین ومنتظمدر ؛ بواراضیده چیقان خورما ایسه مواقع سائره اراضیسنده اولان خورمالرك هرجنسنه مرجحدر ، بونك سببیده قبا وقربان قریه‌لری صولرینك عذوبتیدر ، اکرچه عوالی قریه‌سنده‌کی صولر دخی طاتلی ایسه‌ده اراضیسی اشجار وازهار یتشدیرمکه مستعد دکلدر ، بو جهتك اراضیسی خورما وسدر آغاجیله حبوبات متنوعه زرعنه صالح اولوب بواوچ قریه ایله شهر شریف مدینه ماینی بشبیك ذراع [١] طولنده برمسافه اوله‌رق بوراده یتشدیرلمش اولان خورما آغاجلری صوارلمقدن مستغنی وبو خورمالرك چوغی « صیارین » عربانك و برمقداری مدینه اهالیٔ کرامنك ملکیدر §

صیارین عربانی ، مواسم صیفی بوحدیقه‌لرده اقامت ایله امرار وخورما محصولنی آلدقلری ساعت کندی یوردلرینه نقل و کذار ایدرلر ، زمانمزده بو جهتده‌کی خالی اولان اراضی یه او قدر خورما غرس ایدیلییور که اکر بوهوس بر ایکی سنه دها دوام ایده‌جك اولورسه قبله طرفی حدیقه‌لری سور خارجی دیوارینه کسب اتصال ایدر §

شرق جهتی صولری بونلردر :

بلدهٔ طاهره‌نك شرق طرفی سنکستان اولمق حسبیله وادیٔ قناة دره‌سندن بشقه بو جهتك آقار صویی یوقدر ، وادیٔ قناة دره‌سنك براسمیده « مسیل حمزه » اولوب بومسیلك مجراسنده اون برجدول حصوله کتیرلمشدر ، بواون بر جدول ایله اجرا ایدیلان صولردن بعضیلری موجود ومجرالری معمور

[١] برذراع ، دورت متوسط سره طولنده در .

ایسه‌ده بعضیلرینك یوللری بوزولوب بتون بتون خراب وصولری کسیلوب محو ونایاب اوله‌رق کذرکاهلرنده بولنان حدیقه‌لرك خورمالری خدائی نابت آغاجلر کبی یاغمور صوینه قالمش اولدیغندن بو حدیقه‌لرك صاحبلری آراضیلرندن استفاده ایده‌مامکدر §

حرهٔ شرقیه ایله سور مدینه آره‌سنده‌کی اراضینك اکثر محللری اوت بتمز چوراق یرلردن عبارتدر ، واقعا شهرك بو جهتنده « خورما ، سدر ، نار » کبی اشجار مثمره دخی وار ایسه‌ده بونلرده سورك باب الجمعه اطلاق اولنان قپوسی جهتلرنده کائن برقاچ حدیقه‌ده اولوب سور داخلی ایله حرهٔ شرقیه‌نك « دشم » اطلاق اولنان موقعنك آردسی ایکی بیك آرشوندر §

شام طرفنده اولان صولر شونلردر :

عین الاغوات — بوصو ، حجرهٔ معطره آغالریله حصه دارلرینك ملکی ایسه‌ده بونلرك حدیقه‌لرینی اسقادن صکره جبل ذباب یاننده واقع اهالی حدیقه‌لرینی دخی صوارر §

عین سید هاشم — بوصو ، مدینه‌دن بئر عثمانه کیدنلرك صول طرفلرنده وعین الاغواتك غرب طرفنده اولوب سید هاشم مجمل اللیل ایله اهالیدن بعض کیمسه‌لر ١٢٩٩ سنه‌سی اجرا ایتمشلردر ، عین الاغوات دخی سنهٔ مرقومه خلالنده اجرا ایدیلان عیون جمله‌سندندر §

عین الصدقه — بوصو ، عین الاغوات ایله عین سید هاشمك طرف شرقیسنده واقع جزع الصدقه‌ده اولوب سید علوی سقاف وشیخ الفراشین برّی افندینك مالی وموجود اولان ایکی بیك خورما آغاجنی اسقایه کافیدر §

عین جدید — بوعین ، یوقاریده ذکر اولنان صولرك برچاریك طرف شمالیلرنده‌در ، شیخ السادات العلویه سید حسن بافقیه افندی ایله حصه‌دارلری

عين مذكورك صاحبي ايسه‌لرده منبعی طولوب حرة المستراحده‌کی مبدأ جریانی
قورومشدر §

عين عامره — بوصو، عين جديد صاحبلری اراضيلرينك اتصالنده علی
موسی افنـدی شركتنه منسوب بر عين اولوب سرانيه حديقه سنی اسـقا
ايتمكده‌دركه بوحديقه‌ده نار وانجيردن ماعدا اوچ بيك حورما آغاجی واردر §

عين حازميه - حازميـه صويی ، عين عامره نك سقی واروا ايلديكی
حديقه اراضيسنك طرف غربيسنده‌در ، بوصويك سقی واروا ايلديكی حديقه
بيك بشيوز حورما آغاجنی شامل اولوب متوفا سـيد مدنی وحصه‌دارلرينك
ملكيدر ، عين مذكـورك نصفی عين مصرّع اراضيسـنده كائن سيد مدنی
وبنی علی حديقه‌لرينی دخی اروا ايتمكده‌در §

عين مصرع — بو عين ، بيك عدد حورما آغاجنی صوارر بر صو
اولوب مجراسی بوندن اوتوز سنه مقدم خراب اولديغندن منقطع اولمشدر §

عين مذكور ، بشيوز سنه‌لك بر صو اولوب شريف ودّينك وادیٔ قناة
قارشوسنده ومدينه‌دن مشهد حمزه‌يه ممتد اولان طريقك يمين ويسارنده واقع
اراضی يی سقی ايدرايدی ، سيد عبدالواحد مدنی برآرالق قسم اعظمنی صاتون
آلوب بقيه‌سنده حصه‌داری اولان بنی‌عليدن اشترا ايتمك ايستدی ، فقط بنی
علی موافقت ايتميـوب مجرايی كنديلری تطهير وتنظيفه چاليشـه‌رق مقتدر
اوله‌مدقلرندن صولری آزالدی وسعيد عبد الواحد وفات ايدرك حصه‌سی ورثه
طرفندن سيد مدنی‌يه صاتلدی ايدی ؛ سيد مدنی عبد الواحدك بنی عليدن آلمق
ايسـتديكی صويه طالب اولوب اودخی موفق اوله‌مديغندن بنی علينك اعمار
ايده‌مدكلری عين مصرع مجراسنی خراب برحالده ترك ايله كنديسنه عائد اولان
صو ايچون ديكر بر مجرا حفر ايله ارض مصرعده‌كی اراضيسـنی سقی ايچون
عين حازميه‌دن سكز « وجبه » صو اشترا ايلديكندن بنی علی عين حازميه‌دن

اوچ بچق وجبـه صو آلوب عین مصرع اراضیسـنده متصرف اولدقلری
اراضی یی صوارمغه مجبور اولدیلر که سـید مدنینك بویولده کی یولسز تشبثی
بشیوز سنه‌لك بردره‌نك قورومسنه سبب محض اولدی §

عین شربوقی — بوصو ، مسیل حمزه‌نك طرف شامیسنده واقع جبل
احد اتکنده ایدی ، فقط مجراسی خراب اولدیغندن منقطع اولمش واسـقا
ایلدیکی حدیقه‌ده آنجق اللی قدر حورما وسدر آغاجی قالمشدر §

عین الثنایه — بو صویه عین معاویه دخی دینور ، مسجد حمزه‌نك
طرف غربیسنده ومفتیٔ سابق طاغستانی ابو السعود افندی ایله حصه‌دارلری
تصرفنده اولوب سقی ایتمکده اولدیغی حدیقه‌ده متعدد اشجار مثمره دن بشقه
دورت بیك عدد حورما آغاجی واردر §

عین السلامه — بوعین ، عین الثنایه‌نك طرف غربیسنده وابو السعود
افنـدی شرکتنك تحت تصرفنده‌در ؛ مجراسی مدینه صولری مجرالرینك اك
مضبوط وصاغلمی وسقی ایتمکده اولدیغی اراضی، سائر مواقع اراضیسنك جید
ومحصولداری اولوب « انجیر ، لیمون ، نار » دن بشقه بش بیك قدرحورما
آغاجی سقی ایتمکده در §

عین غرابیه — بوصو، عین سلامه‌نك غرب طرفنده اولوب نام‌دیکری
عین حنانیه‌در ؛ فقط مجراسی خراب و متصرفلری یکدیکره ضدّ و مخالف
اولدیغنـدن منقطع اولمش وکذر کاهی اولان حدیقه‌ده انجق بیك بشیوز قدر
حورما آغاجی قالمشدر §

عین سید عبدالله — سید عبدالله صویی ، عین غرابیه‌نك قبله طرفنده
ومسیل وادی اوزرنده اوله‌رق خزینهٔ نبویه کاتبی مرحوم سید عبدالله جعفر
افندینك متصرف اولدیغی یدی یوزحورما آغاجنی شامل حدیقه‌یی سقی ایدر §

اخطار — « سیل حمزه ، سیل ابی جیده ، سیل رانونه ، سیل عقیق » دنیلان سیلاب اربعه مجراسی برنقطه‌ده برلشه‌رك غابه وادیسنه قدر برمجراده کیدرلرکه بونلرك مجتمعاً سیلان ایلدکلری عیون اراضیسی ایکی قسمدر §

۱ — نجی قسمی ، جبل احدك طرف شرقیسی‌اتکلریدر ، وادیٔ مذکورك حیدریه موقعنه دکین ممتد اولان بوجهته « جزء الشرقی » دینور §

۲ — نجی قسمی ، وادینك طرف غربیسی اولوب بوجهته « جزع صادقیه » اطلاق اولنور §

جزع صادقیه — یه کیتمك ایستیانلر برکه‌طریقیله صادقیه‌یه وحیدریه‌یه کیتمك ایستیانلرده جزع شرقی جاده‌سنه کیروب عین سلامه ایله عین غرابیه حدیقه‌لرینك آره‌سندن حیدریه‌یه قدر کیدرلر ؛ انتهی §

بوقاریده ذکر اولنان حدائق ایله عیوندن بشقه اللی اوچ بیك بشیوز حورمانی شامل اوتوز بش قطعه حدیقه [*] ایله اولمقدار عین دها اوله‌جنی کبی صولری منقطع اولان عیون ایله ایکی اوچ سنه ظرفنده تدارك اولندیغی جهتله حورمالری هنوزغرس ایدلمامش بولنان عیون بوحسابك خارجنده‌در ؛ فقط بوصولر ایله حدیقه‌لر ، مدینة الرسول سورینك جهات اربعه‌سنده اولوب اکر بش آلتی ساعت قدر مدینه‌دن تباعد ایدلسه ، الآن صوبی موجود اولان عیون ایله صویی منقطع بولنان حدیقه‌لرك و بونلرده مغروس اولان حورما آغاجلرینك عددی حیرت بخش عقول اوله‌جق قدر چوقدر ؛ بوحدیقه‌لردن بشقه سور مدینه‌نك شام جهتی خارجنده قویو صوییله سقی اولنور ، متعدد ومنتظم حدیقه‌لر ، بوستانلر واراسنده میاه جاریه ایله یتشدیرلمش اولان حدائقه نسبت اولندیغی حالده بونلر اقلّ قلیل کورینور ؛ چونکه بلدهٔ طاهره‌نك بوجهتنده‌کی حدایق ، انهار جاریه‌دن عبارت اولان

[*] بوکون مدینهٔ منوره‌ده درتیوز سکسان بش عدد حورما باغچه‌سی واردر .

جداول عيون ايله سقى واروا اولنور ، فقط حسب الاحتياط مياه عيون آزالديغى كونلرده حديقه‌لرى ، بوستانلرى صوسز براقمامق ايچون برچوق قويولر دخى حفر وتدارك ايدلمشدر §

بلدۀ مقدسه‌نك جهت شاميسنده واقع حديقه‌لرك ديوار سوره يقين اولانلرى « داوديه ، حديقة الزكى ، سبيل ، بضاعه ، بضيعه ، طرناويه ، فيروزيه ، زينيه ، درويشيه ، بئر حاء ، بئر حاى صغير ، توانيه ، جوديه ، كاتبيه ، سمانيه ، عبد الجليل براده افندى ، روميه » حدايق مشهوره‌سى اولوب سور داخلى ديواريله خورماقلرك آره‌سنى برواسع يول تفريق ايتمش وبو حديقه‌لرك جهت شاميلرى جصة الصدقه‌يه قدر كسب عمران واتصال ايلمشدركه هر برحديقۀ فوق العاده معظم ، ومرتفع قصرلر ، ديوانلر وقوغه‌لر ايله قويولردن املا اولنور حوضلر ايله مزين اولوب هر برنده « خورما ، اوزوم ، نار ، انجير ، سدر » واشجار مثمرۀ سائره بولنوب بومحصولانك قسم اعظمى حرم سعادت آغالرينكدر §

بلدۀ طاهره‌نك شرق طرفنده دخى متعدد خورماقلر ، بوستانلر وار ايسه‌ده بونلر لطافت منظره جهتيله سوره قريب اولان اراضى حديقه‌لرى قدر صفا بخشا دكلدر ، مع مافيه باب قبانك طيش طرفنده بولنان حدائق ايچنده دها منتظم وخاطر ربا ابنيه‌لر واردر §

شهر مقدسك شام جهتى جبال غابه‌يه طوغرى يكرمى بش بيك آرشون طولنده براراضى ايسه‌ده قسم اعظمى غير مزروع وبورالرك اعمارى هر حالده حفر آبار وتدارك عيونه موقوفدر ، چونكه شرق وقبله طرفلرنده بولنان انهارك مجارى و قنواتى چوغالمش و بورالردن مجرا و جداول حفر يله عيون اجراسى بوايكى جهتك مزروعات وحدائقنى خراب واصحاب اراضى‌نى اضرار ايده‌جكى دركار بولنمش اولديغندن غير جائزدر §

سيد علوى سقاف وسيد هاشم جمل الليل وآغوات عينلرندن غيرى

بوجهتـده بولنان مياه جاريه مجرالرى بقيع شريفك طرف شرقيسى طريقيله حديقه‌لرك وخدايى نابت حورما آغاجلرينك اوپ اوته‌سندن كچه‌رك «ابى جيده» مسيلنه طوغرى كيدر ؛ آنفاً بيان اولنديغى اوزره بوصولردن بعضيلرينك منبعلرى شرق جهتندن مسيل حمزه و دوبخله‌ده و بعضيلرينك منبعلرى جرف واديسنده‌در ؛ فلهذا عموم انهارك صولرى آجى اولوب بالكز جزع صادقيه صولرى جرف واديسى قويولرندن اولمق ملابسه‌سيله طاتلى واسقاى اشجاره الويريشليدركه بئر سيدنا عثمان بن عفان آبار جرفدن برقويودر §

بلدهٔ مسعوده‌نك ذوالحليفه منتهاسندن عبارت اولان غرب طرفى مزارعى مياه آبار ايله سقى اولنور ، زيرا بوجهتده انهار جاريه يوقدر ، سرانى شركتى ۱۳۰۱ سنه‌سى يكى برعين تدارك ايلديلر ايسه‌ده هنوز حورما آغاجلرينى ديكه‌مدكلرندن بوصوبك جهات اربعه‌سنده‌كى حديقه‌لر قويوصويله سقى اولنور ، لكن بونلرك قويولرى هم معدود وهمده درين اولديغندن صويى پك چوق زحمتله تدارك ايدرلر ، حرهٔ غربيه‌ده سيل عقيق مجراسى كنارنده برچوق قويولر ومزرعه‌لر واردركه بونلره عنابسه دنيلور ، مدرجدن نقا واديسنه اينلدكده برطاقم مزارع وحدايق وار ايسه‌ده بوحدايق اشجارينك كافه‌سى يكى غرس اولنمشدر ، بونلرك الك بيوكى حره‌نك شرق جهتنه متصل اولان بيوك حديقه‌اولوب عساكر نظاميهٔ شاهانه قشله‌سنك طرف قبليسنده واقعدر ، بوحديقه الياس تاج الدين افنديك ايكن بوندن برقاچ سنه مقدم عبدالله عرب الميمنى‌يه صاتمشـدر ، حديقهٔ مذكوره‌نك طرف قبليسنده دخى عمر زاهد افنـدينك متصرف اولديغى مغيسله حديقه‌سى واردر ، بو ايكى حديقه‌نك صولرى طاتلى وايچلرنده بولنان ابنيه‌لرى كرچكدن محكم و رصانتلى اولدقدن بشقه مغروساتى كوزل وقويولرى صيغدر §

وجهۀ سابع عشر

درت — صورتی شامل اولوب حضرت پیغمبره نسبت اولنان اوقاف شریفه ایله بین الحرمین معلوم اولان مساجد لطیفه‌یی واثنای غزواتده ادای صلاة بیوریلان معابد منیفه‌یی بیان ایدر §

صورت

{ ۱ }

حاکم حکومتخانۀ شریعت افندیمز حضرتلرینه منسوب اولان صدقاتی ذکر ایدر §

ابن شهاب ، صدقات نبویه‌نك جمله‌سی احبار یهوددن « مخیریق » ك ترك وتبرّع ایلدیکی اموالدن عبارت اولدیغنی روایت ایتمشدر ، ذکر اولنان مخیریق اصحاب یسار وثروتدن وارباب علوم عقلیه وشرعیه‌دن اولمق حسبیله کتب مقدسۀ سماویه‌ده قدومی مبشر اولان جان جسد عالم افندیمز حضرتلرینك خاتمۀ رسالۀ رسالت اولدیغنه اعتقاد ایله هرکسدن اقدم اسلام اولمسنی آرزو ایلمش وفقط معندین یهودله بردن بره بوزوشمامق ایچون اظهار شعار اسلامیت ایتمامش ایدی ؛ وقتا که احد ملحمه‌سی شراره نمای ظهور اولوب حامیٔ خطۀ نبوت افندیمز حضرتلری محاربه‌یه باشلادی ، جناب مخیریق طوائف یهود ایلری کلانلرینی جلبله « کتب منزله احکامی وجهله بوساعت احد معرکه‌سنده بولنان محمد (علیه وعلی آله صلوات الله الامجد) حضرتلری آخر زمان پیغمبریدر ، حسب الدیانه بزدخی کیدوب یاردم ایده‌لم ! » زمیننده برنطق مؤثر ایراد ایدوبده افکار مخالصت آثاری خلافنده برجواب آلدیغندن « بوکون آکا معاونت اظهار شعار ایمان و اوغور سعادت موفورنده فدای سر وجان ایده‌جك برکوندر !!! » مقاله‌سیله میدان محاربه‌یه عزیمت وحضور

شاه سروش سپاهده عرض اسلاميت ايلدكدن صكره « اكر نائل مرتبهٔ شهادت اولور ايسه‌م ، متصرف اولديغم اموالك جمله‌سنى بالذات قبول بيورمكزى رجا ايدرم !!! » ديدى وبعده حربه كيروب برخيلى دشمنى قتل وتلف ايتدكدن صكره حائز قصب السبق شهادت اولوب { مخيريق خير يهود } ساپاش عاليسنه نائل اولدى §

عبد العزيز — بن عمران ، مخيريقك بنى قينقاع يهوديلرى بقاياسندن اولديغنى وامام واقدى بنى النضير احبارى‌اخيارندن بولنديغنى نقل وروايت ايتديلر و امام ذهبى « نبوت محمديه‌يى تصديق ايلديكندن ايچون اصحاب كرام جمله‌سندندر » ديديلر §

امام واقدى — « مخيريق مسلمان اولميوب يهوديت اوزرينه احد جنكنده وفات ايتدى وجنازه‌سى اسلام مزارلغنه دفن اولنديغى حالده نمازى قيلنمدى » زمينده مخيريقك عدم ايمانى آدعا ايلدى ايسه‌ده ابن شهاب امام واقدينك بو قولنى رد ايله « مخيريق ، متصرف اولديغى املاكى كاملاً حامل لواء الاعلى { عليه السلام والتحايا } حضرتلرينه ترك واهدا ايلديكنى وصيت واحد معركه‌سنده احراز مرتبهٔ شهادت ايدوب { مخيريق سابق يهود وسلمان سابق فارس وبلال سابق الحبشه } حديث جليلى صدورينه باعث اولدى » ديديكنه و حديث صحيح مذكورك مفاد منيفى مخيريقك اسلاميتنى اشعار وتصريح ايلديكنه باقيلورايسه امام واقدينك بوقولى صحيح اولمامق لازم كلور §

مخيريقك جمال وجه اسلام { عليه الصلوة والسلام } حضرتلرينه عرض واهدا ايلديكى اموال سبعه « دَلاَل ۱ بُرقَه ۲ اعواف ۳ صافيه ٤ ميثب ٥ حسنا ٦ مشربهٔ [*] امّ ابراهيم ۷ » مزارعندن عبارت اولوب جامع مكارم اخلاق { عليه سلام الله الخلاق } افنديمز حضرتلرى يدنجى سال هجرتلرنده

[*] مشربه ، فوقانى خانديه دينور .

اموال سبعهٔ مذكورهنى كاملاً وقف ايلديلر ؛ مزارع سبعهٔ مذكورهنك دردى كه « صافيه ١ برقه ٢ دلال ٣ مثيب ٤ » در ، عاليـه دنيلان يرده يعنى مروان بن حكمك قصرى آردنده بربرينه يقين ومتجاور اولوب « مهزور » واديسندن مرور ايدن صو ايله سقى واروا اولنور ايدى ؛ عصريمزده « صافيه » مزرعه‌سنه « زهيره » اطلاق ايدرلركه مدينهٔ دارالسكينه‌نك طرف شرقيسنده‌در ، « برقه » دخى ينه بو نامله متعارف بر باغچه اولوب زهيره‌نك قبله طرفنده وشـهابيه مدرسه‌سنه وقف ايدلمش اولان « دلال » باغچه‌سيده « برقه » حديقه‌سنك يانى باشنده در ؛ بواوچ باغچه بربرينه متصل ومثيب باغچه‌سنك حدائق سابقة الذكره قريب بريرده اولمسى ياخود آنك دخى بواوچ باغچه اتصالنده بولنمسى محتمل ايسه‌ده زمانمزده مثيبك نره‌ده اولديغنى بيلوب كوستره‌جك آدم يوقدر §

مشربهٔ امّ ابراهيمه گلنجه : مساجد فصلنده بيان اولنديغى وجهله « مسجد المشربه » يانىده و « حسنا » دخى « قف » ناحيه‌سـنده اولوب بونلر دخى وادئ مهزور صويله اسقا اولنور ايدى §

حسنيات ، دنيلان باغچه كه « جزع دلال » قربنده اولوب ماجشونيه‌يه يقيندر ، مشربهٔ امّ ابراهيمله حسنا عرصه‌لرينك يرى اوله‌جقدر ؛ اعواف مزرعه‌سيده بئر اعواف دنيلان محلده اولوب بودخى وادئ مهزور صويله اروا اولنور ايدى ؛ بوتقديرجه اموال سبعهٔ مذكوره‌نك كافه‌سى موجود اولوب فقط مرور زمانله اسملرى دكيشمشدر §

يوقاروده محللرى تعريف اولنان صدقه مزارعنك جمله‌سى مخيريقدن منتقل اولديغى ائمهٔ سـير عندنده مصدق ايسه‌ده مورخلر صدقات نبويه‌يى تعريفده اختلاف ايدوب برازلرى « صدقات نبويه بنى قريظه وبنى النضير اموالندندر ، حتى دلال مزرعه‌سى بنى النضير قبيله‌سـندن برقادينك مالى اولوب اشجارى كوله‌سى سلمانك آزاد ايدلمسى شرطيله اصحاب كرام طرفندن غرس اولنمش

ایدی » دیدیلر وبرازلریده « حضرت سلمانك عتقی ایچون زبیر بن باطاء القریظینك « برقه ومثیب » اسملریله متعارف اولان ایکی قطعه مزرعه‌سنك اشجاری غرس اولندیغنه » واعواف « مزرعه‌سنك بنی قریظه‌دن (خنافه) نامنده برقادینك ملکی » بولندیغنه ذاهب اولدیلر §

. وهاب بی منت حضرتلری بنی النضیر اموالنی « بنو قریظه وبنو نضیر واهل فدك کبیلرك بلاحرب آلنان مالی الله تعالی رسولنه ردّ ایتدی ، آنلر الله تعالی ورسولی وقرابت صاحبلری ویتیملر وفقرالر وفقیر یولجیلره تقسیم اولنور (بونك تقسیمنده علما بیننده اختلاف کثیره واردر) واول غنیمت (جاهلیتده اولدیغی کبی) سزدن اولان اغنیا بیننده الدن اله دور اولنور ، فقرایه آز ویرلمك یاخود محروم ایتمك اولمسون پیغمبر علیه السلام اولشیدن سزه ویردیکنی یا امر ایتدیکنی اخذ ایدك که سزه حلالدر ونهی ایتدیکندن اجتناب ایدك که الله تعالی‌دن قورقوب رسولنه مخالفتدن صاقنك ، آکا مخالفت ایده نه الله تعالی‌نك عقابی شدیددر » مفاد منیفنی شامل اولان { ما افاء الله علی رسوله من اهل القری فلله وللرسول ولذی القربی والیتامی والمساکین وابن السبیل کی لا یکون دولة بین الاغنیاء منکم وابتکم الرسول فخذوه وما نهیکم عنه فانتهوا واتقوا الله ان الله شدید العقاب } فرمان جلیله‌سیله قاسم غنائم برّ وافضال (علیه الصلوة الملك المتعال) افندیمز حضرتلرینه احسان بیوردیلر ، دقیقه شناس زائچه تقدیر حضرتلری دخی اموال بنی النضیرك چوغنی مهاجرینه تقسیم ایدوب کندیلریچون یالکز مخیریقك مزارع سبعه‌سنی آله‌قودیلر ایدی ، صکره‌لری بویدی مزرعه ایادیٔ بنو فاطمه یه انتقال ایتدی ، چونکه حضرت فاطمه (رضی الله عنها) والده‌مز صدیق اعظم (رضی عنه الله الاکرم) افندیمزك عهد خلافتنده اموال مذکوره ایله « فدك وخیبر » غنائمندن سهم عالیٔ جناب رسالتپناهی‌یه اصابت ایتمش اولان حدائق ایستدیلر ایدی ، جناب صدیق { نحن معاشر الانبیاء لا نورث ما ترکناه صدقة }

حديث شريفله احتجاج ايدوب ويرمديلر ايسه‌ده جناب حيدر عموجه‌سی عباس (رضی الله عنهما) حضرتلری ايله فاروق اعظم عصرنده اموال مذكوره‌يی مطالبه وجناب فاروق « حضرت پيغمبر ايله خليفه‌سی ابوبكر نه‌صورتله اداره ايتديلر ايسه سزده اولوجهله اداره ايتمليسكز ! » شرطيله مقاوله ايدرك فدك وخيبر حدائقنی بالتوقيف اموال سبعهٔ مخيريقی علی طريق التوليه اعطا بيورديلر ؛ بعض مورخلر « حضرت فاطمه‌نك خصوص مذكور ايچون جناب صديقه كوجنديكنی » ادعا ايده‌يورلر ايسه‌ده جناب صديقك مراد حكمت اعتيادی صدقات نبويه توليتنی خلفای حضرت پيغمبری نظارتنده وجناب عمرك رأيی عباس بن عبد المطلبله علی بن ابوطالبك اداره سنده بولنديرمق ايدی ، بوملاحظه‌يه مبنيدركه فاروق اعظم مشار اليهمايه تولية اعطا بيورديغی وقت شروط مشروحه وجهله مقاوله ايدرك ويردی §

صدقات سبعهٔ مذكوره‌توليتی حضرت حيدردن صكره حسن بن علينك بعده برادری حسين بن علينك آندن صكره علی بن حسين ايله حسن بن حسنك وبونلردن صكره زيد بن حسن بن علی ودها صكره‌لری عبد الله بن حسنك يد اداره‌سنه كچدی ايدی ، بنو عباس جالس اورنك خلافت ومتصدیٔ اجرای حكومت اولدقلری صره‌ده صدقات مذكوره‌يی ابنای فاطمه‌دن آلوب بالذات تصرف واداره وايستدكلری ذواته توجيه واحاله ايدرك محصولاتنی فقرای مدينه‌يه توزيع وتقسيم ايتمك اصولنی اتخاذ ايلديلر §

واضحه — آنفاً ذكر اولنديغی اوزره بعض مورخلر حضرت فاطمه (رضی الله عنها) نك جناب صديقه كوجنمش اولديغنی روايت ايدييورلر ايسه‌ده بوكيفيتك اصلی يوقدر ؛ مشار اليها حضرتلری رسول اكرم (صلی الله عليه وسلم) افنديمزك دار بقايی تشريفلرينی متعاقب صديق اكبر (رضی الله عنه) « خطاباً » حديقهٔ خلافت عظمی حضرتلری صاغلغنده فدك حرمالغنی

ايتمش ومروان بن حكم نصفنى عبد العزيزه عبد الملكه بخش وهبه ايلمش اولديغندن عمر بن عبد العزيز حين جلوسنده هم كندى حصه‌سنى وهمده سائر حصه‌لرى بنو فاطمه‌يه بخش وهبه وتمليك ايتدى وعلى رواية مروان بن حكمه عثمان بن عفان حضرتلرى ترك واقطاع ايلدى ايدى ، فقط روايت اولى ايكنجى روايتدن اقوادر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

بين الحرمين اساسكير استقرار اولان مساجد نبويه ذكرنده در §

اخطار — خفى اولمسونكه ذكرى آتى مساجد شريفه ، پيشواى جماعت انبيا (عليه من الصلاة اذكاها) افنديمز حضرتلرينك مدينهٔ منوره دن مكهٔ مكرمه‌يه عزيمت بيوردقلرى طريق ممرنده دركه بو جاده طريق انبيا (على نبينا وعليهم التحايا) ديمكله متعارف اولوب « روحاء » ومسجد « غزاله » دن آيريله‌رق خيف وصفرا قريه‌لرينه واورادن مكهٔ مشرفه‌يه مرور ايدربريولدر، بويول اگرچه بين الحرمين موجود اولان يوللرك اك كسدرمه سى ايسه‌ده قوافل حجاج بر مدتدنبرى ساحه نماى ظهور اولان موانع مبرمه مناسبتيله طريق فيض رفيق مذكورى ترك ايتديلر ، شيمدى روحاء جاده‌سندن وجديده بوغازندن وبعض دفعه‌لر صفرايه اوغرايوب بدرالكبرا معركه كاهنه يقين برمحلدن كچرلركه بوجاده‌يه « طريق سلطانى » دينور ، طريق سلطانيدن كيدنلر ايچون مساجد آتى الذكرك زيارتى ممكن دكل ايسه‌ده يوللر امين اولديغى ييللرده قوافل حجاج بينه بومسجدشريفلرك بولنديغى طريقدن كيدرلر؛ بزم مراديمز مساجد مأثورهٔ نبويه‌يى ذكر و تعداد و شهسوار راكب الجمل حضرتلرينك هانكى مواقعده نماز قيلمش اولديغنى بيلديرمك صورتيله دخى عالم اسلاميته بر خدمت ايلمكدر ! يالكز طريق حرمينى تعريف ايتسه‌ك ،

مساجد نبويه‌نك ذكر و تعريفيله تبرك ايدلمامش اولور ، بو ايسه مقصديمزك خلافيدر ، مع مافيه صورت مخصوصه‌سنده حجاج قافله‌لرينك الآن كيدوب كلمكده اولدقلرى حرمين شريفين يوللرى دخى تعريف ايديله‌جكدر ؛ انتهى §

١ — مسجد الشجره ؛ بو مسجد شريفك نام ديكرى « ذوالحليفه » اولوب مدينهٔ منوره ميقاتنده ومغيلان جنسندن سمره اطلاق اولنان معروف برآغاجك ديبنده ايدى ؛ شهريار عرش مسير افنديمز حضرتلرى هرنوقت حج وعمره ايتديلرايسه ذكر بولنان شجره آلتنده نماز قيلوب بعده دوه‌لرينك بولنديغى موقعده تلبيه ايدر و اوكيجه اوراده بيتوتت ايلر ايدى ؛ مسجد مذكورك ابنيهٔ مقدسه‌سى غايت بيوك اولوب قبله جهتنده برطاقم كمرلرى وركن غربئ شماليسنده برده مناره‌سى وار ايدى ، مرور زمانله خراب واساسى مندرس اولديغندن ٨٦١ سنه‌سى زين الدين الاستدارئ مصرى تجديدايدوب اطرافنه برديوار چكمش وجوارنده‌كى قويولره دخى برر نردبان داخلى ياپديرمشدر ؛ مسجد مذكورك سطح داخليسنك جهات اربعه‌سى اللى ايكيشر ذراع اولوب الآن معموردر ؛ سيدالمرسلين افنديمز حضرتلرينك مسجد شجره عرصه‌سنك طرف قبليسنده برمحل مبارك اوزرنده دخى نماز قيلدقلرى مروى اولديغندن عمر بن عبد العزيز محل مذكور اوزرينه دخى كوچك برمسجد ياپديرمش ايدى §

٢ — مسجد المعرس ؛ مسجد لطيف معرس « ذوالحليفه » ده عمر بن عبد العزيزك بنا كرده‌سى اولان كوچك مسجد شريفك اسميدر ، حجاج كرام مسجد الشجره‌ده احرامه كيررلر ، بو ايكى مسجد شريفك آره‌سنده براوق آتمى مسافه‌سى قدر برفاصله اولوب نزول ايدن سيلاب مسجد معرسى هدم و خراب ايدرك عرصه‌سنى قومله املا ايتمش اولديغندن شيمدى عرصهٔ مقدسه‌سى نامعلومدر §

بوقاریده دخی تعریف اولندیغی اوزره شاه مؤمن سپاه افندیمز حضرتلری حج وعمره ایچون مکهٔ معظمه یه عزیمت بیوردقلری سنه‌لرده کیدرلرکن شجرهٔ سابق الذکر آلتنده که « مسجد شریف شجره آنك یرینه یاپیلمشدر ، نماز قیلارلر وعودتلری اثناده بطن وادی قوملوغنده قالوب صباحه قدر استراحت ایدرلر ایدی ؛ بطن وادیده قالدقلری لیالك برنده علی طریق الرؤیا « سن بطحای مبارکده سین ! » خطابنه مظهر بیورلدیلر که بو وادی وادیٔ عقیق اولوب کنـدیلری او وادیٔ سعادت مبادی ساحه‌سـنك برکنارنده بیتوتت بیورمشلر ایدی §

عبدالله بن عمر — ﴿ رضی الله عنهما ﴾ حضرتلری هر هانکی سنه حج ایتدیلر ایسه شفیق هر دوعالم افندیمز حضرتلرینك بیتوتت بیوردقلری موقع مبارکده کیجه‌لمکی عادت ایتـدیلرکه موقع مقدس مذکور طریق مشهورله بطن وادی آره‌سنده‌در §

٣ — مسجد شرف الروحاء ؛ سالار اسلام ﴿ علیه التحیة والسلام ﴾ افنـدیمز حضرتلرینك « شرف الروحاء » مسجد شریفنده دخی ادای صلاة بیوردقلری مروی اولوب مسجد مذکور شرف الروحاء دنیلان یره غایت یقین برمسجد صغیردر ؛ عبد الله بن عمردن روایت اولنان قوله کوره مسجد صغیر مذکور مکهٔ معظمه یه کیـدر ایکن یولك صاغ طرفنـده و مسجد کبیر دنیلان مسجد الروحایه بر طاش آتمی قدر اوزاق بر یرده قالور ؛ شرف الروحاء ، مسجدندن « سـیاله » موقعنه ایکی میل و مسجد روحادن عبارت اولان بیوك مسجددن سالف الذکر سـیاله موقعنه اون بر وسیاله‌دن حسین بن علی ﴿ رضی الله عنهما ﴾ احفادیله برطاقم قریشیلرك ساکن اولدقلری « ملل » موقعنه یدی میلدر §

ملل[1] ، موقعنده برچوق قویولر وار ایسـه‌ده بو قویولرك صولری ملله

بر میل قدر بعید بولنان « سویقه » پکارینك صوینی قدر اعذب والذ دکلدر ، سویقه پکاری ایسه عبدالله بن حسن (رضی الله عنهما) نك ملکی اولوب فقط صکره‌لری ایادیٔ اعادی‌یه انتقال ایتمشدر §

شرف الروحاء ، سیاله دنیلان وادینك منتهای حدودنده و تعریف ایتدیکمز مسجدِ شریف شرف الروحایه یقین برموقعده‌در ، شرف الروحاء ایله سیاله‌نك آره‌سنی « صخرات الیمام » موقعی فصل ایتمش اولدیغندن ملل دنیلان یردن هبوط ایله صوله دونوب قبله‌یی استقبال ایدنلر سیاله‌یه کیرمش اولورلر ؛ شرف الروحاء مسجد شریفی یاننده اهل سیاله مقبره‌سی نامیله متعارف برمزارلق واردرکه بومقبره‌نك سویقه پکاری جوارنده مقیم ایکن غدراً شهید ایداش اولان اهل بیت رسول مزارلری اولدیغنی روایت ایدرلر ؛ شرف الروحاء مسجدندن روحاء وادیسنه اینه‌رك قبله‌یی استقبال ایدنلر « بنی سالم » وادیسنه کیرمش اولورلر که بنی سالم اقوامی بنی حرب جماعتندن برقبیله‌در §

٤ — مسجد عرق الظبیه ، بومسجد لطیف روحایه ایکی میل اوزاقچه برمحلده‌در ، امام المتقین افندیمز حضرتلری بوراده بر صباح نمازی قیلدیلر وغزای بدرك تدابیر عسکریه‌سنی بالمذاکره { بو جبل جبال جناندن بر طاغدر ، الله بزه و اهالیسنه مبارك بیورسون ، بو طاغ روحاء ایچون سجاسجدر و شو وادی اودیهٔ جناندندر ، بوموقعده بندن اول یتمش پیغمبر نماز قیلدی } بیوردیلر §

سایهٔ رحمة اله افندیمز حضرتلرینك نمازقیلوب مؤخراً مسجد یاپیلان موقع انورنی بولوب زیارت ایتمك ایستیانلرك وادیٔ روحایه نزول ایدرك قبله‌یه توجه ایتملری لازم کلورکه بوحالده صول طرفده واقع طاغ یولی حذاسنه وارلدقده غرب جهتنه دونوب دامن جبله قدر کیدملیدر ؛ زیرا مسجدشریف محلی جبل

مذكورك صاغنده اولوب بو طاغك اتكنه واصل اولانلرك ابتــدا تصادف ايده‌جكلرى نقطه مسجد شريف موقعيدر ، اكرچه ابنيه‌سى خراب ومندرس ايسه ده خرابه زارى موجود اولديغندن موقع لطيفنى مشاهده شرفنه مظهر اولمق ممكندر §

٥ ـ مسجد الروحاء ؛ معبد مقدسى روحاء واديسندن «بئر روحاء» ناميله مشهور اولان قويو يانندهدر ؛ سيدالغزاة افنديمز حضرتلرى بدرالكبرايه عزيمت بيوردقلرى وقت « عرق الظبيه » موقعندن قالقوب بر چهارشــنبه كيجه‌سى كه رمضان شريفك نصفى ايدى ، روحايه مواصلت وبئر مذكور يانند برمقدار استراحت بيوردقدن صكره نماز قيلديلر ، اولوقت روحاء واديسنده متعدد قويولر وارايدى ، صــكره‌لرى بئر روحادن ماعداسى ييقلوب قومله طولمش اولديغندن يالكز خرابه‌لرى قالمشدر §

٦ ـ مسجد المنصرف ؛ بومعبد شريفك براسميده « مسجدالغزاله » اولوب وادئ الروحاء منتهاسنده واقع طاغك ديبندهدر ، بوراسى روحايه اوچ ميل قدر اوزاق اولوب مكهٔ مفخمه‌يه متراهى اولانلرك صول طرفنده قالور ؛ عبدالله بن عمر حضرتلرى مسجد مذكور داخلنده نماز قيلميوب دائما مسجد منصرفى آرقه‌يه آله‌رق « عرق » نام موقعى استقبال ايله اداى صلاة ايدر و «زبدة الكائنات افنديمز حضرتلرى ايشته بوموقعده نماز قيلدى» ديو تعريف ايلرلرايدى ؛ ابن عمرك وقتنده مسجد مذكور عرصه‌سى يانند برمغيلان آغاجى اولديغندن مشار اليه حضرتلرى بوآغاجك آلتنده آبدست آلوب آرتن صويى ذكر اولنان آغاجك كوكنه دوكه‌رك « سرور انام (عليه اتمى السلام) حضرتلرى بويله ايدرلر ايدى » تعريفيله حركات حكمت آيات سيد الانبيايى بيان ايلر وآغاجك اطرافنى دور ايله صــويى اتمام ايدرلر ايدى ، حيفا كه قوافل حجاج شيمدى بو طريقى ترك ايتمش اولدقلرندن مسجد منصرفك اســاسى بيله محو اولوب كيتمشدر §

٧ — مسجد الرويثه ؛ بومسجد لطيف ، رويثه قريه‌سنه يقين اولان يولك صاغ جانبنده‌در ؛ سيد الابرار افنديمز حضرتلرى بورايه نزول ايدوب « سرحهٔ ضخمه » نامنده كى آغاجك سايه‌سنده نماز قيلمشلردر ؛ رويثه ، قريه‌سى روحانك اون اوچ ميل وعلى قول اون آلتى ميل قدر مكه جهتنده وجبل حمراء مقابله‌سنده واقع اولوب حياض متعدده و آبار متكاثره‌سى و جيادت ايله موصوف هواسى واردر §

٨ — مسجد ثنيهٔ ركوبه ؛ رَكُوبَه ، عرج عقبه‌سى اولان ثنية العايرك صاغ طرفنده اولوب عرجه اوچ ميل اوزاقدر ؛ سلطان راكب البراق افنديمز حضرتلرى بوراده دخى نماز قيلوب برده مسجد بنا بيورديلر §

٩ — مسجد الاثابه ؛ مسجدالاثابه ، عرج موقعنك ايكى ميل مدينه جهتنده در ، سلطان سليم الطبع افنديمز حضرتلرى بومحلده بولنان « بئر اثابه » ياننده ايكى ركعت نماز قيلمشلردر ؛ اثابه ، اطلاق اولنان قويو ، عرج سالف الذكرك برميل « مكه » جهتنده واقع « مدارج » دنيلان يرده اولوب حدود حجازيه بووادى‌يه نزول ايتمزدن مقدمجه منقطع اولديغندن « بئر اثابه » حدود حجازيه‌نك نقطهٔ منتهاسيدر §

١٠ — مسجد المعرس ؛ بومسجد شريف اثابه معبدينك برميل مكهٔ معظمه جهتنده‌در ، سيد ستوده شيم افنديمز حضرتلرى مسجد مذكور عرصه‌سنده اداى صلات ايتدكدن صكره قوشلق اويقوسى دخى اويومشلردر §

١١ — مسجد طرف تلعه ؛ طرف تلعه مسجد لطيفى ، عرجك بش ياخود اوچ ميل مكه جهتنده‌در ، تلعه ، ساحه‌سنده « هضبه » دينور برمسجد دها اولديغى مروى ايسه‌ده بومسجد منيفك مسجد العرج اولمسى

احتمالی اغلبدر ، طرف تلعه ، مسجدینك برجهتنده اطراف اربعه‌سی دیوارله محاط بر ایکی قبر وار ایسه‌ده بومزارلر کیملرك قبوری اولدیغی مجهولدر §

١٢ — مسجد حی جمل ؛ بو مسجد عرجه اون بر میل اولان « بئر طلوب » قریه‌سی نزدنده‌در ؛ طلوب قویوسندن وادیٔ « قاحه » بش وآندن مسجد سقیایه بر میل مسافه اولوب بئر طلوبك صویی غایت آغیر وغیر لطیفدر ؛ سید باهر البراعه افندیمز حضرتلری حی جمل موقعنده محرّم اولدقلری حالده حجامت اولدیلر ودیکر برقوله کوره قاحه وادیسنده احتجام ایلدیلر ؛ بعض مورخلر « حی جمل سقیا ایله ابوانك آره‌سنده برصو اسمیدر » دیدیلرکه بوروایت قاضیٔ عیاضك سقیادن یدی میل اولان حی جمل حقنده « حی جمل جحفه عقبه‌سنه دینور » دیدیکنی تصدیق ایدر §

١٣ — مسجد السقیا ، بومعبدمبارك ، سقیا اطلاق اولنان محلده واقع طاغك کنارنده صویی غایت الذ برقویو یاننده در §

١٤ — مسجد مدلجة تعهن ؛ بومسجد شریف ، سقیا قویوسنك اوچ میل مکه جهتنده در ، مؤسس بنیان شریعت افندیمز حضرتلری مسجد شریف مذکور عرصه‌سنده دخی ادای صلاة ایدوب بالآخره اوزرینه مسجد بنا ایلدیلر §

١٥ — مسجد الرماده ؛ رماده مسجد لطیفی ابوادن ایکی میل مدینه وسقیادن اون برمیل مکه طرفنده اولوب سندالثقلین افندیمز حضرتلری بوراده دخی نماز قیلدیلر §

١٦ — مسجد الابواء ؛ ابواء ، آبار متعدده‌ده وحدایق متکاثره‌یی حاوی لطیف المنظر برقریه اولوب مسجد شریف مذکور بوقریه‌نك اورته‌سنده‌در ؛ سرور معجزه پرور افندیمز حضرتلری ابواء مسجد شریفنده دخی ادای

صلاة ایتمش ومادر پاکیزه کهرلری آمنه ﴿ رضی الله عنها ﴾ ابواء قریه سنده وفات ایلمش اولدیغی مرویدر ، بو قریه‌ده بر قاچ عدده برکه واردر §

١٧ — مسجد البیضه ؛ بومعبد لطیف ، ابوا قریه‌سنك بش میل مکه طرفنده اولوب سید قریشی لسان افندیمز حضرتلری بوراده دخی ادای صلاة ایتدیلر §

١٨ — مسجد عقبهٔ هرشی ؛ مسجد مذکور ، ابوایه آلتی میل اوزاق اولان هرشی عقبه‌سی یاننده‌در ؛ هرشی عقبه‌سنك بر میل اوزاغنده برموقعه نشانهٔ مخصوصه رکزیله بوراسنك مدینهٔ منوره ایله مکهٔ معظمه‌نك طریق منتصفی اولدیغی ایما ایدلمشدر ، سید معلی عالم افندیمز حضرتلری هرشی عقبه‌سی اوکونده‌کی یولك صول طرفنده واقع مسیلك کنارنده بولنان آغاجلرك یاننه نزول ایتدیلر ؛ مسیل مذکور هرشی تپه‌سیله سالف الذکر یولك آره‌سنده اولوب جناب عبد الله بن عمر یوله الك یقین اولان آغاجك آلتنده نماز قیلارلر ایدی §

١٩ — مسجد الجحفه ؛ جحفه ، دنیلان موقع لطیفده اوچ عدد مسجد شریف واردر ؛ بونلرك بری جحفه موقعنك اوکونده ودیکری علمین یاننده اولوب بونلره « مسجد الائمه » و جحفه اوکونده‌کی مسجده نام دیکر اوله‌رق « مسجد غورث » دینور ؛ مساجد ثلاثهٔ مذکوره‌نك بریده جحفه دنیلان یره اوچ یاخود دورت میل اوزاقجه برمحلده ویولك صول جهتنده کائن مجرای سیل کنارنده اولوب بومسجد لطیفه « غدیر الخم » مسجدی دخی دینور ، قاضی عیاضك تعریفنه کوره « غدیر الخم » بیوك برکولك اسمی اولوب بوکوله جریان ایدر برده واردرکه « غدیر الخم » مسجدی بودره ایله سالف الذکر کولك وسطنده اولمق حسبیله مسجد مذکور « غدیر الخم مسجدی » نامیله مشهوراولمشدر ؛ سید براق سوار سدره مسیر افندیمز

حضرتلری غدیر الخم کولی کنارینه اینوب برآغاج سایه‌سنده اویکله نمازی قیلدیلر وامام علی ﴿ رضی عنه‌الله الجلی ﴾ حضرتلرینك الندن طوتوب ﴿ اللهم من کنت مولاه فعلی مولاه ﴾ بیوردیلر §

٢٠ — مسجد القدید ؛ قدید، معبد لطیفی « قدید » موقع مشهورینه اوچ میل بعید بریرده اولوب عرصهٔ مقدسه‌سی امّ معبدك خیمه‌کاهی ایدی ، جاهلیهٔ عرب مشرکلرینك آله اتخاذیله پرستش ایلدکاری « مناة » اسمنده‌کی صنم کبیر قدید سالف الذکرك جهت یمیننده ومرتفعجه برمحلده مرکوز ایدی §

٢١ — مسجد حرّه ؛ اشبو معبد شریف ، « خلیص » عقبه‌سی تپه‌سنه یقین بریرده اولوب مسجد حره ایله خلیص عقبه‌سنك آره‌سی اوچ میلدر §

٢٢ — مسجد خلیص ، ابن بزیع ، صویی یاننده اولوب اطرافنده صو ایله مملو برحوض ایله برکول وبرچوق حورما باغچه‌لری واردر §

٢٣ — مسجد بطن مرالظهران ؛ بطن مرالظهران ، مسجدلطیفی مکهٔ معظمه‌یه اون یدی میل بعید اولان « مرالظهران » وادیسنده ایدی ؛ ابنیهٔ مقدسه‌سی اکرچه ییقیلوب خراب اولمش یعنی « بوراسی مسجد خرابه‌سیدر » دنیله‌جك قدر اثری قالمامش ایسه ده عرصه‌سنك ذاتاً « عین العقیق » دره‌سی سیلابندن طولدیرلمقده اولان حوضك یاننده اولدیغی محقق بولندیغندن زوّار بوحوضك یاننده نماز قیلوب تبرّك ایدرلر §

مرالظهرانك (جموم) اطلاق اولنان یرنده و مدینه‌دن مکه‌یه توجه ایدنلرك صول طرفنده واقع دره ، مجراسی کنارنده مؤسس اولان مسجد الفتحك « مسجد بطن مرالظهران » اولمسی دخی احتمالدن بعید اولمیوب

چونكه سنة الطاهرين حضرتلری مذكور دره مجراسی كنارينه نزول ايتديلر ايدی ، « جموم » ديدكلری موقع ايسه مر الظهران واديسی داخلنده‌در §

٢٤ — مسجد سرف : مسجد شريف سرف ، همخوابهٔ سيدالعرب والعجم ، عايشه (رضی عنهم الله الاعظم) حضرتلرينه منسوب اولان مسجد « عمره احرامی بوراده كيلور » ك اوچ ميل وادیٔ فاطمه جهتنده‌در ، ازواج مطهرات سيد الكونيندن جناب ميمونه (رضی الله عنها) والدهمز مسجد مذكور يانندده بر يره دفن ايديلوب تربهٔ نفيسهٔ لطيفه‌لری باارادهٔ حضرت پيغمبری بنا ايدلمشدر §

٢٥ — مسجد تنعيم : بو مسجد مبارك ، ميمونه (رضی الله عنها) تربهٔ منوره‌سنك اوچ ميل مكه جهتنده واقع وادیٔ نعمان ساحه‌سنده اولوب صول طرفنده جبل « ناعم » صاغ طرفنده جبل « نعيم » واردر ، مسجدتنعيمه « هليلجه » مسجدی دخی دينور ، بوراده برده شجره اولديغنی روايت ايدرلرايسه‌ده زمانمزده نه‌مسجد شريف ابنيه‌سی ونه‌ده شجره اثری قالمشدر §

٢٦ — مسجد ذی‌طوی : بو مسجد لطيف ، حجونين مكه ماييننده واقع ثنيتين آره‌سی دنيلان يرده يعنی مصر محملنك ركزخيام آرام واقامت ايتديكی موقعده‌در : سيد مرحمت پناه افنديمز حضرتلری حج وداع سنه‌سی مسجد ذی طوی عرصه‌سنده بيتوتت ايدوب ايرتسی كونی صباح نمازينی بعد الادا كعبهٔ معظمه‌يی طواف ايچون معلا مقبره‌سی يولندن عزيمت بيورديلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

عصرمزده حجاجك بين الحرمين كيدوب كلمكده اولدقلری طريقده بولنان مساجد نبويه تعريفنده‌در §

سالار قوافل انبيا (عليه وعليهم التحايا) افنديمز حضرتلری حج شريف نيتيله مكهٔ معظمه‌يه احرامبند عزيمت اولدقجه ، جبال مضيق دنيلان طاغلری بعدالمرور « دبهٔ مستعجله » اطلاق اولنان موقعده واقع شعبه قويوسی ياننه نزول ايدوب صو ايچرلر ايدی ؛ مستعجله ، بين الحرمين مشهور بر طاغك اسميدر ، حجاج قافله‌لری نازيه واديسنی كچدكدن صكره صفرايه متوجهاً بو طاغه چيقارلر ؛ سپهسالار موحدين حضرتلری بئر شعبه‌دن بعد القيام مستعجله ايله صفرا قريه‌سی آره‌سنده واقع شعب سير « بوكا شعب كبث دخی دينور » اطلاق اولنان موقعه نزول ايدرلرايدی ، بوراسی غنائم بدر الكبرانك تقسيم بيورلديغی محل اولوب قويوسنك صوبی هيچ بر وقت منقطع اولمامشدر ؛ دبّه ، قوم يیغنی معناسنه اولوب « دبّهٔ مستعجله » ديدكلری قوم يیغنی ، مستعجله طاغنه يارم فرسخ بعيد بر محلده وايكی جبل آره‌سنده‌در ؛ مستعجله طاغی « دبه » سی ياننده برده حوض اولديغندن حجاج قافله‌لری بوراده اينوب استراحت ايدرلر كه اشبو قوم يیغنينك ايكی طرفنده بولنان طاغلره « جبال المضيق » دينور §

۹ — مسجد ذات اجدال ؛ بو معبد لطيف ، مضيق صفراده اولوب بو محلده « جبرتين وذفران » اسمنده ايكی مسجد دها واردر كه سيدالعالمين افنديمز حضرتلری بونلرك ايكيسنده دخی نماز قيلديلر ؛ ذفران ، صفرا قريه‌سنده جريان ايتمكده اولان صوبك مرور ايتديكی دره مجراسنك آديدر ؛ سيد الاتقيا افنديمز حضرتلری بو دره‌نك بر طرفنده تحريمه بند نماز اولديلر ايدی ، صكره‌لری حضرت پيغمبرك نماز قيلديغی يرده يعنی ذكر اولنان دره‌نك كنارنده بر قويو قازلمش و حفر ايديلان موقع مقدس ، سجدگاه نبوی نقطه‌سنه تصادف ايتمشدر ! بو سببه مبنی اولمليدر كه بو قويونك صوبی اوجوارده بولنان عيون و آبار صولرينك جمله‌سندن اخف و الطفدر ؛ بو عصرده ذفران صفرايه واردن اول كچيلان سير واديسنك نام ديگری اولوب بو واديده حاصل

اولان سیل صولری صفرا وادیسنك جهت غربیسندن آقار ؛ مصر قافله‌سی اثنای رجوعده بورادن آیریلوب ینبوعه کیدرلر وحین انصرافده صاغ طرفه سالك اولوب برمدت صکره صول جهتده قالان صفرا قریه‌سنه اینرلر ؛ سپه‌کش انبیاء ﴿ علیه تحیة الوری ﴾ افندیمز حضرتلری بدر غزوهٔ جلیله‌سی عقبنده بو طریق فیض رفیقدن رجوع بیورمشلر ایدی ؛ ینبع البحره کیدنلرك صولنده برمسجد متبرك دها واردر که زوار سید الابرار بوراسنی مسجد ذفران اولمق نیتیله زیارت ایدرلر ؛ رابیه ، اطلاق اولنان منزلده دخی یولدن آزمر تفعجه برمحلده زیارت اولنور برمسجدمأثور اولدیغی و بومسجدلرك هپسی صفرا قریه‌سی حدودی داخلنده بولندیغی جهتله هربرینك جواری بیوت و دکاکین ایله مزین ومعموردر §

مجر وحین بدر الکبرادن عبیدة بن الحرث بن عبد المطلبك قبری صفرا قریه‌سی داخلنده وسرافراز اتقیا ﴿ علیه افضل التحایا ﴾ حضرتلرینه منسوب اولان مسجد شریف مشار الیهك قبر لطیفی یاننده‌در ٠ فقط بعض راویلر عبیدة بن الحرثك قبری مسجد ذفران یاننده و بعضیلریده « نازیین » وادیسنده‌در دیدیلر §

سپهسالار جیوش اسلام ﴿ علیه الصلوة والسلام ﴾ افندیمز حضرتلری ثنیهٔ مبرکده دخی نماز قیلدیلر ؛ بو محلّ مقدس مدینه‌دن ینبع البحره کیدیلورایکن صفرا یولی صول وحنیف بنی سالم صاغ طرفه آلندیغی حالده غرب جهتنه دوشوب مسجد متبرکك اولدیغی یر ایله دعان منزلنك آره‌سی بش وعلی رأی آلتی میل قدر اوزاقجه‌در §

٢ — مسجد بدر ؛ بو مسجد لطیفك عرصهٔ مقدسنه‌سی ملحمهٔ بدر الکبراده امیر سرایای اصفیا ﴿ علیه اصفی التحایا ﴾ حضرتلریچون اعمال ایدلمش اولان چارداغك موضعی اولوب الیوم معلوم ومشهوردر اولان خورمالقچه‌سنك یاننده واهالئ بدرك « مسجد النصر » اطلاق ایتدکلری معبد لطیف بدرك

قبله‌سی طرفنده‌در ؛ بوراده برده قویو وار ایدی؛ مرور زمانله مسجدالنصر ابنیه‌سی خراب اولوب اثر اساسی بیله قالمامش اولدیغنـدن شیمدی نه‌مسجد النصر عرصه‌سنی ونه‌ده یاننده‌کی صوقویوسنی بیلان واردر §

٣ — مسجد العشیره ؛ عشیره مسجدی ، بطن ینبع قریه‌سی داخلنده اولوب مصر قافله‌سی حجاجی بوزایه نزول ایدرلر ؛ مسجد مذکورك یاننده « بولا » نامیله مسمی برعین جاری اولدیغنی روایت ایدییورلر ایسه‌ده زمانمزده بوصویك اسمی بشقه‌در §

٤ — مسجد الفرع ؛ فرع ، مکهٔ مکرمه شهرشهیرینك یولی ومدینهٔ منوره یولجیلرینك ممرّیدر ؛ آفتاب جهانتاب نبوت حضرتلری فرع موقعنده « اکمه » اطلاق اولنان محلده واقع مسجد لطیف عرصه‌سنده اویودیلر وبعد النوم ذکر اولنان اکمه‌نك آلت یاننده صـلاة ظهری قیلوب فرع دیدکلری محلی استقبال بیوردیلر ومضیق فرعه وصولده اینوب برود وذات حماط [١] وکهف اعشار دره‌لرنده ومخرج ذات حماط تعبیر اولنان ضیقه [٢] واشرف مقمل موقعلرنده آیروجه آیروجه نماز قیلوب دعا ایتدیلر §

﴿ صورت ﴾

{ ٤ }

امام محراب بعثت حضرتلرینك اثنای غزواتده نماز قیلدقلری مساجد ذکرنده در §

١ — مسجد عامره ؛ بو معبد شریف ، مدینهٔ منوره‌نك بر مرحله

[١] ذات حماط ، عقیق وادیسنه اتصال ایدر برده‌ره اسمیدر .
[٢] بوراده قیلنان نمازلر ، بنی مصطلق وقعه‌سنده ایدی .

خیبر جهتنده‌در ؛ سلطان نوظهور اسلام حضرتلری خیبر غزاسنه کیدرلرکن بوراده نماز قیلدیلر ایدی §

۲ — مسجد صهباء ؛ صهباء مدینه ایله خیبر آره‌سنده «روحه» دنیلان وادیده اولوب عرصه‌سنده ردّ شمس معجزهٔ جلیله‌سی ساحه پیرای وقوع اولان مسجد فضیح [۱] بووادیده در §

۳ — مسجد منزله ؛ بومبارك معبد ، خیبره قریب « موضع الصخره » دنیلان یرده در ؛ سرور پاکیزه نهاد افندیمز حضرتلری خیبری تشریف ایدرلرکن بوصخره یاننده لیالا برساعت قدر اویودیلر وبرمدت صلاة نوافل قیلدیلر ایدی ، وقتا که ناقهٔ سعادتلرینه رکوبله بورادن ایلرو کیتمك ایستدیلر ، ناقه‌لری ایلرو کیتمکده تردّد کوستردیکندن « زمام ناقه‌یی براقین ! مأمور اولدیغی محله کیتسون ! » اراده‌سیله ودوه‌نك یولارینی صالیویردیلر ؛ آنك اوزرینه اول ناقهٔ کریم الاصل دونوب سالف الذکر صخره‌نك اولدیغی یره کیدرك چوکمش اولدیغندن بالآخره اوراسی تسطیح ایدیلوب مسجد شریف منزله یاپیلمشدر ؛ اهل خیبر بو مسجد لطیفه الیوم تعظیم ورعایت وتبرکاً ادای صلاته مداومت ایدرلر §

قلاع خیبریه‌دن « شق و نطاق » نام ایکی حصار بنام آره‌سنده واقع « عوسنجه » دنیلان یرده دخی دیکر برمسجد شریف اولوب بوراسنکده مصلای نبوی اولدیغنی روایت ایدرلر §

٤ — مسجد شمران ؛ شمران سهم بنی البراز ، ناحیه‌سنده برموقعك اسمی اولوب شمران مسجد شریفی جبال خیبریه دن برطاغك تپه‌سنده واقعدر §

[۱] مسجد صهبانك نام دیکریدر .

— مساجد تبوك ؛ مورخلر تبوك مساجدشريفه‌سی عددینی تعیینده اختلاف ایدوب « برازلری ۱۶ و برازلری ۲۰ و برازلری دها زیاده در » دیدیلر ، فقط بونلرك مواقعنی صورت صحیحه ده تعیین ایده‌مدیلر ؛ شیمدی تبوك طریقنده یکرمی عدد مسجد شریف اولوب بونلرك برنجیسی نفس تبوك یکرمنجیسی ذی خشب مسجدی اوله‌رق هادیٔ سبل حضرتلری تبوك وقعهٔ جلیله‌سنده مساجدمذکوره‌نك کافه‌سنده نماز قیلدیغنه بالاتفاق قرار ویرلمشدر ؛ مورخلرك بالتعداد مواقعنی تعیین ایده‌مدکاری مساجد شریفهٔ تبوك اسامیلری آتیده محرر اولان معابد لطیفه‌دن عبارتدر §

مساجد تبوك ؛ ۱ مسجدتبوك [۱] ۲ ثنیهٔ مدران مسجدی [۲] ۳ ذات الزراب مسجدی [۳] ٤ مسجد اخضر [٤] ٥ ذات الخطمی مسجدی [٥] ٦ بالی مسجدی [٦] ۷ تبرا مسجدی [۷] ۸ شــق تارا مسجدی [۸] ۹ ذو الحلیفه مسجدی [۹] ۱۰ ذی الحلیفهٔ دیکر مسجدی [۱۰] ۱۱ شــو شق مسجدی ۱۲ حوض مسجدی [۱۱] ۱۳ مسجد حجر [۱۲] ۱٤ صعید مسجدی [۱۳]

---

[۱] بومسجد شریفك بانیسی عمر بن عبد العزیزدر .

[۲] تبوك قارشوسنده در .

[۳] تبوکه ایکی مرحله اوزاقدر .

[٤] تبوکه دورت مرحله‌در .

[٥] تبوکه بش مرحله‌در .

[٦] بوکا « نقیع بولا مسجدی » دخی دینوب تبوکه بش مرحله‌در .

[۷] کواکب نامیله متعارف اولان موقعك منتهاسنده و « تبرا » منزلی کنارنده‌در .

[۸] جویره منزلنده در .

[۹] بوراسی میقات احرامدن اولان ذوالحلیفه اولمیوب دیکر بر ذوالحلیفه ایسه‌ده جغرافیون بوکا دائر بر معلومات ویرمامشلردر .

[۱۰] بومنزلی بعضیلر خاء معجمه‌نك کسری وبعضیلر فتحیله اوقنور دیدیلر وبعضیلرده خاء معجمه‌یه بدل جیم مکسوره وبعضیلر خاء مفتوحه کتوردیلر .

[۱۱] حوض دنیلان موقعك اورته‌سنده یاخود منتهاسنده در .

١٥ مسجدوادی‌القری [١٤] ١٦ مسجد بنی‌عذره [١٥] ١٧ مسجدالرقعه [١٦]
١٨ مسجدذی‌المروه [١٧] ١٩ مسجدفیفاء [١٨] ٢٠ ذی‌خشب مسجدی [١٩] §

. ـنـد العابدين افنديز حضرتلری تبوك وقعه‌سنده سالف الذكر مساجد شريفه‌دن غيری مزارع بنی اشجعدن برباغچه وسطنده وحدود نجديه‌دن بطن نخل ده و بو نخله يقين كديد [*] دنيلان يرده و بلاد بنی اشجعدن بر طاغ اوزرنده دخی ادای صلاة ايتديلر §

٦ — مسجد حديبيه ؛ بومعبد لطيف ، جده ايله مكه بيننده واقع حده قريه‌سی قربنده حديبيه دنيلان و بلدح منزلنه يقين اولان وادی داخلنده‌در ؛ مسجد مذكور (بئر شمس) ناميله متعارف اولان مشهور قويو ياننده اولوب اسانيد جيده ايله نقل اولنديغنه كوره مشركين قريش ايله عقد اولنان مصالحه حجتی مسجد مذكور يانـنده امضا بيورلمش و بيعة الرضوان دخی مسجد حديبيه ساحهٔ فيوضات مساحه‌سنده روغمای وقوع اولمشدر §

---

[١٢] ابن زباله بومسجد شريفی « علاء » اسميله تعريف ايدوب فقط كرك حجر كركسه علاء منزللری وادی القری داخلنده در .

[١٣] صعيد قرح نام محلده اولوب زمانمزده « مسجد وادی القری » دنيلور .

[١٤] قری واديسنده در .

[١٥] بنی عذره قريه‌سنده در .

[١٦] بومسجد شريف ، رقعة الثوب دنيلان موقعده اولوب سقيا ياخود بنی عذره قريه‌سی جوارنده واقع « رقعه » منزلنده اولىق اوزره مرويدر .

[١٧] مدينهٔ منوره‌يه سكز بريد بر يرده در .

[١٨] مدينـهٔ طاهره‌يه بركون اوزاق اولان « فيفاء خلتين » نام واديده اولوب آلت يانده برصخره واردر .

[١٩] مدينهٔ متيمنديه برمرحله اوزاق بريرده وعبدالله بن مروان باغچه‌سی آلتنده واقع « دومه » نام منزلده در .

[*] عقدان نام محلده‌كی كديد دكلدر .

٧ — مسجد ذات عراق ؛ بومسجد شريف ، ذات عراق دنيلان موقعه ايكی بچق ميل بعيد بريرده اولوب عرصهٔ مقدسی محل احرام اولان ميقات مكه‌دندر §

٨ — مسجد جعرانه ؛ جعرانه معبد لطيفی ، جعرانه واديسی يانده ومرتفعجه بريرده اولوب جماعات قريشيه‌دن اهل خيرك بری بنا ايدوب يانده برده حورمالق يتشديرمشدر §

٩ — مسجد ليه ؛ بو مسجد كزين ، طائفه سكز ميل اوزاق اولان (ليه) واديسنده اولوب يانده برطاش وبوطاشك اوزرنده چيزكی كبی برطاقم شيلر واردركه اهل طائف بوچيزكيلرك ناقهٔ عريق الاصل نبوی طرناقلرينك اثری اولديغنی اعتقاد ايدرلر ، شاه خطهٔ مجد واجلال افنديمز حضرتلری مسجد مذكورك يانده بولنان سدره آغاجنك « قرن اسود » جهتنده طوروب « نحب » اطلاق اونان موقعی استقبال ايتمش ونزد عاليلرنده بولنانلرك جمله‌سی بومحلده طوروب براز استراحت ايلمش اولديغنی روايت ايدرلر §

١٠ — مسجد طائف ؛ بومسجد مقدس ، طائف بلده‌سی محاصره‌سنده حضرت عايشه ايله جناب ام سلمه (رضی الله عنهما) ايچون ركز ايدلمش اولان ايكی خيمه عرصه‌سی اوزرينه بنا ايديلان بيوك جامع شريفدركه ذكر اولنان چادرلرك يرلری جامع نور لامع مذكورك مؤخرنده قالمش واوزرلرينه بررده اوفق (قبه) ياپيلوب ركن قبليسنه اعلم الناس عبدالله بن عباس حضرتلری دفن ايدلمشدر §

ذيل — يكرمی سنه قدر امارت جليلهٔ مكه خدمت جميله‌سنده بولنان شريف عبدالله پاشا مرحوم ابن عباس بن عبد المطلبك مرقد شريفی نزدنده مدفوندر ، مشار اليه سلالهٔ طاهرهٔ زيديه‌دن اوله‌رق اوچ دفعه مقام

سامیٔ امارتده اثبات رویت واهلیت ایتمش اولان شریف محمد بن عونك بیوك مخدومی اولوب (١٢٧٤) سنه‌سی رتبهٔ سامیهٔ وزارتی بعد الاحراز عهدهٔ استهال هاشمانه‌لرینه مکهٔ مکرمه امارتی توجیه ومرصع مجیدی وعثمانی نشان ذیشانلری ایله تلطیف بیورلمش ایدی ؛ طائفده کائن صیفیه‌لرنده اولدقلری حالده ۲۹٤ سنه‌سی جمادی الاخرینك اون اوچنجی بازار کونی ارتحال دار بقا ایتمش اولدیغندن مکهٔ معظمه امارتی برادرلری شریف حسین پاشا حضرتلرینه توجیه واحاله بیورلمشدر ؛ عبدالله پاشای مشارالیه سلطنت سنیه‌یه بحق حسن خدمت وهله ارتحالندن مقدم دهشتنمای وقوع اولان روسیه مسئله‌سنده اعانهٔ حربیه خصوصنده پك بیوك غیرت ایدوب اوراق حوادثده نشر و اعلان اولندیغی اوزره خیلوجه اعانه اقچه‌سی تدارك و ایصاله موفق اولمش ایدی ؛ مدت مدیدهٔ امارتلرنده بتون حجاز سکنه‌سنی کندندن خوشنود ایلدیکی کبی حجاج وارده‌یی هر وجهله وقایه و محفوظ ایتمش اصیل ونجیب هاشمی نژاد برذات درست اعتقاد ایدی ؛ رحمة الله رحمة واسعه §

مسجد طائف دنیلان مصلای سعادتك عرصهٔ قدیمه‌سی که امام المتقین افندیمز حضرتلرینك غزاة دینه نماز قیلدیردقلری جای مقدسدن عبارتدر ؛ اولوقت جناب ام سلمه ایله حضرت عایشه (رضی الله عنهما) والده‌لریمز ایچون قورولان سالف الذکر ایکی چادرك آره‌سی اولوب صکره‌لری خیمتین مذکورتین عرصه‌لری اوزرینه عمرو بن امیه طرفندن ایکی کوچك قبهٔ زیبنده یاپدیریلوب بو قبه‌لرك آره‌سی مصلای نبوی اولدیغی ایما واشارت قلنمشدر ؛ امام واقدی ، عمرو بن امیه‌نك بنا کرده‌سی اولان طائف مسجدینك شکل وموقعنی نقل وتعریف ایتدکدن صکره مسجد مذکورده هیچ کونش کورمامش برستون فیوضات نمون اولدیغنی وبو دیرکك یاننده اون دفعه قدر تسبیح صدای هاتفیسی ایشیدلمش بولندیغنی علاوهٔ مقال ایتمشدر ؛ مطری ، تعریفنجه عمرو بن امیه‌نك یاپدیردیغی مسجد طائف . شیمدی « جامع کبیر » دنیلان جامع شریف اولوب

ناصر احمد بن المستضئ ، زماننــده بو جامعه مصنع ومرتفع برمنبر یاپدیرلمش
ایدی که عبدالله بن عباس حضرتلری بومنبر مصنعك رکن ایمننده مدفوندر ؛
تقیٔ فاسی ، قولنه کوره جامع مذکورك قبله دیواری خارجنده برطاش اولوب
بو طاشك اوزرنده « امرت ام جعفر بنت ابی الفضل ام ولاه عهد المسلمین
بعمارة مسجد رســول الله صلی الله علیه وسلم بالطائف ان ذلك سنة اثنین
وسبعین ومائة » عباره‌سی یازلمش وجامع مذکور ایله ابن عباســك تربه‌سی
مستعین العباسی دورنده بنا ایدلدیکی مظنون بولنمشدر §

وجهۀ ثامن عشر

اوچ ــ صورتی حاوی اولوب مدینۀ منوره بلدۀ طیبه‌سنه منســوب
اولان دره‌لر ایله قورولری و بعض جبال و اماکن و آطام وقریه‌لری تعریف
و تفصیل ایدر §

صورت

{ ١ }

مدینۀ منوره‌نك دره‌لری ذکرنده‌در §

١ ــ وادئ العقیق ؛ دره‌سیدر ، وادی ، دره وسیلاب زده اولان
یرلر ، معناســنه اولوب عقیق دره‌سی قصر مراجل موقعندن بقیعه وزغابه
منزلندن قصر مراجله قدر امتــداد ایدن وادینك اسمیدر ، مشهور اولان

عقيق ، برى عقيق اصغر ديكرى عقيق اكبر اولمق اوزره ايكى دره اولوب عقيق اكبر حرهٔ مدينه جهتنده عروة بن الزبير اراضيسندن قصر مراجله و « جماء » طرفنده عبد العزيز بن عبد الله العثمانينك جمادده اولان كوشكندن قصر مراجله قدر اولوب بو حدودك برطرفى منتهاى بقيعه چيقاركه آلت طرفنك نهايتى عقيق الصغير اوست طرفنك نهايتى عقيق النقيع درهلريدر §

عقيق النقيع ، دنيلان « دره » برام اطلاق اولنان محلدن خضر « بوراسى نقيعك منتهاى حدوديدر » اسمنده اولان موقعه منتهى اولوب ذكر اولنان دره بورادن « اضم » منزلنك اوست طرفنده كى مجمع السيول اولان زغابهيه كيدر ؛ اضم ، منزلى مطرى قولنجه بئر محترمدن بدأ ايله عقيق تسميه ايدلمش اولان بئر عثمان ساحهسنك جهت غربى « بوراسى مدينهٔ منوره شهرينه ملاصقدر » سنه منتهى اولوب دار العزّ مدينه حدودنده ايكى جهته انقساميله برقسمى عقيق اصغر واديسنى ديكر قسمى عقيق اكبر واديسنى تشكيل ايدر ، بوتعريفه كوره نقيع ديدكارى صحرا ، وادئ عقيقك اورته يرى اولمق لازم كلهجكندن وادئ عقيق بوراده دخى ايكى بلوك اولوب مدينهيه ملاصق اولان آلت جهتنه عقيق الاصغر واوست طرفنه ده عقيق الاكبر دينور ، بوايكى وادينك اصغرى بئرعثمانك واكبرى بئرعروهنك بولنديغى صحرالراولوب هجرتسراى عليهيه غير ملاصق اولان عقيق كبير بلاد مزينهده بولنان مقريهيه كسب اتصال ايدركه مدينهٔ باهر البركه واديسنك بويله ايكىيه منقسم بولنمسى سيلابك حرهٔ مدينه ياننده ايكى جهته آيريلوب منقطع اولمسنه مبنيدر §

وادئ عقيقك نام قديمى دخى وارايسهده ملك تبعك دارالقرار مدينهيه ورودنده « هذا عقيق الارض » وسليله ساحهسنه و « هذا عرصة الارض » ديمش و على قول عقيق درهسنك رنكى غايتله قيرمزى بولنمش اولمسى بووادينك عقيق اطلاقنه سبب اولهرق نام عتيق قديمنى اونوتديرمشدر §

وادئ عقيق، حجازدره‌لرينك اك بيوكى اولوب طائف حدودندن بدأ ايله مدينهٔ منوره‌دن مرور ايدرك بحراحمره كسب اتصال ايلر ؛ خديو يثرب سرير افنديمز حضرتلرى تعريف اولنان وادئ عقيق مباركى مقاطعه طريقيله بلال بن الحرث المزنى‌يه احسان بيوردیلر ايدى ، فقط فاروق اعظم حضرتلرينك عصر عدالت حصر ساميلرينه دكين اعمار ايدلمامش اولديغندن حضرت فاروق « اى بلال ! اكر حضرت پيغمبردن مقاطعة آلديغك وادى بى اعمار ايده جك ايسه‌ك اوزركده ابقا ايدر وشايد اعمار ايتميه جك اولور ايسه‌ك ديكرلرينه اقطاع ايلرم ! » ديديلر ومخالف بر جواب آلدقلرى اجلدن برمقدار محلنى جناب بلالك عهده‌سنده براقوب قصورينى ظهور ايدن طالبلره اقطاع واعطا ايلديلر؛ اوائل اسلامده وادئ عقيقك فضل ومزيتى ومنظرهٔ صفا بخش ولطافتى تقدير ايديله‌رك صورت فوق العاده اوزره اعمار وشعراى زمان طرفلرندن شتايشى متضمن عد واحصادن بيرون قصيده‌لر انشادينه اتعاب قريحه وافكار اولنمش وحضرت عمر بن الخطاب وادئ عقيق سيلى ظهور ايتدكجه مدينه اهاليسيله بالاتفاق مجراى سيله قدر كيدوب صو ايچمكى اعتياد ايلمشدر ؛ واقف سرائر حكمت افنديمز حضرتلرى بركون { بو كيجه برى كلوب شو مبارك واديده نماز قيل ديدى } تعريفيله عقيق دره‌سنك مبارك بر وادى اولديغنى خبر ويرديلر وديكر بركونده دخى وادئ مذكوره كيدوب كلدكدن صكره { ياعايشه ! عقيق دره‌سى نه كوزل يردر ! نه طاتلو صوبى ونه يومشق زمينى واردر ! } ستايشيله وادئ عقيقى توصيف ومشار اليهانك « اويله ايسه نچون عقيق واديسنده اقامت ايتمامليدر » ديمسنه { خلق بوراده يرلشمش وآيرو آيرو برر سكنا تدارك ايتمشلردر ، بو حالده وادئ عقيقه نقل وهجرت ايدلمك ممكن دكلدر } جوابيله اهل مدينه ايچون عقيق دره‌سى اراضيسنه نقلك عسير ايدوكنى تعريف بيورديلر و آخر بركونده كه اولكون وادئ عقيقده بولنمشلر ايدى ، نزد سعادتلرنده بولنان انس بن مالكه خطاباً { شو مطريى وادئ مباركدن املا

ایتدیکم اولوادی بزی سور و بزده آنی سورز ! } اداسیله عقیق دره‌سنه اظهار محبت ایلدیلر ؛ سلمة بن الاکوع که تذر و تیزرو علیین افندیمز حضرتلرینه لحم شکار تقدیمنی اعتیاد ایتمش ایدی ، دیرلرکه : برگزیدهٔ آفرینش افندیمز حضرتلری { بکا هانکی جهتده صید شکار ایدرسین ؟ } دیوبده « قناة سمتنده واقع یثب وادیلرندن صید ایدرم » جوابنی آلدقده { اگر عقیق وادیسنده صید ایتسه‌ك ایدی ، کیدرکن سنی تشییع و کلورکن استقبال ایدردم } بیوردیلر §

۲ — وادیٔ بطحان ؛ دره‌سیدر ، اثرده وارد اولدیغی اوزره بطحان فرادیس جناندن بر روضهٔ نفیسه‌در ، بومبارك دره محلات مدینه اورته‌سنده واقع بروادی اولوب صوبی حرهٔ یمانیه طرفندن آقه‌رق جفاف دنیلان موقعه و بعده بنی حطمه صحراسنه کیدر و بورادن دونوب بطحان وادیسی اورته‌سندن مروروله زغابه آچیقلرینه جریان ایدر ؛ بو وادی مدینهٔ منوره‌نك یدی میل اوزاغنده واقع « خلائقین » دن بدأ ایله مسجد قبانك جهت شرقیسنده بولنان « جفاف » دره‌سنه منتهی اولورکه مبدئی « ماجشونیه » قربنده ومنتهاسی مساجد فتحك جانب غربیسنده اوله‌رق مصلای عیدك طرف قبلیسنده‌کی « رانوناء » دره‌سیله برلشور §

۳ — وادیٔ رانوناء ؛ دره‌سیدر ، بودره‌یه « رانون » دخی دینور ؛ سیلی جبل « عیر » ك جهت یمانیسنده واقع « مقمن » طاغندن وحرهٔ شرقیده بولنان « جرش » جبالندن نزول ایدوب « قرین الضرطه » دنیلان یره واورادن عبدالله بن عمرو بن عثمانك « سدّ عنتر » نامیله متعارف اولان سدّینه کیدر وبورادن « صفاصف » منزلنه اوغرایوب « عصبه » موقعندن مرور وقبا قریه‌سنك صاغ جهتندن عبور ایدرك عوسا « حوسا » یه بعده « بطن وادیٔ حصب » دنیلان یره آقار وبوراده ذی حصب وحره طرفلرندن وارد

اولان سیلابله برلشوب « ذی صلب » طریقیله « بنی بیاضه » حوضی قعرندن کچه‌رک ایکی یه انقساملە برقسمی بنی بیاضه یوردنده بولنان بئرجشمه و بوطریقله وادیٔ بطحانه آقار وقسم دیکری‌ده طوغریدن طوغری یه وادیٔ بطحانه جریان ایدر §

٤ — وادیٔ قناة ؛ دره‌سیدر ، بو دره نك اسکی اسمی « شظاة » اولوب فقط تبع حمیری مجراسنده واقع بایره قوندقده « بوراسی قناة الارضدر » دیمش اولدیغندن اهل مدینه بیننده « وادیٔ قناة » نامیله متعارف اولمشدر §

قناة دره‌سی ، طائفدن آیریلوب ارخصیه طاغلری آره‌سنه و اورادن قرقرة الکدره سیلان و بورادن بئر معاویه‌یه وبعده « قدوم » دنیلان موقع طرفندن یعنی احد غزوه‌سی شهیدلرینك مدفون اولدقلری محلدن کچه‌رك « زغابه » صحراسنده انهار سائره‌سیلابینك برلشدیکی یره جریان ایدر ؛ ذاتاً غرب دره‌لرندن صاییلورایسه‌ده عقیق وادیسندن غیری دار العزّ مدینه‌یه سیلان ایدن ادویه‌نك اك بیوکی اولوب شرق طرفندن « نار الحره » سدّینه واصل اولور §

نارالحره سدّی ، نارمنذر حجازك محل‌انطفاسی اولوب اوچنجی وجهه‌نك اوتنجی صورتنده تفصیل اولندیغی وجهله مدّت مدیده « قناة » دره سی انقطاعنه سبب اوله‌رق اوراسنی‌عادتا بربحیره حکمنه قویمش ایدی ؛ سدّمذکور ٦٩٠ سنه‌سی یارلدیغندن بحیرهٔ متشکله‌صولری برسنه قدرایکی جبل آره‌سنی طولدیررجه‌سنه چوغاله‌رق مدهش ومخوف برسرعت ایله آقوب ایرتسی سنه آزالمغه باشلادی وکیدرك قورقولمیه‌جق راده‌لره قدر آزالدی ایسه‌ده یدییوز سنه‌سی خلالنده ینه بردن بره چوغالوب برسنه مدت علی‌التوالی برسیاقده آقوب کیتدی واوتوز اوچ سنه قدر تدریجاً آزالوب فقط ٧٣٤ سنه‌سی نزول‌ایدن امطارعادیه وباران‌متوالیه یاردمیله فیضان ایدرك یکی برمجرا کشادیله ایکی عدد سیل دریا مثیل اولوب مجرای قدیمی حضرت حمزه (رضی الله

عنه » ك مدفون اولدیغی تربهٔ شریفه‌نك ومجرای جدیدی جبـل عینك قبله جهتلرندن جریان ایدرك تربهٔ شریفهٔ مذکوره ایله جبل سالف‌الذکری آره‌یه آلدی ایدی ؛ اولوقت حضرت حمزه نك تربهٔ منیفه‌سی تعریف اولنان ایکی بیوك صویك آره‌سنده قالمش اولدیغندن مدینه اهالیسی درت آی قدر شرف زیارتدن محروم اولدیلر وبومدت ظرفنده باب بقیع خارجنده بریکوب فیضان ایدن سیلابی کشفله « اکر بوصو یارم آرشون دها ارتفاع ایده‌جك اولورسه حجرتسرای علیه شـبهه‌سز خراب اولور ! » خدشه‌سـیله خوف وخشیته دوشدیلر ؛ هله صکره‌لری لطف حق ایله صولر بر مقـدار چکیله‌رك سکنهٔ دارالسـکینه‌یی غریق بحر مسار وبرسنه قدر شمال وقبله طرفلری دره‌لرنده اسـتقرار ایتدی و عین قدیم قنواتنی آچوب خراب ایلدی ایدی ؛ بالاخره امیر ، وردی سیلابدن بوزولوب خراب اولان قنوات مجرایی اصلاح وتجدید ایلدی ایسه ده مرور زمانله امیر وردینك یاپدیردیغی یرلر دخی بتون بتون مندرس اولوب بر دها تطهیر و تعمیر ایدلمامش اولدیغندن عین مذکور محو اولوب کیتمشدر §

۵ — وادئ مذینب ؛ دره‌سیدر ، بودره‌نك صویی بطحان دره‌سی سیلابنك برشعبه‌سـیدر ، چونکه بطحان صویی « بنی امیه » باغچه‌سنده اون بش جدوله انقسامله بنی امیه اراضیسنی سقی و اروا ایلدکدن صکره جمله‌سی برلشوب بطحانه داخل اولور ، بودره‌لرك صولری آنفاً بیان اولندیغی اوزره « صعب » نام حلائتدن ظهور وزغابه وادیسـنه مرورله بنی حطمه یوردنده ذکری آتی مهزور دره‌سیله کسب اتصال ایدر ، بونك سببی‌ده صولرك حرهٔ واحده‌ده جمع اولملریدر §

نهرمذکوره « وادئ مذینب صویی »دخی اطلاق اولنه‌رق زمانمزده حرهٔ شرقیـدن آیریلوب بنی قریظه قریه‌سنك جهت قبلیسـندن لچه‌رك « نواعم وعهن » قریه‌لرینك شرق جهتلرینه مرور ایدر وقرای مذکوره باغچه‌لرینی

صوازدقدن صكره « بقيع الزرندى » و « ناصريه » دنيلان يرلرده اجتماعله
مسجدالفضيحك شرق طرفنده واقع جفاف دره‌سنه واورادن ماجشونيه
آرقه‌سنده كائن صحرايه منصب اولدقدن و بوصحراده مهزور دره‌سنك برشعبه‌سيله
برلشدكدن صكره مسجد شمسك اوست طرفنده‌كى بطحان دره‌سنه جريان
وبوراده رانوناء صوينه قاريشوب مصلاى نبويه‌نك طرف غربيسندن مرور
ايله مدينهٔ دار السكينه اراضيسنه سيلان ايدر §

٦ — وادئ مهزور ، دره‌سيدر ، بو دره‌نك سيلابى « شوران »
تپه‌سنده حاصل اولوب بنى‌قريظه قريه‌سى اراضيسنه آقار وبعده دارالعزّ مدينه
حدائقنه جريان ايدر ايسه‌ده ابن شيبه قولنجه حرهٔ شرقيه‌ده كائن « هكر ،
صمعه » دنيلان تپه‌لرده ظهور ايدوب بنى قريظه حلاتى اوزرينه دوكوله‌رك
بوراده بر قاچ شعبه‌يه انقسامله بنى امية بن زيد قريه‌سى خانه‌لرى آره‌سندن
مذينب دره‌سنه آقوب بنى حطمه صحراسنده بنى قريظه سيلابيله برلشه‌رك
مهزور دره‌سنه كيدر وبوراده بيوك برنهر حالنى آلدقدن صكره ايكى شعبه‌يه
آيريله‌رق برقسمى اوجوارده بولنان اراضى‌يى وقسم ديكرى مشربهٔ ام ابراهيم
باغچه‌سندن ماعدا صدقات نبويه‌نك كافه‌سنى اسقا ايتدكدن صكره نهايت
مروان بن الحكمك قصرينه وآندن بطن واديده كائن بنى يوسف قصرينه
سيلان وبورادن بقيع الغرقد طريقيله بطن بنى جديله‌ده اساسكير استقرار
اولان مسجد شريفله ابى الحمرا كومه‌سنه جريان ايدوب بالآخره قناة دره‌سيله
اتصال ايدر §

مهزور و مذينب دره‌لرى اتصالندن حاصل اولان سيل عظيمك
برشعبه‌سيده « صافيه » واطرافنده بولنان سائر صدقات نبويه‌يى اسقادن صكره
« قصور » طريقيله بقيع الغرقد اطرافندن كچه‌رك شيخ الخدام مرجان زينينك
آچديغى جدولدن بطحان واديسنه منصب اولور ، چونكه مذكور سيلك
بوشعبه‌سى بقيع شريف اطرافنده واقع حورمانغه ايصال خسار ايلديكى جهتله

سالف الذكر مرجان زنبى اويله برجدول آچوب بقيع الغرقد حورمالقلرينى مهاجمهٔ سيلابدن قورتارمشيدى §

مهزور دره‌سى حضرت عثمان بن عفان افنديمزك عصر ساميلرنده فوق العاده بردهشتله فيضان ايدوب دار العزّ مدينه‌يى غرق ومحو ايده‌جك درجه بيوك ومخوف برسيل دريامثيل حصوله كتيرمش اولديغندن ابن عفان حضرتلرى حرم شريف نبوى ايله شهر شهير مدينه‌يى بودره‌نك هجوم سيلابندن قورتارمق ايچون « بئر مدرى » يانته برسدّ سديد سنكين انشاسيله مهزور دره‌سى مجراسنى بطحان دره‌سنه چويروب هجوم سيلدن مدينهٔ طاهره‌يى قورتاردى ايسه‌ده يوز اللى سنهٔ هجريه‌سى خلالنده كه ابوجعفر منصور بغداديك زمان خلافتى ايدى ؛ ذكر اولنان دره فوق التعريف برحالده جوشوب صدقات نبويه‌يى باصدقدن صكره مدينهٔ منوره‌يه هجوم وسكنهٔ دار السكينه‌يى رهين خاجان وغموم ايلديكندن اهالى بالاتفاق براختيار قادينك دلالت وتعريفيله « برقه » نام محله كوزل ومتين برسد انشاسيله سيلاب مهزورى چويرديلر ، مع مافيه سدّك عملياتى رهين ختام اولديغى كيجه مهزور وبطحان دره‌لرى فيضان ايدوب بطحان وسخ قريه‌لرينى باصوب برچوق كيمسه‌يى ضرر وزيانه اوغراته‌رق عدّ واحصادن خارج بيوت ومنازلى هدم وخراب ايتمش وبو سيلك ظهورندن صكره عقيق ورا نوناء ايله اذا خرو ذى صلب وذى ريش وبطحان ومعجب ومهزور وقناة دره‌لرى زغابه دنيلان يرده برلشوب بيوك بربحيره تشكيل ايلمشدر §

مدينه اهاليسى بيننده « سيول عوالى » دنيلان سيل دريا مثيل انهار مذكوره‌نك يكديكره اتصال وانصبابندن حاصل اولان صولر اولوب بو صولر زغابه موقعنده سعد بن ابى وقاصه منسوب اراضيده برلشورلر كه بونلرك يكديكره اتصالندن حاصل اولان بيوك سيلك محل اجتماعى زغابه

واديسنك اوست طرفنده بولنديغی ومدينهٔ دار الهجره صولرينك كافه‌سی بوراده بر برينه منضم اولديغی جهتله بومحله « اضم » تسميه ايدلمشدر ؛ زمانمزده « ضيقه » اطلاق اولنان محل بوراسی اوله‌جقدر ؛ انهار مذكوره سيلابی بر برينه منضم اولوب كوچك بر دكز تشكيل ايلدكدن صكره « غابه » نام صحرای فسيح الارجا نهايتنه واورادن « عين ابی زياد » ك منتهای اسفليسی اولان « نعمی ونعمان » دره‌لرينه وبعده « ذی خشب » ده ملل و « ظلم » و « جنينة » دره‌لرينه اوغرايه‌رق غرب جهتنده بولنان « حرار وبواط » وشرق طرفنده واقع ذوآوان واثمه » وشام جهتنده « رمه » وقبله طرفنده « ترعه » نام دره‌لره وبالاخره « عيص » دره‌سنه واورادن « سقيا » ايله « رحبه » واديسنده كائن « ذی المروه » داخلنده بولنان « حجر وجزل » دره‌لرينه وبورادن « ذی‌المروه » آشاغيسنده اولان يعنی سيلك بحره منصرف اولديغی يردن عبارت بولنان « سفان » دره‌لرينه اينوب بورادن « جبل اراك » دامننده « يعبوب ، بنيجه ، حقيب » دنيلان يرلردن ومطری قولنجه مصر طريقنده واقع « اكری » نام محلدن كچه‌رك بحر احمره منصب اولور كه بو اوچ موقع لب دريايه اوچ ميل اوزاق بر يرده در §

﴿ صورت ﴾

{ ٣ }

مدينهٔ منوره‌نك قورولری ذكرنده در §

١ — حمی النقيع ، در ؛ حمیٰ ، رعی دوابه مخصوص اولمق اوزره اطرافی محافظه ايديلان قورو معناسنده و « نقيع » كثير الماء مفادنده در ؛ « نقيع » دنيلان حمی ، دارالعز مدينه‌نك دورت بريد وعلی قول آلتمش ميل يمن جهتنده صويی غايت بول ودورت طرفی محفوظ برقورو ، در ، بوقورو ،

مدينهٔ طاهره قوروليرينك الك معتبر و شرفلوسى اولوب برميل عرضى و بر بريد طولى واردر §

حماى نقيع قوروسى ، اويله برصحراى صفا افزا وفضاى فرح فزاده واقعدركه وادى العقيق صوبى بوصحرانك جهات اربعه‌سنده حاصل اولوب چاغلايه‌رق جريان ايدر ، داخلنده يونجه ودها سائر خدايى نابت اوتلر بيتر ؛ دوه‌لره يديريلان غرقد وسنجان تكنى ومغيلان جنسندن سلم وعصاة ودهاسائر اشجارى جامعدر ، موسمنده حاصل اولان ، اوت اولقدر كال بولوركه ايچنده كزن آتلولرك خارجدن رؤيت ومشاهده ايدلمسى ممكن اولەمز ؛ دستگيرعاجزان افنديمز حضرتلرى خيول مسلمين رعيى اولموقع دلكشه حصرله جوانب اربعه‌سنى محافظه ايتديلر ومدت العمر حمايه‌سنه دوام ايلديلر ؛ حضرت ابوبكر وآندن صكره جناب فاروق دخى محافظه ايدوب دوآب اسلامى بوراده رعى ايتديرديلر §

بو قورونك اطراف اربعه‌سى عصر فاروقه دكين شرقاً حرهٔ بنى سليم وغرباً « رام ، شقراء ، وبره ، قيالق ، بطن نقيع » مواقعيله محدود ايدى ، صكره‌لرى مدينه مرعالرى دوآب اسلامى اداره ايده‌مديكندن جناب فاروق نقيع قوروسنى توسيع ايتدى ، زيرا خيول اسلام اولقدر تزايد وتكاثر ايلمش ايدى كه لاجل التجاره شام وعراق طرفلرينه بهر سنه قرق بيك دوه سوق ايلر وزمان محاربه‌ده پياده بولنانلره ويرلمك اوزره دخى قرق بيك دوه بسلر ايدى §

٢ — حمى الربذه ، در ؛ ربذه ، اعمال مدينه وقراى نجديه‌دن دار الهجرهٔ مدينه‌يه دورت كون بعيد بولنان قريه‌نك اسمى اولوب ابوذر غفارى (رضى عنه الله البارى) حضرتلرى بوكويده مدفوندر ؛ ربذه ، اصلنده فوق الغايه مشهور برقريه ايدى ؛ ٣١٩ سنه‌سى طائفهٔ قرامطه استيلاسيله خراب

اولوب سکنه‌سی اجلای وطنه مجبور اولمشدر ، قرامطه استیلاسنك سببیده ضریه قریه‌سی اهالیسنك دعوتی اوزرینه ایدی ، چونکه ربذه وضریه قریه‌لری سکنه‌سی بیننده حروب متوالیه وار وربذه‌لیلرك ضریه‌لیلره نظراً غلبه‌لری درکار ایدی ، ضریه اهالیسی کوردیلرکه ربذه سکنه‌سنه غلبه چالنمق امکانی یوقدر ، قرامطه طائفه سندن استمداد وقرمطیلرکه حرمین محترمینی استیلا ایتمك افکارنده ایدیلر ، ضریه قریه‌سنه سوق کتیبهٔ امداد ایلدکلرندن ربذه سکنه‌سی بالضروره قریه‌لرینی ترکله قرای سائره‌یه نقل وهجرت ایدوب بردها عودت ایتمدیلر §

داور اورنك شریعت افندیمز حضرتلری ممالك اسلامیه‌دن ورود ایدن صدقه دوه‌لرینی ذکر اولنان قریه مرعاسنده رعی ایتدیرمش وعند البعض جمال صدقات حضرت ابوبکر یاخود فاروق اعظم زماننده ربذه قریه‌سنه کوندرلمشدر ، اولوقت ربذه قوروسنك عرض وطولی بر بریده واصل اولور ایدی ، صکره‌لری ولاة مدینه توسیع حدوده فوق العاده غیرت وابوبکر الزبیری عصرینه قدر اجرای حکومت ایدن والیلرك کافه‌سی مرعای مذکور حمایه‌سنه صرف مساعی وهمت ایلمش اولدقلرندن حیوانات اهل مدینه جعفر بن سلیمانك زمان حکومتنه‌دکین ربذه مرعاسنده رعی ایدیلور ایدی §

٣ — حمی الشرف ، در ؛ شرف ، حضرت عمر بن الخطابك قورو اتخاذ بیوردیغی موقع ایسه‌ده « شرف الروحاء » اطلاق اولنان محل دیکر یرده‌در ، شرف قوروسی « کبد نجد » نام محلك داخلنده واسع وبیوك بر وادیدر ، بنی حجردن « آکل مرار الکندی » قبیله‌سی افرادینك قریه‌لری شرف قوروسی اتصالنده وضریه قوروسی دخی قریهٔ مذکوره جبالی جنبنده ایدی ؛ بوقورونك صاغ طرفنده ربذه قوروسی وآنك جنبنده شریف قریه‌سی اولوب آره‌لرینی سریر دنیلان موقع فصل ایدرکه ذکر اولنان قورونك

جهت شرقیسنه شریف وجهت غربیسنه شرف اطلاق اولنور وضریه ایله ربذه قورولری شرف اطلاق اولنان محلك تشكیل ایلدیكی صحرای واسعده بولنور

● — حمی الضریّه ، در ؛ ضریه ، غنیه وزننده اوله‌رق بصره حجاجی طریقنده ومدینة الرسولك یدی مرحله مكه جهتنده واقع برقریه اسمی اولوب ضریه بنت نزار امّ حلوان بن عمران بن الحاف بن قضاعه‌نك وعلی روایة صویی غایت طاتلو وخفیف اولان بئر ضریه‌نك اسمیله متعارفدر ؛ ضریه مرعاسی غایت مشـهور ومحصولدار بر قورو اولوب اهل بادیه بوقورویی ابتـدا «كلیب» بن وائلك مرعا اتخاذیله اطرافنی محافظه ایتـدیكنی روایت واثبات مدعا ضمننده برقبر ارائه‌ســیله بوقبرك كلیب بن وائلك مزاری اولدیغنی نقل وحكایت ایدرلر §

حضرت فاروق مرعای مذكوری صدقه دوه‌لرینه حصر ایدوب اطراف اربعه‌سنه آلتیشر میل آچیقدن برر علامت مخصوصه وضعیله حیوانات وحشیه‌دن محافظه ایتمش اولدیغندن ضریه قریهٔ مشـهوره‌سی علایم موضوعه داخلنده قالمش ایدی ، صدقه دوه‌لری رفته رفته چوغالوب مرعای مذكوره كفایت ایتمامكه باشـلادیغندن حضرت عثمان «جنیبه» یوردینـه منسوب اولان صویی بالاشترا بوصویك بولندیغی اراضی‌یی ضریه قوروسنه الحاقله توسیع مرعا ایتدیلر §

حضرت عثمانك ضریه قوروســنه الحاق ایلدیكی صو بنی جنیبه میاهندن «بركة» اسمنده برصوایدی ، بوصو ، ضریه مرعاسنك اون میل بعدنده واقع «بكرات» نامنده‌كی سیوری تپه‌لرك یاننده اولدیغندن مشارالیه حضرتلری برازمدت صكره بكرات تپه‌لرینی ده آلوب ضریه مرعاســنه الحاقله چراگاه دوّابی عصر عالئ خلافتپناهیلرنده بولنان حیواناتی اداره ایده‌جك درجه‌یه كثیرد یلر ایدی §

ملوك امويه دوری اوائلنـده مدینهٔ منوره‌یه کوندریلان واليلر ضريه مرعاسنی یکدیکره رقابت ایدرجه‌سنه توسیع ومحافظه‌یه غیرت ایلدیلر ایسه‌ده صکره‌لری ولاتك افكاری تبدّل ایدوب مرعای مذکوری کندیلرینه مأکل وآربه‌لق اتخاذیله حدود مرعایی اولقدر توسیع وقوروجیلرینی اولمرتبه تضییق ایلدیلرکه قوروجیلق ایدن ضریه قریه‌سی اهالیسی مرعایی محافظه‌دن اظهار عجزله اوامر ولاته مخالفت وحتی اولوقتلرده بولنان والیلرك الك ظالم وغدار ومستبدّی اولوب هرلونده بیکردوه تدارك ایلمش اولان ابراهیم بن هشام المخزومی ایله اشعال کانون وغایه قدر جسارت ایدوب دره‌لرنده صویرینه قان آقیتدیلر §

ضریه قویوسی « ضباب » یوردی صولرندندر ، وقت جاهلیه شعراسندن حضرت حسین بن علی بن ابوطالب ﴿ رضی الله عنهم ﴾ ك قاتلی اولان شمر لعینك باباسی ذی‌الجوشن ضبابی عین مذکوری قطعهٔ آتیه ایله مدح وستایش ایدر ایدی §

﴿ عربی ﴾

دعوت الله اذ سقيت عيالی * ليجعل لی لدی وسط طعاما
فاعطانی ضرية خير بئر * تمج الماء والحب التـوأما

﴿ ترجمه‌سی ﴾

عیالم سقی ایدرکن ایسته‌مشدم حضرت حقدن
نیچون ایله‌یه نزد وسـطده برطعام اظهـار
ضریه بئرین احسـان قیلدیکم اول بئر پرخیرك
صویی قان ایله توأم انفجار ایتمکده‌در هر بار

ذی‌الجوشنك اشبوقطعه‌سنده مذكور اولان « وسط » ضريه صوينك
آلتی ميل بعدنده واقع طاغك اسمی اولوب قوافل حجاج جبل مرقومه
دامنندن مرور ايدرلر ، بوطاغك صول طرفنده بولنان « عسعس » نامنده‌كی
صحرانك اوست طرفنده برصودها واردركه بوصو « قنبع » ديمكله متعارف
اولوب جبل « وسط » ايله « عسعس » صحرای فرح فزاسی آره‌سنه‌دوشر §

عسعس ، قيرمزی برطاغك اسمی‌در ، جبل مذكور آسمانه طوغری اويله
غريب بروضعيتده خلق وايجاد بيورلمشدركه اوزاقدن كورنلر كويا ضخيم‌الجثه
برآدم اوتورر ظن ايدرلر §

ضريه صويی ذاتاً « عثمان بن عنبسه بن ابوسفيان » ك تحت تصرفنده
اولديغندن ابن عنبسه صويك اطرافنده برچوق خورما باغچه‌لری يتشديرمش
وبوحدائقی سقی ايچون دره‌نك آغزينی سدّ وبندله « ضريه » نهرينی
كولومسی برحاله كتورمش ايدی ؛ زمام خلافت ايادیٔ بنو عباسه كچدكده
بنو عباس عثمان بن عنبسه حدائقنی ضبط وتصرف ايدوب زمان انقراضلرينه
دكين قوللانديلر §

بنو عباس دولتی منقرض اولديغی اثناده عثمان بن عنبسه ملكنه متصرف
بولنان ذاتك زوجه‌سی بنی جعفر بن كلاب المخزومی قبيله‌سندن ايدی ،
مرقومه‌نك عموجه‌سی بردفعه مسافرةً كلوب ضريه نهری كنارينه قونمش
واوجواردن برمقدار اراضی مطالبه ايتمش اولديغندن مرقومه بر مقدار محل
تركيله عموجه‌سنی تلطيف ايلمش ايدی ؛ لكن عموجه‌سی بدويلردن
اولوب برچوق حيواناتی وار ايدی ، وقتاكه خورمالر رطب حالنه كيردی ،
يعنی رسيدهٔ حدّ كمال اولوب اكل وتناول ايديله‌جك درجه‌يه واردی ، اولاد
وعيال وخدم ودوابيله نهر مذكور كنارينه هجرت ايدرك مسافرين وارده‌نی

اطعام ودوه‌لرندن سود صاغديره‌رق كلوب كچنلره ابراز مراسم توقير واحترام ايتمكه باشلادى ؛ حورمالرك زمان رطبيتى كچديكى صره‌ده ايكى نفر مسافرى كلمش اولديغندن صاحبة الاراضى‌يه برآدم ارساليله مقدار كافى تازه حورما ايستدى ، فقط تازه حورما وقتى كچمش اولديغندن خدمتجيسى بوله بيلديكى قدر حورما اقتطافيله احضار وباغچه‌ده تازه حورما قالمامش اولديغنى اخطار ايلديكندن بدوى مومى اليه « مسافرلريمى آغيرلامق ايچون بو وضعكز عيبدر » سوزيله مرقومى اعاده وبيچاره خدمتجى دفعهٔ ثانيه‌ده مقدار كافى عجور « خيار نوعندن بر شيئدر » ايله كلوب حسب الموسم تازه حورما بولمق احتمالى اولمديغنى بيان و افاده ايتدكده « كتيرديكك شىء كبى يوزك قاره اولسون » سرزنشيله اول بيكناهى تكدير ايتمش وكنديسنه بخش وهبه اولنان حورمالقدن استكراهله يمامه عاملى عبدالله الهاشمى يه ايكى بيك آلتونه فروخت ايلمش اولديغنى روايت ايدرلركه عبدالله الهاشمى مبايعه ايتديكى حورما باغچه‌سنى ايكى قسمه بولوب آره‌سنه « سوق ضريه » ناميله برچوق دكانلر ياپديروب سنوى سكز بيك درهمه ايجار ايلمشدر §

٥ — حمى فيد ؛ در ، فيد دنيلان قورو ، حضرت فاروقك اختيار بيوردقلرى مرعى اولوب عراق حجاجى طريقنده و دار العز مدينه‌نك طقوز مرحله نجد طرفنده‌در ؛ فيد قوروسى برچوق عيون وبركه‌لرى شامل اولديغندن برجهتنده بيوجك برپازار قوريلوركه وجه تسميه‌سى ، فيد بن حامك ابتدا بوراده اقامت و آرام ايتمش اولمسيدر §

بازار قورولديغى يرده « عين النخل ، حاره » نامنده ايكى مشهور قويو اولوب عين النخل بئرينى حضرت عثمان و حاره قويوسنى ابو جعفر منصور حفر ايتديرمش ومهدى البغدادى دخى خارج قريه‌ده ويول اوزرنده ديكر

بر قويو قازديرمشدر ؛ موجود اولان قويولرك برازلرى وقت جاهليه‌دن قالديغى غير منكر ايسه‌ده صدر اسلامده دخى خيلى قويولر و پوكارلر حفر ايديله‌رك قطعهٔ حجازيه اعمارينه همت اولنمشدر §

بعض مورخلر — « عين النخل قويوسنك حافرى ابو الديلمدر ، بوذات صدر اسلامده حفر آبار ايدنلرك برنجيسيدر ، كنديسى موالئ فزاريدن اولوب بنى مروان زماننده بئر سالف الذكرى حفرله يانندە غايت منتظم ومحصولدار برده خورمالق يتشديره‌رك بنو عباس ظهورينه قدر مذكور خورمالغك محصولاتيله تعيش ايتمش و بنو عباس مومى اليهك خورمالغنى اخذ و غصب ايلمشدر » ديديلر ايسه‌ده بو روايت قول سابقى جارح اولديغندن قابل تصديق وقبول دكلدر ؛ عين النخل اطلاق اولنان بئر مشهورى عثمان بن عفان حضرتلرى قازديرمش وبنا برين عهد اسلامده حفر آبار ايدنلرك برنجيسى جناب عثمان ﴿ رضى عنه الله المنان ﴾ افنديز حضرتلرى اولمشدر §

﴿ صورت ﴾
{ ٣ }

مدينهٔ منوره‌يه منسوب اولان اجبال واماكن ايله بعض آطام وقرا ذكرنده اولوب حروف هيجا اوزره مرتبدر §

﴿ حرف الالف ﴾

آره ؛ حاره ، وزننده بلاد مزينه جبالندن بيوك بر طاغك اسميدر ؛ اطرافنده متعدد ايرمقلرايله « فرع ام العيال [*] ، مضيق ، محضه ، وبره ، خضره ، فعوه » كبى برچوق قريه‌لر واردر §

[*] اوقاف عالئ سيدة النسادندر .

جبل مذكوردن سيلان ايدن سيلابك مجرالرى برلشەرك « خاص ، حقل »
نامنده ايكى صحراى وسيعه تشكيل ايلدكدن صكره « ابوا » بعده « ودان »
درەلرينه منصب اولور ؛ حقل صحراسنده « وبعان » وخاص صحراسنده « عرام »
اسمنده برده مشهور ومعمور قريه واردر §

آبار ؛ آثار ، وزننده و « ابيره » رويده وزننده اولەرق آجر منزلى
واديلرندن ينبع البحره منصب اولور ايكى دره اسميدر ؛ ابرق خترب ،
يالكز « ابرق » قوملەچامور وطاشدن عبارت اولان ارض غليظ معناسنه ايسەده
ابرق خترب ضريه قوروسى داخلنده برقيالغك اسميدركه ، بوقيالغك معدن
السيم اولديغنى روايت ايدرلر ؛ ابرق الداث ، ضريه قوروسنده واقع راشا
نهر كبيرى مجراسنده برقيالقدر ؛ ابرق العزّاف ، مدينه ايله ربذه قريەسى
آرەسنده برطاشلق اولوب ربذەيه يكرمى ميل بعيدجەدر ؛ عزاف ، بنواسد
بن خزيمه ابن مدركه قبيلەسى يوردنده برمشهور صو آدى اولوب « صوماتة
الدراج » ذيلان موضعدن عزاف صوينه وآندن بطن نخلەيه وآندن طرف
ذيلان محله وبورادن دارالعزّ مدينەيه كيديلور ؛ بو صويك اطرافنده قديم
وغليظ الماء برطاقم قويولر دخى واردر ؛ خزيم بن فاتك حضرتلرى سبب
اسلاميتنى بيان ايدر ايكن ديشدركه : بن بركيجه ابرق العزافده كيجەلدم
ايدى ، هوالرقرارمغه باشلادقده رهين خوف وهراس اولوب { اعوذ بعزيز
هذا الوادى من سفهائه } ديو استعاذه ايتدم وهاتفدن (عذ ياقتى بالله
ذى الجلال * واقرأ بآيات من الانفال * ووحد الله ولا تبال)
منظومەسنى ايشيدوب « اى هاتف غبى ! سن نه ديمك ايسترسين ؟ مرادك
بنى اضلال ايتمكميدر ؟ يوقسه ارشاد ايلمكميدر ؟ » ديدكده « مدينهٔ
طاهرەده بولنان پيغمبر عاليشان صاحب الخير والاحسان اولوب خلق طريق

نجاة وشهراه خير اسلاميته دعوت ايدييور !!! » جواب هاتفيسنى اخذله اسلام اولمق آرزوسنه دوشدم §

﴿ سالف الذكر منظومه‌نك ترجمه‌سى ﴾

استعاذه ايله حقدن اى يكيت * برقاچ آيت اوقويوب انفالدن
دائما الهى توحيد ايليوب * غير يارله غيرى كچ اشغالدن

بانت سعاد ، قصيدهٔ بليغه‌سى شرحى « عزيز الاثار » ك يدنجى صحيفه سنده مسطور مقصد ثانى ترجمه‌سنى مطالعه بيورمش اولانلره خفى اولمديغى اوزره كعب بن زهير دخى ابرق العزاف چراكاهنده برادرى بجير ﴿ رضى الله عنها ﴾ ايله ملاقات ايلمش اولمسى حصار ايمانه دخالت ايتمسنى اقتضا ايلمشدر ؛

ابلق الفرد ؛ حصن تيماء ناميله كنكره زيب اشتهار اولان حصار استوار يانده برقيالقدر ، عربلر حصن مذكورك بانيسنى حضرت سليمان ﴿ عليه السلام ﴾ اولمق اوزره زعم ايدرلر §

ابلى ؛ حبلى ، وزننده سوارقيه ايله رخصيه موضعلرى آره‌سنده واقع بنى سليم يوردى جبالندن برطاقم طاغلرك اسمى اولوب مجرتسراى عليه‌يه اوچ درت كون قدر اوزاقدر §

ابواء ؛ حلواء ، وزننده برقريه اسميدر ، بوقريه‌نك بولنديغى يرده‌كى دره فيضان ايدوب بيوت قريه دن برمنزلى تبوء ايتمش اولمسى ذكر اولنان قريه‌يه ابواء تسميه‌سنى اقتضا ايلديكى مروى ايسه‌ده عند البعض « ابواء » سالف الذكر قريه‌نك صاغ طرفنده واقع وباسى چوق برطاغك اسمى اولمغله على طريق القلب قريهٔ مزبوره‌يه « ابواء » اطلاق ايدلمشدر §

لاحقه — ائمهٔ سير ، درّ يتيم صدف كونين افنديز حضرتلرينك والدهٔ

محترمه‌لری آمنه بنت وهب (رضی الله عنها) نك مدینۀ منوره‌دن مكۀ معظمه‌یه عودت ایدرلر ایكن بوقریه‌ده وفات ایله برمحله دفن وبرمدت صكره نعش مغفرت نقش مباركلرینك مكۀ مكرمه‌ده كائن حجون « معـلا » مقبرۀ جنت منظره‌سنه نقل ایدلدیكنی روایت ایدرلر واثبات مدعاضمننده روح جسد الكونین افندیمز حضرتلرینك مقبرۀ مذكوره‌ده ابوین مكرمینلری ایچون دعا واستغفار بیوردقلرینه دائر حضرت عایشه (رضی الله عنها) والده‌مزدن نقل اولنان خبر صحیحی درمیان ایلرلر ، كه ائمۀ مشار الیهمك بو روایت وحكایتلرینك صحتلرنده ذره قدر شك و شبهه یوقدر §

اعاظم اسلافه طعن وتعرّضی عادت ایدنمش اولان هرزه كویان جهله ، اقوال علما دقایقنی احاطه وتیقن واحوال انساب انبیاء واولیاء حقایقنی تحرّی وتفحصـدن عاجز اولدقلری حالده مطلع انوار معجزات نبویه ومظهر آثار ارهاصات مصطفویه اولان نیّرین لطیفین یعنی ابوین شریفین پیغمبری حقلرنده اثبات شرك وكفر ایتمكدن چكنمیورلر ، مرأت مكه یدنجی وجهه‌سنك برنجی صورتنده مشار الیهمانك اسلامیتلرینه واجداد عظام پیغمبرینك علی العموم ملت حنیفۀ ابراهیمیه اوزره اولدقلرینـه دلالت ایدن آثارك برازلری ذكر وبیان ایدلمش وحتی بوندن برقاچ سنه اول مكۀ مكرمه‌ده ابوطالب بن عبد المطلبك كفر اوزرینـه وفات ایلدیكندن بحثله قبرینك نبش ایدلمسنه قدرقیام اولندیغی « باطل بردعوی » سرلوحه‌سـیله تعریف وتفصیل قلنمش ایدی ؛ فقط بوقیامك زمان وقوعنی تعیننده خطا ایدلمش وشوكونلرده اجداد مكارم معتاد پیغمبرینك ثبوت ایمانلری حقنده دها مقنع دلائلی جامع اولان (تأدیب المتمردین) نامنده برساله اله كچیرلمش اولدیغندن هم سالف الذكر دعوای باطلك تاریخ وقوعنی تصحیح وهمده « تأدیب المتمردین » مؤلفنك جمع ضبط ایلمش اولدیغی آثار واخباری عینیله ذكر وتصریح ایچون بوراده برقاچ سوز سویلەمكه لزوم كوردك ؛ بوخصوصده خلاصة الوری (علیه وعلی آله التحایا)

افنديز حضرتلرینك ابوين واجدادلرينه اثبات شرك وكفر ايتمك ايستيان
بى ادبان دهرك اقاويل باطله‌سنى افاضل علمانك نه‌كبى دلائل قويه‌ايله جرح
وابطال ايلدكلرينى ميدان وضوحه وضعله بومسئله‌يى تدقيق امرنده اتعاب
اذهان وافكار ايتمكده اولان اخوان دينك استفاده‌لرينى استحصاله چاليشمقدن
بشقه بر مقصديمز اولمديغندن اصحاب مطالعه‌نك شولاحقه‌يى كمال دقت ايله
مطالعه بيورملرينى رجا ايدرز §

تصحيح — دعواى باطله قيام ، وقعه‌سى عون الرفيق پاشا حضرتلرینك
زمان امارتنده دكل ، شريف عبد المطلب بن غالب افندى مرحومك صوك
امارتلرينك ايكنجى سنه‌سى خلالنده ايدى ، اهل قيامى آياقلانديرمش اولان
حريف اهالئ مكه بيننده قبطى الاصل اولديغى متواتر اولان مصرلى حسب الله
نامنده برشخص اولوب شريف عبد المطلب افندى حضرتلرى بوشخصى مكهٔ
مكرمه حوالئ مباركه‌سندن طرد وتبعيد ايله اطراف واكنافه شراره ريز
سرايت اولان آتش فتنه وفسادى سوندرمش ايدى ، شريف عون الرفيق پاشا
حضرتلرى زمام امارتى اله آلديغى صره‌ده وقوعبولان استرحام اوزرينه حسب
اللهك ينه مكهٔ معظمه‌يه عودتنه مساعده ايلديلر ايسه‌ده عبد المطلب افنديك
رشاشهٔ زلال همتلريله رهين انطفا اولان آتش فسادك ايقادى آرتق قابل
اوله‌مامشدر §

تصريح — تأديب المتمردين ، مؤلفنك تدقيقات عميقانه‌سنه كوره
آباء وامهات نبويه‌نك ثبوت ايمانلرينه نصوص قاطعه واحاديث صحيحه‌دن
اقامهٔ حجج ودلائل ايدنلر ، صحابهٔ كرامدن « على بن ابى طالب ، عبدالله بن
عباس ، انس بن مالك ، عبد الله بن مسعود ، عايشهٔ صديقه ، فاطمة الزهرا ،
وهب بن منبه ، ابن جريح ، ابن جرير ، ابن عيينه » (رضى الله عنهم) ايله ائمهٔ
اسلافدن « مجاهد ، عطا ، عكرمه ، جعفر صادق ، عمر بن عبد العزيز ،

ابونعيم ، فخرالدين رازى ، ابوبكرعربى ، بزاز بن شاهين ، طبرانى ، نووى ، تقى الدين سبكى ، محيى الدين طبرى ، حافظ سهيلى ، صلاح الدين صفدى ، بزدوى ، شمس الائمة السرخسى ، محيى الدين عربى القسطلانى ؛ خطيب بغدادى ، جلال الدين سيوطى ، عبد الوهاب شعرانى ، ابن جوزى ، محمد شهرستانى ، قاضى عياض ، نورالدين ، ابن جزار ، منلافنارى ، كمال پاشازاده ، ابن سيد الناس ، ابن يانمشاز ، ابن خطيب قاسم » رحمهم الله حضراتى اولوب بونلرك برطاقمى « ابوين پيغمبرى ملت حنيفه اوزره ايدى » وبرطاقمى « بعد الموت ديريلوب دين محمدى ايله مشرف اولدى » وبرطاقمى « ابتدا قول مخالفين ايله عمل ايدوب بعد ظهورالادله شهراه نجاته سالك اولدى » ديديلر وبرطاقمى « ابوين نارده در » ديانلرك ملعون وبوكبى هرزه كويانك قتللرى واجب اولوب توبه‌لرى غير مقبول اولديغنه اتفاق ايله تحقيق مسئله امرنده برچوق كتب ورسائل تصنيف وتأليف ايدرك عدواحصادن بيرون حجج وبراهين اقامه ايلديلر §

امام سيوطى بوخصوص حقنده يازمش اولديغى آلتى جلد كتابك برنده ديمشدركه : نجاة ابوين خصوصنده منافع جليلهٔ يقينيه وخلافنده مضارّ عظيمهٔ دينيه واردر ؛ بوجمله‌دن برى اهل ايمان ومحبتك مسرور وشماتت اعداى ديندن دور اولمسيدر ؛ شاه سرير اصطفا افنديمز حضرتلرينك شرف اصولى ذات رسالتمآبلرينه معجزهٔ جليه وخصيصهٔ جليله اولديغنى اشعار وكنديلرينه تقرب وتوسل امرنده كى فوائدى اظهار ايلمش اولور §

شيخ نورالدين ايله ابن جزار دخى امام سيوطى مسلكنى اختيار ايدوب « ابوين پيغمبرى ملت حنيفيه‌يه اتباع وشرك وكفرى قبولدن ابا وامتناع ايتمشدر » ديديلر §

كتب فتاواده مسطوردركه ، بركيمسه‌نك اون وجهله كفرينى وبروجهله ايمانى اثبات واخبار ايتسه‌لر ، حاكم اولان ايچون اوشخصك مؤمن اولمسنه

حكم وتصريح ايتمك واجب اولور ، زيرا آنك ايمانى اثباتده پك چوق فائده اولوب كفرينى حكمده منفعت يوقدر ؛ برقاچ راهبك سعدى افندى مرحومله مباحثه اثناسنده ابوين پيغمبرى احوالندن سؤال وايمانلرى مسئله سندن استكشاف حال ايدرك سعدى افندى نارده اولدقلرينى بيان ايتمكله « ابوينه فائده‌سى اولميانك سائرله فائده‌سى اوله بيلورمى ؟ » ديوب بحثه نهايت ويرمش اولدقلرينى كمال پاشا زاده مرحومه خبر ويرمشلر ايدى ، مشاراليه نجاة ابوين حقنده اجوبهٔ مسكته‌يى شامل بر كتاب مستقل يازوب راهبلرى اسكاتله سعدى افندى‌يى ارشاد ايلمشدر §

اكر « ابوين محمدينك (كان الناس امةً واحدةً) حكم جليلى تحتنده بولنملرى ايجاب ايدر » دينورايسه « امام نسفى بوآيت جليله‌يى (كان الناس) قول شريفى (كان غالب الناس) تقديرنده در ، زيرا سبحانه وتعالى حضرتلرى « دار فنايى داعى الى الحق اولانلردن قطعاً خالى وجميع ازمنه‌يى شركك صرف ايله متوالى قيلمامشدر » ديه تفسير و ﴿ ان اولى الناس للذين اتبعوه وهذا النبى ﴾ آيت منيفه‌سنى دخى ﴿ ان اولى الناس ﴾ قول جليلندن مقصد ، حضرت خليل ﴿ على نبينا وعليه التبجيل ﴾ دورندن عصر سعادته كلنجه‌يه قدر ملت حنيفيه‌يه تابع اولانلردر » توجيهيله تأويل ايلدى » جوابى ويريلور §

قاضى بيضاوى ايله ابو السعود وصاحب كشاف وفخر الدين الرازى ومفسرين سائره ﴿ واذ يرفع ابراهيم القواعد من البيت (الى قول) ربنا وابعث فيهم رسولاً منهم ﴾ آيت كريمه‌سى تفسيرنده « حضرت ابراهيم واوغلى اسماعيل ﴿ عليهما السلام ﴾ افنديلريز كعبهٔ معظمه ابنيهٔ مسعوده‌سنى طرح وتأسيس ايلدكلرى زمانده كنديلرينك اسلام اوزره ثابت ودائم اولوب ذريتلرندنده برقومك اسلام اوزره اولمسنه واولقومدن برپيغمبر بعث اولنمسنه دعا ايلديلر ، اول نبىّ خجسته خصال ﴿ انا دعوة ابى ابراهيم وبشرى عيسى

ورؤيا امى ﴾ حديث صحيحى دلالتيله محبوب ملك المتعال حضرتلريدر ، انبيای فخامك دعالرى رهين قبول و اجابت اوله جغنده شبهه يوقدر » ديديلر ؛ فخرالدين رازى ايسه تفسير كبيرنده قفالدن نقل وروايت ايدرك « حضرت ابراهيمله اوغلى اسماعيل ﴿ عليهما الصلوة والسلام ﴾ ك نسل نسيل كريملرندن برقوم جناب حقه عبادت وكنديلرينى شرك وكفردن صيانت ايتمكدن حالى اولمامشلردر » تعريفيله ابوين پيغمبرينك بو قومدن اولدقلرينه حكم ايلديلر وابن جريح ﴿ رب اجعلنى مقيم الصلوة ومن ذرّيتى ﴾ كريمهٔ جليله سنى « حضرت ابراهيم ﴿ عليه السلام ﴾ ك ذريتندن برقوم واجب الاحترام عبادت ملك العلام ايتمكدن هيچ بروقت زائل اولمدى » ديه تأويل ﴿ وتقلبك فى الساجدين ﴾ آيت كريمه سنى ده سيد البشر حضرتلرينك اصلاب موحديندن تقلب وانتقاليله توجيه ايتديلر §

عبد المطلب بن هاشم حقنده بعض ناسزا سوزلر سويلنديكى صماخ عالئ پيغمبرى يه واصل وذات كريم رسالتپناهى بوكبى لايقسز سوزلرك شيوعندن متأثر ومنفعل اولوب ﴿ انا محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب ان الله تعالى خلق الخلق فجعلنى من خيرهم ثم جعلهم فرقتين فجعلنى من خيرهم فرقة ثم جعلهم قبائل فجعلنى فى خيرهم قبيلة ثم جعلهم بيوتا فجعلنى من خيرهم بيتا فانا خيرهم بيتا وانا خيرهم نفسا ﴾ بيورديلر §

بو حديث شريف دلائل النبوه و مصابيح شريفده زيور آراى سطور اولان احاديث صحيحه دن اولوب ترجمه سى « بن محمد بن عبدالله بن عبدالمطلبم ، الله تعالى حضرتلرى خلقى خلق ايليوب بنى آنلرك خيرليسندن قيلدى ، صكره آنلرى ايكى فرقه ايدوب بنى خيرلى اولان فرقه دن قيلدى ، صكره بو فرقه لرى قبيله لره تقسيم ايدوب بنى خيرلى اولان قبيله دن قيلدى ، صكره آنلرى بيوت وبنى آنلرك خيرليسى اولان بيتدن قيلدى ، ايمدى بن بيت ونفس جهتيله آنلرك خيرليسيم » ديمكدر §

ابوين محمدينك ايمانلرينى حكمه مدار اوله جق دها برچوق احاديث جليله واردر ، بونلردن برى امام بخارينك ابوهريره ﴿ رضى الله عنه ﴾ دن روايه نقل ايلديكى { بعثت من خير قرون بنى آدم قرنا فقرنا حتى كنت من القرن الّذى كنت فيه } خبر لطيفى وبريده سنن بيهقيده جناب انسدن روايت اولنان { لم يزل الله ينقلنى من الاصلاب الطيبة الى الارحام الطاهرة وما تشعب شعبتان الا كنت فى خيرهما } حديث شريفيدر ، برنجى حديثك مأل مجملى « بن بولنديغم قرنه قدر قرون بنى آدمك خير ليسندن بعث اولندم » وايكنجى حديثك خلاصة المفادى « الله تبارك وتعالى حضرتلرى بنى اصلاب طيبه دن ارحام طاهره يه نقل ايتمكدن زائل اولمدى ، و هيچ ايكى شعبه تشعب ايتمدى ، الّا بن آنلرك خيرلوسندن اولدم » ديمكدر ، امام رازى تفسير كبيرده بو ايكى حديث ايراد ايله آبا وامهات نبويه دن هيچ بركيمسه يه شرك وكفر طارى اولمديغنى استدلال ايتمشدر ، چونكه { انما المشركون نجس } حكم جليلنجه شركك منافئ طهارت اولديغى محقق وانساب پيغمبرينك طهارتى منصوص من جانب الحق اولمسنه بناءً بونلره شرك وكفرك طريانى غير ممكندر ، سلطان العرب والعجم افنديمز حضرتلرينك اجداد كرامنك شرك وكفردن برائتلرينى محكى اولان اخبار صحيحه نك بريده { ان الله اصطفى من ولد ابراهيم اسماعيل و اصطفى من ولد اسماعيل بنى كنانة واصطفى من بنى كنانة قريشا واصطفى من قريش بنى هاشم و اصطفى بى من بنى هاشم } خبر صحيحى و برى دخى { ما ولدنى شيئى من سفاح الجاهلية ما ولدنى الّا نكاح الاسلام } حديث متواتريدر ، برنجى حديثى امام مسلم صحيحنده و امام ترمذى نوادر الاصولنده و اصل بن الاكوعدن و او دخى كزيدهٔ بنى آدم ﴿ صلى الله عليه و سلم ﴾ افنديمز حضرتلرندن و ايكنجى حديثى امام بغوى ايله امام بيهقى عبدالله بن عباسدن نقل وروايت ايلمشلردر §

حديث اول « جناب بارى اسماعيل ﴿ عليه السلام ﴾ ى اولاد ابراهيم

(عليه التحية والتعظيم) دن اصطفا ايتدی و بنی كنانه‌یی حضرت اسماعيلك اولادندن وقريشی بنی كنانه اولادندن وهاشمی قريشـدن وبنيده هاشم بن عبد منافدن اصطفا واختيار ايتدی » وحديث ثانی « بنی برشی سفاح جاهليتدن تولد ايتمدی ، بن نكاح اسلامله طوغدم » مفاد مجملنده در §

امام سيوطی « نكاح اسلام ، ملت حنيفيه اوزره اولان نكاحدن عبارتدر » ديديكندن بوايكی حديث شريفك نازنين مهد وجود (عليه سلام الله الودود) افنديمز حضرتلرينك آباء وامهاتنك اسلاميتلرينه دلالت واضحه واردر §

ابن بهاء الدين ، فقه كبير شرحنده « عبد المطلب بن هاشم معاد جسمانی يه معتقد وثواب وعقابك حقيقتنی مقر ومعتمد ايدی » ومحمد شـهرستانی ملل نحلنده « قصی بن كلاب خلقی پرستش اصنامدن نهی ايله توحيد ملك علامه امر ايدر ايدی » وقاضیٔ ماوردی ايله حافظ سـهيلی روضة الانفده « كعب بن لوی هرجمعه كونی خلقی جمع ايدوب كندی اولادندن بر نبیّ كريم بعث اولنه‌جغنی اخبار وبوكا اتباعله ايمان كتيرمنك وجوبنی بيان واخطار ايدر ايدی » وفخر الدين رازی تفسير كبيرده امام قفالدن نقلاً « عمرو بن نوفل وقس بن ساعده وعبـد المطلب وعمرو بن الضرب وبونلره مقيس دها بر طاقم ذوات دين اسلام اوزره اولوب ابداع واعاده‌یی اقرار وجناب حقی توحيد خصوصنده استمراردن خالی اولمدقلری كبی اكل ميته‌دن واصنامه عبادتدن احتراز ايدرلر ايدی » و سير كبير صاحبی ابن سيد الناس « ايام جاهليه ده سـعد بن زيد ، بن اسماعيل (عليه السلام) نسلندن وعبد المطلب اولادندن بر پيغمبرك بعث اولنمسی انتظارنده‌يم ، آنك دينيله تدين ايتمكه قرار ويردم ، فقط بكا اوزمان هدايت نشانك ادراكی مقدرميدر ؟ بيلمم ، مع ما فيـه شيمديدن اكا ايمان وعظمت قدرينی ايقان ايتدم ، ديه قومنه سويلر ايدی » ومحيی الدين عربی « مسلم وبخاريده مسطور اولان اصطفا وخيريت حديثلری ابوين پيغمبرينك اكابر اخيار اسلامدن اولدقلرينه دلالت ايدر » ديمشلردر §

ابوین پیغمبرینك اسلام اولمدقلرینه توجهله حکم اولنه بیلور ؟ که آنلرك اولادلرندن بر نبی کریمك مبعوث اوله‌جغنی کهنه و اهل کتاب کندیلرینه تبشیر ایتمشلردر وآنلرده مشاهدات واقعه دلالتیله قبل البعثه نبوت پیغمبریه‌یی تصدیق ایلدکلرینی کتب سیر مؤلفلری نقل و بیان ایلمشلردر ؛ کندی نسللرندن بر پیغمبر بعث اولنه‌جغنی بیلوب طورورلر ایکن او پیغمبر ذیشانك نبوتنی تصدیق ایله آکا ایمان ایتمامه‌لری قابلمیدر ؟ حالبوکه بعثت پیغمبری‌یه دکین اکثر عرب حضرت اسماعیلك دینی اوزره اجتماع وآنك شریعتی احکامنه انقیاد واتباع ایلمشلر ایدی ؛ امام عکرمه { وتوکل علی الله العزیز الرحیم ، الذی یراك حین تقوم وتقلبك فی الساجدین } آیت جلیله‌سنی « ای قیامك بالنبوة وتقلبك فی اصلاب الموحدین » تقدیر جدیریله تفسیر ایلمشدرکه معناسی « یا محمد ! سن عزیز ورحیم اولان اللهه توکل ایله ، اویله الله که سنك نبوته قیامك وآباء واجدادك اصلابنده تقلبك کورر ، تحقیق اول الله سمیع وعلیمدر » دیمك اولور §

امام عطا ابن عباسدن خامه‌ران روایت اولوب « رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلری آناسندن طوغنجه‌یه دکین اصلاب انبیا وموحدینده منقلب اولمقدن زائل اولمدی » دیمش وامام دیلمی ایله امام سیوطی وقسطلانی دخی بوروایتی تصدیق ایلمشدر ؛ { وتقلبك فی الساجدین } آیت کریمه‌سنده‌کی { فی الساجدین } قول شریفندن مقصد انبیاء وصلحادر ، اکر « حضرت ابراهیمك پدری آزر دخی اجداد نبویه‌دندر ، حالبوکه کفرنده شبهه یوقدر » دینورایسه « آزر حضرت خلیلك پدری دکل ، عموجه‌سی اولوب پدری تارخدر ، عمه اب اطلاقی عادات عرب جمله‌سندن اولمغله آیت کریمه‌ده عادت عرب اوزره حکایه بیورلمشدر » دیه جواب ویریلور §

فرائد کامنه فی ایمان السیدة آمنه ، مؤلفی امام سیوطی دیرکه : سیدالابرار

(عليه صلواة الله الستار) افنديز حضرتلرينك والده‌سی آمنه‌نك مؤمنه اولمسنه فتوی ويرمش ايدم ؛ بر مدت صكره انبيای سائره امهاتی حقنده دخی تأمل ايدوب جمله‌سنی مؤمنــه وزمانلرنده‌كی شريعت حقه‌يه تابعه ومطمئنه بولدم » ديمش و « زخائر عقبا » مؤلفی امام طبری ايله « فوائد » مصنفی فخرالدين رازی « روز محشرده بن ابو يمه و عمم ايله قرنداشمه شفاعت ايدرم » مآلنده اولان { اذا كان يوم القيمة شفعت لابی وامی وعمی واخ لی } حديث شريفنی عبدالله بن عمر (رضی الله عنهما)دن نقل وتخريج ايلمشدر ، شفاعتك مسلمه اوله‌جغی منصوص اولوب بورده‌كی قرنداش كلمه‌سی سوت برادر معناسنه‌در §

حضرت حيدر « جبرائيل (عليه السلام) نازل اولوب ديدی‌كه سكا الله تعالی سلام ايدوب بيورركه بن سنی انزال ايدن صلبه و سنی حامل اولان رحمه وكافل اولان حجره جهنمی حرام ايتدم » معناسنده اولان { هبط جبريل عليه السلام فقال الله يقرأك السلام ويقول لك حرمت النار علی صلب انزلك ورحم حملك وحجر كفلك } حديث عنايت تحديثنی روايت ايتمش وابن جوزا تخريج ايلمشدركه « ابوين نيرين محمدينك اهل ايماندن اولدقلرينه بوايكی حديث جليلده صراحت واضحه ودلالت صحيحه واردر ، اكر بوايكی حديثدن ابو طالبك دخی مؤمن اولمسی لازم كلور ، حالبوكه خلاف مشهوردر » دينور ؟ ايسه جواب اولمق اوزره ديرزكه « ابو طالبك ايمانی حقنده ادلهٔ كثيره واردر » فخرالدين رازی { انك لاتهدی من احببت } آيت جليله‌سی ابوطالبك كفر اوزرينه وفات ايلديكنی اشعار ايدر ، ديانلری ردّ وجرحله ابوطالب نبوت احمديه‌يه ايمان ايدنلردن و اسلامه معاونت ايليانلردن اولوب بوآيت كريمه آنك كفرينه دلالت ايلمز ديمش و امام غزالی « قلبنده ذرّه قدر ايمان اولانلرك ناردن قورتيله‌جقلری حديث صحيحله ثابتدر ، ابو طالبك كاشانهٔ قلبی انوار ايمان ايله منورايدی ، حديث ايله تصريح اولنان عذاب ، شهادتنی لسان ايله اعلان ايلمكه قومندن عار ايلمش اولديغنه مبنيدر ، كفری ايچون

دكلدر ، چونكه تخفيف عذاب و شفاعت حديثى آنك مؤمن وموحد اولديغنى اشعار ايدر » ديه خبر ويرمشدر ؛ { لايخفف عنهم العذاب } نص جليلى كفار ايچون تخفيف عذاب اولمديغنه دلالت ايدر ؛ ابوطالب حضرت پيغمبره على الاستمرار « يا محمد ! سنك دينك حق وبونلرك باطل اولديغنى بيلورم ، فقط شعائر اسلامى اظهارخصوصنده قريش قومندن عار ايدييورم ! بكا آخر عمرنده معتوه ديرلر !!! » ديو اعتذار ايلر ايدى ؛ پيغمبريمزك والدينى اهل جنتك اكابر اشرافندندر ، بركيمسه « آنلر نارده‌در » ديسه { والذين يؤذون الله ورسوله لعنهم الله فى الدنيا و الاخره } حكم جليلنجه ملعون اولور ؛ فخر الانبيا افنديمز حضرتلرينه ، والدينى نارده‌در ، ديمكدن بيوك اذيت اولورمى ؟ سبيعة بنت ابى لهب بركون نائل عزّ مثول اولوب « يارسول الله ! بكا نار خطبك قيزى‌سين دييورلر » ديديكندن رسول اكرم افنديمز حضرتلرى متألم اولديلر وحضّاره خطاباً « شول قومك حالى ندر ؟ كه قرابتم حقنده بكا اذا ايدرلر ! هركيم بنم قرابتمه اذا ايدر ايسه بكا اذا ايلمش وبكا اذا ايدنلر ، الله تعالى حضرتلرينه اذا ايتمش اولور » مآلنده اولان اشبو { مابال اقوام يؤذونى فى قرابتى ، من اذى قرابتى فقد اذانى ومن اذانى فقد اذى الله } حديث صحيحنى ايراد بيورديلر §

هركيم رسالتمآب افنديمزه برعيب نسبت ايتسه ، ويا ذات قدسى صفات رسالتپناهيلرينك نفسنه ويانسب كريملرينه وياخود خصال عاليلرندن برخصلته عزو نقص ايلسه ، ويا تعريض وسبّ مقصديله ذات شريفلرينى برشيئه تشبيه وياشان علوى نشان نبويه‌لرين تصغير وياخود منصب جليل رسالتلرينه غير مناسب برشى عزويله تحقير ايتمك ايستسه ، اوشخصك توبه‌سى قبول اولماز ، آنك قتلى واجبدر، خلفاى راشدين دورندن بوكونه كلنجه‌يه قدر ائمۀ كرامك علماً وفقهاً اجماع واتفاقى بوحكم اوزرينه‌در §

مرحوم اخى چلبى صدرالشريعه حاشيه‌سنك « باب الجزيه » سنده عبدالله

ابن عباس (رضى الله عنهما)دن نقل وروايت ايدوب ديمشدركه : هركيم سيد الامم (صلى الله عليه وسلم) افنديمز حضرتلرينه جور اذاده وياعزو نقص وعيب خصوصنده تعريضاً ياخود تصريحاً تعمّد ايدرايسه كتاب سنت حكمى اوزره آنك قتلى واجب اولور ، علما بواحكامك جملهسنى سبّ ايتمك والحاق نقص ايلمك نوعندن عدّو شمار ايلمشلر و بوكبى ادبسزلكه جسارت ايدنلرك وجوب قتلنده اتفاق ايتمشلردر ؛ خلاصهٔ موجودات افنديمز حضرتلرينى رعى غنم ايتمشدر ، ياخود كنديلرينك سهو ونسيانلرى وار ايدى ويا بعض غزواتده عسكرينه هزيمت وكندوسنه جراحت واقع اولدى واعداى ديندن اذيت اولندى كبى تعبيرات وتفوهات ايله تحقير ايديسه بوكبى هزيان دخى سبّه ملحق اولمق حسبيله قائلنك قتلى واجب اولور ؛ اقوال مذكورهنك قائلى سبّ وازدرا قصديله دكل ، محض جهالت ويا سائقهٔ كلام ايله ياخود سرخوشلق ويا كنديه عائد اموردن مضطرب ومتضجر اولديغى راحتسزلق حكميله سند العالمين افنديمز حضرتلرينك شرف نسبلرينه ويا وفور علم وزهدلرينه دخل وتعرّض ياخود علوّ شان وسموّ منزلت رسالتلرينه منافى برسوز سويلسه « عزو كفر امرنده جهل عذردن عد اولنمديغى جهتله » آنكده قتلى واجب اولور §

اكر « متقدمين علمادن بعض ذوات ابوين پيغمبرينك كفرى طرفنه ميل ايتمشلردر ؛ بوصورتده آنلرده لعنته لايق وقتللرى واجب اولمق ايجاب ايدر » دنيلور ايسه « اولوقت كتابلر دها چوغلمامش واحاديث جليله شايع اولمامش ايدى ؛ آنلر عموم دلائلى احاطه ايتميهرك يالكز خبرنار واذن بالاستغفار حديثنه واصل اولهرق طرف خلافه ميل ايتديلر ، مع مافيه خطالرى اجتهادده خطا قبيلندن اولمغله ميل وحكملرى موجب لعن وقتل دكلدر ، فقط روايات ودلائله وقوف واطلاعى اولان ائمه ، هرايكى جهتك دلائلنى تلفيق وتوفيق ايتدكدنصكره ابوين پيغمبرى كفر اوزره كيتدكلرندن نارده دركر » ديه حكم ايدرلرايسه ، بونلر ملعون اولوب قتللرى واجبدر ، زيرا بوكا حكم ويرمك

رسالتمآب افنديمزه اذا و عزو نقص اولديغنه اتفاق حصولندن صكره خلاف
قراره ذاهب و بوذهابده اصرار و عناده مكب اولان متعصب متمردك لعن وقتله
استحقاقى اجماع مذكور حكمنه توفيقاً محقق و مقرردر » جوابى و يريلور ،
اللهم اعصمنا عن الخطاء فى الاحوال و الاقوال و وفقنا لرضاك فى كل وقت
وحال وصل وسلم على سيدنا وسندنا محمد وآله وصحبه اجمعين §

تأديب المتمردين ، مؤلفى اجداد نبويه نك ايمانلرينى براهين مقنعه اتيانيله
اثبات ايلدكدن صكره ادلهٔ جاحدينى حجج قاطعه اقامه سيله حكمدن اسقاط ايچون
ديمشدر كه : فرقهٔ مخالفه حضرت پيغمبرك باباسـندن سؤال ايدن براعرابى يه
﴿ ابوك فى النار ﴾ جوابنى ويروب اعرابينك حاصل اولان حزننى ازاله ايچون
﴿ ان ابى واباك فى النار ﴾ ديديكنى وبركون « والدهم ايچون اسـتغفار ايتمكه
الله تعاليدن استيذان ايتـدم ، اذن ويرلمدى ، صـكره قبرنى زيارت امرنده
استيذان ايتدم ، اعطاى رخصت بيورلدى » مآلنده برده حديث ايراد ايلديكنى
نقل ايدرك بوايكى خبر ايله ابوين پيغمبرينك نارده اولديغنـه حكم ايدرلر ؛
حالبوكه ﴿ ان ابى واباك فى النار ﴾ بيورلمسى اعرابى يى مرتد اولمق خصوصندن
وقايه ايچون ايدى ، مشايخ عظام وعلماى ذوى الاحترام نجاة ابوين حقنده
بوقدر عميقانه تحقيقات اجرا ايلدكدن صكره ذكراولنان ايكى حديثه اسـتناد
وابوين پيغمبرينك نارده اولدقلرينى بوحديثلرله استدلال ايتمك اثر حمق جهالت
وعناد دكلميدر ؟ بوحديثلرده ابوينك كفرلرينى تصريح وتنصيصه مداراوله جق
براشارت يوقدر ، جائزدركه اصل ايمانى مانع ومنافى اولميان بعض حقوق ايچون
ايراد بيورلمش اولسون ؛ نتكيم ابتداى ظهور اسـلامده رسالتمآب افنديمز
حضرتلرى مديوناً وفات ايدنلرك نمازلرينى قيلمازلر ايدى ، جنازه نمازى ايسه
ميته دعا واستغفاردن عبارتدر ، مع مافيه ذكراولنان حديثلر مشهور ومتواتر
اولان احاديثدن اولميوب خبر واحددر ، خبر واحد ايسه كتب فقهده مصرح
اولديغنه كوره حكم قطعى افاده ايتمز ، كبار مشايخ حضراتى ﴿ والذين يؤذون

الله . . . . } نص جليليله احتجاج ايدوب «ابوين نارده‌در» ديانلرك ذكرى سبق ايلديكى اوزره ملعون اولدقلرينه فتوى ويرديلر §

حديث اولك نقلنده بر قاچ طريق حكايت اولنور ، برى حمادك ثابتدن وثابتك انســدن اولان روايتيدر ، بو روايتده لفظ حديث { ان ابى واباك فى النار } اولمق اوزره ذكر ايدلمشــدر ؛ بريده معمرك طريقيدر ، معمر دخى ثابتدن روايت وفقط لفظ حديثى { اذا مررت بقبر كافر فبشره بالنار } اوله‌رق نقل ايدر ؛ وبر طريق دخى ســعد بن ابى وقاصدن روايت اولنوب بوده { حيثما مررت بقبر كافر فبشره بالنار } حديثيــدر ؛ لكن ابن فورك ايله امام سيوطى ، ائمهٔ حديث حمادك حفظنه دخل ايتدكارينى خبر ويرييورلر ؛ واقعا حماددن روايت ايديلان حديثلرده مناكير اولديغنــدن امام بخارى آندن روايت اولنان احاديثك هيچ برينى تخريج ايتمامشدر ، معمرك حفظى متعين اولوب آندن روايت اولنان احاديثــده مناكير اولمديغنــدن شيخين حضراتى معمردن روايت ايديلان احاديثى تخريجده اتفاق ايلمشــلردر ؛ بو تقديرجه معمرك طريقى حمادك طريقندن اثبت واقوى اولوب ســعد بن وقاصك حديثى معمرك روايتنى تأييد و تقويه ايتمكله آنك طريقى مســلوك وحمادك طريقى متروك اولمشدر §

اگر «صحيح مسلمده اولان حديثك تركى نه كيفيتله صحيح اوله‌بيلور ؟» دنيرايسه «امام مسلم بعض ضعيف ومؤل احاديثى دخى تخريج ايتمش و حتى بعض حفاظ طرفندن بوكبى حديثلر جمع اولنه‌رق مستقل بر رساله ترتيب ايدلمشــدر ؛ ان ابى واباك فى النار حديثى دخى بو قبيلدن اولوب امام سيوطى تدقيقنه كوره لفظى ايله روايت ايدلمامشدر ، بلكه حماد توهم ايلديكى اوزره نقل بالمعنى ايدوب فقط اخذ ايتديكى معنى اراده اولنمامشدر» جوابى ويريلور §

ايكنجيسى ، اذن حديثنى دخى بعض مشايخ منسوخ عديله خلافنده اولان احاديثى ايراد ايلديلر §

حضرت عايشـه (رضى الله عنها) دن مرويدركه : صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرتلرى سبحانه و تعالى حضرتلرندن ابوينك احيا قلنملرينى نياز ايلديلر ايدى ، دعالرى رهين اجابت اوله‌رق ابوين كراملرى ديريلوب شرف دين محمدى ايله متشرف اولدقدن صكره يينه متوجه جانب معاد اولديلر ؛ امام قرطبى « بوحديث حج وداعده وارد اولديغنـدن اذن حديثندن مؤخردر » ديمش وابن شاهين ايله سـهيل وائمهٔ سائره احيا حديثنك اذن حديثنى نسخ ايلديكنى ، ذكراً اولنان حديث عايشـه ايله احتجاج ايلمشـدر ؛ كذلك (ان ابى . . .) حديثى دخى حديث احيادن اوّل اولمغله منسوخدر ؛ اكر « ابوين پيغمبرى مات حنيفيهٔ ابراهيميه اوزره اولدقلرى حقنده روايت صحيحه وار ايكن بونلرك تكرار احيالرنده نه‌حكمت واردر ؟ » دنيلور ايسه ابوطالبك « يامحمد ! پدر ومادرك زمان بعثتكى ادراك ايتمك ايسـترلر ايدى » ديمسى اوزرينه (آنلرك شرف دين محمدى ايله متشرف اولملرينى نبىّ الرحمه افنديمزك آرزو بيورمش اولملىدر) جوابى ويريلور §

وما كنا معذبين حتى نبعث رسولاً (و) وما كان ربك مهلك القرى حتى يبعث فى امها رسولاً (و) لقالوا لولا ارسلت الينا رسولاً فنتبع آياتك من قبل ان نذل ونخزى (و) وما اهلكنا من قرية الا لها منـذرون ذكرى وما كنا ظالمين (و) اولم نعمركم مايتـذكر فيه من تذكر وجاءكم النذير ، آيات كريمه‌سـيله [يؤتى يوم القيمة بالهالك فى الفترة والمعتوه والمولود فيقول الهالك رب لم يأتنى كتاب ولا رسـول ويقول المعتوه اى رب لم تجعل لى عقلا ويقول المولود رب ادرك العمل فيرفع لهم نار فيقال لهم ردوها فيدخلها من كان فى علم الله سعيداً ان ادرك العمل ويمسك عنها ومن كان فى علم الله شقياً لوادرك العمل فيقول الله اياى قدعصيتم فكيف برسلى] حديث شريفى دخى سالف الذكر ايكى حديثك حكمنى نسخ ايلمشدر . حقيقت حال بومركزده ايكن قاعدهٔ اصوليه‌يه وقوف واطلاعى اولميان جهله مجرّد جهل وتمرّد وحمق وتعنّد

سائقه‌سی اوله‌رق اهل فترتك كفرلرینه حكم ایدرلر ، حالبوكه كندیلرینه دعوت رسول ایرشمامش اولان كیمسه‌لر ، مجرد عقل ایله مكلف اولمازلر ، اگر شرك دخی ایتسه‌لر معذرتلری معتبردر ؛ اشعریه قتنده معتبر اولان عقل دكل ، سمعدر ؛ امام غزالی « دعوت رسوله واصل اولمیانلر مسلم حكمنده‌در » دیه‌رك بو حكمی ایضاح واثبات ایتمش وحضرت پیغمبرك پدر ومادرینه امر دعوت ایرشمدیكی جهتله نجاتلرینه حكم قطعی ویرلمشدر ؛ اگر « ذكر اولنان ایكی حدیث اخبار صورتنده‌در ، خبره نسخ طاری اولمامق قاعدهٔ مقررهٔ اصولیه‌دن اولدیغی حالده بو حدیثلره نه كیفیتله منسوخ دنیلور ؟ » دیو سؤال اولنور وفقه اكبرده امام ابو حنیفه نعمان بن ثابتك ابوین پیغمبرینك كفر اوزره وفات ایلدكلرینی بیاندن مقصدی نه اولملیدر ؟ » دنیلور ایسه « بعض خبرلر عمومی ویا حكم معناسنده اولدیغندن بونلره نسخ طاری اولور ؛ فقه اكبر فقره‌سنه كلنجه فخر الاسلام بزدوی و صاحب الكشاف و خطیب زاده « والدین پیغمبری كفر اوزره انتقال ایتدیلر » عبارهٔ سخیفه‌سنی شامل اولان فقه اكبر امام اعظمك تألیفاتندن اولمیوب ابی حنیفه محمد بن یوسف النجارینك یاخود ابی حنیفه نعمان بن محمد المصرینك تألیفیدر ، دیدیلر ؛ زیرا امام اعظمك تألیفی اولان فقه اكبر « اثبات صفات واستطاعه مع الفعل و افعال عباد وردالعقول بالاصح » مسئله‌لرینی شامل اولدیغندن بو كتاب شریفده ابوین پیغمبرینك كفر ایله وفات ایلدكلرینی ایما وتلمیح ایدر بر كلمه یوقدر ، حتی شارح بزدوی ایله ابن الخطیبك « بز امام اعظم تألیفاتندن اولان فقه اكبر نسخه‌لرندن بر نسخه‌یه ظفریاب اولدق ، بونده ابوین پیغمبری‌یه متعلق برفقره یازلمامشدر » دیدكلری مرویدر ، بالفرض بو فقره‌نك حضرت امامه نسبتی تسلیم ایدلسه بیله معناسی « قبل ظهور اسلام وفات ایلدیلر » دیمك اوله‌جغندن بو كفر ، كفر حقیقی حكمنده دكلدر ، كفر حقیقی نص ایله ثابت اولمق لازم كلور ، مشار الیهمانك كفرینی تعیین ایده‌جك نص اولمدیغی كبی بو مسئله مسائل اجتهادیه‌دن

دكلدر ؛ حضرت امامك قدری ایسه بویله اقوالی دلیل اتخاذ ایتمکدن عالیدر ؛ بعض ائمه ذكراولنان فقره‌لر امام اعظمك اولمق وهمیله « فن حدیث وتصليح اسانیده اطلاعی آز ایمش » دیو امام اعظم حضرتلرینه دخل ایتمشلر ایسه‌ده ذهابلرنده خطالری واردر ، زیرا بوفقره‌یی شامل اولان فقه اكبر امام اعظم حضرتلرینك دكلدر ، والدین پیغمبری یازمان فترتده وفات ایتمش یاخود مات ابراهیمیه اوزره اوله‌رق رحلت ایلمش اولدقلرندن هرایكی صورتده نجاتلری مقرردر ؛ محیی الدین عربی فتوحات مكیه‌ده وعبدالوهاب شعرانی كتاب یواقیتده وطاش كوپریلی زاده مفتاح السعاده رساله سنده ادریس (علیه السلام) ایله نوح (علیه السـلام) وحضرت عیسا ایله رسالتمآب افندیمز حضرتلرینك زمان بعثتلری آره‌لرندن عبارت اولان فترتین اهالیسـنی مرآت مكه یدنجی وجهه‌سنك برنجی صورتنده تفصیل اولندیغی اوزره اون اوچ قسمه آییروب بونلردن التی قسمك ناجی وسعید ودورت قسمك شقی واهل نار اولدقلرینه حكمله اوچ قسمنی تحت مشیته براقمشلردر §

بوتقسیمه كوره زمان فترتده ارتحال ایدنلرك جمله‌سی قسم واحد حكمنده اولمامق لازم كلور ، هر برقسمك حكمی قسم آخر حكمنه مغایر اولدیغی حالده اهل فترتك جمله‌سنه « اهل ناردر » دیو حكم ایدلمك هرحالده خطادر ؛ اكر ابوین پیغمبرینك اسـلام اولدقلری مقطوع به ایسه سلطان رسل افندیمزك سعد بن ابی وقاصه (ارم یاسعد فداك ابی وامی) بیورملرینك سبب وحكمتی نه اولدیغی صوریلور ایسه « تفدیهٔ ابوین مطلقا جائزدر ؛ چونكه بویولده‌كی (فدا) فدای حقیقی اولمق متصور اولمیوب بوندن مقصد تلطف فی الكلامدر » جوابی ویریلور §

تأدیب المتمردین ، مؤلفی جوهر نور محمـدینك اصلاب طیبه وارحام طاهره‌یه صورت نقلنی تعریف وتفصیل صددیله دخی دیمشـدركه : خبرده وارد اولدیغنه كوره یعقوب (علیه السلام) « بن صحف ابراهیمده بولدمكه

نور نبیّ محترم نسل پاك شیت (علیه السلام) دن رجال و نسا قنواتنده جریان ایدوب فقط اصلاً نسل قابله جاری اولمدی » دیمشدر ؛ عبدالله بن عباس { و تقلبك فی الساجدین } آیت جلیله سنده‌کی { ساجدین } قول شریفنی « اصلاب موحدین » ایله تفسیر ایلدکدن صکره حضرت آدمه نفخ روح اولندقده نور کزین سید البشر جبهۀ مبارکه‌سنده جلوه‌کر اولدی ، حضرت ابو البشرك صلبی مادۀ بدن عنصریّ محمدیدن عبارت اولان جزء ذرّی یی مشتمل اولدیغندن ناصیۀ منوره‌سنده عجیب بر سس ایشیدوب « یارب ! بوآواز نه‌اوله‌جقدر ؟ » سؤالنی ایراده جرأتیاب و « یاآدم ! اوغلوك محمددر » خطاب عزتنه مظهریتله شرفیاب اولمشدر ؛ بو نور لطیف بالاخره حضرت حوایه بعده پیشانئ شیته وآندن رحم نحو ایله وآندن صلب آنوشه انتقال وبعده اصلاب طاهرین وارحام طیباته ارتحال ایلدی ، هرمرتبه‌ده اول نورك مطهراته وضع اولنمسی ایچون بامر الهی عهد ومیثاق آولنور ایدی ، نور شریف مذکور وقتاکه عبد الله بن عبد المطلبك جبهۀ مسعوده‌سنده ظاهر ونمایان اولدی ، نسوان قریش جناب عبد اللهك قباله بند ازدواجی اولمق آرزوسنه دوشدی §

فصول التذکره مؤلفی { و اذ اخذ الله میثاق النبیین } آیت کریمه‌سنك تأویل و تفسیرنده دیمشدرکه : تعالی وتقدس حضرتلری جوهر نور محمدی ایچون انبیای عظامدن اخذ میثاق ایتمش واول نور ایله شیطان رجیم آره‌سنده یتمش قات حجاب خلق ایلمشدر ؛ شیت (علیه السلام) مهد آرای وجود وناصیۀ مبارکه‌سنده نور شریف محمدی جلوه نمود اولدقده « نسوان طاهرات نزوجیله نور جلیل محمدیدن عبارت اولان امانته خیانت ایتمامسیچون شیتدن اخذ میثاق ایله ! » دیو خدای متعال حضرتلری ابوالبشر آدم (علیه السلام) ه وحی بیوردیلر ایدی ؛ بناء علیه حضرت آدم اوغلی شیت (علیهما السلام) دن

اخذ ميثاق ايلدى وبومعاهده حضرت شيتدن عبد الله بن عبد المطلبه كلنجه‌يه قدر وجه مشروح اوزره جريان ايتدى §

نور لطيف محمدى هاشم بن عبد منافك وجه مباركنده هلال كبى پرتونما اولدقده جناب هاشم هر نره‌يه وارسه يوزنده‌كى نوره سجده اولنور وكندوسنه هر كس طرفندن برتوجه فوق العاده ايله اقبال ايديلورايدى ؛ نور شريف مذكور برمدت صكره عبد المطلبه انتقال وبناءً برين عموم خلق آكا توجه واقبال ايتدى §

مادۀ لطيفۀ محمديه‌نك جاى مستقرى اولان اصلاب وارحام اصحابى ، بوقدر اجلال واقباله مظهر اولدقلرى حالده بيله عهد وميثاق ازلى حكمنى محافظه ايچون حرام اطعمه تناولندن ، زنا وسفاحه تقربدن ، پرستش اصنامه ركون وتمايلدن ، كليت اوزره توقى ومجانبت ايدرلر ايدى ، بومدّعا ايسه كنجينۀ عزّ وتمكين ﴿ عليه سلام الله المعين ﴾ افنديز حضرتلرينك « بن محمد بن عبد الله بن عبد المطلبم » ديدكدن ونسب شريفلرينى عدنان بن ادّه وعلى قول نزاره قدر صايدقدن صكره « ناس ايكى فرقه‌يه آيرلمدى ، الاالله تعالى حضرتلرى بنى اول ايكى فرقه‌نك خيرليسندن قيلدى ؛ بن ابويمدن ظهوره كلدم ، جاهليت دورنده بكا هركز برشئ اصابت ايتمدى ؛ بن حضرت آدمدن والدیمه منتهى اولنجه‌يه دكين نكاح اسلامدن ظهوره كلدم ، سفاحدن ظهوره كلمدم ، آنك ايچون نسب جهتندن سزك خيرليكزم ، باباجهتندن دخى سزك خيرليكزم » ديمش اولملريله رهين ثبوت اولوركه بومآلى شامل اولان حديث شريف ايشته بوخبر لطيفدر §

﴿ وما افترق الناس فرقتين الا جعلنى الله من خيرهما ، فاخرجت من بين ابوى ، فلم يصبنى شئ من عهد الجاهلية وخرجت من نكاح ولم اخرج من سفاح ، من لدن ادم حتى انتهيت الى ابى وامى ، فانا خيركم نسباً وانا خيركم ابا ﴾ وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله واولاده واصحابه اجمعين والحمد لله رب العالمين ؛ انتهى §

منظومهٔ اسامئ اجداد حضرت سید الامجاد

شاه عالی حسب کزیده نسب ٭ منتخب خلقت بطون عرب
ملتجای ورا شفیع امم ٭ سرور دوسرا خدیو همم
خاندان اصیل عصمتدر ٭ دُرّ یکدانهٔ اصالتدر
اب وجدی به منتهای بشر ٭ هب بریدر سفا حدن یکسر
اصل وفرعی کریم وذاتی کریم ٭ جمله آبأ و مهاتی کریم
والد ماجدیدر عبدالله ٭ جدّیدر عبد مطلب ای شاه
ابن هاشم پس ابن عبد مناف ٭ اوده ابن قصیّ ذو الاوصاف
دخی ابن کلاب فیض انجام ٭ ابن مره پس ابن کعب بنام
صکره ابن لوی ایمش مزکور ٭ ابن غالب هم ابن فهر غیور
ابن مالکله ابن نضر بکام ٭ یعنی ابن کنانهٔ منعام
دخی ابن خزیمه در مشهود ٭ بعده ابن مدرکه معدود
ابن الیاسدر پس ابن مضر ٭ دخی ابن نزار جود آور
صکره ابن معد اولنمش عد ٭ ابن عدنان ایمش نهایت حد
بونلری اتفاقاً اهل نسب ٭ ایتدیلر بویله نظم سلك ادب
بعد زا تابه حضرت آدم ٭ اولمش اجداد پاکی ثبت قلم
آنجق آثار اختلاف کثیر ٭ بسط اقوال ایله ایدر تکثیر
اشبو منظومه‌ده بوجه صواب ٭ جمله‌سین قابل اولماز استیعاب
لیك ترك وسائط ایله همان ٭ انبیادن اولانلر اولدی بیان
یعنی بعداز ذوات چند عدد ٭ اولدیلر حضرت رسالته جد
ابتدا انبیادن اسماعیل ٭ بعده حضرت جناب خلیل
حضرت نوح وحضرت ادریس ٭ حضرت شیت باهر التقدیس
صکره آدم ابو البشر بالذات ٭ انبیای عظامه صد صلوات

بيلدك اجدادينى زسوى پدر * ديكله شيمدى زجانب مادر
خاور مهر ذات فخر جهان * مطلع بدر انور اكوان
يعنى امّ النبيدر اى داور * آمنه بنت وهب فيض آور
ابن عبد مناف جود نصاب * اودخى ابن زهرة بن كلاب
متحددر بوذاتله دونسب * بستەدر اصل واحده ايكى اب
بونلرك جملەسى بحكم دليل * نور ايمانله منور دل
هر برى چرك شركدن طاهر * اصل وفرعى عمومنك ظاهر
بويلەجه اعتقاد ايدوب اى جان * ايتمه سرج كلامله عصيان
قلبدن آنلره محبت قيل * هر برين باعث شفاعت بيل
خير ايله هركيم ايتسه بونلرى ياد
ايلر امداد شفيع روز معاد

اثابه ، رويثه ايلەعرج نام محللرك آرەسنده مشهور بردره اسميدر « اثبه » عقيق واديسنده معروف بركولك اسميدر ، عبد الله بن زبيرك اراضيسى ويحيى بن زبيرك حورماللغى بوراده ايدى ؛ اثيفيه ، زبيريه ، وزننده عقيق درەلرندن بردرەنك اسمى اولوب « ذو اثيفيه » ناميلەدخى متعارفدر ؛ اثيل ، زبير ، وزننده وبدر قريەسيله صفرا قريەسى بيننده بر موضعك اسميدر ؛ بوراده آل جعفر بن ابوطالبه منسوب برقويو وار ايدى ، سيد الغزاة افنديمز حضرتلرى غزاى بدر الكبرادن رجوع بيوردقلرى اثناده بوراده اينوب ايكندى نمازى قيلديلر وحضرت ميكائيل موجود اولديغى حالده نضر بن الحرثى قتل ايتديلر ؛ بنى حمزه يوردنده دخى اثيل نامنده برموضع واردر ؛ ذات اجدال ، صفرا بوغازنده برموضعك اسميدر ؛ اجرد ، بصه ، نام محلده برحصارك وبواط موضعنك جهت شاميسنده جهينه قبيلەسنه منسوب برجبلك ومدلجة تعهن اوكونده ديكر برجبلك ياخود برموقعك اسملريدر ؛ اجش ، قبا قريەسنده بنى انيفه منسوب برحصارك اسميدر ؛ اجم بنى ساعده ، ذباب

دنیلان محل قربنده بنی ساعده قبیله‌سنه منسوب برحصارك اسمی اولوب «اجم» جرم، وزننده‌در §

اخطار — كرك بو آنه قدر ذكر اولنان وكرك بوندن صكره ذكری كله‌جك اولان حصارلر ، عادی قلعه وحصار اولمیوب محلنده بیان اولنه‌جغی اوزره حسب الایجاب تحصن ایدلمك اوزره یاپیلمش (قوله) لردن عبارتدر ؛ انتهی §

احباب — اسباب ، وزننده وسوارقیه موضعی جنبنده بربلده‌نك اسمیدر ؛ احجار الزیت ، بنی عبد الاشهل منازلی یاننده یعنی مالك بن سنان (رضی عنه الله الرحمن) حضرتلرینك تربهٔ شریفه‌لری قربنده واقع زمیندن یوكسه‌جك اولان طاشلره دیرلر §

اخطار — هجرت نبویه شرف وقوعندن مقدم یاغجیلر بو طاشلرك اوزرینه روغن زیت وضعیله اخذ وعطا ایدرلر ایدی ، فقط انقلابات زمانله موضع مذكورك زمینی یوكسه‌لرك تعریف اولنان طاشلر محو اولمش یاخود زیر ترابده قالمش اولدیغندن زمانمزده بوراسی دوز بریول اولوب برطرفنده سور مدینه دیكر طرفنده بیوت محلات واردر ؛ حرهٔ مشهوره ، وقعهٔ مكدره‌سی احجار زیت یاننده واقع اولمش ونفس زكیه حضرتلری بوراده شهید ایدلمشدر ؛ انتهی §

احجار المراء — قبا قریه‌سنده حضرت جبریلك دیباجهٔ رسالهٔ رسالت افندیمز حضرتلرینه ملاقی اولدیغی موقع مقدسك اسمیدر ؛ احیاء ، رابغده واقع ثنیة المره‌نك آلت جهتی اولوب ابو عبیدة بن الحرثك سریه‌سی بوراده وقوعبولمشدر ؛ اخزم ؛ احمد ، وزننده وملل ایله روحاء موضعلری آره‌سنده واقع برجبلك اسمی اولوب زمانمزده خزیم دیمكله متعارفدر ؛ اخضر ، تبوك قربنده برمنزلك اسمیدر ، رسول اكرم افندیمز حضرتلری تبوك غزوهٔ

جليله‌سنه كيدرلر ايكن بومنزلده نزول ايتديلر ايدى ؛ اذاخر ، مكهٔ مكرمه‌يه
يقين برثنيه آديدر ، اَراكْ ، صفرا بوغازينه كيريله‌جك يرده برمنزلك
اسميدر ؛ ارثد ، احمد وزننده (ابوا) دره‌سنك اسميدر ؛ ارخصيه ، ابلى
ناحيه‌سنه مضافه حجرقريه‌سى حذاسنده آبار ومزارع متعدده‌يى شامل برقريه‌نك
اسمى اولوب كسر راء ايله رخصيه دخى دينور ؛ اسقف ، رابق طرفنده
برطاغك اسميدر ؛ اسواف ، نقيعك طرف شاميسنده وجبل احد جاده‌سنده
زيد بن ثابتك بروقفيدر ؛ اساويف ، ناميله دخى متعارف اولوب وقف
مذكورى زيدون عرب طائفه‌سى توارث ايدرلر ايدى ، نبىّ اكرم افنديمز
حضرتلرى سعد بن ربيع الانصارى‌يى زيارت مقصديله اسوافى تشريف ايلر
وحضرت سعدك زوجه‌سى طرفندن فرش اولنان سجاده اوزرينه جلوس
ايدرلر ايدى ؛ جناب صديق ايله عمر وعثمان ﴿ رضى عنهم الرحمن ﴾ حضراتى
بئر اسوافده مبشر بالجنه اولديلر ، واسطهٔ تبشير جناب بلال ايدى ؛ بوتقديرجه
مشار اليهم حضراتى ايكى دفعه جنتله تبشير بيورلمش اولورلر ؛ اشعر ، « خير
الجبال احد والاشعر والورقان » مديحهٔ نبويه‌سنه مظهر اولان جبالك بريدر ؛
اشنف ، مسجد الحزبه قارشوسنده برحصار ايدى ؛ اضاة بنى غفار ، مدينه
چارشوسنك طرف غربيسنده كائن برموضعك اسمى اولوب حضرت جبريل
دقيقه شناس حكمت افنديمز حضرتلرينه بوموضع مقدسده ملاقى اولديلر ؛
سائله ، موضعنده بطحانه منتهى اولان جهينه طاغلرينه دخى اضاة بنى غفار ؛
دينور ، اضاح ، غراب وزننده برپازار يرينك اسمى اولوب عرجّا موضعنه
بركيجه‌لك مسافه‌در ؛ اضافر ، ضفيره‌نك جمعى اولوب بين الحرمين برطاغ
قوملى تپه‌لرك اسملريدر §

سيد الانبيا افنديمز حضرتلرى بدر غزاسنه كيدرلر ايكن ذفران موضعندن
صكره ذكر اولنان قوم بيغنلرينه اوغراديلر ، هرشى دنيلان يره ايكى ميل
اوزاق بريرده بولنان قوم بيغنلرينه دخى اضافر اطلاق اولنور ؛ اضم ، عنب ،

وزننده ضيقه دره سنك اسم قديمی در ، سائر دره‌لرك صولری بودره‌نك اوست طرفنده برلشوب زعابه اموالی اطرافنی طولاشور ؛ ذی خشب وذی المره اطلاق اولنان موضعلرك آره‌سنه وبوآرالقده بولنان جبله دخی « اضم » دینورکه مدينهٔ منوره‌یه اوچ ميل اوزاق بريرده در ؛ رسول اكرم افنديمز حضرتلری جناب جبريل ايله بومحلده دخی كوروشديلر ؛ اطول ، مسجدالحزبه‌نك جهت قبليسنده كائن بنی عبيد محله‌سنده برحصارك اسمی ايدی ؛ اعشار ، عقيق واديسنده برده اولوب كهف الاعشار بودره‌نك مجراسنده‌در ؛ اعظم ، هفتم ، وزننده ذات الجيش موضعنك جهت شماليسنده واقع بيوك برطاغك اسميدر ؛ بوطاغك اوزرنده بررجل صالحك ياخود اسمی نامعلوم برپيغمبرك مرقدی اولديغنی روايت ايدرلر ؛ اعماد ، مزاد ودويخل موضعلری آره‌سنده دورت عدد حصارك اسمی ايدی ؛ بنی عبيد قبيله‌سی يوردنده برطاغك دخی اسمی اولوب بوطاغك برطرفی بنی حرام وبر طرفی بنی عبيد قبائلی جماعتنك يوردی ايدی ؛ اعواف ، اوقاف نبويه‌دن برخورمالغك اسمی اولوب عواف ديمكله دخی متعارفدر ؛ اعوص ، احمر وزننده مدينهٔ منوره‌نك طرف شرقيسنده بولنان بئر السائب ايله بئر المطلب آره‌سنده برموضعك اسميدر ؛ افراق ، اعمال وعندالبعض انسان وزننده دارالعز مدينه باغچه‌لرندن برحديقه‌نك اسميدر ؛ ءآب ، جوآب ، وزننده جبل اشعر دره‌لرندن عين العلا موقعنك آلت طرفنده ، صفرا ، بوغازيله التقا ايدن دره‌نك اسميدر ، الهان ، مستان وزننده بنی قريظه قبائلنه منسوب برموضعك اسمی ايدی ؛ ام العيال ، حضرت فاطمه (رضی الله عنها) والده‌مزك وقف ايتمش اولدقلری صونك اسميدر ، يانده پازار قورولور برير دخی واردر ؛ بوصو ذاتاً طلحة بن عبيد اللهك اوغلی اداره‌سنده ايدی ، مومی اليه سكسان بيك درهم صرفيله يكرمی بيك قدر خورما فدانی غرس ايدوب سنوی دورتبيك درهم حاصلات آلمغی اعتياد ايتمش وعين مذكور بالاخره سيدة النساء افنديز

حضرتلرينه انتقال ايلمش اولديغندن مشار اليها حضرتلرى وقف ايتديلر ،
انج ، بردره اسميدر ، بودره غران درەسيله برابر بنى سليم تپەسندن
آيريلوب دكزه قدر كيدركه خليص منزلنك ايكى ميل مكه جهتنده بولنان آرزق
درەسنك برميل مكه جهتنده در ، ذو امر ؛ امر ، امل ، وزننده ومدينەنك
اوچ مرحله فيد جهتنده برقريەنك وعلى قول برباغچەنك اسميدر ، رسول
اكرم افنديمز حضرتلرى بوراسنى عوسجة الجهنى يه اقطاع ايتديلر ايدى ،
أمره ، كسوه وعلى قول كعبه ، وزننده مناريه جبلى قربنده واقع قويولرك
اسميدر ، انعم ، عقيق طريقنده زقيقين طرفندن كلانلرك صاغنده دوشر
برطاغك وبطن عاقل موضعنده ضريه قوروسنه يقين ديكر برجبلك اسملرى
اولوب عقيق يولندەكى طاغ ضمّ عينيله نجم وزننده وبطن عاقلدەكى طاغ
دخى فتح عينيله اكرم وزننده در ؛ اهاب ، كتاب وزننده وحرۀ غربيه
يانندە برموضعك آدى اولوب بئر اهاب بوراده در ، ذوا أوان ، هجرتسراى
عليەنك برساعت قدر تبوك جهتندەكائن بربلده اسمىدر ، سيدالاذكيا افنديمز
حضرتلرى تبوك وقعەسى عودتنده بلدۀ مذكورەيه نزول ايدوب مسجد ضرار
حيلەسنه واقف اولديلر ، اوساط ، سعد بن عبادەنك قريەسى قربنده
برموضعك اسميدر ؛ وقت جاهليەده بوموقعه جان آتانلر سعد بن عبادەنك
جوارنده يعنى آنك ذيل ضمان وكفالتنده بولنورلر ايدى ؛

﴿ حرف الباء ﴾

بئر ارمى — ارمى اعلا ، وزننده مدينەيه اوچ ميل مسافەده واقع
برقويونك اسميدركه ذات الرقاع غزوۀ جليلەسى بوراده معركه آراى وقوع
اولمشدر ؛ بئر الية ؛ اليت ، البت وزننده ومدينۀ منورەيه ايكى كونلك اوزاق
بريرده واقع برقويونك اسميدر ، بئرجشم ، جشم ، هنر وزننده رانوناء درەسى
مجراسنك طرف غربيسنده « يعنى بنى بياضه قريەسنده » وجرف نام محلده واقع

برز قويونك اسميدر ؛ بئرخارجه ، مدينهٔ منورهده برقويو آدی اولوب بئر
مذكور يانده ضيافت ويرمش برشخصك اسميله متعارف ايسه‌ده عصريمزده
بويله برقويونك وجودی يوقدر ؛ بئر خريف ؛ خريف ، زبير وزننده بئر
ارمه يقين برقويو اسميدر ؛ بئر الدريك ، دريك ، شبيب وزننده وبنی
حطمه قريه‌سنده برقويونك اسميدر ، بوكا بئر زريق دخی دينور ؛ بئر
ذروان ، جنس مروان وزننده برقويونك اسميدر ؛ بوقويويه ذی اروان
دخی دينور ؛ بئر مذكور منافقين مدينه‌دن حضرت پيغمبره سحر ايتمش
اولان بنی زريق حليفی لبيد بن الاعصمك قويوسی ايدی ، منافق مرقوم نبیّ
اكرم افنديمز ايچون ترتيب ايلديكی سحری بوقويويه القا ايتمش وجناب جبريل
كيفيتی رسول كبريا افنديمز حضرتلرينه خبر ويرمش اولديغندن صلی الله عليه
وسلم افنديمز حضرتلری آتيده بيان اولنديغی اوزره لبيدك ياپديغی سحری
چيقاروب بئر ذروانی سنك وخاكله طولديرديلر ، چونكه آفتاب ملت بيضاء
شدش جهت آفاق واقطاره نشر شعاع وضيا ايلديكی زمان سعادت نشانده
يهود ، دونك كانون درونلرنده آتش حقد وحسد شعله نمون اولوب دامن
سعادت پيرامن سيد البشره شراره ريز كزند خسار وضرر اولمق خيال محالنه
دوشديلر ايدی ، وقتاكه اعمال ، دسايس الحيل ايله نائل آمال اوله‌مديلر ،
مشاهير سحره‌دن سالف الذكر لبيدالاعصمكه ماهيت وارونی « بقعهٔ شرده
كمر باشی ايدی ، بازیٔ فتنه‌ده ار باشی ايدی » بيتنك مضمونی ايدی ،
بر « وتد » ی افسون ايدرك اون برمحانه دوكوم اوردقدن وهر دوكومنه
برر ايكنه صوقدقدن صكره اسكی برمزاره دفن ايتدی و بالاخره اورادن
چيقاروب بئر ذروان ايچنده برطاش آلتنه براقدی ايدی ، لبيدك سحرندن
وجود كونين سود سلطان الانبيا حسب الحكمه متأثر اولوب مرآت
متخيله‌سنده ايشله‌مديكی شيلر ايشله‌نلمش كبی كورنمكه وبوحال ملالت اشتمال
انكسار خاطری اقتضا ايتمكه باشلاديغندن حضرت جبريل اون بر آيتی حاوی

اولان { معوذتين } سورتين جليله‌سنى كتيروب لبيد بن اعصمك ذات حضرت
پيغمبرى‌يه سحر ايتمش وافسونلديكى وتدى بئر ذرونده برطاش آلتنه وضع
ونهاده ايلمش اولديغنى عرض ايلدى ؛ بركزيدهٔ آفرينش افنديمز حضرتلرى
جبريل امينده آلديغى معلومات اوزرينه جناب حيدرى تعيين واعزام ايدرك
وتد مذكورى بئر ذرواندن چيقاردى و حضرت جبريلك تعريفى وجهله
اوزرينه سور منزله‌يى تلاوت ايتدى ، هر برآيت ختامنــده وتد مذكور
عقودينــك برى چوزولديكندن دوكملرك جمله‌سى منحل اولدقده وجود
سعادت نمود جناب رسالتپناهى قيد كران اضطرابدن قورتولور كبى اكتساب
خفت وانبساط ايدوب سورتين جليله‌تينك تلاوتى ختامنده بتون بتون افاقت
بولدى ؛ ذات ساميلرى سالف الذكر سوره‌لرى اوقوركن جناب جبريل
{ بسم الله ارقيك والله يشــفيك من كل داء فيك } دعاسـيله رقيه خوانلق
ايدر ايدى §

بئر رأب — رآب ، كتاب وزننده ومحيص موضـعنده واقع برقويونك
اسميدر ؛ بئر ركانه ، عراق يولنده واقع مدينـهٔ منوره‌يه اون ميل اوزاق
برقويونك اسميدر ؛ بئر زمزم ، اهاب موقعنده برقويودر ، بئر سائب ، مدينهٔ
منوره‌نك بركونلك نجد جهتنده برقويونك وشباع موقعى قارشوسنده شقره
موضعنه كذلك بركون قدر بعيد اولان برطاغك اسـملرى اولوب حضرت
ابراهيمك جبل مذكور شاهقه‌سنه نزول بيورمش اولديغنى روايت ايدرلر ؛
بئر عايشه ، مســجد فضيحك جانب قبليسنده واقع برحصارك اسمى ايدى ،
بئر عذق ، عذق ، شوق وزننده اولوب قبا قريه‌سى جهتند و بنى انيف محله‌سى
داخلنده كائن بر قويونك اسميدر ، بئر عروه ، عقيق واديســنده مشهور
برقويو اسميدر ، بئر ذات العلم ، روحاموضعى قارشوسنده برقويونك اسميدر ،
حضرت كرارك بئر مذكوره قريب اولان هرشى عقبه‌سى منتهاسنده جنيلر ايله
مقاتله ايتديكنى نقل ايدرلر ، بئر عاصر ، اريس قويوسى جهتنده حضرت

عثمان بن عفان طرفندن وقف اولنمش برقويونك اسميدر ، بئر فاطمه ، حسين بن على بن ابوطالب ﴿ رضى الله عنهم ﴾ لك كريمه‌سى « فاطمه ﴿ رضى الله عنها ﴾ نك حرۀ غربيه نزدنده حفر ايتديرديكى قويونك اسمى‌در ، مشار اليها پدرلرى حضرت حسينك والده‌سى جناب فاطمه ﴿ رضى الله عنهما ﴾ والده مزك سعادتخانه‌سندن چيقارلديغى وقت حرۀ مذكوره يانده ايكى ركعت نماز قيلوب بعد الدعا نماز قيلديغى يرى برمقدارقازدقدن صكره اورايه برقويو حفر ايدلمسنى امر ايتديلر وقويوجيلر فوق العاده برقولايلقله برصو طمرى بولوب اطرافنى اورديلر ايدى ، وقتا كه ابراهيم بن هشام محل مذكوره برخانه بنا ايدوب مدينه بازارينى بورايه نقل ايتمك ايستدى ، اهل سوقك تسهيل معاملاتى ضمننده حوض وارى برقويو قازديرمق ايستيوب فقط حفر ايتديرمكه باشلاديغى قويوده كيدرك نقب وحفرى ممكن اوليه‌جق درجه سرت وچتين برقيا ظهور ايتمش وبوكيفيت حفر وتعميق ايديلان حوضك صوسز قالمسنى انتاج ايلمش اولديغندن بئر سالف الذكر نزدنده فاطمه بنت حسين بن على طرفندن طرح وتأسيس ايدلمش اولان خانۀ بى بهانه‌يى مشار اليهانك اوغلى عبد الله بن حسن بن حسن بن على ﴿ رضى الله عنهم ﴾ دن بالاشترا قويوسنى اهل سوقه ترك واهدا ايلدى ؛ زمانمزده بئرزمزم اطلاق اولنان مشهورقويونك بئرمبارك مذكور اولديغنى زعم وروايت ايدنلر وار ايسه‌ده بوزعم وروايتك خطاسى دركار اولوب شوقدركه بئر زمزم دخى بئر فاطمه يانده در §

بئر فجار — بئر فجار ، شاطبيه‌ده ذكر اولنه‌جقدر ؛ بئر مدرى ، عندى وزننده مهزور دره‌سى سيلابندن حرم شريف سعادتى محافظه ايچون ابن عفان حضرتلرينك ياپديرديغى سدك يانده‌كه قويونك اسميدر ؛ بئر مرق ، بنى ظفره منسوب اولان حورمالقده‌كى قويونك اسمى اولوب ذكر اولنان حورمالغه زمانمزده مرقيه دينور ؛ بئرمطاب ، دار العز مدينه‌نك آلتى ميل

نجد جهتنده ويول اوزرنده واقع برقويونك اسمى اولوب مطلب بن عبدالله
بن حنطب المخزوميتك حفر ايتديرمش اولمسى وجه تسميه‌در ؛ بئر معون ؛
بئر معون ، رجيع وقعهٔ جكر خراشى مقتلكاهنده برقويونك اسميدر ؛ بئر
الملك ، قناة موضعنده تبع حميرى طرفندن حفر ايتديريلان قويونك اسميدر ؛
بئر الهجيم ، عصيه منزلنده بولنان قويونك اسمى اولوب ياننده برحصار قديم
خرابه‌سى واردر ؛ بترا ؛ پيشرو قافلهٔ انبيا افنديمز حضرتلرينك بنى لحيان
غزوه‌سنده اوغرادقلرى محلك اسميدر ؛ سيد الغزاة افنديمز حضرتلرى
بورادن صوله طوغرى دونه‌رك برطاقم قيالر آره‌سنه كيرديلر ايدى ؛ بجرات ،
جبل شورايه جمع اولان صولرك اسملريدر ؛ بحران ، نعمان وعلى‌قول‌شعبان
وزننده وفرع دنيلان موضوع اوستونده برموقعدر ، بوراده برغزا ياخود
برسريه وقوعبولديغنى روايت ايدرلر ؛ بخرج ، قبا قريه سنده برحصار قديم
اسمى ايدى ؛ بدا ، وادى القرى قربنده برموضعك اسميدر ؛ بدر ، بنى
غفاردن بدر بن قريش بن مخلد بن النضيرك (بدر) ناحيه‌سنده حفر ايتديكى
قويونك اسمى اولوب نام حافريله متعارفدر ؛ بدر الكبرا وقعهٔ جليله‌سى
بوقويونك يانده وقوع بولمشدر ؛ برروايتده سالف الذكر بدر بن قريش
بنى حمزه قبيله‌سى افرادندن اولوب ذكر اولنان قويونك يانده ساكن اولمسى
وجه تسميه‌در[١] ؛ موضع مذكوره[٢] « بدر الموعود ، بدر القتال ، بدر الثالثه »
دخى دينور ؛ ملحمهٔ جليلهٔ بدرده‌كه ، خالق بيچون وچرا حضرتلرى اول
وقعهٔ عظيمه ايله موحدين كرامى اعزاز ايتمشدر ، عبيدة بن الحرثدن غيرى
اون اوچ صحابه حائز رتبهٔ بالاى شهادت اولمش وجناب عبيده دخى آلديغى
يارەدن متأثراً صفرا نام محلده وفات ايدرك محل مذكوره دفن ايدلمشدر §

مقتلكاه بدرالكبراده طبل صداسى — اجلهٔ مفسرين كرامدن
مرجانى مرحومك تدقيق وتحقيقنه كوره اوائل دولت اسلاميه‌ده بدر الكبرا

مقتلكاهنــده كوس نصرت استماع ايدلديكى وبوطبلك الى قيام الساعه ضرب ايديله جكى آثار صحيحه ايله ثبوته وارمشــدر ، حتى محل معركه‌دن مرور ايدن بعض ذواتك طبل صداسى ايشتدكارى مروى وكيجه‌لرى اول محل اوزرنده فوق السماء برقزيللق كورولديكى محكيدر §

عجيبه — نخبهٔ اهل وثوق جناب ، ابن مرزوق ، حضرتلرى بيورررلركه : بدر واديسندن كچيلير كن آوازهٔ كوس ملوك كبى برسس ايشيديلوب بوصدانك نصرت اهل اسلامه عطف ايدلديكنى اكثر حجاجدن استماع ايتمش ايدم ، بن بوغريبه‌يى بردرلو وجدانمه تصديق ايتديره‌مديكمدن كيفيتى ذهنمده بيولتدكچه بيولتوب بعض كره انكار وبعض كره دخى صحراى بدر غايت غليظ وسخت اولديغندن ايشيديلان سسك اقدام خيول آوازه‌سى اولمسنه حمل ايله دفع افكار ايدر ايدم ، صكره‌لرى زمين بدرك يومشاق برقوملق اولديغنى وبين الحرمين كيدوب كلان دوابك چوغى دوه‌دن عبارت اولوب اقدام جمال ارض صلبه‌ده بيله اظهار صدا ايتمامكده بولنديغنى اوكرنديكمدن تاويل سابقك حكمنى فسخله دریاى حيرته طالوب بالذات وادئ بدردن كچنجيه قدر خلجانده قالدم ايدى ؛ اسـقاط فريضهٔ حج ايچون مكهٔ مكرمه‌يه احرامبند عزيمت اولديغم سـنه ، بدر حقنده اولان خاطره بتون بتون خاطرمدن چيقمش وقائد توفيق بولنديغم قافله‌يى وادئ بدره قدر سـوق ايتمش اولديغندن وادئ مذكوره وصولمده خاطرهٔ مشروحـه‌دن خبرسز اولديغم حالده دوه دن اينوب ماشـياً كيتمكه باشلادم ، المده امّ غيلان ايله مسمى شجرهٔ سعداندن تراشيده برعصا ويانمده دوه‌جيلردن برده غلام حبشى سيما وار ايدى ، وقتا كه حجاجك تعريف ايتدكارى محله واردق ، غلام مذكور « اشبو صدايى ايشيديورميسين ؟ » اشارتيله خاطرهٔ سابقه‌يى يعنى اقدمجه ايشيدوب قبولنده تردد ايلديكم خبرى خاطرمه كتيردى ! قولاق ويردم ، فى الواقع طبل صداسنه شبيه برسس ايشيديلورايدى ؛ دهشت صدا ايله وجوديمه رعشهٔ هيبت دوشوب وهربر موى تنم سوزن سرتيز كبى

البسه‌مك خارجنه چيقدى ، او آرالق هوا روزكارليجه اولديغندن بينه ره نارفتهٔ ترددده قاپوب « غالبا المده‌كى عصا صدمهٔ باديله اظهار صدا ايدييورى » ديه‌رك همان عصانى الدن براقدم و حقيقت حاله كسب اطلاع قيدينه حصر سامعه ايلدم ، صاغ طرفدن ايسه آردى آره سى كسيلميه‌رك طبل معلوم صداسى كلور ايدى ، قافله وادىٔ بدره قوندقده قيام قافله‌يه قدر متصلاً وصحيحاً صداى سالف الذكرى استماع ايله حل مشكل ايلدم ، لكن بو صدانك استماعى هرشخصه مقدر اولمديغنى دخى آزروجه روايت ايدرلر §

مواهب لدنيه مؤلفى امام قسطلانى دخى طبل مذكور صداسنى ايشيدنلردندر ، مشار اليه كتاب مواهبده ديركه « بدر غزوهٔ جليله‌سنك محل وقوعنده طبل معهود سسى ايشيدلديكنى نقل ايدرلر ايدى ، بن دخى تجربه ايدوب محقق طبل صداسنى ايشيتدم ، حتى بدره نازل اولديغم كون برقاچ كره‌لر طويدم ، فقط بوسسى هرفرد استماع ايده‌مز ايمش ؛ تاريخ خميس مؤلفى ديار بكرلى حسين بن محمد افندى دخى ايشيتمشدر ؛ تاريخنده ديركه : بنده بو خصوصى تجربه مراقنده ايدم ؛ ٩٣٦ سنه‌سى مدينه‌دن مكه‌يه كيدركن بركون بدرده قالدق ايدى ، وقتا كه صلات فجرى ادا ايلدك ، او يله برطبل صداسى قولاغمه كيردى ، سنهٔ مرقومه شعبانى اوائلندن برچهارشنبه كونى ايدى ، بن اوسسك بدرك طرف شماليسنده واقع جبل مرتفع اوزرندن ظهور ايلديكنه ذاهب اولوب همان جبل مذكوره صعود ايتدم ، حالبوكه شطوفلرده بولنان قافله‌دن رجال ونسا اولمق اوزره يوز كيمسه قدر صداى مذكورى ايشيتمشلر ايدى ، جبل مذكور فوقنده طبل سسنى طويامديغمدن بينه دامن جبله ايندم ، مع مافيه بينه صداى مشروحك جبل مذكور طرفندن كلديكنى ايشيدر ايدم ، كذلك سائر ايشيدنلرده محل مذكوردن كلير ظن ايدرلر ايدى ، مدت مديده اوراده قالدق ، مذكور صدا بعض كره آلت وبعض كره اوست بعض كره آرقه وبعض كره اوك وبعض دفعه صاغ وبعض

كره صول طرفمزدن كلور ايدى ، فقط حين استماعده هوا غايت راكد اولوب هيچ بر طرفدن روزكار اسمز ايدى و بوصدانى استماع ايدنلر طبل معهود سسندن تفريق ايده‌مزلر ايدى ؛ انتهى §

براق خبت ؛ خَبْتَ ، جهت وزننده وبدردن مكه‌يه منتهى اولان صحراده واقع بر موضعك اسميدر ؛ برام ، انام و على رأى امام وزننده و تپه‌سى چادر طرزنده مشهور برطاغك اسمى اولوب جهت غربيسندن نقيع وجهت شرقيسندن عسيب جبال متسلسله‌سى كورينور ؛ برقه ، دفعه ياخود نكته وزننده اوقاف نبويه‌دن برموضعك اسميدر ؛ برقة العيران ، ضربه قوروسيله بيسان موضعى آره‌سنده غاية الغايه كوزل منظره‌لى برموضع اولوب يارم ساعت قدر طول وعرضى واردر §

برقه ، بين العرب طاشلق وقوملو چامورلق اولان محلره اطلاق اولنديغى وبرقة العيران بو تعريفك عكسى معناده بولنديغى جهتله شاعر مشهور امرى القيسك مظهر ستايشى اولمشدر §

برك ، سوارقيه ناحيه‌سنده شواحط دنيلان موقع حذاسنه دوشر بر موضعك آديدر ؛ بركه ، ايزبه وزننده عين الزرقا مقسمنه دينور ؛ برمه ، جزمه وزننده وادى القرى ايله خيبر آره‌سنده‌كى بلاكث موضعنه قريب برموقعك اسميدر ؛ بوراده ذواليضه دينور برچوق صولر وباغچه‌لر واردر ؛ برود ، حسود وزننده اشعر وملل دنيلان موضعلرك آره‌سنده بريرك وحرة النارطرفنده برموضعك اسميدر ؛ بزوا ، حلواء وزننده ودّان وجار واديلرى آره‌سنده ساحلدن مرتفعجه وحرارتى زياده‌جه بربلده‌در ؛ كنانه قبائلندن بنو ضمره قبيله‌سى بوبلده‌ده ساكن اولورلر ايدى §

مشاهير شعرادن ابوصخر ، كثير بن عبد الرحمن بن ابى جمعة الاسود ابن عامرة بن عويمر الخزاعينك معشوقه‌سى « عزه » جميل بنت حفص بورادندر ؛

کثیر بن عبد الرحمن اگرچه لطافت وجیادت اشعاری جهتله بین الناس مشهور ایسه‌ده فوق العاده احمق اولدیغندن حضرت علی بن ابوطالبه منسوب اولان علویلره ابراز غیظ وکین وعداوت ایدر ایدی §

مضحکه — بلاهت خلقیسنه علامت اوله‌رق نقل ایدرلرکه : برکون خسته‌لنوب یاتمش اولدیغندن ظرفای عصرندن برطاقم ذوات عیادتنه عزیمت وعلی الاصول ایفای مراسم استفساره همت ایدرلر ، کثیر بونلره خطاباً « غالبا بن آرتق وفات ایده‌جکم ! » دیدیکندن « یوق یوق ! دها سنك وفاتکه برخیلی زمان واردر ! » جوابیله تسلیه بخش خاطر اولورلر وکثیرك « امان برادرلر ! بنم امتداد حیاتمه دائر بین الخلق معلومات صحیحه وار ایسه ؟ بیان ایدك ! » دیمسنه « هر کسك اعتقادی سزك دجال اولمقلغکزدر ! دجالك خروجنه ایسه دها اپجه زمان اولدیغندن بوندن صکره پك چوق وقتلر دها یاشاسه‌کز کرکدر ! » جوابنی ویروب « اوت ! فنا سویله‌میورسکز ! بو اعتقادیکز پك یولنده‌در ، خیلوجه زماندرکه ضعف بصر علتنه دوچار اولدم ، کوزلریمك بو صورتله مختل اولمسی سزك صحت اعتقادیکزه دلالت ایدر !!! » جوابنی آلورلر §

کثیرك عزه‌یه نه وجهله تعشق ایتمش اولدیغنی بیلوب تعریف ایدنلردن منقولدرکه « کثیر » براز قویون ایله بنی ضمره یوردینه اوغرایوب اخذ وعطایه باشلادی ، برکون بنی ضمره قادینلری مجمعندن کچرکن قادینلر « عزه » یی کوندروب پاره‌سی برمدت صکره ویرلمك مقاوله‌سیله برقویون ایستدیلر ؛ « عزه » غایت کوچك برقیزجغز ایدیسه‌ده قوۀ ناطقه‌سی مشهور و حلاوت افاده‌سی نسوان قبائل بیننده بیله مذکور ایدی ؛ کثیرك یانه کیدوب « شو قارشوده‌کی قادینلر بنی سکا کوندردیلر ودیدیلرکه « ویره‌سی اوله‌رق بزه برقویون ویرر ایسه رجوعنده پاره‌سنی تأدیه ایدرز » مفادینی متضمن غایت مضموندار برمقالۀ مختصره ایرادینه ابتدار ایتدی ؛ کثیر عزه‌نك رفتار

و رخسارینه مفتون وهله ادای کفتارندن دلخون اولوب ایستدیکی قویونی ویردی وبعد برهة من الزمان بینه اول مجمعه اوغرایوب نسوان بنی ضمره‌دن برآلای قادینلرك محل سالف الذکرده اوتورمش اولدقلرینی کوروب برمقدار اویالاندی ؛ قادینلر ذاتاً آلدقلری قویونك پاره‌سنی تدارك و تهیه ایتمش اولدقلرندن ایچلرندن برخاتونه ویروب کوندردیلر ؛ مزبوره «کچنده آلدیغمز قویونك آقچه‌سیدر» افاده‌سیله کندیسنه تودیع قلنان مبلغی کثیره ویره‌جك اولدیسه‌ده کثیر «قویونی آلان قیزجغزدن غیری بنم کیمسه‌ده آلاجغم یوقدر» دیه‌رك (قضی کل ذی دین فوقی غریمه ٭ و عزة ممطول معنی غریمها) بیتنی بالانشاد مزبوره‌یی اعاده ایلدیکندن قادینلر بورجلری اولان مبلغی عزه‌یه تسلیماً کوندردیلر §

کثیرك سبب ارتحالی — عزه‌نك زوجی حجه کیدوب زوجه‌سنی دخی برابر کتیرمش وعزه‌یه مفتون اولان کثیر کیفیتی ایشیدوب معشوقه‌سنك برکره دها جمالنی کورمك امید عاشقانه‌سیله کعبهٔ معظمه‌یی زیارته کیتمش ایدی ؛ عزه کثیرك دخی اوسنه مکه‌ده اولدیغنه کسب وقوف‌له ملاقات ایتمکی قوردی و کثیر مومی الیهانی کورمك ایچون اوسنه حجازده بولنان قوافل حجاجی فرداً فردا کزوب صوروشدردی طوردی ایسه‌ده حسب الطالع یکدیکری کورمك مقدر اولمدی ؛ بعدالعرفات کثیر دوه‌سنی چوکردوب برطرفه کیتدیکی وحجاج کرام طواف وداع اجراسنه ابتدار ایتدیکی صره‌ده عزه کثیرك دوه‌سنی کوروب اظهار شوق وحنین ایتدی وایکی کوزی آره‌سنی مسحله {حییت یاجمل} دیه‌رك اوقشایوب دوه‌یه خیرله دعا ایلدی ؛ کثیر کیفیته واقف اولدقده مومی الیهانك نظر التفاتنه نائل اولمق مقصدیله نزد جماله عودت ایتدیسه‌ده عزه عودت ایتمش اولدیغندن {حییتك عزة بعدالحج وانصرفت ٭ فحی ویحك من حیاك یاجمل ٭ لوکنت حییتها مازلت ذا شرف ٭ عندی ولا مسك الادلاج والعمل} قطعه‌سنی انشادله عزه‌یه اولان شدت محبت واشتیاقنی بیلدیردی که

بو قطعهٔ بلیغ الادانك مفاد مجملی (ای دوه ! معشوقهم عزه سنی بعد الحج تحیه ایدرك حال وخاطریكی صوردقدن صكره دونوب یولنه كیتدی ، یازق ! سكا كه سنده اكر آنی تحیه ایتمش اولایدك ، هر وقت بنم یانمده شرفلی اوله جغك جهتله سنی آرتق ایشه كوجه قوشمیوب كوزلجه بسلردم) دیمكدر §

كثیر ، كمال سوزش ایله بو قطعه یی ایراد ایدركن اوسنه حجده بولنمش اولان شاعر مشهور « فرزدق » دخی یاننده بولنوب كثیره « یاهو ! سن كیمسین ؟ » سؤالنی ایراد ایتدی و « بن كثیرم ! » جوابنی آلوب « وای كثیرهٔ عزه دیدكاری سن میسین ؟ » دیدكده « اوت ! خلق اویله اطلاق ایدرلر . فقط سز كیمسیكز ؟ » دیدی و فرزدق بن غالب التمیمی اولدیغنی اوكرنوب « ای فرزدق ! (وحدت جمالهم بكل اسیلة * تركت فوأدی هائما مخبولا * لوكنت امامكم اذالم یرحلوا * حتی اودع قلبی المبتول * ساروا بقلبی فی الخدور وغادروا * جسمی یعالج زفرة وعویلا) نظمنك قائلی اولان فرزدق سنمیسین ؟ » دیوب « اوت ! » جوابنی اخذ له ذاتاً نظم مذكور كندی حالنه موافق اولدیغی جهتله مألندن متأثر اوله رق « ای فرزدق ! اكر حضور بیت معظمده اولمسم ایدی ، اویله بر صیحه اوروردمكه سواد معظمهٔ شامده اریكه نشین امارت اولان هشام ، دهشت نعره دن بیزار اولور وقیامت قوپدی ظنیله فزع وفریاده قویولور ایدی ، نه چاره كه حرمت جلیلهٔ بیت الله مانعدر !!! » مألنده برنطق بلیغ ایراد ایلدی ؛ كثیرك بونطق دلسوزی فرزدقه فوق الغایه تأثیر ایتدیكندن « ای كثیر ! سنك شو سوزلرینی بنده شامه وصولمده هشامه عرض ایدرم » دیمش وبعد العوده حضور هشامه چیقوب صورت ملاقاتیله برابر عزه یه اولان شدت محبتنی نقل وبیان ایلمش اولدیغندن هشام عزه یی زوجندن آییروب كثیره تزویج ایتمك ممكن اولمق حسبیله كثیرك شامه دعوت ایدلمسنی امر ایلدیكی جهتله فرزدق كیفیتی باتحریرات كثیره اشعار وبلا تأخیر شامه كلمسنی بیان وتذكار ایتدی ؛ كثیر فرزدقك مكتوب بشارت اسلوبنی

آلنجه ، حظ كثيرله قبيله‌سی مقركاهندن حركت وسواد معظمهٔ شامه توجيه وجههٔ عزيمت ايدوب قطع مراحل وطیّ بوادی ومنازل ايتمكه باشلادی ، فقط دمشق شامه برقاچ منزل قالدقده برقارغه‌يه تصادف ايدوب تطيرايتدی ، كنديسنی اوركودن قارغه « بان » اطلاق اولنان آغاج اوستنده بيتله‌نير وآره صره توكلرينی دوشورور ايدی ؛ قارغه‌نك بوحالنی كورونجه كثيرك قلبنه قورقو دوشوب بكزی صراردی و فوق العاده برقورونتی ايله حيوانی صوارق ايچون بنی نهد قبيله‌سی مقركاهنه كيتدی ؛ قبيلهٔ مذكوره اهاليسی زجرهٔ طيردن [١] اولدقلری جهتله تصادف ايتديكی برپير سالخورده كثيرك صفرت سيماسندن بالاستدلال «ياابن اخی ! سنی قورقوتمش برنسنه‌می كوردك؟ » ديمش وكثير (اوت) جوابيله قارغه حكايه‌سنی آكلاتمش اولمغله پير مرقوم وقعهٔ واقعه‌دن تشأم ايدوب « بوحكايه سنك فراق واغترابكه اشارت اوله جقدر» ديمش و بوسوزدن كثيرك غم واندوهی تزايد ايتديكندن بر اياق اول شامه وصول ايچون ارخای عنان ايلمش ايدی ، برمدت صكره دمشق شامه واصل اولوب بر جنازه‌نك سنك مصلاده اولديغنی كوردی و امامه اويوب نمازه طوردی ؛ وقتاكه نمازدن فارغ اولدی « ای كثير ! بو روز جكر سوزدن غفلتكه تعجب ايتمامك بزم ايچون ممكن دكلدر ! » ديديلر وكثيرك « بو نصل كوندركه بنم غفلتمه تعجب ايدرسكز ؟ » ديمسنه « معشوقه‌ك اولان عزه وفات ايتدی ! نمازينی قيلديغك جنازه عزه‌نك جنازه‌سی ايدی ! سنك بو حالكه نصل تعجب ايدلمز !!! » جوابنی ويرديلر ، كثير بو جوابدن متأثر اوله‌رق بردن بره دوشوب بايلدی وبعد الافاقه (ماعرف النهدی لادر دره * و ازجره للطير لاعز نصره * رأيت غرابا واقفا فوق بانة * ينتف اعلا ريشه و يطايره * فقال غراب اغتراب من النوی * و بانة بين من جيب تعاشره)

---

[١] قوش ايله تفأل ايدوب فالی بد كلدكده اوقوشی اوركودوب قاچيرمغه (زجر) دينور . بونك تفصيلی مرآت مكه ايكنجی وجهه‌سنك سكزنجی صورتنده مسطوردر .

شعرينى بالايراد ختامنده برنعرهٔ جانكداز اوروب وفات ايلديكندن معشوقهٔ عاشقه‌سى يانته دفن ايدلدى §

كثيرك وفاتى ١٠٥ سنهٔ هجريه‌سى خلالنده ايدى ، ابن عباسك كوله‌سى عكرمه دخى آنك يوم ارتحالنده وفات ايتمش اولديغندن حقلرنده « بوكون افقه نا‌له اشعر ناس وفات ايتدى » ديديلر ؛ رحمها الله §

بضيع — نصير ، وزننده بنى غفار قبيله‌سى صوينك آلت طرفنده برموضع مشهور آديدر ؛ بطحاء ، عقيق دره‌سى مجراسنده ايكى طاغ آره‌سيدر ؛ بطحان ، مساجد الفتحك اساسكير استقرار اولدقلرى صحرايه دينور ؛ بطن نخله ، دار العزّ مدينه‌نك ايكى كون قدر فيد جهتنده كائن مشهور برحورما باغچه‌سنه دينور ؛ بوحورمالغك اطرافنده اوچيوزدن زياده ماء لذيذ لطيف قويوسى اولوب بولنديغى وادى ربذه دره‌سى يولنه التصاق ايدر ؛ بعاث ، بنى قريظه قريه‌سنك ايكى ميل مدينه جهتنده ودلال اطلاق اولنان موقعك آلت يانده واقع قوران موضعنك اسم قديميدر ، عند البعض بنى قريظه‌يه منسوب برحصارك وياخود برحورمالغك آديدر §

محمد بن مسلمه ، كعب بن الاشرف اليهودى بعدالقتل بنى قريظه قبيله‌سنه وبالاخره بعاث موضعنه اوغرايوب بوطريقله عريضى تپه‌سنه واورادن مدينهٔ منوره يه عودت ايلديلر ايدى §

بعبع ، قبا قريه‌سنده برحصارك اسمى ايدى ؛ بغيبغه ، رشاء موقعنه يقين برقويونك اسميدر ، بوقويونك اولديغى ساحه‌يه (بغيبات) دخى دينور §

على بن ابوطالب ﴿ رضى‌الله عنه ﴾ حضرتلرى ينبع البحرى تشريف بيوردقلرى وقت بغيبات ساحه‌سنده برچوق پكارلر ياپديروب وقف ايتمش وزمان ساميلرنده يتشديريلوب سالف الذكر پكارلردن سقى ايديلان حورمالقلر سنوى بيك وسق حورما قدر حاصلات ويرمشدر §

واضحه — وسق . آلتمش صاعی استیعاب ایدر براولچویه وعلی قول بردوه یوکونه دینور ، قول اوله کوره حجازیون عندنده (٣٢٠) واهل عراقه کوره (٤٨٠) رطلدرکه بررطل (١٢) اوقیه وبر اوقیه (٤٠) درهمدر ، لکن بوحساب رطل شامی‌یه کوره‌در ، زیرا رطل عراقی (١٢٨) درهمدن فضله‌جه‌در §

ریحانهٔ نبی جناب حسین بن علی حضرتلری کریمه‌سنی معاویه‌نك اوغلی یزیده تزویج ایتمامك شرطیله بغیبات حورمالقارنی عبدالله بن جعفر بن ابو طالبه اهدا ایدوب « بو باغچه‌لرك محصولاتیله هم تسویهٔ دیون ایدر وهمده خاندانکی اداره واعاشه ایلرسین ! » دیمشدر §

بوحورمالقلری صکره‌دن بنوهاشم ضبط وتملك ایتدیلر ایدی ، فقط عبدالله بن حسن بن حسن مقام خلافته بیان کیفیت ایلمش اولدیغندن بینه علی بن ابی طالب اوقافنه ردّ واعاده ایدیله‌رك ایادیٔ بنو هاشمدن چیقارلمشدر ، ابو جعفر المنصور دخی زمان خلافتنده غصب و ضبط ایتدی ایسه‌ده مهدیٔ خلیفه عصرنده حسین بن زید بن حسن حضرتلرینه اعاده ایدلمشدر ؛ عندالبعض بغیبات حورمالقلری خلافت مأمونه دکین بنی عبدالله بن جعفرده قالمش اولدیغندن مأمون مشار الیه بنوفاطمه‌یه اعاده وبنو عبد اللهه دیکر برحورمالق احسان وارائه ایلدی §

بقال ، مدینهٔ منوره داخلنده برموضعدر ، بو موضعده بولنان بیوتك برازی بقیع الغرقده برازیده بقیع الزبیره مجاوردر ؛ بقعاء ، صفراء وزننده هجرتسرای مدینه‌یه یکرمی درت میل اوزاقده بولنان ذی‌القصه‌نك اسم قدیمی اولوب مرتدین عرب اوزرینه سوق ایچون حضرت ابوبکرك تجهیز عساکر بیوردقلری موقعدر ؛ بقع ؛ ضم با وفتح قافله سقیا موضعنده واقع برقویو اسمیدر ؛ بقیع بطحان ، بطحان دره‌سنده برموضعك اسمیدر ؛ بقیع الجنجبه ،

مسجد شريف نبوى چامورينك يوغرولديغى برده خدايى نابت برنوع آغاج اولوب بقيع الغرقدك مشـهد ابراهيم جهتنده ايدى ؛ بقيع الخيل ، مصلاى عيد « بوكا شيمدى مسجد النبى دينور » لك شرق ويا جنوب جهتنده برموضع اولوب « بقيع المصلا » ديكله مشهوردر ؛ بقيع الزبير ، بنى غنم محله‌سى جوارنده وسالف الذكر بقال موضعنك طرف شرقيسنده واقع زبيربن عوامك اساس افكن بيوت اولدقلرى محلك اسـمى اولوب حضرت پيغمبر جناب زبير بن عوامه اقطاع بيورديلرايدى ، بقيع الغرقد طريقنـده بولنان ميدانك بيوت زبيريه‌دن اولديغنى روايت ايدرلر ؛ بقيع الغرقد ، جنة البقيع ، دنيلان مقبرهٔ شريفه‌نك اسميدر ، بومقبرهٔ مسعوده‌نك عرصه‌سى قبل الهجره (غرقد) دنيلان اشجاردن عبارت بر اورمان ايدى ، حضرت پيغمبر آغاجلرى كسديروب مزارلق اتخاذ بيورديلر ، بكرات ، ضريه‌قوروسنده واقع برطاقم تپه‌لره اطلاق اولنور ، بلاكث ، مناظر وزننده بطن اضم دنيلان موقعده برموضعه اطلاق اولنور ، بلحان ، سجيره موضعنده برحصار اسمى ايدى ، بليده ، بلده ، اشعرطاغى واديلرندن فقيراطلاق اولنان موضعه يقين برموقعك اسمى اولوب آل على بن ابوطالبه منسوبدر ، بواطان ، اشعر طاغنك جهت شاميسنده ايكى سيورى جبلك اسـميدر ، بوايكى طاغ حقيقتده جبل واحد ايسه‌ده تپه‌سى چاتال بولنمش اولمسى تثنيه صيغه‌سيله ذكراولنمسنه سبب اولمشدر ؛ بوطاغلرك آره‌سـنده برده اينجه طاغ يولى واردركه حضرت پيغمبر « غزوة العشيره » معركه‌سنى بويولدن تشريف بيورديلر ، بويرمه ، حورما باغچه‌لرينى صوارمق ايچون حرث بن خزرج اولاديتك حفر ايتدكارى قويونك اسميدر ، بويره ، بنى النضير حورمالغى يانـنده واقع كوچك بر قويونك اسمى ايسه‌ده روايت صحيحه‌يه كوره قبيلهٔ مذكوره نخلستاننى صوارمق ايچون بويرمه قويوسـنه آچيلمش برجدولك اسميدر ، لكن بوجدول زمانمزده مسجد شريف قبانك جهت قبلئ غربيسنده بويره اطلاق اولنان محلده دكل ايدى ، بويله ، رويده ،

وزننده بنی النضیر قریه‌سنده واقع برقله اسمی ایدی ، بیداء ، ذوالحلیفه موضعیله جبل مفرّح وادیسی آره‌سنده برموقعدر ، بوموقعده مرکوز برعلم اولوب عبد الله بن عمر بن الخطابك بوعلم حقنده (بیداء نام موقعده مرکوز اولان علامت امام مهدینـك مخرجی اولدیغنی اشارت ایچون موضوعدر) دیمش اولدیغنی نقل وروایت ایدرلر ، بیسان ، میدان ، وزننده خیبر ایله مدینهٔ منوره بیننده واقع برآجی صویك اسمی ایدی ، منبع جویبار حکمت ﴿ علیه الطف التحیة ﴾ افندیز حضرتلری ذی قرده غزوهٔ جلیله‌سـنده ماء مذکورك بولندیغی محله نزول ایدوب صویك اسـمنی « نعمان » نامنه تبدیل واول صویك لطافت وحـلاوتنی بیان وتوصیف بیورمش اولدیغندن همان سـاعت صویك طعمی تحوّل ایدرك غایت لذیذولطیف برصو اولدی وجناب طلحه صاتون آلوب وقف ایلدی §

﴿ حرف التاء ﴾

تبوك ـ صبور ، وزننده شام ایله وادی‌القری آره‌سنده وحجر تسرای علیه‌نك اون ایکی مرحله شام جهتنده واقع برموضع مشهورك اسمیدر ، موضع مذکورده رسول اکرمه منسوب برحورما باغچه‌سی وبرده بوستان واردر ، ذات سامیٔ نبوی طقوزنجی سنهٔ هجریه‌ده تبوك غزاسـنه عزیمت وتبوك نام موقعده‌کی پکارك یاننده رکز خیام آرام واقامت ایدوب معیت معالی منقبت سعادتلرنده بولنان اصحاب کرامك سالف الذکر پکاره ال اوزاتمملرینی امر واراده بیوردیلر ؛ اصحاب کرامدن ایکی کیمسه صادراولان ارادهٔ حکمت عادهٔ نبویه‌یی ایشیتمامش واول پکارك صوبی درجـهٔ کافیه‌ده اولمدیغنی او کرنمش اولدقلرندن حفرهٔ پکاری تعمیق ایله صوینی چوغالتمق ایچـون بردکنك بولوب قارشدیردقلری وحضرت پیغمبر مشار الیهمانك پکاری قارشدیرمقده اولدقلرینی کوروب ﴿ مازلتما تبوکانها ﴾ بیـورمش اولدقلری مذکور پکاره تبوك اطلاقنه سببیت ویرمشدر §

منبع جويبار اعجاز ﴿ عليه سلام الله الستار ﴾ حضرتلرى ﴿ مازلنا تبوكاتها ﴾
حديث جليليله مشار اليهمانى سالف الذكر پكارى قارشديرمقدن منع وتحذير
بيوردقدن صكره حربهٔ سعادتلرينى پكارك اوچ محلنه اورمش وبو اوچ يردن
غايت الذ والطف برصو ظهور ايتمش اولديغندن وجه سعادتلرينى ييقايوب
ماء مستعملى پكاره دوكديلر ؛ تربان ، عربان وزننده ذات الجيش وملل اطلاق
اولنان موضعلرك آره‌سنده بريره‌در ؛ ترعه ، اضم موضعنك جهت قبليسنه
اتصال ايدر بردره‌نك وعلى بن ابى طالب اوقافندن فدك ناحيه‌سنده بروادينك
اسميدر ؛ تسرير ، ضريه قوروسنده برواديدر ؛ تضارع ، مضارع وزننده
وعقيق موضعنده بركولك اسميدر ؛ تعار ، كبار وزننده وابلى موضعنك
جهت قبليسنده واقع بر طاغك اسميدر ؛ تعهن ، دشمن وزننده وسقيا
موضعنك اوچ ميل مكه جهتنده برصو آديدر ؛ تمنى ، تغنى وزننده وهرشى
عقبه‌سى يولنده برموضعدركه يانندهكى طاغلره جبال بياض دينور ؛ تناضب ،
مرابط وزننده دوداء دنيلان منزلدن عقيق دره‌سنه منتهى بر طاغ يوليدر ؛
تيدد ، هيئت وزننده دار العزّ مدينه‌نك بر اسميدر ، اجرد واديلرندن
بردره‌يه وجهينه يوردنده برطاغه دخى « تيدد » دينوب بوطاغك يانده برقاچ
پكار وازدر ؛ تيس ، پيك وزننده بنى ساعده‌يه منتهى بنى عتبان قبيله‌سنك
متحصن اولدقلرى حصارك اسمى ايدى ؛ تيم ، كرم وزننده جهت شرقىٔ
مدينه‌ده واقع برطاغك اسميدر ؛ تيماء ، مدينهٔ منوره‌يه مضافه بربلده اولوب
سكز مرحله بعيد بر يرده واقعدر §

﴿ حرف الثاء ﴾

ثاجه — حرض و حراضى موقعلرنده برر صو اسميدر ؛ ثافل ،
برى بيوك ديكرى كوچك اولمق اوزره بين الحرمين ايكى مشهور طاغك
اسمى اولوب آره‌لرنده برده طاغ يولى واردر ؛ ثبار ، صغار وزننده ابن

رزام الیهودك گرفتار پنجهٔ اسارتی اولان عبدالله بن انیسك قتل اولندیغی موضع مشهورك اسمیدرکه خیبرك آلتی میل مدینه طرفنده در §

زفاف صفیه { رضی الله عنها } — سردار مجاهدین افندیمز حضرتلری خیبر غزوهٔ جلیله سنده زینب بنت حی ابن اخطبی بالتزوج عودت وسالف الذکر ثبار موضعنه مواصلت بیوردقلری گیجه قصد مراودت بیوردیلر ومشار الیها دامن کش استغنا اولوب ارادهٔ نبویه یه مخالفت گوستردیلر ایدی ، وقتاکه منزل صهبایه واصل ودومة الجندل جهتنه متمایل اولدیلر ، جناب صفیه چهره نمای مطاوعت اولوب « یارسول الله ! ثبار موقعنده واقع اولان حرکات گستاخانه مدن مرآت قلب سعادتکز ژنك پذیر انفعال واغبرار اولمسون ! منزل مذکور بلاد یهوده یقین اولدیغندن اول گروه مکروهك پیرامن سید البشره ایصال مکر وکدر ایتمهلری بعید الاحتمال دکل ایدی ! شیمدی اطرافزده کی قرا وبلاد اهالیسنك جمله سنی مطیع وفرمانبر گوردیکم جهتله یهود بدبودك ایصال گزند خساره مقتدر اوله میه جقلرینه مطلع اولدم !!! » مقدمات معذرت آیاتیله جبر خاطره مسارعت ایلدیلر §

مشار الیهانك اسمی زینبدر ، پدری حی ابن اخطب بن سعنة بن ثعلبة بن عبید بن کعب ابن الخزرج بن ابی حبیب بن النضیر بن التحام اولوب والده سی برّه بنت سموآل ایدی ، حضرت پیغمبر غنایم خیبریه دن بالاصطفا صفیه تسمیه بیوردیلر ، جناب صفیه ابتدای امرده مسلمان اولمق ایستمدیلر ایسه ده برقاچ گون مرورنده عرض خواهش ایلدیلر ، پدرلری حی ابن اخطب رشتهٔ سلسله لری سبط لاوی بن یعقوبه یعنی هرون (علیه السلام) ه مربوط و منتهی اولان « بنی قریظه ایله بنو النضیر وبنو قینقاع » قبائلی جماعتنك اولولری ایدی §

ابو ایوب انصاری (رضی عنه الباری) حضرتلری صفیهٔ سنیة الحرکاتك شب زفافنده تا بصباح اوتاغ همایون اطرافنده مسلحاً نوبت گذار اولدیلر ایدی ،

برآرالق نبیّ اکرم خارج خیمه‌یه چیقوب مشار الیهی چادرك اطرافنده مسلح اوله‌رق کزمکده اولدیغنی کوروب سببنی صوردیلر وجناب ابوایوبدن « یارسول الله ! حدیثة السّن اولان صفیه ، اقرباء و تعلقاتنك وبالخاصه پدر و زوجنك قنطرهٔ تیغ جلادتکزدن دیارعدمه امرار اولندقلرندن دلکیر بولنه‌جغی مناسبتله ذات نبویه‌کزه سوء قصد ایدر اندیشهٔ شعور رباسی ترك خواب وراحت واجرای خدمت خراست ایتدم ! » جوابنی اخذ ایله { اللهم احفظ ابا ایوب کما بات یحفظنی } دعای عالیسیله تلطیف بیوردیلر ، بودعانك اثر علنیسیدرکه حضرت ابو ایوب عالم حیاتده اولدقجه وقایهٔ رب لاینامده بولندیلر وبودعانك یمن وبرکتیدرکه بعد وفاته مرقد مقدسنی درسعادت سکنه‌سی حفظ وحراسته فوق الغایه اعتنا وروحانیت سامیلرینه بالتوسل اکتساب عین وبرکت وشفا ایدرلر ؛ استانبول فتح اولنمزدن اول خرستیانلرك بیله تبرکاً مرقد عالیٔ ابا ایوبه عزیمت وروح عالیٔ مشار الیهه توسل ایله یاغمور دعاسنه مداومت ایتدکلرینی روایت ایدرلر §

ثَرا — صفرا وروثیه موضعلری آره‌سنده (جیّ) دنیلان دره‌نك آلت یاننده برموقعدر ؛ ثُرَیا ، ضریه قوروسنده ضباب نام موضع میاهندن مشهور برصویك اسمی اولوب بوصو اولوقت جبل شعبیده ساکن بنی محارب قبیله‌سنه منسوب ایدی ؛ ثُعال ، رویثه ایله روحاء بیننده بریولدر ؛ ثمام ، صخرات الثمام، اطلاق اولنان قیالغك اسمیدر ؛ ثمغ ، مدینهٔ منوره‌نك جهت شامیسنده ابن حمراء کومه‌سنه یقین برملك اولوب یهود بنی حارث غنائمندن حضرت فاروق حصه‌سنه اصابت ایتمش وجناب عمر بن الخطاب درعقب وقف ایلمش ایدی §

برروایتده ملك مذکوری حضرت فاروق ابتدا وقف ایلمش وبالاخره خیبردن اغتنام ایلدیکی اراضی یی وقف ایتمشدر ؛ اکرچه بوقول صحیح

ایسه ثمغ ایکی موضعك اسمی اولمق لازم کلور ، ثنیة البول ، مدینـهٔ منوره ایله ذی خشب بیننده برطاغ یولیدر ، ثنیة الحوض عقیق دره‌سی مجراسـنده مدرج اطلاق اولنان موقعك آلت طرفنه دوشر برطاغ یولیدر ، مروان بن حکمك ثنیهٔ مذکور یاننـده بر حوضی اولدیغی جهتله بویوله ثنیة الحوض اطلاق ایدلمشدر ؛ ثنیة الشرید ، عقیق دره‌سنده برطاغ یولیدر؛ بنی سلیمدن برکیمسه‌نك ثنیة الشرید یاننده میوه‌های متنوعه‌یی شامل برچوق باغ وبوستانی اولدیغی وبونلرك موقعی ذاتاً اوجوارجه امثالسز دنیله‌جك درجـه شرفلی بولندیغی جهتـله برآراق حضرت معاویه استملاك ایلدیلر ؛ ثنیة العار ، حضرت پیغمبرك مدینـهٔ منوره‌یه شرفبخش هجرت اولدقلری اثناده مرور ایتدکلری طریق سـعادت رفیق اولوب رکوبه اطلاق اولنان موضعك صاغ طرفنده‌در ؛ ثنیة العثعث ، حصن الامیر دنیلان مدینه قلعه‌سی ایله جبل سلیعك آره‌سنده وحصن مدینه جبل مذکورك تپه‌سنده‌در ؛ ولاة مدینه اوائلده ذکر اولنان قلعه‌ده اقامت ایلدکلرندن حصن الامیر اطلاق اولندی ؛ ثنیهٔ مدران ، تبوك مساجدی یاننده بر یولدر ؛ ثنیهٔ مره ، رابغ مضاقاتنـده احیا دنیلان موضع قربنده‌کی صویك یاننده واقع بریول اولوب عبادة بن الحرث بوراده محاربه ایتدیلر ؛ ثنیة المرار ، حدیبیه‌یه منتهی برطاغ یولیدر ، ثنیة الوداع ، حجرهٔ سرای علیه‌نك جهت شامیسنده واقع ذباب موضعنده یعنی مسجد رایه ایله زکیه مشهدی بیننده جبل سلعه یقین بریولدرکه اوائلده بویولك آرقه‌سی چارشو ایدی §

خیبرده استمتاع قلنان قادینلره بعد الرجوع بومحلده وداع ایدلمش یاخود مدینه اهالیسی تبوك غزاسنه کوندریلان عسکره مذکور یول یاننده موادعه ایلمش اولمسی محل مذکورك « ثنیة الوداع » نامیله کسب شهرت ایتمسنه سبب اولمشدر ، ثنیة الوداعك وقت جاهلیه‌دن قالمش بر اسم اولدیغنی دخی روایت ایدرلر ، چونکه زعم یهود اوزره اولوقت مدینـه‌یه کیرنلر هرحالده علت

وبايه طوتيلوب وفات ايدرلر ايدى ، اكر وفات ايتميوبده عودت ايدرلر ايسه ثنيهٔ مذكوره طريقيله رجعت ايدرلر ايدى ، آنكچون يثرب زمين اهاليسى ثنية الوداعه عودت ايتمش برمسافر كورسه‌لر « آرتق سن وبايه وداع ايلدك ، بوندن صكره قورقمه ! » ديو تسليه بخش اولورلر ايدى §

عند البعض ثنية الوداع هجرتسراى عليه اهاليسنك دار العز مدينه‌دن حجه كيدنلرى بالتشييع موادعه ايتدكلرى وعلى رأى حضرت پيغمبرك سراپاى اصحابى استوداع ايلدكلرى محلك اسميدر §

بوثنيه‌يى ۱۲۱٤ سنه‌سى جده واليسى بولنان شيخ الحرم حضرت نبوى كور يوسف پاشا حفر وتسويه ايتديروب برجهتنه اوچ قبه‌لى برده كوشك ياپديرمش اولديغندن بورايه شيمدى « يوسف پاشا كوشكى » دينوركه مستوى وغايت دوز بريولدر §

﴿ حرف الجيم ﴾

جار — مدينهٔ محترمه‌نك قرق ساعت دوه يوليله بحر احمر جهتنده برقريه اسميدر ؛ جاعس ، مساجد فتحك جانب غربيسنده بنى خرام قبيله سنه مخصوص بر حصار ايدى ؛ جبار ، كبار وزننده ارض غطفان حدودى داخلنده بر موضع اسميدر ؛ جبانه ، فردانه وزننده ذباب موضعنه قريب بر مزارلق ايدى ؛ جبل بنى عبيد ، بنى عبيد قريه‌سنده واقع برطاغدركه مساجد الفتحك طرف غربيسنه دوشر ؛ جبوب ، يهود وزننده غايت سخط وغليظ بريرك اسميدر ؛ جثجاجه ، مستانه وزننده عقيق دره‌سى سيلنك حمراء الاسد موقعندن صكره انصباب ايلديكى يرك اسميدر ؛ جحاف ، شفاف وزننده مدينهٔ منوره‌نك سميحه دنيلان جهتنده برتارلادر ؛ جحفه ، مهره وزننده مواقيت مكه‌دن بيوجك برقريه‌نك اسمى اولوب دار العز مدينه‌يه بش مرحله بعيددر ؛ جداجد ، ذى كشب واجرد دنيلان موضعلرك آره‌سنده غايت دوز برصحرادر ؛

جد الاثافی ، عقیق دره‌سنده اسکی بر قویودر ؛ اثافی ، منادی وزننده اثفیه‌نك جمعی اولوب اثفیه اوجاق یاپیلان احجاره دینورکه اود طاشی دیمکدر؛ ذوالجدر ، قبا نواحیسندن مدینه‌یه آلتی میل بعدی اولان برموقعك اسمی اولوب سیل بطحان بورادن ابتدا ایدر ؛ جذمان ، نعمان وزننده اوس یوردونده بر موضعك اسمیدرکه ابنای اوسك موضع مذکورده متین برحصاری وار ایدی ، تبع حمیری مدینه‌لیلرله حرب ومقاتله ایلدیکی وقتکه مالك بن عجلان وقعه‌سی نتایجندندر ، بوموضعده اولان حورمالری کسدیردی؛ بوراده الآن بر حورما آغاجی اولوب جرمان دینورکه جذمانك تصحیفی اوله‌جقدر ؛ جراديح ، سویقه ایله مثمر موضعلری دره‌سنده واقع سیاه تپه‌لرك اسمیدر ؛ جرف ، مدینه‌نك اوچ میل شام طرفنده برموقع اولوب بئر رومه صحراسیله اختلاط ایدر ، تبع یمانینك بورادن مرورایدرایکن « هذا جرف الارض » دیمش اولمسی وجه تسمیه‌در ، مقداد بن الاسود حضرتلری بوراده وفات ایدرك بقیعه نقل ودفن اولنمش ونمازینی عثمان بن عفان حضرتلری قیلدیرمشدر؛ جرهشام ، عقیق دره‌سنده هشام بن اسماعیل طرفندن یاپدیریلان سبیلك اسمیدر ؛ جزل ، قورو اودون معناسنده ایسه‌ده ذی المروده اضم دره‌سنه التقا ایدن دره‌نك اسمیدر ، جفاف ، عوالئ مدینه‌ده برطاقم بساتین مرغوبه ورياض ممدوحه‌یی شامل برموقعك اسمیدر ، جفر ، ضریه قورو سی ناحیه‌سنده بریکارك وفرش مالله یقین برصویك اسمیدر ، جلس ، اراضئ نجدیه‌ده برمحل اسمیدر ، جمادات ، عقیق دره‌سنده اوچ طاغك اسمی اولوب بوطاغلرك اوزری دوزدر ، چونکه (جما) سیوری اولمامق معناسنه‌در ، جمدان ، آزرق دره‌سنده برطاغك اسمیدر ، حضرت پیغمبر وادئ ازرقدن کچرکن «شو یولدن حضرت موسانك تلبیه ایدرك جبل جمدانه هبوط ایلدیکنی کوریبورم » بیوردیلر ، جموم ، قبا ناحیه‌سنده کشب ومران اطلاق اولنان موضعلر

جهتنده بر محل اسميدر ، جمه ، حضرت پيغمبرك خيبرده « قسمة الملائكه »
تسميه بيوردقلری ماء جاريدر ، حسب الحكمه بوصويك اوچده ايكی قسمی
برسمته وقسم آخری ديكر سمته جريان ايدر ، برحالده كه اكر منبعنه كيف
ما اتفق اوچ عدد خورما براقلسه ايكيسی صويك ثلثانی جريان ايدن مجرايه
وبريده ثلث ديكری آقن مجرايه كيدر ، غرابت شوراسندهدر كه بوتقسيمی
هيچ بركيمسه تغيير ويكديكره خلطله مجرای احدی الجانبين صوينی تزييد
وتنقيص ايدهمامشدر ، جناب ، فيد ايله خيبر اراضيسی آرهسنده برموضعك
اسميدر ، جنفا ، معمّا وزننده كذلك خيبر ايله فيد بيننده بنی فزاره مياهندن
برماء جاری اسميدر ، جنينه ، رويده وزننده وادی القری ايله تبوك
بلدهلری بيننده برموضع وضريه قوروسيله حزن بنی يربوع آرهسنده
و (روضة الجنينه) نامنده برباغچه اسميدر ، جواء ، ضريه قوروسنده برماء
جاری اسميدر ، جوانيه ، جبل احد ايله مدينهٔ منوره بيننده و حرهٔ شرقی
طرفنده برموضعدر ، جبار ، خيبرده بريرك اسميدر ، ذات الجيش ،
ذی الحليفه موقعنك آلتی ويا اون ياخود ايكی ميل بدر جهتنده برموضع
آديدر ، حضرت پيغمبر بدر الكبرايی تشريف ايدرلر ايكن بورايه دخی
اوغرادیلر ، ذوالجيفه ، تبوك حدودنده برقريه آديدر ، جَنّی ، عرج
وروثه موقعلری آرهسنده برموضعك آدی اولوب جبل ورقان بوراده رسيدهٔ
حدّ پايان اولور ، بوموضعده برطاقم بيوتله ايكی عدد طاتلی صو قويوسی وار
ايدی ، بركيجه بيوت مذكوری سيل باصدی وسكنهسی اويقوده بولندقلرندن
جملهسی غريق بحر عدم اولوب قريهلری خراب اولدی §

﴿ حرف الحاء ﴾

حاجر — نقاء دنيلان موضعك طرف غربيسنده عقيق درهلرندن
و بره اطلاق اولنان تپهيه منتهی كوزل و دلكشا بر موقع فرح بخشا اسمی
اولوب شعرای اسلاف موقع مذكوری مدح وستايش ايدرلر ايدی §

نقاء صحراسنده « حاجر البيداء ، حاجر الثنا » اطلاق اولنور ایکی موقع دها وارایسه‌ده یالکز (حاجر) ذکراولندیغی تقدیرده دیکرلرینه شمولی اولماز؛ حاطب ، طالبٔ وزننده خیبر ایله مدینهٔ منوره آره سنده واقع بریولك اسمیدر ؛ حبره ، دجله وزننده مجرتسرای علیه داخلنده برقله‌نك و بنی قینقاع جماعتنه منسوب برقریه‌نك ومدینهٔ منوره‌ده اوتجیلره یقین برموقعك اسملریدر؛ حبس ، عنف وزننده نارحجاز منذرك شراره نمای ظهور اولدیغی موقعك اسمیدر ؛ حبیش ، قبیس وزننده بنی عبید قریه‌سنه یقین اولان طاغ اوزرنده برحصار ایدی ؛ حجاز ، مکهٔ معظمه ایله مدینهٔ منوره وبین مضافاتنی شامل اولان قطعهٔ مقدسهٔ محترمه‌یه واصمعی قولنه کوره « حرهٔ شوران ، حرهٔ لیلی ، حرهٔ واقم ، حرهٔ نار » کبی برطاقم تپه‌لرله محاط اولان اراضیٔ مسعودهٔ مبارکه‌یه دینور ؛ بوتقدیرجه جبال متسلسله ومتفصله ایله محاط اولان بنی سلیم قریه‌لرینك کاملاً حجاز مغفرتطراز قطعه‌سی داخلنده اولملری لازم کلورکه مورخین پیشین بوقولی تأیید ایچون نبی اکرم افندیمز حضرتلرینك ثنیهٔ تبوکده بالتوقف شام طرفنه اشارت ایله { بوراسی شامدر } ومدینه جهتنی کوستروب { بوراسی یمندر } بیوردقلرینی مقام دلیلده روایت ایدرلر §

بوتعریفه نظراً حجازك قطعهٔ یمانیه‌دن اولمسی اقتضا ایدر ایسه‌ده مدینه‌نك نصفی حجاز و نصف دیکری تهامه اراضیسندن وعلی قول نجد قطعه‌سندن اولدیغنی اعتقاد ایدنلرده واردر ؛ حجر ، فکر وزننده ارخصیه اطلاق اولنان موضع مشهور حذاسنده برقریه اولوب بوقریه‌ده بنی سلیمه منسوب برچوق آبار ومیاه جاریه اولدیغنی وقارشوسنده « قنةالحجر » نامنده کوچك برطاغ بولندیغنی روایت ایدرلرکه قریهٔ مذکوره زمانمزده « حُجَیرَه » دیمکله متعارفدر ؛ حدیله ، جدیده وزننده بنی حدیله جماعتنك ساکن اولدقلری قریه‌نك اسمیدر ؛ حراض ، نحاس وزننده حوره موضعنك جهت شامیسنده واقع اشعر وادیلرندن بردره‌نك اسمیدر ؛ حربی ، مسجدالقبلتین یانندن مزار دنیلان موضعه‌قدر

امتداد ایدن محلك اسم قدیمی ایدی ، حضرت پیغمبر محل مذکوری « صلحه » نام سامیسنه تبدیل ایتدیلر ؛ حرض ، جبل احد قربنده ذوحرض اطلاق اولنان دره‌نك اسم دیکریدر ؛ حرهٔ اشجع ، حرهٔ نار یاننده قره طاشلقدن عبارت اولان محلك اسمیدر §

اخطار — عربلر طاشلری یانوب چورومش کبی پاره لنمش اولان سیاه طاشلی یرلره « حرّه » اطلاق ایدرلر ؛ حجاز قطعه‌سی بادیه‌لرنده هر قبیله‌نك مخصوص برحرّه‌سی اولوب ایام صیفده حرّار مذکوره چادر قوروب اقامت وقیش فصلنی بعد الامرار عودت ایدرك بورالرده رعی ایدیلان دوه‌لره « حرّی » نامنی ویررلر ؛ انتهی §

حرهٔ بنی بیاضه ، مدینهٔ منوره‌نك حرهٔ غربیه‌سی یاننده‌در ، حرهٔ حقل ، آره وادیسنده‌در ؛ حرة الحوض ، عقیق دره‌سیله مجر تسرای علیه بیننده کائن زبالة بن ابیه‌نك حوضی یاننده‌در ، حرهٔ راجل ، بنی عبس بلادنده‌در ، حرهٔ رجله ، شام ایله مدینه آره‌سنده بنی القین دیاری دینیلان یرده در ، حرهٔ رماح ، دهنا دنیلان یرده‌در ، حرهٔ زهره ، واقم حره‌سندندر ، حرهٔ بنی سلیم ، نقیع قوروسنك طرف شرقیسنده واقع قاع دنیلان موقعك آلت طرفنده در §

حکمت — نخبة الدهر ، مؤلفنك تدقیق وبیان ایلدیکنه کوره بنی سلیم حره‌سنك طاشلرندن ماعدا سکنه‌سنك بکزلری دخی سیم سیاهدر ، حیوانلری ایسه کوپکلرینه وارنجه‌یه قدر علی العموم اسود اللوندر ، بو حال حرهٔ مذکورك خاصهٔ مخصوصهٔ اصلیه‌سندن اولمغله خارجدن بیاض بر حیوان اخذ واستعمال ایدلسه بك آز برمدت ایچنده تحویل رنك ایدوب سیاهلاشور !!! وهو علی کل شیٔ قدیر ، انتهی §

حرهٔ شوران ، مهزور دره‌سنك اورته‌یرنده در ، حرهٔ عباد ، دارالعزّ

مدینه‌نك آلت طرفنده‌در ، حرهٔ عضیده ، بطحان دره‌سنك غرب جهتنده‌در ،
حرهٔ قبا ، هجرتسرای علیه‌نك قبله طرفنده‌در ، حرهٔ لیلی ، وادی القری
ایله دار العز مدینه بیننده و بنی مرة بن غطفان یوردنده برتپه اولوب بنی مره
حره‌سنك برچوق عیون ایله برخورمالغی واردر ، حرهٔ معاصم ، ذو الجدر
موقعنك حره‌سی اولوب بطحان دره‌سی مجراسنك مبدئیدر ، حرهٔ میطان ،
بنی قریظه یوردینك طرف شرقیسنده برطاغدر ، حرة النار ، خیبر ناحیه‌سنده
حرهٔ لیلی‌یه یقین بریرده وعند البعض وادی القری ایله تیما بلده‌سی بیننده‌در ،
بونك حرهٔ فدك اولمق احتمالی دخی واردر ، خالد بن سنان حرهٔ مذکوره‌ده
ظهور ایدن آتش سیاله‌یی اطرافه شراره ریز سرایت اولمقسزین سوندرمشدر §

بعض مورخلر آتش مذکورك حرهٔ اشجعده کائن جبلدن ظهور ایتمش
اولدیغنه قائل اولدیلر ، بو آتش مورخین مومی الیهمك قولنه کوره بردرجه
اشتعال ایتمش وبلاد اطرافه اولقدر ضیا صالمش ایدی‌که اوچ کیجه وعلی قول
اون برکیجه اوازغنده بولنان « ربذه » وادیسنده لیالا کزینان دوه‌لر
کورینور ایدی §

مورخلر آتش مذکورك تاریخ ظهورینی تعیین ایتمامشلر ایسه‌ده عهد عالیٔ
فاروقیده وقوعبولمش اولملیدر ، چونکه حضرت فاروق مدینه‌ده برشخص
غریب کوروب « اسمك ندر؟ ونره‌لیسین ؟ » دیدیلر وشخص مرقومك « بن
حمزة بن شهابم ، پدرم بنی حرقه قبیله‌سنه منسوب اولوب ذات اللظیده کائن
حرة النارده اقامت ایدرم » زمیننده ویردیکی جواب اوزرینه « ادرك الحمى
فقد احترقوا » اشارتیله حرهٔ مرقومه‌ده ظهور ایدن آتشی اخطار ایلدیلر
ایدی ، حمزة بن شهاب حضرت فاروقدن بوخبری آلنجه بلا تأخیر عودت
ایدرك قریه‌سنك برآتش شعله کش ایچنده قالوب خراب اولدیغنی کوردی ،
حرهٔ واقم ، هجرتسرای علیه‌نك طرف شرقیسنده مشهور برتپه اولوب بنی عبد

الاشهل بوحره‌نك يانته « واقم اسمنده برقلعه ياپمش وعلى قول اقوام عمالقه‌دن واقم نامنده برى ذكر اولنان تپه‌ده برچوق مدت آرام واقامت ايلمش اولمسى وجـه تسميه‌در ، بوحره‌يه حرهٔ بنى قريظه و حرهٔ زهره دخى دينـور كه اوچنجى وجهه‌نك صورت تاسعه‌سنده تعريف اولنان مقاتلهٔ هائلهٔ حره بوراده وقوعبولمشدر ، حرة الوبره ، مدينهٔ طاهره‌نك اوچ ميل جهت غربيسنـنده وعقيق دره‌سى يليسنده اولوب عروه‌نك قصرى وبوقصرك مزارعى مذكور حره‌يه منسوب اولان خيف الوبره‌ده در « حزرة » بنو عبـد الله بن الحصين الاسلمى قبيله‌سنك آرام و اقامت ايلدكلرى واديك اسميدر ، فقارديه منتهى اولان اشعر دره‌لرندن اولوب بنو عبـد الله قريه‌لرى نهايتنده مشهور برده صو واردر ، حزن ، خيبر ايله مدينه آره‌سـنده بريولدركه سردار مجاهدين افنديمز حضرتلرى خيبر معركه‌سنه بوطريق ايله عزيمتى تصويب بيورمدقلرندن مرحب طريقنه سالك اولديلر ايدى ، حساء ، بنى اسـد ديارنده بر موضع اولمق اوزره معروف ايسـه‌ده عبد الله بن رواحه‌نك آتيده محرر شـعرينه باقيلور ، يعنى مشار اليه شامدن مؤته‌يه عزيمت ايدركن حسانى ذكر ايلديكنه نظر اولنور ايسه موضع مذكورك مؤته طريقنده اولمسى لازم كلور §

عربى

اذا اديتنى وحملت رحلى * مسيرة اربع بعد الحساء
فشأنك فانعمى وخلاك ذم * ولا ارجع الى اهلى ورائى

حَسْنى ، ينبع البحره قريب برجبلك وعذيبـه ايله جار اطلاق اولنان موضعلرك آره‌سـنده برصحرانك واوقاف نبويه‌دن برحديقه‌نك اسميدر ، حُسَيكَه ، ذباب موضعنك جهت غربيسنده واقع برمحل اولوب زمان جاهليه‌ده مقر يهود ايدى ، ابن ماقيه آراضيسنده ابن ابوعمرك قصرى بولنان ناحيه‌يه

وابن شمعل قصری یانـنـده کی حدائقه دخی حسیکه اطلاق اولنور که بونلرك
جمله‌سی جرف نام محلك آلت یانده‌در ؛ حشاء ، جبل الایوانك اسم دیگری
وعندالبعض آره وادیسنك صاغ طرفنده برموضعك اسمی اولدیغی مرویدر ،
حشان ، شـهداء احد مقبره سـنه کیدیلورکن صاغ طرفه دوشر برقلعه‌نك
وحشاشین ، بنی قینقاع قبیله‌سنه منسوب برقریه‌نك اسمی ایدی « حش طلحة
بن ابی طلحة الانصاری » مدینة الرسولك طرف شامیسنده وعبد الرحمن بن
عوفك بوستانی اتصالنده واقع بربوستانده ایدی ؛ خضره ، مدینهٔ طاهره‌نك
اوچ مرحله خارجنده برموضعك اسمیدر ، نام قدیمنه عفره دینورایکن حضرت
پیغمبر بالتبدیل خضره دیدیلر ؛ موضع مذکور سـکنه سی خلافت حضرت
فاروقیده مسکنلرنده کثرت اوزره وبا علتی ظهور ایلمکده اولدیغنـدن بوکا
برچاره بولنمسنی رجا ایتدیلر وحضرت عمر بن خطابك « آب وهواسی معتدل
بریره نقل وهجرت ایدك ! » بولنده ویردیکی جوابه « آبا واجدادیمزك وطن
قدیمی اولان محلی ترکله اجلای وطن ایلمك نصل ممکن اوله‌بیلور؟ که اهل وعیالمز
ایچون بساتین ومنازل ودواب واموالمز ایچون مأکل واماکن تدارك وتهیه‌سیله
اصول تعیش واداره‌مزی بردرجه‌یه قدر بولنه قویدق ! » معذرتیله مقابله
ایلدکلرندن حضرت عمر « اویله ایسـه مسکنکزه یقین بریری انتخابله اورایه
نقل ایتملی وبوراده صباحلری آچ قرینـه برز مقدار روغن ساده تناول
وعطریات استعمال ایدك ، مع مافیه یالین آیاق کزمیوب کوندوزلری او یقو
دخی اویومامليسـکز !!! » دیو مرقوملری ینه قریه‌لرینه اعاده یعنی حمیه
قاعدهٔ صحیه‌سنه رعایت اولنور ایسه وبادن قورتلمق ممکن اوله‌بیله‌جکنی حکیمانه
برصورتله بیان وافاده بیوردیلر ، حضیر ، عقیق دره‌سنك ابتداسنده یعنی
نقیع دره‌سی منتهاسـنده آبار ومزارع متعدده‌یی شامل غایت دوز و مستوی
برموضعدر ؛ حفیاء ، مدینـه‌یه آلتی وبرقولده یدی میل بعید برموضعدر ؛
حیفا ، اولق اوزره دخی مروری اولوب غابه دنیلان موضعك آلت طرفنده‌در ؛

حفير ، بنى سعيد يوردوندە اطرافى خورما باغچەلر يله محاط بر صويك و بين
الحرمين برمحلك اسميدر §

زمانمزده مشـهور ومتعارف اولان حفيره ايسـه ذى الحليفه ايله ملل
منزللرى آره‌سـنده برموقعدر ، حقل ، اوچ موضعك اسمى اولوب برينه
« ارهٔ (صحرا ديمكدر) حقل » ديكرينه « روضهٔ حقل » اوبرينه « حرهٔ حقل »
دينور ، حلاء ، نساء وزننده شوران موضعى حذاسـنده واقع ميطان طاغى
قربنده اشجار ونباتاتدن عارى برطاقم جبالدن عبارتدركه بوطاغلرك اوزرنده
اوت وآغاج كبى شيلر نابت اولماز ، حلاباً صعب ، جبال حلادن عبارت اولوب
بطحان دره‌سنك سيلابى بورادن ورود ايدر ، حليت ، فيد قوروسى جوارنده
غايت يوكسك برطاغك اسميدر ، جبل مذكور اوجوارده بولنان شعبى نام جبلدن
غيرى طاغلرك جمله‌سـندن يوكسك وبيوك اولديغى واوزرنده صو باصمش
برآلتون معدنى اولوب اوائلده بومعدندن پك چوق آلتون چيقارلمش بولنديغى
مرويدر ، حليف ، زبير وزننده ونجد قطعه‌سى داخلنده برمنزل اسميدر ،
بنى كلاب قبيله‌سى مدينه‌دن چيقدقلرى وقت منزل مذكورده اسكان ايتديلر ،
حليفه ، نبات معروف معناسـنه ايسه ده عقيق واديسنده بر دره‌نك وذات
عراقله جاده موقعلرينك آره‌سـنده بر موضعك وتبوك ايله مدينـه بيننده
برمنزلك اسملريدركه مدينه حجاجى عقيق ذوالحليفه‌سـنده احرامه كيررلر ،
اهل مدينـه حليفه منزلنه (بئر على) اطلاقيله على بن ابو طالبـك منزل
مذكورده جن طائفه‌لر يله مقاتله ايتمش اولديغنه اعتقاد ايدرلر ، حالبـوكه
بوروايتك اصلى يوقدر ، چونكه حليفه‌ده بولنان قويو مزينه قبيله‌سى جماعتنك
صويى اولديغنـدن بوصونك حضرت على بن ابوطالبه نسبتى خطادر ، على
الخصوص منزل مذكور يالكز حليفه ديمكله معروف اوليـوب بين الاهالى
ذو الحليفه ناميله مشهوردر ، مورخلر ذو الحليفه نك مدينه‌يه نه مقدار بعيد
اولديغنى تعيننده دخى كريوهٔ اختلافه دوشـديلر ، ابن اسحق « ذوالحليفه

مدينه‌نك بش بچق ميل مكه جهتنده‌در ، حتى ذو الحليفه‌ده مركوز اولان علمده دخى مدينه‌نك ذو الحليفه‌يه بش بچق ميل اولديغى مسطوردر ، بو علمك مكه جهتنده ايكى علم دها اولوب بوراسى مدينه‌يه آلتى ميلدر ، چونكه ذو الحليفه‌نك هم مدخلنده همده مخرجنده ايكيشر علم واردر » ديدى وابن صلاح « مدينه ايله ذو الحليفه‌نك آره‌سى اوچ ميل اولديغنه حكم ايلدى » ايسه‌ده ابن خرمك « بن مسجد نبويه‌نك باب السلام اسميله موسوم اولان باب سعادت نصابى ايشيكندن مسجد الشجره (ذو الحليفه‌ده‌در) عتبه‌سنه قدر بالذات مساحه ايدوب (~٩٧٣٢) آرشون بولدم » ديمش اولمسنه باقيلديغى تقديرده بش ميل ايله ايكى ثلث ميلدن يوز آرشون نقصان اولمق لازم كلور كه بو روايت مقارن صحت كبى كورينور §

استطراد — خارجدن بلدهٔ طاهرهٔ پيغمبرى‌يه كيرلمك اوزره اول شهر مقدسك جهات اربعه‌سنده متعدد يوللر واردر ؛ هر قافله منسوب اولديغى جهت طريقيله كيدر ، فقط هر جهتك طرق متعدده‌سى مدينة الرسوله يقين برنقطه‌ده برلشور §

غرب جهتى — بو جهتده واقع اولوب « سلطانى ، ملف ، فرع ، غابر » اطلاق اولنان دورت جاده ، مدينهٔ متيمنه‌يه تقرب ايتدكجه يكديكريله كسب التصاق ايدرك ذو الحليفه‌دن عبارت اولان « بئر على » موقعنده دوردى بردن برلشوب قوجامان برشهراه اولور ؛ شهر مقدسك طيش حصارى ابوابندن اولان « باب عنبريه » بو جهتده ومراديه تكيه‌سيله قشلهٔ همايون آره‌سنده‌در ، بنابرين حجاجله زوار وتجار قافله‌لرى على الدوام بو قپودن كيروب چيقار ومصر محمل شريفى عسكريله برابر بو قپونك يانده بر محله قونار ، حصار داخلينك بو جهتده‌كى قپوسى جهات سائره‌سنده اولان قپولردن اجمل واشهر وبرطاقم چارشولر آره‌سنده بولنمش اولمسنه مبنى « باب المصرى » ناميله مشهوردر §

مسجد سعادت ایله مسجد الغمامه آره‌سنده کی قالدیرم ، باب مصری‌یه دکین ممتد ایسه‌ده ، مسجد غمامه‌دن باب مذکوره قدر اولان جهتی مندرس اولوب طاشلری طوپراغه قاریشمش اولدیغندن قالدیرم اولدیغی بیلنه‌مز §

مسجد سعادتك غرب طرفنده ایکی و حجرهٔ معطره‌نك یالکز برقپوسی واردر ، مسجد سعادت قپولرینك بری باب السلام دیکری باب الرحمه اولوب باب السلام حجم وزینت جهتیله ابواب سائره‌یه نسبت اولندیغی تقدیرده برنجی وباب الرحمه ایکنجی عد اولنور ، حجرهٔ معطره‌نك بوجهتنده‌کی باب فلك جنابنه « باب الوفود » دینور وهرنه‌وقت آچیلسه حجرهٔ نبویه‌ده محفوظ اولان مصحف عثمانی چیقاریلوب تلاوت اولنور ، لکن تلاوت ایدنلرك صلحای علمادن اولملری مشروطدر ، زیرا هرکیم تلاوت ایده‌جك اولسه ، اوچنجی کونی وفات ایدر ، شاید اوچنجی کونی کچیرر ایسه نهایت برسنه قدر یاشایا بیلور ، عصرمزده خطیب محمد علی بالی افندی اوقویوب اوچنجی کونی وفات ایتمشدر ، سید عبدالله الدراجی التونوسی وسید محمد ابن السانوسی الفاسی وشیخ عبدالغنی الهندی النقشبندی حضراتی دخی تلاوت و اوچیده برسنه ظرفنده رحلت ایلدیلرکه بونلرك کافه‌سی علمای عاملین ومشایخ کاملیندن ایدی §

مصحف شریف مذکور بین الاهالی حضرت عثمان بن عفانك حین شهادتنده اللرنده بولنان کلام قدیم اولمق اوزره مشهور ایسه‌ده اهالینك بوذهابی طوغری دکلدر ، حجرهٔ معطره‌ده برمصحف شریف دها اولوب بونك جناب حیدر طرفندن یازلمش اولدیغنی ادعا ایدرلر ، بونلرك ایکیسی دخی خطّ کوفی ایله تیرشه اوزرینه یازلمش وفقط حضرت علی بن ابی طالبه نسبت ایدیلان مصحف شریفك یازیسی اوبرندن دها اینجه دوشمشدر §

مدینهٔ منوره — یه کیتمك اوزره بئر علیدن قالقان یولجیلر جبل عیری صاغ وجماوات تپه‌لرینی صول طرفلرینه آلوب سیل عقیق مجراسنك طرف

شاميسندن كچەرك جبل عيرك شام جهتنه متصل اولان ابى بريقه اراضيسنه واصل اولورلر ؛ بوراده مزروع تارلالر واوفق تفك حورما باغچەلرى وعين السرانى صوبى واردر ، لكن عين السرانى صوينك مجراسى دها يكى آچيلمش اولديغندن طرفينده حورما باغچەلرى يتيشديريلەمامشدر §

ابى بريقه منزلندن قيام ايدنلر « حرۂ غربى » يه وبورادن صكره مدرجه واريرلر §

حرۂ غربيەده بين العوام « قلعة اليهود » اطلاق اولنور اسكى برابنيه وار ايسەده بو ابنيه بنى اميه عصرنده بيوك بر ذاتى حبس وتوقيف ايچون تأسيس ايدلمش بر كوشك اولديغندن عوامك بو ابنيه حقنده اولان ذهابلرى طوغرى دكلدر §

مدرجه اوائلده « نقب بنى دينار » دينورايدى ، بئرعروه اطلاق اولنان مشهور قويو مدرج منزلنك صول طرفنده اولوب برطرفى قاوون ، قارپوز كبى شيلر زرعنه مخصوص اراضى وبرطرفيده وادى العقيق صوينك مجراسيدر ، بومجرادن مدرجه چيقيلوب براز ايلرى كيدلدكده صاغ طرفده اسكى بر ابنيه ايله بر بركه وبر طاقم غير معمور مزرعەلر كورينوركه سالف الذكر ابنيه « سبيل قائد » ديمكله مشهور ومتعارفدر §

مدرجك زقيقين دنيلان موقعى نهايتنك صاغ طرفنه دوشن تپه اوزرنده « قبة الخضر » اطلاق اولنان مسجد المنارتين واردر ، يولجيلر قبة الخضرى كچدكدن صكره صاغ طرفى مصر ، مصير مزرعەلرى وامّ الرحم حديقەسى وصول طرفى بئر وردى وبئر زمزم وسائر مزرعەلر ايله مزين اولان « نقا » اراضيسنه كيررلركه « قبة الروس » دنيلان مسجد السقيا (نقا) واديسنك اورتەسنده وبئر سقيا دخى بومسجد شريفك قبلەسى طرفنده در §

مجاورین مدینهٔ طاهره دن « عبد الله عرب الیمنی » اسمنده برذات نقا منزلنده کوچك برمزرعه اشترا ایلمش ایدی ، بومزرعه‌یی اعمار ایله یول اوزرینه مصادف جهتنه واسع بر دائره ایله بیوك بر حوض انشا وحفر ایتدیرمش وذکر اولنان حوضك اطرافنه حیوان صوارلمسنه مخصوص کوچك کوچك مطبطب تکنه‌لر وسالف الذکر دائره‌نك طرف غربیسنه‌ده مزرعه‌ده چالیشانلره منحصر برده مخزن یاپدیرمشدر ، مارین وعابرین حیوانلرینی صواردقدن صکره ذکر اولنان دائره ده اوتوروب کولکه‌لنورلر §

مسجد شریف سقیانك صول طرفنده برمزرعه واردرکه بومزرعه سید احمد الرفاعی حضرتلرینه نسبت اولنور وبومزرعه‌یی مرور ایدنلر آز برمدت صکره باب عنبریه‌یه واصل اولور §

عنبریه قپوسنك یاننده قشلهٔ همایون کوشه‌سی وبوقشله‌نك اوکونده باب قبایه وخارج شهرده واقع حدیقه‌لره منتهی برجادهٔ واسعه اولدیغی کبی قشله‌نك برطرفنده غرباخسته‌خانه‌سی اولمق اوزره باشلانیلوب فقط نا تمام براغیلمش اولان ابنیهٔ عظیمه‌نك طرف شامیسنده کی سور داخلی ایله سابق ینبوع قاضیسی ابراهیم عداد حدیقه‌سی آره‌سنده سخ ومساجد اربعه وجرف وعقاب وقبلتین ناحیه‌لرینه وشهرك خارجنده ایستیلالن موقعلره کیدر دیکر برجاده واردر §

بوجاده‌لر براغیلوبده باب العنبریه‌دن کیریلور ایسه قپونك صاغ طرفنه عسکر قشله‌سنك قپوسی وصول طرفنه‌ده اسبق مصر والیسی محمد علی پاشانك عمارتی کاور وبونلرك حذاسندن کچدکده عنبریه جاده‌سنه کیرلمش اولور §

عنبریه — جاده‌سی بلدهٔ طاهره یوللرینك اك واسع ومستقیمی اولدیغندن حجاج وزوار وقوافل تجار دائما بوقپودن کیروب چیقارلر ، آب وهواسی دخی معتدل وجید اولدیغندن بورانك غلبه‌لکی دائمیدر §

بوجاده‌نك طرف قبلیسنده آلتمش باب تحتانی اوطه‌یی شامل حوش

ظوافير وآنك قارشوسنده ايكيوز باب اوطه‌يى [١] شامل حوش الراعى وبوحوشك يانده اوفق مناره‌لى برمسجد ايله رباط جديد ورباطك اتصالنده برآتش دكرمانيله ماكينه‌ستلره متفرع بردائره وبودائره‌نك يانده برقهوه خانه اولوب ذكر اولنان دكرمان ايله كافهٔ مشتملاتى دارالسعادة الشريفه آغاسى مرحوم حافظ بهرام آغانك وقفيدر §

دكرمانك قارشوسنده اسبق شيخ الحرم نبوى مرحوم خالد پاشانك برخانه‌سى وار ايدى ، دكرمان مشتملاتنه لزومى اولمق حسبيله بهرام آغا طرفندن استملاك اولنمشدر §

دكرمان دائره‌سنه متصل اولان قهوه خانه‌نك قارشوسنده اهاليدن احمد آغانك حوش تعبير ايديلان ايجار خانه‌سى اولوب بوحوشك آلتمش اوطه‌سيله واسع برحاولوسى واردر §

احمد آغا حوشنك قپوسى يانده طابور آغاسى حافظ افنديك زوجه‌سى سرايلى خانمك خانه‌سى وآنك قارشوسنده ظوافير خاندانه منسوب بيوك بيوك خانه‌لر ايله حوش طويل وحوش ابى جنب وبونلره متصل ظوافير خاندانى وسپاهى مسقفاتندن اولان خانه‌لر وبونلرك طرف قبليسنده فاطمهٔ حازميه‌نك وآنك اتصال شرقيسنده سيد جعفر بن حسنك وبونك اتصالنده على موسى افنديك وآنك يانده عامر الجعفر علانك خانه‌لرى وعامر الجعفرك خانه‌سى يانده هاشميه حديقه‌سنك يولى وبوحديقه‌نك قپوسى اوكنده حوش عبيد [٢] وآنك قارشوسنده ابى حود الحمدانى خرابه‌سى واردر ، فقط حوش عبيد ايله ابى حود الحمدانى خرابه‌سى آره‌سنده كاتبه زقاغى واردر ، حوش معيكه ايله حوش سنان بوزقاقده اولوب زقاغك نهايتنده برقاچ خانه ايله بردكرمان

[١] حوش ظوافير اوطه‌لرينك بعضيلرى تحتانى ايسه‌ده اكثريسى فوقانيدر .

[٢] حوش عبيد آل خيار مسقفاتندندر .

وشيخ محمد بن سانوسى يه منسوب منارەلى برزاويه اولديغندن كاتبيه زقاغى چيقماز برزقاقدر §

ابىخود الحمدانى خرابەسنه متصل حوش خيارى وبوحوشك قارشوسنده برطاقم بيوت ومنازل ايله بردكرمان وبرقاچ دكان و اسعديه وقفى خرابەسى وابى الجود خانەلرى وبونلرك قارشولرنده شريفهٔ هاشميه خانەسى وآنك طرف شرقيسنده سلطان زقاغى واردر ؛ سلطان زقاغنك مدخلى اوزرنده مغربيلره منسوب بيوك برخانه وآنك ياننده خيارى ايله سمان وشيخ احمد الفقيه واحمد الصابغ المصرينك خانەلرى وسلاطين مبرات آيين عثمانيەدن مراد رابعه منسوب اولان عمارت [٣] وبوعمارتك جنبنده ابوجيده سيلنك مجراسى وبومجرانك غرب طرفنده برباب فرون وبونك ياننده سنان پاشا كوپريسى اولوب كوپرى اوزرينه چيقيلدقده كوپرينك مجراسنده تيمور برآزغره كوريلور §

سنان پاشا كوپريسنك باب قبا جهتنده بعض مجاورين خانەلرى ايله حوش عميره [٤] وآنك اتصالنده سيد محضار زاويەسى وبوزاويەنك اتصالنده حوش متاع و بوحوش قپوسنك قبلەسى طرفنده باب قبا قره غولخانەسى و طرف شاميسنده محمد بن صالح الحيدرينك خانەسى ومجرادن كوپرى يه قدر عين الزرقا قنواتى اولوب قشلهٔ همايون ايله مراديه عمارتنك و عنبريه محلەسى اهاليسنك وبو جوارده بولنان ايجار خانەلرك وسح ناحيەسنده اقامت ايدنلرك صولرى قنوات سالف الذكردن كيدر . و كوپرينك طرف شاميسندن جريان ايدن سيلك مجراسى سلع طاغنك طرف غربيسنده واقع مساجد اربعەنك آلت طرفندن وعين الزرقا يوللرى آرەسندن وعين غرابيەنك غرب طرفندن كچەرك سيل حمزه مجراى واسعيله كسب التصاق واتصال ايدر .

[٣] بوعمارت غايت واسع ايسەده خراب برحالده قالديغندن سوارى وهجين عسكرى اقامەسنه حصر ايدلمشدر .

[٤] حوش عميرەنك يوز اللى قدر اوطەسى اولوب بونلرك برازى فوقانى اولديغى كبى سطوحلرى دخى واردر .

سنان پاشا كوپریسنك یاننده پاشای مشار الیهك سبیلی ایله قوافل مصریه برکه‌سی اولوب بو برکه‌نك یاننده مدیریت خزینه‌سی ترجمانی نظیف افندینك خانه‌سی و بو خانه‌نك طرف شامیسنده واقع مجرای سیل اوزرنده مصطفی بلاجلینك خانه‌سی وبونك یاننده بیوت عشره و غرب طرفنده سالف الذکر احمد افندینك خانه‌سی و بونك آرقه جهتنده حوش کبیر جدید وبوحوشك طرف شرقیسنده مناخه حمامی واردر §

آنفاً ذکر اولنان قوافل مصریه برکه‌سی غایت جسیم وعمیق برحوض اولوب محمل مصری ورودندن اولجه عین زرقادن طولدیرلمقده اولدیغندن اسمنه « برکة الحج الشامی » دنیلمشدر §

بیوت عشره قارشوسنده صعائده بیوت عالیهٔ منتظمه‌سی وبو خانه‌لرك آرقه‌سنده سلطانیه زقاغی وبو زقاقده بعض بیوت وایجارخانه‌لر ایله ضیاری حدیقه‌سی و برده اسکی مناره واردر ، بو مناره مرادیه عمارتی مسجدی مناره‌سی اوله‌جق ایسه‌ده مسجدی منهدم وعرصه‌سی مندرس ومنعدم اولدیغندن ذکر اولنان مناره‌ده اذان محمدی اوقونمز §

سلطانیه زقاغندن سیح وادیسنه وبورادن قشاشی زقاغنه وبعده مناخه ایله زقاق طیاره کیدر برطریق واردرکه زقاق طیارده عبد القادر خوج حدیقه‌سی وبوحدیقه‌نك قارشوسنده علی الصبّادك خانه‌سی وآنك یاننده ابوشوشه حوشنك طرف شامیسنده حوش درج ایله حوش طوطی و سائر برطاقم حوشلر واردر ، ابو شوشه حوشی غایت بیوك اولدیغندن سور خارجینك طرف شامیسنه ملاصق اماکنی وبرچوق اوطه‌لری شاملدر §

ترجمان احمد نظیف افندینك خانه‌سی قارشوسنده وابو جیده سیلنك طرف شرقیسنده خاصکی سلطان مدرسه‌سی و بومدرسه‌نك ظرف شرقیسنده میری فرونی وآنك قارشوسنده احمد نظیف افندینك حمامی قپوسیله ساکن

اولديغى خانه‌لر و بونلرك ياننده بعض اسكى خانه‌لر و بونلرك نهايتنده والدكثير المحامد حضرت خلافتپناهى جنتمكان عبدالمجيد خانك سر قرنالرندن سليم بك مرحومك سبيلى ايچون وقف ايلديكى خانه [١] و آنك قارشوسنده ايكى خانه ايله برباب صبيان مكتبى واردر [٢] §

خاصكى سلطان مدرسه‌سى بر آرالق حكومت دائره سى اولمش ايدى ، صكره‌لرى عساكر شاهانه ايچون خسته‌خانه اتخاذ اولندى ، داخلنده كوچك برحديقه ايله مناره‌سى غايت ظريف برمسجد شريف واردر §

سالف الذكر خانه‌لر ايله صبيان مكتبنك طرف شرقيسنده برطاقم خانه‌لر و بونلرك نهايتنده نظاميه بيكباشيلرندن آكاه افنديك خانه‌سى ومكتب ايله‌ميرى فرونى آره‌سنده واقع حوش منصورقارشوسنده‌كى يولك طرف شاميسنده ومناخه ميداننده اساسكير استقرار اولان مسجد الغمامه [٣] نك قبله ديوارى اتصالنده دكين اوفق اوفق خانه‌لر وطريق سالف الذكرك شرق جهتنده خزينهٔ نبويه دكانلرى و بونلرك قارشوسنده خالديه قره‌غولخانه‌سى و بوقره‌غولخانه‌نك طرف غربيسنده ينه خزينهٔ نبويه دكانلرى ايله مسجد غمامه امام مشروطه‌سى [٤] و بونك قارشوسنده‌كى سليم بك سبيلى يولنك طرف شاميسنده شيخ الفراشين برّى افندى يه منسوب اولان داوديه حديقه‌سـنك زقاغى و بو زقاقك شرق جهتنده سيدعلوىّ سقافك خانه‌سى و بوخانه‌نك طرف شاميسنده شيخ الفراشين برّى افنـدى ايله عمى زاده‌لر ينك خانه‌سى اولوب بو خانه‌دن باب كومه‌يه منتهى اولان صره خانه‌لر ايله بو خانه‌لرك مناخه‌يه قارشو اولان جهتنده برى

[١] شيخ السادة العلويه سيد علوى سقاف بوخانده اقامت ايدرلر .

[٢] بوخانه‌لره صبيان مكتبى دخى سرقرنا سليم بك مرحومك جملهٔ اوقافندندر .

[٣] مسجد الغمامه ، مصلاى عيد نبوى مسجد لطيفنك بين الاهالى رهين اشتهار اولان نام ديكريدر .

[٤] بوخانه مشرف خراب و انهدام اولمش ايدى ، قبل جليل حضرت خلافتپناهيدن فوق العاده بر رصانت اوزره تجديد ايدلدى .

برندن منفصل اوچ زقاق واردر . سالف الذكر برزنجی افندینك خانه‌سی یاننده آل برزنجی یه مشروط برخرابه‌ وآنك یاننده صدیق اعظم حضرتلرینه نسبت ایدلمکده اولان مسجد شریف وآنك یاننده عین مناخه دنیلان عین زرقا منهلی واردر §

مسجد صدیق مصلای نبوی اولان مساجد مأثوره دن ایسه‌ده منبری اولمدیغندن جمعه نمازی قیلنمز ، جمعه نمازی یالکز مسجد سعادت ایله مسجد غمامه و مسجد قباده ادا وحتی برنجی اذانده باب مصری ایله باب الصغیر قنادلری غلق اولنور §

عین مناخه جوارنده قادینلره مخصوص دیگر برمنهل وبومنهلك یقیننده برقاچ دکان ایله برقهوه خانه وبوقهوه خانه‌نك طرف شامیسنده مناخه میدانه قارشو اولان دکانلردن مسجد سیدنا علی ایله رباطه قدر برصره خانه‌لر واردر که اشبو صره خانه‌لر عبید العین اقامه‌سنه مشروط اوقافدن اولوب عین زرقا وقنواتی امورنده استخدام اولنانلرك کافه‌سی بوخانه‌لرده ساکن اولورلر ، مسجد سیدنا علینك برطرفنده سابق مدینهٔ منوره مفتیسی عبد الرحمن الیاس بن تاج الدین افندینك خانه‌سی وبر طرفنده زقاق الطیار ایله زقاق قشاشی یه انقسام ایدن طریق واردر §

زقاق الطیار سابق شیخ السادات حسین باقیه علوی حدیقه‌سنه قدر کیدرکه بوزقاقده برطاقم چیقماز زقاقلر ایله ایجارخانه‌لر ، فرونلر ، دکرمانلر وبعض منتظم ومکمل خانه‌لر واردر §

زقاق قشاشی — سح ناحیه‌سیله زقاق سلطانی یه منتهی برجاده اولدیغندن هرنه طرفنه استنیلور ایسه کیدیله بیلورکه قشاشیه زاویه‌سی بوجاده‌ده‌در ، زقاق طیار ایله زقاق جعفر آره‌سنده سور داخلی دیوارینه قارشو متعدد خانه‌لر اولوب زقاق طیارك توسع ایدن نهایتی ، زقاق جعفرك غایتی ، بونقطه

مناخه ميدانننك مبدئيدر ، بيوك قپوسى مناخه ميدانه و كوچك قپوسى زقاق طياره آچيلان قره‌باش انجارخانه‌سى دخى يوزلرى سور داخلى يه قارشو اولان سالف الذكر خانه‌لرك آره‌سنده‌در ، زقاق جعفردن باب كومه وحوش خميس ايله محرزهٔ قديمه‌يه منتهى بريول ومحرزه ايله زقاق جعفر بيننده برچوق خانه‌لر اولوب شيخ الفراشين خانه‌سى كچيله‌رك مسجد غمامه‌يه و صولده اهل مدينه اصطلاحنجه بلاط تعبير اولنان بيوك قالديريمه مواصلت ايدلمش اولوركه بوقالديريمك مسجد غمامه اشيكندن اعتباراً عتبهٔ باب السلامه قدر اولان طولى ذراع اليد مساحه‌سيله بيك آرشوندر ، اوائلده باب سويقه‌دن باب المصر عتبه‌سنه دكين بويله كنيش و منتظم بر قالديرم دها اولديغنى روايت ايدرلر ايسه‌ده شيمدى بوقالديرم مندرسدر ، مسجد غمامه ايله باب المصر يانده‌كى « سبيل فاطمه » بيننده جسامت و جهتلرى وجههٔ مخصوصه‌سنده تعريف اولنان چارشولر واردر §

سبيل فاطمه . بعض ملوكه منسوب اولوب اداره‌سى اوقاف مصريه‌يه عائددر ، حرم سعادته كيديلور ايكن باب مصريدن باب سلامه‌قدر اولان جاده‌نك صاغ طرفنده بش وصول طرفنده آلتى زقاق واردر ؛ صاغ طرف زقاقلرينك اوچى طريق عام ، ايكيسى طريق خاص وصول طرف زقاقلرينك ايكيسى طريق عام ، دوردى طريق خاصدر ، صاغ طرف يوللرينك برى « مقعد بنى حسين » جاده‌سى اولوب بوجاده ايكى‌يه آيريله‌رق برى مناخه قارشوسنده واقع سيد محمد جمل الليل قصرينه ، ديكرى ميرى انبارلرينه منتهى اولوركه ، بونلردن هرايكيسنك طرفينى منتظم ، منتظم خانه‌لر ايله مزيندر §

مقعد بنى حسين ، طريقندن صكره طرق خمسه‌نك ايكيسى اولان ميرى انبارى طريقيدر ، اهل مدينه بوطريقه « زقاق الشونه » ديرلركه سيد صافى الجفرينك يكى ياپديرديغى « خان جديد » قارشوسنده اولوب « صالحيه ،

ذروان ، حارّة الاغوات » محله‌لريله حرم سعادتك اطراف ثلاثه‌سنده اولان يوللره اتصال ايدر ، زقاق الشونه‌دن‌صكره زقاق الزرندى بعده سقيفهٔ‌رصاص وبوندن صكره زقاق الحمزاوى زقاقلرى واردر §

زرندى زقاغى چيقماز بريول ايسه‌ده سقيفهٔ رصاص جاده‌سى ذروانده‌كى حمام ايله هرايستنيلان محله وزقاق الحمزاوى آرزو ايديلان موقعلره كيدر ، زقاق الحمزاويده بعض « ترزى » دكانلرى اولديغندن بوزقاغك نام‌ديكرى‌زقاق الخياطيندر ، زقاق الحمزاوى باب السلامه غايت يقين ايسه‌ده آره ده « بشير آغا مدرسه‌سى » واردر §

باب المصرى طرفندن اعتباراً صول جهت يوللرينك « برنجيسى زقاق سوق الشروق ، ايكنجيسى زقاق العينيه ، اوچنجيسى زقاق الدكه ، دردنجيسى زقاق‌الشقره ، بشنجيسى ، زقاق كبريت ، آلتنجيسى زقاق العياشه » در ؛ زقاق سوق الشروقه‌ده اقدملرى عباجيلر بازار قوردقلرى جهتله بوزقاغك نام ديكرى « سوق‌العبايه » اولوب الحالة هذه عبا فروشلر بوزقاقده بولنورلر ؛ سوق العبايه‌دن اب النبى سيدنا عبدالله بن عبد المطلبك مرقد شريفى بولنان زقاق الطواله كيديلور ، مالك بن‌سنان الانصارى‌حضرتلرينك‌مرقدشريفلريله سادة الاسعديه خانه‌لرى بوزقاقده اولوب مالك بن‌سنان مرقدينك قارشوسنده سقيفة الامير زقاغى وطرف شاميسنده حماطه زقاغى واردر ، زقاق الحماطه‌يه اوائلده « محناطه » ديرلر ايدى‌كه بوزقاقدن كرك باب شامى وباب صغير وكرك دها سائر مواقعه كيدلمك ممكندر §

زقاق العينيه — طريق‌خاص ايسه‌ده داخل‌سورده بولنان‌حورمالقلرك اك بيوكى اولان حديقة العينيه‌يه اتصال ايدر §

زقاق الدكه — سيد صافى الجفرى خانك آلت طرفنده واقع شونه زقاغنك قارشوسنده وزقاق الشقره دخى خان مذكور جوارنده وكبريت

زقاغيده بونلرك صره سنده اولوب فقط بو اوچ زقاغك اوچيده برر چيقماز زقاقدر §

سوق العياشه — باب الرحمه ايله ساحه و باب الشامى يه منتهى برطريقدر ؛ بويول ايله باب السلام آره‌سنده ازميرلى‌خانه‌سى و بوخانه‌نك تحتنده عين باب السلام واتصالنده محموديه مدرسه‌سى واردر §

شام — بلدۀ طيبه‌نك طرف شاميسنده « زخامى ، كنانه ، مخيط » جاده‌لرى واردر ؛ بواوچ يول زمانمزده يوسف پاشا كوشكى ديمكله متعارف اولان « ثنية المدينه » موقعنده برلشوب بيوك بر شهراه اولور §

زخامى — يولى « حائط ، حويط ، جبل شمّر ، تيما » جهتلرينه‌وكنانه دخى « حمض » دنيلان وادى‌يه وطريق « مخيط » ده شام وينبع البحرايله مصر بلادينه‌كيدر برجاده اولوب محامل شريفه ايله قوافل زوّار مخيط جاده‌سندن كيدوب كليرلر §

قپولر — شهرمقدسك برى سور خارجيده ايكيسى سور داخليده اولمق اوزره شام جهتنه كشاده اوچ قپوسى اولوب‌سور خارجى‌قپوسى جبل‌سلعك قارشوسنده اولمق ملابسه‌سيله « باب الجبل ، باب الكومه » دينور وعنابسه ايله مساجد اربعه وجرف واحامده قبيله‌لرينك يوردى اولان جبل فقره متصل جفره ده ساكن اولانلر وسح جهتنده بولنان حدايق اصحابيله غاربنى حرام ومساجد مذكوره زوّارى بوقپودن كيدوب كلير وكذلك قبة السلاق تلعه‌سى يانــنده بولنان مذبحه‌يه سوق ايديلان حيوانات دخى باب مذكوردن ادخال واخراج اولنور ؛ سور داخلى قپولرينك برينه « باب شامى » ديكرينه « باب سحيمى » دينوركه باب شامى قلعۀ خاقانيه‌نك طرف شرقيسنده وباب سحيمى حرم شريف آبدستخانه‌لرينك مجمع مجاريسى يانده‌در ؛ حجرۀ سعادتك

بو جهتنده يالكز برقپوسی اولوب اوده « باب شامی » ديكله مشهور ومتعارفدر ، دكة الاغوات ، بوقپونك طرف شاميسنده اولوب رمضان كيجه‌لری تراويح نمازی اداسنی متعاقب حجرهٔ معطره شمعدانلری بوقپودن چيقاريلور §

بو جهتدن مدينة الرسوله منتهی اولان « عيون ، جرف ، سيدناحمزه » طرق ثلاثه‌سی داوديه جوارنده كائن « قرين » اطلاق اولنان ثنيه‌ده مجتمع اولوركه مذكور ثنيه‌يه وارد اولانلر جبل‌سلعی صاغ طرفلرينه آلمش اولورلر ، جبل‌سلع مدينه‌شهريله اطراف اربعه‌سی منظره‌سنی شامل برموقعده اولمق واهالی موسم مخصوصنده بورايه چيقوب تنزهی عادت ايدنمش بولنمق ملابسه‌سيله اوزرنده برچوق دكه‌لر واردر ؛ دور عباسيه‌ده احجار زيت دنيلان محلده شهيد ايدلمش اولان سيدنا محمد زكی الدينك تربهٔ منوره‌لری جبل مذكور اتكلرنده اولوب مرقد شريفلرينی محيط اولان قبهٔ زيبنده‌نك آرقه‌سنده فرزانی علی آغانك حديقه‌سی وقبله‌سی طرفنده عين الزكی‌منهلی وطرف شرقيسنده اسبق بغداد واليسی داود پاشا حديقه‌سی وآنك طرف شرقيسنده سيدنا حمزه طريقی وبوطريقك طرف شرقيسنده احمد بساطی بلده‌سنه منتهی اولان جاده وبوجاده‌نك طرف شرقيسنده « صدقه » ناحيه‌سيله بوناحيه جهتنده كائن حورمالقلرك جاده‌سی وبورادن صكره محمل شامی موقفی واردر §

داود پاشا حديقه‌سی پك بيوك برحورمالق اولوب ايچنده غايت مكلف بركوشك ايله بيوك برحوض واردر ؛ اهل مدينه طرفندن اولنان روايته كوره بلدهٔ طاهره حديقه‌لرنده داود پاشا حديقه‌سی قصرينه معادل برقصر يوقدر §

محمل شامی — موقعنده « مسجد السبق » ناميله متعارف برمسجد اولوب بومسجد شريفك جهت غربيسنده‌كی طاغنك اتكنده متعدد دكارنه

خانەلری و بوطاغك شاهقەسنده برطاقم کمرلر اوستونه طرح وتأسیس ایدلمش اسکی برقصر معلا واردرکه بوقصری شیخ الحرم مرحوم شریف پاشا تجدید ایلمش اولدیغندن قصر مذکورك اسمی « قرین شریف پاشا » قالمشـدر ، اهالی آرەصره کیدوب قصر مذکورده تبدیل آب هوا ایدرلر §

جبل سلعك اوزرنده دکارنه مسجد صغیری وبومسجدك آلت طرفنده فقرای عربان قولبەلری وصول طرفنـده بعض خرابەلری و بونلردن صکره حدیقة السبیل ایله والده سلطان سبیلی ومحمل شام برکەسی وحدیقة السبیلك طرف قبلیسنده قواسلر قهوه خانەسی واردرکه محمل شامی برکەسی حدیقه قویولرندن املا اولنور §

قهوة القواسی مرور ایدنلر باب الشامی یه کلمش اولورلر ؛ باب مذکور سور داخلی ابوابنك جملەسـندن اعظم ومنتظم اولمق اوزره مشهور اولوب ١٢٦٧ سنەسی خلالنده تجدید ایدلمش اولان قلعهٔ سلطانی‌یه ملاصقدر §

باب الشامی کمری مدخلنده عساکر نظامیهٔ شاهانه قرەغولخانەسی واردرکه بوقرەغولخانه باب مذکور محافظەسـنده بولنان عساکر ملوکانه اقامەسـنه مخصوص اولوب باب شامیدن شهر مقدسه کیرنلرك صول طرفلرنده در §

قرەغولخانەلر — بلدهٔ طاهره سورخارجیسی آرتق منهدم اولوب سور دینەجك یری قالمامش اولدیغندن سور داخلینك هرقپوسنده برر قرغولخانه یاپدیرلمشدرکه بوقرەغولخانەلر سورخارجی محیطنده کائن برجلرده نوبت کذار اولان نفراته موقع قرار اولمق اوزره طرح وتأسیس قلنمشدر ، چونکه ١٢٢٢ سنەسـنه کلنجەیه دکین سورخارجی اولمدیغندن قرون ماضیه مأمورلری بلدهٔ طاهره‌یی اشقیای عربان تسلطندن حفظ ایچون مناخه اطرافنه هر برینك آرەسی ایکیشر یوز آرشون فاصلەلی اولەرق برطاقم برجلر طرح وتأسیس وهر برینه مقدار کافی محافظ تعبیه وتعیین ایلمشلرایدی ، اسبق مصر والیسی محمدعلی پاشا

بلدهٔ طیبه‌یی وهابیلردن تطهیر ایلدیکی زمان هر برج آره‌سنه بردیوار چکه‌رك مناخه‌یی سور مخصوص داخلنه آلوب غرب طرفنه « باب عنبریه » قبله طرفنه « باب قبا » شرق طرفنـه « باب عوالی » شام طرفنه « باب الکومه » اسمنده بر قپو کشادیله بو قپولره عساکر مصریهٔ شاهانه اقامه ایلمش اولدیغندن بو سوره سور خارجی نامی ویرلمش ایدی که سور مذکورك دیواری کرپجدن ایدی ، بو سورك آرتق هر طرفی ییقیلمش اولدیغندن بالضروره سور داخلی قپولرنده بر قره‌غولخانه تأسیسـنه لزوم کورنمش واولوجهله اقتضاسی اجرا ایدیله‌رك بلدهٔ طاهره تحت محافظه‌یه آلنمشدر §

ذکر اولنان قپولر قره غولخانه‌لرندن بشقه (١) خالدیه (٢) باب صغیر سبیل (٣) خصکیه نامنده اوچ قره‌غولخانه‌ده مناخه میداننه وبرباب قره‌غولخانه دخی ابن زمن رباطنده کائن بلدیه خسته خانه‌سـنه طرح وتأسیس اولنمش وهر قره‌غولخانه‌یه مدینهٔ منوره محافظه‌سنه مأمور اولان عساکر نظامیهٔ شاهانه طابورلرندن مقدار کافی عساکر شاهانه اقامه ایدلمشـدر §

بو کون بلدهٔ طاهره‌ده بهری اوچیوز اللیشر نفر اولمق اوزره اوچ طابور پیاده عساکر شاهانه‌سـیله بری سواری وهجینلی ودیکری پیاده اوله‌رق ایکی طابورده ضبطیه اولوب بونلرکده موجودلری ایکیشر یوز نفردن آز دکلدر ، ادوات ولوازماتلری ایسه سایهٔ شاهانه‌ده مکمل اوله‌رق ینبع اسکله‌سی طریقیله درسعادتدن کلیر §

باب شامی ، قره غولخانه‌سی اتصالنده برباب فرون وقهوه خانه ایله عادله سلطان سبیلی وبو سبیل اتصالنده عادله سلطان محله‌سی ایله مشار الیهایه منسوب اولان حدیقه اولوب عادله سلطان محله‌سنك بر اوجی عین الساحه منهلنه اتصال ایدرکه بو محله‌ده کائن خانه‌لرك جمله‌سی مشتملاتیله برابر مشار الیها عادله سلطان علیة الشان حضرتلرینك وقفیدر §

باب الشامى ، دن دخول ايدنلرك صاغ طرفلرنده قلعهٔ شاهانه قپوسى وبونك ايلروسنده « محبس نسوان » قپوسى وآنك ياننده حكومت دائره‌سى وعين الساحه منهلى قپوسى اوكونده اوچ عدد يول واردر §

سالف الذكر قلعه شيخ الحرم امين پاشا مرحومك شيخ الحرملكى اثناده جنتمكان سلطان عبد العزيز خان طرفندن صادر اولان فرمان اوزرينه تجديد و داخلنده بولنان طوبخانه وجبخانه ايله لوازمات حربيه وضعنه مخصوص مخزنلر ، عساكر شاهانه قغوشلرى ، تيمور اوجاقلرى ، آخورلر ، صهريج ، ومواقع سائره مكمل برصورتده تعمير وتشييد ايدلمشدر ، برى آجى ديكرى طاتلى صو اولمق اوزره قلعهٔ مذكوره ايچنده ايكى صواد ايله كوچك برباغچه واردر §

اداره وضابطه مجلسلريله ذكور حبسخانه‌سى دخى حكومت دائره‌سى اتصالنده در ، اصحاب جنايات اصولى دائره‌سنده سالف الذكر حبسخانه‌يه القا اولنورلر ايسه‌ده سادات وحرم سعادت خطيبلرى وائمه ايله مؤذنلردن حبسلرى اقتضا ايدنلر محبسخانه‌يه القا اولنمزلر ، بونلر منسوب اولدقلرى رؤسا خانه‌لرنده توقيفله تأديب اولنور §

عين الساحه اوكونده‌كى طرق ثلاثه‌نك برى عين مذكور قپوسنه متوجه اولانلرك صاغ طرفلرينه كلوركه بوطريق كرك مناخه‌يه وكرك جهات سائره‌يه عزيمت ايتمكه مساعددر §

طرق ثلاثهٔ مذكوره‌نك ايكنجيسى سور داخلى اتصالنده بولنان حماطه زقاغيدر ، بو زقاق مالك بن سنان مرقديله سقيفة الاميره و زقاق الطوال ايله سوق الشروق وباب المصريه وبيوك جاده دن باب السلامه قدر كيدر ؛ سالف الذكر زقاقلرك اوچنجيسى بلدهٔ طاهره محله‌لرينك اڭ بيوكى عدّ وشمار ايديلان ساحه محله‌سى طريقى اولوب دار السعاده آغاسى تحسين آغا ايله تعميرات مديرى سابق خورشيد وسيد صافى الجفرى افنديلرك وسابق محكمه

کاتبی سـید حسین هاشم افندینك خانه‌لری بو طریقك منتهی اولدیغی ساحه محله‌سـنده در ، بو محله‌ده اگرچه دها پك چوق بیوت منتظمه وار ایسه‌ده اسملری تعداد اولنان ذواتك خانه‌لری همان مدینه‌ده امثالسزدر ، دنیله‌جك درجه‌ده مرتفع ومکملدر §

ساحه‌دن باب السلامه توجه اولندقده « زقاق حوش بری ، زقاق القفار ، زقاق سقیفة الامیر ، زقاق الطوال ، زقاق المدراسی ، زقاق حوش الجمال ، زقاق کومة حشیفه ، زقاق الوکاله [۱] ، زقاق حوش الجبرت » ایله باب السلام جاده‌سی صاغ و « زقاق جواری ، زقاق حوش دکارنه ، زقاق دار البیضا ، زقاق الحبس ، زقاق عنبر آغا ، زقاق شجریه ، [۲] زقاق سقیفة شیخی ، زقاق باب الرحمه ، زقاق مدیریه ، زقاق الحنابله ، زقاق شامی ، زقاق الفرن » ایله زقاق شرشوره [۳] صول طرفده قالورکه بوزقاقلردن دخی ایستنیلان جاده‌لره چیقیلور §

شرق — بلدهٔ طیبه‌نك شرق جهتنـده « حنا کیه ، طریق الخنق » اطلاق اولنور ایکی جاده اولوب ابو الرشید بوایکی یولك نقطهٔ ملتقاسیدر ؛ طریق سلطانی مسدود اولدیغی یعنی بوطریقی اشـقیا تحت تضییق ومحاصره‌یه آلدیغی زمانلر هجینسوار اولان زوّار خنق یولندن کلوب کیدر §

بری سور خارجیده دیگری سور داخلیده اوله‌رق شـهرك بو جهتده ایکی قپوسی واردر که برینه باب العوالی ، دیگرینه باب الجمعه دینور ؛ باب العوالی بقیع شریفه ملاصق وباب الجمعه بقیع مذکوره قارشودر §

مسجد سـعادتك باب جبریل وباب النساء اطلاق اولنان قپولریله حجرهٔ

---

[۱] بوزقاغك نام دیگری « داودیه » در .

[۲] شجریه زقاغی ، پکنلرده تجدیدی اراده بیوریلان محکمهٔ شرعیه جوارنده در .

[۳] غربا وفقرا جنازه‌لری غسل اولنان محلك اسمیدر .

معطره‌نك صباح اقشام خدمه‌نك كيروب چيقمقده اولدقلرى باب فاطمه اسمنده‌كى قپوسى دخى بو جهتده‌در §

طريق شرقى يوللرينك نقطهٔ التقاسى سيدنا على العرضى مسجد شريفنك يانى باشنده برموقعدر ؛ بوطريق يوللرى ابا الرشيدده مجتمع اولدقدن صكره «عين السرانيه» ياننده ينه ايكى جادهٔ تشكيل ايدرلركه حجاج قافله‌لرى بوايكى جاده‌نك غرب طرفندن «مستراح حمزه» يه وبورادن‌مدينهٔ طاهره‌يه كيدرلر ، سائر يولجيلرده عين‌السرانيه منهلندن حرهٔ شرقى يوليله بوحره‌نك منتهاسنده واقع مسجد الاجابه يانندەكى زرب الهيثم [۱] دنيلان محله وبورادن قالقوب حورماقلقلر آره‌سنده واقع يوللردن وبقيع الغرقد ايله بقيع العمات آره‌لغندن كچه‌رك باب البقيع حذاسيله زقاق الجنائزه اينرلر §

زقاق الجنائزدن مناخه ميدانىنه وبقيع العمات قبه‌سى يانندن صدقه موقعيله باب مجيدى ومحال سائره‌يه كيدر برر يول دها وار ايسه‌ده يولجيلر اورالردن كيتميوب طوغريجه باب الجمعه‌دن كيررلركه بوقپو داخلنده واقع قره‌غولخانه‌نك صاغ طرفندن حارة الاغوات وصول‌طرفندن سيدنا اسماعيل بن‌جعفرالصادقك مرقدى جهتنه وبورادن حارة الاغوات ايله ذروان وسائر موقعلره منتهى متعدد يوللر واردر §

سور خارجى ابوابى جمله‌سندن اولان «باب العوالى» دخى بوجهتده وبقيع الغرقد ديوارينك طرف غربيسنده‌در ، عوالى قريه‌سنه بوقپودن كيدوب كلينور ؛ بلدهٔ طاهره ايله عوالى قريه‌سى آره‌سنده متعددٔ حديقه‌لر وبرچوق خدايى نابت حورما آغاجلريله مزرعه‌لر واردر §

باب الجمعه‌دن حارة الاغواته ممتد اولان يولى تشكيل ايدن خانه‌لرك صاغ طرفلرنده «زقاق الرباط ، زقاق الصندل ، زقاق الشرك» وصول طرفلرنده

---

[۱] زرب — بدويلرك موقع اجتماعلرى معناسنه اولوب مدينهٔ طاهره‌ده برى «زرب هيثم» ديكرى «زرب بنى على» نامنده بدويلر ايچون ايكى اجتماع موقعى واردر .

« زقاق رستميه ، زقاق ديارعشره » دنيلان زقاقلر واردر ؛ برنجى زقاقك مضاف اولديغى رباط ، شيخ مظهر النقشبندى رباطى اولوب شهر مباركهٔ مدينه‌ده اوقدر بيوك بر رباط دها يوقدر ؛ رباط مذكورك اطرافنده برچوق خانه‌لر اولديغى كبى حجرهٔ سعادت آغالرينك عيد الفطرك دردنجى كوننه مخصوص اولان رسم معايده‌لرى زقاق الرباطده كائن رستميه مدرسه‌سنده اجرا اولنور §

رستميه ، زقاغى حارة الاغواتده كى عين الزرقا منهلنك طرف شرقيسنده وشيخ الحرم نبوى دائره‌لرى دخى ديار عشره جاده‌سنده ورباط سيدنا عثمان بن عفان ايله سبيل نورالدين ورباط عجم ذكر اولنان جاده‌نك طرف قبليسنده اولوب حرم سعادتك جهت شرقيسى رباط عجم قپوسيله زاويهٔ سمان كوشه‌سنه مقابل برنقطهٔ مباركه‌ده واقعدر §

باب الجمعه ، طريقيله مسجد سعادته كيرمك ايستيانلر ، رباط العجم قپوسنه وصوللرنده اكر باب جبريلدن كيرمك ايسترلر ايسه « مصلاى جنائز » دنيلان موقعك صول طرفندن كچرلر ايسه‌ده باب النسادن دخولى آرزو ايدنلر صاغ طرفه ميل ايدرلر §

باب جبريل ، ايله باب النساء آره‌سنده سمان زاويه‌سى قپوسنه مقابل اوله‌رق اون موصلقلى بر حنفيه واردركه حرم سعادته دخولى آرزو ايدنلردن آبدستى اولميانلرك بوراده تجديد وضوء ايتملريچون طرح وتأسيس ايدلمشدر §

قبله — حرهٔ شرقى جاده‌سندن « قبا ، قربان ، عوالى » قريه‌لرينه آيريلان طريق معروف بلدهٔ طاهره نك قبله طرفنده اولوب سور داخلده بولنان باب الصغير ايله سور خارجده اولان باب قبا اول شهر شهير مقدسك بوجهتنه دوشر §

باب صغير ، مناخه‌ده وايكى سور آره‌سنده اولوب آنفاً تعريف اولنديغى اوزره حكومت دائره‌سى باب مذكورك اوزرنده ورجال ونسوانه مخصوص

اولان سالف الذکر محبسلر دخی بو دائره‌نك یاننده و فقط سلطان سلیمان بن سلطان سلیم خان عصرنده تأسیس قلنمش اولان قلعهٔ شاهانه جهتنده‌در ؛ حرم سعادتك قبله جهتنده قپوسی یوق ایسه‌ده دیار عشره باغچه‌سنه ناظر مشبك بر پنجره‌سی واردرکه بوکا مواجههٔ سعادت پنجره‌سی اطلاق اولنور §

حجرهٔ سعادتك دخی بو جهتنده قپوسی یوق ایسه‌ده حجرهٔ سعادت شبکه‌سی اوزرنده مواجههٔ سعادت پنجره‌سنه محاذی مشبك برقپوجغز واردرکه بوقپو « کوکب دری » حذاسنده اولمق ملابسه‌سیله بین الناس « باب التوبه » نامیله متعارفدر ، فقط زمانمزده بومبارك قپوجغزك بوآنه دکین آچیلدیغنی بیلان یوقدر §

بلدهٔ مبارکهٔ پیغمبری یه قبله طرفندن کلان یولجیلرك مجمع الطرقی قبا قریه‌سیدر ؛ قبا قریه‌سندن چیقلمق ایستنلدکده « مسجد القبا » طریقیله « بئر اریس » حدیقه‌سی اوکندن کچیله‌رك نورالدین شهید سبیلنه وبورادن « بویره ، بئر عذف ، بئر شدقه ، بئر خاتم ، بئر قویم ، بئر برّی ، بئر شمیله ، بئر عصبه » حورمالقلرینه مواصلت اولنورکه بو حورمالقلرك امثال و نظیرلری نه قبا قریه‌سنده ونه‌ده شهر مقدس طیبه‌نك سائر مواقعنده بولنمق احتمالی واردر §

قبا قریه‌سی مسجد شریفنك طرف شامیسنده قریهٔ مذکوره اهالیسنه مخصوص برمقبره واردرکه بعض کیمسه‌لر بومزارلغك عرصه‌سنی مسجدضرار موقعی اولمق اوزره روایت ایدرلر ؛ ذکراولنان مقبره دن « قربان » قریه‌سنه منتهی برطریق اولوب بو طریقك طرف شامیسنده مدینهٔ منوره سورینك باب قبا اطلاق اولنان دروازه‌سنه قدر اولان اراضی متعدد حورما باغچه‌لری وبرچوق خدایی نابت حورما آغاجلری ایله مزیّن اولدیغندن منظرهٔ دلرباسنی تعریف ممکن دکلدر §

قربان ، قریه‌سندن کلان یولجیلر ، ابوجیده سیلنك مجراسی اولان

بطحاندن قبا طريقى اوزرنده سابق دار السعاده آغاسى تحسين آغا قريه‌سى قپوسندن و « مغيسله » دنيلان بلاد عمر زاهد يولنك غرب طرفندن ومحمد بدوى حديقه‌سنك جهت قبليسندن وسيل رانونه ايله سيل ابى جيدة المرجلين مجرالرينك آرالرندن وبو جاده‌نك شرق طرفلرنده واقع متعدد حديقه‌لردن وشيخ الحرم مرحوم امين پاشا خرابه‌سندن كچه‌رك سور خارجى قپوسنه ورود ايدرلركه بوراسى حوش منصوراوطه‌لرندن بعضلرينك وبالخاصه سيدنا عمر الفاروق مسجدشريفك وحضر افندى خانه‌سنك وعساكرشاهانه خسته‌خانه‌سى اتخاذ قلنمش اولان خاصكى عمارتنك آرقه طرفلريدر ؛ بو موقعلر مسجد سعادتى سالف الذكر سور خارجى قپوسى اوكوندن استقبال ايدنلرك صاغ وباب قبا قره غولخانه‌سيله حوش متاع وحوش عميره وبوحوشلردن سنان پاشا كوپريسنه قدر اولان خانه‌لر صول طرفلرينه كاور §

بورادن حرم سعادته كيده‌جك اولانلر سنان پاشا كوپريسندن كچه‌رك شرق جهتى يوليله سوق الحبابيه و بورادن باب المصرى يه و دها صكره حرم شريفه مواصلت ايدرلر و باب العنبريه دن خروجى ايستك ايدنلر سالف الذكر كوپرى يى كچدكدن صكره غرب جهتى طريقيله باب العنبريه‌يى طوتارلر ؛ انتهى §

حماياله ؛ بليده قربنده برموضع آديدر ؛ حمام ، زكام وزننده فرش وملل موقعلرى بيننده برموضع اولوب « عميس الحمام » ناميله بنامدر ؛ حماضه ، بنى بياضه يوردنده بربوستان اسميدر ؛ حمت ، ورقان طاغنك نام‌ديكرى وقدس شريف يولنده برعقبه‌نك اسميدر ؛ حمراء الاسد ، مدينه‌نك سكز ميل مكه جهتنده برموضعك وصفرا قريه‌سنه يقين برحوزمالغك اسميدر ؛ حنان ، مدينه‌دن مقتلكاه بدره كيدنلرك صاغنده قالور طاغمسى برقوم تپه‌سيدر ؛ حنذ ، اصيحة بن جلاحك ساكن اولديغى قريه‌در ؛ حورتان ، حورة بيانى

وحورهٔ شمالی نامیله بنام ایکی حوره درکه حورهٔ شمالی اشعر دره سنك غفره جهتنده اولوب بوكاحویره دینور ؛ حورهٔ یمانیه ، دخی ذوالهدا اطلاق اولنان وادیده اولوب بووادینك نام قدیمی ذوالضلاله ایدی ؛ شدّاد بن امیة الذهلینك حضرت پیغمبره بر مقدار بال اهدا و « سن نره لیسین ؟ » زمیننده ایراد بیوریلان سؤاله ؛ ذو الضلاله ، وادیسندن ایدوكنی ایما ایده جك بر جواب اعطا ایلمش اولدیغندن حضرت پیغمبر (یوق یوق ! ذوالهدا وادیسندنسین !) بیوردیلر ؛ آنك اوزرینه وادئ مذكورك آدی ذوالهدا قالدی؛ حوضی ، تبوكده برحوضدر ؛ حوض مروان ، عقیق دره سنده برحوضدر ؛ حوض ابن هشام ، مدینه نك حرهٔ غربیه سنده كائن برحوضدر §

﴿ حرف الخاء ﴾

خاخ — حمراء الاسد موضعنك صاغ طرفنده « روضة الخاخ » دیمكله معروف برقریه در ؛ محمد بن جعفر وعلی بن موسی الرضا ﴿ رضی الله عنهم ﴾ ك وسائر بر طاقم ائمهٔ كرامك مقرّ عالیلری ایدی ؛ واقدی یه كوره محجر تسرای علیه خارجنده واقع (ضعینه) نك « یعنی حضرت سیدالبشرك فتح مكه ایچون تهیهٔ اسباب سفر ایتمكده اولدیغنه دائر حاطب بن ابی بلتعه نك اعاظم قریشدن « سهیل بن عمرو ایله صفوان بن امیه و عكرمة بن ابوجهله خطابا یازدیغی مكتوبی كتورركن دردست ایدیلان خاتونك » كوییدر §

استطراد — بعض مورخلر « حاطب بن ابی بلتعه ، اولوقت یازدیغی مكتوبی « ساره »نامنده برمغنیه ایله كوندرمش ایدی » دیدیلركه مغنیهٔ مرقومه ابو عمرو بن حنیفی بن هاشم بن عبد منافك جاریه سی اولوب حضرت سید البشر ، سفر مثمرالظفر مكه ایچون تجهیز عسكر وترتیب لوازمات سفر ایلدكاری اثناده بلدة الرسوله كیدوب قبل عالئ نبویه دن (اسلام اولمق ایچونمی كلدك ؟ یوقسه مدینه یه مهاجرتمی ایتدك ؟) نهجنده ایراد بیورولان

سؤاله « مالكم ، صحرا پیمای عدم اولدقدن صكره دوچار ضرورت اولدم » جوابنی ویرمش وحضرت پیغمبرك مرقومه یه مشركین مكه نك مغنیه اولانلره رعایت ایتملری طبیعی اولمغله ضرورتدن بحث ایتمسی قابل تصدیق اولمدیغنی ایما بیورمش اولمسنه بناء مرقومه « واقعا اویله ایسه ده بدر الكبری وقعه سندن صكره بیوت بكه وُ منازل مكه نك هیچ برنده آثار شوق ونشاط قالمدی ، جمله سنك ساز سرور وصحبتلری ناساز ومزمار حضور وعشرت ومعیشتلری كرفته آواز اولدی » آهنكیله عرض نغمات مسكنت و مكه اهالیسنك احوال واقوالنی بیان وحكایت ایدرك مظهر عطایای نبی الانبیاء اولمش ایدی ؛ حاطب اكرچه یازدیغی مكتوبی ساره یه ویردی ومزبوره كیسوی ژولیده سی آره سنده ستر واخفا ایدوب مكهٔ مكرمه یه متوجهاً هجرتسرای علیه دن حركت ایلدی ایسه ده جبریل امین در آن ساعت اجنحه بسط نزول اولوب كیفیتی بیان وساره نك هنوز ذوالحلیفه منزلنه وارمدیغنی ذكر واتیان ایلمش اولدیغندن واقف راز نامهٔ عالمیان افندیمز حضرتلری جناب حیدری زبیر بن عوام ومقداد بن اسود ایله برلكده اولدقلری حالده جاب واحضار ایله (شیمدی مكه جهتنه متوجه اولك ! روضة الخاخه وصولده سارهٔ مغنیه یه ملاقی اوله جقسكز ! مرقومه ده حاطب بن ابی بلتعه نك مكه حقنده اولان تداركات سفریه مزی مبین بر مكتوب مكتومی واردر ! بای حال آلوب عودت ایدك !) بیوردیلر ومشار الیهم روضة الخاخه بالوصول ساره یه ملاقی اوله رق كتب سیرده بیان اولندیغی وجهله ذكر اولنان مكتوب نهفته یی آلوب عودت ایلدیلر ؛ بنابرین امام واقدینك روایتی جای نظردر §

حاطب بن ابی بلتعه نك یازدیغی مكتوبك صورتی — من حاطب بن ابی بلتعه الی اهل مكة اعلموا ان رسول الله صلى الله علیه وسلم قد توجه الیكم بجیش كاللیل ، یسیر كالسیل ، واقسم بالله لوسار الیكم وحده ، لینصرنه

الله تعالى عليكم ، فانه منجزله ماوعده فيكم ، فان الله تعالى نصره و وليه وقد اجبت اليكم ان تكون لى يد بكتابى اليكم §

بو مكتـوب صورت ديكرله دخى منقول ايسـه ده اوصورتك برعينى محمود السيرك ٣٦٧ نجى صحيفه سنده مسطور اولديغندن بوراده بيانه حاجت كورمدك ؛ انتهى §

خاص ، خيبرده بروادى اولوب « قصوى ، وحيده ، سلالم ، كثيبه ، وطيخ » مزارعى بو واديده در ؛ خَبّ ، كاثب موضـعى واديلرندن بر دره اولوب موضع مذكوردن آشاغى اينه رك حرة كثب آرقه سـندن كچوب قبا قريه سنك آلت يانته اتصال ايدر ؛ خُبان ، معدن نقره ايله فدك آره سـنده برطاغ اسميدر ؛ خُبراء الغدق ، دمّان ناحيه سـنده سدر دنيلان اوتى شامل غايت صولاق و اوتلاق بر موضعك اسميدر ؛ خبراء صائف ، بين الحرمين بر منزل اسميدر ؛ خرّار ، مثعر واديسنك طرف شاميسنده بركول اولوب سـعد بن ابى وقاصك سريه سى بوراده معركه آراى وقوع اولدى ؛ خُربا ، مسجد قبلتين ايله مزاد موقعى آره سنده بنى سلمه قبيله سنه مخصوص برمنزل ايدى ، بالاخره نبىّ اكرم حضرتلرى (صالحه) تسميه بيورديلر ؛ خَرما ، صفرا واديسنده بر پكار اسميدر ؛ خَريف ، جار ، دنيلان موضعدن بالابتدا ينبع البحره اتصال ايدر برواديدر ؛ خُريم ، مدينـه ايله بدر الكبرى بيننده برطاغ يوليدر ؛ حضرت پيغمبر مقتلگاه بدردن بوطريقله عودت بيورديلر ؛ خُشُب ، مدينه دن بركيجه تبوك جهتنده واقع بروادينك اسميدر ، ذوخشب دخى دينور ، مروان بن حكمك بوواديده برقصرى وار ايدى ؛ خُشرَمه ، ينبع البحره قريب بروادى اولوب ساحل بحره قدر ممتد اولور ؛ خُشين ، خشين اراضيسنده برى ديكرندن كوچك ايكى طاغدر ؛ خُصى ، مسجد قبانك

طرف شرقيسنده بنی سليم و بنی حارثه‌يه منسوب ايكی قلّه ايدی ؛ خَضِرَة ، نجد قطعه‌سنده بنی محارب افرادينه مخصوص بر موضعدر ، ابوقتاده سريه‌سی بورايه كوندرلمش ايدی ، علی رأی جبل آره قريه‌لرندن بركويك اسميدر ، ابو داوده كوره حضرة موضعنه وقت جاهليه‌ده « عفرة » دينور ايدی ، حضرت پيغمبر حضرة و شعب الضلاله‌يی « شعب الهدی » و بنی الزينه‌يی « بنی الرشده » تسميه بيورديلر ؛ خَفِينَت ، مدينه‌ايله ينبع البحر آره‌سنده بر دره ايله بر قريه اسميدر ، عند البعض بری ينبعه ديكری خشرمه‌يه منتهی ايكی يولدر ؛ خفيه ، عقيق واديسنده بر دره‌در ؛ خلائق ، خليقه‌نك جمعيدر ، بوخلائق عبدالله بن ابواحمد بن جحشك مالی وآل زبير ايله آل ابواحمدك خليقه‌لرينك غيری اوله‌رق مدينه‌يه اون ايكی ميل اوزاق بر يرده برطاقم اراضيدركه بونلرك هرپارچه‌سنه خليقه دينور ، عقيق دره‌سی ذكر اولنان خلائق اراضيسنی سقی واروا ايلديكی جهتله هر برخليقه برچوق مزرعه وحورمالغی شامل وقويولری عذوبت ولطافتی حاويدر ؛ خَلِص ، برصحرای واسعه‌در ؛ حكيم بن خزامك يوم البدرده ملائكهٔ كرامك بو وادی يه نزول ايتديكنی كوروب نقل وحكايه ايلديكنی موثوقاروايت ايدرلر ؛ خل ، بين الحرمين مرجح منزلنه يقين بر واديدر ، قصرحرميه منتهی اولان طريق بومنزلدن آيرلديغنه مبنی قصر مذكوره (قصر خل) دخی دينور ؛ خم ، جحفه‌يه يقين «غديرالخم »نامنده بركولدر ، اوائلده شجعان عربدن «خم» نامنده بری مذكور كولك كنارنده ساكن اولوب مارين وعابرينه ضيافت ويرمكی اعتياد ايتمش اولمسی باعث تسميه‌در ، يعنی بوكوله « غديرالخم » نامی ويرلمسی بهادرمرقومك ابنای سبيله كول كنارنده ضيافت اعطاسنی عادت ايتمش اولمسنه مبنيدر ؛ عند البعض جحفه‌يه يقين بروا‌ديدر ، بووادی اهل جاهليه عندنده مقرّ « وبا » ومركز « حما » اولمق اوزره مشهور بولنديغندن اهاليسی بلاد واودیهٔ سائره‌يه نقل ايدرلرايدی ، حتی حافظ منذری « بووادی‌ده واقع برقريه‌ده تولدايدنلر :

اکر دیکر محله نقل و هجرت ایتمزلرایسه، برحیات اولملری ممکن دکل ایدی!»
دیمشدر؛ لکن بعد الهجره بوفناالقـلر یثرب زمیننک هر یرندن قالقوب قدر
جلیل نبوی کونش کبی ظاهره چیقمشدر. غدیر الخم. موقعنک بر میـل
قدر کون طوغیشی جهتنده برموضع واردرکه بوموضعده هیچ بروقت یاغمور
منقطع اولمز و بویاغموردن حاصل اولان سیول، دائمی صورتده مجرای اودیه‌دن
آقوب دکزه منصب اولدیغندن بورالردن کلوب کچن یولجیلر صومضایقه‌سی
چکمز §

خندق، حضرت پیغمبرك احزاب وقعه‌سی غزوهٔ جلیله‌سندن اولجه مدینهٔ
منوره بلدهٔ مقدسه‌سی اطرافنه قازدیردقلری خندق مشهورك اسمیدر §

عصر سعادتده حفر ایدیلان خندقك صورت حفریله جهاتی —
مورخ مطری و بوکا تابع اولان وقعه نویسان حضرت پیغمبری طرفلرندن
ویریلان معلوماته کوره احزاب وقعهٔ جلیـله‌سی وقوعندن اولجه «بطحان
دره‌سنك اوست طرفندن جهت غربیه‌سنه وحرهٔ غربیه‌دن صلی الله علیه وسلم
افندیمزك بیرام نمازی قیلدقلری یره ومصلای مذکوردن مسجدالفتح ساحه‌سنه
و بورادن بطحان دره‌سنك طرف غربیسنده واقع ایکی کوچك طاغه» دکین
غایت واسـع وعمیق برخندق حفر ایدیله‌رك جبل السلع آرقه طرفه آلنمش
و خیمهٔ زرّین طناب نبوی مسجد الفتحك یاننـه و علی قول ذباب دنیلان
وادینك بر طرفنه قورولمش ایدی، بو تقـدیرجه جیوش موحدین سلع
طاغی جهتنده و احزاب مشرکین جبل احد جهتنده قالمش اولورلر، فقط
ابن سعد ایله امام بیهقی بوتعریفك خلافنه ذاهب اولوب دیدیلرکه «خندق
مذکور «بنی عبد الاشهلك خلیفی اولان بنی حارثه محلاتی یانندن یعنی حرهٔ
شرقیه طرفندن باشلانیلوب حرهٔ غربیه‌یه یعنی مساجد فتح ایله بنی عبید طاغی
دامننده واقع بنی سلمه محله‌سی یاننه قدر» قازلمش واشبو موقع طرف واضح
الشرف پیغمبریدن پارچه‌پارچه تفریق وهر پارچه‌نك حفری اصحاب کرامدن

برجماعته ارائه وتخصيص بيورلمش اولديغندن مهاجرين كرام (راتج) ناحيه‌سندن بدأ ايله ذباب موقعنه وانصار ذوى الاحترام (ذباب) دن منازل بنى سلمه موقعى اولان بنى عبيد طاغنه وبنو دينار افرادى (بنو سلمه) محله‌سندن ابن ابىّ بن سلولك خانه‌سى حذاسنه وبنو عبد الاشهل طائفه‌سى (ذباب) موقعنك طرف شرقيسنده واقع بنو حارثه بيوتى محله‌سنه قدر حفر وتعميق ايتديلر ، بوتعريفه باقيلور ايسه خندق مذكور مدينهٔ منوره شهر شهيرينك شام جهتنده اولوب بوراسى ايسه حرهٔ شرقيه‌دن حرهٔ غربيه‌يه قدر ممتد بر مسافه اولمغله اوبر جهتلر ابنيه واشجار وجبال متسلسله ايله محاط اولديغندن دشمنك اوطرفلردن هجومى غير ممكن ايدى ، اولوقت حفر ايديلان خندقك خرابه‌سى اليوم موجود اولوب قبا قريه‌سندن كتيرديلان صو ، خندق مذكور خرابه‌سى داخلندن كچيريله‌رك مساجد فتح حواليسنده كائن « سخ » باغچه‌سنه ايصال قلنمش و حفره‌سى طولديريلوب خورما آغاجلرى غرس ايدلمش اولديغندن ديوارلرى ييقيلوب دوم دوز برعرصه حكمنه كيرمشدر §

خندق مذكورك عملياتنده (٣٠٠٠) قدر صحابهٔ كرام چالشديغى محقق ايسه‌ده صورت حفرنده اختلافات كثيره واردر ، اشهر واصح اقواله كوره سردار مجاهدين افنديمز حضرتلرى (٣٠٠٠) صحابه ايله مدينهٔ منوره‌دن حركت و جبل سلعله دار السكينه آره‌سنده ركز خيام آرام واقامت ايدرك جناب سلمانك عرض و افاده‌سى اوزرينه احزاب مشركينك مهاجمه ايده‌جكلرى يره بر خندق عميقه حفرينى قرارلاشديروب عرض و عمقى بشر ذراع اولمق اوزره بهر اون نفر صحابه ايچون قرقر آرشون محل تفريق وادوات حفريه‌نك اولوقت سايه‌نشين حصار مصالحه اولان يهود بنى قريظه‌دن استعاره ايدلمسنى تصويب بيورديلر و بوقارووده تعريف اولنديغى اوزره هرقبيله‌نك حفر ايده‌جكى محلى بعد الارائه ال برلكيله حفره باشلايوب آلتى وعلى قول يكرمى درت ياخود يكرمى كيجه ظرفنده اكمال واتمام ايتديلر ،

حفر ایدیلان خندقك بو حسابه کوره یوز یکرمی بیك آرشون طولی وارایدی ، وقتاکه حفر خندق رسیدهٔ حدّ ختام اولدی ، احزاب مشرکین ورودایدوب اون بش کون ویاخود یکرمی کیجه‌یه یقین و بر روایتده تمام برآی قدر متمادیاً محاصره وکتب سیرده مفصلاً تعریف وبیان اولندیغی وجهله اشعال کانون وغا ومشاجره ایدوب آخر الامر منهزماً عودت ایلدیلر §

جماهیر ائمهٔ سیر حضراتنك ﴿ معجزهٔ جلیلهٔ خنــدق ﴾ نام و عنوانیله خامه پیرای نقل وروایت اولدقلری صخرهٔ قوت شکن که کسر وشقندن نجه نجه فتوحات غیبیه سرنمای بروز و ظهور اولمشدر ، ذباب ، دنیلان موقعك آلت یاننــده یاخود جبل « بنی عبیــد » نزدنده سر بر آوردهٔ موقع ظهور اولمشــدر ، بومعجزهٔ جلیله‌نك ظهورینه ســبب اولان صخره‌نك بولندیغی یرده عبد الله بن عمرو بن عوفله سلمان ونعمان بن مقرن ﴿ رضی‌الله عنهم ﴾ حضراتی بولنوب مذکور صخره‌یی نقب وتحریکه موفق اوله‌مدقلرندن کیفیتی جناب سلمان واسطه‌ســیله معرض معلای پیغمبری‌یه عرض ایتدیلر واول ســلطان بالادست دستکاه رسالت ﴿ علیه اقوی التحیة ﴾ افندیمز حضرتلری بالتشریف مطولات کتب ســیرده تفصیل اولنــدیغی وجهله سالف الذکر صخره‌یی کسر وشق ایدرك خندق معجزهٔ عظیمه‌سنی اظهار ایلدیلر §

احزاب وقعهٔ جلیله‌سنك ساحه نمای وقوع اولدیغی موقع لطیف شیمدی مدینــهٔ منوره‌نك یارم ساعت خارجنــده واقع مساجد اربعه اطلاق اولنان مبارك ومقدس مسجدلرك اساس افکن اســتقرار اولدقلری محل شریفدر ؛ اون اوچنجی وجهه‌نك اوچنجی صورتنده محرر اولدیغی اوزره اشبو مسجد شریفلردن (مسجد الفتح) دنیلان معبد لطیف خیمهٔ زرّین طناب نبویه‌نك مرکوز اولدیغی موقع شریف اولوب علی قول سورهٔ فتح بومقام عال العالده لامعه بخش نزول اولمشــدر ؛ دیکر اوچ مسجدك برینه « مسجد ابو بکر الصدیق » وبرینــه « مسجد علی » دیکر ینه ده « مسجد سلمان » اطلاق

اولنور ، اهل مدينه اعتقادينه كوره مساجد ثلاثهٔ مذكوره عرصه‌لری اصحاب مشار اليهمك وقعهٔ احزابده خيمه قوردقلری مواقع اوله‌جق ايسه‌ده مورخين مدينه بوكا دائر برقول ورواية نقل وحكايت ايتمامش اولدقلرندن بز بوروايتی تصديقده تردد ايدرز ، فقط مسجد الفتحك خيمهٔ حضرت پيغمبری عرصهٔ مسعوده‌سی اولديغنده شبهه يوقدر ، انتهی §

خيبر — شامدن مدينه‌يه كيدنلرك صول طرفنده ومدينة الرسولك اوچ كون بعدنده بيوك برولايت اولوب قلاع وحصون كثيره ايله مزارع ورياض وفيره‌یی شامل بربلدهٔ بی معادلدر §

خيبر لفظی لسان يهوداوزره قلعه معناسنه اولمق تقريبيله ولايت مذكوره قلاعنه « خيابر » دخی دينور ايسه‌ده بوتعبير وجه تسميه دكلدر ؛ زيرا خيبر تسميه‌سنك سببی مدينه‌يه ابتدا نزول ايدرك اقامت ايتمش اولان « يثرب » نام كيمسه‌نك برادری « خيبر بن قانئة بن مهليل بن ارم بن عبيل »ك ارض خيبره نازل اولوب اقامت ايلمش اولمسيدركه عبيل مرقوم ربذه ايله زرود وشقره‌نك عموجه‌لری واولاد عادك دخی قرنداشی ايدی ، جناب پيغمبر خيبر وقعهٔ جليله‌سنده برآی قدر قلاع خيابر پيشكاهنده اقامت وبرر برر قلعه‌لری فتح وتسخير ايلدكدن ومحصولات متنوعهٔ خيبريه‌نك نصفی بيت الماله ويرلمك شرطيله سكنه‌سنی يرلو يرنده ابقا ايتدكدن صكره عودت بيورديلر ، اولوقت يهود خيبرك بلاد سائره‌يه نقل واجلاسی دخی تصور بيورلدی ايدی ، فقط خيبريلر « يارسول الله ! بز بواراضينك طبيعتنه واقف ومطلعز ، بزی لطفا بوراده ابقا بيورك » رجاسيله يالواروب ياقاردقلرندن معدن رحم وشفقت ﴿ عليه افضل التحية ﴾ افندمز حضرتلری احوال پريشان مآل خيبريانه مرحمت ايدرك مزارعلری محصولاتنك نصفی اجرت عمل اوله‌رق كنديلرينه عائد واصل املاك ومزارع علاقه‌سندن متجرد اولمق يعنی مراد بيورلديغی آنده بلاد سائره‌يه نقل واجلا اولنمق شرطيله يهود خيبری يرلو يرنده ابقا بيورديلر . برمدت صكره زمين خيبرده

مقتولا بولنان « عبد الله » بن سهلك برادری طرفندن تقديم قلنان عرضحال اوزرينه « عبد الله مقتولك ديتی ويرلمك وياخود تهيئهٔ اسباب جنك وجدال ايدلمك خصوصلرينی متضمن يهود خيبره خطاباً برقطعه اراده نامهٔ پيغمبری اسطار وازبار قلندی ايسه‌ده يهوديلر يمين بالله ايله عبد الله بن سهلك صورت قتلندن تبرئهٔ ذمت ايلمش اولدقلرندن خير البريه (عليه افضل التحيه) افنديمز حضرتلری بيت المالدن يوز رأس دوه اعطاسيله عبد الله بن سهلك ديتنی بعد التسويه جزيرة العربدن بالجمله نصارا و يهودك نفی ايدلمسی لازم كلديكنی يعنی جزيرة العرب اهاليسی يالكز اسلام اولمق اقتضا ايلديكنی تعريف وبيان بيورمش اولديغندن حضرت عمر بن الخطاب (رضی عنه الله الوهاب) افنديمز زمان خلافتلرنده جملهسنی بلاد خيبريه‌دن نفی واجلا ايله يرلرينه اهل ايماندن ايستك ايدنلری اسكان و ايوا ايتديلر ؛ چونكه مشار اليهك عهد خلافتنده « مطهر بن رافع » اون نفر كوله‌سيله شامدن عودت ايدركن ره راستنه تصادف ايدن خيبرده بركيجه اختيار مسافرت ايلمش ايدی ، ملاعين يهود ذكر اولنان كوله‌لره « سز اون نفر يكيت اولو بده بويله برآدمك دست قهرنده زبون و كرفتار متاعب هزاركونه اولمكز كار عاقل دكلدر ! بوسوزی ايسه حال پرملالكزه رقتمزدن يعنی سزه دركار اولان رحم وشفقتمزدن سويلرز ، يوقسه بزم نه وظيفه‌مز در ! مبتلا اولديغكز بلای مبرمدن قورتولمق ايستر ايسه‌كز حدود خيبريه دن چيقديغكز وقت شوخنجر جكر خراش ايله مطهر بن رافعی تلف ايدرك وهر بريكز برطرفه صاووشوب كيدرك پنجهٔ تحكمدن تخليص كريبان حيات ايدك ! » تلقينيله ارائه ايلدكلری خنجر خارا كذاری اللرينه ويرمش اولدقلرندن اول بی‌ادبلر اهل خيبرك تعريف وتلقينی وجهله اثنای راهده مطهر بن رافعی قتل ايله خيبره عودت وملاعين يهود دخی زاد راهلرين بالاعطا سواد شامه اعاده واسرايه مسارعت ايلديلر ؛ بوخبر شقاوت اثر مدينهٔ منوره‌يه منعكس

اولدقده « عبدالله بن عمر » حضرتلری مطهر بن رافعك اموال متروكه‌سنی آلمق ایچون خیبره كیتدی ایدی ، خیبریلر بر كیجه علی الغفله جناب عبداللهك اوزرینه هجوم ایدوب اللرینی ، آیاقلرینی آلودهٔ خون ایلدیلر ، فقط ابن عمر برآرالق قورتیلوب دار الخلافهٔ مدینه‌یه عودت ایلدی ، وقتاكه ابن عمر مدینهٔ منوره‌یه مواصلت وكیفیتی پدر عالیكهرلرینه عرض وحكایت ایلدی ، جناب ابن الخطاب بلاتوقف منبر منیر سعادته صعود ایدوب سكانِ سكانِ خیبرك اوغلی « عبدالله ایله مطهر بن رافع وعبدالله بن سهل » حقنده متجاسر اولدقلری خسار و ملعنتی بعد البیان حضرت سید الانام (علیه انمی التحیة والسلام) افندیمزك اول ملاعین بداین حقلرنده { اقر كم ما اقر الله تعالی } بیوردیغنی و آرتق قطعهٔ فسیحهٔ خیبره‌دن نفی واجلالری زمانی حلول ایتمش بولندیغنی ذكر واتیان ایله مهاجرین وانصارك جمله‌سنی مجبور تصدیق ایتمشدر ؛ حضرت عمرك افكار جلادت دثار عالیسی اهل خیبره منعكس اولدقده ابن ابی الحقیق ، خاكپای عالیٔ فاروقی‌یه جبین‌سای مهادنت اولوب « یاعمر ! حضرت محمد (علیه صلواة الله الامجد) ك بزی بلده‌مزدن ابقا و توطین بیوردیغنی بیلورایكن نفی واجلامزه قرار ویرمش اولدیغكزی ایشتدك ! سبب ندر ؟ كه ارادهٔ نبویه خلافنده حركت بیورمق مراد ایدیبورسكز » زمینیله استجواب و مشار الیه حضرتلرندن « سن نبی حضرت پیغمبرك حقكزده (شیمدیلك دار و دیاركزده ساكن اوله بیلورسكز ، لكن اوطان و خانمانكزدن ازعاج واخراج اولندیغكز وقت حالكز نیجه اولور ؟) بیوردقلرنی فراموش ایتدیكی ظن ایدرسن ؟ » دیمش و ابن ابی حقیقك « اول مقاله ، ابی القاسم جنابندن حقمزده جداً سویلنمش برسوز اولمیوب كفتار هزل رفتار ایدی » یولنده زبان آلای هزیان اولمسی اوزرینه « ای دشمن خدا ! دروغ وافترا ایتدك ، نبی معظم (علیه الصلوة والسلام) افندیمزك كافهٔ اقوالی قول فصلدر ، كلام هزل دكلدر ؛ بنا برین دخول وخروجكزدن ماعدا سزی اوچ كون امهال ایتدم !

بو مدت ظرفنده جزيرة العربك حجاز قطعه‌سی خارجنه نقل ايدلك !!! »
بولنده اخذ جواب ايدرك بالضروره عودت ايتدی وجناب امير المؤمنين
كرك اهل خيبر كركسه نصارای نجران [١] اموالی بهاسنی ويروب جمله‌سنی
ممالك واماكن سائره‌يه نفی واجلا ايلدكدن صكره اموال واشيای اهل خيابری
بين الاصحاب توزيع و تقسيم ايلدی §

حضرت عمرك منبر سعادته چيقوب اصحاب كرامی يهود خيبرك وطنلرندن
نفی واجلا ايدملری خصوصنه ترغيب وتشويق ايتملرينك سببی خطيب معبد
عليين حضرتلرينك { لايبقی دينان فی جزيرة العرب } بيوردقلرينی ايشتمش
اولدقلری ايدی كه { ان عشت لاخرجن اليهود والنصاری من الحجاز } خبر
جليلی مفادينه نظراً حديث سالف الذكرده اولان جزيرة العرب لفظ شريفندن
مراد جزيرة العربدن بعض اولان حجاز قطعهٔ مقدسه‌سيدر §

فاروق اعظمك خيبردن نفی و اجلا ايتمش اولديغی يهود خيبر تمام قرق
بيك شجيع ومسلح ار اولوب بونلردن برطاقمنك ارض تيماده اقامت ايتملرينه
مساعده بيورلمش اولمسی دخی حديث سالف الذكری تأييد ايدر ، ارض تيما
دخی جزيرة العرب داخلنده ايسه‌ده حجاز قطعهٔ مسعوده‌سی داخلندن معدود
دكلدر ، زيرا حجاز قطعه‌سی حرمين ايله يمامه ممالكندن عبارت اولوب خيبر
مدينه‌يه وطائف مكه‌يه مربوطدر §

بو وقعه ١٩ نجی سنهٔ هجريه‌ده ساحه‌نمای وقوع اولوب وادی القری وخيبر
يهوديلری حدود شامه ونجران اهاليسی ارض كوفه‌يه نقل واجلا وبلاد حجاز
فرمودهٔ نبوی موجبنجه وجود بدبود نصارا ويهوددن اجلا قلندی §

سنهٔ مرقومه خلالنده خيبر جوارنده برآتش علو كش ظهور ايدرك

---

[*] نجران يمن ديارنده « نجران ابن زيدان بن سبا » اسميله موسوم برموضع اولوب
مكه‌يه يدی مرحله اوزاقدر .

اطراف ونواحی‌يه يايلدی ومدت مديده جبالانوب سونديريله‌مدی ايدی ، كيفيتی مقام خلافت كبرايه عرض واعلام وبوداهيهٔ عظمايه برچاره بولنمسنی رجا واسترحام ايلديلر ، فاروق اعظم حضرتلری صدقه اعطاسنی امر واراده ايتمش ومقتضاسی اجرا ايدلمش اولديغندن آتش مذكور رهين انخماد اولوب هركس قورتلدی §

خيط ؛ مسجدالقبلتينك جهت شرقيه‌سنده بنوسوادقبيله‌سنه منسوب برقله اسمی ايدی ؛ خيل ، مدينه‌نك اسكی پازار يرنده واقع دار زيد بن ثابت يانده برمحلك ومجنب ايله ضراردنيلان موقعلرك آره‌سنده برطاغك ونجد اراضيسنده برباغچه‌نك اسملری اولوب دار زيد بن ثابت يانده اولان محله « بقيع الخيل » ونجد اراضيسنده بولنان باغچه‌يه « روضة الخيل » اطلاق اولنور §

حرف الدال

دار النخله — حجر تسرای عليه‌نك زوراء دنيلان محلنه قريب برخانه‌در، يانده منازل سائره اولمديغی وبوخانه خورما باغچه‌لری داخلنده قالمش بولنديغی وجه تسميه‌در ؛ دبه ، مكه وزننده صفرا بوغازنده « دبة المستعجله » اطلاق اولنور برمحلك واصافر ايله بدر واديلری آره‌سنده واقع برموضعك ونكته وزننده اوله‌رق بدره يقين برقريه‌نك اسملريدر ؛ درّ ، فتح دال وتشديد را ايله نقيع دنيلان موقعك اوسط طرفنده كائن بنی سليم حره‌سی آلتنده برگولدر ؛ درك ، سمك وزننده برموضع اولوب زمان جاهليه‌ده اوس وخزرج قبائلی بوموضعده مقاتله ايتديلر ؛ موضع مذكوره زبير وزننده « دريك » دخی اطلاق اولنور ؛ دهنا ، رعنا وزننده ينبعه قريب برموقعدر ، تميم ديارنده وبربری حذاسنده اولان يدی قطعه قوم تپه‌لرينه دخی دهناء دينور كه هر ايكی تپه‌نك آره‌سی برچوق قراء وقصبات ايله مزيندر ؛ باشلوجه صولری يوق ايسه‌ده مزروعات وحاصلات سنويه‌لريله عربان باديه‌يه وسعت كافيه حاصل اولور ؛ آب وهواسنك

جيادت وصفوتى جهتله (حميه) ايله اوغراشمق بيلمزلر ، دره‌لرى متعج بعده
دومه واديلر بينــه اتصال ايدر ، دوداء ، صحراء وزنــده جبل ورقانه يقين
بر موضعدر ، دوران ، توران وزنــده قديد منزلنك جحفه جهتنده واقع
بر واديدر ، دومة الجندل ، بوموقعى ابن دريد (دوما الجندل) اولمق اوزره
ضبط ايتمشدر ، موقع مذكور ابن فقيه قولنجه مدينهٔ منوره مضافاتندن اولوب
حضرت اسماعيل ابن ابراهيم (عليهما التحية والتسليم) ك اوغلى « دوما » نك
اسميله مسمادر ، ابوعبيده‌يه كوره ، دومة الجندل مدينهٔ منوره ايله خطهٔ شام
اراضيسى آراسنده واقع (طى) نامنده‌كى جبله يقين برقريه ايله بر حصارك
ياخود وادى القرى قريه‌لرندن برقريه‌نك اسميدركه بوقريه‌ده « مارد » ناميله
بنام برحصن متين وار واكيدر اسميله متعارف اولان ملكك قلعه‌سى بوحصار
اســتوار ايدى ، حضرت پيغمبر تبوكدن خالد بن وليدى حصار مذكوره
كوندروب (اكيدره ثور وحشى آولاركن ملاقى اولورسين) بيورديلر ايدى ،
ابن ســعدك قولنجه : « دومة الجندل » شام طرفــده اولوب دمشقه بش
وهجرتسراى عليه‌يه اون بش كيجه اوزاق برمملكتدر ، حضرت پيغمبر بلدهٔ
مذكوره‌يى تشريف بيورديلر وبرچوق مدت اكلنوب بورادن بلاد اطرافه
سوق سرايا ايلديلر ، دَوِيخَل ، بنى عبيد طاغنك اسمى اولوب مساجد الفتحك
جانب غربيسنده بولنان ايكى طاغك بريدر §

حرف الذال

ذات اجدال — صفرا بوغازنده برموضعــدر ، ذات القطب ، عقيق
مشهور دره‌لرندن بر دره‌در ، ذات النصب ، سلطان الانبيا افنديز حضرتينك
بلال ابن الحرث المزنى‌يه على طريق المقاطعه احسان بيوردقلرى موضع اولوب
مدينهٔ منوره‌نك درت مرحله قبله جهتنده‌در ، ذات الرقاع ، آثار جاهليه‌دن
برقويو اسمى اولوب سعد وشقره واديلرى آره‌سنده‌در ، على قول بياض ايله

قزيل وسياه الوانله ملون بر طاغك و بر روايتده بوطاغك يانده واقع برآغاجك اسميدر، عندالبعض بحل مذكورده صلاة خوف قلنمش وياخود أصحاب كرام اوراده وقوعبولان غزاده آياقلرينه خرقه باغلامش اولدقلرى وجه تسميه‌در، ذباب، مسجد الرايه‌نك اساس افكن اولديغى صحرانك اسميدر، بوكا «ذوباب» دخى دينور، ذَرَع، بنى حطمه قويوسنك اسميدر، ذروان، مدينه‌نك قبله جهتنده اساكير استقرار اولان بيوت آرقه‌سنده واقع بنى زُرَيق محله‌سنده برقويو، آدى اولوب «بئر ذروان» ديمكله متعارفدر، ذفران، حرمين بيننده واقع بر وادى اسميدر §

حرف الراء

رائع — عقيق دره‌سنده برموضع اسميدر، رابغ جحفه طرفنده بردره‌نك واسقف واديسنده بركولك اسميدر، بوكول غدير سياله جهتنده اولوب صوبى هيچ بروقت قورومز، اوائلده بورايه «رابوغ» دينورايدى، شيمدى حساء اطلاق ايدرلر، راتج، ذباب موضعنك طرف شرقيسنده شام جهتنه مائل اولان ناحيه‌نك اسميله متعارف بر (اطم) اسمى اولوب عبدالاشهل و برادرى زعورا اولادلرينك محله‌سى ايدى، حتى بنو عبد الاشهل خندق وقعه‌سنده بو محله‌نك حرّه جهتنه مصادف اولان طرفنى حفره تعيين بيورلمشلردر، مطرى قولنجه (راتج) بنى‌عبيد طاغلرى يانده بولنان جبلك اسميدر؛ اكر مطرينك ذهابى صحيح ايسه بواطم، اطم سالف الذكرك غيرى اولمق اقتضا ايدر، مع مافيه مرور زمانله نه‌اطمدن ونه‌ده عرصه‌سندن براثر قالمشدر §

اهالئ قديمه مدينه بيننده اطم دنيلان قلعه‌نك تعريفى — همزه‌نك وطانك ضمى وميمك سكونيله «اطم» عادى كوشك معناسنه ايسه‌ده اسلاف

اهل مدينه‌دن زنكين اولانلر خانه‌لری اوزرينه اولوقتك حالنه نسـبتله متين و مستحكم قله‌لر و بو قله‌لرك سطوحی اطرافلرينه بر آدم بويی ارتفاعنـده شرانپوللر، بارولر چويره‌رك جابجا مترسلر ومازغاللر ياپديروب ايجابنده تحصن ايتمكی عادت ايدنمش اولدقلرندن بومثللو ابنيه‌لره «اطم» اطلاق ايدرك آطام كلمه‌سيله جمع ايدرلر ايدی ، او زمانك حصنلری ، حصارلری دخی بوقبيلدن اولوب فقط بونلر آطامه نظراً دها مستحكمجه برطاقم قله‌لردن عبارت اوله‌رق هرقبيله‌ده برر ايكيشر عدد اطم بولنور و اثنای مقاتله‌ده مغلوب اولان قبيله بونلره قپانوب دشمنلرينه تدافعی برحركت ابرازيله مدت مديده طيانورايدی، چونكه بومثللو حصارلرده استيعاب ايده‌بيله‌جكلری نفوسی آيلرجه اداره‌يه كفايت ايده‌جك قدر ارزاق موجود بولنديررلر وبونلره اسـتناداً هرقبيله يكديكری عليهنه قيامله ايقاع جنك وجدال ايدرلر ايدی ، بوقسه وقت جاهليه‌ده بولنان حصارلر بزم بيلديكمز حصارلر كبی اسلحهٔ ناريه‌يه مقاومت ايده‌جك درجه متانت واستحكام اوزره ياپيلمش قلعه‌لر كبی دكل ايدی ؛ انتهی §

راذان ، مدينهٔ منوره‌يه مضافه بر مشهور ناحيه اسميدر ؛ رامه ، مدينهٔ طاهره‌نك برمرحله حجاج عراق طريقی جهتنده برمنزل آدی اولوب بوراده قادين ممه‌سی قيليغنده يارادلمش ايكی تپه واردر ؛ رانوناء ، عاشـوراء وزننده بر وادی اسميدر ؛ راية الاعمی ، عقيق واديسـنده بر دره آديدر ، راية الغراب ، عقيق واديسنده بردره اسميدر ، رباب ، كباب وزننده ومدينه‌نك قبله جهتنده برطاغدر ، ربا ، دعا وزننده حرمين بيننده واقع ابواء ايله سقيا آره‌سـنده برمنزل اسميدر ، ربّذه ، تشديد باء ايله مكه‌ده وزننده مدينه‌نك درت كون نجد جهتنه دوشر برقريه‌نك اسمی اولوب حضرت عثمان بن عفان صدقه دوه‌لرنی رعی ايچون بو قريه‌يی قورو اتخاذ بيورديلر ايدی ، ربيع ، نواحئ مدينـه‌دن بر ناحيه نك اسميدر كه اوس و خزرج قبائلی بو قريه‌ده بيوجك برمقاتله ايتمش اولدقلرندن بومحاربه‌يی «يوم الربيع» ناميله يادايدرلر

ایدی ، رجام ، خرام وزننده ضربه قوروسنك اون اوچ میل اضاح یوردی جهتنده برجبل مستطیل اسمیدر ، رجیع ، خیبره یقین برواديدر ، حضرت پیغمبر خیبر وقعه‌سنده رجیع وادیسنه قونوب بر مدت اقامت بیوردیلرکه مقصدلری بنی غطفان قبائلنه اهل خیبره اعانه وامداد ایتدیرمامك ایدی §

مكهٔ معظمه — ایله طائف بلده‌سی آره‌سنده بنی هذیله منسوب بردره واردرکه بو دره‌یه دخی رجیع اطلاق اولنور ، لکن رجیع بنی هذیله نسبت قلنان دره‌نك اسمی اولیوب بودره‌ده واقع برصویك اسمیدرکه بوصو هذیل قبیله‌سی یوردنده وعسفان دره‌سنك (هده) اطلاق اولنان برینه یدی میل اوزاق برموضعنده‌در ، حضرت عاصمك سریه‌سی ذکر اولنان صویك باشنده وقوعبولوب جناب عاصم ایله اصحاب کرامدن مرثد بن ابی مرثد ودهاسائر بر طاقم ذوات کرام غدراً شهید ایدیله‌رك حیاً اله کچیرلمش اولان خبیب بن عدی ایله زید بن دثنه دخی مكهٔ معظمه‌ده قتل وصلب اولنمشدر §

سریهٔ عاصم بن ثابت { رضی الله عنه } — زیرا عضل وقاره قبیله‌لرندن بعض کیمسه‌لر نائل شرف مثول اولوب تعلیم احکام شریعت ایلمك اوزره کندیلرینه اصحاب کرامدن برقاچ ذاتك ارسال بیورلمسنی استدعا ایلدکلرندن حضرت پیغمبر عاصم بن ثابت ومرثد بن ابی مرثد وخبیب عدی وزید بن دثنه کبی بعض ذوات کرامی که بونلرك جمله‌سی قرءأ قرأن ایدی ، ارسال بیوردیلر ، مشار الیهم سالف الذکر رجیع صوبی ساحه‌سنه واصل اولدقده بنی هذیل قبیله‌سی علی الغفله هجوم ایله مشارالیهمك چوغنی تیغ غدر وخیانتله شهید ایتدیلر وخبیب بن عدی ایله زید بن دثنه‌یی حیاً طوتوب مكهٔ مکرمه‌یه ایصال ایله جبل تنعیمده قتل وصلب ایلدیلر §

بو وقعهٔ متالمه غایت آجیقلی برصورتده ساحه نمای ظهور اولدیغندن صورت وقوعنه کسب وقوف ایتمك ایستیانلرك محمود السیرك ایکیوز یکرمنجی صحیفه‌سنی مطالعه بیورملری توصیه اولنور §

رکابه ، جفاده وزننده بنی بیاضه یوردنده بر موضعك اسمیدر ، رحبه ، نرده وزننده بلادعذره خطه‌سی داخلنده واقع وادی القری ایله سقیا الجزل دره‌لرینه یقین بر موضعك آدیدر ، رحقان ، عمان وزننده نازیه دره‌سی طریقیله مستعجله بوغازینه کیدیلور ایکن صاغ طرفه دوشر و بنی سالم ناحیه‌سنه قدر امتداد ایدر بر وادی اسمیدر ، رحیب ، زبیر وزننده آرایه یقین معروف بر طاغك اسمیدر ، رحیة ، رؤبت وزننده مدینه ایله جحفه بیننده بر قویو اسمیدر ، ردیهه ، نتیجه وزننده عقیق وادیسنده بر دره اسمیدر ، رس ، هجر تسرای علیه‌نك قبله طرفنده کی دره‌لردن بر دره‌نك ونجد اراضیسنده ایکی وادی یاخود ایکی موضعك و آذربایجان وادیسی یاننده واقع بر دره‌نك اسمیدر ، آذربایجان جهتنده بولنان دره‌ده بر وقتلر مثلی نامشهود نار وقوری اوزوم و برچوق منتظم قریه‌لر وار ایدی ، قرای مذکوره اهالیسی کیدرك عصیان واظهار بغی وطغیان ایدرك نبیلرینی تکذیب ایتدکلرندن جناب حق جبال طائفدن ایکی جبلی قوم مذموم مرقومی تأدیبه مأمور ایتمش و اشبو طاغلر قرای سالف الذکر سکنه‌سی اوزرینه دوریلوب جمله‌سنی تلف ونا پیدا ایلمشدر ، قوم ثمودك دخی رس اسمنده بر قویولری وار ایدی که قوم واجب اللوم مرقوم بقیه‌سی پیغمبرلرینی اشبو قویو ایچنه القا ایدرك آغزینی طاش ایله اوردیلر ، رشاد ، اجرد یوردنده بر وادی اولوب اسم قدیمی « غوی » ایدی ، حضرت پیغمبر رشاده تحویل ایدوب جهینه قبیله‌سنه منتهی اولوب وادیٔ مذکورده متوطن بولنان بنی عنان بطنی افرادینی { سز بنو رشدان سکز } التفاتیله تلطیف بیوردیلر ، ذات الرضم ، وادی القرایه آلتی میل اوزاقجه برموضعدر ، رضمه ، صفرا وادیسنه یقین بر موضعدر ، رضوی ، مشهور ومبارك بر طاغ اولوب مدینهٔ منوره‌یه درت وینبع البحره بر کون اوزاق بر یره‌در ، اوزرنده بیاه‌کی طاشی چیقاریلور برده معدن واردر ، حضرت پیغمبر جبل مذکورك جبال مبارکهٔ جناندن اولدیغنی خبر ویردیلر ،

رِعْل ، بنی عبد الاشهل قریه‌سنده برقله اسمی ایدی ، رقتان ، مدینه‌نك حرهٔ غربیه‌سی یاننده صاری یه قریب قرمزی رنكلی ایكی قوملق و بنی اسد یوردنده ایكی مشهور موضعدر و بواسمده ایكی قطعه قریه اولوب بری وادی القراده دیكری اراضیٔ نجدیه داخلنده‌در ، رَقَمْ ، مدینه‌نك طرف شرقیسنده اربد بن صیفینك ساكن اولدیغی منزله دینور ایدی ، اربد مرقوم حضرت پیغمبری اعدام ایتمك نیت محالیله مدینه‌یه كله‌رك بر مدت خانهٔ مذكوره‌ده ساكن اولدقدن صكره مأیوساً عودت و اثنای طریقده صاعقه اصابتیله دیار جحیمه عزیمت ایلمشدر ، بو حریفك هلاك اولدیغی موقعه اولوقت « سهام الرقمات » اطلاق ایدلمش ایدی ، الآن بو اسمله معروفدر ، بنی غطفان یوردنده دخی « رقم » اسمنده برطاغ و بوجبالك یاننده ینه رقم اسمیله موسوم برصو واردر ، رُقَیبه ، خیبرده اوزون بر طاغك اسمیدر ، رَكابیه ، مدینه‌یه اون میل بعید اولان بر موضعك آدیدر ، ركوبه ، عرج (بونك نام دیكری مدارجدر) قریه‌سنه اوچ میل اوزاقده غایت كوجلك ایله چیقیلور برعقبه‌در ، بوعقبه‌نك یاننده « عائر » عقبه‌سی واردركه حضرت پیغمبر سفر سعادت اثر هجرتده ذكر اولنان عقبه‌دن مرور ایتدیلر ، غریبدركه ابن حجر نار حجازی تعریف ایدركن (ركوبه عقبه‌سی مدینه‌نك طرف شامیسنده‌در ، نبی محترم حضرتلری تبوك وقعه‌سنده بوعقبه‌یه اوغرادی صعب الصعود برعقبه‌در) دیه‌رك عقبهٔ ركوبه‌یی عریض وعمیق تعریف وتحدید ایتمشدر ، ابن حجرك بوروایتی اكر صحیح ایسه بوراده دخی ركوبه اسمنده برعقبه اولملیدر §

عقبه چیقمسی صرب اولان طاغلره وبایرلره یوقوشلره دینوركه ثنیه دخی عقبه معناسنه‌در §

رمه ، نجد اراضیسنده اوزونلغی یدی كیجه قدر امتداد ایدر برصحرا اولوب برطرفی حرهٔ فدك دیكر طرفی ارض قصیمدر ، بطن الرم ، اطلاق اولنور

بر موقع دها وار ایسه‌ده بوراسی مدینهٔ منوره‌نك فیده منتهی اولان طریقنده
وبلاد بنی غطفان داخلنده‌در ، رُوَاوَه ، بیوك بر كول اسمی اولوب سیلاب
عقیق بو كولدن مروزایدر ، رُوَاذَان ، دخی بو كولك اسمیدر ، روحاء ،
مدینه‌یه قرق ایكی میل اوزاق برموضع اولوب برطاقم مورخلر مدینه‌یه اوتوز
آلتی وبرازلریده اوتوز میل اولمسنه ذاهب اولدیلر ، بو اختلاف روحانك
بدایت ونهایتیله وسطی اعتبارینه كوره اولوب چونكه « روحاء » بیوك
بروادی اولدیغندن هم مدخلنده وهمده مخرجنده ایكیشر علم واردر ، اوتوز
میل عد ایدنلر مدینه‌دن مدخل وادی یه واوتوز آلتی میلدر دیانلر مدینه‌دن
وسط وادی‌یه وقرق ایكی میل اولدیغنی ادعا ایلیانلر مدینه‌دن مخرج وادی یه
قدر مساحه ایتمش اولملیدرلركه بوتقدیرجه وادیٔ مذكورك طولی اون ایكی
میل قدر امتداد ایده‌جكدر ، غایت وسعتلی بر وادی بولنمش یاخود ملك
تبعك بوراده استراحت ایتمش اولمسی وجه تسمیه‌در ، راویلرك چوغی ایكنجی
قولك شایان اعتماد اولدیغنی توصیه ایلر ، یعنی ملك تبعك یهودمدینه مقاتله‌سندن
صكره روحا وادیسنه عودت ایدوب برمقدار استراحت ایتمش اولدیغی وجه
تسمیه‌ده قول ثانی یی تأیید ایدرایسه‌ده برنجی قولك صحتی قابل انكار دكلدر ،
روحا وادیسنده ایكی قصرله برمسجد شریف وبرچوق قویولر وارایدی ،
بقیع الغرقد مقبره‌سنده سیدنا ابراهیم ابن الرسول (علیهما السلام) ك مدفن
سعادتلری محلنه دخی روحاء دینورایدی ، روضة الاجوال ، وَدَّان نواحیسنده
برباغچه‌نك اسمیدر ، روضة الاجواد ، بنی غطفان یوردنده وقصیبه دره‌لرینك
برنده كائن برقریه‌دركه بوقریه‌نك طرف قبلیسنده خیبر وطرف شرقیسنده
عصیره اراضیسی واردر ، روضهٔ أجام ، عقیق دره‌سنده « روضة الخزرج »
مدینهٔ منوره داخلنده برر موضع اولوب « روضة الخزرج » بنی خزرجه
منسوبدر ، روضة الحماط ، عقیقده « ذات الحماط » اطلاق اولنان محلدر ،
روضة العهاء ، مدینه‌نك اوچ كون شام جهتنده واقع برباغچه‌نك اسمیدر ،

روضهٔ عرينه ، رخصيه ناحيه‌سنده بروادى اولوب بووادى وقت جاهليه واوائل دور اسلاميه‌ده رعى خيول ايچون قورو اتخاذ اولنمشدر ، روضة العقيق ، عقيق دره‌سنده و « روضهٔ مرتخ » مدينهٔ منوره داخلنده برر باغچه اسميدر ، ذورولان ، رخصيه قربنده بنى سليم قبيله‌سنه منسوب بروادى اسميدر ، رويثه ، مدينه‌نك آلتى ميل مكه جهتنده برمنزل آديدر ، رهاط ، ينبع البحر اراضيسى داخلنده واقع بنى هذيلك (آله) اتخاذ ايتمش اولدقلرى « سواع » اسمنده‌كى صنم تخانه‌سنك وجبل شمنصير ياننده برقريه‌نك اسميدر ، صنم سالف الذكر حقنده تفصيلات موضحه ايستيانلرك استيفاى مراملرى مرآت مكه صحايفنه امرار نظر مطالعه بيورملرينه موقوفدر ، ريان ، بنى حارثه و بنى زريق قبيله‌لرينه منسوب برقلعه‌نك وضريه قوروسنده واقع جبل طويل احمرك آلت طرفنده كائن برصو يك و جبل مذكور يانده برواديك و بنى عامر يوردنده برجبلك و بنى سليم معدننده قصور متعدده‌يى شامل برموضعك اسملريدر ، ريدان ، ميدان وزننده مسجد الفضيحك قبله‌سى جهتنده قبائل اوسيه‌دن بنى واقفه منسوب اولان قلعه‌نك اسمى ايدى ، ريم ، مزينه يوردنده جبل ورقانه و اورادن عقيق دره‌سنه اتصال ايدن دره‌نك اسمى اولوب بودره‌نك مبدئى مدينهٔ منوره‌يه اوچ ميل ومنتهاسى درت بريد قدر اوزاق دوشر §

﴿ حرف الزاء ﴾

زباله — شام جهتندن يثرب زمينك مبدأ حدودنده يعنى حمراء الاسد يوردنده كائن طوپراق تپه‌نك يانده برموضع مشهوراسميدر ، وقت جاهليه‌ده زباله موضعنى صو باصوب اكثر سكنه‌سنى غرق و تلف ايتمش و على قول عمالقه بقيه‌سندن زباله بنت مسعود بوموضعه نزول ايدرك برقريه تشكيل

ایلمش اولمسی وجه تسمیه در ، زُجّ ، ضریه قوروسنده برموضع آدیدر ، سلطان خطهٔ رسالت موضع مذکوری ربیعة بن عامر قبیله سندن عداء بن خالده اقطاع بیورمشلر ایدی ، زَرُودْ ، ابرق العذاف ، قربنده وعلی روایة حجاج عراق منازلندن اولان فید طریقنده واقع ثعلبیه منزلنه یقین بر موضعك آدیدر ، حضرت فاروق سعد بن ابی وقاصی عراقه سوق ایلدیکی زمان جناب سعد ابتدا فیده عزیمتله برآی قدر اقامت وبعده سالف الذکر زرود منزلنه عودت ایلدی ، زغابه ، عقیق دره سی سیولنك موقع اجتماعی یعنی حضرت حمزه مزار لامع الانوارینك جانب غربیسنده واقع عقیق دره سی صولرینك بربکدیکی یردەدرکه « اضم » اطلاق اولنان موضعك اوست و شظات دنیلان موقعك آلت طرفیدر ، چونکه مدینهٔ منوره بلدهٔ مقدسه سنی شامل اولان وادی یه « اضم » دینور ایسه ده بو وادیٔ سعادت مبادی مواضع متعدده یی جامع اولوب بلدة الرسوله متصل اولان محلنه « قناة » و بوموضعك یوقاروسنه یعنی سدّ قناة یاننده کی موضعه « شظاة » ودها آشاغیسنه « اضم » اطلاق اولنور ، زمزم ، آبار فصلنده ذکر اولندیغی اوزره شهر مدینه داخلنده مشهور بر قویو اولوب صوینك تبرکاً ممالك اطرافه نقل ایدلمسی وجه تسمیه در ؛ زهره ، حرهٔ شرقیه ایله سافله موقعلری آره سنده واقع بر قریه اسمیدر ، زور ، سوارقیه قربنده بر وادینك یاخود بر طاغك اسمیدر ، زوراء ، سوق مدینه بحثنده تعریف اولندیغی اوزره بازارقدیم موقعنده ومالك بن سنان حضرتلرینك تربه سی یاننده برموضع اسمیدر ، حضرت عثمان بن عفانك موضع مذکورده « زوراء » نامیله متعارف بر خانه سی وارایدی که زمان خلافتلرنده جمعه نمازی وقتی حلولنی بورادن اعلان و اشاعه ایدرلر ایدی ، قرهٔ عین بتول ابراهیم بن رسول حضرتلرینك مرقد سعادتلری اولان مواقع مقدسه سنه دخی زوراء اطلاق ایدرلر ؛ زین ، جرف موقعنده زرعی اراده بیورلمش اولان برمزرعه اسمیدر §

﴿ حرف السين ﴾

سا ئر — مدينۀ منوره ده بر ناحيه اسمى اولوب « سائره » ناميله دخى متعارفدر ، سافله ، مدينۀ طاهره ده عاليه اطلاق اولنان محلك قارشو طرفيدر ، چونكه مدينه نك بر طرفنه « عاليه » ديكر طرفنه « سافله » دينور ، مسجد شريفدن اعتباراً عاليه نك نقطۀ منتهاسى « سخ ، واديسى اولوب بوراسى برميل قدر مسجد قبا طرفنده دركه بو نقطه نك اتصالى سافله نك ابتداسيدر ، بوتقديرجه مدينۀ طاهره نك شام جهتى عاليه اولمق لازم كلور ، اكرچه بعض كيمسه لر اول شهر مقدسك برطرفنه عاليه ديكر طرفنه سافله اطلاق ايدرلر ايسه ده بو ذهابك خطاسى ظاهردر ، ساهيه ، عقيق واديلرندن بر دره اسميدر ، سايه ، شمنصير طاغنك اتكنده بولنان واديك اسميدر ، بووادى غايت جسيم بر صحرا اولوب يمشدن متجاوز پكار ايله برچوق حورمالنى شاملدر ، « نار ، اوزوم ، موز » كبى ميوه لر دخى واردر ، ستار ، ضريه قوروسى آرقه سنده بر جبلك ودياربنى سليم عليه سنده بر طاغك وينبع البحره اوچ مرحله بعيد برطاقم قره طاغلرك اسميدر ، سجاسج ، روحا واديسنك اسم ديكرى اولوب هواسى غايت معتدل اولديغندن سجاسج اطلاق اولنمشدر ، چونكه سجسج « حرارتى اولميان هوا معناسنه » در ، سدّ ، عبدالله بن عمرو بن عثمانك رانوناء سيلنى كسمك اوزره ياپديرديغى بندك اسميدر ، سراة ، نجد وتهامه ماييننى فصل وتفريق ايدن بيوك طاغك اسميدر ، جبل مذكور اعاظم جبالدن اولوب قعر يمندن بدأ ايله اطراف شامه قدر امتداد ايدر ، حجاز ، قطعۀ مقدسه سى بوطاغك طرف شرقيسنده اولمغله جبل مذكوره عربلر « حجاز » اطلاق ايدرلر ، ذوالسرح ، ملل واديسنه يقين بردره در ، سر ، نجد اولكه سنده بنى اسد افرادينه منسوب برموضع وبلاد تميمده برمنزل اسميدر ، سراره ، بنى بياضه قريه سنده برباغچه اسمى ايدى ، زمانمزده سراره

اطلاق اولنور برباغچه وار ایسه‌ده بوباغچه سالف الذکر بنی بیاضه باغچه‌سی دکل،
بشقه برباغچه‌در ، سَرْغ ، تبوك واديسنده برقريه اولوب مدينه‌يه اوچ مرحله
« بوقريه مدينة الرسولك اك بعيد برمنزلی وقطعهٔ مقدسهٔ حجازيه نك مبدأ
حدودی اوله‌رق تبوكه برمرحله اوزاقده » در ، سرير ، زبير وزننده جار
قريه سی قربنده بردره‌نك وقلاع خيبريه‌دن « نطاة وشق » قلعه‌لرنی حاوی
اولان صحرانك اسميدر ، سَعْد ، فيد يولنده قورولور برپازارك وذات الرقاع
قريه‌سی قربنده وكديد واديسنك اوچ ميل بعدنده بر طاغك اسملری اولوب
جبل‌سعد اوزرنده برچوق منازل واردر ، سقا ، صفا وزننده نواحئ مدينه‌دن
برناحيه اسميدر ، سَفْانْ ، اضم سيلنی بحره ايصال ايدن مجرا واديسنك
اسميدر ، سَفَوانْ ، نواحئ بدريه‌دن برناحيه اسمی اولوب كرز القهری طلبی
ايچون آچيلان بدر الاولی غزوه‌سی بوراده وقوعبولدی ، سُقايَهٔ سليمان بن
عبدالملك ، جرف نام محلده حجاج‌شامك‌شامه آيرلدقلری يولده‌در ، سُقيا ، رؤيا
وزننده وادئ القری قربنده ومدينة الرسوله يدی مرحله بعيد اولان جزل
واديسنك اسم قديمی وحرهٔ غربيه‌ده واقع « سقيای سعدك » وامام قتيبه
قولنجه مدينه‌نك ايكی كون بعدنده واقع مشهور برقويونك اسملريدر ،
ديكر برروايته كوره طريق قديم مكه‌ده برقريه آدی اولوب بوقريه اهاليسی
حجاجی طاتلو صو ايله سقی ايتمكی اعتياد ايتمش اولملری وجه تسميه‌در ، عند
البعض تبع حميری بوقريه‌يه نزول ايدوب صوصامش واوجوارده شايان شرب
برصو بوله‌مامش ايدی ، ناكاه برياغمور ياغوب مرادی حاصل اولديغندن
اومحله سقيا اطلاق ايلديلر ، سقيفهٔ بنی ساعده ، حضرت ابوبكرك خلافتی
حقنده عقد مشورت ايديلان ايوان معالی بنيانه اطلاق اولنور §

مسقف وفقط اطرافی آچيق اوله‌رق درت ديرك اوزرينه بنا ايديلان
هربر صفه‌يه « سقيفه » دينور كه ممالك روم بيوتی صفه‌لری بوقبيلدندر ؛

امام سمهودی « بنی ساعده سقیفه‌سی بئر بضاعه‌نك طرف غربیسنده واقع برنقطه‌ده ایدی » دیمش ایسه‌ده زمانمزده سقیفهٔ مذکوره‌نك عرصه‌سنی بیلان قالمامشدر §

سَکاب ، جبال قبلیٔ مدینه‌دن برطاغ اسمیدر ؛ سلاح ، فلاح وزننده خیبرك آلت طرفنده برموضعدر ، بشر بن سعد الانصاری ، یمنه کیدر ایکن غطفانیلره بوراده تصادف ایتمش ایدی ، بنی کلاب یوردنده برده آجی صویك اسمی اولوب بوصودن هرکیم ایچر ایسه استفراغ ایدر ، سلاسل ، وادی القرای آرقه‌سنده واقع ارض جذام اطلاق اولنان یرده برصو اولوب موقعی مدینه‌یه اون کوندر ، سُلالِم ، خیبرده برحصندر ، ذو السلائل ، مدینه ایله فُرع وادیسی آره‌سنده برده اسمیدر ، سَلْع ، مساجد فتح قارشوسنده بولنان جبل مشهورك اسمی اولوب کهف بنی خرام بوطاغك اوزرنده‌در ، سلیع ، زبیر وزننده جبل السلعه مقابل برطاغك اسمیدر ، مدینة الرسول امراسندن حجاز بن شیخه ٦٧٠ سنه‌سی جبل مذکور اوزرینه برحصن رصین یاپدیروب ساکن اولمش ایدی ، بوقلعه کیدرك امرای مدینه‌یه انتقال ایتدیکندن فوق العاده متانت ویرلمش وکیجه‌لری عساکر مستحفظه کوندریلوب محافظه ایدلمش ایسه‌ده صکره‌لری معلوم اولمیان برسبب اوزرینه ترك وتشام اولنمشدر ، اسلم بن قصی یه منسوب اولان جماعتك خانه‌لری بوطاغده اولدیغنی روایت ایدرلر §

زمانمزده بوطاغلرك شهر مقدس طرفنه طوغری اوزانمش اولان اتکلری اوزرینه کرپجدن برطاقم خانه‌جکلر یاپیلمش وبرچوقده اوفق تفك چادرلر رکز ایدیلوب چادرلره اقوام بادیه‌دن آیریلان غربا وخانه‌لره درکانه جماعتی اسکان وایوا اولنمشدر ، چادرلرده ساکن اولان غربا دوه ترسلریله اینك واوکوز تزکارینی طوپلایه‌رق قوروتوب صاتمق وباغچه‌لرده ، بوستانلرده بکجیلك

خدمتنده بولنمق ايله كچينورلر ، مع مافيه اعيان ومتمولين اهالى دخى كنديلرينى
كوزه ديرلر §

استطراد — ذكر اولنان جبللردن جرف ناحيه‌سنه ممتد اولان يول
اوزرنده برى برندن منفصل اوچ طاغ دها واردركه اهالى بوطاغلرك برينه
« جبل حصانيه » اطلاق ايدرلر ، بوطاغ مساجد اربعه يه اك يقين اولان
جبلدر ، ديكرينه كه جبل حصانيه‌نك جهت شاميسنده واقع اولان طاغدر ،
جبل فته و بوجبلك غرب طرفنده بولنان طاغجزه‌ده « جبل ام منابيع » ديرلر ؛
بوطاغلرك اوچى دخى بلدهٔ طاهره نك طرف شاميسنده وقبل جليل نبويدن
تحريم قلنان محل مبارك داخلنده‌در ، اهالينك « جماوات ثلاثه » ديدكلرى
طاغلر ايسه حرهٔ غربيه‌نك طرف غربيسنده واقع عقيق مجراسنك جرف
دنيلان موقعه قدر اولان يرنده‌در ؛ حرهٔ غربيه‌نك ياننده‌كى جبله
« عصيفرين » ومدرجك طرف قبليسنده يعنى حرهٔ غربيه وسطنده بولنان
طاغه دخى « ضليع الاحمر » دينور §

ضليع البرّى — عيون جهتنده وبركه نك طرف شاميسنده اولوب
بوندن صكره كلان اسمسز طاغك آرقه‌سنده هريسيه ايله عين صدقه وعين
ريان واُمّ مجهول نام موقعلرك اكسه‌لرنده آلچقچه برطاقم طاغجغزلر واردر كه
اهالى بونلرك اسملرينى بيلمزلر ، حديث شريفده اسمى تعيين بيوريلان جبل عير
ايسه (آبار على) يه قدر ممتد اولان سياه طاغدر ، غابر وفرع طرفندن كلان
يولده اوزون ومظلم برطاغ دها وارايسه‌ده بوطاغ جبل عيردن معدود
دكلدر ، برده جبل ثور واردر كه بوطاغ صادقيه صوينى مجراسنك جهت
شاميسى نهايتنده واقع كوچك وقيرمزى برطاغ اولوب بوطاغلرك آرقه‌لرنده
بولنان اراضى تحريم بيوريلان حدودك خارجنده قالور ، شرق طرفنده‌كى
حره دخى حدود حرم خارجنده ايسه‌ده بوطاغك نصفى حدود شريف

مذكوره ملاصق اولديغندن نصف خارجيسى قرن سادسده دهشتنماى وقوع
اولان نارمنذر حجازده محترق اولمشدر §

شهر شريف مدينه‌نك شام طرفنده « عورت » ديمكله متعارف براراضى
واردركه بواراضى ايكى‌يه منقسم اولوب حضرت حمزه تربه‌سنه كيديله‌جك
جهتنك اكثر محلنك طوپراغى بياضدر، حتى ديوارجيلر كيره‌جى بوراده يقارلر،
براز يرلريده چامورلقدر، مع مافيه هرجهتى مزروع اولديغى وشو آرالق
مهاجرلرله مجاورلر تكثر ايتمكده بولنديغى جهتله بورالرى اعمار ايدلمكه وجابجا
خانه‌لر طرح وتأسيس اولنمغه باشلامشدر ، بواراضينك قبله طرفلرى غاير
وفرع طريقنده متوطن مسروح قبائلندن برجماعته منسوبدر، مدينه ايله قبا
قريه سى آره‌سندن عبارت اولان اراضى ايسه فهده قبيله‌سنه وقبا ايله عوالى
قريه‌لرى آره‌سندن عبارت اولان قربان قريه سى دخى وهوب وغرده قبائلى
جماعتنه عائد اراضيدن اولوب قربان قريه سنك شرق طرفنده واقع عوالى
قريه سى يالكز بنى على قبيله‌سى افرادينه مخصوصدر §

مشهد حمزه طريقنك شرق جهتنده بولنان « صدقه ، عين حازميه ،
معرع ، سرانيه ، عين حسين ، شربوقه » اراضيسى كه جبل احد اتكلرينه‌قدر
اوزانان يرلردن عبارتدر ، سالف الذكر بنى على تبعه‌سى ومشهد حمزه يولنك
غرب طرفندن جبل فته قدر اولان مواقع ، اشراف بنى حسين قبيله‌سى
واشراف بنى حسين اراضيسنك عين زرقا مجراسنه دكين اولان جهت شاميسى
حنانيه قبيله‌سى وبوموقعك قبله طرفى حوارزم قبيله سى وشام طرفنده واقع
عيون اراضيسى ايله بو اراضينك غرب طرفنده واقع جرف مزرعه‌لرى
« سعادين ، سواعد ، تمم » قبائلى يعنى احامده تبعه سى وعنابسه مزرعه لريله
« ابى بريقه ، ذى الحليفه ، وسيطه ، علاوه » طرفلرى دخى جبل حمرايه‌قدر
مسروحيلردن بنى عمر وافرادينك يوردلرى اولوب بورالرى قبائل مذكوره
اسملريله ياد اولنور §

بومواقعده قبائل سائره اموالی دخی بولنه‌بیلور ایسه‌ده آنلرك اسملری آکلماز ، زیرا جزیرة العرب اراضیسی قدیما تقسیم اولنمش وبوتقسیمده هرهانکی برقبیله‌یه اصابت ایدن پارچه اوقبیله‌نك اسم وکنیه‌سیله آکلمسی تحت قراره آلنوب قانون اتخاذ ایدلمش اولسنه مبنی شیمدی اوپارچه‌لردن بری ویا برقاچی شراءً ویا ارثاً قبائل سائره‌یه انتقال ایتسه بیله حسب القانون ینه اسکی اسملریله آکیلور ؛ انتهی §

سلیل ، عقیق صحراسنك اسمیدر ؛ سلیله ، ربذه وادیسنده برموضع اسمیدر ؛ سلیم ، زبیر وزننده صحرای عتیقده « ذات السلیم » دنیلان دره‌نك اسمیدر ، سمران ، عثمان وزننده اولوب خیبرده حضرت پیغمبرك اوزرینه چیقوب نماز قیلدیغی طاغك اسمیدر ، ذوسمر ، عقیق وادیسنده بردره اسمیدر ، سمحه ، مدینه‌ده معروف براسکی قویو اسمیدر ، سخ ، مسجد نبویه‌نك برمیل عالیه جهتنده واقع جشم وزید بن حرثك اطمنه دینورایدی ، بواطمك بولندیغی نقطه عالیهٔ مدینه جهتنك نهایت حدودی اولمغله اوجواره سخ تسمیه ایتمشلردر ، حضرت ابوبکرالصدیق (رضی الله عنه) ك زوجهٔ انصاریه‌لری سخ ناحیه‌سی ساکنه‌لرندن ایدی §

بوقاریده دخی بیان اولندیغی اوزره عربستانده وقت جاهلیه عربلری زنکنلرینك خانه‌لرینك سطحلری اوزرینه یاپدقلری قله‌لره دینور « اطم » ایسه‌ده سخ اطلاق ایدیلان « اطم » او قبیلدن اولمیوب خارج قریه‌یه اولوقتلر احتیاطاً یاپیلوب ایجابنده تحصن ایلدکاری حصارمسی برابنیهٔ متینه ایدی ، بومثللو ابنیه‌لر زمانمزده روم ایلی ممالکنده دخی بولنوب بوکا روم ایلی اهالیسی بیننده قله وحنای اطلاق ایدرلر وایجاب ایدزایسه چولوق چوجوق ایچنه قپانوب دشمنلرینه مقابله‌ده بولنورلر ، بودخی ادرا کیله مباهات ایتمکده بولندیغمز عصر آسایش حصر حضرت پادشاهیده اولمیوب دره بکلری دورنده ایدی ، چونکه اولوقتلر هرقصبه‌نك بربکی اولوب بونلر یکدیکری

عليهنه قيامله آره‌صره مقاتله ايدرلر ايدى ، زمانمزده دخى اكثر ممالكده حناى وقله‌لر بولنور ايسه‌ده بونلر قطاع طريق واشقيادن محافظۀ اموال وعيال فكريله بنا ايدلمكده در ؛ بعض ممالك زنكينلرينك هوادار اولان مواقعه صيفيه‌لر ياپديروب ايام حاره ده امرار زمان ايتدكلرى دخى مرويدر ، سن ، جن وزننده ميطان و شوران اطلاق اولنان ايكى طاغك حذاسنده برطاغك اسميدر ، سواج ، قماش وزننده ضريه قوروسى جبالندن برطاغ اولوب مقرّ جنيان اولمق اوزره معروفدر ، سوارق ، سوارقيه قربنده صويى غايت طاتلى برديره اسميدر ؛ سوارقيه ، كثرت رياض وفواكهله مشهور بيوك برقريه‌اسمى اولوب بنى سليم افرادندن بو قريه‌ده ملكى اولميان برشخص يوق ايدى ، سوق بنى‌قينقاع ، جسر بطحان عندنده قورولور مشهور بربازار يريدر ، بوراده وقت جاهليه عربلرى سنه‌ده برقاچ كره پناير قوررلر وقبائل مجتمعه اهاليسى اوبك اوبك اولوب برى برينه عرض مباهات وبووادیده انشاد اشعار ايدرلر ايدى ؛ حسان بن ثابت حضرتلرى بنى ذبيان نابغه‌سيله ذكر اولنان بازار يرنده مجتمع اولديلركه (نابغه) قينقاعه منسوب بنى ذبيان قبيله‌سى نسوانندن كمال بلاغت و فصاحتله مشهوره برقادينك اسميدر ، اكرچه هر شاعر فصيحه نابغه دينور ايسه ده نوابغ اسلاف سكز نفر شاعر نادرالامثال اولوب اسملرى بونلردر : « زياد بن معاوية بن الذبيانى ۱ ، قيس بن عبدالله الجعدى ۲ ، عبدالله بن مخارق الشيبانى ۳ ، يزيد بن ابان الحارثه ٤ ، نابغة بن القنوى ٥ ، حارث بن بكر اليربوعى ٦ ، حارث بن عدوان التغلبى ۷ ، نابغة العدوانى ۸ » در §

سويداء ، مدينۀ طاهره‌نك ايكى كيجه ذى‌حشب جهتنده برموضعدر ، سويد ، بنى بياضه قريه‌سنده حماضه باغچه‌سنك طرف شاميسنده برقله ايدى ، سويقه ، ضريه قوروسنه اوتوز ميل بعيد برموضع اولوب صويى غايت‌لطيف برقويوسى واردر ، سويقه نامنده بين الحرمين برده ناحيه اولوب بوناحيه

اوقاف حيدريه جمله‌سندن اوله‌رق سياله واديسندن مكه‌يه توجه ايدنلرك صاغنه دوشر كه آل عليدن بعض ذوات ناحيۀ مذكوره ده اقامت ايدرلر ايدى ، ناحيۀ مذكوره‌نك اوائلده فوق الغايه معمور وهله اوجوارده پك مشهور اولديغنى روايت ايدرلر ايسه‌ده متوكل بالله عباسى دورنده خراب اولديغندن معموريتى كون بكون تنزل ايتمشدر ، چونكه متوكل بالله عباسى دورنده علم كشاى خروج اولان محمد بن صالح الحسنى ، عسكرينى ناحيۀ مذكوره ده ترتيب وتجهيز ايلمش ايدى ، متوكل بالله ، بعد الغلبه محمد بن صالحك اكثر عسكرينى قتل وهلاك ايله مساكن ومأوالرينى ييقوب خراب وحورمالقلرينى ياقوب لانه‌گاه بوم وغراب ايلديكى جهتله آرتق معمور اوله‌مدى ؛ ينبع البحر ايله مدينۀ متيمنه آره‌سنده « سويقه » اطلاق اولنور برده جبل واردر ، نفس الزكيه حضرتلرينك برادرى ابراهيم بن عبدالله بوجبلده اقامت ايتمش اولديغندن عصريزده بوطاغه « سويقۀ منازل بنى ابراهيم » دينور §

سِيّ ، شجاع و هبك هوازن قبيله‌سيله مقاتله ايتديكى ناحيه‌نك اسمى اولوب مدينه‌يه بش كيجه اوزاق بريرده در ؛ سَيَالَه ، شرف الروحاء مسجد شريفى بولنان واديسنك اسميدر ؛ بوواديسنك منتهاسى مدينه‌يه اوتوزميل اوزاق اولوب « شرف » ديمكله متعارفدر ؛ سَيح ، مساجد فتحك جهت غربيسيدركه سالف الذكر « سخ » ناحيه‌سى اوله‌جقدر ؛ سَيَر ، صفرا ايله نازيه واديلرى يانده غنائم بدرك تقسيم اولنديغى موضعك اسمى اولوب مستعجله بوغازينه يارم فرسخ قدر اوزاقدر ؛ زمانمزده « فركات الخيف » اطلاق اولنان يره سَير دينوركه بوموضعك يانده قديم برحوض واردر §

﴿ حرف الشين ﴾

شَابَه — ربذه واديسيله سليله واديسى آره‌سنده برطاغك اسميدر ؛

شاش ، مسجد قبا قوملوغنده بنی عطية بن زيده منسوب برقله اسمی ايدی ، شبا ، ايثل يوردنده خيف الشبا يكارنی شامل بروادی‌اسميدر ، شباع ، بئر نائب مقابله‌سنده برطاغك اسميدر ، شبّاك ، مدينه ايله ابرق العذاف بيننده كائن برموضعك وشفوان واديسنده برمنزلك اسميدر ، شبعان ، شمغ ديدكلری محلده برقله اسمی ايدی ؛ شبكه ، اضم موضعنده ذی خشبه‌يی تعقيب ايدن مزرعه‌نك آديدر ؛ شجره ، ذو الحليفه مسجدنده‌كی شجرهٔ مشهوره‌نك اسميدر ؛ بنی قريظه جماعتنه منسوب برمزرعه‌يه دخی شجره دينور ايدی ؛ شدخ ، بروادی اسمی‌اولوب نخله اطلاق اولنان منزل بووادی داخلنده‌در ؛ شراة ، عفان واديسنك صول طرفنده غايت يوكسك برطاغدر ؛ شرج ، مدينهٔ منوره خارجنده كعب بن اشرف اليهودك قتل اولنديغی « شجرالعجوز » موضعيله نجد اراضيسنده بردره‌نك وكذلك فرازه يوردنده واقع بروادينكده اسملری اولوب فرازه واديسنده مشهور برده قويو واردر ؛ شرعبی ، ذباب واديسی آلتنده برقله‌اسمی ايدی ؛ شرف ، روحاء ايله سياله واديلری آره‌سنده واقع مرتفع برموضع اولوب بوموضعه هم « شرف الروحاء » همده « شرف السياله » دينور ؛ شريق ، عقيق واديسی انهارندن بردره‌نك اسميدر ؛ شطان ، مدينه واديلرندن بروادی اسميدر ؛ شطون ، مثعر واديسنده واقع برقويو آديدر ؛ شظاة ، قناة دره سنك اسميدر ؛ شعب ، صفرايه منتهی بروادی اولوب برچوق حورمالغی واردر ؛ شعاب ، شعب احد « حضرت پيغمبر يوم الاحدده بوشعبی تشريف بيورديلر ؛ شعب العجوز ، خارج مدينه‌ده كعب بن اشرف اليهودك قتل اولنديغی يردر ؛ شعب المشاش ، عقيق واديسنده واقع جماء العاقل نام موقعك آرقه‌سيدر ؛ شعب الشوكه « بوكا شعب علی دخی دينور » اطلاق اولنان يوللردن عبارتدركه « شعب » ايكی طاغ

آره‌سنده کی آچیقلغه وعلی رأی انجه وصعب المرور اولان طاغ یولنه دینور ؛ شعبی ، ضریه قوروسنده بر جبل منیعه اسمیدر ؛ شعبه ، بلبل وادیسنه یقین برقونك وابلی وادیسنده برده‌نك اسملریدر ؛ شعث ، کرز وزننده بنی سلیم معدنیله سوارقیه قریه‌سی بیننده برر موضعدر ؛ شعر ، جسر وزننده معدن مأوانه مقابل برطاغ اسمیدر ؛ شغبی ، ایله اراضیسیله مدینه آره‌سنده برقریه‌نك ومصر ایله شامدن مدینه‌یه منتهی اولان یوللرك نقطهٔ اتصالنده واقع سقیا منزلنك اسملریدر ، شقر ، ربذه وادیسنده برصوبك ومأوان معدنی اوزرنده برطاغك اسملریدر ، شقره ، فید یولنده ومحرا اطلاق اولنان طاغلرك آره‌سنده واقع برموضع اولوب احد وقعهٔ مؤلمه‌سی منهزملرندن بعضیلری بوراله قدر فرار ایتدیلرکه مدینهٔ منوره‌یه ایکی کونلك مسافه‌در ؛ شق ، قلاع خیابردن برقلعه‌نك اسمیدر ؛ شلول ، مدینه‌ده برناحیه اسمیدر ؛ شماخ ، بیوت بنو سالمك جهت قبلیسنده واقع برقله اسمی ایدی ؛ شمنصیر ، سایه وادیسنده مشهور بر طاغ اسمیدر ؛ شناصیر ، نواحی مدینه‌دن بر ناحیه اسمیدر ؛ شنوکه ، شرف الروحانك بر میل بعدنده و « شعب علی » دنیلان یولك مقابلنده برطاغ اسمیدر ؛ شواجد ، سوارقیه قریه‌سنده برجبل اسمی اولوب بو طاغده وقت جاهلیه‌ده بیوك بر مقاتله اولمغله ایام جاهلیهٔ عرب وقایعی داخلنده‌در ؛ شوران ، میطان طاغی حذاسنده واقع برجبل اسمیدرکه «حرهٔ شوران » بو طاغه نسبت اولنور ؛ « حرهٔ شوران » جوانب اربعه‌سی غایت منبت برچراگاه اولوب بوراده رعی اولنان دوه‌لر کسب سمانت وضخامت ایدر ؛ حتی حضرت پیغمبر شورانده غایت سمیز بردوه کوروب (بودوه‌یی نرده رعی ایتدیکز ؟) دیدیلر « وحرهٔ شورانده اوتلاندق» جوابی ویریلنجه

﴿ بارك الله فى شوران ﴾ بيورديلر ؛ شَوْط ، بنى ساعده منازلنه يقين بر موضع اسميدر ؛ شَيْخَانْ ، واحد جهتنده ايكى قله اولوب بونلرك برينه « شيخ » ديكرينه « شـيخه » دينور ايدى ؛ بوقله‌لر حرۂ شرقى طريقيله جبل احده كيدن بولده اولوب حضرت پيغمبر احد معركه‌كاهنى تشريف ايدرلركن بوايكى قله‌نك آره‌سنده واقع دوزلكده نماز قيلديلر ؛ واحدوقعه‌سى غازيلرى بر كيجه بودوزلكده قالديلر ايدى §

﴿ حرف الصاد ﴾

صُاخَه — عقيق دره‌سنده واقع بش قطعه تپه‌دن برينك اسمى اولوب بوتپه‌لرك اوزرنده اوت بيتمز ؛ صارى ، مدينهٔ طاهره‌نك جهت قبليسنده واقع برطاغ اسميدر ؛ صُخَيْرَه ، نقيعك طرف غربيسنده بر موضع اسميدر ؛ صَحَتْ ، سوارقيه اوزرنده برجبل اولوب زروه‌سنده غايت طاشلى برصو يكارى واردر ؛ صدارْ ، روحا واديسنده ؛ صُدَارَه ، ناميله متعارف بر موضعدر ؛ صِرَارْ ، هجرتسراى عليه‌نك طرف شاميسنده برقله ايدى ؛ قرقرة الكدر ، غَزاسى غنائمنك تقسيم اولنديغى موقعه دخى صرار اطلاق اولنوركه مدينه‌يه اوچ ميلدر ؛ جبال قبلئ مدينه‌دن برطاغه وءمدينة الرسول قربنده وقت جاهليه‌دن قالمش برقويويه دخى صرار دينور ؛ بوقويو بلدۂ مقدسه‌نك جهت شرقيسنده اولوب حضرت عمر كوفه‌يه سوق ايتديكى مجاهدينى بورايه قدر تشييع ايتديلر ايدى ؛ صُعَيْبَه ، ابلى طاغى قربنده بنى سليمه منسوب اولان مزارعه دينوب بوراده صوينى طاتلى متعدد قويولر واردر ؛ صُفَاحْ ، روحاء واديسنده بر موضعدر ؛ صفاصف ، عبدالله العثمانى سدّيله عصبه دنيلان منزل آره‌سنده بر موضع اسميدر ؛ صفراء ، برچوق خورمالغى شامل بروادى اولوب متعدد

پكارلرى واردر ، حضرت پيغمبر برقاچ دفعه بورايى تشريف بيوردیلر ؛ صفر ، فرش ملل واديسنده قيرمزى برطاغ اولوب اوزرنده حسن بن زيدك بر ابنيه‌سى وار ايدى ؛ صَفنَه ، مسجد قبا قوملوغنده بنى عطيه‌يه منسوب برخانه ايدى ؛ صفينه ، دفينه وزننده بنى سالم منازليله بيوت قبا آره‌سنده برخانه وعلى رواية بنى سليم يوردنده بربلده ايدى ؛ صلحه ، نسخه وزننده بنى سلمه قريه‌سى داخلنده كائن برخانه اسمى ايدى ؛ صلصل ، اكمل وزننده مدينه‌نك يدى ميل قبله جهتنده معروف برطاغ اولوب ذوالحليفه‌يه يقين بريرده اولديغنى وآيت جليلهٔ تيمم ، جبل مذكورده نزول ايتمش بولنديغنى روايت ايدرلر؛ صلاصل ، بطحان جره‌سنده بريرك اسميدر ؛ صمد ، مدينه‌يه قريب برصونك وقبا قريه‌سنده برموضعك اسميدر ؛ صمان ، دساس وزننده تميم ديارى اراضيسنده دهناء اطلاق اولنان يدى عدد قوم طاغلرينه يقين جبل احمرك اسمى اولوب جبال سبعهٔ مذكوره‌دن ؛ رمل عالج ، دنيالان طاغ قربنده‌در ؛ صَوَارٌ ، مدينه‌ده برموضع اسميدر ؛ صورى ، اوديهٔ نقيعدن بردره اولوب زمانمزده ؛ صوريه ؛ دينور ؛ صوران ، دوران وزننده بقيع الغرقد مقبره‌سى منتهاسنده حورمالنى شامل برموضعدر ، حضرت پيغمبر بنى قريظه سفرينه توجه بيوردقلرى زمان بوموضعه اوغراديلر ايدى ؛ ذوصُوَيرَه ، عقيق واديلرندن صورى دره‌سنه يقين بروادیدر ؛ اعلم الناس عبد الله بن عباس حضرتلرى بوراده اولان مزرعه‌سنى وقف ايتديلر ايدى ؛ صياصى ، قبا قريه‌سنده اون درت قطعه قله اولوب بهرينه ؛ صيصه ، اطلاق اولنور ايدى §

﴿ حرف الضاد ﴾

ضاحك — ناطق وزننده فرش ملل واديسنده برطاغ اولوب بوجبل ايله (ضويحك) آره‌سنده وبين اسمنده بردره واردر ؛ ضارج ، عذيب

صوبی قربنده برموضعك ویمن قطعه‌سنده برمنزلك اسملریدر ؛ ضأس ، ینبع البحرله مدینه آره‌سنده بروادی اسمیدر ؛ ضاف ، نقیع جهتنده اطرافی جبل ایله محاط بروادی اسمیدر ؛ ضَبَاء ، قرای مدینه‌دن برقریه اسمی اولوب صولری طاتلی برچوق قویولری و « مقل » اطلاق اولنور اشجاری شاملدر ، ضَبُع ، انهار عقیقدن بردره اسمیدر ؛ ضبوعه ، مثرب وحلائق وادیلری بیننده « یلیل » اطلاق اولنان موضعه یقین برمنزلدر ؛ ضَجْنَان ، قدیدك ایکی کون مکه جهتنده برموضع اسمیدر ؛ ضَحْیَان ، اصیحة بن الجلاحك عصبه‌سی منزلنده واقع قله‌سنك اسمیدر ؛ ضرعاء ، جبل شمنصیر یاننده برموضع اسمیدر ؛ ضریه ، مدینهٔ منوره‌نك اون یدی میل بصره جهتنده برقریه اولوب « بئر ضریه » اسمیله مسما برقویوسی واردر ؛ ضَرِی ، ضریه قوروسنده عاد قومندن قالمش برقویونك اسمیدر ؛ ضَعْ دَزَعْ ، بنی حطمه قویوسی یاننده برقله ایدی ، ضِغن ، فید ایله خیبر آره‌سنده فزاره قبیله‌سنه منسوب بریکار اولوب کرانیف وحائط اسملریله معروف اولان حورمالق بوصوینك یانندهدر ، ضَفِر ، مدینه قربنده ابو عبیدة بن عبد الله بن زمعة بن الاسود بن المطلب بن اسد بن عبد العزینك مدفون اولدیغی موضعدر §

حکایه — ابو عبیدهٔ مومی الیه اجواد مطعمین عربدن بری ایدی ؛ ابراهیم بن هشام مدینه‌یه کیدرکن اشبو ابو عبیده‌نك غایت جومرد برآدم اولدیغنه اخذ معلومات ایدرك خانه‌سنه اوغرایوب « بن بکله‌یه میه‌جکم ، اکر ماحضر طعامکز وارایسه ؟ ممنون اولورم ، شاید حاضرلغکز یوق ایسه یولدن قالمامق ایچون عودت ایده‌یم ! » دیمش و ابو عبیده « معیت عالیکزده بولنان کثرت نفوسی اداره یه کافی ماحضرم یوقدر ، بونلر ایچون مخصوص اطعمه تهیه ایدلمك اوزره برقاچ صغیر ذبح ایلامك تدارکنده‌یم ، لطفاً بو کیجه

بنده خانه کزده قالمکزی رجا ایدرم » نیازیله برکیجه مسافر اولملرینی درمیان ایلمش ایدی ، لکن ابن هشامك مقصدی مومی الیهك سخاوتنی تجربه ایتمك اولدیغندن « یوق یوق ، بهمه حال کیده جکم » جوابنی ویرمش اولمسی اوزرینه ابو عبیده « اویله ایسه موجودك احضاری اقتضا ایتدی » معذرتیله طقسان عدد صغیر اشکمبه سی کتوردی که بونلرك یاننده طقسان عدده صغیر باشی بریانی وار ایدی ؛ ابن هشام بو حالدن حیران ومتعجب اولوب « ظن ایدرمکه بوذات مسافرین وارده ایچون هرکون طقسان صغیر ذبح ایدر » مقاله سیله مشار الیهی مدح وستایش ایتدی §

ضُفَیرَه ، ضفره نك تصغیری اولوب عقیق وادیسنده برموضعك اسمیدر ؛ ضفره ، بری ری اوستونه بیقیلوب منعقد اولان قوم بیغیننه دینورکه عقیق وادیسنده سیلاب وارده دن متحصل برچوق قوم بیغینلری اولمغله ضفیره بونلردن برینك اسمیدر « ضلع الشیطان » مشرکین جنباندن بربطنك منزل احتشادی و « ضلع بنی مالك » مؤمنین جنباندن بربطنك موقع اجتماعی اولدیغی مروی و بو ایکی ضلعك ضربه قوروسنده ایکی طاغ اسملری ایدوکی محکی اولوب اشبو طاغلرك آره سی اون ایکی ساعت قدر امتداد ایدن « تسریر » وادیسی واردرکه بووادیده علی زعم العرب سالف الذکر ایکی بطن جنیلر مقاتله ایتمشدر ؛ وادیٔ تسریر سکنه سی بنی مالك ضلعنده رعی دواب وصید شکار ایدوب فقط « ضلع بنی الشیطان » ده نه رعی دوابه ونه ده صید شکاره جسارت ایده بیلورلر §

﴿ حرف الطاء ﴾

طاشا — پاشا وزننده اشعر طاغی دره لرندن صفرا وادیسنه منتهی بر وادی اسمیدر ؛ طُخفَه ، ضربه قوروسنده قیرمزی بر جبل مستطیل اولوب حذاسنده برصواد ایله متعدد قویولر واردر ؛ طرف ، شرف وزننده دارالعز

مدينه‌نك يكرمى بش ميل عراق جهتنده واقع نخيل دنيلان باغچه‌نك آلت يانده مشهور بر پكار اولوب بطن نخله‌يه يكرمى ميلدر ، بو صونك جوانب اربعه‌سنده برچوق قويولر ايله متعدد بركه‌لر دخى واردر ؛ طُفَيل ، بزوا جنبنده كوچك برطاغه دينور ، طُوبلُغ ، مدينه‌ده وعندالبعض نجد اراضيسنده برموضعك اسميدر §

﴿ حرف الظاء ﴾

ظاهره — حرهٔ غربيه نزدنده نقا اطلاق اولنان جهتك اسميدر ، ظبيه ، جهينه ديارنده برموضع اسمى اولوب سلطان خطهٔ رسالت ﴿ عليه اكمل التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى موضع مذكورى ذى‌المروه حدودينده دكين عوسجة الجهنى يه اعطا بيورديلر ايدى ؛ ينبعله غيقه بيننده دخى ساحل بحره قدر ممتد برموقعك واراضىٔ نجديه‌ده برصونك اسملرى ظبيه‌در « ظبيه » بين الحرمين « عرق الظبيه » دنيلان علمك وقتاده اطلاق اولنان اغاجه شبيه برنوع شجرك اسملريدر ، ظهار ، كبار وزننده حصون خيبرديه‌ن برحصارك اسميدر §

﴿ حرف العين ﴾

عابد — ثابت وزننده ؛ عيود ، ودود وزننده ؛ عيد ، زبير وزننده اوله‌رق فرش ملل ايله مدفع مربين واديلرى آره‌سنده اوچ قطعه طاغ اسمى اولوب بوطاغلرك الك بيوكى جبل عيود اولوب مدينه‌يه برمرحله‌قدر اوزاقده‌در ؛ عاص ، و ، عويص ، بين‌الحرمين ايكى بيوك وادى‌اسملريدر ؛ عاصم ، فقاره موضعنده و بيوت بنى النجار منتهاسنده بنى عبد الاشهله منسوب برقله‌نك وقبا قريه‌سنده قبانام بئرك يانده واقع ديكر برقله‌نك واوس ايله عقيق واديسنده مزينه‌قبائلنك حلفى عاصم بن عدى بن‌العجلانك بقيعه نزولى اثناده عقدايلديكى كمرك اسملريدر ، شيمدى عاصم بن‌عدينك كمرى « ذوعصم » ديمكله متعارفدر ؛

عاقل ، ضریه قوروسنده برطاغ اسمیدر ، عالیه ، ایکی موضع اولوب بری بلاد واسعهٔ حجازیه‌دن دیکری عوالیٔ مدینه‌دن عبارتدر ، حجازك عالیه‌سی بلاد حجازیه‌نك اشرف و اعلاسیدر ، مدینه عالیه‌سی ایسه مدینة الرسولك جهت قبلیسنده بولنان قبا قریه‌سی وبو قریه‌نك اوست طرفی اولوب مبدئی مسجد سعادته بر میل ، منتهاسی اوچ ویا درت میلدر ، لکن بوتعریف عالیهٔ مدینه‌نك جهات معموره‌سنه نظراً اولوب یوقسه غیر معمور اولان منتهای عالیه ، مدینهٔ منوره‌نك آلتی وعلی قول سکز میل قدر ایلروسنده‌در ، عاند ، سقیا منزلنه وارلمزدن اول بر وادی اولوب فرُعْ ناحیه‌سنك برمیل بری جهتنده در ، وادی العاند ووادی القاحه بووادینك نام دیکرلریدر ، عایر ، رکوبه عقبه‌سنك صاغ طرفنه دوشر صعب الصعود برطاغ یولی اولوب « ثنیة العایر » دیمکله متعارفدر §

ثنیه ، بلیه وزننده طاغ یولنه وطاغه صعود ایدیله‌جك اکری بوکری یوله دینوب عقبه دخی بومعناده مستعملدر ، عبابید ، تعهن پکاری یاننده برموضع اولوب « عبابیت » و « عثبانیه » اسملریله دخی یاد اولنور ، عباثر ، نبات عبیثرانك جمعی اولوب اشعر طاغی دره‌لرندن بواط طاغیله نخل وادیسی آره‌سنده واقع اولان دره‌نك اسمیدر ، عترة ، فطرت وزننده جهت قبلیٔ مدینه‌ده برطاغك اسمیدر ، عثاعث ، ضریه‌قوروسنده مهزوروادیسنه‌مشرف برطاقم کوچك وسیاه طاغلردر ، عدنه ، جمله وزننده فرش‌مللده برتپه وشربه اراضیسنده برموضع اسمیدر ، عدینه ، رویده وزننده اوله‌رق قباقریه‌سنده واقع عصبه موضعنده صفاصف موقعیله عصبه وادیسی آره‌سنده بنا اولنمش برقله ایدی ، عذیبه ، عدینه وزننده جار قریه‌سیله ینبع‌البحر بلده‌سی آره‌سنده برصو اسمیدر ، عراقیب ، ضریه‌قوروسنده واقع برمعدن وبرقریه اسمیدر ، عرنی ، حبلی وزننده نقمی وادیسنك دیکر اسمیدر ، عرج ، مدینة الرسولك

اوچ مرحله جهتنده بیوك برقریه اسمیدر ، تبع حمیری بوقریه محلنه وصولده برطاقم ذواتك وياخود يولجيلرك بايره يوقارى عروج ايتمكده بولنمش اوملرى وجه تسميه‌درر §

عرج ، قریه‌سی طاغلرینك جبل لبنانه و بوسلسله ایله انطاکیه‌ده واقع جبل لکامه وآندن جزر طاغنه اتصال ایله بشیوز فرسخ قدر امتداد ایلدیکی واوزرلرنده يتمش ایکی لسانله متکلم سکنه بولندیغی تواریخ قدیمهٔ عرب روایاتندندر §

عرصه ، عقیق وادیسنه یقین برموقعك اسمیدر ، عرض ، حرص وزننده جرف ناحیه‌سنك اسم دیکریدر ؛ عند البعض جرفك جهت قبلیسنده واقع مسجد قبلتين اطرافنده بولنان مزارعك نام مخصوصی اوله‌جقدر ، مع مافيه دار العزّ مدينه‌نك قابل زراعت اولان يرلرينه ياخود مجراى اوديه‌ده بولنان قريه‌لرينه على العموم اعراض مدينه دينور ، عرفات ، مسجدقبانك قبله طرفنده برتپه‌در ، حضرت پيغمبر عرفه كونلرى بوتپه‌ده واقف اولوب موقف عرفاتى مشاهده بيوررلر ايدى ، عريان ، قربان وزننده آل نضره منسوب برقله‌نك اسمى ايدى ، عريض ، قبيس وزننده حرهٔ شرقيه‌نك جهت شاميسنده قناة واديسنه يقين بردره اسميدر ، عريفتان ، ابلى واديسنده بردره اسميدر ، عرينه ، رويده وزننده مدينه‌نك شامه منتهى اولان يولنده واقع برقريه اسميدر ، عرّاف ، صراف وزننده زرود موضعى قربنده واقع بنى سعد قوملوغنك وبنى اسد يوردنده ابرق المذاف دنيلان صويك وجبال سبعهٔ دهناً قربنده برطاغك اسملريدر ، عروزى ، حدودى وزننده بين الحرمين برموضعك اسميدر ، عسعس ، ضربه قوروسنده برجبل اسمى اولوب عسعس صحرانى جبل مذكوره نسبت اولنور ؛ عسفان ، نعمان وزننده بين الحرمين كوزل برقريه اولوب مكه‌نك ايكى كون قدر مدينه جهتنده در ، اوائلده برچوق قويولرله متعدد بركه‌لرى و (عولاء) بئر

مشهورینی شامل ایدی ، شیمدی برکه‌لرله قویولرك کافه‌سی محو وخراب اولوب یالکز « عولاء » قویوسی قالمشدر ؛ عسبه ، معدن القبلیه ناحیه‌سنده برموضع اسمیدر ؛ عُش ، عیق وادیلرندن بردره اسمیدر ؛ عُشَیرَه ، حرمین بیننده برمنزلك وعقیقده بردره‌نك وصمان ذیلان یرده برموضعك وینبع البحرله ذی‌المروه آره‌سنده واقع برقلعه‌نك اسملری اولوب بونلره « ذو العشیره » دینور ؛ عصبه ، تحفه وزننده مسجد قبانك طرف غربیسنده بنی جحجبایه منسوب برمنزلك وقبا قریه‌سی داخلنده برموضعك اسملریدر ؛ عضَه ، فضه وزننده مدینه‌نك خیبره منتهی اولان طریقنده واقع برطاغك اسمیدر ؛ سید العالمین افندیمز حضرتلری خیبره عزیمتلری اثناده بوطاغدن مرور ایتدیلر ؛ عظم ، عجم وزننده مزارع خیبریه‌دن برمزرعهٔ منبته اسمیدر ؛ عقرب ، روحاء وادیسنده بنو بیضه‌یه منسوب برقله اسمی ایدی ؛ علاء ، نوا وزننده مدینهٔ منوره ده برقله‌نك یاخود برموضعك ووادی القری ناحیه‌سنده برقصرك اسملری ایدی ، عمق ، دنك وزننده سلیله ایله معدن بنی سلیم آره‌سنده واقع منازل حجاجدن برمنزل وفرع اراضیسنه منتهی بردره اسملریدر ، عمیس ، نفیس وزننده فرش ملل ناحیه‌سنده بروادی اسمیدر ، عناب ، رباب وزننده مدینه‌دن فیده موصل اولان طریقك یاخود بوطریقده برطاغك اسمیدر ، عند البعض جبل مذکور شام یولنده واقع سقیا ایله ذی المروه آره‌سنده اولمغله بوروایته نظراً قول اول مرجحدر ، عنابس ، ملابس وزننده قبلتین مسجدینك جهت قبلیسنده بولنان مزارعه دینور ، عنابه ، بنی کلاب یوردنده برصوایله بربرکه‌نك وسمیراء قربنده برموضعك اسمیدر ، عناقه ، ضریه قوروسنه یقین برصونك یاخود برباپرك اسمیدر ، عواقر ، فرش وادیسنده واقع برطاقم هضبه‌لرك اسمیدر §

اخطار — سطح ارضه یاییلمش آچق وبصیجه طاغلره ویا بومثللو یرلره

وعلى رأى يكپاره قيادن عبارت اولان يالچين قياله وياخود صعب الصعود تپه‌لره وجبال سائره دن آيرلمش منفرد طاغلره « هضبه » دينور وبومثللو طاغلر وتپه‌لر طوپراغى قيرمزى اولان جبال آره‌لرنده بولنور §

عير ، خير وزننـده ترعهٔ جهنمدن اولديغى احاديث شريفه ايله مروى اولان ايكى طاغ اسميدر ، عيص ، تيز وزننده مدينه‌يه دورت كيجه‌لك اوزاقده بولنان ذى المروه جهتنده بردره‌در ، عَيْنَانْ ، حضرت حمزه (رضى الله عنه) لك مرقد منورلرينك جهت قبليه‌سنده بولنان طاغك اسميدر ، احد وقعه‌سنده اوق آتيجيلر جبل مذكور اوزرنده ايديلر ، صاحب القاموس قولنجه بوطاغه كسرعينله عينين دينور ، احد مسجد شريفى بوطاغك ركن شرقيسنده اولوب مسجد لطيف مذكورك ياننده قنطرة العين وبونك ياننده عين الشهدا اولديغندن « عينان » تسميه ايتديلر ، عين ابراهيم بن هشام ، فرش مللده بربكار اسميدر ، عين ابى زياد ، وادئ غابه منتهاسنده بريكار اسميدر ، عين ابى نيرز ، جناب حيدرك ينبعده وقف ايتمش اولديغى يكارك اسمى اولوب حبشه ملكى نجاشينك اوغلى ابونيزرك يعنى حضرت حيدرك صاتون آلوب آزاد ايلمش اولديغى نجاشى زاده‌نك اسميله مسمادر ، بعض مورخلر جناب حيدرك ابونيزرى صاتون آلوب آزاد ايتديكنه دائر روايت اولنان قولى ردله « ابونيزر كوچوكلكنده خاكپاى نبويه‌يه يوز سوروب مسلمان اولدى وغايت كوچك اولديغى جهتله حضرت فاطمه‌نك حجرهٔ تربيتنده بولنوب حسنين افنديلريمزله برلكده بيودى ايدى ، حضرت حيدر بالاخره بئرسالف الذكرك محافظه‌سنه تعيين واعزام ايتمش اولديغندن بئر مذكور ابونيزرك نامنه اضافتله مشهور اولدى » ديديلر ، عين البحير وعين بولا كه جناب حيدرك بالذات حفر ووقف ايتدكارى قويولردر ، بونلردخى ينبع البحرده ومسجد ذوالعشره بوقويولرك يانده‌در ، عين تحنس ، على بن حسين (رضى الله عنهما) حضرتلرينك مدينه‌ده يتمش بيك ديناره آلمش اولدقلرى چشمه‌نك اسميدر ،

عين الحديد ، اضم واديسنده بريكاردر ، عيون الحسين بن زيد بن علي بن الحسين بن ابوطالب ، بو عيون اوچ يكاردن عبارت اولوب برى مضيقده ديكرى ذى المروه‌ده اوبرى‌ده سقيا واديسنده‌در ، عين الخيف ، مساجد الفتح اطرافنده بولنان مزارعى سقى واروا ايدن صو اولوب زمانمزده بوصويه شبشب دينور ، عين الشهدا ، بوكا كاظميه دخى دينور ، عينين جانبه وسيلاب عاليه مجراسنه يقين بريرده اولوب مجراسنى امير ودان تعمير وتجديد ايلمش ايدى ، عين الفوراء ، اضم واديسنده‌در ، عين القشيرى ، بين الحرمين سقيا ايله ابوا واديلرى آره‌سنده بريكار اولوب عبدالله بن الحسين علوينك حورمالنى بورده ايدى ، عين النبى ، صلى الله عليه وسلم ؛ آبار فصلنده ذكر اولندى ، عينين ، جبل عينينك مبدئيدر §

﴿ حرف الغين ﴾

غابه — جهت شامئ مدينه‌ده واقع بر واديئك اسميدر ، بوراسى اوائلده غايت معمور ايدى ، صكره‌لرى صوباصوب املاك واموال اهالى‌يى خراب ايتدى ، زبير بن عوام رحلت بيوردقلرى وقت غابه واديسنده اولان املاكى بر مليون آلتيوز بيك ديناره صاتلدى ؛ غابه واديسى مدينه‌يه يك اوزاق دكلسه‌ده منتهاسى يكده يقين دكلدر ؛ نقل اولنديغنه كوره حضرت عباس جبل سلع اوزرينه چيقوب خدمتكارلرينى چاغررو آنلر غابه واديسى منتهاسنده اولسه‌لر دخى ايشيدوب « لبيك » ديه جواب ويرر ايمش ، حالبوكه آره‌لرنده تمام سكز ميل مسافه واردر ؛ بوروايت اكر صحيح ايسه اجابت ايدن خدمه‌نك منتهاى غابه‌ده اولميوب مبدأ غابه‌ده اولملرى لازم كلور ، زيرا سكز ميل مسافه‌يه اسماع صدا محال كبيدر ، مع مافيه مشار اليهك بر بريد مسافه‌يه اسماع صدا ايتديكنى دخى نقل ايدرلر ، فى الواقع حضرت عباسك سسى غايت كور وداودى اولوب حتى طائف انهزامنده منهزمين غزاته سسلنوب پك اوزاق يرلرده بولنان اصحاب

كرامك نزد عالئ نبويده مجتمع اولملرينه سبب اولمشدر ؛ ذات الغار ، سوارقيه يه
اوچ فرسخ برمحلده صويى لطيف وغير منقطع برقويونك وجبل احد يولنده
برمغاره نك وشرف السياله ده كذلك برمغاره نك اسميدر ؛ غيبب ، مسجد الجمعه
عرصهٔ مقدسه ســنه دينور ، غدير الاشطاط ، عسفان قريه سنك اوچ ميل مكه
جهتنده واقع بركول اسميدر ، غراب ، جهت شامئ مدينه ده « غراب الضائله »
و » غرابات » اطلاق اولنور برطاغك ورخصيه يولنده مدينه يه بركون اوزاقجه
بريرده واقع بركولك اسملريدر ، غرّه ، مسجدقبا مناره سى يرنده ياپيلمش
برقله ايدى ، غزّه ، بنى حطمه قريه سنك اسميدر ، سكنه سنك چوقلوغى غزهٔ
شامه بالتشبيه غزّه تسميه ايدلمشدر ، غرال ، شمنصير ناحيه سنده بنى خزاعه يه
منسوب بردره اسميدر ، غشيه ، معدن ناحيه ســنك طرف قبليسنده واقع
برموضوع اسميدر ، ذوالغصن ، عقيق واديسنده بردره اسميدر ، غضور ، بين
الحرمين بنى خزاعه يه منسوب برموضعدر ، ذوالغضوين ، حضرت پيغمبرك اثناى
هجرتده اوغرادقلرى برموقعدر ، غمرة ، نجد طريقنده بنى اسده منسوب بر
صونك اسميدر ، غموص ، حقيق نام يهودينك خيبرده ياپديرديغى حصارك
اسميدر ، عندالبعض قموص قلعه سى اوله جقدر ، غميم ، حجفه ايله رابغ بيننده
برموضع اولوب نبى اكرم افنديمز حضرتلرى اوفى بن مواليه يه اقطاع بيورديلر
ايدى ، بوراسى « كراع الغميم » اولمق لازم كلوركه غميم نامنده برينك اسميله
موسومدر ، ابن شهاب « غميم عسفانله ضجنان واديلرى آره سنده در » ديدى
ايسه ده عياض قولنجه عسفاندن سكز ميل ايلروده بروادى اولوب كراع حرّه
جهتنده وادئ مذكوره منتهى برقره طاغدر ، غورَ ، بنى ســليم ديارنده بر
موضعك وقبله طرفندن ينبعه ســيلان وتهامه طريقيله ذات عراق آره سندن
جريان ايدن سيلابك اسملريدر ، غوَل ، حليت طاغنك طرف غربيســنده
برچوق حورمالغى شامل برطاغدر ، غيقه ، جار قريه سنك ساحل بحرنده

ينبع واديسنك اتصال ايتديكي يرده برموضعك وبني ثعلبة بن سعده منسوب اولان حرهٔ نار خارجنده برموضعك اسميدر §

﴿ حرف الفاء ﴾

فارع — باب الرحمه قارشوسنده برقله اولوب حضرت پيغمبر آره صره سايه‌سنده اوتورورلرايدى ، صكره‌لرى ييقلوب عرصه‌سى جعفر بن برمكينك خانه‌سنه علاوه اولندى ، سايه واديسنك اوست طرفنده برچوق عيون وحورمالغى شامل اولان قريه‌نك دخى اسمى فارعدر ؛ فاضجه ، جفاف ناحيه‌سندن برچوق حورمالق وشبى قريه‌سندن ضريه قوروسنه منتهى برواديى اسملريدر ؛ فاضح ، ريم واديسى قربنده برطاغك وشريف موضعنده بردره‌نك اسميدر ؛ فج الروحاء ، سياله واديسى منتهاسنده برموضع اسميدر ، فخلان ، جبل احدده برموضعدر ، فخلتان ، فيفاء الفحلتين ، ناميله اولان صحراى صفا افزا ياننده ايكى يوكسك قناة اسميدر ؛ فدك ، فدك ابن حامك ابتدا قونوب چولوغيله چوجوغيله اقامت ايلديكى وعلى بن ابوطالبك بنى سعد بن بكر قبيله‌سيله مقاتله ايتديكى بلده‌نك اسمى اولوب مسروح نامنده وقلاع خيبر قربنده متين برقلعه‌سى واردر ، مورخلرك برطاقى مدينه‌نك ايكى كونلك وبرطاقى اون كونلك خيبر جهتنده اولديغنه وبرطاقلرى آلتى ميل بعدنده بولنديغنه ذاهب اولديلر ايسه‌ده قول اخير ارجح روايات واصح اقاويل كبى كورينور ، فدكليلر ذاتاً يهودى ايديلر ، قلاع خيبريه‌ضميمهٔ ممالك اسلاميه اولديغى زمان مملكتلرينى تسليم ايلمك شرطيله حضرت پيغمبردن طالب امان واولوجهله نائل لطف واحسان اولدقلرندن فدك بلده‌سى اموال نبويه عدادينه داخل اولدى §

فدك بلده‌سنك صورت ضبط وتسخيرى — سالار جنود ابرار ﴿ عليه التحية مادار الليل والنهار ﴾ افنديز حضرتلرى خيبر قلاعنى استيلا

بیوردیغی اثناده سکنه‌سنی ضیافت عمیم النوال اسلامه دعوت ایتمك واجابت ایتمیه‌جك اولورلر ایسه مملکتلرینك پازده‌ٔ خیول جلادت اوله‌جغی مقرر بولندیغنی بیلدیرمك ایچون محیصة بن مسعود حارثه‌یی کوندردیلر ایدی ، جناب محیصه فدك بلده‌سنه عزیمت وبرموجب ارادهٔ نبویه ایفای ماوجبهٔ رسالت ایدوب لکن فدك بلده‌سی سکسرلری « بهادران خیبر اون بیکدن زیاده دلاور اولوب (عامر ، یاسر ، حارث ، مرحب) کبی پهلوانلرك قومانداسنده ونطاق حصارنده سپاه اسلام ورودینی کوزه‌دییورلر ، آنلرك اللرندن یاقه‌کزی قورتارمدیسکزکه حتی بزی بوصورتله تهدید وترهیب ایده‌سکز ! » دیدکلرندن مجبور عودت اولمش وایچلرندن بعض عاقبت اندیشلرك « یامحیصه ! بیوکلرمزله مشورت ایدوب نتیجهٔ افکار وخلاصهٔ آرالرینی اوکرنجه‌یه قدر توقف ایتمکزی رجا ایدرز » دیملری اوزرینه فدکده برقاچ کونجکز قالمغی قورمش ایدی ، بوصره‌ده ناعم حصار استوارینك حرباً غزاة اسلام النه‌کچدیکی خبری شایع وبوخبردن قلوب قاسیهٔ فدکیانه خفقهٔ خوف وخشیت عارض اولدیغندن اقدمجه ویردکلری جوابه پشیمان ومتشبث ذیل رجا واستیمان اولوب ایلری کانلرندن بوزلری قلبلری کبی قرارمش وصاچلری کتاندن فرق اولنمیه‌جق قدر آغرمش برقاچ یهودی آیروب نون بن یوشع نامنده برمتعینه ترفیقاً خاکپای حاجترواى جناب رسالتپناهی‌یه ازبار ومبعوثین مرقومه حضورحضرت سیدالابرارده مدت مدیده بسط بساط تذلل وافتقار ایدرك ملکلرینك نصفی بیت المال اسلامك اولمق شرطیله برقطعه برات امان اخذینه موفق اولدیلر §

فدك املاکی منوال محرره اوزره دور خلافت فاروقه قدر مستمر اولمش ایدی ، مشار الیه بیت المالدن بش بیك درهم اعطاسیله نصف دیکرینی دخی صاتون آلمش اولدیغندن فدك بلده‌سی کاملاً ممالك اسلامیه‌دن اولدی §

فراء ، عیقق وادیسنی محیط جبالدن جبل عیرك طرف غربیسنده واقع

برطاغ اولوب ثنية الشريد بوطاغله جبل عير آره‌سنده در ؛ فرش ملل ، مدينه‌دن يكرمى ايكى ميل بعيد ايكى موضع مشهور اولوب ايكيسنك آره‌سنى مثعر واديسى فصل وتفريق ايدر ، اوائلده كثرت قرى ومنازل ايله مشهور ايدى ؛ فُرُع ، سقيا اطلاق اولنان موقعك صول طرفنده ودار العزّ مدينه‌نك دورت مرحله بعدنده واقع غايت واسع وجسيم بربلده اولوب داخل حدودنده صلى الله عليه وسلم افنديمزه منسوب برمسجد شريف واردر §

حضرت ابراهيم جناب هاجرله مكهٔ معظمه‌يه عزيمت ايدرلركن ابتدا بوبلده‌يى كورديلر §

لغويوندن « بعضيلرى « فرع » فانك ورانك ضميله اولميوب فتحه‌لريله اوقونور » ديديلر ايسه‌ده فتحتين ايله اولان فرع مدينه‌يه برمرحله بعيد بولنان سويقه قربنده‌كى جبل اشعر واديلرندندركه بوكا « فرع المسور بن ابراهيم الزهرى » دينور ؛ فُرَيْقَاتْ . عقيق واديسندن هلوان دنيلان محله منتهى بردره اسميدر ؛ فضاء ، بنى حطمه يوردنده بطحان دره‌سى سيلابنك ماجشونيه قربنده منصب اولديغى صحرانك اسميدركه مهزور ومذينب دره‌لرينك صولرى سالف الذكر بطحان دره‌سى سيلابيله بوراده التقا ايدر ؛ فُقُوَةْ ، جبل آره اتكنده برقريه‌در ؛ فَقَارَهْ ، فقره دنيلان موضعك اسميدر ؛ فقير ، مدينة الرسولده فقيران ديكله متعارف ايكى موضع اطهر اولوب حضرت پيغمبر ايكيسنى دخى جناب حيدره اقطاع بيورديلر ايدى ، چونكه سيد الناس حضرتلرى داماد محاسن اعتيادلرى على بن ابوطالبه درت محلى اقطاع بيورمشلردر ؛ جعفر صادق قولنجه محال اربعهٔ مذكوره‌نك ايكيسى سالف الذكر فقيران اولوب برى بئر قيس اوبريده شجره‌در ؛ ابن شيبه قولنجه ، فقيران ، مدينه‌نك عاليه جهتنده‌در ، حتى بونلرك برى شيمدى حذيفه ديدكلرى حورمالق اولوب بوراسى بنى قريظه قريه‌سنه يقين ايدى ؛ فَلْجَانْ ، حرهٔ غربيه‌ده سقياى سعد اراضيسنه

دینور ؛ فلجه ، ذی رولان دره‌سی اوزرنده بر وادی یه وسوارقیه جهتنده بر طاقم باغچه‌لره دینور ؛ ذکر اولنان باغچه‌لرك یاننده یاغمور نزولنده سیلاب متحصله‌نك بریره اجتماعیچون متعدد مجرالر آچیلمش و موقعك اعتدال هواسی کسب اشتهار ایلمش اولدیغندن سکنهٔ دار السکینه متمولاری فصل ربیع موسمنی بو محلده کچیررلر ؛ غدیر المختبی اطلاق اولنان کول دخی محل مذکورده در ، فلیج ؛ اضم دره‌سنده واقع بر بکارك اسمی اولوب انهار مدینه صولرینك نقطهٔ التقاسی یاننده‌در §

﴿ حرف القاف ﴾

قائم — قباقریه‌سنك طرف قبلیسنده برمزرعه‌در ؛ قاحه، مدینه‌یه اوچ مرحله بعید برواد‌یدر ؛ عند البعض سقیا موضعنك برمیل قدر مدینه جهتنده بولنان عبادید وادیلرندن بر دره‌نك و علی روایة داره موضعنده بر صونك اسمیدر ؛ قاع ، مساجدالفتحك طرف غربیسنده اساکیر استقرار اولان « مسجد بنی حرام » عرصه‌سنك وطریق مکه‌ده برموضعك ودیار بنی سلیمده « قاع النقیع » دنیلان یرلرك اسملریدر ؛ قبا ، ضم کافله ؛ مدینهٔ منوره‌نك عوالی اطلاق اولنان جهتنده مشهور بر قریهٔ مبارکه در §

قبا قریه‌سنك حدودی وقبا اسمنك وجه تسمیه سی — قباقریه‌سی اوائل دولت اسلامیه ده مدینهٔ باهر السکینه بلدهٔ مسعوده‌سنه متصل برشهر جسیم بی معادل اولوب حدود شرقی و غربیسی بئر غرس ایله عصبه دنیلان موضع و حدود قبلیسی مسجد شریف قبا و حدود شامیسی « قبار » نامیله بنام اولان بئر شآمت شعار ایدی ؛ قبا بلده‌سی اوائلده بئر سالف الذکرك اسمیله مجموعه زیب اشتهار اولمش و برخیلی زمان او اسمله قالمش ایسه‌ده صکره‌لری عاقبت اندیشان سکنه‌سی قبار لفظی استهجان ایله « قبایه » تحویل ایلدیلر ، الی یومنا هذا « قبا » نامیله متعارف ومسمادر §

مرور زمانله اهالیسی آزالوب بوجهتله بیوت ومنازلی ییقیلوب خراب ومندرس اوله‌رق عادتا کوچك برقریه حکمنده قالمشدر، مع مافیه ملت اسلامیه‌ده الک ابتدا تأسیس بیوریلان « مسجدقبا » اول قریهٔ صفا افزاده اولدیغندن هیئت معظمهٔ اسلامیه بیننده غایة الغایه معزز ومحترمدر §

مسجد سعادتدن مسجد قبایه اولان طریق فیض رفیق اشبو ایکی بلدهٔ مقدسه‌نك آره‌سنده واقع حورمالق بیننده وصلی الله علیه وسلم افندیمزك اقربای کرامندن اولان بنی عمرو بن عوف منازلی قریهٔ مذکوره‌نك حدودشامیسی عد اولنان بئر مشؤم قبار یاننده ایدی §

مسجد سعادتله مسجد قبانك آره‌سنی مورخلر ایکی یاخود اوچ میل اولمق اوزره روایت ایدرلر ، فقط فضلای مورخین مدینه‌دن امام سمهودی حضرتلری باب جبریل « مسجد شریف سعادتك بقیع الغرقد مقبره‌سنه ناظر اولان باب معلا جنابی اولوب بوقپویه‌اواثلده باب عثمان بن عفان دینورایدی » عتبهٔ عرش مرتبه‌سندن مسجد لطیف قبا قپوسی اشیکنه قدر بالذات مساحه ایدرك یدی بیك ایکیوز آرشوندن آز فضله‌جه بولمشدر ، بوحسابه کوره ایکی میلدن زیاده اولمق لازم کلور §

ضریه‌قوروسنك کشیب ناحیه‌سی طرفنده دخی قبا اسمنده برقریه‌دهاواردرکه بوقریه‌نك برچوق آبار ومزارع ایله‌حورمالغی اولدیغنی روایت ایدلر ؛ قباب ، دار السکینهٔ مدینه‌ده یاپدیرلمش برقله ایدی ، بر اسمیده قبابه‌در ؛ قبلیه ، فرع ناحیه‌لرندن حجاج اوغراغی برموضعدر ، زمخشری قولنجه ینبع البحرله مدینهٔ منوره آره‌سنده برطاغ واردرکه بوطاغك ینبع جهتنه سیلان ایدن سیلابنه « غور » و مدینه طرفنه جریان ایدن صولرینه « قبلیه » اطلاق اولنه‌رق قبلیه سیلابی جهینه یورذنده « حب » دنیلان عرك طاغلریله شرف السیاله آره‌سنده بولنان جبال دره‌لرندن آقوب کیدر ؛ قدس ، نقیع موضعنده وادی الضاقك طرف غربیسنه مصادف بربرینه متصل برطاقم جبال متسلسلهٔ

جسیمه‌نك اسمیدر ، مزینه قبیله‌سی بوطاغلرده ساكن اولوب بساتین كثیره ایله مزارع واشجار مثمره یتشدیرمشلر در ؛ اسدی قولنجه قدس ، اعرج وادیسندن بدأ ایله مشرف موضعنده كائن « عین قشیری » صوینك صول جهتنه قدر ممتد اولور بر طاغك اسمیدر . حجاز قطعه‌سنده دخی قدس نامیله ایكی طاغ اولوب بونلرك برینه « قدس اسود » دیكرینه « قدس الابیض » دینور ؛ قدوم ، قبور شهدایه التقا ایدر بر دره خرقنك وسراة وادیسنده بر عقبه‌نك و حضرت خلیل (علیه سلام الله الجلیل) ك وادئ نعمانده سنت اولدیغی موضعك ودوسی بلادنده بر طاغك اسمیدر ؛ قُدَیْد ، بین الحرمین كثرت میاهله متعارف بیوجك بر قریه اسمیدر ؛ قُدَیْمه ، جبال مدینه‌دن برطاغك اسمیدر ؛ قراصه ، جابر بن عبدالله المعروضه نسبت قلنان باغچه موضعنك اسمیدر ، قرائن ، عبدالرحمن بن عوفك اوچ باب خانهٔ سعادت مأبنه دینور ایدی ، مسجد سعادت توسیع اولنورکن بیوت قرائن هدم اولنوب عرصه‌لری حرم شریفه الحاق اولندی ؛ قَرَاقِر ، مدینه‌ده آل حسین بن علی یه منسوب بر موضعك اسمیدر ؛ قرّان ، ابلی اطلاق اولنان موضع یاننده بروادیدر ؛ قُرْح ، وادی القری قربنده بازار قوریلور بر موضعدر ؛ قَرَد ، مدینه‌نك بریاخود ایكی كونلك خیبر جهتنده برموضعدر ؛ قَرَده ، اراضئ نجدیه ده بر صودر ، زید بن حارثه سریه‌سی بوصونك یاننده وقوعبولدی ؛ قرقرة الكدر ، خیبردن آلتی‌میل بعید برموضعدر ، اسلامیت علیهنده بولنان ابن رزام بوراده قتل اولندی ؛ قُسیان ، انهار عقیقدن بر دره در ، قصر ابراهیم بن هشام ، ناعمه وادیسنده كائن قصر بنی حدیله قربنده بر كوشك ایدی ، شیمدی وجودی یوق ایسه ده عرصه‌سنه قصر ابراهیم بن هشام دینور ، قصر خل ، رومه یولنده زید بن نعمانك حضرت معاویه ایچون یاپدیرمش اولدیغی قصرك اسمیدر ، یول اوزرنده

اولديغى و بوطريقك اطرافى « خل » ناميله متعارف بولنديغى جهتله « قصر خل » اطلاق اولنمشدر ، ابن شيبه قولنه كوره قصر مذكور برآرالق حبسخانه مقامنده قوللانيلدى ؛ قصر ابن عراك ، احد يولنده واقع بنى عبد الاشهل مقبره‌سى قربنده بركوشك ايدى ؛ قصور العقيق ، فضل ومزيتى احاديث نبويه ايله رهين ثبوت اولان عقيق دره‌سى صحراى صفا افزاسنده ايدى ، عقيق دره‌سنك لطافت آب وجيادت هواى موقعيه‌سى دار السكينهٔ مدينه امرا واغنياسى قلوبنى جذب ايدوب هر برى بر قصر مزين ياپديرمش اولديغندن عقيق واديسنده بولنان بيوته « قصور العقيق » دينور وشعراى زمان طرفندن مدح وستايش اولنور ايدى ؛ قصر ابن ماه ، بئر جهيم آلتنده‌در « قصر مروان بن الحكم » صدقات نبويه قربنده و « قصر نفيس » حرهٔ واقمده و « قصر بنى يوسف » مروان بن حكم قصرينك آلت يانده ايدى ؛ ذوالقصه ، نجد جهتنده بر موضع اولوب مدينه‌يه بر بريد اوزاقدر ، على قول اون بش ميلدر ؛ عند البعض ، ذوالقصه ، مدينه‌يه اون درت ميل بعيد اولان ربذه طريقنده برموقع اسميدر ؛ ابن سعد بن محمد بن مسلمه ، بنى ثعلبه و بنى عوال ايله بوموقعده مقاتله ايتديلر ؛ قُصَيْبَه ، خيبر ايله مدينه آره‌سنده بر دره‌در ؛ ذوالقطب ، عقيق واديلرندن بردره اسميدر ؛ قُفّ ، اوزرى اشجاردن خالى واطرافى احجار ايله مالى اولوب وضعيتى چوكمش دوه‌يه شبيه اولان تپه‌لره اوقاف نبويه‌يى جامع اولان وادى‌يه دينور ؛ زمانمزده خمسين اطلاق اولنان اراضى ، صدقات نبويه‌يى شامل اولان وادى اولوب غايت محصولدار ومنبت بولنديغى جهتله ثمانين دخى دينور ؛ ابو داود ديركه : حضرت پيغمبرى يهوديلر مذكور وادى‌يه دعوت ايتمش وعليه الصلاة والسلام افنديمز اجابت بيوروب بيت مدراسده نماز قيلمشدر ؛ بيت مدراس ، اوقاف نبويه‌دن « ام ابراهيم » مشربه‌سى يانده ايدى ، حتى انصاردن برذات قف واديسنده كائن باغچه‌نك برنده اداى صلاة ايدرك « بوراده نبى محترم حضرتلرى نماز قيلمش ايدى » ديديلر ؛ حضرت عثمان

مؤخراً قف وادیسنی اللی بیك دینار اعطاسیله صاتون آلوب وقف ایتدی ، خمسین اطلاقنك وجه اطلاقیده بودر ، قلاده ، مدینه‌نك جهت قبلیسنده « قلادة العنق » دنیلان طاغك اسمیدر ، قَلهیَا ، دار العز مدینه‌یه یقین صهرنج وضعیتنده حفر ایدلمش برچیقور اولوب حضرت سعد بن ابی وقاص ، عثمان بن عفان (رضی عنه الله المنان) ك وقعهٔ مکدرهٔ شهادتنده اختلاط اهالیدن عزلت وبین المسلمین مصالحه وقوعبولدقجه فرد آفریده ایله مکالمه ایتمامکه نیت ایدوب « مصالحه وقوعبولدقجه بکا بر خبر نقل ایدلمسون ! » سوزیله حفرهٔ مذکوره یه چکلمش اولدیغندن بو چیقوری جناب سعد بن ابی‌وقاصه نسبت ایدرلر ؛ قَلهی ، ذی رولان وادیسنده بنی‌سلیمه منسوب بر قریه‌در ؛ قموص ، خیبرده بر طاغدر که بنی حقیق یهودیلرینك حصار استوار مشهوری جبل مذکور زروه‌سنده ایدی ؛ قناة ، مشهور بروادی اسمیدر ، قُنیع ، ضریه قوروسنده بر موضعدر ، قوافل ، عصبه منزلی قارشوسنده برقوله ایدی ، قَوبع ، انهار عقیقدن بردره اسمیدر ، قوران ، سوارقیه قربنده بروادیدر §

﴿ حرف الکاف ﴾

کاظمه — مدینه‌ده وعلی قول بصره ایله مکه آره‌سنده برموضعك وبصره‌نك اوچ مرحله مکه جهتنده برآجی صویك اسمیدر ، کَبَا ، بطحان وادیسنده برموضعدر ، کُتانه ، صفرا ایله اثیل‌وادیلری آره‌سنده برقوبودر ، کَتیبه ، خیبرده برقلعه‌در ، حضرت پیغمبر شق ونطاة حصارلرینی بعد الفتح کتیبه حصارینی محاصره « چونکه حصون سائره‌دن متین ومستحکم ایدی » ایتمش وقلاع سائره سکنه‌سی بوراده براشوب برخیلوجه‌زمان مقاومت ایلمشدر ، کَدر ، رخصیه موقعنه یقین اولان سدمعاویه وراسنده بنی‌سلیم معدنی منسوباتندن

برناحيه‌نك اسمی اولوب قرقرة الكدر ، بوناحيه‌يه مضافدر ، كَدِيدْ ، نخيل دنيلان موضع قربنده بروادی وخليصدن سكز ميل ايلروده واقع يولك صاغ جهتنده برصودر ، كُرّ ، جحفه منزلنـــه آلتی ميل بعيد براطه‌در ؛ كُشُبْ ، سياه برطاغدر ، كَفْتَه ، بقيع الغرقد مزارلغنك اسم ديكريدر ؛ كُلاّبْ ، ضريه قورو‌سی نواحيسنده برصودر ، كلب ، مدينه ده برقله اسمی ايدی ؛ رأس الكلب ، اطلاق اولنان طاغك دخی اسميدر ؛ كُلَيَّة ، جحفه موضعنه اون ايكی ميل بعيد بريرده كائن مستوره دنيلان آجی صويه قريب برقريه‌در ؛ كُمَلَى ، حضرت پيغمبره ياپيلان سحری قودقلری بئر ذروانك ديكر اسميدر ؛ كُنُس حُصَيْن ، قبا قريه‌سنده مهراسه يقين برقله ايدی ؛ كُوَاكِبْ ، مشهور برطاغك وعلی قول مدينه ايله تبوك آره‌سنده‌كی جبالك اسملريدر ؛ كومة ابی حمراء ، كومه طوپراق يیغنی معناســنده اولوب كومهٔ ابو حمراء مدينه‌نك طرف شاميسنده « كومة المدر » دنيلان طوپراق ييغنيدر ؛ كوير ، ضريه قوروسنده برطاغدر ؛ كُوَرَة ، جبال قبلیٔ مدينـه‌دن برطاغدر ؛ كَيْدَمَه ، حضرت پيغمبرك بنی النضر اموالندن عبدالرحمن بن عوفه اعطا بيورديغی سهمدر ، حضرت عثمان بوسهمی قرق بيك ديناره مبايعه ايدوب ازواج طاهراتله فقراء مسلمين و بنی زهره افرادينه تقسيم وتمليك ايتديلر §

﴿ حرف اللام ﴾

لأی — صفا وزننده نواحیٔ مدينه‌دن برناحيه اسميدر ، لابتان ، لابتك تثنيه‌سی اولوب حره « يعنی تپه » معناسنه اوله‌رق مدينه‌نك شرق وغرب جهتنده‌كی حرّه‌لرك اسملريدر ؛ لَحيا جمل ، فيد يولنده برطاغدر ؛ لَظَی ، خيبر جهتنده جهينه منازلندن برمنزل اولوب « ذات اللظی » ديكله متعارفدر ؛ لَعْبَاء ،

مدينه‌ده كثير الاشجار برموضع ياخود « حرم بنی عوال » دينلور برصودر ، على قول بنى غطفان يوردنده بر طاغك وابوبكر بن كلاب قوروسى اوزرنده بر ارض غليظك اسميدر ، لَعلَع ، مدينه قربنده برطاغك وچولده برصويك اسملريدر ، اَفَت ، مكه طريقنده برعقبه‌نك ياخود هرشى موضعى جنبنده بر واديك اسميدر ، لقف ، قوراق آرقه‌سنده كائن سوارقيه نواحيسنك برچوق طاتلى صو قويولرنى شامل برواديدر ، لوى ، بنى بياضه يوردنده برقله‌نك و بنى سليم قريه‌سنده برواديك وضريه قوروسنه قرق ميل اوزاق بر موضعك اسميدر §

﴿ حرف الميم ﴾

مايه — قباده بنى انيفك برمزرعه‌سى اولوب قائم دنيلان موقع ايله آره‌لرنده برقله وارايدى ، ماجشونيه ، بطحان واديسنده مشهور برباغچه‌در ، مَثْعَب ، اوقاف نبويه‌دن بريدر ، مُبرَك ، بنى غنم محله‌سنده شاه خطهٔ رسالت (عليه اجمل التحية) افنديزك مبرك ناقه‌لرى يعنى دوه‌لرينك چوكديكى يردركه ابوايوب انصارى (رضى الله عنه البارى) نك دارسعادت مدارلرى داخلنده ايدى ؛ مدينه ايله ينبع البحرك آره‌سنده « ثنية المبرك » اطلاق اولنان ابلى آره‌سنه دخى مبرك دينوركه بوراسى درت ياخود بش ميل قدر امتداد ايدر ، مُبضعه ، رويثه ايله جى موضعلرينك آره‌سيدر ، مثعر ، حوره ايله ثاخه بيننده برواديدر ، مثقب مدينه‌دن مكه‌يه و مكه‌دن كوفه‌يه منتهى بريولدر ، مُجدل ، بنى هذيل يوردنده برمنزلك وسليمان ابن عبد الملكك سقايه‌سى قارشوسنده برقله‌نك اسمى ايدى ؛ مجر ، حجر وزننده قوران تپه‌لرى آره‌سنده بركولدر ؛ محضه ، جبل آره اتكنده برقريه‌در ، مخيص ، مدينه‌ده برموضعدر ، مخابل ، عقيق واديسنده اوچ دره اسميدر ، مختبى ، وادئ عقيقده بركولدر ، مخرا ،

صفرا واديسنده جبل المساح قارشوسنه دوشر برطاغدر . حضرت پیغمبر غزای بدره كيدركن بو ايكى طاغك آره‌سندن مروری تكريه ايدوب ذفران واديسنك صاغ طرفندن كچديلر ؛ مخيض ، بين الحرمين نبى محترم افنديمز حضرتلرينك صعود بيوردقلرى جبالدن برطاغدر ؛ مدراج ، عقبة العرج ديدكلرى يوقوشدر ؛ مدجج ، مكه‌يولنده برواديدر ؛ مدرج ، عقيقه انيلور بريوقوش اولوب زمانمزده «ثنية الوداع» دنيلوركه شاهقه‌سنده قديم برابنيه خرابه‌سى واردر ؛ مدعا ، ضريه ناحيه‌سنده ذى عشعبه منصب اولور برواديدركه جعفر بن كلابك قويوسى بوواديده‌در ؛ مدين ، بحر قلزم قربنده تبوكه محاذى برمحلدر ، اغنام شعيب ايچون حضرت موسانك صو چكديكى قويو بوراده‌در ؛ مذاد ، مسجدالفتحك طرف غربيسنده بنى‌حرامه منسوب برقله ايدى ، مذاهب نواحئ مدينه‌دن برنده مؤسس برقله ايدى ؛ مرابد ، وادئ عقيقده برموضعدر ؛ مُراخ ، وادئ عقيقده «مراخ الصخره» ديمكله متعارف بر دره‌در ؛ مَراض ، مدينه‌دن اوتوز آلتى ميل اوزاق برناحيه اسميدر ؛ مَرّان ، كشب واديسى جهتنده بيوجك برقريه‌در ؛ مِرْواح ، قبا قريه‌سنده برقله ايدى ؛ مِرْبَد النعم ، حضرت فاروق عصرنده قويون حبس ايديلان محلك اسمى اولوب مدينهٔ منوره‌يه ايكى ميل اوزاقدر ؛ مَرْبَع ، بنى حارثه‌يه منسوب برقله اسميدر ؛ مَرْتَج ، مدينه وعلى رأى ودّان قربنده حسين بن على (رضى الله عنهما) يه منسوب بروادى اسميدر ؛ مَرْجَح ، بين الحرمين هجرت نبويه منازلندن برموضعدر ؛ مَرْحَب ، حضرت پیغمبرك خيبر سفرنده انتخاب بيوردقلرى يولدر ؛ ذو المَرْخ ، ينبعه قريب ساحل جهتنده برموضعدر ؛ ذومرخ ، فدك اراضيسنده برواديك وعقيق واديسنده برموضعك اسميدر ؛ ذو المرمره ، وادى القراده حضرت پیغمبرك نماز قيلدقلرى محل اقدسدر ، مَرْيَخ ، بنى قينقاعه منسوب برقله اولوب جسر

بطحان نهايتنده مدينه‌يه متوجه اولانلرك صاغنده قالور ايدی ، مَرَخ ، ينبع البحره قريب بر يرده واقع قرن اسود دنيلان آغاجك اسميدر ، مُرَيسيع ، قديد ناحيه‌سنده ساحل بحره جريان ايدر بر صونك وفرع ناحيه‌سنك ايكی كون بعدنده بنی خزاعه‌يه منسوب ديكر بر صونك اسميدر ، مُزاحم ، بنی حبلی منازلی آرقه‌سنده كائن برقله‌نك وابن جبير زقاغنده قورولان بازارك اسميدر ، اشبو بازار پنایر نوعندن اولوب زمان جاهليه‌ده واوائل اسلاميه‌ده قورولور ايدی ، بالآخره ترك اولندی ، مُزج ، عقيق واديسنده بر كول اولوب خضير دره‌سندن جريان ايدن سيل صولری بو كوله آقر ، مستظل ، بئرغرسده احيحة بن الجلاحك قله‌سی ايدی ، بوقله صكره‌لری بنی عبدالمنذره انتقال ايتدی ، مستجعله ، نازيه موضعندن خيف ناحيه‌سنه منتهی بر بوغازدر ، مُستَندَر ، نفس زكيه مشهد مقدسنك طرف شرقيسنده وشام قافله‌سی حجاجنك نزول ايتديكی يرده كوچك برطاغ اولوب زروه‌سنده بنی الديل منازلی خرابه‌سی واردر ، مُشير ، بنی عبد الاشهله منسوب برقله ايدی ؛ مَسكبه ، مسجد قبانك طرف شرقيسنده برموضع اولوب واقع دنيلان مشهور قله بوراده ايدی ، مَشاش ، وادی العقيقه متصل بردره‌در ؛ مشعط ، مسجد ابينك طرف غربيسنده متوطن بنی جديله‌نك قله‌سی ايدی ، مشعل ، بين الحرمين برموضعدر ، مشفق ، مدينهٔ منوره ايله تبوك بيننده بر واديدر §

معجزه — بو وادی ايله وادی الناقه آره‌سنده يوكسكدن آقر برماء جاری واردر ، منبع ذلال حكمت (عليه الطف التحية) افنديمز حضرتلری يد فيوضات مؤيد نبويه‌لرينی ماء مذكور آلتنه قويديلر ولولهٔ مقسم جويبار اعجاز اولان انامل معجزدلری اوزرينه تقاطر ايدن صويی يينه اول ماء جاری

اوزرينه دوكوب دعا ايتديلر ايدى ، ختام دعاده ذكر اولنان صودن صاعقه سسى كبى برآوازهٔ غريبه ظهور ايتدى وبوصدايى نزدعالئ جناب رسالتپناهيده بولنان ذواتك جملهسى ايشتدى ؛ انتهى §

مُشَلَّل ، قديد قريهسى قربنده جاهليهٔ عربك (مناة) اطلاق ايلدكلرى صنمك مركوز اولديغى عقبهدر ، مَصَر ، ضريه قوروسنك اوست طرفنده بر واديدر ، مصلوق ، بنى عمرو بن كلابه منسوب برصودر ، مَضِيق ، آره درهسنده برقريهدر ، مطلوب ، مدينهنك طرف شاميسى قربنده غايت درين برقويودر ، بنى خثعمهيه نسبت اولنور برصويه دخى مطلوب ديرلر ، عبد الملك بوصونك اطرافنده واقع مزارعك جملهسندن اكمل واعلا اولهرق برمزرعه اعمار ايتمش ايدى ، مظعنٌ ، سقيا ايله ابوا آرهسنده برواديدر ، معجب ، عبدالله بن رواحهنك وقف ايتديكى حورمالق اولوب زمانزدهٔ « معجف » دينور ، معد الاحسن ، مدينه بلادنده برموضع ويمامه اراضيسنده برقريهدر ، معدن بنى سليم ، مدينهنك سكز منزل جده جهتنده برقريهدر ؛ معدن الماء ، مغيث واديسنه منتهى برواديدر ، معدن النقره ، بطن نخلهيه ايكى كون اوزاق برموضعدر ؛ معرّس ، مسجد المعرسك موضعيدر ، معرّض ، بقيعده كائن حدائق ايچنده بنى قريظهيه منسوب برقله ايدى ، بنى قريظه هانكى بر دشمندن مضطر قالسهلر بوقلهيه قپانوب مقابله ايدرلر ايدى ؛ معرقه ، غزاى غرّاى بدرده قريشيلرك فرار ايتدكلرى يول اولوب ساحل بحره منتهيدر ، مَغسَلَه ، حدائق مشهورهٔ مدينهدن برباغچه اولوب زمانزدهٔ « مغسله » اطلاق اولنور ، مُغيث ، معدن النقره ايله ربذه موقعلرى آرهسنده برواديدر ، مغوّته ، مدينه قربنده برموضعدر ؛ مقاعد ، عثمان بن عفان حضرتلرينك باب جبريل يانندده اساسكير استقرار اولان سعادتخانهلرى قربنده كائن دكاكينه اطلاق اولنور

ایدی ؛ حضرت ابراهیم ابن رسولك جنازه نمازی بو محلده قیلندی ، مقشعر ، جبال قبلیٔ مدینه‌دن برطاغك اسمیدر ، ملتذ ، عقیق وادیسنده ملتذ دنیلان حورمالغك موقعیدر ، ماجاء ، عقیقده بروادیدر ، ماحة ، بنی قریظه‌یه مخصوص برقله ایدی ، ماحتان ، اشعر وادیسنك جهت شامیسنده « ماحة الرمث » و « ماحةالمریض » دنیلان دردلرك اسمیدر ، مالل ، مدینهٔ منوره‌نك یکرمی برمیل وعلی روایة اون سکزمیل و برروایتده ایکی کیجه‌لك مکه جهتنده واقع مشهور بروادیدرکه فرش مالل بووادی‌یه منسوبدر ، تبع حمیری بورادە یورولوب اظهار ملالت ایتمش اولمسی وجه تسمیه‌در ، مناصع ، اوائلده مدینه قادینلرینك کیجه‌لری قضای حاجته چیقدقلری یرك اسمیدر ، دها اولوقت بیوت مدینه‌ده خلاء یاپیلمق اصولی یوق ایدی §

مورخلرك تعریفنه باقیلنجه بئر ابو ایوب دنیلان موضع جواری محل مذکور اولمق لازم کلورکه بقیع الغرقد مقبره‌سنك جهت شامیسنده ومدینه حصارینك طرف شرقیسنده اولوب الیوم « بئر ابو ایوب » دیکله معروفدر §

مناقب ، مدینه جبالندن ایکی عقبه‌یی شامل برطاغدر ، منجبس ، عرج وادیسنك اسم دیکریدر ، منتحز ، فرش ملل موضعنك مثعر دنیلان محلی جهتنده بر موضعدر ، منحنی ، مصلای عیدك جانب قبلیسنده در ، منشد ، حمراء الاسد موضعنك صول طرفنده واقع حمراء نمله‌نك ورضوی وادیسیله ساحل بحر آره‌سنده بولنان یرك وتمیم یوردنده بربلده‌نك اسمیدر ، منعج ، اضاح موضعنده بروادینك وضریه ناحیه‌سنده برقادینك اسمی اولوب تقدیم جیم ایله « منجع » دخی دینور ، منقی ، مدینه‌نك طرف شرقیسنده کائن اعوص موقعنك آلت طرفنده برموضعدر ، احد وقعه‌سنده منهزمین اسلام بورایه

قدرفرار ايتديلرايدى ؛ منكثه ، مدينه‌نك قبله‌طرفنده سيلابى آجر واديسندن وارد اولور بردره‌نك وجهينه يوردنده برطاغك اسميدر ؛ منور ، بنى سليم حره‌سى آرقه‌سنده برجبلك وعلى قول برموضعك وبنى النضيره منسوب برقله‌نك اسميدر ، منيع ، مسجد القبلتينك جهت يمانيسنده بنو سوادة منسوب برقله ايدى ، منيف ، بنو النجارمسجدى يانده بنو دينار بن بنو النجاره منسوب برقله ايدى ، مهايع ، سايه واديسى قربنده غايت جسيم برقريه‌در ، مهراس ، جبل احد بوغازى نهايتنده ياغمور صوييله طولديريلور برحفره در §

احد وقعهٔ مؤلمه‌سنده جناب حيدر رسـول اكرم حضرتلريچون حفرهٔ مذكوره‌دن برمقدار صو كتيرديلر ايدى ، رايحه‌سى ايچلميه‌جك درجه قبيح اولديغندن حضرت پيغمبر يالكز خون آلود اولان يرلرنى ييقايوب برازده سر سعادت افسرلرى اوزرينه دوكدرديلر §

مهروز ، مدينهٔ منوره چارشوسنده برموضعدر ، مهزور ، مدينه قربنده برواديدر ، مهزول ، بئر ضريه اوكونده برواديدر ، مهيعه ، جحفه موضعنك اسم ديكريدر ، موجاء ، بنى وايل بن زيده منسوب برقله ايدى ، ميطان ، بنى قريظه قريه‌سنك جهت شرقيسنده واقع جبل شورانه محاذى برطاغدر ، ميفعه ، بطن نخله واديسنده برموضع اولوب مدينه‌يه سكز بريد يرده‌در §

حرف النون

نازيه — بين الحرمين مشهور وغاية الغايه واسع برصحرادر ، ابلى وادئ واسعنده خاك وترابله‌املا قلنمش اولان قويويه‌دخى نازيه دينور ايدى ، نازيين ، صفرا بوغازنده برموضعدر ، ابومعاويه عبيدة بن الحرث غزاى غرّاى بدردن عودت ايدركن بوراده وفات ايدرك دفن اولندى ، قبر منورى زيارتكاهدر ،

ناعم ، قلاع خيابردن برقلعه‌نك اسمی اولوب محمود بن مسلمه بوراده قتل اولندی ، ناعمه ، عوالی مدینه‌ده مشهور برباغچه‌در ، نویعمه ، باغچه‌سی دخی ناعمه حذیقه‌سی یاننده اولدیغندن بونلرك اولدیغی موقعه « نواعم » دینور ، نباع ، ارض عقیقده بردره‌در ، نبیع ، قبله جهتنده برموضعدر ، نجیر ، صفینه حذاسنده برصودر ، نخل ، مدینه‌نك ایکی کون نجد جهتنده « شدخ » اطلاق اولنور برموضعدرکه غزوهٔ ذات الرقاعده حضرت پیغمبر بورایه نزول بیوردیلر ، نخلی ، جبل اشعر وادیلرندن ینبع البحره منصب اولور بروادیدرکه جهت سفلاسنده حسن بن حسنه منسوب برچوق پکارلر واردر ، نخیل ، مدینة الرسوله بش میل بعید برپکاردر ، فید طریقنده واقع برمنزله دخی نخیل اطلاق ایدرلرکه بومنزل میاه کثیره‌یی وحسین بن علی المقتوله منسوب آبار متعدده‌یی حاویدر ، بومنزلده برده مسجد النبی واردر ، نسار ، ضریه‌ده برقاچ جبلدر ، نسر ، بلاد مزینه‌ده برموضعدر ، نسع ، وادی العقیقده حضرت پیغمبره منسوب برقویودر ؛ نصع ، صفرا ایله ینبع بیننده برطاقم قره طاغلردر ، نطاة ، خیبر اراضیسنك وقلاع خیابردن برینك اسمیدر ، نعمان ، احد طرفنده بروادیدر ، نعیم ، مدینه‌یه یقین برموضع ایسه‌ده اطرافنی مراد ایدرك « نعائم » دینور ، نقاع ، بئر العماره‌ده بنو حطمه قریه‌سنه منسوب برقله ایدی ، ذو نفر ، سلیله موضعنه اوچ میل اوزاق برمحل اولوب ربذه وادیسی وراسنده در ، نقاب ، مدینهٔ منوره مضافاتندن بر موضع اولوب بوموضعده بری وادی القرایه دیگری وادی المیاهه موصل ایکی یول واردر ؛ نقاء ، بئر اعجامله وادیٔ بطحان بیننده بر منزلدر ؛ نقیب بنی دینار بن النجار ، حرهٔ غربیه‌ده یعنی سقیای بنی سعد یاننده بریولدر « نقیب مدینه » دخی بویولك اسمیدر ، چونکه مدینه‌دن بدره ایکی طریق اولوب بری وادی بولیدرکه « نقیب مدینه » دیدیکمز طریقدر ،

دیگری « فيفاء الجنار » جاده سی اولوب سيد الغزاة حضرتلری غزوۀ بدره بوطریق ظفر رفیقدن عزیمت بیوردیلر ؛ نُقَعاء ، مدینه دیارنده و نقیع قوروسنك آرقه طرفنده واقع وادیده برصودر ، نقیـع ، بین الانام مشهور ولطافت آب وهوا ایله معروف بر قوریدر ؛ مدینـۀ منورەیه درت برید اوزاق بریرده اولوب طبیعت اراضیسی اولدرجه منبت ومحصولدار ومنظرۀ مرعاسی اولمرتبه لطیف وصفا افزادرکه اطراف اربعەسنه عطف نظر ایدنلرك نشئه یاب انبساط اولماملری غیر قابل ومزارعی داخلنده گزینانلرك سواری اولسەلر دخی خارجدن گورلملری مشکل وبلکه مستحیلدر ؛ مدینۀ متیمنه قورولرینه نظراً غایت مرغوب وبی معادل اولدیغندن حامیٔ دین مبین افندیمز حضرتلری خیول مسلمینی رعی ایچون بوراسنی احما ایتدیلر ایدی ، مؤخراً بنی امیه امراسی فوق العاده توسیع ایلمش اولدقلرندن مدینه قورولرینك جملەسندن واسع بر حاله وارمشدر ؛ نقیع الخضمات ، خضمه اوتی یومشق زمینه ویومشق اوته اطلاق اولنورایسـەده نقیع الخضمات بلاد مزینه حدودی داخلنده عمر بن الخطاب ﴿ رضی عنه الوهاب ﴾ حضرتلرینك احما ایتدکاری قورونك اسمیدر ، نَمِرَه ، قدید جهتنده بر موضعدر ، نَمَلَی ، مدینه قربنده برصونك وعلی قول برطاقم جبال متسلسلەنك آدیدر ؛ نُوبَه ، مدینـەیه اوچ میل مسافەده بر موضعك وارض بنی بکر بن کلابده قیرمزی رنکلی برقوم تپەسـنك اسمیدر ؛ نَیَر ، ضریه قوروسـنده برقاچ طاغك ونجد اراضیسنك اوست طرفنده برطاغك اسمیدر ؛ نیقُ العقاب ، جحفەیه قریب بر موضعدر §

﴿ حرف الهاء ﴾

هَجَر — مدینه قربنده برقریه وبحرینده برناحیه اسمیدر ؛ هَدَیَّه ،

-ـوارقيه موضعنك اوچ ميل آچيغنده اوچ عدد قويودر ؛ هدن ، وادی القری وراسنده برصودر ؛ هرشی ، ودان واديسنك كون طوغوشی جهتنده وغايت دوز بر صحراده واقع بر قوم ييغنی اولوب اشبو ييغين ايله وادیٔ سالف الذكرك آره سی لب دريايه متصل ديكر بر صحرای مستويه‌دركه ثنيهٔ هرشی مذكور ييغين اوزرنده در §

حرمين طريقی نصفنك علامتی — هرشی ثنيه‌سنك برميل آچيغنده يول اوزرينه مركوز برعلم واردركه بوعلم اوراسنك حرمين طريقنك نقطهٔ منتصفی اولديغنه اشارتدر ؛ مذكور علمك يانـنـده ايكی جهته آيريلور برر يول وار ايسه ده ﴿ عربی ﴾ خذ انف هرشی اوقفا فانما * كلا جانبی هرشی لهن طريق * بيتی مفادينه نظراً مذكور يوللرك ايكيسـيده محل واحده چيقار §

هكر ، مدينه‌يه قرق ميل مسافه‌ده برموضع اولوب كوزل برصوينی واردر ؛ هكران ، قبا محله‌سی حذاسنده وكشب ناحيه‌سی داخلنده برطاغدر ؛ هميح ، وادی القری ناحيه‌سنده برچوق پكار وباغچه‌لری شامل بر يردر ؛ هيفاء ، مدينه‌يه يدی وبئر مطلبه برميل بعيد برموضعدر §

﴿ حرف الواو ﴾

وايل — اعالیٔ مدينه‌ده بر موضعك آديدر ؛ وادی اضافه‌سز روحاء واديسی يولنده برده در ؛ عنـدالبعض بودره خيبر ياخود حديبيه وياتبوك جهتنده اوله‌جقدر ؛ وادیٔ ابو بكر ، مسجد معرسك اوست طرفنده كائن چقورك ابتداسـيدر ؛ وادیٔ ازرق ، فج روحا اطلاق اولنان محلك برميل ايلروسنده‌در ؛ وادیٔ بطحان ، مدينه داخلنده بردره‌در ؛ وادی الجزل ،

ذی المروه قربنده بردره‌در ؛ وادئ سمك ، صفرا ناحیه‌سنده بردره‌در ؛ وادی القری قرای ، متعدده‌یی شامل برد ره در ، یاخود شام ایله مدینه آره‌سنده بر بلده اولوب مدینهٔ منوره‌یه یدی کیجه‌لك مسافه‌در ؛ واسط ، بنی‌خدره و بنی‌خزیه و بنی مازنه قبائلنه منسوب برقلعه‌نك وبدر ایله ینبع البحر آره‌سنده برموضعك اسمیدر ؛ سیول عقیقك حاصل‌اولدیغی طاغه دخی واسط دینور که عقیق دره‌لرینك سیل صولری جبل مذکورده اجتماع ایدرك جثجاثه‌یه طوغری‌جریان ایدر ؛ واقم ، بنی عبدالاشهله منسوب برقلعه‌نك وقبا قریه‌سنده ایکی مشهور قلعه‌نك اسملری ایدی ، والج ، شامئ مدینه‌ده بر باغچه‌در ، وبره ، آره طاغلری اوزرنده بر پکاردر ؛ و بعان ، آره جبالی اطرافنده بر قریه‌در ؛ وحیده ، حرمین بیننده بر موضعدر ، ودّان ، جحفه موضعنه بر مرحله اوزاق بر یرده واقع بر قریه‌در ؛ ودعان ، ینبعده بر موضعدر ، هضب الوراق ، ضریه قوروسنده برطاغدر ، ورقان ، بین‌الحرمین بیوك برطاغدرکه مدینه‌دن مکه‌یه کیدنلرك صول طرفلرینه « ورقان » صاغ طرفلرینه « سیاله » ایله « روحاء ورویثه » وادیلری کلور §

جبل ورقانده هرنوع اشجارمثمره وغیرمثمره ایله عیون‌متعدده موجود اولوب سکنه‌سی بنو اوس جماعتندن وجبل مذکور جبال جناندندر §

وسط ، ضریه‌ده‌بر طاغدر ، وطیح ، حصون خیبریه‌دن بیوك بر قلعه اولوب اقوام ثموددن بررجل اسمیله بنامدر ، وظیف الحمار ، عبد الملك سقایه‌سیله زغابه وادیسی بیننده‌کی محلدر ، وعیره ، حرم شریف نبوی حدودنده برموضعدر §

﴿ حرف الیاء ﴾

یثرب — مدینة الرسولك نام قدیمیدر ، یدَیعْ ، فدك بلده‌سیله خیبر بیننده میاه متعدده وعیون کثیره‌یی شامل برناحیه اولوب بنی‌فزاره قبیله‌سنك

مقرّ منازلیدر ، یَراجِم ، نقیع وادیسنده برکولدر ، حضرت پیغمبر بو کولده آبدست آلوب اطرافنده‌کی قرا سکنه‌سنه خطاباً { سز بر بقعهٔ مبارکه‌ده ساکن‌سکز ! } بیوردیلر ، یرعه ، فزاره دیارنده ثوبه وصراخه موقعلرینك آره‌سنده برموضعدر ، یَلیَن ، بوکا الین دخی دینور ، نقیع الحمارده برکول اسمیدر ، یلیل ، ینبع‌البحرایله صفرا ناحیه‌لری بیننده صوینی بحراحمره منصب اولور بردره‌در ، تحیر اطلاق اولنان بکار ، مذکور دره ده اوله‌رق قومدن نبعان ایدر ، عقنقل ایله بدرناحیه‌سی بیننده وضبوعه یاننده دخی « یلیل » نامیله بنام برر موضع واردر ، ینبع ، مدینهٔ‌طاهره‌نك درت کونلك ساحل‌جهتنده بر بلدهٔ جسیمهٔ مشهوره اولوب بحرسویش‌ساحلنده و (۲٤) درجه (٥) دقیقه عرض‌شمالی ایله (۳٦) درجه‌طول‌شرقی بیننده‌در ، تقریباً (۸۰۰۰) نفوسی حاوی ومدینهٔ منوره‌نك باشلوجه بر اسکله‌سی اولوب ۱۷۰ قدر چشمه‌یی شامل اولمق یعنی کثرت عیونله متعارف بولنمق ملابسه‌سیله « ینبع » تسمیه اولنمشدر §

بحر سویشه بحر قلزم وبحر احمردخی دینوب لسان ترکیده شاب دکزی وغرب کورفزی اطلاق اولنورکه عربستانك ساحل غربیسنی احاطه ایدوب آسیا قطعه‌سندن آفریقا قطعه‌سنی فصل وتفریق ایتمشدر §

حضرت پیغمبر ینبع بلده‌سنده « ذی‌العشیره » موضعنی‌داماد فضائل اعتیاد مکرملری‌جناب‌حیدره اقطاع بیورمش وفاروق اعظم زمان خلافتنده موضع مذکوره بر مقدار محل دها علاوه ایتمش اولدیغندن حضرت حیدر کرك بورالری وکرکسه بالذات اشترا ایلمش اولدیغی یرلری کاملاً وقف ایتدکارینه بناءً ینبع بلده‌سنك اکثرمواضعی اشراف بنی حسن اداره‌سنده قالمش ایدی §

یهیق ، حضرت پیغمبرك { بیوت مدینه یهیقه‌قدر اتصال ایتسه‌کرکدر }

بيوردقلرى يهيق اولوب دارالعزّ مدينه قربنده برموضع مشهوردر ، يين ، مدينه‌نك بربريد بعدنده بر وادى اولوب بر صوينى شاملدر §

نعت شريف

كل اى كوكل اوله‌لم دل كشوده چشم شهود
يتر بو كورئ ذلّ وهوان بود و نبود

اولوب متابع نفس دغل يتر قيلدك
ره نشيب و فراز هوايى پا فرسود

ندر بو كرهئ وادئ طمعكارى
ندر بو دغدغهٔ پيچ وتاب نا آسود

شكسته ايله پاى طلبدن اوزكه دخى
نه‌يى مفيد اوله بو هرزه تازئ بيهود

دو روزه عمر ايله پادر ركاب رحلت ايكن
ندر بو طول و دراز اهتمام فكر قعود

سنى خطائر قدسه وصولدن آليقور
بو دامكهده كرفتارئ دوشاخ وجود

وضوء طراز سرشك ندامت اول ايده‌لم
رخ نيازى زمين ساى خاكدان سجود

تمام درد ايله لخت دلى مذاب ايدرك
دم اولديكم اوله ريذيده اشك خون آلود

حريم قلبى بتان هوا يتر قيلدى
قمامهٔ و ثنيون و سومنات هنود

طبيده مرغ دلى قيد ماسوى ديرلر
براوزكه دامه دوشورمش هواى نفس‌عنود

نه احتمال رهانه اميد آزادى
نه خود مطالب وارستكئ دام قيود

دلمده سفسطهٔ بيمال طول امل
سرمده مغلطهٔ فكرت عقار و نقود

صماخ جانه مساوى كلير تحيردن
صداى نوحهٔ شيون نماى نغمهٔ عود

بو فتنه‌كهده تقاضاى حرص پيريدن
طبيعت اولدى بكا مقتضاى نفس عنود

ندر بو مرتبه اى خامكارئ غفلت
بو دلخراشئ ناپخته فكر فتنه فزود

كيدر بو حست طبعى نه حاصل ايتدى سكا
هوا پرستئ اقبال فانئ مطرود

فريب خورد سراب اميد اولوب ايتمه
غباردر كه ارباب جاهى ناصيه سود

امانئ دلى اول باركهدن ايله طلب
كه‌عرش اعظم ايدر آندن اكتساب سعود

نياز نامهٔ خواهشله عرضحال ايله
او پادشاهه كه مدّاحيدر خداى ودود

سپهر اريكه شهنشه خديو عرش اورنك
شه سروش سپه خسرو فرشته جنود

كليم صحبت خاص سرادق جبروت
نديم پرده سراى محبت معبود

شرف پذير مقدّس مقام قربيت
سرير كبر معلى نشين محمود

امين ملك نبوت مدار ختميت
امان هول قيامت ضمان رأفت وجود

مراد مقصد عالم پناهكاه امم
اميد روز ندم ملتجاى يوم خلود

خطيب منبر طه مخاطب يسن
اديب مكتب اوحى مقرّب مودود

مآل جوهر واعراض خطهٔ ناسوت مهینه علت تکوین هست وفطرت بود

{ نبیّ افضل و اکمل محمد مرسل }

{ خجسته ذات مبجل خلاصهٔ موجود }

شرفپذیر رسالت که ذاتیدر مطلق مقیدات شئون بدیعه‌دن مقصود
طفیل فطرتیدر روز آفرینده بو کارخانهٔ کون و فساد طرفه نمود
اوشهریار سریر بقاکه یوقدر آنك قلمرونده ثغور و ممالکنده حدود
بواوردو کاهه کاوب قونمسه قورولمازدی شونه خزینه اوتاغ مقرنس مشهود
اولور هرآینه پیکرده کریوهٔ یأس خلاف امری اولان روبراه نافرمود
قرین لطفی اولان مجرمه ضرر ویرمز جهان جهان فترات خطای نامعدود
دفاتر حسناتی هزار اولسه دخی نه فائده اکر اول حضرت اولمیه خوشنود
زهی کرم کاوله یکقطره فیضی لطفندن شواظ پرتف دوزخ فرونشین خمود
طرید درکهی ناموس اکبر اولسه دخی اولور دریچهٔ دهلیز قربدن مردود
تشبث ایتسه اکر دامن شفاعتنه حریم رحمته مدخل بولوردی دیو کنود

{ بلند پایه معظم سریر لولاکا }

{ ایا کزیدهٔ مخلوق وزبدهٔ مولود }

مدامکارهٔ سهو و خطایه ذاتکدر کفیل لطف وضمین کرم دم موعود
میان شورش آشوب خیز محشرده اودمکه آیله کمکشتکان عاد وثمود
اودمکه دست زبانی دوزخه ویریله طغاة رهط نصاری بغاة قوم یهود
اودمکه دست خوش مالك جحیم اولدلر مقلدان مجوس ومعندان جهود
اودمکه اوله فرو رفته پای آتشلاخ متابعان سیهکاری رجیم حسود
اودمکه جنّ واناسك هجوم وحشتدن کوزندن اوله تراویده اشك غم پالود
اوکونکه متصف حلیهٔ ظلوم وجهول اولور بودهشت ایله حالت آشنای وقود
اوکونکه بار امانت بدوش اولان ضعفا طوروب مقام تحیرده دل شکست عهود
کلوب قواسنه یکپاره سکته و تعطیل اوله جاد شخص کبی رهین جمود
یتش بوامت پرجرمه یارسول الله اورلمدین دخی اعناقه آتشین قیود
او ورطه کاه بلا برزخندن ایله خلاص اولاشمدین دخی اجساده نار ذات وقود
دودستِ لطف ایله قورتار اصابت ایتمدین رواق کالبد اجسامه نار قف اندود
شفاعت ایله اوروز بلاده بزلره کیم خلایق بهم آغوش ایده زبانه و دود
مدد اوکون که جهنمده ایده اهل هوا کهی نشیبه هبوط و کهی فرازه صعود
انامل کرمك حل ایدر امیدم اودر اولورسه رشتهٔ کارمده صد کره معقود

براز ده اغلایه‌رق (ثابتا) نیاز ایده‌لم اوباب لطفه که فقر اهلنه دکل مسدود
{ حکیم مقتدرا کردکار غفارا }
{ ایا سزای پرستش مهیمن معبود }

بفردیٔ احد لا اله الا هو بفضل ذات کریم و صفات حی ودود
بحق اسم عفو و بلطف نام غفور که انس وجنه او در ملتجا دم معهود
برمز آیت قاف و بحکمت حم بسر مستتر نون ورا وسورهٔ هود
بفیض چله کزینان خلوت ملکوت بقوهٔ دود ضعیف و بصخرهٔ جلود
بعجب وقعهٔ کهف و غریبهٔ جرجیس بدا غداریٔ مظلوم قصهٔ اخدود
بانقیاد ذبیح و بخاك بسملکاه بابتلای خایل وباتش نمرود
بخسف مورد اصحاب رس خاك بسر بو اقعات عقاب حجارهٔ منضود
بعز ملك سلیمان و صافنات جیاد با ستماع طیور و بنغمهٔ داود
به بی وجودیٔ شوق وبقلت شادی بهم نا متناهی بحزن نا ممدود
بیأس شام فراق و امید صبح وصال بشیوه کاریٔ ناز و نیاز درد افزود
بقدر جاه رسالت پناه شاه رسل که ذاتیدر بومزایای جملدن مقصود
بنور قاند غر المحجلین کرام بابیاریٔ حوض لبالب مورود
هدایت ایله بزی سمت راه رضوانه فضلای تیه ضلالتده اولمدین نابود
اودمکه اوله تشتت پذیر اضمحلال بوخود نمایشات فنا پسند وجود
بوبی نوایی فروداش سنج توحید ایت پسین نفس کاوله نای کلو کرفته سرود
زبان قالمه ویرمکنت جواب صواب سؤاله کلدیکی دم منکران تفته عود
سموم قهر ایله لغزیده پای سهو ایتمه اوقور قولقده که جسر صراط اوله ممدود
فقیر عاجزه سرمایهٔ نجاة اولسون هر اول سخن که ایده نعت مصطفایه ورود
نیته‌که کزدیره اطراف روضه‌ده شب وروز زمانه مجمرهٔ مهر ومهله عنبر وعود
علی الدوام اوله اول بقعهٔ مبارکدنك غباری نافه شمیم وهواسی غالیه سود
{ که سرادق لاهوت کبر یاییدن }
{ زمان حشره‌دك اطروقهٔ سلام‌ودرود }

مهم برذیل — هر برامرده دستکیر عاجزان (علیه صلواة الرحمن) افندیمز حضرتلرینی وسیله ایدنمك واداب زیارت ومجاورتك شروط مخصوصه‌سنی کوزتمك لزوم شرعیسنی شامل بعض تفصیلات مفیده ذکرنده‌در §

اصحاب مطالعه‌یه معلوم اولدیغی اوزره دیباجهٔ جریدهٔ ایجاد (صلی الله

عليه وعلى آله الامجاد ﴾ افنديمزی وسيله ايدينه‌رك خالق الجود والكرم
حضرتلرندن كمال ذل ومسكنت ايله استرحام لطف ومرحمت ايلمك سنت
مرسلين وسير سلف صالحيندندر ، ابو البشر ﴿ عليه سلام الله الاكبر ﴾ افنديمز
حضرتلری يريوزينه اينديرلديكی وقت « الهی ! نبی حضرت محمد ﴿ عليه صلواة
الله الاحد ﴾ حرمتنه مغفرت ايله !!! » ديو نيازمند عفو ومرحمت اولوب
﴿ سن محمدی نه بيلورسين ؟ بن آنی دها خلق ايتمدم ! ﴾ خطاب عزتنه « بنی
يدقدرتكله يارادوب نفخ روح ايلديكك زمان ، باشمی رفع ايتمش وقوائم عرش
اعظمده ﴿ لا اله الا الله محمد رسول الله ﴾ جملهٔ منجيه‌سنك مسطور اولديغنی
كوروب جناب محمدك اشرف الخلائق اولديغنی حس ايلمش ايدم ! حضرت
محمدی اكر عموم خلايقدن زياده سومامش اولسه‌ك ايدی ، آنك اسم شريفنی
نام وحدت ارتسام الهيه‌كه مضاف ايتمزايدك ! » جوابنی ويرديكندن سبحانه
وتعالی حضرتلری ﴿ يا آدم ! طوغری سويلدك ، جناب معلا القاب محمد ﴿ عليه
سلام الله الامجد ﴾ بكا غايت احبدر ! آندن سوكيلی كيمسه خلق ايتمدم ! آنك
ايجاد وخلقتنه مراد الهيم تعلق ايتمامش اولسه ايدی ، سنی ياراتمازدم !
مادامكه آنك حرمتيچون طالب مغفرت اولدك ، دعاكی قبول ايدوب سنی
يارليغادم !!! ﴾ التفات جليليله آدم عليه السلامی تصديق بيورمشلردر §

اعمی برشخص حضور حكمتنشور نبويه‌ده كوزلرينك آچيلمسی ايچون
استدعای دعا ايلمش ايدی ، شفا بخش دردمندان ﴿ عليه صلوات الرحمان ﴾
افنديمز حضرتلری (ايستر ايسه‌ك دعا ايدرم ، فقط صبر وتحمل ايتسه‌ك سنك
ايچون خيرلی اولور ايدی !) ديوب « صبر وتحمله آرتق مجالم قالمدی ، لطفاً
دعا بيوريكز ! » جوابنی آلديغندن (اويله ايسه طهارت كامله ايله آبدست
آلوب ﴿ اللهم انی اسئلك واتوجه اليك بنبيك محمد صلی الله عليه وسلم ، نبی
الرحمة ، يا محمد انی اتوجه بك الی ربی فی حياتی لتقضی ، اللهم شفعه فیّ ﴾ ديه‌رك

قاضى الحاجات حضرتلرينه مناجات ايله) بيورديلر وشخص مرقوم اولوجهله حركت ايدوب نائل مرام اولديلر §

بووقعه‌يى امام نسائى ايله ترمزى ، عثمان بن حنيفدن روايت ايتمش و امام حسن دخى تصديق ايلمش اولديغندن حكايات كاذبه جمله‌سندن اولمق احتمالى يوقدر §

عثمان بن عفان حضرتلرينك زمان خلافتلرنده اصحاب مصالحدن برآدم حسب المحجو بيه حضور عالئ خليفه‌يه چيقوب عرض مافى الضميره جرأت ايده‌مديكنى راوئ سالف الذكره بيان وحكايت ايلمش ايدى ، ابن حنيف « شيمدى تجديد وضوء ايدوب مسجد سعادته عزيمت وشو صورتله حركت ايله » ديو سالف الذكر اعمى‌يه تعريف بيوريلان دعاى سريع التأثيرى تعليم ايتمش وبو آدمجكز اولوجهله عمل ايتدكدن صكره مسجد سعادتدن چيقوب دركاه عدالتپناه عثمانى‌يه كيتمسيله قپوجيلر كندوسنى حضور خليفه‌يه ايصال وجناب خليفه سجاده‌سى اوستونه اوتوردوب حاجتنى قضا ايلمشدر ، بيچاره آدم ايشنك بردن بره رهين حصول اولديغنى كورنجه كمال سرور وصفا ايله حضور خليفه‌دن چيقدى وعثمان بن حنيفى بولوب « ياعثمان ! الله سندن راضى اولسون ، ايشمك صورت تسويه‌سى امرنده حضرت خليفه‌يه رجا ايتامش اولايدك ، محجوبلغمدن ايچون نائل مقصداولمق احتمالى يوق ايدى ! » زمينيله عرض مراسم شكر كذارى ايلدى ، عثمان بن حنيف ايسه « خير ! بن سندن صكره خليفه‌يى كورمدم ، ايشيكك سرعتله تسويه ايدلمش اولمسى سكا اوكرتديكم دعانك سرعت تأثيرندندر ، اودعايى رسول اكرم افنديمز براعمى‌يه اوكرتديكى وقت بن حضور سعادتلرنده ايدم » ديه‌رك سالف الذكر حكايه‌يى على التفصيل افاده وحتى « والله بزدهاحضور سعادتده ايكن رجل ضرير بصير اولديغى حالده مسجد النبيدن چيقوب كيتدى ايدى » فقره‌سنى علاوه ايلدى ، بوكبى خبرلر ودرجهٔ تواتره وارمش دها نيجه نيجه روايتلر ايله سيد العالمين

افندیمزی وسیله ایدینمنك فائدەسی كثیر اولدیغنه واول نبیّ كریم الخصاله كمال اخلاص و اعتقاد ایله توسل ایلمك سنت حسن وسیرت احسن صاحادن بولندیغنه بناءً بالجمله انبیاء واولیاء اللهی وسیله ایدنمك اصولدن ومزیت اخرویه‌لری مثبت اولانلره توجه ایلمك ایسه عادات جاریهٔ اسلامیه‌دن اولمغله اعمالده توسله جواز كوسترلمشدر §

فاروق اعظم (رضی عنه الله الاكرم) زماننده عظیم برقحط اولوب خلق فوق التعریف صیقیلمش وبناءً علیه اصحاب كرامدن بلال بن الحرث حضرتلری مرقد سعادته كیدوب « یارسول الله ! امتك بلای قحطله درجهٔ هلاكه واردی ، آنلر ایچون استسقا ایدلمسنی رجا ایدرم » دیه یالوارمش ایدی ، نبیّ ذیشان افندیمز حضرتلری اوكیجه ابن الحرثه رؤیاسنده كورینوب (ابن الخطابه بندن ابلاغ سلام وامتم ایچون استسقایه چیقمسنی اعلام ایله !) بیوردیلر وجناب بلال فاروق اعظمه افادهٔ حال ایتمكله ابن خطاب یاغمور دعاسنه چیقوب عرض تذلل وافتقاره شتاب ایلدیلر §

تنبیه — انبیاء واولیانك كافه‌سی شهنشاه رسل افندیمزك خرمن جود وكرم ورأفتلرندن خوشه چین آمال اولدقلری جهتله متوسلین امتك نائل مطالب ومقاصد اولەجقلری شك وشبهەدن بری وبوقدر لطف واحسان ، قدر جلیل سید الاصفیایه كوره هیچ حكمنده عد اولنمق لازم كله جكی ایسه تعریف وتفصیلدن مستغنیدر ، خالق كون ومكان نزد عالیسنده دكل ، عاجز برانسان یاننده بیله اوانسانك مشتاق اولدیغی محبوبه توسل ایدلسه اومحبّ ، متوسلك مقصدینی حاصل ایتمكه ممكن مرتبه غیرت ایدەجكندن عاشقه معشوقنك خاطری ایچون ایش كوردیرمك قولایدر ، جناب كبریا سرور مخلوقات حضرتلرینی { لولاك .... } ستایش جلیلیله توصیف وبوعلاقه ایله ذات احدیتنه محبوب ایدندیكنی تلمیح وتصریح بیوردیلر ، بناءً علیه هركیم { اللهم انی اسئلك بجاه حبیبك

المصطفى } ديسه آنك سؤالى ردّ اولنمز ، مع مافيه حطام دنيا ايچون اول محبوب خدا پسنده توسل ايدلماملیدر §

برهان الدين مالكى مرحومدن مرويدركه مدينۀ منورەدەعلت جوعه كرفتار اولان برمخلص حجرۀ سعادته كيدوب « يارسول الله ! قارنم آجيقدى » ديدكدن صكره روضۀ مطهرەيه چكيلەرك برطرفه اوتورمش ايدى ، برمدت صكره ساداتدن برى كلەرك مخلص متوسلى خانەسنه كتيروب قارنىطويوردقدن صكره « برادر ! اولاد وعيالكدن آيريلوب قطع بوادى ومراحل ايله مشاق غربتى اختيار وجسم ناتوانكى انواع تعب وزحمته كرفتار ايدوب بورايه قدر كلدك ! مقصدك سيد السادات افنديمزى زيارتدر ، حالبوكه برلوقمه اكمكه قصرهمت ايلدك ! حضور حاجتروای نبويده جنت ومغفرت ايستمليسين ! بوراده هرنه ايستنلسه ردّ اولنمز !!! » ديه نصيحت ايتمشدر ، فى الواقع اويلەدر ! حضرت پيغمبرك مرقد سعادتنى زيارت شرف كونين بهاسنه مظهر اولانلر ، شفاعت عظمای نبويەیى رجا ايتملى وحين توسلده { اللهم انى اسئلك بجاه حبيبك المصطفى ، اغفر ذنوبنا واقض ديوننا واختم لنا بحسن الخاتمة فى جوار حبيبك يا الله ويا رحمن } دعاسنى ورد زبان ايلمليدر §

اثبات مدعا ايچون محبوب كبريا افنديمز حضرتلرينه توسل ايله مظهر مقاصد اولانلرك بعضيلرينى ذكر وبيان ايدەلم §

نائل مطلب اولان متوسلين كرامك برى امام ابوبكر بن المقريدر ، بوذات بركون امام طبرانى وابو الشيخ ايله مسجد سعادتده اوتوررلر ايدى ، فقط نه آچلغه صبر وتحملرى ونەده اكل وتناوله صالح برشيلرى اولديغندن اضطراب درونلرى درجۀ غايەده ايدى ، وقت عشا حلولنده ابن المقرى قبر سعادت نزد عاليسنه عزيمت وآرتق آچلغه صبر وتحملى قالمديغنى عرض وبيان ايچون كمال خجالت وشرمسارى ايله « الجوع يارسول الله ! » ديدكدن صكره عودت

ایدرك یاتوب اویودی ، آرقداشلری مطالعهٔ کتب ایله مشغول ایدی ، ناکاه سادات علویه‌دن برذات شریف یاننده ایکی کوله اولدیغی حالده یانلرینه کلوب کمال نزاکت وکیاستله « ای جماعت ! رسول محترم افندیمز حضرتلرینه آجلقدن شکایت ایتمش اوللیسکز که سزه احضار طعام ایتمکلکمی فرمان بیوردیلر » دیدی و کتیردیکی اطعمه‌یی اورته‌یه قویوب برلکده یدکدن صکره فضله‌سنی براغوب کیتدی §

ابوالعباس بن نفیس المقری دخی حجرهٔ سعادتده مظهر التفات اولانلردندر، بوذات اعمی ایمش ، احبابندن برینه دیمش که : بن مدینهٔ منوره‌ده ایکن اوچ کون قدر آج قالمش و کمال ضعفدن مشی و حرکته مجال و قدرتم قالمدیغندن مرقد سعادته کیدوب « یارسول الله ! آجیقدم » دیدکدن صکره بر طرفه اوزانوب بایلمش ایدم ، بر مدت صکره بر جاریه کلوب آیاغیله ارغالادی وخانه‌سنه کتیروب حورما وروغن ساده تهیه واحضاریله « ای ابوالعباس ! جدّم نبی مکرم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلری بوحورما ایله یاغك سکا ویرلمسنی اراده بیوردیلر ، مدینه‌ده قالدقجه هرنه وقت آجیقیر ایسه‌ك بزه مراجعت ایتملیسین » دیدی §

مشاهیر مؤلفیندن امام موسی بن النعمان ، نزد عالیٔ پیغمبریده استغاثه طریقیله نائل آمال اولانلری تعداد وصورت استغاثه‌لرینی ذکر وایراد ضمننده مسطر کش تألیف اولدیغی « مصباح الظلام فی المستغیثین بخیر الانام » اسملو رساله‌ده محمد بن منکدردن حکایت و ابن منکدر بالذات روایت ایدوب دیمشدر که : بر آدم بابام مرحومه سکسان آلتون براغوب جهاده کیتمش وایجابی تقدیرده بوآقچه‌نك خرج وصرف ایدلمسنه مأذونیت دخی ویرمش ایدی ، برمدتدن صکره مدینهٔ منوره‌یی قحط و غلا استیلا ایلدیکندن پدرم ید امانتنده بولنان آلتونلری محتاجین اهالی‌یه انفاقه مجبور اولدی ، آره‌دن بك آز وقت کچمش ایدیکه آلتونلرك صاحبی عودت و پدرده اولان امانتی

مطالبه‌یه مسارعت ایدوب لکن پدرم مرحوم آلتونلری انفاق ایتمش اولدیغی واوقدرپاره‌نك همان تدارك وتهیه‌سی غیرممکن بولندیغی جهتله مرقومدن برکیجه استمهال ایله حجرهٔ سعادته قپانوب تابصباح حضرت پیغمبره یالواروب یاقاردی ، وقتاکه صباح اولوب نماز وقتی حلولی تقرب ایتـدی ، پدرك نقلی اوزره بر آدم ظاهر اولوب « ای ابو محمد ! او ذات الیکی » دیمش و مدّ ید ایلدکده بر چیقین ویروب غائب اولمشـدر ، پدر خانه‌مزه کلوب چیقنده‌کی پاره‌یی تعداد ایلدکده امانت ایدیلان آلتونلرك جنسندن اولمق اوزره تمام سکسان آلتون چیقدیغندن صاحب امانت ورودنده تسـلیم ایله بورجندن و بونکله برابر بلای محجوبیتدن قورتولدی §

ابن جلاء ، دخی عطایای پیغمبریه‌یه نائل اولانلردندر ، کندیلری مدینهٔ منورده ایکن فقر واحتیاجه کرفتار اولمش وبرکون حجرهٔ سـعادته کیروب « یارسول الله ! بوکون سکا مسافر کلدم ، قارنم غایت آجیقدی » دیدکدن صکره برکوشه‌یه چکیلوب اویودیغندن حضرت پیغمبر رؤیاسنده ظهورایدوب النه بتون براکمك صومونی ویرمشدر ، ابن جلاء دیمشکه : قارنم آج اولدیغندن احسان بیورلان صومونی همان اکل وتناوله باشـلادم ویاریسنی بیتیردکده اویانوب یاریسنی الیمده بولدم §

رسالتمآب افندیمزه رجاسنی قبول ایتدیرنلرك بریده ابوالخیر اقطعدر ، بوذات شهر شهیر طیبه‌یه ورودنده تمام بش کون آج قالدیغندن برکون حجرهٔ معطره‌یه دخالت ایله بعد السلام آج قالدیغنی عرض و اعلام ایدرك بر طرفه چکیلوب بیهوش اولمش ایدی ، رؤیاسـنده صدیق اعظم صاغنده و فاروق افخم صولنده وحیدرمکرم دخی برقاچ خطوه ایلروسنده اولدیغی حالده حضرت پیغمبر ظهور ایتمش و جناب حیـدر کندوسنی تحریك ایله « ای ابوالخیر ! قالق نه یاتیورسین ؟ حضرت پیغمبر تشریف بیوردیلر » دیدیکنـدن کمال تلاش ایله قالقمش اولمغـله ذات عالیٔ رسالتپناهی کندیلرینه بتون براکمك

احسان بيورمشدر ، بچاره ابوالخيرك قارنى زياده‌جه آجيقمش اولديغنـدن آلديغى اكمكك يارىسنى يمش واوحالده اويانوب يارىسنى النده بولمشدر §

صوفى ابو عبدالله محمد بن زرعه حضرتلرى ايسه پيغمبر مبذول النعمه افنديمز حضرتلرندن بخشاش معنوى آلانلرك اڭ بيوكلرندندر ، كنديلرى احباسندن موثوق الكلم برذاته ديمشلردركه : بابام ايله جانب غفران جالب حجازه كيتمش ونقد موجوديمزى بتيروب مضايقهٔ شاقه‌يه كرفتار اولمش ايدك ، ابو عبدالله ابن خفيف دخى برلكده ايدى ، مكه‌دن كوچ بر حال ايله قالقوب مدينه‌يه كلدك ، بن او اثناده نا بالغ اولديغمدن آجلغه عدم تحمل ايله برابر « آجيقدم » ديه آغلار وپدرمى فنا حالده تضييق ايلر ايدم ، بركون بابام حالمه آجيدى وكمال خجالت وشرمنده‌كى ايله حجرهٔ سعادته دخالت ايدوب « يارسول الله ! بوكيجه سكامسافرز » ديدكدن‌صكره مراقبه‌يه واردى ، بنده يانده ايدم ، بر ساعت صكره باشنى قالديروب خيليجه كولدى ، صكره سكوت ايدوب برچوق آغلادى ، بكاسى اوقدر اوزاديكه اشك چشمانى سيل روان كبى سيلان ايلدى ، بعده سرآغاز كلام اولوب « رسول الله بنم اليمه پاره ويردى » ديه‌رك آووجنى آچدى ، كوردمكه الى طولمش ، بلغ مابلغ خرج وصرف ايتدك ، برچوقده تصدق ايلدك وبوعطيهٔ جليله بركتيله مسقط رأسمز اولان شيرازه كيرنجه‌يه دكين بكار كبى كچيندك §

احمد بن محمد بن الصوفى دخى مظهرعطاياى‌اجنـاب رسالتپناهى اولان ذواتدندر ، ديمشـلردركه : بن قطعهٔ حجازيه چوللرنده اوچ آى قدر كمال فقر واحتياجله سير وسياحت ايلدم ، شدت مشاقله وجودم بر حاله وارمش ايديكه جسممك دريلرى صويولمغه باشلادى ، تحمله اقتدارم قالمديغنى حس ايدنجه مدينهٔ منوره‌يه عودت وحجرهٔ معطره‌يى زيارت ايدوب برطرفه اوزاندم وشـدت جوع تأثيريله اويويا قالدم ايدى ، رؤيامده سلطان الانبيا افنديمز حضرتلرى ظاهر اولوب « يا احمد ! كلدكمى ؟ » بيـورديلر ، اوت كلدم ،

قارنده آجدر ، سنك مسافریکم ، دیدکدن صکره سانحه پیرای صدور اولان فرمان رسالتپناهی اوزرینه اللریمی آچدم ، آلتونله املا ایتدیلر ، اویاندمکه ایکی آووجم آلتون ایله طولمش ، محتاج اولدیغم شیلری بعد التدارك ینه بادیه یه عودت ایلدم §

اخطار — قبر سعادت نزدنده مشتاقین جمال محمدیدن ظهور ایدن اطوار وحرکات ظاهراً مخالف آداب وحرمت کورنسه دخی طعن وتشنیعدن مجانبت وهر حالده اختیار صمت وسکوته غیرت ایدلملیدر ، زیرا بورادهکی سکوتی دخی آداب عبودیت شرائطی جملهسندن عد ایلمشلردر ؛ چونکه مخلصین زواردن برعاشق قبر سعادت نزد عالیسنده صباحلری اذان اوقویوب ختامنده « الصلوة خیر من النوم » دیو صوت بلند ایله ندا ایتمکی اعتیاد ایلمش ایدی ، برکون مسجد سعادت خدمهسندن برشخص بوذاتی « سن حضور پیغمبریده ادبسزلك ایدهیورسین ! » دیه ضرب وتکدیره جرأت ومضروب مظلوم « یارسول الله ! حضور سعادتکزده آدم دوکوب سوکمك ادبسزلکدن صاییلمزمی ؟ » دیه اغلایا اغلایا عرض شکایت ایتمش وآرهدن برساعت کچدکده ضارب مرقوم مرض فلجه مبتلا اولوب اوچ کون صکره وفات ایلمشدر §

بو حکایهٔ غریبه حافظ ابو القاسم ابن عسکرینك اثر خامهسی اولان تاریخنده مسطور وحتی ثابت بن احمد البغدادی دخی اولوقت مدینهٔ منورهده بولنوب کیفیتی بالذات رؤیت ایله نقل وحکایت ایلدیکی محرر ومذکوردر ؛ انتهی §

ابن النعمان ، ابو اسحقدن نقلاً خامهران روایت اولوب دیرکه : صلحای اسلافدن ابن السعید رحمه الله مدینهٔ طاهرهده بولندیغی زمان حسب الاحتیاج رفقاسیله برابر آچ وبیعلاج قالمش وغریب الدیار اولمق جهتیله استقراض ایدهجك مقرض بوله مامش اولدیغندن حجرهٔ معطرهیی بعد الزیاره « یارسول الله ! بزده نهآقچه ونه ده یهیه جك قالدی ، بوکون اوچ مدارزاقه

محتاجز » ديوب عودت ايتمش ومسجد سعادتدن چيقاركن تصادف ايلديكي رجل مجهول الاسمك برى كنديسنى خانه‌سنه كتيروب اوچ مد حورما ويرمشدر §

اشراف صدق اتصاف اسلافدن شريف ابومحمد عبدالسلام بن عبدالرحمن الحسنى الفاسى كه مظهر عطاياى نبوى اولان ذواتدندر ، بالذات ديمشدركه : بن مدينهٔ دار السكينه ده اوچ كون قدر آچ قالديغمدن بركون منبر سعادت اوكونده ايكى ركعت نماز قيلوب اثناى دعاده « اى بنم جد اعظمم ! آرتق آجلغه تحملم قالمدى » ديه پادشاه انبيا حضرتلرندن استدعاى لطف ومرحمت ايتمش واوصره‌ده اويقوم كلديكندن اوراجقده اوزانوب ياتمش ايدم ؛ آز بروقت صكره برذات « قالق يا ابومحمد ! » ديه اوياندردى وبرسفره اطعمه ارائه‌سيله « بيورك » ديدى ، سفره ده براز لحم مطبوخله تريد وبرمقدارده تره ياغى وار ايدى ، بكا بونلردن بريده اولسه كافى ايدى ! بوقدر كلفته نه حاجت ؟ ديدم ايسه ده « يوق يوق هپسنى يه‌يك ، بن بونلرى رسول اكرم افنديمزك امريله كتيردم ! چوجقلرم برقاچ كوندنبرى بواطعمه‌يى آرزو ايدرلر ايدى ، فقط حسب الاحتياج تدارك ايده‌مامش ايدم ، بوكون كوچ حال ايله تدارك وتهيه ايتدكده واقف سرائر ملكوت افنديمز حضرتلرى رؤيامده « قرنداشلركدن برى مسجد سعادتمده بواطعمه‌يى رجا ايديور ، كتيروب اطعام ايله ! » ديو فرمان بيورملرى اوزرينه بلا توقف آلوب كلدم » ديديلر ، واقعا ذكر اولنان اطعمه‌يه بنمده اشتياقم اولوب حتى اثناى دعاده خاطرمده ايدى §

شريف مكثر القاسمى حجرهٔ سعادتك طرف شاميسنده واقع محراب تهجد اوكونده ياتوب اويومش وبردنبره قالقوب حجرهٔ معطره‌يه عزيمت وبراز صكره كوله‌رك عودت ايلمش ايدى ، سرآمدان خدمه‌دن شمس الدين صواب دخى محراب مذكور يانده بولنديغندن شريف مكثرك سبب خنده‌نى سؤال ايدرك

« شو آرالق احتیاجم واردر ، بوكون خانه‌مده ییه‌جك برشی بوله‌مدیغمدن بیت فاطمه (رضی الله عنها) ده جدمدن استغاثه‌یه كلمش و « آجیقدم یارسول الله ! » دیدكدن صكره بورایه اوزانوب اویومش ایدم ، رؤیامده جدّ محترمم برقدح سوت ایچیردیلر ، او یاندمكه سـوتك قدحی الده‌در ، آكا عرض تشكر ایچون حجرهٔ طاهره‌یه كیردم و حاصل اولان ذوق وجدانی و حلاوت روحانیدن تبسم ایتدم ، سوتك قدحی ایشته بودر » جوابنی آلمش اولدیغنی ابن النعمان « مصباح الظلام » نده ابو عبـد الله محمد بن ابی الاماندن نقلاً یازمش و ابو عبد الالهك دخی محراب سالف الذكر یاننـده بولنوب جناب صوابله برابر شریف مكترك كوستردیكی قدحی زیارت ایلدیكنی یازمشدر §

عبد السلام بن ابو القاسم الصقلی حضرتلریده مستغیثین كروه سـعادت انبوهی جمله‌سندندر §

علی بن ابراهیم البوصری حكایه ایدرلركه : عبد السلام بن ابی القاسم حضرتلری مدینـهٔ منوره‌ده بولندقلری ایامك برنده حجرهٔ سعادتی استقبال ایدوب « یارسول الله ! بن اهل مصردن غریب الدیار برآدمم ، بش آیدنبری جوار شریفكده آرام واقامت ایدییورم ، احتیاجم درجهٔ نهایه‌یه واردی ، ضعفم كمال بولدی ، ذات سعادتكدن وبالخاصه حضرت معطی العطایادن ییه‌جك ایسترم » دیدكدن وآداب زیارتی بیتیردكدن صكره منبر نبوی یاننده اوتوروب سر بجیب مراقبه اولمشـدر ، عبدالسلام بو وقعه‌یی بكا نقل ایلدیكی صره‌ده دیدیكه : بن مراقبه‌ده ایكن بر ذات حجرهٔ سـعادته داخل اولوب حضرت پیغمبره اعطای جواب ایلدكدن صكره كلوب الیمی طوته‌رق خیمه‌سنه كتیردی ، كندیسنك بر كوله‌سیله برده جاریه‌سی اولوب خیمه‌سی بقیع الغرقد مقبره‌سی یاننده قورولمش ایدی ، كوله آلدیغی امر اوزرینه قالقوب بر مقدار حطب تدارك وجاریه آتش یاقوب ییه‌جك ئمك تهیه ایدركً « بیورك » دیدیلر ، براز یدم ، صاحب خیمه ابرام ایتدیلر ، برازدها یدكدن صكره « افندم ! بن بر

قاچ آیدر اکل وتناولدن منقطع ایدم ، دها زیاده ییه‌جك اولورسم احتمالدرکه ایراث مضرت ایده » یولنده عرض معذرت ایتدم ، اسمی صوردیلر وسفره اوزرنده قالان اطعمه‌یی بر قابه قویدقدن صکره غلامه خطاباً « شو طعامله بوذاتی حجرهٔ سعادته کتیر » امرینی ویردیلر ، کوله بنی مسجد سعادته ایصال ایدوب بقیهٔ اطعمه‌یی یانمه براقدی ، بو اطعمه ایله درت کون اداره ایتدم ، آندن صکره سالف الذکر غلام آره صره کلوب کیدر ویه‌جکم تمام اولدقچه مقدار کافی اطعمه کتیروب عودت ایلر ایدی ، مدینه‌ده بولندیغم مدت صاحب خیمه بنی اداره ایلدیکندن نه آخر بر کیمسه‌یه عرض احتیاج ایتدم ونه‌ده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندیمزی تصدیع ایلدم §

روحانیت نبویه‌یه توسل ایله نائل امل اولانلرك بریده امام سمهودیدر ؛ بردفعه مصر قافله‌سی ورودنده مسجد سعادت داخلنده بولنه‌رق تصادف ایلدیکی علمای مصریه‌دن برذاته سید السادات افندیمز حضرتلرینی زیارت ایتدیرمش ایدی ، بو اثناده کندی حجره‌سنك آناختاری غیب اولدیغنی آکلایه‌رق « یارسول الله ! حجره‌نك مفتاحنی دوشورمیشم ، حالبوکه حجره‌یه کیرمك ایچون اومفتاحه محتاجم » دیمش وکمال سوز وکدازله بومقاله‌یی تکرار ایدوب یالوارمقده ایکن برچوجوق ظاهر اولوب « ای شیخ ! بو آناختاری حجرهٔ سعادت شبکه‌سی اوکونده بولدم ، غالبا سزك اولملیدر ! » دیه ضایع اولان مفتاحی ویردیکنی امام مشار الیه اثرخامه‌سی اولان مدینه تاریخ نفیسنده یازمشدر §

حقیقت نور محمدی‌یه توسلی جهتله مظهر التفات معنوی اولان اعاظم اسلافك بری دخی عارف بیمدانی شیخ منصور البطایحی الربانی حضرتلریدر ؛ پیغمبر معلا مقام علیه الصلوة والسلام افندیمزك سعادت زیارتیله حائز نصاب فیض وشرف اولدقلری سنه ، حجرهٔ معطرهٔ مسعوده پیشکاه عالیسنده طوروب

اوچ بيتى شامل اولان قطعهٔ آتيه‌يى بالبداهه ايراد ايله استرحام لطف وعنايت ايلمشلر ايدى §

﴿ عربى ﴾

يامن ببابك تخشع الاشباح * وبظلّ عزّك تفرح الارواح
نهواك والاهواء تقعد ركبنا * والحب صعب والهوى فضاح
ستراً سراج المرسلين وتاجهم
ففيوض بحرك رأفة وسماح

بو بيتلرك عقيب انشادنده حضرت شيخه بربايغينلق كلوب كنديني غيب ايتديكندن ياننده بولنانلر يوكلنوب خيمه‌سنه كتيرمش وبوحال غشى وبيخودى تمام برهفته قدر دوام ايلمشدر §

محبوب كبريا افنديز حضرتلرينه عرض توسل ايله نائل مقصداسنى اولانلرك برى و بلكه برنجيسى طريق رفاعى پير روشن ضميرى سيد احمد الرفاعى (قدس سره الجلى) حضرتلريدر ؛ اول پير دستكير جدّ اعظمى مرقدمباركنى زيارت قصديله «امّ عبيده» قصبه‌سندن قالقوب مدينهٔ منوره‌يه كيتمش وخلفاسيله درويشلرينك برچوغنيده برابر كتيرمش ايدى ، وقتاكه مدينهٔ سعادت دفينه‌يه واصل اولوب حضور ساطع النور پيغمبرى‌يه چيقديلر ، ايكنجى وجهه‌نك برنجى صورتنده تفصيل اولنديغى اوزره عرض كلدستهٔ صلوات واهداى سنبلستهٔ سلام و تحيات ايلدكدن صكره « نائبم اولوب زمين حجره‌كى تقبيل ايچون * روحمى ارسال ايدرزدم حال بعديده شها * حاضر اولدى شيمدى ايشبو دولته جسمم دخى * صون الك بوس ايده‌يم جانا لبم بولسون صفا » منظومه‌سى مآلنى شامل اولان اشبو :

﴿ عربى ﴾

فى حالة البعد روحى كنت ارسلها * تقبل الارض عنّى وهى نائبتى
فهذه دولة الاشباح قدحضرت * فامدد يمينك كى تحظى بها شفتى

قطعهٔ عاشقانه‌سنى بالايراد شبكهٔ سعادتدن پرتو نماى موقع ظهور اولان يدبيضاى نبويه‌يى تقبيل ايله برمراد اولوب سيد المرسلين افنديمزه كليتله مبايعه ايلديلر واثناى مبايعه‌ده قبل جليل پيغمبريدن سانحه پيراى صدور اولان تبشيرات واوامرى تلقى ايتديلر ، مبايعه دوام ايلديكى مدت يدبيضاى سعادت سيد مشار اليهك دست فيوضات پيوست مباركارنده قالديغندن كرك يد سعادتى وكرك شرفسانح اولان تبشيرات وارادات نبويه‌يى پير دستكير حضرتلرينك طرفينده بولنان جماعتك برطاقى رأى العين كوروب ايشيده‌رك او قافله‌ده بولنوبده كورمامش اولانلره بيان وافاده ايلديلر ، بناءً عليه كيفيت آغزدن آغزه يايله‌رق خارقهٔ واقعه‌نك صورت وكيفيت ظهورينه اوسنه حجده بولنان سكسان بيك قدر حجاج ذوى المنهاجك كافه‌سى كسب وقوف واطلاع ايدوب واردقلرى مملكتلرده نقل وحكايه ايله سيد احمد الرفاعينك عظمت شان ومزيت علوى نشان اقدسنى اعلان واشاعه ايتديلر ؛ رضى الله عنه §

بو وقعهٔ غريبه ، اسانيدمتواترهٔ موثوقه ايله منقول ومروى اولمغله تخطر شبهات جائز دكلدر §

استطراد — پير محترم و غوث معظم سيد احمد الرفاعينك خوارق وكراماتندن اولمق اوزره موثوقا نقل وروايت اولنان حكايات صحيحه‌يه عطف بصر بصيرت اولنورايسه كنديلرنده مدّاليد خارقهٔ فاخره‌سنه براستحقاق ازلى نشانه‌سى اولديغنه بلاتردد حكم اولنور ؛ چونكه سيد مشاراليه (رضوان الله عليه) حضرتلرى ٥٢٢ سنه‌سى زيور بخش مهد شهود اولمش ودها صبى

ايكن پدرلرى وفات ايلديكندن دايىلرى اجلهٔ رجال عصردن شيخ منصور [*] بطايحى فرمان پيغمبرى يه امتثالاً ادارەسنى درعهده ايدوب اصلاح و تربيتندن هيچ بردقيقه غافل اولمامشدر ، نصل غافل اوله بيلورلرايدى ؟ كه حضرت سيدك ولادتلرندن قرق كون اوّل نبىّ مكرم افنديمز رؤياسنده « اى منصور ! سنى تبشير ايدرمكه قرق كون صكره جناب حق همشيره كزه احمد الرفاعى اسمنده براولاد ويرەجكدر ، بن رئيس الانبيا اولديغم كبى اوده رئيس الاوليادر ، زمان تربيتى حلول ايلديكى وقت آنى شيخ على القارى الواسطى يه كتيروب تسليم ايله كيم تربيەسنه مقيد اولسون ! چونكه نزد الهيده پك عزيزدر ، صاقين غفلت ايتميەسين !!! » ديو فرمان بيورمش و فى الواقع قرق كون صكره سيد احمد الرفاعى كهواره پيراى وجود اولمشدر §

عارف يمدانى شيخ منصور البطايحى الربانى حجر ادارەسنه آلديغى همشيره زادەسنك امر تربيتنه كليتله متوجه اولەرق علوم شرعيه و تصوفى تدريس وتعليم وخرقهٔ طريقتنى الباسله رؤياسنده شرفياب خطاب اولديغى تعليمات نبويەيى اجرا ايچون كتيروب شيخ ابن القارى ابى الفاضل على الواسطى يه تسليم ايلمش اولمسى اوزرينه حضرت شيخ علم فقهى بعدالتلقين اشارت پربشارت جناب رسالتپناهى يه اتباعاً خرقهٔ صوفيەيى اكسا ايدوب كندى صاغلغنده سجادهٔ ارشاده اجلاس ايتديلر ، ودرويشلرينه خطاباً « سيد احمد الرفاعيدن اخذ يدايله تجديد بيعت ايدك ! اكر فرمان نبوى يه امتثال سرّى اولمسه ايدى ، بندخى بيعت ايدردم • صورتده بن آنك شيخى ايسەمده حقيقتده او بنم شيخمدر » ديديلر §

شيخ على ابن القارى (عليه رحمة البارى) حضرتلرينك درويشلرينه خطاباً واقع اولان امر و ارادەلرنى سلطان المحدثين شيخ عز الدين احمد الفاروثى حضرتلرينك « نفخه » اسميله موسوم اولان كتابنده سالف الذكر شيخ

[*] صوفيهٔ كرامدن اك اول « باز اشهب » لقبنى احراز ايدن بوذات عاليقدردر •

منصور البطائحينك كريمه زاده‌سی شیخ بدر حضرتلرندن روايت ايلديكی حكايهٔ موثوقه دخی تأييد ايدر ، شيخ بدر ديمشدركه : بن بر كون والده‌مك پدری شيخ منصورك مجلس وعظنده بولندم ايدی ، درسك ختامنده « آه اكر شيخ افنديمز حضرتلری چيرچپلاق صويونسه ده بن البسه‌می چيقاروب جسم نزارمی آنك وجود مباركنه سورسم » ديه خاطرمدن كچيردم ايدی ، بن بوفكرده ايكن حضرت شيخ « ای بدر ! البسه‌كی چيقارده كل » ديه خطاب ايتمسيله همان صويونوب قوشدقده صوت بلند ايله باغيروب بكا اويله برشماز اورديكه صدمهٔ ضربه‌دن كنديلری بر طرفه دوشدی ، بنده برطرفه دوشدم ، عقلم باشمه كلديكی صره‌ده حضرت شيخ « اوت اوت » ديمكده ايدی ، براز صكره او دخی آييلوب بنی چاغردی ، آغلايه‌رق كيتدم و « نيچون آغلايورسين ؟ » ديه واقع اولان سؤاله « نصل آغلاميه‌يم ؟ بكا برشماز اوروب ييره دوشوردك ! » ديه‌رك « اوغلم ! البسه‌كی صويون ده كل ديه سنی چاغرديغم زمان غيرت الهيه ظهور ايتمش وسكا طوغری طرف غيبيدن براوق آتيلمش ايدی ، سنی اورديغم شماز اوقك اصابتندن قورتاروب كندم تلقی ايتدم » جوابنی آلدم و بو جواب التفات ايجابدن اقتباس نور جرأت ايدرك همان كندوسنی قوجاقلايوب اثنای غشينده « اوت اوت » ديمسنده نه حكمت اولديغنی صوردم : مقام جوابده « هرزمان يانمزه كلان همشيره زاده‌م سيد احمدی بيليرسين ؟ يا ! بوچوجغك بنم هيچ بيلمديكم وكورمديكم برمقامه واصل اوله‌رق بنی كچمش اولديغنی كوروب قيصقانمش ايدم ، او آنده قلبمه « ای منصور ! ادبكی طاقين ! احمد بزم سوديكمزدر ! كنديسنی ايستديكمز وجهله غوامض غيبيه مطلع ايدرز ! كنديسی نائب دولت محمديه ، عروس مملكت مصطفويه ، شيخ امت محمديه در ! سنكده شيخكدر ! بوكا اوت ديمليسين !!! » ديه برندای هاتف كلدی و « بز ملكمزده ايستديكمز كبی ايدرز !!! » دنيلدی ، جواب اوله‌رق بنده « اوت اوت » ديدم ايدی ، سنك

ایشیتدیکك « اوتلر » بونلردر ، سید احمد خلقةً بنم شیخمدر ، بنده خرقه ایله آنك شیخی یم » دیدیلر §

مرویات متواتره‌دندرکه ولیّ کبیر، شیخ زید بن عبدالله الغیداقی الهاشمی مفخر موجودات افندیمز حضرتلرینی رؤیاسنده كوروب « یارسول الله ! بوعصرده اك بیوك شیخ کیمدر ؟ وهانکی قومدندر ؟ » سؤالنی ایراد ایله « ای زید ! اقربالرکدن احمد الرفاعیدر » جوابنی اخذ ایلمشدر §

تریاق المحبین ، مؤلفی تقی الدین الواسطی منقولاتندندرکه : شیخ الورع ابی محمد القوصی دیمشلردرکه : « سید احمد الرفاعی‌یی بر دفعه بطایحده برچوق درویشلر آره‌سنده کمال احتشام واحتفال ایله كوروب بوحالنی قلباً انکار ایلدم ایدی ، اوکیجه رسول محترم افندیمز عالم منامده نور بخش ظهور اولوب سید مشار الیه حقنده ایراد ستایش وثنادن صکره بکا خطاباً « اوغلم سید احمد الرفاعی علم حقیقتدر ، مریدلرینی مقالدن زیاده حالیله تربیه ایدر ، هرکیم آنی سورایسه بنی‌ده سور ، هرکیم آکا اذیت ایدر ایسه تحقیق بکا اذیت ایلمش اولور » بیوردیلر ، تتره‌یه‌رك اویانوب اول پیر واجب التوقیرك بولندیغی محله کیتدم ، وقتاکه بنی كوردیلر ؛ تبسم ایدوب « رجل کامل مریدلرینی مقالدن زیاده حال ایله تربیه ایدر » دیدیلر §

کتاب الشجره ، مؤلفی ابراهیم الکازرونی دیرلرکه : سید احمد الرفاعینك عصرنده بولنان کبار اولیاء حضرت پیغمبری رؤیاده كورمشلر ، رجال عصرك کافه‌سی حضور سعادتلرنده موجود ایمش ، سلطان الانبیاء افندیمز بونلره خطاباً « سید احمد ابن السید ابی الحسن الرفاعی بوامتك شیخی وعموم اولیاء اللهك سیدیدر ، یارب ! بنم آکا محبتم واردر ، سنده آکا محبت ایله » بیورمشلردر §

شیخ محمد بن عبد البصری حضرتلری بیورمشلردرکه : بز سید احمد

الرفاعیدن غیری اولیای عصرك مقاملرینی ادراك ایله سیر وسلوكلرندهكی منتهالرینی اوكرندك ، حالبوكه حضرت سیدك منتهای سیرینی بیلمك قابل دكلدر ، رجال عصرك نقطهٔ توجهلری علی العموم معلومدر ، هرهانكیسی آنك رتبهسنه ارتقا ایلدیكنی ادعا ایدر ایسه آنی تكذیب ایدك ! ای اخوان ! آنك نهلره قدر ارتقا ایلدیكی بیلنمز ، چونكه علایق بشریه وعوائق نفسانیهدن تعریف و توصیف اولنمیهجق بر حالده انسلاخ ایتمشدر ، زمانمزده شرقدن غربهقدر روی زمینده نقدر أولیاء الله وار ایسه بیوك كوچك بونلرك كافهسی احمد الرفاعیدن اخذ واستمداد واوده حجرهٔ معطرهدن استفاضه ایله امداد ایلر ، آنك موارد امداداتی دامن قیامته دكین غیر منقطع وبوحال حساد و اهل انكاره رغماً ذریات كرامندهده دخی جاری و متسلسلدر ، الله تعالی ایستدیكنی ایشلر §

تریاق المحبین مندرجاتندندركه ، قطب كیلانی حضرت عبد القادر جیلانی دیمشدركه : ایام سیاحتمده امّ عبیدهیه اوغرامش وآجلقدن فنا برحاله كلمش ایدم ، ناكاه اسمر اللون ، منوّر الوجه ، حسن المنظر بررجل ظاهر اولدی ، برالنده ایكی اكمك دیكرنده برقدح سوت وارایدی ، یانمه كلوب (بیورك) دیه تكلیف تناول وبعد الاكل برساعت قدر تكلم ایدوب عودت ایلدی ، هرنه سویلدیسه هپسنی آكلادم ، برسنه صكره ینه ام عبیدهیه كیتدم ایدی ، بوذات قدسی سمات كما فی السابق اكمك وسوت كتیروب بنی اطعام وبرساعت قدر ادارهٔ كلام ایدرك منصرف اولدی ؛ بودفعه سوزلرینك بعضیلرینی آكلادم بعضیلرینی آكلایامدم ، ایرتسی ییل ینه كیتدم و اوشخص مباركك كتیردیكی اكمكلرله سوتی یدم ، برساعت اوتوروب عودت ایلدیلر ، فقط بودفعه هرنه سویلدیلر ایسه آكلایامیوب احسان الهی اولان فضل وكماله متحیر اولدم ؛ قطب مشار الیهه « بوسوزلربكك معناسی ندر ؟ واوذات كیمدر ؟ » دنیلدكده « اوذات سید احمدالرفاعیدر ، ایلك سنه بنم حالمدن وبولندیغم مقامدن وایكنجی

سنه حال سلوك و تمكيندن اوچنجى سنه‌ده كندى حال ومقامندن بحث ايلديلر ايدى » جوابنى ويرمشلردر §

برجماعت شيخ ابا المنذر حضرتلرندن « بوعصرده اولياءاللهك بيوكارى كيملردر ؟ » ديه صوروب « محمد بن عبد البصرى ايله سيد احمد الرفاعيدر » جوابنى آلمشلر و « بونلرك هانكيسى عظيم القدردر » ديه سؤال ايتملرينه ده « سيد احمد الرفاعيدر ، بو ذات قطب الاقطاب فى الارض ايدى ، صكره قطب الاقطاب فى السموات اولديلر ، بعده سمواتده دخى تصرفه باشلاديلر ، آندن صكره نره‌لره واصل اولدقلرى بزم ايچون مجهولدر ، بزا كرچه حضرت سيدك جهت سيرنى بيليرايسه‌كده منتهاى مقامنى بيله‌ميز !!! » جوابنى ويرمشلردر §

{ حضرت سيدك نسب مباركلرى }

امام رفاعى (عليه رضوان الهادى) حضرتلرينك من جهت الاب سلسلهٔ نسب شريفلرى مرأت مدينه برنجى وجهه‌سنك ايكنجى صورتنده يازلمش ايدى ؛ بوراده والدهٔ محترمه‌لرى ايله جدّهٔ مفخمه‌لرى جهتندن وجدّ امجدلرى بصره نقيبى سيد يحيي الرفاعينك والدهٔ مكرمه‌لرى ايله پدرلرينك ودردنجى جدّ ممجدلرى سيد احمد بن رفاعة الحسن المكى الحسينينك والدهٔ عزيزه‌لرى جهتلرندن اولان نسب اطهرلرينك ذكريله دخى تبرك ايده‌جكز §

پيردستكير سيدنا السيد احمدالكبير رفاعينك والدهٔ شريفه‌لرى بين الاولياء باز الاشهب و ترياق المجرب ديمكله متعارف اولان شيخ الطوائف منصور الزاهد الربانى حضرتلرينك همشيرهٔ فضائل مشيمه‌لرى ولية الله امّ الفضل « فاطمة الانصاريه بنت الشيخ يحيي الكبير ابن الامام الصوفى محمد بن ابى بكر الواسطى ابن موسى بن محمد بن منصور بن خالد بن زيد ابن ايوبّ بن خالد ابى ايوب بن زيد الانصارى النجارى الصحابى » وپدر عاليقدرى سيد ابى حسن علينك

والدۀ مبجله‌سی علماء الانصاریه‌نك والدۀ سعیده‌سی ایسه «سیده رابعه بنت السید عبد الله الطاهر بن السید ابی علی سالم بن السید ابی یعلی بن السید ابی البركات محمد بن السید ابی الفتح محمد بن السید محمد الاشتر بن السید عبیدالله الثالث بن السید عبید الله الثانی بن السید علی الصالح بن السید عبیدالله الاعرج بن السید الحسین الاصغر بن الامام زین العابدین علی بن الامام الحسین » السبط النبی (علیه صلواة الله القوی) در §

جدّ كریملری سید یحیی الرفاعینك والدۀ عالیه‌سیده « آمنه بنت یحیی العقیلی ابن الناصر لدین الله علی بن احمد بن میمون بن احمد بن علی بن عبدالله بن عمر بن ادریس بن ادریس الاكبر بن عبدالله المحض بن الحسن المثنی بن السید الامام الحسن السبط النبی» وسید یحیی الرفاعینك باباسی سید ثابت بن الحازمك جدی احمد بن رفاعة الحسن المكی ابن السید المهدی الحسینینك والدۀ حلیمه‌سی ایسه « شریفه نبهاء بنت احمد بن علی بن عبدالله بن عمر بن ادریس الاصغر بن ادریس الاكبر بن عبدالله المحض بن الحسن المثنی بن الامام حسن» السبط النبی (علیه السلام) اولوب جناب پیر واجب التوقیرك لام جدّ مكرملری اولان یحیی النجاری الانصارینك والدۀ علیه‌لریده « علویه « بوكا عالیة دخی دینور » بنت الحسن اللاع بن محمد بن یحیی بن الحسین بن القاسم ابی محمد الرسی بن ابراهیم طباطبا ابن اسماعیل بن ابراهیم الغمر بن الحسن المثنی بن الامام الحسن » السبط النبی (علیه سلام الله الغنی) در ؛ رضی الله عنه وعنهم اجمعین §

امام رفاعی حضرتلرینك نسب شریفلری بر جهتدن صدیق اعظم افندیزه دخی منتهی اولور ، چونكه اجداد مكارم اعتیاد عظاملرندن امام جعفر الصادقك والده سی كه امّ فروة در ، قاسم بن محمد بن ابو بكر بن ابو قحافه (رضی الله عنهما) نك دختر سعد اختری و امّ فروه نك والده‌سی اسماء دخی عبد الرحمن بن ابو بكر بن ابو قحافه (رضی الله عنهما) نك

کریمهٔ مبجلهسیدر ، حتی امام جعفر الصادق (رضی عنه الله الخالق) افندیمزك بو سرّی ایا ایچون « جناب صدیق بنی ایکی دفعه تولید ایلدی » بیوردقلرینی روایت ایدرلر §

کرك بوخارقهیه و کرك منصوربطایحی حضرتلرینه عارض اولان غشی مفرطهیه باقیلنجه متوسلاین کرامك ایکی فرقه اولدقلری آ کلاشیلور که برنجی فرقه التفات صوریهٔ احمدیه و ایکنجی فرقه التفات معنویهٔ پیغمبریهیه مظهر دوشن ذوات سعادت ارتسامدر ؛ انتهی §

التفات معنو یه ایله بکام اولانلرك بریده خزانة الا کسیر ، سید احمد الرفاعی الکبیرك سبط مکرملری سید ابراهیم الاعزب « قدس سره الاطیب » حضرتلریدر ، سید مشار الیه ، سید السادات افندیمز حضرتلرینی زیارت ایلدکلری سنه ، حجرهٔ طاهرهٔ سعیده مواجههسنده توقف ایله اشبو :

﴿ عربی ﴾

بشراك یاعین هذا محضر الکرم * وهذه دولة الایمان فی القدم
قری بها انها روح الحقیقة فی * جسم النبوة والاکوان فی العدم
قامت علی ساق توحید نمیقته * مخروجة بشئون الفتح والحکم
لومرّ رونقها فی سمت باطنه * علی المقابر احیا زاهق الرمم
حقیقـة لوتدلت من رقیمتها * بنورها لمحت کاسومة الظلم
تدور فی صدر برهان مؤلقة * نجوم آیاتها فی مطلع حشم
حفت معان بسلطان به جلیت * من سره وهو فیها صاحب العلم
فالانبیاء واملاك السماء معا * فی باب سدته العلیا کالخدم
وکلهم مستفیض من مواهبه * ومستظل سباب من اتاه حمی
مولای یاحجة الله التی شهدت * علی العباد بموصول و منصرم

يامظهر النكتة الغيبية انبجست * من قبضة أنت منها علة النسم
ياتاج هام صنوف المجد أين تحت * خلاله وامام العرب والعجم
ادعوك جرأني شيأن مرحمة * جسمتها واتصالى منك بالرحم
فانظر بعين الرضا ذلي وناقصتي * وصل حبالى وريض بالصفا شيمى
(متى اردت أراد الله خالقنا)
(كذا مضى الحكم قبل اللوح والقلم)

منظومهٔ مرتجلهسنى انشاد وصوك بيتى اولان « متى اردت . . . » بيتنى برقاچ دفعه تكرار ايدرك حجرهٔ سعيده داخلنده ظهور ايدن { بارك الله بك انت منا منظور بعين الرضا } خطاب سعادت اشرابنه مظهر اولديلر §

حضرت سيد ، بوجائزهٔ فاخرهدن فوق الغايه ممنون ومتحير اولوب كمال حظوظ ومساردن مستغرق دريای بيهوشى اولديلر وقرق كون قدر كنديلرينه مالك اوله مديلر ، بومدت ظرفنده نه اويقو اويوديلر ونه ده ييوب ايچه بيلمديلر ايدى ، بعده عالم صحوه كلوب اولكى حالى بولديلر ؛ رضى الله عنه §

مهمه — ابراهيم الاعزب حضرتلرينه واقع اولان حال اوليای ائمه وصلحای هذه الامه‌يه مخصوص برخصيصهٔ جليله اولوب بوحاله اصطلاح قومده « مقام فنا » ديرلر ؛ اولياء الله بومقام عالى العاله نبى الانبيا { عليه وعليهم التحايا } افنديز حضرتلرينك محبتيله واصل اولدقلرندن بوفنايه « فنا فى الرسول » اطلاق ايتمشلردر ؛ فنا فى الرسول ايسه فنا فى اللهك عينيدر ، زيرا حضرات سادات ، بوايكى مقامك بيننى تفريق ايتمزلر ، چونكه فنا فى الله ، دوام ذكر وبلاغفلةوقوف ، ياخود تباعد عن النواهى ومحاسبهٔ انفاسدن عبارتدر ، بوايسه شارع عظيم { عليه اجل الصلوة والتسليم } ك اقوال وافعال شريفه‌سنه توفيق افعال واحوال ايله ممكن الحصولدر §

سيد احمد الرفاعى حضرتلرى بيوررلر كه : معرفة اللهك دروازه‌سى

معرفة النبیدر ، صلی الله علیـه و سلم ؛ سالك هر نه وقت شفیع روز معاد حضرتلرینك حقیقتنی اوکره نیر ایسه سبحانه و تعالی حضرتلرینی اوکرنمش اولور ؛ نبی معظم (صلی الله علیه و سـلم) افنـدیمزك حقیقتنی اوکرنمك ایچوندہ ایکی یول واردر ، بو یوللرك بری طریق لفظی اولوب متمم مکارم اخلاق افندیمزك سیرت و خصلت واحکام شریعت وجلالات شأن رسالتلرندن حفظ وضبط ایله نقل وروایت اولنمشدر ؛ بریده طریق معنویدر ، بوطریق سعادت توفیق برسرّ کشفی اولوب سید الرسل حضرتلرینك اقوال وافعالنه تطبیق حرکات و هر فکر وحرکه ده سنت سنیهٔ نبویه یه عرض متابعت ونور حقیقت محمدی ضیاسیله سـیر ومشیه و جلوس و توقّفه حصر همت و ظاهر وباطنی جامع اولان ارکان مقاماتی استطلاعه بذل مساعی ومقدرت ایدیلیر ایسه منجلی ومنکشف اولور ، بنم عندمده علم لدن ایشـته بودر ، سند السادات (علیه شرائف الصلوة) افندیمز حضرتلرینك « هرکیم بیلدیکیله عمل ایدر ایسه الله تعالی حضرتلری آنی بیلمدیکی علمه وارث ایدر » دیمکدن مقصدلریده بودر §

آتی الذکر قصیده طریق معنوی اصحابندن فنافی الرسول مقام اسناسـنه واصل اولان برذاتك حال اسـتغراقده انشاد ایلمش اولدیغی فریدهٔ نادیده اولدیغندن تبرکاً بورایه درج ایتدك :

﴿ عربی ﴾

هذا الجناب الذی تشفی به الکرب ⁕ و یذهب البؤس و الآلام والنصب
هذا الجناب الذی تشـتاقه ابداً ⁕ هذا منی النفس هذا السؤال والطلب
فصفر الخدّ ذلا فوق تربتـه ⁕ والثم ثراه وخل الدمع ینسـکب
وقرّ عینا وطب نفسا وته فرحا ⁕ لقـد بلغت الذی ترجو وترتقب
قدکنت صبابه لاتسـتفیق جوی ⁕ یهزك الشوق من ذکراه والطرب

ان هبت الريح من تلقاء كاظمة * اولاح برق الحمى تبكى وتنتحب
وان ترنم حادر حت ذاقلق * فالعقل مختبل والقلب مكتئب
ترعى نجوم الدجا وجدا وفرط اسى * والجفن يهمل والاحشاء تلتهب
هذا الحبيب الذى ترجو شفاعته * فليهنك القرب زال الهم والتعب
فاخلع على سائق الاظعان معتذراً * حشاشة شفها التبريح والوصب
وهب له النفس شكرانا وماملكت * فذاك فى حقه بعض الذى يجب
ها سلع ها نجد هاتيك القباب بدت * هذا لمحصب هذا المنزل الخصب
منازل كنت تهوى قربها ابداً * فالنوم شوقاً لها والصبر مستلب
انزل هنيأ مريئاً خير منزلة * علت فدون علاها السبعة الشهب
واقر السلام على المختار من مضر * من اهتدى بهداه العجم والعرب
محمد خير خلق الله قاطبة * المصطفى الطهر من زالت به الريب
ازكى النبيين اعلى الرسل منزلة * من قد علت بمعالى قدره الرتب
طه البشير الذى ترجى مواهبه * ومن زكا قوله والفعل والنسب
برّ رؤف رحيم قد علا شرفا * من هاشم و بنى عدنان منتخب
وبشرت سائر الرسل الكرام به * واعربت عن معالى وصفه الكتب
له العلى والنهى والفضل منتسب * والعلم والحلم والآلاء والادب
اذا ابدا فبدور التم كاسفة * والبحر متصف بالنقص اذ يهب
بنانه قصرت عن فيضها السحب * وعنده عرف المعروف والحسب
اسرى به الله تشريفاً لرتبته * وقال سل فلك العلياً والارب
دنا وشاهد رب العرش وارتفعت * من دونه حين ناجى ربه الحجب
وبالملائك صلى رفعته وعلا * وهو الشفيع اذا اشتدت بنا النوب
أتى بمعجز قرأن غدا عجبا * وكم له معجزات كلها عجب
تظله الشمس من حر النهار و لم * تزل على رفعة فى ظله السحب
وخمسة اذ تشكى القوم من ظماً * غدت ومنها الزلال العذب ينسكب

واطعم الجيش اذ باتوا على سغب * نزر الطعام فزال الجهد والسغب
والبــدر شق له والوحش خاطبه * والجود والبر من علياه يكتسب
وكان بالرعب والاملاك منتصراً * ولم يزل لعــداه الويل والحرب
وانشق ايوان كسرى عنــد مولده * واحرقت سارقى سمع السماء الشهب
واصبحت سائر الاصنام ناكســة * من بعد عز علاها الذل والعطب
فى كفه سبحت صم الحصا علنــاً * والجذع حن له اذ قام يختطب
نبى صــدق و رضــوان ومغفرة * لكل خــير و احسان هوالسبب
هوالذى جــل ان تحصى فضائله * حدث عن البحر ماذا شئت لاعجب
هو الحبيب الذى سحت مكارمه * هو الرسول الذى تعظيمه يجب
هوالذى خــلق الله الوجود له * هوالذى فضله جائت به الكتب
هوالذى طابت الدنيا بمولده * هو النبى الذى عزت به العرب
هوالذى جاء بالبيضاء ساطعة * هوالنجى الصفى الفرد لاكذب
لولاه لم تكن الاكوان كائنــة * ولم يكن للورى نسك ولا قرب
شــعاره الزهد والاجمال والرهب * والذكر والفكر والارشاد والرغب
صام النهار وقام الليل محتسباً * ولم يثب جــده لهو ولالعب
تشرف الكون وانجابت حنادسه * ببعثــه وزهت ابوابه القشب
يامن يؤمل ان يحصى مدائحــه * لقد حكيت ولكن فاتك الشنب
هو الذى نزل القرأن بمدحــه * فما عسى ان يقول الشاعر الدرب
اليكــها يارسول الله زاهرة * من دونها لعلاك الدرّ والذهب
تجلو مناقبك الحسنى التى بهرت * تثنى القــلوب وللالباب تختلب
وذو الرجاء ابوبكر منظمها * عبد لبابك امسى وهو منتسب
فاشــفع له كرما ياخير ذى كرم * و من فواضله فى الكون تنسكب
وان يبت منك يرجوالعطف ممتدحا * فاالصارم العضب بعد السل ينتدب
عبــد بفضلك قد امسى اخائقة * على جميلك بعد الله يحتسب

فكن له شافعاً فضـلاً ومرحمةً ٭ اذا جهنم قد جائت لها لهب
ووالديه فجد واشفع لهم كرماً ٭ فان فضـلك للراجـين مقترب
و انت ارحم من لاذ المسيء به ٭ وخير من يرتجى ان جلت الكرب
شوقى اليك شـديد لايفارقنى ٭ حتى ارى سائرا والنعش لى قتب
صلى عليك آله العرش ماطلعت ٭ شمس واصبح نجم وهو محتجب
ولاح برق اهاج الشوق لامعه ٭ وهب نشر الصـبا فاهتزت القضب
وآلك الغرّ والصحب الذين غدوا ٭ هم السراة والكرام السادة النجب
اجل آل وصحب فضـلوا شرفا ٭ زكوا وطابوا فلا لغو ولا صخب
﴿ هم نجوم الهدى و الفائزون غدا ﴾
﴿ من فضلهم و النهى يملى و يكتتب ﴾

بوقصيدهٔ مسعوده‌نك ناظمى طريق سعادت رفيق رفاعى آستانه‌سى اولان « ام عبيده » خانقاه شريفى پوست نشـينلرندن عارف بالله ، ولى دل آكاه ، سـيد تاج الدين ، ابى بكر الرفاعى « قدس سره العـالى » حضرتلريدر ؛ مشيختلرينك يكرمنجى سالى خلالنده يعنى يدى يوز يكرمى سنهٔ هجريه‌سـنده ايفاى فريضهٔ حج ايتمشلر وسادات اعيان رفاعيه‌دن « ترياق المحبين فى طبقات خرقة المشائخ العارفين » مؤلفى شيخ الاسـلام ، بركة الانام و امام الحافظ المحدث الكبير الهمام ، مفتى الثقلين ، تقى الدين عبـد الرحمن ابى الفرج بن عبد المحسن الانصارى الواسطى الشافعى دخى برلكده و معيت معالى منقبت شريفلرنده بولنمشلرايدى ، جناب تقى الدين بيوررلركه : شيخم سيد تاج الدين حضرتلرى بوقصيدهٔ مباركه‌يى جدّ امجد ممجدلرينك سعادت زيارتيله حائز نصاب مجد وشرف اولدقلرى صره‌ده مرتجلاً انشاده باشلايوب شدت شوق وشغف محبتدن كنـديلرينى غائب ايتديلر ، زمان زيارتلرى غروب شمسه تصادف ايتمش اولديغندن مسجد سعادتى وقت غروبه مخصوص اولان قرانلقلق استيعاب ايلمش ايدى ، وقتا كه قصيدهٔ شريفه‌يى تمام ايتديلر ، حجرهٔ طاهرهٔ

نبویه داخلندن برنور ساطع الظهور برق افروز بروز اولەرق مسجد سعادت حرم جنت توأمنی روزروشن کبی آیدینلادوب خیلی برمدت اوحالده قالدی ، بن بوخارقه‌یی استعجابله سید تاج الدین حضرتلرینی کندی طرفمه چکەرك « افندم ! بوحالت زیارتکك نزد جلیل پیغمبریده رهین قبول اولدیغنه علامت وقبل عالیٔ نبویه‌دن افندیمزی تطمین وتأمین ایچون براشارت ظاهرالبشارتدر » دیدم ، مقام جوابده « ای تقی الدین ! اللهـه یمین ایدرمکه اکر مردودلر زمره‌سندن اولەجغم خاطریمه کلسه ایدی ، نفسمی مسمانلردن عد ایلمزدم ! والله العظیم جدّ اعظممك جمال باکمالی خیالخانهٔ خاطرمدن طرفة العین غائب اولمامشـدر !!! » بیوردیلر ، ﴿ رضی الله عنه وعن اولیاء الله واحباب الله اجمعین وصلی الله وسلم علی سـید سادات المرسلین وعلیهم وعلی آلهم واصحابهم و انصارهم والحمد لله رب العالمین ﴾ انتهی §

مهمه — سالف الذکر سید تاج الدین ابوبکر الرفاعی حضرتلری طریق رفاعی آستانه‌سی پوست نشینلرینك طقوزنجیسـیدر ؛ منشأ اقطاب ومرکز اولیا اولان اوعالی آستانه ، بلاد واسط سکنه‌سنی اجلای وطنه اجبارایدن وبای هائله‌ده خراب اولدیغندن رواق امّ عبیده خاندان فضائل نشانی بصره‌یه نقل وارتحال ایلمشلر ایدی ، کرك بصره‌ده صکره‌دن طرح وتأسیس اولنان رفاعی خانقاهنده وکرك امّ عبیده رواق شریفیله بلدان عراق وممالك سـائرهٔ آفاق تکەلرنده سجاده‌نشین ارشاد اولان مشایخ عظامك علی العموم جلیل القدر برنادرهٔ زمان وعصر اولدقلری کتبخانهٔ عالمی تزیین ایلمش اولان یوزلرجه کتب نادره ورسائل نفیسه مندرجات موثوقه‌سیله مثبت ایسه‌ده بونلردن بالفعل امّ عبیده رواقی مشیختنده بولنان وتاریخ مشیختلریله سنین ارتحاللری آتی الذکر جدولده مسلسلاً مضبوط اولان اجلهٔ اولیاء اللهك کعب کماللری حسب القدم کندیلرینه خیرالخلف اولان سادات رجالك کافه‌سندن عالیدر §

کتب تواریخ و مناقبده تفصیل و تعیین ایدلمش اولدیغنه نظراً مشار الیهم

حضراتنك هر بری سنت سنیهٔ محمدیه واحوال وافعال جلیلهٔ احمدیه‌دن متشکل عظیم بر رطاغ اولدقلری حالده صور بشریه‌ده کورنمشلر وهرفرد اکملی آل بیت نبوی مشایخ کرامنه تقدّم مزیت علویه‌سی کبی برفضیلت وافضلیتله تکریم بیورلمشلردر ، الحمدلله الذی من علینا باتباعهم وجعلنا من افراد اتباعهم؛ انتهی §

امّ عبیده رواق شریفنده سجاده نشین ارشاد اولان اولیاء الله بونلردر §

١ — قطب الدوائر شیخ الوقت ، مهذب الدوله السید علی بن السید عثمان قدس الله اسرار هما .	بو ذات پیر دستکیر السید احمد الرفاعی الکبیر حضرتلرینك وقوع ارتحالی اوزرینه ٥٧٨ سنه‌سی سجاده نشین خلافت و ٥٨٤ صفر الخیرینك ٢١ جی کونی بصره‌ده فم الدیر دنیلان خانقاهنده عازم عالم آخرت اولوب ام عبیده‌یه نقل ودفن ایدلمشدر ، حین ارتحاللرنده سن شریفلری آلتمیشی کچمش ایدی .
٢ — علم الاولیا ، ممهد الدوله السید عبد الرحیم بن السید عثمان قدس الله اسرار هما .	٥٨٤ سنه‌سی برادری مهذب الدوله یرینه خلیفة الرواق اولوب ٦٠٤ شوالنك بشنجی چهارشنبه کونی ارتحال ایلمشلردر ، وفاتلرنده سکسان یاشلرینه کیرمش ایدی ، نعش شریفلری برادرلری عارف بالله السید السلامك رباطنده مدفوندر .
٣ — الغوث الکبیر ابو اسحق محیی الدین ابن السید ابراهیم الاعزب بن السید علی بن عثمان قدس الله اسرارهم .	٦٠٤ ده ممهد الدوله‌نك یرینه سجاده نشین رواق و ٦١٠ تاریخنده یتمش یاشنده اولدرق عالم امکانه دوچار افتراق اولوب ام عبیده تربه‌سنه دفن اولنمشدر .
٤ — القطب الاعظم السید شمس الدین محمد قدس الله سره الامجد .	٦١٠ تاریخنده پوست نشین خلافت و ٦٢٩ رجبنك برنجی کونی عازم خانقاه اخرت اولوب ام عبیده تربه‌سنه دفن ایدلمشدر .

٥ — القطب المبجل الاجل السيد ابو الحسن على قدس سره الجلى .	٦٢٩ ده جالس سجادهٔ ارشاد اولوب ٦٣٦ جماذی‌الاولنك اون دردنجی پنجشنبه كونی ارتحـال ایدرك ام عبیده تربه‌سـنه دفن اولنمشدر .
٦ — قطب الفرد الجليل وغوث الدوائر السيدنجم‌الدين‌احمد بن‌السيد على بن‌السيدعثمان‌قدس‌الله‌اسرارهم .	٦٣٦ سنه‌سی‌السید ابوالحسن علینك یرینه خلیفهٔ خانقاه و ٦٤١ شعبانك اون دردنجی جمعه كونی متوجه دركاه اله اولوب بصره‌ده ام دیر مقبره‌سنه دفن ایدلمشدر .
٧ — قدوة الوارث المحمدى امام الحجه‌السيدقطب الدين احمدبن‌السيد شمس‌الدين‌محمد قدس‌الله‌اسرارهم .	٦٤١ تاریخنده شیخ الرواق اولوب ٦٧٠ رمضانك اوچنجی پازارایرتسی كونی متوجه عالم قدس اولدیلر، مزار شریفلری ام‌عبیده‌یه یقین تل الحی مقبره‌سنده‌در .
٨ — فرد الاعظم ، قطب المحترم السيد شمس الدين محمد قدس الله اسرارهما .	٦٧٠ سنه‌سی پوست نشین مشیخت و ٧٠٤ ده ویوز یاشنه قریب أولدیغی حالده متوجه خانقاه آخرت اولوب ام عبیده تربه‌سنه دفن اولندیلر .
٩ — قطب واجب التوقير السيد تاج الدين ابوبكر بن السيد شمس الدين‌محمد الكبيرقدس‌الله اسرارهم .	٧٠٤ سنه‌سی خلیفهٔ الرواق اولوب ٧٤٤ تاریخنده ارتحال ایتدیلر ؛ مزار متبركلری ام عبیده تربه‌سنده‌در .
١٠ — شيخ العصر ، عالى القدر السيد يوسف بن السيد رجب بن السيد شمس الدين محمد قدس الله اسرارهم .	٧٤٤ ده سـید تاج‌الدین ابو بكردنصكره صاحب السجاده اولوب ٧٥٠ سـنه‌سی ارتحـال ایدرك ام عبیده تربه‌سـنه دفن اولندیلر .

١١ – القطب الجليـل الممجد والغوث الاوحد المؤيد السيد شمس الدين عبد الكريم بن السيد شمس الدين محمد بن السيد صدرالدين على بن السيد احمد الصياد الكبير قدس الله اسرارهم .

٧٥٠ سنه‌سى نائل شرف مشيخت و ٧٦٩ ده عازم رواق آخرت اولوب ام الديرده خاندان احديه مزارلغنه دفن ايدلمشدر .

١٢ – السيد رجب بن السـيد شمس الدين محمد الصغير قدس الله اسرارهما .

٧٦٩ سنه‌سنده سيد عبدالكريم يرينه شيخ الرواق اولوب ٧٧٩ ده ارتحال ايتمش وام عبيده تربه‌سنه دفن ايدلمشدر .

١٣ – تاج الدين ابن السـيد شمس الدين محمد الصغير بن السيد شمس الدين احمد بن السيد شمس الدين محمد الكبير الرفاعى قدس الله اسرارهم .

٧٧٩ ده شيخ الرواق اولوب ٨١٤ وعلى رواية ٨١٣ سـنه‌سى ارتحال ايدرك ام عبيـده‌يه دفن اولنمشـدر ؛ بوذاتك زمان مشيختنده ام عبيده جوارى مشرف خراب اولوب قرا وقصباتده فرد متنفس قالمديغندن خاندان احديه بصره‌يه نقل ايتمشدر، كنديلرى اكرچه بصره ده ارتحال ايلديلر ايسـده ده حسب التعظيم نعش شريفـلرى ام عبيده‌يه كتيريلوب جد امجد اسعدلرى سيدنا السيد احمدالرفاعى حضرتلرينك مدفون بولندقلرى تربه‌يه دفن ايدلمشدر .

دركاه سعادت اكتناه پيغمبرى‌يه رخسودهٔ نياز وتوسل اوله‌رق صور مطالب ومراملرى جلوه نماى مرآت حصول اولانلرك بريده شيخ صالح عبد القادر حضرتلريدر ، مشار اليه ديمشلردركه « بن بروقت درويشانه هيئت ايله قصد زيارت سيد البشر وپياده اوله‌رق اختيار سير وسفر ايدرك مدينهٔ منوره‌يه قدر كيتمش ايدم ، ذاتاً دنياالقدن برحبه‌يه مالك اولمديغم وبرقاچ كون قدر آچ ومحتاج قالديغم جهتله بعدالزياره آتش جوعدن شكايت ونفسمه اويوب حضرت پيغمبردن

هم لحم ونان وهمـــده حورما استمكه قدر جسارت ایلدم وواسمهٔ زیارتی بعد الایفا روضهٔ مطهرهده ایكی ركعت نافله نمازی ادا ایدوب بركوشه‌یه اوتوردم و سر بجیب مراقبـــه اولوب دریای حقیقت محمدی یه یه طالەرق بیخود اولدم ایدی ، كوزلریه پردهٔ خواب چكیلوب اویومیشم ، براز وقت كچدكدن صكره خلق و خلقی جمیل برمحبوب مستثنای بی‌عدیل بنی اویاندیروب خانه‌ســـنه كتیردی وبرسماط عالی كشیده‌ســـیله « بیورك » دیدی ؛ سماط اوزرنده غایت بیوك برلنكر وار وبو لنكر ترید ایله مالا مال ایدی ، تریدك اوزری بتون برقویون بریانی وسماطك اطرافی برقاچ طبق حورمای صیحانی ایله تزیین قلنمش ایدی ، بعد التناول قالقوب اللریمی ییقادم وصاحب خانه‌یه دعا ایدرك عودت ایتمك ایســـتدم ، خانه صاحبی رخصت ویرمیه‌رك فضلهٔ سماطی یانمه قویدیلر وسرآغاز كلام اولوب « صـــلاة ضحایی ادا ایلدكدن صكره یاتوب اویومش ایدم ، عالم منامده رسالتمأب افندیمز ظاهر اولوب یدیككز اطعمه‌یی تدارك وتهیه ایله ذات عالیكزه تقدیم ایتمكلكمی امروفرمان وشكل وشمائلكزی تعریف و بیان ایله روضـــهٔ مطهره‌ده بولندیغكزی خبر ویردیلر ، فرمان نبویه‌لری وجهله اشبو اطعمه‌یی تهیه ایدوب ذات شریفكزی دعوت ایلدم ، حضرت پیغمبردن ایستدیككز اطعمه بونلر دكلیدر ؟ » دیدیلر !!! §

بوخارقه‌لر ، پك اسكی وقعه‌لردر ، تزیین قصص وحكایات ایچون راویلرك غیرواقع شیلریده یازمش اولملری ملحوظ اولدیغندن فی‌زماننا بوكبی مرویاتك تصدیق صحتنده تردّد اولنسه كركدر !!! سؤال نابجاسی خاطر خراش اصحاب مطالعه اولمامق ایچون عصر حضر رجالندن مظهر التفات نبوی اولان سید احمد مدنی ایله كانسلی مصطفی عشقی افندی‌یه واقع اولان خارقه‌لریده یازمق ایجاب ایتدی §

سید احمدافندی ، دلائل‌الخیرات مؤلفی سلیمان جزولی افندی سلاله‌سندن علامهٔ زمان رضوان‌افندی‌مرحومك اوغلی‌اولوب الآن حیاتده‌در ، بوذاتك

پدری فقرادن ایمش ، هنکام صباوتنده اوغلی احمد افندی « آرمود ، الما ، حورما » کبی شیلر ایستدکجه حسب الاحتیاج تدارك ایده‌مدیکندن محاله تعلیق مقصدیله « هایدی کیدوب حضرت پیغمبردن ایسته ! » دیرلر و جناب سید مرقد سعادت نزد عالیسنه کیدرك « یارسول الله ! جانم آرمود ویا الما ، یاخود حورما ایستیور ! » دیه نبیّ مکرم افندیزه عرض رجا ایدوب شبکهٔ سعادتك ایچ طرفندن اعطا بیوریلان الما ، ویا آرمود ، یاخود حورمانی اخذ ایله اکل وتناول ایدرك عودت ایلرلر ایمش !!! §

کلیسلی مصطفی عشقی افندی فقرای مولویه‌دن و مدینهٔ منوره مجاورلرندندر ، اثر خامه‌سی اولان « موارد مجیدیه » اسملو تاریخنده دیرکه : بن مکهٔ مکرمه‌ده یکرمی سنه قدر مجاورت ایدوب تأهل دخی ایتمش و ۲۴۷ سنه‌سی آلتمش عدد ریال بیریکدیروب بالاهل والعیال مدینهٔ منوره‌یه هجرت ایلمش ایدم ، لکن تدارکنه موافق اوله‌بیلدیکم ریاللر بزی آنجق مدینه‌یه ایصال ایده بیلدیکندن بعده بر چاره آرامق فکریله احبادن برینك خانه‌سنه بسط حصیر بارهٔ مسافرت و کیفیتی بارکاه عنایت اکتناه جناب رسالتپناهی‌یه عرض وافاده ایچون مسجد سعادته عزیمت ایلمش ایدم ، اول شهر شریف مبارکه وصولمزك اوچنجی کونی اسمنی مدت العمر ایشیتمامش و کندینی اوکونه قدر کورمامش اولدیغم بررجل مسافر بولندیغم خانه‌یی تشریفله فقیر ایچون سنوی بیك غروش اجاره‌لی بر خانه استکرا و احمال و اثقال درو پشانه‌می همان اول کون نقل ایتدیره‌رك هم اشیا حمالیه‌سنی وهمده خانهٔ مذکوره‌نك برسنه‌لك ایجارینی بالتسویه فقیری اسکان و ایوا ایتدی ؛ بو ایسه صاحب سعادت افندیزك حق فقیرانه‌مده درکاه اولان الطاف مالا نهایهٔ نبویه‌لرینك برمقدمهٔ مبشره‌سی ایدی §

سالف الذکر خانه‌یه نقلمدن برقاچ آی صکره ، اوتوز کون قدر ذی‌فراش اولوب نه یه‌جك ونه ده صاتیلسه پاره ایده‌جك برشیئم قالمش واولاد وعیالم

كوكلرله آجلق بلاسـنه سينه كش تحمل اولمش ايدى ؛ تبـديل هوا ايچون «عوالى» جهتنده بربوسـتانه نقل ايدوب فقط علت قلت درد جانكدازينه چاره بوله‌مديغمدن بركون زوجه‌مك ياردميله ساكن اولديغم قصرك سطحنه چيقدم ، مرادم قبهٔ سعادته توجه ايله پادشاه انبيا (عليه اكمل التحايا) افنديمز حضرتلرينه عرضحال ايتمك ايدى ، وقتاكه قبهٔ سـعادتى كوردم « جيفهٔ دنيا ايچون عرض حاجت ايتمكدن ايسه آجلقدن اولمك يكدر » خاطره‌سى اوزرينه (يارسـول الله ! اولاد و عيالم آج قالديلر) ديمكه جسارت ايده ميوب ! بر سكوت مديد ايله قبهٔ سعادته متوجه اولدقدن صكره سطح قصردن اينديم ؛ ايرتسى كونى برذات كلوب « فلان افندى سلام وشوصرّه‌نك قبول بيورلمسنى نيازواسترحام ايدرلر !» ديه‌رك جيبندن برچيقين چيقاروب ويرديكه نه كوندرن ذاتى ونه كتيرن شخصى بيلوردم ؛ ورود ايدن صرّه ايكيـوز اللى غروش ايدى ، بوپاره چولوغمك چوجوغمك صورت اعاشه‌سنى بردرجه‌يه قدر تسهيل ايتدى ايسه ده كرفتار اولديغم خسته‌لق امتداد و اوجاع و جودم كون بكون اشتداد ايلديكندن مجبور عودت و مواجههٔ سعادتده رخسودهٔ زمين ابتهال وضراعت اولوب تحية المسجدى بعد الادا طبيب خسـته دلان امت افنديمز حضرتلرينك داروخانهٔ لطف واحسانلرندن استدعاى دواى برؤ وعافيت ايتدم ودرآن ساعت وجود ناتوانمده آنا خفت وعافيت حس ايدرك قالقوب فقيرخانه‌مه كيتدم ؛ مسجددن طيشارو چيقدقده علت وجودم بتون بتون محو اولدى ايدى ، لكن اصابت عين خوفيله برقاچ كون قدر عصا ايله سير ومشيه قرار ويردم ، كرچه كرفتاراولديغم علتدن قورتولديغم اجلدن ممنون وفقط عواليدن عودت ايتديكم كيجه خانه‌مده يه‌جك نواله دكل ، ياقه‌جق برشمعه بيله مفقود اولديغندن دلخون ايدم ، كمال اندوه وانديشه ايله اوكيجه اولادوعيالمى قرانلقده براقوب مسجدسعادتده ياتسو نمازى قيلننجه‌يه‌قدر اقامت وددرد دروغمى درمان رساى عالم حضرتلرينه عرض وحكايت ايدرك بعد العشاء عودت ايتدم ، اثناى راهده بيلمديكم بر ذات قرق طقوز عدد طقوز غروشـلق آلتونى

حاوی بر صرّه ویروب کندوسی ایلری کیتدی ، بن دونوب بازاردن موم ولوازمات اکلیه اخذیله مسرور ومحظوظ اولەرق فقیر خانەمه کیتدم §

اوغلم محمد صالح طوغدیغی سنه والدەسی خستەلنوب سودی کسیلمش وحسب الاحتیاج سود آناسی تدارك ایدیله مدیکندن ایکیمزه دخی براضطراب فوق العاده الویرمش ایدی ، چوجغی آلوب حجرۂ سعادته کتوردم وپوشیدۂ مرقد نبوی ذیلنه براغوب [اللهم انی اسئلك واتوجه الیك بنبینا وسیدنا محمد صلی الله علیه وسلم نبی الرحمة یاسیدنا یامحمد انی اتوجه الی ربك ارسل مرضعة لهذا المعصوم] دیه دعا ایتدم ، علی الصباح شریف اسمنده برعسکر ضابطی کلوب « افندی ! اوچ آیلق بر کریمم وار ایدی ، وفات ایتدی ، والدەسنك سودی ایسه هرنه علاج ایتدك ایسه کسیلمدی ، ایشتدمکه سزه برمرضعەنك لزومی وار ایمش ، اکر چوجوغی بزه ویررایسەکز ، حسبةً لله ارضاع ایدر وکندی اولادیمز کبی تربیەسنه دقت ایلرز ، حرمم دخی بوندن ممنون اولەجقدر » دیدی وچوجوغی آلوب کیتدی §

٢٥٧ سنەسی کشاکش فقر وضرورته تحمل ایدلمز بر حاله کلدیکمدن درسعادته سیاحت ویرمکی قورمش وسنۀ مرقومه لیلۀ رغائبنده استیذان ایچون روضۀ مطهرەنك بر کوشەسنه اوتوروب « اکر بو سفری اختیاره رخصت نبوی احسان بیوریلور ایسه ، استانبوله کیدەجکم ، فقط بن بو آنه قدر استانبوله کیتمش دکلم ، رجال دولت ایله چشم آشنالغم یوقدر ، عجبا حالم نیه منجراولور؟ وخوشەچین مرام اولمق طریقی نەصورتله بولنور؟ » دیه روی سیاهمی حجرۂ معطرەنك باب معلا القابی عتبۀ علیەسنه سوروب آغلامغه باشلامش ایدم ، ناکاه برغفلت طاری اولوب اوچ کره سرّمه «استانبوله کیدوب مصطفی پاشایه مهمان اول » صدای انشراح بخشاسی واصل اولدیغندن یرمدن قالقوب راسمۀ وداعی اجرا ایدرك مصر نادرة العصر طریقیله اسکندریەیه قدر یورودم ،

بورايه كلنجه‌يه دكين كيسهٔ تملكمده حق بركتى اولمق اوزره آنجق اوچ غروش قالمش ايدى ، واپورلرك سيرلرى سريع وتعب ومشقتلرى يلكن سفائننه نسبتله آز وخفيف ايسه‌ده واپور نولى ويريله‌جك قدر مانغرك تداركى مشكل ويلكن كميلريله دكزه چيقمق بحرسويشده كوزم قورقديغنه مبنى فقيره مستحيل وبلكه غير قابل اولديغنى دوشندكجه اضطراب درونم آرتمقده ايدى ؛ برآرالق { اذا تحيرتم فى الامور فاستعينوا من اهل القبور } ارادهٔ پيغمبريه‌سى اوزره قصيدهٔ برئه ناظمى امام بوصيرى « قدس سره الجلى » حضرتلرينك مرقد انورلرينه عزيمت ومراسم زيارتى بعد الايفا روحانيت عاليلرينه توسل و حقيقت محمدى يه مدت مديده توجه ايله استدعاى لطف ومرحمت ايتدم ، وقتا كه قلبمده علايم فرح و انشراح حاصل اولوب تربهٔ مشار اليهدن چيقدم ، سيروزلى احمد بك نامنده بر ذاته تصادف ايلدم ، احمد بك فقيرى تحرّى يه تعيين قلنمش اولديغندن خارج تربه ده غايت رعايت ايله اليمدن طوتوب « افنديمز ! برساعتدنبرى ذات عاليكزى تحرّى ايديورم ! سعيد محب افندى حضرتلرى كه اجلهٔ رجال دولت عليه‌دندر ، تشريفكزى ايشيدوب شرف ملاقاتكزى آرزو ايتديلر ، دولت خانه‌لرينى تشريفه قدم رنجيده بيوريلور ايسه ممنون اولورلر » مقدمه‌سيله محبّ افنديتك قوناغنه كتورديلر ؛ محب افندى حضرتلرى ايسه ، كرچكدن بر توقير و احترامله استقبال ايدوب « افنديمز ! تنزل بيوريلور ايسه برلكده واپور سوار اولوب درسعادته كيده‌لم » بيورديلر ، كيفيتى مصر واليسى محمد على پاشا حضرتلرينه دخى سويلمش اولمليدرلركه ايرتسى كونى والئ مشار اليه طرفندن اوچ كيسه اقچه كوندرلدى ، برقاچ كون صكره واپور سوار اولوب درت كونده درسعادته مواصلت وقرنتنه‌خانه دائره‌سنده براوطه‌يه فرش حصير پارهٔ مسافرت ايتدك ، يكرمى بركون مرورنده قرنتنه‌دن آزاده ويوم جمعه اولديغى جهتله زيارت ايچون طوغريجه ايوب انصارى يه كيدوب خالد بن زيد حضرتلرينك مرقد

عليه‌لری عتبهٔ فلك مرتبه‌لرینه رخسوده اولوب ذات عالیلرینك غریب الدیار بر مسافری اولدیغمی لسان حال ایله عرض و اعلام و حق درویشانه‌مده ابذالیٔ لطف غریب نوازی بیورلمسنی نیاز و استرحام ایلدم ؛ فقیر اصول زیارتی اتمام ایدنجه‌یه قدر نماز وقتی حلول ایتمش اولدیغندن ایوب جامع نورلامعنه دخالت و نمازی قیلدقدن صکره جماعت ایله برابر مواجههٔ مرقد مشار الیهه عودت ایدوب بر کنارده طوردم ، بیلمدیکم بر ذات « بیورك عزیزم ! » خطابیله التفات بیوردیلر « ونره‌یه کیده‌جکز ؟ » سؤالنی ایراد ایدرکن دیکر برشخص آرقه بریومروق اوروب « مأمور اولدیغك محله » جوابنی ویردیلر ؛ بو اشارتدن آکاه اولوب مأمور دعوت اولان ذاته تبعیت و مأمور اولدیغمز محله واصل اولنجه‌یه قدر صورت آتیه اوزره محبت ایتدك §

بن — آرقه یومروق اوروب « مأمور اولدیغك محله » دیمش اولان مشت زن کیم ایدی ؟

مأمور — آنك اسمی محموددر ، ایوب اهالیسی کندیسنك مجاذیب الهیه‌دن اولدیغنه اعتقاد ایدرلر ؛

بن — فقیری نره‌یه کتیرییورسین ؟

مأمور — بنده‌کز سابق سرکاتبی وحالا سرعسکر جنود حضرت پادشاهی مصطفی نوری پاشا منسوباتندنم ، ذات عالیکزی بولوب کتورمکه مشار الیه طرفندن تعیین قیلندم ؛

بن — فقیرك مصطفی پاشا حضرتلریله معارفه‌م یوقدر ، عجبا سزی کیمك سوقیله کوندردیلر ؟

مأمور — اوراسنی بیله‌مم ، قوللرینی چاغیروب بای حال ذات عالیکزی بولوب کتورمکلکمی امر ایتدیلر ؛

بن — سن فقیری بیلمز ایدك ، ظن ایدرمکه ایوب جامعنده بولنان

جماعتــدن دخی هیچ بر بیلان یوقدر ! بو حالده بلا ســؤال فقیری دعوت ایتدیکز ! صقین بر یاکلشلق اولمسون ؟

مأمور — خیر افندم ! پاشا افندیمز قوللرینه مأمور ایتــدکلری وقت « بو کون ایوب انصاری جامعنه کیــدوب جمعه نمازندن صکره جامع شریفك ساحه‌ســنده وشوقیافتده بر ذات عالیقدره تصادف ایده‌جکسین ! کمال توقیر واحــترام ایله آلوب بورایه کتیر » دیدیلر و شــکل وشمائلکزی تعریف ایتدیلر §

فقیر مأمور مومی الیهك ویردیکی معلوماتی سنجیدهٔ میزان محاکمه ایدرك پاشای مشار الیهك شــوحرکتی بر اشارت معنویه اثری اولدیغنه حکم ایتدم ونهایة الامر مأمور سالف الذکرك دلالتیله مصطفی نوری پاشانك حضورینه چیقدم ؛ مشار الیه « خدمة الملوك نصف السلوك » حکمنی ایما یعنی بر التفات غریبنوازانهٔ عالیجنابانه ایله فقیری قبول واحیا ایدوب « عزیزم ، آرتق بنم مسافرمسین ، بوراده ایستدیکك قدر قالور و هر یری سیر و تماشایه کیدوب کلورسین » خطابیله بر اوطه ارائه ایدوب خدمت درویشانه‌مه متعدد خدمه تعیــین ایلدیلر ، ایرتسی کونی شیخ عبد القادر مولوی درکاهنك [١] مقابله کونی ایمش ، برای زیارت خانقاه مذکوره کیدوب غریبلکم جهتله برکوشه‌یه قعودله سرفرو بردهٔ جیب تذلل وافتقار اولدم ، برازوقت مرورنده بیلمدیکم بر ذات کلوب کمال آداب و سکونتله « افــدی حضرتلری ! اسم شریفکز ندر ؟ نوقت کلدیکز ؟ هانکی بلدهٔ شریفه مجاورلرندنسکز ؟ وکیمك خانه‌سنده مسافرســکز ؟ » دیدی و اقتضا ایدن جوابنی آلوب عودت ایلدی ؛ فقیر بو ســؤالدن متحیر قالدم ایسه ده سائلك کیم اولدیغنی اســتفسار ایده‌جك بر بیلدك کوره‌مدیکمدن نهایت مقابله‌ده عودت واقشام مصطفی پاشاحضرتلرینه

[١] بو خانقاه بشکطاش مولوی تکه‌سی اولوب شیمدی ایوب جوارنده در ، عشق ده ده افندینك دیدیکی زمانلر پوست نشینی مرحوم عبد القادر ده ده افندی ایمش .

بیان کیفیت ایدرك « پادشاه عالمپناه افندیمز بوکون خانقاه مذکوری تشریف بیوردیلر ، حرمین اهالیٔ کرامنك نزد همایونده قدرلری عالی اولدیغندن ظن ایدرمکه اوسائل قبل عالیٔ پادشاهیدن کوندرلمش برمابینجیدر » جوابنی آلوب (ع) « عبادتدر جمال پادشاهی کورمك انسانه ؛ مدلولنجه « عجبا پادشاهمزك جمال شاهانه‌لرینی کورمك ممکنمیدر ؟ » دیدیکمدن « اوت ! جمعه کونی سلاملغه کیدیلور ایسه ممکندر ! » دیوب فقیری جمعه کونی سلاملغه کوندردیلر ؛ سلاملق بکلربکی جامع نور لامعنده اولدیغندن برطرفه طوروب جمال بیمثال همایونی سیر وتماشایه درکار اولدم ؛ چشم حق بین پادشاهی بوعاشق بیچاره لرینه اصابت ایتدکده اسب صبا رفتار ملوکانه لرینی طوردوروب سرعسکر پاشالرینی طرف درویشانه‌مه کوندردیلر ؛ سرعسکر پاشا نزد فقیرانه مه کلوب « عشقی افندی ! پادشاهمز سلام ایتدیلر ! وسزه اوچیوز غروش معاش تخصیص بیوروب خاطرلرینه خطرات اهل و عیال کتیرمسون ! مادامکه بوآنه قدر استانبولی کورمامشلردر ، ایستدکاری مدت زیارت محللرنده کشت وکذار واستانبولك هرطرفنده سیر ورفتار ایتسون ! بیوردیلر » دیه فرمان اصابت بیان حضرت پادشاهی یی تبلیغ ایلدیلر ؛ سلطان مجید افندیمزك اشبو التفات کرم غایات شاهانه سنی متواتراً مروی اولان کشف و کرامات ظل اللهیلرینه عطفله خاطرهٔ اولاد وعیالی خاطردن چیقاردم وبر مدت صکره دار الهجرهٔ رسالتپناهی‌یه عودت ایدوب اولاد و عیالمی مستغرق دریای مسار و حظوظ بولدم ؛ مکر حضرت پادشاه نام عاجزانه‌مه مخصوص اوله‌رق اولاد وعیالمه اوچیك غروش بر « صره » کوندرمشلر ایمش ، براز وقت مرورنده یدی بیك غروش دها ارسال ایله کیسهٔ آمالمی نقود لطف والتفاتله مالا مال بیوردیلر ؛ بوسرور نامتناهی‌ایله رهین حبور اولوب بین الاماثل انفراد وکمال فخر ومباهاتمدن قطعهٔ آتیه‌یی بالانشاد محافل ادباده ایراد ایتدم §

قطعه

شهنشاه معظم حضرت عبد المجيد خانه
نه كونه عرضحال ايتسم ديو دوشدمدى فرياده
كرامت پيشه خير انديشه اول شاه جهان آرا
ضميرم كشف ايدوب بيلدى فقيرم كلمش افتاده
كرامتدر بنى رفع ايلدى خاك مذلتدن
معزز ايلدى رغماً فقيرى چشم حساده

خاطره — عشقى افندى مرحوم بيوك برذات اولمليدر ، زيرا هرنه عرض ايتمش ايسه حضرت پيغمبره قبول ايتديرمش ورسالتمأب افنديمز كنديلرينى برچوق امور خارقه‌ده استخدام بيورمشدر §

دليل — شوراى بحريه قرائت كاتبى حاجى توفيق بكك مدينهٔ منوره‌ده ايكن كوزلرينه بروجع عارض اولمش ايدى ؛ كنديلرندن بالذات ايشتدمكه كوزلرينك آغريسى تحمل فرسا بردرجه‌يه واردقده حجرهٔ سعادتى بعد الزياره ياكوز آغريسنك دفعى ياخود استانبوله عودته مساعده بيورلمسنى رجا ايدوب خانه‌سنه عودت ايلمش و آرقه‌سندن عشقى افندى مرحوم ورود ايدرك بلاتكليف برنفس ايتمسى اوزرينه كوزلرنده اولان وجع بالكليه ودرعقب مندفع اولمشدر ؛ ايشته بوخارقهٔ بى عديل عشقى افندى مرحومك قبل عالئ نبويه‌دن بعض امور خيريه‌ده استخدام بيورلديغنه واضح برديليلدر ؛ انتهى §

موثوق الكلم ذاتك برى فقيره ديديكه : روضهٔ مطهره وحجرهٔ معطره‌يه اخلاص تام و صدق تام ايله دوام ايدنلردن هيچ كيمسه كورلمش دكلدركه رجاسى نزد عالئ پيغمبريده رهين قبول اولمسون §

حکایت — استانبول اهالیسندن بر مخلص آلتی یدی سنه قدر مدینهٔ منورهده مجاورت وتکرینك کونی روضهٔ مطهره داخلنده دلائل شریفی ختمله دعا ایتمکی عادت ایلمش ایدی ، فقط دلائل شریفی تلاوته هرهانکی ساعت باشلار ایسه اتصالنده مسکین قلقلی ، متعفن البسهلی ، هر طرفی مردار ، براختیار ظاهر اولمغله بوندن استکراه ایدر وبواختیارك صقاللری بیقلرینه قاریشوب سوموکاری صقاللری اوزرینه آقهرق اوستی باشی پیسلکدن فنا فنا تعفن ایلدیکی جهتله یاننده بولنانلری حقیقةً بیزار ایلر ایمش ! مجاور افندی ، مجاورتنك صوك کونلرنده دلائل شریف تلاوتنی تمام ایدرك دعایه ابتدار وختامنده «یارسولالله ! بیلورسکز که مدت مجاورتمده هرکون شومسعود نقطهده اوتوروب دلائل شریف تلاوتنه دواملهٔ هرکون بر ختم ایندردم ، آرتق استانبوله عودت ایدییورم ، حالبوکه اثر اجابت کوره‌مدم ، عجبا تلاوت دلائله رعایتده قصورمی ایتدم ؟ » افادهٔ مأیوسانهسیله عرض مافی الضمیره اجتسار ایدوب سوزی تمام ایتدکده عارض اولان او یقو اوزرینه اوتوردیغی یرده اویویا قالمش ایدی ، رؤیاسنده صاحب اللطف والکرم ﴿ صلیالله علیه وسلم ﴾ افندیمز حضرتلرینك کندوسنه مواجههٔ سعادت پنجرهسندن بر قدح سوت احسان بیوردیغنی کورهرك همان آلوب ایچر وحاصل اولان نشوهٔ روحانیه ایله اویانوب صاحب البرّ والاحسان ﴿ علیه سلام الله المنان ﴾ افندیمز حضرتلرینه عرض مراسم شکرکذاری ایده جکی صرهده اتصالنده بولنان وذاتاً کندیسندن استکراه ایدلمش اولان سوموکلی اختیار « هنیأ یاهو » اشارتیله ایفای ماوجبهٔ تبریك ایلر !!! ؛ انتهی §

استغاثه عن النبی الکریم بحثنده روایت اولنان وقایعی عدّ واحصا قابل دکلدر ، « بیان انتصار » مؤلفی ابوسلیمان داود شازلی کتاب مذکورده برچوق خوارق عجیبه یازدقدن صکره « محض خیر اولان بومقوله شیلری ایفایه جانب عالیٔ نبویهدن مأمور وتعیین بیوریلانلرك کافهسی اهل بیت جناب رسالتپناهی‌یه

منسوب بر رخاندان مكرمت عنواندندر ، اهل بيت كرام متخلق اولدقلرى اخلاق كريمه اقتضاى عاليسى اوزره كندولرندن طعام ايستناسه يا ، بالذات خدمت وياخود خاندانلرينه منسوب بر كيمسه‌نك ايفاسنى امر و تنبيهه همت ايدرلر » ديمشدر §

بورايه‌قدر يازيلان حكاياتك كافه‌سى مسجدسعادت داخلنده اوله‌رق عرض مقاصد ايله نائل مطالب اولانلره دائردر ، بر فرقهٔ مستغيثه دها واردر كه هجرتسراى عليه‌يه بعيد ممالكده بولندقلرى حالده سلطان الانبياء افنديمزه توسل ايله مستفيد اولمشلردر §

حكايت — ابن محمدالاشبيلى ديمشدركه : غرناطه بلده‌سنده معارفهٔ سابقه‌م اولان مريض برذاته مسافراولمش وحذاق اطبانك حياتنى معلولدن قطع اميد ايله « بوخسته آرتق افاقت بوله‌مز ! » ديه حكم ايلدكلرينى آكلايوب راحتسز قالمش ايدم ؛ ابن الخصال كه او عصرك وزراى بنامندن ايدى ، مريض دلشكسته‌يى عيادت و مرقد سعادته تقديم اولنمق اوزره بر عرضحال يازوب حجرهٔ معطره جانب شفا جالبنه ارساله همت ايلمش اولديغندن بر قاچ كون صكره حياتندن قطع اميد اولنان خسته كسب صحت وافاقت ايدرك آياغه قالقمشدر ؛ انتهى §

غريبه — شقايق نعمانيه ترجمه‌سنك ايكنجى جلدى مندرجاتندندركه : اجلهٔ علمادن علت عمى‌يه كرفتار اولان مولانا فنارى‌يه بركيجه عالم منامده عليه الصلوة والسلام افنديمز { سورهٔ طه‌يى تفسيرايله } ديو امر ايتمش وفنارى افندى « حضوريكزده تفسير قرأنه بنم قدرتم اولمديغى كبى كوزلرم كورمز » جوابنى ويرمش اولديغندن حكيم الانبياء (عليه اكمل التحايا) افنديمز حضرتلرى مبارك خرقه‌لرندن بر پارچه پاموق چيقاروب دهن مسعودلرى ياريله ايصلاتدقدن صكره كوزلرى اوستنه وضع ايلمشدر ، فنارى افندى

اویانوب ذکر اولنان پنبه‌نی کوزلری اوستونده ورمد دیده‌سنی پردهٔ عمادن عاری بر حالده کورمش اولمسیله کوزلرینك علت عمادن قورتولدیغنه حمد وشکر ایدرك اول پنبه‌نك حین وفاتنده کوزلری اوزرینه قونلمسنی وصیت ایتدی ، فی الواقع ارتحالنده ذکر اولنان پاموغی کوزلری اوزرینه وضعله وصیتنی یرینه کتیردیلر §

فناری مرحومك کوزلرینه عمی عارض اولمسنك سببنی نقل ایدنلر دیمشلردرکه : مولانا فناری { لحوم علمایی ارض اکل ایتمز } مضموننده مروی اولان حدیثك صحتنی تصدیقده تردد ایله تحقیق ایچون برچوق زمان اول وفات ایلمش اولان استادی مولانا علاء الدین اسود حضرتلرینك مزارینی آچوب مرحوم مشارالیهك جسد شریفنی زمان حیاتنده اولدیغی کبی کمال لطافت اوزره تروتازه اوله‌رق بولمش وبناءً علیه حدیث شریف مذکور حقنده‌کی شبهه‌سی زائل اولوب فقط مقبره‌دن آیرلدیغی صرده‌ده قولاغنه « مضمون حدیث میمونه یقین وطمانیت حاصل ایتدکمی ؟ دانای ضمائر وبینای سرائر حضرتلری سنی نور باصره‌دن محروم ایتسون ! » صدای هاتفیسی واصل واو دقیقه‌ده کوزلرینه علت عمی عارض اولمشدر ؛ انتهی §

لاحقه — روایات مشروحه‌دن آکلاشیلمش ومرأت مدینه‌نك وجههٔ مخصوصه‌سنده اثبات ایدلمش اولدیغی اوزره رسالتمآب افندیمز قبر سعادتلرنده حیّ معنوی ایله حیّ اولوب ذات اقدس کریمانه‌لرینه عرض حال ایدنلرك درجات اخلاص و اعتقادلرینه متناسب التفاتلره مظهر اولدقلری ومواجههٔ سعادتده ایستادهٔ موقع تعظیم واحترام اوله‌رق حالنی لسان حال وقال ایله بیان وافاده ایلیانلرك بایّ حال نائل اقصی المطالب اوله‌جقلری درجهٔ ثبوته پیوسته اولدیغندن مدینهٔ منوره اهالیسی الآن مشکل ایشلری ظهورایتدکجه حضور مسعدت نشور جناب پیغمبری‌یه کیدوب آتی الذکر قصیده‌یی ایراد وختامنده

مقصدلری نه ایسه ذکر و یاد ایدرلر ، بو صورتله عرض مافی الضمیر ایدنلردن «نزد نبویه‌ده بنم رجا والتماسم ردّ اولندی» دیمش بر آدم یوقدر §

اهل مدینه‌نك حضور سعادتده اوقودقلری قصیده

یارحمةً للخلق یاواصل * یابحر جود ماله ساحل
یامن به لایحرم السائل * انت شفیع الخلق حصن النزیل
(ا یارسول‌الله ! انی دخیل)

یامن علیه الضبّ قد سلما * والظبی تعظیماً له کلما
یامن رویت الجیش بعد الظمأ * ماءً فراتاً من بناء یسیل
(ا یارسول‌الله ! انی دخیل)

یامن علیه الله قد انزلا * ذکراً حکیماً معجزاً للملا
کن لی معینا فی اَلبَلا واَلبُلا * لاسیما فی‌الحشر عند الجلیل
(ا یارسول‌الله ! انی دخیل)

یامن به تجلی جمیع الکروب * لهوت عن‌موقف یوم الخطوب
مافقت حتی او بقتنی الذنوب * وما بقی فی العمر الا القلیل
(ا یارسول‌الله ! انی دخیل)

جاوزت خمسیناً ولم انتبه * بین حرام عشت والمشتبه
آمنت بالله وما جئت به * وبالذی حدثت عن جبریل
(ا یارسول‌الله ! انی دخیل)

بحرمة الصدیق یامصطفی * بالرسل اخوانك فی الاصطفا
یاخیر من لله عهداً وفا * عطفا علی هذا الفقیر الذلیل
(ا یارسول الله ! انی دخیل)

کذاك بالفاروق من اَسّسا * دینا وعثمان حلیف الاسا
کذا علیّ وباهل الکسا * من اوضحوا حقّاً سواء السبیل
(ا یارسول‌الله ! انی دخیل)

بالبضعة الزهرا مع امها * بابنة الصديق ذات البها
كذلك الحسنين اهل النها * بجملة العترة فى كل جبيل
﴿ ا يارسول‌الله ! انى دخيل ﴾

بعمك العباس والحمزة * و بعقيل الخير فى الامة
بجعفر الطيار فى الجنة * شرابها التسنيم و السلسبيل
﴿ ا يارسول‌الله ! انى دخيل ﴾

بالحنبلىّ احمد بالشافعى * بمالك بسيدى الرافعى
و بالفتى النعمان كن شافعى * دنيا وآخرى واشف جسمى العليل
﴿ ا يارسول‌الله ! انى دخيل ﴾

بابن الرفاعى السيد الاوحد * من جاز بعد العصر لثم اليد
بقطب جيلان و بالسيد * عن السطوحى والد سوقى الاحيل
﴿ ا يارسول‌الله ! انى دخيل ﴾

بكل اهل الله اهل الصفا * و صالحى القوم ذوى الاصطفا
بالاربعين الغرّ اهل الوفا * بصاحب الوقت الامام الجليل
﴿ ا يارسول‌الله ! انى دخيل ﴾

ازكى صلاة الله طول المدا * اليك تهدى يانبى الهدى
و آلك الامجاد اهل الندا * جارك [١] يرجوبك ستراً جميل
﴿ ا يارسول‌الله ! انى دخيل ﴾

استطراد — مدينه اهالیسنك استدعای حصول مطالب قصدیله حضور ظاهر النور نبویده ایرادی عادت ایدنمش اولدقلری اشبو قصیدهٔ بلیغه ، شیخ عثمان البصیر حموی‌یه منسوب برقصیدهٔ ثنا نضیده‌در §

---

[١] اشبو (جارك یرجوبك ستراً جمیل) مصرعنی اهل مدینه تحریف ایتمشلردر ، ذاتاً بومصرع ، عثمان یرجوبك ستراً جمیل ، اولەرق تنظیم ایدلمش ، یعنی ناظم قصیده بوراده کندی اسمیله تخلص ایلمش ایسده‌ده اصحاب توسل « جارك » لفظی ایله استغاثه ایتمکی اصول اتخاذ ایلمشلردر .

عثمان البصير حضرتلری معرة النعمان قصبه‌سنه تابع دیرسمعان [*] قریه‌سی اهالیسندن اولوب مشاهیر مشایخ رفاعیه‌دن معره‌لی مرحوم جندی زاده شیخ الصلحاء الشیخ عبد الرحمن ابن الشیخ اسحق افندی حضرتلرندن اخذ انابت ایتمش ایسه‌ده رجال رفاعیه بیننده چندان شهرتی یوقدر §

فضل وکمال ظاهریلری دیار شامیه وحلبیه سکنه‌سنجه ضرب مثل حکمنی آلمش اولان شیخ عثمان البصیر ، علوم ادبیه وفنون عربیه‌ده یدطولا صاحبی اولمقله برابر کندیلری برمرد ضریر ایدی ؛ تاریخ ولادتلری مضبوط دکلدر ، فقط وفاتلری ، ١٢٥٠ سنهٔ هجریه‌سندن صکره‌در §

ادیب مشار الیه ، وفاتندن سکز اون سنه اول داء عدیم الدواء فالجه مبتلا اولمشلر ایدی ، حما و حوالیسنده بولنان اطبا حضرت شیخك امر مداواتی خصوصنه سنه‌لرله خدمت واعتنا ایدوب چاره بوله‌مامشلری اوزرینه بوعلته علاج بولنمق احتمالی اولمدیغنه بین الاطبا قرار ویرلمش ونهایة الامر حذاقت وحصافتی اول حوالی اهالیسنجه مسلم ومصدق اولان خرستیان برطبیب ایله کیفیت عثمان البصیره اخطار ایدلمشدر §

اطبانك قرار واقعندن حضرت شیخ مضطر وفوق الغایه محزون ومکدر اولدیلر ، وبرحزن مدیدن صکره اسباب ظاهره‌یه مراجعتی ترك ایله امام بوصیری ﴿ علیه رحمة الله القوی ﴾ مسلکنی اختیار ایدوب غایت عجز وقصور ونهایت یأس و فتور ایله برکیجه چاره رسای درد مندان امت ﴿ علیه المع التحیة ﴾ افندیمز حضرتلرینك ملاذ کائنات وملجاء کافهٔ مخلوقات اولان درگاه عنایت بارگاه رسالتلرینه اخلاص تام واختصاص تمام ایله بالتوسل سالف الذکر قصیده‌یی انشاد واول روح جسد کونین وعین الحیاة دارین حضرتلرندن استمداد ایلدیلر ؛ اخلاصه مقارن اولان رجا ونیازی رهین قبول اولمغله

[*] عمر بن عبد العزیز حضرتلری بو قریه‌ده مدفوندر .

طبيب علت كريت ﴿ عليه اسنى التحية ﴾ افنديمز حضرتلرى رؤياسنده عثمان البصيرك جسم عليل مفلوجنى يدينماى سعادتاريله مسح ولمس بيورملرى اوزرينه وجود شريفلرنده مرض مزمن فلجدن هيچ بر اثر قالمامش وهمان ساعت اويانه‌رق آياغه قالقوب سير ومشيه باشلامشدر §

شيخ عثمان البصير ، طفره فروشلغه دخى مكب ومصر ، برفاضل بى‌مثل ونظير اولديغندن مبتلا اولديغى علت فلجدن رهاياب خلاص اولديغنه داخل فراشنده‌كى تجربه نتيجه‌سى اوله‌رق كندنجه امنيت كامله حصولندن صكره مرض فلجك علاجى اولمديغنى اخطار ايدن خرستيان دوقتورى دعوت ودردينك درمانى بولنمسنى رجايه مبادرت ايتمش ودوقتور افنديك « الفالج لاتعالج » جوابنى ويرمسى اوزرينه « اى طبيب دردمند ! بن بر علاج سريع التأثير بولدم » فخريه‌سيله اوكيجه انشاد ايلديكى قصيدهٔ شريفه‌يى تلاوت وآياغه قالقوب آشاغى يوقارى كزينه‌رك طبيب موحى الهى دوچار بهت وحيرت ايلمشدر §

بوخارقه‌نك ظهورى طبيب متحيرى تصديق نبوت محمديه‌يه مجبور ايلمش ايسه‌ده ثروت ويسارينى الدن چيقارمامق مطالعهٔ قاصرانه‌سيله مسلمانلغنى اظهار ايده ميوب فقط اسلام اوزرينه وفات ايلديكنى اهل وقوف لساندن اولمق اوزره متواتراً نقل وروايت ايدرلر ؛ انتهى §

نبى الانبيا ﴿ عليه اكمل التحايا ﴾ افنديمز حضرتلرينى وسيله ايدينه‌رك حضرت معطى العطايايه عرض اولنان حاجاتك رهين حيز حصول اوله‌جغى وارستهٔ شك وشبهه اولديغندن عمر بن الخطاب مدينهٔ منوره قحطنده عباس بن عبد المطلبى ﴿ رضى الله عنهما ﴾ وسيله ايدينه‌رك « الهى ! نبى كريمكه توسل ايله استسقا ايدرز وعمّ محترمى حرمتنه ياغمور ياغدرمكى رجا ايلرز ، دعامزى قبول ايدوب بزى اروا واسقا ايله » ديمش وهمان اول ساعت فوق العاده بررحمت نزول ايتمشدر §

حافظ ابی القاسم هبـة اللهك ابن عباس طريقيله ابن عمر ﴿ رضى الله عنهم ﴾ دن يراعه كذار روايت اولديغنـه كوره ابن خطاب حضرتلرى اولوقت دعاسنى « يارب! بز رسول اللهك عموجه‌سى عباس بن عبد المطلبى توسل ايله استسقا و آنك اختيارلغنه مرحمة ذات احديتكدن استمداد واستشفاع ايدرز » فقره‌لريله اتمام ايلمشدر §

زبير بن بكارك تحقيق و افاده‌سـنه نظراً حضرت عباس دعاسنى بتورر بتورمز آسمانده علايم باران ظاهر و نمايان اولوب بارداقدن دوكولور كبى بر ياغمور ياغوب روى زمين نمونه نماى درياى عمان اولديغنـدن عباس بن عتبة بن ابى لهب (عربى * بعمى سـقا الله الحجاز و اهله ، عشية يستسقى بشيبة عمر) قوليله حضرت فاروقك خاتمهٔ دعاسنه اشارت وجناب عباس دخى « الهى ! اهل مدينه مفخر عالم صلى الله عليه وسلمه دركار اولان قرابتم جهتيله دركاه الهيه‌كدن استسقايه دركار اولمقلغمى رجا ايدرلر ، بزى ياغمور ايله اروا ايله » ديه‌رك استسقايه همت ايلمشدر §

ديكر بر دفعهٔ قحطده دخى فاروق اعظم ﴿ رضى عنه الله المعظم ﴾ كعب الاخبار ﴿ رضى عنه الله الستار ﴾ ك « يا امير المؤمنين ! بنى اسرائيل زماننده قيتلق ظهور ايتدكجه عصبهٔ انبيايه توسل ايله استسقا ايديلور ايدى » ديمسى اوزرينه منبر منير سعادته چيقوب « اللهم نتقرب اليك بعم نبيك ونتشفع به اتيناك مستغفرين مستشفعين » دعاسـنى برقاچ كره تكرار ايتمش وجماعته دونوب « استغفروا ربكم انه كان غفاراً ويرسل السماء عليكم مدراراً » نهجيله حضرت عباس بن عبد المطلبدن التماس دعا ايلمش اولديغندن جناب عباس ﴿ رضى عنه الله الناس ﴾ حضرتلرى دركاه كبريايه بردعاى طويل الذيل ايله توجـه بيورديلر ، واثناى دعاده باران رحمت روى زمينى سيراب ايتمكله اهل مدينه تعظيماً كنديسنى مسح ايدرك « هنيألك ياساقى الحرمين! » تهنيتيله تبريك ايلديلر ، حتى جناب حسان بن ثابت ﴿ رضى الله عنـه ﴾ حضرتلرى اولوقت [سأل

الامام وقد تتابع جدبا ؛ سقى الغمام بغرّه العباس ؛ احيى الاله بن البلاد فاصبحت ؛ مخضرة الارجاء بعد البأس] شعرینی حق عالیٔ مشار الیهده انشاد ایلدیلر ایدی §

خلفای عباسیه‌دن ابوجعفر منصور امام مالك حضرتلریله مسجد نبویه ﴿ علی ساكنها افضل التحیه ﴾ داخلنده بعض مسئله‌یه دائر مباحثه ایدرلرایدی ، جناب امام « ای منصور ! بوراسی مسجد سعادتدر ! یواش یواش سویله ! حق سبحانه وتعالی حضرتلری برجماعتی ﴿ لاترفعوا اصواتكم فوق صوت النبی ﴾ حكم جلیلیله تأدیب ایدوب نزد عالیٔ نبویه‌ده سسلرینی محافظه ایلمش اولان قومی ﴿ ان الذین یغضون اصواتهم عند رسول الله ﴾ ستایش جمیلیله تمدیح وخارج حجراتدن صوت رفیعله محبوب كبریا ﴿ علیه اعظم التحایا ﴾ افندیمز حضرتلرینك خارجه چیقملرینی طلب ایدن طائفهٔ رزیله‌یی ﴿ ان الذین ینادونك من وراء الحجرات ﴾ قول بلیغیله ذمّ وتقبیح بیوردیلر ؛ سرور موجودات ﴿ علیه اجمل التحیات ﴾ افندیمز حضرتلرینی حالت مماتنده تعظیم ایلمك زمان سعادت نشان حیاتنده توقیر وتكریم ایلمك كبی‌در » مقاله‌سیله ابوجعفرك حضور سعادتده ادبه رعایت ایلمدیكنی ایهام ایلدی §

منصور ، بومقاله‌دن متنبه اولوب كمال تواضع ومسكنتله « یا ابا عبد الله ! قبله‌یه قارشو طورمقمی لازم كلور ؟ یوقسه قبر سعادتی استقبال ایتمكی اقتضا ایدر ؟ » استفهامیله حضور قبر سعادتده نه وضعیتله بولنمق ایجاب ایده‌جكنی سؤال ایلدیكندن حضرت امام ﴿ رسول الله صلی الله علیه وسلم دن یوزیكی چویرمه ! اول شفیع روز جزا یوم قیامتده جناب حقه سنك وباباك آدم علیه السلامك وسیله‌سیدر ! مرقد سعادتی استقبال وكمال ابتهال ایله استشفاع ایتملی سین ، خالق كائنات عزشانه حضرتلری ﴿ ولو انهم اذ ظلموا انفسهم جاؤك فاستغفروا الله واستغفرلهم الرسول لوجدوا الله توابا رحیما [١] ﴾ بیوردیلر ،

[١] بو آیت كریمه‌نك موردی خاص ایسه‌ده حكمی عامدر .

« یعنی ذات اجل واعلا اگر آنلر کندولرینه ظلم ایتدکاری وقتده سکا کلسه‌لر وکمال اخلاص واعتقاد ایله استغفار ایتسه‌لر وآنلر ایچون رسول اکرم (افندیمز) دخی استغفار ایلسه حق سبحانه وتعالی‌یی توبه‌یی قبول ایدیجی ومبالغه ایله مرحمت ایلیجی بوله‌لر » دیو رسول اجملی وسیله ایدینانلرك توبه‌لرینی قبول ایتمکی وعد ایتدیلر » دیدی ؛ آنك اوزرینه منصور اولدیغی یردن قالقوب مرقد سعادت نزد عالیسنه عزیمت ایله « الهی ! { ولوانهم اذظلموا انفسهم الی آخر الآیة } قول شریفکله نبی ذیشانکی وسیله ایدنلرك توبه‌سنی قبول ایتمکی وعد بیوردك ! بنده نبی اعظم (صلی الله علیه وسلم) افندیمز حضرتلرینك حضور سعادتلرینه کلوب استغفار ایتدم ؛ زمان حیاتنده کندوسندن استغفار طلبیله مغفرت بیورولانلر کبی رهین عفو ومغفرت اولمنی ایسترم . یاربی ! بن نبی الرحمه اولان رسول اکرمی وسیله ایدینه‌رك درکاه الهیه‌که توجه ایتدم ، یامحمد ! (علیه الصلوة والسلام) قبول حاجات ایچون سکا توسل ایدرك جناب حقه متوجه اولدم ! الهی ! اول نبی اجمل (علیه صلوات الله عز وجل) حضرتلرینی بکا شفیع ایله ! » دیه‌رك فوق العاده بر انکسار وافتقار ارائه‌سیله دعا ایتمکه باشلادی ؛ بر وضعیتده که آرقه طرفی قبله‌یه یوزی مواجههٔ سعادته قارشو اولوب منبر منیر نبوی صول طرفنده قالمش ایدی §

اخطار — حضرت امامك منصوره ویردیکی نصیحت ، مدینه‌ده مجاورت ایدنلرك کمال بصیرت اوزره بولنملرینی ایما واشارت ایدر ! اوت مجاورت کوجدر ، مدینة الرسولده مجاورتی اختیار ایدنلر ، ابتدا کندیلرینی تجربه ایتملری وجمیع اشیادن کچمکی نفسلرینه تکلیف ایدوب اگر قابل ایسه مجاورت والا برسنه مسافرت ایتملری اقتضا ایدر ؛ امام اعظم حضرتلری [بز بغدادده قلبمز بورادە اولمق بز بوراده قلبمز بغدادده اولمقدن اولادر !] بیوردیلر ؛ اگر بر مجاور ، مدینه ده اولوبده کوکلی بشقه یرده بولنور ایسه بیوك

مخاطره‌ده قالور ؛ مشهور حکایه‌درکه اناطولی اهالیسندن بری مدینهٔ منوره‌ده طول مدت مجاورت واولنوب بارقلانوب عداد خدامه انسلاکله حجرهٔ معطره‌یه سنه‌لرجه خدمت ایتمش ایدی ، یوماً من الایام حما علتنه طوتیلوب برآرالق جانی آیران اسـتـه‌مش و « اکر ولایتمده اولسه‌م ایدی ، فلان یوغورتدن برطاس آیران یاپدیروب ایچردم ! » فقره‌سنی خاطرندن کچیرمش اولدیغندن اول کیجه حضرت پیغمبر مومی الیهك مأمور اولدیغی خدمتك قافلهٔ وارده ایچنده بولنان برذاته توجیه ایدلمسنی شیخ الحرمه فرمان بیورمش وشیخ الحرم { یارسول‌الله ! اول خدمت امتکدن فلان کیمسه‌نك عهده‌سنده‌در } دیدکده { سن او کیمسه‌یه بندن سلام سویله ولایتنه کیدوب آیران ایچسون ! } امرینی ویرمش اولدیغندن ایرتسی کون محموم مومی الیهه کیفیتی حکایت ومومی الیه { سـمعاً وطاعه } دیه‌رك مملکتنه عودت ایلدی §

یالکز خاطره خطور ایدن برخاطره بوقدر اغبراری موجب اولور ایسه اعاذنا الله تعالی لطیفه مقامنده لسانله برشی سـو یلنور یاخود حسب البشریه خلاف شریعت برحرکتده بولنلور ایسـه نقدر عتاب اولنمق لازم کله‌جکی بو حکایهٔ عجیبه ایله استدلال اولنه بیلور §

حجرهٔ سعادتی زیارت ایدنلر ایچون احتیاط فوق العاده‌یه رعایت وکوکلدن حبّ سوایی بالکلیه محو ایدرك قلب وقالبی حقیقت نور محمدیه‌یه توجهه حصر وقصر ایتمکه عزم ونیت ایلمك اقتضا ایدر ؛ حضور سعادتده بولنانلرك قلبنده ادنا مرتبه خاطره اولور یاخود حاضر حجازه کلمش ایکن بعض ذوات عالیه ایله کوریشوب مظهر توجه وعطایا اولمق داعیه‌سی بولنور ایسه بومثللو ذواتك عطایای معنویهٔ نبویه‌دن محروم قاله‌جغه شبهه ایدلمامیلدر §

١٢٦٠ — سنه‌سی رجبیون قافله‌سی زوارندن ومظنهٔ کرامدن برذات رؤیاسنده حضورسعادتده بولنوب زوار حجرهٔ معطره‌یه عطایای نبویه وجوائز

سنیهٔ محمدیه توزیع بیورلدیغنی کورمشیدی ؛ زوارك برطاقمی محروم عطایا اولوب بونلرك ایچنده استانبول علماسندن واکابر فضلادن برشخص دخی موجود ایدی ، مشار الیه ذاتاً اصحاب زهد ودیانتدن وصاحب رؤیانك اعزّ واصدقا واحبابندن اولدیغی جهتله ﴿ یارسول الله ! فلان بنده کزی دخی تلطیف بیورمکزی رجا ایدرم ﴾ نیازیله زمین بوس استرحام اولوب ﴿ او افندی، شریف پاشا ایچون کاوب امیـد وار اولدقلری لطفه دخی مظهر اولدقلرندن بزم احسانمزدن مسـتغنیدر ! ﴾ جوابنی آله‌رق خوابدن بیدار وکیفیتی افندیٔ مشار الیهه اخبار ایتدیلر ؛ واقعا استانبوللی افندی شریف پاشا حضرتلرندن اخذ عطایا وجوائز ایتمش ایمش ، درآن ساعت شریف حضرتلرندن آلدیغی عطیه‌یی اعاده ومعرض معذرتده کیفیتی بیان و افاده ایتدی ! حضور سعادتده بولنمق شرف عظماسـنه مظهر دوشن اخوانك ایسه بودقایقی مطالعه ایدوب آکا کوره حرکت ایتملری لازمهٔ ذمت عبودیتـدر ؛ (ع ، اویله فرصت آدمك دوشمز الینه هرزمان) مرقد سعادتك زیارتی اشرف عبادات و اعظم طاعاتدن اولوب بواعتقاد علیهنده اولانلرك العیاذاً بالله تعالی ربقهٔ اسلامدن منخلع اولملرندن قورقیلور ، چونکه تعالی وتقدس حضرتلریله رسول اکرمنه وعموم مسلمانلره مخالفت ایتمش اولور ؛ زیارتی علمای مالکیه‌دن بعض ذوات واجب عد ایلمشلر ایسه‌ده مستحب اولدیغی متفق علیهدر §

مرقد سعادتك اصول زیارتی — امام مالك بیوررلرکه قبر سعادتی زیارت ایتمك استیانلر مسجد شریفه کیردکده قبله‌یی بالاستدبار مرقد نبویه‌یی استقبال ایدوب کمال آداب واحترامله صلاة وسلام واصول زیارتی دعای مایلیق ایله رسانیدهٔ حدّ اتمام ایتملیدرلر ؛ مسجد شریفه حین دخولده ابتدا نمازقیلمق دخی اصول مرعیه‌دن اولدیغی جهتله روضهٔ مطهره‌ده ایکی رکعت نمازقیلدقدن صکره مواجههٔ سـعادتده طوروب اولا حضرت پیغمبره بعده جناب ابوبکر

وعمر ﴿ رضی الله عنهما ﴾ یه سلام ویرملی وبالآخره كمال وقار وسكینت ایله كتب مناسك الحجده محرر اولدیغی وجهله دعا ایدوب عودت ایتملیدر ؛ زیرا رسول‌الله زوارك سلام وصلاتنی ایشیدر وحضور سعادتنده طوروب كزندكارینی حسّ معنوی ایله بلیر ؛ اكرچه هر نصل استنیلور ایسه وخاطره هر نه كلور ایسه اولوجهله دخی دعا ایدلمسی جائز ایسه‌ده علمای اعلام مناسك رسائلنده محرر اولان دعالرك تلاوتنی اعلام ایتمش اولدقلرندن اولصورتله دعا ایدلمسی من جهة التأثیر ابلغدر §

امام ابوحنیفه بیوررلركه : بن مدینه‌ده ایكن مشاهیر صلحادن شیخ ایوب السختیانی وارد اولوب طوغریجه مسجد شریفه كیتدیلر ، بنده برابر كیتدم ، حضرت شیخ قبر نبویه‌یی بالاستقبال قبله جهتنی استدبار وبر مدت آغلادقدن صكره عودته ابتدار ایتدیلر واولقدر آغلادیلركه كورنلره رقت قلب حاصل اولمامق ممكن دكل ایدی §

بو روایت ابو اللیث سمرقندینك امام ابو حنیفه‌دن براعه كذار تحقیق اولوب « مرقد سعادت قبله‌یی استقبالاً زیارت ایدلملیدر » دیدیكنه كوره وامام سروجینك « ابوحنیفه بنم یانمده قبله‌یی استقبالاً زیارت ایلدی دیو ادعا ایلدیكنه وهله امام كرمانینك ابواللیثله امام سروجی اقوالنی مؤیداوله‌رق ایراد ایلدیكی دلائله مخالف كورینور ایسه‌ده محقق بنام شیخ كمال بن همام « امام اعظم مسندنده ابن عمردن نقل ایلدیكی اصوله باقلدیغی تقدیرده ابو اللیثله آكا توفیق افكار ایتمش اولان ائمه‌نك سوزلری مردود اولمق لازم كلور ، چونكه ابن عمر قبله‌یی استدبار وقبر سعادتی استقبال ایدرك (السلام علیك یا ایها النبی ورحمة الله وبركاته) دیمك اصول مسنونه‌دندر بیوردی » دیمشدر §

ابن جماعه منسك كبیرنده [قبر سعادتی زیارت ایدنلرك سر سعادت افسر نبوی جهتنی صول طرفه آلوب مرقد شریف دیوارندن درت آرشون قدر

آچيق طورملرى وبالاخره قبر سعادتى استقبال ايچون يواش يواش قبله ديوارينى آرقه‌يه آلوب مواجههٔ سعادته قارشو كلنجه‌يه قدر دونه‌رك مواجههٔ شريفه يه تقابل ايلدكده سلام ويرملرى لازم كلور] حكميله امام اعظمك سالف الذكر روايتنى التزام ايدوب كرمانينك قولى شذوذه حمل اولنمق لازم كله‌جكنى ايهام ايلمشدر §

بو تعريفه كوره زوّارك رأس سعادتى صول طرفه آلوب قبله يه قارشو طوردقدن وتدريجله وجه سعادته دونه‌رك قبله ديوارينى تماميله آرقه‌يه آلدقدن صكره سلام ويرملرى اقتضا ايده‌جكدر كه امام شافعى وائمهٔ سائره‌نك ذهاب واجتهادى دخى بو مركزده اوله‌جغى جهتله زائرين مرقد سعادت الآن منوال مشروح اوزره زيارت ايدرلر §

زوجات مطهراتك حجرات علياتى مسجد سعادته ادخال اولنمزدن مقدم وجه سعادتى استقبال متعذر اولديغندن زوّار كرام اولعصرده حجرهٔ معطره قپوسى اوكونده اعطاى سلام ايدرلر ايدى ؛ مؤخراً امام زين العابدين حضرتلرى روضهٔ مطهره‌يى آرقه‌يه آلوب سلام ويرمكى عادت ايلمش اولديغندن موقع شريف مزبور برمدت موقف زيارت قبور اولوب حجرات شريفه مسجد سعادت حرمنه ادخال قيلندقدن صكره مواجههٔ شريفه نقطهٔ مسعوده‌سى موقف سلام اتخاذ اولندى ، الآن بو محل شريفده طورولوب سلام ويريلور §

﴿ نعت شريف صاحب المعجزات ﴾

اى رسالت سريرينك شاهى ٭ وى جلالت سپهرينك ماهى
والضحى خاورنده مهر كم ٭ والقمر مطلعنده بدر اتم
اختر آسمان ثمّ دنى ٭ نجم عالم مسير اوادنى
شهسوار يكانهٔ معراج ٭ شهريار فريد صاحب تاج
صحبت خاص حضرته همراز ٭ لى مع الله بزمنه دمساز

بهجت آفروز خلعت لولاك • حكمت آندوز خلقت افلاك
كنج رأفت دفينهٔ انوار • كنز نعمت خزينهٔ اسرار
اوّلين فطرت و پسين ارسال • خاتم رسل وخاتم افضال
سنسين اول صبح صادق رحمت • كه سنكله آچيلدی هر ظلمت
شمس هستی فروغ عالمستين • مهر كيتی فروز اعظمسين
ايتدی اكوانی طلعتك روشن • مقدمكله جهانی قيلدك شن
انبيادر نجوم جاه و جلال • سنسين امّا سپهر فضل وكمال
انبيا ايتديلر مثال بدور • مهر ذاتكدن استفادهٔ نور
چكيلوركن نبوّتكله علم • بين ماء وطين ايدی آدم
سكا ذات علومی ويردی خدا • كان منها لآدم الأسماء
نورك ايقاد ايدوب زهی فانوس • جبههٔ نوحده ضيا مأنوس
ساحل واستوت علی الجودی • اولدی مرسای كشتیٔ جودی
شرفكله خليله ربّ انام • ناری نور ايتدی يعنی بردوسلام
جدّ ذو المجدك اولدی اسماعيل • كبش جنتله مظهر تجليل
نعت پاكك مسيح ايدوب تقدير • ايتدی يمن قدومكی تبشير
طارم چارمه چيقوب عيسا • رهكذاركده طوردی مهر آسا
حاصلی جمله انبيا افضل • ليك سنسين وجوهله اكمل
ذاتك اوصاف مدحته شايان • معجزاتك هميشه بی پايان
كف جودكدن آقدی آب نعيم • سرانكشتك ايتدی ماهی دونيم
صدقك اقرار ايدوب حجارهٔ سخت • پيشكاهكده سجده ايتدی درخت
بانك تصديق چكديلر يكسر • ناقه وضب وظبی وذئب اژدر
مرهم لطفك ايليوب امداد • چوق عليل اولدی برأ ايله دلشاد
كحل فضلك ايدوب عجب تأثير • نيجه چشم ضريری قيلدی قرير
اولمشيكن قتادهٔ حرمان • ايتدك عين قتاده نی احسان

اسم رحمترسنك ایدن تذكار ۰ اوله نام آور یسار مسار
علم اقدسك مع اسم جلال ۰ ایتدی توحید حضرتی اكمال
عظم شانكی ایدر ایما ۰ وصف بسیار وكثرت اسماء
حسن اخلاق ایله محمدسین ۰ بجمیع المحامد احمد سین
سن سین القصه حامد ومحمود ۰ عین مدلول شاهد ومشهود
سن سین الحق مهیمن وهادی ۰ بعثتكدر هدایته بادی
سن سین آنجق سراج ونور ومنیر ۰ زیر وبالایی ایلدك تنویر
ملجاء خستكان امتسین ۰ غوث وغیث وغیاث رحمتسین
سر انوار قدسه مظهرسین ۰ طیب وطاهر ومطهرسین
اولدی ذات شریفك الحاصل ۰ مجتبی ومقدس وكامل
سید وفاضل وعفو ومبین ۰ عاقب وحاشر ومكین متین
خاتم الرسل امین وحق وكریم ۰ خاتم الانبیاء رؤف ورحیم
صادق وجامع وعزیز وشهید ۰ سابق وسائق ووكیل ووحید
صالح ومصلح وابو الطاهر ۰ فاتح وبر و ناصح وناصر
مصطفی وقوی وعبد الله ۰ منتقی وحفی وسعد الله
قیم ومقتفی ولی شفیع ۰ منذر ومكتفی مطاع ومطیع
دخی محیی وماحی وجبار ۰ هم مجیب ومجاب پس مختار
موجب فوزدار اخراسین ۰ یعنی عین النعیم بشرا سین
مفتكدر مصحح الحسنات ۰ شهر تكدر صفوح عن الزلات
بولدی عالم دلالتكله رشاد ۰ اولدی زائل هدایتكله فساد
نیجه جرم وخطایی محو ایتدك ۰ چوق ایی سزای عفو ایتدك
بنده اضعفترین امتكم ۰ شایكان نوال همتكم
مفلس طاعتم فقیر ودنی ۰ ایله نقد شفاعتكله غنی
مذنب تیره بخت آمالم ۰ رهزن نفس الـ...ـده پامالم

همه کارم خطا و عصیاندر * هر ایشم عین سهو ونسیاندر
قنده برشیوه وارسه شرّه یرار * دل میالم اول شراری آرار
خیر ایله شرّی ایتمدم تمییز * هذیان ایله کچدی عمر عزیز
تند باد هوادن اولدی تباه * شمع جمع دل شتیت ایواه
لله الحمد صاغدر ایمانم * غلّ وغشدن بریدر اذعانم
نور توحید ایله دلم روشن * کل تصدیق ایله کوکل کلشن
حقدر اقراریمه کواه احق * اّنه واحد واّنك حق
خاکپایکدن ای رسول کریم * املمدر عطای فوز عظیم
واپسین دمده ایده ربّ مقیت * قول ثابتله قلبمی تثبیت
برق اوره دلده پرتو ایمان * بوله یم دار آخرتده امان
پس عبیر صلاة ومسك سلام * عطرسای اوله تا بروز قیام

﴿ روضهٔ تابناککه هرآن ﴾
﴿ دخی اصحاب وآله بی پایان ﴾

اخطار — ائمهٔ دین زائرین حجرهٔ معطره ومجاورین مدینهٔ منوره ایچون برچوق آداب وشرائط اعداد وترتیب ایله بوشرائطه رعایت ایدلمك اقتضا ایدر دیمشلردر ، اکرچه شرائط مذکوره نك بوراده ذکر وایرادی لازم کلور ایسه ده بز شرائط آداب زیارتی « تکملة المناسك » ده ذکر وتفصیل ایلمش اولدیغمزدن اصحاب مراقك استیفای مراملرنی کتاب مذکوری مطالعه یه حواله ایله اکتفا ایتدك §

نتیجه — مدینهٔ منوره مورخلری تاریخلرینی علی الاغلب ستایش برکزیدهٔ محمدیه یی متضمن برر قصیده درجیله اکمالی قاعده اتخاذ ایتمش وامام سمهودی دخی بوقاعده یه اتباعاً تاریخ مشهورینه خاتمه اولمق اوزره عارف بالله ابومحمد البکری مرحومك قرق یدی بیتی شامل اولان قصیده سنی یازمشدر ؛

سمهودی مرحومك انتخاب ایلدیکی قصیده اولعصره کلنجه‌یه دکین اوصاف نبویه‌ده سویلنلمش اولان قصیده‌لرك همان کافه‌سندن ابلغ واحلی اولدیغندن دارالهجرهٔ علیه علماسنك بوقصیده‌یی مسجد سعادت حرم شریفنده تدریس ایله ناظمی ابومحمد البکرینك رؤیا طریقیله حضور فائض النور پیغمبریده انشاد ایلدیکنی وقبل جلیل نبویدن { رضیناها } جائزهٔ فاخره‌سیله تلطیف ایدلدیکنی نقل وحکایت ایلدکاری مروی واشبو « دارالحبیب احق ان نهواها * ونحن من طرب الی ذکراها » بیتی ذکر اولنان قصیدهٔ شریفه‌نك مطلعی اولمق اوزره محکیدر §

حقیر جامع الحروف ، ده نزد اقدس جناب رسالتپناهیده وسیلهٔ قبول اولور امنیهٔ خالصه‌سیله « مرأت الحرمین » ی سادات صحیح النسب عصر خلافتپناهیدن فارس میادین انشا وتصنیف وخازن معادن اشعار وتألیف ، اعلم العلما وعلم الشرفا ، فاضل محقق وکامل مدقق ، سلیل سادة الاحمدیه واصیل فروع الهاشمیة الرفاعیه ، سیادتلو سماحتلو محمد ابوالهدی افندینك جدّ السادات ومنبع السعادات ﴿ علیه اکمل التحیات ﴾ افندیمز حضرتلرینك ستایش جلیله‌سیله عروة الوثقای موحدین وخلیفهٔ رسول رب العالمین ، خاقان خواقین زمان وسلطان سلاطین جهان ، ظلّ ظلیل یزدانی ودرهٔ اکلیل عثمانی ، السلطان ابن السلطان الغازی ﴿ عبد الحمید ﴾ خان ثانی افندیمزك تأیید ارکان شان وشوکت وتشیید مبانیٔ ملك وخلافت همایونلری دعای مفروض الاداسنی متضمن اولمق اوزره انشاد بیوردقلری (رائیه) قصیدهٔ بلیغه‌سنی تذییل ایله اتمام وتزیین ایتدم ؛ اومارمکه بووجیزهٔ ناچیزه ایله خدمت عبیدانهم درکاه رسالتدستکاه پادشاه الانبیاده رهین حیزّ قبول و بومجرم روسیاه خلعت زربفت شفاعت جائزهٔ سعادت فائزه‌سیله مشمول بیورلمش اوله !

﴿ قصیده ﴾

رفعت عن مضمر الاسرار استارا * کما طویت لذی الاسرار اسرارا

وكنت بحبوحة السر القديم وفى * تنويع معناه اظهارا واضمارا
وكم جلى منك فى نشئ الغيوب ضيا * فاشبع الكون احوالا واطوارا
وصرت قبل انجلا نور البروز الى الآثا * ر فى هيكل التعداد مضمارا
وقد تدليت اصلا سابقا ومن الكن * ز الفروعى دراكنت مختارا
اطلعت من صبحك السامى الشريف على * عليا سموات اهل الحق اقمارا
وعتمة الشك قدوات بنور هدى * من شمس رشدك فى دور الورى دارا
فانت روح بنى الدنيا وعين بنى الاخ * رى واعظمهم شأنا ومقدار
وانت احمد سادات الوجود ومص * باح السعود واو فى الرسل انوارا
محمد الخير ومحمود الخصال احيد الخل * ق اعلى الورى خلقا وآثارا
بسطت ذكرا جميلا ركب مدحته * فى كل فج عميق طيب سارا
واقسم الله تعظيما بعمرك فى القر * أن قد ما كما ناداك جبارا
قدمت بالله جبارا وكنت به * معنى حساما من الاقدار بتارا
فكم جبرت بقرب الله منكسرا * وكم كسرت بقهر الله جبارا
وكم كشفت حجابا دون طيته * تطوى العزائم ايرادا واصدارا
وكم رفعت وضيعا ذل مسنده * وكم وضعت بسهم الخذل كفارا
لك انجلت دولة القدوس التى عظمت * مجدا وفى سرها عقل الورى حارا
وبت فى الخلوة العليا نزيل حمى الرح * مان تكسب قرآنا واذكارا
ونلت وقتا مع المولى رقيقته * مخصوصة فيك افصاحا واسرارا
ولم تزل فى حضور من حضائر ذا * ت الله ترشد غيابا وحضارا
وكل سطر بلوح الغيب خط عمى * فككت مضمونه علما واخبارا
وفى دنى وتدلى سرما كذب الفوا * د اثبت سرا منك سيارا
وفجر هديك فى ليل الوجود بدا * فعم بالنور انجادا واغوارا
لك الفخار انجلى قدما وآدم فى * مهد التكون شكلا كان فخارا
وقبل نشأته الاولى وصبغته * نورت فى الملأ القدسى ابصارا

وبأس عزمك كم آثاره نشرت * من عالم الطى احكاما وادوارا
ما الخيل ما الليل ماالبيداء ان قفلت * بالجند ماالاسد الضارى اذا ثارا
ما الدهر ما البحر ماالدنيا وضرتها * اذكلهم بجناح منك قد طارا
آيات عزك فى الصحف القديمة قد * خطت وسيبك عطفا اخمد النارا
كشفت باللطف كرب العاجزين فما * سواك يصرف اقدارا واكدارا
ها انت عين العمى الغيبى وا * سطة الاكوان لله ارشادا وانذارا
نسائم الفضل من علياك سارية * وقدروت عنك للاملاك اخبارا
طوعا وكرها لك انقاد العوالم فال * برهان قد صح اقرارا وانكارا
وفى رحابك لاذ المرسلون ومن * جدواك نالوا سحاب الفوز مدرارا
ومن علومك ياطه افضت لهم * بحرا من المدد العلوى زخارا
وسر جودك فى برالوجود سرى * فاستوعب الكون اكنافا واقطارا
لذاك اصبحت جارالعطف منك ولى * ظن جميل وحاشا تهمل الجارا
غوثاه ياسيد السادات خذ بيدى * فلن ارى لى اعوانا وانصارا
وضاق ذرعى وقلت حيلتى ووهى * صبرى ومنى ماء العين قد فارا
وقد كلفت قوى والهم اوهن لى * عظمى وسلطان حظى بالضنى جارا
انعم على بعطف واكفنى نكد الدن * يا وكن موئلى فى الحشر اذصارا
اتيت ارجوك نور القرب منك وقد * صحبت ليلا من الآثار ستارا
حاشاك ترضى بذلى و الفضيحة ان * حق الحساب وخاف الناس اوزارا
فامنن بحل عقالى عل بعد اذ * اقضى بفضلك ممارمت اوطارا
وانظر برحمة حالى وجد كرما * لى بالقبول وجرد عنى العارا
ادرك ابى و بنى عمى وعائلتى * بلفتة يااعز الخلق انظارا
واحرس الهى امير المؤمنين وجد * فضلا وشيد له بالفتح اثارا
واحفظ به الدين والاسلام انك لن * تخزى عبيدا دعا والد مع قد ثارا
وانصر به الدولة العليا وزده علا * وافتح بهمة الغراء اقطارا

واشمل محبیّ والاسلام اجمعهم * بالعون وارفع لهم بالعزّ اقدارا
فنفحة من ندا كفيك ان منحت * اغنت ولم تبق اقلالا واعسارا
اليك يا اشرف الرسل التجأت ومن * حسناك املت اعزازا واظهارا
صلى عليك عظيم الفضل بارؤنا * ماطاب ذكرك تكرارا وتذكارا
وحزبك الطيب العالى الذى سبـ * ق الا كوان مجدا مماليكا واحرارا
﴿ وآلك الغرّ اهل البيت مانشدت ﴾
﴿ رفعت عن مضمر الاسرار استارا ﴾

خاتمهٔ شکران — جلائل اوصاف قدسيت اتصاف همايونى ، بسملهٔ موفقيت وحمدلهٔ سعادت كبى ديباجه آراى كتاب اولان ، سايهٔ خطاب افروز ﴿ انك حميد مجيد ﴾ ومظهر بديع المأثر ﴿ خلق حميد ﴾ ولى نعمت بيمنتمز ، خليفهٔ عد التفرماى سيد الكونين ، ثالث العمرين ، اصل الشرف جهانبانى ، سلطان ابن السلطان ، الغازى ﴿ عبد الحميد ﴾ خان ثانى ، لازال محفوفاً بتوفيق الصمدانى ، افنديمز حضرتلرينك مدايح كائنات پسندانه والطاف عدالت پرورانه‌سندن برنبذه‌سنى آرايش خاتمهٔ كتاب ايتمكى دخى فريضهٔ ذمت محمدت و محض بختيارى ومفخرت بيلورم §

﴿ لمنشئه ﴾

اوليه برسلطان عادل كلمامشدر عالمه
ايشته آثار بديعى ايشته آثار سلف

آلتی یوز ییللق بنای دولتی تشیید ایدوب
ویردی بو ملکه بقای جاودانیٔ شرف
پرتو افشانیٔ عدلیله او مهر اعظمك
اولدی مرآت جهان آزادهٔ کرد اسف

ذات قدسی الصفات ملوکانه‌لرینك تجلیگاه حکمت بدیع التدبیر الهی اولدیغنه شبهه یوقدر ! نصل شبهه اولنه بیلور ؟ که رونق افزای تخت روشن بخت عثمانی اولدیغی زمان جسم جسیم دولت سر نهادهٔ بالین اضطراب وضجرت ایکن المنة لله تعالی نبضگیریٔ تدابیر حکیمانه و دارو رسانیٔ همم ملوکانه سیله آز بر مدت ایچنده مظهر برؤ الساعهٔ عاجل وقامتمای حیات کامل اوله‌رق سرفرو بردهٔ عجز وفتور اولان حکمای امور دولت ، بوفیض ناگهانی‌یه قارشو دهنگشای شکر ومحمدت وخیر خواهان سلطنت شویله طورسون بد اندیشان اجانب واغیاربیله سبابه گزای دست استغراب وحیرت اولدیلر §

بو تدابیر موافقة التقدیرك نتایج حسنهٔ موفقیتکاریسندندرکه پای تخت شهریاریلری اولان استانبول ، پولتیقه نقطهٔ نظرندن اوروپانك مرکز موازنه‌سی اولمق صلاحیت ومزیتنی آلدی ؛ عسکرلك بو عهد جلیله گلنجه‌یه قدر امثالی گورلمامش صورتده ساحه آرای تکمل وانتظام اولدی ؛ الجاآت احوال زمانیه‌نك استلزام ایلدیگی مضایقهٔ فوق العادهٔ مالیه ایله برابر خزینهٔ جلیله‌نك ابراز ایلدیگی مآثر فداکاری وسهولتسازی رفاه اهالی ورعایایی آرتیردی ؛ ممالك وسیعهٔ شاهانه‌لرنده احکام جلیلهٔ عدالت کماهی حقها مرعی الجریان وآسایش وامنیت عمومیه‌نك محافظه وادامه‌سی امرنده‌کی مساعی ، مآثر آرای حمد وشکراندر ؛ انوار فنون ومعارف ممالك محروسة المسالك شهریاریلرینك هرجهتنه فروغ افشان ترقیات وبوسایه‌ده افراد عمومیهٔ ملت ، ظلام جهل

ونادانیدن رهیاب شهراه صلاح و نجاة اولدی ؛ فضل وکمال اربابی ، قلوب زکیه اصحابی ، دانش پناهان ادب ، حکم آموزان فنون وارب ، قدر آشنائی خلافتپناهی‌یی تیقن وتقدیر ایله دار الخلافة السنیه‌یی آرامگاه اتخاذ ومالشکاه جهات آمال اولان آستان قدسیت بنیان ملوکانه‌لرینی ملجاء وملاذ ایلدیلر §

عصر همایون معالی مقرون خلافتپناهیلرنده ، مادی ومعنوی ، دنیوی واخروی ، فوائد عظیمه‌یی جامع نجه نجه برگزیدهٔ آثار ، دستگاه آرای انطباع و انتشار اولدی ، ترقیٔ معارف امرنده‌کی افکار موفقیت دثار همایونلرینك خدمتگذارلغی بختیارلغنه مظهر اولمق مقصد وجدانیسیله بوعبد عاجز دخی خامه ران تلفیق و تألیف اولدیغم { مرآت الحرمین } کعبهٔ اسلامیته اساس افکن انتظام اولان خلیل طینتان همتك اتخاذ ایلدکلری مناسك ومعاملاتی ومطلع نور ایمان اولان بلدتین مبارکتینك اوحوالی خلقندن بوآنه دکین کوردیکی صدماتی ، مأثر جویان دیانته اطمئنان کله‌جك مرتبه‌ده موضح ومفصل برکتاب کامل اولدیغندن آثار نافعهٔ عهد پادشاهیلری جملهٔ جمیله‌سندن معدود و بو لمعهٔ موفقیت هر حالده حامیٔ دین مبین ، رابطة الاستمداد موحدین ، پادشاهمز افندیمز حضرتلرینك جهان افروز دیانت اولان خورشید توفیقاتندن مقتبس برلطف بدیهی الشهوددر §

تحدیث نعمت — برعبد صادق ایچون ، ولی نعمت بیمنتی ، دارینده سبب نجاة وسعادتی ، اولان پادشاه ذیشانه السنهٔ مؤمنیندن جلب دعایه موفقیت پك بیوك برشرف ومزیت وشایان شکر وسپاس ومحمدت دکلیدر ؟ الیم قلم طوتمق اقتدارنی حائز اولدیغی کوندنبری خدمت مقدسهٔ پیغمبریده بولندیغم جهتله اوشرف ومزیته مظهراولمق آرزوی خشوعانه‌سنده بولنوردم ، اگرچه بوآنه قدرموقع آرای انتشار اولان آثار ناچیزانه‌مك هربری منحصراً کتب دینیه ورسائل شرعیه‌دن منتخب بر نادرهٔ قلمیه ایسه‌ده « مرآت الحرمین »

متبحران اسلامك على الاغلب سامعهٔ اطلاعلرينه هنوز واصل اولميان سرائر محليه وخفايای حكميه‌يی اطفال ابجد خوانك احاطه ايده‌جكلری دلائل مقنعه ايله‌ايضاح ايلديكندن بتون عالم اسلاميتجه امير المؤمنين افنديز ايچون موجب استجلاب دعوات اولمش وحتی بوكا دائر هر طرفدن مكاتب و محررات آلنمشدر ، بوايسه ولی نعمت بيمنتمز اولان امام المسلمين افنديز حضرتلرينك عند اقدس الهی ونزد جليل رسالتپناهيده حائز منزلت قبول وامتياز اولديغنی مبشر و جامع الحروف بو موفقيت جليله‌يه وساطتدن طولايی جداً مفتخر و متشكر در ؛ المنة لله تعالى و تقدس §

عرض معذرت — شيمدی‌يه قدر مشهود چشم شكرانم اولان صنوف اعطاف حضرت پادشاهينك بيكده برينك ايفای ماوجبهٔ شكرنده لساناً عجز و قصورم دركار وفنون ومعارفجه قلت بضاعه‌دن طولايی قلماً تحديث نعمت خصوصنده‌كی اقتدارسزلغم دخی بديهی و آشكار اولديغندن نه يپاجغمی و نه يازه‌جغمی بيله‌ميوب سرفرو بردهٔ حيرت اولديغم حالده ولی نعمت بيمنتمز پادشاهمز افنديمزك هميشه موفقيات متتابعهٔ سبحانيه‌يه مظهريتنی اجابتگاه حضرت قاضی الحاجاتدن تمنی واستدعا وبوتمنيات خالصه‌يه بالعموم افراد ملت معظمهٔ عثمانيه‌نك ازجان ودل اشتراك ايلملرينی اميد ورجا ايله اكتفا ايلدم §

دعای مفروض الادا

ای شهنشاه ملك استغنا ٭ پادشاه حقيقت و معنا
احكم الحاكمين بی اشباه ٭ داور دادگر يگانه اله
مالك الملك نه قباب فلك ٭ نافذ الامر انس وجن وملك
شاه اسلامه نصرت احسان ايت ٭ هر امورين هميشه آسان ايت
يعنی قبل شهريار دورانی ٭ پادشاه جهان حميد خانی
جمله اعدايه غالب مطلق ٭ دولتی نو بنو بوله رونق

برّ واحسان وجودی غایت چوق * بویله بر پادشاه کورمش یوق
نیتی خیر و ذاتی خیر در * اوج برج شرفده نیردر
مشتری طالع و قمر طلعت * هم فلك رتبه هم ملك خصلت
فارس الخيل وحارس الاقطار * هم هنرمند وهم مکارمکار
نوجوان بخت وکامل التدبیر * پیر تمکین لامع التنویر
طبعی عنقای قاف دولتدر * ذو الجناحین لطف و رأفتدر
عمرین افزون وملکن ایت معمور * اوله دائم رعیتی مسرور
سایه سین قیل مظلهٔ راحت * که یکسر عباده امنیت
وکلاسین رهین توفیق ایت * قرناسین قرین تحقیق ایت
بوله عصرنده عالم آسایش * ایده هرکس دعا بصد خواهش
ایله بدخواهنی ذلیل و ملول * دشمن دینی قیل حقیر وخذول

﴿ ظل ممدودین ایت مدی الایام ﴾
﴿ سایبان رفاه فرق آنام ﴾

﴿ مناجات ﴾

یا الهی بسید البرره * وبسبطیه ثم بالعشره
وباصحابه اولی الانوار * وباخیار آله الاطهار
آتنی منك مایقرّبنی * واهدنی رحمة تهذبنی
بو دلیران دین حرمتنه * رهبران یقین حرمتنه
قوللك قیل دعاسنی مقبول * اوله یم بنده نائل مأمول
باقمه سوء صنیعمه یارب * یاقمه نار جحیمه اتمه غضب
بکا شیطان قزاندیروب کنهی * نقد طاعتدن ایتدی کیسه تهی
کرچه اضلالدر آنك کاری * بنده اولدم ولی هواداری
قنده سوق ایلدیسه عزم ایتدم * شر وشور ایله طرح بزم ایتدم

قابل اولسه تجسم كنهم * طولدرر كونى تا ببام نهم
لطفكه بنده يوقدر استهال * لكن اميدى كسمك امر محال
قول قدسيدر از لسان نبى * سبقت رحمتى على غضبى
نى طوتمه بوجرم وهفوه يله * سبقت رحمتكله عفو ايله
الامان اى كرمور اللهم * فضلك اولمزسه معذرت خواهم
حال زارم اودم بماندر آمان * موقف ايچره ايشم دوماندر امان
كرده نا كرده هر كناهه هزار * توبه بر توبه از دل بيمار
نى ابليسدن خلاص ايله * باب اخلاصه عبد خاص ايله
آنى بندن قنوط ونوميد ايت * سوزيمى صوك نفسده توحيد ايت

﴿ كين ومكرندن اى قوىّ ومتين ﴾

﴿ ايله ايمانمى امين آمين ﴾

اللهم جد علينا برضوانك واجعلنا فى حرزك وامانك وتفضل علينا بجودك واحسانك بمجاورت حبيبك المصطفى فى الدارين والفوز من اتباع سنته بما تقر به العين و ثبت قلوبنا على الهدى و سلمنا من الزيغ والردى و نجنا من الفتن والبلوى وخلصنا من كدورات هذه الحيوة الدنيا و وفقنا للقيام بما امرتنا قولا وفعلا وتب علينا انك انت التواب الرحيم وسامحنا بجودك و كرمك انك انت الجواد الكريم وارحم والدينا و مشايخنا و اساتذنا و اخواننا واحبابنا وجميع المسلمين سيما من اشتغل بهذا الكتاب ورغب به من الطلاب و الكتاب آمين بحرمة من جاء رحمة للعالمين §

فرغت من ترتيب هذه الكتاب بعون الله الملك الوهاب فى يوم المبارك الرابع والعشرين من الرابع والعشرين من الربيع الاول سنة تسعة وتسعين ومأتين بعد الالف ، من اعوام هجرة صاحب اكمل الوصف وحسبنا الله ونعم الوكيل وصلى الله على سيدنا وسيد العالمين محمد وعلى آله وصحبه وعلى جميع الانبياء والمرسلين وآل كل اجمعين والحمد لله رب العالمين §

181/2

UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00316976 0